

مِنْبَاتُ الْقِيَمَاتِ صِرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ ١٣٢٦

مجله ارابه :
در سعادته یکی پوست خانه فارسیستند
دائرة مخصوصه در

مکتبده موافق آثار جنبه معالیه تیریه قول از انور
درج انجمنیه آثار اعاده انجمنیه

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته‌ای رساله در

مؤسسه علمی : ابوالعلا زین العابدین - ج. اشرق اوس

در سعادته نسخه سی ۵۰ باره در

قبرستان مطرا بود ایله کورنیه سی
۲۰ غرض فقه آتیه

تاریخ تاسیسی :
۱۱ محوز ۳۲۴

سنگی القایق
۲۵ ۶۵
۵۰ ۹۰
۵۵ ۱۰۰

در سعادته
ولایتده
ممالک اجنبیهده

در سعادته پوست ایله کورنیه سی ولایت دلی انجمنیه اولور

عدد : ۱ | ۲۲۶ رجب ۳۰ پنجشنبه ۱۱ اکتوس ۲۲۴ | برنجی ت

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين. الرحمن الرحيم.
مالك يوم الدين. اياك نعبد و اياك نستعين. اهدنا الصراط المستقيم.
وصل على حبيبك ورسولك محمد الذي اخترته للهداية بقولك
الكريم : . انك تهدي الى صراط مستقيم .

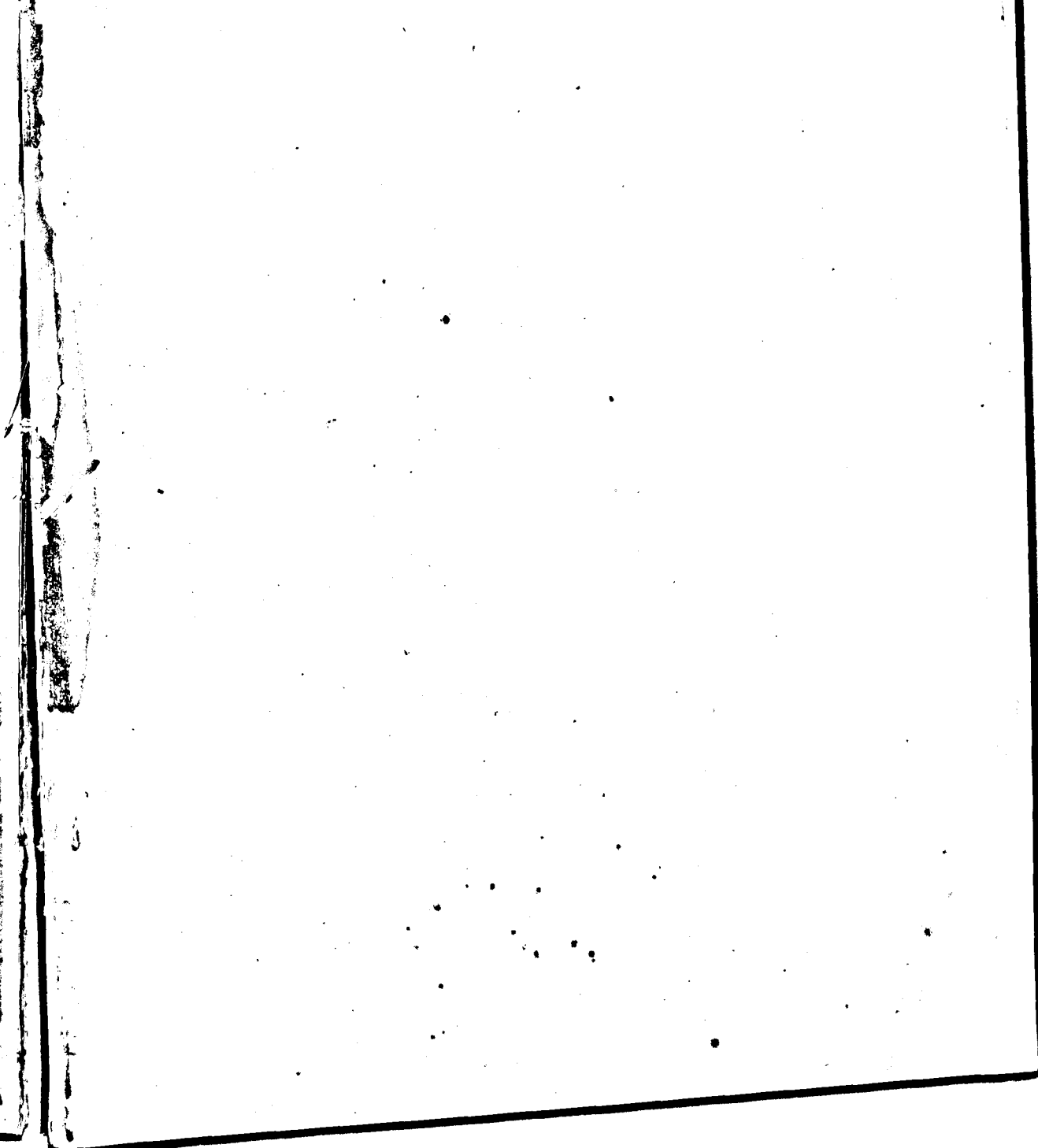
الدين النصيحة

فاتحة اعمال ومقدمة آمالز . دين مينه خدمت واخوان
مؤمنينه نصيحتله مستلزم سعادت دارين اولان منهج قويم استقامت
وصراط مستقيم هدايته دعوتدن عبارت اولمله ، مساعي
واقمه مزك حجت شعاران امت طرفندن حسن تلقى ايديله .
جكته اميد وارز . كافل نظام عالم ومستلزم رفاه وسعادت امم
اولان شريعت غراي اسلاميه احكام منيفه نك حكم لدينه
وفوائد ومنافع ماديه ومعنويه سي ملل واقوام سائرجه
مجهول اولمله برابر چهار اقطار عالمي اشعه عرفانيه تنوير
ايدن شمس تابان اسلاميت كوزلريني قاشد يرديني خفاش
بينانك ستر انوار حقيقت مقصد غرض كار بيله هر بارديانت
معظمه محمديه عليهه نشریات فاسده واستنادات كاذبه دن

حریت - مساوات

جناب حقاك عون صديقي و احرار انك سنه لوديني بقل
مسايعي واردمزك شان عكري به بحق لايق اوله جق والى الايدقلوب
امتده ناقابل زوال برحس متعارى و كال احترامكاري ايله برطونه جق
وتاريخ عثمانيزك اك شانلي صحيفه لرني تزيب ايدجك غيرت قهرمانه
و حجت دیندارانه سي سابه سنده زنجير اسارتدن تخليص كريان اينك .
برات حریت و برهان مساواتيزلان او قانون اساسيزي استرداد اينك .
و بونك بتون مواد مندرجه سي احكامنه حرفياً رعایت ايدجكمن جمله من
بين ايديلك .
فقط مملكتنيزده علوم و معارف هنوز لايق اولديني وجهله انتشار
اچمهش و ايدنلر ميانندهده مع التأسف سوء اخلاق شهوره كاش اولديندن

ماه ۵۱۹۵

بو بر مبد دکل . مبعوده بوکلمش عبادتدر ؛
 بو بر منظر دکل . دیداره واصل موکب انظار .
 سعادن انچه مشدر شهسز لکن سماویدر
 زمینی اولیان بر جلوه فیاضی حاویدر .

* *

بر انفاق صفادر که یار جامتدر
 صباچی پک سورم الک کوزل زماختدر .
 ردای لیلی هنوز آچامشدی دست سما .
 صباده خواب سکوندن آیتلامشدی دها .
 فضای روحده عکس ایندی . الصلا پرداز
 مؤذک دم نخووی . بر حزن آواز

ایچمده جوشه کلوب لبه لبه استغراق
 اذانه باقدم آرتق . آچلهدن آفاق .
 ظلامی سینیه چکیش یاتان سوقاقردن
 کمال وجد ایله یکدم . اوکده بر میدان
 کورندی . فایحه کلشدم آکلادم . آزیحیق
 کیدنجه جامه باقدم که بکلور اویاتیق !
 صوقولدم آرتق اونک سینیه منورینه .
 اوطوردم اوکده کی مقصوره جکلرک برینه .
 فضای مبدک انجم غامضاعلی .
 اولمه لمه دیزاش ضیا قوانلی
 کورونجه کلدی چوجوقلی زمانلرم یاده ..
 نذر دوشوندم اوساعته آه بن اوراده !

* *

سکن یاشنده قدردم . باهام کلیر : بو کجه
 سز که جامه کینسه که ده کلهک ایر کجه .
 کیدرسه کز کلکیز ساده اوراده اولو طورک !
 باقک اگر برامازلق ایدرسه کز اوطورک !
 دیوبوب آیردی برابر غله قارده شمی .
 کورینجه جامه حالیه قوبو بریر پشمی .
 نهاز قیلاردی . بن آرتق قلیجه آزاده
 اوزونجه بویلو قوشاردم حصورل اوستنده ؛
 خیال اوتوز سنه اولکی حالی بیتمدن
 کیدردی . باشلام آرتق باعده کورمه به بن
 بیاض صاریقلی . نغیزه یاشجه اللی بش وار یوق .
 وجودی زنده . فقط ساج صقال آغارش چوق
 مهیب یوزلو بر آدم ادب کزین نغز ؛
 یاندنه برکوچوک قیزجنزله پک یاراماز

بر روح علوی منضم بولونق حسیله جسمانی احتیاجاتی تدارک ایچون
 برطاقم قوانین طبیعه و موضوعه به اقتیاده مجبور اولدینی کی . روحانی
 احتیاجاتی تدارک ایچون بر جوق قوانین شرعیه احکامنه اقتیاد ایله ده
 مکلفدر .

شوحالده قرآن معجز بیانزک دنیا به متعلق احکام سیامیه سنک بهض
 اقسامی بیاندن باشقه برشی اولمیان قانون اساسیزک بزه بخش ابتدیی
 حریتدن مقصد . بوندن اول تحت قهر واستبدادنده ازبلدکنمز غیر
 معقول و غیر مشروع برطاقم قیود باطله دن آزاده بر حریت در که اوده
 قوانین موضوعه و قواعد دینی من و عادات ملیه من دائره سنده سربستانه
 حرکتدن عبارتدر . مابعدی وار

موسی فاطمه

=====

صفحات حیاتی

=====

فایحه جامع

آشندیرمش او بوب لایتنقطع دامانی اعصار .
 او . لکن ایشته اندامیه پابرجای استقرار .
 سپرنک ضلالت بر بولوط شکلنده ماضیلر
 قاچار پیرامندن ایله من اصلا ثبات اظهار ؛
 ضیار بز حقیقت بر سحر طورنده مستقبل
 کلیر فو قندن ایله سرمدی انوارینی ایشار .
 در آغوش اتمک ایستر نازنین بزم لاهوتی ؛
 قول آچش هرمناری صانکه برامید جر آنکار ؛
 او روزنلر . نظر لردن نهان دیداره مستغرق .
 بر کوزدر که صیرلمش اوکندن پرده اسرار .
 بو قدسی مبدک اوستنده نایان فوج ارواح .
 بو علوی قبه نیک آتنده جوشان موج موج انوار .
 طبیعت پرده پوش ظلت اولمش خوابه طالمشکن .
 او ؛ کویا قلب نورانیسیدر لیلک . طورور بیدار .
 اوت بر قلبدر . بر قلب جوشا جوش عاشقدر
 که جوفندن دمامد بوکلیلر بیک ناله اذکار .
 نمایان جبهه سندن صدر اسلامک همالیسی ؛
 اوسدرک فیض انفاسله کویا برینغین اچار
 قیام اتمش . علودینه بر نعال نور اولمش ؛
 فصل نعال نور اولماز ؛ شوپک ساکن طوران دیوار
 عصرلر کیددی حالاباطلک پیش همیومنده
 کوکس کر مکده در بر کره اولسون اوله دن پتزار .

طبع ۱۳۵۹

بقانون منیفک احکامنه رعایت خصوصندہ دوچار حریت اولدی .
قانون اساسی ندر ؟ بونک حاوی اولدیی احکام و زره بخش ابتدیی
حقوق حریت و مساوات نهدن عبارتدر ؟ آکثر اهالییز بونتردن غافل
وبر قسمی ده متغافل اولدیی و بناه علیه بپوزدن

— حریت وار ، مساوات وار ۱ —

دیده شو کونترده قانون مذکور ابله اصلا مناسبی اولمایان شایان نأسف
بعض احوال غیر لایقه و وقوعه گلکده بولوندیجی جهته بوبایدہ بروجه
آتی بعض مطالعات سردینه مجبور اولدم .

— ۱ —

حریت

اولا « حریت » دن بحث ابدلم : [حریت] آزادلهک . آزاده
اولیق مناسندهدر . اما هر قیددن آزاده اولیق مناسنده دکل . چونکه
حریت مطلقه ، یعنی هر قیددن آزاده اولیق کیفیتی ، دنیانک
هیچ بر برنده ، حتی سلسله کاشانک هیچ برنده بوقدر . سر تکلیف
بتون کاشانه ساریدر . بتون عوالم و بتون عوالمدهک نظام و انتظام
آیحق سر تکلیفک هر شینه سریانی سابه سنده ساحه آرای وجود
اولشدر .

اگر سر تکلیف اولماسه بدی کاشانک تشکل اجز ، هیچ برشی
وجوده گلز ، عوالمه مشاهده ابتدیکمز شو بدایع اصلا ظهور انگزدی .
از جمله برحرک ازلینک امر تحریری ، مبدأالله حرکتله تکلیفی اولماسه بدی
اساساً اصل مبدأ کاشانک اولان اجزای فرده وجوده گلزدی . چونکه
تحریرک اولابجه حرکتک ، حرکت اولابجه اجزای فرده تک وجودی
متصور دکلدر . زیرا بونتر یکدیگرینه لازم ملزومدر . ملزومک
لازمندن انفکاک ایسه غیر قابلدر .

کذا بر دانمک دفعی ، بر جاذبک جنبی تکلیفی اولماسه بدی بتون
قوانک صرح اصلیمی اولان حرکت وجوده گلجه جکی کبی ، شوقضای
نامتساییری دولدوران اجزای فردهدن حریت افزای عقول اولان
شو اجرام بدیع الانتظام دخی حصول پذیر اولمازدی .

کذا الکتریق ، ضیا ، حرارت و سائره کبی قوای طبیعه تک بتون
مکونات اوزرنده اجزای تاثیراتی اولماسه و آنلرکده بون تاثیراته قارشی
بر انقیاد طبیعی بولماسه بدی عوالمه عدولری عد و احصادن افزون
اجناس و انواع مخلوقات ظهور ایده مزیدی .

کذا اجسام عضویه دن بر جسمک هر برعضوی برنوع وظیفه ایله
مکلف اولماسه و اوعضو مکلف اولدیی وظیفه بی اضایه مجبور
بولماسه بدی عالمه « اجسام عضویه » دینن مخلوقاتدن اثربیه
بولمازدی .

کذا هر نوع قاضی ایچون کندی مقتضای طبیعی اولان اوامر
و احکامه اونوع فرادی انقیاد ایچوبده خلافتنه حرکت ایسه لردی

انواع مخلوقاتدن هیچ برنوع کندی بقای موجودتی محافظه ایده .
میجک و در حال معروض انقراض اولوب کیده جکدی .

مثلا : آکل النبات اولان حیوانات مقتضای طبیعتی اولهرق
کندی بقای نوعی ایچون یا لکر نبات ایله تغذی به مأمور و لم ایله
تغذیدن ممنوع اولدیی کبی ، آکل اللحم اولان حیوانات ده کندی
مقتضای طبیعتی اولهرق بونک خلافتنه محکومدر . بناه علیه اگر بونتر
کندی طبیعت نوعی لرینک شو امر لرینه ، شو حکم لرینه انقیاد ایچوبده
اکل النبات الملق اوزره یارادیش اولان حیوانات لم ایله و آکل
اللحم الملق اوزره یارادیش حیوانات ده نبات ایله تغذی بوللرینه
سلوک ایسه لردی بر مدت قبله طرفنده بو جنس حیوانلرک نحو
اوله جنی بدیهی ابدی ، مخلوقات سائرده دخی حال بوللدر .

ایشته کورر و لیورکده حیوانانده ، جادانده حتی ذرانه بیله حریت
مطلقه بوقدر . هر شی بر جوق قیو دایله مقید و بر جوق احکام ایله
مکلفدر . هر مخلوق غممه حال کندی فوقنده بر امرک امرینه ،
بر مؤثرک تأثیرینه تابعدر . و بوده بر امر طبیعی و بر امر جلیدر .
(وان من شیء الا یسبح بحمده) نظم جلیلی و امشالی دهانیمه آیات
بینات ایله دخی بود قافله اشارت بیورلشدر .

بناه علیه زیده کاشانک و خلاصه موجودات اولان انسانده حریت
مطلقه تک اولماسه جنی اولی بالظریقدر . نته کیم [انسان ظن ایدری که
باشی بوش اولهرق بر ایشلشدر ؟] مأنده اولان (بحسب الانسان ان یتروک
سدی) آیت کریمی ده ایسته شو حقیقی بیان صدنده شرف نازل اولشدر .

انسانده حریت مطلقه نصل اویلیور و انسان نصل « باشی بوش
بر ایشلشدر » دن بیهاییرکه انسان حیات جسمانیه منی محافظه ایچون
بر جوق قوای طبیعه تک تحت حکمنده بولوق و بر جوق قوانین
خلقتک تأثیرانیله مقید اولوق خصوصنده حیوانات سائر ایله همحال
اولدندن ماعدا . فطره اتمثال مزاجی و طبیاً مدنی اولسی جهتیله
حیوانات سائره کبی اغذیه بیسطه و البسه و مساکن طبیعه ایله اکتفا
ایده میجکندن اغذیه و البسه و مسکنی تدارک خصوصنده بر جوق
امور صناعیه محتاجدر . بومور صناعیه تک حصولی ایسه بین البشر
تعاون و اشتراک حصولنه وابستهدر . چونکه هیچ کیمسه کندینه لازم
اولان هر شیئی یا لکر باشنه یا پیغمده مقتدر دکلدر . بونکله برابر انسانده
قوای جسمیه قوای ملکیه به غالب اولدینندن و بوجهته علی الاطلاق جلب
منفعت و دفعه ضررت داعیه می هر کسده بر امر جلیلی بولوندینندن بونلرنده
عدل و نظامک خلادن محفوظ قالسی ایچون بتون افراد بشر یکدیگرینه
تعاون و اشتراک خصوصلرنده بر طامق قوانین موضوعه احکامنه دخی
انقیاد مجبوریتندهدر . و بوجبوریت ، دنیانک هر طرفنده حکم فرمادر .
شوقدرکه بو قانونلر هر برده عین درجه ده ، عین مآله اولابوب هر
ممکنک ، هر اقلیک مزاجنه عرف و عادتنه ، قواعد مذهبیسه کوزره
تنظیم اولشدر . بوندن باشقه انسان شو جسم صغیره برابر بر نسخه
کبری اولوق و او جسم صغیره لطیفنه برده هیچ برنوع حیوانده اولمایان

یورہدہ حاضر بولناکر آخری بار برونیا بلر آنی تیلز ایڈی .
لکن حاضر بولناکر غالب اولانہ تبلیغ ایلر ایڈی .

۵ وجہتہ بضییری بسض احادیث شریفی و دیگر دیکر
احادیث شریفی بیورلر ویلدنرین بیلنرین اوکرہ نورلر ایڈی .

والحاصل احکام شرعیہ علی السوہ کافہ مستندن اخذ اولنازدی .
باکہ بو کیفیت ایچلرمنن وجوہ قرآنیہ واحکام ربانیہ باتدات مشکات

نیونن قیاس ایچش ، یاخود بوجہہ اقتباس ایمن عظمای اصحابین
اخذ وتلق ایچش اولوبہ قرآن کریمی قاری وحامل وناصح منسوخنی

وعکم تشابیح وسائر وجوہنی عارف اولان کبار اصحاب کرامہ
مخصوص اولوب احکام شرعیہ آتیق آتیرمنن اخذ وتلق اولنشدیر .

آلرہ اولوقت (قرآ) دینلور ایڈی . زیرا طائغہ حرب وقتیلہ
امت ایہ اولدقنرمنن (قرآ) اسکنک اولوقت قدرت وغرابتہ بنشأ

ایچلرمنن قاری قرآن اولان کبار صحابہ آنکله نسیم اولنمش وصدیر
اسلامدہ حال بو وجہہ جاری اولمش ایڈی .

اما سوکرآ بلاد اسلامیہ چوناوب هرمنن امیک زائل اولدی .
واسر اجتهاد نمکن واستقرار بولوب علم فقہ حد کالہ واصل اولدق

فن مستل وصفت مخصوصه اولدی . اولوقت احکام شرعیہ بی بین
کبار امتہ (قرآ) یریشہ (فقہا) نامی ویرلدی (قصص انبیا وابن

خلدون) .
اصحاب کرامک علما وفقہانی : ابو بکر . عمر . عثمان . علی .

عبدالرحمن بن عوف . عبدالله بن مسعود . ابی بن کعب الانصاری .
صاذ بن جبل . عمار ابن یاسر . حذیفہ بن الیمان . زید بن ثابت الانصاری

انجاری . ابوالدرداء . ابوموسی الاشعری . سلمان فارسیدر (رضی الله
عنہم) بولم وقت سادتمہ بیہ فتوا ویرلردی .

عمر . علی . صاذ بن جبل رسول اکرمک قانیلری مشاہیر سنہ ایدیلر .
وقت سادتمہ لازم اولدقچہ وحی الہی متوارد اولور و طرف

نیونن امتہ تبلیغ بیوریلور ایڈی . آندن سوکرہ وحی کلک احتمالی
قالدی . قرآن کریمدہ مصرح اولیمان مشہلر حقتمہ سنت سنہ ایہ

یعنی رسول الله نہ دعش . نہ پیمش ایہہ . یاخود برکیسہ تک برای
یادینجی کوروجہ منع ایتماش ایہہ آکا توفیق عمل ایدیلور ایڈی .

اگر سنت سنیدہ بر صراحت بولمازلر ایہہ رأی و قیاس ایہ
اجتهاد وموجبہ عمل ایدلردی .

اینتہ بوجہہ عصر اولدہ بر اجتهاد قیوسی آچدی .
آتیق کرک اصحاب کوزین . کرک سائر مجتہدین بر منہم معلق ایندکمه

آرتیق تردد واشتباہہ علی قالیوب اینتہ بواکہ «جماع امت» دینلی .
خليفة رسول الله ابو بکر الصديق زماندہ بر قیاق کرہ اجاع امت

واقع اولدینی کی امیر المؤمنین عمار فاروق حضرت قری مصادف اولدینی
مشکلات علی الاکثر اجاع امتہ حل ایدیلور ایڈی . تابع وسیع تابعین

زماندہ دخی بواجاع امت اسولتہ مراجعتہ دوام ایدلی .
بو اجاعلرہ حضرت پیغمبرک فلان شیئی حقیقہ سولمش .

ذیش ویاقریر ایچش اولوب اولمادینی صقیق اولنور . آیات قرآنیہ
واحادیث بیوہ تک صانیسی قرار لاشدیر بیخ ایڈی .

یعنی اشبو اما لور هب بر دلیل شرعی بہ مستند بولور ایڈی .
چونکہ علم اسلامیہ بلا سبب بر منسئہ اوزرینہ احضاری منسور

اولمادینی کی سبب مثل اوزرینہ احضاری دہ بر حکم شرعی اقامہ
ایچہ بسکندن اجاعک التہ بر دلیل شرعی اوزرینہ مستند اولمی

طیبیدر . اگر اشبو دلیل شرعی بر دلیل قطعی ایسہ اجاع . جت
مسئلہ اولیوب جت مؤکمه اولور . واکر خبر واحد وایقاس کی

بر دلیل قطعی ایسہ اجاع جت مسئلہ اولمظہ برابر اول دلیک ظنینی
قطعیته قلب ایدر .

مؤخرآ ممالک اسلامیہ وسنت پیدا ایدلی . آرادن بر عصر یکسکزین
سنتہ بوزادن چینی سورلرینہ بنشدی . اشبو ممالک ویلدنہ نجه بدایہ

مصادف ایدلی . ذاتا شرع شریفدہ مادتر حصول بہ وسنتہ اولدیندن
بر مادترده مسائل فقهیہ توسیع ایدلی .

ازجہہ ایچار فقار بلاد جازدہ معروف اولیوب هر کی کندی
متزل ودکانہ تصرف ایدر ویراجنی کلورسہ مملکت طرفین مسافر

ایدیلوردی . لکن بو عقد سوربده معروف اولدیندن تشریح ایدلی .
فیم ایدیلن ممالک اهابلسنک امور روحانیلری رؤضای روحانیلرینہ

ترک وتودیع ایدلی کی امور زماندہ اهالی اسلامیہ تک نکاح
وطلاق کی مسائل شرعیہ سائمه طرفین نسین و بین اولور و معاملات

سائرہ مجتہدین زماندہ دکین فیم منظم بر بولمہ جریان ایدر ایڈی .
ماملاتہ دائر مسائل شرعیہ ای اول حل وتنظیم ایمن امام اعظم

حضرت قری اولنشدیر .

فاتح درسام مجیزلرینن مرحوم شوکت اقدی

شوکت اقدی لون لوجینی قرن هجریہ ظهور ایمن علمی
دولت علیہ تک اکابر مشاہیر نامیر . کتب ایکن وقت ایتمشده جهان

علمی تعلیم و تدریس ایہ اجیا ایتدی . افضل عصرین نیما ذوات
مشهوره آنک تلازم علی وحره تیدیر . دارالخلافتہ لیدمہ بو کوزرحہ

نشین اقدہ بولان درساملرینن بک جو تریک اجازت ناملری مشارالیک
احیہ موشهدیر . سنه فیوض کالانی خلفاً عن سلف رجال استجابہ

طوغری اوزاتوب کیدیلور .
صاحب ترجمہ رجعلہ اوقات حیاتی تدریس علومہ حصر ووقف

ایچش اولدیندن کالات علمیسی نسبتدہ باشلوجہ آثار کیدر تحریرینہ
وقت بولماشندیر . قسط خون ششاه دائر جوامع ومدارسدہ سره

درسلری اولدق لوقوملن کتب ومؤقات متبره تک هملا کافمنسہ
بلندقیق وعمیق مطالعاتی حوی حاملر یازمش بیض رسال مترقره

تالیف ایتمشدر . هوش یازدینی کتابلرک اکثری دفتله طبع

پیش مارشل بر او فلان که باشد پوسکول بوی
 امامتند فک باطل ساه بر بوجوق
 صاریق همان بوزبور . سکره شویه بر طولایج
 بر آزر کج بنه رایت مثالی طاقالیج
 قورعلر قورعلر طوره ماز ، طاقت دینبر « آمین »
 نازی بتر . اوزمان قالدق اویره کزین
 آیه جوحفری . اوفلان خار چکر اوکده .
 کلوب دوشور اوه بورغون دالار پک آسوده
 هدرن بر اوقوبه ...

درکن بو خطرات لطیف

چکدی اصله ، آرتق حقیقتک اوکتیب
 قاسی باشلادی قارشیمده جلوه اللهیه :
 وقتده قلادی ذاتا خیالی درکمه مبه :
 صائم ، صوم ، اوکم ، آرقم خشومه مسترق
 طلال آدم ایکن برصا بلند اولهرق .
 سکرن ریکلین آذان مستی چینلاندی ،
 اوکانات خسووی برندن اویاندی ا
 صفون آتاده سلسل جبال ولوله دار
 کیدی ، هر برستندن چیقاردی هرش قرار
 برد اینجی ضرع . بر نیز حزین
 که قلب رحمتی سبز لاندی شهبسز اوانین ا
 اکیلهی سکره اوطانغر حضور هرزنده
 کورونمی سکره اوطانغر زمین خشینده ا
 هتابیه خدا قله برنجه هر بریش
 سابه طوغری اوطانغره آچدی اثریش ،
 اوآنده قویسی بورکلرن اوبه بر فریاد
 که روح ریله جک نا اید اودهشقی یاد .
 کلهی بر آراتق ایکلین حزین آواز ...
 نه اولمی هرشه چیقلن اوجمه سینه چاک نیاز ؟
 اوجوش صفوت وجدان ؟
 اوت خروشه کلوب بحر رحمت سیوح
 قوره ایندی سعادنده برالهی روح :
 روح المثلان .

محمد طائف

تاریخ دین اسلامدن بر صیفه

علوم شرعیه علوم تعلیمین یعنی مجرد عقل انسانی ایله ادراک
 اولتمیوب سمه توقف ایدر علوم دیندر ، چونکه علوم شرعیه علی قده ،

علم حدیث کی علوم حدیثی جامع اولوب احکام شرعیه دخی اساساً
 کتاب وستمن اخذ واستنباط اولنور .

کتاب وستمن اخذ واستنباط احکام ایسه آنلرک معاینی بیلیمکه
 وکیفیت استنباطک متوقف اولدینی احوال وقواعدی فهم وادراکه
 توقف ایدر .

کتاب ، حضرت محمد علیه الصلاة والسلامه انزال بیوریلوب آنندن
 تواتراً نقل ایده کلن نظم قرآندر . قرآن عظیم الشان شرع شریفده
 اصل الاموالدر . عاریبه ، اشارتیه ، دلالتیه ، اقتساییه پک چوق
 احکام شرعیه افاده ایدر .

سنت ، قرآنک خارجنده اولهرق نبی علیه الصلوة والسلامدن
 صادر اولان قول ویاصل وتقریردر .

حضرت محمد (علیه الصلوة والسلام) میلادک ۵۷۰ هجری سنه سی
 نیسانک بدینه تصادق ایدن ربیع الاول اینک اوان ایکنجی بازار ابرتسی
 کجهسی شرفبخش عالم شهود اولمشدر . سن سعادتترینک قرقه واصل
 اولدینی ۶۱۰ سنه میلادیه سنده و تاریخ هجریدن اوان اوج سنه مقدم
 احکام شرعیه بی تبلیغه مأمور اولمیرله بوتاریخندن اعتباراً یکرمی اوج
 سنه طرفنده لازم اولدقجه آیات قرآنیه نازل اولمش واحادیث نبویه
 ورود ایشمشدر .

بوصورته آیات قرآنیه واحادیث نبویه تک زمان ورودلری متفاوت
 اولمشه بوضاً تاریخی مؤخر اولان مقدمی نسخ ایلدیکنه مینی مندوخ
 اولانلری اولیلاندردن فرق ونمیز ایشک سمه توقف ایدر .

وکنذا آیات واحادیثدن احکام شرعیه بی استنباط ایشک دخی سمه
 توقف ایبر .

حضرت محمد علیه الصلوة والسلام افندمن آیات قرآنیه تک سبب
 زولنی ، نامخ ومنسوخی ، آنردن صورت استنباط احکای اصحاب
 کرامنه ایضاح و بیان بیورلردی .

اصحاب کرام دخی فخر علم افندمندن اخذ وتلق ایلدکلری احکای
 ومقتضیات احوالی محضرن وتابینه نقل وروایت ایدرلردی .

آنزده اصحاب کرامدن اخذ وتلیم ایلدکلری امور مذکورده بی
 کندیلرندن صورده کلن تبع تابینه تلیم وتبلیغ ایبرلردی .

بوصورته احکام شرعیه بطناً بدیطن سلفدن خلفه نقل وروایت
 اولنقده ایدی .

بردرجهیه کلدیکه علوم ومعارف صدوردن سطورده نقل اولنورق
 اسانه ومشایخندن سموع واصحاب واتباعدن منقول اولان احکام
 وآثار صحائف وکتبه درج وتسطیر ایلهسی .

لکن شوراسینه خفی اولیه که « اصحاب کرامک جهله سیده اهل
 قده ونفوا دکل ایدی . چونکه اصحاب کرامک ضیق معاشری حییه
 کچی بازار برلرنده آیش ویریش ایله ، کچی خرماقلرده فلاحه ایله
 مشغول اولورلر وداعاً مجلس سادتمه مجتمع اولمویوب آنجیق اختلاس
 وقت ایندکه بولورلر وطویلا تورلر ایدی .

« بنه علی ذک طرف یشمیرین بر حکم شرعی بیان وتلیم

جمله من بیادورژکه - سور شریفه قرآنیه نك اسماء مبارکه سی توفیقه دره . یعنی رسالتیاه افندم نك اذن همایونلرینه اقراران ایمان سمارك سور شریفه به الملاحی تجویز اولغاندیقندن اسماء مبارکه نك احادیث نبویه ايله بیوقی لازمدر . بر سورته نك نقلاً ثابت اولان اسمی تعدد ایدرسه جمله سی معتبر عد اولنور . اسم مبارکی تعددایدن سور شریفه علوم قرآنیه دن باحث اولان اثرلرده بیان و تعداد اولمشدر . سر تامة مقاله اتخاذ اولنان سورته جلیله نك ایسه یالکز براسمی واردرکه اوده (شوری) نام کزنجی در . مابعدی وار

مادری زاده ابراهیم

مواعظ

نام کالات آتای بتون عالم اسلامی دلدردان ماه الانخار امت شیخ الحطبا ، مفخر الفضلا مناسرتلی اسماعیل حق افندی حضرت نك ایاصوفیه بیامع شریفندکی تقریرات حکیمانه لرخی برقاچ سه دبری ضبط و تحریر ایلنکه - صبر مسامی و وقف غیرت ایلشدم . او حقایق اسلامی نك ، اویسانام عالی نك آیاصوفیه نك متفکره ، مهابت نمون قیلمی آلتنده انکسار حمله کتیردرک سونوب کمنسه کولکم بردلور راضی اوله مایوردی . بوسانقی معنوی ايله بتون اخوان حقیقی بویوض هر فاندن مستغنی اتمک شوق وجدانیسه برقاچ سه طرفنده ایکی بیک صحیفه دن زیاده مهر برار کزین وجوده کلدی . برقاچ آی مقدم « مواعظ » عنوانی آلتنده ایکی درسی ، پنددار حریت اوله رق ، مدرکه آرای بقاظت اولدی . بتون لسان امت ، بتون لسان حقیقت بریم نغسله کلیدلندیکی بر آن تألمنون ، بر زمان مقیسه بیوک بردهای عرفان ، بیوک بر دکای صنعله مان در شیدن بجه موفق اولان . . . جریان ایدن الیم وقوعاتی ، او کزده آجله رق بزنی جوف طلائع چکن کرداب ضلالتی بتون احوالی ، بتون عوافتی . . . حکایه لر شکله قویدرق ، تمییزلر ایجاد ایدرک ، بیک ددلو ایمارله کورترکه غیرت ایدن ، افکار امنی باشقه بر ساحة تفکره سوق ایتنکه چاییشان ، خلقه نصیحتده بولونان بر جوق افراد ملتی ظاهر پرسنلکدن تبعید ، جدبته قیریسه . موفق اولان او طیبیب اخلاق ، اوناشر هدایت ، او خطیب عالیه بیلمک نعل شکر ایدلم ؟ . . . هله حرکتک لسانره ، قلندر برکشایش نام بخش ایتدیکی زماندبری حضرت اوله جوش و خروش کلدی که لساندن حکمتر دو کولورده فکرتدن بارقه لر ظهور ایدر . اوچ درت هفته در ایاصوفیه نك حالی کورملیکسز اوچ درت بیک تننه معرفت قلبلرک شوق ، احتقاسی اول درجه غلبانه کلورکه انسان کنیدی بر باشقه طالعده طن ایدیور . . . الله عمر فاضلان لرخی مژداد بیورسون . . .

شیمی به قدر ضبط و تحریر اولونان درس (۴۹) . بالغ اولدی . ۴۶ نچی درسدن اعتباراً ضبط ایدین دروس احرا راه ، حضرت استاد محترمک آیرجه نظر تصحیح حکیمان لردن کچمکدن موکرا ان شاء الله تعالی هر هفته « صراط مستقیم » سونلری تزیین ایده چکدر . او نچینی ومابعدی درسلرده بی درنی اولکی . مطبوع درسلر کی کتاب شکلنده انتشار ایدر چکدر . حضرت استاد محترمک مکتب حقوقده تدریس بیوردقلری علم اصول قهه منلق تقریرات و تشریحات موشکافانه لر طرف عاجزانه . مدن عیناً ضبط و تحریر اولوبه رق ایکی بیک مجمه به قریب وجوده کلن اثر قیتدارده یقینده « صراط مستقیم » ده انتشاره باشلا به چقدر . ومن الله الووفق .

میرزلی : حافظ اشرف ارباب

شریعت غرا بوقاعده جلیله ی اولبه بر مرتبه کاله اصعاد ایتشدرکه لفظ کزین اسلامیت بطریق الاتزام اصول مشورته دلالت ایلدیکی کی خلافت اسلامیه شکل مشروطیتک اک پارلاق مثالی ارا نه اطلکده در . شرعاً و تاریخاً ثابت اولان شو حقایق بوکون اصول مشورتک مشروعیتی اثبات خصوصنده دلیل و رهان اقامه سنه لزوم بر اقامشدر . جلی و واضح اولان بو حقیقتلری کیسه انکار ایدر که مدعیسنه اثبات کلفتی توجه ایش اولسون .

علمانک اثبات مشروعیت بولنده کی بیاناتی (ذکر) امر جلیله مثلاً مجرد تذکیردن عبارتدر . ایسته بو غرضه بنه افاضل امت چایندن غزته لره بر جوق مقاله لر اتحاد اولدینی کی آیروجه رساله لر نشر و موعظله ابراد ایلدیکی .

بتون عالم اسلامک مدار افتخاری اولان استاد محترم فاضل شیر مناسرتلی اسماعیل حق افندی حضرت نوری عید اکبر امتک اسبوع دورسی اولان چه کونی ایاصوفیه جامع شریفنده ، عموم بشریته من قبل الرحمن احسان بیوراش اولان حقوق اساسیه و اصلیدی - که محافظه سی ایچون هر درلو فداکارانی اجرا ایده چکمری بوکون تمهد ایدیوروز - شریعت اسلامی نك نه صورته تأیید و تقویه بیورمش اولدیغنی کندولرینه خاص اولان بر طلاق بیان ايله ایضاح بیوردیلر .

تصادفات حسنه دن اولوق اوزره چهارشنبه لی خوجه افندی حضرت نوری دم واپسین استبداددن برقاچ کون مقدم تلاوت و تدریسنه شروع ایلدیکلری - سورته جلیله شورانک « وامرث لاعدل ینکم » آیت کریمه سنک معانی شاهه سی توضیح و تبیین صره سنده و جوب مشورته دائر بر جوق حقائق عالیه سرد و بیان اتمک صورتیله بجه و کرمه تمالی امت معظمه نك موفق اوله جفی شو اسر خیر ایچون بر براعت استهلال وجوده کتیردیور . جناب حق جله نك مسامیسی مشکور بیورسون .

دین و وطنه الدن کلدیکی قدر حسن خدمت امنیه مخصوصه سیله صباح اخیر حریتده تأسیسی ایتدیکنیز (صراط مستقیم) ک اساس مندرجاتی علم تفسیر و حدیث تشکیل ایدر چکی جهته محترم خطبا و محرر لر منک برای تذکیر ابراد ایلدیکلری آیات کریمه واحادیث شریفه حقنده متنوع نقیاط نظر دن اجرا ایده چکمن تدقیقات و تبعیاتی بجه الکرم ایلروده متعدد مقاله لرله نشر ایدر چکمن .

بوکون یالکز بخشایش الهی اولان شو حقوق اعلیه بشریه نك تکریم و تجلیل و عینی زمانده اهمیت مشورت حقنده اوق ایفاظ مقصد علویسه رسالتیه صلی الله تعالی علیه وسلم افندمن حضرت نرینک مخلق بیوردقلری شیم عظیمه خدا پستدانه مقتضیات جلیله سندن اوله رق ابراز بیوردقلری نزاکت نبویه نك بر اثر بدینی قرآن عظیم الشان کی احکام قدسه سی ابدی بر کتاب جلیل الهی نك محتوی اولدیغنی سور شریفه دن برینک (شوری) نام شریفیه تویسنه مصروف اولان عنایت سنیه یقین بریلدی و موضوع بحث اتمک ایتدم .

اوله‌رق طلبه علومك ایدی مطالعه‌منه نداول ایتده اولدینی کبی رساله‌ر دخی زیت آرای دستکاء تمثیل اولمشدر .
 مشارایه حلیه رفق وتقوی ایه تزیین ذات وصفات انبشدی .
 ذاک حضرت اقدمه متعلق مسائل عالیله صدق واستقامته متدائر
 مباحث حلیله فی تقریر ایشدیکی ائشاده شوق حقیقت وکمال خوف
 وخشیت ایه قلبی تعجب ایدر وچوق کره اولور ایدی که کوزلری بیشارر
 ایدی . حالا اونونام : برکون اصول حدیثدن « داود القیصری »
 اوقودر اینک هجابته کرامت : یارسولاه ذات رسالتاً بکره « شیب » پک
 چاپک حلول ایتدی ! .. دیملره شکسته صدرنودتن « شیبتی سوره هود »
 صادر اولمش و سوره شریفنک نه جهتی بوکا باعث اولدینی تکرار
 سؤال ایشکرلنده « فاستقم کما امرت » امری تسریع شیب ایلدینی بیان
 بیورلمش دبه تقریر ایشدیکی صرده کنندی ضبط ایده میوب بگایندی
 و حلقه تدریسه بت و تأثر استیلا انکله افاده واستفاده براقج دقیقه
 منقطع اولدقن صکره اوکون ارتق درسی اکال ایده مدی . بو حال
 انجذاب قاضی بیضوی تفسیرین اوقوتدنی زمانلرده برایی کره
 کندیسده ظهور انشش ایدی .

شوکت افندی ۱۲۵۳ تاریخنده درسعادتیه دنیا به کلمشدر . اسمی
 مصطفی پدیری طیب . میرالایی مترجم صالح رفق بکدر . ابتدا استانبولده
 عورت بازارنده جدی افندی مکتبده اوقودی و پدیرندن فارسی ایه
 عربی صرف و نحوینه دایر بعض مبادی علوم کوردی . بیک ایکوز
 التمش بش سنه سنده اول وقت مکاتب عالیه دولندن معدود بولنان
 « مکتب مسارف عدلیه » به دخول ایشدی . مکتب مذکورگی اکال
 ایتسیله ۷۰ تاریخنده بارؤس همایون مجلس والا مضبته اوطنه سنه
 مأمور اولدی .

پرمیت مضبته اوطنه سنه دوام ایه برابر دیگر طرفندنده بایزید
 جامع شریفنده بعض اساتذک درسته حاضر اولمش ایدی . صکره
 هر ایکسی ترک و تنبیل جامه ایدرک زمانک اجله علماسندن واقع
 در سله لرندن مرحوم قرین آبادی عبدالرحمن افندیسک [۱] حلقه
 تدریسه داخل اولمش و ۷۹ سنه سی رجینه مشارایه عبدالرحمن
 افندیسک اجازت آلمشدر . تاریخ اجازتدن طقوزماه اول ۷۸ سنه سنده
 ابوالفتح والمغازی سلطان محمد خان قانی حضرت تازی جامع نورلامعنه
 استادینک برینه کافی شرحی « منلاجایی » دن درسه چیقدی .

مرحوم مشارایه ۱۲۷۷ سنه سنده بالامتحان طریق قاضیکنده
 ومؤخرآ رؤس ملازمته نائل اولدینی کبی ۱۲۸۰ تاریخنده دائره
 قنوقانیه کتشد اولنان رؤس امتحان کییرینه دخی داخل اولوب
 نائل رؤس اولان بوز یکری قدر ذوات ایچینده برنجی چیقدی .
 اوناریجه قدر اقران و امثالی ارسنه منحصر بولنان آوازه شهرتی بردنبره
 پک پارلاق صورنده هر طرفه یاییله رفق « شوکت افندی » نامی
 معلوم امام اولدی .

[۱] عبدالرحمن افندی . حکمه عمیر ریشی واحکام الاوقاف مؤلفی مرحوم
 عمر حلی افندیسک پدیریدر .

ذکر اولنان ۱۲۸۰ سنه سنده عهدته استحقاقنه ابتداء خارج . ۸۱ ده
 حرکت خارج ، ۸۳ ده ابتداء داخل ، ۸۴ ده حرکت داخل ، ۸۵
 رجینه موصله صحن ، سنه مذکورده شوالنده ابتداء التمشلی رتبه لری .
 سنه مذکورده ذی الحجسنده ازبیر ، ۸۹ ده ادرنه ، ۹۰ تاریخنده
 اوچنجی رتبه دن جمیدی نسانیه حرمین محترمین پایله لری توجیسه
 واحسان اولندی . و ۸۵ ده دیوان احکام عدلیه به اعضا تعیین بیورلمش
 ایدی . مؤخرآ دیوان مذکورک لغوی اوزرینه مجلس تدقیقات
 شرعیه اعضا لفته تحویل مأموریت ایلدی . دیوان احکامه ایکن بعض
 خصوصات حقنده کی مطالعاتی مین یازدینی لایحه لر عالی پاشانک
 پک مظهر تقدیری اولور ایدی . قانون جزا موادینک احکام و سیاسیات
 شرعیه به تطبیقه علیت ملاحظاتی قانون مذکورک اطرافنه هوامش
 صورتنده تحریر ایتسده و فائنده بونحشیه لری محتوی بولنان نسخه
 قانون دیگر کتب نفیسه ایه برلکه ده ترکه سندن صائش و کیمک بدغلمکنده
 بولندینی حالا اکلایله مامشدر .

مرحوم مشارایه سن و مسلکجه کندینه اقران بولنان بعض ذواته
 اوقوتدینی درس لر دن بشقه یوز الیدن متجاوز تلامذینه هرکون صره
 درس لری و بایزید و سلیمانیه طلبه سنه و ارنجیه قدر دیگر متعلیمه دخی
 کندی تلامذیه برلکه ایکندی و تعطیل درس لری اوقوتتی اوزره
 اون اوچ سنه دن زیاده منتهی درس لر طلبه سنه مخصوص علوم شتی مذاکره
 و تدریس ایه اوغر اشمش و عادتاً کشور علومده جهاد انشدر . بو قدر
 مدت شبان و روزان بلا فاصله دوام ایدن مطالعه و تدریس دن وجودینه
 پک وهن و ضنف طاری اولغه نهایته مبتلا اولدینی باش اغریسندن
 افاقت بوله میرق ۱۲۹۱ سنه سی محرم الحرامنک یکری ایکنجی جمعه
 کیجه سی روان پای عالم علینته پرواز ایتدی .

دها نیجه زمان تادی فیوضنه انظلم اولقنده ایکن سنین حیانتک
 همان اوتوزسکرنجی سالنده عالم قانی به وداع ایدن اوفاسل بی هتانتک
 وفاتی طولنسیله فاتحه سنک مصلادن قره غوغلانده قدر او بیوک میدان
 علما و طلبه علوم و سائر صنوف ناسدن امثالی نامشهود بر از دحامکاه ماتم
 اوله رق اوراده برج غفیر ایه ادا ایلدی . نقش مبارکی اصابع
 احترام اوزرنده ادرنه نبوسی خارجنه نقل اولوب ابن کمال مرحومک
 زیارتگاهی جوارنده ودیعه خاک رحمت قندی . نورا مضبیه .

مرحوم مشار الیهک تلامذندن
 و حکمه تمیز اعضا سندن

اسماعیل منی

سوره شوری

اصول مشورت شرعاً مأمور به اولدینی کبی اسلامیتک خیر القرون
 اولوق شریفله تمناز اولان فیضلی دورلرنده مسائل معضله نک حل
 ایچون داغما توسل اولنور برحبل متین اعصاب ایدی .

امر ایدر الله . اللهم امری نرضیت بحجاب ایدر . صاقین غضب
ایتمه . بد دعا ایتمه . دائماً عفو ایله معامله ایله .

(حُدِّ الْعَفْوُ وَأَمْرُ بِالْعَزْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ)

[واستغفر لهم] اللهم قارشی قصور ایدرلر . حقوق الهییه دائر
اطاعتسز آکمه بونولورلر . بونک ایچمونه استغفار ایله ، شفاعت ایله !
بو یله تصورلردن ، سبتاندن اشکی پاک ایتمک چالیش ! . . .

کندی حقوقی عفو ایله . یعنی اونلر بر برینک حقوقی عفو
ایتسونلر . بیغیره امر ، امنته امر دیکدر . یعنی پینارنده حقلمنی
عفو ایتمولر . حقلمنی باغشلاسونلر .

صوکر ا بونکله تمام اولمور . اللهم قارشی ده جوق کناملری وار .
آنک ایچمونه استغفار ایله . سن توسط ایت حییم . توبه کار اولسونلر .
درکاهمه عرض ایله . کندیلرینی نائل غفران ایدم حکم . حق عباد ،
حق الهی نه اولدغنی ییلجه موقلمری ده اعلی اولور .

[وشاورهم فی الامر] سن که بریغمبر عالیشانسک ، سکا وحی کلور .
بتون حقایق علیه ، بتون اسرار لدنیه سکا منکشف اولور . لکن
لحکمه بعضاً تأخر ایدر .

اکثرینه دینه متعلق بونور . لکن دنیاه متعلق شیرده اولور .
رأی رزین پیغمبر هرشی ادرا که کافی . بتون آرای امتک فوقنده .
فقط نه اوله بیورور :

— اصحاب اذعانه مشابورت ایت ! مذا کوره ایله . بتون امورده
مشورتدن آریلمه .

بعضلمری : امر مشورتی حربیه دائر شیرله تخصیص ایتمش . لکن
(فی الامر) لفظ عامدر . احادیث شریفه تک دلالتیه عمومیتی مشردر .
آنک ایچون بیضای مرحوم ، علامه زحشری ، امام فخرالدین رازی .
آلوسنی مرحوم اطلاق ترجیح ایدرلر :

بتون امورده امتکله مشورت ایت . رأیلمنی صور . کوللمری اوله مطمئن
اولور . سکا ده زیاده ایصیتلر . البت سنک رأیک اونلرک رأیلمنی
یوز قات فوقنده .

سلطان انبیا تک رأی رزینی مسلم جهان . کونش کی ششمه باش .
فقط هب بریره طولانیله آرا ، حقیقته مقارنت ده قولای اولور .
هم امور دنیویه مسؤلیتی اوزرینه آلازسک . هم ده زیاده تطیب قلب
ایتمش ، موقفتکی تأمین ایتمش اولورسک .

بو آیت نازل اولدغنی وقت عباده بن عباس حضرتلمری امر جلیل
مذکورک حکمتکی صور دیلر . رسول اکرم اقتدمن بیوردیلر که : — اما والله
ان الله ورسوله لفتیان عنها ولكن الله جعلها رجلاً من فتن استشار منهم
لم یعدم رشداً من ترکها لم یعدم غیا . [بیرسکز ، ای امم ، اصصام !
الله ذوالجلال بکا امر وفرمان بیورور . امور دنیویه دسزکله مشورت
ایدم . رأیکزیمی صورم . مذا کوره ایدم . اندن صوکر ا برایش طوتم .
لکن سزده بیرسکز . حقیقتده میدانده در . الله ورسولی مشورتدن

پانده کسمه قالداز ، بتون اطرافندن چیکلرلر ایدی . فقط سنک
نظرکده زنگین ، فقیر بردر . مسایدر . حق حضورنده ، شریعت
نظرنده برطونارسک . جانلمنی فدایدرلرسنک اوغورنده . بوعدالت ،
مساوات ، بواسقامت حرکاتکدر سنی امتک عندنده معزز ، محترم
قیلان . بوسایه ده هر درلو توفیقات سبحانییه مظهر اولورسک .

نه بسوک شی در . بردفمه ده بوبله اولدی ، خطبه تلاوت ایدرکن
برجهه کونی . مدینه بی یکی تشریفلمری هنگامنده ، اپی مهاجر چو .
غاللمدی . خارجدن کنن ارزاق و ذخیره کافی کله مبردی . فقط
وغلا یوز کوستردی . هر کس دوشونک باشلادی . تمام خطبه جلیله
قرائتی ائساننده برافله کیردی مدینه به . شام جهتدن برجوق ارزاق
ایله ، ذخیره ایله کلدیلر . مدینه ده فقط و غلا صوک درجهه کلشدی .
درت کوزله بکلورلر هی . او هنگامه تصادف ایتمدی . استقبال ایچون
همان جامعدن طیشاری چیقیدیلر . چونکه اچلق ، ضرورت فوق .
الغاده بردرجه ایدی ، مضایقه انسانی هر شینه سوق ایدر . بشریت
ایجابنه تابع اولدیلر . جلهسی طیشاری چیقیدیلر . یالکز اون ایکی
کیشی قالدی . اونه کیلر :

— اما ن قانیه کیده ام ، بر آن اول بر شی آله ام . . . یاخود
کورمکله افتخار ایدم جکلر . کورمکله مدلی اوله جکلر .

(وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا أَنْفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ)

(مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ)

اووقت بو آیت کریمه نازل اولدی . صوکر ا کلدیلر ، طولاندیلر .
رسول اکرم اقتدمن هم برینی توبیح ایتمدی ، تکدیر ایلدی . حالبوکه
قلب شریفلمری قدر منکسر اولدی . اونک اوزرینه بو آیت جلیله نازل
اولدی . جناب حق طرفندن توبیح اولدی . بشریت و ضرورت
سأفقه سنجیه بو یله شیرل اولور . . . جناب حق یالکز حکایه ایتمدی .

— اوله بر تجارت کورلرسه یاخود ، لهویاندن برشی اولورسه
قوشارلر . مؤمنارک شانی در ؟ سنی آیاقده خطبه اوقورکن براقولر ،
طیشاری قوشارلر ، دنیامنتی ایچون . حییم اونلر سوبله که جوق
کستاخلق ایتمیلر . خیرالزاقین در الله . رزقلمنی کاروان کتیرمز .
الله کوندر بر . دیلدیکنی مزوق ایدر .

ایشته اووقت حضرت پیغمبرک یوزندن آکلادیلر . اثر غضب
نمایان اولدی . اونک اوزرینه الله اونلری تکدیر ایتمدی .
ملایمتله حرکت اساسدر . درشت معاهدن مجابیت لازمدر .
هله عموم ایشته قارشی ملایمت پک معقول برحرکدر . حضرت رسول
اکرم دانا بوبله ملایمتله معامله بیورورلردی .

صوکر ا : — [عاف عنهم] — قایله قترع ایدر — ایدی ای
حییم اونلرک بو طاقم قصورلمنی ، جلهسی عفوایت . بوندن بوبله ده
واقع اوله حق قصورلمنی کورمه . هانی حرمتسز کدر ، خصوصاً
مبارهدن قاجق . . . بو یله بسوک کوچک کناملرک سکا عافد قسمنی .
کندی حقوقه در اولاننی طورمه عفوایت .

۱۸ ترمز : ۲۲۴

درس : ۴۶

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم
 (فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْتَضَوُا
 مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا
 عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ)

الاول الله ، الاخر الله ، الظاهر الله ، الباطن الله ومن كان في قلبه الله ، فبينه وناصره في الدارين الله .

اول جناب واجب الوجود فياض الخير والجود اول غايه كل مقصود اولان حضرت الله جل جلاله وعم نواله ولا اله غيره . . . امين وحى الهى ، سفير جليل سبحانى جناب جبريل امين وساطت عليه ليريه . . . اول رازدان علم القلب ما وحى واول سرور سرراشتناسان رموز واسما حضرت رسول مجتبي سيدنا ابا القاسم محمد المصطفى عليه وعلى آله واصحابه افضل التعاليم انندمتر حضرت لرينه انزال بيوردني قرآن كريمته ، فرقان ميتمده ، على الخصوص اشبو آيات جليله سننده بيوربيورلر كه :

[فبما رحمة من الله] ربك ذوالجلالدين اولان لك بيوك بررحمت سبحانه يله ، توفيق صمدانيه سيله ، اتحق بوسايهده [لت لهم] سن اي حبيب ، اي رسولم غايت لين اولدك . احبابك ملايمته معامله ايلدك . بتون افعال وحركانك ، بتون ماملانك لطفكارانه اولدى .

بوآيت جليله احد محاربه سنندن سوكر ا شرف نازل اولمشدر . بدايتمده مظفريت قزانلش ايكن بعضلى امر رسوله مخالقت ايتديلر . غنيت سوداسنده دوشديلر . سلطان انبا افندمترك تسيين بيوردني موقى ترك ايتديلر . عباده بن جبير رضاه عنه قومانداسنده الهى قدر كانكش بولنديي حالده مهم برموقه تعيين بيورلشدى .
 — بز نه اولور ايسهك اولهلم ؛ سز بو موقى محفاظه ايدك . زنهار آرتيايك ! . . .

دنيلشدى . سوكر ا غلبه كامله توجه ايدنجيه صفوف اسلاميه ايله مشركر قاريشدى . آرتق حضرت عبدالهك معيتمده كيلر ديكلمز اولديلر .

— بو قدر غنيت اورطيه چقيش . بز نيچون طورلم ؟
 ديه اكرتري موقلرني براقديلر . دنيا عرضندن ناشي . غنيتدين حصه آلق ايچون قوشديلر . رسول اكرم افندمتر غنائى حربيه مباشر اولانوره ، تعقيب ايدانلره تخصص بيورور ظن ايتديلر . آداب اسلاميه هنوز اوقدر تقرر اجمهش ايدى . متبوع ذيشانلري بيوك . هر زمان بيوك . لكن معيتمده بولونانلر اسلامه يكي كيرمشلر . ديكله مدديلر . ايلري كتديلر .

اونك اوزرينه خاله بن وليد — كه اوئشاده هنوز دين اسلامي قبول اجمهش ايدى — آرقه دن كلدى . اوراده قالاتلري شهيد ايتدى . برحوق كيملره له خط رجعتلرني كسدى . بوزغونلق اولدى . بتون اصحاب داغليدي . سوكر ا جناب الله كندى قدرتيه خارق العاده بر

صورتده مشركينه قورقو ويردى . بنه قاجديلر . فقط انبا انزامده يتش قدر اصحاب شهيد اولدى . حضرت جزء افندمتر شهداي كرامده داخل در . حضرت بيغبركده مبارك دندانة شريفني شكست اولدى . واقنا سوكر ا بنه كلديلر . محاربه يي قزانديلر . فقط رسول اكرم قلبا كنديلر بنه منكر اولدى ؛ كنديلرينه مخالف ايتديكلى ايچون . لكن ينه بوزلرينه اورمدى ، محجوب ايتدى . تكدير ايتدى . تويغ ايتدى . شيمدى الله شا ايتديور : — اي حبيب اكرم ! سن بريغبر ذيشان ايكن ، هروجهله امر كه ، فرمانكه اقتياد لازم ايكن بومعامله ناروايه قارشى ملايمتن آرمادك . جله سنه ملايمته معامله ايلدك . . . بو ايسته الهك لطف ، جناب رب جليلك كرى آتايدير . [ولوكنت فظا غليظ القلب] اي حبيب ! مكارم اخلاقي سكا ويرن بيم . رشد وكياسته ، فوق العاده حاست وشجاعته ، هر درلو مزيات عاليه ايله سنى موصوف قيلان بن الله ذوالجلال ، ناس بوسايهده امر كه اقتياد ايدرلر . هر كسه لايق وجهله ، موقنه كوره درشت معامله دن مجابيت بيورور . اكر بويه اولماسك ، فظ اولسك [۱] ، غليظ القلب اولسك ، درشت سوزلرله قلبلري منكر ايتسك . . .

غلظت قلب ايله متصف اولمق . . . بو ، سوء خلقدن كنايه در . غليظ القلب اولورديك ، نه قدر صفات ذميه وارسه اجتماع ايدرديك در . [ابدالاقولوب عن الله القلب القاسى]

اكر بالفرض حبيب اكرم سن بويه مكارم اخلاق ايله متصف اولماسك ، كوكلرى قيرسك ، اخلاق حبيده صاحبي اولماسك ، كرم وساحتك اولماسه ، حاست وشجاعتك بولنسه ، هر درلو رويتك ، الله رضاشنه موافق حركاتك اولماسه ، معجزه لرينه كونه نرك اتمته بدمعامله ايتسك [لانفضوا من حولك] ، باقمازلر كه سن بيغبرسك . هپسى اطرافندن چكيليرلر ، طاغليزلر . كيدرلردى .

امريهت . . . نه قدر كوج . اكر بويه اولماسه بيغبر احكاي تبليغ ايدمتر . هر آمره لك برنجي حسن اخلاق لازم . الاهدن احكام كليد . بوني ، بواحكام ربانيه ي اتمه تبليغ ايدمتر . نه قدر بيوك وظيفه ! . . . نه قدر بيوك شرف ! . . .

بويجه مجزاتى كوش كبي پارلامش ايكن يشه حسن معامله يي امر ايتديور .

سن معجزاتكله تسخير ايدمتر مسك قولى . بويه عاليجهه بر بيغبر ايكن اكر فظاظتله ، غلظتله ، بدمعامله ايله معامله ايلسك نفرت ايدرلر سنندن . چكيليرلر يانندن . زبرا مرحمت ، شفقت در كوكلرى جلب ايتديرن ، لطف وملايمتدر توجه قولى قازانديران . احكام الهيه يي تبليغ ايچون ، بنى آدمي ارشاد ايچون منصوب اولدك . بو عظمت غاييه ايله سنى كوندرم . عاليه رحمت اولهرك ؟ رحمت على الرحمت اولمق اوزره سنى مكارم اخلاق ايله متصف قيلم . سن اتمنك داغاقصورلرني كورسك ، لطف وعنايته معامله ايتسك ، زكيتي ، فقراني مساوي طومتسهك

(۱) فظ غايت مشهور ديك ، فظاظت ، اقواله اولور .

قورتولنه چالیشمازی انار؟ حوانیتمه قانده کم رخی اولور؟ سھمالی ممکن ایکن ایچون نشبت ایچونوز؟ چالیشدیلم کجھلی کونوزلی چالیشدیلم. اولوقی . چوقق چوققفرنی ترک ایتدیلم . طاهره چیکلیدیلم . الهک هتایته ایچا ایتدیلم . اسلام . ارمنی . بلنار . روم . موسوی ... بون ملتر برلندی . بون نصابت دینه بون براندیلر . بون منافرت قومیه بون اونوتدیلم . عاصر شایه نده عصر واحد تشکیل ایتدیلم . ه همنالی اتحاد وترق جیتی ه نایله بونک برجیت وجوده کتیردیلم . بون عثمانلی ملککترلی ساردیلر . حق ماکت اجنیه قول آتدیلم . مقصد هپ بر : ظلی قالدیروق . استبداده خانمه چمک . هررده مین بولدیلم . هر طرفدن مظاهره کوردیلر . خیره چالیشانلرک الهدر مایسی . مظالمه کوکس کرتلرک الهدر مظاهری .

بو ظلم واستبداد دیساری طوندی . بو انکیژیسیونلر ملککترلی خرابه زاره چوردی . پیوردق . محو اولیوردق . فقط الحمدقه نصرت الهیه بتندی . قهرمانلر اورتیه آبتلیدیلم . رایت حریت باقائلرده نموجه باشلادی . برنج سحر بون مشامته حریت قوقولری کتیدی . قیلر غیایه کلدی . ظالملر شاشپردی . رؤیا ظن ایتدیلم . یردن انسانلر ه کوندن ملکلر هپ برلکمه چالیشدیلم . اولملوتلرک چله سنی سرنکو . ایتدی الله . الحمدقه . ثم الحمدقه .

بو بویه دوام ایله بیدی حالزه اولوردی ؟ عندایهسه نه قدر مسئول اوله جقدق . بویه حالری . بویه ظلم واستبدادی اسلامیت شدنه تعجب ایدر . بو استبدادی قالدیرمق ایچون چالشمه هرکس دینا میچورد . شریعتیز حریتی . عدالتی . مساواتی امه ایدیسور . ایچمزمده ملل غیر مسلممه وار : ارمنی . روم . بلنار . موسوی ... اونلرده بوهیتدن جزؤدر . اولتر بزه الهک و دیسه سد . کندمزدن زیاده اولترک حقوقی محافظه چالشمه جفز . ذره قدر رنجیده اولمالرینه غیرت اید جکز . دینیز بویه امر ایدر .

حضرت پیغمبرک سوک قنده راق تومسی و ارامت : برنجیسی تیه غیر مسلمنی ظلمن وقایه در . سلطان آتیا دنیادن تشریحاری هتکانده اصحابی چاغردی . اولتره وصیت بیوردی . ادا اولدمنلرینه بولری برلشدرملرینی تیه بیوردی . ایشته برنجیسی :

[اجزوا الوتورینن ماکت افل] خار جلدن کلن مجولر ه ایچیلر . برطاق زیا نیچیلر . داتقا کورردیکیز بن اولتره فصل سامه ایدرم . سزده اوله حرکت ایدجککیز . حسن سامه سایمسته اولترک بزه قارشى مجازلی آرته جق . قیلری ایصینه جق . بن فصل سامه ایدیسوردم . حسن قبول کوسرتیسوردمسه سزده صاقین اوندن آیرطایک . کلنلری خیر لایمیک . بون جهانیه قارشى طوره ماز برمت . — خصوصاً بدورده . بون جهان ترقی ایتمش . فن سایمسته نلر . نسللاحر ایجاد ارفتمش —

اونک ایچون مناسبات دوله بى محافظه ایدک . قومشولریکزه خوش چمک . نه سوارلرسه جواب ویرک . نه سولتک لازمه

اوکا کوره سولیک . مناسبات دوله بى اونوتایک . سوکرا : تیه صاقین ظم ایتمک . حقوقی ابطال ایتمک . نه بونک دستور ! بزم نه قدر حقوقی دارسه اولتره مین حقوقه مالک روم . بلنار . ارمنی موسوی نه اولترسه اولسون مادام که عهد سلطنته باشلر . آتلی سربست برافل . اولترک منافعی هینتضمز . مضرتلری هینت مضرتز . هچ آرنلاز .

بونک دقیقه دربو . مضرت کلن شیلرین مانتک . اولتره کلن مضرت سزده مانددر . چله سنی وقایه ایدک . امانت اولسون سزده . فایده لیکریمدر الم . اک بونک خصیسم اونک . هرکیم بر ذی بى خورلارسه . حقوقه تجاوز ایدرسه .

دیک ز اولتری محافظه ایتمسک حضرت رسول اکرم دشتمز اولور . انسان کندینه دوشونل . حضرت پیغمبره بیورسور ؟ — درلو درلو اشکجه لرله . بیک درلو بد مساهله لرله . تجاوزات ملت کارانه ایلر ظلم وغدر ایتمک اولترسه بون قاتنده بن خصیسم اونک .

دوشونل . پیغمبر دهواجی اولترسه آرتق دنیا ایشتنه سلامت قایلری ؟ حقیقه اوله بر دوره کلشک . که دولت علیه همان همان باطیوردی . اوج آتی سورمه جکدی . روم ایتمک نه حاله قلدیکنی کورسوردق . آوروپا دولترنک اجتماعلری ایشیدیسوردق . بونواو مدھش . اونظم نجسی بلوطی آتند ازیلدیکن حاله بته بوتری . بزم ملککتریزمی تقسیم ایچون . بزی اورده دن قالدیرمق ایچون وقوعبولان ملاقاتلری . جریان ایندن مذاکرلری خیر آبیوردق . بر شی باه بیوردق . فقط ایچمز چیز چیز جیزلا یوردی . یورکلرمن با بیوردی . دیگر طرفدن داخل اختلافلر . روم ایلر بردلو . املولوی بردلو . اداردن هچ کیه نمون دکل .

منازه بونجه سنک دولت . ملت مستمه اسلامیه محو تا بود اولوقی درجه سنه کلشدی . محققدی محویز . والله بالله بویه ایدی . مارتی بولازدی . خزینه مایله بتدی . ملککسهر درلو مظالم جاری . اولوری بویه شیلر ؟ دولت . اناسیت مقضاسی اولان حبت ایچانجه حرکت ایتمی لازم کلرکن سکوت ایتمز . جلهسی بون همیوم ایتمش . وظیفه لری بایتلر . قرارلرک خطلی ایدی . اجراءه همان باشلاق اوزره ایدیلر .

روم ایتمک قسیندن سوکرا استبولدن نه خیر قایلر ؟ سوکرا نه مننه کوردهلم ؟ اوقومتمیزی وار . صغتمیزی وار ؟ بزی محافظه ایند شریعت غرای اسلامیه در . هر حرکتیزی اوکا توفیق ایتمک جهانیه مین کورلمش بر حکومت عادل تشکیل ایتمش اولورز . احکام الهیه بون حقوق شرعی بى کاتلدر . حکومت اجراءه مأیوردر . حکومتک وظیفهسی اودر . اسلامینه حقوق شرعی به مضرت برشی بوقدر . بون احکامی مزاجه موافق . عدالته مقارن . حریت طباقی . حکومتک وظیفهسی دکلدن قانون وضع ایتمک . رأس کار حکومتده بولونلتره نیچون (سلطان) دینور ؟

مستفی در . مشورت و مذاکره احتیاجز بوق . مشاوره در حق یز .
اللهک غایت و کرمیه مشورته احتیاج بوق .

لکن مشورتی بچون بکام اصابعیدمور؟ بالطبع اتمه رحمت ایچون .
بغیر بر سباده جن . الی یوم اقیامه اتم مشورته حرکت ابدجک .
مشورت اونره بر مشور اساس اوله جنی هرکه وحی کیور سعادن .
هرکه حیوانیل قرآن کنیور .

خطای راشدن دورن باشلای اصول مشورت . حتی بونک
ایچون مستهل رسوره نازل اولمشدی . (شعوری) نایبه نسیمه
قبلیشدر . (وَأَسْرُهُمْ شُورَىٰ يَتَمَكَّمُ قَوْمًا وَرَقَّتْهُمُ يُنْفِقُونَ)

نظم کرمی اوسوره نیک حادی اولدی آت جلیله جه سندنبر .
مامانکا (امور طمعه) دینور . بنون مسلمینه . ولو غیر مسلمین
نیمه اولون جمع گمه شوقی واردر .

هر خصوصه مشورتی القوام ایچک ... بو . موفق نفس الاصدرد .
بونر بوبه ایلر دی . معلوم مشورت کلمسی . [ثروت السبل] ترکیندن
اخذ اولمشدر . ارباب لسان آری بری طایفوب بال آلهی وقت
[ثروت السبل] در لر . بالی بخالدم . آریدن تور تولدم . دیمک طایفیک
وار مشورته . دیکتر ایچیدن . زهر لر ایچیدن صیبه رک آئیور .
اصل خلاصه . زبده . عمل مصفی کی . حتی . حقیقت نه ایسه او
صیبه جک . اوقدر آرنک تسلیطه ایچنده قالی . ایسته حرب . بالی
آلهی وقت شور ترکیبی قوللایر : [ثروت السبل] الخلقه موفق
اولدم . زهر لر ایچیدن بالی چیقاردم .

الله بونی اتمه رحمت قلبی . اللهک رحمتی اولورسه اولدن بیوک
برضمت آسور ایچلر . بونایت جللیله طهرت ایچین هر خصوصه
مشاوره ای القوام ایچل . مشاوره ای قول ایچلر هر بر خیره نائل اولور لر .
هر کیم مشاوره یی ترک ایچدرسه هر درلو خذلان کر قنار اولور .

بوشاوره نیک بناسی اولان حریت . مساوات . عدالت بوقی ؟
ای بیوک بر نعمت در . امن واماندر . [نعمتان مضمون فیهما کثیر
من الماس الامن والمانیه] باینک نوقتمه بر نعمت آرار میسک ؟ ایسته
امن وامان .

ایستک توجهنه امین اولنزه سک صحتک نه قدری اولور ؟ اونک ایچون
رسول اکرم اندس غایتمن بول (امن) ی ذکر ایچیدور . امن وامان
نه بیوک شی . ایسته حریت بودر . ظلمدن . استبداددن . هر درلو
اشکجه لدن آزاده اولوق . صوکر ا غایق ایکنجی درجه به بر اقوور .
بو ایکی صحتک قدرتی بیلم . بوسفر یادشامز حقیقه قرآن
موجبجه حرکت بیوردیلر . رسول اللهک توصیه سی اوزرینه کال ملاحظه
هیج بر شدت و عنف کوستریمیک اثر عالی یلمبری به ایضا ایچیلر .
واقا اسبابی وار . فقط اسبابی خلق ایچن الهیدر . کر چه سی ایچلر
مشکوردر . اسبابی حائز لایاتر اتم نظر ننه محترم . مجمل در . فقط هر شی
اللهک عنایه در . امت آره سنده جدیدنه . ضلالت و کایسته . فوق العاده
ناموسیه تجزایش بر طاق ارباب حیت بک چوق چایشدیلر . باطلامه

اوچنهی ارمونک بدایدنکی مساعی جدید لری حیرت فزادر . اوبه ولری بی .
راحتلری ترک ایشدیلر . سلامت عومیه ایچون کیسه لی کوندوزلی
چایشدیلر . عاقبت الاسر موفق اولدیلر . ملیونلرجه ظلمتدکانی
قورناردیلر .

فقط بونی الله یادی . مغرور اولمامل یاپانلر . جناب حقیق
عظمت کبریا سی دوشونقل . الهی اتمه لی . کندینه کووه نعه لی .
بوصتی اللهدن نیل . مسیب حقیقی الله اولدینتی هیج بر زمان
خاطر دن چیقار مامل . پادشاهمیزک قلبی بوهوشانان . غلظت وقسوتدن
عناظه بوران . الله در . مؤسلسری دخی الله سیک شکر ایچل که
بواسر خیره الله اونلری سبب قیلش . بوقدر افراد آره سنده بوایشک
حیز حصوله کلی ایچون اونلری مناسب کورمش . بوایشک آری
اونلری کورمش . دهها طوغر وسی بوشرفه اونلری مظهر قیلش .
نه بیوک سعادت . نه بیوک شرف . . . اللهک عنایتی بو ای قهرمانلر !
الله شکر ایچیکر : . . .

ای وطنداشملر ! بزده اولدن کاسدبکی قدر شکر ایچدم . یاردم
ایچدم . شکر نایله اولور ؟ کولکندن (شکر ، شکر) دیمکله اولماز .
اولدن کلن مساوتی دریغ ایچم لی . بزوبله شکر ایچدرسه ک اونیمت
تزیاید ایچر . بزأل بر لکله حرکت ایچدکجه . وسمنز سیدبکی درجه
معاونندن کری طور مدفجه . هرکس حاله کوره . زنگینلر پاره سیله .
قهرمانلر قوه بازوسیه . خطیلر لسانلرله . محرر لر قنلرله . . . هپ
بر لکجه چایلدیرسه ق بوصتی الله تزیاید ایچر . بتون مفاسیله حریمیزی
عناظه ایچدرز .

اوله بیور لوبور : — [بن شکرتم لازیدنکم] اگر نعمتمه شکر
ایچدرسه کز . ای قوللرم . بن اونصتی تزیاید ایچمرم .

نعمت . نعمت . . . ای برنجی نعمت . عاقبتدن بیوک اولان
نعمت . امن واماندر . بونعت عدالت . بو عطیه الهیه اولان
حریت در . یینی هر درلو اسارتدن . استبداددن . مظالم دن . اذالردن .
اشکجه لدن خلاص اولوق . ای بیوک نعمت بو . انسانک انسان اولدینتی
اونکله بالی اولور . ایستمدیکتی یاغیه مجبور اولورسه انسان یی او ؟
بوبه بر حاله گلشدک . مسا الله بیوک بیوک فلاکتلر ظهور
ایچدکسی . ایچیزده ملل غیر مسلمده وار . بونلرک حایلیری ده
وار . اونلر یزم کی بوش دورمدیلر . عطائته . ظلم و استبداده
عاشانه وقت کیچیرمدیلر . اوقودیلر . هر شی آکلادیلر . مدار فقه .
تجارتنه . صناعتنه . حاصلی هر شیدیه بز ی کیدیلر . بز ظلم ایچنده .
استبداد طائفه لری آرا سنده قانایوردوق . اونلر عدالت . مساوات .
حرقت تأسیس ایچون چایشوردیلر . بزعلی الاکثر حل غلظت
وعطائته قلب طورور ک اونلر . اونلرله برابر بتون حیثی ملتانلر
ایچین ایچین آغلار لردی . باقتانقرده مشورتلر قور بیور لر . بونبچاره
مظلوملری . وزوالی مصوملری . بوهرشیدن ی خیره . اسارت
زنجیر لری آتمه انکله بن قول غلظتی ایضاظه . قورنار مغه سی وغیرت
ایچیروردی . هر درلو وساطت پیدا ایچمدیلر . طبیی او اشکجه دن

قورتولنه چالیشمازی انسا؟ حوانیتمه قالدنه کم رضی اولور؟ سخمالی
 ممکن ایکن نیچون نشبت ایمونوز؟ چالیشدیلم کجهلمی کونوزلی چالیشدیلم.
 اولورنی . چوقق چوجققرنی ترک ایشدیلم . طاهره چکلدیلم . الهک
 هتایته ایجا ایشدیلم . اسلام . ارضی . بنار . روم . موسوی ... بون
 ملتر بلندی . بون نصیبات دینهی براندیلر . بون منافرت قومیهی
 اونوتدیلم . هاسر مشابهنه عصر واحد تشکیل ایشدیلم . عثمانلی
 انحصاد و ترقی جیتی . نایله بیوک برحیبت وجوده کتیردیلم . بون
 عثمانلی ملکنتری ساردیلر . حق ملامت اجنیهه قول آندیلر . مقصد
 هپ بر : ظلی قالدیرق . استبداده خاعه چکمک . هررده مین
 بولدیلم . هر طرفدن مظاهرهت کوردیلر . خیره چایشانلرک الهدر
 ساییس . مظالمه کوکس کرتلرک الهدر مظاهری .

بو ظلم واستبداد دیساری طوتدی . یوانکیزیسیونلر ملکنتری
 خراه زاره چوریدی . بیوردق . محو اولیوردق . قسط الحدقه
 نصرت الهیه یشدی . قهرمانلر اورنه آیلدیلم . رایت حریت
 باقمانلرده نموجه باشلادی . برنیم سحر بون مشاماته حریت قوتورلی
 کتیردی . قلبلر غلبانه کلدی . ظالملر شاشیردی . رؤیا ظن ایشدیلم .
 بردن انسانلر . کولکن ملکلر هپ برلکمه چالیشدیلم . او ملمونلرک
 جهسنی سرتکر . ایدی الله . الحمد لله . ثم الحمد لله .

بو بو یله دوام ایهیدی حالزه اولوردی ؟ عند ایسه نه قدر
 مسئول اوله جقدق . بو یله حاللی . بو یله ظلم واستبدادی اسلاطت
 شدنه قتیق ایدر . بو استبدادی قالدیرق ایچون چالیشنه هرکس دیناً
 مجبوردر . شریعتیز حریتی . عدالتی . مساواتی اسما بادیسور . ایچمزه
 ملل غیر مسلممه وار : ارضی . روم . بنار . موسوی ... اونلرده بو هیئتدن
 جزؤدر . اولور بزه الهک و دیسه سدر . کندمزدن زیاده اولترک
 حقوق محافظه چالیشه جفز . ذره قدر نرجهیده اولمالارینه غیرت
 اید جکزه . دینیز بو یله امر ایدر .

حضرت پیغمبرک صوک قدسه برقاچ توصیسی و اراسته : برنجیسی
 تیه غیر مسلمهنی ظلمدن وقایهدر .

سلطان ایما دیاندن تشریحغری هکایتده اسما بانی چاغردی . اولتره
 وصیت بیوردی . ان اول ذمئترینه بونلری برلشدرملرینی تیه بیوردی .
 ایشته برنجیسی :

[ایچیزا انونورینن ماکت افئل] خار جلدن کلن مجوتلر .
 ایچیلر . برطاق زیا نیچیلر . داتا کوردیریکز بن اولتره نصل معاصه
 ایدرم . سزده اوله حرکت اید جککمز . حسن معاصه سایمسته
 اولترک بزه قارشى مجازلی آره جتیق . قلبلی ایسینه جق . بن نصل
 صامه ایدیوردم . حسن قبول کوسرتیوردم سه سزده صاتیق اوندن
 آیرطایک . کلنلری خور لایمک . بون جهان قارشى طوره ماز برمت .
 — خصوصاً بودورده . بون جهان ترقی ایتمش . فن سایمسته
 نلر . نسلحله ایجاد ایتمش —

اولک ایچون مناسبات دولیهی محافظه ایدک . قومشورلیکزه
 خوش چکمک . نه مورارلر سه جواب برک . نه سولک لازمه

اولا کوره سولیک . مناسبات دولیهی اونوتایک .
 سوکرا : تیهه صاتیق ظم ایتمک . حقوقق ابطال ایتمک .
 نه بیوک دستور ! بزم نه قدر حقوقق زار سه اولترده مین حقوقه
 مالک روم . بنار . ارضی موسوی نه اولور سه اولسون مادام که عهد
 سلطنته باشارلر . آلتیری سربست برافل . اولترک منافعی هیند منضم .
 مضرتلری مین مضرتیز . هج آرنماز .

بیوک دقیقه دربو . مضرت کلن شیردن سافک . اولتره کلن مضرت
 سزده عامددر . جهسنی وقایه ایدک . امانت اولسون سزده . وانه لریکمه سدر
 الم . اک بیوک خصیسم اولک . هر کیم بر ذی بی خورلار سه . حقوقه
 تجاوز ایدر سه .

دیک ز اونلری محافظه ایتمسک حضرت رسول اکرم دشتمیز
 اولور . انسان کندی کدینه دوشوقلی . حضرت پیغمبر نه بیوردی ؟
 — درلو درلو اشکجه لرله . بیک درلو بد صامه لرله . تجاوزات
 ملتکارانه ایله ظم وغیر ایتر اولور سه یلرین قایتنه بن خصیسم
 اولک .

دوشوقلی . پیغمبر دعوا چی اولور سه آرتق دنیا ایشنده سلامت
 قالدیری ؟ حقیقه اوله بر دوره کلشک . که دوک علیه همان همان
 باطیرردی . اوج آی سوریه جکدی . روم ایلمک نه حاله کلدیکنی
 کور بیوردق . آوروپا دولترینک اجتماعلرینی ایشید بیوردق . بون او
 مدهش . اونظم نجسی بلوطی آلتنه از یلدی کمز حاله ینه بونلری .
 بزم ملکنلری عیسی تقسیم ایچون . بزى اورنه دن قالدیرق ایچون
 وقوعبولان ملاقاتلری . جریان ایدن مذاکره لری خبر آبیوردق .
 بر شی باه بیوردق . قسط ایچمز جیز جیز جیزلاوردی . بورکوز
 یایوردی . دیگر طرفدن داخل اختلافر . روم ایل بردلو . الماولی
 بردلو . اداره دن هج کیمه نمون دکل .

مذازه . ونجه سنهک دولت . ملت صتمه اسلامیه محو و ابود
 اولوق درجه سنه کلشدی . محققدی محویز . والله باله بو یله ایدی .
 مارنی ولمازدی . خزینه ماله بتدی . ملکنسهر درلو مظالم جاری .
 اولورنی بو یله شیلر ؟ دولتر . اناسیت مقتضای اولان حیت ایچانجه
 حرکت ایتمی لازم کلرکن سکوت ایتمزلر . جهسی بردن هیوم ایتمش .
 وظیفه لرینی یاغشلر . قرارلر یقخطی ایدی . اجراه همان باشلاق
 اوزره ایدیلر .

روم ایلمک قسیندن سوکرا استایولدن نه خیر قالدی ؟ سوکرا
 نه نه کور و هلم ؟ اوقومومیزی وار . صنعتیزی وار ؟
 بزى محافظه ایدن شریعت غرای اسلامیه سدر . هر حرکتیزی
 اوکا توفیق ایتمک جهانیه شی کورلمش بر حکومت غلبه تشکیل
 ایتمش اولوروز . احکام الهیه بون حقوق بشریهی کاتلدر . حکومت
 اجراه مأموردر . حکومتک وظیفه سی اودر . اسلاطینه حقوق
 بشریهی مضر برشی بوقسدر . بون احکامی مزاجه موافق . عدالت
 ظدن . حریت طایق . حکومتک وظیفه سی دکلدر قانون وضع
 ایتمک . رأس کار حکومتده بولونلتره نیچون (سلطان) دینور ؟

مستفی در . مشورت و مذاکره احتیاج بر حق . مشاوره در حق بر
اللهک نهایت و کرمه مشورته احتیاج بر حق .

لکن مشورتی نبیون بکا امر ایدیبور؛ بالطبع اتمه رحمت ایچون
پی و بر سبب اره جن . الی بوم القیامه امم مشورته حرکت ابد جک .
مشورت اونتره بره شور اساسی اوله جن هرکه وحی کلپور سمان .
هرکه جبرائیل قرآن کتیبور .

خفای راشدین دورنمن باشلاهی اصول مشورت . حتی بونک
ایچون مستقل بروره نازل اولمشدی . (شعوری) نایه تمیه
قیلندهر . (وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنِهِمْ فَرَخُوا وَرَأَوْا سُلَيْمَانَ)
نظم کریمی اوسوره تک حاوی اولدنی آیات جلیله جه سندهر .
مادامکه (امور عامه) دنیور . بیون مساینه . ولو غیر مسلمین
تمیه اولسون جمع کسه شمولی وارد .

هر خصوصه مشورتی التزام اتمک ... بو . موفق نفس الامرده .
پونتر بو به ایلارلدی . معلوم مشورت کلهسی . [شرت السلسل] ترکیبمن
اخذ اولمشدر . ارباب لسان آریلری طایفون بیل آلدنی وقت
[شرت السلسل] دبرلر . بای خالدم . آریدن قور تولدم . دیک طایفون
وار مشورته . دیکتر ایچمن . زهرلر ایچندن صبه رگ آنیور .
اصل خلاصه . زنده . عمل معنی کی . حق . حقیقت نه ایسه او
صبه جک . اوقدر آرتک ناطقه ایچنده قلش . ایسته عرب . بای
آلدنی وقت شور ترکیبی قولانیر : [شرت السلسل] الحدقه موفق
اولدم . زهرلر ایچندن بای جیقاردم .

الله بونی اتمه رحمت قیلدی . اللهک رحمتی اولورسه اوندن بیوک
بر نعمت تصور ایدیلر . بو نهایت جلیله ظهوریت ایچون هر خصوصه
مشاوره بیل التزام اتمل . مشاوره . قبول ایدیلر هر بر خیره نامل اولورلر .
هر کیم مشاوره بیل ترک ایدرسه هر درلو خذلا نه کرتار اولور .
بومشاوره تک مناسی اولان حریت . مساوات . عدالت بوقی ؟ .
اک بیوک بر نعمت در . امن وامان در . [نعمتان منون فیهما کثیر
من الماس الامن والاعانیة] نایتک نوقنده بر نعمت آرار میسک ؟ ایسته
امن وامان .

اتک توجهه امین اونازسه ک صحت نه قمری اولور ؟ اونک ایچون
رسول اکرم اندرمن غایتمن بول (امن) ی ذکر ایدیبور . امن وامان
نه بیوک شی . ایسته حریت بو در . ظلمن . استبداددن . هر درلو
اشکجه دن آزاده اولیق . سوکرا غایتی ایکجه درجه بر قیور .
بو ایکی نعمت قدری بیلم . بوسفر پادشاهمن حقیقه قرآن
موجبه حرکت بیوردیلر . رسول اللهک تویسه اوزرینه کمال ملایته
هیج بر شدت و عنف کوستریمیرک اثر عالی ینغری به اکتفا ایدیلر .
وانما اسبابی وار . قط اسباب خلق ابدن الهدر . کرچه سی ایدیلر
مشکوردر . اسباب حاضر لایاتر امت نظر نه محرم . مهمل در . قط هر شی
اللهک عنایتدر . امت آرسنده جدیته . نطانت و کاسته . فوق الماده
ناموسیه تیز ایش بر طاق ارباب جیت بک چوق چالشدیلر . باغصه

اوجهی اره اونک بایله کی ساعی جدیدلری حیرتقزادر . اوبتور لینی ،
راحتلری ترک ایدیلر . سلامت عومیه ایچون کجهدی کوندوزلی
چالشدیلر . عاقبت الاسر موفق اولدیلر . ملیونلرجه ظلمدیکانی
قور تاردیلر .

قط بونی الله پایدی . مفرور اولماطلی یاائلر . جناب حقیق
علمت کبریا سی دوشونعلی . الهی اونعه ملی . کندینه کوره نه ملی .
بونعتی اللهمن یللی . مسبب حقیقی الله اولدینی هیچ بر زمان
خاطر دن چقارما ملی . پادشاهمزک قلبی بوشاتان . غلظت وقوتدن
مخاطفه بیوران . الله در . مؤسری دخی اللهه سیک شکر اتملی که
بواسر خیره الله اونتری سبب قیلش . بو قدر افراد آرسنده بواشک
جز حصوله کلی ایچون اونتری مناسب کورمش . بواشک آری
اونتری کورمش . دهها طوغروسی بوشرفه اونتری مظهر قیلش .
نه بیوک سعادت . نه بیوک شرف . . . اللهک عنایتی بو ای قهرمانلر !
الاهه شکر ایدیکز ! . . .

ای وطنداشلا ا بزه آلدن کادیکی قدر شکر ایدم . یاردم
ایسلم . شکر نه ایه اولور ؟ کولکندن (شکر ، شکر) دیکله اولماز .
آلدن کلن سواتی دریغ اتمه ملی . بز بویه شکر ایدرسه ک اونعت
تزايد ایدر . بزأل بر لکله حرکت ایدیکه . وسهر بیدیکه درجه
معاونندن کری طور مدخه . هرکس حاله کوره . زنگینلر پارسیله .
قهرمانلر قوه بازوسیه . خطیلر لسانزیه . محررلر قلیلرله . . . هپ
بر لکله چالشدیرسه بونعتی الله تزیید ایدر . بیون مناصیله حریمتری
مخاطفه ایدرز .

اوله بیورولور : — [نین شکرتم لازیدنکم] اگر نعمته شکر
ایدرسه کز . ای قولرم . بوناعتی تزیید ایدرم .
نعمت . نعمت . . . اک برنجی نعمت . عاقبتدن بیوک اولان
نعمت . امن واماندر . بونعت عدالت . بو عطفه الهیه اولان
حریت در ؛ پی هر درلو اسارتدن . استبداددن . مظلندن . اذاردن .
اشکجه لردن خلاص اولیق . اک بیوک نعمت بو . انسانک انسان اولدینی
اونکله بلای اولور . ایسته مدیکه باعیه مجبور اولورسه انسان سی او ؟
بویه بر حاله کشدک . معاذ الله بیوک بیوک فلاکتلر ظهور
ایدجکی . ایچیزده ملل غیر مسلمده وار . بونترک حامیلری ده
وار . اونلر بزم کی بوش دورمدیلر . عطالتله . ظلم واستبداده
عاشا نه وقت کچیرمدیلر . اوقودیلر . هر شی آکلادیلر . معارفده .
تجارته . صناعتده . حاملی هرشیده بزلی کچیلر . بزظلم ایچنده .
استبداد طائفه لری آرسنده چاقانوردق . اونلر عدالت . مساوات .
حقوق تأسیس ایچون چالشیوردیلر . بزعلی الا کتر حل غفلت
وعطالتده قلوب طورورک اونلر . اونلرله برابر بیون جیتی مسلمانلر
ایچین ایچین آغلازلدی . یالقانترده مشورتلر قور بیورلر . بویچاره
مظلوملری . وزوالی مصوملری . بوهرشیدن بی خیر . اسارت
زنجیرلری آتمه اسکله ن قوفل غایله بی اقاطله . قور تارمنه سی وغیرت
ایدیورلدی . هر درلو وسائط پیدا ایدیلر . طیبی او اشکجه دن

اولئك مقررانندن هر كس ممنون اوله چقدر . عدالت بری بولور .
فدارلر مستحق اولدقلری جزای كورر .

اللهك ملكندن قاجلاز . بنجه ربايندن قورتواق اولماز . اك بيوك
منتقم اللهدر . مظلوملك آهي بره دشمنز . مصومملك فريادی ره
اولونماز . بو عكمهرك فونقمه بر عكمه واركه . حكمنده ذره قدر
خطا تصور اولماز . قوه اجرائیهسی واركه اتندن قورتولمق ممكن
اولماز . سز صقلايك . شمدی به قدر نصل هر اموريكزه الله الهجا
ابتديكز . اللهه ياورديكز . كوز ياشريكزي دركاه الهی به دوكديكز .
ينه بو خط هر كندن آرطايك . او ملونلر زره قاجسه ينه قهر ربانی
اونلره يتشير . عظمت الهیبي . جلال سبحانی دو شونكوز . بورادن
قاجقه قورتولدی دنجز . الله دهسا بيوك بلا حاضرلاهی اونلر ايجون .
اونلرك ملوث وجودلری الله بو ملككترده ياشماز آرتق . اونلر زره به
كيتسهلر كندیلرینه مظاهر بوله مازلر . اونلر ايجون اوروپاده تاسی
امكانی بوق . بتون او تمدن دولتر آره سنده اوله ملوث وجودلری
طوراغنه باصبره جق . حكومتی تاريخ انسانیته لكه لندره . چك بردولت
آوروپاده بو قدر . اوله ماز . اونلر ايجون آفرقا جولرندن باشقه لمجا
بوق . صقلمايكز . يقينه قدرت ربانیبه ايشيدر كورورسكز .

سزه شمدی دوشن وظیفه اعتماد . شكردر . حضرت ذوالجلاله
شكری هيچ بر دقيه اونو نمايكز .

— (ان شكرتم لازيدنكم) بيوروليور . اك بيوك نعمته شكر ايدرسكز
نم سبحانیبه آر تيورم . . .

شكر قولاً . فداً اولمی . قلب الله نعمتی سومك . یعنی نعمتی
خاطر لرده طومق . كوكلندن محبت باغلامق . علوشه اعتقاد اتمك . لسان
الله مدح وستایشده بولمق . . . صكرا اعضاء الله معاونت اتمك . تقدايه
قول الله چيتمك مقاصدينه خدمت اتمك . هر دورلو تجاوزدن صامقمق .
تجاوزكارانه برحرك عياداً بالله محروميتمزی موجب اولور .

(و ان كفرتم ان عذابي لشديد) بيم وورديك نعمته كفران
نعمت ايدرسكز . سوء استعماله قاقيشرسه كز . نعمت اولدقنی تسليم
ايترسه كز . نعمتی نكته تحويله بلتيرسه كز والله عذاب شديددر .
نانكورلردن انتقام آيرم .

اونك ايجون بو نعمتك قدری بيلهلم . شكر ايدلم . معاونت ايدلم .
منطق دائره سنده برحرك ايدلم . بزده عدالتسزلك ايدر . تجاوزكارانه
برحرك تقيب ايدرسهك باشقه برهيت اصلاحه كوندرمكندن الله
عاجز دكلدر . نعمتی نكته تحويل ايتيلهلم . بوللر آچلدی . هب برلكده
جنس ومذهب تفریق ايتيمرك بوبوله بورويلم . بوصراط مستقیم
تقيب ايدلم .

شمدی كلم بو جيت اتحاديه نك خدمت لرینه . في الحقيقه خدمت لری
شايان تقدردر . هر كسك خرجی دكل بو . بو قدر سنه دنبری
وجودلری بواصر خیر اوغرينه حصر ايتشلر . بو امل مقدس
اوغرينه جانلری فدايه حاضرلايتشلر . (بكي عصر) غزوه سی
قتل ايدر . بدایتده نصل اولمش . نصل باشلامش . نه دورلر كچيرمش

نهایت نه اولمش ؟ . . . اوزون اوزادی به حقیق . جدی رساله یازيبور .
بونلرک صورت حرکاتی دهسا اوج درت آی مقدم میدانه چيتمشدی .
نور حریت لمعانه باشلامشدی . لکن الله خائلك غفلتی آر تيودی .
بونلر اطراف کوزلجه صارتجه به قدر . دائره نفوذ لری اساسی تحکیم
ايدنجه به قدر او ظالمرا ايشك حقیقی اكلامه دبيلر . او جيت محترمه
حسن يتلری سايه سنده مظهر هدايت اولدیلر . توفیق ربانی كندیلرینه
رهبر اولدی . هيچ برمانيه به تصادف ايتديلر . بو اللهك بيوك عنايتی !
بو . جناب حقت بيوك لطف وكرمی !

[فم تقتلوه ولكن الله كلمهم]

اما اسباب ظاهره بو . الله بر قومی مظهر هدايت اتمك صراط
بيورورسه نلر . نسييلر خلق ايدر . جهان حيزتله دوشر . ايشته
بونی يتلر . ظاهره باطنی جمع ايتلی .

[اياك تند وياك نستين . اهدنا الصراط المستيم .]

او وقت مأجور اولور انسان . مرضی سبحانیبهده بو موافق .
بو به اولورسه . بونی اللهك عنايتی ييلورسك اللهده توفیق سبحانیبه
تزييد ايدر . بتون شهراه ترقی منكشف اولور . بو كسله كچه بو كسليرز .
ايشته سلطان اديابه بو به فرمان كليوسه مقصانه قائم اولانلر لو
اسره مجبور دكلی دره الحمد لله عز وجره حی احسان بيوردی . جانلری

قهر وتذبير ايتدی . بر باد هدايت بتون استبداد بولوللری سوروكلدی
كئوردی . ملككتر حيزت نوزله . حریت . عدالت . مساوات نورلرله
طولدی . پادشاهمزمده بو احسان الهی به شكر كذاردر . بو سعاده
مظهر اولور اولماز همان قسمله بو حریتی محافظه چالیشه حقترخه
بتون جهان به ييلدردیلر . حسن نيت شاهانه لری اثبات ايتديلر . دهه
كیم يساير نصل استبداد لرده بولوردی . هله بخاری شوشه استبداد
پك بيوك شیدر . هر پرشاتفه قارشی بتون محتويات جلیسهی كيه
كوندوز اوقونورق الله توجه اتمك . . . البت عاقبتی خير اولور .
[انا الاعمال بانئنا] كنه اورابه باغلادی . بو به باشلامشدی . بو به
نهایت بوله جق . آراهه بر دور غلبت كچدی .

دنیا بو بهدر . فلاكتلردن . بلارندن صوكرا نعمتك قدری ييلويه
نه ایدی اوظم . نه ایدی او استبداد ؟ ظلم آر تيقيه آر تی . براده به
كلدی كه او حال اوزره يشامه نك امكانی قللادی . هر درلو تجریدلر
اولدی . نهایت بو باجه اتحاد حاصل اولدی : بو ادارتی بيمه حال
تكيشدری . چونكه باشقه چاره بوق . كوز كوره كوره ايشته
باطيورز . صوك برالله مذبوحانه ايه بتون ملت :

— حریت !

ديه فرياد ايتدی . عون الهی يتندی . برآن اينجه شو قواظق
ملككتر حریت نورلرله طولدی .

بتون آوروپا دولتلری بونی تقدير ايتدی . واقعا خوشلايتلر
وارسه ده اولتر كده اهميتی بوق .

— اما بورالری تقسيم قالمشدی اوروپا . نصل اولور شيدی .
بونی تقدير ايتسون ؟

اظهار ایدر . بزوغت شب عبودیت جزی بیلسنه . بحق ایضا ایتسه که او
مظالمه دوجار اولمیزی . فقط بزدهده جوق تصور وار . دینجه
یک لایحه قالدق . ذوق وسفاخته دالدق . ایش باشمترنده بولونانلر
سیلان اولدینه دیکر لری ده عترب اولدی . صاغدن . سولدن ، اشاغیدن ،
یوقاریدن ملکی خراب ایتدک .

قطط وکله ظلم ، بوککله سفاهت ارسندنه اوله حیثیورور
قهرمانلر ظهور ایتدی که جهانی حیثیورلره دوشوردی ، نه حجت ، نه
حسیات نیجه ! نه افکار علویه ! مقبوط ملائک اولدیلر . بو قدر
مساعی ، بو قدر غیرت هرکسه میسر دکل . بو الهام ربانی . بز
اوپورکن اونلر اوپومدیلر . واقه بزده اوپومادق . فقط المزدن برشی
کلزدی .

اونلر بویه چالشدیلر . بو حسن نیتله اقدام ایتدیلر . جناب
حقده موفق ایتدی . بو اتحاد سایهسندنه بولیش اولدی ، بتدی .
بوزنایق امکانی بوق آرتق . نجیت اعتدالی ، تانی بی ، مشایخ
توصیه ایدر . بوکا توفیق حرکت لازمدر . کورویور که ایشته جمعیتمک
بتون وصایای شرعه ، عقله ، حکمته هب . وفاق شیلیردر . اونی
دیکلمک لازمدر .

دشمنلر اطرافزده کوزلرتی آچی ، مداخله ایچون بز سبب
آر اوپورلر . روسیه دوتامی قره دکزده کزر . بولسوز برحرکتیز
اولسه نمود بالله همان کلهجک . بالطبع کیسه آرزو ایتمز بوق .
آرستریاده بویه . اوده برسبب مداخله آرار .

ایشته برانکلتره وارکه حقیقه بو حیثیدن ممنوندر . مداخله بی
ارزو ایتمز .

— وارسون ایبرلسونلر . کندی کندیلرته آدم اولسونلر .
ترقی ایتسونلر .

بویه دور ، بو حسن عالی بی بلیور . دیکر طرفدن فرانسدهده
اویه . اولنرده بو حرجی نمونیتله تالی ایدرلر .

لکن روسیه ایله اوستریا... اونلر بیک درلو انتر بقدرلر ، دسایرلر .
بورشته اتحادی چورونهجک خیانتلر اورتهیه قویارلر . الله محافظه
ایتسون ! الله هرکک دوشوندیکنی باشته کتیسون ! خیر دوشونلری
عالی ، شر دوشونلری ذلیل ایلسون !

— آمین !!

ایشته اوجیت اتحاد ، اوجیتمدان اهالی بویه موفقیتلرینه
منورر اولمالی . اللهم عنایتندن نییلی .

بر برینده کیسه تجاوز اتمهلی . ارتق قانولر تطبیق اولنهجق .
اولنظدن عبارت قانان قانولر حقیقی بی ، حقسری آیرهجق . احقاق
حق ایدهجک . هیچ کیسه سراق ایتسون . آثار تلاش کوسترمسون .
بز شکر ایدملر ، لازم کان مناوندن کری طور ایملر ! یقینه مجلس
میوان تشکیل ایدهجک . اووقت هر شیلر حل اولونهجق . اورایه
ملک وکیلری طویلانهجقلر . اوراده شخصیت ، اغراض نفسانیه
اولماز ، لوراسی بر مرکز عدالت در .

سلطنت اودر . جله آریه ، مطابق ، بجه احکامنه ، وفاق احکام
اولور . حکومت اولتری اجزایه مأمور اوپور . میونزده نظرت ایدر :
قانولر اجرا اولنوی . اورنمایوری ! حقسز مصله وقوعیویوری ،
بولمایوری ؟

دیک بون احکام اساسیه شریعتزده وار . قنون اساسیه اولنک
صور اجرائیهسی تاین ایدهجک . انک امین کیسه لرا انضاییه کوز
اوکنده ایضا اولنهجق . حقوق مباد اولنهکنک برکنک بد مستبدانهسنه
تودیع اولونمابهجق . سفینه حکومت مقصدلر ، امین الاره بجهجک .
ازشالله یقینه حکومت علیه بک زیاده نالی ایدهجک .

برملکتده که افکار عمومی بوق ، دائماً بیوکلر کوچکری آزر ،
انسان صایطاز اولنر . دولت علیه اوروپا قویونلر نده انسان ضعیفه
آکلزدی . اکتادی ملتری ملت صایرلردی ، بزنی انسان صاعازلردی .
— برایی کینیک ادارهی آتسه یاشارلر ، اتسانی اونلر .
بوی اسائق ؟

بویه درلردی . وکلا میونانه تابع ، قانون اساسی وار ، میونان
وار . تشکل ایدر . وظیفهسی ییار . هرکس مسترخ یشار . حقوقک
محافظهسندنه امین . ظم بوق ، امتیصاد بوق . انسانلق بویه اولور .
راحتی بیهجک . کوتی . ساختی بیهجک . هرکون انکیزسیون
واقین ایشدرسه نصل یاشسون ؟ اویه دکلی ایدی ؟

پادشه حضرتلری دها بایت جلوسنده قانون اساسی بی وضع
ایتمدی . فقط سوکرا ایشته بعضی خائنلر زنجیر کی اطرافنی صاردیلر .
بیک درلوتویلات ، بیک درلو تحوضات ایله قانون اساسینک تطبیقنه
مانع اولدیلر . پادشهری اوهام ایچنه باطیرمشلردی ، بوقه پادشاهک
فلانت وکیستی ، حساب دیندارانهسی بتون جهانبه مسلم . مصدقدر .

کیسه نیک بونده شهسی بوقدر . بر فرقت بولونجه ، قارشوسنده
بیوک برقوت ، ایکی اوچویز بیک کیشیک مسلح برادر کورونجه
همان تطبیقی فرمان بیوردرلر . آرتق اوخاشلردن توری قالدی .
حق قانون اساسینک قامها محافظهسندنه چالیسهجقنی یینه ، قسم ایله
وعنایتجقنی حسن نیتسه بک بیوک دلیل در . بوقدر دیندار بریادشاه
یینهده حاش اولق احتمالی وارنی ؟ قابل دکل .

بوانارده کندیده غایت متوحش ایدی . دولت علیه نیک انحطاطه
یوز طوندیقنی ، باطوق اوزره اولدیقنی ، اواز تکابلی ، اوخیانتلری
هب کور بیوردی . نه قدر اوزولویوردی . بوسالردن نه قدر متوحش
ایدیوردی . جایه الهیه ایضا ایدیوردی . هر حقته بخاری شریف
اوقود بیوردی . دینی ، اعتقادی بوسوق ایدر .

دینک ، دولت وملتک سلاقی ، خائنلرک مقهورچی ایچون ...
بخاری بی بویه اوقود بیوردی .

الله اصرر برقی نالی رقه . مظهر سعادت بیورهنی مراد
بیورورسه الهام ایدر . بر طاق سبیلر خلق ایدر . بر طاق حیثیورلر .
قهرمانلر اورتهیه چیقاریر . ملتک ترقیسنه ، اسلامیک تمایلسنه
اولتری سبب قیلار . الله بو . بوضاً جلالتی کوسترر . بوضاً جالتی

حکمت حقوق اسلامیة

بز درسی ممکن اولدینی قدر تعقیق ایدم بجز : چونکه زمان مذاکره بک محدود اولدیندن اساساً بک مهم اولان درستیك مسائل و مباحث مرور فسنی بیله وقت بولوبده پیشرمه یورم . کچن سنه بتوفیقہ تعالی مانعده اولدینی ایچون همان بتون مباحثی تقریرہ موفق اولمشدم ، کرچه اصول فقه ، ادله و احکام شرعیة تک احوالندن بحث ایندر بی علمدر . فقط برکده ادله نهدر ؟ احکام نهدر ؟ بونلرک احوالی نهدر ؟ بونلرہ متعلق برچوق مباحث وار . سوکرا بواحکامه ذیل اولهرق برده اجتهاد بحثی وار ، که ذاتاً بوعلم ، محمد علی در ، ایسته کچن سنه کی تقریر ، مفسلاتی جامع اولسه بیله ، بومباحث اکثرینی شاملدر . انشاء الله بوسنده ، ممکن مرتبه تعقیق ایدرک بونلری کورورز .

**

« اصول فقه » حکمت حقوق اسلامیة دیک دره احکام شرعیة تک ادله و اسبابی کورتر .

مقدمه : بر مقصدہ شروع اولتخدن اول او مقصدک توقف ایتدیکی شیشه « مقدمه » دیرلر . یعنی مقدمه مقصدہ وصول ایچون ابتدا ذکر ی لازم کلان معلومات ابتدا شددر . شو حالده علم اصولک تعریفی بوعلمک مقاعدتین اولیوب مبادینتنددر . یعنی مقدمه بوعلمک حقیقتندن خارجدر . فقط برعلمک حقیقتہ لایقہ وصول ایچون برطاقم شیلرہ احتیاجز واردرکه اولنرده برعلمک تعریفی ، موضوعی ، غایتی کبی مقدمه لدر .

هر بر علم مسائل کثیرہ ، طائیفیک برچوق مباحثی شاملدر . بناء علیه برعلمک مسائل و مباحثی بر جهت وحدتہ مربوط اوللی . اولعلمک طالی اولان آدم بردن بره قراکتی بر بره کیرمامک ایچون اول امرده اولعلم حقدنه بر اجمالی حاصل ایتلیدر . بوده اولعلمک تعریفی ، موضوعی ، غایتی بیلکله حاصل اولور . آتک ایچون هر علمده بر مقدمه بولتیلیدر .

مقدمه سوزی ، عربلرک [مقدمه الجیش] تدبیرندن آلتشددر . — شدی بومقامده « آویج بلوکی ، طایفه » استعمال اولنور — مقدمه الجیش ابتدا دشمنک خطوط مدافعه کی کورور قوتی استکشاف ایدر ، آلات و ادواتی تقویت ایلر . دشمنک قوتی طارعه دن ، حالی آکلامه دن علی العمیا بر تهلکبه کیرمک فن حربہ مشا بردر . بونلری آکلامق ایسه اسباب مظفر بتندندر . ایسته کتب علیده کی مقدمه لر دخی بولهددر . یعنی برجهاد معونک طایفه سی در . بیلندک ، مستحضر اولدق بر شیشه اقدام اوله حق . بر بحر بی کران اولان علمه کیربله جک ، بر مجاهدت معنویه باشلا جق . بونک ایچون ابتدا کیربله جک برلری آکلاملیدر . دیک که مقدمه مسائل علوم اوزرینه هجوم ایدیله جک براردو منزله سنده . اورایه سوق اوله حق قوت ایسه اذهان طلبه در . بناء علیه اذهان طلبه اولا اورایه بر مفرزه بر مقدمه کوندر ملیدر . بر آدم برملکته کیده جک بر علی العمیا کیتت وارہ برده اوکر ندرک

جلس معارف ربیسی حقوق مللرندن حیدر افندی مرحومک عیناً ضبط اولونان تقریر لیلہ ضبط و تحریر ایدنلرک تبعات مخصوصه سندن تشکیل ایدن شو اثرک بک چوق تشنه معرفت قلبلرک آرزو و تمیلرینه و غماً بوکونه قدر ساحة انتشاره وضعه موفیقیت حاصل اوله ماشدی . واقعا تعمیم فائده سی مقصدیله برای احتیاج مراجعت ایدن ذواته تسهيلات مقضیه ارائه اولونهرق تکثیر نسخه جالبشده ایسه ده بیکرجه صحیفه دن متشکل بر اثرک استنساخنده کی صعوبت اصحاب جهد و غیرتی دوشوندورمش ، لزوم طبی حقدنه کی توصیلرک آردی آرقه سی آله ماشدی . حالبوکه دور استبداده بویلہ مهم و شرعی بر اثرک طبعه استحصال مساعده ایچون نه بمحکمکداز قیود و شروط موجود ایدی ! . . . له الحمد آرتق صباح حربی ادراک ایتدک ، کافه موانع بر طرف اولدی . بنا برین بواثر کزینک طبعه مسارعت وجیه دن کورولهرک بونسخه دن اعتباراً (صراط مستقیم) ده نشرینه باشلاتیلدی . بواثر عالینک وجوده کلتنه سی وغیرت بیوران - لایک مکتب حقوق مللرندن عادل بک افندی حضرتلری ، مرحوم مشارالیه ک ترجمه حالیله بواثر میرووک صورت جمع و تنظیمی حاک اولهرق قلہ آلدیلری مقاله مخصوصه قریباً نثر اولونه جق در .

بسم الله الرحمن الرحيم

علم اصول فقه دن بتوفیقہ تعالی تحریر آ تمیق و شفافاً توضیح اولنه جق اشبو متن و جیز بر مقدمه ، ایکی مقصد و بر خاتمیه ربط اولنه جقدر .

مقدمه

علم اصولک تعریف و موضوع و غایتی یاندرده

علم اصول فقه . . . احکام شرعیة کی ادله تفصیلیه سندن استنباطه کند و لریله توصل اولتان قاعده لری تعریفه متکفل علمدر .

موضوعی : اثبات احکام حیثیتندن ادله در .

غایتی و دخی : احکامی معرفت و موجبنجه عمل اوزرینه احراز سعادتدر .

بز بر قاج سنه هر اصول فقه مذاکره ایدیلوروز . هر سنه کی تقریر لر بجز بر برندن فرقلی در . فقط هبسی یشه بر آرایه واریبور . تقریر لر بک بوزی ده مطبوعدر . یازده رجع متلری عیناً ضبط ایدر سکر . تقریر لر بی ده ایست حافظه کزه نقش ایدر سکر . ایستره کز کاغذ لریکزه یازار سکر .

صوکر مشورتی امرایدر . حسن نیت لازم مشورتیه . غرضندن
 عوذنند غری اولی . هرشی بلی اولی . اوکا مراملت ایتملی .
 اونک ایچون ارباب استقامتدن انتخاب لازم . اصحاب استقامتدن
 اولی . ولوکه مال سائزهدن بری اولش . آراشله جق شی استقامت
 رویت . اقتداردر . معلوماتی ، اصل کیسدر اولی . ممالک عثمانیه
 یاشایانلردن جنس ومذهب تفریق ایتمکسزین انتخاب اجرا ایتملی .
 چونکه اونلرده بودوک اجزاسندندر . اونلره عثمانلی در . ایسته من
 هج برسی آریطفه . نروملر ، نه باقارلر . نمارنیلر ، نه موسویلر .
 النیوز بودقر سنه اولش ، بزمله قاریشقی یاشامشدر . بر طرفدن
 اشقیابه طرفلق ایتمدر . بر طرفدن چالشیلرلر .
 هم او طاعنه چیقنلره هیسته اشقیای دیکده اولماز . چونکه مقصدلری
 بوکون اکلشادی . او حاللر ، هی اداره سابقه نیک تاثیر ظالمکلریسی
 ایدی . او ظلمه سکوت ایتمک . موافق اوله مازدی . حتی ظلمه قارشی
 سکوت ایتمک ، عجز ومسکنت کوسرتمک شرعاً ایله ممنوعدر . اونلر
 ایسه دنیاک مسموریتندن ، آسایشندن خبر آیلرلر . زنجیر اسارنده
 نیچون قالسولر ؟ بر شی یاه مازسه ده یاغنه چالشیسه فناهی ؟ اهل
 اسلامه هپ برلکده چالشیلر .

مسلمان کنه مسلمان ، خریستان کنه خریستان . دین جهتی باشته در .
 دین دیک ، دولت دیک دکدرکه . او باشقه ، بو باشقه . بو باده
 آیتلر نازل اولمشدر . حبش اهالیسی حقنده ، اه اونلری شا ایدیور .
 — نیچون ؟

چونکه مؤمنلر هجرت ایتمدر . اونلره لطف معامله ده بولوندیلر .
 خریستان ایدیلمر اووقت . صوکره چوق کیسدر اسلامتی قبول ایتمدی .
 حتی نجاشی حضرتلری ده قبول ایتمدی . فقط بدایتده اصحاب کرام
 اورابه کیتدیلر . الهجا ایتمدیلر . قویشک ظلمه ، دین علمنده کی تجاوز
 لرته دایه مدیلمر . خبر آلدیلرکه اورالرده عدالت وار . جناب رسول
 اکرمدن اذن ایسته دیلر . مساعده بیوردی . حضرت عثمانده اونلره
 برابر کیتدی . راحت اولدیلمر . نفس الیدیلمر ، چوق حرمته هائل
 اولدیلمر .

الله شا ایدر ایسته :- [ولعیندن اقریم . موده . . . الخ . . .]
 کوروروسک حبیب ، اونلرک ایچنده مؤمنلره ک زیاده مودی اولانلر
 بولنور .

دیک خریستان مؤمنی سورمش . بغض اولمازسه . انسانه .
 انسانه محبت اولورسه نهدن سومهسون ؟
 کوروروسک ایسته حبیب ، اونلرک ، وودلرینی نیچون بویله
 یایدیلر ؟ [ذلک بان منهم قسیدین وره باناً وانهم لایستکبرون .] اونلرک
 ایچنده عالم وار . اوقوشلر . حقایقه آگاه اولمشلر . بونلرک مظلوم
 اولدیغنی آکلماشلر .

مابدی وار

البت اوزمان کیم اولسه اوله یاپادی . بربرده نیما وارسه
 معرکس توشلار . تقسیم اوله جق . کنیدی نیچون خارجهه قالسون ؟
 البت اوده ویتیمدن همه آلمنه قاقیشور . بوکا برشی دینه من .
 لکن یمنما قاقمارسه . نوع بشر ایچون آرزو ایدیلمر احوال
 کورونورسته کیمک بر دبه جکی قابیر ؟ یمنما دکل ، هرکس بونی تقدیر
 لیدر .

شیدی اوله اولکی کبی تعصب یوق خریستانلرده . اوله
 اسلامک آداب و اخلاقه و قوتلری یوق ایدی . بو تعصب اوندن
 ایبری کلپوردی . او بارلرک حرکات نالایقه سی جهالتندن نشأت
 ایتمدی . شیدی باهمون انسانلرک محاسن اخلاقیه هردلو استمدادی
 اولدیغنی اکلشادی . مناسبات بشریه حقیقی وصف اولدی .
 ملتده نصل حرکت لازمه اوله حرکت ایتمدی . یو وجود اوله رق
 جهانه حریت ویردی . البته غزملر اوزون اوزادی به بونلری اکلایورلر .
 بزیم مقصد من عدان عبارت . غزملر کوزل کوزل مقاله لر ، نطقلر
 یازیورلر . ایسته ممکن مرتبه تفصیلاتیه اکلایورلر . بو حریت ملته ،
 ملتک اتقاقیه حاصل اولدی . ایسته بونلر اوقوعلی . ایشیدیللی .
 بو ، حسن استمهله مداردر .

بمونلرک بولایتمسده ایش دکل . اداره ایتمک ، حسن استعمال الملک
 لازم . ملنلرک اقلشلی زیاده اولورسه وکلنکده اهمای زیاده اولور .
 اوکا کوره ترقی ، تمای یوز کوستره . آرزمان ایچنده ، برقاچ سنه طرفنده
 ضررلر منی تلافی ایتمدر .

اوله کنجیلر وارکه ترسبه اخلاقیلری ، نجابت فکریلری بزه پک
 بیوک امیدلر نجاش ایدیور . عسکرن ، ملکیه دن ، علمیه دن پک مقتدر ،
 حربیوردر . پک مقدم کنجیلر واردر . هرکس حصه سنه دوشن وظیفه یی
 ایغایه بلا یجهه آرز زمانده معظم بر دولت اوله جهمزدن شبهه ایتمله سون
 شیدیغنی عثمالتیق او اسکی حال ایله قیاس اولنماز . جیمک موفقیته دعا
 ایتملی ز . پادشامک حسن نیتی ده آشکاره . بو حالک بقاسنه ، حریتک
 دوامنه دعا ایتملی ز . معاونت ایتملی ز . بدایتده هر نصل اولدیسه اولدی .
 شیدی الله دن اونی استمداد ایتملی . او کسکش احوال ، او اخلافک بوزولسی
 هپ اوسوه اداره نیک ، هپ او ظم واستمدادک تقیمة طبیه سی ایدی .
 هر نصل اولدیسه اولدی . شیدی صراط مستقیم کوستردی الله . یاردیم
 ایتمدی مولا . بزده بونک قدرینی بیله لم . بونک شکرینی قولاً ، فعلاً
 ایغایه چالشم .

حائماً بویله ده . بیخش سنه کفر ایچنده یانار . توبه ایدر ، الله قبول
 ایلمر . بصاده عسکی اولور . بتون مدت حیاتی عبانله ، زهد و تقوی
 ایله کچیر ، نمود یاه صولک زمانده کفر ایله کیدر . ذیاده بویله اولدیغنی
 کبی آخرتمده اوله .

یارب ! منک سلامتقن تأمین ایست . کمال عدالتله ثابت و برقرار ایله .
 شیدی دقت ایدیوروسکز یا آیت حسن تربیتنه اول : کنیدینه
 عاهد قسورلردن طولانی عفو ایست . الله قارشی اولانلر ایچونده
 مغفرت ایسته !

مسئله حقوق و ادبیات

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته‌ای رساله‌در

مؤسسه علمی: ابراهام زین‌العابدین - ح. اشرفی ادیب
 شماره کتابخانه: ۳۹
 شماره نسخه: ۶۵
 شماره جلد: ۵۰
 شماره شماره: ۱۰۰
 تاریخ تأسیس: ۱۱ ترمز ۱۳۲۶

مجلس آراء: در مسأله دینی بویک پسته خانه فارشورسند
 دائرة مخصوصه داد

مؤسسه علمی: ابراهام زین‌العابدین - ح. اشرفی ادیب
 شماره کتابخانه: ۳۹
 شماره نسخه: ۶۵
 شماره جلد: ۵۰
 شماره شماره: ۱۰۰
 تاریخ تأسیس: ۱۱ ترمز ۱۳۲۶
 در مسأله دینی بویک پسته خانه فارشورسند
 دائرة مخصوصه داد

عدد: ۲ ۴۲۶ شعبان ۷ پنجشنبه ۲۱ اگستوس ۱۳۲۶

و ضروریات حیانتک تدارکی امر نه انشاء نوتندن بر طائفه ایه جمعاً
 یشامق مجوریت طبیعیستنددر . ابتدا عالمه و بسده قیله و عشیرتک
 صورتتجمع و قرا و قصباتک ومدائن عظیمتک کیفیت تشکیلی بواجب
 اوزریته وجود پذیر اولمشدر .

چهره و سیالرتک اختلافی مستنده طبع و اوضاععلری مختلف اولان
 افراد بشردن بیکگرجه نفوسک بر خصله اجتماعی جر منفعت و دفع
 مضرت ساقسهیله نزاع و فزاعی داعی اولهرق الحکم لمن غلب
 قاعده سبجه کیر صغیری، قوی ضعیفی نحو و انسا الطبی قوانین طبیعیدن
 اولسلیله جناب نسقماز نظام کائنات، حفظ نظام مخلوقات و تأسیس قواعد
 مرعیه عدل و اخوت و مساوات ایچون احتیاجات زمانیه و مکانیه
 کوره پیغمبران عظام واسطه سیله صحف و کتب مقدسه تیذیل و تبیین
 اولدینی اوامر و مناهی اعتباریه شرائع و ادیانی واجب الاتباع و التحبیل
 الطشدر .

علماء منطق، اشرف انواع مخلوقات اولان نوع انسانی حیوانات
 سألرمدن خاصه نطق ایه تمیز و توصیف و حیوان ناطق و صقیله تعریف
 الطشلسده . اشبو تعریف ایه انسان درک حیوانیتدن قورتیه میه جنی
 بدیدارددر . زیرا نطقدن مقصد . تیسیر صرام ایچون بر طاقم حروفی
 تشکیل ایدن صوت ایسه، بو خاصیت باصوم حیوانانده موجود اولدینی
 عیاناً مشهوددر .

انسانی حیوان عاقل صورتیه درک بهائمدن تخلصه چالشق
 عقل معاش و معاد اعتباریه ایچو مقصد و عقل معاش ایسه حیوانانده
 انساندن زیاده موجود اولدینی براس معلوم و منفهمدر . زیرا حیوان

صراط مستقیمک دوامق تمینده یکزبال اولان مطبوعات عثمانیه
 عرض شکران ایدرز . حقمنزده کوسترتین التفات و توجهانه اعلا
 لیاقت ایده بیلککمز محض توفیق الهییه وابستهدر . والله الموفق .

حکمت ادیان

برمدتدنیرو اورویاده موده حکمنه کیرن دینسرتک و یا احکام دینییه
 عدم مساوات علی ، تدریجاً ممالک شرقیه دخی سرایتله نیک و بدی
 تفریقه مقتدر اولمیان و یا تفریق ایچون بر لحظه ذهنی اتعاب ایتک
 ایسته مین برچوق ذوات دیندارتی عادتاً میسالتدن عد ایه دیندن بیری
 و دینسرتکی عنوان مدنیت و یا اساس حریت صورتیه تلقی ایتکده
 اولدتلری منظور باصره تأسف اولمقدهدر .

طبیعت بشریه، فی الواقع فطرت اصلیه اعتباریه حریته میال و حریت
 قول و فعلی تقید ایدن هر درلو عقائد و احکامندن تفرق آزاده قیل و قال
 ایسهده . حفظ نظام عالم و بقای نوع بی آدم ایچون دینک لزومی ضروریدر .
 بالمعوم ادیان، وضع اصلیلری اعتباریه تهذیب اخلاق و بین الافراد
 منع نزاع و شقاق ایچون وضع و تأسیس بیورامی بر قانون حکمت مشعون
 الهیدر لر .

خلقته مدنی بالطبع برادش اولان نوع انسان منفرداً بر طاع
 تمسندده و یا برحیروا وسطنده یشامس عدم الامکن اولسلیله لوازم معاش

کیتک وار . مثلا حلبه کیتک ایستین بر آدم نه طریق ایله کیدیله چکنی . هانکی اسکله به چقیله چفتی تیز و اولصورته بوله چقارسه حلبه کیده چک برده . طونارده طرزون و اوورینه بیتز . فقط حلبه فصل ونه طریقه کیدیله چکنی ایشدا اجالا بیلورسه مقصدینه طوغریدن طوغری به واصل اولمش اولور .

بر علك مقاصد ومسائل مجهول مطلقدر . اولنری بيلك ایچون ایشدا محصنه اقدام ایدیلان علك نصل شی اولدینی نیلغیدر که طالبک توغلی مقصدی اولان علمی در ، دکلی در ؛ آکلاشلون بنا علیه تعریف سایسته بر علك نمدن عبارت اولدینی بیلیر و سر جمع ایجت - یعنی موضوعی - و قائده - یعنی غایب - آکلاشله قدن صکره مقصده شروع اولورسه بو ایله صرف اولنه حق مساعی البته مقرر منخ اولور .

بزم او قوبه جعفر علك آدی « اصول فقه » در [اصول فقه] بو علك عیلمدر . اصول فقه بز لفظدر ؛ لفظار ایسه یا مفرد یا خود مرکب اولور . اگر بولفظ بوراده مذاکره ایله چکن علك آدی اولسه ایدی : - « اصول فقه » مرکب در ؛ « اصول » ایله « فقه » لفظلرندن مرکب بر مرکب اضافی در . « اصول » مضاف ، « فقه » مضاف ایله در . در دک . نتیکم اصول فقهی بو اعتبار ایله ده تدقیق ایشلر در . حالبوکه بزجد مقصود اولان تعریف مرکب اولسی اعتباریله دکلددر . عیلت اعتباریله اولان تعریفدر ؛ یعنی « اصول فقه » سوژی شو علم شریفک اسمی در . بر عیلمدر . بنا علیه « اصول فقه » ؛ اضافت اعتباریله مرکب ایسه ؛ بو علك لقبی اولمش اعتباریله مفرددر . نتیکم بوکا برده « علم » علاوه اولمش صورتیله عیلتیه اشارت اولنقددر .

معلوم اولسون که علكر ایکی درلودر : علم مرتجل ، علم منقول . فائق ؛ راشد ؛ ماجد . . . بوئر بر شخصک آدی در ؛ و علم مرتجلدر . عباده دخی مسانک علمی اوله بیلورسه ده ؛ بو مرکب اضافیدن منقول بر عیلمدر . ایشته عباده لفظی کبی « اصول فقه » تیسیری ده مرکب اضافیدن منقول بر علم ؛ بر تقدیر .

لقب ایسه مدح و ذمی مشر اولان بر عیلمدر . اصول فقه نیل سعادت دینییه و دنیوییه وسیله اولان فقهک مبناسی اولمش جهتیه بالطبع مدحی مشر در .

اگر بر اسم اب ؛ و یا ابن ایله مصدر اولورسه « کنیه » اولور . « ابوالفتح » کبی که سلطان محمد ثانی حضرت تبریک کینه سیدر .

اصول فقه مرکب اضافی حالنده بر اقلدیده عیلتیه نقل ایلدی . زیرا مرکب اضافی حالنده بر اقلسه ایدی ؛ احکام و اجتهاده شامل اوله سردی . حالبوکه بو فن طایفه فقهک دلیل و اصلرندن بشقه احکامندن ده بحث اولنیور . و خانه کتاب اجتهاده دائر بولنیور . ایشته بو تکچوندر که « اصول فقه » تیسیری مرکب اضافی حالندن عیلتیه نقلدر . اضطرار حاصل اولدی . مع مافیله اصول فقهی بر کرد مرکب اضافی اولمش اعتباریله تعریف بر کرده عیلت اعتباریله تعریف ایتمک متاددر . بزم بو قاریده کی تعریف

اصول فقهک مطالعه ایله چکنز فن جلبله علم اولسی اعتباریله در . اصول فقه مرکب اضافی اولمش اعتباریله تعریف ایتمک ایچون اوله مضاف ، صکره ده مضاف ایلمی ، صکره ده اضافتی تعریف ایتملیدر . معلومدر که « اضافت » اختصاص ایفاده ایلمدر ؛ مثلا « فلاک خانه سی » دیدیکمز وقت خانه نک اولفانه اختصاصی آکلاشیلور . بو خاه نک فلانه عایدینی « اضافت » ایفهام ایلمر .

اصول : اصلک جمیدر . « اصول » دلیل ، راجح قاعده کلیه . مستحیب معنارینه ده کلور ایسه ده بو مقامده اصل : کندوسی اوزرینه غیر بیسینی اولان شیدر . ابتاده کرک ابتاه حسی اولسون ؛ بنانک علی وسقفا دیوار اوزرینه ابتناسی کبی . و کرک ابتاه عقلی اولسون ؛ مملوک عیلتیه ؛ مدلولک دلیلها ابتناسی کبی . شو حالده « فقه » اصوله ابتنا ایلمیور . یعنی « اصول فقه » بناوسند اولیور ؛ « فقه » مبنی و مستند اولیور . تمیر آخرله « فقه » دلیلاره مستند بولنیور . و فقهک شوا ابتناسیمه بالطبع ابتاه عقیددر . بو قاریده اشارت ایشدیکمز وجهله اصل ، برده راجح و قاعده معنانه نقل اولنشددر . مثلا « بونده اصل اولان ، بونده قاعده اولان بودر » دیر بزضاده راجح معنانه آلهرق مثلا : « برائت ذمت اصلدر » دیرز . عجب بوراده ده « اصل » لفظی قاعده و یا دلیل معنارینه نقل ایتمک مجبوری بز ؟ اصلی بوله دلیل معنانه نقله مضطر دکلز . چونکه بز ابتناسی تعمیم ایلمک حسی و عقلی اولمش اوزره قبول ایتمک فقهکده اصله ابتناسی ابتای عقیددر ، دنیجه آرقق اصل لفظی دلیل معنانه نقله احتیاجز قالمازه ذاتاً « اصل » لفظک معنای وضعی نقل اولدینی معنایه وافی اوله مدینی ایچون بز اونی دلیل و یا راجح معنارینه نقل ایلمرز . مثلا عربجه « صلوه » لفظی دعایه موضوعدر ، اصطلاح شرعه ایسه صلوه ارکان مخصوصه و معلومه ایله « نماز » معنانه در .

دعک که « صلوه » لفظی ؛ نمازه اصل معنای وضعی اعتباریله دکل ، نقل طریقیله کلشددر . بونک کبی برائت ذمتیه « اصلی » مبنی علیه معنانه آلهرق بر معنا چقارمه جمیز . بنشاء علیه مضطر اولدیمیز ایچون بوراده « اصلی » وضع اولدینی معنانه چقاره رق « راجح » معنانه نقل ایلمرز .

« اصول فقه » تیسیرنده کی اصل لفظی « دلیل » معنانه در ، مقصدیمزده اودر ، فقط بز « اصلی » دلیل معنانه نقل ایلمرز بوندن دلیل معنانه آکلاقمده مضطری بز ؟ یوقسه غیر بیسینی کندوی اوزرینه مبنی اولان شی معنانه ایفا ایشدیکمز حالده بنه بوندن دلیل معنانه چقاره بیلوری بز ؟ چقاریمز ، چونکه بز ابتناسی تعمیم ایلمیورز بوراده ده فقهک اصوله ابتناسی ابتناسی عقیددر . بنشاء علیه اصلی دلیل معنانه نقله بر اضطرار یوق . یعنی بز ابتناسی تعمیم ایلمرز اصلدن دلیل معنانه چقاریمیزورز .

ما بعدی وار
مطلبه حاضره
ابوالعلا

سرحد ازل با حدود ملکوتک ،
 پهنای ابد غایب صحن جبروتک .
 حکمک که محکم اید من سیرینه بر شی ؟
 بر آنده بو پایانسز اولان جوی ایدر طی .
 بر آن دیرک انشم نیلیرک باق
 تقید زمانه سنی ای فاطر مطلق !
 باقی بی بشر هر نه قدر ایلمسه نتریه
 فانی ایجابی ایدر کندنه تشنیه !
 اطلاقه فصل یول بوله بیلسون که تفکر ؟
 اشباحی کورور ایلر ایکن روحی تصور !

..

ای روح فضا کرد کرائسیر حریمک ،
 ای ناطقه دمبسته استرار عظیمک ؛
 مقصود بوخلقتدن اگر معرفتکسه ؛
 وارشمی اومدهش کورونن غایبه کیسه ؟
 بر صحنه میدر بوقسه بو عالم نظرکده ؟
 بر صحنه که مبارزه اوپون وار اوزرنده !
 بر صحنه که هر پرده سی ترتیب مشیت ؛
 اشخاصی ده بازیمه آواره قدرت !
 جانیری ، قاتلری میدانه سورن سن ،
 جانیده کی ، قاتله کی جرأت ینه سندن !
 سنسک یارادان بشقه دکل ظلمتی ، نوری ؛
 سنسک ویرن الهام ایله تقوایی ، فجوری !
 ظالمده تصدی به اولان میل نه دندر ؟
 مظلوم نیچون اوله ده اونندن متفر ؟
 عاقل نره دن کوردی بو جدی حرکاتی ؟
 احق نه دن او کرمی آداب حیاتی ؟
 بر فاعلک اجباری بتون کوردیکم آثار !
 جبری دکلم .. اولسم الهی نه سوچم وار ؟

..

بر صحنه دیمک عالمه پک طوغریلر البت ؛
 ایچق کوریلن وقهرلرک هسی حقیقت .
 هم اوله وقایع که تمشاشی حزیندر .
 آهنگ طریسازنی بتون آه وانیندر !

زیرا ایدرک بونجه سفالتزده فریاد ؛
 واویل صدا - به طولار سینة اباد .
 یارب بو بورکدره کی سس دغیه جگمی ؟
 سندن دها براسر سکون اینجه جگمی ؟
 هر آن ایدورسک بزى مقهور جلاک ،
 قریان اوله بم بوقی تجلی جلاک ؟
 سندنه اگر چکدیکمز بونجه دواهی .
 کیدن کیه فریاد ایدلم سوله الهی !
 لایشله بیکلرجه سؤال اولسه قریان ،
 انسان بو ممالره دهشته نکهبان .
 بر شخصه اسیر اوله بی بر قوسقوجه ملت
 مکرکله می یارب صابور کندینه دولت ؟
 دنیایی یاقوب یقیبه برسیف تصدی
 امرکله می یارب ایدیسور بوله تصدی ؟
 بردن چقور کولکره بیک آه شرربار .
 کولکر ایدیسور ساده چیقان ناله بی تکرار ؛
 بریانه یانار لاهمی بیک خانه خرابک ،
 بریانه سوتر لمسی میلیونه شاپک !
 باشلار اوتنه دن والدهر سینة خاکه
 لولادینی تودیع ایدرک باغری بی چاکه ؛
 اغلار بریدن بر سوری آواره طالع
 نایاره ایچون ایدرک عرضی ضایع .
 بوکش اورادن بوخی بیکلرجه بییمان .
 ماوی آریور غالمه لر لانه پرشان !
 مظلوم شکایتنه ، نامتمه ستمکار ،
 خوانابه مقتوله غریق اوله ده خونخوار !
 بیاری ، فلاکتلی بی ، عربانی ، سفلی ،
 طفولی ، علمانمینی ، مسکینی ، ذلیلی ،
 غداری ، جفا دیمینی ، محکومی ، اسیری ،
 هبات شو پایانسز اولان جم غفیری
 تصویر ایله شهرت قازانان صحنه دنیا
 کلزی الهی سکا بر قاتی تاشا ؟

..

لکن بو سفیلان بشردن کینک وار
 قلبنده بر امید که انجم کی پارلار :

تحلیل گیای به محتاج اولمقصرین کندبسته نافع و مضار اولان نباتاتی تفریق و ضارندن اجتناب ایله ناضی اکل و انتخاب ایله یکی حاله انسان بو قوه عیزه طبیعهدن محروم و سم ایله دومی بالمشاهده تمیز خاصهسه ماک اولدینی براس معلومدر . بنا برین انسانی بقیه انواع حیواناتندن تفریق ایله جک یکنه وصف خاص، عقل بالماد خاصه جلیله سیدرکه اودخی حشر وشری و ثواب و عقاب اعتقاددن عبارت اولان عقائد دینی در . احکام اصلیسی اعتبار به عادات و عبادات و معاملات منقسم اولان اوامر دینی ایکی نوع نظامی جامعدرکه برینه نظام خاص و دیگرینه نظام عام دیلور .

ادیانک عبادات قسی انسانک مابه القیاسی اولان صحت وجود و دوام یافت و انتظام حیات و معیشته مقصور بر قواعد حفظ الصحه اولدینی کبی عادات و معاملات انسانی دخی جیات بشریه نیکدیکر ایله حسن معاشرت و تأمین عدالت و حقوق متقابل لرینک تعلیمه پیلارنده رابطه مساوات و اخوتی محافظه و امنیت جان و مال و عرضارینی صیانت مقصدینه مبتدیدرکه اشبو ایکی نظامه مناسبت ایتمکسزین نوع انسانک و جیات بشریه نیک دوام و بقای عدم الامکاندر .

دین بر حصن حصین اماندرکه انک عرش اعلایه منتهی اولان برج و باروسنه النجا ایند هر درلو مهالك ماده و مضویه و هر کونه مضار و مووقات زمانیه و مکانیه دن محفوظ و مصون اولور .

دین بر حبل متین اعتماددرکه انک عروه و تقای صلابته تمسک ایند هر درلو صدمات روز کار و هر کونه حادثات زور کاردن وارسته ورها اولور .

دین بر حارس امین و برنگهبان رصد دور پیلندرکه انک زیر حیات و جناح صیانتنه تسلیم نفس و حیات ایند هر درلو الام و اکدار و هر گونه مصائب و آفاتندن امین و سالم اولور .

دین بر شاهراه قوم و بر صراط مستقیمدرکه او منجج سلیمه سالک اولان ناقل سعادت دارین و واصل سرمتمل قاب قوسین اولور .

مادری زاده
محمد عارف

توحید
پند
فریاد

ای نور الوهتک ظلی عوالم
ظلمت بیله اسرار ظهورک کبی مظلم

کرسى جلالت که سقارله زمینلر
بر نقطه قدر صحن محیطنده طونار بر ،
ادراکک ایدر غایه امیدنی خیت ..
یارب اونده دشتندر آلتی اونده هیبت !
جولاننه بجز کبی هنیای عوالم
کاهی سنی بولق ایچون آواره خیالم
بر شوق ایله لاهوته قدر یو کسله یم دیر ،
لکن نصل اولسون که بو مزاجه مظفر ؟
نصوت محیطنده هنوز چالقالانیرکن ،
بر دست نچیر دایا نوب کوکسنه بردن ؛
مدهوش و محقر سر یلیر اسفل خاکه !
باشلار اورادن نادم اولوب باغریخی چاکه ،
یا لکز اومی ؟ بیک فکر سماوی بو زمینده
پیتاب تحری قالهرق آه و ایننده !
اشباحهی قربک اوله جقدر جولاننگه ؟
ارواح بتون مندهش « ثم رددناه ! »
صنمکده کی اسراره تقالی بزه ممنوع
اولمازی ردا پوش طورورکن دها مصنوع ؟
خورشید ازلدن نصل ایستر که خیردار
اولسون دها بر ذره بی درک ایتمین افکار ؟
ای نامتاهی سکا نسبت ایله محدود ،
محصور محیط قدر کدر نه که موجود .
دیباچه اوصافکی آماز بتون اباد ،
اعداد ایده من سلسله فیضکی تعداد .
غان شؤنک که برر موجیدر اعصار ؛
هر موج سیدر بر یم بی ساحل آثار !
فرمانکده محکوم ازلیت ، ابدیت
ای پادشه عرش کزین صمدیت .
ابداع بدیعک که جهانلره بدایع
میدانه کیرتمش ، بزه ای خالق مبدع ،
مبهم نصل اولماز که ؟ عدمدن دکال اثبات ،
بر ذره موجودی یوق ایتمک بیله هیبات ،
قابل اوله ماز چیقسه ده بیک دست مغرب ،
یارب بو نصل عالم لبریز غرائب ؟

هر قوم کندی حیات اجتماعی و سلالت قومیلری ایچون بوبله بر طاق قوانین موضوعه احکامیه عقید و مکلف اولدولتری کی ینه عین حکمت بنا بر جوق قواعد مذهبه احکامیه دخی مقید مرکلمدر . و بوده بر امر بشرووری در . زیرا انسان روح ایله بدنن مرکبدر . حالوکه بدن قانی ، روح ایسه باقی در . بو عالم فانیسه ابدان قانیتهک اسباب حیات و سعادت کی کوستره جک ، یلدر بر جک بر طاق قوانین موضوعه احکامیه مقید اولوق لازم کلجه عالم باقی ده ارواح قانیتهک سعادت و رفاهتی بوللری یلدر بر جک و حتی بودیاده بیله محتاج اولوبده عقول قاصره سزله ادراک ایدمه بکلز نیجه حقایق بزه کوستره جک بر طاق قواعد دینه احکامیه مکلف اولوق لازم کلجه کی اولوبنده قالیر .

قواعد مذهبه ، قوانین شرعیه دیکدر . بوده بر لطف سبحانی اوله رق انسانلرک دنیوی و اخروی ، صوری و معنوی اسباب سعادت لری تمین و تأمین ایتمک اوزره طرف الهیدن بر نی واسطه سله انسانلره تبلیغ اولنان احکامدر . بو احکام ، اعتقاد ، اعمال ، و اخلاقه مطلق اولوب بوا حکامه رعایت ایدنلرک اقصای مراتب سعادتله تالی ایدم جکلری و ایتملرک درکده سفلی مذله دوشه جکلری شهسزدر .

یاغلاصه شریعتیز ، جهتینی ، یعنی هم احکام دنیویه و اخرویه بی جامع اولدینی و اکثر قوانین موضوعه من و علی الخصوص قانون مدنییز . احکام حقوقیه منحصراً قوانین شرعیه من مقنن بولندینی جهته بزم قواعد دینه احکامیه مقید اولدمز کندی حیات اجتماعی و منافع ملیه من اقتضاستندن اولدینی بیانه حاجت یوقدر .

بو قواعد جلهسندن بری ده تتر نسوان مسئلهسی در . قانون اساسییزک اعلان اولغنی اوزرینه بعضی پرلده بومسئله به رعایت ایدلمکه یا شلاندینی مع اتأسف کورولمکده و بو بوزدن معاذه بین المسلمین فرقه عظیمه تک ظهوری قوه قریبه کلدیکی ایشیدلمکده در . و بوده طبیی برشی در . چونکه بوزلرجه ملیون مسلمانلرک جانلرین ده اعز بزر و حارینن ده مقدس یلدر بر جکلری بر دین عالیک احکامندن بر حکم شرعی به قارش مسلمان عنوانی آتنده بولنان بعضی کسلر طرفندن بوکی بالانتراق کوسترلک و حتی بونی تحقیره قدر وارد بر مق بون اهالی مسئله تک حقوق مقسولرینه تجاوز دیک اوللمه بوبله مناسر برایشدن ، بر هیچدن طولای دنیایک هر طرفنده بولنان کانه اهل اسلامک حیات دینه لری غلبه کلجه کی بیعیات امورددر .

ذات حضرت پادشاهی حسب الخلافه دین اسلامک حامیسی در . بودولتک دینی دین اسلام اولوب ذات حضرت پادشاهی ده بودنک حامیسی اولجه نیمه دولت علیهدن بولنان هر میلان بو دین عالیک بون احکامه رعایته مجبور اولدینی سککی . عکس تقدیرده قوه اجراییه دیک اولان حکومتمیز دخی او مثالو کیسلر حقنه تعاییر زجره اعزازینه مجبوردر . زیرا بودولت علیتهک تأیینی حائر اولان بر مسلمانک احکام دیندن بر حکمه رعایت ایتمسی و او حکمی تحقیره قدر وارسی قانون اساسییزک شوا یکی ماده مهمه سی احکامیه قابل تألیف اولمه جندن بوکی کیسلری حکومتمیزک تأدیب و تربیه مجبورنی کندینه مطلق این وظایف مهمه جلهسندن در .

شریعت غرای اجدیده امر اولنان شریک کانه منی مانع اولدینی کی ، نبی اولنان شریک جلهسی دخی مضردر . بوگون بو حقیقت بون عقلا و حکما تک تحت تصدیقنددر .

ایشته شریعتزده امر اولنان شریک بری ده عنذرات اسلامیه تک کندیلرینه محرم اولیان کیسه لرین تتر ایملر ده که اوده ماجلری دخی داخل اولدینی حاله وجود لری زینتدن عاری برشی ایله ، جالب شهوت اولیه جق بر لباس ایله اورقکلدن مبارند .

شیدی بو حکم شریعت موافق حکمت و مصلحت اولوب اولدینی حکمکه ایدلم : بز دیورز که شریعتیزک احکام سارمی کی بو حکم منی دخی موافق حکمت و مصلحتدر ، لوازم اناسیه و ضرورات مدنیه چهه سندن در . و بوده وجوه عدیده ایله کابندر :

اولا : قادیلر طیباً لک و قهرضکاره رجال اولدولرین اکثر حقنه اغیاردن تتر کندیلری ایچون بیوک برضت و بیوک بر اثر شفقتمدر . چونکه بون تجملاتی ایل بر قادیلرک ، باخصوص کتیب و کوزل بر قادیلرک اغیار و اجابیک انتظار شهوتی عرض ایدم ایتمی و علی الخصوص بون قوی شهوانیه تک ابدان بشریه اوزرینه کمال دهشت و شدنیله اجرایی احکام ایدنکی بوبله بر زمانه ارککلره ، هم ده کندیبی ایله مناسبت عیر مشروععه بولوق آرزوسنه سوک در جمه مقنن و شمک اولان ارککلر ایله مصاحبت بولغنی آنک قیت نسوانیسی تقصیدن باشته هم برشی وضع دکدر . بون بوبله اولدینی تقصیل بیانه حاجت یوقدر . چونکه بواوقدر بدعی ، اوقدر جل بر حقیقتدر که بونی انکاره عدا [یکی کره ایکی درت ایدر] حقیق انکار منتره سندندر .

تایا : معلومدر که بر عهده تک تأمین سادتی ایکی نوع وظایف مهمه

بو قواعد جلهسندن بری ده تتر نسوان مسئلهسی در . قانون اساسییزک اعلان اولغنی اوزرینه بعضی پرلده بومسئله به رعایت ایدلمکه یا شلاندینی مع اتأسف کورولمکده و بو بوزدن معاذه بین المسلمین فرقه عظیمه تک ظهوری قوه قریبه کلدیکی ایشیدلمکده در . و بوده طبیی برشی در . چونکه بوزلرجه ملیون مسلمانلرک جانلرین ده اعز بزر و حارینن ده مقدس یلدر بر جکلری بر دین عالیک احکامندن بر حکم شرعی به قارش مسلمان عنوانی آتنده بولنان بعضی کسلر طرفندن بوکی بالانتراق کوسترلک و حتی بونی تحقیره قدر وارد بر مق بون اهالی مسئله تک حقوق مقسولرینه تجاوز دیک اوللمه بوبله مناسر برایشدن ، بر هیچدن طولای دنیایک هر طرفنده بولنان کانه اهل اسلامک حیات دینه لری غلبه کلجه کی بیعیات امورددر .

بو قواعد جلهسندن بری ده تتر نسوان مسئلهسی در . قانون اساسییزک اعلان اولغنی اوزرینه بعضی پرلده بومسئله به رعایت ایدلمکه یا شلاندینی مع اتأسف کورولمکده و بو بوزدن معاذه بین المسلمین فرقه عظیمه تک ظهوری قوه قریبه کلدیکی ایشیدلمکده در . و بوده طبیی برشی در . چونکه بوزلرجه ملیون مسلمانلرک جانلرین ده اعز بزر و حارینن ده مقدس یلدر بر جکلری بر دین عالیک احکامندن بر حکم شرعی به قارش مسلمان عنوانی آتنده بولنان بعضی کسلر طرفندن بوکی بالانتراق کوسترلک و حتی بونی تحقیره قدر وارد بر مق بون اهالی مسئله تک حقوق مقسولرینه تجاوز دیک اوللمه بوبله مناسر برایشدن ، بر هیچدن طولای دنیایک هر طرفنده بولنان کانه اهل اسلامک حیات دینه لری غلبه کلجه کی بیعیات امورددر .

بو قواعد جلهسندن بری ده تتر نسوان مسئلهسی در . قانون اساسییزک اعلان اولغنی اوزرینه بعضی پرلده بومسئله به رعایت ایدلمکه یا شلاندینی مع اتأسف کورولمکده و بو بوزدن معاذه بین المسلمین فرقه عظیمه تک ظهوری قوه قریبه کلدیکی ایشیدلمکده در . و بوده طبیی برشی در . چونکه بوزلرجه ملیون مسلمانلرک جانلرین ده اعز بزر و حارینن ده مقدس یلدر بر جکلری بر دین عالیک احکامندن بر حکم شرعی به قارش مسلمان عنوانی آتنده بولنان بعضی کسلر طرفندن بوکی بالانتراق کوسترلک و حتی بونی تحقیره قدر وارد بر مق بون اهالی مسئله تک حقوق مقسولرینه تجاوز دیک اوللمه بوبله مناسر برایشدن ، بر هیچدن طولای دنیایک هر طرفنده بولنان کانه اهل اسلامک حیات دینه لری غلبه کلجه کی بیعیات امورددر .

بو قواعد جلهسندن بری ده تتر نسوان مسئلهسی در . قانون اساسییزک اعلان اولغنی اوزرینه بعضی پرلده بومسئله به رعایت ایدلمکه یا شلاندینی مع اتأسف کورولمکده و بو بوزدن معاذه بین المسلمین فرقه عظیمه تک ظهوری قوه قریبه کلدیکی ایشیدلمکده در . و بوده طبیی برشی در . چونکه بوزلرجه ملیون مسلمانلرک جانلرین ده اعز بزر و حارینن ده مقدس یلدر بر جکلری بر دین عالیک احکامندن بر حکم شرعی به قارش مسلمان عنوانی آتنده بولنان بعضی کسلر طرفندن بوکی بالانتراق کوسترلک و حتی بونی تحقیره قدر وارد بر مق بون اهالی مسئله تک حقوق مقسولرینه تجاوز دیک اوللمه بوبله مناسر برایشدن ، بر هیچدن طولای دنیایک هر طرفنده بولنان کانه اهل اسلامک حیات دینه لری غلبه کلجه کی بیعیات امورددر .

بو نکله برابر بعضی مسلمانلرک بوبله برحل فاروا به جرأت ایملری

حریت - مساوات

بوندن او ایکی مقاله مزده قانون اساسیك بزه بخش ایستدیکی
حریتك قوانین موضوعه ، قواعد مذهبه عادات ملیه مزایه مقید
اولسی لازم کله چکنی اجمالاً کوسترمش ابدک . شمیدی بوقیوه
تکته تک قوانینی براز. دها ایضاح ایتمک ایستورز .

اوت. انسان حر اولنله برابر بولندیقی ملکک قوانین موضوعه سی
احکامنه اتباعه مجبوردر . و بو اتباع لوازم انسانیه و ضرورات مدنیه
دندر . زیرا مادامک انسان مدنی الطبع اولوب بر هیئت اجتماعیه
ایله یشاق مجبورتمدهدر ، شوحالده هیئت اجتماعیه بی تشکیل ایندن
هر فردک دائماً او هیئت عائد منافع عمومییه خادم اولسی ، حتی کندی
منافع شخصییه سی یله او منافع عمومییه ضمیمه کوزغسی و بو هیئت
اجتماعیه تک منافع متعلق هر تکلیفه انقیاد ایلی و هر فعل و قولنده بوتون
اطوار و حرکاتندده منافع عمومییه اخلالیدن سوک درجه توقی ایتمی
ولدی ایجاب کندی منفعت شخصییه منفعت عمومییه تک حصوله
فدا ایلی لازمدر ، چونکه اگر بوبله اولیوبده هر کس دائماً مجرد
کندی منافع شخصییه سی نظر اعتباره آلیز. و بومقصودک حصولی ایچون
هر خصوصده ایستدیکی کبی سرایت قایلر ایسه فطرت بشریهده
هوسات حیوانیه غالب و بوسیله هر شخص کندی نفسنه ، کندی
طبیعته ، کندی آرزوسته موافق اولانی جلبله ، اولیانی دفعه طالب
بولندیزندن هر شخصک هر نه صورته اولورسه اولسون مجرد کندی
منافعی تأمین و تحصیل ایچون غیرک حقوقنه تجاوزدن اجتناب و هیئت
اجتماعیه تک مدار قوامی اولان تکالیفه انقیاد ایتمه چکی و بو صورته
منافع عمومییه تک مخمل اولسنه سیبیت و بره چکی و بالآخره منسوب
اولدیقی هیئت اجتماعیه تک شیرازه انتظامی خلدار ایلمه چکی امور
بدیهه دندر .

شوحالده حیات اجتماعیه تک عدالت و حقانیت دائره سنده جریانده
شدله لزوم وارددر . بر هیئت اجتماعیه عدالت و حقانیتی کوستره چک
شی ایسه آنجیق قانوندر . زیرا عقول بشر متفاوت اولدیزندن ، یعنی
هر کسک عقلی و درایتی بر سویده بولندیزندن ، بر قانون عدالت
اولتسزین هر خصوصیه حتی باطلین تقریق و تمیز ایتمک هر کسک
کاری دکدر .

بونک ایچوندر که خلقت آدمینره هر فردک بر حیات و سعادت

ایماندر او جوهردر که آلی نه یو کدر .
ایمانز اولان یاسلی بوزک سینهده بو کدر !
مؤمن که خبردار بوکروزه جهانک
فوتنده اهلنده کنیش بزم بقانک
آماده لکندن ، چک حاک ایتمده بالفرض
هر آن حیاک اوکا بیکلرجه بلا عرض .
فرداده کی افواقی او ایندکجه تأمل
ایر بوگون آلامه نصل اوله تحمل .
بر مهدی لکن کیم ایند نسلیه هیات ؟
صیغار اونک آتافته فردای مکافات !
عدندنه سماوات وزمین بر توجه بوشلق .
فریادی کوش ایله چک کوش کرم یوق !
الهی تصادفه شو هرش له غلله دوشمش .
ایرانه بیکلرجه شداند کلوب اوشمش .
اونلره بوغوشمقه کجوب دور حیاتی
انجام اوله جق موت سکون حرکاتی .
وارقدن اونک ایکیلرک اوله نصیبی !
بوئر بزرگ ایسته اک آواره غریبه .
مؤنلره انداده پیش مرچکله .
مهدلره لکن دها جوق مرحمت ایله :
کراهلر کدر که عی لینه طالش .
بر رهبر اولور نیم امل یوق ده بر نالش ؟
سفاک بوشتانه سورن اونتری البت .
سندن طوعه جق طوعه ده بر فخر هدایت .
مهدده سنک ، قلب مو حوده سکره
الحاد ایله توحید نهدر ؟ منشای هپ بر .
اوبه یسه نهدنر بوتفاوت آره برده ؟
اسباب تخالف نهدر افکار ضرده ؟
یلوب بوسر اتر کون اولورده آجیلری ؟
بریل مؤید اوله جق بومه قایلری ؟
هر ذمده آنک جلاک طوبورورکن .
هر نتمده بیکلرجه لسان طایق اولورکن .

انگشدی . حالبوکه واعظلرک موقع حقیقیری تدقیق ایدیلیرسه درس
خواجهرلرندن چوق بوکسک اولمادی .

انقطاع وحی دن سکره وظیفه تبلیغ وارث حقیقیری واعظلر
اولمشدر . پشواایانامت اولان بومصف ممتاز (انما بشت لائم مکرم
الاخلاق) مضمون منیفده مندج غایبه بستی تلقین و تقرر بر ایله
مأمورد . وراثت وظیفه نبوته سرافراز اولنلرک قدسیتی ، خلقه ،
خاتمه ، پیغمبره ، امته قاریشی مسؤولیتی نه قدر آضر اولدینی ملاحظه
ایدلسون .

بر واعظ عالم اولمادی . اوامرو نواهی الهیدی ، تکالیف شرعییدی ،
سنن نبوی بی باجمله دفاقیله بیلدی در .

تفاسیر شریفه ایله فوق الساده توغل اتمش ، احادیث نبویه دن
چوق شیلر ازرله مش اولمادی در . بر منکری اسکات ایدیه بله جک
قدر علوم عقلیه دن بهره مند اولمادی در . بر واعظ نصح و بیایغ
بر خطیب نطوق اولمادی در که دلائل خطاییسی جاعتی تخمیر ، آنک
الفاظ دلشینی بورکزه تأثیر ایتسون .

بر واعظ کندی علیله حامل وجاعتنه نمونه امثال اوله جق بر
زاهد مجاهد اولمادی در . کوزلرینی منفعت بورون ، حطام دنیا به درت
ال ایله ساریلان ، فعلی قولنی تکذیب ایدن واعظک سوزلرنده تأثیر
اولماز . ابتدکی تهدیدات ایله کندی قلبی سزلامیان واعظک سوزلری
مخاطبین ایفاظ ایتسه ده موقدر .

حاصلی بر واعظ حکیم اولمادی در . جاعتک اوساعتهدکی احتیاجنی
تقدیر ایتلی در . نوافل عباداتی سعیه ، اتفاق عیاله ترجیح ایدن بر
قومی فضائل کسبه ، حس منفعت ایله دینه بصیرت قیاض . میل دنیا
ایله آخرتی اونومش بر خلقی فضائل عباداته ، بر امر خیره دعوت
ایدیه جک بر جاعتی تیشیرات ایله ، سوء عاقبتدن خوف ایدیلن بر
حالدن آیقونیه جق بر فرقه بی انارات ایله ارشاد ایتدک بوانی بیللی
وسویله جک سوزلرک زمین وزماتی تام سره سنده کشف ایتلی در .

بویله واعظلر مع التأسف بوق دینه جک قدر اندر در .
بوندن سکره کوره جکلر منی بیه منر اینه مده شدی به قدر تصادف
ایتدی کزک چوغنی حفاکه بوشروطک اضدادنی جامع ایدیلر . شدی به
قدر وعظک سائق حقیقیسی (جر) ایدی . طشره دن استانبوله
واستابولدن طشره به رجندر ومد منفعت جریانده طوئیله رق سوزولن
بر آلائی واعظلرک آتمزندن چیقان سوزلرک منای صریح و ضمنیسی
(صدقه فطری بکا و یرن جته کیر) مانه منجر اولوردی . بر
منک کندی علانسه قارشیک جلی بر ناکورلک نشانه سی اولان بوحالمن
طولانی بو بیچاره لری حاشا مواخذه ایتک ایتسه تم ! بو زواللر ممدورد .
قیاحت و حق جنایت ، علانی آج بر اقان ، پشوای هداچی اوله جق بر صنی تسوله

مجبور ایدن ملته نامددر . واعظ نه یلکون که نفسی تحصیل علیه و تصایبده
تدارک نفقه ایچون آووج آچتمده ، آجلقه مدت مدیده صبر ایدیه به جکی
ایچون بر شیء اوکر نه مدن کرسی وعظ ونصیحه چیقمده مضطر
قالیور . سرمایه علم و عرفانن بنصب اوله رق اوقام ملامه چیتمده
کندی عقلجه جاعتک نظر دقتی جلب ایتک ایچون رحله سنی
بومروتلامنه ، انلری اکتندر مک ایچون ده فوتسه چیقه مدینی مرتبه
عوامده تداول ایدن خرافات ایله مجلسی اشغاله باشلاور . الله ایله
رسولنک تبری ایتدیکی بو خرافات ایسه عوامی اضلال ایدیلور . باسنک
اونده ، مکتبنده دین نامه برشی دویمیان ، اوکر نیان بر چوق کجیلر .
منی دین اسلام حقتده سوء ظن و ادبیرنه دوشور یور . حتی
مسلمانلری تزد بر یور ، بیانیجیری کولدر بر یور . ارتق بوحاله نهایت
وبره جک سره کلتدر . باب مستیخک بوکا بر چاره دوشونوب بوشی
دین ، علم حیت ، شرف قومیت و ملیت نامه طلب ایدرز . اندر اسه
پوز طوئیشتی کورمکله دظنون اولدیمز معالم اسلامیته ک اجاسی
نه به متوقصایه ارتق اسابنه توسل ایدلسون . ارتق اسلامه . ملیته
یا قیسه جق واعظ یتسون .

بو سنه لک عاجل تدبیر ایسه رمضان شریفده طشره به کوهدر .
بله جک واعظلرک طلبه نک لک زکی واک آجیق فکر لیرندن انتخاب
ایدیلرک اصول مشورنک محسناندن ، شرع شریفه مطابقتدن مجتله
خلقی مأورف اولدقلری ذلندن تخلصه ، اتحاد و اتفاق سوته ، تفیق
وشقاقندن ، اغراض شخصییه مستند عداوتلردن تحذیره چالشمق .
دیگر وطنداشلم منی دلکیر ایدیه جک اتصال و اقوالدن شرعاً متنوع
اولدیمز منی افهام ایتک لزومی کندولرنه تبلیغ ایتکدر . زیرا بو
کونکی کونده هر شیدن زیاده وفاق وانجامه ، دینیزک بزجی منع ایتدیکی
ذلت و اسارت دائره سنه عودت ایتامکه محتاجر .

امر نصیم

نجابت قرآنیه

بر کون بر برده ایکن ، ازمته قدیمه و اخیرده کی مشاهیرک تراجم
احواله دائر فرانزجه یازمش بر آرده نام نامی جناب فخر الرسی
کوردم . آثار اجابنده نام پاک محمدی کورن بر ، موحدک قلبه واسم
مبارکک صاحب جلیل القدری حقتده نه سولیش اولدینتی اکلامق
ایچون ندرجه شوق استیلا ایدیه جکتی تعریف اکتنا ایتز .
برده باقدم که اوسرقانله انیا علیه افضل العالمیا حضرتلری عبارات
وتوحانده شهرتکیر آفاق اولان نامداران سره سنده و رفت و فحامت

کلبه . بونک عکس اولماز . زیرا قادیانک خلقت اصله لرندنه کی نزاکت و طایفات اتصافه آنرک برطاقم افعال شاقه دن عبارت اولان امور خارجه ايله اشتغاللری موافق حکمت و مصلحت اوله میسه جتی کبی . ارککلرک امور بینه ايله اشتغاله حصر وجود ایتلری ده هیچ بر عقل علم تجویز ایده من . چونکه بوادنا قانون طبیعی تبدیه . قادیانلری ارکک اراکلری قادیان یاغنه قانتشقی دیک اولوب بونک بطلاننده ایه هیچ کیمه ترده ایتمز .

برده قادیانرک غایب خلقتلری ، مجرد آنرک دنیا به چوجوق کنترمک و او چوجقاری بر مدت تریبه ایتکدن عبارت در . بنه علیه اکر قادیانلر امور خارجه ايله اشتغاله حصر وجود ایده جک اولورلر ایه خلقت نسوانه ترتب ایده جک اولان شو حکمت مهمه و مصلحت عظیمه نک فوت اوله جتی و بر حال بالاخره نسل بشرک دینان انقطاعنه سببیت و بره جکی شبه سزدر .

مادامکه قادیانرک عهدله نرسنه ترتب ایدن وظائف صرف امور بینه بی تسویه دن و دنیا به کتیر دکلری چوجقاری تریبه دن عبارتند ، شو حالده آنرک بونن زینلری طاقه رقی آجیق صاحب اولدقلری حالده کندی قیمت نوانیه لرینی خلدار ایده جک اولان محله کینفر بند و بونن تجملانلریه برطاقم شهوتیرستان رحالک اجتماعکاهی اولان محله ده بوللریه هیچ بر فائده ترتب ایده من . بالکس وظیفه مکلفه لری مختل اوله رقی آنرک بوحرکشدن نالیسی غیر قابل برچوق مضرتلر حصوله کلبه . و نهایت سعادت مانه بالکلیه عو اولور کیدر .

مایه دی وار

موسی قائم

واعظلر

~~~~~

دور سابقک بزى محروم ایشدیکی اک بیوک نعتلردن بری واعظلر در . سوء اداره ايله سوء اخلاق بزى درکده هلاک واضمحلاله ایشدیکی . نجات و سلامتدن عادتاً ایدلر منقطع اولدیجی حالده بینه حکومت قورشونیه مه لرین آغز لردن اذار و تیشیه دائر حرف واحد چیقیرور . قوللرله نجات و سلامت اتمی کامل اولان آیات کریمه واحادیث نبویه نک هیچ بری واصل اولیور ، کوزلر ماضینک او مظلوم و خونین ، خوف و زهر آکین محیط بلا پروردنن نه صاعه نه ضوله انصاف ایتمه کة محکوم بولتیوردی . [صم بکم عی فهم لایعقلون] آیت کریمه سی واعظلر کده ، منتظر کده مصور حال و شافی ایدی . حقیقی مقدر علما مواعظ رحله لرندن تیبید ایدیلوردی . کندجی بیلن

عظلا واعظ دکله ممکن ابا ایدیلوردی . قوللر حقیقی وعظ و نصیحتی دیکلیه دیکلیه ، کوزلر کرسیلرده واعظ کورمه به کورمه به آرتق و عظکده ، واعظکده مناسقی اونودلنه یوز طوندی . بو مت مرحومه نک مظهر فلاح اولسی ایدلری منقطع اولغنه باشلادی . استاد فضائلنا دمز مناسقلی اسماعیل حق اقدی حضرتلری کبی حالی تقدیر ایدن علما اندر نوادردن مدود ایدی . بونکله برابر حضرت استاده صوارز : « باشنه چوق جاعت طوبیلا یور » دیدر تمه مک ایچون بعض کونلر درسی تعطیل ایتیلوری ایدی ؟ جاعتی تقلیل ایدوب یالکز درر اقوال حکیمانسه سنی دیکلمکه اک زیاده مفتون اولانلره اکتفا ایچون درس کونلری حقتده جاعتی بالالترام شاشر تیبوری ایدی ؟ جاعت ایچینه دایماً یوزلرجه سی حاضر اولان خنده لک قباریق طوران اوزون قوللرینی قوشوق لاندیر ماقم ایچون آغزندن چیقان هرکله بی طارقتده ، سوق هجان ايله فرقته واریمه رقی اک جدی مباحثه طالارکن کندوسی طویار لایوب « صویه صابونه طوقونیمان » مباحثه عودنده کندجی مضطر کورمیوری ایدی ؟ برزالل هر دم فوران ، بر دریای دمام جوشان اولان او علم و عرفانک مجرای حقیقیسی ، استقامت طبیعه سنی چورمک ایچون نه زحمتلر چکدکلری کندیسنه صورملی . برآی اولکی مناسقلی ايله بوکونکی مناسقلی بیننده کی فرق کورمک ایشتلر ایکی آی اول مواعظندن نشر اولتان نمونه لره (صراط مستقیم) منک نشر ایتکده اولدیجی موعظه سنی قار . شیلادرسونلر .

واعظ نهدر ؟

صبر ، امتدر ، علم فضیلتدر ، ملقن حکمتدر ، وارث وظیفه نیوند . نفس الامرده بو قدر علوی بر مقصد دین ايله نأسس ایدن واعظک وظیفه مقدسه سی - پک غریب بر جلوه طالعدر که - نیجه یوز سه لردن بری در حکومتلرجه قلب استبداده آب و تاب حیات و برمک اوزره استعمال ایدلش شرابین مفسدت حکمتده قالمشدر . بو وظیفه منحوسه بی ایفادن استکاف ایدن حقیقو واعظلر اعظم صره سنه کیشدر . ملت اسلامیک استمدادجی بوغقی ، حسیات نیجه سنی اولدزمک ایچون اتخاذا ایدیه کلش اولان بو سیاست ظالمانه نک نتایج طیمه سنندنر که دور سابقده واعظلر ، رسماً درس عاملردن دون بر سر بسته طوتولش ، دایماً رؤس امثاللرینی قزانه میانلره ویا قزاندر . لیانلره تخصیص ایدلشدر . بنه علیه ارباب اقتداردن اولان خواجه لرمن وعظه تنزل ایتمز و کیت کیده وعظ و نصیحت بوللو ایکی سطرلق سوزی برآرمه کتیره من بر حاله کدی ایدی . دیگر طرفدن ده واعظلر - نوادر مستقیانین صرف نظر - اقتدار سز لردن انتخاب ایدیلدیکی ایچون ارباب عقولی اعلانه جق ، بزى دشمنلر منه مضره ایده جک بردر که به

مجبور ایندین مله مائنددر. واعظانه یابون که نفسی تحصیل علمه و تصایده نجی ندارک نفقه ایچون آووج آچئنده. آجلقه مدت مدینه صبر ایدمه جکی ایچون بر شیء اوکر نه مدن کرسی و عظ و نصیحته چیمقده مضطر قالیور. سرمایه علوم عرفانن بِنصب اولهوق اوقام ملامه چیمقده سکندی عقلجه جاعتک نظر دقنی جلب اتمک ایچون رحله سنی بوسر و قلامنه. انلری اکتندرمک ایچونده فوتسه حقیقه مدینی مرتبه عوامسه نداول ایند خرافات ایه مجاسی اشخاله باشلابور. الله ایه رسولنک تبری ایتدیکی بو خرافات ایسه عوامی اضلال ایدبور. بایسنک اونده. مکئنده دین نامه برشی دویمیان. اوکرتیان بر چوق کجبلر. منی دین اسلام حقتده سوه طن وادیلرینه دوشوربور. حقیل سلطانلری تزدیربور. بیانجیلری کولدریور. آرتق بوحاله نرابت ویره جک صره کشدرد. باب مشیخک بوکا برچاره دوشونوب بوسنی دین. علم. حجت. شرف قومیت و ملیت نامه طلب ایدرز. اندرسه یوز طوندیخی کورمکله دلگون اولدیغیز مامل اسلامیه تک اجیاسی نه به متوقصایه ارتق اسبابنه توسل ایدلسون. ارتق اسلامه. ملینه یاقیشه حق واعظ یشون.

بو سنهک اک عاجل تدبیر ایسه رمضان شریفده طهریه کوندر. یله جک واعظلرک طلبه تک اک زکی واک آچیق فکر لیلرینن انتخاب ایدیلرک اصول مشورنک محسناندن. شرع شریفه مطابقتدن بختله خلتی مألوف اولدقاری ذلتن تخلیصه. اتحاد و اتفاقه سوجه. نفاق وشقاقدن. اغراض شخصییه مستند عداوتلردن تحذیره چالشمق. دیگر وطنداشلمزنی دلگیر ایدمه جک افضال و اقوالنن شرعاً ممنوع اولدیغیزنی افهام اتمک لزومی کندولرینه تبلیغ ایتکدر. زیرا بو کونکی کونمه هرشیدن زیاده وفاق و اتحاد. دینیزک بزنی منع ایتدیکی ذلت و اسارت دائره سنه عودت ایتامکه محتاجه.

عمر نعیم

نجات قرآنیه

بر کون بر برده ایکن. ازمته قدیمه و اخیرمه کی مشاهیرک تراجم احوالنه دائر فرانسجه یازمش بر اثره نام نامی جناب فخر الرسی کوردم. آثار اجابده نام پاک مجدی کورن بر موحسک قلبه بوسام مبارکک صاحب جلیل القدری حقتده نه سولیمش اولدیخی اکلاف ایچون نه درجه شوق استیلا ایدمه جکنی تعریف اتضا ایتمز. برده باقدمکه اوسراقلمه انیا علیه افضل العالمیا حضرتلری عبارات وتوحانده شهرتکیر آفاق اولان نامداران صرسته و رفعت و فخامت

ایتمدی. حالبوکه واعظلرک موقع حقیقیری تدقیق ایدیلرسه درس خواجه لرندن چوق بوکک اولمی در.

انقطاع وحی دن مسکوه وظیفه تبلیغ وارث حقیقیری واعظلر اولمشدر. پیشوایانم اولان بوسنفت ممتاز (انا بشت لائم مکارم الاخلاق) مضمون منقده مندرج غایه بستی تلقین و تقریر ایه مأمورد. وراثت وظیفه نبونه سرافراز اولنلرک قدسیق. خلقه. خالقه. پیغمبره. امته قارشی مسؤولیتی نه قدر اثر اولدیخی ملاحظه ایدلسون.

بر واعظ عالم اولمی در. اوسرونواهی الهیدی. تکالیف شرعییه. سنن نبویه بایجله دقایقه بیلی در.

تفاسیر شریفه ایه فوق الساده توغل اتمش. احادیث نبویه دن چوق شیلر از برله مش اولمی در. بر منکری اسکات ایدمه جک قدر علوم عقلیه دن بهره مند اولمی در. بر واعظ نصیح و تبلیغ بر خطیب نطوق اولمی در که دلائل خطایه سی جاعتی تخمیر. آتمک الفاظ دلشینی بورکله تاثیر ایتسون.

بر واعظ کندی عملیه عامل وجاعتنه نمونه امثال اوله جق بر زاهد مجاهد اولمی در. کوزلرینی منفعت بوروبن. حطام دنیا به درت ال ایه ساریلان. فعلی قولی تکذیب ایدن واعظک سوزلرند تاثیر اولماز. ایتدیکی تهدیدات ایه کندی قلبی سزلامیان واعظک سوزلری مخاطبانی ایقاز ایتسه ده موقدر.

حاصلی بر واعظ حکیم اولمی در. جاعتک اوساعتده کی احتیاجی تقدیر ایتلی در. نوافل عباداتی سعیه. اتفاق عیاله ترجیح ایدن بر قومی فضائل کسبه. حس منفعت ایه دیمه بصیرتی قیامش. میل دنیا ایه آخرتی اونومش بر خلقی فضائل عباداته. بر اسر خیره دعوت ایدمه جک بر جاعتی تبشیرات ایه. سوه عاقبتدن خوف ایدیلن بر حالدن آیقونیه جق بر فرقه بی انذارات ایه ارشاد اتمدنک یوانی بتلی و سوبیکه جک سوزلرک زمین وزماتی نام صرسته کشف ایتلی در.

بو یله واعظلر من مع التأسف بوق دینه جک قدر اندرد. بوندن مسکوه کوره جکلر منی بیله منر ایسنمه شدی به قدر تصادف ایتدیکنیزک چوغنی حیفاکه بوشروطک اضدادنی جامع ایدیلر. شدی به قدر وعظک سائق حقیقی (جر) ایدی. طهره دن استانبوله واستانبولدن طهریه بر جزد و مد منعت جریاننه طویله برق سورولن بر آلائی واعظلرک آتمزندن چیقان سوزلرک منای صریح و ضمنی (صدقه فطری بکا ویرن جتنه کبیر) مانه مغیر اولوردی. بر متک کندی علامته قارشی اک جلی بر نانکورک نشانه سی اولان بوحالندن طولانی بو بیچاره لری حاشا مواخذه ایتک ایتسه! بوزوالیلر ممدورد. قیاحت و حتی جنابت. علمانی آج بر اقان. پیشوای هدایتی اوله جق بر صنی تسوله

کلیه . بونک عکس اولاز . زیرا قادیانک خلقت اصلیه لرنده کی نزاکت و طایفت اقتضایه آنرک بر طاقم افعال شایسته دن عبارت اولان امور خارجه ایه اشتغالاری موافق حکمت و مصلحت اوله میسه جتی کبی . ارککلرک امور بیته ایه اشتغال حصر وجود ایملرنجه ده هیچ بر عقل سلم نجومز ایدمه من . چونکه بوعدنا قانون طبیعی تبدیه . قادیانری ارکک ، ارککلری قادیان یابغه قاتلشوق دیک اولوب بونک بطلاننده ایه هیچ کبیه ترده ایتمز .

برده قادیانرک غایبه خلقتاری . مجرد آنرک دنیایه چوجوق کنیرمک و او چوجوقلری بر مدت تربیه ایتمکدن عبارت در . بناء علیه اگر قادیانر امور خارجه ایه اشتغال حصر وجود ایدمه جک اولورلر ایه خلقت نسوانه ترب ایدمه جک اولان شو حکمت مهمه و مصلحت عظیمه ک فوت اوله جتی و بو حال بالاخره نسل بشرک دنیان انقطاعنه سببیت و بره جکی شه سزدر .

مادامکه قادیانرک عهد لرنه ترب ایدن وظائف صرف امور بیته تسویه دن و دنیایه کنیردکلی چوجوقلری تربیه دن عبارتدر ، شو حالده آنرک بتون زینلری طاقنه رق آجیق صاحبی اولدقلری حالده سکندی قیمت نسوانه لرنی خلدار ایدمه جک اولان عماره کنیرنه و بتون نجملانلرله برطاق شهوتپرستان رحلک اجتماعکاهی اولان عماره بولمزلرنه هیچ بر فائده ترب ایدمه من . بالمکس وظیفه مکلفلری عقل اوله رق آنرک بوحرکتدن نلافیبی غیر قابل بر جوق مضرتتر حصوله کلیه . و نهایت سعادت ماله بالکلیه محو اولور کیدر .

مابیدی وار

موسی لایم

واعظلر

دور سابقه بزى محروم ابتدایی الك بیوک نمیلردن بری واعظلر در . سو اداره ایه سو اخلاق بزى درکة هلاک واضعلا ایدریدی . نجات و سلطنتدن عادت ایدلر منقطع اولدیبی حالده یته حکومت قورشونیه مهلن آنزاردن انذار و تشریه دائر حرف واحد چیقیور ، قولانرک نجات و سلامت امتی کافل اولان آیات کریمه واحادث نبویه ک هیچ بری واصل اولیور ، کوزلر ماضینک او مظلم و خونین ، مغر و زهر آکین محیط بلا پرورنمن نه صاعه نه سوله انطلاف ایتمکه حکوم بولویوردی . [صم یکم عی فهم لایقون] آیت کریمه و واعظلرکده ، متظللرکده مصور حال و شانی ایدی . حقیقی مقدر علما مواعظ رحله لرنمن تبید ایدیلویوردی . کندبجی بیلن

عقلا واعظ دکلمه مکدن ابا ایدیلویوردی . قولانرک حقیق و عظ و نصیحتی دیکلیه دیکلیه ، کوزلر کرسیلرده واعظ کورمه به کورمه به آرتق و عظکده ، واعظکده مناسی اونودلمه بوزطوتدی . بو مت مرحومه ک مظهر فلاح اولسی ایدلری منقطع اولغه باشلادی . استاد فضائلنا من مناسرتلی اسماعیل حق افندی حضرتلری کبی حالی تقدیر ایدن علما اندر نوادردن معدود ایدی . بونکله برابر حضرت استاده صورارز : « باشنه چوق جاعت طوبلا یور ، دبدر عمه مک ایچون بعض کونلر درسی تعطیل ایچوری ایدی ؟ جاعتی تقیل ایدوب یالکز درر اقوال حکیمانسته دیکلمکه اک زیاده مقنون اولانلرله اکثفا ایچون درس کونلری حقنده جاعتی بالاتزام شاشتر نیچوری ایدی ؟ جاعت ایچنده دائما بوزلرجه سی حاضر اولان خبهرک قباریق طوران اوزون قولانلرنی قوشوق لاندیرماق ایچون آنزندن چیقان هرکلبی طارقمه . سوق هیجان ایه فرقه وارمیدرق الکجدی مباحثه طالارکن کندوسی طوبلا یوب « صویه صابونه طوقونیسان » مباحثه عودنده کندبجی مضطر کورمیوری ایدی ؟ برزال هر دم فوران ، بر دریای دمام جوشان اولان او علم و عرفانک مجرای حقیقیستی ، استقامت طبیعه سی چورمک ایچون نه زحمتلر چکدکلبی کندبسنه صورملی . برآی اولکی مناسرتلی ایه بوکونکی مناسرتلی پیننده کی فرق کورمک ایستینلر ایکی آی اول مواعظندن نشر اولنان نمونه لرله (صراط مستقیم) مزک نشر ایتمکده اولدیبی مواعظه سنی قار . شیلادرسونلر .

واعظ ندر ؟

صربی امتدر ، معلم فضیلندر ، ملقن حکمدر ، وارث وظیفه نبوندر . نفس الامرده بو قدر علوی بر مقصد دین ایه تأسس ایدن واعظک وظیفه مقدسه سی - پک غرب بر جلوه طالمدر که - نیجه یوز سه لردنبری در حکومتلرجه قلب استبداده آب و تاب حیات و برمک اوزره استعمال ایدلش شرابین مفسدت حکمنده قالمشدر . بو وظیفه مغوسه بی ایفادن استکفاف ایدن حقیقو واعظلر اعظم صره سنه یکمشدر . ملت اسلامیه ک استمدادجی بوغنی ، حسیات نیجه سی اولدرمک ایچون اتخاذ ایدله کلش اولان بو سیاست ظالمانه ک نتایج طبیعه سندندر که دور سابقده واعظلر ، رسماً درس عاملردن دون بر مرتبه طوتولش ، دائما رؤس امتعالرنی قزانه میانلره ویا قزاندر . لیانلره تخصیص ایدلندر . بناء علیه ارباب اقتداردن اولان خواجه لرمن و عظه تزل ایتمز و کیت کیده و عظ و نصیحت بوللو ایکی سطرانق سوزی برآره به کنیره من برحاله کدی ایدی . دیگر طرفنده واعظلر - نوادر مستثنایمن صرف نظر - اقتدار سزلردن انتخاب ایدلری ایچون ارباب عقلی اغلا نه جتی ، بزى دشمنلر منه منخره ایدمه جک بر در که به

مفریدن قافه‌رق و تحت الارض بحر مذکور ایه طولاشه‌رق مشرقدن
کفن سفینه‌لر ارضك استداره‌سی دعواسی علناً اثبات اجمکله جمع
اده‌نک خاقه‌سی اولدی و آرتق نازعه بابی بتون بتون سد ایلدی .
فخرالدین رازی حضرتلری سورة بقره‌دن ۱۶۵ نجی آیتك
تفسیرنده ظل ارضك استداره‌سیله دخی ارضك مستدبرالاشکل اولدینه
استدلال ایشلدی . اوراده دیورکه خوف قر دیک شمس ایه قر
اره‌سنه ارض حیولت ابتدکی زمان قر اوزرنه‌متد اولان ظل ارض
سیله جوهر قردن نورك زائل اولسی دیک اولدیندن خوف قر
ظل ارضك کنسیدیر . منمد اولان بوظل ایسه قرق بض جزئی
منخسف اولدینی و قتلده مشاهده ابدلیدی اوزره مستدبر اولدیندن
اولی حصوله کتورن شکل ارضك دخی مستدبر اولدینی تأیید اولور .

انتهی - ملخاً

تیه

عقبتین علمانک ارض سطح دکدر دیلری سطحک کریمه منافی
اولان معنای اصطلاحیسی اعتبارله‌در . «والی الارض کیف سطحته»
آیت کریمه‌سنه اثبات اولان سطح ایسه معنای لغویسنه مستعمل
اولدیندن انلرک نفی ایندکلی تطبیح برآینه منافی دکدر . اهل لغت
تصریح ایشلدیر که سطحک اصل معنای یابوب دوشه‌منکدر .
[سطح الله الارض] دینورکه الله تعالی ارضی یابوب دوشه‌دی دیکدر .
ارضه بسیط دنیلمسی دخی اتساع جریمه‌منی‌در . وقسه کروی
اولدینی ایچون دکدر . بعضی ناس بوکی اطلاعات و تفسیرات ارضك
کروی اولدینه‌ده ایشلدیرسه‌ده بوروم محضر . مشاغطلری
قرآن کریمده ذکر اولان الفاظ تنویدی اهل فنون اره‌سنه صکره‌دن
پیدا اولمش معنای اصطلاحیه‌ده حل ایشلدیر . عقبتین علمانک
بو معنیته نقل اولنان سوزلری . الفاظ قرآنییه‌ده معنای اولمستندن
خلاف ظاهره صرف ایه ارضك کروی اولدینی استنباطه قافشان
ارباب اوهامک زعلری رد ایچون ایضاح حقیقتدن عبارت اولوب
تأویلات و تکلفات دکدر . الحاصل کتاب عزیزده ارضك کروی
اولدینی ایهام ایدوب‌ده محتاج تأویل اولور هیچ برشی بو قدر .

ینه بو آیت کریمه‌نک تفسیرنده مفسرین مشار الیم دیشلدیرکه :
« ثمرات و محصولات ظهوره کلمی الله تعالی‌نک قدرت و مشیق ایه‌در .
لکن جناب حق ثمراتی ظهوره کتورمکه طوبراق ایه مزوج صوب
حیوانک نطفه‌سی کی سبب و ماده قبلش . یعنی طوبراق ایه صودن
مزوج ماده‌یه ثمراتک صور و کیفیات مختلفه‌سی اقامه اوزرنه عادت

دوشنیش . نزل جاری . قبّه سما بونجه مصابیح ایه نور و مزین .
فوق‌زده بوبله برغاشای لطیف . روی زمین ایسه کونا کون نم ولدانک
ایله مالامال] و [او پروردگار ذیشان] سمان صو انزال ایدوب
انکله سزه رزق ایچون ثمرات [و محصولات] چیقاردی [بردن
صنّف‌صنّف نباتات . کونا کون میوه‌لر . سبزه‌لر . اکیلر بتوردی] ایدمی
سز [بو حقایق] بیلدیکنز خالده جناب حقّه امثال و شرکا اتخاذا
ایچیک .

جارالله العلامه و فخرالدین رازی و قاضی بیضاوی و ابوالسعود
حضراتی بو آیت کریمه‌نک تفسیرنده دیورلرکه : « ارضی فراش اجمه‌نک
معنای . صوبک طبی ارضی قوشایق اقتضا ایدرکن جناب حق آنک
بعض قطعله‌لری صو اوزرنه چیقاردی و آتی نه بک صلب و نه بک
پوشاق برادوب زراعت و اعماره قابل اوله‌جق صورته بو ایکی
اره‌سنده قیلدی . بوجه‌ته روی زمین دوشنیش دوشک کی انسانلرک
بالوجوه حضور و استراحتلرینه مهیا اولدی دیکدر . بوايه ارضك
سطح اولسی ایجاب ایتمز . زیرا آنک جم و جری غایتله بیوک و کنیش
اولدیندن کریمه شکلی آنک اوزرنه استقراره و کمال سهولته آمد
وشده و اینای بشرک دیگر منافقنه قطعاً مانع دکدر . »

بو آیت کریمه ارضك سطح اولسی ایجاب ایدمکجه دایر
جاراللهک عبارسی شودر :
« . . . فان قلت هل فيه دليل على ان الارض مسطحة وليست بكرة .
قلت ليس فيه . . . »

فخر الدین رازی نك عبارسی بو‌در : « ومن الناس من زعم
ان الشرط في كون الارض فراشاً ان لا تكون كرة . واستدل بهذه الآية
على ان الارض ليست كرة . وهذا بيبس جداً لان الكرة اذا عظمت
جداً كانت القصة منها كالسطح في اماكن الاستقرار عليه . . . »

قاضی بیضاوی نك عبارسی شوبه‌در : « . . . وذلك لا يستدعي
كونها مسطحة . لان كرية شكلها مع عظم حجمها واتساع جرمها
لاتأني الاقتراش عليها . »

ابوالسعود مرحومك عبارسی عیناً شودر : « وليس من ضرورة
ذلك كونها سطحاً حقيقياً . فان كرية شكلها جرمها محكمة لا اقتراشها .
ابراهيم حقي مرحومك معرفتاً سنك کریمه ارض مجسمه
« زمینی سطح ظن ایدوب بسیط اولوق فکیرن ایدنلر مضلوب وهم
وخیالدر » دیدکدن بوو معنیته بر خیلی اده عقليه ابراد ایلدکدن
صکره الهیه شوبه سوبله‌بور : « بوجه‌دن قطع نظر هندشرق
اطلاق اولنان هندستانه و هند غربی تسمیه قتلان یکی ذنبیه بحر محیط
ایله سفر ایدنلره شرقاً و غرباً کشت و گذار امکانی ظاهر اولدی . »

ای ناس سزی وسزدن اول کلتری یازادان ربکزه عبادت وعبودیت ابدک . بلکه اتقا ایدرسکز « [تا که نائل هدی وفلاح اولان زمره اتقیابه دخوله امیدوار اوله بیله سکز .

کتاباه ایسته نامی چله سزک پروردکاری اولان وجهه سزی بوقدن وار ایند خالق تعالی و تقدس حضرتلرنک عبادت وعبودیتنه دعوت ایدیورونک دارینده وسیله فوز وفلاح اوله جفتی بیان بیوریبور . ذات باری بی بیلامک ، بیلکه چالشعاق و شان الوهیتنه لائق تسبیح و تعجیده . عبادت وعبودیتنه بولنامق انسان کبی ذی تفکر بر مخلوقه یاقیشوری ؟ آتاق وانفسده کوردیکمز شونظام . شو تناسب شو قوانین بدیهه غیر مدرک اولان جزء فردلرک اجتماع و مساویله حصوله کله بیوری ؟ وجدان سلیم بوذهاب باطل هر دم فریاد ابله تکذیب اتیوری؟ ..

« لعل » کله سنک افاده ایلدیکی توقع و امید ، جناب حقه دکل ، عباده راجعده ، چونکه برشینک حصولنه انتظار اوشینک عاقبتی بیلمدیکی زمان اولور . بواسه علام القیوب اولان جناب باری حقتده محالدر . یاخود ملوک واکبر افاضتی تصمیم ایتدکلری وعدلرینی [بلکه] وامثالی ادالر ایله ایراد ایتکمه متاد اولدق لرندن کلام الله بواسلوب اوزره وارد اولشد . یاخود « لعل » کله سی [کی] یعنی [تا که] معنایه دردیلمشدر — تفسیر رازی . صاحب کشاف ذبورکه « لعل » کله سی [کی] معنایه کزسه ده اطماع معنایه یعنی امید وار ایتک معنایه کلور ، کریم ورحیم اولان ذاتک ایسه امید اولنان برشینک حصوله امید ویرسی وعد قطعی دیک اولدیندن « لعل » کله سی [کی] معنایه دردیلمشدر .

سورة بقره

آیت - ۲۲

اللّٰذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلّٰهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

او پروردکار که ارضی سزه فراش قلدی وسمایی [بو آراتکه اوزرینه نظرده قبه کبی] انشا ایلدی [خالق تعالی حضرتلری بو هرصه پناهی میشت و ماشرعزه موافق صورتده خلق وایجاد بیور . مشدر . اوزرنده ایسته دیکمز کبی اوتورره قالقار . یانار . کزرز . کبی برنده خاک بارز . کبی یری بخار ابله مستور . طاعفر بو جلجلی ، اوولر

نبویه لرینه غیر لایق صورتده کوسرته رک حاشا قدر والای رسالتیناهلری صرف مادی بر فضل و صزیت مزمانسه تنزیل ایدله کدن بشقه اصول و بن ، فروغنه و مضامین آیات فرقانیه ، احادیث نبویه به قارشیدر لیش و بعض احکام الهیه ذکر اولتوب اوده تقدان فهم واطلاعدن ناشی پاکش نقل ایدلش ؛ صانکه بر لوحه زبانتک موقلرینه یک جسیان جز لری دیکر جهتنره تحویل ابله هیئت جموعه سنده کی نظر فریب حظری بوزمنه چاشتی قیلندن اوله برق آبری آبری مواد و مصالحه ضلوق بر قلع آیت کریمه قارمه قارشیق بر صورتده کویا خلاصه ویا نمونه اولوق اوزره بر عله حج ابله هیات ایسته روح قرآن بودر . . . دیک ایسته نلش . نشسته اخراده حضرت رب کریمک عباد صالحینه بذول ورایکان اوله جق القنات و مکانات الهیه سی عجیب و غریب و استانلر صورتده کوسر لیش . و مؤلف اثرک خامه طلیان و نادانیسی نقاب ستایش آتنده دها بوقیل نیجه مناسبتر سوزلر ابله تسوید صحاب ایدرک زعم قاصر نیجه منا کویا برانقادنامه یازمش !

رساله مذکوره فرانسه ده مکاتب اعصابیه طلبه سی ایچون ترتیب ایدلش ایسه ده فرانسجه تحصیل ایدن بعض نورسیدکان شاگردانمز ائدهده کورولور .

بوشللو آتاری مطالعه ایدن شبان امته محتویات قدسیه فرقانیه حظه بر اینده حقائق نما اولوق اوزره کتاب اللمدن ، او افکار و تلویده بشقه بر ابقان واطمشان ، بشقه بر طاعت وارتباط ، بشقه بر تاثیر وصال ، بشقه بر نشوه و حلالت حاصل ایدن معجزه باهره باقیه دن بعض آیات جلیله یی تبرکاً برره حج ایتدم وهر آیتک زیرینه ماله منیفی شرح و تفسیر صورتیه نقل ایتدکن صکره مقامه مناسب بعض تفصیلات دخی علاوه ایلدم . بوجه ابله حصوله کلن اتمودج « نجاب قرآنیه » تسویم قلدی .

۲۷ رمضان سنه ۱۳۲۰ قمری کوی عکة تمییز اعضاندن

اسماعیل عقی

لحوره

مورد وحی الیهدر محمد مصطفی

مرشد راه سعادتند اوتاج اسفیا

سورة بقره

آیت - ۲۱

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَكُمْ تَعْلَمُونَ

امیرالمؤمنین علی مشورتند بدی خصال حیده وارد :

- ۱ استنباط صواب
- ۲ اکتساب رأی
- ۳ خطادن نقصن
- ۴ ملامتدن نحرز
- ۵ ندامتدن نجات
- ۶ الفت قلوب
- ۷ اتباع اثر بویورمشر.

لقمان اوغلته (اجعل عقل غیرکلك) دیمشدر .

الحاصل اسلامیتده استبداد مقدوح واستشاره ایله اداره امور حکومت عدوحددر .

• ۴ • دلیل عقلی :

انسانلر عقل ، فهم ، ادراک وقابلیت جهتلرله متفاوت یرادلیش اولدقلرندن یکدیگره محتاج بولالمشدر .

بو احتیاج سببیه بنلرنده تمان و تناصر حصوله کلوب غنی فقیرک علنه و فقیر غنیگ پارسنه و جاهل عالمک علمنه و صریض طبییک دوانسه و ایام و معاین کبی قاصرین عقلانگک جاهسنه و علی الموم اهللی امور دین و دنیا ده ریاست عامه صاحبی بر حکمداره عرض افتقار ایدر .

ولایت عظمی و ریاست عامه پادشاهه عائد اولغله برابر قطعات و سبمه و نفوس کثیری محوی بولان عظیم برملکتی دائرة عدل و حقیانیت اوزره اداره ایتمک اطراف و اکنافده کی مأمورلری تحت مراقبه و ترصدده بولندیرمق و سع بشرک خارجنده در . حکومت مأمورلری بالموم اجرا آتندن مسئول و تبعه وزیر دستان حققرنده خیر و انقی تجری به مجبور و تصرفلری مصلحت و منفعتک وجودینه متوقفدر . بونجه حادثات و مسائل مهمده مصلحت و خیری ادارهک واحدک موفق اولماسی ممکن دکلدر .

مسائل عبادده و تدبیر بلادده دائما حقیانیت اوزره حرکت ایتمک اجبار ایدهجک بر قوت موجود اولمادجه هر حال و کارده طریق مستقیم و سبیل صواب اختیار ایدهجکته اصلا اعتماد ایدهلمز .

مالکک هر طرفندن کلان مبعوثلر مبعورینه ، معارفه ، ستایه ، زراعت و مأمورلرک ظلم و استبداد یا عدل و دادلرنه دائر مطالعاتی سرستانه بیان و مالک و عباد ایچون منافع عظیمه تی تأمین ایله جکلدر . مشاورک استشاره ده ذکرلی اولسی و بیان ایندیکی رأی و مطالعه تک قائمه بخش عامه بولنسی لایه اولدیغی مسلمانن اولنغله مبعوث انتخاب ایدهجک اولان اهلانینک ذکرلی ذالتری انتخاب ایتملی اهم اموردن بولندیکی کبی اعیان اعضائنه دولجه انتخاب ایدهجک ذوانک دخی امنیت عامه تی قزانش و استبداد و ارتکاب و زورناجلیک کبی افعالردینه ایله لکه نفاش علم و تجربه و قریحه سببیه کندوسندن استفاده محقق بولنش ذواندن اولسی شرطدر .

عکمه تمیز اعضاسندن

علی صبر امین

• انسانیت ، فکر دینی ، مدنیت •

انسانلر بالطبع فدنیدر . انسانلرک طبیعه مدنیت حسی واردد . بر جیت تشکیل ایدرک تمان و تناصر ایله امرار حیات هر انسانده بر حسی فطریدر . تاریخ ، ماضی به طوغرو نقددر اوزاتورسه اوزانسون مطلقا بر مدنیت ، بر جیت بشریه به تصادف ایدر . انسانلرک بک اسکی زمانلرده کندولرنه کوره برر جیتلری واردی . شوقدر وارکه مدنیت ، افراد جیتک حائر اولدقلری علم و معرفت و تربیه فکره لرله متناسب بولنیور . بناء علیه بک اسکی زمانلرده کلوب کچن انسانلرک تربیه فکره لریده کندولری کبی حال ابتداییه بولندیغندن جیت و مدنیتری ده شیدیکه مدنیت قیاس اولغاز درجهده بسط برحاله ایدی . اوت ، ایبروده برکون کلهجک ، که اشته شدی بزمدرجه قسوانسه و اصل اولدی ظن ایندیگمز مدنیت ، عاذا وحشت اولوب قاله جقدر . اخلاف بزده وحشی نظرله باقه جقدر ...

آکلاشیلورک مدنیت انسانیت ایله توأمدر . فقط انسانلرک تربیه فکره لرله متناسیدر . بناء علیه برابر ترقی ایدرلر ، برابر ندنی ایدرلر . هر برشی قانون تکمله نایدر . شرائطی جمع ایندیکی صورته ترقی ایدر . تکامله طوغرو خطوه انداز اولور .

تربیه فکره ده طبیی برشیدر ، قانون تکمله تابع اولماسی البت ضروریدر . فقط تربیه فکره تک قانون مذکور تحت دخول ایده بیلی ایچون بیوک بر شرط واردد . اوده تمان و تناصر و عدالت اوزرنه مؤسس بر جیت بشریه تک وجود و دوایی در . اوت ، بو ، شهسز شرطدر « بارقه حقیقت تصادم افکار ایله میدانه چیقار » دیبورلر ، ایشته بولکام حکمت مأل بومدعانک ثبوتنه شهادت ایدیور . اکلاشیلورک تربیه فکره تک موجودیتی و ترقیسی جیت بشریه و هیئت اجتماعیه تک پایدار اولمانسه توقف ایدیور . .

شیددی جیت بشریه تک حالتی بر آز تدقیق ایله لم . ملومدرکه جیت بشریه تک دوائی ، پایدار اولماسی ، حقوق اجتماعیه تک تحت محافظهده و انمانه منوطدر . حقوق اجتماعیه تک تحت محافظهده اولماسی ده جیت منسوب هر بر فردک کندو حقیقی مطلقا تحت امنیتده بولندیرمقله برابر وطنداشیلرنه قارشو اوزرنه لازم کلن بون وظائفی قلمبیه ایضا ایتمکله اوله بیلور .

دیغک جیتک دوام و بقای ایچون ایکی شرط وار : بری : هر شخصک کندو حصهده اصابت ایدن « حق » ، دیگرکی وطنداشیلرنه قارشو ، دیون اولدیغی « وظیفه » در .

اشبو حق ایله وظیفه آراسنده اولان نسبتی تدقیق ایندیگمزه هر برحقک قارشوسنده بروظیفه ، و هر بروظیفه تک قارشوسنده برحق

دلائل مشورت

۱۰ کتاب :

بر یوزنده انسانری خلق ایده جکم دیه ملائکه یه واقع اولان خطاب عزتک حکمتی مشاوره در.

۱۱ آثار ایله مشاوره ایت « مفهونده بولنان آیت جلیله دخی مصالح مهمده مشروعبت شورایه دلیلدر .

۱۲ امراری پنازلنده شورادر « مناسنده کی آیت جلیله ده استشاره ایدنلر مدح بیورلش اولنله عکسی بولنان انفراد واستبدادک عندالشرع مکروه اولدیفنی نمایان اولور .

۱۳ قضای بیضاویده « انما هی امور اعتیادیة یعلم من جرحها » دنیهلرک اموردنیوبده مشورتسزحرکتک خلاف شرع وسنتایدوکی کوستلشددر .

۱۴ سنت :

۱۵ استرشدوا المناقل ترشدوا فلا تصوه فتندمو « اتم اعلم بامر دنیا کم » حدیث شریفلری روایت ایدلش اولدیفنی کبی رسول عدالت قرین « اشیروا علی » بیورمشدردر . (سنت قولیه)

اصحاب کرامله مذاکره ومشاوره انلشددر . (سنت فعلیه)

۱۶ اجاع امت :

۱۷ خلفاء راشدین حضراتی مصالح جهورده داغما مشاوره ایدرک حاصل اوله جق قراره کوره حرکت ایدرلردی .

۱۸ حضرت عمر کندیبسندن صکره خلیفه انتخابی شورایه تودیع ومجلس مشورتی دخی تعیین انلشدی .

۱۹ صدر اسلامده اصول اداره حکومت غایت ساده واصحاب کرامک حائر اولدقلری فضائل سینیله معاملات ناس هردرلو مظالم سیناتندن آزاده اولنله برابر حرب ، تقسیم غنایم وانتخاب مأمورین کبی احوالده اکثریا مسجد شریفده بالاجتماع مذاکره ومشاوره ایدرلردی .

۲۰ حضرت فاروق عبدالرحمن وعلی وعثمان وطلمه کبی کبار مهاجرین واصحاب ایله برمشلهده استشاره انلشدی . پنازلنده اختلاف آرا واقع اولدیفنده حضرت عمر رأی اکثریتی باقبول اولوجهه عمل انلشدی .

۲۱ یته مشارایه بشی اوسدن ، بشی حزرجدن اولق اوزره اون نفر انصاری جمع ایدهلرک برخطبه بلینه ابراد ایتدکنن صکره حکومت مأموریتلرینه بعض ذواتک انتخابنده استشاره ووبردکاری قرار داتر . سنده حرکت ایلدی .

۲۲ بدایع صنایده « ندب الله رسوله الی المشاورة مع افتتاح باب الوحي فقیره اولی » دیه ذکر ایدلشددر .

۲۳ ابی هریره شویله دبعشدر : مارایت احدا بعد رسول الله اکثر مشاوره لاصحابه :

الیه جاری اولش ، یاخود الله تعالی صوده قوه فاعله وارنده قوه قابله ابداع وایجاد ایدوب بوایکسنگ اجتماع وتفاعلدن صنوف ثمرات ومحصولات تولد انلشددر . باری تعالی وتقصد حضرتلری اسباب وموادک کندیلرینی نصل بلاواسطه ابداع بیورمشه اشیاک کافه سفی ده اسباب ومواد بولنقسزین ایجاهه قادردر ، فقط اشیاک بر حالدن دیگر برحاله تدریج وبر مرتبه دن دیگر بر مرتبه یه نقل ایله انشا وایجاد بیورمشده عظمت وقدرت الهیسنه اولی الایصارک عطف نگاه عبرت وعرفان الطریق هردم تجدید ایدر صنع وحکمی وارددر . اشیا ترتیب وندریج بولنقسزین دفعه انشا ایدلش اولابدی بدایع حکمت دمام تجلی انجاش اولوردی .

۲۴ بوندن صکره ده سمانن نزول باران خصوصته نقل کلام ایله بعض مفسرین دورلرکه سما ایله مراد صحابدر ، زیرا سقف وامشالک کبی سندن بو صکره نه قدر شی وارسه هسی (سما) اولدیفندن سما یه ده (سما) اطلاق اولنور . یاخود اجزاء رطبه تک یقی انجمره تک اعناق ارضندن جو هوا یه یوکسله رک ابراران فشان اولسی جریان عاده الله اوزره هوا وحارات شمس کبی اسباب سماویه ایله حصول بولدیفندن بو علاقه وملایسه ایله (سمانن سو ازال ایلدی) بیورلشددر . شوخالده ، امطار بردن قاقوب هواک طبقه یارده سنه تصاعد ایدن انجمره دن تولد ایلدیکی حالده آیت کریمه بوکا مخالف دوشیور دیه سؤال وارد اولماز .

• وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً نَّجَاًا •

• لِلْفُجْرَجِ بِهِ جِبَاً وَنَبَاتًا وَجِبَاتٍ آفَاًا •

سوره انبیاده « وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ » نظم جلیلک تفسیرنه فخرالدین رازی حضرتلری کلام عربده هردوران ایدن شینه « نلک » دینلدیکی وجی « افلاک » اولدیفنی سویله کدن صکره « ماهت فلکده اختلاف اولنهرق بیضلری فلک بر جسم اولیوب نجومک مدار وعمرکندن عبارتدر دیدیلرکه شماک قولی بودر . اکثر ناس ایسه افلاک نجومک کندیبی اوزرینه دوران ایتدیکی اجسامدر دیدیلرکه ظاهر قرآنه دها قریبدر « دیه ماهیات افلاک داتر اقوالی اوراده دها بعض تفصیلات ایله بیان انلشددر .

حکمة تمیز اعضاستدن اسماعیل ممتی

بر نفسی لازم اولان ناموس ده وار . فقط شو ناموس بر اسمتاتک ناموسه هیچ بر وجهله بکرمز . بر اسمتک ایچون حیل ودهاسی ارکاب وقتش هود کی خیل ناموسه اتنن صدود اولدنی حاله بر ناموسه دیلمات مساک اتخاصی اولدنی بوقه خیلره پان عل سراجیت ایله ییلور ؟ بر حال ناموسزاتق سایلر .
بمسارق بیرون عرفی حیل ودهاسی سباسب ایله بکرمزکی حاله هیچ برکه مسارق ناموسزاتق ایله اهام ایسی . ذات ناموسل بر ذات ایسی . چونکه حائر اولدنی شرف نفس ووقع شخصینی پک کوزل عاقله ایسی ...

ایته کورولسورکه ناموس وشرف ذیلن خدمت مندیپ ورسرکزه تقر ایجز ، پیک یوزل ، شایمز برصفتد . بیه علیه بوله براس مهم کندوسه توفیض ایدلر ..

برجهت اصحابی کدمو ناموسلی ساعده ایتمکینن برایش یلارلر . حالبرکه اولایش دکر جهت ایچون ضرول اولور . ایته او برنجی جهتک ایدنی ایسی ناموسلی ورتسده اولدله برابر دکر جهتک ایدیه قازغو بروظیفه یزون تنگیل ایدر . جوق ووتر یسینیش کورلدرکه بری ناموس دارتسده برایش یلارلر کن ارتقائی طرفدن مختلفه ایدیلور . ناموسزاتق ایله اهام ایدیلور . چونکه آتک رابضی ایله حقنی صانع اتیش اولیلور . ایته کوروزرکه واقعه بونرک مرکیس حقنی هر ایکی ناموسلی . کن اوزیده بره حق صانع اولدی .. ایته بوله صانع حق ، وظیفه سزاکر برکل . ایکی کل ، پک جوق . کن ناموس دارتسده ، ناموس بردهسی آتسه !! ... بویکی حالارک زمان برنجی ودهلره پک ظامر اولیلور سعه ، طبعی تکرر ایتمکی صورتیه آسایش وانتیالی اخیلال ایدلرک جهت چیره ودهنی صارسار .

بنابه علیه و قادیق و عاقلان و وظیفه مهمهسی ده ناموس کیه املر ادره برشته توفیض و تودیع ایدلر . یاکزر ناموسلی کانه ایسی کوروزرک حاله جانان امین واعقاد کورولر ..

ایته کوروزرکه نفس انسانیک طرف عمل وسواین انحراف ایچمهستی حقیه انام ایچیه جک برعوت برله حق . ایته تمیق نظر ایچله که توه چیره ، ناموس وشرف نفس ، حکومتک وظیفه مذکورین ایجاه کفایت ایچدیگی اعلاتندی ، بیدانه چیمدی ، شدی بکانه ایدلر . تکر دینمه طهی .

ایته بونرک بیفانک شو وظیفه مهمه یقن حقیه ایجا ایدیه حکی شهسوزد . نر ایا فکر یقیه . جناب الهه وحیات ایدیه ایمان عازمدم . بر حمله بر مؤمن دانایون کلنایک موجدی بونن عاتک صانی اولان جناب قدر سائق حضرتزینت انانور . بر مؤمن دانای

فقط بر شخصات پک متفاوت پک مختلف طرز زده ظامر اولیلور . برصد یعنی برقدر ، برحقیقت مورفوسه ده معلوم دکلمر . مورر قبیه بونن جهتک اراننده متفق علیه و برسرکزه آیت برنونهسی پک آز بولیلور . حق بر جوق نقطه سار واردرکه برجهت نزدیکه کندوسنی ارکاب ، خست نفس و ناموسزاتق عد ایدلرکی حاله . دکر لزنجه عین ناموس وشرف نفس سایلور . صحالف و توفات برکا پک چوق ساعدهسار اراه ایله ییلور . مثلا : آرزو اولرجه بازلره باخچارده وسار عوی عجلدره ارکک قادیق ، نیز اولول ، یا ، آنا بدوی ساجی کی قازمه قاریشیق اولوب ، جان ایستدیکی بر کیسه نیک قوتوفته کوررک کوزلری ، یا ، اولغلن آنا قیزدن حجاب ایتملری دائرة ناموسه ایکن ، اسلام لرجه ، بلکه بونن شرکایله چه قب فرضی بر ناموسزاتقور .

ایته بر توفات و شوقند یاکزر جهت و قیاملر آره سنده کل . بلکه برجهتک داخانله اولان بونن صنف و طبقه یی پشیمده شهود اولیلور .
معلومرکه انه انوردن صادر اولان بونن اتصال و بونن غایات هپ انسانک کدمو سادق ایچولمدر . یعنی انسان نه یلارسه ، نه دوشورسه ، کدمو سادق ایچون یلار ، کدمو سادق ایچون دوشور . و سادات و دانای عتق غایلمدر .

فقط انسانلرک سادق پک متفاوت طرز زده ظامر اولور . هر صنف وهر طبقه ، ساداترخی آری آری قیولردن بکیرولر . ساداتک ظهوری پک نسق کلدر . مثلا : انسانلردن کیمی زنجیرکی کیمی کادیکسی ، کیمی عسکرکی ، کیمی ده باعامانقی واسطه سادات اولارلق قورالایلمدر . ایته بوساطه سادات تربیت ایدیلور .. بونرک آرقسده سادات واردر ...

فقط انبو ساداتک دوائی ایچون ناموس ، شرف نفس لازم وشرطدر . یعنی ساداتک حاسبی شرف نفس ، ناموسدر . ایته ده ناموس وشرف نفس ک ایته یاریمه چی نقطه نوراسیدر . اعلاتیلورکه واسطه مختلفه کن عاقلان ایدلر و سادات و لریک متفاوت اولارلق بیانه کلیرولر . بر حاله بونرک حایلری اولان ده ناموس وشرف نفسک ده آتیه موافق و آتیه ایله صاحب اولالی ضروریدر . کاتب ، زنجیر ، پادشاه ، انسانک وساطت مختلفه ایله اله ایچمیلر کوری و سادات و لری آراسنده هیچ برصانیت اولدنی کی آتیه و سادات و لری حایلری اولان درجه ناموسلی آراسنده کوز چایه چی درجهده قیولر اولی طیبیدر .

بر دیلمات سادق دیلماتلغنه آرزور ، سادق شو صحتدن بر دیلمات سادق دیلماتلغنه آرزور . طبعی بر ساداتک قاهر سنده نفسیه چالییلور ؟ موق ده اولیلور . طبعی بر ساداتک قاهر سنده

اولدینی کورپورز . مادنا آرالزنده اولان نسبتده اوت ایله نوت پیتده اولدینی کی بر تضایق آکده بریسور : بر حق وظیفه من ، بر وظیفه همدن قطعیا انفکاک ایتز . علی طریق تضایب برابر بولورلر . آکلاشلورکه حق ایله وظیفه بتون افراد بشر ایچون برصراط مستقیم تشکیل ایدور . جیهته داخل اولان هر فردک اشبو طریق محدود اوزرلنده حرکت ایچی ضرور ایدر . مجبور ایدر . اشبو طریق معین و محدودک هر ایکی طرفی بر قهر جمیعدر . انسان هانکی طرفته میل ایدرسه ایستون بر کردابه واقع اولور : یا کندو حقی اخلال ویاخود غیرک حقی یا مال ایتمش اولور . هر ایکی حال جیتک انتظامی اخلال ایدر . بنه علیه بوکی حاله هج بر وجهله قطعیا جواز و برلز . همه حال حق ایله وظیفه من تشکیل ایدن طریق عدالتدن هج بر وجهله ذره قدر اعتراف اتمامک لازم کلور .

فقط انسان ، قوه شهویه و قوه غضبیه آراسته محصور بولمئندهدر . بیچاره انسان نه یاده حق ؟ بو ایکی قوت کندوسی-سور کلور . انسان چار ناچار اشبو قوتلرک اوامرینه اقیام ایدور ... ذاتا طبع انسانیده حس اقیام وار . انسان مطیع و متقاد بر حیواندر . اوقوه شهویه ، اوقوه غضبیه نیکلیک ایتدکلری او جمعیل بیله مشتیهات ، او انتقام وندی حسری !! ... بیچاره انسان او ایکی قوتک ائده اسیردر ... باخصوص کندوسی اوشترات حضورنده کوردیمی ، آرق قوه عقلیه و وجدانیه نیک حکمی قائلز .... ذما انسان ضعیف اولهرق یارادلمشدر . مستان اولورکه افرادسزک بر طریق اوزره ثابت اولوب هج بر وجهله اطرافه میل و انحراف ایتمه منی تأمین ایدن بر محافظ و قائد لازم . فقط بوقائیک و محافظک وظیفه من کی ایضا ایدرک ؟ بو وظیفه منی هانکی بر قوتک ائنه تقویض و تودیع ایتلی ؟ اشته بوقطعهده آرز چوق تحریک اجرانسته احتیاجز واردر .

یادی امرده اشبو وظیفه مهمه ایضا ایتک اوزره خاطرمنه دورت ورلی قوت تبار ایدور : « قوه جبریه » ، « ناموس = شرف نفس » ، « حکومت و قانون » ، « فکر دینی » .

ابتدا قوه جبریه بی اله آلهل : اوت ، قوه جبریه ایله انسانی طریق مستقیم اوزرمنه ثابت بولدرمق ممکن کی کوریشور . شوبه که هرکس آلهله کی آلات حربه و سلاحی ائله آلور . وظیفه منی نیلیوب اخلال حقوقه یلتناره قارشو استعمال ایله حق مشروعنی ضیاعدن محافظه ایدر ... بو نمکدر دگی ؟ .

فقط بو ، یک چیرکین ، وحشیانه بر اصولدر . شان انسانیه هج بر وجهله یا تمناز ، انتظامی تحت محافظهده بولدره جنم دیرکن سایش اخلال ایدلش اولوره اور نالاق قائم بوغولور . بونکله برابر حق داغما قوت و مکتک اربابنده قاور . بره لری هج بروقت کندو وظیفه منی

حقیه ایضا ایتزلر ، ضفا داغما حقلرخی غالب ایدر ، مقدور اولورلر . بنا علیه باصول بزم ایتمز . کلز . باشقه بر اصول ، باشقه بر حای آرمالی بزم . برده حکومت منظمه و قانونی سایه بنده بو وظیفه نیک تحت محافظهده بولدر بیله بیله جکی وارد خاطر اولور . عیجا دوغری می ؟ خیره . بوده طوغرو اوله ماز . زیرا بر حکومت تقدر منظم و قانونی تقدر حکم اولورسه اولسون ، انسانک اعماق قلبیه سنه دکل ، درون خانه سنده جریان ایدن احواله بیله کسب اطلاع ایدرمن ، قانونک اوراده تطبیقده ممکن اولرمن . حکومتک وظیفه منی و قانونک تطبیق احوال ظاهره دن ذره قدر ایرویه کیده من ... حالبوکه انسانلردن ظهور ایدن احوال ، افعال ، تمایلات یک متفاوت . بری میدانده ظهور ایدرسه ، بوزده طقسان طقوزی هج بر کسه نیک کسب اطلاع ایدر میه جکی بر کیفیت اوزره صدور ایدر . ایشته حکومت بولرینه قارشونه تدبیر ایدرک ؟ .. افعال خفیه و تمایلات مضربه قارشو فصل مامله اجرا وهانکی قانونی تطبیق ایدر بیله جک ؟ .. اورته لقی جاسوس ایله می طولره جق ؟ .. اعماق قلبیه لرمنه قدر « کوش نجسس » می اوزاده جق ؟ ... هیئات ... هج بری کار ایتز ...

ورده ارکان حکومتده عین بزم کی انسانلر دگی ؟ یا آنلرک کندورلی کیم تحت محافظهده بولدره جق ؟ آنلر معصوملر زمره . سندنمی ؟ .. خیر بالکس ... قوه شهویه لرینه برده جاء و ریاست انضمام ایتکله مشتیهات ایتماک خصوصنده دهها زیاده صبر سزاق و آزرغیناق ابراز ایدور . بنه علیه بو نقطه منی اوزون اوزادی به ایتابه حاجت بو قدر ظن ایدرم .

اشبو قائدک و محافظک وظیفه مهمه منی کندورلنده بولنسی مفروض بولان « ناموس = شرف نفس » ک اینه تقویض ایتماک ایستیناردهه چوق تصادف اولنور . زمانمزده بوقفر خییلی تعیم ایتمشدر . کویا « ناموس » حق و عدالتک یکانه حامیسی ایتش کی تلقی اولمئندهدر . هرکس مهم بر دعواستک ایتاننده ناموسی شاهد اولهرق ایرویه سوریسور .

عیجا « ناموس = شرف نفس » دیتلن خصلت بوبله مهم بر وظیفه منی قبول و ایضا ایدر بیله جکی ؟ و یاخود دلیلسز اولهرق ، آچیقندن وشایان اعتماد اولیان بر دعوا می !

اشته برجهتلی آرز چوق آراشدیرالم : ناموس ، شرف نفس ، کنه و حقیقتیکه آچیق بر صورتده معلوم اولیان برصفتدر ، که انسانک قوم و قبیله منسوب اولدینی جیتی نژندنه مذموم و مقدوح و آنلرک اراننده حائز اولدینی مقام و رتبه سننه غیر مناسب اولان بر شیئی ارتکابی منع ایدر . اشته ناموس و شرف نفس دیدیکمز خصلت بونن عبارتدر .

مواعظ

طبری : سائیل - سائیل من مدی خبرتیری
هری : سبزول : ح . اشرف ادب

— درس ۱۹ ، ص ۱۰۰ —

اونه کور گلش ، ونلری ستره ماه انک اینه مشلردی :

— بونلر خان در ، دبیلر ، قتلر ایقاع اشدیلر ، خیانتک

ایندیلر ، ونلری کرک الله جنز ...

هر ون یاسی کوندر مشلردی : — بونلر خنله مقولسی در .

دبیلر ، بز ونلری طونق اینه تک قاجدیلر .

بخاشی قوی سوزله حکم ایندی . برکره سولندی :

— نهچون سز بورابه کلدبکر ؟ صوردی .

— دهنری محافظه ایچون ... دبیلر .

— سزک دیکز باغقی ؟ برقوم دگمیز ؟

— شیخ زمانه فدای اوله ایسی . بزوتنه سرت ایدرک .

حرام برک . قصب ونارنه ایت ایدرک . قیزلر منی اولدورر

ایله . اوله برقوم ایله . لکن له بر رسول کوندردی . کتاب کادی .

قرآن جلیل کازل اولدی . بنون حقایق دنیویه و اخرویه بزه بیان

اولوندی . بیانات سخانی بزی ارشاد ایندی . بت پرستکدن قور تولدق .

اونلر ایسه حالا اسکی قشاده . بونلر طولای بزه دشمن اولدیلر .

— نه دیرکن ؟

— لکن سؤل ایت . عیسی حقیقه نه سوبلرلر . دینی تحقیر ایدرلر .

— [محجاب : ..] نصل ییلرکنز عیسی ؟

— نصل خبر و برمش به اوله .

— قرآنمه عیسیه دأر برشی واری ؟

— واری .

دیرک همان سوره صرینک باش طرفدن اوتومنه باشکلا دیلر . اوتو .

دلجه نجاشیک کوزلرین باش آقدی . اوقودلجه نجاشینک قلبی مقصص

اولدی . ایقاع حاصل ایندی . اوله مبهوت قالدی . سرمت حقایق

اولدی . حیرته قالدی و حقیقه :

— اوله اهلک بر قونلدر . هیچ له عظیم الشانک اوغل اولوزدی ؛

سوکرا ترسند قالدی اهلنق اونک ؛ الخ . . . .

چونک اوزرنه نجاشی : — بزیکلر حدیان ایدرلر . دینی ، جوت

حقیقه طوخرو سولر . قیلری یانک اعتقادلری عقده موافق . بونلر

هر دلو اقران بری در . والله حق بود .

همن اونه کیلری دفع ایندی . برچوق هدیلر کیتولردی . هدیه -

لرینی در کری جویردی . مه جویری چایه ایندی .

— دینلری محافظه ایچون اجه ایشلر . بونلر شایان احترام آدملر ...

لغظه نا ایدر قرآنمه : — (تک یان مهم قیسین و رهباتا وانم

لا یستکبرون .) ایچرله قیسین وار .

کدوسی جناب مذاکره و مذاکات طاری آئمه اولدی و دوقور .

برلمان داتا کدوسی منتم و فلتر اولان جناب حاکم تحت ترصدیه

اولدی و دور . بونلر وار خلق و اندکله ایدیلری بنون اصل

و حرکتلر مسئول اولدی و منی قریب حساب ذوالحکات بزه

سخایند حاله ایدر حاکمه دوقور . نه پایدی ایسه آتک جزای

سراسر اولدی طیباً بونلر .

ایده بر طرمن کلمت حال ...

دوقورسون ... ایلی اهل اولان راسان صدای وجدایی

و کلامت قوی : قوه سه نصل قلیبور : ایلقه سیک حظه تجاوز

ایدری وضعه سراسر صل تجاوز ایدر ۱۲ راسان جناب الله

و حیات اخرویه حده ایلی ایدرکی حاله طریق عدل و صوابین

صل امرای ایدر بونلر ...

ایده بر طرمن دیکه رازدور دیکه رفاه و عافیتک زوجه ایتمه

و انور . پدشاه . وزیر . جج . حاکم . کاتب . اصناف رنجور .

زنگین . ضمیر . سولک . کجوتک . قوی . صمصام . الخ ... هپ مساوی

اولدورق ایسه حاکم آئمه سائیل اولدورلر .

پاتر : چیره . ناموس و شرف من دبدیکسکسز هیلرک حلی

و دیکه ایسی اا هیت اا

ره . ایلر چایه دایمیر . ندهلر .

حکومت اولر سی . قانون خودی و تطبیق و دیکه ایسی ...

صیانت ...

باید طایفه و اولدیه مهمی ایا این آئین ویندر . آئین

مکر دهمر ...

ایشته و مطالبه نام امور و اکثریت احواله باهلر ق استتاج

ایتمیشور . بونلر بر طرمن بنون عرفی لسیر شهوة اولدورق امرای

ایندکی حاله دیکر ره حرکت بانکسی بنون فضائل و ادب و خلق

صح ایدرت عزمه و دمه اولسون لمتروع بر ایسی ارتکاب

ایتمی حازر . بلکه و قوی و اولدر . قسط بوکی احوال نوادر

قلندر اونه قاضیه کلامه قرضو برمانه قضی تشکیل ایتمه داتا

حکم اکثریت نوزره نا اولدور .

خلاصه و شیخ : استیت . مکر دینی . عدالت زنجیر کی یک

دیکر بزه سروملر . بریک برمن قرضی دیکرینک ولو بطایفه

اولسون . ایستمن هم و برله اولسون استیم ایدر . و بریک برمن

اولناسی دیکرینک صدر صدق بنجاب ایلی .. بنده علیه بونلر من

بریک دیکرینک اهلک کتک هم جویری نتیجه قضیه اولدورق میانه

چیلرور .

قوی صانعین
علم ایت

مُتَابِقَاتُ صِرَاطِ الْقَدِيمِ

۱۳۲۶

مکتبہ مولانا ابوالکلام آزاد، لاہور
۱۳۲۶ء

درسدانہ: کل ارادہ
دارتہ خصوصاً دار
درسدانہ: کل ارادہ

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتلق رسالہ در

درسدانہ نسخہ ۵۰ پارہ در

پہرہ نمبر ۱۰۰
۱۰۰ ہرگز نسخہ اولی

تخریج تالیسی:
۱۱ نومبر ۱۳۲۶

مؤسسی: ابوالاعلیٰ زین العابدین - ج. اشرف مہدی

درسدانہ: کل ارادہ
۱۰۰ ہرگز نسخہ اولی
۱۰۰ ہرگز نسخہ اولی

درسدانہ پست ابوالکلام آزاد، لاہور

عدد: ۳

۲۶ شعبان ۱۴ شعبانہ ۲۸ اگست ۱۳۲۶

برجی ت

سورۃ فاتحۃ الکتاب

بوسورۃ جلیلہ من «فاتحۃ الکتاب» اسم شریفہ تسمیہ بیورلشد۔
«ام القرآن» دخی تسمیہ اولنور۔ «فاتحہ» ہر شینک جزہ اولہ
اطلاق ایملکددر؛ بوسورۃ ایسہ وضع و کتابت و علی قول نزول
اعتباریہ در قرآن کریم الہ ربیبی جزہ شریفدر؛ بناء علیہ دیگر
سور جلیلہ تسمیہ اصل منزہندہ بیورلور۔ [«ام» لفظی اصل
مناسنندہ کلیر: «ام القری» کہی]۔ فاتحہ تک ام القرآن تسمیہ
بیورلندہ دائر دہا ایکی وجہ وارد:

۱۔ آیات قرآنیہ تک اقسام اساسیہ ثنا علی اللہ، امر ونہی،
وعدو وعیدن عبارت اولتی اوزرہ اوج قسمدر۔ بوسورۃ جلیلہ
ایسہ اجلا بوقدرک ہر ربیبی مشتمل بولدیہی جہتہ تصیلانی
حاری دیگر سور جلیلہ تک منشأ و منبج عد اولنور۔

۲۔ معانی شریفۃ قرآن حکم نظریہ واحکام علیہدن عبارتدر۔
بوندرک مرجع وغایب، نتائج عالمی ایسہ سورۃ فاتحہ تک تضمن
اولدیہی سلوک صراط مستقیم وظیفی ایسہ مراتب سعدا و مناظر
اشقیہ وقوف واطلاع قضیہندن عبارتدر۔

قرر

قرآن کریمدن مقصود، مبدا و معادی پیلدرمک و انتظام میشت
و استحصا سعادت خصوصتہ خلق ارشاد اتمک اولنہ؛ باشیجہ اقصی
ذکر اولان اوج قسمدن عبارت اولتی اقتضا ایدر۔ اما حاری ولدیہی
قصص و امثال، مقصدی نظام و اکان ایچون ذکر بیورلشد۔

سورۃ فاتحہ تک «ساک یوم الدین» قدر اولان قسمی، ثنا
علی المہدر، «ایک تید وایک تسنن» نظم شریفی امر و نہی الی

مقامنددر؛ زیرا عبادت و استجاب جناب حقہ تخصیص اتمک حوی
تساقیہ مخالفت وجیع اوامر و نواہی ربیبیہ، رہایت وجود بیورلور۔
«امت علیہم» انام اخروی ایسہ اکا موصل اولحق انامات ذبیوہ
دال اولنہ وعد سبحانہ، «المنسوب علیہم» ک تخمین اولدیہی
غضب دخی و عید ربیبیہ دلالت ایچور۔

«حکم نظریہ» احکام اعتقادہ، اعتقاد ایلسی واجب اولان
حکمر دیکندر۔ [۱]

«احکام علیہ» افعال مکلفین حقندہ تعیین بیورلان وجوب، مذہب،
ایحہ، حرمت، کراختدن عبارتدر۔ قرآن کریمب انزلدن مقصد
اصل، تشریح احکام اولنہ معنی، معانی قرآنیہ تک کلامی اعتقاد و عدہ
تعلق ایسن احکام سبحانین عبارتدر۔

سورۃ فاتحہ تک قسم اولی جناب پبری تالی بی ذکر و فکر ایسہ
اعتقاد وحدانیت و اعتراف نمای سعادتیت و درکا، سبحانہ عرض
اعتقاد ایسہ طلب ہدایت یانی حاری لوشنہ صراط مستقیم سونک

[۱] ملک تصدیق قسمہ متن اولان ہرنت تسمیہ، مرحسون
فنیہ حکوم و مناسہ «حکمر» اطلاق شایندر۔ جہت بردن «احکام»
تعبیر اولنور۔ و لحاظہ سعادت اعضادہ اولان احکامدن عدو حقیقہ
و قائمہ مناسہ «حکمر» نظیہ تعبیر ترجیح ایچور۔ چونکہ بوسورۃ
مطلوبات تصحیح اعتقاد ایچون تحصیل ایسکددر، بیاسندن مقصد سخن
علم و اعتقاددن عبارتدر۔

بناء علیہ صبر و صمتن اولنہ برابر احکام اعتقادہ نفس بوجہ سترتہ
تذوق و «حکمر» تسمیہ اولنور۔

اسکام علیہی بیلکدن قصدایہ اصلاح عملہ، تطہین صحیحہ و توبہدر۔
بوبری پاکیز بیلککہ صیہ برنامہ حصول بوناز۔ بوجہ ہمہ متن سخن
عملدن خلق فاتحہ جہل عد اولنور، صاحبہ جاہل مدعی ایچور، قرآن
کریمہ امتیہ کثیرہ می وورد۔ — علم دائرہ مراجعت —

حکمت حقوق اسلامیہ

مروری : مجلس سارف رٹھی حیدر اہدی مرحوم
مروری : سلاطین مکتب علوم سولرڈن فادل بک

— ماہہ —

اِنَّا حَسْبِي وَعِنِّي اُولُو اِيْمَانِي فَقَوْلَانِكَ اِيْتَابِي اِيْمَهٗ عَقْلٍ اُولُو
بِنَاءٍ عَلَيْهِ اَسْلَافُ دَابِلٍ مَسَاحِنَةُ تَوَالِيفِي بِو اِيْتَابِ عَقْلٍ حَيْثِيْبِيَهٗ لَفْطِي
بِشْفَهٗجِهٖ دَابِلٍ مَسَاحِنَةُ نَقْلِ اِيْتَابِكُنْ بَرِيْ مَسْتَفِي قِيْلَارِ .
شوحالده اصول فقہ دینک : فقہک دایلمری ، فقہه مخصوص
دایلمر دینک اولور .

مضاف الیه اولان فقہک تفرضه کلیمه : « فقہ » لفته بر شیء
آ کلامنه بنور . فقط بر آ کلامق ، بیات عامانه دکل ، بلکه فطنته
بیلک و آ کلامق منصوده . فقہک بر بوجه سنای عمومی وار ،
برده سنای اصول و خصوصیتی وار . بوسنای اصطلاحی به امام
اعظم حضرت نرین منقول اولان بر تفرضه کوره :

فقہ — نفس انسانیک من جهة العمل لهنده وعلینده بولان
شیری یلسور [والفقه صرفه النفس مالها وماعلیها علا] یعنی انسانک
هل جهته کندنک متنعم ویا متضرر اولدی هر شینک حکمی تصدیق
واذین اجتهه « فقہ » بر لر . بر صورته بیان و آ کلایان آمدهه
« فقہ » دینور .

فقط عند الشائیه فقہ : احکام شرعیه الیه تفصیله سندن
بیلکدر . بولرک هر ایکسی نتیجه اعتباریه بردر . اولنر اولیه
تخریب اجتمار .

نفس انسانیک لهنده وعلینده اولان شیردن مقصد ، حکمدر .
بورادهک بیلک دخی عامانه بر بیلک دکلدر . ملکه حاصل ایدرک
بیلکدر . تمیز دیکره بورادهک معرفدن مقصد ، جزئیات دایلمدن
ادراک ایتکدر . یعنی تبیح قواعد شیمی اولهرق ملکه حاصل
اوتقندر . شوحالده فقہ ده : نفس انسانیک لهنده وعلینده اولان
شیر حفته ملکه اکتساب اجتهه بنور . واقفا بر کیمه لهنده
وعلینده اولان احکامک کافه سنایی به سن ، بورادنا متنجمدر . فقط
بواشاع ، جزئیات دایلمدن ادراک ایتکدر ، بورادهک قوه استنباطه
مانع دکلدر . بوسورته ، مقده اولان یعنی ادهدن استنباط احکام
ملکسی حائز اولیان کیمه لره فقہ دینه من . زیرا فقہ قواعدی مره
بید اخری تطبیق و تنقیب ایدرک ملکه کتب این کیمه در . مقلدینک
دلیل ایه قول مجتهدین در .

برده « بیلک » سادق اولان معرفدن مقصد ملکه ، بالاجماع
فقہ اولان بر ذاتک بعض احکامی بیامسنه منافی دکلدر . امام مالک
رحهه نالی دن قرق « نه سوال ایلشده اونوز ایتسنه [لاادری]]
جوابی و برمش .

فقہک تفرضه برده (نفس انسانیک) دینیلور . بو تمیز ایه
علم الهی و معرفت جبریل معرفندن خارج قاور . زیرا پیغمبر من

اندر من حضرت نرینک بیلس قواعدی مره بعد اخری تطبیق ایدرک
ملکه کتب ایتکله دکلدر . بلکه الهام صورته بو علی فزانشدر .
کذاک ادهدن استنباط احکام ملکسی حائز اولیمان مقلد لک عمی ده
معرفدن خارجدر . زیرا مجتهدین عظام حضرتانک دایلی کتاب ،
سنت ، اجماع امت ، قیاس فقہان عبارت اولدی حالده مقلدینک
دلیل قول مجتهدین در . واقفا زمانزده کی علیه ، شمیدی قه ایه توغل
ایدنره . « فقہ » دینیلور سه ده بو اطلاق ، مجاز ادر . بولرک قه ایه
امشغال ایتلری حیثیه در . ایشته بوسیه بناء در که بر کیمه (فلان
ملکده کی فقہیه شو قدر مال وصیت ایشتم) دیسه بوسیتی اضاف
اولنور . شوحالده صورت مطلقه و عمومی دهه « فقہا » ارباب اجتهاد ایه
اصول فقهدن استنباط احکام ایدیلن علاد .
فقہک تفرضه کی (من جهة العمل) قیدیه ده علم کلام و علم
اخلاق تفرضدن خارج قاور .

بوقایدهه — و بطشک . بز علم اصول فقہی علیت اعتباریه تعریف
ایدیلور . یعنی اصول فقہ برده لقب اولهرق ، علم اولهرق کلیور .
لقبه ذاتا ملک بر قیمی در . یعنی مدعی و یا خود ذی مشر اولان
اعلامک بر قیمنه لقب دینیلور . (اصول فقہ) لقبی ایسه مدعی
مشردر . چونکه فقہک مناسی در . فقہ ایه موجب سعادت دینه
ودنیوه در . مثلا (بوالزمن) بر حرفک لقبی در ، وذی مشردره
بضاهه بر اسم اب و یا ابن ایه مصدر اولور که بوده (کنیه) در :
ابن سیناء ، ابوالشیره ، ابن الرشید کی . . .

اصول فقده بو ملک لقبی در ومدعی مشردر . و مرکب اضافیدن
مقول اولهرق بو علم جلیله علم اولمشدر . چونکه یالکز (فقہک
دایلمری) دینک کافی اولیلور . زیرا بونه احکام واجتهاده تعلق ایندن
مائلده وار . بناء علیه علما بونی مرکب اضافیدن منای علی به نقل
ایتدیلر . و اصول فقہی بو ملک علی ، لقبی اولوق اوزر و من ایتدیلر .

صلومدر که مسائل فقہیه ، ادهه مینهه مستددر . یعنی بوسائل
دایلمدن استنباط اولنور . بو استنباطه تعلق ایندن علمده (فقہ) تمییه
ایدیلور . صکره احکام شرعیه ادهدن استنباط اید بیلک ایچون
اهل اجتهاد تأمل ایتدیلر و نتیجه تجلرتلی اولوق اوزره بر طاقم قضایا
وجوده کتیردیلر . بونوره دهها بعض مقدمات دخی اضافنه ایدرک
جلهسنه بردن تعلق ایندن علمده (اصول فقہ) تمییه ایتدیلر .

بوقرآن دها تفصیل ایدلم : انسانن باشی ووش و عبث یار ادناما مشردره
اولنر حیوانات سازه کی مهمل دکلدر لر . بلکه انسانلرک هر فطنه ، هر علنه
قبل شارعن بر حکم وارد اولمشدر . فقط هر بر حکم ، هر بر فضله کوره منصوص
ومصرح دکلدر . چونکه بتون جزئیات احکامی احاطه ایتک متعذر در .

مطبع عامه

ابوالملا

مُنْتَكَاتُ الْقُرْآنِ صِرَاطٌ قَدِيمٌ

مؤسس: دین و فلسفہ، ادبیات و حقوق و علوم دین باحث ہفتہ نئی رسالہ در
مکتبہ اسلامیہ، آگرہ، انڈیا، ۱۹۲۶ء

مجلہ ارادہ:
درآمد شدہ ہر دو ہفتہ نامہ کارشومندہ
دائرہ قصور پورہ

دین و فلسفہ، ادبیات و حقوق و علوم دین باحث ہفتہ نئی رسالہ در

مؤسسی: ایوانہ زین العابدین - ج. اشرفی ایوب
تاریخ تاسیس: سنہ ۱۹۲۶ء
۱۱ نومبر ۱۹۲۶ء
مستندہ: ۲۰
ولایتہ: ۶۰
مکان اشپتہ: ۱۰۰
۵۰
۹۰
۵۰

عدد: ۲
۲۶۶ شمارن ۱۴ پنجشنبہ ۲۸ اکتوبر ۱۹۲۶ء
برخی نام

سورۃ فاتحۃ الکتاب

بوسورۃ جلیلہ من «فاتحۃ الکتاب» اسم شریفہ تسمیہ بیورلشدہ.
«ام القرآن» دخی تسمیہ اولنور. «فاتحہ» هر شینک جزء اولنہ
الطلاق ایسکده در، بو سورہ ایسہ وضع و کتابت وعل قول نزول
اعتباریلہ قرآن کریمک اک برخی جزء شریفدر، بناء علیہ دیگر
سور جلیلیہ نسیۃ اصل منزہستہ بیورلور. [«ام» لفظی اصل
مناسنندہ کلیر: «ام القری» کی]. فاتحہ تک ام القرآن تسمیہ
بیورلشدہ دائرہا ایکی وجہ وارد:

- ۱ - آیات قرآنیہ تک اقام اساسیہ ثنا علی اللہ، امر ونہی،
وعدو وعبیدن عبارت اولقی اوزرہ اوچ قسمدہ. بو سورۃ جلیلہ
ایسہ اجالا بو قسملرک هر برخی مشتمل بولدیجی جهتہ تفصیلاتی
حاری دیگر سور جلیلہ تک منشا و منبى عد اولنور.
- ۲ - مانا شریفۃ قرآن حکم نظریہ واحکام علیہن عبارتدر.
بونلرک مرجع و نایب. نتایج عالمی ایسہ سورۃ فاتحہ تک تضمن
ایلدیکی سلوک صراط مستقیم و طیفہسی ایله مراتب سعادت و مضاطر
اشتیایہ وقوف و اطلاع قضیہندن عبارتدر.

ترجمہ

قرآن کریمدن مقصود. مبنا و مادی بیلدرمک و انتظام میشت
و استحصال سعادت خصوصتہ خلقی ارشاد ایتک اولنہ: باشلیجہ افسی
ذکر اولنان اوچ قسمدن عبارت اولقی اقتضا ایلدہ. اما حاوی ولدیجی
قصص و امثال، مقصدی اتمام و اکال ایمون ذکر بیورلشدہ.
سورۃ فاتحہ تک «مالک یوم الدین» قدر اولان قسمی. ثنا
علی الہیہ. «ایک نید وایک نسیق» نظم شریفی امر و نہی الہی

قائدندہ، زیرا عبادت و استقامتی جناب حقہ تخصی ایتک حوی
نفسانیہ مخالفت و جمع اوامر و نواہی ربانیہ رباتہ وجود بیورلور.
«امت علیہ» انام اخروی ایله اکا موصل اولدیجی انامات دنیویہ
دال اولنشدہ وعد سبحانیہ. «المنسوب علیہ» ک حضمین اولدیجی
غضب دخی و عید ربانیہ دلات ایبیرور.

«حکم نظریہ» احکام اعتقادیہ، اعتقاد اجلسی واجب اولان
حکملر دیلمکدر. [۱]

«احکام علیہ» افعال مکلفین حقدہ تمین بیوریلان وجوب، تدبیر،
ایمان، حرمت، کراهتن عبارتدر. قرآن کریمی ازلیمن مقصد
اصل، تشریح احکام اولنشدہ، مانا قرآنیہ تک کادسی اعتقاد و علیہ
تعلق این احکام سبحانیہن عبارتدر.

سورۃ فاتحہ تک قسم اولی جناب باری تعالی بی ذکر و فکر ایله
اعتقاد وحدانیت و اعتراف نمای سعادت و درک، سبحانیہ عرض
اقتیاد ایله طلب هدايت یانی حاوی لوشلہ صراط مستقیم سون

[۱] علیک تصدیق لشدہ خلق اولان هرینت تمایہ، هر مضمون
فضیہ حکوم و سعادت «حکم» اطلاق شایسدر. جملہ بردن «احکام»
تعبیر اولنور. و الحاقہ سلوات اعتقادیہ اولان احکامدن نوم حقیقہ
و کاتب سعادت «حکم» نظریہ تعبیر ترجیح ایبیرور. چونکہ بوضو
سلوات تصحیح اعتقاد ایمون تحصیل ایسکده در. بیاستندن مقصد آتیق
علم و اعتقاددن عبارتدر.

بناء علیہ علوم نوعدن اولنشدہ برابر احکام اعتقادیہ نفس بیورلشدہ
تزیل و «حکم» تسمیہ اولنور.

احکام عملی بی یلشدن مقصدای اصلاح عملہ. تطبیق صحیحہ و توسلدر.
پوئری بالکر یلشدہ هیچ برآئہ حول بولور. و جملہ عمل متفق علی
عملدن خلق قالیجہ جمل عد اولنور، صاحبہ جاهل سعادتسی ایبیرور. قرآن
کریمہ امثال کثیرسی واردور. — علم سعادتہ مرابعت —

حکمت حقوق اسلامیہ

مروی : مجلس ساری رئیس جید احمدی مرحوم
مروی : سنیایک مکتب حقوق مسلمین عادل بن

— مابعد —

ایمانی حس و عقل اور وہی، سفولانک انسانی ایسے عقل اور وہی بنا، علیہ اسک دلیل ممانتہ قولانیس بو ابناء عقل حیثیتہ لفظی بشقہجہ دال ممانتہ نقل ایچکن بزی مستفی قیلار۔
شوحالہ اصول فقہ دینک : فقہک دلیلری ، فقہہ مخصوص دلیلر دینک اولور۔

مضام ایہ اولان فقہک ترضہ کاتبہ : فقہ فقہ لفتہ بر شی آکلانہ دینور۔ فقط بو آکلانق، بیان، مایانہ دکل، بلکہ فطنتہ یلک و آکلانق تصودور۔ فقہک ر بوبہ منای عمومی وار، برده منای اصولی و خصوصیی وار۔ بوسنای اصطلاحی و امام اعظم حضرتنرمین منقول اولان بر ترضہ کورہ :

فقہ - نفس انسانیک من جهة العمل لهنه وعلینده بولان غیرری یلسور [والفقه معرفة النفس مالها وماعلیها علا] یعنی انسانک عمل جنبہ کنینک متفع ویا متضرر اولدی هر شیک حکمی تصدیق واذین ایچنه فقہ دبرلر۔ بو صورته بیلن و آکلان آمهده فقہ دینور۔

فقط عند الشائبه فقہ : احکام شرعیوں ایله تفصیلیه مندن یلکدور۔ بونرک هر ایکسی نتیجه اعتباریه برور۔ اونلر اوبه تعریف ایچنلر۔

نفس انسانیک لهنه وعلینده اولان شیردن مقصد، حکمدر۔ ووراده کی یلک دخی مایانہ بر یلک دکلمر۔ ملکه حاصل ایدرک یلکدور۔ تفسیر دیگره براده کی صرفدن مقصد، جزئیاتی دلیلتدن ادراک ایچکدور۔ یعنی تیج قواعده نتیجه ای اولرق ملکه حاصل اولقمدر۔ شوحالہ فقہ ده : نفس انسانیک لهنه وعلینده اولان شیر حضه ملکه اکتساب ایچنه دینور۔ واقعا بر کیمه لهنه وعلینده اولان احکامک کاتبسی ییهره۔ بوعدنا مجتمعدر۔ فقط بو امتناع، جزئیاتی دلیلتدن ادراک ایچکدور، بو اولده کی قوه استنباطه مانع دکلمدر۔ بو صورته، منقل اولان یعنی اولدهن استنباط احکام ملکه کی حائز اولیان کیمهله فقہ دینمن۔ زیرا فقہ قواعدی صیه بعد اخری تطبیق و تنقیب ایدرک ملکه کسب ایچن کیمهدهر۔ مقلبتیک دلیل ایسے قول مجتهدیندر۔

برده فقہک مرادق اولان صرفدن مقصود ملکه، بالاجاع فقیه اولان برذاتک بعض احکامی ییاسنه مناق دکلمدر۔ امام مالک رجعه اول تالی دن قرق نه سؤل ایچنلده اونوز ایچننه [لاادری] جوابی ویرمش۔

فقہک ترضه برده (نفس انسانیک) دنیلیور۔ بو تفسیر ایله علم الهی و صرفت جبریل صرفدن خارج قاور۔ زیرا پیشبرمن

اندمن حضرتنرمینک یلسی قواعدی صیه بعد اخری تطبیق ایدرک ملکه کسب ایچکدور۔ بلکه الهام سورتیله بو علمی قزانمشدر۔ کذلک اولدهن استنباط احکام ملکه کی حائز اولیان مقلدرک غنی ده صرفدن خارجدر۔ زیرا مجتهدین عظام حضرتانک دلیل کتساب، سنت، اجماع امت، قیاس فقہانن عبارت اولدی حالده مقلدینک دلیل قول مجتهدیندر۔ واقعا زمانخزده کی علیہ شمعدینی فقہ ایله توغل ایدنره فقہ دنیلیورسه ده بو اطلاق، مجازدر، بونرک فقہ ایله اشتغال ایچری حیثیتدهر۔ ایسته بوسیه بناء درکه بر کیمسه (فلان ملکه کی فقہایه شو قدر مال وصیت ایچدم) دیسه بو وصیتی انفاذ اولتیور۔ شوحالده صورت مطلقه و عمومیده فقہا ارباب اجتهاد ایله اصول فقهدن استنباط احکام ایچنلر غلامدر۔
فقہک ترضه مندی کی (من جهة العمل) قیدیه ده علم کلام و علم اخلاق ترضدن خارج قاور۔

بو قاریدهده بولمشدک، بز علم اصول فقهی علیت اعتباریه تعریف ایچدیورز۔ یعنی اصول فقہ برده لقب اولرق، علم اولدرق کلچور۔ قبده ذاتا علق بر قسمی در۔ یعنی مدخی ویاخود ذی مشر اولان اعلامک بر قسمنه لقب دینلور۔ (اصول فقہ) لقبی ایسے مدخی مشرور۔ چونکه فقہک مناسی در، فقہ ایسے موجب سعادت دینیه وذنوبه در، مثلا (بول زحیم) بر حریفک لقبی در، و ذی مشرورده، بیضاده بر اسم اب ویا بن ایله مصدر اولور که برده (کنیه) در: ابن سبنا، ابوالشیر، ابن الرشید کچی . . .

اصول فقهده بو علق لقبی در و مدخی مشروردر۔ و مرکب اضافیدن منقول اولدرق بو علم جلیله علم اولمشدر۔ چونکه یالکز (فقہک دلیلری) دیک کافی اولیور۔ زیرا بوننه احکام و اجتهاده تعلق ایچن مسائلده وار۔ بناء علیہ علما بونی مرکب اضافیدن منای علمی به نقل ایچدیور۔ و اصول فقهی بو علق علی، لقبی اولوق اوزره وضع ایچدیور۔

صلو مدیر که مسائل فقهی، اده سینیه مستنددر، یعنی بوسائل دلیلدن استنباط اولنور۔ بو استنباطه تعلق ایچن علمده (فقہ) تسمیه ایچدیور۔ صکره احکام شرعیوں ایله اولدهن استنباط ایچن یلک ایچون اهل اجتهاد تأمل ایچدیور و نتیجه تمطاتی اولوق اوزره بر طاقم قضایا وجوده کسیدیلر۔ بوننره دها بعض منقذات دخی اضافه ایچدیور کجهسته بردن تعلق ایچن علمده (اصول فقہ) تسمیه ایچدیور۔

بونی برآز دها تفصیل ایچنلر: انسانلر باشی بوش و عیث یار ادلما مشروردر۔ اونلر حیوانات سازه کی مهمل دکلمدرلر۔ بلکه انسانلرک هر فطنه، هر عقله قبل شارعدن بر حکم وارد اولمشدر۔ فقط هر بر حکم، هر بر فضله کورده منصوص و صرح دکلمدر۔ چونکه بتون جزئیات احکامی احاطه ایچکدور مشروردر۔

مطبعه عامره

ابوالعلا

دوسالده بکي پوستانه لار شومنده
دائرة مشورته درو
کل اراره:

مستألفه صراط مستقیم

مستکره موانق آثار جدیده سائنسیه قول اولور
درج ایلمیق آثار ایلده اولور
اینگله:

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفتلق رساله درو

مؤسسه لری: ابراهیم زین العابدین - ح. اشرف اویب
درسدانده: ۱۵
ولایتده: ۹۰
مکانک اجنبیجه: ۱۰۰
شماره لکی القابلی: ۳۵
۰۰
۵۵
تاریخ تأسیس: ۱۱ غوز ۳۲۴
درسدانده نسخه سی ۵۰ پاردر
تیرمه دن مورا یور ایله کوردریجه سنه
۲۰ هریش نطفه آلتی
درسدانده پوخته ایله کوردریجه ولایت دلی اخذ اولور

عدد: ۳ ۲۲۶ شعبان ۱۴ پنجشنبه ۲۸ اغستوس ۳۲۴ برنجی ست

سوره فاتحه الکتاب

بو سوره جلیله من «فاتحه الکتاب» اسم شریفه تسمیه بیورلشد. «ام القرآن» دخی تسمیه اولور. «فاتحه» هر شینک جزء اولنه اطلاق ایلدکده در؛ بو سوره ایسه وضع و کتابت و علی قول نزول اعتبار یلده قرآن کریمک الکریمی جزء شریفدر؛ بناء علیه دیگر سور جلیله نسیه اصل منزله سنده بولور. [«ام» لفظی اصل معنا سنده کلیر: «ام القری» کبی]. فاتحه نک ام القرآن تسمیه بیورلشنه دائر ده ایکی وجه وارد:

۱ - آیات قرآینه نک اقسام اساسی شاعلی الله، امر و نهی، وعدو و وعیددن عبارت اولتی اوزره اوج قسمدر. بو سوره جلیله ایسه اجلاً بو قسملرک هر بریمی مشتمل بولندیقی جهتله تفصیلاتی حاوی دیگر سور جلیله نک منشأ و منبج عد اولور.

۲ - معانی شریفه قرآن حکم نظریه و احکام علیه دن عبارتدر. بونلرک مرجع و غائی، نتایج عالیسی ایسه سوره فاتحه نک تضمن ایلدیکی سلوک صراط مستقیم و ظیفه سی ایله مراتب سعدا و مناظر اشقیایه و قوف و اطلاع قضیه مندن عبارتدر.

تقریر

قرآن کریم دن مقصود، مبدأ و معادی بیلدریمک و انتظام معیشت و استحصال سعادت خصوصنه خلقی ارشاد اتمک اولنه؛ باشلیجه اقصی ذکر اولان اوج قسمدن عبارت اولتی اقتضا ایلد. اما حاوی اولدیقی قصص و امثال، مقصدی اتمام و اکال ایچون ذکر بیورلشد.

سوره فاتحه نک «مالک یوم الدین» قدر اولان قسمی، ثنا علی اللهدر. «ایک نبد و ایک نستین» نظم شریفی امر و نهی الی

مقامنده در؛ زیرا عبادت و استغاثی جناب حقّه تخصیص اتمک هوای نفسانی به مخالفت و ججع اوامر و نواهی ربانییه ریخته وجود بولور. «انعمت علیهم» اتمام اخروی ایله اکا موصل اوله جق انعامات ذبیویه به دال اولقله وعد سبحانییه، «المضروب علیهم» ک مشتمن اولدیقی غضب دخی و عید ربانییه دلات ایلیور.

«حکم نظریه» احکام اعتقادیه، اعتقاد ایلمی واجب اولان حکملر دیمکدر. [۱]

«احکام عملیه» افعال مکلفین حقیقه تمین بیوریلان وجوب، مذب، ایاحه، حرمت، کراعتدن عبارتدر. قرآن کریمی انزالدن مقصد اصلی، تشریح احکام اولسنه منی؛ معانی قرآینه نک کاه سی اعتقاد و غله تعلق ایدن احکام بجا نییدن عبارتدر.

سوره فاتحه نک قسم اولی جناب باری تعالی بی ذکر و فکر ایله اعتقاد وحدانیت و اعتراف تمامی صمدانیت و درگاه سبحانییه عرض اقیقاد ایله طلب هدایت یسانی حاوی اولقله صراط مستقیمه سلوک

[۱] «ایک تصدیق قسنه منلق اولان هر نیت تمایه، هر مضمون قضیه به محکوم به مناسنه «حکم» اطلاق نایسدر. جهته بردن «احکام» تعبیر اولور. و ایخاصه معلومات اعتقادیه اولان احکامدن علوم حقیقیه و ثابت مناسنه «حکم» لفظیه تعبیر ترجیح ایلیلد. چونکه بوطرّه معلومات تصحیح اعتقاد ایچون تحصیل ایلدکده در، بیاسندن مقصد اتحق علم و اعتقاددن عبارتدر.

بناء علیه علوم نوعدن اوللیله برابر احکام اعتقادیه قسن علوم منزله سنه تنزیل و «حکم» تسمه اولور.

احکام عملیه بی بیلکدن مقصدایه اصلاح عملیه، تطبیقات صحیبه بوسلدر. بونلری یالکز بیلکله هیچ برافنده حصول بولاز. بوجهله عمل متفق علم عملدن خالی قانجه جهل عد اولور، صاحبه جاهل معامله سی ایلیور. قرآن کریمده امله کثیره سی وارددر. — علم معانییه مراجعت —

حکمت حقوق اسلامیہ

مرفی : مجلس مدارس رئیس حیدر الہدی مرحوم
مرفی : سلاطین مکتب حنفی مدرسین عادل بک

— مابعد —

ابتا حسی و عقل اولیوردی، مقولانک انسانی ایسه عقل اولور.
بناء علیہ اسلک دلیل مناسنه قولانسی بو ابتاء عقل حیثیتیه لفظی
بشقهجه دال مناسنه نقل ایتمکن بزى مستغنی قیلار.
شوحالده اصول فقه دینک : قههک دلیلری ، قههه مخصوص
دلیلر دینک اولور.

مضاف ایله اولان قههک ترفیضه کلنجیه : « فقه » لفته برشی*
آکلانفه دینور. فقط بو آکلانق، یلک، عامیانه دکل، بلکه فطنتله
یلک و آکلانق مخصوصدر. قههک بر بویه منسای عومیسى وار ،
برده منسای اصولی و خصوصیسى وار . بومنای اصطلاحیه و امام
اعظم حضرتنرین منقول اولان بر ترفیضه کوره :

فقه — نفس انسانیک من جهة العمل لهنده وعلینده بولنان
شیرى یلسی در [والفقه معرفة النفس مالها وواعلیها عملا] یعنی انسانک
عمل جهتیه کنیدنک متفع ویا منضر اولدیغی هر شئیکن حکمنی تصدیق
واذنان ایتمه « فقه » دیرلر. بو صورتله ییلن و آکلایان آدیده
« فقه » دینلور .

فقط عند الشائیه فقه : احکام شرعییه اده* تفصیلیمنندن
یلکدر . بونلرک هر ایکسی نتیجه اعتباریه بردر . اونلر اولیه
تصرف ایتملر .

نفس انسانیک لهنده وعلینده اولان شیردن مقصد، حکمدر.
بورادهکی یلک دخی عامیانه بر یلک دکلدلر . ملکه حاصل ایدرک
یلکدر . تمیز دیکرله بورادهکی معرفندن مقصد ، جزئیاتی دلندن
ادراک ایتمکدر . یعنی تمیع قواعد نتیجهس اولارق ملکه حاصل
اولمقدلر. شوحالده فقه ده : نفس انسانیک لهنده وعلینده اولان
شیر حقنه ملکه اکتساب ایتمنه دینور . واقعا بر کیسه لهنده
وعلینده اولان احکامک کافهسنى بیله سن ، بو عاداتا متمتعدر . فقط
بو امتناع، جزئیاتی دلندن ادراک ایتمکله بوبولدهکی قوه استنباطه
مانع دکلدلر . بوسورتله ، مقلد اولان یعنی ادهدن استنباط احکام
ملکسنی حائز اولیان کیسهلره ققیه دینه سن . زیرا ققیه قواعدى مره
بعد اخرى تطبیق و تنقیب ایدرک ملکه کسب ایندن کیسهدر. مقلدینک
دلیل ایسه قول مجتهدیندر .

برده « یلک » مرادق اولان معرفندن مقصود ملکه ، بالاجاع
ققیه اولان بر ذاتک بعض احکامی یلماسنه منافی دکلدلر . امام مالک
رحههه ثمالی دن قرق ده شله سؤال ایتملشده اوتوز ایتمسند [لادری]
جوانجی و برمش .

قههک ترفیضه برده (نفس انسانیک) دینیلور . بو تمیز ایله
علم الہی و معرفت جبریل معرفندن خارج قالدور . زیرا پیغمبر سن

اندر سن حضرتنرینک یلسی قواعدى مره بعد اخرى تطبیق ایدرک
ملکه کسب ایتمکله دکلدر. بلکه الهام صورتیه بو علمی قزائمشدلر .
کذاک ادهدن استنباط احکام ملکهسنی حائز اولیمان مقلد لک عنی ده
معرفندن خارجدر . زیرا مجتهدین عظام حضرتنک دلیلی کتاب ،
سنت ، اجماع امت، قیاس قهههادن عبارت اولدیغی حالده مقلدینک
دلیل قول مجتهدیندر . واقعا زمانغزدهکی علمیه، شمیدیکی ققه ایله توغل
ایدنلر « فقیه » دینلورسه ده بو اطلاق، مجاز آدر ، بونلرک ققه ایله
اشتمال ایتمری حیثیتیهدر . ایشته بوسبیه بناء درکه بر کیسه (فلان
ملکتهدکی ققیهه شو قدر مال وصیت ایتمم) دیسه بوبوصیتی انفاذ
اولنیور. شوحالده صورت مطلقه و عومیده « ققها » ارباب اجتهاد ایله
اصول قههدن استنباط احکام ایدیلن علمادر .
قههک ترفیضه کی (من جهة العمل) قیدیه ده علم کلام و علم
اخلاق ترفیضن خارج قالدور .

یوقاریدهده سولمشدک. بز علم اصول ققهی علیت اعتباریه ترفیض
ایدیلور . یعنی اصول ققه برده لقب اولارق، علم اولهراق کلیسور .
لقبه ذانا علق برقمسیدر . یعنی مدحی ویاخود ذمی مشعر اولان
اعلامک برقمسیه لقب دینلور . (اصول ققه) لقبی ایسه مدحی
مشعردر . چونکه قههک منسایدر . ققه ایسه موجب سعادت دینه
وذنوبیدر . مثلا (بوالزمنم) بر حرفشک لقبیدر ، و ذمی مشعردر .
بعضاده بر اسم اب ویا بن ایله مصدر اولورکه بوده (کنیه) در :
ابن سینا، ابوالبیر، ابن الرشید کجی . . .

اصول ققهده بوعلق لقبیدر ومدحی مشعردر . و مرکب اضافیدن
منقول اولارق بو علم جلیله علم اولمشدر . چونکه یالکز (قههک
دیلاری) دیک کافی اولیور . زیرا بونده احکام واجتهاده تعلق ایندن
مسائلده وار . بناء علیہ علما بونی مرکب اضافیدن منسای علییه نقل
ایدیلر . و اصول ققهی بوعلق علی ، لقبی اولق اوزره وضع ایدیلر .

معلومدر که مسائل ققیهه ، اده* معنییه مستنددر . یعنی بومسائل
دلایلدن استنباط اولنور . بو استنباطه تعلق ایندن علمده (ققه) تسمیه
ایدیلور . مسکوه احکام شرعییه ادهدن استنباط ایدیلک ایچون
اهل اجتهاد تأمل ایدیلر و نتیجه تبتاتری اولق اوزره بر طاقم قضایا
وجوده کتیدیلر. بونلره ده بعض تممات دخی اضافه ایدرک
جمله سن بردن تعلق ایندن علمده (اصول ققه) تسمیه ایدیلر .

بونی برآز دهاتقصیل ایدله : انسانلر باشی بوش وعبث یار ادلامشلدلر .
اونلر حیوانات سائره کجی معمل دکلدلرلر . بلکه انسانلرک هر فقلته، هر علمنه
قبل شارعدن بر حکم وارد اولمشدر . فقط هر بر حکم، هر بر فله کوره منصوص
و مصرح دکلدلر . چونکه بتون جزئیات احکامی احاطه ایتمک متعذردر .

مطبعه عامره

ابوالعلا

نور تو لکن غری حکم ایتمک ایام امر :
 نور تو نورست قدر محل ایتمه کینستد اگر .
 چونکه دوشنست جانن - لکسا - بیامه .
 کینستد ایام ایهور کامل ایامه .
 دوتمتک مدام ایکن کتمیل لون ست .
 ونمذ لولسونی ای مسکن و جوقر مدعت ؟
 اهر ایتمک دکله ولف طومرن کینمت .
 تمام رفون ایهورون دیکمر وطن !
 ایس لاسان ایامه ایس . هرک خفا .
 آکلامه حج مسکنن سن نه بکرسک معا ؟
 طاوران آری کرات آره سنن طوره . نور !
 هو نورست رفینه کجه حتی بوک ورف .
 طول آملارمه بورفون . بکسنن بی عمل !
 سکه یوق ایتمک لوله : سن نه ایتمک خیل !

شوقه کوزمن کجه رحمت نهقا حاضی :
 جینبور روزه صابنت بیگامی .
 آمان . خاکدان جه موجودات ایهور
 نوروش یوق حی دامن . زلفیل بوگون !
 برچالسون . کونه چالسون سن سلطارمه لوطور !
 بوترک حلقه تله وجاهک واری ا طور !
 ملسوی برهیمبر ورف طومور حاق بیه :
 یاق نعل ایهور یتمک فان کواگون ای !
 یوق . اگر حلا صلیقن یاورمه خلقتن .
 یاری ایتمک نول . لایمن لولسون لوان !

مدح لک

حاجت طلبه -

خلاق عظیم داد فرما
 قدر شری جورمش اطلاق
 بر فکر دققه دان و برمش
 برده شرف بیان و برمش
 فکر آبیلاز آسمان پرواز
 نظما ایمر احتلاسن ابراز
 بوکله بو حربه دینار
 دینی دخی لولسه دیکله بلز
 بر ناقه نطق و سرتز
 صد پاره لولور شبه اونتر
 قیدنی محفل صابیر
 ضارر لما آهاتیر
 بر امر سلا و جبرهن
 علم قلامت تکاملن
 بخشایش حق لولان بو نظرت
 پامل قلب لولتر ایتم
 خفت ایکن احتلاجه سائق
 مکنکی که منع ایتم خلاق ؟
 حرمت ایکن حیاتی کامل
 لونسز یلساق لولوری قابل ؟
 شکر ایلم که رب رحمان
 بو حق کورده رجه شایان
 قلندنی وطن خیل و جروج
 دوشندی فزانه سانه بدوج
 ایضی وصیت ایتمک لوزره
 ضیه عزمت ایتمک لوزره

لولادی کورمت ایتمک
 ای لطف ایهور ایتمک دیکه .
 اطرافن آلان کزوه لادن
 شمشیر بکسطوران ملاصق
 باقاز بو اینج و آهه باقاز
 لولادی لولیمکه بی باقاز
 تکرار هجوم ایتمه بکن
 یتمک پاره آهار دایر بورکن
 امدادی قندیجه خضاک
 بازوس بو کورده شایان
 بیضیه حرمت لول خلاق
 قنایلیری جورده اطلاق
 قیدی ایتمه عمل و داد لازم
 لایمات اطله لازم
 ای زحمه طینن بردل
 اخلاق کفتکان کامل
 احکام کزین شری حارس
 بر مینا خاص ایکن مدارس
 یتم نه طوقندی زلمت پاره ؟
 دوشندی بو خراه زاره
 برقطه کی مدار کلمه
 قلندنی جرمهیز کولمه
 کبریمه انداز لولسون
 آیم مددیکیم هوا و لولسون
 تسویل ایتمه راجه بکار
 ایتمدی یوقن یوقن آزار
 لولون سندی عا و عرفان
 شکر ایتمه یتمک روزن

ایوان لول و کینزه
 سید لولوب سیدله
 ایتمی کینسی طان برش
 لولدی کین نه صبر فرما
 ایتمی و با دقتراق
 علمه اصنامراق
 علمه ایامان سرمد
 ای حج مبارک و طرد
 خرمسکر طاروقه و فله
 کلم کی صحنه چند
 هر جا کز ایتمه لایق
 خنون حسانکر خلاق
 حاکم یتمه کینه کز کینار
 آزار کزه ایتمه ایتم
 ایوان ایتم ای دهه بکن
 بوضر و حلا کزیمه طاق
 ای فرقه عمل زنی رایج
 حالای لولایزه و دایه ؟
 سیدانه طور ایکن صبه
 دعوی یار لایمی عمل ایتم ؟
 لولوری سرمد صدای لسی
 آرق بیضیه نزع لسی
 فکر ایتمک بوگون لولون
 نزه کز لولوق و قی
 ایتم و صکار سلا
 خدمت کوزیمه سواد ایتم

و من یؤمن بالله و یومر بالصالحات علی عباده
مع علی اولاد نوات کرانک امرای اید جگری مکتات ماله اید
احسان علی این مسافت و در سر زمین ی جزه قالان صالحک
کردار اوله جگری هیزان کیمنه امارت اولدی هر مامور .

تفسیر

هو ای وجه چنده لری . وجه اوله نظم دال علی الماسان
مارت نفس سوره . به نظر . وجه آدک مدولات الهیات اولان
منی لمره احبارک اولمنین مامور .

سوره : فاتحه سوره فاتحه . سوره الحمد . فاتحه . کلمه . کلمه . کلمه .
کی ده ایق جونی اسلمه لمره می وارد . از جهه . السع اثنایه اسم
لمر صدمه اید جور لمره . واسک جاری اولدی (السع) کبری
سوره جده ک الاحاق می آیت کره من عارت اولدی . (اثنای)
نورده هر باده مکرر البسوا خود ایدی همه ازال جور لمره خصوصه
ولات انکسور .

کمدک سوره بالسلانه می نجهان تور . زیرا هر نازک هر رکتمه
اولدی جمع معاده کور . وجوب و استحقاق حال اولان .

تفسیر

بسی آیت اولدی جن القراء مدین مدینر . قط سسه ای جزه
سوره هر ایزله اید آیت نامه اولسه قال اولمانلر (انتم ظمیر)
فون کر می رأس آیت فیلار . جزه سوره . آیت نامه اولسه قال
اولان ای رسمی آیت صابور .

مائی (متی) و (مشه) جعفر . قول مشهوره کور . بر شینه
منوم انکسلسه . می . و اید کیمده مشهور . هتا من مأخوذه
اوسوره حاضرده . بر اسم عربی (وقد آجاک سبأ من المائی)
ظلم جلدنه مد کورده . شو آیت جمله سوره مکیمن صدوه
سوره تاخیره داخل اولسه سوره فاتحه ک قبل الصوره عرف نزوله
ولات انکسور . چونکه رسول اکرم اندر حضرت زینب اطلسیه
استان جور لمره صبح شامک بر سور من هیزان اولدی احادیث
صحیه اید مؤخره .

و حدیث لمره ک اولان کلال اولان سوره کلمه سوره فاتحه
اولدی صرحه . و تأخیر رسالتک فاتحه سوره اسلاف فیلان
اولرست فطینه دهها مکا مکرده و لفظی زمان سوره فاتحه ک
ترم اولدی و همه ولات بدور . قط مؤخر تأخیر فیه اشتمه
مدینه سوره و دهها ازال جور لمره اولدی امام جعفر رحمه الله
سوی ایسده و حجت کس نصبت یافتور .

صالحات فیه نازک هر رکتمه اید اولسون . مأموم اولسون هر
صنیه فاتحه قرآنی هر صبر . انحصافه کور . فرستک فیه اولانمن
صوکر آن رکتمه صحنه لوب دیگر رکتمه واجب . قط
حانه فیتنی نازک ایدت قرآنی مأموم حقیقته قرآت ده
ایربر . بدینیه و سورده مأموم قرآنیه لکنالی مکرره اولور .

مستشرق اسماعیل خلی

طور مایه نام :

حسی دیورک : ۵۰ بر کجه بز کاربان اید
آهسته سج ایکن بولر موشدهی بر جوله .
سرحه طی ایچون اویلبان وحش .
هپ بولبلر ضا ایدک خوی . راحتی
کینکسور می . بنده قط طی وسیر . تاب
هم قانجه موشمنم آرتق زبون خواب .
آواره . بر یادهی بگری فاته ؟
ناچار ده رحل ایدمکت نامرحه .
طور من دیوردهی برده اولانم که ساربان :
• قاتی ای زوالی بولدی . اوز اتلاشدهی کلرین ؟
اویچوم بنم ده بون دکل اما ودهشتار
گرانکه اوزوری که بیک مدلو نور تو وار ؟
سر منزل صامه وار بر طور مایوب کینده
تک بر آیم ایلر یله سنیک طور دور ایسک .
هیات . بولده بولده دوشن اویجو در دینه .
هپ بولبلر کیدر ده قایر کندی کدینه ؟

فته هم بر شی دکلمر . حطینک . لکن موشون .
بنشه بره سنور حکمت واری اصناف آیت بو کون ؟
ولرمق ایترسه ک - دیورسدی - اگر بر مقصده .
طونینک بولر تو کفکن مری اولسه ده .
عمر حل آیت . طور مایوب کیت . بولده قانقدن صاتیق :
سه صاحب عزم ایچون نه علی اوزاق . نه پیش یاقین ؟
هانکی مشکلمر که همت اولسون آسان اولماسون ؟
هانکی دهشتنر که آسامن هر اسان اولماسون ؟
عزت آل ارباب اصنامک بقوب آلمینه :
طایغ دایانلر ارارک طایغر سوکن بیکرینه !
بر نوم سس دکل بر بر خروشان و دله :
فوج فوج آفنده ایشلر بتون مستجه .
نهر فیاض آسایک آتیکه
اولان اسکان بوقدر موشمکت بر آتیکه !
مزل مقصوده وار مازسک اویانلر سینه آکر .
واری بقی بولر ده هم ییلر اولانلر دن آره ؟
ایته آیدر اوسر منزل دین گرانکه
کلرین اقوام . چول مانی . عیلات مدلول .
طوره مانی بر ضیلانلر دهشتنا کور .
کیت که آن قور قور سوزد . هر نه قسی خاکهر !
چون شمانه اقضم ایتک کر کور طوغرودو .
وجه آوره بر سیاسی بولر قور قودور .

قورقو لکن عزیزی تحکیم ایله مک ایجاب ایدر :
 قورتولورسک شدرحل ایتمشده کیتشمه ک آکر .
 چونکه دوشمشک حیاتک - از قضا - فیفاسه .
 کیتنه ایجاب ایلیور تامنزل اقصاسنه .
 دوشمه مک مادام الکنن کله مش اول سنک ،
 اوله دن اولسونعی ای مسکین بوچولر مدفنک ؟
 اتخار ایتک دکله یولهه طور مق کیتمه مک ،
 آسماندن رفرف ایندیرسون دیکدر بر ملک !
 « لیس للانسان الاما سی » دیرکن خدا ،
 آکلامام هیچ مسکتدن سن نه بکلرسک ده ؟
 طاوران آرتق کاربانک آرتق سندن طوره مه . قوش !
 عو اولورسک بردیقنه کجه حتی بو به بوش .
 « قوی آلمشده بورغون ، بلکه سندن بی مجال !
 بلکه یوق البته او به ! سن نه ایتشدک خیال ؟

شوله کوزدن کجه برخلفت تاشا خانمسی :
 چیمبور برذره فعالیتک بیگامسی .
 آسمانی ، خاکداننی چله موجودات ایچون
 قورتولش یوق سی دانمن . ترقیدن بوکون !
 برچالیشون ، کویک چالیشون سن سیتلازسه ک اوطور !
 بونلرک حقیقه نیلم برهانه ک واری ؟ طور !
 ماسوی برشیدر بوش طور میور خالق بیله :
 باقی نجلی ایلیور بیک شان کونا کون ایله !
 یوق ، اکر حالا صیقلی نیلیورسه ک خلقن ؟
 باری ، الهک قوی ، الهدن اولسون اولان !

فهرست عارف

— جامت علییه —

خلاق عظیم داد فرما
 قدر بشری بیورمش اعلا
 بر فکر دقیقه دان ویرمش
 برده شرف بیان ویرمش
 فکر آقیلار آسمانه پرواز
 نطقاً ایدر اعتلاسن ابراز
 بوکسله بو مرتبه دینلر
 دینمش دخی اولسه دیکله نیلر
 بر ناطقه نطق و سرباز
 صد پاره اولور مقید اولماز
 قصیدی محفل صابیرلر
 غدارلر اما آلدانیرلر
 بر امر مسلم و مبرهن .
 عالم قلاماز تکاملندن
 بخشایش حق اولان بو فطرت
 پامال قلب اولماز البت
 خلقت ایکن اعتلابه سائق
 ممکنه که منع ایله خلایق ؟
 حریت ایکن حیاتی کافل
 اونسر یا شامق اولوری قابل ؟
 شکر ایله مک که رب رحمان
 بو ملتی کوردی رحه شایان
 قالمشدی وطن سفیل و مجروح
 دوشمشدی فراشه سانکه بیروح
 ایضای وصیت ایتک اوزره
 عقابه عزیمت ایتک لوزره

اولادینی کورمک ایتدیجه
 « الله ایچون ایتیک دیدیجه »
 اطرافن آلان کروه بی دین
 شمشیر بکف طوران ملاعین
 باقاز بو اینن وآمه باقاز
 اولادینی اویمکه بیراقاز
 تکرار هجوم ایدرده یکنن
 بیک یاره آچار دیلر بورکنن
 امدادی بئشدی ده خدایک
 بازوسی بوکولدی ظلالک
 پیغمبره حرمة او خلاق
 عثمانلیری بیوردی اطلاق
 شیدی ایسه عدل و داد لازم
 اجراسنه اتحاد لازم
 ای زمره ظلمان پردل
 اخلاق کدشتکان کامل
 احکام کزین شرعی حارس
 بر مجلیاً خاص ایکن مدارس
 نیلم نه طوقوندی زلف یاره ؟
 دوشمشدی بر خرابه زاره
 بر تقطه کی عذار کله
 قالمشدی جریجدر کولکله
 تصریحنه ایتدار اولتسون
 آج دردبکی کیم دوا بولتسون ؟
 تسویل ایله برلین بدکار
 ایتشدی بتون قلوبی آزار
 اخوان صفای علم و عرفان
 ظالم النده اشک ریزان

انواع اذا و کینه لرله
 تسمیه اولتوب سفینه لرله
 ایتدی کیمین فلک پریشان
 اولدی کیمی تیرغدره قربان
 باغندی بوکا و قاسزلق
 علیه ده اتفاصلق
 علیه ، ای جهان سرمد
 ای حج مبارک و مؤید
 مقرر سکز علم و فقه و فنده
 کلبن کی صحنه چنده
 هر حالکز اقتدایه لایق
 مقتون خصالکز خلایق
 هانکی بوله کیتسه کز کیدرلر
 آرا کزه اتباع ایدرلر
 اجماع ایدک ای دهاته یکدل
 یوقدر بو خلافتزده طائل
 ای فرقه اهل رأی راجح
 حالای او بیژید و فایح ؟
 میدانمه طورر ایکن مهمه
 دعوی یاراشیری اهل علمه ؟
 الوردی سره صداع لفظی
 آرتق یتیشیر نزاع لفظی
 فکر ایله مرک بوکون شوحانی
 ترک ایله بکزر او قیل و قالی
 اهلیت و فضلکز مسل
 خدمت کوزدره سواد اعظم

طور ما یه لم ۱

سعدی دیورکه : « بر کجه بز کاربان ایله آهسته سپر ایکن بولمز دوشدی بر چوله . سرغله طی ایچون اویبایان وحشی ، هپ بولجیلر فدا ایدرک خوایی ، راحتی کیمیکده لردی . بنده فقط مشی وسیره تاب هم قالمنجبه دوششم آرتق زبون خواب . آواره بر یاده بی بکری قافله ؟ ناچار شد رحل ایدرک نامرحله .

طورمش دیوردی برده اویاندم که ساربان : « قالی ای زوالی بولجی ، اوزاقلاشدی کاربان ! اوقوم بنم ده بوق دکل اما بوشد تزار آرامگاه اولوری که بیک درلو قوروق وار ؟ سر منزل صرامه واریر طور ما یوب کیدن ، تک بر آدم ایلر یلیه مزسک طورور ایسه ک . هپات ، بولده بویله دوشن اویقو دردینه ، هپ بولجیلر کیدرده قالیو کندی کندیته ! »

وقه هچ بر شی دکلدیر . حقلیسک ، لکن دوشون ، بشقه بردستور حکمت واری انصاف ایت بو کون ؟ وارمق ایسترسه ک — دیورسعدی — اگر بر مقصده ، طوتدینک بولر تو کتمکدن معری اولسه ده ، شد رحل ایت ، طور ما یوب کیت ، بولده قالمقدن صاقین ! مرد صاحب عزم ایچون نه عیش اوزاق ، نه عیش یاقین ؟ هانکی مشکدر که همت اولسون آسان اولماسون ؟ هانکی دهشتدر که انساندن هراسان اولماسون ؟ عبرت آل ارباب اقدامک باقوب آتارینه : طالع دایاناز ارلرک طانغر سوکن بیکارینه ! بر منوم سس دکل بر بر خروشان ولوله : فوج فوج آققده انسانلر بتون مستقبه . نهرفیضا فیض انسانیتک آهنکنه اویغاندن امکانی بوقدر دوشهمک بر اتکینه ! منزل مقصوده وارمازسک اویغانازسه ک اگر .. واری باقی بولارده هچ بیدار اولانلردن اثر ؟ ایشته آتیدر اوسر منزل دین آرامگاه ، کاربان اقوام ، چول ماضی ، عطاط سدره . طورمه ماضی برمیلائزار دهشتنا کدر ، کیتکه آتی قورقوسزدر ، هم نه قدسی خاکدر ! چوق شادند اقمقام ایتک کرکدر طوغرودر .. وهله آواره برسیاچی بولر قورقودور .

و تا بتدن عبارت ، قسم اخری ده اکمال علم و اصلاح علم صورتیه منم علیه اولان ذوات کرامک احراز ایده چکری مکافات ماله ایله اخلاص علم ابدن فساتک علم و معرفتدن بی جره قالان ضالینک کرتار اوله جقاری مجازات کیفینه اشارت اولدینی هوینادر .

تینه
شو ایکی وجه پندره فرق ، وجه اولک نظم دال علی المناندر عبارت نفس سووره به نظراً ، وجه ثانیک مدلولات الفساض اولان معانی شریفه اعتباریه اولسندن عبارتدر .
سووره فاتحه نك سورة الحمد ، سورة الدعاء ، وایه ، کافیه ، شافیه « کئی ده باک چوق اسماء شریفی واردر . ازجمله « السبع المثانی » اسم شریفیه ده یاد بولرشدر . بواسمک حاری اولدینی (السبع) تعبیری سووره جلیله نك بالاضاق بدی آیت کریمه دن عبارت اولسی ، (المثانی) تعبیریه هرغزده تکرر ایتمی یا خود ایکی دفعه ازال بیورلمسی خصوصته دلالت ایتکده در .
کذلک « سورة الصلوات » دخی تسمیه اولنور ، زبراهر غازک هررکتده اوتونعی جیع مذاهبه کوره وجوب ویا استحبابدن خالی اولماز .

تقریر
بدی آیت اولسی بین القراء متفق علیهدر . فقط بسمله بی جزء سووره عد ایمانلر ایله آیت نامه اولسنه قائل اولمانلر (انتم علیم) قول کریمنی رأس آیت قیلارلر . جزء سووره و آیت نامه اولسنه قائل اولانلر آتی برنجی آیت صایارلر .
مثانی (مشی) ویا (مثانی) ک جمیدر . قول مشهوره کوره بر شینه مشی ذم ایتمک مسانسه « شی » ویا « تنبه دن » مشقدر . « ثناء دن مأخوذ اولسوده جا زردر . بواسم شریف (ولقد آتیناک سبماً من المثانی) نظم جلیلنده مذکوردر . شو آیت جلیله سوور مکیدن معدود سووره ایلمجرده داخل اولنجه سووره فاتحه نك قبل العجبره شرف نزولنه دلالت ایتکده در . چونکه رسول اکرم اقدمن حضرتلرینه اعطاسیله امتان بیوریلان سبع المثانینک بو سوورده دن عبارت اولسی احادیث صحیحه ایله مؤیددر .

برحدیث شریفه الاول نازل اولان سووره کامله سووره فاتحه اولدینی مصرحدر . ذاتاً جناب رسالتاً بک فاتحه سر اصلا غاز قیامش اوللرینک قطعیته دهها مکه مکرمه ده بولندقلری زمان سووره فاتحه نك نازل اولمش بولنسنه دلالت ایدور . فقط مؤخر آتحویل قبله ائلسنده مدینه منوره ده بردفصده ازال بیورلمش اولسی امام مجاهد رجده الله دن سروری ایسه ده بوجهت کسب قطعت ایتماشدر .
عندالشافیه غازک هررکتده امام اولسون ، مأوم اولسون هر معصی به فاتحه قرائتی فرسندر ، ائمه حقیقه به کوره فرضلرک قصده اولسندن سوکراکی رکعتلرینه مستحب اولوب دیگر رکعتلرینه واجبدر . فقط جاعله قیلانلر غازلرده امامک قرائتی مأومک حقننده قرائت عد ایدیلیر . بناء علیه بصورتیه مأومک قرائتله اشتالی مکرره اولور .

مناسرتی اسماعیل متقی

«توحید» که اصل مناسبت جناب واجب الوجودی بر و شریکدن بری اعتقاد اتمک اولوب ذات اللمدن، ذات الله اثباتی واجب و یا خود اثبات و نفی جائز اولان صفاتدن، رسل کرامتدن، رسل کرامتک اثبات رسانندن، کندولرینه اسنادی جائز و یا تمتع اولان خصوصانندن بحث ایند علمده علم اولاشدرکه وجه تسمیه بو علم شریفک اک مهم جزئی «توحید» بمعنی اولمشدر.

فی الحقیقه جناب حَقِّک ذاتمه، صفاتمه، افعالمه واحد اولدینمه و مرجع اکوان و متهای مقاصد یانکزه او اولدینمه اینانق اعتقاد صحیحک تم طاشی منابه سنده اولدینی جهتله اینای سفنک و یا خصوص بی آخر زمان علیه صلوات الرحمن ائمندن حضرتتینک بشت شریفدنندن اک بیوک مقصد بودر.

علم توحیدک مناسبت دلیل عقلی اولوب معتقدات صحیحینی اثبات ایچون دلیل نقلی به نادرآ مراجعت ایندلیکی و بودلائک اراد و تقویه سی ایچون مداوله بحث و کلامه مجبوریت حاصل اولدینی ایچون «علم کلام» دخی تسمیه اولمشدر.

عقاید حقهیی تقریر و لسان آبیادن صادر اولان حقایق ایضاح و تبیین ایچون وضع ایبدین بو علم ظهور اسلامدن اول دخی موجود ایدی هرامتمه رؤسای دین طرفندن محافظه عقابنه چالیشلور ایدی. لکن تاریخشناسانک معلومی اولدینی اوزره بو رؤسا رسل کرامتک کندیلرینه تلقین بیوردقلری دینک صفوت و نزهتتی حقیقه محافظه ایتمکلی و طریق حقدن عدول ایدرک طوغری بی یلان، یا کش بر چوق شیلرله تحریف ایندکلی ایچون اثبات مدعی ضمنتده دلیل عقلی به مراجعت اتمک و طبیعت موجودانندن نظام کاشاندن استنباط اولنان و هیچ بر عقل سلم طرفندن انکار ایبدیله میان قوانین و حقایقه بنای رأی و اعتقاد انلک جهتله اصلا نشامزلردی. حتی آنلرک الزام خصم ایچون دین نامنه سوق ایلمکلی اده ایه عقل آزاننده مینایت نامه موجود اولدینی جهتله اکثرا عقل ایه دینک امتزاج قبول ایتمز ایکی دشمن اولدینی ادعا و علم کلام نامیه اورنه به قویدقلری کتابلری مناسبت تأویلات و تفسیرات ایه اولدیرمق و جهله نامی او هام و خیالات ایه قورقونقله اکثفا ایدرلردی. برآزده عقلنه طایشدرق کشف حقایقه چالیشانلره بو صورتله دینه قاریشدرقلری اعتقادات باطله دن طولانی جزئی شبه ایدرکی کورونلره قارشو اک برنجی سلاحلری «صاقین دوشونمه صلالنده قاورسک» کی سوزلره خاصه ملاحظه و تجزیلری لرندن آقندن بشقه برشی دکلی.

اعتقادک بو نذبذبنه، اک بیوک موهبه جهانیه اولان عقلک بو محفوریتنه خاتمه چکن بشت محمدیه (صلی الله علیه و سلم) و نزول قرآن اولدی.

قرآن کرم اعتقادات زایشی محو ایچون صاعقه ساری، ظلمات جهل و غباری صیبرق ایچون برق جهانفروز الهی اولدی. دین مبین تلقین ایچون کتب سنایه دن هیچ برینک آچدینی برشراهی آچدی. هادی مطلقک خطاب عزتیه آچیلان بو شهره سلامت ینه ودیعه

تحصیل ایده بیلیر. بو، فضله، بیچل برمنیتدر. برقادین اگر قدرتی وارسه بونیده الهه ایده بیلیر. شریتمز بوکا مانع اولماز، بلکه تشویق ایدر. شریعت محمدیه قادیانلرینه صولک درجه شفقت و مرحمت کوسترمش و آنلرک بتون حقوقی تحت تأمینه آلمشدر. بوندن باشقه برچوق امتیازات دخی بخش ائلمشدر. ازجه بر ارکک هم کندی نفقه سنی، هم زوجه سنک و چوققلرینک نفقه سنی و بوتون محتاج اولدقلری شیئی ندارکه مجبوردر. حالبوکه برقادین بونلردن هیچ برستی ندارکه مجبور دکلدر. نفقه، سکنی و سائره کی شیلری ندارک محصراً ارککلره تحمیل ایندلمشدر. برقادینک قبل الازدواج بتون مصارفی باباسته عأددر. باباسی یوق ایسه قارداشته عأددر. او ده یوق ایسه، باباستنده کندیسنه برمال انتقال ایتممش ایسه بیت الماله لازمدر. بعد الازدواج دخی حکم بوله در. یعنی زوجنه، وفات ایتمش ایسه مالی ده یوق ایسه باباسته، قارداشته، ذی رحم محرمنه، بونلرکده مالی بونلقدینی تقدیرده ینه بیت الماله عأددر. ایسته کورولوبورکه شریعت محمدیه ده برقادین هیچ بروقت معیشت جهتی دوشونمکه مجبور دکلدر. حتی برقادین ینک پیشیرمه یه، چالیشر بیقنامه یه، بعضی شرائطک وجودی تقدیرنه چوقغنی اسیزیر. مه یسه - حسب الدیانه مجبورسه ده - قضاء مجبور دکلدر. یعنی بونلری یاقیق ایچون حاکمک جبر اتمیه صلاحیتی یوقدر.

شیدی انصاف ایده لم قادیانلره بو قدر امتیازاتی شریعت محمدیه دن باشقه هانکی قانون، هانکی شریعت بخش ایتمشدر.؟ بونک ایچوندرکه قادیانلر اوقوم سائره نلک قادیانلری کی تجارت، و سائره به سلوک مجبوریتنه دکلدر. فی الواقع فاطمه علیه خانم حضرتلرینک دیدیک کی قاعده ستمره رعایت شرطیه بزدهه قادیانلر تجارت ایده بیلیر، اخذواعطا ایله بیلیر. بوکا برمانع یوقدر. نه کیم بلاد اسلامیه نلک اکثریسنده بو حال مشاهده اولوغنده در. فقط بزم مجتمز اساساً بونلرک شوکی معاملات ایه مشغول اوللرینه شرعاً مجبوریتلری اولمدینی سولیکدر. هر ده اولمالی در. چونکه قادیانلرک بویه ارککلره مخصوص اولان وظایفه مشغولیتلری کندی وظایف اصلیلرخی اخلاخله بادی اوله جفندن انلرک بوکی شیلر ایه اشتغاللری موافق حکمت و مصلحت دکلدر.

موسی نام

در استبداد مکتب سلطانیه و بربرانه در سردر

علم توحیدک تعریفی، صورت تدوینی، غایتی

«علم توحید» عقائد دینی اثبات ایچون ادله یقینیه دن بحث ایدن علمدر. نموسه ذات واجب الوجودک و رسل کرامتک صفاتی براهین قطعیه ایه اوکروب سادات ایندییه ذلل اولمدر. بر علمک شرفی معلومک شرفی ایه متناسب اوله جفندن و بو علم جلیل ایسه ذات الله ایه انبای عظام حضرانته تعلق ایندیکندن علوم دینیته نلک اصل و اساسی و بالجه علومک اجل و اعلا بیلدر.

حریّت - مساوات

— بچن نسخه‌دن مایه —

بر عالمه‌نك بلا مزاحم اوج كاله يوكله نيلسى ، زوج ايله زوجنه‌نك يكدیكرينه شده‌نه ارتباطه منوطدر . بو شدت ارتباط ايسه آنلرك بر برينه صوك درجه مجتبه قائمدر . چونكه زوجين بنسده محبتدن بشقه بر مدار ارتباط يوقدر . زيرا اساساً بونلر يكدیكرينه اجنيددر . ايكي اجنيتي بر برينه ربط ايدن ، هر ايکيسنك نقطه آلماني توحيد ايلين شي محبتدن باشقه بر شي اوله ميه جني بديهی در . حالوکه بو محبتك بقا ودواي ، زوجينك عفت وعصمتلري صوك درجه حفظ وصيا . نيلرينه وابسته در . بونلرك كندی عفت وعصمتلري صوك درجه حفظ وصيا نلري ايسه بهمه حال قادينلرك مستوره اوللرينه متوقدر . چونكه انسانلرده وعلی العموم حيوانلرده حس رقابت وغيرت بر امر جيبلي در . اگر بر قادين غير مستوره اوله‌رق راست كلديكي آرککله كوروشكده ، قنوشمده وحق ايستديكي بر آرککي كندی خانه‌نه قبول ايتكمده و آرزو ايتديكي مجالس ومحافل رجاله‌ده بولوغتده سربست قاييرسه زوجندن دها ظريف ، دها لطيف آرککله طيبي وغير اختياري اوله‌رق كنديبسنده بر ميل ومحبت حاصل اوله‌جني وبلا آخره زوجني تعريف نا قابل بر عذاب وجداني به دوچار ايله چكي بو صورته زوجيه كندی بنسده كي رابطه محبتی ، سعادت عالمه‌ني اساسندن محو ايله چكي دركارددر .

بو محذور زوج حقتنه دخي جاري در . چونكه بتون قادينلر غير مستور اولورسه بزواج زوجنه سندن دها كوزل ، دها كنج بر قادين كوردديكي زمان اوقاينه ميل ايتكمك ، بتون قليله آكا محبذب اولماق آنك بد اقدارنده دكلدر . بو ايسه هم كنديله زوجيه سي بنسده كي رابطه محبتی ، همده اولمغذب اولديني قادينله اوقاينك زوجي بنسده كي ارتباطي كلياً ازاله ايله چكي وشو حاله هر ايكي عالمه‌نك سعادت محو ايله چكي شبه سزدر . ننه كيم بو كي احوال نيمه نك امثال عديده سي كورلكده در .

ايشته بو كي حكمتلره بناء شريعت مجديه قادينلره قستري امر ايتمدر . مع هذا بر قادين مستوره اولمه هيج برحق مشروعي ضايع ايتمز . بر آرکك نه كي حقه مالك ايسه بر قادينده عين حقه مالك در . مثلاً بر آرکك كندی مالنده ايستديكي كي تصرف ايدر . بر قادينده اوله در . بر آرکك سعادت عالمه به متعلق مكلف اولديني وظايفي اخلاص ايتكمك مشروطيله ناموس وعفت دائره مننده اذواق مدنيدن حصه ياب اولور . بر قادينده اوله در . از چله بر آرکك وظيفه اصليه سي انفا ايله برابر اخلاص وقت ايتديكجه تفرج ايجون بروسيره به كيدر . اوراده هم جنسيله برابر مصاحبت ايدر . متاع همیشه يتاب قالان بيتي ديكلندبرر . صوكرا ينه وظيفه مكلفه سته مباشرت ايدر . لدی الايجاب بر اجتماعه رجاله كيدر . اوراده و بريلن قونسرلره ، قوفرانلره اشتراك ايدر . بوني قادينلرده يابه سيلير . آنلرده كنديلرينه مخصوص برادب ، بر تربيه دائره مننده كنديلرينه مخصوص مسيره لره كيده سيلير . كنديلرتدن چيتر تشكيل ايدرك قوفرانلر ، قونسرلر

و بره سيلير . شريعتز بو كي شيليره اصلا مانع اولماز . كذلك قادينلر مستوره اولمقه مآثر مدنيدن محروم اولمازلر . علوم ومعارفه تربين ذات صفات ايدرلر ، چونكه بشيكدن لحده قدر تحصيل علوي امر ايدن شريعت مجديه قادينلري بوايردن استثناء ايتمه مشدر . تحصيل علوي رجال ونسابه فرض قيشدر .

شو قدر كه تحصيل علومه محل اولان مكاتبه دوام خصوصنده قادينلر واركلر آراسنده براز فرق واردر . اركلر ابتدائي ، رشدي واعدادی مكاتبلر نده تحصيل ايتدكدن صوكرا بونلرك چله سنك فوقنده اولان مكاتب عاليه ده ، دارالفنونلرده تحصيله دخي مجبوردرلر . بوجبوريت عوي دكلسه ده بر قسم رجال حقتنه ضروري در . حالوکه قادينلر بوله دكلدر . چونكه بونلر اولوكي مقاله مرده ذكر ايتديكيز وجهله - قادينلرك خلتننده كي حكمت انلرك بر آرککله ازدواج ايله رك دنيايه جو چوك كنيتمك وصوكره اوچو چقئري ترسدا ايتكم وامور بيته يي تسويه ايتلمكدن عبارتدر . قادينلرك بووظايفي بحق انفا ايله بيلملي ايسه اوله سنده لجه مكاتب عاليه يه دواملري استنزام ايتمز . چونكه بووظايفي اوكرتكم ايجون ابتدائي ، رشدي واعدادی مكاتبري كافي در . آندن صوكرا بر خانم قينك كنديه مناسب بر آرککله ازدواج ايتسي وبيهوده بره زمان فوت ايله موي ايجاب ايدر .

ديك اوليور كه اساساً تحصيل علوم قادينلره لازم در . چونكه جاهل بر قادين كرك امور بيته يي محور لايقنده وركك تربيه اولادي اصول مشروعه وقواعد حفظ انحصه دائره سنده انفايه مقتدر دكلدر . فقط نوع بشرك بقاسنه ، نفوس انسانيه نك تكثيرنه يكانه مدار اولان ازدواج مسئله سي بر قادينه ترتب ايدن وظايفك اك برنجيسي تشكيل ايتديكندن ابتدائي ، رشدي واعدادی تحصيللري كوردكدن صوكرا بوكا قناعت ايجوبده آرکك كي دارالفنونلره دوام ايله چك واورالردن مهندس ، معمار وسائر اوله‌رق چيقديه چايشه چق اولورسه خلتننه ترتب ايدن وظيفه يي سوء استعمال ايتش وبلا آخره انسانيه اهانت انطش اوله جني شبه سزدر .

بز : - قادينلر دار الفنونلرده اوقونان علوم وفنون هيج اوقوماسونلره . . . ديك استيورز . چونكه تحصيل علوم ايجون برحد ، بر غايت يوقدر . اك بيوك فضيلت ده علم ومعرفندر . فقط اركلر حقتنه بيله هر كس آيري آيري اوله‌رق بتون علوي تحصيل ايتسي امكان خارجنده در . بو ، ممكن اولسه بيله ، موافق حكمت دكلدر . زيرا بر مالكته هر كس علوم عاليه يي تحصيله قاقشه چق اولورسه صنايع خسيديه رغبت ايله چك كيسه قائلز ، وشو حاله او ملكنده عمرانندن اثر بولماز . بتون آرکك ايجون بيله علوم عاليه يي تحصيل موافق حكمت ومصطلت اولينجه بونك قادينلر ايجون موافق حكمت ومصطلت اوليه . جني اولوبنده قايير . بناء عليه بر خانم قين كندی وظايف اصليه سته تعلق ايدن ابتدائي ، رشدي واعدادی تحصيللري اكال ايتدك نكسره همان بر آرککله ازدواجي لوازم مدنيه چله سندن بولمغه بعدال ازدواج ارزو ايدره اختلاص وقت ايتديكجه كندی خانه سنده علوم عاليه يي ده

بارینک قدرت قاهره . حکمت باهره . رحمت واسعانه دلالت ایدر [نیجه عظیم نشاندهل و وارددر] بونرل الوهیک جناب حقه اختصاصی اقتضایلد . بونر ذات بارینک وجودی وحدانی سائر صفات کالیهستی ناطق او له عبادتک ذات الوهیتنه تخصیصی ایجاب ایلر] .

بو آیت کریمه رسول اکرم اقدمزدن وجود باری بی مصدق آیات و علامات طلیئه الخ ان ایدن مشرکین جهلنه و مخالفت عقولنه تعریض وار . زیرا سرد اولنان آیات و دلالتله تأمل ایدن اهل عرفان بونردن هر برینی ذات بارینک وجودی وحدانی سائر صفات کالیهستی ناطق بولورده بو آیات و دلالتل ایلر سائر آیات و دلالتلن مستغنی اولور . هر شی نظر اهل عرفانده وجود باری به نشانه در وحدانیتنه برهان مجسمدر . هر ذره لسان حال ایلر « یا حق » دیه ندا ایدور .

هر کیهی که از زمین روید

و حده لاشریک له سکوید

« جایی »

اجرام سماویه بر نظام حیرتفرزا ایلر طور میوب دوران ایدور . منافع بشره خدمت ایچون بونجه اشیا فرمان بردار . ارضده مقاصد مختلفه انسانیده مدافسه اولهرق قره لر دریالر طائر اولور دره لر تیغ لر وار . کیمی برنده بیکارلر فشقیر بور کیمی برینی ایرمقرسقی واروا ایدور . بعض برلری قوملق بعض غللیر طاشلق . بعض مواضی زراعته سنیهستی کشاده ایش خاک تریمین . جهلی انسانلری سعی و فعالیتله دعوت و تشویق ایلور .

لیل و نهار تماقب ایدور . اشتغال و معاشرت ایچون کونوزلر شمس ایلر ضیادار . کبچلر ایسه خواب و سکونی بسط و تمجید ایدور . ایش کوردن اعضا بز او یقوده ایکن دیکله توب تجمید حیاه خدمت ایدن دیکر اعضا بز او یقوده ایکن حرکت ایدور . بویه فاصله لطفه ایلر مشاقق نهار تمیدیل و عقول تجمید ایدلر کن صکره بتون کاشانه نازه حیات و برمک و انسانلری تکرار ایشلری باشنه دعوت ایتک ایچون متاقباً کبجه نهاره عودت ایدور .

« و جعلنا نومکم سبانا و جعلنا اللیل لباسا و جعلنا النهار معاشا »

باقیکز اومفر قرآن « سبات » ی نه خارقه تفسیر ایدور کولکلری فصل جذبه دار ایلور :

شب کند منسوخ شغل روز را

بین جدایی خورد افروز را

پاز شب منسوخ شد از نور روز

تا جدایی سوخت زان آتش فروز

گرچه ظلمت آمد آن نوم سبات

فی درون ظلمتت آب حیات

« فی دران ظلمت خردها نازه شد »

سکتة سرمایه آوازه شد »

که زندهها ضدها آید بیدید

در سویمدا روشنایی آفرید

اوراده خلیفه ایلر جکسین . حالبوکه بز سکا حد ایدرک تسبیح و سنی تقدیس ایدوروز . [بز لطف و احسان ایتدیگک صروف نم و عواطف اوزرینه حد و ثنا ایلر هر دم ذات اقدسکی تسبیح و تزییه ایتکده و شان الوهیکه لائق علو و عزت ایلر توصیف ایتکده اولدیغمز حالده روی زمینک عمارت و اصلاحتنه اوراده فساد ایلر جک و سفک دماه ایلر جک کیمدلرعی خلیفه نصب و تعیین بیوره جقسین . اهل طاعت یرینه اهل معصیتی قائم ایلر جکسین . یارینا بونده کی حکمت بالغه ندر . جناب حق] بیوردی که بن سزک بیلدیگکیز شیلری بیلورم [بو استخلافده بو خلق و ایمجادده سزه منجلی اولیمان حکم و اسرار وارددر] .

لمه

بو خاک سافلده فکر بشر . خواص متاینه بی جامع بونان انسانک خلق و ایمجادنه کی حکمت عالییه کی ایتکی آیت کریمه تک مضمین اولدی بی رمز و اشارت مقدارنده فهم ایلر بیلور . کاهو حقه فهم و اطلاعی اولسه اولسه بتون حقائق و اسرارک منکشف اولهجنی یوم مشهودده نصیب و میسر اوله بیلور . او یوم مشهودده کیم بیلور نه تفهیم و تفهملر نه جلوه و حاللر ظهور ایلر جکدر .

صاحب تیسیر دیدی که تسبیح : ذات الوهیه لائق اولیمان شیئی نفی ایتک . تقدیس : اکالاتق اولانی اثبات ایلکدر . شیخ داود القیصری قدس سره حضرتلری دخی تسبیح تقدیسدن اعددر . زیرا تسبیح جناب حق نقائص امکان وحدوندن تزییه اولوب تقدیس ایسه نقائص مذکورده ایلر برابر اکوانک کالات محدودده سندن ذات الوهیتی تزییه ایتکدر دیدی — روح الیان .

سورة بقره : آیت — ۱۶۵

« اِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْمَلِكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَع النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْيَا بِهِ الْاَرْضَ بِنَدْمِ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ »

سماوات وارضک [عقول بشری فهم اسرارندن عاجز براقان بدائع صنائع ایلر] خلق و ایمجادنه و لیل و نهارک تعاقبده و ناسه [انواع منافع ایلر] نفی اولهرق دریاده جریان ایدن سفنده [دریایه حامل سفن اوله حق خاصه احسانیه انک بین الاقوام مبادله امواله و حصول رخ و منفعت و واسطه اولسند] و سماندن ذات باری یاغور انزالیه بری اولدکن [قوریدقدن] صکره احیا ایتسند [ارضک قوتی تجمید ایدرک کونا کون نباتات . اشجار ازهاره . ایلر اکا حسن و رونق و یرمسند] و روی زمینده هر نوع مخلوق بث [و نشر] ایتسند و روزکارلری جهات مختلفه ن اسدیرمکده و بر ایلر کولک ارسند . [فرمان الهی به مقادیر] سحر اولان بلوطلری [اقتضا ایدن مخلره] سوق ایتکده تعقل ایدن قوم ایچون [چشم عرفان ایلر عطف نگاه ایدنلر ایچون ذات

رحمن اولان عقل و فکره سلم عروج اولقی اوزره کوسترین شهره
هدایتین بشتهمی دکدی . اون درت عصر اول یشایان جیت بشریه
اول طریق مستقیم کال امن و سلامتله کتدیکی کی بوندن سوکرده
بوخاکدانده انسان نامی ایدار اولدجه ینه کیدله بیله جکسر .

قرآن عظیم الشان نبوت محمدیه تک معنی اثبات ایچون ازمئه
ساللهده بث انبیا اثبات ایچون طویلان طرز ایله استدلال اجمدی .
دلیل . ینه کندینسک کلام الله اولدیننه ، بلاغی اعجاز ابدن ، حقوق
بشرف فوقده اولان ، ماورای سرافات جلالدن صدورینه هیچ بر
طرف سخن شناسی اشتباهده براقین فصاحت و بلاغت خارق العاده سی
حصر ایدرک مقام الوهیه دائر یلکله و یاخود اعتقاد اجمکله مکلف
اولدینمز شیلرک کافه سی تلقین ابدی . لکن بونلرک هیچ برینه کور
کورینه اینا عقی و تکلیف اجمدی . هینسی تمهید ایلدیکی براهین ساطمه
الله تأیید ابدی . مذاهب مخالفه اربابی جیت سالقه محمدانیه ایله
ازام و انحام ابدی .

حیرتبخش ادراک اولان بومجادلاند عظامی هب عقل سلیمدر . اهل اذعافی
اتقاع ایچون دائما عقلا ری ساحتی انتهای عوالمه سوق ایدیور . عجایب
ملک و ملکونی کوسترمک ایچون دستیار ایشاد الهی ایله جهان
جهان طولاشد بریور . نظام بدیع اکوایی تدقیق اجمکی ، آفاق
و انفسد کی آیت چنات قدرتی سیر و نمائش ایلکی امر ایدیور . تلاوتیه
حلاوتیاب اولانتری ایلکده برده (اولم بشکروا ما بصاحبهم من جنة
ان هو الاندر مین اولم بنظروا فی ملکوت السموات و الارض و ما خلق الله
من شیء) [۱] (فینظروا الی السماء فومقم کیف بیناها و زیناها و ما لها من فروج)
(و فی الارض آیات للموقنین و فی انفسکم انقلبتم علی انفسکم) [۳] (افلم
یسیروا فی الارض فتکون لهم قلوب یعقلون بها او آذان یسمعون بها
فانها لا تسمی الابصار و لکن تسمی القلوب الی فی الصدور) [۴]
(قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بنا الخلق ثم الله ینشی النشاء
الآخرة ان الله علی کل شیء قدير) کی آیت کریمه ایله ایقناظ ایدیور .
وجهٔ بصیرتبری برده غفلت بورومش اولانتری ، اعمال فکر و نظردن
تخاشی ایدنتری (لهم قلوب لا یفقون بها و لهم اعین لا یصرون بها و لهم

آذان لا یسمعون بها اولک کالانعام بل هم اضل اولک هم الغافلون) [۱]
کی تقریبات شدیدیه ایله تذلیل و تمحییر ایدیور . اکوانه حاکم اولان
قوانین الهیه تک تنبیر و تبدلندن مصون اولدینقی اعلان ابدن ، قرآندر .
(سنة الله الی قدخلت من قبل ولن تجد لسنة الله تبديلا) [۲]
خصمای دین ایله مباحثه و مجادله ایدرکن غلظت و شدندن توفی ایدلسنی
امر ابدن ینه قرآندر . (ولانستوی الحسنة ولا السيئة ادفع بالی هی
احسن فاذا الذی ینک و ینه عداوة کانه ولی حیم) [۳] « ولو لکن
فظاً غلیظ القلب لانفضوا من حولک » [۴]

ایشته کورولوریکره عقل ایله دین بپننده اخوت نامه بولوندیقی
برخی ذیشان لسانندن تاویل قبول ایتیه جک صورتده اک اول اعلان
ابدن ، معلومات دینییه رؤسای روحانیه تک ید انحصارندن قورتاران ،
عقلی مضیق حبسندن جیقاروب نهایتمز فضارده جولانه مساعده
ابدن کتاب سماوی قرآن عظیم الشاندر ، بونک ایچوندرکه کافه اهل
اسلام ، قضایای دینییه میاننده وجود باری بی بیلک جناب حقک
ارسال رسله قدرتی اولدینقی اعتقاد اجمک کی خصوصاتک ائجیق طریق
عقل ایله تصدیق ایدله بیله جکنه و احکام دینییهده فهم و ادراکک
یتشمیه جکی شیلر بولونسه بیله عقلاً مستحیل اولان شیلر بولونه میه جفتی
متفقاً قرار و برمشدر .
- مابعدی وار -

احمد رفیع

نجات قرآنیه

سوره بقره : آیت - ۳۰

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلِیْفَةً قَالُوْۤا اَنْتَۤ اَجْمَلُ
فِیْهَا مَنْ یُّفْسِدُ فِیْهَا وَّ یَسْفِكُ الدِّیْمٰۤةَ وَ مَنۢ یُّحْسِنُ ۙ وَ مَنۢ یُّجْزِلُ ۙ وَ تَقَدَّسَ
لَكَ قَالِ اِنِّیْ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ .

یاد آیت اول دی دخی که ربک ملکره بن روی زمینده خلیفه
[نصب و تعیین] ایدجکم دیدی . انلر دیدیلرکه [نسل و ذری]
بر یوزنده فساد ایده جک و [بنیر حق] قائلر دوکه جک کیسه بی می

- [۱] آنلرک قلبی وارددر ، لکن آنکله طریق خیر و هدایج بولمازلر . کوزلری وارددر ، لکن آنلرله کاشانه نظر عبرتله باقازلر . قولالقری وارددر ، لکن مواضع و حقایق استماع اغزلر . بونلر حیوان کی دره ، بلکه تقم و ضرورلری بیلدکلری ایچون حیوانده زنده خلافتده درلر . ایشته بونلر غافلدر .
- [۲] بواهندن بری جاری اولان سنت الهیه دره . سنت الهیه ایسه تبدیل و تحویل عارض اولدینقی کورمه سزسک .
- [۳] سینه ایله حسنه هیچ برزمان مساوی اولماز . برسیته کوردیلک وقت آتی دها کوزل برصورتله دفع آیت ! غضبه قارشو صبر و حلم ، جهله قارشو علم . کورتولکه قارشو عفو ایله مقاله آیت ! بولله یاپارسه ک سنکله آرسته عداوت اولان کیسه برده باقارسک که یاز جان کی اولش .
- [۴] قبوت قلب صاحبی بناخلاق برکیسه اولایدک ، سنک یانکدن طاغیابرلردی .

- [۱] بونلر دوشونجیورلری که حضرت محمد (علیه السلام) ده جنون بو قدر . اوزات شریف آئجیق و طیفه رسالتی علناً اجرا ایدر بر نذرردر . بونلر ملکوت سموات وارده و جناب حق هر ایکنده ساحت وجوده کتیدیکی مجاب خلقه باقبورلری ؟
- [۲] بونلر باشلرک اوزرنده کی بنیاد معظم سمواته باقبورلری ؟ آتی هر دولوعیوهین سالم اولدوق نسل بنا ایدوب نسل تربیت ایدیکیزی دوشونجیورلری ؟
- [۳] اهل ایمان ایچون یوزنده قدرت و وحدانیت الهیه بی آیت ایدر نیجه دلایل وارددر ، تفکرده برچوق آیات چنات موجوددر . سز بونلر باقبورمیسکر ؟
- [۴] یا محمد ! منکرتهدی کی بر یوزنده سیر و سفر ایدوب اطرافکره نظر عبرتله باقک جناب حق بونیه خلوقاتک نمونه سز اولدوق بو قدر نسل وار ایدیکیکی کورک سکره آخرنده ده کندیلری ایته بولله جهله بردها بث و حشر ایدیه جکدر ، شهسز که جناب حق هر شیعه قادردر .

آداب آسمان ساحة وسیعہ الاعلیٰ آفتاب و ستمہ کورہ نشر
 اوار ابتدائی کی لو آداب اوج نخل و مرغان اولان قرآنہ کشفات
 فہمک بداع طبیعت جہت مدنیہ منحصار انسانیہ ترقی و تکاملہ
 کورہ اظہار حقائق و اسرار انکسہ اولہیہ ہلدادہ سکوریوب
 طور یور۔ ہر زمان زبور زبان کارین اولہ شامہ درباری خلوت
 و طراوتیہ ائمہ متورہ مستغنی تضریر و احکام جلیہ الہیسی مستند
 ہدایت اولان و جمانر اوزرنہ ذوق و عیندن سرک بر کیفیت مؤثرہ
 تقریر ایدرکیمون منبہہ کیہ صفایہ و ظوب سلیمی خوف ورجاہہ
 انکار صحیحی وادی حیرتہ ابدان طبیعتی فہکامہ جبروتہ قرشو
 توجہ و مبادتہ مجبور ایدر ۔

او نشوہ جائزای حقیقتک زوالی متعاقب جزآری حصول
 اولان سکون روحانی اوزرنہ انسان الان قوہ سامعندہ حکمفرمای
 تاثیر اولقمہ برلن او کلام لاهوتیک جہکامہ تبلیغہ ہنوز شرف افزای
 نزول اولمش برکتاب الہی اولہیضہ قائل اولہجی کلور ۔

الحاصل قرآن جبع منابع و مفاسد جبرہ و بالجلہ اصول و قواعد
 مدنیہ بین برکتاب بدیع التیاض نہ تمام زمان اہ تبدل و نہ مرور
 ایام اہ تیر ایدر جامع علوم اولین و آخرین الحق و ولا رطب ولا
 یابس الا فی کتاب مبین ۔ مد ۔

جسمانی و روحانی مادی و منوی و دنیوی و اخروی ہو تکالیف
 حقیقہ میندرکہ انکسہ کتب منزله سادہ شرفیاب آنها و صاحب
 جلیل اقدس اولان نورعین عالم اندرندہ خالقہ پیرای جمع ایضا
 اولمشدر ازجہ صاحب الخیر حرکت ششمہ میون آریسہ نایت برلان
 او شب دہشت انکیز استبدادہ براتی شاشیرہرقی ترہہ کیندکی
 و ترہہ باصحنی تبلیان اعمال کی باخلرغزی و بارظلم افشاہہ اورہرق
 اقرغزی راست کلمہ بر استادکامہ امل برلق ایچون ہر طرفہ اوزاندغز
 سرمدہ امی کہ قرآن عظیم الشانن اشو : : و کم قصنا من قریہ کانت
 ظلمہ و انشأنا بعدھا قوما آخرین ۔ آیت جلیہسی کوڈ بزم شو یار
 و اغباری اغلادان احوال بریشاغزی تبصیبہ خضر اولق اوزرہ
 ہنوز نازل اولمش بر فرمان الہی ظن اولشوردی آیت جلیہک مال
 منقی ۔ جوق قرہ و شکست اہالیسی کہ ظلم و مستغنی و توحیدہ منافی
 احوال اہ نصف ایدیو بز آخری قیوب انا و آخردن سکرہ بشقہ
 بر قوی خلق و انشا الجہت ۔ دیکلمر شو حلیہ شمدیہ قدر فکر لری
 دو شو تکلمن دوچار حثیت و کولکاری نتایج الہیمنتک تصورہ کرتار
 دہشت ایمن و تخیلی وجودلری ترممن و قوہی تولری اوپردن
 فصل اولق شیخ حلاز ولہر با بر لو جو روسہ و عجا او بنافسہ ایتر ۔

ایستہ بر تورک بکامہ سبب جا و تالیسی عدل و داد و موجب محو
 و بریشایی ظلم و استبداد اولہجی مسلمک تیوفیہ جلیات
 قرآیمدندر ۔ مہ سیادن استبدادہ خدمتہ ذوق آتام مسرت اولق
 مظاہر لری ظانہ بقدر قری بر طم بیارہ کان اولرینک افاضیہ
 یایق ایستیان و منافع شصہ لری الحاصل انبی جنک خیرتہ
 اولین جسم ملت شو کلمرتک حسن اغای و ذیقہ نایہ ہر کون بر

صومک قاق سوروب نو کند کلمری کوردیکہ ۔ لارکنا الی التین
 ظلوا انکسہ ادر ۔ آیت جلیہسی کوڈ اولیہ حج او قونمش واستماع
 ایضای کی ۔ ہات افزای سنج اولہرق لوخونہ منک مصرک افضل
 ذنات اشتغال نصل بر جزای آشتی اہ تصہ پذیرا لہجی کوشتری ۔
 آیت جلیہک منمای شرقی ہای قولرم ظانرہ میل جزئی اہ عمل
 و محبت و مدادہ و مخالفت اقبہک زبرا اقرہ میل ایدرسہ کز سزی
 لارجہم می ایدر ۔ دیکلمر ۔

ایجدی ظانرہ میل و محبت جزای سزاسی لارجہم اولیہ ہدایت
 صفہات حیاتی بر حلقہ خون آورد اولان ظلمہ صلوات و بلکہ ظلم
 و اضالی تأمین اقبال و استقبالیہ مدار موقفت مد این ارباب خیانت
 حالی نہ اولہ جقدر ۔ قادروا بالاولیاء جار ۔

انجاء قرآن

۱۔ مہائل جوان ... اکبر آیات آتیہ ۔ اعظم حکمت محمد ۔
 کافل کافہ سعادت جبرہ ۔ جامع قنات قوانین طبیعہ اولان فرقہ
 باہر البدن اسلامیات بیان اہجزی ... نہ ظنکنکار بر بارگزان ...
 اوت حضرت قرآن ۔ فصاحت خالق الہامہ سی ۔ بلاغت
 عیر الہامیہ منادہ سخنوران صلی اہجاز الہی کقدر و اہجزی لایق
 ایستائری دخی عاجز برافتندر ۔

بروادیہ متوجہ اولان خامہ بیان وحدہ کدینسی یک ہیئت
 نقرہ بردر ای جوشان بلاغت پشکاندہ کوروب حرکت جوالاہسی
 بر سکون آتیہ میل اوور ۔

عوالم طوبہک الاولای طبقات و صفاتہ بیستہ حکمقدر و استعداد
 طیارہ مافک اولان طائر عویٰ خیال برشمس علم تفرز کی توفی
 عویاتی محیط اولان مرتبہ بند انجیز قرآنیہ منقلب اولدہہ جواریہ
 تخریب ایتھدن و فراش منہات کی درکۂ بسقہ سقوط ایدر ۔ حج و
 دلہ محتاج اولیدرق عوماً سیوا اولان شو حقیقت طبیعہ اہ بر حضرت
 قرآنک خفون معلوی اولان خون ارباب اہان حصر من بقدر بر جوق خدمات
 بر کزہدہ اغا و فیوض فی انہلندن صلی حصمدہ ایتکہ ہمت ایلمدن
 عوم قرآن لہی اشمہ فی حصدویان بر بحر فروان ہو و ہر ظن وجودہ
 کثیر شکر کہ بوخر اولو جھنمدر :

- (علم حرفہ انکی و انسن) (علم حرفہ اول مائل) (علم حرفہ
- اسباب الخول) (علم حرفہ کیمۃ انان القرآن) (علم حرفہ ادبہ و لغت)
- و سورہ) (علم حرفہ حد القرآن) (علم حرفہ عدد سورہ لری و آیاتیکہ)
- و حروفہ) (علم حرفہ کیمۃ تحمل القرآن) (علم حرفہ عرب القرآن)
- (علم حرفہ اوجودہ و انشاء و لغت) (علم حرفہ اعراب القرآن)
- (علم حرفہ انکر و تفسیر) (علم حرفہ مقدم القرآن و مزخرہ) (علم
- حرفہ مذہب القرآن و مسمیہ و علم و جہ) (علم حرفہ التفسیر و التوسیع)
- (علم حرفہ اشکال) (علم حرفہ خلق و ایدہ) (علم حرفہ تصدیق
- و تنویر) (علم حرفہ وجود و محضت) (علم حرفہ حقیقہ محضہ القرآن

اوکه قونش آت بر بختدر . باستان ؛ بزری رسول اکرم و حبیب
خترتک حرمت او حه مکرنامه مراسم آت بر بختکی . کال لذت ایه
نخاستا این زمره اصغیه الخلق ایت .

نکته تیز اعضا شدن
برکت زاره ا معامل معنی

— معجزات قرآنیه —

قرآن عظیم الشان . که غیب التیوب احدیتدن جائه جاری ای عربیله ساحه
تبلیغ و رساله فرما فرمای احدیت اولان بر کتاب جلیل صمدانیدر .
هر دور می بر کعبینه جواهر عالی . هر چه سی برکت لالی عوالیدر .
هر گلمنده بیکر چه حکم و اسرار مندرج . هر حرفه نیمه نیمه
نکت و دقائق مندرجدر . حصه بخشای اخلاف اولان قصص سالفی
آینه صقل دار استقامه عکس ابدیک بر حصه ناشای عبرت تشکیل ابدن
قرآیدر . امان مختلفه و مضامین مانعیه حانه تدقیق نسیخ و اثباتین
کچر بر ک غیر قابل اندراس بر صراط مستقیم تمجید ابدن قرآنسر .
اخلاق انسانیه تزیین ابدیه منتهای کماله و اصل اولسه بنه اخلاق
قرآنیه بوناق اتمکله حاضر نصاب تقدیر و بدایع فیه تلاحق افکار
ایه تکامل ابدیه . نهایت بولسه انجیق حقایق قرآنیه کشف و توضیح
ایده یلک صورتیه حیرت افزای تفسیر اولور .

بر زمانتر نظم غریب و اسلوب عجیبه فصیحای بی عدائی بر زمانترده
اخبار صادق و احکام بارکسیه بنون جهان جهانیاتی مهوت و حیران
ابدن او کتاب قدرت بر کون هر فکر تجدد آورک بکانه مراجعتکله عرفانی
و هر عقل حقیقه بر کون قسطاس صحیح المیزان او نمانه معجزه نای حکمت اولورور .
• چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش . زین معما هیچ دانا
در جهان اکه نیست • بیتک ماسدق حقایق اولان او حقایق قرآنی
اوقیه مینا قام ابریک مشکلاتی حل ابدن قوز موغرافیای جامع دکلدرد .
خلاصه موجودات اولان نوع بی بشرک مهد و جد و دی اولمنه
تختکله عالم طیبیت بولتان امهات غلبه و طبقات ارضیه نظر انماز
اصن اولهلم حقایق قرآن . او ساحه غرای فطرتک صورت تشکیل
و کروی و بیحار و اتمارینک صورت تحصیل حکمتی و جبال و صحارینک
حیات منبیه کی تأثیر و منفعتی مین قون طبیعیه بی حاوی دکلدرد ؛
هر موجودک کانی . هر ذی حیاتک سرار احوالی تخفیه کبری
هر شمه جم اتمک وایج بوزنج حقه و طیبی یوزنج خفیه تلقه
بائنی صانع لم یزک برهان ساطع ثبوت اولیق صورتیه مردم دیده
اکوان اولان انسانی پیش اعتباره اهلیم . قرآن ساطع البرهان .
اوسلطان سلاطین خفیک اسباب عز و سادتی . وسائل صحت و عافیتی .
وسائل تکامل و سرقتی و ابندی جنسیه صورت اجتماع و میشتی
مملکت ماده و مصنوعی و ضررات دنیویه و اخروییه سنی شغین
حقوق . جزا . طب . اخلاق . مواظ . حکمایک اذ دقیق
مصنوعی احتوا اتماشدر . . .

سوره نوح بیورلمی سر و خاسه ایه سطح در راه سفینه ل
با یوب بوزرور و یوب ایه در ا جبال انوار و اسطه تجارت اولورور .
اراده طبعه الهیه . وجهه هوا و حرارت شمس کی اسباب سحاب ایه
ایق ارضین جو هوا بر کسین اتمردن سحاب حصوله کلدرد
آمین زبیه باران نازل اولمنه او قوز بقر بر لزه نزه حیات کلدور .
باهر اکر چتر چتر جیمکر ایه صرین اولورور . حسن و روقی آرتیور
یکلر چه بک ذی روح و اخلایه انسانلر برر ایشلر خون نعت
ر ابدن ناله جی ماطت و نهایت اولورور .
• و جلا من الماء کل شیء حی •

روزگار برجهنن او برجهت کله سرت کله خلیف کله صغوق
کله صغوق اسیر . ماده الحیة اولان هوا بر آن کلسه بنون ذرور
حلاک اولورور و روی زمین هر شیء نکلن ابد . ایدی • هابیار اهل اجنه
رباع اوزر نه افکک بر او جنین او بر او جنه او جو شوب کچر بورور .
بولر کونک فرین خاطر بی منع ایدورور . و قور اطلاق زمانده بر لری
اروا ایدورور . با شکر اوستمه سلق اولان بر عظیم صو خزینهلری
بره نوبه بو شامبور . باران مستل اولهرق نزل ایدورور . انسان سی
مفادی ایه بحسب الطاقه اسرار طیبیت و فطرتی کونن کونه کشف
ایمک دائره معلوماتی توسع ایدکجه بخار و سیا کی نیمه اموری نیمه
صورتیه خاصه استخدام ایدورور .

• و انکم من کل ما صنعوه وان صدقوا نعت الله لا تحسوها •
بوور کی نیمه نیمه حالات حیرت زای نامل ایدلر قابلی درک
وجود باری اعتراف اتمون . بو صناع بدیده . و تصرفات طبعه .
فکر بشره طرف بلردین نهایت واحسان بیوریلان بودر چه وسعت
و تقداره . قدرت و عظمت و صرحت خالق سیر و ناشای اتمون .
نکری درک عبادت مسود فزاشانه مجزه مخلوقات کاترین اشیا شکر بک
اتمون . کتسامه مسطور اوله ذی اوزره خواجه کائنات طبعه افضل
الغیبات اتمردن مریدر که • و بلی لمن قرأ هذه الآیه فبیج جاءه
بیورلشدر . بوائی او قوز بوجه اتمه شکر و تأمل اتمین کیمه به یز قور
اوسون و کلدرد .

اصدی امت هر شیده عجب قدرت ربیبی مطالعه اتمشدر .
تفسیر رازیده سیکاه او اتمشدر که بر کون برسی زده جناب فاروقه :
• شو سطر نیمه تعجب ایدم سطر عجمتک طول و عرضی بر راز شونین
عبارت یکن انسانک اوزر نه بیکر جم او بون او نمانه بر او نمانی اوبون
صفتقا او برینه بکتر من • و دی . حضرت فاروق رضی الله عنه شسو
جوان وردی • • بونن ده حیرت افزا بودر که انسانک طولاً و عرضاً
بمد قرشمن عجلت بولتان بوزر نه قائلر کوزلر برون آتمز کی اصناک
بوزری قلمنا تیر اتمز کی حمله بنه شرق و غرب غلله بوزروری
بر برینه کانه بکتر ایچ آدم بولماز بی . شو اوقاق بردی پارچه
سندن بو حدیو پائسر اختلافی کوسرتن او قدرت و حکمت نه قدر بیوزده .
پار خشاره او قدر حسن و ملاحظت و کوز زده بو قدر هنر و صنعت
ا برتر این قدرت ظاهره و با آزی غیر القولدر . بو عر کوزلر سیک

مصومك فاقى صوروب نو كند كرفى كورد كه ه لاركوا الى ادين
 خلوا فخر الدر ه آيت جليلسى كوا لوله هم او فو غلش واستماع
 اهلماش كي مهات لغزاي سوح اوله قق لوخونه ملك صبرك افضل
 دات اشتاقى نصل بر جزاي آئينه ايه جهه پذراوله جنى كوستردى .
 آيت جليلك مناصى شريفى هاى قولرمل ظاهره ميل جزئى ايه بسمل
 و عبت و مداهه و مخالفت اجهلك زبرا اخره ميل اهدسه كز سزى
 نارجهن مى اهدر ه و بگذرد .

ايمدى ظاهره ميل و عبتك جزاي سزاسى نار جهنم اوله ايه اهدان
 مفضات حياتى برعائنه خون آزه اولان ظلمه صلوات و ملكه ظم
 واضعائى نامين اقبال و استجابجه مدار معرفت ه ادين ارباب خيانتك
 حال ه لوله جندر ه فاندروا لا اولوا صار ه .

۲۰ السنوس سنه ۲۲۸ مدرسانى اشياى صك مى خلق و شى

ظاهر

الهماز قرآن

نه مهاتل هوان ... اكبر آيات آيه . اعظم حجات مجبه .
 كاهل كاهه سعادات جبره . جامع قلايت فوائده منديه اولان فرض
 باهر البرهان اسلاميك بيان الهجرى ... نه طانككاز بر باركران ...
 اوت حضرت قرآن . فصاحت خارق العاده . بلاغت
 عبر الالهيه صناديد مخنوران طلى الهماز الهجرى قدر و با الهجرى بايق
 ايستائردى دغى عاجز بر افشرد .

بروادي به توجه اولان خاهه بيان و هغه كد بسنى بك هيت
 لغزاي بردر اى جوشان بلاغت پشكاهنده كوروب حركت جبر الالهسى
 بر سكون آفده بسمل اولور .

هوانم علوهك لولا طبقات و صفحاته بيسته جلك قدر و استعداد
 طبراه مالك اولان طاهر علوى خيال بر شمس علم افروز كى اوق
 هوانى محيط اولان مرتب بندن الهماز قرآن به منظم اولده . جواربه
 تقرب ايقه من بر قرآن منتهات كى دركده بسنى سقوط اهدر . هم بر
 دايه محتاج اوله قق عوما مسا اولان شو حقيقت قطب ايه بر ابر حضرت
 قرآنك ممتون علوى اولان خول ارباب ايان صبر منقدر بر جوق خدمت
 بر كز هه ايفا و قبوض و انتهاستمن على حصيد اجهك همت المبعوث
 هونم قرآن لى التمه و حسيويان بر بحر فلولان علا و عرفان وجوده
 كتبه شلدر كه و بحر اوله جندر :

- (هم حرفه اللى و التمه) (هم حرفه ادل مائل) (هم حرفه
- اسان اليزول) (هم حرفه كره انان القرآن) (هم حرفه ايهه قرآن)
- وسوره) (هم حرفه هم القرآن) (هم حرفه عمد سور القرآن) (هم حرفه
- و حروفه) (هم حرفه كيمه فصل القرآن) (هم حرفه عرب القرآن)
- (هم حرفه اوسوره و الصخر و قرآن) (هم حرفه اعراب القرآن)
- (هم حرفه اشكر و تشبه) (هم حرفه علم القرآن و مؤخره) (هم
- حرفه عد القرآن و حسه و هله و جهه) (هم حرفه الكسح و التمسح)
- (هم حرفه التمشك) (هم حرفه خلق و ايجاد) (هم حرفه التصويق
- و التجهيز) (هم حرفه وجود و محضات) (هم حرفه حيفا و نطق القرآن

آداب آسمان ساعه و سببه الاغاي آهك و سسته كوره خمر
 اوار ابدى كى او آداب اوج نيل و عرفان اولان قرايه كتفبات
 فيهك بداع طبعك جيت منديه متعارف انسانيك ترق و تكامله
 كوره اظهار حقايق و اسرار اجهك اوله قق اهداهه سكوريلوب
 طور بيور . هر ه زمان زبور زبان كارئين اوله شاهد در اى حلاوت
 و طراويله افنده منوره مستبين نصير و احكام جليله الهيمى مستند
 هيات اولان و جدماتل اوزر نه ذوق و هيتمن مركب بر كيفت مؤثره
 تقرير اهدرك هون منتهى كرمه صفاه و قطوب سليهون خوف و رجاهه
 افكار صحيفه وادى حيره . ابدان مطيعه ي قبه كه جبرونه قارشو
 توجه و مبادنه مجبور اهدر .

او نشوه جافزاي حقيقتك زوالى متعاقب جزا اى حصول
 اولان سكون روحانى اوزر نهه انسان الان قوه سامعنه حكفرماى
 تاثير اولنده بولان او كلام لاهوتيك جهلك تيلنه هنوز شرف افزاي
 نزول اولش بر كتاب الهى اوله يقنه قائل اوله جنى كلور .

الحاصل قرآن جيع جامع و مفاسد جبره و باجله اصول و قواعد
 منديه ميني بر كتاب بدع التيامر نه قادم زمان ايه نيل و نه صبور
 امام ايه تير اهدر جامع علوم اولين و آخرين الحق ه ولا رطب ولا
 يايس الا فى كتاب ميني ه در .

جسمان و روحانى مادي و معنوى دنپوى و اخروى بو نكاي
 حقيقى به مبنيدركه انكه كتب منزله سماويه شريفاب آنها و صاحب
 جليل اقدس اولان نور عين عالم اشد منزه خاهه پير اى جمع ايسا
 اولشدر . از جهه صباخ الطير حركت ششمه ميون آرايه نهايت بولان
 او شب دهشت انكز استبداده بولنى شاشيره قق زرهه كينديكى
 و زرهه باسه جنى تيلان اعمال كى با شلر غزى در وار ظم اغتسافه اورد قق
 اهر غزى راست كله بر استادك امل بولنى ايجون هر طرفه اوزامه مز
 سرده ايدى كه قرآن عظيم الشانن اشيو : « و كم قصنا من قريه كانت
 ظالمة و انشأنا بعدها قوما آخرين » آيت جليلسى كوا بزم شويار
 و ايقارى آغلادان احوال بر شاشيزى شيمسبه خضر اولوق اوزره
 هنوز نازل اولش بر فرمان الهى ظن اولوردى آيت جليلك مال
 منيق ه جوق قريه و عبتك الهامسوكه ظلم و مستف و توحيد مناقى
 احوال ايه منصف اهدر بزم آخرى قريوب انا و آقر دن سكره بشفه
 بر قوى خلق و انشا اهدر ه و بگذرد شو حلاله شمدى به قدر فكر لرئى
 هوشونكمن دوچار حثيت و كوكلاى نتاج الهيمتك تصويره كر تدر
 دهشت ايدن و تخيل و وجود لرى تدمدن و تقوى تولرى او بردن
 فصل هونك شمع هلاك و لهرا بر او چور و مده و بحاي اولينفنده اهدر .
 ايسه بر قوتك بگناه سبب قا و تقاضى عمل و داد و موجب محو
 و پريشامى ظم و استبداد اوله قق منهلستك شيو نه هجرات
 قرايه مندر . هه ميدان استبداده خدمته ذوق آتام سرت لولوق
 مظالمه لرئى ظاننه يقد قبرى بر طم بيجاره كان اولورنك افاضه
 بايق ايستين و منافع شصير لرئى الحاصل ايتى جنگ خيراتنه
 لرئين جسم ملت سلو كرتنك حسن اياى وظيفه دايه هر كون بر

او که قونش آت ربو بندر . باستان : بزری رسول اکرم و حبیب
 عنک حرشه لوجه مکرانمه مرتبم آیات ربو بیکی . کال لذت ایه
 ناشتا ایند زمره اصغیبه الخاق ایت .

حکمت تمیز اعضاستند

برکت زاره اماعیل مانی

— معجزات قرآنیه —

قرآن عظیم الشان . که غیب القیوم احدی بدن جامع جاز برای عربیله ساحه
 تبلیغ و رسالتده فرما نقرمای احدیت اولان بر کتاب جلیل محمد انبیر .
 هر دوره سی بر کتیبه جواهر عالی . هر جمله سی بر سلك لالی عواید .
 هر کلمه سی بر کلمه حکم و اسرار مندرج . هر حرفه سی بر نیمه نیمه
 نکت و دقائق منجمد . حصه بخشای اخلاف اولان قصص سالفین
 آینه صیقل دار استقباله عکس ایدرک بر حصه ناشای عبرت تشکیل ایند
 قرآند . اولان مختلفه و مذاهب مانیهی حاده تدقیق نسخ و اثباتند
 یکبربرک غیر قابل اندراس بر صراط مستقیم تقدید ایند قرآند .
 اخلاق انسانیه تمیز ایدر ایدر بنهای کمال و اصل اولسه بنه اخلاق
 قرآنیه توافقی ایتمکه حائز نصاب تقدیر و ربایع فیه تلاحق افکار
 ایه تکامل ایدر ایدر . نایب بولسه انجمنی حقایق قرآنیی کشف و توضیح
 ایدر بیلک صورتیه حیرت افزای تفسیر اولور .

بر زمانه نظم غریب و اسلوب عجیبه فصهای بی عدالتی بر زمانه
 اخبار صادق و احکام بارقه سیله بون جهان جهانیان مهوت و حیران
 ایند او کتاب قدرت بگون هر فکر تجدد آورک یکنه مراحتکه عرفانی
 و هر عقل حقیقه برورد کس قسطاس صحیح المیزانی اولنله معجزه نهای حکمت اولور .
 « چیست این سق بلند ساده بسیار نقش . زین معا هیچ دانا
 در جهان اکل نیست » یتک ماصدق حقیقی اولان او حقایق قرآنی
 اوقیه بنا قام ایدر مشکلاتی حل ایند قوزموغرافیای جامع دکلد .
 خلاصه موجودات اولان نوع بی بشرک مهد و بنجودی اولنله
 تختکه عالم طبیعت بوتان امهات سفلیه و طبقات ارضیه به نظر انماز
 اسان اولهم حقیق قرآن . اوساحه غرای فطرتک صورت تشکیل
 و کروی و بحار و انهارینک صورت تحصیل و حکمتی و جلال و صغریستک
 حیات منیهدی تأثیر و منفعتی بین قون طبیعهی حی حای دکلد ؟
 هر موجود کالی . هر ذی جانک سرأر احوالی نسخه کبری
 هر شنده جم ایتمک وایع یوزنجه حقه و طیش یوزنجه خلقه تعلقه
 بانفس صانع لمزینک برهان ساطع نبوتی اولمق صورتیه مردم دیده
 اکوان اولان انسانیش اعتباره آلهم . قرآن ساطع البرهان .
 اولسلطان سلاطین ختقک اسباب عز و سعادت . وسائل صحت و عافیتی .
 وسائل تکامل و سمرق و ایانی جنسیه صورت اجتماع و میشتی
 مهلکات ماده و صنویسنی و مضرات ذنوبه و اخرویسنی متعفن
 حریق . جزا . طب . اخلاق . مواظب . حکمایک اذ دقیق
 مستغنی احتوا ایتمشدر . . .

صوبه نوبع جورقش سر و خاصه ایه سطح در راه سفینه لر
 باقبوب یوزورلر و وجوب ایه در باجهالات و واسطه تجارت اولور .
 اراده طبیه ایه بوجه هوا و حرارت شمس که اسباب سازه ایه
 اوقی ارضین جو هوا به بکسه ان انجمنده سحاب حصوله کلدرد
 آندن زیننه باران نازل اولسه او نورقش بر لر . نکه حیات کلور .
 باقر اکبر جلمر جیمکله ایه مزین اولور . حسن و رؤوفی آرزور
 بیکرجه بک ذور و حمر و باخاصه انسانر بر بر بالمش خون نصت
 ربایه من نواله چی ماطلت و نهایت اولورلر .
 « وجلسا من الماء کل شیء حی »

روز کار بر وجهین اورجهته کلدردت که خلیف که صنوق
 که صحن اسبور . ماه الحبه اولان هوا بر آن کلسه بون ذروح
 ملان اولور و روی زیننه هر شیء خلق ایدر ایدی . هایدر ایدر اجنه
 ریح اورزنده افکک بر او جنین اور او جنه او جو شوب کیدورلر .
 بونر کونک فرقی معالفری منع ایدور . و نور اقلق زمانده برلری
 اروا ایدورلر . باشک اوستده صلق اولان بو عظیم صو خزینهلری
 برنده بو شامور . بران مثل اولهرق نزول ایدور . انسان سی
 مفادی ایه بحسب الخلقه اسرار طبیعت و فطرتی کونین کونه کشف
 ایدرک دائره معلوماتی توسع ایدر که بخار و ضیایکی نیجه اموری نیجه
 صورتیه مناصده استخدام ایدور .

« وانکم مرسل ماستفوه وان شدوا نعمت الله انعموها »
 جوو کی نیجه نیجه حالات حیرت زای تأمل ایدر قابلی درکه
 وجود باری اعتراف ایمنون . بوضائع بدیهه . و تصرفات علیه .
 فکر بشره طرف بر ایند نهایت واحسان بیوریلان بودرجه و سمت
 و قدراره . قدرت و عظمت و مرجت خالق سیر و ناشا ایمنون .
 نمکی درکه میانه سوره فزاشنه عجزه مخلوقات کترین اشیا شکرک
 ایمنون . کسانده سطور اولهقی اوزره خواجه کاشات علیه افضل
 تعجبات اقدسین مریدینک « و بیل من قرأ هذه الآیة فلیج بها »
 جور شندر . بر آئی او قوروبه انه شکر و تأمل ایمنون کیسه به یزقلر
 اولسون دیکدر .

اصغی امت هر شنده عبادت قدرت ربایهی مطالعه ایتمشدر .
 تفسیر رازیه سگاه اولنشمکه بر کون برسی نزد جناب فاروقه :
 « شوسطریه تعجب ایدم سطرچ تختمک طول و عرض بر ارشوندین
 هارت بکن انسانک اوزر نده بیکرجه او بون اولنله بر او نادی او بون
 مضقا او برنه بکزه من » دینی . حضرت فاروق رضی الله عنه شو
 جوان وردی : « بونن دها حیرت افزا بودرکه انسانک طولاً و عرضاً
 بر قرشدن هارت بونان یوزنده قائلر کوزلر بون آتم کی اعصانک
 برلری نفسا تیر ایتمکی حمله بنه شرق و غرب غلله یوزلری
 بر برنه نمانه بکوز ایکی آدم اولمشین . شو اوق بردی پارچه
 سندن بو حد و پائسر اختلاطی کوستن او قدرت و حکمت نه قدر بیوزنه .
 پار خشارده او قدر حسن و ملاحظ و کوزلده بو قدر هنر و صنعت
 ابراز این قدرت قاطره دها آزی غیر المتولدر . بونر کوزلر منک

اصحاب آسمان ساحة وسیعہ الانعام آفتک وستہ کورہ نشر اوار ابتدکی کی او آفتاب اوج نیل وهرقن اولان قرآنہ کثبات فیهک بداع طبیعتک جعت مدینہک معارف انسانیک ترقی و تکاملتہ کورہ اظهار حقایق و اسرار ایتمک اولدینی بالمدامہ سعوریلوب طور یور۔ هر نه زمان زبور زبان قارئین اوله شاهد دلرایی حلاوت و طراوتیه انتمه منوره مستقیم تضریر و احکام جلیله الهیمی مستد هدایت اولان وجدانلر اوزرنمه ذوق و هیئتدن مرکب بر کیفیت مؤثره تقریر ایدرک عبون منتهی کریمه صفایه و قلبو سلیمه خوف و رجایه افکار صحیبه وادی حیرتہ ابدان مطیعہ قیله کاه جبروتہ قرشو توجه و عبادتہ مجبور ایدر۔

او نشوه جانغزای حقیقتک زوالنی متعاقب جزآرای حصول اولان سکون روحانی اوزرنمه انسان الان قوه سامعستند حکمفرمای تأثیر اولقده برلنن او کلام لاهوتیک جمله کاه تبلینه هنوز شرف افزای نزول اولمش بر کتاب الهی اولدیننه قائل اوله جتی کلور۔

المحصل قرآن جیع منافع و مفاسد بشریه و بالجله اصول و قواعد مدنیه مبین بر کتاب بدیع التبیانده نه قدام زمان ایه تبدل ونه مرور ایام ایه تیر ایدر جامع علوم اولین و آخرین الحق « ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین » در۔

جسمانی و روحانی مادی و معنوی ذنبوی و اخروی بو تکامل حقیقیه منبدرکه انکله کتب منزله سماویه شرفیاب آنها و صاحب جلیل اقدس اولان نورعین عالم افند منزه خانه پیرای جمع ایسا اولمشدر۔ از جمله صباح الخیر حرکتک ششمه عبون آرایسه ثابت برلن او شب دهشت انکیز استبداده برانی شاشیر برق تیره کیندیکنی و تیره یاسه جتی بیلان اعمال کی باشلرغزی دیوار ظلم اعتسافه اوره برق القرغزی راست کله بر استنادک امل بولق ایچون هر طرفه اوزامغیز سرده ایدی که قرآن عظیم الشانین اشبو : « وکم قصنا من قریه کانت ظالمة و انشأنا بعدها قوما آخرین » آیت جلیله کویا بزم شو یار و اغیاری آغلادان احوال پریشانی تجمیسه مفسر اولق اوزره هنوز نازل اولمش بر فرمان الهی ظن اولنوردی آیت جلیله تک مال

هتبی « جوق قوه و مملکت اهابسکه ظلم و مستف و توحید منافی احوال ایه متصف ایدیلر بز آنتری قیوب انا و آنلردن مکره بشقه بر قوی خلق و انشا ایلدک « دیکمدر شوحالده شمدیه قدر فکر لری دوشونمکن دوچار حثیت و کولکلی نتایج الیمتک تصوریه کرتار دهشت ایدن و تخیلی وجودلری ترمندن و قوهی توپلری اوپردن فصل هولتک منبع هلاک و لهربا بر او چورومنه بی عجا اویانقده ایتمز۔

ایشته بر قوهک بیکاه سبب قفا و تقابلی عمل و داد و موجب محو و بریشایی ظم و استبداد اولدینی منهلنک نبوتیجه هجرات قرآیمدیر۔ هله سیادان استبداده خدمتله ذوق آشام سرت اولق ملاحظه لری ظالمانه بقدرتلی بر طم بجزره کان اولرینک آقا سیه یایق ایستیان و منافع شخصیه لری الحاصل ایلای جنگ ضررتمه اولان جسم ملت سلوک لریک حسن ایضای وظیفه نایله هر کون بر

نه مهاتل هوان !.. اکبر آیات آیه ، اعظم بیات محمدیه ، کافل کافه سعادات بشریه ، جامع غایات قوانین مدنیه اولان فرقن باهر البرهان اسلامیک بیان اعجازی ... نه طائفکداز بر بازکران ... اوت حضرت قرآن ، فصاحت خارق العاده سی ، بلاغت محیرالسیه منادیدمختران علمی اعجاز ایلدی کقدر بو اعجازی یازمق ایستیانلری دخی عاجز برافشدر ۔

بروادی به متوجه اولان خامه بیان و هقه کدینسی بک هیت نقره بردرایی جوشان بلاغت پیشکافنده کوروب حرکت جولاهسی برکون آیه بیدل اولور ۔

عوامل علویه تک الی بالا طبقات و صفحاته بنیسه حکمقدر راستداد طبراه مالک اولان طائر علوی خبیال برشمس عالم افروز کی آوق علوی عیط اولان جریتمکند اعجاز قرآنی به منطقت اولدنده جوارینه تقرب اتمندن برقراش متهافت کی درکه پستی به سقوط ایدر۔ هبع بر دایه محتاج اولدیرق عموماً مساو اولان شوحقیقت قطعه ایه بر او حضرت قرآنک مفتون علوی اولان تحول ارباب اغان عصر مزمه قدر بر جوق خدمت برکزیه ایا و فوض بی انتماندن علمی حصصند ایتمک همت ایلدیرن علوم قرآن نامی التمه بی حد و بیان بر بحر فراوان عیاد و عین وجوده کثیره شلر درکه بوکر او جهل مدیر :

- (علم حروفه انکی و اندکی) (علم حروفه اول منزل) (علم حروفه اسباب الخزل) (علم حروفه کیمیه انون القرآن) (علم حروفه اسماء القرآن) و سوره (علم حروفه جمع القرآن) (علم حروفه عدد سور القرآن) و آیات کیمیه و حروفه) (علم حروفه کیمیه تحمیل القرآن) (علم حروفه غریب القرآن) (علم حروفه الحسوه و الحاضری فی القرآن) (علم حروفه اعراب القرآن) (علم حروفه انحرک و انشباع) (علم حروفه مقدم القرآن و مؤخره) (علم حروفه علم القرآن و خاصه و علمه و یقه) (علم حروفه التامخ و التوسیع) (علم حروفه التسلک) (علم حروفه نطق و التیید) (علم حروفه التصدیق و التعموم) (علم حروفه وجوه و الحفظ) (علم حروفه حقیقه المعاط القرآن)

اعجاز قرآن

ظاهر

اوکنه قونش آیت ربو بندر . یاستمان ! بزری رسول اکرم وحبیب
مخترک حرمته لوحه مکرمانه مرسم آیت ربو یتکی ، کال لذت ایله
ناشا ایند زمره اصفیایه الحاق ایت .

حکمه تمیز اعضا سندن

برکت زاره اعماعیل حقنی

— معجزات قرآنیه —

قرآن عظیم الشان . که غیب التیوب احدیتدن جانہ جابر ای عربیله ساحه
تبلیغ و رسالتہ فرما نقرمای احدیت اولان بر کتاب جلیل صمدانیدر .
هر سوره سی بر کعبینه جواهر مالی ، هر جله سی بر سلك لالی عوالیدر .
هر کلمه سنده بیکلر جه حکم و اسرار مندرج ، هر حرفه سنده نیجه نیجه
نکت و دقائق مندرجدر . حصه بخشای اخلاف اولان قصص سالفه سی
آینه سیقل داراستقاله عکس ایدرک بر حصه ناخشی عبرت تشکیل ایند
قرآندر . ادیان مختلفه و مذاهب مانیه حاده تدقیق نسخ و ابیاندن
کچیردرک غیر قابل اندراس بر صراط مستقیم تمدید ایند قرآندر .
اخلاق انسانیہ تمذیب ایدیله ایدیله منتهای کماله واصل اولسه بنه اخلاق
قرآنیہ به توافق اتمکله حائز نصاب تقدیر و بدایع فیه تلاحق افکار
ایله تکامل ایدماید ، نهایت بولسه انجیق حقایق قرآنیہ سی کشف و توضیح
ایدرتیک صورتیه حیرت افزای تفسیر اولور .

بر زمانتر نظم غریب و اسلوب عجیبه فصیحای بی عدنانی بر زمانلرده
اخبار صادق و احکام بارقه سیله بتون جهان جهانیانی مهوت و حیران
ایند او کتاب قدرت بو کوز هر فکر تجدد آوردک یکنانه مراجعتکاه عرفانی
و هر عقل حقیق بروردک قسطاس صحیح المیزان اولمغه معجزه نامی حکمت اولیور .
« چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش ، زین معما هیچ دانا
در جهان آگاه نیست ، یتک مامدق حقیقی اولان او حقایق قرآنی
اوقیه مینا قام ایتیک مشکلاتی حل ایند قوز موغرافیایی جامع دکلددر .
خلاصه موجودات اولان نوع بی بشرک مهد و تجردی اولمغه
تختکاه عالم طبیعت بولتان امهات سفلیه و طبقات ارضیه به نظر انداز
اسمان اولهلم حقایق قرآن ، اوساخه غرای فطرتک صورت تشکیل
و کروییتی و بحار و انهار یتیک صورت تحصیل و حکمتی و جبال و صحار یتیک
حیات منسبده کی تأثیر و منفعتی مین قنون طبیعی سی حاوی دکلددر ؟
هر موجودک کالنی ، هر ذی حیاتک سرار احوالی تسخه کبرای
هر یتیمه جمع ایتک و ایچ بوزنجه حقه و طیش بوزنجه خلقه تلقله
باتمس صانع لم بزلک برهان ساطع ثبوتی اولمق صورتیه مردم دینه
اکوان اولان انسانی پیش اعتباره آلهلم . قرآن ساطع البرهان ،
اوسلطان سلاطین خلقک اسباب عز و سعادت ، وسائط صحت و عافیتی ،
وسائل تکامل و معرفتی و انبای جنبیه صورت اجتماع و میستنی
مملکات مادیه و منویه سی و مضرات دنیویه و اخرویہ سی متضمن
حقوق ، جزا ، طب ، اخلاق ، مواظ ، حکمایتک اذ دقیق
صنعتی احتوا ایتاشدر ؟ ..

صوبه تودیع بیورلش سرو خاسه ایله سطح دریا به سلفه ل
بایوب بوزبورلر و بوسبایه دریا بینا انوم واسطه تجارت اولیور .
اراده طیه الیه و وجهه هوا و حرارت شمس کی اسباب سماره ایله
ایمان ارضدن جو هوا به بوکسندن انجمنه سحاب حصوله کلددر .
آغدن زمینه باران نازل اولسه او فورمیش برلره تازه حیات کلدور .
بافر اکیلر چلر چیلر ایله سزین اولیور ، حسن و رونق آرتیور
یکلر جه بیک ذی روح و باخاسه انسانلر بر بر ایلش خوان نعت
ربانیدن نواله جهی ماطت و عنایت اولیورلر .
« وجننا من الماء کل شیء حی »

روز کارلر برجهندن اورجهنه کله سرت کله خفیف کله صفوق
کله صبحان اسبور . ماه الحیات اولان هوا بر آن کلسه بتون ذیروح
هلاک اولور و روی زمینه هر شیء نطف ایدر . « هابیاره ل اجهه
ریاح اوزرنه افک بر اوجندن اور اوجنه او جوشوب کیدورلر .
بونلر کونش ترغین شاعرین مع ایدور . و قور افاق زمانده برلری
اروا ایدورلر . با تترک اوستنده مطلق اولان بو عظیم صو خزینهلری
بر دتیه بوشانیور . باران منقل اولهرق نزل اولیور . انسان سی
مقادی ایله بحسب الطاقه اسرار طبیعت و فطرت کوندن کونه کشف
ایدرک دائره معلوماتی توسع ایلدکجه بخار و صبا کی نیجه اموری نیجه
صورتیه مناضفه استخدام ایدور .

« وایکمر مرکل ماستنوره وان تدرؤا نعت الله لا تحصوها »
بو بو کی نیجه نیجه حالات حیرت زایی تأمل ایدرلر قابلی درکه
وجود بلری اعتراف ایتسون . بو صنائع بدیده ، و تصرفات علیده ،
فکر بشره طرف بلریدن عنایت و احسان بیوریلان بو درجه وسعت
و اقتداره . قدرت و عظمت و مرحمت خالق سیر و ناشا ایتسون .
تکنی درکه عبادتده مسوده و نشانه جزه مخلوقا کترین اشیا شکرک
ایتسون . گنسانده سطور اولدی اوزره خواجه کائنات علیه افضل
الغیبات اقدس من مریدرک « و بیل لمن قرأ هذه الآیة فچی جاء
بیورلشدر . بو آیتی او قور بده اده فکر و تأمل ایتمین کیمه به یازقلر
اولسون و تکدر .

اصفای امت هر شید عجاب قدرت ربانیه مطالعه ایتشلردر .
تفسیر رازیده سگاه اولمشدر که بر کون برسی نزد جناب فاروقه :
« شو سطر نیجه تعجب ایدرم سطر نیجه تخمینک طول و عرضی برار شوندن
عبارت ایکن انسانک اوزرنه بیکلر جمعا بون اونسانه بر اوندایی اوبون
مضقا اوبرنه بکزمه « دینی . حضرت فاروق رضی الله عنه شو
جواب و بردی : « بوندهما حیرت افزا بودر که انسانک طولاً و عرضاً
بمد قارشن عبارت بولان بوزرنه قاشلر کوزلر برون آغز کی اصضاک
برلری قلمسا تیر ایدر کی حالمه بنه شرق و غرب غلله بوزلری
بر برینه نمانه بکوز ایکی آدم بولما سزین . شو اوقات بردی پارچه
سندن بو حدودی اینسرا اختلافی کوستن او قدرت و حکمت بقدر بیوک .
یاز خسارده او قدر حسن و ملاحه و کوزلرده بو قدر هنر و صنعت
ابراز ایند قدرت قلمره دها آزی عجب القولدر . بونلر کوزلر کوزلر

فوس حاضره سی قش طیونہ بالغ اولورکه بوتلرک کادسی آمریکانک کشفندن موکره هجرت این انکلیز . آلمان ، فرانسیز ایلبان وسار آوروپا ایردن عبارتند . قلمه تک سکه اصله سنه کلجه بوئر آلان وحشت اینجند وکوندن کونہ آراشمدهرکه بوکون انجیق برقاچ بوژ بیکی قله یلشندر . یک اعلا ، بونہ دن ؟ دمن سولده بکم سیدن دگلی ؟ مع مانیه بوسوزلر شتون حیاتیه دک تقلیده منحصرده . امورصانه به کلجه بوئر ذانا تقلیدن بشقه بر مورده قابل اولدی کی بو خصوصه دک مقلد لکنن طولای نه شان اته برقیعه ترتب ایدر . نهه بقای موجودیته برخطر مرض اولور .

سرد ایلدیکیز مطالباتک اصابتی حرر ایدنجه آرتق شتون اجتماعیه دایر بیان ملاحظانه بولان ذوات بوندن بوله هیئت اجتماعیه به اولان نصیحتونه شو قاعده اساسیه دنما نظر اسانه آلتر کی کندیلرمن رجا ایتدیمه مساعدت بیورطیدرلر . زیرا سله تک حیات اته اولان تلقی هرشیدن زایددر . بولنا بیجون هین طلاجی مزاجیری متغایب استعدادری متناکس اولان بشقه بشقه خسته لره توبه ایدن طیب کی اولمسونتر . چونکه بومداواتک شیمیسی خسته تک دگلی مطلقا خسته تک محوی متزیددر . بوراه دیگر ملاحظه ده واردر که بز کندیلرینک اوکاده لایقه رعایت انجیری آرزو ایدر :

مدیئت حاضره تک هر قدر ظواهری دقرب ایدسه اینجند عناصر اصلیه سنه صوت اجتناب مهک بر طاقم خسته نظر واردر . بناه علیه اجتماع بوغز کوروندی کی معلوم اولیان بوله برمدینک فنان اولان صور ظاهرینه آله ایتندن حذر ایشونتر !

بوطن امورده نموز ایتکیزین سطحی قایشله قایلان نظریاتی اتمام ایدمک قدر برصلاحت کورسونتر ، یاخود برگز نخل ایشونترده بومدینک ماهیتی طوعی بون طوعی به مؤسلسرینک کندیلرمن سورسونتر . اوزمان - کندیلرینک تأمین ایدر - کوره جیکرکه قایلدقاری مدینک نزدیکه ذهنلری چلن ، فکر لری اسیولین جهتر نه به اوجودک بتون ذراتی انحلال ایلد . تهدید ایدن بر طت مرزیه سخاکرین ایش !

بز ایسه کال تأسف ایلد کورسورکه بومدیئت شرقی لری آله یلدیکنه مقنون ایتند اصحابک به بادی شکایتی اولان مسالوسوه بر فضیلت هرده - تحصیل اوغورنه فضای جان ایتک ایجاب ایدن بر فضیلت ، بر کال عد ایدورلر ، او مدیئت اصحابک فریاد شکایت لری ، ایلرینک طویورلر ، حال بوکه بو فریاد لری ، بو ایتر بجر کرمسنه تحریش ایتدک بر صحت سلیم بر اقدی !

شتون مدنیته تک کلمسنه غریبه اولان مقنونیت لری اودرجه لره مسهور ایتدک . اولتره مقلد اولدغی ادنا ایلدیکیز جهتر لره به بوقلیدی ایش برلر بر صورته یلایوروز .

ایچیزدن برجاعت کبری کورسورکه علوم اجتماعیه دن - فلسفیدن بحث ایدورلر . لکن بوتلری اکلایسزین ، یاخود دهه آییق بر

لکن ایتک ترقیلرندکی اسراره ، انحطاط لرندکی اسبابه واقف اولانلر - که زمانزه آزدکلدر - قیاً ییلر لکه ملتر بر درجه معلومه قدر اراکلر واسطه به ارتقا ایدرلر . مکره بر طاقم مقتضیات خصوصیه ظهوره کلیرکه بوئر ایتک ترقیسی تکبیل ایتک ، هیئت اجتماعیه تک حالی برقات دهه بوکتسک خصوصونه قادیلرک بولک بر تأثیره ، عظیم بر موقه مالک اوللرینک ایجاب ایدر . بز بو حقیقی احترام ایتک ، لزومسنه براهین ایلد اثبات ایدیلیمکه برابر شتون حیاتیه سندن هانکیسنه اولورسا اولسون ، خصوصیه قادیلر نه ام سارندن هج برقی تقلید ایتک ، اونک کندیکی بوله کیمک لزومنه قائل اوللرک کلمسنه مخالفز . زیرا اوزون اوزادی به تبیین ، حادثات تاریخیه دن دقیقندن مکره اکلادق که تقلید ایدن قوم ایلد تقلید اولان قومک ایلد باشلی مدار موجودیتری نه ایسه اونلرک آرسنده بر مناسبت بولمق لازمدر . چونکه بو ایکی قومدن قومسک منعی اوزرینه قلب ایلد اونک عناصر موجودیتی نامر ایتامسی کامل اولدجق بر قوت وار ایسه اووه بومناستین عبارتدر . زیرا علم اجتماع اصطلاحیه تقلید کلمسی اقوام ضعیفه طرفندن اقوام قویه تک مؤثران کاملاً قبول ایدلرک اونلرک حرکت لره تحریک ایتک هر ضعیفین بشقه برصنای مفید دکلدر . حالبوکه اقوام ضعیفه تک اقتصاد ایلد کبری مؤثرات ایچون پیشکاه هم واقفاننده تصادف ایدجکی قوای مقاومتک کلمسنی یقوب دورمدیکه اجرای فصل ایتک ، او حرکت ایچونده کندیمن مطلوب اولان عملی ایضا ایدیلیمک ممکن دکلدر . ایسته بوندن طولای تقلید اولان امت قویه ، تقلید ایدن امت ضعیفه دستقلبی اوزا هر ق اونک اجزای مرکبه سنی تحلیل ایدر ، عناصر موجودیتی کندی بدنه نخل ایتدیرر . حالبوکه او ایکی قومک مدار موجودیتری آرسنده مناسبت موجود اولور ایسه او زمان چلرنه مخالفت بولنمه جی جهته بوئرندن بری یعنی مقلد اولان کندی بقای حیانه هج برخطر کلکیزین او بوندن تقلید صورته ایستدیکنی آله یلیو . شمدی بزم احوالیزی بر اجتماعی واقف مدقق نظریه مدقق ایدن آدم شهسز کوره جیکرکه اجتماع ایلد باشلی مدار بقاسی اولان قوت ایلد شتون حیاتیه کندیلر نه تقلید ایتک ، طبعی اونلر کی اولمق ایستدیکیز ایتلر دن هج برینکی آرسنده بر صورته مناسبت ، مناسبت بو قدر ارتق بو سوزلردن اکلایسورکه اته تقلید ایلد نصیحت ایتک هج واقفانده بیون اکتی توبه ایتکمن بشقه برشی دکلدر . علم اجتماع نظرنه محققدرکه ایتلرک ترقی حقیقی ایچق کندیلرمن اولیلر . هله روابط حیاتیه اعتباره ام مرقیه ایلد آره لر نه مناسبت بولنازه بشقه بر طرز ترقی قلیاً تصور دکلدر . ایسته اون بخشی عصر دن ، یعنی آوروپا اوزب تمدنی ایلد اختلاف لرمن اعتباراً هج اولان آمریقا قیامتی کورمور میسکز ؟ عجا بو اقوای هج ایدن سبب ، کشف ترقیات مادیه کوندن کونہ ایلر کیتسکه بولان ام مقدمه ایلد مجاورت لرمن استفاده لر نه مانع اولان حالی بو قاره ده ذکر ایتدیکیز اسباب اجتماعیه دن بشقه نه اولیلور ؟ بوکون جاهیر متفکک

وہمازا (علم معرفۃ التسمیات والاسماء) (علم معرفۃ المصنوع والاختصاص) (علم معرفۃ الاہواز والاطباء) (علم معرفۃ جمالیات القرآن) (علم معرفۃ فوائد الآیات) (علم معرفۃ فروع السور) (علم معرفۃ خواص السور) (علم معرفۃ حقائق الآیات والصور) (علم معرفۃ الآیات المتشابہات) (علم معرفۃ العلوم المنسطفہ من القرآن) (علم معرفۃ امثال القرآن) (علم معرفۃ امثال القرآن) (علم معرفۃ بیہات القرآن) (علم معرفۃ من نزل فیہ القرآن) (علم معرفۃ فضائل القرآن) (علم معرفۃ مردات القرآن) (علم معرفۃ خواص القرآن) (علم معرفۃ تفسیر القرآن وتاویف)

محلول ، اہلبوخلدون بشفقہ جت نجات ملین اولان حضرت قرآنک کلام بشر الہ ہجج بر مناسبت اولیوب صرف کلام ربانی اولدینک قلباً سرینہ و منوحہ وصولہ خادم اولان علم ابجاز قرآنی بہ دائرہ حق بر جوق آلمک مفیدہ یاز مشہورہ کہ خطابی ، رمائی ، زمکنائی ، امام رازی ، ابن سرقاۃ ، قاضی ابو بکر باقلائی حضرتانک بو بابہ کی مؤلفات مخصوصہ ملری باشاہہ شواہد ابجاز فرقا بدین مدوہ در ایق بو ملک ارباب اختصاصی آثار مذکورہ ایچندن باطامہ قاضی ابوبکر باقلائی کی کتابی ترجمہ ابوبق حتی بوندہ اوکا مسامح ہجج بر اثر یاز نامش اولدینی بیان اظہر لدر .

واقعا اثر مذکورہ نظر ابدنلو اثرک حقیقہ ابداع آثارون مدوہ اولدینی تصدیقہ ترده ایچزلر .

حضرت قرآنک شعر و یاخود ہجج نوعندن اولدینی وکلام شعر الہ قطعاً مناسبتی بوندینی حقیقہ کی بیانات وایضاحات مدقائسی شعرائی جاہلیہ کی سرفرازی اولہرق طلم شعر عربیک تقدیم ادوار ووست اقدار اعتباریہ اکی بونک استادی عداوئان جناب امیری القیسک شہنامہ فصاحت و بلاغت اولان مطلقہ مشہورہ سی حقیقہ کی تنقیدات عجمتہ واقفانسی و تاہن جلیل فرمان قرآنی اولان حضرت رسالتنا بک خطبہ شریفہ زمین بما ایدوب علم اسلامہ یتشعش اولان بر جوق اکابر خطباتک مشہور خلیفہ لرہی درج الہ آئری انظار مقایسہ بہ عرض اعلیٰ حضرت باقلائی کی عم اعجازہ بک بلند بر اقدارہ مالک بر استاد جلیل اولدینی اثرات الملکہ در .

ایقق مشار الہ بو بابہ مقیاس لزوی نسبتہ واسع طوماش اولدیندن مطلبہ شدت ارتباطی در کار اولان بسنی مباحث مہمہ خارج از دائرہ صدقہ اظہر .

چونکہ حضرت قرآنک ہر در لو اقدار بشر نو فندہ اولان بلاغی اعتباریہ اعظم مہجرات نبویہ اولدینی ایچون بر قاج بحثہ احتیاجز طیبی اولدینی حالہ بوئر ابجاز باقلائیہ مندرج دکلدور .

زین الشاہدین زادہ :

ایر انفضل سیر محمد نسیم

بر ایکی سوز

مسلان قادیلرینک ارکمنن قاجسی غریبلر اولدین بری دہلرینہ طولاش ایکن سوک زمانلرہ بو عادت شرطلرکودہ خوشنہ کیتیمکہ باشلادی . بزم قادیلر بزمہ نسوان غریب کی اولسہ ، ارککلرہ بر

آرودہ باشاسہ ، اولردہ قاپاوب قالماسدہ صنابعہ سلوک ایندہ کی تخیلر بر جوق آہیزلر دن ایشیدیلر اولدی . کاظم اقدی خواجہ من بکن ہفتہ کی مقالہ لرندہ بوکی مطالبک مقبول اولدینی سولیدیلر .

وکیلہ مصرودہ عنی مسئلہ میدان مناقشہ جیتمش ، مستورینک علیہندہ ، لہندہ ، یازیلر یازلشدی .

مخالفینک اشدتلیسی قاسم امین بک ایدی . بو ذات (المرأة الجدیہ) (تخریر المرأة) نامندہ ایکی اثر نثر ایدی . باطبع آغیر مقابله لر کوردی . بز اوزمان فرید و جدینک - بوکون مصر جیت ملیسی رئیسیدر - مدافعتی کورمش ، حق ترجمہ آیتش ابدک ، بونسخہ دن اعتباراً نثرینہ باشلاہ جنز . کندیمزدنہ بر قاج سوز سونلک ایستردہ ، لکن تہجان اولہ جنمز ذات مسئلہ ی اطرائیلہ تدقیق ایچمشدر . اونک ایچون سوزی اہلنہ بر اقبی دہا مناسب کوردک .

مسلان قادی

مؤلفی : فرید دہری
جناب مؤلف واجبی ادا بوندہ غایت پارلاق بر دیباچہ الہ سوزہ باشلابور دیورکہ :

امت اسلامیہ کی تشکیل ابتدکی وجودک بر جزوی اولدینم ایچون بندہ قادین مشہلسی حقیقہ کی مطالباتمی بیلدیرمکہ کندمدہ برحق کوریورم . بو اوبہ بر مشلہ درکہ اطرائیلہ تدقیق ایدمک حقیقہ ظہریاب لولقی ، طائفہ نسوانک تہذیبی تأمین ایدمک اک طوغری بولی بولتی ایچون بوکون عجمان ترقی ہم دست وفاق اولمشلر آلہ بیلدیرکنہ چالیسیورلر . بناہ علیہ جدأ دہشتاک اولان شومثلہ اجتماعینی حازر اولدینی اہمیتہ متاسب اولدیلہ جلہ بر صورتہ تدقیقہ موققتی جناب حقدن نئی ایدرم ، ناکہ بو خصوصہ تقیب ایدمک ، یاخود کبرو طورلق ایستیلان طرز حرکتک ماہیتی قارئین کرامک نظرینہ لایقہ تبین ایسون .

واقعا مسئلہ کی بو بیلہ باشلی باشنہ بر کتاب یازمق کلفتہ دکری بوہ در ظنیہ بی سوزی اوزاتمش ، یاخود صددن اوزاتلاشش اولقلہ مؤاخذہ ایدنلر بولہ بیلور . لکن یقیناً بیلیرمک اکثریت بو مسئلہ کی کمال امانہ لیاقتی ، حق اصول سائرہ حیاتیہ منہ الرالندہ کی علاقہ دن ، ارتباط متیندن طولای بونک (مسئلہ المسائل) اطلاقنہ استحقاقی بیلدیرکی ایچون بو تشریحات دور درازہ حق و برہ جکلرندن بشقہ بحثی دہا بیلہ ایلرو کتورمہی ایستہ جکلردر . اوت ، خلقک بر قسعی قادین مسئلہ سنک بو درجہ اہمیتلی اولسقی اولدہ دہری استبعاد ایدوب طور سیورلر . حق (تخریر المرأة) مؤلفی مطالبات مخصوصہ سوردہ قاضدینی کوندن اعتباراً بونردہ « عجمک اقدی کی بی فکرلی کنجیلر بونک سرامداندن بولنن بونڈاک یشکہ اصاندہ بونسلدن زیادہ بحث و تحقیقہ شایان بر موضوع بوقی ایدی » ار ککلرک تہذیب اخلاصنہ ، اصلاحتہ ناہ مطالبانہ بولتی قادیلر ککندن انزم دکلی ایدی ، « دیکہ باشلادیلر .

ایله یکی ترقیات سایه‌سند. کوندن کونده‌اقلاشد یقی مدنیت حقیقیه به . کمال اجتماع بشری به بکانه بر تمثال اولد یغنی پراهنی ایله کوستردک . دها صکره ایسه شوزمانده تربیه بنات خصوصنده طوبدقلری بولی بزم ایچون تمقوب اتمک جائز اوله‌جق هیچ برملت موجود اولد یغنه اجتماعن اتمک تحقیقاندن اولوق اوزره بر جوق دلائل کتیدک . بونلرک مجموعندن ده برات متمدنه‌ده قادیئک نصل اولسی لازمکه جگنی چیقارمق ایسته‌دک . ایسته اوزمان تاریحک . طبیعتک شهادتیه مسلمان قادیجی پیش نظر مرده کمال نسوانه بر مثال ، همده برون نسوان عالمینک مقتداسی اولوق ایجاب ایدن بر مثال ، ترقی جنبه بر انوعوج اوله‌رق تجلی ایتدی . نصل که بر زمانلر از کلکری ده قنوده الرجال ایدی !

توفیق حدقن امید ایدره ز که کتایم مسلمان قادیئلرنک تهذیبی خصوصنده اساسی بردستور . تربیه بنات مسئله سنده اوبین ایچون قوتلی بر سائق اولسونده بنه لرینه ، مزاجلرینه موافقتی اکلادقلری علاجی قیولدن مصرایلرک هیچ بر زمان کری طور مایه جقلری طرزنده‌ک دعواصن بردلیل محسوس ایله تأیید ایتسون . مترجی :

محمد عاکف

مواعظ

مقرری : مناستری اسماعیل حق افندی حضرتلری
محرری : سیروزلی ح . اشرف ادیب

— درس ۴۶ مابعد —

امان یارسول الله ظالمه نصل نصرت ایدمه ؟

— [تأخذ نوق بیده] ظالمه‌ده یاردم اولور . اللریخی طوتارسک ، صیم صیقی باغلا رسک . ایسته اوکا خدمت در او . عالمه ظلم ایدن کندینه‌ده ظلم ایدر . نفس کندینک مظلومی در .

نصل که حدیث آخرده بیورلمش : [حدیثنا ابونیم حدیثنا ذکر یا قال سمعت عامراً یقول سمعت النعمان بن بشیر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم قال مثل القائم علی حدود الله والواقع فیها کمثل قوم استملوا علی سفینه فاصاب بعضهم اعلاها وبعضهم اسفلها فکان الذین فی اسفلها اذا استقوا من الماء مروا علی من فوقهم فقتلوا لو اننا خرقتنا فی نصبینا خرقتاً ولم یؤذ من فوقنا فان یترکوهن وما ارادوا هلکوا جیما وان اخذوا علی ایدیهم نجوا ونجوا جیما]

حدیث شریفده بیان اولونان سلسله اوزرینه روایت اولتیور . اصل حضرت پیغمبر افندمزدن ایشیدن نعمان بشیر حضرتلری دیورکه : برکون سلطان انبیا افندمن بیوردیلرکه : — سزه برشی سولیه جگه . ابی دیکله بنک . حالکزی اکلایه سکز . آخر زمانه طوغرو قالیسه کز اتباه حاصل ایدر سکز . اتمه نقل ایدک .

[مثل القائم علی حدود الله والواقع فیها]

اللهک حدودی کوزه نلروار . هر شینه برحد تعین ایتمش الله . حدود الهیه حق ، حقوق تقریق ایدن حدود الهیه وار . اولیه دگی ؟ هر شینک برحدی وار . اونی یکمه‌لی . نه افراط اینتر . نه تقریط . حدود الهیه‌دی کینلر ، حدود بیماهیدی کوز کینلر . حق حقوق طایمانلر بوقی . بونلری بکزه‌ته جگم .

بیم اتم ایکی قسدر . برشمی اللهک حدودی طایر .

بونلر نه‌یه بکزر بیلومسکز ؟ بر قوم ، بر جاعت ، بر جوق اهالی کیشلر بر اسکله به . واپوره بینه جکلر . بر کی طوتیشلر . کیده جکلر بر بره . لکن کی ایکی قانی . بالطبع هرکس کورکنده او طوروق ایستر . فقط بو عمن دکل . ایچیلرندن برینک تکلیفی اوزرینه قرعه چکلر . کینی یوقاریده بولننه ، کینی ده انپارده قائله مجبور اولور . ساحلین آجیلیرلر . لکن واپوره‌ده قرعه اولدیجی کی حواج بشریه لازم . ا دک لازم . صو لازم . بر طاقلری یوقاریدن قولایچه صو آلیرلر . فقط اشاغیده کلر یوقاری چیغنه مجبور اولور . صو آلیرکن ، صوی کپیرکنرکن بالطبع یوقاریده کیری راحتسز ایدر .

— اولیه یاغایلم . دیورلر ، بز حقسزلق ایدیوروز . بو آدمارک راحتنی بوزیوروز . واقعا مجبور ایدیسوروز ؛ لکن اونلری ازعاج ایدیوروز . طنائی بر صو اوله‌جق او . طونه کی . دجسه کی . ایچله جک بر صوده کی کیدیور .

— نه نه یاغایلم ؟

— بزده اشاغیدن بر دلیک آچارز . قولای قولای اورادن صو آلیرز . اونلریده ازعاج ایتمز .

— بک اعلا ! دیرلر .

قطط یوقاریده کیر بونی خبر آلیر . شیدی نه‌ایق لازم کلیر اونلره ؟ سکوت ایدر لرسه هبسی هلاک اوله‌جقلر . عقلی بو ؟ واپورک انپارندن بر دلیک دلیتیرسه نه اولور او واپور ؟ ایچنده کیم صاغ قالیر ؟

شیدی [وان اخذوا ..] اکر اللریخی طوتانلر ، اونلری کوز طبعیا باغلا رلرده : — بهی شاشقینلر ! دیرلر سه . سزده باطه جسکز . بزیه ده باطیره . جسکز . اورادن صو کلیرسه حلاز نه اولور ؟

بو یله قوللریخی کوز طبع باغلا رلر ، باشلرینه برده طوقات ایندیورر . لرسه اوبی یاپارلر ، قانی ؟ . .

البت ابی یاپارلر . چونکه اولیه یاغقه نجات بولورلر . ایسته بونک کی ملت اسلامیه اولسون ، ملل غیر مسلمه اولسون چله‌سنه ، اصل صراط مستقیم حضرت پیغمبر افندمن کورتمشدر . ظلمکارلقدن علی الاطلاق منع ایتمشدر .

— تبعه غیر مسلمیه ظلم ایدنلرک خصمی بیم .

بو حریت ، بو اخوت همزه شامل در . منفتیز مشترک . خور باقاملی ، دانما معاونت ایتملی که حرمت کورمسک .

[عسی الله ان یجعل بینکم و بین الذین عادیتم منهم موده والله قدیر والله غفور رحیم] عدالت ایدک ! مساوات اوزره حرکت ایدک ! که

تسمیرله بو ایکی علك اصول وقواعدنك بزم احوالزمه ، ام ساره نك احوالنه صورت تطبیقی تفریق ایتمک بزمین ایشه باشلابورلر . بوندن طولایدرکه مدینت غربیه اجتماع یونندن بری چیقوبده وجود قومینلرینه عارض اولان بر علك مداوائی لزومی ایلرویه سوردرک رفع صوت ایدله جک اولسه بزم اجتماع یوزمده دامن درمیان اولیورلر . فیلسوفک صداسی وطنک آفاقده طین انداک ایتمک قالدیشورلر ، همده مضرابی تام اونک باصدیقی برده اوریورلر . حتی ، شکاسته دهاییله ایرو کیدمیورلر . کویا که غربیلر ایله یکوچود اعتراف کی اولردن بر عضو اشکایه مجبور اولمجه بزم عضولر سزده اوکا تبعاً مرضک جا کبی اویقوسزلق کبی اصرافنی اظهاره یلتمه یورلر . کذک اونلرک فیلسوفلری نظریات فلسفیلرندن بضینسک تبدیلی لزومندن بحث ایدله جک اولسه بزم فیلسوفزده چیقور . صانکه اونلرک نظریاتیله بزمکلی عین قابله افراغ اولمش ایش کبی ، اونه ککک مطالبی بزه حرفیاً قبول ایندیرمکه چاییشور !

ایشته امتک ترقیسه عاند اولوق اوزره درمیان ایندیلن نصایحک ، یازیلان یازیلرک هدز اولوب کیتی ، حصوله کتیرمی ایجاب ایندن تأثیرک اونده برنی ایضا ایدمامسی بو سیدین ایرو کلیرور . بو حالی ، بو اثر حرمانی کورنلردن بضیلری ایشه آرتق مصریلر میت حالته کلدکیرینه ، هیچ برشی ایله تمسس اولدقیرینه ، بوندن بویله کندیلرینه هیچ برعلاجک کار ایتمه چکنه ذاهب اولیورلر . بکا قاورسه حقیقت بو مرکزده دکدر . زیرا قبول علاج خصوصنده امتلر اقرادک عینیدر ، فصل که بر فرده مزاجی ، بنهسی ، سنی نظر اعتباره آلتیدر و بریلان علاج حسن تأثیر حاصل ایتمز ؛ حتی چوق دفعه لر مکوس نتایج حصوله بادی اولورسه بر امته دخی اوانک قابلیتته ، وجودی استیلا ایند خسته نلک طبیته مطابق اولیمان وصایانک ، فصاح اجتماعیه نك دخی اوله بجه تأثیری اوله من .

بزم بونک مستقیملی اصلاح وتأمین خصوصنده بونک بر تأثیری حائر اولان غایت مهم بر مسئله قارشینده بولنیورز که اوده مسلمان قادیلر نك حال عصره موافق طرزده تربیه وتهدیندن عبارتدر . لکن بومقصده وصول ایچون هانکی طریق اخذ ایلمدر ؟ ایچمزدن بضیی بوغیانته وارمق ایچون سلوک ایدیله جک بول هر خصوصده قادیلر نك مدینت ماده دن مستفید بولان نسوان غربک اثرینه اقتفا ایتملرندن عبارتدر . دیدرک شرقیله بوفکری قبول ایندیرمکه اوغرا . شیور . لکن قادیلرک تربیه سی ایچون وسائط تحریسنده بولان آدمک اول امرده شوق دوشوغه سی ایجاب ایدرکه حیا بر کون اولورده مسلمان قادینک بو حاله کله طبیی قابل اوله یلورمی ؛ یاخود بو حالک بر مستقبل قریبه محیط امکانه کیره بیه چکنه دلالت ایدر بر اشرات وارمیدر ؛ ایشه ایچمزدن بری بر طرفدن بوجهی تأمل ایدر ، دیگر طرفدن دخی نظرنک احاطه ایدیه سیلیدیکی حوادث مهینته ای استقرا ایلر ایشه بو طریق ایله مقصده وصولک عمال اولدیفنی عیناً کوربر . زیرا جسم امتک بودوایه قارش اظهار ایلدیکی کراهتی ، عصیان

کورنجه آن بر تأمل ایله اکلارکه اوجود بودوای قبوله اصلا مساعد دکلیش . بوکراهت وعصیان ایشه علاجک مزاج صریضه قطعاً مطابق کلین ، و بشقه بر مزاج اکتساب ایتمدکجه مطابقته امکان بولمیان بر طاقم مواددن مرکب اولدیفنه حتی بر دلیدن بشقه برشی دکدر . بک اعلا مادام که ساحه طبابت بویله مداوائی بر علاجه حصر ایدله جک قدر طار دکدر ، محضا خصوصی برعلاجی و برمک ایچون خسته نك مزاجنی تبدیله قالدشمقدن طیب ایچون نه فائده مأمول اوله یلور ؟ خصوصیه خسته نك و بریلان علاجه قارشو کوسرتدیکی کراهته برده اونک مفید اولدیفنی ، بالهکس اجزای وجودنی تار مار ایدله جکی حس ایش اولسنی ده علاوه ایدر ایشه کز ارتق طیب فصل اولورده حالا خسته نك اوعلاجی ایچمسنه ، لوازمندن بولان پرهیز وسائر تدابیره اتباع ایتمسنه منتظر اوله یلور ؛ برده بونلرک هپسندن فضله اوله رق خسته کندن اول اوعلاجی ایچونک اینلرکی ایشیدر ، و بر دکلری علاجه مأموللری خلاقه اوله رق آهنک ابدانی تغییر ایتمندن طولای اطبانک حیرت لری رأی المین کوربر ایشه ارتق بیچاره نك اوعلاجدن نه درجه لرده صدق صیر یلق ایجاب ایدر ؟

بونلر غایت مهم بر طاقم ملاحظاتیدرکه علوم اجتماعیه ایله مشغول اولانلر ایچون بوجهله غفلت جائز اوله مدینی کبی اومقوله ناصحیرک وصایاسیله عمل ایتمدن ابا ایندکلرندن طولای مصریلری عدم حس ایله ، فقدان حیات ایله محکوم ایتمکده جواز یوقدر . اوله یا ، مادامکه اویصیترلی تلقین ایندن ذواتدن قسم اعظم نك امته ، مزاجنه ، بنهسنه موافق اولیمان برعلاجی و برمک ایستکلری بزم ایچون تحقق ایتمشدر ، ارتق مصریلرک بونلری قبولدن امتناع ایلری دیدکلری کبی حسدن ، حیاندن عرومیتلرینه دکل ، بالهکس کندیلرینه حیات سا بقدرلندن بر قبیه بولنرک اولتری بویله بر طاقم مجربلرک هوساتنه هدف اولقدن منع ایندیکنه دلیل عد اولنق البت ده طوغر ایدر .

ایشته بزم بو جهتلری ملاحظه ایندیگمزدن ، همده قیزلرکی قادیلنه موافق بر صورته تربیه ایتمک مقصدیه تعقیب ایدیله جک الک طوغری ، الک خیری طریقک هانکیسی اولدیفنی بیلک ایچون امتک اظهار ایلدیکی عطش واشتیاتی کوردیکمزدن بوکتابمزه (قادین) ک ماهیتی ، وظیفه سی ، مواهب فطریه سی ، جنسی ایچون مقدر اولان کاله وارده بیلسنک بولی نمن عبارت اولدیفنی بیلدیرمکی . فقط مطالعاتک کانه سنده علمای عصرک اجامیله مؤید اولان مقررات علوم صحیه بی مدار استناد اخذ ایتمه بی موافق کوردک . کذک مستوریت قادین ایچون ضروری لزوم اوله رق ، شو قدر وارکه بوضورت اوکا اولان امتیسنلرکدن دکل بالهکس تاریخک شهادتندن ، حادثات اجتماعیه عالمک دلالتندن اکلاشیله جکی وجهله اونک حریت واستقلالنک ضامن وحیدی بولند یندن ایروکلدیکی عوم ناس نظرندن براجتماعی واقفک تحلیل مدقانه سیله اثبات ایلدک . بونلردن بشقه بومقررات علیه نك بولنه طورمق ، منای مدینت اسلامیه به طوغری دنونک ایستین شیانک کاهه سی دفع ایندکدنصکره بومدنیک بشرک علی الدوام احراز

حکمت حقوق اسلامی

مقرری : مجلس معارف رئیس جیدر اندی مرحوم
محرری : سلتیک کتبخ حقوق نفلرندن عادل بك

— مابعد —

آدم علیه السلامدن بری نلاحق ایدن افراد بشرك انواع افضالی حد و حصره کلز درجده چوق در . واقعا بو عاٹک بقاسی محدوددر . دنیاک فناسیله افعال بشرده متقی اوله جق . اما دنیا باقی قالدغه افعال بشرده برقرار بولنه جقدر . هر فعل بشر ایچون بشقه بشقه حکم تبیین وتصریحی ایسه متصر اولور . بناء علیه بعض حکمکونک دلیلرندن یعنی حکمی مخصوص ومصدق اولان فطرنک مستند اولدینی ادا لادن وقت حاجتده احکام چیقاروب مناسب اولانلرینی او حکمه قیاس ایتک ایچون برطاقم قانونلر ، قاعدلر ، قضیلر وضع ایندیلرکه بوقضیلرک موضوعی افعال مکلفین ، محمولده احکام شرعیدر : فرض ، وجوب ، ندب ، حرمت ، کراهت کبی .

مثلا : نماز افعال بشریه دن در . نماز واجبدر . حج واجبدر . . . دیدیلر ، بویله برطاقم قضیلر وجوده کلدی . شیدی بوقضیلره تعلق ایدن حاصل غله (فقه) دیدیلر . صکره بو ادا لادنک واحکامک تفصیلاتنه نظر ایندیلر . بو ادا لده واحکام اوزرینه استدلالک کیفیتنه تأمل بووبانده اعمال فکر ایدرک بو ادا لده واحکامک محتاج الیهی اولان تمایزده اطر ایندیلر . مثلا بر دلیل عامی در ، خاصی در ؟ — دها بر جوق اقباسی وار — بوجهت لری تدقیق ایدرک نتیجه تمایزلرنده برطاقمدها قضیلر وجوده کنیردیلرکه بونلرده بعضی مهمات علاوه سی صورتیله ضبط وتدویندن حاصل اولان هیئت مجوعهده [اصول فقه] تسمیه ایندیلر . ایشته [علم اصول فقه] بویله تأسس ایندی ، تصریفدهک [علم اصول فقه ...] تمیزینک مستلزم اولدینی ایضا حائنه بوراده یتدی .

تصرفه جماً [فرعیه] قیدیه علاوه اولور . که بونکله احکام اصلیه واعتمادیه خارج قایلر . مثلا : حاجاج ، حقدره ترکیب ، واقعا بر حکم شرعی ایسه ده ، احکام فرعیه وعلیهده داخل اولوب احکام اصلیه دن در . کذاک « بحث حقدره » دیدیکمزده ، بوده بر حکم افاده ایدر ورسده . بو حکمده احکام اعتقادیه دن در . دیکک که تصرفیهکی احکامدن مقصود ، احکام شرعیه علیه در که بونلرده ادا لادن استنباط اولور .

ادله دلالت جعی در . صحیح نظره بر مطلوب خبری به توسل ممکن اولان شیئه دلیل درلر .

صحیح نظره بر فکر تام دیک در . بوقسه (کورمک) دیکک دکل در . یعنی ذهنی اویاندهرق محاسبه و ملاحظه ایله وقوع اولان تدقیق نتیجه مننده مقصد و صول خصوصنه صحیح نظر دینور .

مثلا عالم وجود صانک دلیل در . زیرا شویرتیبات ایتقه ونسقات رشقیه تدقیق ایدر ، بو بایده اعمال نظر ایدرکده صانع عاٹک وجودونه واصل اولوروز .

کذا (عالم حادث) جهسی بر دعوا در . بونک دلیل ده عاٹک تئیری در . هر اختیار ایسه حادثدر . بناء علیه عالم حادثدر . شوا یکی مقدمه دلیل در ؛ بو دلیل بر فکر صحیح ایله باقار سق مطلوب ده ثابت اولور ، که اوده عاٹک حادث اولمی در .

احکام شرعیه دهده حال بو مرکزده در : ادا لده شرعیه حقدره دخی اعمال فکر ونظر ایدرک ، بونلری محاسبه و ملاحظه ایله تدقیق ایله حکم اولور سق شهسز بر مطلوبه توسل اولور . مثلا : (نماز قیام) ده بزه بر امر و ایز . ایشته بو امر ، نمازک فرضیته دلیل در . بو بایدهکی نظم جلیک احوال و عوارضی تدقیق بزنی بر مطلوب خبری به ایصال ایدر که اوده حکم فرضیق در .

[تفصیل مستندن] زیرا بورادهکی ادا لده نه مقصد ، ادا لده تفصیل در ، ادا لده اجالیه دکلدر .

ادله تفصیلیه دیکک ، ادا لده مینه و مشخصه دیککدر . مثلا : « ایتویا الصلاة » امر نندن ، معنی و مشخص اولان بو دلیلدن وجوب صلاویه بو حکم شرعی فرعیق استخراج ایدوروز . ایشته بویله بر دلیلدن اویله بر حکم شرعی فرعیق استخراج کنده بویله توسل اولان قاعده لری بیلدیرن علمده (اصول فقه) دیوروز .

[استنباط] دلیلورده (استخراج) دلیلوروز . چونکه اصل استنباط ، قویون صو چیقارنه درلر . احکام شرعیهکی ادا لده مستندن چیقار سق ایچونده تمیق آرا وانکار لازم اولوب بونک قولای برشی اولدی شنه ده استخراج بزینه استنباط قولانلی بر اشارت در .

[شرعیق] قیدیه ده احکام حسیه و عقلیه خارج قانور . مثلا « علم حادثدر » جهسی بر حکم ایسه ده . اصوله متدائر اولوب ، احکام عقلیه دن در . کذاک « آتش عرق در » ترکیبه بر حکم حسی در ؛ لکن نماز فرض دره ، « قتل حرامدر » سوز لری احکام شرعیه دن در . یعنی شرعهده نصب واقعه اولنش ، شرع بر قندن مأخوذ بولنش حکمکدر .

و شغل مرکز سز، دشمنك ایدر لکن دوست اولور . الله غفور رحیم در .
 بوندن بوله ساوانه جل ایدر سه کزنون علیه کزده بولونانلر دوستکرا اولور .
 [عادتم] دقت ایدرورمیسنگ .۰۰ (سزده دشمنك ایدك .
 حقونقرنی ابطال ایدك . وینقرنی تحقیر ایدك) دغبور . سن ده دشمنك ایدر سهك
 دشمنك کورورسك . بونی ازاله ایدر جك عدالت دره . ده اابی دكلی
 انسانجه یاشماق ؟ . بچارنك سربست . مصاملهك سربست . نزهیه
 کیدر سهك حرمت کورورسك . دناغل و غشله یاشماق یاشماق میدر ؟ .
 صوگرا نه بیورور . [لا ینبک الله عن الدین لم یقاتونکم فی الدین
 ولم یخرجوکم من ديارکم ان یجروا] اه عظیم الشان . جناب رب
 العالمین . ای . وینلر . سزی خی ایتمز . [صاقین یأفایک] دیمز .
 نه من ؟ بونلر دینکرا ایچون هجوم ایچور .

دبی محو ایچون عیاره ایدر سه او وقت مقابله ایدر سهك .
 او باشقه . [یا ایها الی جاهد الکفار و المناقین و اغاظ علیهم ...]
 دینکی محو کایر سه او وقت حرمت اولماز .

لکن بۇراده [لم یقاتونکم فی الدین] بو آدملر سرکهکله دین قاوناسی
 ایچورلر . [ولم یخرجوکم من ديارکم] سزی وطنکزدن ده چیقارما بورلر .
 یعنی نه دنیا کزه . نه دینکزه تعرض ایدرورلر .

بر قوم که بودی اولسون . خریستان اولسون . مجوسی اولسون .
 یسربست اولسون . و لوتیطی اولسون . مادام که دینکزه تعرض ایچورور .
 دنیا کزه تعرض ایچورور . ظن ایتمه که اونلر عدالتله معامله دن الله منع ایدر .
 [ان تبروا و تقسطوا الیهم] هر که بر مصامله ایدك . عدالتله
 اجرای حکم ایدك . مادام که :

— قدراش کی باهلم . دیورور . ال بر لیکله چالیشلم . دیورور ...
 بوله کیمسه لره مشفقانه مصامله ایدك . خسته سنی زیارنه کیت .
 جنازه مندنه بولون ! یا لکنز ایسته آینه اشتراک ایتمه ! بالذات رسول الله
 کیمسه . خسته لرنی زیارت ایدر . جنازه لر نه بولنوردری .

جوار مسجدده بر بودی واردری . جناب رسولک خدمتده
 بولنوردری . آخرنی تشریح لر نه یقین بر زمانه تصادف ایتدی .

— کل . دیدی . بر که سوله . بزدن اولهك . . . استعداد
 کوردی . اخلاق سولکه درجه کوزل ایدی . جو جق بایشنه یاقدی :
 — بانسهك آدیدی . بگانه تکلیف ایدر . . . نه جواب بوردی بیلمیسکمز ؟
 — ابو القاسم اطاعت ایت . مادام خدمتده بولونمک . قول ایت . حرمتک وار .

اونک اوزرینه شهادت کیتدی . ایسته حسن معامله دیمزده
 بر علویت قانز ایدرور . الله جله سزی نام غفلتنن ابقانل ایله ! . . . حرمتی
 دایم . جیمسزنی پایداری ایله ! . . . پادشاه سزی حسن نیتده ثابت و برقرار
 ایله . قانن اساسی علیه نه بولونانلری مقهور ایله ! . . . آمین ! . . .

ایسته مشاوره بی فرمان بیورور الله . ابو السعدک دیدیکی کی
 اوج نکتده وار بوراده . اوله دیوردری حضرت پیشبر افندمنر :
 — و اما دین ایشتی بن ده اابی بیلیرم . فقط دنیا ایشلرنی شهسز
 سز بندن ده زاید بیلیرکمز .

فی الحقیقه بوله در . چونکه شمیر لک ذهلری دناغلویله میال در . دنیا
 أمورینه او قدر و قوتلری اولماسی طبیعی کورولور . اونلر دایما مطالبه
 مشغول . اونک ایچون : — دنیا ایشتی بندن ده اعلا طایر سکر ! . .
 بیورور . آرای اشدن استیضاح کیفیت ایدردری . صوگرا کلنلر ده

بر اقدی . آیت کریمه کنده سینه اسرا اولونور . فقط اصل امر . بزدر . زید
 وزینب قصه سی کی . او غلظتک مطلقه سنی آلدی . ایباک اول بو او غلظت مسئله سنی
 بوله فلا قالد بردی . او . بوله یا عاصه دیدی . امت بونی یا به بیلمیدی ؟
 صوگرا [فاذا عرفت فوکل علی الله . ان الله یحب المتوکلین] مشورته .
 مذاکره ایله حقیقت میدانه چقدقدن صوگرا . . . قرار ویردک یا ؟ . . .
 دونوب . طولاشوب سکا کله جک . (مجلس مبعوثان) بو آیشدن
 آلتشدر . دایم جائزه نهیه قرار ویرلر سه سکا کله جک . اجراسی
 سکا نایم . مبعوثان قراری ویرمش . سکا کلدی . سزده موافق کوردک .
 عزم ایشدک اجراهیه . عزم ایدنجه او وقت الله توکل ایت . بوقسه
 نه مبعوثلر . نه مذاکره . . . هیچ بری بوق . اوله توکله (سناقت) دینبر .
 هر شیئی حاضرلا . هر سببه توسل ایت . صوگرا کنده سینه مغرور
 اوله . الله دنا ایت . بر مانینه تصادف ایچسون ایشک . [ان الله یحب
 المتوکلین] الله دنا متوکل قولری سور .

توکل بهضری اعتراض ایدر : — اسلامک عدم ترقیبی اوندن دره . دیورلر .
 توکل . قضاء . قدر . . . تذل . تذل او طولر مشلر . بولنردن نه خیر او مولورده .
 توکلک حقیقتی اکلامیلر . جاهلانله اعتراض ایدرلر . ایسته
 بو آیشدن آکلاشیلر خطایری :

— مشورت ایت . آکلا . دیکله . تحقیق ایت . اجراهیه قالدیش .
 سکراده توکل ایت .

باشدن توکل دکل . اسبابی حاضرلا قدن سکررا توکل ایت . کنده سینه
 مغرور اوله . عجزنی بیل . الله قارشی توکل له اکتفا ایله ! . . .
 قولره قارشی توکل مسکندر . . . سکا بکا قارشی عجزنی اعتراف
 ایله مدد او مار سهك . . . بونلر . ذلت دره . بتون اسبابی حاضرلا . بتون
 ایشلرنی طاسارلا . اجراهیه قالدیش . او وقت توکل ایت .

اعرابینک بری کلدی مسجد سعادته : — یا رسول الله . دیدی .
 متوکل اوله برق دوهی بر اقدیم بی ؟

— خایر . دیدی جناب پیغمبر . پشین باغلا . هم ایجه باغلا که
 سوکوب قاچسون . بونکله ده همان (سلامت بولدم) دیمه . وظیفه کی یاپ .
 صوگرا الله متوکل اول . سن الدین کلنی یاپ . باشنه بر بولار قوی . محکم بر
 طرفه باغلا . صوگرا بر ظالم کلوب دوهی آسیر ماسون دینه الله توکل ایت .
 ایسته حقیقت توکل بوندن آکلاشیلر . [و مشاورهم فی الامر فاذا

عزمت فوکل علی الله] عازم اوله قدن سکررا . قطعی قرار ویردکن
 صوگرا توکل ایت . اکینی اگدک . بیچرک . دمت یاندک . بتون بواسیابی
 بحق ایفا ایدک . صوگره توکل لازم . بوقسه اگه دن توکل ایدر سهك
 قائم سزدر . توکله بندای عجز . کنده سینه اکیلسون . بتسون .
 کنده سینه خرمن اولسون . درسهك اجسک . توکل او دکل .
 توکل : آقت کلسون . ترلاده ایکن طولو یاغسون . آنباره کیردکن

صوگرا یاغسون . . . بونلر اولور . هر درلو اسبابی حاضر نه دن خالی
 قالدیه جسک . صوگرا تقویض اسرا ایدر سهك . الله اعتماد ایدر سهك .
 [و کفی بالله وکیلا] الله کافی . [ان الله یحب المتوکلین] هر کم متوکل
 اولور . کنده سینه تدبیرنه مغرور اولماز . نائل اولدیننی نعمته شیارماز . . .

اونلر مظهر مساوت الهیه اولور . اوله انسانلر پایداری اولور . اصل
 متوکلین بودر ایسته . بوقدرله اکتفا ایدلم . . . ۴۶ نمی درسک سوک

در سادانه یک پوسه خانه را شوشیده
و آرد و قهوه در

مُشْتَبِقَاتُ صِرَاطِ الْقَدِيمِ

مجله علمی
تاسیس در سال ۱۳۲۶
محل انتشار: تهران
شماره ۱۱

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفتاد رساله در

مؤسسی: ابوالمعالی زین العابدین - ج. شرقی قم

در سادانه نخستی ۵۰ پارچه

تاریخ تأسیس:
۱۱ تیر ۳۲۸

مستند	۶۰
و لایحه	۹۰
مجان اجیبه	۱۰۰
سایه هوابلی	۳۰
مکان اجیبه	۱۰۰

در سادانه دهمه در کوشیده و آرد و قهوه در

عدد: ۸

۳۶۶ شماره ۲۱ پنجشنبه ۱۱ بهمن ۱۳۲۶

و جی ت

تفسیر شریف

بسم الله الرحمن الرحيم

بسمه شریفه سور قرآنیه تک هر برندن آری آری جزء اولسه بطن احادیث شریفه استناداً ضمای شافیه ذاب اولشدر . مالکله ایسه رأساً قرآنیی انکاره قرار و برمشلدر . ائمه حنفیه من قدندنه آیت قدمدر . یعنی قرآن کریمه داخل اولسبه برابر هیچ بر سورهدن جزء اولیوب آیت مستقلمدر . تبرکاً و برای فصل سورهلر اوله یازلشدر . زیرا مصاحف قدیمه قرآن اولیان القاطنلر تجرید خصوصنه اعنای نام وار ایدی . بونکله برابر آتوک جهسنده بسمه عین خط اهل یازلش بولنیوردی . ایسنه وجهتی ملاحظه قرآنیی باینده اشتباهه میان وبرمیور . لکن هر سورهدن جزء اوله برق محافق تعدیده متعدد اولسنه دلالت ایدجک بر دلیل قطعی بو قدر . شافیه تک تمسک ایتکده اولدقیری احادیث ایسه قطع وضین ائمه ایدجک سرایه حائر قوت دکلدرد . سندلرنده علی الاکثر ضف واردر . مع هنا احادیث مذکوره پسنده بسمه تک آیت نام و یا جزء آیت اولسنی تمین باینده قمارضده واردر . ضمنن خالی اولیمان بوظایق دلائله استناد اهل قرآن کریمه منی بولیمان بولم بر تکرره قائل اولنق خلاف ظاهردر . بناه علی تک امام اعظم رجفاته حضرتترنیک اکابر تلامذمن امام محمد بن الحسن الشیبانی حضرتترنیه و جزییت مسلمی عرض اولدنیی زمان شار ایه (مابین الهدین کلام الله) دیمک یا کز بسمه تک قرآنیی التزام اهل جواب و برمشلدر . امام محمد رجفاته کیمه عزو و اسناد ایتیمک ابراد الهیکو و جواب امام اعظم حضرتترنیک رأی و اجتهادین مطابق اولوی لازمه کایم . زیرا

مشاریله اصول خمسنده التزام ایتدکاری مسلکری بون کف ایدر . بر مسئله تک جوان امام اعظم حضرتترنیک قول اولدنیی سورنه یا کندنیک محمول رأی و ایام ابوسف حضرتترنیک قول اولدنیی تصریح ایدر و علی الاطلاق و بر دیک جوانلر امام اعظم حضرتترنیک قول اولنق اوزره تنقی اولتور .

(تقریر)

بسمه شریفه تک باه جاره (قرأ) فعل مضرفه متعلق اولوب تقدیر کلام (بسمه اقرأ) سکنمدر . چونکه بسمه قرأت فتنه مبدا قندشدر . افعال سائرهدن اول تلفظ اولنن بسمهلر دخی بونوال اوزره مبدا قندقیری نظره دل اولان صحیح افعال ربط اولتورلر . مثلا قبل الاکل بسم الله دینلرکنه «آکل» شرب زماننده «اشربه» تقدیر اولتور .

بعض علما علی الاطلاق «بسمه» تقدیر ایدرلر . فقط قول اولدراجمدر . متفق حمولمن مؤخر اعتبار ایسنی بلاغه انیسدر . زیرا اسم صحابنیک شروع ایدیلان هر ضفه ذاتاً مقدم بولنیی ذکرده دخی تقدم اولغنیی اقضا ایدجکی کی اسماء اصنام اهل تریک زعمنده بولنن متشکرلری . د ایچون ملاحظه ایسنی لابد اولان اختصاصی دخی تقدم حمول اهل مستند بولور .

بسمه شریفه تک باه جاره قولدر اجمعه کوره استاده ایچون اولننه اسم آیه تک فعل مهممه آت منزهه تنزیل اولدنیی مشردر . چونکه فعل شریفه بوظایق آله توق ایتدیک کی هر ضل شروع و مهمنده شروعاً کالی و متدیه اولدیلسی بسمه شریفه اهل مصدر ضمه توق ایدر . فعل که «کل» امر ذیال لم بیایدیه بسم الله فهو «حذت شریفی بوکا دهمر .

شوحالده امراض ذایبه نادر؟ نه دیکدر؟ نه به مقابلہد؟ بوتری
یلمکنکمز لازم کلیر .

امراض (مرض) ک جیدر . لغت عرض . برشینه لاحق اولان
برحل وصف دن عبارت در . لکن اصطلاح علومده عرض . برشدن
خارج اولان و قسط او شینه محمول اولان شینه دیرلر . بوراده ذایبه
قیدیده امراض خربیدن احتراز ایچوندر . زبراهج بر علمه امراض
غیرہ وغیرہ موضوع بحث اوله مازہ . دها کوزل تعریف اتمک ایچون
دیرزک : برشینک ذاتی یعنی فیماہتی حسیبہ (۱) و یا ذات و ماہیتدن
برجز ماسوی سیبہ (۲) و یا خود و محققده کنبدنہ مساوی (۴) براسر جهتہ او شینه
و یا خود وجود و محققده کنبدنہ مساوی (۴) براسر جهتہ او شینه
لاحق اولان احوال او شینک امراض ذایبه دیر .

شوحالده امراض ذایبه ایچون درت قسم حاصل اولور : [۱] انسانہ
تکلم . امراض ذایبه دندر . زیرا انسانہ تکلم ماہیت انسانی
تشکیل و ترکیب ایلیان حیوانیت و ناطقیت سیبہ عارض اولندر .
تصیر دیکرہ تکلمده شوایکی جزؤدن هر برینک دخل و تأثیری وارد .
دیکک تکلم انسانہ ذات و ماہیت اولان حیوانیت و ناطقیت طولانی
مرض اولدیندن امراض ذایبه دندر .

[۲] انسانک امور خربیدی ادراک اتمقی امراض ذایبه دندر .
قسط امور خربیدی ادراک انسان ماہیتدن بر جزؤ اولان
(حیوانیت) سیبہ دکل . بلکہ (ناطقیت) جزؤ مساویسی حسیبہ
انسانہ عارض و لاحق اولندر .

[۳] ضلکده انسانک عوارض ذایبه دندر . لکن ضلک
انسانہ لائق . ماہیتی تشکیل ایدن (حیوان) و (ناطق) جزؤ
مساویتری و سیبہ ای اولوب بلکہ انسانک صدقده خارج مساویسی
اولان تعجب آری اولهرق عارض اولندر . واقصا تعجب ماہیت
انسانیه داخل دکلمر . قسط خارجاً (حیوان تعجب) مفهوی
انسان اوزرینہ و (انسان) مفهوی حیوان تعجب اوزرینہ صادقده
دیکک کہ (تعجب) ماہیت انسانیه دن خارج ایسده صدقده اوک
ساویدر . یعنی انسان تحقق ایدن برده تعجب و تعجب تحقق ایدن
برده اتان تحقق ایندر . بوتلر مفهومده یکدیگرینہ د اویدر .

[۴] لون جسمک امراض ذایبه دندر . شولہک لونک جمہ
لوق صدقده جمہ بیان و قسط وجودده کنبدنہ مساوی اولان
سطح سیبهدر فی الحقیقہ لون . اولا سطحک وصفی و سطحده حجت
وصفی اولتی جهتہ لون طوغربدن طوغری بہ جمہ عارض اولوب
بلکہ سطح واسطه بہ عارض اولور . سطح ایہ جمہ ایہ یکدیگرہ

ماہیدی وار

مطلبہ طاهرہ

ابوالعلا

[قاعده] لفظک طرفنہ کلغہ : جزئیاتی اوزرینہ منطبق اولان
حکم قطعی قاعده ایدر نتیجہ سنہ واصل اولور . ذاتا قاعده انسانی
استنباط و استخراج احکامہ موصل اولوب بوتری قاعده لر ایسہ علم اصول
ققدهده مذکوردر .

اصول فقہک موضوعی : بر ملک دیکر علومدن قاری موضوعیبلہ .
اصول فقہک موضوعی ایسہ اولدر . لفظ ایکنز اوله مجرہ دکل .
بلکہ احکامی اثبات حیثیتدن اولدر .

اصول فقہک موضوعی ایکنز اولدر ؟ بوقسہ اوله واحکا .
مرد : بوقسہ اوله . احکامی مثبت اولتی اختیارہ اولدر ؟ بوتلرہ
اختلاف ایدنی . ملاخسرو کورہ موضوع علم . ہم اوله ہم احکامدر .
چونکہ اصول فقہده احکامدنہ بحث اولنور . قسط متأخرین سوبلہ .
یکمز موضوعی ترجیح ایچلندر . ذاتا اصولک احکامدن بحث اولسی .
موضوعک ایکنز اوله اولسنہ منافی دکلدر . مجرہ اولدر . دیوروز .
موضوع علم . دایلدرد . اما احکام شرعیہ . مثبت اولان اولدر .

هر ملک موضوعی . اولدرہ کنبدنک امراض ذایبه دندر بحث
اولان جیدر . یعنی هر ملک موضوعی اولدرہ هانکی شینک امراض
ذایبه دندر بحث اولنورده اول ملک موضوعی اولدر . شوحالده اصول
فقہک موضوعی اولدر . دیکمز وقت بو علمده نفس اولدن بحث
ایچلوب . بلکہ اوله تک امراض ذایبه دندر . احوال عارضه دندر
بحث اوله جق دیکدر . چونکہ نفس اوله بوراده مسلم التیوت عد
اولنور . اولمن بشقہ بر علمده بحث اولندر . مثلاً اوله ارسندن اولان
کتاب بر مجرہده و مسلم التیوت در .

قرآن صدقده علم کلامده . علم آلامده بر جوق مباحث وار . قسط
بوراده ذات قرآن بحث ایچلوب . آتیق اوکا عارض اولان برطاقم
احوالدن بحث اوله حقدر . نتکیم علم محسوک موضوعی کلہ ایہ کلام
اولدر فی حلقہ . اصل کلہ و کلامدن بحث اولنوب . بلکہ کلہ و کلامہ
مرض اولان تبدلات و تیرانمن . اولنرک احوالدن بحث اولنقدردر .
کفا کلمہ علومده بردهدر . مثلاً علم حسابک موضوعی عدددر . قسط
علم حسابده ذات عدددن بحث اولنر . بلکہ اعدادہ مرض اولان
برطاقم احوال و تبدلات و تیرانمن بحث ایچلبدر . علم حساب کورہ ذات
عدد مسلم التیوت عد اولنور . خلاصہ : علم اصول فقہک موضوعی
احکامی اثبات حیثیتدن اولدر . مثلاً [تقوی الصلوة] و جواب صلاک
دلیلدر . قسط فقہک موضوعی . بودیک ذاتی دکلدر . بلکہ احکام
شرعی دن مثبت اولتی حیثیتہ [تقوی الصلوة] بر دلیلدر . اوله برطاقم
تکات حریفہ و نحوہ و بدیعی و سائرین بلکہ حدسہ نکتہ و قاعده لر فی
جمہ ایچلبدر . قسط علم اصول فقہک موضوعی . بو اختیار ایہ اوله دکل .
احکام شرعی دن مثبت اولتی حیثیتدن اولدر .

کما نفس اوله ندرہ بحث اولتیہ جق . اوزرجه مسلم التیوتدر . بلکہ
اوله تک امراض ذایبه دندر . احوال عارضه دندر بحث ایچلبدر .

در رساله‌ها، یکی پوست خانه کارشونده
داوود مشهور رساله

مجله ارابه:

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ

۱۳۲۶

استاد:
سنگینه، مولف آثار جدید السنتی قول اولیور
درج اچیلین آثار اولیه اولیور

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته‌ای رساله‌در

مؤسسه‌ری: ابوالملا زین‌العابدین - ج. اشری ارباب

در رساله‌ده نسخه‌سی ۵۰ پارمدر

قیه‌من طرا بود ایله کوردرجه سنی
۲۰ هوش فله اله.

تاریخ تأسیس:

۱۱ محوز ۳۲۴

سنگی الوانی

۲۵

۶۰

۹۰

هوشدر

۱۰۰

در رساله‌ده

ولایه

عالم اجنبیه

در رساله‌ده پوست ایله کوردرجه ولایان دلی اخذ اولتور.

عدد: ۴

۳۲۶ شبان ۲۱ پنجشنبه ۴ ایلول ۳۲۴

برجی ت

تفسیر شریف

بسم الله الرحمن الرحيم

بسمه شریفه‌نک سور قرآنیه‌نک هر برندن آری آری جزء اولسنه بض احادیث شریفه استناداً قهای شافیه ذاب اولشله، مالکله ایسه رأسا قرآنیق انکاره قرار و برمشلدر. ائمه حقیقه‌من عندننه آیت فده‌در، یعنی قرآن کریمده داخل اولسلیله برابر هیچ بر سوردهن جزء اولیوب آیت منقله‌در. تبرکا و برای فصل سوردهر اولنه یازلشدر. زیرا مصاحف قدیمه‌ی قرآن اولیمان الفاظدر تجرید خصوصنه اعتای تام وار ایدی. بونکله برابر آنرک جله‌سنده بسمه عین خط ایله یازلش بولتیوردهی. ایسنه بوجهی ملاحظه قرآنیق باینده اشتباهه میدان و برمیور. لکن هر سوردهن جزء اوله‌رق محاکم تعددیه متعدد اولسنه دلالت ایده‌جک بر دلیل قطعی بو‌قدر. شافیه‌نک تمسک ایتمکده اولدقلری احادیث ایسه قطع و یقین اوده ایده‌جک مرتبه حائر قوت دکلدر. سندرنده علی الاکثر ضف وارد. مع هذا احادیث مذکوره پیننده بسمه‌نک آیت تامه و یا جزء آیت اولسنی تعیین باینده تضارضده وارد. ضفندن خالی اولیمان بوطاق دلالتله استناد ایله قرآن کریمده مثل بولنیان بویه بر تکرره قائل اولیق خلاف ظاهر در. بناء علی ذلک امام اعظم رحمه‌الله حضرتنرینک اکابر تلامذمن امام محمد بن‌الحسن الشیبانی حضرتنرینه بوجزیت مسئله‌سی عرض اولندیقی زمان مشار الیه (مابین الدینین کلام‌الله) دهرک یا لکر بسمه‌نک قرآنیق التزام ایله جواب و برمشلدر. امام محمد رحمه‌اللهک کیمسه عزو و اسناد ایتمرک ایراد ایله‌یکی بوجواب امام اعظم حضرتنرینک رأی و اجتهادینه مطابق اولی لازمه کایر. زیرا

مشار الیه اصول خیمسنده التزام ایتمکری مسلکری بونی اقتضا ایدر. بر مسئله‌نک جوانی امام اعظم حضرتنرینک قولی اولدنی سورنده یا کندینک محمول رأی و امام ابی یوسف حضرتنرینک قولی اولدنیق تصریح ایدر و علی الاطلاق و بر دیکي جوابلر امام اعظم حضرتنرینک قولی اولیق اوزره تلقی اولتور.

(تقریر)

بسمه شریفه‌ده‌کی باه جاره (قرأ) فعل محذوفه متعلق اولوب تقدیر کلام (بسمه اقرأ) سیکنددر. چونکه بوسمه قرأت‌فله‌مبدا قلنشددر. افعال سائردهن اول تلفظ اولتان بسمه‌لر دخی بومنوال اوزره مبدا قلندقلری فطوره دال اولان صیغ اضطره ربط اولتورلر. مثلا قبل الاکل بسم الله دیندکنکه «آکل»، شرب زماننده «اشرب» تقدیر اولتور.

بض علما علی الاطلاق «بداه تقدیر ایدرلر. فقط قول اولدر اجمعه‌در. متعلق معمولدن مؤخر اعتبار ایلسی بلاغه انیدر. زیرا اسم سبحانه شروع ایبدیلان هر ضله ذاتاً مقدم بولتیو ذکرده دخی تقدیم اولسنی اقتضا ایده‌جکی کی اسماء اسنام ایله تبرک زعمده بولتان مشترکری. د ایچون ملاحظه ایلسی لابد اولان اختصاصی دخی تقدیم معمول ایله مستفاد اولور.

بسمه شریفه‌ده‌کی به جاره قولدر اجمعه کوره استناه ایچون اولننه اسماء آیه‌نک اضلال مهمه‌منه آت مؤله‌سنه تنزیل اولدنیق مشرددر. چونکه اضلال بشریه برطاق آلاه توقف ایندیکی کی هر ضل مشروع و مهمکده شرعاً کالی و مستحب اوله‌یلیمی بسمه شریفه ایله مصدر فلفسه توقف ایدر. فصل که «کل امر ذی‌بال لم یبدأ فیه بسم الله فهو ابر» حدیث شریفی بوکا دایدر.

[قاعده] لفظك تعريفه كلفه : جزئیاتی اوزرینه منطبق اولان حکم قطعی یافته ایدر نتیجه سنه واصل اولورز . ذاتاً قاعده انسانی استنباط و استخراج احکامه موصل اولوب بوکی قاعده لراییه علم اصول قهدهده مذکوردر .

اصول قههک موضوعی : بر عکس دیگر علومدن تمایزی موضوعاییهده . اصول قههک موضوعی ایسه ادهدر . فقط بالکمز ادائه مجرده دکل . بلکه احکامی اثبات حیثیتندن ادهدر .

اصول قههک موضوعی بالکمز ادهدی ؟ بوقسه اده واحکامه میدر : بوقسه اده ، احکامی مثبت اولق اعتباریه اده میدر ؟ بونلرده اختلاف ایداش . ملاحظه کوره موضوع علم ، هم اده هم احکامدر . چونکه اصول قهده احکامندن بحث اولتیور . فقط متأخرین سوبله یکمز موضوعی ترجیح ایشلرور . ذاتاً اصولک احکامدن بحث اولسی . موضوعک بالکمز اده اولسنه منافی دکلدر . مجرد ادهدر ، دیبورز . موضوع علم ، دلایلدر ، اما احکام شرعیه ، مثبت اولان ادهدر .

هر عکس موضوعی ، اولعله کندبسنک اعراض ذاتیه سندن بحث اولنان سیدر . یعنی هر عکس موضوعی اولعله هانکی شینک اعراض ذاتیه سندن بحث اولتیورسه اولعکس موضوعی اودر . شوحالده «اصول قههک موضوعی ادهدر» بدیگمز وقت بو اولله نفس ادهدن بحث ایدلیوب ، بلکه ادهنک اعراض ذاتیه سندن ، احوال عارضه سندن بحث اولدجق دیکدر . چونکه نفس اده بوراده مسلم التیوت عد اولتیور . اونمن بشقه بر علمه بحث اولتشدر . مثلاً ادائه اربهدن اولان کتاب بر مجیزهده و مسلم التیوتدر .

قرآن حقده علم کلامده ، علم آئینه بر جوق مباحث وار . فقط بوراده ذات قرآنمن بحث ایدلیوب . آنجق اوکا عارض اولان برطاقم احوالمن بحث اولتشدر . نتهکیم علم نحوک موضوعی کله اده کلام اولدیجی حالده ، اصل کله و کلامدن بحث اولتیوب ، بلکه کله و کلامه عارض اولان تبدلات و تیراندن ، اولتوک احوالمن بحث اولتقددر . کما کانه علومده بوبلدر . مثلاً علم حسابک موضوعی عدددر . فقط علم حسابده ذات عدددن بحث اولتمز ، بلکه اعداده عارض اولان برطاقم احوال و تبدلات و تیراندن بحث ایدلیور . علم حسابه کوره ذات عدد مسلم التیوت عد اولتیور . خلاصه : علم اصول قههک موضوعی احکامی اثبات حیثیتندن ادهدر . مثلاً [اقبوا الصلاة] وجوب صلاک دلیلدر . فقط قههک موضوعی ، بودلیک ذاتی دکلدر . بلکه احکام شرعیی مثبت اولق حیثیتیه [اقبوا الصلاة] بردلیلدر . اده برطاقم نکات حرئیه و نحویه و بدیهی و سائرهی بلکه هندسه نکهده و قاعده لرایی جمع ایدلیور . فقط علم اصول قههک موضوعی ، باعتبار اده اده دکل ، احکام شرعیی مثبت اولق حیثیتندن ادهدر .

کما نفس ادهندنه بحث اولتیوجق ، اوزجه مسلم التیوتدر . بلکه ادهنک اعراض ذاتیه سندن ، احوال عارضه سندن بحث ایدیه جکدرکه

شوحالده اعراض ذاتیه نهدر ؟ نه دیگدر ؟ نه به مقابلدر ؟ بونلری بیلککلکمز لازم کلیور .

اعراض . (مرض) ک جدیدر . لفظ عرض ، بر شینه لاحق اولان بر حال و صفتدن عبارتدر . لکن اصطلاح علومده عرض ، بر شیدن خارج اولان و فقط او شینه محول اولان شینه درلر . بوراده «ذاتیه» قیدیده اعراض غریبهدن احتراق ایلچوندر . زیرا هیچ بر عده اعراض غریبه و غریبه موضوع بحث اوله ماز . دها کوزل تعریف اتمک ایچون درزکه : بر شینک ذاتی یعنی عینی ماهیتی حیثیه (۱) و یا ذات و ماهیتندن بر جزو مساوی سیبیه (۲) و یا خود ماهیتندن خارج و فقط صدقهده (۳) و یا خود وجود و محققده کندبسنه مساوی (۴) براسر جهتیه او شینه لاحق اولان احوال او شینک اعراض ذاتیه سیدر .

شوحالده اعراض ذاتیه ایچون درت قسم حاصل اولور : [۱] انسانده «تکلم» اعراض ذاتیه دنبر . زیرا انسانه تکلم ماهیت انسانیی تشکیل و ترکیب ایلان حیوانیت و ناطقیت سیبیه عارض اولتشدر . تمیز دیکره تکلمده شواکی جزو دن هر برینک دخل و تأثیری واردر . دیکک که تکلم انسانه ذات و ماهیت اولان حیوانیت و نطقدن طولایی عارض اولدیندن اعراض ذاتیه دنبر .

[۲] انسانک امور غریبهی ادراک ایتمه سی اعراض ذاتیه دنبر . فقط امور غریبهی ادراک انسان ماهیتندن بر جزو اولان (حیوانیت) سیبیه دکل ، بلکه (ناطقیت) جزو مساوی سیبیه انسانه عارض و لاحق اولتشدر .

[۳] ضحکده انسانک عوارض ذاتیه سندنبر . لکن ضحکک انسانه لطوق ، ماهیتی تشکیل ایدن (حیوان) و (ناطق) جزو مساوی سیبیه اولیوب بلکه انسانک صدقهده خارج مساوی اولان تعجب اثری اوله رق عارض اولتشدر . واقعا تعجب ماهیت انسانیده داخل دکلدر . فقط خارجاً (حیوان تعجب) مفهومی انسان اوزرینه و (انسان) مفهومی حیوان تعجب اوزرینه صادقدر . دیکک که (تعجب) ماهیت انسانیده خارج ایسهده صدقهده اوک مساویدر . یعنی انسان تحقق ایدن برده تعجب و تعجب تحقق ایدن برده انسان تحقق ایدر . بونلر مفهومده یکدیگریته . اوبدر .

[۴] لون جسمک اعراض ذاتیه سندنبر . شوبله که لونک جسمک لطوق صدقهده جسمه میان و فقط وجودده کندبسنه مساوی اولان سطح سیبیهدر فی الحقیقه لون ، اولاً سطحک وصفی و سطحده جسمه وصفی اولق جهتیه لون طوغریندن طوغری به جسمه عارض اولیوب بلکه سطح واسطه سیبیه عارض اولیور . سطح اده جسم ایسه یکدیگریته

ما بصدی وار

مطبعه حاره

احوال

مضره و تصورات جنایت کاریلری حیثیه جیقمسزین قوه تصورده
ایکن منع ایده جک بکانه واسطه ، دنک انسانره تعلیم و ذهن و قلبلرینه
نقش و ترسیم ایله بیک الله قورقوسیدر .
مخافه الله اویله بر پولیسدر که برخلطه ، بر دقیقه انسانک ذهنندن ،
فکرندن چیقمز . خوف عذاب و عقاب ، انسان ايله هر نوع جرائم
و جنایات اراسنده اویله متین برسد و مجابدر که انی تمزیق ایده جک
هیچ بر قوت و قدرت متصور دکلدرد .
دین اویله برضابطه مأموریدر که انسانک ایچنی طیشنی بیلور ،
ذهندن یکن هر درلو هواجس نفسانیه ، هر کونه و ساوس شیطانییه
آئنده منع و دفع ایلر .
دین اویله بر پولیسدر که شهرده ، خانهده ، طاعده ، قیولده
انسان ايله برابر کوزر ، برابر اویور ، برا بر قاقاره ، صاحبی برخلطه باشی
بوش براقر ، پولیسرک ، صنا بطلرک ، حکومتلرک الی یتشه میه جکی
یرلرده و وظیفه سنی ایفا ایلر .
دینر لکه یلتنان بر جوق مفر نجلردن ایشدک که : — انقدم ،
دینه نه حاجت ؟ یم تربیم ، یم وجدانم بی فسالقدن منع ایلر ...
بزدخی جواباً دیدک که : — ائندی ! تربیه دیدیک نه در ؟ تربیه نیک
اساسیه نه در ؟ تربیه دن مقصد آنا بابا کک سکا : « اوغلم شونی یاغه
عیبر ، بویله سویله کنهدر » کی نصائح و تلقیناتی ایسه اونصائح
و تلقیناتی تعلیم ایکن ینه دیندر . عیب ، کنسای تعریف ایکن ینه
دیندر . حلال و حرامی اوگردن ینه دیندر . یوقسه عیب ، کنه ،
حلال ، حرام ایچون دیندن بشقه بر صفت عمیزه ، بر معیار تطبیق ،
بر میزان تدقیق یوقدر . عیبک ، کنهک ، حلالک ، حرامک بر شکل
مخصوص ، بر لون معنی یوقدر . مشروع اولان بر فعل عیبی شکل
و صورته ، عین زمان و مکانده ممنوعدر . حلال اولان برشی عیبی شکل
و صورته حرام اولور . آنی تقریق و تمیز ، تعیین و تبیین ایده جک
دیندر .
وجدان دیدیک به اولور ؟ عجب انسانک احشاه بطنیه سنده یورک ،
بورک ، جگر ، معده ، باغز صاق کی لوازم ترکیب حیاندن معدود
بر نسنه میدر ؟ اویله ایسه او حالده هر انسانده بولنسی لازمکور . هر
جانیده هر شخص شر برده ، قاتلده ، خرسزده ، وحشی جانوارلرده دخی
بولنسی لازمکور . حالبوکه اویله دکلدرد . علماء تشریح بطن انسانده
وجدان نامیه بر عضو ، یار جسمک وجودندن خبر میورلر . بوحالده
وجدان دیلان شیء مادی بر عضو ، بر جسم دکل ، معنوی ، روحانی
بر حس شریف ، بر نصف معدلت الیقدر . وجدان « ضمیر = کونسیانس »
ناملریله بالموم انبیا بشر کندولرنده وجودندن محله تقاض و تباهی
ایتدکری بوحس شریف محضاً تربیه دینه نتیجه سیدر . دین و ایمانی
اولیانک وجدانی دخی یوقدر . نتدک مجال افریقیده کأن ام وحشیه
انسان میکی افضل اطمه دن عد ایدرلر .
برواده بر اعتراض وارد اوله بیلور که اودخی : — اشته طبعیون
اکثریا دینه ایمانم و بر اعتقاد ایله مقید دکلدرد . بونکله برابر انلردن

وحشیانه بر حال و حرکت و قوعی متصور دکلدرد ... جواباً دیرزکه : —
بز ، طبعیونک اوامی و منیات دینه به بر جد رعایت و مجاللری بیلزسه ک
دخی طبعیون عصرلردن برو تربیه دینه ایچنده و تربیه دینه تأثیراتی
التده یشامقده بولنش و دنک احکام و قواعدی کندیلرنده بر طبیعت
ثابته حکیمه کجیش اولسله حقائق منقوله سنی ادراکدن ماجز قالدقلری
قدرت فاطره نیک هویت و کیفیتنی عدم تصور و تقدیردن طولای دینک
تأثیرات مادیه و معنویه سندن خارج عد ایده میه جگری هویدادر .
طبعیون ، دینسز اولسهر بینه ، عقلسز دکلدرد ، دینک هر درلو
اوامی و مناهیسى معقول و مقبول بر حکمت الهیه و قواعد اخلاقیه
اولدیفنی درک و تمیز ایدرلر . ایچنی ذات الوهیت و صفات سلویه
و ایجابیه و حشر و نشر کی عقائده متعلق احکامک ماهیت و صورت
و کیفیتنی ادراک و تعیین ایده مدکلرندن طولای و ادای انکاره صاعلری
و یاقفای حیرته پویان اوللری قلب و ضمیرلری اوزرینه اجرای حکم
و تأثیر ایکن مؤثرات دینه دن کندیلری وارسته ورها قیله من .

ماددنی زاده : محمد عارف

صفحات حیآدن :

کوفه

بش اون کون اولدی که معتاده اعتقاد ایله بن
صباحلین چقیو بر مشدم اودن ابرکندن .
بزم محله ده اسانبولک کناری دینک :
سوقاقر نده کزلر که بوزمه بیلهرک !
آدیم باشنده درین بر بحیره طالعلا نیر ،
صولر قاراردیمی آرتق کلن کلیر طایا نیر !
برالده اوللی قدیل ، برالده اسقا ندیل ،
سلامتک یولی انسان ایچون بو ، باشقه دکل !
الده بر قوجه دکنک ، اونکله یوقلا یدرق ،
اوکم آطه یسه باصوب ، یوق ، دکرسه آتلا یدرق ،
— آیاقده طورما یه ال بر لیکله غیرت ایکن ،
لسان حال ایله لکن رکوعه نیت ایکن —
اوساخورده ، خراب اولرک صاچاقر نته
صیغش اویله کیدرکن همان آیاقلرینه
دلیک قوجه برشی طاقیلدی .. یاقدم که :
کنیشجه بر کوفه یاقدمه هم ایی اسک .
بورر حال کوفه سیش .. عجب کیک ؟ دیرکن ،
اؤن اوج باشنده قدر بر جوجق کلوب اؤنده دن .
کریلدی تکمه یی ایندردی اویله بر کوفه یه :
تکر مکر کوفه بیتاب دوشدی تا اؤنده .
بیم بلام سنک آتکده اولدی .. سن حالا
قورومه یات سوقاغک اورتنه سنده بویله دها !

دینر لکه یلتنان بر جوق مفر نجلردن ایشدک که : — انقدم ،
دینه نه حاجت ؟ یم تربیم ، یم وجدانم بی فسالقدن منع ایلر ...
بزدخی جواباً دیدک که : — ائندی ! تربیه دیدیک نه در ؟ تربیه نیک
اساسیه نه در ؟ تربیه دن مقصد آنا بابا کک سکا : « اوغلم شونی یاغه
عیبر ، بویله سویله کنهدر » کی نصائح و تلقیناتی ایسه اونصائح
و تلقیناتی تعلیم ایکن ینه دیندر . عیب ، کنسای تعریف ایکن ینه
دیندر . حلال و حرامی اوگردن ینه دیندر . یوقسه عیب ، کنه ،
حلال ، حرام ایچون دیندن بشقه بر صفت عمیزه ، بر معیار تطبیق ،
بر میزان تدقیق یوقدر . عیبک ، کنهک ، حلالک ، حرامک بر شکل
مخصوص ، بر لون معنی یوقدر . مشروع اولان بر فعل عیبی شکل
و صورته ، عین زمان و مکانده ممنوعدر . حلال اولان برشی عیبی شکل
و صورته حرام اولور . آنی تقریق و تمیز ، تعیین و تبیین ایده جک
دیندر .
وجدان دیدیک به اولور ؟ عجب انسانک احشاه بطنیه سنده یورک ،
بورک ، جگر ، معده ، باغز صاق کی لوازم ترکیب حیاندن معدود
بر نسنه میدر ؟ اویله ایسه او حالده هر انسانده بولنسی لازمکور . هر
جانیده هر شخص شر برده ، قاتلده ، خرسزده ، وحشی جانوارلرده دخی
بولنسی لازمکور . حالبوکه اویله دکلدرد . علماء تشریح بطن انسانده
وجدان نامیه بر عضو ، یار جسمک وجودندن خبر میورلر . بوحالده
وجدان دیلان شیء مادی بر عضو ، بر جسم دکل ، معنوی ، روحانی
بر حس شریف ، بر نصف معدلت الیقدر . وجدان « ضمیر = کونسیانس »
ناملریله بالموم انبیا بشر کندولرنده وجودندن محله تقاض و تباهی
ایتدکری بوحس شریف محضاً تربیه دینه نتیجه سیدر . دین و ایمانی
اولیانک وجدانی دخی یوقدر . نتدک مجال افریقیده کأن ام وحشیه
انسان میکی افضل اطمه دن عد ایدرلر .
برواده بر اعتراض وارد اوله بیلور که اودخی : — اشته طبعیون
اکثریا دینه ایمانم و بر اعتقاد ایله مقید دکلدرد . بونکله برابر انلردن

دینر لکه یلتنان بر جوق مفر نجلردن ایشدک که : — انقدم ،
دینه نه حاجت ؟ یم تربیم ، یم وجدانم بی فسالقدن منع ایلر ...
بزدخی جواباً دیدک که : — ائندی ! تربیه دیدیک نه در ؟ تربیه نیک
اساسیه نه در ؟ تربیه دن مقصد آنا بابا کک سکا : « اوغلم شونی یاغه
عیبر ، بویله سویله کنهدر » کی نصائح و تلقیناتی ایسه اونصائح
و تلقیناتی تعلیم ایکن ینه دیندر . عیب ، کنسای تعریف ایکن ینه
دیندر . حلال و حرامی اوگردن ینه دیندر . یوقسه عیب ، کنه ،
حلال ، حرام ایچون دیندن بشقه بر صفت عمیزه ، بر معیار تطبیق ،
بر میزان تدقیق یوقدر . عیبک ، کنهک ، حلالک ، حرامک بر شکل
مخصوص ، بر لون معنی یوقدر . مشروع اولان بر فعل عیبی شکل
و صورته ، عین زمان و مکانده ممنوعدر . حلال اولان برشی عیبی شکل
و صورته حرام اولور . آنی تقریق و تمیز ، تعیین و تبیین ایده جک
دیندر .
وجدان دیدیک به اولور ؟ عجب انسانک احشاه بطنیه سنده یورک ،
بورک ، جگر ، معده ، باغز صاق کی لوازم ترکیب حیاندن معدود
بر نسنه میدر ؟ اویله ایسه او حالده هر انسانده بولنسی لازمکور . هر
جانیده هر شخص شر برده ، قاتلده ، خرسزده ، وحشی جانوارلرده دخی
بولنسی لازمکور . حالبوکه اویله دکلدرد . علماء تشریح بطن انسانده
وجدان نامیه بر عضو ، یار جسمک وجودندن خبر میورلر . بوحالده
وجدان دیلان شیء مادی بر عضو ، بر جسم دکل ، معنوی ، روحانی
بر حس شریف ، بر نصف معدلت الیقدر . وجدان « ضمیر = کونسیانس »
ناملریله بالموم انبیا بشر کندولرنده وجودندن محله تقاض و تباهی
ایتدکری بوحس شریف محضاً تربیه دینه نتیجه سیدر . دین و ایمانی
اولیانک وجدانی دخی یوقدر . نتدک مجال افریقیده کأن ام وحشیه
انسان میکی افضل اطمه دن عد ایدرلر .
برواده بر اعتراض وارد اوله بیلور که اودخی : — اشته طبعیون
اکثریا دینه ایمانم و بر اعتقاد ایله مقید دکلدرد . بونکله برابر انلردن

وجدان دیدیک به اولور ؟ عجب انسانک احشاه بطنیه سنده یورک ،
بورک ، جگر ، معده ، باغز صاق کی لوازم ترکیب حیاندن معدود
بر نسنه میدر ؟ اویله ایسه او حالده هر انسانده بولنسی لازمکور . هر
جانیده هر شخص شر برده ، قاتلده ، خرسزده ، وحشی جانوارلرده دخی
بولنسی لازمکور . حالبوکه اویله دکلدرد . علماء تشریح بطن انسانده
وجدان نامیه بر عضو ، یار جسمک وجودندن خبر میورلر . بوحالده
وجدان دیلان شیء مادی بر عضو ، بر جسم دکل ، معنوی ، روحانی
بر حس شریف ، بر نصف معدلت الیقدر . وجدان « ضمیر = کونسیانس »
ناملریله بالموم انبیا بشر کندولرنده وجودندن محله تقاض و تباهی
ایتدکری بوحس شریف محضاً تربیه دینه نتیجه سیدر . دین و ایمانی
اولیانک وجدانی دخی یوقدر . نتدک مجال افریقیده کأن ام وحشیه
انسان میکی افضل اطمه دن عد ایدرلر .
برواده بر اعتراض وارد اوله بیلور که اودخی : — اشته طبعیون
اکثریا دینه ایمانم و بر اعتقاد ایله مقید دکلدرد . بونکله برابر انلردن

برواده بر اعتراض وارد اوله بیلور که اودخی : — اشته طبعیون
اکثریا دینه ایمانم و بر اعتقاد ایله مقید دکلدرد . بونکله برابر انلردن

معناى شريف : هراسم مهم ينى حائز اهميت اولان هر بر فضل اختيارى كه اسم الله ايله بدأ اولنيسه ايتدر ، نظر شرعه ناقص وخير وبركندن خاليدر .

تبيه

بسم الله شريفدن اعتباراً بسورة جليله تمامها كلام الهى اولدينى حالده السنه عباد اوزرينه مقولدر ، انلك لسانى اوزرينه ورود ايتمدر كه بو طريق الله باري تعالى شاننه حضرت نرى بزه اسماء الهيه سيله تبرك ونعم سبحانيه سنه قارشو تشكر ودرگاه سبحانيه مناجات وقضرك نمؤورنه اولمى مناسب واجابت دعايه باعث اوله جفتى تعليم بيورمشدر .

معناى شريف

[بسم الله] = « بن يالكز الله تعالى حضرت نرينك بالجله اسماء شريفه سيله استغنه وتبرك ايدمرك قرائت ايلم » اسمك لفظه جلاله اسماق اختصاص مناسنى مفيد اصناف لاميه در . بنه عيله ذات الوهيت سبحانيه واصاف كاليه سنه دال اولان بتون اسماء الهيه شامل اولور .

[الرحمن الرحيم] = « اول الله تعالى كه دنيا وعقابه قوللرينه بك بيورك نعمتلر انعام احسان ايديجى وديناده بتون ذير وحراره رزق وغذا وبريچيدر . »

بو معنياه كوره « رحيم » دن ابلغ اولان « رحمن » ك دلالت ايلديكي مبالغه بحسب الكيفيه النهرق رحمن ك بيوك نعمتلره ، رحيم ده سائر نم الهيه جل ايدلش اولور . اخرت نعمتلرى هپ بيوك اولدقلى جهته كافهسى (رحمن) ده ، دنيا نعمتلرى بيوك وكوچك اولق اوزره ايكيه منقسم بولندقلى جهته بيوكلى (رحمن) ده وكوچكلى (رحيم) ده داخل اولور .

ياخود : « اول الله تعالى كه دنيا ده بتون عبادنى مرزوق وديلدكلرينه دهانيجه نعمتلر احسان بيوريجى ودار آخرته بالخاصه مؤمن قوللرينه نامتاهى نعمتلر بريچيدر . »

بو معنياه كوره « رحمن » ك البليق بحسب الكيميه اخذ ايدلش اولبور كه دنيا ده منع عليه اولان افراده اخرته منع عليه اولانلره نسبتله دهه جو قدر . بوتقدريجه نعمتلرك بيوكلكنه ، كوچكلكنه باقليوب كثر وقت نظر اولتور .

اعتبار اوله بنياه ادعيه مأثورده (اللهم يا رحمن الدنيا والاخرة ورحم الدنيا) ، اعتبار ثابته بنياه (اللهم يا رحمن الدنيا ورحم الاخرة) وارد اولمشدر . (تقرير)

سؤال : رحمن ، رحيم دن ابلغ اولدينى جهته مقتضاي قياس تاخير اولتيدر . بوقامده نه نكنهيه مبنى تقديم بيورمشدر ؟

جواب : « رحمن » ك دنيا نعمتلرينه مختص اولمى صورتمده دنياك اخرته زماناً مقدم بولمسنه رايه تقديم قلمش اوله بيلور . برد . رحمن اسم شريفى البليق اعتبارله رحمت واحسانى هر درلوغرض وعوضدن خالى بولان منع حقيقى مناسنه دال اولغله باري تعالى حضرت نرينك

غيريسنه صادق اوله ماز ، بنياه عليه ذات باري تعالى به علم بحراسنه جارى بر اسم جليل اولمده لفظه جلاله مناسبت تامهسى واردر . بوجهته ده رحيم اوزرينه تقديمى مناسب اولور .

توضيح

جناب حقه غيريسندن صادر اولان لطف وانعام يائشانى جليل وثواب جزيل قصدندن ، ياخود رقت جنسيت المنى ويا اعراض فانيه محققى قلبدن اخراج ايتك املندن منبعث اولمده در . بوجهته صدورينه باعث قوى صاحبك كندى استفاده سندن عبارتدر . بنياه عليه من كل وجه آخره انعام اوليوب هبه كامله ، جود مطلق عد اولنهنه . بونكله برابر بتون ماسوى الله فى الحقيقه انعامات الهيدك عبده وصولنه ياخود انلره بالفضل عيدك انتفاعنه وساطت ايتمكدن بشقه بر تاثيرى حائز دكلردر . بنياه على ذلك جناب حقدن غيرى منع حقيقى يوقدر اوله ماز .

« رحمن » ك البليق كيفيت اعتباريله اخذ اولننده اسم جليل مذكور نم والطاف سبحانيه نك يالكز اصول وجلالته دال اولوب « رحيم » اسم شريفى نم سائره الهيمى درح مقصديه علاوه ايدلش اولور . بوسورته « رحمن » اصل اولوب « رحيم » آنك تمهسى وردنى اولسنه مبنى تاخيري لازمكلىر .

سؤال : بونجه اسماء الهيه ايتندن اشبو اسماء ثلثه نك تخصيص بالترك بيورلمسلك حكمتى ندر ؟

جواب : بو ترتيب اوزره وارد اولان كلام شريفدن كانه اموره وجميع احواله مستمان به اولغه سزاوان واليق انجق ذات احديت وهميود بايق حضرت نرى آجل وعاجل ، عظيم وعادى ، ظاهر وباطن بتون نعمتلرك منع حقيقيسى منحصراً ذات مقدسلرى اولمى بالسهوله مستبان اولمده در كه بودقيقه اكه بولنان عبد منع دركه سبحانيه حصر توجه واقبال وكوكلى ذكر وفكر مولاي متعال ايله اشغال ايدرك دائماً توفيقات ربايه طلب ونياننده بولتق سعادته ارشاد ايدلش اولور .

مناسلى اسماعيل عفى

حکمت ادیان

افراد بشرك يكديكره تصديقتى منع ايجون ضبط وربطه مأمور بوليس وژاندارمه كچي حكومات مقدمه نك استخدام ايدم كلكنه اولدينى وسايطك كفايت ايدم چكى وارد خاطر ايسده بو خاطر طوغرى دكلدر . بر بوليس ، بر ژاندارمه كوزى اوكننده جريان ايدم چك بر جرم مشهودى منع ويا بعد الوقوع فاعلى ضبطه چاليشه بيلور . جرائم وجنايات ايسه اكثر بوليس وضابطه نك بدنى تشهيه چك وكوزى كورهيه چك زمان ومكاننده وقوع بولور . سنا برن خلقت بهيميهسى اعتبارله بر حيوان مقررندن فرقى اوليان افراد بشرك هر درلو متويات

زیرا کنديلرینه مخصوص ادب و تربیه دن مقصد ، ادب دینی و تربیه ملیه من اولدینی بیانه حاجت یوقدر . بر قادیك ادب دینی و تربیه ملیه من داخلند بر یره کیدوب کلسنده زفاتندده محارمندن برکسه نك بولنسی داخل اولدینی بیانه حاجت وارمی ؟ زیرا بتون زمین سلسله مقالاتی و سیاق و سباق کلامی بوکا صراحتاً دلالت ایتمکدهدر . مقصد بو اولدینی تقدیره بونده نه محذور شرعی تصور اولنه بیلیر ؟

پنلرنده قونفرانس و قونسرورملری مسئله لرینه کنجه : بونده تلاش ایده جک برشی یوقدر . چونکه بو ایکی کله لغات اجنبیه دن اولوب بزه بونلرک قابلی « مسامره » مذاکره « مصاحبه » دیک اولدینی شومقاله لر بزه کندیزه مخاطب آنخا ایتدیکنمز ذونک معلوملریدر . حق آنلرجه قونسر و قونفرانس « گلرلی » مسامره و مذاکره « گلرلندن ماها نوسدر . ایشته بونک ایچون بز او مقاله ده « مسامره و مذاکره » بزنده « قونسر و قونفرانس » گلرینی استعمال ایتشزددر . قادیلر مزك کنديلرینه مخصوص بر حمله طولان بونده « مسامره » ایتلی یعنی مصاحبه بولنلری ، ادبی ، دینی ، حکمی ، اخلاقی ، اقتصادی وسائر کبی مسائل حقیقه بجملر ایتلری . بو یولده نظلر و برملری بووکی مساله و قوفی اولمان قادیلری بوله باحاثت حاله دن خبردار ایتلری شبه بوق که موافق مصلحت و حکمتدر . بونک نموعینه

دائرکتب دینه مزده برسنله شرعیه و ارایسه میدانه قونولسون . بزه کورمله خطلمزی صحیح ایدلم . اگر بوراده موضوع بحثی اولان مسامره بده « موسیقی قیدی علاوه ایدیلور ارایسه او حالده حکم بشقلکیر . مع هذا بو حکمده قادیلر ایله ارککلر آره سنده برفوق واردده ، دینله من . بر مسامره موسیقیك حکمی قادیلر حقیقه نه ایسه ارککلر حقیقه دخی اوله در . فقط بز او کله ده اوله بر قیدملاحظه ایتدک و ایدله من . چونکه بز بو گلرلی ادب و تربیه ایله تقید ایتدک . بز ادب و تربیه دن مقصدی ادب دینی و تربیه ملیه اولدینی ده بو قاروده سوبلدک . بوراده مقصدی ادب دینی و تربیه ملی اولوب بشقل برشی اولدیننه برفربنده « شریعتی بوکی شیرله اصلا مانع اولازه » سوز مندر . زیرا شریعتی اصلا مانع اوله جتی مسامره دن مقصد کنديسته له و یایدن برشی بولنمان مسامره اولدینی بدیددر . بر مؤمنک سوزینی محل صحیحنه حل ایتدک ممکن ایکن بوله سوه تفسیره اوغرا دوبده یار و اغیاره قارشو بوله نازک بر زمانده ، بر جوق سنه لر دهری موجود دیمیزی تحت تفسیقنده آزن ، معو ایتدک درجه لرینه کتیرن بر بوکدن ، استعداد بوکندن تخلیص کریمان ایدرک کنیش بر نفس آلتی ایسته دیکمز ، ودها بر جوق یایله جق شیرلمزی هب ال بر لکله کال استراحت و سکونته یایق ایچون اولیای امورک ارباب عقول سلیمه دن مساوت بکلدیکی بوله بر زمانده خلقی دغدغه ده دوشورمک ، خواص و عوامی هجانه کتیرمک و بالاخره کندمزی حنسن هجولره دوچار ایله : (خواجهر لینه بر بر لره له اوغرا ایشنه باشلا دیلر) دیدتدیرمک صدهزار شایان نأسف احوال دندر .

بومقاله یی یازدیغ صره ده فاتح درسامارلندن عبودش افندیك دخی علیهمزده « میزان » غزیه سنه و بریدی بر ورقة اعتراضیه یی او قوم . شومقاله من موی ایله افندیك اعتراضه دخی جواب ایسه ده

سنده بیان ایتش ایدک . او مقدمه یی بوراده تکراره حاجت یوقدر . یالکز شونی علاوه ایدله کله او مقدمه ده مندج اولان مقاصد خالصانه مندن بری و بلکه ده برنجیسی هم شریعت اجدیه نك امر یبور دینی تستر نسوان و تمدد زوجات و طلاق کبی مسئله لرینه قارشو اولنه دنیرو اوروپا محافل ادبیه و فلسفه سنده کوستر بلان هجولره بو بایده علیهمزده ایدیلان مؤاخذه لره و حتی بواج مسئله دن طولانی بز مسلمانلری بتون عالم مدینه قارشو «وحشی بر قوم ، ظالم بر ملت » دیه طامتح اوزره صرف ایدیلن غیرتله ، یازیلان سوزلره مدافسه ایتدک . همه شو انکار صحیفه یی اسوه آنخا ایدوبده انلره پیرو اولق استعدادنده بولان و قاتون اساسینک اعلانی اوزرینه بو استعدادلری اظهاره یلتمن بر صنف ، همه مهم بر صنف نسوان و رجاللری دائره انصافه دعوت ایتدک بووکی حکمکله قادیلر مز و ملت مز حقیقه عین حکمت و عین رحمت اولدینی کوسترمک ایدی . نتمک سلسله مقالاتی اطرافیه تبع ایدیلر بر سه لک برنجی ایتدک بوندن عبارت اولدینی کندی کندينه تعین ایدله جکی شبهه سندر . ایشته حقیقه حال بوندن عبارت ایکن و اسفا که شو حسن نیتزه واقف اولیمان و مقالاتی ذقله او قومیان بعض ذوات طرفندن دوچار اعتراض اولیوروز .

اوچی مقاله مزده ارککلر کبی قادیلر مزده کنديلرینه مخصوص بر ادب و تربیه دائره سنده کنديلرینه مخصوص مسیره لره کیده بیله جکلرینی و کندی پنلرنده جیت تشکیل ایدرک قونسرلر ، قونفرانس لر و یره - بیله جکلرینی یازمش ایدک . ایشته اصل معترضلر مزك اعتراضلری بو ایکی مسئله یه متوجه اولدینی کور ییوروز . حال بوکه بونده تلاش ایدله جک ، فریادلر قوپاره جق هج برشی یوقدر . زیرا اساساً بو ایکی مسئله یی یازمقدن مقصدیمز ، بعض نسوان اسلامیه مزك و حتی بر جوق رجاللرک نظر دقتلرینی جلب ایتدک و بتون احکام دینیه منزی انلره سود برمکله چالتمق ایدی . انلره قارشو دیک ایسته دک که : « نسوان اسلامیه ، سزک ظن ایتدیکلر کبی ، اسپر دکلدر . انلره حوردر . انلرک مستوره اوللرینی بر طواوغک کومه قبالسته تشبیه کز باطلدر . شریعتی انلرک بتون حقوق طبیعی و مشروعیه منی تحت تأمینه آلمش و کنديلرینه مخصوص بر ادب و تربیه دائره سنده انلرکده اذواق مدینه دن ولتاوند دنیو بدن حصه مند اوللرینه مانع اولماشدر . قادیلر مزك اک زیاده آرزو ایتدیکلری شی ارککلر کبی مسیره لره کیدوب کله و بعضاً جیتلر یاپه رق بکدیگرینه قارشو نظلر ایراد ایتدک ودها بر جوق مذاکره لره بولنق ؛ دگی ؟ شریعتی نسوان اسلامیه مزك بوکی حرکتنه مانع اولمز . مسیره لره کیده بیلورلر ؛ فقط مسلماننه لایق بر ادب ، بر تربیه دائره سنده کیده بیلورلر . قونسرلر ، قونفرانس لر و یره بیلورلر ؛ فقط یینه اسلامیه مخصوص بر ادب ، بر تربیه دائره سنده . »

قادیلر مزك کرک مسیره لره کیده بیلوری و کرک کندی پنلرنده کنديلرینه مخصوص قونسرلر ، قونفرانس لر و یره بیلملری بوله ادب و تربیه ایله تقید اولندقدنصرکه بونده فریاد ایدله جک ، بر جوق قالدوقیه میدان و یره جک شینک نه دن عبارت اولدینی بر درلو اکلایه مدق .

او آنده قارشیکي اودن برآورته یاشل قادین
 کوروندی : — اوج بيم اوغلم ، کل ایتمه قیرمه سابقین !
 نه استنک کوفه دن یاوروم ؟ آغزی یوق ، دلی یوق ،
 باباک سکز سنه قولاندی .. همده دردیکه : « چوق
 اوغورلی برکوفه دره ، قالدلم همان یوکسز .. »
 باباک کیدنجیه دیک قالدی عادتا اوکسز !
 اونکله بسلیه جکسک آنالکله قارداشکی .
 بیگمیکسک ها اوکرعدکی سن ایشکی ؟
 دیدم که بنده : — آبول دیکله انهکک سوزینی ..
 فقط چوق بکا حاقیردی اکشیدوب یوزینی :
 — صقالی ، یوقی ایشک ؟ کیت جهنم اول شورادن !
 نه درلایوب طور یورسک صاحبین اورادن ؟
 بيم اییم یانور : طاع کبی بابام کتیدی ...
 — باباک برنده آدمادن نه ایستدک شیدی ؟
 آدامجیز سگا باق حال دینجه سویلرکن ...
 — براق خانم ، او چوققدر قصوره باقام بن .
 سنک آدک نه دراوغلم ؟
 — حسن .

— حسن دیکله :

ضرری باق سن اولورسک بتون بوحدته .
 بيم ده یاندی اییم آکلانجه دردبگزی ...
 فقط باباک سگا اسمارلایوب ده کتیدی سزی .
 او ، بو نجه ییل چالیسوب آننک ترله سنی
 فصل بو یومش ایسه ، سن ده کندی قارداشکی .
 بيم براقه برق بسلوب بو یوتلیسک .
 — کوفه به اوله یی ؟

— های های ! نهدن بوسوز لکن ؟

قوزوم عیبی چایشیق ، کناهی یوک طاشیق ؟
 عیب دینلیک ایتک طونار ایکن ال آیق .
 — نه طوغزی سویلدی ! اوپ اوغلم عیبهکک التی ...
 — اونونک اوله یی ؟ بایرامده قومشونک کلینی :

« حسن ، دایم یاقی مکتبلرنده ضابطدر ،

سنکده ذهنک آچیق .. سویله مش اوله بدق بر ..
 قویاردی مکتبه .. طور سویلهیم . « دیدشدی هانی ؟
 اوقوتنه سن ده حال یاپ بویاشده شیدی بیجی !
 سوز اکلادم که اوزون هم ده پک اوزون سوره جک ،
 بنسه واردی اوکون برچوق ایشلم کوره جک ،
 بر اقدم اونلری ، صایدم یاتده کی یولدن .
 نه اولدی شیدی عجب کیم بیلیر زواللی حسن ؟

..

بیم چوقق یاراماز ، اوده دیکلنوب طورماز ،
 کچنده فاتحه چیدقک ایکندی اوستی براز .
 کورجیلر قیوسندن کیرنجیه بز ، دوهل
 قیزک مراتقی جلب ایتدی ، داماده ایدر :
 او یاسری یوسرو بدن ، اوپ اوزون یویون ، اوباجاق ،
 او ارقسندگی یوسکول که قوبروغی اوله جق !
 حقیقه کوره جک شی دکلی یا ؟ درکن ،
 دو نجه آرقمه باقدم که بش آدیم اوتهدن ،
 بلند بر قوجمان شال باشنده آبابی ،
 بر اورته یولی ، کورل یوزلی پیرنورانی .
 یانده ده کوفه صیرنده برکوکچک چو جوقاق
 یاواش یاواش کیدبورلر . فقط تصادفه باق :
 چوقق بيم او صبح کوردیکم زواللی بيم ..
 فصل ده منظره ، غایتله جانکنداز والیم !
 جلیبز باجاقلرینک دیزدن آلتی چیرچیلایق ..
 بر اینجه متناک آتنده تتریسور ، طونه جق !
 آیاقده قوندوره یوق ، باشده واری فس ؟ نه کزر !
 دو کوملی آننک اوستنده ساده برچینر .
 نفس دکل اوصولوقلر ، بررائین مدید !
 نظر دکل اوباقیشلر برر بکای شدید !
 بو برآیاقلی سفالت که یالن آیق ، باش آچیق
 اون اوچ باشنده بوروشمش جین صافی یازیق !
 او آنده مکتب رشیده دن طابورله چیقان
 برالیدن متجاوز چوقق که منتظماً
 کچرکن ایلدیلر اختیاری وقفه کزین ..
 حسنه قارشلاشجه بو صحنه اولدی حزین :
 اوت بو یاورورلرک هپسی ، پرسرود شباب ،
 ایدر طوروردی برر آشیان نوره شتاب .
 برآزدن اوبنایه جق هپسی بونلرک نه ابی ؟
 فقط حسن باباسندن قالان اوپس کوفه بی
 — که ازمک ایستدی کورمکله رهکنارنده —
 الی الابد چکجه جک دوش اضطرارنده !
 او پوک دکل ، قدرک بر جزاسی مصومه ..
 یازیق کناهی نهدر بیلین شو محکومه !

۱۶ کلون اول ۳۲۲

محمد عا کف

حریت - مساوات

بوسرلوحه ایله (صراط مستقیم) رساله اسبوعیه سنه مقاله یازمه
 بزى مجبور ایندن شینک ندن عبارت اولدینی برنجی مقاله سنک مقدمه

ایلی ، مانند اولہرق « من عمل ہذہ الآیۃ فقد استكمل ایمانہ »
بیورلمری بوکا اشارت ایدیسور - قاضی بیضاوی و ابوالسود .
مکاتب : ہر زمانہ ادا ایدرسہ آزاد اولوق اوزرہ ہاسو افسدینہ
یازدیرمش یعنی کندوسنی معین بریدلہ ربط ایتدیرمش اولان کولہ
دینور .

استطراد

امور دین بشی اوزرینہ دوران ایدر : اعتضادات ، آداب ،
عبادات ، مہاملات ، عقوبات ، عبادات بشدر : نماز ، زکاتہ ، صوم ، حج ،
جہاد ، مہاملات بشدر : معاوضات مالہ ، مناکحات ، مخاصمات ،
امانات ، ترکات ، عقوبات بشدر : قصاص ، حد سرت ، حدزنا ،
حدقذف ، حد ارتداد - اول کتاب الطہارۃ من رد الختار .

برکت زائدہ : اسماعیل مئی

علم توحیدک تعریفی ، صورت تدوینی ، غایتی

— مہید —

نور الہدی اہل یقین اولان بولہ برشمس فیاض سرفندن اکتاس
انوار ایدن علما اسلام طرفندن تدوین ایدلہجک کتب کلاسیک ام
سالفہک مدونات اعتقادہسنہ اصلا بکزمہجکی بدیہی ایدی . مع
مافیہ دائرۃ اسلامدہ علم کلامک برفن مخصوص شکلندہ وضع وتدوینی
ایچہ تاخر ایتشدز .

زیرا عصر سعادتمندہ اصحاب رسول (رضوان اللہ علیہم اجمعین)
مسائل اعتقادہ و عملیہ طوغریندن طوغریہ مشکلات درخشان
نیونندن اخذ وتلق ایتدکری جہتہ نہ زمان بر شہہ عارض اولسہ
دارالتعلیم الہیدہ پرورشیاہ کمال اولان اونی ایہی (صل اللہ علیہ
وسلم) مراجعتہ حل اشکال ایدرلدی . آرزو نندہ نهمان براختلاف
دوشہ جناب احکم الحاکمینک (جل جلالہ) طریق وحی ایہ
صدور ایدن قضای اعتراض فایدیری حقل بی دہ ، حقزیدہ سرفرو
بردۃ اقیساد ایدردی . ذاتاً سوق تربیۃ نبوتہ قلب امتہ بر ذری
جوشان کی آقان سیل انوار فیوضانہ قارشى ظلمات ظنون واوامانک
ثبات ومقاومت ایتسنہ امکان اولدینندن او زمانلردہ بولہ بر فیک
وجود بولہ جنتہیلہ طیبی احتمال و برہ مزیدی . بناء علیہ اودور فیض
وتعالیدہ اصحاب کرامک اک بیوک مششہسی فرقان مبین ایہ سنت
نبویہی اک اوفق تقرعایلہ ضبط وقید ایتدکن عبارت قالہی .

عہد پرفیض نبوین صکرہ آرق وحی منقطع اولدینندن مرجع
اختلافات کتاب اللہ ایہ سنت رسول اللہ اولدی . حضرت صدیق
اعظم ایہ حضرت فاروق (رضی اللہ عنہما) ایام خلافتلرنہ بر
طرفندن عہد نبوتک خاطر لردہ کی تأثیراتی هنوز باقی قالسی . دیگر طرفندن
توسیع دائرۃ اسلام واعلائی کلمۃ اللہ اظنک کی مهمات امور ایہ اشتغال
ایلسی حبیبہ مسائل علیہ واعتقادہجہ خلقہ عارض اولان شہدل

توجہ جامع انواع خیر و طاعات اولدیرتی ادعا ایش اولدقلرنندن جناب
مقول الفرقان انلرہ خطاباً بیور بورکہ) یوزلریکزی . جہت مشرق
ومغربہ دوندرمکز بر (وخیر وطاعت) دکلدز (یاخود بروخیر وطاعت
یوزلریکزی سمت مشرق ومغربہ دوندرمکز دکلدز) . ولکن (تحصیل
واکتسابہ بئل مقدرت اولندہ حق) بر (وخیر وطاعت) اول کیسہ لردر
(اول کیسہ لردک بروخیر وطاعتی در) کہ انلر اللہہ (یعنی اشرا کدن بری
اولہرق یالکز جنساب حقہ) و (وجہ صحیح اوزرہ) آخرتہ وملکوتہ
(بونلرک جناب حق ایہ انبیاہی ارہسندہ القاء وحی وانزال کتب
ایہ توسط ایدرعباد مکرمین اولدقلرنہ) و کتابہ (کتب منزلیہ و بوجہ دن
بونان فرقان حکیمہ) وانبیاہ (بونلرک ہیج بری بری برین تفریق
ایتدک جہسنہ) ایمان ابتدی . وحباً للہ اقرباہ و (محتاجین) ایامہ
ومسکینہ (تسئلن تمقف ایدن محتاجینہ - شیخزادہ) وان سبیلہ
یولجی بہ) و (حاجت و ضرورت کسندیلرینی ذل سئوالہ الجا ایتش)
ساتلرہ مال و بردی و (فک) رقابندہ (یعنی مکاتبہ بئل کتابتیرنی ادا
ایتمک اوزرہ معاوت ایہ انلرک رقبیلرینی فک وتخلصہ و یاخود اسزانک
فک وتخلصیلرینہ و یاخود آزاد ایتک اوزرہ ملوکلر اشتراستہ) مال وضع
وتخصیص ایلدی . و نماز قلدی (صلوات مفروضہ بی ادا ایتدی) و (اوزرینہ
فرض اولان) زکاتی و بردی . وانلر (بین الناس جاری اولان عہوددن
حلالی تحريم وحرمانی تحلیل ایتیمان برعہد ایہ) معاہدہ ایتدکری
زمان عہدترین ایفا ایدرلر و (علی الخصوص فقر ومرض کی) سخن
وشدائدندہ و (مواقع حربندہ دشمن ایہ) حرب و جہاد وتندہ صبر
ومتانت کوسترلر . ایتسہ (دیندہ وحقہ اتباعدہ و تحری فضاائلدہ)
صادق اولانلر و (کفر وسائر ذرائلندن) تقوی (واجتناب) ایدنلر
بونلردر (بو اوصاف بمدوحہ بی حائر اولانلردر) .

بانک کسری ورائک تشدیدیلہ (بر) هرقل مرضیہ دینور -
قاضی بیضاوی . (بر) مرضی خصالی جامع احمد - ابوالسود .
(بر) جناب حقہ تقریب ایدن انواع خیر وطاعاتی جامع احمد -
روح المعانی .

« ایس البر » قول شریفندہ (بر) کلمہ حق ائمہ قراءدن صاحبک
راویلرندن بولسان خفص حضرتلرہ ائمہ قراءدن جزہ حضرتلری
(لیس) نک خبر مقدسی اولوق اوزرہ نصب اللہ و دیگر قراء و رواۃ
(لیس) نک اسمی اولہرق رفع ایہ قرائت ایتشدرد - شیخ زادہ .
بوآیت کریمہ تصریحاً وتلویحاً بتون کالات بشریہ بی جاہلر .
زیرا کالات بشریہ کثرت انواعیلہ برابر اجلاً شواوچ شیتہ منحصردر :
صحت اعتقاد ، خلق ایہ حسن معاشرت ، تہذیب نفس . بواوچ
شیدن اولکنہ ، آیت کریمہ ذکر اولنان امورہ ایمان ، ایتکیہسنہ
امور خیرہ اعطای مال ، ارجحیہسنہ اقامۃ صلاۃ وسائر ایہ اشارت
بیورلشدرد . بونکیچوندرکہ بو اوصافی حائر اولانلر ایمان واعتقادلرینہ
نظراً صدق ایہ وخلق ایہ معاشرت وحق ایہ معاملہلری اعتباریلہ
تقوی ایہ توصیف اولمشلردرد . رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
افتدحزک کہ کہ بوآیت ایہ عمل ایتدیسہ علی التحقیق ایمانی استیکمال

آراسته‌های اختلافات که بی‌کی جہاز نسله کورولورسه دیگر
صوارک کافسند، حتی بر برینه از زیاد بکرنلرغیه برخصوبت
یاهر .

حور هر ایکن جنک بنون اصناسی نایت دقیق و مایه‌نشریحی
ایله مقایسه و تطبیق ایندکن مکره دیورکه: «قادیق ترک بدینی
چوچلرککه باقیندر . بونک ایچون قادیلره چوچلر کی «فره
برحاسبته مالکدر . سوخ . الم . فوروقی احساسات مخففدر
نایت چایق متأثر اولورلر . حایرکه بوؤزرات بلانظ اچ ای سر
ایندیکی ایچون اوزون منت دوام ایچمک سرماً بو اوزورلر . انت
بوین طولای قادیلر نایسرتهمروندرلر .

هن کتابه شو مطالعاته تصاف اولورلر: «انستوک هسی بیلرکه
طیبت قادیلره بنون پارلایان کدیبلرینه زیت ورن . حسن و جالبی
آرتیران شیره قارشى شدید بر عبت و برمشدر . جبل اولان بو عبت
ایسه بک مشروعدر . زیرا قادیله اولان هرشی کندیق تزیته
عناج ایتمدر . هم بو احتیاج اولنک بالکزر ترکیب طبیعتن طولای
دکلر بلکه هیت اجتماعیه قارشى اولان وظیفه‌ده اندر . اوله .
بو رو وظیفه‌درکه قادین اون ایچق قومه اها ایدجکی انجذاب
سایسند اضا ایدیلر .

ایسته قادیلر قوتلرینک بو انجذاب مربوط اولدیق بیلرکی
ایچون آرایش و جالی آرتیران هرته وارسه بیلرله بک کوجاکه
مقاومت ایدیه بیلرکی قدر شدید بر سورته تاثیر ایدر اولانه
هوسلرین . قایلرین اولدیرر . حتی الا عقلی . الا پاکداملریسه
بو قاعدمن خاج اولماز .

اشتراکیونن فیلسوف شهیر (برودون) دیورکه : « قادیلر
عقل بزمکنندن نه قدر ضعیف ایسه وجداتریده او قدر ضعیف .
اخلاقدری بزم اخلاقز طبیعتده دکلر . قادیلر طرفندن رشیکت
حسن و قیغه دائر و برله بیلک حکم ارکک و بره بکی حکمک عیب
اولماز .

کدک بزه نسبتله قادیلر لایقه تریه ایلمش عد اولدیله بیلر
هر حال ایجه نظر اسانه آتیره عدالته قارشى افراطدن . قریطدن
خالق قادیلرین کورپوره زیرا مسوئلتسزق اولنک خصمئنددر . حقوقته
و ظاهک توازنه قادیله بر میل کورله مزمه حل بوک ارککی متأثر
ایده تسکین ایدمیدی سورته انای وقته قارشى حرب لاجسی
اتاج ایله بنساق بومیلن مایلرهم . قادیلرک بوغله از زیاد سوردی .
پرستش ایندیکی بر شی وارسه اینازه . خصوصیته نائل اولمدر .
هله صنف بشری بر سوچه کیرن عدالت قادیلر چکیمدیکی بر
بوکلر .

چوسوزلر اون مقوزنجی عصرک عیظ الوهم عرب مشاهیر نلامغسندن
بر حکیم اشتراکیونک توایلدر . (المرأة الجديدة) مؤلفک استیهاد ایله بکی ناک
سوزینه کلیمه اولنک بو موضوعده هیچ بر دکری بو قدر . یعنی اچماع
ایته نایت اولان حقایقه نسبتله اکثر آحاد نه مرتبده قایمسه اوله

لایس بالمشاه اقولون علی اقصا لاطنون [١] (و کدک مارلسنا من
قبک فریقه من نذر الاقل مترفوا اما وجدنا اباها علی امة وانا علی
اکارهم مقتدون قال بولوجشکم بامدی ما وجدتم علیه اباکم فلوا اما ما
لرسلم به کفرون فاتحصنا منهم قانظر کیف کان فایقه المکذبن) [٢]
کئی آیات کریمه ایله نعمت هدایتین بی نصیب قالان انترک اثر ایدر
واجده انبیا علی ضلالتده قانظر فی صحیح اجمک و بر حالرینه جزاء
وجود لرینک صحاب بالممن سبلدیکن حکاه اجمک سورته کور کورینه
تقلیدمن بزى ضمناً نئی المشردر . نه حکیمان براسا ندر حیان برشی
فی الحقیقه حد تقلیدی نجماز ایدمیه بک درجهده هر فان
واذعانمن محروم اولانر حتی ره راسترنه بولدقزی ایچون قبول
ایندکری . باطلده بنه اوسیه قبول اتمک شانته مروض اولدیورلر .
ناییه قبول ایدرلر . مضریده . بو حال ایسه انسانمن زیاد حیوانه
قایمشور احوالده ندر .

امر نفیم

مسلمان قادینی

مؤلف : فرید وجدی

بریمی فصل

قادین نه در ؟

قادین شریف و مخلوقدرکه قدرت قاطره اونو نوع انسانیک تکلیفونه
تخصیص ایتمدر . بو نظردن وظیفهسی ثابت علوبدر . ارکک
بو خصوصده اونکله سابقه قدرتیاب اولماز .

ذاتاً بو وظیفه مهسه ای ادا ایدیلسی ایچون خالق حکیم قادینی
عناج اولدیق اعضایله تجهیز ایتمش . او عضولریده کمال زینت و انتظام
ایله ابداع ایتمدر . هله بو وظیفهک استلزام ایندیکی شیره اسان ایله
قایلمیه کوریلورکه دست نظرت قادینی بالکزر اولنک ایچون . او وظیفه
ایچون یاراتمدر . بو سیدن قادیلرک بیهسه ارکک بیهسی آرا -
سندک اختلاف . بو ایکی جنک عین میدان سابقهده بولدی
ایچون یاراملش اولدیلرین بجاها ناطق اولجق درجهده عظیمدر .
اون مقوزنجی عصرک آنتیقویدینده [عبط العلوم] قادین کلمسی
آلتده شوسوزلر کوریلور : « قادیلر ارککن فرق بالکزر اعضا
تسلیلریندهکی اختلافه منحصر دکلر . اوت . واتما بو ایکی جنس

[١] آخر نایت چیرکین برشی بایقری زمان « بایقری بولم بولم
بوئری دیک که بزه امثال ابراهیمدر . درلر . آخره « جناب حق کوتولکی
هیچ بروفته امر ایتر . بیلدیکن بکر برشی یلادن الله نعل اسانه
ایدسکر ؟ جوانی ویر .

[٢] عینه بوئرله اولدیق کی سندن اول هر حاکم بر عکله برسول
تقر کوندرکه او عککک رؤسا و جبارمی . زدهده لرینی شو طوندیسز
دین و طریق اوزره بولق . بناء علیه آخرک ارنه اقتدا ایدموزه دیبیلر .
اورسولده « دده لرککک طوندی دیندن دها سئول و دها طوغری بر دین
کوترسمده بیه آخره اتاج ایدمیکسکر « دردی . آخرایه بیه سب
لرسالکر اولان بودینه کافر « دهرک عباد و اسرار ایدولدی . زده
بوک ایچون آخری گرفتار قمت ایدلر . پیسبر لرینی تکذیب ایدمکک طقت
حلی باق نیچ منبر اولدی .

اقل قابل اولوب بونومه بر ایکی خلیفه ذیشانک و بعضاً دیگر انماظر اصحابک رأی و قرار لربہ حل اونوردی .

لکن اصحاب نایبک فتوحاتی لهذا البصر دینه جک بر زمان قصیر ایچنده حدوده اسلامییه مد چیندن ضرب اقتصابه . جزیره العربین خلفاییه قدر توسیع ایندیکندن و اداره اسلامییه تسلیم کردن اطاعت ایوبو فوج . فوج نعت عطای اسلامی الطلوع والرضا قول ایچمکه باشلاان ملیونترجه خلق اسکی اعتقادات جاهلانارینک بر قسمنده عافله ایندیکنندن دها بکنهی عصر هجریه اعتقاد خصوصتده بکی بکی بدنتو . قضا و قدر و خلق قرآن مسلهاری کبی بکی . بکی شهبور . برنان حکمای قدیمه سنک انتشار ایندن فلسفه لری قرآنه تطبیق هوسندن متولد بلان . باکلف فکرک طور ایچمکه باشلاای که علم علام ایسته بویه پردوره بویه بر احتیاج عظیم و مبهم اوزرینه بر فن مستقل حالده تدوین ایدلی . و قدر انکار مخالفه تک تولید ایندیکی فرق ضالنه تک هر بری کنندی مذهبن تأیید ایچون متعده کتابلر تألیف ایندی . جناب حنک فرقه نایبیه الی یوم القیام پایدار ایچمکه کبی بروعد جلیل سھانیسی اولسه بیی دها اونار یخترده ام سالفنده اولدی کبی بونجه مظهر آره سنده حقیقت بوق اولوب کیدردی . لکن (اما نحن زلنا الذکر و انما له لما نظر) [۱] و عد عالی الهمیسی اقتضایه قرآن عظیم الشان بر حرفه تغیر و تحریف مارض اوله دن صدور ائمه محفوظ بولبوردی . احادیث نبویه چیه هر وقتن زیاده اعتنا و له رق ضبط ایدیلوبوردی . یکدیگری قض ایندن بونجه افکار مخالفه قاسم فرقه لری آره سنده حقایق قرآنیه بد بیضای قدرته و دلکش بریکل منظم نورانی کبی تنور اصار بصیرت اید بوردی . یکدیگری تکفیر درجه سنده بر برینه اعلان خصومت ایندن بونجه اهل اختلاف آره سنده حقیقت بین اولان علای کرام کتاب و سنت کبی ایکی خط استوای سلامت انصاف ایدمکه مدافعه و ترض و نهایت بالجه خصمه کلباً غلبه ایندیله . دین میمن چرکابه اوھام و ظنونن تطہیر ایچون ملائکه امداد کبی من طرف الله خلق و تشہیر یو یلان و سنت سنہی کندیلرینه پشوا افتخار ایندیکنندن دولای اهل سنت نامق آلان فوات مشار الیم حضرتانه نور جمده ستار اولدیغیزی سوطک زائد در .

حقیقت اوغورنم مجاهدات و مجادلات طاقات بر اندازمه لربہ شهرت آلان علای اهل سنک اک سرفراز و بنای (شیخ ابو منصور ماتریدی) ایل (شیخ ابوالحسن اشعری) درک اهل سنت علمه حقیقه شایسته مالکک . حنبلیه مذهب لری تمسک اولدیقلری کبی اعتقادده ماتریدی و اشعریه مذهب لریه انصاف ایدرلر .

مذاهب اربعه بتمسک اختلاف فصل صوری و بوتلرک دزدی ده فصل حق اعتبار اولیورسه اشعری . ایل ماتریدی بتمسک اختلاف ده ثابت جزئی و صوری در .

[۱] قرآنی ازال ایندن بز . ال یوم القیام محافظه ایدمکجه یتہ بز

هر ایکیسده حقدر . شیخ اشعری دینک کلم امام الحرمین . ابو اسحق اسفرائینی . ابوبکر بافلان . امام غزالی . نصرالدین رازی کبی هر بری بر قومه سرمایه نصر و مباحات اولمسه کافی کلن انماظر امت هب مذهب اهل سنتی تأیید ایدمک ایکی عصر ایچنده فرق ضالہ منسب لری عد لری قاله بیه آئییه جتی درجه ده ازال تدیلر .

شورایسده شایان قید و تذکار درکه با اختلافات اصول اعتقادہ منلق آیات قرآنیه و احادیث نبویه تک صورت تلق و عقله صورت تطبیقندن نشأت ایدوب بوقسه بو فرق لری اکثری ده ظواهر نصوسی اولدی کبی قبول ایدمک اعماله تلق ایندن فرائض دینیه الی انکار ایچمکلری جهته نبیغات نبویه الی قبول ایندیقلری نظر اعتباره آلان اهل سنت آلری تکفیر ایچرلر و یانکزه « ضلالده قائلشدره درلر .

دین مبین اسلامک قدر و مرتقی انظار اهل تدقیقه اعلا ایندن حیانتدن بریده اهل سنک بونجه محاصین اوزر نده کی بونجه قهارانه سی سلطوت سیف و ستان ایل دکل . وضوح جهت و برهان ایل حاصل اولمسیدرککه ملک قرآنه بوسورنه ده موافقت ایچمکه فرق سائریه فضل در جماعتی اثبات المتمدن .

الحاصل قرآن عظیمک . رسول کریمک . اجاع و اتفاق اصحاب و تابعینک . اهل سنتدن اولان بالجه متکلیفک دلات و تصریحده نظراً دین مبین اسلام حقیقده کی اعتقاد من شودر : بودین دین توحید در . وضع ایندیکی قواعدده موجب تقرقه برشی بوقدر . اک بیسوک معنی عقل . اک قوی رکی ایسه قلدرد . بونک خلافتده اولان اعتقادانه کلبیه تسویلات شیطانیه دن بشقه برشی دکلدرد . کلام الله مدعا منزه شاهددر . خطا و صوابز ایچون معیار صادقدر . علم کلامک غایه سی اولجه ده دیدن کیم کبی - ذات باری بقی حقیقده اثباتی واجب اولان صفات مقدسه سیه برار بیلک . حقیقده مستقبل اولان خصوصانندن تزیه ایچمک و نفسنه الممتان نام و بره جک بریقین ایل انبیای عظامی تصدیق ایچمکلرککه هر مکلفنه فرض عین اولان بو اعتقاداتی اکتساب ایچون کتاب مبین الهمیزک بزای ارشاد ایندیکی اوزره تقلیده قلابلیق دکل . دلیمه استناد ایچمک لازمدر . زیرا کندیسنی « ذکر حکیم » اولوق اوزره توصیف ایندن قرآن عظیم تحصیل بقین ایچون اعمال فکر و نظر و علی قدر الاستطاعه دقایق کوبیه بجزیر و تقشیش ایچمکه صراحتاً امر ایل (و اذا قبل لهم آیسوا ما نزل الله قاولا بل نسمع ما لقینا علیه آیاهنا اولوکان آیاهم لایسقلون شیوا ولا یحتمون [۱] راذ کلا لاییه و قومه ما هذنا التماثل الی انتم لمانا کفون . قاولا وجدنا آیاهنا لمانا عابدین قل لقد کتمتم انتم و آیاهکم فی ضلال مبین) (و اذا نزلوا فاحشاً قاولا وجدنا علیها آیاهنا والله امرنا بها قل ان الله [۱] آخر طرف باریدن ازال اولان قرآنه اتباع ایدمکزه دینه بکی زمان « بالبرزی بولدیسیر یله اتباع ایدمده » جواین و رولر . عیالیه واجداد لری حریت عقل و بصیرتدن محرومده اوله لر . عبادتین لچیرمده بولمهل یتہ آخره اتباع ایدمکلری ؟ (۲) ابراهیم علیه السلام پدیرله قومه « عبادتله مشغول اولدیکنر شو تصورلر ته در « دیدیکی زمان « بز بالبرزی بوکا عبادت ایدر بولمده آتک ایچون عبادت ایچیبورده » جواین و بر دیلر . بوتکه اوزرینه حضرت خلیل سزده « بالبرکزده غایت صریح برخطاده بولنشکزه دیدی .

[۱] آخر طرف باریدن ازال اولان قرآنه اتباع ایدمکزه دینه بکی زمان « بالبرزی بولدیسیر یله اتباع ایدمده » جواین و رولر . عیالیه واجداد لری حریت عقل و بصیرتدن محرومده اوله لر . عبادتین لچیرمده بولمهل یتہ آخره اتباع ایدمکلری ؟ (۲) ابراهیم علیه السلام پدیرله قومه « عبادتله مشغول اولدیکنر شو تصورلر ته در « دیدیکی زمان « بز بالبرزی بوکا عبادت ایدر بولمده آتک ایچون عبادت ایچیبورده » جواین و بر دیلر . بوتکه اوزرینه حضرت خلیل سزده « بالبرکزده غایت صریح برخطاده بولنشکزه دیدی .

آراسته کی اختلافک الکیوکی جهاز نسالده کورولورسه دیکر
عضورک کافه سنده، حتی بربرینه اذ زیاده بکرنلرنه سیه برخصویت
عیاندر .»

عمر هر ایکی جنسک بتون اعضاسنی غایت دقیق برمانینه تشریحی
ایله مقایسه وتطبیق ایتدکن صکره دیورکه: «قادینک ترکیب بدیمی
چوچقارکنه یاقیندر . بونک ایچون قادینلره جوچقار کی، فرط
برحسایتیه مالکدر . سوخ ، الم ، قورقو کی احتیاسات مخففه دن
غایت چایق متأثر اولورلر . حاجیکه بو مؤثرات بلا تفل اجرای فنز
ایتدیکی ایچون اوزون مدت دوام ایتدیرک سریمآ عو اولورلر . ایت
بونن طولای قادینلر تیاترته مروضدرلر .

. عین کتابه شو مطالعاته تصاف اولوبور: «انسانلرک هسی بیلیرکه
طیبت قادینلره بتون پارلایان، کندیلرنه زینت ویرن، حسن وجالری
آرتیران شیره قارشى شدید بر محبت ویرمشدر . جلی اولان بو محبت
ایسه بک مشروعددر . زیرا قادینه اولان هرشی کسیدینی تزین
محتاج ایتمشدر . هم بو احتیاج اونک یالکز ترکیب طبیستدن طولای
دکل، بلکه هیئت اجتماعییه قارشى اولان وظیفه ده ایتدر . اوله ده،
بو بر وظیفه درکه قادین اونى انجق نفوسه ایتدیرک ایله جکی انجذاب
سایه سنده ایفا ایتدیلر .

ایسته قادینلر قوتلرنک بو انجذابیه مربوط اولدینی بیلدکری
ایچون آرایش و جالی آرتیران هرته وارسه بیچاره لره بک کوچاکله
مقاومت ایتدیه جکلری قدر شدید بر مورته تاثیر ایتدیر اولانجه
هوسلری، قایللری او یاندیرر، حتی اذ عقللری، اذ پاکدامنلری سیه
بو قاعده دن خارج اوله ماز .»

اشتراکیوندن فیلسوف شهیر (برودون) دیورکه : « قادینلرک
عقلی بزمکنندن نه قدر ضعیف ایسه وجدانلری ده اوقدر ضعیفدر .
اخلاقلری بزم اخلاق طیبته دکدر . قادینلر طرفندن بر شینک
حسن رفیعنه دائر ویریلجک حکم ارککک و بره جکی حکمک عینی
اوله ماز .

کذلک بزه نسبتله قادینلر لایقیه تربیه ایتلمش عد اولته بیه جکندن
هرحالی انججه نظر امانه آلتیره عدالته قارشى اقراطندن ، قهرطندن
خالق قادینی کوریلورر، زیرا مساواتسزلیق اونک خص ایتدندر . حقوقک
وظائفک توازنه قادینه بر میل کوریلورر، حال بوکه ارککی متأثر
ایندن، تسکین ایتدیمدیکی صورته انبای نونه قارشى حرب آپجسی
انتاج ایله این سائق بومیلدن عیارتدر . قادینک بوعالده اذ زیاده سودیکی
پرستش ایتدیکی بر شی وارسه امتیازانه ، خصوصیاته قائل اولمشدر .
هله صنوف بشری بر سو بیه کتیرن عدالت قادینک چکیده جکی بر
یو کدر .»

بوسوزلر اون طقوزنجی عصرک محیط المولمه غرب مشاهیر فلاسفنندن
بر حکیم اشتراکی نک اتوالیدر . (المراة الجدیة) مؤلفک استناد ایتدیکی نلک
سوزینه کلجه اونک بو موضوعه هیچ بر دکری بو قدر . یعنی اجزاء
ایته ثابت اولان حقائقه نسبتله افکار آحاد نه مرتبده قالیسه اوده
حالی باق نه منجر اولدی .

لایمسه بالفحشاء اتقولون علی الله مالعون) [١] (و کذلک مالرسلنا من
قبلک فی قریه من نذیر الاقوال مترفوها انا وجدنا آباءنا علی امة وانا علی
اآرهم مقتدون قال اولوجنتکم باهدی عما وجدتم علیه آباءکم قالوا انابعا
ارسلتم به کافرون فانتصنا منهم فانظر کیف کان عاقبة المکذبین) [٢]
کی آیات کریمه ایله نعمت هدایتدن بی نصیب قالان ایتلرک اثر آباء
واجداده انبعاثاً ضلالتده قالملری تقبیح ایتدک و بو حالرنه جزاء
وجودلرنک صحایف الملمدن سندنیککی حکایه ایتدک صورته کور کورینه
تقلیددن بزى خمتاً نبی ایتدشدر . نه حکیمانیه براسر! نه رحیمانیه برشی!
فی الحقیقه حد تقلیدی تجاوز ایتدیه جک درجه ده عرفان
واذعانندن محروم اولانلر حتی ره راستلرنه بولدقلری ایچون قبول
ایتدکری، باطلی ده بنه او سببه قبول ایتدک شائسته مروض اوله بیلورلر .
ناقیه ده قبول ایدرلر، مضری ده . بو حال ایسه انساندن زیاده حیوانه
یاقیشور احوالده ندر .

اصغر نصیم

مسلمان قادینی

مؤلفی : فرید وجدی

برجعی فصل

قادین نه در ؟

قادین شریف بر مخلوقدرکه قدرت فاطره اونى نوع انسانک تکلیونه
تخصیص ایتمشدر . بونظردن وظیفه سنی غایت علوبدر ، ارکک
بو خصوصده اونکله مسابقیه قدرتیاب اوله ماز .

ذاتاً بو وظیفه مهمه یی ادا ایتدیلسی ایچون خالق حکیم قادینی
محتاج اولدینی اعضایله تجهیز ایتش، او عضولری ده کال زینت وانتظام
ایله ابداع ایتدشدر . هله بو وظیفه نک استلزام ایتدیکی شیره امان ایله
یاقینجه کوریلورکه دست فطرت قادینی یالکز اونک ایچون . اووظیفه
ایچون یاراعمشدر . بوسیددن قادینک بنیه سیه ارککک بنیه سنی آرا -
سندکی اختلاف ، بو ایکی جنسک عین میدان مسابقهده بولدقلری
ایچون یارادمش اولدقلری بدهاقت ناطق اوله جق درجه ده عظیمدر .
اون طقوزنجی عصرک آنسیقلا بیدینده [محیط المولم] قادین کله سنی
آئنده شوسوزلر کوریلور : « قادینک ارککدن فرق یالکز اعضا
تاسیلرلرنده کی اختلافه منحصر دکدر . اوت ، واقعا بو ایکی جنس

[١] آنلر غایت چیرکین برشی یایدقری زمان « بیلرمنی بوله بولق
بوللری دیکک که بزه امتثال امر ایتمشدر » دیرلر . آنلره « جناب حق کوتولکی
هیچ بروفته امر ایتمز . بیلدیککک برشی بلادن الله نصل استاد
ایدسکیز ؟ » جواخی ویر .

[٢] عینله بونلره اولدینی کی سندن اول هر هانکی برعلکته برسول
قدر کوندرکه اوعلکنک رؤسا وجابرهمی « بزده لرمزی شو طوبتدینیز
دین وطریق اوزره بولق . بناء علیه آنلرک ائینه اقتدا ایتدورز » دیرلر .
اورسولده « دده لرککک طوبتدینی دیندن دها معقول ودها طوغری بردن
کوترسه مده یه آنلره اتباع ایتدیه جکیککیز » دیردی . آنلرایه بنه « سب
اورسالکیز اولان بودینه کافرز » دیرک عناد واصرار ایدرلدی . بزده
بونک ایچون آنلری گرفتار قمت ایلدک . پیغمبر لرمزی تکذیب ایتلرک عاقبت
حالی باق نه منجر اولدی .

هر ایکسیده حقدور . شیخ اشعربدنصکره کلن امام الحرمین ، ابو اسحق اسفرائینی ، ابوبکر باقلانی ، امام غزالی ، فخرالدین رازی کجی هر بری برقومه سرمایه فخر ومباهات اولمغه کافی کلن اعظم امت هب مذهب اهل سنتی تأیید ایدرک ایکی عصر ایچنده فرق ضاله منسیرینی عددلری قاله بیله آلتیه جتی درجهده ازالتدیلر .

شوراسیده شایان قید وتذکاردرکه بواختلافات اصول اعتقادہ متعلق آیات قرآیه واحادیث نبویه تک صورت تلقی وعقله صورت تطبیقندن نشئت ایدوب وقسه بو فرقفلرک اکثریده ظواهر نصوصی اولدییکی کجی قبول ایدرک اعماله تعلق ایدن فرائض دینیهی انکار ایتمکلیرجهتله تبلیغات نبویهی قبولایتمکلیرخنی نظر اعتباره آلان اهل سنت آنلری تکفیر ایتمزلر ویالکمز «ضلالته قائلشدره» دیرلر .

دین مبین اسلامک قدر ومزلفتی انظار اهل تدقیقهده اعلا ایدن جہاتندن بریده اهل سنتک بونجه خاصمین اوزرندهکی بوغبه قهارانهسی سطوت سیف وستان ایله دکل ، وضوح حجت وبرهان ایله حاصل اولمیسیدرکه ملک قرآنه بوسورتهده مواقت ایتمسیه فرق سائرهبه فضل روجحاتی اثبات المشدر .

الحاصل قرآن عظیمک ، رسول کریمک ، اجاع واقفای اصحاب وتابینک ، اهل سنتدن اولان بالجله متکلمینک دالات وتصریحنه نظراً دین مبین اسلام حقدنهکی اعتقادمن شودر : بودین دین توحیددر . وضع ایدیکجی قواعدده موجب تفرقه برشی بوقدر . الک بیوک معینی عقل ، الک قوی رکئی ایسه نقلدر . بونک خلافتده اولان اعتقادانه کلجه تسویلات شیطانیهدن بشقه برشی دکدر . کلام الله مدعاظه شاهددر . خطا وصوابمز ایچون معیار صادقدر . علم کلامک غایهسی - اولجده دیندیکمز کجی - ذات باریکی حقدنه اثباتی واجب اولان صفات مقدسه سیله برابر نیلک ، حقدنه مستحیل اولان خصوصاتندن تزیه ایتمک وتفسنه اطمنشان تام وبره جک بریقین ایله انبیای عظامنی تصدیق ایتمکدرکه هرملکفه فرض عین اولان بواعتقاداتی اکتساب ایچون کتاب مبین الهمیزک بزی ارشاد ایدیکجی اوزره تقلیده قائلیق دکل ، دلایله استناد ایتمک لازمدر . زیرا کندیسی «ذکر حکیم» اولق اوزره توصیف ایدن قرآن عظیم تحصیل یقین ایچون اعمال فکر ونظر وعلی قدر الاستطاعه دقیق کونیهی محجور وتفتیش ایتمک صراحتاً امر ایله (واذ قبل لهم انعموا ما نزلنا الله قائلوا بل نسمع ما لقینا علیه آباءنا اولوکان آباؤهم لا یعقلون شیئاً ولا یتفکرون [۱]) اذاقال لایسه وقومهم اهدنا التی اتیم لهم انما کفون . قائلوا وجدنا آباءنا لها عابدین قال لقد کنتم اتم و آباؤکم فی ضلال مبین (واذا ضلوا فاحشاً قائلوا وجدنا علیها آباءنا والله امرنا بها قل ان الله

اقل قابل اولوب بونلرده بو ایکی خلیفه ذیشانک وبصفا دیکر اعظم اصحابک رأی وقرارلرله حل اولنوردی .

لکن اصحاب تابینک فتوحاتی لمحالبصر دینله جک بر زمان قصیر ایچنده حدوده اسلامی سد چیندن مغرب اقصایه ، جزیره العربدن قفقازییه قدر توسیع ایدیکندن واداره اسلامییه تسلیم کردن اطاعت ایدوب فوج ، فوج نعمت عظمای اسلامی بالطوع والرضا قبول ایتمک باشلایان ملیونلرجه خلق اسکی اعتقادات جاهلانلرینک بر قستیده عافظه ایدیکلرندن ده ایلکجی عصر هجریده اعتقاد خصوصنده یکی ، یکی بدعتلر ، قضا وقدر وخلق قرآن منسلری کجی ، یکی شهملر ، یونان حکمای قدیمه سنک انتشار ایدن فلسفه لرینی قرآنه تطبیق هوسندن متولد یلان ، یا کلسن نکرلر ظهور ایتمک باشلادی که علم کلام ایشته بویله پردوره بویله بر احتیاج عظیم ومبیم اوزرینه برفن مستقل حالنده تدوین ایدلدی . بوقدر افکار مختلفه ملک تولد ایدیکجی فرق ضاله تک هر بری کندی مذهبی تأیید ایچون متضد کتابلر تألیف ایددی . جناب حقت فرقه ناجیهی الی یوم القیام یا ایدار ایتمک کجی بروعد جلیل سبحانیسی اولسه یددی ده اوزار بختزده ام سالفهده اولدییکی کجی بونجه مقاطعه لر آره سنده حقیقت بوق اولوب کیدردی . لکن (انا نحن نزلنا الذکر وانا له لحافظون) [۱] وعد عالی الهیسی اقتضاسجه قرآن عظیم الشان بر حروفه تغییر ونحریف عارض اولمدهن صدور اتمده محفوظ بولنیوردی . احادیث نبویهی جهه هر وقتدن زیاده اعتنالیولنرق ضبط ایدیلنیوردی . یکدی کجی نقض ایدن بونجه افکار متضاده قاصر غلری آره سنده حقایق قرآیه بد بیضای قدرته دیکلمش برهیکل معظم نورانی کجی تصور ابحار بصیرت ایدنیوردی . یکدی بکریخی تکفیر درجه سنده بر برینه اعلان خصوصت ایدن بونجه اهل اختلاف آره سنده حقیقت بین اولان علای کرام کتاب وسنت کجی ایکی خط استوای سلامت انجیا ایدرک مدافعه وتمرض ونیابت بالجله خصمایه کلیاً غلبه ایدیلر . دین مبین چرکابه اوهام وظنونمن تطهیر ایچون ملائکه امداد کجی من طرف الله خلق وتسمیو بیو یلان وسنت سنیهی کندیلرینه پیشوا ایتمکدن دولای اهل سنت نامخی آلان ذوات مشار الیم حضرتانه نه درجهده متدار اولدیمیزی سولتک زانددر .

حقیقت اوغورنده مجاهدات ومجادات طاقت براندازانه لرله شهرت آلان علمای اهل سنتک الک سرفراز وبنای (شیخ ابومنصور ماتریدی) ایله (شیخ ابوالحسن اشعری) درکه اهل سنت علمده حقیقه ، شایسته ، مالکیه ، حنبلیه مذهبلرینه منقسم اولدیلری کجی اعتقادده ماتریدی واشعریه مذهبلرینه اقسام ایدرلر .

مذاهب اربعه پیتمدهکی اختلاف نسل سوری و بولنلرک دردی ده نصل حق اعتبار اولنیورسه اشعریه ایله ماتریدی پیتمدهکی اختلاف ده غایت جزئی و سوری در .

[۱] قرآنی ازال ایدن بزز . الی یوم القیام محافظه ایدمکلهده یته بزز

[۱] آنلر طرفه باریدن ازال اولان قرآنه اتباع ایدیکزه دینله یکی زمان بابلر سزی بولمیز یوله اتباع ایدموز ، جوائی بررلر . عیبا آیه واجد ادلری منیت عقل وبصیرتدن عیرونده اولسه ، هندایتندن بیبرهده بولسه لر یته آنلر اتباع ایدمکلیر ؟ (۲) ابراهیم علیه السلام پدیرله قومته «عبادتیه مشغول اولدیکمز شو تصور لر نه در» دیدیکجی زمان «بز بابلر سزی یوکا عبادت ایدر بولقد ده آنلک ایچون عبادت ایدیبوز» جوائی برریدلر . بوللکه اوزرینه حضرت خلیل «بزه» بابلرکیزده غایت صریح برخطاده بولمشکره دیدی .

بوحقیقت بزم ایچون قطب کسب ایندکن صکره قادینه خاص اولان وظیفه نك حدودی نهدن عبارتند؛ اونی تدقیق ایتمه من لازم کایر. چونکه برقادینک وظیفه منی حقیقه ایضا اتمش اولوق صورته احرار ایده جکی کالی ، یا خود وظیفه منی خارجته چیتمش اولدیندن طولای عهده سنه ترتب ایندن نقصانی اوزمان آکلایه بیلیرز .

یوقاریده قادینلرک وظیفه منی حل ، وضع حل ، ارضاع ، تربیه طفلدن عبارت اولوق اوزره درت دوری مستلزمدر دیشدک ، ابی امام شو درت دورک هر بری حقتده علما طرفندن تدوین اولنان اسکی ، بکی مؤفانک تدقیق شویله طورسون ، اسملرخ صایق ایچون صحیفه ر طولوسی یازی یازمق ایجاب ایدرکن بزم بو اجاملزدن انسان نه فکر ایدینه بیلیر ؟

قارنده کی چوجوغیله برابر ، عصیان حالنده کی غله آره سنه قاریشان شوزواللی قادینه بر آکلاده جق بوقی که : وجود رقیقی او عیشر متوج آره سنده قائلنا عیبه بر اقلله هم کندسی حیاتی ، هم ده قارنده کی جنین موصومک حیاتی اکشیدید بر خاطر یه انا اتمش اولبور؛ در میان ایلدیکی رأی سیاستک حائر موقع قبول اولسی ایچون علی ملا اکر جال رفع صوت ایندن ، دور ارضاعده کی ، بر والديه شو حقیقی سویله جک بوقی که : معروض اولدینی بو تهج ، انشمال بیچاره نك سودینی بوزه جق ، صکره جکر یاره سنه اوزلال حیات برینه بر زهر قاتل ایچیرمش ، یا وروجه ک حیانه قصد اتمش اوله جق ؟

بر والیه که چوجق سوندن کیلمش ، تربیه سنه اهتمام ایدیه جک زمان گلشده او حالا اوزون کونلرینی قانوک محکوم اشدیکی بر عیمرک تخفیف جزاسی ایچون مدافعات سردیله ، کیهدلرینی ایسه احکام قانونیه تدقیق ایله چکی بیور؛ اوت ، اوله بر والديه اخطار ایدیه جک بر خیرخواه بوقی که : بو حال ایله تربیه اولاد علنده تمق ایتمکدن اممال ایلدیکی ایچون چوجقنی ، ابی یاچورم ظنیله ، فنا بر صورتده یتشدیر بیور؛ صکره اوچوجق دور شباه کلجه شرک بری اوله جده او زمان شیدی اوغرا شقمده اولدینی فنون جدیله ایله اولادینه حضور محاکمه برات قازاندیرمه قدرنیات اوله ماهه جق ! یا بو حالنک کاهه منی قوانین طبیعه قارش بر خروج ، قدرت فاطره نك احکامی علیه بر عصیان دکیدر ؟ بر قادین ایچون بوکی ایشلره اوغرا شقنی ، وظیفه طبیعه سنه متفرع اولوب اصل کال نوعیسی احرار ایتمسه مدار اوله جق ؛ اموری بوز اوسته براقق ؛ بناء علیه هم کندینسه ، هم ده — جهنک کالی افراد ایله قائم اولدینی ایچون — هیئت اجتماعیه مضر بر اشته نله بولوق دیک اولمازی ؟

بزوراده شو سوزلری سویلیورز ؛ حال بوکه قادینلرک ارکک ایشلره اوغرا شملری صورته بنان مدینه اجدقلری رخنه لردن جهان مدنیت اجتماعونک آجی آجی شکایتلی آئیده کی فصللرده گوریه جکر . شیدی بزه شویله بر سؤال وارد اولوز : عیبا قادین اعمال خارجیده ارککله مشارکت ایدیکی صورتده وظیفه اصلیه منی کالیله ایضا ایدیه منی ؟

بزه دیرزه : دور جک طقوز ماهی ظرفنده قادین هیچ برایش کوزلیه یا ماز ؛ حتی امور پیشه منی بیه کال مشتله ، خاطر یه ایضا ایدیه بیلیر . بزوا بومدت ظرفنده قارنده کی جنین مختلف دورلره کیرر . هر دورک ایسه والیه اوزرنده کورین برطاق آزاری ، علامت اسراندن کری قالمیان برطاق اعراضی واردر . چونکه جنینک بویه دوردن دوره انتقالی برچوق تاملات داخله تیجه سیدر . بوتاملاتده بیه نك هیئت مجموعه سنه ، بدنک ضفته ، قوتنه کوره مختلف بر تأثیر ایضا ایدر .

قادینلرک ادوار حیاتی ایچنده بودوره مخصوص برچوق شرائط صحیه واردر که حامل برقادین کندینسه ، چوجقنده سالمه تورمارمق ایستره بوتره لایق بیه اعتنائلی ، جک سائر ادوار بیه تطبیق ایلیدر . یوقه نفسی اوله خاطر انه هدف اتمش اولورکه هم کندینک ، هم جکر یازمک حیاتی بردن نحو ایدر .

الطبا دیورکه : جل حقیقته رحالت مرضیه اولدینی ایچون حامل اولان قادینه اعلی طرفندن فرط ریخته مامله اولنلی ، خاطر یه کدر و بره جک ، مزاجنه اونون کیه جک شلرک کلفه سندن اوزاق بولدی بیلیدر . چونکه بولر هم قادینجک ، هم جنینک صحتنه ضرردر . کدنک جنک لازم غیرمفارق اولان اضطراب عسیدن طولای زوانینک بلا اختیار اظهار ایدیه جق شدت انضالی ، تیز لکیده خوش کوریلیدر . وضع جل دورینه کلجه ، تنکسی غایت جوق اولان بودورده قادین آلام شدیدیه معروض بولور؛ صکره حقیق بر سر نه ، مدعش برضغه کرتار اولور . ذنآ الطبا ، بودورده ظهور ایدرک والیه نك حیاتی تهدید ایندن برچوق جوی خسته لقره قارش او بیچاره بی مدافه اتمک ایچون یوک بوک کابلر یازمشلر ، مندرجایی صرف بو خصوصه مقتضی تدابیر صحیه حصر ایشلردر .

دور ارضاعه کلجه ، بونک والیه حقتده کی خاطر انا کی اولکی دوره نسبتله خفیف ایدیه چوجق حقتده اوله دکدر . چونکه بو دور که لایق بیه رعایت ایدلسی اقتضا ایندن قواعد مخصوصه سی واردر . مثلا والیه نك باری بکلردن فضله جه منی علی الاکثر همه کی چوجقنک بر نزاله مددیله طویله رق هلاکی اناج ایدیه جکی کی حد لازمندن فضله اسر برمی بیه چوجقده برسو ، هضمه ، برانلا بیه سبب اوله رق هم آتاق ساقه سیله کندینک ، همه بتون اهل بیتک حیاتی زهین سرازت ایدر .

معما بیه ایش بوقدرله قلماز ، زیرا چوجقک طوعدن بکی کوندن اعتباراً سوندن کیله جکی زمانه قدر غذایی ، لیبی ، نظافتی حقتده دقت اوله جق برچوق شرائط واردر که بولردن برینه قارشو واکور یه جک اهل چوجق اوزرنده فنا بر تأثیر حامل ایدر . اگر بزم شلکسزده ده مکمل ایست . تستقر اوله بدی اوزمان اکلاردق که اطفاله کی و قیانک قسم اعظمی آنلرک چوجق بویونک قواعدینه عدم وقوفلرندیر .

دور تربیه کلجه ، بودورده والیه الا مقدس ، انا شایان اهتمام بروظیفه قارشیتمه بولور ، زیرا چوجق علم غنیدن ساحه شهوده

زعم پابنده بولان بر طاق سفسطه جبارك هذيانلرني ولو سكوتلرله اولسون رد ابدنلرنيته مساعد دكل ایدی . بو آدملر ایسه نفس الامرده عقله قارشى اعلان حرب ایدر بوردی .
 لکن زماغزده کی قادنلرله کلجه ؛ بونلر حائز اولدقلری حریت مسوده [*] سابه سنده اوکی مسدلرک تلقینه یلتندکلری هذیانلره قارشى بیوک برنقرت کوسترمکه مردرکه اوکی اراجیفک انتشارینی منع ایده جک مافاتن علیله اولماسه بیله قادنلرک بونفرنی بانئا ما بلغ کافیدر .
 آرتق شرقلی اخوانن غربک رومانجیلرینه ماشاندن صاقتملیدر . چونکه اونلر بوقیلدن اولان خیالات قاسده لرینی قادنلرک میلی جلب ایتمک مقصدیله یازبورلر . زواللی قادنلر ایسه بویله مضل حریتلرک ویردکلری نصایح کنسدیلری ایچون مهلاک اولدیننی ، اونلری دهه الیم براسارته کرتار ایده جکفی بیلدیورلر .
 بز بوسوزلریمزى ایلریده مدینت غربیه علماننک اقوالیله دهه تأیید ایده جکز .

اینگلی فصل

قادینک وظیفه طبیعیسی نه در ؟

قادین ایچون حیات انسانیده غایت بیوک بر وظیفه واردرکه نوع بشرک محافظه مندین ، تأمین دوامندن عبارتدر . ارککک بوخصوصه اوکا مشارک اولماسنه امکان بوقدر . زیرا بووظیفه نك ایضای وجودک بر شکل مخصوص اوزره اولسنی مستلزمدر ؛ بو ایسه اویله زورله ، تقلید ایله اله ایدیلرمن .

قادینه خاص اولان بو وظیفه نك بر برینی متعاقباً کلن ادواری ، هر دورکده غیر مفارق بر طاق لوازی واردرکه موضوع بحثیمزى تشکیل ایدن وظیفه نك اهمیتی لاشیله اکلاشیله بیلیمک ایچون بونلر حقیقه بر نبدنه معلومات ویردجکز .

اوت ، بووظیفه حلی ، وضع حلی ، ارضاعی ، تربیه طفلی مستلزمدر . هر کیم اولورسه اولسون کاتاتی ولوسطی بر صورتده تأمل ایدرسه پیشگاه نظرندنه شو حقیقتلری متجلی بولور ؛ بو عالمده هر موجودک بر وظیفه سی واردرکه اونک شخصنه ، نوعنه خاص اولان کالی اووظیفه یی حقیقه ایضا ایتمنه متوقعدر . بعضاً موجوداتدن بری کندیسى ایچون معین اولان وظیفه نك حدودینی تجاوز ایدر . ایشته اوزمان اوحدود نایتمدن نه قدر اوز افاضلشیش ایسه شخصنه ، نوعنه خاص اولان کالبدنه اونبئیده جدا دوشش ؛ بی نوعنک هیئت جموعه سی اوزرنده اونبئیده سوه تأثیر حاصل ایتمش اولور . دعک ، اوموجودک کندیسنه خاص اولان وظیفه دن بومورنه ایلری به یکمسی وسائط معقوله ایله تلافیسی لازم کلن بر نوع فساد اعتبار اولتیق ایجاب ایدر .

[*] اوکوست قوننک حریت مسوده دن مقصدی قادنلرک اسکی اسارت مدعنه لزدن سکره احراز ایندکلری حریت معقوله دره ، بوقونکی حریت مطلقه دکلدر . ذاتا بونیلوسف قادین ایچون ارککک نفوذ و تمکنندن فورتلوق ممکن اولماز فکرنددرکه سوزلری اشاعیده کلجکدر .

اوندن ایلری به کچمسن . چونکه محیط الملوملر انتشار ایندکلری عصرک زبده معارفی ، عصاره هر تاقی حایدر .
 بکا کلجه ، بوخصوصه سوبله حکم سوزلرک نتیجه سی شودرکه : غربده اخلاق نسوانی تلویث ابدن نقاصک کانه سی ارککلرک قادینلری تربیه مسئله سنده قانون طبیعتدن عدول ایتملرندن بشقه برسیدن دکلدر . ذاتا شو دعوا میزى اونلرک سوزلرله دهه اثبات ایده جکز . لکن اگر انسانلر قادینلری تربیه خصوصنه تربیه اسلامییه قانون حقیقینه اتباع ایتمش اولسه بیدی ، بوکون قادنلرک حالی بلاد غربیه کیلر کبی ظلم و اعتسافنه مثال اوامز ، ایشلری کوجلری سوسلنوب کزومه به چیلجه سنده بر تهاکدن هجارت قلازدی . زیرا مسلمانلر آره سنده اویله قادنلر بولونیورکه — هر نه قدر عدولری جدا آز ایسه دهه — کندیلرندنه کالات جنبه لری لایقیه رسوخ بولش ، طابع کره لری عادات اسلامی نك تأثیرله فیضاب اولمش دهه آرتق بونلر عالمه لرینک مدار حیاتی ، زوجلرینک بؤی مباحاتی اولمشلر . حتی بر علم الروح عالی بلا ترده حکم ایدرکه : مسلمان قادینلری کال نسونک حقیقی بر تعالیده عادات اسلامییه ایسه فطرت نسوانه سوکدرجه دهه موافقدر ؛ اگر بونلرک ملکاتی او عادات کره دهه دائره سنده پرور شیاب اولسه او زمان مسلمان قادینلری فیلسولرک ، محیط الملوملرک محکومی اولتی درکه لرندن عالی بر موقع استفاده بولنهرق بو عالمده غایت مهم بر تأثیری حائز اولورلر .

اگر ایستهبیک فلاسفه غربک قادنلر علینده کی حکملرندن ، حتی عصر حاضر علماننک سوزلرندن دهه بر جوق مثال کتیره بیلدرک . لکن بزیکلز محیط الملومک مقرراتی ایراد ایله اکثفا ایندک . چونکه اوراد کی مواد اجماع علما ایله ثابت علم رسمی به مستند اولدینی ایچون مدعا منه بر شاهد عادل اولدقن بشقه بونی کورن شرقلیده اشهار یاخود دیگر بر طاق اغراض ساقه سیله نسوانه طرفدار کورونن محررلرک سوزلری آرتق قولای قولای تصدیق ایتملر .

ذاتاً فلسفه حییه و علم اجتماع مؤسسی بولنان (اوکوست قوننک) نظام سیاسیسنده بونوع محررلری هوا رست . مقصد آدملر اولتی اوزره نویسنه ایدور . دیورکه : « انقلابات اجتماعیه ادواری نك هر بری ، زماغزده اولدینی کبی ، قادنلرک احوال اجتماعیه لری حقیقه بر طاق آرای بامله تولید ایتمشدر . لکن بوجنس مرغوبی (قادینی) حیات بئیه به تخصیص ایتمش اولان قانون طبیعی هیچ بر زمان عظیم برتیره مروض قلامشدر . زیرا بوقانون اوقدر صحیح و قلمیدرکه ، کندیسنه معارض اولان سفسطه لرک تقاسیلر برابر . کیمه نك چایسته ، مدافعه سنه محتاج اولقسزین کندی کندینه اجرای حاکیت ایتمشدر . دهاسکره شوبله دیور : « هر نه قدر بوکون حقیقی بر هیئت اجتماعیه تأسیسی ایچون اقتضا ایدن اساسلردن محرومیتز بترستک دورندن دور توحیده یکدیگر بزمز زمانه کی محرومیتزدن فضله ایسه دهه [بک طوغری] بوکا مقابل عقل انسانی ، احتیاسات قلبیه دهه زبده کسب کال ایندی . زیرا اوزمانلر قادینلرک بولندقلری حال انحطاط ، کندیلرینی مدافعه

كرك الله قارشى بورجلى اولدوغوز و طائف دينه ، تكليفات سجايه .. كرك ناسك حقوقه عائد و طائف ... بو حقوق ده نوع ، نوع . قوله اولسون . فعليه اولسون ، اعتقاده اولسون ... جمله سنه شامل در . بونك تفصيلي ايلرى به براقوروز . بوايكى آيت كريمة براق درس اوله جق در .

صوكر ا ديورلر كه : ايشنه بو خطاب ، عوى در . خصوص سبب عموم حكيمه مانع دكلدر . سبب نزولنى بيان ايده جكز . بونكله برابر ينه كانه مفسرين بو آيت كريمة نك عموميتنه قائل اوليور .

اول باول شان نزول دلالتيه آيت كريمة بيوكله توجه ايديور . ولات امره ، يعنى ناسك اوزر زنده اداره امور و تصرفاته تعيين اولونان ، نصب ايديان نه قدر اولى الامر وارسه . ولو اون كشي به امرى كچه جك برى اولسون ... جمله سى داخل در .

نه ي امر ايديور رب العالمين ؟ .. رعايانك حقوقى عافظه ايتونلر . زير حكومتده داخل مسلم ، غير مسلم بتون ناسك حقوقى شريعت مجديه حكمنجه ، دينز مقتضاسنجيه عافظه به چاليسونلر ، ناسى داغما سلامت ، سادته سوق ايتونلر .

عدالت و سرجه ، قانون الهى موجبه داغما كنديرينه حسن معامله ايتكى ، هر درلو تهكيدن اسيرككى فرمان بيورور ، [وعدوا من ذلك توليته المناصب مستحقها]

(روح الماني) تفسيرى : - مفسرلر نه بي درج ايتلر در آريجه ؟ ديور . هر منصبى مستحقته ، هر بر امرى اهله تقويض ايتلى . امور حكومتده تصرف ، داغما اهليت و اقتدار اوزر زينه اوله جق . حسن اخلاق صاحب رينه تقويض اولنه جق . خلافته حرمت دنيا و آخرته هوجب مسؤليت در .

نصل كه بو حديث شريفده بو كا ذلات ايذر . سؤال ايتديلر سلطان انبيا به : - يارسول الله ! قيامت نه زمان قوياز عجا ؟ .. نه بيورديلر ؟ صحيح بخاري نك كتاب عئنده باش طرفنده يازيلى : [اذا ضيقت الامانة فانظر الساعة] قيامتى شميديدن دوشونيك ، بيم زمانغده ، خلفاي راشدين زمانده قوياز . صوكر ا خيال دورلر كچر .

قيامتده اواعي وار . دنياهده قيامت قوياز . اوقتهلر ، اوله ككلر ، او مصائب عوميه ، بر قومك بردنبره ، بر آن ايچنده اضمحلالى ، بردونك - عياداً بالله - انقراضى ... بوتلر هب قيامتدر . رسول اكرم اقتدمنر بووردى كه : - [اذا ضيقت الامانة فانظر الساعة] نه وقت تضييع امات ايديليور . اماتنه خيانت اولنورسه . تمبيردن بلكه برشى اكلايه مديكز ؟ ..

صوكر ا تفسير بيورديلر : - [اذا وسد الامر الى غير اهله فانظر الساعة] نه زمان امر اداره اهلى اوليان كيمه لره تقويض اولنورسه ، اداره مصالح امت نااهلرله ، امنيت ايديله ميه جك كيمه لره توديع اولنورسه قيامتى بلكه يك .

بو جهته مفسرين كرام آيت كريمة نك تفسيرينه درج ايتديلر كه امامتكن بيوكى بو در . حقيقتاً بو به در . نيجه احاديث شريفه ايله بو .

عقودر . ديكر بر حديثنده حضرت يغمبر اقتدمنر نه بيورمشلر ؟ جامع الصغيره بو حديث يازيلى در :

[أَيُّهَا وَالِيُّ وَايُّ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ آتَيْتِي فَلَمْ يَنْصَحْ لِيْمْ وَيَنْهَيْهُمْ عَنْ كَنْصَحْتِي وَجَهْدِي لِنَفْسِي كَتَبَ اللَّهُ عَلَيَّ وَجْهِي فِي النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ]

هر هانكي بروالى ... يعنى ولايت امورى حازر كيمهلر . على مراتب ايش باشنده بولونان ذوات . والى دعك ، اكثرا حاكم ديمك در . سلطانهده شمولى وار . بتون آسارلر . امت اوزر زينه بر نوع صلاحيتى حازر اولانلر ... هر هانكي بروالى كندينه اتم امور زنه بر شى توله قيلبرده انلر حقتده خير خواهانه و خالصانه خدمت ايتز . نفسى ايچون چالشدينى ، كندى منافقنى عافظه به جهد و اقدام ايتديكى قدر انلر ايچون چالشانز ، اهتامل طاورانغزه جناب حق يوم قيامته اونى يوزى اوزر زينه سوروتهر ك ناز عجيبه القا ايتدر بر جكز .

ديكر حديث شريفنده شوبله بيورمشلر : [أَيُّهَا رَجُلُ اسْتَمَلَّ رَجُلًا عَلَى عَشْرَةِ أَنْفُسٍ عَلِمَ أَنَّ فِيهِمْ أَفْضَلَ مِنْهُ فَقَدْ غَشَّ اللَّهَ وَغَشَّ رَسُولَهُ وَغَشَّ الْمُسْلِمِينَ]

بر ايشده قوللايتسه ، اون نفرى مثلا تسليم ايذر ، برايش اوزر زينه بر ادى استعمال ايذر . حالوكه بيلوركه او اون كشي ايچنده ده ايسى وار . اونك فوقته ، اونن افضل ، اونن درايلى ، اونن امين ، اونن ده اهل واركن اويله دون كيمه لره تقويض امورايدرسه [ضد غش الله] اولو الله ، [وغش رسوله] تايا رسول اكرمه ، [وغش المسلمين] تايا بتون جاعت مسلمينه ، بتون احاد مله غش ، خدعه و خاشاك ايتش اولور . [من غشنا فليس منا] ده حديث واردر . هر كيم بزه ، يعنى الهه ويشيمره قارشى غش ايذر ، خيانت ايذر ، كندى منفته كوره حرمت ايلره بزدن دكلدر .

صوكره الله نه بيورور ؟ دهانه ي فرمان بيورور ؟ [واذا حكمت بين الناس ان تحكوا بالعدل] سزلر ناس ييننده حكم ايده جككز وقت .. مؤمن ، غير مؤمن ، بتون افراد نيمه حقتده بر حكمه تصدى ايده جككز وقت خاطر و توصيه باقايك . [ان تحكوا بالعدل] عدالتله ، حقايقته حكم ايده . هيج كيمه ي دنيتدنطولا ي مشتابر معامله به تابع طويك . توصيه به اغراض نفسانيه به قايك . حق ، حقد . حقل به حقل . حضره حضر ديك ! ..

باق نصل بر ترتيب اوزره و امر الهه فرمان بيوريلور . اولو كندى نكسه امامتى ادا ايت ، كندى نكسه تاغ ، حقوق كوزت ؟ اوزر يكزده كيمك حق وارسه .. كرك الهك ، كرك انسانلر .. سوزله ايشله ، اعتقاده .. هر نيمه دائر ذكك تعلق اين حقوق ووظائف وارسه برنه كير ! .. آمنن صوكر ا ناسك حقلنى كوزت ! ..

برانسان كندى ذمته تعلق اين حقوق ايفا ايتزه ، غله جرأت ايديسه ناس ييننده عدالتله حكى قايرى ؟ اولو نكسه ظالم . حقوق ناسى غضب ايذر . امانه الله نه در ، بيلور . بو به بر

فلان قادین شوپله بر سیاره کشف ایتمش، یاخود فن میقروبی اوزرینه شوپله مطالمانه بولنش، یاخود فلان دارالفنونیه تشریح او قود بیورمش کی بر سوز طواریسه قو قادینی علی رؤس الاشهاد کمال ایله دکل، بالمکس نقصان ایله، طیبته قارش عصبان ایله، وظیفه سی خارجه خروج ایله اتمام انطک، همجنساری اوکا امتثالدن تحذیر ایتمکدر.

محمد عاکف

مواعظ

مقری: مناسک اسماعیل حق افندی حضرتلی

محرری: سیروزلی ح، اشرف ادیب

٢٤ تموز ١٣٢٤

دورس: ٤٧

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم . بسم الله الرحمن الرحیم .

[اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا وَ اِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوْا بِالْعَدْلِ اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيْرًا . يَا أَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُوْلَ وَاُوْلِي الْاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنٰزَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ وَ الرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَّ اَحْسَنُ تَاْوِيْلًا .]

[ان الله] على التحقيق الله، الوهیت و وحدانیتی بیلدیکنز، معبود ایتمکده بیلدیکنز رب دجالانکنز [یا مرمک] سزه، جمله کزه امر و فرمان بیورور . نهی ؟ - اساس اوله جق شیر، بتون اوامر آیه داخلدر بوراده - [ان تؤدوا الامانات الى اهلها .] امانتلی اهلتنه تأدیبه ایتمک . الله، بونی امر و فرمان بیورور .

[الامانات] جمع صیغه سیله ایراد بیورنش . جمع محلی بلام استتراق . عموم افاده ایدر . [یا مرمک] خطابیه ده خطاب عام . انک ایچون مفسرین کرام دیورلر :

[هذا خطاب عام ، یعم کل واحد من المكلفین ، و الامانات جمع الحقوق المتعلقة بذمهم من حقوق الله تعالى و حقوق العباد قولیه اوفضیه او اعتقادیه و عموم الخطاب لاینافی خصوص السبب و قد روی ما یدل علی العموم عن ابن عباس رضی الله عنهما و غیره من اکابر الصحابة و التابعین و ایله ذهب الاکثرون من المتأخرین . و عن زید بن اسلم رح و اختاره الجبائی و غیره ان هذا خطاب لولاة الامر ان یقوموا برعاية الرعیة و بحملوهم علی مقتضى الدين و الشریعة ، و عدوا من ذلك تویله المناسب مستحقیها]

بو خطاب الهی ، بتون مکلفینه .. کوچک ، بیوک بتون افراد بشیره یهدر . جمله سنه توجه ایدیور . آیت جلیله دن مستبان اولان بودر . انک کوچوکندن انک بیوکنه قدره ، بتون افزاده بو خطاب شاملدر . سوکرا امانتله ندر ؟ بتون ذمتمزه تلقی ایبن حقوق ، وظایف .

کلدیکی زمان آینه و جدائی جمع صوردن خالی ، بتون شوائب اخلاقیه دن ، معایب نفسیه دن آزاده اولدیگی کی کندیسنه عرض اولنان هر درلو صورت هیئت اصلیه سیله تلقی قابلیتی حأزدر .

بوندن بشقه اوسورک هر برینک برطاقم آتاری، لوازی وارد کره بونلر سن شباه کلن چورجک و جدائی اوزرنه اجرایی نفوذ ایدرلر، چو جفی بلا اختیار ایسته کلری ، اونک ایچون حاضر لادقلری طرفه طوغری سوروکلوب کوررلر . ایسته شجاعت و جیانت ، بخل و سخاوت ، بشارت و خشونت کی انساندره کوریلن دهاسا تر بر جوق فضیلتلر ، تقصیرلر اونلرک هر شیدن خالی الذهن بولندقلری دور طفولیتلرنده دماغلرنه ارتسام ایبن سورک آتارندن بشقه برشی دکلدر . یا با باریندن قالان مالی حسن اداره ایدهمین میراث یدبلره آجیان، نظر تأسلفه باقن خلق ایچون تربیه اولاد قواعدندن فی خبر جاهل والدهلره عین نظره باقن ده طوغری دکلدر ؟ حال بوکه دوشولسه اسراف اولنان برمال عظیم ایله معنوی برموته محکوم ایدیبن روح کریم آرسنده نه بیوک فرق وارد !

ایسته اولدیگی تربیه نکل فسالندن اوچو جوق بو بودیکی زمان نجی نوعک باشنه ایستایسته من بر اولدله جق ، اخوان ملق ایچون بر مصیبت کسبله جک ، یاخود هیچ اولمازه منسوب اولدیگی قومنه بر فائده سی طوقونایه جق ، وجودینک ذره قدر اهمیت اولسا به جق . حال بوکه اگر او آدم مساعده طالنه مظهر اوله یدی ده چو جقکن مواهب فطریه سی لایقیه پرورشاب ایده جک ، ملکات عقلیه سی ، روحیه سی رهین فیض و انبساط ایده یله جک بر اولده الله دوشه یدی بو بودیکی زمان امتزک مدار سادق اولان ، اونلری جلال عزم و همینه اوج عظمته اعلا ایبن بخیاران افراددن بری اوله جقدی .

عجبا بر زمان کله جکمی که ناس بو حقیقت جلیله یی ادراک ایستونده آرتق و عظیم مسئولیتی و الله لیک عهد سنه بر اقسون ؟ عجبا بر وقت اوله جقمی که فن تربیه ملکات روحیه نکل طرز تربیه سیله ایچابنده او ملکات و سائط مقوله داتر سنه تبدیل و اصلاحی ، الحاصل روچه عامه علومک قسم اعظمی محیط اولدیگی ایچون بونک اوله برایی آیه اوکره نیله سیله جک فنون بیسطه دن اولدیگی عموم طرفندن آکلشلسون ؟ عجبا او کون کوریه جکمی که فن تربیه نکل تمام ایشدیکی علومک بو قدر واسع ، متننت مباحثی، فروعی و ارکن دماغنه مثلثات مستویه حسابنه ، ریاضیات عالیه مسائله ، فلورک مولد الحوضه دن اصول تهرقه بر قالله جینی ، اوله اولسه بریکلردن انجق بر فکر اجالی ایده نکل قابل اوله یله جکی پیش انتظارده عیناً تجلی ایستون ؟

ایسته قادینک وظیفه سی ، نوعه خاص اولان کالی بودر . اوله ایسه بزه لازم اولان قادینک بو نقطه کاله یا قلاشملری . حدود وظیفه لری داخلته کیرملری ایچون ممکن اولانی یا یق ، بو وظیفه دن اوز اقلاشملری موجب نه کی اسباب وارسه اونلری بیستون از اهل سنه یاخود هیچ اولمازه بوسته میدان و بر مرکزین اولدیگی برده تحدیدینه چالیسق لازم کلن بر مرض اجتماعی صورتنه تلقی ایتمک ، نه زمان

خالف شریعت و عدالت اولسون . اصل شریعت احکامی اجراه بریول . ملت صلاحیت ویرر نظارت حقی بخش ایدر .

خلفای راشدین دروندهده مشورت واردی . حضرت عمرالفاروق دکلی در دین: [أَحَبُّ النَّاسِ عِنْدِي مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ شَيْئًا مِنْ عَنِّي]
الکزیاده سوکلی ، الک زیاده مقبول کیدر ایچکزده . بیلر میسکز؟
اونک ایچون الله داغاً رحمت دعا ایدرم . اونی بتون قلبله سورم . کیدر بو ، بیلر میسکز ؟

— یوزکزده کونلر ، مدهانه ایدنلر .

— یوق . یوق . اونلر یك مبغوضم . اونلردن نفرت ایدرم .
بنم اصل محبت ابتدیکم ذوات ، بنم عیبی ، قصوری بکاهدیه ایدنلر .
باشقه هدیه ایستهم . بن انسانم ، بشرم . بلکه برقصور ایدرم .
هرنه وقت برقصور ایدرسم سزده سکوت ایدرسه کز ، بتون اصحاب ، شورای امت اوقصوری بکا اخبار ایترسه اللهک رجندن عحروم اولسون . اللهک رحتی پادشاهنه ، خلیفهسنه هدایت کوسترن ، قصورینی سویلین کیمسه ردر .

پادشاه نه یایسون ؟ بر آدم در بر آدم خلیفه مسلین . بر شخص بتون اموری ، کلیاتی ، جزئیاتی ادراک واحاطه ایده من . مطلقا مشورت ایده جک . اوله مسلسل ، متصل برکروه خوننه اولورسه ، داغاً الفتاآت مفسدتکارانه ایله وهمه دوشورورلرسه ، هر درلو امنیتی سلب ایدرلرسه ... انسان در او . هرنه قدر حسن نیقی اولسهده یه دوشونمکک باشلار . وهمه دوشر . اوله یا . بتون مفسدلر اطرافنی صارمش ، داغاً فساده سوق ایدر . حاشا ، ملت طرفندن سوء قصد ایله تخویف ایدر . منافع ریدیهلرینی تأمین ایچون . کندلی اتریقهلری ایچون . پادشاهی قاپسونلر . کندیلری ایستکلری کچی ذوق وسفاخته دالسونلر . ایستکلری کچی شقاوتنه پویان اولسونلر .

یوله یایدیلر . بر مقصد خاشانه الله داغاً ملتنن پادشاهمزی صعوتدیلر . وهم وتلاشه دوشوردیلر . اونوز ایکی سنهده چالیشه چالیشه درین برحفره اوهام وجوده کتیردیلر . معاذ الله اوهام ، اوهام ... عاقبتی نه اولور ؟ فقط الحمد لله پادشاهم سلامتله اونلرک شردنن قورتولدی .
بوده حسن نیتسه بیوک بر دلیل در ، اوله قاپانمدی دفتر اعمالی .
کچن درسده سولشدک . [فبما رحمة من الله لنت لهم ولو كنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك ...] سلطان انبیاه نصل اوامر الهیه کلشسه ... غایت معتدلانم حرکت ایله ! فظاظت و غلظتندن توق ایبت !
داغاً ملایمتله ممامله ایله ! ملاطفه ایله کولکلرینی آل ... ایشته پادشاهمزه عادتاً اجراآت پیغمبریه ، اثر رسالتپناهییه اقتفا ایندی . اومسکی طوتدی . اصلا وقتی کچیرمدی . زمانی کلنجی آرزوی امتی یایدی . ارزوی عمومییه ثابت ایندی . امته هر درلو صلاحیت و بردی . و بونی تأیید ایندی عینله ، قسمله . بالذات کندیلی قرآنه ال باسه رق . چونکه خاشاثر وار . بیلرکه امتی امنیتسز لکه سوق ایده جکلر .

حالا حیات و عمارت ایچنده بز . اوله بروتمه دلسوزانه میدان بولسون . کرک مسلمانلره ، کرک خورشیمانلره قارش برسوه نیت وقوع بولسه .

عو اولدیمز کوندر . اودقیقه هرج و مرج اولور دنیا . اودقیقه اجنبی دوتخاری پیشیر . نه حریت قالیر ، نه سعادت . آنک ایچون یك اعتدال ایله حرکت ایدلک . بو جهتنه اعتدالی جله کزه ، بانگاسه طلبه علوم اولادلر مه تومسه ایدرم . زیرا دشمنلرمن یك چوقدر . کرک داخله ، کرک خارجهده . او اونوز ایکی سنه ملتنله قانمرلشن قلبلر بوکون بتون غیظ و هورلرله کلب عقورکی اطرافه صالدرمقدن چکنیزلر . یاسوکرا بعض حکومتنر بو بولمه تسویلانن کری قانلازلر . هر درلو قتنه چیقارمغه چالیشورلر . معاذ الله اهالیزک برجاهلاه حرکتلری ایشی آلت اوست ایدر . دشمنلر اوله جلهلر قورسورلر . اوله تسویلات القا ایدیورلر که حریت !.. هرکک مزاجنه کوره لاقیردیلر !

— برطاقم تربیه سزار ککلر و قادیلرک سربست داورا نیورلر . لا ایا باه حرکت ایدیورلر شوراده شوق یایورلر ، بوراده بونی یایورلر ... صامقله توکنمز . صد هزار تأسف اولونور ، بونلر ای شی دکل . یار و اغیارک لعتنی دعوت ایدیور . فقط ذاتاً بودرلو فناقلر اولماز دکلدی ، اقدی ؛ لکن شیدی میدانه چیقور . یك اعلا ایسته . مؤمنله منافق بلی اولسون . اولدن صامقنه جق آدملری بیله میوردق . شیدی اوکره نیورز . بومقولرلر : « آرتق هرکس حر اولدی » دیورلر . اوت ! لکن حریتک نایه سی وار . محدودتی وار . هر درلو منکرانی علناً اینشک مقتضای حریت دکلدلر . آداب عمومی وار ، وظائف ذمیه وار . حریت بودآره ایله مقیددر . بوقسه هرکس ایستدیکنی یانمغه قانتیشورسه دنیا هرچ و صرح اولور . امین اولوک هرشی یولنه کیره جک . قاریشقلق زماننده داغاً بولمه بولسزقلر اولور . لکن بونلر شر جزئی در . بزشرکلی دن کندسزی قورناردق . اونوز ایکی سنه دهری بو یونمزه آتیان زنجیر اسارقی تیره رق صاحبزینک یوزنه فیولاندق . بوسارندن قورتولدق . بو ، بیوک نعمت ، بیوک موقتدر . خیرکلی اختیار اولور . شیدی داغلاً و خارجا بزّه حسن ظن و اعتماد اوله جق . سائر ملتنر کچی حقوقه مالک اوله جقز . اتحاد سایه سنده ترقی ایده جکزر . سلامت بوله جقز . برمدت بوله حالله قانلائق مجبوری . نصب زمانی دکلدلر شیدی . اواسکی زمانلرده کی قوت یوق بزده . علوم و معارف ، هر درلو ترقیات ، بتون حکومتلری کولکوره قدر چیقارمش بزایسه اونستده حسیض سافله دوشمنز . چونکه داغاً اوله سوق ایندیلر . نه صنعت قالدی ، نه فنون . نه اخلاق قالدی ، نه پاره . هر شی ، هرشی ، مادی ، معنوی امتک بتون قوتلری مضمحل اولدی . بوکون اتحاد سایه سنده ترقی ایده جکزر . دیکر ملتنلر مه خوش باقالی بز . اونلری قارداش کچی طوعالی بز . چونکه هیز بروطنک اولادی بز . اخوت مرتبه مرتبه در . اخوت دینه وار ، اخوت سیاسی ، اخوت وطنیه وار ، اخوت نسبه وار . بونلری قاریشدر ماملی . هپسی باشقه مابندی وار

تصحیح

ایکی نومرولو نهمه ک ٢٦ نچی صحیفه سنده « حکمتی مشاوره در » عبارسی « حکمتی تعمیم مشاوره در » ایکن « تعلیم » لفظی دوشمندر .

کیمسه که نفسنه مرحق بوق ، نفسی اصلاح و تربیه غیرت ایتمه مش... بویه بر آدم ، ناس بیننده کی حقوقی طانیری ؟
 ظالمه ظالم ، مظلومه مظلومک دیک ، ایکنجی درجهده بروظیفه .
 برکیمسه که کندی نفسنه ظالم در ، انسانر آره سنده کی حقوقی نصل کوزنه جک ؟ . ظلت ایچنده قالمش برقلبدن نور عدالت بکله نیری ؟ .
 حقیقه بویه ذر . [الظلم ظلمات یوم القیامة] ظلم ، قیامت کوننده ظلمات در . الجزاء من جنس العمل در . نور عدالت کوزنه کیرمه مش .
 ظلت نفسه ، ظلمات شیطانیه قابیلش . قلبی قارارش . کوزی اطراف کورمز اولش . هیچ کیمسه نیک موجودیتی بیله کورمز . هرکی سکندینه اسپر ظن ایدر . او درجه بورومش غفلت ، جهالت . که معاذ الله . بویه کیمسه ذاتاً دنیاده ظلت ایچنده .
 آخرت ایسه [یوم تبلی السرائر] در . او ظلت اوراده تماماً استیلا ایدجک . ظالمی نور سلامتدن محروم براهه جق . قیامتده ظلمنده قاهه جق ظالم . زیرا ظلمات ایچنده یاشادیلر .
 (أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمَاتِ)
 سورة شوراده بشی القی آیت کریمه وار . ظالمک حالنی تصویر ایدییور . یک دهشتلی در . نه درلو فلاکتلر کوره جکله ، نه مدهش مصائبه دوچار اوله جق . امتک انتقامنه گرفتار اوله جق . کله جک در سر سزده بیان ایدجک . [والذین استجابوا لربهم واقاموا الصلاة وامرهم شورى بينهم ومارزقناهم ینفقون . والذین اذا اصابهم البی هم ینصرون . وجزاؤ سینه سینه مثلها فن عفا واصلح فاجره علی الله انه لا یحب الظالمین . ولن انتصر بعد ظلمه ماعلیم من سیل .
 انما السبیل علی الذین یظلمون الناس ویبنون فی الارض بقرالحق اولئک لهم عذاب الیم]

نه بیوک اساسلرد . قرآن عظیم الشان هیچ بریشی نقصان براقامش . هر درلو هدایت و سلامتی کورستمددر .

اوله مظلوم مظلوم دورمق . هر درلو حقوقدن محروم ، مسکینه یاشامق ... مقتضای شریعت دکل . یکین هفته حدیث شریفده وارد کی حکایه سیله تصویر ایدلندی . ایسته آیات قرآنیه ارشاد ایدر :
 [والذین اذا اصابهم البی هم ینصرون .] مؤمنلره اوله برفالتق ایدیلجه . بنی اولونجه . تجاوز ایدیلجه مسکین ، ذلیل طورمازلر .
 حققرنی ایستلر . انتصار ایدلر . انتقام آیلرلر . عدالتیه سینتیلر .
 اگر اوله مسکین مسکین طورورلرسه ، هر درلو مظلله بیون اگرلرسه ، عدالتی اجراییه قانتقاملازلرسه ... الله اوله مؤمنلری سوز .

انتصار ، انتقام ... اما مقدر انتقام ؟ .. بنه تجاوز ایتمه ملی . نه عدالت داتر سنده حق برینه کتیر ملی . زیرا « ظالمدن حقیقی آهیم » دیرکن . کندی ظالم اولورسک . نه شریعت حکمنه راضی اولمی . عدالت الهیه به النجایتملی .
 اونک ایچون : [وجزاؤ سینه سینه مثلها] بیورولور ، هر بر سینه نیک جزای کدینه کوره تبیین اولنش . ایلری واریلرسه سوکرا حق صاحبی کندیسی ظالم اولور . [وجزاؤ سینه سینه مثلها] بنی عقی واصلح فاجره علی الله

انه لا یحب الظالمین . ولن انتصر بعد ظلمه فاولئک ماعلیم من سیل .]
 حقی آریان مظلوملر ایچون هیچ کیمسه برشی دیمه مز . علینه تجاوز اوله ماز . ایچق کیلره قارشیدر مقهوریت ؟
 [انما السبیل علی الذین یظلمون الناس ویبنون فی الارض بقرالحق اولئک لهم عذاب الیم] ایچق لمن ومقهوریت ، ذلت ومسکت ، هر درولو فلاکت ، بیک دورلو وخامت کیلره در ؟ اول کیمسه لره در که ناسه ظلم ایدرلر ، بنی ایدرلر ، تجبر ایدرلر . هر شیشی کندیلر بنه حصر ایدرلر . ناسک نعماننه ، نه عرضنه ، نه حقوقنه هیچ بر اهمیت و بر مز . نه قدر فرصت کچرسه اننه ، او درجه تجاوز ایدر . قاتی آمر . بورکنی یارالار . امتی مفلس درجه سنده براتیق . مسکت حائده صیلا نیر . هر شینه جرأت ایدر .

[اولئک لهم عذاب الیم] بونلر ، بوملونلر براز الیهدن قورسونلر . هیچ بروقت استدرانجه ، مکربنه امین اولماونلر . زیرا اللهک عذاب الیمی قطیدر . همان یتشیر چار . اوج شی وار ، جزای ده دنیاده ابریشیر . آخرنه قالماز . آز زمانه باشنه دهشتلی فلاکت ، دهشتلی عذاب یتشیر :

برنجیبی : مکر ایدنلر . حیله ، خدعه ، منافق ، هر درلو افتراء ، پتان ... چله سی مسکرده داخلدر ، بونلرک دنیاده ده جزای کورولور . [ولا یحیی المکر السییء الا باعله]
 ایکنجیبی : بنی ایدن ، ظلم ایدنلر . [یا ایها الناس انما یتکم علی انفسکم] او چنجیبی : امانته خیانتک ایدنلر . [یتخانون انفسهم ان الله لا یحب من کان خوفاً اشیما]

بونلرک جزاسنی یالکر آخرتمه دکل ، دنیاده ده کورستورالله . فلاکت ویرر ، بلا و برر . درلو درلو مصیبتلره دوچار ایدر . عدالت الهیه به چاریلیر . آغلا ندینی افراد ملته قارشی کندی یوزقات آغلامنه مجبور اولور . دو کوردردیکی یاشلردن بیک قات زیاده یاش دو ککه محکوم اولور .! لکن نه فاشه ؟ . ایته لازم ایته . بو او کزده جریان ایدن وقایعدن هپ عبرت المالی بز . تاریخلر ، وقایع ماضیه ... هپ عبرت دره کیمسه نیک یانه ایدنکی قالماز .

قرآن عظیم الشاننه اوله بیورولور : [ولا تحسبن الله غافلاً عما یعمل الظالمون . انما یؤخرهم لیوم تتخضع فیہ الابصار .] الهی غافل ظن ایتمک . ظالملرک ایشدیکندن بی خبر صانماک . « نیچین همان چارعا جزایه ؟ . » دبه تلاش کورستیمک . [انما یؤخرهم لیوم تتخضع فیہ الابصار] اوله برکون ایچون تأخیر ایدرکه او کونده حیرت لردن کوزلری دیکلر ، قالدیر .

— هانکی کون او ؟
 او ، بللی دکل . بوضاً او یوم مدهش دنیاده ده کلیر . نصل که کوردک . بو سکون نائل اولدیمز حریت بزه نملر ، نه بیوک حقتلر کورستدی . ظالملر جزالری بولمنه باشلادی . یاتیق بورکلر فرح بولمنه یوز طوندی . بتون عباد الهی سلالت ایصال شاهرای آچیلدی . عدالت اساسلری قورولدی . قانون اساسیده بر حکم بوق که

در ستادته بک ورسنه خانه فارشونده
داره: منصور صدر

کلی اراره:

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته‌ای رساله‌در

سنگرم، موانع آفریننده جامع سببیت قول اولاد
درج اینجیند، بکیر اعلاه اولاد
: بکیر

مؤسسه‌ری: ابوالملا زین العابدین - ح. اشرف ص ۵

در ستادته سنه ۵۰ پرورد

بهدن طرا برور بک کورنجه سنه
۱۰ هوش فله الی

تاریخ تأسیس:

۱۱ محوز ۳۲۴

سنه کی اولادنی

۲۵ ۳۰

۵۰ ۹۰

۵۵ ۱۰۰

در ستادته

ولایت

علاق اینجیند

در ستادته ورشه بک کورنجه ولایت بل اند اولاد

عدد: ۵

۳۲۴ شعبان ۲۸ خشنه ۱۱ ایلول ۳۲۴

برخی ت

تفسیر شریف

أَلْحَدُ لِلَّهِ :

جد و ثنای کامل و واجب الوجود بی معادل تالی شاه حضرت ترینه
مخصوصه، اندن بشقه محمود حقیقی بقدر .
(حد) امر جیل اختیار سندن طولای بر ذاتی تنظیم و تمجیل
اوزره ثنا و توصیف اینکدر، باعث حد و ثنا اولان امر جیل کرک
انعام نوعدن و کرک نوع آخردن اولسون .

توضیح مرام

بو تعریف مزده اکان وضوح مقصدیه علاوه ابدن « تنظیم و تمجیل »
قیدی تفسیر بیضاویه ذکر اولفامشدر . چونکه جیل اختیارین
متبادر حامدک نظر و اعتقادنده جیل و حسن اولان شلردر . بوله برشی
مقابله‌سنده اولان ثنا و توصیف ایسه استزای قیلندن اولامز . مجرد
تنظیم ایچون اولور . کذلک « ثنا » تیسری خیر ایه یاد اتمک دیمکدر،
بناء علیه بوندنده حدک تنظیم و اجلال مقصدیه اولان ذکر جیلدن
عبارت اولسی آکلاشیلور .

« حد » تیسریه « مدح و شکر » نظرلی یقین اولمه بو مقامده
آنتری ده تعریف و پیلرخی تقریق اینک لزم وارد :
« مدح » ده حدکی لسان ایه اولان ثنا و توصیف حسندن
عبارتدر . فقط بونک امر اختیاری به اختصاصی اولدنی جهته
حددن اهدر . بناء علیه « فلان ذات علی و کرمدن طولای حد اهدر
ویا کندینسی مدحه لایق کوردم » دنور . فقط « حسن و جهاندن کاشی
کندینسه حد اهدر » دینوب، بالکر « آی مدح اهدر » دینه یلور .
« شکر » هر امر جیل اختیاری مقابله‌سنده اولوب بالخاصه

انامندن طولای منم اولان ذمه مرض تنظیم اینکدر . هرده حد ایه
مدح کی لساناً توصیفه خاص اولوب قول ، فعل و اعتقاد هر برله
ایضای شکر اولنور . امدی ذات منمک اوصاف فالیعنی ذکر اتمک
خصوصه حد و مدح اطلاق اولدنی کی شکرده اطلاق اولنور .
اما ذات منمک اخلاص ایه خدمتده بولتی ، کندینسی کان سببینه
سومک و علو شای اعتقاد اتمک دخی شکرده داخلدر . بوقلب و بدن
ایه ایضا اولان شکرله حد و مدح اطلاق اولنور .

الحاصل حد و مدح لانه مختص اولدقری حاله انعام ایه اضافک
غیری مزایای جلیله شامل اولورلر ، شکر انعام مخصوص اولدنی
حالده لسان و جان و ارکان سائرک هر برله ایضا اوله یلور . بناء علیه
مورد اختیاریه حد و مدح اخص و متعلق اختیاریه شکر اخص اولوب
پیلرله عموم و خصوص من وجه بولدنی کایت اولور .

بلاغت

بیانات مبسوطه دن مقصد اصلی . بو مقامده مدح ایه شکر تعریفی
اوزرنه حد لفظی اختیار بیورلسنک وجهی ایضاح اینکدر که ذکر
اولان وجوه افتراقه دقت اولنورسه بو مقصد واضحاً مستفاد اولور .
چونکه مدح، غیر اختیاری مقابله‌سنده دخی اولدیه چکندن مدح و حک
فاعل بلا اختیار اولسنه دلالت اینز . جناب باری تباریک محمود قمتسی .
جمیع حامده مستحق اولدنی بیان ایلسی ایسه ذات الوهیت جنابیک
دائماً مثبت و اختیار ایه فاعل متعال و اراده الی الی اقتضایه صانع
ذو جلال اولسنی اشار اینکدر .

بو حقیقی اشار و بیان ایسه اساس دین و مبنای شرایع مرسلین
اولدنی جهته فاعله فاعله قلمنه شایان ، زبور کتیبینه ایقان برکنک
بینه فرامدر .

حکمت حقوق اسلامیة

طرری : مجلس محارف رهبری جید الفدی مرحوم
هرری : سلابک مکتب حقوق مصلحتین عادل بک

— مابده —

صدمه میندر. زیرا سطیحه یا کز طول و عرض بولنوب، جسم ایسه ایضاً نلهر عنوسدر. لکن جسمک محقق ابتدیی عملیه سطح و سطحک محقق ابتدیی عملیه بلمه حال جسم بولنغه سطح ایله جسم وجود و محققه بک کربیه مساوی اولوش ولونک جسمه عروضنه سطح وجود و محققه مساوی بولان واسطه اولجه لون دخی جسمک اعراض ذابیندن هد اولمشدر .

برشیک جزؤ اعی حیوانین جزؤ اهدر. و یاخارج اعی حیوانین اهدر. و یاخارج اخصی انسانن اخصدر. و یاخود امر مابیی سببیه اول شینه مرض اولان احوال. اعراض غریبه دن عبارتدر. السانه مرض اولان مشی. حرارت. زنگینک اولکی قسمه. حرارتک صوبه عروضی ایسه قم اخیره مثالدر. یعنی بولنرماهیدن خارج بر امر سببیه عرض اولور. مثلا حرارتک حیوانه عروضنه واسطه حرکتدر. کذا ژونک انسانه عروضنه واسطه کسب و تجارتدر. یعنی عروضنه واسطه اولان شی عروضین اخصدر. کذا حرارتک صوبه عروضی آتش سببیهدر. یا ککزه بعروضه واسطه اولان صوبه آتش پنده مابیت واردر. احواله حرارتک صوبه عروضهده اعراض غریبه ندر .

دیک که عز اصول قهده دخی ادله نیک اعراض ذابیندن بحث اولنجه حق. اعراض غریبه نندن دکل. مثلا ادله دن اولان کتابدن بحث اولنبدی وقت اولنک عام. خاص. مشترک. مؤل. نسخ کی ادله نیک احوالندن بحث اولنجه حق. مثلا نمازک وجوبی [اقیموا] امرندن استلان ابدیه جک. ایسته بو دلیل بر امردر. امر ایسه وجوب افاده ایدر. بلا قرینه امر شوپه اولور. دیسه صرف اولدلیک احوالندن بحث اولنجه حق. بوقسه (اقیموا) اضال باندن امردر. فعل لازم و یاتمدی بی در؟ اقامت شومنایه کلوره. مصدری ده بودر. کی ادله نیک اعراض ذابینندن اولمان مباحث موضوع عملدن خارجدر. و الحاصل دلیک اعراض ذابینندن یعنی ادله ایچون مناسب و ملائم اولان عوارضدن بحث اولنجه حقدر که اونترده مثلا مشترک. مؤل. حقیقت. مجاز کی شیلردر. بوقسه قدیم اولوق. حادث اولوق کی احوال غریبه ایله مشمول اولیز. مثلا بر دولکوک نظری تحت نیک اینجه. لکنه. قائلننه. یا شفته. قوروقنه تلقی ایدر. فقط اونجه نیک ده بر جوق احوال واردر. مثلا تحت. گیاه. فلسفه یهده تطبیق اولنجه یلور. قند دولکوک بوکی شیلری دوشونک و بی احتیاجی واری؟ اوکا لازم اولان شی تحت مستک اینجه لکی وسأر سیدر. ایسته ادله نیک بحث اولنجه حق احوالده دولکوره نسبتله تحت حقیقه کی احوال مناسبی کی در. یعنی علم اصوله چالیشان آدمیر دلیلرک احوال

مناسبیه اوغرائیر. تحصیل ابدیه جکی شینه مناسب احوال ایله اشتغال ایدر .

ادله نیک اعراض ذابینندن «بحث» اولنجه حق دیوروز. بوراده بحثدن مراد. حل و ایاندر. [بوقسه لفة] (بحث) تفتیش و تفحص مناسنهدر [یعنی اعراض ذابیی موضوع علم او زربنه حل ایتمکدر. ضمیر آخرله موضوع بحث اولان مسئله ده اعراض ذابیی محمول قلمی دیکدر .

مثلا: [کتاب حکم شرعیی مثبتدر] دینیکمز وقت شوقضیهده (کتاب) موضوعدر. اعراض ذابیدن اولان (مثبت) ایسه قضیه نیک محمولدر. اثباتی. عین دلیل اولان کتاب او زربنه حل ایتمش اولوروز. کذا: [امر وجوبی افاده ایدر] جمله سیده بر قضیهدر. موضوعی (امر). محموله (وجوب افاده ایدر) جمله سیدر. کذا: (زید کتاب) دینیکمزده (زید) موضوعدر. اعراض ذابیدن اولان (کتاب) ایسه محمولدر .

«اکلاشادی که مسائل اصولیه بی تشکیل ایدن هر بر قضیهده محموله ادله نیک اعراض ذابینندن برسی اوله حقدر. فقط بر عمده اشبو هر ضرورن بحث اولنور دیکدن مقصد نهدر؟ اعراض مذکورهدن بحث ایتمک سکز صورته اولور :

[۱] مسئله نیک موضوعیده یا موضوع علك عین مطلقیدر. [دلیل شرعی حکم شرعیی اثبات ایدر] قضیه ننده اولدینی کی (موضوع) دلیل شرعیدر. (محمول) ده «حکم شرعیی اثبات ایدر» سوزیدر. [۲] یاخود موضوع مسئله موضوع علك عین مقیدیدر. یعنی موضوع مسئله موضوع علك عینی ایسه ده عرض ذاتی ایله مقیددر [دلیل معین و مؤل ظنی افاده ایدر] قضیه ننده اولدینی کی که بوراده موضوع اولان دلیل موضوع علك عینی ایسه ده (مؤل) قیدیه مقیددر.

[۳] یاخود موضوع مسئله موضوع علك مطلق اولور: [امر وجوبی افاده ایدر] قضیه می کی که (امر) موضوع علم اولان ادله دن بر نوعدر .

[۴] یاخود موضوع مسئله موضوع علك مقیدیدر. [اباحه قرینه منته مقارن اولان امر اباحه افاده ایدر] قضیه ننده اولدینی کی که بوراده موضوع مسئله اولان (امر) موضوع علم اولان ادله دن بر نوع و همده اباحه قرینه منته مقارن اولنله مقیددر .

[۵] بصداه موضوع مسئله موضوع علك اعراض ذابیه سنک عینی مطلق اولور. [خاص حکم قطعی بی ایجاب ایدر] کی که موضوع مسئله اولان (خاص) موضوع علم اولان ادله نیک اعراض ذابینندندر .

ماسدی وار

ابوالعلا

مطبعه عامره

— بن ذاتا ایشک

برآی اول بیلوردم نه وخیم اولدیفی ..
بکا اخطاره نه حاجت آیم شیدی بونی ؟
مع مایه یکیدن برباقلم دقله :
حکمی قطعی وبره نیلک ایچون اولماز عجله .
چاغیرک خسته نی کلسین .

قوتلک پرده سنی

آچهرق کیدی اوئانده دوزتوب فسفی
براوزون بویلی چوجوق .. لکن اوبرلوحه ایدی !
اویله برلوحه رقت که اونو تمام ایدی :
رنکی اوچش یوزینک ، کوزلری چوکش ایچیری ،
الماجقلر ایکی باشدن چیقویرمش ایلری .
اوشاققلر کوجهرک جبهه نی یاندن صیقش ؛
فیولامش آئی ، تامارلرده برابر چیقش !
بت بکز کول کبی اولمش اوچهرق نورشیاب ؛
اویانقلر ایکی صولفون کله دوغمش ، بی تاب !
اودوداقلر موراروب قاولامش آرتق درسی ؛
اوزامش صایج کبی کیریکلرینک هر برسی !
قفا بر بولک کسلیوب بوشنه ، چوکش باغری ؛
ایکی دکنک کبی یوکلمش اوموزلر یوقاری .

— او طور اوغلم ، سنی دقلیمه بر دیکلیم ..
صوبون اولجه فقط ..

— سز صویکنز ؛ یوق عالم !

صوبدی بیچاره نی اوچ بش گئی بردن ، اوزمان
آلدی بر هیکل عربان سقالت میدان !
بویک کولچمنسک دیکلنجهک برجحتی
یوقدی . ظنجه طیبیک جوشهرق سرحتی ،
« باقاسق خسته نی نوید ایدرز بلکه .. دیهه .
چوجنک کورکنه قوبدی باشی دیکلهمه به :
— اوسکور اوغلم .. نفس آل .. آله نفس .. اولدی ، کین .
باقه یم نبضکه .. اعلا ! سکا یاوروم قوده ئین
یازیم ؛ اوسکور بیورسک اوسکر پک ایدر ..
آرسینق حبلری آل ، سویلرم اجزاجی ویرر .
هادی کیت کندیکه ایی باقی ..

— فصل ایتدک دوقتور ؟

ایده جک یوق ، چوجق آرتق یوله کیرمش ، کیدیور !
صول طرقدن رنه نک ذروه سی اوستنده کهور

حاصل اولمش که اهیبتی ذاتا معروف .
دور نائده کی آتاری اولملون مرمنک
وار تامیله ، دکلم هیچ بری آکسک عرضک .
بتون اعراض شیقیه ، زفیریه ...

— یتر !

خسته نک چهره سی میدانده ! انسانه مکر
اولماسون حس وبصیرندن اثر .. لکن بز
بونی « تبدیل هوا ! » یرده نصل کوندریز ؟
شورده اوچ بش کونی وار .. کوندرلم : یوله اولور ..
« کیت ! » دیکم همده بزیمجون نه بیوک بر ذلدر !
هادی کوندریملم .. واری فقط امکان ؛
سکره مسؤل اینده جکلر بولنور انسانی .
— سوزیکز طوغری مدیر بک ؛ نه یابوب یاغلی تک
بو چوجق کیتلندر . چونکه یاشارسه پک پک
دها برهفته یاشار سکره سرایتده اولور :
یویله برخسته نی کوندرمهده مکتب معذور .

— بر مبصر چاغیرک .

— یورورک اقدام .

— بکا باقی :

خسته نک کیتیمی هر حالده موافق اوله جق .
« سکا تبدیل هوا توصیه ایش دوقتور .
کزمش اولسه ک آچلیرسک .. دیهه بر فکرخی صور .
« ایسته م ! » دیر او ، فقط دیکلهمه ، اقلعه چالیش :
کیم بیلیر بلکهده بیچاره چوجق آکلماش !

— شیدی تبدیل هوا واری بیم ایستدیکم ؟

یراقک حاله آرتق بی راحت اوله یم ؛
اوچ بیق ییل بکا قاتلانندی بومکتب ، اوچ کون
دها قاتلانسه قیاشمی قوبار ؟ هر نه ایچون
بی بیلارجه باریندیرمش اولان بر بردن ،
« اوله جکسک ! » دیهه قوغق ؟ بوتوغولقدر .. بن
کیسه سز برچوجنم ، زرده کیدر بر بولورم .
آتمدیک سکره سواققلرده قالیبرغو اولورم !
آنام اولمش ، یایلمک بیلورم هیچ یوزنی ؛
قاردم وار اوده لکن بکادیکمش کوزنی ؛
سانکه آتیده کی موهوم رفاه کیدرک
اونی چاقانندی خسرانلر ایچندن چکه جک !
قاردم ، بلکهده مستقبل نیانه چالیش ؛
ابدیا سنی قوبوریمه جک حاله آیش !

بونک صحتده اشتباه بوقدر. چونکه هر خیر و نعمتک مصدر حقیقیسی باری تمالدر. منم حقیق ایله منعم علیه اولان عباد اراسته کی وسائطک فی الحقیقه تأثیری اولیوب یالکز جریان عادت آتیه صورتیه سببیت و فی الجمله مدخلیتری اولور.

بعض حکماک ادعایر وجهه و سائطده تأثیرات عقلیه بولمسی فرض اولنسه بیه انترک وسائط اولقندن خروجلری لازم کلز. مادامکه کانه کانتاک خالق اولق جهته کزک اسباب و کزک مسببات صانع ذوالجلالک تأثیر قدرت سبحانه سیله وجود بولمده و هر درلو نعمت ایله انقاع مشیت الهیه تابع تسهیلات و توفیقات صمدانیه ایله حصول پذیر اولمدهره؛ طوغربدن طوغری به مصدر انعامات و مرجع جمیع کالات درگاه اقدس متعال اولسی جای خفا اوله من.

بناء علی ذلک برآیت جلیله ده «و ما بکم من نعمه فن الله» بیورلمشدرکه معنای شریفی «سزّه و وصول بولمده اولان نعم و الطافک هر بری معبود ذوالجلالک زدن صادر اولمده دره.»

«الحمد لله» جمله جلیله سی محمود ذوالجلال و معبود بی مثال اولان حق جل و علا حضرتلرینک حیات، قدرت، علم، ارادت صفات جلیله سی ایله متصف اولسنده دلالت ایتمکده در. زیرا صفات مذکوره بی جامع اولیمان ذاتک جد و شباهه استحقاق اولز. چونکه بالاده بیان اولدینی اوزره حدک جیل اختیاری مقابله سنده اولسی محمودک فاعل مختار اولسنی مقتضیدر. بویسه علم و اراده و قدرت احراز ایتمسنه منوطدر؛ بوصفاندره حیات صفتیه متصف اولمده توقف ایدر. زیرا حی اولیمان علیم و قدیر و مرید اوله من.

بوحالده «الحمد لله» دین عبده مؤمن ذات باری تملانک وحدانیتی ایله برابر بوتون صفات ربانیه سی اعتراف ایتمش اولیور.

مناسرتی اسماعیل هقی

صفحات حیادتدن

هفته

«وقه لیلی مکتبدرن برنده کنار ایتمشدر»

— نیجه دوکتور، اون سز برصوبه رق دیکلیکز؛

خسته لاق چونکه دکل اوله اهمیتسز.

ساده بر نزله صدریه می علت؟ ترده!

چو حنک حالی فنالاشدی شو سوک کونلرده؛

اون کون اول علیاته چیقارکن طلبه،

اوده کلمشی؛ فقط یوله نوبتلر غلبه

ایدزک و برمدی بیچاره به بردم راحت.

دیدم: «اوغل، نه به کلدک؟ هادی کیت مکتبه، یات!»

اوزماندن بریدر ضعیف ترزاید ایدبور؛

شبهلر ذهنه حالیه توارد ایدبور.

اوقور بوقش؛ کیمه هب اوسور بیورمش؛ آتشک

اولیورمش آزیق دیندبکی...

جناب رب العالمین حکمت و مشیت اقتضاسنه کوره صانع مختار اولیوب فلاسه نیک ادعای باطلاری وجهه حاشا موجب بالذات اولسی فرض اولنسه نه تشریع احکامه امکان قایلر، نه ده جناب بارینک شکر و شباهه استحقاقی بولنور.

بو ادعای باطلک بطلانی ایسه کتب کلامیه ده بالجوه ایضاح و اثبات ایدلمشدر. بونک بر چوق دلائلی اولوب از جمله انفصال خصوصنده ایجاب بالذات نقائص نوعندن اولمده شان باری تالی ده محالدر. نصوص شرعی ده اثبات اولتان اراده و مشیت صفت جلیله سنک عقل و حکمت نقطه نظر ننده دخی شوقی جای تردد اوله مانز.

بو حقیقت عالیه صحائف کائناتی مطالعه و تدقیق ایلین اولو الابصاره تجلی و انکشاف ایتمکده بولان بی نهایت بیائغ فطرت، آثار انشظام و حکمت ایله ده تأید ایلدیکي بیدباردر.

تقیه

«شکر» تمیزی ده «حمد» لفظ شریفی قدر شمولی اولدینی اکلشله دی. زیرا شکر یالکز انام مقابله سنده اولور. حمد ایسه جناب باری تملانک کزک انام جهته، کزک سائر اوصاف سبحانیه سی اعتباریه ثنا و تمجید لایق اولسنی افاده ایتمکده در.

«شکر» لسانک غیری وسائط ایله حصول بولق جهته حمده ترجیح اوله من. چونکه حمدک فی الحقیقه حمد اولسی اقران تعظیمه وابسته در. بویسه نبایه دال اولان کلامک انفصال و اعتقاداته موافق اولسنی مقتضیدر.

بناء علی ذلک حمد تحقق ایدن مقامده شرائطی اولان تمیلات فعلیه و قلبیه نلکه تحقق ایتمی بر امر ضروریدر. والا حمدک استزایه انقلابی لازم کلیر.

حمدک شکره ترجیحی تفسیر بیضاویده وجه آخرلرده توجیه اولتمشدر؛ شوبه که: انام مقابله اولان حمد اقسام شکر ایچندن نعمت و اصله بی اظهار و اشاعه ده و تحقق حصولنه دلالتده اقوی اولق خاصیه تمیز ایتمکده در. چونکه اعتقاد قلب ایله ایضا اولان شکر امر سختی اولدینی کبی اتناج جوارح ایله وجود بولان شکرده شکرک غیری بر امل ایله اولق احتمالنه معروضدر.

ایشته حمدک بصورتیه تمیز ایتمی رأس شکر عد اولتمسنه و اضافی شکر باینده عمده قلنسده بادی اولمش و بناء علی ذلک بر حدیث شریفده (الحمد لله رأس الشکر ما شکر الله من لم یحمده) بیورلمشدر؛ یعنی حمد شکرک رأس و عمده ارکان اولق حبیبیه جناب حقه قارشو عرض تمجیدانه مواظب اولیمان کسه قلب و اعضا سیله نه قدر تعظیم و تمجید بولنش اولسه اضافی شکر و اکمال وظیفه ایتمش اولز.

استفاضه

[الحمد لله] نظم شریفنده کی ادات تعریف، هر کسک بیلدیکي ماهیت حمده اشارت، یا خود بالجمله حامد وائمه ده دلالت ایچون کلمشدر. هر ایکی احتمال کوره من الازل الی الابد جمیع حامدیندن صدور ایدن افراد حمدک جناب واجب الوجوده منحصر و منحصر اولسی مستفاد اولور که

طلاق برحق ذاتی اولیٰ اوزرہ زوجہ تک بد صلاحیتہ براقی، اکا برنوع حاکمیت بخش اتمک دیکندر. بوایسہ طوفری اولہ من. زیرا ماہلہ تک بتون امور شاقہ سیہ مکلف اولان زوجک اوزرہ ہیج برشیہ مکلف اولیان زوجہ تک حاکمیتی تصدیق ایہہ جک ہیج بر عقل سلیم تصور اولنیز. بنا علیہ آثرہ بولہ بر اقتدارک و برلمی مضار عقل و حکمندر. بونک ایچوندرکہ جناب حق قرآن حکیمندہ «الرجال قوامون علی النساء» بیورمشدر.

مع هذا «امس طلاق» زوجہ تک بدندہ اولیٰ اوزرہ عقد نکاح ایڈیلور، و ایجابہ - یعنی اولاً سولتان سوزده - زوجہ طرفندن وقوع بولورسہ بصورتہ شرعاً نکاح صحیح و شرط معتبر اولہ جتندن لدی الاقتضا قادنہ کندوسنی تطلیق ایہہ بیلور. فقط بو حکم قادیلر ایچون برنوع رخصت و تسہیل شرعی اولوب بونک اساسہ تلقی بوقدر. ایکنجی احتمال: امر طلاق حکمہ تودیع اولنیدر. بولہ ایکی وجہ ایہ باطلدر: اولاً: شہہ بوق کہ بختر عاقل، عییز، بالغ اولان زوجینک طلاق مسئله نہ د'رد. حاکمک ولایت عامہ سی وار ایسہ عاقل و بالغ اولان کہہ نیکہ کندی نفسہ ولایت خاصہ سی وارد. حالبوکہ ولایت خاصہ ولایت عامہ دن اقوادر.

ثانیاً: بالادہ بیان اولدینبی وجہہ طلاق برطاق اسباب مجریہ مبنی ضرورۃ مشروع قلمشدر. بواسباب مجریہ ایسہ زوج اولہ زوجہ دن ماعداسنہ افشاء جائز دکندر، زیرا بو اسباب یا «تاین اخلاق» در و یا زوجہ تک «موجب تحت» بر حالہ بولنمیدر. برنجی تقدیرہ حاکم نہ یاہ حق؟ یکدیگری سوبین زوجینی زورلہ بر برینسی سودرہ جک؛ اولسہ اولہ بدراہ نصیحت ایہہ جک بوقسہ «بن حکم ایدم: سوبشکر، نزاع ایچمکر» دیہ بیلوری؛ ہایدی دیش، نہ ایمیچی اولہ بیلور؟ بونکہ مقصد تائین ایش اولہ جتی؟ بوکی شیلر امور حبہ و وجدانیہ دنبر. حکمہ تک حکمیلہ حصولہ کیز. بونلر، حاکمہ حرمتہ «یکی» دیہ جکلر؛ دگی؛ فقط دہا حکمہ قیوسندن چقار چقارزاید شہہ قانونیہ باشلاہ جقفلر. ارہ لرندہ کی امتزاج جزق برقاندہا تزیاد ایہہ جک. و اولونجیہ قدر ہر ایکسیدہ عذاب الیم ایچندہ قاہ جق.

ہایدی فرض ایہہ لکہ بو تقدیرہ حاکم پیلر بی تفریق ایہہ بیلون، یا لکنز نصیحتہ اکثفا ایتمسون. عجبا بو، مقول برساملہ میدر؟ شہہ بوق کہ دکندر: زیرا بوقارہ بیہ بیان ایتدیکمز وجہہ اکثر قادیلر سریع الانفعال اولوب بک جزئی بر شدظولابی همان متأثر اولہ جقفلرندن اگر حکمہ بولہ بر صلاحیت و بریلہ جک اولور ایسہ بک چوق قادیلر زوجیلرہ پیلرنمہ ظہور ایمن جزئی برنافسہ دن، بر نماز عدہ طولابی آتارک همان حکمہ بوقسہ جقفلری، و زوجیلرہ پیلرنمہ تاین اخلاق اولدیتندن بختمہ طلب طلاقہ بولنہ جقفلری، و بالآخرہ امر طلاق زوجہ تک بدندہ اولدینبی صورتہ لازم کلان عذورک بواکہ لازم کلہ جکی، یعنی برچوق عاقلہ لارک شیرازہ انتظامدن چقاریلوب عو و پریشان ایڈہہ جکی شہہ سزدر.

ایکنجی تقدیرہ کلنجہ، بونہدہ قائدہ شوہلہ طورسون، بک

تہمت بر حالہ بولنورسہ بوزردن چارہ خلاص ایتجق طلاقدر. حتی تعدد زوجات کی طلاقہ قولاً معترض اوللر دخی شوکی اسبابہ مبنی اتمک مشروعیتی قلیاً یعنی ایچمکہ اولدقفلری شہہ سزدر. «برشی ضیق اولدقندہ متسع اولور» قائدہ سی شرعی اولدینبی کی ہمد طبعیدر. مادامکہ یکنملری قابل دکندر، افتراقلری ضرورت حالی آیلور، اتملرک آیرلسی لازمدر، موافق حکمندر.

زیرا پیلرنمہ عدم امتزاج بولنان زوجینک شوحال منافرت اوزرہ قالملی، کندیلر بی ہردلو سعادت دنیویہ و اخرویہ دن محروم ایمن احوال دندر. انسانلرک اصل حیات مسعودانہ سی عاقلہ سیلہ بر لکہ کمال صمیمیت و محبتلہ کچر دیکر حیانددر. ہدیتک ترقیسی نسبتہ برچوق احتیاجانہ معروض قالان انسانلر تبارک حواج ایچون بک چوق چاشمق، و جبالاق مجبوریتی التشدہ زبوندرلر. بوزوالیلر ایچون سی دن محصل آلام واکداری دفع ایہہ جک، یارینکی مبارزہ حیانیہ ایچون قوت اعداد ایہہ جک عاقلہ جتندن بشقہ نہ وارد؟ یا بو محبت اولزسہ او عاقلہ تک حیاتی نصل اولور؟ ہر دققیہ یکدیگری تحقیرہ آمادہ ایکی قابلک دوچار اولدینبی عذابلر، فلاکتلر قابل تصور میدر؟ نہ وقت بونلر استراحت ایہہ جک؟ نہ وقت آخرت ایچون زاد و ذخیرہ حاضر یہ جق؟ ہلہ بزواج زوجہ سنک آخر برکہ ایہہ مناسبت غیر مشروعہدہ بولدینبی، و حتی بولنق ایستدیکنی حس ایتدکنزکمرہ، ارتق انکلہ حسن امتزاج ایہہ لک، و اولونجیہ قدر مسعود الحال و مسرور البال یا شامسی قانیلدر؟

بنا علیہ زوج ایہہ زوجہ تک پیلرنمہ مسعودانہ یا شاملی مانع اولہ جق بوکی احوالک و قومی تقدیرنہ، طلاقہ مساع کوستریلی جناب حقک نوع بشرہ اولان الطاف سبحانیسی جہہ سندنبر. یعنی بولہ بر نعمت عظمای الہیہدر.

حتی بو کون ملل تمدنہ تک اکثریسی دخی طلاقک ضروریات بشریہ دن اولدیشہ کسب قناعت ایتشلر و طلاق قبول ایشلدر. شو قدرکہ اتملرک قبول ایتدکاری طلاقک کیفیتی بشقہدر. شریعت اجدیہ جہ طلاق زوجک اندہ اولدینبی حالہ اتملر جہ امر طلاق حکمہ تودیع ایتدیشدر. فقط شریعت غرای اجدیہ تک شو مسئله دہ دخی رحمانی بدینیدر.

زیرا اساساً طلاقک لزومی قبول ایتدکدن صکرہ یا لکنز صورت اجزاسی قالورکہ بونہ اوج احتمال جاریدر:

برنجی احتمال: امر طلاقک زوجہ تک بدینہ و برلمیدر. بو احتمال ایکی وجہہ باطلدر. اولاً: قادیلر تشکلات بدینلری اقتضای مجہ سریع الانفعال اولوب جزئی برشیدن متأثر اولورلر. اکثریسی اہیتسز برشیدن، بر ہیچدن طولابی همان طلاقہ جرأت ایدرک ایچندہ بولنہ جقفلری عاقلہ لرینک عو و پریشان اولسنہ سبب و برلر. مکرہدہ دوچار ندامت اولورلر. فقط جہ قائدہ کہ ہرشی جتشددر. اگر امر طلاق قادیلرک اندہ اولسہ ایسی صحنہ ارشدہ رشتہ ارتباطی محافظہ ایہہ جک بک آز ماہلر قالور، بصورتہ شیرازہ عالم بوزولور کیدردی. ثانیاً: امر

حکمه حواله وتودیع ابدرك مقصد اصلینزه بوجه آتی شروع ایدیوروز:

شربت مجدیہ نك مساعده کوستردیکی طلاق مسئله سنه کلنجہ :
بوده ستر نوزان وتودع زوجات مسئله لری کبی اوزام مدنیه وضرووات
بشربدن اولوب قانون اساسینک بخش ابتدیی حریت وعدالتہ منافی
دکدر .

فی الواقع طلاقده اصل اولان حرمتدنر . [۱] چونکه طلاق قید
نکاحی اورنه دن قالد بریسور . بوايه برعائله بی پریشان اتمک دیکدر .
حالبوکه بشربتک نصب انظار تخمس ایلدیکی اوج مدنیته ، نقطه کاله
یوکله یلسی عائله ارتباطندن باشیلور . ممکن سرته تکثیر عائله جاشیق
ایجابات مدنیه دندرنر . نکاح ، که فوایدی بی پایاندر ، اوله هر وض اندراس
اولمالیدر . زیرا صکره ترقی قابل اولماز . حتی نظام عالم محافظه ایدله منر .

من وجه عبادت صایلان نکاحک درجه اهیق هر کسجه معلومدر .
برکره زوجین یکدیگرندن استفاده ایدرهک برچوق فناقلرک اوکی آتیر ،
صکره زوجین یکدیگرینه ظهیر اوله رق متاع دنیویه مقاوم ایدرلر .
چونکه انسان بوغترتار فئاده مطلقا بر ایس غمکساره ، برهین مساعیه
عناجدر . اقدامات متوالیه ایله یورولان وجودلر ، بینلر عائله آره سنده
اوجان تفخات محبت وصمیمیته بورغونقلرخی اونودور . جاشیق ایچون
قوت اکتساب ایدرلر . ازدواج سایه سنده انسانلر تکثر ایدر .
ازدواج سایه سنده جیت پایدار اولور . ازدواج سایه سنده تهذیب
اخلاق ایدیلور . ینه ازدواج سایه سنده عالم انتظام بولور .

ایشته « طلاق » بو قدر مقاصد دینیه ودنیویه بی کسر ابتدیی
ایچون آنده اصل اولان حرمت ونمیوعتدر . تنکیم « اگر قادینلریکن
سزهاطاعت ایدرلرسه ائزک علیه برول آرایمکز . یعنی اثری تطلیق
ایتمکیز » مانده اولان « فان الطنکم فلا تنبوا علیه سبیلا » نص
جلیلی و « قادینلری تزوج ایدیکز فقط صکره تطلیق ایتمکیز . یعنی بلا
سبب بوشمیکیز . زیرا طلاق اوله بر شیندرکه عرش الرجان آندن
اهزاز ایدر « مفادنده اولان « تزوجوا ولا تطلقوا فان الطلاق یهتد
منالعرش » و « جناب حنک الک سومدیکی حلال ، طلاقدر » مدلولنده
بولسان « ابض الحلال الی الله عز وجل الطلاق » و « مجرد تجدید
ذوق ایچون قادن آلوب بوشامیکیز . زیرا محضا بویه تجدید ذوق
ایچون قادن آلوب بوشایان ارککلری وقوجهیه واروب بوشانان
قادینلری الله سوزم » . مناسی افاده ایدن « تزوجوا ولا تطلقوا فان الله
لا یحب الذواقین ولا الذواقات » احادیث شریفه سی طلاقده کی ممنوعیت
اصلیه صراحت دلات ایتمکدر . [۲]

فقط احتیاج وضرووتہ بشاء طلاق مشروع اولمشدر . زیرا
زوجین پینده تباین اخلاق حسیله بغض وعداوت حصوله کلور .
بو حالده دوام ایده جک اولور وعلی الخصوص زوجیه موجب

[۱] « شربلالیه باق »

[۲] امام شربانینک « کشف القمه » نام کتاب مستطابک طلاق بجهت سراجت
اورنه .

هانکی بردردم ایچون آتلایم ، تلوروم ،
دو کدیکم یاشلری معذور کورک : مفدورم !
اوقدر سی بلینک بوغفالتی سوکی ؟
بری اولجه اگر سوبله مش اولسه بیدی بونی ،
چالیشوب عمریمی جیلنجیه هبا انجزم ،
بن بوستقبله ماشیی فدا انجزم !
صرحت تلین انسانلره باقی یارلی ،
قوغورلر بی برسائل آواره کبی !
— سنی برکره قوغان بونی ، بسوزک پک حفسز .
« ایستیم ، یوللامایک . » دیرسهک اگر قال . یالکز
— خستسک ...

— هم وریم ! سوبله نوار صاقلابه جق ؟
— یوق جانم اوله دکل ...

— اوله یا هرکس اجق !
براقبرلری اگر کیمه مش اولسه مجا !
طوغربدر کیملیم .. قوشد بریکز برعه به .

صوک سفندن ایکی وجدانلی رفیقک قوله
دایانوب چیقدی او بچاره سفالت بولنه .
آهرق آرقیه برلحه لبرز الم ،
اوقی تبید ایده جک یاپوننه یا لاشدی « ورم ! »
طوندی ، بند بردی جو جقلر صاهر ق هر برینی ،
اوبدیلر کره ماتم دو کورک کوزلرخی :
— سچیکور طوغربجه استاسیونه ...

— یوق یوق ، بی تا
کوتور استانبوله برده براق که غربا
— کیمه نك اونلره آلد برمدینی بر صرهده —
اوزانوب اوله به برشیته بولورلر اوراده !

شمر عاکف

حریت - مساوات

یکین هفته « صراط مستقیم » دهکی مقاله منده « میزان » غزیه سنده
« عبوس » امضاسیه مقاله سابقه منی تحریفاً مندرج ورقه اعتراضیه به
قارش اولان جوابغزی هفته کی مقاله منیه تلیق ایش ایدک . فقط عبوش
اقتدینک مقصدی ، اظهار حقیقت اولیوب ، بلکه اغراض نفسانیه سنندن منعت
احتیاسات بدینانه منی میدانده قوتندن عبارت اولدی بی تحریفات واقعه سنه
انتقام ایدن احوال سائر ایله تحقیق ایشدر . بنا برین مسئله ، قواعد مناظره دن
خارج قاهره ، برهامت قانونیه اکتساب ایش اولدیضندن ، سائر زباندرالز
حقیقه اولدی بی کی موی ایلک بو بایده کی مقاله منی ده حکمه عادلانه ک

سختی در برابر ستمگری بی پروا . سرب پرده عظمت
برنده ملائمت کوسترملری ، حتی بعض کسانک منکرده نمادی
واصرار بر بی موجب اوله جق صورته نی عن المنکر اثلری اغلب
احتمالدر .

مرویدر که سیدالابرار افندمنه :- خیر الناس کیدر ؟ .. دیه سورلدی ،
ذات رسالتاً بلدی :- خیر الناس ، اذ زیاده امر بالمعروف واک زیاده
نی عن المنکر وحق ایچون کثیاد اتقا واک زیاده صلہ رحم ایدنلدر ..
دیه بیوردی .

ذات نبوتنا هیدن شوده روایت اولنشدر که : معروف ایله امر
ومنکر دن نی ایدنلر ، روی زمینده الهک خلیفه سی ورسولنک خلیفه سی
و کتابنک خلیفه سی در ... بیورمشدر .

اسلامده مشروطیت اداره نك فلاً اهمیت یوق دیه حکم ایتمک انظار
مطالعه اوکنده چلی شمشعد اولان و نائق علی دن کوز یوق دیمکدر .
اسلامده و قتیه « احکام سلطانیه » نامیه اصول اداره تأسیس ایدیلدر که
تاقام معامی خلافت و سلطنتدن عتسبلره [بلدییه مأمورلریته] ، شرطلره
[پولیسلره] ، جاندارلره [زاندارمه لره] قدر بالجه مأمورین
و مستخدمینک وظائفی کوسترملش و د رعیه یعنی تبعه اوزرینه تصرف
مصلحتیه منوطدر ، دستوری شعبات اداره نك هر برنده اس ال اساس
انخاژ قلمشدر .

حضرت عمر برکون خطبه ایراد ایدرکن :- شاید بتم بر ایگریکم
کوریلورسه دوزلتسون ... دیمش ایدی . سامعیند بری قاقوب :- سنکه
ایگریلکن کور ایسنک قلمچ ایله دوزلرتیم .. دیمسبله حضرت عمر :-
شکر اللهه که بو اتمده عرک ایگریلکن قلمچیه دوزلتهجک کیمسلر
یاراندی .. دیه شاخوان اولدی . نقل اولنور که ملوک اومه دن عبدالملک
اوغلی مسله کبار تابیندن ابو حازم حضرتلریته :- سز بزه « واولی الامر
منکم » نظم جلیلی حکمنجه اطاعت ایله مأمور دکلمی سکز .. دیدی .
ابو حازم حضرتلری :- اوت ، فقط حقه مخالفت ابتدیکن زمان « فان تنازعتم
فی شیء فروده الی الله و الرسول » امر شرفی ایله سز دن حلیه مطاعت
نزع اولنشدر ، دکلمی .. دیه جواب و بردی .

بو حق مقاومت و اصول مراقبه امت سایه سنده ایدی که دولت
مجدیه عقاب سلطوت و عظمتک ایکی جناحنی شرق و غرب مالله یایدی .
قتیه و موسی بن نصیر و عبد الرحمن و عقبه کبی قهرمانلرک دستبرد
غیرتاریله تقریباً بر عصر اینجده حدود دارالاسلام کاملاً افریقا
سواحلی ایله آوروپانک جنوب غربیسنه و آسیانک همان بنون ممالک
مهورسنه یایلهرق مالک ایکی اوجته طابندی . چیندن تافرانسه اینجندن
کچن « لوار » نهرینه قدر ربع مسکونی احاطه ایدی . بوقع اولنان
پرلر رومالورلرک سکز یوز سنه ظفرنده قبضه تحمیه آلدنلری ممالک
و بلداندن عدد و وسعجه پک چوق زیاده ایدی . مسلمانلر قع ایدنکری
پرلرده جاذبه فضیلت و عدل و حقایقاری ایله قلب نامی جلب ایدیسور
وناس کندیلرینه عن صمیم القلب محب و مطیع بنه و حتی عسکر و لشکر
اولیورلر ایدی .

اعدی روایدنر که مشورت ایله مأوف و مأوس ، و فاضل
دانشورانی معرفتیه امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایتمک مأمور
اولان برات فاضله مشروطیت اداره به بیگانه ک ایله اتهام اولتسون ؟ ..
دائرة بحث و مناظره بی توسع ایچون دیمکمه مشروطیت اداره به
بیگانه ایتمز . یا بوکون بوکامک اولان اقوام غریبه به بومن الازل
برموهبة فطرندر دیمکه جبارت اوله جقمی ؟ فرانسه ک بنون اورویا به
بدرقه حریت اولان انقلاب کیرندن اولکی حاله ارجاع نظر ایدلم :
اون سکزنجی عصر میلادینک و اوخرنده اورویانک دول سائره سی کبی
فرانسه دولتیده حکومت مطلقه ایله اداره اولتیور ایدی . هیئت
حکومت قیاصره رومک بالآخره دولتربنک اقتراضنه باعث اولان
فسق و فحشورلره مستغرق اولمش و عادات بر اصول ظالمانه هیئت کیرمش
ایدی . قرالرک اطرافنی لش اولان زادکان طاقی انلری کندیلرله
مدار بقا عد ایلمکری براداره فحیبه استبداده تشویق ایدرک شان
و شرف زغملرنی محافظه به و لکنک صنف ممتازلرنک حقوق موهو .
مهدنی ترویجه آلت انخاژ ایدرلر و اهالنک صنوف سائره سنه
ایتمک جور و غدر بر افاضلر ایدی . فرانسزلر بتمک توکنک
ییلز اولان محاربات و اغتاشات ایله بی تاب دوشش و اسرافه
آرتق لجه پشدریمکن عاجز قالمش ایدی . زراعت میدول ، عساکت
معدوم اولدنی اوزمانده بر طرفدن اجلی و دیگر طرفدن خزینده نك مضایقه
فوق الماده سی باش کوستروب حال دولت و امت پک اغیرلاشمش ایدی .
نهایت قرال اون انجی لوقنک زماننده نه بویک برانقلاب ظهور ایدیلدی
و میوابو کبی او انقلاب رجال مشهوره سنک نه عالمینا بانه سوبلکری
سوزلر ایله میدان حسته ایلهرق قومک تعالی شاننه نصل رهبرک
ایندکری ، نه شایان تبجیل همتلر ابراز ایلمکری حالا حافظه نامده
منقوشدر .

«اسلامت جامدوهر شیده غیر مساعدر بندنر ، دیمکه دل نصل وارور ؟ ..»
ملت اسلامیه عظمت و اجلاک طبقه ضواسته واصل اولدنی زمانلرده
دین اسلامک سایه فیض حریتده ایدی که دارالملک اسلامک هر
طرفنده مکتبلر ، مدرسدر ، کتبخانه لر ، خسته خانه لر ، کاروانسرا بلری ایدلی .
رسدخانه لر تأسیس ایدلدی . یولار کشاد اولدی . سیاحتلر ایدلدی .
نطاق تجارت توسع قلدی . فنون و صنایع ترقی ایدنی . زراعت و حرانته
یک اصوللر وضع اولدی . بو بولده خارقه لر کوستلدی . «له فن ممارمه مال
قدر اعتلا ایدیلر که سرایلر ، قصرلر ، کاشانه لر ، حوضلر ، فواره لر کبی
ساحه علم و عرفانه قودقلمی مآثر کالانه اومتین و مزین اساویرلر اوزمان
اسانته مهارتی و حتی مکره کیلرنی مقنون لطافتی ایدرک انلری
کندیلرینه مشق و تقلید انخاژ ایدیلر و اوزه توب ایدنلری مابقی
او مأوی حسن و بهارک اسملرله تسمیه ایدیلر . اسلامک سایه فیض
حریتده ایدی که قافله قافله علماء ، فقها ، حکما ، پندی . علوم قفسیه
توسع ایدنی . بوضه ، بارت ، کاغذ کبی مفارغ و تجارت و عماریه
خصوصلر نه عالمه باعث تیر اولمش کشفیات و صنایعی موقع استفاده به
قودیلر . ابن سینا ، ابوبکر رازی ، کندی ، فارابی ، ابن رشد ، عبدالرحمن

چون حضرت وارد . چونکه بوحالده دعوائی حکمیہ و یرمک ،
 او قادیبی جیتندن طرد ایتک دیکدر . معلومدرکه مدار حکم اولدن
 ینه بولندن حاکم حکم ایده من . شمعی اوزواللی زوجک حالی
 دوشونکیز ، وجدانا موجب نهمت بر حالده بولدیقی تصدیق ایتدیکی
 زوجهنسک حال نهمتی اثبات ایچون ینه حاضرلیه جق ، مختاره ،
 قومشوزله مراجعت ایده جک ، ۵ یم زوجم شو یله بر حالده
 بولنیور ، یده جک شاهدرله برابر یقالمنه چالیشه جق ، حق اساینه
 نوسل ایده جک . بولنیی سولنکه ، یاغنه یوز ، وجدان ایستر . بو
 اوله جق شیی ، و بوده حیاتی ۰۰۹

— ماهی وار —
 موسی لاطم

اسلام
 و
 اصول مشورت

اقدام ک ظم ۰۰۹۹ عدلی نهمسنده اوله جق ایدی که غریب
 بر افسانه کوردم . برلین دار الفتونک السنه شرقیه شعبه سی مدیری
 موسو ادوار ساخارو نامنده بر ذات « نوبه فرابه پرسه » جریهنه سنه
 مشروطیت اداره نک آتیی سرلوحه سیله بر مقاله یازمش . بومقاله سنده
 موسیو ادوار بوغاز ایچنده طین انداز اولان ولوله حیرتک مسرت
 بخش بر خاتمه یه منجر اولسنی نخی ایتدکن صکره اناطولیده بر زنکین
 بکک ، « طاروس » طاعنر نه یشیان برگرد بکنک ، سوریه نک منبت
 وادیلرنه صاحب املاک و یسار اولان بر مسلمانک قانون اساسی بی نه
 صورتله تلق ایتدکریخی . بو بانه نه فکر پرورده ایلدکریخی محتاج
 تدقیق کورمش . قرآن کریمده کرچه مشروطیت اداره یه دائر بعض
 آیات جلله واریاده سه فلان بولنک اهمیت یوق ایمن . مشروطیت اداره عالم
 اسلامیت ایچون بیکی ، بک بیکی برشی ایمن . اسلامیت جامد وهر شیئه غیر مساعد
 بردن ایمن . اورو بایلرک تخیل و تصور ایده میه جگرکی بر تصب دینی ایله
 مفهوک برکنشه ایمن . عثمانلی ارباب سیاست ، دولت علیه سفیر
 وشهبندرلی یالکز درسعاتی و نهایت نهایت درسعات ملحقاتی ایله
 سلائیکی ، ازیمیری ، بیوتی ، شام شرقی بیولرل ایمن . بونکیچون
 بوقوس قوجه قلوو سلطنتک احوال و مشکلات داخلیمسندن بیچیرلر
 ایمن . شوراسنده ترک ، بوراسنده چرکس ، براسنده عرب ،
 شویاننده ارناود ، اونه طرفده کورجی بولان بر مملکتده شو اجناس
 مختلفه نک بر آرده بر منفعت عامه ایچون چالیشه ییلری محال اندر حال ایمن .
 بزه اوله کلیور که موسیو ادوار خاتمه سی فاتحه سنه توافق ایچان
 شو مقاله سنده امت اسلامییه حقنده بک چوق و قوفسرتک کوستر مش
 و پیوده تلاشلر ایمن . بر آروو یالینک فقدان اطلاع حسبیه شریعت
 غرای اسلامییه حقنده نفس الامر مطابقی اولیان مطالبات و عا کاتی عن جهل
 اولسنه نظر آ بر درجه یه قدر مغف اولسه ده السنه شرقیه شعبه سی
 مدیری بولان بر ذاتک حسب المسلك کتب عربیه یه احکام شریعت

اسلامه ، اصول اداره اسلامه ، انفال و اخلاق اهل اسلامه و انصا اولسی
 ایجاب ایده جکندن بونک خلافتی ناطق مطالبانه خامه ران اولوق بچق
 جالب مؤاخذه اوله بیولور ظن ایدم . هله اسلامک علما ، صناعت ، ادبا ،
 عدلا سسات بشره ایتدیکی خدمات میجه ، الی الابد پایدار اولان
 مآثر علم و عرفانی ایله ، وقائع ماضیه سیله ، وثائق تاریخیه ایله مثبت
 و مبرهن ایکن بوندن تفائل ایتک هیچ بربرده هیچ بروقت هیچ بروجه
 ایله شمار فضیلت عد اولنه ماز .
 مشورت بزه ، بز مشورته بیکنه دکلز ، مشورت بزم ایچون
 بیکی ، بک بیکی برشی دکلدز . عهد کزین حضرت بیخیمید بیری بز
 مشورت ایله مانوس و مأثور .

« و امرهم شوری بینهم »

بزخیره دعوت و بالخاصه امر بالمعروف ، نهی عن المنکر ایله مأمورز .
 جناب منزل الفرقان بزه بونی شو وجهله امر ایدیور : « ولکن منکم
 .. الایة » .

قرآن کریمده بونظم جلیلدن اول ذکر اولنان آیاتده جناب حق
 و مؤمنره تکمیل و تهذیب نفسی امر ایتدکن صکره بو آیتده ، تکمیل
 و ارشاد غیربی امر ایلوب بیور یورکه : سزدن خیره دعوت ایدر
 و [بالخاصه] امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایله بر جاعت بولسون . فلاح
 بولانلر انلدر [کال فلاحه مختص اولانلر ایشته بوصفات فاضله ایله
 تمیز ایمن او جاعتدر] .

معروف : شرع و عتق استیسمان ایتدیکی .. و منکر : شرع و عتق
 قبیح کوردیکی شیلدر . دعوت الی الخیر ، دینی و یادنیوی صلاحی
 متضمن اولان شیئه دعوت دیمک اولدیقی جهته ، امر بالمعروف ونهی
 عن المنکر دعوت الی الخیره مندرج ایکن بونلرک خاصه ذکر اولناری
 سائر امور خیره اوزرنه فضل و رجحانلرنی اظهار ایچوندر .

آیت کریمده جله امته توجیه خطاب ایدلشیکن امر بالمعروف
 ونهی عن المنکرک پشوا بر جاعت فاضله یه تخصیص بیورلسی ده ، مفسرن
 کرام حضراتی طرفسندن تقریر ایدلدیکی اوزره بو مهم وظیفه فرض
 کفایه اولوب سائر فروض کفایه کی امر بالمعروف ونهی عن المنکرک
 دخی بتون امته واجب اولدیقی و فقط هینسک برلکهده بو وجیه بی اقامه
 ایتمی صورتیه جله یه واجب اولوب بلکه بضیلری اقامه ایدرسه
 یاقسندن ساقط اولدیقی . شاید هپ بردن بو وجیه بی ترک ایدرلر سه
 جله آتم و کهنکار اولدقنلرنی افهام ایچوندر . برده امر بالمعروف
 ونهی عن المنکر و جیه سی جلالل امور دن اولوب احکام الهیه یه و مراتب
 احتسابه بونلرک صور اجرایشه آشنا اولوق کی قیود ایله مشروط
 اولدیفته و بوموره و قوف خصوصجه ایسه افراد امت متساوی بولندیفته
 منی بو وجیه بی امت ایچنده ایچق فضیلت و اهلیت ایله تمیز ایدنلری
 در عهد ایله بیله جگرکی ایچوندر .

ینه مفسرن کرام حضراتی دیورلرکه : شروط مذکوریه واقف
 افاضل دانشوران امتدن ماعداسی بواضر خطیره تصدی ایدرلر سه مکوس
 و مضر تیجهلر تولد ایدر . چونکه ذکر اولنان شروطه و قوفی اولیانلرک

جهانگیران ازمان سالفه بی واله و حیران ایدجک بر مرتبه خارقه ده بیوک بیوک خدمت ابلدی .

حیث بشریه که شیزاره انتظامی اداره مشروطیت واس اساس انسجامی تعاون و مشورتنر واو وجود ذی حیانت مقصد اهم حریت پرورانه سی ده موجودیت شخصی منقرات مشکل برانداخته سته اقران ایدن فعلیات ایله اسیات ایدرک کسوه مقدسه خلافتله قبله کاه عالم اسلامیت اولان بنای معلائی دولتی رکن رکن مشروطیته اسناد و حصن حصین مشورته معصوم الاناس بر شرفه جهان آرایه اعلا واصعاد ایتکدن عبارتدر .

بناء علیه مساعی خارقه مذکوره تک حصه دارانندن بوانان ارباب فیض قلم سائنحات فکریه لرته پارالان بر بارقه عرفان ایله مقصد مذکورک نصل بر فکر حریت، تحفه اخوته، امنیه مساواته، معمریت ملکنته، حصول آسایش و امنیه، توزیع عدالته مستدارله بینک دلائل عدیده قناعت افزایشه ایضاح و اثباتی صدندن صبح و مساتمه طراز منابر اعلان و تقهیم واحجاب رشد و مهمده اصول مشروطه اداره تک موافق شرع شریف متین و مقتضای حکم قرآن مبین اولدینقی مادی و مننوی، عقل و شرعی بر این قاطمه ایله تأمین ایچون طرف طرف پدایه بخش کراسی تبلیغ و تعلیم اولدیلر .

نصل اولسونلرکه اداره مذکوره حقایق امورک مابه الظهوری اولوب ناصر افکاردن عبارت اولان و جانب جلیل آلومدن هوشاورم فی الاسره نظم جلیله فرمان بیوریلان مشورت اوزرینه مبتی اولدینندن موافق عقل و حکمت و عقل و حکمته موافق اولان هر کیفیت ده داخل دائره شریعتدر .

بوعید عاجزده اداره مشروطه ایله توأم اولان مساوات حقوق تأمین اولنان شونعت عامه حریتک و اساساً انسانلر مخصوص شومریه سنیه اخوتک قابل اولدینقی قدر حسن محافظه سبله ایضای وجیهه فکر و سیاسی نه بولده ممکن اوله بیله جکنک و معاذالله تالی کفران نمته محرومیت ایدیه مظهرت آرتیق بردها قابل انحلال اولیه حق بر عده اسارت دیک اوله جندن بوله قورق بر روی ایل برشان و سذب اولقندن ایسه نه صورته تبه و نصل اسباب و سائله و سل ایله تیظ ایتک لازم کله جکنک تصورات عمقه دهشت افزایشه تضییق فکر و وجدان ایلکله ایکن ناکهان کوش جائده شونظم آتی قرآن احتشام حقایق اتسایه معجزه پیرای تیان و سر متزل مقصود سلامت من کل الوجوه رهمنای رشد و ایقان اولبوردی . استنبذباله

هواعتصموا بحبل الله جمیعاً . . . . صدق الله العظيم . نظم جلیل مذکور مدینه منوره و جوارای اهل ایسی تشکیل ایدن و زمان جاهلیته آره نرغم مقتضای جهل و نادانی نام روز یکری سته ناره حرب و قتال دوام ایدرک نهایت فیض سر شار اسلامیه انطفا پذیر صلح و مسالمت و کولکلر ندمک عداوت و خصومت ده هجرت سنیه محمدیه ایله بیدل عجت و اخوت اولان موس و خنجر قیقین عظمتینی حقده عمر فاضل اولمشدر .

مال منیع : ای نور تجید و اذنان ایله خور الوجلک اولان اهل

خواب کرانندن او یاغق قیلندن براتناه ایله سنجیده میزان تدقیق ایدرک انلرده و طنداشلرینه دست وفاق و اخلاسی اوزادوب هپ بردن اوله بر هیئت وطنیه اتحاد تشکیل اولدی که بو هیئت قویعتمک آنهک عومیسنی هچ بر افراط پرست و هچ بر افاقه خارجی انحلال ایدمه چکنه عکسنی ادعا ایلاناری تطمین ایدر و بیوده تلاش ایدلماسنی غنی ایلرز .

خزینته تک حال حاضرده کی استطاعت مالمه سنی در پیش مطالعه ایدرک بوجهت ایلده عالم عثمانیک مثبت ایلدیکی امر عظیمک نتیجه مسوده سته موقتینده ترده دوشلرده وار ، بو ترده هله بتون بتون نایجا . ملکک هر جهتی منابع ثروت ایله مالامال ، هر طرف برکنز لایقنی . سرکارده امین و کار داتلر بونایجه برلی اجنهی نیجه ناموسلی سرمایه داران ظهور ایدر . ملک و ملته نافع شرائط ایله بدل مال ایلرله اجوال عمومیه ملکنتی احاطه ایدنلرجه محتاج برهان دکدرکه تشنات هراتیه و اقتصادی ایله واردات حاضرده دولت برایکی مثنی تجاوز ایدر . بش اون کونلک بر مضایقه مالمه ملک حیات سیاسی سته نسبت ایله هیجدر . بوکون انظام و استطاعتته پت و حریت ایله نکران اولدینمز فرانسه امور مالمه سی اون اتنجی « لونی » زماننده بزم بوکونکی امور مالمه مزندن دهامی منظم ایدی؟ ذکر اولنان قرال لونی زماننده فرانسه مالمه ناظری بولان « ناکر » ک امور مالمه متعلق تنظیم ایلدیکی لایحه مناسبتله مشهور « میابو » شوبله بدعا ایتشیدی : لغت اولسون اوکیسه یه که فرانسه تک بالوجوه نهایت درجه محتاج اولدینقی اصلاحه موقیتی مالمه ناظری ایچون غنی اغز ! لغت اولسون اوکیسه یه که ملاحظات ذاتیه و یا افکار باطله سنی وطن ایله مساوی طوتار !

حکمه تمیز اعضاستندن برکت زاده

ایلول ، ۱۳۲۴

اسماعیل مقی

معجزات قرآنیه

و كما که مغرب بی امان بلاد و معدب تحمل فرسای عباد اولان یاد صرصر استبداد سایه سدره سای توفیق الهیده انقطاع پذیر اولسبله نسیم جانفزای عدالت دست فطرتک سبحانه بخش ایتدیکی محاسن فوق العاده سبله بهشت عالم طبیعت اولان مملکت عثمانی اوزرینه وزان اولنه باشلادی . بر طرفدن ازهار صفائار اخوت اشکال رنگارنگ دلکشیه تشر رواج حق و حقیقت، دیگر طرفدن افکار ششمه دار مساوات قوی مدرکه امنه افاضه قوایع هنر و معرفت ایتکله حیوت بخش جهانیان اولان شوآنک عمومی حریت ذوق آشنایان بزم مدیندن هر فرده استمداد و قابلیت نسبتده توزیع حس و سعی و غیرت و بوسا هینک بتون تقرطایله برابر بر نقطه ده ، بر سر کزده اجتنافی و بوسورنه قوی دولتک کلبل انحلال اولماز بر درجه ده اتحادی اقتضا ایدرک ملک و ملکنک بکنه استناد کاهی اولتی اوزره فداکاران امنن مشکل بر وجود ذی حیانت حصوله سبحانه تلخ روح همت و بو وجود ذی حیات ایلده تمامی ایلام سلطنته و رقی همان جلیل خلافته داستان السنه جلایان اولان

آروپا و «یوک افندی» دبه یاد اولتان برجهانگیر دولت حکم مطلقته هیچ بر فردک اعتراضه جراثیب اوله میهنه جتی زمانزده بسله رعبسی اوزرینه جناح صروت وشفقتی یاهر ق انلری محافظه ایلدی. ایکیجیبسی ایسه شروط قطعیه ایله و دین و شرف نامنه ایدین عهد و پیمانر ایله تسلیم نفس ایلدیکی حالده یادی توبرلی اورپردن اشکجه لره دوچار اولدی و برعصر یکمه دن او یوز بیکلرجه یوزبیک بر ملتدن برتک جان قالدی. بوحال ملت اسلامیه تک فضائل اخلاقیه سی ارزانه کفایت ایدر. جنتخان سلطان عبدالمجیدخان حضر تبرینک اغوش لطفنه انجا ایدن مجارلر حقنه کی مهمانوازانی والی الابد مجارلر ایله عثمانلیر آره سنده جاری اولان حب ووداد دخی بمقامده فراموش اولنمیه جق خاطر آندندر. بزه بو عالمده مشاهده سی نصیب اولان بلاد و امصار نهایت نهایت سلانیک، از میره بیروت، شام، شریفیاش، هر سنه فرج عیقندن خطه مجازیه ده اجتماع ایدن یوزبیکر جه حجاج ذوی الانباجک جبل عرفانه «لیک اللهم لیک» آوازه لری چار اقطار عالمه عکس انداز اولدینی حالده خطه مجازیه بی بر اقوبه دمشق الشای بزلر ایچون منتهای سیر و سیاحت عذایمه تک حکمتی بر درلو اکلایه مدق و پایتخت سلطنت سنیه دن شامه بحرآ توجیه روی عزیمت ایدنلر ایچون، از میره بیروت شهر لرنک یول اوزرنده بولنلرنی اسملرنیک ذکر بنسب طوق ایسه ده سلانیک شهر لرنک بنسب مناسبت ایله اسمی ذکر ایلدیکنه عقلمز ابرمدی. مگر که شهر مذکورک بر کره مهد حریت اولسی حسینیه اسمی یاده گلش اولسون.

موسو ادوار نه زمینه اچاله خامه ادرسه ایسون، سیر و سفر ایله بزم مایه سن مجردر. تجار من، علماز من تا پادشاهلر مزه قدر نیجه اعظم سیر و سفر ایتمش، ابن بطوطه و اولیا چلی کی نه قدر ذوات رحله لر، سیاحتنامه لر یازمشلردر. تکلمه ردالمحتارک کتاب. المضاربه سنده بیان ایلدیکی اوزره شرکت مضاربه به بو عنوانک ویرلسی مضارب طلب ربح ایچون اکثراً روی زمینه سیر و سفر ایتدیکی ایچوندر. عالم ادبیانه قائل جلیل القدری کی جهانگیر اولان بیت آنی اعظم پادشاهان عثمانیا تک نه قدر سیر و سفر ایتدیگرلرنی و بونک حکمت سیاحیه سی ارانه ایدور:

این سفر کردن و این سر و سامان ما
بر جیت دلهاست پریشانی ما

قرآن کریمه اون درت جمله «سیروا فی الارض» ده سیر و سفر امر اولمشدر حتی «ابن السبیل» نفقات و غنا تمدن سهملر افزاز ایدمشدر.

شوراسنده ترک، بوراسنده چرکس، برینده عرب، شویاننده آرنادو بولان قوس قوچه بر قلمرو سلطنتده شو اجناس مختلفه تک بر ارده بر منفعت عامه ایچون چالیشه بیللرنی موسیو ادوار محال اندر محال عد ایدورسه ده بونلر من الازل بر جهت جامعه مقدسه ایله بری برلرینه اول قدر الحما ایتمشدر که محال اولان انلرک بر منفعت عامه ایچون چالشملری دکل، بری برندن آبرملری محال اندر محال اولدی کی سائر وطندا شلر مزه بر آرمق کیلرک منقللرنی ترویجه آلت و قربان ایلدیگرلرنی

بن خلدون کی حکماء، اطباء، مؤرخین ظهور ایلدی. او حکما که آسیا و آفریقا و آروپا و تیوز سنه قدر مقتدا به طائیلر. او اطبا که «الساوی» کی علوم طبیعه ده مأخذ کل اوتوز جلدک آثار جسیه تصنیف ایتدی. او مؤرخین که اوزمانه قدر کورلماش فلسفه تاریخ کی برن جلیل احداث و تدوین ایلدی.

آروپا لیر مستغرق ظلام جهل ایکن مسلمانلر شرق و غرب عالمه افانسه اوار مدینت ایدیلور ایدی. وقتیه فرانسه معارف ناظری اولان «دروی» درکه اوروپا لیرل ماری ایکنه دلیکندن کورر لر ایکن مسلمانلرک بفسداده، سحر قنده و سائر عمالک و بلدانده رصد خانلره مدرسه لری بر جوق مآثر کلاسی ساحه علم و عرفانه قومیش اولدیگرلرنی. جهان اسلامیک علوم و صنایعه کی ترقی و اعتلا ایلدیگرلرنی بیان ایلدیکی صرعه آورده لسان ستایش ایشدر. ممالک شرقیه پای انداز نجماوز اولان چلیبایلرک اوراده کورد کلری یل ذکر منلر نه بیه عجب عالم نظریه باقرق عودلرنه ملک لرنه امثالی وجوده کور مشر ایدی. هرون الرشیدک شارلمان هدیبه ایلدیکی غوغول بر ساعت موضوع بولندی «توبری» سراننده ساعت باشی کلوب ده جالیدی زمان ایچیدن بر شینک طیشاری به باش چقار دینی کورنجه اوراده مجتمع بولان خلق «بوننه شیطان وار» ده قاچمشلر ایدی. بونلر اوزمان اوروپا تک مستغرق بولندی جهالتک درکه سوارانه ایدر. بردیاره غایله، قوبرنیک مسلکی اوزره ارض تک حرکت بومیه سی فآ اثبات ایتدیکندن طولای دین نامه توبه واستفاره مجبور ایدلش اولدینی حالده، دیگر دیاره امیرالمؤمنین مأمون خلیفه، «بنی موسی» دیکله معروف اوج قرن دانی بر هیئت موثوقه ایله سنجار صحرا سنه و متعاباً ارض کوفه به کوندر ب محیط ارض حقنه تدقیقات و تطبیقات اجرا ایتدیمرش ایدی.

یاد مایندن، سرد وقایع تاریخیه دن مقصد اسلامک دور احتشام علم و عرفانیه تفاخر دکل، اسلامک پاندرقی اولدینی هر وسیله دوشدیکه و علی الخصوص ملک حیاتنه، ترقی و تعالیسنه متعلق بر امر عظیمه تثبیت ایدلنجه ورد زبان ایچکی اعتیاد ایتمش اولانلره بکون خواجه علم و مدینت عد اولتان ضربک عن اصل مدرسه اسلام ساکر دانندن اولدیگرلرنی خاطر لاحتدر. بو بر جلوه قدر درکه حرمت عظیمه ده بر فاصله انحطاط ظهوره کلور، نه آتیه عمومی ایله امت قدرک بر لطف نویسنه مظهر اولور، نه شان و شوکت ملت اسکی تجلیسی ایله رونقا اولور، نه ملت بر خنده شادی ایله تبسم ایدر.

اسلاملر آروپا لیرک تحیل و تصور ایدمه بیکلری بر نصب دین ایله معرک برکنه ایش. حقایق احوالی مدرک بولان آروپا اهل و قوفی نزدیکه بوحکم بکده شایان التفات اولسه کر کدر. بونکیون بزوی حکمی و برنزه، یا لکنز آثاره شو نمونه تاریخی ارانه ایدر: آروپا تک ایکی اوجنده بولان شرقی روما بباطور لئی ایله اندلس دولت امویه سی بر عرصه منقرض اوله ق بشفقه الله کچدی. اولکیسی بلا شرط، بلا قید تسلیم اولمشکن طرف غالبک عظیم لطف و عاطفته نائل اولدی. نام فیضاتی

جهانگیران ازمان سالفه‌ی واله و حیران ابدجک بر مرتبه خارقه‌ده بیوک بیوک خدمت ابدلی .

ججت بشریه که شیرازه انتظامی اداره مشروطیت واس اساس انسجای تعاون و مشورتدر واو وجود ذی حیاسک مقصد اهم حریت پرورانه سیده موجودیت شخصیسنی مقررات مشکل براندازانه سنه اقراران ایدن فلیات ابله اثبات ابدجک کسوه مقدسه خلالته قبله کاه عالم اسلامیت اولان بنای ملای دولتی رکن رکن مشروطیته اسناد و حصن حصین مشورتله مصون الاناس بر شرفه جهان آرایه اعلا واصعاد اتمکنن عبارتندر .

بناء علیه مساعی خارقه مذکوره تک حصه دارانیدن بولنان ارباب فیض قلم ساحت فکریه نرمنه پارلایان بر بارقه عرفان ابله مقصد مذکورک نصل بر فکر حریت، نخبه اخوت، انیه مساواته، معموریت مملکت، حصول آسایش وامینته، توزیع عدالته مستند اولدینک دلائل عدیده قناعت افزایشه ایضاح و اثباتی صدننه صبح و مساتمه طراز منابر اعلان و تفهیم و اصحاب رشد و هممه اصول مشروطه اداره تک موافق شرع شریف مشین و مقتضای حکم قرآن مبین اولدینتی مادی و معنوی، عقلی و شرعی بر اهین قاطعه ابله تأمین ایچون طرف طرف پویایه بخش کراسی تبلیغ و تعلیم اولدیلر .

نصل اولسونئر که اداره مذکوره حقایق امورک مابه الظهوری اولوب ناسر افکاردن عبارت اولان و جانب جلیل آتیدن هوشاورهم فی الامر، نظم جلیله فرمان بیوریلان مشورت اوزرینه مبتنی اولدیندن موافق عقل و حکمت و عقل و حکمته موافق اولان هر کیفیتده داخل دائرة شریعتدر .

بوعبد عاجزده اداره مشروطه ابله توأم اولان و مساوات حقوق تأمین اولنان شومت عامه حریتک و اساساً انسانره مخصوص شوموهبه سنیه اخوتک قابل اولدینتی قدر حسن محافظه سله ایضی وجیهه فکر و سیاسی نه بولده ممکن اوله بیله چکنک و مساواته تملی کفران نعمته محرومیت ابدیهیه مظهریت آرتق بردها قابل انحلال اولیه جق بر عفته اسارت دیمک اوله چندن بویه قورقن بر رویا ابله برشان و مسذب اولندن ایسه نه صورتله تبه و نصل اسباب و سائطه توسل ابله تیقت اتمک لازم کله چکنک تصورات عمیقده دشت افزایشه تضییق فکر و وجدان اتمکده ایکن ناکهان کوش جاننده شونظم آتی قرآن احتشام حقایق اتاسیله معجزه پویای تیان و سر منزل مقصود سلامت من کل الوجوه ره نمای رشد و ابقان اولبوردی . استنبذ بالله

«واعصموا بحبل الله جمیعاً...» صدق الله العظيم . نظام جلیل مذکور مدینه منوره و جوارای اهل ایسنی تشکیل ایدن و زمان جاهلیتدر آرمه نرمنه مقتضای جهل و نادانی تام یوز یکری سنه نأثره حرب و قتال دوام ابدجک نهایت فیض سر شار اسلامیتله انطفا پذیر صلح و مسالمت و کواکله نرمنه ک عداوت و خصومتده هجرت سنیه مجدی ابله مدیل محبت و اخوت اولان لوس و خزرچ قیلین عظیمینتی حقدن غر فهازل اولمندن .

مال منفق : ای تورتوحید و اذعان ابله منور الوجلان اولان اهل

خواب کرانندن او یاق قیلیندن براتباه ابله سنجیده میزان تدقیق ابدجک انزده و طنداشلرینه دست وفاق و اخلاصی اوزادوب هپ بردن اوله برهیت و وطنیه اتحاد تشکیل اولندی که بوهیت قومهنک آهنک عومیهسنی هچ بر افراط پرست و هچ بر افتاه خارجی اخلال ابدیه چکنه عکسنی ادما ایلانلری قلمین ایدر و بپورده تلاش ابدللمسنی غنی ایلرز .

خزینهنک حال حاضرده کی استطاعت مالیهسنی در پیش مطالعه ایدرک بوجهت ابله ده عالم عثمانیک تثبث ایلدیکی امر عظیمک نتیجه مسعوده سنه موفقیته تدرده و دشمندره وار ، برتردد هله بتون بتون نایجا . ملکک هرجهتی منابع ثروت ابله مالامال ، هر طرف برکنز لایقنی . سرکارده امین و کاردانلر بوانجه برلی اجنبی نیجه ناموسلی سرمایه داران ظهور ایدر . ملک و ملت نافع شرائط ابله بدل مال ایلرلر ، اجوال عومیه مملکتی احاطه ایلدر لجه محتاج برهان دکدرکه تشیبات همراهیه و اقتصادیه ابله واردات حاضرده دولت براییک ملتی تجاوز ایدر . پس اون کونک بر مضایقه مالیه ملکک حیات سیاسی سنه نسبت ابله هچیدر . بوکون انتظام و استطاعتنه بهت و حریت ابله نکران اولدینمز فرانسه امور مالیهسی اون اتیمی « لوی » زماننده بزم بوکونکی امور مالیه مزین دهایی منظم ایدی ؟ ذکر اولنان قرال لوی زماننده فرانسه مالیه ناظری بولان « نهکر » ک امور مالییه متعلق تنظیم ایلدیکی لایحه مناسبتیه مشهور « میابو » شوبله بدعا اتمشیدی : لنت اولسون اوکیسه یه که فرانسه تک بالوجه نهایت درجه محتاج اولدینتی اصلاحه موفیقی مالیه ناظری ایچون غنی اینزا لنت اولسون اوکیسه یه که ملاحظات ذابیه ویا افکار باطلهسنی وطن ابله مساوی طوتار !

ایلول ۱۳۲۰ حکمه تمیز اعضاستندن برکت زاده

اسماعیل معنی

معجزات قرآنیّه

وقتا که محرب بی امان بلاد و معدن تحمل فرسای عباد اولان باد صرصر استبداد سایه سدره سای توفیق آلهده انقطاع پذیر اولسبله نسیم جانفزای عدالت دست فطرتک سبحانه بخش ایددیکی عاصم فوق العاده سبله بهشت عالم طیبتم اولان مملکت عثمانی اوزرینه وزان اولته باشلادی . بر طرفدن ازاره صفاتار اخوت اشکال رنگارنگ دلکشله نسر رواج حق و حقیقت، دیگر طرفدن افکار ششمه دار مساوات قوای مدرکه امته افاضه فواج هنر و معرفت اتمکله حریت بخش جهانیان اولان شو آهنک عومی حریت ذوق آشنایان بزم مدینتدن هر فرده استمداد و قابلیت نسبتنده توزیع حس و سنی و غیرت و بوساهینک بتون قهرتایله برابر برنقشهده ، بر سر کزده اجتماعنی و بوسورنه قوای دولتک قابل انحلال اولاز برده جدهه اتحادنی اکتضا ابدجک ملک و مملکت بکانه استناد کاهی اولوق اوزره فداکاران امتدن متشکل بوجود ذی حیاسک حصوله سبحانه تلخ روح همت و بوجود ذی حیات ابله ده تمامه اهام سلطنته و ترقی هسان جلیل خلافته داستان السنه جلیان اولان

آروپا ده «بیوک آندی» دبه یاد اولتان برجھانکبر دولت حکم مطلقه هیچ بر فردک اعتراضه جرأتیاب اوله میه جتی زمانزده بیله رعیسی اوزرینه جناح سروت وشققتی یابیزق انتری محافظه ایلدی. اینکجیسی ایسه شروط قطعیه ایله و دین وشرف نامنه ایلدین عهد و پیمانر ایله تسلیم نفس ایلدیکی حالده یادی توپری اورپردن اشکنجه لره دوچار اولدی وبرعصر کجه دن او یوز بیگلرجه یوز بیگلر بر ملتنن برتک جان قالدی. بو حال ملت اسلامیة نك فضائل اخلاقیه سنی ازانه به کفایت ایدر. جنتکان سلطان عبدالحمیدخان حضرتلرینک آغوش لطفه انجیا ایدن مجارلر حقتده کی مهمانوازانلی الی الابد مجارلر ایله عثمانلیلر آره سنده جاری اولان حب وودادخی بومقامه فراموش اولنمه یه جق خاطر آندندر. بزه بوعالده مشاهده سی نصیب اولان بلاد و امصار نهایت نهایت سلائیك. از میر، بیروت، شام شریف ایمنش. هر سنه فرنج عقیقندن خطه جازیه ده اجتماع ایدن یوز بیگلرجه حجاج ذوی الامتجاه ک جبل عرفانه « لیک اللهم لیک.. » آواز لری چار اقطار عالمه عکس انداز اولدیغی حالده خطه جازیه یی بر اقوبده دمشق الشای بز لر ایچون متتهای سیر و سیاحت عد اتمک حکمتی بر درلو کلاهیة مدق و پانخت سلطنت سنیه دن شامه بحرأ توجه روی عزیمت ایدنلر ایچون، از میر بیروت شهرلرینک یول اوزرنده بولمخبری اسلرینک ذکر بنسب طوئوق ایسه ده سلائیك شهرینک نه سبب مناسبت ایله اسمی ذکر ایلدیکنه عقلمن ازمدی، مگر که شهر مذکورک بوکره مهد حریت اولمی حسنیله اسمی یاده کلش اولسون.

موسیو ادوار نه زمینده اجاله خامه ایدر سه ایتسون، سیر وسفر ایله بزم مایه منن محمدرد، تجار مزندن، علمائزندن تا پادشاهلر مزنه قدر نیجه اعظم سیر وسفر ایشم، ابن بطوطه و اولیا چلی کی نه قدر ذوات رحله لر، سیاحتنامه لر یا ز مشلردن. تکلمه روال مختارک کتاب. المضاربه سنده بیان ایلدیکی اوزره شرکت مضاربه یه بو عنوانک ویرلمی مضارب طلب ریح ایچون اکثریا روی زمینده سیر وسفر ابتدیکی ایچوندر. عالم ادبیاتده قائل جلیل القدر کی جهانگیر اولان بیت آتی اعظم پادشاهان عثمانیانک نه قدر سیر وسفر ابتدکی خبری و بونک حکمت سیاحیه سنی اراده ایدور:

این سفر کردن و این بی سر و سامانی ما

بهر جیت دله است پریشانی ما

قرآن کریمده اون درت مجله «سیروا فی الارض» دبه سیر وسفر امر اولمشدر و حتی «ابن السبیل» نفقات وغنائمن سهملر افزان ایدنلشدر.

شوراسنده ترک، بوراسنده چرکس، بریسنده عرب، شویاننده آراوود بولنان قوس توجه بر قلمرو سلطنتده شو اجناس مختلفه نك بر ارده بر منفعت عامه ایچون چالیسه بیله لرخی موسیو ادوار حال اندر محال عد ایدور سه ده بونلر من الازل بر جهت جامعه مقدسه ایله بری برلرینه اول قدر التمام ایشملر در که حال اولان انلرک بر منفعت عامه ایچون چالشملری دکل، بری برندن آبرلمری حال اندر محال اولدیغی کی ساتر و طنداشلر مزنه بر آره لقی کیلرک منفعلترینی ترویجده آلت و قربان ایدلر کلرخی

بن خلدون کی حکماء، اطباء، مؤرخین ظهور ایلدی. او حکما که آسیا و آفریقا و آروپا ده ایتوز سنه قدر مقتدا به طاندیلر. اوابا که «الحوای» کی علوم طبیعه ده مأخذ کل اوتوز جلدک آثار جسیه تصنیف ایتدیلر. او مؤرخین که اوزمانه قدر کورلماش فلسفه تاریخ کی بر فن جلیل احداث و تدوین ایلدیلر.

آروپا یلر مستشرق ظالم جهل ایکن مسلمانلر شرق و غرب عالمه افاضه انوار مدنیت ایدیلور لر ایلی. و قیله فرانسه معارف ناظری اولان «دروی» درکه آروپا یلر معارف ایکنه دلکندن کورلر ایکن مسلمانلرک بفسدادده، سمرقنده و سائر ممالک و بلدانده رصد خانلر، مدرسه لر کی بر جوق مآثر کالافی ساحه علم و عرفانه قوعش اولد قلمی، جهان اسلامیک علوم و صنایعه کی ترقی و اعتلا ایدلر کلرخی بیان ایلدیکمی صره ده آورده لسان ستایش انلشدر. ممالک شرقیه به پای انداز تجاوز اولان چلیپایلرک اوراده کورد کلری یل در کمرنلر نه بیله عجب عالم نظریه با قدرق عودنلر نه مملکتلر نه امثالی وجوده کتورشلر ایلی. هر ون الرشیدک شارلمان. هدیه ایلدیکی غوغوقلی بر ساعت موضوع بولدیغی «توپری» سراینده ساعت باشی کلوب ده چالیدیغی زمان ایچندن بر شینک طیشاری به باش چیقار دیغی کورنجه اوراده مجتمع بولان خلق «بوننه شیطان وار» دبه قاشمشلر ایلی. بونلر اوزمان آروپا نك مستشرق بولدیغی جهالتک درکه سنی ارانه ایدر. بردیاره غالبه، قورنیک مسلکی اوزره ارضک حرکت یومیه سنی فنا اثبات ایتدیکندن طولانی دین نامنه توبه واستغفاره مجبور ایدلش اولدیغی حالده، دیکر دیاره امیر المؤمنین مأمون خلیفه، «بنی موسی» دنگله معروف اوج قوندانی بر هیئت موثوقه ایله سنجار صحرا سنه و متعاقباً ارض کوفه به کوندروب محیط ارض حقتده تدقیقات و تطبیقات اجرا ایتدیرمش ایلی.

یاد ماضیدن، سرد وقایع تاریخیه دن مقصد، اسلافک دور احتشام علم و عرفانیه تفاخر دکل، اسلامک پابند ترقی اولدیغی هر وسیله دوشد کجه و علی الخصوص مملک حیاتنه، ترقی و تمایسنه متعلق بر امر عظیمه تثبیت ایدلر کجه ورد زبان ایشکی اعتیاد ایدنلش اولانلره بو کون خواجه علم و مدنیت عد اولنان ضربک عن اصل مدرسه اسلام شاگردانندن اولد قلمی خاطر لاتقدر. بو بر جلوه قدر درکه هرامت عظیمه ده برافصله انحطاط ظهوره کلور، ینه اقباه عمومی ایله امت قدرک بر لطف نوبینه مظهر اولور، ینه شان وشوکت ملت اسکی تجلیسی ایله رونما اولور، ینه ملت برخنده شادی ایله تبسم ایدر.

اسلاملر آروپا یلرک تحیل و تصور ایدمه یه چکلری بر منصب دین ایله متحرک برکنه ایش. حقایق احوالی مدرک بولنان آروپا اهل و قوفی نژندنه بو حکم پدکه شایان التفات اولسه کر کدر. بونکچون بز بوجگی ورنلره، یا لکنز آثاره شو نمونه تاریخی ارانه ایدرز: آروپا نك ایکی اوجنده بولنان شرقی رومایمیر طور لقی ایله اندلس دولت امویه سی بر عصرده منقرض اولدق بر شقه الله کچدیلر. اولکیسی بلا شرط، بلا قید تسلیم اولمشیکن طرف غالبک عظیم لطف و عاطفته نائل اولدی. نام فخامت

نه جواهر آکا حول ايدر ، نه عرضدره ، نه اعراضه عمل اوور .
يرلرده ، كوكورده ، دنياه ، آخرته آنك بر مثل مقول يوق ،
عقولك آكارهيا ب ادراك اوله جنی يوق ، (ليس كئله شیء وهو
السمیع الطیم)

ذات اقدسی مقدازه صیغماز . اقطار وجهات ارض وسموات آنی
احاطه ایتمز . عرش برین اوزره بیوردینی وجه ایله ، قصد ایتمدیکی
معنی ایله مستویدر . براتوا که تاس واستقراردن ، تمکن و حلولمنه ،
تحول و انتقالدن مزهدر . استوایی بومعنی ایله نصل تصور ایلدلم که
عرشده ، جمله عرشده هپ آنک محمول لطف قدرتی ، مقهور
قبضه قوتیدر .

ذات پاکي خا کدانکده ، عرش و آسمانکده فوقندهر . لکن
بوقوتله عرش وسمایه دها یقین دکل ، بوخا کدان بی بقایه دها
اوزاق وکل . هر موجوده نسبت قریبی د کشف . انسانه اورده وشراینددن
دهایقیندر . ذات اقدس سبحانی اجسامک ذاته بکزه مدیکی کبی قرب
وبدی ده اجسامک یکدیگرینه قرب و بیدینه بکزه من .

ذاتی کبی ، صفاتندن طرلابی ده خالق الکائنات ایله مخلوقات پندمه
ماییت واردر . جناب حق تعیر و اتعالیدن مزهدر . آکا حوادث
حلول ایتمز . عوارضک هچ بری عارض اولماز . من الازل الی الابد کافه
نبوت و جلالتده زوال واضمحلالدن بری ، بالجله صفات کائنده زیاده

راند سرس ایله برچرین راند
ارض وسماده هچ برزده علندن خارج قالمه من . هر شینک عددینی ،
نامتاهیده اولسه ، احصا ایدر . قلوب و خنجرده کی اسرار و خواطره
مطلعدر . اک کوچوک هوامک شب مظلمه کی آندوشدندن . جو هواده کی
ذراتک حرکاتندن خبیرودر . حاصلی آشکار و پنهان علم الهیده یکساندر .
نصل اولسون که هیستی یارادان اودر . (الایعلم من خلقی .....)
اشیایی وجود لرندن اول بیوردی . آنتری صکره علم الهیسی اوزره
ایجاد ایتمدی . ایجاد موجودات ایله علمی تعیر و تبدیلی ایتمدی . علم سبحانیسی
هپ او علم ازلیدر . تجرد اشیا و شئون ، کلیات و جزئیاتی ازندن بری
محیط اولان علمی تحدید ایتمز . (علم القیب والشهاده .....)

کائناتک حدودنی اراده و بعدالایجاد حادثات و شئوننی تعیر و اداره
ایدن ذات پاک احدیتیدر . عالم مٔک و ملکوتده قیل و کثیر ، صغیر و کبیر ،
خیر و شر ، نفع و ضرر ، طاعت و عصیان ، کفر و ایمان ، رخ و خسران ،
زوده و نقصان ، ارض و سما ، ظلمت و ضیا ، حرارت و برودت ، سعادت
و شقارت ، صحت و مرض ، جوهر و عرض ... هچ برشی بوقمرکه
آنک قضا و قدریله ، حکمت و مشیله حصول بولسون . وجود
موجودات ، حصول شئونات آنک اراده ازلیه منه نصل تابع اولسون که
آنتری ساحه وجوده کتیرن اودر . قابل تخار اولان ذات ایستدیکی
بریشی نصل ایجاد ایدر ؛ ایستدیکی اولور . ایستدیکی اولماز . اک غیر

یوسف « دام زویر ملن چون دیگران قرانرا » مصرع بر جستہ سنک
 ماصدق اولوب علوی مطالب دنیویہ و منافع خسیہ شخصہ سنہ
 وسیلہ حصول ایندن واسر ایندیکی خیراتی تارک ونہی ایلدیکی منکراتی
 فاعل اوله برق « وغیرتی یأمر الناس بالتقی — طیب یداوی الناس
 . وهو صریح » بپتنہ اقوالیلہ افعالیلہ عمل تطبیق اولان ارباب معلومات
 دکلدیر . کرحہ بونلر ضریر مشعلہ دار کی انوار علم و فضیلتلر نیدن
 بشقلر بی مستیر اتمک اقتدارینی احراز ایشلر سده قلوب مستفیدین ده
 تجلی بخش انوار و شمعشہ پیرای آثار و قول و فعلی و حال و کالیلہ
 مقتداہ احرار و ابرار اولق شرف جهان قیتی آیت جلیلہ مذکورہ تک
 تحت لوای منظوقده بولنان علمای عاملینک خصیصہ شان قدسیتیدر
 و العلماء و رثة الانبیاء حدیث رسالتی اہیبی ده بوزمرہ مقدسہ تک عنوان
 جلالت نشانیدر .

ایمدی ایچندہ بولنلق شرفنہ و حصہ دار مفاخری اوللق بختیارلننہ
 نائل اولدینمز و دوام و ترقیسنی اجل آمال اتخاذا ایلدیکمز شو محیط
 حریتہ . شوہ منطقہ سلامت ملنہ کورہ آیات قدسیہ مذکورہ دن استنباط
 ایدمیلدیکم و واجب الامثال کوردیکم نتائجہ کلنجہ مابعدی وار
 حکمہ استیفاف حقوق ربیبی

ماہر

اور وقوع اولوب ایضای وجیہ شکر کداریسی بر قاندها استنزام
 ازدیاد ایندن نم سبحانیسنی تذکرلہ ارادہ افزای احسان اولیور .
 جماع طاعات و معاهد خیرات اولان شو ارادات ثنئہ الہیسنی خیرہ
 بخش چشم جهان بولہ بر ترتیب بلیغ بدایع افشان ایلہ فرمانفرمای
 عنایت اولستسک حکمت ایسہ بالجملہ افعال انسانیہ تک یارہنلہ و یاخود
 رغبتلہ معال اولسیدر . اوتہ دنیوی دفع مضرت جاب منفعت اوزرینہ
 مصلحہ مدم اولدیغندن جناب خلاق حکم رهتی رغبت اوزرینہ
 بانتقدیم اولا عذاب و عقابندن ترہیہ اشارنلہ اهل ایمانہ اتقایی امر
 و بیان و بوتقایی ده جیل متین الہیسنہ تمک و اعتصام ایلہ امرک سبب
 و حکمتی اولق صورتیلہ درمیان و نایا ایراک رغبت ایچون نم سابقہ
 رحمانیہ سنک تذکر اولنسنی ارادہ و اتیان بیورمشدر .

شو حالده باعث انتظام عالم و سبب سعادت نوع نبی آدم مکانات
 و مجازاتک لایق اولدینی و جملہ مساوات اوزرینہ اجرانسنہ اولدینی
 ترتیب بدیع مذکور ایلہ بالبداهہ تحقق ایدر . چونکہ زمرہ اهل
 ایمان خلاق جهانندن اصحاب ناموس و حیت بین الناس وقع و حیثیتده
 حصول نقصانندن و بو ایکی صفندن تجردلہ مثل صورت انسان اولان
 شرژمہ ادانی ده جزای بی امانندن تورقارسہ شہہ یوقدرکہ بو خوف
 و ہراس سبیلہ جمعیت مدنیہ تک دوام و تعالیسی ایچون آریلان بر
 حسن انتظام و تازیانہ مساعی و غیرت اوایب میزان عدالتک دیکر

عمل بوقدر. زیرا ارکله قادیك دماغی آرمنده شكلاً وماده فارت
سوك بفرق موجود. علماً ناستندكه ارکك دماغی وسطی
اولهق قادیك دماغدن بوز هرام دها آتدرد. مع مانیه برمتض
چيقوبده دماغلك قتلری آرمندهكی فرق اساساً بذلك قتلری
آرمندهكی فرقدن ایلری کلیر، دیمن. چونكه ارکك دماغك
کندی دننه نسبی قرقده براینک بونست قادینه قرق درنه بررد.
ایکی نسبت آرمندهكی فرق ایسه ظاهررد.

بونن بشقه قادیك دماغنهكی تاریخ [ینك اوزرندهكی چیتیلر]
بالنسه دها آز، كذلك ثلاثف [ینك اوزرندهكی کیرتیلر] دها آز
متظدرکه شومشاهده علای فن نظرنده ایکی جنس آرمندهكی وجوه
اختلافك اك بیوکلرد.

كذلك دماغنه نقطه مدرکه عد اولان جوهر سخابی اعتبارده
ایکی جنس آرمنده باختلاف موجودرد. بوجوه قادینه
بالنسه لایقوله حس اولهق درجهده آتدرد. لکن بوکا مقابل
احتساس ونهچ مناکزی قادینلرده نسبة دها مکملرد. دو قاری
دیورکه: « شوحال ایکی جنس آرمنده روحاً مدار نماز و اختلاف
اولهق شیره نمایه مطابقدر. زیرا ارکك ذکا و ادراك جهتاربه
قادیته قاتقدر. قادینده افعال ونهچ دها زیادهرد. »

شبههسز بو اختلافات دماغیه بزه براهینك اك واضعیه
کوستر مکدهدرکه مرکز ادراك ارکكده دها مکمل اولدینی ایچون
بوجنس ادراکجه او برندن دها ایلر بدر. مع مانیه بو حال اعصار
سالفده قادینك تربیه ونهیدین محروم اوللرندن ایلری کشتدر.
زمان کله جکدرکه قادینك دماغلی بو بویه جک، تکمل ابدجک،
ارکك دماغنه مسادل اولهق طرز نده بر اعتراض وارد اوله ماز.
زیرا بو فرقلر خلقتلرندن بری وحشت عالنده قالش اولان قبائلده
عینله کورلمکدهدرکه بونلرده نه ارکك نه قادیك هیچ برینک تمایز
نصیبی بوقدر.

اگر ارکك دماغك قادیکنکندن دها بویك، دها فیضی اولمسته
سبب تمایسه بوقرقلر نصل اولیورده عینله اقوام وحشیه دهه کورلیور؟
اوله یا، بوقرقلر الآن یارادلش اولدقاری اوبسط وطیبی اولان حالت
ابتدایهده قالمشدرکه مزیت عقلیه اعتباریه برینک دیکرینه ذره قدر
رحمانی بوقدر!

لکن ایچیزده بولان مدنیت ماده طرفدارلری براز سکوتیاب
اولسولر. زیرا غریبلر کندیلری تمدنه ایلری کیندکجه ارککله قادین
ارمندهكی فرقده اونستنده تزیاید ایتدیکنی اثبات ایدورلر. محیط
العلومه شو سوزلر کورلیور:

« مدنیت ارتدقجه جنسین ارمندهكی اختلاف طبی دهاز زیاده کسب
وضوح ایدور. بوکون عرق ایسه منسوب برارکک ایله قادین آره.
سندهكی فرق عرق اسوده منسوب ایکی مختلف جنس ارمندهكی فرقدن
چوق دها زیاده اولهق نجلی ایتکدهرد. »

بونکله برابر قارئین کرام مدینک طرز حاضرنده ارکک ایله قادین

ایدورلرکه بو حواس قادینلرده نسبة دها ضعیفدر. مثلاً برقادین
عطر لیون رایحهسنی مقداری تضعیف ایدلرکه ارککک حس ایلده.
بیله جکی برمسافه دن طوبه ماز. کذلك بالتجربه اکلاشلشدرکه برقادین
یکری بیکه برنستنده تخفیف ایدلش حض پروریک رایحهسنی حس
ایده مدیک حاله ارکک بوجسک بوزیکه برنستنده تخفیف ایدلش
بیله طوبه بیلیر.

ذائقه وسامعیه کلنجیه بوجسکرده ارککده بالنسبه چوق
دقتدرکه - محیط المولوده مصرح اولدینی اوزره - طوموک تمیزی،
اصواتک تدقیق آهنکی، پانویکی سازلرک تدقیق نعمای ایچون منتخب اهل
خوبه نك فاملاً ارکک اولسی بو ادعیه بر دلیل کافیدر.
حاشاً لاسه نكده دها ارککرده دها دقیق اولدینی مشاهده ایله ناستندر.
(لومبروزو) و (سیری) کی اساننده فن قادینك ارککردن
زیاده آلامه منعمل اولدقاری اثبات ایدورکه بوده اولرده حسک
آزلتنه دلالت ایدر. (لومبروزو) دیورکه:

« قادینك بو تخملی نوع انسانی ایچون بیوك برمسادندر. زیرا
حل، وضع حل کی دها برچوق شدائد و آلامه معروض اولدقاری ایچون
اگر قادینلرده ارککر قدر حساس اوله بیدلر مقاومت ایلده مزلدی،
شیدی مسرودات واقعه نك مجموعندن شو اکلاشیلورکه نسبة
مفطور اولدقاری ضعف ایله برابر قادینلر شدائد حیاته ارککردن
زیاده معروض، کونا کون خسته ققره ارککردن زیاده هدفدرلر.
بناءً علیه بونلرک حیاتی صرف یقی و داخلی اولهق اصلاً خارجی
اولماق اقتضایدر.

مشهور تروسو دیورکه: « قادینك بالنسبه اولان ضعفلرندن،
جمله عصیبه لرینك نشو ناستندن طولانی مزاجلری ارککرکنکندن دها
زیاده منهج، فقط ترکیب بدیلری دها آز مقاومتد. بوسیدن حل،
وضع حل، ارضاع کی وظائف ایضاً اولرده هکله کسی آز یاخود
چوق برطاق احوال مرضیه وقوعنه سبب اولور.

شیدی برمتض چیقوب دیسه بیلیرکه: « سنك قادینلرده وجودی
اثبات ایتش اولدینك ضعف تشریحی ارککر طرفندن بیچاره لرك حربی
اوزرنه اجرا اولان تضیقك، دائمی صورته صحتلری انساد ایلده جک
ایشلرده بولملر ایچون ایدیلن اجبارک نتیجه سیدر. »

جواباً دیرزکه: فرض ایلدهم بوادا صحیح اولسون. یا قادینك
سندهكی کورککک سببی نه در؟ بونکله برابر علماً ناستندکه بلاد حاره ده
ساکن اقوام وحشیه بدایت خلقتدن بو آنه قدر قادینلری زراعت،
حرثات کی برچوق اعمال خارجیده قوللانقده اولدقاری حاله بوقرقلر
عینله اولرده ده کورلمکدهرد.

(دو قاریجی) پارسیلرده کوریلن بوقرقلر پاناغری نیلرده [آمریقا
قبائل وحشیه سندن بری] ده عینله مشهود اولدینی سولور. آرتق
بونک اوزرنه قضیه نك جدل کورور بری قلاز.

ارککک مرکز ادراك نقطه نظرندن اولان رحمانه کلنجیه
بیسقولوجی دنیلن علم الروحک شهادتیه بو خصوصه مناتشه بیله

مسلمان قادیانی

اورنجی فصل

قادین بدناً و روحاً ارککله بر اوله بیلیری؟

بزرگبده قادیلر طرفندن آرتق ارککلك نفوذنی کلیاً قادیلر بره
کندیلرینه براسقلال مطلق تأمین انلك مقصدله اظهار ایدیلن، بعض
آمارمولهسنی شوکتانمزده کوسره جکمز بتون بوافراطک سبب یکانهسی
اولان سنی وحرکتی بیلدیکمزدن، خصوصیه بوفانک بر طاقم تلقینات
مضره نك اثر تأیری اولهرق سیرات طریقیله شرقده انتقال ایندیکنی
کورده کمزدن شو فصلده براهین ایه اثبات ایدم جکرکه تحیل اولسان
براستلال عیالات طبیسه دندر، بوامینه نك تحقیق ایچون اوغراشمق
قوانین کونک لایتنیر اولان احکامنی تغییره چالیشمق دیمکدر. بناء علیه
بویه بر مقصد اوغورنده بدل اولان مساعی مفر اولق شو بویه طورسون
هر طرفدن حرمان ایه محاطدر.

ارککک قادیندن پک چوقق جهنترده، هم ده لایقیله حس اولنور
بر درجهده فرقلی اولدیغنی علم تشریح اثبات ایدور.
مع مایه بز قادیلرده کوردیکمز بوضنی اولنرک محقرتیه دلیل
اتخاذ ایتبوروز. بلکه (ربنا الذی اعطی کل شیء خلقه ثم هدی) حکمت
آلهمهسنه بر مثال، بر شاهد اولهرق تلقی ایدبوروز. زیرا قادیلری
جنسلیرنه خاص بروطفه ایه مکلف ایدن فاطر حکیمک اولنره بخش
ایلدیکنی قوت، استعداد اووظیفه نك ایجاب ایندیکی درجهده در. خلاق
عظیم (اناکل شیء خلقناه بقدر) بیورسیور. هلمای طبیعتده «طیعت
مسرف دکدر،» دیبور.

قادین ایه ارککک آره سننده کی فرقله کلنجیه: علم بال تجربه اثبات
ایدور که ارککک طول وسطیسی قادینک طول وسطسندن اون ایکی ساقیتیرو
زیاده در. هم بوفر قادین انسانلرده کوردیلدیکی کبی اقوام وحشیه ده،
حتی چوققلرده بیه ظاهر در.

ثقلت بدنه کلنجیه: ارکککده وسطی اولهرق یتش درت کیلو
غرامدر، حال بوکه بوثقلت بینه وسطی اولق اوزره قادینده قرق
ایکی یچتی کیلو غرامی کچمز.

جمله عضلیه نك تکمیلی قادیلرده ارکککله نسبة پک دونددر. دو قوتور
(دوقاری) محیط المومده جمله عضلیه بختنده شوسوزاری سولپور:
«بوجه قادیلرده ارککک کلکندن اوچده بر نسنسته دهآ آز جمعی،
دها خفیف، حرکاتی دها بطی، قوتی دها آزر در.»

قوة حیاتیه نك سرکری اولان قلبه کلنجیه اووه قادیلرده دها کوچک
وسطی اولهرق ارککک کلکندن آتمش غرام خفیفدر. جهاز نفسی
ایسه، ارکککله دها قوبدر. عملاً ثابتدر که برارکک ساعتده تقریباً
اون بر غرام قاریون احراق ایدر، حال بوکه عین مدت طرفنده بر قادین
آتی کور غرامدن زیاده قاریون یا قه ماز. بونک ایچون قادینک حرارتی
ارککدن دهآ آزر در.

حواس خبسه کلنجیه اساتده فندن (نیقولس) و (بیلیه) اثبات

محسوس نظر لر، اک سریع التحول خاطرله دائرة مشیتندن خارجه
چیقاماز. وصف بز دانیسی بدنی و معیددر. طنرای مین ایجاد ابداعی
ضال لما بریدور. فرمانقورد ایدم جک، حکم وقضای الهیسی بوزه حق
یوق. (تؤن الملک من نشاء.....) توفیق و مرحتی اولدیغیه هیچ
بر قول ایچون مه صبتدن قانچق، مشیت و اراده سی اولدیغیه هیچ بر کیسه
ایچون طاعتنه بول بولق ممکن دکل در. اراده و مشیتی اولدیغیه کافه
عقوبات بر آره بکلوبه مالک بر ذره سنی برندن او بناعمه قانقشدر
حاجز قایلر. کافه موجودات اتفاق ایدوبده جناب خالق موجوداتک
اراده ازلیه سنه مخالف اولهرق برشی ایسته میه چالشدر ایسته میه نر.
حقنده اراده کلیه الهیه تلقی اینجین ایستدکاری برشی یا قه اوغراشمدر
یا ماز لر.

اراده الله ذات اجل اعلاسیله قائم بر صفت قدیمه ازلیه در.
طالم هنوز خفا کاه عالمه مکنون ایکن بوراده کلیه صفتیه ازلا
موصوف ایدی. مؤخرأ بو هتیریا ونظر بر اوعالی بالجله ازمنه
وامکنه سیله، اکوان و الوائیه برابر مزید علی انتاج ایدر بر تفکر،
مزید اتقان واعتاقی استلزام ایدر بر تدبر محسولی اولهرق دکل،
محضا علم سابق الهیسی، امر ازلی سبحانه سی وقبجه اظهار ایدی.
تدبیرات الهیه هپ ازلی در. ترتیب و اعمال فکر اتمکله، زمان
مناسب قول المنطقه دکلسر. بر حادثک ظهوری دیگرنی ترتیب و تدبیر
ایچون او مدبر عظیم الشانی اشغال ایدم کافه ظهورات کونیه
ترتیب تغییر ناپذیر ازلی ایه سریدر.

بالجله اشیا اوقات مقدره سننده علم الهیک ازله تعیین ایندیکی
شکل و صورتیه ساحه وجوده چقار. هیچ بری وقتندن اول ویا
سوکرا ظهور اتمز. عالم وجودده ککندیتندن باشقه مزید حقیقی
یوق در، (وما تشاؤون.....) زیرا بر شینک وجود بوله جفته علم
الهیسی تلقی اتمدکجه آتی ایجاد اراده سبحانه سی تلقی اتمز. اراده
و مشیت ازلیه سی ده تلقی اتمدکجه قدرت مختارمه سی تلقی اتمز. قدرتک
اراده دن، اراده نك علندن تختلی نصل تصور ایدله بیلر که بیلدیکنی
ایشتمک، اینتدیکنی یا بقی مختار علم ایچون محالدر. هله بواج صفتک صفت
حیدن انفکاک ایدمیه جکنی بونرله برابر صفات سائره ازلیه نك ده
او صفتله موصوف بر ذات قیوم و دائم ایه قائم اولق لازم کله جکنی
هانکی عقل بدها و ضرورته تصدیق اتمز.

جناب واجب الوجود سمیع و بصیردر. علویانندن سقلیابه قدر
هیچ بر حرکه و سکون پوقندر که کورسون، اینتسون. هیچ بر سموع
بونماز که خنی اولدیغنی ایچون محاط سنی، هیچ بر سنی بونماز که کوچک
اولدیغنی ایچون داخل دائرة ابصاری اولماسون. بر سمیع درکه اوز اتقاق
سمینه حجاب اولماز. بر بصیردر که ظلمت رؤیتنه مانع اولماز. نفس
بندمکی کلام نفسی بر لمندن متصل صوت خنی بی اینشیدر.

محمد نعیم

انجق خلاق حکیم بومرا عظیمی ده حکمت بالغة صمدائینک ایجاب
 ایندیکی طرز بدیهه اکل بیورمش ، قادیسری - بتون نمایلات عالمه
 رهبر اوله جق ، بتون جهان اوزرنده اجرائی نفوذ و حاکمیت ایده جک
 درجه ده علوی اولان بو قدر و منزلته اهل اولر ایچون - اک رقیق
 احتساسات ایله ، الکشفیق نمایلات ایله مفظور ایتمشدر . بونک ایچون
 قادین خیردن بشقه برشله امر ایتمز ، سرچندن بشقه برحسه تابع اولماز .
 ایشته قادینک سلاحی بودر . اگر بونی نیش اولسه بدی درت
 مال ایله صاریلیر . لندن آلمق ایستیرک سوزنی دیکلمک شوپله
 طورسون ، اونلری مستقبلنک حسودی اولقله ، بوکونکی اسارتی
 برقات دها آرتیرمق ، حیاتی مرامت آکین ایتمک آرزوسنده بولقله
 انهام ایدردی .

عجا قادین مستقلنک شو طرزده کی ماهیتی اکلادقدن صکره
 یوزنده کی اورتوبی قالدیرمه یه راضی اولورمی ؟ اصلاً زبرا اشاغیده
 فلسفی ، اجتماعی بر صورتده اجرا ایده جکمز تحلیلاندن اکلایه جقدرکه
 رفم حجاب مسئله سی اسارتی برقات دها آرتیره جقدر . بوحال ایسه قادینک
 یالکز معطلیتی موجب اولقله قالماز ؛ بلکه پیشگاه عزم واقدانده
 آماده طوران غایه کماله وصولنده مانع اولور .

یا عجایبیه او قادین امور و مشاغل خارجیه ده ارککله مسابقه یه میل
 ایدرمی ؟ اصلاً زبرا بوهوس اونی عرش ملکنندن [عالمه سندن]]
 ایوله بر صورتده آبررکه آرتیق اونک ایچون حریت و سعادتنک نقطه
 اجتماعی اولان مرکز مستقبله وصول احتمالی کلیاً منقطع اولور . نندک
 بوتجه آتیله تجارب یومیده استناداً اثبات ایدیله جکدر .

ایوله یسه قادین نه یاسون ؟ اوت ، نصل انا اوله جقنی اوکرسون ؛
 والده لکک وظائفی ، قوانینی تبع ایسون ؛ تربیه اولاد مسئله سنک
 احتوا ایلدیکی دقائفی ، غوامضی نظر امعانه آلسون . اوت تربیه ده کی
 او دقائفی اکلایسونکجه جانی شیعج ، بخلی جوهره ، امیراطوری
 جهوری ، اشتراکی ملوک ایدیور . السنه اجنبیه اوکرنکله اظهار
 مباحات ایتمی بر اقسون ؛ بوکی نمایشلرله وقتی ، تقدیمی اسراف
 ایسون . زبرا بونلرک کافسنه قارشو کوستره جکی انهامک اونی نوعه
 خاص اولان و سرمد و علوی انجق اونکله قائم بولسان غایه کالدن
 اوزاقلاشدیرر . ویاواش یاواش اوقفطیه طوغری چکر کوتوررکه
 کندیسو ایچون ورطرق و اسارتدر . ممالک ساثره ده کی قادینلرک آجیق
 صاحب کزملرینه ، طولانیلرینه باقوبده آلدانسون ؛ بونلرک قادینلر
 ایچون موعود اولان مستقبل مسعوده دها یاقین اولدقاری ظن ایسون .
 هیهات ، بوحال بیچارلری ایوله بروله طوغری سوق ایدیورکه کندیلری
 ایچون قطعاً طریق سعادت دکلدرد . ذاتاً اولکلنلرک خلی بیه قادینلرینک
 بوحاللرندن شکایت باشلا دیلرکه بوقاریده اونلرک اعاضندن تقلاً برآز
 ایضاحات و بردک .

ایشته تکمل ایتمش قادین بویه اولور ، اونک حریت حقیقیه سی ،
 بوحیات جدلکاهنده کی سلاحیه ده بودر .
 ایوله ایسه مخدرات اسلامیه بو، مثالی نظر امعانه آلسونلر ؛ بوکا

امثال ایسونلر ؛ یاواش یاواش بوکا بکزمه یه چالیشونلرده هم
 کندیلرخی مسعود ایسونلر ، هم ده بزم سعادتیمی - که اونلرک سعادتیه
 سر بودلر - تأمین ایسونلر . والله یهدی من یشاء الی سواء السبیل .
 مترجمی : محمد عاکف

مواعظ
 مقری : مناسرتل اسماعیل حق اقتدی حضرتلری
 محری : سرورلی ح . اشرف ادیب
 درس : ۴۷ ۲۴ تموز ۲۲۴

باشقه شیلردر . اخوت دینه ... اوبیوک شی . بتون اخوتلرک ، حتی
 اخوت نسیه نیک بیه فوقنده در . [انا انؤمنون اخوة] . انکلتره ده کی .
 روسیه ده کی ، هندستانده کی و دنیانک تأیلم نره سنده کی مسلمانلر هپ
 قارداشتمزدر . بزم سعادتیز اونلرک سعادت . اونلرک سعادتیی بزم سعادتیز .
 فلاکتلر بزمده اوله . هپ فرق یوق .

صوکر ا برده اخوت و طینه وار . برطوبراقده یا شایانلر ، بردولت
 زیر اداره سنده بولونانلر آراسنده بر اخوت وارددر . مسلم ، غیر مسلم
 جهله سی وطن قارداشی صابیلیر . ارفی ، روم ، بلغار ، موسوی ...
 هپسی بر حکومته تابع در . معدلت اونی ایجاب ایدر . بز نهدن اشاغی
 دوشتمز ؛ هپ تبمه نیک حقوقی اخلال ایتمکسن . یکچیری دورلرنده کی
 حدت و شدت ، مظالم سولکلک بجز ، یازمقله توکنتر . جلدلر طولوسی
 مظالم اجرا ایتمز . انسان انتقام ایستر . فرصت دوشورنجه اخذه
 قالدیشیر . بوده طیبی دکلی ؟

فقط نه حقله بومظالمی اجرا ایتمل . علی الاطلاق ظلم ممنوعدر .
 باخاسه وطن قارداشته ظلم دکل ، هرکدن زیاده حسن مامله ایستلک
 لازم کلیر . اللهم امانی در اونلر بزه .

حضرت عمر افندمن آخر عمرنده . معلوم ، رتبه شهادت احراز
 ایتمی . شهید اوقات ایندی . اونی شهید ایندن برجوسی در . (ولید
 بن مغیره) نک برکوله سی واردی . اوکوله شهید ایندی . سبی تاریخچه
 معلوم در . حضرت عمره قارشو ایوله دیدی :

— هرکسه عدالت ایدیورسک ، فقط بکا ایتمیورسک .
 — نیچون ؟
 — افندم ، بن صنعتکار برکوله یم . دکرمخیک ایدر ، افندمه بر
 شی ویررم . [۱] افندمه سوله ده بتم خراجی تمذیل ایسون . بندن
 آلدینی پاره نیک یاریسی بکا باغشلارسون . بتم جزیه سی ، بندن آله جق
 پاره نیک مقداری تخفیف ایسون .

بونک اوزرینه حضرت عمر تحقیق ایندی . یاقدی که یالان سولیر .
 افندیسی آز آلیو . حالبوکه بو ، بک چوق قازانیر . اونک ایچون کوله ی
 حسز چیقاردی .

— چوق برشی ویرمیورسک که دیدی . قازاندینکک انجق اونله
 بری قدر جزئی بر شی ویرمیورسک . نه دن چوق کوریورسک ؟

[۱] معروف مکتب اییدی . کتاب برنوع عقد شرعیدر کوله ایله اقتدیسی
 آره سنده اولور .

آرسندگی فرق طبیعی آرتقده اولسی استغراب ایتمه لیدر لر .
قربا قوانین فطرت او مدیت ایله متمدن عالکده کی رجال ونسوانه
لسان حال ایله دیوکه :

« حکمت آتیه نیک وضع ایله دیک قوائینه قارشى تجاوزدن ، اونک
قابل تغیر اولیان احکام وقواعدی علیه عصبانندن حذر ایندیکنز . زیرا
سر کندیکیزی ، ناسی آلداعیه نه قدر چالیشمش اولسه کنزینه واحکام
ایچون تبدل منصور دکدر . سرزدن اولکی انلرک کافه سی او قوائینه
قارشى عصبان ایندیگرلی ایچون امواج اضحلال ایچنده قانیدایلر
کیندیلر ، کونوندرکی سلطوت وقونک ذره قدر فائده سی کورمدیلر .
واقا بوکی بر تهدیده بولنق ایچون قوانین فطرتک آغزی ،
دوداغی یوندر ؛ لکن او بو سوزلری احوال ایله سوبلر ، حادثات
ایله ترجمه ایدر .

ایشته قادن ایله ارکک آرسندگی فرق طبیعی آرتقده اولسی
قاینلرک جناب خالق طرفندن کنیدیلرینه تعیین اولنان^۹ دائره داخلنده
اولدققرینه حی بر دلیل دیکدر ؛ ایله ایسه ارتق قاینلر بو اویقودن
اویانسولر ، ترق بشر مشاقانیده عیون آتباهی آچسولرده قاینلری
تجاوز ایتش ایتش اولدققری حدود طبیعی لری داخلنه وسائط معقوله ایله
ارجاعه چالیسولنر . نسوان مسلیتمه بوخوف اوچورومه یاقلاشقدن
صانقسولنر . زیرا اولنرده غربده کی قاینلر کی موهوم بر استقلال
طلبنده بولنه حق اولور لسه بو آرزو ارککلرله کندی پینارنده کی فرق
طبیعی آرتقده بادی اولورکه سوکره حریت بدلی ابدی بر محرومیت
محکوم قالیرلر . برده بیلسولنرکه عالم مدینتده کی هم جنسلرنده موضوع
یحث اولان فرق طبیعی آرتقی اولنرک ارککلرله حیات خارجده
مساقفه یاقیشلرندن بشقه برسیدن ایلری کله مشدر . حالبوکه بو
میدان قاینلرک دکل ارککلرکدر .

اوت ، معلوم اولان شو فرق اصلی سایه سنده ارککلر شتون
خارجیه حیات کافه سنده اوتدندوبی قاینلری کیمش وکجه جکلردر .
یابو فرق دها زیاده آرتارسه او زمان ایش نرهبه وارر ؟
ذاتاً اقتصاد بون ارکک ایله قادن آرسندگی فرق طبیعی اصلی به
ایشته اولکیرک اینکیبیره قارشى نال اولدققری امتیازی قواعد ریاضیه ایله
حساب ایتشدر . ایشه (پرودون) ارککک مجموع قواسنک قاینک
مجموع قواسنه نسبتی اوچک اینکیه نسبته معادل اولدققری اثبات ایتدکن
صکره دیورکه :

« مادامکه هر جمعیت شو اوج عنصرک یعنی علك ، عمك ، عدالتك
اتحادندن تکون ایتشدر ؛ احوالده ارککله قاینک قیمت حقیقیه لری نیک
بر برینه نسبتی (۳×۳×۳) ک (۲×۲×۲) به یعنی یکری بدینک
سکره نسبتی کی اولور . حالبوکه بو شروط داخلنده قاینک قواسیه
ارککک قواسی آرسنده توازن حصولی ممکن اوله میجندن قاینک
ارکک قارشى اقتصادی قورتولق قابل اولیان بر امر ضروریدر .
چونکه قادن نزد طبیعتده ، حضور عدالتده ارککک نشنه معادل
اوله مدینی ایچون بر چوق کیمسه لرک اونک نامنه طلب ایتکده

اولدققری حریت بیچاره یی عبودیت ایله دیمزسهم هر حالده .
خیت وحرمان ایله محکوم ایتک ، همده مشروع بر صورتده محکوم
ایتکندن بشقه بر شی دکدر .

ملکتک احوالی لایقیه تدقیق ایتش ، قوتلی ، ضعیف تقطه لری
ایجه اکلامش بر فیلسوف اقتصادین صدر اولان شو سوزلری بیانه
آغق قطعاً جائز دکدر . مع مافیه پرودون دیکر طرفندن قاینلرک
حقارینی کتم ایتبور . بایکینز نه دیور :

« موهبه فطریه لری نیک صرف معنی اولسی اعتبار ایله قاینلرک قیمتی
تقدیرک فوقتده در . بو خصوصه البته ارککلری کچر لر . لکن پنه ارککلرک
کنیدیلرینه سائق اولسی شرطیه . ایله ایسه قاینلر بویه تقدیرک
فوقتده اولان ، فقط حد ذائنده برخاصه ثابته اولیوب بلکه برصفت ،
یاخود بر شکل ، یاخود بر حالتندن عبارت بولسان بو موهبه فطری
معافله ایله بیلمک ایچون قانون تحکم زوجیه معقاده اولمیدر لر .
زیرا مساوات اولنری مکروه ، چیرکین بر شکله کتیره رک رابطه
زوجیه نیک جوزولسی ، اراده کی محبتک معنوی ، الحاصل بشریتک
هلاکتی مؤدی اولور . »

اوت ، قادن ارککک اسیری اولق ایچون یار اولمدیق جهته
کندی حریتک ، فقط حریت معادل سنک استحصالی اوغورنده مجاهده
ده بولمیدر . لکن هانکی سلاح ایله ؟ جناب حنک اوکاتودیع ایله دیک
برسلاح ایله که نه اویله حرب وضریه قولاندیغمنز اسلحه جنسنندنر .
نده اوکا معادل برسلاح ایله محض اولرق قارشینه حقیقه بیلمک قدرتمن
داخلنده در . فقط کال اسفله کوریلورکه او بیچاره مخلوق بوندن غانلدر .
حتی خاطرینه سیله کتیریمور . اوسلاح ایسه نونه خاص اولان وظیفه نیک اهیتی
عظمتی ، قدرتک کنیدیسنه تودیع ایله دیک بخشایشک علو منزلتی لایقیه
اکلابرق بونلر اوزرنده حقیقه تصرف ایتسندن ، بونلری حسن اداره
انلسندن بشقه برشی دکدر . ایشه قادن برسلاح سایه سنده سدره تعظیم
واجلاله کچر . زیرا اوزمان بتون ازمه احتساست بشره مالک ، تمایلات
طبیعی عالمه حاکم کیلیر . ارتق ایسترسه حکومتی ملوک ایله اداره
ایسترسه طرز جمهوریته قلب ایله ؛ ده ایسترسه امورملکی اشتراکیونک
ارزوسی وجهله کوردورر . بو مقصده قاینلر ایچون اطفالی کندی ایستدکری
کی تربیه اید . ک انلری نه کنیدیلر نیک ایستدکری غایته طوغری سوق انلر ایله
حاصل اولورور . اوزمان حکومتلری برمهات آلیر ؛ اریکه نشین اجال
اولان ملوک بیله سطوت نسواندن خشیت ایچنده قالیر ؛ امهات اطفال
زمانی کنندن خشنود ایله مدیک تقدیرده سر بر شوکتی نظرنده
متزلزل کورنور .

حتی اوزمان ارککلرک بونیه بر نجیر آهین طاقوب استدیکی
طرفه طوغری سورکیده ؛ بو صورتله — بر زمان کنیدیسنه دلفریب
اولان حریت مفرطه انکارچی تقنین ایدرک زوالی بی اولومک بیرجه
دیشلرندن قورتولق ، قوت لایموت بومیسنی قورتارمق ایچون ارککلرله
ارکک کی بیچه کتمه به مجبور بر اقدنلرندن طولای — اولنردن ایستدیکی که
انتقام ایله بیله مقتدر اولور .

مُسْتَلَقَاتُ صِرَاطِ قَدِيمٍ

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لقی رسالہ در

مکتبہ: مکتبہ اہل حق خدیجہ السیرت مول انور
درجہ: روح انبیا، آثار اجدادہ اولیائے

محل ارادہ: مدرسہ اذنیہ، بکری پور، شاہ قاروشہ سندھ
دائرہ خصوصاً مدرسہ

مؤسساری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرفی مدینہ
درسدانہ: مدرسہ اذنیہ، بکری پور، شاہ قاروشہ سندھ
ولایتہ: ممالک انجینیہ
تاریخ تاسیسی: ۱۱ محوز ۳۲۴
۵۰ ۹۰ ۱۰۰
۳۵ ۵۵ ۱۰۰
درسدانہ پورتنہ ایہ کورڈیٹریسہ ولایت بدلی اخذ اولتور.

عدد: ۶ ۳۲۶ رمضان • پنجشنبہ ایلول ۱۸ ۳۲۴ برنجی سنہ

تفسیر شریف

رَبِّ الْعَالَمِينَ :

کافۃ عوالم حسبیہ وغیبہ تک مربی حقیقی، مدبر اموری . مالک مطلق .
« رب » تریبہ مناسنہ مصدر در . مربی و مالک مناسنہ نقل اولتورق جناب باری تعالیٰ یہ اطلاق اولتقدہ در . « تریبہ » تدریج صورتیہ بر شینی کال لایقنہ تدریج و ایصال اتمکدر . (رب) لفظی اضافتہ تقیدہ ایدلجکہ مخلوقہ اطلاق اولفصاح . اما تقیدہ ایہ جائز در : رب الدار ، رب السلم کبی . بعض ائمہ لنت « رب » کلمتی سفت مشبہہ قلندر در . بوصورتہ (رب ، رب ، رب ، رب) دیو تصریف اولتور . بعضاً صفت ایہ مصدر بروزندہ کلیدر .
مصدر لر بلا نقل دخی اتصافده مبالغتہ تصدیقہ موصوفہ اطلاق اولتور لر . مثلاً عدل ایہ اتصافده مبالغتہ افادہ سی ایچون عادل اولان کسه عدل بحسب اعتبار اولتورق عدل تسمیہ اولتور .
بناء علیہ بیضاوی مرحوم : تریبہ سبحانیہ تک غایۃ کالہ رسیدہ اولسنی اشعار ایچون تریبہ مناسنہ (رب) ایہ توصف اولتشددر ، دور .
سؤال : اجزای عالمہ بعض شیلر کورلمکده درکہ دهاو اصل رتبہ کال اولدن فنا بولور لر . بو طاقم شیلر حقندہ تریبہ کالیہ تحقق ایتدیکی حالده (رب العالمین) نظم جیلندن استفاد اولدینی وجهله بتون عوالم کونیہ مظهر تریبہ الہیہ قلنلق نصل صحیح اولور ؟
جواب : تریبہ الہیہ انواع واجناس عوالم حقندہ تحقق اتمکده ، کاشانک ہر نوعی غایۃ کالانہ ایصال اولتقدہ بولندینی قابل انکار دکادر .
بناء علیہ « العالمین » دہ کی استغراق وعموم انواع اعتباریہ اخذ اولتقدہ سؤال مذکور اصلا توجہ اتمز .

اما ہر نوعک بتون افرادینہ تمیل اولتورسہ کال نوعی تک مراتب متنوعسی اولوب بعض افراد . غایۃ کالہ واصل اولیورسہدہ تکمالک بعض مراتبی احرازدن خالی قلماز دیہ توجہ اولتور .
« عالمین » « عالم » ک چیڈر .
« عالم » خاتم کبی غیر قیاسی اولان اسم الت صیغہ لرندن اولوب « مایلم بہ » مناسنہ در . عرفاً صانع ذوالجلال تعالیٰ و تقدس حضر .
تلمینک یلنسنہ مدار اولان بتون اعیان و اعراض اشیاہ ، بالجملہ ماسوی اللہ شاملدر . [امادات و صفات سبحانیہ عالمہ داخل قلناز]
زیرا بتون کاشانک حائر اولدینی امکان صفتی اقتضاسنجہ جیع اوصاف واحوالندہ واجب الوجودہ انتقاری اولوق ضروریدر . بناء علیہ مالک ہر جزئی مؤثر حقیقہ تک وجود وحدانیئہ وبالجملہ کالات قدسیۃ سبحانیہ سنہ شہادت اتمکده در .
« عالمین » تک بو مقامده جمع صیغہ ایہ ابراد بیورلسی « عالم » عنوانی تحتندہ مندرج بولنان محسوس و معقول بتون اجناس مختلفہ بہ شمولہ تنصیص ایچوندر . چونکہ (رب العالم) دنیلہ و ہولۃ مشہود من اولان یالکز بو عالم محسوسہ صرف اولنلق احتمالی اولور .
عالمہ داخل بولنان ذوی القوتک اشرفیتہ مینی اوصاف سائرۃ عقلا کبی « عالم » دخی جمع مذکر سالم صیغہ سی اوزرنہ جمعلتشددر .
بعض علما « عالم » ہی عالم کبی تلقی ایدمرک ملائکہ کرام ایہ تقلیندن (انس و جن طائفہ مستندن) عبارت ذی علم اولان مخلوقانہ تخصیص ایتشلوردر . بوصورتہ تریبہ الہیہ تک دیگر انواع عالمہ شمولی استتباع طریقہ استفاد اولور .
بعض ارباب تفسیردہ (عالمین) ایہ بالخاصہ نوع انسان مقصود اولسنہ ذاہب اولتوردر . چونکہ کیر افراد انسانیہ تک ہر بری عالم

بوندن طوی غرض پیدا ایندی. — هرکسه عدالت ایدرسک، بکا
 ایتزسک ا. دیدی. سوکرا حضرت عمر افندرس برکون صباح نمازینی
 قیلارکن، اوخان زهرلی بر قلجه آرقه سندن صادریدی. حضرت
 عمر فاروق بر ایکی کون قدر یشادی، سوکرا وفات ایندی.
 او ائشاده کبار امت حضور همه کلدیلر، صور دیلر: — ای
 امیر المؤمنین! ای خلیفه ذیشان! آرتق حیاندن امیدگی کسدک
 هر ایشی شورابه بر اقدک. آریجه توصیه ک بوقی؟
 صمیم بخاریبه مصر حدر بو.

— سزه اک برنجی تو صیم، دیدی، الهک ذمته، رسولک ذمته،
 یعنی شریعتیزک و پردیگی عهده صیغان غیر مسلم تبعه بی خوش طوتک
 اونلره قارشی قلیکزده بر خیانت، بر غرض بسله بک.

دقت ایدیور میسکز؟ نصل بر زمانه بو توصیه بی ایدیور؟ کندیسینی
 شهید ایند بر غیر مسلم. اوله ایکن اونلره عداوت بسله میور. جد
 ایدیوردی الهه، که بر مسلم اوزرنده قانی قللادی.

— اک برنجی تشکرک الهه بودر، دیوردی؛ یا بر صرکشک ایدرک
 بر مسلمان قائمه کیره بیدی اوده یا نه جقدی. بویاسه ذاتا مسلمان دکل...
 قوجه فاروق! قوجه ئشمال عدالت!... بویله بر زمانه
 غظه دوشه جک ایکن، هر درلو انتقام فکرینی توصیه ایند جک ایکن
 ایلک توصیه سی بو اولدی:

— ذمت و عهد ایله معتمزده، اداره مزده بولونان تبعه به مادام که
 امان و بر مشرک، حقوقله مساوی طوتمشز، اک برنجی نظر اعتنا به
 آله جنمزی شی اونلری نمون ایتک در...

[لهم مالنا وعلیهم ماعلینا] اونلر حقنده بیورولمشدر. دیگر بر
 روایتده ایسه [فانه ذمه نیکم و رزق عیالکم].

برکزه شیخبرمزک عهدی وار. رسول اکرم افندرسده آخر عمرنده
 توصیه بیورمشدر:

— ظلم ایتیک. عدالتی کوزتک. دین اسلامه دشمن اولماسونلر.
 اصلا حقارینه تجاوز ایتیک. آناز خصومت کوسترمیک. اونلردن
 سزه فائده وار. نه قدر جوق اولور لرسه او قدر و برکی زیاده لشیر.
 نه قدر تبعه غیر مسلمه اولورسه اونستده واردات چونالیر. محو
 ایدرسه کز کندیکز آج قالیسکز...

نصل که اوله اولدی. بو مظالم چونالده نجه نفوس آزالدی. مالیه به
 ضعیف عارض اولدی. ایشلر ایشلنز، صنعتلر اجرا اینلر، هر درلور حوایج
 بشریه تمحیت قیلمازسه اداره امور مختل اولور، بتون مضایقه به گرفتار
 اولور. اونلرک حقارینه رعایت ایدرسه که هم شیخبرمزک امره بی ایفایتمش،
 همه استراحت و سعادتیزی تأمین ایتش اولور. آکر مظالم قالتشیرسوق
 افنده، برکی قالدیر، نه استراحت قالدیر، نه سعادت. اونک ایچون
 ویز عدالتی امر ایدیور. سوکراده بیورور که: — [ان الله نهما بمنظکم
 به] بومرسی که الله و بریور، نه کوزل و عظدر! نه کوزل نصیحت در!
 ا کلار میسکز. اولا کندی نفسکزه مرام آکلاتیق، حقوقی طایبق،
 سوکرا حقلی حقسزی کوسترمک، ناس پیننده منازعه به میدان

و برمه مک... بو، الهک و عظمی در. تذکیر ایدر.
 وعظ، تذکیر دیکدر. دوشونسه کز کندیکزده بوله بیلیرسکز.
 ذاتا فطرنده وار بونلر. حیوان دکلز. عقل نیچون و بریشش؟ ماملات
 منصفانه بی بزه تلقین ایند جک.
 [ان الله کان سیمماً بصیراً] علی التعقیق الله تعالی دائماً سمیع و بصیردر.
 من الازل الی الابد بتون اقوالکزی ایشیدیر.. نصل حکم و بره جکسکز،
 عدالتله، ظلله می؟ و پردیککز حکملری ایشیدیر. (بصیر) هریشینی
 کورور. اماتی کیم تأدیه ایدر، کیم خیانت ایدر؟

(بصیر) ایله بوکا اشارت ایدر. بو فاعلدر چونکه. اماتی کورده
 بیلیر. امانلر ذاتا نظرکاه الهیده در. هیچ برشی جناب ذوالجلاله
 خفی قالمیور. بتون مسموعات، بتون مبصرات معلوم الهی در.

شیمدی ایشته الله امر ایدر وایلره. ولواون کیشی به حکمی کچسون،
 هر کیم اولورسه اولسون امور عبادی در عهده ایند کیمسه لره مصالح امتی ایفایه
 احراز ولایت ایند کیمسه لره، جمله سینه بو خطاب شاملدر. ایشته اونلره، او
 ولات اسره، کندیلرینه امانت و بریشش، اواماتی کوزه تیلره اولانصافی
 امر ایدیور. آندن سوکرا بزه ده اطاعتی فرمان بیورویور:

[یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول واولی الامر منکم...]
 وایلره عدالت، حاکمکزه حکم الهی نه ایسه اونلکه ایفای حقوق
 ایتکی امر ایدر. آندن سوکرا: — [یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله]
 بیوردی؛ ای ایمان ایله متصف قولرم، الهه اطاعت ایدیکز که
 سزه امر ایدر ایشته: [و اطیعوا الرسول] رسول ذیشانده اطاعت
 ایدیکز. سزه نه تبلیغ ایدرسه الهک امری در، اونی ایفا ایدیکز.
 [الهه اطاعت ایندک] بیورویور، که امر لرب امتهدر: قانون
 عدلی تأسیس ایند، سلامت یولنی توصیه بیوران الهه اطاعت ایندک.

فعلاً بزه درس و بریور. اما ترده رسول اکرم؟ بوراده دکل
 سوکرا قیامت قدر اطاعت لازم. اوله دکلی، امت بقا بوله حق. اونک ایچون
 — [واولی الامر منکم] بیورویور. رسولکز کیتدکن سوکرا
 اونک برینه قوبه جککز ذات بوقی؛ یعنی امر صاحب لری...

بتون سلاطین، خلفا بونده داخل در. خلافت، سلطنت احراز
 ایدنلر، امت اوزرنده حکمی کچن، یعنی اهل اسلامدن اولوبده خلافت
 احراز ایندر... اونلرده بر نوع نایب دیکدر. تفسیق حکومه
 مأمور. کندی کندیشه قانون یا بهماز. الهه وضع ایتش کلیاتی.
 اما جزئیات ایچون اهلی وار، اونلر طرفندن تنظیم اولور. لو نظامه
 دائر تعلیمات بوقی؟ هب اونلر شریعتی اجرایه وسیله در، عدالت
 ره برلیردر. یولیه تطبیق ایدیور. نه بولده اجرا اولونده جفی کوسته
 بیور. حکومت بونی اجرایه واسطه در. سلطان اولسون، خلیفه
 اولسون، بونی اجرا ایدر جک. شریعتک محافظه سته نظارت ایند جک.
 هر ایشی اهله تودیع ایدر جک. امور حکومتده سلطانک وظیفه آسا.
 سیمسی بودر.

مطلبه عامه
 احوال

درسدانده بکي پوسته خانه فارشوستنده
داره محسوسه در

محل اراره:

مُسْتَقْبَلُ قَبِيْلَةِ صِرَاطِ قَبِيْلَةِ

دين، فلسفه، ادبيات، حقوق و علوم دین باحث هفتعلق رساله در

اسکندر، موانع آثار جدید معالیم عربی قبول اولور
درج ایندیلین آثار انازه اولور

مؤسسری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف نبی

درسدانده	سنه لکی القابلی
ولایته	۶۵
عناک اجنبیه	۹۰
	۵۰
	۵۵
	۱۰۰
	۳۵
	۶۵
	۵۰
	۵۵
	۱۰۰

تاریخ تأسیسی:
۱۱ محرم ۱۳۲۶

درسدانده نخمسى ۵۰ پاره در

تیرطندن مقوا پرو ایله کوردرپیرسه سنوی
۲۰ غروش فطله آلتین.

درسدانده پوسته ایله کوردرپیرسه ولایت بدلی اخذ اولور.

عدد: ۶

۲۲۶ رمضان • پنجشنبه ایلول ۱۸ ۲۲۶

برخی سنه

تفسیر شریف

رَبِّ الْعَالَمِينَ :

کافه عوالم حسیه و غیبیه تک مربی حقیقیسی ، مدر امورى .
مالک مطلق .

« رب » تریبه مناسنه مصدر در . مربی و مالک معنایه نقل اولور
جناب باری تعالی به اطلاق اولوقده در . « تریبه » تدریج سور تریله بر شینی کال
لایقنه تبلیغ و ایصال ایتکدر . (رب) لفظی اضافته قنید ایدلدیکه مخلوقه
اطلاق اولور . اما قنید ایله جائدر : رب الدار ، رب السلم کبی .
بعض ائمه لغت « رب » کله سنی صفت مشبیه قشلردر . بوضورنده
(رب ، یرب ، ربا ، فهو رب) دیو تصرف اولور . بعضاً صفت
ایله مصدر بروزنده کلیرلر .

مصدرلر بلا نقل دخی اتصافده مابقه قصدیه موصوفه اطلاق
اولورلر . مثلاً عدل ایله اتصافده مابقه افاده سی ایچون عادل اولان کسه
عدل بحسب اعتبار اولورق عدل تسمیه اولور .

بناء علیه بیضاوی مرحوم : تریبه سبحانه تک غایه کاله رسیده اولسنی
اشعار ایچون تریبه مناسنه (رب) ایله توصیف اولمشدر ، دیور .
سؤال : اجزای عالمه بعض شیلر کورلمکده در که دها و اصل رتبه کال
اولمده دن فنا بولورلر . بو طاق شیلر حقنده تریبه کالیه تحق ایتمدیکی حالده
(رب العالمین) نظم جیلندن مستفاد اولدی و وجهه بنون عوالم کونیه
مظهر تریبه الهیه قلقق فصل صحیح اولور ؟

جواب : تریبه الهیه انواع و اجناس عوالم حقنده تحق ایتکده ،
کاشانک هر نوعی غایه کاله ایصال اولوقده بولندی قابل انکار دکدر .
بناء علیه « العالمین » ده کی استنراق و عدم انواع اعتباریه اخذ اولوقده
سؤال مذکور اصلا توجه ایتمز .

اما هر نوعک بنون افرادنه تشبیل اولورسه کال نوعی تک مراتب
متوعسی اولوب بعض افراد ، غایه کاله و اصل اولورسه ده تکمالک
بعض مراتبی احرازدن خالی قالمز دیه توجه اولور .

« عالمین » « عالم » ک جیدر .

« عالم » خاتم کبی غیر قیاسی اولان اسم الکت صیغه لرندن اولوب
« مایمل به » مناسنه در . عرفاً صانع ذوالجلال تعالی و تقدس حضر .
تربیتک یلتمسه مدار اولان بنون ایمان و اعراض اشباه ، بالجله
ما سوی الله شاملدر . [اماذات و صفات سبحانیه عالمه داخل قلمناز]
زیرا بنون کاشانک حائر اولدی ایتکان صقی اقتضاسیجه جیع
اوصاف و احوالنده واجب الوجوده انتقاری اولوق ضروریدر . بناء علیه
عالمک هر جزئی مؤثر حقیقینک وجود و وحدانیته و بالجله کالات قدسیه
سبحانیسنه شهادت ایتکده در .

« عالمین » تک بوقامده جمع صیغه سیله ایراد بیورلسی « عالم » عنوانی
تحتده مندرج بولان محسوس و معقول بوتون اجناس مختلفه به شموله
تخصیص ایچونددر . چونکه (رب العالم) دنیله وهله مشهودمن
اولان یالکز بوعالم محسوسه صرف اولوق احتمال اولور .

عالمده داخل بولان ذوی المقولک اشرفیتنه منی اوصاف سائره
عقلا کبی « عالم » دخی جمع مذکر سالم صیغه سی اوزرینه جمع لشمدر .
بعض علما « عالم » سی عالم کبی تلقی ایدرک ملائکه کرام ایله قنیلندن
(انس و جن طائفه مندندن) عبارت ذی علم اولان مخلوقاته تخصیص
ایتمشدر . بوضورنده تریبه الهیه تک دیکر انواع عالمه شمولی استتباع
طریقیه مستفاد اولور .

بعض ارباب تفسیرده (عالمین) ایله بالخاصه نوع انسان مقصود
اولمسه ذاهب اولمشدر . چونکه کبیر افراد انسانیه تک هر بری عالم

بوندن طوبی غرض پیدا ابتدی: — هرکسه عدالت ایدرسک، بکا
 اجترسک!.. دیدی. سوکرا حضرت عمر افندمن برکون صباح نمازینی
 قیلارکن، اوخان زهرلی بر قلیجه آرقه سندن صالدریدی. حضرت
 هر فاروق بر ایکی کون قدر یشادی، سوکرا وفات ابتدی.
 او ائشاده کبار امت حضور همه کلدیله، سورودیله: — ای
 امیر المؤمنین! ای خلیفه ذیشان! آرقق حیاندن امیدگی کسدک
 هر ایشی شورایه بر اقدک. آریجه توصیه بوقی؟
 صحیح بخاریده مصرحدر بو.

— سزه اک برنجی توصیه، دیدی، الهک ذمته، رسولک ذمته،
 یعنی شریعتک و بریدی عهده صیغنان غیرمسلم تبهه ی خوش طوتک.
 اونله قارشی قلیکزه بر خیانت، برغرض بسله بک.

دقت ایدیورمیسکر؟ فصل بر زمانه بوتوصیه ایدیور؟ کندیسی
 شهید ایدن بر غیرمسلم. اوله ایکن اونله عداوت بسله میور. جد
 ایدیوردی الله، که بر مسلم اوزرنده قانی قلادی.

— اک برنجی تشکرک الله بودر، دیوردی، یا برصحرکشاک ایدرک
 بر مسلمان قائمه کیرسه دیدی اوده یانه جقدی. بواسه ذاتا مسلمان دکل...
 قوجه فاروق! قوجه شمال عدالت!... بویه بر زمانه
 غظه دوشه جک ایکن، هر درلو انتقام فکرتی توصیه ایده جک ایکن
 ایلك توصیه سی بو اولدی:

— ذمت وعهد ایله معیتزه، اداره مزده بولونان تبهه مادام که
 امان ویرمشز، حقوقزه مساوی طومشز، اک برنجی نظر اعتنایه
 آله جتمز شی اونلری عنون ایتکدر...
 [لهم مانا وعلیهم ماعلنا] اونلر حقنده بیورولشدر. دیگر بر
 روایتده ایسه [فانه ذمة ینکم و رزق عیالکم] .

برکره یتیمبرسک عهده وار. رسول اکرم افندمنده آخر غرنده
 توصیه بیورمشدر:

— ظلم ایتیک. عدالتی کوزنک. دین اسلامه دشمن اولماسونلر.
 اصلا حقلرینه تجاوز ایتیک. آثار خصومت کوسترمیک. اونلردن
 سزه فاشه وار. نه قدر جوق اولورلرسه اوقدر ویرکی زیاده لشیر.
 نه قدر تبه غیرمسلمه اولورسه اونستده واردات چوغالیو. نحو
 ایدرسه کز کندیکز آج قالیرسکز...
 فصل که اوله اولدی. بو مظالم چوغالدیجه نفوس آزالدی. مالیه یه
 ضعف عارض اولدی. ایشلر ایشلتز، صنعتلر اجرا ایدلتز، هر درلو حوایج
 پشویه تشبیه قیلنازه اداره امور مختل اولور، بتون مضابقیه کرتار
 اولورز. اونلرک حقلرینه رعایت ایدرسه که هم یتیمبرسک امرینی ایشالیش،
 همه دستراحت و مسامتزی تأمین ایش اولورز. اگر مظالم قالشیرساق
 اللهده برکتی قالدیرر، نه استراحت قالیو، نه سعادت. اونک ایچون
 ویز عدالتی امر ایدیور. سوکراده بیورور که: — [ان الله نعمایکم
 چه] بواصری که الله ویرسیور، نه کوزل و عظلم! نه کوزل نصیحتدر!
 آکلارمیسکر؟ اولاکندی نسکره مرام آکلایق. حقوق طایبق،
 سوکرا حقلی حقستزی کوسترمک، ناس پئنده منازعه یه میدان

ویرمه مک... بو، الهک وعظی در. تذکیر ایدر.
 وعظ، تذکیر دیمکدر. دوشونسه کز کندیکزده بوله بیلیرسکز.
 ذاتا فطرته وار بونلر. حیوان دکلز. عقل نیچون ویریشز؟ معاملات
 منصفانه یی بزه تلقین ایده جک.
 [ان الله کان سمیماً بصیراً] علی التحقیق الله تعالی ذاتا سمیع و بصیردر.
 من الازل الی الابد بتون اقوالکزی ایشیدر.. نصل حکم ویره جکسکز،
 عدالتله یی، ظلمله یی؟ ویردیکنز حکملری ایشیدر. (بصیر) هر شیئی
 کورور. امانتی کیم تأدیه ایدر، کیم خیانت ایدر؟

(بصیر) ایله بوکا اشارت ایدر. بوفلدر چونکه. امانتی کوره.
 بیلیرز. امانتلر ذاتا نظرکاه الهیده در. هیچ برشی جناب ذوالجلاله
 سختی قالمیور. بتون مسوعات، بتون بصیرات معلوم الهی در.

شیدی ایشته الله امر ایدر وایلره. ولواون کیشی به حکمی کچسون،
 هر کیم اولورسه اولسون امور عبادی در عهده ایدن کیمسه لره مصالح امانتی ایفایه
 احراز و لایت ایدن کیمسه لره، جهل سنبه بو خطاب شاملدر. ایشته اونله، او
 ولات اسره، کندیلرینه امانت ویریشز، او امانتی کوزه تنلره اولوا انصافی
 امر ایدیور. آندن سوکرا بزهده اطاعتی فرمان بیورویور:

[یا ایها الذین امنوا اطعوا الله و اطعوا الرسول واولی الامر منکم...]
 وایلره عدالت، حاکمزه حکم الهی نه ایسه اونکله ایفای حقوق
 ایتکی امر ایدر. آندن سوکرا: — [یا ایها الذین امنوا اطعوا الله]
 بیوردی، ای ایمان ایله متصف قولدرم، الله اطاعت ایدیکز که
 سزه امر ایدر ایشته: [و اطعوا الرسول] رسول ذیشانده اطاعت
 ایدیکز. سزه نه تبلیغ ایدرسه الهک امری در، اونی ایفا ایدیکز.
 [الله اطاعت ایدک] بیورویور، که امر لره هب امتهدر: قانون
 عدلی تأسیس ایدن، سلامت یولتی توصیه بیوران الله اطاعت ایدک.

فلا بزه درس ویرسیور. اما زرده رسول اکرم؟ بوراده دکل.
 سوکرا قیامت قدر اطاعت لازم. اوله دکلکی، امت بقا بوله جق. اونک ایچون
 — [واولی الامر منکم] بیورویور. رسولکز کیتدکن سوکرا
 اونک برینه قویه جتمکز ذات یوقی، یعنی امر صاحبلی...
 بتون سلاطین، خلفا بونده داخلدر. خلافت، سلطنت احراز
 ایدنلر، امت اوزرنده حکمی کچن، یعنی اهل اسلامدن اولوبده خلافت
 احراز ایدنلر... اونلرده بر نوع نایب دیمکدر. تنفیذ احکامه
 مأمور. کندی کندیسه قانون پایه ماز. الله وضع ایش کلایتی.

اما جزئیات ایچون اهلی وار، اونلر طرفندن تنظیم اولور. لو نظامه
 دائر تعلیمات یوقی؟ هب اونلر شریقی اجرایه وسیله در، عدالت
 ره برلیدر. یولیه تطبیق ایدیور. نه یولده اجرا اولونه جتی کوستر
 بیور. حکومت بونی اجرایه واسطه در. سلطان اولسون، خلیفه
 اولسون، بونی اجرا ایده جک. شریعتک محافظه سته نظارت ایده جک.
 هر ایشی اهله تودیع ایده جک. امور حکومتده سلطانک وظیفه اسا.
 سه سی بودر.

مابده ی وار

مطهره طاهره

ابوالهلا

کورمه ایج بوزی دهرک : بینین بینین ظلمات !
 او طور دینم او مقسی نعلدن آیرلدم .
 بو پرده ایندی می؟ هیبات ! آغام بر آدم .
 که روحی ایله مسون بوله بیک فیجیه خراب !
 حیات نامه یارب ، نهدر بودور عذاب ؟
 محمد عاکف

کوپریلی

برجلر ایلز تزلزل ، چارپشیر اجرام نور ،
 زار برهبر مهیب ایلز اقلردن ظهور .
 بر سحابی آکدیرر صیرتده خاک اولمش کفن ،
 روی زردنده کیکلر تارمار اولمش ایکن ،
 روزکارت دست لاقیدیه طوبلاغش طورور ،
 کوزلرندن ظلمت عقبا - صانیرسک - برق اورور .
 جسم خاک آلودینک اولمش مقابر پیروی ،
 چهره پیرانه سنده برسکوت اخروی
 آکدیرر فریادی طفل فلاکت توأمک ،
 آسمان پرواز اولان انظار - کویا - طلک
 رعدو طوفاننده سیر اتمکده گرم و سردی ،
 طوبراق اولمش لویه بیضی ، جسم زردی
 مار هیئت استخوانلر هب در آغوش اولمش ،
 دیو هیئت خاک مقبر خوتی نوش اولمش !
 چپهسی چوکش ، بیقلش استخوان چهرهسی ،
 افق برق آلوده دوغوش سینه صد پارهسی .

ماهی غلنزار ایدرده دیده داشمه

هر کیجه ای پر پیغمبر مهابت قارشیه

هر کیجه برویله هیتله چیقار طیفک سنک .

آسمان اولدنجیه تاریکی نای مدفنک .

شب لباس مامیسیله چقبوب منظور ایکن .

سرولر بریل دیکر ، ایل دورا دور ایکن .

برقلر تاراج ایدرکن ظلمت افکاری ،

ایل پامال ایلیورکن قلب سوزشکاری .

چشم جام سیر ایدن طیف کفن بردوشکی ،

سویلشیر طاغولر سنک فریاد جوشا جوشکی .

لشکرکه یسه شماع مهرغاربدر سیوف .
 دشتزار رزم اولان شو متک آینه
 ذل صایرسک قلله بی بیکاه علوی نغسه .
 بیلدرملرکن اورزمک نینه خونریزی
 آکدیران شی ، بی عجاا صالدرروب شیدریکی
 طی راه ایلز کیدرسک ظلم مستقیله ..
 حالی پامال ایغه مکچون ماتم مستقیله ؛
 عاقبت پامال اولونجه عزم فوق التایک
 ملک آیدن چقان فریاد مفلویتک
 حاله کلدکده ، نه بولسون ؛ تمهله .. آهنکله ..
 برطاقم انصاملر .. وجدان رنگار رنگلر ..
 برطاقم کاشانه کلکون وزرین پاملر ..
 برطاقم کردونهلر .. شیدریکوه انصاملر ..
 پاسبانی ظلم اولان کنجینه لبریزلر ..
 لیل غیا چهرهله .. مشکته برق آیدرلر
 شیر در زنجیر تمهله ؛ سون بیچارهله ..
 کرهله .. نسناسلر .. هپ کلب آدم چهرهله ..
 بوالصائب کیمه سر نوزاد ماتم دیدله ..
 برطاقم احقادسز ام المقابر جدهله ..
 دست سیف آلودله .. بازوی آهن بندله ..
 چله ماتم ناملر .. قبر خدا خندله ..
 کوه مانجه استقبال اولمش عدله ..
 نمنارله قبره کیرش برطاقم امیدله ..
 غیظ فرما برطاقم انسان اژدر روحله ..
 کرهله .. بوس زمینله .. سجده مکروهله ..
 جای بوش برطاقم دامان زر آندودله ..
 چاک چاک اولمش کریان اجل آلودله ..
 برآک آبی فا - سن ؟ - برالکده رایتک .
 یوکلوب بلاسنه سرشاهق علویتک ؛
 هپ نظر انداز نفرتمک بولوح اسفله ؛
 حالی مرآت سیاه اولمش کوروب مستقیله .
 طیف ظلمت هیتک بی فرق ایکن اشباحدن .
 صوتک ایلرده تشکل فاله ارواجدن .
 خاکه عکس ایلز فکدن برخطاب هاتقی ..
 لغت مولایه بکزر برعتاب هاتقی ؟

صبرمت جمال

عالم صغير ايله عالم كبير بيننده حتمتق اولان اشبو تساوی دلانته
مینی برآیت کریمده (خزیمه ایلتا فی الافاقه وفی انفسهم حتی یتبین لهم
انه الحق) بیورلمش . عمل آخرده دخی برچوق آیات ارضیه و سماویه
تعداد ویساندنصکره بونلرک کافهستی خلقت بشریه تک اجمالاً عنوی
اولسنه ارشاد مقاننده (وفی انفسکم افلا تبصرون) وارد اولمشدر .

استنباط

(رب العالمین) نظم کریمی تربیت کرده جناب پروردگار اولان
بتون کائناتک حال حدوتلرنده محدث وخالقه مقدر بولندهقلری کبی مدت
بقالرنده دخی مقیبه محتاج اولملری ایشمار ایتکدهدر . زیرا ذکر اولان
مناجیه برشی تریبه ایتک اون اولاً خلق وایجاد . ثانیاً حد تکلی
بولنجهبه قدر وجودجی اداامهه توقف ایدر ، اصلاد اثره وجوده کیرمیان
امر ممدوم ایله زوال واختلالدن محفوظ اولمیان شیئک قابل تریسه
اولیهجی آشکاردر .

دعای اولر که ربوبیت وصف جلیل خالقیت صفتی متضمن
اولدقدیشقه بتون عونالمک هرآن وزمان برآورده تدبیر سبحان اولملریده
احتوا ایتکدهدر .

ایشته بو نکتهبه مینی (رب العالمین) عنوان اقدسی « خالق
العالمین » کی کانه شئونات الهیهی مفید اولمیان تمیرات اوزرینه فن
بلاغت اربابی نظرندنه ترجم اولنور :

تقریر

(رب العالمین) نصب ایلده قرائت اولنمشدر . بو قرائته کوره
حرف ندا حذفله (یارب العالمین) یاخوده « نحمد » محذوفنه مقبول
اولرق « رب العالمینه حدوتلرنه اندرز » مناسنه جل اولنور . فعل
ماضی اعتبار اولنورق « العالمین » مقبولی قلمتقده جائزدر . بو صورنده
« قد » تقدیرله جمله حالیه اولور .

مناسرتی اسماعیل حقی

صفحات حیاتدن :

معبود
کچنده یایلا جوارننه براوق جولان
بهانهسیله . بزم امکی آشنالردن
برعطارک آرزیق کیمک ایستدم یانه
که هر زمان بی دعوت ایلردی دکانه .
بraz مصاحبهدن صکره سوکدی مشتربل :
ویر اولردن اونپارهلق زنجفیل ، چورک اونق ، بیر -

- اوعل ، چاپوق .. بکا بیری .. اومومس اولمش ..
- بزم چوقق ، آدی باتسون ، بیلابنجق اولمش ..
- یا ؟
- زوالینک بوزی هوت طاعنی ! کلوب بی بول کورسهک ..
- کچر خاتم ، اوکا لکن نفسده ایتدیرسن ...
- بی دکرمیک پاکت اما کچنکی توزدی بتون ..
- آبول ، هپا یچدی کمز توز .. بوزولدی اسکی توتون !
- افندی عجبه ، سانهزور .. برازده بال موی کس ..
- قیزم پاره یله اولورها ! بشینجی باق هرکس .

*

بشر اونر پاره لر هسی یا قلا شوب دلیکه ،
سوزولدی لر اورادن برکلیدی چکجهبه .
ایجه فاصله دن صکره کلدی بشقه بری :
کنیشجه بر حصیرک وارمی ؟ نهیسه هم دکری ،

جنازه صارمق ایچوندر ، اذیت ایجه ساقین ..
بزم علهده چوقدن یانان اوخسته قالدین
بوکون ، صاحبین آرتق جهاندن ال چکمش ..
نه چاره ! قسمتی بر بویله کونده اولکمش .
یاندی کیمسهده بوقش .. آمان براق نهیسه ..
اجل کلنجه ها و اش ، ها اولامش کیمسه !

- طقوز غروش شو حصیر ، سزکز ویرک هایندی ..
- بازارلق ایتملم برغروش ایچون شیمدی !

*

حصیر بوکلدی ، اوموزلاندی ، طالدی برسوقاغه ،
صوقولدی کیم بیلیر اولردنه هانکی بر بوجاغه .
آجیلدی بر اولوی صارهق اوزره سینهنه ،
قاپاندی دفتر عمر بشر مثالی ینه !

اولوب بش اون کشیبه بار دوش استقال ،
مزاراتک یوانی طوندی اوبله صامت ولال .
مزار جینک اوکورک بوزلی دست لاقیدی
اغانهسیله نهایت مزاره یاسلانمی .

هموم محنت پیدریله دنیانک ،
حیات بریفین آلام اولان زوالی قالدین
حصیر پارهیه اور بوندی ، قیرینه ایدی ..
این روح مولوی مؤبدأ دیندی !

*

اسلامه، نمل نسواه بتون فوائین مدهیه دن دها مساعد اولدی
 ومثلنلرک بوسایه ده امراض اجتماعیه دن نسه دها مصون بولدی
 اوکرنگ اوروپاده ساحه صر سربستی ایله مستنا بر موقع احراز ایدن
 یارنده جهالت ووحشتک، ظلم و افسارتک، استبداد و دناشک حکمترما
 اولدی اعمار سالقه ده استاد مدیت اولان عربلرک اندلسده مشروع و شروط
 مدنی حکومتلری زماننده احکام شریعتک قطعیاً تییره لزوم کورلمدیکنی
 بالعکس ترقیات واقعه واحکام منوره به بالخاصه عرب قادینلرک فرط
 رعایتی سایه سنده مظهر اولمش اولدقنلری آکلافتی لازمدنر . ایسته
 توفیق فادر بکک سلما خانم افندیکنک ماداموازل آتزل ایله ملاقاتی
 ترجمه ایدرکن اهمیت وبره چکی نقطه بوایدی . سلما خانم افندی تمک
 فضیلت وحریت اجد رضا بکک همشیره سی اولق مزینله و توفیق
 فادر امضاسیله هیچ بر وقته بزه بویله پرده بیرونه سوزلر سولک
 دینیزی تحمیر اتمک صلاحیتنی حائز اوله مازلر . هم حاجت ترجمه
 حاللرندن آکلافتیورکه سلما خانم افندی دقیق احوان اسلامه تمایله
 واقف دکلدردر . محیط اجتماعی اسلای تمیین ایدن قواعد منوره
 شریعتک قطعیاً بیگانه سیدرلر . شمعی استابوله عودتلری حسیله
 انشاءالله یقیناً شو بیوک نصایده اکل ایدرلر . بناء علیه توفیق
 فادر بکک ملت غزته سی مسؤلک لنت الهی . نعت عمومی بی
 دعوت ایدن بوکجی نفریات تقابویانه دن طولانی یقیناً بیان ناسفنه

شاید برکیده دن قتل صدور ایسه اوکیسه ولی قتلک کندبسی قتل
 ایله جکنی دوشونرک بوتله کندن کندبسی قورقارمق اینیون ولی قتل
 اولانلرکه قلنه تشبث ایله جکندن قصاص اولنجه اولای قتلک
 حیالتری عاتقه ایملش اوله جنی کی قتلک قصاصاً اعدامدنر دیگر .
 لری عبرت اله جقلمدن دها برچوق قتلرک اوکی انمش اولور . بناء علیه
 قصاصه عظیم معنای حیات واردر .

نه حکمت ورحمت الهیه درکه قتل نفس اینیون مه ایت افزا برجزا
 امر اولمش ایکنینه آیت سابقه ده طرق تخفیف ومرتحت اراهمیورلمشدر .
 مفتی الدیار الرومیة ابوالمودحضر تبری تفسیره دیورکه: مخاطبینه
 آیت سابقه ده عنوان اءن ایله خطاب اولدقنلر صکر . بو آیتده «اولی الایلاب»
 دیه خطاب بیورلمی حکمت قصاصه تأمل ایله انلری تشبیط
 اینیوندر .

فرع

علم فقهمه «کتاب الجایات» ایله منون معینه تفصیلاتی مذکور
 اولدی اوزره قتل محرم بش قسدر :
 اولکیسی : «قتل عمد» درکه مصوم الدم اولان بر آدمی آت
 جارحه ایله قصداً اوروب اولد برمکدر . آت جارحه : اجزاء
 بدنی بری برمن آیران آتدرکه قیلج ، قا ، بیچق ، اوق ، منرق

فساد صاحبش اولادینی تأسف عظیم الیه عرض ایدر و قلبیری حس
عالی دیانت پروری الیه مشهور اولان بالجه اخوان اسلامی شریعت
غرای احدیهنک بنامهاتریق حقدمه مع القسم درعهده ایلدکبری وظیفه
مقدسهنک ایغاسی خصوصنده وجانب مرتبهلری اخطار ایلرم. حقوق
ننوان اسلام احکام شریعتله تمامیه تبیین و محافظهسی اسبابی قانون
اساسیه تأمین ایلش اولدیندن خانلرمزک عادات مضربه تبیت
وسیأت اجتماعیه اسارت یوزندن دوچار ضیاع اولان حقوق
اجتماعیلری احکام شریعت و قوف تربیه فکریه اسلامییه سایه سنده
مدافعه واستحصال ایدمجه جکبری و قاطعه علیه خانم کبی اکابر ننوان
جهانک مدار افتخاری . سرناج ایشاجی اولان فضلات نسوانغز همتیه
تأسیس و کتادی ممکن اولان اثاث مکتبلرمزنده قیزلرمزک آداب شرعیه
نقطه نظرندن امکان تربیه فکریه لری جله ممکنانندن و مقتضای منافع
اسلامیتدن بولندی جهله آرتق سلطه خانم افندیکنک ارزوسی
وجهله - یعنی استقبال قیزلرنک کندیلرینه بکزمسی ارزو
و احتیاجه توفیقاً - کتج قیزلرمزک احکام مطهره شریعت تحدیدی
تقابلانه زمین انکشاف اولان بارسه اعزانه اجاع آرای امت اسلامیهنک
غیر قائل اولدینی ادعا ایلرم . نمانک اسلامییه طلاقک احکام شرعیه
دائرة سنده غایت معقول و حقوق طرفینی کافل مکمل قواعد و قوانینه
توفیقاً اجرا ایلدیکنی ، احکام شریعتی تحصیل ایتدن اجنبی ادیساتی

استبداده انظار تدقیق و مؤاحدهنک اوزانه مدینی بعض طبقات
اجتماعیهده بعض قادیلرمزک شایان نفرت بر صورتده متجاسر اولدقبری
کستاخلقلمه ، آجبقاق و صاحبقللمه اعلان مشروطیتی متعاقب حد
چکیله جکنی صبر سزاقلمه انتظار ایدرکن توفیق نادر بکک شوکستاخلقلمه
امیدمزک نه قدر قوف . مساعیزک نه قدر بوش اولدینی کوره رک شدیداً
فتمس و متأثر اولدق . تمدد زوجات ، طلاق ، متوربت نسوان
حقدمه موضوع احکام دینهنک نه قدر محق و مصیب فوائد اجتماعیه
ومدنییه نه درجه لرده جامع و مفید اولدینی اثبات ایتک هیئت علمیهنک ،
افراد علمانک و وظیفهسی اولدیفیچون بومهم بحثه قارشمایی آرزو ایتش .
صدای مطبوعانه وقف کوش ایتکی قرارلشد بومش ایدم . حال بوکه
بوکونه قدر در سعادتدن . موافقتدن ایلدیم یوزلرجه مکذوب و تاثر افترلله
حیثیروان امت اسلامیهدن بر جوغی حریتک ، مشروطیتک احکام دینی
تغییره . قانون اساسینک قوانین اجتماعیه اسلامییه تحریفه قادینره .
ارککلره . غزیه لره حق و صلاحیت بخش ایدوب ایدمجه جککنک ایضاح
واتیانی لزومی بحق در میان ایدیسورلر . بکاو ایلدیسورلر . بونا و بوسرور
چیتکتر سائلرک جله سنه بردن جواب و برهش اولوق اوزره بوبابنه
فکری انظار عومیهده وضعه مجبور اولدم . سلطه خانم اندینک اول کمال
تدبیر ایله افکاری حاضر لایوب بسلدکن . بر ساحه صاف سربستی وجوده
کتیردکن نکره پارسده یتشدره جکی قیزلره ایلک اول وجهه تعرضی

سیاست : فی الاصل لغتہ بر شینک صلاحہ اتمام الیہ انی نوروب
کوزتک مناسنہ موضوع اولوب سکرہ امر ونهیدہ یعنی امور رعیدی
اداره اتمک مناسنہ استمال ایدلشدر .

اصطلاحاً متعدد صورتلر الیہ تعریف اولوب بعضیلری سیاست :
خلق طریق منجی به ارشاد الیہ انلرک صلاحتی ایسته مکر دیمشدر .
بور تعریف عام اولدیفندن بو مناجه سیاست جناب حق عبادینه
مشروع قلدینی جیع احکام شرعیه صادق وشامل اولور . بعضیلری
دخی حکم شرعیسی یونا برجرمک جزاسنی دفع فساد ایچون تلیف
وتشدید لظکدر دیه تعریف اتمشدر . حکم شرعیسی یونان جریم
دیگک او جریمک جزاسی کرچه بخصوصه منصوص عایه دکلمه ده
مواد فسادسی جسم وقطع ایلدیکنه وآسایش وبقای عالم ایچون دفع
فساد ایسه شرعاً مطلوب وملتم بولدیفنه بناء قواعد شرع تحته
داخل دیمکدر . بومناجه سیاست زجر ونادیه دائرا حاکمه مخصوص
اولدیفندن اولکی تعریف الیہ معرف اولان سیاستدن اخص وتمیزه
صرادف اولور . فقهایی عظام حضراتی تمیز الیہ سیاست کله لری
بری بری اوزرینه عطف تفسیر طریقله عطف ایلدکدرینه وحی
بعضیلری سیاست تمیزتسمیه ایتدیکنه نظراً ایکنجی تعریف دهاموافق
ودها ظاهرور . بعضیلری دیمشدرکه سیاست : شرع قاطع . یعنی
تشدید اولنش بر جزادر . بوده ایکی نوع اولوب بری سیاست

جواب وردلر . حالبوکه یدیم بوله جیفدینی وقت یاننده بر خیل
مال وار ایدی . قاضی شرحک حضورتد محاکمه اولدقده قاضی
بونلری تحلیف ایدوب بیلیرنی اخلا ایتدی . بونک اوزرینه
حضرت علی شرطینی [۱] چاغیردی . مشکی علمدن هر برینه
ایکی شرطه تمین ایلدی وتیه ایتدی که آنلری بری برلینه
یاقلاشلرینه وخارجدن هیچ بر کسمه الیہ قونوشلرینه قطعا
مساعده ایتسونلر . مطابق یاننده کاجی اولدینی حاکمه مشکی
علمدن برنی نزد عالیلرینه جلب ایدوب صوردی : « بوله یاقید بو
کنجک باباسی قنی کون سزکله بوله چیتدی . قنی قونانغ سزکله
برابر قوندی . زره زره کتدیکز . قنی علت الیہ وقت ایتدی . یاننده کی
ماله ناولدی . متوقانی کیم غل ایتدی . کیلر دفن ایتدی . نغازینی
کیم قیلدیردی . زریه دفن اولدی . » وایندیان مؤلر الیہ جوابلرینی
کاتب یازور ایدی . سکره او کیمه نی طیشاری به چیتاروبوب دیگر
برنی جلب ایتدی . اوزرینه صوردیفنی بوکده صوردی . بده بونی
چیتاردی . دیگرینی کتورتدی . بونی ده اولکیر کی استجواب ایتدی
نهایت جمله سنک قدرلرینی تماماً خذ ایتدکده هر ریش اده سی دیگرینک
اده سه مابین اولدقنی کوردی . بده غلایه رنجی مضمون علین تکرار
[۱] شینک صلی الیہ شرطه . زمانیزده کی پویس منزله سنده مأمورلر ایدی .

دیگر بر شخصه صابت ایدوبده او شخصی قتل اتمی کی .
 درونجیسی : « خطا مجرانه جاری قتل » که فاعلین بلا اختیار
 صدور ابدن بر فعل ایله وقوعه کنن قتلدر : بر کیسه او بقوده ایکن
 دیگر برکنه اوزرینه بوزلانوب او کسنه بی ویاخود برآدم قضاء
 یوسک بر عجلدن بر انسانک اوزرینه دوشوب او انسانی تلف اتمی کی .
 بشیسی : « قتل سبب » یاخود تمیز دیگر ایله « تسبیاً قتل » درکه
 برآدمک قتلنه سبب اولقدز . یعنی برشیده بر انسانک علی جری اماده
 تلفنه مفضی اولان بر فعلی احداثک املکدر : مثلاً بر کیسه غیرک ملکنده
 صاحبک اذنی اولقصرین بر قوی قازوبده او قوی به برکنه بیله رک
 دوشوب تلف اولسی ویاخود بر کیسه یوسک اورتسنه بر دبرک
 قوبوده اودبرک اورادن بیله رک یکن برآدمک ایغنه دولانوب تلف
 اولسی کی .
 قتل عمری شو بش قسمه تقسیم استقرائی در . چونکه قتل
 یا مباشرة ویا تسبیاً اولور . ایکنجیسی قتل بسیدر . یا بشرة وقوع
 بولدیقی تقدیرجه یا فاعلک اختیار یله اولور . یا اختیار یله اولماز . ایکنجیسی
 خطا مجرانه جاری قتلدر . بلا اختیار اولنجیه یا تصدراً ویا خطا . وقوعه
 کاور . ایکنجیسی قتل خطادر . قصده مترون اولدقده یا آلت جارحه
 ایله اولور . یا آلت جارحه تک غریبه اولور . اولکیسی قتل عمد .
 یاکنجیسی شبه عمد .

تسبیاً قتلده دیتک لزومی دخی تعدی بولماق بر فعل اختیاری حیولت
 ایتماکله . یعنی متسبب قتلهمفضی اولان فعلی حقیقاً اوله رق ایشله مش
 اولسی و متسبب قتلهم فعلی اوله سنه بشقه بر فعل اختیاری حیولت
 ایتماسیله مشروطدر . بناءً علیه آلت غیر جارحه ایله قصداً وقوع بولان
 قتل جرحه مقارن اولورسه امام اعظم حضرت نرنجده قصاصی موجب اولور .
 مثلاً بر کیسه دیگر کسنه بی صویا ایله من غیر جرح ضرب ایدرک قتل
 ایتسه امام مشار ایله کوره قاتله دیت لازم کلور . اما بر کیسه دیگر
 بر کسنه بی صویا ایله ضرب ایدوبده اوضربدن مضروبک بر عضوی
 مجروح اوله رق اندن تأثراً وقات ایلسه قاتله بالاتفاق قصاص لازم
 کلور . تسبیاً قتلده دخی متسبب قتلهمفضی اولان فعلی حقیقی اوله رق
 ایشله مش اولور . ویاخود تک فعلیه قتل فعلی اوله سنه بر فعل اختیاری
 حیولت اتمش بولتورسه متسببه دیت لازم کلز . مثلاً بر کیسه تک
 کندی ملکنده قازمش اولدخی قوی به برآدم دوشوب ده تلف اولسه
 خالص ملکنده تصرف اتمش اولدیقی جهته او کیسه فعل حفرده
 تعدی اولدیغندن کهنوسه دیت لازم کلز . کذلک او کیسه تک کندی
 ملکی اولیان بر عجلده صاحبک اذنی اولمیرق حفر اتمش اولدیقی
 قوی به برآدم بیله رک اختیار یله کندوسی آنوبده تلف اولسه ویاخود
 اوآدی دیگر بر شخص او قوی به آهه رق مباشرة اتلاف ایلسه حافره
 دیت لازم کلز . اولکی صورتده او آدمک قانی هدر اولور . ایکنجیسنده

برنجی کی احراز ابدن خطبه و شعرش، بیوک کچوک، ارکک، قالدین، هرکسک حافظه احترامه بچر، سحرالزده، بادیه لوده، چادررا آتنده او قومیه باشلادی. خطیب وشاعر ایسه، عومک القشربنه مظهر اولوب بیوک براحترام عمومی قازانوردی. نامی محافل ناسده سولنوب حتی چولوق چوچق آغزبنه ببله تمظیم ایله یاد اولنوردی. خطیب، شاعر ایچون بونسن دها عالی برشرف، دها بیوک بررتبه تصور اولمازدی.

ایام عربی نظم و مطالعده، اشعار جاهلیه بی تماماً فهم و ادراک ابدن ادیب لره عربک اوزمان ندرده نه قدر قوه کلامیه مالک اولدقلری البت ظاهر دور. علوم و معارفدن، مدینتدن دور اولوب امیت حائنده قالمش عرب لربک حکمت ایله مولو خطبه لرینی، حسیات عالیله ایله طولو شعر لرینی، ارجمالاً سولنوش شعر و خطبه لرینک صوگ درجه به واصل اولمش فصاحت و بلاغت لرینی کوروب ده حیران اولماق ممکن دکدر.

تصنیف مباحث

رساله بی بر مقدمه، درت فصل، بر خاتمه تقسیم ایله حکم. مقدمه: انساندن وانسانه مخلق احوال دن بحث ایله حکم. فصل اول: بحرب کاشانی تدقیق ایله حکم. فصل ثانی: انسانک علم نفس و حکمت وجود - نقطه نظرندن غراب احوالندن بحث ازله حق و بو بحثده مشاهیر علما ک سوز لره استنباط ایله حکم. فصل ثالث: حیوانات ایله انواع عیب سنی موقع بحثه قویه حق. فصل رابع: نباتات ایله انواع ویدایتندن بحث ایله حکم. خاتمه ایله: بونون بونلر دلائل علیه و فلسفه ایله صورت عویبه تدقیق اولنده حق.

اعصار جاهلیه ده شعرلر، خطبه لربک چوق خصوصاً رسویه اموره مدار اولیور لر دی؛ بتون مشکلات سیاسی و عموم مسائل اجتماعی شعر و خطبه لربک تأثیر لره حل اولنوردی. شعر و خطبه لربک افراد قبائل بیننده الفاً ایندی کی هیجان ایله عیاره و مقانله لرب باشلانیدی کی، ینه شعر و خطبه لربک تسکینیه سکونت پذیر اولوردی. دارالندوه کی رؤسای عربک جیتنرنده عمومی سیاسی مسئله لرب اکثریت آرا ایله دکل، بوفکرک بیاننده ابراز اولنان بلاغت و فصاحت ایله حل اولنوردی؛ یا خود دها طوغروسی اکثریت هر حالده بلاغت ایله عرض اولنمش فکرک طره مداری اولیور دی.

مقدمه

اسامه و انسا معلق امورال

جناب حق جل شانہ بیور بیور: (ان فی خلق السموات والارض واختلاف الیل والنهار لآیات لاولی الالباب الذین یدکرون اه قیاماً وقعوداً وعلی جنوبهم ویسفکرون فی خلق السموات والارض ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار) [١]

اشعار و خطبک همیشه عربده بیوک تأثیر ی واردی: عربک تاریخی، انسابی، مفاخری هسی اشعار و خطبی ایله محفوظ اولمشدر. عربک اخلاقی، عادی اشعار و خطبی ایله تهذیب قیلنمشدر. اشعار و خطب سایه سنده عربک لغتی کسب اتساع ایشمشدر. کنه بوسایه ده قبائل عربک مختلف لهجه لری برلنمشدر. اشعار و خطب واسطه سیله فکر عرب کسب قوت ایشمش و ظهور نبوتدن اول قبائل عرب آرا سنده فکر توحید ظاهر اولمشدر. قبل البتة مفرکانات افندیز حضرت نربنک بمش و رسالتی شعرلر و خطبه لرب ایله بشیر اولنمشدر. مکة مکرمه ده موسم حجده کسب بن لؤس حضرت نربنک خطبه لر نده قرب بشت ایله بشارت لری، سوق عکاظده جل اجرا اوزرنده قس بن ساعده الایادی حضرت نربنک خاتم الانبیاء انسد مزک عنقریب ظهور یی مین اولان خطبه لری بین الادبا مشهور در.

سید الوجود صلی الله علیه وسلم اقدمش شو یله بیور بیور: (شکر ساعة خیر من عبادة خمس مائة سنة) [٢]

علماء عارفین ایسه: (ایس فی الامکان ابدع ما کان) دیور لر. اوت، یرلرک کولرک خلقنده، کوندوز و کیجه تک تحولده بر فکر عمیق ایله دوشونلره دلائل، علامت لرب وارد. بر متفکر ایچون بر ساعت دوشونک بش عصر عبادت ایشکن خیر لدر.

قرآن: مہلیم ثابت

نه مطلق اولسانه که حیاته حکوم اولمازده حکمت و بصیرتہ نور ایدر: بتون بدایدن، تکملن عبارت شو محیط کاشانه امان نظر، اعمال فکر ایله، و تدقیقی شوسلسله منظومه کاشانک اولندن آخربنه قدر بر فکر عمیق ایله یورتور... بونو تدقیقه نه قدر زمانلر کیش، نه قدر علما افنای حیات ایشمشه بدایع مصنوعات دن کوچک بر جز تک کهنه، بر ذره تک سرینه واقف اوله ما مشلر... انسان نه زمان امان نظر ایسه بر انتظام مجزی حاوی اولان اشبو مکونات مشهوده تک

فلسفه حقه

[١] یرلرک کولرک خلقنده، کوندوز و کیجه تک اختلافده ارباب عقوله دلائل، علامت لرب وارد. او ارباب عقوله قاعد اولونلر، قائم اولونلر هر حال نده ذکر الیه ده بولنور وارضک، سوانک، بیجادی دوشور لرده مناجات ایدرل: اللهم! بولری بوشنه خلق ابدک. سی قدیس و تسبیح ایدر. بزی عذاب ناردن محافظه یور. [٢] بر آن فکر، بیجوز بیلنق عبادتن خیر لدر.

و ان: فرید و جدی
واجب ادا هن صوکره دیر مک: هیت اجتماعیه ایدله حکم خدمت لربک بویوک، ک شرفیلی اشکار عامه بی مسازف حقه ایله تنور و تربیه ایشکن در.

زودنه کوردوب : پادشاهینک افاده لرله سنک یلان سویله دیکک اکلادیلدی . ایشک طوغریسی سونلی سین دیسی و طوغریسی سویله مدیکدن اعاده سی امر ایشدی . متاقاً بنه ایچرندن برینی جلب ایدوب احتیواب ایشدی ، بو کیسه [یا ابرالمؤمنین بن ارقداشلرک ایشکرینه مع الکراهه اشتراک ایش ، جبر و تکلیف لرینه مینی ایسته مینرک موافقت ایش ایدم] دیندی . تکرار جله سی برلکده زودنه جلب ایشیله هبسی وانئم حالی اقرار ایدیلر و نهایت برنجی مظنون علیی تکرار ایشدی ، دیکر لری کی اوده طائفاً اقرار جرم ایلدیکدن مقولک مالی انزه تضمین ایشدی و وجه سی قساصاً اعدام ایشدی .

تنبیه

زمانه زده رؤسای حقوق ایله جزا رییس لری اره سنده وظایفجه فرق بولندی کی و تنبیه « قضاة » ایله اول زمانه کوره جزا ریسی دیک اولان « ولی معظالم » پینده دخی بالوجه فرق وار ایدی . سیاست شمه ایله تفرعاتنه متعلق تفصیلاتی آرزو ایدیلر کتب فقیهه ایله بوابده مخصوصاً تدوین ایشلش سیاست کتاب لرینه مراجعت ایشون . بو ماخذلر ماملات جزا ییجه حکامک تدویر افکارینه خیلیدن خیلی خدمت ایدر . فقهک قضا ، جنایات ، حدود ، تعزیر کتب و فصولی عرض و عمیق صورته مطالعه اولنورسه مسائل جزا ییجه ماخذ اخاذ قله جق پک حقوق اصول و مسائله تصادف ایدیلور و اخلاق و عادات و اقلیم و دیار مس ایله متناسب حسن مطالعات و نیجه مصیب آرا ظهوره کور . بو مطالعات اساس اتحاد قلتور و غربک اخلاق و دیار مسه مناسب تدقیقات جزا ییسی ده علاوه ایدیلورسه بو یولده حصوله کلن قوانین جزا ییسیک امت اوزرنده ده زیاذه تأثیری ده زیاذه نفوذ معنوی کور یولور ، ملک و ملت کرکی کی مستفید اولور .

موجه فطرت بزمانه ، بر دیاره خاص دکدر . مسائل علوم هر برده و هر زمان تلاحق افکار ایله توسع و تراید ایدر . مسائل جزا ییسه شرق و غربک کالات و ترقیاتی سی مقمادی ایله تبع ایدیلنججه آسایش مملکتی ، فضائل اخلاق امتی ، حقوق افرادک تعرضدن سلامتتی مدافعه و محافظه تکفل ایدر مطالعه دائر اذهان ائمه بر فیض کال اویانور ، نیجه حقائق عالیه کشف ایدیلور ، نیجه نامدار جزا ییون ظهور ایدر .

برکت زاده : اسماعیل محمی

خطبه در

« خطبه » جمعه و ایام غا زلرنده ، جمعیت و مجلس لده دخی ، علمی ، سیاسی اوله زق مهم موضوع لر اوزرنده ایراد ایدیلن سوز لر اطلاق اولنور .

« نطق » دخی خطبه ایله مترادفدر ، بری دیکرینک محلتده استعمال اوله ییلور . فقط شریعت غرای مجتهدیه تک کوس تردکی مواضع

میتده ایراد ایدیلنره « خطبه » ، سائر لرینده « نطق » اطلاق دها شاییدر .

قبل البعث خطبه

اقوام سائر آرا سنده خطبه لرک ایلک ابتدایی پک اسکی دکل ایهده اسلام خطبه لرینک اصلی اولان جاهلیت خطبه لرینک بدای تاریخک دائره اطلاعنه داخل دکدر . ادوار جاهلیده خطبه لرک اشتهاری پک اسکی زمانره طوغرو اوزانوب کیدیور .

خطبه لر ، آثار مشهوره تک اک زبده سی اولسی جهتی ملاحظه اولونورسه شعرك اشتهارندن و ابتداسندن اول ، هر پلرک آرا سنده خطبه لرک وجودنی قبول ایشک لازم کور . زیرا ، شعر اصلی اعتبار یله آثار مشهوره تک اک نجیسی ، اک طائلی خلاصه سی ، طبیعتره صوک درجه ملام و مقبول فذلک سیدر . بناء علیه آرا زنده بر جوق شعرا یتشیش عرب عاریه دور لرنده خطبه لرک انتشاری باطبع ثابت اولور . هر ب عاریه آرا سنده ظهور ایدن حضرت شعیب علیه السلام « خطیب الانبیاء » عنوان مجلیله معروف اولمشدر .

فخر کائنات اقدمتک بیتندن اول ارض عربده و بتون قبائل هر بیه آرا سنده هر جهتدن مکمل ، غایت پارلاق بر روشده اوزمان عرب لرینک معیشت لرینی ، سیاست لرینی ، انکار لرینی و عموم حال لرینی تصویر ایدن بلیغ خطبه لر ، احتفالات عمومیده اوقوردی .

عرب عاریه تکثری اوزرنده قبائل عرب مکه ایله طائف آرا سنده اولان « عکاظ » اسمی قریه ده هر هفته بردنه بازار کونلری ، عموم جزیره العربک ایلر و کونلرینک ، تجار لرینک ، و بتون شعراء و خطیبانک اشتراکیله هر سنه بردنه ذوالقعدده ابتداسنده بر جمعیت احتفالیه تشکیل ایدیلر و یکری کون قدر اوراده بولنورلردی . سوق عکاظدن صوکره قبائل عرب مکه قرینده « محنه » نامنده اولان بر محله انتقال ایدوب بوراده دخی یکری کون قدر اقامت ایدرلردی ، صوکره جبل عرفاتک آرقه طرف لرنده « ذوالحجاز » نامنده موضعه کورلر ، ایام حجهده بوراده اجتماع ایدرلردی .

جزیره العربک بولنردن باشقه بین بازار لرنده دخی بر جوق احتفالات عمومیه وقوعه کوردی .

اشبو احتفاللر و اجتماعلر ، ظاهراً بازار و تجارت میدانی ایدلرده قی الحقیقه اشعار ادبیه و خطب بلیغه ایله مفاخره و مسابقه دن عبارت بر اجتماع ادبی ایدی : بتون قبائل عرب رییس لری ، ملک لری ، سید لری ، عرفا لری ، شاعر لری ، مشهور خطیب لری شوا اجتماعه اشتراک ایدرلردی . هرکس بر او برینه بر لشوب مجلس تشکیل ایدنججه شاعر لر یا خود خطیب وسط میدانه چیقار ، کندولرنه مخصوص آهنگ ایله خطبه و شعر لرینی القا و انشاد ایدردی .

مجلسده میدانه اولان حضارک هبسی خطبه و شعر لری کال اعتنا ایله اصفا ایدوب سولندیک کی حفظ ایتمه غیرت ایدرلردی . حضارک شهادت لری ایله میزلر طرفندن خطبه و شعر لرک درجه لری تعیین ایدیلور ،

مقدمه غریبه قادیانلر ارککزرک نفوذ و تحکمندن همانده قورنولش کیدر . « دیرک . حال بوکه حقیقت حال ، چوقلرینک وهمی خلافتنه اولهرق ، بونک عکسیدر . زیرا « قوی ضعیفی ازر . « قانون طبیعیته بوملکترده کی تأثیری سائر ممالکک هانکیسندن اولورسه اولسون آرز دکدر . انجق موقع دیکشدیکه بوقانونکده آثاری دیکشیور ؛ اشکال اصلیهسی تبدل ایدییور .

مع ماقیبه بزرا بزمده ثابت قدمز ، اده محسوسه ایلده اثبات ایدرز که هانکی چیتدن اولورسه اولسون فکرانسانی حقائق احوالی کوز بویاییجی برجال ایله ، یاخود کورکل آلدادیجی برحجاب ایله ستره میل ایدرسه قوانین آلهیهده بالمقابله او طرفه ده شدنله بوکلنور ؛ کندی احکام لایتغیوبینه تقلیده بولمق ایستمن ارباب نمرده رغماً فطرتک دیگر قانونلریله برلشهرک موجودیت حاکمانهسی برقاندنا حس ایتدیریور . ایشته بونک ایچون اوکی ملترک صورناً کورونشلری بشقه ، حقیقتلری بسبتون بشقه اویور که کندی کندیسی آلداتقی دنگ اولان بوکی وهی اشتعالاته قایلش نهدقر مملکت وارسه عین حادثه مظهر واقعهدر .

بایکیز شو اقوامه که بحیرالقول وسائط کونا کون ایله کندی زعلرنجه حیاتی اوزاتقی ، شبانی هرم آزاده ایتک خاصه لری حازر بر چوق دوارله امراضه قارش جتک ایدییورل . . اوت ، باقارسه کز کوره چکسکز که بونلر خسته لقلره ، مصائب جسمانییه قائل وحشیه دن زیاده معروضدرلر . حال بوکه بریکی زوالیلر هیچ برمرضه قارش طوره یله جتک معقول بر اصول وداواته مالک دکدرلر .

پک اعلا۱۰ بوندن ایلری کلیور ؟

شوندن ایلری کلیورکه : قائل وحشیه حالت ابتدائی بساطته ، یعنی فطرت طبیعییه اونه کی تکمل ادعاسنده بولان امتاردن ده یاقین اولدقلری ایچون تمایله قوانین طبیعته عرض اقتیاد ایتشلر . لکن اونه کیلر قازاندقلری علمک سوق غروریه داتره فطرتک خارجنه چیقمشلر ؛ بوعالم حیات جولانکاهلرنده هوا وهوسارینه متقاد اولشلر ؛ کندیلری قانون خلقتک احکامندن مستثنا براته جتی امید ایتدکلری برچوق وسائط ایچنه طالمشلر . حال بوکه نفسلری اواحکامه برقات ده اسیر ایتدکن بشقه ظواهر اشیا بوقایلقت نتیجهسی اولهرق دیگر برطاق مؤثرات طبیعیته دکموی اولشلر .

موضوع بحثمزی تشکیل ایدن اقوامک شو حال قادیانلرک حانک عینیدر . زیرا ایچلرندن بعض خیالپردازلر اوراده کی قادیانلر بیون بر نصیب حریتمالکدره ادرجهده تمدن ایتشمملکترده کی قادیانلردن زیاده مواهب فطریه لرندن مستفید اولمقدهدر زغنده بولنورلده واهمه محصولی اولان شو قکرکی برچوق تربیات لفظیه ایله دوناتقی ایسته یورلر . لکن هیهات ا طبیعت عین زمانده بومدیعلری کاهنه او عیطد کی رجالک لسانیه تکذیب ایدییور که انشاء ایلریده بوکا داتر بحثلر کوریله جکدره کاهایسه آثاری عیاناً کوریلن فعلیاتیه یلاجی جیقاریور . نته کیم یوقاریکی فصلده بریاض قادیان ایله بیاض ارکک آره سنده کی

فرقک برسیاه قادیان ایله سیاه ارکک آره سنده کی فرقدن چوق دها زیاده اولدنی اثبات ایدلشدر .

ایشته شو حادثه بوجنس وقتک [قادیانک] ممالک مقدمه داعی بر انحطاط وهبوط ایچنده بولنیشته حسی بر دلیلن بشقه برشی دکدر . بوانحطاط داعی ایه لسان بلیغ طبیعتدن صادر اولمش بربره اندرکه ظاهراً نه صورته کورونورسه کورونسون هر حاله اسارت نسونک اورالرده ده شدنله اجرائ حکم ایتکمه اولدنی کوستمکدهدر .

بزیاده مقدمه کی قادیانلرک نسوان شرقتن زیاده ذلت واسارنه محکوم اولدقلری دلایل حسیه ایله اثبات ایتدیکندن ، خصوصیه مدنامزک طوغریلشته عصرك الیوک اجتماعیتی شاهد کتدیکندن امید ایدرز که بوموقتیمز مسلمان قادیانلری ایچون اک کوزل بردرس عبرت ، الکجدی برضابط اولورده آرتق بولندقلری حالدن ده ایدترینه دو شتممک ایچون حریتک لاقیردستی بیه ایتتمک ایسته مزارده نظر دقلری عنایت آلهیه طرفندن کندیلرینه تمین اولنان قانون طبیعت اقتضا ایتدیکی طرزده ملکات روحیه و اخلاقیلری رهن انساب ایتک ، طبیعتلری ، اخلاقلری تذبذب ایتک جهته عطف ایدرلر ؛ بومورته تکمیلی اقصای آمال ایدینورلر . زیرا حققرنه وارد آیت کریمه تک ، احادیث نبویه تک مال علویسه انجق بو طریق ایله مامدق اونه یلیرلر . کذلک دوشمش اولدقلری ورطه هول انکیز ایچنده شاشیروب قاش اولان عالم مدنیت عیالییه علمک ، نبات نوعلری حقیقه کی اوشدنی حکم لرینه - که اشاغیده تفصیل ایلدجک - معروض بولمق تهلکسندن کندیلری انجق بویه لکله قورناره ییلیرلر .

اکر کره ارکک هانکی موقته اولورسه اولسون قادیانلر ایچون حریت حقیقیه وجود اولهیدی بالطبع بونی رومانجیلردن اول دهاته علما اوکره نپودی ده حریت نسوان سوزنی محالاندن ، همده تحقق ایتدیکی صورته قادیانلری بسبتون عوایده جک خیالاندن عداغزدی . علم اجتماع واضی (اوکوست قونت) دیور که : « بزمان ترقی اولان بوکی محالات خیالپردازه اوزرنده [حریت نسوانی مراد ایدییور .] مناقشه کلفتی اختیار ایلدجک دکز . انجق نظام حقیقی کونک قیمتی ، اهمیتتی تقدیر ایتدمز ایچون شوراسی بیلیمه مزلامدرکه اگر کونک برنده قادیانلر ، رضاری اولمقترین ، کندیلری مدافعه غیونده بولنان برطاق آدملرک اونلرک نامنه طلب ایتکمه بولندقلری شومسوات مادهیه نائل اولورلرسه اوزمان حالت روحیه و اخلاقلری نه قدر فساده اوغرایدجق ، بوزوله جقه هیئت اجتماعیه قارش اولان وظیفه لری ده اونستده خللدار اوله جقدر .

زیرا آرتق قادیانلر قوت بویملری تدارک ایچون هرکون قاریقه لرده ، دستکاهلرده اویه شیدن مزاحک اسیری اوله جقدرکه بونک آلتدن قاتمه جقدرکی عین زمانده ارککلره آره لرده کی عبت متقابله تک منابع اصلیه ده بولانه جقدر . »

عجا بویلسوقلر شو طرزده کی نظریلری هانکی اساسله استناداً

اولسده اكلاشيه ماز، چونكه اونك بوعلمده اداسيله مكلف اولديني
وظيفه خلقه مجوز بولديني قوائ طبيسه دن زياده سني ايجاب ايجز .
دياديرين بومبارزه ميدانده فاطر حكيم اونك سلاح نفاذني ارككه
اولديني كي قوائ عضليه سنده ياراغاشدر . بلكه سعادت حقيقه سنك
مداري ، محدوشرفتك سرقائي اولان بشقه بروهبه اولوبه صورتنده
احسان ايتشدر .

كذلك براهن ابه تايد ايلدك كه قادينده بوخصيصه ممنويه نك كسب
فيض وكال ايجسي اركك نفوذو حاجيكنته عرض انقياد ايلسنه وابسته در .
بناء عليه قادين ايجون محضا كسدي نفع وصلاحی نامه اوله برق
طوغر بدن طوغر يه ارككك حاجه سي آئنده بولتق واجبدر . ذاتاً
بوحايه يي كسدي رضاسيله قبول ايجيه جك اولسده بالاخره مجبوراً
ايدجكدر . ذرا قادين حيات خارجيه عائد امور دن هانكيسنده
اولورسه اولسون ارككله مسابقه به ، مزاجيه قدرتياب اوله ماز .
چونكه بومبارزه هولناكده غلبه هرشيدن اولعضلانك قوتی ، بدنك
شدايد و متاعبه ، الحاصل هر درلو مؤثرانه مقاومت ايديه بيله جك قدر
صلاقتي اقتضا ايدر .

بوكا الكبيوك دليل ايسه قادينك بدايت خلقتن دن بوآنه قدر اركك
بو بوندورغنه قانلنوب طور ملر ايدر . آرتق فلسفه خياليه وارسون
سردا ايجكده اولديني عتشم افاده لرله — مقتضای حكمي قوينك ضمني
ازمندن ، اسير ايجمندن عبارت بولنان — قانون طبيعتك شوكتي
قيده جتم ديه اوغراشسون طورسون !

ذرا اونك بوغيرندن تصيبي اقوام ضيفه يي ام قويه نك نجه سندن
قوتارمق ايسه ينلرك ، ياخود قوتل برآدمه ، بولنديني موقع بلند تحكمن
اينهرك ، زيون برآدم ابه هرخصوصه برسوبده بولنديني تكليف
ايدنلرك آله حقاري حصه دن بشقه برشي دكلدر .

چونكه حكمت آيه نك اعمال بشراوزرنده اجرائ سيادت ايتك اووزره
ابداغ ايلديكي قوائن فطرت ايجون اوليه افراد بشردن برقاچينك — كه
موجود ايتك بولنديني وداغما بولنجهني جال طبيعه اوليوب كنديلرينك
تخييل ايندكطري كي اولسون ايسرلر — كيفنه تبينه ولو برآن ايجون
اولسون فعاليتي تعطيل ايتك ، احكامني انفاذدن كرى طورمق قابل
دكلدر .

موجوداتي يارادان ، مناج حكمت واعتداله سوق ايدن جناب حق
بوكتاتني غايت مكل برنظام آتته آلتشدر . اونك ايجون مكووناتك
منقاد اولديني او نظام مالاكلامك احكامنه قارشي تحكمه قالقيشيق ،
اوني برطاق سفسطه لرله ، خياللره تاثيردن اسقاطه چاليشيق قطعياً
جائز اوله ماز . چونكه بوسي نايجا صوكنده هدر اولوب كيده جكندن
بشقه فطرت آيه نك احكام قدسيه سنه قارشي طفيان عد اولتق ، او نظام
سماوينك واضع حكيمي عليهن برنوع عصيان صورتنده تلق ايدنلكه ممكندر .
اگر زده امورك نظر قريب اولان ظواهرينه آله انا نازدن ، ليه ،
حقيقته نفوذ ايجمزين قشر ابه او ايانا نازدن اوله يدق « اوت ، مالك

اسرارندن ، بدايندن برديمه ، برسر كنديسنه تظاهر ايدر .
اوله سرکه او مجموعه اسرارك ، او كنهل بدايه كي پايانيسنه دليل
بهردر .

اوت اوله بدايغ ، اوله مصنوعات كه علما وصقندن عاجز ،
ادراكده كي تصورلرني صفر قدرلر . ايشه كتابلري ، رساله لري ،
مقاله لري ميدانده . كسدي اقداملرنده كي عجزی ، مشهودانده كي
اعجازي اعتراف ايدبولر : اكر كتابلرن دن بري آجيلسه برنظريه
اوزرينه يك حرارتل ، يك شدتل يك سوركلی ، مباحثات جديه ابه
عصرلر كچمش اولديني حالده الان مسئله نك سرو حقيقته وقوف
حاصل اوله مديني كوربولر . [مثلاً مسئله حيات]

مع مافيه اولعلمانك انسانلر ايجنده لذت علم ، ذوق تدقيق ،
استخار حيات ، استخدام نفس قطعه نظرندن فضيلت و امتياز مخصوص .
صبري وارددر . مثلاً : اولنلر دن بري كوربولر كه برده كزن برقارنجيه
وزني ديكش باقور : اونك زرتقي يوكلنهرك بوواسنه قوشمي ...
غالم ايجون مطربلره ، منيلره دمساز سرور و نشاط اولان برجيتندن
يك جوق لذتيدر . انطراق رعد و برق ، روزكارلرك وزان شديدينك
بر حكمت عالنه و برديكي انبساط و نشوهي باده سيله ، ساغر بيله ، ساقيه سيله
رشك آور ذوق بريستان اولان بر نايي نوشانوش قابل دكل و بره من .
اگر اولنلر دن بريسه فرضا بوتون ثروت عموميه كندينك اولوق و بوكا
مقابل حكمت و ادراكدن محروم بولتق ، ياخود حكمت و عرفانه
صاحب اولوب محروم ثروت بولتق جهلنلر دن بري تكليف اولنسه
هيج بر محروميت ، ندامت حس ايجمزين شق ناييه جان آثار ،
وشق اول اوني او قدر قورقوتور كه تيفون مصاب اولوق اونك قدر
تدهيش ايدمن . اوت : (يؤي الحكمة من يشاء ومن يؤت الحكمة
فقد اوتي خيراً كثيراً وما يذكر الا اولو الالباب) [۱]

قطق سوق قضا ابه حياتنن يالكز اكل وشرب وتلبس كي
حواج ابه قناعت ادوب مطالعه كاشاندن في ذوق ، في وايه اوله برق
ياشامه به محكوم اولان زواليلر حقيقه آجينه جق حالده درلر . . .
اونلرك نصيب حياتي يك ، ايجمك ، تسكين شهوت ايتك ، مؤثرات
طبيعه قارشي مجادله دائمه ده بولتقدن باشقه برشي اوله ماز .

خليل نعمه آه

مسلمان قادي

درديجي فصل

اولي فصل زده علمائات ايتك كه قادين نماديان ، نه ده مضموناتي اعتبار ابه
اركله اصلا مسابقه ايدمن ، نه ييارسه ياسون اوكا يتشه من ، مع مافيه
بونن هيج بر زمان جناب حق قايدي فطري برذله محكوم ايتش
[۱] جناب حق ايتديكنه حكمت اعلا ايدر . كنديسنه علم و حكمت
بخش اولنان حقيقه بو بوك خيره نائل اولشدر . بوني ايجق ارباب مقول اسلاميه بيلير .

متمدنه غریبه قادیانلر ارککله فوژ و تحکمدن همانده قورتولمش کیدر . « دیرک . حال بوکه حقیقت حال ، چوقلرینک وهمی خلافته اولهرق ، بونک عکسیدر . زیرا « قوی ضعیفی ازر . « قانون طبیعیذک بوملکلهده کی تأثیری سائر مالکک هانکیسندن اولورسه اولسون آز دکلدنر . انجق موقع دکیشدجه بوقانونکده آثاری دکیشیور ، اشکال اصلیهسی تبدل ایدیور .

مع مافیه بزرآمژده ثابت قدمز ، اده عروسه ایلهده اثبات ایدرز که هانکی چمتدن اولورسه اولسون فکر انسانی حقائق احوالی کوز بویاییجی برجالا ایله ، یاخود کولک آلدادیجی برجاب ایله ستره میل ایدرسه قوانین آلهده بالمقابله اوطرفه ده شدمه بوکنیور ، کندی احکام لایتغیینه تغلبه بولنق ایستین ارباب نمرده رعناً فطرتک دیگر قانونلرله برلشهرک موجودیت حاکنهسی برقاندنا حس ایتدیوریور . ایشته بونک ایچون اوکی ملترک صورنا کورونشاری بشقه ، حقیقتلری بستیون بشقه اولیورکه کندی کندیسی آلداتق دیک اولان بوکی واهی اشتغالنه قایلش نهقدر ملکت وارسه عین حادثه مظهر واقعهدر .

بافیکز شو اقوامده بحیرالقول وسائط کونا کون ایله کندی زعلرینجه حیاتی اوزاتق ، شایب هرم آزاده اتمک خاصه لری حائر بر چوق دوالره امرضه قارشی جنک ایدیورلر . . اوت ، باقارسه کز کوره جکسکز که بونلر خسته لقره ، مصائب جسمانییه قائل وحشیهدن زیاده مرروضدرلر . حال بوکه بریک زواللیر هیچ برضه قارشی طوره بله جک معقول بر اصول مداواته مالک دکلدنرلر .

پک اعلا ۱۰ بوندن ایبری کلیور ؟

شوندن ایبری کلیورکه : قائل وحشیه حالت ابتدائی باطه ، یعنی فطرت طبیعییه اونه کی تکمل ادعاسنده بولان امتاردن ده یاقین اولدقلری ایچون تمامیه قوانین طبیعت عرض اقتیاد ایتشیر . لکن اونه کیلر قازاندقلری علمک سوق غرورله دائرة فطرتک خارجه چیقشیر ، بوعالم حیات جولانکاهلرینه هوا وهوسلرینه منقاد اولشیر ؛ کندیلری قانون خلقک احکامندن مستنا براقهجنی امید ایتکلری برچوق وسائط ایچنه طامشیر . حال بوکه نفسلری واحکامه برقات ده اسیر ایتدکن بشقه ظواهر اشباه قایللیقی تیجهسی اولهرق دیگر برطاق مؤثرات طبیعتکده محکمی اولشیر .

موضوع بحثمزی تشکیل ایدن اقوامک شوخالی قادیانلرک حالنک عینیدر . زیرا ایچیلرندن بعض خیالپردازلر اوراده کی قادیانلر بیوک برنصیه حریت مالکدر ؛ اودرجهده تمدن ایتمهش مملکتلرده کی قادیانلردن زیاده مواهب فطریه لرندن مستفید اولمقدهدر زغمده بولنیورلده واهمه محصولی اولان شو فکری برچوق تزیینات لفظیه ایله دوناتق ایسته یورلر . لکن هیهات طبیعت عین زمانه بومدعیاری کاهینه اومحیطه کی رجاکک لسانیله تکذیب ایدیورکه انشاء ایلرینه بوکا دائر بحثلر کوریه جکدر ؛ کاهیهسه آثاری عانا کوریلن فعلیاتیله یلاجی چقاریور . نته کیم بوقاریکی فصلده بریضاض قادیان ایله بیاض ارکک آره سنده کی

فرقک برسیه قادیان ایله سیاه ارکک آره سنده کی فرقدن چوق دها زیاده اولدینی اثبات ایداشدر . ایشته شوخانه بوجنس رفیقک [قادیانک] نالک متمدنه دائمی بر انحطاط وهبوط ایچنده بولدیفته حسی بر دلیلدن بشقه برشی دکلدنر . بوانحطاط دائمی ایله لسان بلیغ طبیعتدن صادر اولمش بربرهاندرکه ظاهرأ نه صورنده کورونورسه کورونسون هر حاله اسارت نسوانک اورالره ده شدمه اجرای حکم ایتمکله اولدینی کوستر مکدهدر .

زیلاد متمدنه کی قادیانلرک نسوان شرقدن زیاده ذلت واسارنه حکوم اولدقلری دلالت حسیه ایله اثبات ایتدیکندن ، خصوصیه مدعایک طوغر بلغنه عصرک الیکوک اجتماعیتوی شاهد کتیردیکندن امید ایدرز که بوموقتیتمز مسلمان قادیانلری ایچون اک کوزل بردرس عبرت ، الکجدی برضابط اولورده آرتق بولدیقلری حاللن ده ایدنرینه دوشمهک ایچون حریتک لاقیودینی بیله ایشتمک ایسته مزارده نظر دقلری عنایت آلهه طرفندن کندیلرینه تمین اولنان قانون طبیعت اقتضا ایتدیکی طرزده ملکات روحیه و اخلاقلری رهین انساب اتمک ، طبیعتلری ، اخلاقلری تذبذب اتمک جهته عطف ایدرلر ، بومورنه تکلی اقصای آمال ایدنیورلر . زیرا حقارتنه وارد آیات کریمهک ، احادیث نبویهک مال علویسه انجق بو طریق ایله ماصدق اونه بیلرلر . کذلک دوشمش اولدقلری ورطه هول انکیز ایچنده شاشیوب قلش اولان عالم مدنیت علمیه علمک ، بنات نوعلری حقدنکی او شدلی حکمیرنه - که اشاغیده تفصیل ایله جکز - مروض بولنق تهلکسندن کندیلری انجق بویه لکله قورتاره بیلرلر .

اکر کره ارضک هانکی موقنده اولورسه اولسون قادیانلر ایچون حریت حقیقه موجود اولدینی بالطبع بونی رومانچیلردن اول دهاته علما اوکره نیردیده حریت نسوان سوزینی محالاندن ، هرده تحقق ایتدیکی صورته قادیانلری بستیون عموماًه جک خیالاندن عدا ایتدی . علم اجتماع واضی (اوکوست قونت) دیورکه : « بزمانع ترقی اولان بوکی محالات خیالپردازانه اوزرنه [حریت نسوانی مراد ایدیور .] مناقشه کلفتی اختیار ایله جک دکلز . انجق نظام حقیقی کونک قیمتی ، اهمیتتی قدر ایتمز ایچون شوراسنی بیلمه لازمدنرکه اکر کونک برنه قادیانلر ، رضاری اولقنرین ، کندیلری مدافه غیرته بولنان برطاق آدملرک اونلرک نامه طلب ایتمکده بولدیقلری شومسوات مادهیه نائل اولورلرسه اوزمان حالت روحیه و اخلاقلری نه قدر فساده اوغرایه جق ، بوزوله جسه هیئت اجتماعیه قارشی اولان وظیفه لریده اونستنه خللدار اوله جقدر .

زیرا آرتق قادیانلر قوت یومیلری تدارک ایچون هرکون قاریشلمده ، دستکارلرده اویه شدید مزاحکک اسیری اوله جقدرکه بونک آلتدن قاتمه میه جقدری کی عین زمانه ارککلره آره لرینه کی عبت متفاله نک منابع اصلیه ده بولانه جقدر . «

نجیا بوفیلسولر شو طرزده کی نظریه لری هانکی اسلمره استناداً

اسرارندین ، بداییندن بریدیه ، برسر کندیسنه نظاهر ایدر ..
اوله سرکه اوچورعه اسرارک، اوکتله بداییک بی پاییسنه دلیل
باهدر .

أوت اوله بدایع ، اوله مصنوعات که علما وصفندن حاجز ،
ادرا کدی قصورلری معترفدرلر .. ایسته کتابلری ، رسالهلری ،
مقاله لری میدانه .. کندی اقداملرنده کی عجزی ، مشهورانده کی
اعجازی اعتراف ایدیلر : اگر کتابلرندن بری آچیلسه بر نظریه
اوزرنه یک حرارتی ، یک شدتی یک سورکلی ، مباحثات جدیدایله
عصرلر کجمش اولدی بی حالده آلان مسئله نك سرو حقیقته وقوف
حاصل اوله مدنی کوریور .. [مثلا مسئله حیات]

مع مافیه او علمانک انسانلر ایچنده لذت علم ، ذوق تدقیق ،
استخار حیات ، استخدام نفس نقطه نظرندن فضیلت و امتیاز محصور.
صلری واردر . مثلا : اولرندن بری کوریلیر که برده کزن بر قارنجیه
وزنی دیکش باقور : اونک رزقی یوکنه رک یوواسنه قوشمی ...
عالم ایچون مطربلرله ، متغیرله دمساز سرور و نشاط اولان برجیتدن
یک جوق لتیلدر . انطراق رعده برقی ، روزکارلرک وزان شدیدتیک
بر حکمت عالنه و پردیکی انبساط ونشوهی باده سیله ، ساغرله ، ساقیه سیله
رشک آور ذوق پرستان اولان بر نادمی نوشانوش قابل ذکل وبره من .
اگر اولرندن برینه فرما بتون ثروت عمومیه کندینک اولتی و بوکا
مقابل حکمت و ادرا کدن محروم بولتیق ، یا خود حکمت و عرفانه
صاحب اولوب محروم ثروت بولتیق جهلرندن بری تکلیف اولسه
هیچ بر محرومیت ، ندامت حس ایتمکیزین شق ثانی به جان آتار ،
وشق اول اونی او قدر قورقوتور که تیفون مصاب اولتی اونک قدر
تدیش ایدر . اوت : (یونی الحکمة من یشاء ومن یؤت الحکمة
فقد اوفی خیراً کثیراً وما یذکر الا اولو الالباب) [۱]

قطر سوق قضا ایله حیادتین یالکز اکل وشرب وتلبس کبی
حوایج ایله قناعت ایدوب مطالعه کاشاندن بی ذوق ، بی وایه اوله رق
یاشامه حکوم اولان زوالیلر حقیقه آجینه حق حالده درلر ..
اونلرک نصیب حیاتی یک ، ایچمک ، تسکین شهوت ایتمک ، مؤثرات
طبیعیه قارشى مجاهده داغده بولمقدن باشقه برشی اوله ماز .

خلیل نعمة

مسلمان قادی
در وجهی فصل

اولی فصلزده علماً اثبات ایتدک که قادی نه مادیات ، نه معنویاتی اعتبارله
ارککله اصلا سابقه ایدر ، نه یاپارسه یاسون اوکا تیشه من ، مع مافیه
بوندن هیچ بر زمان جناب حقا قادی فطری بر ذلته محکوم ایتمش
[۱] جناب حق ایستدیکنه حکمت اعطا ایدر . کندینه علم و حکمت
بخش اولان حقیقه بویوک خیره نائل اولمشدر . بونی ایچن ارباب مقول اکلا به یلیر .

اولسوده اگلا شیله ماز ، چونکه اونک بوعالده اداسیله مکلف اولدی بی
وظیفه خلقه مجهن بولدی بی قوای طبیعه دن زیاده سنی ایجاب ایتمز .
دنیا دینان بومارزه میداننده فاطر حکیم اونک سلاح تدافعی ارککله
اولدی بی کبی قوای عضلیه سنده یارا نامشدر . بلکه سعادت حقیقه سنک
مداری ، محدود شرفک مرقاتی اولان بشقه بر موهبه علویه صورتنده
احسان ایتمشدر .

کذلک بر این الله تأیید ایلدک که قادی نه بوخصیصه ممنونه نك کسب
فیض و کمال ایتمی ارککک نفوذ و حاکمیتنه عرض اقتیاد ایلمسونه وابسته در .
بناء علیه قادی ایچون محضا کندی نفع و صلاحی نامنه اوله رق
طوغری بدن طوغری به ارککک جایمی آلتنده بولتیق واجبدر . ذاتاً
بوجابه بی کندی رضاسیله قبول ایتمه جک اولسه ده بالاخره مجبوراً
ایده جکسر . زیرا قادی حیات خارجیه عاقد اموردن هانکیسنده
اولورسه اولسون ارککله مسابقه به ، مزاحیه قدرتیاب اوله ماز .
چونکه بومارزه هولنا کده غلبه هرشیدن اول عضلانک قوتی ، بدنک
شداقت و متاعه ، الحاصل هر دلرو مؤثرانه مقاومت ایده بیله جک قدر
صلاقتی ایتمش ایدر .

بوکا اکیسوک دلیل ایسه قادی نلرک بدایت خلقتلرندن بوآ نه قدر ارکک
بویوندورغه قانلایوب طور ملریدر . آرتق فلسفه خیالیه وارسون
سردایتمکله اولدی بی تحشم افاده لرله — مقتضای حکمی قوتیک ضعیفی
ازمندن ، اسیر ایتمندن عیارت بولنان — قانون طبیعتک شوکتی
قیه جف دیه اوغراشسون طورسون !

زیرا اونک بوغیرتدن نصیبی اقوام ضعیفی ایم قویه نك پیچسندن
قوتارمق ایسته نلرک ، یا خود قوتی بر آدمه ، بولدی بی موقع بلند تحکمندن
ایشهرک ، زبون بر آدم ایله هر خصوصه برسویده بولنه بی تکلیف
ایدنلرک آله جقاری حصه دن بشقه برشی دکلدر .

چونکه حکمت آیه نك اعمال بشر اوزرنده اجرای سیدات ایتمک اوزره
ابداع ایلدی کبی قوانین فطرت ایچون اوله افراد بشردن بر قاچینک — که
موجوداتک بولدی بی وادئما بولنه جنی حال طبیعیه اولیوب کندیلرنیک
تخیل ایتدک لری کبی اولسنی ایستلر . — کیفنه تبیتله ولو بر آن ایچون
اولسون فعالیتت تطیل ایتمک ، احکامی افزاددن کری طورمق قابل
دکلدر .

موجوداتی یارادان ، منهاج حکمت و اعتداله سوق ایدن جناب حق
بوکاشاتی غایت مکمل برنظام آتته آلمشدر . اونک ایچون مکوناتک
منقاد اولدی بی او نظام مالا کلامک احکامنه قارشى تحکمه قالیشمیق ؛
اونی بر طاقم سفسطه لرله ، خیاللره تأییدن اسقاطه چالیشمیق قطعاً
جائز اوله ماز . چونکه بوسی نابجا سوکنده هدر اولوب کیده جکندن
بشقه فطرت آیه نك احکام قدسیسنه قارشى طغیان عد اولتیق ، او نظام
سماونیک واضع حکیمی علیه بر نوع عصیان صورتنده تلق ایلدیکه ممکندر .
اگر بزده امورک نظر فریب اولان ظواهریسه آلدانانلردن ، لبه ،
حقیقه نفوذ ایتمکیزین قسر ایله اویلا نالردن اولدی بق « اوت ، ممالک

توان غربك نائل اولدیی حرتی . حقوق کافی كوردورور ، دیکری ایسه دها ایلرینی ایستور . ایکی جنس آره‌هنده هیچ فرق قالمسون دیور .

بزده دیزکه (تحریر المرأة) مؤانی شوایی فرقه طرفدارلرینك سوزلرنی سرد اتملی که هر برینسك اهمیت حقیقه سنی اكلایلم ، هانكینك دها قوی ، دهاجوق پیروه مالک اولدیننی بیلم . بوقسه بونظر به نك قبولنه بزم ایچون مسخ اولماز . اوله یله ، بزمطالعه لرنی قسماً نقل ایتدیگمز ، صرهمی کله کجه ایده چکمز موثوق الکلم علما آره‌سنده برکشی بیله کوره‌موروزکه حربنك یالکز سطسی نظرلری آلدانان بوطیسی یالدرلی قسمته دبدۂ استخسان ایله باتسون .

زیرا هر کجه بیلین حقاقتدنرکه بزه اجنبی اولان اقوامك ماهیتلرنی ا کلامق ایچون بکنه طریق اولنرک اناعظم علمانسك سوزلرنی دلیل انخاذا اتمکدر . بناءً علیه بز باصولی نظر اماندن آیرمادق ، اولنرک عیبط الهولمزلنده ، اوکوست قوت ، پرودون ، ذول سیمون کی دها برجوق رؤسای فلاسفه نك مؤلفاتنده بویخته متعلق موادی آیان ایتدک .

یوق ، اکر غربده یتشن هر عرک سوزینه وقت افکار ایده جک اولورسوق اوزمان هر درلو سفسطه یی قبوله آماده بولنلی بز . زیرا حریت قلبیه بولنره هرشی سویلیه نینک صلاحیتنی مع زیاده بخش ایتدیکی ایچون ایش اودرجه به وارمشدرکه بوکون ایچلرنده ، بشرینك امراض ساریه دن سلامتی اوغورنده ، نهدنر خسته اقلی آدم وارسه اولدرلرینی توصیه ایدنلر بیله بولونیور !

یازکه بوله طار ، مشکل برزمانده یز ؛ لایقیدرکه علوم صحیبه نك مقررات نابتسه سی اغماض ایله یکیشدرلم ؛ عصر حاضرده عقلای غربك رییی بوانسان برذاتك سوزلرنی دیکله میلمده کندی ملکتنرندکی اصحاب عقل وحکمت طرفندن بیله عالمی فساد و برمکه ، ارککله قادن آره‌سنده بر قاریشیتلق احداثه چایشیتقله محکوم ایدلش بر آلامی سفهای محرینك القأ آنه قابیلم ، کندیزمی بیله بیله اولنرک دام اغفالانه دوشورلم ؟

(تحریر المرأة) ، مؤانی « شمیدی غربده بربرینه معارض ایکی فرقه وار . « دیور . بزده دیزکه اوت طوغرودر . بری علانك اسرار طبیعت و ختقی باصره امان ایله تدقیق ایدن طائفه کزنی ؛ دیکری ایسه هوا وهوسنه محکوم برطاق خیالپردزان گروهی .

مع مافیة بویکیچی گروه کونک برنده شون مالک هانکینسده اولورسه اولسون برنجی طائفه به غالب گلشده اولسه ، شوحال مدینک بوشکل معلولنده هیچ شایان اشتراک دکدر . [عفوایدرسکز بوتیمی اجتماعی شهر کیوم فرودی تقلیداً قوللانیورم]

زیرا بونرک اینسده اوله لری وارکه ادیانك ، حکوماتک محونه بورورور ؛ اوله لری وارکه بتون شهوات حیوانیه نك ایاحه سنی ترویج ایدور ؛ الحاصل اوله لری وارکه بتون شمار انسانیه یی ، مسلم مدینه یی نلندن یتقی کی کونا کون خیالات مخربانه ایله اوغراشوروا

باشترالرقین ا بترن شونزده ، بتون تصرفات اجتماعیه منزه بوکی ارباب افراطك هوسانه مرض افتیاد ایتک بزم ایچون مختم بوقضای آسمانییدر ؟

عک ، حسک ، عشق ، بتون علمای بشرک ، عقلای طالع قافله رق شریعت اسلامیه نك نایت موجز برنس ایله ایضاح ایلدیکی مال حکمتی نأیید ایتکده اولدقربی کوردمنز بزه یتشمزی که آرتق باصره اتباهمزی آچمده . اوشریت مطهره نك قدس تطیایته اتنا ایدرک خدا لله ، عندالناس مطعون اولقندن کندیزمی قورنارم .
عمر عاکف

حریت - مساوات

ماهد -

فرض ایدمک که زوج زوجهنك حال نعمته بولدینه چه حاضرلیدی . صکره حاکمه ، یاخود مدعی عمومی به مراجعت ایدمک . مدعی عمومی برجوق تحقیقاته لزوم کوره جک . اوراقی استطاقه حواله ایدمک . قادن جلب اولنه جق . صورله جق . طبیی انکدر ایدمک . بلکه ده بیله جق . چونکه اوله ییلورکه بری ادمه در ، ناموسلدر ، فقط زوجی خلافتی ظن ایشدر . بونکله قانز - لزوم عاکه سته قرار بریلور ایسه محکمه کیده جک . عاکه خنی اولنله برابرینه بر هیئت حاکمه ، کابیلر ، شامدلر وار . شمیدی محکمه ایدعوای رد ایدمک . و یاخود طلاقه حکم ایدمک .

اگر طلاقه حکم اولور ایسه او قادنك حال نعمته بولنش اولدیننی محکمه سببلانه قید اولنه جق . شمیدی بوله بر قادی جینه قویکمز . عیبا او قادن بوندن صکره بردها سعادت بوزی کوره بیله حکمی ؟ شهبه یوق که کوره بیله جک . ایتک حقدنه یشانتدن ایسه اولک دها خیرلوردر . زیرا بو عذاب منوی اوزمندن دها دشتیلدر ،

محکمه اسبابی کافی کورمزده دعوائی رد ایدسه ؟ نه اوله جق ؟ او آدم رسماً حال نعمته بولدینی ادنا ایتدیکی قادن ایله فصل حیات کچیره جک ؟ بوندن صکره اترک بربره بوللاری بونک . بک بونک جنایتله سییت وبره جکنده شهبه قور ؟

حالبوکه امر طلاق زوجک بدنه اولوبه بوکی سیلری کده . ایضا ایتکیزین زوجهنی تطلیق ایدسه بونطریق زوجه ایچون برعبرت مؤثره اوله جفتدن کسب صلاح ایدرک دیکر که ایله عقد ازدواج ایدر . واندرصکره حیاتی مسودانه اسرار المر .

شوهالده امر طلاق - جمیت بشرینك ابتدای تشکیلدنبری رئیس عالمه عد اولتان - زوج بدینه برلینسك موافق حکمت اولدیننی وشریت جلیده اجدیه نك بو منسده دخی احراز تفوق ایتدیکی بلا شک تحقق ایدییور .

مع هذا شریعتزده بعض اسبابدن ناشی قادنك و اخود ولینسك محکمه مراجعته زوجیه پتیلرنی تقریق طلبنده ، بولنسی ، ودرمان

بولند قزلباشی برهاندیر . سوزلر بی علاوة سولایور . مدنایه - سندات علیه ایله شولر زده اثبات ایدیور :

«ارکک ایله قادین آرسنده کی فرق جنسی بولری انواع حیواناتک اجناسی آرسنده کی فرقه بکزر [مساوی دیسه] بر صورتده آیرمه قدره . ایسته بولر قادین اولی ایله ارکک ایچون بر اولی ممکن دکلدیر . معاینه بولن بشفه برشی اوله مازلرده دیم . بناء علیه مثلاً بر قادینک برعلکنه نیت ایدلسی ایچون اولازو جنک اورایه منسوبی لازمدر . ایبراطورک قاریسنه ایبراطور بیجه دینلدیکی کی . بونکله برابر شوسوزلرک بچوعدن قادین ایچون بوعالم حیاده ایضا ایدجک بر حرکت . بوظیفه اولدیغی ده استدلال ایدیلر .»

خلاصه بن مشاهدات ایله ، براهین ایله اثباته حاضریم که : قونجه ارککک دوندنه بولان قادین عالم صنعتده ، فلسفهده ، اخلاقیاتده اولنک مادوندهدر اگر قادینک هیئت اجتماعی آرسنده کی حالی اوله سنک ایستدیک کی ارکککک حالی طرزنده دوام ایدجک اولورسه آرتق بیچاره نیک ایشی بتمش دیکدر . چونکه بوکیدیله اسیر اولور . ملوک اولور .»

وا اسفا ! قادینلر ایچون حریت مطلقه استحصاله چالیشان ارباب اقدامک ببولده کی مساعی محرکتکارانه لری سوکنده او بیچاره لرک علیه اوله رق بویکی قطعی المفاد احکام علیه صدور بی شی نتاج ایدیور ؟ هیئت اول زواللیرک اولانجه غیرتاری ، بتون او وهم وخیال محصولی اولان ادعای ، بجناری طبیعت ، عکک اوکنده ذره جه مقاومت ایدمه بیورده او قدر اوغراشه لری علمی علمی کندی علیه برینه قالدیرمقدن ، بیچاره قادینه خلقک الله باز بیجه ، آغزنده داستان ایتمکدن بشفه بر بیجه وریور !

بری جقیور ، قادینلر حال طوقولنده در دیور ، او بری کلور ، لایضه تریسه کورمهش اولدق قزلباشی سولایور ، ده اوبری ظهور ایدیور . قادینلر حسن مصالحه دنیا مسامور اولان بزنی ، نزمشر سلینی جدا متالم ایدجک دیکر برطاق سوزلرده بولونیور . بیچاره لرک نامنه سرد اولنسان بواهی مفاصقات او جنس رقیق ایچون نه قدر مضی اولور ! حقیقته تعرض دیک اولان بویکی جایه لردن اولر نه قدر مستفی ایدیلر !

(المرأة الجدیبه) مؤلفی آروپاده ، آمریقاده حریت نسوانک ترقیسنه ساعی برقوت ، بر حرکت بولندینه ذاهب اوله رق دیور که : « ایسته بوسیدن آروپا و آمریقاده کی بحیان ترقی حال نسوانی برقات دها تهذب ایدرک اولنری بولون بولند قزلباشی سولایور . بوزوات قادینلری ارککدر درجه سنه کنده لرک بتون حقوق بشریه ده اولنرله مساوی ایدنیجه قدر بدل بجهود اجمیه قطعاً عزم ایتملردر . مع مافیه بنینه غربیه . هرده افرادی آز اولیمان بر جیتک الآن قادین ایله ارکک آرسنده کی مساوانک صحی حقیقته مناقشه من کری طور مادیغی ده انکار ایتم . ایسته شیعی اوراده بر برینه مراض ایکی فرقه وار که بری

در میان ایدورلر ؟ شبهه سز علوم صحیه ، حیاتک معروف ، معین اولان قوانینه استناداً ، بوقه هو او هوسه ، نفوسک نظام کائناتی بوزق . هرچ و صریحاً نک آرزوسندن ایلری کلن الفأئنه نیتله سولیه میورلر . ذاتاً اقوام سالنه دن برقیمی - که ایلریده آلر حقدنده بر نینده معلومات برده جکزر - ده کندی عقلرینه او بره رق بوکاکبزر ناهموار واهلرده بویان اولدیلر . فقط بزمان موجود بشری انقلاب اجتماعی نیک اک شهیدینه ، اک مشؤمنه هدف ایدیلر ؛ نهایت جان محوه قاریشهرق بوعالده برورمش .. بر بوقش ا خاطره حزینی بر اقوب کندیلر . ایسته علمی اجتماعون بویکی حادثاتی بر تجربه عبرت فرما عد ایدرک ایچون آرتق فلسفه خیاله آرایشه قطعاً قانلار اولدیلر . اون طوقونجی عصرک محیط الموندنه شو سوزلر کورولور :

« برکونلرده قادینلرک مناسی ناسنه بجنماً اجرا ایدلکده اولان حرکت شو تجربه عویسه نیک جرحی ناقابل بر صورتده طوغریبغی صورت قطعیهه تأیید ایدکن بشفه بر بیجه وریسه جکدر : بر زمانلر بتون نوع انسانی ، برکون قادینلرک بولدیغی کوروبه آجیمتده اولدیغیز حالده ، هرجه نله ده مشکل برحاک اجتماعیه ایچنده ، همه اوزون مدت باشادی . لکن قرون وسطادن اعتباراً جیت بر شریعی تشکیل ایدن اقوام آرسنده مترقی اولانلری یاواش یاواش محاط اولدق لری شد ایدن کندیلر بی قور تاره بیلجک قدر قدرت پیدا ایدیلر . زیرا ازمته سالفه نیک ایجابندن اولان بوفساد اجتماعی عرضی برحاک ایدی . یعنی حاکم اولانلرک حکوملردن بدناً وماده تمناز اولنلرندن ایلری کلور ایدی (قادین ایله ارکک آرسنده کی فرق ایسه بونک عکسیدر یعنی بو اختلاف مادی و بدنیسدر .) قادینک ارککک قاری اولان اقدابنه ، حکومینه کلجه بونک ایچون بر خاتمه اولماق ضروردر شو قدر که بوالله یاواش یاواش تبدیلاته مظهر اوله رق ایلرینه نکل اخلاق عوی ایله قابل تألیف اوله یسه جک بر شکله کیه جکدر . اوت ، بو حکومیت طوغریبغی قادینلرده کی انحطاط طبیعی به مستدر که بونکده هیچ بوجهه تلافیسی قابل دکلدیر . فطری اولان بوقصان ، بو انحطاط ایسه علالحیات اربابنک اجرا ایلدیکی تجارب تعقیقه ایله ، هرکونکی مشاهدات اجتماعیه ایله نایندر .

ایسته بوعلم بزه تشریحی و فسیولوجی بر صورتده کورسریور که عموم سلسله حیوانانه دیشیلر ، خصوصیه قادینلر ترکیات بدنیه اعتباریه حالت طوقولنده بولند قزلباشی ایچون مقابلرنده بولان ترکیب عنسونیک [ارککککک [فطره مادوندهدر لر . »

حقوق نسوانی مدافعه ایله اشتها ر این (مادام هرکور) اشترا کیوندن فلسفه شویر (رردوز) ، بومسته حننده کی رأیی بیلدیرمی ایچون برکتوب کوندریور . اوده ویردیکی جوابده قادینلرک حریت مطلقیه مظهر اوللری مقصدیه بنات جنسری طرفندن انفال ایدین مسایغی جنسریه سولت ایتمش اولان برخته نیک موجودیتی کورستر برهوسدن بشفه برشی دکلدیر .. دیور . دهاسکره « بوخته لیده قادینلرک کندی ایشلر بی باشلی باشنه اداره ایدیه جک استفاده ده

خود بخود خانه کز به کیر ، آبلق آله مازسک . خانه کدن چبقاره مازسک .
نیچون ؟ .. شه یاوردر ، منسوبدر ..

آمان یارب آمان . بیکله شکر . بو ظلملرک بجه مندن بزى قورتاردک ..
بودرجه رزالت باشلامشردى ملونلر . بتون انسانلری حیوان
مرتبسه قومشردى . ایسته دکاری کبی قوللانلردى . کیمسه برشی
دیه من . هیچ کیمسه سس چبقاره من . محاکمه حاجز . هر بره ظلم
سرایت ایتش . هر طرفه قهر و تدمیر اوغرامش . مظالندن آزاده
هیچ برشی . هیچ بر عمل یوق .

بو ، انسانیت ی ؟ الهک امر ایستدیکی عدالتدن آریلیق نعدنر
جاواراق ! .. [الله ..] چونو ایستدیرلره لکن ایمانلری قوتلدر . حسب
الشریه برکنه ایدر . قرق ییلده برظلم ایدر . لکن نام اولور . سیدیبه
قارشى بیک درلو حسنات ایشلر . کیمه کونوز عاقبتی دوشنور .
دفتر ایمانی سینات ابله طولدریمق ، ایمان اهلنک کاری میدر ؟

— بکا زوال یوقدر ! .. [ماننا من زوال]

فکر نده بولونغان ظلم یایه ماز . بونلر ایسه کندیلری ایمون زوال
تصور ایتیلردى . او آرامک . مظالمی کندیلری ایمون ابدی راستناده
ظن ایشلردى . فقط قهر ربانی برعاقفه قیامت شکننده پیلرنه
اصابت ایتدی . مجلسلری پریشان ایلدی . دبدبه لرینی یقیدی . طنطنه .
لرینی سوندیردی . کندیلرینی حقیر و ذلیل ایتدی . چامورله آتدی .
مظلملری سوقدقلری اوقار اکلن پرلره کندیلرینی الله سوقدی .
مصوملر زندانلردن یقیدی . حریت سرایلریشه کچدی . ظالملر
سرایلردن دوشدی ، زندانلره طیفلدى .

[فاعتبروا یا اولی الابصار] دنیاده بونی یایان الله حکمه کبراده
نذر یایاز .

ملمونلر کندیلرینی — حاشا — مالک الارض ظن ایشلردى . ملیونلرجه
انسانلری آقارلی آتته آلمشردى . شدادلری کچدیله . فرعونلره
میدان او قودیلر . اوبله دیورلردى :

— جزا ، جزا ... نهدیمک جزا ؟ بزه قارشى بوبله شی اولوری ؟
جزا عادیلره قارشى اولور . هیچ بزم کبی بویکله جزا اینه جک واری ؟
بزه هرکسه تسلط ایدرز . بزه قارشى سوز چبقارمق اولماز .
بزه بوملکلتلرک حاکمی بزه . سز بزم اسپوس . قولاولریکمز المزده .
ایستدیکمز بزه سزى کتورر ، ایستدیکمز کبی قوللانیریز ...

بوبله ملونلر . اعتقاد لر بجه کندیلریشه جزا اینه جک یوق .
— ذال اینه جک یوق . بو مظالم ، ملک جکرکانه قدر ایسته شدی . اول
درجه جانه قصد ایتدیله که ذره قدر کندیلرینه الله قورقوسى اولمدی
آکلاشلدی . عاقبت الله عظمت و جلالتی کوستردى ، خانانلرینی
پریشان ایتدی . باشلرینه قیامت قویدی . استبداد غلنی کونکنن
یقیدی . بتون او جبار بر بی خاک ابله یکسان ایلدی . ملک انسانی
آلدى . [ان الله عز بز ذوانقام]

الله تمالی حضرتلری جله من حقده سعادت و سلامتی یایمار ابله !

ذره قدر فکر مدلت خلافتده حرکت ایدنلری ننت اجه به کرتار
ابله ، یارب ! .. آمین ! .. ثم آمین

شیمدی کل باقی ، قانونی زنده الله کوستر بزه . شورای اتمک .
اسول اداره نك روحی بر آیت در . امر وفرمان بیورور الله :

— اولو نفسکه کیمه نك حق وارسه ادا ایت . نایباً قدر تک
بشدیکی قدر اجرای مدلتنه چالیش . مادام که حق حاکم یایشلر
عدالتنه حکم ایت . اینی به : اینی ، نایب : فنا ، حق یبه : حقل ،
حقزنه : حقز . دی .

بویله ابدی او اجله اصحاب کزین . بویله ابدی او اعظم رجال
دین ! مادی برشیده بیله ذره قدر بو قاعده مدلتدن آریلارلردى .
پردفه حضرت حسن انقدمنه چوققلر مراجعت ایتدیله . بر
سطر یازی یازدیله :

— عجا هانکیزلک دها کوزلدر ...

دیه حضرت حسنه صورده چقلر . اونى حکم یایه چقلر . هابسا
چوققلر ادا ایدرلر ! — بن سندن دها کوزل یازارم ... اونى کى :
— خابره : بن دها کوزل یازارم ! .. چوققلر بویله برانده بونیشلر .
حضرت حسن انقدمنى حکم یایورلر .

« حاکم » باشقهدر . طرف حکومتنن نصب اولنورسه اوکا « حاکم »
دیرلر . فقط ایکی کیشی پیلرنه کی متاعه قیه برمشلن بارینا برذاتک
نظرکاه حله عرض ایلرلرسه اودانه « حکم » دینی . « حکم » تمیر
قرآندر . [فایثوا حکماً ..] زوج ابله زوجیه پینده برحکم . بر آراجی
تمین ایدیکمز ، اوللری اوزلاشد برمنه چایشون . اوبله یا ، بعضاً
زوجین پینده منافرت اولور . کیمه سزله . همان برافقه قاتیشیر .
قادینده : — بی براق ... دیه قریاده باشلار . همان اورا بیلدی بوزماملی .
[فایثوا حکماً من اهله و حکماً من اهله ..] ای کیشی آرایه
کیرملی . بر حکم ارکک طرفندن ، بر حکم قادین طرفندن کوندرلی .
بونلر اصل سبب منافرتی تدقیق ایتلی . ایتاقه دعوت ایتلی .
ایته حسن انقدمنه یازیلرینی کوستردیلر : — هانکیزلک دها
اینی ؟ ، دینیلر .

حضرت علی انقدمنده اوراده بولوندى . آلهدی حضرت حسن الله
یازیلری باقسون : — اوغلم ، دیدی ، اما اینی دقت ایت .

حضرت حسن . چوجق دها . مکلف دکل هنوز . سکر ، اون
باشنده . باباسی درس وریور : — اوغلم ، سن حکم ایدجکسک .
الله یارین بوم قیامت صورده جق . نایسه طوغرو . اونى سوبله .

یازسی اینی اولاهه : فنا ! دیعه . یازسی فنا اولاهده : اینی ! دیعه .
بیلرکه حسن بونی یایاز . لکن هرکسه درس اولسون . بوضاً
بزمسلی اولوروز : عدلیده حاکم اولماشم . دیه . فقیر کندی حقده
سویلورم . بیوک شی حاکمک . نذر ایستدیوروز . نه بولر ماملاته
واقف اولوروز . بونلری ایستدیکجه حد اولسون ، حاکم اولدم . دیه
مقل اولوردم . وقتاکه بوروانی کوردم . قورقدم . وانسا حاکم
دکلم . فقط امتحانلرده بولوردم . اولورکه (١٠) نوسرو آله حق ایتدی به

ابتدیی اسبابك ده تحقق اجمعی اوزرینه بئاریقی تقریب اتمك و طرفینك حقوقی صوك درجه محافظه اتمك حکام شرعك وظائفي جله سنده ندر .
فی الواقع شوزمانلرده . سئله تاهلك سوو استمه له اوغرامش اولدینی ده قابل انكاز دكادر . هر درلو مزایای انسانیه دن محروم بر چوق كسلر كوریورزكه كندیلرنده تشكیل عالمیه اهلیت و لیاقت اولدینی حالده مجرد هوا و هوسنه تابع اوله رق كیف ما اتفاق ناهل ایدیورلر . صكره بالطبع كینجه یورلر . بعضیلری مجرد تجدید ذوق ایچون متصل ناهل ایدوب صكره ترك ایدیورلر . بعضیلری ده آلدقلمی اوزوالی قادیلره درلواذا وجفا ابتدئكلمی حالده بر افاق ده ایسته میورلر . چونكه بر اقدقلمی تقدیره كندیلرندن نكاح ، نفقه وسائره كبی بر چوق شیلر ایسته جكلمی و بونلری و بر مکه مقتدر اوله میه جقلمی یلیورلر اوله به قدر تحت نكاح لرنه بولان اوزوالی بیچاره لری سوزندیرلر هر درلو لئاندا انسانیه و معنیه دن محروم بر اقیورلر .

ايدوب امر تزوجك توقبايتديكي شيلري تحصيل ايدمك وشرائطني اكال ايله جك اسبابه توسل ائله ، بعده ينه كفوي اولدني بر قبز ويا قادنله تزوج ائله . حكام شرعه بو يابده كي تقيداتي بر قاندها توسيع و تزويد همت اظنيدر .
اگر بويله اولورسه حسب الايجاب امر طلاقك زوجك يئنده اولسي مسئله سه دخي هيج كه نك اعتراض ائجه حق اولماز . شريعت اجديه نك احكام سائرهمي كبي بو حكمتك دخي موافق مصلحت اولديفنده ترده اصلا عمل قالماز حاشا قانون حریت و عدالت منافی اولديفنه كيمه حكم ايدمسن .

موسی فاطم

مواعظ

هرری : مناسقی اسماعیل حق افندی حضرتلی
عمری : سیورلی ح . اشرف ادیب
درس : ۴۷

۲۴ جوز ۳۲۴

صوكر ا زده ايسته اول امرده اطاعت ايدمك . اطاعته مكلفن . اطاعت وظیفه ضرور ، وظیفه اساسیه ضرور . بر سلطان ، بر خلیفه كه اجرای عدالت ایدیور ، هر ایشی اهله تودیع ایدیور ، ذره قدر انصاف و عدالتدن آرینلور ، اوکا اطاعت وظیفه اولمازی ؟ .
صوكر نه سیورور ؟ ایسته اصل در سئزه کلیورز :

[فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله والرسل]

شیدی بويله اجبالاً معنی و پررز : صوكر ایلورده وقتیز اولورسه ده زیاده تفصیل اولنحق . بو آیتلر يك مهم در . هر بری بردستور کلی در ، بر قانون اساسی در . خارجنده هيج بر شیء قالماز . مثلاً : اهله تودیع امور اتمك ... بو . زهدن آئیش ؟ هب الله قانوندن آلمشدر . عدالتك حكم اتمك ندر ؟ ایکی خصم كله جك حاكك حضورینه . اوراده سولشه جكدر .

— حقا واری؟ ایسته عدالت محكمه سی اكل ا . .

دینور . ارتق صزیقی به محل قالیوی ؟ هر شی حر . یازه جق ، كزه جك ، تجارت ایدمك . كیمسه قاریشه ماز .
بويله میدی اول ؟ بر آدم برره كیده میوردی . شهر ایچنده كزه میوردی . بر پولیس همان یاقه سنه چاناردی . « بر خفیه ملوشك شرنه دوشیمیم » دیه بك درلو اغتالر . نه صوری وار ، نه سوال . ادنی بر پولیس عالی بر آدی ژورنال ایدرسه ارتق او ملكتك حالی آكلامی . آمان یارب ! بو قدر زمان نصل صومشتر ؟ ایلک ایشلری اویادی : پارهمی وارسه صیزدیرلر . بوق ایسه زویه كیدرسه كئسون . بر طرفه نی ایدرلردی . او نه کیلری عبرتین اولسون ، مسلک لرنه سس چیقارلمسون .

پادشاه تکرار قانون اساسینك تطبیقنی امر ایتدی ده ومظالمدن قور تولدق . قانون اساسی كه قانون الهی دیکم . انسانه انسانجه مامله ایندلی . اسیر دكاز . الله حر یارادی . نه اعش او یورلر . او منسوبلر . . .

فقط بو تصور حاشا شریسته دكل ا شبهه سزكه بزده در . تربیه هومیه دكی نقصاندن و نكاحه متناق اولان احكام شرعیه به تمامیه عدم رعایتدن ناشیدر . زیرا شریعت اجدیه نكاحك محتمده و برروایتنه لزومنده . یعنی فسخی عدم قبولنده . زوجك زوجیه نسبه ، دیانت و اخلاقده ، ثروت و مستندده ، ودها بر چوق اوصانده كفو اولسنی شرط قلدینی كبی ناهل ابتدئك تقدیره زوجهنه جور وجفا ایدمكی وائی اتفاق و اعاشه دن عاجز قالمجنی الحاصل حقوق زوجیتی ایضا ایدمكی متیق اولان كسه به دخی تزوجی حرام قیشدر .

بناه علیه اگر تربیه عمومی منتظم بر حالده اولورده طرفین تمامیه پوشطرله رعایت ایتملر بوکی مناسبتیز احواله هيجه میدان قالماز . شو مناسبتله نكاحك صفات و بعض آدابنی اجبالا بیان ایدم : نكاح : مهر و نفقه وسائریه اقدارلر برابر حال اعدالده سنت مؤكده در ، توان حانده یعنی نفس ارتكاب زادن منع ایدله میه جك درجه ده نسا به اشتها زماننده واجیدر . خوف جور یعنی حقوق زوجیتی لایقله ایفاده قصور ایدمكچندن خوف حالنده مكر وهدر ، حقوق زوجیتی ایضا ایدمكی متیق اولدینی تقدیره حرامدر و قبل العقد خاطلك [۱] مخطوبه به [۲] نظر اطمی و مخطوبه نك سن و مال جهتیله خاطلك دوننده و تربیه و ادب و عفت و جمال حسیله خاطلك فوقنده اولسی مندوبدر .

بناه علیه ناهل اتمك آرزوسنده بولان بر كیمسه نك ایسته شو شرائط و اوصاف نظر دقه آلسی ، و اكا كوره حرکت اجمعی لازمدر . خلاصه طالب تزوج اولان بر آدمك اولا تزوجه طالب اولدینی قیز و یاقدینه كفاقی ، مهر ، نفقه ، سکنایه ، تشكیل عالمیه ، و حقوق زوجیتی تمامیه ایفایه قدرتی تحقق ائله ، و طرفین یکدیگرنی بكنیلدر . بونلر تحقق ایدرسه اونللی تحقق اتمدیکي حالده تاهلدن صرف نظر

[۱] طالب تزوج اولان اولمك
[۲] تزوجی طلب ایدیلان قادین

در مسافده یکی پوست خانه قاروشنده
دايره مشهوره در

محل اراره:

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطِكُمْ

دين، فلسفه، ادبيات، حقوق و علوم دين باحث هفتلق رساله در

مؤسسری: ابوالاعلیٰ زین العابدین - ح. اشرفی ادهب
سنه ۱۳۲۶
۱۱ محرم ۳۲۸

در مسافده سنه ۵۰ بارمدر

لپلان ملوا رود الله کورنبره سنه
۲۰ فروش فلسه آلهی

تاریخ تاسیس:

۱۱ محرم ۳۲۸

مؤسسری: ابوالاعلیٰ زین العابدین - ح. اشرفی ادهب

سنه ۱۳۲۶

۱۱ محرم ۳۲۸

در مسافده

ولایته

ملاک اجنبیه

۱۰۰ ۹۰ ۸۰ ۷۰ ۶۰ ۵۰ ۴۰ ۳۰ ۲۰ ۱۰ ۰

در مسافده پوست الله کورنبره ولایته ملی اخذ اولتور

عدد: ۷

۲۳۶ رمضان ۱۲ پنجشنبه ایلول ۲۵ ۳۲۸

برخی ت

نفسیه شریف

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

ظاهر و باطن بتون نمناک ، دنیوی و اخروی هر درلو عاطفترک
منم صراحم نشانی .

[رحمن و رحیم] اسم شریفترک بوراده ورودی (بسمله
شریفه) نک جزء سوره اولدینسه دایر حقیقه قولانی تأیید اتمکمددر .
چونکه جزئیته تقدیرننه تکرر ایش اولورلر . جزئیته التزام ایمن
شافیه فائده تکراری اثبات ایچون خیلی تکلفانه مجبور اولمشلردر .

« بسمله » شریفه « قسیمی صیره سنده نوع صیغه اعتباریه شوابکی
اسم شریف پیننده کی فرق واکا قنوع ایمن بض نکت و صرنا یا ذکر
ایدلش . جناب حقدن غیری منم حقیق تصویرنه امکان اولدیندی
ایضاح مقصدیه ده نم سجاویه نک تنوعی و غایت وسعی موضوع بحث
قلنشی ایمنی . رحمت و انعام ایله انصاف سجاوی بیاتنده اسمین شریفین
بینی جمع اتمک وسعت مذکورده نک ال پارلاق شاهدیدر . وسعت رحمت
و کثرت کرم انبی ایسه تمدی حدود و انتهاک حرمت ایمن کسانه .
ارباب جرم و طغیانیه دنیا و عقابده ترتیب عقوبت و اعداد عذاب بیورلشنه
مانع اولیه جنی آشکاردر .

چونکه ذکر اتدی کبر عقاب و عذاب صورت قهر و انضمامه .
مبتلا سنک موجب تألی اوله جنق حال و همتده روغا اولقنده ایسه ده
ترتیبه عوبیه و محافظه صلاح عالم قطعه نظرینن باقیلیجه فی الحقیقه
رحمت و کرم آثارندن مسدود اوله جنضده شبهه قللاز . مجمع البحرین

شرع و حکمت اولان شو نقطه دن تدقیق ملاحظه به موفق اولاتر
شونات آیه تک بو قسیمی ده موافق مصلحت بولورلر .

زیرا حدود شریعتدن انحرافک بادی شفا و محافظه احکام پر بیه تک
داعی سلامت و باعث ارتقا اولسی بودرلو زجر و تنکیل اجر آتانه
لزوم قطعی کورتمکمددر . نصل که اک زیاده شقتل بدیده اولادینی
موجب سعادتی اوله جنق بر مسلکه سوق اتمک ، کوزل خویره
آلشدیرمق ایچون ایماننده تکدیر و توبیح صامه سنندن باشقه ترهیب
و مؤاخذه یی ده روا کورمکنن چکنیز ، هیچ بر عاقل نظر نده آنک
بو نوع مساملاتی ناخوش عد اولتاخاز .

مَلَکِ یَوْمِ الدِّینِ

روز جزاه کافه امور عبادک ملاک عظیم الشانی .
(ملاک) برینه « ملاک » دخی اوقوتور . چونکه قره عظامک بر
قصی « ملاک » . بر قسیمی ده « ملاک » اوقوشلردر . « ملاک » اعیان
ملوکده تصرف مطلق مناسنه « ملاک » دن « ملاک » امر و شی ایله
ذوی القولده تصرف مناسنه « ملاک » دن مشتق اولوب شان اولهینه
شایان تنظیم اادمسنن هیچ بری خالی دکلددر . زیرا کونک عالم ملاک
ولکوتده کیف مابشاه تصرفدن عبارت مالکیت مطلقه و کونک بتون
عباده حاکمیت مناسنه ملاک قطعی و سلطنت دائمه خلاق متعال و حکیم
ذوالجلال قلمس عن الشیه و الزوال حضرتلرنک خصائص جلله
سجاویسنندن اولدینی وارسته قید تذکاردر .

سؤال : جناب حنک ملکیت و مالکیتی کانه ازمه و انکته بی محیط
اولدنی حالده « یوم الدین » . اصناک حکمتی نمد ؟

جواب : روز شدادت بروز قیامت دبعک اولان یوم مذکورده

(۹) و بر دم . قصداً اولمازا ، طغوزله اونی ، سکزله بدی بی آیرهق
 تولا ی برشی دکل ، مکین بلانده بئصاً برنوسونک بیوک تأئیری اولور .
 برنوسو ایچون صنف چکمه اولور . برسته دها قایر صنفده . یاخود
 اشفاقدن نسله برنوسو و بریلیر . حاصل بر حفسراق اوله بیلیر .
 اولنک ایچون بروایت ، بی ادوسه و نوردی .
 چوجناق بو . ادما ایتمیش :
 — بئم یازم این .
 — بوق ، غمکی دها این .

ایکیسده حکمک اغزینه باقورور . عجاها نکیسک کی بی ترجیع
 ایدمک . چونکه تیهه حکمده برسی سوننه جک ، برسی عزون
 اوله جق . نایسده بوندن هبارت . اوله امور ناسه بر تأئیری بوق .
 اوله ایکن : — دقت ایت اوغلم . دیور ، خاطره ، کوکله باقه ...
 بو ، بر عبرت در . بیوک بردرس در . قولای دکدر حق تفریق .
 مادام که برشیده سکا صلاحیت و بریش . صوک درجه اعتنا ایله اوخدی
 حسن ایضه جائتلیسک . واقعا خطانن سالم اولوق بشر ایچون نمکن
 دقل . فقط نمکن مرتبه نوق ایتمل . قصداً یاغاملی . خطا نر بلکه عفو
 اولور . جناب حقا عفو و کرمنه صیفترز . ذاتاً بر درجه به قدر
 خطا مفودر .

— [رفع ...] — حدیثه بویه وارد اولمش — بر امتدن
 خطا و نسیان صرفوعدر . جزا ندر بریمه جق ربم تالی . عقاب ایجه جک
 جناب مولا . کبیره ؟ اونو تانره . خطا ایدنره . اونو تمش یاخود خطا
 ایتمش اولورسه مسئول اولماه جق ...
 لکن دیگر احادیث دلالت ایدر که بمطلق دکدر . وسی بتدیکی
 قدر چکندن سوکرا خطا ایدرسه او وقت مفودر . فقط اهمیت
 و برسی ، اونو تور ، سوکرا یا کلس بر حکم و بررسه ... بوندن البت
 مسئولدر .

تلم قلع سنه اول برکتبانه کورمش . اوله بلغمش . اوزرندن
 زمان کیدیکی ایچون بکده ایی خاطرنده بوق . فقط تکرار باقمده
 اوشدنی . ایی ، فنا خاطرنده قالدنی کی بر حکم و برر . بو حکم ، یا کلس
 اولورسه ... سؤال اولمازی او ؟ مفق اولان کیسه هر دصمنده باقه جق .
 هر توی و بر دیکه مرجه . ماخذینه مراجعت ایدمک . انساندر
 چونکه . اولور که یا کلس بلغمش اولور . انسان ایچون کندینه کوونک
 اولماز . دانما عجزی بیه جک . اونو تمدن صافینه جق . خطانن
 بیکنه جک . الحاصل انسان کندینه کوونیر ، تکامل ایدر . اهمیتیز
 طوکار ، مقید اولورسه .. او وقت مؤلدر .

نه ایدی سوزمن ؟ [اطیوائتة ...] [الله اطاعت ایدیکز .
 رسوله اطاعت ایدیکز . سوکرا ده اولی الایسه .
 رسول الله مقانه خلافت ایدنر . سلطنت صاحی اولانر ، حاکم
 بتون مأمورلر ، اونباشی ، بوزباشی ، بیکاشی .. جهسی [اولی
 الایسه] ده داخلدر . آس دیک ، اجرا به مأمور دیکدر . نه قدر اصرا
 وارسه جهسته اطاعت ایدک .

— نه یاهیم ؟ امیر سوه استعمال ایدر . بولمز یره بزى-وق ایدر .
 اووقت نه اطاعت ایدیمى ؟ ..
 بوق ، اووقت اطاعت اولماز . [لاطاعة لبشر فی مصیة الله]
 الله مصیبت اوله جق برده بشره اطاعت اولماز . [انما الطاعة فی المروف]
 طاعت آنچه مروفنددر . شرعاً مروف ، عقل ، سلیم قبول ایتمش ،
 معقول ، طوغری . عین حقیقت ، عین حکمت . مقتضای عدالت ...
 بویه شیلرده اولور اطاعت .

بونی نه وقت بیوردی اقمدمز ؟ بر حدیث شریفک سوکی در بو .
 اولی وار . رسول اکرم اقمدمز حضرتلری اصحاب کرامدن بر جاعتی
 بر ذات مقینه و بردی . یعنی انصار کرامدن « علقمه » ناندده برسی
 امیر یادی . مأموراً بربره کوندردی . وانزله دیدی که :

— هرکم امیره اطاعت ایدرسه بکا اطاعت ایدر . هرکم امیره
 عاصی اولورسه بکا عاصی اولور . امیریکزه اطاعت ایدیکز .
 بویه تیهه ایتدی . کتدیلمر . بربره واردیلر . بر مأمورته کیدیو-
 رلردی . برغزایه ایی ، برشی تحقیقته ایی ، دنی نشر ایتمکی .
 مأموراً کیدیورلردی . آچقندن آچینه یازماورلر . و تسانا که بربره
 واردیلر . « علقمه » اسمنده اولان امیرلری نسله برشیدن طولانی
 بو تتره کوچندی . غضبه کلدی . بونک اوزرینه :

- هابدی باقیم ، دیدی ، اودون طوبلایک .
- نیچین ؟
- نه یه سورارسکز ؟ پیغمبر امر ایتمدی که بکا اطاعت ایده چکسکز .
- یکی . طوبلا یلم .
- برخیلی اودون طوبلا دیلمر . کتیر دیلمر .
- هابدی شیدی بونلری یاتک !
- یکی ایاقدق . نه اوله جق ؟
- هابدی باقیم شیدی ایچینه کیرک !
- نه یه ؟
- اطاعته بورجلو دکلیسکز ؟

اخطار

کثرت مندرجاته منی بر قیاق هفته در اصول ققه در سلرندن درج
 ایتمک نمکن اوله مأمور . اولسه بیله هفته . بر ایکی صحیفه ایله بو اثر
 جیم و ممتبرک کالی سندرله متوقف سوکرا بو علم عالی . دارالفنون و حقوق
 و سایر مکاتب عالیله تدریس ایدیلریکی جهته طلبه نیک دانما الله بولنه
 بیله جک بر قضاومه اولسده لازم . ایسته بوملاحظات خالصانه به
 مینان شاه قه تعالی کله جک نسخدن اعتباراً صراط مستقیمه نصنی
 قطعمنده اصول ققه در سلرینه مخصوص آیریمجه برر فورمه علاوه
 ایدله جکدر .

سنگ دم کبیور یادگه لبریز اولمدن اباد ،
 نه مدهش سلطنت یارب ، نسل آ-وده استبداد !
 اواستبداده حرمتن اذائل ، سیمدل ، اوراد ..
 خار ، - من روح رحمتک ، بو-سلسر سندن ایتر داد ،
 و بر میدک ا کرداد ایتسک فریاده استداد ؟

غنوده روح طیبیت صمیم ظلمتده ..

ستاره لر بیله بالای سرم دینده

یاواش یاواش او یوق ایسته بر بوموب کوزنی ،

سحر سملازک آلتنه ، آچور یوزنی !

فراش لیلده دینمش بتون انین حیات ،

ردا بدوش سکونت اوکده هپ صفیات ،

کوروب محیطی طالبین خوش بروجده ،

اوحالی بنده تاشایه طالدم آسوده ،

نگاهی مست ایدرورکن بولوحه مخور ،

افتده یوکلهرک برصدای دورا دور ،

یا بیلدی روی زمینک اوآنده هر برینه ،

صوقولدی لیل کتومک بتون سرائینه .

جهان ناعمی بیدار وی قرار ایندی ،

ظلام ایچنده نه مالار آشکار ایندی ا

اویوکسلن سسی تکریره باشلابوب اباد ،

طوبولدی سینه شیدن مدبد بر فریاده .

سمایه چقندی اوفریاده آه امت اولوب ،

سمادن ایندی اوفریاده روح رحمت اولوب !

اوزاقدن ا کدر بر سورکن مدین هولایی ،

سماعتخانه لیک بر کوجک نایی

کیدی شیدی خیالده هر منار مهیب ..

اوطاش بورکده بوسوزشلی قمدلر نه غریب !

اونایر اولرک سکره هپسی همدم اولوب ،

اویانندی روح سکونده بر عظیم آشوب .

جوشغیه عالم جا-دده صیحه تهلل ،

منارلر بکا کلندی صور اسرافیل :

محیطه چکمش ایکن دست شب ردای عات ،

اویانندی قارشیکی اولرده لمه لمه حیات

اویانندی سکره عوالم ، اویانندی روح صباح ،

اویانندی خواب عدمدن برر بر اشباح .

اویانندی بنده بر شجرایغ ظلمتوز

که تا ابد اوله جق فیض حقله سینه فروز .

تصور ایهم ارتق زوال اوتمشل ایچون ..

سکرکه نور الهی افول ایدوب کیتسون !

عمر کا کف

مضامه بارک ایندی مایول

ایدم آفاقه سرتسر پر نور   ای دم آناک فرخنده
 آسمان انجلا نای زهور   ای مه آقس فروزنده
 هر طرفدن کلیم شو پاک سرور :   فیض و رفت ، نجات هپ سنده
 التماع ایندی غره رمضان   سنده مزاج رحمت رحمن
 فیض فیاض قدرت اولدی عیان   سنده ایندی او محترم قرآن
 چه ره لر مکس نشاط اولدی   طوفندک ای ماه نو دیکشیدی لیل
 سینلر اشراج یله طولدی   زبر و لایله آقدی شوق نوال
 بر نسا شوق و غمزه ساررلدی :   نه قرود ، نه زهرمدده نه هلال
 رمضان مبارک ایندی حولول   مهر حقن ایدر بویک هدی
 آچندی حق توبه کاره باب قبول   دجیم آقباس حسن و ضیا
 نور رحمت یاغار سمالردن   نه سادتر اهل ایلاه
 مغفرت سربیلر فضالردن   که قاشوق بو شهر ذیشان
 شن کولکلر شو خوش صداردن :   ایملم شکر وجد بزده
 بارک الله ایشیدی ماه صیام   مستیز فروغ رحمتن
 هل دینه بودر سراج سلام   فیض بولوق در دیانتن

بزی ای خالق زمین وزمان
 ایله هر سال بویه چه شادان
 مغفرت قبل بحرمه رمضان
 قلمیزدن کلن بودر هر بار :
 [وقتا ربنا عذاب النار]

کریم: صبیح رمی

عرب - سادات

قانون اساسیک اعلانی اوزرنه اقل اولدیمز حریتی قید ایدن
 شیردن بری ده عادات قومیه و ملیه سزد . عادات ، نفوس ذکیه ده مستر
 و طبایع سلیمه نزدغه مسل و مستبر اولان امور متکررمن عیار ندر .

هر مملکتده او مملکتک نفوس ذکیسنده تهر ایش و طبایع سلیمه
 نزدغه مظهر قبول اولمش بر جوق عادتو واردر . بوکی عادتو هر روده
 قوانین و نظامات قوتلری حائزدر . حتی بوگون دنیاک هر طرفنده عادتو
 تحکم ایلمش یعنی حادثات واقعه تک احکامی اثبات ایچون حکم قلمش
 و بتون اقوام متقدمه تک قوانین موضوعی کندی عادات قومیه و ملیه
 لریته توفیقاً ترتیب و تنظیم اولتمشدر .

بزده ده هزاره المؤمنون حساً فهو عتاده حسن ، حدیث شریفدن
 مأخوذ اولان « عادت محکمدر » قاعدة کلیسی نیجه مسائل فقهیه اساس
 اتخاذ ایلمشدر که بوندن نظر شرعه دخی عادت مقبوله تک نه دووجه
 حائز اهمیت اولدینی مستیان اولمدهدر .

اصطلاح شرعزده « عادت محکمدر » دیک (حقیقه نص اونیهان

قاضی شرع رحمة الله حضرت لری حق سر ظن المدیکی محکوم له
در ابدی که اشته بن سنک لیکه حکم ایدوروم . بن ایسه - بنی حق سر
ظن ایلوروم . لکن نزد مده اقامه اولمان بنه موجب به حکم ایتامک
وسم ماخذند دکلر . مع مافیة بنم حکم حرای - کا حلال ایتز -
تصیر خازن . برکت زاده : اسماعیل عقی

ظاهر ادنی حج بر فردک مداخلة امورہ اقداری اوله جفی جهته
حق جل و علا حضرت لریک تدبیر و تصرفه فرد سبحانی اوزمان
تماماً آشکار اوله جقدر . دنیاہ ایسه - ولو ظهری اولسون - تدبیر
و تصرف قولر دهنه صادر اولمفده در . (لمن الملك الیوم فله الواحد القهار)
نظم جلیلده بر حقیق مشروردر .

طائری اسماعیل عقی

صفحات حیادت

انواع

- اختلاف مطالع سبیله کره اوزرنده
- اذاعتز زمان یوقدر .

زمان یکمزه که یوز بیکرجه قلبک وجد سکرانی
زمیندن بو کسلوب ، کو کلرده وحدتزار زردانی
آزارکن ، دحشت آکین ایتسون بر صیحه وجدانی .
نملاهوری صدا « الله اکبر ! » صاریورجانی ..
بو بزکلبانک حقدور . چوقیدر ایکنسه اکوانی ؟

بو لاهوق صدا جیفدهجه جوشا جوش اولوب یردن .
اینر اسرار قدرت کبریا طوربه کوکلردن .
بتون آمنتک خلقت یاد ایدرکن حق ایزردن ،
وجاهی فیض آلب آرقق اونور انور ایزهردن :
هویدا شیدی جاناندر سهردن . شام اسمردن !

سهر وقتده موجودات نوشین خواب ایچنده یکن .
بودحاتی نوا آفاق موج ایوب بردن .
کلبرافس صم آسا ، اولور وجدانه وجد انکن .
نمایان سو بسوظلت ، فقط بر ظلت روشن !
سما بیدار ، هر بیلدیز جال الله بروزن !

میشیت قید جانفرسانک محکوم بیزاری
اولان بیچاره زکوندوز بویا : سرختکاری
طوبار سرمست اولور کورمش قدر فردای دبداری ؟
اونشویه . بورولق شویه طورسون ، اک آغیر یاری
سورولکر کورمدهن ، کو - برمدن بیلشناق آتاری .

کونش مغرب کزین اولمش ، سما اسمر ، اتق کلکون ،
زمان طورغون ، زمین مغیر ، جهان دمبسته ، جان محزون ،
غریبک رونما بر بر ، - کورت دبدم افزون ..
یاقرسک برده کلانک التهدن طوبوب کردون ،
اوتنهانی - سودای اوزور الله ایله مسکون !

ایوب وقت که لیلک دست استیلاجی غریبه ،
سر دنیاہ ظلمتن عدم شکلنده برساہ ،
نظر مدعوش و مسترق کینرکن زر و بلاہ ،
دوز . « الله اکبر » جوشی بوکلدیکی مولایه ،
اومظن سیئه خفت جلیزار - دنیاہ !

نحائب قرآنیة

آیت - ۱۸۸

• ولاناکلوا اموالکم بینکم بالباطل - الآیة •

اره کزده ماللریکزی [قار ، سرق ، غصب ، نهب ، ودیبه وامانته
شیات کی صورتر ایه] بنبر حق یمک [میاح و مشروع اولمان
وجهایه بری بریکزک مانی احد ایتک] و [حق سر اولدیکنزی] بیلوب
طوررکن [بالهاکه] نامک اموالندن بر قسمنی [شهادت زور و عین
کاذب کی موجب] ائم [اولور شیلر] ایله یک ایچون ماللریکزی
حاکرک [حکمنه] دوشوربیک [بمضیلری : « وندلوا بها » قول
کریمنی ، من اموالی رشوت طریقیه حکام سونه و بریک صورتنده
تفسیر انلشدر - کتاف] .

روایت اولندی که عبد ان الحضری ، امرؤ القیس الکنیدین بر
قطعه ارض ادنا ابدی و پندسی اولدیندن رسول اکرم صلی الله
سایه وسلم اذعتز امرؤ القیسه بچین تکلیب ایلدی . امرؤ القیس
یمنه میا برادنی سرده رسول اکرم اذعتز « ان الثمن یشتون
بهداقه - الآیة نظم جلیلی قرائت بیورسبیله امرؤ القیس یمندن
نکول ابدی . صاحب رسالت اذعتزده ارض مدنا بیانی عبدالله تسلیم
ایتدی . بونک اوزرشنه بوآیت کریمه شرف نزول ایلدی . شوده
ره ایت ایلدی که ایکی کیمه حضور تبوید مرافه اولدیلر . رسول
اکرم اذعتز آنره دیدی که بنده سزک کی ایتق برانسام . سزیم
یاغده مرافه اولورسکن . اوله یاور که ایکیکزدن بریکز سرد ایلدیکی
دلیل و بته اوبرنن دها طرف و تبصر اولنه بنده انمن استماع
ایلدیکه کوره انک لهنه حکم ایدم . شاید بناکا قرنداشک حقدنه
برش ایله حکم ایدرسم بنم ظاهر حاله موافق اولورق و نوع بولان
حکم و قضاه مغرور اولوبده ، ساتین انمن برش المسون . زیراظهر
شریعت کوره انک لهنه حکم ایدجکشی قرنداشک حق ایسه اوآنتدن
بریار چه دره ، بنم حکم ایله حرام ا حلال اولنزه اوکیمدلر بوضیح
حقیقت غای محمدین متأثر اولوب بکا ایتدلر و هرری بنم حکم عجب
ویازمک اولون دیدی . بونک اوزرشنه بی عینی علیه افضل التحایا
اذعتز : هایدی کیدک ، ایشک طوغریسی قصد ایملک و سکره بری
بریکزدن استیصال حقوق ایملک بیوردی - اولسود .

رمضان مبارک ایندی دایلو

باقدم آفاقه سرتسر پر نور ای دم تابناک فرخنده
 آسمان انجلا نغای زهور ای مه اقدس فروزنده
 هر طرفدن کلیر شو بانگ سرور: فیض و رفعت ، نجات هب سنده
 التماع ایندی غره رمضان سنده معراج رحمت رحمن
 فیض فیاض قدرت اولدی عیان سنده ایندی او محترم قرآن
 چههره معکس نشاط اولدی طوغدک ای ماه نو دکیشدی لیل
 سینهلر انشراح یله طولدی زیر و بالایله آقندی شوق نوال
 برنا شرق وغربه سارولدی: نه قرقره ، نه زهره دره ، نه هلال
 رمضان مبارک ایندی حلول مهر حقندن ایلد بو بیک هدی
 آچدی حق توبه کاره باب قبول دبدم اقباس حسن و ضیا
 نور رحمت یاغار سماردن نه سادتلر اهل ایمانه
 مفرت سربیلر فضالردن که قاوشلق بو شهر ذیشانه
 شن کولکلر شو خوش صدالردن: ایدهلم شکر وجد یزدانه
 بارک الله ایریشدی ماه صیام مستیزدن فروغ رحمتدن
 هل دینه بودر سراج سلام فیض بولوق در دیانتدن

بزی ای خالق زمین وزمان
 ایله هر سال بویه چه شادان
 مفرت قیل بحرمة رمضان
 قلجیزدن کن بودر هر بار :
 [وقتا ربنا عذاب النار]

کریم: حسین زمی

حرب - سادات

قانون اساسیک اعلاقی اوزرینه نائل اولدیغیز حربی قید ایذن
 شیردن بری ده عادات قومیه و ملیه سزدر . عادات ، نفوس ذکیه ده مستقر
 وطایبع سلیمه نژدنده مسلم و معتبر اولان امور منکره دن عبارتدر .
 هر مملکتده او مملکتک نفوس ذکیه سنده تقرر ایتمش و طایبع سلیمه
 نژدنده مظهر قبول اولمش برچوق عادتله وارددر . بوکجه عادتله هر برده
 قوانین و نظامات قوتلری حائزدر . حتی بوکون دنیانک هر طرفنده عادتله
 تحکم ایلمش یعنی حادثات واقعه تک احکامانی اثبات ایچون حکم قلمیش
 و بتون اقوام مقدمه تک قوانین موضوعه سی کندی عادات قومیه و طبعیه
 لرینه توقفاً ترتیب و تنظیم اولتمشدر .
 بزده ده همراه المؤمنون حسناً فهو عندالله حسن ، حدیث شریفندن
 مأخوذ اولان عادت محکمدر « قاعده کلیه سی نیجه مسائل قهقهیه اساس
 اتخاذ ایلمشدر که بوندن نظر شرعه ده دخی عادت قبوله تک نه دووجه
 حائز اهمیت اولدیغی متیان اولمقده در .
 اصطلاح شرعیزده « عادت محکمدر » دیتک (حقیقده نص اولمیان

سنگ دم کچیور یادکله لبریز اولمدهن ابعاد ،
 نه مدعش سلطنت یارب ، نصل آوده استبداد !
 او استبداده حرمتدر اذانتلر ، سبهار ، اوراد ..
 خایر ، سن روح رحمتک ، بوسهلر سندن ایستر داد .
 و برر میدک ا کرداد ایتمک فریاده استعداد ؟

***

غنوده روح طبیعت صمم ظلمده ..
 ستاره لر بیه بالای سردینده

یاواش یاواش او بوق ایسته بر بوموب کوزنی ،
 سحر سمارک آتنده ، آچپور یوزنی !

فراش لیلده دیمش بتون اتین حیات ،

ردا بدوش سکونت اوکده هپ صفحات .

کوروب محیطی طالعین خوش بروجده ،

اوحالی بنده تماشایه طالعیم آسوده .

نکاهی مست ایدورکن بولوحه مجور ،

افقده یوکسه لربک برصدای دورا دور ،

یا ییلدی روی زمینک او آنده هر برینه ،

صوقولدی لیل کتومک بتون سراترینه .

جهان ناخی بیدار وئی قرار ایندی ،

ظلام ایچنده نه ماللر آشکار ایندی !

اویوکسلن سسی تکریره باشلاوب ابعاد ،

طوبولدی سینه شیدن مدید برفریاده .

سما به چیقدی اوفریاده آه امت اولوب ،

سعادن ایندی اوفریاده روح رحمت اولوب !

اوزاقدن اکدر بر سوورکن دمن هیولانی ،

سماعنه لیلک بر کوچک نابی

کیدی شیدی خیالده هر منار مهیب ..

اوطاش بورکده بوسوزشلی قهملر نه غریب !

اونایازد لربک سکره هپسی همد اولوب ،

اویانندی روح سکونده بر عظیم آشوب .

چوشیجه عالم جاوده صیمه تلیل ،

مناره لر بکا کلشدی صور اسرافیل :

محیطه چکمش ایکن دست شب ردای عات .

اویانندی قارشیک اولرده لمه لمه حیات

اویانندی سکره عوالم ، اویانندی روح صباح ؛

اویانندی خواب عدمدن بر بر اشباح .

اویانندی بنده برنجیراغ ظلمتوز

که تا ابد اوله حق فیض حقله سینه فروز .

تصور ایله هم آرتق زوال اوشعل ایچون ..

سکره که نور الهی اقول ایدوب کیتسون !

محمد عا کف

قاضی شرع رحمة الله حضرت تری حق سر ظن ایلدی حکوم لهه
 دیر ایدی که ایشه بن سنک لیکه حکم ایدوروم . بن ایسه سی حق سر
 ظن ایلوروم . لکن زدمده اقله اولنان پینه موججه حکم ایتمک
 وسم داخلنده دکدر . مع مافیہ بئم حکم حرای سکا حلال ایتمز -
 تفسیر خازن . برکت زاده : اسماعیل هقی

ظاهر آدخی هج بر فردک مداخله امورہ اقتداری اولیہ جنی جهته
 حق جل و علا حضرت لرنیک تدبیر و تصرفده تفرد سبحانیسی اوزمان
 تماماً آشکار اوله جقدر . ذباده ایسه - ولو ظاهری اولسون - تدبیر
 و تصرف قوللردنه صادر اولمئده در . (لمن الملك الیوم لله الواحد القهار)
 نظم جلیلده بو حقیقی مشرور .

علاسرلی اسماعیل هقی

صفتات حیاتندن

اؤراند

• اختلاف مطلع سیبله کره اوزرنده

• اذاضر زمان یوقدر .

زمان کچمزه که یوز بیکارجه قلبک وجد سکرانی
 زمیندن یو کسلوب ، کو کلرده وحدت زار زردانی
 آراکن ، دهشت آکین ایتمون بر صیحه وجدانی .
 نلاهوری صدا « الله اکبر ! » صار صیورجانی ..
 بو بزلکبانک حقدر ، چوقدر ایکلنسه اکوانی ؟

بو لاهوق صدا چیقدهنجه جوشا جوش اولوب بردن .
 اینر اسرار قدرت کبریا طورله کوکلردن .
 بتون آنمک خلقت یاد ایدرکن حق از بردن ،
 وجاهی فیض آلیر آرق اونور انور ازهردن ؛
 هوبدا شیدی جاناندر سهردن ، شام اسپردن !

سهر وفتنده موجودات نوشین خواب ایچنده یکن .
 یوروحانی نوا آفاقی موجا موج ایدوب بردن .
 کلیرانفاس صبح آسا ، اولور وجدانه وجد افکن .
 نمایان سو بسوظلت ، فقط بر ظلت روشن !
 سما بیدار ، هر بیلدیز چال الله بر روزن !

میشیت قید جاقترسانک حکوم بیزاری
 اولان بیچاره نرکوندوز یو یاد مرحمتکاری
 طوبار سرمست اولور کورمش قدر فردای دیداری !
 اونشوله ، یورولق شوله طورسون ، اک آغیر باری
 سورو کلر کورمندن ، کو-تومندن ییلقنق آتاری .

کونش مغرب کزین اولمش ، سما اسمر ، افق کلکون ،
 زمان طورغون ، زمین مغیر ، جهان دبسته ، جان محزون ،
 غریبک رونما بر بر ، سکوت دمدم افزون ..
 باقارسک برده کلانک التمدن طوبوب کردون ،
 اوتنهایی - سودای او نور الله ایله مسکون !

ایوب وقت که لیک دست استیلاسی غریبه ،
 سرر دیبایه ظلمتن عدم شکلنده بر سایه ،
 نظر مدهوش و مستغرق کیندرکن زور و بلایه ،
 دوتر ، « الله اکبر » جوشی یوکلدیکی . بولایه ،
 اومظن سینه خفت تجلیزار سینه !

نجائب قرآنیة

آیت - ۱۸۸

• ولاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل - الآیة •

ارکیزده ماللریکیزی [قار ، سمرقت ، غضب ، نجب ، ودیبه و امانته
 خیانت کی سورتلر ایل] بئیر حق یمیک [مباح و مشروع اولیان
 وجهایله بری بریکزک مالنی ایلد] [و حق سر اولدیگیزی] بیلوب
 طوررکن [بالحق] نامک اموالندن بر قسمی [شهادت زور و عین
 کاذب کی موجب] ائم [اولور شیلیر] ایله یمیک ایچون ماللریکیزی
 حاکمک [حکمنه] [دوشورمیک] [بمضیلری : « و تملوا بها » قول
 کریمی] همض اموالی رشوت طریقله حکام سونه ویرمیک صورتنده
 تفسیر ایلشدر - کشف .

روایت اولندی که عبد ان الحضری ، امرؤ القیس الکندبدن بر
 قطعه ارض ادعا ایتدی و پندسی اولدیغندن رسول اکرم صلی الله
 سایه وسلم ائندمز امرؤ القیسه عین تکلیب ایلدی . امرؤ القیس
 عینه مهیا بولدی صرمده رسول اکرم ائندمز « ان التین یشتون
 بمهدالله - الآیة نظم جلیلی قرائت یورمسیله امرؤ القیس عیندن
 تکول ایتدی . صاحب رسالت ائندمزده ارض مدعا بیای عیدانه تسلیم
 ایتدی . بونک اوزرنشه بو آیت کریمه شرف نزول ایلدی . شوده
 روایت ایلدی که ایکی کیمسه حضور نبویه مرافقه اولدیلر . رسول
 اکرم ائندمز آنلره دیدی که بنده سزک کی ایچق برانسام . سزیم
 یاغده مرافقه اولورسکز . اوله یابورکه ایکیکزدن بریکز سرد ایلدیکی
 دلیل و عتده او برندن ده طرف و تبصر اولغله بنده اندن استماع
 ایلدیکی کوره انک لهنه حکم ایدرم . شاید بناکا قرنداشنک حقدنه
 برشی ایله حکم ایدرسیم بئم ظاهر حاله موافق اولهرق وقوع بولان
 حکم و قضاه مفرود اولوبده سابقن اندن برشی المسون ، زیر اظهار
 شریعت کوره انک لهنه حکم ایدر حکم شی قرنداشنک حتی ایسه او آتشدن
 بر پارچه در ، بئم حکم الله حرام ! حلال اولماز . او کیدلر بونصع
 حقیقت غای محمیدین متأثر اولوب بکا ایتدیلر و هرری بئم حکم محب
 و یازمک اولسون دیدی . بونک اوزرنشه بی عجبی علیه افضل التحایا
 ائندمز : هایدی کیدک ، ایشک طوعریستی قصد ایدک و سکره بری
 بریکزدن استیصال حقوق ایلک بیوردی - اول بود .

ومدنیّت ایله شیخه مناجاتی اولیان برطاق عادت تیجده وارددر . بوکی مادنلری الزام متناوماده برحوق مضرتلری تولید ایتکده اولمغه بونلری ممکن اولدینی قدرترکه . ملکتمزدن دفعه چالیشالی در .

موسی لاکرم

عقیده اهل سنک بجملاً بیانی

— مابعد —

قات ظلمت ایچنده بوغولمش ماده ساهی ، صوبه قارشیش ذرات میاهی کوردر . بیلسی قلب ایله ، اخذ و بطکی جارحه ایله ، خلق و ایجادی آت ایله اولدینی کی کورمسیده حدقه واجفان ایله . ایشتیمی ده صماغ و آذان ایله دکدر . ذات اقدس ذوات مخلوقاته بکزه مدیکی کی صفت ازلیه سیده صفات عدنانه بکزه من .

جناب حق متکلمدر . آسر و ناهی در . واعد و متوعدهدر . لکن بوتکلمی برصحت ، بتقدمدن و یاخود برسکوت متوهمدن سوکر؛ حاصل اولمش دکدر . کلام جلیل ربانی خلقک کلامنه بکزه من . علی . اراده سی ، قدرتی و صفات سائر سبانیسی کی ذات الوهیتیه قائم بر صفت ازلیه الهیدر . کلام باری اصوات و حروف نوعندن دکدر . لهاته ولسانه ، لب و دنداننه احتیاجندن وارسئددر . انبیای عظام ایله (علیم صلوات الرحمن) تکلم ایتدی ، کلامنی ینه کنیدی ، تنزیل . تورا ، زبور ، انجیل ، قرآن ، کی اسمارله تمیسه ایلدی . قرآن مینک لسان ایله اوقومسی مصحفنره یازلسی . صدور اتمده محفوظ قالسی ذات الله ایله قائم برصفت نفسیه اولسنه مانع دکدر . السنه ایله قلوب و اوراقه انتقال ایتکله موصوفندن افتراق و انفصال ایتز . زیرا صفتک موصوفندن اشکاکنی عقل تجویز ایتزه . بناء علیه جناب حق مجرد ذاتیه دکله حیات ، قدرت ، علم ، اراده ، سمع ، بصر ، کلام صفات جلیله سیله برابر حی ، قادر ، علیم ، مرید ، سمیع ، بصیر و متکلمدر .

بوصفاتک چله سی تشبیه و تکلیفدن متره اولدینی کی ذات اقدس فیاضیه قبول زیاده و نقصانندن مترهدر .

الحاصل کنه ذاتی حد ادراک عقولدن بعید اولمغه برابر هر ذره مخلوقاته کنندندها قریب اولان اوقات اجل و اعلی بیوکدر . بیوککنه نهایت یوقدر . بیوککی فصل حوزه اذعانه صیغار اوقات عظیم القدرتک که کنندن ماعداسی هپ جود و فیضنک اثریدر . بالجمله کائنات علویه و سفلیه ده بسط و قبض ایدن هپ آنک جود و فضلی ، کرم و عزیزلدر . بوکاره عالی عقلاری طور دیران بو طرز احسن و اکمل اوزره ابداع و اتقان ایدن اودر . (لیس فی الامکان ابداع ماکان) . ملکنده شریکی بوق ، تصرف بالاستقلالدر . امور عالی بر ابرجه یاپار برمدبری بوق . افعال حکیمانیه شایسته اعتراضدن بری بر ذوالجلالدر . بزه انعام و احسان ایدرسه محض فضلیه ایدر . کرتشار محنت و خسران ایدرسه محض عدلیله ایدر . آنک عدلی

قوللرینک عدله قیاس اولنماز . بشقه سنک ملکنده تصرف ایتدیکی بوق . دها طوغریبی بشقه سنک مدکی یوقدرکه امانانه ظلم و جور اسناد ایدلسون . تصرف و تدبیرنه قارشو کسه نیک ذره حه حکمی یوقدرکه انفاذ احکامنده تردد و خوقی اولسون . هرشی بنیجه قدرتنده مقهور . هرکس آنک اراده سه مایع و فرمان تکویننه اقتیاده میچورددر ، مکلفینک قلبنه تجور و تقوای الهام ایدن اودر . دنیا دهه ، عقیده ده ایتدیکنک سیناتی باغشلا قله انعام ایدن اودر . عدلی فضلی . فضلی عدلی تقیص ایتز . بری قبضه لطیف و جانندن ، دیکری قبضه قهر و جلالتندن چیقمش اولوق اوزره عالمی ایکی به آدیروب کینه جتنی مقام سردی . کینه جهنمی قرارگاه ابدی قیلدی . بو حکم قهارانه سی صادر اولدینی زمان هیم برکسه چیقوبده اعتراض ایتدی . کیم اعتراض ایتسون که کنندنن بشقه موجود بوق ایدی . (لمن الملك اليوم لله الواحد القهار) . نه وارسه هپ اسماء الهیسنک زیر تصرفندهدر . اراده ازلیه حکمت نشانی بتون طامک سعید اولسنه تعلق ایددی ، هرکس مظهر سعادت اولوردی . بتون عالمک شقی اولسنه تعلق ایددی سعادتندن بهره مند اولمش که بولنازدی . (و علی الله قصد السبیل و منها جاز و لولوا هدا کم چین) ، (فله الحجة البالغة فلو شاء هدا کم اچمن) لکن کینک سید ، کینک شقی اولسی مقتضای اراده ازلیه سیدر . حکم و قضای تیردن مصوندر . (من حسن و من حسن) ، (مابیدل القول لیدی وما انا بظلام لیسید) . کذلک جناب حق ، ملکرتی و جمیع مخلوقات اشهاد ایدر که حق تعالی تک بالجمله عباد صالحنی ایچندن نبوت و رسالتله اختیار و اسطفا بیوردینی حضرت فخر کائنات و افضل وجودات سید الوجود و سرور عالم غیب و شهود رجه لاملین و اکمل انبیا و مرسلین (محمد بن عبدالله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعب بن لؤی بن غالب بن فهر بن مالک بن النضر بن کنانه بن حزمه بن مدکره بن الیاس بن مضر بن زرار بن مدد بن عدنان) صلی الله علیه و سلم اقدمنه ایمان ایدر . اونوی ای قریشی به که انس و جن و عرب و عجم کائمه اعمه طرف حقندن بشر و نذر و طریق حقه دعوت ایچون سراج منیر اولوق اوزره ارسال بیوردی . شریعت غرامی شرایع مقدمه نیک کافه سنی نسخ و ابطال ایتدی . شرایع سالفه احکامندن یانکز طرف نبوتندن تقریر و ایقا ایدیلنلری کندی شریعتیز اولوق اوزره مرعی الاجرا قالسی . مایه خلق جهان و افلاک [۱] و میجل خطاب لولاک [۲] اولان او حیب حبیب خدا سلطان انبیا و سر حلقه اقیاب و اصفا در . نوع بشر آنک وصف ناموسیتیه صنف املا که فخر ایدر . بوسقنی خاکدان جسد شریفنه مقارنتله عرش و آسمانه قارشو دعوی فضل در جحان ایلر . شهادت توحید اولان (لاله الاله) مفهوم جلیلی شهادت رسالتی اولان (محمد رسول اله) منطوق قدسیسته مقارن اولمادجه ایمان موحدین مقبول پارکاه رب العالمین اولماز .

ذاتمه صرآت ایدنم ذاتکی .. بیله یازدم آدم ایله آدیکی .

[۱] خلقتک من نوری و خلقت الاشیاء من نورک

[۲] لولاک لولاک لا خلقت الافلاک

وقایع احکام شرعیه سی ثابت ایچون بالاتفاق عرف وعادته مراجعت اولوق لازمدر. یعنی بوکی ماده لوده عرف وعادت حکم قلنهرق مقتضا. سیله عمل واجبدر (دیکدر. حتی حقته نص وارد اولان خصوصاره نص ایله عادت تعارض ایندکده امام اعظم ایله امام مجده وامام یوسفدن بروایت کوره اعتبار نصه ایسهده امام یوسفدن دیگر بروایت کوره بو بایده بروجه آتی تفصیل وارد :

شوبله که اگر نص عرف وعادته مبنی ایسه اعتبار عرف وعادته در. واکر نص عرف وعادته مبنی دکل ایسه اعتبار نصه در. مثلاً: یفدای واربه وطوز وخورمانک اخذ واعطالری اولچی ایله. التون وکوش مغاملانک طاری ایله اولسی حقته نص یعنی برحدیث شریف وارد اولشدر. فقط بونصک اولوجه شرفارد اولسی عصر سعادتله ناسک عرف وعادتی اولیله اولسنه مبنیدر. حالبوکه امام یوسفدن منقول اولان ایکنجی روایت کوره بوکی عرف وعادته مبنی اولان نصک حکمی عرف وعادتک تبدیلی ایله تبدیل ایده کنجندن بوراده بونک امثالنده اعتبار عاده در.

بعض عقین امام یوسفدن منقول اولان اشیرو ایکنجی روایتی ترجیح ایتمشدر. البوم ناسک طوزی، خورمانی طاریله. التون کوشی صابی ایله آوب وبرملری امام یوسفک ایکنجی روایتله توافق ایتمکده وامام مشار الیه دن منقول شو ایکنجی روایت دخی عادتک برقات دها درجه اهمیتتی کوسترکمکده در.

عرف وعادتک حکم اولسی یالکن معاملاتله منحصر دکدر. اصول میشت وطرز حیاتی دخی عرف وعادت ملیه مزه نابعدر. نته کم هر مملکتده دخی حکم بویه در. بناء علیه (نائل حریت اولوق) دیه همان هر خصوصده آروپالیری تقلیده یلتمک. عرف وعادت ملیه مزک خلافنده اولهرق اصول میشتیزی. طرز حیاتی بالکلیه تبدیلی وتغییره قاضیق موافق حکمت ومصیلت دکدر.

بز آروپانک یالکن علوم وصنایعی اخذ وتبوله مجبور. زیرا حکمت بز غائب ایندیکن مالز اولغله انی بولدیمز برده البته آلیز. « الحکمة صالة المؤمن اخذها حيث وجدها ». فقط آنارک بتون عادات واخلاتی واصل میشت وطرز حیاتی قبول ایده بز. زیرا سوکره متضرر اولور. برقومک علوم وصنایعی قبول ایتمک اوقومک بتون عادات واخلاتی وطرز حیات وصورت میشتی قبوله توقف ایتمز. نته کم بز کی ژاپونر دخی بوندن اونوز سنه اول فنون وصنایع حاضرهدن بی خبر اییدر. چونکه غفلته اییدر. بردن بره کوزلرینی آچیدر. آروپا علوم وصنایعی آلهرق مملکتلرنده تطبیقه باشلادیلر. آرزمان طرفنده آروپالیره مساوی اولدیلر. وحتی برچوق خصوصانده اناری کچمک بتون عالم مدنی کنیدیرنه قارشو حیرته برآقیدیلر. حالبوکه آروپا عادات واخلاتدن هیچ برشی مملکتلرنه قبول ائمیدیلر. طرز حیات وصورت میشتلری، حتی - طرز تلبسلی بیله اصلا دکشدرمدیلر.

ایشته کوریلور که برمملکتک فنون وصنایعه تقلید اولمکنک عادات واخلاتنه وطرز حیاته تقلیدی مستلزم اولیور، همده اوله ماز. چونکه بو ایکی آره سنده هیچ برمناسبت تصور ایده بله من. زیرا هر مملکتک، هر قومک کنیدینه مخصوص برطرز حیات واصل میشتی و بر عادت مقبوله سی وارد. فقط هیچ برمملکتک و هیچ برقومک کنیدینه منحصر برصتی، برنی وبرعلی یوقدر. علوم وفنون وصنایعه بتون انسانلر وبتون قوملر مشترکدر. دیک اولیور که علوم وصنایع ایله طرز حیات، عادات، اخلاق آره سنده مناسبت آرامق عبندر.

شوحالده بزده لازم اولان شی ژاپونردن عبرت الهرق آروپانک علوم وصنایعی بتون قوتلره وکال سرعتله اخذ وقبوله وبتونری مملکتلرنه بزده حرفیاً تطبیقه سی وغیرت، بذلی مقدرت ایتمکله برابر انارک عادات واخلاتنه، اصول میشت وطرز حیاته تقلیددن اجتناب ایتمکدر. چونکه اگر بز شوکال ضعیفله برابر برده کنیدی عادات ملیه مزنی ترک ایله آروپا عاداتی وطرز حیاتی تقلیده قاضیق ایسه که ترقی وتعالی شوبله طور سون بالاخره کنیدی موجود تجزی اساسندن نحو ایده چکنز شه سزدر. زیرا بو قاریده ذکر ایندیکنز وجهه هر مملکتک کنیدینه مخصوص برطاق عادات قومیه واخلق ملیه سی وطرز حیاتی اولدیغندن برمملکتک، برقومه مخصوص اولان اخلاق وعاداتی دیگر برمملکتک وطرز حیاتی دیگر برقومه تطبیق قانون طبیعی تغیر دیکدر. بوا یسه محال در. بونکله برابر هایدی آروپا حیات وعاداتک مملکتلرنه حرفیاً تطبیقی فرض ایده لم. فقط یونی یاپه یلیک بز آروپا لیر قدر ترونه مالمکنزه متوققدر. بزده ایسه او ترونک یوزده بری وبلکده بیگه بری موجود دکدر. از جمله آروپا لیرک طرز تلبسلی اله آله لم. عجایزم طرز تلبسز آروپا لیرک طرز تلبسی کی اولوق مکنیدر؟ شهه یوق که بوکا امکان بوندر. زیرا برگره بز نسواغزک طرز تلبسلی آروپا نسوانک طرز تلبسلی کی اوله ماز. چونکه قاعده تستر نسواغزک آروپا نسوانی کی کینوب قوشا سنه مساعده ایتمز. کذا بز علم صنایع آروپا علم روحانیه سنک کیدی کی البسلی کیه من. چونکه بو حال احکام دینی سنله موافق ایده من. صنوف ساژده دخی حکم بویه در. سوکرا ثروت ملیه مزده بوکا کفایت ایتمز. زیرا آروپا عاداتیج هرکسک بولندی زمانه. مکانه کوره آیری آیری البسه سی وارد. بو البسه لری تدارک ایتمک بز ایچون مسخیلدر. مسخیل اولسه بیله بوکی شایر حد ذاته اسراف وتبذیردن عبارت اولوب انارک انسانیت ومدنیته اصلا مناسبلری یوقدر. ذاتاً آروپا حکمسی دخی کنیدیرنک بویه برطاق قیود مضره التنده بولمیری شدتله رد وتقیح ایتمکده در. شوحالده (بزحر اولوق) دیه بتون کنیدی عادات ملیه وطرز حیاتی ترک ایله آروپا حیات وعاداتی حرفیاً تقلیده یلتمک کنیدیجی (حریت) عنوانی التنده مدهش برطاق اساترله القایه ونهایت کنیدی موجودیت ملیه مزنی احاطه چایشمقدن باشقه برشی دکدر.

مع هذا شونی ده اخطار ایده لم که هر برده اولدی کی بزده دانسانیت

توارث متمادی ایله بطأ بدن ازلاد و احفادینه انتقال انسانی نطفه مدهشمنی تصور ایسه انسانک توپلری او پدیرتی !!
 صاحب عقل و ادراک اولان برانسانه بوتون مخلوقات بچنده داننده خاص بر عطیه الهیه اولان عقلانی ، او کوهر حیات قیتی بر قاچ ساعت غیب ایتمک ایچون بویله فجیع ، الیم بر حال فطساعت انکیزه درشک روای ؟!!

امان یایی : .. نه قدر بو قلب قسوت آنکیز ؟ .. نرد ، او انسانیت !! .. زده او صورت و انسانیت !! .. یاقیشیری برانکه که : کندیسی نفسی اهلاک ایتسون ، ووجناستکار ، ظالم قبل شریته بر طاقم معصوم زواللیری ده تیربک ایتسون !! .. حیرت !! ..

کوربوریوم کؤل اوزرینه سوزی اوزاندم .. ناسل اوزانمام بو بر سیئه در که بورعرفان ایله تنوره مستعد ارغولی ، قیتدار بر چوق دماغر بوسیئه مهلاکدن دولای حشاشندن بر شی اکلاماز بر حاله کلپور .. عاذنا محو اولپورلر ..

مسکرت ، میلارینک باطل بر ادعاری وارد که بوماده ملوئندن تزه واجتباب ایدن ارباب فضیلتی تعصیب ایدرلر : کویا بوئولر حیاته ذوق و سروردن محروم بوئولورلرشم .. حالبوکه بوسوزلری ایله کندیلری مانجولیا مصایینه بکیز یورلر .. بر انسان عاقل بو باطل ادعاره ، بوسفسطلره باقیجه بوسوزلری نخل بر عتلدن خسته بر دماغندن صدور ایتدیکنی اکلار .. اگر اومدعایلر ذوق ولدت ادنا ایتدکاری حاللرینه بر نظر حکیمانه ایله اثبات ایسهلر اوحوالک چوکین ، ملوث بر اوضاع جتدن باشقه برشی اولدیغی در حال اکلارلرد اولدت ، سرورظن ایتدکاری حاله عقل و ادراک صاحبی برانسانک قطعاً قائل و راضی اولیجغنی بقیتاً تیقن ایدرلر .

بونی اکلامق ده غایت قولایدر : سرخرش نشای منامدهده تحفنه کیدرک تمهتهدهن بره سرلیدیکی بر روز آیلدقتن صوکره کندیسنتک نظر تفکرینه وضع اولتسه نه قدر بیط ، نه قدر عادی واکتویا دکل کولدر بره جک ، آغلانجق برکلام غیظ اولدیغنی کورورر ..

ماهدی وار خلیل نعمتله

سلامه قادی

دردیجی فصلاک ماهدی

(تخیر المرأه) مؤنی دیسورکه : « عوبیته قادیسلر سلاملار نظرینده نام برانسان دکادرلر . بونلرک ارککری کندیلرینک قادیسلر اوزرینده برحق حاکمیلری اولدیغنی ذهلرینه بر اشردرکاری ایچون نسوانه قارشای اولان ماملهلرینده هپ اوکا کورره حرکت ایدرلر . » بز دررزهک : انشای ملق آره مستعد آزیجق ایمیق اولان هج برسلان یوقدرکه بوله برانتقاده بوانسون ، دها طوغربسی هج برسلان یوقدرکه « قادین ارککه نسبتله جوجق مشابه سننددر »

وقت کچیرمک ایستر .. بوده اولمازسه - فنایی بقایه ترجیحاً - بریزمکه نوشونشه آیلور .. قدحلر طولوب طولوب بوشاور .. ساغرلر دروان ایتدکجه نشورلر آرنار .. نهایت بر حاله کایرکه نفسنه مالک اوله ماز .. نوسولدیکی اکلاشیلیر ، نوسولینی آکلار .. کویا بو بر دوی حیات اولور .. هیهات !!

اگر بوزوالیلر بر ایز شخصیتلری ، انسانیتلری دوشونسلر ، نفسلری عرفان حقیقی ایله شویر و تربیه ایسهلر دنیاده موجودیتلری اذامه ایچون بوتون حوایج ضروریلری تدارک ایدن فکر انسانی بوضورته حوائتمک نه بویوک بر فائق نه شمع بر خطا ، ناسل ناقابل عفو بر جرم اولدیغنی بقیتاً بیلرلر ده اونی محواماته به دکل ، دواء حقیقی ایله تربیه و تشفیقه به چالیشورلر .. مالمتری بو بولده صرف و اهلاک ، صحتلری افا ، وجودلری - ایتدقتیلر ده کورد بکیز کی - هر نوع عوارض و امراضک مقروولری اخذه مستعد بر حاله کتیرمک ، و بوتون بونلری انسانه ، اولادینه توریت ایتمک کی تجیم بر ابتلای مدهشدن واز کچرلر .

ایدهی وقتندن بر دقیقه تک فائده سز ، شره سز ، بوشنه کچدیکندن دولای استخوان ایتکا اولان بر فضیلت پرور ایله ، بر چوق ساعتلر فکر و عقللری محو و افنا ایچون بوتون جانلری ، ماللری صرف و ابدال ایدنلر بپننده نه بیوک بر فرق واردر .

بو کؤل ابتلاسی الک باشلی ، الک مهم حادثات اجتماعیه دنبر ، چونکه اجتماعی بر حادثه یاملده ، اقتصادده ، یا خود صحت و ناموسده ، یا خود عقل و ادراکده و یا خود انسانلر بپننده کی منافرتده اولور .. حالبوکه حادثه کؤل بوتون بو حادثانک بچی ، مشتایدر . بوندن باشقه بوماده مهلاکدنک شدندن ، سورندن حاصل اوله بر سیئه زائده سی دها وار : باده نوش او ن بچاره بر قاچ ساعت کندینی ، دنیا و مانیهای اوتوتور .. عاذنا بر مصاییت شدیدیه معروض اولونده احساس و اعصابندن محرومیتله وجع ضربی بيله طویمان بر عضوه بکیزر .. نه الیم منظره !!

بادهیه ، اوماده سم آلوده اولان محبت و مجلویتک افراط درجده اولسی جهالت فاحشه دن ایلری کلپور .. اوروپا جریده لرندن برنده اوتودم : کؤل عاملرندن ، بایلرندن بر چوغی بوماده زهرنا کدن اوچان مقروولرک تسمیمیه محو اولورشم .. برده بونک تخمرندن حاصل اولان حامض قار بونک تأثیر صودیله سکرانده بو ماده خبیثه اوزرینه تروج آرا ، توصیه کار بر طلاقت توصیف باشلار .. آرتق اولاد و اجناسی ، و کندی بائسبه بوسک برسویده کورنلر ایچون مقتدا به اولور .. چونکه انسانلر احوال سینیق اثبات ایچون کند یلرندن سوبه ادراکجه - بوسک کوردکلرینک افعالیه احتیاج ایتیه میلاری بک زیاده در !!

عیاشلرک وجودلرینده بوماده مکروهه تک بر چوق مهلاک . قائل خسته لقلره استمداد تواید ایتسی ، و کرک خلقه ، کرک اخلاقاً نفسلری ، حیاتلری غایت بوزوق ، چودوک بر حاله کتیرسی ، و بونک ده بر

اولا جهنم کیروب صکره شفاقتله چیقلمری حقدر . بالجله مؤمنینک
نعم مقیده ، کافرله منافقتیک عذاب الیسه مجله قالمیری حقدر .
کناپلرله بالجله ایسا درسلک طرف حقدن معلومز اولان و اولمیان کافه
اخباراتی حقدر . مابدهی وار احمد نعیم

فلسفه حقیقه

مؤلفی : فرید وجدی

اگر نفس انسانی ایمان فکر و نظره مطالعه ایدرسدک کوروزرکه:
صادق علمانک کهنه و قوفده عجز نام کوستردکلمری غرائب محبوبه سندن
اکسوک ، اکسجتری قوه فکریه در .. او قوه فکریه که بزى ، انسانلری
جنمزدن باشقه ماملکز اولمیرق شوکیرودار حیثه دوشمش ایکن
روح آرام ، سذتپور بر رفاه و حضارت ایچینه و ایددار ترقی ایدن
اختراعات و کشفیات مدنیه نیک ، مبدائی ، منشأیدر . کندی تقسمه باقمام :
بونک جنور و سکوندن آزاده برعامل دائمی اولمغنی بولورز .. و بوتون
انسانلرک بوقوه دماغیه نیک تأثیرندن اولمیرق - افعال و اعمالی آرمسته کی
اختلافاتک ظهوریلله اکلاذیمز - طبیعت و مشربلرنده بویوک برتخالف .
عظیم برتبان بولندینی نظر دقته چارپار .. زیرا انسان کندی فکری
کندیته لایق اولمیرقنه قرار و بومدن هیچ برطبیعت و اخلاق ایله تخلق
ایده من .

بالم انسانیته برنظر حکیمان عطف ایدوبده شوملیونجه افراد اره سنده
اخلاق و طبیعتده مختارکی وجود ییله بولمغنی کوریلرنسه تحقق
ایدرکه : بو اختلاف و تباینک منشأی اولان آتوه فکریه حقیقه عجیب
الظفه ، مخصوصات نفسیه جهتیله و ستمدار توعدر : اعمال و آمالی فی
جدد و پایاندیر . صوکره بو مخلوق علوییه بوتون التفاتزوی توجیه ایله
امان فکر و نظر ایدرسدک کوروزرکه : انسانک یلیه ، اوکرعده ،
اطلاع و وقوفه بر میل شدید وامل مخصوصی واردر .. او قدرکه لندن
کلسه برلرک ، کوکلرک ، بوی پایان نامتاهای کائنات معظمه نیک خفایا و غیوبیه
مطلع اولمه عاشقانه برآرزو ، بهوس ایله چیریدینر .. ذلیل میدانده :
تحصیل علمسالك اولان ، فضیلت معرفتی اکلایان علمانک بو خصوصه
بزحد ، برانها بولسی قابل اولمیرر . بلکه بیکر جهسته یاشایوبده علمده
ترقی اتمک وشو مکونات مشهوده نیک بدایع و سرائرینه واقف اولمق
ایستورلر .

بوکون بویوک بر اکثریت طاری اولان حال اصف انکیز بو عرفان حقیقیدن
محرومیت سییله در .. او حال که حیات اجتماعیک بیکرجه دماغ ،
بیکرجه استمداد ، بیکرجه وجودی عدم آباد فایه - ووق ایدوب طور بیورر .
آتوت بونک سبب فکریک ، دماغک هر وقت حیرت انکیز خارقه لر ، خرده
فرسابدیلر ایجاد ایدن تجددات شئوندن برشی اکلاما میدیر .. بوندن
دولایی زوالی زمانی بک ووزون کورور .. او قودینی خرافه لر ماصالارله

هر کلامی وحی خدا ، هر فعلی رشد وهدادر . ذات قدسی رسالتنا هیلرینه
طرف باریدن هر نه امر اولرینه تما آ تبلیغ بیوردیلر . عهدۀ نبوتلرینه
تجمل ایدیان امات غنای بحق ادا ایتدیلر . دار عقاب اتمال بیورنجهیه
قرن نصیحت وارشاددن خالی قلمادیلر . حجه الوداعده ایراد بیوردقلمری
خطبه پاینده سوات وزیبی خشتیدن صارصه جق کلمات ایله حاضر اولان
افراد امتی تحویف و تحذیر و شامت مصتبه نومید قالانلری ییله
سویندیره جک کلمات ایله اهل ایمانی تیشیر بیوردقندیکره اتمه دونه رک
« سوبلک ، تبلیغ ایتدی می ؟ » دیه - مؤال بیوردیلر . بالجه حضار امتدن :
« اوت ، یارسول الله ، تبلیغ ایتدک » جوانی آنچه یازگه کربایه توجیه خطاب
ایدرک « شاعده اول یارب » ناسیله طاقت فرسای عالم واکوان اولان
وظیفه جلیله رسالتی بحق ایضا ایتدیکنه جناب احکم الحاکمین اشهاد
بیوردی .

اشته بزوی تبلیغات مقدسندن بزه واصل اولانلر نیکده اولمیانلر نیکده
حق اولدغنه هر درلو شک وشبهه من بری اولمیرق ایمان ایدرر . و بزه
واصل اولان تبلیغات نبویه به کمال اعتقاد مندن طولانی دیرزکه
اولوم تبدیل و تفسیر قبول ایتمز بر اجل مسمی ایله حلول ایدر .
رزق مقسوم آرتماز ، اکیلیز . فان قبر اولان منکر و نیکرک
(من ربک وما دینک و من نیک) سؤالری حقدر . عذاب قبر
و بو عذابک روح ایله جسده عائد اولمسی حقدر . حضور باری به عرض
اولمق حقدر . نصب میزان و تمام عدل آتینک تحقیق ایچون برزده سی
احمال ایدلکسرن بالجه اعمالک سوات وزیبی احاطه ایدن میزان ایله
وزن اولنسی و صحنه حسنانک کفه توره . صحائف سینانکده کذبه
ظلمه وضع اولمیرق میزانک محض فضل آتبی ایله آخبرلاشمسی و یا محض
عدل آتبی ایله کسب خفت ایتسی حقدر . تطایر صحف اعمال حقدر .
جهنک اورنیه سنده صراطک کورولمسی و کافرله منافق لرک بر مقتضای
حکم آتبی یکمکه موثق اولمیرق جهنم دوشمسی و مؤمنینک محض
لطف آتبی ایله ثابت قدم استقرار اولمیرق جتنه سوق اولنسی حقدر .
اهل ایمانک صراطی کچرکدن صکره جتنه کیرمدن اول حوض مورود
مجدیدن بردها صوصاماق اوزره ریان اوللری حقدر . جنت حقدر .
جهنم حقدر . بر فرقه نیک جتنه ، دیگر بر فرقه نیک جهنم کیتسی حقدر .
یوم قیامتده بر طائفه نیک دوچاره اول مصیبت اولسی ، دیگر بر طائفه نیک
فرع اکبردن خوف و اندیشه ایتدی حقدر .

حساب حقدر . کینک تقیر و قلمیر هر درلو ایمانندن مسؤل
اولمسی ، کینک لطف و مهربت آتبی ایله مظهر مسامحه اولمسی
تو حقربنک بلا حساب و لعذاب داخل جنان اولمسی حقدر . حق
تعالی نیک انبیا دن ایستدیکنی و سائنیدن ، کفار دن ایستدیکنی مرسلینی
تکذیب ایتدیکندن ، اهل بدعتی سنت سنیه اجدیدین ، عباد مسلینی
اعماللرندن مسؤل طوعسی حقدر . ملائکه ایله انبیا و مرسلینک و علمای
ماملین ایله شهدا و صدیقینک و سائر مؤمنینک نزد آتیده کی قدر و متوللرینه
کوره علی مرآتهم شفاقت اجملری و شفقتیز قالان اهل توحیدکده
شفاقت ارحم الراحمین ایله نجات بولسی حقدر . اهل کبائر دن برجاتک

« اوبنك خارجنده چالیشان برقایین عادی برایشینك كوره چكی ایشی كورمش اولور ، لكن برقادینك ایشی كورمه من . »

(تخریر المرأة) مؤلفی دیورکه : « غربنه مقالات محررلکی راهبلك ، مهندسلك ایدن ، غزنه مدیرلکنده بولان ، بوسترده . تلفرافخانه لرده استخدام اولان قادیلر همانده صایله سایه جتی مقداری بولمشدر . معاف نظارتلرنده کی مأموریشلرك قسم اعظمی ده قادیلر طرفندن اشغال اولغتمده درکه مكاتب ابتداییه ده کی معاملات عددی بوزده طقسان بش راده سنده در . »

مع مافیه مؤلف جنابلری كرك شوجهلی ، كرك اولكلیرنجی بادی استخمان اوله جتی ایچون ایراد ایدیور . لكن فیلسوف اقتصادی (ژول سیمون) شو سوزلری سویلیور :

« قادیلر بوگون طوقومه جیلقده ، مطبعه جیلقده ، بوكا بکزر دیکر برچوق ایشلرده قوللانغتمده در . كذلك حكومتلرده بوللری كندی دارالصناعه لرنده استخدام ایدیور ، اولرده بو بوزدن برقاچ پاره قازانیورلر . فقط بوكا مقابل بیان مآله لرینك اساسلری جدی بر صورتنه یقمش اولیورلر . اوت ، اركللر قایلرینك محمول سئیندن ، كدمیندن مستفید اولمایه باشلادیلر ؛ لكن قادیلر اعمال خارجه ده اركللره مزاجیه ، مساقیه قالقیشد تلرنه نظولای بریکلرك قزانجی آزادی . »
دها سوكره شو بولده اداره کلام ایدیور :

« ایشته بوراده برطاق قادیلر دها وارکه اولكلیلرندن زیاده ترقی ایشلر . تجارنگاهلرده دفتر طوموق ، یازجیلق ایشكله اشغال ایلدكلری کی معله صفتیه حكومت طرفندنه استخدام اولنیورلر . ایچلرندن برچوقی تلفراف ، بوستره ، شندوفر اداره لرنده ، فرانسه ، قره دی لیونه باقه لرنده قوللانلیورلر . لكن بو وظائف او قادیلری عالمه لرینك کلیا بیكاهسی ایشدر . »

بوسوزلر خانه صاحبك سوزیدر . خانه صاحبی ایسه شبه بو قدرکه اوبنك ایچنده اولای هر كس دن ای بیلیر ، اوله یسه بوللری یاانه آهرق خلافنه تمسك اولوق بزم ایچون قطعاً جائز دكلدر .

مؤلف دیورکه : « آسریاده کی قادیلرك ترقیاتی بیان ایچون شوق سوله مك کانیدر : بولنردن یالکز علوم و ادبیات ابله توغل ایدنلرك عددی بوزده یمش بیه . تجارنده بولنلرك آلتش اوچه ، ضایده کیلرك آلتش ایکی به باغ اولدینی ۱۸۸۰ سنهنده طویلان ایستاتیسقردن اكلایشلدر . »

لكن مؤلف جنابلری بوحالك موجب اولدینی او مهلك فسادات اجتماعی سویلك طرفلرنه هج ناشیور ! اوت ، او فسادات اجتما عیه کی او ملکنلرده کی احوال و حرکاتك ماهیتنه وقوف اولانلرجه بویانه صورت صحیبهده طولش ایستاتیسقردن ایجه اكلایشلر .

بز بورا جتمه آسرها قادیلرنك صنایع و ادبیاتده کی ترقیلرنه دائر مادام (دو آفرینو) نك بر ملاحظه سنی ایراد ایده جکز . مادام (دو آفرینو) ۱۸۹۹ سنه سی ایلونك اونوزنه چیقان

(ایس الجلیس) نه آسریقا قادیلرنك ادبیات و صنایعده کی ترقیلرنی ناطق برایتستیق ایراد ایدکنن صکره دیورکه :

« لکن شوراسی ده ظاهر درکه قادیلر علوم و فنوننه ایلری کتدکبه ارکلرده طلاق آرتریمقدمدرلر . زیرا نورالده طلاق هلك اسلامیعه وسائر برلرده کورولین مدمش بر درجه به وارمشدر . »

انشاء ایلرنه . بحث مخصوصنده اودهشلی طلاق ایستاتیسقردنی ایراد ایدرکن بوندن تولدی طبیی اولان فساد عظیمی ده سویله جکمز ایچون شمذیک سوزی اوزاقمنن صاقنهرق یالکز شوق بیان ایدرکه بز قادی ارکلک نظر نه سولز ، چکلیز برحاله کترین شینك اولك علوم ابله ادبیات ابله توغل اولدینی ظن ایدنلرن دکلن . اصل قادی عقر ، مستکوره کوسنن حال اعمال خارجه ده ارکلک مساقیه قالقیشد سیدر ، بشقه برشی دكلدر .

مطالعات مسروده نك هیئت مجموعه سنندن شو نتیجه چیقورکه (بومنج) جهوریتی بو خصوصه سائر ملکنلرجه انتاله صالح برملک اولماز . اگر اوله اوله بیدی بشون دنیای محط مدیت و مسورته ادخال ایش اولان آسریقا جاهیر متقمسی او نظامی قبول خصوصه هر کس دن اول طاور ایدری .

احتمال که قارئین کرآمدن بضییری ، نصل اولمش ده آسریقا کی مسالك حربی ترویج خصوصه بو قدر ایلری کیدن بر حکومت بو نظامدن غافل بولنمشده بشقه بر جهوریت اونی کجش . دیسهك دوچار حیث اولورلر . لكن ایشك اساسی اکلادقلری کی تعیین قورنولورلر : اوت ، آسریقا حکومتی بو اصولی بافضل تجربه ایدی ده مضرات عظیمی رای الین کوردکن صکره لغو ایدی . باتک نصل اولدی :

۱۸۷۰ سنهنده (مادام سرتین) ک ریایق آلتده اولوق اونوره

قادیلردن متشکل مدمش برجهت میدانه چیقهرق حقوق سایه لیلی طلب ایدیلر ؛ حق سیاسیوندن برچوق رجال ده کندیلرنه ظویر بولدیلر . چونکه بریکلر نتیجه کاری ایجه دوشوته دن چیتنک مطالباتی حتی کورمشدری صکره اعضای جیت محافل رسمیه ده ، مجالسده نظرلر ایرادینه ، غزنه لره مقاله لر نفرینه باشلادیلر ؛ فرق خلفه رؤساییه ناقشه لر ایدیلر ؛ اولنرك آراسی علمنه دلایل کتدیلو . نهایت مجلس حکام بولنره حقوق سایه اعطاسنه قرار و بردی . بونک اوزرینه ۱۷۸۲ ده (مادام سرتین) بالانخاب ریاست جهوریه کجسی . لكن آرادن جوق کجسی ، آرقدشی بولان قادیلر کندیسی ترك ایدیلر آرلرنه شدنی بر اختلاف کبردی . نهایت حکومت بو قاضی مؤید بر صورتنه فتح ایدی . بوحاده جاهیر متقمه تاریخنده بک مشهوردر .

مع مافیه اگر (بومنج) جهوریتی ده بو قاونک فسخنی ایستمش اولسه ، آرزوسنی کال سهولته تحقق ایدر بویارکه بو خصوصه

« خلاق قسم اعظمی اطفالی تربیه مسئله‌سی اهمیتسن ایشلردن عد ایدرلر . لکن ایشه حقیله وقوفی اولانلر بیلیرلرکه نه قدر بیوک ، نه قدر مهم اولورسه اولسون ، شؤن انسانیهدن هیچ ری تربیه انالک عتاج اولدینی قدر واسع علمه ، دقیق نظره ، آغیر مشققلر ایتخامنه عرض احتیاج ایتمز . بر کره علم جهتمدن دوشونولورسه انسانک نشو ونمای روحانی و جسمانیسنک تابع اولدینی قوانینی بیلدرن علومک کافمنه محتاجدر . صوغتی مسئلهسنه کلنجیه ، اصول تربیهی چوجوغک ولادتیله سن ریشه وصولی آره‌سنده کی احوال و اطوار مختلفیه تطبیق ایله اوکا کوره تعقیب ایتمک اوله برصبروتانته ، ایشه اوله بردوامه ، چوجوغک هر طوری هر حرکتنی تدقیق خصوصنده اوله برامانه محتاجدرکه بو قدر شدید اعتیابه لزوم کوستن پک آرایش بولنه بیلیر . »
 بزده دیرزکه ، اوت ، بوسوز هیچ برعاقلق انکار ایدمه‌جکی طوغرو برسوزدر . لکن قادیانله حقوق سیاسییه وبره‌رک اولتری حکومتک الکه مهم مأموریتلرنده استخدام ایدن (بومنغ) جمهوریتنک نظامانی حقتنه آمرشالی حاکمک ایراد ایلدیکی ، دینجه ایله مؤلفک بوسوزی فصل تألیف اولنه بیلیر ؟

هیچ بیچاره قادیی بر کره غایت مهم اولان بر امریتی ایله ، یعنی تربیه اولاد وظیفه شاقسه مکلف طولندقدن سوکره برده بونک فوئده اوله‌رق زواللی بی ، اوزون کولنرنی تحقیق جراثم ایله ، ارباب جنایات اوزرنده جزا قانوننامه‌سنده کی ماده‌لری تطبیق ایله کچیرمه‌یه مجبور ایتمک مقتضای عدالتیدر ؟

چوجوق بیوتلک ایچون نظر امانه آله‌حق ، صوک درجه‌ده اعتنا اولنه‌حق برچوی قیود و شرائط اولدینی بیلدنگر حالده سوءتربیه‌دن متولد مسئولیتی والدرلرک بولنه بولکنکه کندینچون مساع کورویورزده فضله اوله‌رق برده حکومت ایشلرینه باقی ، امور عبادی تسویه ایتمک کی وظایق‌ده اولتره تحمیل ایتدی عدالتله فصل توفیق ایدبورز ؟ اگر قادیی بویکی ایشه بردن مکلف اولورسه اوزمان ارکک نه یله‌حق ؟

اگر قادیانلرک تکمل ایچون طولنه‌حق‌لری یول بویاسه ، ممالک وحشیه‌ده کمال نسوان ایچون چوق کوزل مثاللر بولسلیلرزا زبرا اورالرده ارککلر هر برشیدن آزاده اوله‌رق فرج و فغور او طورورلر . اکین ایتک ، بیچمک ، دوکک ، اوزاق اوزاق برلردن صوغطاشیق کی شدائد اعماله وارنجیه قدر هر ایشی قادیانله کوردورورلر . او حالده بزده لازم اولان اقوام وحشیه‌نک احوالی کوزلیه کوزدن کچیرمکدر ، ناکه ارککلر قادیانلرک بوزندن نه بولده راحت ایشایه بیلیرلر . اوکره‌نه‌ملده بزده اوله یاهلم !

پک اعلا ، شیدی قادیانلرک بوحالی نظر فریب برحریت پرده‌سی آلتنده عینی اسارت دکلدردنه ندر ؟

اصلا جدال کوتورمین ، حسک ، عتک ، وجدانک قبولنه‌مظهر اولان برحقیقت وار ایشه اوده علامه اقتصادی (ژول سیون) ک شو دستورندن عبارتدر :

آره‌لرنده - فیولوجی علمسنک دبدیکی کی - اجناس حیوانات میانده کی تقابله معادل بر فرق عظیم وارددر . « دیسون ، [اون طوقونجی عصرک محط الملونه سراجت] هیچ برسلان بو قدرکه بونک کوردینکمز قادیانلر بونک ارککلرک دیشی دکلدن بلکه بوکا بکزر دیگر برخلوق ضعیفک دیشیده که انسانلر اوخلوقک ارککلوی عوامتشلرده قادیانلری آشلر ... « فکینه‌ذهاب اولون ؟ [بیوک آندیلویدی به سراجت .] . الحاصل هیچ برسلان بو قدرکه فیلسوف شهیر (پرودون) ایله هم‌زمان اولسونده « قادیانلرک صنایع دستکارلرنده کی حالی ماقاره ، قویو چیترنی کی آلات خسیسه‌ی آکدبرر .. « طرزنده سوزلر سولسون .
 یانلرک هیئت مجموعسی قادیانلرک الکه جاهل برسلان نظرندن کی موقنک الکه یانم بر آروروالی نظرندن کی موقنندن ده‌عالی اولدینه دلالت ایتزی ؟

شمدی بزم انجیون یالکنز ، نظرعززی قادیانلره حقوق سیاسییه و برلمسی نظامات اساسیه‌سنه ادخال ایتش اولان (بومنغ) جمهوریتنه عطف ایتمک قالیور . بوجه‌وریت اخیراً طویلان ایستانتبقرله ثابت اولدینه کوره آلتش بیک قدر نفوسی حاویلدرکه سکنه‌سنک عددی اعتباریله بلاد مشهورنک هیچ برسنه فاتق دکلدن . زمینی طاشلق اولدقدن بشقه مدنیجه آمرشالی شمایلده کی ملککلرنن مثلاً نوبورق ، یاخود فیلادانی ، یاخود شیقاغو درجه‌سنده دکلدن .

(نحرر المرأه) مؤلفی صدق مده‌سنه بوراده کی حاکم‌لردن برنی اشهاد ایدور او حاکم دیورمشک : « قادیانلرک وظایف عمومیله ایل اشتغال ایتلری اصل رؤیتله موظف اولدقلری امور بیتییه احوال ایتلری ایجاب ایتجور . شیدی به قدر برآدم کورمدم که کلسونده بوجوه‌سنندن ، مصالح عامه ایله اوغراشدینی ایچون اونده کی ایشلرنی یوز اوستنه براقیور دیبه ، شکایتنه بولتسونز . »

بزده کلنجیه ، نسوانه حریت مطلقه وبرمک ایچون اوغراشمقده اولانلره صورارزکه آمرشالی حاکمک ، قادیانلرک بویه امور خارجه ایله اوغراشملری اصل کندیلرینه خاص اولان وظیفه‌نک معطلیتی ایجاب ایتمز . طرزنده کی ادعایی عیجابیه‌میدر ؟ عیجابی بر مأموریت اشغال ایدن قادیانک آمریسی طولندینی زمان وظیفه‌سی باشندن ایکی آتی مدته آیرلنه مساع تصور اولنه بیلیری ؟ عیجاب بویه بر والده هر ایکی ساعتده برچوجنی کندی سویدیه‌ی اسریرر ، بوقسه جکر پاره‌سی برطاق جاهل سود آتارک اللهی براقیور ؟

یا اوالده هیچ اولادینک تربیه‌سنی احوال ایتمک یاقیشیری که جناب حق کندیسی صرف بونک ایچون یاراعش اولدقدن بشقه بو وظیفه‌ی دیگر قادیانله کوردوره نیلشنده امکان بو قدر ؟ حال بوکه درعه‌ده ایلدیکی امور خارجه‌ییه اداره ایلدجک کریمه بوزلرجه ارکک وارددر .

مع مایه بز مؤلفک بوکی حالته راضی اوله‌جنی قطعاً ظن ایدلردن دکلز چونکه بائیکز نه‌دیور :

الترام ایدن برشاعرک شعرند و برمنشینک کلاننده افصحیت و البلیتک
نزل ایدجکی امر طیبیدر . حتی (لید ابن ربیعہ) ایلہ (حسان)
رضی اللہ عنہماک داخل دائرہ اسلام اولدقلرندن سورک شعرلرینک
نزل و ندنی ایشش اولدینی ارباب و قوفه معلومدر . قرآن کریم ایسه
هر آتده صدقه کال درجه رعایت اولتقله برابر فصاحت و بلاغتک
مرتبه قصواسنده اولهرق نازل اولشدر .

ثانیاً : برشاعر نهدقر فصیح ، نهقدر بلیغ اولورسه اولسون انک
برقصیده سنده انجق بر ویا ایکی بیت بلیغه تصادف اولته یلور . چونکه
(بلاغت) کلماتک فصیح اولسیله برابر کلامک مقتضای حاله مطابقتی
دیلم اولوب احوال و مقامات کلام ایسه متفاوت و متخالف اولدیندن
هر کلای کندیسه مخصوص برمقامه ایراد ایشک و او مقامه مناسب
اولان امورک جله سنه رعایت ایشک قدرت بشیره نیک خارچنده در . حالوکه
قرآن کریمک هر کلام و جمله سی کندیسه مخصوص اولان حال و مقامده
سوق اولتیش و او مقامه مناسب اولان امورک کافه سنه رعایت ایشلدر .
رایعاً : زهد و تقوی ، مسائل فقه و تقوی ، ذم دنیا و مدح عقبا
کبی شیلره دائر و تشبیهات بلیغه و استعارات دقیقه بی شامل برمه لہ بلیغه
و برقصیده فصیح یازمق و یاسونلک هیچ برشاعر و منشی به ممکن دکل
ایکن قرآن کریمده بوکی مباحث عالی کال فصاحت و بلاغت اوزره
ذکر و اتیان اولمشدر .

خامساً : محققدرکه بعض اشیا بی تصویرده کوزل شعر انشادینه
مقتدر اولان برشاعر ، بشقه شیلری و صنف و ذکرده اوقدرت شاعرانه سی
لایقله کوسترمک ممکن دکلددر . شنه کم (امری القیس) ک شعری
آت و نساکی شیلری و صفده ، (نایفه) نک شعری خوفده ، (اعشا)
نک شعری ده خریا پده کوزل اولوب بشقه شیلره ایسه اوقدر کوزل دکلددر .
حالوکه قرآن کریم ترغیب ، ترهیب ، وعظ ، زجر و سائر کبی
بک جوق مباحث و مسائل مختلفه بی جامع ایکن جله سنه غایت فصاحت
و نهایت بلاغت اوزره وارد اولمش و هیسنده حسن ذاتی سی برصورت
خارق العاده ده اظهار ایشلدر .

سادساً : کندیسنده علی التوالی برمضوندن دیگر مضمونه انتقال
ایدیلن و یارب طاق اشیا بی مختلفه نک بیاتی مشتمل بولنان برکلامک اجزاسی
اره سننده حسن ارتباط اوله بی جفی و سنه علیه کلام مذکورک درجه
عالیه بلاغندن سقوط ایدجکی درکار اولدینی حالده قرآن کریمده
برقصه دن دیگر قصه بی ، برمضوندن بر بشقه مضمونه متوالیا انتقال
ایدلش و امر ، نهی ، خبر ، استخبار ، وعد ، وعید ، توجید ، نبوت ،
معاد ، ترغیب ، ترهیب کبی نیجه مضامین مختلفه نک بیاتی مضمون بولتیش
ایکن به حسن ارتباطی کال فصاحت و بلاغتیله محافظه ایشلدر .

سابعاً : (ولکم فی القصص الخ) آیت جلیله سی کبی برجوق آیات
بیناتک و باخصوص (ص) سوره شریفه سنک سرایا شهادت لرله قرآن کریم
اکثر مواضنده الفاظ قلبه ایله معانی کثیره بی غایت بلیغانه و فصیحانه
اولهرق افاده ایشلدرله بونکده قدرت بشیره به نسبتله برامر حال
اولدینی ارباب و قوفه نمایندر .

ذاتاً جناب حق بزى ام سالفه نك تاريخى تبع اجمه به . اولردن
عبت اولهرق دوشمش اولدقلری کربوه اضمحلاله کندیعی قاید برماق
ایچون اسباب سقوط لرینی محری ایلده به ترغیب ایدبور . ایشته بزده بو طریق
عبتی آزا جق تعقیب ایدنجبه کوردک که قادی نلرک استقلال مطلق هم
کندی لرینک ، هم ده ارک کلرک حرمانی ، ضررینی موجبدر . بنه علیه
زده لازم اولان بولیه بر کرداب مهلکه آتیلقدن صاقینه رق حال نسوانی
تهذیب ایچون - هیچ بر خصوصده حکمت الهیه نک ، فطرت بشریه نک
حدودی خارجه حقیقماق شرطیله - بشقه بر طریق موافق آراشد بر مقدر .

لاحقه

شومترجم اثر حقنده امضاسر بر مطالعه نامه کوردنن ذاته :
انقدم ، رساله مزده ک مقاله لریک چونی حقنده اطرافندن مکتوب لر کایور . بونلره
جواب و برمک ایشیزی بر اقله اوله بیله جک ، بویسه ایشیزه کلیه جک .

سزده شیمندی سؤل لر لریکزه جواب و برمه شیمنی احتمال که عزیزه
و بره جکسکر ؛ لکن نه باس وار ؟ بن ذاتا داعیه قدرته اوزره به جقماده کم .
مقدم المدن کلدیکی قدر ملنک خیرینه خدمتدر . سعیری مشکور اولایان لر
نیلرندن طولای مأجور اولورلر .

مکتوب کیزی امضای کوندره بیدیکر (مردهانه) بر حرکت ایشش اولوردیکر .
شخصی طایب ایشکر جساروت کیزی قیرمامل ایدی . چونکه بن قورقاق بر آدم
اولدینی کبی حد اولسون قورقوغده دکلم . برده اثر هنوز بیمندی ، مابندی
بولیه بنش اون نسخه ده اشغال ایده جکدر . رجا ایدرم ، صریحه اوقوبیکده
مطالعات کیزی استحصال ایده جککتر نتیجه اوزرینه بنا ایدک .

محمد عاکف

اعجاز قرآن

قرآن کریم کتب سماویة سائرته نک هیچ بریسنه مقیس اولمیوب
الفاظ شریفه و معانی دقیقه سیله حائر مرتبه عجز و مضامین لطیفه
و احکام متینه سیله ده ازهر جهت ممتازدر .

قرآن کریمک واصل مرتبه عجز و انجیز اولدینی فصحا و بلیغه عربک
مثالی ایتاندن عاجز قاللرله نایتمدر . فی الحقیقه بو کتاب مبین فصاحت
و بلاغت اوزره ایراد کلام ایچمکی اک بیوک شرافت و اک عالی مرتب
عد ایدن و حتی زاده طبیعتی اولان جواهر کلای تعلیق صدر کبه
علیادن بشقه مناسب بر محل بولمه میان فصحا و بلیغای عربیه قارشو نازل
اولمش و نیجه آیات بیناتیه انلره تحدی ایدرله یعنی میدان اوقوبه رق ؛
بجوعه مقاله شوبله طورسون ، اقصر سورسه سنه بیله بر نظیره
یا بقدن جمله سی عاجز بر ایشلدر .

باشای عربک اقصر سور قرآنییه نظیره یا بقدن عاجز قاللری
ایسه وجوه آتییه مینیدر :

اولاً : عربک فصاحت و بلاغتی آت ، دوه ، جاریه و حرب
و سائر کبی مشاهداتی وصفه مختصر اولوب قرآن کریم ایسه بو مثالر
اشیا بی وصف و بیان ایتدیکندن فصحا ، بین العرب فصاحت و بلاغتری
مشهور و متفق علیه اولان الفاظی قرآنییه بولمه مامشدردر .

ثانیاً : عربلرک (احسن الشرا کذب) قول مشهوری منطوقیه
برشمرک ، برسوزک اک کوزلی اک کاذبی اولدینندن کذب ترک و صدق

عالمه نك نه اولدینی بیلنمورمش . او دورده قاینلر هر بر قیدن آزاده ، تمام استقلال ایله مستقل اعشار [کوزلجه تأمل اولسون] مع مافیله صوک درجهده محقر ایعشار . صکره عالمهلر تشکلی ایتمک باشلانجه قاینلرک حالی بسبتون دیکشیدی . زیرا اونلر مجرد عالمه به داخل اوللرله اسکلی استقلاللرندن جدا دوشدیلر ؛ لکن بوکا مقابله کندیلرینه اولجه مالک اولدقلری بر مرکز معنوی بی تأمین ایندیله .

ایشته شو مشاهده اجتماعیدن اوگردنک که قاینلر دور استقلالده صوک درجهده محقر و ذلیل ایعشار . بناء علیه ماضیدهکی اوستقلالی تکرار استحصالی ایدرک اینکجه دفعه اولمق اوزره عین حال مسکته کلک ایسته . یورلرسه بنه آرزولری انقاده جایبسونلر !

شیدی بر معترض چیقوب دیسه بیلرکه : عصر حاضرده قاینلری حریت واستقلاله طوغری سوق ایتمکده اولان حرکت اوله اسکیدن اولدینی کبی اساس عالمه بی هدم ایتمک قوتیه بر لشمش دکدر . بناء علیه قاینلر بودفده استقلاللری بی تأمین اینجه البته اولکی کبی محقر اولمایه جقدر . بزده جواباً ادریزکه : تاریخ عین وقایعک تکررندن عبارتدر ، دین بک طوغری سوبلیش . زیرا بوگون عالمک مقننه دهکی قاینلر اصول ازدواجی ابطال ایچون اوغراشیورلر . بومقصد اوغورنده سوک بیوک کتابلر میدانه کتیر یورلر . محیط العلومده شوسوزلر کورولور :

« اجدادیمک بضروری اعتبار ایندقلری ازدواجک هر طرفدن صدمات شدیده به اوغرا دینی بک آشکدر . زیرا قاینلرک احراز ایندقلری ترقیات عقلیه ایله کوندن کونه توسع ایتمکده اولان حقوقلری ، هر خصوصده ارککله تساوی به اولان اشتیاق شدیلرلی بزم ازدواج حقندهکی نظریات موروثه منزی تهدید ایتمکده در .

ناسک ازدواجی ترک ایتمی ، طلاقه میل باغلامسی ایکی امر مهمدرکه آمریقاد ، آوروپاده کوندن کونه ایلرله مکده در . نتیجه کلام قاینلرده کورولن بو حالانک کافه سی منتشر عین ایچون نظرات ایتاهلری درت آچق فرض اولان بر مرض اجتماعینک وجودینی کوسترمکده در . »

ایشته بوسوز او قول فاصلدرکه علوم اجتماعیه نیک کوستردیکی صورته اجرا ایدیلن تدقیقات و تحلیلاتدن استنتاج اولتشددر . مع مافیله بز نسوان بشردن بر قسمنک کونک برنده بو استقلال مطلق استحصالی ایتملی استبعاد ایله مینر . لکن اوزمان کندیلرینی اسارتک الک شدیدینه آعش ، مذلت و مسکتنک الک واپسین درکسته ایندیرمش اوله جقدر .

فقط بز معشر مسلمان که - نرده بولورسه ق آلمقه مأمورا اولدیفمیز - حکمتدن بشقه فایز بوقدر ، عالم بشریتک اطوار و حرکاتک کافه سنی بردن نظر تدقیق و عبرتدن کچیرمدکجه کوره جکمز شتون وعادانک هیچ برینه قایلیمق بز لایق دکدر .

اوت ، بز بامره امانی آچلی ده شتون عالمی اوله جده ماشا ایتملی بز که دیدار منافع پیش انظار بزمده متبسم ، ذی وقار بر طور ایله تمجیل اولسون ، روی مضرات ایسه عبوس ، کریم ناک بر صورتده کورونسون .. اولکیسنه سینه اشتیاقزی آچلم ، اینکچیمسندن قاچلم .

مناقشه به محل بوقدر ظن ایدرم . حال بوکه بوکبی یالندیزی نایعشاره علم حقوق لسانده حریت اطلاق هیچ بر وجهله طوغری اوله ماز . بو حال حریت دکل ، بلکه ارککک ، جانی ایستدیکی زمان هیچ بر کونه مدافعه فنیله کورمکسزین استراد ایدمیک اوزره ، کندسی حقوقندن بعضینی تبرع ایتمیدر .

بونکله برابر شو - سوزلری رجاً بالقیب سوبله موروز . بز دن اول فیلسوف (پرودون) بو حریت مفرطه بی سربستی نسوان نامی آتنده قبول ایدمیرک دیورکه :

« بن حریت نسوان دینکلری حالی قبول ایتمک سوبله طورسون ، ایجاب ایدرسه قاینک حبسی ایچون اک اولر ای بر نلردنم ، طبعیدرکه حبسی ایله حکمه قالقیشان انسانک قدرق وارددر یعنی ارکک ایستدیکی زمان قاینی حریتدن محروم ایدمیرک جکدر .

(المرأة الجديدة) مؤلفی دیورکه :

« بز براده قاینک تاریخی تخصیص طریقیله بر ایکی جله ده کوستره جکز : انسانیک هنوز بشیکده بولندینی قرون اولاده قاینلر حر اوله رق یاشادیلر . صکره عالمه تشکلی ایدجه بر اسارت حقیقیه به گرفتار اولدیلر . ده صکره انسانیت مدنیته بولنی طوتجه بو اسارتک شکلی دیکشیدی . حقوق نسواندن بعضینی ارککلر طرفندن تصدیق اولوغایه باشلادی لکن بنه قاین او اعتراف اولنان حقوقندن مستفید اولماسنی امر ایدن ارککک استبدادینه عرض انقیاده مجبور اولدی . ده صکره انسانیت طور حاضر مدنیته بولنجه آرتق قاین حریت تامه به نائل اولدی ، حقوق کافه سنده ، هیچ اولمازسه قسم اعظمنده ارککله تساوی مظهریتی احراز ایتدی .

ایشته سزه درت حالده تاریخ تمدن عالمه اوکا مقابل درت دور بولونیور . »

مؤلف بوسوزلری سوبیلور اما قاینلرک او دور استقلالدهکی حلالری نسل ایش ، او حریتدن صکره عالمه تشکلی ایدنجه اسارته نسل راضی اولمشلر ، کذلک بو انقلاب دفعه نصل حصوله کلش ، بورالری هیچ سوبله مور . حال بوکه ، نظر فیمری بومقتضاتک کافه سته وقوف آرزوسنده بولنورسه در حال بودورلردن هر برینک لازم غیر مغارق بولنان بر طاقم احوالک موجودیتی کورور : یعنی قاینلر شو دورلردن برینه دونک ایستقلری صورته اودورک احکانه ، لوازمنه منقاد اولمق مجبوریت قطعیه سنده درل .

بناء علیه مادام که مؤلف مالک مقننه دهکی قاینلرک کوندن کونه او استقلال اوله طوغری رجوع ایتمکده ، بول آلمقده اولدقلری بولیلور ؛ اوله یسه اودورک لوازمندن بولنان احواله رضاداده اولمق کندیلری ایچون ضروریدر . شیدی باقم قاینلرک او دور استقلالدهکی حلالری نصل ایش ؟

اون طقوزنجی عصرک آنسقیلیدیسی بودرت دوری کوستردکن صکره دیورکه : « بوندن اکلاشیلان اولجه بر زمان کچمش ، قوانین

کفی به رئیس اولسون ، بنه « امیر » دیر ، سکا بکا قارشی سوزی چکیوریا . امیردر ...

اگر امیر لریکزه بیکزده برمنازه ظهور ایترسه ...
پادشاهده شمولی وار بونک . اوله برامده بولونبورکه اطاعت اولنه جق کبی دکل . علقمه ننگ سوزی کبی « آتسه کیر » قیلندن ...
اووقت ده اطاعتی ایده جکسکز ؟ بوق . نصیانمی ایده جکسکز ؟
خا بر . عسمیان حرام . مانوقه قارشی جرآنکارانه حرکت ممنوعدر .
پینی بولتی ایچون بربول آراملی ، نه اونک جانی یانمون ، نه سنک جانک .
الله برشینی بوش براقامش ، هرشینک چاره سنی کوسترمش :
اطاعت ایده . فقط باقدیکزکه اطاعت اوله جق کبی دکل . منکرات نو عندن برشی ، نودو بالله . علقمه ننگ « آتسه کیرک » کبی محاطره قیلندن برشی . اووقت [فردوه الی الله والرسل] ، معنی شریف : « بیکزده منازه ایترسه کز » دیک دکل ، بتون تفسیرلره باق ، « اولی الامرله ملت آراستده واقع اولورسه » دیکدر . او ، یولسز بر طرفه سوق ایدر . سنکده وجدانک قبول ایچر . اگر بویه برمشکلات ظهور ایترسه . حکومتک ماتری باشقه ، ملتک ملتوی باشقه اولورسه . حکومت ظلم ایدر ، سن عدالت بکرسک .

اگر بویه برمنازه اولورسه ... بر منازعه که باشقه درلو حل اولونه میه جق ، فان دو کوله جک . اووقت احتیاط ایده . فان دو یککدن چکنک .
[فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله والرسل] هر هانکی برشیده آمر ایله مأمور بیننده بر اختلاف ظهور ایترسه ، آمرک بر رویی امرلر قابل اجرا اولمازسه ، بویه بر حالده [فردوه الی الله والرسل] .
او منازعه فیه اولان شیء الهک کتانبه ، رسولک سنتنه ارجاع ایده .
الله نه بیورمش ؛ رسول نه بیورمش ؛ اوله فصل ایده .
اختلاف زماننده پایله جق شی مشورتدر . (و مشاورهم فی الامر)
صوکر ا بعض ایتردهده (شوری) ایله توصیف بیورور : [واسمهم هوری بینهم] . عمازی ، اوروجی ذکر ایدرکن [والذین استجابوا لربهم و اقاموا الصلوة واسمهم هوری بینهم و عمارز قاهم ینفقون] دبه شورایی نه ذکر ایدیور . نماز قیلارلره اوروج طواریلره ، بتون ایشارخی شورا ایله یاپارلر . کیمسه کیمسه مستبدانه معامله ایله بیور .

خلفای راهدین زماننده بویه ایدی :
— نه قصورمن وارسه کوسترک . بیورورلره هرکسه ، ادنی برانسانه صلاحیت بر بیوروردی . شورادن مقصد ، بودکلی ؟ عیان ، علی . بویه یابدیلر . حضرت پیغمبر دأما امانک را بنی آلیرلری . صوکر اکلن خلفاده علی الاکثر بویه حرکت ایبدیلر . آرای امتی آلهدن هیچ برایش کورمدیلر .

هرنه قدر بویه میوئرلر طوبیلاغق صورتیه دکلمدهده حقیقده باشقه برشی دکلدی . بنه مذاکره لر . شورالر اولیوردی . یالککز بویه هرملکتدن بر قاج مبعوث کلسون ... بویه برشکلده دکلدی . چونکه او زمانلرجه شو اسولر زائد کورولش . دکلی که ملتده برحق نظارت وار ، علمانک قواسیله ، مجهدینک حکیمه عمل اولور ... علما صنفندهده بحق علما اطلاعاته شایان آدمالر بولور . الهک شایا ایبدیکی ماللر مسجح امام اولور . آنلر دنیایی عقدر کورورلر . منافع دنیویه

اصلا خاطر لرندن کچمز . کیم اولورسه اولسون دأما حقیقی سولر . لر دی ، بویه ماللر اولورسه ، کندیلر بنه حقیقه مراجعت انظهدن برایش یابیلورسه ... آرتق بویه هر طرفدن مبعوث کلمنه حاجت قابورمیدی ؟ مبعوث کوندرملک لازم کلمنه بتون امتی کوندرملک ایجاب ایده جک . هرکس مبعوث . بر ایتمده اولسون مشورتدن آریلدقلمری بوق که . هرکس حقیقته اوکنده لال ومطیع . فکر لر عالی ، قایلر صاف ، شایسته منفعتدن عاری . هرکس بر مثال عدالت . مأمور لک فکر لر به امتک فکری بر . علما چوق . اوله زمانده شو اسولره حاجت قالیوی .
فقط مرور زمان ایله هر شیلر دیکشیش . نه فکر عدالت قالمش ، نه حس انصاف ، اخلاق بوزولش . خلق منفعت شخصیله رینه دوشمشلر . امور ادارهی هرکس کندهی هوا ی نقیضه او بدورمنه قالمشیش . منافع عمومیه اونودمش ، کندینه دها موافق جهت دوشونلکه باشلامش ، بویه آچقندن آجیمه بر دأره بر لزوم وجوب درجه سنه کلس . باشقه درلو قایل اولمالش . صوکر اکلنر چوق تجربه ایتمشلر . اورویا اقوامی ده بونی چوق دوشونمشلر . بوندن باشقه چاره بوله نامشلر ا

— مادام که ملتک حق در . ویرکیلری آلیورز . البت اونلرک منفعته صرف اتمک لازم . کوله منر دکل اونلر . نلره صرف اولنیور ، اونلره کورسون . امور دولت خصوصنده اونلرکده رأبری اولسون . ویرکیلر موافقی جبابت اولنیور ، صرف ایبدین پارلر برلی برینهی صرف اولنیور ؟ . . . هینسی کورسونلر . هر خصوصده اونلرکده فکری نظر اعتیایه آنملی . ایسته دیکک کبی آل ، کندهی سفامتک اوغورینه صرف ایت . . . بویه شی اولماز . قابل دکل بو .

چوق دوشونمشلر . برچوق عصرلر بویه کچمش . الا اول انکلتره اهالیکن بو حقیقی تسلیمه مجبور اولمش ، قانون اساسی قبول ایتمش . انسان ویریلن بللی . کنلی . قاقلی هیچ برشی بوق . مسلمان دینی کبی آشکاره . بونک قائمسی میدانده . هرکس اهلیق ، جتی وزن اولونیور . مقتدر بری تعیین اولونیور . دها اهلی وارسه اونک کاره چکیبور . . . . .
هیچ بونلری شریعت اسلامیه دن آلمشلر . اوسایده ترة ایتمشلر . اوسایده بتون جهانه حاکم اولمشلر . ظن ایدر میسکزکه انکیلزلر ترکمن ذکر در ؟ ترکمن در ایستلی ، ترکمن فطانتلی در ؟ . . . . .
مسلمانلر اوله برشمندن نور آلیورلر که اوکونشک اوقات بر شماعی هر تریه توجه ایتمه اوراسنی مسترق فیوضات ایدر . شریعت غرای مجدیبه ... نملر ، نملر بزه کوستریور ! . . . بوتلقینات عالییه بز اتباع ایتمه بیک بونکون نه اولوردق ؟ . . . زاپونلر بیله بوسایده ترقی ایتمدی . آل برکلیکه ، اتحاد ایله چالیشدیلر . بتون ملتک مظهر حرمتی اولان کیمسه لر ی ایش باشنه کیوردیلر . بوکله دیکه بوکله بیلر اودرجه که روسیه کبی مستبد ، فکر ننه مصر ، مغرور بردوتی نحو ویرشان ایبدیلر . روسیه ... اوراسیوه بزندن بدتر . بزندن زیاده اوراده مظالم واردر . او غراندوقلر ، او اصیل زاده لر او ملکتلری نحو ایتمشدر . بی نهایت مستبد زمانه داران اطراف صارتلر . اخلاقتز حریفلر . اوقوجه دولتی منصفه دوچار ایلدیلر . اخلاقتز قلمری ، استبداد لر ی ، هر درلو بولسز قلمری بودمکک جنرالرک محاکمه ننه کورولدی . بر برلرینک علیهنده بولوندیلر .

و بدیده خلوص نبی تا کیداً بیان ، ریا و سمه دن قلمبازجر ، تهذیب اخلاقی مفصلاً و مکلاً بیان ، اخلاق ذمیه اصحابی تهذیب ، حلم ، تواضع ، کرم ، شجاعت و سائرہ کی اخلاق حسنی مدح ، غضب و تکبر و بغض و کین و ظلم و سائرہ کی اخلاق قبیحہ بی ذم ، تقویہ ، ذکر اللہ و عبادۃ اللہ ترغیب .

امدی مضامین قرآنہ تک خلاصہ و زبیدہ سی ایستہ بو ذکر اولان شیرا اولوب بونرایسه بلاشک عقلاً و نقلاً ممدوح و مقبولدر . بوجهتله جناب حق آناری قرآنہ صورت و اسالیب مختلفه حسنه و مقبوله ایله تکرار تکرار بیان ایتش و محافظه اولنمیری صورت طعیه ده فرمان بیورمشدر که نوع بشرک سعادت مادیه و معنویه سی تأمینه بحق کافی اولان بو قدر مضامین لطیفه و مقبوله تک هیچ بر کتاب سوا دیده بر مثلی دها کورولماشدر .

موسی لاطلم

نامنا : اصحاب بلاغت و فصاحتہ معلوم اولدیی اوزره برکلامده جزالت ایله نبوت و لطائق و جملایق اوزره جمع ایتک درجه استعمالده اولدیی حالده قرآن کریم ک چوق آیات بنانی و بویکی صفت متضاده بی وجه البق اوزره جمع ایشدر .

تاسماً : قرآن کریم رکاکت ، قیاسه ، قاعده به مخالفت و تنافر حروف و کلمات کی خل فصاحت اولان اموردن بالکلیه خالی اولمقله برابر تا کید ، اطلاق ، تقدم ، تأخیر ، فصل ، وصل و سائرہ کی بلاغت کلامده رعایت اولنی لازم کان امورک کانه سی مشتمل در ره هیچ بر لیک کلامنه بونک مثل کورلماش و کورولمک احتیاجندن دخی بک بیدر بولمشدر . ایستہ بویکی اسبابه بناه فصحا و بلفنا قرآن کریم ک کقیصه بر سورسته بیله نظیره یا بقیدن عاجز قالمش و نهایت جله سی اوکلام مجیز بیانه قارشو سرفرو برده حیوت اولمشدر . قرآن کریم ک مجیز اولمی و بتون بلفایه قارشو تحدی الطی ، میدان او قومی کنندی زمان نزوله مخصوص اولوب بیک اوچوز بو قدر سنه بیری بو تحدی بی ایتکده بومیدانی او قومده در .

واقفا کلامده فصاحتک ، بلاغتک ، جزالتک ، عفویت و لطافتک نه دیک و نصل اولدیی تیلان بعض خصمای دین و بر طاق سفهای کونه بین قرآن کریم ک بعض یا ککش و ناقص ترجمه لریشه یا فھر ق انک فصاحتہ ، بلاغتہ ، اجزاسی اره سنه در ارتباطه دأر بر چوق هذیانلر سولمشدر ایسه ده انلرک بو هذیانلری عوعوه قیلمندن اولوب شایان اجتماع بیله دکلدن . چونکه قرآنک درجه عالی بلاغتده اولدیی بیلک یا فصحا و بلفای هر بدن اولمقله و یا خود فن معانی و بیانده مهارت کامله سی بولمقله متوقف اولمقندن اولسان عذب الیسامن ، او علوم متین الاحکامدن بیگانه اوللره قارشو قرآنک بلاغتی و آیات بنانی اره سنه کی حسن انجیام و ارتباطی انبائه قالمش عبت ایله اشتغالدر .

هله بعض علما روحانیونک - کویا قرآنی آکلیور لر مش کی - او کتاب مینک مضامین غیر مناسبه بی متضمن اولدیفته دأر سولمکلری هذیانلر اغرب غرابدننر . عیجا قرآن کریم کنندی کتابلری کی انبای عظام حضرتانه بر طاق تحشاتی اسناد ایتوب بالکس مشار الیھی او کی نقایصدن تتریه و تقدیس ایتدیکی ایچونمی مضامین غیر مناسبه بی متضمن اولمشدر ؟ انلر امین اولسونلر که قرآن کریم لایمده و لایبھی مضمونلری افاده یلدیکی حالده هیچ بر سنه عقل و حکمته مظایر برشی کورولماشدر . ایستہ مال و صرح مضامین قرآن شونلر من عبارتدر :

توحید و تتریه ذات ، ذکر و تترید صفات ، توحید خالصه دعوت ، شرکدن و باخلاصه تیشدن شدتله نی ، انبای سائقه بی ذکر ، آنلری شان نبوته لایق اولمقله حق نقایصدن تتریه ، انبایه ایمان ابدنلری مدح و ثنا ، متکون انبای ذم و تنبیح ، انبایک جلهسته و علی الخصوص عیسی علیه السلامه ایمانی تا کید ، نهایت مؤمنلرک مشرکینه غالب اولمقله جفری وعد و اخبار ، قیامتک و اوکونده هرکک کنندی اعماله کوره مکافات و مجازاتک حقیقی بیان ، ذم دنیا و مدح عقباء اشیاک حلال و حرامنی بیان ، سیاسته ، تدبیر متله متناق بالجله احکامی بیان ، الهه ، اهل الله محبت تشویق ، وصول الی الله وسیله اولمقله جک شیرلری بیان ، ادانی و اسافل ایله مصاحبتدن منع ، عبادات مالیه

قوله عظماء

قرری :
مناستری اساعیل حق افندی
عمری :
پروزل ح . اشرف ادیب

مخبر اولدیله . پیلر نه قونوشمقله باشلا دیله ، نهایت شو یولده جواب و بر دیله .

— بز ذاتا آتشدن قاحد ق پیغمبره ایمان ایتدک . آتشدن قور . تولمقله . آتسه یا قق ایچون ایمان ایتدک . واقفا : « اطاعت ایدک ! » بیوردی . بونی بی یوز . فقط ظن ایتکیز که « آتسه ده کبرک ! » دیرسه کبرمک لازم کلیر . نه او ، بویه امر و بریر ، نه سزک بونی امر ایتک حقکزار . بز هم دنیا ، هم آخرت آتسه کبره میز .

— کبره جکسز . — کبره میز ایتدم !
اونلر بویه قونوشورکن آتشی یاوب کول اولدی . عقلمه تک ده غضب و حدق آتشله برابر سوندی .

سوکرا عودت ایتدیله . رسول اکرم افندمنه ایشی حکایه ایتدیله :
— بویه بویه برشی اولدی . عقلمه حضرتلری ده بز : « آتسه کبره سزکز بکا عاصی اولورسکز . بکا عاصی اولان پیغمبره عاصی اولور . » دیدی . او وقت نه بیوردی رسول اکرم افندمن ؟

— [لو دخلوها ما خرجوا منها ابدأ] یوق ، یوق . آکر او آتسه کبره بیدیکز ، قیامت قدر چیماز دیکز . آخرنده یانه جقدیکز . اصل طاصی او وقت اوله جقدیکز . اطاعت معروفه قارشو در . منکره اطاعت اولماز . مدافسه اولور . هرکک حق واره حقوق وار . آکر او آتسه کبره بیدیکز ، ابدیاً چشمایه جقدیکز . یقی آخرت عذابنده لایق اوله جقدیکز . ظاهرده اطاعت ، فقط حقیقتده بلاهت در . معروفه دأر در اطاعت . منکره قارشو اطاعت اولماز . اونک ایچون نه بیورور ؟

[فان تنازعتم فی شئ فردوه الی الله و الی الرسول ان کنتم تؤمنون بالله]
الله اطاعت ایدک ، رسوله اطاعت ایدک . اولی الامر ده اطاعت ایدک . اما اولی الامر الله کی ، رسول کی طوع و یوله سوق ایتسه ... عادل وار ، ظالم وار . دینک یا ، هسی اولی الامر در . ولو بر قاچ

اوله جقدی . بوکا مطلقاً لزوم واردی . اونیزی بکدر ، اونور بکدر کچی قهرمانلر جیمتک توستنه چوق یاردیم ایندیملر . اشقیا تمقینه کیده چککیز ! دیورلردی اونره . اونره ! — بک اعلی ! دینرک معیننه برطابور عسکر آیدر کیدرلردی .

— نزهه کیدیورسکیز ؟ — اشقیا تمقینه (۱)

موزیکه چاشمله اشقیا تمقیب اونوردی؟ بیلیورلرک مقصده بودکل . اصل مقصد ، عسکری یورمق ، آچقندن اولدرمک .
— هانیا اشقیا ؟ سوردهقلری وقت : — نه یایلم ، دیورلردی ، قاجور حریشلر .. بوروایله اشقیا تمقیب اونماز . اونک اصولی باشقه . جدی محاربهده بورولر اولور .

ایشته بودلارلر ، بو قهرمانلر ، بو نازنین ائرلر نه یایدیلر ؟ بر طابور عسکری آلدیلر ، بر اورمانه کیدیلر . نه اشقیا وار ، نه خقیبه . «کلکز قارداشلر !» دینه اونور افکار ضابطلر ، اونعجاب ارکلر بر نطق ایراد ایندیملر . بتون او مظالمی ، عثمانلیلرک دوچار اولدیندی فلاکتی . بوحوک و خاشنی آکلاندیلر . هپسی نیجه دعوت ایندیلمسه اویله قبول ایلدیلر . جان وکولکلن مصحفه ال باصره قی ایندیملر . اینه حریت ویرلسون دینه عهد و پیمان ایندیملر . استحصال حریته قرار ویردیله . بردمهده ملا یوز کچی آیدرلردی . اونره حقیقت حالی آکلاندیلر ، عین ایندیملرلردی . سوکرا ابرتسی دفعه باشقه یوز کچی آیدرلردی . او اولجه کیدنلری آمازدی . اونرهده عین ایندیملر .

حکومت اویله ظن ایندیوردی : اشقیا تمقیب ایندیورلر ، حالبوکه بونلر بویله بویله بر فاج سنهده ایسی اول درجه حکم تقویه ایندیملرک تفراف باشنه کچککری زمان سرای ارکان شاشیردی قالدی . حقیقه شاشیله جق شی در . اونره تدبیر ، اونره اتحاد !

— هایدی اشقیا تمقینه ! دیندیعی ؛ ایشته نیازی حاضر . طابوردن ایسته دیکی دلورلری سچیر ، او عین اینجیلری ، اینندن خبردار اولمانلری آیر ، طاغنه چیقار . اشقیا تمقیب اینه جکلر . حالبوکه قصبه دن چیقار چیمماز خط حرکت دیکشیر . بر اورمانه چیکلرلر : — یزلاتمیز ایچون بر یول بولدی ... دینه نطق باشلار . ذاتاً استمداده وار . هر کس حقایق حوالی اکلامش . هر کسک یورکی یاغش . اونلری اتحاد ادخال ایچون کوچک بر نطق کفایت ایدرلردی . بویله بر تشبهن خبردار اولونجه اونرهده عین ایندیملر . کینی نیازی بک ، کینی انور بک ، کینی اجد بک ، کینی محمد بک عین ایندیملر . بودلورلرک تعدادی قابل دکل !

هم نه قدرده تحف بر جمعیت . بر برلریخه طابورلر . جمعیت اعضاسندن اولان ذات ، بر قاج کچی بی بیلور . بوموال اوزره نه قدر عسکر وارسه هپسی جمعیته داخل اولدیملر . حریتی استحصال ایچون قانلری بک سوک دامله سنی دوککه مهیا اولدقلرینه عین ایندیملر . اوج درت سنه تدبیری بویله ایغش . سوکرادن خبر آیلورز . هپسی بویله عین ایندیملر . حاشرلاندیلر . اتحاد تام . اتفاق مکمل . هر طرفه آدملر کوندردیملر . بر چوق پرده شعبلر تشکیل ایندیملر .

سوکرا خقیبهلر طومعه به باشلادیلر . جمعیتده ایجاب ایندن تدابیر شدیدده قصور ایتمدی . مأموریندن لزوم کوردکلری و امنیت ایندیملری کیمسه لری دائرة جمعیته ادخال ایندیملر . بر طاقم خاشلریده عین ایندیملر . بورادن بر کون اول اوراده اعلان حریت ایندیملر . پادشاهلده محاربه ایندیملر .

قانون اساسی بی تماماً قبول و اعلان ایندیملر . بارلاق موقبیلره نائل اولدیملر . بونلر ، بو جمعیت عالیله اویله بویله بر شی دکل . ظن و تخمینک قات قات فوئنده در ، بر کره قوجه براردو . قوجه بر ما کیدونیا خلق . بونلر استانبوله دوغرو بورولرلرسه اینکچی اردوده الحاق ایده جک . استانبول دکل ، بلکه بتون اقایم عمو اوله جق ایدی .

الحمد لله ثم الحمد لله ! کال اعتدال ایله کیمسه نک بورنی قامه دن بواش اولدی بتدی . پادشاهک دراجی ، انصافی ، علویت افکار ی شایان تحسین در .. یانجریمه به قاقشه ییدی ، استانبول اردوسنی قارشو کوندره ییدی ... سوکرا نلر اولورلردی ؟ درلو درلو موجب تأسف حاللر ظهور ایدردی . اودرجه که (معاذ الله) مملکتلر آلت اوست اوله جقدی . جیمتک اویله شدتلی بر قراری واردی که اوکنه چکک قابل دکلدی . الله یایدار ایتسون ، توفیقات الهیسته مظهر بیورسون .

حقیقت بویله ایشته . اجلاً سویلورم . بونلر هبک الله عتایی . جناب حق قدرت الهیسه لیه نلر کوستر . (وهو لقره فوق عباده) [یدالله فوق ایدیم] . بوساللمرله بک ایبری کتیدیلر . الکصوک یایدقلری ظلم (صاحب ملا) حقنده ایدی . صاحب ملا که عفت واستقامته معروف بر ذات شرفدر . اعلان حریتدن ایکی اوج کون اول قونغانی یاسدیملر . قبا سقال نامنده کی حریف . یاننده کندی کچی بر ایی کچی ده . نه قدر کتب اسلامیه وارسه جهلسنی آیدرلر . بیچاره نک خبری ده یوق ، خاشه سنه دکل ایغش . ساخله سنه کیدن ظالملر اوراده بولان قادنلرک جهلسنی بر اولطه به حسن ایدرلر . نه قدر دولابله ، چککچیلر ، یاز یخانلر وارسه قیرمشلر ، دوکشلر ، آشیرمشلر . اوقبتدار یازمه کتابلری ، بقادنلر کتیرتمشلر ، چواللر ایچنه آیاقله باصره ق طولدرمشلر ، ایشته ، هج شهه سز ، بوقمه هاله اللهک غیرت الهیسته طوفوندی ، او نفیس کتابلر ، یازمه تفسیرلر ، مصحف شریفلر ... هپسی چوالره طولدرلردی . اوملگون قبا سقال هب آیانه باصیورمش . بویله ملت ، بویله ذنات جهانده ایشیدلر مشدر . بونه اداره !

اک نهایت سانکه او مبارک ذناتک آهی طوئدی ، ایکی کون سوکره جهلسنی سرنگون اولدی . بر صرصر حریت خزان یارانچی کچی جهلسنی طوبراقلره سردی . بتون او جباره عمو و پریشان اولدیملر . الله حکم مطلق در ، قاهر ذوالجلالدر ، کیمسه نک آهی کیمسه بر اقاغ . هانی او جباره ؟ هانی او فرعونلر ؟ هانی او اولی الاستبداد ؟ هپسی عمو و پریشان اولدی . سر بر استبداد لری ، زندانلره منقاب اولدی . ایقلریله باصدقلری کتابلر ، کابلر بر عرضتفر جلادت اولدی ده باشلری آزدی [بر قاج کون سوکرا صاحب ملا به آدم کوندردیملر ، الی ایغنی اوبدوردیملر : — آمان ، عفو ایت ! دیندیملر . چونکه اکلا دیملر که بو یایدقلری حددن بک آشیری ایدی ، مثل کورلر مش بر جانیستی .

— عفو اوله جق بر قصور ایتمدی کز که عفو ایدم . دیدی . مشار الیه حضرتلری کویا که جیمته منسوب ایغش ، ملائیکه بر دامادی واریغش ، بر مخدومنده غازی اوره نوس زاده لردن اسکندر پاشانک قیزی آغش . ایشته بویله بر حکم سز مناسبتله کندیسی اتمام ایتمشلر . قوجه خاشه دانک اوی بی یاسدیملر . اشقیا نر و مار ایندیملر . فقط ایی کون سوکرا اله ، آیاغنه صاریلدیلر . آمان ده دیملر .

— اوناعازسکز ، دیدی عفو دیله نیرسکز . یایدمکز مملتک درجه شناعتی دوشونجیور میسکز ؟ عفو اوله جق بر ظم میدر ؟ هایدی بن عفو

بوصورتی که ماوندن کبرو طومردیلر . اوچوز بیک عسکری اورابه طولدوردق . بویاندن تبر تیره بورز ، کولکه سزدهن قورقیورز ؛ اونده ایسه اوچوز بیک عسکر سلاح آلتده طویوروز . ممالک مقننده اشقا تمقیبی ژاندارملره هانددر . عسکرلر بحاربه ایچون ، منظم میدان بحاربه سی ایچوندر . اشقا تمقیته کوندرمک عسکری تحقیر عد اونور . بو ، معقول برحرکت دکلدن . لکن الله قادر وقیومدر . [بخرج الحی من المیت و بخرج المیت من الحی] . [قل اعوذ برب الفلق] . (فلق) ک مناسی بیلمیسکز ؛ ظلمت ایچیندن نور چیقاران الله . هر دورلوتاریک خلالتدن نور عدالتی انفاق ایستیرن الله .

دینه بیلمیرکه اجنبدلرک اورابه کلیمی بوحریتک حیز حصوله کلکنسه بک بیوک یاردیمی اولدی . او مملکتلر سربست اولدی . اونلرک واسطه سیله اوروپا غزته لری کلیمکه باشلادی . اونلرک ملتک فکرینی ایتباهه سوق ایستدی . بزم معارف دوشترلی اونلره اوراق مضره دیورلر . اوراق مضرت دکل ، اوراق هدایت اولدی . بو واسطه ایله اونلرک کوزلری آچیلدی ، نه اولورسه اولسون دیه سربستانه حرکتیه باشلادیلر . بکی یتیش دیندار ومنورالفاکار ضابطلر من حقیقت حالی اهالیه آکلائیورلردی :

— بو مظالم ، بو استبداد بزی تیره جک . کیت کیده پریشان اوله جفزه . کلا محو اوله جفزه . دیورلردی ... فی الحقیقه بو ، شبهه سزدی . اک بیوک مقادله بولونانلر قسمله سوبیلورلر ایدی :

— واه مارتیه قدر کتیمز ، محو اوله جفزه . اوره وال ملاقاتلری ، اوقونفرانلر ، اومذاکره لر نه ایدی ؟ هب بزم ایچون . هب بزی تقسیم ایچون . حقاری ده واردی . کیم اولسه بویه یاپار . ظلم و استبداده مملکتلر آتش ایچنده قالمش ایدی . بوکار قارشلی سکوت موافق انسانیت می ؟ هم استفاده ده وار . یاغمان کیم قاچار ؟

— دکلی نصل اولسه بودولت اورته دن قالمه جتی ، باری بزده برپای قاپلم . دیه بتون حکومتلر حاضر لانیورلردی . بزم غزته لره باقه . اونلر فلاکتلری سعادت شکننده کوستر یورلردی . مسئولیتک بیوک برقمی ده اونلره هانددر . آزاده صبرده رجال استبداد ضمننا غزته لرده تهیدیدانده بولونیورلردی . دنیساده نه لر اولیور ؟ هیچ کیمسه نک خبری بوق . روسیه داخلی اختلاللر ایچینه یاندی ، ایران قانون اساسی کورولتیلریله آلت اوست اولدی ؛ بزم غزته لر هیچ اسمنی بیله یازما یور . یالکز بردقمه ایرانه هاند برحوادث کورلندی . حوادث دکل ، تهید :

« مجلس ملی به تحمسن ایدن احرازا طویه طوتوله رق کندیلری ، مجلسلری محو و خراب ایتمیش ا ... »

— کورویورمیسکز ؟ صاقین بویه شیلره قاتیشمایک . زیرا صوکرکا سزده بویه یاپارز . فکر کزدن چیقارک اوخویالاری . حریت ، بردها دیرله میه جک درجه ده املشدرا ... دیکل ایسته یورلردی . بویه خاشتر . آرا صره افکار عومیه بی تهید ایستورلردی . نصل اولدی صوکرکا ؟ برکه فکرلر آچیلجه جیت بیوک برامیده دوشدی . شمس حریتی صاران بولوطلر یواش یواش طاعلمغه باشلا دی . جیت آتی دن امین اولمغه باشلا بهرق غیرت وسامعینی آرتیددی . بو حریتی استحصال ایچون ملترک برلشد برلسی لزومی ظاهر ایستدی . ایشه بوردن باشلامق لازمدی . بوسایه ده بونک اوکئی املق ممکن

پور آتورک تسلیمده نه قدر سوء استعمالات اولدی . دولته ، ملتیه صدق ایله چایشان بوق . دایما قالمه باقار . ملتک محو بی دوشو محوور خاشتر . صوکرکا اوده ایجه بولنه کیدی یا . نهایت قانون اساسی قبول ایستدی . فقط ایدنجیه قدر نه قتال اولدی ، نه میلیونلره انسانلر محو اولدی ... ماقبت ممکن درجه استبداددن قور تولدیلر .

ایسته بکی برحکومت ، برژاپونیا چقدی . قوجه بر دولتک حقندن کلدی . اوموقیتلری نه سایه ده اولدی ؟ هب صدق وجدیت ، هب عدالت سایه سنده . ژاپونلر معلوم . نه کتابلری وار . نه اساسی بر دینلری . لکن هر بردن معلومات آلملر . جدی چایشملر . صدق ایله صرف مسامح ایتمیش . آلدقلری پارلری صرف اولسه جتی یه صرف ایتملر . غزته لر حاضر لاملر . بزم کبی خاشتره بدیرمدشتر .

— اما ایچون اول بونلری سوبله میوردک ؟ نصل سوبله میلرمد ؟ آغزیمه آله سیدم بی محو ایدلردی . الله ده امر ایچمهش : کندیکه نه لکجه آت ا دیه . برکشی ، ایکی کئی دن برشی چیقماز . بویه شیلری بیوک بر قوت یاپار . بو موقیتلر اللهم عنایتله اولور . باشقیمی یاماز . واقما واسطه اولانلره تشکر و ثنار ایدیلر . فقط مسب حقیقیسی الله اولدینی اونونامق لازم در .

اوجیت یوقی ؟ والله ایله محترم ، مقدس بر جیت در که قیامته قدر یابدار اولسون . صدق ایله چایشیدیلر . اوقدر سنه اشکجه لره دایاندیلر . انصاف ایدلم ، حقاری تسلیم ایدلم . نه بیوک موقیت ، نه عالی مقصد ... بویه زمانه بونی یاقن ، والله حیرندن حیرته دوشورور عالی . بتون جهان حیرتددر . بشی اون کئی اساسی قورمشلر . نه درجه جهد و غیرتور ، نه درلو تدبیرلر ... خاطره ، خیاله کلز .

برجوق اشکجه لر ، برجوق وقوعات ایچده بونک حیز حصوله کلکنسه یاردم ایستدی . قهر یوزندن لطف اولدی . معلوم . ملتک دوچار اولدینی اومصائب کونا کون . تکراره لزوم کور میورد . اخیراً ظهور ایدن قویتملر ، اومقنالات داخلیه هرکسک معلومی در . اجمالاً سوبله جکم . روم ایلی خلقک درت سنه اولنه نسبتله برلئی کتشددر . اودرجه تلفات اولدی . اونلره اللهم ماتی در . خرسیتان اولسون . نه اولورسه اولسون ، عدالت ایسته یورلر . ظلمدن بیزار اولدیلر . طاعنه چقدیلر . دایانماز ظلمه ، انسان ، حیوان کئی دکل . اسارته تحمل ایده من . خصوصاً خارجنده معاونت وعد اونلورسه .

ها سز چالیشک . بن معاونت ایدرم .

دنیسه ، دورورلری یا ؟ بلغارلره بلغارستان ، روملره بونانستان ... هر بر ملتیه بر حکومت وعد معاونت ایدیلور . یواش یواش بتون دولتلر معاوتنه باشلا یور . چونکه نهایی اونلر بربره وار یور . هبسی نهایت بر ملت صابیلر . ازالرنه کئی او فرق ، بزده کئی سنی ایله شیئی کئی در . هب بر کله ده . آبری غیرتی طومایلم . ایچا بنده آزالرنه کئی او فرق اونودورلر . چله سی بر ملت اولورلر . یکدیگرینه معاونت ایدرلر . هم بوحرکتلری موافقه ده . خصوصاً مظلوملره معاونت انسانیت مقتضای . سلاح ویرر ، یاره ویرر ، آدم کونددر .

— نور تاره جفزه . دیورلر . او بیچاره لری . بو نظر بونودوروغی اونلری محو ایله جک . نیچون قارشیدن سیرجی قالمه ؟ ان . اتلوی بو ؟

دوسالده بک پوسٹ ماہ کاروشونده
دائرة غصوبه در

محل اواره :

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطُ

۱۳۲۶

مؤسسین : مولانا امجد علی خان صاحب
محل اواره : مولانا امجد علی خان صاحب
پوسٹ ماہ کاروشونده

دین ، فلسفہ ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لقی رسالہ در

مؤسسری : اوالہ لائزین العابدین - ج. اشرفی لاہر

دوسالده نشہ ۵۰ پارہ در

تبدیلین ملوا بورا ابہ کورمپیوٹر سٹری
۲۰ غریب لفظ آئندہ

تاریخ تاسیسی :
۱۱ نومبر ۳۲۴

شکلہ الزانی
۳۵ ۶۵
۵۰ ۹۰
۵۵ ۱۰۰
غریبدر

درسالده
ولایاہ
مجاک ایشیہ در

دوسالده پوسٹ ابہ کورمپیوٹر ولایات بدل اخذ اولور

برخی ت

۳۲۶ رمضان ۱۹ پنجشنبہ نمبرین اول ۲ ۳۲۴

عدد : ۸

نفسیہ اشرف

تقریر

« دین » جزا (عاملک عذہ کورہ مکافات و مجازات) مناسنہ
مصدر در . دان ، بدین ، جزئی یجزی ، اسمی - جمانیہ دن « دین »
مجازی ابہ تفسیر اولور . (کاتدین تدان) مثل مشهوری بوندن
مأخوذ و صنایع بدیہیہ دن مشاکله اسلوبی اوزره وارد در کہ : ایشلیک
فله کورہ جزا کورسک دیکدر . (دین) شریعت و اطاعت مناسنہ
کلیر . بورادہ بومثالره جل ایدلکده نمکندر . فقط حذف مضانہ لزوم
کوریلور .

استفاضہ

(مالک یوم الدین) نظم جلیلی نفس جزایہ دکل ! یوم جزایہ
مالکیت سبحانیہ مقید اولسنہ منی جزای اعمالک سائر ایامدن ممتاز
بر یوم مخصوصی اولدینتی اشعار ایتکدر کہ ایشته اصل اوزمان هر
عامل عذہ ملاق اوله حق و جزای لایقنی کورہ جک دیک اولور .

سؤال : باقلسه بوتون ایام دنیا ایام جزادہ . زیرا افراد بشره
مماعی و اقامه لرینہ کورہ بوعلاہ مجازات و مکافات کوریلور . بسک
تأمین سلامتہ احراز بختیاری ایتلری ماعی حسنعلری سایسنده
و او نسبتہ اولدینتی کی گرفتار اولدقلری بلایا و عمنده هی ادای
واجبات و ایضای حقوق بانده کی تقریب و تقصیرلری نایج طبیعی سیدر .
جواب : اومت ! عالم دنیاہ ده علملرمنہ جزاتری قابل انکار
اوله مازسده بوترتب مطرد دکلدہر . هر عامل بوتون اعمالک جزاسنی

بورادہ کورمیور . بلکہ یاکنز بعض اشخاص بعض اعمالک جزاسنی
کورمکده در . فصل کہ « وانکا توفون أجورکم یوم القیامتہ » و لیدبقیم
بعض الذی عملوا ، کی نصوص قرآنیہده بوکا دالدر .

صلحای امت . ارباب استقامت مکافات عاجله به فی الجمله مظهر تقفنده
اولدقلری کی شرارناس دخی کندبیرنه باعث نجات و سائرلره مدار
عبودت اوله حق مرتبه مجازانہ چاریلورلور . سعادت مله و سلامت
عمومیک ماتوق علیی اولان سی واجب اخلاص ایتک . الحیات
عصر وزمانہ کورہ داوارا نیوب مکات و سفانته اتانی عمر لظک ان
بووک سیتادن اولدینتی حالده بوک جزاسی دنیاہ افراد امتک هریری
حقنہه «ادی» تأثر اوله حق صورته ظاهر اولیوب بلکہ هیئت عمومی تک
بالتدریج گرفتار فلاکت و پریشانی اولدسی طرزمنہ نمایان اولقددر .
فی الحقیقه بتون افرادی بوہ برغفلت و تکامل ابہ اسرار حیات
ایتکده . کورہ تک بلاسنہ دوچار اولدرق لایقانه داوارا تنده اولان
ملتر . جیتلر جناب فاطمک وضع بیورمش اولدینتی قوانین قیسی
و اعتلاک خارجہ چیتمش . واجب السنوک اولان صراط مستقیم
عمود و انحراف ابہ شی اوللری حسیله نظام علمه و قانون عدل آلهیبه
توفیقا قرومذک و نقد عز شوکت کی لائق اولدقلری بیک درلو بلا
وغیوبه مروض و سائر ملترک زیر تابت و اسارتندہ یاشانده محکوم
اولورلور .

انجق بوحوال مذک . بوصفت مقهوریت آتک هر برینه ، بالجمله
افرادنه شامل اولیوب ایتلرندن برطاقری ظل و اعتسافه . انواع
ارتکابہ انما کلرله برابر فرغ فقور فی نهابه مشیتک . بیک درلو
نجدلات ایچنده یاشارلور . مدت و لرندہ . هیچ بر آفت کورمزلور . یاکنز
احیاقا وجدان عذاب حسی ایله بیلرلور کہ بوده بک اعددر .

بدها کوزل دکلی؟ بذات دیوردی که... بکن سلامقدمه حیران قائمده.
 ملت پادشاهنه قاوشدی . پادشاهده لذت حربی طماندی . خاشاک زده
 بوتون بوزری قارادی . ارباب صدقاتک کواکاری مسرتله طولدی.
 شیدی نه اولکی قدر عسکر وار ، نهده بندکان صادقان (۱)
 آلفشار ایچنده پادشاه ، برنفر سرور جامع شریفه کلدی ، کندی .
 هرکس ده: ماشاالله... دبدی . ایسته پادشاهلق ده، ملت ده بودر . قهرایله
 لذت اولماز . لرزش واحترزازایله سلطنت سورمک برشان وشرف صایلتاز .
 ایسته خاشاک اورته دن قالدی . کوزل بر هیئت وکلا تشکل
 ایندی . معتد ، امین ذوات . آرتق بزم ایچون لازم کلن شی اونلرک
 موفقیتنه دعا ایتمک در . بربرزهله خوش بکنم . جیت اعتدال
 وسکوتن توبیه ایدیبور . اعتدالکارانه حرکت شریعتک احکام مهمه منددر .
 اعتدال وسکوت عافظه لازم . دشمنلرک ایترقه لرینه منتظ اولمی .
 بر طاق تصعبه طوقونه حق شیر اولور . بونلر ذاتا اولوردی . فقط
 تحریک ایچون شیدی سکا دشمنلر سولوبورلر ؛ احتمالک سن وقتیه
 کوره مزدک . شیدی هرشی میدانه چیقدی . ای ، فنا سچیلور . ملت
 اوتوز سنه ظرفنده برآق کون کورمدی که . افراد ملتی قارپازانسه ،
 سرخوشلغه هب مأبوسیت سوق ایندی . رؤسانک مکرندن ، خفته لرک
 شردنن هیچ برشی پایله یابوردی ، اوج کشی بر آرایه کله مزدی . نصل
 شرکتر تشکل ایدیبلسون ؟ هر شیشی سد و بند ایتمشله . بوتون
 اورتلقی خراججه کیشلردی اشتغال ایچون نه قالیر ؟... مأبوسیت ،
 مأبوسیت ... هایدی سرخوشلق . دوغر وقلقه ایش کوره جک بربول
 برافانسلر . بوملتک قابلیتی انکار اولماز . فقط سلامت بولاری
 آچیلیرسه باقی . برعزتکده قابلیتی وار . چونکه بیلیرسکر ، بزم نه منبت
 اراضی من وار . بتون ممالک اسلامی بیلدکن باشقه دیکر حکمکنر بیله
 ذخیره بئشدربر . او خطه عراقیه ... دنیاده مثل یوق برقطه در . اوراده
 قالر آچیلیر ، شرکتر تأسس ایدرسه نه مخزنلر وجوده کلیر . بلاداسلامیه
 دورلو دورلو معدنلرله طولورد . انشاالله تعالی ملنر آز زمان ایچنده بک بویک
 منتقلر اسخصال ایدمک . اون سنده بوضرلری چقارمه جالبه جفز .
 هرکس بوزی کوله جک . اگر بوبله اولماسه بدی عو اوله حقدق .
 دیک که دها دنیانک مدتی وار . ملل ساره ایله اوله بر اتحاد وجوده
 کلدی که خارقه در خارقه ! اسرار الهیه عقل ابرمن . هر دورک برخاصه سی
 اوله بیلیر . اتحادک بودورلوسیده خوارق دورنده ظهوره کله مش ، نظیری
 کورله مشدر . ملل غیراسلامیه ایله مسلمانلر بنایه الله تعالی اوله یوجود
 اولشدر ... چونکه هرکس بورکی یاغش ابدی . اک مشور سرکرده لر
 کلدیله ، سلائیکه سلاحتلری تسلیم ایندیله . اک مشهور بلغار ریسلری
 کلوب اظهار شادمانی بلدیله . بوموقتی اوله تصویب ایندیله که حوت !!
 [لواقفت .....] بتون دنیانک میلیونلری صرف ایتسه ک
 بوموقتی استحصال قابل دکلدر . بو پاره ایله اولور شی دکل . بوبله
 قانه صوصاش ، بربرلرینه دشمن اولش ، دانما مقابلات ایچنده
 یاشاش ... بوبله اقوامک بر آن ایچنده بکوجود اولسی ... حقیقه
 خارقه در . مجزه اجدیده در . کرامت عبیده در .
 ایسته الله ورسوله ایمان ایدنلر اونلرک اوامر ورضاندن خارجه چیتمازلر .
 هرایشلری مشورته یاپارلر . شریعتک کوستردیکی کی بکوجود اوله رق
 یاشارلر . الحمد لله بول آچیلدی ، بورویلم . بوکون بوقدرله اکتفا بدم ...

ایتمده ، جناب الله سزی عفو ایتمز . بن قاجاق دکلم . انسان کی کله بدیکزه
 نقیش ونخری ایدمک بزمه بدیکزه ، بن عیاضی ایدمک بزمه ؟ کتب
 اسلامی بوبله چوالرله طولوره ورق ایفته باسحق روای ؟ قابل دکل .
 الله تعالی بوی عفو ایتمز . مطلق بلاکزی وبره جک در .
 فی الحاقه در عقب هبسی بلاری بولدیله . قهر ربانی به کرتار
 اولدیله . بونتمده ایسته بوبوک بردرس عبرتدر [
 شیدی در سمنه کلام [فان تنازعتم فی شی فردوه الی الله والرسول .]
 اگر سز امر اکرله بر شیده اختلاف ایدرسه کنز سابقین قلبجه حل
 ایدم . دیمک . اومفاهک قدسیتی وار . اوکا قارش طومرق حرمتمسرتک
 در . هیچ بر حکمدار ملتک محضی ایستمن . سوه اداره وندییر دانما
 مفسدلرک اغواسی الله وقوعبولور .
 پادشاهک اطرافنی صادره بیلر . مقام محترم و قدسی لکه لکم
 ایسته بیلر . حالبوکه پادشاه دیشان عاقل ، رحیم ، کریم در . حسن
 اخلاقی وار . بتون بلیکجه اشتهاوی وار . درایتده ، فطانتده حقیقه
 مثل یوق . فقط خاشاک واسطه اولدیله ، اودراجی . اوکالافی دانما
 وهیانه تابع ایدرک سوه استعمال ایندیله . مادام مقامک قدسیتی وار ،
 اوراده بولونان ذنک بر موقع احتزای وار ، اونک چاره سی نه در
 اختلاف زماننده ؟ [فردوه الی الله والرسول] الله تعالی سزه نفرمان
 بویورمش ، رسول الله نامر ایش ، اوکاسراحت ایدک . اختلاف مکزی شوری
 ایله حل ایدک . سارتملر سلاحتلری بوبولده تأمین ایتمشله سزده اوله بایک .
 — اما بز فساد چقارمه جفز ! ... اووقت مؤمن صایلتازسکر .
 [ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر] اگر جناب الله ، بومقیاتده
 ایمانکز وارسه ایشکزی بوبله شوری ایله حله قالمشکر . امرایه دشمن اولما بک .
 الله ورسولی نصل امر ایشسه اوله بایک . اختلاف نصل قانقار اورته دن ؟
 مشورته بک اعلا ایسته . مجلسلر بایک . اختلاف حل اولور کیدر .
 باقی باقی قرآنده هرشی وار . [فان تنازعتم فی شی فردوه الی الله والرسول
 ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر] اولی الامر طاعتی امر ایدکن صوکر ا
 قولرینه نه فی امر ایدیبور ؟ اطاعت مانع اوله جق اسباب نه صورته ازاله
 بویور ؟ [فان تنازعتم فی شی فردوه الی الله والرسول ...] اراکرده بر اختلاف
 ظهور ایدرسه حسن صورته توبیه چایشیک . الله تعالی حضرتلری
 نه دعش ، مشخرب دیشان نه دعش ، بیلر دکلسکر . [ماتشاور قوم الاهدوا لارشده
 امرهم الخ] هرکیم مشورته عمل ایدرسه نائل رفاه اولور . هرکیم مشاوره بی
 ترک ایدرسه هلاکدن باشقه بر تبجیه سی اولماز ...
 صوکر نه بویور ؟ [ان کنتم ...] البت سرتک جناب الله ، قیامت
 کوننه ایمانکز وار . اللهدن قورفک . عدالتدن باشقه شی ایستمیک .
 امین کیسه لری اورته بوبوک . بوسورته اختلافلری ازاله ایدک .
 [ذق خیر] ایسته بومشورته فصل امور ایتمک ، ازاله اختلاف
 اظک . بوبولده اربانک رأیسه ، امنانک فکرینه مراجعت ایتمک ...
 حکمکرده هر شیدن خیرلی در . [واحسن تأویلا] عاقبت جهتنه
 بک کوزل در . غایتکز بونکله تأمین اونور . حسن خانهمیه بونکله
 نائل اولورسکر . هر دوزن سلامتی الهه ایش اولورسکر . نمازعه بیه
 قارش بوبله بر شوری تأسیس ایدرک اولورله صدک قانونک اجرایی سی
 تأمین ایتمک ... صرف خیردر . سلامت عمومیه ایچون بشقه بول
 بشقه چاره بوق . حکومت علیهنه جرأت بویوک مفسددر . اوکا نه
 حاجت ! آرادن حائلری قلدیرسکر . پادشاهه ملتی بر ایدرک .

میورورک [ای ایم ایستور و ابن ماجل مجاهد خان ایندیکنز
 وقت [بی طرفین روی زمین مدت سوهه ای او بر طرفه و بر سوهه
 و بر مرک و واخورد او بر طرفین بر زمین مدت سوهه ای و بر سوهه
 آله حق اعلی اولان ملامتات شامده موسوره دین ضمن بر صلحه
 بولدیکنز زمان لودنی بیک [وقت اولسه برابر لودنی فد و تحریر
 اهدک. خان و نسیم دیگر ای معاینه بوجه هر دین ضمن صلحه سلسله
 لودنیدن دینک دینه طافهسی اقتضا بجز و نه طایه مان و اخورد
 معاینه هر یکی طرفین دینک حصول دینک اولوب بود دین دینه
 بی امانه ایقله بلاغی باظفر ده سؤال وارد اوللز. بیانت
 مدت وجه اوزره لوزره: بری مینی بیع و مابله ایتمکرکه بر
 صورت شهبسز مطابقه کلیم. ایکسی دین دینه بیع ایتمکر بلاغی
 باطل اولدیندن آیت کریمه تک تحتد ماخل دکلمر. گویجه ایکی قسم
 قاورکه بری مینی دینه بیع ایتمک بی مالی من مؤجل مطابقه ماضی
 و دیگری دین دینه بیع ایتمک بی پیشی اده ای و بر سوهه مال ایتمکرکه
 سادد. اکثر خبرینک قول لوزره بوسوکه ایکی قسمک هر ایکسی
 بآیت کریمه تک تحتد ماضی - غیرانه. ابن عباس رضی الله عنهما
 حضرت زین: بآیت کریمه معاینه ایله ساد اولدینی و جناب
 حق ربان حرام قدیمه علی مباح ظنی دینیکی روایت لوشمیر -
 قانی بیلموی و ابوالسود. زبان دینه دلالت ایلمدی جمله « دین »
 قنطک اربیمه ذکر اوتسی لوح فایمه میندر: بری خان دینی
 مشتمل مابله سلسله کلدیکی کی مجازات سانسده کلدیکدن صای
 ساد تنین ایدیمه و هم صای مجزاه ذهب لولمیدر. ایکسی
 دینک حل و مؤجل ایکی نوی اولوب تحریر دین مؤجک اهد اولدینی
 اکلاشلی در. اوچیمسی « فاکتوه » قول کریمه کی خبر منسوب
 متصک مرجعی تنین ایسی در. قانی و غیرانه. دینک اجل: اقضای
 مدت ایچون تنین اولان و قندر - غیره دین. مینی: حین دیگر.
 شوهه اجل سماه قدر دینک وقت حینه قدر دیگر. وضع ایله
 ساد کون و پناه و آسونه کی علی اقد و جهاتی رفع این شیلر ایله
 تنین ایتمکر - غیره دین و قاضی و ابوالسود. جناب حق مطابقه
 ایکی شی اسامیور: بری تحریر دینک بوی « فاکتوه » قول کریمی
 ایله اسامیور. ایکسی اشهاد که بوی « فاکتوه » شامده اولدین من
 رجالکم « قول شرفی ایله اسامیور. دینک تحریری ایله اشهادک
 فایمسی مابک طرفیجه حظ و صیات ایلمی در. چونکد مان ضمیمه
 و وقت اولسک کتاب و اشهاد ایله توفیق اولدینی نتیجه خندن زیاده
 ایتمه حکمی و دینک و مینی حول ایتمدن مطالعه فایم میجسکی
 کی مینون دینی و اسامیور پیش مطالعه ایتمک قنای و قنای دینی ایتمک
 ایسمانکه برابر وقت حلونه تأویه دین اهد تیک ایچون ده عهد
 متقاضی اولمدن مال قازیمه تثبیت و مابدرت ایلم. ایتمه حکمات
 و اشهادیه بوقلمار بولدیندن جناب حق کتاب و اشهاد ایله اسامیور
 غیره دین. جمهور قناده مجتهدین و ضامده امیک مینه خون و قناده

داه اولدیندن جمع مایل اسلامه جمهور صلیبی تحریر و اشهادین
 آن مؤرخه ایله مایل صامقونی کور و پوزر. روحان تحریر و اشهادک
 واحد لودنی لوزرینه اجاسر مجمل - غیرانه [او بوی]
 دیگره صل ایله [خصم] برکات باسون [دین سندی] طرفین
 برینه میل ایتمک و زیاده و نقصان لودنی طرفیجه و راه و اطلال
 حله اهد لولمه حق وجه ایله ازجه لودکره امینت لولور بر
 قاب تحریر ایچون. و قول کریم تحریر سده ایچون شروط تحریر
 آقبار طایفه سندی « صاب الفری طرفیه اسیر و بود بازلان
 سند لوی افرع سول و سید بر و پناه لولون حکمته سیدر -
 غیره دین و قاضی و ابوالسود. وضع برکات [دین سندی] اهدک
 اکا نظم ایندیکی کی باطلدن لایقوب [موسوره] باسولم کتابدن
 جمع بری جناب حاکم اکا نظم ایندیکی تحریر و اثنای اولدنه دین
 سندی بازلان انتاع ایچون. کدینه طرف ایلمدن نظم لودنی
 وجهه ایله تحریر ایچون. باخورد و قول کریم « و احسن کا احسن
 الله الیک » نظر حله محمل لودنی مایل سندی: جمع بر قاب. صل
 که جناب حق اقره اصول تحریری و طریق احیاء حقوق نظم ایله
 کدیندن ضمه بر مایل اقره نامی تحریر و کتایفه ضمه بر مین
 لایقوب بلکه بوضه تنکرک سافر ماضی طرفی ماضی کور موسور
 دیگره - غیره دین و قاضی و ابوالسود. [لوزره حق و سلسله
 ایلام ایچون] من طایفه دینی: طداری و جنسی و موسی و سلسله
 و سایر جهتی ایله قانیه املا و تحریر ایچون. ایلام ایله املا. هر
 ایکسی قن صیغیه و ایکسی در و صیغیه و کدینه سوهه بوی
 دیگری باظفر اقد ماحدن تره اولدیم: « اهدت طایفه اکتبه
 دینور که اهل حجاز ایله بی لودن در. اهدت طایفه اکتبه دینی
 دینور که وده قنتم و قنیم در. قول کریم هر یکی قن لوزره
 نقل لوشمیر. و قول کریم لولنی قن لوزره بازلان لودنی کی « مینی
 نقل طایفه بکره و اصیلا طر شرفیه دیکسی قن لوزره شرف بوله
 ایتمیر - غیره دین [وری اولان ایلمدن اقا ایچون و اهدن بری
 قصصان ایچون] املا این سده چون حضرت پورمقار. فواخلاقین
 نورقور و اورمقور اولان خصم بر شو قصصان ایچون مینه سوهه بوی
 من طایفه حق کریمه باخورد صیغیه ایسمانده املا مکتبه دیکه اهد
 و قنیم صیغیه ایله املا ایچون [لوزره حق اولان کدینه مینور. نفس
 نقل لوشق و خود سنر و اهدن نامی صیغیه نقل و متن و خود
 و مینور لوشق و لاسن تیک و سادد. کی ایچون و مزارعه مینی
 بقرات لوله مکتبه دیکه لولکیت و مینی و اکیل و اذ مینور
 کی حظه قنم اولان و لاسن تیک و مینی و اکیل و مینی و مینور
 ایتمک لولا و تحریر ایچون - قاضی و ابوالسود. [و مینور
 ایکی شاهد استناده بی] دیگره هر دین این معاینه ماضی
 تحصیل تحریری ایچون اذکرده ایکی شاهد طلب اهدن شرفه شهادت
 کتب قنیمه ماکر در. [شاهد بی] شاهد توفیق کدیندن
 لوزره مینور و اهدن بر مینور خولای [ایکی لوزره مینور و اهدن

حصر توجه و عبادت با حق تعالی حائز الوهت اولیست . فقط
وصف الوهت کما هو حق زار . اولوم اوله مدعی جهته کما هو عالم
حقه مشهور اولان اگر بنا بر سبب مجرم بودن (بوجت)
صفت جلیسته خل کلام اولمش بسده و ملاحظه ای تاثر اولیان
اشخاصک برای کند بلوغه و اصل و موعود اولان نم جهاویه قاروق
بورجل اوله نظری لشکرکات افاضی مقصدی عبادت و طایفه افعال
القری . و روحیه و نه ذهولیا بلوغه مجازات اخروی بی کوز اوکنه
گهرق . سلطوت قاهره جهاویه من قورقهرق مرض اقبامه مجبور
اوله نظری لازم کله چکی اخطار بیورلشدر . ایسته و اسلوبه توفیقاً
بورسینه موجز بر کلام ایله ماده حقیقت نورقده بر لامت تصور اوله ماز .

إِنَّكَ تَبْدُو وَإِنَّكَ تَسْتَبِينُ

الموصولات طلبیه آیه ایله قره و جهاویه بناه جمع ماسوا من
تیز و جلال و عظمته توحید ایلی صوره ذوالجلال ۱ زار ایلی سکا
عبادت ایدر و کافه امور و احواله درگاه جهاویه سراجنه سندن
ثابت بکلرز .

نکته بیانه

صدر کلامه حامد وائمه بالله نک گفته حقی و لاق اولان
فات واجبال وجود حضرتزری ذکر وسده اوصاف نفسیه جهاویه
توصیف ایدر اولی اوزرینه فات اجل صوره حامد نظر نه تیز
و تین ایمل و بر سایه حامد مقام قرب و شهوده وصولی تحقق
ایلی اولسته و لالت ایچون بوراهه اسلوب فیتین اسلوب خطابه
تحویل کلام بیورلشدر .
مناظرلی اسما علی منی

مجاذب قرآنیة

سورة بقره آیت - ۲۸۳

۱ ایها الذین آمنوا اما نذیبرنکم الی اجل سماه کتبوه... الآية ۱
[سورة بقره] کلمه موضوعه ذکر اولان احکام شرعیمن بری ده
آیت مابینه . جناب نقض امور عز شاه و سورده لولا عبادت
فی حیل اضاغی ترک را ایله امر بیوره قن سکر . آیت مابینه
اطلاق اولان و آیه اثری مال حلاک خطی و فساد و فتن
صیاق خصوصه دعوت ایدور . چونکه اموال سبب صالح مایش
وساد اولوب اتن آنکه اضقی فی حیل الله وریا و ستره کی غضب
الشریعت اسوا من امرانه و تقوی لله ملذمت و موافق قسریب
اوله جنتم علی الاکثر القاطر قرآمه جاری اولان اختصارک خلافت
اوله ق و آیه محض حفظ امواله احتیاطه تشویق و ارتداد اولوق
اوزره اکیده اسرار و بیخ تعلیم ایله . بیارنه جاری ماضیات
انسانه و بی شغل و قمع بران صالحک حافی بیاه شروع ایدرک

و طایفه مدعی ایلی آنک بصلیته بر خیل زمان دهنه و احتشام
ولوق افاضه الایلی و انتظام اوزره هر دوره کمن صوکر و عادت
انجام ایلی کوسور . صوری و صوری ملاکات و طویر باصه باغلاز
سده و بزرگ سکندر اوله نظری جزای اله حیت هومیه تک خلق
و استعلائی موجب اولان سبب و تجاوزات و اهدار تک طهرستری
ده اوله ماز .

کرمک بر جرنی اصحاب حسالتک . هوم ناس حطه عمل واحسان
ایله ماضی الزام ایمن بر طایفه ارباب جنک جنون هراری ضابطه
شده ایچمه هو اولور . طویری اضاغه اولور . لاق و صحن
اوله نظری مکافه من هوم و اهلزل . پاکیز راحت و جسدان و اده
و هر باره نیم ایچمه مثل اوله بیلر که بده بر ثواب روحانی
بر مکات صوره و بکر . لفظ و لفظ جرنی مکات آنکه مسامی
مجموعه لایه جزئی کالی اوله ماز .

الحاصل دنیاه مجازات و مکات لایه اجرا اولگاده بی . هر کسک
عده موافق جرای ایله جزای مدعی و ارسته مخاطب ظاهر .

بناه علی ذلک خلا و حکمک علم آخرمه بر ۵ یوم الهین ۵۰ زود
قلبی وارد که آیه ۵ فن حمل مکات ذره خیراً بره و من حمل مکات
ذره ذراً بره . طویری صدک احتیاطیه ابراه مایلیک هر بری خیر
و شمره دائره لفظ ناچیز اولور سه اولسون و نون امثالک نتایج
مستوره جنک . ای و لسا هج بر سنی و بت صایح قلبه جنی مر .

نکته کلامیه

بر اوصاف جلیه لایه جلاله صفت لایه قیامه و اجبال وجود حضرتزری
ایست ایته ذات الوجتمین بشقه علی الحقیقه جمونابه اهل و صحن
بر لایه ده لالت ایچورمه . زرا عتک صالح اولان و صنه تلیق حکم .
وصف حکم طلبی مشرود . بناه طلبه نظم جلیه من اضغی حدک
طت موحسی جناب برای تعلیمک باطه کاشانه موجب و مرسی
و تم و الطی ظاهر . و اهدک من حقیقی و روز جزا تک . علم آخر تک
مرجع کله سی اولسن هارنا و لایه سینه اولور . بر اوصاف جلیه تک
هج رنه مولای منیل حضرتزریه مشارک ایدر بر فرده بر قدر کما استحقاق
جمونابه بر کیه تک الفزاک تصور اولورده بیسون .

بلاغت

لوصاف ارضک ترنیده نه نسبت کما اولورمه . چونکه جسد
ایلی حد و نا طلبنده جناب بلریک اولا بر جوت و خالقینی . کما
حد و استجابله سوم اولان منین . کما روز جزاه کی حاکمینی
ملاحظه ایچر شهوده مسترق اولوب جمع ماسوا من قطع ملاقاتیکه
(لذت و لذت نشین) نظر جلیتک ضامی اولان حصر عبادت
ولسانمه لعل اوله ماز . آینه کورین حین تلاوته وصل و ملاحظه
بر بیلر که عظمتن آرزو اولسون .
ترتیب مذکورک اولوب لرشد طرقتن و نور جود حق توحید
و عبادت دعوت ضامنمه مایلیتی لشکرده . زرا درگاه جهاویه

بیوربورکه [ای ایمان ایلتنلر دین ایاجل سماه دك نمان ایندیككز
 وقت [یعنی طرفندن بری بر عینی مدت معلومه ایله او بر طرفه و برسی به
 و بره دك و یاخورد او بر طرفندن بر عینی مدت معلومه ایله و برسی به
 آلهرق واقع اولان مساوات انا سنده شوسورنه دینی متضمن برما مده
 بولدیككز زمان اودی یازك [وقت اداسیه برابر اودی قید و تحریر
 ابله. نمان و تیسو دیگر ابله مداینه بروجه محرر دینی متضمن سماه مناسنه
 اولدیندن دینك دینه مقابله سی اقتضا تجز و بناه طایه نمان و یاخورد
 مداینه هر ایکی طرفندن دینك حصولی دینك اولوب بده دینی دینه
 بیی افاده ایتمکله بالافاق بالظدر دیه سؤال وارد اولماز . بیایات
 درت وجه اوزره اولور : بری عینی عینه بیع و باده ایتمکدرکه بو
 صورت شهسز مداینه دکلدر . اینکی عینی دینی دینه بیع ایتمکدر بالافاق
 باطل اولدیندن آیت کریمه ك تحتله داخل دکلدر . کوی به ایکی قم
 قاورکه برسی عینی دینه بیع ایتمک یعنی مالی نمان مؤجل مقابلنده صاحبدر
 و دیگری دینی عینه بیع ایتمک یعنی پیشین پاره ایله و برسیه مال المقدرکه
 سلم در . اکثر مفسرینك قولی اوزره بوسو ك ایکی قسمك هر ایکی
 بو آیت کریمه ك تحتله داخلدر . شیخزاده . ابن عباس رضی الله عنهما
 حضرت نرین : بو آیت کریمه ده مداینه ایله سلم مراد اولدینی و جناب
 حق ربانی حرام قلدیسه سلی مباح قلدی دیدیکی روایت اولمشدر .
 قاضی بیضاوی و ابوالسعود . نمان دینه دلالت ایلدیکی حالده « دین »
 لفظنك آریجه ذکر اولغنی اوج قلممه میندر : برسی نمان دینی
 مشكل مساوه مناسنه کلدیکی کبی عجازات مناسنه کلدیکنندن منای
 مراد تمین اید بده وهم منای مجازاه ذهاب اولماسیدر . اینکی عینی
 دینك حال و مؤجل ایکی نوعی اولوب تحریره دین مؤجلک باعث اولدینی
 اکلالتلی در . اوچی عینی « قکتیوه » قول کریمه کی ضمیر منصوب
 متصلک سرچی تمین ایتمی در . قاضی و شیخزاده . دینك اجلی : اقتضای
 مدت ایچون تمین اولنان و قندر - فخرالدین . معنی : معین دیکلدر .
 شو حلاله اجل سماه قدر دینك وقت مینه قدر دیکلدر . تمین ایله
 مراد کون و یامه و یا سنه کی علی افاده وجهاتی رفع ایند شیلر ایله
 تمین ایتمکدر - فخرالدین و قاضی و ابوالسعود . جناب حق مداینه ده
 ایکی شی امر ایدور : برسی تحریردرکه بونی « قکتیوه » قول کریمی
 ایله امر ایدور . اینکی عینی اشهاددرکه بونی « قکتیوه » شهادت
 رجالکم » قول شریف ایله امر ایلور . دینك تحریری ایله اشتهادک
 قلممه منانک طرفینجه حفظ و صیانت ابلدیسه . چونکدان مطلوبنك
 و وقت اداسنك کتابت و اشهاد ایله توشیق اولدیغنی یئلیجه حقدن زیاده
 ایتمه حکمی و دینك و عهده سی حلول اتمه دن مطالبه قیام اجه میجه کی
 کی مدیون دخی و راستدر پیش مطالبه ایدرک تماماً و یا قماً دینی انکار
 اجه ماملکه برابر وقت حلوتنه تأدییه دین اجه نیک ایچون ده او عده
 مقضی اوله دن مال قازانمه تثبیت و مبادرت ایدر . ایته ککتابت
 و اشهادیه بو قلمدر بولدیغندن جناب حق کتابت و اشهاد ایله امر ایتمی
 فخرالدین . جمهور قنهدر مجتهدین و مقامه امرک نده محول اولدیغه

ذاهب اولدیروز جمع دایر اسلامده جمهور مسلمینی تحریر و اشهادسز
 انان مؤجه ایله مال صاحبقرنی کوربوروز . بوجا تحریر و اشهادک
 واجب اولدیغنی اوزرینه اچامدر دبیلر - شیخزاده . و [بونی]
 بیکره عدل ایله [متضمن] برکاتب یازسون [دین مندیغنی] طرفیندن
 برینه میل ایتمکد وزاده و قصاب اولمدرق طوفریجه و زامه و باطل
 حقه باعث اولدیغنی وجه ایله یزه جنه اره کزده امنیت اولتور بر
 قاتب تحریر ایسون . و قول کریم تحریر سنه ایچون شروط تحریره
 آشنا بر قبه مندیغنی انتصاب ایتمقرنی طرفینه امردر و یوه یزبان
 سند لدی الصرع معلول و منبر بر وثیقه اولسون حکمته میندر -
 فخرالدین و قاضی و ابوالسعود . و هیچ برکاتب [دین مندیغنی] الهک
 اکا تلم ایتمی کی یازمقنن با ایتموب [اوسورنه] یازسون [کتابن
 هیچ بری جناب حنك اکا تلم ایتمی کی تحریر و نمان اصولنه دین
 مندیغنی یازمقنن اشاع ایسون . کندینه طرف الهین تلم اولدیغنی
 وجهه ایله تحریر ایسون . یاخورد و قول کریم « واحسن کا احسن
 الله الیک » نظم جبلته مائل اولمقرق مأل مننی : هیچ برکاتب . فصل
 که جناب حق اقره اصول تحریری و طریق احیاء حقوق تلم ایله
 کندیلرغنی قنهدر برمش ایسه اقره ناسی تحریر و کتابتله قنهدر برکنن
 با ایتموب بلکه بوتسته تنکر سلم قرناش لریک حاجت برنی کورسوتور
 دیکلدر - فخرالدین و قاضی و ابوالسعود . و اوزره حق برشان
 املال ایسون [من علیه الحق دینی . مقداری و جنسی ووصنی و مدنی
 و سایر جهتری ایله کاتبه املا و تقریر ایسون . املا ایله املا هر
 ایکی لت فصیحدر و اینکی سه برمشاهدر که برکیسه سوله بوب
 دیگری یازمقنر ائمّه محامدن فراه شوله دیدی : « املت علیه انکتابه
 دنورکه اهل حجاز ایله فی اسد لغتی در . املیت علیه انکتابه » دخی
 دنورکه بده لت نیم و قیسدر . قرآن کریم هر ایکی لت اوزره
 نازل اولمشدر . و قول کریم اولکی لت اوزره نازل اولدیغنی کی « فهی
 تعلی علیه بکرة واصیلاه نظم شریفه دیکلجه لت لوزره شرف نزول
 اتمشدر - فخرالدین] وری اولان الهین اقا ایسون و انمن برنی
 قصابن ایسون [املا هن مدیون حضرت پروردگار ذوالجلالین
 قورقسون و اوزر نمان اولان حقدن برنی قصابن ایتموب عابیه سوله سون .]
 من علیه الحق اگر ضیه یاخورد ضیف ایسه یاخورد املایه مقدر دکله انک
 ویسی عدل ایله املا ایسون [اوزره حق اولان گیه منبر . ناقص .
 النقل اولتی و یاخورد ستر و عهدن نمان ضیف النقل و توفیق و یاخورد
 دبیلر اولتی و یا لسان یلمانک و سایر کی احوال و عوارضه مینی
 باقرات املایه مقدر دکله او کیمه نك و صیسی و یا وکیلی و یا مترجمی
 کی قفانه قائم اولان ولی امری انک برینه عدل ایله مینی قصابن وزیله
 ایتمکد املا و تقریر ایسون - قاضی و ابوالسعود . و رجالکزدن
 ایکی شاهد استنهاد ایته [بیکزه جریان ایند مداینه دار شهادتی
 تحمل ایتمی ایچون لر لریکزدن ایکی شاهد طلب ایته . شرایط شهادت
 کتب قنهدمه مذکوردر .] شاهدلر [یعنی شاهد اوله حق کیمه لر ایکی
 لر بولدیغندن و یا بشفه برسیدن طولای] ایکی لر اولمازسه او حقه

حصر توجه و عبادتک باعث اعظمی حائز الوهیت الماسیدر . فقط وصف الوهیت کاهو حقہ بزور ولوم اوله مدینی جهسته کانه عوالم حقنه مشهور اولان آثار بنیهایسیه مجزوم بولدان (ربوبیت) صفت جلیله سنه نقل کلام اولنش بسده بوملاحظه الیه متأثر اولیان اشخاصک باری کندیلرینه واسل وموعود اولان نم سبحانییه قارشو بورجل اولدتلری تشکرتک اغناسی مقصدیه عبادات وطاعاته احقمام اقلری . و بوظیفه نده ذهل ایدنلرک مجازات اخروییه کوز اوکنه لهرق . سطوت قاهره سبحانییه دن قورقهرق عرض انقباده مجبور اولملری لازم کله چکی اخطار بیورلشدر . ایسته بواسلوبه توفیقاً بورسینه موجز برکلام الیه افاده حقیقت توفیقه بر بلاغت تصور اولنه مان .

إِيَّاكَ تَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ :

اشیوصفات عظیمه آلیه الیه تفرد وسبحانیکه بناء جمع ماسوادن تمیز وجلال وعظمتله توحید ایلین معبود ذوالجلاللز ۱ بزرا انجق سکا عبادت ایدرز وكافة امور واحواله درگاه سبحانیکه مراجسته سندن عنایت بکلرز .

نکته بیانیه

صدر کلامه محامد و ائینه طایفه تک کانه سنه حقیق ولایق اولان ذات واجب الوجود حضرتلری ذکر وبسده اوصاف قسمیه سبحانیسیه توصیف ایدلش اولسی اوزرینه ذات اجل معبود حامد نظرنده تمیز وتعیین ایشو بو سایهده حامدک مقام قرب وشهوده وصولی تحقق انلش اولسنه دلالت ایچون بوراده اسلوب غیبتدن اسلوب خطابه تمحویل کلام بیورلشدر .

مناشری اسماعیل مفی

تجانب قرآنیه

سوره بقره آیت - ۲۸۳

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَعْتُمْ بَيْنَ الْأَجَلِ مَسَاءً كَتَبُوا... الْآيَةَ »
 [سوره بقره نكشوموضعه ذکر اولنان احكام شرعيه دن بری ده آیت هداینددر . جناب نقساز امور عزشانه بو سورده اولای عبادینه فی سبیل افتخاق و ترك ربا الیه امر بیوردقن سكره « آیت مداینه » اطلاق اولنان بو آیتله انلری مال حلالك حفظی وفساد وتلفدن سیاهی خصوصنه دعوت ایدورر . وچونكه اموال سبب مصالح ماش و مساد اولوب انسان انكله افتخاق فی سبیل الله وربا وسائر کئی غضب الیه باعث احوال دن اعراضه وقوی الله ملازمت ومواظبه قدرنیاب اوله جنندن علی الاكثر الفاظ قرآنه جاری اولان اختصارك خلافه اولهرق بو آیتله عصا حفظ اموالده احتیاطله تشویق وارشاد اولتی اوزره اکید امرلر و تبلیغ تعلیمات الیه . بیلر ننه جاری مواضات انساننده دینی مشتمل وقوع بولان مامله نك حالی بیانه شروع ایدرک

بو طاقم سفهای امتك بهضیلرینه برخیل زمان دبدنه واحتشام ونفوق العاده آرایش وانتظام اوزره هر -ورده کمن سوکرا وخامت انجام باش کوستر . صوری ومنوی فلاکت وضوئتر باغنه باشلار سده بونلرک سکر فزار اولدتلری جزای الیه هیبت هومیدنك تذق واضعلاق موجب اولان سیات ونجاوزات واقعه لربنك عشر مستاری هد اولنه مان .

کنتک برچوق اصحاب حسناک . هوم ناس حقنه عدل واحسان الیه صاهلی التزام ایلن بر طاقم ارباب حبیبک بوتون هرلری مضایقه هدیده ایچنده محو اولور . حقوقلری اضاعه اولنور . لائق وستحق اولدتلری مکاتمن هر موم بر اقبیلرلر . بانکر راحت وجدان وادب وهر فائزله نتم ایدرک منسل اوله بیلرلرکه بوده بر ثواب روحانی . بر مکانات منویه و تمکدر . فقط بو قدر جق مکاتن آنلرک مساعی محود لرینه جزای کافی اوله مان .

الحاصل دنیاه مجازات ومکاتن نامه اجرا اولناده بی . هر کسک علقه موافق جزا الیه جزا نده بی و ارستطاب مقلدر .

بناء علی ذلک مقلدا وحکمة ظلم آخروه بر « بوم الدین » . لزوم قلمی وارد که آینه « فن یعمل مقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مقال ذرة شرأ یره » لغزنی سمدت احتوا سبجه افراد ماملنك هر بری خبر وشره دائر نه قدر ناچیز اولورسه اولسون بوتون اعمالك نتایجنی سکوره جک . ایل و نشا هج بر سسی ونیت ضایع قلبیه جق در .

نکته کلامیه

بواوصاف جلیله بی اسم جلاله صفت قبهرق واجب الوجود حضرتلرینه اشیات اتمک ذات الوهیتدن بشقه علی الحقیقه حدوتنایه اهل وستحق بو قدرینه دلالت ایچوندر . بزرا علقه صالح اولان وصفه تملیق حکم . وصفک حکمه علقتی مشرود . بناء علیه نظم جلیلهن استحقاق حدک علقه موجیسی جناب باری تملیق باجله کاتنا نه موجب وسریمی وتم والطف ظاهر . واطنه نك منم حقیقیی روز جزانك . علم آخرنك مرجع بکانه سی اولسندن عبرت اولدنی مستفاد اولور . بواوصاف جلیله نك هج برنده مولای متعال حضرتلرینه مشارک ایدر بر فرد بو قدر که استحقاق حدوتنایه بر کینه نك اشتراک تصور اولونه بیلسون .

بلاغت

اوصاف ارضه نك تزئینه ده مناسب تامواردر . چونکه عبد حامد ایضای حد و نشا مقامنده جناب بارینك اولا ربوبیت و خالقیتی . کانی حال واستقباله صلوم اولان ضمیق . کاتر روز جزاده کی حاکیتی ملاحظه الیه بحر شهوده مسترق اولوب جمع ماسوادن قطع علاقه اتمد کجه (لیاک نصد وایک نستین) نظم جلیله نك مضادی اولان حصر عبادت واستانابه اهل اوله من . آیتله کورر بی حین تلاوته معصی بوملاحظه ده بو ناملرکه نغظندن آزاده اولسون .

ترتیب مذکورک ارباب ارشاد طرفندن وقوعه جق توحید و عبادته دعوت مضاننده مناسقی اشکاردر . بزرا درگاه سبحانییه

بیور بورکه] ای ایمان ابدان نور درین اهل سماه که تا بن ایندی بکوز
 وقت [یعنی طرفیندن بری بر عینی مدت معلومه اهل او بر طرفه و بره سی به
 و بر مردک و یا خورد او بر طرفدن بر عینی مدت معلومه اهل و بره سی به
 آلهرق واقع اولان معاوضات انسانده شصورده دینی متضمن برصامهده
 بولدیکنز زمان اودی بی یازک [وقت اداسیه برابر اودی بقید و تحریر
 اهلک. نماین و تیسو دیگر اهل مداینه بوجه محرر دینی متضمن صامه مناسنه
 اولدیندن دینک دینه مقابله سی اقتضا ایتمز و بناه طایه نماین و یا خورد
 مداینه هر ایکی طرفدن دینک حصولی دینک اولوب بوده دینی دینه
 بیی افاده ایتمکه بالاضاق باطلدر دینه سؤال وارد اولماز. بیانات
 درت وجه اوزره اولور: بری عینی عینه بیع و باده ایتمکدرکه بو
 صورت شهسز مداینه دکلمر. ایکیمیسی دینی دینه بیع ایتمکدر بالاضاق
 باطل اولدیندن آیت کریمه تک تحتله داخل دکلمر. کیری به ایکی قسم
 قانورکه بری عینی دینه بیع ایتمک یعنی مالی نم مؤجل مقابلنده صاعقدر
 و دیگری دینی عینه بیع ایتمک یعنی پیشین پاره اهل و بره سیه مال المقدرکه
 سلم در. اکثر مفسرینک قوی اوزره بوضو که ایکی قحک هر ایکسی
 بو آیت کریمه تک تحتله داخلدر. شیخزاده. ابن عباس رضی الله عنهما
 حضرت نزلن: بو آیت کریمهده مداینه اهل سلم مراد اولدینی و جناب
 حق ربانی حرام قلدیسه سلی بیع اقلدی دیدیکی روایت اولمشدر.
 قاضی بیضاوی و ابوالسعود. ندان دینه دلالت ایلدیکی حالده «دین»
 لفظنک آریجه ذکر اولغنی اوج قائمیه مینی در: بری نماین دینی
 مشتمل صامه مناسنه کلدیکی کی مجازات مناسنهده کلدیکندن منای
 مراد تین اید بده و هم منای مجازاه ذهاب اولماسیدر. ایکیمیسی
 دینک حال مؤجل ایکی نوعی اولوب تحریره دین مؤجلک باعث اولدینی
 اکلاطلسی در. اوچیمیسی «قا کتبه» قول کریمهده کی ضمیمه منصوب
 متصلاک مرجمی تمین ایتمی در. قاضی و شیخزاده. دینک اجلی: اقتضای
 مدت ایچون تمین اولنان و قندر. فخرالدین. مسی: مین دیکلمر.
 شو حالده اجل سمایه قدر دینک وقت مینه قدر دیکلمر. و تمین اهل
 مراد کون و یامه و یا سنه کی علی افاده وجهاتی رفع ایند شیلر اهل
 تمین ایتمکدر. فخرالدین و قاضی و ابوالسعود. جناب حق مداینهده
 ایکی شی امر ایدور: بری تحریر درکه بونی «قا کتبه» قول کریمی
 اهل امر ایدور. ایکیمیسی اشهاددرکه بونی «قا کتبه» شهادت شهادت من
 رجالکم» قول شریفی اهل امر ایلور. دینک تحریری اهل اشتهادک
 قائمیه مایک طرفیجه حفظ و صیانت ایلمیسه دره چونکدان مطلوبنک
 و وقت ادانک کتابت و اشهاد اهل توشیق اولدینی بیلجه حقندن زیاده
 ایتمه حکمی و دینک و عذمی حلول ایتمدن مطالبه قیام ایدمیه حکمی
 کی مدیون دخی بوراسق در پیش مطالبه ایدرک تماماً و یا قیماً دینی انگار
 ایدمیه ماکله برابر وقت حولنده تأدیبه دین ایدمیه تک ایچون دها وعده
 منقضى اولدن مال قزانجه تثبیت و مبادرت ایدر. ایسته کتابت
 و اشهادده بو قاندر بولدیندن جناب حق کتابت و اشهاد اهل امر ایتمدی
 فخرالدین. جهور فقهاء مجتهدین بو مقامه امرک ندیه محول اولدیته

ذاهب اولدیروز جمع دوار اسلامده جهور مسلمینی تحریر و اشهادسز
 آنان مؤجه اهل مال صادقین کوروروز. بوجاه تحریر و اشهادک
 واجب اولدینی اوزرینه اجماعدر بدیلر - شیخزاده. و [بونی]
 بیکره عدل اهل [منصف] برکاتب یازسون [دین سندی] طرفیندن
 برینه میل ایتمک و زیاده و نقصان اولدیرق طوهریجه و نزاعه و ابطال
 حقه باعث اولدیحق وجه اهل یازجتنه اره کزده امنیت اولور بر
 قاتب تحریر ایچون. و بقول کریم تحریر سند ایچون شروط تحریره
 آشنا بر قیبه سندی انتخاب ایتمق طرفینه امردر و بوده یازیلان
 سند لدی الشرع معلول و منبر بر وثیقه اولسون حکمته مینی در -
 فخرالدین و قاضی و ابوالسعود. و هیچ برکاتب [دین سندی] اهلک
 اکا تلمیم ایتدیکی کی یازمقندن ابا ایچوب [ابوصوره] یازسون [کتابن
 هیچ بری جناب حنک اکا تلمیم ایتدیکی تحریر و ثانی اصولنده دین
 سندی یازمقندن امتاع ایچون. کندینه طرف اهلین تلمیم اولدینی
 وجهه اهل تحریر ایچون. یا خود بقول کریم «واحسن کا احسن
 الله الیک» نظم جلیله مائل اولدیرق مائل مننی: هیچ بر کاتب. فصل
 که جناب حق اکثره اصول تحریری و طریق احیاء حقوق تلمیم اهل
 کندیلرینی نظمدر بر مشایره اکثره ناسی تحریر و کتابت بره قنقدر برکن
 ابا ایچوب بلکه بونصه تشکر سلم فرخدا شریک ماجتربینی کورسونتر
 دیکلمر - فخرالدین و قاضی و ابوالسعود. و اوزرهمه حق بوشان
 املال ایچون [من طیه الحلق دینی. مقداری و جنسی و رمزی و مدنی
 و سایر جهتری اهل کاتبه املا و تقریر ایچون. املال اهل املا. هر
 ایکسی لغت فصیحیه در و ایکسی ده برصباحدر که بر کتبه سوله بوب
 دیگری یازمقندر ائمّه تحامن فراه شوله دیمی: «املت علیه الکتابه
 دینورکه اهل حجاز اهل بی اسد لغت در. «املت علیه الکتاب» دخی
 دینورکه بوده لغت نیم و قیسه در. قرآن کریم هر ایکی لغت اوزره
 نازل اولمشدر. بقول کریم اولکی لغت اوزره نازل اولدینی کی «نهی
 تعلی علیه بکرة واصیلاه نظم شریفه لیکیمی لغت اوزره شرف نزول
 ایتمشدر - فخرالدین [وری اولان اهلین اقا ایچون و اذن برنی
 قنسان ایچون] املا اهلین مدیون حضرت پروردگار ذوالجلالین
 قورقسون و اوزرهمه اولان حقندن برشو قنسان ایچوب قابله سوله سون].
 من علیه الحلق اگر صیفه یا خود ضمیمه ایسه یا خود املاجه مقدر دکلمه الیک
 ولیسی عدل اهل املا ایچون [اوزرهمه حق اولان کتبه مینو. نفس.
 القل اولقی و یا خود سفر و عهدن ناسی منصف القل و بحق و یا خود
 بدیلر اولقی و یا لسان بیانک و سایر هر کی احوال و عوارضه مینی
 باقرات املاجه مقدر دکلمه او کتبه تک و صیسی و یا و کتلی و یا ترجی
 کی مقانه قائم اولان ولی امری الیک برینه عدل اهل مینی قنسان و زیاده
 ایتمکدر املا و تقریر ایچون - قاضی و ابوالسعود. و رجالکوزدن
 ایکی شاهد اشتهاد اهل [بیکزده جریان ایند مداینه فار شهادتی
 تحمل ایتمی ایچون ازلر بیکزدن ایکی شاهد طلب ایدت. شرایط شهادت
 کتب ققیهمه مذکوردر]. شاهدلر [یعنی شاهد اولدیحق کیمدلر ایکی
 ار بولدیندن و یا بقیه برسدین طولای] ایکی لر اولمازسه اولجه

حصر توجه و عبادتک باعث اعظمی حائر الوهیت المیسر . فقط وصف الوهیت کاهو حق بزرگ ، موم اوله مدینی جهته کافه عوالم حقه مشهور اولان آثار بنه سیله مجزوم بولدان (ربوبیت) صفت جلیله سنه نقل کلام اولنش بده بوملاحظه ایه متأثر اولیان اشخاصک باری کند بلرته واصل وموعود اولان نم سبحانه قارشو بورجل اولد تلری تشکراتک اغاسی مقصدیه عبادت وطمانه اهتمام انجری ، و بوظیفه نده ذمول بدتک مجازات اخرویه بی کوز اوکنه آهرق ، سلطوت قاهره سبحانه دن قور قهرق عرض انقیاده مجبور اولملری لازم کله چکی اخطار بیورلشدنر . ایشته بوا سلوبه توقیفاً بورسبه موجز بر کلام ایه افاده حقیقت فو قنده بر بلاغت تصور اولنه مان .

إِيَّاكَ تَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

اشیوصفات عظیمة آلهیه ایه تفرد و سبحانه بناه جمع ماسودان تمیز و جلال و عظمتله توحید ایلین معبود ذوالجلالین ۱ بزر انجیق سکا عبادت ایدرز و کافه امور واحواله درگاه سبحانه مراجعتله سندن عنایت بکلرز .

نکته بیانیه

صدر کلامده حامد وائیه طایفه تک کافه سنه حقیق ولایق اولان ذات واجب الوجود حضرتزری ذکر وبده اوصاف قدسیه سبحانه سیله توصیف ایلنش اولسی اوزرنه ذات اجل معبود حامد نظر نده تمیز و تعین ایش و بو سایهده حامدک مقام قرب و شهوده و صولی تحقیق ایش اولسنه دلالت ایچون بوراده اسلوب غیبتن اسلوب خطابه تمویل کلام بیورلشدنر .
مناسرتی اسماعیل موی

نجائب قرآنیة

سورة بقره آیت - ۲۸۳

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَعْتُمْ بَيْنَ الْأَجَلِ سَمَاءَ كَتَبُوهُ... الآية »
[سورة بقره] شوموضنده ذکر اولنان احکام شرعیه دن بری ده آیت مداینه در . جناب نسقاز امور عزشانه بو سورده اولا عبادینه فی سبیل افتخاق و ترک ریایه امر بیورددن صکره . « آیت مداینه » اطلاق اولنان بو آیتده انبری مال حلاک حفظی و فساد و تلفدن صیاتی خصوصنه دعوت ایدبور . و چونکه اموال سبب مصالح ماش و ساد اولوب انسان انکله افتخاق فی سبیل الله وربا وساره کی غضب الیه باعث احوال دن امرانه و تقوی الله ملازمت و مواظبه قدرتیاب اوله جنمن علی الاکثر الفاظ قرآنه جاری اولان اختصارک خلافتله اولهرق بو آیتده حضا حفظ امواله احتیاطه تنویق و ارشاد اولیق اوزره اکید امرلر و تبلیغ تعلیمت ایه . پیلرنه جاری مساوضات اثناسنده دینی مشتمل وقوع بران سامه تک حافی بیانه شروع ایدرک

بو طاقم سلفهای اتک بضرلرته برخیل زمان دبده و احتشام و فوق العاده آرایش و انتظام اوزره هر سورده کمن سووکرا و خامت انجام باش کوستر ، صوری و منوی فلاکت و ضرورتلر باغنه باشلار سهده بولرک سکرفار اولد تلری جزای الیم هیئت عوبد تک ندن و استسلاقی موجب اولان سیات و تجارزات واقعه لریک هنرمستاری عد اولنه مان .

کدنک بر جوق اصحاب حسناک ، موم ناس حقهده عدل واحسان ایه مانه یں التزام ایلن بر طاقم ارباب حینک بونون هر لری مضابقه همدیده ایچنده محمولور ، حقوقلری اضاعه اونور ، لائق و مستحق اولد تلری مکالماتن محروم بر اقبایلر ، بالکمز راحت وجدان و ادب و هر فائزیه نم ایدرک منقل اوله بیلر لکه بوده بر ثواب روحانی . بر مکافات منوبه و بیکر . فقط بوقدر جوق مکافات آنرک مسامحی مدوحه لرته جزای کافی اوله مانز .

الحاصل دنیاه مجازات و مکافات نامه اجرا اولنمادی ، هر کسک جمله موافق جزا ایه جزا ایلدی و ارستطاب مقالدر .

بناه علی ذلک مفلاً و حکمة عالم آخرهده بر « یوم الدین » . لزوم قلی واردر که آیه « فن یصل منقال ذرته خیراً بره و من یصل منقال ذرته شرأ بره » جزای معدتک احتواسجه افراد عاملینک هر بری خیر و شره دائر نه قدر ناچیز اولورسه اولسون بونون اعمالک نتایجنی سکوره جک ، ایل و نسا هر بر سسی و نیت ضایع قلیه جق در .

نکته کلامیه

بواوصاف جلیله یں اسم جلاله صفت قهرق واجب الوجود حضرتزرنه اشیات اتک ذات الوهیتن بشقه علی الحقیقه حدیثیه اهل و مستحق بولقدیده دلالت ایچوندنر . زیرا علته صالح اولان وصفه تملیق حکم . و صفک حکمه علیتی مشهوره . بناه علیه نظم جلیلین استحقاق حدک هلت موجیسی جناب باری تعالی تک باطله کاشانده موجب و سرسی و نم و الطاف ظاهره و باطنه تک منم حقیقی و روز جزا تک . علم آخرتک مرجع کاهسی اولسنن عبرت اولدی سستاد اولور . بواوصاف جلیله تک هج رنده مولای متعال حضرتزرنه مشارکت ایدر بر فرد بوقدر که استحقاق حدیثیه بر کینه تک اشتراکی تصور اولونه بیلسون .

بلاغت

اوصاف اربعتک ترئینه ده مناسبت نامور ایدر . چونکه عجمده ایشای حد و ثنا مقاننده جناب بارینک اولا ربوبیت و خالقیت ، تالیاً حال و استجابله معلوم اولان منمقی . کاتاً روز جزاده کی حاکیتی ملاحظه بده بحر شهوده مسترق اولوب جمع ماسودان قطع علاقتی بده کجه (ایکنید و ایکنستین) نظر جلیلینک مضادی اولان حصر عبادت و استنامیه اهل اوله من . آیت حد کوروی حین تلاوته مصلی بوملاحظهده بونالیدر که غفلتن آزاده اولسون .

ترتیب مذکورک ارباب ارشاد طرفضدن و توجوه جق توحید و عبادته دعوت مقاننده مناسبتی اشکاردر . زیرا درکله سبحانه

دکلم! کجا، اوله سه شیدی پت ارم
 وور و آن ایچون اولسون حصور و حرات اراض
 حیات جنت سنت، حونه سرکدر،
 زمان زمان و سکولر ور شرکدر ..

دیوسنه اسلام بوردوم، خط بزم و حصور
 بش اون دقله با افس، با اقد شدی دوام ..
 بر ایکی قوشو کلوب : ه اولمش سلام ایدور،
 دیور که خسته آبر لاندی، طور مانجی، آقام
 همان بزم لوه کسجه، ه دنده طوار ادم
 او آشیانه فیکه طوفری بولام ..

ماریدی و بجه آتم که بجه بن ایجری،
 دیوردی آهلا برفی : کورده، ما کلم، چوجونی!
 سنت دکل، بی قات ایچرت بازر جگری،
 اولوم موشکری لوشنه کورسه ایدور چونی،
 شکر، برکون قریمین فرقیتم، دیوردی هان ..
 لوبنه بنه باقر کیرج کبلدی برکون!

فلان حکیم، ددیلم، کلدی، پندی، آکلما دی،
 خار، فلان دها بر آکلما نیلم، ددیلم،
 مکر بلان بره جینش لو سر حاشنه آدی!
 براتی که آکلما واری چاره، هیچ نه کزرا!
 حکیم علاجی، اونو، بون نیلم،
 علاج یوب ای اونو، او بر نیلم ..

کبلدی کردشک آرتی بکن، ایسکن،
 لایردی دیکله یور، کندی حلاک ایدور،
 لو، خستمن دها شان مرحت .. کورسه ..
 دیدکه ه آنه، چوجندن میدی کس .. کیدور!
 تلاش ایتمه قلوب بو سبون شکر مایم،
 اگر بشمه افسانه بوقی قوشو خانم ..

— کورون یور، حاقی همنه نومدر آکلنج
 بتم سوزم نه قدر اولسه باشتم، بلکه
 برتر بوردی تسل ..

— فصله سولرسین!
 لایردی مکر ایچیک کیم! طویزی هیچ برکی!
 قرالی بر ایشی! سنت آنه اولدیک واری!
 چوجین لولنه ایکن آنه سوزمن آکلاری!

بو هم فاجیحی تلاک! بشی ایلری،
 تمام بشی سفره که قیز لولوم کورجهت!

و سوزن افسانه قاید کیمسه دردی کی،
 زوالی کندی وقتیل نون اولدور، شک،
 چلو سده کور، ده رکر، شیدی طای ..
 نه سه لومنی شک سوبکک لوسه ای!

صاحبه، بی اقصم راز آبر لاشور ..
 طبل طبل بانور شیدی نبل لولام!
 نه ظلم صت ایشی : بر چو خطه لوش لاشور ..
 او لولانه میله بن کاکلی خسته لولامیم،
 شکلات لولمانجی لانا نعل پندی ..
 کیمه کیم مدمم طور مدمم بق شیدی!

نه منظره می که بر فوش قدر لوجان لوط
 طوروردی بی حرکت، قول قاده نعل لاشور!
 کوزنده ور نظر تجور همان سوه شک ..
 دودنسه نالته طومس، فوای سوز آکلما یور!
 تواب رنگه کیم من حسی سینی،
 اولوم صاران طومم لوبجه لری!

باشمه آنسی - ماتم نیم ایشی ه
 قادیق نیشی آملر کی - طوروردی سوت،
 پانسه قوشو کدیلم خروشه لانه،
 اگر چه لورنده دوماک و صوب سکوت،
 کیم بجه بن اوطمن صبی قاقدیلم آناه،
 قیزه آنسی صیدیل خط آناه!

دهم :- نهم بوست ایچیک، موشونه که بر ..
 برقی شو خسته بن آرتی برنده کیمسه،
 نه چاره، حکم قدر بخت خنوره کیم،
 جنازه شکله کیمیک، بوه دنده نه،
 شک بو پندیت اینه قاری صایره،
 فصل تلاک صر بپتر آسهر ..

طوبوله بشلای آراز، بر تلاک
 دوام احوط کیمسکه و اسکی حکمت،
 نه لولدی، خسته و شیمی لولدی، آکلما ..
 لورچت بچسک نیرمن کال لکله
 شو صبه قومو که حلاصه بهشته:
 نه عاش بر کیمسکر ... نه کیدی لولام ..

سحر طائف

خشنود و رانی اوله بکر شهودس و اراره ای جان [اشهاد
 اوقسون] که وای جانس ری [شهادت] اووه صه او ری
 ایت خاطره آوزر [و بز کوره حدوده و صاحبان ماضا برده
 و امام عباس کوره پاکتر سو شهره هر هاجمه کد من خشنود
 و رانی اولان کبزه ای اوله حق بی شاهد کیم اوورسه اولسون
 انسان ایمن خشنود اوله ای کبزه شاهد طوعه جی شهسز ایک و
 صفاک و بر ایه ایکی جانس مارت ولان شهوده شخصس جورسی
 انسانک و صفاک ایه الصاق لیل اوله ای ایومر [اوالسود] .
 و شاهد [بی شاهد اوله حق کبزه اده شهادت و یا تحمل شهادت
 ایومر صاحب حق طرفس] چا هر طرفی زمان [احسان] اشتاع
 ایسوزر . و بی کوجه و باجوا اوامسون وقت حمله دهک باطن
 اوسهک [بی آروا جون اولسون و باخود صد خصم و باصل
 اولسون هر حاله ان مد و کت الرار الهی و کت طوله دهک بازسه
 کزت معاد کرون طولای اوله دهک] . و [بی سزه امر اولسان
 خورون شخصی ای مؤمنی از الهه [حامله] یکده تهر
 [رمای الی شخصه کت مؤمنه] چونکه حکم حاق فود و فاضلی
 ایه بازشی بلدی سده زامسه دهی و بی تانک و دینه کتب
 ایاکن و و لور [خرع احن طامه دهک سید اوور] زاهدانی یک طومر
 [شهادت کت فلا و انازه اناه کت کت] و لغزایا قاسزه
 به فرسده [یک جنسه . مطارعه . وقت حوالده شهوده .
 ساز حوالده کیم کز زالی اوله کت فرسده] . مکرکه [مدینه کز و
 بخار کز] کوره دوران ای دور اوله کز بخارت حاضر اولسون
 لوجه ای بارضه سزه اوزر بکره کت بولور [برمدت جنبه نفر
 بی ضمن ولان حاصله کوره روحه مفروضه سند تحریر امله .
 طبعه عاقله کز و بخار کز طبری مدینه قاطی ایت سور بهار کزه
 و خرد بکتر و بخارت حاضر اوله ای حله ای تحریر ایاکنه
 سز کیمون برآس بولور . چونکه طبری حاضر ولان بوک و بخارت
 مازده و سباین جیدر - قاضی و اوالسود . و تفسیر الان تکون
 بخار کز حاسره کز [بخار کز] کت کز [کوز] کت خوری
 لوقی اوزره نصب نه فرسه سید و اناه تفسیره کوزه لیک وجه
 ایه و فرشته کوره ایت کز [مکرکه مدینه کز و بخار کز بخارت
 حاضر اولسون] خرد بولور . و قدریک شی اوقه بصلری طرفین
 طامه بخارت حاضر اوله کزه اعتراض اوله سسه و لره دکلمه .
 چونکه طامه رفیع ساعت کی فریب برمدت نفر اولورسه ایا بخارت
 حاضر اطلاق صحیح وور . بخارت: فتح بخت مشدیه مدیونیه صافه
 و سور [و تاج اینه بکتر زمان اشهاد ایت] بخارت حاضر صوریه
 اولان مایه تکوره و باخود علی الاطلاق مایه تکزه علامه طوکت زرا
 اشهاد ایخورسه یک حزه و صبرت اوزره حرکت ایشلی لوزر .
 و ایت کز صه واره ولان لوس و بقرمه سیق اینه کی اوزره جهوره
 کوره غیب و استجاب ایچوندر و مراد طریق احتیاطه و صبات اوسه
 از عاقله . بصلری بهر کز لوسه کوره و جوب ایچوندر . و و جوبه

قائل اولان اخلان ایدیک کیسه ذکر اولان امریک حکمی اقی اوله صه
 و کیسه نسخه ماب اوله لور - قاضی و اوالسود . نه کاب و نه شاهد
 اصرار ایسون [باخود نه کاب و نه شاهد اصرار اولسون و بکسر .
 و ولا بصر کاب و لا عهد و قول کریمه [بصار] کله ای وجه
 شهسز: بی کله کوره مکتاسل . قبل الاذکار رخس [راه] حرک مکسور
 اوله رقی صلوم صینه اوزره [بصار] و دیگر وجه و خیزه مذکور نه ک
 فصد ههول صنفی اوزره [بصار] اولمدر . اولکی وجه کوره آیت
 کریمه . و ایه [کتاب] ایه [شید] کله ای [ولا بصر] کت قائل اوله ق
 ایتک مال سنی: کتات و مهادت خصوصه احاقی ترک ایتک و کتات
 و ده دن تهر و تحریف ایتک صور ترمین بره نه کاب و نه شاهد صاحب
 حل و بان طبعه اخل اصرار ایسون دمت اولور . ایکنی وجه نظر
 ذکر اولسان ایکی کله [ولا بصر] کت نائب قائل اوله ایتک
 مؤدی طبری: کتب و شاهد کتات و عهدیه دعوت اولدقزی زمان
 هم ایشری اوله رقی بیان صفت ایدر لره جناب حق دعوت احاقی
 سزه امر ایندی به الجباع و اومه ایشلرند کز کولرین آبقولتی
 و باخود کاب و شاهد اثر ایچون سبی اولان حکم خارجه جیمبری
 نکاب اوقتی و باخود کاتبه حق اجرین و بر لیک کی بر صورتی منتصر
 و بخرده ایلسونر دهک اولور . [بصار] کله سیک و ایکی وجه مختل
 بر لیک کله مذکور بی هر الفاروق رضی الله عنه حضرت تونیک فک اده نام
 و او ای [راه] امری کسرا و این جیاس رضی الله عنهما حضرت تونیک
 دخی اظهار وضع ایه فرشت ایلری دلالت ایدر - نفعه الدین و قاضی
 و اوالسود [اگر سز [نی اولد بکتر اضاری] ایشلره کز بو
 [نیل سنی] سزه [ملابس] نسق و مصیبت [سزه لاحق و طدی
 اولمش خروج من طامه الهیه - قاضی و اوالسود] . الهین اقبالیک
 [حسرت و الجلائک اوامر و تواسته مخافتن و بوجه دن اوله رقی سنی
 ایدیک خواهش ارمین خوف و حذر اوزره اولک - اوالسود] . الله
 سزه تسلیم ایدور [جناب و الجلائک صالح و ماضکری ضمنس و لزان احکامی
 سزه اوکره دور [اوالسود] . الله هر شیئی بیلور [عبادتک جج
 مصالحه و تقصیر . ذات طبعه مع رشی سنی دکلمه - خازنه و اواج
 جهه لطفه جلائک تکرار بیورلسی قوها اناه مهابت ایه برابر هر بریک
 علی حتمه و رساله استقلال اوله صیه تیه ایچوندر . چونکه و بجز جه
 قوا به تزیب و ایکسی و عاتلم و او جیبی شان الوهین تقصیر در -
 قاضی و اوالسود .

بر کشته اده اسماعیل سنی

صفات حیادین

سلی

و معتبره زاد سمر . مدت پشته اوله .
 بتون کون اشته و خوشم . و لزمه دکنفام ..
 برینده عینی سحاب ایچینه لوزر اشقیق

دگر م'کا، اوله سه شیدی پت ادم
 وو ر ل اییون اولیون حضور و خواب گرانق
 حیات جت صحت ، جو نه سر کده
 زمان زمان و سکوتر بر تر کده .

و سوک اندوهه فاید گبرسه دردی کی .
 زوالی گدی و کمن اول اوله در حکت .
 جیلوسه کوه ، ده و کره شیدی طای ..
 ه حه لومدی عت سو کیکت لوسه پای ا

دیوسه اسیلابوردم . فظ زم و حضور
 بش اون دقله ا افش . ا اجه شدی دوام ..
 بر اسکی نومشو کلوب : ه ولسه سلام اهوره .
 دیور که خسته ایزلادی . طور ساجن . آفنام
 همان زم اوه کلسی . دجه طار ادم .
 او آشیانه فیکه طومری بولام .

صاحبن دلی اقصم بر لای اهوره ..
 طبل طبل اقبور شیدی طبل لولام ا
 نه ظم عت ایش : بر جوشه لوه اهوره ..
 او لونه میوه بن کتکی خسته لولام .
 شکلات لولامی انا فصل ایدی ..
 گاهه گبر مدم طور مدمه بقی شیدی ا

ساریدی بر نه آنم گبر نه بن ایزی .
 دیور دی اولامرق : کورسه ، داکم . جو جونی ا
 سکت دکل . جی قات ابرک ایلر جیکی .
 اولوم دوشکری لوسنه کورسه اهوره جونی .
 شکر . بوکون آرمین فرقیلم . دیور دی هان ..
 او پنه پنه ا اقر کبج کیلی بوکون ا

نه منظره جی که بر خوش لهر لوجیل لوقت
 طور دی بر حرکت . لول قاده ایلد اهوره ا
 کوزنه ور نظر تیبور همان سونه حکت ..
 هودانه ناطه طومری . لولاق سوز آگلایور ا
 زاب رنگه که مل جی سینی
 اولوم سرانی طوبه لوجه لری ا

فلان حکیم . ددیله . کلدی . بقدی . آگلادی .
 خار . فلان دها بر آگلایشیلم . ددیله .
 مکر بلان بره جینش لوسه سکنده آدی ا
 براتی که آگلایور واری چاره هج ا نه کوزر :
 حکیم علاجی . لوتق . بنون نیلم .
 علاج سیوب این لوتق . او بر نیلم .

بلنده آنسی - مام نهمه ایش
 قادین قیانی ایش کی - طور در موت
 اینه نومشو قادیلر خروده کانه .
 اگر چه لورنه موفیکه بر موب سکوت .
 کبر نه بن اوله من جی قادیلر اناه .
 قیرک آنسی مجیدیلر فظ اناه :

کیلی قار شک آرتق بکمن . ایسکن
 لاقیدی دیکه میور . کندی هلاک اهوره .
 او . خستمن دها شان مرحت .. کورسه ..
 دیبکه ه آنه . جو خشن امیدی کی .. کدیور :
 تلاش ایینه قلوب بوستون شایر مایم .
 اگر شیشه اسفاده بونی نومشو خانم ..

دهم :- نهمر بوست ایسکت . موفوسه که بر ..
 براتی خوشه ای آرتق بر زده کدیسه .
 نه چاره . حکم هر جقت خورده کیم .
 جلتز شکله کبر مکه ویه فانه ه ا
 سکت و اجمت ایه قاری صافره
 لیل هلاک صرا ایتر اسامه ..

- کور و نیور . طای هشیه زومدر ا کلسی
 نیم سوزم نهمر اوله بلشتمه . بلکه
 برتر بولور دی نمل ...

خو رولده ایشلای اوله بر هلاک
 دوام ایوب کیسجیمه و اسکی حکیمه .
 نه لولدی . خسته و شیری لولدی آگلایم ..
 لوت پت مجیدیلر قیرن کانه شکله
 خو صبه نومدی که حلا صحت هشتند :
 - نه طای بر کیکیز ... نه کیدی لولام .
 سر طایف

- فصله سولر سینی ا
 لاقیدی کبر ایدجک کیم ا طوبیدی هج برکی
 قولای بر ایشی ا سکت آنه اولدیک واری ا
 جو جقت اوله ایکن آنه سوزن آگلایور
 بو هر قاجینی هلاکت ایشی ا لری .
 تمام شینی سفره که قیر اولوم کورجکت ا

خسته بود و راضی اوله بکار شهوودن بر اراه ای خاور [ابراهام
 اولسون] که وای خاوندی ری [ابراهام] اووه صه او ری
 اناک حاضره کورور [و] زه کوره حوده ولسامن مامنا ورده
 و امام شاهی کوره بانکر سو لهدر . هر دواصله کد من خستوه
 و راس اولان کجه من اوله حق . بی شاهد کم اوورسه اولسون
 انسی اهنی خستوه اوله ای کجه بی شاهد طوم جی شهه سز ایکی و .
 صفت و بر اراه ایکی خاور من مارت اولان شهوودن تخصص بولسی
 اسانک و صفت ای سوال قبل اوله ای ایچونر [اوالسود] .
 و شاهد [بی شاهد اوله حق کجه اراه قیادت و] تحمل قیادت
 ایچون صاحب حق طرف من [اچارله طری زمان] اچار من [استماع
 ایچونر . و دی گوجاک و ایچون اولسون وقت حواله کده باز طین
 اوسا ک [دی] و ایچون اولسون و احوه صه مضر و یا فصل
 اولسون هر حاله ای مد واک ابراهام ای واک حواله کده باز صه
 کزت مامنا [کرون طولای اوله کده] . و [جی سزه اس اولسان
 نحر و دی خصوصی ای طومر] ازده الهده [مالهده] بشه لهدر
 [رضای الی و تخصص کده مژده] چونکه حکم جمع لوه و فاضل
 ای بارسی مایه سده زامینه دای و دی تانک و دینه کتب
 اناک من و و لوه نحر من طامه من یک سجا اوور [زامه ای یک طومر
 ] اراه ای کلمات ابراهام و اناه اراهه بشه لهدر [و انا انا انا کزه
 یک فریده] دیک حسینه . طغاره . وقت حواله کده شهوودنه
 سازه اراهه کز زان اوله بشه لهدر [مکرکه] مدینه کز و
 نهار [ک] و کزه دوران ایدور اوله کز تجارت حاضر اولسون
 اوله ای باز صه سزه لوزر یکزه کده و لهدر [رحمت حسینه نظر
 دی من من و لای سلا کزه روحه مشرووع سده نحر ایملک .
 قطعه مایه کز و انا کز مفری مدینه مایه ایملک سوره نهاره کزه
 ده و لهدر یک کز و تجارت حاضر اوله ای حله ای نحر ایملک
 سر کجه و رأس و لهدر . چونکه مفری حاضر اولان و لهدر تجارت
 مازده و ساسن سیمه - قانی و اوالسود . و تصدیه الان نکر
 نحره حازه مایه کز [نحره] لهدر . [کز] یک خبری
 لوق اولزه نصب نه فرشته سیه و اناه سیه کوه لهدر وجه
 ای و لهدر کوره آیت کزه [مکرکه مایه کز و انا کز تجارت
 حاضر اولسون] خد بر سیمه . و قدریک حق اوله مفری طرف من
 مایه تجارت حاضر اوله کزه امتزاس اوله سیمه و لهدر و
 چونکه مایه رواج ساعت کی قریب و مدینه لوزره انا تجارت
 حاضره اطلاق صحیح و لهدر . تجارت . جمع کت مایه مایه لوب مایه
 و لهدر [و تاج ایملک کز زمان اناه ایملک] تجارت حاضره سوره
 اولان مایه کزه و انا کز اطلاق مایه کزه شاهد طومر کزه زرا
 انا کزه ایچونر یک سزه و صیرت لوزره حرکت ایملق لوزره .
 و آیت کزه و لهدر و لای لوس و لهدر سیه ایملک لوزره جهوره
 کوره کده و سنجب ایچونر و سراه طرق احتیاطه و صیات اوله
 اراهه . مفری مایه کزه لوسه کزه و جوب ایچونر . و و جوه

قانی اوله انا کزه ایملک کیه کیه کز اولان امریک حکمی ای اوله صه
 و کیه کیه سعه صه اوله لهدر - قانی و اوالسود . نه کاب و نه شاهد
 اضرار ایچونر [انا کزه کاب و نه شاهد اضرار اولسون و مکر .
 و لایسار کاب و لایسار کاب و لایسار کاب] کاب و نه شاهد ایکی وجه
 لهدر : ری کده کوره مایه لهدر . قبل اوله نام ری [راه] حرق مکرور
 اوله ری طومر سیه اوور [انا کزه] و لهدر و لهدر و لهدر کده
 صه مملک صه ایچونر اوور [انا کزه] اوله لهدر . اوله ای وجه کوره آیت
 کزه و لهدر [کاب] ایملک کده ری [انا کزه] کاب مایه اوله ری
 آیت مایه منق : کتات و لهدر خصوصه انا کزه ایملک و کتات
 و لهدر و لهدر و لهدر ایملک سوره لهدر و لهدر کاب و شاهد صاحب
 حق و این طما لهدر اضرار ایچونر دمت اولور . ایملک وجه نظر
 کز اولان ایکی کده [و لایسار] کاب مایه اوله کده آیت
 مژده ای لهدر : کاب و شاهد کتات و لهدر و لهدر اوله کده لهدر زمان
 مهم ایچونر اوله ری بین صیرت ایدر لهدر جناب حق دعونه انا کزه
 سزه اس ایملی ده ایملک و انا کزه ایچونر کز اوله لهدر ایملق
 و انا کزه کاب و شاهد انا کزه ایچونر مایه اولان حله کز لهدر
 کتات اوله لهدر و انا کزه کاب و لهدر و لهدر کز بر سوره لهدر
 و لهدر ایملک سوره دیک اولور . [انا کزه] کده کاب و لهدر وجه
 لهدر کده کده کوره ای مفری لهدر و لهدر ایملک کده حاضر لهدر کده نام
 و لهدر [راه] عرض کسرا به و این مایه لهدر ایملک حاضر لهدر
 دمی انا کزه و لهدر ایملک لهدر و لهدر ایملک - مفر لهدر و قانی
 و اوالسود . اگر سزه [بی اوله کزه اضرار] ایملک کز بو
 [عمل مایه] سزه [مایه] نسق و مایه لهدر [سزه لهدر و لهدر
 اوله لهدر خروج من طامه لهدر - قانی و اوالسود] . انا کزه ایملک
 [حضرت ذوالجلالک اولسون و انا کزه مایه لهدر و لهدر و لهدر
 ایملک کز لهدر مایه لهدر و لهدر اوله کز - اوالسود] . الله
 سزه لهدر ایچونر [جناب ذوالجلالک مایه لهدر مایه لهدر و لهدر
 سزه او کزه و لهدر] . الله هر شئی بیلور [مایه لهدر جج
 مایه لهدر و لهدر . ذات طبعه مایه لهدر و لهدر - خازن . جواج
 جده قطعه جلالک کز لهدر مایه لهدر و لهدر ایملک انا کزه لهدر
 حل جده رساله استقلال اوله کزه قیه ایچونر . چونکه و لهدر ججه
 قویه لهدر و لهدر و لهدر و لهدر و لهدر و لهدر و لهدر و لهدر
 قانی و اوالسود] .

برگشته زاده اسماعیل مفری

صفحات حیادق

طری

• عمیره زاد سوره . دوت پشته اوله ای .
 چون کون ایسته و نخر شوم . و لهدر و لهدر ..
 لهدر مایه مایه ایملک لهدر و لهدر

دکلمی؟ بگا، او بیهوشه شیدی یک ازم
 ولو ر آن ایچون اولسون حضور و خواب آرامی .
 حیات جنک میبشت ، جهانه هر که دره
 زمان زمان بسکونر بر متر که در .

بوسوک امدیده شاید گیرسه دردی کی ،
 زوالی کنیدی وقتدن اول اولدور . جنک .
 چیتوبده کور هله بر کره شیدی طایر ..
 نه حاله قوریدی فک سودیکک لو سبایی !

دیوبده یا ملانیوردم . فقط بزم بوحضور
 بش اون دقیقه یا ایش ، یا اجه شدی دوام ..
 بر اسکی قوشو کلوب : ه والده ک سلام ایدور ،
 دیور که خسته آغیرلاشدی ، طور ماسین ، آفتام
 همان بزم اوه کلین . ه دنیجه طاورانم .
 او آشیانه غمگینه طوغری بولانم .

صباحین دلی باقم براز آغیرلاشور ..
 طبل طبل باتور شیدی بیل اولادم !
 نه ظالم طلت ایش : بر جوجظه اوغیرلاشور ..
 او اولماسه بدیده بن کاشکی خسته اولسه بدم .
 شکایت اولماسین اما تحمل پندی ..
 کنهه گیرمه بدم طور مدهم باقی شیدی !

صاریدی بوغده آنتم کیرنجه بن ایجری .
 دیوردی آغلاهدرق : کورمه ، ما کتم ، چوجونگی !
 سنک دکل ، بدی قات ایلرک یا مار جگری ،
 اولوم دوشکری اوستنده کورسه یاوروجونگی .
 شکر ، برکون آزیجی فرقیلدر . دیوردق ده ن ..
 او بیه بیه یا ناقر کیرج کیلیدی برکون !

نه منظره بدی که بر قوش قدر اوچان او طک
 طوروردی بی حرکت ، قول قاده قیلداشور !
 کوزنده نور نظر تریور همان سونه جنک ..
 دوداقنه ناطفه طونش ، قولاق سوز آگلایور !
 تواب رنگنه کیرمش جین سینی ،
 اولوم سارنی طوبدم اونجه بلیری !

فلان حکیم ، دیدیلر . کلدی ، باقدی ، آ کللامادی .
 خایر ، فلان ده بر آ گلاییشیلدر ، دیدیلر .
 مکر بلان بره جیتیش او سرملک ده آدی !
 براق که آ گلایه واروی چاره هج ؟ نه کزر !
 حکیم علاجبری ، اوغز ، بتون تسلیدر .
 علاج سیوب ایی اولوق ، او بر نیجیلدر .

باشنده آنتمسی - ماتم نیم ایش نه
 قادین قیانی آلمش کی - طورور مهوت ،
 پانده قوشو قادیلر خروشه آماده .
 اگر چه اورنه ده دونهکنه بر مهیب سکوت .
 کیرنجه بن او طندن میسی قاقدیلر لایله ،
 قزله آنتمسی مجیدیلر ققط پانده !

کیلیدی قارداشک آرتق یکدن ، ایچیکسن ،
 لاقیردی دیکه میور ، کنیدی هلاک ایدور ،
 او ، خسته دن ده شایان مرحت .. کورسه ک ..
 دیدیکه ه آنه ، چوجقدن ایدی کسی .. کیدور :
 تلاش ایچنده قلوب بو بتون شایر مادم .
 اگر یتیمه امداده بوقی قوشو خام ..

دیم : - نهدر بونک ایدینک ، دوشونه که بر ..
 براق شو خسته بی آرتق رازده کنیدینه .
 نه چاره ، حکم قدر عیقت شهوره کلور ،
 جنازه شکنه کیرمکه بوله قانه نه ؟
 سنک بر ایدینک الهه قارش عیانده
 اصل فلاکته صبر ایلیتر اناسدر ...

- کورونمور ، هانی همیشه نرمددر ! کلین ،
 نیم سوزم نه قدر اوله باشقهدر ، بلکه
 براز بولوردی تلی ...

شو بوله باشلاین تواره بر طلاکته
 دوام ایوب کیدجکم بو اسکی حکمته .
 نه لولدی ، خسته بر شی لولدی ، آ گلادم ..
 او پت نیچمدکی قزندن کال شده
 شو صیحه قوریدی که حلا صانه دهنته :
 - نه طاش بر کلبیکز ... آ کیندی اولادم ! .

— فصلده سویرسین !
 لاقیردی کلر ایدجک کیم ؟ طویاری هج برینکی ؟
 قولای بر ایشی ؟ سنک آنه اولدینک واری ؟
 چوجیق اوصاله ایکن آنه سوزدن آ گلاری ؟

بو هم تاجیحی فلاکت ؟ بشینی ! یاری ،
 تام بشینی سفردر که قز اولوم کوره جنک !

محمد عارف

خشنود و راضی اوله پکن شه و دهن بر ار اله ایکی خانون [اشهاد اولسون] که بایک خانونن بری [شهادتی] اووره سه او بری آنک خاطرینه کتورر [بو . بزه کوره حدود و خصاصدن مامدا برلرده و امام شاهی به کوره بالکنز اوله دهر . هر شاهدک کندنن خشنود و راضی اولتان کیمه زدن اوله جتی . پی شاهد کیم اولور سه اولسون انسان ایچن خشنود اوله پی کیمه پی شاهد طونه جتی شبهه سز ایکن بو . صفک بر ار اله ایکی خانونن مبارت اولان شهوده تخصیص بیورلسی انسانک بر صفت اله انصافی قبل اوله پی ایچوندر - ابرالسعود .

و شاهد [پی شاهد اوله جتی کیمه راه شهادت و یا تحمل شهادت ایچون صاحب حق طرفدن] چاهرله تفری زمان [اجابندن] استماع ایچسونر . و پی کوجک و یا بوز اولسون وقت حوالته دک یا ز مقندن اوصافک [دن آرز و یا چوق اولسون و یا خود سندن مختصر و یا فصل اولسون هر حالده ان مدبولک اقرار الیه پی و تک حواله دک یا ز منسه کثرت معاینه کوزن طولای ایشده پیک] . بو [پی سزه امر اولسان نحریر دن خصوصی ای مؤمنین] ازه الیهده [حاتم الیهده] بک عدالتدر [رضای الهی نخصبه بک مؤمندر . چونکه حقا جمع قیوه و تفاسیل اله یا زلسی ناقصی صدقه زاده سه داعی و دینی بیانکن و دینده کتب اطاکن و بونوره خیر ابدن طاعتدن بک پیدا اولور] ایشهادن بک مقومدر [شهادتی بک ثابت قیلا و اقامه شهادته بک بار دینی اولور] و شتابا ایچماکنزه بک قریبدر [دینک جنسنده . مقدار نه . وقت حوالته شهوده نه . سائر جهانه شهیه کز زائل اوله بک قریبدر] . مکرکه [مداینه کز و یا نجار نکز] بیکزه دوران بند بر اوله بکنز تجارت حاضر اولسون . او حالده ان یا ز مقده سزک اوزر بیکزه کند بو قدر [بر مدت مینه به قدر دینی متضمن بولان حاصلانکزه بروجه شروع سندن نحریر ایدک . فقط مداینه کز و یا نجار نکز بفری بدایدن طامتی ایچک سورته هاره کزه دوردر و بکنز تجارت حاضر اوله پی حالده ان نحریر ایچماکنه سز کیمون بر یاس بو قدر . چونکه بفری حاضر بولان بو به بر تجارت مزایه و نسیانن بیدر - قاضی و ابوالسعود . بو تفسیره الا ان تکون تجارة حاضره * قول کریمه [تجارة] قطنک . [تکون] نک خبری اولوق اوزره نصب اله قرآننه منی در و انشاء تفسیره کوستله پیکی وجه اله بو قرآننه کوره آیت کریمه [مکرکه مداینه کز و یا نجار نکز تجارت حاضر اولسون] قدر بر معومر . بو قدر بک شق اوله بضایری طرفندن : مداینه تجارت حاضر اولما زنده اعتراض اولوش سنده وارد دکلدن . چونکه مداینه بر تاج ساعت کی قریب بر مدت قدر اولور سه اکا تجارت حاضره اطلاق صحیح اولور . تجارت : تبع ایچک مقصدیه مال الوب ساخته دینور [. و تاج ایندی کک ز زمان اشهاد ایدک] تجارت حاضره سورته اولان مایهاتکزه و یا خود عمل اطلاق مایه لیکزه شاهد طونک . زیرا اشهاد ایدر لور سه بک حزم و بصیرت اوزره حرکت ایلش اولور . بو آیت کریمه وارد اولان اوامر بو قاریبه سبق ایندیکی اوزره جهوره کوره ندب و استجاب ایچوندر و مراد طریق احتیاطه و سیات امواله ارشاددر . بضایری دیدر بکه اوامر مذکوره و جوب ایچوندر . بو وجوه

قابل اولانر اختلاف ایدرک کیمیسی ذکر اولان امر لیک حکمی باقی اولدینه و کیمی نسخه ذهاب اولدیلر - قاضی و ابوالسعود . نه کاتب و نه شاهد اضرار ایچسون [یا خود نه کاتب و نه شاهد اضرار اولسون دینکدر . و ولا یضار کاتب و ولا شهید * قول کریمه] یضار [کله سی ایکی وجهه محظدر : بری کله مذکوره نک اصل . قبل الادنم برنجی [راه] حرفی بکسور اوله رق معلوم مینه سی اوزره [یضار] و دیگر وجه دخیره مذکوره نک فقیه مجهول مینه سی اوزره [یضار] اولمقدر . اولکی وجهه کوره آیت کریمه . واقع [کاتب] اله [شهید] کله لری [ولا یضار] نک فاعل اوله رق آیتک مال منق : کتابت و شهادت خصوصنده اجابتی ترک ایچک و کتابت و شهادتی تنبیر و تحریف ایچک سورتننن بر به نه کاتب و نه شاهد صاحب حق و یانن علی الحقی اضرار ایچسون دینک اولور . ایکنجی وجهه نظراً ذکر اولسان ایکی کله [ولا یضار] نک نائب فاعل اولمقله آیتک مؤدای شرفی : کاتب و شاهد کتابت و شهادته دعوت اولد تفری زمان هم ایشلری اوله رق بیان صدفرت ایدر لور سه جناب حق دعوته اجابتی سزه امر ایندی دبه الحاح اولونده ایشلرنن کوجا نندن آیقوناقی و یا خود کاتب و شاهد انر ایچون مین اولان حدک خارجه چیقلمری تکلیف اولوق و یا خود کاتبه حق اجری و بر ملاکن کی بر صورتله متضرر ورنجیده ایدلسونر دینک اولور . [یضار] کله سنک و یا یکی وجهه محتمل بوئدی کله مذکور پی عمر الفاروق رضی الله عنه حضرتینک فک ادغام و اولکی [راه] حرفی کسرا به و ابن عباس رضی الله عنهما حضرتینک دخیره اظهار وضع اله قرائت ایللری دلالت ایدر - فخر الدین و قاضی و ابوالسعود . [اگر سز] نمی اولدینکز اضرائی [ایشلر سه کز بو [فعل ضعی] سزه [ملابس] فسق و مصیبتدر [سزه لاحق و طاری اولش خروج عن طاعة الهمدر - قاضی و ابوالسعود] . الهمدن اتقا ایدک [حضرت ذوالجلالک اوامر و نواهیسنه مخالفتدن و بوجه دن اوله رق نمی ایدکی شو اضرار دن خوف و حذر اوزره اولک - ابرالسعود] . الله سزه تعلیم ایدر [جناب ذوالجلال و صالح و منافقن کی متضمن بولان احکامی سزه اوکره دیور - ابرالسعود] . الله هر شیئی بیلور [عبادینک جمع مصالحنه و اقتدر . ذات علیته * هیچ رشی خفی دکلدن - خازن . بواج جهده لفظه جلالک تکرار بیورلسی قلوبه ایتاه مهابت اله برابر هر برینک علی حلقه بر مناده استتالی اولدینه تنبیه ایچوندر . چونکه برنجی جهه تقوایه ترغیب و انکیحیسی و عدانام و اوچینجی شان الوهیتی تقسیم در - قاضی و ابوالسعود] .

برگشته زاره اسماعیل معنی

صفحات حیادتدن

سلی

* همیشه زادمدر . درت یاشنده اوله پی .

بتون کون ایسته بوغوشدم . برازه دیگنلدم .
پلرنده معنی مناح ایچنده اوغرا شه حق

ساوازه را با آنکه از مسلمانان دکل ، ملل غیر مسلمانه (لهم مانا)
و علم ما طینا] حدیث شریفی را نقل می یوردید .

حضرت زین العابدین علیه السلام را در آن زمان رسالتی مقرر شد
ساری طوبی خضروند ابتدای آنجا قدر جدی اصلا اختلال
میوردید . شرف نبوی این امر از بیوردی زمانه ای حالی که این
آخر مرزنگ حالی که اوله ای . سزا از بیرونه قریب اولان اعالی
مسلمه ای کندینه سوک درجه اعیان و اطاعت و محبت کو سترطی
آنک اولکی حالی اصلا دیکشید برمدی . بر قدر امانت ذات
رسالتی مقرر شد اعیان و محبت ازین بالاستفاده بوسایده برکونای مانع
شخصیه نامینی جهتی اصلا خاطر و خیال نبوتیه برین به یکدی .
برکا دلیلی ایستگز ؟ ایسته از حال دار قادن سوکرا بر تقد
قری ، همه پشالله صدقه اولوق اوزره بر تقدقری زکة نبویه ای
برقات البسه ، ایکی کلم ، برچاشف ، بر قاج سو قی ، قراه ،
طراق ، مقاس ، مسواک ، برکوش مهر ، بر سر بر ، بگری قدر
سایغیر ده ، یوز قون ، آتی بی قدر یکی ... و و اولتردن
هرکون ایکی قره سوت کلور و بر سو تر کندی اواج مطهرانه
سرف اولونیور ، فضلیسه اصحاب صفیه احسان بیوردی
برده مدینه منوره بر از ارامینی و فک و خیر ارامینستند بر
مقدار حمصی وار ایدهمه حال جاننده برتری وقت امتش و محل
سرفقری سینی بیورمشل ایلی . اوعل سرفه خارجدرکن ایلی
ایله سافر ایلی .

حضرت رسولان سوکرا اصحاب کرامه اثر رسوله قدرقری
بندی قدر توفیق حرکت ایلی . برنجی خلیفه حضرت صدیق
ایکی خلیفه : « ای ناس ! اگر ایکی ایدهم بکا الله ایکیزه
فالق ایترسم بکا طوفرو بولی کو سترکز . طوفروق امانت . یا ایحیی
خیانتدر . سزک ضیفکز بیم عدمه قویده زرا آنک حتی آیم .
قویکز بیم زدمه ضیفدر ، چونکه آمن باشتمسک حتی آیم .
بیوردی . حضرت صدیق ذاتا بخار که یکدیکنن خلیفه سینی اولوندی
کونک فرداسی صالحین برستاد اولوزینه بز آلوب صافق اوزره پانزره
کیدی . بولنه حضرت عمر و حضرت ابوعبیده راست کلدی . کره لرنه
شو بولنه بر علوره جریین ایلی : نه بیورسک سلینک امور و صالحی
سزه قویض اولوندی . سز بولنه چار شوه بازارده بز صابج اولور
سه کز صالح عبادی کم روژت اید جک ؟
— یکی . اما بن عیالی فصل اهل حق ایدهم ؟
— بزکمال سلین بویه قفه قدر ایدهم .

بوعاوردن سوکرا اصحاب کرامت اقیقه حضرت خلیفه بویه
پریم قیون و لائق . قیشق ایکی قات البسه . سنوی ایکی یک درهم
کوش تخصیص کندی . آدن سوکرا کن خلیفای راشدینه عین
تخصیصات اعلا اولوندی . هیچ برسته و تخصیصات من فضله برنی
وبرغدی . حتی حضرت فاروق زمانه تک اسلامیه بر سرعت

چونکه اگر اوله اولانسه حقوق بشره باعمال اولور . اقوا
منفکات حقوقه تجاوز ایله . ترقی . تمدن قابل اولماز . حالیکه
تمدن اولانجه حیات بشریه ک دوام و قیاسه امکان قللاز . ایسته بونک
ایچوندر که حقوق و معاملات بین البشر ساوازه رعایت ارکان اسلامیه
رکن اعظمی تشکیل ایشدر . بونن بیک اوچوز سنه اول قرآن
نزولیه حکومت اسلامیه تابع اولان بالجه انسانتر . حالی مدینت
و انسانیت اولان مساوات و عدالت بحق نائل اولشدر .

صاحب شریعت صلی الله علیه و سلم اقتدای حضرتبری بوساوازه
نماییه رعایت ایتملر و امتده کندی ذات رسالتی مقرر شد کی رعایت
ایتملری فرمان بیورمشل ایلی . شریعتک امر ایتریکی مساوات اودرجه
عالی ایلی که انسان بونک درجه سینی دوشوندکه حیرته قابور . مظهر
و حیالهی اولان بر شریعت کندینه اصلا وجود و برمیور . هر نه بیارسه .
هر نه امر ایدرسه الله نامه بیور . الله نامه امر ایدیور . حسب الله استک
سلامته چالیشور . خدشته مقابل بیت المالدن برجه بیه قبول ایچور .
کندی مسامحی ایله اولدیجی ایچون او پاره من بر حصه آلفه وجدان
پاکی قائل اولماور . « سز چالیشک . بن بیم ... بونصل اولور . « بیور .
بنون اصال و حرکات و معاملاتک کندیجی اصحابیه . آسایله مساوی
طوبیور . خدمتکار لرینه ، کوله لرینه یکدنن بیور . کیدیکدن
کیدریور . آنره اصال شاقه دن هیچ برنی تکلیف ایچور . حتی آبدت
آیرکن آلدن برینه آبدت سوچی بیه دوک بر میور .

مشهوردر : اون سنه دن تجاوز خدمت سفیرانه بولونان
فوق الساده بر صداقت و حدیثیه بر موقع ممتاز احراز ایلی
انس رضی الله عنه حضرتبرینه برکون تجدید وضو . بیور جقندن
بحث ایله سو احضار ایتمی فرمان بیوردید . حضرت انس در حال
سو احضار ایلی . حضرت رسول تجدید وضو قیام ایلی . انس
کال خواهشله سو دوککه تثبت ایلی . بونک اوزرینه حضرت
رسول ذات رسالتی مقرر شد بویورده مساوته محتاج اولدیجی
بیان ایله آنک بو خدمتی قبول بیوردید . « سو بر بقده اورادن
چکیل ! « امرینی وردید .

کذا : رسول اکرم حال سفرده بولدیجی برکونده اصحاب کرامه
بر قیون ذبح ایچری امر بیوردید . اصحابین بری : « قویون بن
کرمه . دیکری : « بن ده یوزره . بر ایشقی دخی : « بن ده پیشورم « بی .
رسول اکرم ده : « اوله ایسه بن ده سزه اودون بوقا طوبیورم « بیوردید .
بونک اوزرینه اصحاب کرام : « یا رسول الله ! سز استراحت بیورک . نه
لازمه بز یاراز « دیدیر سده . رسول اکرم : « بیورم . یار سکر
لکن بن سزدن ممتاز بر حاله بولوندی قبول اتم . سز چالیشک .
بن طوریم ... بویه شی اولماز . اولماز . چونکه بوکا الله راضی
اولماز « بیوردید .

حتی حضرت رسول ساوازه رعایتیه اودرجه ایلی وارمشدی که
اصحابی کندینه قیامدن بیه منع بیورمشدی . « لا قوموا « حدیث
شرقی اربینه معلومدر . حضرت زینب صلی الله علیه و سلم اقتدای

الطراء

ای لیل مانی برون روح بر سیا ،
 ای صفا صفا درون شامی صفا ،
 ای مہدم سالی سہ ، ای سرکون ،
 ای مغرب سالی - سر ، ہم ایل کون ،
 ای حون جامرسی بیٹ قلب دستار ،
 ای منت دوتہ دون روح شب فراہ ،
 بر کائنات ایہ کہہ بیلمس مہارک ،
 بر تو حریس ایہ کہہ جہنی استخوانک ،
 بر کھکان ایہ کہہ لفظ ایشہ تارک ،
 برامیان ایہ کہہ لفظ خاکدان فراہ ،
 بر روح بی بدن کی ایزدک اصلا ،
 بروح بر بدن کسک شہدی دانہ ،
 اولہ ، اوت ، لفظ صفا واری ماری ؟
 ہالی ای عرب جنازہ سی بی نوحہ کر لکھ ا
 سیک سیک ڈرانکہ نام طوان وجود ،
 سیک سیک شو نیک بر فر بی حدودہ ،
 سیک سیک گردیک فرہاد ایدن دهن ،
 سیک شو ہیکہ سکا عرب کھن .

ای شکل مدیجہ ذروسی ڈانک ،
 ای سیک لہری روح لب بر سادک ،
 بر ملک خطب صلا بیاسک ،
 اہوار ایشہ فالش اولان ہار چاسک !
 پوقدر دواسی بندہ اولان درد مہلک ،
 بیک پارہ آجیدی قلبہ خونین کوزلکک ،
 ایبار ایچویدر ہوادا ہونجہ شہوار ؟
 آرتق شوفیلر کی سوسلہ نیک بڑ ،
 نرک ایت نلاب زینک ، افتراک ،
 ہریان برانی حلیک ، روی تارک ،
 نجم ایوب جالکی قائلر جریملر ،
 اینسون لسان حالکی تفکیک نوحہ ل ا
 دکز بوکون بوکھ جالک صہ ،
 آجیبہ سرازک چلم عبرتہ
 کوستر سوی میلی بزم طبری ،
 کوستر نعل ڈیون ایچیورمن ہرملی
 برآمدک خالس جہل و عطانی
 کوستر نعل نعل بوتون المراد منی
 پروردہ و دہر ایدہ بلنکدہ مقندہ
 کوستر مائرہ غلام ہر ندر ؟

کوستر سر بر زرکہ سیچہرہ ، پایال
 کوستر کفن بدوش لیا بر بیین غلال

کاخندہ شکل ایہ کہہ لفظ آہ کرہ سیک ،
 ظلت کی فسادہ طورور ، بردہ ساسک !
 ایوان سر بند عرب اولہ سیک کرک ..
 بیگلرچہ فر زانگہ برسک مشترک
 شکل حزنی آلہ ددر لد و فائسک ،
 مقبرلک سرازیند موج ظلسک ،
 ماضی غلال پرورد اولان عالم شیک ،
 آتی غلام شک ایہ بر صبح کاذبک ،
 دواتک شرو لہر کواکہ زہارت
 سولون لقا لہر بر لوحہ عات ،
 آسائک خرونی تصویر ایدو تراب ،
 مظلم افتراکہ صول ایلر اغتراب !
 قالیچہ زمبک شب ایلر اغتراب
 مغرب درکدہ ، دار خرابکہ بردہ دار ،
 ارتق شو اعلا سیلانہ دن صیل
 ماضی شان وشو کک حرمتہ بیقیل !
 صرحت جمال

حرب - مساوات

برنجی مذاہم سزہ بیان ایندیکیز اوزرہ کائناتہ حریت مطلقہ
 اولدنی کی مساوات مطلقہ ہوقدر ، ہونو ہپ نسبی شیلرہر ،
 زرا مساوات مطلقہ ہر شیک دیگر شیک ہر خصوصہ یعنی فائزہ ،
 صفائہ ہتون امراض و اوصافہ مساوی اولسی دیکدر ، ہواہیہ ایکی
 وجہہ باطلہر :

اولا : خلاف واقع در ، چونکہ ہتون اشیاک یکدیگر نہ مخالف
 اولدنی سربتہ بداعتدہر ، ازجہ اول اسرہہ کائناتہ ہر جوق
 اجناس مختلفہ مصادف نظر من اولتہ در ، سوکر! ہر ماہیت جنسیہ نیک
 ہر جوق انوائی واردہ ، حالیوکہ ہر انواع اوماہیت جنسیہہ مشترک
 و متحد اولتہ ہر ابر آتیک کندی آرہ لرنہ مابیت کلیہ موجود در ،
 زرا ہر نوع کندی دیگر انواعدن نیز ایند ہر ویا ہر قاج نصلی
 مشغلہر ، کما ہر ماہیت نوعیہ نیک لایسہ و لایحیہ افرادی واردہ ،
 ہر افراد دخی اوماہیت نوعیہہ متحد ایسہہ یکدیگر نہ کلیاً مابین در ،
 چونکہ ہر فرد دیگر افرادہ ہر اولدنی ہر جوق شخصات و حیاتی حائزہر ،
 ثانیاً : ہر شیک دیگر شیک ہر خصوصہ مساواتی قبول ایتمک
 خلاف مفروض مستزادہر ، چونکہ ہر اولہ ایکی شی آرہ سندنہ
 مساوات مطلقہ تصور ایچیورسز ، حالیوکہ اگر فرض ایندیکیز ایکی شی
 آرہ سندنہ مساوات مطلقہ ہونور ، یعنی آخر فائزہ ، صفائہ ہتون
 امراضہ ہر برتہ مساوی اولورسہ ہر وجہہ مساوات تمدنہ متافی
 اولہ جندن ایکی فرض ایندیکیز شیک ہر شین ہرابت اولہ جنی وشو
 حالہ خلاف مفروض لازم کلہ جکی شہمسزدر ،
 دیلمک اولورکہ علم کونہہ مساوات مطلقہ نیک وجودنی امان ایتمک

فادانہ ہر امر عمالک وجودنی ادمانہ باشقہ برشی دکدر ، حق صولک
 درجہ بیسط اولدنی فرض ایڈین ذرات آرہ سندنہ ہر مساوات مطلقہ
 ہوقدر ، چونکہ ذراتک ماہیت و طبیعتی ہر اولدنی تسلیم ایڈسہ ہیلہ
 وجود و تشخیصی اعتباریہ یکدیگر نہ مابین اولدقتری شبہہ دن
 وارستہ در ، زرا اگر ہر ذرہ نیک کندنہ مخصوص ہر تشخیصی ، یعنی
 ہر وجود خاصی اولسا ہر ذرہ نیک تشخیص و تعینی وجودی ہر
 اولسہ ہدی ذرائعہ تمدنہ امکان قائلز و بناء علیہ غلنہ ہر ذرہ دن باشقہ
 دیگر ہر ذرہ دہا ہر نماز وشو حالہ عواملہہ وجودہ کلن ایڈی ،
 ایشتہ کورویورکہ ہتون کائنات فائزہ ، یا خود صفائہ ہر حال
 اختلاف اوزرینہ ساحہ آرای وجود اولشی ہوہہ ہر شیک ، حتی
 ہر ذرہ نیک ہیلہ آثار جالیہ و جلالیہ الہیہ مظهر تجلیات اولسندن
 ایبری کلندر ،
 ہتون کائناتک ہر یکدیگر نہ مخالف اولہرق وجودہ کلی جناب
 حقیق موجودیتہ صورت قطعیہہ دلالت ایند براہین جہسندنہر ،
 زرا اگر ہر عالم صنع الہی اولسا ہر مقتضای طبیعت اولسہ ہدی ..
 ہر طبیعت مقتضای اولطینک آثارنہہ سیان اولہ جندن .. کائناتہ
 امراض و اوصاف اعتباریہ مختلف ، تیان شوہہ طورسون ، علم
 کونما جنس و انواع وجودنہ امکان ہونہ ماز وشو حالہ موجودات
 عین ماہیتک افرادن اولہرق عوامل شوہایسہ اصلا وجودہ کلہ سزدی ،
 امدی شو تمدنی سرد ایتمکن سوکر! دیرک : قانون اساسیک
 اعلانی اوزرینہ نقل اولدیمز مساوات دن مقصد ، « حقوقہ و نظر
 قانونہ مساوات » در ، نہ یکم قانون اساسیک اون بدنجی مادہ سندنہ
 مساوات دن مقصد ہر اولدنی تصریح ایلمکدہر ،
 فی الواقع نساتر بلکہ حقوق و مساواتنہ نظر قانونہ مساوی اولتی لازم ہدر .

فَلَسْتَبْحَقْتَهُ

اصل نشوئه حقیقه . سرور حقیقی شو مصنوعات الهیهی تکرر
 ومطالعه ایه مندرج برانان غرائب وایمانی تدقیق ومشاهده ایه حاصل
 اولور .. اودایع عجیبه که کورمکه اولدیزم سائر مناظر مدعته اونترک
 یاندیه بک سونوک قاور .. کورلیوری که : بعضی علما اسرار طبیعی
 قتیته ارتقدر طالبورکه بعضاً کندیک مهم بر کتفی بوروله منایع
 اولوب کیدیور .. بو واضحاً دلالت ایتیمی که : مانک انحص آمالی ،
 زیده مقاصدی وونن باشقه بر شی اولدیزندن کندی بی بوله مهلکه
 اقسا ایدیور . بعضی علمایه ترتیب ایلدیکی سفینه لکه اطوار مجبولدی
 کشفه کیدیور . وقتناً بیلیورکه : محبت و مناهی اورالک آب و
 هواسیه امتزاج ایدمن .. فقط اسرار طبیعتن بر کشفه دها موفق
 اولهرق انسانزه . انبای نوعه بر خدهدم بر واقع امل مخصوص او آفاق
 مجبوله تک مشاق حفره منه . مصائب محتمله مناو کلامج هیت و پرورد میور ..
 بر تخمک سینه ارضه پرورشیا اولهرق بر زمان سوکره ظهوریه
 یاواش یاواش نشوونغا بولوب دال بوداق صالیوردرک بوتون پراقره .
 چیمکلر ، میشلره طوناش قوجهمان بر اناج اولسی . وزم اونک
 میشتن . قوقوسندن سایمندن استفاده ایدمن . حقه بازلرک زبی
 اکلندیرمک ایچون اوضاع و احوال . واستغراب ایتدیکنر دسایس وجهه .
 لوندن دهها زیاده بادی استغراب بر عجیبه مهمه دگیلر ؟ .. نیچون
 بز اونک . بو مدعش صنت قیسه تک جریان وقوعی اوکرغیه .
 استکناه حقیقته . ولو بیسط بر صورته اولسون - میل ایتورز ؟ ..
 کذون انسانک تناول ایتدیکی بر قهقههک بالاحتیاله وجوده قان
 اولسی ، عضله اولسی ، طرائق اولسی . قیل اولسی .. بلکه کوز
 اولسی .. فکر اولسی کی دقایق کییوهی تحصیل اتمک ، اوکرکک ،
 بر طاق حله بازلرک مندو لجه زده کورسدکری قوقلهاری سیر ایتکن
 فکر انسانی دهه مونس دگیلر ؟ ..
 کذکک بر لیل سکوتپورده اومانئ حای مکوکه قدید نظر ایه
 ملق کورین اونوار ، جوال ییلر زلی قی . فلسفی بر مطالعه ایه
 مشاهده وتدقیق اتمک ، کوزل قره لرده بر جلئه بی سود ایه منادمه
 ایتمکن عیبا دهها زیاده قلی لبریز صفا ایتیمی ؟ ..
 خار ! .. خار ! .. انسانلرک اعمال و مناهی نه قدر ایتیه . نه
 قدر صنتپرستانه نه قدر ماهراه اولورسه اولسون مصنوعات الهیه
 نسته جهلندن باشقه بر شی دکدر . نتکیم علم طبیعتک بو خصوصدی
 سوزلی آن شاه الله ایلورده کورولجک .
 ایتیه بوغن سوکره حیات ربانیمن اعتماد ایه تصدی ایلدیکی
 شیته باشلاورم :

مطالعه کاشات

علم طبیعتک تیبیه بمشوقه قیلرله بین ایتدی که جناب خالق (جل

جلاله) انسانلرک منافع اوفوادی ایچون خلق وایجاد یوردی عالم کون
 مدت قسه منقصر : ۱ - اسنان ۲ - حیوانات ۳ - نباتات ۴ - جادات .
 بو تک تصنیفه امری مهمه تقدم ایه انسان باشل باشه بر قسم مخصوص
 اولهرق آیردیلر . چونکه انسانلرک حیرتفرمای قنول اولان ابداع
 العالمین (نالی شاه) یورپیور : (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) [۱]
 ایدی باج آکوانی ممانه کی بر امر عقیده باشلاق ایچون اول
 اوزرته باشادیزم مکان معلومزدن . ارضزدن بیا ایدرک ترتیب آتم
 وجهه سوق کلام ایدجک . والله عل ماقول وکیل .

جناب قاطر ملق (نالی و قدس) وقتا که انسان خلق یوردی .
 انسان کندی بر بوزنه جستنن باشقه بر شیته مانک اولابرق باب
 یالکز بولدی . اطرافه باقدی کوردی که اوکند : افلاک سر چکش
 کولکلری بر جوق انسانی باریندیر . بو بوک بووک آجاچرله طری
 اورمانلر .. بر بوزنه ییلنر بر شی آریور کی هر طرفه اقرب
 کیدن نخلر ، ابرمانلر ... اوجی بو جانی : تقیان کوز آله ییلدیکه
 اوزمان ککیش ککیش حمرال ، جوارل ، اودولر .. بولورمی یزده حق
 کی کوزوکن بوجه . بوجه طاهر .. یا لاهی حیوانلر . بر نهی
 قوشلر .. هر طرفی طوکدیران سووی .. اوزنه لقی چیر . چیر
 یاقان صبیق .. زوال انسان بو مدعش عوامل طبیعت قاریسنده
 بر ملبأ . بر بنا بوله نیغیه باشلادی قوه فکره منی امله .. ذاتاً
 جناب حکیم ازلی (جل شاه) فکر انسانن انسانک بوتون حیرانجی .
 لوازمی باشراق : قوت میشتن . بیدگی ایچدیکن نمارک ایتک .
 بر تیبی حیوانلر دن مناصه ایتک . صورتک سرنگدن . میجاعت
 یاقندن قوروق ایچون خلق وایجاد یورمشور . ایتیه بو موچه
 مخصوصه سنی استعمال ایدرک آن بآن ترقی و تکامل ایه بوکونکی بو تدبیر
 حاله واصل اولدی . انسان دهها ترقی ایدجک ... اوبه ترقی که :
 بوکون بز انسال آینه تک واصل اولجی بو ترقی . تکمل نه دوشوه
 ییلر . نه تصور اید ییلر .. بو اسرار طبیعتک حد و بیانی اولدی
 ییلرجه قلی و محققد . باتک علان بری نه دیور : (بر زمان
 کلهجک که بوکونکی لهنون اوزمان انسانلرک ایتکاری یاندیه جوجق
 او بو یونجی کی قه جق) بر دیکری ده دیورک : (بر زمان کلهجک که
 اوزمانک انسانی ایه شدیکی انسانلر آرمسندکی فرق . شدی بزم
 ایه زوینت [۲] ییتدکی فرق کی اوله جق .)

ایتیه بو فرق عظیم سربحاً دلالت ایتیمی که : قدرت الهیک
 بو بوککنکه . علو کمال . وسو جلاله نهایت بو قدر .. شیدی بو فرق
 و بیان اون مقنوزنجی عصر علمیه کلهجک دور علمایی ییتده اولورسه
 دوشونقل که شوزنامه عا و فقه لایق ، آواره سر یاشایر ایه او
 اقوام مستقبه ییتده حصوله کلهجک فرق نامل اولور ؟ .. ای اولور دم .
 بن یورقی قدردن عاجزم .. نتکیم بو قیل عطا شیورلک فکر لری .

[۱] بر اسان حقیقک کوزل بر سورمه خلق ایتیه .

[۲] زوینت . تفکاتک عابت بیسط اولسونن نباته مناه بر جوتورم .

توحید آگاه ابدلہ کن صکرہ درکہ بو اختلافی کافر اولانترینک
ہی وطناندن نشست اجتمہد .

فناہ واستکارہن بجرہ ابدک دینہ عرفاق قابلیان شناوہ جہل
وغاوان صیرنہ ، خرویدی آقاقر آتہ آہرق قدیدن بری طونیدی
طریق ناموارک حقیقہ قاشو بر جنایت اولدینی کندی کندیہ اعتراف
ایمکہ جرأت ایند ، نوقہ فکریہ وجہرہ نطقیہ نہ

اغترار آتروخ امانہ ہوسکار ونمت اذماندن بی نصیب بر طاق
جہلاہ ریاست آرزوسی کی بر حس خمیس نفسانیہ مغلوب اولیان .
حاصل نمجری حقیقتدن باشقہ بر شینہ نصب نگا ، اہتمام واعتبار ایچین
ارباب عقول بوندن دہا طوغری ، فطرت پاکیزہ لیشہ بوندن دہا
موافق بر دین واعتقادی دوشوئوب بولہ ماؤلز .

(فاق وجہک لہدن حنیفا فطرتہ اللہ اتی فطراتناس علیہا لایبدیل
طریق اللہ ذلک الدین القیم ولکن اکثرالناس لایشعرون [۱])

فطرت انسانییہ اولان بو موافقتدن دلکیرکہ بو دین مبینک
انوار فیوض و برکاتی اولجہ کورولمک بر سرعت خارق العادہ ایلہ
قلبدن قلبہ سرایت ابدک بل آز بر زمان ایچیندہ جہان مدنیق استیلا
ایلدی . بطعای مکدن طلوع ایند او شمس الہدای ہرمان اون سنہ
ظرفنہ جزیرہ العریک بوز سنہہ اسکی دنیا مہمورہ سنک کافہ آفاق
نور ابدی . جہانک قسم معلومندہ صیت اسلامی طوبعدق قوم نالیدی .

سکنہ ملک کیمی ظلمات اشراک ایچیندہ بریان ، کیمی نصوص شرایع
الہیہن نمجریب ایتمک سینہ سہ ایچینہ ووشدکاری کردایہ جہالت ایچیندہ
حیران و سرکردان ایکن عصر لرحہ سورن امکلہ ، نمجریلہ کشفہ
ظفریاب اولہد قلمی مشوقہ عقل و وجدان لری بردن برہ . بولجہ ،

او نور جوال ہدایتک نامیہ مجاہدین اسلامندہ پارادینی کورنجہ
آقین آقین دائرہ فوز و نجاتہ کیردیلر . عصر لردن بری صمیم وجدان لری
باصوب مرور زمان ایلہ کیندکچہ آغیرلاشان بار خرافات و باطلین
سیلکئوب اولہ برامکا غفالہ دوشمک اوزرہ تور تہیلر . یالکز بوتقدہ دہ
قلوب تلامذ و جدان و عرفانی اولد قلمی قوم عربہ خیر الخلف
اولدق حقیقی مدافعہ و تأییدہ ، طالب اسلامیہ چار اقطار جہانہ
نصرو تسمیہ وفق اولدیلر . بوندیک یالکز عرب دینی دکل ، بنون
غالمانسایتک دینی اولدینی اثبات و ہادی اعظم اولان رسول اکرم

صلی اللہ علیہ وسلم اتندمن حضرت لربک کافہ اعمہ بیوت اولورینہ سبب
تقین بیورد قلمی دینک انسان نامی طاشیان ہر فردک حالتہ جسیان
اولدینی میدان علانیہ چیقاردیلر . (بحمل ہذالعل من کل خلف
عدولہ بنون عنہ تحریف التابین واتعال المبتلین وتاویل الجاہلین [۲])

محمد رفیم

[۱] یا عمہ بلک وخالس اولدیک حالہ دین اسلامہ توجہ وجہہ اعنا
واقالیات - او دین قلمی کہ جناب حق خلق او دین ایلہ منظور ایلدندر .
دین السیرہ تبدیل و تغییر طری اولاز - طوغری دین بودر . لکن ناسک
اکثری فرقدہ دکلدوز .

[۲] بونک حلال ہر طبقہ کی عدول اولہ چقدرکہ بوزدان کرام آتی
لوبل غلوک نمجریبند ، دین لربک اتعالاندن ، جاہل لربک تاویلاندن سمون
قیلارز .

خارق العادہ ایلہ توسع ابتدکی بوز بیلونہ قریب اہالیک حوزہ
اسلامہ داخل اولدق بیت المال سلجہ بیلون لرحہ قنود وسائرہ
پیدرین کلدیکی بر زمانہ بیلہ حضرت فاروق تخصیصات ماشسنہ
برجہ ملاو باجدی . بر لربن اصحاب کرام حضرت فاروق تخصیصات
بر مقدار آرتیریق استبدیلر سہہ کندیمی بول شدنہ رہ ایلدی . چونکہ
بو خصوصہ بریمی خلیفہ ایلہ کندیمی آراستہ ہم مساوات کور بوزور .
و طالبو کہ بونی شیعہ السابیت وجبتہ موافق بولسا بوز ابدی .
کذا ایند سوکرا حضرت عثمان ، حضرت حل رضی اللہ عنہماہ عین
تخصیصاتدن فضہ برشی قبول ایلدیلر .

ایشہ خلفای راشدین بولہ جزق بر تخصیصات ایلہ قناعت ابدک
وظیفہ مودو عدلینہ کال جدیدہ و بین الامت مساوات وعدائتہ سوک
درجہ ریائتہ ایشی وظیفہ بیورد قلمن طولای ابدی کہ بکری اونوز
سنہ ظرفنہ شمس منیر اسلامیت بنون جزیرہ العری انوار عدالت
وساواتہ نور ایلدکن سوکرا حدوہ چیچندن بحر محیط اطلاسی بہ قدر
اولان مہمورہ جہانک کافسکی دخی وابہار فیوضات ایلدی .
فاتہروا یا اولی الابصار ...

عقیدہ اہل سنتک بجملاً بیانی

— مابہ —

رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اتندمن حضرت لربنہ بوسورتہ
ایمان و محبت و تطہیم ابدیکمز کی شرف صحبتی ایلہ شرف و (ایلیع الشاہد
الذنب [۱]) اسر نبوتیہ استیلا دین مینک قرناً بعد قرن زہ قدر
وسولتہ و ساطت ایند ذوات کرامہہ محبت و تطہیم ایلدوز . افضل
صحابہ و انبیای مظامن صکرہ افضل بشر ابو بکر ، عمر ، عثمان ، علی
رضی اللہ تعالی عنہم حضراتی اولدینتہ اعتقاد ایلدوز . کرک ذوات
خشار الہیہ و کرک سائر صحابہ کرامک جہنہ حسن ظن ایلدوز . جناب
رب العالمین ایلہ حبیب دیشان آتہ حقیقہ نصل شارہہ بولدی لرسہ زہہ
بولدوز . ہم بری حقیقہ ظن ایتمک کی بر کفران نعمتہ تصدی
ایچیزہ بری اولد قلمی خصوصاتی کندیلرینہ اسناد ایلہ وبالہ کیرمیز .

دیادہدہ ، عقادہہ مدار نجات و سلامتیز اولان اعتقاد پاکر ایشہ
بودر . ہر دولو زبغ و ضلالاندن بری اولان بو اعتقاد سلیمی قبول
ایچیمک فطرت سلیمہ بولتیہ حق ایچون ہر ترمہ اولساق صراط
مستقیمہ بولتقدن متولہ برحس الطمان و مغیرتہ آتی اعلان ایتمکن
چکیزہ . حقیقت دانما حقیقت اولوب من الازل الی الابد قبول تمدہ
وتبیردن ، تبدیل شکل و صورت ایتمکن مزما اولدینی ایچون حضرت
ابو البشردن حضرت سید البشرہ قدر ایلجہ انبیا و مرسلین ہب بونی
تعلیم واعلامہ ، بونی تقین ابدک ارشاد امامہ مأمور اولش لوز . (ان
الدین عند اللہ اسلام وما ختلف القہن اوتو الکتاب الامن بیدما
جاء ہم العلم نبیاً بینہم) ما ل شریق : نزد الیہدہ دین مقبولہ اسلامدر .
اہل کتابک کیمی مؤمن مقولہ کیمی کافر اولیق کی اختلافی ہب
[۱] تام حدیث : ایلیع الشاہد فان لناہد صی ایلج من ہو اوصی لہ منہ

روح اسلامك وجود قومیزه و پریش اولدینی حیات سمدی سایه سنده بزیم ، عالم مدینتی قوروقان بویکی امراض اجتماعیه نك ناهجندن آسوده بر موقده بواندیشیزی بیلیردی .

(المرأه الجدیبه) مؤانی دبیركه : « ایشته اسباب مسروده دن طولایی بزده ده صنایع ایله اشتغال ایدن قادینلرك عددی سندن سنیه آرتیق لازم كله جكنی تكرار ایله بیلیر زیرا بز آوروپانك بز دن اولن كچمش اولدینی طریق تقیب ایتمكه بز . »

زایسه جناب مؤلفه بوقطعه کلیاً مخالفز . چونكه بز آوروپالیرلك وقتیه كچك لری بوله بولندیشیزی كبی بزده قطعاً بوله برحالك وجودی ایما ایدر برشی كوروله مشدر . ذانا بزیم هیئت اجتماعیه منزه ، برده اونز ككنسه طوعری توجیه ایدیله آنك اوقات بز نظر وهله اولاده كوسترمكه دركه بزیم اصول حیایه منزه ، وساطت مدینه و اجتماعیه منزه آوروپالیرنك کی آراسنده غایت بیوك برفرق وارد . بزروابط اجتماعیه سی اصول دینه ایله تأید ایتمش اوله برامتركه - متمسك لری سعادت حیایه ایصال ایدن - اواصولی ترك ایتمش اولقدن بشقه هیچ برسبیه عرش عظمت و اقبالزدن هبوط ایتمكیز اذهانزده كوكلمشدر ، اونز ایسه افرادی آراسنده كی ارتباط ، روابط جنسیه یاخود وطنیه تأثیریه حصوله كلیش برطاق امتزدر كه تعالیم دینیه بر طرفه آتمدجه بوكونکی برقیه واصل اوله مدقنری قفارینه برشمشدر .

شمدی هر ایکی طرفك اصول اجتماعیه سنه طوعری عطف ایدیله عویسبط نظر بزنی اقتضاه كلیدركه بز آرتیق آراسنده كی رابطه دینه كاقهرق اونك مقامنه رابطه وطنیه یاخود جنسیه قائم اولدقجه ، كلكك دینك بادی اجلال اولدینی اذهانزدن سیلنرك برینه دیانت اسلامی بری ترك ایتمكیز صورته اوج سمانه ارتقا ایلمیز و اهمیه برشمكجه شئون حیایه ده آوروپالیری تقلید ایتمیه ، اونزله برسویه بولوغایه قدرتیاب اوله ما یز . باوقلاب سریمك حدوتنه نصل امکان تصور اولنه بیلیركه دینزك دردیزه درمان عاجل اولدینی مجارب علیه هرگون بز كوسترمكه در . حتی بزله برابر غرب مشاهیر علماسندن برچونغی ده بوحقیقی ادراك ایتمشدر . خلاصه بزلك باشلی رابطه منزه مدار موجودیتز ام سائرته عللك روابطی جنسندن اولیوب طوروركن آرتیق نظر مزده معز اولان مدینتلك تعلیماته وفاق کلیه جك ، وجود قومیزتك طبیعتی سارصه حق اولان شوك هیچ برنده ملل سائرده ن هیچ برنی تقلید ایتمك بزیم چون قطعاً طوعری دكلدر . بونوك هیستدن بشقه غربك قادینلری حقیقه تقیب ایتمكه اولدینی طریق مهلك محاطرله ، قوروقوخ كودابلره طولو اولدینی شه اونلرك اك بیوله اجتماعیه بونك شهادتیه نایدر .

بك اعلا اونلر قادینك ارلك ایشله اشتغالی دفع و تلافیسی الزم اولان برمرض اجتماعی طرز زنده تلقی ادوب طوروركن بزیم چون او خسته تلقی زورله كندیمزه كچیرمه لمه سكره اوجاع و آلامنه نحمه مجبور اولام ؟ اكر برمه حال برشیده اونزله امثال ایتمه منزه لازم ایسه ناهجندن بوانتالی ، بونقلیدی صاعلام اولدقنری برایشه حصر ایتمه لم ؛ بزیم ایچون

صورت جدیده تدقیق ایتمدجه ، امتحانه كچك دجه اونلرك مدینتیرندن هیچ بر شی قبول ایتمك طوعری اولدینی كبی كندیمزه او مدینتلك نظر فریب اولان ظواهرینه تمایل حس ایتمكیز كبی هیچ اولمازه ای بی فادان تمیزه مقتدر اوله نلیمز ایچون كوزلر بزنی دستال حكمنه سیله رك نظر بزنی برقات ده اجلا دار ایتمه منزه لازمدر . بوق ، اكر كندیمزه بوقدر برنانات بوله مازسه ق هیچ اولمازه بوبابه اونلرك علماسنك رأیلرینی صورعلی بز .

اشته شواسته كندی كنجنامه منده اوطورسورم ؛ او كده بوموضوع ایله مناسبی حائز برچوق كنا بلر طورسوریه منیه بونلردن مسئله ساه عالمی اولان برنی انضاب ایلمه ؛ كاكه علل قومیه منزی كندی المزه نداوی ایتمكیز صورته ملل سائرته ك ایله ازاله منی لك بیوهه بره تمی ایتمش اوله جنسی مسائلر قیماً اكلامونلر .

علم انسان علماسندن استاه (کیوم فرر) دیسوره : « ایچنده یاشامقده اولدیشیز مدینتلك شكل حاضرندن طولایی یقینهه برابلی بریمك سرزده ظهور اوله جفتی لسان تهید ایله ناطق علامات جدا بك چوقدر (شایان تأملدر) زیرا كون كچیموركه نظر منجری ایچون یكیدن روغای دهشت اولان براماره مشؤمیه تصادق ایتمك قابل اولسون . اوله ایسه بزده كندیمزی طیب و طیفه سیله مكلف طوالمده زمانزده كی مرض اجتماعی بی تشخیصه چاشتمقده اولان اطبایه ظهیر اوله نللك ایچون شونظهور راهیللك طرز جدیدتی تدقیق ایلمه . چونكه بو راهلك ، برینه استادی اولدینی حالده ، بزنی رهایت دینه نك قرون وسطاه واصل اولدینی درجه نایبه و ارقله تهید ایتمكده در .

بوكون ازدواجه حائل اولان موانك كونن كونه آرقمده اولدینی ، هله ازدواجك اك زواجه بولنی كتمكه اولان اقتصادی ، نامسود بر چوق اسبابك موجودیتی ارلك قادین هر كس بانجریه آكلامشدر . حتی ناسك برچونغی بوماندرلی نذلیل و اقامت امکانی انحصالندن نوید اولدقنلرندن بكارلته صبر ایتمك ایچون اولانجه وسملرینی صرف ایلمسورلر . اوله یسه شمسی بزقولایجه دیسه بیلیركه بلا ازدواج یعنی صنغی وغیر طبیعی اولان شرائط حیایه داخلنده یاشاملرندن طولایی هر ایکی جنسه منسوب برچوق انضامك بتون هیئت اجتماعیه تهید ایلمه جك آثار هاله حدوتنه سبب اولماری ضروریدر . كلكك بكار یاشایان قادینلرك ایراث ایله جك لری ضرر نجرده علته نك اركلر یوزندن حصوله كله جك محایزه نیه ده بوكدر . زیرا ارلكك بكارلقی نفس الاسرده او كا بر طامم صفات خصوصیه و بررسده شخصیتی عامیه دكشدر منزه ، چونكه بوخصصیت ارلكك صورت مطلقده عفتی استزام ایتمكدن بشقه اونن بنات ذوق و طرب ایچنده یاشامیه ، یاخود زبایده اجبار ایلمیلر . اشته بونن طولایی بكارلق ارلككرده بووظیفه نیسولوزیه بی کلی ابطال ایتمز . قادینه ایسه بوك عكسه در . زیرا حال حاضرده كی شرائط اجتماعیه قادینك بكارلقه عفت اولسنی اقتضا ایدر . عفت ایسه والدلك و طیفه سنك معطلیتی مستزیم اولور ؛ بو ایسه اوله بروظیفه دركه قادین جسماً و روحاً محضاً بونك ایچون

سلمان فارسی

شبهی فصل

قادیان اعمال خارجیده اربکله مشارکت ابدہ بیلری ؟

قادیانک افراد ام اراستندکی اسارتک اچیرکین شکلی بیچاره لک زمام ارادتلری بو بونلرینه دولایرق او نازنین وجودلریله ، او رقیق او مرسته لبریز ، شفقتله مشبوع قلبلریله ، روحلریله بو جد لکله میشته صلیورمک ، بر لقمه اکک بولهرق آچلقدن اولمهک ایچون زوالالری ارککلرله اوموز اولچمکه مضطربراقق ، اوزون کوتلری حتی کچه لرینکده بر قسمنی فابریقه لک آلوری ، دومانلری ایچنده کچیرمه یاخود سواقق اورته سننده قالمه ، برچوق سفاتزدکان بشری وارلقدن نومیه ایدن هیجای مویب مدینت اراستنده سوروغیه سوق ایتمکدر .

اگر کونک برنده کیدرده اوروپاده کی آمرشاده کی فابریقه لک اکیسولگری کزه جک اولورسه کز اومانی مهابت فرمانک او خارق العاده عظمتیه ، نظری همانده احاطه دن عاجز براقه جق درجه ده کی وسعتیه برابر ایچیرسینه کیرنجه کوره جککزر حال بردن بره سزی مبهوت ابدہ جکدر . اوت اوراده قادینه ، بو جنس رقیقه منسوب بر چوق غلبه لک کوره جکسکزرکه اک مشقتی ، قوای عضلینیه کی زیاده بوران شداد اعمال ایچنده اوغراشوب طور بیورلر : قیزغین او جاقلرک باشنه دیکلمشدر ، متاع حیاتی ، تلخی میشتی اتمام اتمه چایشورلر . ایشه او زمان بیچاره لک او جهنمی آتشک قارشوسنده طوره طوره قاورولمش اولان چهره لرینده شو عبارتی اوقویه جکسکزرکه ابدیا غلبه کزدن سینمه جکدر : « بو حال اربک طرفندن قادینه تحمیل اولنان اسارتک اکیسوک درجه سیدر . » هله زواللیرک بر آن یانلرینه کیدرده او جحیم ملتهپده نه قدر مویه اقمده اولدقلری صوارسه کز ایچیرلندن یوزلرجه ، بلکه بیکلرجه قادین رفع صوت ایدرک او قر طاقفرسای بدنسوز کد و مشقته قارشو هر برینک االدینی اجرتک کونده یکریمی ساتیمی یعنی بر مصر غروشنی کچمدیکی جوانی و برلر . بو ایسه بر پاره درکه یاشامق همانده قابل دکلددر . صکره نظریکیزی برده طبیه لره ، مهندس لره طوغری توجیه ابدہ جک اولورسه کز بونلری علم و مدنیتجه اک ایلری کیتیش اولان ملکتلرده بیله انجق یوزده بش نسبتنه بوله بیله جکسکزر .

بزده قادینلره حریت مطلقه و برمک استهمن ذوات ایسه بو حاله عصر حاضر علماسنک باقدینی نظرله یعنی بر مرض اجتماعی نظریله یاقهرق اولانجه همتلری : - آوروپا و آسریقا حکماسنک یابدینی کی - ملکتیزی بوندن صیات جهته صرف ابدہ جکری برده بز آوروپا مدینتی آدیم آدیم تعقیب ایدیسورمش ظننده بونیورلرده اوزریمزه بو قورقونج قیوی آجه به اوغراشورلر . لکن بو ذوات بزم حیات اجتماعیة اسلامیه سنک محافظی اولان کوتلری آراجق دوشوغش اولسه یابدیلر

بدنلری ، ماللری صرف و انا ایتدکلی شیلرک سر و حکمتی ده تقدیردن عاجزم . . . یانکز سنک شو کلام حقن تکرار ایدرم : (فانها لاتمی الا بصار و انکن تسمى القلوب اتی فی الصدور) [۱]

شو مقدمه دن سوکره صده کلام : اوزرنده یاشادنمیز ارض بو بوک برداره ، برکره درکه مساحه سی ۵۱۰ ملیون کیلو مترو تربینه مساویدر . بونک ایکی دیلو حرکتی واردر : بری کندی محوری اوزرنده اولوب بو حرکتی ایله بونون اطرافنی ، اجزاسنی متضادیا کونشه معروض قیلار ، بوندن کوندوز و کجه حاصل اولور . بو دورنی نایه ده اوج میل سرعتله حرکت ایدرک ۲۴ ساعتده اجرا ایدر . ایکیجی : شمشک اطرافنده اولان حرکتی درکه بوندنده سنه نک عطف موسملری حصوله کلیر . بوفضلارک ، موسملرک حکمتی ده میداننده : اگر بو موسملر حصوله کلمسه انسانلرک ، حیوانلرک مدار حیاتی اولان اکثر نباتات نشوونفا بولماز ، ارض خراب اولوردی . کره ارض بو دوری تقریباً ۳۶۵ کونده اقام ایدر . بو دورنی اتمام ایچون نایه ده ۲۹ میل سرعتله حرکت ایدر . ارنک بو دورنده ملیونلرجه سنه لکچدیکی حاله نه نظام و ترتیبی بوزولمش ، نه ده بر حکمی ، حادثه سی فنا بولمشدر . ارنک قم کلیدی ، جوخی طور پراق دکلددر . درنده اوچی آچی ، طوزلی صودر . بونک آچی طوزلی صو اولسنده بو بوک بر حکمت واردر : اگر بوله طوزلی آچی بر صو اولیه ایدی ، قوقاز ، تعفن ایدر و انسانلری ، حیوانلری ، نباتاتی زهرلین ، اولدیرن بیقرویلرله دنیا طولاردی . . . بیلورزکه : صو حرارتک هر درجه سننده بخاره انقلاب ایله اوچار . دکز لرده ده بو قاعده جاریدر : دکزک بخاری آز ، چوق بر ارتفاع ایله هوایه صود ایدر ، صوکره تکلف ایدرک کوک یوزنه کوردیکمز بولوتلر حاصل اولور . قیش کلنجه بولوتلر نخل ایدر ، یاغور یاغار . بو یاغیش اولیه اولدینی کچی دهشتلی کتلرل صورتیه انمز . اگر بوله ایندیمی . بوله یاغیش اوله بدی یاغدینی برلری هدم و هلاک ایدردی . فقط بوله اولیور : روز کار اولری اله بور ، اوقالتیورده بر یوزنه اولیه یاغور . ایشه بو صولر حیانت ایچون اک مهم حوایچندن ، نوازدن اولان او طاتی نرلری ، اوراق ابرماقلری وجوده کتیر بیور . بوراده بر شی خاطره کلیر : مادامک یاغورک منشای دکزدره دکز صوی بو قدر آچی اولدینی حاله ناصل اولیورده یاغور صوی طاتی اولیور ؟ . . . بونک سبی : صوبخاره انقلاب ابتدیکی وقت کندنه اریه جک ، صو اوله جق نه قدر ماده لر وارسه هپسنی ترک ایدرده اولیه بخر ایدر . بونی اکلامق قولایدر : مثلاً بش غرام قدر طوزی براز ماء مقطر ایله ارتیلی ، بربره براقلی . بر قاج کون سوکره باقک : صوبک بخر ایدوب اوچدینی ویرنه ییاض بر راسک ، تورینک قالدینی کورورسکزر . حتی طارته کز اولجه قوبدیکزر مقدارک اکلسمدیکیده میدانه چقار .

ما بیدی وار
مایل نعمه الله

[۱] کوزلر کور اولماز ، نه کورور . . . قطه اصل قلب کوزلری ، بصر بصیرت کور اولورده بر شی کوروش .

اصیله من استیلا ن صورته ادا ایدیلون . . .

اشته و قرار بگره منجی عصر اصحاب خسته سنگ و دردی برقرار در که اصول مذمت اسلامی به قلمبه مطافی میانه ایکن آرتق بومن صکره ها کی چنه استناداً طوهرلمه خفنه مذمت ماده اصحابک امراسنی تقلیدی توبه ایدلم . زیرا اولترک بوکی خسته قلمری آبه اوزنبره اشتداد مرضه بک مساعده اولان بوحال صخره کندیزی خسته ایدرناک صکره اولتری . قادیتری مشاق علیه . اشتالات خارجه امراسن نورناران یکی برقاون وضع انجش . کوردنکمز زمان بکین خفنه دوهرک و سفره اوله تقین انجش اولدمنز و صابان ایااهی قانیته جنز ؟

مذمت اسلامی که بشرک کومدن کونه باقلاشتمه بولندی پایه کالمر بونی مینا کوردنکن صکره بو قدر غریب تکلفی یلم نهدن اختیار ایتل در ؟ عجا قادیترک اعمال و اشتالات خارجه ایدرکله اوغراشمسی مذمتک بر شکل جل حد این . واک ترقی بشرک اید بیوک برخطومسی بولندینه قتل اولان بسض شرفیلره رعنا نسواک خارجه مچالیشترین کیه کورمه یه اوروپا غلغلی اجار این سائق نهدن ؟ اوت اولتری و اشکراه اجار این سبب قادیترک دوستدکلرینی کورمش اولدقزی سوه تبیهدن بشقه بر شی دکلمر . بچاره قادی کوریو لرکه امیر . مسکن . ارکنکک پای باشند طورمش اونکله اوموز اوموزه بنجه بنجه اوغراشورلر . فقط نه قدر چایشه بنه صحتک بکنیمرک باشی چورردیکی فضلائن بشقه بر شی بوله بور . نه قدر سعی و عمل ساحه سی واره هیسنه هم کندیسی همه اللهکی مانسکی رفینک هدف تقی اولبور .

حریت نوان طرفدارانک اذ شدتیبی بولان فیلسوف نوریه دیورکه : نهدر قادیترک بو کونکی حالی ؟ ارکنکک نوزیک . زیننه متعلق ایشلرکی انجه ایشلره وارنجیده قدر هر شیعه طانش اولدینی عالم ساخته بیه حرمان ایچنده یاشورلور . زوالیلر برکوشه چکلمنلر اذ آغیر ایشلره اوغراشورلور . بک اعلا مالین محروم اولان قادیتر ایچون نایع میشت ناوله یلیر ؛ ایکندی و قه - کوزلسلر - جالبرجی ؛ اوت زوالیلرک چاره بکانه لری سرا یا خود علماً سفادن بشقه بر شی دکلمر . بو ایه اوله برچاره که مراجعت اولننه فلسفه رضا کو سترمز . اشته سوکنده زوالی قادیترک نصیب شو مفوس حاله غیر اولبورکه بده ایکی سیمین الیری کلور : بری مذمت حاضره . دیگری ده شمدیه قدر محو و ازاله سی خسته اعمال فکر اهلین اسارت زوجیه در . بک اعلا قادیترک شوعل حزننده عدالتن بر اثر اولسون کورمیلک بزم ایچون قایلدر ؟

زوالی قادیترک بوزاهاات شدید ایچنده ناپار . توبه کیدر ؛ دیورلرکه عصرلر نحمد ایدنکه انسان سعادت ماده جهتمن ارتقا ایلدیکی کی احتیاسات روحیه . مرحمت قیلمر قادن دخی ترقی ایدر . یا اوله ایسه نصل اولبورده بو جنس رفیقک شو بکرمجی عصرده کی حال سقالتی بوزکلری پارچه لامبور ؛ سینلری آتش حزن ایله داغمار

انجور ؛ آراحتی نلفه من نصیب اولان هانکی انسان قبول ایدر که بچارمقدین جسماً و روحاً هپ اولک ایچون برآمدن اولدینی و طیفه طبعه سنن چقارلسونده و هیجان خونی میشتک اولری ایجه بر اولبورسون . انسانک ماده ای حسوده طورمه برقی متواضعه اقبال این بو صرا . حیات شدید ایچمه زوالی قادیترک ناپار . توبه کیدر ؛ بیکری فیلسوف (پرودون) نهدیور :

• اسابت هج بر فکر اخلاصین . سبایین . فلسفین طولان قادیترک ورجل دکلمر . زیرا بشر طریق علمه قادیترک پردی اولقسنزین بول آلمرق برجون هیر العنول کشفه موق اولوشدر . السابت برکوه اختراع صنایعین . یا خود هج اولنزه هیبتیز بر آتک ایچمادمن طولایه قادیترک ورجل دکلمر . چونکه اختراع این . اکل این جالبشان . سببی نرمدار ایچنه قادیترک بسنی و لکتر ارکنکک . قادیترک طو اداب سبب همد کورمده کلری حرکات ایسه اولترک قادیترک کورمده اولدقزی ایشک منیدر . چونکه بوتر فکر و قریبندک اعانه لزوم اولبان ایشلره برقرار لری کورده ییچنر . بنه طبعه بوکی برلره ماقاره و جغرفیق مشهمنه در .

بقی شو زوالی قادیترک اولک لون نصل سزاجان آتنده ایزور . نصل سبایین . اسباب مستندن محروم بر افهه چالیشیر ده صکره نصل برطاق آلات خسته بکزه دیور ؛

بن سلطان قادیترک بوحاله کلکن نهدر ایدر . برتک اول اوفه خان اولدق اولطورسون . مواهب فطریه منک توبه سته ایتیم اولسورکه - بو قادیترکی فصلیزده سولیکمز وجهه . و مواهب توبه ایلدیکی صورته قادیترک ایچون جنسه خاص اولان کاله و سول چارسی خصمان اولنمش اولور . ارکنکک آرتق بو خصوصه لونکله ساقیده . سارتبه قدرتیاب اوله یلر . لوازم طبیعه صیبتی هانکی صورته اولنورسه اولسون خارک ایوب کیرمکده طوعاً و کرهاً قریبک همدسه تمجیل اولسون . دانه نزدیک موقی بده نسبته بون اصی سازه می کندیسه خدم این قب کی اولسون . اوده بو مقام رفیک شرفی قدر ایسون . جهتمن طولان محسر اولسون زیرا اول هر صدیکه اوقق برجه ایله زائل اولور . حالوکه بکره و طای بوزاره کندیسی حیات خارجه رزق کاهه آتیه آرتق مکرمن نه قدر مرض اشقیق ایدرسه ایسون ناهسی میاندکی مرکز شمدنی استزاده موق اولمشاز .

شمدی بن سلال قادیترک حالی تذبذبت هر مند بولان ارباب همتک شو حکمت باتدی کال انسان ایله دیکلملری رجا ایلرکه بونی مذمت ماده ات اطر رحمان و مؤسسلرین اولوب ضیق عوم حنده مس اولار (زون سبون) سوله مشور . بو ذات اولور . فیهک نایب انجش اولدینی برکسانی خسته بر مطامه بوردمن دیورکه : « قون . قادیترک قانیدر (سوز لوفوفه سنسوزده) اوت قادیترک قادیترک قانی لازمدر . زیرا بومنه هر کدی سلطنتی قادیترک ایدیلیر . همه لوسدی باشقارینه وریسیر . اوله ایه

اصلیه فی استیلا ن صورته ادا ایدیلون . . .

اشته وقرار بکره نچی عصر اصحاب خلفه سنک ووردیکی رفتار درک
اصول مدیت اسلامیه قائمه مطافعی میدانده ایکن آرتق وندن صکره
هانکی چته استناداً طوغمومه خلفه مدیت ماده اصحابک امراسنی
قلیدی توبه ایدلم . زیرا اولترک بوکی خسته قلعونی آله اوزده نومه
اشتهاد مرسته بک مسامد اولان بوحال صخره کندهیزی خسته
ایدرسک صکره اولتری . قادیتری مشاق عملده . اشتالات خارجه
ایراندن نورآران یکی برقانون وضع انجمن . کوردنکیز زمان بکین
خلفه دونه رک بوسفرده اولجه تقنین انجمن اولدیزمز وصالی ایشاهی
قائمه جز ؟

مدیت اسلامیه که بشرک کومدن کونه اولاشتمده بولدینی فایه
کالهر بوی عیاناً کوردکن صکره بو قدر غریب تکلمی بیلر نهدن
اختیار انجمل در ؟ عجا قادیترک اعمال و اشتالات خارجهده ارککلره
اوغراشمه فی مدیتک بر شکل جل حد این . بوک ترقی بشرک اله
بیوک برخطومسی بولدیته قائل اولان بعضی شرفلره رفاه نسواک
خارجده چایشلمری کوه کورمه تورویا علسنی اجبار این سائق نهدر ؟
اوت اولتری بو استکراه اجبار این سبب قادیترک دوشدکلینی
کورمش اوله قلمی سوه نجه مدن بشته بر شی دکلمر . بیچاره قادی
کورویو لرکه امیر . مسکین . ارککلک پای باشند طوموش اونکله
اوموز اوموزه بیجه بیجه اوغراشیور . فقط نه قدر چایشه بنه
خصرتک بکنیرک باشی چوربدیکی فضلائن بشته بر شی بوله میور .
نه قدر سی وعل ساحسی واره هیسنده هم کندیسی مرده اندمکی
مانکی رفیقک هدف قسی اولیور .

حریت نسوان طرفدارانک ان شدتلیسی بولان فیلسوف فوریه
دیور که : نهدر قادیترک بو کونکی حالی ؟ ارککلک ترزیک . زمنه
متعلق ایشلرکی انجبه ایشلره وارنجبه قدر هر شعبته طالش اولدینی
علم صناعتده بیه حرمان ایمنده یاشایورلر . زوالیلر برکوشه چکلشیلر
انک آغیر ایشلره اوغراشیورلر . بک اعلامدن محروم اولان قادیتر
ایچون مناج میشت نه اولدیله ؛ ایکنه یوقسه - کوزله لر - چالغری ؟
اوت زوالیلرک چاره بیکه لری سرا یاخود علماً سفادن بشقه بر شی
دکلمر . بو ایسه اوله بر چارمده که مراجعت اولننه فلسفه رضا کوه
ستیز . اشته سوکنده زوالی قادیترک نصیبی شو مخوس حاله مخیر
اولیور که بوه ایکی سیدنی ایلمی کلور : بری مدیت حاضره . ویکری ده
شدی به قدر محو وازالمسی خنده اعمال فکر اهلین اسارت زوجهده .
بک اعلامی قادیترک شو حال خنده عدالتن بر اثر اولسون کوردیلیمک
بزم ایچون قلیدر ؟

زوالی قادیترک بو مزاحات شدید ایمنده نه ییار . توبه کیدر ؛
دیورلر که عصرلر نجه اندیکه انسان سعادت ماده جهندن ارتقا
ایلمیکی کی احتیاسات روحیه . مرحمت قلبه طرفدن دخی ترقی ایدر .
یا اوله ایسه نسل اولیورده بو جنس رفیقک شو بکره نچی عصرده کی
حال سلفاتی بوردیکی پارچه لایمور . سینه قری آتش حزن ایه داغدار

اقبور ؛ آراحتن شفقت من نصیب اولان هانکی انسان قبول ایدر که بیارمکون
جسماً وروحاً هب اولت ایچون پاراملش اولدینی و خلفه طبعه سنک
بیچارلسونده و همچنان خونی میشتک اولری ایچره رافیلورسون ؛
انسانک مادهل حصوصده طوموشقی صنواقیده ایمان این بو صرا
جات شدید ایمنه زوالی قادیترک ایلار . توبه کیدر ایتیکر دیلوس
(پرودون) نهدیور :

• اسباب هم بر فکر اخلاصین . ساینین . طبعین طولان
قادیترک ورجل دکلمر . زیرا بشرطریق طبعه قادیترک پاردمی
اولمشیزین بول افریق برجون هیر انقول کشفه موقی اولمشیر .
الساوت برکوه اختراع صنایعین . یاخود هم اولمازه هینسز بر
آتک ایجاددن طولایه قادیترک ورجل دکلمر . چرنکه اختراع
این . اکال این جالبشان . سینی نرمدار ایمن . قادیترک بسنن وانکیز
ارککلر . قادیترک طوادب ساقلمنده کوشه دکلمی حرکت ایسه
اولترک قادیترک کورمکه اولدقلمی اینک هینسز . چرنکه بوغیر
فکر وقرمچتک اعانه لزوم لولیان ایشلره بوزارتق کوشه بیلیور .
بنه علیه بوکی برلره ماقاره وچیرقیق شمسندلر . .

بقی شو زوالی قادیترک لرنک لونی نصل مزاجان آتدمایور .
نصل حیاندن . اسباب میشتدن محروم رافیه چالشیورده صکره نصل
برطاق آلات خبیسه بکرده میور .

بن سلمان قادیترکی بوحاله آلاکن نهدر ایدر . براق اولونده
خاتم اولدق اولطورسون . مواهب فطریه سنک توبه استه اولسون که
- بو قادیترک فصلمزده سولیکیز وجهه . و مواهب توبه ایلمیکی
صورته قادیترک ایچون جسته خاص اولان کاله و سولیکیز مسی مسلمان
اولمش اولور . ارککلکه آرتق بو خصوصده اونکله مسافده . مسافده
قدرتیاب اولملاز . لوازم طبعیه میشتی هانکی صورته لویورسه
اولسون نهارک ایوب کتیرمکده طوعاً وکرها قوجسک همیسنه
تحلیل اولسون . مانه نزدیک موقی بده نسبته خون اصدی
ساروی کندیسه خادم این قب کی اولسون . اوده بوقام رفیق
شرفی قدر ایمنسون . جهندن طولان محسوس اولسون زیرا اولر
هرضدکه اوقتی برجهد ایه زانی اولور . حالوکه بکره بو خطی
بوزاره کندیسی حیات خارجه زنگاهه آتیره آرتق صکرین
نه قدر عرض اشتیق ایدرسه ایمنون هانکی میاندکی مرکز منفسی
استزاده موقی اولمشیر .

شدی بن سئل قادیترک حاق توبه انجمن مزمنده بولان
ارباب همتک شو حکمت یانه کال سان ایه دیکلملری رجا الیم که
بون مدیت مادهت اهر رحمان و مؤسلمان اولوب نصیبی
عموم عدله مس اولار (زول سبون) سولمشیر . بو ذات نوقی
قیهتک تالیب انجمن اولدینی برکالی خنده برطعامه بوردیمت
دیورکه : « قادیترک قادیترک قادیترک (سوزونوغویه مسوزون)
اوت قادیترک قادیترک قادیترک قادیترک قادیترک قادیترک
سلطنت قادیترک ایمنسیر . همه لوسدقی باشتا توبه ورمیایور . اوله ایسه

پارامترها. او حامد هم شبه و قدر که حالت قادیانک نهضت
فلسفه سریع اید اسماء ایدر . گنگ هم شبه و قدر که بواسطه
قادیانک برهم گیری هیت اجناسیه نورنوع بر طاقم رخدر
آچاره .

شهری آهنگر اولان بر اجناسیک موسوزله دست اجناسیه
یکرجه اشالی زه صورت واضعه کومرنگه درکه : مدیت
هریه تک شکل حاضرته اومدنک عناصر حرکتیه . باخصوص
قادیانک طرفدن پیشه بر برای مومک صوت ایدر جانی لسان انداز
ایه ناطق بر جوق اماند موجوده . بنا طیفه دنون حیایه تک برنه
هری نقاب ایدر منقذی الزوم ایدر بازی اولدیه ایدر جکمن عینی
- ص . و کانه بر کرداب عقبه دوشمردکی و . نمانتر اظهاریه
مکرم اولدیه - بصره نقل و حرکت ایه آیزه . انتقامه چایشم .
بر . اگر انترک سیدیه اربطای متینی بوان مسائل کبری
اجناسیه همیره مقدره کل ایسه هم اولمازسه بواسطه ک طریق
مدادی اومدنک طماندن تحقیق اتمک . اولنرک تجارب بومیلرمن
صنعه اولقی زم ایچون یک قولاید .

اگر قدرتی که از ضرب غلغله و خصوصه ک مطالباتی او کز تک
آرزو ایدر بوردسه بر کون فلسفه حیهه امانه طایلان علم اجتماع
و سی فیلسوف او کومت فونک نظم سیاستندن ترجه ایدر کز
شو سوزاره مطب نظر بیور-ونتر . امانه قادیانرک ارکک ایشلریه
اشغال منلهسی . بوزدن هیت اجتماعیه طاری اولان قاریشغنی
در میان ایدر کمن سکر . و بوردک : لکن بنای مدتی بیقان . اورنهانی
مساده ورن برکی او حامد مقابل جات نسوانی کابیه ضامن اولقی
اوزره بر قاعده طبیعه وضع اتمک مکندر بوه ارککله حقهه قادیانر
قاری بر طاقم و طائب ماده تبیین و تحدید اتمکله اولور . اشته بوقاعده
طبیعی هر زمان اجرائی سیادت ایدر بیهجک . هر زمان موقع حرکتی
مخاطبه ایدر جک بر طرزده وضع مقدر اولدیه جک برواض و ارایسه
اوده روح حقیقی امر از ایه تمیز اولان فلسفه حیهه . مع مایه
بوسیل عمومی هر کمن اول او ایدر بران فلسفه جدید (فلسفه حیهه)
دکتر . بونک ایدر شی علم انسانیتکی حرکات مجموعی مدقانه
نامنن سکره او بیل عمومی لایقه قدر ایش اولمیدر .

ارکک قادیانک بیهسی لازمدر . اشته بوسرور بشر ایچون
طبی بر قادیانر . هه قادیانر ایچون اصل اولان جات پشیه موافق
بر قاون و ارایسه اوده بورد . سکونک بوقاوند که تک فایر شکل
اجناسیک کوزلشمرک انسانیت ترقیاتی ایدر کب کل ایدر جک
کوسرور . زیرا حال حاضرک قادیانر حقهه طلب اتمکله اولدیر
ترقیات ماده من هم بر ایچون بوقاون اساسیه کل دکله تنظیر
اوتقن زومندن قور ووش بوقدر . بوننده هیت اجتماعیه تک ملاحظه دار
اولدیر ایشرک کلغنه . خصوصیه علم اجرته قاری بر عکس اصل
حادث اولقی ضروریدر . کنگک میل نظریه موافق اولان بوقاوند
حرکت تولید ایدرچی بر آت اولان ارکک اوزرنه بوسیل بر عامل .

بر مؤثر اولسی اجناسیه قادیانک وظیفه مقدسه بیهه اربطایده در و
ایچاره (ارکک قادیانک بیههه اجناسیه) مینه طبقه . مکره
تک بنی خواصک کنده لرمن بکلیان . وظیفه اصلیه کال حضور
و فراغ ایه امانه بیلر ایچون طبقه نامسهه یعنی هواه او ایلکیرلی
بیهه تک ایچون اولان اجناسیه بکزر . شو قدر که ارککله قادیانر
قاری اولان و طائب ماده لری ده مقدسدر . زیرا قادیانرک و طبیعه سی
حیاترک بنی اولسی ایدر . برده بواجار طبقه مکرهه نسیه
ایچق تضامنی و لاری اولدیلر . حالبوکه نسیهه نسیهه بوه دکلدر
چونکه اوزمان اصل و ذاتیدر .

بوسوزلی علم اجتماع انسانیتک ریشی . فلسفه حیهه تک و سوسی
سویلیور . فلسفه حیهه ایدر بشرک حس و مشاهده طریقیه حقائق
ایچیه حکم ایدر بیات ایچون ظفریاب اولدیلرکی و سائطک نامیدر .
تایکتر قادیانر ایچون اعمال خارجییهه ارککله مشارکته جواز اولدیرنه
فطرت . طبیعت . اقتضای نامنه نسل حکم ایدر . ای دین فطری
اصحاب هم بزم ایچون بوندر سوکر ماحکامه طریقه صیان اتمک یاقیرلی
شمعی بر منرض چیتوب و بیهیلرک : ای امانا ببلایه بر جوق
قادیانر بونسی مقتضای حال اولدیرنی زمان نمایلم ؟ تک ارککله
اعمال خارجییهه مزاجه اتمسونرده و ارسونر آچقندن کبر-ونلری دیلمه ؟
بز درزکه بر کره قادیانرک اولری خارجهه چایشمه لری هیت
اجناسیه ایچون مهم برخلل . بر فساد اولدیرنی قبول ایدر کمن سکره
آرتق جیت . جیت قاری اولان محبت بزنی بونادک آتارنی .
نوسنی نسیهه چایشمهه سوق ایدر . ده طوغریسی حسب الاناسیه
بورخدی سد اتمیه . اولانجه و سحرزه . استطاعتزه و مرضک اوکی
آله چایشمه رق آورویاده . آسرقشاده حکومتره قادیانرک راحتی
کافل اولدیرنی قوانین و سنی تکلیف کی خیر خواهقارله . خیرکله .
قلره آتی انسانیت اعاره چایشان رجال حتی قلبه ایدر ایچاب
ایدر . هه طورک بر کرده مدیت اسلامیهه باقلم که بنیهه اتمن قرو سقائه
قاری بوجنی رقیقک حیاتیه مدافعه ایدر جک بر قاون وضع اتمش میدر ؟
اوت ؟ بر قادیانرک قوجسی اولسده بونون افریسی ایچنده
سینتی کافل اولدیه جک کیسه بونته او زمان اونک اتفاق . ادای
حوائجی بیتالله نامه و واجیر . حکیه بوجهی ده تحت ضمانه آتندر .
ایسته بو حکم مدیت اسلامیه تک و بر دیکر بر حکمدر که فلسفه علمیه
وحیه اصحابی - ظلم بشریتکی حرکات مجموعی نظر امانه آتقندن
منسوب اولدیرنی ملتره اختلافات زمانن بیکرجه دور یکیدر کمن
سکره - نهایت نه اوکا رجوع ایدر بوردلر . اشته او فلسفه تک شیخی
ومؤسی اولان او کومت قوت نظام سیاستنه دورک : هه قوجسی
و افریسی بونین قادیانرک هم قور وورلری قابل اولیان عدم استقلالرینه .
همه خصوصیه وظیفه سوه لریه قابل میشرنی تکفل اتمک
هیت اجتماعیه اوزرنیه واجیر . ترقی انسانیتک صنای حقیقی
اشته شو سوزدن عبارتدر : قادیانرک حیات امکان مساعد اولدیرنی قدر
بیتی اولی . هر بر عمل خارجهه نخلیسی ایدر . تاکه وظیفه

با املشده. او حامی هم فیه و لدرک بحالت قادیانک نصیحتی
 فیه شرح ای اسماء امیر. گفت هم فیه و لدرک و روانک
 قادیانک و لدرک کبری هیت احیایه نورلوع و طایم رخمل
 آچاره ۹۰

فهرتی آهنگر اولان بر اجناسک موسوزله دست احضاردهک
 یکاره اشالی ره صورت واضحده کوسنرکه درک : مدیت
 غریبک شکل طسرنده اومدهک فاسر مرکهسه . باخصوص
 قادیانک طرفین پیغمه بر لای مدیت صوت ایدجکی لسان انداز
 ای باقی بر جوق اماندل موجوده. بنده طیفنون جابیهک برده
 هرل کتله ایدس قطنی افروز ایسه باری اولیده ایدجکزه می
 - ص. و کاسه بر کرداب هیته و و لدرک ی و. هانتر اظهارینه
 حکوم اولان - پسر: ظل و حکمت ایله دیزه. انشاده چالینلم .
 بی . اگر انترک مدیتله ارشاد مین و تان مسائل کبری
 اجتماعیه غیره مقدره کل ایسهک هم اولانزسه بر ایسهک طرفی
 مدای اومدهک طلسن تخنق ایتمک . اولرک تجارب بریدلرین
 صفت اولوق نرم ایچون یک قولایدر .

اگر کزین کرامت طلسک و خصوصدهک طمانتی اوکر تک
 آرزو ایدبور زسه بر کون طسفه حبهده استاد طایلان علم اجتماع
 و سنی بیوسوی اوکوست قوتک نظام بیسیمن ترجه ایندیکر
 شو سوزله مطب نظر بیورسونر . استاد قادیانک ارکک ایشلرله
 اعتدالی مسئلهسی . بر وزدن هیت اجتماعیه طاری اولان قادیانکی
 در بیان ایندیکن سکر . دیورک : ه لکن سنی مدیتی یقان . اورته تی
 صباه ورن بوکی اوامه قابل جات نسوانی کامبه حانن اولوق
 اوزره بر قاعده طبعیه وضع ایتمک تکدره وده ارککله حطبه قادیانر
 قاری بر طرف و طایب مایه تبیین و تحدید ایتمک اوزره . البته بوقاعده
 طبعیهی هر زمان اجرای سیادت ایدیهک . هر زمان موقع حرمتی
 محاطه ایدیهک بر طرزده وضع مقدر اولدیهک برواض و ارایسه
 اوده روح حقیقی امر از ایله تمیز اولان طسفه حبهده . مع مایه
 بر میل عمومی هر کمن اول او ایدیران طسفه جدید (طسفه حبه)
 دکاسر . بوک ایدینی شی علم انسانیتکی حرکات مجموعی مدقاه
 نامنمن سکره او میل عمومی لایحه قدر بر ایش اولمیدر .

ارکک قادیانک سلسلهسی لازمه . البته دوستور بشر ایچون
 طبی بر قانومر . هه قادیانر ایچون اصل اولان جات جنبه موافق
 بر قانوم و ارایسه اوده وود . سکنتک بر قانومر که ای قار بر شکل
 اجتماعیک کوزلشمرک انسانیت زقانی پیغمه کسب کال ایدجکی
 کوسنور . زیرا حال حاضرک قادیانر حقهه طلب ایتمکده اولدینی
 زقیات ملامدن هم بر ایچون بوقانوم اساسیه کال دکه تنیق
 لوقن زومندن فوروش و قسدر . و نمنده هیت اجتماعیهک علاقه دار
 اولدینی ایشرک کلمسه . خصوصیه هه اجرته قاری بر عکس عمل
 خلقت لوقن ضروریدر . کتف میل فیزی بوقانوم اولان بوقانوم
 حرکت تولید ایدیمی بر آت اولان ارکک اوزرته سوعل بر غافل .

بر مؤثر اولسی اخباره قادیانک و طیفه مقدمه ایشلده در و
 اجبارده (ارکک قادیانک سلسله اجبار ایلسی) فیه طیفه دکره
 تک بی خواست کدیلمن بکلیان و طیفه اصلیهی کال حسیور
 و فراغ ایله ادا ایدیهک بیلر بچون طیفه مایهده بی عوانه اوایلگری
 بسهمک ایچون اولان اجباره بکزر . شو قسدرکه ارککله قادیانر
 قاری اولان و طایب مایه باری هه مقسدر . زیرا قادیانرک و طبعیه
 جاتفریک بی اولسی ایضا ایدر . برده و اجبار طیفه دکره نه
 ایچن نصابی و لرضی اولدیلر . حالوکه نوازه نسبت بویه د قدر
 چونکه اوزمان اصل و فایدر ۹۰

بر سوزری علم اجتماع انسانستک رنجی . فله حبهک مؤسی
 صوابور . طسفه حبه ایسه بشرک حس و مشاهد طریقه حائق
 ایضا حکم ایدیتک ایچون ظفراب اولدیهکی وساطتک ایدیدر .
 بقیکر قادیانر ایچون اعمال خارجیهده ارککله مشارکته جواز اولدینه
 فطرت . طبیعت . انصاف نامنه نصل حکم ایدیدر . ای دین فطری
 اصحاب هم بزایچون ورن سوکر کماحقا مطر نه صیان ایتمک فایدری ؟
 شعی بر عرض چیغوب دیه بیلرکه : ای امانا یا بلایه بر جوق
 قادیانر بونسی مقتضای حال اولدینی زمان نه ایلم ؟ تک ارککله
 اعمال خارجیهده مزاجه ایچونلرده و ارسونلر اچقندن کبر سوزری دیلم ؟
 بز درزک بر کره قادیانرک اولری خارجیه چایشملری هیت
 اجتماعیه ایچون مسم برخل . بر فساد اولدینی قبول ایدیکن سکره
 آرتق جیت . جیت قاری اولان محبت بی بوسانک ایشلری .
 نوسن سیه چایشنامه سون ایدر . هه طوغریسی حسب الاناسیه
 بورخدی سد ایتمه . اولانجه و سمرزه . استطاعتزه و سمرنک اوکی
 آلیه چایشلر قورولده . آمر قساده حکومتزه قادیانرک راحتی
 کامل اولدجق قوانین و سنی تکلیف کی خیر خواهانقره . خیر کار .
 قلله آن انسانچی اعلمه چایشان رجال جتی تقلید ایتمن ایجاب
 ایدر . هه طورک بر کرده مدینت سلاویه باقلم کدایه ائین قنوسفاته
 قاری بوجنی ریفک حیات مدافه ایدجک بر قانوم وضع ایشیلر ؟
 اوت « بر قادیانرک قوجسی اولسده بون اقرلی ایچینه
 سیشتی کامل اولدیهک کیمه بونته او زملک اولتک اتفاق . ادای
 حوائجی بیتالنه و واجبیه حکیمه و جتی مدحت ضماه آئیندر .
 ایته و حکم مدینت اسلامیک بر دینی بر حکمدرکه طسفه علییه
 و حبه اصحاب - علم بشریتکی حرکات مجموعی نظر اسامه ایدقند
 منسوب اولدقاری ملکره انقلابات زمانن بیکرجه دور یکیدرکن
 سکره - نهایت نه اوکا رجوع ایدیدورلر . ایته او طسفهک شیخی
 و مؤسی اولان اوکوست قوت نظام سلیبینه دیورک : « قوجسی
 و اقرلیس بونین قادیانرک هر قورورنگری قابل اوشان عدم ستلافرینه .
 همه خصوصیه و طیفه صوبه نرنه قابل سیشلر تی تکفل ایتمک
 هیت اجتماعیه لوزرینه واجبدر . « ترقی انسانیتک صناعی حقیقی
 ایته شو سوزدن عبارتدر : قادیانرک حیات امکان مساعد اولدینی قدر
 بی اولوق . هر برعل خارجین تخلیص ایدیلیدر . تاکه وظیفه

اصلیه سی استیلا ن صورتده ادا ابدہ بیلون . . .

اشته ورتار بکر منجی عصر اصحاب فلسفه سنک و پردیکی رقرارد رکه اصول مدیت اسلامیه به تاملیه مطابقتی میدانده ایکن آرتق بوندن صکره هانکی چته استناداً طونهلمده خلقه مدیت ماده اصحابک امراضی تقلیدی تویسه ایدلم . زیرا اولنرک بوکی خسته لقرنی آلیه اوزنه نبرده اشتداد مرضه بک مساعد اولان بوحال ضعفزله کندیزی خسته ایدرسک صکره اونتری . قادیلری مشاق علمیدن ، اشتغالات خارجه ادرندن قورناران یکی برقاون وضع اتمش ، کوردنکمز زمان یکیدن خلقه دنونرک بوسفرده اولجه تلقین اتمش اولدینمز وصایای ابطالهی قالیقشه جنز ؟

مدیت اسلامیه که بشرک کوندن کونه یا قلاشقمده بولندینی غایه کالدر بونی عیاناً کوردنک صکره بو قدر غریب تکلفلری بیلن نهدن اختیار اتملی در ؟ عجا قادیلرک اعمال و اشتغالات خارجهده ارککلرله اوغراشمه سی مدیتک بر شکل جلی عد ایدن . بوک ترقی بشرک الک بیوک برخطوه سی بولندیننه قائل اولان بعض شرقلیره رغماً نسوانک خارجهده چالیملری کریمه کورمه یه آوروپا علمانی اجبار ایدن سائق نهدر ؟ . اوت اونتری بواسطه راه اجبار ایدن بیب قادیلرک دوشدکلرینی کورمش اولدکلری سوه تمیجیدن بشقه بر شی دکلدر . بیچاره قادی کوریورلرکه اسپر ، مسکین ، ارککلک یانی باشنده طورمش اونکله اوموز اوموزه بیچه بیچه اوغراشیور . فقط نه قدر چایشه ینه خصصنک بکنییرک باشنی چوریدی فضلائن بشقه بر شی بوله میور . نه قدر سعی و عمل ساحه سی وارسه هیننده هم کنیدی همه اللهکی مالکی رفیقنک هدف تقنی اولیور .

حریت نسوان طرفداراننک اک شدتلیسی بولان فیلوف فوریه دیور که : نهدر قادیلرک بوکونکی حالی ؟ ارککلک تریلک ، زینته متعلق ایشلرکی انجیه ایشلره وارنجیه قدر هر شعبه سنه طامش اولدینی عالم صناعتده بیله حرمان ایچنده یاشا بولر . زوالیلر برکوشه چکلشیلر اک آتیر ایشلرله اوغراشیورلر . بک اعلا مالدن محروم اولان قادیلر ایچون منابع میشت نه اوله بیلر ؟ ایکنه سی بوتسه - کوزلهدلر - چالریعی ؟ اوت زوالیلرک چاره بیکانه لری سراً یا خود علماً سفاددن بشقه بر شی دکلدر . بو ایسه اوله برچاره ده که مراجعت اولنننه فلسفه رضا کو سترمز . اشته سوکنده زوالی قادیلرک نصیبی شو منجوس حاله منجر اولیور که بوه ایکی سیدن ایبری کلور : بری مدیت حاضره ، دیکری ده شدنی به قدر محو و انزاله سی حقتده اعمال فکر ایلین اسارت زوجیه در . بک اعلا قادیلرک شو حال خنده عدالتن بر اثر اولسون کوریه لملک بزم ایچون قایلیدر ؟

زوالی قادین بو مزاحمت شدیدہ ایچنده نه یاپار ، نره بکدر ؟ دیورلر که عصرلر تجدد ایندیکه انسان سعادت ماده جهندن ارتقا ایلدیکی کی احتیاسات روحیه ، مرحمت قلبیه طرفندن دخی ترقی ایدر . یا اوله ایسه نصل اولیورده بو جنس رفیقک شو بکر منجی عصرده کی حال سقانی بورکلری پارچه لامیور ؛ سینعلری آتیش حزن ایل داغدار

ایچور ؟ آزاچق شفقتن نصیبی اولان هانکی انسان قبول ایدر که بیچاره قادین جسماً و روحاً هپ اونک ایچون یاردمش اولدینی وظیفه طیمه سندن بیچاره لسونده بوهمان خونین میشتک آلوری ایچنه بر اغلیور سون ؟ انسانک مادیاتی حدودننه طوریه دیرق منویوقده باغان ایدن بو مزاحمت شدیبه ایچنده زوالی قادین نه یاپار ، نره بکدر ؟ بایکزی فیلسوف (پرودون) نهدیور :

« انسانیت هیچ بر فکر اخلاصیدن ، سیایدن ، فلسفیدن طولانی قادیلرله بورجلی دکلدر . زیرا بشر طریق علمده قادیلرک یاردیمی اولمق سزین بول آلهرق بر جوق عیبالقول کشفیه موفق اولمشدر . انسانیت برکونه اختراع صنایعدن ، یا خود هیچ اولمازسه امیتیز بر آتک ایچادندن طولانی ده قادیلرله بورجلی دکلدر . چونکه اختراع ایدن ، اکال ایدن چالیشان ، سینی ثمره دار ایلین ، قادینی بیلین یا ککیز ارککلدر . قادیلرک علم و ادب سابقاننده کورستدکلری حرکات ایسه اولنرک قاریقه لرده کورمکده اولدکلری ایشک عیندر . چونکه بو نثر فکر و قریب نیک اعانه لزوم اولمان ایشلرده بر یارارلق کورته بیلیرلر . بنا علیه بوکی برلرده ماقاره و چیتریق شایسته درلر . »

باق شو زوالی قادینه ارکک اونی نصل مزاحمتی آتنده ازیور . نصل حیاندن ، اسباب ، میشتدن محروم بر اقیه چالیشیورده صکره نصل برطاق آلات خسیسه بکزه دیور !

بن مسلمان قادینی بو حاله گلکدن نهدر ایدرم . براق اونی اونده خانم اوله رق اولور سون ، مواهب فطریه سنک تریه سنه اهتمام اولسور که - یوقایدکی فصلمزده سوبلدنکمز وجهله - بو مواهب تریه ایلدیکی صورتده قادین ایچون جنسه خاص اولان کاله وصول چاره سی استحصال اولنمش اولور . ارککده آرتق بو خصوصده اونکله سابقه ده . مواهب قدرتیاب اوله ماز . لوازم طبیعه میشتنی هانکی صورته اولورسه اولسون تبارک ایوب کتیرمکده طوعاً و کرهاً قوجمنک عهدسنه تحمیل اولسون . دانقا زردبزمه کی موقی بدنه نسبتله بتون اعضی سائر بی کنیدسنه خادم ایدن قلب کی اولسون . اوده بوقام رفیق شرفی تقدیر ایتسون . جهلندن طولانی منجر اولسون زیرا او بر هر ضد که اوقاق بر جهد ایل زائل اولور . حالوکه برکه بو نظمی بوزارده کنیدی حیات خارجه زرمکانه آکرسه آرتق صکره مدن نه قدر عرض اشتیق ایدرسه ایتون عالمی بیاندکی مرکز مقدسی استرداد موق اوله ماز .

شدنی بن مسلمان قادیلرینک حالی تمذیب اتمک عزمند بولمان ارباب هنک شو حکمت باقیمی کال اسان ایل دیکله ملرنی رجا ایلرم که بونی مدیت ماده نیک اعظم رجاندن مؤسسلرین اولوب فضیلتی عموم عدنده مسل اولار (زول سیمون) سوبه مشدر . بو ذات اوغو . فیه نیک تألیف اتمش اولدینی بر کسان حقتده بر مطامه بوروده نرک دیور که : « قادین ، قادین اوله رق قایلیدر (بوسوز لغوی فیه نیک سوزیدن) اوت قادیلرک قادین اوله رق قلسی لازمدر . زیرا بومفله هر کندی سعادتق تألیف ایدبیلیر . همه اوسادق باشقلرینه وریمیلیر . اوله ایسه

یارالمشدر. او حاله هج شبه بودر که بو حال قادینک شخصیتی فساد سریع اله افساد ایدر. کذلک هج شبه بودر که بو باده ک قادینلردن برقم گیری هیئت اجتماعیبه قورقونج بر طاقم رخنه لر آچار لر .

شهرنی آفانکیر اولان بر اجتماعینک شوسوزلر به دست اجتماعزده کی بیکلرجه امشالی بزه صورت واضعده کوسترنکده درک : مدنیت عربیه نیک شکل حاضرند اومدینک عناصر مرکبه سنه ، باخصوص قادینلر طرفندن بقینه بر برای بومک صوات ایده جکنی لسان انداز ابله ناطق بر جوق اماره لر موجوددر. بناء علیه شتون حیایه نیک برنده غرض تقلید اتمه من قطعی اللزوم ایسه باری او تقلید ایله جکمز شیئ - صورتند بر کرداب عمقه دوشه رک بی . و : ندامتار اظهارینه محکوم اولمان - باصراً عقل وحکمت ابله نیزه . انتقاده جالبه سلم . بوی . اگر انشاک مستقبله ارتباط متینی بولان مسائل کبرای اجتماعی نیزه مقدر دکل ایسه هج اولمازسه بو باده کی طریق سدادی اومدینک علماسندن تحقیق اتمک ، اولنرک تجارب بومیلرندن مستفید اولتی بزم ایچون بک قولایدر .

اگر قارئین کرام غریب علماسنک بو خصوصده کی مطالعاتی اوکرنگ آرزو ایدیبورلر سه بوکون فلسفه حسیده استاد طابیلان علم اجتماع واضی فیلسوف اوکوست قونک نظام سیاسیندن ترجمه ایتدیکمز شو سوزلره عطف نظر بیورسونلر . استاد قادینرک ارکک ایشلر به اشتغالی مسئله سی ، بو بوزدن هیئت اجتماعیبه طاری اولان قاریشقلی دریمان ایتدکن صکر . دیورکه : « لکن منای مدینی بیقان ، اورته انی فساد ورن بوکی اوامه مقابل حیات نسوانی تمامیه ضامن اولتی اوزره برقاعده طبعیه وضع اتمک ممکندر بوه ارککلر حقتده قادینلره قارشی برطاقم وظائف مایه تمین ونعید اتمکله اولور . اشته بو قاعده طبعیهی هر زمان اجرای سادت ایده بیلجک ، هر زمان موقع حرمتی محافظه ایله جک بر طرزده وضعه مقدر اوله بیلجک برواضع واریسه اوده روح حقیقی احراز ابله ممتاز اولان فلسفه حسیده . مع مافیه بومیل عمومی هرکدن اول او یاندیران فلسفه جدیده (فلسفه حسیه) دکلدن . بونک یادینی شیء عالم انسانیتده کی حرکاتک مجموعی مدقانه نامکندن صکره او میل عمومی لایقینه تقدیر اتمش اولمیدر .

ارککلک قادینی بسله سی لازمدر . اشته بودستور بشر ایچون طبیعی برقاوندنر . هله قادینلر ایچون اصل اولان حیات بیتیبه موافق برقانون واریسه اوده بودر . کذلک بوقاوندنر که اک فا بر شکل اجتماعینک کوزلشهرک انسانیتک ترقیاتی . بنده کسب کمال ایده جکنی کوستدر . زیرا حال حاضرک قادینلر حقتده طلب اتمکده اولدینی ترقیات مایه دن هج بری ایچون بقانون اساسی به کمال دقله تطبیق اولتیق زومندن قورولوش بودر . بوندن ده هیئت اجتماعیبه نیک علاقه دار اولدینی ایشلرک کافه سنه ، خصوصیه علمه اجرته قارشی برعکس العمل حادث اولتی ضروریدر . کذلک میل فطری به موافق اولان بقانون حرکت تولید ایدیمی برآلت اولان ارکک اوزرنده سوعلی برعابل ،

بر مؤثر اولسی اعتبار به قادینک وظیفه مقدسه سیله ده ارتباطده در بو اجبارده (ارککلک قادینی بسله مایه اجبار ایدلسی) عینله طبقه مفکره نک یعنی خواصک کندیلرندن بکادنیان طبقه اصلیهی کمال حضور وفراغ ابله ادا ایده بیلر ایچون طبقه عاملیه یعنی عوامه اولکلیرنی بسله مک ایچون اولنان اجباره بکزر . شو قدرکه ارککلرک قادینلره قارشی اولان وظائف مایه لری ده مقدسدر . زیرا قادینلرک وظیفه سی حیاتلرینک بتی اولسی اقتضا ایدر . برده بواجبار طبقه مفکره به نسبتاً انجیق تضامنی و عارضی اوله بیلیر . حالبوکه نسوانه نسبتاً بویه دکلدن چونکه اوزمان اصلی وذاتیدر .

بوسوزلری علم اجتماع اساتذهنسک رئیس ، فلسفه حسیه نیک مؤسی سوبیلور . فلسفه حسیه ایسه بشرک حس ومشاهده طریقیبه حقائق اشایه حکم ایده نیک ایچون ظفریاب اوله بیلدیکی وساطتک غایه سیدر . بایکیز قادین ایچون اعمال خارجیه ده ارککله مشارکته جواز اولدینه فطرت ، طبیعت ، اقتصاد نامنه نصل حکم ایدیبور . ای دین فطری اصحابی هج بزم ایچون بوندن سوکره احکام فطرته عصیان اتمک یاقیشیری؟ شمعی برعترض چیقوب دیه بیلیرکه : « ای اما یا بلاعالمه بر جوق قادین بونسی مقتضای حال اولدینی زمان نه یایلم ؟ نک ارککلرله اعمال خارجیه ده منزه ایتسونلرده وارسونلر آچقندن کبرسونلری دیهلم ؟ بز دیرزکه بر کره قادینلرک اولری خارجنده چالیشملری هیئت اجتماعیه ایچون مهم برخلل ، فساد اولدینی قبول ایدلکدن صکره آرتق جیت ، جعبته قارشی اولان محبت بزنی بونسادک انتشاری ، نوسنی تسهیله چالیشنامه به سوق ایدر . ده طوغریسی حسب الانسانیه بورخندی سد اتمده . اولانجه وسعزله ، استطاعتزله بومرضک اوکنی آلمیه چالیشهرق آورو باده ، آسرقاعده حکومتاره قادینلرک راحتی کافل اوله جق قوانین وضعی تکلیف کی خیر خواهقلرله ، خیرکار . قتلرله آتی انسانیتی اعاره چالیشان رجال جتی تقلید اتممن ایجاب ایدر . هله طورک برکرده مدنیت اسلامیه باقلم که بنجه آهنین ققرو سفاکته قارشی بوجنس رقیقک حیاتی مدافعه ایده جک بقانون وضع اتمش میدر ؟ اوت « بر قادینک قوجهی اولسده بتون اقرباسی ایچنده معیشتی کافل اوله بیله جک کیمه بونسه او زمان اونک اتفاق ، ادای حوائجی بیت المالله عاشر وواجبدر ، حکمیله بوجهی ده تحت ضمانه ایشدر . ایشته بو حکم مدنیت اسلامیه نیک وبردیکی بر حکمدرکه فلسفه عملیه وحسیه اصحابی - علم بشریتده کی حرکاتک مجموعی نظر امامانه آلدقندن ، منسوب اولدقنری ملترده انقلابات زمانن بیکلرجه دور کچیردکن صکره - نهایت ینه اوکار رجوع ایدیبورلر . اشته او فلسفه نیک شیخی ومؤسی اولان اوکوست قونت نظام سیاسیسنده دورکه : « قوجهی واقرباسی بولنیان قادینلرک هم قورولرلی قابل اولیان عدم استقلالرینه ، همه خصوصیه وظیفه منویه لرینه مقابل معیشتلرنی تکفل اتمک هیئت اجتماعیه اوزرینه واجبدر . ترقی انسانیتک منای حقیقیسه اشته شو سوزدن عبارتدر : قادینک حتی امکان مساعد اولدینی قدر بتی اولی ، هر برعل خارجیدن تخلص ایدلمیدر ، تا که وظیفه

صورتند چو رمک کیمه نك دست اقدارنده دكلدر .

يك اعلا املرك احوال اقتصادیه لرینی استنبان صورتند اداره اتمك قولای دكله یا اونرك حالت اجتماعیه لرینی حالت اخلاقیه لرینی اداره اتمك نمقدر دها کوچ اولوق ایجاب ایدر ؟ بونكله برابر اگر بوحالت اقتصادیه مؤثرات ارشادك اصلاحك تئویله قابل تبدل دكله یا نهدن بو عالم متدند، علای اقتصاددن مركب بویله برجم غفور میدانه حیقور، نهدن بو جماعتك منسوب اولدقلری اقوام بونرك مباحث علیه لرینی صوصامش بر آدمك صویه كوستردینی اشتیاقی اكدر بر بر شوق ایله تلق ایدبر ؟ اگر اورویا لیره امتثال بزم ایچون مطلقا لازم ایسه نهدن زده او اقتصادبون کی خلقی اشكال میشتك الك موافقته، الك سالنه . الك كوزلنه سوق اتمك طرفه یا نیشیمده اونره فسادات اجتماعیهك الك دیسیله عمل ایتمرینی توصیه ایدم ؟

مترجمی : محمد عاكف

قول اعظم

مترجمی : ماسترل اسماعیل حق انندی
محرری : سیروزل ح. اشرف ادیب

دورس : ۴۸ : ۱ اگستوس ۲۲۴

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم
[اِنَّ اللهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّواْ الْاَمَانَاتِ اِلَىٰ اَهْلِهَا وَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ اِنَّ اللهَ لَعَلَّكُمْ يَهْدِي اِنَّ اللهَ كَانَ سَمِيحًا بَصِيْرًا] صدق الله العظيم .
[ان الله] على التحقيق الله تعالى ...

(الله) اسم شرفی ، اعظم اسماء الهیهدر . اسم اعظم اولسته جله علماتك اجاعی وار . چونكه هم صفات علیه جلالیه وقهریه ، هم صفات جللیه جلالیه واكرامیه ... جلهسنی مستحجم اولان ذات واجب تعالی حضرت ترنسه علم خاص در . «الله» اسم شرفی ذات الوهیته موضوع . اسم خاص اولدنی ایچون هم صفات جلالیهی ، هم صفات جلالیهی مستحجم در . دیکر لری ایسه یلكنز برصفته دلالت اتمكدهدر . بوراده دها زیاده اعتنا ایله ، يك زیاده تأکید ایله ائاده واشمار ایچون «الله» اسم شرفی ذکر قیلنشدر .

[ان الله] على التحقيق الله جل جلاله [یا مرمك] سرك جله كزه امر وفرمان بیورور ...

امری خیر صورتیله بزه افاده بیورمسیده آیریمجه برتا کیددر بلاغیمه . «شویه یا بکزا» دیمور ، «الله سزه امر ایدیمور ، بیور بیور» رب ذوالجلالکوز ، الوهیتده مفرد معبودی مثالکوز سرك جله كزه امر وفرمان بیور بیور . «نهی ؟ ایکی شیئی . نمقدر احکام سبحانیه وارسه هبسی بوند داخل در .

اولا : [ان تؤدوا الامانات الى اهلها] هر امانتی اهله ، صاحبه ،

سخفته تأدیه ایلک . امانتزه خیانت اتمك . نصل كه آیت اخراه تصریح وار : [یا ایها الذین امنوا لا تخونوا الله والرسول .....] امانته خیانت اتمك . الله ورسوله خیانت اتمكدر .

«امانت» فی الاصل مصدر در . فقط بوراه اسم اولدق ابراه بیورلشدر . «مؤمن به» مناسنه . بوکابنه جمع صیغیه وار اولمش . مصدر لر جملتمز ، فقط اسم قیلنجه اسمیتنه رایته جملتمز .

ایسته نمقدر سزه امنیت ایلش . تسلیم ایلش . ذنکاره ایباع ایلش وظاشر وارسه جلهسنی حسن استعمال ایلک .

فخر رازی دیور : بوامان الله اوج قسه تقسیم اولنور .

امانته الله رعایت اتمك وجوبه دائر بر جوق احادیث ، بر جوق آیات قرآنیه وار . از جمله [اما عرضنا الامانة على السموات والارض .....] . [والذین هم لامانهم وعهدهم راعون] مؤمنر اول کیمه لره دکه هر امانت لری ، عهد لرینی حسن رعایتله . شرائطنه صراعاتله افا ایدر لر .

امانت اوج قسه تقسیم اولنور : بر قسمی قول ایله ربی چینه .. بر قسمی هر قولك عبدالله قارش بیورجری . وظانی .. بر قسمی ده هر كك كندی نسنه قارش اولان وظانی . بونرك جلهسی امانته داخلدر . شمدی جناب حقه قارش وظاشر نهدر ؟ الله ایله قول چینه اولان

امانلری تمداد وتفصیل قابل دكل . اول درجه واسع در . نمقدر مأموریه اولان شیئر وارسه جلهسنی ایضا اتمك ، منهی عنهلری ترك اتمك ... هبسی بو قسمده داخلدر . آیدندن طوت ، اوروج ، حج ، زكات ... هبسی امانته الله در . ایدسته . غله دقت اتمك ، داغما پاك اولدق كزكم . مؤمنك برنجی وظیفه سدر . اوروج امانتدر وبرسدر قول ایله الله چینه . هر كه قارشی خلاقیده كوستر بیلر ، ریاكارلقده ایدر قول . فقط الله عالم السر والظنایدر .

بتون اعضا وجوارح امانته الهیدر . هبسی حسن استعمال ایله مأمورز . كوز منزه حلال اولان شیئرله باقه جنز . نظر استخثار ایله قهرای باقه جنز . قولانغزه حرام شیئرله دیکله میه جکزه . مشروع اولمایان شیئرله قولاق آصاهه جنز . لسانغزه طوغرووی سوبله جکزه . کذب لسانغزه محافظه اید جکزه . حق مالایینی دن ، لزومسز شیردن چکنه جکزه . چونکه مالایینی به لانی آیشدر مرق قناتی .

[وهل يك الناس في النار على مناخرهم الا حصائد السهم]

اکثر ناسك روتلری اوزرینه ناز جیمه دوشمی ، غضب قیلنشی ، حصائد السه سیلهدر . یعنی لسانیه كس ایلدیکی سیقات بوبله باعث دخول نكر اولور . انسان لسانی محافظه اعنا اتملی . چونکه سوکرا ذبیادهه ، آخر تمده موجب فلاکتی اوزر .

«امانته اه» شون تکالیف الهیهی ، جهسنی جامع اولدقدن سوکرا نهمده شمولی قطعی در ؟ عادالله قارش وظاشر . مثلا دیولدی رلی رد اتمك ، برمانت ، برویسه بولنورسه صاحبی نتیجه کندیسه ، وفات اتمش اولورسه وارترینه تسلیم اتمك لازمدر .

فخر رازی تفسیر ایدیمور تفسیر کیرنده : «دینی رد اتمك ،

اولان بر مرض اجتماعی اولدنی ثابت اولدندن سکره آرتق تأییدینه،
 داتره سنک توسیینه چالیشق بزه لایقیدر ؟ غربیلر ملیونلرجه
 قابرقه لرلی ، دستکاه لرلی ، الحاصل ایش ، قازانج محالری وارکن
 بوحالی اساسندن قالدیرمه یه اوغراشوب طورده قنری حالده بز
 وسائل علیه سزک قلتیه برابر نصل ادامه سنه ، تعمیمه چالیشز ؟
 آرتق هر بری بر درس عبرت اولان بوقدر حقاقتدن سکره بزم
 ایچون ال اله ، باش باشه وبره رک (ان شاء الله کتاب مدنیزده حسی
 وعلی بر صورتده کوروله چکی اوزره) نظام فطرت بشریه تک ترجمه سی ،
 لسان قوانین طبیعیه تک ترجمانی اولان شریعت اسلامییه عیاضیه
 چالیشق واجب اولمازی ؟

مادام که اورتهده بزى واقون لاهوتیک اوامردن تبعید ایند ،
 نواهیسته یا قلاشدران بره لک وجودی کوروورز ؛ اوحالده کندی
 علیزه قاتهرق او داهیه مین اولقدن ایسه اسباب ظهوری ،
 منشی طریق سداد و حکمت ایله آراشدریمق بزم ایچون اک مو فقی
 بر حرکت دکلدر ؟

(المرأة الجدیبه) مؤلفی دیورکه : «علکتمزده کی ارباب تلک اورته یه
 چیقهرق بوگونکی حالزدن ، بونک زمان کچهرک ایلریده وارده چی
 طوردن مشکی اوللری کذلک آوروپاده ازدواجک آزالسنندن ،
 قادیلرک ارکک ایشلریه اشتالتندن طولای سرزده ظهور اولان وقایع
 مقام استهادده ایراد ایللمری بزجه بر فائده ی مفید اوله ماز . زیرا
 بوکی شکایتلرک حادثات غلک طرز جریان اوزرینه هج بر تأثیر
 اوله نیک ممکن کلدر . ذاتاً اگر حالک دکیشی ایچون شکایت کفایت
 ایده یی او زمان ایشلرک قولای اولوردی . »

یک اهلا مادام که ایش بوله در . شکایتدن ده هج بر فائده بوقه
 یا مؤلف جنابلری قادیلرک حالرنه کی فنالقدن نیچون شکایت
 ایدیورلرده بونک تبدیلی توصیه ده بولونیورلر ؟ اگر عقلای عالم کبی
 کندیلریه ازدواجک آزالسنی ، قادیلرک ارکک ایشلریه اوغراشسی
 بر فساد اجتماعی اوله رق تلق ایدیورلرسه نهدن بوندن شکایت ایچورلر ،
 عمو و تلافیسی بولنده چالیشیورلرده بالکس بو حالک هنوز بز . کی
 داتره سنک طارنندن مشکی اوله رق توسنه سی ایدیورلر ؟

بر مملکت کیروبده اوراده تطهیرات صحیه تک ققدانندن ، اسباب
 انتابیه تک کثرتندن طولای و یا میقروبلر تک اهالی بی آله یلینکنه استیلا
 ایتمکده اوله یق کورن بر طیبیک بوحاله قارشى عهده سنه ترتب ایند
 وظیفه نهد ؟ نامه امرضی تولید ایند میقروبلرک تأثیرانه عرض
 اقتیاد ایله نصیحت اطلکیدر ؟ بوقه خسته لک شدی تعمیل ایچون
 لورته ده کی غل صحت مره دار قیلرک ازاله سی توصیه ایتمکیدر ؟ اگر
 نصیحت ختی حفظ صحت تشویق خصوصنده هج فائده سی بوقسه
 اولنره امرضی سود برمک خصوصنده بر تأثیر اولماق ده اطیبیدر .
 ینه مؤلف دیورکه : « حقیقته انک اوزرنده تأثیر کورین
 اک مهم عامل ، مؤثر ینه ! انک حالت اقتصادیه سنندن عیار ندر . قاط
 شایان تأسفرده بوحالت اوزرنده اجرایی صرف ایتمک ، اون استدیکی

قادیلرک حالی اصلاح ایده لم . لکن اولنری دکیشدرمکن ، ارککه
 قلب ایتمکن حذر ایده لم . زیرا قادیلر ارکک شریعه بر جوق منفعت
 قانی ایدرلر . بز ایسه هر شی قانی ایتمش اولورز . چونکه طبیعت بتون
 مصنوعاتی کمال اتقان ایله ابداع ایله مشدر . اوله ایسه بزده طبیعتی
 لایقیه تبع ایده لم . بوقت دها تذبذب چالیشم . قوانین طبیعتدن
 اوزاق اولان شیلردن صاقینده لم . . . . فلاسفه ن بضمیری حیات
 مکانه ایله عاملدر دیورلر لکن بونلر مادام الامر ذوق عجبی طامع قنری
 ایچون بوزورلی مویلوورلر بن ایسه بریم که حیات کوزلدره ، مبارکدر ،
 ایچون ارککه قادیلر هر بری جناب حق کندیلرسته تخصیص ایتمش
 اولدنی موتعی یلمک شرطیه . »

عجا حیت انسانیه یه بونک بونک اثرلر براقش اولان بو استاد
 اقتصادی بوکی نصایحی نه ایچون ایراد ایدیور ؟ شونک ایچون که
 قادیلرک بو اسندن چیقارق فطره کندی وظیفه سی اولیان ایشلرله
 اوغراشسی کندیلری عاقله سنندن نزع ایتمکده ، اونک غللی بیتمقده
 اولدنی کوزیه کوروور ، ننه کیم بوقاریکی فصلزده بوندن بحث ایتمش
 ایله . ذاتاً بوذات ایله هم فکر اولان ، رأینی تصویب ایند ده بر جوق
 عاقل بولدیقنی ایلریده مطالعه لرلی سرد ایله یی صره ده کوریه جکدر .
 نسوانک اعمالده ارککلره مشارکت اخلرنندن تولد ایند اقتصادی ،
 ماضی بر جوق احوال سینهدن فضله اوله رق بونک اونلرک اوزرنده
 وحد داننده هج اولان دیگر بر تأثیر دها بوز کوسترمکده در .

انسانیک احوال وادواری حقنده غایت مهم مباحث سردیه
 مشهور اولان (کیوم فرر) دیورکه : « آوروپاده ارکک ایشلریه
 اشتال ایند بر جوق قادیلر بولونیور . بونلر بوسیدن ازدواجه قطعاً
 یا ناشیورلر . اشته بوکی قادیلر جنس ناک دیکلک بو طوغری یک
 هواقندر . یق بونلر ارککه ده دکلدر قادیلر ده کلدر . چونکه طبیعت ترکیب
 بدن اعتباریه اوکلرینه ، وظائف و اعمال جهته ایکییلرسته مخالفدرلر . »
 استاد بوزمرده بولان قادیلرک احواتی مدقنانه تبع ایدرک شو
 حقیقته ، شوشیجه غفریاب اولمشدر که قادیلرک کندیلری ایچون
 طبیی اولیان بوسای حیات صنایعه تمیش ایدرک وظائف طبیعیه لرندن ،
 جهتماً و روحاً منحصرأ اولک ایچون یارادلش اولدقنری وظائف
 طبیعیه لرندن انزع ایتملریه آرتق احتسالی ده بنات جنس لر تک ،
 احتمالاتندن آریلش . کندیلری دائمی بریاس ایچنده ، آلام ایچنده
 بولونیورلر . کویا که فطرت شریعه بویجه ره لرلی حقوق لرندن غافل
 بر اقدیقنی کندیلرسته فلا کوستریور . « ده اسکره دیورکه : « آرتق
 علمای اجتماعون احکام طبیعیه ، قوانین فطرته منابر اولان بوحالک
 ماقبتدکی و خانی ادرا که باشلا دیلر . زیرا ارککلره مزاج لرندن
 طولای بولده کی قادیلرک برقمی جهیتک باشنه بار اولبورلر .
 ایشیه جک ایش بوله میورلر . اگر حال بومنوال اوزره دوام ایدرسه
 بوندن عظیم تأثیر بر فساد اجتماعی نشأت ایتمک طبیعیدر . »

یا وقدر سوزدن سکره قادیلر حیات خارجی رزمکانه آنیللمری
 ایچون نصیحت و برمکه دوام ایله چکی بزم بوحالک ایتلرک بلنی بوککه

هم بهار ز قوام
حق مدح و ثنا
در لوله بش
نارنده شورا
بینه بر اقبالاز
آینه دایر هر
را عین مصالح
بور بودرجه
ده ناس ایله
ن بر حدیث
عنها (والله
رحمة لامتی
یت ، اک مهم
له بتون بتون
پشین حقوق
مز ، البت اک
م الیوسی در
در . جناب
ده در . واقما
من لم یشکر
نادم که نعمت
امه . الدن
قدری بیلک
کیند کلدی ؟
بر ووالده که
ب حیانتدر .
لکن آنانکه
مت بوله در .
حالته کوره
ولسون . غیر
بن و دنیا سازی
بر امر خیره
دمت ایلرسه
بره زیرا بر
افات مکانات
وده بیوک بر
لیور . مسلمان
نکری ایچون
دی وار

بوالعلا

در سادانه یکی پوست خانه کارشناسانه
دائرة مخصوصه در
محل ارازم :

مُشَاتِقِمْ

۱۳۲۶

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته لقی رساله در

مؤسسلری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف لایه

تاریخ تأسیسی :
۱۱ محوز ۳۲۴

شهرک الوالی
۳۵
۹۰
۵۵
۱۰۰

در سادانه
ولایتده
محل اجنبیینه

دوسادانه نسخی ۵۰
لیطمان مطرا بورو ایله کورمیشیک
۲۰ هودش فله آنلیک
دوسادانه پوست ایله کورمیشیکسه ولایت

عدد : ۹ ۳۲۶ رمضان ۲۶ پنجشنبه هجریزاول ۹ ۳۲۴

تفسیر شریف

تقریر مرام

اوصاف جلیله سبحانه سیله توصیف اولغسی اوزرینه ذات اقدس
مبود عبد حامد نظر نده ماسوادن تمیز و تمین ایتمش اولور دیبورز .
زیرا کافه عوالمه شامل ربوبیت ، بالمله نم حالیه واستقباله افاضته
عنایت ، روز جزاهه جمع امور عبادیه مالکیت و ملکیتدن عبارت اولان
صفات عظیمه الهیه ایله تقدیر الهی جمع ماسوادن جناب پارینک تمیزی
استزام ایتمکده در . بناه علیه تحمیدات و تجیلاک کانهسه اختصاصی
اعتراف اولنان ذات مقدس بوصفترله توصیف اولغسی اوزرینه حصوله
کلن علم و معرفت بر معلوم خاص و معینه تعلق ایتمش اولور .
ذکر اولندینی وجهله جناب پارینک تمیز و تمینی سایه سنده عبد
درگاه سبحانی به خطاب ایتمک صلاحیتی حائر اوله ییلور . چونکه
بخصوصه معلوم و معین اولیمان ذات مخاطب قلند من .
امدی سوره فاتحه قرآنی حضور قلب و ملاحظه معنا ایله اولوق لازمدرکه
اوصاف الهیه سی توسطیله باری تعالی حضرتلری قاریک قلنده تمین ایسون
و حاصل اولان توجه قلبی سایه سنده (ایاک نمید وایاک نستین) دیه
خطاب شفا هیله بولوق صلاحیتی حائر اوله ییلون .
ایته شوزوم و اقتضایه تنیه و اشمار ایچون بو مقامده مقتضای
ظاهر اولان (ایله نمید وایله نستین) اسلوبی ترک اولونوب نظم
جلیله کی اسلوب خطاب اختیار بیورلمشدر .

استفاده

(الاحسان تبدالله کلامک تره فان لم تکن تره فانه براك) حدیث

شرفنک دلالت و ارشاد ایله دینی وجهله عبادته
متناک ناظر و مطلع اولغسی ملاحظه دن ذموم ایله
ایتمک صورتیله حصول بیورور . مراقبه به دوا
ایسه معراج مؤمنین اولان صلاک لقت و حلاو
حسن قبول و ازباید شوق ایله سرینه شهوده
بولقه باعث اولور .

مآل حدیث شریف - هل جزاء الاحـ
نصوص شرعیهه مأثور بیورلمشدر . (احسان)
سنه عبادت ایتمک کلاکدر . اگر سنن مبود متالی ک
سنی کورمکه اولمستدن غافل اوله !

ایشته بو حدیث شریفده اولان مقام شهوده
اشارات بیورلمشدر که بو نثرک ایکسیده ولایت
ارشاد

سوره جلیله تک اولی طالب معرفت الهیه او
اشتتالاتی اولان ذکر و فکر و تأمل فی الاحسنه و نظر
بالصالح اوزرینه بنا بیورلش . آخری ده استک
قریب ایله مقام شاهیده نیل و مومستدن عبارت
اشارتی حواری بوتمشدر .

تقریر و توضیح

بالمله افراد بشیریک حق جل وعلی حضرت
سنه استمدادی واردر . فقط انسانک حکام صبا
شایب دورنده محسوسات ایله الفتی و قنوی شهون
و غایمی حییه اوزرینه اخلاق نقایبه وصفه

صوکر ترازی قولانانو ایجه طارتمق ... بوکا دائرهه بک جوق
 وصایای شرعیه وار . [ویل للمطفین الذین اذا اکتاوا علی الناس
 یستوفون واذاکالوهم اووزنوم یحسرون] ویل وهلاک . عذاب
 شدید اول کیسه لره وک تاعه ایب ایدرله ناسک حقوق ابطال ایدرله . فضلہ
 آلهه چایشیرلر . ویره جکلری وقت نقصان ویررلر . اول جکلری . قطارلری .
 ترازیلری ننا قولانیرلر . نه قدردهشتل آیت در بو . برکیسه نک حقی ذره
 مقداری تنقیص ایدرله بوسیله هلاک ابدی به محکوم اولیورلر ...

نه قدر بیوک عبرتدر بو . حقیق حقوقی بانکیه غصب ایدنر .
 طایفه بوائلر . غصب امواله . درلو درلو ارتکاب وارتنابه جرأت
 ایدنر . . . بوئرک عذاب نه اولور صوکر ؟ برقاچ درهم اکیسین
 کیسه عذاب الهی به مستحق اولور . یا طایفه ابطال حقوق ایدنر .
 واسطه اولانر نه حاله دوچار اولورلر ؟

طغیث . صغیر دیمک . یعنی آذربشی نقصان ایتمک . چونکه
 بونده ادا تمق وار . انسان برشی ویرسه . منابع اولسه . تلف اولسه
 اوقدر مستحق لوم و تکدیر اولماز . اما قصداً حیهه ازقله ادا تیلیرسه .
 کدیسنه آواناق صغیره با تمق . انسان بوکا بک متأثر اولور . اونک
 ایچسون . جزای بیوکدر ؛ اونک عقل ده . ذهنی ده پریشان
 ایملش اولور . انسانک سزنی عقل و ادراک در . بوکا قصور اسناد
 ایدیلیرسه نصل محزون اولماز انسان ؟ قلبی قیریلیر . صوکر انسان
 انسان برینه قویائلر . حیوان برینه طوائلر . حق بدنده ایکن آغلا
 نائلر . شرف انسانیق باعال ایدنر ... نه مان ظالم عد اولتورلر . بوآیت

کریمه نک اشارتندن نملر آکلاشیلیر . [اذا اکتاوا علی الناس یستوفون]
 کندیلری ایچون برشی آله جنی وقت هیچ بر نقصان قبول ایتمزلر . قابل
 اولسه بر بار بده آیرلر . بر درهم . بر باره اکیسه راضی اولمایورلر .
 [واذاکالوهم اووزنوم یحسرون] خلقه ویره جکلری وقت
 - کیل الله . وزن الله . هر نه الله اولورسه اولسون - اخسار
 ایدرلر . تنقیص ایدرلر . حقلرنی تماماً ورمیورلر . نه قدر جساتدر
 حقوق الهی تغییر ایتمک نه بیوک جرأندر . [الا یظن اولک اهم
 مبعوثون لیوم عظیم] بوشاشقین حربلر هیچ دوشونزلر . هایدی تیقن
 ایتمزلر . لکن ظنری ده می بوق ؟ اللهمک بیوک سکونلری وار .
 وقتک حلوننده بشت اولنه جقتلر . یا قدرلری دعوا جیلرک الله کچه جک .

ذلت وحقارتیه مقهور اوله جقتلر . اوکا هیچ ای احتمال ورمیورلر ؟
 بوئرله سوبله : جناب حقیق غضبی بیوکدر . عقاب و عذابی شدیددر .
 بوک ایلیرسنه وار انلرک حاللری نه اولور ؟ شریعت نظرده مستحق
 تو بیخ . دوچار عذاب اوله جقتلر نه شهیمی وار ؟ بویه قیاس ایتملر .
 اونک ایچون هر کس حقیق دعوی ایتمک الله مساعدته ایتمش . وظلمه
 قارشی بیون اکن ؛ ده دیمور بلکه حقیق آلمنه صلاحیت ویرمش .
 هر کس حقوقی طلب ایتمک لازمدر . آرز چوق هر نه ایسه مقول .
 مشروع برطرز الله . محکمه به مراجعتله اولور . یا خود باشقه طریقله
 اولور . . . هر هانکی طریق قاعده عدالت ده موافق اولورسه او
 بولده حرکت اسرار . سورده شوراده بیان بیورمش . او قیورسکریا :

[والذین استجابوا لربهم واماوا الصلوة واهرم شورى یا
 ینفقون . والذین اذا اصاهم البنی هم ینصرون] جناب
 ایدیبور او قوللرنی که الله ک دعوتنه اجابت اید
 وقت نمازی قیلارلر . ایشلرنی مشورته کورورلر . یا
 بولنور . حقوق عباد اونه کنک . بریکنک ید استبداد
 ذنبیه عابد بتون ایشلری . کرک مساملانه . کرک اجر
 ایشلری ینلرنده کی شورادن عبارت . کویا که مجلس شو
 عباددر . اوقدر صلاحیت ویره . مصالحی عین شوری قلی
 اهییت ویرمیور . (وشاورهم فی الامر) نظم شریفه
 مشاوره بی فرمان بیورمش : مقام تقسیده وارد اول
 شریفدهده شوبله بیورلشدر . (ان الله ورسوله انبئان
 تالی ایله رسولی مشاوره دن غنی درلر . [ولکن الله جعلها
 لکن مشاوره اصولی ریم طرفندن ایتمه اک بیوک بر عنا
 بردستور حکمت قلفشدر . بویه قبول ایدنلر . هله بوآیت
 صراحت وار : اللهد اجابت ایدرلر . بش وقتی قیلارلر
 الله رعایت ذکر اولونیور . رب العالمینه قارشی وظائف
 بیوک امورمزددر . هر درلو سلامت اعضا آثار جود وکر
 مؤمن هر عینای اللهدن بیلیر . هیچ بر نعمت خارج دکا
 حقیق نعم و الطافی جود الهیسیله بزه واصل اوله
 واسطه اولانلرهده حرمت وشکرده بولتمق لازمدر . |
 الناس لم یشرک الله [ناسه شکر ایتیمین اللهده شکر ایتمز .
 او واسطه الله کلدی . اوکاده بورجلیسک تمظیم واحتر
 کلدیک قدر اوکا قارشی رعایت بورجلیسک . زیرا نعمتک
 لازمدر . حقیقته ورن اللهدر . لکن ظاهرأ سکا
 فلانن . هاه ایشته اوکاده شکره بورجلیسک . نصل که ؛
 تمظیم وحرمته . شکره بورجلیسک . چونکه سید
 حالبوکه سبب ظاهری در . انسانی خلق ایدن اللهدر .
 بابانک حق بیوک . [ویالوالدین احسانا] بیورلش . هر نه
 واسطه به احترام ایتمل . ایفای شکر وثنایه چاشلی بز
 او واسطه اولان کیسه به . نه اولورسه اولسون . مؤمن ا
 مؤمن اولسون شکر ایتملی بز ... الله ده رسه غیر مسلملره ده
 تأیید ایدر . آنلری ده بو خدمتده قولانیر . بوجهته هر کیم
 واسطه اولورسه . سلامت غومیه به واسطت ایدر . خ
 شایان تقدیر اولور . هر وجهله رعایت کسب استحقاق اید
 کیسه نک قدرنی نیک اوکا رعایتی استزام ایلر . اصل مک
 اخرویه در . فقط ذنباده شان وشرفه مظهر اولمق . ا
 نعمتدر . [آتانیق الدنیا حسنه وفی الآخرة حسنه] بیورو
 اولمایانلری بیه خیره آلت اولدقلری ایچون . اناسیته خدمت ایت
 مایا

نجائب قرآنیہ

سورۃ بقرہ آیت - ۲۸۴

« وان كنتم على سفر ولم تجدوا كتاباً فراهان مقبوضه فان امن بضمك
بضاً فليؤد الذي اؤتمن امانته وليتق الله ربه ولا تكتوا الشهادة ومن
يكتمها فانه اثم قلبه والله بما تعملون عليم »

[جناب حق آیت مقدمه تحریر و اشهاد اہلہ دینک توثیق ایدلسی
بولی بیان بیوردقندن صکرہ یولجلیق حالندہ یا کاتب یولناز و یا خود
کاتب یولنورده ادوات کتابت یولناز اولدینندن و انشاء مسافرتنه یوندن
طولای یوطریق توثیق ممکن اولمیه جنندن ناشی رهن التهرق توثیق
دین ایدلسی یولی دخی کوستروب بیورورکه] اکرسز سفر اوزره
اولوب ده کاتب یولمازسه کز ، [دخی توثیق ایدلجک شی] رهان
مقبوضندر [یعنی سز مسافر اولور و یا خود سفره متوجه یولنورده تحریر
دین ایدلجک کاتب یولمازسه کز قبض اولننش رهنلر اہلہ توثیق دین
ایدک - ابوالسعود . اخذ رهن صورتیہ توثیق دینک سفره تطبق
ایدلسی ارتہانک مشروعیتندہ سفر شرط اولدینی ایچون دکلدہ چونکہ
رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اندمن اہلی بیی ایچون بروقت میتندک
[ابو شحم] نام یودین المش اولدینی یکر می اولجک اربہ مقابلندہ زرنہ
مدیشدہ ایکن رهن ایشیدسی . تطبق مذکوردن مقصد ، یولجلیق
حاندہ تحریر دین خصوصیحہ دوچار صوبت اولقی احتمالی غالب
اولدینندن حال مسافرتندہ ارتہان صورتیہ توثیق دخی تحریر صورتیہ
توثیق دین مقاضہ قائم ایتک ایچوندر - قاضی و ابوالسعود . تطبق
مذکوردن مقصود بو اولدینندن فقہای عظام حضراتی حضر و سفرده
و کاتب موجود اولوب اولماسی حالندہ رهنک جوازینہ قائل اولدیلر
انجیق امام مجاہد اہلہ امام ضحاک حضراتی آیت کریمہ کظاہری اخذ
ایدوب امام مجاہد رهنک یالکز حال سفرده جوازینہ و ضحاک حضرتلری
جال سفرده یالکز کاتب یولندینی زمان جوازینہ ذاہب اولدیلر -
روح المانی . شائدک حالندہ تعرض اولقماسی . شائد توثق واعواز
اعتباریہ کاتب حکمندہ اولدینی ایچوندر - ابوالسعود . ہمزہ نک کسریہ
اعواز : بریشہ احتیاج واریکن اہل حکماسی در - شیخزادہ امام ماک
حضرتلرین ماعدا جہور فقہا رجہم اللہ حضراتی رهنک انجیق
قبض اہلہ تمام اولدینتی بیان ایشلور - قاضی و ابوالسعود . رهن
فی الاصل ثابت و یا بنابر اولقی مناسندہ در . اصطلاح شرعیہ : برمالی اذن
استیفاسی ممکن اولان بر حق مقابلندہ محبوس و موقوف قلدندر . اول
مالہ مرہون دینلیدی کی رهن دخی دینور - جملہ . مصدرلر منای
بصدریتدن اسیبہ نقل اولندقنرندہ انلردہ اسملر کی جملنورلر . رهن
لفظی دخی مرہون مناسندہ استعمال ایدلیدی زمان [رہ] حرفک
کسریہ [رھان] . راموہانک ضویلرہ [رھن] . و انک ضمیلہ [رھن]
وزندہ جملہ نور وعد و عیدکی و انک فقیحہ [رھین] وزندہ دخی

جملہ نور . مرہون مناسیحہ رهنہ قارسیدہ [کروتو] . ترکبہ
[طوتو] دینور . اکربری بریکزہ اینی اولورسہ کز [اکر ہن
حائن ہن مدیونہ حسن ظننہ بیی امانت ایدرہ رهن المازسہ]
امیت اولان کیمہ امانتی [یعنی دینی وعدسی حلوندہ انکار و عاقلہ
ایچوب] نادبہ ایشون و [حقوق امانتہ رعایتندہ] دیاولان اہدن
انقابلسون [بروردکار ذوالجلال حضرتلرین خوف و حذر ایدوب
دانک شوامینتی سواشمیل ایشون . انک ساملہ جملستہ حسن مقابہ
ایسون . آیت کریمہ دین مضموہ امانت اطلاق بیورلسی دان ترک
ارتہان اہلہ مدیونہ امانت ایدلیدی ایچوندر - قاضی و ابوالسعود . حقوق
امانته رعایت خصوصندہ عنوان الوہیت اہلہ صفت ربوبیت برہ جمع
اولتہرق « ولیتق الله ربه » بیورلشدہ کہ ہوندہ ہیدر جہ تاکید و تحذیر
یولندینی خفی دکلدہ - ابوالسعود . ہنیلری : کتابت و اشہاد اہلہ
رهن حقندہ وارد اولان اوامس مقدمہ و جوہل ایتدکن صکرہ
« فان امن بضمك بضاً فليؤد الذي اؤتمن امانته » قول کریمی اوامس
مذکورہ فی نسخ اولدینتہ ذاہب اولمشدہ نسخک و توعنی التزامہ
الجائید بر دلیل اولقصرین انک توعنی التزام خاطر . اوامس مقدمہ
آیت سابقہ ذکر ایدلیدی جہاہلہ جہور حالندہ ذہب و استنباب
ایچون اولہرق ارشاد حفظ مالہ و رعایت احتیاجہ . بقول کریم ایسہ
رخستہ مجولدر . ابن عباس رضی اللہ عنہما حضرتلرین مرویدر کہ
آیت مداینہ نسخ یوقدریش - فخر الدین] . و شہادت کتم ایتک
[ای شہادلر شہادتکزی کتم ایتک . زیرا کتم شہادت تقبیح حقہ
وودی اولور و شہادت اہیاء حقوق ایدجکی جہلہ مکام اخلافتندہ .
یا خود ای مدیونلر دخی مضمن مسالہ نک جبران ایدلیدی زمان تقبیرکز
اوزرینہ وقوع یولان اقراریکزی کتم و انکار ایتک و بکسر . « کونوا
قوامین بالنقطہ شہادتہ و لعلی ایتکم » نظم شرفی اہلہ « و اشہدہم
علی انفسہم » آیت کریمہ سندہ جناب حق قرارہ شہادت اطلاق بیورمش
اولدینندن بقول شرفندہ شہادت اقرار مناسنہ اللق صحیحہ -
قاضی و شیخزادہ و ابوالسعود . روح المانی ماحی بو ایتکی تصیرہ
اعتراض اہلہ سلف صالحدن مأثور و مروی اولان ظاہرہ خلقی در
دیور] . کیم کہ شہادت کتم ایدرہ انک ظنی آتمندر [کتہا کدرہ . آتم
اولان یالکز انانک ظنی اولیوب بلکہ مجوی و بتون جوارح و اعضاسی
آتم اولدینی جالہ « فانه آتم قلبہ » قول کریمہ انک قابہ اسناد بیورلسی
کقان شہادت قلب اہلہ اکتساب اولوب برظنی ایسہ اعضاسی بدین
واسطہ نقل و عمل یولان عضوہ اسناد ایتک دہالنج اولدینی ایچوندر .
برہ قلب رئیس اعضاسی بر مضطہ بر ظلم یاہ . او ذوب او صالح اولورسہ
جدک کلیسی صالح . وقائد اولورسہ جدک کلیسی قلد اولدینی
جہلہ کویا تم یوجور کقان شہادت ایدنک ظنندہ تمکراتندی و اشرف
مکانسہ متولی اولہرق سار ذونبہ قان اولدی دینلش کی اولدینتہ
ہن در - قاضی و شیخزادہ و ابوالسعود . ابن عباس رضی اللہ تعالی عنہما
حضرتلرین مرویدر کہ [اکر کبار اشراک بالہدیر . زیرا جناب حق

کونیہ ظلماتی تراکم، تکلمه و بویسه کندوسی جناب باریدن توحیش
 ایله ماسوادن بر لفظه تفریح قلب امکان قابله جق مرتبه دوام غفاتی
 ایجاب انکاده در . بوندن طولایی وصول، شاهده نائل اولسی شویله
 طورسون ذهنی طولی بولوبده بر لفظه بیله درگاه جهانی به توجه نام
 اوزرینه بولنسی قابل اوله ماز .

هر مرض و آتک دفع و از السی ایسه ضدیه مواجهه به موقفدر .
 بناءً علیه جیات قلب احراز ایدرک واصل کمال اوله یلیسی ایچون انسان
 دوام اذکار الیه ایله ما یور قلفشدرکه بوسایهده احضار قلب و قطع
 وسوسه و فوج اوله رق انس بالله پیدا اولسون و کولنده حب آیی
 شهره سی منرس اولوب اغصان مبارکسی تشب و تعالی ایندیکه
 ماسوایه اولان میل و تعلق ازالسون و فراغ قلب حاصل اولسونده
 جلال و جمال ربانی فکر و ملاحظه سنه استعدادی قوت بولسون . زیرا
 بو فکر و ملاحظه سایه سنه معرفت آئییه رسوخ بولهرق محبت ربانیه
 عشق و اشتیاق درجه سنه تکمل ایدر . بو طرز اوزره ذکر و فکره
 دوام ایسه مذکور و محبوب مقصد اقصی قلمسیله بالجله ماسوی الهک
 کوزدن و کولدن غیبت و سقوطی انتاج ایچی امر ضروریدر .

ایشته عبد ذاکرک تفسیه برابر مطالبات تفسیه سیده داخل اولان
 جمیع اشیا بی نظر و ملاحظه دن دوشورسی (قرب آیی) و مذکور
 ملاحظه به حصر افکار اتمسیله ذکرک دخی غیبی (فساقی الله) تسمیه
 اولنورکه ارتق بشون شواعل حسیه و منویه تک زوالیله ظلماتی نورانی
 هر درلو جناب بشری ارتفاع ایتمش اوله جفندن وصول و شهود سبحانی
 اوابی کتاد ایشش اولور .

لا معفره

معرفة للهی اثمار و انتاج ایدرک تفکر عبادک نقاط جولانی ده
 احوال حسنی و صفات علیای ربانیه ایله بدایع اسراری رحیمی بولنان عالم
 ملک و ملوکونین عبارتدر . اما ذات مقدسه ایله حقایق صفات سبحانیه
 حقیقده فکر و تصورده مجال بو قدر . ضیای شمسه فارسی ادامه نظر
 خصوصتده عیون و ابصار ساحه آرای اقتدار اولدینی کی ذات
 و صفات آئییه کنه و حقایقته توجیه افکار و عقولده طاققت بشریه
 فوقنده بولنور . بناءً علی ذلک بزر ادراک کنه باری ایله تکلیف دکل .
 بلکه بو خصوصه اجاله انکاردن منع اولنمشدر .

البحیر عن درک الادراک ادراک
 والبعث عن سر ذات الله اشراک

بلاغت

تکلم و خطاب و غیبتدن عبارت اسالیب تنه تک هر برندن دیکرینه
 عدول ایله تنهن فی الکلام داب قدیم بلغادن اولوب علم معانیده (التفات)
 تسمیه اولنور . قرآن کریمده کترته و اقتدر . تجدید اسلوبنه تشبیط
 قلوب اوانته هر التذکره قائده عامسی سامتیک کلامی ده زایده شوقله
 اصتالرنه بادی اولنسیدر . فقط بالاده تقریر اولدینی کی هر مقامه
 مخصوص برده نکته حسنسی اولق لازمدر .

تفسیر

« عبادت » غایت خضوعک اقصایی ، مراتب تذلل و انقیادک
 منتهایی دیک اولوب معبوده تقرب مقصدینه مقارنت شرطیه اجلال
 و تعظیفی متضمن هر قول و فعله شاملدر . خضوع و انقیادک مرتبه
 قسواسی ایسه کبریا و عظمت ایله تفرده ایدن جناب منعم حقیق جل شانه به
 لایق و مخصوص اولوب شرعاً و عقلاً غیریکسه به جاز اولماز . بیضای

تقریر و توضیح

لفظ عبادتک معنای حقیقیسی بوندن عبارت اولوب غیره پرستش
 معبود باطله توجه مناسنه استمالی مجازدر . مشرکری تو بیخ مقامده
 قرآن کریمده وارد اولمشدر .

عبادت لفظی توحید باری و معرفت آئییه مناسنده کلیر . فصلکه
 (وما خلقت الجن و الانس الا لیبدون) نظم جلیلی ابن عباس حضرتلرندن
 صروی اولدینی اوزره (لیرفون) ایله تفسیر اولنور .

اطاعت مناسنده مستملدر (ان لا تعبدوا الشیطان) نظم جلیلنده بو
 معنایه محمولدر .

« استعانه » طلب توفیق و اعانه دیکدرکه مطلوب مذکور هر فلک
 موقوف علیهی اولان مبادی اربسه بی [۱] احوال ایله مواندن وقایه
 و مداریس و سهولت اوله جق و سائطک کافه سی [۲] افاضه ایله نام اولور .
 بناءً علیه منونه مطلوبه ضروری و غیر ضروری ناملرله ایکی قسمه انقسام
 ایتمکده در . فلک موقوف علیهی اولان قسم اول (استطاعت) تسمیه
 اولنهرق تکلیف الهینک مدار صحتی قلفشدر ، قسم ثانی ایسه محض
 یسر و سهولت حصوله مدار اولوب صحت تکلیفک شرطی دکلدر .

« وایک نستین » نظم جلیلندن عبادات و طاعات ایله برابر بالجله
 مطالب مهمات حقیقده استعانه مقصود اولسی ترجیح اولنور . زیرا
 اطلاق اوزره ورودی بونی مؤیددر . فقط امام نسبی رجهاه (تفسیر
 یسیر) ده ترتیب ذکریه رعایه تفسیر آئییه ایراد بیورمشدر :
 (وایک نمید) باری بزر سنی توحید ایدر ، (وایک نستین) دوام
 توحید و محافظه ایمانتری و یا بعد التوحید ادای عبادت خصوصتده موق
 بیورقلفشمنزی سندن نیاز ایلرز .

(وایک نمید) فی الحال سکا عبادت ایدبورز ، (وایک نستین)
 استعجالجهده ادای عبادت ایچون سندن استعانه ایدرز .

(وایک نمید) حکم عینانه مرده اولان ظواهر من ایله سکا عبادت
 ایدر ، (وایک نستین) حفظ بواطن باینده سندن استعانه ایلرز . زیرا
 مشیت الهیک و وجهه تقلیب قلوب سکا مخصوصدر .

مناسرتی اسماعیل هفی

***

[۱] فاعله فله اقتداری و اوفی تصور ایچی واقعا ایدن آلات و مواد
 مالک اولسی . مثلا یازی یازمق کسه تک یازمه اقتداری و یازره جنی شیخی
 تصور ایچی و قلم به کاغذکی اوزرنده یازی یازله جق بر شیک اله کپیرسی .
 [۲] فلک قائده سی و ترکنده مضرری ایضاح ایله خوف و رجایی حصوله
 کتیرمک کی فاعل فله تقرب و ترغیب ایدرک شیلرده بونده داخلدر .

نجائب قرآنیہ

سورۃ بقرہ آیت - ۲۸۴

« وان كنتم على سفر ولم تجدوا كتاباً فراهان مقبوضه فان امن بضمك
بضاً فليؤد الذي اؤتمن امانته وليتق الله ربه ولا تكفوا الشهاده ومن
يكتمها فانه آثم قلبه والله بما تعملون عليم »

[جناب حق آیت مقدمه تحریر و اشهاد اہلہ دینک توثیق ایدلسی
بولی بیان بیوردقدن صکرہ یولجلیق حائده یا کاتب بولناز و یا خود
کاتب بولنورده ادوات کتابت بولناز اولدیتندن و اشاء مسافرتہ بوندن
طولای بوطریق توثیق ممکن اولمیه جفتدن ناشی رهن انهرق توثیق
دین ایدلسی بولی دخی کوسرتوب بیورورکه] اکرسز سفر اوزره
اولوب ده کاتب بولمازسه کز ، [دخی توثیق ایدجک شی] رهان
مقبوضه در [یعنی سز مسافر اولور و یا خود سفر متوجه بولنورده تحریر
دین ایدجک کاتب بولمازسه کز قبض اولننش رهنل اہلہ توثیق دین
ایدک - ابوالسود ، اخذ رهن صورتہ توثیق دینک سفرہ تلیق
ایدلسی ارتہاک مشروعیتندہ سفر شرط اولدینی ایچون دکلدہ ، چونکہ
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم انندہ اہل یتیم ایچون بروقت میتہدک
[ابو شعم] نام یهودین المش اولدینی یکریمی اولجک اہلہ مقابلندہ زہنی
مدینہدہ ایکن رهن ایشیدیی ، تلیق مذ کوردن مقصد ، یولجلیق
حائده تحریر دین خصوصیحہ دوچار صوبت اولیق احتمالی غالب
اولدیتندن حال مسافرتہ ارتہان صورتہ توثیق دخی تحریر صورتہ
توثیق دین مقامنہ قائم ایتمک ایچوندہ - قاضی و ابوالسود ، تلیق
مذ کوردن مقصود بواولدیتندن فقہای عظام حضراتی حضر و سفردہ
و کاتب موجود اولوب اولماسی حائده رهنک جوازینہ قائل اولدیلرہ
ایحق امام مجاہد اہلہ امام ضحاک حضراتی آیت کریمہ کذب ظاہری اخذ
ایدوب امام مجاہد رهنک یالکز حال سفردہ جوازینہ و ضحاک حضرتلری
جال سفردہ یالکز کاتب بولقدینی زمان جوازینہ ذاہب اولدیلر -
روح المانی ، شامدک حالہ تعرض اولنماسی ، شاهد توفیق واعواز
اعتباریہ کاتب حکمندہ اولدینی ایچوندہ - ابوالسود ، حمزہ کسریہ
اعواز : بریشہ احتیاج و ارایکن الہ یکماسی در - شیخزادہ امام مالک
حضرتلرین ماعدا جہور فقہا رحمہم اللہ حضراتی رهنک ایحق
قبض اہلہ عام اولدحضنی بیان ایتملردہ - قاضی و ابوالسود ، رهن
فی الاصل ثابت و ایبار اولیق مناسندہ در ، اصطلاح شرعہ : برمالی اذن
استیفاسی ممکن اولان بر حق مقابلندہ محبوس و موقوف قلدندہ ، اول
مالہ سرہون دینلیدیکی کبی رهن دخی دینور - جملہ ، مصدرلر منای
مصدریتدن اسمیتہ نقل اولدقدنرہ انلرہ اسملرکی جملنورلر - رهن
لفظی دخی سرہون مناسندہ استعمال ایدلیدیکی زمان [راہ] حرفتک
کسریہ [رهان] ، راموہانک ضمیرلہ [رهن] ، رانک ضمیرہ [رهن]
وزندہ جملہ نور وعد و عیدکی رانک فقیحہ [رهن] و زندہ دخی

جملہ نور ، مرہون مناسندہ رهنہ قارسیدہ [کزو] ، ترکبہدہ
[طوٹو] دینور ، اکبری بریکزہ امین اولورسہ کز [اگر بینی
هان بعض مدبونہ حسن ظننہ منی امنیت ایدوبہ رهن المازسہ]
امیت اولان کیمہ امانتی [یعنی دخی وعدسی حلونندہ انکار و ماطلہ
ایچوب] تأدیہ ایسون و [حقوق امانتہ رباطندہ] ربوا لان الہدین
انقالیسون [بروردکار ذوالجلال حضرتلرین خوف و حذر ایدوب
دائشک شوامینتی سوامتہمل ایسون ، انک ساملہ جہلمنہ حسن مقابہ
ایسون ، آیت کریمہدہ دین مضبوطہ امانت اطلاق بیورلسی دائن ترک
ارتہان اہلہ مدبونہ امنیت ایدلیدیکی ایچوندہ - قاضی و ابوالسود ، حقوق
امانته رطایت خصوصندہ عنوان الوہت اہلہ سفت ربویت بربرہ جمع
اولنہرق « ولیتق الله ربه » بیورلشدہ کہ بوندہ ہمدردہ تاکید و تحذیر
بولدینی حقی دکلدہ - ابوالسود ، بنسیرلی : کتابت و اشهاد اہلہ
رهن حقتندہ وارد اولان اوامس مقدمہی وجوبہل ایدنک صکرہ
« فان امن بضمك بضاً فليؤد الذي اؤتمن امانته » قول کریمی اوامس
مذ کورینی ناسخ اولدیتندہ ذاہب اولمشہدہ تسخک و توعنی الزامہ
الجاہلہ بر دلیل اولقننرین انک و توعنی الزام خطا در ، اوامس مقدمہ
آیت سابقہدہ ذکر ایدلیدیکی وجہ اہلہ جہورہلہ عدندہ نذب و استجاب
ایچون اولہرق ارشاد حفظ مالہ و رطابت احتیاجہ ، بقول کریم ایسہ
رخستہ محمولدہ ، ابن عباس رضی اللہ عنہما حضرتلرین مریدکہ
آیت مداینہدہ نسخ بوقدردیش - فخرالہدین] ، و شہادت کتم ایتیک
[ای شہادلر شہادت کتیزی کتم ایتیک ، زیرا کتم شہادت تفسیح حقہ
مؤدی اولور و شہادت اعیانہ حقوق ایدجکی جہنہ مکام اخلاندہ ،
یا خود ای مدیوتر دخی مضمن صالحہ تک جریان ایددیکی زمان تفسیرلیکز
اوزرینہ وقوع بولان اقرار کتیزی کتم و انکار ایتیک دیکمہر ، « کونوا
قوامین بالنسط شہادتہ و لعلی ایتیکم » نظم شرفی اہلہ « و اشہدہم
علی انفسہم » آیت کریمہدہ جناب حق اقارہ شہادت اطلاق بیورمش
اولدیتندن بقول شریفندہ شہادت اقرار مناسنہ المی صحیحہر -
قاضی و شیخزادہ و ابوالسود ، روح المعانی صاحبی بوانیکی تفسیرہ
اعتراض اہلہ سلف صالحین مأثور و مروی اولان ظاہرہ خلاف در
دیور] ، کیم کہ شہادت کتم ایدرسہ انک قلبی آمہ در [کتہکاردہ ، آم
اولان یالکز انسانک قلبی اولیوب بلکہ مجموعی و بتون جوارح و اعضاسی
آم اولدینی حالہ ، « فاه آم قلبہ » قول کریمہدہ انک تہامناد بیورلسی ،
کفان شہادت قلبیہ اکتساب اولوب برنلی ایسہ اعضای بدن
واسطہ نقل و عمل بولان عضوہ استناد ایتیک دہالنج اولدینی ایچوندہ ،
برہ قلب رئیس اعضا بر مضنہ برلم یاہ ، اونوب اوصالح اولورسہ
جسدک کلیسی صالح ، وقائد اولورسہ جسدک کلیسی فسد اولدجنی
جہنہ کویا شم و تجور کفان شہادت ایدنک تفسندہ تکر ایدنی و اشرف
مکانہ ستولی اولہرق سائر ذنونہ فائن اولدی دیشکی اولدیتندہ
بنی در - قاضی و شیخزادہ و ابوالسود ، ابن عباس رضی اللہ تعالی عنہما
حضرتلرین مریدکہ [اکیرکار اثرانک بالہدر ، زیرا جناب حق

تفسیر

«عبادت» غایب خضوعك اقصای، مراتب نذل و انقیادك منهای دینك اولوب معبوده تقرب مقصدینه مقارنت شرطیه اجلال و تعظیفی متضمن هر قول و فعله شاملدر . خضوع و انقیادك مرتبه قصوای ایسه کبریا و عظمت ایله تفرد ایدن جناب منم حقیق جل شانیه لایق و مخصوص اولوب شرعاً و عقلاً غیریکسه به جاز اولماز . بیضوای

تقریر و توضیح

لفظ عبادتك معنای حقیقیسی بوندن عبارت اولوب غیره پرستش معبود باطله توجه مناسنه استعمالی مجازدر . مشرکری تویج مقانده قرآن کریمده وارد اولمشدر .

عبادت لفظی توحید باری و معرفت آئیه مناسنده کلیر . فصل که (و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون) نظم جلیلی ابن عباس حضرت نردن صروی اولدینی اوزره (ليعرفون) ایله تفسیر اولنور .

اطاعت مناسنده مستملدر (ان لا تعبدوا الشيطان) نظم جلیلنده بو منایه محمولدر .

«استغانه» طلب توفیق و اعانه دینکدرکه مطلوب مذکور هر فلک موقوف علیی اولان مبادی اربسه بی [۱] اکیال ایله مواندن وقایه و مداریسر وسهولت اوله جق و ساطلک کافه سی [۲] افاضه ایله تمام اولور . بناء علیه مونه مطلوبه ضروری و غیر ضروری ناملرله ایکی قسمه انقسام ایتمکدهدر . فلک موقوف علیی اولان قسم اول (استطاعت) تسمیه اولنورق تکلیف الهینک مدار صحتی قلفشدر . قسم ثانی ایسه محض یسر و سهولت حصوله مدار اولوب صحت تکلیفک شرطی دکلددر .

«وایک نستین» نظم جلیلندن عبادات و طاعات ایله برابر بالجه مطالب مهمات حقتده استغانه مقصود اولسی ترجیح اولنور . زیرا اطلاق اوزره ورودی بونی مؤیددر . فقط امام نسق رجهاه (تفسیر یسیر) ده ترتیب ذکریه رعایه تفسیر آیه بی ابراد بیورمشدر :

(وایک نمید) باری بزلر سنی توحید ایدر ، (وایک نستین) درام توحید و محافظه ایعائزری و یا بعد التوحید ادای عبادت خصوصنده موق بیورلقغمزنی سندن نیاز ایلرز .

(وایک نمید) فی الحال سکا عبادت ایدمیورز ، (وایک نستین) استبالحجه ادای عبادت ایچون سندن استغانه ایدرز .

(وایک نمید) حکم عیبانه مرده اولان ظواهر من ایله سکا عبادت ایدر ، (وایک نستین) حفظ بواطن باینده سندن استغانه ایلرز . زیرا مشیت الهیه و وجهه تقلیب قلوب سکا مخصوصدر .

مناسرتی اسماعیل هقی

***

[۱] فاعله ضله اقتداری و اونی تصور ایسی و اقتضا ایدن آلات و مواد مالک اولسی . مثلا یازی یازمق کسه تک یازمنه اقتداری و یازده چی شیخی تصور ایسی و قلم یله کاغذکی اوزرنده یازی یازله جق برشیک اله کچیرلسی . [۲] فلک فاعله سی و ترکنده ک مضرقی ایضاح ایله خوف و ریایی حصوله کتیرمک کی فاعل ضله تقرب و ترغیب ایدمک شلرده بونده داخلدر .

کونیه ظلماتی تراکم بتمکده و بویسه کندوسی جناب باریدن توحیش ایله ماسواهن برخطه تفریح قلب امکان قالیه جق مرتبه ده دوام غفلتی ایجاب ایلکدهدر . بوندن طولایی وصول شاهده به نائل اولسی شوبله طورسون ذهنی طولی بویسه برخطه بیله درگاه جهانیه توجه نام اوزرینه بولنسی قابل اوله ماز .

هر مرض و آذک دفع و ازالهی ایسه ضدیله مواجهه موقوفدر . بناء علیه حیات قلب احراز ایدرک و اصل کمال اوله بیلسی ایچون انسان دوام اذکار الهیه ایله مأمور قلفشدرکه بوسابه ده احضار قلب و قطع و ساوسه موق اوله رقی انس بالله پیدا اولسون و کولکنده حب آئی شهره سی منرس اولوب اغصان مبارکسی تشب و تعالی ایتدیجه ماسوایه اولان میل و تعلق ازالسون و فراغ قلب حاصل اولسونده جلال درجهال ربانی فکر و ملاحظه سنه استمدادی قوت بولسون . زیرا بو فکر و ملاحظه سابه سنه معرفت آئیه رسوخ بولررق محبت ربانیه عشق و اشتیاق درجه سنده تکمل ایدر . بو طرز اوزره ذکر و فکره دوام ایسه مذکور و محبوبک مقصد اقصی قلفسیله بالجه ماسوی للهک کوزدن و کولکن غیبت و سقوطی انتاج ایسی امر ضروریدر .

ایسته عبد ذاکرک تفسیه برابر مطالبات نفسانیه سی ده داخل اولان جمع اشیایی نظر و ملاحظه دن دوشوروسی (قرب آئی) و مذکوری ملاحظه به حصر افکار ایتمیه ذکرک دخی غیبی (نفسانی الله) تسمیه اولنورکه ارتق بتون شواعل حسیه و منویه تک زوالیه ظلماتی و نورانی هر درلو حجاب بشری ارتقاع ایتمش اوله جندن وصول و شهود سبحانی اربایی کشاد ایدیش اولور .

لامعه

مرفق الهی اشعار و اشباح ایدمک تفکر عبادک نقاط جولانی ده اسماء حسنی و صفات علیی ربانیه ایله بدایع اسرارسی محتوی بولان عالم ملک و ملکوتدن عبارتدر . اما ذات مقدسه ایله حقایق صفات سبحانیه حقتده فکر و تصورده مجال بوقدر . ضیای شمسه قارشى ادامه نظر خصوصنده عیون و ابصار ساحه آرای اقتدار اولدینی کی ذات و صفات آئیه کنه و حقایقنه توجیه افکار و عقولده طاقتم بشریه فوقنده بولنور . بناء علی ذلک بزلر ادراک کنه باری ایله تکلیف دکل . بلکه بو خصوصده اجاله انکاردن منع اولمشدر .

العیز عن درک الادراک ادراک
والبحث عن سر ذات الله اشراک

بلاغت

تکلم و خطاب و غیبتدن عبارت اسالیب تنه تک هر بزدن دیکرینه عدول ایله تنقن فی الکلام داب قدیم بلقاندن اولوب علم معاینه (التفات) تسمیه اولنور . قرآن کریمده کترجه و اقتدر . تمجید اسلوبنه تشبیط قلوب اوانته هر التفاتک قائده عامسی سامینک کلای دها زیاده شوقله اصتالرنه بادی اولسنسدر . فقط بالاده تقریر اولدینی کی هر مقامه مخصوص برده نکته حسنسی اولق لازمدر .

ایسه شو وثیقه نك شاهدرلی مقری بیلورلی و آنی تحقیق ایشلردر دیه بیان ایدر . مقلهك اسمنی دخی بوسورنله قید و تحریر ایلر . متعاقباً وثیقه کونیه آیه سه سیه تاریخ آثار . وثیقه یازوب بتوردکن صکره آنی یاشدن اشاغی سوزر و محتویاتی [عاقدين ايله شاهدرل مواجهه سنده] اکلاشله جق وجه ايله دانه دانه جهراً اوقور [دیور وعقبته شو شرائطی ده ذکر ایدیلور : [سسه] ايله [تسسه] کلمه لرین بری برندن فرق اولور صورتده یازملی واکر سنده [مائة درهم] ترکیبی بولورسه مابعدینه [واحده] قیدینی علاوه ایتکله برابر دفع اشتباه ایچون نصفی ده ذکر ایتلی در [یعنی برکزه بوز اچقه که یاریسی اللی اچقه ایدر دیه یازملی در] . کذک [الف درهم] ترکیبی بولورسه [واحده] ايله تأکید ایدلکله برابر دفعاً للاشتباه نصفی ده ذکر اولملی در . اگر یازیله جق اچقه [خسه آلف] ایسه [خسه] کلمه سی تصحیح اولنوبده [خسین الفاً] یازیله ماق ایچون بر حرف تعریف علامتیه [الآلف] یازملی در . تحریر قلنده جق مبلغک نصفی ذکر ایتک او مبلغی تزید ایدر بیله نك اوکتی آله یلک ایچوندر : [خسه عشر] فی که نصفی ذکر اولسه حروف علاوه سیله کیتی تزید قلندرق [خسه و عشرين] اوله یولور . [سبعین] دخی بوبله در که نصفی ذکر ایداسه تعریف ايله [تسین] اولور . اگر کاتب و نائق یازیله جق مبلغک نصفی ذکر ایتیه جک اولورسه شهود شهادت نده مبلغ مشهود جهی ذکر و تصریح ایتلی در لکه وثیقه به شاید بر تغیر و تبدیل طاری اوله جق اولورسه شک و شبهه قالسونلر .

سندده بر تصحیح ویا بر چقنتو واقع اولسه اکا وسندک نرسنده اولدینسه کاتب و نائق تنبه ایدر جکدر وسندک احکامنی قاماً و یا قسماً افساد ایدر شیرل علاوه اوله ماق ایچون هر سطحی نهایته قدر یازوب اواخر سبطورده بوش بر براقیه جقدر . مثلاً بر سطرک آخرینده [وجمل النظر فی الوقت المذكور] جمله سی وانی ولی ایدن سطرک یاشنده [لزید] قیدی واقع اولدینی حالده اولکی سطرک سوکنده [لنفسه ثم] کله لرین علاوه ایدر جک قدر بوشلق اولوبنه بولکلر علاوه ایدلسه عبار [وجمل النظر فی الوقت المذكور لنفسه ثم لزید] حالده کیره جکی و شو حالده معنای جمله : واقف وقت مذکورک نظارتی زیده شرط ایلدی دیک ایکن ، ذکر اولنان علاوه ايله مناسب : واقف وقت مذکورک نظارتی اولان کدوسنه بده زیده شرط ایلدی صورتنه متقاب اوله جق جهته بونی تجویز ایتما نلر کوره . وقت باطل اولور ، بوقساد ایسه بد تحریفک : لامبته میدان بر اقان بوشلقدن نشأت ایتش اولدیندن سطرکی نهایته قدر اکان ایدر جکدر . سمارلک اواخری بوش بر اقبه جق اولورسه دها بونک کیتی نیجه مفاسد ظهوره کله بیلور . شاید بر سطرک آخرینده بوشلق قالیبده یازیله جق کله اوزونلقدن و کثرت حروفندن ناشی اورایه صغیه جق اولورسه موثق یا اوزرنده طور دینی کلامی تکرار ایدرک ، یاخود [صغ] یا اوزون بر [ص] چکمرک ، یاخود آچیق بر دایره چینه درک ، یاخود بونلر بمثل برشی

برکت زاره اسماعیل قلمی

مشرك بالله حقتده « فقد حرم الله عليه الجنة » بیوردی، شهادت زور ایله کتمان شهادت دخی اکبر کبائر در [دیش - ابوالسود . ملتقی البحر ایله شرعی بیج الاثرک کتاب الشهادت انه ذکر اولئشدرکه حدودده سترشهادت اداه شهادتندن افضلدر ، یعنی حدودی موجب افضاله شهادت ایملکه فسادک زوانه وهیج اولمازسه قتنه خدمت ایملش اوله جفته نظراً شاهد افعال مذکوره ده شهادتی اظهار ایله سترانک ارسنده غیوایسهده ستری احسندر ، زیرا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقتداس حدی ایجاب ایدن برخصوصده نزد نیویارنده شهادت ایدن برکیسهه «لوسترنه بوبک اکان خیراً لک » بیوردیبرکه سنانی بوبک ایله ستر ایملک سنک ایچون خیر اولوردی دیمکدر . دیگر برحدیث شریفده دخی « من ستر علی مسلم ستر الله علیه فی الدنيا والآخرة » وارد اولمشدر . کیم که برمسلم عینی ستر ایدرسه جناب حق اوکیسه نک دنیاواخرتده عینی ستر ایدر دیمکدر . شارح ملتقی داماد مرحوم اوراده دیورده « ومن یکتهم فانه آثم قلبه » قول کریمی حقوق عباد حقتده در . و « بحر » ده بوباده تفصیلات وارددر ، مطالعه اولئسون دبه توصیه ایدیور . الله سترک ایملیککن ایشله دیککنز شوری بیلور [جناب ذوالجلال سترک اعمالکره مظلوم ، خیر ایشلر کره مکافات وشر ایشلر سه کز مجازات ایدر ابوالسود . بوقول کریمده کتم شهادت ایملره وعید و تحذیر وار - خازن] .

فرع مهم

آیت مداینه اوزرنسه تفریح اولئهرق عالم اسلامده یک مهم بر وظیفه احداث اولئشدرکه اوده فی بوها هنا مقاولات محرر لکی دینین مأموریشدر . وقیله مأموریت مذکوره به خدمت بو خدمتی ایضا ایدهنه « عدل » وجتنده « عدول » دینور ایدی . مفرد وجع اولئهرق « کاتب وثائق » و « کتاتب وثائق » دخی اطلاق اولئور . بو ایکی تمییه نک ایکیسه ده « ولیکتب ینکم کاتب بالعدل » قول شرفندن اخذ اولئشدر . برنجی تمییهده عدله ، ایکنجیسهده کاتبه نظر ایملش .

خدمت مذکوره منصب قضایه تابع ایدی بوخدمتده استخدام اولئه جق مأمورین قضایه طرفندن انتخاب وتعیین قننورلر ایدی . بوخدمت نایتمهم واداره وظائف ومعاملاتی شمعی بژده کی مقاولات محرر لرینک وظائف ومعاملاتندن یک واسع اولوب اکا استحقاق باشلیجه ایکی شرط ایله مشروط ایدی . برنجی شرطی بوخدمته تعین قتنه جق ذاتک اسباب طمن وجرحدن سالم و عدل و صلاح ایله موصوف اولسی ایدی بوشرط انک معاملاتی موثوق ومعتبر اولوب مدار حکم اوله یلسون ایچون ایدی . ایکنجی شرطی فن صکه ممارسه ومهارتی بولئتی ایدی ، بوده ضبط وقائع وتحریر وثائقده رسم صک اوزره سبک ترکیه وعقود وفسوخده وسائر معاملات وحقوقده مشروط اولان قیود قههیی کوزنمکه مقتدر بولئسون ایچون ایدی .

ایشته « عدول » اطلاق اولئان مأمورین عدل وصلاح ایله معروف ومعاملات ناسک صحت وفسادینه متعلق احکام شرعییه آشنا اولقله

برابر ضبط وقائع وتحریر وثائقده ملکه ورسوخ اصحابندن بولئتی لازم اولدینندن خدمت عدالتیه سوء حال ایله مشتهر اولمان و علم وعملی جامع یعنی هم تحصیل کورمش هم بالفعل ایش ایچنده بولئش اولان ذوات نصب وتعیین قننور ایدی .

بعض دیارده چارشولورده عدوله مخصوص دکاتلر اولطول وار ایدی . اصحاب مصالح اورالرهر سراجعتله بیع وشرا واقرار حقوق وسائر معاملات ومعاملاتی عدوله تقریر ایروب آنلرده وجه شرعی اوزره ضبط وتحریر ایله جریده لرینه قید ایدرلر ایدی .

خدمت عدالت نهدیمک اولدینیشه بر علم اجالی حاصل ایملیک ایچون معین الحکامی دیکلیم . یاقلک معین الحکام نهدیور : بوخدمتده استخدام اولئه جق مأمورده اوصاف آتیه بولئتی در ، کتاتب وانشایی کوزل ، لحن وخطاسی قلیل ، امور شرعییه وقوف ایله برابر لزومی درجه حساب وقیمت شرعییه آشنا ، صفت امانت ایله مهملی ، طرق دیانت وعدالتیه سالک ، سلاک فضلییه داخل ، اجله علمانک منهج وسیرتبری اوزره حرکت ایدر اولمی در . بو برشرقی صنعت جلیله درکه ناسک قوانین شرعییه اوزره ضبط امورینی ومسلیتک حفظ دماء واموالیه اسرار و احوال لرینه وقوفی وحکمداران ایله مجالسه ومصاحبینی وآنلرک امورینه اطلاعی احتوا ایدر . بوشرقه نیل ایچق بوسنعت ایله اوله بیلور . بعضیاری دیدی که کتاتب وثائقه علماء عدولدن بشقه هیچ برفرد جرائیاب قیام اولمائی ، بین الناس سندتات ومقاولاتی تحریر وثائق اصولی بیلور وحد ذاتنده عدل اولوب یازدیننه امانت اولئور کیسه لر دن ماعدنا یازمائی در ، زیرا جناب حق « ولیکتب ینکم کاتب بالعدل » بیورمشدر . وجوه کتاتبه مقتدر واصول صکه آشنا اولمانلرک بوخدمته نصب وتعیین اولئورینه مساعده ایملمائی در ، چونکه بوقیل آدملر خدمت مذکوره به تعین اوئورسه خلقک برچوق معاملاتق افساد ایدرلر . وجوه کتاتبه آشنا اولوب فقط دین وعقیده سنجیه منهم بولسانلرده بوایشه تقریب ایملمائی در ، چونکه واقعا موثق تحریر ایملیک سنده اسمنی شاهد اولئهرق وضع اتیمه جکسه ده مجالس دینیه سی اولمان کیسه خلقه انواع ضرور ومفاسد تعلم ایلر و بیلا شاهد دیکلیمه سی کندیلرینه دوشمک ایچون شکل دعوائی دیکشیدر برنجی انلره تلقین ایدر . زمانغزده یک جوق اولیور که خلق معاملات ربایسه ، شرکت فاسده ، انکحه مفسوخه وسائر کبی جواز شرعی بولتیان وقائع حقتده استفتایه کلپورلر ، اهل دیانت بوکبی مفاسدن کندیلرینی منع اینجهه قاقوب اومقوله کسانک یانه کیدیورلر ، نلرده او وقائکک الفاظنی تحریف ایذبوب فساد صریحی مشتمل ایکن ظاهری جواز اولان عبارلر ایله تلویح ایدیورلر .

ینه معین الحکام ، علماء شافیه دن احمد بن موسی الحوی الهمشقی نام ذاتک « العالی الرتبة فی احکام الحسبه » سندن نقلاً [موثق بروشقیه بی یازه جتی وقت بعدالبحله متفرک ذکر یله ابتدا ایذبوب مقرر معروف دکله اولانک اسمنی ویاپاستنک اسمنی ، جدینی ، لقبنی ذکر ایدر ، بعده قیله سی ؛ صنعتی ، اقا سکاخی ، اشکانی ذکر ایدر . اگر معروف

نصل بولورسك آیوروم ؟ یارین کلیر بلکہ ،
دبم . فقط چوجوئک طور میوردی . باقدم کہ
آوتعنک بولی یوق ، قومشونک حسین اغایی
آلوب دولاشمادیم یاسو وقتی دنیایی ،
آنام ہم کئی اولاد طوغورماز اولسه بدی ،
بوخال کورمه دن اول کوزم یومولسه بدی !
حریف ، شو حاله باقی ، سرخلی اول آزیمتی . .
براق اوزیشیمی ، ایجدکلرک یتر آرتق .
افندیلر ، اغار ، سزده رنصیحت ایدک
سزئده بلکہ وار اولادیکز . . .

— حسن ، نه دینک ؟

— براق ، کوئک اوغلی قادین اما چال چگه میش ها !

— بنجی چوق دها فضله بدی .

— ایتمه !

— البت یا !

اونک ایچون بوشادم . سن ایشتمکی حلیم ؟

— قادین لاقیدیبسی کیریمز قولاغنه ذاتی ہم .

سنگ قادین ددینکک غادنا پابوج کیدر :

براز وقت طاشینیر سوکره دن دیکشدریلیر .

قادین بو سوزلری دوغاز ، تقالم ایلردی !

حریف مزار طاشی طور به ساده دیکگدی .

آچیلدی آخری نهایت ، آچیلز اولسه ابدی !

طاشوب دوکولدی ایچندن شو لعنت ابدی :

— جهنم اول سنی خنزیر اورویو ، کیت : بوشک !

— بن اکلادم ایشی : سن قومشو ، ایجه سرخوشک !

آیستیکز شونی یاهو !

— ایلیشیک !

— براق !

حریف آیلدی بی ، یلم ، دوشوب بایلدی قادین !

محمد عارف

—

عجازه قرآن

صرووات سابقه و معروضات اجاله منزه علاوة مباحث آتیه بی

ایمان ایتمکی دخی اقدم وظا محمدن عد ایلدک :

مبعث اول : رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم اقدمن

حضرتلری بوندن بیک اوچوز بو قدر سنه اول علوم و معارفدن

بالکله دینله جک درجه ده محروم اولان وحی (قوم امی) نامنی

گوزنده ابر تاثر ، یوزنده خون حجاب ،

وجودی رعشه یأس و فتور ایچنده خراب ،

توجه ایلیه رگ سوکره دن کلن بابایه :

— دیمک طاشینی آرتق چولوق چوجوق بورایه !

آبول ، نهدر بو سنک بایدینک ؟ اوتان آزیمتی . .

آنآده بنده یوور جاقلرکده آج قالدق !

نه ایش ، نه کوچ ، کیجه کوندوز ایچوب زیبار ساده ،

صاقین دوشوغه چوجقلر عجب نه یز اوده ؟

اوت ، سن ایل قاپینسنده سورون ایشک یوقسه ،

کتیر بو سرخوشه بوئون ، کتیر یاره ک چوقسه !

زوالی بن . . چاماشیر ، تخته هر کون اوغراشده

سوکنده بر یاره لر یوق ، ال الله باش باشده !

اوتختلر ، چاماشیر لره کیدی : یوق حالم . .

آیاقده صاللاشیم زور لدر خدا عالم !

چالیشمادک ، بی هپ بونجه بیل چالیشدرک ؛

او یاوروجقلری چیلاق ، سفیل آلیشدرک .

بیلیر غله لی کیم آلدینک زمانه بی ،

چهمیز چینله دونامشدی بک بابام اویکی .

نه اولدی شیمدی او اشیا ؟ صابوب قارده دینک . .

اوت ، قارده دینک ، هم ده قارشیلرده دینک !

قیزکیشدی ، آلان یوق ، نصل اولورکه ؟ سوران

«شو سرخوشک قیزی عفت دکلی ؟ واز کچج آمان !»

دیین قادینلره « بک طوغری ، بک . . دیوب کیدیور .

بوسوز زوالی بی بیلسه ک نه درلو اینجیدور !

بیم کوزل ملکم ، هچده طالعک یوقش :

آنآک ہم کئی سرسم ، بابا گسه بر سرخوش !

نجیبده مندری قوتلوقده کلدی مکنبدن . .

دعش که قانغه — سکز آبدر آلامد هله بن

نه هفته لئق ، نه ده آیلق . . سنک باباک اوله جق

قارجی ، اوغلی ایچون آزیسونده طوتسون اوشاق !

قوغولدم آنه ! دیوب آتلیور زوالی چوجوق . .

نه یاپسون آنه سی ؟ دنباده برکوندی یوق !

او باری بر آدم اولسون ده قالماسین جاهل ،

دعشدم اولمادی . . لکن قباحت اونده دکل :

او هر صباح اوقوبوردی کورول کورول جوزنی ،

آیدمیوردی کتابدن نه اولسه هچ کوزنی .

اویچ اقسام اولدی که یوقسک . نجیب : بابام نزه ؟

بن ایسترم اونی مطلق . دیمزی ؟ باق درده !

صولر قاراردی ، بساعتده هچ کزری قادین ؟

او ، سرخوشک بری . . طوت کیم سواق سواق آرادک . .

صفحات حیادند

میان

خروشان باد سفلیت دروندند ، کنارندن ،
 کربران روح علویت حرمنند ، جوارندن ،
 چیتار بیک ناله نوید خاک رعشه دارندن ،
 این بیک ظلمت مقبر فضای شب نثارندن ،
 کلیر فریاد لر آبکم طوران هر سنک زارندن ،
 یقیلیش خانانلر سانکه چقیمشده مزارندن ،
 دهان حسرت آچمش رخنه دار اولمش جدارندن ،
 چوکر برودو ماتم تیزهمن قنبدیل ناردن :
 سونوب کیتیش اوچاقلر بوکلیمر کویا غبارندن ،
 کیرن برکه نادمدر حیات مستارندن ،
 چیقان آواردر آرتق جهانک کاروبارندن .

دوکلوش آبرولر باده پیمانده حالنده ..
 امل برمنکسر بیمانه در صف نمانده ،
 بوغولوش روح انسانی شرابک موج آنده .
 قایان ملنیت ساقینسنگ چرکین جاننده ،
 نه ماضی وار ، نه آنی باقی شو عیاشک خیالنده ..
 طوتوب برزهر آتشانک دست بی جاننده ،
 زوال عمری بکلر هم شایک تا کالنده ،
 سرارت انطباع اجمش جبین انضالنده ..
 درین براتوانک سینۀ زرد ملالنده
 اودر انجیق هویدا سرنوشت بی ماننده ،
 مؤید برده نیسان نظره سنکین لالنده .

**

جانم صیقلدی دون اقسام ، سوراق سوراق کزدم ،
 سوکنده بربره صابدم که او کچه نیلزدم ،
 یتیمه برصیره او ، سوکره برده و برانه ،
 دیکیلیدی قارشیمه برخان قیلقلی میخانه :
 باصیق طاوانلی ، قرا کلق ، سفیل بردکان ..
 ایچینده بر ماصه ، یاخود جوار تاپولقدن
 آتیله چوق اولو کورمش آجیققل بر تیشیرا
 یاننده خوردده سی چقیمش براسکی پوسکی سدیر .
 سقط ، باجاقسز اون اون بوش حصیرلی اسکمله ،
 قیریق دوکوک شیشدر ، برده چیتقو تپسبله
 بش اون قدح ، ایکی اوچ دست .. سوکره تزکاهلق
 ایندن یان اوسته دورطه بر قیریق صدیق .
 سونو ک سونو ک یاتیرور راقده ایسل بر لایبا ..
 اوکنده برکومه : نس ، ناکیه ، خرغه ، صالطه ، عبا

قیلدا نوب طورینورلر . وقت وقت سسلر
 بو ایسلی ظلمه ویرمکنده وحشت دیگر :

— قوزوم دیتیری ، بو اقسام براز زیاده چه ویر ..
 — زیاده ، اکلا دق اما یا ایچدی بیک شیشدر ؟
 — چیز رسک ..

— اوله یی ؟ لکن سبلنور چتله !
 باقک تاوان نبشیردن کورونمز اولدی ...
 — هله !

— بزم پشین پاره من .. آکادگمی دون غروشی ؟
 — آبول ، توکندی منمک .. باری قوی براز تورشو .
 اراندی کندیجی اوستک .. دینجه دینلن سین ..
 — حسن به ! سنده نصل نازلی نازلی سوبلر سین ؟
 نهدر او تورکو .. آمان باشقه یوقی ؟ هاه شو بله !
 — عمر ، نه نازلایورسک ؟ بر ازده سن سوبله .
 — نوازل اولمش احمد ، براق سسم یوق هیچ ..
 — سسکی یوق ؟ آجیلیر شیمیدی : بر امام صوبی ایچ !
 — یارین نه ایشده سک عثمان ؟

— نه ایشده من .. بوراده !
 — دیتیری چوراجی ، طولورور ! نه طورمشک اوراده ؟
 — او کیم کن ؟
 — بابا عارف .

— صقاللی ، کل باقملم ..

یا ایش

— سلام علیکم

— او طور براز چاقلم ..

— دیتیری هی ، پاره سز کلدی صافه ، ایشته پاره !
 — ای اکلا دق آقوزم ....

— صاره بولداشم چیقاره ..
 — آمان بزم بابا عارف صوسز موسز ایچبور !
 — اونک بی دالنه سی اولق کرک : تونل کچور .
 — موروق ، قاجیمی قدح ؟ شیریک صزارسک ها !
 — صزارسه میس کبی پر ، یا تامش آدم دکل آ .

**

یاواشی یاواش ققار ، کلدر قیزیشمدی ،
 آغیز ، بورون ، هله سسلر بوتون قاریشمدی .
 دیکلری آغزینده ، باقم ، آجیق طوران قاپدک
 قنرالنده بر آدم ، یاننده برده قادن .
 بش اون دقیقه سورن بر دوشونجه دن سوکره
 قادن ده کیردی او ظمتسرای منفوره .

[سبحان الذي خلق الأزواج كلها مما تنبت الأرض ومن
 ان] كفي بر جوق آيات بنات ايله اشارت ايلشدر.
 كرم بونلر كفي دها نجه حقايق فنيه واسرار كونيهي
 جهته فنون ماديه صحيحه وعلوم بشرية حقيقه به مخالفت
 لکه معاوت بيله ايلش ايکن غير سدرکه بزلر قرآن کریمک
 فنون حاضره به توفيقه و بو صورته ارباب فنوندن
 طاق تشويشات ايله مالي بولنان اولاد وطنمزي شريعت
 تکاملي سوه سوه قبوله سوق و تشويقه صرف همت
 انلرک نظر لرنده کسب قطيعت ايتمش اولان فنون
 بيورزکه بونک توليد ايتکده اولديني ضررتک درجه
 کرام تعين ايتسونلر .

يون يونانيه نك اكثر مسائلنه لسان طبانه ضد اولديني
 وره عربجه به بالترجه بين الاسلام انتشار ايتديكي
 وم مذکور نك هر مسئله سنه حقيقت نظر بيله باهرق
 بدن تباعد ايتکه باشلانجه بو حال اسف اشتمالي
 م حضراتي مجرد هم جنس لر ينک عقايديني زيغ و ضالان
 اولان مسائلني رده و متابيسنه مخالف کوريلن ايتلري
 رده سني توفيقه بئذ همت و صرف غيرت ايتشلر و ايسته
 لاميته پک بيوک خدمت لر ايتشلر دره حال بوکه فنون
 قرآنيه ارسنده همان هيجده مبايئت اوليوب بالعکس
 کامله بولنديجي جهته ايزکيسي پيني توفيق خصو -
 يوق ايکن بزم بوندن اغماض عين ايديشمه ، حالا
 ن عبارت اولان علوم يونانيه يي بالاتزام آيات
 يني تاليف و توفيقه چاليشمه سزه نه معني و بره جگمزي

بر امور و خصوصه اجرائي عدالت ، حقوق اوبينه
 شفقت ، اقربا به مرحمت ، هم جنس نه معاوت کفي
 نه و مدنيت صحيحه نك اسن اساسي اولوب بونلر ايسه
 قادر لايزالک موجوديته ايتانغه و پر حکمه کبر نك
 نه متوقف ايکن کتب سماويه سائره بوايکي مطلب
 ن عقول کامله نك قبول ايديله جيکي بر صورتده ايتان
 لکه بونلري اوزمان کي انسانلرک درجه ليات و مرتبه
 کر و بيان ايتلشدر . هله کتب تور ايتده آخرت
 بيلار نعم دنويه ايله تبشير ، عايلرده آفات کونيه
 لکه تنذير اولتمش ، ذات الله و صفات الله دائر ايتلر
 رده محال اولان برطاق اوصاف نقيصه يي مشر و مفيد
 بوس متشابه دن عبارت بولتشددر .

يه في الواقع بونلر ده امور آخرت مجملآ بيان اولتمش
 صفات الله دائر ايتلر کتب تور ايتده اولديني کفي
 مشابه اولوب هيج بريني جناب حقت ذاتي ، صفاتي
 ف ايتشددر .

حال بوکه قرآن کریم کرک الوهيتي و کرک امور
 سليك قبول ايديله جيکي بر اسلوب عالي و بر طرز بد
 بيان ايتمش ، حتى بوايکي مطلبه دائر شرف نزول ايدن
 بر علم کلامه بيله ماخذ اولمش و علم مذکورک بر ايهيني
 تايد ايدلشدر . قرآن کریمک ماخذيني يالکزه
 قالماشدر . تصوف ، اخلاق ، اصول ، فقه ،
 سائر علوم و فنون اسلاميه نك کافه سي قرآن دن اخذ
 حتى قرآن ده علم طب دخي موجود در . بوايده بر فقره
 بوجه آني ذکر اولتور .

اطباي نصار دن بر عيسى اجله اسلاميه دن بر
 اولوب بر عيسى علم اديان ديکري ده علم ابدان در . حالو
 علم اديان مکملآ موجود ايسه ده علم ابدان دائر بر شو
 اوزرينه عالم مسلم (بزم کتاب مجده جناب حق علم طي بر شو
 بيورمشدر) جوابي و برر . طبيب نصراني او نضف
 تمام مسلمان طلب ايدره او ده (سزه حلال و نافع اولان
 ظاهر و نيز اولان صولري دخي ايجيکزه فقط بوايده
 الله مسرفلري سدومز) ماننده کي نصف آني
 اوزرينه طبيب نصراني حضرت رسول اکرم طرف
 بر حديث شريف ورود ايدوب ايتديکي سؤال
 سؤاله جواب اوله رق (مده هر خسته نك ماوي
 هر دو انک يکانه رئيسيدر . و بنده ايتشدر بدينک هر
 و بر ملير .) ماننده اولان (الله بيت الداء الخ) حالو
 ايدنجه طبيب نصراني هالحق نيکزه و کتابکزه
 مرضک باشي اولان شيلري بيان ايدوب جالينوسه اصلا
 کلام منصفانه سيله مقابله ده بولتور . في الواقع قرآن کریم
 نافع و مضر اولان شيلرک جله سي مکملآ بيان اولان
 ايتده ده اطعمه نافع يي اکلزه و اشربه طاهره يي شربمزه
 فرمان صدور ايتمش و حق الانصاف حفظ الصحة ده
 بولتمش اولديقتدن قرآن کریمک علوم سائره کفي علم
 و بناء عليه جالينوسه دکل هيج بر طبيه حاجت بر ايتدي
 حالبوکه اگر بزم کتابم قرآن کریم اوليوينه
 کفي بر کتاب اولسه ايدني ذکر اولنان علومک
 بولتيمه جق ايدني . ايسته بو ده او کتاب مينک صدق
 دلالت ايدن معجزات باهره چله سندن اولديني اثبات

عقیده اهل سنتک مجملآ بياني

يه تکرار ايدر که حقيقت دائما حقيقتدر . حقيقت
 انسانيتدر . آنک ديار و مکان مخصوصي اولماز . آنک
 قلوب بي آدمدر . ايسته بوندن طول ايدر که دين اسلام

آتش و ننان بر امالی بچنده ظهور آیتش و هیچ بر فرد آفریده طرفندن
 تلمیم و تزییه دخی کورماش اولدینی حالده کندینه نازل اولان قرآن
 کرم اوزمانزده دنیاده موجود اولان علوم متنوعه و معلومات بشریه نك
 كافه سنی جامع اولدینی کبی او عصرلرده هیچ کس نك خاطر و خیانه
 کلامش اولان نیجه معارف کونیه و حقایق فنییه دخی حاوی و بو ایسه
 انك منزل من عندالله بر کتاب خوارق نصاب اولدیشه نك بیوک بر
 برهان قاطعده .

از جمله کرة ارضك ساکن اولیوب بلکه علی الودام سیر و دوران
 ایلدینی ، شمسکده کندی محور و عمل قرارنده جریان ایتمکده اولدینی
 کشفیات اخیره جله سندن ایکن قرآن کریم (تقدیر عزیز و عظیم ایله شمس
 کندی محور و عمل قرارنده جریان ایتمکده در) مانده کی [و الشمس
 تجری مستقر لها ذلك تقدیر العزيز اللیم] و (سن بو طاعنری ساکن
 کوربورسک حال بو که آنر بلوطلر کبی سرور و عبور ایلمکده در)
 مانده کی [و تری الجبال تحسبا جامدة و هی تمر السحاب] آیات
 جلیله سیله شو حقیق بوندن بیک اوچوز بو قدر سنه اول اظهار
 و اعلان ایش و بو صورته ده صدق نبوت محمدیه به شهادت ایتمشدر .
 کذک (کون و فساد) قانونی فلاسفه قدیعه نك زعم ایتمکدری
 کبی فک قرق جو فنده بولنان عنصریات عالنه مخصوص دکل بلکه
 او قانونک حکمی ارضیه اولسون ، فلکله اولسون بالجمله اجسامده
 جاری اولوب بو عالم حس و ماده به هر شیک تبدیل و تغیره معروض
 اولدینی و بناء علیه هیچ بر جسمک کندی صورت مخصوصه سنی ابدی
 اوله رق محظه ایده میجه کی محققات امور صره سنه کبردیکی مختصات
 جدیده و کشفیات خیره جله سندن بولندینی حالده قرآن کریم بو اسرار
 کونیه و دقیق طبیعیه دخی (ذات باریدن باشقه هر شی روز قیامتده بالجمله
 اجسام ارضیه و اجرام علویه دن بشقه صورته ره تبدیل ایدله جک و ایشته او
 زمان انسانلر واحد قهارک سطوت و عظمتی عیناً مشاهده ایله جکلردر)
 مفادنده بولنان [بو تبدیل الارض غیر الارض و السموات و برزوا لله الواحد
 القهار] آیت جلیله سی ایله اخبار آیتش و (تبدل) لفظیله نه کشفیات اخیره دن
 معدود اولان (بو عالمده هیچ بر شی بالکلیه محو اوله ماز) قاعده حکمییه سنه
 اشارت ایتمشدر .

کذک اکثر اجسام سماویه نك کرة ارضنمز کبی مسکون اولدیشه و انلرده
 دخی انسانلر ، حیوانلر بولندیشه دائر حصوله کلن نظریه لر دخی کشفیات
 اخیره جله سندن اولدینی حالده قرآن کریم (جناب حقا اجرام علویه
 و سفلیه بی شوطلر ذبیع اوزره خلق ایدیشی و هر ایکی سنده ده انواع حیواناتی
 قشر ایلیشی کندینه سنک موجودیتنه و حدایتته دلالت ایدن بر این قاطعه
 جله سندن در) مانده کی [و من آیاه خلق السموات و الارض ...] آیت
 حکمت فایله شوسر عجبی دخی بوندن بیک اوچوز سنه اول اخبار
 و اعلان آیتش و بو اخبار همجکارانه سیله ده اون بی ای نك صدق نبوت
 و رسالتنه اصلاشک و شبه بر اقامشدر .

کذا نباتده دخی کیفیت ازدواج بولندینی کشفیات اخیره
 جله سندن ایکن قرآن کریم بو کیفیت عجبیه به دخی بوندن بیک اوچوز

شوقدر سنه اول
 انفسهم و عما لا یطوون
 ایته قرآن ک
 متضمن و نقش و بو بو
 شوبله طورسون
 بوکی آیات پشانی
 اولان و ذهنری بر
 غرای اجدیده اح
 ایچورز ، بالکس
 حاضر بی رده چالده
 سنی آرتق قارئین
 قرآن کریم فند
 حالده فنون مذکر
 زمان بعضیلری غل
 احکام اخبار قرآن
 کورن اسلاف کرا
 عفاظه نك ظاهر
 ده تاویل و ایکیسی او
 بو صورته عالم اسله
 حاضره ایله آیات
 ینلرنده موافقت
 صنده اصلاکفت
 تحیلات صرفه در
 قرآنیه ایله ینلر
 یلمیورز .
 بحث ثانی : ه
 رعایت ، اولاده
 شیلر سعادت بشر
 بر خالق متعال و بر
 حقیقته قانع اولم
 اعلانک هیچ بر س
 و اثبات آیتش و
 در ایترینه کوره
 بحث اولوب مط
 و مصائب دهریه
 ایسه هپ حق یاری
 بولنان بر جوق نص
 کتب انجیلیه به کل
 ایسه ذات الله و
 همان علی العموم م
 لایق به بیان و تعری

شوقدر سندهاول [سبحان الذي خلق الأزواج كلها ما تبت الارض ومن انفسهم وما لا يلبون] کي بر جوق آیات بیانات ايله اشارت انلشدرد. ايشته قرآن کریم بونلر کي دهانجه حقایق فیه واسرار کونیهی متضمن بولنوش و بوجهتله فنون مادیه صحیحه و علوم بشریه حقیقه به مخالفت شوبله طورسون بلکه مساوت بيله انلش ایکن غیر بیدر که بزلر قرآن کریمک بوکی آیات پیناتنی فنون حاضریه توفیقه و بو صورته ارباب فنوندن اولان و ذهنلری بر طاقم تشویشات ايله مالی بولنان اولاد وطنمزی شربت غرای احمدیه احکامی سوه سوه قبوله سوق و تشویقه صرف همت ایتوروز ، بانکس انلرک نظر لرنده کسب قطعت ایش اولان فنون حاضریه رده چالیشوروز که بونک تولید ایشکده اولدینی ضررتک درجه سنی آرقق قارئین کرام تعیین ایتسونلر .

قرآن کریم فنون یونانیه نیک اکثر مسائلنه طیان طیان ضدا اولدینی حالده فنون مذکورده هر بجهیه بالترجه بین الاسلام انتشار ایتدیکی زمان بعضیلری علوم مذکورده نیک هر مسئله سنه حقیقت نظرله باقرق احکام اخبار قرائندن تباعد ایشکده باشلانجه بوجان اسف اشتالی کورن اسلاف کرام حضراتی مجرد هم جنسلر نیک عقائدینی زیغ و ضلالتدن محافظه پک ظاهر اولان مسائلنی رده و متبایسنه مخالف کوریلن آیتلری ده تأویل و ایکیسی ارسنی توفیقه بنل همت و صرف غیرت ایشکلر ایشته بوسورته عالم اسلامیه پک بیوک خدمتله انلشدردر. حال بوکه فنون حاضره ايله آیات قرآنیه ارسنده همان هیجده مابنت اولیوب بالکس پینارنده، موافقت کامله بولندیجه جتهله ایکیسی پینی توفیق خصو- صنده اصلاکلفت یوق ایکن بزم بوندن اغماض عین ایدیشمه ، حالا تخیلات صرفه دن عبارت اولان علوم یونانیه بی بالانزام آیات قرآنیه ايله پینارینی تألیف و توفیقه چالیشمه ضره نهمی ویره جکیزی بیلیموروز .

بحث ثانی: هرامور و خصوصه اجرای عدالت ، حقوق اوبینه رعایت ، اولاده شفقت ، اقرابه مرحمت ، هم جنسنه معاوت کي شیر سعادت بشریه ومدنیت صحیحه نیک اسن اساسی اولوب بونلر ایشه بر خالق متعال و بر قادر لایزالک موجودیتنه اینانمغه و بر حکمته کبر نیک حقیقته قانع اولنشه متوقف ایکن کتب سماویة سائره بوایکی مطلب اعلانک هیج بریسنی عقول کامله نیک قبول ابدیه جکی بر صورته اتیان و اثبات ایشامش و بلکه بونلری اوزمان کی انسانلرک درجه لیات و سربته در ایشلر نیکه کوره ذکر و بیان انلشدر . هله کتب تورانیه ده آخرت بحث اولیوب مطیلر نم دنیویه ايله تیشیر ، ماصیارده آتات کونیه و مصائب دهویه ايله تئذیر اولنمش ، ذات الله و صفات الله دائر آیتلر ایشه هپ حق باری ده محال اولان بر طاقم اوصاف نقیصه بی شعر و مفید بولنان بر جوق نصوص متشابه دن عبارت بولنشدرد .

کتب انجیلیه به کلجه فی الواقع بونلر ده امور آخرت جهلا بیان اولنمش ایشه ذات الله و صفات الله دائر آیتلر کتب تورانیه ده اولدینی کي همان علی العموم متشابه اولوب هیج بریسنی جناب حق ذاتی ، صفاتی لایقيله بیان و تعریف ایشدر .

آتش و لئان بر اهالی ایشنده ظهور ایشمش و هیج بر فرد آفرینه طرفندن تعلیم و تربیه دخی کورمادش اولدینی حالده کندیسنه نازل اولان قرآن کریم اوزمانلر ده دنیاه موجود اولان علوم متنوعه و معلومات بشریه نیک کافه سنی جامع اولدینی کي او عصر لرده هیج کس نیک خاطر و خیالنه کلامش اولان نهجه معارف کونیه و حقایق فیه بی دخی حاری و بو ایشه انک منزل من عند الله بر کتاب خوارق نصاب اولدیشه پک بیوک بر برهان قاطعدر .

از جمله کرة ارضک ساکن اولیوب بلکه علی الدوام سیر و دوران ایلدیکی ، شمسکده کندی محور و عمل قراننده جریان ایشکده اولدینی کشفیات اخیره جهلستندن ایکن قرآن کریم (تقدیر عزیز و علم ايله شمس کندی محور و عمل قراننده جریان ایشکده در) مآلنده کی [و الشمس کندی محور و عمل قراننده جریان ایشکده در] و (سن بو طاعنلری ساکن نجرى لستمر لها ذلك تقدیر العزیز العالم) و (سن بو طاعنلری ساکن کوربورسک حال بوکه آتیلر بولطلر کي مرور و عبور ایلکده در) مآلنده کی [وترى الجبال بحسبها جامدة وهى تمرس السحاب] آیات

جمله سیه شو حقیقتی بوندن بیک اوچیز بوقدر سنه اول اظهار و اعلان انلش و بوسورته ده صدق نبوت محمدیه شهادت ایشدر . کذلک (کون و فساد) قانونی فلاسفه قدیمه نیک زعم ایشکلری کي نیک قرق جوفنده بولنان عنصریات علنه مخصوص دکل بلکه اوقانونک حکمی ارضیه اولسون ، فکیه اولسون بالجمله اجسامده جاری اولوب بو عالم حسن و مادیده هر شینک تبدل و تغییره معرض اولدینی و بناء علیه هیج بر جسمک کندی صورت مخصوصه سنی ابدی اوله رق محاطه ایلده جکی محققات امور صرهنه کبردیکی مختزعات جدیده و کشفیات اخیره جهلستندن بولندیجه حالده قرآن کریم بوسرار کونیه و دقائق طبیعه بی دخی (ذات بارین باشقه هر شی روز قاتمه بالجمله اجسام ارضیه و اجرام علویه دن بشقه صورته تبدیل ایلده جک و ایشته او زمان انسانلر واحد قهارک سطوت و عظمتی عیناً مشاهده ایلده جکلر در) مفادنه بولنان [بوم تبدل الارض غیر الارض و السموات و برزوا لله الواحد القهار] آیت جمله سنی ايله اخبار ایشمش و (تبدل) لغظله نه کشفیات اخیره دن محدود اولان (بوعلمده هیج بر شی بالکلیه عمو اوله ماز) قاعده حکمی سنه اشارت انلشدر .

کذلک اکثر اجسام سماویه نیک کرة ارضی کي مسکون اولدیشه و انلر ده دخی انسانلر ، حیوانلر بولدیفته دائر حصوله کلن نظریه لر دخی کشفیات اخیره جهلستندن اولدینی حالده قرآن کریم (جناب حقک اجرام علویه و سفلیه شو طرز بنیع اوزره خلق ایدینی و هر ایشکده ده انواع حیواناتی شراییشی کندیسنک موجودیتنه ، وحدایتنه دلالت ایدن بر اهین قاطعه جهلستندرد) مآلنده کی [و من آیاه خلق السموات و الارض ...] آیت حکمت فاینه شوسر عجیبی دخی بوندن بیک اوچیز سنه اول اخبار و اعلان ایشمش و بواخبار معجز کارانه سیه ده اونب نیک صدق نبوت نورسالتنه اصلاشک و شبهه بر ایشدر .

کذا نباته دخی کیفیت ازدواج بولندیجه کشفیات اخیره جهلستندن ایکن قرآن کریم بویکیت عجبیه دخی بوندن بیک اوچیز

یاغور اولمسه نباتک قیورهده ، طاغرده ، وادیلرده نشو و نما بوله مامسندن طولای اوت ایله تغذی ایدن حیوانک کره ارضندن عو اولوب کتمسی کی بو بوک برتلهکه اجتماعیه واردر . بو حیوانک انسانک تمیسنده نه درجه مدخلدار اولدقاری ان شاه الله خاتمده بیان اولنه حق .
فایله نعمتانه

سلمانہ قادینی

قادینک فطرتده ارکک ایشلرینه کویسه یه چکی کوستر برشی وارمیدر؟

حضرت خالق بو عالم خلقی اک مکمل برنظام ، اک بدیع بر طرز حکمت اوزرینه یاراعش ، موجوداتین هر برینه محتاج اولدینی عناصری ، اعضایی تودیع ایش ، هر عضو ده خلقتندن مقصود اولان غایی کندیلکندن آرامق استعدادینی وریشدر . بالفرض حیوانک دیشلری نظر امانه آلسق بونلرک آراسنده شکل وتریب اعتبارله عظیم بر اختلاف کوروروز . اوت بین حیوانک دیشلری یانکزاونی ازه یه چک سورنده بسیط ایکن اوت پتارک چکاری ککین بر طاقم انیاب ایله ، قواطع ایله ، اشراس ایله تجهیز اولمشدرکه هیئت مجموعسندن بونلرک انی پارچه لامق چیکنهمک استمدادنله بولدقاری نظر دغه قاری صراحتة نمایان اولور .

اشته بو صورته حیوانک بدنلرینک هر بر جهازنه ، هر بر جزئنه اونک غدا سنک شکلیه ، ادامه حیات ایچون تقیب ایله چکی طریق طلبه متناسب خصوصی بر ترتیب ، خصوصی بر استمداد کوریلور .

تاریخ طبیعی اوقویانلر ایچون شومشاده ، قادینلرک ارکک ایشلرله اوغراشمیلی . عادتا کندی حقوق طبعیلرینه قاری تمذیبه بولنقاری جایز فطرتین کسدیلرینه رسم اولنان دائرهک خارجنه چقمیلری دیک اوله جفنه الک کوزل بر طریق استدلالدر . بناء علیه قادینلری بو طریق تدبیه اجبار ایتمک شوقانی بونلکی ارکک طرفتین اوتارین ، اونانزنین رفیقه حیا ره روا کوریلن اسارک الک جلی بر غوغه سی ، کدک غایت خطرناک اولان حیات خارجیه میدانلرینه او بیچاره به قاری هیچ اثر شفقت و مرحمت کوسرلکسزین ایدین مهاجناک اک بیوک بر نشانه سیلور .

فطرة قادینه بولسان هرشی اونک ارکک بولندینی طلدن بشقه برعلاسه یاشامی لازم کله چکی کوستریور . بوقسه استاد کوم فوره ک دیدیکی کی اوزمان ارکک ایله قادین آراسنده او چچی برجنس اولورکه بونک خواص میزه یه آتاری هر دم وجهته نمایان اولان برکدرن ، حزن برضکردن عبارتدر ، احتسائی جهندن نظر امانه آلدینی صورته قادین تشال شفقت ، اغوذج رفق ورقت اوله رق نیل ایدر . نمایان نقطه نظرین

— که ۱۰ بیک مترو تربیی در — ۲۳ ملیار قاوریدن فضله طونبور . صو بخارینک هوا ده دوراننده باشقه برحکمت دها واردرکه بده یاغورک اهمیتندن آز دکادر : بو دوران بالضروره کونشدن بزه کان حرارتی — که بو حرارت اولمسه سطح ارضنه بر مخلوق موجود بولنه مازدی — حفظ ووقایه ایدر . بو نامل اولور ؟ چونکه ذرات هواک حرارتی حفظده خامسیتی پک آزدور .. فقط بخارمادن بر ذره بو حفظ وصیانتده بر ذره هوا دن ۱۶ بیک دفعه دها قوتلیدر . اگر صو بخاری اولیه بدی بز حرارتی بوله مازدق ، بزه واصل اولدن ضایع اولوب کیدردی . . ایدی بخار ماه ذراتندن هرزه عدالتکار بر موزع حرارتدر ، لزومی مقدار حرارت و بررکه بوتون بونلرک یکونی ، هیئت بجوعه سی حرارت جو به بی تشکیل ایدر .

یاغورک فوایدی یوقاریده سولینلین شیلردن عبارت دکادر : یاغور اوقوجه ، قوجه دکزلی طوزلی ، آبی رحاله ایصال ایدن برامل مهمدر . . بوسایده بز دکزلیک تفسن ایتمی کی عظیم برغانه حیاتیه دن مصونز . . زیرا یاغورک سیلری ، نهرلی بیکرجه سنه در طاغیر ، وادیلر آراسندن چکرکن چوق ، پک چوق مقدارده طوز آلوب کورویسورکه بومهم خدمت بوله چه دکزک طوزلینی بوکون کوردنکیز درجه به کلجه به قدر دوام ایش .

یاغور طاغیرک تپلرندن دیلرینه ، انکلیرینه ایزکن طاغیرن آزار . آزار بعض موادیه آوب کتیر : نباتاتی تربیه ، تمذیبه پک نافع بعض مواد عضویه ، معدنیه طاقیلوب کلرکه بونلر عادتا نباتاتی احیا ایدر . بوکا (طمی) دینور . وقتاکه نهرل فیضان ایدر .. اطرافنده کی اراضیه بو مواد حیاتیه بی توزیع ایدر .. چقمیلر زراعت ایدر .. مزروعات بو مواد مهمه سی ، بونافع کوربه ی بولور .. نشو و نماسی آزار ، فیضلیز ، انسانلر ، حیوانلر تغذی ایدر ، بسلیور .

یاغورک برغانه مهمه سی دها وار : یاغور هوایی عادتا بیقار ، نه قدر پسلک ، کیر وارسه تمیزلر .. نه قدر مضر ، زهرلی مقروبلر وارسه هپسینی اولدیرر ، نحو ایدر .

یاغورک نهر ، ایرماق بولنایان برلرده کی منافع وحسانی ایسه پک بو یوکدر : اوبله برلرده مزروعاتک ، اکتیرک نشو و نماسی یانکزی یاغورله حاصل اولور .. بوقسه قوراققدن نحو اولوب کیدر .. حیات اجتماعیه تک بک مهم حوایجینی ، مثلا اغاجندن کراسته کسوب بنایلیق ، کی اعمال ایتمک ، شدت برودتن کدیجی محافظه ایچون اودون کومور وجوده کتیرک کی لوازم مهمه سی احضار ایدن اورمانلرده فیض حیاتی ، نصیب غایی یاغوردن آلیور .. یاغور اولمسه او چیم اورمانلر عالم انسانیتک بوسورته خیرینه ، سعادتنه بلکه بقای حیاته نه صورته خدمت ایدر بیلردی ؟ .

یاغورک بر بوک نفی ، فائده سی ده : بره ، طوراغه نزولیه توزی ایصلانه رق هوا ده اوچسینی منع ایدرکه بوندن توزک هوا ده اوچوب اوستزی ، باشیزی تلویت ایتمسندن قطع نظر چکر لریمزه قدر نفوذ ایله ایراث ایدر چکی مضرتلر پک میدانده در .

حرارت هوا به صودی نسبتند تانص ایندیکی ایچون بوکسک طاعنرک تپه لرنه صیقا پک آزدرد، حتی خط استواده حرارت ارضیه صودر درجه شدته حسن اولنورکن اوراده قطر برده کی سووق درجه سنده برودت حسن اولنوقده ممکن در، بوده هوا به صودرک بیکلرجه مترو مسافده اولسبه حصوله کلیر . یاغور طاعنرک تپه لرنه دوشونجه اوراده درجه حرارتی- صوی طوکدره جتی درجه اولان صفر دن - دها آشانی بولدینی ایچون قار اولدرق ترا کم ایدر ، بیریکر . حتی طاعنرک تپه سنی بر اینجی طبقه سی کبی بم بیاض تزین ایدر . صوکره یاواش یاواش ایله ، چوزولمه به باشلار . حرارتک دها زیاده بولدینی برله ایندی کجاریر ، بویوک بویوک سیلر حصوله کلیر کولاری طولدیرر . بولردنده نهرله آقار . . انسانلر ، حیوانلر ، نباتات تغذی ایدر ، فیضانلر ، نشو ونما بولور . . ایشته دنیا تک نهرلری ، ایرماقلری بویله وجوده کلیر .

ایمدی قارک ذروه جبلدن اینسنی ، چوزولمه سنی اشناج ایندن تدبیری حقیله دوشونوب تمیق ایتمک انسانی حیرته ، دهشته القا ایدر : اکر قار طاعنرک تپه سنده قالمش اولسه - حرارتک صفر درجه ده بیهه آشانی بولمسندن - کونش اریته مزدی . نه اولوردی ؟ اولیه اولدینی کبی طاعنرک دینه اینر ، هپ بردن اریر ، نهرلر ، ایرماقلر طغیان ایدر . کولاری ، قصبه لری صو باصار . . هپسی بردن دکزه دو کیلور ، بون سنه نهرلر اوله جه قالیر . . قوراققدن شکایت اولنور . . بر چوق انسانلر ده هلاک اولور کیدردی . فقط جناب حکیم تمالی [عزوجل] مهاد بیسور مدتیجه بویله اولیور ، اولیه جتی . زیرا قار طاعنرک اتکنه فایت بدیم برهندسه مخصوصه دتبعاً آزار آزار ، یاواش یاواش اینر . علما حساب ایتمش : قارک بو چوزولشده کی ، اینشده کی سرعت سنویه سی ۱۰۰ متروی یکمور ، بو صورتله قارصولری بوشنه آقوب ضایع اولقدن قور تولیور مش . . اکر بو تدبیر خرد فرسا اولیه ایدی بز صوسزلقدن هلاک اولوردق . . ایشته طاعنرک حکمت ایجمادی بونون حقیقیله ، کنهله تقدیر اولنه ماز : اکر اونر اولیه ایدی او بویوک ، بویوک نهرلری بز نرهدن بوله جتی ! . . . اونر دادنا صولرک مخزنی ، صهرنجی کبی اولیور . . اوصورتله که عقل بونسیقک ، بوندیورک سر و حکمتی حقیله احاطه ایده سن .

علماء هیئت تقدیر ایتمش : کونشک هر سنه دکزدن تغیر ایندیکی صویک مقداری ۲۲۱ تریون مترو مکبئی بولیور ، بواسه ۳۲۰۰ قارلیون مترو مکبئی تخمین اولنان دکزلرک جمنک ۱۴۰۰ جز شدن بر جز شه مساوی اولیور . صوکره دیورلرکه : اکر دکزلرک قورومسفی فرض ایلسه ک بوتون دنیا تک نهرلری اونی ۴۴ بیک سنه ده طولدیر بیلور .

علماء هیئت دیورلرکه : بو تغیر ایچون مستعمل اولان حرارت شمسه ۱۱ مليار مترو مکبینه بولسان بر دیور کتله کبیره سنی اریتمه به کایدر ، اولیه کتله که اورویانک آب طاعنرک اکتزینسندن دها بویوک کونشندن بزه کلن حرارت پک عظیمدر . . دیورلرکه : برمترو مکبینه سنوی ۲,۳۱۸,۱۵۷ قالوری حصوله کتیر . . یعنی برهکارده

حقایق اشایی کتم ایتمکدن عبارت اولنجه آنره خادم اولان مفکره . لک ، دهالره علم معرفتده نام براتان رجال علك عقلا وحساً رد وانکار ایدلین حصول اکتشافاتی دینرک احکامی ، او حقیقاً الحقایق تأیید اینزده نه ییار ؟ هم نه حاجت ؟ قرآن کریم میدانده دکلیدر ؟ هپ بزنی کشف اسرار خلقته ، حقایق اشایی اوکر تمکه ، آثار قدرت الهیدی حیوانانه یاقیشیر بر نگاه بیسط جاهلانه ایله دکل ، بویوک آدملره لایق بر نظر دقیق حکیمان ایله تماشا ایتمکه سوق ایدوب طور میورمی ؟ دینر حقایق فیه به معارض اولسه جناب حکیم ذوالجلال بوطرز استدلاله نصل مساعده ایدر ؟ بناء علیه ارباب فنک ولو بیلیرک ، ولو دینر قبول ایتمه رک اولسون بویوک مساعیرلی محض فضل واحسان الهی اولهرق قلوبزه تودیع اولونان خزان معرفتک قبولری آچدینی ، کلام الله ایله کلام رسول الله کنش مانیسی حکمه آتی به ملق اولانرین تغیر ایندیکی ایچون مشکوردر . (ان الله عز وجل یؤید هذالین باقوام لاخلاق لهم) ان الله لیؤید الاسلام برجال مامه من امله

الحاصل علم مدنیده ایلرویه آیلان هر خطوه دین اسلامه طوغری ، احکام شریعه طوغری برتقریدر . ساحه علوم وفنونه ظاهره حیقان هر حقیقت مسلمک ، لك بین مشروعیدر . آتی کندی مالری کبی اخذ وقبول ایدرلر . (الحکمة ضالة المؤمن اخذها ابن وجدها) بز ارباب فندن یالکز معلومات جزئیة بشریه بی کافی کوره . رک عوالم اینجینه مکتون اولان حقایقک کانه سنه وقوف ادعا سنده بولسانلری ، دلائل عقلیه وحسیه ایله مرتبه ثبوت وارش اولان معلوماتک صحفی ادعا ایله اکتفا ایتمه رک قدرت واذعانک فوخته جتیقی ویلیدیکی شیلر حقنه کی ظن و تخمیننده ، صرف عندی اساسلره مستند نظر یانه ده حقیقت سوسی ورمک اینتین جرأتکارلری ، مؤاخذه وحققتدن بی خبر اولان عوام نامی علم و معرفت نامنه اضلال ایتملرینی توصیه ایدرز . بو مؤاخذه ونوصیه ده علوم وفنون صحیحه ده بزه اشتراک ایدر . زیرا موضوعی تخمری وکشف حقایق اولان علم وفن زین و ضلالی موجب فکوردن کلیاً تبری ایدر (ما لهم به من علم ان یبعون الا الظن وان الظن لاینی من الحق شیئاً [۱])

امر نهم

فایده حقیقت

ما بهد -

بو بویله اولدینی کبی دکز صودی تغیر ایندیجه حاوی اولدینی املاحی ترک ایدرک طاتی ، لذت اولهرق بره اینر .

[۱] آتروسولرینی تأیید ایچون هیچ برجه استناد اینزلر اینجی نظرلره تبعاً بو سوزلری سوبلرر حالوکه ظن بر شینک حقیقی بیلکه فایده و برض .

یاغور اولسه نیاتک قبولده ، طاغوره ، وادیلده نشو و نما
 بولماسندن طولای اوت ایله تندی این حیوانک کره ارشدن عمو اولوب
 کتمسی کبی بوبوک برنگله اجتماعیه واردر . بو حیوانک انسانک
 تمیسنده نه درجه مدخلدار اولدقاری ان شاءالله خاتمه بیان اولنه حق .
 ذابیل نعمت الله

سلمانہ قادینی

قادیانک فطرتنده ارکک ایشارت کورینه بیه جکی کوسنر برشی واریدر؟

حضرت خالق بو عالم خلقی اک مکمل برنظام ، اک بدیع بر طرز
 حکمت اوزرینه یاراعشی ، موجوداتین هر برینه محتاج اولدینی عناصری ،
 اعضایی تودیع ایش ، هرعضوهده خلقندن مقصود اولان نای
 کندیلکندن آرامق استعدادینی ویرمشدر . باقرض حیوانکک دیشلری
 نظر امسانه آلسق بوتلرک آراسنده شکل و ترتیب اعتباریه عظیم بر
 اختلاف کورورز . اوت بین حیوانکک دیشلری یالکز اولن ازمیه جک
 سورنده بسیط ایکن اوت ینلرک چککاری کسکین بر طاقم اناب ایله ،
 قواطع ایله ، اضراس ایله تجهیز اولمشدرکه هیئت مجموعستندن بوتلرک
 آتی پارچه لاق چیکنمکک استعدادنه بولندقلری نظر دگنه قارشی
 صراحتہ غایان اولور .

اشته بو صورته حیوانکک بدنلرینک هر بر جهازنه ، هر بر
 جزئنده اونک غداسنک شکلیه ، ادامه حیات ایچون تقیب ایله جکی
 طریق طلبه متناسب خصوصی بر ترتیب ، خصوصی بر استعداد
 کوریلور .

قاری طبیعی اوقویاتلر ایچون شو مشاهدہ قادیانلرک ایشارتیه
 اوغراشلمی ، عادتاً کندی حقوق طبعیه لرینه قارشی تدبیه بولماری
 جازب فطرتدن کندی لرینه رسم اولسان دائره تک خارجنه چقمقاری
 دنگ اوله جفته اک کوزل بر طریق استدلالدر . بناءً علیہ قادیانلری
 بو طریق تدبیه اجبار ایشک شوقانی یورکلی ارکک طرفندن اونارین ،
 اونازنین رقیقه حیانه روا کوریلن اسارتک اک جلی برغونہ سی ، کدک
 غایت خطرناک اولان حیات خارجیه میدانلرنه او بیچاره یه قارشی
 هیچ اثر شفقت و مروت کوسرک کسرن ایبدین مهاجناک اک بویک
 بر نشانه سیر .

فطرتہ قادیانہ بولسان هرشی اونک ارککک بولندینی عللدن
 بشقه برعالمه یاشامی لازم کله جکی کوستریور . یوقسه استاد کوم
 قره دک دیدینی کبی اوزمان ارکک ایله قادیان آراسنده او چنجی برجنس
 اولورکه بونک خواص بمزه یه آتاری هر دم وجهنده غایان اولان
 برکدردن ، حزن بر تشکدن عبارتدر ،
 احتسائی جهندن نظر امسانه آلدینی صورتمه قادیان تشال
 شقت ، اغودج رفق ورقت اوله رق تجلی ایدر . تا بلای قسطه نظریندن

— که ۱۰ بیک مترو تربیی در — ۲۳ ملیار قاوریدن فضله طوئیور .
 صو بخارینک هواده دوراننده باشقه بر حکمت دها واردرکه بوده
 یاغورک اهمیتندن آزدکلر : بو دوران بالضروره کونشدن بزه کان
 حرارتی — که بو حرارت اولسه سطح ارشدن بر مخلوق موجود
 بولنه مازدی — حفظ ووقایه ایدر . بو ناسل اولور ؟ چونکه ذرات
 هوانک حرارتی حفظنده خاصیتی پک آزدر .. فقط بخارمادن بر ذره
 بو حفظ وصیائنده بر ذره هواندن ۱۶ بیک دغه دها قوتلیدر . اگر
 صو بخاری اولیه بدی بز حرارتی بوله مازدق ، بزه واصل اولدن ضایع
 اولوب کیدردی .. ایعی بخار ماه ذرائندن هر ذره عدالتکار بر موزع
 حرارتدر ، لزومی مقدار حرارت و بررکه بوتون بوتلرک بکونی ، هیئت
 بچوعه سی حرارت جویدینی تشکیل ایدر .

یاغورک فوائدی یوقاینده سولینلین شیلردن عبارت دکلر :
 یاغور اوقوجه ، قوجه دکزلری طوزلی ، آبی رحاله ایصال ایدن
 برعامل مهمدر . بوسایده بز دکزلرک تفنن ایشی کبی عظیم برغائله
 حیاتیهدن مصونز . زرا یاغورک سیلری ، نهرلری بیکلرجه سنه در
 طاغره ، وادیلر آراشدن کچرکن چوق ، پک چوق مقدارده طوز اولوب
 کورتوریورکه بومهم خدمت بوله چه دکزک طوزلینی بوکون کوردیکمز
 درجه ب کلجه بیه قدر دوام ایشی .

یاغور طاغراک تپهلرندن دیلرینه ، اتکلرینه ایترکن طاغدن آزار ،
 آزار بعض موادیه آوب کتیر : نباتاتی تربیه ، تغذیه بک نافع
 بعض مواد عضویه ، معدنیه طاقیلوب کایرکه بوتلر عادتاً نباتاتی احیاء
 ایدر . بوکا (طمی) دینور . وقتاکه نهرلر فیضان ایدر .. اطرافنده کی
 اراضیه بو مواد حیاتیهدی توزیع ایدر .. چقمقیلر زراعت ایدر ..
 مزروعات بو مواد مهمه سی ، بونافع کورینی بولور .. نشو و نماسی
 آزار ، فضلنیر ، انسانلر ، حیوانلر تغذی ایدر ، بسکیور .

یاغورک بر فائده مهمه سی دها وار : یاغور هوانی عادتاً بیقار ، نه قدر
 پیسلک ، کیر وارسه تمیزلر .. نه قدر مضر ، زهرلی مقروبلر وارسه
 هپسی اولدیرر ، محو ایدر .

یاغورک نهر ، ایرماق بولمیان برلرده کی منافع وحستانی ایسه پک
 بویو کدر : اوله برلرده مزروعاتک ، اکینلرک نشو و نماسی یالکز یاغورله
 حاصل اولور .. یوقسه قوراقلقدن محو اولوب کیدر .. حیات
 اجتماعیه تک بک مهم حوائجی ، مثلا اغاجندن کراسته کسوب بنایاق ،
 کبی اعمال ایشک ، شدت برودتن کندی جزئی محافظه ایچون اودون
 کومور وجوده کتیرمک کبی اوازم مهمه سی احضار ایدن اورمانلرده
 فیض حیاتی ، نصیب غای یاغوردن آلید .. یاغور اولسه او جسم
 اورمانلر عالم انسانیتک بوسورته خیرینه ، سعادتنه بلکه بقای حیانه
 نه صورته خدمت ایدر بیلردی ؟؟

یاغورک بر بویوک نفی ، فائده سی ده : بره ، طوبراغه نزولیه
 توزی ایصلانهرق هواده اوچسنی منع ایدرکه بوندن توزک هواده
 اوچوب اوستزی ، باشیزنی تلویث ایشندن قطع نظر جگر لریمزه قدر
 نفوذ ایله ایراث ایدر جکی مضرتر پک میدانده در .

حقایق اشیایی کتم ایتمکن مبادرت اولنجه آنله خادم اولان مفکره . لک ، دهالریله عالم معرفتده نام برانان رجال علك عقلا وحسا رد وانکار ایندین محصول اکتشافاتی دینک احکامی ، اوحقیقه الحقایق تأیید ایتزده نه ییار ؟ هم نه حاجت ؟ قرآن کریم میدانده دکلیدر ؟ هپ بزى کشف اسرار خلقتنه ، حقایق اشیایی اوکر عکله ، آثار قدرت الهیدی حیواناته یاقشیر برنگاه بسط جاهلانله ابله ذکل ، بیوک آدملره لایق برنظر دقیق حکیمانله ابله تماشا ایتمکله سوق ادبوس طور میوری ؟ دینر حقایق فنییه معارض اولسه جناب حکیم ذوالجلال بو طرز استدلاله نصل مساعده ایدر ؟ بناء علیه ارباب فنک ولو بیلیرک ، ولو دینزى قبول ایتمیرک اولسون بوکی مساعیرى محض فضل واحسان الهی اولهرق قلوبیزه تودیع اولونان خزان معرفتک قبولینى آچدینى ، کلام الله ابله کلام رسول اللهین کشف معانیى حکمه آتییه مطلق اولانربى تفسیر ایندیکی ایچون مشکوردر . (ان الله عز وجل یؤید هذا الذین باقوام اخلاق لهم) ان الله لیؤید الاسلام برجال ماهم من اهله)

الحاصل عالم مدنیتده ایلرویه آیلان هر خطوه دین اسلامه طوخرى ، احکام شریعته طوخرى برتقربدر . ساحه علوم وفنونده ظاهره چیقان هر حقیقت مسلکک ملک بین مشروعیدر . آتی کندی ماللری کی اخذ و قبول ایدرلر . (الحکمة ضالة المؤمن اخذها ابن وجدها) بز ارباب فندن یالکز معلومات جزئیة بشریه بی کافی کوره . رک عوالم ایچنده مکنون اولان حقایقک کانه سنه وقوف ادعاسنده بولسانلری ، دلائل عقلیه وحسیه ابله مرتبه ثبوته وارمش اولان معلوماتک محقق ادعا ابله اکثفا ایتمیرک قدرت واذعانک فوخته چیقیرق وایلمدیکی شیلر حقندکی ظن و تخمیننده ، صرف عندی اسسالره مستند نظریاتنده حقیقت سوسى ویرمک ایستین جرأتکارلری مؤاخذه وحققتدن بی خبر اولان عوام ناسی علم و معرفت نامنه اضلال ایتملیرن توبیه ایدرز . بو مؤاخذه و توبیهده علوم وفنون صحیحده بزه اشتراک ایدر . زیرا موضوعی تحری و کشف حقایق اولان علم وفن زینغ وضلالی موجب فکرلردن کلاً تبری ایدر (مالهم به من علم ان یتعنون الا الظن وان الظن لایبئى من الحق شیئاً [۱])

امر نعيم

فایده حقیقه

— مابند —

بو بویه اولدینکی دکر سوویده تفسیر ایندینجه حاوی اولدینکی املاخی ترک ایدرک طائلی ، لذیذ اولهرق بره اینر .

[۱] آطرسوزلری تأیید ایچون هیچ برجه استناد انجزل آنجق ظنلرینه نبیا بو سوزلری سوبلرلر حالوکله ظن بر شیک حقیقی بیلکله فائده ویرمز .

حرارت هوایه صعدوی نسبتنده تنافس ایندیکی ایچون بوکسک طاغیرک تپهلرینه صیاق بک آزدر ، حتی خط استواءه حرارت ارضیه صوکر درجه شدتله حسن اولنورکن اوراده قطبلرده کی سوونوق درجه سننده برودت حسن اولنوقده ممکن در ، بوده هوایه صعدوک بیکلرجه مترو مسافده اولسیله حصوله کلیر . یاغور طاغیرک تپهلرینه دوشونجه اوراده درجه حرارتی - صوی طوکر بره جق درجه اولان صفر دن - دها آشاغی بولدینى ایچون قار اولهرق ترا کم ایدر ، بیریکی . حتی طاغیرک تپهسی بر اینجی طبقهسی کی هم بیاض ترین ایدر . صوکره یاواش یاواش اینجه ، جوزولمه به باشلار . حرارتک دها زیاده بولدینى برلر . ایندیکجه برلر ، بووک بووک سیلار حصوله کلیر . کوللری طولدر . بولنورده نهرله آقار . . انسانلر ، حیوانلر ، نباتات تغذی ایدر ، فیضلائیر ، نشو و نما بولور . . ایشته دنیانک نهرلری ، ایرماتلری بویه وجوده کلیر .

ایمدی قارک ذروه جیلدن اینجی ، جوزولمهسی انتاج ایدن تدبیری حقیله دوشونوب تعمیق ایتمک انسانی حیرته ، دهشته القا ایدر : اکر قار طاغیرک تپهسنده قالمش اولسه - حرارتک صفر درجهده بیه آشاغی بولمه سنندن - کونش اریته مزیدی - نه اولوردی ؟ اویله اولدینى کی طاغیرک دینه اینر ، هپ بردن اریر ، نهرلر ، ایرماقلر طیان ایدر . کویلری ، قصبه لری صو باصار . . هپسی بردن دکزه دوکیلور ، بوتون سنه نهرلر اویله جه قایلر . . قوراقلندن شکایت اولنور . . بر جوق انسانلرده هلاک اولور کیدردی . فقط جناب حکیم تمالی [عزوجل] صراد بیسور مدتیجه بویه اولمور ، واولیه جق . زیرا قار طاغیرک اتکنه ثابت بدیع برهندسه مخصوصه بیه تماماً آزار آزار ، یاواش یاواش اینر . غلا حساب ایتمش : قارک بو چوزولشده کی ، اینشده کی سرعت سنویسه ۱۰۰ متروی کیلور ، بو صورتله قارصولری بوشنه آقوب ضایع اولمقدن قور تولیورمش . . اکر بو تدبیر خرد فرسا اویله ایدی بز صوسرتلقدن هلاک اولوردق . . ایشته طاغیرک حکمت ایجابدی بوتون حقیقیله ، کنیله تقدیر اولنهماز : اکر اونلر اویله بدی او بووک ، بووک نهرلری بز نره دن بوله جقدق ا . . . اونلر دادنا صولرک غزنی ، صهرنجی کی اولیور . . او صورتله که عقل بو تنسیقک ، بو تدبیرک سر و حکمتی حقیله احاطه ایدر .

علماء هیئت تقدیر ایتمشلر : کونشک هر سنه دکر دن تفسیر ایندیکی صویک مقداری ۳۲۱ تریون مترو مکعبی بولیور ، بواسه ۳۲۰۰ قاتریون مترو مکعبی تخمین اولنان دکرلرک جمنک ۱۴۰۰ جز شدن بر جز شه مساوی اولیور . صوکره دیورلرکه : اکر دکرلرک قورومسنى فرض ایلسهک بوتون دنیانک نهرلری اونی ۴۴ بیک سنده طولدر بیلور .

علماء هیئت دیورلرکه : بو تفسیر ایچون مستعمل اولان حرارت شمسیه ۱۱ مليار مترو مکعبنده بولسان بر دیر کتله کپره سنی ارنجه به کافیدر ، اویله کتله که اورویانک آب طاغیرنیک اکثر یسندن دها بووک کونشدن بزه کلن حرارت بک عظیدر . . دیورلرکه : برمترو مکعبده سنوی ۲،۳۱۸،۱۵۷ قالوری حصوله کتیر . . یعنی برهکنارده

کندی است. دادنده ، مزاجنه کوره ، دیکشن امراض حویله ک هدف
صواق اولور . صکره یاروسنی امهرمه به باشلا بهرق بوسورنه یینی
سودی واسطه سیله چوجفک حیاتی اوزرنه بر تصرف مطلق صاحبی
اولور .

الاهی سورسه کز سوله بیک ، سیاسیات ابله اشتغال ایدن برقادین
دور و حامده بولنور ، پارلمنتو اعضا سیله موضوع بحث اولان مسئله
حتمه کی منافسه یی ایلری کتوره رک - چوق دفعه ل واقع اولدینی
اوزره - بوسوق بوسورغه کلیرلر ، صیحه زنده بانیلار لرسه وز والینک
حالی نه اولور ؟ یا خود او قادن بر جماعت کبرا ایچنده ایغه قانقره
بر لایحه نظامیه نیک بر ماده سنک تبدیلی ، یا خود بر قانونک فسخی ایچون
حیاسات عمومی یی هجمانه ، حکامک سر حقی غلبه کتیرمک استر . فقط
اوندن بر خطیب آتشر یان قیام ایله - سیاسیون آراسته بک چوق
کر لر کورلدیکی اوزره - قادنک سوزنی جرح و رایجی تزییف ایدر ،
اونک بر خطای عظیم ایچنده بولدینی علی ملا الحضار بر چوق دلائل
ایله اثبات ایلر سه آرتق زوالینک تأثری ، افضل نه در جلد له وارمق
ایجاب ایدر ؟ بوله برقادین کیده نه حاله کبیر ؟ یوق ، امهر بکلی ایله
سودی نه قدر بوز لور ؟ کذک ایش زماقی قیصالتق ایچون اعلان
عصیان ایدن جمله به الحاق یدرک قلیع شایه دیلری ، تفذک کورولیلری
آراسته قالن بر بکه قادنک صحی ، قارنده کی جنینک صحی هانکی
در کیه اینر ؟

قادیسک مادیاتی ، منویاتی الحاصل هر حالی دلالت ایچوری که
- هر برینک حصه سنه دوشن نصییه خلقی بر دکن صکره ،
بتون موجوداتی بو صحنه حیانه سوق ایدن - جناب حق او
جنسی رقیق سکرن و آسودکی ایچنده یا شاه جق ، ولودن ، کتمکش
اضطرابدن مصون بوله جق صورته یار آغشدر ؟ فرض ایله که بتون
دنیا قالمش ، نظام طبیی کونه رعنا قادنلره ارکان ایشلره اشتغال
ایتمک حقوقی و بریسور ، عجبا دین فطری ایجابی ایچون احکام فطرت
ایله بو درجه قدر ماره نه ده بولان سار عمی تقلید ایتمک لایق اولوری ؟
یوقسه قادنلر یزک حالی تهذیب ایچون دینک ، طبیعتک ، فطرتک قبول
ایده جکی صورته ، بر قانون وضع ایتمک مسانلرک علوی قریحه لرینه
کوجی کلیر ؟ آرتق بزم ایچون ایدر قبولی بسبتون قانیدی که
قالمشده مهلک خسته اقلربی بیه قبول صورته غربی تقلید ایدر بوز ؟

برخی فصل

بعض ملک طرده قادنلر ارکان ایشلر کبر شکمه اولری دوام ایدر جکی ؟
بتون کونک خاخی اولان قاطر حکیم (ومن یشد حدود اده قد ظم
نفسه - کیم حدود آلهی بی تجاوز ایدر سه نفسه ظم ایتمش اولور) دیوره
تمای علم ایله (طبیعتده بر نظام خاص حکمراندر . اگر انسان از نظامک
تبعین ایدر بکی حدودی آشار یا خود قضضه قالمشده جق اولور سه باله ات
طیعت طرفندن بر طمق حادثات ظهوره کله رک اون یا عالم طبیعت ،
طرده ایدر ، یا خود طور اعتداله رجته مجبور ایلر . دیوره .

بشرك هدايت ظهور ندن بر کونه قدر اولان حیات انسانیه ایله اوله
بردار لغون غالبدر که صراط مستقیم بواق ایستینلر بوراده عجاج
اولدینی شیلری اوکرده بیبر . قادنلرک ارکان ایشله اشتغال اهل سنکده
اجتماعی بر مرض ، قوانین طبیعت قارشی بر عصیان اولدینی بوقار بکی
بمخترده اثبات انش ایلک . واقعا اوفصلز بر عصیان ایچون - نه قدر
پالاق قهر لره ستر ایلور سه ایدلسون - بر پذیر اولمق مستحیل اولدینی
تأییده کافی ایلده مسئله یی ده زوده ایضاح ایچون دیرز که :

بزم بیله بیکمز خواصک بیلدیکی ، عوامک اکلادینی ، طبیعتک ،
بتون ذرات کائناتک شهادت ایددیکی بر شی وارسه اوده شهور :
جنس نساوه خاص بر کال وارددر که بر قادنک او کاله ظرایب اولدینی
ایچون اوجه ووالله اوله برق چوجنی تریه ایتمی ، انور بیتمی
اداره الطبی قطعی ایلورمدر . قادیی وظیفه سنندن اوزا قلا شدر بران هر شی
او کالی احراز نه مانع اولور . اوزرنه فنا بر حاصل تأثیر حاصل ایدر .
بیلدیرز که انسانیت بر ترقی دائم ایلر بیه طوغری کیتکسدر ،
کریسی کری به رجسته دکلر ، بو ترقی ایله مطاب انسانیه احکام
طبیعه بوافق ایتمکجه قابل اولنماز . بنا علیه بر اشته اعمال هر فردک
استعدادنه و اونک فطره مطاب اولدینی وظیفه کوره تقسیم اولنمقجه
او امت کسب کال ایلدیه اوله ایلدیه فلان قومده قادنلر اولوری بر اقلر .
اک مشقتل الذآخیر ایشلرده ارککلره برابر چالیشور لرش کی بر سوز
ایشید بیکمز زمان اکرا صره قلبی برده دار غفلت اولمان اصحاب حکمتدن
ایسک بر حال کندی بزم ایچون شایان تقلید بر کال صورته تقی بتمک شوبه
طورسون بالکس بونی بر تقصان عد ایدر کتمک اولدینی قدر اونن بیاعدانک
اوزر بزمه وجوب قطعی ایله واجبدر دیرز . زیرا او قوم آلمدینه جه
بزدن ده متری اولسه بیه شوخالی کاک حقیقیه منافیدر . اوله یا
بزا اوله کلمش نه قدر اقوام متحده بیلورز که کائناتکی ضایرله ، ششمه
اقبالرله بولورمیش ایکن قوانین فطره عصیان ایدر کیری ایچون بتون
اومدینلر کویا هیچ بر قش کی عو اولوب کیتیلر . بوقضیه (المرأه
الجدیده) مؤلفی ده مخالفت ایچور بایکمز نه دیور :

« بز فطرتک ، قادنلری اعمال بیله ایله ، تریه اطفال ایله ، اشتغال
حاضر لادینی کذک حل . تولید ، ارضاع کی بر چوق عوارض طبیعه به
مروض اولدینلری ایچون ارکان ایشلره اوغرا شیمه وقت بوله بیه جق لر بی
تلمیح ایچیلردن دکلز . بالکس قادنک هیئت اجتنابیه قارشی ایغایه جکی
اک کوزل خدمت قوجه به واروب چوجق طوغور سنندن ، اولادینی
تریه ایتمسندن عبرت اولدینیه صراحه بیان ایدر . ذاتا بو بر
طبیعی قضیه در که اوزون اولادیه ایله عجاج دکلر . »

اشته قادنلر خاص اولان کاک اونک بر زوجه اولادینک تریه تی
در عهده ایتمش بر والده اولسه قائم اوله بیه جکی خصوصیه جناب
مؤننک بزمه همفکر اولدینی سکورولور . ده صکره دیوره :
« ایشده بر خطا ولرسه اوده بو کاستناداً قادنلرک عند الحاجة کند
بیلرینک ، شاید کوجک چوجق لری وارسه اونلرک مدار میشتلری

بیک ، حیات انسانیک بطور حزن انگیزینہ عن صمیم الروح شایان اولدینی قدر تأسف ایتمک ، صکره بو عناب الیمی تدابیر حکیمانہ ایلہ تبدیل واسطینی آراشدیرمقدر ، یوقسه بو حالکده تلامذہ تمدندن بری اولدینی ادعاسیلہ تجمیم وتوسیعنه چایشتمق دکلمر .

هر مرد منمسک وجدانسه سراجتمله نیاز ایدرمکه بخله برابر اولسونلرده طالع مشومی کندینسی قوجسه سز یا سامهیه مجبور ایدن ، پنجه هلاکدن نفسی مدافعه ایدمک براکمک پارسی ایچون اوزون کونلری اؤکله صیفاقلرنده کونشک آنتندن ارککلر کبی چایشیمیه محکوم ایدن بیچاره قادینک حالی برلظه جک تأمل ایتسونلر ، اوت بو حال حزنی برلظه جک اولسون تأمل ایتسونلرده صکره بکا خبر ویرسونلرکه بو جنس رقبته قارشی قبلرنده نصل بر حس مرحمت جوشان اولورده کندیلری ، بکرمجه عصرمدنیک یوزنی طیرمالامده اولان بوقالک منع سراجتی ایچون بر تدبیر اتخاذه ، بروسیله تخریسنه نه بیوک بر قوتله سوق ایدیبور ؟ (حالبوکه حیات مسعودانه ایچون وسائل ناعوددر .)

فیلسوف فوریه که حریت نسوان طرفدارانک اک سوکیر ، یاقیز مالک تمدنهک اورنه سنده علی ملا القوم نه صورته ندا ایدیبور . بونی هانکی قلب طویارده پارچه پارچه اولماز : « نه در قادینلرک بو کونکی حالی ؟ زوالیلر تریزیک ، زینته متلق اعمال کبی انجه ایشله وارنجه قدر هر شعبه صنعتده ارککلرک زبون رقاقی اولمشلر ، بتون عالم صنعتده حرمان ایچنده یا شایبورلر . برکوشه نیسانه چکیلیش ، اک آغیر ایشلرله اوغراشورلر . آرتق مالدن محروم اولان نسوان ایچون منابع معیشت نه ادره یابور ؟ اینکدهمی یاخود اگر وار ایسه جلالیمی ؟ اوت زوالیلرک چاره یکناملری علناً یاخود مخفیاناً سفاددن بشقه برشی دکلمر . بو ایسه بر چاره درکه مراجعت اولنسنه فلسفهک رضای یوقدر . ایشته او بیچاره لری بو مشوم حاله کتیرن سبب مدنیت حاضره ایله شدیمیبه قدر دفع ورفنی دوشونه دکلمری اسارت زوجهدر . یا قادینلرک شوخالرنده عدالتدن بر اثر کوریتیک بزم ایچون تکمیلدر ؟ » بن مسلمان قادینلرک حادثات زمان سوقیه کونک برنده دفع عطش ایچون بو چشمه سار خونینه کلرنندن صاقیندره جناب حقه نیاز ایدرمکه ارککلریجه عقل وحکمت ویرسونده قادینلریعی مدنیت ماده بیک انقراضه یوز طومش اولان شکل حاضرینک سوروکلیوب کتیردیکی بو خاطرانک ، بوسیاک صولتدن محافظه ایتونلر .

قادینکه هرشی کندینسک ارکک ایشندن بشقه بر ایشله اشتغال ایچون یارادلدینسی کوستر مکمدهر ، دعش ایدک . اوت قادینه کبه ایکن باتلنسه صوک درجه ده اعتنا اولتیق ایجاب ایدن بر دورده بولندینی کوریلور : دور وحاده (آس بردیکی زمان) ایسه مناظر مخفیه دن ، خصوصیه خوف و حزن ایراک ایدن منظرلردن زیاده سیله متأثر اولور . ذاتاً ایلما منحصرأ بو موضوع مهمه دائر غایت بیوک مؤلفات تدوین ایتلملدر . صکره دوزدن دوره انتقال ایدر ، نهایت طوغوردر ، ایته اوزمان حقیق بر خسته نه طویبور ، برمدتده اشکال واعراضی

بانیبرسه کندینسی بشقه سزک بولنده فدایه میال ، فطره اعمال خیره مستعد اولدینی کوریلور . حالبوکه بو صفاتک کانهسی حیات خارجی عالمدهک او قورقوج کیرودار لره کلیاً مافیعدر . زیرا حیات خارجی یعنی عالم معیشت ، دوکوشمدهن ، چاریشمدهن ، مقاتلدهن ، مهاجدهن عبارتدر . بوراه اک برنجی ایش کورن قولک قوی ، اک زیاده مدار اعتماد اولان قلب غلطیدر . یا او زوالی قادین اوریق حسابیله ، او علوی نمایلنیه بو حرب جهنم لهیب ایچنده زوبه کیدر ؟ هرمنظره هول انگیزی بیچاره بی متأم ایدن ، رفتق صارسان بومرکه قسوتاک آراسنده اولقب شفیق ایله نیایار ؟ ایته بوسیدن قادینلر اعمال خارجه ده ارککلرله مشارکته مآذون اولدقتری ممالکمه بتون مخلوقات خدانک اک بریشمالی ، اک سفیل ، اک نیک معیشتی اولملارده بوکون نسوانه طرفدارلق ایدنلرک اک بیوک بولسان فیلسوف (فوریه) نک دیدیکی کبی « کوشه نیسانه ، اک آفر ایشلرک آتنده ، کمال قهر وسفالت ایچنده » یشارلور . یاقیز فوریه نه بویور : « بوقادینلرک برچوغی اک آغیر ایشلرده چالشدیرلده تری حالده کونده لکلری بکری ساتینی کچیمور . دکلمری ایسه آتیش جای یاراقتری ایله قانسادش اککنن عبارتدر . ایته بو فیجایک کانهسی قادینک ارککله مساقه به ، سزاجه به اصلا قدرنیاب اوله امانندن ایلری کلکدهر . زیرا بش اون پاره قازانه جق برکسب بوله جق اوله ارکک در حال کندیسبله مساقه به کیریشلرک اونی کیده ، راقفور . منای ، قوت بدنی ساهمنده تریزیکه ، زینته متلق ایشلره ، باش سولمه به وارنجه قدر اهرایشی اوندن کوزل یابور . » شدیمی بزه دیسه جکلرکه : یا طومعهده اولدینمز بو طبیسلر ، بو مهندسلر نهدر ؟ اوت بونلر طالعک زنگین یایبه دوشوردیکی او بختیار قیزلردهک اوغورلرنده آغیر ایشلرجه آتون صرف ایدلشدر . مع مافیه سفالتدن ، آچلقدن اولوم درجه سنه گلش اولان فقرای نسوانه نیتله عددجه یک دون اولان بو طاقشه عیجا قوانین طبیعتک احکامنه اطاعت ایتمش صایبله بیلیری ؟ او طبیعه ایچون یاخود او مهندس ایچون چوجقننده تریه و تریه نه ایتمه ایدلش بروالله اولتی ، صکره بی نوعک منافقنه خادم اوله جق ، امتک فلاحنه چایشتمق ، تکثیر نسل ایدمکک بش طیب ، بش مهندس طوغورمق ده موافق دکلمدی ؟

ایته بو حاللر بتون قوانین فطرتیه قارشی عصیان عد اولنور . بناه علیه بونلرک ترقی کمال انسانیه دلیل اولهرق آتیاق قطعاً طوغری اوله ماز . (المرأه الجدیبه) مؤلفی دیورکه : « لکن اگر نظام حیات قادینلردن برچوخک یایمانکز قاهر ق کندینسک ، اولادینک ، کذلک سی و عیجان عاجز بولان اقربا سندن برقمهک اقوات بومیسنی تدارک ایچون چایشتمسی ، ایش ایشله سنی اقتضا ایدرسه اوزمان بوکا چاره نهدر ؟ » بزدریزکه بوکا چاره بوکبی قادینلرک حال سقاللرنندن متأثر اولتی . باخصوص بونلرک خارجه چایشتمق صورتیه احکام طبیعه عصیان ایتلری شامت طالع ، فقر و قاقه ساقه سیله دوشمش اولدقتری اولوم کردابندن قورتلوق ایچون اضطراری بر حرکت اولدینسی بقیناً

قریش ... اونار بر طاق شیوخ ایدی . استبداده آیشمشلر ، نامه هرورصانه به الفت ایشمشلر . من القدم هرکسی قهصه استبداد لرینه المشلر . بر چوق اعوان وانصار پیدا ایشمشلر :

— ابو طالبک بیتمه نصل بو یون ارکز ؟

دیه کبرلندیلر ، قبول حقدن اعراض ایتدیلر : — کیم اولوردهش محمد؟ بوگوزل سوزلری اک یوکرمزدن بریسی سویسه «هکی» دیه جکزر . فقط بو دما هنوز کیندر ، فقیردر ، واقا اصلدر ، عاقلدر ، کاملدر ، فقط بزم کبی زنگینی یا ؟ بزم کبی اتباعی ، بزم قدر تقود و اعتباری وارمیدر ؟ ابو طالبک الله بتم بیوموش . بز ، نصل اولور بوله بر بیتمه بو یون اکلم؟؟

حق اولدیغنی آکلادیلر . لکن تکبر و استبدادی اعتیاد لرینه مبنی چوق کوجا لرینه کیندی . ایشمشلر استبداده ، عظمت فروغنه ، شیدی بوله بر کینجه ، باخصوص بر بیتمه اتباع اتمک ... قابل ی ؟ کبر لرینه ، عظمت لرینه نصل سیفار بو ؟ بو حال ، صرف بو حال انترک یورک لرینه تأثیر ایتدی . واقا قبول ایدنلر واردی . فقط اکثریتی سویلورم . یک تلاشه دوشدیلر :

— بوئلر چوغالده قیجه ، محمدک اتباعی تکثر ایتدکجه بزم تقودمن قیریله جق . ریاضتی ، حکومتی اونلر آله جق . بز صوله صف کبی قاله جغز ...

دینیلر . اونک ایچون بولمه بی ، بوضیای حقیقی سوندورمهک چوق چالیشدیلر . اللرندن کلدیکی قدر اذا و جفا به جرأت ایتدیلر . یا عدل قاری فنالق ، جرأت ایتدکلری دئاسل قلالدی . او اذالر ، او حقالره اصحاب کرام دایانه مدیلر ، دیار حبشه کندیلر . اهالی اونلری احترام ایله ، اعزاز ایله قارشولدیلر . سوکره بز کمیلر حیران اولدیلر . مسلمان دکل ، اما قانونلری وار . عدالت ایسته بولرلر . مظلومه طرفدار اولورلر . کوردیلرکه بوئلر کیسه نکل علیه نده دکل . کندی دین لرینی محافظه ایچون کلشملر ... بونلری حایه ایتدیلر . او صنادیه قریش ، او خان اختیارلر اقترا به بیه جرأت ایتدیلر :

— سز بونلری حایه ایدیسورسکز . اما بونلر قته کاردر . آرا منه قته القبا ایتدیلر ، بیک بر دین چیقاردیلر . هم عیسی حقنه نده نعلر سویلرلر ، ایشته کز ... سزک مبود کزی ، صور باقسک ، نه قدر کوچولتورلر . سکاده ، دینکده دشمندرلر .

اوبله مصوم ، بری کیسه لری محکوم اتمک ایچون اقترا به ده جرأت ایتدیلر . سوکرا اصحاب کرام عیسی حقنه ک آیات قرآنی بی او قودیلر ، نجاشی بو حقیقه حیران اولدی . حق اولدیغنی آکلادی .

— بو حقیقه قارشو برشی سویله ییم ، دیدی . هم الله اولسون ، هم اوغلی ، قیزی اولسون ... بوله شی اولورمی ؟ بوئلر اوبله دیسورلر : مریم پاکدائمندر . اللهک قدرتیله حامله اولمش الله . حکمتی کوسترمش قول لرینه . حضرت مریمه ، نه یهودیلر کی اقترا ایدرز ، نه ده نصرانیلر کی عیسا به اللهک اوغلی دیزر . (واذا سمعوا ما انزل

الی الرسول تری امینهم قیض من الذبح مما عرفوا من الحق بقولون ربنا امانا فاکتبنا مع الشاهدين .) نظم کریمی ده بوئلر حقنه نده ، منای شریفی : قرأی ایشتمکلری وقت کورورسک که کوزلرندن یا شلر آقار . نیچون ؟ حق طایندلرندن . حقه قارشو متأثر اولدقلرندن ، دیرلرکه : ای برجز ، بزبوکا ایمان ایتدک . بزلی ارباب شهادته الحاق بیور . [ولنجمن اقرهم موده للذن آتوا ... الآية] کورویورمیسک ، حییم ، بو زمانه کی کفره ایچنده مؤمنلره اک زیاده بوئلر یاردم ایتدیلر . حقیقه خدمت ایتدیلر . استحصال حریته معاون اولدیلر . مشرکلر اکثریتی کوله کی قوللانون ایستردی . رفیقلرک بضلری ایتانه کلدیلر . ایتدیلری کندیلرندن ال چکدک لازم کلدی . چونکه دین اسلام حریت و بریور ، هرکسک حقوق طایند بریور . بو ، اونلرک کوجولرینه کندی . اونک ایچون اهل اسلام هر درلر انکجه بی روا کوردیلر ، بلال حبشوی چیو چیللق سویدیلر . حرارت شمه مروض راقدیلر . بو بولده اذا ایتدیلر . نیچون ؟ چونکه « احد » دیور . « الله برده » دیور . « ایکی » دیدیرمه دیلر . برطاق کوله لر دین اسلامه کیرمشلر . اولدورسک دوغز . قتیق ایدرلدی چورسونلر . اللهک نورنی سوندورسونلر ، سوندورسونلرده اسکی مسلکلرینی سربست سربست اجرا ایتسونلر . نصل آیشمشلر سه اهالی بی اوبله محکوم ایتسونلر . بدلا حربلر ...

ایشته او اذلر ، او حقالره دایانه مدیق ، حریت لرینی محافظه ایچون حبشه کیندیلر . لکن اونلر قهر ایتدی . کورورسک ، حییم ، بو زمانه موجود کفره ایچنده مؤمنلره اک زیاده دوست اولان ، مودت کوسترن کیلرلر ؟ [الذین قالوا اننا منار الآیه ...] « بز مسلمانز » دیور . « نصرانی بز » دیورلر . ذاتاً « مسلمانم » دیمکله مسلمان اولورمی ؟ نیجه مناققلر کندیلرینه مسلمان دیدیرده هرکی اگه تیق ایتدیلر . اوبله کوروندیلر ، کندیلرینه « مسلمان » دیدیلر ، اما اوبله اولمقلری میدانه چیقدی . چوق کیسه لر واردلر مسلمان تقاب آتده اجرای خیانت و تقاب ایدیسورلر . اونلرک کسولری ، ناملری مسلماندر . فقط قلبی ، مایه نلری خان ندر ، کافر در ، ظالم در ، غدار در . سوکره نیجه بت پرستلر ، مجوسلر ده واردلر که دائماً کفر ایچنده بوین اولورلر ، فقط حق ، حقوق طاینلرلر . ظالم لردن مظلوملری قورلار منه قول آچارلر . [ذاک بان منهم قیسین و رهباناً وانهم لایستکونون .] بوئلرک ایچنده اوبله ظلملر ، اوبله حقایق آشنا کیسه لر واردلر که ... [قیسین] ایشه اونلرک علمای دیمکدر . کندیلری خرسیتان . لکن حقیقه آشنا . یعنی احوال غلله مطلع . اعتقاد لری نه ایستره اولسون . دکلکی که احوال جاری بی تحق و محاکمه ایدرلر . تمیزه اوغرا شورلر . کیم ظلم ، کیم مظلوم بیلرلر . تجره لری ، وقوللری چوق ، تاریخ او قومشلر ، هر شیته واقب اولشلر . الله تالی کندیلرینی علم ، آشنا . منصف ده نشا بو یور . [و رهباناً] ایچیلر نه بر چوق راهیلر ، عابد ، زاهد کیسه لر وار ... اصل راهیلک مناسی بودر ، راهب ، رهبت در کبر . الله قور قوسی وار قیلر نده .

فقط بر فنا خوبی بیاورد ، مرور زمانه قلبندگی اونقطه سیاه کاینشماره ، اخلاقسزاق ، بدخلق بتون اطرافنی صارار ، کیت کیده ایمانی ضعیفلا ، نایب بتون بتون زیواندن چبقار ، عیاذآلله هلاک ابدیه کرفقار اولور . اونک ایچون اعتبار عاقبتدر ، شقی ، سعید بز ظاهرأ معلوم اولور . لکن باطن بللی دکلم .

شخص ظالم - ولوکه مؤمن اولسون - ظلمدن طولای نصل ذم اولورسه ، عاده - ولو غیر مسلم اولسون - انسانیت اولان خدمتدن ، احباب حیثه اولان بر طاقم معاوانندن طولای - نصب ایتملم ، حق تسلیم ایتملم - مظهرنا اولور . دنا ایدیلیر : الله عاقبتنی خیر ایلسون ، دبه . [ولجیدن اقرهم موده لذین آمنوا .....] بوآیت جلله ، نجاشی حضرتلری حقنده وارد اولمشدر . سوکرادن ایمانه کلدی . قسط آیتک زولی زماننده نصرانی ایدی . شمدی الله ثنا ایدر . نیچون ؟ چونکه اهل اسلام اورابه هجرت ایتدیله ، بونل مسافر پرورلک ایتدیله . ارقه لرندن کن مک مشرک لری رد ایتدیله ، اونلرک بهان آمیز سوزلرینه ایتدیله . حقیقی تسلیم ایتدیله . حقدن ، عدالتدن آیرلما دیله ، اوخاشلر اولبه دیسورلردی : - بونل آرمه تفرقه دوشوردیلر ، بکی دین چبقار دیله . چه تیزی پریشان ایده جکلر .. اهالی مک طرفندن کلدیلر ، برچوق هدیه لر ، نفیس نفیس شیلر کتیر دیله . عربون انصاری ایستنده برهیت ایله بوهدیلر کوندر دیله .

احباب کرام بخش قدر کیمه لر دی . حضرت عثمان افندمزه ایچلرنده ایدی . مشرک لک اذالرتنه دایانه مدیلر ، مساعده آلدرلر ، کیتدیله . بو ایلمک هجرت در . هجرت اولی وار ، هجرت ثانیه وار . کتب سعیده بونلر مفصلاً وار . فقط آیاتی بیله اوقوسه کز اکلار سکز . سیر نبویه بی اوقومدن لذت الهام سکز . انسان اسلامی هوادن بلله مش اولورسه ، دینک منشائی ، اساسی ، صورت نشری ، نه بولده اللهمک عنایتله غالب کلدیکنی بیلزسه دینک قدر وقیمتی تقدیر ایده بیلیر ؟ آنادن ، بپادن میراث قالان مالک قیمتی بیلنر . از زمانه صرف ایدر . عاریت برشی چونکه ایمان تقلیدی اولورسه ، اعتقادی تقلیددن عبارت قایرسه اونندن نه خیر اولوز ؟ اوقومته علما ایله صاحبه ایله ، مجالسه ایله اصل اساسندن آکللی . سیرت مجدییه واقعا اولی . حضرت پیغمبر نصل نبوت دعواسی ایدی ؟ قرآنی نصل تلقی ایدردی ؟ .. بونلری بیللمی . دین اسلامی نشر ایدوب وحدایته دعوت ایدنجه عوام وخواص کندپسته دشمن اولدیله . مجبور لری ، دایلمی اظهار خصومت ایتدیله . علی الاکثر کنجلماونت ایتدی . اختیارات کتم کلبسی صوک درجه حدت ایتدیله ، دشمن اولدیله . ذنآ بو طبعیدر ، انسان اختیار لادنجه قلبه قسوت کلیر . بولوندینی مسلکدن آیرتیق کوجه کیدر . تحویل مسلاک تکلفند قارشو بولسه شی بوغار ، اوقدر خصم اولور . اما شیان امت ... اونلرک قبلری ده ارقیق در [لشبان ارق افندمه ..] افنده شیان رقیق اولور . دها بوزولماش . فنانه ایشمامش . سنات اخلاق ایله قبلری قادر امامش . حضرت پیغمبر ایمان واتباع ایدنلر اکثریتله کنجلدر . او صناید

استحضار ایده بیله جک بر صورتنه تزییه و تعلیم ایدلری لازم کیه جتمی ادعا ایتکدر .

بز بوزور مسلم نلرک حالت اجته عیدلری هر جهندن ملل غریبه تککنه خایردر . حق بر منحصر نظر آز برامان ایله کورورکه شتون اجفا عیون هیچ برنده بوایی عالم ایچون انحصار ممکن دکلدیر . مکر بری اوبرینک وجودنده عمو اولسونده اونن برجزه تشکیل اینسون . شمدی اگر مؤلفک شو صوک جلهسی بلاد غریبه سوبلنش اولسه دی هر طرفدن آقبشلا نیردی . انجیق بو حسن تلقی اوجله نک بر حکمتی متعین اولدینندن ، احراز ایچون چالیشمق لازم کلان برکالی توصیه ایتدیکندن دکلم ، بلکه غریبه وار هجرتی آمده و برمهیه بوجرل اولدی مهربی بریکدرک . یاخود طوغریبدن طوغریبه کندی قوت بومیسنی تمارک ایتمک ایچون ارکک ایشلرله اشتغال ایدن قیزدن ، قایدن خالی بر او بولمندیمندر .

لکن شرقه کلجه شرق اولدی کونندن بری قایدنلری جهتندن کال فطرته دها بقین بولندینی ایچون بوجه اوراده هیچ بر زمان موقع قبول کورمه . بلکس شرقده هانکی عالم اولورسه اولسون افرادی میانده کی برقادنی خارجهه چالیشدیر مقدمه مضلر قالدینی کونی ایتمک اک مشنوبی ، اک مخصوصه عد ایدرده بر بوزنده بو حال ایله یا شاء قدن ایله بر آتنده بولمینی ترجیح ایلر .

مدری :
مسئول اسماعیل حق افندی
میرزولی ح . اشرف ادیب

فوائد عظيمة

مؤمناره رعایتده بولمندیلری ایچون الله تعالی قرآنده ثنا ایدر . نصرانیلردن مؤمناری حایه ایدنلر مظهر ستایش الهی اولمشلردر . احباب کزین افندیلر مز دیار حبشه هجرت ایتکلری زمان مسافر پرورلکده بولونان نجاشی وآنک مسیتنده کی رهابین وزیر اداره سنده کی اهالی بی قرآنده ثنا ایتشدر .

جناب حق کافرنی ثنا ایدری ؟ اوت ، شیمة انسانیت باشقه ، آخرت جزای باشقه . بلکه او شادن طولای حسن عاقبتی قازانیو . مؤمن کندی عاقبتی بیلیری بیلیمز . چونکه غیب در بو . هر کس سوء خاتمدهن قورقار . عالم اولسون ، فاضل اولسون ، حق ولی الله اولسون کشف قطعی اولمدهن « بوشخص مطلقا حسته کیدم جک ، شفاعت ایدم جک » دبه بیلیریمسک ؟ قرآنده ، حدیثده بیان ایتلرکجه غیه حکم ایدم منسک . احصاب نارایله اهل جنت مساوی طوتولماز . بیلرنمه مساوات بوقدر . حکم ایدرز . لکن کیدر اهل جنت ؟ کیدن احباب نار ؟ شخصنی تمیین ایدم بیلیریمسک ؟ شاء علیه هر کافرک عاقبتی نه اوله جتمی بللی دکلمدر . فرق سنه کفر ایله ، بمسأرت برستکله اسرار حیات ایدر ، عاقبتنده هدایت ایریشیر . هکسده طوطولدر . عابد اولور ، زاهد اولور ،

مُسْتَقْبَلُ صِرَاطِ قَدِيمِ

۱۳۲۶

موسسندہ: محفل اوزرہ
 دارۃ غنوم صدر
 دوسادندہ: محفل اوزرہ خانہ لاروسندہ

مکرم: مولانا اکرم محمد معالیمیہ قول اولیور
 روح ایشیہ: اکبر احمد اوزرہ

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لقی رسالہ در

مؤسسلری: ابوالاعلا زین العابدین - ح. اشرفی دیہ
 درسدادندہ: سنہ لکی القابی ۶۶
 ولایتہ: ۳۰ ۹۰
 ممالک اجنبیہ: ۵۵ ۱۰۰
 تاریخ تاسیس: ۱۱ نومبر ۳۲۴
 درسدادندہ نسخہ: ۵۰ پرمدر
 قیمت منظر پورہ ابی کریم پورہ سنہ ۲۰
 ہریش لفظ آئیہ
 درسدادندہ پورہ ابی کریم پورہ ولایت بدلی اخذ اولیور.

عدد: ۱۰ ۳۲۶ شوال ۱ صالی ۱۴ ترمین اول ۳۲۴ برنجی ست

نفسیہ تشریح

تدقیق مهم

عبادت - بیان اولدینی اوزرہ خضوع و تضرع نہایت درجہ بہ، اک بوسک طبقہ بہ بالغ اولان تو عیدر. فقط خضوع و تضرعک بونوع اکی عبادت عدالتمق ایچون مبودک کنه و حقیقی قابل تصور اولیان عظمت و جلالی است شمار قلبدن، تاثیر و ایجاد و کیفیماشاہ انقاد حکم منحصر آ شان اجل الوہیتی اولدینی جزماً اعتقاددن ناشی اولوق شرطہ مشروطدر. باید مبودینک مرجع یکانہ عالم اولسنی و ادراک بشری فوقندہ براحاطہ علیہ و قدرت کاملہ ایلہ متفرد بولنسنی اعتقاد اتمدیکہ افاضہ مواظب بولدینی عرض تمظیبات و تہجیلات ایلہ عابد صائلازہ
 بناء علیہ ملوک و سلاطیندن برداہہ بندکانی طرفندن پرستش درجہ سندہ بولنان تذلل و خضوعلرہ، پرلرہ سورونک و آیاقرینک آلتی اویمک و ہرنہ طریقہ ممکن اولورسہ رضائقی تجری اتمک کی معاملہلرہ - دائرہ مشروعتدن خارج اولمزلرہ برابر - عبادت لفظی اطلاق اولتماز. حتی عبادت قصدی ایلہ اولمان مجہدہ ییلہ کفری ایجاب اتمز. چونکہ بو طاقم ضراعت و خضوع عابدلرک و حتی زمرہ قانتیک جناب حقہ قارشیا ایلہ ییلنکلی اطاعت و اقتیادک بوزقات فوقندہ ییلہ فرض اولورسہ مادام کہ اسباب موجبہی اونک ظلم مہودی خوفندن و یا کرم محدودی رجاسندن عارت اولدینی، غضا بولہ عادی برامل و غرض دیوبندن منبت بولدینی رعنا معلومدرہ عبادتک تریف معروضتہ ماسدق علیہ اولہماز.
 کذلک عاشقک مشوقی حقتہ واقع اولان غلو و افراطی نہ درجہ

پرستکارانہ اولورسہ اولسون فی الحقیقہ عبادت دکلدر. لسان الرہدہ بوکادہ لفظ مذکور اطلاق ایلنر. زیرا بشقہ وادیلرہ متلق اولوب اعتقاد سالف الذکر دن طریدر.
 و اقسا برطاقم جہلہ ناس، سبکمز انام ملک و سلطنتک ملوک اوزرینہ فیضان اتمش برقوت غیبیہ مبارکہ و برخارقہ قدسیہ ملکوتیہ اولسنی اعتقاد ایلہ ائترک طیب عنصر و قنات جوہر اعتبارلرہ نوع بشر دن تمناز اولمزلری ذہنلرہ برلشدیرہرک ککدیلرلی مبود اتخاذا اتمش و بواعتقاد باطل سیلہ عبادت و پرستلری جدید اوزرہ التزام ایدرک کفر و الحاد مزلقمنہ دوشماردر.
 افعال عبادک برقصتی محرم، دیگر اقسامی تحلیل اتمک، کنالری عفو ایلہ برقوتی جتہ لائق تلقی، دیگرہ جہنہ آتی و برمک کی اتحق شان الوہیتہ شایان، خصیصہ جلیہ رجحان اولان احکام و معاملاتدن بریشی حاز اولسی اعتقاد اولان کسانہ معتقدنری طرفندن مبود اتخاذا ایدلش اولیور لرکہ استیذ باللہ و اتخدوا احبارہم و رہبانہم ارباباً من دون اللہ و المسیح بن مریم، آیات جلیہسی بو حقیقت قطعہ بی اعلان اتمکمدر.
 تقابیر شریفہ مسطور اولدینی اوزرہ بوآیت کریمہ تک ہنکام زولندہ حضور حضرت رسالتناہندہ بولان (عدی بن خاتم) رضی اللہ عنہ فی الاصل نصرانی اولسنہ منی دیمش کہ: - یارسول اللہ! رہبانن برکیمہی الوہیتہ توصیف ایدرک کندیسنہ عبادت ایتکری ایشتم ... مقام جواہد سلطان انبیا علیہ ازی السلام اندیز حضرتلری: - ہالین بحر مون مانحل اللہ تعالیٰ فیحرمونہ و یحلون ما حرم اللہ فیستحلون، ہ یورشارہ یعنی دکلی کہ اولتراستہ کتری کی تحلیل و تجریم احکامی قبول ایدر یورلرہ بو خصوصہ برکیمہ مطاوعت کندیسنہ عبادت دیمکدرہ

بوز و بر مزدی . چونکه بونوک مقصد لرینی کور بیور لکه انسانیته ،
 حیتة موافق .. کیمسه به امرض انجز لر . بزم خان سفیر لر من او بیچاره لر ،
 طائله لرینی نه قدر تضییق ایتدیلر . نه قدر اشکجه لره ، حیلله لره تشبث
 ایتدیلر . فقط یاه بیور لر دی ، نه ددهش پاره لر وعد ایتدیلر ، فقط
 بوفه وانی ، حریت اوغورنده جان لرینی فدا ایدر جه سنه چالیشان بو احباب
 حتی جلب اتمک ممکن اوله مدی . حتی :

— ایته سکا اون بیک لیرا وبره جکزر ، دیمش لر دی ، سن به ،
 ایچ . ذقنه باق ، یانکزر بزم ایچون هیچ بر شی سونله ، هیچ
 برشی یازمه .

پیشوای احرار اجدرضا بکه ببوله ، تکلیفه بولوندیلر . مشارالیه
 قرق بش یاشنده بر آدمدر . بیکری سته دن زیاد مدت استحصال حریت اوغورنده
 وجود بی وقت ایتدیلر . چالیشیور دی ، داغاده چالیشیور . رفیق لرینی ده بیلیزر .
 کندیمی بروسه ده مصادف مدیری ایدی . الله قلبنه الهام ایتدی . بودرلو
 معیشته کوکلی راضی اولمدی . تضییق آتته دورمه تحمل ایدمه مدی .
 آلدی عائله سی ، کیندی اوروپا به . ذاتاً صنعت و هنر صاحبی ایدی .
 کندی امکله کینیدی ، قرننگرک مأموریتده بولنوردی .

بویله هیچ کیمسه بویون اکیدرک چالیشدی . نهایت الامر الله ده
 موفق بیوردی . بزم مستبدلر آکلادیلر که بونلر بیاد ظلمی بیقه حق ،
 استبداد طرفدارانی سرنگون اوله حق . . . بونک اوزرینه پاره ایله
 الهه ایتکه چالیشدیلر . فقط نازل صرام اوله مدیلر .

— ایستتم ، دیدی ، بن ناموسیم صاعام . عزمی بوزمام . الله
 ایچون اولان نیتی سزک پاره کزله تبدیل ایتیم ! . .

انصاف ایندک ، افندیلر . . . بواهنر دکلدن . بوازموقیت دکلدن . .
 هنکمز یاپه یلر ز . بودورده اک بیوک کرامتدر . یاره بررسکده قبول
 انجز . بتون جهمان حاله حیران اولدی . حقیقه خارق العاده . مادته
 مضایر دکلی ؟ هرکس یاره ایچون دینی صاناد ، هر دراو مانندی
 قبول ایدرکن ، اوزات شریک شبات کوسرتدی ، مسلکی محفاظه
 ایتدی . کرامتدر بوکرامت ! . . کوستر مئنی ؟ اک بیوک علمانرک حالی
 بیورسکزر بوراده نه حالده ایتدیلر . اوزون اوزادی به اکلافنه حاجت
 بوق . الله جه سزنی منام غفلتدن ایفاظ ایلیه . . . آمین ! . .

تصحیح

بکن نسیخه سزک بوز اون اتیمی صحیفه سزک سکزنجی سطرنده
 (سانک) کله سی بر (۱) زیاد سیله سهواً (سانک) طرزنده ترتیب
 ایلش و خطای واقع منای مقصود حقنده حائر تأثیر بولنش اولمله
 تصحیح اولنور .

ایضاً
 مطبوعه حاضر

برکوشه به چکله شلر . نامه خیر لر ی اولماز سه ده . شر لر ی ده طوق نماز [وانهم
 لایستکرون .] اونلر ظالم لر کی کبریا سنفته قاریشما اولر . حد لر ی
 بیلرلر . ثابت متواضع اولدر . ایته حبیب کورور میسک ، انسانیته
 مفتون لر ی ، عدالت عاشق لر ی ؟ هر نه دیند . اولور لر سه . . اورا سی
 سکا لازم دکل . بکا عائد بر شی او . سن اونلرک انسانیته
 عدالت لرینه باق .

بالذات نجاشی حضرت لر ی مهاجرینک راحت لرینه باقدی . هر برینه
 تخصیصات کوسرتدی . حالبرکه اوقایک حکمداری ، حاکم بکله سی .
 هانی عظمت ؟ هانی جبروت ؟ سیاسته مجبور دکل . صرف انسانیته
 بویله بیپورده ی . خصوصاً دعوا جباری اولوب ارقه لرندن تعقیب
 اید بیور لر دی . اوله ایکن حسن مسالوده بولوندی . کیندی سی
 بالذات کیندی . حال و خاطر لرینی صوردی . محاکمه لرینه دقت
 ایتدی .

اشته الله جل شانه ، اولر ی ببوله شایبوردی . شیدی بزم ده اوزر حزه
 حقوقی بولنور کیمسلر وار . دینرک سلامتته ، وطنرک خلاص بولسنه ،
 اهلایرک اسارتدن قورنولسنه یاردم ایندن دولتر وار . اونلر ده دجابه
 بورجلوز . الله عاقبت لرینی خیر ایلسون ! آمین ! . .

انکاتر ده جنوق مساوت کوردک ، فرانسه نکه ده مساوتدن محروم
 کالادق . دینلری باشقه . وارسون اولسون ، بزه لازم اولان انسانیته در
 علوم و مصادف در . ایچلر نه اوله حقیقت طرفدار لر ی وار که حیرنده
 قایرسک . السنه شرقیه به واقف ، بزدن زیاد عربجه بیلرلر .
 فنون شرعییه و قونلر ی وار . پارسه ، برلنده شرح موافق ، تفسیر
 قاضی اوقونبورلر . هر دینک له دینی آکلامق ایستلر . برچونجی ده
 قلباً مؤمن ، موحده در . فقط قولای دکل . اوفدن آریلق ، بتون بتون دینی ترک
 ایتک . بورا به کله حقارت اید بیورسک . دین اسلامه کورسه آرتق
 اوراده ده احترام کورور ی ؟ بویله قلباً مؤمنلر وار ، لکن هار حربه بولندی
 ایچون دین اسلامه هرا حکمی قبوله مجبور دکلدن . اونلرک احکامی آریلدر .
 اوراده شایقه ده کبیر . یواش یواش بر فرست کلیر ، دار اسلامه ده
 کچه بیلر .

بوندن طولانی تعصب ایتمه لی بز . انسانیته خادم اولانلر ، منافع
 مسلینه چالیشانلر ، حقوق ملق عمانظیه مساوت ایتلر . . . بونلر
 مدح و ثنایه لاقدر . نیچون ؟ چونکه حقه یاردم ایتدیلر . مثلاً انکاتر ده
 فرانسه دخی تام اضحلال زماننده ، انقراضنرک محقق اولدینی هنکامده
 بزه مساوت ایتدیلر . ده او استبداد زماننده اورا به العجا ایندن
 احراره درلو درلو مساوتنده بولن بیور لر دی . بیورسکزر ، اوراده کی
 بزم سفیر نلر ی بیور لر دی ؟ کینه پاره لر وبره رک ، کینه اقتدار آدرق
 اونلرک تشریفات احرارانه سی منته چالیشیور لر دی . لکن حکومت علیه

اجتناب ، بناءً عليه طبیعت دین مقتضای آنجه حرکت انش اولور . بو خصوصه طبیعت دین کندیسنه اصلا معارض و مزاحم اولماز . او حالده دین ایچون بوندن بیوک مساعده کارلق اولوری ؟

دین اسلام بتون بت پرستیکی بر بوزندن قالدیرمق ایچون کلتندر . نشانه هجوی اولان اصنام هانکی مکه منسوب اولورسه اولسون ، هانکی شکله ظهور ایدرسه ایتسون ، هانکی نام آتنده طانیلورسه طانیلسون ، نظرنده قطعاً فرقی بو قدر . شوقدر وار که ناطق احکامی اولان کتاب مبین کندیسنک انک یاقین دشمناری بولنان بت پرستلرک لسانی اوزرنه منزل اولدیندن ادراکمالی ایچون لسان عربی حقیله بیلک لازم ایدی . برلسانی حقیله بیلک ایسه کندیسنی تشکیل ایدن لغاتک موقع استعمالرله اولتوردن ترک ایدجک عباراتک سالیب واطوارنده کی دقأقه وقوفه متوقف ایدی . بوده عربک میدانه کتیرمش اولدینی منظوم ، منثور آثاری ضبط ایتمکجه قابل اوله مازدی .

خصوصیه بو آثار قوم عربک یانکز لسانی دکل . آداب و عاداتی عقائدی بت پرستلکه کچیرمش اولدینی ادواری ، الحاصل زمان جاهلیتده کی احوالی لایقیه کوسترمکده ایدی . بناءً علیه ایلمک مسلمانلر الازنده بولنان کتاب منزلک ادراک معناسی ایچون کلام عربک ضبط و تدویجی ، تفسیری اوغورنده برچوق فداکارلر ایتدیلر ، شد شغرنه قانالیدیلر ، ماملکلرنی ، عمرلرنی افنا ایتدیلر . هم بو همتری برر عبادت تلق ایدرک ، مقابلنده جناب حقندن مکانات آله جقلرنی امیدایلمرک اختیار ایتدیلر . او حالده ایچنده طوغوش اولدینی علمی مختر کورمدمک اساساً دینک مقتضای طبیعتی ایدی . حتی دیندن اولیان برعزله تحصیلنده کی حسن نیت اعتبارجه علوم دین عدادینه داخل اوله بیلیدی .

ایشته شوحال دین اسلام طرفندن علمه قارشلی اوپله بیوک برمساعده کارلقدر که درجهستی اربابی تقدیر ایدر .

۵ - اسلامده سلطنت دین (منطق عقایدی اوزرنه مملکت) برقرار . دین نامنه ایدیلن تسلطن و تحکمک کونکندن دورلمسه بادی اولان بواساس ارکان اسلامک انک بیوکلرندیلر . اوت ، مسلمانلق بو سلطنتی کونکندن ببقدقدن باشقه انقاضنی بیه اولبه بر صورتده محو ایتمشدرکه بوکون جمهورسلین عتدنه نام و نشانی بیه بو قدر . دین اسلام اللهدن ، پیغمبردن سکره هج بر کیمدهده باشقسنک عقیدهسته حاکم اولق . ایمانی اوزرنه نفوذ ، مداخله بورومک صلاحیتی بر اقامشدر . (حتی حضرت پیغمبر بیه احکام الهیهی تلیفه وایجاب ایدرسه اخطاره مأمور ایدی ، یوقسه عقائد سلین اوزرنه صاحب نفوذ دکل ایدی : نذکر انانک ، نذکر لست علیهم بسیطر .

کذلک مسلمانق کیمیه نه برده نه کورکه حل وربط امور قدرتی ورمهش بالکس مؤمنی الله ایه کندیسنی آرسنه کورمک ایستین رقیب توسطکاردن آسوده بر قش ، اوزرنه اللهم باشقهرقیب بر اقامش . الله اولان عبودیتدن ماعدا بتون رقیب و اسارتی اوزرنن قالدیرمشدر . بر مسلک دینده کبی نفقدر عالی اولورسه اولسون نسنه بک دوز مرتبهده بولنان دینداشته قارشلی نصیحت وارشاددن باشقه بر

۳ - تکفیرک معصومی . شیدی شو ایکی اساسی سوبلدکن صکره بین المسلمین بک معروف اولان اوچیسینده ذکر ایتملی بزرگه شودر : بر آدمدن کفره جلند بوز وجه ، ایمانه جلنه ایسه انجق بوجه بولنه بیلن بر سوز صادر اولسه اوتک وجه ایله عمل اولنور بناءً علیه سوزک کفره حلی جائز اوله ماز .

انصاف ایله دوشونولسون ، فلاسفه نک سوزلرنه قارشلی بوندن بیوک مساعده کارلق کورلمشیدر ؟ هم بویه بوز وجهدن بریه اولسون ایمانه حلی قابل اولمایه جق بر سوزی سوبله مک حقایق هج بر حکیمه یاقیشدیر بیه بیلیری ؟ بوق ، هانکی حکیم اولورسه اولسون ، بو قدر چوروک بر سوزی آغز بنه آله جق قدر بلاهت کوسترسه اونک حقدنه لایق اولان جزا ، تکفیر صورتیه دیندن دکل ، باشقه بر واسطه ایله دینانن چیقارقدر !

۴ - جناب مفلک بو عالمده کی سنن آتمه سنده عبرت بین اولور . انبیای عظامدن باشقعلری طرفندن طریق حقد ایدیلن دعوتلرده دلیلن ماعداسنه اعتبار اولنماق ، اولبه عجائب و غرائب ، خوارق عادهه باقیلمقدن عبارت اولان برنجی اولسدن صکره کلن بو اساس منہاج قوم اسلامده قائم اولان نفوسی بولندقلری طریق رشادده ثابت قدم ایتمک ، حال و معادلرینه عادت عمللرنی اصلاح ایلمک ایچون وضع اولنمشدر .

بو اساس ادوار ماضیه ایله دور حاضرده کی بی بشر حقدنه جاری اولان سنن الهیهدن عبرت بین اولمایه داغیدر . ایشته کتاب مینده وارد اولان (قدح من بلکم سنن فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین . سنه من ارسلنا قبلك من رسلنا ولا نجد لسنننا تحویلاً . فهل ينظرون الا سنة الاولین فلن نجد لسنة الله تبدیلاً ولن نجد لسنة الله تحویلاً - اولم فسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم ...) کبی برچوق آیات کریمه هپ بو اساسی مؤیددر .

کورولورکه قرآن جناب حقک ام واکوان حقدنه تبدیلدن مصون بر طاق سنن الهیهسی اولدینی صراحتاً تبلیغ ایتمکده . بو سنن ایسه بر طاق طرائق ثابتدر که آثار و شئون هپ اولنرک مقتضای آنجه جریان ایدر . شرائع یاخود نوامیس دینلن ، حتی بضیاری طرفندن قوانین نامیه یاد اولنان شیلر هپ بولنردر . بزم اختلاف الفاظ ایله اوغراشلق وظیفه من ذکدر . قرآن کریمک ندای بلند لاهوتیهسیله اسماع ایلدیک حقیقت شودر که : جمیت بشریه نک تابع اولدینی نظام ایله او نظامک آثاری بردر ، اصلا تغیر و تبدله اوغراماز . بناءً علیه مائل سادات اولق ایستین افراد جمیت ایچون او نظامک اساسلری نظر ایمانه آهرق افعال و حرکتی اوکا توفیق ایتمک ، طور وسیرتی هپ او اساسه تطبیق ایلمک ایجاب ایدر . بو طریق سداددن ظافل اولانلر ، حسب ونسب اعتباریه ابراره ، حتی مقرینه منسوب اولسر ، شقا و حرماندن باشقه بر غایه امل بکلمه میلدرلر .

ایمدی بر نظر حکیم نفقدر تجریده بولورسه بولسون ، نه قدر حقاقتیه ظفریاب اولورسه اولسون غایتهده بو سننک احکامی ادراک

مطلوبه دن خالی اوله جتی جهته آیت واحاد شده مظهر شای عظیم قتلان مبارک نماز اولمادی و ارسته قید ایضاحدر .

فرقان حکیک بو صورتله نماز قتلان ارباب غفلت حقفرنده « فویل المصاین الذین هم عن صلاتهم ساهون الذین هم براؤن و یختمون الماعونه » بیورلشدرکه یالکز صورت صلاتی آسان اچملری حسیله کندیلرینه « مصلین » اطلاق بیورلهرق اقامه صلاتدن محروم و خشیت الهیدی مذکر ، عظمت سبحانییهی مشعر بولان توجه قلبی به مقارن صلات حقیقیه دن سهو و ذهول ایله مألوف اولدقلری افاده بیورلشدر .
مناسرتی اسماعیل معنی

مسلمنا نلقده اساسلر

۱ - تحصیل ایمانه بجزه نظر عقلی . دین مبین اسلامک استناد ایلهدیکی اکر برنجی اساس نظر عقیدر . اولنک عندنده ایمان صحیحک وسیله سی یالکز بو نظردن عبارت اولدیجی ایچون حاکم طاییدی عقلک حضورنده ماده الاحتیاج اوله جتی حجت اتمیق بودر ، شدیدی مادامکه دین عقلی حاکم طاییدر ، بالطبع حکم و نفوذی تسلیم ایتشدر . او حالده نصل اولورده او حاکمه تعرضه بولسی ممکن اوله سیلیر ؟

باقیکز بو اساس مسلمانلری زویه قدر سوق ایتشدر : اهل سنتدن بر چوغنی دیورلرکه حقیقته وصول ایچون بذل مجهود ایتدیکی حالده استیصال مراده عمری وفا ایتین ، معمانیه موقف ظن وربنده بوقت ایتدیرک طریق تحریده ترک حیات ایدن آدم زمره ناجیه دندر . انصاف اولسون بوندن بیوک مساعده کارلق تصورینه امکان وارمیدر ؟

۲ - ظاهر شرع ایله عقل آرمنده نفاصمه رتوغنده هتدک نفریمی . سوزلری شایان التفات اولیان برحزب قلیل استننا ایلهدیکی صورتده بتون اهل دین شونده متفقدرلرکه عقل ایله نقل تمارض ایتدیکی وقت دلیل عقلی به باعتبار نقل ایچون ایکی طریق اختیار اولور . برنجیمی ماهیت منقولک اکلشله مایه حنفی اعتراف ایدرک کیفیت علمنی جناب حقه تفویض صورتیه حجتی تسلیم ایتدک ، ایکنجیمی ایسه منهای منقولک عقلا ثابت اولان حقیقته انحداد ایتسی ایچون قواعد افته سراغات شرطیه نقلی تأویل جهته کیتدکن عبارتدر .

ایشته کتاب مینده ، حدیثده ، علیه الصلاة والسلام افتدزک سنن سیدلرنده حکمی جاری اولان بو اساس متین سایه سنده درکه عتلاک پیشکاه عزمنده بتون یوللر اچیلش ، سیبل ترقی سنده کی عقبات کمالاً قالدیرلش ، میدان جولانی نامحدود بر صورتده توسیع ایتلشدر . عیبا هیچ بر فیلسوفک نظری ایچون بوندن واسع بر فضای جولانه انعطاف قالدیر ؟

آرتق فکر و نظر صاحبیری ، حقیقت معرفت طالبیری بو پهنای بی انتهایده صیغمازسه لر زویه صیغارلر ؟ اوله یا . بو ساحه بی طار بولدقندن صکره نه طاغیرله ، دره لرله برابر شو خاکدانه ، نه ده اجر امیله برابر فقهرای آسمانه صیغمازلر .

بونک اوزرینه جناب عدی . بس بوجهت بک طوغری بدر ، دیبرک اعترافده بولتشدر .

هر دن حقده ، شرائع الهیدک کافه سنده امرجه بشریه واستعدادات متنوعه کوره عبادتک صور کثیره و هیات مختلفه سی اولوب صنوف آدمدن جناب حقد عظمت و کبریای و سلطنت سرمدیه و حاکمیت مطلقه ایله تفرد سبحانی سی شور و ملاحظه سنده بولنلری تکذیر بیورلق حکمت علیه ربانی سنده بناه مشروع قلنش و لزوم ایضانه دائر اوامر قطبیه شرع صدور ایتشدر . بوشور و ملاحظه ایسه هر عبادتک روحی و سری ، علت فایده مشروعی اولدیجی هوبدادر .

عبادات مشروعه دن هر برینک تقویم اخلاق و تهذیب نفوس خصوصنده تأثیر عظیمی قابل انکار دکدر . فقط درکاه سبحانی به عرض تنظیم و اخلاص عبودیتک مدار و منشأ اوله جتی ملاحظه و انبیه قلب حصول بولمادجه ، توجه الی الله امر راسخ اولمادجه تأثیر مطلوب حصولدیر اولان .

بناه علیه عبادتک شکل و صورت ظاهریه سی روح معنادن ، ملاحظه مروضه دن عاری قالیسه عبادت صائله به صالح دکدر .

مثلا نلقده بولدیجی نمازی نظر مطالعه به الهرق دوشونلم : بزرک کیف ساکان آیان صلات ایله دکل ، بلکه « اقامه صلات » تعبیرینه ماصدق اوله جتی وجه اکل اوزره ادا و ایضاسیله مأمور و مکلف بولدیجی زده شبه ایدری یز ؟ خایر ! چونکه مؤمنلری مدح و ضلانه ترغیب باینده ورود ایدن نصوص شرعه ده هب « و یقیمون الصلاة » کی اقامه دن مشتق صیغ و تعبیرات شریفیه مصادف اولمقدیز . اقامه صلات ایسه بوتون ارکان و حدود ظاهریه و باطنیه سیله ایضای صلانیه مبادرت ، بالجله آثار و فوائدی محتوی اوله جتی طرزوهیتمده اووظیفه طایه بی آیانیه موقیت دیکدر .

ناصلکه « قد افلح المؤمنون الذین هم فی صلاتهم خاشعون » نظم شریفیه اهل ایمانک فلاحی ارکان باطنیه دن معدود خشوعه ، ادای صلات هتکامنده کی حضور قلبی به بنا قلمشدر .

برده باقرمان آتبی فریضه ذمت ، اعظم ارکان رصینه اسلامیات اولان صلات حقیقیه و کامله « ان الصلاة تنهی عن الفحشاء و المنکر و لذکراه اکبر » و « ان الانسان خلق هلوعا اذامسه الشر جزوعا و اذا سه اغیر منوعا الا المصلین الذین هم .. الخ » مثلکو نصوص قرآنیه ک دلالات قطعیه سیله انسانی هر دلرو مساوی اخلاق و منهای و متکراندن آلیقوبه بر احتیاطات جلیه سی تبدیل ایدن ، بو سایه ده مکس فیوضات خدا اوله جتی قلبی درکاه سبحانی به انحداب نام ایله منجذب ، ساحت غیبیه ی مرتب قیلان اک بو یوک بر ذکر آتبی ، اک صمیمی بر مناجات رایسه در .

روح عبادت و مدار فیض و سعادت اوله جتی اسرار معنویه دن ذهول ایله سهو و غفلته مقارن بولان حرکات و سککات ، لسان و اعضای سائرده علی العاده وقوع بولان اشتغالات و بو خاصیت عظمادن عاری ، نتساج

باعث اوله جنیدن موافق مصلحت مانه اولسه کرکبر . فرقه فرقه اولوبده خصمايه طمسه شکر اوليلم . بيان مرصوص اولهلم . اللهم انزلنا الاشياء كاهي . برکت زاره اسماعیل مفی

صفحات حیاتیان

ایرام

پر خنده در آفتاب . جهان باشقه جهاندر
ایرام نه قدر خوش . نه شطارتی زماندر
ایرامده کولر چهره مصوم صبات .
آمید چوجوق صورت صافنده میاندر .
هر چه ده بر نور مجرد لممانده
هر چه ده بروح مدام جولاندر .
آدم حیاتک ایکی قات بوکدیکی اجساد
فیضندهکی تاثیر ایله آسوده رواندر .
فردای سکونروریدر سال جدانک .
نومید دوشن قلبه امید آور جاندر .
هیجای صیبتندهکی فریاد مهینک
دنیاده راز دیندیکی آن وارسه بوآندر .
صحنده جبارک شوصاحت بوآنوری ؟
باق چهره غیراه نسل شن . نه جواندر !
هر سینده بر قلب مسرت ضرابنده
هر قلبه بر عالم اشواق جاندر .

رقصان اولیور جنبش دوشبه عناصر .
کویا که بتون صدر زمین برغلاندر !
اشباحی ده جوشان ایدبور فیض سین
یارب بو فصل روح عوالم سریاندر ؟
ایرامده کلیر یاده نه خوش خاطر لره
یک عمره ویرلز اوقتر قدری کراندر .
عیدک بکا دائم کورونور لوح کریمی ؟
ماضی طفولیتک یاد بسی .

برنجی کون هوا بر بارچه ناساعدی
ایکی کون آجیلوب سوکره پک کوزل کیندی .
دیم که : « فتمه حقیقم یواشیمه . برآنده
طوروب اولغلی سیر ایلمه ده میدانده .
وزارت ایقسم احبابی سوکرمدن .. خوش اولیور .
بتون کون اوده اوطورمق ناولسه پک بوش اونور .
بوآرزوی نزه کلیمه آرتق بن
طوروری بچ ؟ نه کتر ! فیلام همان اودن .

کلکده با برسی فتمه سج ایگ . زبرا
خیله . خاطر . صیغز اوهرج و سرچ صفا !
قوجانده کزدرین برقریش چوجوقردن
طونکنده کادمن دلمدن لره کلان
بر صر باشمش قد خیدکاه قدر
بیوک کوچک بتون افراد بله . بوی بوی . ولز !
آدم باشنده قورلمش بیک صراحیتر .
ایمنده دار بوقه . دظله زلی شاقشتر .
براز کیدک : قوجمان برچادر .. لوکنده بتون
چولوق چوجوق برد اوتوق وروبده کیمک ایمون
نوبته بگله شورلر . هب ایمنده نه ولز ؟
• جاپویان کفن انسان صوراتی برچااوار ! •
کیک : سر به چادرلر . لوکنده هر برینک
دیور : « قوزوم . کیمک ولره طورمانین . کیمین . . .
یاغیرمان سسی یتیش آتقل براطلان !
• آلیک کوزم . بوکا دبرلر . . . صفا هر ایمن
آتریکیلرک کینی پک بولنده هه :
کلن یازشاده بر مطلقا اوصالی نه .
ترازیردن آدم اکسک اولیور . برسی
ایمنه یتنده آرتق اولکنده همسرسی :
• حق اوقه چونکه بوطلار .. فرنگ اجادی فرام
دکل ! دلمری مدت بوز . حسابه شانشز آدم .
— محلیم هده قایقی !

— شغایلمر همون !

سیدی ایندک اقا ؟

— بو قش اونتم طورسون .

اواشده قوستوق قوریش اکرلی دلمر .
بو باشده پالیدی دوشش سمرلی جیلر !
پاویجیلر . حاجی یاغلیجیلر . فیله قتر .
خروس شکرلی . جیوجو اوتن اوپونجاقر .
صاعکله آلی قرنجیه . سولکله تخت رولن .
لوکنده برسوری جیکیک . نیه کله چته قولان .
لوبک لوبک بره چوکش کور چکن دویمر ..
قراغ بی ایله بدن کوش کیرمدهلر .
قوشان . کزن . بلوطوران . تروکو سولین . چانچران .
ملوولی زورنلی « دانس ! » ایمن . جوشوب باغیران
بوکشات سرورک ایمنده کزدرکله .
چوجوقترک طرفنده بوآردم اکلیبه .
کوزلجه سوستمک دست نر مادله .
برر جیمک کی وارل لوان بیکرله
کلیدی صغنه موج عیده باشقه حیات ..
بتون سرور و شغایلمی کوزدیکم حرکات !

حقه ماك دکلمه . جناب حق زمره: نابعه نك وصلفده (وتواسوا بالحق وتواسوا بالصبر) (وتكن منكم امة بدعون الی الخیر و أسرون بالمعروف و نهون عن المنکر و اولئك هم المفلحون) انلولا نفر من كل فرقة منهم طائفة لیفتنوا فی الدین ولینفروا قومهم اما رجعوا الیهم لایم لهم یحذرون) جور جور .

بوسوره مسلمانن بر برینه نصیحتنه به ثور لرو ایچلرندن کندیلر قی خیره سوق ایدیک بر جاعت قیمن ایدر لر . مع مایه مرشد طایفه قری بر جانتک احوالی تحت مراقبهده بولند بر در ق سیل رشادهن انحراف ایدن کلمه کورده کلمه کی در حال بوله کنتر لر . برده بر جانتک مسلمین اوزرنده کی حق اولر ی طریق ساده دعوتن . احکام آیه بی اخطارندن . ایجاب ایدن کجه تهدید وانشارندن باشقه بر شی دکلمه . بناه علیه نه بو هجت ناصیه نك ، نهده ناسدن بر فردک شخص آخرک صاحبی نخریه قالیقیمی جاؤ اولادین کی نه ارباب اقدارک نهده متضادک عقیده منی نجسمه بو ناسنه ساغ بو قدر .

اهمال و مضامین کتیب الله و سنت رسولن باشقه بر عملندن اخذ و تلقی الیه مک هیچ رسد اوزرنه واجب دکلمه . هر مسل سلفندن خلفندن کجه بی توسیط انجمنن الهلک اوسر جلیه منی الهلک کتایندن ، پیغمبرک سن منهدن پیغمبرک کلانندن آله ییلر . یانکز بونک ایچون اولجه بضی وسائل تحصیل ایش اولسی لازمدر که اونوره لسان هر یک قواعدیه شیوه واسولی ، هر یک باخامسه زمان بسته کی احوالی عصر سادنده کی واقع ، زول وحی انشائنده ظهوره کلن حادثات ، برازده ناسخ منسوخ کی شلر دره .

شاید مؤمن کتیب و مستند استنباط حکم ایدن جک بر حاله دکل ایسه اوزمان کندیس ایچون بر ایکی مأخذ آشنا اولنره . مراقبتندن باشقه بر شی لازم دکلمه . مع مایه ایسترا اعتقادی ایسترا عمل اولسون ، صوره جنی سوا فرده که جنی جوابلر ایچون سائل دلیل طای حقی جائزه حاصلوغریسی برده بر طبله مجبور دره .

مرحوم شیخ محمد عبده

نجات قرآنیة

سورة آل عمران : آیت - ۱۰۳

« و اعصموا جبل الله جیماً ولا تفرقوا و اذکروا نعمه الله علیکم اذ کنتم اعداء قال بین قلوبکم و احببتم نعمته اخواناً و کنتم علی شفا حفرة من النار فاخذکم منها کلمات بین الله لکم انکم تهتدون »
جهه کزرنکه جبل الله یا شوب آیرلیک (دین اسلامه کتیب الله شده نیک ایدک . صاقین ابره کزده اختلاف و شقاق دوشه کز حدتن آیرلیک . زمان جاهلیته اولدین کی فرقه فرقه اولوبده اطلاق کله بی اختلاف ایتیک ، تفرقه بی موجب اولور و کره کزده کی اکت و عجب ازله ایدر حالات احداث ایدیک . الحاصل جبل منی آسوره یا شوب

المفرد محبت و الفتکزی ازاله . محبت و اتحاد کزی آرومار و پریشان ایدمک احوال واسبابه تقرب ایتیک) و جناب حقیق سزه اولان نعمتی یاد و فخر ایدک که سز (زمان جاهلیته) بری بریکزک دشمنی (اولوب ابره کزده کی بضی و عداوتلر و لا یقطع دوام ایدن عیاره لرایه تاب و توانکز کیش . حضور و راحتکز بنون بنون منسوب اولش) ایکن الله سزک ثلویبکزی تألیف ایدوب لطف و کریمه (مهابه ، مترامه ، متاصح ، کلمه حق اوزرنه مجتهد و متفق) اخوان اولدیکز (ظلمات جهل و نادان ایچنده عصیت و غیرت قویه ایله اوغرا شوب طورر ایکن نور قرآن ایله بصیرتکز روشنا و پیشکزده کی تفرقه عصیت جهت وحدت اسلامیه ایله بر طرف اولدی . بو بر نعمت جلیله دنیوه دره . دوشونکز . قدر بی یانکز . بو نعمت بیدلیل الدن قاجیردیکز) .

هو قیه اوس و خزر ج نام داشت یک زدیگر جان خون آتام داشت کینهای کهنه شان از مصطفی محو شد در نور اسلام وصفا مشوی

و سز آشدن بر حفره نك کنارنده بو نطقده ایکن (یعنی سز کفریکز دن نانی حفره دوزخک کنارنده بو نلوب بو حال اوزره فوت اولسه کز او حفره ده دوشه جک کز محقق ایکن) سزی (اسلامه هدایت ایدرک) او حفره دن نخلص ایددی (بو ده بر نعمت کرانهای اخرو به در) . الله سزه آیت و دلالتی ایسته بوله بر بیان واضح ایله بیان ایدور ، بلکه طریق حقه اعتدال ایدر سز (حق جل و علا حضرتلرنیک بو بیان الهیسی سزک طریق هدایتنه ثابت و از دیکز ی طلب و اراده ایدر کی ایچوندره سزک صلاح و سعادتکز ایچوندره) .

انباء

بو آرمق بضی اقوام اسلامیه نامه خصوصی جیتلر ، لجنه لر ، انجمنلر تشکیل ایدر کی ایشیدیلور . بر تلک ترقیبی ، بر صنعتک جایدی ، بر تجارتک توسیسی ، بر شرکت تشکیل ، تعاون و مواسات کی امور خیره دن بر امر خیرک مذاکره سی ایچون جیتلر ، لجنه لر ، انجمنلر تأسیس و تشکیل اولورسه بوکی عائل فضیلت جهت جهت اتحاد امت خادم اوله جنی جهته شبه سز قبول نامه مظهر اولور ، بو قدرده دکل ، بوکی مآثر علم و جنتک قلوب امنه بر موقع ملای احتزای اولور . الی الابد لسان ستایش و حرمتنا به یاد اولنور ، مؤساری ، اعتدالی هر دم تبیل ایدیلور . قطه بر فرد عثمینی نظر نهمه بنون افراد امت ، بنون جهات وطن مساوی اولوب برینی دیکر فردن ، دیکر قومدن ، بر داری اور داریدن سمیکه هیچ بر سبب مقبول بوق ایکن و بر عثمانلی كافة ممالک عثمانیه نك اقبال و ادب برینه صورت مساومه علاقه دار اولوب نظر و همی بر جهته ، و بر قومک ترقی و تالیته حصر و قصرک پیش نکاه عثمانیامه هیچ بر منای مستحبی اولماق ایجاب ایدر ایکن و علی الخصوص اهالی نك و کلاستندن متشکل و منتخب شورای امت و موعزان ملت اولوب بونلر واسطه سیه و تلک هر طرفجه اولان احتیاجات عمومی و خصوصیه مجتمه دوشونیه جک ایکن بو جه اقوام نامه انجمنلر تشکیل غایه جیت کبری اولان ، وحدتی اختلاف

مسائل ارشاد

مسلم ارباب عقولدرکه دین و مذهب جسم مائک روحی مثابه سنده در ، روحسز جسم پایدار اوله مدینی کبی دین و مذهبسز بر ملت ده پایدار اوله من . روح ملت اولان دینی حفظ و جایه ایسه الوهیت ، نبوت ، معاد کبی اصول دینی بی هر صنفه حال و شاننه موافق براهین و دلائل ایله تعلیم و تفهیمدن بشقه بر طریق ایله اولق تصور ایدیله من هله بو بانده جبروشدت ابرازی اصلا جائز اولمز . چونکه ایمان ، افعال قلبیه دندر . قلبه و وجدانه بر شیئی جبراً قبول ایتدیرمکه چالشقی اوشی حقدنه دها زیاده موجب نفرت اولمقدن باشقه بر شیئی مفید اولماز .

علوم و فنونک بک چوق مترقی اولدینی و بناء علیه دین و علوم آره سنده عادتاً بر تضاد کامل واردر ، ظن اولدینی بویه بر زمانده ارکان دینه و حقایق اسلامی منری دلائل واضحه و براهین قاطعه ایله ارباب فنون و اصحاب معارفه قارشو اثبات ایتمکه و بوضوئله آنلری دین و ملتسز محبت ایتدیرمکه اشد لزوم واردر .

هر مشکلمز حله ، هر احتیاجمزی دفعه کافی ، انسانیت و بشریتسز تعلق ایمن بالجه فضائل و وظائفی تسلیمه وافی اولان قرآن مجیز بیان نوع بشوکل فصل تعلیم و تربیه ایدیله چکی و دائرة انسانیت و مدینه نه بولده ارشاد اولنه جفتی بیان و ایضاح ایتمکده در . از جمله (سوره نحل) ک یوز یکریمی بشیئی : (ادع الی سبیل ربک بال حکمة و الموعظة الحسنه و جادلهم باقی هی احسن ان ربک هو اعلم عن سبیله و هو اعلم بالمهدین) آیت جلیله سی ، بیانی صد دهنه بولنیدمیز تعلیم و ارشاد مسلک لرخی بر صورت مجیز کارانه ده بیان ایلمکده درکه مال منیقی « رسول ذیشانم ! مبعوث اولدیفک ناسدن هر طائفه بی کندی حال و شاننه موافق دلائل ایله ارشاد ایله . خواص امتی مقالات محکمه و براهین قطعیه ، عوام ناسی دخی مواظف نامنه و دلائل مقننه ایله دین حقه و طریق سلامتده دعوت ایت ! مماندری ده جمله جه ویا آنلرجه مسلم و مشهور اولان مقدمات یله الزام و آنلره قناعت و بره جک مجادله حسنیه رفق و ملائمه اهمام ایله . سنک اوزر بکه واجب اولان شی بو متوال اوزره خلقه تبلیغ احکام و حقایق اسلامی بی هر کسه اعلام اولوب ایلر ایچون حصول هدایت و بالفعل مطلوبه وصلت ایسه سنک و سبک خارجه در . ربک تملی حضرتلری ضلالت اوزره قاله جق اولانلر ایله قبول هدایت ایدیه جک اولانلری بیلور و هر ایکسهنده مستحق اولدقنلری مجازات و مکافات و پرز ، دیکدر .

فخرالدین رازی جناب حتمک شو آئنده رسول اکرمه حکمت و موعظه حسنه و مجادله مستحسندن عبارت اولان طرق ثلاثه ایله ناسی دین مبین و صراط مستقیمه دعوت و ارشاد ایتمسی امر و فرمان بیورمش اولدینی و بو طریق بهضیسی بعضیسنه معطوف اولمغه یکدیگرینک عبنی اولیوب بیری باشلو باشنه بر مسلک ارشاد بولنیدینی ذکر و بیاندنسکره طریق ارشادک شو اوج تسنه انحصاری بیروجه آنی اثبات ایدوب دیورمکه :

« خلق بر مذهب و اعتقاده دعوت جه محال بر محبت و ینتهیه مستند اولق لازمدر . محبتی ذکر دن مقصد ایسه یاومذهب و اعتقادی قلوب سامینده بر اشدیرمک یا خود معاندینی الخام و الزام ایتمکدر . قسم اول ایکی به منقسمدر . چونکه قلوب سامینده بر مذهب و اعتقادی بر اشدیرمک ایچون سرد و آیان اولدان محبت یا نقیضه احتمالدن میرا و معرا اولور ویا بویه اولیوب بلکلی ظن ظاهری و اتعاق کاملی افاده ایدیه جک بر حاله بولنور . بناء علیه شو تقسیم ایله خاتی بر مذهب و اعتقاده دعوت و ارشاد زماننده سرد ایدیه جک بجملرک بروجه آنی اقسام ثلاثیه انحصاری ظاهر اولور .

- ۱ - عقائد یقینیه بی افاده ایمن محبت قطعیه درکه اشرف درخات و اعلائی مقامات اولوب حکمت تسمیه اولمش و (ومن یؤتی الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا) آیت جلیله سیله هم کندی همده متصنی مظاهر توصیف ربانی و نائل تعجیل سبحانی اولمشدر .
- ۲ - امارات ظنیه و دلائل اتعاقیه درکه موعظه حسنه دن عبارتدر .
- ۳ - کنده سنی ذکر دن مقصد الزام خصم اولان دلائلدرکه اوده جدلدر .

جدل ایکی قسمدر . برسی جمله جه ویا یاکنز خصیجه مسلم و مشهور اولان مقدمات مقبوله دن ، دیکری ده هیچ رکسه جه مسلم و مشهور اولان مقدمات باطله و فاسده دن مرکب اولان دلیلدر . جدلک بو ایکنجی قسمدن مقصد ایسه نظر سامینده بر طاق حیل باطله و طرق فاسده ایله ترویج سرآمددر . بولک ایچون اهل فضک بو قسم اول ایله استدلالی لایقدرکه (و جادلهم باقی هی احسن) قولیه رسول اکرم افندمن حضرتلرینک معاندلر ایله مکالمه سنه امور اولدینی جدلدن مقصد دخی بو قسم اولدر . ایدنی شو بیانزله ، مقام دعوت و حلا ارشاده سرد و آیان ایدیه جک صحیح و دلائلک بو آئنده ذکر اولان اقسام ثلاثیه انحصاری قطعاً ثابت اولور .

حضرت امام شو مقدماته بناء شونیا محبتی دخی اثباتله دیورمکه : ناسی ، اوج طائفه در . برنجیسی معارف حقیقه و علوم نامنه بی طالب اولان کاملر درکه حین دعوتنه بونلره مکالمه آنجیق حکمت یسنی دلائل قطعیه ایله ممکن اوله بیلور .

ایکنجیسی طبیعت و خلقتارنده سوفسطائیک خصلت قبیله سی غالب اولان ناقصلر درکه زمان ارشاده آنلر ایله مکالمه آنجیق الخام و الزامی افاده ایمن مجادله ایله حصول پذیر اولور .

اوجنجیسی شو ایکی طرف آره سنده واسطه اولوب دلائل یقینیه و معارف حکمی بی فهم و ادغان استعدادندن محروم بولان و فقط خفت اصلیه و سلامت فطر بملری اوزره باقی قنلان و بوجهته نه کاله حکمای محققین مرتبه سنه ترقی ، نهده نقصان ورذالتنه معاندین درکسه تندی ایتش اولان کسه لر درکه حال دعوتنه بونلر ایله مکالمه دخی آنجیق موعظه حسنه ایله قابل اوله بیلور .

فخرالدین رازی حضرتلری مسائل ارشادی بر متوال سابق بیان و ایضاحی متعاقب ترجمه ایتدیکمز وجه ایله شو آیت کریمه ک معانی

امت مرحومه به صنتك حیات مشترك .
 برجهانسك آسمانك برجلر اولوق كرك .
 انجم عالمكك تنوير انلش فكرك سنك .
 شمس يوكسككده كي فكر جهانككرك سنك .
 شانلي ايامك سنك - شايسته بولام حيرته -
 ميل انمشه شو افق ظلت اندر ظلنه .
 برقدركه ظلت اولمش نورينك وابسته سي .
 ييلدبرملر آتئين افعالكك سر رشته سي !
 سن غروب ايشكده مطلق سوكر اولدي رونغا
 ليلده، مغربده، طور اقدنه شو ظلت جايجا ...
 چهره آتئك اشتماري كويا بامداد .
 ماتكله ايلوب طور دجه اولبه امتداد
 سر ومقبردن علامت روز مظلم چهره لر . .
 سنك قبره مفترق طور مقبره در مموره لر .
 طولرك دوندكجه صف آهتئين وولقانلره .
 رخس طوفان صولتك طالدجه هپ عمانلره
 بحر زخارك دماء موج اندر موج ايدى .
 سروسيمينك ايسه ارواح فوجا فوج ايدى .
 هر كونك عصر سريع الدير مستقبل . . . يته
 هر كيمهك ماضيدى: آلكش سينه تگرينه
 كهكشانلردن مزين تربت اجدادكي
 كورمكه گلش ايدى دارات عدل و دادكي . .
 دهرده مولاكه هم منظور درهم ذى خفا ،
 سنده هم شو قبره كيرمش انلشك اخفا
 هم يته ظاهر طورور قبركه علوى هيئك .
 طور ديكري نه درقبر سماوى هيئك ؟
 خاكدمي جنتي خلق انلش پروردكار ؟
 عرشيمى روى سبيله انلشدر اشكار ؟
 كورديكم برمدفن مظلم دكلدر، مطلقا
 ماعى برنك آلشدر بودر ملك بقا !
 برجهان نوردر اي آسمان ابرك بيله .
 شمس انجم كثرت اولمش مشعل قبرك بيله .
 بختي تنوير ايجون شوخا كدان اسفلك
 نور تليق ايلكچيون وجهنه مستبلك
 ليله قبركدن ايام بقا ايلر بروز !
 سنده ماضيسك فقط ماضى مستقبلروز !

مرحمت جمال

اوز پارهله براز سالانيزديلر .. ديركن
 طوروردى « ياندى ا » صداسيله توركولر بردن .
 - آبول ، دمين دها يانشدى آ ا حريف سنده ..
 - يكي قيزم ، آزيجق فضله ساللارم بنده .

« دكز طالنه سز اولماز ،
 كوكل سوداسز اولماز .
 يارى كوزل اولانك
 باشي بلاسز اولماز !
 هايدكسى ميني ميني ماشا الله
 قاووشورز انشا الله ... »

فقط بو لوحه خندانه قارشى . يك ياشلي
 بر اختيار قادينك قوتوغنده ، گور قاشلي ،
 لوزونجه صاحلي كوزل بر قيز آغلوب طورورور .
 كلن كچن ، بونيجون آغليور ، ديبوب صورورور .
 = ييم آبول .. بكا اولاد بلاسيدر بو آجى !
 چوجوق دكلى ؟ « صالحباق ا » ديور . .

صالحباقى ا

قوزوم ، براز بوده بينسين .. نه وار ثوابك صاى ..
 ييم سوينديره نك عمرى چوق اولور ..

- هاى هاى !

همان او قيزده ، صالحباچيك مروته .
 قابيلدى آغلامايان قيزرك شطارتنه .

محمد عاكف

==

فاتح

خاكدان كويا كه شمس اولمشده ايتمش اغتراب ،
 مغربى بر رنك آلكش ماتم ايلردى تراب ،
 بويه بر شيدى نكهايدم دل رنجيدهمه ،
 ظلت شب رهنماي قبرك اولدى ديهمه .
 لى ظن ايتدم كورونجه زاهرات نجم ايله .
 قطره قطره خونك آلكش سينه مستقبله ا
 مدفن ناركده ايتشدى سنك كويا غروب ،
 صبح عشر ليل مستقبله هم آغوش اولوب .
 قيريكك هميى طولاردى خاك جوشا جوشنه ،
 انجا ايتش كي ماضى كيدوب آغوشنه ا
 مشعل قبرك بو ظلمتدره سوز شكار ايدى ..
 مشعلك كه روز آفدنن قالان انوار ايدى . .
 ملحق اولشكن عوالم فصحت افكاركه .
 انحاق ايتدك شو دهرك خاك ظلمتدارينه ا

فتح ایدر. اولورسه شهید اولوز، یوم آخرتده اجر عظیمه نائل اولور. نسر اسلای. دعوی کندنجیم بروظفہ سیلور. نصرتی انجیق الہمدن بگر. بو اتحاد و اعتقادہ نشئہ مظفریت و غنیمت، منضم اولورسه ارتق بوبله معتقد اولان برہملہ قارشو نہ مقاومت ایدر ؟

بو اتحاد و اعتقاد الہہ برابر میشتہ سادہ ایدیلر، آچلقندن و سوسوزلقندن پروا انجزلر ایدی. انشای حربده بوکاری بک خفیف ایدی، قضائہ یاریہ راضی اولورلر ایدی. مقدرات الہیہہ قارشو کردنادہ اطاعت ایدیلر، اوق آئدہ، آتہ نجه ده بک زیادہ ماهر ایدیلر، انشای حربده صبر و تبات کوسترلر ایدی، بدنلری قوی ایدی، جزم، شجاعت و سیاست اربابی جوق ایدی. ابو بکر الصدیق و عمر الفاروق کبی اهل حزم و صدق عزیمت، علی بن ابی طالب، سعد بن ابی وقاص، ابی عبیدہ بن جراح و خالد بن ولید کبی رجال حرب و شجاعت و مغیرہ بن شعبہ، عمرو بن العاص، معاویہ بن ابی سفیان و زیاد بن سہینہ کبی اهل دہا و سیاست موجود ایدی، خط رجسٹلری داغما تأمین ایدرلر ایدی. ارقدرلری صحراہ و برزرلر ایدی. عرق، شام و مصر اہالیسی مأمورلر یشیک ظلم و استبدادلرندن مشتکی اولدقلرندن انترہ اوامر شرعیہہ امتثالاً عدل و رفق و زہد الہہ معالہ اولور ایدی. بعدالفتح اہالی اصلیدک دینلرینہ، ماملہلرینہ، حتی احکام مدنیہ و قہ ایدلرینہ بیلہ اصلاً تبرض واقع اولز ایدی. بالکمز جزبہ الہہ اکتفا اولنور ایدی جزبہ بدل حایہ ایدنی. جزبہ الہہ برابر انلرک حضوری شرط قیلش ایدی. مسئلرک استیلاسی اہالیہہ آغیر کلز ایدی. وردکلری جزبہ روم و فرس و دیلرینہ و بریلن و برکودن دھا آز ایدی. ظلم و حقارت ریشہ عدل و رفق و بلایت کوردرلر ایدی.

خلاصہ صدر اسلامہ اعتقاد، اتحاد، درایت، شجاعت، تبات، بکصد، خفت، بدندہ توت، میشتد، ساددک، معاملہدہ ملایت و عدالت الہہ اثباتی مشہود اولمان قنرات حایہہہ مظهر اولدیلر. ۲۷ رمضان، ۳۲۴ دارالامین مدبری

مہی

علم تاریخ صدق نبوت محمدیہ فی جناب پیغمبرک صورت نشأت و وظایفہ اثبات ایدر.

شومقالہ مزده زمان بشت عجیبہ ده اقوام عالمک حال تاریخسی بالجلہ تفصیلاتیہ تصویر ایدرک بسیطہ مسکونی سراسر تاویث ایدن سیانی اورتدن قلدروب انسانیہ یاقشیر، اناملری حضیض مذندن اوجرفتمہ چیقاررہ اصلاح عالم ایتک مرتبی حائر بردن مین سماویہ نہدرجہ محتاج اولدقلرندن بحث ایدجک دکاز. بحثمزک بوقدر تفصیلاتی استنباط ایدجک. وسقی بوقدر. بزبالکمز اوددورده کلن مورخینک بالاتفاق تحت تصدیقندہ اولوب اثباتی صدندہ اولدنجمز مقصد عالی فی تورہ صالح ایضاحات مختصرہ الہہ اکتفا ایدجکز.

ظہور اسلامک بدایتندہ عالم مدینتہ قزمانر اولان حکومتلر روما ایظاطورنیلہہ ابراندہ کی حکومت ساسانیہ ایدی. بونلر عربستان

قطمدستی صاغندن سولندن احاطہ ایدرب الہہم برلری اوزرنده برحق حاکمیت و توبو عیثلری واردی. بو ایکی دولتک بری حاکمہ غرب، دیگرکی حاکمہ شرق اولوب روی زمین بردرلو پابلشہ مادقلرندن داغما یکدیگری اوزرنده احراز غلبہ و تقو قله اغواشیر و بو اغورده ہر ایکی طرفدن برچوق قائلر دوکلور، برچوق ماللر تلف اولور. برچوق خانہ نلر سوتردی. یکدیگری نہ دشمن و بدلرندہ بری مسیحی دیگرکی عیوسی اوائقی کبی برتخالف موجود اولقلہ برابرینہ حقیقتندہ شرق الہہ غرب همحال و ہمبیار ایدی. ہر ایکی طرفندہ اسراف و ستاہت و بونلرندن متولد عادات قبیحہ درجہ قصوای رذالتہ چتہرق فطرت سلیدی ایکنرندہ جک سینت خوش کورولوردی. ہر ایکی طرفندہ رؤسای دین خرق اغفال الہہ ماللرینی غصباتک و شخصلرینی ہوسات نفسانیدلری اورغورندہ استخدام ایتک ایچون دینی غایت و ژوبرآلت و عابدنار دکامضلات انجامز ایدرک عوام ناسی مرتبہ حیوانیتہ قدر تزیل ایتشوردی. بردرجدہ کہ خلق کزدی ماہیت علویلرینی، سبب خفتلرینی، بو عالمہ کی وظیفہ و خدمتلرینی تخریبہ، تعلیلہ لزوم کورمیرک کندیلرینی رؤسای دین و طبقات علیہر جانک ہوسات نفسانیہ وشہوانیتہ خدمت ایچون یار ادلش قیاس و اعتقادندہ بولونورلردی. بوبلہ براعتد باطلہ قابیلہرق تنکین ہوسات نفسانیدلرینہ یارایان برحس دیندارانہ الہہ نفوذ و تسلطلرینک غالب و پایدار اولماسنہ خدمت ایدن بو جم غفیر جہلانک الہہ کونک برندہ عنانلرینہ طایثوب کندیلرینہ ایتا اولان افکار دیندیک بطلاننہ قائل اولہ جلری، دین نامہ کردن اقیسادلرینہ آیلان ربقہ مذاتی سلیکوب آنہ جقلری، حقک باطلہ، عقاک و ہمہ، بصیرتک عایہ غلبہ ایدہ جکی رؤسای سرقومہ نک خاطرینہ کلدجکہ سرمایہ منافی اللرندن آله جق وان بوساعتی تأخیر ایچون ابصار بصیرتہ قارش اوہام و ضلالتدن مرکب صحاب مظلمہ ایجادنہ، عنلرہ قارشو البلیل و خرافاتدن منسوج پردرلر کرہمہ چالیشورلر ایدی. نور فطرتی بو قارا کلقلرک ایچندہ بوغنی ایسترلردی. عقلی علوی دین و حقیقت، حصول عقلی اولان فکر و نظری۔ کتاب مقسی تفسیرہ تعاق ایتدجکہ الک سوبک جنایت کبی کوسترلردی. کتاب مقدسک حق تفسیری ایسہ تفسیر و تخریق کندیلرینہ صنت و آلت جرمہفت اخذ ایدن رؤسای دینک انحصارندہ اولوب اونوقوماہ بیلہ مآذون اولمان عوام ناس بوقہ پراتی نمقدر بی معنا و وجدانی اتناع مرتبندن معری اولورسہ اولسون قبول و تصدیقہ مجبور طوبیلوردی.

اوزمان عالم مدینی اشغال ایدن اقوامک درجہ معرفتی، طرز ادارہ سی ایشتمہ بوبلہ ایدی. بوحال دوام ایدہ ایدہ ارتق حقائق حکمت سافندن، بقایای شریعت حقیقندن ذہنلرہ بک آز برشی قلاشدی. اصول و فروع اعتقاد حقندہ اوقدر شہدلر، اوقدر خطا لکولکشدی کہ عقل بشر طوغروی یا کایشدن تفریق ایدہ من، وجدان بشر کندینہ قرارک استراحت اولہ جق بر پشاه بولہماز اولدی. اہمیتی اوبسیط عنانر جہدہ منکر اولمان بوحال ایتک سبب یکاہمی دین و دہماطوغروسی دینسزلک اولدی ایتکلا شیلوردی. فکرلر ترددن قورنوق ایچون

منیفه سنی و متضمن اولدینی بعض لطائف شریفه سنی ده بیان ایتدکن
صکره بوباید کندینجه مختار و سر جج اولان وجه تفسیری دخی
بروجه آتی ایان ایدوب دورکه :

(جواهر نفوس بشریه بالمابه مختلف اولوب کیمیسی عالم جسمانیته
قلیل التعلق و عالم روحانیته کثیر الانجذاب اولان نفوس مضینه صافیه
کیمیسی ده عالم جسمانیته قوی التعلق و عالم روحانیته عذیم الالفات
اولان نفوس مظلمه جاهله در. بواسطدارات جواهر نفوسک لوازمندن
اولمله آتندن انفکاک و زوالی متعذر. یونک ایچون حق جل و علا
حضرتلری حییب اکرمه «سن آنجق دعوتله اشتغال ایت. هرکس
ایچون حصول هدايته طمع ایجه. زیرا ربک تعالی و تقدس حضرتلری
نفوس مظلمه جاهله نیک ضلالتله قاله جفتی و نفوس مشرقة صافیه نکه ده
نور هدايته تور و اشراق ایله جکتی بیلور» بیورمشدر نصل که
هر نفس ایچون بر فطرت مخصوصه و برماهیت مختصه اولدینسه
(فطرة الله التي فطر الناس عليها لا تبديل لخلق الله) قول شریفی دخی
شهادت ایتمکده در)

فخرالدین رازی حضرتلرینک یوقارودنبری نقل و ترجمه ایلدیکمز
توضیح مختاتنه و تفسیر حکیمانهدندن اکلاشیلورکه ناس. (خواص)
(عوام) ، (مماندین) طاشهدلرندن اولوق اوزره اوج قسمه متقسم
اولوب دین حق و طریق سلامتیه بونلری ارشاد مقامتده کندیلرینسه
قارشو سردی لازم اده نیک بالطبع بشقه اولمی ایجاب
ایده جکندن (ادع الی سبیل ربک الخ) آیت جلیله سیله رسول اکرم
اندمن حضرتلری هر صنفک کندی حالتیه مناسب براهین و دلائل
سوق ایله تبلیغ احکام و ارشاد انامه مأمور اولمشدر .

طوائف ثلاثه نیک احوالته رعایتله تبلیغ احکام و ارشاد انام هر
عصرده موجود اولان علوم و فنونک تحصیلته متوقف اولدینی ایچون
پنم دخی شو عصرده کی فنون موجوده بی تحصیل ایتمز البته لازمدر.
زیرا زمانزهده طائفه عالیه علوم طبیعییه ایله مشغول اولوب حتی برطاقم
علیات ایله قوانین طبیعییه نیک صورتلهها براز آثار ایتدیکتی کوردکلرندن
بتون کاشفک و کافیه مصنوعاتک احداثی بر ماده ایله اوماده نیک قوتنه
استاده قدر و اریسورلر. ایله ایسه اوقتلری تحصیل ایتمل که آنلرک
شبهلری نهدن عبارت اولدینی بر تفصیل بیلسونده آکا کوره برهان
لقامه سیله کندیلری دوشدکلری کرداب ضلالدن تخلیص ایله بیلسون.
زیرا برمرض تشخیص اولدنججه ندایوسی غیر قابلدر .

موسی لایلم

صدر اسلامه بر نظر

نوروز اسلامیت جزیره العربیه ظهور ایدوبور ، درحال آفاق دیار
عربی منور قلیبور ، طاعتیق بدویلری لوی سعادت احتوای اسلام
سایه سنده برلشدیریور .

علو فطرت ایله تمتاز اولان قوم عرب اعلاء کلمة الله ایچون عربستانده

چوللرندن چتورلر . مدت قلیله ظرفنده دنیانک اک بیوک واک مقندن
دولتلی اولان قیاسره واکا سر بی سطوت حاکم دلرینه فرمانفرمای
اطاعت ایدوبورلر ، اون بو قدر سنه ظرفنده او قوم نجیب بلادروم
وفرسی ضبط ایدوبورلر. اول و آخر موجود اولان دولتلرک هیچ برینک
نائل اولمه دینی فتوحاته یازم عصر ظرفنده نائل اولیورلر . بر عصر دن
آز بر مدت ظرفنده عالمده حصوله کتیر دکلری انقلابی قوی حکومتلر.
اک مقندن دولتلر بر قاچ عصرده بیله حاصل ایده میورلر ، قبل الاسلام
روم و فرسه فوق الساده تعظیم ایدرلر و آنلردن یک زیاده قورقارلر
و ملکتلرینک عظمتنه حیران اولورلر ایکن نه اولیورکه بر فرقه قلیله
یالکز اوق ، قلیچ ، آریه ، داری ، عادی بر کسوه ، دوه ، آت ایله
ایکی دولت معظمیه برون میدان اوقوبورلر ، هجومه جرات ایدوبورلر ،
انلری هیچه صایبورلر .. نه اولیورکه اقوام فرسی تعقیب ایچون اللرنده
بر قارغی، آنلرنده بر آت اولدینی حالده قوجه برغری بوزره رک
یکورلر .. نه اولیورکه اصلا ظهور و نصیرلری بولنیان بر ملکته
هجوم ایدوبورلر . حالبوکه او بلنده مهمات ، دهها زیاده بولنیورر .
نه اولیورکه دائمًا ملکتلرینک خارچنده حرب ایتدکلری حالده بنه
خصمه کوز آچدر میورلر . نه اولیورکه پاره لری ، قلعه لری اولدینی
حالده پاره لری ، قلعه لری چوق اولان خصمه غلبه ایدوبورلر .. نه اولیورکه
شهادتی حیانه ترجیح ایدوبورلر .. بو حال قبل الاسلام نه به حاصل
اولیور ایدی؟ بو عربلرینه او عربلردن دکلی ؟ اوت روم و فرسندن
قورقان بایده تشین عربلر بعد الاسلام تمامیه بشقه بر عالم کیردیله .
حضیض جهلدن اوج عرفانه و درکه سانه بدویتدن درجه عالیه مدنیته
صعود ایتدیله ، قائل متشنته ایکن امت واحده اولدیله ، بر مقصده خادم ،
بر قانون الهیه تابع اولدیله . یکدیگرلرینک دشمنی ایکن بر نفسک متعدد
اعضای حکمتده اولدیله . کتابسز ، قانونسز بر قوم ایکن بتون امتک
سعادت و حیات مدنیته نیک کانی و انسانیتک هر دلرو تأمین متعاضتی
ضامن اولان بر قانون مؤبدالهیه . بر جامع الحقایق اولان فرقان ربانییه
نائل اولدیله . بحال برخارقه دکلیدر؟ طاقت بشریه فوقنده بر انقلاب
دکلیدر ؟ بواشک ایچنده علوی بر بد معنوی بوقیدر؟

ایشته بعد الاسلام عربلرده درحال اتحاد و نصرت و صدق دعوتیه
اعتقاد حاصل اولدی . ارتق یک بیوک طابیدقلری دولتلی یک کوچک
کورمهک باشلادیله ، هجومدن قورقه دیله . نصرتی محقق بیلدیلر .
اسلامیت عقد اتحادک واسطه یکنانه سیدر . خلفا و امیرای اسلامیه
بتون خطبه لرنده اتحادی توصیه ایدرلر و تفرقه و تشنک مضرتلرینی
یکان یکنان تمداد ایلرلر ایدی . هر کون بش دفعه ادای صلات ایچون جامع
شریفده بولمق دائمًا اتحادی درخاطر ایدر ، متین قیلاز . هجرتک ایلک
سنه لرنده مهاجرین ایله انصار اره سنده عقد اولان مؤاخاة و مسلمین
ایله یهود اره سنده عقد اولان مواده اتحادک اهمیتیه کوستورده
بو مؤاخاة و مواده خصوصاری تاریخ مدنیته یک مهمدر . حکومت
اسلامیه نیک اساس اولیدر . اسلامیت نصرتیه و صدق دعوتیه اعتقادی
تأمین ایدر . هر مسلم اعلاء کلمة الله ایچون جهاد ایدر . دنیای دین اوغورنده

اسلامت خطبه لره يك پارلاق برر كوستردی ، همان عبادت لره سره سینه كجیدی ، خطبه لره جه لره فرض اولدی ، نکاح عقدر لره ، مطلقا اجتماع لره سنت اولدی . بدما خطبه خطبه سنی تفاخر ایچون دکل ، بر مقصد مقدسی ترویج ، بروطفه مینه بی ایفا نیت خیره سینه مینی عبادت اوله رق او قور اولدی . بدما خطیب خطبه سینه نفسه مخصوص كچوك بر شان و شرف قازانقی ایچون دکل ، بلکه بتون عالم انسانیت حقیقی اولان شان و شرف لرنی اعلا ایچون چالشور اولدی . بدما بر بر اسلام خطیبی خطبه سینه ابراز ایدیکي فصاحت و بلاغت مقابله آفرینلر ، تحمیلر ایله قالیور ایدی . سردمی ثوابره ایشور اولدی . اعصار جاهلیده هر کس خطبه سونیک و فصاحت و بلاغت ابراز ایتمک خصوصتده بیوک برتهلك کوستروردی . اوزمانلر بر جیتیه چوقوب قیصه بر نطق ایرادی بیوک بر فضیلت صایلوردی . هر کسده بوکا قارشو بر حس و میل واردی . او انسانلر یلیورلردی ، که جناب الله آنلری دین مبین اسلامه اعداد بیوروردی . آنلر کندولری دخی نیلدیکی حالده شریعت غرابی مجدیتهك مشیری اوله رق پیشیورلردی . اشته او حس و میلی تعقیب ایدرک خطبه الفاسنه آیشالمر ، بشت نبویه دن سوکره دین مبین اسلامه بیوک خدشتر ابراز ایتدیلر .

غزوات نبویه ، فتوحات اسلامیه تاریخنی مطالعه ایدنره عصر اول و عصر نایده خطبه لره القا ایدیکي تأثیرات ایله وجوده کیش و قوعات سیاسیة دخی دکلدنر . عساکر اسلامیه ای نظار عالمه سوق ایدن اولدورلری ، او مجاهدلری ، کولکره یا نانشش طائفرک ، ساحلی بوق دریا لره و راسته ایصال ایدن ، دینی اعلا ، وطنی حایه بولنده اوصاف قبلی اسلام یکیتیرنه اك زور شلری قولای ایدن شی ، خطبه لره تأثیر ایله قبلرده ، کولکلرده جوش آیش شجاعت ، بسالت اولمشدر .

خطبه لره ، او خطبه لره اوائل اسلامده يك بیوک ، يك عالی افکارک نشرنده اك تأثیرلی ، اك تفوذلی و ساطئدن صایلوردی . هم ده بافعل بیوک تأثیرلری ده کورلمشدر . آرزومان نظر فنده دین مبین اسلامک جزیره العربیه انتشار ایتسنده خطبه لره دخل کلیسی اولمشدر . اوت دین مبین اسلام يك معقول ، يك بسیط و صاف بر طرزده ظاهر اولدی . مع ذلك بونی اهالی به تفهیم ایتمک لازمی . ایشه بو وظیفه ی خطبه خطبه لره ایفا ایدرلردی . او خطبه لره او بیوک مسانلر خطبه لره اهل اعلا اعلاي کذا لله بولنده غیرته ، ملت ، وطن او غرنده مته ، حقوقی حایه و احکام شرعیة ی محافظه امرنه حیت واجتهاده دعوت ایدرلردی ...

خطبه لره حکمت مشرعینی

دین مبین اسلامک بتون عبادت و عوم احکام شرعی سنده جیع اقوام و اممک ، باخاصه اهل اسلامک منافع و مصالح مشترکسی مند مجدره هیچ بر حکم شرعی بوقدر که کندوسنده مسلم ، غیر مسلم عبادک مصلحتی دوشونلسون ، هیچ بر عبادت بوقدر که کندوسنده عباد ایچون بر قائمه ملحوظ اولماسون .

جناب الله انسانلری جمه نازنیک نقادیشه شرط اولقی اوزره خطبه ایله تکلیف ایدور . خطبه ، بیوک بر ذکر و طاعتدره عبادتدر .

عجا نه حکمت میندر که جناب الله ، جمه نازنیک انقادی ایچون خطبه یی شرط ایدور ؟ نه مصلحتده و منفته میندر که خطبه ذکر و عبادت اولور ؟

ایشته شمه سز خطبه نکه ده سائر عبادت لره و سائر امور پلرده اولدینی کبی بر حکمت و مصلحتی متضمن اولماسی ضرور بیدر . بناء علیه بو حکمت و مصلحتی تمیین ایتلیز ، نه دن عبارت اولدینی تیللیز .

بو حکمتی ، بو مصلحتی ، خطبه دن نه کبی مقصدلر تعقیب ایدیلدیکی تجویز ایدلم . شمه سزدر ، که القای خطبه دن مقصد ، مشروعیته حکمت : « جناب الله جه دوشا ، ذات پاک خدایه وحدانیت حضرت رسوله رسالت ایله شهادت ، عبادی تذکیر و تحذیر ، قواعد اسلامیه ، امور مهمه یی تلمیح و تبلیغ » کبی شیلردن عبارتدر . زیرا رسالتیه اندمزهک ، خلفای راشدین حضرتانک خطبه لری لشو مواد سردمی حادی بولنیوردی . کتب احادیث و سیره خطبه نبویه و خطبه ما ثوره تماما ضبط ایدلشدنر . مزاجت اولدیندنه خطبه نبویه نکه نه کبی مقصدلری القا ایچون ایراد بیورلرینی میدانه چیتاره ، مدعی ده ثابت اولور . رسول اکرم اندمزه حضرتانک خطبه قرائت ایتدیکی شاده بالذات ذات نبوی لریک و اصحاب کزین حضرتانک اظهار تأثر بیورملری و بکارتی ، طرف نبوی دن ایراد بیوریلان خطبه لره وعظ و نصیحتی ، تذکیر و انذاری حاوی اولدینه دلالت ایدور ، دکلی ؟

شده یی زمانغزه اولدینی مثالو فخر کائنات اندمزهک خطبه القا ایدرکن وضعیت مخصوصه اهرق کویا عسکره قوماندان ایدرکی یوسکک سس ایله ائده . « ایها الناس ، یا ایها الذین آمنوا » کبی حضاره قارشو خطاب ، آنلری سکونه و استقامه دعوت بیورملری ، ذات نبوی طرفدن خطاب عالیدر لره بر مقصد تعقیب مهم بر شی القا و تبلیغ بیوردرقلربنه يك واضح ، يك آجیق بر صورتده شهادت ایدور ...

او خطبه عالییه ، باخصوص حجه اوداعده ایراد بیورلش خطبه لره نه عالی فکرلری ، نه بیوک تعلیمات اسلامیه و تبلیغات مهمه یی محتوی در . عصر رسالته فخر کائنات اندمزهک ، زمان خلافتده خلفای راشدین حضرتانک خطبه لری ، هپ او وقتلرده ، اوزمانلرده نحدث ایدن قوعات مهمه حقتده تعلیمات نبویه و اوامر ارشادیه یی تضمین ایتمکده ایدی . کتب احادیث و سیری مطالعه ایدرک حضرت پیغمبرک و خلفای راشدین حضرتانک خطبه لرنی او قویوب فهم و ادراک ایدن ، « نهج البلاغه » کبی علی کرم الله وجهه حضرتانک خطبه یی حاوی کتابردن استفاده ایدن ذات البت ، البت بوسوزلری تصدیق ایدر ...

خطبه لره دین مبین اسلامده هم ذکر ، هم نصیحت ، هم درس عبرتدر . اسمی الیه صفات سبحانیة یی اوقومق ، یاد ایتمک ، جناب تعالی یی تحظره و آنی تنظیم و تبجیله بادی اولماسی اعتبارله ذکر اولدینی کبی ، خطبه لره دخی وعظ و نصیحتی ، تعلیمات مهمه یی حادی بر درس عوی اولماسی جهتله ذکردر ، عبادتدر .

قرآنی علمیم ثابت

محصولاتی ، نتایجی بردن اورتهیه ساچان ، حکمای قدیمه وجدیده نك زیده معلومانی ذاترئیده جمع ایندن بو یکر منجی عصر فیلسوفلری نهدن - اسلافك بونجه تجارته واقف اولدقلری ، اصلاح عالمه بو قدر اولدقلری حالده - منسوب اولدقلری اقوامك سیئات اجتماعیه لرینه فعلی وعلی بر چاره مؤثر بولوب تطبیق ایده یورلر ؟

حال بوک شریعت اسلامیة لکنز قوم عربی دکل ، بتون عالی اصلاح ایتک دعواسیله اورتهیه چقبوب بو دعواخی علی رؤس الاشهاد اثبات ایتدی ، حالده ایدیور . علوم صحیحیه بودعواسنده الی یوم القیام صادق اولدجینی ده کوستریور .

برکره دوشونام ، امداد الهی ، الهام رحانی اولماسه ممکنیدرکه ظلمات جهل و اشراك ایچندن خورشید توحید وعرفان طوغسوزده اولظنلری نوردده قلبا ایتسون ؟ ممکنیدرکه چرکابه جهان آلی سیئات ایچندن زال حسناات نینان ایتسونده تظهریته موفق اولسون ؟

فیض تأدیبربابی اولماسه قابلیدرکه ادب وتربیه نانه برشی بیلجه جک درجهده دشت پمانی بداوت اولان بر قوم بر قوم برعبر عصردن آرز زمان ایچنده سطح غزاده فضائله ، ممالیده ، نظام اجتماعیده کندسیله همیسار اولدجق متمدن بر قوم بوله ماسون ؟ بتون عالم دیانتجه ، علم

ومعرفجه ، مدنیتجه ، سیاستجه حال تدبیده ایکن بر عصر ایچنده نوع بشره سرئی اعظم ومجربد نظام بی آدم کیلسون ؟ بر محشر عقول وقلوبه دوشون اولان عالم انسانیته تقیح صور عدل وحقیقت ایدرک اصلافا بولایه جق جهان جهان اولدقیجه پایدار ونامدار اولدجق جرائم حیات جاودانی حرث واثبات ایلسون ؟

دینیزک دین سماوی ، شرعیزک شرع الهی اولدینی نوع بشرک فاتحه سعادت واقبالی دینک اولان نزول قرآن عظیم الشانک شب بلدای فزت وشقارتیه صبح صادق کبی خاتمه چکدیکنی اکلامق ایچون یاکنز بو حقیقت تاریخیجه نظر امعان وعبرته باقی کایدیر . لکن مدعاغزی ده زیاذه نوبور ایچون فخرکاشات و اشرف موجودات صلی الله علیه وسلم اقدمن حضرتلریشک صورت ظهور ونشأت رسائپناهیالری ده ولو مختصراً اولسون تبع ایدلم .

خطبه لره دأر

بصر البعثة منظم :

دین مبین اسلام ظهور ایدنجیه ، خطبه لره ده زیاذه کسب اهمیت ایتدی . شریعت غرابی محمدیه ، خطبه لره ، عادت ، اسباب مفاخره ، مودا قیلندن صایلان ، شانی لایق وجهه طائمان خطبه لره اولبه بر موقع تعیین ایتدی ، که او موقته هیچ بروقت کله مشلردی ... ذاتاً دین اسلام ، من طرف الله بتون کاشانک موققلری ارانه ، حقلری تعیین ، وظیفه لرخی

تعدیل ایچون وضع اولنمشدی ، اشته بونک ایچون فخرکاشات ائندسزده « ومارسلناک الارحمة للعالمین » خطبانه مظهر اولمشدی .. اشته خطبه لره بورجندن مستفید اولدی . حقلری ، وظیفه لرخی ، موققلری تعیین ایتدی ،

ولو یا کایش اولسون - کندیلرینه ارائه طریق ایده جک بر دلله محتاج اولدینی حس ایدیوردی . بوشاشقیقلندن استفاده بولی آرایان عظمای دینک برطاقی فرصت شکرانه برملته بیکی دینلر احداث ایتسکه ، ایاچیه ، دهریه کبی خراب عالی منبع مذاهی تقنین وتروج ایتسکه باغلاشلردی .

علم بداوتده ، یاشایان ، نسبتاً متمدن صائیلان جزیره العرب اهالیسته کلنجیه بونلر بر اصلدن مشعب ، بر نسلدن متفرع اولدقلری حالده سائقه جهائله یکدیگریته خصم جان اولش قبائل مختلفیه انقسام ایتشلردی . جمله سی حسناات نفسانیه ، هوسات مجبیه مغلوب ایدی . هر قبیله نك ایوگ مدار فخر و مهاباتی اقارب وخویشانندن اولان دیکر قبیله ایله جنک ایتک ، قاتی دوکک ، قادیلری بی ایتک ، مالارین سلب ایتکدن باشقه برشی دکل ایدی . حکومت بوق ، شریعت بوق ، احقاق حق ایچون قوتدن ده سالم بر قانون ممدت موقود .

اقوام سائر نك کافه سنه تقدم ایندن ذکای فطری خارق العاده لر یله برابر علم ومعرفت ، دین وشریعت نانه برشی بیلزردی . ایچلرندن کتابی ویا وحده حق اولانلر بوزیکده بر درجه سنده اقل قلیل ایدی . ولوغایت عادی اولسون او قومده ، یاز مایلنرک مقداری بش اون کشی بی تجاوز ایتدیوردی .

فساد اعتقاد خصوصنده بت پرستلک اوقدر شنیع دردکه سنده ایدلرکه دقایق صنعه ببتون بیکانه اولان اوقابا اللریله یابوب طابقلری معبودلر میاننده حلوانده صنم بادلنلری ، بصورت حلوانی بی اضافی تبددن صکره قارنلری آیتجه طائلرینه ینته ینکلری اولوردی . فساد اخلاقلری ایه فساد اعتقاد لرندن کوی قالمزدی . ایلریده عار ردیئلرندن ویا خود

بار میشتلرندن قورتلوق ایچون قیزلری حکام طفولیتلرئیده دیری دیری کومک سردانه بر حرکت صاییلوردی . بر طرفندن ده فحشیات شیخه عفته هیچ بر قدر وقیمت بر اقایه جق درجهده چوغالشدی ، هرکس هوا وهواسی بئنده قوشار ، حس وذوقندن باشقه بر معیار فضیلت بیلزردی . سخا ، وعده وفا ، مهابت پرورک کبی اوقومک مخصوصانندن اولان بعضی فضائله کلنجیه بونلر آبا واجدادن ده موروث بر طاقم محاسن قومیه دن ایکن ینده تکاثر وتفاخر کبی مقاصد ردیته و ذبیه وسیله وآلت اتخاذ ایدلکلری ایچون وضع اصلیلرئیده کی حسن دلشوبی محانظه ایدمیدرک اخلاق مذمومه جاهلیه درک سنه نازل ایدیوردی .

کرک مبد اسلامیتده کی وکرک اطرافنده کی اقوام مالک کاندسنده - بالاده تصویر ایدیلکی وجهه - روابط اجتماعیه کوشه مش ، نظام وانتظامدن اثر قالمش ایکن دین مبین اسلامک اولانجه علوتیله ، اولانجه رونق خروود سوزیله نور افشان تجلی اولسی خلقه کندیلرئیدن اشفق بر رب رحیمک لطف عظیم جه پتوری ، الهام معجز حقیقت کستری دکلدرده نهدر ؟

عقیده سنده ، امرئنه ، نهنده ، وعدنده ، وعیدنده ، تبشیرنده ، انذارنده ، اخبارنده ، حاصلی هر شیده صادق ومکمل اولان بویه بر دین محکوم معجز اولان بشرک مخترعانندن ، بر انسانک تصنیفانندن اوله ییلوردی ؟ انصاف ایدلم . کم بیلر قج بوز عصرلق تلاحق افکار

سلسله قادیانی

لکن غریب بلیکہ ملکیتہ اکثری تشکیل ایش بر جوق وار ، بونلک لوقاق اوقاق چو جوقری بولور کہ . کندیلر فخر و سفالین کرنق بوجبات صراحت اولده مقرر عملی ترجیح اید بر حانہ حزینہ گلنر ، ایچلریندن بر جوقی آچلرین . انکار ایدیلر ایشہ . و ایشک بو قاریبک سوزینہ بکیز بر سوز اوغریبک قو کیندیکی زمان در حال تانبہ بر اید . قادیانلک اوسورلہ تمام ایدلا یئشہ بر لکری اوتور . فقط هر بوزدن اولان حومانہ . انحطاطہ شمری بہ قدر سوز بوز دور سفیل حزن انکیزی کورمہ ش ا شرفی کلجہ او ، روح علوی ، سلاہیدن کندینہ قانش اولان بقہ سونہ بوبہ بر سوزی شدہ رہ ایدر . انکار ایدرہ ایشر کہ ایشر بوزوانی قادیانلک ایشلری . الماری تبدیل ایدر جک بشقہ رہه و اولسو ناک بر قسمی بزم نون شونوزده اور و پالک اثرینہ تابع اولدینہ اونلرک آردی صرہ کیندیگری طن ایدبورلرہ ایلری بہ طوغری آلماسن ایچون بو طریزی نقیب ایشہ صری موافق بولبورلر . لکن دیرم کہ اونلر بشقہ بر بولدن کیدیورلر بزایسہ دیگر طریق طوئشہ کدیم بزمؤرات اجتماعیدر . اصول حیاتیہ اسلامہ صری ایچانچ کہ تأثیر قوتحات ایلہ هلاک اولان اقوام سلاہرئک خلانہ اولہ شمری بہ قدر بزی مال وجوده دن ولوہانچی برینک جسمنہ نزل اید بحر اولدیندن حیایہ ایشہ صری غریب لکری اولامایزہ . بکر کہ اونلر اجسانہ نزل ایدلرہ اولکدن بر جز تشکیل ایدلم . بو عاقبتک ایشہ اندر عمل اولدیندی کور و بورم . زبرا اسلامیتک اوقوی . او وید اولا روحی زہ اولہ بر متانت و بر مشدر کہ بزی ازسہ ازسہ انجق او از یوقسہ باشقہ صری ازسہ صری .

بو ایسہ سزہ بر متان کتیرہ لم : تحصیل ایچون اور و پاہ کیدنلر بر قہ صری کور و بورسکر کہ اور لہه اوقوشلرہ اومدیت مادینک نظ قریب اولان ظواہری بونلک عیون فکر و بصیرت لکری مسکور ایش حال ظاہری خیا لرنہ تجسم ایشہ ، بر شمشہ آرق مسکنہ لہسہ . کلامہ سلاہہ الحاصل هر شیدہ هپ اومدینک اهلنی تقلید ایدیلورلر . حق مقدر اولسولر صورت لکری نہ دیکشدرہ جکلر . اور بر کرہ شوبلرک حائہ بائیکزده صکرہ نصل بولدیگری . کندیلر جو هانکی قومہ نسبت ایدیلہ جکلری بکا سولیکز . بونلر شرقتی بولورلر اصلا ! چونکہ بونلر شرقتہ ، شرقتلرہده سو کورلر . اھالیسک بتوز طاقی نقیب ایدیلورہ بزده تدبیرن ، رجعت قہتری آثاریندن بشقہ برشی کور میورلر . ناکتینک هانکی طرفنہ پانہلر سزود اوقلر چکیورلر نرہه طور سولر اظہار تجسودن کری قایبورلر . لکن عیبا بونلر غریب ایدیلر : اصلا زبرا چہرہ لری بو ذک خلاصہ شہادت ایدیلور . واقعا سوزہ کلجہ غریب اولدق لکری طن ایدر بولورلر فقط انمال حقیقی لری دعوای لکری باغیل رد ایدیلور . چونکہ بویاد تار لردہ جہد و ہمتدن ، بی نوعہ قارشی جلب مننات پاخود دفع مضرت

سکزی فصل قادین ارککنن چاچلی می؟

بز قادین ایچون بو عائده استحصالی ایجاب ایند علوی برکاک موجودتی ایضاح ایندک ، قادینک ارکک ایشلرله اوغراشمی ، میشتی بالذات آراسی کندیشی اوفایه کالین اوزاق دوشوردکن باشقه بادی سادق اولان بتون خصائص جنسیمنده ابطال ایدمکنی . اونو درکات انحطاطک اک وابسته ایندیره چکنی تجربه مستند دلائل علیه الله اثبات ایدمک ، سوکره قادین ایچون چالیشوب جابلاوب کندیشی بسلیه چک ، حوائتی تسویه ایدمک بر ارکک خان حاجی آتته کیره مک وظیفه می یا لکز چو جوغنی بو بو تمکن عبارت قالیق ایجاب ایدمکنه بر همین فائده حسه کتیردک .

ایشته بز بو قاریکی نصیلمیزده بو نثری تمهید ایدمکن سوکره دینکله : قادینک ارکک اوزرنده اولان بو قدر حقوقه مقابل ارککله قادین اوزرنده بر حق نمی اولوق لازمدر . بو حق ایسه قادین طرفندن ارککک ریاضی اعتراف اولوقندن عبارتدر . زیرا ارککی بو قدر آغیر وظایف ایله مکلف طوندن سوکره ، مقابلنده بو وظائف نتیجه لازمه می اولان حق طبیعی ویرمه مک نظام ایله اوشاق دیمکدر . ده طوغریسی ارکک قادین اوزرنده کی بو حقی بیانه یله حاجت بو قدر ، چونکه فطریدر ، طبیدر . اونو قادین کیسه اخطار ایتمدن حسی بیدر ، ارکک ایسه بر علم ضروری ایله یلیر .

بناءً علیه قادینک تستی ، عدم تستی طوغریدن طوغریده ارککک عاید بر مسئلهدر . لریک ایستره قاریسنگ بوزنی اورتور . ایستره آچار . چونکه بو قدر تکالیف شاهه تک کافهتی ارککک بونه بوکله یوب ده سوکره قاریسنگ اوزرنده اولان حقی کندمن نزع قانتیشیق عبت محضدر . بو برکره بتون انسانی افراد آرمسنگ حقوق مقابله اوزرنده ، مؤسس اولان عالم تاسیتمده تحقیق ممکن اوله . مایه حق مایه لایق بر تکلیف اولدندن باشقه ارککک قادین اوزرنده کی حقته اعتراضه قانتیشان آدم حقیقته طبیته . نفس فطرته اعتراض ایش اولورکه بو یله نایجا بر اعتراض یلیمیرک اس آرمسنده شایع اوله یله یا یبار اوله ماز ، چوق کچمندن ریاح ایله همجریان اولور کیدر . ذالاً اگر انسان برشینک حصولی تبیین اول اولک احکام فطرته موافق اولوب اولدیشی تحری ایله مجبول اوله بدی تلتیریزدن (محال) گاه سنک طی ایجاب ایدردی . زیرا بوکله ده نظام طبیته مابردر .

قادینک مستوریت وعدم تستی مسئله سنک طوغریده طوغریده ارککک حقوقندن اولدیشی قالیق بر همین محسوسدن بری ده شودرکه سر برقی نوان طرفدارلی فکرلرنی دریمان ایندکری ، مطالبلری ایلری سوردکری زمان خطابلری ارککک توجیه ایتمکله ، اوکا حصر ایلکده درلر . (المرأة الجديدة) مؤلفی کاتبنده دیورکه :

• بز بو نثری ارباب علم ایچون ، خصوصیه مسئله سنکک آملزک

دینه اختصاص ، فضائل اسلامیه و قوف ، نشر دینته اولان شوق اعتبارله اونده طرفنده مملکتندن طیشاری چیماش شتون حیایندک هانکسنه دائر اولورسه اولسون تمدنلرله مصاحبه ده بوتاماش اولانلردن ده ایلرینه بو لویورلر .

بو قاریده ، بو مشاهده بزم مدعا می تأیید ایدر . دیندک ، اینتاح ایدمک : اوت بو کتیلر اوروباده تحصیل ایتمکله شرتلیقلرندن برشی غائب ایتدیلمر ، بلکه فرائض دینیه لرندن ایکی مهم فرضی ادا ایش اولدیلمر : برنجیسی طلب علم ایچون ممالک بیده به قدر کیتلری [اطابوا العلم ولو بالصین] [قل - پروا فی الارض ...] انکیجیسی بلاد اجنبیده سیاحت ایدرک اقوام سائرته ک احوالندن عبرت آللریدر . [انلم سیروا ...] بز ینه قادین مسئله سنه عودت ایدمکله سوزی زرده بر قش ایسه ک اورادن ایلری طوغری کیدمک . اوت ، بر شرتلی اولدیشی کوندن بری قاریسی ، قیزی قونوبه قوشوبه کیتک کادی زیارتلردن بیله منع ایتک ایستر [بو حرکتدکی اقراط ایسه یک آشکاردر .] بو عادت اولانجه قوتیله مدافعه به چالیشره آرتق بز نصل اولورده او آدمدن قیزی بر فاریقهده ایشی ، یا خود بر تجارتکامده صانیجی اوله بیلمک اوزره تربیه ایتمی بکیه یلیرز ؟ بر شرتلی قاریسی ، قیزی سسلرنی ارککک طوپورمقدن زجر ایدر طورورسه آرتق بز نه یاپارده بو قیزی علی ملاه از حال بیان رای ایدمک بر سیای ، یا خود بر جماعت کبری حضورنده کرسی خطابه چقه رق نقل ویره چک بر خطیب اولوق اوزره یتشدرمی ایچون او آدمی اتدعه موثق اولورز ؟

بو مسئله دائر شرتلیقلرده سوخ بولار افکارده بر تبدل استمدادی کوره بیلمک ایچون نه قدر زمان ده کچیرمه سر ایجاب ایدر ؟ حال بوکله بو افکار و عادات اصحابنک یوز سنه دن بری آرو و بالیلرله ایتمکله اولدقلمی اختلاط اولعادتک استقراری آرتیرمقدن باشقه بر تأثیر حاصل ایدمی .

یوق ، اگر بزم فلاجیز بو مسئله به ، بو قادین مسئله سنه مر بولدر . بو عده اوصورتله حل ایلدیلمک زده بو کرداب عمقدن قور تولوب چقه مایز ، طرزنده حکم ایدورسه کز ، الله کوسترمسون بز مسئله ده غرب ایله همحال اولادن اول محو اولورز . دیکلمکله مساعده ایتیکز . لکن بو قدر یأس نه دن ایجاب ایدورز . مادام که قادینلرک ارکک ایشله اوغراشیلر سنک مهلاک بر مرض اجتماعی اولدیشده جله سن متفقز ، نیچون مسلمانلرک بوکا قارش کوستردکری تقرندن استفاده ایتیمده تعیم و توسیعندن ایسه ازاله سنه چالیشایم ؟ مادام که انلرک محو واضح حال ایچون قوانین کونه عصیانن بشقه بر سبب بو قدر ، مادام که قادینک اعمال خارجه ده ارککک اشتراکده فطرته قارش بر عصیاندر ، مادام که قانون لایتیمز ترقی مستقلده ، اولجه حکمی طایفه ایلمی بر عذاب ایله محکوم ایتدکن سوکره ، هر شیئی وضع طبیعه ارجاع ایدمکدر ، نمدن ایسه اولدن باشلا برق اورموز می ، شوغزی نظام ازلی کونه اک قریب اولان طریقلرله اصلاحه سی ایتیم ؟ نیچون او عذاب هول انکیز . تسلیم نفس ایدم ؟

سلسله قادیانی

لکن غریب بلیوکه مملکتده اکثریتی تشکیل ایش بر جوق قادیانی وار ، بونلرک وفاق اوفاق چوققلری بولونیور که . کندیلری کال ققر وسفالدن آرتق یوحیات سرات اولده مقبر مغلی ترجیح ایدم جک برحان حزینه کاشلر ، ایچلردن بر جوقی آچلندن انهار ایدیورلر . اشته وفاق یوقاریده کی سوزیسه بکزر بر سوز اوغریلرک قولانغه کیتدیکی زمان درحاله قیلنده بر ایدر . قادیانلرک اوسورنله تلم ایدلری . یئدیبرلری ایتر . فقط هر یوزدن اولان هوباننه . انحطاطنه رغما شویده قدر هوز بو دور سفیل حزن انکیزی کورمهش اولان شرقیه کلجه اوله روح علوی سلابندن کندنده قانش اولان قیلدک سوقله بولیه برسوزی شدله ردا ایدر . انکار ایدرده ایترکه ارککلر بوزرانی قادیانلرک ایتلاری . الماری مدیل ایدم جک بشقه ردا بولسونلر . نایک بر قسمی بزم تون شوغزده اورویانک ائرنه نایع اولدیغیزی اونلرک آردی صره کیتدیگیکی ظن ایدبورلده ایلری به طوغری بول آلسان ایچون بوزرزی تقیب ایتهمسزی موانق بولیورلر . لکن بن دریمکه اولر بشقه بر اولدن کیدیورلر بزیسه دیکر طریق طوغتسز . کدیم بزمؤرات اجتماعیمسز . اصول حیاتیه اسلامیه من ایچانجه . که تاثیر فتوحات ایله هلاک اولان اقوام سائونک خلاننه اولرق شویده قدر بزی مال وجوده دن لوهانچی برینک جسمه نزل ایدرک عور اولندن حبابه ایتدیر — غریبلیکی اولاماز . بکرکه اونلرک اجسامنه نخل ایدم له اولکلن بر جز تشکیل ایدم . بو عایتیک ایسه حال اندر حال اولدینی کورویورم . زرا اسلامیتک اوقوی . او وید اولان روحی زه اوله بر ماتت و بر مشدرکه بزی ازه ازه انجیق او ازر یوقسه باشتمسی ازمسز .

بو بایده سزه بر مثال کتیریم : تحصیل ایچون آروپا کیدنلرک بر قمتی کورویورسکزکه اورده اوقوشلر ، اومدیت ماده تک نظر قریب اولان ظواهری بونلرک عیون فکر و بصریتلری مسهور ایش ، جمال ظاهری خایلرندنه تجسم ایش ، بر ایشمش ده آرتق مسکنده . لایسه . کلامده سلسله الحاصل هر شیده هپ اومدیتک اهلی تقلید ایدیورلر . حق مقدر اولسر صورتلری ده دیکشدره جکر . اوت بکرکه شویلرک حایه بایکزه صکره فصل بولدیگیکی . کندیلری هانکی قوم نیت ایدیه جککزی بکا - بولیکیز . بونلر شرق ایدرلر ؟ اصلا چونکه بونلر شرقده ، شرقلرده سوکورلر ، اهالیکنک تون عاداتی تقیب ایدیورلر ، زده تدبیر ، رجعت قهری آثارندن بشقه برشی کورمیورلر ، مملکتلرک هانکی طرفنه باندهلر مدد اوغلر چکورلر زده طوردهلر اظهار تحسردن کری قالیورلر . لکن عییا بونلر غریب ایدرلر : اصلا زرا چهره لری بونلرک خلاقه شهادت ایدیور . وانها سوزه کلجه غریب اولدقنری ظن ایدر بوریورلر فقط اذغال حقیقه لری دعوالری باغل ردا ایدیور . چونکه بو یادکارلرده جهد وهمتدن . بی نوعه قارش جالب منتهت یاخود دفع مضرت

ایدم جک هیچ بر عزم فمالانندن اثر کولیور . عییا بونه دن؟ شوننک بو آدملر غریبلی تقلید ایتک استدیلر فقط کور دیلرکه آرزولریشک حصونه طبیعتلری الک بسوک بر مانع ایش ، صکره اسکی حاللرینه رجعت ایتک استدیلر . لکن تقلیدات ظاهره کندیلرند بر ایتاده ، بر ملکه شکلی آلدینی ایچون بوکاده موفق اوله مدیلر . شاء علیه ارباب ابتصارک نظر عبرت اوکندمه ، وقفه کیر یاس اولوب قالدیلر . بونلر باقرض بانهار ، صرب کجیلرینه بکره سزلر چونکه بریکلردن بری حیات تحصینی پارسمه ، یاخود لوندرده ، یاخود بر اینده کچیرسه بالآخره وطننه دوندیکی زمان اینای قومی عنده فکرندن استفاده ایدیلر ، راینه سراجعت واعتماد اولور بر آدم اولور . وطنده اشریتک آیدکاهی ، قیلة آلامالی کسبیلر . مع مایه اوده میدانه قوبدینی جلال آتارایله ، مهالی عزم وهمت ایله بوشرفه کسب احتیاق ایدر .

زرا بواقوام بله غریبلی آره سنده مؤثرات حیاتیه اعتبار ایلر بر مشاهبت وارد . اوت بو بر حقیقتکه قارئین کرام بران تقیق نظر ایدم جک اولور لسه محسوسات درجه سنده کورورلر . ذاتاً آروپا ده تحصیل ایدم صری کجیلر عزدن چوغتک بر ایشه یارامادتلری ده انجیق بونلرکه ایضاح ایدم بایرز .

شیدی بر ترض چیقوب دیمه بیلیرک : بو ادعا فصل قبول اولنور ؟ زرا ایچیزده اوروپا ده تحصیل ایش اوله کجیلر بونیورکه — عدداً جوق اولما قله برابر — اخلاقده ، علوغم وهمتده بوکون بوریسیدکاک مقتدا ایدرلر .

جواباً دیرزک : بز بسوزی انکار ایدلردن دکلز . ذاتاً بو اعتراض بزم دعوا مسزی جرح ایتز ، با عکس تأیید ایدر . یا لکن معترضدن رجا ایدر زک بزم سیه داخل بونان کجیلرک کیرل اولدینی لایقیه تحقیق ایتولر . ایت . بونلر اوله کجیلرک اوروپا ده کی تحصیللری عادات و عقاید مله ریشه قارش اولان رابطه لرلی ، ایشای مثلری حقیقه کی شفقتلری بر قاتدها آتیرمش ، اوروپادن یا لکن علوم و فنون ایشلر ، مساویسی ، شان انسانیت یا شیمان شیلری بر ایشلر . برده غریبه اقاتلری شو حقیقی کندیلرینه لایقیه اوکرمش که صرف مادی اولان مدیت حاضره تک تعلق و مناسبتی انجیق جسمک سادته منحصر در ، جهت روحانیه منی ناقصدر . حال بکه بشرک ازلدن بری شیدای اشتیاق اولدینی سادت کامله و مدیت فائله تک غایه مطلوبی اصل اینکیجه جهتدن عبارتند . ایشه بو حقیقی ایچم اوکرنگاری ایچون مملکتلرینه عودت ایدم غریبلیله یا لکن غریبک مادی اولان فنون و معارفنده مساقه کندیلرینه خط حرکت اتخاذ ایدیلر . فضل اوله ق بوکا برده — بوکی علوی هم ترویج هم ده روحک یا یه بلر کاله نمایسنه مدار اتخاذ ایدن — دیانت اسلامیه تک روحانیته علاوه ایدیلر .

بو زمره دن اولوب مملکتلرده بونان کجیلری ، صریلر طایرلر وانکار ایتزلر . خارجه کلجه مثال اوله لرق بلاد هندسی کتیره بیلیرز . اوراده کی مسلمانلرک کجیلرندن بر قسمی بر جوق سنلرلی لوندرونک الک بیوک دارالفنونلرند کجیردکن صکره مملکتلرینه دونیورلر . بر حالده که

یوقدر. بو بوبله اولدینی کچی بو ایکی شیدن برینک دیکرندن استقلال
مسئله سده بتم آکلاشه مدیغ و قطعاً آکلاشه مایه جنم بر بختدر.

اوله یا ' برلشوب شی' واحد تشکیل اتمک اوزره یارادلمش ایکی
شیئه استقلال و یرمک نصل یاقیشیق آیر؟ بولردن هربری دیکرینه
محتاج و کمال جنسیسی اونکله قائم ایکن آره لنده نصل وجه مساوات
تعین ایدیله بیلیر؟ بتم آکلاشه مکی غایق شودرکه : جنسین آره سنده
مساوات و استقلال حصوانه سی ایدنلر بالفرض صوبک ایکی عنصر
مکونی اولان مولد الماه ایله و الحوضه آره سنده استقلال ایمحاده
اوغی ایشانلرک عیندر. اگر صوبی وجوده کیرمک اوزره بو ایکی
عنصردن بری ایچون دیکرندن مستقل اولق ممکن ایسه کاکان عااله
تشکیل ایتملرله برابر ارکک ایله قادینکده بر بندن استقلال قابل اوله بیلیر.
شیمی دییه جکلرکه : اوله یسه یوقاریکی فصلارده نصل اولدی ده
ارککک ، قادینک ، موقلرینی تحدید ایتدک ، بولرک آره سنده اختلافات
ایمحدینه چالیشدک ؟ بن ده درم که :

بو خصوصه بن عینله مولد الحوضه ایله مولد المانک خواص کیویه.
لرندن ، ثقلت اضافیلرندن ، بولندقلری یردن بحث ایدن برکییا کر
کچییم . قادین ارککدن بدنا دها خفقدر ، دیدیکم زمان مولد الماه
مولد الحوضه دن دها خفقدر ، دیش اولیورم . کذلک موازنه حیات
قانونی ، جنس رقیق نسوانک سعادتق اوله ایمحاب ایدیلرکه روابط
عائله نیک آشییدی ایچون قادینلر حریتلرندن بر قسمتی ، فقط ارککلرک
ترک ایده جکندن دها بیوک بر قسمتی ، فدا ایتملیرد ، دیدیکم زمان
صوبی وجوده کیرمک ایچون مولد المانک کندو جکندن ترک ایده جکی
مقدار مولد الحوضه نیک کندن زیاده اولمدر ، دیش اولیورم .

شایان استغرابدرکه سربستی نسوان طرفدارانی قادین طرفندن
ارککک قارشق کوسترلین "خضوع و انقیادی پک بیوک کورویورلر"
بو حالق براسارت عد ایدیلورلرده دیکر طرفدن ارککک قاریستی انفاق
ایچون اوله سییه ، چالیشدینی هیج دوشونیلورلر . حال بوکه قاریستک
اوغورنده ارککک چکیمکه اولدینی شدائت جسمانیه و متاع روحانیه
ایله اوبرینک بریکنه قارشق اظهار ایلدیکی اطاعتق مقایسه ایده جک
اولورسوق ارککک قادینه قارشق اولان اسارتق قادینک کندن فضله
بولورز .

واقعا قادینک ارککک قارشق اولان خضوع و انقیادی بر چوق
آلام و اکداره مصایبتی ایمحاب اتمکده ایسه ده بو حال آره لنده کی جهل
مقابلک نتیجه سیدر ، باشقه بر شی کلددر . لکن تریبه و تهذیب سایه سنده
زوج ایله زوجیه نیک هر بری دیکرینک نظرنده بوکسلیر ، او زمان
بر برلرینه قارشق اولان وظیفه لر کی کندیلکدن تعین ایدر ، استقلال
ردیان شی دهنلرندن کلیاً اوزاقلاشیر . زیرا بری دیکرینی اکل اتمک
اوزره یارادلمش اولان ایکی مخلوق آره سنده بو کله بی معنادر .

بو حقائق تقرر ایتدکن ، قادین ایله ارککک هیج برینک دیکرینه
قارشق مستقل اوله مایه جتی ، بلکه بولرک شی' واحد اولدینی نبوت
بولدقن صوکره آرتق قادینک مستورتی یا خود آچیق کز می هیج

اولمازسه ارکک ایله قادین آره سنده مشترک بر حق اولور . او حالده
ارککک رأی اولمادقجه قادین چارشانی چیقاره ماز .

محمد عارف

مسئله

آکلاشه مادق ، حالده آکلاشه مایورز ! ..

هر شیئه عظیم بر انحطاط حصوله کترین استبدادک تأثیراتندن دین
مبین اسلامده آزاده قالمش ، آز بر زمان طرفنده بو خصوصه افکار
عومیه پک متشت بر حاله کلددر . عین دینه منسوب ایکی کشتی بندنه
بعضاً اوقدر میابنت اعتقاد کورویورکه تاخف اظلمک ممکن اولمایور .
حالبوکه ایکی طرفکده غایبالی بردر ، ایکی طرفکده آرزوی سعادت ایدیه
مظهریت در . تصور اولونماز که « انسان » نام میجلی طاشیانلر آره سنده
سعادتق بویش کونک حیات دنیاندن عبارت بیله جک کیمدلر بولونه بیلسون .
هر کس وجودی ایچون بر علیاً ندرکنه چالیشدینی کچی روحی ایچونده
بر مأوی احضارینی دوشونیلور . برت پرست بیله بو تفکر دن آزاده کلددر .
هر ایکی طرفک غایب الی بر ایکن نصل اولیورده آزاده میابنت
اعتقاد حصوله کلیر ؟ بونک پک متنوع اسبابندن ک مهمی اکلاشه .
مه مازلق در . هیج بر زمان ال اله و یردرک بی طرف بر فکر ، بی طرف بر
محاکمه ایله حقیقت دوشونولمیش ، تدقیق ایشلمش ، هیج بر زمان
افراط و تفریطدن قور تولق نصیب اولامش . جهالت و استبداد داغما
بولندن بزى منع ایتش .

بتون انفصال و حرکاتیزی عقائد دینیه دن عداتمک قالمش . مشر .
عبادات کچی صرف دیندن معدود اولان شیره ده بعضاً بدعماخله سزی
اوزاتمش . حتی بعض علما ، تأثیرات سیاسی و اسباب ساره طولایسینه ،
بوکامشاش ایتشلر ، آرزویه موافق حکملر ویرمشلر . کیت کیده
اوقدر فروغانه دائمز که اساس غایب اولق درجه سنه کیش . بتون
وصایای صحی ، بتون وصایای اخلاقیه اوامر دینه درجه سنه چیقارنیش .
حالبوکه برکنه صحی ایله برکنه دینی آراسنده نذقدر فرق عظیم واردر !
بری وجود قانییه ، دیکری روح ابدیه متعلق در .

دین ندر ؟ دینک اساسلی نلدر ؟ اوفروعات میاننده صیقشوب
قالمش . اوامر و وصایای دینیه نیک درجات قوتی نظر اعتباره آلمایه رق
کوچک بر قصور ایچون تکفیره قدر ، دینک خارجه چیقارنه قدر
جسارت ایدیش ، آکلاشه مادق ، حالده آکلاشه مایورز ! ..

بز ، دخی ، کتابلردن دکل ، آیه و اجدامزک انفال و حرکاتندن
اوکرتمش . اوصورتله حاصل اولان معلوماتی کتاب شکلنده نشرده
جرأتیاب اولمش . هر کس شخصیتیه ، محیطه تبعیتدن آزاده قالمش .
هر کس کندنده مجهد درجه سنده براطلاع کورمش . فقط سولیدلکری
مطالعات شخصیه بناه دکل ، دین نامه سولنش ، عندی بر طاق قیودات
وضع ایتش . بونک نتیجه سی اوله رق نه فکرل در میان ایدیش ، نه
بیهوده مناقشدر جریان ایتش ! . آکلاشه مادق ، حالده آکلاشه مایورز ! ..

یا به مارلر . نصل که شیمی به قدر اونلرک هر حکمه انقیاد ایتش وایتمکده درلر . اوت ، بونلر بر طقم حقاقتدرکه انسان لسانیه انکار ایتک ایستنه قلبی شهادت ایدر ، یوزی سویلر .
(المرأة الحیة) مؤلفی دیورکه : «مادام که قادیلرک ارککلرله معاملهسی ، اختلاطی بادی فساد اولیور ، نیچون قادیلرک حریتی آباق آتته آئییورده ارککلرکی محترم طوتولیور ؟ نظر عدل قادینه . ارککه نسبتله باشقه باشقه میدر ؟ یوقسه بری قادینه دیکری ارککه مخصوص اولوق اوزره آیری آیری ایکی حقمی واردر ؟ صاحب اختیار اولان برآدم شرع وقانونک تعیین ایلدیکی حدودک خارجنه چیتماق شرطیه اختیاری اوزرنده کیف مایشاه تصرف ایده مزمی ؟
بز دیرزکه بوسوزک هیچ بر فائدهسی یوقدر . نته کیم اقوام مغلوبه طرفندن رفع اولنان شو شکانلرده اوقیلدندر :

مادام که میدان حیانه مسابقه هرکس ایچون مساخ واردر ، نهدن اقوام مغلوبه تک مساعیسی ایلری کیتیورده بولی اقوام غالبیه بر اوقور ؟ نظر عدل اولکنه ، صکره کنه نسبتله باشقه باشقه میدر ؟ یوقسه حق بری اتم قویه به دیکری ملل ضعیفه مخصوص اولوق اوزره ایکی درلومیدر ؟ هرکس حدود شرع وقانونی تجاوز ایتدیکه کندی اختیاری اوزرنده ایستدیکی کی تصرفه صلاحیتدار دکلیدر ؟

ایشته اگر بویولده کی حسیلالر عاجز ماتلره بر فائده ویرده اولری قوتلی اقوامک بویوندوغندن قورنارسه قادیلر ایچون سویانلر اوقی سوزلرک بلکه بر ابارانلی کورولور .

شیمی باقم بونک نهدن فائدهسی اولیور ؟ کونک نظاماتی ، حیات انسانیتک قوانینی اوزرنده اجرا ایلدیلر تینمات ایله ثابتدرکه قوتلر متوازن اولمادقیه مساوات موجود اوله ماز . اوت ، بو بر امر بدیدرکه بونی هرکس کرک کندیسنک ، کرک املرک بتون شتون حیایتسند ، کوربیلیر . اوله ایسه شیمی بزه لازم اولان ، مساوات کلیمنی تلفظ ایتزدن اول ، نیچا آرده کی قوتلرده توازن وارمیدر ، یوقیدر ، بونی آرقمقدر . مع مافیله معارضلریز اورتهیه چیقوبده بو قانونی ظلم ایله اتهام ایدمزلر . زیرا اصل ظلمک قویوسی قوای مختلفه احساننه حقوق متساویه ویرمکدر .

ذاتاً مؤلفک سوزلری قیلندن عباراتک بر فائده ویرمه مانی یالکز صایدیمز اسایندن دکل ؛ بلکه حقیقت حاله طبان طباننه ضد اولمستندندر . زیرا جناب حق ارکک ایله قادینی ایچق شخص واحد تشکیل ایتک اوزره یاراشدر . ارککلر حد ذاتنده بیوک بیوک بر طاق نواقصی واردرکه اولری ایچق قادین تاملار ، کذک قادینده بر طاق اکسیکلر واردرکه اولری ده یالکز ارکک اکمال ایدر ؛ بر شرط ایله که بو نواقص متبادله جنین آره سندن اتحاد حصوله کلنجیه کندی کندیسنه تکامل ایدر و او زمان طبیعت حال زوج ایله زوجدن هر برینک اورینه قارشیه عهدسنه منعم وظیفه سنی کندیسنه الهام ایدر . شیمی بر کره بونلر شوت بولدقن صکره آرتق هر بری دیکرینه محتاج اولان ایکی شی آره سندنکی وجه مساواتی تعیین ایچون اوزون سوزک البته معانی

پناهی ، امانتگاهی اولان یکی فکری کنجلیریز ایچون یازیوروز . زیرا او کنجیلردرکه اکتساب ایتکده اولدتلری تربیه صحیه علیه سایه سنده قادین مسئله سنی مستحق اولدینی مقام بحث وندیقه کتیره جکاردر . « آرتق قادیلرک بتون اموری ارککلرک الله اوله رقی اولتری ایستکلری صورتده چورمکده ، شتون حیاتیلری اوزرنده یلدکلری کبی تصرف ایتکده اولدتلرینه بوندن ده قاطی بر برهان اوله بیلیری ؟ اوله یا ، بوجتدن قادیلر ولو جزئی اولسون برحق طبیعه به مالک بولنش اوله بدیلر نفوذ جالی اوزرلرندن سیلکوب آملر ایچون طوغریندن طوغری به کندیلرینه خطاب اولنوردی ؛ ده طوغریسی قادیلر بر ارککلر چیقوبده بویله کندیلرینی مدافعه یه واکیتشمانی هیچ بکلهمز لری .

هله بن قادینی ارککه اطاعت دائر سندن خارجنه چیتمارمايه معطوف اولان هرطبی ایچق او محررلرک مطالبی نوعندن اولوق اوزره تلق ایتکده مکه یازارلر ، چیزلر ، محکوم تللی اولدتلری ملت قویه تک کلرک مملکتلری ضیط ایتسی کندی استقلاللری ، حقوقلری محو ایدمکجه کی دلایل ایله اثبات ایدرلر . اگر اقوام مغلوبه طرفندن سرد اولنان بویکی دلایل نلی غالبه تک شدتی تمذیل ایدرده حق طبیعیلری آلمقدن واز کچیره بیلیرسه سربستی نسوان ایچون ستونلر طولدوران محررلرک یازیورده بلکه بر فائده سی انتاج ایدمیلیر .

مع مافیله بویقاسده بر قیاس مع الفارقدر . زیرا اقوام مغلوبه سی ایله ، مجاهده ایله حق طبیعیلری استرداد ایدرک محکوم بولدکلری ام غالبه تک اندن قورتلر بیلیرلر ؛ حال بوکه قادیلرده امر بونک خلافتدر . چونکه قادیلرک کال جنسیلری ارککلرک اولتری بسله ملری ، اولره خدمت ایتلری ، شدائد ایله مالامال اولان بو جدلکاه معیشتده جنکلمشک بلا سندن اولتری قورنارلری ایجاب ایدر . یوقدر خدمت ، یوقدر وظیفه ایسه شیله یوقدرکه ارککلر قادین اوزرنده برحق حایه سی ، حق نظاری اولسنی اقتضا ایدر ،

بونکله برابر بن دیمکه قادیلر ارککلرک نفوذ وحا کیتندن کلیاً آزاده بر استقلال نامه ظفر یاب اوله مازلر . ایچق اوزمان ارکک آرتق کندیسنی قادینه قارشیه ادسی اوزرینه منعم بر وظیفه ایله بالطبع مکلف کورمه چیکی ایچون ، وارسون کندیسنی بسلسلین دیه ررک اونی کندی حاله بر اقیورور . قادینه اعمال خیرجیهده اونکله مزاجیه به باشلار ، دایی ارکک ده اوکا مزاج اولور . ایشته اوزمان قادین بوندن بیکلرجه سنه اول اولدینی کبی یا خود بوکون اقوام وحشیهده کورلدیکی وجهه مستقل اولور ؛ لکن ذلیل اولور ، محقر اولور . اگر نسوانه حریت مطامه تأمین ایچون اوغراشانلرک مقصدی بچاره لری بو اوچورومه دوشورمک ایسه بز ایستدیز ، بزدن اوزاق اولسونلر ! خلقت کویا قادیلری بیوک بر حریت نائل اولمش ظن ایشدیکی املرک حالی آزیچق تدقیق ایدیله جک اولورسه کوریاورکه بو حریت موهمه طوغریمن طوغری به ارککلر تحت تصرفنده در . یعنی ارککلر قادیلرک اولرندن چیتماملری ایستدلر بریکلر اطاعتدن باشقه برشی

ایسته بوقیود، اسلامیت که انظار بیکانده اضافی یک شکل برین اولوق اوزره تلقینسه سبیت وردی. اسلامیت که اساساً یک بسطدر، اسلامیت که طایع بشربه ک موافق برین در، بتون احادی احرارانه در؛ بوشکلی آلدنقدن صوکر ا اجازیک، خصصی دینک ترمیضانه هدف اولدی: -- اسلامیت مانع ترقی در، بوقیود اتنده ترقی ممکن دکادر .. صداری ایشدنلکه باشلادی .

ایشه بویله تحصیل ناقص، شخصیتک - یعنی طرز حیات معیشتک - محیطک، رأس کار حکومتده بولونانلرک تأثیر ونفوذندن آزاده قالماش بعض کیمدلر طرفندن بلادلل دین نانه سولنمش بر طاقم مطالبات شخصی بی بعض خصمای دین سررشته اعتراض اتخاذا ایدرک، - دین نانه سولنیدنیک ایچون - شخصک دکل، دینک علینده بولونقه جرأتیاب اولمشور بویولده برچوق آثار ضررکارانه وجوده کتیرشاردر. حقائق اسلامییه و فلسفه دینده بی خیر اذهان شبان اولمطلقات خصصا ایله ترددلر، تدبیرلر ایچینده قالمش. دیگر طرفندن اروپا فلسفه سنک دین علینده برچرایه دونمغی علوم غربیه آفتنا بعض شبان اولفلسفیدی علی العموم ذیلر حقیقده کبی برسوه تاقیو به مجلا اولمش. حقیقت سوبله نهمدهش، شامت استبداد او اعتراضانه لایقیده مدافعه به مانع اولمش، دینسنزک تومسه باشلامش. بتون حقائق و آثار نفیسه دیندنک عربجه یازنیش بولونمشی و هرکسک بومبارک لسانه واقف اوله مامسی حقیقتک میدانه حقیقه مامسنه بر سبب دیگر دها تشکیل ایش .

ایسته اولاسندن تباعد، اوتوسع فروعات، اواعتراضات خصصا اولمدافعه بی عدم مساعده، اواقکار خودپسندانه، او اوروپا ناسفقه سنک مجرای جدیدی، اوسوه تقلیل، او وقوفسز لفلر وبتون بونلره برابر کوندن کونه دوچار انحطاط اولان اخلاق مایه، وناخاعه خلفای راشدین دورندن بری سوروکلنوب کلکده اولان استبداد فکرلری .. ایسته بتون بوسباب اسلامیت که وبتون دول اسلامییه تک تنزیل قدرینه سبیت ویرمش، ونهایت: -- کوسترک مترقی براسلام حکوتی ..

دیدیرتدجک درجسده بر ذلته، جواب ویرله میه جک برحاله کلشدر. برزمانلر بتون سیاست جهانیه اجرای تأثیر ایدن حکومت اسلامییه، برصره کلدی که اوروپا خلقه مدیتسده بتون اقوام ومللک دوننده قالمی، تحقیره هدف اولدی .

نه آچی حقیقت، نه تحملکدار مسکت! بزایسته احکام اساسیه دینده دن اوزاقلاشدقیجه بوحاله کلنمز .. یغما کرک اتدیکجه فقر وذلته دوچار اولمشز .. بز نهایت عطاخانه لر تأسیس اتدیکجه ترقی دن کری قالمشز. جاهل خطییرک، مدرسه کورمه، مش احق واعظلرک:

— دنیای براقبکز. یالکز آخرت ایچون چالشکز!.. طرزنده کی سوزلرینه قایلهرق ازواره چکادیکجه، صنعی، چالیشمی ترک اتدیکجه حسیض مسکتده دوشمشز. ذنبیه وادقیجه. منافع شخصییه و دنیوی دی هرشینه ترجیح اتدیکجه جهانک کوله سی، بتون ارباب سفاعتک استیری اولمشز. رسالتپناه صلی الله تالی علیه وسلم حضرتلرینک اللهک

اماتی، دیه توصیف وحقو قلوبنک محافظه - فی شدتله امر و توصیای بیوردی نبیه غیر مسلمنک - روم، بغداد، اردنی، موسوی ... جمله سنک - حقونقه تجاوزه اتدیکجه، توفیقات سبحانیدن محروم قالمشز، حقوقزی باعدال ایتمشز. عدالت ونسواوندن، اتفق واتحاددن اوزاقلاشدقیجه کوجولمشز .. یوز بیکلرجه معصوملری پای قهرمنده آزدیکجه، یوز بیکلر جمذطلوملری چولرده نابوده، دکزلرده عوایتیکجه، اوچاتلری یتمق دن، خانالمری سوندورمکدن لذت آلدقیجه. نظر واستبدادمنه بتون کائناتی دظنون ایلدیکجه، انسانلری ناله کنان، ملکلری دوچار نغان اتدیکجه، کوزلرمن اوندکه جریان ایدن بوخونین نظامه قارشو عاجز ومسکین دوردقیجه، جائلرمنی فدادن چکندیکجه، آشیاز ذلت ومسکینزدن آیریلغه قیامدقیجه. اوکروه زبانی به العساقی برشرف عبادتدیکجه، اللهک غضبده، رسول کریمک نفرستنه. بتون بشرینک لغتته کرتار اولدی . اوزرمنه چون بوسحاب ذلت بزای زیورکن، قوشتمده اولدغمنز کرداب هلاکه قوجه بر عالم اسلامی دخی سوروکلورکن کیم بیلیر هانکی برقولک، هانکی برقلب پاکک، کیم بیلیر هانکی براشک معصومک، هانکی بر ناله مظلومک حرمتنه عون الهی یتسیدی .. ماکدونیا بالقانلرندن اون اوج عصر اولمکی توریله، بتون انزاهت، بتون اوشعهسه، سبیله شمس نصرت وهدایت طلوع ایتدی. الحمدلله! اوکزه آجیلان بویولده، بوضراط مستقیم، بوشاهراه هدایتده کمال اتحاد وصمیمتله بورویلمش. اسلامی، انسانیتی اوکرته لم .. بر زمانده که بتون سکان ارض صرقات معرفده یوکسده ایور، بر زمانده که بتون بلاد ومالک طریق تکاملده، ایاریله یور، بزده آرق بوستره عطانتدن یاقمنی صیردم. بویوشیده سیاه جهل ایله مظالمات قالمندن نوزر. تولم. فکرمنی مزلقه نغندوتصبدن چیقارلم. کوزلرمنی بز نهایت سندلر نصب ایتدیکدن او قمر کرداب خود پسندانن قالدیره لم. ساحه فنون وصنعتده کی عظمت فنون بو قدر بدایی، شهره علم ومعرفده قطع ایدیان بو قدر مسافاتی کوردم. خطوبه لریمزی اوکا کوره آنم. زرا، اعتراف ایدم، یک کریده بز. سبب خلقتمنی، وظیفه حیاتییه. منی دوشونم. بربرمنه اوغراشمقده قائده یوق. آخرت ایچون چالیشانلری صوفیک، بدلالقه اتهام، دنیا ایچون اوغراشانلری دینسنز لکه نخطئه اتک یک بیوک جهالت!.. دنیاده، آخرتده بزیم دکلی؟ هم حیات قائیه، هم حیات ابدیه منز ایچون چالیشدم. شمده به قدر هپ بویله نخطئه و اتهم ایله کندمنی دوچار توفیق وندی ایلدک. بربرمنک ثبثات خیریه سنه مانع اولهرق بوغیای جهالت واستبداده عصرلرجه سوروکلنک. آرقق ال اله ویرمک کمال اتحاد ایله یوکسکجه چالیشدم. بوسوه قهملر، نهایت ویردم. آکلشادم. زرا آ کلا. شمامازاق بزوی بوحاله کتیردی، ینه آ کلشایله مامازلق در معاذمه موجب فلاکتزرا له جق. بیلم نیچون آ کلشاده مادق، حالاده آ کلشاهما بوروز؟

شرفك بوزنده كو كيه خنده پوش ايدي
خونك كه محترجدي شهادت ضايعه
قوتشدك اك كزيمه زمانده متك
قلب وطندن اي ازلي ابرخنده بار
هر مرکه كنه ولوله باش ظهور ايديك
چهره كه فكر امت ايچون خنده نور ايديك
سايه كه خون مته عبا نشور ايديك
كو كمن ايندي جهه كه بر فيض شمه دار ...
بر برج اخلاقي ايديك دست قدرتك
توردي كو كه كه سلك عالم و ناه
ايلدي قائل كو كه كه دشمن النجا .

۴۳

آيسي دولتك متزلزل . ملول ايكن
سلطان مراد اوله سنك عيان اولان
سنك او فكر حكمته مولا بيان اولان
بر انشقاق روح ايله بر برج شمه دن
اقتضه متك سكا نسب ايلوب نكاه
شمس بقاي كوردی نوين بر هلال ايله
نجم سعادتكه كولوب قلب نجدي
نور كه بولدي سايه اجلال دوتی
خندان دو كولدي يرله خون شهادتی
روحنده بر صفای مقدس مأل الله
پرواز ايدنجه تزيينه اللهنگ اوشاه
سخيقي ، بولانك ايشه او خون شهادته
عظمای سخياي او كورن اولدك بو مته !

۴۴

سن قاتحك الله تجوجون ايكن
اون آتی دولتك بيقلوب كاغ قزنی
اولشدي اقرارتنك آواز ضعی
قلب جهان ، سيئه اعصاره ناه دن
استابولك بروجه چيقدك ، حمزه
آل قاتركه ايلدك اعلان اشهار
كوبا اوكون وجودكه عكس اندي بر هلال
كوبا كه قوندي قلبك بر نجم حمزه
عرض ايلدك طلوعك الله رسوك مأل
بر ملك شايبه شايبه رعد
آفاق ملكه حقدن ايبن ايجلار
شايان از لثما ، اهدیت ربا
بر ايجلای عرش ايديك اي ...

۴۵

دست جلا دنده سليك طمع
بر اوله بل ولوله انزا وشه

اولدك كه زير سايه كه اورنك اتمار
جا . آندی بر خيال مقدسه سن يله
حيران ايديك بو مرتبه شان وكال كه
قدكده طوفندي آيت كبراي عون حق
اولدك هلال ولوله برج خلانته
منج ايلدك صلاقي روح شجره
قدست ودياتي فكر حيته
اسلام ايلدي صانكه متشق ما اكه
خود حسيه بگزدهك اي زهره شفق
په . خدای قاپلادی انوار قسرتك
جوش ايندي روح امته علوی حارنك !

۴۶

سن فكر حقله ايلديرك عهد وانفاق
هندك دكزلر نه جزايرده پارلا ك
توران چينه ، ولوله افشان اولوب اديك
عكس رخكله ايلدي مغربلر انشقاق
علوت وكال كه حيران اولوب سنك
قوشمشدي بارباروس كي بر شاه سايه كه
دوكتدي ملك و نختی اذيانكه جهان
هچ كورمه شدي بو په بولك لوحه ، خاكرمان
پارلاردي عكس نجم وهلالكه آن بان
مبزلرك غلري مفتوندي پايه كه
غان جوار نخك ريان اووب سنك
ياقوت طانه لوله كو پوردك مشارقه
چينلانك آسمانلری اي قائل بارقه !

۴۷

سلطان مراد رايه بر خنده ايلدك
دور ظهورك ايندي تكرر زمانلری
ريان اولوب مشارقه عظمای قاتلری
مربخلوله كوكلری تاييه ايلدك
تا اسكاره باغلايان آواز سطوتك
تايدادك جنانه بخش ايندي ولوله
سن اوله بر جهان كي ملكك ضايعه
كوچديك . هر طلوع وغروبك ضايعه
هر منبر خلافت وحقك صدانه
روحك سرايت ايلدي قدسی مأل الله !
جا و بردي فكر امته پارلاق مهياتك
سخيقي شهيد عشقك اولور هر بولك حيات
تجربل ايدر روانكي تاغ كاشانك !

۴۸

اي خنده فرور صباحت
تاينه لقا چهره آتی

اي روح منا برش سادت
خندان شاق زهره آتی
طونديك بوكون آفاق صندان
طونديك ينه بر عشق وملاحت
حرفي آغوشك اديك
بر طفل ملكچهره كه دنيا
حيران اولور الموارينه
ريان غرام ازليت
بر شوق ايله تا كوكيله دلدك
اذيانكه طوبلادی نظرلر
عتره بر شمشه سالك
ملت اولامز شمدي عطره
سن مته بيك شان الله تالكه
بر قائل كفتك . قط انسان
سخيقي سكا حيران . سكا قربان !

۴۹

سخيقي اويوك چهره نورك
عسكر كه مشونه جاهلر
حالا كورونور دور ظهورك
واقه طمارلره اولقدر
سن بوندين امين اول سكا لاق
قاتر دو كه جك عسكر عز وار
بر ملت اولور حسنه عاشق
قوشكده از لادن بر يز وار
حرفي وجدانك و برك
عظمایق امر كه مبني
آنجيزي بز شانك و برك
كل كل اوچالم ناسامي
عسكر بوركندن به عالی
اي فكر جليل متالی
خونكه اورور قلب امالی
سفسك بزه آتی سالی
اي ابر جهان رنگ الهی
ظن ايمكه بر قائل كفتك
سن خون شهادت ايله مالی
بر بل ضايعه ازل آرا
عظمتك شانه احرا
حريت مته محلا
احسان ايدكتر مولی
سخيقي بزه سنك . بزه سنك !

ردوس ، ۱۲ ، تمبرين اول ۲۲۴ ، كمال زاده
علي اكرم

« وایک نستین » ایده جناب حق فری کیمدن استانه ایتمک امکان وساع اولادینی اقامه قننور . بودخی مقضای عقل و موفق برماندر . فقط تماماً وضوح حقیقت ایچون بر مقدار اطاب کلامه زوم واردر . چونکه « و تارنوا علی البر والتقوی » [۱] کی نصوص قرآنیده « ناور » وظیفه سیه . یکدیگر مزون استانه ایله مأمور بولدمشزده مملودر . بوالله استانه عبادک درگاه خلافه اختصاصی نه وجهه صحیح اوله بیله . دییه حصر مذکورده هار بر اشکال . بیانات قرآنیه آراسته نافی توهمندن ناشی برسؤل وارده خاطر اولور .

زبو اشکال و اعتراضی روجه آتی منع ایدرز : نوع شرک مباشر اولدینی اعمال و اشغاف فیضبخشای منافع اوله تعلق مقضای سنت جاریه و حکمت بالنده آله اولان اوزره هر عهده مناسب بر طاقم انبیا و آلانک تکامل ایله برابر بالجه موانع طبیعتک زوال و انداختنه . هر درلو عقل انفعاد و ژودی خسران اوله جق عوارض و آفات اورتندن قائلسنه وابسته بولدینی آشکاردر .

مناشری اسماعیل صفی

[۱] آیت کریمه تک فای « ولانادونوا علی الام والهدوان » دو معنای شریفی ! ای تکلفن ! هر نوع بر تقویه دایر تعاون ایدیکیز . ام وهدوان حفته تعاون ایدیکیز . بر « توسع فی الخیر ایله تفسیر ایدکنده اولسنه منی خصوصی و عمومی برون احتیاجات بشریه تسویه سنه مدار اوله جق تخیلره شاملدر « تقوی » دین و دنیاچه مودت حضرت و باعث فلاکت و عقوبت اوله جق منهای و محرماتک هر توهمندن حمایت دیمکدرکه بوکارمایت ایدله دیکه نهانیت و آسایش تقرر ایدر . نهده تخیلات خیره لائق وجهه فیضبار سعادت و ترقی اوله بیله .

« ام » بر مذکورده مقابل وبتون شرور و ماصویه شاملدر « عدوان » ظلم و تعدی مراد فایده بر جوق کیسلر بیننده ظلم و جور باینده تبارک و تبارک بادی اشغال امام اوله جق اگ مدعی بر مامله و حشیانه اولسنه منی مخصوص بالذکر بیورلدنر . شخص ظالمک الهائی مدح و ترویجده ظلمه اقامه اولدینی امر آشکاردرکه « من اعان ظالماً سلطه علیه » حدیث شریفک معنویاتده داخلدر . حق و رکون و تفسیر اولان ادنا مرتبه ظلمه یه میل قلی و نسب ظاهری بیله حرام قلی اولدینی هولارکنوا الی القین ظلوا لتفسکر اناره نص جلیل ایله نایندر . اومت ! ظالمده نصرت و مساوت مشروع بلکه فرض عیندر اما « نصرت انک ظالمه او مظلومه الخ » حدیث شریفده سین اولان طرز و سورتده اولق شرطیله ! برکون جناب رسالت انقبیز اصحاب کریمه خطاب عام ایله « اخوانیکزه » ظالم اولسون . مظلوم اولسون نصرت و مساوت ایدیکزه بیورلدنر . اصحاب یارسولاه مظلومه نه سورتله نصرت ایدیکیزی بیوروز قط ظالمه ناسل نصرت اولور . جونی یارسهک بزده ظالم اولمازی بزه جدیدر . جواباً بیورودی که هظله نصرت اونک الی طووب کنه یینی ظلمدن منع ایتمک اولور « فی الحقیقه بوسمله ظالمده بروک خدمت و عنایت عداوتورکه بوسایده و زور و بولدن تخلص ایشلی اولور .

شرک و لونت عرفان و حرمت اولان ادیب اعظم حضرت کاک هرمناسیه وارث خلیفه . شاعر آکمزبان علی اکرم بک . بونسخه منی شوبه برنیده کزین حاسطه ترین بیوربولر :

عشائلی یاراغنه !

۱۳۰۲ سنسنده خطاب روح مجرد شباه سنحاق شهدای دین ایکن بز .
عق نیده مثال ایدک سن :

خوناب شهادته بوروندک .
تاعرشه چیقومه آلهانه
بر شن ایله عاله کوروندک .
رشک آور ایدک جهانیانه .
کوکلرده شفق اولدی تابان .
المراقکه طویله بزودی حوران .
چارلاردی بوز که نور بزدان .
ایواکه بز قاجه حسرت .
بر بجم نور اولان برکن
دوشدک شو خرابه سیاه !

S

دوشدک بره یاره . یاره دوشدک .
حقبرلی توب سقوتک
هب قائل کفته چقیدی اجداد .
امدادکم اولدیلر شتابان .
اجزاکه سارلدلرده اجساد .
حوآره قالدی حفظ بلدان .
عالماری طوندی رنگ ماتم .
جوش ایلدی ناله محرم .
حلت بینه قالدی شاد و خرم ....
صاغله طولو هزاره دوشدک !
اغلاعدی کیمیدی هبوطک .
شایسته کورولمک تکامه .....

عشائلی یاراغنه !

۱۳۲۱ سنسنده انجذاب روان مباحات

۱۰

یوق بوق دکل : بوکون فیضان صودکه
اولمش صحائف ابدیت کتاشده روح .
آچمش سمای قلب و ذکا سینه فتوح
خان آغلایان لفا که . مهج سرورده !
یوق بوق : بزده وار بوکون ارتق حیائز .
اولسه که رنگ آک ایله قالی بر کفن .
روح شهید ملت اوچار اجرارکه .
عشائلی قاتلره نور عذرکه

تکبیر تشوه و رفقه تابدراکه
ترباز اشته کوکلره عکس اینجه سن .
چارلار شفق آچلیر کاشانز !
سنحاق ! طوغونجه عالم بلاده شوکتک .
برواز ایدر خدایه قدر مگری ملت !

۲۰

کارتیک آسمان منور قناتنه
سنحاق وجودک اگ متلی سروش ایدی .

خاير ، هج بر كولن بوق ، صياليور غربكده وجداني ،
 كوروب اجساد مظلومينه مشهر خاك ايراني !
 او سمدلير ، او حافظلر ، او فردوسي ، او رازيلر ،
 غزاليير ، او قطب الدين ، او سعد الدين ، او قاضيلر
 يتشدرمش ، او خيامك ، او بر چوق شمس عرفانك ،
 خياستندن شور ايله مش اقليبي دنيانك ،
 بركون مهور نادايسيدر بر فرقه حيدودك !
 نهدر پنهان اولان اسراري بيلم بونده ميبودك ؟
 خاير ، ميبوده ارجاعنده بوقدر بوتلك مئي :
 يانانق ايله من جاني به - حاشا - بر زمان مولي .
 شهامت پرورا ، شاها ! زمان بيدادي قالدبرماز ،
 خطا ايتكده سگ شايد دييورسدك : « كينه آلدبرماز . »
 بو استبداده آرتق بر نهايت وبركه استقبال
 قارا كلك دبرلر اما ايسته بك ميدانده : اضمحلال !

محمد عاكف مرمت جمال

حقوق

مخلط محكمه

اقدامك برنجي صحيفه سنك باش ستونلرني تزئين ايند فاضل قلم
 بزم ايچون يسانچي دكلدر اول و آخر كزنده يسانك مسجوري بز .
 وقايح مشهوره تاريخه نك برچوق صفحاتي رنكين افادات ايله تصور
 ايند ، اورويانك افرقسانك رابطه اسلاميه طولايينسيه علاقه دار
 اولديغيمز مدن وامصارندن بز ، قيتدار تحفه لر كوندن ، اندلس
 تحسسانيه اولمظوم قرداشلورمك ياد حزينتي ائنده اتمه پايدار ايلان
 بوسوعلي قلم داغدا ، مروف قاه جقدر ، صباح الخير حربندن بري ايسه
 آثار بديهه سي هركون كورمك ، او قومه لر قيرالعين ، بختيار اوليورز .
 برچوق تدقيقات و تبتاتك محصولي عد اولنان بو اثرلك محتوي
 اولديني نظريه لر لايق اولديني اهميت و برلديكندن طولاييدر كه
 تاثيراتي بركونك ششونه انحصار ايند بندلر عدادينه اداخله قدر
 شناسان اولاد وطن راضي اوليدير هر سطري تدقيق هر يحي تعميق
 اولنيور ، او قزله لر بيله بوخامه بدلاج نوبس ايچون چوق كوريليور .
 ايسته اقدامك ۲۸ رمضان سنه ۱۳۲۶ تاريخي نسمه سنه
 (اختلافات حاضره) بندنه درميان اولنان محكمه مرزه اجني حاكم
 تصفي فكرنه بوقيلدن برزله در حقوق ملكي مقيملي بو نظريه
 اعتراض ايله برابر شوزله بي شايدان اضف بوليورلر آرزو ايديبورلر كه
 حقوق استقلاليه مزي محل اولان بيانات واقعه يلكز نقل ايله اكتفا
 اولتامل حق و منطقه اولان غالتني تشريح ايديلدي آرقداشلورمزدن
 بوبولده ، برچوق ورقه لر آليورز بنا برين قواعد مناظره دائره سنده بو

مسئله نك حل لزومي ضروري عد ايديبورز ايد ايدير كه مناظر
 محترم حسن نيتزي تقدير ايدر و حق عيني مقصد مززه خدمت
 ايدلديكندن طولاييده مناوت مخصوصه لر به نائيله بختيارلورمك
 ترايدنه مساعده بيورلر .

بشد مذ كورده اختلافات حاضره تشريح و تلخيص اولنديقن
 صكره امتيازات اجنيه نك كلياً بر طرف ايلسي مسئله سنه عامه
 اولق اوزرده عيناً شو مطالبات كوريليور « مواد حقوقيه
 كليجه : بو مجعده عهود عتيقه ايله تعين ايند اصول حاضره طرفين
 ايچون مساوياً عدله مناقير بوض مؤلفره كوره شايد حكومت
 عثمانيه مكل برحكه استيناف حقوق تشكيل ايلر ، على الخصوص
 بو محكمه بده قضا بلچيما ، اسويجه ، هولانداكي بيطرف دولتردن
 اعضا تعين اينده دول مظنه ايچون بوضه متعلق امتيازات
 اجنيه بي الما انلك ضروريدير ، شو عباره نك برنجي قهرسيه يلدريز .
 لائق استينلان ملاحظه واقعه ينه امتيازات اجنيه بي وقاه صورتيه
 تبليه لور دور استبداده بيله تصورندن ندهش اولنان شو حاكيت
 اجنيه قضيه سي دور حريته نسل جاي قبول بوله ليور بوكا غلنيز
 ايرمن يلكز فرض حال صورتيه بوله بركوك تطبيقنه قاتيلسه
 تشكيلات نه بوله اجرا اولنه جنق ؟ بيانات نقل اولنان مؤلفرك مقصد
 بك مهم برطرزده افاده اولنشدر مخلط بر استيناف حقوق محكمه سي
 تشكيل اولنسون دنيور بوجا بونكه تشكيلات عا كم نظامه سنك تعين ايديني
 عا كم استيناف نك كافه سي بو صورته تشكيل اتسون ؟ بوتسه اجني لر ايچون
 من القديم غايه امل اولان مخلط برنجي مجلس تجارنك نوقده بو
 مجلسك مقرراتي استينافاً تدقيق ايتك اوزره شو صورته مخلط بر
 استيناف محكمه سي تشكيل اتسون بوشقارندن قديمي قصد اولنيور ؟
 بوكون قانوناً ، اين مواد لوالردكي عا كم ابداييده استينافاً تشكيل ايله
 كل كده اولديغندن لسان رسمي به واقف ، احكام و نيه مزي طرف بوقدر
 اجني حاكم بوله بيله جكمي بز ، بلچيقالي ، هولانداكي ، اسويجه رلي
 موسولر كيدوب بالفرض جكمي ، درس لوالرنه اضاي وظيفه
 ايند جكمي ؟ بوجه نلردكي استعالي بي اي تقدير ايند او محترم
 مؤلفرك نه ديك استمكرتي رعا آكلابورز . بوتنياك ايتا ايتديكي
 اساحلر بزجه معلومدر عهود قديمه نك بك حصر صورته تفسير
 نيجه سي اوله رق عا كم حقوقيه مرزه بيك غروشدن بوقاري نيمه بيله
 نماز اجني لر آراسته نحدث ايند دعاوي تدقيق اوله ميور درساده
 مخلط برنجي مجلس تجارنه بو قيل دعاوي حل و فصل اولنيور .
 طوره دهده عا كم مجاربه نك بولنديني حاله عا كم حقوقه نك مخلطاً
 تشكيل مدعيانندن توله ايند منازعات ايله برابر بو محكمه لردن و ريلان
 مقررات برنجي مجلس تجارنه استينافاً تدقيق ايتديريور . ايسته حال
 حاضر بو مر كزده در ، آكلاشيلار ايتازه نال اجني دوستلر من قيا بده
 ينه بوجه تي اساس اتحاد ايدرك كنديلر به متعلق بوجه مشروح نحدث
 ايند جك دعاوي نك كا كان برنجي مجلس تجارنه كورلسي ايتورلر .
 شو قدر كه بو مجلسك مقرراتي قابل استيناف و تميز اولاديغندن كوي

صفحات حیاتی

عجم شاهی

بردی که ملک سراسر زمین
نیزده که خونی چکد بر زمین...
سعدی

کز گران ظلمتی ای قائلی ناصیه ،
ایوان زر چنار بنگه آص ز تنگ دیده !
آل قائلی رکفته طووات خیمه کاهکی ،
جانلره یاق مشاعل ماتم پناهکی !

مقبرلرک حفیره مظلوم دهانلری ،
دننان غیظ وقهره شبیه استخوانلری
یاد ایلسون مظلومکی تا ابد سنک ،

ای جبهسی کتابسی بیگ قائلی مدفنک !
ای بر حیاله تخمه قیلان بیگ حقیقی ،
ای آهنین ایله قازوب قبر ملتی ،

نور حیات افقرتی هرج و مرج ابدن ،
لیک شدید ظلمتی روحه مزاج ابدن !
اتوار مهر فکری سن ای خاکسار ابدن ،

میتلرک عظمی کی تارمار ابدن ،
ای هادی سراجی ماتم فشانلرک !
رخش عبور ظلمتک پامال اولانلرک
کلنجی سزاری میدر تاج دولنک ؟

طوتمشده عوالم افکاری شهرتک ،
ظن ایتمه که حکومتک افسرله در ..
سعدیلرک سزار چین بر سرله در .

سعدیلرک سزاری ، اوت ، بر آووج تراب ..
تختکده بر جهان که سنک آسمان ماب !
لکن او قبره بنجه فدا تخت و افسرک ..

مقبر کزین اولوبده سکوت ایله بیلرک
فریاد وایسینه دکز بو ولولهک ..
مضحک کایر نکا ، تماشامه هاهاک !

بیگ ملکی ، ملتی یوق ابدن بنجه فیک
بر شخصی شهمسز ابدی قیامق کرک
حاضی که ایسته مقبره لر ماورامیدر ،

مئلرک حفیره زائر جراسیدر ،
عطف ایلسنک نکاهکی قبر غلامنه :
مئلره کوزک ایلشیر نمش نامه !

دارالزلک او ناصیه تارمارتی .
اجدادیکک عظامتی ، چوکش سزارتی
پیش نکاه عبرتک آله در دوشون ...

چوقدر بو رتبه دغدغه بر قبضه خاک ایچون !

اقلیلر آلان او معظم ناپولیونک

بر حرفه در قازاندینی شی . ایسته باقی اونک

اک صولک سربری مقبره ماتم سیدر ،

عقربلرک ندیمی ، میلانلر ایسی در !

بر قالمش سرای مملاک باقی اوتان :

ماتمسرا بلره طولو ساحه وطن !

امر جه اعطای بو دنیای رام ابدن

اسلافنک — بوکون دوشونوردنک — دکل ایکن

طوبراق طولان دهانلری فریاده مقتدر ،

حالاتنک بو ولوله تخونک نهدر ؟

..

بو مدعش ولولهک ایرانی دائم ایگله در صاعقه ،

« مظفرسک ! » دین سسلر بتون خاندنر ، آلداعه .

ظفریاب اولدینک کیمدر ؟ دوشون بر کرکه ، ملت می ؟

عدالت ایستین بر قوی اورمق غالبیتی ؟

تصدیق یوقیدر بر بارچه اولسون . آدمیتدن ؟

نصل آلدیرمورسک بر کلن فریاده ملندن ؟

امین اول بو نیجه مظلومک یورکلردن قویان آهی

تیه گدن ایندیرر البته بر کون لئنه الهمی !

صیغش اولدینک شوکتسری ظلمی بک حکم

خیال ایتمکده سنک .. لکن نه بارولر ، نه مستحکم

پناه بی امانلر ، هیبت قهار مطلقه .

کوکندن دوریلوب بر آنده بیکان اولدی طوبراقله !

او ، بر جوق ملکت ویران ادب و یاپدر دینک ، ایوان

خراب اولمازی قبرستانه دوغمشکن بتون ایران ؟

اوت ، ایرانی قبرستانه دوندردک ، هلاک ایتدک ،

کفن یاپدک کربان امید یچاک ایتدک !

« بتون دنیا ایچون بر طامله قان چوقدر . » دیودرلر ، سن

شو معصوم امتک سلالر آقیتدک خون پاکندن !

یوزکن برده تمکینی آرتق قالدیروب آندک :

نه ماهیت ، نصل فطرتد . سنک دنیاه آکلاننک !

لواه الحید حریت ایکن اسلام ایچون غایت ،

یازق ، پامال استبدادک اولدی اوله بر رایت .

قازاق جلب ایلیوب تاروسیه دن ساداتی چیکتدک ،

یزدک روحی شاد اولسون... امین چونکه شاد ایتدک !

شامت کوسروب بیکلرجه بیت الهی باصردک ،

شجاعت عرض ادب بر جوق رجال الهی آصردک !

نه الاهدن حیایترک ، نه یمنمردن عار ایتدک :

دوردک کبیه علیای دینی ، خاکسار ایتدک !

جاست پروان قومی طوندک بر اولدوردک ،

عوماً شرقی آغلانک ، عوماً غربی کولدوردک ..

ولایات بیده مزده نقد مستوفی مماش ایله اولورسه اولسون اقامت ایتدیرمکه ارضا ایله بیهلجه جکیز هایدی بتون بوشکلات اقامت اولسون فرض ایسلم مملکتزده مثلاً کدک اصولی کبی احکام غیرمکتوبه عداینه داخل خصوصانه وار اوزاقدن مملکتزک حقوق مکتوبه سی تدقیق ایلمک اوکرن بوذوات بو قسده ینه عجمیک کوستیه جکیزمیدر ؟ اما صورارلر اوکرنیرلر دینه جک. اوحانده اجنبیلر اوکرنه جکیزمیه ولنداشلرمن اوکرنسونلرده دور حریتده اولسون بزی اجنبی بروب- ندریفندن قورنارسونلر .

۴ - براصرل؛ قورمک عزت نفسی و حیثیت و محب ملیسی اعتبار پرده غیر قابل فرسدر .

چونکه تصور اولونه مزله بر قوم منتظم قانونلر تدوین ایتدیردکن صکره دیگر قومه د الزده مکمل قانونلرمن وار. قومزمنه طابع و عاداتی تمايلات و تحساستی بیلورلر شو قدره بو مکمل آلات ایله برابر تطبیق سزیت و قابلیتق حائز مکنز. هر قسده قانونلرمن سزک ایچون بیانچی اولقله برابر صایدیشمن احوالک جاهلی ایسه کزده مبلونات انسانیتیه . ورنه کز نیم تمدن اقوامی محیط بولندیندن لطف انسانیتکزه انجا ایدر و جائز مالز ، ناموسمن حقدنه کلوب حکملر ویرمکزی استرحام ایلرزه دیه بر دعوتنه بولسون کزینجا بوله امثال منظر ایچوروز بر قوم بر حکومت قانونلرینی دیگر بر قومک علامنه یایدیرر فقط تطبیق ایچون اناری دعوت ایتمز عثمیلرلرکه عزت نفسلرینک عافطه سی ایچون هر زمان هر درلر فداکارلری کوزه آاشلر شرف و حیثیت ملایرینه تعلق ایله جک مکمل بوله جلی و علم، بر فرضی حتی شایسته سی بیه قانلرله تمیزله می کندیلرینه بر دستور لایتنر نماز ایتملر ایکن احتمال ویریه- بیلوریکه بوله بر ذلت ایچون آخره مثال اولسونر .

۵ - استیارات انبیینی تفسیر مؤیدر . دولت شعی به قدر عهداً هیچ بر اجنبی حاکم قبول ایتماشدر . غنط برنجی عجمک حالی باطل بر تمامک تحکمه مستند بر نتیجه سدر . وقبله شیدیک تسیقات عدلیه یوقدی . حقوق و جزا دعایوسی بر عجمده کوریلوه دی تجارت ایشاری ایچونده هر برده نیکارک متبر قسندن مرکب مجلسلر و زدی- اجنبیلر حقوق ایشارینک دخی قسندن بمشله بو مجلسلرده حل و فصل اولونسی استرحام ایتدیلر موافقت اولندی فقط دوستلرمن بو قدرله اکثفا ایدلری یا ؛ بو مجلسلرده اجنبی کاجرلرده بولسون، بولسونمه حیثت حکمیک و وظیفه سی تسهیل ایسون دیدیلر وری کاجرلر ترک بولمده کی قواعد لایته عدم و قونلری بلکه اجنبیلرک صنایع حقوقی مؤدی اولور ملاحظه سیله قونلوسخانهلر حاجتندن منجب ایکیشر ذات برای مارتت مجلسه دوامه باشلادیلر . وظیفه تسهیله رای بر مرک صورتیه تیجاندی- آرتق شامل سوزی آتزلرده ورد زبان اولدی . عجم علماً قاده بر شامل حاصل اولمشی ایدی مکنز . مذکره ایله بو طرز قبول ایتماش، و لویه ایتمک برقراره ر بطنه دکن بو حاکم بر مساعدمدن عبارت اولدی بی اعلان ایلمیشدی من تفسیر آخره بو ذکره شاملی قطع ایتمدی فقط دور استبداده اجنبیلره حتی قبول ایتدیرمک قیلیدی .

بجق نفوذ ایله میدرک - چونکه کلمات درجه قوتی تقدیر ایله منزل - حکم ویر، جکیز بونک عاویزی ایسه آشکاردر . لسانه و قونلری حانده قانونلرمنه یا اساساً واقف بونک جقتر ویا بو وظیفه نک توحی اوزرینه اوکره نکه چالیسه جقتر ویا سرایا ترجمه و تدوین اولونه- حق قانونلری تطبیق ایله جکیز اولو بو صوک احتمال تدقیق ایسلم قانون مدینیزک یکیدن تدوینه لزوم وارمیدر . بوکون مجله سزک احتیاجانزه کفایتی یالکز بعضی غرضکار محررلر قبول ایتمک ایسته میور . قول مجردله بر قانونک، بر حکمک عدم کفایتی مافی عدلت اولسی ادعای سموع اوله من- ته جهتلر هدف اعتراض اولور ایسه موضوع بحث ایدلی اعتراض اولان احکامک قواعد مدلته توافق اثبات اول من ایسه اوزمان حنفری تسلیم و تمثل شو حالده ظن ایتمز که حقوق مدینه من یکیدن تدوین اولسون اما مامشات ایچون بر احتیاج مبرم کورلسی حانده اساسلرده توافق اعتباریه بوله بکی بر قانون تدوینه ساغ کوسترله بیه اوقاف و اراضی حقدنه کی احکام موضوع من تبدیل اول من مملکتزده اوقافک اقسام ملوم منه متفرع انواع دعاوی محدث الیکده درکه بولنردن بر قسمی حکامک نظامیده کوریلور . بولنرده احکام موضوعه حاضرده دن قطعاً آیریله من . بیستون نظام عدلی مختل اولور . ایسته بتون بو حقدمات اثبات ایدیور که اجنبی حاکم و ظنزه یالکز مملکتلر نیجه معروف اولان قانونلر ایله دکل دار اسلامده سریعیتی مقتضی احکام قهیه ایله ده اعطای حکم مجبور یکنده درلر .

قوانین سائر به کلنجه اصلاح و تبدیل اولدجق قانونلر ایچون طبعی میدرک ک صوک مدونات نظر ه آله جق مدونات اخیرینی ایسه بلجیقا، هولاندا، اسپوریه دکل ژ بولنرکی ایتالیا و آلمانیده بوله- منز دیکه کله جک ذوات ینه مانوس اولدنلری قانونلر ایله دکل نوعاً بیانچیلری اولان قانونلر ایله عامل اوله جقتر شو حالده بو حاکماری توصیه ایچون وجهت بر سبب شرح تشکیل ایتمه کرکدر .

انکبکی احتمال اولان قانونلرمنه عدم و قون حانده اوکونلری لازم کله جک نوق لبشر بر مخلوق اولدنلری جهته طبعی میدر که تلم ایچون بر زمان صرف ایله جکیز تام اوکرنه جکیز زمانه تمین اولنه جق مدت منقضى اوله جق رسمه و داعی افغانن بشقه بر وظیفه قانیه جق بو آلیش ویرشده ینه مقبون اولوق بدختلکی بزه توجه ایله جک .

برده اساساً واقف بولنلری احتمال تدقیق ایسلم بو قاریله اشارت ایتدیکن وجهله تشکیلات جدیده ایله لوارده کی حکامک ابتدا ینه دن صلاحیت استیافته نزع اولنه بیه - که هیچ امید ایچوروز - ولایات صرا کزندن کی حکامک استیافته ایفا اوله جقندن هر استیفاف محکمه منه ایکیشر حتی برر اعضا اولوق اوزره شرط مطلوبینی حائز بو قدر اجنبی حاکم بوله بیه جکیز بزه ؟ بولدی فرض ایسلم . بولنری ؛ مملکتلرندن بشقه اجنبی حکومتلرک بیه قوانینی لده ایتمک قدر خارقلر کوسترن بوذوات بمنازه علی ناز ونیم ایله مأوف اوله جقترلر درکار بولندی حالده نابی بولدنلری دولتک غیری بر حکومتک ترقیات عدلیه سی تائین ایچون هجیری وهراسی مزاجلرینه توافق ایتمه جک اولان

عقالتی حاکمیتک اغفلاسیه اجنبی حاکمک آلدانه یلیسی. احتمالاً
 و اعاده محاکمه اسپانک عدودینه قارش تلافی مافات چارهسی آرابورلر.
 محاکم استثنایه مزده ایسی تدقیق ایتدیرمکی موافق کورمزله. زیرا
 تشکیلات اجماعیه اوراده اجنبی اعضا یوقدر - ذاتاً برنجی مجلس
 تجارتده اجنبی اعضا هیج بر حق و عهد مستد اولمقزین داخل
 اولمشورد - شرح حالده چاره بو استیفاف محکمه سنی مختصلاً تشکل
 ایتدیرمک اسبابی اعداد و تنبیه در - ایسته دوستلرر بوشمشع امله
 طوغری قوشبورلر. روم ایلی ولایتزنده اصلاحات عدلیه مسئلهسی
 موضوع بحث اولمجه همان پاچهرلی صیوایه رق اول بولر بو جهته
 نظر دقتی دعوت ایتدیله. عدلیه نظارتجه قوانینک تمذیل و اصلاحی
 حقته قومسیورتلر تشکل ایتدیکنی استخبار ایتجه بعض ذوات
 واسطه سیه بو طرزده اصلاحات لایحه لری و بردیلر. امتیازات اجنبیه سی
 کلیاً رضک دولت علیه نیک حادثات اخبیره ده هدف اولدیغی حقسز قلم
 ایچون بر توضیح تشکل ایدوب ایتمه جنکک بین الدول تدقیق صرمنده
 ملکاتک خدمته وطنک منامنه حصر موجودیت ایدن کزبده قلمزمنه
 ولوکه نقل صورتیه اولسون بویه مقاله لری یازدیله حق مطالعاتی جایجا
 موضوع بحث اتمکله تصورلری ایچون توشلرلر وجوده کتیدیلر.
 دوشونجورلر که بو طرز طوغری بولن طوغری به دولتمزک حق استقلالیه خلدر.
 اجنبی حاکم تعیین هیج بر زمان امور مالییه تنظیم ایچون اجنبی بر مشاور
 تاقیه بوسته و منابطه ایشاری ایچون بر ره اون بجه ایچون بر امیرال تعیین
 واستخدامنه بکزمز. بونلرله قیاس اولمزمز. زیرا قیاس مع الفارق اولور.
 بونلر نهایت برر ایددر. فقط حاکمک ماهیتی بویه میدر ؟
 انصاف اولسون تمدا اولسان دوازه کله جک اولان ذوات تأمین
 انتظام ایچون لایحه لری تنظیم ایدرلر آس اجرالرک هیئت استشاره سی
 عداوته داخل اولرلر و بره جک لری رایک امت اوزرنه تأییدی
 یوقدر آس اجرا رأی برینی تصویب ایدر. و مجاس عمینک تصدیقنه
 اقترا ایلر ایسه اجرا اولور عکسی تصدیقنه نقش بر آب اولور
 سابلوکه حاکمک و بره جک لری حکمک تطبیق اکتساب ایتجه لازم
 الاضافدر. ناموس و نفوذ محاکمی و قابه ایچون مواد حقوقیه ده چوق
 کره دولت حقسز حکم لری نفاذ ایچور بندنه اتملشدنر. حاکم نه مجلس عمینک
 ونده حکمدارک تحت تأثیر بنده در تقیفات وجدانیه سی کندوسنک ره بریدر.
 دیک اولور که حاکمک ایله تمدا اولان مأمورلر ارانتمه کرک ماهیه
 و کرک تأثیرات و نتائج اعتباریه قورلر واردر. اما دیتیه جکده
 استیفاف محکمه لریک فوتمده محکمه تمیز واردر که سرد اولان نظریه
 کوره اجنبی اعضا یا لکن استیفافه مقصور قاله چنندن محاذیر. ملحوظه
 تمیزک خطیفات واقعه سی اصلاحیه بر طرف اولور. فقط علاقه دارلر
 هر دعوائی تمیز ایدرلری ؟ شروط تمیزیه سی تصرفات قانونیه وجهه
 ایضیه موفق اولورلری ؟ بوکون تمیز حقوق و غیر استعدا دائره لریک
 قیوایته مراجعت اولسون کوریه جکدر که تمیز اولان دعوالرک قسم
 اعطی مرور مدنن. شروط تمیزیه حقیقه عدم قوفندن دوازه
 مشبار الیه لک تمیز مخصوصی وجهه نقصانی شرائطندن طرولای رد.

اولور. واقعا بوکا قارشیده بر جواب بولمیدر. جهل، لایقیدی
 مدزرت دکدر دینور. طوغری. تطبیقانه مدزرت اولمزمز؛ فقط قانونی
 تأسیسه، پایله جق تشکیلاتنه بورالری نظره آلمق ایجابات مدکلنددر.
 مع مافیه بو تمیسات هب قرضانه تفاق ایدر. اصل بورانی حقوق
 دول و عهد عتیقه نقطه نظر لردن تدقیق اتملی بز. زجه یقیناً ملکتمزک
 حقوق مأذونرجه فقره مذکورده نیک باحث بولندینی فکر و نظریه
 طوغری دکدر. مدامزنی اثبات ایدر جک دلیلر مزک بر قسمی
 شونردر :

۱ - دولتک من استعدائی خلددر زیرا قانونی تطبیق اتمک
 حق که اکا حق قضا اطلاق ایدور. حق استقلال داخلینک
 اقسام مهمه سننددر. بو حق هر نه صورتله اولورسه اولسون اخلاق
 اولور ایسه حق استقلاله خللدار اولمش دیکدر. دولت
 خصصت نمازده سنی تشکیل ایدن بو حق و وظیفه کندی نایستیده
 بو اتملرله بو شکل مادیت و بره بیور، بو مزق حق ولوکه بر مدتیجک
 اولسون آغوش اجنبیه تودیع ایدمزم. واقعا دولتمزک بو حق بعض
 تحدیفاته اوضارشددر. حقوق دولک باحث بولندینی خارج از ملکک
 امتیازاتی، بعض ملککله ده قونولوساره طابیلان حق قضا بو حق تحدید
 ایدور. فقط بونلر هب خلاف اصلدر. برای ضرورت تجویز
 اولتمشددر. ضرورتلر ایسه مقدار لرنجه تقدیر اولور، بز ایسه بو
 مسئله ده بویه بر ضرورت کوره میوزر. اما دیتیه جککه بونلرک
 و بره جکی حکمک حکومت تمثیه نامه اوله جقدر. براز ده ایلدیزلا.
 بهرق دیدلم که شای محاکمه ده بو اشخاص اجنبیه عقابن عد اولنه جقدر
 بو سوزلرک مناسی درجه قوت و شولی متعدد تجربه لره ایله ا کلا -
 شلددر. بو ایلدیزلی حیلرک ترکیباتک نه او بوشدیر یجی شیلر اولدیغی
 بال تجربه ثابت اولمشدر.

۲ - امتیاج استعداستاب دکدر زیرا تطبیق اوله جق قانونلرک
 اک مهمی حقوق مدینه میزنی احتوا ایدن مجله در بقانون جکک منایجه
 ایسه مدونات اجنبیه دکدر احکام فقهدر او احکام فقهدر که اورویا
 حقوق مدینه ده قسماً منبع اولمشدر بوکون والی ماشاء الله احتیاج اعزیه
 تأمینه یانما مانایغ کفایت ایدر. احکام استثنایه دن اولان قوانین تجارتیه
 ایله تشکیلات محاکم و اصول محاکمه تعلق ایدن نظامات بوکله نسبتله
 بر جزیمر. یکیدن اوکرنگک لازم کلورسه ایته جزئی الله اتمک کالی
 مدارکن سهلدر. مکمل تجارت قانونی، اصول محاکمک تدوین
 اولور ایسه حقوق شناسانک امر تطبیقده بر اجنبیدن کیری قالمیه.
 جفاری انکار قبول اتمز حقایق مسلکنددر. صاحب مقاله علی کمال بک
 لغدی کبی محور سیاسی بشدیرن ممز و طنک احتیاجی تأمین ایدر جک
 حقوق شناسلر بشدیرمش اولسی نهدن قبول اولنسون ؟

۳ - قانین تطبیق دکدر. زیرا کله جک اولان بواجیلر یا لسان
 رسمیه میز بیورلر. و یا بیلز یا بلکلری حالد طرفیک مدعیاتی ترجمانلر
 واسطه سیه آ کلامه، چایله جقدر بر چوق تکلفاندن صکره روح مدانه نه

سالم ثانی طقوزنجی شارله بونک یکیکجیسی بخش ایدیسور. اوچیسیزیده
 مراد ناک اوچیجی هانریه وبریسور. نبات نابولونه وربلان
 سکرنجی قایتولاسیون فرانسز قومه اک زیاده مظهر مساعده ملت
 معاملهسی تأمین ایدیسور. بولطفلر طبیی بالکنز فرانسزله احمصار ایددی.
 انکلتره (۱۰۸۶ هجری) اوستریا مقدس روما امپراطورلنی نامیله
 (۱۱۳۰) پروسیا (۱۱۷۱) روسیه (۱۱۸۸) سبجیتین که بوکون ایتالیا
 استفاده ایدیسور. دایمارقه، فلنک، اسپانیا، اسوج جاهیر متفقہ آمریکا،
 بلجیقا، مکسیقا، برهزیلیا، پورتیکز حکومتلریه مختلف تاریخلرده
 آلدقلمری فرمانلر، عقد ایندکلمری تجارت معاہدملرله بوضیافت عمومیهدن
 نواله چین اولدیلمر .

اوچیجی دورکه امتیازات اجنبیه عایینده تثبت دوریدر. تنظیمات
 خیریهدن یارس معاہدہ سنه قدر دوام ایدر. بودورده دولتک امتیاز ویرمک
 فکری کورلیبور بلعکس تحدیدمه مقابله. احتمالکه بوده تنظیمات خیریه نیک
 هرکسک کوزنجی آچسندن اجنبیلره حاججا وربلان امتیازاتک محذور.
 لری آکلاشلنه باشلاغمسندن نشات اتمکده در. امتیازاتک آلدینی شکل
 آرتق اهالی نیک حیسانته، دولتک حقوق حاکمیتسه طوقتیور . دولت
 بو قیوداندن قورتلغه خواهشکر کورلیبور رفعی امید اولنسه بیله تحدیدی
 ممکن اوله جفی تأمل اولنیوردی. ایسته بوانیهدر که رشید پاشا مرحومک
 همتله دولتی یکی تجارت معاہدہ لری عقیدنه سوق ایددی وبومعاہدات
 ایله قایتولاسیونلرک تجارتته متعلق مواد مشوشهسی عمو وازاله ایدلدی
 کرک رسمنک قیمت رسمیه ایله تقدیری قبول اولنرق تعرفدل وجوده
 کتیرلدی . بولیک آدیجی قاکلیجه معاہدہسی تقبیل ایددی آرتق دولت
 نقطه نظرنی فاش ایدیسور . اجنبیلره امتیاز ویرمک ایسته مبودی .

واقعا مروض قالدینی هجوم سیاسی به قارشنی تاب آور اوله میهرق
 بومعاہدہ ایله یونانلیلرده بران امتیاز بخش ایش ایدسه معاہدہ بی اک
 زیاده نائل مساعده ملت معاہدہسی اساسه ایتا ایندیر مامشدر بو اثر اوزمان
 ایچون مهم برترقی فکر صاییلور . نته کیم معاہدہ نیک شکللا اولسون
 مقابل اولسی دخی نظر اعتنادن دور طوتلامشدر .

درنجی دورایسه امتیازات اجنبیه نیک رفعی اساسی وضع اتمکده .
 درکه پارس معاہدہ سندن قانون اساسینک تشرواعلانته قدر دوام ایدر
 زیرا بو دورک مدیثی تشکیل ایدن معاہدہ نیک بدیجی مادهسی دولتک
 اورویا حقوق عمومیهسی قواعدنمین مسنید اوله جفی کوستریور .
 شو حالده احوال قدیمه موجوده بحال استثنائی تشکیل ایدیسور . دولت
 وضع اولسان بوقاعدہ نیک نتایج طبیعیهسی درحال اخصصاله چالیشمش
 ایدسه دوستلرمن کیفیتی مؤسساترک اکلانه تملیق ایشلردی .

بومعاہدہ دن صکره ایدکجی تجارت معاہدہ لری عقد اولندی امتیازات
 اجنبیه نیک تجارت وسر سفائنه متعلق احکامی قالدیرلدی . بو صورته
 امتیازلرک درنده اوچی بیتدی . بو صورهه ثابت قانونیده نشر اولنرق
 برات محبت تیجهسی اولارق وربلان معاہت سوده استعمالرینه نبات ویرلدی .
 بودورکک حصصولی اولان مستخدمین منازه نظامه مسیده قواص
 وترجانلرک عدد ودرجات امتیازی وعائله لرینه صورت شمولی مسائلی

بر اساس ساله ربط و تحدید واجنبی تجار خدمتده کی تبہ نیک دخی موقنی
 تمین ایدرک برچوق بولسز قلمری بر طرف ایددی . قونسلورک کرک
 معافق نظامنامهسی . اجنبیلرک استلاک املاک ایدہ بیلرینده وضع اولان
 شرطهہم ، دولجه امتیازات اجنبیهی رفعی اساسنک ندرجه لرده اعتنا ایله
 التزام ومدافنه اولدینی بتون عالم نظرینده اثبات ایلدی .

خلاصه بودورک امتیازاتک رفعی خصوصندہ یک عتتم صفحات
 اراہه ایدر . واقعا نظر بونجی قیلندن اولارق بودورک دخی چرکین
 برصغہسی کوستریله بیلور . اوت اعتراف ایدہ لکه ۱۲۹۲ تاریخندہ
 ایران حکومتی ایله ارضرومده عقد ایندکیمز مساعده قایتولاسیون
 اساسنه مستنددر فقط دور ایچون زاده مادر بخطا اولان بواجوبہ نیک
 موجودتی قدر شایان تأسف اولورسه اولسون دولتک بودورده تقیب
 ایندیکی نقطه نظرک قوتی تبدیل ایدہ من .

بشہی دورایسه قانون اساسی دوریدر بودورده تشکیلات عدلیہ
 وجوده کتیرلمشدر پارس معاہدہسی عاتقلرنیک انجامز وعد ایتلری
 زمانی حلول ایشدر دولتمز بودورده بونک ایچون دائما چریونوب
 طوریسور . حالا اوضا ایشیلور حر عتقلرک ایکل قایدہ سنک پروغرامندہ
 بوسئله لایق اولدینی موقنی بولشدر ذاتا براین معاہدہ سنک وجوده
 کتیردیکی حکومات ایله اولان معاملاتده حقوق دول اساسی دائما
 اریوردق . صریحان ایله اولان مناسبتز حقوق دول قواعدینہ تمایله
 موافندر . قره طازنک موقنی براز فرقی اولقله برابر شه حقوق دول
 قواعدیلہ مہما امکان توفیق معاہدہ چالیشمشدر . واقعا رومانیالیر
 قونسلوس معاہدہسی عقد اولنجه بدکین الکیزیده نائل مساعده ملت
 معاہدہسی کوره جکلر ایدسه طبیی عقد ایدہ کیمز معاہدہه نقطه نظر من
 محافظه اولنجه قدر .

دور استبدادک صوک کونلرینده رومانیایله قونسلوسق معاہدہ سنک
 عقدی قوه قریبهه کلش وسجوعانتره نظراً قایتولاسیونلر اساسنه
 قریب بر معاہدہ عقیدہ دولتمزک عصرلردن بری تقیب ایندیکی نقطه
 نظرک زیروزیر ایدلشنه رمق قالش ایکن من طرف الله رومانیایه مہمان
 مجلسیجہ ، حاضرانان معاہدہ لایحہسی دها استفادہ لی بر معاہدہ عقدی
 غرضیلہ مظهر تصویب اولماش ورحمت جلیله سبحانی اثری اولارق
 املارینہ موقنی اوله دن قانون اساسی احکامی احیا اولنوب بحیرله
 وکرمه تمالی محفل اندیشلر تمایله زائل اولمشدر .

بو دور مسمدت انشا الله امتیازات اجنبیه نیک بقایسینده سیلوب
 سوپورہجک دولتمزکی کافه حقوقته مالک رشید حکومتلر عدایتنہ
 ادخال ایدہ کیمز . ایسته بتون بوتفصیلات اثبات ایدیسور که بودورک
 مقتضیاتی اوله اجنبیلری حاکم صفتیلہ حکمہ لرزه کتیرہرک رایلرینی
 آلتق دکل تبعدلریله برابر حاضر بولنق داعیہ سنده اولان اجنبی ترجانلره
 رشید بر حکومتک عال عکده لرینده بولدلرینی اکلاندرق حقوقی
 محافظه اتمکدر .

ایجدی موجودیتلریله . کمال وعرفانلریله افتخار ایندیکیمز عاتقلر
 محررلریمز دولتمزک بو نقطه نظرنی محافظه ایتلی و فیضی قلملری

شیدی برده اجنبی ها کلا بزرگ اصل کثیره جگنی تدقی ایدم لمان دلالتیه
 آ کلا بزرگ که اولاب اجنبی ها کلا بزرگ کثیره جگن محرر مقاله نک نقل ایددی
 قهرده بونی کوستریور . تشکیلاتک مکملتی بو ذواتک محاکمه زده
 موجود تیه اشبات ایدم جگن . دول مخایه تمنازه برمدت مینه
 سرورندن صکره (بو فصله معلق) - اعتراض ایددی کمز قهرده کی
 بو قید نه قدر مهم ومظلمدر - امتیازاتی رفع ایدم جگن . دیگه که بر وعده
 قارشی حق استقلالک برقم معنی بخش ایدم جگن . اجانبک شیدی به
 قدر احصائنه موفق اوله مدقلمی بر امتیازی مجرد خوش کورنگ
 امل ایا هر بیانه له کندی کمز سن وبره جگن .

بو کون مصرده بو محکم لک بر نمونه سی کوریورز واقعا اورا چه بو حال
 عهود قدیمه ایجاب ندر زرامصر کنه نلیردن مقدمه صاحب لری اجبیره
 امتیاز بخشی خصوصی ده اواسع بر مقایسه تطبیق ایشلر حق استقلال ایه غیر
 قابل تأییب طرزده قونسولساره حق قضا طایبش لردر . عثمانیلر ده
 حین استیلاده سطحی بر تصدیق ایه اکتفا ایددی بر دیرلر . بنا برین
 امتیازلر علی حاله قالی رنهات لوندزه مقاله سیه اوسخیف اساسلر
 تأیید ایددی . قونسولساره اورا ده تیره ایه اجبیلر ارانده کی دعوالریده
 تدقیقه صلاحیت ادر درلر . حتی املاکه متعلق دعاوی بیله رویت ایدلر .
 صکره کویا اهنون شر قیلندن اولوق اوزره قونسولساره عاشر بو حق
 قضا نک مخطا تشکیل ایدم جگن مدقلمی قرار شدی . محاکم مخطله وجود
 بولدی . اوچی بدایت اوچی استیانه ایدم اولوق اوزره التی آورویالی محاکم
 مصر حاکی صقیله اجرائی قضایه باشلادیلر .

مصر فرمانده اورویا لیرک افاشته واهالی ایه ممالانته داتر مصر
 حکومتک مقاله یاه به جگنی مصرح اولدند . احتمالک بوسئله ده
 اوقیلندن عد اولدینده بو یله بر مقاله عقدی حکومت خلیه چه صلاحیت
 داخنده کوردلی . بونلرک مدقلمی بش سنه در فقط داغما تجدید ایددی بولور
 موقعی صلاحیت لری توبه خادم اولور . محاکم اعلیه ایسه یوما
 فیوما سقوط انکده در . ایسته کوریلور که بونلرک مصر حاکی صقیله
 حکم ایتلری بو محکمیه بر شکل ملی وبره میور . اجبیلرک محکم خود
 بسنده لری آتنده بیچاره مصریلر ایکلیوب طور بیور . آ تق عبرت
 آلهله اجنبی ها کلا بزرگ تشکیل ایدم جگن محاکمی بنه میلم . کلمات ایه
 بو ذواتک ماهیت لری نه قدر تجریمه چالیشهق بنه بونلر اجبیلر
 کندی لریله تشکیل ایدم جگن محکم لری هیچ بر زمان مختلط وصفیه
 وصفیتندن قور تیه سنه مدت منقضی اوله بیله بو مواعید عربیه
 نهایت کمز . امضالریله موخ ماهد لری بیله خشین الریله بر مقدمه
 جری آیقزله چیکه مکده پروا کوسترمین ، حق وعدالت دوشونمان
 بو کی حیات ایه لیکر ضعیف لک تمس اوله جغنی ایمان بر لحظه خالی
 قالمان . بزه قارشی داغما مستزبانه صیرت ن دوستلر کم بیلور ادا کوندرده
 خاطر وخیاله کمز نه بانه لری ایه وعدل لری انجامز لزوم کور میه جگن
 و وعدلریه اعتباراً تشکیل ایدم جگن محاکم مختلط نک الناسنه قالیشه جق
 اولور ایسه متعظمانه ادر لریله اورویا ک ترجهنه کسب ایشخاق ایچون
 قضا کارلق لزومندن ، صبر واعتماد بیوک قوملرک خصائص متمنازی

اولدیندن بحث ایدم جگن لردر . بزه بومونس ومسکن سوزلرک تأثیرا
 تیه بد مخانه مزه آغایه برق بتون امتیازات سابقه علاوه اوله برق
 برده محاکم مختلطه بو کی آرقه مزه آلوب اقوام متجاوره ایه ساحه
 تر قیانه سابقه به چالیشه جغز !

آرق بر خیسان ایچون حقیقت فدا اولنسه جق زمانلر ده دکلز
 مادامک قانون اسی بی اعلان ابتدک . بتون اطوار وحرکات زده جدیدت
 کوستر دک . حیسانه مغلوب قوملردن اولمادیمیزی بالفضل اثبات ایدلک .
 او حالده معظم ناموسلی بر قومک سوزلندن مؤثر بر قوه تأییدیه
 بر تأییدات اوله سنه . اجبیلر ده ذره قدر حس مساوات ، حس انسانیت ،
 حس عدالت وار ایسه بلا تردد - تویض نامیه دکل - بو حقیمزی
 تسلیم ایتلری لازم کاور . بزم ناموسمه اعتماد ایتیلورلر ایسه بزه
 اولرک سوزلرینه وعدلرینه ایانعه معذورز . محاکم استیانه مزه اجنبی
 حا کلا بزرگ قبول ایدم لک امتیازات موجوده بی توسیع ایدم مین اما حقسرت لده
 دوام ایدم جگن مش نه یایلم ایتونلر .

۶ - امتیازات اجنبیه فقط نظر منزه دولتمزک کیردیگی اورا
 تاریخیره دور امیرک مقتضیات منایبر .

زیرا تاریخیمزی بو جهندن تدقیق وتبع ایدر ایسه ک بش دوره
 مصداق اولورز برچی دور که دولت عثمانیه نک ابتدای تشکیکندن
 سلطان سلیمان قانونی زمانه قدر دوام ایدر .

دواتک بودورده اجبیلره امتیاز وبردیکی کورلمز . شوقندر که ضمنی
 بعض مساعدلره اغراض عین ایش اولدینی آ کلا شیلور . مثلاً قانع
 حضرت لری استنبوله کیردکنر نده صداقت کوسترن جنوه ایلرک مؤسس
 اداره لرینی رسماً طایم اقله برابر کندلی حالارنده او طور ملرینه مساعده
 بیور مشلر وه مهود بزانی مقاله لرینی حکمدن اسقاط ایشلردی . فقط
 بعض خصوصانده امتیازک فعلاً دوامنه مثلاً بر دعوی ظهورنده قونسول
 سارک برابر بولتسنه ایدیشلر اشدی . واقعا سلطان سلم حضرت لری
 مصری فخرلرنده اورا ده کی امتیازاتی تصدیق بیور دیلر . طرابلس غرب
 وتونسک اشغالدهده حال موجود ابقا ایدلدی . فقط بونلرک هیچ بری
 امتیاز عطاسی شکل وطرزنده اولمادنی ایچون بودوری امتیاز دوری
 اوله رق عد ایدم مین .

ایکجه دور که سلیمان قانونیک زمان سلطنتندن تنظیمات خیره به
 قدر دوام ایدر . ایسته امتیاز دوری بودوردر . دولتمز اطراف واکتانه
 عواطف امتیازیه ده بونلق فکر سمجانه سی تعقیب انکده در . هیچ
 بر مقاله آراغسترین احسان قیلندن اوله برق ویرلمکه باشلایلان بو
 امتیازات ، دورک سوکلرینه طوغری عظم مغلوبیتلرک بر ابد خجالی
 اولوق شکلی کوستر بر . همان هر فرصدن استفاده ایه ایتجاستندن بحث
 ایددی کمز فرانسه قرالی برنجی فرانسوا توجه همابونی فرانسه برق وطنز
 حسابنه ۹۳۴ تاریخ قرمانی اخذه موفق اولمشدر که حکمدارک زمان
 حکومتیه مقید اولان شو عهد محتویات مضره سی اعتباریه مقدا
 وندیکلرله ویریلان قرمان شکل وطرزنده اولدیندن ایلك قاپدولاسیون
 تشکیل انکده در .

دیورکہ: حیاتک ثابت ، لایتنبر برطاق قواعدی، معین برطاق قوانینی وارد . اوقوانینہ مخالفتہ بولانلر فرمان آسینہ قارشی کش اولورلر! مقتضاسیجہ حرکت ایدنلر ایسہ احراز امل ایدرلر، رزق ایلہ کسبدہ اوقوانین ثابتہ نک تحت حکمنده در . بناءً علیہ اوقوانینی رهبر اتخاذا ایدنلر مرزوق اولورلر مخالفتہ بولانلر محروم قالیرلر . ایستہ قوانین کسبک ایشلوجہ لرندن بری دہ ارکندن ایستہ باشلاہ برق طاقت مساعد اولدینی قدر چالیشتقدر «چالیشان بولور» . هرجهتدک برنصیبی وارد، صباح اوبقوسی مانع رزقدہر . حدیث »

حضرت عمرکہ اوامرینہ امثال واجب الان اعظم صحابہ دندہر، یاقنکز نہ دیور: « هیچ بریکنز تجری رزقدن کری طورہرق یاربی بی مرزوق ایت دیمیکز . زیرا سیلیرسکز کہ کورکن نہ آخون یاغار نہ کوموش! » نہ حاجت! اکتساب مال حالہ سی واجتہاد خصوصندہ بتون مہارنلر میزی اسکات و الزام ایچون جناب پیغبرک شو حدیث شریفلری ابراداتمہ مرکا فیدر: «چالیشیکنز زبر چالیشتی اوزر کوزہ فرزندہر بویہ اولدینی کبی حضرت پیغبر طرفندن، کال شدو (کادالقران یگون کفرآ) صورتندہ تصویر سیوریلان بلای ضرورندن قورتوانی، ابنای حسنہ بار اولقدن نفسی صیانت ایتک ایچون وطنلرنہ قازانہ . مایانلرک دیر آخرہ ہجرت ایتلری دہ دنیا پک عدوح برحرکتندر . اوت، اسلامیت شداند سیورسفری ایتقام ایدرک، ظاہری آتہرق، دکز لری کچہرک استخلاص نسبیب ایتیمہ بتون مسلمانلری تنویق ایتک دہدر . « قازاعقدن عاجز قالانلر مصرہ کیتونلر . نجاتندہ صعوبت چکنلر غانہ سفر ایتونلر . سیورسفر ایدیکز ہم اکتساب صحت و عافیت ایدر ہر دہ قازانیرسکز . حدیث »

ایستہ اصحاب کرام ہب بوپولی طومشلردی . امام اجد دیورکہ: اصحاب کرام برآ ، بجرآ تجارت ایدرلر ، خورماقتلرنہ با پیغبرلرنہ چالیشیرلردی . صحابہ و تابعینک تاریخنی مطالعہ ایدنلر بتون انسانیت ایچون مدار مفیضرت اولہجق مصالی عزم و اقدامہ نامتھی مشائیر کورورلر . اوت بر ریگستان بی پایانہ چکیلیں حزب قلیل کورورلر کہ فقر و احتیاج خصوصندہ بتون اقوامہ فائق ایکن بردن برہ طاور ایتشلر قرآن حکیمک سی و علمہ ترغیب ایدن آیین، جناب پیغبرکدہ بونی ویند بولسان احادیثنی دستور حرکت اتحاد ایتشلردہ سکسان ستہ ایچندہ رومالیرک سکز بوز ستہ طرفندہ نائل اولہدینی واسع بر دائرہ نفوذ و سلطنتہ صاحب اولمشلر . اوت بو قدر واسع عالمکی آلتشلر، اہالیسنہ اولہ رومالیر کی کونا کون شدتلر . وحشتلر کوسترمک . امور دینہلرنہ مداخلہ ایتک صورنیلہ کرہا دکل . بلکہ طوعاً کندیلرینہ متقاد ایتشلر . اسلامک قرن اولی تاریخنی اوقورسکز اوقدر خارق العادہ ہمنر، عزملر کورورسکز کہ قیاس ایدلر بیکی صورتہ عصر حاضرہ کی ارباب مذہبتک اقداماتی پک ناچیز بر اقدجق اولان اوفوق البشر معامی بی ولو مجلاً اولون بورادہ ذکر ایتک استطاعتلرک خارجندہر .

ملدام کہ اوزمانلر حال بویہ ایدی یاوکون اوشہایت قلبیہ، اوہمت اسلامیہ ترہہ کیتندی؟ اسلافک حتی قادیانلرنہ کورلر بیکی متواتر اولان

من فضل اللہ) بیوربور . حضرت پیغبر (دنیا نہ کوزل مطہدر اوکاراکب اولک کہ سزی آخرتہ یتشدرسون . - ایچکزدن خیریلیسی دنیاسنی آخرتہ یاخود آخرتی دنیاسنہ فدا ایدن دکلدہر ، بلکہ ہر ایکسی ایچوندہ چالیشاندر . - مال حلال طلبندہ بولنق جہاددر .) دیور . جناب پیغبر بر کون اصحابیلہ اوطورورکن باقتشلر کہ برکنج بابایکت ارکندن قاقمش چالیشیور . اصحاب کرام ، نہ اولوردی شو دلیقانانیک مساعیسی اللہ بولندہ اولسہدی . . دیمشلر . جناب پیغبر (بوسوزی سویلہ مہیک . اگر بوکنج آخرہ عرض احتیاج ذلتندن وارستہ قالمق ایچون چالیشیورسہ اللہ بولندہ چالیشیور دیمکدر ؛ سی و علمدن قالمش ابوینی ایچون چالیشہرق اولنری اتفاق ایدیسورسہ نہ اللہ ایچون چالیشیور دیمکدر ؛ یوق ، اکتساب ثروت ایدرک اونہ کتہ بریکنہ قورولق ایچون اوغراشیورسہ فی سبیل الشیطان چالیشیور دیمکدر .) بیورمشلر .

شو حدیث شریفدن غایت جلی بر صورتہ اکلالیشیور کہ ثروت قازانق قازانان آدمک نیتہ باغیدر . اگر نیتی خیر ایسہ ماجور اولور ؛ نامشروع علملرہ صرف ایتک ایسہ مشروع صورتہ قازاندینی تقدیردہ بیلہ حقیقتندہ مال دکل ، وبال قازاعش اولور . (عباد اللہہ عظمت صائق ایچون ثروت ایستہ نلر غضب الہی بہ گرفتار اولورلر ؛ نفسی ذلت تمشلن و ضرورندن صیانت مقصدیلہ مال طلبندہ بولنانلرک بوزی فردای قیامتہ مہتاب کبی نورانی اولور . حدیث)

بعض مخالفین « رزق ازادہ تقسیم ایدلشدہر ، بناء علیہ چالیشمہ نک ذرہ قدر فائدہ سی بو قدر . » سوزیلہ استشہاد ایدبورلر . دکلی؟ بزوکا للذاول ایمان ایدنلر دوز . شو وارکہ بزم نہ علم التینک کنہنی ندقیقہ جرائز ، نہدہ علم غیبی تحقیقہ قدر تز بو قدر . اونک ایچون بالفرض ینم شو سمیک علم سابق الیدن طولای پامال حرمان اولہجفتی تردن بیلیرم ؛ احوالہ برسوہ تفہم نتیجہ سی اولہرق بینی چالیشتقدن منع ایدہ جک منہاج سدادن چورہ جک بوکی افکارہ نعدن قایلیم ؟ خایر خایر ! تدقیق اولنورسہ عیناً کورورلر کہ دیانت بیضای اسلامہ حیاتک مشہود و محسوس اولان برطاق قوانین ثابتہ سنی تشریح ایتشلدر . رزقک جناب حق طرفندن انسانلر ارہ سندہ سی ایلہ متناسب اولق اوزرہ تقسیم ایدلش بولنسی ؛ ایکک امکی جوق ایسہ نصیب دہ جوق ؛ یکک امکی آز ایسہ نصیب دہ اونستبدہ آز اولسی مقررات اسلامیہ دندہر . ایستہ سزہ بر دستور حکمت کہ دنیا دینان ہیجای میشتندہ ہر کک ایتقام ایدہجکی شداند نسبتندہ نائل مرام اولہجفتہ اطینان حاصل ایدرک چالیشمی ایچون بوندن بیوک سائق اولہماز: « جناب حق قولہ ہمتی و حرص و وطنی نسبتندہ برہر . حدیث »

ہر ایشدہ اقدام و ہمتک وسیلہ قوز و نجاہ اولہجفتی ، دون ہمتک، مسکنت ایسہ فقر و حرماندن بشقہ نتیجہ و برمیہجکی اسلامیت اک واضع بر لسان ایلہ اکلا دیور: « جسور تاجر مرزوق، قورفاق تاجر محروم اولور . حدیث »

اسلامیت احکام جلیلہ ستہ اتباع ایدنلرہ بلند برصدا ایلہ ندا ایدرک

آزاده بولندیران نه قدر حرکات و ارسه جله سنی خالصاً لوجه الله ادا ایدیش برر عبادت صورتنده تلقی ایتمشدر ؛ بر شرط ایله که او حرکاتی ایفاده کی مقصد رحمانی اولسون شیطانی اولسون .
افزادک ، عالم لک ، جمیترک ، الحاصل بتون انسانیتک الکه مبرم حوائجی تأمین خصوصنده بوقدر تأثیری اولان اکتساب ثروت و مال انسانی جناب حقیق شو نوع مکرم ایچون تمین ایلدیکی غایه کاله ایصال ایچون الکه باشلی بر قوت دکلیدر ؟ ایشته اسلامیت بونی افضل عبادات اولوق اوزره طائمشدر :

جناب بیخبر « افضل اعمال اکتساب حلالدر . عیالی مال حلال ایله انفاق ایچون اوغراشانلر فی سبیل الله جهاد ایلندر کیلدر . عفاف نفس ایچنده طالب دنیا اولانلر شهدا درجه سنندهر . » بیوریور .
هم ظن ایتمک که اسلامیت بزی سی و اکتسابه ترغیب ایله اکتفا ایديور ؛ باقک اون اوزریمزه فرض قلیور ترک ایدنلری و اجبات دینه دن برنی ترک ایتمک کی مؤاخذه ده بولنیور : « طلب حلال هر بر مسل اوزرینه فرضدر . حدیث »

بیلیریمسکز ثروتک نظر اسلامده کی موقعی نه در ؟ . حیات امتک الکه بیوک رکئی ، ترقی ماتک القوی مداریدر . « اتم اوله بر زمان کوره چک که هم دینی هم دنیاسی تأمین ایچون انسان پاره به محتاج اوله چق . حدیث » نه حاجت ؛ اصحاب کرام آره سننده حضرت عثمان کی ثروتیله بر حربی اداره ایده چک اغنیا واردی . ناموسکارانه قازانش مال حقتده « بر مرد صالح ایچون مال صالح نه ای برشیدر ! » کی مدایج نبویه میدانده ایکن اسلامیت اکتساب ثروتمانه سر دینه بیلیری ؟ خصوصیه جناب بیخبرک بزه ، کله چکنی اون اوج عصر اول خبر و پردیکی بویه بر زمانده ...
اوت بز اوله بر دورد بزه که دینیزک سی و اجتهاد حقتده کی اوامری تکرار تکرار سوله ملک اوزریمزه فرضدر بز بوفرضیه ای ادا ایتمسک نفوسی باغلیان زنجیر عطالتی قیره مازن . نامی ارشاد ادا سننده بولسانلرک تلقین ایلدیگری ظنون باطله بی ذهنلردن قیاده مازن . خلق ارشادات دینه ، نامنه کندیلیری چالیسوب قازانقدن تغیر ایدن ، فقر و احتیاج ایچنده یاشامدی حیات مسعودانه صورتنده کوستون مسکینانه سوزلردن بشقه برشی طویعور . الهی سورسه کز سولیک : بوکی سوزلرک ، قلوبی الکه موافق علاج ایله مداوات ایتمک صورتنده خلاصه ایدیلین ، حکمت نبویه ایله امکان تألفی وارمیدر ؟

عک او معظ نامنه عین ایدرم که جناب پیغمبر نامه - بوکون علما آرسنه سوقولان بعض جهلانک یا بدینی قدر دکل ، اونک بوزده بری قدر اولسون - ثروتی سی و علی استخفاف ایله امر ایتمش اوله بدی اصحاب آره سننده اغنیا شوبله طورسون ، حیه به مالک اولان بیه بولنازدی زیرا اصحاب کرام قدر اوامر نبویه مطیع کیمسه تصور ایدیله سن . بونکله براز کور و بوروز که امر ببتون برعکسدر . ایشته قرآن کریمده سی و وعله تشویق بولندکی اوامر الهی ، ایشته سن نبویه عیبیا عصر حاضر مدینه یازیلان اجتماعی اثرلر بونر قدر سمیه ترغیب ایدیلیری ؟ قرآن (ولاتس نصیک من الدنیا) فاتشرو فی الارض و ابنتوا

بر آن اول شوانتیا سارشدن قور تلقی اسبابی اعداد و تیره به حصر ایلی او قلملرکه شیدی به قدر ذاتاً هپ بو بولده مجادله ره وقف وجود ایتمش و معزز سوکل و وطنک ظلمات یاس ایله عیاط اولان اقتلرینک انوار حریتله مستیر اولسنه کیچه و کوندوز چاکشدردر .
مادری زاده : ابوالفضل

سی و عملک نظر اسلامده کی موقعی

دنیا دنیلن بو جدکله همیشه تأمین موجودیت ایچون اوغراشان جیات بشریه نیک خالنه انطاق ایدن الکاوقاق بر نظر عیانا کوسترکه هانکی جمیت عطالتدن متفر ، سی و اجتهاده مائل افراددن ترکب ایتمش ایسه بتون ملتاری کریمه برافه برق غایه مجد و شرفی ادراک ایدن او اولور . شو حالده سی و عمل افراد انسانی به مدینه ایصال ایده چک ، بتون اقوامک حیاتی ، استقلالنی کافل اوله چق اساسلرک الکه مهمی صورتنده تلقی اولوق ضروریدر .

حتی علوم اجتماعیه اربابی ، نظر نرنده سی و عملک موقعی بو قدر یوکسک اولدی ایچون ، ادیانی ، انسانلری عطالته سوق ایدر .
حضیض مسکته دوشورر ظنیه ، مؤاخذه ده بولنیور لر .

بز بو مقاله سنده اولا اسلامیتی شو بیوک نه تمدن تزیه ایده چکز ؛
تنبیا انسانلری عطالتدن تخلص ایله سی و اجتهاده تشویق ایچون اونک قدر قوی بر مؤثر اوله میجهتی دلائله کوستره چکز .

اوت ، اسلامیت حیات باقیه ایچون چالیشمیه نه قدر سوق ایديورسه عین تشویق حیات فایه حقتده درغ ایتمیور : جناب پیغمبر « دنیا ایچون هیچ اوله چکمش کی ، آخرت ایچون ده یارین اوله چکمش کی چالیتمک . » دیور . دیگر بر حدیثنده بزی « دین ایله دنیایی برلکده اصلاحه دعوت » ایديور . شو ایکی حدیث بداهه کورستریور که دنیایی اعمار ایتمک رضای الهی به مخالفدر وهم باطلیه سی و عمله وداع ایدرک عبادت نامنه وجودی ریاضت آتنده ازمک ، مفکره بی عطالته عکوم بر افاق شرعاً مردوددر . بوکی حرکاتک مشروعتیه ذاهب اولانلر بیلور لر که دنیا بر میدان هیجادر ؛ بوراده صالح بران اللری قوللری باغلی طورانه دائماً غلبه چالار ؛ غالب مفلوک کندینه اسیر ایدر . بتون حقوق حیاتی سنندن محروم بر اقیق ؛ قانون طبیعت امور دنیایی اهمال ایدنلری عاقبت محو ایدر . آرتق اونلرک شو موهوم عبادتلیری وبال ، کوشه مسکین انزواده بسلملگری آمال ایسه بتون پایال اولور . بو بر امر بدیدر که دینی یا کلس اکلایه برق دنیایه عائد مصالحی استخفافنده افراطه واران ، حاجات حیاتی استخصال خصوصنده تقریبه دوشن ملترک تاریخی کوستروب طور بیور .

لکن دیانت اسلامیه که ادوار اخیره انسانیت ایچون نازل اولمش بر دیندر ؛ طاش قوغوتلرنه یاشایان اقوام ابتدائیه نیک قلوب قلسیه سی تیلینه مدار اوله چق بر طاقم عباداتی تشریح ایتمشدر . بلکه قوانین حیاته موافق کلن ، شان بشریه ، اعلا ایدن ، روحی تعابلات نفسانیه دن

اوامامہ تابع نکہائیلر، خدمت اصنام ایلہ مفقہر اقارب آرمسندہ بولندینی حالہ عتل وکیاستی، ادب وفضیاتی، اخلاق مرضیہسی، کالات انسانیہسی کونان کونہ متزاید، ناصیہسندہ تابشنا اولان ستارہ فروزان معالی آنا قاتاً متصاعد اولیوردی، ہرحال وشانی خلقہ بر مثل دہا یازادلامش بر انسان اکمل، علم انسانیٹی خاکسار مذلتدن آسمان معالی بہ اصماد شانندن اولان برکامل بی بدل اولدینی ارباب دقہ کوستریوردی، کالات اخلاقیہسی انکار ایدن بولنازدی، ہرکس کندیسندہ نفوس یشرہنک ادراک ایدہمیہجکی برضیت، ہج برکیسہنک ایربشہمیہجکی بر علویت اولدینی حس ایدیوردی، امین وحی الہی اولمازدن اول قوم وقبیلہسنگ امینی اولمشدی، مکہ سکانی بیئندہ نوزمان براختلاف ظهور ایتہ «محمدالامین» ک (صلی اللہ علیہ وسلم) سوزی فیصل صادق عدالت، نص قاطع حقیقت دیہ تلقی اولیوردی، بر یتیمک، باخصوص فقیر برعائلہنک معاوتیلہ کچیر بریتیمک کندیلکندن بوسرتبہ بالا ترین کالہ وصولی تأدیپ الہی، تربیہ سبحانی ایلہ دکل ہ ندر؟

بر مکتبہ اولدی کیم مداوم : اللہ ایدی داننہ معلم

الحاصل فخر عالم (صلی اللہ علیہ وسلم) حضرت تلمی بتون قوم وعشیرتی ناقص ایکن کامل، چلہسی انسانیٹک درکات واپسیئندہ یوورالانیرکن اعلاعی علین کالہ واصل، ہیسی امید نجات ایلہ صفیر آرقہسندہ طولاشیرکن موحدحقین، کافہسی نزاع واختلافہخواہشکر ایکن مسالمت کزبن، آثار اوہام وخرافاتہ مغلوب ایکن صحیح الاعتقادہ آثار خیر ندر ییلزکن طیباً مائل خیر وداد اولہرق سن کھولتی بولمش ایدی، بتون خلق حقیقتدن بستون غافل ایکن حقیقت بتون کابیلہ، بتون رونق وچالیہ قلب مبارکئی پناہ استقرار اتخاذا ایتمشدی، حالبوکہ باقلسہ آنک کیم فقیر طوغان یتیم بیون، امی یتشن برکیسہ کندیسنی ارشاد ایدہجک برکتاب اولمازسہ، ایقاظ ایدہجک بر اساتذہ بولنازسہ، آکا کوچک، بیوک ہر ایشدہ معین وظہیر اولہجق بر قوت امداد اجترسہ بدایت نشاندن زمان کھولتہ قدر اطرافسندہ وباخصوص اقارب وقراندن نہ کورورسہ نفسی آکا میل ایتیمک، نہ ایشدیرسہ عقل وفکری آنکلہ متاثر اولتی طبیی دکلیدر؟ بحوالہ خارق غامی بر نفس رحمانیک محسول تأیید و تربیہسی اولسہییدی ہج اولمازسہ - ینہ او دورہ یتشن «اعتقاد حقیق» اصحابندن برقاچ کشیدہ اولدینی کیم - اول بول قومنک عقیدہسی اوزرہ نشات ایدر، آنزک مذہب باطلنہ سلوک ایلرہ عقلی مرتبہ کالہ واروب اجالہ فکر ونظرہ قادر اولدندن صکرہ شہراہ ہدایتدہ کوردیکی دلیل وبرمانہ اسناداً صلاتندن رجوع ایدر، امر اعتقادہ افراد قومنہ متابندن فراغت ایلرہدی.

لکن بوقاعدہ طبییہ حق رسالتیناہیلرندہ جاری اولدی، اورجہ اللامین مجہدسیلہ توحیدہ اشارت ایدرک، نشانہ عبیدت اولتی اوزرہ سجدہ تضرعہ قیامہرق زینت بخش عالم شہود اولدی، حیانتک ایلک کونندن بری بت پرستلکن نفرت ایدرہدی، طفولیت اولاسندہ بیلہ

مکارم اخلاقندن، فضائل ہمدن بیلہ بزى قاصر براتان بو عجز وسکت نوزدن کلدی؟

اسلامیتک دوشمش اولدینی ذات وسکت الوریورمش کیم کسورہ ارشادہ بورون برطاقم جہلادہ فائقہشدرہ، بحوالہ مسلماننہجک موافقہر چونکہ مسلمانر آخرت آدمیدرلر دنیا اولنرہ کرکیز دیورلر خایر، بیک کرہ خایر! جناب حق (وقبل للذین اتقوا ماذا انزل ربکم قاوا خیراً للذین استنوا فی ہذہ الدنیا حسنة ولداری الاخرة خیر ولنیم دارالمقین، ربنا آتانی الدنیا حسنة و فی الاخرة حسنة وقتنا عذاب النار) بیوریور، ایشتہ بوسوزلر الہک سوزیدر، بک اعلا (ومن اصدق من اللہ حدیثاً).

آرتق مسلمانرک دینارنہ ایتدکری جنسایتلر الوریور، دینہ نظر عتل ورویت ایلہ بائسولنرہ اکلاسونلرکہ بر چوقلری دینک مقتضا، سنجہ حرکت ایتدیکئی توہملہ برابر صرف کندی ہوسات وافکار باطلہسی پشندہ قوشیور! اسلامیتہ عن جہل روا کوردکری ظلم ایلہ عالم مدینتہ کی حکیمایی بو دین مینک جلال احکامئی تدقیقندن منع ایتسونلر، ہم بیلسونلرکہ بک یاقین اولان بر آئی کلہجک، مسلمانق اورویادہ عصر مسعود رسالتیناہیلرکی رونقنی آکدیدر بر رونقلہ ظاہر اولدہجتیمز، (سنزیم آیاتنا فی الآفاق و فی انفسہم حتی یتبین لہم الحقیق، انہ کان وعدہ مفعولاً).

صدق نبوت محمدیہنک تاریخی نبوتی

— مابعد —

اور رسول امی قرشی فیل سنہسی ربیع الاولک اون ایککیمی کچیمہسی (۲۰ نسان سنہ ۵۷۱) مکہ مکرمہدہ یتیم اولہرق شرف بخش عالم وجود اولدی، ہنوز رحم مادردہ ایکن پدر بزرگوارى عبداللہ وفات ایدرک متاع دنیا نامنہ بش دودہ ایلہ برقاچ قیون وبر جاریدن عبارت - وبر روایتہ نظرأ بوندنہ آز - بر میراث برافشدی، سن عایی آتی بہ وارنجہ والدہ آنتہ بنت وحب (بن عبدمناف بن زھرہ بن کلاب) دخی وفات ایدرک امراتفاق واماشہسی جد عالیسی عبدالمطلب درعہدہ ایتدی، ایکی سنہ صکرہ عبدالمطلب دخی وفات ایدنجہ میشتہ تکفل خدمت مجہلسی عی ابو طالبہ انتقال ایلدی، ابو طالب شہامت وکرملہ موصوف مزیات عالیہ اصحابندن بر ذات ایدی، لکن فقر وضرویتی کندی عالمہسنگ بیلہ ادارہسنہ کوچ کفایت ایدیوردی، ذات اقدس رسالتیناہی ایسہ (صلی اللہ علیہ وسلم) ظاہر حالہ عوجہ زاد لرندن وقوم وقبیلہسی صیاندن فرقسز ایدی، بر فرق ظاہری آرامق لازم ایسہ اودہ ذاتیک نبوتیناہیلرک آادندہ، بابادندہ محروم بر یتیم اولسی، متاع دنیادن کندیسنی محروم اولدینی کیم امراتفاقہسی درعہدہ ایدنرکدہ ہر مند اولہمامسی، بشقمسی ایچون نعمت صایبلان سرب و مہذب حق نامیلہ دوش متقدہ برحق بولنامسی ایدی، عبادت اوٹانہ التمش قوشولر، شورہ زار جاہلیتدن یتشمش رقیقلرہ

ایکی باجاقاری مختلف جهتله طوغری سوق ایدینن بارکیلره باغلانوب بویله زورینه اولدوریلن، یاخود بردن بره یاقوب پیتمسونده یاواش یاواش اتلری قاووردهق یاغری ایدمک اولدورسون دیه آوسز اتشله اوزرینه کریش دار اغاجلرینه اسیلان، یاخود... یاخود یورکلری پارچه لایان دیگر بیک درلو مظالم ایله حیاتلرینه خانه چکین قادینلرک او هیئتلرله رسملری بیعتنی تکلیف ایدیم؛ اوده شو سویلدکلرعی (رووو) ده اولدینی کی ترسم ایدیدی، او زمان قارئین کرام ایدیا خاطر لرندن چیتمایه حق بر منظره فیصه قارشینده یولنورلدی. بر منظره که ارککک شو زواللی قادین حقتده روا کوردیکی اسارتک، مظالمک، حقارتک نه درجه لره قدر واردینی کوسترد!

شیدی شو اقلابی کورن دهشت ایچنده قایلر، فکری حیرت استیلا ایدرده کندی کندینه دیرک: دها دون قادیلر حربت کامله ایچنده فرج و فخور کزنیورلدی ارککلر اوزرنه نفوذلری اله یلدیکنه یورودیورلدی، ناسل اولدی ده بوکون اک شدید مظالمه مروض اولدی، اسکی موقلری بویله بیسته قدر تزل ایدی؟ بو انقلاب عجیب نه در؟ بو تبدل سریع نه دن ایجاب ایدیهور؟ او اولکی حربتی اساستدن هدم اینن، بیچاره قادینک ناصیسی اسارت، ذلت تمسایله بودرجه ده وحشیانه قارالایان نه در؟

ایشته یونلر برطالم سؤلردرکه هر تاریخ اوقویان طرفندن کندی کندینه ایراد ایدلک ضروریدر. لکن انسان علم روحک، علم اجتهاد، عینک اساسلری کال دقتله اراشدیرمادقیجه یونلرک حکمتی ادراک ایدمیز. بو ایسه اوزون بر بحدد فقط بز خلاصه سویلیلم:

وقتا که رومالیر ملکلری توسیع ایدرک بون اقوام اوزرنه حائر نفوذ و عظمت اولدیلر، کره ارضه قارشیلرینه چیقه یله حک کیسه قالمادی، آرتق قیلرینه ذوق و رفاه میلی کیرمکه باشلادی. مع مایه بو امرک تمام اولسی جنسینک اختلاطنه وابسته ایدی. ایشه یونان ملحدلرله رومالیردن اولتره مقلد اولانلرک تلقینات مضره سی بو خصوصه اذهان خلق اوزرنه پک بیوک تأثیر کوستردی. آرتق رومالیر قادیلرک یوزنمک اورتوی قالدیرمقدن باشلامهرق بالندریج ابتدالی ایلری کوتوردیلر. نهایت قادیلر امور سیاسیله یله اعمال نفوذ ایدر اولدیلر. بو اختلاطنن ایسه او یله بر طاقم ردائل میدان آلدی که قلم یازمقدن حیا ایدر. آرتق رومالیرک اواسکی همتاری موته محکوم اولدی، عزملرینه ضعف کلی طریان ایدی، کندیلر نه عزت نفسدن اثر قالدی، بر برلرله جنک وجداله طوتوشدیلر، آرلر نمدک فساد و اختلال آردی، اوشاده ظهور اینن بر طاقم حادثات ایسه بون افکاره بو فسادک کافهسته سبب قادیلر اولدینی برلشدریدی. بو نک اورینه نسوانه قارش یورکرده پیدا اولان کین و غرض یاواش یاواش آرمهیه، لوازمندن اولان تضیقده کوندن کونه اشتداد اجمهیه باشلادی. نهایت ایش قرون وسطادین بیا ایه اون بدنجی

ایدرمیسکز که آرتق اولنرک اطوارینه تحمل ایتک، اظهار ایدمک کلری حرکاته روی رضا کوسترمک سزک ایچون قولای اوله جقدر؟ حتی بو قیودک موجودتی حالده بیله اولنری ادای وظافه اجبار ایتک بزه کوچ کلیری؟ کورم یورمیسکز بزمه مساوی اوله جقدر اوزمان بز ی بو یوندوروق آلتنه آله جقدر؟ باقیکز ایچیزدن بری بکا نه دیدی: بز آلتونره، کونا کون زیننره مستغرق اولدیمز حالده باراملرده وایام سائرده سواقلرده کزیمک ایستبورز؛ بو قاتون منسوخدن [سنوای تستره اجبار ایدن قانون] انتقام آلق، سزک حائر اولدینکز انخابدن کمال حربته مستفید اولوق، طرفکزدن اسرافاتزه، دبدبه مزه برحد تعیین اولماق ایسته یوزز.

رومالیر! سزیم ارککلرک، قادیلرک، بون خلقک، حتی بالذات قانون پایانلرک اسرافاتندن شکایت ایتدیکی چوق کره ایشدیکز. کذلک جمهوریتک بخل و دبدبه کی بریرنه متناقض ایکی خسته لفه مصابیندن مشکی اولدیمی دفعات اله طوبدیکز. بویکی خسته لق قوجه قوجه حکومتلری زیر وزیر ایتشدر.

صوکره محیط الموم قاتونک شو خطبه سته علاوه: «قانون هر نه قدر بو قاونی مدافعه یه نظریاب اوله مدیسه ده انذاراتی، تهدیداتی تمایله ظهوره کلدی.» دیبور. دها صوکره ده شو سوزلری سویلیور: «قادیلرک بر حربیت مفرطه یه نائل اولدقاری هیأت اجتماعیه حاضره مزده کور یوروز که بر ذوق دن، بر میل مفرط اولنری داغما جالری آرتیره حق، نظر فریب ایدمک شیره حصر اشتغالله سوق ایتکده در. بوحال ایسه پک خطرنا کدر که بر زمانلر روماده طبعی بویله ایدی.»

کلکز، شیدی بوجهتی بر اقمده رومیله فساد کیرد کدن، مملکتک آهنک انتظامی بوزولدقن صوکره ظهوره کنن حالات نظر تدقیقدن کیرم. عیجا حکومتک زمان عز و اقبالنده اولدینی کی قادیلر کونا کون زیننره، آلتونره مستغرق اولدقاری حالده سواقلر ده کزدیلر، مظنن، مکلف هر به لره سوار اولدیلری؟ هیات! اوزمان ارککلر قادیلرک حقوقی غضب ایتک، بولندقاری موقع مستندان ایدمک ایچون آله یلدیکینه ایلری کیتدیلر. حتی زوالیلری ات یمکن، کولمکن، سوز سویله مکدن منع ایشدیلر. بونده ده اوقدر افراطه واردیلر که بیچاره لرک آغزیننه ثابت متین کلیدلر اوردیلر! هم بو وحشتلری زوا کورمکه عالی ایه بیسایه، عالم ایله جاهل آره سنده هیچ بفرق یوق ایدی. حتی قادیلرک اسارت و محقرتی دها صوکره لری اودرجه بی بولدی که: اون بدنجی عصرده بالذات روما شهرینه سر آمدنن رجالدن متشکل برجیت انتقاد ایدمک شو مسئله بی موقع مباحثه قوبدی: عیجا قادیلرک روحی وارمیدر؟

اگر بن اوزمانلر قادیلرک تحقیق جرائی ایچون مراجعت اولان اصولی اولنری تمذیب خصوصه قوللایان آلات مختلفه بی، وسائط شیطانی بی قارئین کرامه تفصیل ایتک ایسته ییم اعصابی رعشه دار اینن او مطالبی تصویره کندمده قدرت بولمازدم. برسام اوله ایدی ده وجودلرینه قیزغین قفزانلر دوکولن، یاخود

اولان علامات ایلر و ما جمهورتی زمانده کیلر تی مقایسه ایدرک دیورکه :
 « روما جمهورتیک سوک زمانلرنده رجال سیاسیة عدداً اکثرتی
 تشکیل ایش اولان آشفته مشرب قادیلرک مصاحبسی ایچنده دمکنار
 اولورلر دی . بوکونده حال عینله اوزمانکی کیدر . قادیلرک سفاهته ،
 حظوظاته قارشى جنون درجهسته وارمش بر آنها که طالمش اولدقاری
 کورولیور . »

عجا حب مجد و عظمتله شهرتکیر اولان رومالیلرده بویه کندیلرینه
 مفاخر سابقه لرینی اونوتدیره جق ، بیان شوکت و جلادتلرنیک کوزلری
 اوکده ییقلدیلرینی کوردکلری حالده ایچلرنده بر صاحب غیرت بولونه .
 مایه جق درجهده مدهش بر انقلاب ، عظیم بر تبدل نصل اولدیده
 وجود بولدی ؟ ایام اقبال وسطوننده نسوانک تستری خصوصنده
 اوقدر ایلری کیدن بر قوم ایچون بالاخره قادیلر بویه رجال حکومت
 اوزرنده صاحب نفوذ اولیق وانلری ایستدکلری زمان عزل ایتک
 اقتدارتی ویرمک امکانی نصل تصور اولنور ؟ بر حالدن بسبتون
 ضدی و مقابلی بولان دیکر بر حاله بو عیب انتقال ندر ؟ عجا ایکیسی
 آرسنده بر تدرج طبیعی موجود دکلیدر ؟

اوت ، بوساندسویده قاعده طبیعییه تبعاً ایریله مشدر . یعنی بدایتده
 اوافق ، اهمیتسز بر حاله ظهور ایشدی ؛ سوکره دائرہسی کیشلدی ،
 نهایت وهلهٔ وجودی استیلا ایدن بر مرض مهلك شکلنی آلدی . محیط
 العلوم دیورکه :

« لکن قادیلرده ذوق و صفایه قارشى جنون درجهستی بولان بو
 انهماک انجق ایچراطورلق دورنده حکمفرما اولمایه باشلادی . جمهوریتیک
 ایلهک ادوارنده ایسه قادیلر اولرندن طیشاری چیقمازلر ، بز طوقوق
 ایله مشغول اولورلر دی . فقط بدیده وغرور یاواش یاواش رومایه کیرمیه
 باشلادی . حق سوکره دن (قانون) قیام ایدرک خلق ، براز زمان
 سرورنده ، هر شینی عمو ایتک استعدادینی حائر بر تهلکه محیط ایله
 تهدید ایدر اولدی [اوزمانکی قانون بوکونکی تسترمدانلرنیک عیندر .
 ذرا تاریخ عین وقایعک تکررندن عبارتدر .] آره دن براز کچر کچمز
 آثار غرور و سفاهته آرتق حد تمین ایدیله من اولدی . »

شیدی باقلم قانون قومنه قارشى نوسویله مش ، مستوریتک ترکندن
 تولد ایدرکک خاطر لری نصل برلسان انذار ایله بیان ایشده سوکره
 سوزلری نصل طوغری چیقش ؛ بونلرک کافه سی ام ساره نک باشندن کچمش
 تاریخی بر طاقم وقایع حقیقه درکه عین حاله کلمه دن صافتمق ، یا خود
 هیچ اولمازه طودنغزشو بولده بر طریق خطرناکده بولندیغیزی بیله
 بیله دوام ایش اولیق ایچون حقیله وقوفز ایجاب ایدر .

ینه محیط العلومده روایت ایلمکده درکه روماده قادیلرک زینت
 وحریرتی تحدید ایتکده اولان قانونک سفخی مقصدیله بر قیام وقوعه
 کلنجه رومالیلر آره منده حکمتیله ، فلسفه سیله شهرتکیر اولان قانون
 ایاعه قاتهرق شو سوزلری سویله مش : « رومالیلر ! برکه قادیلر
 اونلرک استقلاللارینی قید آتته آآن ، کندیلر تی قوجهلرینه قارشى
 اقتیاده مجبور این روابطی قیرق قدرتی وردکدن سوکره ظن

اولیق اوزره روماده ظهور ایشدی . سوکره عصر دن عصره بو بیه درک
 مدینتدن بیوک بروایه احرازینه موفق اولدی . روماده قادیلر ارککدن
 قاچارلر ، اولرندن طیشاری چیقمازلر دی . اون طقوزنجی عصرک
 محیط الملوی دیورکه :

« روما قادیلاری از ککلری کبی ایشی سورلر ، اولرنده ایشله
 مشغول اولورلر دی . زوجلر ، بابار ایسه شاداند حرب و ضرب ایچنده
 امرار حیات ایدرلر دی . قادیلرک امور بیتهدن سوکره اک مهم
 ایشلری بز طوقوقمدن عبارت ایدی . تستره سوک درجهده رعایت
 ایدرلر دی . حق بر خدیجی قادین بیله یوزنی قالین بر پیچه ایله
 قاپامانجه ، آرقه سنده طوبوقلرینه قدر اینه درک اندامک شکلنی بیله
 کوستر میجک بر عبا اورنوخدیجه اولندن طیشاری حقیقه مازدی . »

ایشته بوزمانده ، یعنی قادیلرک مستور اولدقاری صرهده رومالیلر
 هر خصوصده ایلری کیتیلر ؛ بیوک بیوک تمایل صنعت میدانده کتیر .
 دیلر ، قوجه قوجه هیکلر رکن ایدیلر ، ملککلر قمع ایدیلر ، عالی
 تحت ملکلرینه آلدیلر ، ام ساره نیک کافه سنه حضور استبداد و عظمتلرنده
 بو بون اکدر دیلر . لکن سوکره لری ، نائل اولدقاری بونجه ناز ونیم
 ساقه سیله ، قادیلری اولرندن طیشاری چیقارمایه ، محافل ذوق
 و طربنه بولوندرمایه باشلادیلر . آرتق قادیلر جوف صدر دن قلبک
 اوغرامسنی اکدر بر بر طر زده سواقاقره فیولادیلر . اوزمان عنصر مهاجم
 اولان ازکک اعضا کندی حظوظات نفسانیسی اوغورند ، بیچاره لرک
 اخلاقی بوزمایه ، دامن عقلمتی کیرلته بیله ، مجابیلر قالدیرمیه
 میدان بولدی .

آرتق قادیلر تیاترو صحنلرنده عرض اندام ایدر ، علی ملایه الرجال
 شرقی سویلر اولدی . کیده کیده یالکن بونلرک نفوذی یورومیه ،
 عزل و نصب خصوصنده یالکن بونلرک رأی مسموع اولمایه باشلادی .
 بو حال اوزرنده جوق کچمدی ، روما دولتته بیلمدیکی بیلمدیکی
 بر جوق طرفلر دن خرابیت توجه ایشدی . حق تاریخ اوقویانلر روما
 کبی بر حکومت مظلمه نک برج یاروی شیدی قادیلرک اوزانین
 اللریله بر طاش بر طاش ییقلدیلرینی کورنجه ، همده بو خرابیتک نسوانک
 تخریبه مستدا اولرندن ایلری کیه درک اعضا ارککلرک اونلره قایلملرندن ،
 اونلره هم آهنگ اولملرندن نشأت ایلدیکنی اکلانجه دهشت ایچنده
 قالیر . بو بر حقیقت سیاسیة درکه مناقشه میدان یوقدر .

(رووو) ده فساد سیاسی عنوانی آتنده شو سوزلر کورولیور :
 « ارکان اساسیة اجتماعیة فساد طرض اولسی هر زمان اولمش بر
 شیدر . انجق غرائب مدهشه دندرکه او فسادک زمان سابقه کی آتاری
 دور حاضرده کی آتارینه تمایله مشاهدیر . یعنی اوزمانده قادیلر اخلاق
 فاضله نک هدی خصوصنده اک قوی عامل مؤثر ایدیلر . »

بو محرر اجتماعی ایچون ایلق اولان تمث افسادی قادیلرله اسناد
 ایتمک ایدی . چونکه اول امرده قادیی افساد ایدن ، اعضا کندی
 هوسات رذیله سی اوغورنده بیچاره یی آلت فساد ایدین ارککک تا
 کندیلیدر . سوکره بو محرر حال حاضرده مدینت غربی تهدید ایتکده

مَنْبُتُ الْقُرْبَانِ

دين، فلسفه، ادبيات، حقوق و علوم دین باحث هفته لُق رساله در

مؤسسه داره
دوسماده بکن پسته شاه تارشوسنده
دائرة محروسه دار

مؤسسه داره
دوسماده بکن پسته شاه تارشوسنده
دائرة محروسه دار

دوسماده نسخی ۵۰ پاره در

مؤسسه داره
دوسماده بکن پسته شاه تارشوسنده
دائرة محروسه دار

تاریخ تأسیس:
۱۱ توموز ۳۲۴

سنه لُق القابلقی
۳۵ ۶۵
۵۰ ۹۰
۵۵ ۱۰۰

دوسماده
ولایانه
عماک اجنبیه

تاریخ تأسیس:
۱۱ توموز ۳۲۴

سنه لُق القابلقی
۳۵ ۶۵
۵۰ ۹۰
۵۵ ۱۰۰

دوسماده
ولایانه
عماک اجنبیه

عدد: ۱۲

۳۲۶ شوال ۱۷

۳۰ توموز اول ۳۲۴

برنجی ست

نفسیه شریف

خالق ذوالجلال حضرتلربك احسان و عنایت بیوردینی قابلیت فطریه و مواهب سارّه بشریه سایه سنده نوع انسان، استحصال مقصد و مراملینه توسطایده جك پك چوق اسباب و وائل احضار واستمانه، مصالح و منافك آرزو اولوندینی هكسانده حصولپذیر اولسنه حال اوله جق بعض عوارضك منع تهاسجه نمکن واقتدار پیدا ایدنیلش ایسده؛ بالجله افراد بشریه نك سراز خلقته تمام آشا اوله مدقلمی، كاشانی تسخیره قدرت كامله و كانیه احراز ایده مدقلمی جهته لك زیاده اوزنكلمی بعض وسائلی جلب و تداركدن، وسائل مستحضره نك عقامتق، ووجب اوله جق، صرف ایندكلمی امكلك تمراضی اقطاعدن محروم بر اقع جق ناكه طور برطاقم عوارض كونیه و طبیعیه قارش مدافعه و مقاومتدن عاجز و قاصر بولندقلمی ده جای خفا دكلدر.

بناءً علی ذلك. ذمتمزه مرتب برنجی وظیفه. نسایه من مواهب سبحانیه حسن استعماله اهتمام و غیرت یعنی داخل دائرة استطاعتن بولنان بوتون اسباب و وسائلی اله ایدنك ازاله موانه بئل مقدرت و بوخصوصه بکریکرم ایله همدست وفاق اوله رق ایضای تعاون باینده نكاملدن مجابت ایتمك.. وظیفه کانیه: استطاعت بشریه فوقده بولنان اوله نك کافسنده، مضطر قالدنیمز و فرومانده اولدیمز احوالك چله سنده قدرت آلهسی هر شینه شامل، بوتون شئون عالی محیط اولان مبود متمازنه العجا ایله متم اعمال و موصل آمال اوله جق معونت ربانیه نیاز واسترحمانده بولندنر.

زیرا استعین بالله «ام من یجیب المضطر اذا دعا و یکشف السوء

و یحکم خلفاه الارض. اله مع الله» نص جلیلی و امثال شرفعی منظومچه لدی الاضطرار قولرینه باب عنایت کساد و آفات و عوارض دفعه آلمری دلشاد بیوران انجیق ذات الوهیت صدانی اولدینق بیلیرکن حالت عجز و درماندگیه ماسودن استمانه و استمداد ایدنك اولورسه لك اصل اصیل توحیدی رخنه دار وخصائص جلیله الوهیته اثبات شریکه اجتماسار اتمش اولورز. دقله مطالعه اولدینق تقدیره بو یاعزدن «ایلك نستین» قول کریمی «ایلك نبد» نك متم مفادی، مؤید مؤدای اولدینق ده مستبان اولور. زیرا ذکر ایندیکمز مناجه درگاه حقندن استمانه بوتون صمیمت قلب الیه رب الارباب و مسبب الاسباب اولان فیاض اقدسك بارگاه احدیته توجه و انبهاش دیکدکرکه هر عبادتک اوزی و لب خالصی بوندن عبارت اولدینق بلاد، ایضاح اولندی. ناملکه «الدله مخ الیاده» حدیث شرفی ده بوکا دالدر. بو حواله دنیا و النجای درگاه آخره توجیه ایتمك هتکام نزول قرآنمه بین الناس شایع اولان بیترسك انواعندن برنوع اولسنده شبهه قلماز. بناءً علیه عبادت کبی استمانه نك ده جناب ذوالجلاله اختصاصی بیان بیورلوق اقتضا ایتمدر.

الحاصل جهلائی ناسك مبود اتحاد ایندکلمی اشخاص ویا اشیا دن خوارق داتر واقع اولان استمانه واسترحاملری اسباب غایبه و احوال جاریه خصوصه نلسن استمانه قابل قیاس دكلدر. ارازلنده کفرق آشکاردر. ایدمی برینك بطلاق و عدم مشروعیتی حسیله بیکرکه ده اوله اولسی لازم کلز.

استطاعت بشریه داتره سنده بولنان انماله نلسن استمانه اسباب مادیه بی صورت مناسبه استعمال نوله سنه تنزیل اولور. اما قدرت بشر خارجنده اولان بر شیئی جناب حتك غیرسندن طلب واستمداد

عصرک نایسته ، اون سکزنجی عصرک بدایتنه قدر دوام ایدن — او یوقارینه سوبلدیکم — تحملسوز حالی بولدی .

بن بوکون غربه برطاق آدملر کوربورم که قادیلری قتنه وفساده سوق ایتک ، دامن عشقربنی لکه مار ایدرک زواللیری وقتیله همجنسارینک دوشدکلی کریوره دوشورمک ایچون هرکون گونا کون وسائط بولرق ، درلو درلو اسباب اختراع ایلمهک لیکن بو دوری اماده آرزوسنده بولنیورلر . ذاتاً یوقارینه برنده بحث ایندیگیز اشاغیده دها زیاده بحث ایله جکمز وجهله غرب عقلا وفلاسفهی بونی اکلامش ، حتی مستله محیط العلوملرده مندرج امور واضحه صرمسینه کچمشدر .

شیدی مادام که بیچاره نازدن ارککک انده بر بازچیده در ، متدین اولدینی مدنجه اوده حبس ایدیور ، سوکره کولکنده ذوق ولهو آرزوسی اواینبه چیقاروب زوالینک ناموس ووقاریله اونسایور ، اکله نیور ، اختراع ایلدیجی درلو آمار زینت وسماهله اخلاق کریمسینی عمو ایدیور ، فقط اونی برکره بو حال سفاته کتیردکن سوکره آرتق چکیلز برابر عذ ایلمهک اسکیندن دها شدید برجسه ارجاع ایدیور، اوت مادام که قادیلک ارککک انده کی حالی بوسرکزه بولنیور، اوله یسه سلمان قادیلرینک تستری بوکی فلاکتله دوشمه ملری ایچون کندیلرینه اک خیرلی برحافظدر . ذاتاً دین مبین اسلام اونلری اعماق قلوبده پایدار اولان اوله حکم قوانین ایله احاطه ایتمشدر که مسلمانلر ایچون نقصنه امکان یوقدر، مکرکه دینلری کلیاً تغییر وتبدیل ایتسولر .

کورمیور میسکز . نسوان مسلینک ظهورندن بری اون اوج عصرکچمش ایکن بو مدت طرفنده بونلر نسوان سائره عالمک اوغرادقلری ، او بر قسمی بیان ایندیگیز ، انقلاباتک کافسندن مصون قالمشدر . مادام که تستر قادیلری ارکککله انرلنده باز بیجه ، هوساتنه آلت اولمقندن منع ایتکده در ، آرتق بوندن بیوک نه نعمت اوله بیلیر ؟ عجباً غربله کی همجنسارینک عصرلرجه دوام ایدن فلاکتلرندن سلمان قادیلرینی وقایه ایدن شی تستردن باشقه نه در ؟

(المرأة الجديدة) مؤانی دیسور که : «آورویاده بعضی فرقه لر وارد کر مضر برطاق مطالب در میان ایدیورلر . بونکله برابر قادیلرک مستوریتی طلب ایتک بونردن هیچ برینک خاطرینه بیله کلمه مشدره . بلکه اصبر بر عکسدر . مسالک مغرطه اصحابی قادیلره ویریلن حریتک توسستی ، حقوقلرینک ارکککله مساوی اوله جق درجهده تزیادینی ایت میورلر . بونلر خطایله برابر بوخصوصده اریاب اعتدال ایله متفقدرلر . عجباً بو اتفاق سر و حکمتی نه در ؟ »

بزه کلنجهدیرزکه عصر حاضر فلسفه سنک مؤسس اولان (ارکوست قوت) ایله حقایق اشایه حکم ایچون سوزلری بر دستور مقاننده تلقی ایلدیلر فلاسفه وقتک کافسلی شو رایله درلر : قادیلر بو حریت

کاذبه دن کندیلرینه لازم اوله جق قدرندن زیاده سنی آلتله قالمادیلر حدود طبعیه لرینه تجاوز ایتدیلر . ذاتاً اصول سابقهده بوسوزلر ایشا ایلدیلر ایسی . اون طقوزنجی عصرک محیط العلومنده بوقیلدن اوما اوزره آجیقلی بر شکاکت کورولور — فضله اوله رق عقلای عصر اک بیوکلرینک المزده بوکا بسکزر بیکلرجه سوزلری ده واردر . - قادیلره قارشلی اولان بوانه ما کن طولای روما دولته صولت اید خرابیت ذکر ایلمهکدن سوکره دینورکه :

« قادیلرک مفرط برحریته نائل اولدقلری هیثات حاضرة اجتماعیه . کوربوروزرکه برذوق دنی ، بر میل ، مفرط اونلری داغما جالریله اوغرشه یه کوزلرکلی آرتیره جق ، نظر فریب ایلمهک شیلره حصر اشتهقا ایتیمه سوق ایتکده در . بونلر وقتیله رومانک باشنه کلن حاللن ده خطرناک ، دها قورقورنجدر . »

شیدی بو سوزلری ایشیدن بر شرقلی تخمینک خلفنده بولدیجی ایچون دهشت ایچنده قالیر ، مع مافیه معذردر . زیرا او بو مدنیتک هر شکلی حقنده حسن ظنده بولنش ، اونک شرقلیلر ایچون یتیش بیلک ، اکلاجه بیلک ممکن اوله جق درجه لردن عالی بولندیفته ، هی برجعتی هیچ برصورتله انتقاده حق تصور ایلمه یه چکنه ذهاب اولمشدر اوله توهم ایتمشدر . محیط العلوم بزم یوقارینه تصور ایلمه یکن احوالی سرد ایتدکن سوکره دیسورکه :

« اوت ، قادیلر طرفندن زینته ، سفاهته قارشلی اظهار اولنان حب وتها لکک کوندن گونه اخلاق اوزرنده حصوله کتیرمکه . اولدینی تأثیر مضری اک اول نظر دفته آن بزدکلز . زیرا اک مشهور محور لرین بزم بوم موضوع ایله اشتغالن کری طور ماملشدر . کدناک عومک مظهر تخمین اولان بر چوق رومانلرینده تزینه کوسترلین بوچیفلیجه انه ساکک مانلر حقنده موجب اولدینی خرابیت غایت مؤثر برلسان ایله تصویر ایلمشدر . عجباً مدنیت حاضرینی صارصان ، اونی جدأ سریع برسقوط ایله ، یاخود — ایسترسه کنز دیبه بیلورسکزکه — چاره سز برانخطاط ایله ، براضمحلال ایله تهدید ایدن بوخسته لقمندن نه صورتله قورتولای مکنندرس ؟ »

آرتق غرب اوقوتیله ، اومناعیله ، اوقدمدبذول وساطیلله برابر قادیلرک شوحنانک مدنیت حاضرلرینی بر سقوط سریع ایله تهدید ایندیکنی کوره رک محیط العلوملری ، اک بیوک محورلری لسانندن اوایل! دیبه فریاد ایدرسه یا بوکونکی ضعیفله برابر شرقد عین مرضه مصاب اولورسه حاللر نه اولور ؟

مترجمی : محمد عاکف

مظهر طاهره
ابوالاعلا

بر صودند کہ « واسمہ شوری ینہم » پرتوی انترک حال وقابلرندہ لمان ایستون .
لحیرہ

مشورتندر ناظم احوال ملک وسلطنت
مشورتندر امته مصباح بحر ومعدت
مشورتنسز نافذ اولمار قذیہ انوار ہدی
مشورتنسز حاصل اولماز ہیچ آثار علا
مشورت ہر امر وکاری مشکلی آسان ایدر
حضرت حق لطف ایوب توفیقی احسان ایدر
مشورتندر امر قطعی خداوند حکیم
مشورتندر مساک اصحاب عقل مستقیم

برکت زاہد اسماعیل مہدی

خطبہ لڑہ دائر

غزیرہ مقررہ سیرہ نبویہ

فخر کائنات علیہ اکل لئیجات اقدمز حضرتلری منبرہ صمود ،
یاخود منبراعمال ایدلہ در اول خطبہ او قوبہ جنی محلی تشریف بیورنجه
حضرارہ توجه ایذہرک آزا جق اونوررلردی .

ابن عمر رضی اللہ عنہم دن : « حضرت پیغمبرک منبر اوزرینہ
اوتورمہ دن اول اصحاب کرام حضرتانہ سلام ویرمکنہ بولندقلری »
سروریدر . شانی ، احد بن حنبل حضراتی اشبوحدیث شریفہ استناداً
اوسلامک سنت اولدینہ قائل اولمشوردر . ابوحنیفہ ، امام مالک حضراتی
مذہبندہ او حدیث فعلی ثابت اولمادیندن اوسلامی ترک سنت اولمشدر .
اول علیہ السلامک منبرہ ارتقا بیورنجه اوتورمادن ، قبلہ بہ متوجہ
اولہرق دعا ایندیکی احادیث صحیحہدہ ثابت دکلدن .

شعبدی زماغرض بعض خطیبہرک اوتورمادن اول ، منبر اوزرندہ
بروضعت مخصوصہ آلہرق دعا ائمہلری باعلا م برائہ مستند اولمادیندن
باب عبادتہ بر بدعت اولماسی احتمالندن خوف ایدیلور . بناء علیہ
بو حالک ترک ایدلسی دہا موافق سنت اولدینی خاطرہ کلیور .

رسول اکرم اقدمز حضرتلری ، خطبہ بہ چیقہدینی اشاءہ ،
سائر وقلبرہ کیمدینی واصحاب کرامک دخی اکتسا اعتیادندہ بولندینی
البسہدی کیزدی . جمہ وخطبہ بہ مخصوص اولہرق باشینہ طلیسان
باعلامق . اوزور وکنیش جہہ وینشلر اکتسا انک عادات پیغمبریندن
دکلدی . خلاصہ : خطبہ بہ ، جمہ بہ مخصوص برنوع البسہ وعمامہ
صاقلامن دی . سائر کونردہ نہ اکتسا بیوررلرسہ ، جمہ وخطبہ بہ
دخی اولیہ برالبسہ ایہ چیقارلردی . شو قدر وارکہ جمہ بہ جقدقلری
اشادہ البسہ متناہ سنک جدیدینی ، اولماز ایسہ دہا زیادہ نظیف ،
بیقاعش اولانی اکتسا بیوررلردی . اشته بونک ایچون جمہ نماز نہ
کیدرکن بیکی ، یاخود تیز ، بیقاعش البسہ کیمک سنت اولمشدر .

فخر کائنات اقدمز انشای خطبہدہ بعض قوسہ ، بعض عصایہ
اعتقاد بیوررلردی .

ابن عباس حضرتلرندن : « ولم یکن رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
یتحرى شیئاً من ذلك ولكن يتوکل فی الحرب علی السیف وفی الحضرة

علی الصا » قول شریفی سروریدر . حضرت پیغمبر ، انشای خطبہدہ
انکنا بیورمہلری ایچون برشی تخصیص بیورمشلردی . حال سفرہدہ
اکثریت اوزرہ اللارندہ قلیح بولندینندن خطبہدہ دخی قلیحی ، حال
حضرہدہ ایسہ عصا ، یاخود قوسی قوللا نورلردی .

علماء حدیث بارباب سیردن بعضلری ، مدقق وحققلری نتیجہ تدقیق
وتحقیقلرندہ حضرت پیغمبرک انشای خطبہدہ عصا ، قوس قوللاغاسی
منبر اتخاندن اول اولوب ، بوندن سوکرہ ایسہ قوس ، عصا ، باشقہ
هیچ برشی قوللاغاسی یقی ، وکذا بیان ایسورلر .

حق ابن القیس « زامالمعاد » نام اثرندہ : « رسول اکرم ، منبر
اتخاندن اول عصا یاخود قوسہ اتکا بیورلر ، اللارینہ قلیح ، باشقہ بر
آلت حرب طوٹازلردی . انشای حربہدہ قوسہ اعتقاد ایدر ، چمدہ
النه عصا آوردی . اول حضرتک خطبہدہ سیفہ اتکا بیوردقلری
سروری دکلدن . بعض جہلہ کروهی نی علیہ السلامک داتما سیفہ اتکا
ایندیکی ، بودہ دین مین اسلامک سیف ساہمنندہ قبانہ اشارہ
بولندینی دعوی ائمہلری فرط جہالتلرندن باشقہ برشی دکلدن . زیرا
منبر اتخاندن سوکرہ پیغمبرک قلیح ، قوس ، باشقہ برشینہ اتکا بیور .
مدینی ثابت اولدینی کی ، منبر اتخاندن اول دخی ہیچ بروقت قلیحی
آلہ آلہرق خطبہ بہ چیقہدینی ملودنر . دور .

امام محمدالین محمد بن یعقوب « سفراالسماة » نام اثر عالیندہ :
« حضرت پیغمبر ، منبر اتخاندن اول ، خطبہدہ قوس یاخود عصایہ اتکا
بیوررلردی . منبر اتخاندن سوکرہ ایسہ ہیچ برشینہ طایناز اولدی ، قلیح ،
حربہدی . نہ اول ، ندہ سوکرہ ہیچ بروقت اللاریندہ لاماشلردہ . دور .

نبی محترم اقدمز جمہ کونلری وقت ظہر داخل اولوب ، مقیم
اولان اصحابک تماماً اجتمع وحضورلری تخمین ایندہ ، منبرہ صمود
ایذہرک اوطوررلردی . بونک اوزرینہ مؤذنان پیغمبریندن حضرت
بلال دخی مسجد نبوی قبوسنک اوکندہ طورہرق اذان شرفی اوقوردی .
عصر سعادتمندہ ، شیخین حضرتک خلاقلری دورندہ جمہ اذانی بالکنز
بردمہ اوقورہ تکرر اتجزدی . اوچینی خلیفہ حضرت عثمان زمانندہ اہالی
تکثرا یندیکندن براذان کفایت ایجز اولدی . بوندن طولابی حضرت خلیفہ تک
امری الہ وقت جمہ تک حلولی عموم اصحابہ اعلان اولیق اوزرہ دہا انکیچی
بر اذان اوقور اولدی . بو حالہ ، شعیبکی زماغزہ قدر ثابت قالمشدر .

فخر کائنات اقدمز منبر اوزرینہ چیقارق اوطوردینی ، یاخود
چمدہ قائماً خطبہ اوقومہ باشلادینی وقت ، اصحاب کزن حضراتی دہ
بوزلری اول حضرتہ طوغرو توجہ بیوررلردی .

بو خصوصہ ، یک جوق آثار شریفہ وارد اولدینی کی علی امتدہ
عادنا بونک اوزرینہ اجاع اتمشلردہ . ذاتاً حضارک خطبہ طوغرو توجہ
ائتمہلری یک مقول ایدی . زیرا خطیب ، آثارہ وعظ و نصیحت ایدیلورہ
وقواعد اسلامیہ قلیح ، معانی مہمہدی ببلغ ایلورہ درس وبربوردی .

نبی محترم صلی اللہ علیہ وسلم اقدمز حضرتلری خطبہ اوقودینی

ایمک اویکیه بی خلاق اقدسه: بدل قلیق دیکدر. بواسه کفر محض وشرک بالله در .

مثلاً محتاج تدای بولنان مریضی استعمال ادوبه سز شقایب ایمک و سله و مقدار چه غایت دون بولنان اوردونک خصمه غلبه سی نمی اینک کبی شیلر بوقیلنددر . بوله بلا سبب مطلوب حصوله کتیرمک . اسباب مقادهی حکم سز بر بقق خوارق عظیمه دن معدود اولوب یالکز قدرت قاهره صدایه ایله تحقق ایده بیلیر . یک زیاده اضطرار زماننده درگاه راییدن استطفاف اولغسی مشروعدر . فقط اسباب لازمه مراجعت ایچوب عادی شیلری ده دعا ایله استحصاله چالیتمق عبث وی منادر . حتی وضع اسباب حقد کی حکمت الهیهی ابطاله سی دیک اولمله خطای عظیم اولغنی آشکادر .

قرآن کریمه « ان نصرنا الله ونصركم وثبت ايمانكم » بیورلمشدر . منای شریفی : « سز الله تسالی به نصرت » تهیته اسباب ایله اوامره الهیهه بادیرت « ایدرسه کز الله سزی منصور قیلار » اسبابک تأثیرینی خلق ایله موفق اولره . اقدامکزی ثبیت ایدر « اعدایه غالب اولورسکز . ایسته دوام و امراراد اوزره موعود آئی اولان نصرت بوندن عبارتدر . بوضاده « فلم نقلوهم . لکن الله قتلهم » نظام شریفنده مذکور بولنان نصرت خارقه تک امشالی نیجل ایده بیلیره فقط بوکا اعتقاد ایله محاربهه کیرنمک مشروع دکلدر . چونکه بوسورتله قیام تکلیه افتخامدر که « ولان اتوا بایدیکم الی الهلکة » قول کریمهله تحریم بیورلمشدر . بولیکز الجای ضرورت ایله محافظه مؤشان شرف ایچون الزام اولره بیلیر .

« اذا لم یکن الا الایة مرکبا »

« فاحیلة المضطر الارکوبها » [۱۱]

مناسرتلی اسماعیل منی

تجانب قرآنیة

سورة آل عمران: آیت - ۱۰۴

« ولکن منکم امة يدعون الی الخیر و بأمرین بالمعروف وینهون عن المنکر واولئک هم المفلحون »

[تجانب حق آیات سابقهده تکمیل و تهذیب نفسی امر استدکدن صکره بو آیت جلیلهده تکمیل وارشاد غیری امر ایدوب بیوربورکه] سزدن [ناسی] خیره دعوت ایدر . و [بالخاصه] امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایله بر جماعت بولسون . فلاح بولاندر انورد . [کال فلاحه مختص اولاندر ایسته بوصفات فاضله ایله تمیز ایدن اوجا عتدر] . « ولکن » کله قدسیسی اشاء تفسیره اشارت ایله یکی اوزره

[لتوجد] مناسبه فعل نامدر . « منکم » ده [من] تبیضیه در وامره متقدر . « امة » فاعل . « يدعون » آنک صتیق ر . امت : [۱] سونکو و مزراقلندن غیری بیه جک شی اولایجه . مضطر قالاتک آنره بنکدن بننه چارمی اولوری ؟

صنوف ناسک قصد واقدا ایله کبری جماعته دینور . « يدعون » . « بأمرین » . « ینهون » فاللرینک مقبول صریحی بولنان [ناس] کلمتک حذقی ظهورینه بی در .

معروف : شرع و عقلک استحصال ابتدایی .. و منکر : شرع و عقلک قبیح کوردیکی شیلردر . دعوت الی الخیر ، دینی ویا دنیوی صلاحی متضمن اولان شیته دعوت دیمک اولدینی جهتله امر بالمعروف و نهی عن المنکر دعوت الی الخیره مندرج ایکن بونلرک خاصه ذکر اولغلیری سائر امور خیره اوزرینه فضل و رجحانلرینی اظهار ایچونددر . شو حالده « بأمرین بالمعروف و نهی عن المنکر » قول شریفک « یدعون » اوزرینه عافی عطف اخصص علی الامم قبیلنددر .

آیت کریمهده جمله امته توجیه خطاب ایلمسکن امر بالمعروف و نهی عن المنکر پیشا بر جماعت فاضله به تخصیص بیورلمی مفسرین کرام حضراتی طرفندن تقریر ایلدیکی اوزره بو مهم وظیفه فرض کفایه اولوب سائر فروض کفایه کبی امر بالمعروف و نهی عن المنکرک دخی بتون امته واجب اولدینی فقط هیسنک بر لکسه بو وجیهی اقامه ایتمی صورتیله جملهه واجب اولیوب بلکه بعضیلری اقامه ایدرسه بایتمندن ساقط اولدینی و شاید هپ بردن بو وجیهی ترک ایدرلرسه جملة آثم و کتمکار اولدیرینی انهام ایچونددر . برده امر بالمعروف و نهی عن المنکر و جیهی جلالل اموردن اولوب احکام الهیهه و مراتب احتسابه بونلرک صور اجرایهسته آشنا اولیق کبی قیود ایله مشروط اولدیننه بو امور و قیود خصوصیه ایسه افراد امت مساوی بولدرینه منی بو وجیهی امت ایتمده انجیق فضیلت و اهلیت ایله تمیز ایدری در عهده ایده بیله جگری ایچونددر .

بنه مفسرین عظام حضراتی دیورلرکه شروط مه کورهیه واقف افاضل دانشوران امتدن ماعداسی بو امر خطیره تصدی ایدرلرسه مکوس و مضرت تیجیلر تولد ایدر ، چونکه ذکر اولنان شروطه و قوی اولیسانلرک منکر ایله امر و معروفندن نهی ایتملری ، ملاعت برنده غلظت و غلظت برنده ملاعت کوسترملری ، حتی بعض کسانک منکرده تمادی و اصرارلرینی موجب اولجق صورته نهی عن المنکر انلری غالب احتمالدر .

خیرالناس کیدر ؟ مؤالنه جواباً فقیر عالم صلی الله علیه و سلم حضرتلری : خیرالناس الکزایده امر بالمعروف . الکزایده نهی عن المنکر . الله ایچون الکزایده اتقا . الکزایده صلح رحم ایدرلردر . بیوردی .

مشکات درخشان نبوتدن شوه شرفصادر اولمشدر : معروف ایله امر و منکرندن نهی ایدرلر . روی زمینده لاهک خلیفه سی و رولک خلیفه سی و کتانبک خلیفه سیدر .

ملاک و ملکتک صلاح و ساداتی مجتماً دوشورور ، مجتماً امر و نهی ایدر ، مجتماً استشاره ایله بوله بر فاضل و خیر خواه جماعت و انک مشورت و مذاکره منه مخصوص کاشکی برده محفل امت بوننده [۱]

[۱] بو معنی آنرک فزاع تألیفه راجعدر . نهالنه معنی اولدان محفل امت شدی در دست ککاددر .

مرحوم ابراهیم بك

[ابراهیم بك مرحوم كه طبايع بيطره
لماسند نذر، خاك پاك شرقك یتشدرديكي
نوادير عرفان و فضیلتك بربردر . مرحومى
ياقتندن طائيفات دوت سنه اولكى فيجيه
ارتحانك مات ايچون نه الم بر ضياع .
حكومت ايچون نه عظيم بر خيانت اولديني
تسليله تردد ايتزلو . شرقك، غربك بدايغ
علم و نتي طويلا بوب حافظه نه طولودورمش
محفوظ تي محاكاييله . مشهود تيله شاين حيرت
بر صورتده توسيع ايشم؛ شرقك هر طرفنى
دفتات ايله طولاشش ؛ غربك اكه مدنى
ممالكى كورمش كزمش ؛ السنه شرقيه
ادبيله ساير ؛ فرانسه ، روس لسانلرني حقبه
او كرمش اولان بو بورك آدم فطره محوشه
طاشق ، اشتهاره دشمن اولماسه بدى ، ادم كه
حكومت سابقك اوسا قلدلى رحالى بوزندن
غريب خسته خانه لرنده اون ، اوله بر حكيم
ذوقونى طابق ايچوزه ، قارئين كرام بنمكى
بر عاجزك دلالتنه مقتر قائلزردى]

دوتن عيظ نكاهده بال وبالكدر ،
بتون خيال او فوق الحيال حالكدر .
ظلام حيرت ايچنده شاه ايدر كن اميد
او كنده رهبر اولان مشاهم خالكدر .
سا كزين اوله رق كيندك اى الهى نور ،
پيكده شيمدى اقدن كين ظلالكدر !
بو كاشان سنك خاطر كله هب لبرز ؛
زين زمان بكا ياد آور جالكدر .
بتون جهانده عكس ايله بن حالكدر
اير سانكه بر آينه جلالكدر !
نجوم لامعه زا بارقات عرفانك ،
ليال احاطه اشياده كى كالكدر .
سحر او ناصه دن بر نشان فيضا قبض ،
شفقه دالنه لاناك رنگ رنگ آللكدر .
علو كديكي تصور ايدر نكاهده
سا اولايجه وضوحه بر مثالكدر .
جبال هيكل صاحب قارعر كدر ،
صخور خفته دشمن اولان خمالكدر .
بولوط بين لائى نثار جودكدر ،
كوش مفكره مردم اشتمالكدر .
طالع لوحه رنگين ايشانكدره
غروب صفحه غمگين افعالكدر .
هواده موجلهير سخاات قدسيه ك ،
رياح روحى بر جوش ايدن مقالكدر .
چنده جلوهل ايلر بهار دهارك ،
صبا نويد اميد آور وسالكدر .
شنا پيكده خروشان قيامت كبرى ،
ربيع خاطره شعر لايزالكدر .

خلاصه نظره امانك او كنده جهان
سنك صحيفه ذاتك ، سنك مالكدر .

سنك خيال صبحك — كه بر زمان اى يار .
ايدنجه ليله روحده بيك امل بيدار ،
قاس ايدردم آجلبش صباح اشغال —
بوكون بولوطرك آلتنده ايله سكه قرار !
غريب ، شام غريبان قدر حزين اوليور
نكاه رفتك قارشيننده غر بهار ؛
برر برهنه لديد مهوى آكد برييور
حيات حله سبزنده جلوه كر اشجار ؛
بوتون بو ساحه خضرا ، بو نودمده جن
بئيل بر اورتوك آلتنده بر عيتمن مزار ؛
صاخ جانه بيك اخروي صدا كليور
نشيده او قوبوركن غصون ترده هزار .
نوح ايله بك كوزلنده زاله نور
شكوفه زاده كوياكه آغديور ازهار .
سنك صحيفه ذاتك ، سنك مالك ايكن
بتون جهان بنديده منجى آثار ،
صم روحى بر جوش وين قرار ايدور
بوكون اوسينه خلقنده ايكلمن اشعار ؛
عيط شيمدى شيطان اغترابكدر ؛
بوكون اويابور آرتق اونازين اسعار ؛
سنه اى سالىرى اشراق ايدن ضياع ازل
بو خاكداى بر اقدك پيكده ظلتزار ؛
كربلدى بر ابدى پرده بنزده ، سنك
آجبلدى پيش جلالكده عالم ديدار .
جهان جهان طولاشريك فضاي لاهوتى
نصل كه ياد حزينك كزر ديار ديار ؛
حيات وارسه سنك شيمدى حياتكدر .
عذاب ، وقت ، بوفاق حيات ولوله دار .
سكون ترده بولور آه قلب مهجورم ؟
درون سجنهده بيك حرج و مرج دام وار ؛

ديك كورونيه سگك اى لايه بكاسن ،
ديك اوزاقده سگ اى يار مهربان بدن ؛
جياهن بن بر ربط ايلش ايكن ، شيمدى
عجب نصل ياشارم سوله آه سنسز بن ؟
ه كوك برنده كار سكه ده اسكى عالم
دوام ايدر ينه بر نكده اوله شاطر ، شن ..
بو كيرودار معيشتن ال جگر آراز
سنكده سينه عزتنده كيزل بر امان .
قارباشاز ينه بودن بودن عاله هيج .
نصل كه بو نجه زماندر قارشادق ذاتا ؛
اوزاقده عكس ايدم طور سون اوهاى وهوى هيب ..
سكون ايچنده بز اى دوست ؛ يكدل ويكن ،
دوام ايدر كيدوز هر زمانكى آهنگه ؛
دوتر عيظن اوستنده هيسك نكده ..
بيان عقده كداز كله مبهات شون
ياواش ياواش آجيلوب بروض اولور روشن .
رواى پرده قدرنده كيزله تي رازك
او كنده فيض بيلاك آچلرده بيك روزن ،
عان اولور اوزمان قارشينده غام روح ؛
دوشوب كيدو كوز بيزدن بتون قيود بدن ؛
برر ترانه الهام اولان نهادنيكى
كال وجدايه تكرار ديكرم ... ديكرن ،

بوكون املر بك هيبى سر نكون اولدى ..
مكره اولايجه هيبى نه بر كنن ، نه كيدن ؛
مكر اولايجه جشم مؤيدا آرتق
اويرده پرده حفاقت ، اوقدهلر ، اودهن ؛
بازنكه بوكله رك مطننده ايندى قرار
اولمه له سوغات .. هرده بك ايركن ؛
نجون غروب ايد بوروك سنه اى ستاره شرق .
هنوز كالكي درك ايقه دن زوالى وطن ؟

شوسوك زمانده ضياع قدر ضاع الم
اصابت ايندى آفاق شرق ابراهيم ؛
اكرجه ملك اميدك اقبال
اولان بش اون بيوك آدم ، بش اون جودكريم
برر بر حد اولندي سندن اوله ..
سنك پيكده قط قاندى بيك اميد هم ؛
يارم مصرده اوياش جراح فيض باقك ؛
بر آنده اولدى سوبوب پرده پيش خاكدم ؛
تصور ايله ميه دمك آ نرين طور سون
فلاح امت ايچون چاريتال اولف رحيم ؛
نجيل ايله مزمدم ك سيردن قالدون
عيط شرقده جولان ايدن او فكر سكم ؛
رداى خاكه بورونك سن اى سراج ادب .
قط اولمه كه ينده در .. زوالى عدم ؛
طوروب مزايك اوستده آغلادغه سحاب ؛
كلوب با تئكده اين ايله كيه روح نسيم ؛
اينوب ملائكه رحمت جهان لادان ؛
حريم قهر كه اينديك هر زمان تعظيم ؛
چار وقتي چيچكدرده ياد افكاسك
شام جاه طور بورديج بيك لطيف شيم ؛
دور خاك اكه محرم حريمده
سنك او طيف لطيف اى آشتاى قدم ؛
مصاب اولان يلكز كاله كيدو ؟ هيات ،
بر اقدك آرقده بيلگر چه خاتى نيم ؛
اولوردى دست نلى مدله لطفك
سر شك ايچنده بوزن چهره ل بر آنده بيم ؛
ايدردى جود مرامم بود فياضك
خراش اوله بتون اهل فانيه قسم .
اگر جهان فضائلى ، عو اولوب كيدى ..
قدر ؟ بچوخر الهى بو اقلاب عظيم ؟

اي ياد كزين احتراى ،
روحك جان آتوردى اعتلاى ؛
اي لطف فضك تانى ،
صم انزيلك احتشاي ؛
آمالك طاركلجه ناسوت ،
ايقالك سينه آجبدى لاهوت .
بمنازده بودار ابتلايه ،
روحك جان آتوردى اعتلايه ؛
اكه سوكره اتور عرش يله
بوكله دى جوار كبريايه .
دم شيمدى دم سعادتكدر ؛
ارواح دم حضرتكدر .

اشاره صوتی بوکستور، حق بوندن طولای مبارک کوزلرنده اجرار پیدا اولور، غیرت و نشاطی، جدی اطرافه صاحبوردی. اصحاب کزین حضراتک کوزلی یاشار، قلبلرنده رقت پیدا اولور، چوق و قتل آغلارلردی. خطبه نبویه دیکلدجه کولکلی ایمان نوربه طولار، دین مین اسلامه اولان مجتلی کسب قوت ایدردی. اوصاف آیهی ایشدیکه، قلبلرنده معرفه الله حاصل اولور، ایمانلری قوت بولدقجه قوت بولوردی.

تیمر کائنات افندمن خطبلرنده، جناب الله، ملکترینه، کشابلرنه، بیغمیرلرنه، یوم قیامت ایلانک اصولق تقرر ایدرلر، جنت و ناری ذکر ایله اهل طاعت و اولیاء اللهک مقاملری توصیف، اهل مصیبت و اعداء اللهک حاللری تقیج بیورلردی. اصول مهمه دینی بیلیغ، حادثات و اقدانک احکام شرعیه بی تمام ایدرلردی. برجهاد و قوی مطوظ اولدنی و قدده خطبلرنده دشمنه قارشو اتخاذ ایدیلرک مسلکی بیان ایتکلر برابر عرض و شأنک، وطنک مدافعه سنه، اعلای کلمه الله اوغورنده فدای جان دعوت، دلاران اصحابی جهاده ترغیب و تحریص بیورلردی.

بارام خطبلرنده صدقه فطر و اضمیمه نیک احکام شرعیه سی بیان ایلر، هرکس اندامی نسبتده قنرایه معاونت و انعامده بولفق، آنلرک حائده ناآجیق خص و صنده وعظ و نصیحت ایدرلردی. تکلیف، استسقاء، کسوف، حج و سایر خطبلرک هر برنده مقامه مناسب نصیحت ایلر، تعلیمات لازمی اعطا بیورلردی.

صاحب شریعت صلی الله علیه وسلم افندمن حضرتلری انشای خطبهده اصحاب کرامک منزه تقریرلری، خطبهی استماع، انصاف ایدرلری امر ایلرلرله بیورلردی. که: «برکسه انشای خطبهده آرقداشته «امت» دیرسه انو ایتمش اولور، انو ایلن کیمه نیک ایسه جمعی مقبول اولماز.» و «چه کونی خطبه اشناسنده تکلم ایلن بکسه، کتا بلر جل ایلن حاره بکزر.» ....

حق که خطبه او قنورکن اصحاب کرام حضرتاندن برینک آرقداشته کیوک برسوال، دینی برسوال ایراد ایتمه سنه بیله جواز کوسترلوردی. بویابه پک چوق احادیث و آثار شریفه سرویدر، که قدر مشترکلری درجه استفاضه و اصل اولمشدر.

ابوحنیفه، امام مالک، احمد بن حنبل، اوزاعی، امامین، دها پک چوق اکابر علما انشای خطبهده تکلمک، ولو ذکر و عبادته اولسون اشته ناک حرمتده، استماع و انصافک وجوبنه قائل اولمشدر.

بویابه کتب مستبره قهیدن هدایهده: «اذا خرج الامام یوم الجمعة ترک الناس الصلاة و الکلام حتی یرفع من خطبه» عبارسی کورولور. بناء علیه انشای خطبهده، حضرت یغمبر و اصحاب کزین حضراتک اسما شریفه لری ذکر، خلقه نیک نامی یاد ایدیلرکده، مؤذنلرک تسلیه، ترضیه، تأمین ایله کوزلی قویارملری، «هج براسله مستند اولمادینی کچی خلاف سنت بولندیندن بر بدعتدر، بالاتفاق تحرماً مکروهدر.

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمنک خطبلری، مطلقاً — استر جمعه، استر سایر مواضعه — جناب آتالی حضرتلرنه لایق اولدنی وجهله حد و ثنایی، رسول کبریاصلوة دعای، تشهدی، وعظ و نصیحتی، قرآن کریمدن بر قیاق آیتک قرأتق و بیض تعلیمات مهمه بی احتوا ایلردی.

اول حضرت دائماً ایکی خطبه او قنور، هر ایکسی حد و ثنا ایله باشلار، آرالرنده آزیجق او طورلردی. لکن حضرت بلاک بوجلسه بی «آمین.... لر» ایله استقبالی «هج بر ائزده معلوم دکلدر. بناء علیه مؤذنلرک او جلسه اشناسنده کوزلی قویارملری، ای برشی دکلدر... فخر کائنات افندمن خطبلرنده چوق و قتل بیورلردی، که:

«بیم بستم ایله قیامت شو ایکی پارمق کیدر» (دیهرک شهادت و اورته پارمقلری کوسترر، قامت ایله بیست نبویه لرنیک همان قومشو، کندوسنک دخی خاتم الانبیا اولدنی ایما ایدرلردی) بوندن سوکره «امابنده ایله باشلایرک: «سوزلرک اک ایسی سیره مجدیهدر. امورک الک فاجر کتی عهده بدعت اولانیدر. هر بدعت ضالاندر. بیورلردی. خبرلرده وارد اولمشدر. که بعضی خطبلرنده:

«الله حد اولسون! الله حد ایدر. آندن اعانت استرم، جناب الله فنا غلرمزدن استفغار ایلر، فغلمرمنک شرورندن استعاذه ایدرم. جناب الله برکسه بی هدایت ایدرسه، «هج برکسه آنی اضلال ایدمن. الله برکسه بی اضلال ایدرسه، «هج برکسه آنی هدایت ایدمن... «واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمداً عبده و رسوله ارسله بالحق بشیراً و نذیراً بین یدی الساعة» برکسه جناب الله و رسوله اطاعت ایدرسه نجات و فلاح اولور، آنره عاصی اولورسه ضرری کنندی قسنه عانددر. جناب الله ذره قدر ضرر ایراث ایدمن.» بیورلردی....

حضرت یغمبر، انشای خطبهده موعظه بی پک تطویل بیورمن. لردی. دیرلردی که: «برکسه نیک نمازی آغیر و اووزون قیلی، خطبه بی قیسه او قومی قهقنه علامتدر: اشته شو نیک نمازی آغیر و اووزون قیلکز و خطبه بی قیسه او قویکز.»

اول حضرت خطبلرنده پک چوق و قتل قرآن کریم آشارخی تلاوت بیوردرق تذکیر ایدرلر، بالخاصه «ق» سوره جلیله سی ده ازیاده چوق او قورلردی. حق صحابیا تنن ادهشام بنت الحارث «ق» سوره جلیله سی خطبهده قم سادتنن ایشدکن سوکره ایزر لیدیکنی سویلیوردی. اشته خطبلر عصر سعادتمده بوحال او زره بولیوردی. خلفاء راشدین دورنده دخی حال اصیلرخی عاماً محافظه ایتدیلر.

لکن سوکره لری عهد رسالت او زانلا شغله شریعت و او اسر شرعیه، عادت، رسوم کچی اجرا اولنغه باشلادی، حقیقت آراغاز، مقاصد شرعیه دوشونلار اولدی. بلکه بو طرفله عقل، فکری او زاعق بیله عیب صایلور، کناه عد ایدیلور اولدی. خطبلرده اولان مقاصد مشروعده اونوردی. کیفیت مستونمسیده قالی ایدله سی. خطبلر مسجع، مفتی جل ریکه کدن عبارت اولوب قالدی.

اولدینی فصل بیلهام ؟ بونک ایچون اله بر مقیاس سالم وقسطاس مستقیم واریدر ؟ اوت ، بواشه بر دکل ، ایکی دنه مقیاسز واردر که اونورده عقل وتقلیدر . شویله که : بر کره خاق حکیم تعالی وتقدس حضرتلری بزى ، سائر حیوانه نسیله مستقی ، مکمل بر خلقتده وجسوده کیش ، الهه قه بزه عقل کی دینالر دکر برضعت عطا احسان بیورمشدر که اونکله بزى عالم کون وفساده هرزمانه هربرده ، هرشیدنیک وبدی ، خیر وشری ، حق واطلوه بش مستندن قطع نظر ، حسن وقبحی یک اعلامیز وتفریق ایله بیبرز . ایکیجه درجهده ، عقول بشرک ادراک واحاطه دن عاجز قالدینی بر طاق حقائق علویه ، سرائر لاهوتیهی لطفاً ومرحمة سیاهه بزى سعادت دارینه موصل اولان طریق منجیبی به ارشاد حکمت محمدانیه سنه (شرع اکمل) ی انزال بیورمشدر که مجرد عقلمه کشف وادراکه موفق اوله مدینمز نیجه حقیقتلری ، حکمتلری ده بوسراج هدایتک فیض نورین اقتباس واسفاته صورتیه رعنا اوکر نه بیلیوز . اهدی بر صاحب انصافه صورارز : بویه بر یاندن عقل سلیم ، دیکر یاندن شرع قوم ، بوایکی رفهائی حق ونلاح انسانی داغاره فوز ونجماه ، سمت امن وسلانته بالانجام دالات ایلوب طوررکن ، کراهتنه هیچ بروسیده ، یانه بوغیکن ، ارتکاب جرم (معصیت) شویله طورسون خاطر وخیالین کچیرمک بیله انسان عاقله ، انسان کامله یانتیشیر شیلردنیمدر ؟ هیهات اولبه اولنجیه ، عقلا وشرطاً عهدهمزه مرتب ومنظم وظائف متنوعهی وسمز سرینه سنده حسن اینناه چایشلم ، چایشلمده غایه الملز بوتان سعادت ابدیهه نائل اوله !

فی الحقیقه عقل وشرعک بی آمده تمجیل ایتدیکی وظائف متنوعهه ، فقط متنوع اولدینی قدرده مهم ومقدسدر . بوجهته کیکه بوتلری بجاها ایضا ایله بیلیره کلهک تام مناسیله مسوددر ، بواک مقابل مانکی برنی ایفاده تجوز قسور ایلره اخلاقا مجرم ، عندهمستولدر . ایسته کورنیوزر که جرم اخلاقیک دائرهسی بودرجه واسدر

کلام جرم حقوقیه : جرم حقوق (قانون) نهدر ؟ بونک دائره حددی اوقدر واسع دکلددر . مجرد حکم وجدانی به دکل ، حتی احکام قانونیه به بنابر افعال بحرکاتک برچوخی دخی بونه داخل اولمز ، بکه بونک تشکلهه ایکی اساس وارددر . برنجیسی ایضاق اولان بر فکک قانونه ، برنی ، ایکیجهی قانون جزاده معین بر جزایه مقارنیه در . بوااسلردن ولوری بولنزسه جرم حقوقی حصوله کلن . چونکه علی العیون افعال جرمیه نظر امامه آلدنقه کوریلور که فی الاصل ایکی نیندن ترشح انجکسددر . بری منبتدر که قانونک نی ایتدیکی ایشلدر ، حقوقی طبعیه جزایه اصطلاحنده بوا (جرم اجرائیه) اطلاق ایدیلور . دیکری نفیده که قانونک امر ایتدیکی ایشلدمکدر ، بواکده (جرم ایهالیه) نامی وریلور . فقط بوسورتلر علی الاطلاق بر جرم قانونی تشکیل ایتزه . ایق ایچون مبرر قیده ، فصله لزوم کورنیوزر که اوده قانونک نی باساری مطلقه بر جزایه مدینه مقارن اولسیدر . اگر اولبه اولمازه او حالده اوکی نواهی ویاواسر قانونیه

شمسی بونضیبی نیندن ، امرین بر مثال اله ایضاق ایدلم مثلا عبادتک (۲۶) نیجی ماده سننده : مستأجر ، عقد اجاره اله مستحق اولدینی منصف مینهک مانوقه تجاوز اید میجه کی یان اولبور که بو برخی قانوندر . کذک اصول محاکمات جزایهک (۱۰۱) نیجی ماده سننده : جرم مشهود حائنده بوتان ، بلولوله ناس اله تقب اولنان اشخاصی ملوثوب مدعی عوی حضورینه کنبرمکه هرک مجبور اولدینی کورنیوزر که بوه براسر قانونیدر . لکن بوتلرک ایکیسده بر جزا ندیدینه مقارن دکلددر . اولنک ایچون بوتلره عدم رعایت ، کرجه اخلاقا بر جرم ایسهه قانوناً جرم عد اولنمز .

ایضاحات سابقه اله (جرم) ک اخلاق و حقوقی هفت سنن مدلولی اولدنجیه تبین انجش ایدرکی شن ایلمرک درز که عاقل کامله اصحابه لازم اولان برنی وار ایسه بوه جرائعن صورت مطلقه وقطعیاده عجابت انجکدر . وانما بر آدم جرم اخلاقین دولای ذنون نظرده بو جزایه مستحق اولمز ، انجق قائل ، طاق حضرتلرک نزد لوه تیده بیهه حال مسئول وده تب اولدینی املا خاطر دن چیفاماملیدر . [۱] همه عقوبت اخرویه ، مجازات دنیویه کیده دکل ، شدید ومدیدر . آرتق عقل باشنده بر انسان ایچون بوتن بونک اندیشهی اولور ؟ بناه علیه خط حرکتلری همیشه عقل وشرعه نوبق انجدمز ازمدر .

مکت حلوئه مأدون
عبراته

معجزات قرآنیه

نسخه کبرای اکون اولان انسانک خدیجه شان فطریق اولوب جهت مدینهک دوام انتظامی وساعات جبرهک محافظه انجماهی نقطه نظر دن یاکن احکام جلیله شرعیه وتوقین موضوعه علیه اله مقید اولدینی حالده اخیراً شخصی بر طاق مانع جزیه وکفی بر الای اغراض نفسانیه اونورنده کابوس استبداد ، فنا ایدرک متصل سلاسل اسارت چای تفاق اله تنبیه ولسل اعلان تحمل فرسای اعتنا اله تصد اولان واعلال مذکوردهک هرجه باد آباد سیمحارم جهاد اله رسم بندانه بر صورته قطع وتفریق سرسننده اعضای بدنیسن بر قیج پارچه حضویه فنا ایدرک شو تجیز جاکماز استبدادن تخلیصی قابل اولیان شاهدلارام حریت ماده که ایلرلوزینی پادشاه حریت آیین ادرسن طرفدن تبه سادانه غایه مدینه فرد آبردهک انجمنسنه رضا کورنیوزرکون قیود مذکورده دن تجیزد اله آزاد واحسان ویدما بیکه امل شاهنعلری ده حریت اصلیه مذکوردهک اومامسی حقدنه برویفه رسمیه تمهد دیک اولان قانون اساسیکت قضیا حفظه واحکام مندرجه سنک بلا تأخیر اجرائی اولدینی تأمین واعلان بیورنکس وپوئیه مشروطیته ونجه سنلردن مادی وسنوی اخلاق فاسد سیبه منتشت وجماد انکار بوتن میدان مخصمهه هرآن برقوت کسانه کاراله اله کت اولان کولکلر [۱] (وکنده هر کت منون) غر جبل بوا برمان نامرد .

حقوق

مختلط محکمہ، مقالہ حقوقیہ۔

فروع

معتبراً قدمک صراط مستقیمہ تعلق ایتمک اوزرہ • جہنک مقصودی براما روایت مختلط • سرنامہ اول بندنی لایق اولدینی اہمیت مخصوصہ ایہہ مطالعہ اشذک • لیکن حقہ (مختلط محکمہ) مقالہ سزہ کی بعض فقراتک مضای مقصودن بشقہ مقاصدی دخی مشتمل اولدینی ظن اولدینی مذکور مقالہک تضمن ایتمدیکی خصوصیاتک رسالہہ اسناد ایدلش اولسندن آکلادق •

تکرار تکرار بیان ایہہم کہ مقصدمن هدف اعتراض اتمذ اولنان فقرہک محرر عالمقدرنی مؤاخذہ ویامداخلہ اجنبیہ طرفداری اولدنی ارانہ دکادرہ بولہ ظن ایتمک حقزردہ یک آغیر بر آتام اولور • محرر محترمک قلبسزہ کی موتی بویکی شواہدن برابر • جوابلسن غامبلہ فقرہک باحث بولندینی فکرک • نظریہک قائلرینہ قارشیدر • نہکم مقالہسن سراپا بونی کوسرتبر • ناقلاک ایسہ مسئولیتدن مصونیتی ذاتاً قواعد صریحہ ایجابندند •

شودہرکہ محرر فاضل ایچون معرض حاجت اولیق اوزرہ تلقیبی ضروری اولان شومشده • یعنی مختلط براسنیاف محکمہسی تشکیلی ترویج بولندہ سکوت بیورما لری آرزو اولنوردی • نوازش وظہر • وراہلری دخی بولہ بر تخیدہ بولنق ایچون اولاد وطنہ جراً نبش اولیوردی • بنا برین بوقفده اختیار بیوریلان سکوت شو معزز انبہنی خلدار ایدنی • ومشار ایچمده آرزو اولنہحق اولان شو انکسار املدکہ بزہ سکوت واقعی زلہ صورتیلہ توصیف ایشدردی • صوک مقالہہ ایسہ محرر فاضل بو خصوصہ غامبلہ انکارسن • اشتراک ایتمک اولدنی بین ایہہ رأی مذکوروی صراحتہ تبیح بیوریورلی • شو حالہہ مطلوب حاصل اولش دیکدر • اسانات مذکورہہ یکجہی دلیلک صوک فقرہسی بادی اولیورسہ تصریح ایہہم کہ اوجوابدہ بنہ مؤافلرہ راجددر • بزحمرر سیاسیکن موجودیتیلہ آنرہ قارشئ احتیاجدہ بوانہیلورزہ • چونکہ یک یقندن ظاہرلر وعلکنکذاتی • نامعی مٹاہسنہ تلق اولنان برغزیندہ هرکون حکیمانہ بندلری تبع ایدرک اقتدارنی تسلیم ایدرلر • شو تسلیم ایسہ حقوق شناسلسن حقندہ مؤافق مذکورہہ بز فکر اجالی ویرہیلور اعتقادندہ بولنیورزہ •

مادرنی زاہد : ابراهمل

جرم اخلاقی - جرم قانونی

جرم اخلاقی ندر؟ بو سوالہ جواباً بن بلاتردد دیرمکہ : هر نوع افضل وحرکات قبجہدر • کرک قوانین مومنوعیہ مغایر اولسون وکرک اولسون • شویاتیزہ کورہ بونک انواع مصلی و مساویہ شمولی ظاهردر • حقنی • یاضلی • ظاہری • یا باطنی اولسون • حتی اشاعیدہ بالخاصہ بیان ایہدجکمز (جرم حقوقی) یحدہ شامل • اودہ بوندہ داخلدر • ای اما برضل وحرکتک حد فائده افضل وحرکات قبجہدن اوزوب

اولیق اولدنی بولندہ همراه • آشدک شو اندی تاری ناکہ • ناظر بقادہ اولدیک آکاه • جلاکد بورسک اشد • پروازکہ بوقدر تماش • ای طائر کلشن آتسی •

ای بار هرگز همکارم • هو اولدی خدا بیایر فرادم • صارصدی اولانجه اصطبارم • یزار بیکنه روح زارم • کینک بی کینک سز برادک • بالهک بی حسرتک بالهک •

۱۲ مابس ۲۲۱ محمد عاکف

=====

مبحث

۱

سن ای وفا طنائش قائل باغوش • طیر پر نکیت • اولور جاں سید ایمن بنچہکده بر آونک بر ملت • سقوط ایتر جدلر پیش پروازکده • • صد لنت ا سنک شہال نارگن خروشان قائل بر ظلمت • خطیب ظلم ومانعککده نفس ناطقکده موت ا

۲

مقاردر خطبات ابتدیکک • بوسکدیکک منبر • سربر سلطنت • سر باند ایوان و اسرلر • بتون قیوق ایچون بادیردیکک بازیمده بر بر • سر مونا دیکدر بنچہکده دوششہ برافسر • اگده بر سربر سلطنت برنشہ یک بکر •

۳

وجودک بولنق ایچاه ایتر انسانلق فضا سنده • مانک کزلی مونک لفظ وحشت استوانسده • طورور آلمانک آدیتیک اعتلاسنده • بوزک منظور هر سنک سزارک ماوراسنده • الک وارہ سنک هر متبوقک وضع اسننده •

۴

مقار هب لسان حال ایہ فریاد ایدرلر کن • افریادک ایچمن بر ظفر آوازی طوبدم بن ا وغامبلانی بر مدعش سزارستان پرشون • قیوق بر سنک قبرک بنچہمچ بر فرقی بوق ذاتاً • (هوالیقی) سی اکیک بر طاق طاق ظفر لردن ا

۵

بودر میدان حرب ایشته : انقلر زار زار اولش • لسانلر نمید • ایکم • دهنلر نارمار اولش • کجیر ایہمش اشکالر سنک سزار اولش • جیلر تربت اولمش • آنا جملر ترہدار اولش • زمین هم مقبر اولش • هم قریش احتضار اولش •

مرصحت جمال

ہ نہ دھشت
 نامت درجہ
 کفایتہ کرور
 عظیم الشانہ
 آبرمانہ سی
 اسلامیہ ک
 سز وظائف
 بغض حقوق
 و خدماق
 یرہ سنی بک
 ض سائلہ
 دن قرآندر
 اجتماعی
 محافظہ سنی
 ہ ادامہ سنی
 قرآندر
 سزہ عدل
 حیرتبخش
 اسان اعجاز
 بجز ایسک
 ق برجل
 ای حدیث
 اقا ایجاب
 ک افلاذن
 الت بزجہ
 ظہور ایدن
 نک ایستہ
 حکومتک
 استناد
 چالیشمق
 وظائف
 ن عبارت
 ی مستفید

و حقیقتن آریلیم بر آراجلہ بند سیر و عزیمت و بحرآ سفینہ سوار
 حرکت اولہرق توسیع کسب و تجارت و تأمین اسرمیشت اتمکلمزی
 « فاشوا فی مناکبہا و کلموا من رزقہ » آیت کریمہ سبلہ قرآن حکمتیان بزہ
 فرمان و ارزاق مجلہنک حبیبہ انہای جنسک ماہہ الانشائی تضیق
 ایدن مختلرک ملون و برای تجارت خارجدن جلب حواج ایلمائترک
 سرزوق اولہجفی « الجالب مرزوق و المختلر ملون » حدیث شریفہ
 سید المرسلین اقدمس بیان بیورمیوری؛ شودلال جلالہ مدینت پیشک
 انحصار مزہ تجلی غای شوق و غیرت اولوب طوررکن آرتق زمان جاہلیتک
 انسانری کئی اولہ اختیار کین اصطیاد و خلاف دیانت برطاق سوززلہ
 ایتقاد نائرہ فتنہ و فساد ایتیم بلکہ حضرت قرآنک امری طوتوب
 نیندن قاچقمندہ اتفاق و اتحاد ایلم چونکہ ہر امرہ بزہ بیکلر جہ
 منافع تأمین و ہرنسبلہ بزنی قابل تمداد و احصا اولیان مضرات مادہ
 و معنویہ دن تخلیص ایدن قرآن حکیم اولدینی بیک اوچوز سنہک عالم
 اسلامک دور تالیسی دئمآ محافظہ احکام قرآن زمانہ و دور محو
 و پریشانیسی ہہ اعمال و تکسلا اولہ تصادف ایتملکہ تحقق ایدن رقصہ
 محکمہ در احسان و عت و اہلنہ تودیع امانتہ اسرایدن و فحشاء و منکر دن
 و غیرک عرض و جانہ تجاوز و حقوقنہ بفرح تعدیدن نی ایدن قرآن
 دکلی؛ کتہ مدینتی تشکیل ایدن اللہ و رسول اللہ و اولوالامرہ اطاعتہ
 و ماہیت انسانہی تصویر ایدن مخلوقات آلہہ حقنہ اراز ما ترشفقتہ
 تکلیف ایلیان قرآن دکلی؛ « دشمن ایہ مقالہ و آثارہ حقیلہ مقابلہ
 ایچون تأمین علیہ و تزید قوت ایدہجک ہردلو مہمات حریبہ و آلات
 و ادوات عسکرہی و آخر لردہ طویلہ بند حرکت کوچلی قوتلی آنتری
 اعداد و آمادہ ایدیکز » مانی حاوی « و اعدوالہم ما استطعم من قوہ و من
 رباط اخیر » آیت کریمہ سنی برکہ پیشکہ نظر دقت و تقدیسہ آلہم آیت
 مذکورہ بردولتک مشروطیت ادارہیہ مالک و احکام مقدسہ شرعیہ ایہ
 مفید بردولتک تزیاد شان و شوکتی و تاملی احتشام و عظمتی و حصون
 و حدودینک تجاوز اعدادن محفوظیتی و بقای حکومت و استقلالیتی
 و برملتک عادات ملیہ و آداب دینیہ سنی محافظہ ایہ دیگر قومہ دیگر
 متہ سفاحتہ ہوا و ہوسہ تیبندہ تقلید مجرددن مجانب و مقتدابہ
 اجانب اولہجق صورتہ حلیہ علم و معرفتہ مجلی اولان بر ملتک
 ترقی فیض و سعادتق و محافظہ آسایش و امنیتق و ہیئت اجتماعیہ سنک
 محو و پریشایدن سلاتتی و قلباً حضور و وجداناً راحتق تأمین ایدن
 وسائل مکتک استحصالی و وسائط سطوتک استکمالہ بزہ اسراچیوری؛

بوکون مشروع و یاغیر مشروع و سیلہر احدئیلہ بزہ مجموع ایدہجک
 و خاک پاک ای ابا و اجداد سزک خون شہادتیلہ تخمیر اولغش اولان وطن
 مقدس سزی پامال خیلہ غارات اتمک ارزو بندہ ہولہجق دشمنزلہ منانہ
 و شان و شوکتتری حقیلہ محافظہ و عثمانیلنہ مخصوص برجاست فطریہ
 ایلہ آثارہ مقابلہ ایچون آیت جلیلہ دک قوتک معناسی اولق اوزرہ بوندن
 اون اوج عصر مقدم مدینہ علم و عرفان رسول ذیشان اقدمسزک خبر
 و پردیکی ربیک شکل تکلی اولان ماوز و مارتیتی تفککرنہ و قروب

طویلرہ و شرانبلرہ و مملکتک شرابین حیاتی تشکیل ایدن عسکری
 و تجاری بولرہ و شوسلرہ و وسائط قلبیہ ک روح کالی اولان شتندوفرلہ
 ترامولرہ اونومویبلرہ آراہلرہ و سواحتری و لیانتر عزی تحت محافظہ
 طونہجق و دوتالرہ و سیار بر قلمہ آہنن اولان زرہلرہ و زرہلی
 قراوزورلرہ طور پیدو و طور بیلرہ و وسائل مجابراتی تأمین ایدہجک
 تلی و تلسز طرق برقیہ و بالونلرہ و بوالات حربیہ و ترقیات صنایعک
 موقوف علمناسی اولان دارالتدریس و دارالافتولرہ دارالصناعلرہ
 و ترسانلرہ فاربقلرہ و طوخنانلرہ حوضلرہ و وحدہ خاملرہ و ونلری
 شکل ادارہ دولتک اقتضا ایتدیکی بری و بحری قوای مادہ سلطنتک
 ایجاد ایلدیکی و جہہ استحصال و استکمال ایلہجک کاشفولرہ غتہلرہ
 مهندسلرہ و معطلرہ ارکان حربلرہ و شرکتلرہ ارباب ہنز و صنعتہ و اصحاب
 علم و مرتہ احتیاجسز محتاج بیان و برہاندہ؛ شو احتیاجات بدنیہ ک
 وسع و قدرتک ایتدیکی درجہہ رفق و از لسی و امرمدانہ و مقابلہ ک
 شانلی شرفلی بر صورتہ تأمین اسباب حصولیسی باندہ ک « ما استطعم »
 کلمہ مجملہ سنک مشتمل اولدینی احاطہ افراد و جامعیت و بناہ علیہ حصول
 قوت و قدرت ملت ایچون ہر فردہ تشیل ایتدیکی سئولیت قرآن لایع
 الیمان کئی استنادکہ جلیلی بولان دین اسلامک جیت مدنیہ و ہیئت
 اجتماعیہ بشریہ ہہ خادم اولدینی قدر طالعہ ہج بردن ہج بر نہیک
 خدمت ایتماش و ایغہجکئی و شوحالہ اسلامت عن حلت و بعض
 مدینت اولہرق مشروع جامع کائنہ احکام و زبندہ ایدان بروہبہ ملک
 علام ایدوکئی معجزات قرآیندن اولق اوزرہ اثبات ایتری؛ بناہ علیہ
 مفسر قرآن نبی اخر الزمان اقدمسزہ « قرآن جبل متین آلہدر بجای
 ثابت بولمز و اکثرت رجوع ایہ طراوت و حلاوت زائل اولمز ہرکیم
 آنکلہ قائل اولورسہ صادق و ہرکیم آنکلہ عمل ایدرسہ راشد و ہرکیم
 اکا اعتصام ایلرسہ صراط مستقیمہ مہدی اولور » بیورمشدر فلہذا
 اتوالزمی ممکن اولدینی قدر حکم قرآنہ توفیق ایدلم کہ محرز نصاب
 صداقت و اعمال و اضالمزی اوکتاب نامخ الادیانہ تطبیق ایلہم کہ سالک
 مسلک رشادت اولق شرفنہ نائل اولہم و عروہ الوضای اعتصامسز
 قرآن جلیل البرہان اولسون کہ صراط مستقیمہ ہدایت و دار بندہ سلامت
 بولہم اونور عن عالم دیگر رحیدت شریفندہ « محقق شو قرآن حکمتیان
 جبل متین ربانی نوربین سبحانیدر امراض قلبہ شفای نافع و متفکر لری
 خطا و ذلادن محافظ برامر باعدر » بیوردی بوندن محقق ایدیبورکہ
 بزنی مرکز سلامت اوزرینہ دوران ایدن محیط حر خردہ تدبر مجاسر منزل
 سعادتہ ایصال ایدہجک و ظلمت استبداد و مصیق نور عدالتہ ازالہ ایدمرک
 ارباب بصیرتہ شہراہ حقیقی ارانہ ایلہجک قرآندریات افعال بردانت
 اخلاق امراض مہلک سندن بزنی شفیای منتصت ایدہجک و بالجلہ
 اقوال و افعالزہ عمواسنتیال اتمک شاندن اولان خطیای سیاسیہ
 و اختلافات دینیہ دن بالحافظہ بر موقع عال المال عصمتہ طونہجق بنہ قرآندرہ
 حکمہ استیفاف حقوق دینی

ماہر

مادام که جلال و قریب مساوات آینه عداوت برای حقوقه جلوه نمی
 میدهد و بشون اولاد حجت نهاد ملک ساحت غرای وطنه هم آنهاک
 اخوت اولمی کبی مفاخر فیض حریتله غبطه فرمای اغیار واحباب
 بر شکل وحدت اکتساب اتمشدر بوبله دبدبه دولتی درک اسفل اضمحلال
 وفنادن موقع بالترین اعتلایه و کوکبه مای حسیض اختلاف و نفاقدن
 ذروه ششمه دار اتفاقه جیحاران نعمت عظمای آئینه ک حیات ملیه مزه
 تلقی جهتیله هر فرد عثمانی ایچون درجه و جویله بولنا بقا و محافظه سی
 مسئله مهمه سنی ذکر اولان اشبو ایکی آیت جلیله نک احتوا اتمی
 و محافظه مطلوبه نک اوج رکن رکن ایله مشروط وانلرک کال اهمیتله
 ایفا و اجرانسه منوط اولدینلکه ده سبب خصوصیتی حکمک عمومیته
 منافی اولمهی جنی اعتبار ایله نظم مذکور سبحانه مندیج بولنسی الحق
 حیرتبخش علای راسخین جلالل معجزات قرآینه دندر ارکان مذکورده دن
 برنجیسی اشبو نعمت مقدسه حرتی هیچ بروقده هیچ بر صورتله نظر
 دقتدن دور طوعیدرق دانعا برحس دیاشبر برانه ایله احتیاجات
 اجتماعیه مزه توفیق و وجائب مقدسه شرعیه نقطه سندن معاملات
 ملیه مزه تطبیق ایله ایفای حق شکران و باب دای شکرانده موجودیت
 کلیه ایله استعمال جسم و جان ایدرک استزاده نعمت بزدان ایتمکده زبرا
 «شکر نعمت نعمت افزون کند کفر نعمت از بدت بیرون کند»
 بنی بوبانده دستور العمل حکمت اولدینی بدیدار و جیوه
 جهانیهای حرتیمزی داتره احکام شرعیه دن و قوانین موضوعه مدنیه دن
 خارج بر صورت استثنایه ده استعمال ایله الیاذلله تالی کفران نعمت
 وادی هولناکنه بویان اولمی ایسه «ولئن کفرتم ان عذابی لشدید»
 فرمای سبحانه بنجه بادی هو و هلاک ایدوک و ارسته قیدند کاردر.

استبداد نه ایدی بالجمله منافع شرعیه بی جامع شرع شریف و مصالح عباد
 او زرنه مبتنی قانون منصف ایله محفوظ و محمی اولان حقوق عباد تجاوز و تعدی
 دکلی ایدی شو حالله بزقوه حرتی خلاف شرع و قانون بر بولده
 استعمال ایدر ایسک دماء شهدا و مداد علما کبی ضمان محترم مقابلنده
 رفع و استبعاد اتمش اولدیمزی ظن ایدرک اعلان سرور و بختیاری
 ایلدیکمز استبدادی یکدن احیا و اعاده انش اولمازی بز مستغنی بیان
 اولدینی او زره انسان «یحسب الانسان ان یترک سدی» نظم جلیل
 صمدانسیجه اقواننده اماننده مطلق النان اوله برق ترک اولنور دینه کوره
 حریت آداب عمومیه ملیه و احکام جلیله شرعیه داتره مسنده جاری
 اولورسه حریتدر غیرک حرتی اخلال ایدن و قیود و حدود دن وارسته
 اولان حریت ایسه خصیصه انسانیت اولمی شوبله طورسون حیات
 حیوانیتنده اشغی رکیفیت اولدیننده شبهه وارمیدر بناء علیه نعمت
 حریت عقلا و حکمه ما وضع لهنه صرف اولتی و جیه ذمت عبودیت
 اولور.

ما وضع لهنک غیرسده استعمال نعمت ایسه دکل شکر و محبت
 بلکه کفران نعمتدر کفران نعمتده محفظه نعمت حریتک اس الیاس
 استنادی اولان ارکان ثمه مذکورده دن برینک زوانی استلزام ایدر چکندن
 بوحال هیئت اجتماعیه مزه ایچون نصل غیرقابل تلافی بر مضرت و آسایش

وامنیتک و آنک عموئ ملک اختلافی داعی اولتی جهتیله
 انکیز بر مصیبت اولدینی آرتق تصور بیورلسون.
 ایکنجیسی هیئت مشخصه دولت و بالموم افراد حجت پرورا
 وسع و قدرته مرتبه حال و همیشه واحباب صنعت و مک
 جامع کانه کالات بشریه و کانیل مصالح عامه مدنیه اولان قرآن
 کال اهمیت و صفوت اعتقاد و یتله تمسک و اعتصام و اندن سرمو
 و اهتمام ایتمکدر نصل آرتق جائز اوله بیورکه مدنیته صحیحه
 استنادک حقیقی اولان خلاق جهانیه قارشو مکلف اولدیه
 عبودیت و عباداتی و انبای نوع انسانیه قارشو وظیفه دار بولند
 و معاملات و دولت و مملکتیه قارشو درعهده ایلدیکمز مساع
 عقول بشرک طبقه علیاسی احراز ایدن دهانک افکار منو
 زیاده مظلم کوسترجک قدر پارلاق و معالم راسخینی حسیض
 بر افاقجی درجهده علوی بر اولوب ساطع ایله بیان ایدر
 تکلمات انسانیه بی مکمل مکارم اخلاق و عاداتی و تجملات
 متضمن عدالت و مساواتی و امنیت حقوق و انتظام امورک
 تأمین ایدن مکانات و محازاتی و بقای ملتیزک مرکز اعتدال و تمایله
 ضامن اوله جق صورتده اهلته لزوم تودیع اماناتی امر ایلان
 ایدی بالجمله احوال خصوصیه و احتیاجات عمومیه
 و خیال بشرک فوقنده لاهوتی بر ادا و بلاغت و فصاحتک
 بلغای جهان اوله جق درجهده عالی بر مرتبه سندن آئی بر
 تا ایله کشف حقایق ایدن قرآن بدیع البرهانیه اعتصام ا
 بز رهبر سر منزل سلامت و رهنمای فیض و سعادت اوله ج
 المین تمسک آرتق هانکی کتاب هانکی قانون اولور «فبا
 بعده یؤمنون» بوبله ایسه کاب الله اعتصام ایدلم تفرقه
 ایدن اقوالدن و بین الاخوان اتحاد و محبتی حل و ازاله ایدر
 اجتناب ایلیم لوازم مدنیته اولان حریت و مساوات وعد
 مقتضای احکام شریعتدر شمدیه به دکن خلاف شرع مبین
 کافه احوال و معاملات ایسه قیودات دینه آخر اقلندن تجرد آ
 بعض سبکمز آنک لایالیسانه حرکتلرنک و رجال مستبده
 میادین استفاده بی توسیع اتمک ایچون تأسیس ایلدیکلری طرا
 و اعتسافک آثار سبب سندن بشمه برشی دکندر اولیه جک کبی
 یارین اوله جک کبی کبی عبادات ایله اشتغال اتمک مسلمانلرک
 انسانلر نندندر انسانک منفقده مضرقتده کندی کسب یندن
 اولدینی و انسان انجق سی و عملی درجه مسنده دنیوی و آخروی
 اوله جق حقیقی ده معجزات جلیله قرآینه دندر.

تجلی آشتیان وحی و الهام انبیا عظامدن هر برینک برص
 میشت ایدرک نمونه نمای اخلاف اولدق لرنی و اسباب ظاهر
 ایتمکدن خیرالرازقین حضرتلرنیه متوکل اولانلری نانی خلفه
 فاروق عدل آیین اقدمنر. تا کلندن عد ایلدیکلرنی کتب سیر
 ویرمیوروی؟ حبل متین آلهی به شدتله تمسک ایدلم.
 هوا و هو سوزه نبیت بوزندن وقوعه کلان اختلاف -

سلمان فارسی

طفر ز نمی فصلک ما بعدی

قارئین کرام کورپورلرکه بن تستری قادیلرک عفتی نامنه طلب ایچوروم ، هم بوله بر مقصدله طلب ایتکده ایستهم . زیرا او زمان فطرة احتیاسات فامنه صاحی اولان بوجنس رقیقک حقوقنه تجاوز ایتش اولورم . اوت ، قادیلرک سوبه اخلاقیه لری ارککلرک کندن البته دها بوسک ، ناموسلری عومیت اعتبارله دها پاکدر . بناء علیه بن تستری اختیار ایدیشمه سبب اولنک قادیلری ارککلرک شرنندن امین بر اقبج رحصن حصین اولمیدر .

چونکه ارککلر کونک برننه ، یاخود هر کون کندی برده ناموسلری هتک ایتش اولسملر بوندن ماده بدتلرینه برخلل ترتب ایتیه کئی یلدکلر ایچون کورولوررکه هر درلو جلیه به ، هر درلولو وسائط ملنونه به مراجعت ایدرک قادیلری اغفاله مفرط برانهاک ایله صالدر . بیورلر ، ذاتا حادثات علک تبصیه مرتبه ثبوتنه واصل اولمشدرکه قادیلری ، جین پاک عصمتلری لکه دار ایتیه تشویق ایدن هپ ارککلر . حتی (المقطم) جریده سی مستوری موآخذه ایدرکن شو حقیقت باهریه شهادت ایدوب دیورکه :

« هیات اجتماعیه دن هر برنک تاریخی کورمه کده درکه قادیلک فضیلت عفته قارشى هجوم ایدن دائما ارکک او مهاججه قارشى بو قضیاتی مدافصه جایشان دائما قادیلر اولمشدر . « اوله ایسه خصمتک صوتی دفع ایده جک قدر بر صلابت فطریه سی اولیان بوجنس نازنین شدید و نجاس اولان ارککلک شرنندن جایه ایده جک برچاره آرامق مقتضای عدالت دکلیدر ؟ برگره زوالی قادیلر بوظلم ارککلک نجه ترضنه ، دسالسنه مروض بر اقدقدن سوکره بالاخره کندیسنى ، دامن عفتی لکه دار ایتدیکندن طولای ، مسئول طونق هچ عدالته صیغاری ؟

ارککلک طوزاغنه دوشن بر قادیلر عدم عفتندن طولای ، و آخذیه قاقیشیق زه فصل لایق اوله بیلیرکه بو مخلوقک دسائس شیطانیه سنندن یووالرنده کی ارساللر ، اینلرنده کی بیلائلر ، طاغ تیه سننده کی قاتاللر بيله قور توله بیور !

هم جام قادیلر نه بکلورلر ؟ شهوات نفسانیسته مقاومت خصوصنده عادتاً برملک اولسنی استورلر ؟ بوقسه هوا وهوسنه قارشى عدم تقابله ، اونک جادات صنغهی کچمنی آرزو ایدورلر ؟ یا بونلر او زوالینک عفته اک شدید برظلم ، اک آعیر بر اسارت دکله نهدر ؟

دیورلرکه : ایچون ارککلک مستور اولسنی ایسته بیورسکده بو مجبوریتی قادیلرله حصر ایدیبورسک ؟ قادیلری تستره اجبار اولنرک حقوقی غضب ایتک دکلیدر ؟

دیرمکه : ارککلری قادیلرندن آیرمایه چاره اولدینی کبی [کچن

و کله جک فصللریزه مراجعت بیورلسون . [قادیلک وظیفه سی صر پتیدر . بناء علیه اونک خارجهنده چالیشمی - ششون حیاتیه ایجابجه خارجهنده طولاشوب نصیبی آرامیه مجبور اولان - ارکک خارفانه اوله رقیق بوسک بر فساد اجتماعی بی موجددر . ایسته بوحال او نایته دن اولدینی ایچون ایکی شردن اهوتی اختیار ایتمه من لازم کلیر او سیدن تستری قادیلرله حصر ایدیبورلر ، باشقه شیدن دکل . بو ارکک اصحاب فکر ونظر دن بری ظهور ایدرک ارککلرک قادیلرله قار اولان هجوملری منع ایده جک برچاره اختراعنه موفق اولورده قبه تکلیفنده بولنورسه مسائللر قادیلر ، بوجنس رقیق صیانت ایچ او تکلیفه هر کسدن اول روی قبول کورسترلر .

(المقطم) جریده سی دیورکه : « هیئت اجتماعیه ده مستوریته محافظه عفت خصوصنده هچ فرضیلق ثابت دکلدر . زیرا بر مح بوقدرکه قاقسونده مستور اولان شهر قیزینک مستور اولیان بدو قیزین دها ناموسلی اولدینی ، کذلک بر بدوی قیزینک عرضک مستوره نك عرضی قدر مصون اولدینی اعداده بولنسون . «

بز دیرزکه : بونی کیسه انکار ایتز . انجق شوراسنی ده خاطر دوز طونامق لازم کلیرکه مستور اولیان بر بدویه ، یاخود چولا زراعته مشغول بر قادیلر هچمای میشتک ، تنازع بقانک هنوز اشاعی درجه سننده بولنور . ذاتا علم الروح اثبات ایدورکه بو دورده بو حالتده بولان بر انسان کندیسنى هلاکدن محافظه ایتکدن باشقه شی حقنده همانده اعمال فکر ایتز . بناء علیه بوکی قادیلرله مؤثره لهو وهوسه مروض قاهره کندیلری حظوظات نفسانیله بر قاپدیر بقی و قسه مالک اولدقزلرندن بشون کون قوجه لریله بر اچالیشیرلر ؛ کچه اولجه کوندوزکی جهاد طاقنت فرسانک بورغونلر دیکلکدن باشقه برشی دوشونه منزلر . بونک ایچوندرکه انجق حوا ضروریسنی تأمین ایدیه بیله جک قدر ماله صاحب اولان بر بدویه نك یاخود فلاحه نك ایلک ایشی یوزینه بر اورتو اورتورک ارککلرله قارشى تستردن عبارت قالیر .

لکن (المقطم) ک « مادامکه روابط اخلاق و ادب چوزولدیکی زمان فضیلت عفته قارشى مهاجم اولان عنصر ارکک ، او فضیلت مدافعه ایدن ایسه قادیلر ، آرتق قادیلرک قوای عقلیه لری قوای اخلاقیه لریله بر لکده تزیید ایتک ، ادراکلری ، تجریدلری توسی ایلک عقلا ایجاب ایدور . تا که قادیلر موقع فضیلت و کانی نه صورته محافظه ایدیه بیله جکی او کرسون . « طرزنده کی مطالعه سنه کلنجی بوکا شو بوله جواب ویربرز :

قادیلرک عمومی نظر اعتباره آندیرسه کورولوررکه تریه نك بونوی امکان داخسنده دکلدر . بوکا انجق بک زنگین آد لریک قیزلری نائل اوله بیلیرلر . چونکه بوله بر تریه ، بوله بر تحصیل ایچون سنه لرجه مکتبه بولدیرلر ، آغیرله نجه آتون صرف ایدلک ایجاب ایدرکه او حالده قیزلرک اونده طقوزی بو طرزه کی تهذیب فلسفیدن محروم ، بناء علیه عنصر مهاجم اولان ارککلک دسائسنا محکوم اولور . دیک ،

طالع و ظاهر شیناً فشیئاً تزیاد و تکمل ابدہ ک بدر تام حالده باهر اولور . بو حادده قائلز . تمام و کانی همان نقصان و زوال تعقیب ایدر . کیندکچد کوجلمک باشالار . نهایت تمایله برده خفایه چکله رک کوزدن نهن اولور . حیات دنیاده بونه . حتی دنیاده موجود حیوانات و نباتات و جمادات دخی بویه بردست منوی تقلیب هر بری بر حالدن برحاله مقاب . هر برینک کافی زوال تعقیب ایدر . هر بری تبدل . متغیر و نهایت منقلب اولور . هر شی فنا بولور . بردهده ماضی به نظر سریع عطف ایدلم . بو مسافر خانه بلده بیگرجه سنه لدنبری کینز کلدی ؟ تزیه کینزیر ؟ شدی تزه درلر ؟ نه کی مالا خانله . نه کی بالا کاشاملر بنا اولندی ؟ عاقبت نه اولدیلر ؟ بر جوتلرینک برلرنده یلا اسپیرا موجودلرده برکون کله جک . خاک الله یکان . مدوم الارکان اوله جق ۱ عالم بشریتده . تابع کاشنده . صحایف موجودانده نه اولدی ؟ نه لر بیتدی ؟ اصحابی ؟ افرادی نه اولدیلر ؟ شدی تزه درلر ؟ بو فلک دوار . بو آبیاب مطاحن کردار اترک هینتی رهین غبار ایدی ۱ هینتی او کوندی . کیندی . ایوم موجود و مشهود اولانلر . اوله اوله جق . فنا بولمانزده برکون اولوب بوله جق . قائم و باقی الهمدر آنجیق مادام که کونلر کچور . زمان دکیشور . موسم ناره لیبور . هر بهاری خزان تعقیب ایدیبور . ماقولیت صباوته . صباوت شبایته . اوده کیت کیده شیخوخته میخبر اولهرق شیخوخته دخی انسانی سور کلیوب چکر . بو پنج روزه حیاته مزور اولماق . سبب خلقی . دنیا به نه ایچون کلدیکنی اکلماق . دنیا ک قدر و قیمتی تقدیر ایدره رک مستفید اولق . علوم و فنونی اکتساب و یا خود بر صنعت و تجارت نه انساب الله جمیت بشریه به و خصوصیه عالم اسلامیه خدمتده بولنق . ماهیتک . موجودیتک کیفیت و کتی تأمل ایدره رک عبداللهد لطف الله . حل الله . عدالت الله مساویه به آکشمق . خالق اعظم و اقدسته . رزاق اکرم و ارحمنه قارش قریضه عبودیت و طیفه شکر و مجدتی علی قدر الاستطاعه ایفا و ادایه چالشق . انوال واحوال بیغیر اکر مه . سان سنیه نبی محترمه امثال و نمک . اخلاق محمديه الله تخلق ایدره کندیسی حضرت فخر عالم افندمنه سوردیکه . شفات جلیله لر نه کسب استحقاق الیکه سی و همت میجتم عهده بشریت اولدینی بالبداهه تحقق ایدره که بوداره فیض باهرده حرکت ایدنلرک مای و منوی . دنیوی و اخروی شرف و سعادتله دم کذار عز و شان . مضبوط الامثال و الاقران اوله جق قری مستقی تصور و اتیان بر قضیه بدیهه الیه هاند . وجود انسان . ابتداء خلقته صغیر و ناض اولدینی حالده وقت کچرکجه . زمانی کلدیکجه مساوت قدی و تزیه الله اکتساب قوت و تکمل ایتدیکی کی نفس انسانی هر درلو کاله قابل . قلب دخی هر درلو نقش و صورتدن تزیی شامل و فقط هر بر نقش و صورتی قبوله استمدادی حامل . کندیسته توجیه اولنان هر شییه مثال هر جوهر حقیق . فاض اولق اولزه مخلوق قدر . نفس و روح . خیره سوق اولوب ایدرک آشد بریلسه تول صورتله نشو و نما بولهرق دنیا و آخرته انسان ایچون سعادت تشکیلده ایدی اولور . بامکس فنانه مل ایدریلیو . تزکیه و تصفیله لر نه اختیار تراخی

ایدیلرسه سادته مقابل شقاوت برز کوسترکه بود هر حال و کارده هلاک مادی و منوی . مؤدی اولور . بو سیدندرکه : شرعاً . عقلاً . وجدناً نفس اصلاح و تربیه . روحیه تظهير و تصفیه الطح . اخلاق تزیه . بالمئی علوم و فنون و محاسن آداب الله تزیه و تنویر ایتک . دها طوغریسی نفسی الله روحی اکل حرامدن و خصوصیه انسانک بر جوق علل و اسرارته ابتلاسه ایدی اولان سفیهانه و سر قانه اکل و شربدن . منع و سیانت اخلاقیه و ردینه و اسرارض منوبه دن محافظه و حایت و ابناهی جنسه قارش رفق و ملامت . لطف و مروت استمالی تکلیف و نصیحت و نوع بشر ایچون بر نعمت جهان قیمت اولان عقل و فکر نه دائماً معروف الله آمر و نه نسا و منکر دن نامی اولان عقاید دینی بی تثبیت ایتک قریضه ذمت . منعم عهده بشریتدر .

جناب حق مخلوقانی یکدیگر نه عجاج و خصوصیه نوع بشری حیوانات . آره به نسبتبه کثیرا احتیاج اولهرق خلق و ابداع بیور مشدر . اوت ۱ انسانلر طیباً مدنی اولق اولزه مخلوق و مجبول . انشای جنسیه استدیاس . حب معاشرت . تعاون و تناسر کی اوصاف الله مظهر اولدقلرندن بونرک حصول و تحقق ایچون ابناهی جنسه . حیات اجتماعی به مجبور و مفقر اولاری طبیی حکمنده قایم . اشو شدت احتیاج دولایسیله درکه : محافظه حیات ایچون اقتضای این ما کولات و مشروعی . مسکن و ملبوساتی . نامی عقل ایچون لازم کلان علوم و ادبیات حظوظات نفسانی . لذات ایاچی . احتیاجات عقلیه هیج بر کیمیه عرض احتیاج ایتکمرن تحصیل و ایضا قادر بر انسان تحیل اولنه ماز . بو . محالدر . فراد بشر حدناشده ناقص و محتاج دیگر بر فطرته خلق اولدینی ایچون بری دیگرینک مساوتتی ضامن و تمیز عمومی الله بر منفعت حصولی و اطلاق بر شینک تحقق همه حال تعاون و تناسر موقوف . اجتماع و اشتراکی متضمندر . بو . بالبداهه موقع نبوته پای انداز ایصال و هر درلو اغراضدن ازاده قیل و قال . قطعی التایج قضایا جهل سندنر . نه حاجت ۱ برکه بدیکمز بر دلی اسک الله کیدیکمز بر کوملکی نظر تدقیق و محاکمه دن کچیرلم : بونزدن برسی غدا به صالح برحاله امرغ اولنق . قانزنی طیورق . آچغیزی تبدیه . مدار اولق ایچون اراضی ایشلک . تخم صابق . دوکک . ساورق . بدای چقارق . اوکونک . یوغوروب بشیرک کی متدد علیاته . دیگرى دخی ایچون اکک . طوبلاقی . تجزله مک . بوکک . طوقوق . بیجیک . دیکم کی یک جوق اشتغاله بر جوق آلات و ادواته متوقدرکه و نلرک حصولی . سلکری . صنترلی . تجارتلری مختلف بر جوق کینلرک وجودیه . اترک دهشتلی . تمادی چاییشلری به ممکن اوله به چکی ایچون بر شییه احتیاج او شیئت حصولتک موقوف اولدینی اشیا به احتیاجی مستلزم اولنله هر حال و کارده کثرت احتیاجات انسان شک و وشه دن آزاده اولهرق ظاهر و نمایان اولور . بناً علیه نشان فرضا بر لقمه اکک الله اهمیتز بر کوملک ایچون بودرجه تعاون و تناسر محتاج اولورسه

نه اوله جنی بك اوقدر بلای اولیور. آز برمدت صکره. دیگر برحاله. بشقه بر دوره به انتقال ایدر. یا اوش یا اوش. مادرخی. پدرخی. خواهرخی. برادرخی. صریسی ودها صوکره داغما یا کنده بولنازلی. صدالرخی ایشدیکنی طایفه. معنیدار نظرلری. لطفقدردار خندهلری ترجان حیات وجدانی اوامنه باشلار. احساساتی اله. ایغیله. کوزیله. قشیله آکلاغنه چالیشیر. آج ایسه کره نغاه. طوبونجه خنده فزا اولور. آغلارکن طانیدینی وخوشلانیدینی برکیسندک آغوشنه آتیلیرسه سکونت بولور. منفعت وضرری تقدیر ایدمن. اکتیر. کولر. کولریر. نهیه کولدیکنی نیلز. اوینار. اوینادیر. نه ایله اوینادینی تقدیر ایجز. حسن وقیمی. حق وباطلی. صحیح وسمیعی تمیز وتفریق ایلز. برمدتده بوحال ایله دمکدار اولور. بوحالده قالماز. بوی دیگر برحالت نقیب ایدر. برقدنه ده ترفع ایلر. بودورده ایشدیکنی بیلیو. بیلدیکنی ایتر. روز سولاز. سولیلان سوزی آکلار. حسیاتده بویک برفالیات مشهود اولور. کیتدک قوتی تراید. حس تمیز وتفریق ده کمال سرعتله آن بان تشدد ایدر. ایشدک. کورمک. سولهک. سولم. سولنک. نه دیمک اولدینی اکلایله برابر اوصاف وجدانیله اوصاف وایشانک کوزل وچرکینی درک وتیقن ایلر. حتی هانکیلرینک تقلیده. هانکیلرینک تبعیده شایان اولدینی دوشونه جک. اکلایله جک برقوة عقلمیه وفکریه به مالک اولور. برمدت صوکر استفاده ذاتیه ومنافع شخصیته نه دیمک اولدینی بالذات اکلایله باشلار. ده برمدت کچر. حیاتی باشقه لشر. دفعه ضرر. جاب منفعت. تأمین میشت. اکتساب شرف وحیثیت. ترقی قدر ومنزلت ایچونسی وغیره بدل مقررته کندیرسنده راحتیاج مبهم. بر آرزوی فطری مهم حس ایدر. بالآخره بایحصیل علوم وفنون ایله اشتغال باشلاهورق ذات وصفاتی تربین ایله. منفعت مادیه ومعنویه سی تطمین ویاخود شاهراه صنعت وتجارتی. طریق زراعت وحراشی تقییب ایله صوب مقصوده واصل اولهوق احتیاجات حیاتیه وبشریه سی تأمین وهونیه چالیشیر. شهید مطولونی قارشوسنده منجلی کورور. بر طرفدن عالمه تشکیل ایدر. اولاد بيشدر. جیت بشریه به مجبور ومدیون اولدینی دینی ادا. خدمتی ایضا ایدر. برکون کلیر. سریع الزول اولان حیات دنیویه سی وهین حد کمال اولهوق رجوع ایدر وتمبیر دیگرله مسافر خانه علی ترک ایله چیقار. کیدر. عالم بقای کندیرسنه قرارگاه اتخاذ ایلر. دنیاه ایشدیکنی آخرته کورر. دنیانک منزعه آخرت اولدینی - دنیاهدا کلامش ایسه آخرته - اکلار. بوراده نه اکتدیه اوراده انی طوبلاز. اعمال ونیات دنیویه سی خیر ایسه مکانات. عکسی حالتده مجازات کورر. بو احوال. عامیله اولاد واحقادنده عینله جاری اولور. بربرندن. موقه آریلانرینه بولیشیرلر. آنزده سره سیله کلیر. کچر. دنیا کیمیه قالماز. دنیاهده کسه قالماز. کلن برمقدار طورر. اکتیر. کیدر. حیات دنیا قره بکزر. بردقه قره حیاقتنه. هلاله. کانه. زوانه. تناقضته والحاصل متعاب ضعیفانه عطف لحاظه دقت ایدمل اول شپرده کوچوک مغایت کوچوک برهلال اولهوق

مهاجده قاری که علی الدوام قادی اغفال ایله. عوایله اوغراشدینه. بریکی زوالدیکده قهرمانجه سنه مدافعه نفس ایتمکده اولدینه تاریخ شهادت ایدیور.

قادیلر بیزک تستر ایله ملوی ده کندیلرینک محقر بیترینه. عصمت وادبیرینه اعتماد ایلدیکنه دلالت ایجز. بلکه محفوظ الجانب برحسن منبع عفت اولدقیرینه. اوزرلرینه هجوم ایله اوغراشان ارککی هر وجهه نومید ایتمک ایچون هم اخلاقیریه. هرده دوش عصمتلر نه کی ردالریله یعنی بری مادی. دیگرکی منوی ایکی قوتلی سلاح ایله مدافعه نفس ایتمکده بولندقیرینه علامتدر.

آرتق بوندن صوکره بیلیم ارکک قاریسنه مستور بی ترک ایله منسی توصیه ایدری؟ یاخوده قادین کندیلکندن اوردای قالدیروب آتقی جهت کیدری؟

بوکون غربده پیش افکار. فرطه اصحابی حکومتی قوانینی بشرینک ادوار ابتدایه کی جهاتی. اذغانسزانی بقایاندن عد ایذک چرکین کوردکری کی مستور بیته اسکی آثار وحشتدن برقیه طرزنده تاق ایدیورلده کره کوربورلر. فقط بزمقتضاسته توفیق حرکت ایله مک عزمنده بولندیمیز قواعد اجتماعی بی اوله برقسم خلقک استعسان ویا استعجانیه تملیق ایله جک دکلز. زیرا اقوام آره سنده اوله لری وارکه دیشلرده کی بیاضنی انی کورمیورلده سیاهه بویابورلر. کذاک بتون وجودی دورکه بلکه بولرلده بویک کوزل برطرز ترین عد ایدیورلر! لکن اعمال انسانی بی تمیز خصوصنده اک برنجی حکم. عقل ایله طبیعت طرفدن وبریلن حکم اولدینی ایچون بزده احوالزی داغما بویکی حکمیک [عقل وطبیعت] نظر قارقه عرض ایتملی بز. احوال انسانی ایسه - اولجده سولدیگیز وجهه - اوله بردارالقنون عالی درکه انسان فطرنه نواقق ایله جک. یقیمه جک شیلک کافه سی اوراده اوکره نیر. اگر ناسک برقمی تستری بکنیهرک برنوع اسارت عد ایدیورلرسه. تستر طرفداریه ابتدال وتری مستحجن کوربورلر. اوکا دها شدید براسارت نظریله باقبورلر. بز کلمجه: مادام که مستوریتک عفت نفس. وقار نفسه علامت اولدینی. سعادت واستقلال نسوانک یکانه ضامن بولندینی نظر بیزده محقق ایتمشدر. شیدی بویک قادیلرک کسب کال ایله ملرینه مانع اولوب اولدینی تدقیق ایتمن لازم کلور.

ترجمی: محمد عارف

انسانک ماهیتی ووظائف شرعیه

واجبایه سی

مولودمرکه انسان دینیلان مخلوق چیره دستی. بزدان. حیوانات سائرمدن ماه الامتیازی اولان کافه کالات وادامدن مجرد وخال. قوه میزه ومدرکه دن بیله عاری برطفل صغیر. بر جسم ذی روح اولدینی حالده قدم نهاده عالم شهود اولیور. هیچ رضی نیلیور. کیمسی طایعوز. هر شیشه مستعد. هر شینی قبوله صالح برحاله کوریلور.

له يمكن اوله
و كنديلري
باله كيريمك
نفسى زاده:
- اسعد

ی :
اشرف اديب
ناقله سنه
لق عيوب
ن بو مثالو
وك وظيفه

بد آيايش
نى جنائت
سيله بضاً
بولورور
مزادركه
ق اولنوب
يله آنك
لاخ حال
ليركه عالم

بر اولان
فرصت
قوبك كه
ركيسه ي
ى انسان
بالآخره
راستندن
ن حربه
بجه زمان
نيره چك
حق در
وظيفة
ازم در
بالجمله
شدى

برائناك بريارمى قانئرازا اولورسه نه ياييلير؟ همان كسيلوب آتيلمايورى؟ چونكه اوله يائلسه اوعلت بشون بدنه سرايت ايدجك ، بشون وجود نحو اوله جق . فئاً ثابت اولان جوروكلر آتيلانير . مضر ميقرولر نحو ايديلير ، عقربلر آتيلير . بيلانلر اولدبريار . بر بدن افساد ايدجك ، بروجودى زهريله چك ، برجميتى رخنهدار ايدجك نه قدر مضر شيلر ، فسد موجوديتلر وارسه - اگر چيئتك اداة حياتى ، نظام عالمك بقاسى مطلوبه - اولئرى آيقلامق فرمندر ، وظيفه در ، وظيفة دينه در ، وظيفة انسانيه در ، حتى وظيفة قانونيه در . بوبرقاعده در: جوروكلر آتيلانير!.. جوروك ديش آغزده طوتلورى؟ بردش جورودمى آرق اوئى آغزده طوقن ، مضر تدن باشقه رشى منتج اولماز . اوئى چيقارملى ، ولولاريت اولسون ، يكي ديش طاقلى . — اما بوئم ديشم در ؛ چوروسون ، موروسون ، آغزمنه دورسون ! ..

ديك موافق عقل وحكمتى ؟ واقفا سنك ديشك ، فقط بر ايشه ياراميز ، الم وبربور . فائده پيشه ضرر توليد ايدبيور . اوئه كي ديشليرى ده بوزجق . صاعلام ديشلر اكيك اولماسون . اوئى سوك ، آت ، اما بوش قاله جقش ، قالسون . مضر موجوديتن ايشه نافع معدوميت ايدى در . برطاق فاجرلرايشه ، طيق بويه جوروك ديش كي در . نصل چوروك ديشدن فائده مأمول دكلسه اولئردن ده برخير اوئمده نصل چوروك ديشلردن آغزى تيزله مك لازمسه بونئردن ده چيئتى اوله تيزله مك لازم در . چونكه بونظام عالمك بقاسى مطلوب ائيدير ، بونده بالجله انسانلر علاقه داردر . بوخصوصه اغراض عين ايدبايرسه « آدم ، وارسون چوروكى ده بولونسون » ديره مسئولدر ، دينا مسئولدر . چونكه وظيفه نى ايضا ايتمفش اولور .

بونلرهب معلوم شيلردر . انحق ايچينده بولنديئمز زمانه ، هئكاه مجرايه متعلق وسايلى مهممدر . بوكابناه اوزاوب طوردم ، بنه سده رجوع ايدلم : خرسايتنئدن فائده اولور . اولئزده مناسب خدمتلازه قوللايلير . سلطان انبيا ائديئمز حضرتلرى انشاي هجرتلرئنده غا . شريفده اوج كون اوج كيجه قالديلر ، نه برلردى ، نه ايجرلردى . ابوبكر صديق ائدمزك بر آدمى واردي : (عبدالله بن اربط) نائنده بر ذات . روايت ، و توفيقه كوره بوذاته رسول اكرم ائدمز ايله حضرت ابوبكر ك راكب اوله جقلى دوهلر اوج كون خسانئدن سوكر ا غار شريفه ايصال اولئلق اوزره تسليم اولئشيدى . موى اليه بوجه مقاوله خدمتى ايضا ايدلى . مؤخرأ بولده كنديلرينه رفاقت ائيدى ، اوجوارده قيونلرئى رعى ايله هر صباح غار شريفه ايصال ائيدنه حضرت ابوبكر ك مواليستندن « عامر بن فهيره » (رض) ايدى . هروز مشركلر ك دئنده ايدى . لكن تجربه ايدلش . اين كيسه ايدى . ابوبكر قارشى : « بن تكفل ايدرم » ديدى . فالحقيقه هر صباح كنديلرينه سوتلرئى صاعلى ايچون قيونلر كئيدردي . اوخاشلر ، اوابوجهلر نه قدر اعلان ائتملردى : « هر كيم حيا و يا ميتا حضرت محمد ايله ابوبكرى ايله كچيرسه بوز دانه اك قئيتلى دوهلرئدن وبره چمك ، بيلم شوئدر كوش ،

شوقدر اتون وبره چمك . اعلا . خالص آلتون ! ، بشون اطرافه بويه اعلان ائيديلر . بوذت ايستيدى بولئقلى برى سوبه به منيدى ؟ فقط حرفه نزيائى انسانيه وارمش . حالبوكه ابوبكر دن جزئى برياره آلودى . پاره به طمأ الحانلق ائيدمى ؟ مسلمان دكل ايدى . فقط صاحب صداقت ايدى ، حيث مجده ايدى . اگر قئبنده خيانتك اوله ايدى اوئدر دويي . اوئدر تروئى قبول ائتميدى ؟ خرسايتان اما امين ايشه سزه بر مثال نارنجى ! ..

باق نصل ؟ او اعظم دين هج نصيب انزل دي . خرسايتلرئى ده خدمتلازمه قوللايلردى . دئيلرئنه اولئرى سربست بر ايجرلردى . كنديبى مثلا خرسايتان ، ياخود موسوى . اولسون . او كا كورهده ايش بولئور . شيدى بوخصوصه ، اونك باشقه دينه بولئسى نه قدر ايشه يارادى . اگر بر مسلمان اوله ايدى شهبه ايدلردى . [نچيون كزيبور ، نچيون بورلر ده طولاشيور ؟] ديه اولرلرئده تحريات اجرسانه قالدشيرلردى . ذاتا ايز آرابورلردى . حضرت ابابكر پك فراستلى ايدى . اوئى مناسب كورمشدى . هج شهبه ايجورلر ، اوئى ده براى تخرى طولاشيور ظن ايدلردى . شيدى او طمع ايدميدى ، بزم خفيئلر كي حركت اولبايدى ، كنديلرينى الهوير . بو قدر دوهلر ، بنخشيلر آير . قوى ايچنده شان وشرف قازانيردي ، اوله فقير قالمزدي . لكن انسانيت جوهرى وارمش . نهايت عاقبتى ده خبير اولدى . اعلان ائيدى . سعادت اخرويه قازاندى .

سوكر ا بويه ده اوج مثاللر وار . غير مسلملرئن . حتى قريش دئنده بولونان برطاقم كيسلرئدن دخى مساوت واقع اولمشدر . اصحاب كرم بونلرئن مساوت كورديلر . رسول اكرم ائدمزئى هجرتك سكرنجى سئاسنه قدر اك نرنجى جايه ابدن عجميسى اوطلب ايدى . حالبوكه دين اسلامه كيرمه شدى . سوكر ا حضرت عمر اسلامتى قبول ائيديكى وقت عليه بر فرقه كلدى :

— [لقد صأ عمر] آوازي عيوقه چيقاردى . عمر باشقه دينه كيرمش ؛ خائسنى باصه جئز ، كنديبى اولدورده چكز ! ..

ديه غايشلره باشلاديلر . پك كوچلرينه كئيدى . اكابر قريش بونئن پك زياده خوبلانديلر ، متأثر اولديلر . اسلاميت كونن كونه شرف بوليوردى . بر قئچ كون ايچنده جناب جزء وعمر « رض » داخل دائرة اسلام اولديلر .

قريشيلر : — ايواه ! ديه جوق متأثر اولديلر . هايدى بر غايش . حضرت عمر ك خائسنى سارديلر : — عمرى ائترز . ائترز ، ديديلر . كلسون بائدم ، دئى دكيشدرمك اولورى ؛ ..

بويه بريم غير كلدى . اولحق داغيتان كيسلر ، بيلربيسكز ؛ « عاص بن وائل » نائنده برى دركه « انا اعطيناك » سورسى اونك حقدنه . حضرت پئيمبره قارشى وقوع بولان ملئق تشهير مقاننده نازل اولمشدر . حضرت عمر ائدمز غايت مقبلكدى . چونكه عليه قيام بك ده نئيدى . بشون قريشك سفاهى ، ايلرى كلئلى ، اوجهلر ، فلانر هبئى شئدا

سائر لوازم ميبشت بشر به نك حيز آراى حصول اولسنگ نه قدر دهشتلى اغانه به مرض انتقار اتمكده بولندينى و بونزر و لمبجه صحتك، حق حياتك عافيه سله سى ممكن اوله بيه جينى اكلاش بدير كه بوسورنده بوقارنده سويلديكيز وجهه هر شردن زياده كثير الاحتياج اولان افراد بشر اناى جنسنه انصاف وعدالت ايله ، رفق وليت ايله شفقت و مرحمت ايله معامله اتمك و جوى برقادما تظاھر و محقق ايدر .
 ناكه : معاشرت و استيناس بسط خيام آرام و شاهد زيباى تعاون و تناسر دخى عرض گلچهره انسام ايتسون ا

اولان اتفاق نفس ، عافيه حيات ، تقويه بدن انجق پاره ايد بيلير .

عالمه تشكيل اتمك اولاد و عياللك استراحت ليرنى تا مين ا تعليم و تربيه ايله تربين اتمك دوله ، متمدن خدمت ايله جك برده انجق پاره ايله ممكن اوله بيلير . مابدى وار سروزه

مناصري اولوغنى اساعيل حق افندى

قول اعظما

مقروى : مناصري اولوغنى اساعيل حق افندى سروزل ح

امانت اقسامندن برى ده توديع اولونان اسرار در كه ع اعتنا اولوغنى مقتضاي انسايتدر . برده انسانك نفسنه مت و مساوى وار . هر نه واسطه ايله ، نه صورته اولورسه اولسو احواله مطلع اولان ارباب حيت ، كف لسانى كديلرينه بوم بيليرلر ، انشايه ، اعلايه هيچ بروقت قيام اتمزلر .

ناسك عيبرليرى افشا اتمك بوبوك داناشدز . كرك كص اولسون ، كرك خطاه . اولي اورنگه چاليشك ، هله قصورن شكندله كوسترمك مؤمن شانى دكلدر . انسان جان صيقتيه برلاقيردى سويلر . اساساً حق اولور . فقط تنقيدانى ، نظم حالى حاوى بوكا دائر سوزلر عايد بولندينى اشخاصه ابصال اتمك -

« نعيمه » تسيه اولور . مساوين بحث اتمكده « غيبت » اطلاق تحريم ايدلشدر . مكر كه بر شخص عجاھريندن ، غايت ببالانسز او غيبتى حلال اولور . يا خود شرير بر كيمسه منافق اولورسه ، صد اوزره كورنگه چاليشيرسه اونك مساوين سونوك لازم ك شردنن صانتسون .

[اذكرو القاسجر بما فيه كى يخذره الناس] بر طاقم فاج كيمسه لورار ، دين عليه نه ، دولت و ملت عليه نه بولورلر بگلرله بوله خائيلر . فاجر كيمسه لرك ملتتى ، فنانغى اورنه بيه بيانسولر . تيز ايتسونلر ، هر كس شرلر نين خلاص اولسون . دوست ظن ايدرسك ، مؤخرأ دشمن چيقار . بوله كيمسه لرك اولجه بيلرسه ، معاملاتده آداماز . اونلردن اجتناب ايدر . متضرر اولماز . ارباب فساد اولانلر بيلملى . چونكه حبيت ا انقلابغرى لازمدر . خطاه بر شيديه بولونش اولانلر ده كك اور تلى . فنانغى اعتياد ايدنش اولان قابل اصلاح دكلدر . بون اولنگله اوغراشمش . مؤخرأ صنعتك سادكلش . ياپدنه هندايت آ دكلدر . بلكه سابقه اعتياد ايله ينه فساد آت اولمغه چايش بناه على ذلك بومقوللرك حركتى هر كس بيلديرمك فرضدر

ديندهر . عومك سلاقتى ايجون بوغقريلرك باشى ازلك اوله يا تشيخ اين اعضاء داغما كسيلير . بتون هيئت عموميه مزل ملل واقوام عثمانيه بكوچود اولملى . جله سى بر بدن حكمنده در

تحصيل علوم و فنونن صكره اسباب و وسائل ميبشتك اعظم و اهمى ، اعلا و مكمل كسب و غيرنيدر . حياتك روحى فعاليتدر . انسان حيات ايله قائم ، حيات بشردخى چالشمق ايله دائمدر . هر شق چالشمق ايله اسفصال ، هر احتياج چالشمق سايه سنده استيصال اولور . كنديتك ، اولاد و عياللك تا مين و توسيع ميبشتى ، تحصيل سلاقتى ، عزت و سعادتق ايجون بنك وجود ايدنلر عند جليل سبحانده مقبول و مرغوب اولورلر . انسان بو خصوصده نه قدر چالشسه چاليشه بيلير . نه قدر چاليشيرسه او نسيده مستفيد ، او نسيده مظهر تهيلات رب مجيد اولور . انسان مشروع ، جدى ، و ناموسكارانه بر سى و غيرته مليونره ، ملبارلره مالك اولسه شريعت ، عقل ، وجدان آنك فوئده كى مسائل متواليه دن ، اندن بوبوك بر استفاده ماله دن كنديتى منع ايجور .

شريعت اسلاميه انسانه دنيا ايجون دائمى ياشايه جق هيچ اوليه . جك كى بر سى و غيرتى ، آخرت ايجونده همان اوله جك كى عبا . دات و طابايت ايله نيه امور آخرتى امر و توصيه ايلور .

حضرت فخر عالم صل الله عليه وسلم افندمن [عارذل - مؤالدين كنديتى و قابه ، اولاد و عياللك ميبشتنى تا مين ، تفهمنى توسيع ، اناى جنسنه قونو قوموشونه معاوت و بذل عاطفت ايجون دنياى طلب و وجع اموال و املاكه سى و غيرت ايدنلر يوزلرى بدر منير كى منور و ضنيا پاشى اولدينى حاله جنات عالياه داخل ، جال باكال الهى بى مشاهده شرف عال عالانه نائل بوو صورته كنديلرلى ايجون ايدى بر نعمت ، مرمدمى بر عزت ، دائمى بر سعادت حاصل اولور] بيورسوزلر .

انسان اكتساب مال و ثروندن ، جمع اموال و تقووددن نصل منع ايدله بيلير ؟ هر كيم اولورسه اولسون شريعتك تجويز و مساعدته اينديكى بر دارنده ايشلر ، چاليشير ، قازانير ايه آنى كيم مؤاخذه ايدم بيلور ؟

اقربا و متعلقانه ، فقرا و مضطرايه ، ايتام و اراهه افاضيله مأمور و مكلف اولديمنز اتفاق ، لباس ، اطعام و اناى جنسمزه قارشى مجبور اولديمنز معاوت و اكرام انجق پاره ايله ممكن اوله بيلير .

غرائض اسلاميه و امهات دينده دن اولان زكات كى ، حج كى ، غزوا و جهاد ، كى كذلك مقابله نده اجر جزيل و ثواب كثير موعود اولان و اجابندن قضاي حاجت كى ، تصدق كى عبادات و اعمالك تحققي ، بنى مساجد ، احياى مدارس و بوكى بر جوق مؤسسات عاليه و خيريه نك ، انتظام و عمرانك حيز آراى حصول اولسلى انجق پاره ايله ممكن اوله بيلير . كذلك اضاى حسن عبادت خصوصنده مواد مهمه متمه دن معدود

من حقوق ناسك محافظه-نى
تضامى بودر. از جمله سورۃ
هادوا والصابئين والنصارى
م يوم القيامة [يعنى: بيايم
زوار. مشركلر ، مجوسيلر ،
ده بن فصل ايده جكم . سز
.. هر كسه اذا حرام در .

انده ، بر هودى به ، بر مسلم
نور . كافر ايئش اولسون ،
كه حقاك يوق . شريعت منع
[لهم مالنا وعليهم ما علينا]
ديبور . بعض شيلر ده بز دن
ردر . بزه وبرلين مساعدا
ورمش . ۵۰ : ۵۰ : بز ظاهر
نلر . غسل ايتهدن كيورلر ،
يهه كيور . مساعده شرعيه

لب دكل . بومساعده لرده ده
ب اولدقجه بلكه انصاف
كيور . حصرلر ، خايلر ،
س باشنده اولسون ، كييكه حقي
.. چيقار مازسه تربيه سزلك
رشى سويلكه حقى بو قودر .

بورلر . فقط روا دكلدر .
سوزلر . عواند و برمز لسه
ديانن ظلم قالمسون . هر
.. قبلى قوطو دكل ايدي .
ساكن و مطمع عوجدر
ردى . صوكره آلا نلر
مسرفين ، مستبدن كندى
امواليت المالى محو و افنا

اساسى هپ بو نالقلرى
جهل سنك حقوقنى قماميله
.. قانون اساسى كه شريعتك
جق فقير اسلر وارسه
.. مثلا : اما حق ادا ايديك !!
بيلهلم ، رجزه شكر ايدهلم .

ابو نعلما

مستقبل صراط

دين ، فلسفه ، ادبيات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لى رسال

مؤسسلى : ابراهيم زين العابدين - ح . اشرف اديب
مستقل القى لى
۶۰
۲۶
۹۰
۵۰
۹۰
دوسماتده
ولايانده
عمالك اجيبيده
تاريخ تأسيسى :
۱۱ نومر ۳۲۴
دوسماتده پوسا

عدد : ۱۳ ۳۲۶ شوال ۲۴ پنجشنبه ۶ صفرين ناي ۳۲۴

نفس نبي شريف

استفاضه

« اياك نبيد » عابد ايله مسبود بلحق بيننده مدار وصلت بر نسبت
شريفه اولسنه ميني عبادتله افتخاره ، « اياك نستين » بويه بر نسبت
شريفه ايله تشرف محض عناييت حق ايله اولديغنى اعتراف ضمنتده
عرض افتقاره دال اولديغى كچي آيت جليله نك تماميه مذهب اهل
حقه موافق اولان ثبوت وصف اختياره شهادت ايتكده در . زيرا
« اياك نبيد » افضل عبادك كندولر دن صدور بى مشردر . بوايه انلرك
جاد كچي دكل ا بلكه قدرت مسقبله متصف اولملى مقتضيدر .

« اياك نستين » عبادك فعالننده استقلاللرى اوليوب ايتحق اذن
وعنايت بارى ايله فاعل اولملى نه دالدر . نصل كه « لاحول ولا قوه الا
بالله » جهله جليله سنك مضمون شريف نه بوندن عبارتدر .

امام على كرم الله وجهه اندلس حضرتلرى بو مسئله كنديلر نه
عرض اولدوقده « لاجبر ولا تفويض ولكن امر بين امرين » كلام
حكمت اتاسلملرله حقيقت معروفه نى اعلام بيور مشرلر در . بناء على
ذلك عبادى جادات منزله سنه تنزىل ايله قدرت واختيار دن بالكله خالى
اولملى نه قائل اولان « جبريه » طائفه سنك مذهبي كچي عبادك افضل لرنه
استقلال تام صاحبي اولملى نه ذاهب اولان مذهب اهل اعتراك ده
بطلاننده اشتباه بو قودر . ذاتا اهل سنت مذهبي جمع مسائله « من
بين فرث ودم لنا خالصا » نظم شريفى وقتجه لى نافع كچي نقطه
اعتدالده اولوب داتما فرث تقريظ ايله دم افراط دن متباعد اولمقد در .
(نبيد و نعتين) فطلىرى جمع صيده سيله اولق نكازده قارنك ياننده

جاعت مسلمين وياحفظ اعمال
ياخود كانه موحدن طرفند
بو اسلوبه بايد كندى عبادت
اوله رق عرض ايتك صور
اولور چونكه عرض دركاه
وملائك حضرتنك قطعى ا
بونلر محتوى اولان مروضانا
قسما قبول وقسما رد ايتك دن
ذلك جهل سنك قبول بيورلى
مفروضه نك جاعته مشروعيه

هر ايكي فصلك مفعولر :
تعظيم و احترام ايله برابر حصر
جناب بارينك وجود ا هر
نكته واردر .

حقى تاخير اولان لفظى
اولور . بناء على ذلك رئيس ا
مقام تفسيره « نبيدك ولا نبيد
استانه نك جناب بارى به اخت
ذكر اولدى .

احترام دخى نكته تقديم
ايچور هر زمان اهميت ثابت ا
ايچور اناه و ساوسه كرمى و

کالدیلر ، «عاص» مرقوم ، حضرت محمدن یانه سوبولدی : — ایچلرنده انک نفرذلی ، غایت جرزه لی برکیسه ایدی . دسر قاریشماک ، دیدی ، بن اونک ایجابنه باقارم . شمعی قیلهسی کلیر . منافسه بو بودجه بو یور ، دهانه سولبدسه سوبولدی ، اوغبلدیکی دفع ایدی .

ایسته حضرت عمر بیه دین اسلامه اولایان برینک بو زندن بماونت کوردی . ایسترسک دهه یوز دانه مثال بولهیم . واسطه یده الله خلق ایدر ، دکلئ ؟ شمعی حضرت پیغمبر « صل الله علیه وسلم » افندمن ، اصحاب کرام حضراتی غیرمملرک معاوتنی قبول ایتمش اینک بزی استنا کوستر ، جگنز ؟ ظلم . مستبد یاخود نزل ، متکامل بر نامورک برینه عادل وفعال بر ذات کلش ، اما غیرمسل ایتمش . وارسون اولسون . بوندن نه چیقار ؟ دکلئ که خادم انسانیتدر . هر حالده اونک خدمتی شایان تحسین در . ولو وکلا اولسون ، اوله بیلیریا . خصوصاً شمعیکی حالز اونئ ایجاب ایسر . لکن بعض اموریتلر اولور ، اورایه نه اونلرک کلئی مناسب اولور ، نه ده اونلر کلکه قافیشیر ، ونه ددمات حاکمیه ، مراض اولمری یایتیر . مثلا : قه صدرته برشاققلی کچسه اولوری ؟ طبیی بو اولوز . خاطرده ، بیه کچیرلز . اما دیگر خدمته نه دیز ؟ حق داخلده ناظری اولسه ده اوله بیلیر .. صداتله چالشدقدن سوکرا ، بر جوق سلفارینه بکزه میهرک ، ارتکاب وارنشادن سوک درجه چکنه رک ، صداتله ایش کوردکن سوکره ، وارسون غیر مسلم اولسون . [دنیا ظلم ایله خراب اولور ، کفر ایله خراب اولماز] اولدوکی حدیث شریف معلومدر .

سوکرادهان داخلدر بوآینده ؟ [واذا حکمت بین الناس ان تحکمو بالعدل] . امرانک اهلالی به قارشی عدالت ایتمی ؛ بو ده حقوق عباد چله سندندر ، اماناتی اهله ادا ایدرلر . هرکس حقنه ، حقوقه رعایت ایدرلر . قانون الهی موجب حکمه ، کذلک قوانین سائره مقتضای نه ایسه اونئ ایضایه (عدالت) دیزرکه امرانک رعایایه قارشواک سوک وظرفهسی بوندن عبارتدر . [الامام راع ومسئول عن رعیه] حدیث شریفی معلومدر . یعنی : امام — که خلیفه مملکتین ، پادشاه اسلامدر — راعیده همده عدالته مسئولدر . الله امر ایدیور : کندرستدن عدالت ایسته ور امانتلی برینه کتیره چک ، پادشاهلر ، وزیرلر ، ساتر مأورلر هپ بویه در . مصالح عبادی کور، چک اولان هپ عدالته ، حقانیتله ایش کوره جگدر .

سوکرادها نه داخل اولور ؟ علمانک جماعت مسلمینه قارشی عدالتی ، علمانک وظیفهسی چک آغیردر . بانحسانه علما بو خطابنه داخلدر . [عدل العلماء ان یتحسوا العامة ولا یحملوهم علی التمصبات الباطلة] بو ، امام رازینک عین عباره سدر . علملر عوام نامی اوله تعصب باطله دعوت ایتمه چک . چونکه دینز اوله امر ایتمور . فقط بیجاهلر غیرت جاهلیه ایجابنه یایتمی ایسترلر : خرسیتانلری کورونجه . شاققلرینی آتملر دیرلر . نیچون اولسون . نیچون بایلسون ؟ .. بو محضاً بیجاهلرکدر ؛ الله ، پیغمبر اجرای آیلرینه مساعده ایتمش . سربست

یاشلرینه اذن و برمشلر ، شریعت مطهره امر ایتمش . چک جوق آیات قرآنیه نکه مه جمعه وارد اولمشدر . [ان لذر امنوا والذین والمجوس والذین اشروکوا ان الله فضل بینهم بین ایچکزه منافقلر وار ، یهودیلر ، نصرانیله پت برستلر وار . اونلرک بینئ قیامت کوندن قاریشماک ، کیمسه بیه بلا سبب اذا ایتمک ! .. لا کتب فقه یده ، صرحدرکه بر خرسیت . « کافر » یسه شرعاً جزا کورور . تعزیر او عاقبی نه بلئ ؟ اولسه بیه سنک کافر دین ایدیور . (اشباه نظر) کتابنده وار . دینه کیریور ، چک جوق احکام ذمی بیان ادر زیاده اونلر سربست در . بعض امتیازلری وار اونلره و برنلش . نه باهلم ؟ الله ، پیغمبر اولدیهمز حالده جامعه کیره . من . اما خرسیتا خرسیتان آرزو ایتدیکی وقت مساجد شریفه واردر . چونکه آبدسته ، فروع احکام ایله مخانه حکمت واردر : شعائر اسلامیه و اقا ایدرلر . احترام ایدرلر . طبیی ایغانه برشی کیرلتمه دن ، باصلاعتدن کزه بیلیر . ولو شاققه . وار . فقط حرمة چقاریرلر . انصاف ایدرلر سایلر . نه قیمک ایدرلرک ، نه مؤذن افندیلرک . ایشیدیسورم . بعض کسدرلر ترسینه سنک ایدی قانون اساسی سایه سنده وارسونلر زیارت ایته ویرسونلر . سنده برار متضرر اول . باقی ک حقوقه مالک اوله سک . بیلیرمسکز واحالره مظالم عیوقه جیتشدی . بیچاره کوبیلر ، او تخمقل ذخیره سی صانارلر ، ویرکو ویرا . باری برلی برینه صرف ایسه لر ... اوده بوک . کفرلرینه کوره . کندی سفاهتلی اوغورنده ایدیورلردی . شمعی بونلر قالدی . قانون قالدیردی . قانون اساسی ، مسلمین وسایرینک کافلر در . ان شاء الله تدریجاً فائده سی کوریله چک فذلکسی در ، مدارعات ، منبع حقانیت اوله هپنی مشقدر . قران کریم فصل امر ایتمش بیورمش ایسه قانونده بوئی کوستر . قیمتتی

مطبه عامره

زیاده احمیق درکارده . نصلی که (ان اللّٰهین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا) نظم جلیل وی مشهوره . منهای شریفی : اتقا اوزره بولسان مؤنثه شیطانی لیسین وسوسه اصابت ایله دیک هکادمه تذکر ایدرلر . وسوسه واقعه تک جریانه میدان ویرمزلر .

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ :

ای رب متالزما بزى وضوح و حقیقه سرور اولان صراط مستقیمه هدایت بیور .

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ :

نعمت کامله و حقیقه کی کندیلرینه انعام بیوردیفک ذوات کرامت سالک بولندقلری طریق عالییه .

«صراط» طریق و سبیل مرادقی اولوب بول ، «مستقیم» مستوی مرادقی اولوب برجانه میل و انحرافدن خالی شی مناسندهر .

«صراط مستقیم» ماهواحق یعنی نفس الایسده ثابت و نافع، هر مقصده موصل طریق واضحندن عیار تدرکه اعتقادات صحیحه و اعمال صالحه و اخلاق حسنه بر شده، شریعت آئیه ایله ثبوت رسالت کی مطالب یقینه و مصالح نعدر حقیق و ترقیات بشریه به موصل اوله حق هر فکر و تدبیره شاملدر .

قرآءت

«صراط» که اصلی «س» ایله «صراط» در . آخرنده کی طایه انطباق منته مطابقی اولمق ایچون «س» ، «ص» ، «ص» منقلب اولور . اکثر قراء غلام بووجهه ، ابن کثیر و یعقوب رجهما الله علی روایة اصلی اوزره «الصراط» او قومشدر .

بلاغت

«هدنا الصراط المستقیم» نظم جلیلی مطلوب اولان معونت آئیه بیانی حاویدر . چونکو وحدانیت ربانیه اعتراف اولنوب فیض و عنایت صمدانیه استرحای مقصدیه «وایک نستین» دیشلرکه جانب قدسی . انوهاب سبحانین : ای قولرم ! سزه نه صورتله امانه ایتمیم استرسکز؟ بیور بیور . قاره طرفندن «هدنا الصراط المستقیم» دیه جواب ویریلیور . یعنی : ای رب ذوالجلال ! مطلوبم اولان عنایت سبحانیه کی بزى طریق مستقیم هدایت و ارشاد بیورمقلنکدرکه بز بوسایده درگاه اقدس ربانیه رضای شریفک اوزره ایفای عبادت و هر خصوصده احراز سلامت و سعادت ایش اولوروز .

مناسخی اسماعیل حقى

نَجَاصَاتُ قُرْآنِیة

سورة آل عمران : آیت - ۱۵۹

«فجارحمة من الله لت لهم ولو كنت فظاً غليظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وسأورهم في الامر فاذا عزمت فتوكل على الله ان الله يحب المتوكلين»

اللهك رحمت وكبرى ایله درکه انلره [«احد» منبرلرینه ، اولدك] رفق و تلتف ایله مسامله ایتدك . [اكر] بوبله اولمبو، شاید [قانی بورکلی بر بدخوی اولادك . ایتسنك] یا نكندن طایغیلو ایدی، [سنك] یا نكده حتی فرقد بیله قالملازدی . [شو حالده سن : [ذات رسالتبک عاند قصور لرندن طولای] عفوایت و [حقلرند رحم و شفقتی انعام ایچون حق اللہ متعلق احوالندن طولای دخی] ایچون مغفرت طلب ایله وانلره امرده مشاوره ایت؛ [امر حربده ویا - امر حرب ایله امر حرب کی مشاوره اولتسی متاد بولنان امورده انلرک رأیلرندن استظهار و استمانه . هم کوکلرینی تطییب ، هم ده امتده مشاوره یی تمهید و تعلیم ایچون انلره استشاره ایت و بیدالاستشاره بریشینی عزم و تصمیم ایله دکده الله متوکل اول .

[لطف و کرم حقه تقویض امر ایله ، او عزم و تصمیم ایتدیك ش افقادات ، آرتق تردداجمه .] جناب حق [ذات الوهیتنه] توکل ایدنلر سور [انلره نصرت ایدر و کندیلرینی خیر و صلاحلری بولنان ج ارشاد ایلر] .

بو نظم جلیل : رفق و نوازش ، عفو و صفح ، آخر ایچون طلب و مغفرت کی مکرم اخلاقی و مشاوره ایله توکل کی فضائل مدوحا احتوا ایدیبور . اتمی بوصفات فاضله ایله تحلی به ارشاد ایله بور . بو اوامر و تعلیمات الهیده اتمی خیر و صلاحلری بولنان جهت ارشاد ایچو سرور انام علیه افضل الصلوة والسلام افندزمه خطاب بیورلسی دا کریم کتاب الهدر . بوصفات فاضله دن توکلای الله الالم :

توکل

دین اسلام علیه بنده خواهان طرفندن حواله اولنان اعتراضاند بریده توکل خصوصیدر . انلره کوره اسلامیت توکلای امر ایله بیکند طولای انسانلری عطایه ، کسانه ، اھمال نفسه ، کور کورینه حرک ایتمک سوق ایدیبور ایش . انلرک بو اعتراضلرینه تعجب ایلمز . انلرالی الا روشنا اولسنه اراده علیه ازلیه تعاق ایش بر چراغ الهی بی اطفا ایجا آرزوی خاننده و شمش برکروهدر . بو کوره ضعیف اعتراضلری ، تصد ایلش اقتزالری ایله او چراغ جهان افروزک انتشار ضیاعنه نه قد جهد ایتسدر نوری اونسیده آرتار . فقط تأسف اولنورکه زمانمز ، بعضلری بو کوره کور کورینه پیرو اوله رق انلره توکل قارشو ق دهان جهل و نادانی ایدیبورلر . هر ایش توکل ایله کوریله جک . مشکله توکل ایله صالدریله جق ، توکل ایله کور کور کوریله جک ایکن توکا ایله ایش کورلمز ، توکل ایله ترقیه آیم آتماز دیانلرمن وار .

توکل تعطیل امور دکدر ، بلکه انسان ایشله دیک ایشده آفات سماوی وارینه وسائره کی تدبیر و مقاومت قدرتی تعلق اییمان احوالندن ناشو جناب رب مستمانک عون و مددینی تمنی ایتدکر ، لطف و نصرت حقه بل باغلا بدرق ایش کورمکدر . امداد ربانیه به اعتماد مشکله انعام ایتدکر توکل : جناب حقیق کفایتنه اعتماد ایدرک کاقفویض امر ایتدکر ، ده به تعریف اولمشدر . جناب حقه تقویض امر ایتدکرکک مناسی ایه ذات الوهیتندن

«احده منزه لرینه [ملایم
اکر] بوبله اولیوبده
نهسنک یاکندن طانغیلورلر
بی.] شو حالده سن انلری
عفوایت و [حقاننده کی
والدن طولای دخی [انلر
ایت] امر حربده و یاخود
ممتاد بولنان اموره هم
بی تطیب، هم ده امته سنت
ه ایت و بمدا استشاره [

موصیم ابتد بک شیئی
ت الوهیتنه [توکل ایدنلری
صلاحلری بولنان جهته
ع، آخر ایچون طلب خیر
ل کی فضائل عمدو حی
ه ارشاد ایله یور . بوکی
ولنان جهته ارشاد ایچون
، خطاب بیورلمسی دأب
اله الآلم:

واله اولنان اعتراضدن
ت توکلی امر ایبلدیکندن
ه کور کورینه حرکت
تعجب ایدلر. انلرالی ایبد
چراغ الهی بی اطفا اتمک
نسیف اعتراضلری، تصنیع
انتشار ضیانه نفعدر
سف اولنور که زمانه زده
نرده توکله قارشو قع
ایله کوریله جک ، هر
ن کر یله جک ایکن توکل
یا نلرمن وار .

دیکی ایشده آفات سماویه
ن ایمان احوال دن مانعی
لطف ونصرت حقه بل
مشکلاته ایتمام الطکدر.
امر انطکدر، دیه تعریف
اسی ایسه ذات الوهیتدن

هون ونصرت طلب اتمکدر، یوقسه انسان نفسی اجمال اتمک دکلددر. بعض
مؤلفلرک « وعلی الله التکلان » دیدکن صکره جهله مستأغه اولهرق
« انه خیر من اعان » دیلری ده توکل علی الله ایله مقصد بو اولدینه دلالت
ایدر . حق بعض علمه توکلی : جناب حقه تقویض امر اتمک واسبابه
رعایتله برابر ذات الوهیتنه اعتماد الطکدر، دیه تعریف اتمشلددر.

فخر الدین رازی حضرتلری تفسیرنده شو یله سوله یور : « بو آیت
کرعه دلالت ایدر که توکل بعض جهله تک دیدکلری کی انسان نفسی
اهمال اتمک دکلددر، والامشاوره ایله امر، توکل ایله امره منافی اولور
ایدی . توکل : انسان اسباب ظاهریه رعایت اتمک و فقط قلباً اکا
کو کتیبو جناب حقه حفظ وصیانتنه اعتماد اتمکدر . »

برکون ذات رسالتآب اقدمزک نزدیکه اشتر سوار برامرابی
کلشدی . دوه سی بر اقوب حضوره کیرد کده : « دوه کی نه ایدک » بیوردیلر.
اعرابی : « ربه توکل ایدرک صالحیوردم » دینجه : « فاتی دوه کی باغلا ،
صکره زبکه توکل ایت » بیوردلی .

عمر بن الخطاب رضاه عنده حضرتلری اهل عیتمدن بر جاعت
کوردی ده انلره : ای اهل ین سز نه سکز؟ دینی . انلر دیدیلر که
بزم توکل علی الهیز . حضرت عمر بیوردی که یلان سوله دیکیز ، سز
متوکل دکل متأکل سکز ، بیوب کیرر اکلده کروهندن سکز . باقی بن
سزه متوکلکی خبر ویریم : متوکل اول کیسه در که بره نغم ساچارده
اللهه توکل ایدر ، لطف ومدد مولایه اعتماد ایلر. اصلی شودر : رأی
عمر بن الخطاب رضاه تعالی عنه ناساً من اهل الین، فقال ما اتم یا اهل
الین، قالوا نحن متوکلون علی الله تعالی، فقال کذبتم بل اتم متأکلون،
الاخیرکم بالتوکل : رجل اتی حبة فی الارض وتوکل علی الله تعالی .

مولانا جلال الدین رومی حضرتلری مشوی شریفده بو مضای
نظماً بیان ایتدی :

کر توکل میکنی در کار کن

کشت کن پس نیکه بر جبار کن

توکل ایدر سهک ایش ایچنده توکل ایت . اولا اکبری اک ، صکره
جناب حافظ حقیق تک لطف ومددینه اعتماد ایت دیکسر .

عالمده بو نتیجه آفات وعوارضه قارشو توکلدن، لطف یاری به العبادن
کیم مستغنی اوله بیلور . تاریخک شهادتیه مثبت دکلری در که نیجه وقائده
اسباب ماده بالوجه مکمل اولدینی حالده موقیت کورلمدیکی اولمشدر؟
برفرقه اعداد ونجه زانجه خصمه فائق ایکن حرب ووفاده مغلوب
اولمشدر . عادة اللهک جریانی اولرره اسباب ماده علت حصول اشیا
ایسه ده انک تکلمسی نه لطف خداددر . مادیات اسباب ماده در
فواعل مؤثره دکلددر .

توکل قانه او بو شقلق ویرمن ، اهمل نفسه بادی اولاز . قلبه،
فکره ، روحه زندهک ویرر، ایشه تشجیع ایدر، انسا نه شوق وغیرت
ویرر، ثبات و مکانه ارشاد ایلر . بر زمانلر اخوانزه اولادمن قمر نایاب
دریایه آتیلور ، عدم آباه کوندیلور ، آغوش مادر دن التوب
ضربت و محبت ایلرینه سورولور ایدی . بو مظالم واعتمادات جانخراشه

قارشو متوکلاً علی ا میدان جهته
حضور وراحتر فنا ایدیلور اید
ادبیه خاموش ، خطبیه خاموش
برفرقه حاجت ، قهرمان امت ،
مولنا وعلی فلیترکل المؤمنون ،
اتخاذ ایدلی . متوکلاً علی اسلاح
اکبر و اخیار امت بجم تناونه
اولدی ، نور صبح حریت ده اغا
مسکنت دکل ، فزالت ، حجت
کله م مانحن فییه : فخرالد
انجیق حقوق الهمدن بر حقه ام
حقوق الهمدن بر حقه تطبیق
بو مقامده سوزک تحقیق بودر که
فضیلت وسط واعتدالده در .
خی وارد اولسی اقراط و تقریه
اولان حال وسطده بولنقی ایچ
وسط واعتدالی کتاب عزیزده
امه [وسطاً] بیوردی .

علم اولدن کشف الاسرار
باب المحکوم جنده بیان ایدلی
اختصاصی اولیوب کندینه
دیگدر . بو نوع حقوق افراد
ماند بولندیدندر که شای تکر
اولمشدر . یوقسه بو نسبت
اعتبار ایله جمیع اشیا باری تع
مافی السموات ومافی الارض .

دکلددر ، یعنی بو نوع حقوق
اولدینی وفتانندن طولای
جناب رب عزت جمیع اشیا دن
ایله حق اطلاق اولنقی صحیح و
اشاء فسیرده کورلمدی
کیسه در که ماثرتندن انسان متأ
دیگدر که یورک هیچ بر شیه
فرق واردر ، بعض آدم خور
وشفق اولماز . بو مقوله سنکدر
قطط خصیصه بشره دن محروم
لائق دکلددر .

تفسیر کشفده شو یله ذ
حضرت لرین نقل اولنور که
احتیاجی اولدینی نزد الهیده
اکر مدن صکره استثناء تک امر

زاده احمیق در کردر . فصل که (ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا) نظم جلیل بونی مشرودر . معنای شریفی : اتقا اوزره بولسان مؤمناره شیطان لمیندن وسوسه اصابت ایلدیی حکامده تذکر ایدرلر . وسوس و اقمه تک جریانه میدان و بر سزولر .

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ :

ای رب متعالی! بزی وضوح و حقیقه معروف اولان صراط مستقیم هدایت بیور .

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ :

نعمت کامله و حقیقه کی کندیلرینه انعام بیوردیفک ذوات کرامک سالک بولندقلری طریق عالی به .

«صراط» طریق وسیل صرادفی اولوب یول ، «مستقیم» مستوی صرادفی اولوب برجانبه میل وانحرافدن خالی شی مناسنه در .

«صراط مستقیم» ماه و الحقیقی نفس الامرده ثابت و نافع، هر مقصده موصل طریق واضحن عبارتدرکه اعتقادات صحیحه و اعمال صالحه و اخلاق حسنیه به سرشده شریعت آئیه ایله ثبوت رسالت کی مطالب یقینیه و مصالح تمدن حقیقی و ترقیات بشریه به موصل اوله جق هر فکر و تدبیره شاملدر .

قرآنت

« صراط » ك اصلى « س » ایله « صراط » در . آخرندکی طایه انطباق صفینده مطابق اولیق ایچون « س » ، « ص » منقلب اولور . اکثر قراء عظام بوجهه ، ابن کثیر و یعقوب رجهما الله علی روایه اصل اوزره « الصراط » اوقومشدر .

بلاغت

« هِدْنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ » نظم جلیل مطلوب اولان معونت آئیه بیانی حاویدر . چونکو حدایت ربانیه اعتراف اولنوب فیض و عنایت صمدانیه استراحی مقصدیله « وایک نستین » دینلکده جانب قدسی . المواب سیمایدن: ای قوللرم! سزه نه صورتله امانه ایدیم استرکیز؟ بیوریلور . قاره طرفندن « هِدْنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ » دیه جواب و بریلور . یعنی : ای رب ذوالجلال! مطلوبیز اولان عنایت سیمایه ک بزی طریق مستقیمه هدایت و ارشاد بیورمقلکدرکه بز بوسایده درگاه اقدس ربانیکه رضای شریفک اوزره ایضای عبادت و هر خصوصه احراز سلامت و سعادت ایتش اولوروز .

مناسرتی اسماعیل معنی

نَجَاسَاتُ قُرْآنِیة

سورة آل عمران : آیت - ۱۵۹

« فبما رحمة من الله لنت لهم ولو كنت فظاً غليظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم في الامر فاذا عزمت فتوكل على الله ان الله يحب المتوكلين »

اللهمك رحمت وكرمی ابله دركه انزله اولدك [رفق و ناطف ابله مصامله ايتدك] شايد [قان بوركلی بر بدخوی اولايدك . ان ابدی ، سنك يانكده حق بر فرد سيله قائلزه] ذات رسائفايكه عائد تصور لرندن طولاي [رحم و شفقتق انعام ایچون حق الله متعلق اح ایچون منفرت طلب ایله وانزلله اسرده مشاوره امر حرب ابله امر حرب کبی مشاوره اولنمشه انلرک رأیلرندن استظهار واستمانه . هم کوکلر . مشاوره بی تمجید و تعلیم ایچون انلرله استشار بر شینی عزم و تصحیح ایلدکده الله متوکل اول [لطف و کرم حقه تقویض امر ایله ، او عز انفاذایت ، آرتق تردایجه .] جناب حق [ذنا سور] انزله نصرت ایدر و کندیلرینی خیر و ارشاد ایلر] .

بونظم جلیل : رفق و تواضع ، غفو وصف و منفرت کبی مکارم اخلاقی و مشاوره ایله تود احتوا ایدیسوره امتی بوصفات فاضله ایله تحلی ؛ اوامر و تعلیمات الهیبه امتی خیر و صلاحلری ؛ سرور امام علیه افضل الصلاة والسلام افندسز ، کریم کتاب اللهمدر . بوصفات فاضله دن توکل توکل

دین اسلام علیه بدخواهان طرفندن حر برده توکل خصوصیدر . انزله کوره اسلامیه طولای انسانزی عطائه ، کسانه ، اعمال نفسه ایتکسوق ایدبور ایش . انلرک بواعتراضلرینه روشنا اولسنه اراده علیآزلیه تفاق ایتش بر- آرزوی خاننده و شمش برکروهدر . بکروه « ایدلش اقتارلری ایله اوچراغ جهان افروزک جهد ایتسدل نوری اونسنده آرنا . فقط تا . بعضاری بکروهه کورکورینه پیرو اوله رق ا دهان جهل و نادانی ایدیسورلر . هرایش توکل مشکله توکل ابله صالحه برله جق ، توکل ایله کوکده ایله ایش کورلر ، توکل ایله ترقیه آدمیم آتلاز د توکل تعطیل امور دکدر ، بلکه انسان ایشله وارضیه وسائر کبی تدبیر و مقاومته قدرتی تملز جناب رب مستانک عون ومددنی تمی الظکدر ، باغلایه رقی ایش کورمکدر . امداد ربانی به اعتماداً توکل : جناب حق کفایتنه اعتماد ایدرک کافویض اولنمشدر . جناب حقه تقویض امر ایتکلکک مت .

صفحات حیاتدن

بشمی اختیار

سنین عمر شاداند کزین اولمدر

چین یاکنه یرک بوچین یاسی ویرن .

النده طاریسی ، هوشنده ملک سیاری ،

کیدر .. اوکنده توکنز فضای ریج وحن .

زمان اولورکه اوزاقرده برسر اب اولهرق ،

کچر غریب کوزندن خیال ناز وطن .

سونوک نکاهنی بیدار ایدردی بلکه امید ،

خیاله اولسه مساعد شومنی تاب افکن !

چکر شو باری حیاتیجه هب حیاتی ایچون .

بیانسه آه شو بار حیاتی چکمه نهدن ؟

آهسته عارف

عدالت

عدالت ، افراط و تفریط بیننده براس متوسطدر . عدالتک حائر

حسن ذاتی برصفت عالیله اولدینی مسلم نامدر . چونکه بونک قبحنه

قتل اولمش ویا اولهق هج برکیسه ، هج بر شخص متصور دکلدرد .

الظالم ، الاعداد ، الوحشی برکیسه بیه عدالتک نهدیک اولدینی

بیله بر دکن صورکا « بونک ای برشی اولدینی انکار ایله بیلور میسکنز ؟ »

دیه صورولسه ، انک طرفندن : « اصلا ! » جوابی ویرله چکنده شبه

یوقدر . حقیقت حال بوسر کزده اولدینی حاله غریبدر که خلقت

بشردن بری بوخصت عالیله احراز ایدن ذوات پک نادر اولهرق

کورولمدر ، عجیبونک سببی نهدر ؟ اوت ، حسن ذاتی هر کجه مسلم

اولان بوله برصفت جلیله وخصت مدوحه یه اکثر ناسک بیگانه بولونسی

نه کی اسبابه مینی در ؟

بوسواله جواب ویرمک ایچون انسانک حائر اولدینی قوتلر بو

قوتلرک هانکیسی هانکیسه غالب اولدینی ونشایینی تأمل لازمدر .

معلومدر که انسانده درت قوت داردر :

شهواییه ، غضبیه ، وهمیه عقلیه . بو قوای اریبهدن درنجیمی اولان

قوة عقلیه ملکیه تأدیبه و تهذیبه محتاج دکلدرد . چونکه بو قوت ،

ارواح قدسیه علویه نتایجندن اولوب انسانی دائماً خیراته ، معالی یه

ساشدرد . بوله پاک ، هر درلو شائبه کدورتدن منز ، مقدس

برقوتک تأدیبه و تهذیبه غیر محتاج اولدینی شبهه سزدر . فقط دیگر

قوتلر همه حال تأدیبه و تهذیبه محتاجدر . چونکه اونلر صرف حیوانی

صرف برمی وشیطانی برطاقم قوتلردر . بولردن قوه شهوانیه لئانده شهوانیه یی

تحصیله ، قوه غضبیه خلقه شروبل واذابی ایصاله ، قوه وهمیده خلقک

اوزرینه تسلط و تحکمه و اظهار ریاست ایله ترغ و تقدمه انسانی ساشدرد .

ایشه کورولور که بو قوتلردن انسانی خیره سوق ایدن یالکز بری

اولدینی حاله دیگر اوچی انسانی دائماً شره سوق اتیمکهدر . عین
درجهده بولسان بو قوای اریبهدن یالکز برینک دیگر لرینه مقاومت
ایده میه چکی ایسه اجلائی بدیهاتندرد . بونک ایچون خلقت بشردن
بری قوه عقلیه سنی دیگر قوتلرک حاکم ایده چک ذوات پک نادر اولهرق کلدرد .

شوحاله بواج قوتی ممکن اولدینی قدر تأدیبه و تهذیبه چایلشلی که
بین القوا برنوع اعتدال حاصل اولسونده انسان نه بتون بتون عالم لاهوته
اتصال ایله شودار دیاده موجودیت ناسوتیه سنه ترتب ایدن وظا شدن
عزوم قالسون ، ندهه بالکله درکة سفلائی حیثه تنزل یله بی نوعک
باشنه بریلائی مردم کیلسون . چونکه عدالت هر شیده لازم اولدینی
کی انسانک انسان اریلمنده ده لازم وبلکده الزمدر . زیرا عدالتی
اجرا ایده چک انساندر . کندنی خلقتنده ، کندنی خلقت اصلیمی
اغبار یله حائر اولدینی قوتلر آراسنده عدالت بولنازسه بیوعنه مکلف
اولدینی وظاقتنده اجرای عدالت قابل میدر ؟

فقط فضائل سائرده اولدینی کی بو قوتلری دخی برحد اعتداله
کتیرمک پک چوق معایبه وابسته اولدینی بو معای ایچون انسانک
کندی کندینه ادراک ایده میه چکی پک چوق طرق ووسائلی بولدینی
جهته الطاف الهیه و مراح سبحانه جهلندن اولهرق بو طرق ووسائلی
تعلیم و تفهیم ایده چک پک چوق انبیا کلمش و نهایت بووظفه مقدسه یی ذکای
بشرك دور تکاملی ایله متناسب اولهق برصورت مکیده ایفا مقصد
قدسی الهیسی ایله خواجه کائنات علیه اکل النبیات افندمن حضرتلری
کافه ام و اقوامه بشت وارسال بیورلمدر ، که « بشت لائم مکام
الاخلاق » [۱] حدیث شریفنک مضمون عالیسی دخی بو حقیق میندر .
فضائل سائردهن بختی بروق مناسبه تلیق ایلمده ، شیدیک عنوان
بجتمز اولان « عدالت » ی برآز تفصیل ایلم :

حائر اولدینیز قوی آراسنده عدالت لازم اولدینی کی مکلف
اولدینیز شيرک جهلندن دخی عدالت لازمدر . از جهله اعتقاده عدالت
لازمدر ، واجب الریاعدهدر . اعتقاده عدالت اولا برالمک وجودی
تصدیق ، ثانیاً اولی بالجله صفات کالیله توصیف وبتون نقصان صفتلردن
تزییهدر . زیرا المک وجودی ویا خود صفاتی نی تمک تطیل محض
اولدینی کی ، « الله جسمدر ، جوهردر ، برطاقم اعضادن مرکبدر ،
برمکانه اختصاصی واردر » دیک دخی تشبیه محضدر . اما « الله واردر »
بتون صفات کالیله متصفدر ، جیمندن ، جوهرتندن ، اعضا
وجوار حدن ، مکان وزماندن متهدر » دیک ایسه ، بویکی آراسنده
براس متوسط اولدینندن ، عین عدالتدر . سائر مسائل اعتقادهده ده
حکم بولهدر ، مثلاً : « انسان ایچون قدرت و اختیار یوقدر » دیک
چیرمحض اولدینی کی ، « انسان افاضته مستقلدر » کندینندن صدور
ایدن بتون فللرک موجودی کندینیدر » دیه اعتقاد اطلک دخی قدر
محضدر . چونکه بونلرک بری افراط ، دیگر کی تفریط اولدینندن ایکیسی
دخی مذمومدر . حالوکه « نسانک افاض اختیاریه سی واردر . لکن

[۱] مکام اخلاق امام ایچون بشت اولوندم .

ایچون استشاره بی امر ایلدی دیش . ذات رسالتآب افندمزدن
 حویدر که «ماتشور قوم قط الاهدوا لارشده اسرهم» بیورمش .
 هیچ بر قوم مشاوره امور انجامشدرکه اک سدید و متین اولان ایشلرینک
 یوقی بولمش اولسونلر دیکدر . ابوهریره رضی الله عنه حضرت نلرندن
 روایت اولنشدر که صحابه کرام قدر چوق مشاوره ایدر هیچ بر فرد
 کورمدن دیش . بعضیلری دیدیلرکه سادات عرب ایله استشاره امور
 ایلهلهک کوچلرینه کیده چکنندن رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
 ائدیجک راییده استبدادی صحابه کران کامک ایچون جناب خداوند
 حکم انزله مشاوره بی ذات رسالتآب امر ایشدر .

برکت زاده اسماعیل هقی

قید معیشت

« عمر کر انجایه درین حرف شد :
 تاجه خورم صیف ، چه پوشم شتا ؟ »
 سمدی

طقتان سنهک عمره شو فریاد نرایت
 ویرمگه .. نه عالم بو جدلک معیشت ا
 مدمش اولور بوله حقیقتلری ، کرجک ،
 سمدی کی بر عصر فضیلتدن ایشتمک .
 سمدی او قدر فلسفه سیله ، هنریله ،
 فکرنده کی حریت فوق البشریله
 أسباب معیشت دنیلن قیده کیرسه ،
 یاد ایتسون آزاده لکک نامنی کیسه ا
 انسان که چیقار پرده مکتوم علمدن ،
 تا صحنه هستیده ظهور ایتدیکی مدن
 اکاله قدر فاجعه دور حیاتی
 آتلاعه یه محکوم نه مهلک عقباتی ا
 ظن اجمه اولوم شخصنه بر کره مهاجم ..
 بیک کره اولور کونده او دشمنله مزاحم .
 آواره بشر ساحه غریبه دوشونجه ،
 اطرافه بیکلرجه دواهی ده اوشونجه ،
 بر دم بیله طالعقرین آرام ودرنگه ،
 باشلار اوجیلز قولله طبیعت ایله جنکه ؟
 قاینار کونشک آتشی عراق سرنده ،
 قارلر بوز اولور هپ بدن بی سپرنده ا
 پیننده اوتر دمدمه صرصر جوشان ،
 مدهوش کوزنده کوربور بحر خروشان .
 طاعنر او نهایتسن اولان سلسله سیله ،
 اورمانلر او دنیای طوفان ولوله سیله .

قوم طالعده لرله ، خطر آتیه فیاقی ،
 هر خطوه ده بیک درلو وحوشیله حکاری ،
 فوئده سناوتک او اجرام مهیی ،
 پیدشده زینک او تمائیل عجیی
 بیچاره بی نوید ایدرک هر نفسنده ،
 مضطر بر اقیق منعم اولمق هوسنده .

لکن بو هوس بر هوس دیکره مغلوب :

انسان یاشامق حرص جلیسنه مجلوب ،
 هر دوره سی بر دور عذاب اولسه حیاتک ،
 راضیسی دکدر بنه بر دورلو نماتک ا
 عر اولسده بیکلرجه شداند ایله مشغون ،
 انسان یاشامقن بنه ممنون ، به ممنون ا
 آرتق نه به موقوف ایسه تأمین تقاسی ،
 مصروف اوله جق هپ اوکا مجموع قواسی .
 طورماز بوغوشور بو نیجه مهاجره رعنا ،
 دوشمز او مساعی ذیلن سینی لندن .
 جیلاقدر او ایسترکه صوغولرده ایصنسون ،
 بر طام چانه هر هر کیجه آلتنده بارنسون ،
 ایستریه جک شی ، کیه جک شی ، یاقه جق شی ..
 بیک درلو حوائج ده وار بوتله درپی ا
 آواره بشر ایشته بو بازار جهانده
 هر کون بیک بر کار پشندن جولانده .
 مقصد بو قدر دغدغه دن بر یاشامقدر ..
 مقصد بو ، فقط بونده نه مقصد اوله حقدر ؟
 هپات ، اونی ادراک ایچون اعمال خیاله
 یوق وقتی : بتون دلمری موقوف جداله ا
 انسان که اونک روح ایله انسانلنی قائم ،
 دائم اولور جسمنک آمالنه خادم .
 کله ییدی اگر روحنده خدمته نوبت
 معلوی اولوردی اوزمان بلکه حقیقت .
 بر اکلا دیم وارسه شودر : خالق عالم ،
 خلقت قالیورسون ، دیبه بر عقده مهم
 طالبدرمهده انسانلری حاجات حیاته ،
 دوندرمده اذهانی بتون باشقه جهانده ا
 عرک بو قدر برق سوارانه کداری ،
 دهرکده شو بیک ولوله عیش منداری
 کوسترمه در مقصد خلاق جهانده ..
 اوله یسه شکایتلریمز بی ادبانه ا ..

محمد عا کف

ذاتاً انسان‌ترک طبیعت و جبراً نرنده مایهٔ مساهله وارد که ، ذاتاً انتری جدیتش لکه دعوت ایدر . انسان‌رده ، چوق و قنر ، پک چوق و قنر بودعوبدن یقارنی قورناره مورلر ، برادی بی ، بومدهش کردابه سقوط ایدرک امور ماش و مسادری چیغرندن چیغور .

جناب الله ، علم ازلیسی ایله انسان‌ترک نه میجیم ، نه عیاره مخاوق ، نه قدر مساهله لی بر حیوان اولدنی بیلوردی . اشته بو یله یلدیکندن ایچون ، انسان‌ترک مجادلهٔ حیاتیله نرنده اوکرننه چیقان اوتجیز ، توکنز مساهله لره قارشوق وانک دفتنه برچاره اولوق اوزره علم الیسنده تأثیر کلیسی اولان عبادت ایله امرایتی . فقط یالکر عبادت ایله امر ایتمکله قلمدی . بتون عبادتیه نیقی ، عزمی ، جدنی شرط قلمدی . لسان نبویدن « اعا الاعمال بالیات » ، « اعا لکل امری ماوی » حدیث شریفی وارد اولدی .

اشیونکالیف الیهده ، بالخاصه اعمال ایچون اولان نیت ایله تکلیفنه لایید ولایحیی حکم و مصالح ، فوائد دنیویه و اخرویه اولدنی معلومدر . آنردن بریده انسان‌ترک عموم احوالنده لازم و لازم اولان جدیتنه ، عزمه آندرمق در . برانسان ، هر کون بش دفته ، بش مختلف وقت و حاللره قیلدنی نازلده ، آرالده یایدنی عبادت‌رننه ، سائر اعمالنده حضور قلب ، نیت وجدیته آلیشر ایسه شهبه سزد که ، بحال کندوسی ایچون بر اعتقاد ، طبیعت ثابیه حالی آلیر . بتون احوال و حرکاتنده پر عزم و متانت اولهرق مقصد و آمانه قولایقله نائل اولور .

اوت ، ابتدا ، احوال دنییه ، اعمال اخرویه منزه جدیتسزک باشلامش ، بونی متعاقب بتون احوالمنزه سرایت ایتشد . عیادقز ، طاعتیز ، بتون دنیوی و اخروی ایشلرنه ، بر تقلیددن بر رسمیتدن عبارت اولوب قالمش در ...

اشته خطبه لرده بوسرمده بلکه بوجهتک دهانا ، دها اوغورسز وادیلرنه سقوط ایتشد . بوزده اولان مقاصد صلیه فراموش ایشلش ، انتظار اولتان قائلده لرده ، جدیتسزک ، امور دنییه ده اولان جدیتسزک لک اوغرننه قریان اولمش کیتشد .

خطبه لردک صورت ظاهره ، کیفیت ادنی بر چوق تبدیلاه اوغرادینی کبی ، جهت باطنیه و مسانی منزه سی دخی ضائع ایشلدر . خطبه لر منعا دنا برجهٔ دعایه اولوب قلمشدر . اولی دعا ، آخری دعا ، هپ دعادر ... خطبه لرده دها ایلمسی انکار ایتیز . مناسبت آلدقجه اثنای خطبه ده دعا ایدیلور . بوبولمه قبل رسول ثابتدر : رسالتاب اقدمن و خفای راشدین حضراتی ده مناسبت آلدقجه ، هر وقت دکل ، بیضا ، خطبه لری ایچنده دعا ایدیلوردی . فقط زماغزده اولدنی کبی بتون خطبه لری دکان عیارت قلیوردی .

خفای راشدین ، عین ، حسین محترمین حضراتی و صوکره زمانک خلیفه سی خطبه لرده ذکر ایلدکهدر . ظن ایلمرکه اشبذوات کرامک نامعالرینی ذکر اتمک . دین مبین اسلامه بیوک خدمت لری سبق ایتدیکندن متأخرین طرفدن علاوه ایشل اولیدر . زیرا اصحاب و تابعین ، تبع تابعین زماغرننه آنری خطبه لرده ذکر اتمک عادت دکلمدی . بوهر حالسه

هله تاریخ اسلامی اک مشهورندن اک اهمیتسز کوریلن وقایعده قدر کاملاً بیلیر . مثلاً سزه مرغزوه بدر تصور ایدر که وقعه یه اشتراک ایدن اصحابک کافه سی اسمیرله ، نسبلرله ، ایچلرنده شاعر و ارسه شعر لرله برابر اوکره نیرسکز ، آره لرنده وقته نه کبی مشاجر لر ، صوکره دن نه کبی ملاحظه لر یکمش ایسه جهله سی ایشیدر سکز [آه ! بز اوله مقیاسر خواجه لر ایشتدک که حضرت پیغمبردن صوکره سنه لرنجه معمر اولان پک بیوک بر صحابی بی ، بدرده بولدی ، معاسنه اولان (شهد بدرآ) جهله سنک ایچندن چیقه مایه رق بدرده شهید اولمشدر دینه کوسرمش !]

امام میردک کتاب الکاملنی برنجی دفعه اولهرق استنبولده خواجه کز او قوندی . حتی لسان عربده کی اقتداری رقباسنک بیه مظهر اعترافی اولان خالص افندی خواجه برکره بکا راست کلمشده : « عاکف ، اوغلم ، مفتی افندیدن او قوبورمشکز ، آمان فرصتی اغنام ایدک . خواجه کز پک ادیب آدم ، پک فاضل آدم .. دیمشدی .

علی فهمی افندی شیدیی به قدر نه مصر لیلرک ، نه بیروت لیلرک موفق اولده مقلری بر تشبیه یالکر باشنه باشه چیقاردی : اصحاب کرام آره سنده کی شعرانی ترجمهٔ حاللرله ، اثر لرله طوبلادی . شعر لری باشدن اشاغی به غایت بلیغ بر عربجه ایلله شرح ایتدی . ایکی جسم مجله تشکیل ایدن بو اثر انشا الله یاقینده انتشار ایده جکدر .

هرسک کبی بربرده ، پیشین بونادر الوجود ذاتک حیات خصوصیتی ، طرز مساعیسی بیلسه کز شاشارسکز . بر اوقاف خطانک تصحیحی ، بر گله نک تحقیق ایچون خواجه کزک قرق الی غروش آراهه پاره سی و بره رک کتبخانه نه کتبخانه دولاشدینی بن دفعات ایلله کوردیم . خواجه کزی صیق طوبتیکز . درسندن حقیله استفاده ایدیکز . نه قدر مشکلاتک و ارسه صور مقدن هچ چکنیکز . طوغریبی معارف نظاری هر فدا کارانی کوزه آلدیره ییدی ده مصر دن بر آدم کتیده ییدی حضرتک برنی یاطوناردی یاطونه مازدی . نظاری ایتخاندنه کی اصابتدن ، سزیده موفقیتکزدن طولای تبریک ایدرم محترم قاردشلم .

محمد عاکف

خطبه لره دأر

شی

زماغزده خطبه لر بوسیتون موضوع اصلیندن و محور حقیقیندن انحراف ایتشد . احوال حیاتییه و امور معیشتی و بتون ایشزده بوجدیتسزک بو انتظام سزلق حکم فرما اولدنی کبی ، عینی حال ، بلکه دهافتاسی ، عبادت‌رننه قدر ، یگانه واسطهٔ تجاغز اولان اعمال اخرویه منزه کین نفوذ ایتشد . دها طوغروسو بو فائز احوال دنیویه سزدن دکل ، ابتدا ، اک اول احوال قلبیه و اعمال اخرویه سزدن باشلامش ، بونی متعاقب عموم احوالمنزه بر فائق سارمش ، سارمش ده بزنی جهفه سور و کلیمکه بولمشدر .

ایده جک هیچ بر عقل سلیم متصور دکلدرد . چونکه بر حکومتده عدالت اولماز و تبعمیسه ده . بوعدالتسز لکه قارشی مسکینهه تحمل ایدرک ، هر درلو مظلله بو یون اکر دک . حقوق طیبیه و مشروعه لرشی استحصاله قیام اتمز و یا خود قیام ایتدیکی حالده . الیاذ باه بوکا موفق اوله ماز ایدرل هرج و مرج اوله جقلری و بوفروستدن بالاستفاده حکومات میجاورده نك مداخله و استیلاسنه معروض قاهره ق مملکت لرشی ، قومیت لرشی ، ملیت لرشی فائب ایده جکلری شبهه سزدر .

بناءً علیه بشریحی صوری و منه نوری اوج کاله . بالجله اقوام و ملی صراط مستقیمه ، و بتون حکوماتی مناج سمانده ایصال ایده جک وساطتک اک مهمی واک برنجیسی هر خصوصده اجرای عدالت و بتون افسر ل و اطوارده . حقانیه رعایت در . . موسی لاطلم

دار الفنون طلبه سته

مهر بر بشیر

عزم قارداشلم .

معارف نظارتجه ایپیلان تسیقاندن مکتبکزه و ایدهر اولمش سزده یکی یکی . قیبتی قیبتی مغلز تمین ایدلش . هیئت تعلیمی تشکیل ایدن ذواتک چوغی مملکت سزجه اوته دن بری معروف اولدیغی ایچون بن سزده یالکنز ادبیات عربیه معلی علی فهمی اندی حضرت لر ندن بحث ایده جکم . حضرت هر سک مفتی سابقیدر . بش آتی سنه اول همشهریلری طرفندن کوندیریلن بر هیئت سیاسییه رئیس اوله رق استانبوله کلمشدی که اوزماندن بری شهر عزه ده بولنور . کندیسنی ایلاک دفعه بر آشنای قدیمک اوندک کورمشدم . خاله صاحبندن بنده لسان عربله براز توغلم اولدیغی ایشیدنجه بکا پک یوک توجهر ، التفاتلر کورسردی . ادای عربدن کیلیری طابندیم ، نه کبی آثار ایله متوغل اولدیغی صورتی .

اوزانغایلم ، محاوره ادبیانه ، تاریخچه ، بالخاصه تاریخ اسلامه دو کولدی . بن شعرای جاهلیه دن اولسون ، مخضرمین دن اولسون ، مولدین دن اولسون ، کیمک بر بیتی انشاد ایده بیلدسه خواهجه کز آتئی اوستی ، اوکا مناجتی اولان باشقه شاعرلرک اشعارنی اوقومقده هیچ صیقتی حکمدی .

بیلر سکز که عربک ایلی ، وقایی ، قبائی ، انسانی مضبوط اولدیغجه ادبیاتی ده ، ممکن دکل . آکلاشله ماز . . ککبر اخطلی شو بیت ایله ، جبر برده راعی شو قصیده سیله بیتیرم . . . دبرلر . سز ایسه و پیلترده نه سو کوش ، نه دو کوش ، خلاصه هجوه عابد بر شی کوره من سکر !

ایشته علی فهمی افندیکنک صایدیم مباحثده اوقدر رسوخلرنی کوردم که باشقه موسی سولسه بدی ایانه مازدم . لسان ، بین عربچه چوققلندن بری شدتلی برانجه ذام اولدیغی ایچون اربانی هر ژرمان اراردم . حتی عربستانک بر خیلی لر برنی طولاشدم ، ادای عربدن بر خلیسیله کوروشدم . طوغربسی لسانک دقائقی ، ادوارنی ، قواعدنی ، ادبانی ، عربکده تاریخنی خواهجه کز قدر اطرافنی تبع اتمش کیسه کوردم .

لما کندیرسته احسان بیوردی

قدرت و قوری واسطه سیله اجرا اتمکده در ، دیه اعتقاد اتمک . شوایی اعتقاد اراسنده براسر ، متوسط اولدیغندن ، عین عدالت و محض حکمتدر . کذا اعالمده عدالت لازمدر ، واجب الزامدر . مثلاً: بعض انوامک ظن ایتدکلری کبی کالیف الهیدی بالکلیه فی اتمک تقریب محضدر . و دیگر بعض اقوامک زعم ایتدکلری کبی لذا ذم جمالیه دن بالکلیه اجتناب اتمک ونفسی تذبذب حصوسنده مسالسه اتمک و حتی تزوجدن بیه احتراز و اجتناب اتمک و کندنی آتسه آتوب یافت و بوکسک بر محله جیقوب کندیلرینی آتشی طوغرو آتق صورتیه انهاره تصدی اتمک افراط محضدر . و بناء علیه بو ایکیسه ده شرعاً و عقلاً مذمومدر . . حالوکه ، بوتون تکالیف الهیه مجرد منافع عبادی تأمین مقصدینه منی اولدیغنه بناء بوتکانی بر نعمت عظما بیلرک ازل و جان قبول اتمک و صحت ابدانه مدار اوله بیلرک اغذیه ناصه فی تناول اتمک و هر نوع کالی تحصیلک موقوف علی اولان و وجود انسانی بری محافظه خصوصنده لازم کلن تدابیر حمیه به نوسل اتمک و نوعک بقای سلسله ، تولده متوقف اولدیغندن نساء ایله تزوجی لازم الاجرا براسر اولق اوزره تلقی اتمک ، شو ایکیسه آرسنده برحالت متوسطه اولغله ، بوده محض عدلت و عین حکمتدر . اعضا و جوار جزه تعلق ایدن افعال سارزده دخی حکم بولرده ، مثلاً: دین موسی علیه السلامده قاتل تممدی همه حال فصد س اتمک لازمدر ، بو قاتلی عفو اتمک اصلاً جائز دکلدرد . دین عیسی علیه السلامده قاتل همه حال عفو اتمک لازمدر . بونک برنجیسی تشدید محض ، ایکنجیسی ایسه تخفیف محضدر . حالوکه شرعیت سزجه بومسئله ده ولی مقول طلب قصاص ایله عفو آرسنده غنازدر . بو ایسه ، شوایی حکم آرسنده بر اسر متوسط اولدیغندن ، فی زمانه محض عدالت و موافق مصلحتدر . چونکه انساننر نوزمان موساده (ع) اولدیغی کبی بوتون بوتونه خشین الطبعدر ، نه ده عصر عیساده (ع) اولدیغی مثلاً صوک درجه لین الطبعدر . بو ایکیسه آرسنده متوسط برحاله در . بوله متوسط برحاله بولونان اقوامده بر حکم متوسط اجراسی البته موافق حکمتدر .

کذا بین الناس جاری اولان ماملانده دخی عدالت لازمدر . از جمله بیعه عدالت لازمدر . باع برمالی ذکر بیه صاعلی در . مشتری ده آله دینی مانک شنی حین عقده مقاله اولوندیغی وجهه ادا اطلی در . اجارده ، عقود سارزده دخی اولوجه مامله جاری اولمالی در . آکر بوله اولمازسه ماملات ناسه خلل طازی اولور ، ترقی و تسالی قابل اولماز . چونکه کیسه کیسه امنیت اتمز . امنیت اولما بجه تجارتده اولماز . چونکه امنیت ، تجارتک اس الیاسی در . تجارت ایسه روح مذیت و مدار فیض و سعادتدر .

کذا حکومتده عدالت لازمدر . زیرا عدالت سز حکومت پایدار اوله ماز . تنک صحایف تاریخ بوکایوک برشامدر . دیانک هیچ بر طرفده هیچ بر حکومت ظلمدنک پایدار اوله مدغنی تاریخ بزه پک آجیق بر صورتده کورسترمکده در . تاریخ بو حقیقتی کورسترمده مش اولسه بیه بونی انکار

بکزه میان شکلی آلدی. خطبه لوده زمانک پادشاهی بشره اطلاق جائز ولایق اولمای توصیفات ایله ذکر ایلیه باشلادی. وعظ و نصیحت تعلیمات مهمه ذکر ایلمز اولدی. اشته شوپله جه بیوک عبادت لومز جهلستندن اولان خطبه لوده، مدحیاندن دعایاندن عبارت بر مادت و رسمی برایش اولوب قالدی.

« یا محول الحول والاحوال حول حالنا الی احسن الحاله » دعائی تکرار ایله اشته شومقاله عاجزانه می « خطبه لوه حال اصلیری، کیفیت مسنونلری غالب ایلدشدره، ائده سنه علماء کرام حضرائی غیرت ایتمه لیدر » جمله سنه خلاصه ایبدرک ختم کلام ایلمز.

قرآنی: ملیم ثابت

بروسه مبعوثی مورخ شهر بیکباشی طاهر بک افندی

طرفندن رساله مزه اهدا پورولمشدر :

اسکی و یکی اخلاق کتابلریمز

بعد اداء موجب علینا

اسنی سرلوحه اتخاذ ایلتدیکم بومقاله ناچیز ایله مقصد عاجزانه می علم اخلاقه دائر مفید و مختصر بعض معروضانه و معارفندن عثمانیه تک هر علم وفنده اولدی کی بو علم ناهنه دائره تحریرینه بندل همت بیوردقاری ائاره متعلق بعض مسروئانده بولمقدردر. معلوم ارباب نبی درکه (علم اخلاق) اچیل علومدر. چونکه مینای بشریتک خام منویسی جهلستندن اولان رحم شفقت وجود و مروت کی مکارم اخلاقک مادی و منوی فواید فیغایه سندن و هادی اولان اخلاق سینه تک مضرات فی نهامستندن یا حث اولدی ایچون حتی (غایه علوم) اولوق اوزره بیله تلق اولنه کلدیکی امر مجزومدر. بوالهده بو علم عالی قدرک بیان علوی ایچون خامهران فضیلت اولان مصنفین اسلامیه دن مؤلفین عثمانیه دخی اقوال حکیمانه و افمان کرمانه لری مناهج سادت بشریه اولان « کل بشره افندس حضرتلری تک قولاً قلاً اثر جلیل نبولیرنه اقتدا ایبدرک سالد راه نجات و هدا اولمشدردر . چونکه بوگون بالجه سلینک ابدی احترام و تقنینده موجود بولنان احادیث شریفه کتابلری تک هر مانکیسی آچیلسه (بشت لایم مکارم الاخلاق) دستور حکمت و اخلاقیه ناطقه پرداز اولان شیمبر ذیشان افندی تک اخلاق حسنه تک بخش ایندیکی عاسندن و اخلاق سینه تک ایراث ایندیکی محاذیردن یا حث برچوق احادیث شریفه لرینه تصاف اولنورکه اشباح احادیث شریفه علم اخلاق یازمق ایستنه — باخصوص بر اسلام مؤثی ایچون — هر زمان جمعیلی، حکمتی بر اساس قومدر.

از جمله (بیروت) اعظم علماسندن (احمد بدران) افندی تک اخلاقه دائر القاط ایندیکی قرق جدید شریفک مایستک شرح و ایضاحنه دائر جمع و ترتیب ایندیگری و ارباب مآرفندن (احد عطاء الله) افندی نامنده بر ذلک ترکیبه ترجمه ایبدرکری (الاشراق فی مکارم الاخلاق)

اسمندی اثر قیبتدار بویروله وجوده کلان آثار جهلستندرکه القدر: تملط القدر) مصداقیه بو وادیه کی احادیث مذکورده دن بضایره مختصراً ترجمه لوله برابر درج و ابراد قندی :

(۱) (بشت لایم مکارم الاخلاق) مکارم اخلاق اتمام ایچورد بشت بیورولدم .

(۲) (تخلقوا باخلاق الله) اخلاق الیه ایله تخلق ایبیکز .

(۳) (حسنوا اخلاقکم) اخلاقکزی کوزلشدیریکز .

(۴) (ان من کمال ایمان حسن الخلق) حسن خلق ایمان کاندنر .

(۵) (احکم ایماناً احکم اخلاقاً) اخلاق کوزل اولان ایمان کوزل اولاند .

(۶) (اول ما یوضع فی المیزان حسن الخلق) اول ما یوضع اولنه حق حسن خلتدر .

(۷) (لا حسب کین الخلق) حسن خلق کی حسب یوقدر .

(۸) (حسن الخلق یمن وسؤ الخلق شوم) حسن خلق یمن سؤ خلق شومدر .

(۹) (سؤ الخلق ذنب لایض) سؤ خلق مغفرت اولونماز ذنبد

(۱۰) (الر حسن الخلق والام ماحل فی الفس و کرهت ان یط علیه الناس) خیر محض حسن خلتدر. وجدانه اضطراب و قسور حاصل ایله ناسک آکا مطلع اولسنی کره کوردیک ش کی کد و قاحتدر .

(۱۱) (ان احکم الی و اتوبکم فی مجالس یوم القیامه احسب اخلاقاً المروطن اکثافاً الذین یألفون و یؤلفون) .

بکا زیاده سوکیلی و بوم قیامتده بکا الیقین اولنوریکز عاسن اخلا ایله متصف و کندینسنه نمرود و خشونت اولیوب لین الحجابیه متواضع اولانلردر. انقرده ناس ایله حسن معاشرت و لغت ایله و کندینسنه ناسک محبتی جلب و دعوت ایله کیمه لردر .

(۱۲) (ذوالوجهین لایکون عناده و جهبا) ایکی بوزلو اولان کیم عندالیهده وجه یعنی مقبول اولماز .

(۱۳) (ایکم و الفظن فان الظن کذب الحدیث و لا تحسوا و لا تجسوا و لا تاجسوا و لا تخاسدوا و لا یأغصوا و لا تدابروا و کونوا عیاضاً اخوا سؤ ظنندن بنایت اجتاب ایبیکز. زیرا خاطرته تک اذ زیاده کاذب اولا ظندر . برریکز کینه سیاهی نخری و عیوبی شخص و تجسس ایله بیکز. اشترا مقصدیکز اولمان شینک مشرفنی اغرا ایچون تخنی تزیید و بربره حد و بنض و عداوت ایتمه بیکز و غیابنده قبیح کلام سوله بیکز. اهلک قولری برریکز ایله قرداش اولیکز .

(۱۴) (ان المؤمن لیدرک بحسن الخلق درجه القام الصام) مؤمن حسن خلقیه قام صام درجمنی ادراک ایبدر .

(۱۵) (حسن الخلق یذیب الذنوب کانه یذیب النار الخلق) ح خلق . آتیک قامی اریتدیک کی ذنوب اریدر .

درج صحیفه افتخار قلان احادیث مذکورده مطالعستندن بشت

سوکره دن حادث اولمه ایشدر . لکن بتون مالک اسلامیه دم تمم ایشدر . ذاتاً خطبه لر هر برده برچیم اوزره در . یانکر حرمن اهلینک خطبه سی ، بر درجه به قدر حال مستونیقی محافظه ایشدر .

استیاد آلتده ازیلن مالکنکترجه اکثریت اوزره خطبه لرده محکوم اولمشدر . آلتده کندی محرق اصله لرخی تماماً محافظه ایله محشرلر و کیفیت مستونیقی غالب ایشدر ؛ دهاطوغوسی غائب ایشدر مشدر ... خطبه لر عاده بر تقلید دن عبارت اولوب قالش ؛ رسمی بر ایش حکمی آیشدر . دبه بیوروزکه عبادت اولدینی ، مطلقا دکل ، کیفیت مستونه اوزره القا ایدیلدیکی صورته عبادت اولدینی اونودلش قالمشدر .

خطبه هر هغه ، هر جمعه دن منبره چیقار ، خطبه او قوه قویا بر مادتش کبی وقیله ایزر لیدیکی ، یاخورد بو زجه تمه قاتلاجه رق کتاپ مخصوصنده صر سبیله یازلش خطبه لر دن برسی او قویور . لکن او خطبه ؛ زمانه ، زیننه ، حاله ، سننه موافق دکلش ؛ کیک امورنده ، کیمنه !!!... ذاتاً بو خطبه لر ی آکلایان بیلان بو فکه ... بر جوق کسلر جمعه به کلور لرده خطبه ی دیکنمز لر بیله ... ذاتاً دیکله لرده رش آکلایه بیله جکلری ؟! هیبات !

فضله اوله رق او قوه تمه اولان خطبه لرک بر جوغنی ، طن ایدر مکه پک جوق هر بیل بیله آکلایه بیورلر . چونکه متقی اولسون ، مسیح کسون مقصدیلر بر طاق الفاظ رکیکه ایله دولدیرلش ... عاده خطبه لرمن « غرابت خانه الفاظ » اولوب قالمشدر .

خطبه لر ، بتون روح لرخی غائب ایدر مکه کندی لر دن بکلنن مقصد ، مقصد شرعی فراموش ایدلش . خطبیک خطبه او قومی عاده اسکیدن قالش بر رسمی ایفا کبی رش اولمشدر . فقط مع التأسف ، شمعی بزم خطبه لرمن اسکی خطبه لرده قطعیا توافق ایشور . زیرا او اسکی خطبه لر ی حضار آکلور ، خطبیک نه سوبلیدیکی فهم ایدسور لردی . خطبه یده خطبه سنده بر مقصد مشروع نقب ایشکله برابر ، آنک تفهیمی خصوصنده دخی سوکره درجه غیرت اواز ایدسور ، عبادت اولماستی بوولده تأمینت چالشیوردی . خلاصه خطبه ی آکلامق ، آکلامق هر ایکسیده سندر ، چونکه فقر کائات افندمن خطبه ی آکلادر ؛ اصحاب کزین حضرائی ده آکلار لردی . اشته آکلامق ، آکلامق سنت فعلیله ایشدر . بو نقطه قطعیا انکار اولنمن ...

بنه علیه بزم او فعل نیولرینه ایاغمز سندر . حتی مواظبت نیویه تک وقعی نظرا عباره آنورسه همان واجبه قریب بر سنت مؤکده اولدینی متباین اولور . خطبه تک حکمت مشروعیتی جهت ملاحظه بو نقطه ی تأکید ایدسور . برده فقر کائات افندمن حضرتلر تک منسوب اولدینی قریبک غیر ی برقیله دن بیض ذواته ، او قیله تک لهجه سی ایله اداره کلام بیوردینی احادیث شریفه وارد اولمشدر .

ایشته بو سیدن خطبه لرمنی مخاطب لرک فهم و ادراک ایله حکملری ، آکلایه بیله جکلری بر طرزده او قومه من ، سنت رسوله توفیق چاشمه من وانلرده اولان مقاصد اصلیه ی اونون مطلقن لازم ، حتی ازمدر . جوامع شریفه ، سائر مشروع اولدینی بر لرده جاعت مسلمینه خطاباً او قونان خطب اسلامیه ، البت ، البت اکتاده بر درس

عمومی اولق لازمدی . مکتبلرمن اطفانازی تعلیم تربیه ایدر . جامه لر مزده رجائزی تنبیه تربیه ایشدی . ذاتاً اسکی زمانلر زمان سفده ، مساجد وجوامع شریفه ده بو وظیفه مقدسه حقیله ایدیلوردی . . لکن مرور زمان ایله عالم اسلامیتی ظلمات جهل ایدر ، ک فضل اسلامیه بر اوانودیله باشلادی ؛ بر طرف دن همان بو ظلم اثرنی تمیق ایمن استیاد اداره تک مشرقم حالاری واسلا میت قطعیا قابل اشلاف اولمان واحوال فیجیه تک مساویسی کیمه لر جامه لر مزده ، محراب ومنبر لرمنه قدر تأثیر ایتدی ؛ قلوب مسا تمسم ایدلی . ال سوکره اولرمنی ، خانلرمنی ، خانه لرمنی ؛ و بریشان ایدلی ..

حتی اجنبیلر انسانیت ایله توأم اولان اسلامیه ، اوعالی ، مقد . صاف دینه طن و تشنیع ایشدیلر . « اسلامیت مانع تر قیدر ؛ حائل مدینت دیدیلر . حتی سوکره زمانلرده رسماً مسلمان اولانلر دن بر طاق لری بو فکر سقیمه اشتراک ایشدیلر . فقط بو لورک هر بری بر درجه به معذور ایدیلر ؛ اسلام تک حقیقتی نیلیور لردی ؛ بیلدیر دن بو قدر ؛ مدرسه لر مزده ، مکتبلر مزده ، منبر لر مزده ؛ درس خلقه لر بو موضوعه دشر بر کله سوز سولنیوردی .

اهالی اسلامیه ایچنده جهالت خیلی تعم ایتدی . بر جوق عا ، دینه قارشدی ، بو نلرده دین نظریله باقور اولدی . دیگر طرف اوزمان لرک ، او منموس زمانلرک سیاستلر ده دین قوعک اک حساس ایشانجه نقطه لرینه طوقه قدر صاردی . اوزمانک بعض علمای بیله یاخود تبلیه لرک راضی اولدیلر . بعضلری دهراضی اولیه رق اوزمانه الحاق و ظالم حکومتلر دن چکد کلمی اذیت قالدی . بو بولده جوق علمای اسلام ، آنه دن قریان اولدی ... امویلرک ، عباسیلر حتی سوکره کلن بتون حکومتلرکده حالی بو یله ایدلی ... بو لک ایچ استثنا ایدیلر کجک دوره مسعوده ؛ ظهور اسلام دنبری مرور ایمن زما پک آزر قیمنی تشکیل ایشکله در .

اشته شو صورتله دینده بر جوق بدعتلر ظاهر اولدی . سنت رس الله یواش یواش اورتا لقدن قانقیه باشلادی . اشته خطبه لر دینک اک مهم نقطه سی تشکیل ایمن خطبه لرده طبیی بو آقندی به قابله بلکه اکاول قابلان خطبه لر اولدی . اوامویلر دورنده خطبه لرک یا نهلر کلدی ... او خطبه لر بررجه له تلیمات اولوب قالدی ... لرده ابوتراپ کینه سنه منسوب اولانلری سوکوب صایق ، آ . لغت او قوه قی عاده ابرر عبادت مسابلی . اشته خطبه لر بو یله برر کیددی . یاری ؛ اوزمانک علمای ، مسابلی او یاد شاهلرک ، او حریفه ارتکاب ایشکلری اوردا لئره فصل صبر سوکوت کوسر بورلردی بو کاتارشی مخیر قلامق ممکن دکل ...

امویلرک سکرنجیسی عمر بن عبدالعزیز حضرتلری شوبدعت فظیله اورتادن قالدیرمش ایسه ده ، نه فائده کله صکره لر ی تکرار ایشتمه باشلادی یواش یواش کیفیت مستونه لر ی غالب ایدلی . مقاصد شرعیه و حکمت مشروعیتی اونودلی . پک مختلف رنگره کوردی . حاله اصلیه

(سلطان احمد خان اول) . تقديم ايجلد سر . غير مطبوعه .

(۱۱) نيزم اضمون گئی - اثرک اصل قرق باباوزره مرتب و فارسی الباره اولوب (۹۱۰) کاربنجده وقات ايجن مولانا (حسني کاشف هروري) طرفندن (حسني باقرا) زاده (ميرزا حسن) نامه اولمشدر . (۹۷۱) کاربنجده درساده وقات ايجردک (طوبخانه) جوارنده بناکردهسي اولان دفتردار جاي خطيره منه دفن ايجين (تاريخ هشت بهشت) صاحي (مولانا ادریس بلیسی) زاده دفتردار (ابوالفضل محمد) اندي طرفندن ترجمه ايجلد سر . مطبوع دکلد سر .

(۱۲) نيزم اضمون گئی - ایسی العارفين - فضلاي شعراي عثمانیه دن اولوب رباعي کوقنده عثمانلي ترجمه ايران شمرانک (مهرخيام) ي مقاننده اولان و (۱۰۸۰) کاربنجده درساده وقات ايجردک (صوفيلر) چارشي قرينده کي مکتب ساحه منه دفن ايجين (عززي زاده حاتق مصطفي) اندينيک کندي ترجمه ووردیکی احمدک بده اصل کي قرق باب اوزره مرتبدر . بو ترجمه ايجانه کوره علاوات و تنقيحات واردر . مطلي شودر :

منت الهه کيم اودر خلاق خلق اچوهر تکريم اخلاق
حسن خلقه ايه بوب تکريم قلهي انساني احسن تعويم
(۱۳) مارم اضمون - ذکر ي سبق ايجن (حاتق مصطفي) اندينيک
پدي اولوب (۹۹۰) کاربنجده درساده وقات ايجن فضلاي ايجين
(عززي) اندينيک اويردر . مطبوع دکلد سر .

(۱۴) اضمون نواني - فرع نام - (۱۰۰۳) ده مني ساه وقات ايجن فضلاي شعراين (اق حساري) (نوالي نصوح) اندينيک اويردرک (سلطان محمد خان ثاک) ک شهزاده لکي اوانده مني ساه حلي ايکن تاليف ايلمشدر . بو اثر اساساً حکيم شير (ارسطو) تک (کتاب الرياضة والساسة) ايجنده کي کتابلک ايجانه کوره عمووات و ايجانه کوره توسع طريقه ترجمه مندن عبرت اولوب اون اقي باب ورتکله اوزره مرتبدر .

(۱۵) نيزم ايجي اي سلطان - متن اثر (۵۰۵) ده وقات ايجن حجة الاسلام امام غزالي نيک حکمت اخلاق وموعظه دن باحث فارسي اويردرک ذکر ي سبق ايجن (نوالي نصوح) اندي طرفندن ترجمه اولمشدر . متن ارسارفتان عثمانیه دن (صالح جوهری) مترجمي (واقول محمد) اندي ايه (صاري عياله) اندي احضار من (ليل زاده عياليق) اندي طرفندن ترجمه اولمشدر . (کشف القنون) ده شاعر مشهور (نجاني) ايه (سحابي) طرفندن ترجمه اولديني مذکور سعه بو ترجمه منظور عاجزي اولامشدر . ترجمه کي جلي غير مطبوعه سر . يانکزي ايکي فضاک ترجمه کي طبعه کي برنجيک مترجمي صرح دکلد سر . ايکيمي ترجمه بشي فضاک ترجمه کي (اکبر دولت) نامه اولوب (ترکي) اندي طرفندن ترجمه ايجلد سر . (۱۲۸۸) ده طبع اولومشدر . متن اثر اخيرا (هندستان) ده طبع ايجلي . (۱۱) شرح اضمون مضريه - متن اثر (۷۵۹) ده اولمحل ايجن

(علامه ضد) حکيم . لافضل علمي عثمانیه دن اولوب (۹۷۱) ده درساده وقات ايجردک فاتح جوارنده (ماتق باقا) نام عله دفن ايجلد (شفايي منابه) صاحي (طاهي کوربي زاده احمد اندي) ايه (۱۱۱۳) کاربنجده مکة مکرمه ده اولمحل ايجردک جوار حضرت (حديجة الکبری) ده دفن اولدین (منيم باشي) نامه هرور فضلاي مشايخ مولودين (صاحب الاخبار وحام الملوك) صاحي سلايکي (احمدده) اندي طرفندن شرح اولمشدرک هر ايکي ده مطبوع دکلد سر .
مابدي ودر بدردک هر ظاهر بو رفت

سلمانه قاديني

اوجي نضل

تتر قاديتريک اکتساب کمال ايجلرته مانميدر ؟

انسان ايجيه آلاخلمشدرک سووي و شيتک کوزاکنه يکلرجه دلاي کتيرک ، کره کوردیکی شيتک فاضله ايه خون دياي اشراف ايجک اونک ايجون ايشدن يه دکلد سر . کر موجوداتک طرز و حال برشاهه عادل اولسه يدي بوطله انامدن اگ لوزاق برشي وارسه اوده حقيقت اولوردی . (وکان انسان اگتر شبي جدلاً) .
(المرأة الجديبة) طلاق ديسورک : ده لکن تتر کله وقات قاديتري حريت طيبيلر من هرور ايجت . تريبيري اکل ايجلرته . وقت ضرورنده قوت بوسيلري قازانرته مانع اولوق ، زوج ايه زوجي حيات نقل و اخلاق دن بويه براقق کي برچوق ضروري اولدندن باشقه بويد بولديقه اولادنيک تريسته قدر و الهيرک موجودنده امکان اولماز . بشه عله ائمه بنتک بريس فله اوضامش بر انسان کي اولور .

يکا کله ، بن درمک : تترک [وقرده سرد ايتديگر براين حبيبتراً] برچوق حواشي واردر . قاديتري حريت حقيقت اولدین و ايجلد ايجردک بو حريت صاحي قازني کرانک نظر نه تين ايجلرته کتک لوتره واهه لوتق ايجون اقتضا ايجن تريسه اقل قدرتي وور ، کندييري اهل خوجيمه اراکلره ائتريک بيمسندن منع ايجر . لوبيمدن کي صرف مادي اولان مذريت حانوته تک ايکي نورونيني لورويوا . آبرقا قهر لر منک علات شهادته کيندر ، باشقجه يکلرني . حکومترني کندييرک شيتري وسط مقوله ايه عمارک ايجلد ايجر ، زوج ايه زوجي حيات قائمه قاتمنن شتم ايجر ، تترک دوايه برابر اولادنيک سلامت دارسنده تريسته قدر و الهيرک بوله بيلر ، تتره رايانمن ائمه اضي ظميره و باطيمسي قلمبه فال ، صحح ليه بر انسان کي اولور .
لوق سوزارسه کز بزه قولاييمه ده بيلورک : بر آدم نخل ايجيکر - رفيق حياي ياي باشنه . کيج . کوموز کيدستن ايرلور .

عقلم اسلامیتک هاسن اخلاق اوزرنه مؤسس اولدینی اطهر من الشمس ظاهر و هو باعد. بو تقدیرجه احادیث شریفه مطالعه سیه امتثال ایندن بره اؤن منق ایچون اولوب اوزون اوزادیجه ارباب و نصوه تقسیم اولتیق صورتیه تحصیل نوخا نصیب اولتان اخلاق کتابلری مطالعه دنا بیه هدف مقصوده کد برمه بولدن کینک ایچون (جامع الکلم) اولان احادیث شریفه مراجعت باوجوه موجب بن و مستند . ایشده اله برکی مناج سعادت موجود اولدیندن ناشی بدهرکه صدر اسلام ایل اولی تکیب ایندن احوارده اولوب اربابجه اخلاق کتابلری ترتیب و تدوینه لزوم کورلوب سائر اواصر دینه واحکام جلیله اسلامییه میانده مزوج بر حالده نقل و بسط ایلشدهرکه نهذب اخلاق و تصفیة وجدانه خادم اولتیق اوزره نالیب اولتان کتب اسلامییه میانده باغده هجه الاسلام امام عزالی تک (احیاء العلوم) ی اولدینی حالده تصاحیح حکیات و مواضع متعلق یازیلان کتابلرک مونوع لری ده اساساً (علم جبل اخلاق) اولدینی حتی سطحی بر مطالعه تهجه سیه بیه ظاهر ایدر . منسویته مغیر اولدینم (عقل) قونندن علم اخلاقه دائر خامهران فضیلت اولان ارباب صارفک کوره بیلدیکم ائدی بر کد لری تک اسلمله زمان نالیب و سائر لری فرانسولرک (بیلوغرافی) و دیگر لری (علم احوال کتب) قاعدسنه توفیقاً بسط و نقل ایتمه ارتق آثار مذکوردهن انکشاف اولتیق ایجاب و استعداد زمانه کوره علاوات لازمه درج ابدلک شرطیه درجات مختلفه اوزره اخلاق کتابلری یازتیق مکتب موجوده منزه (علم اخلاق) تدقیسه موجب ارباب فضیلت و همک لطف و همترتبه شوقند . (ومن اذ التوفیق)

علم اخلاقه دائر نالیب و ترجمه طریقه اسلاف صارفندان عثمانیه طرفلرین یازیلان آثارک بضایرته باغده ایضاحات مفیده :

(۱) برالکلم - ۸۵۰ تاریخلرله تیرهده وفات ایدرک بدی یانه دفن اولرنا . ابن ملک زاده محمد ائدینک برجه کیر تورکجه اثریدرکه سلطان مراد خان تان حضرتلری نامه یازدیق مقدمسندن اکلا شیلنددر . اساساً اخلاق و موظفدن باحث اولان برتر اوج باب یوز فصل اوزره مرتب اولوب غیر مطبوعدر .

(۲) اضموم جمال - ۷۹۱ ده ملکلی اولان (اقسرائی) ده وفات ایندن اناقم علای عثمانیمن (شیخ جلال الدین محمد اقسرای) تک اثری درکه بیلدیبریم یازید خان حضرتلرته قدومه ایلشدر . اوج مقاله اوزره مرتب اولان بو اثرک برنجی مقالسی بر فضیلت کندیته تعلق ایندن اخلاقندن ، لکنجه مقالسی ثالثی حتمکک اخلاق و اطوار . رتبن ، اوججه مقالسی ده عامیه تعلق ایندن اخلاقدن باحتمر مطبوعی بو قدر .

(۳) مرآة المومنین فی مراتب الامموم - ۹۷۵ ده در سادته وفات ایدرک اوب تشایجسی دینلر علهدکک احیا کردهسی اولان جامع شریف خطیره سنه دفن اولتان (طوبیعی توجیه تشایجی جلال

زاده مصطفی پاشا) تک تورکجه برجه کیر اثرده که مقدمه سی اسماء حسنی شرحه ، خانمسی صلوة رسول کرباله مویش اولوب اورته برندهک الهی آتی باغده دخی اخلاق حسنه ورده تک فواید و مضراته تعلق ایندن احوالندن بحث اولوشدر . (سلطان سلیمان قانونی) حضرتلری نامه یازیلان بو اثر خانان مشار الیهن مکره کلن ده ایلک پادشاه ذیشانکمه منظور شاهانه لری جورلدیندن (ایس السلاطین و مجلس الخواقیق) اسمیهده سما اولدینی نضمنکک ظهرنده محرردر . مطبوعی بو قدر .

(۴) اضموم مزینیه - ۱۰۹۸ ده اقامتکاهی اولان بروسهده وفات ایدرک (دو جیلر مزارتی) دینلر قبرستانه دفن ایدیلن فضلالی ادا بدن صاحب تاریخ (روضه الابرار) شیخ الاسلام (قره چای زاده عبدالرزق) ائدینک اثریدر . مطبوع دکدر .

(۵) همابرره نام - حکمت اخلاق و فلسفندن باحث اولوب قدی و بر جوق لسانلر کلماته مشتق دن اولملی دولایسه زمانتا السنه هلمسی طرفندن (امالسنه) عد ایدیلن (هند قدیم سانسقرت) لسانی اوزره محرر اولان و مؤخرأ (حسین واعظ) طرفندن (انوار سهلی) اسمیه زبان فارسیجه نقل اولتان مشهور (کلبه و دهنه) تک عثمانیلر ییتنده متعارف اولان اسمیدرکه (۹۰۵) ده بروسه قاضی ایکن وفات ایدرک امیر سلطان جوارینه دفن اولتان فضلالی منشاندن (فیلبه) لی (علاء الدین علی) تک مطبوع و مشهور اثریدر . قسط طرز حقیق کتابتجز اوزره محرر اولدیندن مطالعه سی خواصه مضمهر کیدر . ساده لشدیرلر بکی قدیرده استفاده سی چوظله جتی طیبدر .

(۶) اضموم امیری - ۱۱۳۶ تاریخینده مصر مولوتنده ایکن وفات ایندن فضلالی شمران عثمان زاده تائب اجد ائدینکک ترکیه اثریدرکه (مولانا حسین کاشف) ک اثرندن توسیح طریقه مبداه کلن بو اثر (سلطان احمد خان ثالث) حضرتلرته قدومه ایلشدر . مطبوعدر .

(۷) تماریات نام - (هماونشاه) دن تخیص ایدلش بر اثر اولوب (تائب اجد) ائدینکک . غیر مطبوعدر .

(۸) تخیص الکلم - تخیص اصباح - ۱۰۷۲ تاریخینده در سادته وفات ایدرک (طوب قیو) خارجه دفن اولتان شارح مشوی مرد منوی (صاری عبادقه) ائدینک (تصحیح الملوک) دن تخیص ایدیلن بو اثر (تائب احمد) ائدی طرفندن مبداه کتیر بدهرک (سلطان محمد خان رابع) حضرتلرته قدیم ایلشدر . مطبوعدر .

(۹) سرة الامموم و سرة الانام - ۱۰۰۶ تاریخینده (سواس) ده زحال ایندن (بیان طریقت خونیته) دن (شیخ شمس الدین سیواسی) تک ترکیه منظوم اثریدرکه بکری باب اوزره مرتب اولان بو اثرک تصنی اخلاق حیدمه تصنی اخلاق ذمیددن باحتم اولوب غیر مطبوعدر .

(۱۰) مرآة الامموم - ۱۰۵۰ تاریخینده در سادته وفات ایندن قاضی استنبول (بوستان زاده محی) ائدینک یلکتر اخلاق مجوده تک سینه اکتفا ایدیلکی تورکجه بیکری باب اوزره مرتب اثر مشور بدهرکه

(سلطان احمد خان اول) . تقديم ايجلدنو . فہر مطبوعہ .

(۱۱) ترجمہ انہون گئی - ترک اصل فرق بابوزرہ مرتب و فارسی البازر اولوب (۹۱۰) تاریخندہ وقت ایند مولانا حسنی کشف مروی طرفندن (حسینی باغرا) زانہ (سوزا حسن) نانہ پزیشمدو . (۹۷۱) تاریخندہ درساندہ وقت ايجردک (طوبخانہ) جورانہ بنا کردمی اولان دفترار جایی خطبہ منہ دفن ايجین (تاریخ هشت پست) صاحبی (مولانا ادریس بیگی) زانہ دفترار (ابوالفضل محمد) اندی طرفندن ترجمہ ايجلدنو . مطبوع دکلدر .

(۱۲) ترجمہ انہون گئی - امیر التارین - فضلی شمرای عثمانیہ دن اولوب رباعی کوفتہ عثمانیہ جہ ایران شمرانک (مخبرنام) ی مقانندہ اولان و (۱۰۸۰) تاریخندہ درساندہ وقت ايجردک (سوفیلر) چارشیسی قربندگی مکتب ساحستہ دفن ايجین (عزی زانہ حاتی مصطفی) اندینک کندی ترجمستہ ووردیکی ايجردک بودہ اصل کبی فرق باب اوزرہ مرتبیدر . بو ترجمہ ایمانہ کورہ طلاوات و تنقیحات وارد . مطلی شود :

منت الہیہ کم اودر خلاق خلق ایدویدر تکرم اخلاق حسن خلقیہ ایلوب تکرم قلبی انسانی احسن تقویم

(۱۳) مآثرم انہون - ذکر ی سبب ایند حاتی مصطفی) اندینک پدی اولوب (۹۹۰) تاریخندہ درساندہ وقت ایند فضلی ایدان (عزی) اندینک ایزیدر . مطبوع دکلدر .

(۱۴) انہون نوالی - فرع کار - (۱۰۰۳) اندہ منیاسد وقت ایند فضلی شمران (اق حصاری) (نوالی نصوص) اندینک ایزیدرک (سلطان محمد خان گاک) ک شہزادہ لکی اوانندہ منیاسہ صلی ایکن تألیف ایشمدو . بو اثر اساساً حکیم شہیر (ارسطو) ک (کتاب الریاضة والساعة) ایشمدکی کسانیک ایمانہ کورہ محروانیات و ایمانہ کورہ توسیع طریقہ ترجمستند عبرت اولوب لون اتی باب ویر تکلمہ اوزرہ مرتبیدر .

(۱۵) ترجمہ کیمیای حیات - متن اثر (۵۰۵) اندہ وقت ایند جہ الاسلام امام غزالی ک حکمت اخلاقی و موقعند باحث فارسی ایزیدرک ذکر ی سبب ایند (نوالی نصوص) اندی طرفندن ترجمہ اوتشمدو . متن اثر صرافندان عثمانیہ من (صالح جوهری) مترجمی (واقول محمد) اندی ایل (صاری عیاض) اندی احطاندن (لول زانہ صیالباق) اندی طرفندہ ترجمہ اوتشمدو . (کشف الظنون) اندہ شاعر مشهور (یحیی) ایل (سحابی) طرفندہ ترجمہ اولدینی مذکور سمدہ بو ترجمہ منظور حاجزی اولاشمدو . ترجمہ ک کیمی فہر مطبوعہ . یالکز ایکی فصک ترجمہ ک طیبو مدرکہ برنجیک مترجمی صرح دکلدر . ایکیجی ترجمہ بشہی فصک ترجمہ مدرکہ (اکبر دولت) نانہ اولوب (ترکی) اندی طرفندن ترجمہ ايجلدنو . (۱۲۸۸) اندہ طبع اولوشمدو . متن اثر اخیراً (افغانستان) اندہ طبع ایلدی .

(۱۶) شرح انہون مضریہ - متن اثر (۷۵۶) اندہ ارجعل ایند

(بلانہ ضد) حکیم . لائل علی مقابیل اولوب (۹۶۱) اندہ درساندہ وقت ایدرک باغ جورانہ (ماقن باغ) لم کلمہ دفن ايجین (شقایق نمایہ) صاحبی (طلس کورپی زانہ اجد اندی) ایل (۱۱۱۳) تاریخندہ مکتہ مکرہ اندہ ارجعل ایدرک جورل حضرت (حدیث الکبری) اندہ دفن اولان (مخبر نامی) نانہ سروف فضلی مشایخ مولودین (صالح الاخبار و جامع الدول) صاحبی سلاسیکل (احمد) اندی طرفندن شرح اولوشمدو ک کیمیہ مطبوعہ دکلدر .
صاحبی ویر بدست لکھراہر جہ وقت

سلامہ قادینی

اوتوبی فصل

نتو قادینک اکتساب کال ایتلرہ مانسیدر ؟

انسان ایچہ آکلاشلندرک سویدی ویشیت کوزا کلمہ یکلرکہ دلای کتیمک . کرہ کوردیکی شیت فاخہ ایچہ تون دینای انوار ایتک اولک ایمون ایشدن بیل دکلدر . کر موجودات طرز و حال برشاهد طبل اولمہ بی بوکلمہ انسان ک لوزنی برنی وارستہ اولد حقیقت اولوردی . (وکل انسان اکثر قسباً جدلاً .)

(المرآت الجدیة) مؤلف دیسورک : اندکن نستر کلمہ بوک قادینری حریت طیبمزدن محروم ایتک . ترجمہ ک کال انگریزہ . وقت ضرورتہ قوت و جہلری قضا ایشدہ مانع لوقی زوج ایل زوجہ بی حیات ظل و اخلاقین بیواہ برتقی کی وجوق ضروری اولدندن ایفدہ و نوبد بولندہ اولادیک تربیتہ حکم و اهلک موجودیتہ امکان اولمشد . شدہ طبع اندہ بئیک پاریسی طبع اوزر ایش بر انسان کی اولورد .

بکاکلمہ . بن درمک : تترک [بوکارہ سرد ایتدیکز براہین حبیمنظرأ] وجوق روانی و لردو . قادینری حریت حقیقتندن و ایدر ایدرک بو حریتک ملحق قدرین کرانک نظرند تنج ایشدو کدک لوزر . و ایل لوقی ایمون اقتضا ایند تربیتی ایل قدرتی ویرد کدیلری ایل خارجہ لکلمہ اشتراک بیمنندن منع ایدر . لویلیمندن ک صرف حامی اولان حدیث حاضرک ایکن نوروشنی لوزر . آریضا قضا لکلمہ طلاق شہادت کاندو . بلتقمجہ دکلری . حکومتری کدیلریک سیشتری وسط منقولہ ایل نمازک اجیز ایدر . زوج ایل زوجہ بی حیات مانہ قدراندن متم ایدر . نسترک حوائج برابر اولادیک اسلاطت دارمستہ تربیتہ حکم و اهلر و ایل بیلر . نسترک ربانین امتدہ اضی ظہرہ و ایل کیمی تحلیه صلح . صحیح لیبہ بر انسان کی اولورد . لوقی سوراستہ کیز بزد قولایچہ دیکلمہ کدک : بر قدم تحیل ایدیکز - رفیقہ حیاتی یان باشند . کیم کونوز کدیلندن ایزیدر .

زاده مصطفی (پساً) نك توركيه برجه كير آرمد كه مقدمه سی اسماء حسنی شرحه ، خامسی صلو رسول كبرایه موشع اولوب اوزره برنهك ای آتی باده هخی اخلاق حسنه ورده نك فواید و مضراته تلقی اینها حواله نحت اولونشمدر . (سلطان سلیمان قاتوق) حضرت تری نانه ایزیلان بو آر خانان مشار الیهن سكره كن هها ایکی پادشاه ذیشانكه منظور شاهانه لری جورده بندن (امیر السلاطین و مجلس الخواصین) اسمیهه صفا اولدینی نضمسك ظهرنده محرردر . مطبوعی بو قدر .

(۴) اضمحور هزیزه - ۱۰۶۸ه اقا شكا می اولان بروسده وفات ایبرك (دو جیلو مرآتق) دینلن قبرستانه دفن ایبدین فضلالی اهدان صاحب تدریخ (روضه الارار) شیخ الاسلام (قره چای زاده عبدالعزیز) اقدینك آریدر . مطبوع دكدر .

(۵) همایره نام - حکمت اخلاق و فلسفه دن باحث اولوب قدسی و برجوق لسانلر کلماته مشق من اولمای دولایسه زمانز الله طلسی طرفندن (امالانته) عد ایبدین (هند قدیم سانسقرت) لسانی اوزره محرر اولان و مؤخرآ (حسین واعظ) طرفندن (انوار سهلی) اسمیهه زبان فارسیه به نقل اولتان مشهور (کلیه و دمنه) نك عمه تلیر یئنده مشارف اولان اسمیدر كه (۹۰۵) ده بروسه قانیسی ایکن وفات ایبرك امیر سلطان جوارینه دفن اولتان فضلالی منشاندن (نیله) لی (علاء الدین علی) نك مطبوع و مشهور آریدر . فقط طرز حقیق کتابتیز اوزره محرر اولدیندن مطالعه سی خواصه مضمصر کیدر . ساده لشدیرله یکی تقدیره استفاده سی چونا ه جنی طبعدر .

(۶) اضمحور امری - ۱۱۳۶ تاریخنده مصر مولوبنده ایکن وفات ایبدن فضلالی شمران عثمان زاده تآب اجد اقدینك ترکیه آریدر كه (مولانا حسین کاشف) ك اثرندن توسیح طریقه به میدانه کن بو اثر (سلطان اجد خان ثالث) حضرت ترنه قدیمه ایبلشدر . مطبوعدر .

(۷) نماز الاموار - (همایوننامه) دن تخلص ایبلش بو اثر اولوب (تآب اجد) اقدینكدر . غیر مطبوعدر .

(۸) تخیص الکلم - تخیص الاتصاح - ۱۰۷۲ تاریخنده در سادتمه وفات ایبرك (طوب قیو) خارجه دفن اولتان شارح مشوی سره مشوی (صاری عبدالله) اقدینك (صمیمه الملوك) دنن تخیص ایبدین بو اثر (تآب اجد) اقدی طرفندن میدانه کتیریلر كه (سلطان محمد خان راج) حضرت ترنه قدیم ایبلشدر . مطبوعدر .

(۹) مرآة الامم و درقاة الامم - ۱۰۰۶ تاریخنده (سیواس) ده زتحال ایبدن (پیران طریقت خلوتیه) دن (شیخ شمس الدین سیواسی) نك ترکیه منظوم اثریدر كه بکری باب اوزره مرتب اولان بو اثرک تصنی اخلاق جمعه تصنی اخلاق و سیمدن باحث اولوب غیر مطبوعدر .

(۱۰) مرآة الامم - ۱۰۵۰ تاریخنده در سادتمه وفات ایبدن تفسی استنبول (بوستان زاده محی) اقدینك یانکر اخلاق مجوده نك بیلیه اکتفا ایله یکی تورکیه بکسری باب اوزره مرتب اثر مشوریدر كه

هنگام اسلامتک حسن اخلاق اوزرنه مؤسس اولدینی اظهار من الشعلی ظاهر و هو باعد . بو تقدیرجه احدث شرحه مطالعه سیه اشتغال ایبدن بر مؤمن متقی ایچسون اوله اوزون اوزاده یه اواب و نصوه تصبی اولوق صورتیه تحصیل توها نصیب اولتان اخلاق کتابلری مطالعه من ایسه هدف مقصوده کدیرمه بولدن کینک ایچسون (جامع الکلم) اولان احدث شرحیه مراجعت بلوجو . موجب یمن و مسنددر . ایتمه آله بوکی مناجح صامت موجود اولدیندن تفسیر كه صدر اسلام اجه اولی تفسیر ایبدن اهورمه اوله ابرجه اخلاق کتابلری ترتیب و تدوینه لزوم کورلیوب سائر اواصر وینه واحکام جلیه اسلامیه بیانده مزوج بر حله نقل و بسط ایبلشدر كه تذبذیب اخلاق و تصفیة و جباه خادم اولوق اوزره نآب اولتان کتب اسلامیه بیانده باعده جبه الاسلام امام خزانی نك (اجاه العلوم) ی اولدینی حاله فصاح . حکایت و مواظبه متلق ایزیلان کتابلرک موضوعلری ده اساساً (علم جبل اخلاق) اولدینی حتی سطحی بر طاله تجسیدیه بیه ظاهر ایبر . منسوبیه طعنه اولدینم (عقالت) قومندن علم اخلاقه دائر خامهران فضیلت اولان ارباب صرافت کوره بیلدیک ادر مرکز بد لری نك اسطرله زمان نآب و سائر لری فرانسولرک (بیلو خرافی) دیکلری (علم احوال کتب) قاعدسته توفیقاً بسط و نقل ایتمم . ارتق آثار مذکور من اشتغال اولوق ایجاب واستمداد زمانه کوره حلاوت لازمه درج ایبلک شرطیه درجات مختلفه اوزره اخلاق کتابلری یازوق مکتب موجوده سرده (علم اخلاق) تدریسیه موجب ارباب فضیلت و همک لطف و همترنه متوقفدر . (ومن اما لوقیق)

علم اخلاقه دائر تآب و ترجمه طریقه اسلاف صافقدان عثمانیه طرفترندن ایزیلان آثارک بضرینه نآب ایضاحات مفیده :

(۱) بر الکلم - ۸۵۰ تاریخندن تیره ده وفات ایبرك بدی یانه دفن اولونا . ابن ملک زاده محمد اقدینك برجه کیر تورکیه آریدر كه سلطان مراد خان کای حضرت تری نانه یازدینی مقدمه مندن اکللا . شیلتمدر . اساساً اخلاق و موعظمدن باحث اولان بو اثر اوج باب بو فصل اوزره مرتب اولوب غیر مطبوعدر .

(۲) اضمحور جمال - ۷۹۱ ده مملکت اولان (اتسرای) ده وقت ایبدن اقامه علمای عثمانیمن (شیخ جلال الدین محمد اتسرای) نك آوی دره که بیلدیریم بایزد خان حضرت ترنه قدیمه ایبلشدر . اوج مقاله اوزره مرتب اولان بو اثرک بریحی مقالسی برخصصک کتدینه تلق ایبدن اخلاقندن . لکنحی مقالسی خامسی حتمدیک اخلاق و اطوار . رندن . لوچیمی مقالسی ده طایفه تلق ایبدن اخلاقند باحکمدر . مطبوعی بو قدر .

(۳) مرآة الامم فی مراتب الامم - ۹۷۵ ده در سادتمه وفات ایبرك ارباب تشابیحی دینلن عهددیکی احیا کرده سی اولان جامع شریف خطیره سنده دفن اولوق (طوسیدل توجه تشابیحی جلال

(سلطان احمد خان اول) . تقدیم ایدلشدر . غیر مطبوعدر .

(۱۱) شرحه امهوه محسنی - اثرک اصلی قرق باب اوزره مرتب و فارسی العبارة اولوب (۹۱۰) تاریخنده وفات ایدن مولانا (حسین کاشف هروی) طرفندن (حسین باقر) زاده (میرزا عمن) نامه یازلمشدر . (۹۷۱) تاریخنده درسعادتبه وفات ایدلشدر (طوبخانه) جوارنده بنا کرده سی اولان دفتردار جایی خطیره سنه دفن ایدیلن (تاریخ هشت هشت) صاحبی (مولانا ادیس بتلیسی) زاده دفتردار (ابوالفضل محمد) افندی طرفندن ترجمه ایدلشدر . مطبوع دکلدن .

(۱۲) شرحه امهوه محسنی - انیس العارفین - فضالی شعرای عثمانیه دن اولوب رباعی کولقده عثمانلیلرجه ایران شعراسنک (عرخام) ی مقاسنده اولان و (۱۰۴۰) تاریخنده درسعادتبه وفات ایدلشدر (صوفیلر) چارشیمی قریبده کی مکتب ساحسنه دفن ایدیلن (عزری) زاده حالتی مصطفی) افندینک کندی ترجمه سنه وردیکی اسمدرکه بوده اصلی کبی قرق باب اوزره مرتبدر . بو ترجمه ده ایجابنه کوره علاوات و تحقیقات واردن . مطعی شود :

منت الله کیم اودر خلاق خلق ایدولدر مکرم اخلاق
حسن خلقه ایله یوب تکرم قیلدی انسانی احسن تقویم
(۱۳) مطرم امهوه - ذکر سبقت ایدن (حالی مصطفی) افندینک
پدیری اولوب (۹۹۰) تاریخنده درسعادتبه وفات ایدن فضالی ابدان
(عزری) افندینک اثریدر . مطبوع دکلدن .

(۱۴) امهوه نوالی - فرع نام - (۱۰۰۳) ده مقنیه ده وفات ایدن فضالی شعرادن (اق حصاری) (نوالی نصوح) افندینک اثریدرکه (سلطان محمد خان ثالث) ک شهزاده لکی اواننده مقنیه مطعی ایکن تألیف ایلشدر . بو اثر اساساً حکیم شهر (ارسطو) نک (کتاب الریاسة والساسة) اسمنده کی کتابنک ایجابنه کوره عمو واثبات وایجابنه کوره توسیع طریقله ترجمه سنندن عبارت اولوب اون اتی باب و بر تکمله اوزره مرتبدر .

(۱۵) شرحه کرمی سعادت - متن اثر (۵۰۵) ده وفات ایدن حجه الاسلام امام غزالی نک حکمت اخلاق و موعظه دن باحث فارمی اثریدرکه ذکر سبقت ایدن (نوالی نصوح) افندی طرفندن ترجمه اولشدر . متن اثر معارفندان عثمانیه دن (صحاح جوهری) مترجمی (وانقولی محمد) افندی ایله (صاری عبدالله) افندی احفادنندن (علی زاده عبدالباقی) افندی طرفلر ننده ترجمه اولشدر . (کشف الظنون) ده شاعر مشهور (نجفی) ایله (سحابی) طرفلر ننده ترجمه اولندیق مذکور سده بو ترجمهل منظور عاجزی اولماشدر . ترجمهلرک جمله سی غیر مطبوعدر . یانکز ایکی فصلک ترجمهلری مطبوعدرکه برنجینک مترجمی مصرح دکلدن . ایکجهی ترجمه بشنجی فصلک ترجمه سیدرکه (اکسیر دولت) نایله اولوب (نرکی) افندی طرفندن ترجمه ایدلشدر . (۱۲۸۸) ده طبع اولونشدر . متن اثر اخیراً (هندستان) ده طبع ایدلهی . (۱۶) شرحه امهوه محضریه - متن اثر (۷۵۶) ده ارتحال ایدن

(علامه عضد) صکدر . افاضل علمای عثمانیه دن اولوب (۹۶۱) ده درسعادتبه وفات ایدرک فاتح جوارنده (عاشق پاشا) نام جمله دفن ایدیلن (شقایق نعمانیه) صاحبی (طاش کورپی زاده افندی) ایله (۱۱۱۳) تاریخنده مکه مکرمه ده ارتحال ایدرک جوار حضرت (حدیجه الکبری) یه دفن اولونان (منجم باشی) نایله معروف فضالی مشایخ مولوبه دن (صحائف الاخبار و جامع الدول) صاحبی سلاخیکی (اجدوده) افندی طرفندن شرح اولونشدرکه هر ایکجهی ده مطبوع دکلدن .
ماپندی وار برورسی محرم طاهر به رفت

سلمانه قادیانی

اونجهی فصل

تستر قادیانلرک اکتساب کمال ایتلرینه مانعیدر ؟

انسان ایجه آکلاشدرکه سویدی رشیک کوزلاکنه بیکرجه دلائل کتیرمک ، کره کوردیکی شیک فاتحه ایده بتون دنیای اشواد اتمک اولنک ایچون ایشدن بیه دکلدن . اگر موجوداتک طرز و حال برشاهد عادل اولسه بدی بوعلمده انساننک اوزاق برشی وارسه اوده حقیقت اولوردی . (وکان الانسان اکثر شیء جدلاً .)

(المرأء الجذیبة) مؤلفی دیسورکه : « لکن تستر کلجه بونک قادیانلری حریت طبیعه لرندن محروم اتمک ، ترسیرلری اکیال ایتلرینه ، وقت ضرورنده قوت یومیلرلی قازانلرینه مانع اولوق ، زوج ایله زوجیهی حیات عقلی و اخلاقی دن بیوايه براق کبی برچوق ضرورلری اولدقندن باشقه بو قید بوندنجه اولادینک ترسیرسنه مقتدر والدهلرک موجودیتنه امکان اوله ماز . بناءً علیه امتده بدینک یاریسی فیلجه اوغرامش بر انسان کبی اولور . »

بکا کلجه ، بن درمکه : تترک [بو قاریبه سرد ایتدیکمز براهنی حسیه نظرأ] برچوق فوایدی واردن . قادیانلری حریت حقیقه لرندن وایه دار ایدرکه بو حریتک ماهیتی قارئین کرامتک نظر ننه تبین ایتشدر ؛ کذلک اولنره والده اولوق ایچون اقتضا ایدن ترسیریه اکل قدرتی و برر ، کندیلرلی اعمال خارجیه ده ارککلره اشتراک بلیسندن منع ایدر . او بلیه دن که صرف مادی اولان مدنیت حاضرته نک ایلیکنی قوروتدیلری آوروپا ، آسریقا قطع لرندکی علانک شهادتیه نایندر ؛ باشقه جه عائله لرلی ، حکومتلری کندیلرینک معیشتلری و سائط معقوله ایله تدارکه اجبار ایدر ؛ زوج ایله زوجیهی حیات عائله لئانندن متم ایدر ؛ تسترک دوامیه برابر اولادینک اسلامیت دائره سنده ترسیرسنه مقتدر والدهلر بولنه بلیر ، تستر رعایت ایدن امتده اعضای ظاهره و باطنیه سی تمامیه فعال ، صحیح الینه بر انسان کبی اولور .

اونی سورارسه کز بزه قولایچه ده بیلیردک : بر آدم تحیل ایدیکز . . رفیق حیاتی یانی باشنده ، کیم کونوز کندیلریندن آریلور .

زاده مصطفی پاشا) نك توركيه برجلد كبير اثر بدر كه مقدمه سی اسماء حسنی شرحیه ، خاتمه سی صلوة رسول كبرياليه موشیح اولوب اورته برنده کی اللی آتی باده دخی اخلاق حسنه وردنه نك فوائد و مضراته تعلق ایدن احوال دن بحث اولوغشدر . (سلطان سلیمان قانونی) حضرت تازی نامه یازیلان بو اثر خاقان مشار الیهدن صکره کلن ده ایکی پادشاه دیشانکده منظور شاهانه لری بیوردیغندن (انیس السلاطین و جلیس الخواقین) اسمیله ده سما اولدیغی نسخه سنك ظهرنده محرردر . مطبوعی بو قدر .

(۴) **انفوسه عزیزیه** - ۱۰۶۸ ده اقامتگاه اولان بروسه ده وفات ایدهرک (دو جیلر سزاترقی) ذیلن قبرستانه دفن ایدیلن فضلالی ابدان صاحب تاریخ (روضه الارباب) شیخ الاسلام (قره چای زاده عبدالعزیز) افندیغی اثریدر . مطبوع دکلدز .

(۵) **همایرونه نام** - حکمت اخلاق و فلسفه دن باحث اولوب قدسی و برحوق لسانلر کلماته مشتق منه اولماسی دولایسیله زمانخ السنه علمای طرفندن (ام الالسنه) عد ایدیلن (هند قدیم سانسقریت) لسانی اوزره محرر اولان و مؤخرآ (حسین واعظ) طرفندن (انوار سهلی) اسمیله زبان فارسیه به نقل اولسان مشهور (کلیله و دمنه) نك عثمانلیلر یئنده متعارف اولان اسمیدرکه (۹۰۵) ده بروسه قاضیسی ایکن وفات ایدهرک امیر سلطان جوارینه دفن اولنان فضلالی منشاندن (فیله) لی (علاء الدین علی) نك مطبوع و مشهور اثریدر . فقط طرز عتیق کتاتجز اوزره محرر اولدیغندن مطالعه سی خواصه مفصصر کیدر . ساده لشدیرلر . یکی تقدیرده استفاده سی چوغاله جتی طبعیدر .

(۶) **انفوسه امری** - ۱۱۳۶ تاریخنده مصر مولوتنده ایکن وفات ایدن فضلالی شعردان عثمان زاده نائب احمد افندیغی ترکجه اثریدرکه (مولانا حسین کاشف) ک اثرندن توسیع طریقله میدانه کلن بو اثر (سلطان احمد خان ثالث) حضرت تازینه تقدیم ایدلشد . مطبوعدر .

(۷) **نمار الاثمار** - (همایوننامه) دن تلخیص ایداش بو اثر اولوب (نائب احمد) افندیغی غیر مطبوعدر .

(۸) **تلخیص الحکم** - تلخیص النصارح - ۱۰۷۲ تاریخنده در سعادنده وفات ایدهرک (طوب قیو) خارجته دفن اولنان شارح مشوی مراد معنوی (مساری عبدالله) افندیغی (نصیحة الملوك) دن تلخیص ایدیلن بو اثر (نائب احمد) افندی طرفندن میدانه کتیریلهرک (سلطان محمد خان رابع) حضرت تازینه تقدیم ایدلشد . مطبوعدر .

(۹) **مرآة الاضواء و رفقاة الاشراف** - ۱۰۰۶ تاریخنده (سیواس) ده ریحان ایدن (پیران طریقت خلوتیه) دن (شیخ شمس الدین سیواسی) نك ترکجه منظوم اثریدر که یکری باب اوزره مرتب اولان بو اثرک نصفی اخلاق حیده ، نصفی اخلاق ذمیه دن باحث اولوب غیر مطبوعدر .

(۱۰) **مرآة الاضواء** - ۱۰۵۰ تاریخنده در سعادنده وفات ایدن قاضی استانبول (بوستان زاده بحی) افندیغی یالکتر اخلاق مجوده نك بیانیه اکتفا ایلدیکی تورکیجه یکسری باب اوزره مرتب اثر منشوریدر که

عنتیم اسلامیتک محاسن اخلاق اوزرینه مؤسس اولدیغی اظهر من العین ظاهر و هویدادر . بو تقدیرجه احادیث شریفه مطالعه سیله اشتغال ایدن بر مؤمن متقی ایچون اوله اوزون اوزادی به ابواب و فصوله تقسیم اولغق صورتیه تحصیلی نوعاً تصییب اولنان اخلاق کتابلری مطالعه دن ایسه هدف مقصوده کسدر برمه بولدن کیتک ایچون (جامع الکلم) اولان احادیث شریفه مراجعت بالوجوه موجب عین و مسعدتدر . ایشده آله برکی مناج سعاد موجود اولدیغندن ایدر که صدر اسلام اهل اوفی تقیب ایدن ادوارده اوله ابرجیه اخلاق کتابلری ترتیب و تدویننه لزوم کورلیوب سائر اوسار دینه واحکام جلیله اسلامییه میانده مزوج برحاله نقل و بسط ایدلشدر که تهذیب اخلاق و تصفیة وجدانه خادم اولغق اوزره تألیف اولنان کتب اسلامییه میانده باشده حجة الاسلام امام غزالی نك (احیاء العلوم) ی اولدیغی حالده نصایح ، حکمیات و مواعظه متعلق یازیلان کتابلرک موضوع لری ده اساساً (علم جلیل اخلاق) اولدیغی حتی سطحی بر مطالعه تیجه سیله بیله تظاهر ایدر . منسویتیه مفخر اولدیغی (عثمانلی) قومندن علم اخلاقه دائر خامهران فضیلت اولان ارباب مافرک کوره ییلدیگم آثار بر کوبه لرینک اسملرله زمان تألیف و سائر لرین فرانسز لرک (بیلوغرافی) دیکلری (علم احوال کتب) قاعدسنه توقفاً بسط و نقل ایتدم . ارتق آثار مذکوره دن اتقاط اولغق ایجاب واستعداد زمانه کوره علاوات لازمه درج ایدلک شرطیه درجات مختلفه اوزره اخلاق کتابلری یازغق . مکاتب موجوده مزده (علم اخلاق) تدریسیله موظف ارباب فضیلت و همتک لطف و همتارینه متوققدر . (ومن اه التوفیق)

علم اخلاقه دائر تألیف و ترجمه طریقله اسلاف ممارفندان عثمانیه طرفلرندن یازیلان آثارک بعضیرینه عابد ایضاحات مفیده :

(۱) **بحر الحکم** - ۸۵۰ تاریخلر نده تیره ده وفات ایدرک بدوی یانته دفن اولنان ابن ملک زاده محمد افندیغی برجلد کبیر تورکیجه اثریدر که سلطان مراد خان ثانی حضرت تازی نامه یازلرینی مقدمه سنندن اکتلا . شیکفده در . اساساً اخلاق و مواعظه دن باحث اولان بو اثر اوج باب یوز فصل اوزره مرتب اولوب غیر مطبوعدر .

(۲) **انفوسه جمالی** - ۷۹۱ ده مملکتی اولان (اقسرای) ده وفات ایدن اقامت علمای عثمانیه دن (شیخ جمال الدین محمد اقمراعی) نك اثری درکه ییلدیگیم بازند خان حضرت تازینه تقدیم ایدلشد . اوج مقاله اوزره مرتب اولان بو اثرک برنجی مقاله سی بر شخصک کندیته تعلق ایدن اخلاقندن ، انکیچی مقاله سی عاقله سی حفته کی اخلاق و اطوا . رندن ، اوچنجی مقاله سی ده عامیه تعلق ایدن اخلاقندن یا حشر . مطبوعی بو قدر .

(۳) **مواهب الفلوسه فی مراتب الاضواء** - ۹۷۵ ده در سعادنده وفات ایدهرک ایوب ناشانجیبی ذیلن عمله ده کی احیا کرده سی اولان جامع شریف خطیره سنه دفن اولنان (طوسیدلی قوجه ناشانجی جلال

ای قاره ۱ سنه بم کجی کورمورسک که ناسک قسم اعظمی اولانجه خیری ، توفیق بالفرض رحمتده کورورلرده بواعتدایه رغماً ناچار اولندروگردان اولورل ؟ بوحرمان ایسه اولنک تقریباً سرام اولمایه قدرتسز لکلرندن دکل ، ایجق اولکلرنده بولندنلری محطدن متولد برطاق مانعله ، اجتماعی برچوق عقبلر ظاهر اولماسندلر .

ایشته بوشونک کاهسی بشرك قلبی تاب واضطراب ایله مالامال ایدر ؛ افکارچی تارمار ایدر . لکن اگر انسان اولانجه مکتافی طوبایله برق کندینه کلیر ، لحاظه امیدی - مقالید زمین وآسمانه دست قدرته مستخر اولان - جناب واجب الوجوده طوغری چورپرده روحنه بر اطمنان تام احسان ایتسی نیاز ایلرسه اوزمان وجداندنه برسکونت طویار ، هر طرفی ایمان کیلیور ، سبباً اکلاکه خدای لم یزل بتون بومصنوعاتی کال اتقان ایله یاراعش ، لک کوزل برصورتده ابداع ایله مش ، قضای انسی - شهسز بر حکمت بالهدن ، بر مقصد عظیمدن طولایی - خیر وشرك بوشا کدانک لوازمندن اولسنه تعلق ایتشدلر . (ونبلوک باشلر وانخیر قنته)

اوحالده کیم بوریاغ تند متعاس آردسنده اعتدالی محافظه ایده بیلیرسه خیر ایدی به نائل اولور . کیم صاعه ، صوله میل ایدر یاخود تحقیق محال اولان تخمینده بولنورسه آرتق ایشی الله قالیور .

انسانک ایستدیکی یانکز بر رفیق صالحیه مالک اولسندن ، یاخود زوجه سنک کندی یاننده غیر مستور اوله رق کزه بیلسندن عبادت دکادر انسان حالتک بوندن چوق ده ائی اولسنی آرزو ایدر . یسترکه کندیسنه هیچ رفنائک کلسون ، اولوم یاننه یا قلاشمسون . ایسترکه فقر وسفالت بر بوزندن قالسسون ، خسته لقر رهین اندام اولسون . ایسترکه اولاد وطننده ، ابنای بوندنه نظربنه خوش گله چک بر حال کورلسون . فقط هبات افاضلندن ، اولومدن ، سفالتدن ، نظر خراش نجاییدن ایدیا قور تولوش بوقدر ، بونلرک وجودی ضرور ایدر . کذلک انسانک حربی اوزربنه تضییق ایدلک ، اذواق اولداندن محروم بر اقلق همه حال لازمدلر . زیرا برچوق فلاکتلر واردکه بشر ایچون اولنردن باشقه صورتله رها یاب نجات اولاق قابل دکلدلر .

بن تسترده مضرت بولندیقی منکر دکلم ، ایجق اولنک ده بویوک بر ضررک وقوعنه مانع اولدیبنه متقدم که بویانچی حاله نظراً مستوریت خیری اعتبار اولنور . ننه کیم ملتردن بمضیلرینک دیکر لرینه قارشى سلاحلغری حد ذاتده ائی برشی دکل ایسه ده ده بویوک بر رفنائی دافع اولسنه نظراً ائی عد اولنق طبیعیدر .

ایله ایسه ائی معشر ناس ا بزه لازم ولان حرکت بر خصوصده تما یلات نفسانیه منه سمیت ائمه مکدر ، زیرا بزم ایچون بویوله ک مطالبیزک برچوغنی اسحصال ممکن اولدیقنی کئی تحقیق ایدلک تخمیندن بعضییه ده هیچ بکله مدیکمز صورتده ظاهر اولور ، بر حاله که اگر اوامندلرک ماهییه بدایت کارده بزه اوصورتله تجلی ایتش اوله ایدی ، اولنزه یا ملاشقی شویله طورسون ، آره مزده کی مسافه بیدالمشرفین اولوردی ؛

قادیلر ، دائر مطالعات تمهیدنده بولنلردن چوغنی کوربورم که هیچ ناقص جهتی بولننسان بر طالمه ، هر صورتله حائر کال اولمش بر طاق ارککلر آره سنده ، کذلک اونسیته تکمل ایتش بر قادن تخیل ایدورلرده ا اوکا اوقدر اوصاف جلیله ، اوقدر مزایای جلیله عطف ایدورلر که آرتق اوقادین علی الاطلاق بتون شوائب قصور دن منز خیالی بر انجودج تکامل اولور ؛ کال جالیله ، حال کالیله ، محاسن طیبایله زوجنک ، حاله سنک قره العنی کیلیور ، وظائف متختمه سنی لایقوله بیلن بر سر سیده ، امور بیتیسه سنی اک کوزل بر طر زده ایضا ایدن بر اوقادین اولور . صور کرده زمانک بر جزه قییدارچی خارجه حقیقده بر باحث کلیمه علمیه . اخلاقیاتده فلاسفه به ، بکی بکی کشفیانه سیاحینه اشتراک سورشیه اتناک حالی تهذیبه حصر ایدور . خلاصه ، اونک داخنده ولسون ، خارچنده ولسون اوقادین هر شی اولور ا

اوت ، اگر ایش حد ذاتده بویله اوله ایدی بک اعلا برشی اولوردی . لکن نه فائده که قواین حیاتک بزم طغزندن ببتون باشقه بر سیری ، شتون موجود یتکه ده بویکی تخیلاته قایلدیتمز زمان افکار بزمه اصلاح خطور ایتین بر طاق ادواری واردلر . ایشته بونک ایچونلر که هر مردلر بر چوغنک مقاله لری حسیض منسبته دوشیورده خارجه ذکره شایان هیچ بر تأییری کورلیور . بزه کلنجه ، بز احوال اجتماعیه دائر بر سور سویله جکمز زمان هرشیدن اول شوائبچنده بولندیتمز عالم کونک ماهیتی ، احوال عمومی سنده ک نقصان وکلاک مقدر چی ، اوقنصان وکلاک انسانک احوال واطوار ایله اولان مناسباتی نظردته آلمالی ز . زیرا بوقطعی نظر امانه آلمادقیجه نه بر ره جکمز حکمر خطادن سلامت بولور ، نهه تقیق ایدلر جکمز وصایا تحقیق محال اولان بر طاق خیالاندن مجرد اولور .

مثلاً قادینه دائر سوز سویله جکمز وقت اول امرده کوزده جکمز جهت شوا اولدیلر که ؛ بز (بشره منسوب) بر قادین حقتنه . همده بتون افرادی کذلک (بشره منسوب) اولوب هر برینک بر چوق هوساتی ، نفسانی ، تمایلاتی ، طبیعی نقائصی بولنان (انسانلر) آره سنده یا شامقده اولان بر قادین حقتنه سوز سویله جکمز . ایشته بر بوجهی ، برده کندیمزک مصائب وشرور دن میرا اولمایان بو عالم ارضیده بولندیتمزی فکر بزمه ایچیه برلشد بر ملی بز . شبهه بوقد که اگر قادیلر حقتنه سرد مطالمانه قالیقشمازدن اول بواصوله رعایت ایدلرک اولورسوق اوزمان اولجه احتیاساً بزمه تحکم ایدن بو افراطه براعتدال کلیر کندیمزی طوبایله برق آرتق افکار بزمه ، تصور انزوه حاکم اولورز ؛ یازدیتمز یازیلر قانون حیاته ، اوقانونک طبیعته معارض دوشمز ؛ سوزلر بزمه تأییری اولور ، آثار حسنه سی کورولورده جکدیکمز امکلرک ، صرف ایتدیکمز مساعینک هدر اولدیقنی دینه مباهات ایله کورورز .

ماهییه وار محمد عا کف

امتک میبشتی آکدرر برطرزده یا شاپور، هم کندیدی، هم اولادی، هم ده بتون اهل بیتی سمداکبی یا شامق، شهداکی اولمک ایستورده اونک ایچون سفاهتک تولید ایدیه چکی امراض واسقامک شردنن وقایه نفس ایدیلورلر...

شیدی بوندن دها بیوک سعادت خاطره کلیری؟ شهسز بوکی خیابار هرکسک خوشنه کیدر، حتی آرزولره تامیله موافق کله چکی ایچون سوزی نه قدر اوزاتسم دیکله بنلر اوتدر عظو اولورلر، لکن الله عشقنه سویلیک که بومالده قاج کشی سعادتک بودرجه سنه واره بیلشدر؟ دها طوغروسی قاج کشی بوابالی احرازه یا تالاشه بیلشدر؟

فیلسوفلر برچوق جنک وجد الدن صوکره ایکی بیوک فرقه به آرلریلر: بونلردن برقمی بومالده علی الاطلاق راحت یوقدر، بتون حیات ریج وکدردن، الم وتمیدن عباترندر، دیه ریک ذوق حیاتدن قطع امید ایستدیلر.

اوبر فرقه ایسه ایشی باشقه درلو بولدیلر، دبدیلرکه: حیاتک کوزل طرفلری ده واردر، فنا جهتاری ده، مسعود اوآدمدر که حیاتک عیاستدن مساعده امکان نسبتنده استفاده یولی اوکرکش، مساویستندن ده نه صورته چالشیه برق قورولماق قابل اوله جفی ا کلامشدر ایشته اوآدم مادام المر شوایکی موج متعکس آره سننده چالقانیر طورور، برندن صاقینیر، دیکرندن برجره یوتار، نهایت بومالک حدودی آشه رق دیکر عوالله مسعود ایدرکه اوراده شو مجاهده دورادور حیاتک یا ابدی رنیم، یا خود سمردی بر خسراندن عباتر اولان - عواقبی کندیسنه منتظر بولور.

بزه کلجه بز الطبع سوزلری بدیهاته منافی اولدیغی ایچون برنجی فرقه ایله هم فکر اولدماز، بزجه نظر التفاهه آلفیه و بو حیات ارضیه ده مسلک اتخاذا اولنجه شایان اولان اینکجهی فرقه نك مطالعاتیر، لکن بونلرکده شوضیف انسانه قارشو تکالیفی نه قدر شدید، نه درجه لرده گراندره زیرا سیمای سعادت وشقاوت برندن وهله تفریق اولنجه سیه چک صورته متیز اولدیغی ایچون زوالی انسان اولکیشننن قاچار، یکجهیسنه طوغری قوشاده بوسورنله قاپچنده، اولانجه قویسه اوز قلاشمقده اولدیغی ظن ایدیلرکی ورطه هولنا که دوشرا

بومالده هیچ برخیر یوقدر که شرابه نمزوج اولسون، کیم اوخیری مخلوط بولندیغی شردن کاملاً تطهیر قدر نیاب اولورسه سمدای امته النحاق ایدر، حقیقه مسودانه برحیات کچیر، صفوت قلب احبابنک بولندیغی مقام رفیعه بوسکلیو، لکن بونصل قابل اولدیگیلر که انسان نفسنده مستقل، بتون شتون حیاتیسننده باشی باشنه قائم دکلدن؟ برایشده اونک ایچون خیر کورونور، فقط حیاته، موجودتده کندیسنه مشارک اولانلر اوکا برچوق مانعفلر، عقیدلر تشکیل ایدرلرکه بونلردن بری آتلاسه، برطرف ایتسه پیش عزمنده دیکر برحالیلر دها دیکلیلر، نهایت، فایده مقصوددن بارقه هدی تجلی ایتمدن اول بیچاره نك موجودی سوئر کیدر!

همده اوبله مادی برقادین دکل، عقل وادب ساحی، لوازم حیاتی کاملاً بیلورده زوجنک وظافته، مشاغله، اولادینک مستقبلته ارتباطی اولان هر شیدن سوک درجده علاقه دار، ارککنک ثروتی حسن اداره، صحتی محافظه ایدیلور، شان وشرقی مدافعه ده بولونیلور، آمانی، اعانتی ترویج ایچون چالشیلور، اوکا وظاقتی اخطار، اونی حقوقدن آگاه ایدیلور، بوسورنله چالشیدنجه ده کندی منفعتنه، قوجه سنک منفعتنه، اولادینک منفعت خدمت ایتمکه اولدیغی یقیناً بیلور. شیدی او آدم ایچون بوندن بیوک سعادت، بوندن مسعود حیات اولدیگیلری؟

بر آدم دها تصور ایدیلر: یانی باشنده حیاتی قوجه سنه حصر ایدن برقادین، کوزنیک اونکده سداقتک مشخص تمثالی کسلش برزوجه بوق که اونکله مباهی اولسون، اونی خوشنود ایتمک ایسته، سوز، اوکا قارشو اعمال فاضله ده بولتیق، مکارم اخلاق آتاری کوسترمکه نظریی جلب ایلسون، اوت، اوبله برهمسر، فادارکه آشیاتک زتیق، قلبنک مدار بجهتی اولسون، اوقاتی اشغال ایلسون، آلاقی طاعتسون.

شیدی بوبله بر آدم ایچون مسعود یا شامق ممکن اولدیگیلری؟ اوت، بوقاریه بوکی سوزلری بزده قولانجه سویلیه بیلور، دبعشک، چونکه بوبوله سویلین سوزلر پک خوشه کیدر، لکن بز مقام علمیه، مقام تحقیقده بز، مقام تمییه، مقام امله دکلز، ذاتاً، ربع مسکونه هیچ بر ارکک یوقدر که خیالنده بوکا بکزر، حتی دها زیاده آمال بولسون، شو قدر وارکه بوخیالاندن هیچ برینک خارجه صو ت پذیر حقیقت اولدیغی کورمک قابل دکلدن، زیرا مقالیه کون انسانک دست مشیتنه تودیع ایدله مشدر، اگر هر صاحب تمنی سرمانه مال اولدیغی بر بوزنده علی الاطلاق برشیدن شکایت ایدن آدم بولمزدی، کذک بوکی وسائط قولیه ایله احوال شخصیه نك اصلاحنه امکان بولندیغی ایش بولری سببیلکدن، یازمقدن دها قولای اولوردی.

مثلاً بز او زمان خیالاتی دها ایلری به طوغری کوتوره رکدیبه بیلردک، بر آدم تصور ایدیلر که ارم نمون بر باغ ایچنده قورولش بر قصر آسمان نیاده شینن ساز ناز ونیم، حضورننه برچوق خدم وختیمی وارکه صاحب برینک خاطرینه فرح ورمک، کلانی دفع امله مک ایچون ایباک صدور ایدله چک امرینه، آرزوسنه درد کوزله منتظر، کندیدی همعالبه، افکار سامه احبابندن اولدیغی ایچون بی نونه، ملته کارشی خاطره شرفسانی سنیه توارنجه غلله قاله جق برچوق خدمات مبرورده بولتیق، اسبیله علو همتده مثل ضرب اولونیلور، کندیدی انسانلری اعمال خیره سوق ایچون مثال اتخاذا ایدیلور، برچوق اولادی وارکه هر برنی استعداد فطریسنه کوره تربیه ایدیلور، ایلریه یا ایلرینک مقام محترمی احراز ایستولنر، عین حیاته مظهر اولسونلر دبه اوزرا شیلور، جناب حق اوکا بتون امورنده اعتدال ایله حرکت عبت و پرمشده بوساییده او نیم عظیم ایچنده اتقیای

ابی برشی در . [فن عقی واصح فاجره علی الله] هر کیم حقی عفو ایدرسه ، نفسی اصلاح ایدرسه آنک اجری جناب حقه و واجب اولور . — چونکه عه و ابدنجه اوده توبه کار اولور . — اول وقت مکافاتنی الله برور . هر کیم حقی باغشلارسه بیل که الله مکافاتنی قات قات و بره جک . [انه لایحب الظالمین] بیک که الله ظالمی هیچ بروقت سوزن ، اونتره یاردم اجز . سن عفو ایتسه که الله عفو اجز . جناب الاله که حقی وار . الاله که حقونه تجاوز ایتدی . عموک حقی الله آراه جق بوجهتله جناب الله عفو اجز . ظالمه امهال ایدر ، امهال بیورماز . بوجهتله سن عفو ایتسه که ده مقبوله کجر .

صوکرا فخر الدین رازی دیور : علانک جعته قارش و وظیفه لری وار . اهالی اونترک سوزنی دیکار . نصل ترغیب ایدر لسه اهالی اوبوله کیدر . اونک ایچون علما ، اهالی بی تعصبات بامله به سوق ایتمه لی . دینیزک مساعد اولدنی شلرده حقیقی سوبله لی . مثلاً رطایبی ، بزمله خوش کچک ایتسین و طدشاری رنجیده ایتمه لی بز . دین و مذهبک دنییه ، حسن معاشرت ایفاسنه هیچ تفاق یوقدر . آخرینده حاللری نه اولورسه اولسون . اوندن سکا نه ! خصوصاً هر شخصک عاقبت حالی نه اوله جق معلوم دکل . واقعا الله تعالی حضرت لری بیورمش در : [لایستوی اصحاب النار و اصحاب الجنة اصحاب الجنة هم الفاترور] . فقط بوعدم مساوات آخرتجه در . جتته لایق اولانتر ، جهنمه لایق اولانتره مساوی اولماز . پینلرنده مساوات یوقدر . لکن همان بر انسان مسلمان اولدی مطاق جتته کیده جک ده دینیز . نه کیم برهودی ، یا خود نصرانی به : — سن جهننده یا نه جقسک . . . ده منزه ک . الاله ک مکرندن امین اوله . عذابندن قورق . رجندن امیدکی کسه . برانسان « بن مطلقاً جتته کیده جکم » دیرسه کفر لازم کلیر . چونکه غیبه دائر حکم و برمش اولور .

بنامه علیه انصاف ایتمه لی ، انسانه لایق معامله ایله معامله ایتمه لی ، مادام برطوبرا قده یا شارز ، حقوق و منافعه می الله مساوی ایتمش . هله سیاهه بوتساری و اتفاق بوکون نه قدر لازمدر ! اگر ارمینارله وسائر خرستیانلرله متفق اولمایه بدق اورویا طور ریدی ؟ ذره قدر ادراکی اولان بونی کلاره . اونتره کوزل کچنرسه ک اوسایده ، قورتولورز . اونتره ممنون اولورلر ، بزه قارداشجه معانه ایدرلر . اساساً آره مزده اخوت وار : اخوت انسانی ، اخوت وطنیه . اونلرده انسان دکل ؛ آدمیجه ، انسانیجه اراضه اشتراک وار . [یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انی] بون نامه خطاب ایدر : « هیکزی قارداش یارتم ، بیورور ، امدن ، حوادن دنیا به کلدیکز . . . » اخوت جنسیه انکار قلماز . مادام که بروطنده بولیوروز ، سلامتیز اونترک سلامتی ، مضرتیز اونترک مضرتی . بعض باطل سوزلره قایلیمالی بز . انک بیوک نعمت لری بری بودر که جناب حق بز احسان بیوردی : اتحاد عثمانی ! سوکرا علما دها نه فاعلی ؟ اوله اعتقاد لره سوق ایتمه لی که هم دنیا ده ، هم آخرتده ایشه یارسون . علوم و معارفه ، صنایه اعتنا ایله ، کال جدیدته صار می لری بز . بو نکلده ضروری تلافی ایدم کجک . مایه مزده افلاس در جهسنه وارمش . بورج دیرسه ک باشدن بوقاری طاشمش . اودر جهیه کلش که دولتک برایتی و بره جک پاره می قالماش . چونکه تحصیل اولونان

اموال تماماً خزینیه کیرمندی . اداره حکومت برطاق خائنه قالمدی . اموال میریه ، مخلوات و فقیه قایانک النده قالیردی . اورویانک انظار حیرتی جلب ایدن معرفتی ، ثروتی . بوتون ترقیات هپ فنون جدیده سایه سنده در : قنالر آچارلر ، بولر ییارلر ، قاریقه لر تاسیس ایدرلر ، واپورلر ایشه دیرلر ، شندوفرلر انشا ایدرلر . اوسایده جهانه حکم فرما اولورلر . اونلر میلیونره مالک . بز برایتی ویرمک ایچون آلت اوست اولوروز . برقاچ آیه قدر محوض محقق ایدی . اوله دکل ؛ [لاملاس نتیجه الاستقراض] دیرلر . استقراض ، استقراض نتیجه ده البت افلاس . معتدل فائضه و بریورلر . یاریسه ده قومیسو بخیلقله اوله کنک برینکنک النده قالیور . استقراضک اونده برسی ایجق خزینیه کیره بیلیردی . بونلری شیعی تلافی لازم ، ایشه علمانز بوبوله نصیحت ایتمه لی . ذاتاً اولندنه بعضاً بوبوله سوزلر سوبلردم . لکن واضح برول کوسته مزدم ، سورسه کز عاجز قالیردم . چونکه ایلیسی چیقماز سوقاق ایدی . بن نصل چالیشم ، نصل تا این سلامت ایدم ؟ زرده آسایش واردی ؟ هیچ بربرده سلامت یوق که . چالیشم ایچون اربانه مراجمت ایدله جک . لایحه آله جق . بش اون کیشی بربره کله جک . مذاکره ایدم جکلر . معافه ، اوج کیشی بربره کسون ، فیزننه صولغی آلیردی .

طیبی ایشه وعظ اناسنده سوزلر طاعیلور ، هر شی لایقیه افاده اولنه ماز . براز راحت سزم . حالده مساعد دکل . کله جک هفته بردرسم ده وار . سوکرا برایتی هفته دیکله نه جکم . ذاتاً بر کتاب ده یاز بیورم ، قانون اساسی به دائر . واحکام اساسیه شریعت تره لوندن آتمش . پراهین قطعیه ایله اثبات ایدم جکم . ایران مجتهد لری مشروطیتک علیهنده ایتمش . اورویا به یافره ایدرلر . ذاتاً حرفه لر استبداد طرفداری . شاه فرقه سنه منسوب بر طاق علما (۱) اونلر حکومت مطلقه ایستلر . ایشلرینه اوله کلیر . چونکه تملکک آیشملر . اونلر شاه می مدافعه ایتدیکه شاهه ایتدی کی اجرای ظلم ایدم جک . اهالی خراجگذار اوله جق . بیچاره ماتی صاغدن صولدن عواید جکلر . شاهه بوکا مقابل علمایه بخششار ، احسانلر و بره جک . . . تام ایشه طرفینک مقصدی حاصل اولور . بریده میلیونلره بیچارکان وارسون سورور . نسونلر . او علانک سوزلری کندیلرینک دکل ایتمش . هپ شریعت نامه سولر لرمش . دین اوله دیورمش . « حاشا » : « میلیونلره انسانی مستبد بر حریفک اینه تسلیم ایتمه لی ایزده او ایتدی کی اونتره تحکم ایتسون . آسون ، کسون . هیچ کیسه سس چقارماسون . نیچون ؟ چونکه شاه او ، پادشاه او ، نه ایتمش او مجلسلر ، او پارلامنتولر ، برهنلکنده باش بر اولورمش . اسلامیت مشروطیتی قبول ایتمش . زعلر لریجه اسلامیت حکومت مطلقه ، حکومت مستبده در ! . . . » زرده بویه دین کورولمش ، بی علمای کرام (!) اسلامیت قدر مشروطیتی ترویج ایدم جک هیچ بر دین ، هیچ بر قانون یوقدر . اونلرده بونی بیلیر . فقط آه منفعت ، دستکوره ، ملوت ، منفعت . الهمقدس آدم لری ، الهم

مواقف عظام

مقرری : مناسترل اسماعیل حق اندی
عمری : سروزلی ح. اشرف ادیب

صو کرا [و اذا حکم بین الناس ان یتحکما بالعدل] بیوربور. یعنی ناس بینده حکم ایندی ککر زمان عدالتله حکم ایدک. لکن شوامری جناب الهدن قورقان ایضاً ایدر. قورقایان عدالتله حکم ایدری؟ بونی اجرا و ایضا ایدجک حکومتدر اگر حکومتده خاشاک الت ارتشاسی اولورسه، ابطال حقوقه واسطه قلیتزه نامولور او اهالی؟ امانتلی ادا ایدجک، احکام الهیهی عدالتله بوروتجک بر قوت قاهره لازم. یا لکن الله قور قوسیه ایشیتقر، عالم دوزلتر. زبر خوف الی هر کسده بولناز. اونک ایچون قوی ایمان ایستر. ایمان اوجه کولکشمش اوللی که قبلده الله قور قوسی برلستون. حدیث شریفده [مازع الله بالسلطان اکثر مازع بالقرآن] وارد اولمشدر. منای شریفی : جناب حق قرآن واسطه سیله دفع ایلدیکی منکرادن دهاز یاده سلطاک صوتیه دفع ایتمکده در. حاصلی ناسک چوغنی عذاب اخرویدر قور قورق دکل. مجازات دشویه قور قوسیه فتالی ترک ایده سیلیرلر. [ان الله نهما یظکم به] الله تعالی سزه نه کوزله وعظا ایدیسور. بوکاسمک ایتمک حکمکرده یک خبری در. دنیا کز، آخرتکز بونکله همور اوله جق. بودرسی الله و بریسور. قرآنک خلافتنه حرکت ایتمک که صو کرا عالم عبرت اولورسکز. عالمه عبرت اوله جکزه علمدر عبرت آلکن. [ان الله کان سمیماً بصیراً] الله حکم ایندی ککر زمان نصل حکم ایدرسکز، اونلری ایشتیدر. «عدالتله حکم ایدیسورسکز، حیانتک می ایدیسوسکز» اماناتی اهله ادا ایندی کیزی. اتمدی کیزی؟ اونلری ده کورور.

« سمیع حکمه راجع. بصیر» ده تأدی امانته عاشر. یعنی احوال کیزی ایشتیدر، امانت کیزی ده کورور.

طاقت قائله شدی. بتون اهالی دهشتلر ایچنده ایدی. اوله بر حالده مهوت بر اقص. هر کس ایدی قطع اتمش. بوکون روم ایلی، یارین اناتولی کیدیسوردی نهایت صره استاسوله کله جکدی. نه اولمشدی نزه؟ قوجه بر عثمانلی دولتی باطیوردی، شهرتی جهانی طولدوران، شان وشوکتی آفاقی طوتان بردولت معظمه کرداب عدمه سور و کلنیوردی. بوحاله نصل کرتار ارلمشز؟ اتحاددن، انقاددن اوزانقلاشدجیه دوشمشز. ایکی کیشی ابله حساب اول ایدمه رسک که. قوجه اندلس دولتی نصل باطدی؟ عیناً بویه. اولمستلر، اوفتنلر هر کس بر برندن صفوتدی. ایکی، اوج میلیون اهالی واردی «قرطبه» شهرنده. اسپانیا قرانته هپسی بردن کال ذلتله تسلیم اولدیلر. برطاقم وعدلله اونلری الداندی. هیچ کیسهده حجت قالمش. اتفاق عموادیش ایدی. امیر قاجویوردی. اهالی باشمز قالدی. سوز آیغه دوشرسه، باش اولماز چه مشکل در. کلدی دشمن، باصیدردی. بتون ممالک اندلس معموره جهان ایکن، هر درلو صنایع و معارفه، هر درلو تر قیانه جلوه کاه. ایکن عمو اولوب کیتدی. بوکونکی مدینتک بیله اساسی هپ اندلس ترقیاتی در. اونک آثار یله بومدنیت وجوده کلدی. ایشته اوانفاسزلق اونلری بتردی. حاکماری خان حوریف، کندی ایچون تأمینات آلدی، دشمنه قانچیدی. هر طرفه منافرت، هر طرفه فتنه و فساد. مملکت فتنه آتشاری ایچنده. قاتلر، قتالر، داخلی اختلالر ... نهایت دشمن کلدی، ضبط ایندی.

بونلر بزه سیوک مثالدر. بونلردن عبرت آلمالی بز. واقعا بوراسی دار مجازات دکدر، فقط عبرت ایچون الله بورادهده کوسترر. [لیدیقهم بعض الذی علما اللهم برجمون] بونلر هپ آیری آیری در ستر تشکیل ایدجک — دنیاده جزای اعمالک بر آرتی طاندره جقم. اصل عذاب آخرتده در. انسان یک زیاده بی ایدرسه، ظلمده حدی آتمه جق اولورسه، دین ودولتی مغاظره ده دوشورورسه البت دنیادهده فلاکتده دوچار اولور. [بیدک الخیر] الهدن بکلنه دانما خیردر. واقعا بعضی بیزنه برمدت مساعده ایدر، فقط بعضاده تبهسی اوستی آثار چوق دفعدهده ظالملری بری برینه مسلط ایدر. [وکذک نولی بعض الظالمین بعضاً عما کانوا یکسبون.] نظم جلیلی بوکا داتردر.

شیمدی شوراده براز حسابال ایدم: درسک ابتدا رنده اکلاندق، کچندهده سوبلک: استعذ بالله [والذین اذا اصابهم البی هم ینصرون] قول کریمی دلالتیه انسان ایچون حقی ایسته مک مشروردر. ظلمی دفع ایچون چاره آرامق عقلاً اولدینی قدر شرعاًده مأذون فیدر. باق الله تعالی مؤمنلری ناصل ثا ایدیسور: ایشلری شوری ایله کورنلری مدح و ثنا بیودینی کی، ظلمدن انتقام آلمهده مساعده بیورور. انتصار، انتقامدر. فقط [وجزاء سیئه سیئه مثها] مصداقجه تجاوز اتمه ملی. ضرر لاحق اولدینی قدر حقیکی ایسته. مسکین اولما. کذلک آیت اخراده [وان عاقبتهم فاقبوا بئلم ماعوقیم به] بیورمشدر. او وقت سن، ظالم اولورسک. بر طوقات اورمشدی، سن دهه رطوقات اورمه یماذونسک. باشی یارمه مازسک. ده ایلری به وار برسهک طبیی سن ظالم اولورسک. او مظلوم اولور. الله، انتقام آلمهیه مساعده ایدر، فقط بونکله بر ابرغو ایتمکده

شیدی بو وعظملری الهدن قورقان طوتار. بن کورورم، ایشتیدرم. صو کرا جزای لاتی کوسترم، یاخود مکانات ایدم، هیچ برشی بنم دائرة سمع و بصر. مدن خارج قالماز. باید یکیز خیرایسه مکافات، شر ایسه مجازاتی و مجرم. فقط قرآنله متأثر اولوب اصلاح نفس ایدنلر یک ازدر. الله تعالی فالتقارک بر قسمتی قرآنله دفع ایدر. اللهم یلین، بر عذاب اخروبتک وجودینه امان فالله جرات ایتمز. لکن سلطان قور قوسیه دفع ایلدیکی فاسققر قرآنله دفع ایندیکی فناقلردن دهها چوقدر. سلطان دیک حکومت ماله یعنی قوه اجرائیه دیکدر.

الهدن قورقانتور محموددر. انسانک طبیتمده وار فنانله میل [الظالمین شم النفوس فان یجید ذاعفة قلمله لایظلم] متنی نک کلامی در بو. ظلمکارلق انسانک طبیتمده وار. مادام که انسانده نفس وار و شهوت وار، بر فرصت دوشوردیمی ظلم ایقاع ایدر. جزئی بر فرصت اوکاجرات ورر. بودائرة مظالم نصل بویه بیودی؟ فرصت بولدجیه بولدیلر، بریکلرک غفلتی آرتدی. اونلرک شرنندن خبردار اوله مدیلر. نهایت او حاله کلدی. بو بنیاد ظلمی بیقیمق اوله قولای دکدی. اوله کولکشمش، تسلسل اتمش که حیرت... نه بوراده، نه طشره لرده

مبدأ قلمی

۱۳۲۶

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته‌ای رساله‌درد

موسسین: دکتر پورستاد، دکتر لاریوند
 دایره: عضو مسئول

موسسین: دکتر پورستاد، دکتر لاریوند
 دایره: عضو مسئول

مؤسسه: مؤسسه دین و فلسفه - ج. شریف صوب
 تاریخ تأسیس: ۱۱ خرداد ۳۲۴
 مدیران: دکتر پورستاد، دکتر لاریوند
 هیئت مدیره: دکتر پورستاد، دکتر لاریوند
 هیئت تحریر: دکتر پورستاد، دکتر لاریوند

عدد: ۹۴   ۲۲۶ ذی‌الحمده ۲   ۱۲ خرداد ۳۲۴   رنجی است

اصول مشروطیت قارشی خصای ملثک اعتراضات

مدافعه محتمه

اصول مشروطه مشورتی تزیین و ملثت استبدادی ترویج مقصدیه اعدای حریت، طرفداران مظالم اهل حق و ارباب انصاف طرفین اورتهیه قورولان ک واضح دلالت قارشی برطاق واهی اعتراضات در میان ایندک عوام نامی انض الله یته نیورلر، تلیسات ایقانه چالیشورلر، یو یاد کاربرک دلائل مشورت و برهین مشروطیتین اولوق اوزره ایراد واستشهاد اولتان آیات کرهیه بی تأویل و تخصیص ایه عدالت و مساواتی مغایر اسلامیت و منافی دیانت برصورتیه تصویره قاشقاری قدر بویوک مفسدت، بادی هیجان برملثت اولیه جنفی عجاج بیان دکلمر .
 و ملولونر بو نقطه نظرین آق ایه قارشی سیمکنن عاجز بولان برطاق ساده دل بیچاره‌لری . اکثر عوام خلق قلیط ایه ذهنلری یوز ایسیرلر .

اک مشهور دالیرمزا . اک زیاده مظهر قبول اولان برهاترمن بو حریفترک ادعای باطلری وجهه اگر حکمست قله بق اولورسه اصول عالیه مذکوریه نظر اعتباردن ساقط اولوق وحلشا اسلامیت بناسی تحکم و استبداد اساسری اوزرته مؤسس ولتقی لازم کلیر .
 مثلا و شادرم فی الامر . نظم جلیل ایه اصول مشورتک مشروعیته ، اداره حکومت ، ترقیات ملث متعلق امورک کافمنسته انتشاره تک وجوبی کیفیتیه و تون ارباب بصیرت و عرفان طرفین التزام ایندک اولان استدلال صحیح قارشی بوایت کره . دک هم ، ضعیوی اصحاب رسوله راجع اولمه قرآن باطامه جناب رسولک کنسی اصحابیه استشاره اتملرتیک شرعیتیه دلالت ایدر . بوقه هر زمان ملثتیک اقوام سازه ایه استشاره اتملری جوازینه دلیل اوله مازه دیورلر .

ایسته میل استبداد و توج فساد ساقطیه های بصیرت کردار بولسان کسان بی ادبک صامه مل وی و قوف اصابتی دام نزو بو اضفالیینه دوشورمک اورتهیه موردکری بو درلو سخطله تاثیرات مدعشه ابراث اتملری استبداد اولتاز . بناه علیه و عذابه قارشی ارباب حیثت انزام سکوتری روا کورلر . حس ایندیکمز شو لزومه منی بزده دفع البطلیل و تأیید حیثت مقصدیه قضاة سروونه بی تجربره بیادرت ایلک .

ارباب فهم و دانسته خنی اولادینی اوزره قرآن کریم ایه استدلال اید بیک ایچون برچوق معلومات ، برخیل اصول و قواعد الهه ایتکه احتیاج وارددر . راز هر بجه بیلکله شو ایندن بویه برمنی آکلاشیبو . شویه بر حکم چیقاریلیر . باخود استنباط اولتان حکم طوفریدر . و با طوغری دکلمر ، دینه مجهدکله قیام مع بر وقت مقول کورلر . امون استیظندن ، قواعد مقررمدن بیره اولان کیمه بویه برادیه قیام ایدنجه تجاوز و اعتساف ایه اتمام اولتور . حتی بیلهش و با اضع قسانه یلتشی اولینی یدان علایته چیقار .

آیات فرقایمن استنباط احکام اید بیک ایچون اصول قهونه مقرر و مبرهن بولان اک بسط قواعدی بیه یلتن کسان استدلالات شرعییه دایره سوهه سخا جیش اوله جنی آتکلامد .
 فرقان حکیمین استنباط حکم اتملری حائر اولوق ایچون اولوتون اتسام نظمی تیروزجه دلالتلری صرفت کایا هر نظم جلیکله عیار مو اواره و دلالت واتضا باطلری سرووف وجوه اریه اقمسنو قوف و بونرک هر برنتک شرائط احکام اصولیسنی احاطه سامی اولته جهه و غیرت لازمدر . برانزه حقیقت و مجاز ، صریح و کنایه باحسه اطلاع ایلکک شرطلر . بونن بشته احکام شرعییه کی برقمی ده قیاس قضا ایه مستنبط بولسی جهنیه احراق و احکام قیاسیه دخی آتک اولوق ایضا ایدر .

انسان البت سلامتی تأمین ایچون چاره دوشونه جك دكلى ا ققط
 هیه جككز که دولت محو اولدندن سوکرا ، ملت باطدقندن سوکرا
 سلامت نفس قاجاره ایدر ؟ تماماً معذور اوله ماز . بوقدر تجریدلر
 اوزرینه اوخاشتری ازاله ایتمی لازمدی . نهیه سکوت ایتدی ؟ ایشته
 قنبر بوجاشته وارنده مقدمه ایله فصل ، فصل اوله رق قرقلالی صحیفه دن
 عبارت برکتب ان شاءالله نشرایده جکم . بوقدرله اکتفا ایدلم .
 ۴۸ نحر درسک سوک

فاضل شهیر برکت زاده اسماعیل حق بک

میناً ووله :

صراط مستقیم مؤسسی بک ائندیلره :

محکم قنیز اعضای کراندن برکت زاده اسماعیل حق بک ائندی
 حضرتلری صراط مستقیم صحیفته زینت بخش اولان آثارعالیه وندقیقات
 حکیمانه لریه افکار امنی تور بیوردقلری کبی قریب التشل اولان مجلس
 میونانجهده آتاب فضل وهران دها پروریلندن مستیر اوله بیک
 ایچون نامزدلکلرینک وضنه وواقفت بیورملریخی آرزوی ملی شکنده
 رجاء ومنتصف اولدقلری علویت فطریه لرندن قبولی تشریانه انتظار ایلر
 ۲۵ نحرین اول ۲۲۴ منتخب ثانی نامزدی

غیری

صراط مستقیم

حضرت استاد نحریره طرفزدن دخی بولنده مراجعت وقوع بولشدی .
 حقوق مقدسه اتک محافظه سی ایچون کوندوز ایش باشنده ، کجه
 قلم ائنه چایشقدن بر آن خالی قالمیان حضرت استاد مقطور اولد .
 قلمی تواضع فاضلانم لریه عطای بولندقلری مشاغلک هپ بو محافظه
 حقوق انیمسنه مطوف بولندقی اشراب وله الحمد مجلس میونانجهده
 افای خدمت ایدمک افاض امت موجود اولسنه منی تثنت آرایه
 سینتک تقیب اولونان مقصد علوی به توافق ایدمه جکنی واساساً
 منتخب ناسلکه انتخاب بیورلش اوللری حبیلله امر انجمندهده لازمه
 اتحادی تأمینه توجه ایدن وظیفه وکالتی بحق افایه چالیشمق صو .
 رتبه بو مسئله به طوغریدن طوغری به خدمت وعاوتلری انضمام
 ایدمکنی بیان بیوردیلر . صاحب ورقه قایه شو آرزویه اشتراک ایدن ذوات
 سائره نک بوابدکی تحسبات وطرورانه لری نه درجه شایان شکران ایسه
 وجانب قدر دایک ایفاسنه تعلق اتمک اعتبارله ده اولدیمه جدیر تقدیردر
 هصراط مستقیم ، کندی حصسنه اصابت ایدن وظیفه تشکری افایه مسارعت
 ایدر واستاد محترمک آثار داهانه لری افراد مته ، مجلس دولته قیبتدار
 بر ظهیر و مشاور بولندقی وبتابرین او انوار دکا وهرانندن داغما
 اقتباس حقایق اولونه جنی جهته مجلسه بالذات بولونغاندن منحص
 ضیاعی شو مساعی مشکوره تلافی ایدمکنکنن مأیوسینه عمل اولد .
 یقنی بیان ایلر . امین اولهلم که بو ملت بویه افاضله مظهر اولدنجه
 بینه وکرهه تالی هر زمان اقوام وممل سائره نک پیشوای عرقان وکا .
 لاقی . خواجه اخلاق وستیوانی اوله جق در . جناب حق عمر فاضلا .
 نعلری مزدار بیورسون .

فوان دکه استوبه دوشورر . باقرسکز دنیانک بر طرفنده برجهت
 تشکل ایدر حسن یننه ایشه باشلاز . زمان بکر ، برکون ، هفت
 نازنین اندمنی عرض ایدر ، جیت محور اصلیندن چیلار ، اذوق
 آدموزک آلت فساد اولور ایشته بعض ایران عطاسیه بویله نند .
 تبریزده ، طهرانه اومدرسه لر ، اوؤسات دینه تأسیس اولورکن
 مینم که بک خیرهواخانه برقصه وجوده گلشنده فقط نمیدی باککز
 بوعلمیه ، علمه دکل ، باککز بورقم ساریلره . ال آتدش شاهه
 طرفدارق ایدم جکزه استبه ای محافظه ایدم جکر . سوکرا او ناعه دن
 مشروطیت طلبنده دین نانه ایفره لردهده بولورلر . کویا کیمه برشی
 اکلامازش ، اونرک هیدکرینه همان اروپا اینه جشمش ، بونرهب
 سلطنت باطه فکری . بونرهب قرون وسطی یادکلری .
 ققط حقزده اولدره دکل ایفره ایدمورلر ، اونره بیه مقابله
 لازم . براهین قلیبه ایه اونری الزام اتمک بزه فرمندر . اولک ایچون
 ایشته اوزون تدقیقات اجرا ایدمورم . یاقنده انشالله (سلامت
 و مشروطیت) دبه بوتبعاتی اته انحال ایدم جکم .
 رمتک باشنده برآمد بولونسون . اونو حاکم برقل . ایستدیک
 کبی او آدم تسلطن ایتسون . حکومت او دیکم ؟ اولی الامر طاعتی
 شریعت قید ایدر : اگر اولی الامر سزی بولسن برحرکت سوق ایدرسه ،
 اوله برره ناسوب که سوکی او جو . ومه منی اولور . سزی برحقرة
 ضلاله القا ایدر ، بویه یازسه اللهم العجا ایدک . سسته باکک . چونکه
 نوبله تأمین سلامت ممکن اولورسه هپ شریعت کورترشد . ایدر
 عدالت ایدرسه اطاعت اولور . داغما اماق کوزنک . هر زمان عدالتله
 حکم ایدک ، بیورر . آدم سوکرا طاعتی امر ایدمور ؟ بونزده :
 اجرای عدالت انجمنه اطاعت اتمک . دیک اکلاشلمازی ا ققط
 اطاعت اتمکده نه یایک ؟ مشورته ایش کورک . خلیفه یی حائه بر اقبابک .
 نظارت بائیک نعت مراقبه بآک . بیه مقانده طورسون . سلطنت ، خلافت
 ایتسون . لکن ملته خلیفه آرانسه دیکنلر سوقابک . صوقدورمه بک .
 ذالاکت کلابده . صرح اولرینی اوزره امام محق اوله ماز . شریعت بوکا
 مساعد دکل . امامتک بر شرطی ده میدانده اوللی . ملت ظالم لردن
 شکلات ایدمک . مرجع بونالی . شکایتلری نظر اعتنا لدرملی ا بوحاله .
 ظالم امامک اطرافتی ایدرسه . اون کندیلرینه بند ایدرسه وارنی .
 یوقنی صوابی اولور . بلکه واردر ، دنیلی خطاعد اولور . اونک
 ایچون شرطنه رعایت لازمدر . اوسورته بحق خلیفه سلطن اوله جق .
 کندی موجودیتی احساس ایدره جک که بوسایه ده بتون اسلام لک
 اربابلی آرسون . بوکا رعایتله علویت قزانه جق . کرچکنن پادشاه
 ذشار اوله جق . ذالک پادشاهر کندیسه ده انقلاب سوکره اوله دیورلر :
 « بن حرمتی شیدی قزاندم » سلطان عبدالجید حد ذاتمه . فطیندر .
 کار آکامدر . غافلدر . ذکامی بتون جهانمه مسلدر . هر دوله صدته
 مستعددر . بزلر حسب الهیایه دانسه ، مقانته حرمت اتمک بیورجلی بز .
 برکتی یاککز باشنه نه یایک ؟ بیکرله جان اطرافتی آلمش ایدی . او طامسن
 او هانه اقا ایدر . کندی قوتوتورلری ، وهمه دوشورلری .

ابو انلا

مهمه طاهره

بخشنامه يك زياده تعلق بولسان بر قاچ بحث اصوليك نمونه سنی و نظرك تئو بحقیقته مدار اوله حق اقامه چالیه سنی جان، بقدر الامكان تفهیم مرام ایچون لایند کورون ایضاحی آیان ایلم .
بر نص شریفك علم منطقه معلوم . لالات شه نك هر هانكي برله اولورسه اولسون ماسیق اولدینی ثابت اولان ، سیاق و سباق ودالات حان کبی برقرینه ایله افاده سنی مقصد اصلی اولدینی بیان بر معنایه بالباره دال اولسی کبی اومئنا مقصودك عبیری معانی و احکامه ده بالاشاره دال اوله بیلیر . [بوقسملك تمیل و ایضاحنه بوراده زوم یوقتر]

مدلول بالباره اولان معانی اصله نك لوازمندن معدود بر طاقم معالزه واردرکه بولنك بعضیسی لازم مقدم قیلندن اولوب برکلامك حاوی اولدینی حکمك صحت شرعیه سنی محافظه ایچون اعتباری ضروریدر . بومعنی اعتباریه کلام مذکوره دال بالاقضا تسیمه اولنور . اطباب مقالندن تحرراً بوقسملكه تمیل و ایضاحی ترك ایدبورز .

لوازمك بر نوعی ده اجتهاده توقف ایتمه رك محضا نشاط حکمی ملاحظه ایله کلامك مدلول و ضمیمه آشنا بولان هر مخاطبه منضم اوله حق معنی لازمیدر . بومعنایه نظراً کلامه « دال بالاله » تمیز اولنور . بونوع لازملر ، مدلول التزایملرک بر قسمی اولوبت دیگریده مساوت جهتیله منضم اولمقده در .

مثلا اهلنه قرین ایله صوم رمضان عمداً قرض ایدن اعرابی حقیقده وجوب کفارت امرنی حاوی اولان حدیث شریفندن نه صورتیه اولورسه اولسون صیام مذکورنی ناقض اولان هر مکلفك کفارت ایله مأنور اولسی مستفاد اولور . چونکه حکم مذکورده اعرابی اوله نك دخلی یوقتر . بناء علیه جمع قهقابه کوره ولو اکل و شرب طریقیه قرض صیام ایدن بر تورک ، بر عجمده کفارت ایله محکوم قلدور . حدیث شریفك بر بدوی عرب حقیقده ورودی بو حکم شرعیك سائر افراد مسلمینه شموله مانع عد اولماز .

کذلک « ولا تقل لهما اف » نظم جلیلندن وائندن حقیقده اوف دیبرك کندیلربی نغیده ایتمك حرمتی « بالباره » آکلاشدینی کبی آنلری شتم و ضرب ایله تحقیر ایتمك کیفیتك حرمتی « بالاله » یعنی اولوبت طریقیه مستبان اولمقده در . زیرا مناط حکم علت تحریم اولان اذا و تحقیر شتم و ضرب صورتلرنده دها زیاده اولدینی آشکاردر .

ایشته « وشاورهم فی الامر » نظم شریفده جناب رسالتآب افندمه خطاباً وارد اولوب لدی الایجاب نرد رسالتپناهیلرنده حاضر بولونان اصحاب کرام ایله استشاره بیورملری لزومه « بالباره » دال اولدینی کبی هر زمان هر خلیفه نك ، هر حکمدار اسلامك زیر اداره و تاجیتنده بولونان ارباب اذعان ایله استشاره ایتلری ، کندیلرینه متعلق اور و خصوصاً بده اولنك رأیلربی صورملری لزومه « بالاله » یعنی اولوبت طریقیه دلالت ایتمکده در .

کندیسه سعادن بالتوالی و حی نازل اولان رسول ذی شان انندمنز بیه امور دنیویه ده استشاره دن غیر مستغنی کورستیلرسه آرتق جانشین حکومت و خلافت اولان ذوانك نه درجه عقل و کیاست ، نه مرتبه

حسن نیت و استقامت صاحی اولورلرسه اولسونلر رأیلرنده مستبد اوله برق استشاره ایله تدبیر اورطه بیه مجبور قتللری صورت قطعیده اقتضا ایدر . حتی دیبه بیلیرکه رسول اکرم افندمن حضرتلری حقیقده شرفورود ایدن امر بالمشاوره نك علت غایبه سنی ، استشاره ایله مأمور قتللریك حکمت علیه سنی زمامداران حکومت اسلامیه بر درس عبرت بر ممکن عبارت اوله جفنده اشتباهه میدان یوقدر . ناصلکه شوآیت جنبه نك عقب نزولنده وارها اولان « ان الله ورسوله ائنیان عن المشاوره ولكن جعلنا الله سنة لامتی ورجة الی یوم القیامه » حدیث شریفی ده بو حقیقی ناطقدر .

زمان سعادت بیخبریده اولدینی کبی دور جلیل خلفای راشدینك دخی اداره امورعامه هپ بومئوال اوزره کذارش بولدینی محتاج تفصیل دکدر .

الحاصل بوآیت کریمه دن خلاصه مفاد اولوق اوزره - حکومت اسلامیه نك اهالی ایله استشاره ده بولنسنك مشروعیتی مستبان اولمقده در . « وامرهم شوری یشهم » نظم جلیلندن ده بونون امورطه نك تمشیت و اجراسی بین المسلمین عقد مشورت صورتیه اولسنك وجوبی صریحاً مستفاد اولور . بوجهله شوایکی اساسك ده منصوبیتنده اشتباهه میدان قالماز .

وطن و مملکتک عابداً اصلاحات و ترقیات انوعانده ، مصالح دنیویه نك همان کافه سنده علاقه دار بولملری حسیله غیر مسلملرکده مشورته ادخال اولملری حائر اولدوقلری صلاحیت بناء موافق معدت اولدینی قابل انکار دکدر . بوجهت نصوص شرعیده مصرح اولدیلندن خلافنی ارزو ایدنلرده اوله بیلیر . فقط مادام که مخاصمات ملیه و منازعات تمادیه نك قطع و ازالهنه بوندن باشقه چاره اولدینی تجارب عومیه ایله بوگون صورت قطعیده تحقق ایتش و هر حکومتك اتخاذ امش اولدینی اصول مشورت بو طرزده ، بونون اهالیك انتخاب کرده لری اولان مبعوثان آرسنده جریان ایتمکده بولنشدر . بزومه تأمین سلامت و سعادت ایچون بو طریقه سالک اولماضر ضرورت حالی کسب ایتشدر .

بو طریقه سلوکک مشروعیتی اثبات باینده شریعت منوره حزنك بزی غیر مسلملر ایله عقد شرکت و التزام حسن معاشرتندن نهی ایتمه مش اولماسنی ملاحظه کایدیر . اوت ا شریعت بزی هر کیمه قارشی اولورسه اولسون برواحسانه دائر اجرای ماملاتندن نهی ایتمه مش ، بلکه دائماً هر کسه حسن بخاندت و ائلاف تقطعلربی کوزه نك خصوصاً شنه ترغیب و تشویق ایتشدر . « اتم اعرف بامر دنیا کم » کبی احادیث نبویه انتظام امورعامه و مصالح دنیویه ایچون یابلسی ایجاب ایدن هج بر امر معقولدن کیور طور سیدرق هر درلو اصلاحات و ترقیات مدنیه تأمیننه ساکنان صراط مستقیم سربست بر اقمقده در . مابعدی وار

مناظرلی اسماعیل هفتی

صفحات جدید

مزاروں

باقہ قبرستانک انجق ساحہ مدہوشہ ،
 طورده بر مدت قولاق ویر ناله خاموش !
 قلبی هیچ بکزری باقی سیای هیبت پوشنه ؟
 کیم قابیلشسه حیانتک سیل جوشا جوشنه .
 جان آتار برکون کلیر بورغون دوشوب آغوشنه !

ای مزارستان ، نه طلسک ، ندر ماهیتک ؟
 سنده پنهان الگ کزین اولادی هپ جیتک .
 کیم دعش مالی جسده حفرة منیتک ؟
 صاقیدر سینه کده حق روحی انسانیتک ..
 سنده آفلدر ضیای چشمی هر برمتک .

شانلی برتار بخشک ماضی ملت سند در .
 وارسه عبرت سنده در ، حکمتده البت سنده در :
 دور استیلا طوروز یادکده ، دولت سنده در !
 چونکه حریت ، حماست سنده ، غیرت سنده در ،
 زندگی دلتدر آرتقی ، بنجه عزت سنده در !

ای عدمله وارفتک سر حدی ، اقلیم صلاح !
 باشلرنده سرمدی بر سایه ، برمشق جناح
 اولمسانک بواجیلر زدن بولورلر انشراح ؟
 ظل محدودکده وار آسوده بر رمک فلاح .
 لیل ، ورا دوریکه اولسون فنا بوز بیک صباح !

طیبتک طوبراق دکل بک باشقه برمدن سنک .
 آه بیلزلرکه اوستادن بکیرلرکن سنک .
 بیک دماغک لیدر هر فتره خاککدن سنک !
 اویله فیاض ای زمین معرفت مایهک سنک :
 سایه کاهکدن چیقارکن روح اولور هر تن سنک !

ای مزارستان ، نهان قرکه بوز بیکلرجه ماه ،
 فیثقیوان خاک ریمیکدن بتون نور نگاه !
 نازینلر یال وایندین نشان هر برکاه ..
 سرویلر مولایه بوسکلیش بر محدود آه ،
 -فره لر مولادن ایغش الگ امین برخواستگاه -

ای شبستان ، ای عدم ، ای پرد ، برده کبریا .
 سنده در امیدلر : سندن طوغار حجر بقا .
 هر حجر پارک او قور بیک شعر لاهوتی ادا .
 هر نشیدک روحی ایلر سرمدیت آشنا .
 بندن ای خاک سماوی بیک سلام اولسون سکا .

صیغجه روحی کاهی مطالبه حیات ،
 اولور کاه مسیرم محله اموات .
 محیط و لوله دارنده زندکایتک
 فرغ دائمی بو قدر حیات نایتک .
 نه لوٹ حرص و مذلت زمین پاکنده ،
 نه خای و هوی میشت حرم خاکنده ،
 بو کاشات حضورک فضای صافتی
 کورنجده ، عمر پریشانک سهراتی
 ولو بر آن ایچون اولسون آتوب خیالندن ،
 اوزانلا شیر کیدرم ماسوايه آرتق بن .
 شوما سوی ذیلن قید عقده بر عقده
 قیرلادن اوله ماز روح بر دم آسوده ،
 فقط قیرلتی ایچون بویه بر زمین ایستر ..
 زمین دکل یالکز ، قلب آهنین ایستر !

بکن صباح ایدی اویله طوغری جیتشم .
 آتوبده سوربی شریک آتجه بر قاج آدم .
 افق دکیشدی ، اوکدن چیکلیدی اسکی جهان ،
 کوروندی فارشیده فسخسرای قبرستان .
 فقط اوبرقوجه دریای سرمدیت ایدی
 که هر حظیره سکینی روح منجمدی !
 کنارده طور مایه رق کیدرم اک درین برینه ،
 اوطوردم آرقدی و برنده طاشلرک برینه .
 ردای صحت بور و نمش بتون یسار وین !
 حضور ایچنده آتاجلر ، سکون ایچنده زمین .
 بتون او بوکلن امواج ، اوی نهابه دکز
 درین براوقوبه طالمندی ، هر طرف سرسبز .
 یاواشی یاواش آجیلوب برده قای محیط .
 حرم روحی طوبلدوردی کیدیای محیط .

فقط بو بینه لاهوت زدن عکس ایدیور ،
 که الدی خلق الموت والحیة .. دیور ؟
 نهودر صمیم سکونتمه بویه برقریور ؟
 بنشیده خالک اما کیم ایلیور انشاد ؟
 زمان زمان ایذک بوکلن ترانه خروشی
 آینه پاشلادی ناکاه کاشات خوش !
 اوسرویلر متبع جماعت کبری
 کبیلدی .. هر ریستدن طوبولدی جیق میدا .
 مقابر ایکلهدی ، طاشلر بر لسان اولدی ،
 کتابلرده اوطاشلرله همزبان اولدی .

صبح نمازی خیر و برکت کادی. و ذات سعادتمندی اغلار کورنجه:
 « یارسول الله! جناب حق سنک یکیش وکله جک کنهالریکی
 عفو ایتمیشک نیه اغلابورسین، دیدی. اول حبیب خدا بیوردی که
 « ایلازل عیدشکوره می اولیمدی؟ » نکرار بیوردیلرکه « نصل اغلامدم،
 بوکیجه بکا » ان فی خلق السموات والارض « آجی نازل اولدی. بوی
 دیدکن سکره « یازق اول کیسه به که بو آقی اولوقودیده نهدیک اولدینقی
 تکر اجدی » و برروایت کوره « یازق اول کیسه به که بو آجی ایکی
 چکسنک ارهسنده که وهلدی ده نهدیک اولدینقی ملاحظه الطیسی،
 بیوردی. »

امام علی کرم وجهه حضرتلرنن مرودیر که ذات رسالتآب
 اندمن کیجه این اویوقون اویندینقی زمان مسواک طوتونور و سکره
 آمانی قاشا ایدرک « ان فی خلق السموات والارض » نظم جلیلی
 او قور ایدی، بیورمش.

فیض قرآن بو خصوصده قلوب امته عمیق و عالی منائر الهام
 ایتشد. بیض اکابر علمه شوبه دور: من لم یرف الهیة و اتسرح
 فهو قاصر فی معرفه نالی. هیئت و تدرج علملری بیانیلر معرفه الهیه
 ناقصدر دیکلر. فی الحقیقه اجرام سماویه نیک احوال و حرکاتسه
 و اجزاء بدنک کیفیت و ترتیبته، و اعضائک و وظائف و منافعه واقف
 اولیانلر شهسز خالق تعالی حضرتلرنی بیلکده قاصر لر.
 فضولی مرحوم جانب اقدسه توجه ایدوب شومدمه یله مناجات
 ایدبور:

زهی ذلک نهانی اول نهاندن ما-وا پیدا
 بچار سنکده امواج ییا قمر ناپیدا
 بلند و بخت عالم شاهد فیض وجود کور
 دکل بیورده اولق بو فیکن ارض و سما پیدا
 مال حکمتک ظهار قدرت قیلنه ایتش
 غبار تیوردهن آینه کیتی تا پیدا
 دمامد عکس آلور مرآت عالم قهر و لطفکنن
 انکیچور که کدورت ظاهر ایلر که صفا پیدا
 کهی طوبراغه ایلر حکمتک بیکمه لقا پنهان
 کهی سنک قیلار طوبراقدن بیکمه لقا پیدا
 جهان اهلیته تا سرار علقه قائیه معنی
 قبولدر حکمتک کفار ایتمده انبیا پیدا

شاعر حقیق ادا ابوالدلاء المرئی شوفریاد حیرت ایله عامه نامه
 خطاب ایلور:

یا ایها الناس کم لله من فلك
 تجرى النجوم به و الشمس والقمر
 ای ناس! الهلک نیجه علملری و ارکه انلرده نجوم ایله شمس و قمر
 دوران ایدبور.
 سمدی مرحوم بو ستانده عظمت قدرت الهیینی برتقیش رنکین
 ایله تصویر ایدبور:

شب ازهر آسایش تست و روز
 مه روشن و مهر کیتی فروز
 شب و روز، ماه تابان، آفتاب عاتساب، بوتلرک جلهسی ای
 انسان سنک حضور و راحتک ایچوندر.
 ضیا از برای تو قریش وار
 همی گستراند بساط بهار
 ضیا سنک ایچون بردوش ییچی کوی بساط بهاری دوشد بور. شمس
 فصل ربیبده روی زمینی سنک ایچون قریش زمردین ایله تقریش
 ایدبور.

اکریاد و برفت و باران و میخ
 و کر رعده چوکان زند برق تیغ
 همه کار داران و فرمان برند
 که تخم درخاک می پرورند

کرتک برف و باران اولسون، کرتک ابر و باد اولسون، کرتک
 بلوطلرک تصادمیله کولک کورلهسون، کرتک شمشک قیلج یالی کچی یارلسون
 بوتلرک هپسی سنک خاکه تو دبع ایلدیک تخمی بسله مک ایچون
 حامل فرمان الهی اولهرق برر ایشله مشولدر، جلهسی سنک حیاتک
 و منافع حیاتک ایچون برر خدمته مأموردر.

و کر تشنه مانی زینتی مجوش
 که سقای ابرآبت آرد بدوش

اگر صوسز قاورسک دوچار اولدیک، مضایقه دن ناشی غلبانه کله
 مضطرب اوله. بلوطلر سقاسی سکا اوموزبله سوکتورر. سنک فوکنده
 صوخزینلرنی حامل اولان سحابلر سنی و سنک تارالاریکی، بو ستانلریکی
 سق و اروا ایدر. صولر با قدرت علیه شمس و هوا ایله بردن جو هوا یه
 صعود ایدر. استخاله و تصغیه اولتور، سکره باران اولهرق سمت آسمانن
 نزول ایلر. نه چرخ بدیع! نه کارگاه عظیم!
 زخاک اورد رنگ و بوی و طام.

قاشا که دیده و مغز و کام

جناب قادر حکیم کوزک و دماغک و طماغک، موضع حظ و صفای
 اولق اوزره طوبراقدن رنگ، رایحه، بیدجک حصوله کتورر.
 خالق تعالی حضرتلری خاکدن چشم، دماغ، طماغ خلق
 ایلدیک کچی بوتلرک موضع حظ و صفای اولق اوزره بینه خاکدن
 رنگ، رایحه، بیدجک خلق ایتشد. تأمل ایت: بونه قدرت،
 نه علم و حکمت، نه تناسب و توازن، بقی خاکدن نذر حصوله کش
 احاله نگاه دقت ایت: باصره ایچون رنگ، شامه ایچون رایحه،
 ذائقه ایچون مطعومات خلق اولتیش. اگر رنگ، رایحه، بیدجک
 اولسیدی کوزک، دماغک، طماغک قائم لری اولمازدی. و اگر کوز،
 دماغ، طماق بولتیله ایدی ده رنگ، رایحه، بیدجک بولته ایدی
 بوتلرک ایجابی عبث اولوردی. سبحان من تحیر فی صنعه العقول!..
 برکت زارها سما، بل معنی

طبیعتده و فطرتده موجود اولان حکمیات ، هرده انسانک کندیسنده
 تجلی اولین حادثات نفسانیته حکمگیری داخلدر . عالیده ، معنای
 کاشانته مندرج بوقدر حقایق شمع اتمکدهکی استخالهبدن . قلمع نظر ،
 بوله خارق العاده ، صحائف موجوداتده مسطور بونجه معانی و له
 افزایی ادراک آیدیش بر کیمسه تصور دخی اولونسه [Sage] تمپیرینک
 کندی حقیقه استمالی جوق کوره جکدر . بونک ایچون حکمائی
 بونایبدن [سقراط] ، [Sage] تمپیرینسه بدل [حب حکمت]
 مفهومئی و یرن [فیلسوفوس] اتمک قبولنده اجزاز تقدم اتمشدر .
 بومقدمانند صکره [حکمت] کله سنک منشأ و اشتقاقی بوبکله نك
 مترادفی عد ایدیلن بعض الفاظ آراسندهکی مناسبت معناییه تحقیق ایدلم :
 اولجه دخی سوبلدیکم کبی حکمتک اساساً معنای علیت ، سببدر .
 عالیده بر شینی اکلامق ایچون سبی نیلی ، مشاهده ایندی کمز بر حادثه نك
 کنه معنایه ظفریاب اولمق ایچون اونی سببه ربط ایتمیدر . وار لک ،
 وقایع کونیه نك اسبابی بولور . ذهنا دخی ادراک ایدرسه کن . حکمتی
 الهه اتمش اولورسکنز .
 بر کله نك منشأ و اشتقاقی آرا نیرکن لفظ و معنای پینندهکی مناسبت
 و علائک کوزه دینلیدر : [حکمت] کله سنک فلسفه اتوبده اصلی [حکم]
 اولسی بک قریبدر . [حکم] نك لغت معنای : آتک ضبطی ایچون
 قوللانیلان دیر کینک نهایت بولدیغی دمیر ، یعنی ترکجهده [کم] تمپیر
 ایدیلن بر آتدر . ارباب حکمت حقایق اشیایی بولدقندن صکره
 کندیلرینی او احکامه باغلازه ، علم اخلاقده اک بوبوک فضیلت قانون
 اخلاقه یعنی صرف عقلی اولان قانون حکمته باغلامقدر . ذاتاً انسان
 حریت طبیعیه سندن تماماً و خود سرانه بر صورتده استفاده ایدمه
 کندی حریتی مطلقا بربره معقول بر صورتده باغلاملیدر .
 انسانی طریق مستقیمدن انحرافه سوق ایدن بر طاقم سوائق
 وارددر . شهره حق و عدالتده ایلریلورکن سوائق ودوای دیدیکم
 شهوات ، احتیاضات انسانه مانع اولور . ایسته آتک آت ضبطی
 اولان کم نامل آتی سر بازانه حرکتدن منع ایدیورسه احتیاضات
 طوغرو [آیلان انسانیده حکمت اوله جه معقولانه حرکتیه مجبور
 ایتمک اوغراشیر . یعنی آتده کم نه ایسه انسانده ، انسانیت تمدنده
 دخی حکمت اودر . بو ایکی آت ضبطک وظیفهسی عین دائره ایله
 محصوردر . بو نقطه نظرندن آرا رندهکی مناسبات بک اشکاردر .
 بو حکمتی تأیید ایدمه جک بر طاقم کله ده وارددر : مثلاً انسانک
 بوتون معارف حقیقیهسی ، افعال و حرکاتی بزم ذهمنده نسلم اولان
 حقایق کلیهیه کلبر ، اوراده معتقد اولور . بر حادثه که قوانین کلیه
 ازلیهیه ربط ایدیلیر ، او حکمتدر . ربط اوانان بر ایسه عقلدر .
 بر المانک سقراطی اکلامق ایچون اولاسقراط قوانینه ثاباً جاذبهته نك
 نهایت [هر بر حادثه نك بر سبی وارددر] قانون کلیسته باغلامق لازمدر .
 بو حیثیهته دمک اولبورکه حکمت اله عقل آراسنده بک صیق
 بر مقارنت وار . بو ایکی کله آراسنده یا آنک حکمت مسل بر مناسبت
 بوق . منشأری اعتباریه دخی بک اشکار بر مناسبت مشهود . زیرا

[حکمت] کله سنک اصلاً مأخذ اشتقاقی [کم] مناسی بقید اولان
 [حکم] اولدیغی کبی ، [عقل] ک لغت معنای ده طوغروسی
 اساس اشتقاقی [کوسنک] مفهومئی و یرن [عقلدر] در . حکمتک
 مرادفی عد ایدیلن عقل آراسنده بومناسبتله دخی شایان نظر بر مقارنت وار .
 منطق کلهسی دخی عین علاقته بی عرض ایدر . زیرا منطقاً بر
 حقیقت اله ایتمک ایچون بعض احکامه رعایت ایتمک مجبورز . مثلاً
 عینیت و تناقض قانونری احمال ایدیلرکه دوشنورسه اصابت ایدیلرجه
 بر امر محققدر . بو ایکی قانون خارجنده قطعاً اصابت بوقدر . کذلک
 حساسانه توفیق حرکت ایدرسه دخی دوشونمه یز ، هدفه وصول
 ممکن اولماز . زیرا حکمت اعتقاد صرف عقلی اولمیدر . بونک ایچون
 اینسه منطقه باغلامقندن باشقه چپاره بوقدر .
 ایسته کوربولورکه عقل ، منطق ، حکمت کلدیلر معنأ مرادف
 شیلردر . هر برینک نقطه نظری فکرک حرکاتی بر قانونه ربط ایتمکدر .
 بو کلدلر آراسنده کذلک منشأ اعتباریه دخی کلکی بر مطابقت نظره
 چارپار . زیرا منطق کلهسی دخی عمرجمده [کوه قوشاق] مناسنه کلن
 [نطق] کله سندن مشتقدر .
 بوکبی معنوی اسملر - السنه موجوده نك تدقیقاتی ایله تحقیق ایدمه
 جکی اوزره - ذاتاً علی الاکثر مادی کلدلردن طوغشدر . انسانبرده
 ایلمک بشین تأثیراتی کوسترن احساسات اولدیغی ایچون عالم طبیعتدهکی
 مادی اسملرک وضعی تقدم اتمشدر . بالاخره مادی بر شینه و یریلن
 او اسم توسیع دائره ایدرک تمثیل و تشبیه طریقیه معنویته دخی علم
 اولمشدر . زیرا هر شینه ، هر حادثیه ، هر موجوده بر اسم و یر .
 لکم ممکن ذکلدر .
 حقیقه تدقیق ایدیلرین : اک اول و یریلن اسملر مطلقا نظره چا .
 ریان واقعات و جملانیته تعلق ایدر ، صوکره معنویته تشبیل ایدیلیر .
 بوندن باشقه طریق بوقدر . مثلاً عدالت کلهسی : ترازینک هر ایکی
 کفه سنک متوازن اولسی دیمکدر . بوندن بالاخره حقوقه تعلق اتمشدر .
 شوقانون تمیجده بزه اثبات ایدرکه شو فرضیه سنر ، یعنی حکمتک
 [حکم] دن مشتق اولسی کیفیتی طوغرودر .
 شیمیعی علم حکمت : علت مدرکهدر . حکیم دخی حقایق اشیایی
 و حرکات انسانیهدهکی حکمتی آرایانلر ، مقولاتیده ادراک ایدیلر دیمک .
 در . فقط طبی حکمانکده ادراک ایدیلرکی حقایق ناقصدر . بونک
 ایچون بولدقنری حکمگیر دخی کسبک قایلر . اصل حکیم اللهدر . حاد .
 ثاب و واقعات طبیعیه و افعال انسانیه هپ لحکمهدر . حقیقت ادراک ایله
 مدرک حساب حقدر ، او کا حکیم مطلق دینیر .
 حکمت ، انسانک افغانی عقلک تجلیاتی باغلا یور . بو حیثیهته حکمتک
 دیگر بر معناییده نبوتدر . زیرا بیغیرلر دخی انسانلرک حرکاتی ربط
 ایدمه جک بر طاقم قوانین بیان اتمشدر .
 حکمتک معنای بوله جه تخصیص ایتدکن صوکره حکمت نهدر ؟
 اکلاملر .
 حکمت - اولجه سوبلدیکم کبی - علت معقوله و مدرکهدر ،

کورنجه زنده بتون عشر هیولایی ،
 سزاره روح و برن فنج پاک مولایی
 خیاله طالبم .. او فسخسرای دورا دور
 کورندی دیده مدهوشه برجهان نشور
 کفن بدوش بقا بی نهابه اجسادک
 او ، دهری هیجه صایان ، کاربان اجدادک
 آفتن آفتن کجهرک پشکاه عزتده
 — رجا وخوف آره سنده ، زمین حیونده —
 قیام عجزبی سیر ایلدم .. نه دهشتش
 سجود خلقتی کورمک حضور قدرنده !

بوهرج و سرچ قیامت نمونه حاکم اولان
 خطیب عالم علوی نهایت اولدی غیان
 کوزم ، اوزاقده کی برمدفک ایاق اوجنه
 چوکوب زیارت ایدن ، برچوجوقله برقادینه
 ایلشیدی . سوکره براز یانلاشیمه ، ایدن ای
 تظاهر ایلدی : باقدم چوجوق (تبارک) بی
 کال وجد ایله ازیز تلاوت اللهده ،
 یاننده آنهسی کوز یاشارله دیکلمه ده .
 زمینه رعشه و بررکن نشاند ملکوت ،
 نه نظر ، بدی الهی اومقبر دیوت ؟
 چوجوق حیاته ، اومقرده مونه برلوجه ،
 تضاد قدرتی کور باقی شولوح ذی روحه !

براز کچنجه اوسسلر بتون خوش اولدی
 دمیکی عشر برچوش سایه پوش اولدی
 چوجوق قلوبینه برابر چکلمدی طایفه ،
 کوهولدی کیندی مزارلق سکون داغنه .
 محمد عاکف

عشاقی بارانته

تجوج ایلورکن بر زمانلر فرق ملته ،
 دنوب بر نفس خجون آلوده قالدک خاک ذلتده .
 وطن میت ، جهان مقبر ، کفنک سن حقیقتده !
 کلیرکن دهره بوکلسش ایدک دست مشیتده ،
 بد ایلشیدک کجک صوک دمکه . آن رحلتده
 هلاک رعدده ، نجمک برقه بکزرکن سمارده ،
 سونوکمک یک اسافل اللریله اعتلارده .
 غروب آله ، ملک مثال اولدک فیضالرده ،
 بر آل قانی ، خیالتدک شب مقبر خارده ،
 مثال نجر کاذبک صباح انجیلارده !

امید آرتق حیات ملکه دوغشدی آرمشدی ،
 سربر سلطنت تابوت دوات شکلی آمشدی ،
 مظالم آتشی آقاندن آفاته صالحشدی .
 سراپا آسمان قزیاد مظلومینه قالمشدی ،
 زمین احراره مقبر اولمادن آرتق بونالمشدی .

سنی بز طاق دولته کوروب بر باشقه هیتله ،
 مملقک ، صانیردق دست استلال ملته .
 سیاست تهتیه حال بوکه سن صاب ایدلمشک !
 چریجه کدن آقان قائلله هپ موقوف نالمشک ..
 شپرد ظلم ایدک قان اغلایان چهره کله ... اولمشک ،
 اولورکن ماتی لایند کورمشدکده کولمشک !
 وطن ظلمتسرا ، مشعل جدا ، آل قانی ترپه کدی ،
 هلاک ، کوبک کورکن این نقش کتابه کدی !
 افقر آسمان پیوست اولان سنک مزار کدی ،
 بولولر یوکسولوب کیشش روان زار زار کدی .
 بزه منظور اولان خونین خیال کدی ... حقیقتده
 جنازه کدی کزن هپ دوش جوشا جوش حرمتده !

بوکون لکن درلدک ، برحیات بی زوالک وار .
 بقا مقنون حسنتکدر ، بقا آشوب حالک وار .
 مقابردن درین ، ارواحدن یوسک مالک وار ،
 غروب آزاده نجمک وار ، خسوف ایتمز هلاک وار ،
 طیبندن ، ارقانوندن بویک قانون عدلک وار .
 مرمت جمال

علم حکمت

بوسنه بکی پروغراملر موججیحه اصل فلسفه اوقوبه جنغز . فلسفه دن
 بدأ ایده کجکز . فلسفه کلهسی یونانی برتیمیردر . یالکز عربلر لسانلرینه
 عامیله تصرف ایندکدرندن یونانلردن آلدقاری کبی بر اقامتلر ، کندی
 قابلرینه تطبیق ایدرک عادتاً عربلاشد برمشدر .
 فرانسزلر ، بزم فلسفه و حکمت کلهرینه مقابل اولق اوزره ینه
 عین اصلدن اولان [Philosophie] کلهسنی استعمال ایدرلر . بو علم ایله
 اشتغال ایدن دها طوغروسو بوعلده اختصاص کسب ایلین کیمسه لرده
 [فیلسوف] اطلاق ایدیلر که بوسمک حائر اولدینی منای سرکه نظر
 عجب حکمت دیکدر .

فیلسوف تمیزندن مقدم حکمایه [Sage] دینیوردی که نه قدر
 متفاخرانه برتیمیر اولدینی اشکاردر . زیرا [Sage] دیک ذهنی ،
 قوه مفکره سی دایماً حقایق اشایی ادراکه حصر ایدن و یالکز مقولات
 دایره سنده حرکت ایلین دیکدر . حقایق اشیا تمیزنده ایسه هم عالم

کشف ایتمک بنه باشقهدر. مثلا شو نباشیرک کیفیات جسمانیسی. اجزاسفی، خواص کیویه وحکیسهنی بیلیر. بوتلری تجرجه ایله بیلورز. رنگنی کوزمنزه، طمنی ذاقمنزه... اکلایه بیلیرز. کذک بر منای. مثلا [اوج آلمق] حسن ناصل بیلورز؛ طبیی وجدانترزه نحقق ایندیبر، وجدان اوکنده طوردورر، تنج ایدرز. دوشنوره تحلیل وتدقیق ایدرز. کذا منهای فضیلت نهدر؛ بنه بو طریق تجرچی ایله بیلیرز. فقط بعض شیلر وارکه تجرجه قابل اولماز. تجرجه ایدمه مکله برابر وجودینی تصدیقه مضطر قالیرز.

ذاتا علم ایکی درلو تجلی ایدر: مثلا بر [بن وارم] حکمی وبرمک وار، برده [وار اولان بن نهم] دیک وار. بوتلر آری آری شیلردر. [ده قارت بوتون مستحضرات ذهنسی انکار ایدرک (بن وارم) ددی. بویه جه کنسی وارلندن بوتون موجودات کاشانی آیهه چالیدی.]

برشیک اولاوار اولدیغی سوکرده نه اولدیغی بیلنمک لازمدر. هر وار اولانک ماهیتی نحو تجرچی ایله ادراک ایدلمن. اوکوست قونک قبول ایندیکی طریق علم جهتندن قبول ایدرز. فقط فلسفه اولی ایچون استدلال شرطدر. بوکا نحو تجرچی تطبیق ایدلمن. ایدلیکی تقدیرده ترقیسی تأمین ایدلمن. ماهیت اشیا بیلنک غایت مهم بر مسألهدر. موجودیتی عیانا کورویورکن ماهیتی ادراکدن پک اوزاق بوتلورز. مثلا بوتباشیر پارچهسی حقتنده علم نه کوسترز؟ صلابت + بیاض رنگ + ... دکلی؟ حال بوکه تباشیر بوکیفیاتک هیأت مجموعه سی در؟ بوکیفیات یکوننک بر صاحب وذاتی بوتی؟ اوکوست قونک فلسفسی اصل اشیاده پک عاجز قالیر. دها طوغروسی اشیاک صاحب وذاتی بوفلسفه کوستره من. حال بوکه بوکیفیاتک تحتند مندیج اصل بر ذات، بر ماده، بر هولوا واردر. هم بو ذاتی قبول ایتمک ضروریدر. زیرا تباشیر کیفیاتی بر برر نزع ایدرسک تباشیر معوی اوله جق؟ بویه اوله جقه عالم صرف اوهادندن عبارت قالازی؟

ایشته کورولورکه فلسفه مبنه ناصدر.

عقلک ماهیت تشکلنده اصول کاشانی آرابوب ادراک ایتمک مندرجدر. وعلم حکمتک بو بریحی قسمتی تشکیل ایدر: حکمت اعلا.

فلسفه تک اینکیجی قسمک موضوعی نهدر نفوس تشکیل ایدر. نفوسده وارانی اعتبارله متافیزیک موضوعنه داخلدر. فقط نفسی، تجلیات نفسانی کنیدیته موضوع اتخاذ ایتمش دیگر بر شبعه فلسفه دها وار: بز حس، فکر، ارتیاد ایدرز، میلانتر، برطاق مانیز، برطاق احساسانتر وار. بوتلر زدن کلش، ناصل جریان ایدیور؛ بوعلمه تجلی ایندن حادانک قوایی نهدر؟ یعنی بو موجوداتک علی نهدن عبارتدر؟ بوتلری موضوع ایدنمشدر. بوکاده علم احوال نفس اطلاق ایدرز. بوتایلر [پسقولوزی] دیرلر.

بوندن باشقه برقم دها آیرمق لازم کلیر: زیرا بز یانکز سریده حساس، عاقل دکلز، قاعلیتر دخی وار. یعنی بز قاعلرده، بالطبع بواضالمزک دخی حکمتی اولنق ایجاب ایدر. هم براده مسأله دیکشور.

چونکه شیدی به قدر کرک افاقه کرک اضده هب اولاندن بحث ایدیوردق. بوراه ایسه اولاجقدن دها طوغروسی اولسی لازم کلندن بحث ایدمکچکز. اولکلرده آثار وحادثات اول. مؤثر سوکره ادراک ایدیورکن بوراه، مؤثر مقدم، حادثات مؤخر. یعنی بوقسمده علت تأییددن بحث ایدلمکچک. بوقسمده علم اخلاق تمییه ایدلمک. برده زهوا سووقدر. باینه ذات الئیدادندر، شو شوله درکی برطاق حکلم وبریورز. یعنی احکام قلبیه پایورز. هم بو حکلمره پاننان کبی حرکت ایتمیورز. بو حکلمرمنزه قلیزه برابردر. اعتقادمنزه موجوددر. ایشته بز بو حکلمری ناصل وبریورز؟ طلت اعتقاد واعتقادمن نهدر؟ بوتلری نهدر بتلی ز. زیرا حکمت اعتقادی بتلر، قلیک ورین حکمه قارش اولان ارتباطانه ایصال نظر المنزه ک نهدر مستحاضر وارسه هسی بوشدر، چورولکدر. بو حکلمردن بحث ایندن بر قسم فلسفه قبول ایلشدرکه بوکاده [علم منطق] دینیر. علمده جسم ایله روح، منویات ایله جسمیات آری آری شیلر دکلد. بوتلر حقتنده برلشدیکی کبی آثار بشریده دخی برلشیر. بر ابراق نظر موامده بلکه یانکز بر جسمدر. لکن علما نظرده او ناچیز ابراق حقتنده نه معانی، نه روح، نه حکمت نمدجدر. کذا بر نظر عالم ددی برطاشده نه بووک بر حکمت کورر. کاشانک هر جز شد، جسم ایله معنی برلشدر. بزمن یوزمنده، وجودمنده روجز تجلی ایدر. درون اولان مطالعات یوزمنه عکس ایدر. هم او مطالعات بر نظر ناهنه خلق قالاز.

دیک اولیورکه کاشانده بر ظرف، برده مظروف وار. کنا بر معنی وار، برده اونی تبلیغ ایتمک وار. ادراک ایندیگر بر حسی، بر منای یاوسیتی صورتند صوت ایله وی معماری وتفاصلق طرزمنه شکل ایله وی رسم شکلنده رنگ ایله وی هم صوت، همده شکل صورتند کدلرله تبلیغ ایدرز. بوکاده سنت نامی وبریلیر.

منویات ایله جسمانیاتی احتوا ایندن بوتلرک طرز مطابقتندن، حسندن وشرايط حسندن بحث ایلین شبعه فلسفه دخی حکمت بدایع، استنبات تمیر اولتور. ۱ صحت: ۲۲۴ امراتق

مباحث:

خطبه لره داتر

قلبدن وارد اولان بر مکتوبه، حریتک بخش ایندیکی سربستی، افکار ولسانمن متولد انصراع ایتمک تصورین، رساله منزه قارش ایدال توجهانمن سوکره، «خطبه لره» حقتنده عینا شو صورته بیان مطالعه اولتیور:

« بز عصرمن خطبایی، خطبه لری بنه الیزمنده موجود اولان خطبه مجوعه لری دلاویه یانکز سلینی عبادته مشوق اولدیغی کورمکه وانا اهل اسلامه بصورته تلقیانده بوتلنمدیز. فی الحقیقه اهلیمیزی عبادات وطانعه تشویق ایله بوک وظیفمن ایسهه عجا خطبه لره منافع دنیوهمنه، تهذیب اخلاق، هیئت اجتماعیمنه، مسائل سیاسیمنده

كشفت ایتمك ینه باشقه دره. مثلا شو تباشیرك كیفیات جسمانیه سنی. اجزاسنی ، خواص کیویه وحکیمه سنی بیلیرز. بوتلری تجربه ایله بیلوروز. رنگنی کوزمنله، طعمنی ذائقه مزله... اکلایه بیلیرز. کذلک بر معنایی. مثلا [اوج آلمق] حسنی ناصل بیلیرز؛ طبیعی وجدانمزده تحققی ایتمدر، وجدان اوکنده طور دورر، تنبع ایدرز. دوشنوره تحلیل وتدقیق ایدرز. کذا معنای فضیلت نهدر؛ ینه بو طریق تجرئی ایله بیلیرز. فقط بض شیلر وارکه تجربه قابل اولماز. تجربه ایده مملکه برابر وجودنی تصدیقه مضطر قایلیرز.

ذاتاً علم ایکی درلو تجلی ایدر: مثلا بر [بن وارم] حکمنی ویرمک وار، برده [وار اولان بن نیم] دیمک وار. بوتلر آبری آبری شیلدره. [ده قارت بوتون مسخضرات ذهنیه سنی انکار ایدرک (بن وارم) دیدی . بویه جه کسندی وارلفندن بوتون موجودات کائناتی اشیاته چالیشدی .]

برشیک اولوار اولدینی سوکرده نه اولدینی بیلیمک لازم دره. هر وار اولانک ماهیتی نحو تجرئی ایله ادراک ایده مزه. اوکوست قوتنک قبول ایتمدیکی طریق علم جهتمدن قبول ایدرز. فقط فلسفه اولی ایچون استدلال شرط دره. بوکا نحو تجرئی تطبیق ایده مزه. ایلدیکی تقدیرده ترقیبی تأمین ایده مزه. ماهیت اشیایی بیلیمک غایت مهم بر مسأله دره. موجودیتی عیاناً کور بیورکن ماهیتی ادراک کنن بک اوزاق بوتلوروز. مثلا بوتباشیر پارچه سی حقیقه علم نه کوستر؟ صلابت + بیاض رنگ + ... دکلکی ؟ حال بوکه تباشیر بوکیفیاتک هیأت مجموعه سی در؟ بوکیفیات یکوتنک بر صاحب وذاتی بوقی ؟ اوکوست قوتنک فلسفه سی اصل اشیاده بک عاجز قایلر ، دها طوغروسی اشیانک صاحب وذاتی بوفلسفه کوستره مزه. حال بوکه بوکیفیاتک تحتند مندرج اصل بر ذات ، بر ماده ، بر هیولا واردر . هم بو ذاتی قبول ایتمک ضروری دره . زیرا تباشیر کیفیاتی برررر نزع ایدرسه ک تباشیر مجموعی اوله جق ؟ بویه اوله جقه عالم صرف اوامدن عبارت قالمازی ؟

ایشته کورویورکه فلسفه مثبتة ناقص در .

عقلک ماهیت تشکلنده اصول کائناتی آرابوب ادراک ایتمک مندرج دره .

و علم حکمتک بو بریحی قسمی تشکیل ایدر : حکمت اعلا .

فلسفه ناک ایکنجی قسمتک موضوعی نه نفوس تشکیل ایدر . نفوس ده

وارانی اعتباریله متافیزیک موضوعنه داخل دره . فقط نفسی ، تجلیات نفسانی بی کندنه موضوع اتخاذ ایش دیگر بر شعبه فلسفه دها وار : بر حس ، فکر ، ارتیاد ایدرز ، میلانمز ، برطاق مجاز ، برطاق احساسناغوزار . بوتلر زده دن کلمش ، ناصل جریان ایدیور ؛ بو علمه تجلی ایدن حادثانک قوانین نهدر ؛ یعنی بو موجودانک علیی نهدن عبارت در ؟ بوتلری موضوع ایتمشدر . بوکاده علم احوال نفس اطلاق ایدرز . بوتایشیر [پستیولوژی] دیرلر .

بوندن باشقه بر قسم دها آیرمق لازم کلیر : زیرا بز یالکز سید ، حساس ، عاقل دکلز ، فاعلیتزدخی وار . یعنی بز فاعلده . بالطبع بواضه المزک دخی حکمتی اولمق ایجاب ایدر . هم بوراده مسأله دیکشور .

چونکه شیدی به قدر کرک افتاده کرک انفسده هب اولاندن بحث ایدیور دق . بوراده ایسه اولاجندن دها طوغروسی اولسی لازم کندنن بحث ایده جکز . اولکیلر ده آثار وحدانات اول . مؤثر سوکره ادراک ایدیورکن بوراده مؤثر مقدم ، حادثات مؤخر . یعنی بوقسمده علت غاییدن بحث ایده جهک . بوقسمده علم اخلاق نسبه ایدیور . برده بز هوا صوئوق در ، بالینه ذات الئاد ایادن در ، شو شو له در کی برطاق حکلمر و بریورز . یعنی احکام عقلیه یاپورز . هم بو حکلمره یاپانن کی حرکت ایچورز . بو حکلمر مزده قلبیزده برابرر . اعتقاد مزده موجود دره . ایشته بز بو حکلمری ناصل و بریورز ؟ علت اعتماد واعتقاد مزه نهدر ؟ بوتلری ده بیللی ز . زیرا حکمت اعتقادی بیلز ، قلبک و برین حکمه قارش اولان ارتباطاته ایصال نظر انظرسه ک نه قدر معتقداتز وارسه هسی بوش دره ، چورک دره . بو حکمتورنن بحث ایدن بر قسم فلسفه قبول ایلمش درکه بوکاده [علم منطق] دینور . علمه جسم ایله روح ، معنویات ایله جسمیات آبری آبری شیلر دکل دره . بوتلر خلقتده برلشدیکی کی آثار بشریه ده دخی برلشیر . بر یپراق نظر عوامده بلکه یالکز بر جسم دره . لکن علما نظریده او ناچیز یپراق حستده نه معانی ، نه روح ، نه حکمت مندرج دره . کذا بر نظر عالم عادی برلشده نه بو بوک بر حکمت کورر . کائناتک هر جز شد ، جسم الله معنی برلشدر . بزم یوز مزده ، وجود مزده روحز تجلی ایدر . درونی اولان مطالعاتز یوز مزه . عکس ایدر . هم او مطالعات بر نظر نافذه خفی قالماز .

دیمک اولیورکه کائناتده بر ظرف ، برده مظروف وار . کذا بر معنی وار ، برده اونی تبلیغ ایتمک وار . ادراک ایتمکمز بر حسی ، بر معنای یاوسیقی صورتنده صوت ایله ویا سماری و نقاشیق طرزنده شکل ایله ویا رسم شکلنده رنگ ایله ویا هم صوت . هم ده شکل صورتنده کدلرله تبلیغ ایدرز . بوکاده صنت نامی و بریلر .

معنویات ایله جسمانیات احتوا ایدن بوتلرک طرز مطابقتدن ، حسندن و شرائط حسندنن بحث ایلین شعبه فلسفه ده دخی حکمت بدایع ، استهیک تمیر اولور . ۱ صحتین تاق ۲۲۴ امر الله

مامیات :

خطبه لره دایر

قلبدن وارد اولان بر مکتوبه ، حریتک بخش ایتمدیکی سربستی ، افکار ولساندن متولد انشراح امتک تصورندن ، رساله مزه قارش ایذال توجهمانن سوکرا ، « خطبه لره » حقیقه عیناً شو صورته بیان مطالعه اولویور :

« بز عصرمز خطبایی ، خطبه لری ینه اللرمزده موجود اولان خطبه مجوعه لری دلالتیله یالکز مسلیتی عبادته مشوق اولدینی کورمکه و دانما اهالی اسلامه بو صورته تلقینانده بوتقدمز . فی الحقیقه اهلیزی عبادات وطاعته تشویق الک بویک وظیفه من ایسه ده عجا خطبه لره منافع دنیویه مزه ، تهذیب اخلاقزه ، هیئت اجتماعیه مزه ، مسائل سیاسی مزه ده

بولورزه اتفاق نظر اعتبار آلیت برسه موجودانده واتع اولانلرک اصولندن بحث ایتدیکی کوروز .

دعک اولورکه فلسفه بوقطعدن ایکیه آریلیور . [حالیکه عمومی بر نظرله باتیله جق اولورسه بو ایکیه وحدت وار .]

علم حکمتک علی الاموم وارلرک اصولندن بحث ایدن قسمته یونانیلر [متافیزیک — Métaphysique] تئور ایتشلر در . بزوکا [علم ماورای جسم] [علم ماوراه الطیحه] دبرزه . « لم اعلا ده دینور . علم اعلا ده تجربه یوقدر . چونکه تجربه ایچون احساس لازم دره . متافیزیک ایسه مبادی اولادن بحث ایدر . حالبوکه مبادی اولی تجربه ایله ییلنر .

وقبله دائماً عقل طریق ایله حل مسئله یه اقدام ایدلرکنکندن متافیزیک دورّه قبل تاریخیه دن تا اون سکزنجی عصره قدر اعتبارده قالش در . بوو زمان طرفنده چوق کوزل اثرلر قله آلتش در . فقط تجربه طریقک ایلرئلیسی تئجیسی وله رق ارسطولوک نطقی نظر اعتباردن سقوط اتمک باشلا بجه بود . یاواش یاواش موقع نمازنی ترک اتمک یوز طوموش در قسما صرف عقل طریق ایله حرکت ایدیوردی . حال بوکه هر حادته عقل ایله قابل تفسیر دکل در . مثلا یاغور ناصل یاغور ؛ بونی عقل ایله بولمکنی ؟ کذا الکتریک ندره ؛ بونک حقیقتی حتی موجودیتی بزه عقل ناصل تأمین ایدر ؟

حقیقت . تجربه ساهسند . برچوق علوم شایان حیرت بر صورتده ترقی وانکشاف ایشی در . مثلا علوم طبیعی نک ترقیسنه سبب صرف تجربه طریقک تطبیق در . بو فیضلی طریق کورنلر دیدلرکه : « علوم صحیبه صرف تجربه محسولی اولان علوم در . بر شیتی بیلک مطلقا تجربه اتمک متوقف در . برشی که تجربه ایدلر . اونی بیلک ممکن دکل در . نحو تجربینک تطبیق ایدله تدبیرکی معلومات او هام در . » فقط بوسوزلریله افراطندن تقریبه دوشدیلر ذاتا انسان بولهدر . حال حاضر اجتماعیزده دخی بولهدر دوره ایچریسند دگی بز ؛ بونک ایچون نحو تجربیدن باشقه طریق یوقدر دینلر تا آ اساست ایده مدیلر . زیرا عقل ایله علوم طبیعی نک ایلرلیله تدبیرکی نحو تجربی ایله دخی متافیزیک ترقی ایدم . هر شینی نحو تجربی یله حل وایض اتمک فکرنی اولان فرانسده [اوگوست توبن] تدویر ایتدی . بو فلسفه یه فلسفه حقیقه و مثبت (Philosophie positive) دیندی .

اوگوست توبنک نظریه منده جمیع علوم مثبتی ویکدیگرینه ربط ایله بر جهت مشترکده جمع ایدن شیئه [فلسفه] الملاق اولور . حال بوکه بو علمدر . فلافه دکل در . بو تئوریه نظرآ کتاب کاشانک اوره صحیفدری مطالعه اولنوب اجال ایدیلر برسه فلسفه اولور . لکن بو فلسفه نک برنجی صحیفه سی ایله سوکجه صحیفه سی یوقدر . زیرا کرک باش طرفده حائر موقع کرک سوک طرفده موجود ندر حقایق وارد که کرز ایله کورولمز .

[بو فلسفه یی متدقب [هر بر اسپنسر] ک حکمتی چیتدی] حقیقت آرائیسه ؛ بر شینک وجودنی بیلک باشقه ، ماهیتی

یعی ادراک ایدیلن شیلرک اسباب و ملذدن بحث ایدن در .

هتلرک بر قعی وارد که اسباب ایله مسیبات یئنده کی مناسبات اشکار اولر یئندن مشاهده ایدیلر . فقط فلان ایلدین که بز اسباب ایله مسیباتی کورمکله آزلرئدکی نسبت و علاقمی بخی کورده بیلرزه ؟ لاسوقا بیلور . نیچون ؟ زیرا یوز در نیمه حرارتی حائر . یاه کرا بوراده کرک سبب کرک سبب مشاهده ایدیلور . کدک یوز درجه حرارتک مقدم اولدینی کیفیت دخی اکلشیلور . فقط آزلرئدکی نسبت کورولمز . بو علاقه یی کوزلرمن کورترسن . یالکز عفاک یایدینی تجارب کورتر .

بعضاده ایکی حادته ک آراسی آجیق بولنور . ایکنجی حادته نک سبی برنجیسی در اکلشیلر . بونی ده تجارب عقیه کورتر .

بعض اسبابده وارد که بونک بر حلقه سی کوروز . سبی مشاهده ایدمه زه حواسزله کورده بزه یعی بزم ایچون اثرولر . فقط بو بوقه اولجه — یعی برنجیسه یالکز آنتی یعی صوت تأثیری کورده . مهیز . شیمی بن المی قالدیر یوروم . ایسته بر حادته بوراده باشقه نه کور یوروم ؟ اریسادی سی بیلورم . فقط ناصل اولورده اریسای ایدر ایچر . قولی قالدیر یوروم : اوت فن دیور که اعصاب حرکت کلیلر . اعصابده دماغه تأثیر ایدر . اور دن امری آیلر . فقط دماغ نه یه تأثیر ایدیور . او ، امری زدن آیلور ؟

ایسته ایدیلر ؛ بونی فیزیولوژی نک ک دقیق تحقیقاتی ده حل ایدم . زه آری کورورده مؤثر مشاهده ایدیلر منسه استدلال ایدرزه ، بولهدلکه مؤثری حقا بر درجه یه قدر کدیوره بیلرزه . بونک عکسده واقع دره . یعنی مؤثری کوزوب اثرک هان اولسی ده ممکن در . مثلا قلی انه آلمش بر محرد کورورسه کنز یازی یازاجفته در حال حکم ایدر سکز . ایسته یینه استدلال ایدرزه .

حادثات پ بررخی تعقیب ایدر . برینه نظرآ سبب اولان دها اولکنه خطرآ سبب اولور . اثر . مؤثره اثر . مؤثره . بولهدجه تعقیب ایدیلر برسه بربرده قالیق محقق در . عقل اونک وجودینه حکم ایدر . فقط قالدیر . ویدر که بو مؤثر . بوندن سوکره مؤثر یوقدر . ایسته بولهد اولان سبابه [عقل اولی] ویا [مبادی اولی] دیرلر .

آشافتی یه اینکز ؛ اثر ؛ مؤثره اثر . براره تصادف ایدر سکز که مؤثر اولماز . بوکاده [علت غاییه] یغیز . ایسته بر طرفدن علل اولی دیگر طرفدن علت غاییه .

بوتون وارلق ، جمیع موجودات بوا یکی علت آراسنده قالش در . برچوق اسباب وار . فقط علم حکمت یالکز علل اولی ویا مبادی اولادن و علت غاییه دن بحث ایدر . آزلرئدن استمانه ایدر . فقط بحث ایچر . اوراسی علوم یایدنک محل اشتتالی در .

بزه نظرآ علاه . یکی درلو حادثات ممکن الحصول در ؛ یا نظام خارجی حاداتی ویا نفوس داخلیه ده جریان ایدر . وقایع که بز بونی آنتیجی بصر بصیرتخزله کورده بیلرزه .

دعک اولور که حادئات و وقایعک بر قعی اتفاق دیگر قسمی ده انقسی در . انقسه کیدر سک حیات ، معانی ، اریسادی . . . وسائر یی

شیدی بز شو اوج ادعای رد ایچون دیرزکه : مستور اولان قاینلر نه دینلهیکی کی خستدر . نه ده کوشک سیکر ایدر ، بالکس عومیت اعتبارله ، آجیق گزن قاینلرمن دها قوتلیرزکه هر شرطی بوقضیهک محته بدهانه حکم ایدر . ذاتاً مسلمان قاینلری اون اوج مصردن بری مستوریت ایچینه یاشارلر . اگر تتر بونزده . هانکی نوعدن اولورسه اولسون ، برضف حصوله کتیرمش اولسهیدی او ضعیف ارککلرک ده ، قاینلرکده نسللاً بعد نسل توارث ایلری . بناً علیه بوگون مسلمان و مسلمانک ضعیف و درماندکیه نمونه اوللری ایجاب ایدردی . زیرا (امراض عمومیه) قواعدی بونی ایجاب ایدر . حال بوکه بز بونک عکسفی مشاهده ایتمکده بز . کور و پرورزکه مستور اولان قاینلرک چوجقلری او برلرینک چوجقلرندن دها قوی اولبور . بوندن باشقه صحنی ایستقیقلر و فایانک نسیب قاینلرده دها چوق اولدینی هیچ بز زمان کوسترمه مشدر . اگر تتر صحنه مضر اولسهیدی بالطبع وفیات قاینلرده دها چوق اولوردی . دیک بو ادعاه واقف خلاصه اعیش .

مستور قاینلرک شهوات نفسانیله نینده دها زیاده اسیر اوللرینه کلجه بوده (علم الروح علی) به مطابق دکلمدر . زیرا هرکس بیلرکه انسانک حظوظات حیوانیه مننه اولان تاملی ایچق او تاملی غیبه قیلا به حق اسباب آره منده بولندینی صورتده کسب اشتداد ایدر . کذلک انسان نیل سرامه سهولت کورمدنکجه او میل ایچونده عاقله قفه غلبه ممکن اولماز . او حالده شو ایکی قاینندن هانکیسی اسباب مشده شهوته دها زیاده معروضدر ؟ مستور اولانمی ، آجقده کزنی ؟ غیوت دینه لرندن . ثابت حکم بز عادت راسخه لرندن طولانی ارککلر اختلاطن بری اولانلری ؛ بوتنه اختلاط ایدنلری ؟ بالطبع ایکنیلری دکلیر ؟ ذآ (علم الروح) بز ایچون بو حقیقته ال سیک شهددر . بز جهندن بوله . دیگر جهندن ایسه شهوات نفسانیستی قولایچه اخاذ ایدیلدک انسان اوزرنده سیک بز تأثیری واردر . زیرا بو سهولت انسانی هوساته مقاومتدن منع ایدر . خسیصه کبر و وقاری قومندن دوشورده آده او کی آرزولری کریمه کوسترن عزت نفسی ، خاصه ایلی اولدورور .

سزه بز مثل کتیریم : یاشاری ، تربیلری بز درجده بولنان ایکی کچ تصور ایدیکزکه بز کتیده ، برطان آتسه تحصیل ایدورلر . بونلرندن بری عاقله سندن اوزاق اولدینی ایچون هوسات طبیعیسه پشته کزمنسته تربیه مکنبسیله بد تاملق اذیت منندن باشقه برمانع کورسور . دیکری ایسه عاقله سیله محاط اولوب بون حرکتی نظارت آتسه بولندینی ایچون کندیلر آرزولری آره منده بز چوق برده لر کوربوررکه برینی بر طرف آتسه دیکری ظاهر اولبور . اونده قلدیرسه بز دیکری دها میانه چیچورور . شیدی بو ایکی کچمن عجا هانکیستک شهوات نفسانیله میلی دها شدید ، قانده طبیعیسه انهاماکی دها چوق اولور ؛ اولکیستک اوله چنه بدهانه حکم اولونور ؛ دکلکی ؟ پنا سلا . بوله بز کجھی صحت بانیهسی ، جهله عضلمستک انتظامی ادواق نفسانیسته قایل مندن کربی چورور . یوقسه بو حکتده — هر زمان

کورله یکی اوزره - او کجک هوا وهوسه طالنه . بو خصوصه هر وسیله من استفاده ایتمه باشقه جه لاردینی اولور ؟

اگر بوله اولماش اولدیدی هر بنیهسی صاعلام آدمک قویه پاک اولسی لازم کلیدی که بوده واقعه مخالفدر . زیرا حاسزلرک . فسق و فجور اربانک قسم اعظمی کوجل قوتل حرضلدر . لکن شیدی دنه بیلرکه بوحال اونلرک تربیه اهل علملرندن ایلری کلبور . یوقسه اگر بو آدملر جدی بز صورته تربیه ایدله دیلرده صحت بدن ابله سلامت عقل و اخلاق جمع ایتمش اولدیبلر اوزمان بز تربیه اونلرک اوکنده اخلاقاً محدود اولان هر نفسیه به قدری ثابت منع بز مانع اولوردی .

بزه دیرزکه : اصحاب فسق و فضاختدن چوئی تربیه کورمش . منور الانکار آدملردنبر . حق ایچلرندن بز چوئی تربیه ک اسارلری طوخرندن طوغری به کو . و پان آلمش اولقسه برابر شهوات جیهیه باشقلرندن زیاده انهاما ایتمکده درلر .

قطق تربیه ک انسانی ، نامیه انسانیکی لکدار ایدن ، هر نفسیه منن آیقولون نوعنه کلجه بوردوسی یالکزغلا صغه دینلن افرادده بولنه بیلرکه بولنده ایچق کثرت تبیه . قلی حقایق اشابه اشاع ابله حاصل اولسه جتی میدامددر . حال بوکه بوگون ادنری تشکیل ایچن افراددن قسم اعظمک بو تهذب طالبین علی الاطلاق نفسی اولدینی کی بوله بز سادک ثابت اوزاق بز مستیله به نعمته اسکان بوتدر .

بن بوسوزلری سولرکن پیشکا ، امامده طورن بز چوق حادثه ده بکا شهادت ایدوب طوربور قاین کرامده بصیرت صاحب اولدقلر ایچون اومارمکه بو دهاقی تسلیم ایلرله حق اعزاز ایتمش اولورلر .

شیدی شو مطالباتک صحتی تحق ایچمه صینا اکلا شیلورله مستور اولدق اولرکه مصون بولنان قاینلرک شهواته یاشاری . هوسات نفسانیله بز دوشوغلری ایله اومه کلردن دها آزدر . ذاتاً قنبیک جلد کورور بریده بوتدر .

ضیف اعصاب ابله بونک تیجیسی اولدق قوای غلبیه غرض اولان قتل موازنه به کلجه . بن بونک غرب قاینلرده دها چوق اولدینی فکرندیم . زیرا بوضف یالکز تترندن . برده ارککلرله عدم اختلاطن ایلری کلز . بونک اسبابی مایله مایه جق قمر چوقدرکه هموم وغوم ، قرو سفالت ، عشق وغرام کی نامحدود شیلرهب او جهلدر . جراثیم طبعین هانکیسی اولورسه اولسون مطالعه ایچن کورورکه بوخته لق غرب قاینلر نیمه بز امر عادی حکمی آتشد .

بوندن باشقه بز اتمده ضیف اعصابی کوستر بز چوق دلائل واردرکه ک باشقوجسی اختارک کتیریم . (لومبروز) کی جراثیم و جنایه دار تحریک عمقده بولنان ذوات اثبات ایدورلرکه انسان قوه غلیصی تم اولدجه جنیت قتل و انفجاری قلباً اوتکلب ایچمن . ملامکه قوه غلبه ک سلا تیه اعصابک صحته مربوطدر . بوله ایسه کثرت اختار بزه شوایکی غلبه ک قاینلرندن هانکیستک اعصابی دها ضیف اولدینی کوسترن حسی بر دایل اولور .

خلوص نیت باغشلاسون، دها برشی صورده جنم : عجا چه نمازنده اوتونسی و دیکله نسی فرض اولان خطبه . الفاضلی اعتباریه می . بوتسه مناسی اعتباریه می فرض قلفش ؟ هر حالده الفاضلی اعتباریه اولیه جنم . چونکه خطبه لر مزده قرآن کریمدن . احادیث نبویه دن ماهداسی شونک بونک سوزلی اولدیندن الفاضله قدسیت بوق که مفروض بولنش اولسون . اگر مناسی اعتباریه فرض قلفش ایسه خطبه لر می دکل خطیک ، حق اهالنک بیله آکلاسی لازم کلور . او حالده آت کریمه واحادیث شریفه مستثنا اولدینی حالده ایله جگیز نصایحی ، وره جگیز تقیاتی لمانزه ادا وایا ایتسه ک برمحذور واری ؟ بو خصوصل احتیالک بین اعلاه مذاکره و مناقشه اولنشدر ، هر چه دن ماعدابر لسان ایله خطبه لر ایضا اولنمز « طر زنده بلکه جواب بیله و برلشدر . فقط بو جواب نه کی دلایله استناداً وریلیور ؟ بورالی جمهوری بولندیندن کیفیتی ینه اجله « علمازدن استیضاح اتمکده بز .
نلهده جامع کبیر خطیبی
حافظ تانی

صراط مستقیم

فاضل محترم حلیم ثابت افندی حضرتلری طرفندن « خطبه ره دائر و یازیلان مقالات کچن نسخه مزده نوبت بولدی . کمال عتقا ایله اجرا قنان تیعات عمقه محصولی اولان بو کوزیده مقاله لر ، مطامعات و ملاحظه تکرری مؤید بولمقدهدر . مع مافیله بوسمله مهیدر . نقول معتبره نظره آندرق اتفاق علما ایله برصورت قطعه ده حل کیفیت لازمدر . افاضل علمازک بو باده کی آرای ساتبه لر نی استقصا ایلرز .

سلمانہ قادینی

اونجهی فصلک ماہری

تستر قادیلرک اکتساب کمال ایتلرینه مانعیدر؟

دیورلرکه: مستوریتک قادیلر اوزر زنده آثار سینه سی کوریلن اوج مهم مضری واردر . برنجیسی - سختلری خللدار ایدر؛ اولنری خسته لکوره ، سیکر کوشکلکیرنه معروض راقیر . برکرده اعصابه ضغف کلنجیه آرتق بون قوای معنویه نک موازتی مختل اولور . بوننده مستور اولان قادیلرک شہوات نفسانیله رینه دها زیاده اسیر اولملری لازم کلیر . زیرا اعصابک ضغفدن سلاتی ضبط نفس ایچون انسانک اک بیوک مینیدر . حالبرکه سیکرلرک کوشکلکی اونی دست شهواته پاییمه ایند اسابک اک قویبیدر .

ایکجیسی - تستر اولته حک آدمک آله جنفی قادی کورمسه ماندرکه بده طلاقک چوقلتنه ، قاری قوجه آرهنده محبت حاصل اولاسته اک بیوک بر سیبدر .

اوججیسی - مستوریت قادیلری تم و تہذیب منع ایدر . مکتبہ کیدرک قوای عقلیه و اخلاقیه لر نی مظهر فیض و ابساط ایتلرینه مانع اولور .

خدمتی اوله مازی؟ دیه طوروب دوشونورکن ، صراط مستقیم ک آتیمی و اونجهی نضله زنده خطبه لر دایر ایکی نه لمنظر رچشم دتم اولدی . ذهنی غیبتلایان بنی سؤ لرم زائل اولمش ایسه ده بضراری هنوز زائل اولدی . « صراط مستقیم » ک اونجهی نسخه منده حلیم ثابت افندی « اولل اسلامده خطیبلر ، اویوک سلطانر خطبه لرله اهل ایمانی اهلائی کله لله یولنده غیرته ، ملت و وطن اوزر نده همته ، حقوق حجاب و احکام شرعیہ ی محافظ امر نده حبت واجتہاد دعوت ایدرلر و خطبه لر واسطه سیه پک چوق وقوعات سیاسیہ وجوده کتیرلر دی . حتی عصر رسالده فخر کلمات اندمک قرائت بیورده یی خطبه لر او زماندرده نحدث ایند وقوعات مہد حقنہ تعلیمات نبویہی تضمین اتمکده ایدی « بیوربورکه بوسوزلر خطبه لرک جهت دنیاہ تعلق ایدر مسائل اجتماعیه و امور مسمه سیاسیہ مزکده خادم مقدسی اولدینی و بوبه بزم کی اون ایکی آی ایچون محدود خطبه لر اوتوقوب بونک حال ووقته و احتیاج زمانه کوره خطبه لر اوتونه بیله جگنی کورمکدهدر . ایشته ذهنی غیبتلایان مسائلدن برسی بو ایدی . مطبوعاتک سر بیت اولدینی شو زمانه نیچون اهلندن کوزل شیر ایستہ میلم ، نه ایچون خاطر مزه کان شیرلی صور میلم ، اوکر نیلم ؟ . خطبه لر ینه هر چه اولدیننه کوره ، نه اولور هر هفته اوتوبه جگیز خطبه لر می هر نه به تعلق اولورسه اولسون زمانغ علمای تریب و عقیده ده ترجمایلیوب (صراط مستقیم) و یاخود بشقه رواسطه ایله نشر و اعلان ایلسلر ، عجا اتحاد و اضافت من جهت تأمین ایملش اولمازی ؟ اوت ، اهالی اوزر نده پک بیوک حسن تأثیر براتیور . بن اوله ظن ایلیورمکه بونک خطیبیلر مزک بوزده سکائی اوتوقوبنی خطبه لرک معالری یلیور . و بر خطیب اوتوقوبنی خطبه نک مناسی تیلزسه قایدربینی چه نمازنده اشتہا واردر ، دیورور . ایشته اک مهم اولان بو جهت ده برکره تأمین ایملش اولور .

اهالی عربجه آکلامدقوی حالده نصل حسن تأثیر حاصل ایلمجکی بحثه کلجه : اولاً: آرزویق مکتبه ، مدرسه کورمش کیسه لر برط قما نوس کله لره . سول الفهم عبارله لر ترتیب اولنش خطبه لر می پک قولای آکلارلر و نصابک نهدن عزت اولدینی کتیلری آکلامدقوی کی آکلایانلر ده قہیمه چالیشیرلر .

ثامناً : بالجله اهالی بوبه سیدلر ده قرائت اولنان و احتیاج زمانه عابد بولان خطبه لرک ساحة انتشاره وضعی و هر خطیبک بونک مذکور خطیبی قرائتی ایشیدنجہ کندینسنه برحس نفهم اویاتیور . اویاتیورده دیکله جکی خطبه به قارشو بیکنه قلیوب بوهفتہ نک خطبه منده اهالی به نکمی نضاع وار دیه آکلایانلردن صوروب اوکر نک عادنا کندینسنه وظیفه ایدنیر . اهالیده کی بوحس ، کچن هفتہ ایراد ایشیدیکم حربت خطبه منده باذات مشاهده ایتدم . ایشته بوسوزلرک زمانک احتیاجی و هر سنه نک اعلاجه ایشیدیلوب آکلاشله سی و او سنه اوزر نده افکار عومیه نک نه مرکزده اولدینی و الحاصل حبت اسلامیه نک زمانه کوره مختصار ای بوتنی خطبه لرک بروجه مشروح ترتیب و تنظیمه اک کوزل صورتده حصولدیر اوله جنی محققدر .

موتملرندن دوشرلر . ترقی یوق ، انحطاط یوق . ملکلرک جنهسی مصصومدر . اونلر مرتبهستندن دوشیزلر . لکن اوله اوغراشهرق فیرتله ، زجته ، مجاهده ایله ترقی ده ایدمزلر .

[وما مثاله الا مقام معلوم] نظم شریفی ملائکه کرامت بو حاللری ناطقدر . هر برینک معین مرتبهسنی ، خدمتی وار . دأفا اوراده طورور ، اووظیفه یی ایضا ایدر .

اما انسان هو ایکی عالم پینده برزخدر . ایکی جهتی ده حاج ، کندیسنده همیشه ده وار ، روحانیت ده ، دأفا منازعه ایچنده دوران ایدر بو ایکی میل : میل روحانی ، میل جسمانی ، اوزرننن اسک اولماره ، میولات عالیه وار ، میولات ناسه وار . انسان دأفا کشمکش ایچنده در ، عقل ایله نفس دأفا محاربه ایدرلر . انسانک هر فردی یاساذا الله جهیتندن اشاغی درکبه دوشر ، بتون بتون دنیا به طایر ، ناشروع میولانه باغلانیر ، دینی ، وظیفهسنی اونودور ، بدائی ، مادنی دو . شونمز اولور ، حیوان کی اثنای جنسی بیرتقله ، خیر یاله مقله درلو درلو وهمی ، خیالی منفعتله عمرینی کچیرر ، چرکاب علاشده بو یان اولور . شیدی بوقوله انسان حیوانندن آشاغی دکلی ؛ [اولنک کالانام بل هم اضل] حیوان باری معذوردر . فطرتنده عقل ، فکر یوق . ترقی ، تکمله موصل اوله حق واسطه یوق . استعداد ، قابلیت ، مقفود . اولنک ایچون مسئولیت ومکلفیتندن آزادهدر .

فقط انسان ، انسان ایکن ، شریعت اوکنده طورور ، بیک درلو نصاب حکیمانیه قولانغه ابریشرکن ، محضا عناد ایله حقوق عبادی طا . نیلاین البت حیوانندن آشاغی در ، عذاب مستحقدر . عقلی باشنده بر انسان معبودنی طایمازسه ، اوامرالیهیه بو یون اکرسه ذنبی واخر . وی مجازاته کرتار اولور . اما عقل و فکر ایله حرکت ایدر . میزان شرع ایله افغانی طارناره ، حقوق الهی ، حقوق عبادی طایرسه ، انسانه لایق بر طرز اوزره حرکت ایدرده ملکلره بکزرسه ، بو سایهده ترقی وتکمله موفق اولورسه ملکلنده افضل اوله جنی جای اشته دکلدر . چونکه بر شی نهقدر کوچ ایسه او قدر دکری در . ملکلرک ذکر وتسبیحی نفس کی در . نفس آوب و برمهده نصل بر زجت چکمزسه ملکلرکده ذکر وتسبیحی اوله در . بزه نفس نصل الهام ایدلشسه ملکلرکده ذکر الهی اوله الهام اولمش در . اونلر اوغاله کوره خلق ایدلش . اوله یشارلر . اما بزم بیک درلو علائق وحوایج اطرافزی آلمش در ، بو قدر عوارضه قارشی طورمق ایله برابر وظیفه عبودنی ایضا ایتک اک بیوک واک عالی بر مقامدر ! .

شیدی بونک ایچون قانونلر لازم . وسائط اجراءت لازم . قا . نونلرک اساسی قرآندر . هج برشی آندن خارج دکلدر . اما بر طاقم قوانین دها اوله حق ، امور تجارته عائد بر جوق قانونلر بولنه حق . اونلرک اس الیاسی ده قرآندر . نصل قانون اساسی قرآنک خلاصه مندرجانندن آلمش ، دیگر قوانین ده اوله اولق کرکدر . ذنأ عدالتی اسر ایدن قرآندر . هر درلو انتظامک محافظهسنی ، تأمین ترقیات مدنییهی تأسیس ایدن قرآندر . قوانین دن مقصد انتظام وترقی دکلی ؟ مثلا

[ما فرطنا فی الکتاب من شیء] قرآنده هج برشی ترک ایدنله مش . دنیاوا آخرته دائر نهقدر احکام وقواعد وارسه ، نهقدر لوازم انسانیه ، نهقدر وظایف عالیه مدنییه وارسه جله سنیکان بکان بکان ذکر ویان بیورمشدر . اول الله اطاعت ایدنکده قواعد عدلکده مؤسی اودر . [واطیعوا الرسول] ثانیاً رسولنه اطاعت ایدنک . [الذی بلغ قواعد العدل وقرهایونکم] اول رسولله که قواعد عدلییه سنزه تبلیغ ایتش ، نشر ایتش ، تقریر وتوضیح بیورمش . بتون صنوف بشریه یی طریق مدنیته ، طریق حقه سوق وار شاد ایتلش . یکری ، یکری ایکی سنه ظرفنده جناب الهک قدرتیه ، عنایتیه مظهر اولدینی معجزات جللیه ایله ، شایان اقتدا بولنان اقول وانفال سنبه لرله امت واصحابنی ارشاد ایتش . نائل هدایت اولمزنه واسطه اولمش . مکارم اخلاق ایله اک قوی دشمنلری حکمنه رام ایتش . . . بویه بر نبی ذیشان ، بویه بر رسول رحان سزک رسولکوزدر . الهک بیان ایتدیکی قواعدی تقریر وتعلیم ایتلش ، نشر واعلان بیورمش اولدینی معلومکوزدر .

[واولی الامر منکم] ایچکزدن . . . ینه سزک کی . سزدن معدود ، افراد بشردن ، بیخبر دکل ، مصصوم دکل ، خطاده ایدر ، اصابت ده . فقط اوله ایجاب ایدیسور . مرور زمانه شریعتک احکامنی محافظه ایچون بویه بر وسائطله لزوم کورنیور . اولی الامر اولانلر وار ایچکزده . امر صاحب لری ، که اجرایه مأمور اولانلر . احکام الهیه یی تنفیذ مأمور قلنانلر . بالجله سلاطین ، خلفا ، حکام ، امرا ، هبسی بوراده داخلدر . بزه واسطه سلامت اوله حق ، آهنگ عومی بو تأمین ایده حک حکومته محتاجز . احکام الهیه یی اجرایه لزوم وار . شریعتده بونی اثبات ایدر ، عقلده ، مادام که نوع بشر بر لر یله اختلاط ایده حک ، تمدن نقرر ایده حک . حالبوکه انسانلرده عقلدن باشقه نفسده وار ، نفس اماره . اونک ایکی قوه شبدیه قاهره سی در : قوه شهویه ، قوه غضبیه . قوه شهویه دأفا مافی کندینه حکمک ، طبعنه خوش کلن ، ذوقنه مطابق کلن شیرلی کندیسنه آلیقوق . . قوه غضبیهده خوشنه کتین شیرلی باشقه سنه بولکلک . آز بر منفعتنه خلل کلدیعی تور ایتک ، حقل اولمش ، حقسز اولمش . انسان بو قوتلری حسن استعمال ایدرسه مرتبهسی ملکلدن اعلا اولور . چونکه ملکلرک ایشلری ، کوجلری عبادتدر . کندیلرنده طبیعت بشریه یوق ، حوایج ضروریه یوق . شهوت یوق ، غضب یوق . بناء علیه اونلر مجاهده ایدمزلر . انسان اصل ترقیه مستعد یاراد ایتلشدر . مجاهدات واقعهسی ، مساعی متوعهسی نسبتنده ایلروله مکدهدر . حیوانلرده عقل یوق . بهییت درجهسی ذوی الارواح مراتبک اک ادناسی در . او عاجله منمکدر ، شهوت وغضب ایچنده قالمش . ترقیه ، تکمله قابلیت وبرتیه مش ، ملکلر ایسه دأفا روحانی مذاق ایله ، کندی حاللرینه مناسب مدارق الهیه ایله ، بی نهایت لذائذ منویه ، کالات قدسیه ایله تفرد ایتش لردر . اونلرده هج بو عالم طبیعت ، اجناس بهییمیه تعلق یوق . اونک ایچون دأفا مقاملرنده دورورلر . نه ایلری کیدرلر ، نه ده

نفسانی بی او یاندیرد. بالعکس مفاسد و رذائله قارشیی اوبله مادی برمانع تشکیل ایدرکه اگر اوگا — تأثیر بی برقات دها تأیید ایدهدج — برده معنوی مانع علاوه ایدیلیرسه او زمان شومدیتک . صرف مادی اولان شومدیتک وجودنده خونین جرمهلر شکلی آلمش فلاکتلرله مصیبتلرک پک چوغنی بشریتک اوستندن صبریلیر کیدر .

محمد عا کف

قوله عظام

مقری :
مناستری اسماعیل حق
محرری :
سیرولی ح . اشرف ادیب
درس : ۴۹ — ۸ اغستوس ۳۲۴

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم

[یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله والرسول ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر ذلك خیر و احسن تأویلاً] صدق الله العظیم .

درس سابقده بیان اولونان آیت جلیله نك خلاصه سی اماناتی اهلته تأدییه ایتملی و حکمه مأمور اولانتر ، مأذون اولانتر دائماً حقایق و عدالتدن آیرساملی . [ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها و اذا حکمتم بین الناس ان تحکموا بالعدل] بیورلمشدی .

امام فخرالدین رازی دییورکه : ایشه باق ، دقت ایست اولاجناب باری بالجمله سلاطین و خلفایه ، حکام و امرا به نه بی امر و فرمان بیوردی ؟ هر امانتی اهلته تفویض ، هر ایشی اربابنه حواله ایتملی ، هر حق ، هر حقوقی صاحبنه ایصال ایتملی . باخلاصه حکمه تصدی ایدنلر دائماً شرع شریف موجبجه ، عدالت و حقایقیت مقتضایجه حکم ایستونلر . اول باول بونی فرمان بیوردی ، و تا کیدعلی التا کید اولوق اوزره [ان الله نعماً یظکم به ان الله کان سمیعاً بصیراً] بووعظی سزه و یرن الله در . باقیته کوزل و عظ ایدییور . سزک سلامتکزی تأمین بیوریور . بیلیش اولوکه که ریکز بتون اقوالکزی ، کلماتکزی ایشیدیر ، جمله احوالکزی ، افضالکزی بیلیر و کورور . الهی اونونما تک . عظمت و جلالنه قارشیی دائماً عبودیت و ظاهرنی ایضایه چالیشتک .

بویله امر و فرمان بیوردقندن سوکرا مؤمنلرک جمله سنه خطاباً بیوریورکه : [یا ایها الذین آمنوا] ای مؤمنلر ، که بکا ایمان ایتدیکز ؛ ایمانک مقتضاسی عدالتی قبول ایتمکدر . اویله ایسه [اطیعوا الله] اول باول الله اطاعت ایدک . [الذی اسس قواعد العدل] اول الله که عدل قواعدینی تأسیس بیورمشدر . نه قدر عدله متعلق حقوق ، عافظتة انتظامه متعلق احکام و ارسه هیچ بریسی اخلال ایتمیرک قانونلر وضع ایتمشدر .

(روو) ده کورویورکه : رسمی ایستاستیقلردن آلمان معلومات موثوقیه نظرآ ایتالیاده ۱۸۸۹ دن ۹۳ سنه سنه قدر گذارایدن بیس سنه نظرندده ۵۶۹ قادن انخار ایتمشدر . فرانسه ده عین مدت نظرندده ۵۸۶۹ قادن کندینی اولدورمشدر . پک اعلا ، شمدی بکا برده عموم ممالک شرقیده ، خصوصیه مصرده و قوعه کلن انخاری کوستریکز . بو انخارلر عشق و سودایه ، فقر و سفاقته ، الحاصل دهانه کبی اسبابه عطف ایدیلیرسه ایدلسون هر حالده جبات نفسانییه ، ضعف اعصابه حسیی بر دلیلدر . اویله ایسه دیمک که بشرق قادیترنیک اعصابی غرب قادیترنیک کندن دها قوتلی ، کندیلیرده حظوظات نفسانیله ریشه غلبه چالقمده اونه کیلردن دها متانتلی ایمش .

انسانک شهواته تمایل ، ضبط نفسه عدم قدرتی طوغری بدن طوغری به ضعف اعصابدن ایبری کلیدیکی صورتده شرقیلرک اعصابی غربیلرک کندندن دها قوتلی اولوق ایجاب ایدر . زیرا غربیلر بتون افرادی آره سنده شتم اولان تربیه و تقم ایلر برابر بلای عسرتدن حالا وازیکه میورلر . حال بوکه سرخوشلنک قناتی ، هر کون ، هر ساعت عقله ، ماله ، روحه ایراث ایتمکه اولدینی خسارک شدتی عمومک مسلیدر . آرتق دیگر مشتهاده بوکا قیاس اولیلیدر ، چونکه اولنرده نسبة غربیده دها چوق نفوس اشتهال ایدبور .

تستر ارککک آلاجنی قادی کورمنه ماندر ؛ دییبرک بوندن کثرت طلاقی و اوندن ده قادیترنیک سفاقتی استنتاج ایدنلره کلنجیه . . دیرزکه : کثرت طلاقدن ، ارکککک قادیترله قارشیی روا کوردکلری مظالندن ایدیلن شکیاتلر یالکز مسلمانره مخصوص برشی دکدر . بلکه بو حال ممالک مدنییه بزدن دها چوقدر . بونک ایچون انظار قارینی اون ایکنجی فصله توجیه ایدرز چونکه اوراده بوجمحه دائر ایضاحات کاییده و یرلمشدر .

تستر قادیترلی تذب و تعلدن منع ایدر سوزینه کلنجیه ، بوده طوغرو دکدر . زیرا برقیزدی ایشندن اون ایکی باشنه قدر مکتبه قاله بایرکه بویش سنه ک مدتک اوقیزک قوای عقلیه سی جذا کوزل بر صورتده تربیه و تهذیبه کفایتی میدانددر . بوندن باشقه بتون مطلری قادن اولوق اوزره قیزلره مخصوص مکتبه عالییه وجوده کتیرکده غیرت دینه اصحابنه کوره بیوک برایش دکدر . اوزمان قیزلر مکتبه داخلنده چار شافسزجه اوطورورلر ؛ درس بیویب مکتبندن چیجه زمانی کلنجیه تکرار اورتونه ک اولرینه کلیرلر . بوق ، اگر مقام تلامذه بویله عالی بر مکتبی اداره ایده بیسه جک معلملرک ققدانی اورتهیه سوریلر جک اولورسه بالطبع قبول ایدیلرمن . زیرا کولکده صمیمی برمیل اولدقن سوکره عزم و همتک یایه مایه جنی ایش بو قدر . بونکله برابر عین زمانده هریشی بردن یایه چالیشقده عیشدر . هر ایش بدایتده اوقافدن باشلار . سوکره یاواش یاواش بو بویهرک نهایت کسب کال تام ایدر .

شو مطالعاتکده کاملاً صحتی تظاهر ایدنجیه دیرزکه : مستوریت نه صحتی زخنده دار ایدر ؛ نه اعصابی ضعیف دوشورور ؛ نهده هوسات

مکه مکرمه فتح اولدنی کون بو آیت نازل اولدی . حضرت فخر کائنات اقدس اصحاب کرامه کیدیلر . مسجد حرامه طوله لر هر ذری فیضه ما کلامه آلدیلر . لکن کوبه قیوسی حلا نزل . مشر . نزل الله الماختر . طیبی یشیر اقدس مکی شریف بو نجه کعبه . سیدی زبیرت ابدجک . اجیری کرمک آرزو یوردلو منع اولدی . اونوز سیک کنی مشرک واردی . حضرت یشیر اون ایکی پیک کنی ابد کادی . قط اوله هایت ویدی که بتون . شریکک قبلری قورقو امتیلا ایلدی . اکلا بیک باش ابدیه جکر . مساوت اسلا . میله قارشو طور ساه جطر . جناب رسالت صلاً که داخل اولد . یلر . ه شیدی ؟ الهک یشیری الهک یقی زبیرت ابدیه جکی ؟ الماختر ه عثمان بن شیبه ه ده ایدی . او نه نبوی اصل مفتاح صاحبی او ایدی . پائسندن . دمسنندن انتقل ایش ایدی . کعبه مطهره متعلق بتون وظائف هپ بر قیله هدر . مثلاً زمزم شریفک سفاهی حضرت ه عباس ه ده ایدی . صوگرا کعبه خدمت ایتک . سلک . سپرمک . دها برکی وظائف یک چوق در . هر قیله مخصوص روطفه واردی . اینته آخترده ه عثمان بن شیبه ه ده طورردی .

حضرت یشیر خبر کونخردی : - آختراری وبر . دبی . قیوی آجوب ایجری به کوبه جکزه . زبیرت ابدیه جکر .
- ورم . دبی .
- نیون ؟

- بن سکا امان ایتدیم که . سنک الهک رسول اولدنیکی تلیم . واقعا آدمی ه عثمان ه . فقط عرب اسمی . کندی مشرک ایدی . حضرت یشیر فتح اناسنده سلمان اولرنی شرط ایتدی که جله مشرکله امان ورمش ایدی . حالیکه نه ایسه یاردی . اوله ایکن : - بن هیکزه ه قارداش ه ساه ی ابدجک . یوردی . اصل ه اخوت ه . تعیری ایت ابدجک . چونکه جنس کیمسلر اعتراض ایدلر : خریستیانله مساوات نصل اولور ؟ اولره بز نصل ه قارداش ه ده جکزه ؟ دنجز بوکا مساعد دکل . خریستیانر و منکر نصل قارداشی اولورمش ؟

بوچه دیورلر . اما جهالتلرمن . حقایق اسلامیان بی چوره اولدقنرمن . حقیقی فرق ایتورلر . نه آیات جیلهدن خبری وارن نه احادیث شریهدن . حیات نبویه دائر معلوماتری یلان یاکلش . اوقومه مشرک . اوکر عه مشرک . عمرلری تبهکله کچیر مشرک . عسالت طرلرینه ایشهش . قوری و نصیحتدر . بر تصب جاهلاندر کیدیلور اونک ایچون بوغیرلر . بو مشهلر کده بولنه خریب کلیر . حالیکه بو تر یک واضح مشهلرده . یک مشروع تصیرلر . بقی یشیرک یابدنی مسالقی کور . سوچه کی سوزلری ایشیتده طوغر وحی آکلا .

حضرت یشیر مکبه کیر . کلری زمان بشون قریش اکبری . اک ایلری کلر حضرت یشیری قار شولدرلر : - تسلیم اولدق . دبیله . هرهدولر ساهلینی لایق کورورسک یاپ . مالزده . جائزده . اولاد منده

خرستیان اولون . یودی اولسون . قیلن اولسون . . بوچه بر کیمه الهک عهدینه پنمه بیک عهدینه قارش اکر بفر حق اولدوره . جک اولورسه . . سلمان مسلمان اولدورورسه جزاسی ابدیا جهنمدر . قرآنه . صرحدر . فقط غیر مسلم اولانی عاجز بولوب مائه طمع ایدوب اولدورورسه . . اولدور . مک یاکلر قلع ابد اولماز . اوای وار . مانی آلتی . آج ی علاج بر قق . اولاد و عیالندن آیرمق . نفی ایتک . تکالیف شاقه به مروض قیلن . . اناسه هر کوز اولومدر . عائله سنندن آیردک . سنک ایتدیکک سوزی سوچه مش . فقط باشقه مقصدله سوچه مش :

- ظله طاقات کتیریم ا دیش ا بوئن طولانی فریاد ایش . اورکا قارش : - هایدی بزانه . . ویش . او اولمش دعکدر . هم اوله بر اولوم که هر دقغه تکرر ایدیلور . کاتکه قلیجه اولدوره . بیک باری بر کوره اولوم آجینی طویاردی . بوچه هر کون اولدم هدابری ایچنده ایلکوب طور سازدی . عاهسی عمو وریشان اولدیلر . آج بیلاج قلدیلر . هر کون بیک درلو قو قویله یشار . مسلمان اولسون . اولسون . مادام سنه امانه الهدر . الهک عهد و امانیه بزه تودیع اولتدیر . ایشته بوچه کیمه بی قل ایدرسه یقی پریشاننده سبب اولورسه . او حریف جنت اوقوسی قولا به ماز . جته کرمک شوچه طورسون . راجحه سنی طوعنه جق . یک اوزق قله جق دعک اولور . آخرته کیدیا برده جنت قورقسی طوبولماز . اولوری ؟ اولوریا ؟ جنت قوقوسی و اما ترق سنک بولدن طوبولور . جنتک رواج لطیفه . سی . لئانده طیبسی اورجه روح افزا . اورجه چوقدر که اولدر اوزاق برلردن استنمام ولور . فقط نه اوظالم طوعنا به جق . محروم قلته جق . ما ذالقه نه قدر موت محرومیت ! مقصد من هپ سعادت آخرت دکلی ؟ نعمت جنت نایب کلی ؟ ایشته الله بو کیمه بی اله عالی بر سا . دندن محروم قلیور . ظالم اولدنی ایچون . غیر مسلمی ازدیکی ایچون . مسلمانیه آزرسه نه اولد .

الماصل شریعت مجیده کمال اعتنا ابد غیر مسلمکده حقوقی تحت محافظه آلتش . بخر بر هر شیئی قصان بر قاش . حقوق جهنندن مساوات اوزره طوعشدر . بو باده اصلا اشتباه بو قدر . بر حدیث شریفده . سوچه بیورنمش : « اوج شی وارد که دانامساوات اوزره مرعی اولق لازمدر . آمه کور . کل بلکه کورک بروقوی صاحبینه . کورک قاجر لره قارش علی الصواب استلر بیئنده مساوات اوزره بولنی وظیفه در »
۱ - ادای امانت . ه امانت صاحبته و برالی . اما مؤمن ایش . صالح ایش . یا خرد دکلی . قاجر ایش . قاسق ایش . انسان بر اولور . قاجر اولور .

هنکی مذمیده اولور اولسون . امانت امانتدر . [ان الله یامرکم ان تؤوا الامانات ان الله] شو ایتک سبب نزولده نایت مهمبر . بو آیت جیلهدن برکج . بو عه ایتک . لکن سبب نزولنی حالاسولینه مک . یاق شیری . واقف اولورسه . یشیرک نصل بر دین ابد معوث اولد . یقی اکلا رسک .

و بریکر آید به اون کیک ، بریک ک جنده قابله ظلم عد اونور .
 لکن ما وضع اینه سرف ایدیه بریکا کیک بر دبه چی قابله ؟ پیشبر سزک
 زمان حمانه نرنه و برکی دایه بایزده ای کراک اءشار اوله برق زرعدن
 کراک زکات مایه بخاردن ، حیوان صاحب نرنن بر و برکی آیدیه .
 کتب فقیه . همه علوم اوله بی اوزه . حیایات اولمان تکالیف فای
 متددر . صاحبک حقوق محافظه ایدیه ک . کوکل رضایه آیدیه .
 صیغه خلل کینیلز . صورت عادلانه ایله ، خالق باره عظیم اولایه .
 رفی ، کال تمویل و اصلاح ایله آیدیه . ما وضع اینه سرف اولور ،
 اووقت کیمه شبه انجز ، و بر دیک کیمه آجیماز . دنیا ک مهورینه
 سا کراک ، اناک تأمین حیاته . محافظه ایشانه سرف ایدیه ک بازه
 لازم . بونر باطیع ایدین آله حق . اوسابهده حییت محافظه
 ایدیه ک ، بقا بولجق . .

اینه قرآن کریم مندرجان اس اساس سعادندر . هر مدتک
 منای اساسی اولور . بوکابنا قانون اساسیهده باشده کی ماده لره
 او تورسکنز ، اونر انسانه حریت ورور . فقط الله بزی اساساً حر
 یارا اشد . حیوان کی دکلز . کیمه ک کینه اسیر اوله مایز .

هر که حق ، حقوق و برمش . اشباه نظائری اوقو . کتابلردن
 طوت مجوسیلره و ارنجه به قدر بون احکام شرعی اوراده بیان اولومش .
 مؤمنلرک ، غیر مسلملرک کانه فراد بشریه تک آیری آیری حقوق وار .
 هر برینک احکامی وار . کنه مساوات دیک : یعنی هر کسک حقوق
 داتره منده . بوغنی در . بوغنی در . دبه حریت نظرند برایشازی
 موجب دکلمه . حقوق قطع نظرندن هپسی بردر . فقط هر کسی الله
 تمالی حضرتلری مساری یاراعاش در . بنا علیه هر برینک طبیعت
 کوره احکامی ، و طائقی اوله حق . هر کس وظیفه سنی بیه ک . مافوقه
 قارش دورمایه حق . مادون ازمیه ک . اشکال و اقرانیه خوش
 کینه ک . حقوق اخوت بودر .

— سلطان اولمایه قدش دیرسه عجا دیندن دوشیزی ؟
 صور سبورلر ، [انما لئمنون اخوة] . بر بر لیه مؤمنلر قدش در .
 مؤمن مؤنک قدش در . بوخونه دیکمیز بق . لکن بریک نارداشنه
 عجز ابرمن . دین دشمنی فصل قدش اولورمش ؟ . دیورلر .

بو ، نصبر در . نصیب جاهلدر . دین باشقه ، قارداشلق باشقه .
 قارداشلق یالکر دینه منحصر دکل . بسا انسانک نسب قارداش اولورده
 ینه دشمنی اولور . بونکله قارداشلق وظائقی بوزلار . دین قارداش اولور .
 خینک مقتضایه عمل ایله . ایت و دهائیل . الذیقن اقریا کمن کورمدیک
 ایلیکی دین قارداشندن کورورسک . قیامت کوننده بولهدر . انابا
 مرحمت ایجه ک . لکن بسض متیلر ، حقوق دینه و موالات قدیمه
 حسیله بر لرینه اوتنده بولده جقلر . اوکادار جوق آیات و آثار
 واردر . [الاخلا ، یومند بهضم لبض عدو الا لئین] نظم جلیلی ملا
 حظه کافدر .

اخوت دینه ... اوت دها پارلاق ، دهایقین . قومشوق کی در .

اوت قومشوقده بو بوک ارنه امددر . اولکده آرنجه حقوق واردر .
 قارداشلقده اوله . انا بابا قارداش اولور . سوکرا دنیجهده قارداش
 بونور . فقط براخوت دها بوقی ؟ [یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر
 واتی و جمعاکم شموأ و اذائل لئارنوا ...] آیت کریمه - فی اوقومازی بز ؟
 بون بوی آدم بر اولدن مشه کلمی ؟ هپسی آدم و حوا نسلندن . دیک
 تیغزده بوتون افراد بشریه ایله براخوت عموییه . برجهت جامعه انسانیه
 وار . انسان انسانک حقوقی بیه ک . اوکله خوش کیمکه مجبوردر .
 نوع بشر بر اصله منتهی در . بون کتب سماویه بو حقیقی اعلان ایدیه ور .
 او حالده اخوت عموییه وار . براخوت عموییه . بون نوع بشری
 برشد برر . هپسنه حسن معامله بی اقتضا ایدر که حقوق بین الملل فی
 بوکا مبنیدر .

بوابی اخوت اراننده باشقه بر اخوت دها وار . بونک اهمیت
 دها زیاده در . اخوت دینه ایله اخوت جنیه آراسنده برده اخوت
 وطنیه وار . جاهل بر وطن قارداشلیزی . بر عجله طوغوب بیولده .
 منفعت و مضرت برین برلشمش . هپزدن متشکل بر وجود تحصیل ایش در .
 وطنداشلق . . بو بوک براخوت در . بونک ایچونده آرنجه و صیای
 نیویه واردر . بوابشه قومشوق حق در . حضرت پیامبر قومشوقی
 تریف مقانده درت طرفدن قرق خاه دیوروی ؟ یالکر جار ملاحظ
 یاشق خاه دکل . هر کسک خاه سنه دیکرک خاه سنی مجاور عد ایش ،
 و برکون بیورمش در که :

— قومشوق حق ، جبرائیل ، بوکا اوقدر تا کیدلی خبره بردی که .
 نظرده اوقدر بیولدی که حق ظن ایدیم . برکون کله کج [مازال
 جبریل یوصیف الجار حتی ظنت انه سيقول ان الجار یرث الجار]
 یارسلو الله ؟ دیه کج ، قومشو قومشویه میرایی اوله حق . اوقدر
 یاقلاشد برمشدر ...

سوکرا [الجار اربون دارا] خجای عالیجنه قومشو قرق
 خانددر . دیک اولور که برملکنده بولونان بون قومشودر . بر اقلیده
 بولونانرینه اولهدر . بیلر ننه منافعه اشترک و اتحاد وار . بو جهته
 حقوق ارنده آزار . هله تأییت اسلامیهده بولونان غیر مسلملر مادام که
 حقوقلری شرعاً محافظه اولور ، کندیلرندن و برکی آیدیه . مساعده
 ایدیش ، الله ، پیغمبر طرفدن کافه سنک سلاقی تأمین ایدیش در .
 آخر حیاتیله سلطنت انبیا اقدمن ذمیرک حقوقی محافظه ایدک .
 بیورمشدر . حال بو سرکزه ایکن برطاق ظالملر پیدا اولور ، نه
 مسلمانلرک حتی طایفه . نه غیر مسلملر مرحمت ایدرلر . بوکا نه برک ؟
 مسلمانلرک بوند قباحی نه ؟ مسلمانلرک وظیفه سی ، مسلکی بوتون
 هیئت اتحادی بی محافظه در . [و اعتمهوا بحبل الله جمیاً ولا تفرقوا] امر
 شرعی میدنمدر . زالنندکی غیر مسلملر از ظنون ، دیه آرنجه تمیها
 وارد اولش . حتی بر حدیثه : [من قتل مساعدا لم یرح ارحمة الجنة] وارد
 اولمشدر . هر بخاری شریف حدیثلرندن در . هر کی بر مساعده یعنی عهدنش
 الهک ، رسووک عهدینه کیرمش ، تأییت اسلامی بی احراز ایش .

خرستیان اولسون . هودی اولسون . قبطی اولسون . بویه برکیمه
 الهک عهدینه پیغمبرک عهدینه قارش اکر بیز حق اولدورده چک
 اولورسه ... مسلمان مسلمان اولدورورسه جزاسی ابدیاً جهنم در .
 قرآنده مصرحددر . فقط غیر مسلم اولانی عاجز بولوب مائه طمع
 ایدوب اولدورورسه ... اولدورمک یا لکنز قلیج ابله اولماز . اوائی
 وار . مائی آلتق . آج فی علاج بر قق . اولاد و عیالندن آیرمق . نئی
 ایتک . تکالیف شاقیه مرروض قلیق . . انسانه هر کوز اولوم در .
 عالمه سندن آیردک . سنک اینتدیکن سوزی سوله ش . فقط باشقه
 مقصدله سوله ش :

— ظله طاقات کتیرم ! دیمش ! بونن طولای فریاد ایتش .
 اوکا قارش : — هایدی بزانه ! دیمش . او اولمش دیمک در . هم
 اویله بر اولوم که هر دقیقه تکرر ایدیور . کاشکه قلیجه اولدورده بلک .
 باری بر کره اولوم آجینسی طویاردی . بویه هر کون اولدم عذاباری
 ایچنده ایلکیوب طور مازدی . عالمه سی محو وریشان اولدیلر . آج
 بیعلاج قالدیلر . هر کون بیک درلو قورقو ایله یاشار . مسلمان اولسون .
 اولسون ! مادام که امانه الهدر . الهک عهد و امانله بزه تودیع
 اولمشدر . ایتشه بویه کیمه بی قل ایدرسه یعنی پریشانقنه سبب
 اولورسه . او حریف چنت اوقوسی قوقلایه ماز . چته کیرمک شوویه
 طورسون . رایحه سی طوعناه جق . پک اوزق قاله جق دیمک اولور .
 آخرته کیدیلبرده جنت قوقوسی طوبولماز . اولورمی ؟ اولوریا !
 جنت قوقوسی و اما قرق سنک بولدن طوبولور . جنتک رواج لطیفه .
 سی . لذائذ طبیسی اودرج روح افزا . اودرجه چوققدر که اوقدر
 اوزاق برلردن استنجم ولور . فقط بنه اوظالم طوعناه جق . محروم
 قلنه جق . ماذالله نه قدر بویک محرومیت ! مقصدمن هب سعادت آخرت
 دکلی ؟ نعمت جنته نائلت کلی ؟ ایتشه الله بو تیبده بی الک عالی بر سما .
 دندن محروم قلیور . ظالم اولدینی ایچون . غیر مسلمی ازدیکی ایچون .
 مسلمانده آزرسه بنه اولدور .

الحاصل شریعت مجدی کمال اعتنا ابله غیر مسلملرکده حقوقی تحت
 محافظه ایش بیخبرم هر شیئی نقصان بر اقامش . حقوق جهندن
 مساوات اوزره طوعشدر . بویاده اصلا اشتباه بو قدر . بر حدیث
 شریفده ده شوبله بیورلشد : « اوج شی واردرکه دائماً مساوات اوزره سرعی
 اولق لازمدر . آمه کوره کل بلکه کرک بروقهوی صاحبزینه ، کرک
 فاجرله قارش علی الصوم استنقر پیننده مساوات اوزره بولنق وظیفه در »
 ۱ - ادای امانت . هر امانت صاحبنه و برلی . اما مؤمن ایش ،
 صالح ایش ، یا خود دگش . فاجر ایش . فاسق ایش . انسان بر
 اولور . فاجر اولور .
 هانکی مذهبه اولدورسه اولسون . امانت اماندر . [ان الله یامرکم
 ان تؤوا الامانات انی انما] شو ایتک سبب نزولی ده غایت مهدر .
 بو ایت حایله دن بر تاج نومه رعنا ایتدک . لکن سبب نزولی حالاسویله مک .
 باق شیردی . واقف اولورسه بیخبرک نصل بر دین ابله معوت اولد .
 یعنی اکلار مک .

مکه مکرمه قمع اولدینی کون بو آیت نازل اولدی . حضرت نضر
 کائنات اندمن اصحاب کرامله کیردیلر . مسجد حرامه طولدلر . هر
 طرفی قبضه مبارکینه آلدیلر . لکن کعبه قیوسی حالا نبال . مشر .
 نذیر الله اماختار . طبیی پیغمبر اندمن مککی تشریف بیورنجه کعبه
 « سندی زیارت ابله چک . ایچیری کیرمک آرزو بیوردلر منع اولدی .
 اوتوز بیک کسی مشرک واردی . حضرت پیغمبر اون ایکی بیک
 کیشی ابله کلدی . فقط اوله هابیت و بریدی که بتون . شرکنک قیلرینی
 قورقو استیلا ایلدی . اکلادیلر که باش اده . بیجکل . سعادت اسلام .
 میده قارش طوره مایه چقر . جناب رسالت صفا ککه داخل اولد .
 یلر . نه شیدی ؟ الهک پیغمبری الهک یعنی زیارت ایچیکمی ؟ اماختار
 « عثمان بن شیبه » ده ایدی . او نه دینوی اصل مفتاح صاحبی او ایدی .
 بابا سندن . ده سندن انتقال ایتش ایدی . کعبه مطهره متعلق بتون
 وظیفه هب بر قیلهده در . شلا زمزم شریفک سقایسی حضرت
 « عباس » ده ایدی . سوکرا کعبه خدمت ایتک . سبک . سپورمک .
 دها بوکمی وظیفه پک چوق در . هر قیلهه مخصوص روظیفه واردی .
 ایتشه آماختاره . « عثمان بن شیبه » ده طورردی .

حضرت پیغمبر خبر کونمندی : — آماختاری ویر . دیدی .
 قابوی آچوب ایچیری به کیره چکر . زیارت ابله چکر .
 — ویرم . دیدی .
 — نیچون ؟

— بن سکا ایمان ایتدکم . سنک الهک رسولی اولدینکی بیلم .
 واقعا آدمی « عثمان » . فقط عرب اسمی . کندیسی مشرک ایدی .
 حضرت پیغمبر قمع ایتدند . مسلمان اولمرنی شرط ایچمک
 جله مشرکله امان و برمش ایدی . حالبوکه نه ایسه بیاردی .
 اویله ایکن : — بن « بکر » « قارداش » مامله ابله چکم . بیوردی .
 اصل « اخوت » تبعیری اثبات ابله چکم . چونکه بنش کیمهل
 اعتراض ایدرلر : خریستانلرله مساوات نصل اولور ؟ اونره بز نصل
 « قارداش » ده چکر ؟ دیمخ بوکا مساعد دکل . خریستانلر مؤمنلرک
 نصل قارداشی اولورمش ؟

بویه دیورلر . اما جهالتارمن . حقایق اسلامیدن بی چره
 اولدقارمن . حقیقی فرق ایچورلر . نه آیات جلیه دن خبرلری وار
 نه احادیث شریفه دن . حیات نبویه دائر « لوماتلری یالان یا کلتش .
 اوقومه مشرکله اوکره مشرک . عمرلری تهلکله کچر مشرک . عسالت
 طمرلرینه ایشله ش . قوری بر تصبدر . بر تصب جاملاندر
 کیدیور اولک ایچون بوتیورلر . بو مشرکلر کدریلرینه غریب کایور .
 حالبوکه بوتور بک واضح مشرکدر . پک مشرک تصیرلدر . بقی پیغمبرک
 پایدینی ماملاتی کور . سوبله کی سوزلری ایشتهده طوع و برحی آکلا .

حضرت پیغمبر مکجه کیرکلری زمان بتون قریش اکاری . اک
 ایبری کلار حضرت پیغمبری قار شولدلر : — تسلیم اولدق . دیدیلر .
 هرده درلور مامله بی لایق کورورسه ک ناپ . مالزده . جائزده . اولادمنه

و بر کبر آلبره اوستیک ، بریکدیگ چیده قالبرسه ظلم عد اولنور .
 لکن ماوضع اینه صرف ایدیلبرسه بوکایک بر دیه جکی قالبر؟ پیغمبرسزک
 زمان سعادتمرنده و برکی اولونابردی ، کرک اعشار اوله رقی زراعدن .
 کرک زکات مایله بخاردن ، حیوان صاحبزندن بر و برکی آلبردی .
 کتب فقیه . مده . معلوم اولدی اوزره جیبایت اولومان تکالیف غایت
 متدلدر . صاحبک حقوقی محافظه ایدیلبرک ، کوکل رضاسیله آلبره .
 میشته خال کتیرلیز . صورت عادلانه ایلله ، خلقه بارعظیم اولمایه .
 رقی ، کال تعدیل و اصلاح ایلله آلبره ، ماوضع اینه صرف اولنور ،
 اووقت کیسه شبهه ایتمز ، و بریکدیگ کیسه آجیماز . دنیاک مصوربتنه ،
 عساکرک ، ایشک تأمین حیانه ، محافظه انتظامه صرف ایدیلبرک پاره
 لازم ، بونلر باطیغ اهلیدن آلتنه حق . اوسایهده حیت محافظه
 ایدیلبرک ، بقا بولمحق . . .

ایشته قرآن کریم مندر جان اس الیاس سعادتمندر . هرمدتک
 منبای ادایسی اودر . بوکابناه قانون اساسی مده ایشده کی ماده لرده
 اوقورسکز ، اوزر انسانه حریت و بربر . فقط الله بزی اساساً حر
 یاراشددر . حیوان کچی دکلز . کیسه نک کیفته اسیر اوله مایز .

هرکس حق ، حقوق و بربرش . اشباه نظائری اوقو . کتایلدن
 طوت مجوسیلره وارنجیده قدر بتون احکام شرعی اورداده بیان اولومش
 مؤمنلرک ، غیر مسلملرک کانه فراد بشریه نک آری آری حقوق وار .
 هر بریک احکامی وار . کنه مساوات دیک : یعنی هرکسک حقوقی
 دائره سنده . بوغنی در . بوقتیردر « دیه شریعت نظر نده برایشیازی
 موجب دکلدن . حقوق نقطه نظر نندن هیس بردر . فقط هرکی الله
 تمالی حضرتلری مساری یاراعاشمدر . بناء علیه هر بریک طبیسته
 کوره احکامی ، و غنائی اوله حق . هرکس وظیفه سنی یله جک . مافوقه
 قارشی دورمایه حق . مادونی ازیمه جک . امثال واقرائیه خوش
 کینه جک ، حقوق اخوت بودر .

— مسلمان . مسلمان اولمایه « قرداش » دیرسه عجا دینندن دوشمنی؟
 صور بیورلر ، [انما لکم منون اخوة] . بر برلریله مؤمنلر قارداش در .
 مؤمن مؤنک قارداش در . بو اخوته دیه جکمز بوق . لکن بریک قارداشنه
 عقلمز ایرمن . دین دشمنی فصل قارداش اولورمش ؟ . دیورلر .

بو ، نصب در ، نصب جاهلاندر . دین باشقه ، قارداشلق باشقه .
 قارداشلق یالکز دینه منحصر دکل . بعضا انسانک نسب قارداشی اولورده
 ینه دشمنی اولور . بونکله قارداشلق و طائفی بوزلار . دین قارداشی اولور ،
 خنیک متفاضلیه عمل ایلمر ، ایت بو دها قیلمی . الذیقین اقربا کمن کورمدیکک
 ایلیکی دین قارداشندن کورورسک . قیامت کونتمده بویلهدر . انابا
 مرحمت ایتمه جک ، لکن بعضی متیلر ، حقوق دینه و موالات قدیمه
 حسیله بر برلرینه اوتنده بولنه جقلر . اوکادائر جوق آیات و آثار
 واردر . [الاخلاء یومئذ بهضهم بعضی عدو الایمتین] نظم جلیلی ملا
 حظه کافیدر .

اخوت دینه ... اوت دها پارلاق ، دها یقین . قومشوق کچی در .

اوت قومشوق ده بویوک ارتب احاددر . اولنکده آریمجه حقوق واردر .
 قارداشلق ده اوله . انابا بر قارداش اولور . سوکرا دینجهده قارداش
 بولنور . فقط براخوت دها بوقی ؟ [یا ایها الناس انما خلقکم من ذکر
 وانثی و جعلکم شعوباً و اقائیل لتعارفوا ...] آیت کریمه سنی او قومامزی بز؟
 بتون بی آدم برادلنر منشوب دکلمی ؟ هیس آدم و حوا نسلندن . دیک
 یئزده بوتون افراد بشریه ایلله براخوت عمومیه . بر بهت جامعه انسانیه
 وار . انسان انسانک حقوقی یله جک . اوکله خوش کچمکه مجبوردر .
 نوع بشر براصله منتهی در . بتون کتب سماویه بو حقیقی اعلان ایدیلور .
 اوخالده اخوت عمومیه وار . براخوت عمومیه . بتون نوع بشری
 برانشدیرر . هیسنه حسن معامله یی اقتضا ایلمر که حقوق بین الملل فنی
 بوکا مبتدیر .

بوابی اخوت اراشنده باشقه بر اخوت دها وار . بونک اهمیت
 دها زیادهدر . اخوت دینه ایلله اخوت جنسیه آراشنده برده اخوت
 وطنیه وار . چله من بر وطن قارداش لری بز . برخلله طوغوب بیودک .
 منفعت و مضرت بریز برشمش . هیزدن متشکل بر وجود تحصیل ایش در .
 وطنداشلق . . بووک براخوت در . بونک ایچونده آریمجه وصایای
 نبویه واردر . بواشته قومشوق حق در . حضرت پیامبر قومشوقی
 تعریف مقامنده درت طرفدن قرقر خاه دیورمی ؟ یالکز جارملاصق
 یایشق خاه دکل . هرکسک خاه سنه دیکرک خاه سنی مجاور عد ایش ،
 و برکون بیورمش در که :

— قومشوق حقنی ؛ جبرائیل ، بکا اوقدر تا کیدلی خبره بردی که ،
 نظر مده اوقدر بیولدی که حتی ظن ایشم . برکون کله جک [مازال
 جبریل یوسینی باجار حتی ظننت انه سيقول ان الجار یرث الجار]
 یارسول الله ! ده جک ، قومشو قومشویه میوایشی اوله جق . اوقدر
 یاقلاشدر برمشدر ...

سوکرا [الجار اربون دارا] فخرای عالیجنه قومشو قرقر
 خاندنر . دیک اولور که برملکنده بولونانر بتون قومشودر . بر اقلیمه
 بولونانر ینه اولوردر . بیلر ننه منافعه اشتراک و اتحاد وار . بوجهتله
 حقوق ارتدجه آزار . هله تأیید اسلامیهده بولونان غیر مسلملر مادام که
 حقوقلری شرعاً محافظه اولنور ، کندیلرندن برکی آلبره . مساعده
 ایدیش ، الله ، پیغمبر طرفندن کافه سنک سسلاقی تأمین ایدیش در .
 آخر حیاتلر ننه سلطان انبیا اندمن ذمیلرک حقوقی محافظه ایدک ،
 بیورمشلر در . حال بومرکزده ایکن برطاق ظالملر پیدا اولور ، نه
 مسلملرک حتی طایفه ، نه غیر مسلملر . مرحمت ایدرلر . بوکا نه دیرسک ؟
 مساللتک بونده قباحتی نه ؟ مسلملرک وظیفه سنی ، مسلمکی بوتون
 هیئت اتحادیه یی محافظه در . [و اعنته و اجبل الله جیباً و لا تقروا] اس
 شرفی میدانندهدر . زارلندیکی غیر مسلملر از نلسون ، دیه آریمجه تنبیهات
 وارد اولش . حق بر حدیثه : [من قتل مساعدا لم یرح رحمة الجنة] وارد
 اولشدر . هم بخاری شریف حدیثلر نندن در . هرکیم بر مساعده یی عهدلش ،
 الهک ، رسولک عهدینه کیرمش ، تأیید اسلامیه یی احراز ایش .

موسساته: یکی بوستانه خانه تاروشونده
دائرة مخصوصه مدرسه
محل اقامه:

مستطاب القیامه صراط مستقیم

مکتبہ مولانا آغا محمد علی عثمانیہ اولیاء اہل
دعوت اہلبیت اولیاء اعادہ اولیاء
انقلاب:

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لقی رسالہ مدر

مؤسساری: ابوالمعزین العابدین - ج. اشرفی ادیب

دوسمادہ نمبر ۵۰ پرمدور

تاریخ تاسیس:

قبرستان مقبرا بود ایہ کونترپریسہ سنوی
۲۰ غوروش فطشہ آلتی.

۱۱ نومبر ۱۳۲۶

سنہ لکی القیامی

۶۵ ۳۵

دوسمادہ

ولایتہ

عالمک اجنبیہ مدر

۹۰ ۰۰

۹۰ ۰۰ غوروشدر

دوسمادہ پوسٹ ایہ کونترپریسہ ولایت بدل اخذ اولتور.

عدد: ۱۵

۲۲۶ ذی القعدہ ۹ ہجریہ ۲۰ تموزینان ۱۳۲۶

برنجی ت

نفسیہ شریف

تفسیر الفاظ

(اهد) «هدی، ہدی» دن صیغۂ امر اولوب دعاوتضرع مقامندہ مستملدر. مصدری اولان ہدایت لطفہ مقارن دلالت معناسہدر. بناءً علیہ خیر وسعادتہ دلالت وارشاد مقامندہ احتمال اولتور. مقتضای مفہومی اولان مفعولتک برنجیستہ بنفسہ، ثانیہ لام ویالی حرف جرہہ تمدی اولور. بضم ثانیہ ہدہ بنفسہ تمدیہ اولور. بناءً علیہ «هداء اللہ للحق والی الحق» دینلدیکی کی «هداء اللہ الحق» دخی دیلور. شیخین [علاء زحشری وقاضی بیضاوی] عندندہ اصل اولان استعمالی صورت اولی اولوب ایکجی صورتہ استعمالی و اختارموسی قومہ «نظم جلیلی کی حذف وایصالہ مجموعدر.

دلالت وارشاد ارائه طریق و بیان حقیقت دیک اولسنہ میفر مہدیتک واصل سعادت ونازل سلامت اولسی لازم کلورسده بمقامدہ مطلوبہ موصل اولہ حق دلالت مؤثرہ معناسہدر. زیرا قرآن کریمدہ بنفسہ تمدی اولہرق وارد اولان ہدایت فطری علی اکثر بولہدر. «لہدینہم سبانا» و «یہدیک صراطاً مستقیماً» کی نوع بشرک مظهر اولہ کلدیکی ہدایت سبحانیہ بالجملہ افرادک مسعودتلتربتہ مدار اولہ حق ثابت واسع و متنوع بر نعمت عظیمہدر. طرق واسباب تنوعی نسبتدہ ہدایتک نوع الہدیکی اقسامی حصر واحاطہ ممکن دکلدر. بورادہ بحث ایدجکمز اقسام ہدایت ہر برنتک تختدہ بی نہایہ انواع مندرج بولان برطاق اجناس و مرابتدن عبارتدرکہ بولن بروجہ آتی درت قعہ حصر اولدہ دیلور.

اما حیوانات سائرہ ایہ نباتات و معدن حقیقتہ حکم و مصالح اقتضاسہ کورہ وضع بیوریلان قوانین فطرت ایہ فلکیات مدار انتظامی اولان موازین کلیہ اشو اقسام ارضمدن خارجدر. حالبوکہ کائناتک ہر برتدہ مشاہدہ اولان انتظام تام ایہ ترقیات و تکملاتک ہر نوعی مبدأ فیاض اقدسدن فیضان امتش الہام حقیقت وابداع طبیعت قیلندن بر ہدایت خاصہ تک اثر مخصوصدر. فصل کہ «اعطی کل شیء خلقہ ثم ہدی»، «و السما رفعا ووضع المیزان» کی نصوص عالیہ بو حقیقتی اشیاء ایتمکددر. بناء علی ذلک مقسم اولان ہدایت الہیہ نوع انسانہ متعلق بولان ہدایتدن عبارت قلمتدر.

برنجی مرتبہ: بر طاقم قوای محرکہ و مدرکہ اقتضای بیورمق واسطہ سببہ حاصل اولان ہدایتدرکہ انسان بوسادہ ماش و معاد مصالحتہ اہتدا ایدیور. قوای محرکہ تک انواع عدیدسی اولدینی کی قوای مدرکہ دخی قوۂ عقلیہ و حواس ظاہرہ و باطنہدن عبارتدر. ایشتہ انسان بو طریق ایہ اقوال و اعمال و عقائد و اخلاق و مقامات واحوالہ متعلق ہر شیدہ حق ایہ باطل بینی تفرقہ اقتدار کسب ایدیور. ایکجی مرتبہ: اعتقاد ایستہ حق ایہ باطل و علیانہ صلاح و فساد بینی قارق اولہ حق حجج و دلائل نصی واسطہ سببہ حصول بولان ہدایتدرکہ «لم یخمل لہ عینین ولساناً وشفیقین و ہدیناہ النجیدین» نظم جلیلی ایہ بویکی مرتبہ اشارت بیورلشد.

منای شریف: انسان ایچون ایکی کوز و بر لسان ایہ مدار تکلم و تزین ایکی دودوق خلق ایتم و نصب دلائل ایہ کندیستی خیر و شر طرقتربتہ دلالت الہیم.

[«نجد» مکان مرتفع معناسہدر. بورادہ وضوحی اعتبار ایہ ارتفاع منوی بی حازر اولان دلیلہ مستملدر. بعض ارباب تفسیر «نجدین»

سنگ . چله منسکا تسلیم اولدق . ایستدینک کی معامله ایت . نه امرک وارسه یابدیچف .

اول حضرت : — نه ظن ایدرسکز ، بیوردی ، ای ضادید قریشا سزه نه کی بر معامله ایدجکی اومارسکز ؟

— بزیم حقمنزده حضرت یوسفک قارداشلیرنه یابدینی کی .

بیایرسکز ، حضرت یوسفه قارداشلی نه درلو افتالزده بولندیلر . جناب یوسف اونلره ودیعه ایدی . هپ بر بابا اولادی ، یالکز آناری باشقه . لکن باباری بر . قارداشلی الدن کان خیاتی یابدیلر . حسدلرندن چکه مدیلر . فقط جناب حق حضرت یوسفی محافظه ایددی . کوله لکدن قورتولدی . عزیز مصر اولدی . سوکرا قارداشلی کلدیله . کندیلرینه حسن معامله ایددی . ذخیره لرینی ویردی . نهایت کندینی ییلدیرمک ایستدی . اوز برادری اولان بنیامینی بر تقریبه آلیقودی . سوکرا ایکجی قفسه کلایلرندنه یوسف علیه السلاهی تبسملرندن اکلا دیلر . برطاق لطیفلر ایدیسور ، کندینی ییلدیرمک ایسته بیوردی . نهایت اکلا دیلر : — سن یوسفک دبدیلر .

— اوت ، بوده قاردمش بنیامین .

— ابواه ، بز نه قدر خطالر ایتدک . سنی الله ، عزیز مصر

یایمش . بز نه دیلرسهک یاپ .

[نالله لقد اترك الله علينا وان كنا غاطلين] الله حق ایچون بز چوق خطالر ایتدک . فقط الله عنایت ایددی . بز نه قدر سکا فئالق ایچمکه چالیشدیسق الله سکا ایلیک ویردی .

— خار ، خار ا دیدی ، یابدینکزی بوزیکزه اورمام . الله غفور رحیم در . بن حقی عفو ایتدم . یالکز سزدن برشی رجایلدم : انای ، بابای کتیریکز . [واتوبی باهلکم اچمین] ...

قصه معلوم . ایسته اهالک مکا اوله دبدیلر : — یوسفک قارداشلیرنه ایتدیک معامله بی سزدن بکلرز .

اوقت نه بیوردی حضرت پیغمبر : — حضرت یوسف قارداشلیرنه نه معامله ایتدیه بنده سزه اوله معامله ایدجکم . هچ بریکزه طوقو غایه حتم . هر درلو حقوق کز بنه کاکان حقوق کزدر .

سلطان انیا هر درلو معاملات شدیدیه قادر ایکن حسن معامله بیوردی . فقط اوله بیوردی ، « قارداش » تمیزی قوللاندی : — قارداشلق معامله سی . یوسفک قارداشلیرنه ایتدیک معامله بی اخوت تمیزی دیگر بر حدیث ده وارد اولمشدره . فقط پشین شوراسنی تمام ایدیم : عثمان — کسه قاپوسنی آچام . دیدی .

هرکس تسلیمت کوستردی . فقط ایچلرندنه بویه خیانتلک ایدلرندره اولدی . قارشو قویانلر بولوندی :

— ویرهم ، دیدی ، الهلک رسولی اولدینی نیلم . اگر ییلسم که حقیقه رسول اللهسک ، البت بیت الله سنک ، لکن بن سکا ایمان ایتمش دکلم . بویه دیدی . فقط مطلقاده بیت الهی زیارت لازم . حضرت علی به امر ایددی : — آل شو آناختاری بیوردی .

حضرت علی ده کندی ، عثمان بن شیهنک قولنی صدقدی ، آناختار بره دوشی ویردی . آلدی ، قاپوبی آچدی . اصحاب کرامله بر لکده کیردیلر .

تاز قیلدیله . سوکرا کلیدیلر . اوتنه دنبری مات اوله ایدی . بیت الله آجیق طورماز . بر قاپوسنی وار ، کیریلر ، ایضای عبادت اولتوره چیقجهینه قاپانیر . قاپانجه عباس کلدی . عباس که پیغمبر افندمنک معجده سی : — یارسول الله ، دیدی ، بیایرسکز زسرم شریف خدتی بنده در . سقایه الیت خدمتی ایفا اوله مقنم . رجا ایدرم بو کبهنک خدمتی ده — که « سدانت » درلر اوکا . قیلک ، سلیک — بیورمک . [ان طهرا بقی طاشین ..] — بکا تودیع ایت . آناختاری بکا احسان بیور . او شرف خدمته نائل اولهیم ...

اواننده بو آیت نازل اولدی : [ان الله يأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها .] بونک اوزرینه حضرت پیغمبر آناختاری حضرت علی به ویردی ، عثمان ابن شیهبه کتورسنی امر ایددی . عثمان بن شیهه حالا اوزافده طور بیوردی . حضرت علی کندی : — آل آناختاری ! ده اوزانجه عثمان بن شیهه شاشدی ، قالدی : — دیدی که شاشدم سکا یاعلی ! مدین کلدک ، قولی بوکلک ، آناختاری دوشوردک ، آلدک ، کیتدک . شیمدی کلدک ، آناختاری بکا ویریسورسک . بو معامله به شاشدم . — بونی بن یاعازدم . بو اختاری سکا کم ویردی . لکن الله امر ایددی ده ویریسورم ...

— نه دمک ؟

آجی اوقودی . بوکا واقف اولونجه : — شیمدی به قدر شهیم واردی . شیمدی شهیم قلالدی . « شهد ان لاله الله الله و اشهد ان محمد عبده و رسوله » آیت اوزرینه آناختار اونده قالدی . حالا اونک اولادلرندره در . رسول اکرم افندمن اوله امر ایددی : — سننک اولادکه طورسون .

ایسته حضرت پیغمبر افندمن : — مسلمان اول ، مسلمان اولمزنسک ویرم ، دیدی .

امانت امانت در . سندن آندی ایسه یته سکا ویرله چک . لکن بوانصاف ، بو عدالت یوقی ؟ سبب هدایت اوله چق . آنک ایچون حدیث شریفده بیورور : — اوج شی وارد ، بولرده آدم سچیلمز . داغما حق کوزم تیلیلر . برنجیسی : تأدیة امانت . (الامانة تؤدی الی کل بروفاجر) هرکم ایسه صاحی ، بر اولسون ، فاجر اولسون ، هر هانکی مذهبه بولتورسه بولسون امانتی صاحبه ویرملی .

۲ اقبالیق در . صله رحم ، حقوق قرابت . اقبالیق حقوق یوقی ؟ اونده آدم سچیلمز . مادام که باباکدر ، هانکی دینده اولورسه اولسون مطلقا زیارت ایدجسک . نه حق ، حقوق وارسه ویره چسک . قرآنده مصرح . [ووصینا الانسان بوالديه احسانا ...] آیتنه صراحت وار . دیگر بر آیتنده . [وان جهادک لتشرک فی مالیک به علم فلا تطمهما ...] آناکزه ، باباکزه رعایت ایدک . حقوقنه تجاوز ایجه یک . باشقه دینده اولسه یته حق وار . لکن : « دینکن چیق ، بنم دینه کیرا » دیرسه اووقت اطاعت ایجه ، یالکز اطاعت ایجه ...

بیان مراد

تعداد اولان اقسام نم ایچندن بوقامده مقصود قسم اخرونیك كافی ایله برابر اكا موصل اولان اقسام دنیویوده . چونكه « نعمت » نك مقبولی حذف اولنهرق نعمت مطلقه اشارهت بیورلمشدر .

« نعمت مطلقه » ایسه نعمت کامله به محمولدرکه من کل وجه نعمت عد اولنهحق شیلردن عبارتدر . بوده نم جلیله اخرویه ایله انلرك حصوانه باعث اولان موهبی وکسی بالجمله دنیا نعتلریدر . زیرا بونلر ایله دنیاده انتفاع حاصل اولدینی کبی سعادت ابدیه به توسل اولنقدوده . نم اخرویه به موصل اولمان نم دنیویه ایله دنیاده انتفاع اولنورسده اخرتده باعث نعمت ومورث عقوبت اوللرینه مینی هرجهتله نعمت عد اولنلر . ویناه علیه نعمت کامله ده داخل قنلزلر .

اطلاقی کماله صرف ایله مقصود اولان نعتلری تخصص اتمه نك مداری وقرینه سی ده « الذین انعمت علیهم » نظم کریمی ایله مراد الهی مؤمنلردن عبارت اولمسیدر . خارج بریقیلان نم دنیویه ایسه مؤمنینه خاص اولمیوب سائرلرده شاملدر .
مناسرتلی اسماعیل هقی

نجاست قرآنیة

سورة آل عمران : آیت — ۱۹۹

« وان من اهل الكتاب لمن يؤمن بالله وما انزل اليك وما انزل اليهم خاشعين لله لا يشترون بايات الله ثمنا قليلا اولئك لهم اجرهم عند ربهم ان الله سريع الحساب »

اهل کتابدن بضیلری وارددرکه انلرالله ایچون خشوع [وخضوع] ایدرک آیات الهی عن قلیل ایله مبادلله انلرک [توراة وانجیلده مسطور نعت پیغمبری بی جزئی برمنفعت مقابلهده کتم ایتمه نك] ذات الوهیتنه . وسره انزال اولنان ایله کندیلرینه انزال ایدله نه [یعنی قرآن ایله کتابینه حقیله] ایمان ایدرلر . انلرك ربلری عندننه اجرلری واردر . [« اولئك يؤتون اجرهم مرتین » قول کریمی ، « يؤتکم کفاین من رحمة » نظم شریفی ایله کندیلرینه وعد بیورلمش اجر مخصوص واردر] جناب حق سریع الحسابدر . [« علم الهی جیع اشیایه نافذ اولوب ذات اقدس ربانی هر عالمک سزاوار اولدینی اجر و مکافاته تأمله محتاج اولمقزین واقف و آشنا اولدیلندن اجر موعود کندیلرینه سرعتله واصل اولور] .

بومدح وستایش الهی به نازل اولان بعض اهل کتاب ایله کبیر مراد اولدیننده مقسورن عظام حضرات اختلاف ایتدیلر . بضیلری : عبدالله بن سلام ایله یاران وجامعی مراددر دیدیلر . بضیلری دیدیلرکه بونلر اهل نجراندن قرق ، حبشستاندن اونوز ایکی ، رومدن سکنز کیسه لردرکه نصاری ایکن اسلام اولمشلر ایدی . بضیلری ده دیدیلرکه بونلکه « اصحمه » نامندکی نجاشی مراددر . یعنی بومدحه مظهر اولان ذات

زمان سعادتده شرفیاب اسلام اولان حبشستان ملکی « اصحمه » در . [۱] نجاشی حبشستان ملوکنک علم خاصلریدر ، نته کیم عجم شاهلرینه « کسری » ، هند پادشاهلرینه « رای » ، چین پادشاهلرینه « نففور » روم اولکه سنک حکمدارلرینه « قیصر » لقب خاص اولدینی کبی . اصحمه وفات ایدنجیه جبریل امین بونی رسول اکرمه خبر ورمش ایدی . بونک اوزرینه ذات نبویناه اقتدمز صحابه به : خارج بلده به چیتک ده آخردیارده وفات ایتمش اولان برقرنداشکزک جنازه نمازینی قیلک بیوردی . وبلله طاهره نك قبرستانی بولنان « بقیع » نام محله چیتدی . اوراده حبشستان جهته نظرایدوب ذات رسالتیناهه نجاشی نك نفسی منکشف اولمسلیله نمازینی قیلدی . بری طرفدن ایسه منافقز : پاک شوکا [طرف مستجمع الشرف حضرت رسالتیناهه به اشارندر] سرامدان نصاردن اول برآدم ایچون جنازه نمازی قیلورکه اوآدم کندنی اصلا کورماش و دیننه داخل اولماشدر دیلرله بوآیت کریمه شریف نزول ایتمشدر .

استطراد

وقتيله رژی قومیسری نوری بک مرحوم ایله برابر بوراتم الحروف عکاده اقامت مأمور اولمشیدق . اوراده بوندینم هنگامده یسوعیونمن برله اده صره مصاحبت ایدر ایدم . مصاحب : خوشکو ، نکتته برآ ، تیمانی واسع بذات ایدی . هر چشید صحبتلر ایدر ، هر وادیده کزبشور ایدک . برکون بته برمتاد قونوشور ایکن سباق وسباق مباحثه دن مناصبت الیه بره رق بوذات دیدی که انتظام علم سعادت بی آدم ، بشریتک هم آه نك وفاق مناسرت اوله رق بوریمسنه توقف ایدر . بوساحه وسیعه عرفانه خیلی جولان ایتدی . نکاتسه انضمام ایدن طلاقت لسانیه سوزینه قوت وبرمکه ، افکار بی تأید ایچون دلائل وشواهد ایدر ایدنه ، هم بزمنک لینی کندنی طرفنه اما الهی ده جک الفاظ کزین ایله رونق طراز کلام اولنه سی بلیغ کوستریمکه ایدی . تمایله دیکلهدم دیدم بک طوغری ، لکن آرزو اولنان بومطلب اقصی نه صورتله حرآت عالمده نجلی ایدم بیلور ؟ ایما ایتدیکی جهتی اراهه انجیلده دیدم که عین کلام ایله مکلم وعین نوع تبلیغ ایله میوش ملا یوز کتیبک بر قائله فضلادن طقسان طقوزینی تصدیق ایدوب ده صره بوزنجیسنه کلنجیه بره نبره بوزچوروب آتی انکار ایلنک ، اوافاضل دیشاهه بیترحق حقراته حرآت ایتمک نزد ارباب عرفان وایقانه شایین قبولی در ؟ بونفرقه حقیقت بین اولانز نه در ؟

حضرت عیسی علیه السلام اعتقاد اسلامانده پیغمبر اندندر . هم اولو العزم پیغمبران دیشاندندر . جاملرده متوجه بولندفرض محراب عبودتک فوئنده « کلا دخل علیا زکر الی محراب وجد عندها رزقا » نظم جللی منقوشدرکه بوده جناب روح الهیک والدمسی حضرت سریم المذراهه دائردر . قرآن کریمک برچوق سور و آیاتی حضرت سریم علیا السلامک منافقنی ، عصمت و طهارتنی ، نساء علین اوزرینه اصطفا سنی ناطقندر . قرآنه روح الهیک طفل ایکن بشیکده تکلم ایددیکی ، اکه و ابرصلره باذن الله شفا ساز اولدینی ، باذن الله احیاء اموات ایتدیکی .

[۲] همزه وحائک فتحیه در .

تقریر

بدل منہ اولان (الصراط المستقیم) دہ منظور الیہ وصف استقامت ، بدلہ نفس صراط اولانہ نظم جلیل « جانی الفاضل زید » ترکیبک نظیری اولور . بو مثالو ترکیبدرہ ایسہ تفتازانی رحمانہ تفسیردہ اصل اولسنہ مینی عطف بیان احتمالی ترجیح ایشدر . واقعا بو اعتبار الیہ احتمال مذکورک رجحانی آشکاردر . فقط شواہت جلیہی بیضاوی رحمانہ تکرار عامل ملاحظہ سیلہ طلب ہدایتک ، وکد اولسنی الزامہ بناہ بدل قلمشدر . بدل قلمدینی صورتہ دخی رفع ابہام بو نقلہ تفسیر ویرانی مفید اولور . بناہ علیہ ہر احتمالہ کورہ بو مقامدہ موصوف سفتی تفسیر وایضاح صدندہ ذکر ایشلش اولور . تفسیر ایسہ برہمنی مہمی ک واضح بر عبارہ الہ بیان دعک اولسنہ مینی صراط انبیانک استقامتہ انصافی مہیور بو لائق لازم کلیر . والا مہمی مہم الیہ تفسیر قبیلندن اولور . کذک استقامت وصفنک صراط انبیانہ انحصاری دہ مستفاد اولور . والا اخص الیہ تفسیر قبیلندن اولور . حالبوکہ تفسیردہ مساوات شرطدر .

علم تفسیردہ مقرر اولان اصولہ کورہ قرآن کریمی ینہ قرآن کریم الیہ تفسیر ایشک وجوہ تفسیرک اقواسیدر . بناہ علیہ اشبو آیت جلیہی « فاولک مع الذین انعم اللہ علیہم من النبیین والصدیقین والشہداء والصالحین وحسن اولئک رفقا » نظم کریملہ تفسیر ایدرک منعم علیہ اولان ذواتی صنوف اربہی حاوی اولان ایمان کامل اصحابندن عبارت قیلق راجسدر . نصل کہ بیضاوی مرحوم افادہ سالفہ سندہ اشارت بیورمشدر . بعض مفسرین ایسہ یالکنز انبیان عظامندن وبضلری دخی قبل النسخ والتحریر اصحاب موسی وعیسی علیہما السلامندن عبارت قیلشدر .

تفسیر الفاظ

« انعام » ایصال نعمت دیکدر . « نعمت » دہ استناد اولان ، منعمی کوریلان ہر شئیہ شاملدر . نعم الیہ « وان تمدوا نعم اللہ لائحصواہ » نص جلیلی منطوقجہ قابل احصا دکلسدہ اولاً دنیوی واخروی . ثانیاً موهبی وکسی تعلقرنہ تقسیم اولنور . بو نلرک ہر بری دہ روحانی وجسمانی قسملرنہ منقسمدر .

نعمت دنیویہ نک موهبی قسمی : روحانیدن روح فسخی وانک عقل واکا تابع فہم وفکر ونطق کی قوا الیہ اشراقی ، جسمانیدن تخلیق بدن الیہ اکا حال اولان قوا ومقارنی بولان صحت وکمال اعضا ، کسی قسمی : روحانیدن نفسی ردائلندن تزکیہ و اخلاق حسنہ وملکات فاضلہ الیہ تخلیہ ، جسمانیدن ہیأت مطبوعہ وصفات مستحسنہ الیہ بدنی تزین و مال وجاہ الیہ معیشتی تأمین ، نعمت اخرویہ نک روحانیسی : قصور واقعی مغفرت ، رضای سبحانی بہ مظہریت ، جسمانیسی : اعلائی علیینہ دخول ولذائذ ابدیہی وصول الیہ تمجیل اولنور .

نعمت کسیہ نک روحانی قسندہ کفر وضلالندن تبری داخلدر . چونکہ کفر اردل ردائلدر . کذک ایمان الیہ تجلی وانصاف دہ داخلدر . زیرا ایمان ملکات فاضلہ نک احسنی وجہ کالاتک اساسیدر .

فی الجملہ ارتفاعلری مناسبیہ والہ مدللہ تفسیر ایشملدر کہ چونکہ ابتداء ولادیندہ نلری ایشک باسلامی الہام حقہ مستند بر لطف الہیدر . [اوچینی مرتبہ : ارسال رسل وانزال کتب یعنی دعوت الی اللہ وتبیین طریق صواب واسطہ سیلہ وقوع بولان ہدایتدر کہ « وجملناہم ائمتہ یدون بامرنا » ، « ان هذا القرآن ہدی لقی ہی اقوم » کبی نصوص قرآنیہ ہدایت الہیدنک شو مرتبہ سندہ دالدر .

معنا شریفی : « انبیان عظیمی ائمتہ ہدایت قلم کہ انر امر الہیہ استناداً ناسی دعوت صورتیہ حقہ دلالت ایدرلر » ، « بو قرآن کریم طریق صوابی بیان الیہ اقوم واعدل بر شریعت جلیہیہ دلالت ایدیسور » . « واما نمود فہدیناہم » نص جلیلی مرتبہ ثانیہ وثالثہ نک ایکسینی دہ جامعدر . معنا شریفی : قوم نمودی بن عظیم الشان نصب دلالت و ارسال انیا الیہ حقہ دلالت ایلدہ .

دردنجی مرتبہ : قلبوہ سرأر امور کشف وارانہ حقایق اشایہ باعث اولان وحی والہام ورؤئی صادقہ مظہریت طریق الیہ اولان ہدایتدر کہ بوقسم ہدایت انبیان عظام واولیای کرام حضرائہ خاصدر . « اولئک الذین ہدی اللہ فہدیہم ائمتہ » ، « والذین جاہدوا فینا لہدینہم سبلاً » نظم جلیلاری بو مرتبہیہ دالدر .

معنا شریفی : « ذکر اولان عباد مسلمینی اللہ عظیم الشان ہدایت بیورمشدر ، ای حبیب اکرم ! سن انلرک مسلك عالیترینہ سالک اول » . « محض رضای ربانی احرازہ سی واجتہاد ایدنلری درکامہ وصول بولرینہ ، مقام قرب وشہودہ البتہ ارشاد ایلرم » .

بلاغت

« صراط الذین انعمت علیہم » قول کریمی « الصراط المستقیم » ی تفسیر مقامندہ ورود ایش بدل ویا عطف بیان قبیلنددر . علم نمودہ بدل تسمیہ قدان تابع کلامدہ واقع نسبتہ مقصود بالذانددر . بو ایسہ عامک من حیث المعنی مکرر اعتبار ایشلنی مقتضیدر . چونکہ طامک تکرری اعتبار ایشلسہ یا یالکنز متبوعہ تعلق حسیلہ مقصود بالذات نسبتندن خالی براقلق ویا خود تابعہ صرفیہ متبوعک مقصودی بالکلیہ اخلال ایدلک لازم کلیر .

اعتبار مذکورہ بناہ ہر بدلہ تأکید نسبت تحقق ایشکدہ در کہ بدلک فائدہ عامہ سی بوندن عبارتدر . شو نظم شریفدہ اولدینی کبی موصوفک کندی صفتندن ابدالی صورتلرنہ ایسہ بیان تفسیر دخی بولنہ جئندن نظم کریم انبیان عظام الیہ سائر مؤمنینک مسلوکلری بولان طریق حقک استقامت وصفیلہ مشہور ومشہودلہ اولسنی بو بو شہرت وشہادتک طریق عالی مذکورہ مختص بولسنی صورت قطعیدہ افادہ ایشکدہ در .

عطف بیان قلمدینی تقدردہ مقصود بالتسبیہ متبوع اولہ جئندن ناچک ذکر ی مجرد ایضاح وتفسیر ایچون اولور . بو خصوصک افادہ مذکورہ بہ نسبتی درکار ایسہ افادہ تأکید جہتیلہ بدل ترجیح اولنشددر .

اسکی ویکی اخلاق کتابلرینز

- (۱۷) *المهوه السلطنة* - ۱۰۰۴ تاریخچه در سعادتمند و وفات ایدرک (قورشونلی تریه) به دفن ایدیلین علای شعرا (طوسیه) لی (کوچوک مصطفی چلی) نك مفید و مختصر ترجمه یازدینی آردرکه مطبوع دکلدر.
- (۱۸) *رباعه الناصحين* - طقوزنجی قرن هجری فضالی مشایخ عثمانیه سندن (شیخ عبدالجید بن نصوح خلوقی) نك اثری اولوب غیر مطبوعدر.
- (۱۹) *شرف الاسلامه* - (۹۷۸) ده بروسه. وفات ایدرک حصار داخلنده (اورتا بازار) ده کی جدی (نقاش علی) نك بنا کرده سی اولان مسجد حظیره سنه دفن ایدیلین مشاهیر ادبای عثمانیه دن (بروسلی لامعی محمود چلی) نك ترجمه یازدینی آردرکه غیر مطبوعدر.
- (۲۰) *ترجمه زهره المهرک* - متن اثر (۷۸۶) ده وفات ایدن (سید علی همدانی) طرفندن فارسی عباره اولوق اوزره محرردر . (۹۶۹) تاریخچه وفات ایدرک (قاسم پاشا) ده بنا ایلدیکی مسجد حظیره سنه دفن اولانان فضالی ادبای قدیمه دن (کلپولی) لی (سروری مصطفی) ائدی طرفندن ترجمه اولونشددر . اون باب اوزره مرتب اولان بو اثر غیر مطبوعدر .
- (۲۱) *قواعد المبالس و ارباب المبالس* - ترجمه حال و اسامی مؤلفاتی (مورخین عثمانیه دن عالی و کاتب چلی) عنوانی رساله "ناچیزانه مده محرر اولان (عالی) نك آثارندندرکه ایضاحات لازمسی رساله مذکورده وارددر.
- (۲۲) *انیس القلوب* - کنذا
- (۲۳) *صدر قصه* - کنذا
- (۲۴) *صدر مهج* - کنذا
- (۲۵) *مهر صدمه امراول در لطافت مواضع و اعراض صحیح المان* - کنذا
- (۲۶) *بحر فصیح* - کنذا
- (۲۷) *در انفسی الجانی الی الاعمال الصافه* - ۹۱۸ تاریخچه وفات ایدرک بروسه ده اجداد عثمانندن (سلطان اورخان غازی) تریه شر- یه سنه دفن ایدیلین (شهبازه قورشود) کدر. مطبوع دکلدر.
- (۲۸) *رأه الملوك* - ۱۰۳۳ تاریخچه (هزارغراد) ده ارتحال ایدرک (ابراهیم پاشا) جامی حظیره سنه دفن ایدیلین علای عثمانیه دن (احمد بن حسام الدین سیروزی) نك ترجمه اثری اولوب قسم اولی اخلاق، (قسم ثانیسی) ده موعظه دن باحثدر. مطبوع دکلدر
- (۲۹) *یغرنامه* - منظوم - (۹۲۹) ده مملکتی اولان (کیوه) ده وفات ایدن شعرا عثمانیه دن (کواهی) نك (۱۸۹۱) یقی جامع اثر منظومیدرکه مطبوع دکلدر .
- (۳۰) *یغرنامه* - منظوم - (۱۲۶۶) ده در سعادتمند و وفات ایدرک (آیاصوفیه) جوارنده بنا کرده سی اولان کتبخانه ساحه سنه مدفون اولان صحائف شیخی زاده قاضی مسکر (محمداسعد) ائدینک اثری اولوب مطبوعدر.
- (۳۱) *یغرنامه* - منظوم - ۱۱۸۸ تاریخچه وفات ایدن علای مشایخ کلشنیه دن (شیخ ابراهیم نظیار) نك اولوب غیر مطبوعدر .
- (۳۲) *یغرنامه* - منظوم - بر عصر اول مملکتی اولان (روسحق) ده

- وفات ایدن شعرا مشایخ سعادتمند طرفینی عرافندینکدر . التمش کورر . صحیفه دن عبارت اولان بو اثر (۱۲۷۱) تاریخچه در سعادتمند طبع اولونشددر.
- (۳۳) *غیریه* - منظوم - ۱۱۲۴ ده در سعادتمند و وفات ایدرک اسکدارده قره احمد جوارنده (مسکینلر) افاقتهکی یافتنه دفن اولان شاعر مشهور . (اورفه) لی (نابی یوسف) ائدینک اولوب مطبوعدر . بو اثره شعرا عثمانیه دن (رزمی) نك نظیره سی وارددر .
- (۳۴) *ترجمه غطار* - منظوم - متن منظومه ۶۲۷ ده شهیداً ارتحال ایدن عارف جناب پروردگار شیخ عطارک اثر مشهوریدرکه اونتیمی قرن هجری شعرا سندن (ادرنه) لی (امری) نك منظوم ترجمه سی مطبوعدر . (بند عطار) ک (ماحضر) استندکی مختصر منثور شرحیه (شیخ اسماعیل حق) نك مفصل شرحی ده مطبوعدر .
- (۳۵) *لطیف* - منظوم - ۱۲۱۴ ده در سعادتمند ارتحال ایدرک (ادرنه) قیوسی خارجنده طوطیچیلرکی در کاهه دفن اولونان شاعر (سنبل زاده وهبی) ائدینک اولوب مطبوعدر .
- (۳۶) *ترجمه بیچ السلوک* - متن اثر (۵۳۳) ده وفات ایدن (شیخ ابوالنجیب سروردی) نکدر (۱۲۰۳) ده در سعادتمند ارتحال ایدن (کلپولی) جوارنده کی (کشان) لی (نجفی محمد ائدی) طرفندن ترجمه اولونشددر . مطبوعدر .
- (۳۷) *نصیحة الملوك* ترغیباً لحسن السلوك - شارح شوی صاری عباد ائدی مرحومک اثری اولوب غیر مطبوعدر . مؤلفک خط دستیه محرر نسخسی کواهیده رئیس الکتاب محمد امین وحید ائدی کتبخانه ده مطالعه آندارم اولدی .
- (۳۸) *شرح نوانج الکلم* - متن اثر (۵۳۸) تاریخچه وفات ایدن (علامه زحمری) نکدر (۱۰۰۰) تاریخچه (مدینه منوره) ده وفات ایدن فضالی ادبای آن حصاری محمد بن الدین منشی) طرفندن شرح اولونشددر . غیر مطبوعدر . بو اثر زمانه فاضل علماسندن اولوب (۱۳۱۹) ده وفات ایدرک فاتحه دفن اولونان ماردین مقفی استقی (یوسف صدق) ائدی [۱] طرفندن ده (بحان الحسام) نامیه شرح اولوندی کچی معارفدان عصر دن (علی نظیای) نك طرفندن ده ترجمه اولونشددرکه ایکیسی ده مطبوعدر .
- (۳۹) *ترجمه نیرسبوك* - مقارن (امام غزالی) نکدر (۱۰۲۱) ده متارالیه ماردینی یوسف صدق ائدی مرحوم ، وفقی محترم ابوالملاک ائدینک پدر عالیبردر . مرحومک حیات علمی حقیقه ، متار الیهک حین ارتحالزنده . سلائیک مکتب حقوق مطبلر دن رسومات نظری حایم عادل نك ائدی طرفندن یازیلان مقاله مدقنایه ان شاماه قریباً آنچه جنس تراجم احوال قسنه درج ایدیه کدر . مرحوم حضرت استاد شهبک اخلاقه معنی آثار فاضله و حکایه لری یالکز بوه توابع ، شرحی دکلدر ، علم اخلاقه منعلق پک بیوک بر اثر داهیانه لری ده اوار و . حضرت اون ایکی سنه ک بر تدقیق و تنیق معمولی اولدرقی و احیاء العلوم سی ترجمه و شرح بیورمشلردر . ان شاماهه یقینه بوجیم وقینتدار اثرده عالم مطبوعاته شرحینن عرفان اولورده حضرتک کلمات علیه و عرفانیه لری . ده ای فطری خارق العاده لری بیون حقیقت اصلیه تظاهر ایلر .

دعا بویکی نیجه معجزات باهرة نبوی مذکوردر . بونکچون کوچو .
کنندن بیوکنه وارنجیهقدر بتون مسلمانلرک قلبلری مشارالیهمايه محبت
وتظیم ایله طویلدر . حاصلی بتون مسلمانلرجه حضرت سریم برعذراه
طاهره مبارکه وحضرت مسیح صلواتالله علی نبینا وعلیهدخی اوعدراه
مبارکهدن نقشه جبریل ایله توله ایش برآیت کبرای آتیهدر .
روح الهک السنه شعرامزدهده ذکری یک مانوسدر . معجزات
مسیحی دمدم یاد ایدرک آنکله افکار وکفتارلرینه حسن ورونی وپررلر:

روح بخش اولدی مسیحا صفت انقاس بهار
اچدیله دیدلرین خواب عدمدن ازهار
باقی
بی احیا قلوب فیض دم جان بخش لطفکله
غایان ایلهک آمار انقاس مسیحا
ندیم
آفرین ای نی کلک هنر عیسی دم
ایلهک نقشه اعجاز ایله احیای عدم
ماکف پاشا
هوا مسیح نفس کشت وخالک ناله کشای
درخت سبز شد وصرغ درخروش آمد
حافظ شیرازی

ایندی حب ومودت هانکی جهته . حسن آمیزش و معاشرندن
تباعده نه طرفه ؟ مجدیلر حضرت عیسی علیه السلامه نصل محبت وحرمت
ایدورلرسه عیسویلرده حضرت مجد علیه السلامی حرمت و محبت ایله
ذکر ویاد ایتسه لر آرزو ایتدیکنر حسن معاشرتهک حصوله هیچ
برمانع قالمز ایدی . حقیقت شناسانه بر مطالعه بو پایه فکر بشره رهبر
اولور . نقاب ترددی رفع ایدر . بو تخصیص مخاطب فاضلک کوشزد
عرفانی اولجه برآز دوشنددی وندای خواص ولوله عوام آره سنده
ایشیدلرکه ... دپوب بو خصوصه دتر آرتق شق شفه ایتدی ،
بومصاحبهک جریانیده بشقه جریایه تحویل ایدلای . ینه های وهوی
نشاط ایله برخیلی سوزلر سویلندی . [وقولوا للناس حسنا] .

برکت زاده اسماعیل معنی

صفحات حیاتندن

کوره نیزه

النده . نوحه ماتم قدر آجیقلی صدا
ویرن ، بر اسکی قامیش ، قولوغنده بریدیچی .
شو کور دینلیچی ، باقاردم ، اولجه ناله سرا ،
طوروبده مرحله دیگله بن کلوب کیدیچی .
اوکنده بوینی بوکنی زواللی کشکولنه
آناردی بش پاره اولتق دکله باری ینه .

قیریق سازله ایدرکن زمان زمان فریاد .
کلیدی گوشنه اولتقلرک طنبیله

برر نوای بشارت ، برر پیام وداد ،
برر صدا که نیک سنه چاک اینیله
قارشیمایوب یانکز دم طوناردی سانکه اوکا ؛
بوسس ، بو بنظره غایت حزین کلیدی بگا .

حیطی هپ متوالی لبال دورا دور . .
صباح یوق اونک آفاق تار عمری ایچون !
پوزنده خنده امید ای کدیرر برنوی
کورولبور ، اوکندر ، الیم چهره بتون
کشیف بر بلوط آتنده پرده پوش ملال . .
کچن زمانی قارا کلتی ، قارا کلتی استقبال !

نصل حقیقت یلدا ؛ حیاتی کیت اوکا صور ؛
بولور نظرلری دنیایی پرده پرده ظلام ؛
بلالی کورمیور اما بتون بلا کورویور
بوکاشات سقاتده ایلدکجه دوام .
آرار بولندینی یلدای بی شاهیده .
زواللی بر چقه جق یول صباح آمیده !

کورور شداند ایامه قارشی دوشنده
سپر وظیفه سنی لیمه لیمه بر عبا جق .
قطط او ستره بی تابی هر خروشنده
آچارده دست عنادیه روزگار ، آرتق
کورک صاقندینی عریان وجودی میدانه
چیقار ، کوکس کور اواج برف وبارانه !

کچنده چارشی ایچندن چقیجه باقدم که
چامورلی طاشاره یاصالاعش ایگلیور سائل .
حصیردی شیلته سی آتنده همه ده پک اسکی ؛
شادروان اولماسه اوستنده یوقدی بر حائل .
طوبولوردی اوزاقتن نیکده شمدی سسی ؛
یاقتندن ایچق ایشتم او واپسین نفسی !

او کندی کندینه اوفلری بوقسه ایگلمی ؟
نه دیگله بن . نه طوران وار . . باقوب کچر هرکس .
ضارندن عکس ابدن آوازی کیمسه دیگلمی ؟
زواللی . اوله که باقی ، ناله تظلی کس !
قطط طورک . . ینه کشکولده بر طنین مدید
طوبولدی . . آه نه نازنده در سرود امید !

شادروانک ، کوری آتنده صاقلایان ، صاچاشی
دلیته مشمی ؟ بولوطن جو شوب کلن یاغور ،
اوشبه دن اوزانوب برسیم کی اشغی .
زواللی کشکولی باقدم یاشه قاسمیلور .
طوبونجه کور بوی بر جوش سرحت صاندی ،
اوزاندی کشکوله همت ایشه آلداندی ؛

موراروش اللری بوش چقیدی ساده ایصلاندی !

محمد عاکف

(۷۵) شرح کلماته - ۹۷۶ هـ در سادتمه وقات ایمرک (قاسم پاشا) ده کی مسجدی حظیره منه دفن ایدین فضالی ابدان (کلیولی) لی (مصطفی سروری) اندینک اثری اولوب مطبوعدر .

(۷۶) زجر کلماته - ۱۱۶۶ هـ در سادتمه وقات ایمرک (سلطان سلم اول) جوارنه احیا کرده لری اولان جامع شریف حظیره منه دفن ایدین شیخ الاسلام (محمد اسعد) اندینک اثریدر . مطبوعدر .

(۷۷) نظیره المراء الزهب - ذکر ی سبق ایدن (محمد اسعد) اندینک اثری اولوب غیر مطبوعدر .

(۷۸) شرح دبراه علی - ۱۲۰۲ هـ در سادتمه وقات ایمرک زبرک جوارنه (صوفی قوبو) مدرسه سی قرینه دفن ایدین علمی مشایخین (مستقیم زاده سلیمان سید الدین) اندینک اثری اولوب مطبوعدر .

(۷۹) شرح بهام ساهه - ۱۲۵۲ هـ در سادتمه وقات ایمرک جوار اوبه دفن ایدین شهری شاکر اندینک اثری اولوب مطبوعدر . بو اثر (خضربن مصطفای ارزنجانی) طرفندن شرح اولنش سهده مطبوعه وکلدر .

(۸۰) شرح بر ساهه - ۹۳۶ هـ در سادتمه وقات ایمرک (وفا) به دفن ایدین بر زردینلی شعی اندی طرفندن مؤلف اولوب غیر مطبوعدر . بو ذاتک (کستان) و (پندعطار) شرح لری ده . بو اود ایدین یازیلان آثار دهر .

(۸۱) همرتا - ۱۰۹۱ هـ وطنی اولان بروسه ده وقات ایمرک (اوج قوزور) تره منه دفن ایدین مشایخ خلوتیه دن (محمد الدین) اندینک اثری اولوب غیر مطبوعدر .

(۸۲) شهادتار - ۱۰۳۷ هـ اسکوبه وقات ایدن متقی مشهور (ویسی) اندینک اثری اولوب مطبوعدر .

(۸۳) زجر مستطرف - ۱۲۶۴ تاریخنده در سادتمه وقات ایمرک (یره بان) محله منه کی کتبخانه سی یانه دفن ایدین (صفاظر شعی زاده اسعد) اندینک اثری اولوب مطبوعدر . بو ترجمه اساساً (تکبسی زاده احمد اندی) طرفندن یانش سهده اسعد اندی طرفندن تدبیل وتوسیع ابلشددر .

(۸۴) انیس المارک - ۹۸۳ هـ کفمه وقات ایدن متقی (باباتوشی عبد الرحمن) اندینک اثری اولوب غیر مطبوعدر .

(۸۵) عاج اولوب - علی بن حسین آماسی طرفندن ۱۰۹۷ هـ تألیف اولنش ترجمه مشهور بر اورد . بر نسخه سی منبیهاده (سلم) مدرسه سی کتبخانه منه واردر .

(۸۶) در انصاع - ۱۱۷۶ هـ وطنی اولان خادمه ارتحال ایدن فحول غلادن خادی محمد اندی طرفندن مؤلف عربی بر اورد .

(۸۷) اسیب نامه منظوم - ۱۰۵۷ تاریخنده نظم ایلنش تورکجه بر اورد . بر نسخه سی منبیهاده (چاشنیکر) کتبخانه منه موجوددر .

(۸۸) تر الهادی - منظوم - بعضی اقوال امام علی تک نظماً ترجمه سی در . ناظم و مترجمی (۹۹۰) تاریخنده بحراجره ده غربقاً وقات ایدن قسطنطینی (لطیف) در . غیر مطبوعدر .

(۸۹) کلشنی نیر - منظوم - ۱۱۲۰ تاریخنده مصطفی اندی استنده

(۶۲) مرثیه العباء - علماء ریاضیون عثمانیه دن (۸۹۶) ده وقات ایدن قونیه لی عبدالله بن شکر ی تک اولوب اخلاق وتصوفدن باحشر . غیر مطبوعدر .

(۶۳) منبه اراقربین - ۹۷۶ هـ یازاش بر نسخه سی مناسرت کتبخانه منه موجود اولان وایحیق ترکیه برجده کبیر اوزره مرتب بولونان بو اثر منشور ازینقلی (موسی بن حاجی حسین) طرفندن تألیف ابلشددر . کوز ، قولاق ، ال ، قارین ، آت تناسل ، ایاق کی اعضای بدنیه دن صادر اولان خیر وشر لردن باحشا اولوب موجب استفاده در .

(۶۴) مبراهر المراءظ و المراءه و المراءه انصاع و المراءه - ۹۴۶ تاریخنده ارتحال ایدن محمد بن نجیب قره حصارینک اثری اولوب ترجمه درت باب اوزره مرتب در .

(۶۵) مبره صه انصاع لاریاب المصالح - استانبولی کاتب احمد اندی زاده علی اندی طرفندن مؤلفدر .

(۶۶) منبه مبراهر - معارفندان مشایخ مولویه دن اولوب ۱۱۲۶ تاریخنده وقات ایمرک در سادتمه یکی قوبو مولویخانه منه دفن ایدین یوسف نسیب دده تک اثریدر که اسمی تاریخ تألیفی میندر . اثر مذکور اساساً اقوال و نصاع امام علی تک ترجمه سیدر . مطبوعدر .

(۶۷) زبیره انصاع - ۱۰۰۵ تاریخنده صنایع والیسی اولان حسن پاشا نامنه علمی عثمانیه دن جعفر اندی طرفندن مؤلفدر .

(۶۸) محمول علی - اقوال و حکیمیات امام علی تک شرحی اولوب فضالان مصطفی وهی اندی طرفندن مؤلفدر . مطبوعدر .

(۶۹) جامع انصاع - شعرای عثمانیه دن (۹۳۰) ده وقات ایدن (روانی) طرفندن مؤلف و غیر مطبوعدر .

(۷۰) سنامه قرسی و کلماته انسی - ۱۰۷۰ تاریخنده مبره در ارتحال ایدن اکابر علمای عثمانیه دن (نوح بن مصطفای قونوی) طرفندن مؤلف اولوب غیر مطبوعدر .

(۷۱) سیر اکریم - ۹۷۱ هـ وقات ایدن علماء شعرای عثمانیه دن حسام الدین (سحابی) تک اثری اولوب امام غزالی تک اخلاق وتصوفدن باحشا فارسی البارہ (کیبای سعادت) تک ترجمه سیدر . غیر مطبوعدر .

(۷۲) راهب نامه - ۱۲۲۱ هـ وقات ایمرک اوبه مهر شاه والده سلطان مکتبی حظیره منه دفن ایدین مورخین عثمانیه دن بنادای واصف احمد اندینک عربی دن ترجمه ایندیک اخلاق رساله سیدر . غیر مطبوعدر .

(۷۳) خیال بجهت آبار - ۱۱۷۵ هـ در سادتمه وقات ایمرک (ایوب سلطان) قرینه (سیاوش پاشا) تره سی یاقینه دفن ایدین شعرای مشهوره عثمانیه دن شیخ الاسلام آق حصارلی (وصاف عبده) اندینک بیک بشیر یق حایوی نصاب و حکیماتی جامع شو سیدر .

(۷۴) شرح کلماته - ۱۰۰۵ هـ در سادتمه وقات ایمرک (اقصرای) ده یوسف پاشا جامی حظیره منه دفن ایدین بو سنه لی (سودی) اندینک اثری اولوب مطبوعدر .

(۵۱) روضه الختم فی ائمه و الامم - ۱۲۰۰ کسور تاریخنامه در ساداته وفات ایدن (ادب) افندینک اثری اولوب غیر مطبوعه . (۱۵) مقاله بر خاتمه اوزرینه مرتبدر .

(۵۲) ترجمه سوانه المطاع فی عروانه المطاع - متن اثر ۵۹۸ ده ارتحال ایدن فضلائی عربیدن (ابن ظفر مکی) نک اولوب (۱۱۶۸) ده بروسه ده وفات ایلین قره خلیل افندی زاده شیخ الاسلام (محمد سعید) افندی طرفندن ترجمه اولمشدر . مطبوعه .

(۵۳) فخر عطاوی - ۱۰۴۴ تاریخنامه در ساداته ارتحال ایدمک وقاه بدری (نوعی) افندی یانه دفن اولنان فضلائی شعرا و مورخیندن (عطاء الله) افندینک اثر بدرکه (سبحة الامکار) (نقتة الاذکار) (حلیة الافکار) (عالمنا) (هفتخوان) عنوانلرله بش پارچه دن عبارتدر .

(۵۴) علم الامم و الامم - ۱۱۶۱ ده در ساداته ارتحال ایدن فضلان (سرزغونی عبدالرحمن اشرف) افندینک اثر بدرکه اخلاق و نوادر حکایندن باحشر . غیر مطبوعه .

(۵۵) عبرتنامه - ذکری سبق ایدن (لامی چلی) نک اخلاقی اثر منثور بدرکه مطبوعه .

(۵۶) سرالاسرار - غیر مطبوع اولان بو اثر اسطونک اسکندر کیره لسان بو نایله یازوب بالاخره عربجه به ترجمه ایدیلن (تأسیس السیاسة فی تدبیر الیایة) اسمنده کی اثرک در دنجی مقاله سنک ترجمه سیدر . مترجمی استانبولی (کورک زاده حسن افندی) دره . مترجم (۱۲۱۶) تاریخنامه در ساداته ارتحال ایدمک اوبه دفن ایدمشدر .

(۵۷) امثال اللغمانه فی تهنیت الازهاره - ارباب معارفندن (اسکندر افندی) طرفندن جمع و ترتیب ایدیلان بو اثر ترکیه عربجه فرجه فرجه فرانسزجه بربرده اولق اوزره ۱۲۹۲ تاریخنامه در ساداته مطبوع اولمشدر .

(۵۸) ائمه و عموی - افاضل ادبای عثمانیه دن (۹۷۹) ده ادرنه ده وفات ایدن (قینالی زاده علاءالدین علی چلی) نک اثر مشهور بدرکه (۱۲۸۴) ده مصرده طبع اولمشدر . علم اخلاقه دائر اثر یازان معارف مندان عثمانیه نک همان کافه سنه مأخذ اولان بو اثر قیتدارک عبارسی ساده لشدیر بلکه برابر زمانه کوره بعض علاوات لازمه ده درج ایدلیدیکی تقدیرده الیکمل بر اثر اخلاقی اوله جفی وارسته قید و ایضا حدر .

(۵۹) جامع انصاع - اوننجی قرن هجری علما و شعراستندن کدوسده مدفون (حسین) طرفندن تورکجه یازیلان منظوم بر اثر کیردر .

(۶۰) غریب نام و یا معارف نام - ۷۳۳ تاریخنامه قیرشهرده ارتحال ایدن مشایخ عارفیندن (عاشق پاشا - بشه) حضر تلرینک اخلاق و تصوفدن باحث شتوی طرزنده منظوم اثر کیردرکه یگری درت سیک مصراعده قریب اولوب اون باب اوزره تبویب وهربانی اوتر فصل اوزره ترتیب ایدمشدر . غیر مطبوعه .

(۶۱) علم ائمه و - فضلائی اطباء عثمانیه دن (۱۱۹۷) تاریخنامه استانبولی اطه سنه ده وفات ایدن حکیم باشی عبدالعزیز افندینک اثری اولوب غیر مطبوعه .

(لارنده) مفتیسی ایکن وفات ایدن فضلائی شعرا دن (محمد وجودی) ایله (۹۷۹) ده (اوسکوب) ده وفات ایدن مشاهیر ادبای قریه دن (عاشق چلی) طرفلرندن ترجمه ایدمشدر . متن اثر مطبوعه ده ترجمه لری مطبوعه دکلدر .

(۴۰) ترجمه فخر محمود فخرشتم - متن اثر (۸۷۵) ده وفات ایدن (مصنفک) نایله معروف (مولانا علی البطلانی) نک اولوب وزیرای بنامدن (محمود پاشا) نامنه نایب اولمشدر . (۱۱۱۲) تاریخنامه در ساداته ارتحال ایدن (شیخان زاده محمد افندی) طرفندن ترجمه اولنه رق مؤخر اطبع اولمشدرکه اون باب اوزره مرتبدر .

(۴۱) فصاح الوزراء والامراء - (۱۱۲۹) تاریخنامه (تواله) ده وفات ایدن (دفتری محمد افندی - بقال زاده صاری محمد پاشا) نک اثر بدرکه غیر مطبوعه . بر نسخی در ساداته (اسمد افندی) کتبخانه سنه وارد .

(۴۲) علم ائمه و - ۹۴۲ ده در ساداته وفات ایدن شیخ لاسلام (زبالی علی افندی) نک اثر بدرکه سلطان یازید ثانی به اهدا ایدمشدر . غیر مطبوعه .

(۴۳) فصاح الملک - ۱۱۱۵ ده ادرنه ده وفات ایدن شیخ لاسلام (فیض الله) افندینک اثر بدرکه مطبوعه دکلدر .

(۴۴) مبالغ الحکم - ترجمه فصاح مزاجه عبرتنامه انصاری هروی - ۱۱۷۵ ده بروسه ده وفات ایدن شاعر مشهور (نورس قدیم) طرفندن لسان فارسی در ترجمه اولونان بو اثر ۱۳۰۴ ده در ساداته طبع اولوشدر . ترجمه نک اسمی تاریخ ترجمه می مشردر .

(۴۵) انساب نام - مشایخ کلتیه دن اولوب ۱۱۸۸ ده وفات ایدن (ادرنلی شیخ ابراهیم نظیری) افندینک اثر بدرکه مطبوعه دکلدر .

(۴۶) عجایب الامم و غرائب النور - ۱۰۰۰ کسور تاریخنامه وفات ایدن (سهیلی احمد) افندینک اثری اولوب ساده جه (نوادر سهیلی) اسمیله معمار . مطبوعه .

(۴۷) الختم المشرجه - ۱۰۴۱ تاریخنامه در ساداته وفات ایلین کبار مشایخ مولویه دن (شارح مشوی) شیخ (اسماعیل انقره وی) نک قصیده منفرجه شرحی اولوب مطبوعه .

(۴۸) مرآت العمود - ۱۲۰۰ تاریخی اولکنده در ساداته وفات ایدن مؤرخین عثمانیه دن (نهالی ابراهیم) افندینک اثری اولوب غیر مطبوعه .

(۴۹) منظومه کتیبیه راز - ۹۹۰ تاریخنامه بو سنه قطعه سنه (ایزورونیک) قرینده (لوزنجیه) ده وفات ایدن شاعر مشهور (یحیی) بلك اثری اولوب مطبوعه . اوننجی قرن هجری شعراستندن (نوری اقرایی) نک ایکی بیک پیتی بر ذلی وارد .

(۵۰) ریاضه المؤمنین - ۱۱۶۹ ده در ساداته وفات ایدمک ادرنه قیوسی دیشاریسنده شاعر مشهور (باقی افندی) یاقینده دفن اولونان مؤرخین عثمانیه دن (سیدرضا کفه وی) نک بروسه سلیقنده ایکن یازدیغی اثری اولوب غیر مطبوعه .

دیک کہ دعوت مجددہ تأسیس مابقی ملک و سلطنت ایچون دکل،
تقریر اساس شریعت ایچون وقوع بولش . اگر خوشکر جاہ و ملک
اولیدی شکلی تلقین ایلدیکی حکومت شرعیہ اسلامیہ بالجمله اصول
و فرعیہ جایگیر استقرار اولدقندن سوکرا ریاست اسلامیہی تقدیم
ورجحانیقی هیچ برعرب قبیله سنک انکار ایچدیکی خاندان عالیسنده ابقا
ایتمسنه مانع نه اییدی ؟

(یا حضرت سلطان انبیا علیہ الیکل انبیا) اندمن حضرتلرنیک
پدایت بشده مالی بوق ، جاهی بوق ، عسکری بوق ، اعوان وانصاری
بوق . سلقه شرعیہ سی بوق ، کیسه نه تحصیل و تدریس بوق . یازیسی بوق ،
سحر خطابتیله تشخیر قلوبنه شهرت بوق ، حاصلی عوام ناسی
جلب ایچون بر موقع مخصوص قازاعسنه ، خواص سینده بر مرتبه
احراز ایتمسنه بادی اوله جق ظاهراً ییدنه هیچ بر وسیله سی بوق ایکن
کندیسی کیسه نیک یتشمیه جکی او موقع ممتازه چیقاران فحاشات اجلالنه
قارشو ملوک و سلاطینہ بیون اگدر نه نه اییدی ؟ بیون اقوایی ارشاد
ایچکی ، سینات عصر دیدلرینی صلاحه تبدیل ایچکی عالم نفخ صور حیات
ایدلرک قلوب میتیه نازه جان و برسی در عہده ایچک درجه لرنه
علو همت صاحی اولسنه باعث نه اییدی ؟
محمد نعیم

انسانک ماہیتی و وظائف شرعیہ واجتماعیہ سی

هر زرده اولور ایسه اولسون دوچار فلاکت اولان انبای جنسنک
امدادتہ یتشمک ، بر او غورده بذل اعانتہ بولنورق ، جمیات خیریه
تشکیل ایچک ، اقران و امثالہ ابدال سرور و احسان ، مسافر پرورک ، مهمان
توازلق ، جود و سخاکی اوصاف عمدوحه و مقبولہ ایله تجلی فرح و وجدان
ایچق پاره ایله ممکن اوله ییلر .

بنام علیہ بیض کوناه بین اولان سبکگز انک مطلق بر صورتہ
[بوقانی دنیاہ میل و رغبت ، پاریہ ، بولہ محبت ایچک جار دکدر]
سوزلری ظاہری اعتبارہ قطعاً حکمز و باطلدر . بوقیال ظواہر
پرستانک اقوال و انمالی کلیاً عاطلدر . بوسوز ، طوغریمن طوغریہ
هیچ بر صورتہ تصدیق و قبوله شایان دکدر . شونی دیه ییلیرز کہ :
اموال و تقود ، صرف نقطه نظرندن صحابی ایچون خیر و شره صالح اولمقلہ
برابر جناب مدرامور انسانلرہ بر ارادہ جزئیہ و بردیکی ایچون هر کسی
مالی دلدیکی یرده دلدیکی کیی استعمال و تصرنه قادردر . هر کم خیری
قصد و ارادہ ایسر و حقوق شرعیہ سی ایضالہ مالی تطہیر ایسنه ک خیرات
و حسناتہ بذل ایدرسه مقبول اولور . عمدوح اولور . مأجور اولور . عکسی
حالدہ مقدوح اولور . منفور اولور . مسئول اولور . شو حالده قصور
و قاحت پاره ده دکل ، انسانده دیک اولور (ترہیم بولارسه ک اورایه کیدر .
قباحت کیده نکل دکل ، کوندره نکل اولور . یتہ کم بیجانی اعمال ایسن
دکل ، سؤ استعمال ایسن سؤل طوتیلور . صورت مطلقہ مال نصل
شر محض اوله ییلر کہ جناب خداوند کرم قرآن عظیمده مالدن خیر یله تعبیر
بیور بور . چالشق ، پاره قازاغق نصل مائواله ییلیر کہ حضرت نبی محترم
«ا کتاب حبیب الله» بیور بیور .

قارئین کرام ! هیچ شبهه بوقدر کہ کافه ارباب عقولک یکاه
مقصدی ، نایه آمالی دنیا و آخرتہ مسعود بر حالہ بولنقددر .
سعادت اخرویہ نہ نسبتہ ثابت اهمیتیز ، حکمز ، سریع الزوال اولان
سعادت دنیویہ ، دنیاہ تحصیل اولنبدیکی کیی - بوقاریہ بالناصبه بیان
ایندیکمز وجہلہ - سعادت اخرویہ دخی دنیاہ قازایلیور . امت ناجیه
مجدیه کندیلرنه دار بقادہ موعود اولان نیم دائم و ملک قائمہ دنیاہ کی
اعمال و انفس لرنلرہ کسب استحقاق ایلیرک نائل درجات ، اوسایه ده
داخل جنات غایبات اوله رق و اصل اقصی الثبات اوله جق دردر . سعادت
اخرویہ نہ ثالث ایچون اکتساب و اتصافی ، تبارک و احضاری لازم کلان
اوصاف اشیا اوج قمه مقصددر . بونلرک هر بری آخرتہ انسان
ایچون اسباب سعادتدر . موجب عزتدر . جالب سلامتدر . و بونلرک
حصول و تحقق مال و ملکہ متوقف اولمقلہ سی و غیرتہ ، کسب تجارتہ
سبب و علتدر .

اکتسابی لازم کلان شیلر برنجی درجه ده علم و ادب کیی ، خلق
حسن کیی فضائل تقیہ .

ایچکی درجه ده صحت و نایفیت کیی ، سلامت اعضا کیی خصائل سجا .
اوججی اولوق اوزرده طوغریمن طوغریہ مال کیی . نلاک
کیی بدن انساندن معدود اولمان وسائل خارجددر . ایسته بونلرک
کافه سی اقدام و غیرت و کسب تجارتہ ممکن اوله ییلر .

نه حاجت ؟ ضروریات حیاتیہ دن اولان نک ، ایچمک ، کیمک
کیی شیلر ، هر حالده پاریہ ، پاره دخی چالیشتمه متوقف دکلدر ؟
بنام علیہ بر شینک قائمسی شو صورتہ معلوم اولوب آدن مقصد
اقصی نه ایسه بحق تعقیب اوله رق او شی او مقصد ایچون اشتمل
اولنورسه هر حالده محمود و تبتجسی عسود اولور . ایچانی شایان
تقدیر کوریلور . و بوسورتہ مال و ملک مقاصد حنیہ و وسیله و آلت
اولور . عکسی حالده یعنی صورت غیر مشرہ عہده ادخار تقود ایله
جمع مال و بونلر سؤ استعمال اولنور ایسه برطاق اعمال غیر مشر و عه
پاره قازایلیور . اول صورتہ صرف بیدیلیرسه بالطبع مذہوم ، نایمسی ده
مشنوم اولور . ایچانی هر دلو لوم و توبیخه سزاور و بالجمله اجرا آتی
تقرین و تلمینہ هدف انتظار اولور . بوسورتہ مال و ملک مقاصد قاسمیه
وسیلہ اتخاذ املش و بوسورتہ مال و ثروتک طوغریمن طوغریہ
شر محض و باووب مقاصد حنیہ نہ نسبتہ عمدوح ، سرمد قاسمیه
اضافته مذہوم و مقدوح اولدینی تحقق ایچک مطلوب ثابت اولمش
اولور . بنام علیہ صاحب عقل و ادب ان اولان هر انسان کار و کینده ،
اعمال متوبه و حیسنه فرط همتی ، عظمت اقدام و غیرتی ، ثبات
ومتائی ، استقامت و صداتی ، دقت و سنجی اختیار و التزام و هر حالہ
ترین اعمال و اعمالی واسطه اهمیت و اول صورتہ تحریک اقدام اقدام ایچک
بویاده سوک درجه بذل اعنای نام و اکتساب نیکام ایچیلدر .

زماندن استفاده جهته کیمتلی ! بر دو قسمی یله هدر ایله ییلیر !
زمان نایفیت داردر . وقت ، تقدیر ، تقد : وقت ایله الله ایلدیلیر .
قطر تقد ایله وقت آله ماز . کچن و فکر قطعاً اعاده اولتمه ماز . بالآخر

- بر ذات طرفندن نظم ایستاد در بر نغمه‌سی (آق حصار) کتبخانه سنده وجود در .
- (۹۰) نطش نیاز - منظوم - شیخ الاسلام قره چای زاده عبدالعزیز افشینکدر . مطبوع دکلدر .
- (۹۱) شرح کستانه - هنری المباره اولوب سید علی زاده یعقوب افندی طرفندن مؤلف در . غیر مطبوع در .
- (۹۲) شرح کستانه ترجمه بر اثر اولوب حسین کفوی طرفندن تألیف اولوش در . غیر مطبوع در .
- (۹۳) ترجمه کستانه - عزت و مآب افندی طرفندن مؤلف بر کتاب اولوب غیر مطبوع در .
- (۹۴) جواهر منقطه مطبوع در .
- (۹۵) مثنوی شریف شرملی - اقروی . صاری عبدالله اسماعیل حق افندی . یوسف زاده طرفندن عربی المباره اوله زرق محرز اولوب مطبوع در .
- (۹۶) مثنوی شریف شرملی - سروری قدیم شمی سودی . افندی طرفندن محرز اولوب غیر مطبوع در .
- (۹۷) ترجمه منظوم مثنوی شریف - نجفی افندی طرفندن محرز اولوب مطبوع در .
- بروسه مجوفی
محمد طاهر

صدق نبوت محمدیه نك تاريخاً نبوتی

آنك قلدن بشقه نوع بشردن هيج بر كيمه نك قلبه صغيمان اوعزم متن ، هيج بر كيمه نك روي مشافهه لايق بوليان اوسرمين نهايت انتشار ناسوتی بيرونه روق ، عوالم غيبك جابلرني يارارق سوق الهام الهی ايله آراهه آراهه قبرسته ، برج وباروسنه يا قلاشديني عالم قضاينض انواره كيردي . ماسوی الله بر آن ايچون اولسون محرم اوله میان ، دانما كيمه انوارنجلی اولان قلب تابانكي نهايت مهبط وحی خداوندكاه خطاب كبريا اولدی . وجود قدسی مظهر اكل تجليات سبحانی ، صدر ياكی جلای علم لدنی اولدی . مفتاح «لی مع الله» ايله حتمك بالجله اسرار نهانته آشنا اولدی . ديچور عالم مصباح جوامع الكلمی الله روشنا اولدی . انسانلره بکزه مكدن ، نزه برانسان اولدی . حاصلی نبی آخر زمان اولدی .

کتاب سبرده مسطور اولديني اوزره وحی وشك مبدئي ايشته بواولدی . دين حقه دعوی امر الهی به مستند برآموریت ، ترکی غیر تمکن بروظيفه و مجبوریت ایدی . بوله اولسه قومك ضلالتده اولديني يعقوب طور رکن قرق سنه انتظاره ناحتیاجی واردی ؛ بودعوت حب ریاست ، طلب ملك وسلطنت ایچونده دکادی . آیه واجدادی ایچنده هيج بر ملك بوق ایدی که ملك مضمونی استرداد اتمك خاطرینه کلسون . کدک قومك مناسعب ملك وسلطنته هيج بر آرزوسی ، ایچوندن هر هانكي برفردك تحکمنه تحمیل بوق ایدی که بونلری فرمانته رام ایده بیلسون . آذر دور ابراهیم واسماعیل [علیهما السلام] دن بری نسله بیدنسل ممزوعتم طایفه قری حرم بیت الله مجاورت و کیمه معظمیه خدمت شرفیه قساعت ایدر بوقوم ایدیلر که جسد بزرگوار نبوتی اهدی عبدالله ملک فیل وقعه سنده ابرهه یه و بر دیکی جواب مشهورده

بوکا دلیل مقدر . «ارهه الاشرم» نامیه اشتمار ایدن بوحشلی قوماندان استقام قصدله عربك مدعومسی . بیت الحرامی . یغمانسی ویاغساره قریشك منهای نغرو و باهانی اولان که بی یقیمق اوزره جوار مکه یه قدر کلددر . عسکری جوارنده اولایان دوله لر ی اعتمام ایتدیلر که بونلر ماینده عبدالله مطلبکده ایکوز قدر دوهسی وار ایدی . عبدالله مطلب قریشدن بر قاچ کیمه سی مستصحباً ابرهه نك زودینه کتدی . نیچون کلدک ؛ سؤاله «دولری ایتمک ایچون» جوابی وردی . ابرهه بوله مهم بر زمانده بوله بسوک برفلاکت ایچنده رئیس قوم ایکن بوقدر دون همت کوروندی کدن . مطلوبی بوقدر جزئی بر منفعت شخصی یه حصر ایلدی کندن طولانی کندیسنی مؤاخذه ایتدی . اوده جواننده «بنده دولرک صاحبیم . بیت الله کلجه آنی ده صاحبی جایه ایدر» دبدی .

ایمدی دوشونم . شرف وحیشجه بتون قیائل عربه فوقی عومک نحت تصدیقده بولان قریشك عبدالله مطلب کبی بر رئیس قومی یئنده حائر اولدیغی او حیثیت و اعتبار ايله ، او وقع و مکاتله یته بوله بر خصم الله . مقابله ایچون آسابعی . (اگر آسابع دیمک صحیح ایسه) حره سوق ایدجک قدر نفوذی اولمازسه حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) کبی «القرقرخی» زمزمه سنی عنوان مباحات اتخاذ ایدن بر ذانک تأسیس سلطنت و حکومت ایده بیلمسی نصل تمکن اوله بیلور ؟ معلوم اولدیغی اوزره اونده بری حکومت تشکیل ایدن رجال سیاست دانما مندوب اولدقلمی قومک استعدادی کوزده رک آندن استفاده اتمک ، افکار وحسیات و عادات و اعتقاداتنه - ولو جبر نفس ایدرک - طرفدار کورونمک . مقصد لر یته خادم اوله بیله جک کیمه لر ی یا پاره ايله و یا خود آناآ توجیه مناصله الطماع اتمک ، حصول مقصده مانع اوله بیله جکلرک بر ور نلره وجود لر یی ازاله اتمک ، مقصد حقیق لر یی بدایت امرده درلو کوچکلر کله ستر ایدرک صراحتک در کاتنه اتمک صورته بوله تأمین موقفت ایده بیلمشدر در . بو، جمیات بشریه نك کافه سته حاکم بر قانون طبری لابیتدر در . حضرت رسولک (صلی الله علیه وسلم) ایسه نه طرفدار پیدا ایده بیلمک ایچون کیمه سی طیمه دوشوره جک مالی ، نده کندسی نفسی ایچون کیمه سه ایراث ضرر اتمکه میلی واردی بالهس گرفتار اذا و نحت ایدلرکجه «یارب! بونلره هدایت ايله - زیرا دینه بصیرت لر یی برده غفلت بورومش» دبه کیزلی کیزلی مناجات ایلدی . قومك استعدادی ایسه فرد آفریننده انقیاد و مطاوعته مساعد کل ایدی . هله اقامت و تأسید دعوت ایچون کلام اولوق اوزره تقنین ایلدیکی سوزلرک چونی - ساخته عبودلری تحقیر دن ، اصنای تذلیدن . سنت آبا واجداده پرستش ایدن بت پرست عربه آچقندن آچمه کوزلک ، صغیر لقی ، بیلرک استادنن عبارت اولدیغی ایچون - اومرور و سر باز قومی تصحیح قلبندن نصل جبریمه دار ایتدیکی تلاوت قرآن ! نلرک مجهولی اولیان خصوصاتندن در ، بناء علیه اطرافنده دائمی القوران بر برکان غیظ و عداوت واردی . طاشقه قریش مینسز ، ظهور سز بولدقلمی اوزات شریفه روا کورمدهک اذواجقا بر ایدیلر . وقایه خلاصه طرز جربانی ایتنه بودر . وسائل مکوسه نك ایسه نتایج معکوسه تولید ایدیه بیله جکی کیم تسلیم اتمز ؟

دیک کہ دعوت محمدیہ تأسیس مابقی ملک و سلطنت ایچون دکل،
تقرر اساس شریعت ایچون وقوعبولش . اگر خو ہشکر جاہ و ملک
اولیدی شکلنی تلقین ایلمدی حکومت شرعیہ اسلامیہ بالجملہ اصول
و فرعیہ جابگیر استقرار اولدندن صوکر ا ریاست اسلامیہی تقدیم
ور جھانیقی ہیج بر عرب قبیلہ سنک انکار ایتمدیکی خاندان عالیستہ ایقا
ایتمسہ مانع نہ ایدی ؟

(یا حضرت سلطان ایسا علیہ الکن البھایا) افسدمن حضرتلرنیک
بدایت بشدہ مالی بوق ، جاہی بوق ، عسکری بوق ، اعوان وانصاری
بوق . سلیقہ شریعیہ سی بوق ، کیسہ دن تحصیل و تدریس بوق ، یازیسی بوق ،
سحر خطابیلہ تشخیر قولبدہ شہرتی بوق ، حاصلی عوام ناسی
جلب ایچون بر موعت مخصوص قازاعسنہ ، خواص سینتہ بر مرتبہ
احراز ایتمسہ بادی اولہ جق ظاہراً بدندہ ہیج روسیلہ سی بوق ایکن
کندیسی کیسہ نک بتشمہدیکی اوموقع ممتازہ چقاران نضامت جلالنہ
قارشو ملوک و سلاطینہ بیون ا کدیرن نہ ایدی ؟ بتون اقوامی ارشاد
ایتمکی ، سینات عصر دیدہ لرفی صلاح تدبیر ایلمکی عالمہ نفع سورحیات
ایدرک قلوب میتہ ناز . جان و برکی درعہدہ ایتمک درجہ لرنہ
علوہمت صاحبی اولمسہ باعث نہ ایدی ؟
محمد نعیم

انسانک ماہیتی ووظائف شرعیہ واجتماعیہ سی

ہرزہدہ اولور ایسہ اولسون دوچار فلاکت اولان ابنای جنسنک
امدادینہ یتشمک ، بو اوغورہدہ بئل انا تلمہ بولنہرق ، جمیات خیریہ
تتمکول ایتمک ، اقران وامثالہ ایذال سروت واحسان ، مسافر پرورک ، مہمان
نوازلق ، جو دو سخاکی اوصاف ممدوحہ و مقبولہ ایلمہ تجملہ روح و وجدان
ایتمق پارہ ایلمہ ممکن اولہ ییلر .

بنام علیہ بعض کواہ بین اولان سبکفزانک مطلق بر صورتہ
[بوقانی دنیایہ میل و رغبت ، پارہ ، بولہ محبت ایتمک جائز دکلدیر]
سوزلری ظاہری اعتباریلہ قطعاً حکمز و باطلدیر . بوقیل ظواہر
پرستانک اقول و امانالی کلیاً عاطلدر بوسوز ، طوغریبن طوغری بہ
هیج بر صورتہ تصدیق و قبولہ شایان دکلدیر . شوقی دیہ بیلیرک :
اموال و تقود ، صرف نقطۂ نظرندن صحابی ایچون خیر و شرہ صالح اولنہ
برابر جناب مدبر امور انسانلرہ بر ارادۂ جزئیہ و بردیکی ایچون هرکی
مالی دلدیکی یردہ دلدیکی کی استمال و تصرفنہ قادردر . هرکم خیری
قصد و ارادہ ایدر و حقوق شرعیہ سی ایفایلہ ماننی تطہیر ایلمہ ک خیرات
و حسناہ بئل ایدرسہ مقبول اولور . ممدوح اولور . ماجور اولور . عکسی
حصانہ مقدوح اولور . منقور اولور . مسئول اولور . شو حالہ قصور
و قاحت پارہدہ دکل ، انسانہ دیک اولور (ترہ بوللارسہ ک اوراہ کیدر .
قیاحت کیدہ نک دکل ، کوندرہ نک اولور . نیتکم بیجاغی اعمال ایمن
دکل ، سؤ استعمال ایمن سؤل طویلور . صورت مطلقہدہ مال نصل
شرعی اولہ ییلر کہ جناب خداوند کریم قرآن عظیمہدہ مالن خیریلہ تعبیر
بیور بور . چالشق ، پارہ قازاغق نصل مانوالہ بیلیرک حضرت بی محترم
«الکاتب حبیب اللہ» بیوریور .

قارئین کرام ! ہیج شبہ بوقدرکہ کافہ ارباب عقولک یکانہ
مقصدی ، غایۂ آمالی دنیا و آخرتہ مسمود بر حالہ بولنقدیر .
سمادت اخرویہ بہ نسبتہ غایت اہمیتیز . حکمز ، سریع الزوال اولان
سمادت دنیویہ ، دنیاہ تحصیل اولدینی کی - بوقاربدہ بالناسبہ بیان
ایتمکیز وجہلہ - سمادت اخرویہ دخی دنیاہ قازانیلور . امت ناجیہ
محمدیہ کندیلرینہ دار بقادہ موعود اولان نم دائم و ملک قائمہ دنیاہ کی
اعمال و افعال لزلزلہ کسب استحقاق ایلمرک نائل درجات ، اوسایہدہ
داخل جنات غالبات اولہرق واصل اقصی الثبات اولہ جقدردر . سمادت
اخرویہ بہ ثالثت ایچون اکتساب و اتصافی ، تبارک و احضاری لازم کلان
اوصاف اشیا اوج قعہ متقصدیر . بونرک هر بری آخرتہ انسان
ایچون اسباب سعادتہر - موجب عزتہر . جالب سلامتہر . و بونرک
حصول و تحققی مال و ملکہ متوقف اولنہ سی وغیرہ ، کسب تجارتہ
سبب و علتدر .

اکتسابی لازم کلان شیلر برنجی درجہدہ علم و ادب کی ، خلق
حسن کی فضائل نفسیہ .

ایلمکی درجہدہ محبت و مافیہ کی ، سلامت اعضا کی خصالہ سی .
اوجیبی اولوق اوزرمہ طوغریبن طوغری بہ مال کی . تبارک
کی بدن انسانن مددود اولیان وسائل خارجدیر . ایستہ و نرک
کافیہ اقدام وغیرت و کسب تجارتہ ممکن اولہ ییلر .

نہ حاجت ؟ ضروریات حیاتیہدن اولان نک ، ایتمک ، کیمک
کی شیلر ، هر حالہ پارہ ، پارہ دخی چالیتمقہ متوقف دکلدیر ؟
بنام علیہ بر شینک قائمہ سی شو صورتہ معلوم اولوب آدن مقصد
اقصی نہ ایسہ بحق تعقیب اولنہرق او شی او مقصد ایچون استمال
اولنورسہ هر حالہ محمود و تمجیسی مسمود اولور . ایحاق شایان
تقدیر کوریلور . و بوسورتہ مال و ملک مقاصد حسنہ و سیلہ و آت
اولور . عکس حالہ یعنی صورت غیر شرہ عہدہ ادخار تقود ایلمہ
جمع مال بو نلرسؤ استمال اولنور ایسہ برطاق اعمال غیر مشرووعہ ایچون
پارہ قازانیلور ، اولصورتہ صرف بیدیلیرسہ بالطبع مذموم ، غایہ سی دە
مشوم اولور . ایحاق هر دلو لوم و تو بیغہ سز اواز و بالخلہ اجرا آتی
تقرین و تبلیغہ ہدف انظار اولور . بوسورتہ مال و ملک مقاصد قائمہ
وسیلہ ایتمک اولمش و بوسورتہ مال و ثروتک طوغریبن طوغری بہ
شرعی و لایق مقاصد حسنہ نسبتہ ممدوح ، مرادہ قائمہ
اضافہ مذموم و مقذوح اولدینی محقق ایدرک مطلوب ثابت اولمش
اولور . بنام علیہ صاحب عقل و ادیان اولان هر انسان کار و کسبتہدہ
اعمال متوبہ و حیہستہ فرط ہیتمق . عظمت اقدام وغیرتی ، ثبات
ومتاقی ، استقامت و صداقتی ، دقت و صنتی اختیار و التزام و هر حالہ
ترتیب اعمال و اعمالی واسطۂ اہتمام اولصورتہ تجارتک اقدام ایلمرک
بویاندہ صوک درجہ بئل اعنای نام و اکتساب نیکام ایتمدیر .

زمانن استفادہ جہتہ کیتلی ! بر دقیقہ سی بیلہ ہدر ایلمہ ییلر !
زمان غایت قیمتلدردر . وقت ، تقدیر . تقدہ ، وقت ایلمہ ایلمیر .
قطق تقد ایلمہ وقت آلمہ ماز . کچن وقتلر قطعاً ایلمہ اولنہ ماز . بالآخر

بر ذات طرفندن نظم ابدشدر بر نضد مسی (حق حصار) کتبخانه بنده وجود در .
 (۹۰) گلشن یاز - منظوم - شیخ الاسلام قره چای زاده
 عبدالرزاق اذینکدر . مطبوع دکلدر .
 (۹۱) شرح کلماته - هنر الباره اولوب سید علی زاده یعقوب
 افندی طرفندن مؤلفه . غیر مطبوعه .
 (۹۲) شرح کلماته - ترجمه بر اثر اولوب حسین کفوی طرفندن
 تألیف اولمشدر . غیر مطبوعه .
 (۹۳) ترجمه کلماته - عزت وصائب افندی طرفندن مؤلف بر
 کتاب اولوب غیر مطبوعه .
 (۹۴) جواهر منقطه مطبوعه .
 (۹۵) منتهی شریف شرمهلی - انقروی . صاری عبدالله اسماعیل
 حق افندی . یوسف زاده طرفلرندن صری الباره اوله رق محرز اولوب
 مطبوعه در .
 (۹۶) منتهی شریف شرمهلی - سروری قدیم شعی سودی
 افندی طرفلرندن محرز اولوب غیر مطبوعه .
 (۹۷) ترجمه منظوم منتهی شریف - نجفی افندی طرفلرندن محرز
 اولوب مطبوعه .
 بروسه مینوی
 محمد ظاهر

صدق نبوت محمدیه نك تاريخاً نبوتی

آنك قلدن بشقه نوع نشردن هم بر كيمه نك قلبه صفيان او عزم
 متين . هيج ركيمه نك روحی مشافهسته لایق بولمان اوسرمين نهايت
 انتشار ناسوتی بيرتمرق . عوالم غيک جابلری يارارق سوق الهام الهی
 ايله آراهه آراهه قپوسنه . برج وباروسنه یا قلاشدینی عالم فیضانیض
 انواره کبردی . ماسوی الله بر آن ایچون اولسون محرم اوله میان . دانما
 کیمه انوار تجلی اولان قلب تابانکی نهايت مهبط وحی خداوندکاه خطاب
 کبریا اولدی . وجود قدسی مظهر اکل تجلیات سبحانی . صدر پاک تجلی
 علم لدنی اولدی . مفتاح « لی مع الله » ايله حتک بالجه اسرار نهانته آشنا
 اولدی . ديجور عالم مصباح جوامع الکلی ايله روشنا اولدی . انسانلره
 بکزه مکدن نوره برانسان اولدی . حاصلی نی آخر زمان اولدی .
 کتب سبرده مسطور اولدینی اوزره وحی وشک میدنی ایشه
 بوالدی . دن حقه دعوی اسرالی به مستند برناموریت . ترکی غیر
 ممکن بروظیفه و مجبوریت ایدی . بوله اولسه قومک ضلالتده اولدینی
 یچلوب طور کن قرق سنه انتظاره نه احتیاجی واردی ؛ و دعوت حب
 ریاست . طلب ملک و سلطنت ایچونده دکلدی . آباه واجدادی
 ایچنده هيج برهک بوق ایدی که ملک نصونی استرداد اتمک خاطرینه
 کلسون . کذلک قومک مناسب ملک و سلطنته هيج بر آرزوسی .
 ایچلرندن هر هانکی بر فردک حکمته تحملی بوق ایدی که بونلری فرمانته
 رام ایده بیلسون . آنر دور ابراهیم واسماعیل [علیهما السلام] دن بری
 نسلایه بتسل میز و محترم طایفه قلمری حرم بیت الله مجاورت و کیمه
 معظمی خدمت شریفه قساعت ایدر بقوم ایدی که جد بزرقوار
 نبوتیاهی عبدالمطلب قبل وقته بنده بره میه و بر دینی جواب مشهورده

بوکا دلیل مقدر . « ابرهه الاشرم » نامیله اشتهار ایدن بو حبشلی
 قوماندان انتقام قصیده عربک مد عومسی . بیت الحرامی . بخانه سی
 و باغلامه قریشک منهای فخر و باهاتی اولان کیمه بی یقیق اوزره جوار
 مکمه قدر کلددر . عسکری حوارنده اونلایان دوه لری اغتنام ایندیلر که بونلر
 مانده عبدالمطلب ده ایکه بوز قدر دوه سی و ارا ایدی . عبدالمطلب قریشدن
 بر قاج کیمه بی مستصحباً ابرهه نك نزدینه کتیدی . نیچون کلدک ؟ سؤالنه
 « دور لری ایتمک ایچون » جوانی و بر دی . ابرهه بویه مهم بر زمانده
 بویه بیسوک بر فلاک ایچنده رئیس قوم ایکن بوقدر دون همت
 کوروند بکندن . مطولوی بوقدر جزئی بر منفعت شخصیه حصر
 ایله بکندن طولانی کندینی مؤاخذه اتیدی . اوده جوانده « بنده
 دوه لک صاحبیم . بیت الله کلیمه آتی ده صاحبی جایه ایدر » دیدی .
 ایمدی دوشونلم . شرف و حیثیه بتون قبائل عربه تفوق
 عومک تحت تصدیقنده بولنان قریشک عبدالمطلب کی بر رئیس قومی
 یئنده حائر اولدینی اوحییت و اعتبار ایله . او وقع و مکاتله ینه بویه
 بر خصم الذمه . مقابله ایچون اسیاعنی (اگر اسباع دیک صحیح ایسه)
 حربه سوق ایده جک قدر نفوذی اولمازسه حضرت محمد (صلی الله
 علیه وسلم) کی « القفر فخری » زمزمه سی عنوان مباحات انخاذا ایدن
 بر ذلک تأسیس سلطنت و حکومت ایده یاسمی نصل ممکن اوله بیلور ؟
 معلوم اولدینی اوزره اونده نبری حکومت تشکیل ایدن رجال
 سیاست دانما منسوب اولدیلری قومک استعدادی کوزده رک آندن
 استفاده اتمک . افکار و حیسات و عادات و اعتقاداتنه . ولو جبر نفس
 ایده رک - طرفدار کورونمک . مقصد لر نه خادم اوله بیله جک کیمه لری
 یا پاره ایله و یا خود آتیا توجیه مناصبه اطاع اتمک . حصول مقصده مانع
 اوله بیله جکلرک بر صورتله وجود لر نی ازاله اتمک . مقصد حقیقیر لری
 بدایت امرده در لو کوجکلر له متو ایدر ک مر اتمک در کانه اتمک صورتیله
 تأمین موقیعت ایده سیمل شدرده بو . جمیات بشریه نك کانهسته حاکم بر
 قانون طبیعی لایق بیدر . حضرت رسولک (صلی الله علیه وسلم) ایسه
 نه طرفدار پیدا ایده بیلیمک ایچون کیمه بی طیمه دوشورده جک
 مالی . نهده کندی نفسی ایچون کیمه بیه ایراث ضرر اتمکه میلی
 واردی بالهس گرفتار اذا و محنت ایله کجه « یارب ! بونلر هدایت
 ایله . زیرا دیده بصیرت لری برده غفلت بورومش » دیه کیزی کیزی
 مناجات ایلردی . قومک استعدادی ایسه فرد آورده بیه اقتیاد و مطاوعته
 مساعدت کل ایدی . هله اقامت و بت و تأیید دعوت ایچون کلامه اولوق اوزره
 تلقین ایله کی سوز لک کوچنی - ساخته . مجبور لری تحقیردن . اصناعی
 تدبیلدن . سنت آبا واجداده برستش ایدن بت پرست عربه آچقدن
 آچیمه کورلک . صاغیراق . یئینرک اسنادندن عبارت اولدینی ایچون
 - او نفور و سر باز قومی تاصیم قلدنن نصل جرمی حیدار ایتدیکی تلاوت
 قرآن ای نلرک مجهولی اولمان خصوصاً مندر . بناء علیه اطرافنده
 دائمی القوران بررکان غیظ و عداوت واردی . طائفه قریش معینر .
 ظهورر بولد قلمری او ذات شریفه روا کورمک اذاحفا بر اقدیلر .
 وقایه خلاصه طرز جریانی ایتنه بورد . وسائل معکوسه نك ایسه
 نتایج مکوسه تولید ایده بیله جکی کم تسلیم اتمز ؟

کلیاً قالب برلاسی . قادیانک بسببوش باشی بر اقلسنی ، هوسات
تفاسیمی پشندنه بیلدیکی کی طولاشمنی توصیه ایدن برطاق سفلی
اوتلر نایفنه ابتدار اولدی .

ایشته بونلر مدینت حاضرانک برطاق احوالیدرکه هر تأمل نظره
عیاناً تجلی ایدر . بز شرفلیرکه شئون حیایه مرک کافمنده بلا انتقاد
ولانامل هپ اومدینته اشتله حکوم اولمشز ، چوق کرملر حقیقه
بزه صورت فطیعه مضر اولدیننی ، دهها طوغریسی عروه اجتماعه منری
اورتمسندن ، همه بردها برشمه جک صورته قیره جفتی بیلدیگمز
حاله بیه اومدینته ثابتدن بردلو کندیزی آله یوزز . بنا علیه حال
بو طرزده دوام ایدگیه ، ایچمزدنده بو مدینتک تان اولان ظاهرینه
قائلیما جتی ، مقاومت کوسترمه جک قوتل نظرلر ، سیوک بورکلر
ظهور ایدگیه البته ای برتجه چقیماه جقدر .

آرتق آکلاشیلورکه کجلیر بزدن حتی اختیار لر بزدن پک
چوغنک یوزنمکی برده حیانه صورته میرلس ایسه بوکون مسلمان
قادیانرینک جین عصمتی محافظه ایدن ردانکده ، عینی صورته قاضی
محال دکلر . اوله یا ، بر زمانلر کجلیره ، اشرافه ، حتی اورنه حاله
بولان آدملره بیه توتون ایچمک ، قهوه لره او طورمق ممنوع ایکن
— اختیار لر بزدن ایشد یوزز . — شدی کورویور و طویسوزرکه ،
مدینتک اک بارلاق طرزی کجلیرک عنان حریتی آله بیلدیکنه قویورمک
ایمش کی ، آرتق شبان مملکت عمومی عملدره ، اک غلبه لقی جادملر
اوزرنده او طوروب مداوله افتاح ایدیلور! بر دلیقانی عومخانه من
یاقه له دینی برقاری ایه شهرك اک سیوک جاده منده ، کمال سربستی ایه
همه آداب عمومی محافظه اک جوق صلاحیتدار اولان ذواتک
کوزی اوکنده کز نبور ، هیچ برمانه راست تکلم کزین شهوات بهیمینی
تسکین ایدیلور!

ایشته بو سردار لقلرک کافه سی باشقه بر شیدن دکل انجق اولجه
اوز لرینه چکیلن پرده لرک قالدیرلسندن نشأت ایدیلورکه بز بو حالک
مملکتک نفی اولیق شویله طورسون ، حیات ظامار لرینی امکنه ، بیان
موجودیتیزی تلندن بیتمقده اولدیننی کور یوزز . یاز نهدن بو حاله
کلک ، هپ بونلردن دگی ؟

بناه علیه هیچ استجد اولتماز که خلقک یوزنه بریاد تیب اسونده
براقسولر مستر تدریجی تدریجی اورمندن قاقسون — یتکم بض
عالمه لره کور یوزز — لکن بو حال ، بو ابتدال هیات اجتماعیه مزاجیون
نمودبالله اک سیوک بر بلا کسلیر زیر استورینک زوالی بو کتابلده موقع
بجته چکدیگمز بتون امراض اجتماعیه تک بهمه حاله ظهورینی انتاج ایدر
بوخته قتلر ایسه ذاتاً وجود ملتییزی صارتقده اولان دیگر امراض ایه
برلشجه اوله مهلاک بر آفت حصوله کتیررکه — بز اولندن المکن کلدیکی
قدر اوزاق اولیق ایستدیکم ایچون — بوزاده مخاطراتی سرد ایچمنی
بیه مشنوم صایارم .

لکن بو قدر یأس نندن ایجاب ایدیلور؟ مسالئلر بر شیدن مأوس
اولماقده مجبولدرکه بو خلق کریم اولنره دیانت اسلامیه تک اومتین

او آهین قیودک تولید ایلدیکی بر تیجه در . ایشته بشریت اسارت
قدیمسندن قورنولور قورقولماز کندیسنده منع توضیق شمه سی بولنان
هر شیشه قارشی شدید برخصومت اظهارینه باشلادی . اولانجه همتی
بتون قیودی قیرماه حصر ایتدی . بو خصوصه افراط ، تفریط
کریولرندن منهای اعتداله طوغری دوعه بی هیچ خاطرینه کتیرمدی ،
کندیسی بوله بر وظیفه ایه مکلم کورمدی . بسیط بر انتقاد ، آز
بر تأمل ایه اکلاشیلورکه بو حال مدینت حاضرانک هر طورنده نمایان
اولمشدر . شدی سزه بر قاج شاهد کتیرلم :

رؤسای ایدیان بر زمانلر پک ایلری به کتیریلر سیاست روحایه لرینی
حسن اداره ایدمه لره خلق سطوت دینه لرینه حکوم ایتدیلر .
صوکره مدینت میدان انجیه رجال دینی اولجه آتمش اولدقلری حدود
اعتداله ارجاع ایتک جهته کتیره لره هم اولنرک همه ایدانک بردن عو
وازاله سنه یورودی که حالاً بوسمه تک آواز بالا پروازی آفاق ایتکتمه در .

استبداد حاکم اولدینی زمانلرده ارباب عقوله کونا کون توضیق
روا کورلدی ، مزایای فکره لرندن ، ثمرات عقلیه لرندن مستفید اوللری
تحریم اولندی . صوکره مدینت ظهور ایدنجیه ناسی مقام اعتداله
طور دورمق ایسته میهرک بلکه طولو مباحلره ، وارداجلره وارنجیه قدر
بتون اسافل خلقه حریت فکره بی مباح کوردی . یقنی ضعیف ، فکری
سختیف اولانلرده ادراکلرینک بوسله میه جکی معالی به عقل ایردرمه
قالتیشهرق قدرت انبیهی ، عقائد اساسیهی انکاره قدر واردیلرکه
بونلره پیروک ایدنلرک بوکونده کورولیلری طویلیور .

بروقتلر رجال سلطنت حدود طبیعی لرینی آشدیلر ، دائرة عقل
و حکمتدن چقه فرق کرپوه استبداده صایدیلر؛ عاداللهه اسبو نظریه
باقدیلر . مدینت کندینی کوسترنجه بو آغین حکامک دیر کتیرلری طویلامق ،
اولنری تجاوز ایتش اولدقلری حدوده چورمکله قانع اولمادی . بلکه
سلطنتک نامی بیه بر یوزندن قالب برماه ، خلقی حکومت قیدندن آزاده لکده
باشی بوش حیوانلره بکنر عیبه چالیشان بر چوق فرقلر ظهور ایتدی که
حققرنده ایضاحات ویرمک صدی بیزک خارچنده در .

اسکیدن اخلاق عمومی محافظه مأمور اولانلر هر ادبه منافی
حرکتی منع خصوصنده فوق العاده شدت کوستردیلر . حتی خلق
اعمال دنیوی بدن تغیر ، بو حیات قانیدن روگردان ایتدیلر . مدینت
کلنجه نامی شاهراه اعتداله چورمکله قالدی . اولنری بوسفرده حریت
شخصیه نامنه اوله رق ایاحه مطلقه وادیلرینه سوق ایتدی؛ حتی ایش
اودرجه بی بولدی که — تصور ایدمه بیلسلر — هانگ استکراه ایدمکچی ،
قبول ایدمه جکی بر چوق جنایتلر ، فضاحتلر هپ مدینت نامنه ارتکاب
اولوغایه باشلادی

بر زمانلر قادیانره قارشی روا کوریلن مظالم درجه افراطی بولدی
بیچاره لره لره آغزینده دیودن کلیدلر اولولدی ، ات یکدن ، کولکدن
منع ایلدی . قادیانده روح یوقدر ، دعواسی میدانه چیتدی . مدینت
ظهور ایدیلور بجه آرتق قادیانده حقوقی ویرمک خصوصنده حد وسطی
کوزتمدی ، اوکا بر استقلال کلی بخش ایتدی . حتی بوکون ازدواجک

قاجرد ہندن، کچر دیکندن دولابی موجب نأسب و نأترك، و یاخود سوء استعمال ابتد بک ایچون بادی ندم و تحسرك اوله جق شیلرله معزز، مقدس زمانی زیان اجه ا چایش ا ینه چایش ا داغا چایش ا رزق کر چه مقسومدر. فقط اورزقی طلب و جلب حصوله همت و غیرت ده امر مجزومدر. چایشیسانل محروم، سیهوده اوقاتگذار اولانلر هر زمان مفرومدر. ایشده کلجه بولنور، اما کلجهده ایش بولغازه، بوده بداهه معلومدر. بونلر هپ، و مقتضای حکمتدر. یالکز توکل کافی دکل ا اسبابنه توسل مختم ذمتدر. ذکا و استعدادینه مفرو اوله! اعتماد نفس اجه ا سعه مقرون، شرعه اویتون اولیمان ذکالردن، استعدادلردن، فعالتلردن هپ بروقت ذره قدر استفاده ابدله من. بالکس موجب خساره جالب مضار اولور. چایشیمان اولمازه. یالکز طلب کافی دکل ا چایشلی! جابالامالی ا اکللی! چابالامالی! کوکدن هپ بروقت آتون وکوش یاغاز. بونلر سعی و غیرتله اله کبر. صنعت و تجارتک هپ بر قسقی استخمار، چایشه تک هپ بر نوعی استعمار اجه ا چایشیق، آژ فاذائق، کوچوک کوچوک صنعت و تجارتلرله اشتغالنه بولنق اصلا و قطعاً موجب خبیالت اولماز. هر نه صورته اولور ایسه اولسون دائره صداقت و استقامتده چایشیق هپ بر زمان عیب سانیلاز. اک زیاده موجب خبیالت. اک عظیم ذکالت، اک بیوک عیب و مذلت چایشیق ترک اله عطالت و بطاقتی التزام ایدرک ایتمز کوچر اوده بریده سفیهانه، سرسرایانه، کرمک، وجودک صاعلام، کوچک قوتک برنده اولدی. ایش ایشلک دائره اقتدارک داخلنده بولدیجی حالده ذل سؤلی ارتکاب ایتمکدر. فیاص مطلق سکا بخش و احسان ایتدیجی عقلی فکری، صحت بدنی، سلامت اعضایی، قوت و قدرتی حسن استعمال ایت! آنلردن حقیقه استفاده ایه! ا حالکده مناسب بر کار و کسی تأمین میشته اساس انتخاب ایت! طالمن مدد بکلجه! ایشکده کو حکمه التزام دقت، الکندن کلدیجی قدر غیرت ایت! عهد مسندن غله حکک و بالاخره ضررینی کوره جکک ایشله ال سورمه! بر ایشه هپ باشلاماق باشلابوده باشه جیقا مقسزین یارم یامه لاق بر اققدن وجوه ایه خیر لیدر. بر جوق ایشده بردن قوبوله! هپ بری تأمیله حاصل اولمازه خصوصات متدهده اختصاص غایت مشکل، بعضیلرینه کوره غیر قابلدر. بونلرک نتیجه سی عدم موقتیت، مأبوسیت، ندامتدر. بگونه مخصوص اولان امور و خصوصاتی اوکون طرفنده ایفا و اعانه چایش! بونلرک ایشی یارینه بر اقه! یارین ایچون طبیی باشقه ایشک اوله جقدر. بدایتده التزام ابد جکک اعتنا و دقتی نهایت قدر محفاظه ایتمکی در عهده و التزام ایتمیک که امور و مساملاک کیتدیجی تکمیل، اسباب تجارتک کیتدیجی ترقیز بر تحمل، فائده و منفعتک کیتدیجی آرتورق عزتک، سعادتک، قدر و حیثیتک مزداد و فراوان دنیا و آخرتک همور و آباد اولسون.

جایتی محافظه ایتمک وجودینی بسلمه مک، کیدر مک ایچون بر جوق اور و خصوصاته محتاج اولدیجی طبعاً حس و ادراک ایدر. بوحالده کار و کسب ایه اشتغال و طلب رزق حلال ایه احوال معیشتی تنظیم و استکمال ایچون بر طاقم و سائله تثبث مجبور یئنده قالیبر چایش مقسزین هپ رشلی انه کیمه جکی کلار. بو، هر دلوا اعتراضن مصون و محفوظ بر قانون لایتیدر. جناب رزاق بر ایا! وان لیس للانسان الاماسی « بیور بیور. وظائف دینه کزی ایفادن سوکره اطرافه یایلکز! وجوه مکاسیدن برله فضل الهی، ارزاق مقدره کزی طلب ایدیکز! دینه ترغیبانه بولنور. نیلمتی فرض اولان عملی مقدسات علوم دینه، وظائف شرعی، عقائد دینه، تحصیل، علم ابتدائی تکمیل ایتدیکن سوکره یاسلک حلیل علوم و فنونده ثبات و دوام و بوابنده قطع مراحل اقدام ایه اکتساب فیض لاینام ایدرک مادی و معنوی، دنیوی و اخروی استفاده و منافعی تأمین ایدر و یاخود صنعت و تجارت و یا طریق زراعت و فلاحته سلوک ایه اداره و انتظام امور بنه بدل همت ایلر. بوده اولماز ایسه باب حکومته استباب، درجه درجه ترقی و تعالی به شتاب ایدر. بالاخره بر صفت رسمیه احراز، اقتدار ایه متناسب بر مقام ایشال ایلر. رویت و حصصاتی اراز ایه هم دولتیه هم ملتیه خدمتله تأمین میشت، کیتدیجی ترقی قدر و منزلت ایدر. رئیس اولور. حاکم اولور. مفتی اولور. ضابط اولور. قوماندان اولور. والحاصل درجات ملکیه و عسکریه دن برینیه الیق و یاخود بونلردن ماعدا بر طاقم وجوه مکاسب، طرق منافعت، دقایق فنون و صنایعک برینیه دخالت ایدرک انتظام امور دنیویه سنه موفق اولور. وواشتغالات دنیویه سی کندیسنه الهی، بیخبری، وظائف دینه و انسانیه سی اونوندرماز سه دنیای مسمور اولور عقباسیده. بونلرک هر بریننده اس اساس اولیق اوزره صداقت، استقامت، اخلاص، حسن نیت، اقتصاد، ترتیب و انتظامه ربایت و محبت فرض عیندر.

سلمانہ قادری

اوره برجمی فصل
تستر قالماری؟

قادیرلرک باشنده کی اورتوکل قالمسی، بناه علیه شرقتده بوقاریده صایدنمز مخاطره لره دوشسی مجال برایش دکلدر. زیرا بومدنیته مادیه نظر لری مسهور ایدن، ذهنلری چنان او شمشه کاذبله بوندن اولده بر جوق، همه لازم الوجود اورتولری قالدیرمیشدی. ایشته (حریت شخصی) نامنه اوونک تأثیرله قالدیریلان، عمو ایدیلن او سجا بلردن چوغنک بوکون کال بشرک لواز مندن اولدیجی شرقتلر عوماً کلادیلر. بوده هپ اشتراک ایدم جک جهت بوقدر. زیرا مدنیته حاضره تضییق سائق، بر جوق عصرلر دوام ایدرک بتون علم اسایقی ایکلهدن

نسان سبب وجودی، باعث حیاتی اولان اوبیتنت مساوتیله تربیه و لیبی احراز و سن تمیزه وصول ایه زمام داره و اعاشه بالذات و ممالک اولوبده هر خصوصه صاحب امتیاز اولدیجی زمان

الذین کوسرتلر . بونلر هپ ترقی مایه سنده اولبور . اودر لو درلو آنلر . او شمنسودر لر ، او یخارلر . اونون ، ... حیرت ، حیرت . . . نه در اوراق ائساده السله ؟ اونلر دایما قوت عمایه ابله مقابله ایدم جیکسک . لله اسراجش : [واعداو اہم ما استغضم من قوت] هر نه قدر قدر تکیز بترسه زمانه به کوره قوت حاضر لایک ! اونلر هر درلو ایلر به ون . من قوند اقلی تو فکله قاسک . اولور می ؟ اونلر ک طویلرینه اوتله قارشئ طور ه جنم . چونکه پیغمبروق آناردی « بوفکرده کزرسه ک بدللا . . . در لر . عالمه قارشئ . مخالفه قارشئ نه قدر کوجکن . قوت تکیز ترسه قوت حاضر لایک . [ماستظم] اوقدر که دها اوتدی بوق . انسانزه هر شیئ قابلیتیز وار . چالیسه جن اولسوق نلر یاپارز نلر ! ژاپونلردن اشاعئ می بز ؟ اونلر ده اوقدر بر قابلیت جیسیمه بوق . تربیة عقلمه بوق . اساساً بو اورویا ختئی قدر درایتلی . عقلی بولونماز . ذکی ، فطین . باغاصه ترکلر ، اهل اسلام بیکلرله تجزیدلر اجمش . دینک تاقینانی عالی . ذکاوتیز طالملی حیران اجمش . شجاعتیز دیلر ده داستان اولمش . تاریخنده پارلاق . شانلی صحیفه لر من طولو . لکن چیمماز سواقعه کیردکن سوکرا ایت دونه بکنز . ظن ایدیسور لر که کندی اختیار منزه یایدق . حاجیکه بیلور لر که ظلت ایچنده قالدق . باسه جن بری کوره مبور دق . ظلت ، ظلت استبداد بتون آفاق موجود تجزی صامتدی . او ظلت ایچنده وار لغیز مندم اولمشدی . نور حریت اشراق ایدمجه هپ بردن او یاندق . نصرتله طاوراندق . عالم حیراندر . او ظلت شامبسنی ، یاسنی سیلدک . بولمقی چرکاب دنا شئریله تلویث ابدن سردار لر می لایق اولدقلری محلازه کوندر دک . اصل اوزنی بر اقدق . هیچ بر قوم بونی یابه ماش . باخصوص اوستبدلر نه قدر برلشئلردی . اطرافه فصل قول صالشلردی . ایکی کیشئ برره کتیر منزلر . قارداش قارداشله کوروشمن . « بر یانسون ، یاق کسون ، « دیشلر . هیچ فردای دوشونیمه جک قدر غروره صاعشلر . امته مسلط اولانلر قارون کبی نه الهی ، نه پیغمبری طایفه ایستدیک کبی آصار ، کسر . صانکه یابداز قاله جقش . طشره لردن ده نه خبر لر کلیر . اون سنه دنبری والی اولمش . آرقه سنی بوراده بر ظالمه دایماش . کمش ، بیچمش . فقط بوکون نه حاله کلدیلر ؟ آهلری الله یره درشور من .

[لیدیقهم بعض الذی علوا لهم برجون] جزالری دنباده ده طاندیرر . [یا ایها الناس انا بئیکم علی انفسکم] نظم جبللی بوقئ ، بیلکز که بونلرک آرانسده بیچاره لرده وار . لکن :

صوردلر مقدورنی غدار کنندن کوسرتلر

اوله جنئی اودر . [ولایحیق المکر السیی الا باهل] مارک مکرئ مکر و تزویری کیسه بطوق نمازه . بنه اهله دوزر . اونلری عو ایدر . اللهک مکر نه قارشئ طور ولانزه هر کون غز نلر ده اوقورسکنز . بروسه ده ادر نه ده اوله ظلملر تورهمش که حکومتلری مالکانه ایدیش . بوراده معهود ظلملر آرقه سنی برمش ایدی . نه عر ضحالی آیلرله نه سوزی دیگلر لر ، نه حکمه به کیدر لر . عباد الله هیچ حکمنده عداوت کوردی . اون سنه دنبری بر ظالم وارمش بالیکسری ده . ایستدیک کبی کمش ، بیچمش . بویه

کافر لر . بویه بر لر بنه زنجیر اولمش ظالم لر . . . ون عباد الله اسیری . بویه کونی هیچ تصور ایتمزلردی . اولرک اسیر لینه کیم قارشئ طوره جنق ؟ . . . باق ملامتو : . . . ادراک لری . آرتق منساب اولمش . اللهک غیرتی بوقئ ؟ بی ظالم ! مظلومک دعایی ، مرکون مقبول اولور . اجابت انور . ظن ایتمه که مظلومک آهی قایم . بر آرز ایماز وار . طلبه کت کیمه اوده سوزر . الهی انکاره باشلار . اعتقادیمه باشقه مساکه تحویل ایدر . جرأتی آرتدیر . شیطانلرله دوشوب قاتله قجه اونلر کوره قلبنده بر اعتقاد پیدا اوله حق . ادره نک بود لر می اللهک قانونه مطابق کلیری ؟ کفرله دنیا طور ده ، لکن ظلمله دور نماز . کفرک جزاسی آخر نه در . عا . الله کفر برره کلیر . معصوبیت اولور . اما ظلم ابله ، استبداد ابله حکومت دوام تجز . نتیجه سی مطلق خرابت در . دنباچه بر جزایی موجب اوله جنق . هر درلو فلاکتور بول آچیلیر . دنباچه خرابت محققدر . چونکه حقوق عباد وار . اما کفرک جزاسی آخر نه در . اونک ایچون الله ، ظالملی سر نکون ایدی . بیسومک پنجوسنه دوشوردی . بر طاقم بیچاره لری طینت لری زندانتره الله کندیلرینی طیبکی . طویه هلو به ملت انتقانی الهی . دهاده آله جنق ، بوندن سوکرا محاکمه اوله جتلر در . بتون مظلوملرک حق لری استحصال ایدبله جک در . بیوک الله ، اولو تاگری قدرتی کوسرتدی . و بیچاره لری کولدوردی . ظالملی زندانتره طولسوردی .

الله جله منی خیرلی خدمتله هوق ایلسن ! بو حریتی استحصال اودغور نه چالیشان قولرینه الله سین اواسون . . . دشمنلرک بتون حبله و تزویر دولاب لری سر نکون ایلسون . . .

ایشته اوچ شی واردی که بونلر ده آدم بیچیمز . هر که مساوی معامله ایدیلیر . بو خصوصه هر کس حقنده بر مساله ایدیلیر . امانته خیانت ایدیلر جک . عهده رعایت اوله جنق . امانته خیانتک متوعدر . بتون ذمیلر ده امانت در . مادام که بزله یاشیور لر . هر درلو بورک و بریور لر ، ماللری ، جائزلی و دیمه امهدر . اونلر ایلیش دنباده ده جزاسی کورور . آخر نه ده بر مدد دنبری اونلر حقسنده حکومت مستبده اذا و جنایی روا کور یوردی . بریشانتمیزه سبب بودر . او بیچاره خرتیار لر که ملککنز . کوله کبی خدمت ایدر لردی . قیون کبی اوقدر اطاعت لری وار دی . هیچ سلاری چیتمایوردی اهل اسلامه بر برده یاشابور لردی . لکن عاقبت غلغله تحمل ایدم دیلر . طاعنه چکلدیلر . نه یاپونلر . بر ورکی اون کره انلیر . بنه بورجلی کور تیریدی .

— نه یاپوده قور توالم ؟

دیدیلر . بویه مرادیلر . طرق نجات آراق یک شرووعدر . پیشق سوزله قور توتوق ایچون برول ، بر چاره آرانیر . قبله ایزانسه سلاحه سراجمت ایدیلیر . بوکاکیم نه در ؟ بو شقاوت دکل . اجرای عدالت . صوک دمنده حضرت عمده توصیه سورمادی : [واوصی الخلیفة بیدی بذمة الله و ذمة رسوله] بندن سوکرا خلیفه اوله جنق کیسه به بروصیتمه بودر : اللهک عهدتی بر . ول اگره نک عهدتی کوزنسون که بوندن مراد ذمیلر ده . اونلر زه تسلیم اولشلر . حکومت اسلامیه تاب

اماعت اولماز . [اعالطاعة في المعروف] طاعت الحق معروفه مخصوصدر .
قرآنده بوشراط آكلاشيلمازي ؟
اولا [اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم] بيورور . الله
اطاعت ايده جكسك اول بولر . صوكرا رسولنه . بوايكي اطاعتي محافظه
ايده برابر اولي الامرده اطاعت ايده جكسك . اولي الامر اطاعته ايكي
اطاعت ذائل اولوري ؟

- اولابن امرمه . صوكرا رسولك امرينه . صوكرا بوداره داخلنده
قرآنه حديثه توفيق حركت ايديرسه اولي الامرده اطاعت ايده .
پشين اولي الامر اماناتي اهلنه ادابي وعداالله حكيمي امر ايديور .
صوكرا بزه اولي الامر اطاعتي امر ايديور . بوندن نه آكلاشيلير ؟ امام
فخر رازي دييور كه : كندي حسابلر نه كوره بزي قوللايق ايستولرسه
اطاعت بوق . او وقت اطاعتي امر ايديور . پشين اونلر ك وظيفه سني
كوستور : [ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها واذا حكتم
بين الناس ان تحكموا بالعدل] . آند . صوكرا [يا ايها الذين امنوا اطيعوا الله
واطيعوا الرسول واولى الامر منكم] بيورور . اطاعت آيتنده پشين
كندي امريني سولبور .

- قواعد عملي وضع ايدين بيم . صوكرا رسولك سنتنه موانق
حركت ايده جكسكز . بوداره ايچنده سزه حكومت ايديرسه او وقت
اونورهده اطاعت ايده جكسكز . زيرا انتظام عالم اوني ايجاب ايدير .
متفرق ياشانماز . داغا اجتماع ايده جكسك . اخذ واعطاري اوله جق .
شركتار . تجارتلر تشكّل ايده جك . هر درلو مناسبات قوت بوله جق .
بوقانوني اجرايه وسائط لازم . حكومت اولماسه ني آدم بربرلري
يرلر . اوني اجرا ايچون سلطانلر . خليفلر . آمرلر . مأمورلر هپ
حقوق عبادي محافظه ايده جك . بيكدن قانون بايعه جق . ايجاب
ايتدكجه قوانين جزئيه اوني اونه يايديوره جق . اونلر راضي اوله جق . كه
ميوانن . هر كسك معند طانيدقلى ذوات . [المستشار مؤتمن]
حديث شريفدر . استشاره اولنه جق كيسه امين اوله جق . يور كنده
بر غرض بولنمايه جق . قوانينه . احوال امته واقف اوله جق . امن
واقداري حائر كيسه لر كله جك . بتون امتك و كيلاري صاييلبور .
وكلاي امت . وكلاي دولتته قارشى طوره جق : - سنن اجرايه
مأمورسك . بنده قانونلري تنظيمه ! ديه جك . چونكه احوال وعادات
امم بحال اوزره طورماز . زمانلر دكشدكجه دكشيري . معاملات داغا
توسع ايدير . ترقيات ايتربلديكجه . اختلاط چوقالديجه بتون كره ارض
بر هيئت حكيمه كلشدر . اوقدر مناسبات تزايد ايتمشدر . شرقده .
غربده بوكون نه اوله يارن همان بورده طوربولور . بربره نه اولورسه
همان بتون دنيابه ياييلو . اونك ايچون دولتلر موازنه ني محافظه
چاليشيرلر . برنده برقارشيليق اولورسه هيسته طوقنور . مداخله
استحقاق كسب ايديرلر . بناء على ذلك اسكي نظامات سعادت امتي تأمين
ايده من . زمانه نه كوره نظاملر . قانونلر تأسيس ايتك لازم كليد . هر
كس ترقى ايتديكي كهي زده ايتربله جكسك . اونلر بيك درلو معرفتلر
اورقه بويارلر . عقللر ك آلديني . خياللر ك صيتمديني شيلري بزه رأى

روحندن مريان ايتمشدر . طوغرسي كنديه باقبورمده كور بيورم كه
يوقارنده سولديكم اوقدر سوزله برابر ينه قلب مسلك كندنده حالا
وجوديني حس ايتدرمكه اولديني حيات راسخه قديميه . او قلبك
خصاصندن اولان عظمت وقاره . شدت شكيمه زياده سبه اعتماد
ايتكميم .
اميد ايديورم كه برسيل مغرب كهي طاشوب كلن بويكي بيكي بدعتلر ك
تأثيره اربوشان فقط اساساً فطر نغزده كي موجوديتي محافظه ايدين
احساسات كريمه كونك برنده بيكدن اويانه جق ده ايجاد يعزى ظل
ممدود لاهوتينده برورش اب اين اوكلان علوي يه طوغرسي بر كشي
اشتياق اوله جق . اوزرنده كي بوفرسوده بوشيده ني قالدربوب آنه جق ؛
بوشمواني بدعتلري كمال فطرت انسانيه سي اوزرينه تزهين بر سر دغور
كهي آياقلى آتنده چكنديه جكدر .

بزه اوزمان قادين مسئله ننده . نسترده شاهراه وسط واعتداله
اتباع ايده جكز . كمال بشري محافظه ايدين . اوني قهر مانجه مدافعه ده
بولان اك صوك امت بز اوله جقز . نصل كه بتون طالع قارشى اوكلالي رسم
ايدين . ارباب سلوكه سيلل رشادي كوستون ايلك امت ده ينه بز ايده .

عمر عاكف

مواظبت

مقرري :
منسترل اسماعيل حق
مقرري :
سيروزل ح . اشرف اديب
درس : ۴۹ - مابده

باق . جانكدن عزيز اولان دينك ترض ايتسه والدينه ينه برشي
يايحق بوق . يالكز اطاعت ايتمه جكسك . مثلا باشقه دينده بولونش .
كيسايه . باشقه بردينك عادتخانه كيتش . خبر كوندرمش : - اوغله
كلسون . آلسون ني . . . كيدوب آله جكسك . آلباوه كتيره جكسك . .
دهايدني ايني اورايه كوتورر . ديره كتورمزمك . فقط كندندن كيتش سه
آله جكسك .

صوكرا بابك سرخوش اولمش . عشرت ايدييور . ييرا . شاه پاتيا . . .
هيسي بر . هيسي حرام . مردار . لكن اولادي بولنورسك . بابك
ايچيور : - هايدني . بر قدح طولدور . كتير . . . ديسه بوق . بواولماز .
شرعه مخالف شيد اطاعت اولماز . لكن كندي ايجمش . ايجمش . قدسي
النده طوتيور : - آل بوقدسي . . . ديسه آله جكسك . يعنى مصيئه امانه
اولماز . كفره ياردم اولماز . شرعه مخالف شيد كيسه اطاعت اولماز .
بومستلر صله رحم حتمده متبردر . ميخانهده قلش . كله ميور .
كيدوب اولادي آله جق . الله قدسي وبره من . فقط قالدرب ديسه قالدربره
ايتسه صله رحمه بويهدر . هر شينه قارشى صها امكن رطابت اولنور .
چونكه [لاطاعة في المصيبة] الهه مصيبت اوله جق يده هيج كيسه

قانون عداوت .. هیچ بر شینک حکمی بوق ابدی ، نه حقوق شخصه عالیور ، نه حقوق ملت ، بونری طایبان قانون اساسی در . باق او همزه قانون نه دیور ؟ کیسه نك حقنه نجماوز اولونغاز ، اوی باصیلار ، اشکجه اولونز ، محاکمه ایطله دن حبس اولاز ، محاکمه سز کیسه به بر فسکه اورولاز . هرکس سر بیست یازه حق ، سر بیست سویله جک . کیسه طوقورسه محکمه لر آییق . اوکا کوره جزا کوره جک . لکن بن حقی ایسته مک ایچون باغیر سه نمیون زندانورده محبوس اولهیم ؟ ظالم نصل اوله جق ؟ ایسته بویه اولور .

— فقط سن نه جرأته یا شا اقدمنه « ظالم » دیورسک ؟ ..

نصل دبعیم ؛ عکا قلمه لر نه ، فیزان چولار نه ، بشکلاش زینا . نزلنه محو اولان بیچاره لری کیم اوله حاله کتیدی ؟ بوملو نلره بو تمییده آزدور . اونلرک ملعتنی ، اونلرک ارتکاب ابتدیی دن آشتری تصویر ایچون ، توصیف ایچون باشقه تمییر بولناز .

افاده ابتدیکم اووقه محقق در . اگمکینیک سکز . اون بیک غروش آله جتی بریکمش ، ذاتا اسنافدن هیچ کیسه به پاره ویرمیورمش . شیدی بر دبره شکایت برکوه بو بردی . جوانی ویرسون باقلم ، عالی از نلرک ، کوله کی قوللانلرک خصملری جناب اللهدر .

— اوج کیسه نك خصمی نیم ، بیورمیور . انسانی صابوب پارمسی یهینلر ، ایش ایشلدوبده اجرتی ویرمهینلر .. بونلر نه ایم عذابره دوچار اوله جقدر .

ر اچیرک اجرتی ویرمنسه بویه عذابره گرفتار اوله جق ، یا اگکئی برسه ، زوالی نك سرمایه سنی آلب غصب ایدرسه نه اولور ؟ .. انسان بو قدر ملعت تصور ایدمز . یا اگکئی برده سوکنده اقتا ایدرسه ، نجات حقنی باغشلاتیر ، اوسته ده پاره آیرسه .. متضاض ظلملر ... « الظلم ظلمات بوم القیامة » .

بوظلی حجاج ظلمده یاپامازدی ، او ، بر مقصد اوغورنده حرکت ایدردی ، عاقل مانده کوزی بو قیدی . او ، سیاسی بر طاق فکر لره بعض اهل بیت حقنده ظلی روا کور بیوردی . خلفای امویه زمانده بونوردی . واقعا مبطل ایدی . حق سز ایدی . آرا صبره اهل بیتدن بر حرکت طویاردی . اولره طرفدار اولانلره ظلم ایدردی . ملون ایدی . لکن بر مقصد سیاسی اوغورنده ، امویه نك خلافتنی محافظه اتمک چالیشیردی . کیسه نك مائه ، عرضنه قصد ایچوردی . کرچه چوق کیسه لری قتل ابتدی ایسه ده بنه محکمه لری ده واردی . آز چوق عدالتی ، انصافده واردی . بویابه غریب غریب حکم لری وارد . فقط بویه ککوه ده پارمسی ویرمه ، اونی ، بونی زور نال ایدرک محو ایت . صور کرده او زربنه جزا آل ... بونک مثلی کوروله مش در . بوحر یضار عاذا مختزع نظام عد اولور ، یا قه سی آچلامش ظلم بونردن انتشار ایدی .

۳ — عیسی : هرکیم بر عهدی بوزارسه ، وعدمن خلف ایدرسه ، اونک خصمی نیم . بیورمیور .

بوملو نلر ده صیاب ، قهورتیک جله سی وارا ایدی . اوج جهته ده الله تعالی کند بونک خصمی ایدی . آرتق سلامت بولور لری ؟ ظلمک مالی غصب ایدر لر ، ویرمیورلر . تبه سلطی ، بونون حقوق رعیدی

چکنه بولور ، از بیورلردی . هیچ برجهنه سلامت قطعی قالمش ایدی . بلالری بولدر قهورتی ایدی اولدیر . « فقط دار اهرم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین »

شیدی خلاصه کلام ایتک — بز زولی ذکر و بیار ایتک ، او ائشاده حدیث اولرده ایضاح ایتک . آرتق ایکیجی حدیث شریفی اکتال ایتم . « سزک الکزر آتشد خدمتکزه بولومان کیسه لر ، جاریه لر ، کوله لر ... بیلکزه هیسی قارداشکزد . [جمله الله تحت ایدیکم] بواللهک سزه بر لطفی درکه اونلری سزک الکزه تودیع اتمش ، سزه بر ریاست ویرمش . بر چوق کیسه لر سنک اته با یور . آنلرک رزقی ویر جکسک . فی الحقیقه رزق ویرن اللهدر . لکن سز چابشه . جکسک ، تمییرنه واسطه اوله جکسک بونمتره متشکرآ کند بیرنه داغا قارداش مامله سی ایدیکز ، کیسه به حقارت ایچکز . معلومدرکه اوشاقتلر ایچنده ، اسیرلر ایچنده بر طاقم غیر مللر ده بونور . آتچیلر ، عریبه حیلر ، کوله لر ... هیسی ملان اولنق شرطی ؛ اسیرک اساسا عدم اسلام ایله مقیددر . رقیبا ووزنه بولانلردن سلامه کبردکن سرکراهه او حاله اوزره قایلرلر . لکن اولجه غیر مسلم اولوب عماره ده اله کیمش . اسیر آتمش اوله جق . مؤخرآ دین اسلامی قبول اتمش اولدن حاله آزاد ایطلمش ، حریت قازانه ماش اوله ییلر . واقعا « کوله آزاد بیک » ده امر شرعی چوق در . کفارت ایچون . ده بر چوق شیلر ایچون کوله آزاد اولتیور . بوکا دائر رعایت شرعی به نجات بوقدر .

الحاصل کوله لر یکزده سزک قارداشکزد . دگلی که بونورده انسان در . اخوت جنسیه امر محققدر .

انسانک ایسه بر شیدن قورقوسی اولور ، کولاده اطاری اولور . انسان حد ذاتنه حائر حقوقدر . حریت طیبه صاحبی در . کوله اولقله انسانتدن چیماز . قارداشجه قوللاک . بیورمیور .

— نه یاهم ، نصل مامله ایتملر یار سول الله ؟ [فن حل الله اخاه تحت یده فیطمعه الخ] هرکیت قرداشی — تکرار « قارداش » تمییر ایچور — کندی زبرادار سنمه بونورسه کندی نه ییره اوکا بیدرسون ، نه کیره اوکا کیدرسون . کوله سنه ، اوشاخه طاقتدن زیاده بوک بولکتیور . سابقین اونلرک هیچ برنه طاقتدن زیاده تکلیف ایتیک . اما بعض شیلر وار ، مطلقا یاه جق . سنه برابر یاپ ، کبرتمه . کبرتمه حککه بر آز چالیش . خندق وقمنده سلطان ایما اقدمز کندی قزمه ی اته آلمش ایدی ، اصحابه صاحبندن اقتسامه قدر برابر چالیشیردی .

سینمبر ذینامتدسیله دنیالر تورکن ماغا اته بویه بولور کورودی ، هیچ بروقت — یارب ؛ عاریبه کتیده جکم ، ملکلرک بونی ؟ اونلری کوملر ! دیعه دی . کدی اصحابه برابر کیدردی . غالب کایر . مغلوب اولوردی . شرمت مقتضای نه ایسه اون ایشا بیوروردی . رحمت اولسون . مکاهی کورمک ایچون عبرت اولسون . بنا علی ذلک میستکزده بونانره بر خدمت تکلیف ایدر . کز سزه معاوتت ایتک . ر بر چالیشک . هرکله کوزن کیمکه نامور دگلی ز ؟

اولش ایدر . سنک مسکینه خدمت ایدر . سن ده اونلری حفظ ایدر . چسک . بویه اتحاد قلوب حاصل اولور . منافع عیاضه اولوبور . زیراللهک عهدی . پیغمبرک عهدی بودر . وسرک دنیاچه سلامتکز بوندور .

اگر خورشیدانلر اولماسه ، اوللرک چاشمی اولماسه نه برسکز ، نه ایچرسکز ؟ کندی قازنجکزن کنه یکنزه یئمز . عسکر یکنزی نه ابله بلسر سکز ؟ اوچغنجبلر اولماسه حالز نه به وار بر ؟ بوگون فرونجیلر لایسه اکسیر قایلر . او بیچاره کونشک آتنده ، آتیشک باشنده بیک درلویحمت و مشقه نوره نعل ایدرک چالیشیرلر . ارزاقیزی کوندر لرلر ، یه جگیزی تبه ایدرلر . بتون احتیاجات اتم بر برینه مره بولدر . حقوق عامدی کوزنه تک دنیاچه ده ، آخرتجه ده لازم . دارینده عمره سی کورولور . نصل صسته بز عدالتله عامل اولدنجبه بتون اعدایه غالب اولوبوردق . سوکرا عدالتی ترک ایدنک . دفعاهله مغلوب اولدق . دولتارک نظر ندن دوشدک . بر طاقم تکلیفات ، اجرا آت ، مداخلات بوز کورتمک باشلادی . رفته رفته حقوق عمو اولدی . حکومتک شان وسطونی کوچولدی . مقننلر نژنده ظالمکله نام آلدق . کرچه بوراده خورشیدانلرک حامیلری یوق ایدی . اما اطرافنده پک چوق حامیلری بولندیقی دوشوندک . نهایت « یاماز سکز ، چیکک ! » دیکه باشلادیله واقعا انسانره بویه معامله اولماز . بتون شراب بونی تقبیح ایدر . نه عقل مقتضاسنجه حرکت . نه شرع مقتضاسنه رعایت ... هیچ بری زده یوق ایدی . بار بار لئق ده نصل اولور ؟ بوکا الله ده راضی اولماز ، وجدان صاحبی ده رضا کورتمزلر .

ایشنه بونلر اوج شی در ، هرکسه قارشى مساوی . غیر مللرده وطنداشلمزدر ، قومشولرمزدر . و بو مناجه قرداشلمزدر .

— امامیه چسککله بنیم خورشیدانه « قرداشم » دیکه دئلم وارما یور ! ..

فقط پیغمبرم دیش . سنک دیلک نصل وارما به حق ؟ بر حدیث شریفده اوله بیورمش حضرت پیغمبر : [اخوانکم خولکم جملهم الله تحت ایدیکم فن جعل الله اخاه تحت یدیه فیطعمه مما یاأکل ویلبسه مما یلبس ولا یکافه مالا یطبق وان کلفه مالا یطيقه فلیمنه ...] صدق رسول الله صلعم [علی مارواه البخاری رحه الله] یعنی سرک قرداشکز دها کیلدر . بیلویم سکز ؟ سرک کوله لریکز ، چاره لریکز ، اسیر لریکز . خدمتغیر لریکز ، اوشاق لریکز هپسی قرداشکزدر . کبرکزه کتسون ... معلوم یا ، « اسیرلر » باشقه ملتن اولور . مسلمان مسلمان اسیر آله بیلیری ؟ مشروع میدر ؟ حاشا ! آت اسیر باشقه دیندن اوله حق ، و حرب زمانده طورتوله حق . آکاها سیر . دینیر . آنا بابا کندی اولادینی صانه ماز . — اوصافی ، بنده آلم . نه تکلیح لازم ، نه بر شی ! .. دیک کفدر . برانسان حرامی حلال اعتقاد ایدرسه کافر اولور . باشی صیقش . اولادینی صاعش . « ماذالله » اوندن بیوک کنه بوقدر . بویه پایان کیسه به الله لعنت ایچمش . پیغمبر لعنت ایچمشدر . الله تعالی « حراولان انسان صانک ، خصمی بنم ، بیورمش .

برحمتهم آجیده حدیث قاری . : [قال الله تعالی ثلاثة

انا خصمهم ومن کنت خصمه خصمته یوم اقیامه رجل باع حراً فأ مل ثمنه ورجل استأجر اجیراً ولم یطه حقه ورجل حلف علی سلمة الخ .] اوج کیسه وارد . که بو نرک خصمی ، دعوا جیبسی بنم . عشر برنده دعوا جیلری بن اوله جتم . هر کییک خصمی بن اولورسه اونی محکوم ایدر . بر آدمک الله دعوا جیبسی اولورسه ... الله که احکم الحاکمین ، اعدل العادلین ... هانکی شاهده . هانکی قونله کندیسی مجازندن قورناره بیلیر ؟ .

کیدر . بونلر ؟ ۱ — [رجل باع حراً فأ مل ثمنه] بریسی اول آدمدر که حراولان کیسه لری اسیر کی صاعش اولور . بو حدیث شریف ، ایکی درلو تفسیر اونور : یا مثلاً اولادینی صتار . یا خود عالی کوله کبی قوللایر . للهک ویردیکی حریتی غضب ایدر ... ایشنه اونک اک برنجی خصمی بنم بیورور .

۲ — [ورجل استمل اجیراً فلم یوفه اجره] اول کیسه که برایشده برآدی قوللایمش . یعنی بر اجیره ، که عام اولور ، خاص اولور . خدمتی کوردیرمش . عام ایشنی بتیرمش ، اجرتی بر میور . آیقله ، کونله لکله ، هر نسله کم اولورسه اولسون ، مسلمان اولسون ، اولسون « شوکا مقابل سکا شونی بره جکم » دیش . عام ایشنی کوردیرمش ، تهدید ایدوب قوغش . — هانی بنم حقم ؟ دیه جک اولورسه جواباً :

— حالاده سویلر . بندنده حق ی آله جک ؟ شیدی سنی عمو ایدر . دیه اخافیه قیام ایچمش . مثلاً ضبطیه ناظری ، محروم اوله یارمش . بر اکمکینک بیکرجه غروش آله جنی بررکمش . کونله بر مجیده لک اکک آلیورمش . آرتق بر کون اکمکی ، ویرممش . طاقم قالدی ویره میدجم دیش . بو حکمی بر ، ایکی آی اول ایشتم . بیچاره ی حضورینه جلب ایدرمش .

— ویره جکیمیک ، ویرمه جکیمیک ؟ دیش .

— آمان ، انتم طاقم قالدی . ویره میه جکم .

— اوبله ی ؟ .. یکی ! .. دیش .

آرقه سندن اتراقلی بر ژورنال . هابدی کندیسی عبسه آتارلر . سوکرا حقنی باغشلامش ، پک چوق یالوارمش ایسه ده فائده ویرمه مش . زواللی دن دهاتلم نه قدر جزا آلملرده کوچ حال ابله صالمش . استانبولده ، پانختده بو ظم اولورسه آرتق طشره نک حالی دوشون . بیچاره ی صیقشدرمش ، مجبور ایچمش . اوک قارشى حکمه یوق . هر مسئولیتدن میرا . اما خسته قله ظالم شیدی جان چکیشیر . بویه ظم ابله قاج بیک لیرالقی بر جفتلک ایدمش . حریت سایسته حاکم مراجعته کندیسی محکوم ایدرن آله جقلیره قارشى شمیدی . پارم یوق ، قاعد اوله جتم اووقت ویرم دیور . قاعد ... باق ، باق ظالمه . حالاده مات پارمه کیچمکه قالتیشور . فقط چفتکلری کندیسه قاله جق ظن ایدر . عمو ایدیکی انسانلر ، قیدینی جانلر ، سوندوردیکی او جاقارک حدوحسابی یوق ، هر نه دیرسه اوله اولوردی . بریشته حق دیرسه حق ، باطل دیرسه باطل . سووروسز . سؤالسز سنه لرله زمانلرده یانان بیچاره لر وار ایدی . آق صفالی آدم زندان کوشه لرنده آغلا یور . — اوج سنه در یانورم ، دیوردی . هیچ کیسه سوورما یور ایدی که « نیچون بورایه ظلمک ؟ .. »

دوسالده يکي پسته خانه کارشونده
داره عشمه دور

مستطابقه

مکتبہ مولانا آزاد جده مع المکتبہ قریب اولور
درجہ ایچ ایچ اے آکار اعاده التعمیر

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته لک رساله در

مؤسسلری : ابراهام زین المابین - ح. اشرفی اویس
سنگلی القالیقی
۳۵ ۶۵
۲۰ ۹۰
۵۰ ۹۰ غرضه

دوسالده نسخہ ۵۰ پارہ در
تاریخ تاسیسی :
۱۱ نومبر ۳۲۴
تاریخ مولانا آزاد جده مع المکتبہ قریب اولور
۲۰ غرضه نسخہ آلتیہ
دوسالده پسته ایچ کنترلی پسته ولایت بدل اخذ اولور

عدد : ۱۶ ۳۲۴ ذی القعدة ۱۶ پنجشنبه ۲۷ تمبرن تاقی ۳۲۴ برنجی سنہ

تفسیر شریف

[غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ]

مظہر غضب الہی و گرفتار ضلال ابدی اولان بکسدرک غیرہ، انارہ
بالکلیہ، بیان بولنان ذوات کرامتک طریق سلامت رفیقہ (ہدایت بیور)
جونظم شریفہ موصول سابقدن، «الذین انعمت علیہم» قول
کرتدن بدل اولوب آتی تفسیر مقامندہ وارد اولمشدر، چونکہ منع
علیہ اولانلرک مظہر غضب و ضلال اولانارہ مغایرتلری افادہ دن مقصد
آنلردن غضب و ضلالی سلب ایتکدرکہ بو، انک مفہوم لازمیدر.
غضب و ضلالدن بالکلیہ سلامت ایسہ اک ببولک نعمت آلمہ بہ نائلت
دیعاک اولسنہ مبنی منع علیہ اولان ذواتی سلامت مذکورہ ایہ عتاز
بولنان عباد صالحیندن عبارت قلی مناسب اولور.

جونظم شریفک صفت قلیتی احتمالیہ وارد، بوتقدیرہ کورہ نم
اخروہ ایہ اکا موصل اولہ جتی نم دیوبیدہ مظہر بولنان مؤمنلرک
اک مکمل صورتہ نائلتلی، مواخذہ و مسؤلیتدن تماماً مصونیتلری
مقصود اولارق کنڈیرلری مؤمنین کلڈیندن عبارت اولورلرسہ نظم
شریف صفت کاشفہ، واکر نم مذکورہ بہ فی الجملہ نائلتلی مقصود
اولارق علی الاطلاق مؤمنلردن عبارت قلیورلرسہ فاسقلری اخراج
ایتک ایچون ایراد بیورلش صفت مقیدہ اولور.

تفسیر الفاظ

(غضب) انتقام ارزوسیلہ نفس انسانیہ تک عیجان مخصوصیدرکہ غلیان دم
قلی مرجب اولور، جناب باری حقندہ استمال اولندوقدہ غلیق اولان
ارادہ انتقامہ محول اولور.

نصل کہ بسملہ شریفہ تفسیرندہ ذکر اولنان قاعدہ کلیہ بونی مقتضیدر.
(والضالین) دہک «لا» غیردن مستفاد اولان منضای نفی
تاکید ایچون زیادہ قلمتشدرکہ مفاد کلام : نہ مغضوب علیہ اولان،
نہ ذہ ضالین بولنالرک طریق ایستہمز دیمک اولور. «ضلال» طریق
سویندن کرک عدماً و خطااً اولسون عدول و انحرف دیکدر، مراتب
متوعہسی اولوب اقصای کفر، ادناسی مکروہدن عبارتدر. بورادہ
مقتضای اطلاق و مقام دغایہ مناسب اولہ جتی وجہلہ مقصود بتون
انواعیدر.

تعیین مراد

بض ارباب تفسیر مغضوب علیہ قوم ہود، ضالین طوائف نصاران
عبارتدر دیورلر. بوصورتہ «الذین انعمت علیہم» قبل النسخ و التعریف
قوم موسی و عیسی علیہم السلامہ حل اولنسی لازم کلر. بوایسہ اطلاق
لفظہ موافق اولدیغی جہتہ غایت بیددر. برحدیث شریفہ بوصورتہ
بیان بیورلسی تفسیرہ دکل تشبیہ محولدر.

ارجح اولان مغضوب علیہ غاصیلر، ضالین معرفت آلمہ دن خالی
اولانلردن عبارت قلمتشدر، چونکہ منع علیہ لذاتہ حتی ولاجل العمل
خیری نیک صورتیلہ دلیر نم سحایہ اولانلاردن عبارت اولسنہ بناہ
بولنرک مقابلی قوہ عاقلہ ایہ قوہ عاملہ لرندن برسی نخل اولان کسملردر.
عمل صالحی اضلال ایدن فاسق اولوب مغضوب علیہدر. نصل کہ
قائل متعمد حقندہ (و غضب اللہ علیہ) وارد اولمشدر.

علم و معرفتی اضلال ایندن جہل و ضلالہ مقارندر. نصل کہ برآیت
کرمعدہ «فأذا بدالحق الاضلال» بیورلشددر. یعنی معرفت حتی
خارجندہ قائل جہل و ضلالدن بشقہ برشی دکدر.

(وقولوا للناس حسناً...) ناسه دائماً کوزل سوایلک. بو خطاب عامده مسله داخلدر، غیر مسله. (لایهیکم الله عن الذین لم یقاتلوا کفی الدین ولم یخرجواکم من ديارکم) نظم شریفی زده و نوناً لی زده مادامکه دینکزه دو قویورلر، وطنکزدن چیقار یورلر... نه مشرکزهده مساملات حسنهده بولمکزدن نه ایچور دیکدر، نه وقت بولری یاپارلسه او وقت سزده مقابله ایدرسکز. سن دینکه مشغول اول، اونلرده دینلری ایله مشغول اوله یاپارلر. [کم دینکم ولی دین]، [لهم مالنا وعلیم ماعلینا]، [لا حجة بیننا وینکم] مادامکه علناً منکرانی اظهار ایچور، سنی آرکن، بارکدن چیتار ماور، مالکی، ملکیکی غضب ایچوره سنک قانونه نایع اولور، سنک اجرا آتیه انقیاد ایدور، رعایه شرعاً مجبورسک.. [لهم مالنا وعلیم ماعلینا] حدیث شریفی عین حکم شریعتدر. تفصیلاتی کتب قهیهده مسطوردر. غیر مسایلر ایله عدم معاشرته زلز - سب اولور، بڑ انصاف ایدهجک اولسوق هیسی محبت ایدرلر. [عی الله ان یجعل بینکم و بین الذین عایدیم منهم موده] [اگر سز اولور انصاف ایله معامله ایدرسه کز هیسی سزه دوست اولورلر. یکزده الله مودت خلق ایدر. یعنی دنیا خصوصاً سنه، منفعت کورورسکز. آخر نیجه الله غفور رحیمدر. حسن نیت صاحبی اولانلرک قسورینی عفو یورور. هر حاله دنیا جه منفعت کوره جککز محققدر. مودندن دائماً نره اقطاع ایدرسکز. دشمنلکدن اصلاً برافنده چیقمان. نتیجهسی بریسانقدردر. [وقولوا للناس حسناً] بتون ناسه کوزل معامله ایدک. ایسته بو حسن معاشرته اخوت سوق ایدر. «اخوت دینه» دینیز. اخوت وطنیه دیوروز. یعنی وغلنداشلیق، قومشوق. هپ بروطن اولادی ز. بسوزی استبعاد ایچکه کم جرأت ایدر؟ اوامر آلهیبی حسن تلقی ایله سز اولا الله ورسوله اطاعت ایدک، اندن صوکر ا اجرای عدالت و سبطه قیلنش اولان ذوات وار، اولنلرده حرمت ایدک.

حل وعقدك انضابنه راضی اولمش. حضرت عمر بردفنده انشای خطابده، صورشاردی :
اگر خلاف شرع حرکت ایدرسه، رجا ایدرم، خبروریک، قبول ایچیک ا
احباب کرامدن بریسی دیدی : - ذاتاً برقصورکی کورورسکه مطلقاً سوایلکه بورجلوز. قارشو دورورسکه مقامکدن دوشوروروز. مشارالیه - جدا اولسون، بیوردی، که ز مانعده بوله ارلر وار ایچن. لکن بو، صوگ تدبیردر. اعلان کفر ایچمدهن، بالکلیه احکام التبیہی محو، قام ایچمدهن هیچ برآسک اوزرینه سطوت کوسترمهک لزوم یوقدر. بلکه مشورته حل مسئله به چالشیق لازمدر. وظیفه اهل ایمان بودر.

اما - بن. اونیده قبول ایچم...
دیرسه، او وقت مجبوریت کورولور. (الحمد لله) بوسفر قان دو کوله دن مطلوبه نائل اولدق، حرمتی آلدق. صراط مستقیمه واصل اولدق. عنایت حقه مستفید اوله جفز [ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر] اگر الایه ایمانکز وارسه، قیامته ایمانکز وارسه بوله یاپارسکز... اصل جزا قیامتدهدر. دنیا دهه مثالی، عونه سنی کوستریم. ایشته اسرائیلی بودر: مشورته ایش کورک! قوتلی برهیت اورتمه قوتک! خلیفه لری بیله اوله کندی کیفنه براقابک. هیچ نوجه ملت برکیشی نک رأی خودینسه برتاقیلری... بو همیشه «اهل حل وعقد» دیرلر. کتب قهیهده «منه صاحبی» دیرلر. اوله نفوذلی کیمسه، لره حکم شرعی نصل اجرا ایدر یا؟ «ایلا غایت نفوذلی بر آدم بریخی قتل ایدرسه اونی تأدیب ایدهجک، حکم شرعی اجرا ایدر. جک. بر «اهل منعه» نک وجودینه احتیاج وارددر. دائماً بوله برهیت بوانهجق. کتب قهیهبی ایی اوقویانلر بونی بولورلر. بیسوک مقامده اولان کیمسه بریخی بفرحق قتل ایدرسه حکم شرعی آنک حقدنه دخی اجرا اولنور. کیم ایسترسه اولسون. بفرحق کیمسه نک کیمسه بی تنله صلاحیتی یوقدر. پیغمبر بیله حق سز کیمسه بی اولدوره سز. اولدوره مشدر. او حیاتی الله و برمش، یالکز او آله بیلیر. حیات، بشرک طیبی بر حق درکه بونک اوزرنده هیچ کیمسه نک تصرفی ممکن اولماز. اجراسی داعی قتنه و هیجان اوله بیله جک بوله بر حکمی سهولته اجرا ایدهجک کیمدر؟ «اهل منعه»، یعنی «مجلس بیوئان» در. اک مشروع حکومت بوندن عبارتدر که انجیق بوله یاشماق ممکن اولور. هیچ برشی کتاب الهمدن خارج دکلدر. شوقدر که اصول ایله کدک، مشورته بایک. حیات، رفا و سعادت انجیق مشورتمدر. [ذک خیر واحدن تأویلا] ایسته بوله یاپارسه کز اهل سعادت اولورسکز. طاقیکز کوزل اولور. جمله کز سلامت بولورسکز. ظلم بنادینچی یتمقی ایچون باشقه چاره کز یوقدر. الله جمله مزنی رضای شریفنه موافق خبرلی عملر ایشلین قوللرندن ایله آمین! یوقدرله اکتفا ایدم. ۴۹ نجی درسک صوکی

لکن الالهک ورسولک حکمنه مخالف بوله سوق ایدرلسه نه یاپدم؟ قلعیمی جکلم؟ اوزرلرندی کیدم؟...
یوق. بونی الله ده منع ایدر، پیغمبرده منع ایدر. بونلر احکام آلهیبی اجرا ایدهجک. حکمه نک حکمی نه ایسه اکلانه جق. ه کیم قارشو طورورسه اونی تربیه ایدهجک. «اجرات حکومتی قبول ایچم» دییه بی تنکیل ایدهجک. حکومتک وظیفه سی بودر. لکن قانونی کندی بوزارسه او وقت نه یاپارز؟ ایسته قرآن کریم بونی در کوستر. [قان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله و الی الرسول] آنی کتاب الله و سنت الرسول رد ایدک. اگر حکمدارلر، امرا، حکام صنی سزه عدالت ایچزلرسه، یتیکزده اختلاف ظهور ایدرسه... نه وقت اختلاف ظهور ایدر؟ مشروع اولمان برطاقم بولاره سوق ایدر لکه او بوله ساوک ممکن دکل ملت قبول ایدهمن اولور. اوله برطاقم تکلیفدره بونورسه، اجرات ظالمانه قالفشیرسه.. اروقیت ایسته کتاب الله ایسته سنت رسول و رایه سراجمت ایدر سکز قرآنه بائدق: [راسمهم زوری بینهم] بیور یور. سنت رسوله بائدق: هپ خلیفه لر امتک رأینی صومش. اهل

انلسی حضرت علی به امر اشدی . امام علی ده مفتاحی عثمانه اعاده ایلده
 اعتذار ایلدی . عثمان دیدی که اوله یله . . اجبار و اذا ایتدکن سکره
 شمدی کلدده رفق ایله مامله ایدیورسک . حضرت علی : سنک
 حقدکه قرآن نازل اولدی ده شمدی بو نیکیون سکا بو معامله بی ایدیورم
 جواجی وردی و آتی اوقودی . عثمان آتی استماع ایتسیله همان
 شهادت کتوردی و جبریل علیه السلام هبوط ایدوب سدنک الی الابد
 اولاد عثمانه اولدیغی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقدمنه خبر وردی .
 بو قول کریم بوجه مشروح سادن کبه عثمان بن طلحه حقدده
 نازل اولمشده خطاب هر امانته هر فرده عامدر . یعنی خضابک
 حکمی بتون مکلفینه و امانات دخی حقوق الهه و حقوق عباده
 دائر مکلفینک ذمترینه تعلق ایدن جمع حقوق عام و شاملدر . خصوص
 سبب عموم حکمه مانع دکدر . آیتک شوقسه اوزرینه ورودی انک
 بو قضیه خصوص اولسی ایجاب ایتز . شوخالده بو خطابک حکمنده هر
 انسانک حامل اولدیغی جمع امانات داخل اولور .

معلومدر که انسانک معامله سی یاریله و یا عباد ایله و یا نفسیه اولور .
 بواج قسم معامله نیک جمع احوالنده امانت رعایت لازمدر . انسانک
 ربه اولان معامله سنده امانته زیاتی مأموراتی ایشله مک و منیاتی ترک
 ایتکدر . بو بر در یادر که ساحل و پایانی بو قدر . ابن مسعود حضرت تری
 پیوردی که امانت هر شده و حتی آبدسته و جانتدن غسلده و غزده
 وزکانه و صومده بیله لازمدر . قسم ناک انسانک خلق ایله معامله سنده
 امانته رعایتی در . بو قسمده و دیبه و مستعار لری اصحابه اعاده ایدوب
 خیانت اتمامک خصوص لری داخل اولور . ابو هریره حضرت نرین
 روایت اولندی که رسول کبری اقدمنر : « ادا لمانه الی من ائتک
 ولا تخن من خانک » پیورمشدر . بو قسم امانته کیل و وزنه تطفیف
 ایتیوب تام اولچمک ، تام طاریق ، ناسک عیوبی انشا اتمامک خصوص لری ،
 ملوک و اسرا نیک رعایتی حقدده کی عدالت لری ، علمانک عوام ناسی
 تمصبات باطله یه سوق ایتیوب بلکه دنیا و آخرته نافع اعمال و اعتقاده
 ان لری ارشاد ایدر صورتده تصح و بند لری ، زوجه دخی ناموسی
 محافظه ایدوب زوجه خیانت اتمامی داخلدر . انسانک نفسیه
 معامله سنده امانته رعایتی حقدده کی قسم ناله کلیمه بده انسانک دین و زیاده
 نفسی ایچون انجیق انقم و اصلح اولان شیرای اختیار ایتسی و شپوت و غضب
 سببیه مضر اوله جتی ایشادن بجانب انلسی در بو نیکیوندر که سرور کائنات
 علیه افضل التحیات اقدمنر : « کلکم راع و کلکم مسؤل عن رعیتیه پیورمشدر .
 بو تمسدا اولان امورک جهلی جناب حقدک اهله اداسی امر
 ایلدیکی امانتدن اولشه هیسی « ان الله یامرکم ان تادوا لالمانات الی اهلها »
 قول کرتنده داخل اولور . جناب حق امر امانتی کتاب عزیز نیک
 یک چوق موضنده اعظام و تقیم ایتشددر . « سورة مؤمنون » ده فلاح
 ایلدی به نائل اولان مؤمنرک اوصافی اوستنده « والذین هم لاماناهم و عهدهم
 راعون » و « سورة احزاب » ده « انا عرضنا الامانة علی السموات
 والارض و الجبال فأبین ان یحملنها و اشفقن منها و حملها الانسان » پیورمشدر .
 ارده دخی « لا یغان لمن لامانته » وارد اولمشدر .

بعض مفسرین کرام سیاق آیته نظر ایدوب دیدیلر که بو قول
 شریفده کی خطاب اسراء و حکام و سائره کی ولایه امورده در . نه کم
 هواذا حکمت بین الناس ان یحکموا بالعدل قول کرتنده کی خطاب انلر اولدیغی
 کی . بو تقدیرجه نظم جلیک مال منبی : [ای ولایه امورا ای اسراء و حکام]
 جناب حق سزه امر ایدیور که مناسب و سائر به دائر ذمترینه تعلق
 ایدن حقوق اهلنه مستحقترینه ادا ایلدسکز و ناس پیننده حکم ایتدیکنر
 زمان عدل ایله حکم ایدوب شو صورتده ذم غیره تعلق ایدن
 حقوق اصحابنه ایصال ایلدسکز [دیک اولور .

فی الاصل عدل : اشیاه مساوات دیک اولوب سکره ظم و اعتدادن
 خارج قالان هر شیئه عدل تسمیه ایدلشدر . « ان الله کما ینظکم به »
 قول کریمی مائینی تقریر ایدر . و غاطبته سزید لطیفی و اشغال اسره
 حسن دعوی تضمن ایلر جهه متأسفدر . « ان الله کان سیما بصیراه
 قول کریمی ایه وعد و وعید اولوب اهلنه تقویض امانات ایدن اوله
 اموری و عدل ایله حکم ایدن حکمی مکانات الیه مایله بشیر و خلاف امر
 حرکت ایلان ولایه و حکمی مجازة متمم قهار ایله انذار ایدیور .

حجاج ابن یوسف الثقفی خطبه عرفه والی تبین قلندینی زمان
 عراق غایله مهور و آبادان ایکن حجاجک روا کوردیکی مظالم کونا
 کون ایله خراب و بیاب اولدیندن وارداتی بیک کره ترق بیکه [فرق
 میلیون ایدر] نزل ایتدی . حالبوکه عمر بن عبدالعزیز حضرت نرینک
 زمان عدلده خطبه مذکوره تک وارداتی بیک کره سکان بیکن
 [سکان مینون ایدر] بیک کره یوز بیکه [یوز میلیون ایدر]
 ودها زیاده قدر چیغش ایدی .

امام علی کریم . وجهه رضیاه عنده حضرت لری برمودنک بدنه
 کوردیکی زرهندن طولانی قاضی شریک حضورنه یودی ایله مرافعه
 اوله رق زره کندوسنک اولدیغی ادا ایلدی . شرح حضرت لری
 یودی به بو ادبیه قارشو نه برین دبه سؤال ایتدی . یودی : زره
 بنمدر و واضح ایلدی بنم دیدی . بونک اوزرینه شرح امام علین
 مدحاتی اثبات ایچون ایکی شاهد ایتدی . قنبر ایله حسن بن علی
 کلوب امام علی نیک لهنه شهادت ایتدی . قاضی دیدی که عبد متفق
 بولان قبرک شهادتی قبول ایتدم ، اما اوغلنک شهادتی قبول ایتیم .
 امام علی رضیاه عنده حضرت لری اوغلاک پدی ایلنه شهادتی قبول اولتور
 رأی شده ایدی . شرح رحمله امام حسنک پدی لهنه شهادتی قبول
 ایتامسی اوزرینه حضرت علی زره یودی به تسلیم ایتدی . یودی
 بو حال کورنجه کندی کندینه دیدی که امیر المؤمنین حضرت لری کندی
 طرفندن منصوب قاضی نیک حضورینه بنم ایله برابر کندی ، قاضی آتک
 علیه حکم ایتسکن راضی اولدی . بو حال بو صورتده دریش مطافه
 ایتدکن سکره دونوب امام علی به : یا علی سن صادق سین ، خدا
 علم و دانا بو ادب ایلدیکن زره بنم دکل سنکدر دیدی و اسلام اولدی .
 امام ثانی ابو یوسف حضرت لری حال نزعده ایکن شو به دروب
 اغلادی : یارب سکا مومدر که بن خصمیدن هیچ برنه قلیا دخی مهل
 ایتدم ، ایچق هرون الرشیدک بر رضرائی ایله سبقت ایدن مرافعه سنده

[آمین]:

استحب معانته اسم فعل اولوب معناسی : دعائمه اجابت بیور
دیگدر . بالاتفاق سوره فاتحه‌دهن جزء دكلاهده تلاوت سوره جلیله
عقینده اوقومسی ما ثوردر . احادیث شریفهده تصریح اولندی بیوزره
جبرائیل علیه السلام طرفندن تعلیم بیورلشدن .

« خاتمه »

سوره جلیله‌مزمده بتون بی آدم اوج طائفهده تقسیم بیورلشدن :
منم علیه ، مفضوب علیه ، صال .
منم علیه اولان ذوات کرام بالاده ذکر اولندی بیوزره درت
صنف تشکیل ایدرلر .

مفضوب علیه اولانلر دخی ضلالت معنای موضوع لهنه نظرأ
ضالینده داخلدرلر . فقط براده ضالین تبیری حق تعالی حضرت ترینه
احکام شرعیسته دائر جهلدن خالی اولیان کسانه تخصص اولنهرق
مفضوب علیه خارج بر اولشدن . بناء علیه مفضوب علیه بیله‌سه ارتکاب
مماصوبه ویاخود عناد واستکبار ایله کفر وتکذیبه جرات ایدنلردن
عبارت اولورکه ایکی صنف اولمش اولورلر : صنف اول عصاة مؤمنین ،
صنف ثانی کفره معاندین .

مفضوب علیه اولانلرک جهلتنک عذابه استحقاقلرنده شبهه یوقدر .
فقط مرتکب مماصوب اولان مؤمنلرک بر قسمی شفاعت شافین ایله عفو
بیوریه جق و مذهب اولان قسیمی ده ابدیاً جهنمه قالیله جقدر . اما عناد
واستکبار ایله بداهته ، بر اهین قطیعه ایله ثابت بر حقیقه قارشو کفر
وتکذیبه اصرار اینین سفهای بی ادغان نارجمیمده مخلد ، ابدیاً سوزان
اولهرق قاله جقدر .

ضالینده صنف عدیدینی حاویدر .

بومقامده مفضوب علیه اولان طائفه‌نک کفره قسیمیله ضالین طائفه‌نک
صنف مختلفهسی وهر صنفک بطلان مذهب ومقاللری ایضاح اولتیق
اتضا ایتدیکندن ایکی فصل مستقل ایرادینه لزوم کورلکدهدر .

مناسرتی اسماءیل معنی

تجاسب قرآنیة

سوره نساء : آیت - ۵۶

« ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها و اذا حکمتم بین
الناس ان تحکمو بالعدل ان الله ینظرکم به ان الله کان سمیماً بصیراً »
تحقیق الله سزه امر ایدیبورکه امانتلی اهلنه تأدیبه ایدمسکز .
وحکم ایتدیکنکز وقت عدل ایله حکم ایلیمسکز . اللهمک سزه وعظ
ایتدیکی [بو نصع وپند بیوردینی] شی [که اهلنه اداه امانات وحکمرده
عدلت ایتدکر] نه کوزل . جناب حق سمیعدر [اقوالکزی ، حکمر .
یکزی ایشیدر] ، بصیردر [اضاکزی ، اماناتی اهلنه ادا ایدوب
ایجادیکزی کوردر] .

نه بلیغ وجامع موعظه الهیه ! ساهده ومقدس بر جاذبه بیان ایله
انسانی نصل برجهان معالی وفضائله عاشق ایدیبور !
قنی انساندرکه امانته خیانت ایتسونده فلاح بولسون ، عاقبت
پریشان اولسون . قنی دولت وامتدرکه اهلنه ادای اماناتی واحکامده
عدالتی التزام ایلسونده نجه شوکت واقبالی درخشان اولسون . حامل
وظائف اولانلرک عهدلرنده امانت بولنان جاه ومنصبر اهلنه تقویض
ایله ایش باشلرنده امین وکار داتلر بولنور . وحاکنلر حکمرلرنده طمع
وامنیبه مغلوب اولیبونده عدل وحقایته متوجه اولورلر ایسه اودیاردنه
نذر تجلی ایتمز ، جایجا نه درلور فیوض ظهوره کلز ؟ بومسلکه سالک
اولان ملل وملهده دمبدم نشانه التفات الهی کوریلور .

نظم دنیا سببی سلطنت عادلر

اعدل خلقنی حق ناظم اشیا ایلر

فصرلی

وله

حکمر واسطه موت وحقانی خلقک

وای اول حا که کم ایلیه حکمنده خطا

قیله مظلوملری مرحتندن محروم

وبره ظالمه اوز نفی ایچون استیلا

ملتی شارحی داماد مرحوم کتاب القضاءه شوحدیث شریفی
نقل ایتددر : « من قلد انساناً عملاً وفی رعیته من هو اولی منه فقد
خان الله ورسوله وخان جماعة المسلمین » برکیسه بر انسانه برایشی تقلید
وتقویض ایدوب حالبوکه رعیتی ایتیمنده او انساندن اولی والقی
بولنورسه اول کیسه علی التحقیق الله ورسولنه وچاعت مسلمینه خیلنت
ایتمش اولدی . حدیث شریفدنکی جمله شرطیه‌نک جوابی [اشیا] ده
« فقد ظلم مرتین باعطاء غیرالمستحق ومنع المستحق » صورتنده روایت
اولتددر . بوروایت کوره مأل منبئی شودر : برکیسه برایشی رعیتی
ایتمنده اوایشه احق والقی واراکین برانسانه تقویض ایدرسه اول
کیسه غیر مستحقه اعطا ومستحقی منع ایتدیکی جهنمه علی التحقیق ایکی
کره ظلم ایتمش اولدی .

« ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها » قول کریمی کعبه
مظنه‌نک سادن وکلیدداری عثمان بن طلحه بن عبدالدار حفتهده نازل
اولتددر . رسول اکرم افندمن یوم قعده مکهده داخل اولنجه عثمان
بن طلحه کعبه‌نک قیوسنی کلیدلوب سطح کعبهده جیقیمش ومفتاح کعبه‌ی
یغیبر افندمنه تسلیمدن امتناع ایله بن انک رسول الله اولدیقی بیلیدم
مفتاحی اندن اسیرکه‌مزمده دیش ایدی . امام علی حضرتلری عثمانک
النی بوکوب مفتاحی الیدی ، کعبه قیوسنی اجدی ، رسول الله افندمن
درون بیت مظنه کیروب ایکی رکعت نماز قیلدی . طیشاری به
چیقدهده عباس حضرتلری مفتاح کعبه کندوسته وبریلوب سقایت ایله
سلطنتی جمع ایتسقی طلب ایتدیسهده بوآیت کریمه نازل اولنله رسول
مجتبی علیه افضل الصلوات حضرتلری مفتاحی عثمانه اعاده ایدوب اعتذار

مچ برانده

— اوت ، بوئیل کیدلمده زیارت ایلم
او برلری ، او مقدس مقام علیانی ...

دیوردی زوجهنه ... چونکه بن بوسودایی

سکز طقوز سنه در بسلم خیالده ...
بوسوزلری اوتنه دن دیکلیوردی برعصی
قادین ، حیانه بشارت و برن لطیفه کچی .

— بلیرمیسک نه قدر بر بویوک سعادتنر ...
فقط نیچون صوصیورسک ؟

قادین : چوجقار عزیز

کیدنجیه بز قاله جقار بو اوده یاپ یالکز ...

دوشوندیکم بو ... دیوردی .

سببی صانکه بو ؟ ایشته بو آرزوی شدید

اونک حیانه حکم ایلیور .. بو ظل امید

براقیور اونی بر لحظه ، بر دقیقه سیله ..

او ، شیدیدن اوقمقای تأمل ایلمه رک ..

خریق شهد خیالات .. ایسته یور کورمک ..

قادینجیز باقیوردی بو محترم زوجک

حریرص و تشنه طوران وضع ذی توکلنه

مشارکت ایله یلک ایچون تخیلنه ،

ایچردن عکس اییدیوردی ترانه اطفال ..

دوشوندی قالی .. ایچنده بو اضطراب سفر ،

بوتون لطافت آمالی محو ایبن اخکر ..

دوداقرنده صیقه شمشدی اعترافی اونک

اوکنده موجه لن توده ملاله باقوب

جسارت ایلمه مندی بو فرقه .. مغلوب

اساسنر شهبانه بوتون .. زوالی قادین

چکوب چوجقار یئک شیدیدن تحسیری ،

دو کردی قلبنه شلاله تأثری .

بو شب بو حال ترده له امتداد ایندی ..

بوتون فراش تخیلنه متصل رؤیا

کوروردی ... آه بو فرقت ، بو فرقت یلدا !

سوغلی یاورورلی خواب پرخیانده

چیو یلدا شیردی او ده صوم شوم لرله بوتون .

بر اضطراب توکاله بو نلره محزون .

طونوق طونوق باقیوردی .. فقط خار ، کیده جک .
بوضف قبه نه دن آرتق اقیاد ایسون ؟

اوزوج صانه قارشی نیچون قناد ایسون ؟

•••
صباح اولونجه شیوع بولدی اوده نیت حج .
کولردی شیددی او اقسام قیریق طوران آدم .
ایچنده شدت آمالی آرتیور هر دم

تلقاهه سراسر یاملدی هپ بو خبر ..

آقین آقین کلپورلر وداعه سرعته ،

قوجانلا شوب کیدورلر سرشک رقله .

او اختیار مزاز ایله دوشیریور

هر احوالی تخطرا له بریاض کفن ..

تخوج ایلمدی هر کسده بر درین شیون .

اوت ماق دوشونک حیاتی تلکدر .

حات ، او ظل مقب ، او ظل لر زشدار

قوشار پنده حیاتک سریع و براصرار !

سفر لوازی آرتق بوتون حاضرلاندی .

دیک یاقینلا شوبوردی مفارقت .. منموم

اؤک ایچنده قالاتر .. دماغلر محوم .

بو افتراق مهجه تزیور هر کس ..

اوبوشدیلر بو تحسرله ساده آغلا شوق

زوالی کوزلری آرتق دموعه مسترق

اوپر کریمه زبونک .. کوچک طورونلری

برر برر او بو یور احتیاج قلبه ..

بوتون غموم فراق آزالتیور بویه .

یاننده ایشته اوشققتلی ، غلی والده جک

حیاتی کیمن کریمه اموته

شوق قلبی ایثار ایلمدی شده .

سوغلی دختری آغوش کریمه دارنده ،

دوماهه بر تبسم چوجق .. ملک کچی شوخ ،

باقیجه بوتوره آغلار ، اوسانکه بر مجروح .

یاور عزیزته باشلار کن ایشته ریختیمدن

دموع فرقت ایله ایصلانان اومندیلر

هواده موجه لن رفرف سلام آور !

•••

حقیقت اولادینی جهتله کرچه رشیدک علیه حکم ایتدهسه ائنه
 مرافعهده ایکسینی مسای بر موقعه اونور عامشیدم .
 ققواء عظام حضراتی دیورلرکه حکام حق عامه ایچون نفسلری
 جنس ایتمیش اولدتلرندن انلرک رزق و کفایتلری ایله اهل و اعوانلک
 وهؤنتلری کندیرلرینه عابد اولانلرک کفایتی بیت المالدن وریلور ، انلر
 بو صورتله اغاشه ابدازلرسه اموال ناسه طمع ایتملری ملحوظدر .
 نقل اونورکه حضرت عمر رضی الله عنیهک بیت المالی شدتله صیاتی
 معلوم ایکن قاضی شریحه شهری یوز آنچه معاشی ویرر ایدی . امام
 علی رضی الله عنه حضرتلری ایسه زمان خلافتنده قاضی مشارالیهک
 معاشی شهری بشیوز آنچه ابلاغ ایلدی . اوزمانلره کوره جزیره .
 المریده دوشونلسون بوقمقدار معاش نه عظیم مبلغ ایدی . ایشته اقوام
 فاضله حالا بودستور میجه اتباع ایدیور ، حکامی محترم طوتوبور .
 رفاه اوزره انلری اغاشه ایدیور . بالاخرده ملکاً و سیاسة کندی
 مستفید اولیور . ملکلرنده غوائل متمایده ظهور ایچور ، غوائلی
 تحقیق ایچون ، باصدیرمق ایچون خزینهلری بوشالتمقدن وارسته اولیور .
 سنده مطاع جهاز اولان شوقاعدهده رعایت ادب و حکامکه احترام
 ایت ، مستوفی معاش ویر و تخصیص ایلدیکنک معاشی وقتله تسویه
 ایت ، معاش الماق ایچون زیدوعروق درجه درجه اتکلری ، ایقلملری
 تقیله مجبور ایجه ، امان شوئک بونک امرینه مخالفت ایدرسم عجیبا
 بن صولتی نزد اله جنم ، چواق جوجوقده نه اوله جق کبی تردد
 دظراشدره انلری بولندیرمه . باق اوزمان نصل حا کلر ظهور ایدر ، نصل
 حکملر صادر اولور . هرشدن اول بوقاعده پیشوای حرکت اتخاذ
 قلملی و سکره دیگر جهتلر ، بیکر ندیورلر دوشونلدر . برحاکم که سلامت
 فکری بالوجوه خواطر و اقدار ایله مختل اولمشدر ، واحاکم مصالح
 عبادی دوشونور بوقسه نفسی ، بوبله برحاکدن ارتقونه بکله نور . ابن
 ملک نمار شرحنده نقل ایلدیکی اوزره قاضی شرح رحه الله حضرت عمر
 طرفندن کوفهیه قاضی نصب اولندی و جمش بئش سنه کوفهده قاضی
 اولهرق قالدندن سکره حجاجک عراق والیکلی زماننده استعفا ایلدی .
 وقاتنده یوز یکریمی یاشنده ایدی . عصرمنده آه ، والیر حا کلر
 مأموریتلرندن برق خاطر سرعتیله کچبورلر .

برکت زانه اسماعیل هقی

صفحات حیاندن

آمین آلابی

اڭ اوڭده رحله سی آغوش احتوا منده .
 آغیر آغیر یورون برطقوز یاشنده ملک .
 بش اون آدم کربن ، زبب واحتشامنده
 شفق ضیالری حتی انبل ایدوب کیده جک
 قدر لطیف ، ایکی معصومی بر آجیق پایلون

وقار و ناز ایله چکلمده ، آرقه سنده بونک ،
 کوچک کوچک بر آلابی چهره سرور نمون .
 اوروحدن ده صافی اولان بورکلردن
 زمان زمان بر آلسی ترانه بوکلیور ،
 بوجوش صفونک عکسبیه تاملکلردن .
 زمینه طوغری بر « آمین ا » صداسیدر کلپور .
 عیطی هر برینک برصباح نور انور ،
 بوتون بوقانله افرادی ، پرسرود سرور ،
 کدرکهندکی خلقی یاروب یاروب کچبور ا
 بو برکتیه ، مصومهدرکه ای ملت ،
 سلامه ناورملیسک شانلی رهکدارنده ،
 بو بر جناح که آتیده بر اوقاق حرکت
 یاپوب جهانلری اونتاغق اقتدارنده ا
 کلپیده سایه امداد حقدیه بر کون ، بو
 کیرر دیار معالیله طوغرودن طوغرو
 بودر بوواریسه دنیا ده شانلی بر اردو ا

اوت ، ایلرک ایسترسه کاربان شاب
 یولنده طورمایه کلز ، اوچونکه طورمایه برق
 دیلر که ایلسون آتیله طوغری عزم و شتاب .
 اوچونکه ایسته میور حاله صاپلانوب قالمق !
 اونک قدومی ایچون نازنین استقبال
 آچارده سینه او اولمازی پرکشای وصال ؟
 طوروری آرتق اونک قارشیننده ماضی ، حال !

فقط اوزمه ملر اوچدی هپ دوداقلردن ..
 سرود نشوه بو عالمده یک سورکسزدر !
 آغیر آغیر کچبورکن آلابی سواقاقلردن ،
 کلپیده جاده نیک آغزنده میخانیر ، دیکلیور
 مهیب منظره بر آتلی شانلی کردونه ..
 ایچنده بودرله اوج زوبیه ا صوگره نه یسه یته
 بول آچدی بر ایزی سس مو بک کچوب اوکنه :

سز ، ای هیاکل بیروخی دور ماضینک ،
 دیکلمه یک یولنه کاربان آتینک !
 نه در طریقتی کسمکده بوبله استجمال ؟
 طوروک ایلرله سون الله ایچون شواستقبال ا

محمد عاکف

برینہ قلم آلہ برہ حقلمی مضبطہ لری شعبہ لری اعطا ایدر لر . اورادن ریسه کوندریلور . ہیٹ عمومیہ جدا کرہ سی اجرا اولنور [۱] . نتیجہ مذاکرہ انتخاب واقفک قانون مخصوصک تمین ایلدیکی اصول وشرائطه توفیقاً جریان ایش اولدینی تحت قراره آلنیرسه صاحب اوراق اولان ذانک صفت بموجبی تأید ایدر و نتیجہ قرار طرف ریاستدن ہیٹہ بیان اولنور .

شو تفصیلا نه نظر آ رئیس وکاتب لر ابتداء موقت اولد قلمی کی اعضا لدهده بوجه مشروع نوعاً موقتک وارد کره قانوناً بوحاله بعض نتائج ترتب اظلمکده در :

۱ - براعضا کندی انتخابنه دائر نه شمهده ونه هیٹ عمومیہده رأی وبره من . حالبوکه مجلسیجه موضوع بحث اولان هر هانکی خصوصده برمانع نظامی حیولت ایتمدیگه اعضانک بیان رأیدن مجبور اولسی متصور دکدر .

۲ - برمیونک اعضا صفتی انتخابنک هیئجه اشای مذاکره سنده موقتاً ساقط اولور . حالبوکه هر بموجب اعضائی قرار کراولمازدن مقدم دخی مذاکره لده بیان افکار واعطای رأیه صلاحیتداردر .

هیٹ نتیجہ مذاکرهده عدم قبوله قرار ویرسه فسخ انتخابی موجب اسبابی تنظیم ایده کی مضبطهده تصریح و تکریر انتخاب لزومی بیان ایدر وبومضبطه ی رئیس مقام صدارته تقدیم ایلر .

اوراق انتخابیه نک هیئجه تدقیق کیفیتی بموجب لرتک عدد مرتبک ثلثائی نسبتنده اعضارک قبولنه قدر دوام ایدر . عدد اعضا بوراده یه بالغ اولجه تشکله صالح وافرادی توقت مذکور شایسته سندن عاری بر هیٹ وجوده کیش اولدیندن رئیس وکاتب داعی یهده لزوم کوریلور .

بونک ایچوندرکه تدقیقات انتخابیه بونقطهده برائیلهدق رئیس وکاتبک انتخابنه مبادرتنه ریاست وبرنجی ریاست وکالتی وایکچی ریاست وکالتی مأمورینتاری ایچون اوج نامزد انتخاب ایتلمی اعضا یه بیان ویاژه حقلمی اسای ورقه سی تدقیق ایشک اوزردهده اعضا موجوده دن بر قاج ذات تفریق اولنور . و نتیجده اصولی دائره سنده اکثریتی قرانان اوج اسم حقنده مضبطه یایله رق مقام صدارته کوندریلور . کاتب لر ایسه بالانخاب هیئجه قرار اشدریلور .

تشکیلی حقنده کی وظائفی شو صورتله انعام ایدن مجلس ایلک اشتغال ایتدیکی خصوصه عودله هنوز قبولرینه قرار ویرلماش اولان اعضا یه متباییه مانده تدقیقات انتخابیه دوام ایدر .

صدارت واسطه سیله حضور شاهانه یه تقدیم اولنان ریاست انتخابنک اراده سنییه اقران ایلدیکی هیٹ میونانه تبلیغ اولنجه موقت رئیس ریاستی ختم بولمش اوله جفتدن رئیس داعی ایله ایکی رئیس وکیلری وقرار اشدریلان درت کاتب ایضی وظیفه یه باشلار وایرتسی سنه نک میدا اجتماع عادیسنه قدر بوظیفه عهده لرنده قالیر .

تقریر لره کلنجی - مقصد من بموجب لرتک تکالیفی احتوا ایدن اورا قدر -

[۱] تبلیغ انتخابه دائر اولان مضطه لدهده اعضا نه قبول و عدم قبول

مذاکره سی مضطه نک یوم قراننده اجرا ایدر .

وکلادن استیضاح تکلیفده قبوله دائر اولان قرار مقدمک اتخاذی متعاقب برکون تمین اولنور وکندوسندن استیضاح ماده اولنه حق ذانک اوکون هیٹ میونانه کلی ویا میینده کی رؤسای مأموریندن برنجی کوندرسی ایچون مقام ریاستدن صورله حق ماده حقنده صراحت لازمده یی حاوی بر دعوتنامه کوندریلور .

وکلادن شکایتی تعضن ایدن تکلیف لدهده قرار مقدمک اتخاذین اول هیئجه قرار اشدریلور به حق شعبه لرن برنده تکلیف واقع تدقیق ایدیلور . بادی شکایت ولان خصوص مستزم مسئولیت اولور و هیٹ بموجب داخل دائره وظیفه سی اولان احواله متدائر کوریلورسه شعبه جه تحقیقات لازمه اجرا واشتکا اولنان ذانن ایضاحات کافیه استحصا الوندقدن صکره شایان تدقیق و مذاکره اولدینته قرار ویرلدیکی تقدیرده یایله حق قرار نامه هیٹ عمومیهده اوتور . دعوت ایجاب ایدوب ایتمه کی تأمل اولورک لزوم حالنده اودانک بالذات ویا باواسطه ویرجه ایضاحاتی استماعدن صکره قرار نامه ایله تأید ایدن بونکلیف حقنده اکثریت آرایه مراجعت ایدیلور . نشان اکثریت مطلقه جه مظهر تصویب اولورسه عماکه طبق مشر مضبطه تنظیم و رئیس طرفدن مقام صدارته تقدیم اولور .

تعدیلات تکلیف لرنده جاری قیود وشروط زانده قانون لایجلرینک صورت مذاکره سی حقنده کی تفصیلات آیتدن مستانبدر .

مابعدی وار ماریبی زاوه : ابراهیم

فکر دخی

انسان محضاً کندی وجدانیه نفسی بیلر و طانیه . شو بیلش و طانییش هیچ بر نظر واستدلاله توفیق ایتکسزین کندی کندینه نفس انسانیده حاصل اولیورر . ایته بومعلوم ضروری انانیت و بئیکده در . بوانانیت ، جوهر مجرد اولورق ، بنایت طرفی ازلیت ، نهایت طرفی ده ایدیشه طوعرو اوزنوب کیدر . شدی بولندینغ حال ، انانیتک جسمه بوروغش بولندینی چوک بر دوره در . دیکک اولیورکه اشو انانیت اوج حال اوزره ظهور ایدیسور : تجرد ، ازوا ، حلولدر . انسان تصوراتی مجرد وازوا طرفینه اوزاندیجه نفسنده برانقباض حس ایدر . حیرت ودهشتن کندینی بردلو قورناره ماز . عقل انسانیده هیچ بردلو حکم قطعی وبره من ، اظهار عجز ایدر .

فکر انسانی ، مجرد وازوا حال لرنی دخی یکدیگر ندن فرق ل بر صورتده تصور ایدر . شویله که فکر انسانی کندی حالته برانقلدته حال تجرده پک آرز تقاق ایلر . سطحیجه بر دوشو غمکه اوزریندن

ناهی مجتمعاً و قوعبولان مراجعتمزده مشارالیه ناظر بک افندی حضرتلری جانبندن ذاتاً نظارت جلیله نکه دخی تصوری بوسر کزده اولدینی و ماذونلرک حقوق مکسبلر بک هر صورته صیانت اولنه جنی تشیر و طر فرزدن دخی مقابله « همات سنه لرله یکیدن حیات بولان قانونلر من میانده مکتب حقوق نظامنامه سنک برائشنا تشکیل ایتمه چکنه اذونین میانده وثوق و اطمینان تام موجود اولدینی » باینله عرض تشکر اولمشدر .
 ماربرینی زاده : ابوالمعد

غرف طالعدرک انصدام مدهشنه
 مسیر اولان اودکیزلر چکلیدی سرعتله .
 قارو شدیلر بینه اسکی حیاته بختله .
 رفاه ایچنده برکون خانه خاتی مست صفا .
 بوتون سرور دیانتله چهره لر بنون .
 جیولداشیر بینه احقاد نشوه بخش درون .
 کلیر کیدر قونو قومشو بو حال مسعودی
 صمیم قلب ایله تبریک ایدرلر ! ایشته بوتون
 مطهرات لطیفه بله هر طرف مشهور .

مسافر بینه سراسر تبرکاً صونولور
 کوشلی تیسیرلر اوستنده کوزده زسمن ،
 کدروح شوق ایله ریان اولور ایچین آدم .
 بوسنی عزت

مبعوثلر نصل مذاکره ایدرلر ؟

بونی بزه ۲۹ ربیع الاخر سنه ۱۲۹۴ تاریخی هیئت مبعوثان نظامنامه داخلی کوستوربور . بونظامنامه به کوره هراجمت سنونیک ایلك مجلسنده اگ اول یایله جق شی ، مجتمعت ذوات آراسنده امر مهم مذاکره بی تنظیم ایده جک اسباب و وسائل اعداد و تهیه در . بنا برین اجتماعی متاقب موجود مبعوثلرک اگ مسنی موقفاً وظیفه ریاستی وسناً اگ کوچکلرندن ایکی ذانده موقفاً خدمت کتانی درعهده ایدر [۱] وشوصورته برهیئت منظمه شکلی آن ذوات مجتمعه قرعه ایله [۲] بش قسمه آریلور . بونلره شعبه اطلاق اولنهرق برنجی ، ایکنجی ، اوچنجی الخ... دیه یکدیگرندن تقریق و تمیز اولور .

حقوق

حقوق ماذونلری

مخلط برائتانی حکمسی تشکیلی حقنده کی نظریه باطله بی ردأ قلمه آنان (مخلط حکمدر) مقاله حقوق سنک رساله مزده انتشار بی متاقب ، اجنبی حاکم استبدادی کبی نایجا تکلیفه بادی اولان احوالک حقوق مکتبی نظامنامه سنک تأمیه تطبیق ایلامش اولسندن نشأت ایتمه اولدینی باینله مذکور نظامنامه نکه اوتوز ایکنجی و اوتوز بشجی ماده لرله ماده خصوصه سی و تشکلات حاکم قانونک ماده موقته سی احکامنی تشریحاً بندلر یازلسی اول و آخر هدف تجاروز اولان ماذونین حقوقنک مذاقعه اینلسی لزومی متضمن رفقاسر جانبندن متعدد ورقه لر آلدق . بزایسه بووایده کی مقالانی مجلس مبعوثانک انعقادندن صکره یایله جق تاسیقات عدلیه زمانه تطبیق ایلیور ایدک . فقط اخیراً عدلیه نظارتی مقامی ، برربع عصر دن بری حکمکمزک هر حال ودرجه سنده هر درلو موانه رغماً احکام قانونیه بی مذاقعه ایله انتشار ایدن وحق بوولمه بزجوق مزاحی اقمحام ایدرک نهایت قانون اساسیزک احیاسی امر نده خدمات برکزیده سی سبق اجمش اولان ، مانیسی زاده رفیق بک افندی حضرتلر بک تشریحلری اوزرینه مواد مذکور احکامک نامی تطبیقته قناعت کامله حاصل اولمش اولدیشندن تشریحیات مطلوبه به محل قنادهینی محترم رفقاسره بیان ایدم بیلیر . استطراداً شوقیه تردیف ایدلم که ماذونینک چکن جهه وقوعبولان اجتماعنده مواد مذکور نکه یایله جق تنسیقانه نظر اعتادان دور طولکامسی عدلیتی مقام نظار تعرض و اعلانچون تنظیم قندان مشترک استدعا نامه بی تقدیم وظیفه سی عاجز لرله دیگر اوج رفیقده تمحیل ایدلش اولدیشندن

هیئتمه مذاکره به اساس اوله جق شیلر : ۱ - مبعوثلر جانبندن ویریلان اوراق ۲ - مقام صدارتدن مودوع لایحدرلر ۳ - افراد طرفندن تقدیم اولنان مستدعیات و بونلره تفرع ایدن مضابط و ساثره در . برنجیسی ایکی قسمدر : ۱ - اوراق انتخابیه که مبعوثک شخص و وکالتنه ۲ - تقریرلر که وظائف مودوعه سنه تعلق ایدر . اوراق انتخابیه ایلك اجتماعه ابراز اولنهرق نومولور وضع ایله قید ایدلر کدن صکره رئیس طرفندن لاجل التذوق قرعه صورتیه شعبه لره توزیع اولور . صاحبنک بولدینی شعبه به تصادف ایدر سه بینه قرعه ایله دیگر شعبه به ویریلور . شعبه لرده ده تدقیقاتی تسهیل ایچون انجمنلر وجوده کتیریلور . بوانجمنلر اوراق انتخابیه بی تدقیقندن ماعدا احوالده هر شعبه دن منتخب برر ذانن تشکیل ایدر سه ده تدقیق انتخابیات کیفیتنده شوصورته تشکله لزوم اولمادیشندن هر شعبه ، اعضاسنی قرعه ایله بشر بشر آیره رق انجمنلر بی تشکیل ایدر .

بونلر صاحب اوراق اولان مبعوثک امر انتخابنک تشریحات قانونیه توافق ایدوب ایتمدیکی تدقیق و نتیجه تدقیقاتی حاوی اعضالرندن

[۱] فقط بولست نتیجه سی حصارک موجود بینه کوره مخلط ایده چکندن ایکنجی اجتماعه بونلر بونماز ویا بولنورده سنأ بولنورن بوهک ویا کوچک ذوات اثبات وجود ایدر سه بوموقت وظیفه لر طبیعیله بوذواته اشتغال ایدر . [۲] قرعه طرزنیک سفاتی کچکلر ده مطبوعات مزده موضوع بحث اولدی . تفریق اختصاص نظر آله نهرق انتخاب صورتیه اولسی لهنده بیان مطالعات اولدی . یکدیگر بی طایفه سزین وقوعبولان اجتماعه قرعه طرزی قولدن بشفه چاره بوقدهه ایکنجی ، اوچنجی ، دردیجی سنه اجتماعه نده بواصولدن تباعدک موجب محسنت اوله جنی ده آشکاردر .

نه قدر بوکلیوسه احکای تزه خصم کی کو، ونن قوانیند اودرجه قورنولوروز. زیرا اوقوانینی کندمنه بند ایدیوروز.

انسانلرک ایلمک حالی نظر اعتباره آلسین. بشرک اوزمان حریت طبعیه سی پک محدود ایدی. کجه کتیب قواکلی ایه حرارت و رودت سو تأثیر ایتله. حیوانات مفتوسه شدت هجومیه کندینک سربسق حرکانه برطاق مانه دل تشکل ایدردی. حال بوکه بشریتک علم سابه سنده شیدبکی حیاتی کوز اوکته کتیبیکز: شمندوقزل، واپورلر ودها سائر بیک درلو وسط نقلیه ایجاد ایدله سی. اولجه شددرحل ایتکجه چالیشان انسانلرک اوکته بووک بر اورمان، نامتاهی ظن ایدیان بردکز چقاره اوزو ایتدیکی بره کیتسه مانع اولوردی. عالم مدیتسه، شیدی بویه بر حال کوریلوروزی؟ بزم موقیتیز اندیلر! صرف علم سابه سنده، حریت علمه قائم در. جهل ایه حریت بربرده بولواغز. حریت معارفکوزن نمادلی در.

قوانین طبعیه نیک صورت تجلیسی اعضا و جوارح اوزر نهدر. ایکنیکی قسم قوانینده عالم نفوسده جاری در. تفکر فسه مابدر فضل در. ذهنزده موجود برطاق معنوی یان یاه دیزر، دوشووروز. لکن بونلر بویه کتیب مایشاهی دهنده ترتیب ایدیلبور؟ هیچ برمنی یوقکه انسان اومعناپی کندی کدینه خاطره کتیره سلین. او انتقام ترتیب برقانونه نایم درکه اوده بزم بد اقتدار مزده دکل در. اوکدی کدینه جریان ایدن برقانون در. بز یالکن تسلسل ایدن متنازلدن ایستدیکزه التفات ایدرز. بومسه [تسلسل بمانی] قانونی تغییر قبول ایتمز. بوکا نظراً حریت فکریه من اولمالی. حال بوکه علم سابه سنده قانون تسلسل نه اولدیننی بیلهرک ایستدیکمز کی دوشونه بیلیر. بافکار ا بوراده دخی انسانک دوشونعنی تقید ایدن برشی وار. لکن انسان علم ایه بوکاده غلبه ایدر. دیک اولبورکه ایکنیکی قانونت صورت تجلیسی دخی علم ایه افنا ایدیلیر.

انسانلر منفرداً یا شابه بدی مطلقاً بو قوانینک هر ایکسته بلکه ایدیا کردنده اقتیاد اولوب قاله جدی. حکما انسانی طبعاً مدنی اوله رق قبول ایدر. انسانلر مجتمعا بر هیأت مدنیه حالنده یاشار، بربرده یاشایان حیوانلرده وارد. لکن حیوانات سائر بر هیأت مدنیه تشکل ایتکدن بیددر. انسان عقل ایه ممتازدر. بو حیثینه ده تشکل ایتکری هیأته بر هیأت مدنیه دیتیر. بوراده یعنی هیأت اجتماعیه داخنده بر نظام مدنی لازم. مثلا بری حر، لکن اونیه کده حر. بر برینک حققرینه تجاوز ایتیه جگر. اویله ایسه بو هیأت مدنیه ایچون دخی برقانون لازم در. ایسته اوچجی قانون دخی بو اولبور.

تاریخ طبیعی انسانی دخی سائر حیوانات کی برسور اوله رق قبول ایدر. لکن حیوان سوری ایه انسان جیتی آراسته مهم بر فرق وار: تاریخک، قبل تاریخ زمان حقیقه علم آثار حقیقه تک ووردیکی مومونه، ایتدیکی تأیینه نظر حیوانلرک و. ویسی حال حاضره قدر هیچ بر نحوه اوغراماشدر. حال بوکه انسانلر هیچه اویله دکل در. زیرا بشریت قرناً بعد قرن ترقی ایتکله، نحوه مروض اولقله تمیزدر. بوک

برهم طبی ودر حیوانات بر برنه. لزوم اوزرنه بکه معاوت ایدر. فقط بو توولبری زمان و مکان الله محدوددر. ائلمک ایچون سوروروزی بر شکل مدیون اکتساب ایدم بوبر. حال وکه انسانلر حال حاضرده اوج بک سنه اول یاریلان برکتاین استفاده ایدر. بک اسک زمانلرده کلوب یا شمش اولان اجداد منک کشف ایتش اولدینی قانونلردن جدی استفاده ایلر. لکن بر حیوان و بکر بر حیوان ایچون بویه چالیشه ماز. بر انسان برشی کشف ایدر. اوندن یالکز کدیمی مستفید اولور؟ خیر. دیک انسانلر بیایندن شیدی به قدر - بلکه بیلهرک - بررلر ایچون چالیشلورد. بز اجداد منک علمندن استفاده ایتسه امین اولیکز ترقی ایدمه مزم. اجداد من دخی کندی اجداد منن استفاده ایتش در. بربره بولان انسان باشقه برده بولار. هم جنسی ایچون چالیشور. مثلا چنبیلر بزه جای حاضر لار. ز دخی اونلر ایچون سی وغیره بولوروز. ایسته ذاتاً بویه منفرداً یا تنها بحق یا شراحه حصوله کلور. دیک اولبورکه انسانلر آراسته دائماً بر متابیت، بک اسک زمانن بری بر معاشرت وار. اویله ایسه بولرده برقانونه سروط اولوق لازم کلیر. بوکا قوانین مدنیه نای وریلبور.

قوانین مدنیه ایه قوانین طبعیه آراسته بر فرق وار. اوفر ق دخی حرکات و عادات اساسیه نیک منشا یالکز عقل خاسدن عبارت اولدیننی در. بزم برطاق خصائصمن، مثلا حیانتز، احتراصاتز وار. انسانلرک جمع حرکاتی عقل سلینن چیتماز. بضاً احتراصاته منلوب اولور. حرکات تمدد ایدم ایدم، تکرر ایله ایله ملکه، طاعت حکمه کتیر. بو جهتن انسانلر عادات و اخلاق اکتساب ایدر. حرکاتک منشا یعنی بضاً احتراصات و سائر برطاق دعوی اولدیننی ایچون قوانین مدنیه تکامله عقل و حکمتدن مقبض دکل در. انسانلرک نحوه مروض اولان عاداتی منشا قوانین اوله بیلدیکی ایچون قوانین زمان زمان بوزولش، نحوه اوغراماشدر.

بویا احاطت ایه قوانین فطریه و طبیعه ایه قوانین مدنیه آراسته کی فرق اکلاشیش اولبور: قوانین طبعیه لایتیر اولدیننی حالت، قوانین مدنیه تیر و تحول ایدیور. لکن قوانین مدنیه نیک کالی فطرت اوله جق در. بزم قوانین طبعیه به اطاعت اولدیننی کی قوانین مدنیه به دخی اطاعت اولملی در. قوانین مدنیه مخالفت عقل اولسه بیه اطاعت شرط در. بولان قریعه تمدد اله مذهب باغلی واردی. سقراط بوکا اعتراض ایتش در. بو اعتراضی نتیجه سنده کدیسی حیسی ایتدیلیر. طبیعی قرار تکلیف ایتدی. حکم قوانینه رعایت منک اولوردیه رید ایتدی. قوانین مدنیه نیک تسبیق ایچون حریت فکریه و حریت قلبه ایه عومه بوقونین موضوعه فنا اولدیننی اکلائق لازم در. بوچاره به وسل ایلهرک حرکت اولورسه تذبذب حاصل اولور. انسانلرک بوکی موقده بکاه چاره سی حریت فکریه سی اعل ایه تنظیم قوانینی تکلیف ایتکدر. ذاتاً قدیمدن بری بویه حرکت ایتشدر. اولاحکما وادبا اذهانی تنویر ایتشدر. بیده فکرلر بویه بسلسله بسلسله اصلاحه بول آچلشدر. تاریخ بوکا شاهددر. بوتون قوانین مدنیه نیک سلامتت تکالی

انسانك مقابلہ و مدافعہ اولیٰ اوزرہ حاضرند تفری بٹون تشبہاتك
 آروجه اسمی اولدیگی کبی ، ایسته بویه اولوم ناسنده اولان دهشت
 آور برحاله قارشو برآرقداش آرامق فکری دخی بر « فکر دخی » در .
 کوربیورزکه بو فکر دخی انسانزده ضروری اولهرق میدانه کلپور .
 بو فکری طبع انسانی اوقشایور ؛ طبیعت انسانیه میدانه کتیبیور .
 انسانزده بو فکرک وجودینه خارجدن برآئیر بو قدر . بو فکری تولید
 ایدن آنجق اسباب منویه در . همه در بو فکر بٹون انسانزده ، بدوی ،
 مدنی بٹون افراد بشرده ظهور ایده گلشدر . دنیاده ائک زیاده اکثریت
 آرا قازانان ومظهر قبول اولان بر نقطه وارسه اوده فکر دیدیر .
 دنیاده ائک زیاده قلیبه قالان بر فکر وار ایسه اوده دینسزک فکری در .
 خلاصه : فکر دخی فطری . ضروری . جلیدر . [فطره الله الی
 فطرافاس علیا ... الخ] قرآنی : علمیم ثابت

علمیم شهر امر الله افندی حضرتنیک دارالفنونه عثمانیه تبریه
 وار ویردلاری قرقزاسره ضبط اولونانه بیانات ناصیه لری :

تربیه و اساسلری

حکومت مشروطهده تربیه نك اساسی انسانك قوای موجوده سنك
 تمایله انکشافی ، بدر حاله کلی در . بوکا حریت تربیه اساسی دیرز .
 لکن حریتک ماهیتی نهدر؟ اولا بوی آبی سلهم . حریت عتقک مقتضای
 اولان قوانینه اطاعت در ، عجا عقل وحکمت قوانینک منشای نهدر؟
 شبهه بوق که منشأ قوانین وحادثات جناب حق در .

قوانین ، عالده برآچ درلو دوشونیله بیلیر :

قوانین طبیعه : [بوکا لسان شرعده سنت الهیه دغیر] طبیعتده کی
 حادثاتک قوانینی که بو قوانین ایچون ازللی تبدیل وتغیر بوق در
 جلهسیده مقتضای حکمت در . بوکا بر اطاعت ایدرز . بو اطاعت اولا
 اضطراری در . اوله ایسه حریتجری سالب در . فقط بو قوانین
 حریتجزه برمانع تشکیل ایدمن . واقعا بو قوانین ایچنده بزه خصم کی
 اولان احکام وار . مثلا امراض ، جاذبه قانونی سربستی حرکاته مانع
 اولور ، حرارت و برودت بزی بیزار ایدر ، الکتریک و سائر قوای
 طبیعه بزه خصمانه بر صورتده سولک کوستر . ظاهراً بویه در . لکن
 بونوره طوغرودن طوغرویه هدف اولیق ، سؤ تأثیری تحتده قانلق
 صرف بزم اثر جهلمز در . ذهن بشر او قوانین فطریه نك احکامی
 اوگره میز ، طرز جریانده وقوف حاصل ایدمنه اوقوانینک اساساندن
 قور بولدیگی کی کندی خدمتده دخی قوللانیر ، کندنه بند ایدر . لکن
 ینه تکرار ایدرم : انسانی بو قوانین مواجههسنده حرایدن مطلقا علم در .
 جاذبه ارضیه بزی بره میخلایور ، حریت طبیعه سزی تهدید ایدیور ،
 لکن مهندسلرینه او جاذبه قانونندن استفاده ایدرک قیدلر یاپارلر ، ینه
 جاذبه قانونی سایهسنده بالونه سنالره چقار ، سیوانلر ییلارز . بونوره ابله
 اولور ؟ شهسز قانونلرک اجرای احکانه وقوف ابله که بوده آنجق علم
 و فن سایهسنده تیسرغای حصول اوله یلیر . [پاسور] دارالکلبه بر چاره
 بولدی . لکن بوعلته سبب اولان مقرولری نه وجود اوزرینه زرق ایدنک .
 بزعم سایهسنده خصم اولان قوانینی دوست ائمکه چالیشیورز . سایه علیه من

همان چاقوب کینر . زیرا بوحال تجرد کجش بر دوردر . تکرار
 عودت اختلی بو قدر . بودور دن عیشورسن اومقرسین ازلدن دور
 حوله دیرغو کچوب کیننر . بونکله برابر اناقیزهده . بو دوره غایب
 هیچ بردلو خاطره هیچ بردلو اثر حس ایدمیورز . هیچ بر کونا
 علاقی حائر اولانان شکت مطلقه ایچنده بر دور ا . . . .

اتقار حاله کلجه ایسته عتقک . فکرک ائک زیاده حیران قالدینی
 نقطه بر اوس در . کوربیورزکه دنیاده نوارسه اونمیتز ، اومدهش
 غلته طوغر و حرکت ایدیور . اور : نده بردها گلز . آدن خبر
 آتقده ممکن دکل . یاپارمز ، دمدلر مپ اوراده . طایبق ،
 سیدکلر بزم دن بر جوئی کوزمک اوگندن عتق اولوب کیدیور .
 ثابت بر کون بزده کیده جکمز قلی . وار اولیق او قورقدنیز حاله
 حاضر لاق دیکدر . ایسته وار اولنر ، شو حاله او حاله
 وقوعیده شهسز ... نه قورق . نه مدهش حال ا . . .

ایسته انسان بوحالی دوشوندکجه بونون قنات دنیوی بی اونودور ؛
 کورسن اولور نظر نه هرشی برهیچ نیایه منقلب اولور . دهمتندن
 کدینسی آلهماز . انسان ایچون بوحالی دوشونمکده ممکن دکل .
 زیرا انسانلرک وار هجفی وادیا ایچنده قله جنی بر علم در . او حزین ؛
 حزین تر بلر ، او الواح مقابر ، او مزارلر ، او داغما کوزمن اوگندن
 چکمکه اولان جنازه لره ... هپ بوحالی دوشونیمه بزی سوق ایدیور ، هپ
 او فکری اوقور قمع تصوری اولاید بریور . ذاتا بونلر هپس بر رعلا تدر .
 انسانلر هر مشکله قارشو بر چاره ، هر دشمنه قارشو بر مدافعه ،
 هر حزنه قارشو بر تسلی حاضر لاق ابله مقطور در . انسانلر ، دوچار
 اولدقلری مشکله ، عداوته ، حزنه ، داغما مقابلده بولنش واشبو
 مقابله تیجهسنده همتلرله مناسب بر طرزده ای دفع ویا تخفیف ائتملر در .
 اونمیتز اولان عدمه طوغر و اوزاتوب کیدن موجودیت ،
 اوشون حزنه نك ائک بیوک اولان اولوم انسانلری بیکیوک بر مشکله ، یک
 بیوک بر حزنه سوق ایدیور .

عجا انسانلر بوکا قارشو نه صورتده مقابله ایدمیه جکلر ؟ شهسز
 اسلندن دفع ائمک ، بوندن تماماً قورتلق طوق بشز خارچندم در .
 بو جهندن بوکا امکان بو قدر . لکن بواشکل و حزق تخفیف ممکن
 دغلی ؟ ، ایسته بو ، ممکندر . انسانلر جناب الهک هدایتیه بوکا
 بر چاره . بر تسلی بولشلر . لکن اصل اشکالی دفع صورتیه دکل .
 بلکه آقا اضاذ و آبی قول ائتمکله برابر اومدهش غلته عدمه کندنه
 رهبر اوله جق ، او قراکلق بولنه دوشمندن بورومک ایچون کندنه
 ظهیر اوله جق ، رهگذاریتی تنور ایدمک بر آرقدش ، بر بولش
 حاضر لاقته در ، که ایسته انسانلرک کندی فطرتلرله بالضروره
 بولدنلری چاره بوقدر جک برشی در . فقط بوکافی در . یالکز بو
 آرقدشک غدل ، مستقیم ، صحیحی ، جدی اولماسی لازملر . بونکله
 بربر او نشئ ثابیده رفاتندن آریطه جنی عتق و بوده من طرف الله
 مصدق اولسی انزم در . ایسته بو آرقدش اعمال صالحه ابله تربیه ایدلش
 اعلان صحیحیدر .

و قدر بوکسیلرسمه احکامی بزه خصم کی کو ورن قوایندن اودرجه ورتولوروز. زیرا اوقوایی کندمنه بند ایدیوروز.

انسانلرک ابلک حالی نظر اعتباره آیینین. بشرک اوزمان حریت طبعیه سی پک محمود ایدی. کجه کتیب قراکتی ابله حرارت و رودت سو تأثیراتیله، حیوانات مفتوحه شدت مجبویه کندیک سربقی حرکانه برطاق مانه لر تشکل ایدردی. حال بوکه بشریتک عیاسه سنده شیدبکی حیاتی کوز اوکنه کتیریکز: شمندوقرلر، واپورلر ودها سائر یک درلو وسط نقلیه ایجاد ایدلدی. اولجه شدرحل اتمک چالیشان انسانلرک اوکنه بووک براورمان، نامتاهی ظن ایدیان بردکز چقار، ارزو ایددیکی بره کیمسته مانع اولوردی. عالم مدینه شیدی بوکه بر حال کوریلوروی؟ بزم موقیتیز ایدیلر! صرف علم ساه سنده در حریت علیه قائم در. جهل ابله حریت بربرده بولوغاز. حریت مارقک وزن تبادلی در.

قوانین طبعیه نیک صورت تجلیسی اعضا و جوارح اوزرهمه در. ایلکچی قسم قوانین ده عالم فوسده چاریدر. تفکر نقشه عاقل درفل در. ذهمنزده موجود برطاق معانی یان یاه دیزر، دوشو بوروز. لکن بونلر بوکه کتب مایشامی دهنده ترتیب ایدیلیور؟ هیچ بر معنی بوک که انسان اومعناپی کندی کدینه خاطر کتیره سیلین. او اختتام ترتیب بر قانونه تابع درکه اوده بزم بد اقتدارمنزده دکل در. او کدی کدینه جریان ایدن بر قانون در. بز یالکز تسلسل ایدن معنارن ایددیکنزه اکتفات ایدرز. یوقسه [تسلسل مینا] قانونی تغییر قبول اتمز. بوکا نظراً حریت فکریه من اولمائی. حال بوکه علم ساه سنده قانون تسلسل نه اولدینی بیلرک ایددیکنز کی دوشونه بیلوز. بافکر ا بوراده دخی انسانک دوشوغنی تقید ایدن برشی وار. لکن انسان علم ابله بوکاده غلبه ایدر. دیک اولورکه ایلکچی قانونک صورت تجلیسی دخی علم ابله افنا ایدیایر.

انسانلر منفرداً یاشاسه ایدی مطلقاً بو قوانینک هر ایکسته بلکه ابدیاً کردنده اقتیاد اولوب قالمجقدی. حکما انسانی طبعاً مدنی اوله رق قبول ایدر. انسانلر مجتمعا بر هیأت مدینه حائنده یاشار، بربرده یاشایان حیوانلر ده وارد. لکن حیوانات سائر بر هیأت مدینه تشکل اتمکدن بیددر. انسان عقل ابله ممتازدر. بو حیثینه ده تشکل ایتکری هیأته بر هیأت مدینه دینیر. بوراده یعنی هیأت اجتماعیه داخلمه بر نظام مدنی لازم. مثلا بری حر، لکن اونه کی ده حر. بر برینک حققرینه تجاوز اتمیچکلر. اوله ایسه بو هیأت مدینه ایچون دخی بر قانون لازم در. ایشته اوچچی قانون دخی بو اولوروز.

تاریخ طبعی انسانی دخی سائر حیوانات کی برسوروز اوله رق قبول ایدر. لکن حیوان سوروسی ابله انسان جمعی آراسته موم بر فرق وار: تاریک، قبل تاریخ زمان حقیقه علم آثار عتقنک و بر دیک مومانه، ایددیکی تأمینانه نظراً حیوانلرک سو. وسی حال حاضره قدر هیچ بر نحوه اوغراماشدر. حال بوکه انسانلر هیچ ده اوله دکل در. زیرا بشریت قرناً بند قرن ترقی ایلکله، نحوه مروض اولقله متمیزدر. بوک

برهم حی و حیوانات بربرنه. لزوم اوزرنه بکه معاوت ایدر. فقط بوته و نوری زمان و مکان له محدوددر. اتمک ایچون سورولری بر شکل مذویت اکتساب ایدمبور. حال وکه انسانلر حال حاضرده اوچ یک سنه اول یان یان برکابن استفاده ایدر. یک اسکی زمانلر ده کلوب یاشاش اولان اجدادمنک کشف اتمش اولدینی قانونلر منجدی استفاده لر ایلر. لکن بر حیوان دیکو بر حیوان ایچون بولبه چالیشه ماز. بر انسان برشی کشف ایدر. اونلر یالکز کدیمی مستفید اولور؟ خیر. دیک انسانلر بیاندن شیدی ب قدر. بلکه بیلرک - بر بر ایچون چالیشلر در. بز اجدادمنک هلندن استفاده اتمک امین اولیکز ترقی ایدمه بز. اجدادمن دخی کندی اجدادمن استفاده لر اتمش در. بربره بولان انسان باشقه برده بولان هم جنسی ایچون چالیشو. مثلا جنیدلر بزه جای حاضرلار. بز دخی اونلر ایچون سی وغیره بولوروز. ایشته ذاتاً بولبه منفرداً یاشایه حق ایشلر ساهه حصوله کلپور. دیک اولورکه انسانلر آراسته دانما بر نامت. یک اسکی زمانن بری بر معاشرت وار. اوله ایسه بولنده بر قانونه مربوط اولیق لازم کلیر. بوکا قوانین مدینه نای و بریلوروز.

قوانین مدینه ابله قوانین طبعیه آراسته بر فرق وار. اوفر ق دخی حرکات و عادات اساسیه نیک منشای یالکز عقل خاصدن عبارت اولدینی در. بزم برطاق خصائصمن. مثلا حیانتز. احتراماتز وار. انسانلرک جمیع حرکتی عقل سلیمان چقماز. بضا احترامات مطلوب اولور. حرکات تمدد اید ایدر. تکرر ایله ایله ملکه. عادت حکمه کلیر. بو جهندن انسانلر عادات و اخلاق اکتساب ایدر. حرکات منشای بضا احترامات و سائر برطاق دواعی اولدینی ایچون قوانین مدینه تکمیله عقل و حکمتدن مقبوس دکل در. انسانلرک نحوه مروض اولان عاداتی منشای قوانین اوله بیلدیکی ایچون قوانین زمان زمان بوزولش. نحوه اوغرامش در.

بواحدات ابله قوانین نظریه و طبعیه ابله قوانین مدینه آراسته کی فرق اکلایش اولور: قوانین طبعیه لایشیر اولدیجی حاله. قوانین مدینه تقیر و تحول ایدیوروز. لکن قوانین مدینه نیک کالی فطرت اوله حق در. بزم قوانین طبعیه به اطاعت اولدینی کی قوانین مدینه دخی اطاعت اولدی در. قوانین مدینه مخالف عقل اولسه بیه اطاعت شرط در. بولن قدیقه تمدد اله مذهب یالمی وار دی. سقراط بوکا اعتراض اتمش در. بو اعتراضی نتیجه سنده کندیسی حبس ایدیلر. طبعی قرار تکلیف ایدی. حکم قوانینه رعایتنک اولور دینه رد ایدی. قوانین مدینه نیک تسبی ایچون حریت فکریه و حریت قلبه ابله عومه بوقونین موضوعه نفا اولدینی اکتفات لازم در. بوچاره به توسل ایللرک حرکت اولوروسه قذب حاصل اولور. انسانلرک بوکی موقنده بکه چاره سی حریت فکریه سی اعل ابله تنظیم قوانینی تکلیف اتمک در. ذاتاً قدیمن بری بولبه حرکت ایدلش در. اولا حکما وادبا اذهانی شور ایشلر. بیده فکرلر بولبه بسله بسله اصلاحه بول اچلش در. تاریخ بوکا شاهددر. بوتون قوانین مدینه نیک سلامتی تسلی

بسان چاقوب کیدر . زیرا بوحال نجره کجش بر دوردر . تکرار
 وودت احتمالی یوقدر . بودوردن علمشورسز اولق سزین ازلدن دور
 حوله دوزو کجوب کیشمز . بونکله برابر انایتقزده . بودوره غاند
 بیج بردلو خاطره وهج بردلو اثر حس ایدم یورز . هج برکونا
 بلاقی حاز اولمایان ظلت مطلقه ایچنده بر دور ۱۰۰۰

افراد حالسه کلجه ایشته عتکک ، فککک اک زیاده حیران قالدینی
 نطه بورامی در . کوریورزکه دناده نه وارسه اونماستز ، اومهش
 لینه طوغرور حرکت ایدیور . اوریه دناده بردها گلز . آندن خیر
 لاقده ممکن دکل . بابالرمز ، دده لرمس هپ اوراده . طایندق ،
 لکلر یزدن بر جوخی کوزسزک اوگندن غائب اولوب کیدیور .
 تبت برکون بزده کیده جکمز قطعی . وار اولوق او قورقدیشمز حاله
 اضرا لاق دیکدر . ایشته وار اولمشز ، شو حاله او حالک
 قومی ده شهسز ... نه قورقیج .. نه مدهش حال ۱۰۰

ایشته انسان بوحالی دوشوندکجه بوتون لذات دنیوی بی اونودور
 یرمز اولور . نظر نینه هرشی برهیج . فایه منقلب اولور . دهشتدن
 ندیسنی آلهماز . انسان ایچون بوحالی دوشوئمه کده ممکن دکل .
 برا انسانرک وار جفی وابدیا ایچنده قالدجفی بر عالم در . او حزین ،
 زین تریلر ، او الواح مقاب ، او سزارلر ، او داغما کوزمز اوگندن
 نیکده اولان جنازه لر ... هپ بوحالی دوشوئیمه بزى سوق ایدیور ، هپ
 فکری او قورقیج تصوری او یاندیریور . ذاتا بونلر هیسی بر رعلاستدر .
 انسانلر هر مشکله قارشو برچاره ، هر دشمنه قارشو برمدافعه ،
 ر حزنه قارشو برتلی حاضر لاق ایله ، فطورددر . انسانلر ، دوچار
 لدفقری مشکلاسه ، عداوته ، حزنه ، داغما مقابله ده بولنش واشبو
 نابه نتیجه سنده همتلرله متاسب بر طرز یه داغ ویا تخفیف ایتملر در .
 او نمایستز اولان عدمه طوغرور اوزاتوب کیدن موجودیت ،
 بتون حزنرک اک بیوک اولان اولوم انسانلری پک بیوک برمشکله ، پک
 وک بر حزنه سوق ایدیور .

عجا انسانلر بوکا قارشو نه صورتله مقابله ایدمه بیله جکلر ؟ شهسز
 ساندنن دفع ایتمک ، بوندن تماما قورتلوق طوق بیشز خارجنده در .
 جهتدن بوکا امکان یوقدر . لکن بواشکال و حزنی تخفیف ممکن
 ظی ؟ . ایشته بو ، ممکندر . انسانلر جناب الهک هدایتیه بوکا
 چاره ، بر تسلی بولمشلر . لکن اصل اشکالی دفع صورتیه دکل .
 که آکا انقیاد و آتی قبول ایتمکله برابر اومهش ظلت عدمه کندنه
 هپ اوله جق ، او قراکتی بوله دوشمندن بورومک ایچون کندنه
 هپ اوله جق ، رهگذرانی تنور ایدمک بر آرقداش ، بر بولداش
 باضرا لاقده در ، که ایشته انسانلرک کندی فطرتلرله باضرووره
 لدفقری چاره یوقدر جک برشی در . فقط بوکافی در . یالکز بو
 قداشک خادل ، مستقیم ، صمیمی ، جدی اولمسی لازمدر . بونکله
 ابر او نشئه ناییده رفاعتندن آریطه جفی محقق بوده من طرف الله
 صدق اولمسی انزم در . ایشته بو آرقداش اعمال صالحه ایله تربیه ایدلش
 نان صحیحیور .

انسانلرک مقابله ومدامه اولوق اوزره حاضر لدفقری بتون تشبثاتک
 آروجه اسملری اولدینی کبی ، ایشته بوبله اولوم ناسته اولان دهشت
 آور برحاله قارشو بر آرقداش آرامق فکری دخی بر « فکر دخی » در .
 کوریورزکه بو فکری دخی انسانلرده ضروری اوله رق میدانه کلور .
 بو فکری طبع انسانی او قشایور ، طبیعت انسانیه میدانه کتیریور .
 انسانلرده بو فکریک وجودینه خار جندن بر تئایر یوقدر . بو فکری تولید
 ایدن آنجق اسباب منسوبه در . هم ده بو فکر بتون انسانلرده ، بدوی ،
 مدنی بتون افراد بشرده ظهور ایدمک لشدر . دنیا ده اک زیاده اکثریت
 آرا قازانان ومظهر قبول اولان بر نقطه وارسه اوده فکر دیندر .
 دنیا ده اک زیاده قلیده قالان بر فکر وار ایسه اوده دینسزک فکری در .
 خلاصه : فکر دخی فطری ، ضروری ، جیلیدر . « فطرت الله اتی
 فطراتلاس علیها ... الخ » قرآنی : « علمیم ثابت

ملکیم شهر امر الله افندی حضرت نبرک دارالفنونیه عثمانیه تربیه
 وار ویردفقری قورقرانسه ضبط اولوانانه بیانات فاضول لری :

تربیه واساسلری
 حکومت مشروطه ده تربیه ناک اساسی انسانک قوای موجوده سنک
 تمایله انکشافی ، بدر حاله کلی در . بوکا حریت تربیه اساسی دیرز .
 لکن حریتک ماهیتی ندر ؟ اولا بونی بی سله م . حریت عتکک مقتضای
 اولان قوانینه اطاعت در ، عجا عقل وحکمت قوانینک منشای ندر ؟
 شهه یوق که منشأ قوانین وحادئات جناب حق در .

قوانین ، علله بر قاج درلو دوشوئیمه بیلیر :
 قوانین طبیعیه : [بوکا لسان شرعه سنت الهیه دینیه] طبیعته کی
 حدائتک قوانینی که بو قوانین ایچون ازلی تبدیل وتغییر یوقدر ،
 جهله سیده مقتضای حکمت در . بوکا بر اطاعت ایدرز . بو اطاعت اولا
 اضطراری در . اوله ایسه حریمزنی سلسلدر . فقط بو قوانین
 حریمزه بر مانع تشکیل ایدمز . واقا بو قوانین ایچنده بزه خصم کبی
 اولان احکام وار . مثلا اصراف ، جاذبه قانونی سربستی ، حرکاته مانع
 اولور ، حرارت و برودت بزى بزار ایدر ، الکتریک وسائر قوای
 طبیعیه بزه خصمانه بر صورتده صوت کوستردر . ظاهرأ بوبله در . لکن
 بونره طوغروردن طوغرویه هدف اولوق ، سؤ تأثیری تحتیده قالمق
 صرف بزم اثر جهلمزدر . ذهن بشر او قوانین فطریه ناک احکامی
 اوکره نیر ، طرز جریانته وقوف حاصل ایدرسه او قوانینک اسارتندن
 قور بولدی کبی کندی خدمتده دخی قوللانی ، کندنه بند ایدر . لکن
 ینه تکرار ایدرم : انسانی بو قوانین مواجهه سنده حر ایدن مطلقا علم در .
 جاذبه ارضیه بزى یره میلا یوز ؛ حریت طبیعیه سزى تهید ایدیور ،
 لکن مهندسلرینه او جاذبه قانونندن استفاده ایدرک قبلر یاپارلر ، ینه
 جاذبه قانونی سایه سنده بالوله سماره جیقار ، سیرانلر یاپارز . بونره ایله
 اولور ؟ شهسز قانونلرک اجرائی احکامنه وقوف ایله که بوده آنجق علم
 و فن سایه سنده یسرغای حصول اوله بیلیر . [پاسور] دائرالکلبه بر چاره
 بولدی . لکن بوعلته سبب اولان میقرو بلری ینه جو داووزر ینه زرق ایدرک .
 بز علم سایه سنده خصم اولان قوانینی دوست ایتمک چالیشیرز . سایه علیه سز

« واذ حاتم نجا فحسبوا باحسن منها اوردها » . « ولاقولوا لمن اتى اليكم السلام لست مؤمنا » . « يا ايها الذين آمنوا لاندخلوا بيوتنا غير بيوتكم حتى تستأسوا وتسلوا على اهلها » فقط بآيات كريمه مطلق اوله رق وارد لمش . شيدى بو اطلاق كرك مسلم . وركرك غير مسلم بالعموم افراد بشره شامل ميدر . يوقسه بعض صريح احاديث صحيحه ابه تقسيد ايدهرك يالكز مسلمي خاص در ؟ .. « مملك مسلم اوزنده حتى افتشاء سلام ، اظهار تحيدر ، مالكه بر حديث شريف وار ، بو اويات جليله ي تقيد ايدهرك بر ماهيتى در . نصل كه بضري بو يبه آكلابور ، بو حديثه استنادا بو خصوصه غير مسلمك سقوط حفته حكم ايديور ... بو . طوعموى ؟ . ديفوسه كه : « بو . عام در » ، شو حاله بونك بر مدت مأوفه اولمى ايچون بين الاقوام شيوع و تسمى لازم ميدر . يوقسه دكلى در ؟ .

بو سؤاله جواباً حضرت عمر دسيور كه : « دين اسلام عموى بردين در ، ولو ندر يحيى بر صورتده اولسون ، آداب و فضائلى تون آحاد نامه نصر ايتك وانسانزى بكديكرنه قريب ابه تون افراد بشر چنده راخوت عمومه حصوله كيرمك فايده مقاصدى در . ذ ناغير مسلمله سلاملا شق عهد نبويده جارى ايدي . يالكز عبارلر استنا ايديليور . چونكه بر كيه ديكرينه سلام بو رنجه آرق اوزانده بر فائى طوقعا ، جفت ناين تمش وليور . عبارده ايه طبيئله محاصمه بو لونه جق . شو حاله سلام بو بردكن . « بندين سكانسرا بر شمع ، امين اوله » ديدكن صوكر اوني بو زمق خيانت و نقض عهد سايله جقدى . بونك ايچون يالكز عبارلر سلام دن استنا ايديليور . دائما بهوديلر حضرت پيشمره سلام بو برلر . جناب رسا تآب ده مقاله يورورلردى . حتى حضرت پيشمره افندمى بو خصوصه اوقد برابر از تراكت يورورلردى كه بعضى قها . بعض فى ادبان . « سلام » لفظى تحريف ايدرك ، موت ، مناسنه اولان « السلام ... » ديورلردى . بو نتره فارشى حضرت پيشمره افندمى آكلاملاز قدن كبر . يالكز « و عليك » ابه مقاله واكتفا يورورلردى . بر دفعه حضرت عايشه يده : « السلام عليك » ديديلر ، جناب عايشه منكر اوله رق : « و عليك السلام واللعنة » ديه مقاله ده بو لوندى . بونك اوزريته حضرت پيشمره افندمى شو بو لونه نصاب حكيمه بو لونديلر . - سن اوتره باقه . سن سلمانك . سلمانلر كيسه فى سوكر . كيسه فى لنت اوقوماز . هايدى ده اوله ديمشله ، نه اولور ؟ اولومدن قورتوباق نمكن دكل كه . « بزده كله جك ، اولترده كله جك . سن حسن معامله دن آريله . . . » ابن عباس كي بعض صحابه دن ده هرودير كه حضرت پيشمره افندمى ، ذيلره : « السلام عليك » ديورلردى . « انما سلفدن شيعى حضرتلى ، كندينه سلام بو برن غير مسلمله فارشى : « و عليك اسلام و رحمة لله تالى » ديه مقاله يورورلردى . بو ، بضرايحه قبل و قالى موجب اولمى . حضرت شيعى : - « هيه غربايتكزى جلب اينديور ؟ ديدى ، اللهمك رجتمن اولترتم اولمايورى ، نه ابه ايش اينديورلر ؟ . » بخاريده مذكورده ، حضرت پيشمره افندمى اوله يورمش : - « طابديق ، طابقادق سلام بو بر كز . » ابن منفره ، حضرت حسدن روايت ايديور : « [فحسبوا باحسن منها] سلمانره ؟

و تفرقه القاسنه چاليشيدى ، بتون اولاد وطن يكديكردن اوزاقلا . شديربلدى ، آرايه اوله بر نغم منافرت صالحدى كه آرق قالى بر نشان اوليوردي . فقط مظهر لظفر جان اوله رق موجود تجزى قورناردق . شديى اك بيوك وظيفه من . آزاده حاصل اولان بو درين بوشلنى املايه صرف غيرت ايتك در . تا كه جله من ، بتون ملل واقوام ، « نى آدم » اولد نمز تحق ايتسون . ذنا غايه دين اسلامه بودر : بين الاقوام براخوت عمومه تأسيس ايدرك جله منى بر صراط مستقيم ، بر طريق فضيلت و سلامت ايسال ايتك ! . بونك ايچون اسلاميك احكام احرارانه منى اورته به قويمق لازم در كه دين مينشك علويتى تظاهر ايتسون . يوقسه حالا حقيقت اسلاميه ي كئيف حجابلر اتنده صالحلر سق هيچ شبهه اينطسون كه دين مينشك فارشى بك بيوك وظيفه سرك ايتمش اولورز . آه . دين اسلام نه علوى بو درين در . . بونك حقيقتى اوكرنه رك بتون زاهت اصليه سيله نشر و تعمينه غيرت ايتسهك دائره فلاح و سعادتته فوج فوج قوشارلر . دور سعادتده او خواش اقوام هايدى ؟ او محبت نه سايله ايدى ؟ اكر حضرت پيشمره غلظت و شدت كوستره يدي اطرافنده كيم قاليدى ؟ نه قدر مسئله ، مسائل دينيه وارد در كه مرور زمانه ببتون باشقه شكله كيرمشدر . بونلر كه پسندن بحت ايده جك دكل . زيرا ايتك استمدادى ، ترقيات فكريه منى ، سويه عرفائى نظر اعتباره المى و جائب تحريه در . هر شينك تدقيقى ، موضع بحثه قونولمى زمانه ترك ايدرك ، بوكون مى سنجاغزه يازيلان « اخوت » . متعلق بر مسئله فى موضوع بحث ايتك ايترم . چونكه افكار عموميه بو بايدهكى احكام دينيه ي او كركمك خصوصه بر آرزو كوروليور . هم بونى سويه مده كه . ظن ايندم كه ، مضرتى جلب اينديور ، سلمانلر عقيده سركه سوق ايديور . چونكه بوكون بتون برودتلر اونودلمش ، بتون ايدى اقوام يكديكريته اوزاد بشدر . بو حسن اداره ايديليور ، بو خصوصه كى احكام اصليه اسلاميه سويليوره آتيا بيوك موقيتلر بلكه نير ، دين جليل اسلامه بيوك بر خدمت اينطش اولور اعتمادندم . ايسته بو حسن يتله ، دين جليلمرك علويت و قدستى محضا ظاهر مقصد خالصه سيله بو كاتملق عربجه غايت معتبر بر اراده تصادف اينديكم تدقيقاتى ترجمه لزوم كوريبورم . تا كه حقيقت هر كجه آكلاشيلسون ، تظاهر ايتسونده بو اخوت عثمانيه ، بو اخوت انسانيه دها زياده كسب تايد ايلسون .

محرر محترمه فارشى بر سؤال ترتيب ايدهرك كوندرلمش . حقايق پروران امت ايچون بو طريق تعلم و تكمل بك فيض بخشا ، بك ذوق آوردر . مناظره ، بتون علمى اسلامك اس ال اساس عرفانى در . اك پارلاق حقيقت بو يبه فكرلك چارشمسيه حصوله كلشدر . فقط هر شى بر طاقم توانينه سر بو ط اولديكى ، مناظره نكده كندينه مخصوص بر قانون وادى واردر . او اجله علما هيچ برقت بو قانوندن آريلدايلر . آريلدايلره اوسايله عرفان بشرى تمايلنه موفق اولديلر . يالكز ، نه خلوص فكر ، نه صفوت لسانه سوريبور . ديور كه :

قرآن مينده سلام حفته بر قاچ آيت جليله وارد اولمشدر . تلا :

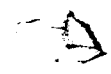
ایده جک آنچه حریّت فکریه در . استبدادک آخیری حریّت فکریه به
بجاورد .

[تریبه] ایچون قوانین طبیعی بی اوکرنک لازم ، ناکه اونلری
تسخیر ایده رکه حریّت طبیعیه سزی الهه ایده بیهام . حریّت فکریه به دخی
طالم نفوسده جاری اولان قوانین مانع اولور . اونی دخی کندمنه بند
ایچلی بز . حادثات نفسانیه جمله سندن اولوق اوزره غضب ، کین هر درلو
احتراسات بزى طوغرو دوشوتمکدن منع ایدر . سر بست و طوغرو
دوشوغه نکرطی استراحت دره . انسانلر طبیعتلرنک هجمانلی زمانلرنده
بدنأ و نفساً راحت ایچدکلی آمده آبی دوشوغه نه مشلدر . انسانلر ایشته
بوکی مواضه غلبه ایچدکجه آبی دوشوغه من . بونک ایچون دخی علم لازم در .
خلاصه قوانین مدنییه اطاعت لازم در . بر طرفنده ده اصلاحنه
سی وغیرت ایچکه بر مانع بو قدر . ذاتاً بز قوانین مدنییه اطاعت ایله
حر اوله بیئرز . بونک خارجنده اعمال فکر ایچک حریتدن چیققد در .
حریّت تریبه ایچون مساوات ده اولمی دز . بوراده مساوات مطاقا ایکی
شبتک ویا ایکی شخصک عینی اولمی دیک دکل در . ذاتاً بویه برحاله
بو عالده تصادف ایده له سر . بر قالدن چیقان شیلر ده بیه فرق واردر .
مخلوقات ایچنده ایسه بر برینه مساوی ایکی مخلوق موجود دکل در . مطلقاً
آرازلنده بر اختلاف واردر . هیچ بر ذهن تصور ایده بیلیر میسکزر که
قواجه ، طرز تفکر جه دیگر بر ذهنک مساوی اولسون ؟ بو فکر آ تصور
اولنسه بیه مادی بر صورتده موجود اولدییق ادعا ایچک قابل اولماز .
زیرا طبیعده بویه تساوی بو قدر . مساوات بو معنایه آلتالی در . علم
التریبه مساوات دیک هر کسی بر قالدن چیقارمق دیک دکل در . بو
اوله ماز . زیرا الله اوله خلق ایچمن در . ذاتاً انسانیت ایچون -
بر حدیث شریفک مال نایسنه نظر آ - بو اختلاف رحمت در . بز بوسک
ذهناره محتاجز . اصحاب ده ایز رهبرک ایده جک . اونلر ده بز
سویه منزه قالدن اولورسه جیت ترقی ایده من . اوله ایسه مساواتی
باشقه جهته آرا می در . هرکس انسان اولوق حیثیله تولیدیه مساویدر .
هرکیم اولورسه اولسون مثلا بر مکتبه مراجعت ایدرسه سن فلانک
اوغلیسک ، سن قهرسک دیبه قبول ویا رد ایچک اولمالی . هرکس
تعلیم ومرتبه مساوی در . برکیسه به سن شونی تحصیل ایچدکسک ،
دیخز . تریبه مساوات بو در . حقوقده مساوات بوکا دیرلر .
برکیسه نک علی وار ، حیسانی نجیب ، قوه ارثیاده سی متین ، اقتضا
ایچکه اک بحرانلی زمانلر ده نانت کوسترر ، اک شدید واک مددش
منظرلر قارشوسنده - بووک قوماندانلر کی - قرار ایدر . شمعی
بو درجه کاله واصل اولان کیسارله هنوز اوقومق یازمق بیلینر ،
حسبات خسیسه اربابی ، متین اداره یه مالک اولسانلر بر اولوری ؟
لکن هر ایکی طرفه منسوب اولانلر حقوقجه مساوی در . محکمه یه
کیده یی ده وارلرنده حق آرائیر ، هر ایکیسنه حق معامله ایدیایر .

عقلیه برینک ضرری دیگرینکده ضرری موجب در . بوکا لسان علمه
[تکافل] نظریه سی دینیر . بومالده حدیث شریف دخی شرفواردر .
انسانلر ده بر حسن عیبت وار . یکدیگرلرینه قارشو قلبلرنده برطاق عیبت
مکنوزدر . بز برینی متألم کوردکی اونک المنه اشتراک ایدرز . زجناک
برکیسه نظره ایلشیدیجی اوکیسه نک قومیتی ، دخی نظر اعتباره آلفیه رق
قلبلر عجزده مرحمت حسن ایدرز . بواساس در . بز قلبلر بونک حیثیت
اصلیه سی بوزان کین ، حسد کی برطاق احتراصات در . بونلردن تری
ایدیکز ، امین اولیکزر که هرکس حقننده برحمت حسن ایدرسکزر .
بو حقیق سمدی مرحوم نه مشععه افاده ایله ، نه کوزل بیان ایچمن در .
بخی آدم اعضای یکدیگرند که در آفرینش بونک کوه رند
چو عضوی ببرد آورد روزگار ذکر عضو هارا نمائند قرار
توکز عیبت دیگران بی غی نشاید که نانت نهند آدی
حقیقته غیوک آلامندن آزاده اولانلر آدم دیک جائز دکل در .
بو رابطه یعنی انبای جنسنتک الامنه اشتراک ماله ده ده ایزه در .
ماله افرادندن بری متألم ایسه دیگر ماله افرادی مطاقا کدر ناکدر .
ترقیات مدنییه دخی جمله نک اشتراکی وار . دنیاسه یکمش
وشمدیکی حاله موجود اقوامک هانکیسی نظر اعتباره آلتیرسه آلتسون
هر بری کندکی مقدارنجه علمه ، مدنییه یاردم ایچمن در . اقوام آراسته
دخی بر رابطه شدید مشهوردر . دنیانک بر طرفنده بحران مالی اولور .
بز نه قدر اوزاق بولورسوق بوانه لم ، بوندن متأثر اولورز . بو تأثر
اولا ماله افرادنده ثانیاً بر قوم افرادنده درجه ده ایزه در . شونی
هیچ بر زمان اونو تعاملی که بر بونک ضرری دیگر بونکده ضرری در ،
بوزمانک تریبه سی اسانندن بری ده آکلاشیلورکه [تکافل] در .
تریبه فضیلت دخی بر اساس مهم تشکیل ایدر . فضیلت ،
غلبه مناسنندر . نفسز ایله واقع اولان مجاهده لوده غلبه ایله
ایده ، ممارسه کسب آلیله احرار ایچدن کیمز برحمت اولدییق
ایچون فضیلت تسمیه ایلدنلش در . بونده نه قدر ایلیری به کیدرسک
اغراض ، آمال خسیسه اوقدر بولندن کوی قابلر . بوتون احرار
بوسو بیلدیکم وظائف ایله مکلف در . لکن علم التریبه ده بر اساس مهم ده
وارکه بالخاصه نظر دخی جالب در : علم التریبه هندسه کی ، جغرافیا
کی و طئی اولمیان بر علم دکل در . بونی نظر دفته آله رق احکام دینانه ،
منافع وطنیه توفیق حرکت ایچلی در . بز بواسا لره رعایت ایچلی بز
وصرف بو مقصدله حرکت اونورسه حریتیه مستحق انسانلر پیشیر .
ال اله و برمک ، بو وظائفه چالیشمق اقدس وظائفلر در . هب غیرت
ایدرک وطنیزی بونلر نائل ایده لم .

غیر مسلمه سلام

مناسبات بشریه نک کسب صمیمیت ایدرک بین الاقوام بر « اخوت
عمومیه » حصولی آرزو ایلدنلرجه بومسئله شایان تدقیق در . شمعی به
قدر کرک اقوام مختلفه بینته ، کرک بر قومک افرادی آراسته هب قته

لسان حادثات بله زه بلدرسه او وقت در حال فکرمزی دکندر پرز؛
 بوار کککشش قادیانر دشمن کیلیوز ؛ اولردن هم بر صورتله خشنود
 اولماز ؛ فقط بوبله بر زمانده ابدجکیز تا سفاک ، کوستره جکیز عداوتک
 نه فاندسی اوله بیلیر ؛ البته هج .

زیرا اوزمان اجابات احوال بزنی بیکی بر طرز اجتماعه ادخال ایش
 اوله حنندن کندیمزی ایکی خطرلی طایفه نك چار پشیرنی نقطه ده بولورز ؛
 اگر قادیانری بولندقلری حالدن منعه قاقیشیرسوق موجود شوه بر شر
 دها قاقیش اولورز . بزم اوزمانکی حالت اجتماعه من شوبی تخمین
 ایشدیکیز کی اوله ماهه جقدر . بوق ، بوبله یامعزده قادیانری کندنی
 آفیدیلرینه راقیرسوق اووقتده جرحه خبیث بر شکل آلیز ، خسته لق مداوا
 قارشنی معاند کیلیوز ؛ بناه علیه بزده کندیمزی ، عملی ایش بوقاربه
 شکایتنری ذکر ابلدیگیز . عین مهالک هدف ایش اولورز .

بومثاک هم بزم ، هم ده آوروایلر ایچون ایرادی یک طوغریندر ،
 چونکه بز آورپاده مهندسله ، طیبیلر بولندیقنی ایشدوبورمکه استخسان
 وحیرت ایچنده قالیورزده تذکر اولوقق اجباب ایکن جهتلری اونوتوروز .
 مستقبل قطباً حساب آلمقیزون بزده اوله قادیانر بشدرمهیه
 قاقیشوروز . بوتشبه قارشنی طوروق ایسته تیره طنطنلی یاغدیبربوروز .
 اولتری نصبله ، اوهامه انقیاد ایله ، اجنادمانه عاده نر پرستش کی
 تقاضله انام ایدیبوروز . شمدی بز دینه لکه :

ای قوم ، سزک هر حالرنی مقام استشاده ایراد ایشکده اولدینکیز
 غریبیلر آرتق بو طیبیلره ، بومهندسله طوبیدیلر ؛ بوکی القابک
 کافه سندن هوسلرنی آلدیلر . احکام طبیعت قارشنی اولان عصیانک
 تولید ایلدیکی ، فقط بدایت امرده کندیلرنک اصلا دوشوشونه مددکی
 نتایج یمیهی بوکون رأی الدین کوردیلر . شمدی قاقیشتر ، بو حالک
 غایت سریع بر صورتنه نحو وتبدیلی لزومنی ایلمری سوردرک یازیلر
 یازیلورلر ، علی ملا الحضار رفع صوت ایدیبورلر . ایشته اوله لکه
 یازیلری ، ایشته اوله لکه تجدیدلری !

اوت ، بز بوبله بر خطاب وارد اولسه در حال ، بوتلر بتون
 وهم بانالدر ؛ مناظرده بضا اختیار ایدیلن ملاحظه اواعندندر ،
 دیبوروز . قادیانرک بوقاربه صایلان مسالک میشسته کی موقتیلری
 صماخ استخسانگری اودرجالرده مسهور ایشکده کیم اولورسه اولسون
 خلافنی ادعاده بولنورسه همان تکذیب ایدیبوروز .

لکن نه یاپله بیایر ؛ بو بر قانون طبیعدر ، یاخود - ایسترسه کز
 شوبله دیکیز - برقه اجتماعیه درکه اتوام قویه طرفندن ام ضعیفیه
 محرکی حتی اوندن شده اجزای تأثیر ایدر . ایشته بونک ایچوندرکه
 شرفیلرک بر جوق حالری تقلید محضدن عبارت قاشدره . هم بوقادله لکه
 نهدن بتلندرکی سورسه کز جوابدن عاجز قایلیر . ایشته سزه اک
 بیسط واک شایع رمثال : خلقک بر جوقنی تک بر کله سنی ییلدیکی ،
 حق اوکر نهمیه چالیشسه ببله دینک دونه چکی برلسان اجنبی ایله
 سلاملاشوب طورور ؛ ایشته بوبله منحرف نظر کریده قاش اولان
 هر مسمه عوام طایفک قادیندر . لکن خواص ایچون بوبله بر درکه

اوتکم ایش قادیانر کسدیلرنده بوقدر ؛ احوال اجتماعیه لری ایسه
 قادیانی کمال جنسیسته ایصال تامک شوبله طورسون ، اونو وظیفه
 اصلیه سندن آواره اولدوق قوانین خلقته ، مسعود بر حیانتک اجباب
 ایلدیکی مطالبه منافی برول طوغابه بوق ایشکده در .

اگر بزده نظر فریب طواهره قایلانلردن اوله ببق قادیانری
 ایچون نسوان غریبه امتثال ایشک لازم کله چکنه هر کسدن اول قائل
 اولوردرق . لکن بزوموضوعه دائر دها بر حرف یازمدن حقیقت حال
 ایله آره سزه کیرن ، حائل اولوق ایستین بشون برده لری بوبندق امشله
 به دیده علم ایله ، نثر طبیعتله باقدق ، اوزمان قادیانر ایچون حیات انسا
 یتیمه بوکون بولندیقنی شئوندن باشقه برطاق شئون اولدینکی کوردک .
 دها سوکره بومدینتی تأسیس ایدنرک کندنی اولرله یازدقلری آثاری
 ندیقته باشلاویه برق اونلرکده بزم ایله برابر بوحقیقت جلبله ای اعتراف
 ایشکلرنی ، بوعلل عنصره نك علی اندریم ازاله سی ایچون اولانجه وتولرله
 چالیشدقلرنی ، هرده تمدنک ناپایدار اولان شکل حاضر نیصل اجباب
 ایدیبورسه اوله چالیشدقلرنی اکلادق .

آرتق ظن ایدرکه حقیقت حالک کوزله کورولن ظاهرندن ،
 قولاقله ایشیدیلن ، مداحندن پک ماشقه اولدیننده قارشنی کرامک بزمله
 اتشاق ایچون بو آدملرک بوقاربه کس سوزلری کافیدر . بوق ، حالا
 رأی زده اصرار ایدرده ایشی - اونک ایچنده کی احوالی البته هر کسدن
 ای بیلن خانه صاحب لرنی ببله تکذیبه قدر وارد برسدق ، شبه
 سز الیم عواقب ایشاج ایده چک بر خطای عظم ارتکاب ایله مشا اولورز .
 بونکله برار مسئله حدذاتنده بسیطدر ، کمنهته وصول ایچون
 اوزون اوزادی به اوغراشمایه حاجت بوقدر . زیرا کائناتک احوال
 و صراحتی شوبله جه بر ندر ایدیله چک اولورسه عیاناً کوربورکه جناب
 فاطر حکم هر مخلوقه امره میشتی تأمین ایده بیلسی ، کندیسنه خاص
 اولوب کمال جنسیسه ده اوکا وابسته بولان وظیفه یی برینه کتیره نیسی
 ایچون لازم کلن اعضایی ، قالیقی بویرمشدر . اوله بیلیرکه کونک بزده
 بوخوق کندیسنه تخصیص اولان حدودک خارجنه چیقار ، حتی
 کورنلرده بر اوزوق بوحالی تحدین ایدر . بویسه حدذاتنده شایان
 احتسار اولدیندن دکل ، بلکه اذ انده نمجدهده ، یکی یکی شیلر کورمه به
 بر میل بولندیندن لکن زمان کچدکجه کوز بویکی حالی کورمه به آلیشیر ،
 بونک ای برشی اولدیننی ، بالمشک او مخلوقک کندنی ترکیب طبیعی مدینسک
 احکامنه قارشنی عصیانده بولندیقنی آکلا به رق آرتق اونو بکنز اولور .
 پیشکاه اماننده بر جوق عیلمی ، نقصانلری مجسم بر صورتنه نیجلی
 ایدر . شمدی سزه بر مثال کتیره لم :

فرضا ایچمزه سیاسی برقادن ظهور ایدینکی ایشته سزک در حال
 کندیمزه بر سرور ومباهات طوبیدق اونو ظهور سیاسی بی آلیشلامایه
 عالم نسون ایچون بر نمونه کمال انخذ جمیه قاقیشیرز . غزته لره
 مقله لری ، نصیلرنی کوردیکیز زمان اونوتولریمز قبا برر . لکن بو
 سیاسیته ک آره سندن بر جوق سیاسیملر ، بر جوق مهندسله پیدا
 اولور ، طبیعتده بو یکی بدعتلردن طولایی باشمزه بونک برایش آچه چقنی

مسبده زائل اولور. بزهیج روایت ایشتدک که اصحاب کرامدن بری اولسون بودیلری سلامدن خی ایتمش اولسون. چونکه اویبو مسلمانلر اسلامیتک کهنه واقف ایدیلر. احکام دینهده حسابلرینه مغلوب اولمازلردی. حقیقی سوره، هیچ برزمان حقدن آبرینازلردی. بوسایده اسلامیت آرزمان ایچنده بتون دنیایه انتشار ایتدی. چونکه برشینک ماهیتی، ماهیت اصلیهسی آکاشیلجه، کوزل وعلوی اولدنی تقدیرده البت اونک طالی چوق اولور. اونلر قولاً وفعلاً اسلامک حقیقی، آداب وفضائلی بتون جهاننه نشر ایتدیلر، اوور حقیقته بتون عالم، بتون اقام وملل سینهنی کشاد ایتدی. اونلر، علی العموم انسانلره قارشلی آداب اسلامیهنک اجزاسنی، نفر و تمعینی منع ایتدیلر. لکن اونلردن سوکر اکان اخلاف بوسلکی دیکشدریدیلر. مسلملرک ایشلدیکی هرشیند غیرمسلملری مننه قاشدیلر. حتی دیدیلر که: غیرمسلملر قرآنه نظر ایدهن، بعض آیات جلدیهی محتوی کتابلری اوقویبماز. بودرجهیه قدر واردیلر. غن ایتدیلرکه بو یابدقلمری دینه تعظیمدر، مخالفلردن دینی محافظهدر. بوبله اجانی حقیقت اسلامدن اوزاقلاشدیردقیجه خفافینک دین اسلامقارشلی تمایبی وپرووتلری اوردرجه تزیاید ایتدی. حالبوکه کوربیورلر، دینلری نشر ایچون فی زماننا نصارا نه قدر جالبشیورلر. نه جهد وغیرت ابراز ایدییورلر! مجاناً کتابلر توزیع ایلرلر، باشقه دینده اولانلرک اولاد واطفالی مکتبلرنده تعلیم ایدرلر. . . هپ مقصد، اجانی کندی دینلرینه تقربدر. . . اک بیوک امالری، نامک عادات وشعائرند کندی دینلرینه طوغرو برتحویل حصوله کیرمکدر. بوبله ایکن مسلملردن چوق کیمسلر واردرکه آداب وفضائل اسلامیهی باشقهلرینک اخذ ایتمندن قورقورلر، چکنیورلر. وپونده دینه برتنظم دیه زعم ایدییورلر. هم اوبله برتنظم که بونک فوقنده ارتق برتنظم اوله مازمش. حالبوکه ابی یلسونلرکه بو یابدقلمری شی، بو طوندقلمری مسلک دین اسلام ایله انسانلر آراسنه کتیب پردلر چکنمکن باشقه برشی دکلدر. بالانک اک بیوکده بودر. . . اولدرکه ارتق بو حقیقت درک اونورده، هر خصوصه برابر بو یابدده حقیقت اصلیهیه رجعت ایدیلر! . . .

ع. اشرف اویب

سلامه قادی

ارده ایکنی فصل

صرف مادی اولان مدنیت غریبه قادیلری

عجبا تکمیل ایتمش قادیلر میدر؟

مطالعات سابقهمنه، طوغری ارجاع ایدیله جاک اک سطحی رنفلر صراحت شونی کورور: غرب مدنیتک اصحابی اعتراف ایدورکه منور

اوردوها [ده اهل کتابه راجع دره. « بناء علیه دنبله بیلرکه: کتابیه تاریخی عین اونک دیدیکیه مقاله اولور. اگر رحتی ذکر ایدرسنه سنده تذکیر رجته ابراز نزاکت و اخوت ایدر جکست! . . .

ایشته بو، برلمه حقیقت درکه اسلاف کرام حضرتک، مسلک صحیحلری نیور وارانه ایدییور. سوکرا اخلاف کلدی، غیر مسلمه سلام خصوصنده اختلاف ایتدیلر. اکثر بنه دیدیلر که: « ابتداء مسلم طرفندن سلام و برینز ». و حکملری ایچونده ابن عباسدن مروی بر حدیث شریفی سندا اتخاذ ایتدیلر. حضرت پیغمبر افندمن بوبله سوبله ش اونره ابتداء سلام و برمک خصوصنی حاجته تملیق ایلمش: « بر حاجت اولدقجه مسلم طرفندن ابتداء سلام و برینز » دیمش. . . رد و مقاله خصوصنه کلجه: بعض قفا برلر که: « مقاله واجب در، مسلک سلامنه مقاله اولوندنی کی غیر مسلمک سلامنده مقاله تحت وجوددر. » بعضلری ده: « مقاله سنتدر » دیدیلر. کتب خفیهدن اولان خایهدهده خفیف، محترز ولسان قولالاییور، دینلور که: « بودی اولسون، نصرانی اولسون، مجوسی اولسون رد و مقالهده بأس و قدر! » دیمک ایشته بور که: « واجبدر، نه سنت. بلکه مباحدر، » حالبوکه روایت صحیحیه ایله ایت درکه سنتدر.

ایشته حقیقت مسئله بوندن عبارتدر، اسلاف و اخلافک مسلکلی، نال و اوقالی بو بولدهدر. مسلک مسلم اوزرنده کی حقیقی بیان صدنده شرفوارد اولان حدیث شریفه استناداً وارد خاطر اولان اعتراضه کلجه بو، غیر مسلمک حقنه منافی دکلدر. سلام مسلک حقی اولقله غیر مسلمک حقی اولماق لازم گلر. سلام برحق عامدر. سلام ایله ایکی شی مراد اولور: بری مطاق نجیه، بری ده کندیسنه سلام برین ذاتی غدردن، اذدن، هر درلو فناقدن تأمین. بو نقطه نظره کوره نهدن یانکن مسلمانلره خاص برحق اولسون؟ نجیه البت کوزل شی در. انسانلره قارشلی فناقدن محرز البت مستحسن در. نفرت و بروذنی هانکی دین، هانکی اخلاق، هانکی عقل سلیم تصویب ایدر؟ . . .

طبرانی و بیهقی، ابی أمامه دن بر حدیث روایت ایدییور: « جناب حقی، سلامی بزم اجتمه نجیه، اهل ذمقرده امان قیلشدر. » سلام حقنده شرفوارد اولان اکثر احادیث شریفه عامدر واقما بعضلرنده مسلمی ذکر ایتمش، فقط بعضلرندهده غیر مسلمی ذکر ایتمش. حدیث طبرانی ده اولدنی کی. برینک ذکری دیکرک سقوط حقی موجب اولدقنی هانکی قاعده سویلیور؟ . . .

بکا کلجه — دیور حضرت محمدر — بن، نمه اسلامک عمومی اولسی طرفدار ییم. نجیه مطلوب اولان بودر. احادیث صحیحهد وارد اولمش که بودیلر مسلمانلره سلام و برییورلردی، اونلرده مقاله ایدییور لردی. سوکرا بودیلرک « سلام » لفظنی تحریف ایتلری، مسلملرک «علیکم » لفظنی ایله مقاله واکفالی حقنده امر نبونیک شرفصدورینه سببیت و برمشدی، بوده و محرفلرک خدعهلرینه آلدانماق مقصدینه مبتنی ایدنی. قواعد اصلیه مقضاسندن در که سبب زائل اولونجیه

کذلك جواهر متفقدن بونسان (اوهو) په کلنجه عين ارقام
 مدهشده بوراده تصادف ايديلور . ۱۸۶۵ ده محاکدن ۲۲۱۹۸
 ازدواج اوراقی کچمکس ؛ سوکره بونلر میانده ۸۳۷ طلاق یعنی تقریباً
 ۲۶ ازدواجده بر طلاق وقوع بولمش . لکن ۱۸۹۴ سنهسنده محاکم
 ۳۳۸۵۸ نکاح اوراقی تسجیل ایش . بونلر میانده ۲۷۵۳ طلاق
 یعنی ۱۲ ازدواجده بر طلاق وقوعه کیش .

کذلك مشاهده ايله ثابتدرکه بوراده يکری سنه ظرفنده طلاقک
 عددی اسکی حد وسطیندن ۱۱۰۰۰ قدر آرتمش ؛ ازدواج ایسه
 ۸۴۸۸۹ قدر آکیشلدر . محرر بو ایستانتیق اراد ایتدکن سوکره
 دیورکه ؛ «اگر آسریقا طرز حیاتی یکی قادشیرک آقتیلرینه تابع
 اولماسه ایدی اوهیود . ۹۴۲۵۶ عاآهدهن اشاغی بونلرادی .

جواهر متفقدن بلادندن (قالیفورنیا) ده ۱۸۹۷ سنهسنده ۲۰۰۰
 ازدواجک ۶۴۱ بی طلاق ايله نتیجه نیشدر . که بوحسابه کوره اوج نکاحه
 بر طلاق اصابت ایدیلور . بینه (لوسن) طرفندن یازیلان بر طلاق
 ایستانتیقنده شوارقام کورولور : (قونیتوت) ده ۱۰ (ماسازوت)
 ده ۲۱ (روسلان) ده ۱۳ (شیاغوف) ده ۸ نکاحه بر طلاق دوشیور .
 شیاغوفده محاکم هر سنه ۳۵۰ طلاق اوراقی تسجیل ایدیلور حال بوکه
 اهالی ۲۳۰۰۰۰ دن زیاده دکلدن . محرر بونلرک عقینده دیورکه :

مابدی وار

مواظبات

مقرری: مسترلی اسماعیل حق
 محرری: سیروزلی ح . اشرف ادیب
 درس: ۵۱ - ۲۶ ایلول ۲۲۴

اعوذ باه من الشیطان الرجیم . بسم اله الرحمن الرحیم
 [واقوا فتنة لاتصیبن للذین ظلموا منکم خاصة واعلموا ان الله شدید
 العقاب .....]

[واقوا] ای مؤمنلر ، اتقا ایدیکیز ، حذر ایدیکیز ، صاقینک ،
 اجتناب اوزره بولونک . نهدن صاقینکز داغما ؟ (فتنة) قنهدن . اویله
 برقنهدن ، اویله بر بلای عظیمدن صاقینکسکیز که [لاتصیبن للذین ظلموا
 منکم خاصة] کلابی قنده یالکیز ظالملره کلسه ، مستحق اولانلره .
 مرتکب اولانلره ، اویله ، اوعقوبته لایق اولانلره منحصراً کلسه
 نهاعلا . لکن اویله کیور . بلکه عوم ناهه استیلا ایدر . موصولری ،
 مظلوملری ده برابر اضمحلاله ، دهشت عظیمیه اوغراتیر . بویله عومی
 برمصیبت ، بویله بر بلای مستولی وار . صانیرسه کز قور تولورسکیز .
 طوغرودن طوغرویه بویله هرکه استیلا ایده جک بلای عومی و برمیسه جکی
 جناب حق حسینده وعد بیوردی . صحیح بخاریده بوکا دائر حدیث
 شریف واردر . لکن کندیلری ده صاقینلی درلر . بلائی دعوت انجملی .
 دیمک حاصلی (فتنة) اگر بلای عظیم وعقوبت عومیه ايله تفسیر
 ایدیلیرسه [لاتصیبن] قول کریمی ظاهرینه محمول اولور . لکن اسبابندن

توقی مناسنه حلی لازم کلیر . [واقوا انار] کبی . اوفتنه نیک اسبابندن صاقینلی .
 اوعقوبتک بر طاقم سیلیری وار . مفسرین کرام بیان ایدرلر ایسته . اسباب
 مذکور دن توقی انجلیسکیز که مسبب اولان بلا اوزر کیزه استیلا انجسودن .
 یکن هفتهده بحث انجشدم ، بو آیتک تفسیر نده بر قراج احتیاطلر وار
 دیمشدم . اگر (فتنة) بی (فتان) ک صقی ، فعل مکلف اولوق اوزره .
 آلیرسوق اووقت [لاتصیبن ...] قول شریفنده تجویز بولنور . یعنی
 اونک آری اصابت ایدر دیمک اولور . لکن فتنة ، طوغرودن طوغرویه
 « عذاب ، عقاب » مناسنه ، « عقوبت الهیه » مناسنهده کلیر . قرآن
 کریمده نظائر عدیده سی واردر . بوحالده مجوزه حاجت قالمازه . فقط
 « ربلاذن صانک » نهدیکدر ؛ اویلا نیک اسبابندن احتراز ایدک ، دیمک
 دکلی ؛ نصلکه « نار جحیمدن صاقینک » بیورولور . اونهدیکدر ؛ « ظلمدن ،
 معصیتدن نجاهی ایدک که جهمندن خلاص اولهسکیز . » [واقوا بوما
 لاتجری نفس عن نفس شینا] اتقا ایدیکیز ، قورقکیز ؛ اویله بر کونندن که
 کیسه نیک کیسه یه فائده سی اولماسه جق ، اوندن صاقینق قابلی ؛ البت
 کله جک ، مقصود ، اوکونک حسابندن قورقک . اوکون بتون افراد
 حضور باری به کله جک ، قوللرک بتون اعلی سوال ایدله جک . اوندن
 صاقینک . آکا کوره داورانک . ایسته عقوبتدن صانک دیمک ،
 اسبابندن نجاهی ایدیکیز دیمک .

بونک سیلیری نهدر ؟ برنجیسی مدهانه . امر بالمعروف نهی عن
 المنکر ی ترک . تفرقه بی موجب قوللر ، فطیر ... بونلر عقوبتک
 اسبابندن در . اقوال وافعالکیز بویله فتنة کارانه اولورسه تفرقه دوشر
 یکنیزه ، دشمنکیز غلبه ایدر اوزر کیزه . بوکونکی کونده موجب تفرقه
 هر قولدن ، هر فعلدن نجاهی لازم . هم یالکیز اسلام یئنده تفرقه نهدن
 دکل ، بالمعوم عثمانلیر آراسته تفرقه ایقانبندن صاقینک . زیرا یالکیز
 اتحاد اسلام ايله غلبه چاللق قابل دکل . اونک ایچون خیل زمان ،
 خیل قوت ، خیل همت ایستر . غایت متفرق یاشاش . بیک درلو
 اسارته محکوم ایدلش اهل اسلامی جج ایدوب دائرة اتحاده آلق
 قابلی ؟ بوکا زمان ایستر . ان شاه اه اوده اولور . اسلامیک علوی
 کسب وضوح ایدر ، عدالت عومیه تقرر ایدرسه طبیعتیه هرکس
 هوس ایدر ، ارتباط قوت بولور . لکن بوکون جناب حقک آجینبی
 یول ، سلامت یولی نه طرزده آجیلیرسه اون نعمت بیلوب عافظه یه
 چایشیلی یز . بوسلامت بولنده ، بوسبیل صوابده بوتون وطنداشلیر یزده
 اشتراک ایدیلور . اونلرده دست مصافحتی یزه و زانیور . قبوله مجبورزا
 دیناً ، سیاستاً ، عقلاً . بویله یکوچود اولوق اتحاد ایده جکیز . بونی
 اخلاصه تصدی اتجک بو یوک حیانتدر . موجود یتره ؛ مادی ، معنوی
 وار شمره حیانتدر . باب سلامتی قیامه چایشلی در . بو ذره قدر ایشتابه
 قبول انجین بر حقیقت باهردر . ذاتاً شریعت اسلامیده بئیر حق
 تجاویزی منع ایدیلور . تبتاً غیر مسلمه دهه ای سوبلیک ، دیه حقوقی
 عافظه بی امر ایجورمی شریعت ماله من ؛ نه قدر دلیل ایسترسک .
 قرآن امر ایدر : هرکسه ای سوبلیک . قارداشجه معامله ایدک کال
 ابراز ایدک . (وقولوا للناس حسناً) بعض قراننده (حسناً) وارد
 اولمشدر . حسن ، کوزل کلام سوبلیک . بوقسه منافق تواید ایده جک
 سوزلر دکل . کوزل کلام نهدر ؟ قارداشم ، اوغمز ...

مذلتدن بوسکله ک ، یولی شاه ایلرلی سمت رشاده سوق ایده جک بر مشعل هدایت اولوق ، فساد وقتهدن قاچانلری سایه اماننده باریندیره جق بر بیلان مین صلاح کسلیک ایجاب ایلر .

(المرأة الجديدة) مؤلفی شرقده کی قادیلرک سفاتی ، طلاق کترخی اله آلهرق عادت نستره هجوم ایدیور ، اونو چرکین بر صورتده کوستریور ، بتون نالقلرک سبب اصلیبی اولدیغی ایلری سورره رک قادیلرلی توصیه سنده بولدیور . لکن بز بونک خلافتنه قائلر . دیرزکه : قادیلرغی بولندقلری حالدهن دها برادینه دو شمکن تورناران یالکنز نسترده . اگر نستر اولماسه بیدی حیات نسوان بوکونکندن جوق دها نا اولوردی . کذلک مادام که نستر جاهل وحقیراولان بر قادیلی امراض جتماعیه مهلکه دن چوغنک شرننن جایه ایدیور ، دیک اولبورکه قادیلی - ولو اولورته حالده تعلیم و تربیه ایدلسون - وظیفه طبیعی سی کرسینده مربع نشین ایده جک ، کال جنسیسی استحصال ایتمی ایچون کندینه اک بیوک مرشد اوله جق ، یکنه قوت ، یکنه سائقینه نسترده . لکن بو قدر یأس ، بو قدر حیرت نهدن ایجاب ایلسون ؟ موجودات بله حادثات کون هپ بشود عادل دگی ؟ اگر آجیق کزیمک قادیلرک ، ستورته عزو اولان ، نالقلره دو شمه منی کافل اوله بیدی بو نالقلرک زربده بولماسی ، یا خود هیچ اولما زسه قاله آلتایه جق درجه ده آز بلسی لازم کلیدی . حال بوکه حقیقت حال بونک خلافتده . زیرا مادئات عالمه مطلع اولانلر بیلرلرکه قادیلر حریت کامله و برمک ایچون رغبارش نرک شکایت ایدکلری نالقلر عینله بلادغریبه ده ده موجوددر . قادیلرک دوشش اولدقلری فقر وسفالتنه ، سوء حاله کلجه بونکده ورا زده نسبتله دها شدتلی اولدیغنه (المرأة الجديدة) مؤلفنک کندیسی هادت ایدیور . دیورکه : « اخیراً وقوع بولان تعداد ایله ثابت بولمدرکه خطه مصریده صنعتله اشتغال ایدن ۶۳۳۱ قادیلر وارددر . رانسه ده ایسه بش ملیوندن زیاده قادیلر خارجه ده چالشمده مضطر در . نیدی آره لر نده بنسبت یاه جق اولورسه کورورزکه فرانسه ده یوزده ون درت قادیلر صنعتله مشغول ایکن بونسبت مصرده انجق یوزده لریجی بوله بیلور . »

ایشته مدنیجه اک ایلری کیدن ممالکده کی قادیلرک بز قادیلر مرزدن یاده فقر وسفالت ایچنده بولندقلرینه بده بر دلیل محسوسدر . لکن مؤلفنک بونی تعقیب ایدن سوزی که ، بو قادیلرک طایفه لرینه هیچ ضرر ایرات ایتمک زین اعمال خارجه ده اشتغال ایتمکه اولدقلرینه نادرده ، بناهته ، حسه ، بالذات اجتماعیک شهادتانه کلیاً معارضدر . زم ایچون مختلف فیه اولان بوکی مسائله ایجاب ایدن شی ایشی علم اقتصادی بک ایل بیلن خانه صاحب لرینک طوغری بن طوغری به کندیلرندن صورمقدر . بزایسه اون طقوزنجی عصرده اک بیوک مآثر علیه میدانه کترین اقتصادی شهر (ژول سیمون) ک سوزلریجی یوقاریده قل ایتمش ایدک .

ایشته بوذات قادیلرک ، دستکاهلرک قادیلرلی عالمه لرندن حقیقی صورته آیردیغی ، حیات پشیلرلی تا کوکندن یقیدیغی آوروپایک

اورتمسنده بلند آواز ایله سولبور . هم بو حقیقی ادراک ایدن یالکنز ژول سیمونن عبارت دکلامر ، سائر اجتماعیلر ده بو آدمک سوزلریجی بلا استثنا قبول ایدیورلر .

بز بوراده قارئین کرای دها زیاده اقتناع ایچون انکلزین علامه لرندن (سامویل سمالس) ک (اخلاق) استنده کی اثرندن بر نبذه ایراد ایتمی مناسب کوروبوز . [بوذات انکلز ترقیات مدنیه سنک ارکانندن وتالی] انسانیت مشتاقانک بیوکلرندن معدوددر . اجتماعی موضوعلر اوزرینه غایت مهم بر جوق آثار یازمشدرکه قسم اعظمی فرانسزجه به ترجمه اولمشدر . [سامویل سمالس دیورکه :

« قادیلری قاریقه درده چالشمه به سوق ایدن نظام ثروت مملکت نقطه نظرندن نه اولورسنه اولسون نتیجه ده بیلان حیات عالیله هادمدن . بزرا بونظام لوک هکنه هجوم ایدیور ، ارکان عالمه بی یقوب دور بیریور ، روابط اجتماعی قویا بیریور . بونظام زوجیه ی زوجندن ، اولادندن ، اقربانندن آیردیغی ایچون کندینه خاص بر طرز آلهرق قادیلرک اخلاق بوزمقدن باشقه برتیجه و برمیور . چونکه قادیلرک وظیفه حقیقیه سی انور پشینه سی ترتیب ، عالمه سی تربیه وسائل معیشتک احتیاجندن فضله منی حسن اداره کی شیلردن عبارتدر . لکن قادیلرک قادیلی بو وظایفک کافه سنندن معجزر ایتدیکی ایچون اولر آرتق اسکی اولکدن چیقدی ، چوجقلر تربیه کورمک زین کوشه اهماله بر اقلق صورتله بویومه به باشلادی ، محبت زوجیه منطقی اولدی ، قادیلر ارککلر سویلی برفیقه حیاتی اولدقن خچیدی ، شادان اعمالده ، مشاق خارجه ده اوکار قریب اولدی ، محافظه عفت و فضیلتک یکنه مدارای اولان تواضع فکری و اخلاقی علی الاکثر محو ایدن بر جوق تأثیراته معروض قالدی . بوسوزلردن صراحتاً اکلاشیایبورکه نسوان غرب اوزرنده دهشت فرما اولان سفالت ، ضرورت بز میکیردن تصور اولنایه جق درجه ده شدتلیدر . اوراده ژولانی قادیلر اولرینک خارجه سنده چالشمه لرندن طولای بوکون آجینه جق ، استعازه اولنه جق برحاله کلشدر . آرتق بو خصوصه بز ایچون خانه صاحب لرلی تکذیب ایتمک طوغری اوله ماز . بناء علیه اگر مستوریت قادیلرک مدار سعادت ، یا خود هیچ اولما زسه مخفف آلامی اولماسه بیدی نسوان غربک احوالی البته شوتصویر ایدیلن طرزده اولما زدی .

کثرت طلاق کلجه مدنیته معصومرتجه اک ایلری کیدن ممالکده طلاق اودرجه ی بولمشدرکه اورا زده کی اجتماعیلر دهشت ایچنده قالیورلر ، فقط اوکنی آلتق چاره سی بر درلور بوله بیلورلر . فرانسه ده انتشار ایدن (رووو) ده طلب واقع اوزرینه محرر شهر آمریقالی (لوسن) طرفندن کوندرلش شوبله بر استاتسیتق وارددر :

(ماساژورت) ده ۱۸۹۴ سنه سنده محاکم ۱۶۲۲ طلاق اوراتی اوزرینه معامله ایفا ایتمشدرکه اولدن برسینه اول بو اوراق ۷۷۰ راده سنده ایدی . دیک طلاق بر سرعت فوق العاده ایله ایلریلور . عینی مملکتده ازدواج ۱۸۷۷ ده $\frac{1}{100}$ ایکن ۱۸۹۹ ده $\frac{1}{33}$ درجه سنه ایتمشدرکه بونکله ناهلکده اکسیدیلرکی ثابت اولیور .

دوسمادده بک پرستخانه کارخوشنده
دارتہ خصوصه درو
عمل اراره :

مستطابک

دين، فلسفه، ادبيات، حقوق و علوم دین باحث هفتلق رساله در

مکتبه مولف آمار چنده مع المکتبه قول اولتور
در حج ایستادن آمار اعاده اولتور
ایستادن :

مؤسسلری : ابرالملازین العابدین - ح. اشرف اهدب

دوسمادده نسخی ۵۰ پارهدد

لیولممن مقوا بود اله کوریلیمه ستره
۲۰ غروش قشقه آلتیر.

تاریخ تاسیسی :

۱۱ تموز ۳۲۴

سنگلی القالیقی	۳۰	۶۰
درسمادده	۰۰	۹۰
ولایانه	۰۰	۹۰
ممالک اجنبیهده	۰۰	۹۰

درسمادده پرست اله کوریلیمه ولایات بدلی اخذ اولتور

عدد : ۱۷

۲۲۶ ذی القعدة ۲۳ مجشبه ۴ کلون اول ۳۲۴

برجی ست

نجائب قرآنیة

سورة نساء : آیت - ۵۷

« یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم فان تنازعتم فی شئی فردوه الی الله و الی الرسول ان کنتم تؤمنون بالله و الیوم الآخر ذلك خیر و احسن تأویلا »

[خداوند حکیم عزشانه حضرتلری آیت سابقهده اهلنه تقویض امانات ایتلری و عدل ایله حکم ایتلری و لایه امورده بطریق العموم و یاخود بطریق الخصوص امر ایتلرکن سکره بوآیت کریمهده دخی اسراء حق و لایه عدله اطاعت و اتقیاد ایتلری نسه امر ایدوب بیور بورکه] ای ایمان ایدنلر الله اطاعت ایدنک و رسولنه و سوزدن اولی الامر اولانلره دخی اطاعت ایدنک [حق و عدله رعایت ایتلری اول امرده و لایه امورده امر اولنوب سکرهده انلره اطاعت ایدلسنک نسه امر بیورلسی ، انلره اطاعتک و جوبی حق و عدل اوزره دوام ایتلریله مشروط بولندیشنه تنیه ایچوندر . معلومدرکه بر حکم بر صفت ایله موصوف بولان بر شیشه تملیق اولدوقده حکمک موصوفه تملیق اوصفت ایله اتصافی قدر تقدیر اولتور . و شو حالده و لایه امورده طاعتک و جوبی انلرک بحق و عادل اوللری مقدار نیجه تقدیر ایدیلرکی لزومی نمان اولور ، بناءً علیه اطاعتی امر اولان اولی الامر ایله مراد اسراء حق و لایه عدلدر .] ایدمی اگر بر شیده تنازع [و اختلاف] ایدرسه کز اوشینی الله و رسولنه رد ایدنک . [امور دیندن بر خصوصه سزکله و لایه امور کز پینده اختلاف ظهوره کلور ایسه کتاب و سننه مراجعت ایدنک . اوشینک حکمی کتاب و سننه بولتورسه انکله عمل اولتور]

بولتورسه کتاب و سننه مذکور اشباه و نظائر نیک علل و اسباب حکمی تأمل ایدیلرکه امر مختلف فیه اوشابه و نظائرک احکام منصوص منندن استنباط قیلنور . [اگر سز الله و یوم آخرته ایمان ایتشسه کز . . [اختلاف ظهورنده امر ایتدیکم وجه ایله کتاب و سننه مراجعت ایدنک . الله ایمانی اولان بومراجعت امرینه مخالفت ایتمز . یوم آخرته ایمانی اولان اوزور جزاهده کی عقاب آلتیری دوشونلرکه امره مخالفتدن نچاشی ایدر .] بو [یعنی کتاب و سننه مراجعت سزک ایچون] خیر [واصلح] در [و حد ذاتهم] مال و عاقبتجه پک کوزلدر .

ابوهریره رضی الله عنه حضرتلر نیک روایت اوزره خواهه کاشات علیه افضل الصیحات ائمنن بیورمشلرکه ده من اطاعتی قده اطاع الله و من عصانی قده عصیاه و من یطع الامیر قده اطاعنی و من یص الامیر قده عصیان ایدن محقق الله اطاعت ایدن اولدی . و امیره اطاعت ایدن محقق بکا اطاعت ایتش اولدی . و امیره عصیان ایدن محقق بکا عصیان ایتش اولدی . و امیره اطاعتک الله و رسولنه اطاعت دیمک اولدیشی و امیره عصیانک الله و رسولنه عصیان دیمک اولدیشی بیان بیوربورکه امر ایله و لایه امورده هقدر اطاعت و اخلاص لازم اولدیشنه ارشاد ایچون بویان عالیبن دها بلیغ بر بیان اولماز . بونکیچوندرکه امت اولدنبیری ال اله و بره رنک اولنک امامت کبری اطرائنده سلسله بتد اطاعت و اتقیاد اوله کلشلدر . بوزنجیر اطاعتی قیروب خارجنه فی رلاق خروج عن طاعة الیهدر .

فی الحقیقه چیست ایچنده یشامق انتظامه و انتظامک حصولی انتظامزلتی منع ایدنک بر قوه غالبیه به محتاج بولدیشندن بوله بر قوتک وجودی ضرور ایدر . بوقوتک دوام و بقای ایسه انک خارجده

اما ، نصل خرسنه بن « قارداش » درم ؟ قارداش تعبیری
 زینہ مخصوص برتیبہ دکایدر ا
 اولہ جاہ-الہ سوزلر اورنہ دوتبور . تعبیہ شبان . قرآنی
 قومالری ؟ مناسی اکلامالری ؟ اوت . مؤنلر بینندہ ر اخوت
 فصوسیہ وار . (اما المؤمنون اخوة) نظم جلیتک مناسی شریفی
 مؤنلر انجق قارداش در ، قارداش بن بقعہ بر شی . کلدہ . مؤنلرک
 شفقہ قارداشی بوقدر « مناسی خطادر (اما) اداتی کلام اولنہ
 اخل اولاب نرہہ حصر افادہ ایدر ؟ جزہ احیرینہ . یعنی بر برینہ
 رداش . مناسیہ ایتمک مجبور در . بولہ قارداش اولنہ
 ما قارداشلی بولنشدہ مانع ایدر ؟ خابر . اخوت مرتبہ مرتبہ در .
 کرہ اخوت عوبیہ وار . « انسان » لقمہ اشتراک . بتون ابائی بشر
 رداش در . حضرت حیدرک [الناس من جمۃ التثلیث] کفایہ اوہم آدم
 الام حواہ [کلام شریفلری کذلک [یا ایہا الناس انما خلقناکم من ذکر
 اتی وجعلناکم شیعوباً و قبائل انما عرفوا ان اکرمکم عنداللہ
 قیکم] آیت کریمہی بتون بوع بشر بینندہ بر رابطہ ، انسایت
 تباطلی ، جنسیت اتحادی اولدیی و بوساطتہ دن نقطۂ نظر دن
 برلرینہ مرحجت ایتمک ، انسایت حقوقی عطفہ امری حاوندر .
 سانجہ منالہ اولور انسانہ ، ہنچی دیندن اولورسہ اولسون آدمیت
 تضامی . [بی آدم اعنای یکدیگرکندہ ، کہ در آفرینش زیک کوہراند]
 « صدی حکم شیرازی رحمہ اللہ ، بتون شی آدمی برجسد کئی تاقی
 دببور . ہر فرد برر عضو مخصوص تشکیل ایدر . بری منالم
 ولورسہ دیکلریدہ منالم اولور . بر طاقم بیچارگان اولور . دنیاتک
 طرفندہ ولورسہ اولسون ، فلا کزہ اولدقلری خبر آلیوزہ ، متاثر اولورز .
 انسان اولادہ جسنہ بر میل وار . حیواندہ بیلہ ومیل وجوددر . حیوانک
 ندی جسنہ میلی ، ایجاد ابی اولدیی کئی انسان دہ انسان اولورسہ بتون ابائی
 جسنہ معاونت ، ہر برینہ امداد ونہ درلو قابل ایسہ مواسات ایفانشدہ الدن
 لدیکی قدر چالیشلی وسایای دیدندہ بصورنہ وارد اولشدہ .
 اخوتک ایکیجی ، اوچجی ، دردنجی ، منالریدہ وار . ذکر اولدان
 سادہ بوتون ابائی بشر داخل در . مسلم دہ ، غیر مسلم دہ ، ذمی دہ ،
 حربی دہ . حقوق حرب دہ وار . چونکہ حربی اولہ حیوان مرتبہ سہ
 نزل اجز . حقوق حربی ال اول وضع ایدن ، آوروپا جہالت ایچندہ
 ایکن ، امواج وحشت آرا-اندہ چالقاہورکن ایلک اول بوقوقی ، رتبہ
 قوان شریعت اسلامیہ در . سیر کیری اوقورسک امام محمد بن الحسن
 الشیبانی حضرتلری یاز سبور . سیر کیرک تألیفدن سکز بوز سنہ سوکرا
 اوروپادہ قانون حرب وکری اورنہ یہ چیقدی . ناخذی بودر . فرنگلرک
 الکی بیطرف مورخلری بونی اعتراف ایدیلورلر . ایلک اول بوقانون
 حربی وضع ایدن ، انسانلرک حربہ بیلہ حقوقی تأمین ایدن شریعت
 اسلامیہ در . امام اعظمک شاگردی بونی تألیف ایتمدر . ارباب مطالعہ تک
 معلومی در . اخیراً استانبولدہ ترجمہ اولنوب طبع اولندی . قادیشلرہ ،
 چوچقلرہ ، اختیارلرہ ، برطاقم دنیایی ترک ایش راہلرہ ، مجنزلرہ ،
 متوہلرہ برمالہ ایٹلر . شایان مرحجت اولالر وار ، اسپرلر وار ،
 مجروحلر وار . نصل حرب اولہ جق ، ابائی حربہ نہ منالہ ایدیلہ جک ؟
 اولنک : دائرہمی وار ، حدودی وار . ہر شیشہ حدود تعین ایتمش

شریعت . الانلر اورندر آمللر ، اساسی قورمشلر .
 جتہ حربیہ ، ذمیہ قارشئ بی آدم اولوق نقطۂ نظر دن
 برطاقم حقوق وار . شریعت ابائیہ مجبور ایدیلور .
 خونک برمناسی دہ وطنداشق در . بزم خرسنہ انلرہ ، موسولرہ
 ویرہ چککز عوان بوننہ جہدر . بروٹنک اجزاسی اولوق اعتبارلہ . وطن
 چونکہ مادہ درہ مادر مہربان صابایر . اورادہ درتیشک ، راحتک ، آرامش
 بایک . مادام بر اقلید ، اولور ، اورادہ مشارک اولانز منفت وضرندہ بر ابردر .
 اشتراک ایدر . قبول ایدہ چکسک . « خایرہ قبول ایتہم » دیک اولورمی ؟
 — اما خونک دہ وطنداشق دہ مناسنہ کلدیکنی نہ اللہ اثبات ایدرسک ؟ .
 دیہ سورارسک : قرآئہ . . . دیرم . اخوت ہمہ شہری ، وطدداش
 مناسنہ دہ کلر . دائماً قرآنہ اوقورسک . ازجہ سولہ قصصہ [کذبت
 قوم نوح المرسلین اذقال لهم اخوهم نوح الانتھون . . .] الی اخرہ .
 سوکرا اشغی طوغرو [کذبت عمود المرسلین . . .] اذقال لهم اخوهم صالح
 الانتھون . . .] . [کذبت عاد المرسلین . . .] اذقال لهم اخوهم ہود الانتھون .
 شیدی باقی . اللہ قرآن کریمہ پیغمبرلری امتلرینہ قارداش قیلش .
 ہر پیغمبر ، امتنہ نسبتلہ اخدر ، اخوق حائر در . و اخوت نہ منالہ در ؟
 ہر ریشک قارن قارداشی دکل . طبیی دین قارداشی دہ دکل . زبرا
 اولور پت پرست ایدیلر . ہرامت حقنشدہ [کذبت] بیوریلور . مثلاً
 قوم عمود مرسلینی تکذیب ایتدی . اول زمانہ دیک قارداشلی صالح علیہ
 السلام کندیلرہ : — [الانتھون] دیمشدی ، نیچون تقا ایتورسکز ؟ نیچون
 پت پرستکنن واز کچمبورسکز ، اللہی معبود ذوالجلال طانچامبورسکز ؟
 شیدی بوردہ اخوت نہ مناجہدر ؟ البت وطنداش . ہر پیغمبر کندی
 قومندن انتخاب اولوغش . بونک سبی وار . چونکہ انلرک احواللری بیلرلر .
 متابیت دن چککز لر . کو چکدن بری ایچلرندہ بولوغش . سربنہ ، صورتنہ
 تمامیلہ وقوف پیدا ایدیلر سہ قولای قولای ایغان ایدلرلر . [لقد جاءکم سول
 من انفسکم عزیز] حتی کندی نفسکزدن ، دببور اللہ . خطاب مکہ ، شرکلر بندر :
 ای مکہ مشرکلری ! کندی نفسکزدن پیغمبر کلدی سزہ . حضرت
 محمد صلی اللہ علیہ وسلم . نفسکزدن . . . یعنی جسکزدن ، کندی
 عشیرتکزدن ، کندی بلادکزدن ، معروف الحال ، مضبوط
 الاحول . . . اولہ بر شی عالی شان کلدی ، ہیچ بردیہ چککز بوق ،
 ایمانی ترک ایتمیکز [فقد ابثت فیکم عمراً من قبیلہ افلا تقولون]
 ایشتہ اخوتک بومناسی قرآن ایلہ ثابت در . « فلان مسلمان فلان
 خریستیانک قارداشی در » دیک « وطنداشی » دیکلر . قرآن دن
 اقتباس اللہ قارداش اطلاق ایدیلر سہ اراق بوقا قارشئ شق شفقہ
 ایدیلیری ؟ اعتراضہ قالشقمی ، تنقدر ، تجرددر . اللہ بیان سورمش ،
 بوتبوردن تمحاشی جائز اولہ ماز .

صہ (۵۰) نجی درسہ کلوریدی . فقط حضرت استاد عترمک
 روم ایلری تصریف وسیاحتلری مناسبتلہ تصحیح ایدیلہ مشدی . بو (۵۱) نجی
 درس ایسہ بعض اسباب وتصورہ مینی ہان اووقت تبیض ایدیلرک تصحیح
 اولنشدی . حضرت استاد بومنتہ عودت بیوردیلر . (۵۰) نجی درس
 تصحیح اولنوق اورزہ تقدم اولندی ، (۵۱) نجی متنابق درج اولہ جق در .

ایتمک ایستمه لر سنی کور بورلر که بویوله، مروماته مساعده ایتمورسین.
مظالم نامه نظارت ایتمک اوزره بر صاحب دیوان مظالم [عصر مزده
عدایه ناظرینه مادل دینله بیه جک برأمور ایدی] نصب ایندک .
حالبوکه انک نزدیسه بر مظلوم کلدیکنی خواص و مقرینک طوبه جتی
اولسلا و مظلوم حقنده وقوع بولان اعتسافک سکا عرض اولنماسیچون
کندوسنه خبرلر کوندر بورلر. صاحب دیوان مظلومک شکایتنه اجابت
ایتمک ایستسه بیه مقرینک قورقوسندن آرزوسنی اجرا ایدمور .
بونکیچوندرکه مظلوم لایقطع صاحب دیوان هظالمک یانه کلوب کیدر
وحالی یانه یاقبله اکلا درسه ده یسود اولوب صاحب دیوان بر جوتی
سبب و پناه لرله انی یاشندن دفع ایدر . اگر مظلوم اوغراشه اوغراشه
نهایت سن خلقه کورندیک زمان حضورکه رفع ندای تظلمه موفق
اولسه بیه دیگرلره موجب خوف و عبرت اولتی ایچون او بیچاره
ضرب الیم ایله ضرب اولتیور . سن ده بونی کوردیک حاله منع
ایتمورسین . بو حان اوزره اسلام واسلامه بقا نصل تصور اولتور؟
او آدم جریان ایندن احوالی حضور خلیفه ده بوسورنه بعض
و تقریر ایدوب بعض حکایات و مواضع دخی علاوه الیمیه منصور
اره برده دون دسائس و مظالمی اکلا بهرق تأثرندن اول تدر اغلادی که
آه وزاری ، فریاد و نسانی اورتنه لئی طوندی و [کاشکی بن خلق
اوتوبده وجودم صورتبدر اولیه ایدی] ده اسفل اظهار ایدی.

ملکی تحریب ایتمز تحت نشینان علا
ایشته منصورک فتانی عبرت آور برصدا
دائماً ترفیه امتدر مرادی انترک
عکسنی نشر ایستده بنما کران بی حیا

مکره او آدمه دینی که ملک و ملت حقنده علامت خیر کوردیک، سبب
سلامت و سعادت بیلدیک شیری اله ایدمیلککم ایچون چاردم ندر؟
حالبوکه بن کیمی کوردمسه خانن جقدی . صادق بر آدم بوله دم .
— یا امیرالمؤمنین! رهنمای حقیقت اولان اعاضدن آیرله .

— بودیدنک کبیلدر ؟
— بونلر اول دانشوراندرکه علم و توفیرلره حرکت ایلر .
حطام دنیا به قایلانز، ملک و دولته صدق حسمال و جاهه ترجیح ایدرلر .
— بونلر بدن قاجدیلر .

— بونلر سندن قاجدیلر . چونکه مقربلرکه سنک نجیم ایندن
مسلمک کندیلر بی سوق ایلمسین ده قورقیدیلر . لکن سن قبولی
آج ، حجاب و ستره لری حقیقتشدر . مظلومه یاردم ایدوب حق
ظالندن آل ، مظالمی منع ایت . مشروع اولان تکالیفی اخذ ایدوب
ماهولره صرف ایت . بن تمهد ایلمر که اوستندن قاجترینه یانکه
کلورلرده سنکله تبعه ک صلاح و سعادت ایچون سکا معاونت ایدرلر .
معاوره بوقطه به واصل اولنجه منصور الرنی قلدیروب [اهم!
شو ناصحک، شو خیرخواهک قولبه عمل ایتمک بی موفق ایت] ده
جناب عیب الدعواته تضرع و نیاز ایدر . انتهى — مع بعض الصراف

— تأسف ایدر سکا آبیچاره! بنم نه به احتیاج وار که بنده حرص
و طمع اولسون؟ سیم وزر المده ، تلخ و شیرین آووجده .

— یا امیرالمؤمنین! عجب سنک قدر حرص و طمی اولان واری؟
جناب حق سنی مسلمینک امور و امواله رای و تکهبان قلمشکن سن
انترک امورنده ذهول و غفلت ایندک ، انترک اموالی جمع و ادخاره
نصب نفس اطمینان ایندک، سنکله انتر ازه سنده کبرج و طوغله دن بنالر
و بیوردن قبول یابندک، قبولک یابنده مسلح حاجیلر قامه ایندک، کندیکی
اوانشا ایندیکنک سرایلر ده، قصرلر ده حبس ایندک، جبات اموال ایچون
اطراف و اکنافه محصلر کوندر دک . برطاق ظالم وزراء و اعوان اتخاذ
ایندک که ملک و دولته نافع بر شینی فراموش ایستسه او شینی سنک
خاطرکه کنور منار ، مواد خیریه به تثبیت ایلسه سکا مین اولمازلر .
بو وزراء سوئی نامه ظلم اوزره اموال ایله، اسب و سلاح ایله تقویه
ایندک . اسملر بی ذکر و تخصیص ایندیکنک اشخاصدن بشقه نزد
ملوکانه که کیمسه کیرمسون دیه امر ایندک . امر ایتمک که مظلوملر،
دادخواه لره بی نوالر ، سقبل و عمر با نازه قدر و مرتبه لری دون اولانلر
حضورده حیقارلسون . حالبوکه بونلردن هیچ بر فرد بوق که بیت المالله
آنک حق اولسون، نفسکه خاص قلدینک، سائر تبعه ک اوزرینه ترجیح
ایلدیک، یانکدن آیرلاملر بی امر ایندیکنک بوشر ذمه نیک مجرام ایسه
بالوجوه محاط الثفات و عنایت اولدقارینه کوره ولی نعمتینک سلامت
خدمت ایدم جک برده بالکس محارندن جبات ایندیکنک اموالی اهله
و ماهولره صرف و تقسیم ایدمیککی پناه ایدرک دیدیلر که بو، مال الهده
اللهه خیانت ایندیکی حاله بز نیچون اکا خیانت ایتملر که او بزه
مشهوردر . بوله دیوب بیلر نده قول و قرار ایندیلر که احوال رعایا
بر ایادن منتقلرینه موافق دوشنی سنک ستمکه ایصال ایتسونلر .
ایتلرینه کله بن شیلردن سنی خبردار ایتسونلر ، شاید سنک برعاملک
[محصلک دیکدر . و السامل هوادی بیتمه الامام بجایه الصدقات -
جمع الاخری شرح ملتی الاخری] چیقوب انتره مخالفت ایدم جک اولورسه
حقنده طرف سلطنته اهانت و خجانتی اما ایدر بعض فقریات ترتیب
بندرک انی تبعید ایلسونلر، بوسورته انک حله و صوتنی بر طرف ایتسونلر .
سنکله انترک بوحالری علله یایلنجه وزراء و مقرینک ناسک کوزنده
بیودی ، مهانتاری قلوب عامه بی بوردی ، کافه انام بونلرک شر
و مکید تدرندن خوف و هراس ایدر اولدی .

احوال مشروحه نیک نتایج طبعیه سندن اولهرق ایلمک اول هدایا
و اموال ایله بونلره رشوت و برن سنک غمالمک اولدی . بو واسطه نیک
استزام ایلدیکی حایمیه استناداً عمل تبعه ک ظلم ایتمک باشلا دیلر . مکره
وجوده واقیعا طاقی مادونلر نده بولان عجزه عباده ظلم و اعتساف ایدمیک
ایچون انلر ده بواسطه سهل الاموره مراجعت ایندیلر . ایشته حرص
و طمع سببیه بلاد ای بنی و عدوات ایله طولدی و سن واقف اولدینک
حالده بوقرعه متلبه سلطنتکده سکا شریک اولدی .

برمندهور کلوب حقنده روا کوریلن ظلمدن شکایت ایتمه حضورکه
دخولدن منع اولتیور . نامه کورندیک زمان سکا بروصه بی عرض

تجدیگاهی اولان اولی الامرہ انجق اطاعت و اخلاص ایله میسر اوله . بیله جکندن اولی الامرہ عن صمیم القلب ارتباطک و جوبی منطق و حکمت ایله ده تابندر . فقط مصالح عمومیہ تک حفظ و صیاحتی مرضی انبی اولوب حق حقوق مامدنک شائقی تجیل ایچون نام الوهیتہ اضافتله حقوق الله دیندیگی و مصالح عامه کوزمه دلیلیجه اولی الامرک نعت فایئہ نصی اولان امر انتظام و آسایش مختل اوله جفی جهتله اولی الامرہ اطاعت انلرک احکام شرعیہ به و قوانین ملکنکه منقاد بوئلر ایله مشروطدر ، بوحودو تجاوز ایبلنجیه بالطبع رابضه اطاعت جوزیلور .

نقل اولنورکه مسلمین عبدالملک اقبای تابیندن ابو حازم حضرت نرینه : سز بزه « و اولی الامر منکم » قول شریفی حکمنجه اطاعت ایله مأمور دکلی سکر ؟ دیدی . ابو حازم حضرت نری : اوت سزه اطاعت ایله مأمور . فقط بوسرک حق وعدله مطیع اولمک زایله مقیددر . سز بوحدی تجاوز ایدرسه کز « فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الاء والرسول » قول کریمی ایله سز دن حلیه مطاعت نزع اونشدر جوابی و بردی . خواجه کائنات علیه افضل الصلوات افندمن : « لاطاعة لخلق فی هه صیة الخلاق » بیوردی . خالقه عصیان اولان امورده مخلوقه طاعت اولماز . خلفاء راشدین رضاه عنهم حضراتی : « اطیعونی ماعدلت فیکم فان خالفت فلا طاعة لی فیکم » برلر ایدی . بن سزه عدالت ایتدیجه بکا اطاعت ایلدک . شاید حقه مخالفت ایده جک اولورسه م آرتق سزک بکا طاعتکز قالماز . جناب فاروق مهابتلی اولقله برابر استماع حقه بک مائل ایدی ، حتی دیر ایدی که « لاخیر فیکم مالم قولوا و لاخیر لی مالم اسمع » . سز حق سوله مدیجه سزده خیر بو قدر . بن ده حتی استماع ایتدیجه بنم ایچون خیر بو قدر . عوف بن مالک الاشجعی رضاه عنه حضرت نرندن مروی اولدینی اوزره رسولاه صلیا علیه وسلم افندمن بیوردی که « اختیارکم اتمکم الذین تحبونهم و یحبونکم و یصلون علیهم و یصلون علیکم و شرارکم اتمکم الذین ینقضونهم و یبغضونکم و تلعنونهم و یلمنونکم - الحدیث » . سزک اختیار کز اول اتمک زدر که سز انلری انلر سزی سورلر و سز انلره دلوشتا انلر سزه دعا و ثنا ایدرلر . اشرار کز دخی اول اتمک زدر که سز انلره بغض انلر سزه بغض ایدرلر و سز انلره لمن و تقربن انلر سزه لمن و تقربن ایدرلر .

جاراه اخواریزی تفسیرنده دیورکه « آیت کریمهده اطاعتی امر اولنن « اولی الامر » ایله مراد امره حقدر . امره جوردن اه و رسولی بریدرلر . « و اولی الامر منکم » قول شریفی ماقبلته معطوف اولمنله امره واقفا جناب حق و رسول اکرمی ایله وجوب اطاعتده جمع اولنلر شده بوئلر ایله مراد انجق اول امره در که انلر ایشار عدل و اختیار حقه و عدل و حق ایله امر و استنادندن نیده جناب حقه و نبی ذیشانته موافتت ایدرلر : خلفاه راشدین و بوئلره حسن اتباع ایدن امره کبی . امره جور بوشرف عطفه ، بمقام عزت و تکریمه لائق و چسپان دکدرلر . جناب حق اولی الامرہ اطاعت خصوصتده کی امر انبسی اولا انلرک اماناتی اهلته تقویض ایتملی و بین الناس عدل ایله حکم انلری ، ثاباً اشکال و اشتباه واقع اولان موادده کتاب و سننه مراجعت قلدلریله

تفسیر بیوروب شواطعات خصوصتی شک و شبهه قطعاً عمل قالمه جق صورتده بو ایکی وجه ایله مشروط قلمش ایکن امره جوره اطاعت نصل لازم کسور ؟ اول امره جورکه انلر نه اهلته تقویض امانت ایدرلر ، نه عدل ایله حکم ایدرلر ، نه کتاب و سننه مراجعت ایدرلر . انلر انجق حظوظات نفسانیلرینک آرقه سننه دو شوب و احظوظات کندیلری نره به سوق ایدرسه اورایه کیدرلر ، بو موقولر جناب حق ایله رسول اکرمی عننده اولی الامر بوئلانلرک صفاتندن منسلخ درلر . بوئلر ولایه امور دکل ، « لصوص متلبه » در . کندیلرینه اک لائق اولان عنوان بو در . امام غزالی رحه الله حضرت لری « احوایه الموم » ده کتاب الامر بالعرف و النبی عن النکرک باب رابنده ، زبرده مال و مؤداسی ترجمه اولنن حکایه بی نقل ایدرلر :

« محمد بن مهاجر بن ابی مسلم الانصاریدن نقل اولدینی اوزره خلفه عباسیه دن ابو جعفر المنصور ، اشای فریضه حج ایچون مکة مشرفه به کلوب « دارالندوه » به نزول ایتشیدی . دارالندوه : قریشک داعما اجتماع ایدوب مشاوره ایتدک لری محل ایدی که سکره لری خلفای اسلامیة مکة مکرمه به کلدیکه بو محله نازل اولورلر ایدی . منصور بوراده بوئلدینی مدتیجه هر کیمجه طلوع فجر دن اول بیت الله العظمه طواف ایچون چیقاره طواف ایدره ، نماز قیلار ، کیمسه بوئی یئیز ایدی . طلوع فجرده دارالندویه عودت ایلر و مؤذنلر کلوب وقتک دخوانی اعلام الخلیله صلاة اقامه اولنوب خلیفه مشارالیه امام اولور ، نمازی قلدیرر ایدی .

بر کیمه ننه برمتاد سحر وقتنده کیمسه طواف ایدرلرین « ملتزم » جهتندن بر آدم ایتشیدی که : [روی زمینده نبی و فسادک ظهورندن و حقایق ایله اهل حق آرسنه حائل اولان ظلم و طمع دن یارب ! سکا شکایت ایدرم] دیه متصل ندا ایدوب طور بور . ملتزم : حجر اسود ایله باب کیمه نک آرسنه دینور . منصور تکرر ایتکده اولان بوئادان طولابی طوافنده استیجال ایدوب اکیال ایتدی ، بر حالده که آرتق او آدمک آواز مسیله قوللاقرلی طولدی . بو نک آوزرینه کیمه الله العلیادن ، او مطاف انس و ملکدن چیقوب مسجد شریفک بر جهتنده او طور دی و همان برنی کوندروب او آدمی یائنه چاغیرتدی . او آدم قاقوب ایکی رکعت نماز قلدی و متعاقباً حجر اسودی زیارت ایتدکن سکره حضور خلیفه به کندی .

منصور - روی زمینده نبی و فسادک ظهورینه و حقایق ایله اهل حق آرسنه حائل اولان ظلم و طیمه دائر بو ایتشیدیک سوزلرکله نه دیمک ایسته بورسین . قوللاقرمک ایچنده چین چین اوتن شو سوزلرله الله بیلورکه نبی دلمسته ایتدک ، مضطرب قلدک .

او آدم - یا امیر المؤمنین ! نبی تقسمدن امین تیلارسک احوال جاریه بی تفصیلاً سکا عرض ایدهم ، بوقسه منصرماً تقسم ایچون استعطف ایلرم ، ذرا قورقومدن کندمه مالک دکم ، ذهم تقسمه مشغول .

- تفسکدن سکا امان و بردهم ، قورقه سوله .

- کندینی طبع بو ریوب حق طبعی کندیله حق آرسنه و روی زمینده ظاهر اولان نبی و فسادک اصلاحنه حیولت ایدن کیمسه یا امیر المؤمنین ! سنسین .

اولان ذات مهام امورك مرجع عای بولنديندن
وظلته نك استيلاستندن خوف ايدرك اعين ناسدن
ا ريات تامدى بولنان ذات اخفا ايدم جك
علت غايهسى اولان انظام امور مختل اولور.
آرزو ايدننر مطولات كتب كلاميهه مراجعت

بنيك قدر وهزلتنى بعض عرفای امت شويله

دشه ياسبان درويشتم
چهنعت بفر دولت اوست
وسفتند از برای چويان نيست
بکچويان برای خدمت اوست

تكملة

الله حضراتى عندنده امام المسلمين حضرتلرنيك
بدر. « الائمة من قریش » حديث شريفنك حكيمى،
الى عليه وسلم افندمزدن صكره اونوز سنهده تام
ماننه مقصودر. بجهة الفتاوانك كتاب البقائنده
ل بروجده آتى ذكر اولنور:

ضى الله تعالى عنه واصحابه : لايشترط لحة تولية
شيأ . . .

تحفة الترك للعلامة الطرسوسى
طت القریشية ضرورة حتى يقام الجمع والاعباد
قال عليه الصلاة والسلام اسمعوا واطيعوا ولو
ي . . .

تعدیل العلوم للعلامة صدر الشریعة
برکت زاره اسماعیل هقی

صفحات حیاتدن

سینی بابا

كلام . دبیلر : سینی بابا
تیورمش .

— نفسی وارمش عیبا ؟

خبر وردی کچرکن بوسباح .

اوله یدم . . اسف ایدم ، واه واه !

برك . . زده صویام ؟ قیز چابوق اول . .

م بکله مینک . . زیر اول

مهده باقادر . .

— ده اعلای قایکیز :

بواقشام دکلز بز یالکیز .

صویا بر الهه ، قیریق جانی قیز بر الهه ،
بوشانان یاغور ایلیک کرده ، چامور تابله !
ایکی اوج بوز سنه اول دوشه ن قالد بریک
جایجا یادناهیسی اولوب ، یاستونک
نادراً بوفلایرق بولدینی اعمار رمیم
اوزندن سه کدرک خلی زمانلر کیدم .
دها سیرکلشیور برمنزی اوطاشلر کیدرک ؟
دوشدی آرتق بزه کوللرده سیاحت ایتک !

یا قاموزلر یا هر ق هر ایکی یاندن قنم ،

زورق آسا یوزوبوردق ، اوپوزر ، بن بوزرم !
چوقی بوزدک سیله م طوبراغی بولدق نهیسه ،
قنم باشلادی اطرافنی تک توك حسه .

واقا بنده بورولدم ، اوقط بک بورغون . .

باقیوردم دها غمخورلقی اوستنده اونک :

گاه اولور ، کورکی چاربار صیواسمز بر دیواره ،

گاه اولور ، مرده شاعانی دوشر بر مزاره ،

گاه برستی چوکوک خانه نك آلتده قوشار ،

گاه بر مبد فرسوده نك اوستندن آشار ،

وقت اولور بک صابه برلرده ، باقرسک ، طولاشیر ،

صوکره اک قورقولی اشخاصه چکنز صاناشر !

کیجه نك ستره بلداسنی چکمش ، هر یان ،

صوقولوب برصاچانک آلته کوپا اویویان

خانان کشده بیکرجه سفیلان بشر ،

سسی دبخش یووالر ، خاکه سرطش اولر ،

قوجه سندن بوشانان بر سورى نسون ذلیل ،

لانستندن آیلان بر آلاى اطفال سفیل ،

لیله ظلت اینجنده قاپاران مزبله لر :

اوی صرئنده سواقانلرده کزن عاقله لر !

کیجه رهزن ، صاچ اولمازی باقرسک سائل !

سرصرى ، دربدر ، آواره ، حرای ، قاتل .

نهقدر منظرلر وارسه نظر سوز وردیل .

بکا کوسترمدن اولمازدی بزم کور قندیل !

یا او بیچاره ده رجعت صوی نوش ایله رک .

ختم انفاس ایدیور برمنزی همان « جیزا » دیهرک ؟

اوزمان ساسه نك ، لاسه نك سوتقه

یوروین کورلره دوندم . اونده دشتدی هله !

صویام آرتق بکا هم کوز ، هم آیق ، هم الدی . .

نهیلان سوبایدم قلده خشیت کلدی .

**

هله یاری شکر ، قارشیدن اوج دانه قنز

کییور . . صابایدرق طوغرو بورورلره اکر ،

**

ك اصل باعث ادباری
 ظلم و اسارت بیوندی.
 له بی تغییر ایتمد که جناب
 فقی تغییر اجتز . بالکس
 ونعم ایچنده خوشحال
 حلول ایدر . تاریخاره
 ومنقرض اولانر هپ
 ادی ارسنده مرحمت
 وصفا ، صلات ملیه ،
 و امور خیره اوبد بختان
 ترویج مفاسد ایچون
 ده خفایا اتنده منفعت
 لسه بوروش و رفتاره
 ن نعلر سوبله سزلر . بر
 بی اخلاق امت اوزرینه
 شانه سبیتی متعارفندن
 لاق اتی محافظه بشقه
 ایکی جهتی بری برینه
 نائلری عن جهل عدو
 وحسد ، بغض و کینه ،
 ترجیح منافع ذاتیه ایله
 نور و راحتلی مناسب
 بر باد و پریشان اولورلر .
 بیچینندن چیقار ،
 اولور ، مظالم حدیثی
 سار ، حکمدار بولنان
 ب دولت استیلا ایدوب
 خون منافع ملک و امتی
 . ملتده ایسه حقوقی
 اتنده یشار .
 ایله توأمدر . و حدیث
 لشدرکه سزک بولندیکن
 لی الامر نصب اولور .
 و طالع ایسه کز ولی الاسرده
 اسلام مناجتنده : یارب!
 ندر دبه سؤال اتدکه
 نه آسر اوله رق اختیارلی
 به علامتدر و اگر اشرار
 مندر . حجاج بن یوسفه
 رسین ؛ سن انک عهد
 بو سؤالی ایدنلر .

حجاج شو مفید و مختصر جوابی ویری : — [بنیادوا اتعمرکم]
 صلاح حالده اوزد قبیله سی کبی اولک ، بنده سزه عمرک ایدیم ،
 عمر کبی بنده سزه عدل ایله معامله ایدیم .
 حضرت عمر رضی الله عنک علو قدر و شائنه باق که حجاج کبی
 اشهر ظله بیله عمرک ایتمک ایسته یور . حکایه اولنور که قیصر روم
 جناب فاروقه بعض هدایا ایله برسفر کوندرمش . سفیر مدینه به
 وصولنده سرای خلافتی سورار . دیمش لکه سنک تجیل ایتدی بک کبی
 خلیفه نک اوله مدبذب و محتشم سرایلی یوقدر ، انک اوافاجق بر .
 خانه سی وار . صکره سفیره خانه عمری کوسترمشر ، باقش : برکلبه
 حقیرانه ! خلیفه بی صورمش ، امر احتساب ایچون چارسوبه کیتدی
 جوانی آکش . تجری ایدر ، برده کورر که خلیفه الله کی قیرباجی
 باشنک الله یصدق ایش ، زقاقده بردوارک کولکه سی اتنده یآیور .
 سفیر آوازه مہاجتی جهانی لرزه ناک ایدن خلیفه بی بو حالده کورنجه حیرتده
 قالب دیرکه : عدالتک حبیبیله نفسکن امین اولدکده ایستدی بک برده
 او بودک ، بزم اسرار ظم و جور ایتدنکوندن حصون و چیوشه محتاج
 اولدیلر .

الحاصل بر قومک کرک افرادنجه کرک هیئت مجتمعه سنجه مظهر
 و گرفتار اولدینی حال کندی ایستمدادینه کوره در . لطف اولسون
 قهر اولسون او حال کندی ایستمدادی تولید ایدر . اکابر امت بو معنایه
 دیگر بر مقامده « ورود الامداد بحسب الاستعداد » نظر مارفانه سیله
 اشارت ایتشدردر .

استیضاد

بعض اجانبک استهزا آلود زعلری کبی بزده منصب امامت وحی
 والهام طریقله طرف آکبیدن توجیه اولنار ، امام نصی یعنی امت
 اوزرینه ریاست عامه سی اوله جق ذاتی نصب و تعیین ایتمک اتمه واجب
 برو طیفه مهمه در . بو وجیهه اسلامیتده اوقدر اهم مهماتدر که حتی
 رسول اکرم صلی ا علیه وسلم اقدمن عالم بقای تشریفارنده امت ابتدا
 امام نصب ایدوب صکره جسد پاک مجدی بی تجہیز و تکفین ایله روضه
 مطهره لرینه تودیع ایتدیلر . بو دینده دیرینه امت الی یومنا هذا باقی
 اولوب خلقی نصب اولمقدقیه هیچ بر خلیفه دفن اولنماشدردر . ایشته
 امام المسلمین اولان ذواتک نصب و تعیینری زماننده رسمه بیعت اجرا
 اولدینی کبی رعیه اوزرینه تصرف مصلحتہ منوط اولوب مصلحت
 عامه بی متضمن اولیان تصرفاتک نفاذی اولدینندن مامالات حکومت
 دخی مراقبه امت و صوالح مملکت ایله مشروطدر .

امامت بحی علم کلامک امهات مسائلنددر . مسلمین ایچون کند
 یلرینک احکامی تنفیذ ایدر ، حدود شرعیه سی اجرا ایدر ، سرحدلری
 تحکیم و تقویه ایدر ، جیوشنی تجہیز ایدر ، صدقاتی اخذ و جپایت
 ایدر ، متقلبه ایله خرسزلی و قطع طریق قهر و تدبیر ایدر ، جمه
 وایرام غائلری قامه ایدر ، بین البیاد واقع اولان منازعاتی قطع ایدر ،
 الحاصل قوانین شرعی قامه ، هیئت و شوکت امتی محافظه یلر برامام لاینددر .

منصب امامتی حاضر
 کورغلی دره دشمنلردن
 مخفی اولمالی در ، زبیر
 اولورسه نصب امامک
 بو بایده زیاده تفصیلات
 ایتسونلر .
 حکمدار حضرت
 تصویر ایتشدردر :

یاد
 کر
 ک
 بل
 ائمه حنفیه رحیم
 قریشی اولسی شرط دکا
 رسول اکرم صلی الله ت
 اولان خلافت کامله ز
 مسطور اولان ایکی تق
 « قال ابوحنیفه ر
 السلطان ان یکون قری

« ثم فی زماننا سق
 وتصح الانکحة بدونها
 استعمل علیکم عبد حبش

— بیله بز ، اوغلی
 — کاشکی بن اوددر
 برقتر یوقی .
 کچیکرسم قالیدر
 هم اوزون .
 تیزه کزکلدی .

نوع و غیرت و سرمایه افتخار و محبت اولسلیه
له فرق مستیماً بالله رساله مذکوره مک لسان
مل و ترجمه منه بسمه کش ابتدا اولش وحی
م و اکیال اتمشیم .

تبیضه چکدکم بر نسخه سنی وعد کترانهم وجه
رفع واعلا و کتبخانه معرفت و فضیلت کوزه عرض

هنیه اید بورم؟ انوار کالاترکزدن، نیر تشویقات
ایلدیکم بر قبس حقیقی ینه سزه رد و تقدیم
که بوقبس حقیقت بنم کی بر عاجزک سواد قلنه
قرار دی، اما اینهم که نور نظر کن، لحاظه
شمسه دار ایدر .

ن طولایسلیه یک حقیر و ناچیز اولدینی سز
ایدم . آنجیق موضوعی اعتباریله یک عالی، یک
ص توالی دهر و ایامه کوکس و روبر فنا پذیر
ری زیاده سودیککنز ایچون اندمزه مطلق
ایسه بکانه موطنی !

علی قدرهم لکننی اهدی علی قدری
اهدی الذی یبقی علی الایام والدهرم
سلیک - قرده شک : جمال

رحیم . الحمد لله الذی هدانا للاسلام و جعلنا
الصلاة والسلام علی سیدنا محمد خاتم النبیین

کار عالیه و غیرت متوالیه اصحابندن اولان اقوام
بولدینی اشیات ابدن حوادث اخیره - که
نه میلادیه سنده واقع اولان روسیه و ژاپونیا
ه ادیان موجوده دن باحث و سایر اصحاب ملل
ق دین قوتنره سنک تشکیل و انقادیته و اصول
و ادیان مذکوره دن هانکیسنک صحیح و حق
شایان و مستحق اولدینک تدقیق و استکسانه
تربیک اتمشدر .

له بر قوتنره تشکیلی عزمنده بولندلری خبری
رهدن بر جوق علمای ایمان و اکابر داعیان مؤخر
ده شتابان اولمش و دولت علیه عثمانیه بیه شو
اوزره بخول علمای ترکن اوج ذاتک تعیین

چه بی ژاپونیا به کیتکدن عاجز بر ایش ایسه ده
نیوده کی قوتنره ریاسته ارسال ایلدیکم مقاله
ملام داعیلری قرداشلر مک صدای دعوتلرینه
ده منع و توقیف ایده مش در . مع هذا اشبو
تقلیه بلجله اخوان دینک انتظار مطالعه منه
ندی آلهدم .

بوقاله مدن صرام و مقصدی آنجیق براسه تخصیص اینتمک اگر
بوقصدم حقیله آکلاشیرسه نامی دین اسلامه جذب و جاب ایچون
براهین مقصمه و حجج ملزمه مشاره مک ایان واقعه منه حاجت قالیله جقدر .

مقصدی ایضاح ایدم : دین اسلام بر امت مینه مخصوص
بر دین جدید اولیوب بو آنجیق جناب حنک ججع رسل کرانه وحی
ایدوب و اما مرور ادوار اله اتباع رسل و ایساک تئیر و تحریف

ایلدیکی بر دیندر که اخیراً کافه ملل شرقیه و غربیه بر دین عوی
اولیق اوزره اصلاحات و تکملاتیه حضرت [محمد] صلی الله علیه
وسلم اقتضیه وحی و انزال یورلشدر . ملل و اقوامک یکدیگر یله
کسب معارفه و مناسبه ایلدیکی بر زمانه ایدی که جناب حق

بو دین اله رسولنی پش ایتیش و چونکه کافه اقوامک تحمیی
اتحاد و صفوت و خادتی افراد عمومی سنک بر دین عوی اله
متدین اولسنه وابسته بولتندن ناشی حق جل و علی حضرتلری بودنک
عوی اولسچون سملرینی سیلوب بیلدیکمز کافه ادیان الله و هانکی لغت

ولسان اله اولورسه اولسون انزال یوردینی ججع کتب الهیه ایمانی
قواعد اساسیه دینهن قیلشدر . - نکم بوتک تفصیلی آشاغیده
کله چکدر . - شو امر خطیرک فهمی ایسه مسلم و غیر مسلمه قائمه
بیشدر . مسلمه قائمه لیدر . چونکه تابع اولدینی دین ادیان منزله

و متادیه دن اولیوب بلکه ادیان سائرته کده اساسی جامع بر دین اصلی
اولدینی کورر و مسلم بو اعتباره نظراً کندنه اولجه حسرتینکی بر قیمت
و حلاوت طویغنه باشلار و کندینی بر رجل متمیز و خاص دکل بر رجل
عام کوره چکی کی نایج اولدینی دینک دخی اتمک شکل و اجل حاله

بر دین کل و جامع ارواح کل بولدینی شود ایدر . ایدی بر کیسه مک
حس و شهودی بویه اولورسه آرتق ادیان سائرته دخل و تعرضه
بولتیز . زیرا من طرف الله کلن ادیان سالفه مک جمله سنه ایمان اتمک
و کندی کتاینده ادیان سالفه مک لب و خلاصه حقیقته بالاکتفا مرکز

اوسطه قائم بولتقی اله مأمور اولمشدر . آرتق شو مرکز اوسط
عامه صاحب مقام اولان کندنک ججع امیل ام اولدینه و برکون
کله چک که ججع اتمک اتحاد قلبونه و تلافی مرانیه بادی اوله جتی اولان
نقطه حقیقته بولدینته خیر و آگاه اولور و بو نقطه اوسطن دیکر

بر نقطه متطرفه و منحرفه میل و رجوعنه امکان قالماز - ولو بر قوه
قاهره اله جبر و سوق اولورسه ده .
غیر مسلمه قائم لیدر . زیرا ملل غیر مسلمه دن هیچ بر عاقل
بوق در که اصول و عقایدینه ایدی خرافاتک تمد اولدینی تیلون .
آتمک ایچون در که کندی بناسف و تأتف اضطراری ایچینه بولور
و هر نه صورته اولورسه اولسون عقائد و جدائیم سنک صحیح و اصلاحی
ارزوسنده بولتور . اگر او عاقل دین اسلامک ادیان سائرته بشرینک
آنجیق اصلاحات عمومی ایچون کلدیکنی و ادیان سائرته کی بر دین
منزول اولدینی بیه چک اولورسه آرتق دین اسلامه میل و تلافی
بر امر اضطراری اولور . و منسوب اولدینی دیننه نظر کراهنه
کورور متألم و متأذی اولدینی و اصل و حقیقتن منحرف و متباعد

— محمد انانک اوی آقش .. اونی آقپارمق ایچون

طامه جیقدم ، صوغوق آلدم اولبور اون بش کون .

نه ایشک وار کیره میدلکارده آسرسم دیسه که ا

اختیارلیمی ندر شاشقیم اوغلم بوسنه .

هادی آقپارما بدم .. کیم کتیر اگکمی ؟

اوپوروب کورکمی نامرده ال آچق ایچی ؟

کیم قازاغازسه بودنیاده بر اگک پاره سی :

دوستنک یوز قارمی ، دشمننک مسخرمی !

بو قسه بیجش بشی چکمش بر آدم ایش یاهماز ،

اوکا انجق یاهجق بش وقت آبدسته غاز .

خسته لاندیم یاهه جق کیمسه جکم یوق ، عثمان

کیجه کوندوز قوشیور ایش دیسه ، یلم نهمان

الی اگک طونه جق ؟ ایشته ساعت بلکده اوج

کور ییورسک دها کلز .. یالکزناق یک کوچ

بعضی بر هنته چکر اوغرایان اولماز یانه .

کیسه سزک بسفر طاق ددی آرتق جامعہ ا

— سنی برترلیم صیم صتی اورتوب بو کیجه :

آچیلیرسک سانیرم زلمش اولسهک ایجه .

اختیار تر لیه طورسون کوملوب بورغانه ..

آتدق بن ده کنیش برکه مانتال یانه ،

باشلادم اویقو تحریسته ، لکن نه کزر ؟

صیزشم بر آرق نه یسه بورلمش ده مکر .

اورتلق آچش اویاندم ، دیدم ، آرق کیده ییم

اوکجه اما شوقتیر آدی نمنون ایدم .

برده یاندم که تک اولنق بیله یوقش کیسه ده ،

مهرم بوینی بوکش طور یورمش ساده !

اوزمان قوبدی ایچمدن شوتخسر ایدی :

یاچیتسز اوله بدم ، یاپارم اولسه ایدی !

۱۰ کالون ثانی ۲۲۲ محمد عاکف

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

— برادر فضائل یوروم بیکیاشی بروسه الی محمد

طاهر یک اندی یه تحفه ناجیزانم —

حضرت ا

معارف شرقیه وغربیه تک بر کنجینه ذی حیاتی ، عصر سن کچیلرینک

هدار قنجر ومباهاتی ، نحر بر یکانه زمان ، صرلی محمد فرید وجدی یک

اندینک وجد آور قلوب امت اولان بونجه آثار قیمتداری میباند

اخیراً ژاپونیا ده انعام ایدن تدقیق دین قونفرسنه ارسال ایله کلری

« سفیر الاسلام الی سائر الاقوام » نامنده کی رساله فیض اسساله لرینک

ترکیبه نقل و ترجمه می امرنده طرف عالی فضائل پروریلرندن ترغیب

و تشویق بیورلشیدیم ، بو نور توجه کزدن منبعث معامله مشوقانه کز

عاجز لرینه فیض آور
همان غامه حقیته صاره
لطافت سسائزه حرفیاً نا
سز سلائیکه ایکن اتما
بوکره حاک اللآل
ایله حضور عالی رینه
واهدا اید یورم .
لکن هیهات نمی
وترغیبات کزدن اقتباسر
ایلیورم . تأسف ابدیه
تصادف ایدرک سوندی
قبول والتفات کزیننه آذ
هدیدم بضاعه سزلا
سولطدن بن اعتراف ا
قیمتداردر . علی الخصوص
اولیه جق بوکی هدیده
شایان اعتباردر . اوله
« الناس یهدون
یهدون ما یفنی و

بسم الله الرحمن الرحیم
امة وسطاً بین الامم و
وعلى آله وصحبه اجمعین
ژاپونیا ملتئ ، افا
مدنیه تک صف اولنده
« ۱۹۰۴ - ۱۹۰۵ »
مخاربه سینر — بوکرده
ونخلدن مرکب بر تدقیق
وفروونک استطلاعنه
وهانکیستک رد وقوله
ژاپونیا لیری سوق و
ژاپونیا لیرک شوه
تشر اولور اولز ام سا
مذ کورده اثبات وجو
مجلسده حاضر بولتق
واعزامنه قرار وبرمشد
احوال صحیم کر-
فرانسزجه تألیف وطو
ایله اوراده بولنه جق ا-
اشترک والتحاق انگلندن
مقاله مک لسان عربیه
عرض انجکدن دخی کا

ا
بن ا
ا
یدی
ایپ
ده چکوب
تی
تق
ی
ا
با صاماق
برمانق
برده سنی
م
دم
زل یک اوزون
نسک
مشو قادی
ده ایصین
اند
چاقدم
ینه
کور کوزینه
ک
ه حال
نیال
بابا
بدیق شوی بر
دک ایدر
نه
له
ان
ن
صه تنک
پک صالتین

علم، تشریح، علم احوال نفس بزه معلومات
 سلسله علوم چهارمسته داخل در .
 کمال استعدادی و پرورش در که بخواصه یاردمیه
 آنکه موفق اوله برق حال حاضر مدینه ابریشمش،
 نازل اولمش در .
 به بعد و مسافه انسانلک حریتی اخلال ایدیسور،
 ق مسافله کینک قابل اولاموردی. مثلا ۱۸۳۰
 رویشندن دها زیاده سرعتی حائر بر واسطه نقلیه
 انه قدر طریق سیاحت یک بووک مانه لره قاپالی
 ادی اوزرینه آیرجه زمان نظر فنده کیده مبه جک
 ندده دینه جک بر سرعتده کیده بیلور. کذک
 مختلف ملکتر آراستده کی بخاره یک بطی جریان
 تلفراف، باخاصه تلسر تلفراف ایجادندن صکره
 سب ایندی. او قدر که بوکون صباحین آمرقاده
 اوکلان غزملرنیک مکملآ یازمی یک ممکن در .
 حدیده کرک تلفراف تلری دنیانک هر طرفی
 باقکر بوتلره انسانیت حریت طبیعیمسته قارش
 غلبه ایش در ا هواده سیاحت اولوغنه بر مانع
 ه ایدجک، بلکه بر زمان کله جک که اجسام
 ر اوله جق .
 مقدر آجینه جق بر حالده ایدیلر . بوکون اس
 آتش دها کشف ایدلماش، یارنه جق، آت
 ک هیچ برشی بوق . بوایک حال نه تخملمفرسا
 نادی انسانیت ایچون نه عظیم ثنویت ومدتارانه
 ثابت که کندیلرینه معبود اتخاذ ایدله جک هر
 اقوام قدیمه تک تجویبیرستکی، آتشرستکی
 لنگ تبحیه سی دی. آتک ایجاد ایله طبیعت
 غلبه تأمین ایدلش در . بوکشف، انسانلک
 ک آژ تصادف اینتکری کشفایندن معدود در .
 بز مدینت قابل دکل در .
 زقیانک تجلیسی کوربوزر . انسانلک الله
 باشقه شکله کیرمش در . مثلا علای نیایون
 شیرک طبیعتده، حال ابتدایده غولرجه
 اصلی خلقترندن او قدر اوزا قلاشمش لردر .
 مثلا چاوش اوزومنی بر مقایسه ایدیکر .
 یاردر . بوئر طبیعی مقادیمی و لاه سز برسی
 بیه امانه سیله ممکن الحصول در . دایتمده
 ن ایدیم . لکن سنی و تربیه سایتمده بونلرده
 مزده قوللاشمش . بر چوقلری ایدده تأمین
 یاوراده آرا لردکی حلقات تکاملی کلامیه جق

درجه ده مهم بر ترقی کورورز . الاکسک سنایمک نه قدر ا ندائی احتیاجاتز
 ایله نه قدر غیر متناسب اولدیفنی ادراک ایچون یکه توه بحر که تک قوای
 عضلیه مدن عبارت بولندیفنی دوشونک کافی در . بزونی، برده الکتریک
 ایله متحرک ماکنلری نظر اعتباره آککز . آرا ده کی فرقک نه مهم اولدیفنی
 اوزمان تعیین ایدر . زبرا عضله بورولور، قول اوشه نیر، فقط ماکنه
 ایچون اوشنک بوق در . شیدی ایش همان صرف اداره ذهنیه
 قلمش در . مثلا بر ماکنیت قوجه و پوری اداره ایدیسور .
 بو ترقیده نظریات ایله اشتغال ایدن علانک یک بو بووک خدمت لری
 کورولور . وقتیه هیچ بر منفعت تأمین ایدجک ظن اولنان دساتیر
 ریاضیه مشتغلرینه مجنون نظریه باقارلری . لکن بوکون قطعاً تحقق
 ایش در که سنایمک ترقوانی، مافرم عومیه تک انتشاری باندنه بوقم
 علانک یک بو بووک یاردملری طوقوشش در .
 طریق ترقیده ایرطکه چالیسان انسانیک شو کوردیکمز موقیانه
 ادیانک، محض اطب الهی اوله رق کوندیلریشیمه انک غرقابل انکار
 بریشوائی وار . مثلا حضرت موسی زمانده، صرده نه وحش، نه مظالم
 ارتکاب اولایور، استبداد صاحب لری الله انسانیت ازیلوردی . کذک
 دین عیسوی ظهورنده دخی اخلاق بوزوقانی افاق طومش دی .
 انسانیت ایچون یارنه جق بر مامن، سادقت تأمین ایدجک بر
 واسطه نجات یوق ایکن کافه ترقیاتی کافل اولدیننده شه اولنه میان
 اسلاویت طوغدی . بوئر غریق ظم وظلت اولش اقوام ایچون
 نه فیضی مشعلره، شهراه تکاملی آچق خصوصنده نه مشمع ره برلردر .
 باخاصه دین احدی هر دلو ترقی مانک مؤمن در . زبرا اسلاویت
 سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، رفاه دنیوی واخروی بی تأمین ایدجک
 نه قدر احکام اساسیه بیان ایش در که هر مناسبه کافل سادقت در .
 مثلا [ان الله یامر بالعدل والاحسان . . .] آیت کریمه سنه بر هیات
 اجتماعیه ایچون اقتصادی واجب نه مقدس دستورل امر بیورلش در .
 عدل بیلرکزه هر شیک، هرکک حقن ادا در . بزوم اوزر مزده
 جناب الهک، قسمنک، بدعزک، خویشاترک اشیانک . . . حق
 وار . ایسته تام مناسبه عادل اولتی ایچون بو حقرک جلمسی انا
 ایدیلدی . مادامکه کندیمزک، ملککیزک، مناسبه بولندیفمز هر
 شیک حق وار . بو حق برینه کیرمه وظیفه مزدر . بوی ایضا
 ایدرکن صرف مسای ایدجکم، بکا هیچ کیمه ایدیمه جک، مانع
 اوله می جق . مثلا ذهک حق تحصیل سرفتر، او اکتساب کال
 ایدیمه جک، کیمه منافعت کوسرتمه می جک . بربرده که بو حق طانناز
 او رده ترقی، عدالت یوق در . لکن یانکز عدلک تأسس ایتیمه بر
 مملکت مسود اوله مانز . تصور ایدیکرکه انسانلر بوتون احتیاج لری
 کندی باشلرینه تسویه ایتیلر . بر برلرینه قطعاً مساوی اولماستلر .
 بو حالده قوای طبیعیه، حیوانات مغزیه قارشیمسته تأمین حیات
 ایتک نه قدر مستحیل اولور ؟ ایسته اکلایدور که هرکس یانکز باشنه
 وظایفی ایضا ایدیمه جک غیبت ایتک کافی دکل در . ادای وظایف ایچون
 اوغرا شیرکن اوله نقطه لره تصادف ایتک مجبوریمده بولور که انبای

دینه سوروب چقارر .

بی عخطند، بولور.

دیمیه دلان ابدن اظهر

بولونه جق اخوانه ترك

له اتفات ایلجه جكرندن

ك توضع وتخریحی غایه

دینم نقطه حقیقت قرآن

ن خصاصه بك پارلاق

دكلی دركه اقوام مختلفه دن

كوسترمشلردر . آزیجق

ه شو خصیصه شرفه بی

ده دین اسلامده آنی

شوشبه ایلدیكی صورتی

مكله او عقائد معصیه

ل ایدر . وكال عصوب

بردیته بولمناز . زیرا

یعنی دخی برامت معنییه

راسماً بر دین عوی در .

یفات وتقریانه واغرامش

ب توفیق قابل دكل در .

شخصه نصرانی اولق

بت اله نصرانیت یئنی

نصرانی دركه : عیسی

حلول ایدوب بین الناس

سند ارتكاب ایلدیكی

نلیص ایچون كندی فدا

دیلك ارکان نشیندن بری

ون مكرراً تجسم وتجسد

باشنده تجسم انلش در .

صل ممكن اولور ؟ وبری

کی اعتقادین نه صورتله

، ایده بیلر ؟ بوندن باشقه

طلابین یالكر بی اسرایله

، رفع وتفضیل ایدر .

میلیون خلتك بیلكر چه

بی بود ایچون برموضع

ب سفاهت اولغله تورات

كسب قیز وتمرز ایدر .

كه شواکی دیدن بریسی

ولكن بو امتلاك جیمته

بلا حرج مسلمان اولق قابلیتی واردر . زیرا اسلامك قاعده سی اسملرینی
بیلوب یلدیكمز ساثر انبیا وه مؤسین ادیانہ ایمان در . قال تالی عن الانبیا
[وان من امة الا خلافا نذیر] وقال تالی [منهم من قصصنا عليك ومنهم
من لم نقصص عليك] . اعدی بودا دینده اولان بر شخص دیانت کبیره
موسی اولق صفتله بودانك فضلنی دین اسلامك انكار ایتدیكی
ورسل عظامدن معدودیتی قیاسنده بولندیقی ذوات ایچون نصوص
قرآنیه نك سماحت احترامكار بیسی كورر . نصرانی ایه عیسی علیه السلامك
اسلامده تبجیل واحترام ایله نذ کبر اولنه رق مضاف رسل کر امه ادخال
ایدلدیكی وكذا برهودی دخی موسی علیه السلامك تبجیل واحترام
مخصوصتی مشاهده ایدر .

ایعدی ادیان مذکورہ اصحابنك بلا حرج شودین مینك حولنده
اجتماعی قابل وممكن در . هله دین اسلامك كافة عقائد حقه بی بعد التتبع
والتهذیب جمع ایدمرك جموعنی دین واحد قیلدیقی ادراك ایدر لسه
قبول واجتماعلرنه ارتق تردد واشتباہلری قلاز . زیرا عقائد مبدأئنه
دخی بوله ایدی . نستیعذ بالله [ومانفوق الذی اوتوا الكتاب الامن
بعد ماجاهم العلم نبیاً یبینم] ایشته صورت عقائدك متفق ومصح اولسندن
طولای ام دین اسلامه دخالته هالك كوسترمشلردر . مابندی وار

حکیم شہر امر اللہ انندی حضرت تیرنگ دار الفنونہ عثمانیہ تریبہ
دار وردگری قونفراسرہ ضبط اولونانہ بیانات فاضلہ لری :
تریبہ یہ دائر

کچن قونفراسده تربیة عمومیہ نك اسلامینی سونلش ایدك شمعدی ده
جریان بحثك سوق ایدمکچی بعض تقرماتی ذکر ایله ینہ تربیہ متعلق
بعض شیلر بیان ایتکم ایسترم . بشرک اوائل خلقتنده مروض بولندیقی
عوارضدن خلاصی [الحق یملو ولا یملی علیہ] قانون ازلیسی سایه سنده در .
یملو کلهسی برعلا ، بوسلکم برده علوکه قهر وغلبه ایتکم دن
کلیر : بوراده مقصد علو یعنی قهر وغلبه در . دیمک اولیورکه الحق
یملو : حق قهر وغلبه ایدر معناسته در . حقیقه تاریخ حیات انسانیتہ
احاطه لی بر نظره باقیله جق اولورسه جمع زمانده حقیق ناحق اوزرینه
غلبه ایتدیکی ، بعض زمان ومکانه کوره مخافتلر ظهور ایتدیکی
کورولورسه ده برشاذ تشکیل ایدوب ناحقک پایدار اولامدیقی تسلیم
ایدیلیر . ذاتاً بونک الوبوک دلیل ، حجت تاریخیسی حقیق دوا می در .
حقیق ناحقه ، ایلرک کوتورله غلبه سی تأمین اولغش اولسه ایدی
مدنیت ترقی ایدمیز ، عالم هرج ومرج داخی ایچر بیسنده قالیردی .
لکن مادامکه مدنیت آهسته فقط متین ایدر لوله ساحه تکاملده ایلرله مش در ،
هر حالده حق ناحقه تأمین غلبه ایتش در . دقت ایدیلیرسه حق ملتره
مستولی اولان اخلاق بوزوقلری زمانلرنده بیه تمایلدن کری قالمش در .
اوائل احوال انسانیه تماماً معلوم دکلسده استفاده ایده بیله چکمز
درجه ده ینہ معلومات آله نیش در . اوزمان حیاتندن بزى خبردار
ایدن برچوق علوم وار . تاریخ ، متروکات قدیمه بشریہ بی تدقیق ایله
اشغال ایدن علم انارعتیقه ، تاریخ طبع ، شه ، انسانک تشکلات ، دینده

موضوع اتخاذ ایلین
عمومیه ویرمکله مکلر
جناب حق برت
انسانلر موافقی برطرف
دها بختیارانه برحیانه
علم حاصل ایتدین
آر زمان طرفنده اوزا
تاریخچه قدر بارکیر یو
بولنه ماش در . اوزه
ایدی . شمندوفرک ایچ
بریره شمیدی آن واح
۱۸۳۶ تاریخچه قدر :
ایدیوردی . حالبوکه
مخاربه قدر سهولت که
واقع اولان برحادثه بی
ایشته کرک خطوط .
بربرینه باغلامش در .
اولان موافقنه کوزل
قالمنا بجه دها زیاده غلب
لطیفه کی اوچق میب
بدایة انسانلر :
الاساس مدنیت اولان
مدافعه اتخاذ ایدمکله
برحیات در . آتشک ایچ
بادی اولدیقی شونکلا
شینه بونی ترجیح ایتشله
هپ بو قدسیت ومنتدار
پک چوق موافقه قارشو
حیات موجودیتلرنده با
ناصل اولسون که آتش
میشتر زده عین
حیوات بوس بوتون
بقله کی ، بفدای کی
بوله میورلر . اونلر حال
کذلک بیانی اوزوم ایله
آر الزنده نه عظیم فرقلر و
وغیوت ، فیصلی بر تر
حیواناتده انسانلر ده شمر
آشدرلش ، خدمتله
حیات ایتشمر .
صنایه نظر ایدرسله

علم، تشریح، علم احوال نفس بزه، معلومات
 سلسله علوم جاهلانه داخل در .
 کمال استعداد و بر مش در که بخواصه یارید به
 ایتمکه موفق اوله رق حال حاضر مدینه ابریشمش
 ، نائل اولمش در .
 به بعد و مسافه انسانلک حربتی اخلال ایدیسور
 ق مسافله کیتک قابل اولایوردی . مثلاً ۱۸۳۰
 رویشندن دها زیاده سرعتی حازر برواسطه نقلیه
 انه قدر طریق سیاحت یک بووک مانه لره قابل
 دی اوزرینه آیرجه زمان ظرفنده کیده مبه جک
 ندده دینه جک برسر عته کیده بیلور . کدک
 مختلف مملکتلر آراسنده کی بخاره یک بطی جریان
 تفراف ، باخاصه تسلر تفراف ایجادندن صکره
 سب ابتدی ، اوقدر که بوکون صاحبین آمرقاده
 ، اوکلن غزته لرنیک مکملأ یازمی یک ممکن در .
 حدیده کرک تفراف تاری دنیانک هر طرفی
 باقکز بوئرله انسانیت حریت طبیعیه قارش
 غلبه ایتمش در ! هواده سیاحت اولوغه برمانع
 ه ایدجک ، بلکه بزمان کله جک که اجسام
 ر اوله جق .
 بقدر آجینه جق برحاله ایدیلر . بوکون اس
 آتش دها کشف ایلامش ؛ بارینه جق ، آت
 ک هیچ برشی بوک . بوایک حال نه تمخلف رسا
 نادی انسانیت ایچون نه عظیم نمونیت و متدار لره
 ، ثابت که کیدلرینه معبود اتخاذ ایدله جک هر
 ، اقوام قدیمه کجک نجومرستکی ، آتشرستکی
 لک تبیعی در . آتیک ایجاد یله طبیعت ،
 غلبه تأمین ایدلش در . بوکشف ، انسانلک
 ک آت تصادف ابتکاری کشفیادن معدود در .
 ز مدینت قابل دکل در .
 رقانک تجلیسی کورسورز . انسانلک الله
 اشفه شکله کیرمش در . مثلاً علمای نیایون
 شیلک طبیعت ، حال ابتدائیه خود لرجه
 اصل خلقنندن اوقدر اوزا قلاشمش لردر .
 مثلاً چاوش اوزومنی بر مقایسه ایدیکز
 اردد . بوئر طبیعتی متادی و لاهسز برسی
 به اعانه سه ممکن الحسول در . داننده
 ، ایدیه . لکن نسبی و تریبه سایه سنده بوئرله
 مزده قولاشمش . بر چوقلری ایده تأمین
 . اوراده آرا لرنه کی حلقات تکاملی کلامیه جق

درجه ده مهم برترتی کوروزز . الیاسک سنایک نه قدر ا تدائی باحتیاجاتز
 ایه نه قدر غیر متناسب اولدینی ادراک ایچون بکله قوه عمر کدک قوای
 عضلیه مدن عبارت بولندینی دوشونمک کافی در . برونی ، برده الکذب
 ایه شمرک ما کملری نظر اعتراره آلکز . آراد کی فرقک نه مهم اولدینی
 اوزمان تعین ایدر . زبرا عضله پرورلور . قول اوشه تیر ، فقط ماکنه
 ایچون اوشنک بو قدر . شیدی ایش همان صرف اداره ذهینیه
 قاشدر . مثلاً برما کینست قوجه واپوری اداره ایدیسور .
 بو ترقیده نظریات ایه اشتغال ایدن علانک یک بووک خدمتتری
 کورولور . وقتیه هیچ بر منفعت تأمین ایتمه جک ظن اولنان دستابر
 ریاضیه مشغولرینه مجنون نظریه باقارلردی . لکن بوکون قطعاً تحقق
 ایتمش در که سنایک ترقیاتی ، مافرف عومیه تک انتشاری باندنه بو قسم
 علانک یک بووک یار دیلری طوقوشدر .
 طریق ترقیده ایتریکه چالیشان انسانیک شوکور دیکمز موقتیه
 ادیانک ، محض لطف الهی اوله رق کوندیلن بیغیرانک غیر قابل انکار
 برپشوائی وار . مثلاً حضرت موسی زمانده هرده نه وحشت ، نه مظالم
 ارتکاب اولایور ، استبداد صاحبی الله انسانیت ازیلوردی . کدک
 دین عیسوی ظهورنده دخی اخلاق بوزوقانی افاق طومش دی .
 انسانیت ایچون بارینه جق بر مأمین ، سعادتی تأمین ایدجک بر
 واسطه نجات یوق ایکن کانه ترقیاتی کافل اولدیننده شه اوله میان
 اسلامیت طوغدی . بوئر غریق ظلم و ظلت اولمش اقوام ایچون
 نه فیضی مشعلره ، شهراه تکاملی آچتی خصوصنده نه مشع رهبر لردر .
 باخاصه دین اجدی هر دلور ترقیاتک مؤمنی در . زبرا اسلامیت
 سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی ، رفاه دنیوی و اخروی بی تأمین ایدجک
 بقدر احکام اساسیه بیان ایتمش در که هر مناسیه کافل سعادت در .
 مثلاً [ان الله یامر بالعدل والاحسان . . .] آیت کریمه سنده بر هیأت
 اجتماعیه ایچون اقتداسی واجب نه مقدس دستورل امر بیورلشدر .
 عدل یلر سکره هر شینک ، هرکک حقنی ادا در . بزماوزرمزده
 جناب الهیک ، تسمیزک ، بدعزک ، خوبشاعتک اشیانک . . . حق
 وار . ایسته تام مناسیه عادل اولتی ایچون بوختلک جمله ای ادا
 ایدیلدی در . مادامکه کسندمک ، عملکنزک ، مناسبتنه بولندیشز هر
 شینک حق وار . بو حق برینه کیرمهک وظیفه مزدر . بوی ایضا
 ایدرکن صرف مسای ایدجک ، بکا هیچ کیمه ایلشه مبه جک ، مانع
 اوله مبه جق . مثلاً ذهنک حق تحصیل معرفتدر ، او اکتساب کال
 ایلشه جک ، کیمه ضمانت کوستر مبه جک . بربرده که بو حق طایناز .
 اورده ترقی ، عدالت یوقدر . لکن یالکز عدلک نأس ایتمیه بر
 عملک مسعود اوله ماز . تصور ایدیکز که انسانلر بو تون احتیاجلری
 کندی باشلرینه تسویه ایتیلر . بر لرینک قطعاً معاون اولمیشلر .
 بو حالده قوای طبیعیه ، حیوانات مفرقه قارشیننده تأمین حیات
 ایتمک بقدر مستحیل اولور ؛ ایسته اکلشیلور که هرکس یالکز ایسته
 وظائفی افا ایدیلک غیر ایتمک کافی دکل در . ادای وظایف ایچون
 اوغراشیرکن اوله قسطلره تصادف ایتمک مجبورینده بولورز که انای

دینہ سو روپ چقارہ
بی محنتہ بولورہ
دینہ دلالت ابدن اظہر
ہوئے جق اخوانہ ترک
لہ التفات اہلبہ جکرندن
ک توضیح و تشریحی غایہ

دینم نقطہ حقیقت قرآن
ن خصائصہ پک پارلاق
دلکی درکہ اقوام مختلفہ دن
کوسترشلردر۔ آزیجق
ہ شو خصیصہ شرفعی
دہ دین اسلامہ آتی
شو شبہہ ایلدیکی صورتی
مکله او عقائد صحیحہ
ل ایدر۔ و کال عصوبت

بردینہ بونماز۔ زیرا
یعنی دخی برامت معینہ
راساً برون عوی درہ
یقات و تفریہ او غرامش
ب و نوفیق قابل دکل درہ

شخصہ نصرانی اولق
ت اہل نصرانیت یئنی
نصرانی درکہ : عیبی
حلول ایدوب بین الناس
سندہ ارتکاب ایلدیکی
لمیس ایچون کندینی فدا
یلرکارکان نشیندن بری
رن مکرراً تجسم و تجسد
آنشدہ تجسم انیش درہ

صل ممکن اولور؟ وبری
کی اعتقادینی نہ صورتہ
، ایدہ بیلر؟ بوندن باشقہ
طلابی یا کز بی اسرا بیلہ
، رفع و تفضیل ایدر۔
میلون خلقک بیکلر جہ
بی بودا ایچون بر موضع
، سفات اولقلہ تورات
کسب تمیز و تمیز ایدر۔
کہ شواہکی دیندن بریسی
ولکن بو امتلرک جمنہ

بلا حرج مسلمان اولق قابلیتی واردر۔ زیرا اسلامک قاعدہ سی اسلامینی
سیلوب ییلدی کمز سائر انبیاء و مؤسین ادیانہ ایمان درہ۔ قال تعالی عن الانبیاء
[وان من امة الا خلافا نذیر] وقال تعالی [منہم من قصصنا علیک ومنہم
من لم نقصص علیک]۔ ایدی بودا دیندہ اولان بر شخص دیانت کبیرہ
مؤسس اولق صفتلہ بودانک فضلنی دین اسلامک انکار ایتمدیکی
ورسل عظامدن معدودیتی قیاسندہ بولندیقی ذوات ایچون نصوص
قرآنیہ نیک سماحت احترام کارجیسی کوررہ۔ نصرانی ایسہ عیبی علیہ السلامک
اسلامدہ تبجیل و احترام ایلہ نذ کیر اولنہرق مصاف رسل کرامہ ادخال
ایدلدیکی و کذا بر یہودی دخی موسی علیہ السلامک تبجیل و احترام
مخصوصی مشاهده ایدر۔

ایدی ادیان مذکورہ اصحابنک بلا حرج شودین مینک حولندہ
اجتماعی قابل و ممکن درہ۔ ہلہ دین اسلامک کافی عقائد حقہبی بدالتتبع
والتہذیب جمع ایدرک مجموعتی دین واحد قیلدیغی ادراک ایدرلسرہ
قبول واجتماعلرندہ آرتق تردد و اشتباہلری مالاز۔ زیرا عقائد مبدانندہ
دخی بولہ ایدی۔ نستیعذ باللہ [و ما فرق الذی اوتوا الکتتاب الا من
بد ما جاہم العلم بغیاً بینہم] ایشتہ صورت عقائدک منقح و صحیح اولسندن
طولانی ایم دین اسلامہ دخالتہ تھاک کوسترشلردر۔ مابیدی وار

حکیم شہر امراتہ اندی حضرت تہرنک دار الفنونہ عثمانیہ تربیہ
دار و برد کلری قونقراسرہ ضبط اولونامہ بیانات فاضلہ لری :
تربیہ دار

کچن قونقراسدہ تربیہ عمومیہ نیک اسلامینی سونلش ایدک۔ شدی دہ
جریان بحثک سوق ایدہ جکی بعض تقرماتی ذکر ایلہ یتہ تربیہ متعلق
بعض شیلر بیان ایتکم ایسترم۔ بشرک اوائل خلقتندہ معروض بولندیقی
عوارضندن خلاصی [الحق یملو ولا یعلی علیہ] قانون ازلیسی سایہ سندن درہ۔
یملو کلہسی برعلا ، یوکلمک بردہ علو کہ قہر و غلبہ ایتکم دن
کلیر : بورادہ مقصد علوی یعنی قہر و غلبہ در۔ دیک اولیور کہ الحق
یملو : حق قہر و غلبہ ایدر معنائندہ در۔ حقیقتہ تاریخ حیات انسانیتہ
احاطہ لی بر نظریہ باقیہ جق اولورسہ جہج زمانہ حقیق ناحق اوزرینہ
غلبہ ایتدیکی ، بعض زمان و مکا کہ کورہ مختالقلر ظهور ایتدیکی
کورولورسہ دہ برشاڈ تشکیل ادبوب ناحقک یا بدار اولامدینی تسلیم
ایدیلر۔ ذاتاً بونک الیوبوک دایلی ، سحت تاریخیسی حقیقک دوا می درہ۔
حقیق ناحقہ ، ایلیرک کونورہ غلبہسی تأمین اولوش اولمسہ ایدی
مدنیت ترقی ایدہ منہ ، عالم ہرج و مرج دائمی ایچیریسندہ قابردی ۔
لکن مادامکہ مدنیت آہستہ فقط متین آذغرلہ ساحۃ تکاملدہ ایلرلہ مشدرہ ،
ہر حالہ حق ناحقہ تأمین غلبہ ایتمش در۔ وقت ایدیلیرسہ حق متلرہ
مستولی اولان اخلاق بو زوقنی زمانلرندہ بیلہ تمایلدن کری قالمش در۔
اوائل احوال انسانیتہ تماماً معلوم دکسہ دہ استفادہ ایدہ بیلہ جکیز
درجہ دہ نہ معلومات آتہ بیلش در۔ اوزمان حیاتندن بزنی خبردار
ایدن برچوق علوم وار۔ تاریخ و متروکات قدیمہ بشریہ بی تدقیق ایلہ

موضوع اتخاذ ایلیر
عمومیہ ویرمکله مکله
جناب حق برت
انسائلر موافقی بر طرف
دھا بختیارانہ برجیہ
علم حاصل ایتمدینہ
آز زمان ظرفندہ اوزا
تاریخہ قدر بار کیر یو
بولنہ مامش در۔ اوزہ
ایدی۔ شندوفرک ایجا
بریرہ شیدی آن واح
۱۸۳۶ تاریخہ قدر :
ایدیوردی ۔ حالبوکہ
شمارنہ قدر سہولتک
واقع اولان بر حادہ بی
ایشتہ کرک خطوط ۔
بربرینہ باغلامش در۔
اولان موافقہ کوزل
قلمانیجہ دھا زیادہ غلبہ
لطیفہ کی اوچق میسہ
بدایۃ انسانلر :

الاساس مدنیت اولان
مدافعہ اتخاذ ایدہ جہ
برحیات در۔ آشک ایچ
بادی اولدینی شونک
شیتہ بونی ترجیح ایتمش
ہب یوقدسیت و متتدار
پک چوق موافقہ قارشو
حیات موجودیتلرندہ پا
ناصل اولسون کہ آتشدہ
میشترزدہ عین :
حیوات بوس بوتون
بقلہ کی ، بقدا کی
بولہ میورلر ۔ اولنر حال
کذلک یسانی اوزوم ایلہ
آر ارنندہ نہ عظیم فرقو
وغیرت ، فیضی بر تر
حیوانات دہ انسانلر دشمن
آلشد برلش ، خدمت لری
حیات ایتمش :
صنایہ نظر ایدرسہ ک

علم تشریح ، علم احوال نفس بزه معلومات
سلسله علوم جاهلانه داخل در .
کمال استعدادی و پرورش در که بخواصه یاد میله
بناشکه موفق اوله رقی حال حاضر مدینه ابریشش ،
نائل اولمش در .

بده بعد و مسافه انسانلک حریتی اخلال ایدیسور ،
ق مسافله کیتک قابل اولامیوردی . مثلاً ۱۸۳۰
رویشندن ده زیاده سرعتی حائر برواسطه قلبه
مانه قدر طریق سیاحت پک بوپوک مانه لره قایلی
ادی اوزرینه آیرجه زمان نظر فنده کیده لیه جک
عده دینه جک برسر عده کیده بیلور . کذلک
مختلف ملکتلر آراسته کی بخاره پک بطی جریان
تلفراف ، باخاصه تسلسل تلفراف ایجادندن صکره
سب ابتدی ، او قدر که بوکون صباحین آسرقاده
اوکلن غزتلرینک مکملآ یازمی پک ممکن در .
جدیدیه کرک تلفراف تلاری دنیانک هر طرفی
باقکر بوئرله انسانیت حریت طبعیه سنه قارش
غلبه ایتش در ! هواده سیاحت اولوغه برمانع
به ایدجک ، بلکه بزمان کله جک که اجسام
سر اوله جق .

نقدر آجینه جق برحاله ایدیلر . بوکون اس
آتش دهاکشف ایدلماش ، بارینه جق ، آت
ک هیچ برشی بوق . بویاک حال نه تحملقرسا
یادی انسانیت ایچون نفعظم ممنویت ومدتدارنه
ه ثابت که کندیلرینه معبود اتخاذ ایدله جک هر
ر اقوام قدیمه نیک نچومرستلکی ، آتشرستلکی
رلک نتیجه سی در . آتسک ایجادیه ایله طبیعت
غلبه تأمین ایدلش در . بوکشف ، انسانلرک
ک آرز تصادف ابتکاری کشفیاندن معدوددر .
سز مدنیت قابل دکل در .

ترقیانک تجلیسی کورسورز . انسانلرک الله
باشقه شکله کیرمش در . مثلاً علای نباتیون
، شیرک طبیعتده ، حال ابتدایده غوه لرشی
اصلی شلقتلرندن او قدر اوزاقلاشش لردر .
مثلاً چاروش اوزومنی بر مقایسه ایدیکر
یارددر . بوئر طبیعتده و لاصه سز برسی
بیه اعانه سیله ممکن الحصول در . بداینده
ن ایدمی . لکن سنی وترتیه سایسته بوئرده
مزرده قوللاشش . بر چوقلاری ایده تأمین

یاوراده آرازلرده کی حلقات تکاملی کلامیه جق

درجه ده مهم برترقی کورورز . انسانک صنایع نه قدرآ تدائی ، احتیاجاتز
ایله نه قدر غیرمناسب اولدیننی ادراک ایچون یکانه قوه محرک کله قوای
عضلیه سزمن عبارت بولندیننی دوشونک کافی در . برونی ، برده الکتریک
ایله مخمرک ماکنلری نظر اعتباره آلکز . آراده کی فرق نه مهم اولدیننی
اوزمان تهین ایدر . زبرا عضله پرولور ، قول اوشنیر ، فقط ماکنه
ایچون اوشنک بوق در . شیدی ایش همان صرف اداره ذهنیه
قالش در . مثلاً برماکنیست قوجه واپوری اداره ایدیسور .

بوترقیده نظریات ایله اشتغال ایدن علانک پک بوپوک خدمتلی
کورولور . وقتیه هیچ برمدت تأمین ایتمه جک ظن اولنان دساتیر
ریاضیه مشتلرینه بخون نظریه باقلردی . لکن بوکون قطعاً تحقیق
ایتش در که صنایع ترقیاتی ، مافرق عومیه نیک انتشاری باندیه بوقم
علانک پک بوپوک یاردعلری طوقوشش در .

طریق ترقیده ایلرلکه چالیشان انسانیک شوکوردمکمز موقیایته
ایدانک ، محض لطف الهی اوله رقی کوندیلرین بیغیرانک غیرقابل انکار
بریشواتلی وار . مثلاً حضرت موسی زمانده ، صرده نه وحشت ، نه مظالم
ارتکاب اولیور ، استبداد صاحبلی الله انسانیت ازیلوردی . کذلک
دین عیسوی ظهورنده دخی اخلاق یوزوقنی افاق طوقوشدی .
انسانیت ایچون بارینه جق بر مامن ، سعادت تأمین ایدجک بر
واسطه نجات یوق ایکن کافه ترقیاتی کافل اولدنبنده شه اولنه میان
اسلامیت طوغدی . بوئر غریق ظلم وظلت اولش اقوام ایچون
نفضلی مشلهلر ، شهراه تکاملی آجق خصوصنده نه مشع رهبرلردر .
باخاصه دین احدی هر درلو ترقیانک مؤمنی در . زبرا اسلامیت

سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی ، رفاه دنیوی واخروی بی تأمین ایدجک
نقدر احکام اساسیه بیان ایتش در که هرمناسیه کافل سعادت در .
مثلاً [ان الله یامر بالعدل والاحسان . . .] آیت کریمه سنه برهبات
اجتماعیه ایچون اقداسی واجب نه مقدس دستورل امر یورلش در .

عدل ییلرکیزه هر شینک ، هرکک حقی ادادر ، بزم اوزرمرده
جناب الهیک ، تقسیرک ، بدعزک ، خویشانمک اشیانک . . . حقی
وار . ایسته تام مناسیه عادل اولوق ایچون بو حقرک جمله سی ادا
ایدیلدی . مادانکه کندمیزک ، ملکتیزک ، مناسبتده بولندینغز هر
شینک حقی وار . بو حقی برینه کتیرمه وظیفه سزدر . بونی ایضا
ایدرکن صرف مساعی ایدجک ، بکا هیچ کیسه ایلیمه میجک ، مانع
اوله میجق . مثلاً ذهنک حقی تحصیل مرفقدر ، او اکتساب کمال
ایلمه جک ، کیسه نمائت کوسرته میجک . بربرده که بو حقی طانناز ،
اورده ترقی ، عدالت بوق در . لکن یالکز عدلک تأسس ایتمیله بر
ملکت مسعود اوله ماز . تصور ایدیکرکه انسانلر بوتون احتیاجلرینی
کندی باشلرینه تسویه ایتمیلر . بربرلرینک قطعاً معاوفی اولماسیلر .
بو حالده قوای طبیعه ، حیوانات مفرسه قارشسته تأمین حیات
ایتمک نه قدر مستعمل اولور ؟ ایسته اکلشیلورکه هرکس یالکز باشنه
وظائفی ایضا ایدمیلکه غیرت ایتمک کافی دکل در . ادای وظایف ایچون
اوغراشیرکن اوله قطعله تصادف ایتمک مجبورینده بولوررکه انبای

دینته سوروب چقارور .
 سی محطنده ، بولور .
 لامیه دلانت ابدن اظهر
 ده بوانه حق اخوانه ترك
 ظلة التفات ایلیدجگرندن
 رك توضع و تشریحی غایه
 ندیم نقطه حقیقت قرآن
 دن خصائصه بك پارلاق
 دكلی دركه اقوام مختلفه دن
 نه كوستر مشردر . آزیحق
 ره شو خصیصه شریفه
 ده دین اسلامه آتی
 كوشبیه ایلدیكی صوری
 یكله او عقائد صحیحیه
 بل ایدر . وكال عصوبت

برینده بوانغاز . زیرا
 ربیع دخی برامت مینیه
 واساساً بر دین عوی در .
 ریفات و تغییراته او غرامش
 ف و توفیق قابل دكل در .
 رشخصه نصرانی اولیق
 یت ایله نصرانیت بنی
 . نصرانی دبركه : عیسی
 حلول ایدوب بین الناس
 سنده ارتكاب ایلدیكی
 خلیص ایچون کندینی فدا
 دیلرلك ارکان نشیندن بری
 بون مكرراً نجسم و نجسد
 بیآشنده نجسم آلمش در .
 نصل ممکن اولور ؟ و بری
 بکی اعتقادینی نه صورته
 لك ایدیه بیلیر ؟ بوندن باشقه
 خطابی یلكز بنی اسرا ایله
 به رفع و تفضیل ایدر .
 . میلیون خلقك بیکلرجه
 نری بودا ایچون بر موضع
 ب سفاهت اولغله تورات
 کسب تیز و تفرز ایدر .
 نكه شواکی دیندن بری
 ولكن بو امتلك جهنمه

بلا حرج مسلمان اولیق قابلیتی واردر . زیرا اسلامك قاعده سی اسملرینی
 بیلوب نیلدیكمز سائر انبیاه و مؤسین ادیانه ایمان در . قال تمالی عن الانبیاء
 [وان من امة الا خلافا لی ذیر] وقال تمالی [منهم من قصصنا علیك ومنهم
 من لم نقصص علیك] . اعدی بودا دینته اولان بر شخص دیانت کبیره
 مؤسی اولیق صفتیه بودانك فضلنی دین اسلامك انكار ایتدیكی
 و رسل عظامدن معدودیتی قیاسنده بولندینی ذوات ایچون نصوص
 قرآنیه نك سماحت احترامكار بیسی كورر . نصرانی ایسه عیسی علیه السلامك
 اسلامده تبجیل و احترام ایله تذکیر اولنه رق مصاف رسل کر امامه داخل
 ایلدیكی و کذا برهودی دخی موسی علیه السلامك تبجیل و احترام
 خصوصنی مشاهده ایدر .

ایمدی ادیان مذکورر اصحابنك بلا حرج شودن مینك حولنده
 اجتماعی قابل و ممکن در . هله دین اسلامك كافة عقائد حقیه بعدالتقیح
 و التهدیب جمع ایدر كه مجموعنی دین واحد قیلدینی ادراك ایدر لرسه
 قبول و اجتماعارنده آرتق تردد و اشتباهلری قالماز . زیرا عقائد مبدأنده
 دخی بوله ایدی . نستعذ بالله [و ما فرق الذی اوتوا الكتاب الامن
 بد ما جاهم العلم بقیاً بنهم] ایشته صورت عقائدك متع و صحیح اولسندن
 طولانی ام دین اسلامه دخالتته تهاك كوستر مشردر . مابندی وار

حکیم شریب امرالله افندی حضرت نبرنگ دارالفنون عثمانیه تربیه
 دار و برر کبری قونفراسره ضبط اولوانه بیانات ناضله نری :
 تربیه یه دأر

یچن قونفراسره تربیه عمومی نك اسلاملرینی سونلش ایدك . شمدی ده
 جریان بحثك سوق ایده چکی بعض تقرعاتی ذکر ایله ینه تربیه متعلق
 بعض شیلر بیان ایتك ایستوم . بشرك اوائل خلقتنده معروض بولندینی
 عوارضدن خلاصی [الحق یعلو ولایلی علیه] قانون ازیلیسی سایه سنده در .
 یعلو کله سی برعلا ، بو کسلك برده غلوه قهر و غلبه ایتك دن
 کلیر : بوراده مقصد علو یعنی قهر و غلبه در . دیمك اولبورکه الحق
 یعلو : حق قهر و غلبه ایدر معنا سنده در . حقیقه تاریخ حیات انسانیه
 احاطه لی بر نظرله باقیه جق اولورسه جمع زمانده حقك ناحق اوزرینه
 غلبه ایتدیکی ، بعض زمان و مکانه کوره مخالفلر ظهور ایتدیکی
 کورولورسه ده برشاذ تشکیل ایدوب ناحقك پایدار اولادینی تسلیم
 ایدیلیر . ذاتاً بونك الك بوبوك دایلی ، حجت تاریخیه سی حقك دوا می در .
 حقك ناحقه ، ایلرک کورتوره غلبه سی تأمین اولنش اولسه ایدی
 مدنیت ترقی ایده منزه ، عالم هرج و مرج دائمی ایچر یسنده قالدردی .
 لکن مادامکه مدنیت آهسته ققط متین آدملرله ساحه تکاملده ایلرله مشردر ،
 هر حاله حق ناحقه تأمین غلبه ایچمش در . دقت ایدیلیرسه حق ملانر
 مستولی اولان اخلاق بوزوقانی زمانلرنه سیه تمالیدن کری قالمش در .
 اوائل احوال انسانیه تماماً معلوم دکلسه ده استفاده ایده بیله جکمز
 درجه ده ینه معلومات آینه بیلش در . اوزمان حیانتدن نری خبردار
 ابدن بر جوق علوم وار . تاریخ و متروکات قدیمه بشریه یی تدقیق ایله
 اشتغال ابدن عا انا عتقه .

موضوع اتخاذ ایلین
 عومیه ویرمکله مکله
 جناب حق برت
 انسانلر موانعی بر طرف
 دها بختیارانه برحیانا
 علم حاصل ایتدی
 آرزمان ظرفنده اوزا
 تاریخنه قدر بارکی بو
 بولنه ماهش در . اوزه
 ایدی . شندوفرك ایچ
 بریره شمدی آن وا-
 ۱۸۳۶ تاریخنه قدر
 ایدیلوردی . حالبوکا
 غایره نه قدر سهولت ک
 واقع اولان بر حادنه
 ایشه کرك خطوط
 بر برینه باغلامش در .
 اولان موانعه نه کوزل
 قالمش ایچه دها زیاده غل
 لطفیه کی اوچق مین
 بدایه انسانلر
 اساس مدنیت اولان
 مدافعه اتخاذ ایده جا
 برحیات در . آتشک ای
 بادی اولدینی شونکا
 شیشه بونی ترجیح ایتمش
 هب بو قدسیت و متندا
 یک جوق موانعه قارشو
 حیات موجودیتلرنه بر
 ناصل اولسون که آتش
 مینشتر زده عین
 حیوانات بوس بوتون
 بقله کی ، بغدادی کو
 بوله مورلر . اولنر حال
 کذلک یسانی اوزوم ایل
 آرالنده نه عظیم فرقلر
 وغیرت . فیضی بر تر
 حیواناته انسانلره دشمن
 آتشدرلمش ، خدمتله
 حیات ایچمش .
 صنایعه نظر ایدرسه

آئینہ کی منظومہ دخی ملبہ خیال حقندہ سوبلنش عبرت آمیز
آئینہ در :

» پورہ چشم اہل ظاہرہ بر نقش صورت در
رموز اربابنہ اما کہ تشیل حقیقت در
جہانہ بکڑہ دوب شیخ کستری پورہ بی قومش
مشابہ اٹلش اجناسہ تصویری نہ وقت در
ہوادار صفایہ نشئہ بخش ایلر بونک سیری
حقیقت بن اولان ارباب طبعہ عین عبرت در
نہوار بیلن وراہی پردہہ کیسہ بودر تحقیق
لسان حال ایلہ حال جہانی بر حکایت در
اگر دقت اولورسہ فارہ کوزلہ حاجی ابوازہ
مأن فہم ایڈن اہل کالہ باشقہ حالت در
نیچہ معنی اولور ملحوظ تحتدہ بونک سیر ایت
نکآن اکلاسون اہلی دیو عرض نزاکت در
سوتیچہ شیخ اشخاص صور ناہود اولور بردن
جہانک بی بقا اولدوغنہ ایشئہ اشارتدر »

دیگر :

» شیمہ شادی یا نیچہ جلوہ زادر پردہ من
پرتو فیض صفالہ روشنادر پردہ من
ہردقیقہ جالب حیرت مناظر عرض ایڈر
بر تاشاخانہ عبرتدار پردہ من
شعہ مزہ پرتو فیض حقیقت آشکار
خیرہ ساز دیدہ اہل دہادر پردہ من
دبیلر روشن ، کوکلر ذوقب اولسون بوشب
انشراح افزای بزہ آشنادر پردہ من
کلسہ اول چشم سیام خندلر پیدا اولور
جلوہ گاہ شاہد ذوق و صفادر پردہ من »

بررسی محمد ظاہر بن رفت

حقوق

مبعوثلر نصل مذاکرہ ایڈرلر ؟

— مابہ —

تعییل تکلیفی حقندہ یا بلہ حق معاملہ دخی تفصیلات آئینہ دن
آکلاشلور .
ایکجیسی مقام صدارتدن مورود لایمہلدر کہ امرمہم تشریہ
تعلق ایڈر . بونلرک مذاکرہ سی ایک صورتلہ اولور . زیرا بولایمہلر
یا تعییل مذاکرہ دایر بر اطلی محتویدر اویا بولہ بر طبلدن عایدلر .
برنجی احتمالہ رئیس اول امردہ بوجہق موضوع بحث ایڈرک شو
مالک قباہ عیدہ قولہ ہشتدن صوارہ قول اولورسہ یا قباہ

بوخصوص ایچون مقدما تشکل ایش برانجمن وارسہ لایمہ اوراہ
عکس تقدیردہ شہلردن برنہ حوالہ اولنور .

کرک شعبہ و کرک انجمنہ غیر مستجبل موادہ تقدراً مذاکرہ سی
اجرا و ضبطہ لازمہی رئیسہ اعطا اولنور . تعییل طلبنہ مقارن اولان
قانون لایمہلری حقندہ مذاکرہ بردفہ جریان ایڈہ جکندن ہیئتیہ عوم
مندرجانی اوزرینہ اجرا اولدہ حق مذاکرہ بی متاقب مادہ مذاکرہ سنہ
کیلوب کیلماسی خصوصی طرف ریاستدن صوریلور . عدم موافقت
طرزینہ جواب آئینہ لایمہ رد ایڈلش اولور . موافقت حاصل
اولورسہ ہر مادہ و تقرعاتی - وارایسہ - برر بر مذاکرہ و ہر بری
اکثریتلہ قبول اولدہ دن صکرہ ہیئت مجموعہ سی حقندہ آراہ مراجعت ایڈیلور
آشای مذاکرہہ تبدیل ویا علاوہ دایر بر تکلیفک در میان اولنسی
حائذہ اسباب موجبہ سی صاحبک مجلاً بیان ائمی مقتضی اولوب
بو بایدہ اتخاڈی بحباب ایڈن قرار متقدمدن اول برہاملہ استثنایہ
کوریلور . یعنی تکلیفدن صکرہ و قبلہ انجمنہ مضطہ بی یازان ذات ویا
وکلاہی دولتدن بری کیفیتک انجمنہ حوالہ سی طلب ایڈر ایسہ قرار
مقدمہ حاجت قائلنرین اسر حوالہ اجرا اولنور . بولہ بر طلبک عدم
موجودتی حالدہدہ ینہ قرار مذکور اسحصان اولتازدن مقدم مضطہ
محررینک بو بایدہ کی مطالعہ سی صوریلور . قرار متقدم نظر مطالعہ بیہ
آلتقی خصوصی منبج ایسہ تکلیف واقع انجمنہ حوالہ ایڈیلور .

اعضالر صوک قرارہ دکن مذاکرہ نک ہر حال و درجہ سنندہ
ملاحظت عریبہدہ بولنہ بلہ جکلری کی ہیئتیہ تصحیح عبارہ لوزم
کورلسی حائذہ لایمہ نک انجمنہ اعادہ سیدہ بخاڈر . مع مانہ انجمنہ
طلب و قوعندہ اعادہ مجبوریدر . شوقدر کہ تصحیحات لازمہ بلا تأخیر
اجرا اولنلر و لایمہ صححہ مسارعہ ہیئتہ اعادہ ایڈیلدر . شواعادہ دن
صکرہ یا بلہ حق مذاکرہ یا لکنز عبارہ مذکورہ ہ انحصار ایڈر .

ایکجی احتمالہ یعنی طلب تعییل قعداتی حائذہ لایمہ ہیئتیہ آرزو
ایڈلدیکی تقدیردہ علناً قراوت ایڈر لدر لکن و تقریر ایلہ برابر طبع
ایڈر بلہ جک نخلدر اعضالرہ توزیع ایڈلدر لکن صکرہ لایمہ نک یا بحث
بولدیقی خصوصی ایچون مقدما تشکل ایش برانجمن وارسہ اوراہ و عکس
تقدیردہ شہلردن برنہ حوالہ رئیسہ سی رئیس جانندن اجرا ایڈیلور .
شعبہ حوالہ حائذہ کیفیتک تدقیق ایچون ہر اعضایی بر شہیدن
منتخب اولوق اوزرہ بش ذاندن مرکب برانجمن وجودہ کتیریلور .
مصلحتک درجہ اہمیتہ کورہ ہیئت عمومیہ نک قراریلہ بومقدارک ایکشر
آلتقی صورتیلہ وناو چرا آلتقی صورتیلہ اون بشہ ابلاغی جاآزدر موازنہ مالیہ
قانونی ایچون تشکیل اولان انجمن ہر حالہ اون بش ذاندن ترکب ایڈر
(موازنہ) انجمنی نامیلہ دیکر لرندن تجز ایلر .

ہر شعبہ کوندرہ جکی اعضایی اتخاڈن اول انجمنک اشتغال ایڈہ جکی
خصوصی نظر اماندن کچیر : اکا کورہ اعضا سنی اتخاب ایلر [۱]
وانخاب ایڈہ جکی اعضانک دیکر ایکی انجمنہ افسای وظیفہ نامور
[۱] اتنای مذاکرہدہ اتخاب اعضا کیفیتک ہیئت عمومیہ جہ اجرائی
تکلیف اولدورسہ تکلیف سائرہدہ جاری بشروطہ رعایتلہ بو بایدہ برقرار
مقدم اعلا اولنسی لازمدر .

مزدن بر بنه عرض احتیاجده مضطر قالبرز . مثلا بز قوای نفسیه
 یه منی حفظ و سیانت ، حتی تحمیک ایله جکزه . قوه ذهنیه منی
 رایده جکزه ، قوه اراده منی تهذیب و تقویه ایله جکزه . قوه حسیه منده
 نسائیه و تربیه ایله جکزه در . حالوکه یالکز بولری بر شخص
 سه موانع مجبوری در . یالکز بوعدالت و تعاون صورتیله در که
 حوظنظام عالم تأمین ایلیلیر . ایسته بر بر منزه کوشتمک مجبوریتنده
 دینمز بوتسهلانه احسان نای و بریلور . دقت ایلیکزه جناب
 بز بواسر ایله نمجای المعانی بر دستور مؤید ییلدردی ؟
 مابعدی وار

خیال -- قره کوز

خواص ینتنده (خیال) عوام و مییان میاننده (قره کوز)
 فی که تریه و اداب داخلنده اوینادیلیر ، باخصوص او بوجی اولان
 یده ظرفان بولنورسه ازهر جهت موجب عبرت و آتیه بر
 ن در . حتی چشم عبرتله نظر اولندخی حاله سیر خیالک جوازینه
 (فارسی) و (ابوالسود) کبی ازهر جهت تفهمن بولان ذوات
 ک فتاواسی بیله واردر که قطعه آتیه مولانا فارینک فتواستندن
 رج در :

رأیت خیال ظل اکبر عبیرة لمن هو فی علم الحقیقة راقی
 شخوص و اشباح عمرو تنقضى و تقی سریماء و الحیرک باقی [۱]

خواص آره سنده کی شهرتیه نظراً بو اویون تمیل و وحدت نقطه
 دن ایجاد ایلمش در . موجدی ده بروسه ده حکومت جاده سنده
 ین (شیخ کشتری) نامنده کی ظرفای عرفانن بر ذات ایش .
 اولتان روایتیه نظراً ییلدیرم بازید خان غازی دورنده (حاجی
 - حاجی اوحد) عوام لساننده (حاجیواد) و (قره کوز)
 نده ایکی نکره کونک علی طریق الملائفه مناظره لری شیخ کشتری
 طرفندن برده خیالده کوشتمک ره کده یه دانه کلش در .

اولیا چلی ساحتنامه سنک برنجی جلدینک (۶۵۴) نجی صحیفه
 ن اعتباراً ملعبه خیاله دائرنوما خرافاتی آکدر بر تقلباتنه کورده ده
 یوادک (علاء الدین سلجوقی) زماننده مکه ایله بروسه آره سنده
 وشد ایدن بروسه ملی بر ساعی اولوب بین الحرمین اشقیای عربان

[انالهیکل الذاق لظهر قدرة
 ن شاخص قدحزنا کل سورة
 تأملت الوجود بفکره
 ت خیال الظل اکبر عبیرة
 هو فی علم الحقیقة راقی
 کل شیء یسبغ عری قدام تقی
 اللیل نجی صبح معرفتی رضی
 الوری من بعد ذالست ارتضی
 و من و اشباح عمرو تنقضى
 فی جیبا و الحیرک باقی
 رأیت خیال الظل اکبر عبیرة
 یلوح بها معنی الیکمال لاحد اق
 و فی کل موجود علی الحق آیه
 لمن هو فی علم الحقیقة راقی
 شخوص و اشباح عمرو تنقضى
 و لیس لهاما قضی الله من و اق
 له الحیرکات ثم یمیدی سکونها
 و تقی جیبا و الحیرک باقی
 (شیخ عبد الفتی النابلسی)

طرفندن قتل اولندرق بدر حنینده دفن اولندیقی ، قره کوزک ده قرق
 کلیمالی اولوب امیر اطور (قسطنطین) ک ساعیسی بولندیقی و بولنرک
 عاورد لری ییلدیرم بازید خان دوری ظرفای مقلدینندن (کورحسن)
 نامنده بر نکره کور طرفندن برده خیالده کوشتمک حضور بازید خانده
 اجرای لیسات ایلدیلکی اکلاشیلور . لکن امام شعرانی (البواقیت
 و الجواهر) اسمنده کی اثر عالیرنده شیخ الاکبرک (فتوحات مکیه) سنک
 (۳۱۷) نجی فصلندن نقلاً : « خلقک حججایی آرقه سنده اولهرق جناب
 حقیق حقیقه فاعل مختار اولدیقی بیلیمک ایسته ن (خیال ستاره) ایله
 صورتلرینه نظر اتسون » دیهبرک باشلا دقلمری بایده ملعبه خیاله صیانک
 انهما کلرینی و اهل دتک بوملعبه دن معانی دقیقه استنباط ایستکلرینی
 مفصلاً بیان ایلدکلرینه و شیخ الاکبرک و قانی ایسه هر حالده شیخ کشتری
 یدن مقدم ینفی (۶۳۸) تاریخی اولدینه نظر او اویونک (معی الدین عربی)
 نک و وطن اصلیلاری اولان (اندلس) قطعه سنده کی عربلر ینتنده دخی
 (ستاره) اسمیله بنام اولهرق موجود ایدرکی اکلاشلور .

هر نه حال ایسه ظرفای عرفا بو اویون حقیقده یک چوق تمشلات
 ظرفانه یا مشلر و بر چوق منظومه لر یا مشلر در . از جمله قره کوزک
 مزارعی که بروسه ده ناظم مولد نبوی مشهور (سلیمان دده) سر حومک
 یاقیننده و (چکرکه) یه کلیدن یولک صاغ جهتنده کورلمکده در . سنک
 مزارعی اوزرینه یازیلان شو :

نقش صنمک رمزایدر حسنکده رؤیت پرده سی
 خواجیه حکم از لادن در حقیقت پرده سی
 سیرینی صورتده ممکن در تماشا انلک
 حائل اولماز عین عرفانه بصیرت پرده سی
 هر نه یه امان ایله باقسه ک اولور ایش اشکار
 قیلش استیلا جیبانی خواب غفلت پرده سی
 بو خیال عالی کوزدن کچیرمک درهنر
 نیجه قاره کوزلری عوایدی صورت پرده سی
 شمع عشقه یلدر و ب تصور جسمک در کچن
 آدمی آمدشد ایتمکده عزیمت پرده سی
 هانکی ظله التجالیتمکده فنا بولماز عجب
 اوینادان استادی کور قوروش محبت پرده سی
 در که آل عباده مستقیم اول (کشتری)
 کوشتر و وحدت ایلین قالدقده کثرت پرده سی

منظومه سی که الحق شایان دقت و امان در .
 (شیخ کشتری) [۱] نک دخی عرفانن بولندقلمرینه (کلشن)
 اسمنده کی اثر عارفانه لرندن منقول شو :
 « عدسک اول عده منده سنده ساکن
 بولماز واجبه معلوم ممکن »
 بقی شاهددر .

[۱] (شستر) عجمتاتک خوزستان ایلتنده بر شهر معروف دره . معرفی
 ندره که کبار متصوفه دن (سهل بن عبدالله تسری) بورایه منسوب دره .
 ضابهلرک هوای میاندنه (کشتری) فولانلاسنده در .

[۲] بوزنک تریه سنده (قلب العارفين غوث الواصلين جنتبکان فردوس
 صاحب خیال شیخ محمد کشتری) عبارته سی و ۸۰۳ تاریخی منقوش در

سلمانہ قادینی

ارہ ایگنی فنڈک ماہری

صرف مادی اولان مدنیت غریبہ قادینلری

عجبا تکمل ایتمش قادینلر میدر؟

« بناءً علیہ طلاق صوک درجدهدہ توسع ایتمکدهدر. ایشک اصل دهشت ورن جهت شودرکه طلاق آرزولرنیک بوزده سکسانی قادینلر طرفندن وقوع بولمقدهدر. بوندن ده رابطه ازدواجک فسکی خصوصنده ارککک غایت ضعیف برآئیزی اولدینی اکلاشیلور. زیرا ارککک طلاقندن جدأ اولاندینی ایچون قاریسندن بزار اولدینی زمان برباشقهسنی آرار، فقط اولکندن آریلایه چایشماز. مگرکه ایگنیس کندیسه ازواجه طالب اولسون. »

ینه اوحرر آمریصاده طلاقک سهولت وقوعنی تصور ایردکرکن دیورکه: « برچوق ادملر واردرکه قاریلری طرفندن بوشاعش اولدقارنی آغیق اولرکک باشقه قوجهه واردقاری زمان آکلارلر! »

طلاقک چوق دفعه لرسبی دم ارکککک قادینندن آیری بولمقاری، اولنلری اتفاق ایتماملریدر. مستر لوسن دیورکه: « کچن سنه [۱۸۹۷] بوستونده بو بوک حکمه آچلدینی زمان ایچرسی اوج کون متادیا طلاق طلبنده بولنان ارککک، قادین ایله طولدی. بونک اوزرینه حکمه ایلک هفته ظرفنده ۷۵ طلاق کاغدی امضالیدی. طلاقه سببده ارکککک قاریلرنی یالکز برالقاری ایدی. »

بو ایستانتیققر، بو آجی شکایتلر کوستریورکه (المرأه الجدیة) مؤلفنک مشکی بولدینی علت ترقات مدنیه جه الکایلی کیدن ملککدرده موجوددر. اگر بوکا سبب مستوریت اولسه بیدی ایش اورالده بالطبع بودرجهنی بولمازدی. (رووو) بو ایستانتیقق ایراد ایتمکدن سوکره دیورکه: « خرقة اجتماعیه آرتق تونوشیور. لکن یالکز ایکی اوچندن دکل، بلکه اورته سندن ده یاغمنسه چایشیلور. هله بزم ایچون هیچ شهبیه عمل بوقدرکه عالملری هدمه سنی ایدن یکی قادینلرندن باشقه برشی دکلددر. »

بوقاریدن بری سرد ایلدیکمز مطالعنه شوپله نظر عطف ایلدیله حک اولورسه آرتق قناعت ایدیورکه قادین مسئلهنده شکایت اولنان قناعتلرک کانهسنی ازاله ایچون بزم اکیکمز - تسترک دوامی شرطیله - تربیه و تهذیبندن عبارتدر. زیرا تستر استقال نسوانک ضامن وحیدیدر، ارککک طرفندن حدود طبیعیلری خارجنه چقارما لرنیک کافل یکنامسیدر. حال بوکه بوقارینده علوم اجتماعیهیه استناداً اثبات ایتمش اولدیفیمز وجهله بوجنسک رفاه و سعادت، هلاک و شقاوتی عضوا یوحودده رعایت یاخود عدم رعایتله قاندر. بناءً علیہ تربیه - حتی بسط برصورتده اولسه - والدرلرک جهلیتی ازاله ایدر، اولنرده عالملرنیک مالک تناسله لملله لرلر، قوهرلرنیک فخر و مباهاثه اثبات لیفت ایدرلر.

اوت، بوسیط تربیه سایه سنده بتون اغتشاشات ثابله عمو اولورده یاخود هیچ اولمازسه جدی صورتده آزالیر. ماہلر ذوق و سعادتک پناهی، صفای حیاتک جلوه کاهی اولور. بوکا بر دلیل محسوس ایسه ملتزک تربیه و تعلم کورمش اولان وسط طبقه سنده بو اغتشاشاتک ندرتیدر. حال بوکه مالک مدنیسهده بو ماہله کورولیلری کوندن کونه آرتقمقدهدر. بوقارینده کی ایستانتیقق مدنیه سزک شاهد عدلی اولدینی کی اولقیلندن دها برچوقلری وارنده سوزی اوزانامق ایچون ترجه لرنندن صرف نظر ایدیسوز.

برده بلاد غریبه کی مطلقین و مطلقات شرقدن طلاقک نسبتاً پک نادر اولدینی طبقه لرنن عمومیت اعتباریله علماً دها متدیقدرلر، بو خصوصده مناقشه یه عمل بوقدر. بناءً علیہ زده طلاقک کثرتی قادینلر عجزک جهلی ایله حالت اجتماعیه لرنیک فائتندن ایبری کلورسه نصل اولورده عین حال تربیه و تعلم کورمش اولان غرب قادینلر نه بوله مدعش بر دزجهده حکمقرما اولور؟ بوندن صراحتاً اکلاشیلورکه طلاقک کثرتنه، ماہلر آرمسند حکمران اولان اغتشاشات یتیمه جهالتن، تسترک تولید ایلدیکی عاخذردن باشقه سبیل واردر.

سوکره اگر ارکککک قادینلری بلا اتفاق ترک ایتلر نه سبب بزه اولدینی کی قادینک ارککک نظرنده عجز اولسی، ایشه یارامایان او اشیامی نوعندن عداوتلسی ایسه مالک غریبهده - اسباب موجب تک تقداندن ناشی - بوعلتک بولنامسی ایجاب ایددی. چونکه اورالده اخصوصیه عوام طاقی قادینلر صوک درجدهد حرمت ایندکلیتی امانه ایدیسورلر. لکن ایستانتیققر کوستریورکه طلاق دعوالری عمومته ارکککک قادینلری بلا اتفاق ترک ایتلرندن ایبری کلور. اوله ایسه بو نتیجه سینه هانکی سببه عطف اولمایدر، غریبه قادینلرک عجز کورلسنه نسبت اولنورسه اونلر قاریلری صوک درجدهد محترم طابیدقارنی، اوغورلرنده فدای جان ایندکلیتی سویلورلر. بوق - تربیه و تهذیب کورمکدن ایبری کلور دینورسه زده بیلدیزکه ایچلرنده او قویوب یازمندن نصیبی اولمایان بیکسه برکتی بیله بولونجور. اوله ایسه بومعوله بالطبع بونلرندن باشقه برعلت اولق لازم کلور.

تستر ارککک کندی مشرته موافق برقادن انتخاب ایتمسه، اونک اخلاق و اطوارنی اوکرتمسه ماندر، دیورلرده کثرت طلاق بوکاستناد ایدیسورلر. بزیسه دیرزکه: اول طلاق خلقمک منورالافتکار اولان طبقات عالیه و متوسطه سنده همانده ببتون معدم اولق درجسته کیشدر. اگر دینلدیکی کی طلاقک سببی ارکککک آله جنی قادینی مستوریتندن طولای اولجه کوروب اکلاماسی اولسه ایدی بونک شو ایکی طبقهدهده طبقه سفلی عوامده نقرده اوقدر اولسی ایجاب ایددی. حال بوکه مشاهده بونک عکسکی کوستریور.

ثاباً ارکککک آله جنی قادینک اخلافی قبل الازدواج کوروب اکلاماسی عدم طلاق کافل اولدینی غریبه طلاق بوقدر چوق اولماسی لازم کلیری. چونکه اونلرده تستر اولدینی ایچون بومقصد ایستلدیکی کی اخصوصک ایدیله بیلدیر. حال بوکه اورالده طلاق عقلای غریبه

اولانلردن اولامسنه اعتنا ایدر [۱].

شعبه لارک بوجه مشروح انتخابی پتند کدن صکره انجمن اعضا لری اجتماع ایدر. ایچلرندن بررئیس وبرضبط کابی وتجه ندفقاتی حاوی مضطبه فی قله آلق اوزره بر مضطبه محرری انتخاب ایدرلر واجتماعلرینه دائر ضبط تنظیم ایدرک اعضا تک عدد واسامیسی دخی کوستر برلر . مقام ریاسته وبره جک اولان انجمن مضطبه سی هیئت عومیه ده علناً قرا ت ایدیلور ونسغ مطبوعه سی اعضایه یوم مذاکره دن لاقول برکون اول توزیع اولنور .

طرز مذاکره یی تعیین ایچون قاتونک تعلق ایتدیگی خصوص نظره آلور . منافع علیه یه تعلق ایسه یالکز بر مذاکره ایله اکثضا ولنور. نتدکیم تعجیل قرارینه مقارن قانون لایحه لرنده حکم بوشوال اوزره بدی [۲]. خصوصات سائر یه متداثر ایسه لاقول بشرکون فاصله ایله یکی دفعه مذاکره جریان ایدر. وهر مذاکره دهه لایحه لر کلاماً قرا ت یذکر ایدیلور .

هیئجه تعیین اوله جق اولان یوم مذاکره ده اولا قانون لایحه سنک بیئت مجوعه سی نذکر ایدیلور . خاندانه رئیس طرفندن ماده عماده مذاکره اولنوب اولناسی هیئدن صوریلور . ماده مذاکره سنه کیلماسنه قرار وبریلور ایسه لایحه تک قبول اولنادنی آکلاشیلور درحال عدم قبول کیفیتی رئیس جابندن بیان اولنور. ماده مذاکره سنه رار وبریلور ایسه صره سه لهر ماده ومتفرقاتی مذاکره اولنورق بکیمی مذاکره یه کیلوب کیلماسنه دائر برقرار انخا ذ ایدیلور ، مذاکره جهتی قهر ایدر سه یه برکون قرار شد بریلور و اوکون کررر مذاکره اولنورق هر ماده ومتفرقاتک قبول وعدم قبولی حقتده رایه مراحمت اولنور . قوبله اکثریت حاصل اولور ایسه لایحه انونیه حقتده برقرار انخا ذ اولنورق مناقشه نهایت وبریلور [۳]

اعضال جابندن قانونلره دائر تعدیلات تکلیفی درمیانی حالنده ایلور. تکلیف یا ۱- مجلسجه موضوع بحث ایدلماش اولان قوانین وجوده دن برینه وکذا یکیدن تدوینی لازم کلان بر قانونه تعلق ایتمک وزره راساً در میان اولنوق سورتیه ویا ۲- جلسه مودوع بر قاتونک نجمنجه تدقیق صره سنده ویا ۳- قانون مذکور هیئت عومیه تک نای مذاکره سنده ویا ۴- رنجیمی مذاکره تک خاندانه ویا ۵- بکیمی مذاکره تک جویانی ائساننده ویا ۶- ایکنجیمی مذاکره ده یول اولنان بر تکلیف اوزرینه انجمنه حواله دن صکره واقع اولور . رنجیمی شقده قرار مقدم معلومک انخا ذی متناقب انجمن مخصوصنه حواله اولنور . بواجمن بیلدیمکز خصوصی انجمن اولما یوب شعبه لارک

[۱] نظامنامه یوقی صراحة منبع انجمنده . بومنوعت اعضا تک مأمور وله یی انجمنلردن برتک اکیال وظیفه ایله مضطبه سی تقدیم ایدنجیه قدر وام ایدر .

[۲] کرک لایحه وکرک تعدیلات وعلاره حقتده کی مذاکره مواد مستحبه تک نکرنده جاری اصوله توفیقاً جریان ایدر .

[۳] مبعوثلر بوسوک قبول قرارینه قدر له علیه ملاحظات عومیه ده وله بیلورلر .

ائشای تشکیلنده اونر اعضا دن سرکب اولوق اوزره تشکیل اولنان ایکی عومی انجمندرکه بونلردن بری مبعوثلرک وبر دکلری لایحه لری دیکر یه هیئته وبریلان هر ضحالی ایستاده تدقیق مأمورده . بو انجمن تک تنظیم ایله جکی مضطبه هیئت عومیه ده اوقور . ومذاکره جریان ایدوب رایه مراحمت اولنورق صکره اکثریت قبولی التزام ایدر سه لایحه سی تنظیم اولنوق اوزره کیفی تک شورای دولت حواله سی طلبی متضمن مقام صدارته بر مضطبه کوندریلور . اکثریت ردی جهته کیدر سه تاریخ رددن اعتباراً لاقول ایکی آبی شهیدکجه بوتکلیف تکرار ایدیله منر . ایکنجیمی شقده باقیلور قبول تکلیف ایچون موضوع شروطه رعایت ایدلش ایسه قرار مقدم استحصانه لزوم کورلمکیزین رئیس جابندن لایحه تک تدقیق اولندنی انجمنه حواله اولنور . لایحه تک هیئت عومیه ده هودنده تکلیف صاحی آرزو ایله یکی تعدیلاتک تعلق ایتدیگی خصوصتک مذاکره سی صره سنده تکلیف تک اسباب موجهه سی هیئته تفصیل وایضاح ایدر واعضای موجوده دن ترویج وتأمید ایدن بولنور ایسه موقع مذاکره یه قولیلور عکس تقدیرده مذاکره سندن صرف نظر اولنور . [دقت اولنولدیگره شون تکلیفده قرار مقدم انخا ذی لایحه تک انجمندن هودنده تملیق اولنوقده در .]

اوچنجیمده باقیلور او مجلسده تعدیلاتک رد وقبولنه دائر برقرار انخا ذی ممکن ایسه یایلور واوله مدنی تقدیرده تعدیلاتک صورتی طبع ایتدیر یله تک اترتی اجتماعدن مقدم اعضایه توزیع اولنور . بوراده کی فرق تکلیف تک نظره آنتوب آلتامسی حقتده برقرار مقدم اعطاسیه انجمنه حواله کی معاملانه لزوم کورلماسیدر .

درنجیمده تکلیف اولنان تعدیلاتک لایحه تک تدقیقنه مأمور انجمنه اعطاسی لازم کلور . شوقدرکه انجمنده تدقیق ایتدیر تک اوزره هیئدن برقرار مقدم استحصانه لزوم کورلمر . تعدیلاتک نسغ مطبوعه سی ایکنجیمی مذاکره بنا اولنوزدن اوله اعضایه ده توزیع ایدیلور .

بشیمیده تعدیلاتک نظر مطالعه یه آنتوب آلتامسی حقتده برقرار مقدم انخا ذینه لزوم وارددر . بوقرارک اعطاسندن مقدم صاحب تکلیف تعدیلاتک اسباب موجهه سی بیان ایدر ویالکز انجمن اعضا لری طرفندن کندوستنه جواب وبره ییلور. قرار واقع نظر مطالعه یه آنتق جهتی منتج ایسه اوزمان انجمنه حواله اولنور. حالوکه اوچنجیمده انجمنه حواله یه حاجت اولنادنی کی درنجیمده ده حواله ایچون بوله برقراره انتظاره محل بوقدی. مع مافیه تکلیف اولنان تعدیلاتک انجمنه حواله سی انجمن تک مضطبه محرری طلب ایله جک اولور ایسه مذاکره تک هر هانکی درجه سنده اولور سه اولسون بوقی قیود وشروط اراقتسزین حواله سی جهته کیدیلور .

آنجیمده عینله بشیمیده کی تفصیلات جاریدر .

مابعدی وار ماریتی زاوه : ابراهیم

اخوت، دها طوغر و سوس بر برینه آخرت قارداشی اولوق، بر برندن آبرطابق، بر برینه قارداشجهده امله ایتمک لازم. اخ فی الله اولوق باشقهدر. خصوصی اولیور شییدی. بنون مسلمانلر آخرت قارداشی دکل. دین قارداشی در. اما اولورکه بعض کیسه لرله آره مزده اخوت خصوصیه اولور. مرشدلک مقایسه در او. بر انسان کوزل خوبلر ایتمک، صلاح واستقامت صاحبی اولوق ایسترسه یابر مرشد کمله تسلیم اولمی، یاخود بر آخرت قارداشی بولمی. چونکه بن کلیده سکا دیرسم:

— بن سنک دین قارداشکم. سن شوپله بر قصورده بولونک. سن حدت ایدرسک: — او؟ سنی قالدک بی اصلاح ایله جهک؟ دیه سولنبرسک. چونکه سن کندی قصوریک کورمنسک. هرکس قسنه عقنوندر؛ اوقدر مبتلادرکه کندی قصوریک کورمک امکانی بوقدر. [جبک الئی بیعی و بیصم] حدیث شریفدر. بر شیئی سودکدی کوزکده کور اولور، قولانگده صاعغر. عاشق ابه مشوق پندهدکی محبت کبی. زیرا باقیشدن باقیسه فرق وار.

انسان سودیکنک تفصالی کال، عینی حال تلق ایدر. خارجده بویله. کندی نفسنه کلنجیه دایما کندیخی ائی کورور. بر تصور ایته:

— فلان کیشی ده نملر وار. نه قصورلر وار... باشقهنسک قصورینه نسبتله اونی فضیلت عد ایدر: — مثلا بن هیچ اولمازسه رمضانده نماز قیلارم. فلان کیشی رمضانده بیله نماز قیلار. بنه بن اولندن ای بییم، دیر.

سائر وقتده باشی سجده کورمن. یانکز رمضانده بر سائقه اعتیاد ابه جامعلرده تسبیح صالار. اولنده بیوک بر رجمان کورور. بعضیلری رمضانده طوعانز اوله لریده وار. یانکز رمضانده دکل اللهک نعمتی بزه. دایما ایضای تشکره جیوروز. لکن انسان کندی سودیکی ایچون ائی بر تسلی طرفی یولور. کندیخی چوق کیسه نک فوننده کورور، قصوریک بر فضیلت عدا ایدرسه بوبوله آلدانیر قایلر. حالبوکه رمضانده عبادت ایتمه جکزه، اللهه عبادت ایدم جکزه. الله ایسه هر زمان موجوددر. ایتر کلیر،

یکر، سندر نهایت بولور. رب ذوالجلال دایما حی در، لایعوت در. انسان نفسی بویله کوردیکی ایچون کوزلری، اما کبی، قصوریک کورمن. قولاقلری، صاغر کبی، کندی سودیکی کیسه نک عینی ایشتیز. اولنک ایچون بر مرشدده محتاجدر، که قصوریک اوکاسولسون. هر شیئی، هر عیبی سولیه جک، هیچ بر شیئی کم ایتمه جک. حکیمدن خسته بعض احوالی کیزلرسه حکیم مرضی تشخیص ایدمن. ایتهده علاجده، نداویده قصور ایدر. ایشته نصل حکیمدن مرضی صافلایان احقی ایسه مریدک مرشددن عینی صافلامیسه ده جاقه، بلاهتدر. مرید عینی صافلامیجق، ذهنه نه درلو شبهه صوقولورسه، نه درلو فنا خوی استیلا ایدرسه. هانکی وسوسه خاطره کلبرسه سولیه جک، اوکا کوره بر چاره بولسور. اوده بر طیبیدر، طیب روحانی

دندن باشقه بر خصوصیت وار. اما مطلقا بر طریقه سلوکه لزوم بوق. ایکی مؤمن قارداش اولور:

— عزیزم، دیر، بن یکدیگه کورمنک قصوریک تحری ایلم. سولیه یلم. فقط خلق آره سندن دکل. یانکز کن بنم قصوریک سولبرسک. ذاتاً اویله خالص مخلص بردوست موجب مفخرتدر. بویله بردوسته موفق اولدندن سوکرا دها نه آراسک؟ حضرت عمر رضی الله عنه بیله اویله دوستلری آرادری. منبرده چوق کره سولیدری: — [رحمه الله امرأ اهدی الی عی] الله راخی اولسون، رحمت واسعه سبحانه سننه مظهر قلسون اوکیسه بی کسه بکا بر عیبی هدیه کوندر. باشقه هدیه ایتم. خلوصکار اقدن خوشانام. بر عیبی کورورده دیرسه کزکه: «یاغر، شوپله یاپنک، سنه مخالف حرکتده بولونک». ... هاه، اک سوکیلی دوستم اودر.

باقی بر کره انصافه، باقی بر کره تسلیته. هیچ کندی خطلان تبریه ایچور. میشر بلجینه ایکن: «کندم لایخطی بی، دعیور، بلکه خطا ایدرم، هر شیئی نیلم. دایما حضرت رسولک یاتنده بولونه دم...» احادیث شریفه طافغیقدر. یدیوز بیک حدیث شریفی احاطه قابلی؟ بعضاً بر شیئی رایسه اجتهاد ایدر. سوکرا اوکا دایر بر حدیث شریف ایشتیدر. بعض مهم خدمتاره کیدرلر، معیت سنیه رسال پناهدن اوزاق دوشلرلر. اووقت بر سنت ظهور ایدر، هرکسه معلوم اولمایور. قرآن کبی دکلدلر احادیث. سوکرا سوکرا طوبلاندی، حضرت عمر (رض) سائر خلیفه لر کبی بعض حدیثره واقف دکلدی. کندی رایسه اجتهاد ایدری. سوکرا حدیث اولدینی خیر ایدری. نص اولان برده اجتهادک حکمی قایلری؟ لکن وقوفی اولماینجه او وقت اجتهاد ایدر. معذوردر. اما نص شرعی به قارشو اجتهاد اولمایجی آشکاردر. بوجهته حضرت عمر قصور اتمک احتمالی اعتراف ایدر: — تشکر ایدرم، بکا بر هدیه و برمش اولور، بنم بر قصوریک کوروب بکا سولیلن اولورسه.

نصل که بوکا یقین برشی عمر بن عبدالعزیز زماننده واقع اولدی. عمر بن عبد العزیز حضرت فاروق نسلنددر. والدهسی جهتندن. والدهسی حضرت عمر احفادنن «عام» نامنده برذاتک قیزی ایدی. پدیری اموی ایدی. والدهسی جهتیه فاروق نسلنددر. لکن عین سیرت، عین مسلک، مثلی نظیری کورولمهش. عمر بن عبد العزیز کبی عادلانه خلافت ایش آت بولنور. محدیندن، مفسریندن، طبقات اسلامیه دن، هرهاکی طبقاتی آچسه ک مطلقا عمر بن عبدالعزیز اوراده یازیل کورورسک. طبقات مفسرین، طبقات محدین، طبقات صوفیه، طبقات خلفا، طبقات عادلین، طبقات اهل تقوی ... هپسنده یازلشدر. طبقات صوفیه سنده اوقو امام شریاتیک. مشار ایله ک مناقبه دایر ایکی صحیفه دن فضله یازمشدر.

اشته به ذاتک زماننده بر کره بصرهده برقال آجلدی. بر جوق

رخاطر عظیم ایچنده بولندقلربی اکلانهجق درجهده چوغالمشدر .
 ثامناً رابطه زوجهنک بقاسنی بکانه ضامن اولهجق شی ازدواجک
 سواق مجتله وقوع بولسندن عبارتدر ؛ بوعبت ایسه عادت تستر
 رطرف ابلدیکه حاصل اولهعامز ، دینلره قارشو شویله جواب وبریزر :
 سربیلر بوسرک دیدرککز نعمتدن آله بیلدیکنه مستفید اولمقده ، حتی
 یخزلنده قاریسنی سوسمهدن آلاانلر پک نادر بولمقدهدہ ایکن اولزده
 فلاک بوقدر کثرتی نمدن اقتضا ایدبور ؟

بناء علیه بر مخمری مدقق میداندهکی علتک ماهیتی ، اسبابی
 یقیله اکلایه بیلک ایچون پک آشکار بر مسورنده کورمکنده اولان
 نون بونقشملری نظر دقتدن آیرماملی ؛ حتی بونکلهده قانع اولمایهرق
 احوالی میدانه کترین مقتضیات اجتماعی واولنرک اضدادتی تبع
 تملی ؛ صوکرده بربریله مقایسهده بولنلی ؛ دقیق برتحلیل علمی ایله
 قیق ایله ملی ، تاکه مرض مفروضی تولید ایدن الک باشلی سببی اکلایه بیلسون .
 بزه کلنجی بز درز که ؛ شرقرده بوهاراضی تولید ایدن اسباب هم
 کلک ، هم قادیکن ایکسنگ بردن تربیه و تہذیب کورمهش اولمیلرندہ .
 رمافیه آز بر تربیه بزم حالت اجتماعی مزنی ام سائرہنک محسودی
 لهجق صورتده اصلاح کافیلر . بوکا بر دلیل محسوس آرائیسه اوده
 اعراضک طبقات مہذبہ مزده آز بولنمیلر . بناء علیه بز تعلم و تہذیبہ
 مالیلری کیده جک اولورسوق اولیله بر زمان کلہجک کہ ایچمزده بوکی
 رشیققلر کورمک شویله طورسون اجتماع بوزک فکر نندن بیلہ کچیسہ جکدر .
 نک ایچون بز بوکی اغتشاشاتی سریع الزوال اولیله بر طاقم اعراض
 طحیہ قیلندن عد ایدرز کہ هیچ بروقت بزنی بیان چیستمزی یبقوبہدہ
 ییدن یاغایہ محتاج ایدہجک قدر حاضز اهمیت دکلدہر . کذلک تستری
 یله رجائی بر محافظ طائیز کہ اوکھ اعراضک کولکشدرک وجود
 اجتماعیزده مزمن برطاقم اعراض عضویہ انقلابندن بزنی صیانت
 نشدر ، یعنی اعراضک غربدمکی اسبابی ایسه جدأ مهم تأثیری حاضز
 لان اولیله برطاقم اعراض عضویہدر کہ مداواتی شدید برحوق انقلابہ
 تاجدر . نتہکم بو حقیقی علمای غربک کافمنی اقرار ایدبور .

یارسده کائ (قوندورسه) مکتبی فلسفہ معلی علامہ (ایزولیه)
 بیورک : « فلاک حاضرہ جدأ شدید الخاطارہدر . بونکله برابر
 آفت آوروپا آقافتی احاطہ ایدن ایلک شفق دکلدہر . مشارالہ
 موکرہ آروپایک باشندن کچن وصورت دائمہ شدتلی برحوق
 مرکات اجتماعیہ ایله عماط بولان انقلاباتی استطراد قیلندن بیان
 ایدبورہدہ صوکرہ او انقلابات ایله متراق بولندیفی حرکاتک ہمہ حال
 قوی ایجاب ایدہجککہ انکلیز (قارلایل) ک شوسوزنی اشہاد ایدبورہدہ
 « ایست فرانسه اختلاکک شدندیہ ، ایست قورقونک تأثیریلہ ،
 بسترسه باشقہ بر شیلہ ، خلاصہ هانکی وسیلہ ایله اولورسہ اولسون
 نون جزافانک ، یلانک . اورتدن قالمقہرق برینہ طوغورونک قائم

بولنر تحقیق ایتدکدن صکردهدہ حالا ایچمزده بوکی تہذیباتہ اهمیت
 ورمہ بیلر ، هر شیدہ خصوصیلہ قادین مسئلہ سنده غربی تقلید ایتدہ مزنی
 ایستہ بیلر بولنسی شایان استر ایدر . حال بوکہ بوکون غربی علمائی
 اک زیادہ اشغال ایدن برشی وارسه اوده بوسئلہدر . آرتق مسلمانلر
 بوشکایتلرک ، بوفریادلرک آرقہ سندن عظیم برقیامت قویہجفی بیلسونلرده
 قیزلری تہذیب ایله اکثفا ایستونلر ؛ وقسہ اولنری دائرۃ فطرتک
 خارجہ چیقارماسونلر . وارسون عالم نظامات کونی تغییر ایله اوغرا .
 شسون ، اولنر مہاج اعتدالدن آیرلسونلر . طورسونلرده قوانین آلمیہ .
 نک ارباب افراط و تفریط حقنہدکی آثاری نظریه عینتہ تاماشا ایستونلر .
 زیرا فاطر حکیم بزه دنیاہ کندی نظام خلقتنہ تمایلہ موافق اولان
 بوشریعت غربائی احسان ایلدیکی ایچون فردای معشردهدہ بتون
 طالمره قارشو بزنی اشہاد ایدہجک ؛ (وکذلک جهلنا کم امۃ وسطاً
 لتکونوا شہداء علی الناس ویکون الرسول علیکم شہیداً) خطاب لاهوتیستک
 سری اورادہ تجلی ایلہجکدر .
 مترجمی : محمد عاکف

بواعظاً

مقرری :
 مناسرتلی اسماعیل حق
 عمری :
 سیروزلی ح . اشرف ادیب
 درس : ۵۱ — ۲۶ ایلول ۳۲۴

اما اخوتک دها اخصیت مرتبہسی وار . حتی دیند اشلق معناسنہ
 قارداشلق دہ کافی دکلدہر . نوع بشری اصلاح ایچون اوده کافی کلپور .
 هرکس مرتبۃ کالہ اولمکی کہ اخوت دینیہ بویابدہ کافی کلہ بیلسون . بوہ
 اخوت نسبیہ ندہ بیوکر . دین کی جهت جامعہ بولناز چونکہ قدری
 بیلنلی ، احکامنہ متقاد اولملی . هرکسی آغز آمال ایدنملی . انک ایچون
 سلطان انبیا ، [انا المؤمنون اخوة] ایت جلیلہسی اورتمده طورورکن
 بر حدیثدہ : — [لا تحاسدوا ولا تباغضوا ولا تباروا وکونوا عبادالله
 اخواناً] بیورمشدر ؛ اسباب تفرقه بی بتون بتون ازالہ ایلک . بربریکزه
 حسد ، بغض وعداوت ایتیک ، الیش و بریشدہ ، معاملاندہ الما تانیک .
 [وکونوا عبادالله اخواناً] ای اللہک قوللری ، ای امم ! سزکہ اللہک
 قویسیکیز . اخوان اولوکز ، قارداشلر اولوکز .

بو خطاب مؤمنلرہدر . ذاتاً اولنرک قرآنجه قارداش اولدقلری
 معلوم .... فقط واخوتی معتبر طومتق ، حسن ، معاشرت ایلمک ،
 بیلرندہکی هر درلو منافق قالدیرہرق بر برلرینہ دائماً قارداشیمہ معاملہ
 ایتک غایت مهم اولمقہ آبروجہ فرمان رسالتینہ ایلہ تا کید بیورلشدر .
 ای اللہک قوللری ؛ قارداش اولوک . یعنی بربریکزه حسن معاشرت

مستقبل قلم

۱۳۲۶

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتلق رسالہ در

دوسرے دن کی پوسٹ سے ماہ کار ہونے سے
دارتہ خصوصاً دور
کلی اوزرہ :

مکتبہ مولوی آغا محمد علی صاحب صاحبہ مولیٰ اوزرہ
دراچہ انجیلٹی آف اوزرہ اوزرہ

مؤسسی : ایوالا زین العابدین - ح. شرف آباد
 درمستندہ : سنہ کی القابی : ۶۰
 ولایت : ۲۰
 ممالک انجیلٹی : ۹۰
 ۱۱ نومبر ۱۳۲۶
 درمستندہ پوسٹ آف کراچی پوسٹ ولایت جلی اخذ اولیور
 ۵۰ پارہ در

عدد : ۱۸   ۲۶۶ ذی القعدہ ۳۰   ۱۱ کانون اول ۲۶۶   برقی ت

اصول مشروطیت تلپندہ خصای ملک اعتراضاتہ قارشی مدافہ تحتہ

مقالہ سالفہ مذمذہ تفصیل اولدینی اوزرہ جناب رسالتاب
 اندمزمہ خطاباً شرفورود ایدن « وشاورم فی الامر » نص جلیلی
 ظاہرینہ محمول اولورسہ بالبارہ حضرت رسول اکرم وباللہ لہ
 بوتون افراد امت حقندہ استشارہ تک ، لدى الايجاب هر قضیہ
 شورایہ مراجعتک وجوبی قطعاً مفید اولور .
 « انتم اعرف باس دیناکر وانا اعلم باس دینکم »
 حدیث شریفہ بواجتمال تأید اتمکمدہ در .

قطط اکثر تقاسیردہ مذکور « ان الله ورسوله لفتیان عن المشورة
 ولكن الله جملها رحمة لاتی سنة الى يوم القیامة » حدیث شریفک
 صحیحی ثابت اولورسہ ، نص مذکور « یا ایها الی اق الله » قول کریمی
 [۱] کی امتہ امر وایجاب مراد اولدینی حالده لاجل التأكيد نی
 ذیشان اندمزمہ توجیه خطاب سورینہ ورود اتمشدر . دنلک اقتضا
 ایدر ، و بو تقدیرہ کوره استدلالز بر قائدها اکتساب وضوح اتمش
 اولور . هر حالده استدلال واقعہ قارشی مناقشہ بیلتمک جهالت ایلہ
 سوه یئندن باشقه بریشته مستند دکلدز . [۲]

[۱] چونکه اوزرہ کتب معصیت شاندن اولیان بی ذی شاه ، مصومین امرطلی
 بولان ذات رسالتیاهی داتر اقامه شریعی معنی ظہریہ حل اولدماز .
 بلکه کتب بلائندہ « لن اشرك لیصلن ملک » نص کریمی خندہ توضیح
 اولوران تمریض معاصندہ مستعمل اولدینی آشکلادد .
 [۲] شواکی حدیث مرینک مرتبہ بیونتری تحقیق ایلہ احتیالیک برنی
 دیگرته ترجیح اتمک بوقامه عامد دکلدز . بزم برادہ وظیفہ من هراصلہ کوره
 استدلال مذکورک صحیحی ایضادق عبارتدر .

بعض جهای نام دخی افراد مسلیک ملل سائرہ افرادیلہ معاملات
 دوسناهدہ بولنتری تجویز ایتورلر . حسن معاشرت کی فضائل انسانیه تک
 الکرزیده سوزدات اسلامیه مظاہر کوسترمکه چایشورلر . دیورلرکه :
 — مسلمانز حقندہ بنددا شری اولمانلر دن ولی اتخا ذی منی عنده حرآمدنر .
 قرآن کریمده « یا ایها الذین آمنوا لانخزوا الیهود و التصاری اولیا ،
 بیورلشدنر . ولی » ایسه دوستق اتمک . ساینکار اولتی مضاننه
 « ولایت » دن مشتدر . مؤمنلرک یهود ونصارادن ولی اتخا ذی منی
 امر شروع اولمانیجه علی الاطلاق دین ومذہبیه کندیلرینه مخالف
 بولونان کیسهلر ایلہ دوست اولمانلری ، انلرک منفعلترینه دلالت
 اتمملری لازم کلیر . بلکه ادیان سائرہ اصحابندن هیچ بر خیر ومنفعت
 بکلهمملری ، ذره قدر امن واعتماد ایتیرک داتما نظر عدولنه باقلمی
 اقتضا ایدر .

غایت افراط پرستانه اولان بوادعا ساقه جهل وتصبه من تقدم
 اورتمه آتش ، اتباع قته مقصد ملتکاره سیله دور جلیل حربندہ
 ترویجندہ جهد ایدلکنده اولدینی تحقق اتمشدر . حالبوکه ارباب عیا
 وسمرت نظرندہ بطلان وفدای امر آشکلادد . شارهه اسلامیه سالک
 اولانلرک جیح ناسه ، بوتون افراد بشریه قارشی بدل جود وسرحت ،
 محافظه احکام مددک خصوصنه فداکاراه سورنه سی واهتمام ایتلری
 وصایای عالیہ قرآیندن اولدینی قایل انکار دکلدز . بویاده وارد اولان
 آیات واحادیث بیجاہددر . [برقی خاتمہ مقالہ مذمذہ ایراد وایضاح
 اولدجق] .

بنیاد علیہ مسلمانلرک ملل سائرہ افرادیلہ نقد ولایت ایتلری نی
 ونعیرنه داتر آیات جلیله دن مقصد عالی — ارباب جهل وطفانک زعم
 قاسدتری کی — غیر مسالره هر خصوصد . غیظ وعداوت ونعنف

بوسولك اسلامه مأمور . یعنی كرمی انهار وظیفه سبیله كوندرلمش . هر نه ایسه یادی ، یاقیشد بردی . بول بول سولر آقنه باشلادی . شمعی او مأمور باقیور : اهالی سولردن استفاده ایدیسور . هر كس منون . لکن او قدر . بر منونیت در کیدیور . حالوکه میلیونرجه پاره صرف اولتش . اوکا مقابل اهالین برخلوسكارلق کوره مدی . . . مأمور براز کوجندی : - وای کیدی نانکورلر ، بو قدر پاره صرف ابتدکده « منون اولدلق ایسته . پک اعلی » ... او قدر بر مقابله . مقام خلافته قارش برتنکر کوره م .

اوفرکده بر آدم ایش . سوکرا سرجهته یازدی : « سولر کلدی . اهالی منون اولدی . لکن او قدر . شو نعمتله قارش اهالی افاضی خلوص ایچورلر . مرض عبودیته مسارعت کوستمبورلر . بنه علیه پاره لری طوبایلم . ورکی طرح ایله جکم اهالی به . امانه صورتیه چیقاره جم . نه بیورورسکرز ... »

بو به یازدی عربن عبدالرزقه . مشارایه حضرتلری نه جواب ویردی . بیلیریسکرز؟ نامه کزی الهم . مقام خلافته شویله بر تکلیف بارد عرض ایدیورسک . لکن ایش سنک دیدیک کبی اولنا به حق . « غایبش کورولبور . سکوت ایدیورلر . « دیورسک . اوتا اوله بیلیر . فقط ایچارنه ظن ایتمه که بر دهنه (الحمد لله) دین کیسه بولناسون . ایسته بزم ایچون بو کافیدر . الهک عظمتی تفکر ایت . قوجه جتلی احسان ایدرده مقابلهه یالکز بر حد ایستر ...

[اهل جنت جنته کیردکلی زمان الله حد ایدرلر ...] مآئندهی آیتلی کورممکی؟ الله تعالی بو جدی بزه نقل ایدیورکه عبرت آلم . چی شاشقین . بویوک نعمته مقابل جناب حق عاجزانه بر خدقی کافی کوربور . سوکرا بز وظیفه منی ایفا ایتمک ، « اقدام ! » دبه اهالی بز طایه جق ؟ ایسته بز مآجور اولدق . قوللرینه الهی سویدردک . جناب حشک نعمته شکر ایتدیلر ... « دها نه ایستز .

ایسته بویله اولور انصاف . بویله اولور معدلت . اصل مقصد الهه محبت ایتک ، بزده اونک بر قولی بز . خیر یپارسه ق مکافاتزی الله ویره جک . شمعی کل . اندی ! اخوت درجه درجه در . بر تفصیل اکلانه جم . لکن دهامه شیلر وار . ذاتا بر آزه راحتسزم . سوزی قصه کیمک ایسته بورم . بو اخوته دائر کوزل کلاملر ، باعث عبرت خار قفلر وار . لکن کله جک درسه بر اقیورم . بو کون سویله جکم اک مهم شیلر ندر ؟ [وانقوا ننته لاصین الین ظلوا منکم خاصه واعلوا ان الله شدید العقاب] ای قوللرم ، عقوبتدن ، بلادن ساقک ، اوله بر عقوبتدن که کلدیکی وتنده یالکز ظالمه کلسه ، محبوب محبوبه الهه برشی دکل ؛ لکن هر که بردن کلیر . چونکه اوده عدالتدر . بزرا اسباب فتنه دن ضائقا بورسکرز . وساطلندن احتراز ایچورسکرز . کندیکز دعوت ایدیورسکرز دیمک . بونه دن کلیر ؟ اک برنجی مداهنه . امر بالمعروف نهی عن المنکر ترک ایتک . بر ملت آراسته اگر امر بالمعروف نهی عن المنکر وظیفه منی ایفا ایدنلرسه الله دشمنلری مسلط ایدر . تربیه به

لایق اولور . جناب حشک چاپه سنده بولونه ماز . فصل که بر حدیث شریفده مصر حدر . [تأمنن بالمعروف وتنبون عن المنکر اولیسلطن الله علیکم شرارکم ثم بدعواخیارکم فلا یستجاب لکم] - اوهر بره نك روايته جامع صغیره مذکوردر - ای امتم ! بوکا دقت ایدک . یا بو وظیفه منی کوره جکسکرز . یعنی برریکزی ارشاد ایتک ، نصیحت و برمک ، برریکزی فناقدن الیقومق ، قولاً فعلاً بو وظیفه منی حقیله ایفا ایتک - که بو فرض کفایه در - شریعتک مانیدینی شیلری هر که بیلدیرمک ، هر کسی او یوله سوق ایتک . شریعتک بیان ایتدیکی بر طریق سلامت بو قدر . شریعت اسلامیه من دنیا و آخرتجه اسباب کالی بیلدیرمش در .

معروفده بتون اسباب سلامت و ترقی داخل در . معروفی اجرا ایتلی ، نشر ایتلی . کولکلری شاد ، فکرلری شور ایتلی ... یا بویله یپارسکرز ، یا خود نه قدر شرارناس وارسه الله اوزریکزه مسلط ایدر . - نه یاپه ام ؟

قورتول . قوتوله مازسکرز که شرارک شردن قورتولق ایچون خیاریک ، خییار امتک غیرتی لازم . لکن الله سزدن راضی اولنا سسه خیاریک همنی ده تأثیرسز بر اقیور . خیاریک امتک فاضلاری ، خیاریورلی . شرارناس بر طاقم بلالر کتیرر یا شکره ، سوکرا خیاریلر چالیشیلر ، کوچ ایله اولابلی دفع ایدرلر . کندی استحقاقک ایله باشکره . بلایی کتیرر سکرز برخیلی زمانلر کچر . سوکرا ، الهکک لطف و کرمنه ثابت بوک . بعض کیمه لری موفق ایدر . اولادن قورتولورسکرز . لکن نه لر چکرسکرز نه بلالر کورورسکرز کورمدیکزی کوزکر اوکنده واسطه سلامتک اولان قانونریکزی یوندیلر . باعث نجاتک اولان معونلر کزی طاعتدیلر . اساسی قوره جق نه در ؟ قانون اساسی . بتون ملتک و کلاسنک اتفاقله اولان اجراءات بویله الدن آنور ، اجراه واسطه اولانلرک قوللری قویلسسه حالکزه نه اولور ؟ ۹۳۰۰۲ ده هسی سکوت ایتدی . قانونلر آ یاقراتنه آندی . هیچ کیمه سس چیقارمیدی . اوزمانک ظالملری بتون اموری در عهده ایتدیلر . بتون او یالایی ذوات بیونلری اکتیدیلر . امت بویله سکوت ایدرسه البت الله شرار نامی تسلط ایدر . جدا اولسون بو دهنه مظهر حریت اولدق .

تصحیح

مطمئنك فرط مشاغله منی تصحیح اعتراف اولندیشدن کچن هفته به عاذه علاوه ده فاحش بعض ترتیب خطاری کورلشدر . علاوه مذکورمه نك اخیراً انتشار ایندین نسخه لر نه خطیبات واقعه تصحیح ایدلش ایسه ده درس کتابی اولوق حیثیتیه بو قبیل خطا لر طلبه نك ناقله ره اتنا ب ذهنی مؤدی اوله جندن یدلر نه ایلك انتشار ایندین نسخه لردن بولنان ذوات تصحیحات آتیبه نظره آلمیدرلر :

صواب	خطا	صفحه	سطر
وصالده	وحالده	۵۸	۸
قوت	قوت	۵۹	۴
قوت	قوت	۵۹	۱۴

مسئله فی صراط مستقیم

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته‌لق رساله‌در

مکتبہ مولانا آزاد جدیدہ معالجہ عربیہ قزوین اوتورہ
درجہ اولیٰ شعبہ آثار اعلاہ اوتورہ
ایضاً:

دوسمادندہ یکی پوسٹخانہ قازقوشیندہ
دائرہ مخصوصہ دور
عمل ارادہ:

دوسمادندہ نسخہ سی ۵۰ پارہ دور

تیرمہن مقرا پورو ایہ کوندریلیرسہ سوی
۲۰ غروش فضلہ آلتیرہ

دوسمادندہ پوسٹ ایہ کوندریلیرسہ ولایت بدلی اخذ اولتورہ

تاریخ تأسیس:

۱۱ نومبر ۱۳۲۴

مؤسسہ لری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف اورد

سنہ کی القیاری

۳۵ ۶۰
۵۰ ۹۰
۵۰ ۹۰

دوسمادندہ

ولایتہ

عماک اجنبیہ دور

غروشدر

عدد: ۱۸ ۲۲۶ ذی القعدہ ۳۰ چشمنہ ۱۱ کانون اول ۲۲۴ ریجی سنہ

اصول مشروطیت تلپندہ خصمای ملنک اعتراضاتہ قارشئ مدافہہ حقہ

بعض جہلای انام دخی افراد مسلینک ملل سائرہ افرادیلہ معاملات دوسماندہ دولتقرئی تجویز ایتورلر. حسن معاشرت کی فضائل انسانیه نك الكذبده سنی دیانت اسلامیه به مفار کو سترمه چایمشورلر. دیورلرکه: — مسلمانلر حقندہ دیندا شری اولمیانلر دن ولی انخادی منہی عنہ وحر امدر. قرآن کریمده « یا ایها الذین آمنوا لاتخزنوا الامود و النصارى اولیاء » بیورلمشدر. « ولی » ایسه دوستن ایتک. « صانکار اولنق معانسه « ولایت » دن مشتدر. مؤمنلرک یهود و نصاریدن ولی انخاد ایتلری امر مشروع اولماینجه علی الاطلاق دین ومدھیجه کندیلرینسه مخالف یولونان کیسه لر ایله دوست اولمالری، انلرک منفقرینسه دلالت ایتدملری لازم کلیر. بلکه ادیان سائرہ اصحابندن هیچ بر خبر ومنفت بکله مملری، ذره قدر امن واعتماد ایتیرک دانعا نظر عداولته باقلمری اقتضا ایدر.

غایت افراط پرستانه اولان بوادما ساقه جهل و تعصبه من القديم اورته به آلتش، ايقاع قته مقصد ملتکارانه سیله دور جلیل حربنده ترو بجنه جهد ایدلکده اولدینی تحق ایتمشدر. حالبوکه ارباب علم ومعرفت نظر نده بطلان وفسادى امر آشکاردر. شاهراه اسلامیه سالک اولانلرک جمع ناسه، بوتون افراد بشریه قارشئ بذل جوه ومرسجت، محافظه احکام معدلت خصوصته فداکارانه صورته سبی واهتمام ایتلمری وصایای عالیة قرآنیهدن اولدینی قابل انکار دکلدز، بوبایدہ وارد اولان آیات واحادیث بی نهایدر. [برقمی خاتمه مقده مزده ایراد وایضاح اوله حق].

بنسأ علیه مسلمانلرک ملل سائرہ افرادیلہ عقد ولایت ایتلمری منی وتمریننه دائر آیات جلیله دن مقصد علی - ارباب جهل وطغیانک زعم فاسدلمری کی - غیر مسالره هر خصوصده غیظ وعداوت وغنم

مقاله سالفد مزده تفصیل اولدینی اوزره جناب رسالتاب افندمزہ خطاباً شرفورود ابدن « وشاورهم فی الامر » نص جلیلی ظاهرینه مجول اولورسه بالبارہ حضرت رسول اکرم وبلدلاله بوتون افراد امت حقندہ استشاره نك، لدی الايجاب هر قضیهده شورایه مراجعتک وجوبی قطعیاً مفید اولور. « انتم اعرف باسر دنیاکم وانا اعلم باسر دینکم » حدیث شریفله بواحقول تأید ایتکده در.

فقط اکثر تقاسیرده مذکور « ان الله ورسوله لئن ان عن المشورة ولكن الله جعلها رحمة لاقی وسنة الى يوم القیامة » حدیث شریفنک صحیحی ثابت اولورسه، نص مذکور « یا ایها الی ابق الله » قول کریمی [۱] کی امته امر وایجاب مراد اولدینی حالده لاجل التأسید نبی ذیشان افندمزہ توجیه خطاب صورتله ورود ایتمشدر. دینلک اقتضا ایدر، بوقتدیرہ کوره استدلالن برقاندھا اکتساب وضوح ایتش اولور. هر حالده استدلال واقعہ قارشئ مناقشه به یلتنک جهالت ایله سوء نیتدن باشقه برشینه مستند دکلدز. [۲]

[۱] چونکه ارتکاب معصیت شائندن اولیان بی ذی شانہ، معصومینی امر عقلی یولان ذات رسالتی بایه دائر انقاصم شریفی معنای ظاهری به حل اوله ماز. بلکه کتب بلائنده « لئن اشركت لیحطن مملک » نص کریمی خندہ توضیح اولونان تفریض معناسنده مستعمل اولدینی آشکاردر. [۲] شواکی حدیث سرینک مرتبه ثبوتقرئی تحقیق ایله احتیالیک بری دیگرینه ترجیح ایتک بومقامه عائذ دکلدز. بزم بورادہ وظیفه من مراحتاله کوره استدلال مذکورک صحتی ایضاحدن عبارتدر.

بوصولك اسلامه مأمور ، یعنی كری انهار وظیفه سیله كوندرلش . هر نه ایسه یابدی ، یاقیشدردی . بول بول صولر آققه باشلادی . شمعی اوماور یاقور : اهالی صولردن استفاده ایندیور . هرکس ممنون . لکن او قدر . برعمونیت در کیدیور . حالبوکه میلیونرجه پاره صرف اولمش . اوکا مقابل اهالیدن برخلوصکارلق کوره مدی . . . مأمور براز کوجندی : - وای کیدی ناکورلر ، بو قدر پاره صرف ایندکده « ممنون اولدق ایشته . پک اعلی » . . . او قدر برمقابله . مقام خلایقه قارشى برتشکر کوریم .

اوقکرده برآمد ایش . صوکرا هرجهنه یازدی : « صولر کلدی . اهالی ممنون اولدی . لکن او قدر . شو نعمتله قارشى اهالی ایفای خلوص ایچورلر ، عرض عبودیته مسارعت کوسترمیورلر . بناء علیه پاره لری طوبایللم . وپرکی طرح ایله جکم اهالی به . اعانه صورتیه چیقاره جقم . نه سیورورسکز . . . ؟ »

بو یله یازدی عمر بن عبدالعزیزه . مشارالیه حضرتلری نه جواب وپردی بیلیمسکز؟ : نامه کزی الدم . مقام خلایقه شویله بر تکلیف یارد عرض ایندیورسک . لکن ایش سنک دیدیک کبی اولما به جق . « غایبش کورولمیور . سکوت ایندیورلر . « دیورسک . اوت اوله بیلیر . فقط ایچرانده ظن ایتمه که بردفمه (الحمد لله) دین کیسه بولماسون . ایشته بزم ایچون بوکانیدر . اللهک عظمتنی تفکر ایت . قوجه جنتلری احسان ایدرده مقابلنده یالکز بر حد ایستز . . .

[اهل جنت جتته کبر دکلری زمان الله حد ایدرلر . . .] مآئنده کی آیتلری کورمدکی ؟ الله تالی بو جدی بزه نقل ایندیور که عبرت آلم . بی شاشقین ، بویوک نعمته مقابل جناب حق طاهرانه بر خدمتی کافی کورمیور . صوکرا بز وظیفه منی ایفا ایندک « اقدم ! » دیه اهالی بزه طایه جق می ؟ ایشته بزما جور اولدق . قوللرینه اللهی سوز بزدک . جناب حقا نعمته شکر ایندیور . . . دها نه ایستز .

ایشته بویله اولور انصاف ، بویله اولور عدلک . . . اصل مقصد الله عبت ایتمک ، بزه اونک برقولی بز . خیر یپارسق مکافات عزیزی الله و پره جک . شدی کل ، انندی ! اخوت درجه درجه در . بر تفصیل اکلایه جقم . لکن دها مهم شیلر وار . ذاتاً برآزده راحتسزم . سوزی قیصه کیمک ایسته یورم . بو اخوته دائر کوزل کلاملر ، باعث عبرت خارقلر وار . لکن کله جک درسه بر اقیورم . بوکون سوبیله جکم الهمهم شیلر نه در ؟ [واتقوا نفة لاتصین الذین ظنوا منکم خاصة واعلموا ان الله شدید العقاب] ای قوللرم ، عقوبتدن ، بلادن صائک ، اویله بر عقوبتدن که کلدیکی وتنده یالکز ظالمه کلسه ، سچوب سچوبده الهه برشی دکل ؛ لکن هرکسه بردن کلیر . چونکه اوده عدالتدر . زیرا اسباب تهنه دن صافقابورسکز . وساطلطن احتراز ایچورسکز . کندیکز دعوت ایندیورسکز دیمک . بوندن کلیر ؛ اک برنجی مداهنه . . . امر بالمعروف نمی عن المنکرى ترک ایتمک . برمت آراسته اکر امر بالمعروف نمی عن المنکر وظیفه سی ایفا ایبلزسه الله دشمنلری مسلط ایدر . تربیه

لایق اولور . جناب حقا کهایه سنده بولونه ماز . نصل که بر حدیث شریفده مصر حدلر . [تأمنین بالمعروف ولنهون عن المنکر اولیسلطن الله علیکم شرارکم ثم بدعواخیارکم فلا یستجاب لکم] - ابوهرره نک روایتله جامع صغیره ده مذکوردر - ای امتم ! بوکا دقت ایدک . یا بو وظیفه بی کوره جکسکز . یعنی بر بریکزی ارشاد ایتمک ، نصیحت و بریمک ، بر بریکزی فالقندن ایقومق ، قولاً فعلاً بو وظیفه بی حقیله ایفایتمک - که بو فرض کفایه در - شریتمک طایدینی شیلری هرکسه بیلدیریمک ، هرکسی اویوله سوق ایتمک . شریتمک بیان اتمدیکی بر طریق سلامت بو قدر . شریعت اسلامیه من دنیا و اخرتجه اسباب کالی بیلدیرمشدر .

معروفده بتون اسباب سلامت و ترقی داخل در . معروفی اجرا ایتملی ، نشر ایتملی ، کولکاری شاد ، فکری لری تور ایتملی . . . یاویله یپارسکز ، یاخود نه قدر شراناس و ارسه الله اوزریکزه مسلط ایدر . - نه یاهام ؟

قور تول . قوتوله مازسکز که . شرارک شرنندن قور تولق ایچون خیاریک ، خیاریتمک غیریق لازم . لکن الله سزدن راضی اولمازسه خیاریک همتی ده تأثیرسز بر اقیوره خیاریک ایتمک فاضلاری ، خیر لولری . شرارناس بر طاقم بلالر کتیر باشکزه ، صوکرا خبر لیلر چایشیلر ، کوچ ایله اوبلا بی دفع ایدرلر . کندی استحقاقکز ایله باشکزه ، بلایی کتیرسکز برخیلی زمانلر کچر . صوکرا ، اللهک لطف و کرمنه غایت بوق ، بعض کیمسه لری موفق ایدر ، اوبلادن قور تولورسکز . لکن نذر جکرسکز ، نه بلالر کورورسکز ! کورمدیکزی کوزکز اوکنده واسطه سلامتکز اولان قانونر یکزی ییتردیله . باعث نجاتکز اولان معونلر کزی طاعتدیله . اساسی قوره جق نه در ؟ قانون اساسی . بتون ملتک و کلاسنک اتفایله اولان اجراءات بویله الین آنوره اجرایه واسطه اولانلرک قوللری قویلرسه حالکز نه اولور . . . ۹۳۰۰۰ ده هینی سکوت ایندی . قانونلر آیاقلر اتنه آلدی . هیچ کیمسه سس چیقارمدی ، اوزمانک ظالملری بتون اموری درعهده ایندیله . بتون اوپالالی ذوات بیونلرچی آکدیله . امت بویله سکوت ایدرسه البت الله شرار نامی تسلیط ایدر . جدا اولسون بو دفعه مظهر حریت اولدق .

تصحیح

مطبعه نك فرط مشاغلنه منی تصحیحاتمه حقیله اعتنا اولندیفتندن کچن هفتیه به هاند علاوه ده فاحش بعض ترتیب خطا لری کورلشدنر . علاوه مذکورده نك اخیراً انتشار ایدن نسخهلر نده خطیثات واقعه تصحیح ایدلش اینسه ده درس کتابی اولق حیثیتله بوقبل خطا لری طلبه نك نافه بره اتعاب ذهنی مؤدی اوله جفتندن بدلر نده ایلك انتشار ایدن نسخه لردن بولنان ذوات تصحیحات آینه بی نظره آلمیلدرلر :

صواب	خطا	صفحه	سطر
وساوه	وحاله	۵۸	۸
قوت	قوت	۵۹	۴
تقویت	تقویت	۵۹	۱۴

مطبعه عامره

ابوالعالم

مذیب نفس ، حسن تفکر و اراده بی ، حسن معاشرت ، وظائف بشریه منزهی ، حقوق و مصالح منزهی ، بوجه صحت معاملات و معاملات و احوالی تطبیح انگیخته اولادیندن آندن بیوک نعمت ، آندن بیوک خادم سعادت اولماز . الحمد لله علی نعمة الاسلام .

سورة مائده : آیت - ۷۰

« یا ایها الرسول بلغ ما نزل الیک من ربک وان لم تفعل فایلت رسالته والله یصعک من الناس ان الله لاهیدی القوم الکافرین »
ای رسول سکا رنگدن آنزال اولان شیرلی تبلیغ ایت [ای رسالت ایه مشرف! نامه تبلیغی مقصود اولمان اسرار خفیه دن ماعنا ذک رسالت ایه مالک امورک منی سکا لائق کاله ایصال ایمن پروردکارک طرفندن ، نازل اولمش احکامی و اکامتاق ، وادی هزینه متداثر اولورسه اولسون هیچ بر فردی کوزغیرک و سکا بر جور وادا کله جکندن قطعا چکنیمبرک جله منی تبلیغ ایت . نبی محترم افندمنه عنوان رسالت ایه نما ایلمسی ذات نبوتیانه تشریف و تجلیل ایچون اولقعه برابر امر اولان تبلیغ وحی برینه کتورمک رسالت احباب ایندیکی احوال دن اولدیندن اشارت ایچوندر . ابو السعود] . اگر بوبه یا عازسه ک [تبیینه مأمور اولدینک احکامی و احکامه متعلق موادی تمامیه تبلیغ ایتمسه ک] اتمک رسالتی تبلیغ ایتماش [مکلف بولدینک رسالت دن هیچ بریشی ایضا ایله ماش و تشرف ایلدیکک عنوان رسالتن کلیاً تجرد ایتماش] اولورسین . چونکه تبلیغ رسالت ایه مکلف اولانلر مرسل بک کاندمنی تبیینه ، مأموردر . شاید بر رسول مرسل بک برجه منی تبلیغ ایتمه جک اولورسه مرسلک اسرینه امثال ایتماش اولدندن باقیستک تبیینی هیچ حکمده قاور . واصل برشی تبلیغ ایتماش دیک اولور] . الله منی ناسدن وقایه ایدر . [جناب حق ذات رسالتی مقتضای رسالتی ادایه مانع اوله جق احوال دن حیاتیکی ، تعرض اعدا من صانت بیورر] . الله عظیم الشان کافرله محقق فرصت و برمن . [سنک محو و هلاکنه دتر انترک آرزولرینه قطعا مساعده ایتمز] .

فی الواقع حبیب خداک بوم [احد] ده وجه سعادتاری جرح ایلمش و دندان شرطری شکسته اولمش و ذات رسالتی ده ها بیجه جور و جفا ایلمش ایسه ده اشو ضامن الهی وجه حیات منیه لری تعرض اعدا من مصون قلمش و بحالات مکروهان دن هیچ بری تبلیغ رسالت مانع اولماشدر . حضرت انس رضی الله عنهن مرویدرکه رسول اکرم افندمنی اعدینک شر و میکدندن محافظه ایچون کجه لری حارسر بکلرل ایدی . بو آیت کریمه نازل اولنجه رأس شرطری سختیاندن معمول برقه دن چیقاروب : ای نکهار! طایغیک الله منی ناسدن وقایه ضامن اولدی بیوردی . صلی الله علیه وسلم تبلیغ اوامروناهییه مأمور اولان ورثه انبیا بونظم جلیلی بو آیت فرقه منی عمیق و مدید مطالعه ایتمده اکاکوره تبلیغ احکام الهیه شایان اولملی درلر . بعض عوام ناس حریتیه برضای سقیم و پرورلر . حریت کویا نیک بود هر ه خاطره کلورسه ایتمه ک ایتمش کی هر حد و ادبی تجاوز ایتمک

نظافتدر . اصطلاح فقهانه ، نافع طهارت اولان حالتی فحشین ایه و حدیث « و شرعاً مستقدر اولان شیئه خاتک منیهله » خبث « اطلاق اولور . بعض فضیله دیدی که طهارت شرعه بر عکس حقیقی ویا حکمی نجاستدن نظافتدر ، ایستر او عکس صلاحه تعلق اولسون : بدن و ثوب و مکان کی ، ایستر اولسون : اوانی و اطعمه کی .

طهارت عماد الدیندر . دینلشدر که عیدک ایلمک اول حسابی و بر رجعی شی طهارت و نظافت خصوصیدر . خواجه کائنات علیه افضل التحیات افندمن « النظافة من الايمان » بیورمشدر . دقت ایت دین اسلامده طهارت و نظافته نه قدر اعتنا واره مورد وخی الهی اولان حضرت پیغمبر طهارت و نظافتک ایمان دن اولدیننی بیان بیورور . بو بیان دن ده ها ایلمی بیان اولماز . بونک ایچوندر که پیشوایان زمره مجاهدین فتح ایلدیکلری کشورلری معبد ، مکتب ، مدرسه لر انشاسیه احیا ایلدیکلری کی در حال سولر اساله ، شادروانلر ، چشمه لر بنا ایتمکده تزیین ایتمشدر . طهارت و نظافت حکمده ده ها نیجه آیات و احادیث وارد اولمشدر . هله مسواک استعمالیه دیشلرک تمیز طایفه دن شرعه نه قدر ترغیبات و تائیدات وارد ، سرور انام علیه الصلاة والسلام افندمن مسواک استعمالیه مواظبت ایلمی و بیوردی که « لولا ان اشق علی امتی لامرتهم بالمواک عند کل وضوء » امتی دوچار مشقت ایلمر خوفی اولیه ایلمی هر آیدست آلدنجه مسواک قولالغریبی آنلره امر ایلمدر . دیکر بر حدیث شریفده « اوصانی جبریل بالمواک حتی خشیت علی عوری » جبریل امین مسواک استعمالی بکا اول قدر توصیه ایندی که حق دیش انلر مدن قورقدمن . بو حدیث شریفده واقع « عمور » کلمسی عمورک چی در . عمر : عینک فحش و میمک سکونیه دیش انته دنور . دیش اتی اوج نوعدر : برشی دیشلرک منبتلر نه کولر نه اولور . بری دیشلرک اوستنده و آتنده اولور که اصل دیش اتی دینکلری بودر . بری دیشلرک آردلر نه صارقان اوزونجه ایتمکدر . عمر بو اوج نوعک اوچنده اطلاق اولور .

هفته ده بر کره عانه منی [ادب معانی] تراش ایتمک و بدنی اغتسال ایله تنظیف اتمک مستحیدر . اگر بر کیمسه هر هفته بونی یا عازسه اون بش کونده بر یا علی در . قرق کوندن زیاده ترک ایلمسه آنک ایچون معذرت بوقدر .

سمائل نبویه دن دتر آتارده مذکور در که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمنک یاندن سفر و حضرده بش شی اکسک اولمازدی : آینه ، سرمدان ، طراک ، مسواک ، مدراة ، میمک کسریه مدراة : تیموردن ویا خشیدن سیرک دیشلی بر نوع طراقدر که انکله صاحب آچیلور . صاحب رسالت افندمن بونلری بضا مقص و جنبه کی دیکر ادوات علاوه سیه بر محافظه قویوب بوله چقد قاری زمان بو محافظه نزد سعادتلر نه بولور ایلمی و ذات نبوتیانه لری تطبیق [کوزل قوقولی شیر سورتمکن] و کوزل رایجهدن بک خوشلانور ایلمی . مسکی رأس مبارکته تقاطر ایلمر درجه سوردیکی اولور ایلمی . دین مبین اسلام انسانه عقائد حقه منی ، طهارت کامله اوزره عبادتی

وخشونتله معامله ایتک . بنی آدمک حقوقنه تجاوزله ضرر لر بنی التزام ایلیک توصیه سی اولیده جنی ذره قدر شبه قبول ایدن مواددن دکلمر . ولایت غیر مشروعه علی الاطلاق مودت و محبت و حسن معاشرت کبی لوازم معقوله انصافیدن عبارت اوله ماز .

بلکه عصر سعادت پیامبریده منافق لارک یابدینی کبی اعدای مسلمینه میل و الحاقه اسرار مهمه بی کندیلرینه اخبار و انلرک آرزو و آمانی منافع اسلامییه ترجیح و ایشاردن عبارتدرکه استیذ بالله «لایخذ المؤمنون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین ومن یفعل ذلک فلیس من الله فی شیء» نص جلیلندن بوحقیقت کمال وضوحه اکلشلقده در .

معنی شریفی : « مؤمنلر دیندا شریفی ترک و تجاوزله ارباب کفر و حسدوی ولی اتخاذ ائمه سونلر . بونی یایانلر ، منافع اسلامییه بی اخلاصه ساعی اولانلر یاردم ایدنلر الله تالانک دین حقندن حارث نصیب اوله مازلر . مؤدای ظلمک بوندن عبارت اولسنه روایت آینه ده دلالت ایتکده در : (زات فی المنافقین عبدالله بن ابی و اصحابه کانوا یتولون الیهود و المشرکین ویأتونهم بالاخبار و یرجون ان ینکون لهم الظفر علی رسول الله صلی الله علیه و سلم)

یعنی بو آیت جلیله مناقضین زمره سی عبدالله بن ابی و قرناسی حقنده نازل اولمشدرکه سر قوملر طائفه یهود و مشرکلری تولی و التزام ایله سرأر احوال مسایبی اخبار ایدرلر ، محض تجسس مقصدیله آراننده بولونورلر ، بو عرض فساد ایله کسوة اسلامیته بورونورلدی و اعدای دینک حضرت رسول اکرمه غلبه و مظفر بنلر بی تأمینه چالشیرلدی . ایشته مؤمنلر بوقوله احوال مفسد تکرارانه دن نبی بیورلمشدر .

آیت جلیله نیک سبب نزولی حقنده بر روایت ده سا واردر . فقط بوکا کوره ده اساس معنی تغیر ایتمز .

« اهالی مدینه دن براق کیمسه لر یهودیلرک بعض ارباب فسادی ایله دوشوب قالمشنه . آنلر ایله سمییت پیدا ایتک باشلامشدردی . رفاعة بن منذر و عبدالله بن جبیر کبی اخوان دینلری طرفندن « بوقوله کسانه بودرجه مقارنت ابی برشی دکلمر . بومفسدلر سزی دینکزدن چقار برلر . فتنة عظیمة ایتماع ایدرلر » بوللو و بریلن نصیحتک تأثیر ائمه سی اوزرینه آیت مذکوره بونلری ارشاد ایچون نازل اولمشدره بوروایت ابن عباس رضی الله عنهما حضرتلرینه نسبت ایدلکه در . بوتفسیره کوره عقیده اسلامییه سزی پرک و حکم اولیمان شبان اسلامک دین مبین علینده بولونانلر ایله مخالطه و مصاحبه لر ی جائز اولمادیننه دلالت ایدر .

[بوافاد انمزدن مستثان اولورکه قرآن کریمی صورت صحیحه ده تفسیر ایدنلرک ایچون اسباب نزوله وقوف شرطلر .

« فصول التیسیر فی اصول التفسیر » نام اثر مزده توضیح ایدلدیکی اوزره بر سورده ویا آیتک سبب نزولی اولان قصیه اطلاع حاصل اولدقده فوائد عریده استحصال اولنور . فقط آنلرک اک مهمی فهم معانی قرآنلر . امام واحدی رحه الله دیمشدرکه سبب نزوله اطلاع

حاصل اولمادقچه قرآن کریمک تفسیری طوغری اوله ماز . چونکه بعضاً مدلول کلامک عوم و شمولی ، بعضاً بقرید و تمبیرک وجودی خلاف مقصودی موهم اوله بیلیراه . بومدعای تنویر ایچون اوراده امله کثیره ایراد ایدلشدر . ایکی دانه سی بوراده ذکر ایدملم : (۱) « فایما تولوا فتم و جهالته ، نظم شریفنک مدلول ظاهر یسنه نظر اولنشدقده [۱] معنی حقنده استقبال قبله شرطی معتبر اولماق توهم ایدله بیلیر . اما سبب نزوله اطلاع حاصل اولونجه آیت مذکوره نیک حکمی ادای وصلاندن سوکرا عدم اصباحی تبیین ایدن متحرینک یاخورد دابه اوزرنده صلات ایله اشتغال ایدن مسافرک نمازی حقنده اولدینی معلوم اولور .

جهت قبله متین اولوب ده استقباله مانع شرعی بولمادینی تقدیرده « فول وجهک شطر المسجد الحرام » نص جلیله اتباع اولنق لازمدر . آیت سالفه نیک سبب نزولی حقنده براق روایت واردر . امام ترمذینک طاهر بن ربیعہ حضرتلرندن روایت کوره بر غزاده اصحاب کرآمدن بعض ذوات انشای لیده ادای صلات صره سننده قبله بی تعیین باندی اختلاف ایشلر . بعد الفجر ی هر بری بر جانیه طوغری نماز قبله رق ایتسی کون نقل ماجری ایله وسول اکرم افندمزدن استفاده بولنشلرده جواباً آیت جلیله شرف نزول ایش . دیگر بروایت کوره ده دابه اوزرنده نماز قلنق مشروعیتی بیان مقامنده نازل اولمشدرکه بوکا دائر عبدالله بن عمر « رضی » حضرتلرندن مروی بر حدیث واردر . تحقیق مقام اثر مذکوره درج اولمشدر .

مناسرتی اسماعیل معنی

نجائب قرآنیة

سورة مائده : آیت - ۷

« .. ما یرید الله لیجمل علیکم من حرج ولکن یرید لیطهرکم ولینمته علیکم لعلکم تشکرون »

[حق جل و علا حضرتلری صدر آیتده بیان بیورلدینی وجهه اوزره طهارت ایله امر ایدنکدن سکره بیوربورکه] الله [بونی] سزه کوچک و یرمک ایچون مراد ایتمز ولکن سزی تطهیر و تنظیم وسزه اولان نعمتی [سزک ابدانکزی تطهیر ایدن شیلری تشریح ایتک صورته] اتمام ایچون مراد ایدر . [سز بورالینی تأمل و ملاحظه ایدوب ذات اجل اعلانک لطف و کرمت] بلکه تشکر ایدر سکز .

آیت کریمه ده واقع « یرید » نیک ایکی محله ده معنولی محذوفدر . لام حرفی ده تعلیل ایچوندر . « لعل » کله سندن مقصود اولان معنی « یا ایها الناس اعدوا ربکم » آیت کریمه سنک تفسیرنده بر تفصیل بیان ایدلش ایدی . طهارت : لغته مطلقاً لظافه متماثله در . شرعه ده : حدث و خبندن

[۱] آیت کریمه نیک وارد خاطر اوله حق معنی جمعی : سز نه جابه تولی وجه ایدر سکز جناب اللهک امر ایدینی جهت اوراده متحققدر .

مذہب نفس، حسن تفکر و ارادہ، حسن معاشرت، وظائف بشریہ، حقوق و مصالح، بروجہ صحت معاملات و مواصلاتی تعلیم، لیکھ اولدیندن آندن بیوک نعمت، آندن بیوک خادم سعادت اولماز. الحمد لله علی نعمۃ الاسلام.

سورة مائده : آیت - ۷۰

« یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک وان لم تفعل فاینبت رسالته والله یصنک من الناس ان الله لایهدی القوم الکافرین »
ای رسول سکا ربگدن انزاله اولان عیلمی تبلیغ آیت [ای رسالت ایه مشرف! ناسه تبلیغی مقصود اولیان اسرار خفیه دن ماعدا ذات رسالتا بیکه، مالک امورک سنی سکا لائق کاله ایصالین پروردگارک طرفندن، نازل اولمش احکامی واکاماتق موادی هرینه متدائر اولورسه اولسون هیچ بر فردی کوزغیرک وسکا بر جور وادا کله چکندن قطعا چکنیرک جهل سنی تبلیغ آیت . بنی محترم افندمنه عنوان رسالت ایه نعا ایلمسی ذات نبوتناهی تشریف و تجلیل ایچون اولقنه برابر امر اولان تبلیغ وحی برینه کنورمک رسالتک ایجاب ایلدیکی احوال دن اولدینه اشارت ایچوندر. ابوالسعود]. اگر بوله یاغازسک [تبلیغه مأمور اولدینسک احکامی و احکامه متعلق موادی قابله تبلیغ ایتمسک] انک رسالتی تبلیغ ایتمش [مکلف بولدیغک رسالت دن هیچ بر شیشی ابا اهل مامش و تشریف ایلدیکک عنوان رسالتن کلیاً تجرد ایتمش] اولورسین. [چونکه تبلیغ رسالت ایه مکلف اولانلر مرسل بک کانه سنی تبلیغ ایا، اوردر . شاید بر رسول مرسل بک برجهتی تبلیغ ایتمسک اولورسه مرسلک امرینه اتمش ایتمش اولدندن باقیستک تبلیغی هیچ حکمنده قاور . واصل برشی تبلیغ ایتمش دیک اولور]. الله سنی ناسدن وقایه ایلد. [جناب حق ذات رسالتا بیک مقضای رسالتی ادايه مانع اوله حق احوال دن حیاتیکی، تعرض اعدا دن صیانت یورور]. الله عظیم الشان کافرلر محقق فرصت ویرمن. [سنک محو و هلاکسه دتر انک آرزولرینه قطعا مساعده ایتمز] .

فی الواقع حبیب خدائک بوم [احد] ده وجه سعادت لری جرح ایلمش و دغان شرط لری شکسته اولمش و ذات رسالتا بنه دهان نیجه جور و جفالت ایلمش ایسده اشو ضحان الهی وجه حیات سینه لری تعرض انادینن مصون قلش و بوحالات مکروهان دن هیچ بری تبلیغ رسالته مانع اولماشدر . حضرت انس رضی الله عنهنن مرویدرکه رسول اکرم افندمنی انادینک شر و میکیدنن محافظه ایچون کجه لری حارس لر کلرلر ایدی . بو آیت کریمه نازل اولنجه رأس شرط لری سختیاننن معمول برقه دن چقاروب : ای نکه بانلر ! طاعتک الله بنی ناسدن وقایه صامن اولدی یورودی . صلی الله علیه وسلم تبلیغ اوامرونواهی به مأمور اولان ورثه انبیا بونظم جلیلی بو آیت فرقاتیه بنی عمیق و مدید مطالعه ایتمده اکاکوره تبلیغ احکام الهیه به شایان اولملی ددرلر. بعضی عوام ناس حریته برمنای سقیم و پرورلر. حریت کویا نیک بید هرینه خاطره کلورسه ایله همک ابعش کی هرحد و ادبی تجاوز ایتمک

نظاقتدر . اصـطلاح فقهاذه ناقض طهارت اولان حالته فیمین ایه و حدک « و شرعاً مستقدر اولان شینه خانک ضمیمه » خبث « اطلاق اولور . بعض فضلاء دینی که طهارت شرعهده بر عکس حقیقی ویا حکمی نجاستدن نظاقتدر، ایستر او عکس صلاانه تعلق اولسون: بدن و ثوب و مکان کی ، ایستر اولسون : اوائی و اطمنه کی .

طهارت عماد الدین در. دینلشدرکه عبدک ایلمک اول حسابی و بره جکی شی طهارت و نظافت خصوصی در. خواجه کاشفات علیه افضل التعمیات افندمن « النظافة من الايمان » بیورمشدر . دقت آیت دین اسلامده طهارت و نظافته نه قدر اعتنا وار. مورد وحی الهی اولان حضرت پیغمبر طهارت و نظافتک ایمانن اولدیغنی بیان بیوربور . بو بیانن ده ایلری بیان اولماز . بونک ایچوندرکه پیشوایان زمره مجاهدین فتح ایلمک لری کوشورلری مبد، مکتب، مدرسلر انشاییه احیا ایلمک لری کی در حال صلورساله، شادروانلر، چشم لرن بنا ایتمکده ترزین ایتمشدر . طهارت و نظافت حقیقده دهان نیجه آیات و احادیث وارد اولمشدر . هله مسواک استعمالیه دیشلرک تمیز و تامل سنه دتر شرعهده نه قدر ترغیبات و تأکیدات وارد، سرور انام علیه الصلاه والسلام افندمن مسواک استعمالیه مواظبت ایلدیر ایدی و بیوردی که « لولا ان اشق علی امتی لاسرتهم بالسواک عند کل وضوء » امتی دوچار مشقت ایدرم خوف اویاه ایدی هر ابدست آلدیجه مسواک قولالغرنی آنلره امر ایلدردم . دیکر بر حدیث شریفده « اوصانی جبریل بالسواک حتی خشیت علی عوری » جبریل امین مسواک استعمالی بکا اول قدر توفیه ایندی که حتی دیش انلرمدن قورقدم . بو حدیث شریفده واقع « عمور » کله سی عمرک جی در . عمر : عینک قیچی و میمک سکونیه دیش آنه دینور . دیش اتی اوج نوبعدر : برسی دیشلرک منبتلرنه کولکرنده اولور . بری دیشلرک اوستنده و آنتنده اولورکه اصل دیش اتی دینکلری بودر . بری دیشلرک آردلرقلرنده صارقان اوزونجه ایتمکدر . عمر بو اوج نوعک اوچنده اطلاق اولورور .

هفتهده بر کره ناهنی [ادب معانی] تراش ایتمک و بدنی اغتسال ایه تنظیم ایتمک مستحیدر . اگر بر کیمه هر هفته بونی یاغازسه اون بش کونده بر یاغلی در . قرق کوندن زیاده ترک ایدرسه آنک ایچون معذرت بوقدر .

شمال نیویبه دتر آئارده مذکور درکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمنک یاندن سفر و حضرده بش شی اکسک اولمازدی : آینه ، سرمدان ، طراق ، مسواک ، مدرآه . میم کسریله مدرآه : تیوردرن ویا خشیدن سیرک دیشلی برنوع طراقدرکه انکله صاب آچیلور . صاحب رسالت افندمن بوللری بعضاً مقص و جنب کبی دیکر ادوات علاوه سیه لری بر محفظه بوقوب بوله چقدقلری زمان بو محفظه نزد سعادت لرنده بولنور ایدی و ذات نبوتناهی لری تطییدن [کوزل قوقولی شیلر سورتمکنن] و کوزل رایحمدن بک خوشلانور ایدی . مسکی رأس مبارکته قاطر ایلد درجه سوردیکی اولور ایدی . دین مبین اسلام انسانه عقاید حقیقی، طهارت کامله اوزره عبادتی،

حاصل اولادچه قرآن کریم تفسیری طوغری اوله ماز، چونکه بعضاً مدلول کلامک عوم و شمولی، بمضاده برقید و تمبیرک وجودی خلاف مقصودی موهم اوله بیلیراه. بومدنا بی تنویر ایچون اوراده امله کثیره ایراد ایملشدیر. ایکی دانسه بی بوراده ذکر ایدیم: (۱) «فاثما تولوا فثم جماعه» نظم شریفنک مدلول ظاهر بیسنه نظر اولندقدده [۱] معنی حقنده استقبال قبله شرطی معتبر اولماق توهم ایدیله بیلیر. اما سبب نزوله اطلاع حاصل اولونجه آیت مذکوره نك حکمی ادای صلاندن سوکرا عدم اصابتی تبیین ایدن مخرینک یا خود دابه اوزرنده صلات ایله اشتغال ایدن مسافرنک نمازی حقنده اولدینی معلوم اولور. جهت قبله متعین اولوبده استقباله مانع شرعی بولمادیقی تقدیرده «قول وجهک شطر المسجد الحرام» نص جلیله اتباع اولونق لازمدیر. آیت سالفه نك سبب نزولی حقنده برقاچ روایت وارد. امام ترمذینک عامر بن ربیعہ حضرت نزلندن روایتته کوره برغزاده اصحاب کرآمدن بعض ذوات اثنای لیلده ادای صلات صره سننده قبله بی تعیین باینده اختلاف ایتمشله. بعدالبحری هر بری برجانیه طوغری نماز قیلهرق ایرتسی کون نقل ماجری ایله وسول اکرم افندسزندن استفاده بولنشلرده جواباً آیت جلیله شرف نزول ایتمش. دیگر برروایتته کوره دابه اوزرنده نماز قلنق مشروعیتنی بیان مقاننده نازل اولمشدرکه بوکا دائر عبدالله بن عمر «رضی» حضرت نزلندن صروی برحدیث وارد. تحقیق مقام اثر مذکوره درج اولنمشدر.

مناسرتی اسماعیل هقی

نجائب قرآنیة

سورة مائده: آیت - ۷

«... ما یرید الله لیجمل علیکم من حرج و لکن یرید لیطهرکم ولینم نعته علیکم لعلکم تشکرون»

[حق جل و علا حضرت ناری صدر آیتده بیان بیورلدینی وجه اوژره طهارت ایله امر ایدنکدن صکره بیوربورکه] الله [بونی] سزه کوچک و یرمک ایچون مراد ایتمز و لکن سزی تطهیر و تنظیم و سزه اولان نعتی [سزک ایدانکزی تطهیر ایدن شیلری تشریح ایتمک صورتیه] اتمام ایچون مراد ایدر. [سز بورالینی تأمل و ملاحظه ایدوب ذات اجل اعلا نك لطف و کرمنه] بلکه تشکر ایدر سکز.

آیت کریمده واقع «یرید» نك ایکی جملهده مفعولی محذوفدیر. لام حرفیده تعلیل ایچوندیر. «لعل» کله سندن مقصود اولان معنی «یا ایها الناس اعدوا ربکم» آیت کریمه نك تفسیرنده بر تفصیل بیان ایدلش ایدی. طهارت: لغتده مطلقاً نفاظت معناتده در. شرعده: حدث و خبندن

[۱] آیت کریمه نك وارد خاطر اوله چی معنای جمعی: سز نه جانیه توبه وجه ایدر سکز جناب الهک امر ایدینی جهت اوراده منتقددیر.

و خش و نثله معامله ایتمک، بی آدمک حقوقته تجاوزله ضرر لر بی التزام ایتمک توصیه سی اولدیه چی ذره قدر شبه قبول ایدن مواددن دکادر. ولایت غیر مشروععه الی الاطلاق هودت و محبت و حسن معاشرت کبی لوزم معقوله انسانیتدن عبارت اوله ماز.

بلکه عصر سعادت پیامبریده مناقضک یابدینی کبی اعدای مسلمینه میل و الخاقله اسرار مهمه بی کندیلرینه اخبار و انلرک آرزو و آمانتی منافع اسلامیه بی ترجیح و ایشاردن عبارتدرکه استعید بالله «لا ینخذ المؤمنون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین و من ینفعل ذک فلیس من الله فی شیء» نص جلیلندن بوحقیقت کما و وضوحه اکلا شلقدده در.

معنای شریفی: «مؤمنر دیندا شریفی ترک و تجاوزله ارباب کفر و محسودی ولی اتخاذ ایتمه سوزلر. بونی بیا نلر، منافع اسلامیه بی اخلاصه ساعی اولانلره یاردم ایدنلر الله تالانک دین حقندن حائر نصیب اوله مازلر.» مؤدای نلیمک بوندن عبارت اولسنه روایت آیهده دلالت ایتمکده در: (نزلت فی المنافقین عبدالله بن ابی و اصحابه کانوا یتولون الیه و المؤمنون لیسوا و یأتونهم بالاخبار و یرجون ان یرجون لهم الظفر علی رسول الله صلی الله علیه و سلم)

یعنی بو آیت جلیله منافقین زمره سی عبدالله بن ابی و قرنا سی حقنده نازل اولمشدرکه مره قمر طاشقه یهود و مشرک لری تولی و التزام ایله سرأر احوال مسلمینی اخبار ایدرلر، محض تجسس مقصدیه آرا لرنده بولونورلر، بوغرض فاسدایله کسوه اسلامیه بورونورلدی و اعدای دینک حضرت رسول اکرمه غلبه و مظفریت لری تأمینه چالشیرلدی. ایشته مؤمنلر بوقوله احوال مقصد تکرارانه دن بی بیورلمشدرلر.

آیت جلیله نك سبب نزولی حقنده برروایت ده اواردر. فقط بوکا کوره ده اساس معنی تفسیر ایتمز.

«اهالی» مدینه دن برقاچ کیمسلر یهودیلرک بعض ارباب فسادی ایله دوشوب قالقمنه، آنلر ایله صمیمیت پیدا ایتمک باشلامشدردی. رفاعة بن منذر و عبدالله بن جبیر کبی اخوان دینلری طرفندن «بوقوله کسانله بودرجه مقارنت ابی برشی دکادر. بومسدرل سزی دینکزدن چقاریرلر. فتنة عظیمیه ایتباع ایدرلر» بوللو و بریلن نصیحتک تأثیر ایتمه سی اوزرنه آیت مذکوره بولری ارشاد ایچون نازل اولمشدر» بوروایت ابن عباس رضی الله عنهما حضرت نرینه نسبت ایدلکده در. بو تفسیره کوره عقیده اسلامیه سی برک و محکم اولیمان شان اسلامک دین مبین علینده بولونانلر ایله مخالطه و مصاحبه لری جائز اولمادیننه دلالت ایدر.

[بوانفاداغزندن مستثان اولورکه قرآن کریمی صورت صحیحده تفسیر ایدنلرک ایچون اسباب نزوله و قوف شرطدر.

«فصول التیسیر فی اصول التفسیر» نام اثر مزده توضیح ایدلدیکی اوزره بر سورده ویا آیتک سبب نزولی اولان قصهیه اطلاع حاصل اولدقدده فوائد عیدیه استحصال اولنور. فقط آنلرک مک مهمی فهم معنای قرآنلر. امام واحدی رحه الله دیمشدرکه سبب نزوله اطلاع

ایرانه سفر کبری جناب اشرف ارفع اردوب
برنیس میرزا رضا دانشه جهانہ حضرت ندوی
طرفندہ رسالہ رسدہ انجمن پیوستہ :

در آن اوان سمدک آثار سمدت
کم میان خادریان نیز شد بدید
ز آزادی و برابری و داد پرئوی
در منز اهل شرق بتأیید حق رسید
احرار هر دیار تخمین نوع خویش
بودند مبتلا نه غم از بند و تر حدید
در روزگار تیره احرار شرقیان
ناگاه صبح طالع عثمانیان دید
از یکپزار و سیصد بگذشته بیست و شش
دارالماده را شرق تازه شد مزید
بیست و شش جاذی ثانی بنا کوهان
زینت یافت شهر و گرفتند جله عید
فخر ملوک عثمان سلطان پروغیر
عبدالمجید خان دوم زاده محمد
سی و دو سال رفته ز تعطیل انجمن
فرمان بداد کر تو بارش کند سجد
اکادمی کشت بکامل سپس رجوع
چون وقت افتتاح زمیضش فرا رسید
در روز بیست و سوم ذی قعدة الحرام
یوم خمیس ساعت فرخنده و سعید
اعیان ملک با وکلا و سفیرها
دعوت شدند جله باین محفل جدید
وانکه همه موکب سلطان حیدرا
کردونه جلال سوی انجمن کشید
خود باز کرد مجلس کنکاش عامرا
صدتیر طوب داد عثمانیان نوید
ناید بشری خرمی و شادی و سرور
کاندریان جمع دران لحظه شد بدید
بهر دعای دولت سلطان زهر کنار
فریاد (چوئی یثا) بسو آیان رسید
حریت از بخلق عطا کرد پادشاه
خلق زجان شدند و راعید زر خرید
مسحور مانده (دانش) اندریان جمع
این قطعا برشته نظر آن زمان کشید

مسمیال

ای بلبل تریزان عرفان ،
دمیسته نوالر گله وجدان ،
هم صفوت روح اولان او آواز
اوله بجه حرم جانده دساز ،
پامالم اولور بوون عوالم ،
لاهوره قدر چیتار خیالم ،
اشواقه طار کلیده اباد ،
ایلر فکرم فضاار ایجاد ،
ای تور میثی کبریانک ،
سینم اوله مازی آسمانک ؟
کوکلری بوون قرارکاهک ؟
همچ برله اوغرامازی راهک ؟
ای طائر نازسدره بزواز ،
قلبه اوله یئک آشیاناز ،

بر باشقه ترانه کوش ایدردک ،
روحم کی سمنده جوش ایدردک ،
یادمده طوران نشاند کن
فانم جذبات ایچنمدیم بن ،
و بردگه درونه وجدا و آهنگ ،
دنیا نظرمده تنک اولور تنک !
آزاده سی بوسونون قبودک ،
برشمر سمازمین سروردک !
برشمر روان که : جوی جاری
فیضیله پلر عمره ساری ،
برنمکه : روحدر ، لندیر ،
قرآن کی راسخین ایچوندیر ،
برناه که ، شوقسوز ادراک
حولنده ندای « ماعرفناک ! »
ای شاعر رازدان ملهم ،
بن راز بکه اولماسم دمعرم ،
حیران کالکم .. بیانک
گویا که خطاییدر خدانک !

ای صبح ازل جبین صافی ،
انوار یئک اولماز انکسافی ،
یلدای عدم جهانی آله ،
اشباح بوتون غلامه طاله ،
حالا کورونور اوروج الارواح
برجو متیر ایچنده سبح !
ای صفحه وجهی آیت نور ،
چبه گمه مال کون مسطور ،
چشمگمه مین سرمدیت :
سوغز ابدی سراج قدرت ،
لاهورت ایلر آشانکاهک ،

اجرام شهود آتیهک !
هردم لمان ایدر اوسردم ،
محرافیده زاهرات انجم !
هر صبح کلیر نسیم دلجو
دوشنده شیم ناز کیسو ،
ایلر یکیدن هوای دیدار
برنقشه ایلر بی هوادار !
سودا کلیر بوون سودا ،
گویا آچیلیر قناب لیلای ،
کهواره دلنه فایم امید
ایلر اوایوب قنای تشدید ،
صومدور مق ایچون او طفل زاری ،
قالتار آرارم لیلناری !

ای لیل وقارینک مثالی ،
یا خود بگا قارشی اغضالی !
وقتا که ایدر روانی دیمور
آلتندہ یان جهان محور ،
اطرافده فالانجه برنورد ،
همراه اولور خیال شکرد ،
قالتار کزرم هرب و نهبا ،
بر بر بولورم سکونت آرا ،
نوقده سمای انیم آلود ،
یشنده رحای لیل ممدوده ،
یادمده نشاند کالک ،
قارشیمده خیال یال و بانک ،
آزاده قیود ماسوان ،
بن ناله خوفدن ، رجاند ،
بر بزم فتوح آچارکه وجدان :
لبریز صفای عشق اولور جان ،
تصویر دکل او ذوق ، حتی
ممکن اولماز تصور اصلا !

یارب اونه فیض جوش برجوش !
یارب اونه لیله شیاوش !
یارب اونه جلوه جلوه اتوار !
یارب اونه لاله لاله دیدار !
یارب اونه انجمن ، نه عالم !
یارب اونه محفل معظم !
ای لیل ، نهارک اولماسهیدی ..
ای نشوه ، خارک اولماسهیدی !
بیدارک ایکن اولماسهیدم ،
دنیا وارمش ایتامسهیدم !

ای یار و قزین جانم ،
و بر دبه ملال داستم ،
متادک اولان عنایتکله
صومدورمه بو روح زاری ، دیکله !
هپ ولوله حیات دینمه ،
دوشین بو زوالی روح یاسمه ،
اونازسه زمین ، زمان مساعد ،
فریادینه آسمان مساعد !
که ندر بکا سنده نه یسه دردک ..
یادگمی بر زمان نه دردک ؟
مستحلی آنا یوب خیاله ،
کل بزطالم بو حسیله !
ادوار حیات پرده پرده ..
اها بنیر نه وار ایلرده ،
۱۰ دس ۲۲۱ عمر عاکف

- ۶ -

بوبرنش منظم که باشی برونش دیگر در .
زوالی دهری طوختدر ، هناری ایسته برردر .
ظلال مایله نور استقبال مقبردر !
بوکونکی خنده ملت بیله باقی کریمه آوردر .

- ۷ -

بتون بر ملت اولمشدق ظلام ولوئه مستغرق ؛
کفتر پاکدانددر ، جسدل محترم ، آقی باقی .
بوتربتل منظمدر ، بومقبرلر دکل الحقی .
بوکون مصوم اولان بزده شهادت خونیدر انجق !

- ۸ -

سربرك سنك مقبرلردی دینای بریشانی ؛
سرای شوكنك زندان نكبتلر نكبتانی ؛
دوشون ، بر دولتك جلادلر ارکان ذیشانی !
فلاكتندی كيك موجود ایسه بر پارچه وجدانی !

- ۹ -

بر جانلی جنازه هرذکا : درمانده قدرتسز .
تعالی الیزدی روجز اولسه كه حقی بز .
نهذتدر ، دوشون ، یوكسلهدن فریادسز عاجز !
سن ای نادى ملت ، آسمانی قدرت همجیز ،

- ۱۰ -

بوقوم سینه چاكي ایله بن تحلیص سنسك سن .
شقی بر دولتك ازاده سرشمشیر ظلمدن ،
صاچوب بارولركدن رعد وبرق ای قلمه آهن
پلك ظلمی یاقدك دركین ظلمت اولمشكن .

- ۱۱ -

مدلاساك سمالردن ، مدظمساك عوالمدن ؛
بزی آزاد ایمن ای دست قدرت تیغ ظالمدن ؛
لواه الحدی تطهیر ایلمن خون مظللمدن ،
سمای شرقی لیلایل اولان بر دور مظللمدن .

- ۱۲ -

سن اولمازسهك وطن یوقدر ، بولمت لفظ مبهمدر .
سن اولمازسهك عوالم نیجه بر لیل مجسمدر .
نهدر فمختسرای دولتك بیلسهك نه عالمدر !
ردای نور پوش کبیه سنسز لوح مآعدر .

- ۱۳ -

سن اولمازسهك طولار افاق استقباله ظلمت ، قان .
سن اولمازسهك بو زندانلر اولور معمور واپادان .
قالیر لکن مشاعل سرتکون ، محرابلر ویران !
سن اولمازسهك دوشر بنیاد منبر ، بیرتیلیر قرآن !

مرمت جمال

ایسته بولور ، حالوکه حریت ایله حریت مشروعه مراددر که انسان
سایه عدالتده حقوق مشروعه سنه مالک اولوق دیکدر . بوده من القدم
بزم مسلکسزدر . شمعی بزیک برسدکه یکی برمله داخل اولدوق ، یکری
اوتوز سنه دنبری فصب اولان حقوقی استرداد ایلدك . فراموش اولنان
فضائل ملیه منی احیایا ایلدك . ذیناک هیچ بر جهنده حریت مطلقه
یوقدر ، اوله ماز ، زیرا حریت مطلقه برخصت و برلسه نه رابطه
اجتماعیه ، نه اخلاق ، نه آداب قاور . سینات فضیله غلبه ایتمک
چایشور ، الهایه معاشرت وحشته منقلب اولوب بادی اجتماع
اولور . هراقلمده ، هر دیارده ، هر قومده اخلاق و ادب مرعی و متبردر .
پایمال حقارت ابدیه من . بو حدودی تجاوز ایدنلر هر برده و دائمی
مدخولدرلر . ایسته بوزالری نه ایضاح ایله همده بر تفصیل ایضاح ایله
طاشقین آدمیری حد معروفه ارجاع ایتمک ، صراط مستقیم رهبر اولوق
علاک ، مشایخک ، و عاقلک اجل و طائفی در .

برکت زاده اسماعیل منی

جلس مبموآن

- ۱ -

اوت ، خاک سپرنکک بولوطارله مساویدر ؛
ملاساك اوت ، اهارك اهار سماویدر .
بوزك بر نوردر ، آمال ملتندده علویدر ؛
ایچك ظلمتیدر : ادوار استقبالی حاویدر .

- ۲ -

بتون مدقفلر آچشدر - سی سدا یابین برأل ؛
اوطفرنی منظم بر کتبه کدر ، قیام ایت ، کل ؛
اولن احرا ره قارش سنك مقبر شکلی آل یوکسل ؛
- یپوش عدم بر زائر کدر - لیل مستقبل .

- ۳ -

بو بانک سور وشادیلر ، تهجیلر ، خطابتلر
سکوت مقبر احرا ره محسوبای ؟ حیرتله ..
تپوکده پاسانکدر کفن بر سر خیانتلر ؛
محاطکدر ، محیطکدر بتون مظلوم تربتلر ؛

- ۴ -

طورور روزنلر کده ملعت آوده بر دیچور ؛
اولیل وحشک ظلمت اعماقده هپ منظور
داغلمش بر جسد .. هر قطره خونی خنده زن بر نور ؛
عجب کیدر بونش سر جدا ، رأس جسد مجبور ؛

- ۵ -

سماسز برکونشدر کوردیکم تحف بدن مجبور ..
صاتیرسک حاکیت دولتنددر وطن مجبور ؛
بومهر سرمدی اولمش فروغندن نهدن مجبور ؟
بونشی سرتوشندن نهدر ، کیدر ایمن مجبور ؟

ایفا ایدیه‌بیلیر . بز تریبیه اهتمام ، معنای حق وعدلی اثبات اجمکله اختیارمزی آقیتی به قاید برمقدن ، سنیاتی ارتکابدن قورنیه بیلرز . بو قوتلر تقویه ایدلکدن کروی قالیسه هوسات نفسانییه متعلق منازر غلبه ایدر . ایشته کوریلورکه تجدد ائمه علم التریبه نك نه بو یوک دخل و تأثیری وار .

اختیارمزی - که معانی عالیه نك ائنده بولمقی لازم کلیر - برطاق فنا اعتیادانک زبونی اولورسه بز حقی انسایت ایچون نه قدر فنا برشی در . هم بر معنی ذهنده یرلشدیمی استغفال قبول ایتمز اولور . حال بوکه معنای حق وعدل اولجه ملکه حالنه کتیرلدیمی فنیاتی ذهنه کلامن . کلسهده اوضابطه معانی طرفندن دفع ایدیلیر . مثلاً بعض کیسه لار واردرکه کتیرلرنده حدث ، غضب بربری باصان فورطنه کی همان و چارچاپوق شدتلی برصورتده ظاهر اولور . فورطنه نصل کیلر مزی تخریب ایدر ، برچوق خساره بادی اولورسه بده اوله حدث و غضب سائقه سیله برچوق فنیالقرده بولنور و اولور اولماز یرده حدثی اظهار ایدر ، ایشته اوکیسهده غضب ملکه حالنه کلش در .

دماغک نه نوزیسی ، قومسه ده عینیه طغیان ، فورطنه کی در . هر ایکسنگده شدتلی اولمقی شرطیه اجرای فعل اجمعی اکثرأ خساره سببیت و برر . حال بوکه طغیانی تشکیل ایدن صولر بر آرایه طوبیلا نیرده برصورت منظمهده ، احتیاج کورله کیجه استعمال اولنور ، مثلاً جدولر واسطه سیله اسقای اراضیه چایشیلیرسه نه فیضلی نجات الله ایدیلیر . دماغک قومسه ده تماماً بویه در . بردن بره صرف اولورسه فائده یرینه بلکه مضرتنه سبب اولور . فقط صرفیات منظم اولور ، قوت هدر ایدلرسه نه فیوضات حصوله کلز ؟ ایشته او قوه دماغیه فی سوت و اداره ایدن اصولی بیلن ، طبیعت تریبه نك بوقدیه سنه واقف اولان بر مرمی هیأت اجتماعیه ایچون برواسطه سعادت در . زیرا قویه اسراف یعنی ناهجمل صرف ایتمکدن ماعدا استفاده ایدیه جک بر صورته افراغ ایدر . مثلاً برکیسه فیضلی بر تریبه سایه سنده حدث و غضبی اعتیاد حالنه کتیرمش اولسهده بویه اسراف ابتدیی قوتی ، زمانی بر اثر تألیفنه ، انبای جنسنه بر خدمت افاضنه صرف ایتسه ایدی هم کندی همده سائر لری ایچون نه ای اولوردی .

ایچمزدده اولیه لری وارکه حد ذاتسه پک ذکی در . فقط قوه ذهنیه سنی بردن بره صرف ایدر . ذکاسی نسبتده استفاده ائده من . اقوام وحشیبهده تماماً بو حالده در . بونلر احتیاج قارشیسنده هر کسدن زیاده فعالیت کوستر ، بورولور . فقط بو شدت فعالیت بالطبع پک آز بر زمانده سوندیکی ایچون مطلوب فائده فی و برسن .

بعض مؤلفلر وارکه مدت حیاتنده ایکی اوج بوز جلد اثر قلده آلتش در ، بوشبهه سز آز بروتمه منحصر شدت فعالیتله دکل انجیق حیاتی انتظام و اطراد ایله و برصورت عاقلهده بوکا صرف ابتدیی ایچون موق اولش در . انتظام ، مکان و زمانه اولمقی اوزره ایکی قسم در . مکانه اولان انتظام جمعک مکانی ترمی ایسه هر زمان اوراده بولند برمق ، زمانه انتظام افضالی اولیه برصورتده ترتیب

ایتمک در که اونلک زمان افاضی نه وقت ایسه او وقت یاغلی وقت ضایع ایتملی . اطراد ایسه بر فعل بردنه نامل یاغش ایسه انکیسنده ، او چیخیسنده ... ینه اوله یاغی در . جدی بر اثر میدانه قویانلر علی الاکثر انتظام و اطراد کی کوزمه تشر در .

ایشته انسانده کی بو قوه نك نه اولدینقی ، ماهیتی ، هانکی قانونه نیماً صرف ایدلک لازم کلدیکنی ، نامل ایشلدیکنی هم احوال نفسدن تحقیق ایدن پداغوزی یعنی علم التریبه نتیجه تطبیقه پک آبی نمولر الله ایدر . « آدمیت ایچون اک دور بین نظرلرنن سیله کوریزان کی کورونن افاق بیدهده انجلا ایدن او کوزل سهای ساده » انسانی تقرب ایلیر . مادام العمر بوقوتی بوانه صرف ایتملی و یالکز بو صورتله اجرا ایدیلن تدریسات ایله درکه مدنیت ترقی ایدر .

حکمت اسلام

دین مجدی ، مادیاتی سنی و اقتصاد ، منوایی عفت و اخلاص و بو ایکسنگ نقطه اجتماعی اولان انسانی (عدل) ده توحید ایدر .

چالشق انسانی تهلکدن ، اقتصاد اسرافدن و فقردن ، عفت غضب و سرتندن ، اخلاص حیات و متفکرستلکدن منع ایدر . عدل ، افراط ایله تقربطک وسط مقولی اولمقی اوزره مرفوق امر ، منکری سنی ایدن غایه انسانی در .

ایلیکه تشویق ، عدالت دعوت ، اساساً هر دینک مقصود در . چین و هندک ادیان قدیمه سندن بیا ایله دین اسلامه کلنجیه قدر کافه قوانین دینییه بر نقطه اخلاقیه کوزمه تشر در . دعوت عدالتی پیغمبران ذیشانندن ماعدا مثلاً « قوفو چیوس » ده « بودا » ده ، بونان قدیم حکماسنده ، روما امپراطورلرنن « مارک اوربل » ده ، خلاصه بونون حکما و دهاتک وعظ و نصایح ندمده کورورسکز .

دین مجدی ایسه بونلری تسبیح و تبدیل و ایضاح واکاله ایدر . اعتقادی شرکدن ، اوهام و خیالاتن ، عجز بشرک قابلدینی فرضیات باطله دن قورتاراق حقیقت آلهیه ایصال ایلیر ، کندمن اولکیرک اوغراد قوری خطاری دوزه تیر . حضرت موسی نك ترجه حالنده باشدن باشه عدالت و عفت مطالعه ایدرسکز ؛ حضرت عیسی نك فطرت علویه سنده صدق و استقامت ، وحل و رأفتی اوقورسکز . بو ایکی بو یوک پیغمبرک مجمع فضائل و جامع خصائل اولان اکل خلق الله حضرت محمد (علیه الصلاة و السلام) ده ینه بو مزایا ایله برابر برده حکمت و سیاست و ادب و مکارمک درجه منهای حیثهده عاشا ایلر و هر شیده ، حتی اک امینتر حرکات معاده و طبیعه سنده بیله بو خصائلک علو نجات و کمال رفتی کورور ، حیرت ایدرسکز .

بو حکم یکتا ، حقیقه تجره شایان ، و انسانلنک منهای کمال و عزتی اولان سوک درجه مکابتهده یار آلتش در . اودر جهده که نفسنده کانه عاقلن و مکارمی جمع ایش و « خلق عظیم » لقبه مظهر اولش در . فی الحقیقه ، ترجه احوال مجدییه دقله مطالعه و تمیق ایدیلیرسه وجدانی

مناظره نفس و روح

روح — سلامت از دو بدن نفس — سوزگله ایمن عمل
 سلم خاطر اولی صفای دهری ترک ایدر
 جفاسی خلق ایچیدن سنکله هو اولور امل
 بلاه حاضر اولی . سنکله در الم ، کدر .

— یتر بوکر واغزار ، نه — سنک الکنن الامان
 تکبرک دکل مجا ؛ حرام اولور بکا صفا ،
 ندر بوچب وافتخار یازیق دکلی هر زمان ،
 تفخرکده نامزا . ندر بوچکدیکم جفا ؟

— سنک صرامک ای گیم نه — بوسرزشرک یتر
 صابرمیسک صوابدر اولوم وار عاقبت فنا ؛
 بو فکر و مسلک ستم یازین بو قدرک یتر
 صفا دکل هنادبر . بوکون احوالی آکسه کآ .

— دکل دکل آ بدفصال نه — بودیلدن آکلام آروح
 سنک تصورک کبی ؛ سنک لسانک اجنبی ؛
 یتر یتر بومکر و آل دکلی ذوق دل صبح
 از نونه فیض مکسی . بو ذوق آکلام غبی .

— ها شوچکدیکم امک نه — غم جهانی آعمل ،
 غبارم سنک دیمک فرخ اولوبده یانه ؛
 امان بوچنی چک اوزان بوحن دائمی ندر ؟
 مکابرمک لطیف پک . صفایه ، نشوه قاتالی .

— اوت بوشوه خار نه — نه اولوق احتمالی وار
 ورر موقه مسار ؛ دوشونده اولیه ورر قرار ،
 فقط بواعتیاد اولور بوعلک کدرلری
 اینی ایچنده بر ضرار . دکلیدر ضرر ، خسار .

— قضیه دن مفاصله ، نه — غرض ندر بودهردن
 نه خوش سوعلی سفصله یچون ورلدی شکل تن ؛
 بوسلک سفصلتک نصیبی یوقیدر بوک
 امان جان فنا خطا . عیبی خلقت بدن ؟

— مناظره مک کوزل عتاب نه — بوافتخار غم ورر
 بوخوش سؤاله آل جواب حدود ذوق ، الم ورر ؛
 خطوطی شرعه منقر بو احتیاط نایجا
 بوولده هر عمل ثواب . سوکنده بر دم ورر .

— بو فکره آلداتان برار نه — آچقجه سوبله مقصدک
 موقه فرخ اولور ؛ ندر بوطن واشتکا
 ازاله غوم ایدر ندر تقاط صردک
 دیمک مسترخ اولور . ندر بو حال اشتکا ؟

— بلای فرطک ای عنود نه — دیمک که وار مساعده
 بولوی ایلر اقتضا ؛ نهدن یچون جدل ، نفاق ؟
 سکا دیمک اول خود دیمک بو در عیاضه
 هر اعتداله ورر رضا . امان نه طاعتی اتقاق .

— اوت بو اختلافی آت نه — مطیعکم خلاف یوق
 کبر اتحاده ذوق کور ؛ نه بولده در ارادتک ؟
 بر ازده اشتلاف یات سوزمه هیچ کذافی یوق
 کولکده سوکره شوقی کور . یاب اولیه نسه عادتک .

خاتمه

خدایه شکر بی شمار
 که وپردی نسه فیض جان ؛
 هدایه عرض افتخار
 که قلبدی روسی حکمران .

میروز ، رهبر دومی

حکیم شهیر امرالله اقدری حضرت نرنیک دارافزونه عثمانیه شهیر
 دار ویردکلی قونفراسره ضبط اولونامه بیانات فاضلینری :

تربیه دان

بکن نسخه ده که قونفراسدن مابعد

بر هیات مدنیه تک انتظام وبقای ایچون تطبیق ایبدک لازم
 کان دستورلردن بریده مساوات در . دقت ایبدیلرسه اسلامیت
 بوئده تأمین اتمشدر . نظر اسلامده یالکز بر نقطه ده یعنی طالمله
 عالم اولیسانلر آرمسنده مساوات نامه قبول ایدمه مشدر . یوقسه
 مساوات حقوق اسلامده قطعاً مومن در . الک عاجزک ال قوی ایله ،
 الک غنیکن ال فقیر ایله فرقنی اسلام هیچ بروقت قبول ایتمز . یالکز
 فرق علم جهتسندر در . زیرا ربیه علم اعلی الرتبدر . عالمی بزم
 رهبرلر مدر ، بز اولورک آرقه لرندن کیدر ، حقسه نائل اولوروز .
 قوانین و سنن انبیهی اونلر ادراک ایدر . بنجیده ارشاد ایلرلر . مثلاً
 نائل اولدیتمز قانون اساسی احکامنی شریعتز ناطقدر . حصول عملاً
 دخی کرک احتیاجات اجتماعیه مزدن کرک طایع بشریه دن استنباط
 احکام ایدر ، شریعتزک امر بیوردینی کبی بر جوق احکام اساسیه
 کشف ایلر .

حکمرانک بر قسمی طبیعده کی قوانینی استخراج ، بر قسمی نفوس
 بشریه یی اداره ایدن قانونری ، بر قسمی ده اقتصاد قوانینی ، معاشرت
 مدنیه اصولنی کشف ایله اشتغال ایدرلر . بو معزز رهبرلر تبعیله
 انسانلر عقاداً ترقی ایلر ، کچیردکلی حکاملردن حصه یاب استفاده
 اولورق تکمل ایچکه اوغراشیر . فقط بو ترقی بانه اساسینه [الحق
 یلوا...] قاعده سی درکه هر خطوه تکاملده ، هر نقطه حیانه تجلی ایدر .

بشیرت ایلر بلکجه تعقیب ایندیکی بولرده بر طاق نشانلر بر اقلشدر .
 بوونلری تدقیق ایتمک هر زمان ممکن در . مثلاً بوکون آوروپا و آسریکانک
 یلدریم سرعتله ایلرلین مدنیاتینه مقابل آفریقاده اقوام وحشییه
 تصادف ایبدیلورکه حالا سحر مجلا دوری حیاتی سوررلر . او بیچاره لک
 ذهنلری اودرجه حال ابتدائیه قالمشدر که بشه قدر صابغی بیلزله ،
 قراکقلده - لسان طبیعیدن ، حرکات بدنیه لرینک اعانه سندن محروم
 بولسدقلمری ایچون - افاده صرامه مقتدر اوله مازلر . کذلک بعض
 ایندیسوره ، بدلالره راست کانیرکه محیط لرینک فضیلتی بولمسنه ،
 تربیه لرینه ایبدین اهتمامه رغماً آکتساب معرفت ایله بیللری مستحیل در .
 کذا بدایت احواله انسانلر معنائک قوشندن زیاده سوق طبیعی به مطلوب
 اولوردی . حفظ وحب حیات هر شیئه غالب اولدیغی ایچون برینک
 انده برشی کورورسه اونی قائمه ایستر ، کندندن ضعیفی نالان
 ایدردی . اقوام مدنیه آرمسنده تورین جباره ایشته اوابلک حیات
 وحشوق اصارده محکوم اولان انسانلرک برغونه نحوق ، مستبدلرک
 بو وحشت ومظالمی آوزمانک بر یادکاری در . بوکا غلبه ایتمک ایچون
 معنای حق وعدالتی پرورده ایتمل ، فضائلی اثباته صرف مساعی
 انلی درکه بو مهم وظیفه ده علم التربیه تک تطبیقات فیضا فیضنه اعتنا ایله

شرطیله بر شاذ ، بر استئنا تشکیل ایدرلر . حال بوکه قاعده عرومیه و بوزده طفسان طقوز اکثریت بونک ضدیدر . و فحشک موجب اولدینی فتر و سفالتک قربانلری هرکون کوز اوکندهدر . بو حال پک طبیعیدر : چونکه بو بولده دوام ، ذوق و صفای شواینده ترقی و تکمیلی و بناء علیه حیاسیت بشریه یی کیندیجه ایلرلته چکندن تیجه مننده دماغه ضنف و رخاوت و تصرفانه بر نوع دوشونجه سزنگ طاری اولور . انسانیتدن تباعد و بهیمنه تقرب دیمک اولان بو بولک صیوکی البته قدردر . ثروت پک چوق ، و مضبوط و محجور اولسه بیله فقر معنوی ، فقر ادبی حاصل اولور . بو تورلو بر فترک هیئت اجتماعیه نه قدر ضرری واردر نامل ایدلملی . . .

شهادت رحلیه ، اشتتالات جدیده ، مسافات اخلاقیه و ادبیه حسی شایان دقت بر صورته القا ایدیلور . ایچکی بوس بوتون مرهود عد اولونیور . دیگر جهندن کنج قیزلره بینه ریاضت و اشتتالات ایله ، و شفقت و نجاه حسنلری بگون و عبادت ایله اوپاندیرلره برق تریسه ایدیلور . حیات بشر ، و وظائف انسانیه ، بونلره لازم اولدینی اشکال حقیقیه و صور طبیعیه بیله کورستیلور . آمریضا دلیقانلرینک بوزده جمش بشی سکانی آجیق ازدواجلرینه ایلمک دفعه اوله رق قادن وجودی کوربورلر . زمانک اوروپا احوال عرومیه اخلاقیه سنه واتب اولانلری ، بو درجه غفته البته تحسین خوان اولورلر .

بونلرک هپسی فضائل اسلامیه تقرب دیکلر . باشقه بکی برشی دکلر .
مصر هی سعاده

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

بوکی مناظرده فضائل اسلامه دائر مجملات کیه نخریدن ایسه علی و نظری اوله رق شوققه خطیره تک تجلیسه سی مسلینه و با-بین اسلامه ده قائلدی کوردک . عبارات قلیله ایله ترجمه ایلدیکم مقاله مجبوت عنابه دعتیمک ده :

احوال محیم طولایسه زاپونیه کیدرک شومونر میلمک اعضاسی میساننده بولنق شرفه نائل اوله ماش و مع هذا قونفرده صدر نشین اعزاز و احترام اولان اعضا حضراتنک مصاحبه و معاضد لرینه دائر اولان محبت شدیدة فوق العاده یی بدرلو تسکین ایدمه ده ش اولدنمندن قونفره ریشی حضرتلرینه شوققه مک تقدیم و اباحتی و بونک لطفاً زاپون لساننه ترجمه سیله قونفرده قرائته همت بیورمسی و مواقع مناقشه و مناظرده بر موقمک دخی بوقلمانه تخصیص ایلدنی رجا ایدمه تک کلامه سر آغاز و ابتدا اولدم و دیدیمک که :

بوراده دین اسلامی ادیان ساره اوزره قنالی ایدیرن بر امر خطیر واردر . او امر خطیر که انظار عرومیه یی باخامه استیلاب ایلرودین اسلامی بر دین عمومی قلوب نفوس بشریه یی اکا میل ایدیرر . و میل و رغبت دین اسلامک یانکر اصواتنک خلندن سلامتی و جنتک ، برهانک قوتی جهتلرندن نشأت ایتموب بلکه انسانیته متعای مرتب کاله ساتق اولان نوامیس اجتماعیه سنک قوتی و ساحه نورمدیه ایصال خصوصنده حرکت فکریه عومیه ب تاثیر بیلنی در . شونده انظار عرومیه یی استیلاب ، فانلونی ایفاظ ایدن شی دخی قرن عظیم لسانک قطعاً بیان بیوردینی اوزره دین اسلامک بر دین جدید اولیوب جناب حقک رحه لهما این اولان مسراین اولین حضراتنه وحی ، انزال بیوردینی بر دین اولی ولسی در . قال الله تعالی [شرع لکم من الدین ماوسی به نوحاً و انذی و احبنا الیک و ما وصینا به ابراهیم و موسی و عیسی ان اتقوا اللهین و لا تفرقوا فیه کبر علی المشرکین ما ندعوهم الله الله یحیی الیه من یشاء و یدی الیه من یشاء و ما تفرقوا الا من بعد ما جاءهم العلم نبیا بینهم و لولا کله سبقت من ربک الی اجل مسمی قضی بینهم و ان الدین اورثوا الیکتاب من بعدم لنی شک منه مریب فلذلک قاع و استتم کما امرت و لا تتبع اموامهم و قل آمنت بما انزل الله من کتاب و امرت لاعدل بینکم الله ربنا و ربکم لنا اعاننا و لکم اعانکم

دین اسلام فضائل اخلاقیه تک الی درین و الی کیزلی پر لرینه قدر نفوذ ایتمشدر . اخلاقی اونک درجه سنده تدقیق و تصفیله ایش بر اثر آییی دهام موجود دکلر . (یا اویساطت حیات و قناعت نفس مسئله لرینی نه یایلم ! دنیا ده انسان ایچون بوندن ده جدی بر تریسه واریدر !) قرآن مجیدک مبدأ تاریخ ارسالی هر سنه بر احتفال ایله یاد و تذکار ایچون طوبولان اوزوج یانکر بر شهر آیین معنوی ایله قالیور . رفاه [و سیر ایله منتعم یاشایانلره آچمنک نه مشکل رصبره محتاج اولدینی تجربه ایدیر بورر بوسمرده صحیحین فنیبر اولانلره معاوتی و نادرا بوله یلککاری و یا هج بولاماد قری عبدالرک و برسی حسن رافتی انسانک تلبنده غیر اختیاری اولاریق اوپاندیر بورر . انسانی نفسنه غلبه و تحکمه ده آیشدیر بورر . . .]
ایرام گلزدن برکون اول بوتون فقراتک بر چوق شیلردن حال عرومیتی نظر دتته اهلرق اونلره زکاة فطر نامیله برشی و بر دیر بورر . اوقتیر ، او شی جزئی ایله برایی کون سونبور .
ذاتاً اسلامیتده حب نفسه منحصر ، شخصی و خصوصی ایرام یوقدر . بوتون اعیساد دینه فقرا و محتاجینک اونور نللمسی اساسی کوزده تمشدر . نقصان چوق و ارسه بزم اعمال و عدم اعتنا زدنر ، اعمال یانکر بو دائرة محدودیتده قناتمش ، پک ایلری کیتشدر . چونکه ، اگر اعتنای دینی ایله حرکت ایدلش اولسه ایدنی بلاد [اسلامیه سواقانلرله دلیقلر] ، اغنیاسی میاننده بیخیل و مسرفلر ، بولوغایه جقدی . هیئت اجتماعیه منه عائد مسائندن تعدد زوجات ، طلاق ، زکاة کبی شیلر هج سوء استعماله اوغرایه جقدی . . .
منفعت ملیه و وطنیه آرز چوق قناس ایدن مسئله لرک نقصانی بوکون آروپاده حکمت اسلامیه ایله اتام اولونیور . اسوجوره ده ترقی ایله غیر متناسب صرفاینده بولان برآمده حکومت در حال سبب صور بیورر . اوزرینه ویرکی طرح ایشش اولدینی او ثروت اگر زیاد ایتشه ویرکی بده زیاده ایشدیر بورر ، دکله و آدمی اسراف ایله اتام ایدبورر .
آمریقاد ایچکی علیهنه دکل جینلر ، حکومت قنم ایدبورر ، و موقفتیتی کال انکارله اعلان ایدبورر . بونلرک هپسی حکمت اسلامیه تقریبه سلامت کورمهلر ننددر . بینه آمریقاد ، دلیقانلرله قیزلر بیندنیک مناسبات ، اخلاق و جدیتی مکن مرتبه صاعلام براساه باغلامق صورتیله آداب و عفته یانلاشدیر بیلور . دلیقانلره ریاضت بدنییه ،

و بویکی دکل ، اک زیاده حسن اداره و محافظه اولونایدنر . بناء علیه اسراف و سفاقت ، طبق بخل کبی رد و منع ایدلشدنر . زیرا مضرتی عوم هیئت اجتماعیه ساری و معموریت استقباله ماندر . اخلاقک بوزولمانسه ، اساسسز و کولوئج تقاضر و تکبیرله مذسوب اولدنی قومک کسر شرفه باندنر . غایه لرك استقبالی تخریبه بادیدر . چونکه غایه لرك و بناء علیه منظر ، انتظام حیات ابله کسب رفاه و تأیید مقاومت ایدرلر .

منویاتده عفت ، کافه مزایای انسانیه میزان عد اولنشدنر . شخصی واجتماعی احوال و حیساننده بر مسلک عتی هر شیئه تقدیم ایدر . چونکه عفت ، دوعرولق و ناموسدر . دوعرو ادمدن نه بر کیمسه ونده وطنی و ملتی اصلا ضرر کورمن ؛ بالکس ، بوسزیت کافه خیر و نفعک مصدریدنر . دوعرو لقله برابر اخلاصده وجود بولدیفندن بونلرک اجتماعی اخلاق اسلامیه جه اک مهم نقه اساسیهی تشکیل ایدر . چونکه عدالت بولیدر . دوعرو ولتک غایه و نتیجه سی اولان صایت وجدان همه حال اخلاصی تولید ایتدیکندن بوسایده و بوشروط داخلنده ، بر جوق فضائل کیندیکندن دوعار ؛ و نامی اضراره میال اولان منفعتپرستک آرتق غائب اولهرق وطن و انسانیته محبت ، شرف و ناموسه احترام ، غضب و ظلندن اجتراز حسلری قلبه تماماً برلشیر . او وقت نظرده عدالتدن باشقه بر قانون ؛ صدق و اخلاصک غیری بر مسلک قالمساز . آرتق بونلرک دائره احاطه سی اینجهده کی حریت افکار و جدیت آملی ، تعاونی ، لطف و کرمی ، ثبات و قوتی ، عزم و مکاتی کافه درجانیله ملاحظه ایجلی . . .

دین اسلامک غیر مشروع کوردیکی شیرلی یا عاقله دنیاچه وجودی نادر عدالوتان سادت کامله ک استحصالی نمکندر . بوبولده حسن اولنه حق استراحت و وجدانی شمدیک بر طرفه بر افارق صرف مادی فکرلره دوشونه جک اولسهق نتیجه یته دوعرو و چیقار . مثلا قار مسئله سی اله آلام : بو قتالک ثروت ، محبت ، محبت عالییه ، دماغه ، دوستاره وچی نوعه نه قدر مضرت و سروه تأثیری اولدنی مثبتدر . بونده کی متعدد حقسز لقلرک انسانی نه مددش و رطبلره ونه بدبخت اخلاقسزانه دوشوردیکی ، و حیسات شرفه دن نصل بر عرومیته سوق ایتدیکی مجربدر . قار ، ایچکی ، و فحش اساساً تیزیر و اسراف اوزرینه محرم اولسه کرکدر . چونکه هیسنده مادیات و منویاتک ضیاع و تیزیری شهوددر . اولا مادی اولارلق باشلایان بو ابتلائی مددش ، بالآخره منویاتی تخریبسه ال آتارلق ثروت و صحتدن ماعدا عفت و اخلاصی ده عو ایدرکیدر . بوفیج و مشوم نتیجه نك بلکه میلیونلرجه امثالی واردر . فحشک حکمت اسلامجه موجب فقر اولدنی محقددر . غریب انکارینک نفس خوش کورون غلطاتی قبول و حق مدافعه ایدن بعض شیان مسلین ، بونی معقول کورمیه لرك دیکلمه مزلر ؛ و بر لركه حیسانیه یلین و احتیاط صحیحی الین بر اقایان بر آدمک باطلخه فیحیات ابله دوچار فقر اولسی صحیح دکلدر . فقط دوشونوز لرك بونلرینه مذموم اوتاق

تسخیر ایدن ذوق سلیم ابله ، افکاری توقیف ابله بن عقل سلیمک ملتقای عرفاننده ، مدار نظر انسانیت بونی دیشانه شوبله بالکزه تصادف اولنور . مدحنده بیخان حرب ابلک ناطق و سفنده فصیحان عجم ناطق ابلک !

حیات مادیه نك ، اجتماعی بر نقطه نظر دن مطالعه سی دین اسلامک کالنه اک قوی بر ماندر . چونکه حریت شخصییه و سربستی اعمال اوزرینه مؤسدر . ماده اصلیه اولارلق حریت ابله سعی آلمش و قوه تشبیهی مدار موفقیات اولهرق نلق ایتمشدنر . حریته استند بر عزت نفس ، دینزک صفت تمیزیه سیدر . تبالک صراحتاً و شدیداً مکروه ، دینچولک صوک درجهده مقبوح ، زاد کانتق ادعای مذموم ، رهبانیت قطعاً ممنوعدر . افرادینک هسی بر برینک قارده سیدر ؛ اکرمی اتقاسیدر . تفوق آنجق علم و سی ابله در . سببسی علم بخل قدر فنادر . (بخل ایسه بر سلمان ایچون قارا لکدر . چونکه عزت نفسک عوبینه اک مؤثر بر حالدر . بخل انسانیتی تذلیل و صاحبی وطنه لایقيله خدمتدن منع ایدر .) حریت اسلامیه ، زمانزهده کی حریت مدینه نك اک مکمل و دقیق بر ایدر . چونکه حقوقه مستندر ، مطلق دکلدر .

سربستی اعمال ، چالمتق ، تجارت و فلاح و سیاحت ایچک صورتیله ترغیب و استحضان ایدلشدنر . بوتون دکزلر ، کولکر ، انسانلرک خدمته و فائده سنه تخصیص اولومشدنر . قوه تشبیه مقاعدک سابق و مشوقی اولوق اوزره کوستلشدنر . شکل حکومت اعتباریه امنیت و رضای امتک حکمی و استشاره نك مشروطیتی اساس اولهرق طاتمشدنر . طبیعت و خلقت بشریهده مخالف هر نوع امتیاز و یاعرومیت عوما اورتدن قالدیرلشدنر . بونلر ، هپ وجود حریتی نعلماً ایقا ایدن مساواته ابله اولک انتظامی تأمین ابله بن حیت و لیاقت اوزرینه بنا ایدلشدنر .

اسلامک شرطلرندن بری اولان زکاته ابله ، فقیر و غریبک ، یتیم و مسکینک ، علیل و صریضک ، آچلق و چپالقلقدن و بناء علیه ذل سؤالدر و حتی یأس انخاردن و قایه سی تأمین ایدلشدنر . هپ مسلمانلر قاردهش دینلش ، ییلرنده فتنه نك کلدن اشد اولدنی بیان بوبورلشدنر ، تمان و تودد اک مهم ارکان اجتماعیه دن اولهرق امر و اخطار ایدلشدنر . توکلک سی و اجتهاد ابله مشروط اولدنی اکتلا لشدنر . اوهام و تقائل اساسسز و غیر جائز کورلشدنر . اسباب طبیعیه و موانع و صعوباتک صبر و ثبات ابله یکلمسی امر اولومشدنر . هر شیدن اول کندی جهد و غیرتی مبدأ اتحادی لزومی صراحتاً یلدرلشدنر . اسلامیتده یأس و کسل ، سببسی طلب ، معقول و مقبول دکلدر .

« حق یول آرامق و اجدد عقل سلیمه
« توفیقی ایستسه خدا راهبر ایلر .

حریت و مساواته مستند سی حقیقینک عتراتی تمایله اقتطاف و بومظهریتدن دراملی و امین بر صورتله اشاع ایچون ، اقتصاد امر بوبورلشدنر . چونکه ثروت و رفاهک اک مضمون و امینی ، اک چوغی

جناب حقه نسبت ایدرک کذب علی الله جرات ایلدیکز . زیرا لایق دکل در که جناب حق بر قومه بر دین انزال بیورسوزده اودینده ذات اقدس الهیه سنک ظنون وانکارک احاطه ایتدیکنی ، جسم و جسمانیادن منزهتتی وذات وصفات وافعالده واحدیتی کلمیم بیوردینی حالده آخره دخی بردن وحی ابدوبده آثار ایچون اقامت نشهینی تقریر وحاشا ولدینی عالینده تقدیه ایلدیکنی وباشقه بردینده ایسه حاشا کندینک فلان جسده نمجده اولدینتی وفلان جسده حلول ایتدیکنی وقس علیه البوائی وجهاً من الوجوه توفیق وتالیف یلمری قابل اولیده جتی شیرلی وحی اتمشی اولسون .

اغدی بومضلات مشروحه اتمتی امرینک بریسه حل اولدیه یلیر . اوده یاشودیتلرک کلیاً بحرف اولمی ویاخود وحی الهی ایله اولیوب سالفین واقدیندن بضرینک افکار مخصوصه سی ایله تأسس ایتدی دره اما مالینک صرف اقدمینک موضوعات وانکار وخیالاتندن عبارت اولدینشته دائر اولان قوله هیچ بردیل اقامه ایدله من . زیرا بز اللهم رسولی بز و دین الله الله میوتر دین او اقدمین اوقضالی کاملین در که فضل تقوی وزهد وعبادت لرینه تاریخ جانلری شاهد عادل دره . ذوات عالی مشارالیه مک کاذبن و مزوریندن اولمری ایدد بینه دره . زیرا بزور برکونه فضیلتی تولید ایتدکنن باشقه تقوی وکالی دخی اناج ایدهن . [بیتمبر حرم محمد صلی الله علیه وسلم اقدمینک حق شرف لرینده سوبلدیکمز باق ۱] بوقصدیرجه اوکرده یالکز فرض ثانی قالیرکه اوده بودیتلرک بحرف اولوب بوقسه هینک اصل واساسی بر اولمدر .

ترجمی : مبنی انشائی زاره جماله

مقایسه جرائم

ایرایی نزدنله خفی اولدینی اوزره جرائم مشترکه ومرتبطه ایله اجتماع جرائم و تکرر جرم ببنده اوله دقیق مشابهت لر ولسورکه بولری تمیز ایتدک مشکل اولدینی قدرده مهم دره . بوسیدن عاجز لرلی بالخاصه حقوق مدناوملری ایچون بلکه بر قائدینی مفید اولور ایدله جرائم سبوری اولان تعریف ثانیاً بیلرندگی نسبی تعیین ایتدم .

تعریف لری

- ۱- جرم مشترک : بردن زیاده کیسه لمر طرفندن بر مقصدله بر لکه ایفا اولان جرم دره .
- ۲- جرم مرتبط : قانوناً توحید تحتیقات و عاقلانی ایجاب ایدر صورتله بر برینه ارتباطی بولان جرم لر دره . شوله که : اولاً ایکی یازنده شخص طرفندن یا مجتمماً بر زمانده ، ویا بیلرندگی اتفاقه مبنی متفرقاً مختلف زمان و مکانده اتفاق ایدیلان : ثانیاً بری دیگرک ارتکابی تسهیل یا خود حصصولنی یا جزاسز قلمسی تأمین ایچون ارتکاب ایدیلان ، جرم لر جرم مرتبط عدناولور .
- ۳- اجتماع جرائم : بر شخص طرفندن بردن زیاده جرم ایشلتیش فقط هیچ بردن دولایی محاکم عمومی مدن ورپلرک قضیه حکمه شکلی آلاں بر حکم جزائی ایله محکوم بولماش اولمیدر .

۴- تکرر جرم : بر کیسه طرفندن بردن زیاده جرم ایشلتیش فقط ولورندن دولایی محاکم عمومی مدن ورپلرک قانوناً لایحیر خانه کلان بر حکم جزائی ایله محکوم بولنش اولمی دره .
گوریورکه (جرم مشترک) ده جرم (اجتماع جرائم) ایله (تکرر جرم) ده ده جرم ، همه حال شده اولمی . بونلرک ماهیت لری ایجابندن اولدینی کی . (جرائم مرتبطه) ده دخی علی الاطلاق بولرندن بری متعدد اولور . شو حالده بونلرک هانکی قطعه بر لوشوب ، هانکی جهنم آیرلدن لری آلامق ایچون بروجه آتی مقایسه ایدلری دادنا ضروری کیدر .

نسبت لری

ایدی جرائم مرتبطه ایله جرائم مشترکه ببنده محاسبه الحق عموم وخصوص مطلق واردر . جرائم مرتبطه اتم ، جرائم مشترکه اخصدر . هر زرده (جرم مشترک) بولورسه (جرم مرتبط) دخی بولنور . لکن هر جرم مرتبطک بولدینی ایزده جرم مشترکده بولنسی لازم کلمز . عجبانه دن بولله ؟ چونکه : اول امرده ، جرم مشترک تحقق ایدیلش ایچون ایکی شی لازمدر که بری عاقلک تنیده اولمی ، دیگرده جرم تکراً و فلاح مشارکت لری بولنسی دره . شوقدرکه مشارکت فلیه ، آز یا چوق اولوق ، ماهیت جرمه تأثیر ایتز ، یالکز مشارکک و فخری تعیین مدار اولور . ایته بویکی شی موجود اولدقن صکره آرتق جرمک وحدتی ، یا تصدی جای بحث دکلدر ، کرچه قانون جزا تک (۵۰) نجی ماده سنده (بر جرمک) دیشلش ایسه ده اوقید ، قید وقوعی اولوب ، ادنای متقنی بیاه مجولدر . کنا جرمک تصدی تقدیر نمده بر نوعدن اولوب اولماسی بیلرندره بر ارتباط قانون بولوب بولماسی نظر ایتاره آتمز . کذاک مکان جرمک اتفاقه و اتفاقده بوبنده برکونه تأثیری موجب اولمز . علی کلافتدیرین (جرم مشترک) حاصل اولور . اما بیان ایتدیکمز ایکی شیدن بری بولنزه اوله ده جرم مذکور وجود بولمز . بولرندن بری بولناققده شو اوج صورتله اوله یلور . یا قاعل بر شخص اولور . اوسورتمه جرم مشترک اصلا موضوع بحث ایدلز . یا خود قاعل تنیده اولنله برابر مقصد لری تنیده اولمز . اشخاص متدده طرفندن سوائق مقاصد مختلفه ایله ، مجتمماً ایشلتیلان جرائمده اولدینی کی یاخود قاعلر متدده ، مقصد لری ده تنید اولورده جرمه بافضل اشتراک لری بولنزه ، اشخاص متدده طرفندن اولجه بیلرندره محصل ، اتفاقه مبنی متفرقاً ایشلتیلان جرائمده اولدینی کی ایسه بوسور نده مک هیچ رنده جرم مشترک وجود کاشدر . چونکه او ، ایکی شیتک ایکی بری بولناقتدر .

شوقده بیان ایدلمک که : قانون جزا تک مذکور قرق بشخی ماده سنده کی جرم - که جرم مشترکدر - ایله اصول عاقلکات جزا یه تک ۲۰۹ نجی ماده سنده کی جرائم مشترکه تبیری عین مدایه دکلدر . بلکه ۲۰۹ نجی ماده ده تعداد اولان جرم لر ، جرائم مرتبطه دیک اولدیندن مشایر جزایون منفق دره .
کلام جرم مرتبطه : جرائم مرتبطه اوله فقطاً تنده جرم لازمدر ونه ده مجرم تنده اولنجه ، اونلرک جرمه فکر اولاملدخاله سی شرطدره اتمتی ایکی شیدن بری بولورسه (جرم مرتبط) محصل

لاجه بنسنا وينکم الله بجمع بنسنا واليه المصير . [ايته جناب حَقِّک
 نصيص بيورديني وجه ايله کوردييورکه حقيقه رسول الله صلي الله عليه
 وسلم برامت مونه بدین جديد تأسيس اتمک ايچون ارسال بيورليوب
 ولكن تحريف وتغيير اوغرايان اديان سائرهي تصحيح واصلاح ووضع
 اصليينه ارجاع ايله سائر مسلينک بيش وارسال اولديني دين اصلي به
 اتمک هدايتي ايچون کوندرلش در . قاله تالي [قل يا اهل الکتاب تماوا
 الي کلمة سواء بيننا وبينکم ان لا نعبد الا الله ولا نشرك به شيئاً ولا يتخذ
 بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله فان تولوا فقلوا اللهم انا مسلمون .]
 ايته دين اسلامک بناسي وقاعده واساسي بودر . بوده دين اسلامک
 بر دين جديد اوليوب جناب حَقِّک ججع رسل کرانه کوندرديکي
 ومؤخر آتباع رسالک تغيير وتحريف اولديني دين اصليدين عبارت در .
 ديات حقه ، انسانک اولندن آخريته قدر کرک کودي منسوب اولديني
 اتمه ارسال اولمش وکرک اتم سائر به بيش اولمش ججع بيغم برانه ايمان وهانکي
 اتمت ولسان وهانکي زمانه اولورسه اولسون رسل کرانه وحی اولنان کتب
 الهيدک ججوعنه اعتقاد اتمک در . شويديانت عامه تک فضائل سائرهن سندن قطع
 نظر ايمدن هيچ برامته حب ذات وحب حَقِّکک ثورتی بر اقرديني
 اجلدن برکون کله حک که اختياراً دکل اضطراراً بر دين عمومي اوله جقدر .
 زيرا انسان نه ايچون يودي اولسون ده بودی اولسون ؟ ونه ايچون
 مسيحي اولسون ده برهمي اولسون ؟ وهانکي سر جع ايله انسان موسی
 عليه السلامک ني اسر ايله مبعوث رسول بالحق اولدينه وقومنه کتتاب
 مبین ونور عجم ايله کلديکنه اعتقاد ايلسون ده . عين عقيدهي [محمد]
 عليه الصلاة والسلام ، بودا ، زرداشت ، برهما وائزلي سبق وتقدم
 ايدن وائزلي خيراته وسبل کالانه هادی اولان کتابلر به بيش اولنان
 سائر اديان حقدنه بيلمش اولسون ؟

بو معقولی درکه جناب موسی عليه السلامی ني اسراييلدن
 طقوز ، اون بيک نفوسه امام ورحمت اوله رق بيش وارسال بيوران
 حق جل وعلی يوزلرجه مليونن عجاوز چينليلرله ژاپونباللری وسائر
 آسيانفرقا وکوستراياليلری واقوام سائره بشريه دي بيخبر سز ، مرشد سز ،
 کتاب سز ، علم وهدايت سز ظلمات جهل وغفلته ، وادی ضلالتده ترک ايتسون ؟
 بوتصور اولنورمي که خالق عادل وعمايه ومصلحته دن منز اولان
 بر الله عظيم الشان حقائق ديني يالکز طقوز ، اون بيک خلقه وحی
 ايتسون ده مليونارجه انسانلری غلام ججم وفساد ججمده ترک ايتسون ؟
 حاشا ! بلکه جناب واجب الوجود فرقان مبینده بيوردی : [وان من
 امة خلقتها نبي] وقال تعالى وتقدس [منهم من قصصنا عليك ومنهم
 من لم نقصص عليك] بورادن آکلاشلييورکه جناب حق هر اتمه
 رسول وکتاب ارسال بيورمش وائزلي عصرآ بعد عصر دينه جج
 ايتش در . وايشته بز بر زمانه بزرگه کافه اقوام وائم تبادل افکار وعلوم
 ايله مرافقت حياتيه ايچون يکديکيره مزارفه وموانسه پيدا اتمش
 ونواميس حيات آلزري وحدت عقائده سوق اتمکده بولتمش در - نه کيم
 مدرکات عليه وعليه ده دخي آلزري قطعه وحدته سوق اتمکده در -
 ايشته بورادن دين ماملک وجودی ايچون بر شعور عام حادث اولمش در .
 ايمدی انسان ايچون بر دين عمومي ناصل ممکن اولور ؟ حالوکه

کوزم سزک اوکنده بولنان ججع اديان اتم موجوديه يوزلرجه عصر لر دن
 بری اکتساب اولديني کوييت شخصيه حتى خلغ ايدنک دين سابقه تماميله
 ضد وعدد و بر شخصيت جديده الباسي وسائر انبياء الهی حاشا کذاب ،
 مزور ديه رک آنلره عدم ايماني وججع بقدر سين واقدمينک احتقار ني تکليف
 اتمکده در . هيچ شبهه يوق در که بوکي محرف دينلرک هيچ بریسي بر دين عمومي
 اولانه صالح دکل در . مادامکه انسانيتک ججوع احوالنه بر نظر ملاعت
 وتکليفنده قاعده حکمنه رعائته نظر اتمز وشو دينلرک قصد وغير تلمی
 انسانيتک اولجه متمسک ومعتقد اولديني بشيدن خلغنه وحق ظاهر دن
 جوراً وميلاً کفره دفننه مصروف اولسندن ناشی آرتق دين عمومي
 اولونه صلاحلری اولديني کون کي ظاهر وآشکار در ، چونکه انسانک
 عدايه اعتقاد ، بودايي انکار اتمده هانکي سائقه ترجيح سوق اتمکده در ؟
 حقيقت انلر دن هر ايکيسي بر دين تأسيس ايدرب نوع بني بيشرک اصلاح
 احوالنه همت اولدک لری وانلره خلُق کثير تابع اوله رق هر ايکيسي ده
 صلاح وتقوا ده وحب انسانيته مساوی بولند لری حاله انساني ،
 عيسايه اعتقاد وبودايي انکاره هانکي سائقه ترجيح سوق واماله
 اتمکده در ؟ اناجيله وقديسين نصاريله حرمت ومثلا ديات بودايه
 اولان علائقک هيچني تحقير ايتديون سر جج ندره ؟

هيچ شبهه يوقدر که بر رسولی ترک وانکار ايدوب ده ديگر بر رسوله
 اعتقاد اتمک ، وائم تکوين ، واحصيا ايدن بر کتتاب مساوی ني . طانبوب
 کتتاب آخري . طانبوب خصوصينده انسانلرک اهتمام واستناد ايدجکي
 بر سر جج يوق در . بوسر جج انجق حکمنه ظلم وجور . ووارثت تقليده
 ميل اتمکدن نشأت ايتکده در . ايمدی عدل . مطلق انسانک ، اتم ايچون
 جناب حَقِّک کوندرديکي کافه رسله - کائنات . وغللرينه . و تاريخ حياتلرينه
 وصدق رسائلرينه دلالت ايدجک افعال . سفيدلرينه باقيرق - اعتقاد
 ايمسي . وخصب ذممي ، و مرسليندن يالکز بريسته انتصار . وغير تکشک
 طاسلامني ترک ايدبرک ججع کتب الهيديه وججع انبياء الله ايمان وديني
 الله تالي حضرتلرک شو قول شريفني لخذا ايلسي در . قال تالي :
 [آنا بالله وما ائزل الينا وما ائزل الي ابراهيم واسماعيل واصبحق
 ويصقوب والاسباط وما اوتى موسى وعيسى وما اوتى النبيون من ربيم
 لانفروق بين احد منهم ونحن له مسلمون] . ايته عادل وحق ودين عمومي
 اولونه صالح واليق اولان بودين در . زيرا کافه شوب واهي جج ايدبرک
 يئارنده حب ومواخات اجرا وجله سني يکديکير کندن خشنود ايدبرک
 يقض وعداوق اعمايدر وانبايک بضيسني انکار وکتابلرک بضيسني
 تحقير سبيله قلبلرينه بر لشان سخائم قديمه موروثه ني زرع ايلر . بوراده
 حل مقبول ومقوله عرض احتياج ايدن برمسأله مهمه تخد ايدسيورکه
 اوده ايدی اتمه متداول اولان کتب . دينيه تک ميدل ومحرف اولسي
 کيفيتي در ، برمسأله که رجال اتمک شروح وتاويلات ايله اوغرا شوب ده
 ادباني وضع اصلي سندن چيقارلمری وکليسي متناقض برصورنه ارجاع
 ايتلری زمجد ايچون شوبولده اداره افکار ومقال اتمنه ميدان برمش در :
 « اگر اديان سزک زعم ايتديککنز کي وحی الهی اولسه بدي بز
 آلزري يکديکيره متناقض ومتماکس بوليه جقدر . بناء عليه يائزلي سز
 اصل واساسندن چيقاروب تحريف وتغيير ايتديکيز ياخورد آلزري

۴ تکرر جرم : برکبسه طرفندن بردن زیاده جرم ایشانش فقط ولورندن دولای حکم عمومی و برپله ک قانوناً لایسیر حاتم کلان بر حکم جزائی ابله حکوم بولنش اولسی در .
 کوریلورکه (جرم مشترک) ده جرم (اجتماع جرائم) ابله (تکرر جرم) ده ده جرم، همه حال متعدد اولسی، بونترک ماهیتری ایماندن اولدینی کبی، (جرائم مرتبطه) ده دهخی علی الاطلاق بونلر دن بری متعدد اولور. شو حالده بونترک هانکی نقطه ده برلشوب، هانکی جهندن آرلر تلرخی آقلاق ایچون بروجه آتی مقایسه ایملری عادتاً ضروری کیدر .

نسبیلری

ایندی جرائم مرتبطه ابله جرائم مشترک بیتنه محاسبه لتحقق عموم و خصوص مطلق واردر. جرائم مرتبطه اهم، جرائم مشترک اخصدر. هر زرده (جرم مشترک) بونلورسه (جرم مرتبط) دهخی بونلور. لکن هر جرم مرتبط بونلر دینی برده جرم مشترکده بولنش لازم کلمز .
 عجبانه دن بوله؟ چونکه: اول امرده، جرم مشترک تحقق ایملیک ایچون ایکی شی لازمدرکه بری ناعلم تعدد اولسی، دیکری ده جرمه فکر اولدنی مشارکتلری بولنشدر. شوقدرکه مشارکت فعلیه، آز یا جوق اولوق، ماهیت جرمه تأثیر ایتمز، یا لکن مشارک ک و قتلرخی نیتنه مدار اولور. ایشته بوابکی شی موجود اولدندن صکره آرتق جرمک وحدق، یا تعددی جای بحث دکدر، کچه قانون جزائک (۴۵) نجی ماده سننده (برجرمک) دینش ایسه اوقید، قید وقوقی اولوب، ادنای متیق بیانه مجولدر. کذا جرمک تعددی تعددی تعددی برونعدن اولوب اولماسی وینلرنده بر ارتباط قانونی بولوب بولماسی نظر اعتباره آتمز. کذاک مکان جرمک اتفاق واختلافده بوباید برکونا تأثیری موجب اولمز. علی کلا تقدیرین (جرم مشترک) حاصل اولور .

اما بیان ایندیکمز ایکی شیدن بری بولنورسه اولهاده جرم مذکور وجود بولمز . بونلر دن بری بولنورسه شو اوج صورته اوله یلور .
 یا قاعل بر شخص اولور. اوسورته جرم مشترک املا موضوع بحث ایملز. یا خود قاعل تعدد اولقله برابر مقصدلری تعدد اولوز. اشخص متدده طرفندن سوانق ومقاصد مختلفه ابله، مجتماً ایشانلر جرائمده اولدینی کبی یا خود قاعلر متعدد، مقصدلری ده تعدد اولورده جرمه یا قاعل اشتراک لری بولمز، اشخص متدده طرفندن اولجه پتلرنده متحصل، اتفاقه منی متفرقاً ایشانلر جرائمده اولدینی کبی ایشته بوسور ثلثه ک هیچ برنده جرم مشترک وجود گانشدر. چونکه او، ایکی شینک ایکیسی بردن بولنمشدر .

شوقده بیان ایملر که : قانون جزائک مذکور قرق بشیمی ماده سننده ک جرم - که جرم مشترک در - ابله اصول حکاکات خیز ایملر ۲۰۹ نجی ماده سننده ک جرائم مشترک تیسری عین ماده دکدر . بلکه ۲۰۵ نجی ماده ده تعداد اولان جرملر، جرائم مرتبطه دیک اولریندن مشاهیر جزایون متفق در .

کلام جرم مرتبطه : جرائم مرتبطه اوله نه مطاقا تعدد جرم لازمدر ونه ده جرم متعدد اولنجه، اونترک جرمه فکر اولفلا مداخله سی شرطدره آتی ایکی شیدن بری بولنورسه (جرم مرتبط) متحصل

جناب حقه نسبت ابدرک کذب علی الله جرات ایلدیکمز . زبرا لایق دکل درکه جناب حق بر قومه بر دین انزال بیورسوزده اولدینده ذات اقدس البه سنک ظنون واهکارک احاطه ایتمدیکنی . جسم و جسمانیانندن مذهبیتی وذات وصفات وافعالده واحدیتی تعلیم بیوردینی حالده آخره دهخی بردن وحی ایدوبده آنلر ایچون اقامت نشینی تقریر وحاشا ولدنی عالمته تقدیه ایلدیکنی وباشته برینده ایسه حاشا کندیکن فلان جسده مجسد اولدینی و فلان جسده حلول ایلدیکنی وقس علیه الباقی وجهاً من الوجوه توفیق وتالیف یلری قابل اولیه حق شیرلی وحی ایتمی اولسون .

ایندی بومضلات مشروحه آتی ایچق امرنک بر سیه حل اوله یلور. اوده یا شودنلرک کلیاً عرف اولسی ویا خود وحی الهی ابله اولوب سالفین واقدمیندن بضرلرک افکار مخصوصه سی ابله تأسیس ایتمی در. امامدیانک صرف اقدمنک موضوعات واهکار وخیالاتندن عبارت اولدینده داتر اولان قوله هیچ بر دلیل لاقیه ایلدیه من، زبرا بز اللهک رسول بز و دین الله ابله بیوثر دین او اقدمن اولضلائی کاملین درکه فضل وتقوی و زهد وعبادتلرنه تاریخ حیا لری شاهد عادلدر. ذوات عالیة مشارالیه مک کاذبن و مزوریندن اوللری ابله بیسدر . زبرا بزور برکونا فضیلتی تولید ایتمکدن باشقه تقوی وکالی دهخی انتاج ایلدیه من. [یحیی برهن محمد صلی الله علیه وسلم اقدمنک حق شرفلرنده مسوولدیکمز باق ۱] بونقد برجه اوکزه یا لکن فرض ثانی قالیرکه اوده بونلرک محرف اولوب بوقیه هینک اصل واساسی بر اولدر .

مترجمی : منی انترک زاره جمال

مقایسه جرائم

اربابی زدننه خنی اولدینی اولورده جرائم مشترک و مرتبطه ابله اجتماع جرائم و تکرر جرم بیننده اوله دقیق مشابهلر بولنورکه بونلری تمیز ایتمک مشکل اولدینی قدرده مهمدر. بوسیدن عاجز لری باخاصه حقوق مدلولملری ایچون بلکه برانده منی قید اولور ایلدیه جرائم مزبورده اولوا تعریف ثانیاً ایشانلرکی نسبی تعیین ایتمد .

تشریح لری

- ۱ - جرم مشترک : بردن زیاده کبسه لر طرفندن بر مقصدله برکه . ایفالیان جرمدر .
- ۲ - جرم مرتبط : قانوناً توحید تحقیقات و حکاکاتی ایجاب ایدر صورته بر برینه ارتباطی بولان جرملر دره . شوبله که : اولاً ایکی یا زیاده اشخص طرفندن یا مجتماً بر زمانه ، ویا بونلرکی اتفاقه منی متفرقاً مختلف زمان و مکانه اقع ایلدیلان : ثانیاً بری دیکرک ارتکابی تسهیل، یا خود حصولتی یا جزاسز قالسنی تأمین ایچون ارتکاب ایلدیلان . جرملر جرم مرتبط عدولور .
- ۳ - اجتماع جرائم : بر شخص طرفندن بردن زیاده جرم ایشانش فقط هیچ رندن دولای حکم عمومی و برپله ک قضیه محکمه شکلی آن بر حکم جزائی ابله حکوم بولنماش اولیدر .

لا حجة بیننا و بینکم الله یجمع بیننا و الیه المصیر . [ایشته جناب حقیق
 تصویب بیوردنی وجه ایله کوریلورکه حقیقه رسول الله صلی الله علیه
 وسلم برامت معینه بر دین جدید تأسیس ایتک ایچون ارسال بیورلیوب
 ولکن تحریف و تفرقه اوضرایان اهلان سائرہ فی تصحیح و اصلاح و وضع
 اصلینته ارجاع ایله سائر مسلیک بعت و ارسال اولندی دین اصلی به
 ایتک هدایتی ایچون کوندرلش در . قاله تالی [قل یا اهل الکتاب تمالوا
 الی کلمة مساویہ بیننا و بینکم ان لا نعبد الا الله ولا نشرك به شیئا ولا یتخذ
 بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله فان تولوا فقلوا اقموا بنا مسلمون] .
 ایشته دین اسلامک بناسی وقاعده و اساسی بودر . بوده دین اسلامک
 بر دین جدید اولوب جناب حقیق جیع رسل کرانده کوندردیکی
 و مؤخر آ اتباع رسلك تغییر و تحریف اولدی دین اصلیدن عبارت در .
 دیانت حقه ، انسانک اولندن آخرینه قدر کرکه کندی منسوب اولندی
 امت ارسال اولنش و کرکه ام سائرہ به بعت اولنش جیع پیغمبرانه ایمان و هانکی
 لذت و لسان و هانکی زمانده اولورسه اولسون رسل کرانده وحی اولنان کتب
 الهیة بجموعه اعتقاد ایتک در . شو دیانت عامه نیک فضائل سائر مستند قطع
 نظر امدن هیچ برانته حب ذات و حب حقه ک نورتی بر اقدیبی
 اجلدن بر کون کله حک که اختیار اکل اضطراباً بر دین عمری اوله جقدر .
 زیرا انسان نه ایچون بودی اولسون ده بودی اولسون ؟ و نه ایچون
 میحی اولسون ده برهمی اولسون ؟ و هانکی مرجع ایله انسان موسی
 علیه السلام نبی اسراییله مبعوث رسول بالحق اولدینته و قومه ک کتاب
 مبین و نور عم ایله کلدیکنه اعتقاد ایلسونده عین عقیده بی [محمد]
 علیه الصلاة و السلام ، بودا ، زرداشت ، برهما و انتری سبق و تقدم
 ایدن و انتری خیرانه و سبل کالاته هادی اولان کتابلر به بعت اولنان
 سائر انبیاء حقیقه بیلشم اولسون ؟

بو معقولی درکه جناب موسی علیه السلام نبی اسراییلندن
 طقوز ، اون بیک نفوسه امام و رحمت اوله رق بعت و ارسال بیوران
 حق جل و علی یوزلرجه میلیوندن مجاوز جیللرله ژاپونیا لیری و سائر
 آسیا ، آفریقا و اوسترالیا لیری و اقوام سائرہ بشریه بی پیغمبر سز ، مرشد سز ،
 کتاب سز ، علم و هدایت سز ظلمات جهل و غفلته وادی ضلالتده ترک ایتسون ؟
 بو تصور اولنوری که خالق عادل و محاباة و مصلحتدهن متره اولان
 بر الله عظیم الشان حقائق دینی یالکوز طقوز ، اون بیک خلقه وحی
 ایتسونده میلیونارجه انسانلری ظلام جهیمه ترک ایتسون ؟
 حاشا ! بلکه جناب واجب الوجود فرقان مبینته بیوردی : [وان من
 امة خلفها نذیر] و قال تالی و تقدس [منهم من قصصنا علیک و منهم
 من لم نقصص علیک] بورادن آ کلاشیلورکه جناب حق هر ائمه
 رسول و کتاب ارسال بیورمش و انتری عصر آ بعد عصر دینته جیع
 ایتمش در . و ایشته بز بر زمانده ترک کافه اقوام و امم تبادل افکار و علوم
 ایله مرافقت حیاتیه ایچون یکدیگر به مزارقه و مواسسه پیدا ایتن
 و نوامیس حیات آنتری وحدت عقائده سوق ایتکده بولنش در . ننه کیم
 مدرکات علمی و عملیه دخی آنتری نقطه وحدته سوق ایتکده در -
 ایشته بورادن دین عامک وجودی ایچون بر شعور عام حادث اولمش در .
 اعدی انسان ایچون بر دین عمومی ناصل نمکن اولور ؟ حالبوکه

کوز سزک اوکنده بولنان جیع ادیان ام موجودیه یوزلرجه عصرلردن
 بری اکتساب اولدیکی توبیت شخصییه سی خلع ایدرک دین سابقته تمامیه
 ضد وعد و بر شخصیت جدید البانی و سائر انبیاء الهی حاشا کذاب ،
 ضرور دیرک آنره عدم ایمانی و جیع قدسین و اقدسینک احتقار نبی تکلیف
 ایتکده در . هیچ شبهه یوق در که بوکی محرف دینلرک هیچ برسی بر دین عمومی
 اولفه صالح دکل در . مادامکه انسانیتک بجموع احوالنه بر نظر ملایمت
 و تکلفنده قاعده حکمته رعایتله نظر ایتمز وشو دینلرک قصد و غیرت لری
 انسانیتک اولجه متمسک و معتقد اولدی نبی شنیدن خلعتنه و حق ظاهر دن
 جوراً و میللاً کفره دفته مصروف اولسندن ناشی آرتق دین عمومی
 اولفه صلاح لری اولدی نبی کون کبی ظاهر و آشکار در ، چونکه انسانک
 عیبایه اعتقاد بودای انکار ایتکده هانکی ساشته ترجیح سوق ایتکده در ؟
 حقیقت انلردن هر ایکسی بر دین تأسیس ایدوب نوع بنی بشرک اصلاح
 احوالنه همت ایلک لری و انلره خلق کثیر تابع اوله رق هر ایکسی ده
 صالح و تقوایه و حب انسانیتده مساوی بولند لری حاله انسانی ،
 عیبایه اعتقاد بودای انکاره هانکی ساشته ترجیح سوق و امامه
 ایتکده در ؟ اناجیله و قدیسین نصاریله حرمت و مثلاً دیانت بودایه
 اولان علاقه نیک بعضی تحقیر ایتدیرن مرجع ندر ؟

هیچ شبهه یوقدر که بر رسولی ترک و انکار ایدوب ده دیگر بر رسوله
 اعتقاد ایتکده و امی تکون واجباً ایدین بر کتاب سمی ایوی . طانیوب
 ک کتاب آخری طانیوب خصوصیتده انسانلرک اعتصام و استناد ایده جکی
 بر مرجع یوق در . بو مرجع لبق حکمده ظلم و جور و وارث تقلیده
 میل ایتکدن نشأت ایتکده در . اعدی عدل مطلق انسانک ، ام ایچون
 جناب حقیق کوندردیکی کافه رسله - آثار و عمللرینه و تاریخ حیاتلرینه
 و صدق رسالتلرینه دلالت ایده حک افعال سفیدلرینه باقره رق - اعتقاد
 ایتکی و تعصب ذمی و مرسلیندن یالکوز بر سینه انتصار و غیر تکلیک
 ظانلر می ترک ایدرک جیع کتب الهیه و جیع انبیاء الهیه ایمان دینی
 الله تالی حضرتلرک شو قول شریفی اتخاذ ایلدی در . قال تالی :
 [آنا بالله و ما انزل الینا و ما انزل الی ابراهیم و اسماعیل و اسحق
 و یعقوب و الاسباط و ما اوتی موسی و عیسی و ما اوتی النبیون من زیم
 لافرق بین احدنهم و یخونله مسلمون] . ایشته عادل و حق و دین عمومی
 اولفه صالح و البق اولان بو دین در . زیرا کافه شعوب و امی جمع ایدرک
 بیلرنده حب و مؤاخاتی اجرا و جاهل سنی یکدیگر کندن خشنود ایدرک
 بغض و عداوتی اعمالدر و ایدانک بعضی سنی انکار و کتابلرک بعضی
 تحقیر سببله قیلرینده برلشان سخاتم قدیمه موروثی نزع ایلر . بوراده
 حل مقبول و معقوله عرض احتیاج ایدن بر سائله مهمه تحدث ایدیلورکه
 اوده ایدی ائمه متداول اولان کتب دینیته مبدل و محرف اولمی
 کیفیت در . بر سالد که رجال ایتک شروح و تأویلات ایله اوضا شوبده
 ادبانی وضع اصلسندن چقارملری و کلیسی متناقض بر صورت ارجاع
 ایتلری بر ملحد ایچون شوبولده اداره افکار و مقال ایتکده میدان و برمش در :
 « اگر ادیان سزک زعم ایتدی ککوز کبی وحی الهی اولسه بیدی بز
 آنتری یکدیگره متناقض و متعکس بولیه جقدر . بناء علیه یا انتری سز
 اصل و اساسندن چقاروب تحریف و تغییر ایتدی ککوز یا خود آنتری

سلمانہ قادینی

ادبہ اور مجیبی نعل

قادینلرک حائلی اصلاح ایچون هانکی طرز تربیه دهاموافقدره

بز قاذین مسئلهسفی بوکناغزده علمی بر صورتده تحلیل ایندک ا
 موضوعی هرجهتدن ماغلام برنظر ایلله معاینه ایدرک حاکم ماهیتی
 لایقيله اوکرندک میداندکی قاریشقتلرک ازالهسی ایچون قواعد حکمیه
 اوزرینه مؤسس برتهدیدن باشقه برشیشه احتیاج اولدیغنی قینا آکلادق.
 شیمدی بزه واجب اولان علم ایچتماع الین مؤسی بولان جناب
 پیغمبرک (طلب العلم فریضة علی کل مسلم ومسله) صورتده کی دستور
 قویه توفیق حرکت ایدرک قادیلرک تهذیبی ایچون اک طوضری ،
 اک صاغلام بر اصول آراقدبر . بونکله برابر بو اصول صحیح تربیه
 هانکی قومده بولورسهق بولم درحال آلفندن، حتی اوتوم امور دین
 ودنیاجه بزه مخالفده اولسه ، حکمت آلمیه به تر جان اولان شارع
 حکیمک (خدا الحکمه ولا یضرک من حیث وماه خرجت) طرزنده کی فرمان
 قطعسنه امتثالاً او اصولی تقلیددن کری طور ماملی بز . لکن دیگر
 طرفندن ده پیغمبرک بو امر صریحه استناد ایدرک آله جنمزشیری مسبار
 عقل و حکمتله قبرینه وارنجیه قدر کوزلجه بوقلامدن آلمالی، (المؤمن
 کیس فطن حذر) حدیث علویسنه ده مشعل هدایت بیلی بز .

بز مال غایب اولان حکمتی هانکی ملک انده کورسهک کورلم
 درحال آیره، علی الرأس والعین قبول ایدرز . زیرا (الحکمة ناله المؤمن
 یاخذها انی وجدها) . بوله مادیتمز صورتده اوزر بزه واجب اولان
 حرکت فطرت و فضیله مطابق یکی بر اسلوب اختراعی ایچون اعمال
 فکر اتمک ، کمال سرچیله قلیزه اک طوغری طریق الهام بیورسنی
 جناب حقدن تمی ایلله مکدر . چونکه الله ذوالجلال حقیقت اوغورنده کی
 مجاهدانک هدر اولمستندن بز صیانت ایدرک (والذین جاهدوا فینا
 لنهدیهم سلطانا وان الله مع المحسنین) بشارت لاهوتیهله هدایت وعد
 بیورمشدرکه اونک وعدی شایبه خلفدن مزهدر ، حقدر .

بن ایسه کورویورم که بوتون اقوام مترقیه تک اتخاذ ایدرکری
 متنوع تربیه و تمام اصولارنی تدقیق وانتقاد بزیم ایچون اوقدر بوزک
 پر بورغونلق استقام اتمیه جک . زیرا اونلرک قادیلری تهذیب خصوصنه
 طوندقیری طریقلرک باشلرینه برحوق فلاکتلر کتیردیکنی ، بناء علیه
 غایت بوزک بر تصدیله محتاج اولدیغنی کدی عقلاری اقرار ایدبور .
 اولاده بونلری تقلید غفوی ناقابل بر تدبیرسزک ، ده طوغریبی
 عقلک ادبیا قبول اتمه جکی بر حرکت اولور . زیرا ارباب تجربه تک
 سوزخی دیکله مملک پنجه مصائبه تسلیم نفسدن باشقه برشی دکلدن .
 شیمدی غربده موجود اولان طرائق تربیه تک صوک درجهده
 مضر اولدیغنی ، قادیلرک قنارته قطعاً مطابق اولدیغنی اثبات ایچون
 عمران ومدنیجه اک ایلریده بولان انتری انتخاب ایدم؛ صوکره مسئله کی
 اونلرک - حجت ملیه اعتباریه اقران فضیلت و عمر قائلری آره سنده نماز

ایتمش اولمزلنده اختلاف ایندکی کیسه بولنیان - امام علمارینه صورهلم:
 بوتون ملترجه طائش اولان ، خصوصیه فرانسه کسهجه
 مقام فضیلتی مجهول اولیان اجتماعی شهر فیلسوف (ژول سبون)
 دیورکه : « خلق ۱۸۱۸ ده قادیلرک تربیه و تهذیبه اعتنا ایدلرکندن
 شکایت ایدبوردی . بوزون ایسه بالنکس اونهدیک حد افراطه وارمش
 اولمستندن مشکی بولویور . اوت ، بزده شبه ایچوروزکه تقریبندن
 قور تولهرق مدعش بر افراطه درشدک . »

صوکره ، قادیلرک اربک حائله کتیرن بوزر طلیک نتایج مضرسنی
 استطراد قیلمی بیان ایدبورده اولانجه سلیه « قاذین قاذین اولهرق
 قائلدر . » دیبه باغیچور . ده صوکرده بوزاریکی فصلر مزده نقل
 ایتدیکمز وجهله عائله لری مصاب ایند فساد احوالی صابوب دیو کور .
 ایسته بوسوزلر فرانسز قیازلرک اصول تربیهته نامدر .

انکلیزله کلچیه ، تربیه بنات خصوصنه بونلرکده طوندقیری
 مسلکک موافق اولدیغنه (سامویل سمالس) ک (اخلاق) نهمندرج
 شوسوزلرچی اشهاد ایدرز : « اسکی رومالیر زمانده عالم صاحبسی
 اولان محترم بر قادیلرک اک بوزک مدار مدوحیتی اولیه جک حالی اوند
 او طوردرق بزمو قومهله اشتغالی ایدی . زمانه ده دیورکه قاذینه
 کییادن یلغسی لازم اولان شی حال غلبانه کی تحیرمک محافظه سی ،
 جغرافیادن ایسه اوندکی بجزه لرک موقیدر . حتی قادیلرک تمایل
 اولان (بارون) بیله کتبخانه لرنه انجیلدن ، ملک کتابلرندن باشقه
 کتاب بولماسنه طرفدار اولدیغنی اعتراف ایتمشدر . مع مانیه بر وی
 قادیلرک اخلاق و تربیه لرنه نسبتله صوک درجهده ماز و غیره مقولدر .
 بر طرفدن بوله . دیگر طرفدن ایسه بوکا مضاد اولان رأی
 - که بوزون یک شیوع بولمشدر - بز نوع جنونن مدود اولدیغنی
 کبی نظام طبیعتده مطابق کله سنز . زیرا بوزکره نظراً قاذین امکان
 مساعده ایتدیکی قدر اربکله مساوی اوله جق صورتده تهذیب ایدله جک ،
 آرلرنده جنسیتدن باشقه فرق قالمایه جق . یعنی قاذین حقوقه آرای
 سیاسیده اربکله بر اوله جق ، حیات خارجه مکرک لرنه ، نفوذ ،
 جاه ، منصب ، ثروت بولولر لرنه اونکله مزاجه ایدله جک . »

شیمدی بزده امر قائلیر قالیور که بونلرک اولوب تعلیلرک ده بولنده
 اولدیغنی « مسترلوسن هک شهادتیه نامندر . بوزات (رووو) ده قیازله مخصوص
 اولان مکتبلرک حائلی اوزون اوزادیه تفصیلدن صوکره دیورکه :
 « لکن بونلرک طبعیه باخود صله اوق ، ایلریده معلوماتلرکی
 توسیع ایله او بوزدن چکنک ایستین قیاز ایچون آتیش اولدیغنی
 کورولبور . بونک ایچون تهذیب جهتی یک ضعیفدر [قادیلرکده قادیلرک
 خاص اولان تهذیب] لکن تدبیرست یک بولنده ذر . طابایه علوم
 طبیعه و ریاضیه تک دقایقی کوستر بوزور . بونکله برابر علومه تجز
 ایند ، مکتبک پروغرای داخلنده کی مواد فینده رسوخ کوسترن
 بر قیازک امور دینه تک اک بسپنده بیله صوک درجهده جاهل ، بوقوف
 اولدیغنی کورولبور . »

ایسته بونلر باذات خانم صاحب لرنک سوزیدر . یازهانکی دلله
 استناداً بونلری تکذیب ایدرده باشق لرنه طوغری بذر ، دوزخ آیه

ایدرکه اونلر ده جرمک ، یا جرمک متعدد اولستدن عبارتدر . فقط بونلر صورت مطافده کافی دکلدلر . بلکه جرم متعدد اولدقده یاقی الحال (جرمک حین ایقاعنده) مجتمع ویا اولجه (جرمک ایقاعندن اول) متفق اولملری لازم اولدینی کبی ، جرم متعدد اولدقده دخی اره لرنده بر اربساط قانونی بولمسی ده لازمدر . بوجهله ایکی شینک بری دیگرندن مشیدر . براده کی تردیده مانعاً الجمع اولیوب ، مانعاً الخلودر . یعنی بونلرک یالکز بریبی بولنسه جرم مرتبک تحقنده کافی ایسه ده ایکیسی بردن بولمسنده مانع بوقدره . اما هیچ بری بولمزنسه اوحالده جرائم مرتبده تحقق ایتمز .

حاصلی جرائم مرتبده اساساً ایکی درلو مناسبتدن نشأت ایدرکه بری جرمملر ده دیگریده جرمملر ییننده آرانور . جرمملر ییننده آرانه حق مناسبت اجتماع یا اتفاقلیله جرمملر ییننده آرانه حق مناسبتده بوقاریده تقریباً بیان ایتمکدن صورتلره حاصلدر . شو احواله نظراً جرائم مرتبده بر جوق صورتلرده بولنسیلور ایسه ده جرم مشترکک بولنه . بیهلجکی صورتلر محدوددر . بونکلده ثابت اولورکه وجود و تحقق اعتبارله اره لرندکی نسبت ، عموم و خصوص مطلق در .

اجتماع جرائم ایله جرائم مرتبده ییننده ده بحسب التحقیق عموم و خصوص من وجه وارددر . بونلرک هر بری دیگرینه نسبتله من وجه اعم من وجه اخصدر . چونکه هانکی برینک بولندینی برده دیگریدی بوضاً بولنور بوضاً بولنمز . شو حاله کور . بونلر بر ماده ده اجتماع ایکی ماده ده افتراق ایدرلر . شو بهله که : بر شخص بر برینه بوجه بشروح ، مناسبتی بولان بر قاج جرم ایقاع ایتمش اولوبده ولورندن دولای لایتنی بر حکم جزائی بولنماش اولدینی تقدیرده اجتماع جرائم و جرائم مرتبده معاً بولنور ، اجتماع ایتمکلی ماده بودر .

اما بر قاج شخص مجتماً یالکز بر جرم ارتکاب ایتمش اولدملری صورتده جرم مرتب بولسور . اجتماع جرائم (بالطبع) بولنمز . دیگر طرفدن ، بر شخص بر برینه بوجهله اربساطی بولنمان بر قاج جرم ایتمش اولدینی تقدیرده اجتماع جرائم بولور ، جرم مرتب بولنمز . افتراق ایتمکلی ماده بولدر .

تکرر جرم ایله جرائم مرتبده اراستنده کی نسبتده بودر . ماده اجتماع و افتراق ده عیندر . شو قدرکه تکرر جرمده حکومیت قطعیه جزایشه نک وجودی فرض ایتمیلدر .

اجتماع جرائم ایله تکرر جرم ییننده ده بحسب التحقیق عموم و خصوص من وجه وارددر . بونلرکده هر بری دیگرندن من وجه اعم اولقله برابر من وجهه اخصدر . چونکه هانکی برینک بولندینی برده دیگریدی بوضاً بولنور بوضاً بولنمز . بناء علیه ، بونلر بر ماده ده برلشور . ایکی ماده ده آری بولورلر . شو بهله که : بر آدم بر جرمندن دولای حکم عمومی دولندن صادر اولمش بر حکم ایله بر جزایه حکوم اولوبده اوحکم قانوناً اکتساب قطیت ایتمکدن صکره بر قاج جرم ده ایتمش اولورسه اوضورنده اجتماع جرائم ایله تکرر جرم معاً بولنور . بر ایتمکلی ماده بودر . اما بر آدم بر جرمندن دولای اولوجهله بر جزایه حکوم اولوبده حقتدنکی حکمده قانوناً لایتنی شکلنی اکتساب ایتمکدن صکره یالکز بر جرم ده ایتمش اولورسه اوضورنده . تکرر جرم بولنور . اجتماع جرائم بولنمز .

دیگر طرفدن ، بر آدم - هیچ بری حقتده بوله قضیه حکمک حاصل ایتمش بر حکم جزائی بولندینی حالده - بر قاج جرم ارتکاب ایتمش بولورسه اوضورنده ده اجتماع جرائم بولنور ، تکرر جرم بولنمز . آری اولدملری ماده بولنوردر . [تنبیه - دقت بولورسه اکلایسه بیلرکه بویانمز صرف اصطلاح حقوق اعتبارله در . بوقسه معنای لغوی به نظراً بونلرک هر بری دیگریدی منسزهدر . برینک بولندینی زمان دیگریدی بولنور . دیلک که اره لرنده بحسب الحقیق مساوات وارددر چونکه جرم اعراض قیلندندر ، اونک اجتماعی ، تکرری ، تصور دکلدلر . اونکیون بونلرک ایکیسی تعددی دیمکدر . فی الواقع کک اجتماع جرائمده و کک تکرر جرمده تعدد بولمقده ایتمق اصطلاحاً بیلری حکومیت قطعیه جزایشه نک وجود و عدیمه تقریبی اولمقده در .]

اجتماع جرائم ایله جرم مشترک ییننده کی نسبتده عموم و خصوص من وجه در . بونلرده بیکدیگرینه نسبتله من وجه اعم اولدینی کبی من وجهه ده اخصدر . چونکه هانکی برینک تحقق ایتمکلی برده دیگریدی بعضی گره تحقق ایدر بعضی گره ایتمز . بناء علی ذلک بونلرده بر ماده ده متصادق ، ایکی ماده ده متفارق اولورلر . شو بهله که : بر قاج شخص بالافتاق بر قاج جرم ایتمش اولوبده ولورندن دولای قطیت اکتساب ایتمش بر حکم جزائی بولندینی حالده ایکیسی ده تحقق ایدر . ماده تصادق بودر . اما بر قاج شخص بالافتاق یالکز بر جرم ایقاع اولدملری تقدیرده جرم مشترک بولنور ، اجتماع جرائم بولنمز . دیگر طرفدن بر شخص بر قاج جرم ارتکاب ایتمش بولندینی صورتده اجتماع جرائم بولنور ، جرم مشترک بولنمز . ماده تفاروقده بولنوردر . تکرر جرم ایله جرم مشترک ییننده کی نسبتده بودر . ماده تصادق و تفاروقده طبقیدر . شو قدرکه تکرر جرمده حکومیت قطعیه جزایشه اساسی خاطرندن جیقار ماملیدر . ایشته جرائم مذکورده اراستنده کی مناسبت بونلرندن عبارتدر . اکلایسه بیلورکه بر جرمده بوضاً ایکی مختلف ماهیت برلشه بیلیر . بیان ایتمکدن صورتلرده اولدینی کبی : دیلک اولوبورکه بواقسام ، اقسام متباینه دکل ، اقسام ، متداخله در .

شوجهتی ده اعمار ایتمکله جرائمک بویکی قلمره تقسیمده علمای حقوق بر فایده تصور ایتمشلر . هر برینک برغایی وارددر : بر کره جرائم مرتبده نک تبیسی ، قانوناً توحید تحقیقات و محاکمه حقیقت حالک ظاهره اخراجنی بوضورته دها زیاده تحت تأمینیه اقلدر . بونک ایچون قانون جزادن زیاده اصول محاکمات جزایشه مناسبتی درکاردر . اجتماع و تکرر جرمک غایملری بحکم اعتبار قانونشکنانه سی اعتبارله اونک اصلاحی ایچون جزائی بر درجه تشدید ایتمکدن ، بوجهله بونلرک قانون جزایه مناسبت قوبه سی بولندینی ظاهردر . جرم مشترکک کلجه : بونده مجرمملرک تمین ماهیت و صفتلری و اکا کوره جدید مجازاتلری اساساً موضوع بحث اولقله برابر ، اشتراک خلق اولرندکی تأثیر هیجان انکیزی نقطه سنندن بونلرک تشدید جزائی خصوصیه ملحوظ اولسه کرکدر . برده بر جرم مشترک عین زمانده جرم مرتبده دیلک اولدیفنه کوره بونک هم قانون جزایه هم ده اصول جزایشه مناسبتی انکار اولمه من .

مکتب حقوق جله معلم مامان
عبدالرحمن

خلاصه، حادثه سبب اولدیلر . اولئك مكانى الله وبرر، دنياده
 آخرت: موده مسعود قیلار .
 شمدى كلام: اخوت. مسأله سنده برشى سويله جكم . هانياخر سئانلره
 قارداش ديسه ضررى وارى؟ وطنداشم، همشهرم ديك، ينى قرداش
 كى چنمكه مجبور اولور . بردفنه بتون نلسك ، بتون نى آدمك
 آره سنده بر رابطه انسانيت وار . صوكرا بوده رابطه وطنيه . بتون
 عثمانلىلر قارداش در ، وطن قارداشلى در . چه سئك حقوقى بودر .
 باخصوص تبعه غير مسلمك . اولئر اللهك عهد و امانتله بوه تابع
 اولمشور . برلكه ، ياشامى ، دشمنلره قارشى برلكه سینه كرمكى تكليف
 ايدر ، بركا تشكر لیت . بونلرى قيرمه كوچندرمه ، اى صاهله دوست
 ايدر . تمكیم فنا صاهله دشمن ايدر . باق شمدى آوستريا ايله بله ارستانه
 دشمن اولدق . نيجون ؟ چونكه فسقلى ايتديلر ، بويله اذ بلالء اك
 بحرانلى برزمانده ، بائش قتنه اولدجق ، هيجان آيز غايشلره قابو آجق
 نه ديدندن صايبيلر ، نه ايماندن . مفسدندن باشقه برشى دكل . بتون
 عثمانلىلر دن مين اسلامه منسوبدر . بعضى حقه سلطان ، بعضى
 مسلمان حكمنده ، دكله كه هيسى احكام اسلاميه تابع دره حكما مسلمان
 صايبيلر . ايرنيلر ، خريستيانلر ، موسويلر اسلما مسلمان دكل . فقط
 مادامكه شريعت حكمنه قبول ايدلر ، قانون شريعت مملكت اجرا
 ايدنجهك ديه اعتماد ايدلر ، هر دولو مضرت . ومنفته اشترك ايدر ،
 ديورلر ، بزه مصاحبه ايدلم . مصاحبه بوقى ؟ اوندر ؟ مساهلر
 برر شكتانى صيقاره ذمت الله ذمت رسول الله اولئر اللهك ورسولك عهديه
 بزه امانت اولونان . قابل ايسه او مودق آرتيردى . اسلامك علونى
 كوسترك . اسلامك غارجهه قائلر داخلنه كيوسولر ، [عيسى الله ان جميل
 بينكم وبين الذين عاديتم منهم مودة واهل قدير واهل غفور رحيم] اوقو
 آتى ، باق تفسيرينه . عدالهه معامله ايت و انصافه ، انسانيله حركت
 ايت ، دشمنلر كيز دوست اولسون . عداوت موده منقلب اولسون .
 خانه دن ده قور بولورسكز .

باق ، الله بزه سيايى درس ويريبور . بخارى شريفده وار
 بو حديث : [بلب الهدية للشركين وقول الله تعالى لاينهاكم الله ...
 ان الله يحب المقسطين] اوانكى درس لر مزده ذكر ايدنلشدر ، لجالا
 سويله جكز . باق نه ديور مشركر حقدنه . چودى ، نصرانى اولئر
 اهورنلر . اهل كتابدر . بكمه شير ، بوغازليني ده شير . قزى ده تكاحه
 آلير . اما مجوسيلر ، پت برستلر اوزاندر . (مشرك) تدير ايدر بخارى
 شريف . بر مسئله نى تدقيق ايديبور : مشركره هديه ورمك جائز ميدر .
 ديور . مشرك ، كه پت برست ، نى دين . بوكا برشى هديه ايتك جائزى
 دكله ؟ بر كره آتى اوقو . [عن الذين لم يقاتلوكم في الدين ولم يخرجوكم
 من دياركم ان تبرؤهم وتقسطوا اليهم] ايت جيلهده نه بيورور ؟ ظن
 ايتك اى مسلمانلر ، اى مؤمنلر ، موحدلر ظن ايتك كه الله سزى
 ايتك ايتندن منع ايديبور . بر واحسان معامله سندن جناب حق سزى
 منع ايتز . حاشا . اولئر سزكه دين عمارهسى ايجور . وطنكزدنه
 چقارمايور . ولو باشقه ديتنه اولسون مادامكه سنكله برابر ياشاوره
 نه مقافهسى وار ، نه عداوتى و سلاح چلبيور . چكرسه طيبى سكوت

باقذات كندى . يانته اولوردى . باقى كه بك خسته :
 - اوغلم ، بر كره سويلر يسك بيم خاطر م ايجون ؟ ديدى .
 باق باق . تخمير اشته درس ويريبور . اسلامت عبت حصوله چاشمق
 ايجون امتق فلا تشويق ايدر . بول كوستر :
 - بر كره سويلر يسك ، ديدى ، بزدن اولمسك ؟
 - نه در او ؟
 - [لاله الا الله]
 چوجق بايستك بوزينه باقى ، شوبه استاذان آيز بر نظره :
 - باقسه ك آبا نه ديور ... ديك ايتدى .

بدرى - وجدانك قارشام اوغلم ، ديدى . بن چوديم . سن
 ايسترسك اواقام حضرتلر نه اطاعت ايت .

بونك اوزرينه چوجق [لاله الا الله] ديدى . صوكرا حضرت
 تخمير اقدمن [الحمد لله لى اقدن من النار] بيوردلر . بوته بخارنده
 يازىلى : جد اولسون اللهكه بوكا هدايت نصيب ايشدى . بصاده
 بر جنازه كچركن اياغه قاشمش .

- يارسول الله وجوده در ! ديدلر .
 - اولسون ، ديدى ، نه ظن ايديبورسكز ، چوده اولتله
 اناتقندن چقبورى ؛ اوده جان دكله ؟ [ايلست قنأ] صارد بيور :
 بو حديث منسوخدر . ولونسوخ اولسون . قالدبتنده شهب بوقيا ؟
 هم اوقيام اولوبه تعظيم دكلدر . اولومه تعظيم در . قاتلارسك اولومه
 احترام ايتش اولورسك . اولن تاجر اولسون ، ياخود باشقه بر ديتنه
 بولونسون . بونك هم اهميتى بوق . هر شيد بر حكت ديتنه وار .
 [ان تبرؤهم] برواحسانن ، لطف كارانه مسلمانن الله قتالى

دیه یاتیق بورکایر ، مشعله حرینله جکرلری قاورولان جبارله
استبداد اورته به چیقیدیلر . مقصدلری افساده . عوای قاندره جقلره بر
فساد چیقاره جقلر . یوق اوله بدلا شیدی . آرتق اودورلر بنیانله
الله سبحان کلدی ، کجدی . اولره اتباع ایله حک آدملرده ذاتا نشانی در .
اولری قفریق قولایدیر . کورکلرعه ، آنلرنده نشانه ملعت ، نشانه
ظلم وعدوان منقوش در . احرار اتمق ، احراز اتبامایلین افراد اتمق بوئللو
ارباب خذلان ندهیش ایدمسه . آرتق امیدنی کسون اولی الاستبداد .
نه اولدی ای شاشقین ؟ برآدم باشندن فسفی چیقاره رق رسم آلدیرمقله
نه دن دین بانسون ؟ بویه یاتیق گناه ایدسه صفائرندر . کافر ای اولدی ؟
حق گناه کبارده ایشله همای کفریندی حکم اولتور ... بر آدم
باشندن فسفی چیقاره رق رسمی آلدیرمش ، دین اسلام فقط نظرندن
برکناه صغیری ایشلین . کافر ای اولدی ؟ هر نه مقصدله اولورسه اولسون .
اما کافره بکزنلک مقصدیه اولورسه او باشقه . فقط بو طاقم ذواته نصل
بویه سوء ظن ایدلر ، نصل انسان بوکا جسارت ایدر ؟ مملکت مملکت
سورونیور . سندرجه اوراده طور بیوزره . میله اولره باره تکلیف اولتور .
قبول ایتمز ، بویه لر ای وار ایچرانده . قسطاً بیلورم که بمضاریندی بیکرجه ای
تکلیف اولندی . قبول ایتمدیله ، آیا قریله ایتدیله . اوله عالیجناب ذوات .
احد رضا بکه سفیران واسطه سیله . ازبایندن ایشتم . لیلم قانچ بیک
لیراقی چک ویرجک اولدیله . قبول ایتمدی .

— بن بینیرا کتیرم ، بو ذراتی قبول ایتم . دیدی ، ملک رقاه
وسعاده چالیشان بو وجود کندی مسامحیدیه ، ناموس وجدیتیه
میشتی تدارک ایدر . میله اولرجه بیچاره نك یازین قترعین کونشالر
آئنده دو کملری ترلردن ، قیشین خرجین روزگار آئنده سافلرجه
ترتبه نك چالیشرق وجوده کتیردکری اونپاره لر . قرق پاره لرین
تشکل ایدن اویبکرجدیلرک هر جزئی بر آئتپاره در . قبول ایدم .
بو تکلیف بی ترتیبور . بن ، ملک سالل جباری ، دکلم . شون او
ثورتلر ، احتشاملر ، دبدله سزک اولسون . بن شو کهنه اولم ، فقط
جید قلب . . . بن شو اکک پندیم ، فقط آنک تریه قازانقدن توتول
استراحت بلم . . . بن شو دبدله سز ، احتشام سز حیاتم ، فقط ناموسکار
وجداتم بکایتق . هرشی هرشی سزک اولسون . . .
بویه جواب وردی او عالیجناب ذات . ائندیلر ! اولر بیک آدملر
جبتلی ذتلر . رضانه پارسده اوروج طوتدینقی قسمله سولیدیلر . بن
صوک درجه امن واعتماد اولان برذات بکا یمنه سولیدی : اجد
رضا بک پارسده اوروجی برکون بو زمدی . بوذات بو نهد
شناس ذات حقدنسیله زیاندزاتیق ایدنرا اولور . فقط مقصدلری اکللا
شلدی . ظللره ، فاجرلره ، فاسدله الله فرصت ویرمیور . نجم سعادت
بو ملته طلوع ایددی . الله بو محترم جیتی ، الی یوم اقیام ایدار ایتسون . آمین
واقعا ایچرنده کناهار کلدی بولتور . بلکه اعتقاد سز قتل وار .
بر حدیث شریفده [ان الله یؤد هذا الدین بالرجل الفاجر] بیورلشدن .
یعنی الله تالی دیرسه اک فاجر بر آدمله دینی تأید ایدر . دینه خدمت
ایدنلر ، دینک اکابرین اولوق لازم دکلم . لکن عاقبتی مطلة ا خبر
اولور . ایشلیدی وقت بلکه لایق دکلدن . بونجه افراد معصوم نك

علیه آرتق او ای فکریمزده شبات ایدرک . مسلمانلرک تہذیب نسوان
امر مہمندہ غریبہ جاری اولان اصولاردن ولو هانکی برینه اتباع
ایچلری توصیه بولنہما یز ، مکرکه بوتون بوسوزلی یابنه آتملم .
انتقاد ایدلرکمز اسالیب تربیہ بے اعتراض ایدلری — سرفرازان احدزده
اولسه — جهل ایله ، سوء نیت ایله اتمام ایدلم . یوق ، اگر بوجہت
اوزیمزده خوش کورونیورسه بو بوریکنر ایستدیکمزی تقلید ایدلم .
ایستدیکمزه بکزه بلم اوله دکلمه میل حقیقت بزنی بوکھی علی العیا
حرکاندن حمایه ایدمکجه اوزمان ضربک حالندن عبرت آلمی ، باشلرینه
بوفناقلری کتیرن اسباب کندیغدن اوزاق بولوندرملی یز ، ناکه اونلرله
هممال اوله رق صوکره (زول سون) ک دیدیکی کبی . « بر زمانلر تعلیمده
تقریطدن مشکئی ایدک ، شمدیده افراطدن شکایت اید بوزور . بویلملم .

محمد عا کف

مواظبت

مقرری :
منازلتی اسماعیل حق
مقرری :
سیروزل ح . اشرف ادیب
درس : ۵۱ — ۲۶ ایلول ۳۲۴

خیارتمک غیرتله . خیارامت ... که افراد جمعیت . یعنی اردوه
اروده کی بیوک ضابطلر وخیلی زمان اورویاده طولاشان جبتلی
ذاتلر . ائندی ؛ هانی چوغنی یکنز سزکن ، اشته اودوات محترمه نك
سندرجه غیرت وهمتله بوسادقی کورمک نصیب اولدی . واقط بعض
حاملکلری وار . لکن هانکی بک شریعته تمامیه اتباعی وار ؟ اک بیوک
علاصنک سکوتی اک بیوک قباحته در . هر شینه : « بکی ، بکی » دیدیکرجه
کتاب حمام کخنلرنه یارادی . تربیه ماریک ، اومقتل عرفانک یاندیکی
جامده یاقیلان کتابلرک حد و حسابی یوقدر . تا آسمانه قدر یوکسله ن
اودومانلر استانبولک آفاق صاردینی زمان شون استانبول خلق ،
بوتون دعوی ذوات ایدن ذوات کوزلری کاشانه لره ، سرایله نصب
ایتمشدی . هیچ بر جبتلی ذات کورلمدی که اورته به چیقوبده :
— نهدر بو یایدیکمز ، ای ظللر ؟ دیسون . نه طور ورسکر ای
مسلمانلر ؟ دین باطیور . علم وعرفانلر دومانلره منقاب اوله رق سمالره
یوکسله لیور . آیتلر خونین قتلرله چزیلیور . بو کلر سز یاندی . نه
طور بیورسکر ای مسلمانلر ؟

دیه اورته به چیقہ حق بر ذات کوره مدک . هر کس : — بکاتاق
یوق ، دیه یان چیز بیور . بر جوخی ده خفته ک تووالاردی . اوله دکلی دی ؟
بو حاللر هر کس معلوی ایکن شیدی شون اوسکین مسکین سرای همایون
انکلرنه سورون کلاب ذوات بوکون دینک حاملری (۱) (!) (۱)
اولدی . خلق افساد ایچون دین تقایی آئنده تلقیناه باشلادیلر .
— شوشوله اولیور ، بو بویه دیور . یوق لیلم فلان فسفی
چیقاره رق رسمی آلدیر بیور ...

مُتَابِقَاتُ صِرَاطِ قَدِيمٍ

۱۳۲۶

مؤسس: مولانا آزاد
 مدیر: مولانا آزاد
 مدیر: مولانا آزاد

در مساجد: محل اراره
 داره: محسوسه
 داره: محسوسه

دين، فلسفه، ادبيات، حقوق و علوم دين باحث هفتعلق رساله در

در مساجد: نسخہ ۵۰ پارہ در
 تیرہ مین مقررہ ہر روز ایک کورس پورہ سنویہ
 ۲۰ ہوش فتنہ آئندہ
 در مساجد: پورہ ایک کورس پورہ و لایک بدل اخذ اولتورہ

تاریخ تاسیس: ۱۱ نومبر ۱۹۲۴

مؤسسری: ابوالمعالین العابدین - ح. اشرف دین
 سنہ کی القابانی: ۶۰ ۷۰
 ۵۰ ۹۰
 ۵۰ ۹۰
 در مساجد: مالک اجیبیہ
 ولایتہ: ہر ہوش

برقی ست

۲۲۶ ذی الحجہ ۷ بجشنہ ۱۸ کلون اول ۱۹۲۴

عدد: ۱۹

تأسف وتأثر

موجب سلامت است اولادہ فکد مشروطیتک و طینزہ سرعت انکشافی امرتہ کی فرمات مبرورہ و ہمنمات مشکورہ سی غیر منکر اولادہ درسی درجہ سزہ حقوقہ مقدرہ انک حافظہ سزہ التفہام و سزہ صبر و جودیت ایرہ مطوعہ اعظم مقدرہ و کلام سزہ ملت و کیلبر سزہ ترکیب ایرہ عالی برہیتک بر ایکی جزئی ہا بنبرہ (لسانہ مطبوعہ آزاد و شملک) تعمیر اول آزادیہ روا کورہ سزہ استغفار سزہ طوبی رفقا سزہ ہی واصل اولادہ تار و تاسف صراط مستقیم رضی تمامید اشترک ایرہ

نقشہ شریف

مفضوب علیہ اولان طاغفہ تک

احوال فضاحت اشتعالی

نور رخشان رسالتی عکس انداز جہان و جہانیاں اولان نی آخر الزمان علیہ صلوات الرحمن انندمن حضر تریک دین حقی قبول اجیرک شرایع منسوخہ بہ منتجب کین ہود و نصاری ابہ بالکلیہ منکر ادیان اولان دہریون و مادہیون ہب بوطا فتنہ داخلہ در۔ چونکہ شریعت اسلامیہ تک طغیت ثبوت و حقیقی شرایع سارہ تک ثبوت و تحقہ تریک ہوز درجہ فو قوتہ۔ اصلا شہہ قبول ایجہ جک ان پارلاق واک واضح مرتبہ ہدایتہ اولستہ رعنا بولہ بر دین مین قبولدن

اعراض و استعانتک عناد و استکباردن بشقہ بر عینہ عطف ایملک احتیالی اولدینی کی مؤسس قوانین دینہ، واضح احکام شرعیہ اولان مانع مختار و خلاق ذوالجلال حضر تریک و ارلفی انکار ایملک قدرہ سفسطہ کارانہ جرات، تلیسکارانہ ملعت تصور اولنہ من۔
 دہریلر، بتون موجوداتک استاد کھی دہر و زمانن عبار تہ دہہ خلقی اضلالہ یلتن دکوری حالہ، زمانک کاشانہ طرفیتی بیانن بشقہ اورنہ بہ بر دلیل سورہ میورلر۔ بواہہ زمانک یگانہ خلاق عالم اولسنی اقتضا ایجہ جکی درکاردر۔
 مادہ یونہ بتون عوالمہ طبیعتک، قوانین طبیعتک حاکم و مؤثر اولسنی ادنا ابہ حکمت ازلیہہ لزوم اولدینی و بناہ علیہ صانع مختارک وجودنی اثباتہ مساع قالدینی اعلان ایملردر۔
 ازجلہ «بوختن» مادہ و قوت نامیہ میدانہ چقاردینی کتابندہ دعتشدزک: «ہیج بر مکانہ حتی فضا تک تاسقوبہ مشاہدہ ایملکہ اولدینمیز انک اوزاق مواقتندہ بہ نظام طبیعت حکوم اولمان، آندن مستنا اولان بر شی بوقدرہ بناہ علیہ بوکاشات اوزرنہہ اجرای تثریر این و آندن تمیز بوتان بر قوہ مطلقہ تک ضروری الوجود اولدینی اعتقادہ انسان ایچون نصل مساع تصور اولنہ بیور؟
 ایستہ بو حریف کاشانک انتظام وجودینہ استناداً جناب حتی انکار ایدیور۔
 بونلرک بر قیمی دہہ واردرکہ سرائر مادہ سزہ اطلاع ایہہ مدکری اجزای غانک بر قیمی چرکینلکہ، بیچسز لکہ، حکمت سز لکہ اتہام ایبرک اولکیرک انتظامدن چقارد قری نتیجہ بی چقار مق ایستلر۔
 ہر ایکی فو قوتک استاد ایملری شکوک و شبہات رسالہ جدیدہ

سزای منع ایمنی ، بلکه ارباب عدالت وانصافی سور .
 بونک اوزرینه امام بخاری برقصه ذکر ایدر . بردفمه عمر فاروق
 رضی الله عنه افندمن بربره کوزل بر قاشدن ، اعلا براطلاسن
 برخرقبه ، بر رده نفیس کوردی . پالطودی ، خرقدی . بن
 جهتندن گش . یک بکندی ، خوشلانندی . رسول اکرم افندمنه
 مناسب کوردی . فقط بردفمه استیدان ایده جک :

— برخرقلاق کوردم ، دیدی ، سزک ایچون اشترایته سک ...
 سفیرل کلیدی وقت کیرسکز . اطرافندن ایچیلر ، معولر کلیر . ذاتاً
 خرقدکز وار . فقط بودهانفیس ، بایرام کونلری ده استعمال اولونسه ...
 — نصل قاش ؟

— [حله شیوا ...] صافی ایک . اطلاس کی ، قدیفه کی برشی ایش .
 — خابر ، خابر . [اما یلبسه ما لخالق له فی الآخرة] اویله
 شایری کیتلر کیر یلمیسک ؟ آخرته نصیبی اولمایانر .

ارککلره حرامدر ذاتاً صافی ایک قاش کیک . سوکرا آرادن
 برقاچ مدت کجدی . حضور رسالتنهایه اوطاق حله لردن برقاچ دانه
 کتیدیلر . بن ، یاخود شام جهتندن هدیه ایتدیلر . یاخود مال عنیت
 اولدق ورود ایش . هر نصلسه اورامی لازم دکل . سلطان انبیایه
 اونوع قاشدن برقاچ دانه کلدی . حضرت پیغمبر افندمن انلری تقسیم
 بیوردنی صدهده برین حضرت عمر کوندردی . حضرت عمر آلر آلامز .
 کلدی حضوره : — یارسول الله ، دیدی ، نفیس برقاچ قاش کوندرمش سکز .
 کچده « بوقاشی آخرته نصیبی اولمایانر کبیر » بیورمشدیکز .

— بن ، سن کیه سک دیه کوندرمدم . اوزرگه کی ، کز . عالمه
 چالم صات ، دیورم ، بلکه صاتارسکده پاره سفی آلبرسک . قینلی بر
 شی . یاخود برینه هدیه برورسک . اونک ایچون کوندردم .

اوقت حضرت عمر رضی الله عنه نه پایدی اوخرقه بی یلمیسک ؟
 دیه امام بخاری صورار . صاندیی ؟ خابر . مکة مکرمهده برقارداشی
 واردی ، اونوز مشرک ، پت برست ایدی . اوکا کوندردی هدیه ،
 واقما نسب قارداشی ، فقط ، مشرک . اهل اسلام بویله پایدجه غیر مسلک
 کندیلر نه ایستیلر . سوکرا اسلامه کلدی . حضرت عمرک مشهور
 بر قارداشی وار . زید بن الخطاب اسمیله معروف برذات در .

شیددی خرستیانلرده بویله ایلک اتمک ، حتی هدیه بررمک مشرو
 عدر . سوکرا خرستیانلرده . اورویاده بوکون نه هنرلر ، نه صنعتلر
 وار . اورایه آدم کوندروب تحصیل ایتدیرمک ، یاخود استشاره
 ایچون ، استانه ایچون آدم کتیرمک بوده جائزدر . معلومانلرندن ، هرملر
 ندن استفاده البت لازم . حقیقه صنعتکار حرفلر . چونکه یوزلرجه
 سنه لردنبری چالیشورلر ، تجربه ایدیلرلر ، حییات اقوام اوزرنده
 صنعت و تجارت حاکمدر . اولعلوم و صنایع جدیدیه مالک اولمیان قوم
 یاچابه ماز . هر احتیاجی اعدادن استانه ، بتون ثروت ملیه صبری فدا
 ایدرسک یا شامق قابل دکل . عاججه ، خووجه اونلر کی یا بلم ، هر
 خصوصده اونلره بکزه بلم دیورم . علوم و فنونی ، صنایع و ترقیاتی
 الهلم ، چونکه علوم و فنون نصرانیک مالی دکل . علوم و فنونک مالکیتی
 انحصار ایمنر . اساساً هبسی بزدن انفس . مدونات اسلامیه دن اقتباس
 اولنشی شیلدره . انلری هر کس الهیلر . بونده هب برعذوردی بو قدره .

فقط هر ملتک کندیته مخصوص بر طرز عادت ، بر طرز معیشتی وار .
 اونلره احتیاجز بوق . ذاتاً برچوق عادته دینمز مساعد دکل ، اورویا
 عایتنه ، اخلاق و معیشتنه اصلاً یاچابه ماز . اویله شیدیه تقلید اولماز .
 عادتلری ، اخلاق و معیشتلری کندیلرینه مخصوص . بزم کبیره کندمنه
 مخصوص . لکن علوم و فنون ، صنایع برقومک کندیته مخصوص دکل .
 بیکلرجه تجربه ایله وجود بولش ، بتون ملتلر بینهده ، مشرک علوم
 و فنونی ایلرسق بونده برعذور بوق . بلکه آنله دنیا مجبورز ،
 [الحکمة ضالة المؤمن] حدیث شریفی معلومکوزدر . نصل که برادر عمر
 موسی کاظم افندی یک کوزل بیان ایتدیشدر . بوکا داتر بو هفتسه کی
 صراط مستقیمه غایت مفید وشایان مطالعه بر مقاله لری وار . او قومکزی
 توصیه ایدرم . عادات و اخلاق باشقه علوم و فنون باشقه دیور .
 بررنده ، لازم بوق . حالبوکه دینمز نمایی امر ایدیور ؟ ذاتاً ایلرینه
 بولنق ، هر درلو کشفیات ، هر درلو ترقیاته بیکانه طور ماق . دنیاچه
 اخرتجه منفعتی اولدجق علوم و فنون ترقیات بشریه یاردم ایده جک ،
 اعنایه قارشی مقاومت ایده جک .

فن حرب ده مهم . حرب ایچون اسلحه لازم . اونلر هب او قومقله
 اولور . علم کیمیا ایستر ، علم حکمت ایستر ... برطاقم دقیق دقیق فنلر ،
 کشفلر وار . او فنونک اربابی وار . نه خارق اناده شیلر یا یارلر .
 اونلر هب فن سایه سندهدر . او فنوخرافلر ، او سینهماتوخرافلر ...
 اونلر نهدر ؟ هب زاده علم و فن ، هب محصول دماغ بشر . بڑ
 « لاف طور بهیه قونوری ؟ » دیه ضرب مثالی تکرار ایتدوب
 طور یوروز . حالبوکه حرفلر اویله لافی طور بهیه قویارلر ، اویله
 حبس ایدرلر که حیرت اندر حیرت . نصل سویلر ایسه ک عینیه
 سنه لردن سوکرا اک کوچوک اهتزاز صرتی بمله سکا تکرار ایدر .
 بونلر هب عبرت آله جق ، دوشونه جک شیلر دز . آڑ شی دکلدن بونلر .
 نهدر او ماکندلر ، اوخار قونلری ، او لوقومونیلر . او پورلر ، او
 الکتریفلر ، او حیرت افزا شیلر ... بوندن سوکرا بونلرله یاچابه جق ،
 بونلر حاجت اصلیه صره سه کجدی . استفتا حاصل اوله ماز . کبیرتسن
 یاچابه جق ، الکتریکسز یاچابه جق . هله اسلحه خرینیه ایچون
 مطلقاً آدم کتیرمکه احتیاجز وار . یاخود آوروپایه آدم کوندروب
 تحصیل ایتدیرمکه مجبورز . بونلره دینمز مساعند . بلکه امر ایدر .
 [الحکمة ضالة المؤمن] اخذها این وجدها [حکمت ، علوم و فنون ،
 ترقیات ... بونلر مؤمنک اموال اصلیه سی در . غیر قابل زوال
 برمالی در . هر نرده بولسه اونلری آلیر . کبیره نیک برشی دیکه
 صلاحیتی اوله ماز . کبیره منعه قالیقشماز .

یاکنز عادتلرینه اشتراک اتمه . اساساً علوم و فنونی اونلر بزدن
 آلتلر . برقات دها ایلریتلر . کندی قونغزله بزنی آؤمنلر . بوق اعاده
 ایچون چالیشمالی بز . اولعلوم و فنون بزم اسک مالز . ولو اونلرک اولسون .
 خطا ایدرز اگر تکامل ایدرسک . یاکنز نه بی آناملی بز ، یاخاصه بوکونکی
 کونده ؟ متاع . اونلردن پوستنی کسر سک بیوک استقام در .

سکره مرتکبری حقیقه پادی خبیت و خسران اولان اودرت شیدن
 خیر ایله قارک هر برندیکی دنیوی و دینی مفاسددن ایکشر مفسدت
 ذکر ایدوب بیوربورکه [شیطان خیر و قار ایله اره کزه انجیق بنض
 و عداوت دوشورمک و سزی ذکر الهیدن و [بلخاصه] صلاتن منع
 ائیلک ایستر] انسان یارانیله برانکه می آشام اولمق ایستر . بوندنده
 مقصدی تأیید انس و محبت ایچون برزم صفاده نشوه یاب اولمقدر .
 حالوکه علی الاکثر بونک ضدی حاصل اولور ، می ایله عقل و شعور
 زائل اولوب شهوت و غضب استیلا ایلدیکنندن اولاران اره منده مناقشه
 وجدلار باش کومستر ، نهایت قلابروب ضرب و قتل و فحش کلام
 ایله مشافهه قدر واربر . ایشته شیطان تشکیل بزم صهانک تأکید
 الفت و محبتیه باعث اوله جفتی تسویل ایلدیکی حاله بالکس اک اغیر
 درجه بنض و عنوانه مؤدی اولدیکی کئی قارده مغلوب اولانلاردخی
 کیت کیده خاتالی سونوب غالب ایله مغلوب بری برلریشک خصم
 جانی اوله جقاری جهته خیر و قارک مصالح غلده مخالف هرج و مرجی
 و متن و فسادی معتزم احوال مدخوله باعث اولدقلری بدیاردور .
 بو حالات مذمومه خیر و قارک مفاسد دنیویه ندن بریدر . مفاسد
 دیندلری ایسه انزه طالبوده جناب حقیق ذکر و یادندن و بلخاصه
 معراج مؤمنین اولان نمازندن حرمانه سبب اولملریدر [.] خیر ایله
 قارک شرور و فساددی سزه بیان ایلدیکنندن ارتق بونردن [کبری
 چکلدیکنزی] بوقسه زجر و تحذیر اولفاسکنز کئی ینسه بولندیکنز
 حالده سکزه؟ . الله اطاعت و بیخبرینه اطاعت ایدوب [امر و نهیینه
 مخالفتدن] حذر ایلک [خیر و میسردن اجتناب ایله اولان امرده
 جناب حقه و رسوله اطاعت ایدوب بوتکالیفده انزه مخالفتدن حذر
 اوزره اولک] . اگر [اطاعت و اتقایدن] اعراض ایدرسکنز
 بیلک که [سز کندیکنزی اضرار ایش اولورسکنز ، چانه ایده حک
 همج برسبب قالدینغندن عقاب الهی به دوچار اولورسکنز ، چونکه [
 رسولن انجیق [وحی] و اضماً تبلیغ ائیلکه مکلفدر [اوایسه مکلف
 اولدیگی و طیفه تبلیغی عالامزید علیه ایفا ائمشدر . شوخالده تبلیغ واقعه
 اطاعت ائیمسه کز سزک ایچون عقاب الهیدن بشقه برشی بوقدر] .
 بوآیت کریمه خیر حقیقه نازل اولان درت آتک دردنجیبی در :
 اولا مکده سورة تجلده کی « ومن نحرات الخیل والاعتاب تخدون منه
 سکرأ و رزقأ حسناً » آتی نازل اولدی . بوآیت جلیله خیر حرمته
 دائر برشی بولندیغندن ناس شرب خیر ایدرلردی . ثانیاً عمر بن الخطاب
 و معاذ بن جبل رضی الله عنهما حضراتی صحابه کرامدن بعضیلرله نزد
 جناب رسالتناهی کیدوب : یاخی الله خیر و قار عقل و مالی سلب
 ایلدیکنندن بونلر حقیقه بزه برشی بیور دیلرله سورة بقره ده کی
 « یسئلونک عن الخمر و المیسر » آتی نزول ائیدی . بونک اوزریشه
 خبری ناسدن کیمی ایچر ، کیمی ایچمن اولدی : ثانیاً عبدالرحمن بن
 عوف رضی الله عنه طرفندن بعض کسانه و برین ضیافته بدملر نوش
 اولدقدن سکره اقسام اولسلیله صلاة مفربک جاعله ادا ایچون ایچلرندن
 امامته کچوردلری ذات [سورة کافرون] ی اوقورکن : لا اعبد

ما تمیدون « قول کریمده کی لاه نایه بی ترک ایله [اعبد] دیه اوقودیندن
 سورة نساء ده کی « یا ایها الذین امنوا لاقربوا الصلوة و اتمم سکری »
 آتی نازل اولنله شرب خیر ایدنلر آزلاشدی ، چونکه معراج مؤمنین
 اولان صلاة ایله بزم اره منده حال اولان شیده خیر بوقدر دیدلر
 و برده بوآیت نازل اولوب صلاتنه سکر حرام اولنجیه سکرک نماز و قتی
 کیرنجیه دک امتدادی احتمالنه منی شرب خیر متسر اولشدی . رابعاً
 صحابه دن عثمان بن مالک بعض کسانه خانه منده دعوت ائیشدی که
 مدعوین ایچنده سعد بن ابی وقاصه وار ایدی . انشاء ضیافته تشکیل
 بزم صها ایله یاله لر صولنقده و نشوه شراب ایله رنگین شرلر عتتم
 فخریلر انشاء ایدیلرک اکلدنکده ایکن برده [سعد] انصارک همیونتی
 متضمن برشرسونلسیله همیزم بولنان انصاردن بری حدتله ترک مسدک
 یاتنی بریک ایله اوروب اغرضه یارالادی . بزم صهاک دوزنی
 بوزیلوب ات اوست اولدی . سعد همان حضور سید الانامه کیدوب
 ضاربی شکایت ائیدی بو انشاء حضرت عمر رضی الله جلجله سعاده
 بولندیندن : یاربنا خیرک حال و شاتی بزه بریان شافیه بیان بیورده
 دعا و نیاز ائیدی . انک بویازی اوزریشه تفسیری صدننه بولندیمنز
 آیت جلیله شرف نزول ائیدی . « فهل انتم منتهون » قول کریمی
 حضرت عمرک کوشزدی اولدقدنه [اتمینا یارب] کیری چکلک .
 فارغ اولدق یارب دیدی . ایشته خیر همیرت منیه تک اوچین سنه منده
 بوسوک آیت کریمه ایله طعیاً حرام قندی .

بعضیلری شرب خیرک برمنوال مشروح تدبیر ایله تحریمده کی
 حکمتی بیان صدندن : « قوم عربک شرب خیره مؤلف اولدقلری
 و انکله یک چوق انتفاع ایلدکلری معلوم الهی اولوب بر دنییه منع
 اولنسلر کندیلرینه دشوار اوله جندن بو حکمت منی تدبیر ایله تحريم
 ایلدی » دیشدر .

خر : خاک قعقی و میمک سکونیه انسانی سرخوش ایدن اوزوم
 شیرهنه دیتورکه فارسیده « باده » و ترکیده « سحی » تعبیر اولور .
 اکا خر دینلسی عقل و عیبری ستر و یا مختلط و شوریده ائیدیکی ایچوندر .
 شارب خیره و سائر مسکرات محرمه ایله مست اولانلره ؛ کرتار
 اوله جقاری عقوبت اخرویه دن ماعدا دنیاه شرعاً نه معامله ایلدیکی
 معلوم اولمق ایچون کتب فقهیه ده حد شرب مجتبه معراجت اولنلی در .
 هجته الفتاواک « کتاب الاشریه » منده شوبله ذکر اولمشدر :
 نیدتغریز یب یا عمل یاتین یا شیر یا بونلرک ائیلدن اتحاد اولوب
 مسکر اولان خیرک غیر شربلرک مسکر و برمیچک مقناری تهی
 قصدنسر ایلچلک حلالی در بوخه قیل و کتیری حرامی در ؟ -
 الجواب قلی و کتیری حرامدر .

و نید التمر و الزییب اذا طبخ ادنی طخه ثم اشد یجوز شره دون
 السكر علی قول الامام الثانی رجحانه تعالی لاشترء الطام دون الهو
 الخ . و قال یحدر رجحانه یحرم قیبه و کتیره . قوا : و به تأخذ [بزنیة
 فی الاشریه - منصاً]
 علی ائیدی فتاواستک « کتاب الاشریه » منده شوبله مسطوردر :

بالجمله من ایامی عالمه و کالات خارقه فی حائر حکمیلر و داهیلر یاراده بیلسون، اثر ایله مؤثر آراسنده نسبت آرا نامق فرضیه سی قبول ایدیله جک و لورسه اک جاهل بر انسانک اک متفنن بر عالمک و بر صنعتکارک برینه قائم اولسونده تجویز اینک لازم کلیر . بناء علیه ذره قدر ادراک و ادعای اولانلر زدنند: تصورلر صغیه ان بو فرضیه نیک بطلافی کونش کپی ظاهر و آشکاردر .

نقط فرض محال اوله رق طبیعت کپی فی شعور و بی خبر بر شی کائناتک مصدر و موجودی اولسه بیلله اعتراف ایندکلیری و جهله کندیسده محل قیامه محتاج بر مخلوق اولدیندن بونک خالقنی صورمه حقین وارددر . چونکه صفتک و صوفیه، عرضک مقوم ماهیتی اولان جوهره توقف و استنادی طبیعیدر . بناء علی ذلک طبیعتی وجوده کتیرن، کندینی بی نهایه افساله مصدر قیلان بر خلاق ازلی به لزوم و احتیاج هیچ بر صورته اورته دن قائمیز . بونا که دیه جکر؟ طبیعت دینکاری بوله بر اثر عجیبی یاراتقده خلاق متناک و ارالته ، بر لکنه، قدرت و حکمتنه غایت بیوک بر برهان اولوب بو حالده دخی وحدانیت الهی بر اعتراف ایتمری لازم کلیر . بناء علیه بزلر مؤید من عبدالله اولان انبیا عظام حضرتانک قائل اولدقلمری کپی طوغریدن طوغری به جناب حقه خالقینی اقرار و اعتقاد ایلوب بوتون مصنوعات کانه مدعات بالذات کندی آثار قدرت صمدانیه سیدر دیوروز . نه باشقه خالق طانیرز ، نه ده طبایع اشیا ده تأثیر کوروز . مناسرتی اسماء یل معنی

جناب قرآنیہ

سوره مائده : آیت - ۹۵ ، ۹۴ ، ۹۳

« یا ایها الذین امنوا اتقوا الخمر والمیسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشیطان فاجتنبوه لعلکم تفلحون . اما یرید الشیطان ان یوقع بینکم العداوة والبغضاء فی الخمر والمیسر و بصدکم عن ذکر الله وعن الصلوة فهل انتم متبهون . واطیعوا الله واطیعوا الرسول و احذروا فان تولیتهم فاعلموا انما علی رسولنا البلاغ المبین »

ای ایمان ایدنلر خمر [ایچمک] و قمار [اونامق] و کعبدنک اطرافنه [انصاب] و اصنام رکز ایلوب بورکز اولنان جادانی خالق مکنونه تشریک الله انتری تمجید ایچون لیک چاغر شقی، انتری تجیل ایچون قربانر کسمک [وازلام] دینبان او قمر ایله قال آچق . هپ بونلر [اینجی شیطان اعانندن مردار شیلردر . [شیطانک تسویل و تزینی ایله حصوله کلش غایتله مستکره شیلردر . بو مستکره شیلردن عقول سلیمه نفرت ایدر .] شو حالده سر بو ذکر اولنان مستکره شیلرن اجتناب ایدنک که امید وار فلاح اوله بیله سکز . [جناب منزل الفرقان بوردت شیئی کما نفرت ایله یاد ایلدکنن امید وار فلاح و نجات اولوق اوزره اتردن نجاتی و مجاہبت ایلدسنی شدله امر بیوردندن

و حقیقه فکریه و ساثر آثار معتبره ده برر برر تزییف و ابطال اولنشدر . سراق ایدنلر آثاره مراجعت ایده بیلورلر . بز بوراده کندیلرینی بیوت ایده جک و نه قدر چرینسه لر جواب بوللرینه امکان بر اقیه جق یالکنز بر سوال ایله اکتفا ایده جکز .

چشم حیرتله کورمکه اولدینمز بی نهایه آثار حکمت و انتظامدن کوز بومدرق بتون مصنوعات سبحانیه نیک اثر طبیعت اولسنه ذاهب اولان ، برستکار طبیعت بولنان او یادکارلره دیوروز که :

« سزک طبیعت تمیز ایتمکه اولدینه کز موجود عالم، مصدر خلاق ، علم و حکمت واراده و قدرت صاحبی اولوب بذاته قائم و هر درلو تأثیر خار جیدن مقدس بر موجود میدر؟ یوقسه بوبله اولیوب عالمه قائم بر عرض و محتاج علی بر صفتیدر؟ »

اکر : « بذاته قائم، ازلی وابدی، قادر و قیوم، علم و حکیم، جمیع ماسوادن مستغنی، کنه و حقیقی ادراک عقول بشردن عالی بر موجود مقدسدره دبو اعتقاد ایدریزه دیر لسه، کوله رک دیرز که : « بوجهله توصیف ایندیککنز موجود اقدس حق تعالی و تقدس حضرت لیدر . بناء علیه سزده بزم کپی صانع ذوالجلالک و اراتنی اعتراف ایدیورسکز . یالکنز خطا کز شوراده در که بوبله بر خلاق جهانه طبیعت اطلاق ایتمش اولبورسکز . انبیا عظام حضرتانی طرفندن تبلیغ بیوریلان اسماء انبیه سیله یاد ایچورسکز » .

اوله ! ازلیت و ابدیت وار، قدسیت کاله وار، علم و قدرت کپی صفات کالیه سی وار، کنه و حقیقی بیلنز ، کندوسنده شائبه احتیاج بولنز ... دیور لسه بزم ایله برابر اولرده الله تعالی حضرت نرنیک و اراتنی، بلکنی اعتراف ایتمش اولبورلر . چونکه طبیعتنه اسناد ایتمکه اولدقلمری شو صفتلر هپ صفات عالیة الهیه در . [لیس کتله شیء و هو السمع البصیر] . بو حالده یالکنز طبیعت تبیینندن و از چلمری لازم کلیر . زیرا اسماء حسناه الهیه ایچورسند، بوبله بر اسم بوقدر .

یوق اکر دیر لسه که : « بزم طبیعت دیندیکمز خالق الاشیا بومفتارک جمله سندن مجرد و عاریدر . چونکه او غیرله قائم بر عرضدر ، محل قیامه معتقر بر صفتدر ، نه قدرت و اراده سی وار، نه ده ادراک و شعوری وارددر . بو بدایع کائنات کندیسندن خبری اولیه رق بر تصادف صورتیه صدور ایتمش، فقط مرور زمان ایله قوانین طبیعه سایه سنده کسب ترقی ایدرک نهایت بودرجه تکلی حائر اولدینلشدر » .

بو ادعای باطلرینه قارشو دیرز که : « بوبله فوق العاده حکمت و انتظامی حائر اولان ، ارباب عقل و ادعای حیرت ایچنده بر اقان مصنوعات سبحانیه اوله صنع و اختیاری ، علم و اقتداری اولمان بر شیدن وجود بوناق امکانی بوقدر . بوبله بر ادعایه جرأت اک بیوک بر حجت ، عفو اولدیه جق بر جهالتدر . هیچ بر اثر مؤثرندن بوز بیک درجه تکمیل و پارلاق اوله من . کائناتک موجودی هیچ بر شی کورمیان، ایشتیان، بیلیمان ، نتائج احوالی تقدیر ایتمیان طبیعت و مرور زمان و اهتزاز ماده کپی بر شی اولدوندنه حصوله کتیردیک آثارده بوبله حیرتسز عقول اوله جق حکم و اسرار بولسون، حتی انسان کامل کپی

وارد رہے کہ اودہ حدوث و امکاندن ، مزہ اولان واجب الوجود
حضر تری در .

بو دلیل ، ایکی مقدمدن سر کبدر ، بری ، بتون عالم صورتیہ ،
اجزایہ ، مادہ سیلہ حادثہ ، دیکری ، ہر حادثہ بر محدثی واردہ .
قضیہ تری در ، برنجی قضیہ «صغری» ، ایکنجی قضیہ «کبری» ، دینہر .
منوم اولدینی اوزرہ بردلک صغری و کبرای ، مسلم اولور ایہ
نتیجہ منک مسلیتی ضروری در ، بورادہ کبری بدینی اولدیندن آتی
اثباتہ لزوم بو قدر . فقط صغری نظری - یعنی احتجاج اثبات - اولدینی
ایچون آتی بروجہ آتی اثباتہ شروع ایہ بیوروز :

علم ، ایمان و اعراضدن سر کبدر ، ایمان و اعراض ایہ حادثہ در .
بناءً علیہ عالم دخی صور و افراد ، اجزا و مادہ سیلہ حادثہ در .
بودلکدہ صغری ایہ بدینی در . زیرا فی واقع عالم ایمان و اعراضدن
سر کبدر . چونکہ عالم دیکر کبزی برطاق جواهر و اجسام و آثارلہ
قائم اعراضدن عبارتہر . تسمیر آخرلہ عالم مادہ و قوی و صورتدن بو
صورلہ قائم الوان و کواندن باشقہ برشی دکل در . بونلرایہ بلاشک
حادثہ در .

اولا اعراضک حدوتی اثبات ایہلم : بض اعراضک حدوتی
بالمشاهدہ و بضایرنیک حدوتی بالبرهان ثابت در . حدوث بالمشاهدہ
ثابت اولانلر سکوندن سوکرا حرکت ، مئیدن سوکرا طلت ، حرارتدن
سوکرا برودت ، خضر نمن سوکرا جرت کی عرضلدرہ حدوتتری
بالبرهان ثابت اولانلرہ بو نلرک اضدادی در . بو اندادک حدوتی اثبات
ایدن برہاندن مقصد ، طریق عدم دلیلہ در . مثلا : سکوندن سوکرا
واقع اولان حرکتک حدوتی بالمشاهدہ ثابت اولدینی کی آئندن اولکی
سکونک حدوتیہ اوسکونہ عدم طاری اولسی دلیلہ ایہ ثابت در .
زیرا اگر اوسکون ، قدیم اولسہ بدی زائل اولدق آنک برنہ حرکت
عارض اولماز ایدی . چونکہ قدیم اولان برشینک زوالی متمم در . زیرا
قدیم ایکیدن خالی دکلدر : یا واجب الوجوددر و یا خود واجب
الوجودہ بالایجاب [۱] مستندر . ہر ہانکیسی اولورسہ اولسون
زوالی متمم در .

واجب الوجودک زوالی متمم اولدینی ظاہر در . زیرا وجود آنک
مقتضای مہرتی و یا خود عین حقیقی اولوب مقتضای مہرتک مہرتدن
ویا برشینک نفسدن اشکاک ایہ بلاشک عادلہ در .
[۱] بلاختیار دکل .

واجب الوجودہ بالایجاب مستندہ کلنجہ ، بونکہ زوالی متمم در .
چونکہ ملوک ، علت موجبتدن تحانی بالبداهہ بالطل در . بناءً علیہ
حرکت کی سکونک دخی عارض وحدت اولدینی شہ مسزدر . سائر
اعراضدہ بونلرہ مقیس در .

بودلیہ : - بو عالمہ ، ہر شی غیر کبدر ، ہج برشیدہ سکون
بو قدر . بناءً علیہ نہ حرکتک حدوتی بالمشاهدہ ثابت در . نہ سکونک
حدوتی بالبرهان ثابت در . زیرا ذاتا سکون بوق کہ بونک زوالیہ

الحاصل قار نیجہ بغض و مداونلر اقیاع ، نیجہ آدملر ، نیجہ ٹرولر
تلف ایش ، نیجہ خانانلر سوند برمشدر . عالمہ نیجہ بیک مفاسد
و ضرور تولید ایدن ام الخبائث دخی نیجہ آلام و امراضہ سبب اولمش .
نیجہ جانلرہ قیش ، نیجہ عالمہ لری جو و پریشان ایش ، نیجہ ایشام
و ارامل براقش ، نیجہ انسانلری بری برنیک جانہ قصد ایندربوب
سوزشلی نجیہ لہرہ بادی اولمشدر . بونکچون جناب منزل الفرقان خبر
و قاری ، خامہ عجز من ایہ شدتی انجق در یادن برقطرہ ثابہ سندہ تصویر
ایدہ بیلدیکمز بر بلاغت قصوی ، بریان عمل ایہ نہی و تحریم بیورمشدر .
خواجہ کائنات علیہ افضل التحیات اقدس « اجتنابوا الخمر فانها
ام الخبائث » بیورمشدر . دیکر بر حدیث شریفہ « شارب الخمر کما ہد
الوش » وارد اولمشدر . داء الکحولک حشر بشریت اولدینی بوکون
طیاً علم الیقین عین الیقین ثابت اولمشدر . بوکا مبنی در کہ اکثر دول
معظمہ مسکراتہ قارشو تدابیر زجر بیہ مراجعت ایشلدر . فیض
تأثیر قرآن ایہ امت محمدیہ بودا ہائیک استیلا مندن لہلنہ مصون
و محفوظلدر . فقط بونی علماء مجلس علانہ ، مشایخ خانقاہ و زاوہلر نہدہ
واعظلر کرسی و عظمنہ دمام ذکر اجلی ، اسلاف اموش اجمالی درلر .
برکت زادہ اسماعیل مہی

فلسفۃ اسلامیہ :

اثبات واجب

بورادہ اثبات واجیدن مقصدہ ، کنہ باری بی تعیین دکل در .
چونکہ کنہ باری بی ادراک ، طوق بشرک بالکلیہ خارجدہ در . زیرا
حقیقت باری بی ادراک ایچون برشہ ہج برآت و ہج بر قوت بو قدر .
علم بشرک اسبابی حواس خمس و عقلمن عبارتہر . حا بوکہ بونلر ممکنانہ
تعلق ایدہ بیلیر ، بونلرک ادراکاتی ممکنات جلیسہ دائرہ سندہ دوران ایلر .
عقازک ، حسزک تعلق ابتدکی شیلر میانہ واجب جنسندن برشی
بو قدر کہ کنہ حقیقت واجبہ دائرہ بزدہ بر فکر حاصل اولہ بیلسون .
بونک ایچون رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اقدسمن حضر تری [تفکروا
فی آلاء اللہ ولا تشکروا فی ذات اللہ] بیورمش ، و عی اللہ بن عربی
حضر تری دہ : [کل ما خطر ببالک فاللہ غیر ذلک] دیشدر . بناءً علیہ
بزم بورادہ اثبات واجیدن مقصدہ آثاردن مؤثرہ استدلال طریقہ
واجب تمالی و تقدس حضر تری نیک موجودتی اثبات در .

اثبات واجب ایچون باشلیجہ درت مسلک واردہ : حدوث ، امکان ،
غایت ، اختراع .

مسئلہ حدوث اوزرہ اثبات واجب

بونک تقریری ایکی وجہلہ در :
اولا : بتون عالم ، صورتیہ ، اجزایہ ، مادہ سیلہ ، حادثہ در .
ہر حادثہ بر محدثی واردہ . بناءً علیہ عالمکدہ بر محدثی

حرام الله استشفاء حرامدر دینلسی اطلاق اوزرینه جاری دکدر ، حرام الله استشفاء جائز اولماسی انده شفا اولدینی معلوم اولدینی زمانه مقصوددر ، اما انده شفا اولدینی معلوم اولوبده اندن بشقه دواسی اولمازسه انکله استشفاء جائز اولور . ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلرینک « لم یجمل شفاؤکم فیما حرم علیکم » قولنک مناسی محتملدرکه مشار الیه بونی دواء محرمدن بشقه دواسی معروف اولان مرض وعلت حقتده سونلش اولسون ، زبرا بوتقدیرجه حلال الله حرامدن استغنا حاصل اولور . وجائزدرکه حاجت وضرورت زمانده حرمت منکشف اولجینی جهتله شفاء حرام الله اولیوب حلال الله اولش اولور دیکدر .

آیت کریمهده واقع « میسر » کلهسی اشاء تقدیرده کوسستردلیکی اوزره قار دیکدر . قاره میسر دینلسی انکله تمب وشفقتسز یسر وسهولت الیه مالقزانلدینی ایچوندر . قار : قافک کسرله فی اصل مقاعله بایندن قار اویناشیق مناسنه مصدر اولوب بده قار اوپونیه اطلاق اولندی . کلمه مذکورده لسانزده قفک ضمیمه مستملدر .

انصاب : نصیک جی در . ضمتین الیه نصب ویاخود نونک ضمی وصادک سکونیه نصب : طاشدن مصنوع بتلدرکه زمان جاهلیتهده کیمه مکرمه نیک اطرائنه رکز اولنوب انلر ایچون تلیه وانلر ایچون ذبح قراپین ایدرردی .

قمتین الیه زلم ویاخود سرد وزننده زلمک جی اولان ازلام برطاق اولنلدرکه اهل جاهلیت انلره فال آچارلردی ، شویله هربرایشه تشبث اولنجهنی وقت ایکی اولنک برینه [امر] ودیکرینه [نهی] لفظاری یازیلهرق برظرف ایچنه قوندقدن صکره ال صوقیوب هانکیسی چقارسه موجنبجه عمل اولوردی .

دقت اولنسون بوآیت کریمهده خبر وقارک تحریمی وجوه الله تأکید بیورلش : اول صدر جملهده حصر وقصر افاده ابدن « انا » ایراد اولنش . ثانیاً خبر وقار اصنام وازلامه مقارن قتلش . ثالثاً خبر وقار تماطیسنه شیطانک سردار اعمالی دینلش . رابعاً انلردن اجتناب الله امر اولنش . خامساً انلردن اجتنابک باعث فوز وفلاح اولهبله چکی بیان بیورلش که انلری از تکاب بادی خبیت وخسیران اولور دیکدر . سادساً خبر وقارک مفاسد ذنوبه ودینهسی چله سندن اولهرق انلرک بغض وعداوت ایقاع ایتدکلری و ذکرالهدن وبالخاصه مناجات رب الدالین اولان صلاتدن منع ایلدکلری بیان بیورلش . سابعاً آیت کریمه « منلره خطاب اولدینی جهتله مقصود انلری خبر وبقارندن نهی اولدینی حالده اهل جاهلیته مخصوص اولان اصنام وازلام کیفیتلری ، محضا بو درت کیفیتک قبح ومفسدته بری برینه مقارب اولدینی افهام ایچون ضم وعلاوه اولنوب بصورکهده خبر وقارک قبح ومفسدتلری تأکید بیورلدقدن صکره آیت ثانیهده انجیق مقصود بالذات اولان خبر وقار ذکر اولنش . هله اک صکره « فعل انتم متنهون » قول شریفنده صورت استفهامده ایراد بیورلش اولان نهی نه شدید وبلغ واقع اولمش .

وشناب دیکلمه معروف اولوب مسکراولان شربنک مسکروبرمه جک مقدرایی تلمی قصدنیز ایچمک حلالی در؟ - الجواب امام اعظم وامام ابویوسف قارنده حلالدر ، امام محمد قنده حرامدر . فی زمانما امام محمد قولیه انا اختیار اولنشدر .

وحل المثاک الذبی ، وهو ما یطبخ من ماء الذنب حتی ذهب ثلثه وبقی ثلثه وان غلا واشتد وسکن من الثلبان ، هذا عند ابی حنیفة وابی یوسف . وعند محمد ومالك والشافعی قبله وکثیره حرام . سئل ابوحفص الکبیر عنه فقال لیجمل شربه ، فقیل خالفت اباحنیفة وایا یوسف ، فقال لایلهما یجلان لاستیراء الطعام ، والناس فی زماننا یشربون للنجور والتاهی فعم الخلاف فیما اذا قصدبه التقوی ، واما اذا قصدبه التلمی فلا یجمل اتفاقاً [درر غرر فی کتاب الاشربه] واما الاشربه من الشعیر والذرة والفتح والصلل اذا اشتد وهو مطبوخ او غیر مطبوخ فانه یجوز شربه مادون السكر عند ابی حنیفة وابی یوسف رحمهم الله وعند محمد رحمهم الله حرام شربه . قال الفقیه : وبه تأخذالکل فی نوازل [خلاصه فی الاشربه] انتهى

فروع مهم

محرمات الیه تدای خصوصنده بعض فقهاء دیشلدرکه نحریم اولنان برشده بردر ایچون شفا بولدینی معلوم اولوبده اندن بشقه او دردک هیچ بر دواسی بولنسه او محرم الله تدای به رخصت ویریلور ، نتهکیم حال ضرورنده اکل میتبه وصوماش آدم ایچون شرب خبره رخصت ویرلدیکی کی .

شربلالیک [درر] اوزرینه حاشیه سنک کتاب الاشربه سننده شویله مسطوردر : « نه یاهده مذکوردرکه حرام الله استشفاء جائزدر ، اگر انده شفا اولدینی معلوم اولوبده بر دردک اندن بشقه دواسی اولمازسه . صاحب نهایه بونی ذخیره به عزو ایچمدر . »

درختارک کتاب الطهاره سننده شویله ذکر اولنشدر : « محرم الله تدای به اختلاف اولندی . بحرک « کتاب الرضاع » نده بیان ایدلدیکی اوزره ظاهر ، ندهب محرم الله تدای به منع ایدر . لکن مصنف کرک آوراده وکرک بوراده « حاوی » دن شویله نقل ایدبور : بعضیلری دینلدرکه محرمده بردر ایچون شفاء بولدینی معلوم اولوبده اودرد ایچون بشقه دواء معلوم اولسه انکله تدای به رخصت ویریلور ، نتهکیم حال ضرورنده صوماش آدم ایچون شرب خبره رخصت ویرلدیکی کی ، وعلیه الفتوی . »

« نورالمن » ده او توز دردنجهی فصلک آخرنده شویله مسطوردر : « تهذیب دن تقللاً صاحب نهایه دیدی که برطیب مسلم برعلیه شرب بول ودمده واکل میتبه شفا اولدینی اخبار ایدوبده انک مقامنه قائم بر دواء مباح بولسه انک ایچون بونلر الیه تدای جائز اولور . اگر طیب بونلر الیه چایک شفایاب اولورسین دیرسه بونده ایکی وجه وارددر . علیک تدای ایچون شرب خیراجسی جائز اولوری؟ بوندهده ایکی وجه وارددر ، کذا ذکره الامام الثرناشی وکذا فی الذخیره . »

کتابه ننگ مزارنه هب کتاب لمن
سراج فوق سرفه شبای نورچین
شونی سرفه ننگ حقه بوکسان نبل
رواقی مذهب ننگ نازلات عرش برین
زمین خاکه فرآش دست نازنیم
فضای قبرنه ساقی صحاب شرایین
نجوم تره ننگ تره دار بیداری
چارلحدینه پوشیده ستاره رنگین
آجبلان قورویان غنچه عذاری ایچون
سهرده نوحه بابل ترانه یسن!

هزاده هوجد سیدر شهر ملائکه تک
ایدن ریاح دکدر بوسرولکده انهن
لیال او طیف لطیفک حرم محبتدر
شفق که خاطره اغترایدن نه حزن
بو تون مکان نظرده اوروجه زهنگه
اگرچه بوکده رک اولدی لامکانه مکین

سوزن بان احتمال وقدر
سوانک سوزنک مانی وقدر
برق ناره دیم زولنی بقدر
نورک فقط لوبه حال بقدر
اولناز اوکا هیچ عدم نشین
ای خاطره بیه قلدهیم وار
آرتق آره منده برجهان وار
سن کوکده صفا کزین دیمار
بن برده عذاب ایچنده بزار
کوشنده بو تون ترانه شیون
شیون دی نای تمه کارک
شیون جبرائی جویبارک
شیون سسی بادی قزاق
شیون بگا آه یادکارک
سن کوکلری خنده زار ایچرکن!

۱۰ حزیران ۲۲۰ کسر طائف

هجرت هاجر

ای صلیبه افلاک تالی ایلمش کسار
دانی بی عمارت برحزین وادی نازار
اوطاقل بی کباب وی شیر برصغره صا
او وادی بی نبات وی نمر برصاحه صا
محلی سرتسر سنگ سپدن باه بر دیوار
محاطی جایجا تومن عمارت برصیلا ترار
بو ریگستان هولک اورآشمنه برحزین توده
زمین منوی به نسیه طورخنده اولوده
چردن ایتمش کیسه بوخای خلق مسکن
سکون وحدت اولمش بنون اطرافه دهترین
هواصف سنی دم ایگن بوکمارک اولمش
سحای سنی دم افلاز بووادیک ساسمن
بوخلک اولاده مهرجان مهمن هر روزی
لالله کواکب باطراف دیمه اوردوی

اورنه رنگ سوزش وار ضعی آفتابه
سراب ابر نوح اتع حاجتده
هکا بربر فوراندن زمینی چاک جی ایلمش
سوزاندن لب عطاشی آجش هلاک اولمش
خلایق بیله یزیددهمور یوق لون خسراسی
هواد غیری زورک بووی ایلمش سوزس
بو وادی مکدره قله اهل حالیدره
شو تصویر یتدیکه بیکرجه بیل بوکی حایدر
سکون وحدت اولده ایگن محمه جون
بو وادیده برآقام اوسق اومی وحل یتد
کیوت کندی یوقه مازنمن بوادین
تی قلندی سسی سوت غیرتری حایمن

لوشوب سراده سرمنه نوزی طوبرانه قلندی
پوزد جو فوره فوره دوپانه کوزه دانندی
لاطم ایله دنگه موحه دهبای ویکسال
او، اولمشه مثل کفتی روح بی حبال
کدایره اوزنه انعام سرمت ایلدی
بری طائر صابردی کورسه، کرجه صحن بی پردی
دکدی باقه ایلا، دکدی اشتر سنا
دکدی حبل هورج، دکدی باطل سودا
بو بکا راهه برافه پدی لوص طنجه
هاله وضع فدا اولمش ایلی اولناج عیرابه
توکل سازه عیله آدر حبل فوطدی
که طهرنده کیده لوجه بود پاک حسدی
بری: بر پیروز شدل که سپاسده کی بری
تلاش ایچده ایلر برافش لسه تری
مهاله خلاصت طرفی رویدم مین اولمش
سود بر صفاق رخسارنه آیدان اولمش
دقارنه آهیل اوده نکی شجوت
ای حق ایبار ایلمش عبت ایله برب حن
اولوب سروده حکر حکمت افری خدادیمه
حارک صدرنه افش حرنیسی ایلکده
لسای ساک وصاف، حای حق ایله متول
هلاک اسیرین ایل حجاب کده بی طول
عهد ایله دکی ایگن ایلی بودان خالده
اولانیم وطن بر بی، بی حای لده
لور، توکده بی نسی هسرا بیکره می هار
لوحامده ادهده سوت امر بطل بوزکر
سارنش بر الوه روح هایشق طورخنده
ایکیش براولی اولمشه اولادین ایلوده
بیس جو فوره بوک رهورد اولمش اگل، انصاف
دور حکمت ورطخلده نیر الوه کواکب
وی هیچ سورمش، اوکر تمش همه یقین حورسون
سفر هر سه زوی، کدی اولمشه یقین حورسون
اگرچه بی نیش جسم طاقی بیه محله
تحمل ایلمش بر حسن نطفه هسره
وجودی اولاده منی حنن کرجه اوده
ده، تیزر ایسته خصوصت آخین وزعمده
رس داده مشتر نراید ایسه هر دو
قوه ده اوور دیمی کت اولمش بیور
حیل لوزمه ابراز ایسته اول طیف اولات
اوده برصط وحی کبری دات اولات
صیه برسدنمور کرجه حادر دین
ه قالی بر نه حدر حادر بیسرت اولمش
ه سوسو برقادین سون ایچده حضرت هاجر
که هر روح حلاقی، هر اولادی بیور
بوحدیه حکیم: ای او هر ساهیل
بوهرده خدی: جدا جدا واجب استیبل

ای صلیبه افلاک تالی ایلمش کسار
دانی بی عمارت برحزین وادی نازار
اوطاقل بی کباب وی شیر برصغره صا
او وادی بی نبات وی نمر برصاحه صا
محلی سرتسر سنگ سپدن باه بر دیوار
محاطی جایجا تومن عمارت برصیلا ترار
بو ریگستان هولک اورآشمنه برحزین توده
زمین منوی به نسیه طورخنده اولوده
چردن ایتمش کیسه بوخای خلق مسکن
سکون وحدت اولمش بنون اطرافه دهترین
هواصف سنی دم ایگن بوکمارک اولمش
سحای سنی دم افلاز بووادیک ساسمن
بوخلک اولاده مهرجان مهمن هر روزی
لالله کواکب باطراف دیمه اوردوی
اورنه رنگ سوزش وار ضعی آفتابه
سراب ابر نوح اتع حاجتده
هکا بربر فوراندن زمینی چاک جی ایلمش
سوزاندن لب عطاشی آجش هلاک اولمش
خلایق بیله یزیددهمور یوق لون خسراسی
هواد غیری زورک بووی ایلمش سوزس
بو وادی مکدره قله اهل حالیدره
شو تصویر یتدیکه بیکرجه بیل بوکی حایدر
سکون وحدت اولده ایگن محمه جون
بو وادیده برآقام اوسق اومی وحل یتد
کیوت کندی یوقه مازنمن بوادین
تی قلندی سسی سوت غیرتری حایمن

ای اصله الحق ایچن نور
سنگ بگا هر طرفه منظور
اولدکده غلال ایچنده مستور
بر آن دکام اولمشه دور
روجه ابد قرار شهنگ
هواج صباحتک سهرده
برق اورمهده ناسنگ قرده
شب یقین حرمسراکه پرده
مطوی اوراق وردترده
پوشه کتاب تکم کدن
تمه کدر ایچن ریاحی تهریز
سندن بو نوای شورش آنگیز
طیفک بی ایلور سهرخیز
ای خاطر سیه روح لبریز
عدمده بوکانات هب سن
ای لسه شهه الهی
ای صغ ابد قرار کاهی
هیج ولایه نایشک ناهی
اوریکه گلگون تباهی
برویله بکلی ایتم بن

برنه حرکت قائم اولسونده حرکتك حدوث بالمشاهده وسكونك حدوث طرفان عدم دليل ايه ثابت اولسون... ديه بر اعتراض دره بان ايداييرسه ، جواباً درزسه : - هابدي ناله هر شينك مفرك اولديني تيام ايدلم . فقط جواهر اجسامده كي حرکت . اصل اولابوب . هرش در . زيرا حكمت طبعيهده بحث مخصوصنده بيان اولونديني اوزره جواهر واجسامده عطالت خاصه سي اولوندين هر جوهر وهر جوده اصل اولان سكوندر . بناء عليه بنون عواملك انواع وانرا ايديه . اجزا وصوربه برابر دانما مفرك اولديني تسليم انديك بيه مادامكه جواهر اجسامده اصل اولان سكوندر . شوحالده آنزده كي حرکتك حدوثده هج اولمازسه حدوث ذاتي ايه حادث اولوندينده شبه بو قدر . وحركتنرحادث اولونجه بالاده بيان اينديكيز وجهه طرفان عدم دليل ايه حر كات مذكوره دن - ولو كه بالذات اولون - اول اولان سكونك دخی حدوث ذاتی بلا شك ثابت در . زيرا اگر اولونديني بالذات قديم اولسه ايدى انرك برنه حر كاتر قائم اولمازدي . بناء عليه كرك حر كات وركك سكوندن هج برسي بالذات قديم وازلي اولابوب هر يكجوده هج اولمازسه حدوث ذاتي ايه بلا شك حادث در .

ايمانك حدوثنه كليجه ، بوه بلا شك ثابت در . زيرا بوعالم مادي به نسبتبه ايمان ايكي قهمنن عبارتدر :

۱ - ماده - يني جواهر فرد - ويا خود - اساس ۲۰ - بونلردن تركيب اينن اجسام در .

ماده وعناصر حادث در . ماده حادث در ، زيرا ماده هر كندن خالي دكادر . حر كاتك حدوثي ايسه اعراضك حدوثي اثباتده بيان اينديكيز وجهه بلا شك ثابت در . حالبوكه حوادندن خالي اوليان هرشي حادث اوله جندن ماده نكده حدوثنده شبه بو قدر . حوادندن خالي اوليان هرشي حادث اوله جندن ديدك . زيرا حوادندن خالي اوليان برشي حادث اولابوبده قديم اولسه اوشي ايه قائم اولان حادثك دخی قديم اولسي لازم كليج . حادثك قديم اولسي ايسه محال در . چونكه خلاف مفروضدر . برده اجتماع تقيضي - يني بر بسنك هم حادث . همده قديم اولسي - مستلزمدر . بوايسه بالمل در .

اگر مترسلس : - في الواقع اشخاص حر كات حادث در . فقط بر اشخاصك نوعي قديم در . بنوع . ماده ايه من الازل قائم در . بونه ايسه هج بر محدودر بو قدر . چونكه بر قديمك ديكر قديم ايه قيامته هج بر اعتراض وارد دكادر . ديه جك اولورلرسه . جواباً درزكه : - نوعك آريجه وجودي بو قدر . هر نوعك وجودي كندى افراديه قائم در . كندى افرادي ضمننده متحقق در . بناء عليه مادامكه ماده نك خالي اولديني حر كات برر برر حادث در وما دامكه نوع حر كات بو تريك ضمننده متحقق در . شوحالده نوع حر كاتك دخی حدوث ضروري در . بوضروري اولونجه ماده نك قديمه برابر حر كات دخی قديم اولديني تصديرده بر شينك هم حادث . هم قديم اولسي لازم كله جيكي شهبندن وارسته در .

بوجوابزه مترسلس طرفندن : - اشخاص حر كاتك حدوثندن نوع حر كاتك حدوث لازم كليج . زيرا اشخاص حر كات محدود اولسيدي اوزمان اواشخاص ايه قائم اولان وانرك ضمننده متحقق اينن نوع حر كاتك دخی حدوث لازم كليج ايدى . فقط اشخاص حر كات ، محدوده دكل ، ناشاهي در . انرك ثابت بولديني بر حر كات بو قدر كه بواشخاصك حدوثيه نوعك دخی حدوث لازم كلسون ... طرزنده بر اعتراض ده در بيان ايديه جك اولورسه . جواباً درزكه : - اشخاص حر كاتك ناشاهي اولسي باطل در . زيرا بو تصديرده تامل لازم كليج . نلك بطلاني ايسه بر جوق براهين عقليه ايه وعل المحصوص هر در لو اعتراضندن عالم اولان برهان تطبيق ايه ثابت در . بوما مل اولونجه نوع حر كاتك حدوثي دخی شبه سزدر .

عناصر واجسامك حدوثنه كليجه ، ماده نك حدوثي ثابت اولوندين سو كرا بو تريك حدوثنده هج شبه بو قدر . زيرا عناصر ، اجزاي فرودن واجسام ، عناصردن تركيب در . حالبوكه تركيب اولان بر شينك حدوثي شبه سزدر . چونكه تركيب وجودي اجزايك وجودندن ، وخردر . بر تركيب اجزايي حادث اولونجه آرتق آنك حادث اوله جنى اولي بالطريق در . بناء عليه اعراض كي اعيان دخی بلا شك حادث در . اعيان واعراض حادث اولونجه بو تلردن تركيب اولان عالمك دخی حادث اولديني ثابت اولور كه مطلوبده بوايدى .

مابدي وار مرسى لائلم

بر سر ميه

[هنوز نوهار شبانده . اون طنوز يكرى ياشرنده ايكن بوجهان طلعت وداغ بديك عالم نور اوزر ديداره يوكلن يارجام . برادر وجدانم حلى حفته]

ثابت اولدى نظردن فان اونور مين ،
پنده قالدى اقتلرده بر خيال ديني !

زواك ، او اسرطيسي كاله درييدر :
فضاده يوكلن انجم اولور اقوله تيرين ،

فقط بو نيم امل سانكه برق خاطف ايدى
كه بردن ايندى غروبيله افق ليل آكين .

تخل ائيمدى ناسونه ، دوندى لاهوته ،
كيته يايه اجلالى اولدى علبين .

خيالى ياد حزنخنده ، روحي بالا كرد ،
وجودي بستر مقبره اغتراب كزين ..

تخل ايدى كولا اونور يكياره ،
نكا ، بارقه بين اولدى برده خار قدين !

بر آسمان جلاك محيطي اولديجه ،
نظرده عرش ايه ييسان اولورسه چوقى زمين ؟

کتابه سنگ مزارنده هپ کتاب لدن ،
 سراج فوق سرنده ضیای نورقین ،
 ستونی صدقینک حقه یوکسان تهلل ،
 رواقی مؤمنینک نازلالت عرش برین ،
 زمین خاکنه فرآش دست نازنسم ،
 فضای قبرینه ساقی صحاب ترآیین ،
 نجوم تربه سنگ توبه دار بیداری ،
 بهارلدینه پوشیده سترة رنگین ،
 آچیلدان قورویان غنچه عذارى ایچون
 سحرده نوحه بلبل ترانه یسن !
 هراده موخه سیدر شهر ملائکه نک ،
 ایندن ریاح دکلدن بوسرو لیکمه اینن .
 لیلال او طیف لطیفک حریم عصمتدر ،
 شفق که خاطره اغترایدنر ، نه حزین !
 بوتون مکان نظرمدده او روحه زهنتکه ،
 اگرچه یوکسه لره اولدی لامکانده مکین .

سوزغ یانان احتمالی بو قدر ،
 سونک سوزینک مالی بو قدر ..
 بوق ناره دلم زوالی بو قدر ،
 نورک فقط اولبه حال بو قدر .
 اولماز اوکا هیچ عدم نشین .
 ای خاطره سیله قالدیم یار ،
 آرتق آره سنده بر جهان وار !
 سن کوکده صفا کزین دیدار ،
 بن برده عذاب ایچنده یزار !
 کوشمده بوتون ترانه شیون !
 شیون دی نای تمه کارک ،
 شیون جریانی جو مبارک ،
 شیون سسی بادی قرارک ،
 شیون بگا آه یادکارک ..
 سن کوکلری خنده یار ایدرکن !

۱۰ حزیران ۳۲۰ محمد عارف

هجرت هاجر

ایک جابده افلاک تعالی الهمش کهار
 مانی بی عمارت برحزین وادی نهاره ،
 اوطاغلر بی کیمه ویشجر برصتره صبا
 او وادی بی نبات ویشمر برصاحه ملنا .
 محطی سرتنر سنگ سیدن یابه بر دیوار .
 محاطی جابجا نومدن عبارت برمنیلا نزار .
 پوریکستان هولک اورتاسنده برحزین توده
 زمین مستوی نسیه طورمدده افزوده .
 بگردن ایتمش کیسه بویای خلوقی مکن
 سکون وحدتی اولش بتون اطرافه دهترن .
 عواصف بعض دم ایگنر بوکهارک اوراسندن .
 سحاب بعض دم اغلار بووادیکن سیاسندن .
 بویایک اولاده مهرجهان مهمان هر روزی
 یالنده کواکب ناظران دیده افروزی .
 اورته رنگ سوزش وار ضیای آفتبند
 سراب ایلر توج افقاع ماهاتبند .
 دکل بر بر قورافتندن زمینی چاک جاک اولش ؛
 سوزلندن لب عطناشی آجش هلاک اولش .
 مغلای بیله یزمرده در یوق لون خضراسی
 و بواد غبردی زوع و ک بویای اولش مؤداسی .
 بو وادی مکدره قله اهل معالیدو ؛
 شو تصویر یتیمیک بیلرجه بیل اولکی حاییدو .
 سکون وحدت اولنده ایکن صحنده هول افزا
 بو وادیده برآفتم اوستی اولدی برجل پید .
 کورب کلدی بی وقته منازهن بوادیدن
 تی قالدی سسی صوت غیرترای حاویدن .

فوشوب صراده سرعته نوزی طور اغانه قاندی ،
 یوزوب جورلده قوم دریاک کواکب بانندی .
 تلاطم ایله دیکه موجة دریای دیکستان
 او اولندی مثال کشتی نوح بی جنبان .
 کداونده اورته التزام سرعت ایلدی
 بری طائرسانبردی کورسه ، کرچه صرخ بی بردی .
 دکلدی ناقه لایلا ، دکلدی اشتر سلسا
 دکلدی حامل هودج ، دکلدی نازل سودا .
 بو بکتا راحله برقاظه بدی ارض طمانیه
 بوبلک وضع قدم اولش ایدی اول خاک غباریه .
 بو خاک سیاره غبطه آور خیل قوافلدی
 که ظهرنده کزیده اوچ وجود باکی حاملدی .
 بری : بر پروردشندل که سیاستده کی بری
 تلاوا ایتده بی غیر برافش لمة شرق .
 مهاجرت ملاحه طرف روینده عیان اولش ؛
 منور بر ماقال رخسارینه آینه دان اولش .
 وقارنده نمایان اولاده تمکین شیخوشت
 اولی حق اختیار ایتش عنایت الهیوب خلقت .
 مالوک سرمدده حکم حکمت افزای خداوند
 مبارک سدرینه ایتش سرتلسی امانکند .
 لسانی ساکت وصامت . جنای حق ایله متذول
 خدایک امری قابل خدایه کندی مقبول .
 فهم ایله دیکه ؟ کیم ایدی یوزات عالییه ؛
 اولوالعزم رسلدن بر نبی ، یعنی خلیل الله ؛
 او اولکده پس نشینی هجر با کیرسی ها بر
 قوجاغنده اولکده سوت امر بر طفل نازکتر .
 صابریش بر ایله زوج عایشای طوطنده ،
 اکیلش برغولی اوسقنده اولادین اوپوده .
 یچین جورلده بوبله و خورود اولش دکل واقف ؛
 نه درحکت بوخلتن ، نه بر الکسوراک کوروق ؟
 بوف هیچ صورماش . اوکرتمش همدن یچین مورسون ؟
 سفر غزنده زوی . کندی اوغلیله یچین طورسون ؟
 اگرچه بیامش جسم لطیف بوبله معتله
 تحمل ایلمش بر حس شفته ، معتله ؛
 وجودی اولاده مشی جلدن کرچه لرزنده
 او ، تیزرو اوستنه محسوسنک آتق بوزخنده ؛
 رضا داده منتظر تراید ایتسه هر بار
 قوجاغنده اوتور دیدسی تک اومانیس بیدار .
 نصل لرزنده اواز اوستنه اول ملل و آلانک
 اوده برمهبط وحی کزینی ذات مولانک .
 نهای بر سعادتد اگرچه مادر اوخلق .
 نه عالی بر نه قدر مادر پیشبر اوخلق .
 نه مصلو برقادیق نسوان ایچنده حضرت هاجر
 که هر زوج مللا نای ، هر اولادی یتیم .
 اوغندوم مکرم : ابن ابراهیم اسماعیل
 اوغوزند مقدس : جد احمد واجب انجیل .
 اوجای وحشت افزای قدرمش سیری بر بللی
 مناشه ایله دی اشتر بیان وادی زلی ؛
 ادریکته نه چوککده بوسرکوب شرف محبوب
 زینه اولدی طهرنده اولان را کبری یا کوب .
 اولوزدی قولرله هجر صبری بر تحریه
 ایقده قالدی شوهرده سوره کلمی برصکره

ای اصلنه الحق ایدن نور ،
 سنگ بگا هر طرفه منظور ،
 اولسدک ده ظلال ایچنده مستور .
 برآن دکلم اولمه دن دور ؛
 روجه ابد قرار شملهک .
 موج صباحتک سحرده ،
 برق اورمه ده ناصیک قرده ؛
 شب صحن حره سراکه پرده .
 مطوی اوراق وردترده
 برشه کتاب نکم ککن !
 نغمه کدر ایدن ریاحی تهزیز ؛
 سندن بو نوای شورش آنکیز !
 طیفک بی ایلیور سحرخیز ..
 ای خاطر سیله روح لبریز ،
 عندمده بوکاشات هپ سن !
 ای لمة شعله الهی ،
 ای صم ابد قرار کاهی ،
 هیچ بولایه تابشک نهای ،
 اواریکه کلدون تباهی ..
 بر بویه بقائی ایستم بن .

بوجود آید. مترسختن طرفندن : — اشخاص حرکاتك حدوشندن
 نوع حرکاتك حدوشن لازم کلز. زیرا اشخاص حرکات محدود اولسدیدی
 اوزمان اواشخاص ابله قائم اولان و آنلرک ضمننده تحقق ایدن نوع
 حرکاتك دخی حدوشن لازم کلیر ایدی. فقط اشخاص حرکات ،
 محدود دکل ، نامتناهی در . آنلرک نهایت بولدینی بر حرکت بو قدر که
 بواشخاصك حدوشنله نوعلرک دخی حدوشن لازم کلسون ... طرزنده
 بر اعتراض دها در میان ایدبله جک اولورسه ، جواباً درز که : —
 اشخاص حرکاتك نامتناهی اولسی باطل در . زیرا بوتقدیرده تسلسل
 لازم کلیر . تسلسلک بطلانی ایسه بر جوق براهین عقلیه ابله و علی
 الخصوص هر درلو اعتراضدن سالم اولان برهان تطبیق ابله ثابت در .
 بو باطل اولونجه نوع حرکاتك حدوشن دخی شهسزدر .

عناصر واجسامك حدوشنه کلنجه ، مادهك حدوشن ثابت اولدوقدن
 صورکا بونلرک حدوشنده هیچ شبهه بو قدر . زیرا عناصر ، اجزای
 فردهدن و اجسام ، عناصردن مرکب در . حالبوکه مرکب اولان
 بر شینک حدوشن شهسزدر . چونکه مرکبک وجودی اجزایک
 وجودندن ، وخردر . بر مرکبک اجزایی حادث اولونجه آرتق آنک
 حادث اوله جنی 'ولی بالطریق در . بناء علیه اعراض کبی اعیان دخی
 بلا شک حادث در . اعیان و اعراض حادث اولونجه بونلرذن مرکب
 اولان عالمك دخی حادث اولدینی ثابت اولور که مطلوبده بو ایدی .

موسی لاطم

مابیدی وار

یرینه حرکت قائم اولسونده حرکتك حدوشن بالمشاهده وسکونک
 حدوشن طریقان عدم دلیل ابله ثابت اولسون... دیه بر اعتراض
 دره یان ایدیلیرسه ، جواباً درز که : — هایدی عالمه هر شینک
 متحرک اولدینی تسلیم ایدلم . فقط جواهر اجسامده کی حرکت ، اصلی
 اولمایوب ، عرض در . زیرا حکمت طبیعهده بحث مخصوصنده بیان
 اولوندینی اوزره جواهر واجسامده عطاک خاصه سی اولدیندن هر
 جوهر وهر جسمده اصل اولان سکون در . بناء علیه بتون عوالمک
 انواع وافرادیله ، اجزا وصوربیه برابر دائم متحرک اولدینی تسلیم
 ایتدک بیله مادام که جواهر اجسامده اصل اولان سکون در ، شو حالده
 آنزده کی حرکتلرک حدوشنده هیچ اولمازسه حدوث ذاتی ابله حادث
 اولدینلرند شبهه بو قدر . بو حرکتلر حادث اولونجه بالاده بیان ایتدیکمز
 وجهله طریقان عدم دلیل ابله حرکات مذکوردهدن — ولو که بالذات
 اولسون — 'ول اولان سکونلرک دخی حدوث ذاتیسی بلا شک ثابت در .
 زیرا اگر اولسونلر بالذات قدیم اولسدیدی آنلرک یرینه حرکتلر قائم
 اولمازدی . بناء علیه کرک حرکت و کرک سکوندن هیچ برسی بالذات
 قدیم وازلی اولمایوب هرایکسیده هیچ اولمازسه حدوث ذاتی ابله بلا
 شک حادث در .

اعیانك حدوشنه کلنجه ، بوده بلا شک ثابت در . زیرا بو عالم
 مادی به نسبتله اعیان ایکی قسمدن عبارتدر :

۱ - ماده — یعنی جواهر فرده — ویا خود عناصر ۲۰ —
 بونلرذن ترکیب ایدن اجسام در .

ماده و عناصر حادث در . ماده حادث در ؛ زیرا ماده حرکتندن
 خالی دکادر . حرکتك حدوشن ایسه اعراضك حدوشن اثباتده بیان
 ایتدیکمز وجهله بلا شک ثابت در . حالبوکه حوادثدن خالی اولمایان
 هر شی حادث اوله جفتندن مادهك حدوشنده شبهه بو قدر .

« حوادثدن خالی اولمایان هر شی حادث اوله جفتندن » دیدک . زیرا
 حوادثدن خالی اولمایان بر شی حادث اولمایوبده قدیم اولسه اوشی ابله
 قائم اولان حادث دخی قدیم اولسی لازم کلیر . حادثك قدیم اولسی ایسه
 محالدر . چونکه خلاف مفروضدر . برده اجتماع تقیضی — یعنی بر بستنک
 هم حادث ، هم قدیم اولسی — مستزمددر . بوا یسه باطل در .

اگر معتزلزم : — « فی الواقع اشخاص حرکات حادث در .
 فقط بواشخاصک نوعی قدیمدر . بونوع ، ماده ابله من الازل قائمدر .
 بونده ایسه هیچ بر محذور بو قدر . چونکه بر قدیمک دیگر قدیم ابله
 قیامتده هیچ بر اعتراض وارد دکادر . » دیه جک اولور لرسه . جواباً
 درز که : — نوعک آیرنجیه وجودی بو قدر . هر نوعک وجودی
 کندسی افرادیله قائمدر ، کندسی افرادی ضمننده متحقق در . بناء علیه
 مادام که مادهك خالی اولدینی حرکات برر حادثدر و مادام که
 نوع حرکات بونلرک ضمننده متحقق در ، شو حالده نوع حرکتك دخی
 حدوشن ضروری در . بوضروری اولونجه مادهك قدیمله برابر حرکات
 دخی قدیم اولدینی تقدیرده بر شینک هم حادث ، هم قدیم اولسی لازم
 کله چکی شهسزدر و ارسته در .

[هنوز نوهار شبانده ، اون طوفوز بکری باشلرند ایکن بوجهان طلنه
 وداع ایدرک عالم نور انور دیداره یوکسلن یارجام ، برادر وجدانم حلمی حقیقده]

نهایت اولدی نظرندن نهان اونور مهین ،
 پینده قالدی افقرده بر خیال دین !

زوال ، او امر طبیعی کاله در پیدر ؛
 فضا ده یوکسلن انجم اولور افول له قرین ؛

فقط بونیم امل صانکه برق خاطف ایدی
 که بردن ایتدی غروبيله افق لیل آکین .

تنزل ایتدی ناسوته ، دوندی لاهوته ؛
 کینه پایه اجلا لی اولدی علین .

خیالی یاد خنجمده ، روحی بالا کرد ،
 وجودی بستر مقبره اغتراب کزین ..

تحلل ایلدی کویا اونور یکپاره ،
 نکا ، بارقه بین اولدی برده خارقه بین !

بر آسمان جلالک محطی اولدنجیه ،
 نظرده عرش ابله یکسان اولورسه چوقی زمین ؟

کتابه-سنگ مزارنه هب کتاب لندن .
 سراج فوق سرنه ضیای نور بقین .
 ستونی مرقدینک حقه بوکسان خلیل .
 رواقی مشهدینک نازلان عرش برین .
 زمین خاکنه فرآش دست نازنیم .
 فضای قبرینه ساقی سحاب نثرآیین .
 نجوم تربه سنگ توبه دار بیداری .
 جبارطدینه پوشیده ستاره رنگین .
 آجیلان قورویان غنچه عذاری ایچون .
 سحرده نوحه بلب ترانه یسن !
 هزاده هوجسیدر شهر ملائکه نك .
 ایندن ریاح دکدر بوسروبلکده اینن .
 لیل او طیف لطیفک حرم عصمیدر .
 شفق که خاطره اغترایدر ، نه حزین !
 بوتون مکان نظرمدده اوروجه نزهتکار .
 اگرچه بوکله رنک اولدی لامکانه مکین .

سوزن یانان احتمالی بو قدر .
 سونک - سوزینک مالی بو قدر ..
 برق ، ناره دیم زوالی بو قدر .
 نورک فقط لویه حالی بو قدر .
 اولماز اوکا هیچ عدم نشین .
 ای خاطره سیله قالدیم یار .
 آرتیق آره منده بر جهان وار !
 سن کوکده صفا کزین دیدار .
 بن برده عذاب ایچنده یزار !
 کوشنده بوتون ترانه شیون !
 شیون دی نای تمه کارک .
 شیون جریلی جویبارک .
 شیون سسی بادی قزارک .
 شیون بگا آه یادکارک ..
 سن کوککری خنده زار ایدرکن !
 ۱۰ هزاران ۲۲۰ محمد هاکف

لوشوب همراه سرمنه توی طوبرانه قاندی .
 پوزوب چولرده لوم دواته کوکه قاندی .
 بلاطم ایله دیکه موحه دویای ریکتال .
 او، اولنده مثال کتفی نوح بی جنبال .
 گداونده اورنه التزام سمرت ایلردی .
 بری طارصایدی کورسه ، کرچه صرخ یی پردی .
 دکدی ناله ایلا ، دکدی اشتر سنا .
 دکدی حامل هودج ، دکدی ناقل سودا .
 بو بکتا واسطه برافظیدی ارض طلمه .
 بواک وضع قدم اولش ایدی اول خاک میرابه .
 بو تک سازه غیظه آور خیل فواظدی .
 که طهرتمه کریده اوچه بود پاک حطدی .
 بری : بر پیروشدل که سپاسده گل بری .
 تلاوا ایفاده یلر برافش لئه شرفی .
 مهافته ملاحه طرف رویده میان اولش .
 منور بر صافان رشارته آینه دان اولش .
 وقارتمه نمان اولده تمکین شیوخ .
 اونی حق اخبار افش عایت ایله یوب خلک .
 اولوب سرداده حکم حکمت افزای خداونمه .
 مبارک صدرت افش سر نسیمی اداکنده .
 لسانی ساکت وصات ، جنای حق ایله متول .
 ندانک اسریم قایل خدای گدیبی مقول .
 عهد ایله دگر ؟ کم ایدی یودان طایفه .
 اولوالزم وسلفن بر نی ، یمن خلیل الله .
 اولو ، لکمه بس نیشی هسر باکره سی هار .
 او جاننده اوتده سوت امر برطلن نازکر .
 صاریش بر اله زوج هایتی طوطخده .
 اکیلیش بر تولی اوسقنده اولادین اوچده .
 یچین چولرده بوچه وجود اولش دگل ، اقصا !
 نه درکت بر رحلتنه ، نه بر اقصو کرک ، واقف ؟
 بری هیچ صورملش ، او کرتمش هده یچین مرسون ؟
 سفر عزمده زوجی ، گدی اولغله یچین طوسون ؟
 اگرچه بیریش جسم لطیف یوله عینه .
 عمل ایتمش بر حس شفته ، عیبه .
 وجودی اولاده مشی جهنم کرچه لوزمه .
 اوه تیزبو اوشته مصومک آتخ بوزعده .
 رضا داده مشفلر تراید ایسه ده هر بز .
 قوجا ده اوخوردیسی تک اولدین بیدر .
 نسل لوزمه او از اوشته اول طفل والامک .
 اوده برمهط وحی کبری ذات مولانت .
 خدایه بر سادتمو اگرچه قادر اولغلق .
 نه خلق بر نه قدر قادر بیضر اولغلق .
 نه موصو برقادین نسوان ایچنده حضرت هاجر .
 که هر زوج سلا نای ، هر اولادی بیدر .
 اوعدهوم سکرم : ابن ابراهیم اسماعیل .
 اوروزنه خدس : جد احمد واجب انجیل .
 وحی وحشت افزای قدرمش سیری بر طلی .
 صاعه ایله دی اشتر یاقین وادی دلی .
 از ریکته نه چو ککده بوهر کوب نیرف ، خوب .
 زبیه وادی طهرتمه اولان زاکری ، کوب .
 او طوردی قومره هسر سیرلی بر نغمه .
 ایفاده قانی شوهرده سوره سکی برهنگره .

هجرت هاجر

ایک جاییه افلاک خالی ایلمش کهار .
 برای بی عمارت بر حزین وادی ننا زاره .
 او طافلر بی گیاه و بی شجر بر صخره صا .
 او وادی بی نبات و بی ثمر بر ساجه مسلا .
 محطی سرتر سنگ سیدن پایه بر دیوار .
 عطالی جایجا نومدن عبارت بر سیلا زار .
 بو ریکستان هوک اورتاسنده بر حزین توده .
 زمین مستویه نسیه طوطخده افزوده .
 جردن ایتمش کیسه بو جای خلقی مسکن .
 سکون وحدتی اولش بتون اطرافه دهنتزن .
 عواصف بعض دم ایگور بوکهارک اوانندن .
 سحاب بعض دم اغلار بو وادی تک ساسندن .
 بویاک اولاده مهرجهان مهمان هر روزی .
 لیلده کواکب ناظران دیده افروزی .
 اورتی رنک سوزش وار ضیای آفتابنده .
 سراب ایله توح القع ماهتابنده .
 دکل بر بر قوراققندن زینتی چاک چاک اولش .
 سوسزلندن ل عطاشی آجش هلاک اولش .
 مدلاق یله یز صدمدر برق لون خضراسی .
 بوارد غیری زوع ، کد بوسی اولش مؤذاسی .
 بو وادی مکدره قلبه اهل مالدیر .
 شو تصویر ایندیکه بیگجه بیل اولنکی جایدر .
 سکون وحدت اوتفده ایکی سجدده هول افرا .
 بو وادیده بر آفنام اوستی اولدی بر جل بید .
 کجوب گاندی بی وقته متازلن . بوادین .
 بی قلندی سسی صوت غیرتای حاجدین .

ای اصلنه الخوق ایندن نوره .
 سنگ بگا هر طرفه منظور .
 اولدکده ذلال ایچنده مستور .
 بر آن دکام اولمده دن دور :
 روحده ابد قرار شمله ک .
 موج صباحتک سحرده ،
 برق اورمده ناصیه ک قرده ،
 شب صحن حرمسراکه پرده .
 مطوی اوراق ورد ترده
 بر شمه کتاب تکم گدن !
 تمه کدر ایندن ریاحی تهنیز ،
 سندن بو نوای شورش انگیز !
 طیفک بی ایلیور سحر خیز ..
 ای خاطر سیله روح لبریز ،
 عندمده بو کائنات هب سن !
 ای لئه شمله الهی .
 ای صغ ابد قزار کاهی .
 هیچ بولایه تابشک تناهی .
 اواریکه گلگون تباهی ..
 بر بویه بقاکی ایستم بن .

بوجود می آید. مترشح طرفین : — اشخاص حرکات محدود شدن نوع حرکات حدودی لازم گز. زیرا اشخاص حرکات محدود اولی نوع اوزمان و اشخاص ایه قائم اولان و آنراک منتننده تحقیق این نوع حرکات دخی حدودی لازم کلیر ایدی . فقط اشخاص حرکات ، حدود دکل ، نامتهای در . انترک نهایت بولدینی بر حرکت بوقدر که بواسطه اشخاص حدودیه نوعلرک دخی حدودی لازم کلسون ... طرزنده بر اعتراض دها در میان ایدیه جک اولورسه . جواباً درز که : — اشخاص حرکات نامتهای اولسی باطل در . زیرا بوقدر برده تسلسل لازم کلیر . تسلسل بطلانی ایسه بر جوق براهین عقلیه ایه و علی الخصوص هر درلو اعتراضدن سالم اولان برهان تطبیق ایه ثابت در . بویا بل اولونجه نوع حرکات حدودی دخی شهسزدر .

عناصر واجسامک حدودیه کلنجه ، ماده نك حدودی ثابت اولدقن نوکرا بونلرک حدودیه هیچ شبه بوقدر . زیرا عناصر ، اجزای فروددن و اجسام ، عناصردن مرکب در . حالبوکه مرکب اولان بر شیک حدودی شهسزدر . چونکه مرکب وجودی اجزایک وجودندن و مؤخر در . بر مرکب اجزایی حادث اولونجه آرتق آنک حادث اوله جنی 'ولی بالطرریق در . بناء علیه اعراض کبی اعیان دخی بلا شک حادث در . اعیان و اعراض حادث اولونجه بونلردن مرکب اولان عالمک دخی حادث اولدینی ثابت اولور که مطلوبده بویادی .

مابعدی وار موصی فاطمه

برینه حرکت قائم اولسونده حرکت حدودی بالمشاهده و سکونک حدودی طریقان عدم دلیل ایه ثابت اولسون... دیه بر اعتراض در میان ایدیه برسه ، جواباً درز که : — هایدی عالمه هر شیک متحرک اولدینی تسام ایدلم . فقط جواهر اجسامده کی حرکت ، اصل اولوب ، مرض در . زیرا حکمت طبیعهده بحث مخصوصنده بیان اولوندینی اوزره جواهر واجسامده طعالت خاصهسی اولدیندن هر جوهر و هر جسمده اصل اولان سکون در . بناء علیه بتون عوالمک انواع و افرادیه ، اجزا و صوریه برابر دائمًا متحرک اولدینی تسلم ایشک بیه مادامکه جواهر اجسامده اصل اولان سکون در . شو حالده آتزه کی حرکتک حدودیه هیچ اولمازه حادث ذاتی ایه حادث اولدقننده شبه بوقدر . بوحکمتک حادث اولونجه بالاده بیان ایندیکنز وجهه طریقان عدم دلیل ایه حرکات مذکوردهن — ولو که بالذات اولسون — اول اولان سکونلرک دخی حادث ذاتیسی بلا شک ثابت در . زیرا اگر اولسونلر بالذات قدیم اولسه بدی انترک برینه حرکتک قائم اولمازدر . بناء علیه حرکت و کرک سکوندن هیچ برسی بالذات قدیم وازی اولوب هر یکسیده هیچ اولمازه حادث ذاتی ایه بلا شک حادث در .

ایمانک حدودیه کلنجه ، بوده بلا شک ثابت در . زیرا بوعالم مادی به نسبتبه اعیان ایکی قسمدن عبارتدر :

۱ - ماده - یعنی جواهر فرده - و یا خود عناصر ۲۰ - بونلردن ترکیب این اجسام در .

ماده و عناصر حادث در . ماده حادث در ، زیرا ماده حرکتکنن خالی دکدر . حرکتک حدودی ایسه اعراضک حدودی اثباتده بیان ایندیکنز وجهه بلا شک ثابت در . حالبوکه حوادثدن خالی اولمان هر شی حادث اوله جنندن ماده نكده حدودیه شبه بوقدر .

حوادثدن خالی اولمان هر شی حادث اوله جنندن دینکد زیرا حوادثدن خالی اولمان بر شی حادث اولوبده قدیم اولسه اوشی ایه قائم اولان حادثک دخی قدیم اولسی لازم کلیر . حادثک قدیم اولسی ایسه محالدر . چونکه خلاف مفروضدر . برده اجتماع تقیضی - یعنی بر بستک هم حادث ، همده قدیم اولسی - مستلزمدر . بویسه باطل در .

اگر مترشحلر : — فی الواقع اشخاص حرکات حادث در . فقط بواسطه اشخاص نوعی قدیم در . بونوع ، ماده ایه من الازل قائمدر . بونده ایسه هیچ بر محذور بوقدر . چونکه بر قدیمک دیگر قدیم ایه قیامتده هیچ بر اعتراض وارد دکدر . دیه جک اولورلرسه ، جواباً درز که : — نوعک آبریمده وجودی بوقدر . هر نوعک وجودی کندی افرادی قائمدر ، کندی افرادی منتننده متحقق در . بناء علیه مادامکه ماده نك خالی اولدینی حرکات برر بر حادثدر و مادامکه نوع حرکات بونلرک منتننده متحقق در ، شو حالده نوع حرکتک دخی حدودی ضروری در . بوضروری اولونجه ماده نك قدیمیه برابر حرکات دخی قدیم اولدینی تقدیرده بر شیک هم حادث ، هم قدیم اولسی لازم کله جکی شهسزدر وارسته در .

بر سر میة
[هنوز توهار شبایند ، اون طوفز بکری یاشارلنده ایکن بوجهان ظلمت و داع ابدلرک عالم نور انور دیداره یوسکلن بارجام ، برادر وجداتم حلی حقدن]

نهایت اولدی نظردن خان اونور مبین ،
پنده قالدی اقلرده بر خیال دقین !

زوال ، او امر طبیی ککله دریدر :
فضاده بوسکلن انجم اولور افو لهقرین ؛

فقط بونجم امل سانکه برق خاطف ایدی
که بردن ایتدی غریبه افق لیل آکین .

تنزل ایتدی ناسوته ، دوندی لاهوته ؛
کینه پایه اجلالی اولدی علین .

خیالی یاد خزینده ، روحی بالا کرد ،
وجودی بستر مقبرده اغتراب کزین ..

تحلل ایلدی کویا اونور بیکاره ،
تکا ، بارقه بین اولدی برده خارقه بین !

بر آسمان جلاک محطی اولدقنه ،
نظرده عرش ایه یکسان اولورسه چوقی زمین ؟

فرق و تفاوت علم و فضیلتند قوی و طاعتند صابرند اعتقادند
 وجدان پاکه قش ایلستی تکلیب ایلدی . مقلداری کوره نکلرینه
 اسیر اولانلری روحلری تنکای مذکندن تخلیصه والیری آفرینی
 باغلابان سادتلرینه سد چکن افلاک خرافاتل جوزمکه ارشاد ایلدی .
 کتب ساوایی مطامعه و مسایینی ادراک ایلدی . اوکتب مقدسه کتبی
 اولدی شرایع الهی مطامعه ایلدی . اوکتب مقدسه کتبی
 اقتضا و حرورینی بلغمکه اکثفا ایوب روح و مضارینه خود اتمک
 ایسته مین مأمورین روحانی ایاقه ایلدی برامین مسکته ایلدی نیکت
 ایلدی . آمل و مقاصد نصاییرینه انبیا و اکتانازی تحریف ایلدی .
 الفاظیرینه ایستکلری شکل و معنای ویرتاری قربات و توبه نشدیده
 ایلدی تحقیر ایلدی . الحاصل بوتون خلق وحی الهی اکلانسه . سر
 علیه تحقیر اتمک دعوت ایلدی . هر انسا نه ذلتنه مودوع اولان مواهب
 فطریه یی حسن استعمال اتمک یوانی کوستردی . هر کس کندینی
 بیلکه . طایفه و عقل و فکر و اراده کی خصائص جلیه ایلد نماز بر
 مخلوق شریف اولدینی ادراک ایوب بو خصائص مجله ک مقضایه
 طامل اولمه تشویق ایلدی . علم کون و فساد ای انسا نه سفر قیلان
 او حکم مطلق انسا نه موجوداتک هانکلرین اشباع ایلدی یورسه
 آنری بیاح قلوب و انشعای اعدالندن . حدود شرمندن . قیود
 فضیلتند باشقه برمان تحدید لطلبکی انعام ایلدی . خلق عقل
 و فکر لربنک انانسیه معرفت حاقه و اصل اولمه اقدار و امن مقاصد
 و مطالب اولی . جهانر دکن بو معرفت اکتساب ایچونه خاصه وحی
 ایلد نماز اولان صاحب معجزان باشقه و سالی انعام بطلان اولق
 اوزره اورده دن کالبر برق نییدن باشقه انبیا من ایلدی . نبیه
 ایمان ایچونه عینیه تصدیق وجود باری کی دلیل قوی و جلیه
 استناد ایلستی امر ایلدی . وساطت انبیا احتیاج ایسه در کارد .
 زیرا وجود باری تصدیق ایچون بشت انبیا حاجت اولسه دینلی
 مطلوب الهی اولان صفات الهی بیک ایچون . شان الوجه ایلد زاده
 لایق اولان عبادتی اوکرتک ایچون مصالح دنیوی منی توبه و اماره
 خصوصنه انظار منه خلق قان قوانین و قواعد دقیقه کب
 وقوف اتمک ایچون غرض لطف سبحانی اولهرق بشت انبیا
 احتیاج اولدینی عقل انکار اتمز . انسا نه . روح ایلد جسدن
 یکدیگره مترج ایکی عالم مضائقند سر ک اولدینی هر ایکی طلنه
 خدمت و هر ایکی جزء وجودنی دائره حکمتن انحراف ایلدی
 ماخلق لهرله استخدام اتمکله مکلف اولدینی اوکرتدی . بوتون خلقنه
 لوله کی عالمه ملاق اوله بقدری احوال و احواله قارشو دعا بو عالمه
 یکن حاضر لایقنه دعوت ایلدی . ان خیرلی ملک عبادتیه حاقه
 لوماملانده عمل و داد و نصیحت و ارشاد عباد شکلنه اولق لوزره
 غذوقه اخلاصندن عبارت اولدینی تبیین ایلدی . برقومک . بر صفتک
 دکل بوتون نوع بشرک دنیا ره راحتی . عقیده سلامت و سادتی ایچون
 یا لجه قوای ملایه و منزه منی توسیع و مزیت نوعیه و علویت انسانی
 اصلا ایچون هر نه لازم ایسه جهلنی تسلیم کری طورمدی . هر

کک حال الفت ایلدی که خسران دنیا و حرمان خدا اولسه
 همت . یلدی کینه موجب عز و سادت و منتهای مراتب سادته
 اولسه عدالت اتمک اولدینی حاشه ماده . حج بر قوت و قدرتی بوق
 ایکن ولوله مانگی بری و تون خلق جهان ایلد برین شانندن اولان
 بوبه بوبه دهونه یا کز باشه فاضلین ظفره حقیقه طور معرفت
 ویرر . بر بوزنده کی اعتادات و ایلدیک گفته برین اعلان حرب
 دیک اولان بر دعوایه قیام ایلدی کی زمان هر کسدن اول مهده هدایت
 و مرکز دائره سادت اولق لازم کایم . کسی قوی تصدیق ایلدی ک
 ایکن بونتر خدا بنده نه ک زاده مانع اولان آفر اولدی . مشرکی
 حرب سکندی خضر لیک دشمنی . شهوت لربنک لسی اوله لربن
 اودعوت دعوتک منین اولدینی حاشیه باشیق ایست میوزدی .
 هر امری خواص لربنک آفرینه بقار . اولدینی آفرک لوانسه ناع
 قیلار دی . خواص لربنک صول ایسه منی عز و ضرور ایلد محبوب
 اولدیندن اوله بر ضرب ایلک سوزنی و کلمه کی طایفه بر دلو
 بد بره میوزدی . زخارف دنیاین اوسری سبب اولان بر ذامه
 کندیرینه صحبت و برک . حاز اولدینی مقدمات رفیعیه ترسه
 لوم و تئیب اتمک ایچون بر صبرت حقیقه . کوره میوزدی . لکن او
 رسول ای اونی قریش لومقر و منی ایلد اوهر ظمیرنی ایلد برابر
 بنه سام دلائلی ایلدی برور . بر حال جنیت قبلی حجابندن ماضی
 ایلدی برور دی . که زجر و توبه ایلد . که رفت و صبحنه . که جاب
 وقت شلرله . موجب صبرت سوزرله نظار ایلدیندی . بلا ایلدی
 کویا که انبیا قارشو جبار . حکمته قهار . بونکله و ابر هر امر
 و نینده حکمتن کورون بر سلطان ده کرا بخود اولدینی تربیده
 ماهر . مصالح دنیوی و اخرویداری توبه قلد . سوت اولدینی قدر
 صحتل بر هر ای . اوصاف ایتمک لوقوت . لوجز ایتمک
 لومکت . او ایکن ایتمک لوجع و حکمت . لوجحط جاهلیت ایتمک
 اوسداد و ضلکته ایلدی ! ایسته برتر کب جیوت اعلان هوط
 این زمان آسما . تقصدن نزول عنات طیبان . کدینه لوقب
 ناداری ظرایف وحی جل خداین باشقه رشی دکدی . لوجخطاب
 هر شینی هو و رحمتیه محبت اولان قدر قیومک خطاب عزتی ایلدی .
 و امر و نولاری تابه این . جهات جلیه بر کون . نقت بر دین
 یار دین . ظاریک صبیبه کین امر لایق الهی ایسی که واسر و خاند
 رسولک همت راسته ک قوی برهان اتمک اتمک . هید صادق
 یلا بحقیق نیشن بری قلیق ایچون بوبه صد لولیان بر خصیصه
 جنبه ایلد نماز ایلدی بر فید ایکن لایق ایلد نطق دستکاره
 تبلیغ ایلدی . حقیقت انبیا توبه دعا و وسیع دلیل آرزوی ابرای
 جیفسونده کاشری لوقوت قری . یزدقربنی اکلانسه دعوت ایچون
 مدارس علمه اصلاحی نیشن بری کسوزده علمه یل کربنی توب
 جهل و غیورند تصفیه اتمک ده جیفسون . ناع عزتک همت
 اوهر ایش بر کیه هر قی ارشاد ایچون . ارباب اوهم ایچون
 نیشن بر کیه حکاک صفای بولسونده آنری لومقر و بوبه

بری جزئه لکن احترامدن اولور ساکت
بری کرپان ایکن لیباً، لساناً طور ماده صامت،
بری زوجله، بری حلقه اولوب فرماتنه راضی
لقدین ایلمشله بری عمارت اولوب بر ارضی
بو برده قالله مأمور ایدی حارثه اسماعیل
پورمان کتیرمندی حبل الله جبرائیل
نلق ایله حیه امر حق ذات آگاهی
عیالیه اولوب اولادین اولندی حان راهی.
کلمدی ولفق سر سیاحت سیده هاجر
اوچیشمندی بوله آغق اولوب ده بروشور.
اگرچه بریزهری قلب ابراهیمی دانمندی،
فرانک، شبندی آرقنی آن آلتنا ک کلمدی،
اولور آخزون دل حین فرقت ایله بر آرد،
ولو قلب نی اولورده ایدیدره انسانور.
اولقی باغامتنک ندر، بکان مثل نرورده،
بوده بلمدی بار فرقت فرمای مسودک،
لفظ باغق باینشدر دل عشاقی ایچون مطلق
خصوصیه قولای برشقی ایله حبل اولقی؟
رافق جولده اولاد وعیان اگرچه مشکلی
تخلاب ایدنی اوندن نر بر امر هائلدی،
اطاعت ایله بوب ارجان دول امر خداوده
براز خرما برارده صو براندی ام و فرزند،
اولورکن طاهرله آردمه خوشیده جهان طرب
اولوردر، اولدی طهرتبه جائهک راک.

کوردجه عدم زوسی حسر عماره حیرته
چندن فوشدی فریاد ایله بوب وفته، فرشته
ک: ای محروبه موسی! نهدر بو حرم ناهنگام؟
نهدن بو فرقت ناکظموره ایله کلام؟
نهدر لصدک بوجولوره بری بیکیس برافندن؟
نهدر مکرک بری ایدین زمان اوستمه باقدن؟
دووب بانی آردک لایسک که شام حیرتانه؟
قاله زوجمک اولادک اینج وآه وافتاده؟
پناه اولقی ایکن بر امنه ای ذات عالیجاه؟
شو نغریب ونامعدون هب واضیبهو آله؟
سکا لازم ایکن حله صاد ایله اول آچق
روای بر کسی چارکاک، ترک ایدوب فاجق؟
بکا روح ایله سرسکده آقی اولادک باری؟
براقا نجه مرکه او مسموم لب خوری!
کلمدر مسکن نوع بی آدم شو نهاراد
نه آثار حارثت وار، نهدر بر موسی غمخوار!
صروفنی شو وادیده بری ترک ایله ک بوله؟
کیبه ایندک ودهیه اهلکی، اولادکی سوله؟

مطالعه نه ونه اولدهده متحکم لب
محل ایددی آرقق دل اواه ابراهیم،
زمان اشتری چکدی، دونوب اول حسر پاکه
دیدي: صیفاض حکیم مطلق احکام ادراکه،
بوسورنه نلق ایله دم وحی خداوندی،
بو جابه ترک مأمورم شو بوله اهل و فرزند!

اطاعت ایله امر حله، الهه توکل لیل،
لیله صورتده جلوه در صبر ایت، تمسک لیل،
سزی بیکیس برافاز حای چارکاک آله
معین بیکنادر حافظ کون ویکان آله،
سزی بن صون مولایه امانت ایله دم زبرا
امانای زبان اینج حجاب کبریا اصلا،
شو فرقت امر باربرونه چاره بنده منقاد
وداع ای-سوکلی زوجم! سلام ای روح اولادم!

بو سوزشل وداعی ایله دکن سورکا ابراهیم
عزیزت ایدندی، ساکن قالدی حاجرجولده بالتسلیم،
اولوب اطف جلیل کبریا لکن اوکا غمخوار
او ایصغر جولده برآب مصفا ایله دی اطهار،
براز سورکا (یحجرهم) اوچایه کلمدی اکتندی
او نهاراد اولان وادی عمارت بولدی شندلی،
یتیمدی نجل والازادی اسماعیل عایشان
قیله خفته اولدی رئیس مفخرت عنوان،
ایله دی کبه انشا، اولدی اسماعیل پیغمبر
تکثر ایله دی نسل، بیایله-سو سو، بر بر
نهایت کلمدی اول نسل کزینک مایه الضری
غریق نور توحید وهدایات ایله دی دهری،
مصلا مملایه سی بیت اله اولدی!
او ایصغر جولده دونوب اسلام ایچون برقیله کاه اولدی،
اولور هر امری باینک نیجه حکمتله مظهر
بافک عمران اسلامک اساسی: هجرت حاجرا!..
طاهر المراری

صدق نبوت محمدیه نیک تاریخاً نبوتی

ماده و صولک

ایشنه بوغلتک بزوزی اعتقاد لر نی دوزله حکم برهلم و مرشده
فایده اخلاق وادانی ویکشدره جک برمصلمه عجاج اولدینی انبایاتک
اوزره اینه من طرف الله اقدرا اولنان برعل ضرورین، درعهده
ایله جکی امر عظیم طاققتکننده نصرت آیه نیک کندینسه معین وظهیر
اوله جنی، بید المثال اولان ارامل علویتک حصوله نهایت قدر خادم
اوله جنی اشعار ایمن نسیم عنایت رحماندن، پیش و پسندمه برشمس
نور اورکی پارلایان، کندینسی دلایه آرامق احتیاجندن منق قیلان
مصباح وحی آیه نین، اعوان وانصار، سیاه و سپهسالار مقابله قثم
اولان وعد صادق سماوین باشق برشی کلمدی، شعوب و قریل عناک
کیمی بت پرست، کیمی آتش پرست، کیمی دهری، کیمی مافی، کیمی
بودی، کیمی نصرانی ایکن هر بری دیکرینه بکزه من عواد و اعتقادنه
مأنوف و نای ایکن جهنمی بدن توحید، تشبیه و تمطیلن منزه اوله رق
تضمیم آرب مجیده - کیمسیدی امداد و معاونته چاغیرمادن، کیمسیدی
بو امر عظیمه تبریک اجتماعدن - یالکز باشنه اوله بر قوت
و اطمینان قلب ایله، اوله بر عزم نوبی صادق ایله قیام ایدندی که مهوت
حیرت اولسانق ممکن دکل در، و یکدمه دوندی: «اولانکزی ترک
ایلدک، آباه واجدادکزی سزه طایفدینی صیودلری آرق طایبایک»
دیدي، لاهوت ایله ناموق بر برینه قاریشدر بوب کرداب خسار
ایچنده سراسیمه وککنته قالان مشربیه، حق تالاک منزه اولدینی

بو تشبهدن، شان الوهیده ناسزا استاداندن واز چیکز «دیه اباظ
ایندی، نور وظلمتی، خیر وشری برر اله طایبان نایوبی» بالجه
حادثات کونینبی عالم وجودده بالاستقلال متصرف اولان، شریک
ونظیردن شمالی اولان واحد ذوالجلاله استاد ایدیکز، یکدیگرینی
محو اتمک لازم کلن ایکی مساری قوت و قدرتک وجودینی اعتقادکبی
برکربوه بطلانیه دوشیمیکز «دیهه تحذیر ایدندی، طیبیونه باندی،
آنزیده انظار بص برتولری پرده کتیب طیبیک ماوراسنه طوفره
سوق واجاله، کسانک مدار قیامی اولان سر وجودی مشاهده
تشویق و ترغیب ایلدی، بالجه ذوی القولی کندینه مخاطب ایدندی،
بروک کوچوک ایلری کری نعتدر انسان وارسه هینسک خالق ارض
وسماوات وقابض ارواح مخلوقات اولان اوزات اجل واعلائک قبضه
قدرت وجبروتده بیکن اولارق سرینک عجز و مسکنت اولدقلرنی
اعلان وانسانلرک یکدیگرلرینه اولان رجحان حقیقاری یعنی نزدالهدیک
فضل و سزبتلری تقوی و طاعتلرینه کوره اولدینی صراحتاً بیان خالق
ایله حقوق ادراسنه کیرمک، وسیله شفاعت اولق کبی فضولی بر
خدمتی کندیلکلرین درعهده ایند رؤسای روحانیه نیک و خودکامانه
اتحالی غیر قابل اولدینی، اک بووک برریشی روحانیک عتدافه هتی
پیرولربنک اک کوچولریندن فرقت برولدینی، هبط وحی خدا اولش
بر قلب سلیمک بخش ایلدی بر قوت مقنازه ایله ایضاح و تبیین ایدرک
بوروشایه اعلاهی مناسب ربانیه لرینن ادنای مراتب عبودیه ایلغری
برالهنز، برموددن استانه خصوصنده رئیسک رؤسه اشتراک لطفی
وخفته نسیه بردرکه عجز و افتقارده بولان بالجه افراد انسانیه پندمک

فرق و تفاوت علم و فضیلتند تقوی و طاعتند عبارت در اعتقادینک
 وجدان پاکه نفس ابدیلسنی تکلیف ابدی . مقلدبری کوره نکلرینه
 اسیر اولانبری روحلری تنکنای مذلندن تخلیصه والاری آقلمری
 باغلایان سعادتلرینه سد چکن اغلال خرافاتی جوزمکه ارشاد ابدی .
 کتب سماویه بی مطالعه و معاینه ایله ادراک ایله ، اوکتب مقدسه نک محوی
 اولدیی شرایع الهیهی محافظه ایله مکلف ایکن کال غاوتلرندن یانکز
 القاط و حروفی بللمکله اکتفا ایدوب روح و معنالرینه نفوذ اتمک
 ایسته مین مأمورین روحانیه بی اقامه ایلدیکی براهن مسکنه ایله نبکت
 آیلدی . آمال و مقاصد نفسانیه لرینه اتباعاً اوکتابری تحریف ایدلری ،
 الفاظلرینه ایستکلری شکل و معنایی ویرناری تقریبات و تویبغات شدید
 اله تحقیر ابدی . الحاصل بوتون خلقی وحی الهی بی اکلانمه ، سر
 علیه تحقق اتمک دعوت ایلدی . هرانسانه داننده مودوع اولان مواهب
 فطریه بی حسن استعمال اتمک یولی کوستردی . هرکس کندنی
 بیلکه ، طایفه و عقل و فکر واراده کبی خصائص جلیله ایله ممتاز بر
 مخلوق شریف اولدیغی ادراک ایدوب بوخصائص مجله نک مقضیاتیه
 حامل اولمه تشویق ایلدی . عالم کون و فسادی انسانه مسخر قیلان
 او حکم مطافک انسانه موجوداتک هانکلرندن انتفاع ایدمیلورسه
 آنلری مباح قلوب بوانشعای اعتدالندن ، حدود شریعتدن ، قیود
 فضیلتندن باشقه برمانع تحدید ایلدیکنی انهام ابدی . خلق عقل
 و فکرلرینک امانه سیله معرفت خالقه واصل اولمه اقدار واعز مقاصد
 و مطالب اولی ، جهانلر دکن بومعرفتی اکتساب ایچونده خاصه وحی
 ایله ممتاز اولان صاحب معجزاندن باشقه وسائلی انحال ، بطلانه اولمق
 اوزره اورته دن قالدیرمق نیدن باشقه منته اتباعندن منع ایلدی . نیجه
 ایمان ایچونده عینله تصدیق وجود باری کبی دلیل قوی و جلیله
 استناد ایلدلسنی امر ایلدی . وساطت انبیایه احتیاج ایسه درکاردن .
 زیرا وجود باری بی تصدیق ایچون بشت انبیایه حاجت اولسه ده بیلمنی
 مطلوب الهی اولان صفات الهیهی بیک ایچون ، شان الوهیه الک زیاد
 لایق اولان عبادتی اوکرنگ ایچون مصالح دنیویه مزئی تسویه و اداره
 خصوصنده انظارمنه خفی قالان قوانین و قواعد دقیقه کسب
 و قوف اتمک ایچون محض لطف سبحانی اوله رق بشت انبیایه
 احتیاج اولدیغی عقلن انکار اتمز . انسانه ، روح ایله جمعدن
 یکدیگریله مترج ایکی عالم مختلفندن مرکب اولدیغی و هر ایکی طلنله
 خدمت و هر ایکی جزء وجودی داتره حکمتدن انحراف اتمیره رک
 ماخلق لهلرنده استمداد اتمکله مکلف اولدیغی اوکرندی . بوتون خلقنده
 اونه کی عالده ملاق اوله جملری احوال و احواله قارشو دها بوعالده
 یکن حاضرلانغه دعوت ابدی . اک خیرلی عک عبادانده خالقه
 او معاملانده عدل و داد و نصیحت و ارشاد عباد شکلنده اولمق اوزره
 محذوقه اخلاصندن عبارت اولدیغی تبیین ابدی . برقومک . بر صنفک
 دکل بوتون نوع بشرک دنیاده راحتی ، عقابده سلامت و سعادت ایچون
 یالجه قوای مادیه و معنویه سی توسیع و مزیت نوعیه و علویت اضافیه سی
 اعلا ایچون هر نه لازم ایسه چله سی تعلیلدن کرمی طورمدی . هر

کسک حالی الفت ابدیکنه خسران دنیا و حرمان عتبا دخی اولسه
 محبت ، بیلدیکی شیئه موجب عز و سیادت و منتهای مراتب سعادت ده
 اولسه عداوت اتمک اولدیی حالده ماده هج بر قوت و قدرتی بوق
 ایکن ولوله عالمگیری بوتون خلق جهانی آقانلادیرمق شانندن اولان
 بویه بویوک دعوتنه یانکز باشنه قالمیشیق عقلمه حقیقه طورغولمق
 ویرر . بر یوزنده کی اعتقادات و اعتیادتک کافه سنه بردن اعلان حرب
 دیمک اولان بو دعوایه قیام ابدیکی زمان هرکدن اول مهد هدایت
 و مرکز داتره سعادت اولمق لازم کایر . کندنی قوی تصدیق ایدمک
 ایکن بونشر خدا یسنده نه اک زیاد مانع اولان آنلر اولدی . مشرکین
 عرب کندی فسلرینک دشمنی ، شهوتلرینک اسیری اولدتلرندن
 اودعوت مهمنک متضین اولدیی حقیقه یناشیق ایسته میوردی .
 عوامری خواصلرینک آغز نه باقر . اراده لرینی آنلرک اراده سنه تابع
 قیلارلردی . خواصلرینک عقلی ایسه غشای عز و غرور ایله محجوب
 اولدینندن بویه بر فقیر اینک سوزینی دیکلمه کی عظمتلرینه بر درلو
 یدیره میوردی . زخارف دیسان اوقسری نصیب اولان بر ذامه
 کندیلرینه نصیحت و یرمک ، حائر اولدقبری مقامات رفیده تعرضه
 لوم و تعذیب اتمک ایچون بر مزیت حقیقه . کور میوردی . لکن او
 رسول امی اونی قرشی او فقر وضعی ایله او عجز ظاهریمی ایله برابر
 ینه سهام دلالتی یاغدیبرور . برهان جلیک فضلی سمانندن ماضعقل
 ایندیبروردی . کله زجر و توبخ ایله ، کله رفق و نصیحتله ، کله جالب
 دقت شلرله ، موجب عبرت سوزلرله انظار ایتابلرینی اعلا ایدیلردی .
 کویا که اتباعنه قارشو جبار ، حکمنده قهار ، بونکله برابر هر امر
 و نهینده حکمتشمار کوروزن بر سلطان ددکر یاخود اولادنی تریبده
 ماهر ، مصالح دنیویه و آخرتیه لرینی تسویه قادر ، سرت اولدیی قدر
 سرحتی بر پدر ایدی . اوصاف ایچنده کی اوقوت ، او عجز ایچنده کی
 اومکت ، او ایدک ایچنده کی ارع و حکمت ، او محیط جاهلیت ایچنده کی
 اوسداد و فضلت نه ایدی ؟ ایسته بونلر هج جبروت اغلادن هبوط
 این نماندن آسمان ، افسردن نزول عنایت علیدان ، کندینه اوقلب
 تاداری مقر ایند وحی جلیل خداندن باشقه برشی دکلدی . او خطاب
 هر شیشی علم و رحمتله محیط اولان قادر قیومک خطاب عزتی ایدی .
 بواصر قوللری تویه این ، جهات جبارلری بیوتان ، غفلت پرده لرینی
 پاره لیان ، قلبلرک صحنه کیرن امر نامد الهی ایدی که بواصر و خطابی ده
 رسولنک صحت رسالته اک قوی برهانی اقامه اتمک ، عبد صادق
 یالانچیق تمهتدن بری قلیق ایچون بویه مناد اولمایان بر خصیصه
 جلیله اله ممتاز ایلدیکی بر عبد امینک لسانی ایله اتمک نطق دلشکارله
 تبلیغ ایلدی . حقیقت ! اثبات نبوتنه دها واضح دلیل آراییزی ؟ برای
 چیقسونده کاتلری او قودقلمری ، یازدقلمری اکلانمه دعوت ایتون .
 مدارس علمه اصلا یناشامش بری کلسونده علیه بیلدکلرینی ثواب
 جهل و غیاوندن تصفیه ایدک دبه چیقشسون . منابع عره نک منته
 اوغرامامش بر کیمیه عرفانی ارشاد ایتون . ارباب اوهام ایچندن
 ینیشش بر کیمیه حکمتک سقطنای بولسونده آنلری طوغرو بوله

بری حیرتده لکن احترامدن اولور ساکت
بری کریان ایکن قلباً، لساناً طورماده صامت.
بری زوجک، بری حقک اولوب فرماتنه رضای
نیشین ایله منشری عمارت بویه بر ارضی .
بو پرده قالنه مأمور ایدی حاجره اسماعیل
بوفرمانی کتیرمیشدی خلیل‌الله جبرائیل -
تلقی ایله بیجه امر حق ذات آگاهی
عبالیه آلوب اولادین اولمشدی جان راهی .
دکدی واقف سر سیاحت سیده هاجر
اوجیشمیشدی بوله آتخیق اولوبده بیروشوه .
اگرچه تیرزه‌ری قلب ابراهیمی ده‌لشندی ؛
فرانک ، شیمیدی آرتق آن آتشناکی گلشندی .
اولور آتسین دل حین فرقت اولبه بر آندر ،
ولوق قلب نبی اولون ، اویغنه برده انساندر .
اوقتی یاقامشکن ناز برکان مثل نغردوک
بودنه یاقدی ناز فرقته فرمای مبودک .
لفظ یاقی یاقیلدندر دل عشاق ایچون مطلق
خصوصیه قولای برشیمی الله خلیل اولوق ؟
براقق جولده اولاد وعیان کرچه مشکلی
تخالف ایتمی اوندن بتر بر امر هائلدی .
اطاعت ایله بوز ارجان ودل امر خداوند
براز خرما برارزده صو براندی ام و فرزند .
اولورکن طاعنکر آردنده خورشید جهان غارب
اوفرقتیر ، اولدی ظهرینه جازه‌نک را کب .

کورنجی عزم زویجی همر پیچاره حیرتله
پندن قوشدی فریاد ایله یوب رقتله ، فرقتله
که : ای همخوابه مونس ! نهدر بو عزم ناهنکام ؟
نهدن بو فرقت نا کوهلوره ایله دک اقدام ؟
نهدر قصدک بوچولارده بری بیکیس برافقدن ؟
نهدر فکرک بری بیزین رمال اوستنده یاققدن ؟
دوئوب باق آردکه لایقی که شام غریبانده
قاله زوجکله اولادک اینن وآه وافغانده ؟
پناه اولش ایکن بر امته ای ذات عالیجاه !
شو تقرب و شاعدن محب راضیبیدر الله ؟
سکا لازم ایکن چله عباد الله قول آجق
روای بزکی پیچازکی ترک ایدوب قاجق ؟
بکا روح ایله منسه کده آجی اولادکه باری !
براققا بیجه سرکه اموموم لب خوری !
دکندر مسکن نوع بی آدم شو نهازار
نه آثار عمارت وار ، نه ده برمونس غمخور !
صوتعی شو وادیده بری ترک ایله مک بوله ؟
کیمه ایندک ودینه اهلیک ، اولادک سوله ؟

متانله نه ربه اولسه ده مستحکم تسل
تحمل ایتمدی آرتق دل اوای ابراهیم .
زمام اشتری چکدی ، دوئوب اول همر یا که
دیدي : صیغماز حکم مطلق احکای ادراک ؛
بوصورتله تلقی ایله دم وحی خداوندی ،
بو جایه ترکه مأموم شو بوله اهل و فرزندین ؛

اطاعت ایله امر حق ، الله توکل قیل ،
بیله صورتنده جلوه در صبر ایت ، تحمل قیل ،
سزی بیکیس برافاز حای پیچازکان الله
معین بیکیساندر حافظ کون و مکان الله .
سزی بن صون مولایه امانت ایله دم زبیرا
اماناتی زیان ایتمز جناب کبریا اصلا .
شو فرقت امر باریدر نه چاره بنده منقاد
وداع ای سوکلی زوجهم ! سلام ای روح اولادم !

بو سوزشلی وداعی ایله دکدن سوکرا ابراهیم
عزیمت ایندی ، ساکن قالدی هاجر جولده بالتسلیم .
اولوب لطف جلیل کبریا لکن اوکا غمخور
او ایصسر جولده برآب مصفا ایله دی اظهار .
براز سوکرا (بخیرهم) اوجابه کلدی اکلندی ؛
او نهازار اولان وادی عمارت بولدی شندندی .
یتیشدی نجل والازادی اسماعیل عالیشان
قیله خلقته اولدی رئیس مغفرت عنوان .
ایلدیدی کیمه انشا ، اولدی اسماعیل پیغمبر
تکتر ایله دی تسلی ، یابیلدی سو بسو ، بر بری
نهایت کلدی اول نسل کزینک ماه الفخری
غریق نور توحید و هدایات ایله دی دهری .
مصلا مملایه سی بیت اله اولدی ؛
اولیصسر جول دوئوب اسلام ایچون برقیله که اولدی .
اولور هر امری بارینک بیجه حکمتله مظهر
باقک عمران اسلامک اساسی : هجرت هاجر ! .

طاهر المرادی

صدق نبوت محمدیه نیک تاریخاً نبوتی

مابعد وصوک

ایشته بوعالم بزوق اعتقاد لرخی دوزلته جک بر علم و مرشدیه ؛
فاسد اخلاق و نادانی دیکشدره جک بر مصطلحه محتاج اولدینقی انبایتمک
اوزره قیته من طرف الله القدا اولنان بر علم ضروریند ؛ درعهده
ایدجکی امر عظیم طاقتشکنده نصرت انبیه نیک کندبسته معین و ظهیر
اوله جنتی ، بعد المثال اولان اوامل علونیک حصولنه نهایت قدر خادم
اوله جنتی اشعار ایدن نسیم عنایت رحمانیند ؛ پیش و پسنده برشمس
نور انور کی پارلایان ، کندبستی دلایل آرامق احتیاجندن معنی قیلان
مصباح وحی انبییند ؛ اعوان و انصار ، سپاه و سپهسالار مقامنه قائم
اولان وعد صادق سماویند باشقه برشی دکلدی . شعوب و قبائل غلک
کیمی بت پرست ، کیمی آتش پرست ، کیمی دهری ، کیمی مانی ، کیمی
یهودی ، کیمی نصرانی ایکن هر بری دیکرینه بکزه من عواید و اعتقاداته
مألوف و نام ایکن جله سنی بردن توحید ، تشبیه و تعطیلدن منزه اوله رق
تعظیم رب عبیده — کیمسه بی اعداد و معاوتنه چاغیرمادن ، کیمسه بی
بو امر عظیمه تشریک اجمه دن — یالکنز باشنه اولبه بر قوت
واطمینان قلب ایله ، اولبه بر عزم قوی صادق ایله قیام ایندی که مهوت
حیرت اولماق ممکن دکلدرد . و یکدمده دوندی : « اوانکزی ترک
ایدک . آباء واجدادکزک سزه طاعتدینقی مبودلری آرتق طاعتیاک »
دیدي . لاهوت ایله ناموقی بر برینه قاریشدریوب کرداب خسار
ایچنده سراسیمه و ککشته قالان مشبهه بی « حق تالانک منزه اولدینقی

بوئشپیدن ، شان الوهیتده ناسزا اسناداندن واز چیکیز « دینه ایقاص
ایتدی . نور و ظلمتی ، خیر و شری برر اله طایفان ثانوبدی « بالجله
حادثات کونیه بی عالم وجودده بالاستقلال متصرف اولان ، شربک
و نظیردن متعالی اولان واحد ذوالجلاله اسناد ایدیکیز . یکدیگر بی
محو ایتمک لازم کلن ایکی مساوی قوت و قدرلک وجودی اعتقادکی
برکروه بطلانه دوشیکیز « دینه تحذیر ایتدی . طبیعونه یاقدی .
آنلری ده انظار بصیرت لرخی برده کایف طبیعتک ماوراسنه طوغری
سوق و اجاله به ، کائناتک مدار قیامی اولان سر وجودی مشاهده
تشویق و ترغیب ایلدی . بالجله ذوی القولی کندبسته مخاطب ایتدی .
بو یوک کوچوک ایلری کرمی نه قدر انسان وارسه هیسنک خالق ارض
و سماوات و قابض ارواح مخلوقات اولان اوذات اجل و اعلانک قبضه
قدرت و جبروتنده بکسان اولارق سر بخاک عجز و مسکنت اولدق لرخی
اعلان و انسالرک یکدیگر لرینه اولان رجحان حقیقیلری یعنی نزل الیه دک
فضل و منبتلری تقوی و طاعتلرینه کوره اولدینقی صراحتاً بیان خالق
ایله مخلوق آراسنه کبرمک ، وسیله شفاعت اولوق کبی فضولی بر
خدمتی کندیلکلرندن درعهده ایدن رؤسای روحانیه نیک بوخودکامانه
انتخالی غیر قابل اولدینقی ، اک بو یوک بر رئیس روحانینک عندالله همتی
پیرولرینک اک کوچوک لرندن فرقتسز بولندینقی ، مبط وحی خدا اولش
بر قلب سلیمک بخش ایلدیک بر قوت مقضانه ایله ایضاح و تبیین ایدرک
بورؤسایه اعلائی مناسب ربانیدلرندن ادنای صراحت عبودیته ایخارنجی
براهلندن ، برمبوددن استانه خصوصنده رئیسک رؤسه اشترک الطرفی
و خالته نسبه بردرکه عجز و افتقارده بولنان بالجله افراد انسانیه بیننده کی

شعوباً و قبائل شمارفوا ان اكرمکم عندالله اتقاکم [بیوردی .
 راباً - کتاب اسلامک تصح و مواعظ و ارشاد و هدیته تصدی
 برامت خاصه و شعبه معینه او ایوب خطابی نوع بی شریک عومته در .
 زیرا که بر دین عوی در . شکم حق تعالی بیوردی : [یا ایها الناس
 قد جاءکم برهان من ربکم و انزلنا الیکم نوراً مبیناً] و قوله تعالی :
 [یا ایها الناس اتقوا ربکم ان زلزله الساعة شیء عظیم ... الخ]
 خامساً - قرآن کریم نوامیس شریعت و اخلاق و هیأت اجتماعیه
 خصوصند انجیق اصل الاصول اولان اولیه و قوانین کلیه
 حاوی اولوب جزئیات و فرعیاتی علی حسب الزمان و المكان کتاب الله
 و سنت رسول الله صحت و استقامتی حائز اولان اهل اجتهاد
 ترک ایتمش در . بواک تا نژده جناب واجب الوجود شریعتده بزه مبداً
 عدل مطلق و اساس مساواتی تخصیص و تصریح بیورمی در . نستید بالله :
 [یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انا و جعلناکم شعوباً و قبائل
 لتعارفوا ان اكرمکم عندالله اتقاکم .] و [ان الله یأمرکم ان تؤدوا
 الامانات الی اهلها و انا حکمکم بین الناس ان تحکموا بالعدل ...]
 آیات جلیله سی در که دعواضه برهان در . و صوکره شو ایکی اصلدن
 و بونوره عائل اصول اخلاقدن کتاب و سنته مراعی اولد تلری حالده
 احوال زمان و مکانه و احتیاجاته کوره نفسری ایچون بر شریعت طاده
 وجوده کتیر ملریقی مسائله و واجب قیلدی . و وجوب اوزرینه در که
 مسلون اولون قون ثانی و ثالثه بالاجتهاد احیای شریعت غرایه قائم
 اولدیر . مؤخرأ مسلینده حرکت اجتهاد امته طریان ابدن ضعف اوزرینه
 توقف ایتدی . فکر حاجزی به کوره ائمه مطمین و علمای عاملیندن شرط
 اجتهادی قایلده جامع اولانلر ایچون باب اجتهاد الی یوم القیامه مفتوح در .
 سادساً - مساعده دینه حریت مذهبه شوندن حنیفینک اولوندن در .
 محقق در که جناب واجب الوجود بودن دینی قواعد علیّه عالیّه الله
 تشدید بیورمش و نفس مؤمنده حقد دینی ایچون بر عمل براقلمش در .
 شو قواعد علیّه ایسه نوع انسانینک عقل و نظری مقتضاسیحه عقائده
 مختلف اوللری حکمت بالئّه الیهی اقتضاسندن اولدینتی جناب رب
 عزتک بزه تلمیم بیورمی در . قال تعالی : [ولوشاء ربکم لجلل الناس
 امه واحده و لا یزالون مختلفین الامن رحم ربکم و لذلک خلقهم] و بر
 کیمه دیگر کیمه بی انجیق الهک اذن و هدیته کندی مذهبه اعتدای
 ایدریمکه موفق و مقتدر اولدینتی یلدرمی در . حتی حییب اکر نه
 یله [انک لآتهدی من احییت و لکن الله یدی من یشاء] بیوردی .
 و قال تعالی [افانت تکره الناس حتی یکنوا مؤمنین و ما کان لفس
 ان تؤمن الا باذن الله و یجمل الرجس علی الذین لا یقولون] غیوک عقیدمنه
 تعرض و تجاوزله تسلط اتمک هیچ کیمه به و برله مش در . قال تعالی :
 [لت علیهم عیظ] [لت علیهم عیظ] [لت علیهم بوکیل] .
 ایددی بر مسلمان ادیانده اتمک اختلاف جناب علم و حکیمک مقتضای
 اراده سندن اولدینتی و بو اختلاف عقول و مدارک در جمسته تابع
 یولدینتی و بر انسان انجیق اذن الهی الله بر کیمه بی هدایت و ارشاده
 موفق اولدیه چکنی و کیمه تک عقائد و جدایسته تسلط و تعرض ایدلمه منی

و بر کیمه ایمان الله اکراه و اجبار ایدلمه منی یلدرمی وقت اولدینک
 قلبندن اثر حقد دینی محو و مضمحل اولوب رحمت الهی من منقبس
 بر رحمت طایبه الله منور الصدر اولور و ادیان سائره اربابیه ماملات
 و مشارت خصوصند - مؤنلری کتل و دیندن ، دیرندن ، اهلندن
 اخراج و نبید اتمدیکه - عدل و قسط الله کیریشیر . کمال تعالی : [لا
 ینهاکم الله عن الذین ابرقتلکم فی الدین و لم ینخرجنکم من ديارکم ان ینروهم
 - ای تکتونوا بارین هم - و تقسطوا الیهم - ای و تعدوا معهم - ان الله یحب
 المقسطین] انما ینهاکم الله عن الذین قاتلکم فی الدین و اخرجنکم من ديارکم
 و ظاهر و اعل اخراجکم ان اولوم - ای نخذ و هم اولیه ای احیای -
 و من یتوالم قاتلکم هم الظالمون [شو آیت کریمه مسلینی دیندن اخراج
 ایچون مقاطه ایدنلری احباب اتخاذا لظلمکن مسائلری نمی ایدرسده
 آنره ظلامتی اسرا بجز ووجهاً من الوجوه برضد عدل الله آنره
 اسات ایلکی روا کورمن . قال تعالی : [ولا یجرمکم شأن قوم علی ان لا
 تعدوا عدلوا هواقرب لتقوی] - ای ولا تحمکنکم عماونکم قوم علی
 ظلمهم بل عدلوا معهم هوا قرب لتقوی .

جناب حق و اطمینان قالدیه یله مسئله عدلی امر و نوبه بیورمش در .
 قال تعالی : [وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقتلونکم و لا تخدوا و ان الله لایحب
 المتعدین] .

ایمدی دبر زکه شوات مرحومه عیدیه من طرف الله افاضه
 بیوریلان شو عدل الهی ، شونور ربانی ، شو حکمت عالیّه ایم ارضندن
 حاضر و غایر اولان هیچ برامته سبق اتمه مشدر . عباد و تکابر ایدنلر
 و ارسه خلافی اثبات ایتلری ایچون ایتنه میدان .

سابعاً - حریت و جحان و اعتقادی اسلام تقریر اتمش در . بوه
 مدینک اصل و اساس محکمی در . قال تعالی : [وقل الحق من ربکم فن
 شاه ظیؤمن و من شاه فیکرم] دین اسلامک تالیس ایتدیکی و حریت
 فرانسوزک ابراز ایلدیلری نورت و عدت تهجه منته انجیق قرن مضایده
 اورویاده ظاهر اولمنه باشلامش در . آیت جلیله مذکوره مؤدنی
 کونجیه هر انسان عقل و اراده سیله کندیکن اختیار ایلدیکنی دین
 اتخاذا اطلی حقتده حردر .

ثامناً - دین اسلامده - ادیان سائره ده اولدینتی کبی - اصول
 و فروع دینده حل و عقد قاریشیر و ختی دینده تقریر ایدن شینه ایتده
 چالیشر بر هیأت روحانیه و ریاست دینه بوتدر .

امر جمال

روحانیت - جسمانیت

جهنک معلوی اولدینتی اوزره جنس حیوان و انک تحتده کی
 انواعدن بر نوع شریف و تمنازی بر لوان انسان دخی روح الله جسمدن
 مرکب و ایکسینک تلاحق و اختلاطیه قابل اولدینتی قوی مایده و منویهدن
 متشکلسر . حیوان نفضک مناسی مطابقاً صاحب حیات ، جانی بر
 مخلوق دینتین اولورسه پک چوق موجوداته شامل اولاجنی کبی کندیته

وامرت لاعدل یتکم الله زینا وربکم لنا اعمالا ولکم اعمالکم لاجبة بیننا
وینکم الله یجمع بیننا والیه المصیر [دیدی. ایسته اورسول کریم جمع
ایسیاه ورسلینه وجمع کتب التبییه ایان ایتمکلمنزی امر ایندی .
وبونی دغزک قاعده سی . ایعازک عمده سی قبلدی . سوکرک خیرک کلیسی
بزه امر وشرک کلیسندن بزنی نهی ایندی . وناوس اخلاق بزیه تشریح
ایدوب طریق کالاتی بزیه تعریف ایندی . ویزدن نزعه حقد و تعصب
ذمی ایما ایلدی . صلی الله علیه وسلم .

ایمدی بو دیندن باشقه هانکی بر دین درکه - ادیان حقنده کثرت
شکوک واقع اولان بو عصرده - اکا اتباع وآنکله عمل ممکن اولسون .
و بو دیندن باشقه هانکی دین درکه آنه علم لاهوت اشراق ایسونده
اصحاب ملک حق تعالی حقنده جهلاً وافتکار وظنون سابقینه تقلیداً
ایراد ایتمکری اساطیر وخرافات عدو اولسون . الحمد لله علی دین الاسلام .
مقاله مزده ژاپناده کی ادیان قوتورهنه ایراد و اشارت ایلدیکمز
شیلرک مجموعنه بر علاوه موجزه و مفیده اولق اوزره بر طاقم نقاط
مهمیده درمیان ایله شدک . نقاط مذکور اوله نقطه لر درکه قلبی
حالم اسلامه بر توجیه انتظار ایله توجیه ایدر وایخاصه نظر رغبتی
استجاب ایله . ایسته مقاله مزده دیش ایذک که :

اولا - اسلام وحی الهی ایله اولان ادیانک آخری در . بو اعتباره کوره
دین اسلامک دیانات سائریه اولان وجوه امتیازی ظاهر و باهر در .
زیرا هر شینک اخیریه ماقدمنده اولیان وجوه امتیاز وکالی حائز
اولدینی درکار در .

ثانیاً - قرآن مینده صراحت وارد درکه رسول اسلام حضرت
محمد علیه السلام مرسلینک آخری وانبیائک خاتمی در وکافه ناسه ارسال
بیورلمش در . قال تعالی [ماکان محمد ایا احد من رجالکم ولكن
رسول الله وخاتم النبیین] وقال تعالی [وماارسنک الا کلامه لتناس بشیراً
ونذیراً] حال بوکه کتب منزله سائرهن و الان یبغزده بولنان ادیان
موجوده دن هیچ بری بوچه بر صراحتی جامع دکل در . بودانک کتابی
آننجی برامه دینک اصلاحی ایچون ارسال اولدینتی بیان ایدیور . وکذا
کتاب عیسی دخی نبی اسرائیله ارسال اولدینتی تصریح ایلیور . وایسته
دین اسلامه وبنای اسلامه رغبت واثقات نظرک ایجاب ایندیکی و آنی
ادیان سائره میانده ممتاز ایلدیک شینک برسیده بو صراحت کامله سی در .
ثانیاً - وفاقه اسلام بردن عمومی اولدیه خالق تعالی و تقدس
حضرتلرینک شرع شریفی شوب و قبائک ایض و اعفر و احروا وودینی
ربط ایچون امتیازات اجناس و عناصری محو و عصیت قویه بی رفع
ایندی و بین الاسلام مساوات کامله عمومیته مبدائی تقریر و انانترک
عمومی غایه و احددن عبارت اولوب بالارینک آدم ، آنارینک حوا
علیها السلام اولدینتی تصریح ایلدی . و انسانیته شوب و قبائلدن
سربک اولسی منزعه و مقاطه ایچون دکل تعارف و تبادل منافع ایچون
اولدینتی بززه ییلدیردی . تنکیم جناب واجب الوجود نوع انسانیته
عمونه خطاباً [یاایها الناس انا خلقناکم من ذکر واثی وجعلناکم

سوق ایسون . سادکی طبیعت الکی یابین اولان ، نظام خلقی ، قوانین
کونییه ای ادراکدن الکی اوزاق قالان قبائل آراسنده غرب قالمش بر
ذات بوتون نوع بشر ایچون اصول و قواعد شریفی وضع و تعیین
ایسون . سعادته اوله شهر اهل آچسون که سالکری تلمک خسراندن
قورتولسون ، تارکری ایسه طریق نجاتی اصلا بوله مسون . نهدر او
علوی خطایله انه در اومسک جواب !

انسانک ماهیتی ، حقیقتی عتلاری طوردیران اوزات عالی صفاتک
بو حالرینه نظر برله باقمه [ما هذا بشر ان هذا الاله کریم] دیه چکی
کلور . لکن خیر بزونی سولیز . آنی دائرة بشریتدن خارج طوعاً مقه
برابر صنف ملائکدن مدود اولمقنده منزله و تعالی عد ایدرز . بز
[انما بشر مثلکم بوحی الی] آیت کریمه سی شان عالیسنه الکی مکمل
تعریف اولق اوزره طابیرز . او محبوب خدا ، اوزیده کل اصفا
بالجه انبیای تصدیق ایتمش برخی در . لکن کندی نبوت و رسالتی
حقنده دلیل مقنع اولق اوزره کوزلری قاشدیره جق ، حواس و مشاعر
تدهیش ایده چک خوارق کوسترددی . هر قوت انسانییه منحصر لهی
اولان ایسی یلدرنی تکلیف ایندیکی سرده عقل انسانییه ده خطاب
الهیی تمقله مأمور ایندی . خطای صوابدن تمیز ایتمک وظیفه سی اکا
تحمیل ایلدی . کال جت و برهانی کلامک قوتنه . بلاغک قهر و غلبه سنه
دلک صحنه تودیع ایندی . آیات بیانات الهیی ایسته مدارک عقوله
الکی قریب اولان بو صورت واضحده اثبات ایلدی [وانه لکناب عزربز
لاینبه الباطل من بین بدیه و لامن خلفه تنزیل من حکیم جید] .

امر نفیم

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

مقاله مجتهد همایر شو حده بالغ ورسیده اولسی اوزرینه بنه
سوزمنه دوام ایدرک دیدک که : - ایسته اورسول کریم درکه جناب
حق آنی رحمة للعالمین اولدق ارسال بیورمش و تاریخ حیات شریفه سنک
ایتمسندن سوکنه قدر زهد و عبادت و تواضع و مکرمله و زخارف
دنیادن بد و مجانبه کذران اولسی کندیلرینک بیعت بالحق مرسلین
عظامدن اولدق قرینه قطعیاً و واضحاً دلالت ایلین ذات عالیقدر بزگیش
و طرف اقدس آیدین [یاایها الناس قد جاءکم برهان من ربکم و انزلنا
الیکم نوراً مبیناً فاما الذین آمنوا بالله و اعتصموا به فسیدخلم فی رحمة
منه و فضل و یمدیهم الیه صراطاً مستقیماً] آیات بیاتیله رهبری طریق
هدایت و سعادت اولمش در . ایسته اورسول کلدی و وحی الهی ایله بز
[شرع لکم من الذین ما وصی به نوحاً و الذی اوحنا الیک و ما وصینا به
ابراهیم و موسی و عیسی ان اقیوا الذین و لا تنفرقوا فیه کبر علی المشرکین
ما تدعوهم الیه الله یحیی الیه من یشاء و یمدی الیه من یشاء و ما تقرقوا
الا من بعد ما جاءهم البت بیتیهم و لولا کلمة سبقت من ربکم الی اجل
مسمی لتقتی بیهم و ان الذین ادرثوا الکتاب من بعدهم لقی شک منه
سرب فلذلک قاعد و استقم کاسرت و قل آمنت بما انزل الله من کتاب

شعوباً و قبائل تصارفوا ان اکرمکم هدایه اتفکم] یوردی.

راباً - کتاب اسلامک نصح و مواظ و ارشاد و هدایه تصدی برامت خاصه و شمه صینه اولیوب خطابی نوع بی شریک عوت در. زیرا که بر دین عوی در. شکم حق تالی یوردی : [یا ایها الناس قد جاءکم برهان من ربکم و انزلنا الیکم نوراً مبیناً] و قوله تسالی : [یا ایها الناس اتقوا ربکم ان زلزله الساعة شیء عظیم ... الخ]

خامساً - قرآن کریم توامیس شریعت و اخلاق و هیات اجتماعی خصوصند آتیق اصل الاصول اولان اولیه و قوانین کلیه بی حاوی اولوب جزئیات و فرعیات علی حسب الزمان و المكان کتاب الله و سنت رسول الله من استنباط قوت و استطاعتی حائز اولان اهل اجتهاد ترک ایتمش در. بواک تا ملزمه جناب واجب الوجود شریعتده بزه مبدا عدل مطلق و اساس مساواتی تخصیص و تصریح یورمی در. تسبیذ باغه:

[یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انا و جسدناکم شعوباً و قبائل تصارفوا ان اکرمکم هدایه اتفکم .] و [ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها و انا حکمکم بین الناس ان تحکموا بالعدل ...] آیات جلیله سی در که دعوا مزه برهان در. و صوکره شو ایکی اصلدن و بونره مثال اصول اخلاقدن کتاب و سنته صراعی اولدنلری حالده احوال زمان و مکانه و احتیاجاته کوره فصرلی ایچون بر شریعت ماده

وجوده کتیرملریقی مسالمره واجب قیلدی . و وجوب اوزرنه در که مسلون اولون قرن ثانی و ثالثه بالاجتهاد احیای شریعت خرابه قام اولدنلر. مؤخرآ مسلینده حرکت اجتهاد اته طریقان ایدن ضغنا اوزرنه توقف ایتدی . فکر حاجزی به کوره اتمه مطلقین و علمای مابلیندن شرط اجتهادی تمایله جامع اولانلر ایچون باب اجتهاد الی بوم القیامه مفتوح در.

سادساً - مساعده بی حریت مذهبه شودن خنیفیک اصولندن در. محقق در که جناب واجب الوجود بودن مبین قواعد علیّه مایله اله تشید بیورمش و نفس مؤمنده حقد دینی ایچون بر عمل بر اقامش در. شو قواعد علیّه ایسه نوع انسانیک عقل و نظری مقتضاسیجه عقائده مختلف اوللری حکمت بالئه الهیسی اقتضاسندن اولدینقی جناب رب عزتک بزه تلمیح بیورمی در. قال تالی : [ولوشاه ربک لجلل الناس امة واحدة و لا یزالون مختلفین الامن رحم ربک و لتک خلقهم] و بر

کیسه دیگر کیسه بی آتیق الهک اذن و هدایه کندی مذهبه اعتقاد ایتدی مرکه موفق و مقننر اولدینقی یلدر می در. حتی حبیب اکرمه بیله [انک لاتیق من احببت و لکن الله یمدی من یشاه] یوردی. و قال تالی [اقاتت تکره الناس حتی یکنوا مؤمنین و ما کان نفس ان تؤمن الا باذن الله و یجعل الرجس علی الذین لا یحلون] غیوک عقیدسه تعرض و تجاوزله تسلط ایتک هم کیسه به و برلمش در. قال تالی :

[لت علیهم بعیطر] [لت علیهم بجمار] [لت علیهم بوکیل] . ایدی بر مسلمان ادیانده اتمک اختلافی جناب علم و حکیمک مقتضای ارادسندن اولدینقی و باختلاف عقول و مدارکک درجهسته تابع یولدنیقی و بر انسان آتیق اذن الهی اله بر کیسه بی هدایت و ارشاده موفق اولدیله بکنی و کیسه که عقائد و جنایتمه تسلط و تعرض ایللمسقی

و بر کیسه به این اله اکراه و اجبار ایللمسقی یلدیکی وقت اولموندک فبئذ ان رحد دینی هم و متصل اولوب رحمت الهی من خنیس بر رحمت مایله منور الصدر اولور و ادیان سازه اربایله ماملات و مسائرت خصوصند - مؤمنلری قتل و دیندن . دیر من . اهلندن اخراج و تنبید ایتدی که - عدل و قسط اله کیسه بشو . کاکال تالی : [لا ینهاکم الله عن الذین ابرهنتوکم فی الدین و لم یخرجوکم من دیارکم ان ینروهم - ای تکررنا باین هم - و قسطوا الیهم - ای و قسطوا لهم - ان الله یحب المقسطین] ان ینهاکم الله عن الذین قاتوکم فی الدین و اخرجوکم من دیارکم و ظاهر و اهل اخراجکم ان تولوهم - ای تخذوهم اولیه ای احباً - و من یتولهم قاتوکم هم الظالمون] شو آیت کریمه مسلیق دینندن اخراج ایچون مقالده ایتدی احباب انقاد ایتکمن مسالمری نمی ایدرسده آنره ظلامتکی امرا بجز و وجیباً من الوجوه برضد عدل اله آنره اسات ایلدی رو اکورمن . قال تالی : [و لا یجریکم شان قوم علی ان لا تعدلوا اعدلوا هوانرب لتقوی] - ای و لا تحکمکم عبادکم قوم علی ظلمهم بل اعدلوا معهم هوانرب لتقوی .

جناب حق و امان قلمه بیله مسله عدل امر و نوبه بیورمش در. قال تالی : [و قاتوا فی - میل الله الذین قاتلوکم و لا تئذ و ان الله لایحب المتذبذب] .

ایدی درزر که شوات مرحومه محمدیه من طرف الله افاضه بیوریلان شو عدل الهی . شونور ربانی . شو حکمت مایله ام ارضدن حاضر و غایر اولان هم براته سبق ایتمه مشدر . شاه و مبارک ایدلر و ارسه خلافتی اثبات ایتدی ایچون ایتنه میدان .

سابعاً - حریت و جحان و امتدای اسلام تقریر ایتدی در. بده مدینتک اصل و اساس حکمی در . قال تالی : [و قل الحق من ربکم فن شاه فلیؤمن و من شاه فیکفر] دین اسلامک تأسیس ایتدیکی بو حریت فرانسز لیک ابراز ایلدیکی ثورت و شدت تسبیسته آتیق قرن زمامنده اورویاده ظاهر اولنجه باشلاش در . آیت جلیله مذکوره مؤدی کرخیه هر انسان عقل و اراده سیله کندیکی اختیار ایلدیکی دین اتخاذ ایلدی حقدن حررد .

گامناً - دین اسلامده - ادیان سازه ده اولدینقی کی - اصول و فروع دینده حل و عقدن قریشی و حق دینده تقریر ایدن شیه ایدسه چالشیر بر هیات روحانیه و ریاست دینیه بوقدر .

امر جمالی

روحانیت - جسمانیت

جهلک مسوی اولدینقی لوزره جنس حیوان و انک نحمدتکی اوامندن بر نوع شریعت و تنزی بولان انسان دخی روح - اله جسمدن مرکب و ایکسک تلاحق و اختلاطیه قبل اولدینقی قوی مایله و منزه دین متشککدر . حیوان نضک سنسی مصفا صاحب حیات . حالی بر حقوق دینیه تبیین اولورسه بک چوق و وجوداته شامل اولاجکی کی کدینه

وامرت لاعمل بئکم الله زبنا وربکم لنا اعمالا و لکم اعمالکم لاجه پینا
و بئکم الله جمیع پینا و الیه المصیر [بدی. ایسته اور-ول کریم جمیع
آیسه و صرلینه و جمیع کتب آئیسه ایمان ایتمککنیزی امر ایندی .
و بونی دینمک قاعدسی ، ایمانمک عمدسی قبلدی . سو کک خیرک کلینی
بزه امر و شرک کلیندن بزنی نمی ایندی . و ناهوس اخلاق بزه تشریح
ایدوب طریق کالاتی بزه تعریف ایندی . و بزدن نزعه حقد و تعصب
ذمی اعا ایلدی . صل الله علیه و سلم .

ایندی بو دیندن باشقه هانکی بر دین درکه - ادیان حقنده کثرت
شکوک واقع اولان و عصرده - اکا اتباع و آنکله عمل نمکن اولسون .
بو دیندن باشقه هانکی دین درکه آنه علم لاهوت اشراق ایسونده
احباب ملاک حق تعالی حقنده جهلاً و افکار و ظنون سابقینه تقلیداً
ایراد ایتمکری اساطیر و خرافاته عدو اولسون . الحمد لله علی دین الاسلام .
مقاله مزده ژاپنیاده کی ادیان قوتقرسته ایراد و اشارت ایلدیکیز
شیرک مجموعنه بر علاوه موجزه و مفیده اولوق اوزره بر طاق نقاط
مهمیه در میان آیه بشدک . نقاط مذکورده اولبه نقطه لر درکه قلبی
طالم اسلامه بر توجیه اضطراری ایله توجیه ایدر و باخلاصه نظر رغبتی
استحباب ایله . ایسته مقاله مزده دیش ایله که :

اولا - اسلام وحی الهی ایله اولان ادیانک آخری در . بو اختیاره کوره
دین اسلامک دیانات سائریه اولان و جوه امتیازی ظاهر و باهر در .
زیرا هر شینک اخیریه ماقدهنده اولیان و جوه امتیاز و کالی حائز
اولدینی درکاردر .

ثانیاً - قرآن مینده صراحت وارددرکه رسول اسلام حضرت
محمد علیه السلام مرسلینک آخری و انبیاک خاتمی در و کافه نامه ارسال
بیورلشدر . قال تعالی [ما کان محمد ایا احد من رجالکم ولكن
رسول الله و خاتم النبیین] و ما ارسلناک الا کافه للناس بشیراً
و نذیراً [حال بوکه کتب منزله سائرهدن و الآن بیفزده بولان ادیان
موجودهدن هیچ بری بوله بر صراحتی جامع دکل در . بودک کتابی
آنحق برامه دینک اصلاحی ایچون ارسال اولدینی بیان ایدیور .
کتاب موسی بنی اسرائیل ارسال اولدینی تصریح ایلیور . و کذا
کتاب عیسی دخی بنی اسرائیله کوندردلینکی کوسترمکده در . و ایسته
دین اسلامه و بنای اسلامه رغبت و التفات نظرک ایجاب ایندیکی و آنی
ادیان سائره میانده ممتاز ایلدیکینی شینک برسیده بو صراحت کامله سی در .
ثانیاً - و قناکه اسلام بردین عموی اولدیه خالق تعالی و تقدس
حضرتلرینک شرع شرعی شعوب و قبائلک ایضاً و اسفر و احروا و دینی
ربط ایچون امتیازات اجناس و عناصری عمو و عصیت قومیهی رفع
ایندی و بین الاسلام مساوات کامله عمومه تک مبدائی تقریر و انانلرک
عموی عالمه واحمددن عبارت اولوب بیلرینک آدم . آنارینک حوا
علها السلام اولدینی تصریح ایلدی . و انسانیک شعوب و قبائلدن
مرکب اولسی منزعه و مقاله ایچون دکل تعارف و تبادل منافع ایچون
اولدینی بزرره بیلدردی . شکیم جناب واجب الوجود نوع انسانیک
عمومه خطاباً [یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انا و جملناکم

سوق ایسون . سادکی طبعته اک بائین اولان . نظام خلق ، قوانین
کونییهی ادراکن اک اوزاقی قانان قبائل آراسنده غرب قلمش بر
ذات بوگون نوع بشر ایچون اصول و قواعد شرعیی وضع و تبیین
ایسون . سادته اولبه شراهلر آچسون که ساکلری نلکه خسراندن
قورولسون . تا کلامی ایسه طریق نجاتی اصلا بولهسون . نهدر او
علوی خطابلر انه در اوسکت جواب !

انسانک ماهیتی ، حقیقی عقلی طوردران اوذات عالیصفاک
بو حالرینه نظرهرینه باقیه [ماهذا بشر ان هذا الاله کریم] دیه چکی
کلور . لکن خیر بزونی سولیز . آنی دائره بشریتدن خارج طوعاقله
برار صنف ملائکدن معدود اولمقنده منز و تعالی عد ایدر . بز
[انا انا بشر مثکم بوحی الی] آیت کریمه سی شان عالیسته اک مکمل
تعریف اولوق اوزره طابوز . او محبوب خرا ، اوزبده کمل اصفا
بالجه انبیا صمدیق ایش بر نهدر . اکن کندی نبوت و رسالتی
حقنده دلیل مقنع اولوق اوزره کوزلی قشدره جق ، حواس و مشاعر
تهدیش ایله چک خوارق کوسترمده . هر قوت انسانییه غنصلهی
اولان ایله بایدرینی تکلیف ایدری صرهده عقل انسانیه ده خطاب
الهییه تفه نامور ایندی . خطاب صوابدن تمیز ایتمک وظیفه سی اکا
تحصیل ایلدی . کمال جت و برهانی کلامک قوتنه . بلاغک قهر و غلبه سنه
دلک صحتته تودیع ایندی . آیات بانات الهیهی ایسته مدارک عقوله
اک قریب اولان بو صورت واضحهده اثبات ایلدی [و انه لکتاب عزیز
لا ینیه الباطل من بین یدیه و لامن خلفه تنزیل من حکیم جید] .
امر نصیم

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

مقاله مهوت غماز شو حده بالغ ورسیده اولسی اوزرینه یه
سوزمه دوام ایدرک دیدک که :- ایسته اور رسول کریم درکه جناب
حق آفریحه لعلین اولهرق ارسال بیورمش و تاریخ حیات شریفه سنک
ایلداندن سوکنه قدر زهد و عبادت و تواضع و مکرمته و زخارف
دیادن بید و عبادت کذران اولسی کندلرینک مبعوث بالحق مرسلین
عظامدن اوله قلیته قطباً و واضحاً دلالت آیلین ذات عالیقدر بزه کلش
و طرف اقدس النبیین [یا ایها الناس قد جاءکم برهان من ربکم و ازنا
الیک نوراً مبیناً فاما الذین آمنوا بالله و اعرضوه فسیدخلهم فی رحمة
منه و فضل و یرهم الیه صراطاً مستقیماً] آیات پنایه رهبری طریق
هدایت و سعادت اولشدر . ایسته اور رسول کلدی و وحی الهی ایله بزه
[شرع لکم من الدین ما وصیه نوحاً و الدی اوحنا الیک و ما وصینا به
ابراهیم و موسی و عیسی ان اقبوا الدین و لا تعترقوا ینه کبر علی المشرکین
ما ندعوم الیه الله یحیی الیه من یشاء و یمدی الیه من یشاء و ما تعترقوا
الا من بعد ما جاءهم البلی شیاً بینهم و لولا کلمة سبقت من ربک الی اجل
مسی قضی بینهم و ان الذین اورثوا الکتاب من بعدکم لئی شک منه
سرب فلذک قانع و استکم کاسرت و قل آنت بما انزل الله من کتاب

کندوسنک جزئی بر مشغولیتندن و حرکات مابعدسندن حکایه ایدر برآمد
 کندی تصویرت و اسلوبه اواجب بر ملاحظه صرف ایدر سه لکنه
 اولان شو تصوردهن غافل اولمی ممکن دکل . بوگون نشر اولنش
 علوم و فنونک اتعنه ، لکن ادبیاته و اقب برآمد فصل بوجه تصوردهن
 غافل اولسون ؟

امت ترکیه غایت قدیم براتندر . دولت فرسندن اول و صوکر
 ترکیزک غایت سیوک دولت و مملکتی موجود ایدی . امت ترکیه
 قدیم اولدینی کی لنت ترکیه یك اسکی برلندر . اولاری هریری
 دیکرینک دینی ، سوله دینی آکلار ، هپ اجتماع ایدر ، مملکت
 تشکیل ایدر و برانکه یشار اولشلردر . شولانک بیطایکی ، آکلا
 شیلر برطرزده اولدینی و متحد بولدینی اعتباره یك چوق قوتنامه
 ذیل اولشلردر . اون بدیجی عصرده روما قصری ، آسیا و افریقا
 و لایتیری ، اون دردنجی عصرده باقان یازم اطمندک اسلامدان
 مملکتی ، اون شجی عصرده یونانستانی ، اون اوچنجی عصرده
 روسیه تحت تصرفلرینه اخذ این جماعت هپ اقوام ترکیه ایدی .
 فقط حوایج حیاتیه و اسباب خارجیته ک سوق و دنییه امت ترکیه
 اطراف عالمه داغیلنه باشلادیلر . شو امر تاریخی اقتضاسیه قوجه
 امت ترکیه برچوق اقوامه منقسم اولوب هر قومک کنديته مخصوص
 اسالیب ترکیه سی و بوزمه شیوه لری اولیه باشلاندیر . زیرا لانات
 و اسالیب تراکی برقید دروننده محفوظ اولیان هر قوم همایه و جوارک
 شیوه اقدانه میل ایتی براسر طبعیور . روسیه لنت ترکیه سنکده
 روسلا شوب عثمانلیر ، ترکست نلیزه اکلایمق درجه سنه کلمی ده
 شوسیه سینی در .

هر حاله طبیعت دهرک تأییدی و سهام حوادثک طبیعت امت ترکیه
 مختلف ادوار یکیشندر . دیگر اشای طبیعت کی بزم لنت ترکیه سنه
 درلو تیراتک بلاسج چکندر . تیر ایه شوغلتک طبیعتی . کال
 ایه ثبات و بقاده بالکز رب العالمینک شان سبحانی بولدینی جهته
 شکایت اتمک بولده دکلز . واهی . حکایت بولده . تدکیردر .

أوت ، بزم امت ترکیه سنه یك قدیم بر امت ایدرله هر عصرک
 ترقیات عیله زین اسباب کثیره ک اقتضاسیه دور و محروم قلوب
 لنت ترکیه هچ برعصرک علوم و مسارف اولدینی کی . کندی لانتزده
 کندی احوال حیاتیه و اجتماعیه و خارجیله رنه ، هر عوامه جنبه لرینه
 دازهم بر کتاب تاریخی ، یاخود لاقل بر دیوان خرافاتی قائم شد .
 قائلش ایدمه خلقاری بوکی اثرلری تبیح و تفتیش اتمز بوکی مهم
 آثار عتیقه بچنده اعتسای اتمیرک غوغا ایدله جک بر تصور لرتکاب
 ایشلردر . [۱] اجنیلر بولور ، تألیف ایدر ، ترجمه ایدر ، نشر ایدر ، بز

[۱] زیرا مونیویاده موجود ک قدیم ترک یازمیسی ه وریجکی یازده
 آوروپالیلر بولش ایدی . وطریق قراحمده کشف این فلامنیکه خرحکومتی
 اولان ه کینیکفورس ه دایمخونی برنوسوی موسیوه طوسونه جناری
 ایدی . یوزیری ترجمیه برابر ۱۸۹۴ سنه سنه طبع ایدر هرک نشر
 ایتندی .

هرک اوجوز قرق سنه سنه و غن این نام اوزیدین سهل الینرک

همان یقارزه ، تعجب ایدر . شوسیلردن طولانی زم لنت ترکیه سنه یکی یوک
 بلاه ک رفتار اولمشدر : بری علوم و مسارفک تریسمیه ترقی اتمیور
 اسکی ساده لکنده ، اسکی دارنده قلمیور . دیگر ی مواد قوه سنک
 اغای بزه و اصل اولیوب اکثرینک ضایعه اسکی دارنده تلاوت
 دعا دارلانشاسی در . قرآن و احادیث سلیمنده لنت هر یه یك محفوظی
 کوزکز اوکنده ایکن ، لغتیزک بر قاموسی احوال حاجتیزک بردوان
 قالمه ایدی لغتیزه قدر محفوظ اولوری ، بوراسنی قیاسیه آکلیکیز .
 برچوق کتب هر یه خون این ترک علمی فصل کندی لانتزده
 بر کتاب تألیف و جمع اتمده همت بیورماشدر ؟ لانتزک موادینی
 ضبط این ه لنت جنتایوزنرک عثمان ه و آوشقه ، مانده برایی
 کتاب منظوم اولدیده بوترده یك مختصر اولمشه برابر تصوردهن
 خالی دکلدر . مرایی آکلایمش اسم لنت ترکیه سنه اکثر موادینک
 ضایعی اسلوب ترکیزک هر حاله ، هر حاجتیه دیگر اقوامه اختلاطیز
 سیه کلیاً تبدیل و تشیل اولدینی ظاهر اولمشدر ، غنیم . قطعه مراد
 بودکل . براه قدر یازدیم ، مرادیه بر توطنه ، برضه طرزده ایدی .
 بو قاریده و بر دیکم ایضاحندن روسیه سلطنتی و عثمانی ترکری
 نسبتاً و دیناً بر اولدقاری نمایه آکلایمشدر . ذاتاً آثار عصری
 ترک عصری در . علوم و مسارفک اوج کاله ارقا ایدرکی بر عصره
 هر قوم اوز [کندی] لانتزده هم غوی ، هم مسارف ، همده
 کندیلرینک احوال تاریخی لرینی یازوب ایدیلرکی ، صورت ترقیبیه مناسب
 بدرجده عالی ایدمشدر ایکن بو لنت کی هموم ایشدره مملکتک فرته
 باقیرق ، اسکی خام دلی بر ایدر ق . خصوصیه آوروپالیلر استولانک ،
 لایحه ، یونانجه قالدیرلشمه خلق دینما سلطنه اتحاد بدشلامشدر ایکن ،
 عوما بز ترک اولادی کندی ک شو اسکی صاف ترک دینیزه . حاجت ایدرک
 مقصود ییزی جماعه علی وجه السهوله فانه ایدر برمنده لانت قولانق
 و مسارف دینیزی و ادبیاتیزی هپ شو لسان ایه قل اتمک صورتیه
 ترقی و اتحاده باشلامان الزم و واجبدر دینک ایستدم . واحلاً
 مقصوده شو ایدی . قط اووقت بوگون اتحاد ایدرکیز غنی ادبیاتی
 اورده دن قلدیرلجق بو ادبیاته خدمت این برچوق ذواته سیری
 نابود اولجق دیه هموم ایدر جکلری خاطر منددر . لکن قوجه بر
 امت ترکیه ک جنبه واقع اولان باشقه لاشدر و ارتباطی لنتزک محوی
 کی کلی برایشک اغناسندن جزئی برایشک اغناسی ارتکاب ایدله که
 نه اولور ؟ ینه عثمانلرک بو سکون اخذ ایدیلرکی شو ادبیات
 و مسارف دلی مدح ایدله جک و جنبه قبول اولمشجق
 ادبیات دکلدر . زیرا لانتزده هپ تشکی هر یه و جم لایحه
 قارششمدر . محافل عیله زده اولانلرا ه عوامی بوجه ارتباط اتمز .

هالیه و التبرع ه نامه اولان تبیحی رومی بوگون فرانسوز لانتزده ترجمه
 ایدرک طبع ایشلردر . نسخه ده فرانسوز فونسلوس موسیوه کله حور ه
 استنبوه ویش ایدی . هر سه فرانسوزدن بوزمه روسا ترجمه این
 عتیق فرداشدر بوکی ه هر یه آره لنت ایدرکندن دیکرک صدق
 جسی درلر . هر حاله بوکی شیلر مانده ایدرک غننت و سکونتر شو اینجه ک
 برحایندو .

مخصوص حیات و حرکت من محروم بر ذره نك برده و كوكبه بولونامایه
 جفته نظر آنچه كاشانه ذی حیات مناضحه حیوان اطلاق جائز اولاً بیلبر .
 باره ایلدیشی روح اله جسمك ترکیبه حاصل و شورتك و امتزاج
 واسطه سببه آثار بدیهه اختراعه ، بین الخلقوات جمالد اولان افراد
 بشر كرك ظاهری و كرك منوی حرکاتده جسمه ساری روحك جسمه
 اجتمایی اعتباریه انجای وظیفه آنكدهدر . مثلاً : وجدان سلم . بر مصنوعه
 عیبیه اولان انسان و سائر نك برخانی اولق لزومی تسلیم ایدر . ده
 قفس جسمه داخل و مخرج روحك ، نفس ناطقه نك ، قلب حقیقینك
 حكملرین و من ناموس ، مبدء حقیق به برسته بی مجبور طویور بولدهك
 قرار لرین بیان ایند انسان الیه كند بولدهك روح و منی جهتله حكم
 و برمش اولد قلمرین ، بواضی احكام و جدا بیده : اصلا افراد انسانیه
 ارالنده فرق بولونامایه بیلبرلر [دین الهیك تعین بیورده بی و طاعتك
 الهامی و عمل اولق اوزره ایكبه انسانی حكمن ظاهر ایش و دین
 یكز اسر وجدانی اولوب بلك عمل ظاهر سی دخی ایكی ركن دیندن
 بری اولهرق تعین ایله مشور [شو حالمه فطرت ذاتیه و اخلاق جلیبه
 لرینه بلاكتاب ضم و علاوه ایلدكلی علوم و معارف . هنر و صنایع
 انسانك روح ایله جسمه من مركب اوله لرینه خال و برمدیكی كی . معارف
 حقیقه من و علوم ضروریه بشریه دن بی بهره قلمز بیده . هیت اصلیه
 لرین تبدیل ایدر .

بنام علیه بر كیسه نك علمای دیندن اولسی . و متدین بولنسی خلیقت
 بشریه بی . مدینت حقیقه بی تغییر و تبدیل ایدیه جكدن علماء دینه « مأمورین
 روحانیه قلمر روحانی » تمیز لرجه جیت بشریه دن و حرکات ظاهره مدینه
 حقوقمن و بلكه معلوماندن خارج طوولماری جائز اولاماز . روحانیلری
 جسمانیلرین ایدر مدینه و یا خود « داه و غیرسی امور عامه به قلدشدر دجه
 ترقی و اصلاحات ممكن كلدكركی و توفیق . دیاسر سوزلر شایان استغراب
 مفسطه لر دندر .
 بروسه سموی : عمر فوزی

صراط مستقیم

صراط مستقیم . بومسئله ای اهمیت عظیمه ایله تلقی ایدر و حقیق
 اسلامیهدن بی خبر بعضی كسانك اسلامك منع ایش اولدیجی رهبانیتی
 زده موجود ظنیه محرر فاشك بحق شكایت ایندیكی و جوب تفرقه بی
 قشیک ایتمایله دیكی اسلامك سعادت ایات و نقطه نظر منی محافظه
 امرنده قریباً همه الكرم مدلل و مفصل مقاله لر نشر ایدمچكی كی .
 حدائق خارجدن اهدا اوله جق بوقبل آثاره كشاده بولنده بر مقلده
 افتخار ایلر .

اسلام و ترك عالمی :

روسیه مسلمانلارنده دلیل و ادبیات

روسیه مسلمانلری اورویا و آسیا قسیمی اعتباریه ناماز . میشلر .
 باشقورد . نوغای . قفقاز لیلر . تیبرغیز . تركمن . صلوات . اوزبك .
 تاجیک ناملرله بر جوق قیبه و انسابك بر لقمه مندن متشكل بر ملت دد .

دیناً و اکثری نسبتاً هب بردرلر . فقط لسان . عادت و طرز معاها لری
 آیری آیری در . تركستانی برصارت — ذاتاً مسلمان اولدیجی حالده —
 قزاقی بر ناماز ایله قونوشماز . و مسلمان نامیه الفت حاصل ایدر من .
 شیوه و مقصودی افاده كوسترین باشققلر ك بیوك مشكلان موجب
 اولور . . دینی ، سیاسی اجتماعر ، اسلام نامنه پایله جق اتحاد لر نصیب
 اولماز . [شواهد باردن روسیه نك اینكجی مجس میبواننده اونوز بش
 قدر اسلام وکیل بری دیکرله روسیه سوبه شمه به مجبور اولدیلر .]
 اویله ایسه بویه بر قومك ادبیاتی زرده اولور ؟ البت ایدیلندن کلیاً
 محرومدلر . بونكاه برابر جزئی بر جنسیت تعصیبه ده : بلادلر .
 دبلر بر اصول و قاعده به تابع دكل . هله چیلر ، تركیلر ، اضافلر ،
 حق عطف لرینه ، كله انفعالیته اولان دوغور سزقلر و املا لرینه كلیجه
 قدر جهلیه اصلاح ایدیه جك ، اوقومه وار قومه قولای و المان و مطلوب
 ترقی به سرعت و بریمه جك بر حالمه در . یازیلیر . اغبالری . اكك .
 ذاتاً یازیلری بر ادب توفیق ایدر . هیچ بر اصوله تبعیت ایتمز . كیمی خط
 تلیق ، كیمی نسخ و نثی آكد برر صورته یازار . بری دیکرك
 مکتوبی بویه طایعاز . بر مملكت ویر اقلیده اولان مسلمانلر ك حالی
 اجلاً شورد . ایته اجنبی مملكت مسلمانلری ایله اوله جق معاها لر
 قیاس ایله منضم اولور . نه عظیم بر افتراق . نه سوبلنده میه جك بر
 برادلق . .

لسان مسئله سی شیدی بزم ایچون ك مهم واك مشكل برسته در .
 و اهدا بوراده كی مسلمانلر ك بواحتیاجی حسن ایدناری آره صیره اجتماع
 ایدر . بومسئله حقیقه بر قدر [خلی] تطاطبی افكار ایدر ایسه ده .
 ینه نتیجه سزدر . زیرا بالاده تعداد ایندیكیم قیلندن هر بری كندیسه
 مخصوص بر ادبیات انسانی دعوی ایدر . مسئله ینه میدان آلهماز ،
 وجوددن محروم قایلر ، فكرلر نابود اولور . بوندن اوتری صوك
 و قلمر ظهور ایدن غزتملر كندیلرینه مخصوص بر شیوه ایله یازدیلر .
 عموماً نه روسیه سلفی آكلار . نه عثمانی تركی . نه ده باشقملری . هیچ

شیدی عموماً تركلر ك اساس و لغتی اعتباریه بر قدر كلام سردینه
 مجبور اولدم . سوز طبعی اوزانه جق در . بوندن طولانی بی مدیر
 كوره نك باغملار لر ایدیه قارئین كرامك غفونی استرحام ایدم .
 لسان عن اصل ترك لسانی در . اصول صرفیه و ترکیبه سی جهتیه
 غات مضبوط . همه غایت سهل برلته در . بواختیار ایله لغزده
 هیچ بر تصور بوق . قواعد صرفیه من و ترکیبه من صرف و نحو عیب
 كی واسع دكاهده . بده قواعد من سهراتی . ایجازی . انضباطی
 دك اولدیندن ، بر شو خصوصی محاسن لغزندن عد ایدر ك . لغزك
 قصورندن عداجه بی موانق كوز میورز . صرف و نحو عیبك نمانده
 بزم اصول لغویه منك ایجازی قیاس ایدر ك لغزك قصوری استیاج
 ایدیه من . زیرا قواعد لغویه منك كالی لتك احوالی ضابطه . وافی .
 تماماً مطابق اولمقدد . انعام . یا خود ایجازك بوراده هیچ دخلی
 پوتدر . و اعتبار ایله لغزك كال و فوقینی دعوا ایدر طورور ایسه ك
 لغزده . و جهتدن اولان غایت بیوك قصورذن غفته دكل . زیرا

کندوسنک جزئی برمشولیتندن وحرکات عاده سندن حکایه ایدر برآمد
 کندی تمییرات واسلوبه اواجق بر ملاحظه فی صرف ایدر سه ائتمده
 اولان شو قصور دن غافل اولمی ممکن دکل . بوکون نشر اولنش
 علوم وفنونک اتساعنه ، لنتک ادبیاته واقف برآمد نصل بویه قصور دن
 غافل اولسون ؟

امت ترکیه غایت قدیم برامتر . دولت فرسندن اول وصورا
 ترکرک غایت سیوک دولت و عملکتری موجود ایدی . امت ترکیه
 قدیم اولدینی کبی لنت ترکیه ده پک اسکی برلنتدر . اولاری هر بری
 دیکرینک دینی ، سوپلیدیکی آکلار ، هپ اجتماع ایدر ، مملکت
 تشکیل ایدر و برلکده یشار اولمشلردر . شولانک بسیطکی ، آکلا-
 شلییر بر طرزده اولدینی وتمد بولندینی اعتبار بیه پک چوق قوجانه ده
 نائل اولمشلردر . اون بدنجی عصرده روما قیصرنی ، آسیا وافریقا
 ولایتلری ، اون دردنجی عصرده بالقان یرم اطلسنده کی اسلاویان
 مملکتلرنی ، اون بشنجی عصرده یونانستانی ، اون اوچنجی عصرده
 روسیهدی تحت تصرفلرینه اخذ ایندین جاعت هپ اقوام ترکیه ایدی .
 فقط حوایج حیاتیه واسباب خارجه نیک سوقی ودفینه امت ترکیه
 اطراف عالمه داغیلنه باشلادیلر . شو امر تاریخی اقتضاسیله قوجه
 امت ترکیه برچوق اقوامه منقسم اولوب هر قومک کندیسته مخصوص
 اسالیب ترکیه سی وپوزمه شیوه لری اولمیه باشلامشدر . زیرا لغات
 واسالیب ترا کبی برقید دروندنه محفوظ اولمایان هر قوم همسایه وجوارک
 شیوه افادانه میل ایتمی بر امر طبیعیدر . روسیه لنت ترکیه سنکده
 روسلا شوب عثمانیلره ، ترکستانیلره اکلاتامق درجه سنه کلمی ده
 شوییده منی در .

هر حالده طبیعت دهرک تأثیری و سهام حواداتک طنبیه امت ترکیه
 مختلف ادوار چکر مشدر . دیکر اشیای طبیعی کبی بزم لنت ترکیه منده
 درلو تم برانک بلاسنی چکر مشدر . تیر ایسه شو عانک طبیعتی ، کال
 ابله ثبات وبقا ده یالکنز رب المالنک شان سجانینی بولندینی جهته
 شکایت ایتمک بولنده دکلز . واقعی ، حکایت بولنده ، ند کیردر .

أوت ، بزم امت ترکیه من پک قدیم بر امت ایسه لرده هر عصرک
 ترقیات علملرندن انساب کتیره نیک اقتضاسیله دور و محروم قالیوب
 لنت ترکیه ده هچ بر عصرک علوم و معارف اولدینی کبی ، کندی لسانلرنده
 کندی احوال حیاتیه واجتماعیه و خارجه لرینه ، هم عواید جنبه لرینه
 دائر هچ بر کتاب تاریخی ، یا خود لاقل بر دیوان خرافی قلامشدر .
 قالمش ایسه ده خلقلری بو کبی اثر لری تبع و نقیشتش ایتمز و بو کبی مهم
 آثار عتیقه بچشده اعتنا ایتمه رک عفو ایدیله چک بر قصور ارتکاب
 ایتمشلردر . [۱] اجنیلر بولور ، تألیف ایدر ، ترجمه ایدر ، نشر ایدر ، بز

[۱] زیرا مونقوله ده موجود اک قدیم ترک یازمسی « روجسکی یازو »
 آورو بایلر بولنش ایدی . وطریق قرآنی ده کشف ایدن فلانیاک مفرحکومتی
 اولان « کیلسیکفورس » دارالمنقوی پروفیسوری موسیو « طومسون » جنابری
 ایدی . بویازی بی ترجمه سیله برابر ۱۸۹۴ سنه سنده طبع ایدر هرک قدر
 نایتمشدی .

هبر تک اوچوز قرق سنه سنده وفات ایدن امام ابو زیدین سهل البصری نیک

همان باقارز ، تعجب ایدر ، شو سیلردن طولانی بزم لنت ترکیه من ایکی بیوک
 بلاه کرفار اولمشدر : بری علوم و معارفک تریه سیله ترقی ایتمیوب
 اسکی ساده لکنده ، اسکی دارلنده قلمی در . دیکری مواد لئوه منرک
 اغایی بزه واصل اولایوب اکثرینک ضعیفه اسکی دارلنده علاوه
 ده دار لاشمسی در . قرآن واحادیث سابه سنده لنت عربیه نیک غنوطی
 کوز کز اوکنده ایکن ، لنترک بر قاموسی یا احوال حایه منرک بردوانی
 قاله ایدی لنتر نه قدر محفوظ اولوری ، بوراسنی قیاسیله آکلا بکنز .
 برچوق کتب عربیه تدوین ایدن ترک علمسی نصل کندی لسانزده
 بر کتاب تألیف و جمع ایتمه همت بیور ماشنلر ؟ لسانزک موادی
 ضبط ایدن « لنت چنتای و ترکی عثمانی » و « آوشقه » مانده بر ایکی
 کتاب منظوم اولدیسه ده بولنده پک مختصر اولقله برابر قصور دن ده
 خالی دکلدر . مرایی آکلا غمش ایسم لنت ترکیه منرک اکثر مواد نیک
 ضیاعی اسلوب ترکیزک هر حالده ، هر حاجته دیکر اقوامه اختلاطز
 سببیه کلیاً تبدیل و تثلی اولدینی ظاهر اولمشدر ، ظنیم . فقط مرادم
 بودکل . بورایه قدر یازدیم ، مرادیم بر توطه ، بر مقدمه طرز نه ایدی .
 بوقاری ده و بر دیکم ایضاح اندین روسیه مسلمانلری و عثمانی ترکلری
 نسباً و دیناً بر اولد قلمی تمامیه آکلا غمشدر . ذاتاً آثار عصری
 ترک عصری در . علوم و معارفک اوج کاله ارتقا ایتدی بر عصره
 هر قوم اوز [کندی] لسانلرنده هم علوی ، هم معارفی ، هم ده
 کندیلر نیک احوال تاریخی لرینی یازوب ادبیاتلری ، صرک ترقیه سیله مناسب
 بر درجه ده تمالی ایدر مشلر ایکن و بونک کبی عموم ایشاره مملکتک فرته
 باقیه رقی ، اسکی خام دیل بر اقیه رقی ، خصوصیه آورو بایلر اسفولاستیکه ،
 لاتیجه ، یونانجه قالدیر لقله ، خلق دینه صار لقله اتحاد باشلامشلر ایکن ؛
 عوماً بز ترک اولادی کند منرک شو اسکی صاف ترک دلیلیزه مراجعت ایدرک
 مقصودیمزنی تمامه علی وجه سهولت افاده ایدر بر مفید لسان قولانق
 و معارف دلیلیزی و ادبیاتلری هپ شو لسان ایله نقل ایتمک صورتیه
 ترقی و اتحاد باشلامانن لازم و واجب در دیکم ایستدم . واجلاً
 مقصودیمه شو ایدی ، فقط او وقت بوکون اتخاذ ایتدیمز عثمانی ادبیاتی
 اورنه دن قالدیر بجهتی و بو ادبیات خدمت ایدن برچوق ذواته سیلری
 نابود اوله جتی دیه هجوم ایدر چکلری خاطر منددر . لکن قوجه بر
 امت ترکیه نیک بیننه واقع اولان باشقه لاشدرلر و ارتباطلر لقلرک عوی
 کبی کلی برایشک انتقاسندن جزئی بریشک انتقاسنی ارتکاب ایدیلدکه
 نه اولور ؟ ینه عثمانیلرک بو سکون اتخاذ ایتدیلر شو ادبیات
 و معارف دلیلی مدح ایدیله چک و عینیه قبول اولشه جتی
 ادبیات دکلدر . زیرا لسانلر نیک هپ ثلثی عرب و عجم لسانیه
 قارشمشدر . محافل عالی لرنده اولانلر ایه عوای بویه ارتباط ایتمز .

« ابدأ و التاريخ » نامده اولان تاریخی براری بوکون فرانسزلر لسانلرینه ترجمه
 ایدرک طبع ایتلردر . نسخه منده فرانسز قونلوسی موسیو « کلان هوار »
 استابوله بولنش ایدی . هر سه فرانسزلردن بوزلرجه دو مائل ترجمه ایدن
 عثمانی قرداشلریمز بو کبی اکثر اثره التفات ایتدیلرکدن دیکرک ممدان
 جیمی درلر . هر حالده بو کبی شلر ما همام ایتدیرک غنفت و سکونتر عفو ایدیله چک
 بر جانیندر .

دیناً و اکثراً نسبتاً هپ بردر لر. فقط لسان، عادت و طرز معامله لری آری آری در. ترکستانی برصارت — ذاتاً مسلمان اولدنی حاله — قزاقی بر تاتار ایله قونوشماز، و مسلمان ناپیله الفت حاصل ایدر. منسوبه و مقصودی ایفاده کوستربلن باشقله لقر یک بیوک مشکلائی موجب اولور. دینی، سیاسی اجتماعلر، اسلام نامنه یاپیله حق اتحادلر نصیب اولماز. [شوعا بآردن روسیه نیک ایکنجی مجلیس میبواننده، اوتوز بیس قدر اسلام و کلی بری دیکریله روسیه سوله شمیمه مجبور اولدیلر.] ایوله ایسه بویله بر قومک ادبیاتی نزهده اولور؟ البت ادبیاتین کلیاً محرومدلر. بونکله برابر جزئی بر جنسیت تعصبیلده مبتلادرلر. دیلر بر اصول و قاعده به تابع دکل. هله چیلر، ترکیلر، اضافیلر، حتی عطفیلرینه، کلمه انتخابنده اولان دوغور سوزلقلر واملارینه کلنجیه قدرجه سی اصلاح ایدیلرجه، اوقومه و اوقومه قولای اولمایان و مطلوب ترقیه سرعت و برمیجهک بر حاله در. یازیلری، الفبایر، اسکک. ذاتاً یازیلری بر استوغرافه در. هیچ بر اصوله تبعیت ایتمز. کیمی خط تملیق، کیمی نسخ و نثی آکسیدرر صورتده یازار. بری دیکرک مکتوبی بویله طایجاز. بر مملکت و بر اقلیده اولان مسلمانلرک حال اجمالاً شودر. ایسته اجنبی مملکت مسلمانلری ایله اوله حق معامله لر قیاس ایله منتهم اولور. نه عظیم بر افتراق، نه سوبیلنه میهجهک بر بر بادلق!

لسان مسئله سی شیمیذی بزم ایچون اک مهم واک مشکل بر مسئله در. ولهنذا بوراده کی مسلمانلرک و احتیاجی حسن ایدنلری آره صیره اجتماع ایدر، بومشله حقیقده بر قدر [خیلی] تعاطی افکار ایدر ایسه ده، ینه نتیجه سزدر. زیرا بالاده تعداد ایتدیکم قیادلن هر بری کندیسنه مخصوص بر ادبیات انشائی دعوی ایدر، مسئله ینه میدان آلهامز، وجوددن محروم قالیر، فکرلر نابود اولور. بوندن اوتری صووک و قتلر ظهور ایدن غزملر کندیلرینه مخصوص بر شیوه ایله یازدیلر. عموماً نه روسیه مسلمانلر آکلار، نه عثمانلی ترک، نه ده باشقله لری. هیچ

شیمیذی عموماً ترکلرک اساس و نثی اعتباریله بر قدر کلام سردینه مجبور اولدم. سوز طبیی اوزانه حق در، بوندن طولانی بی معذر کوره رک باشقلارلر ایدیلر قارئین کرامک عفوینی استرحام ایدرم.

لسان عن اصل ترک لسانی در. اصول صرفیه و ترکیبیه سی جهتیجه غایت مضبوط، همد، غایت سهل برات در. بوا اعتبار ایله لغت زده هیچ بر قصور یوق. قواعد صرفیه من و ترکیبیه من صرف و نحو عرب کی واسع دکله ده، بوده قواعد من سهولتی، ایجازی، انضباطی دیعک اولدیلندن، بزشو خصوصی محاسن لغت زدن عد ایدرک، لغت زک قصورندن عد ایجه بی موافق کور میوزر. صرف و نحو عرب دیک نعاغه بزم اصول لغویه منک ایجازی قیاس ایدرک لغت زک قصوری استنتاج ایدیلر من. زیرا قواعد لغویه منک کلی لئیک احوالی ضابط، وافی، تماماً مطابق اولمق در. اتساع، یاخود ایجازک بوراده هیچ دخلی یوقدر. و اعتبار ایله لغت زک کال و فوقیتی دعوا ایدر طورور ایسه ک لغت زدر. و جهتدن اولان غایت بیوک قصور دن غفکله دکل. زیرا

مخصوص حیات و حرکتدن محروم بر ذمه نیک برده و کوکده بولونامایه جفته نظر آجبع کائانه ذی حیات مناسجه حیوان اطلاق جائز اولاییلر. یارادیلشی روح ایله جسمک ترکیله حاصل و شوترک و امتزاج واسطه سبیله آثار بدیهه اختراعنده بین المخلوقات میادل اولان افراد بشر کرک ظاهری و کرک معنوی حرکتنده جسمه ساری روحک جسمه اجتماعی اعتباریله ایفای وظیفه ایتمکده در. مثلاً: وجدان سلیم، بر مصنوعه عجبیه اولان انسان و سائر نیک بر خالق اولمق لزومی تسلیم ایدر، دیه نفس جسمه داخل و مترج روحک، نفس ناطقه نیک، قلب حقیقنیک حکم لری و نیم ناموس، مبدوح حقیقیه بر ستمه بی مجبور طویور بولنده کی قرار لری بیان ایدن انسانلر البته کندیلرندکی روح و معنی جهتیله حکم و برمش اولدقلری، بوا مثالی احکام وجدانیه ده اصلا افراد انسانیه ارالزده فرق بولونامدنی بیلیلر! [دین الهنیک تعین بیوردینی و ظاهرک اعتقادی و عملی اولمق اوزره ایکی به انسانی حکمتی تظاهر ایتمش و دین یا کز امر و وجدانی اولایوب بدنک عمل ظاهر سی دخی ایکی رکن دیندن بری اولمق تعین ایله مشدر] شو حاله، فطرت ذاتیه و اخلاق جبلیه لرینه بالاکتاب ضم و علاوه ایدلکری علوم و معارف، هنر و صنایع انسانلرک روح ایله جسمدن مرکب اولمقینه خل و برمدیکی کبی معارف حقیقده ن و علوم ضروریه بشریه دن بی بهره قاللریده هئت اصلیه لرینی تبدیل ایدر من.

بناه علیه بر کیسه نیک علمای دیندن اولمی، و متدین بولنمی خلقت بشریه بی، مذمت حقیقیه بی تغییر و تبدیل ایدر میه چکندن علماء دینه «ماورین روحانیه قیمر روحانی» تعبیر لره جیت بشریه دن و حرکات ظاهره مدنیه حتوتقدن بلکه معلوماتدن خارج طوتولماری جائز اولماز. روحاییلری جسمانیلر دن ایبرماد قیله و یاخود دهاموغریسی امور عامیه قاریشدر دقچه ترقی و اصلاحات ممکن دکلدکر کی و قوفسز، دیلسز سوزلر شایان استیغراب مسقط لرندیر.

صراط مستقیم

صراط مستقیم، بومشله بی اهمیت عظیمه ایله تلقی ایدر و حقیق اسلامی دن بی خبر بعض کسانک اسلامیک منع ایتمش اولدنی رهبانیتی بزده موجود ظنیله محرم فاضلک بحق شکایت ایتدیکی و جوب تفرقه به قهنتیک ایتنا ایددیکی اساسلرک سخانتی اثبات و نقطه نظر منی عافظه امرنده قریباً مننه الکریم مدلل و مفصل مقاله لر نشر ایدر چکی کی، حقاقتی خارجدن اهدا اولنه حق بوقبل آثاره کشاده بولندر مقلده ده افتخار ایلر.

اسلام و ترک عالمی:

روسیه مسلمانلر نده دلیل و ادبیات

روسیه مسلمانلری اورویا و آسیا قسیمی اعتباریله تاتار، میشار، باشقورد، نوغای، قانقازیلر، تیورغیز، ترکن، صارت، اوزبک، تاجیک ناملریله بر جوق قیله و اتساک بر لغت مندن متشکل بر ملت در.

سلمانہ قادینی

بہ نظر اجماع

ہم ہر نہ قدر انہی مجتہدہ انخاذا بتدیکم مسلک، کوزہ کورولن مقدمات عسوسہی انکار ایبلدیجہ نتانجک عدم قبولہ امکان اولیان، حس ونجربہ شاعرانندن ہارت ایسده قورقیورم کہ مسئلہی برجوق موضوعلرہ تقسیم ایلمشمدن قارئین کرام نظریات مسروہ نیک برجوقی اونوتمشدر، حال بوکہ اونلر نسترک ضروری اولدیغی اثبات ایچون برر رکن متین مقاندهدر، بناء علیہ نظریہ لریمیزی، بیسط برتکہ نابل ایله احاطہ ایدہ سلجک صورتده، شو برقاچ صحیفده اجمال اتمک ایستوریم؛ دقتی تفصیلیستده قارئین کرامک حافظہ لرینہ ویاخود تکرار مطالعہ لرینہ براتیوریم.

سرد ابتدیکمز نظریہ لر شونلردی:

۱ - قادین ارککدن بدنا دها ضیف، قابلیت علم خصوصندہ دها کریددر، بویکی قانی ضیف ایسه اون ارککک دونده بولندرمق، یاخود ارکک قارشی تذلله مجبور اتمک ایچون دکلدرد، بلکہ جنسنہ خاص اولان وظیفہ نیک بوندن زیادہ سی اقتضا اتمہ مستنددر، بو حالتده طبیی و فطریدر، یعنی قادین نہ قدر اوغرا شیوسہ اوغرا شسون، بدنا، ادراک ارکککک مساوی اولہماز.

۲ - هر مخلوقک کندنہ خاص برکالی وارددر، قادینک کالی ایسه عضلاتک صلاحیتندہ، دائرہ معلوماتک فحمتندہ دکلدرد، بلکہ اولیہ بر موهبہ منوبہدہ درکہ اونعتدن قادین نسبتہ ایکنن زیادہ مستفید اولمشدر، بوموہبده اولک دقیق وفعال اولان شوروی، سولکدرجده رفیق احتیاسات وخیالاتیہ، بونلرک ہیبتک فوئندہ اولق اوزرہ، طریق خریدہ جاتی بیله فدا ایدورمہدہ کورولن استمدادیدر، بناء علیہ اگر قادیندہ کی بوموہبہ فطریہ قواعد صحیحہ سی داخلندہ فیض وانبساط بولہجق اولورسہ بونکل قادین ارککک کندی حقوقی محافظہ ایچون محتاج اولدیغی قوتلی ییلکدن، کسکین قیلجیدن مستغنی ایدرہ اوکا ہیئت اجتماعیه مانندہ اولیہ بوسک بر موقع ویرکہ اولوقدریغی نظمیًا باشلر اکیلیو، لکن قضای الہی اوسورنہ جریان ایتمشدرکہ قادین، ارککک حکم و تاسیتی آتندہ بولنادیجہ بوموہبہ تالی نام بولہماز، ولواوموہبہ مظهریت خصوصندہ ارککک فوئندہ بولسوندہ اون کندنہ اسیر ایدہ ییلون، فاتا ارککی اسیر ایدہ من، زیرا بولہ برحرکنندہ بولتہ سلاحی کورولنیزہ، مفظور اولدیغی مواہیک روقی کیدرہ ارتق کندنہ ایستہ میجکی برحالہ کرتار اولور.

۳ - قادین بر ارککک زوجہ اولاددیجہ، برقاچ جوجوق آمانی اولوب اونلری تربیہ صحیحہ ایله تربیہ اتمدیجہ کال جنسیتی قلیاً استحصال ایدہ من، مع مانعہ بوجرکہ وظیفہی اہلنہ تودیع قیلندن دکلدرد، زیرا قادین روحاً، بدنا یاکنز بولک ایچون یاراملہ یضدن ملکاتک تکلی، مواہیک ہذہی ایجق بونلکہ قاندر.

۴ - قادینک ارککک ایشلرہ اشتغال مواہیکک ہلاکتی، ملکاتک انظافاتی، روق و حیبتک زوالی اتاج ایدرہ ہیئت اجتماعیه آرمسندگی

موضعی آلمایرہ، جسمانیی بوزار، آہنک امنی خددار ایدر، علی غریب عملکنرندگی قادینک اولری خارجندہ ارکک کی چالیشلری قلب اشدہ آجلیش خونین برجریجہ حد ایدورلر، بوجالہ ارکک طرفندن قادینہ بولکلہ دین اسارکک علائقندن بری نظریہ بوقبولرندہ ال برکلیہ دائرہ سی تحدیدہ چالیشورلر.

۵ - بوتون نوع بشرک خصوصہ قادینک صلاح و سلامتی ایچون تستر ضروریدر، زیرا تستر قادینک ضامن استقلال، کافل حربیدر، بوقسہ نشانہ ذوق، عنوان اسارنی دکلدرد، مستوریت قادینک کالہ مانع اولماز، بلکہ اوکالی تہیہ ایدر، بوللندہ ہرشی ایچون طبیی اولدیغی کی نسترکدہ بعض مضراتی وارسندہ قادینری سایہ ماہدیجق قدر جوقدر، اک باشلوجمسی قادین بوتون مساندتک مناری اولان وظیفہ طبیعیسی دائرہ سی آشتاق، بوجدلککایہ حیاطہ بگاہ سلاحی بولان خصیصہ اولوسنی فیضاب اتمک جهتہ سوق و اجبار اتمیدر.

۶ - ہر نہ قدر شاہرا بڑہ اولیہ کورولنگک ایسده حقیقتدہ عاکل متقدہ قادینری نکل ایتمک قادین اولاددی کی اوظایہ کالہ طوفری کیدن بر بول طوموشدہ دکلدرد، علی غریب بوجالہ نکتات ایدورلرہ اولوقی آلمایہ، سیرفی طور دورماہ چالیشورلر.

۷ - آورواپادہ، آمرعناہ قادینری تربیہ وتلم ایچون اتخاذا ایدیلن اصولرک موافق اولاددیغی نہ کندیلرینک اعترافہ تابندر.

۸ - دیانت اسلامیہ ک قادین حقدکی احکامی، تطبیقی اوچنسک فطرنہ، بوتون خصائص و ملکاتہ تمامہ موافقدر، یعنی اوخصائص بوتطبیات دائرہ سندہ فیض وانبساط بولورسہ اوزمان سلطان قادین بوللندہ اک بویوک برترقی، ہرمدہ حدود طبیعیسی آشتاق شرطیہ احراز ایدر، ۹ - جنس نسوان ایچون وصولی ممکن اولان غایہ کالہ یشمہ بہ سلطان قادینک براکسیی وارسہ علوم ضروریہ نیک مادیسی اوکرنگکین باشقہ ہرشی دکلدرد.

ایست بزومتوز نظریہی اون اوج فصلہ ایضاح ایتدک، ہر برینیہ تجربہ اوزرینہ مؤسس عومک مقراریسہ، اجتماعون عصرککک بویوکلرینک سوزلرہ، کبار ارکان عاکل محیط المولودہ محرمانہ لولہ اثبات ایلمک، حتی اوقدر مشغلی اوشغہ برابر ممکن اولدیغی قدر فلسفہ علیہ مسلکی التزام ایتدک، بوقدرہ داکار نظر ایسہ ایجق یکی عنوی مقصد ایچوندہ

۱ - نترہ طرفدار اولان جناسی قوتہ اتمکدر، تاکہ مدافعہ لرنہ سولک درجہبہ قدر نیات ایتسولر، حقتک کندی طرف لرنہ اولدیغی، بوللندہ کورولن بوتون حرکاتک بدایتدہ سہی نہ قدر مختلف اولورسہ اولسون، نہایت فطرت انسانیه موافق اولان جهتہ توجہ ایدہ کجکی، فطرتک ایسہ بزم دین متیزدن عبارت بولدیغی اکلا سولر، کدکک یلسولنورک بومد تھملرہ اولیہ منوم بر نصب محمدسنہ جتقرق ییلکمرین، اکلا سولرین حرکات وحشت و فتنی تشویر ایش اولیورلرہ بلکہ بکی ظہور ایمن بوجہات سینہ آرمسندہ فطرت سلیمہ انسانیی محافظہ ایدورلر.

واقا حیات مادہ سناکاتندہ سازلرینن کریدہ بوزیورلرسدہ بوجک کندی لرنہ برعت عصرہ نیک موجود بندن دکل، آرز بوجاہدہ ایلہ زانی اولہجق بر عرضک بولونماستدر، بناء علیہ بونظردن اویش

یازیری اصلاحه محتاج در لر . دعوا سزده اک عمده اولانی آرز برقصانه
 هرب حروفانندن آلهیغز الفبایزمی مکمل ایدرک عوملاشدر برحق در .
 مکمل برالفبا ، مکمل برذیل اولمادغه مکمل براتحاد ، مکمل برمدنی
 احتوا ایدبایری یز ؟ اصلا . . .

هوملاشدر برلم ، دیدم . زیرا بوکونکی بوسته - هر سکل
 قارداشدرمک آکزی بوشناچه سو برلر ولاین حروفانله یازارلر .
 اتحاد ایندکری حروفات لسانترنه تماماً اوینون ایدسه دخی کتابری
 او حرفلر واو دیل ایله یازمق ممکن اولمادینه دنطولای جاهل قالدنکردن
 هر ساعت شکایت اتمکده در لر . آنرده عرب یازیسندن اقتباس ایدرک
 آرز بر اصلاح ایله بریازی چیقارمق مشکلاشه اوضا بورلر . طبیی
 لسانترنه شدت لزوی اولان E. C. N. J. حرفلرینه مقابل حرفلر
 انشا اینک لازم کلپور .

بوندن یگری سنه مقدم انکترده بر سلطان بوق ایکن شیدی
 لیورول ، مانچسترده یگری اوتوز بیکی قیماوز اهل اسلام وارد .
 بونلرکی اورویاده اسلامی قبول ایدنلر دائماً تزیاد اتمکده در . ایشه
 بونلرده دیلری ، حروفانتری ایله قرآن کریم کی دخی کتابلری یازمق مشکل
 اولدجق در . جله سن قبول ایدر صورتده واسع برالفبا تشکیل اتمه من الزم در .
 فقط عادت ایدنمشز : بر مسئلهی حلدن اول خلقک تصنیفی
 دوشونوروز . بوقوقور ایله بر باد قالب کیدیوروز . کندجه یازدیغم شیلرده
 خلقک تصنیفی دوشونه جک برشی بوق . زیرا بن ، خلق طرفنداریم .
 آنرده دوشونورلر . ملی براتحاده قارشو طورمادلرینه اتمه من .
 شیدی کخیلر ! امیلا ! امیلا ! شومستلرک حلی هب سزک هتکز .
 یاقیور . او شرط ایله که تصیبن بری اولمالیکسز . یقیله جق ، ایشه
 یاراماز برشی سوروکلر . آغبر اولمالیکسز ! . . .

ع . سورنک - روسیه : اوقا

صراط مستقیم

مقاله نک باحث بولندیفی خصوصک اهمیت حقدده سوزسویله مدهی زائد
 کوربروز . مسئله سعادت استقبالمزه تعلق ایدیسور . هر جیتی قلب
 بوکزیله مقاله نک هرکلمه سندن بر جوق فیوضات اقتباس ایدر . شومهم
 مسئله نک یلکز برهفته مده عائد شون آره سته قارشوب کیمه سته هج بر
 حیتل وجدان قائل اولماز . بنا برین موضوعک اهمیت حقدده بووادیده کی
 اختصاصا سزله افتخار ایدنیکیز حکیم شیواجد مدحت وامرالله وولد چلی
 افندیلر حضراتیله تورک تاریخی عمرری نجیب صامم وترک موخ
 شیوی روسلی بیگاشی طاهر بکلرک نظر دقت فاضلانلری دعوت
 اتمدی اقدم وجائب حیت عهد ایلیوروز . ذاتاً بو مسئله دائر
 «روسیه لی اسلام طلبه سی جیتی» نک دلالتله مشار ایله اجد مدحت
 افندی حضرتلری طرفندن یکنورده بر قونفرانس ویرلشدی .
 قایمه ضبط ایلش اولدینندن کله جک نخه مده انشالله درجی مقرر در .
 روسیه لی اسلام طلبه سی جیتی بو خصوصه لایق اولدینی اهمیت
 فوق العاده ی ویردکنندن طولایدرکه قونفرانسلی توالی ایدجکسره .
 اسلامیت واتسانیه خدمت ایدنلرک جناب حق سعیلری مشکور بیورسون .

دیلری آره سنده بر آریاق حکمفرمادر . مطلوبه ترقی ، خواص
 و عوام آریفلنک اورتمه ن قالد برلیدی کون میسر اوله جق در . خلق
 آکلمازایسه فنلر ، علملری ایله مازه ایلرله یز داره کرینده قایلر . بونی انکار
 ایدن وارایسه شاهد و جودی تحکیم ایدلم ، اوسویله سون ، کوش ایدلم .
 هر حاله یاشایمیز اتحاد لسان ، اتحاد شوبه ایله قائم در . ذاتاً بر
 ایدک . دلش اوله رقی دارمه داغنیق بر حاله کلدک . عثمانلی غزیه سی
 روسیه ده لاقبله آکلشیلار ، بالنکس روسیه ده کی غزیه لر عثمانلرله
 معلولی ایفا ایدسز . بویه کیدر ایشه سوکر خوش چیقماز . بزکه
 خاص جهانک صلاحی ، سلامتی ، حقیقه ترقیسی (لغت ترکیه) سزی
 احیا ایله اوله جتی اظهار در ، ادبیاتخز ، غزیه جیلیمز ، رومانجیلیمز ،
 مکتوبلشمه وقونوشه لریمز ... جله سی صاف وساده ترکیه اولی ،
 ممکن مرتبه ادبیاتری هرب وعجم لغت لرنندن تصفیه اتمل در . ادبیات ،
 الفاظ اجنبیه ایله اولماز . هرب وعجم ایله قاریشدرمق ورهوزدن
 عبارت آکلشیلایه جتی بر حاله قویق مطلوب دکل . ساده ترکی
 الفاظ ایله افادیه میسر اولمه چایشمالی در . بزم اهتمام ایدجکمز
 ادبیاتده شهور . بونک ایچون هر طائفه وقبائلدن ادیب وکیلار
 انضاب ایدلم ، آثار بر جبت تشکیل ایتسونلر ، مواد لغویه سزک
 آسک اولدینی دوشونه سزک انبیاتری اغنا بولده سی ولغتری حایه
 ایچون مواد لغویه سزی ضبط ایدرک لغتری توسیع ایتسونلر . اوز
 [کندی] لسانغزه هرقل انشا بیورسونلر . یک لزوم و احتیاج وار
 ایشه . لسانغزه اک ارتباطل لسانلردن الفاظ مناسبه استعاره ایتسونلر .
 لکن اهم اولان جهت ، لسانه مفردات جهتی اولدینی اونوتماق
 لازم . اک لازم ، اک مشکل جهت لسانه ترکیب ، تألیف جهتی در ،
 کلامک ترکیبده تقدسزلق مطلوب . تقد هج بر ایضاح ایله زائل
 اولماز . کلامک ادیلکی ، بلاغی الفاظ اجنبیه ی استعمالده دکلدک .
 کلامک ساده کی ، عادیکی الفاظ عربیه وفارسیه دن صافتمده دکل .
 هر حاله کلامه اعتباری لازم شی ، مفهوی افادده تقدسز لکدر .
 شویه برلی ، ادبی لسان اک ضروری ، اک اهمیتل پریشیز در .
 اجمال و مساهله اینک قطعاً جائز دکل .

شویه برلی لسانغزه ظهور ایتسونده عوملاشدر بیلسون . ترکیه ده
 اولان ابتدائی مکتب جوجنی بیته روسیه اولان اسلاملرک ابتدائی
 مکتب چوجنک اوقودینی کتابی اوقوسون . جله سزک دماغزیه
 برطرزده ملت حسی القا ایدلسون . تاریخ مقدسلسز بر اولدینی حاله
 تاریخ ملیزده بر اولسون . نمثلی تاریخی ، یاخود روسیه اسلاملری
 دیکک لازم دکل . همتانلیق ، روسیه لیلیق بزم حقیق اسمعز دکل .
 بزر ذاتاً ترکلر . ایشه او وقت مکتوبلشمه وقونوشه لر سن هب
 برلسانه اجرا ایدیلیر . غزیه لر سن جله سی بر دیل ایله یازارلر . او
 وقت هیز آکلارز . هیز دوشونوروز . ایشه براتحاد ! فقط یلکز
 امیلا . امیلا ایله قالسون . جناب حق نصیب بیورسون !

ترکلک نامندن مکمل بر دیل یایدیمز کی مکمل بر القاده یاچه
 اجتهاد ایدلم . روسیه سلطانترنکده حروفاتی آسک اولدینی
 سولشدم . نمثلرکده یازیری نامیه اوینون اولدینی حس ایدیسوروز .
 زیرا بیض اسامی غیوما سیه ی یازدیقری وقت اجنبی خطنندن استحداد
 ایندکری غزیه وکتب جدیدلر نه مشاهده ایدلکده در . آثار دخی

مُتَابِقَاتُ صِرَاطِ الْقَدِيمِ

۱۳۲۶

دین، فلسفہ، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لقی رسالہ در

دوسرے نمبر پر مشتمل کارفرم شدہ
دارتہ خصوصاً دار

مکتبہ مولانا ابوالحسن علی Nadwi
۵۵۵ ج. اولیٰ، کراچی
۱۳۲۶

دوسرے نمبر ۵۰ روپے

پہلے نمبر پر ۱۰ روپے
۵۰ روپے فی نمبر

دوسرے نمبر پر ۱۰ روپے

مؤسسی: ایوان الملازمین - ج. شرقی دہلی

مجلد: ۲۰
نمبر: ۱۱

دوسرے نمبر
۷۰ روپے
۹۰ روپے

۲۰ روپے

۲۰

۲۶ ذی الحجہ ۱۸ بازار ابرہی ۲۹ کارنارل ۲۲۴

۲۰

ایشہ سووال اوزرینہ آیت جلیہ نازل اولوب دفع اشتباہ ایندی.

معنی شریفی :

• وظیفہ اقصایہ رعایت • شرعاً حرمتی ثابت مشاہدین مجاہدین
ایندکری تقدیرہ سیوب ایجدکری شیلرین طولانی صطای مؤمنینہ
«جناب» وزر وویان ترتب ایتمز. (اولجہ وفات ایمن مؤمنتر حقندہ
ایسہ حرمت خیراعلان بیورلش دکلمی • بناء علیہ اونی استعمالرین
نامی • مؤاخذہ اولویجہ مقدرہ)
صدہ رجوع ایمل :

روح المانی تصویفہ صریح اولدینی اوزرہ قرابت کی • قدیم
ویاحداث صداقت کی برامت طیبین نامی مسلک غیر منسلک محبت
ایتمی موالات غیر مشروعه داخل قتلزار • بودرلو محبت حد
اختیاردن خارج • نظراعتباردن ساقط اولوب مفعولہ • انک لاندی
من احییت • نظم شریفی شهادتہ حضرت رسول اکرمہ زمان
طفولتیرنمنبری حاملری بولان عوجولری ابوطالی نایت سوزلر •
کندیسہ هرزمان احترام ایدرلری •

[مومنا الیه مع التمسقب قبول اسلامت الیه نائل سعادت اولہ مدی.

حق و حقیقتی آکلامش و دین مینک علیرتہ دائر بی تغییر قصبیلر
انشار ایتمش ایسی. لکن زیادہ سوویکی پدیری عیدنطلب الیه اجدادی
تجهیل و تضلیلدن طار ایندی • درایت و حصصتہ یقینان بولہ بارد
برتوہہ قابلدیہ یتبرستک دین باطل اوزرہ قلمدی • کندی. مع هذا
حضرت رسول زیادہ سوزر • سفای قرشہ قارشہ مدافعتہ حقوق
سلین پانندہ بویوک فداکارلق ابراز ایدردی]

• ہا تم لولاء تجونہم ولا یجوبونک و تؤمنون بالکتاب کلہ • نظم
بالسند اصحاب کرامدن برجاعت نسبت بیوریلان محبتہ برتقیبرہ

اصول مشروطیت علیہندہ خصمای ملثک انتراضانہ قارشہ

مدافعتہ معتہ

(۲) مثال : سورة مائندہ کی « لیس علی الذین آنتوا و عملوا الصالحات

جناب قیما طعموا اذا ما تقوا ... الخ » آیت جلیہ سنک ظاہرینہ قصر
نظر ایڈلہ جک اولسہ خیرک حلتہ • مسکرات استعمالک جوازینہ
قتل اولماس لازم کلیر • فقط روایات صحیحہ الیہ ثابت و معلومدرکہ
بو آیتک اوست طرفی • انما الخیر والیسیر والانصاب والازلام
رجس من عل الشیطان ..... • قول کریمی [۱] نازل اولوب
حرمت خیر قطعاً اعلان اولوندقہ اصحاب کرامک برجونغی مراق
ایدرک « یارسول الله ! بوندن اقدم وفات ایمن • حتی غزوة احد
انسانسد • شید اولان بیض اخوانزده خیر ایچرلردی • ددیبر •
بودرجه • تابر مصالح دین و دنیا بولونان بوخیی استعمال ایتمش بولند
قلری حالده آخرتہ کیندیبر • بونلرکده عذاب اخروی بہ کرفنار اوللری
لازم کلہ جکمی ؟ دیک ایستہ دیبر •

[۱] مال متنیق : شرب خیر الیہ عمل میسر • هر نوع فار اوپوق • کدک

اصنام و ہیاکلہ طابقی و « ازلام » • واسط غیر مشروعه الیہ امور غیبہ
کشفہ بلتسک نایت خیت و سردار شیلرد • بونلرک هربری شیطان لیسک
اغرا ایڈیکی اعمال باطلہ دندر • نائل فوز و فلاح اولہ بیلمہ کز ایچون بو قولہ
افعال رذیلہ دن اجتناب ایڈیکز •
بونظم جلی ولی و تقیب ایمن « انابر بالشیطان ان یوق ینک العداوة
والنضاض فی الخیر والیسیر و یصلک من ذکر الله ... » آیت کریمہ سیدہ
خیر الیہ میسرک تولید و انتاج ایتمکده اولدغری عاذیر علیہ و ماسہ دینہ
ودنیویہ بی تعداد الیہ وجوب اجتنابی ناید و تا کید ایچور •

سلامت عمومیہ بی تهدید ایمن شو بلائی مہمتتک : تیزرات الیہسی
کوستریور • اورویا ارباب اذغان ایستہ نہ قدر دورلر کیدرکدن و تہ مرتبہ
فلاکلر مشاہدہ ایندکدن سوکرا بوخیی آکلامہ و تدایر ذجرہ کراسہ
بناشلادیبر • فاعتبروا ....

مواضع

انسانیتک بوزخی قراران ، فطرت بشریه برچوق جهنلرنده مسخ
 وقتیر این شو مدیت مایه اصحابندن دها زاده بقا پذیر اولمایه
 صالحدرلر . ذاتا بریکلرک حرکتلری منسوب اولدقلری ملتزه اولیه
 برطاق امراض اجتماعیه حدوشه سبب اولمشدرکه بو حال ایله اوزون
 مدت بقاری محالدر .

۲ - متترك علمنده بولسان اخوانغزی شوکا اتقاع ایلكدرکه بزم
 بومدافه من نه سائقه تمصبندن ، پاخود تاثیر عاده انقیاددن ، نه ده
 هوس تقلیده تبییندن دکادر ، انحق فطرنه طرفداراقدن ، برده برحق
 صرحه همین اولقدن ایلری گلشدرکه اونفطرت دین اسلامک کندیس ،
 اوحق صرح ایسه مسلمانلرک بوتون بوعالندن اولان نصیبلریدر .
 ماولمدرکه ارتق مصادرلرغزه انصافه کلیرلر ، شمدی به قدر
 علمنده بولندقلری مستورچی بوندن بویه مدافه به باشلارلر ، بوسبوتون
 باشقه بر مقصوده قولاندقلری قیلرچی بزم قیلرغزه قائلرده عموزی
 متاخر ایگده اولان بواقات اجتماعیه نك ال برکلیکه مداوانه قوبولورز
 بوسورته اتمه ، ملت قارشو وجدانا فریضه ذمتمز اولان الك عالی بر
 وظیفه ای اطاعتش اولورز . وصلی الله علی سید الوجود محمد وعلی آله
 وصحبه واتبیه وسلم .

تقیه

بز بوتالغیزی ایکی قسمه آیرمایه مجبور اولورق برنجیسی متراپه
 مسلمان قادنلرنک تابع اولدقلری عادات سائره علمنده وارد اولان اوهاچی
 دفعه ، انکیبیسو ایسه مدیت اسلامیه به قارشو توجه ایدن اعتراضی
 رده نوحه تمصبین ایتدک .

مدیت حقتنه سوزی بو قدر اوزاتماز نه سبب شودرکه : بعض
 محررلر بزم « مدیت اسلامیه کال بشرینک تمذیلدر . » طرزنده کی
 سوزیغزی یا کلیش آکلامشلرده بز کال بشری دیشجه ماقسم طویلیری ،
 دوم دوم قورشونلری ، دینایت کی آثارصناعتی صراد ایدبورز غلنه
 دوشمشلر . بولک ایچون بزده کتابغزه کال بشرینک ماهیتندن ، انسانک
 بادی خلقی اولان غرضنک ماهیتندن ، انسانی اوکاله ایصال ایدن
 مدیت فاضله نك ماهیتندن ، خلاصه برچوق ماهیتلردن بجهت لزوم
 کوردک . سوکره مدنیات مختلفه نك هر نوعی آیری آیری تبع ایدرک
 ایچلرنده انسانی سعادت روحانی و جسمانی به ایصال ایدن مدیتک دیانت
 اسلامیه دن باشقسی اوله مایه جفی حس ایله ، بوتون معلومات بشرک
 شهادتیه آکلاوق . مع مایه به محررلر بزم (الحیاة) (تطبیق الیهیانة
 الاسلامیه علی نوایس المدینة) (الحدیقة الفکرية فی اثبات الله بالبراهین
 الضمیمة) نامری آتده منتشر اثرلرغزه کی مباحثه مطلع اوله بیدیلر هیچ
 بوسوزلری سولنک حاجت قائلزدی . زیرا اوزمان بیلیرلر دی که بز حایه سنه
 مجبور اوله بیز حقایق علم ایله ، حس ایله مدافه ایتمکد بزم ، قانون ترقیبی
 نیله یلردن دکتر ، بلکه اوقانون حقتنه الك اول سوز سولیه ین ، اونی
 قرآن حکیمک آیات ساطمه سنه تطبیق ایله اوغراشان بزم . هدا ناهه جیما
 الی مایه خیر الامه والملتة آمین .

صوک

صوک مسترجمی : محمد عاکف

مقرری :
 مناستری اسماعیل حق
 درس : ۵۱ - ۲۶ ایلول ۱۳۲۴
 محرری :
 بیروزلی ح . اشرف ادیب

ارباب وقوف حساب ایدرلر ، آوستریادن برسنه نظر فنده ممالک اسلامیه بیا اول
 قدر مال کلیرکه میلیونره بالغ اولور . ایکنده ن طوت ایسلیکه قدره اسپار ماحته
 قدره ، حاصلی بتون حوا بجمعه وارنجیه بده تر هب آوستریادن کلیر . سنوی
 اوتوز بدی ملیون لیرا بزدن چکر . ایت تسبیق اربابی سولر . ممالک عثمانیه دن
 اوقدر کسب ثروت ایدیلورله حیرت ، حیرت ! . اگر آلیش و بریش
 ایتمه ک ، اوتوز بدی ملیون لیرا صنایع ایدرلر . . . بیوک انتقام ! . حرب سیاسی به
 حاجت بوق . حرب اقتصادی اونی بتر . ذاتا شدیک حیرلر ،
 هب محاربات اقتصادیه در . تجار تندر ملتلی یاشانان . توسیع ملکن .
 اجرای تقدن مقصد هب تجارتی توسیع در :

— اونلر چایشسون ، بز بیهلم .
 بویه دیرلر . خام اشیا بزدن کیدر پاموق کی ، پلامو ط کبی ،
 دری کی شیلر . انحق بش اتی ملیون یا طونار یا طوناز . اوکا مقابل
 اوتوز بدی ملیون لیرا بزدن چکر . بوکونکی کونده اک برنجی .
 وظیفه من اونکله پوستی کسکدر . بوسورته بیوک انتقام آله جغز .
 بعض غزنلر یازار ، بو فکری ترویج ایدرلر . مع مایه بنه حکومته نه یانلق
 لازمه یا بیه حق . وکلاجه ، ارباب حل و عقدجه ایجابی اجرا اولنه حق .
 اوراسی بزه لازم دکلر . بز بوکون نه یا عالی بز ؟ آوستریا ایله معاملاتی
 کسک . اگر بز بویه ییارسق آوروپا به کند منری بوک فکری طایبیز .
 — ها ، دیرلر ، بونلر اسکسی کی دکل . باق عثمانلر اولماشلر .
 « آوستریا مالی آلامه جغز » دیه اتفاق ایتمشلر . و حقیقه ده آلامورلر -
 بتون آوستریا اتمه سی صانان منازه لرینک آلامورلر . حقیقه عثمانلیر
 ترق ایتمشلر . (افکار عمومی) دینین شی اوراده حاصل اولمش ...
 آوستریانک بزه قارشو دشمنکی حددن افزوندر . کچن سنه برقی
 سندیه سی یادی . برچوق یاره لر منری آلدی . بتون دنیا مسلمانلر نه
 قس صانار . براتفاق ایدم بیلر سه ک یوقی ، آوستریانک بوزلرجه
 قاریقه سی قاپانه جق در . بوندن بیوک حرب ، بوندن بیوک
 موقیت ، انتقام اولوری ؟ هم بوکونکی کونده بناب الله مساعیز ایله
 برچوق شیلر بنشدی . شمدی بزده اعلا قس یا پورز . کندی
 فسلر منری کیلم . سوکرا آوستریا شکرچی ده آلاملم . آری شکر
 وار ؟ آوستریا شکرکی آلامزه سق شکر سوزی قاله جغز ؟ حق ایجاب
 ایدر سه هب عیبه لمده او غدار دولک مانی آلاملم . شکر یا کوز
 اوراده اولبور . باقعه برده م یا بیلر . فرانسز شکرکی وار ، انکاب
 شکرکی وار . اونلردن آلاملم . وارسون فرانسزلرک ، انکلز لرک تجارتی
 ایلر یلسون . قالنن عبالر کیلم ، الا او غلنه محتاج اولملم . هم
 یاواش یاواش مملکتغزه بوسا بده ترقیه مظهر اولور . بواجتاج حس
 ایدیلجه مملکتغزه چوخه قاریقه سی آچیلیر . لکن دیکر دولتلر
 کلرلر ، بوراده قاریقلر آچارلر . اها بزمده ایش بولورلر .

اعداى دين ده بو حاكمه داخل اولورلر. فقط سائره شمولى بو قدر. [دين مبن اسلام هر صنفه قانون عدالت و مساوات داخلنده . معامله اولننى امر ايتكمده در. بناء على ذلك معاملات خصمانه بولنن كسانى - هانكى دين و مذهبه منتسب اولورلرسه اولسونلر - بغير حق رنجيده خاطر ايتكم ، مسلمانلرى لوازم انسانيت و آداب معاشرتندن بغيره كوسترمك بو دين على به رعایت دكل، بلکه اهانت اوله جنى بى اشتباهدر.

خصوصا مصالح مدينه و سياسيات عموميه مقتضياتنه تطبيق حرکت هر كسه وحيه ذمتدر.

بشعبه شاعزده ملل سائره دن قدوم ايند انجلى و ميونلرلى اعزاز و اكرام ايله قارشيلار. بعض زواره ده زياره احترامله صدر مجلسه . حتى رداى شريفنى بسط ايله اوزرينه اوتورمق تكلفنده بولنورلردى. [چود و سخاسيله ضرب مثل اولونان حاتم طايئك ارغل جناب عدى (رضى) دين اسلامه كيفيت دخولنى حكايه ابتدئى صروده شوبله ديمشدر : « بشت مجديه دن خوشلايمانلرك برنجيلرندن اولديقم ايچون قبيله تترك ايدرك اهل دين اولان نصارى شانه التحاق ايتشيدم . برمدت اوراده مكث و آرامدن صوكره بعض استخبارات اوزرينه حقيقت حالى آكلابوده آكا كوره حرکت ايتكم فكريله مدينه منوره بيه كندم . بنى كورن اهالى عدى بن حاتم كلش ديسه اكرام و احترام ايله تلقى ايدرك حضور رسالتباهى به ادخال ايتديلر . اول حضرت بنى كورنجه اسمله ندا بيوره رق دين مبنى تكليف ايلدى . بن سكوت ايتدم . بعده بنى آلوب خانه سته كوتوردى . بولمه كيدر كن اختيار و قعر برموديه تصادف ايتكم . قادنك كندى احوالنه دائر اوزون برافاده سنى اياق اوزره دكله بوب سويله چكى سويله دى . ديدم كه بو ذات ملك و سلطان دكل ايش . خانه سعاده كيردك . ايچى خورما ليق ، اوستى مشين برمندر چكى كوستره رك بونك اوزرينه اوتور ديدى . باشقه اوتوره چق برشى كوره ديكيم جهله حيا ايتدم . سز اوتوروكز ديدم . خاير! سن اوتور ديه رك بنى اومندره اوتور دوب كنديليرى ده حصير اوزرينه اوتورديلر ، بو معامله بيه ده كورنجه آرتق بن ملك اولما ديتى جز ، آ بيلدم .

بيورديلر كه . . . » [۵]] حضرت بنى ذیشان افندى امت و احسانه خطابده « اذا انا كم كرم قوم فاكروم » [۶] « اذا انا كم انزافا كروم » ، لك صوك و صايى جليله لرى صرهنده بيله « واجبزوا الوقد مثل ما كنت افعل » بيورمشدر . « خارجدن كله چك سفيره بنم ياپديقم كچى معاملات احتراميه ايشا ايديكز » .

زمان سعادتلرنده بولونان حكمدارلره ارسال بيوريلان نامه مباركاننده « عظيم الروم » كچى تعبيرات احتراميه استعمال بيورورلردى . حبش اهالى سندن برائى زيارت مدينه بيه كلن رهبان و سائره ابراز

(۵) حكايه نك نامى رساله حبيده ، ترجمه سه درج اولمشدر .
 (۶) بو حديث شريفك اطلاق ظاهر بى اوزرينه عمول اولدنى « شرعه الاسلام » ك آداب الصعبة و المناشره فصلنده مصر حدر .

اولونان احتراملره ، آلتشاره مساعده بيورلدى . چونكه اوتور اولجه ملكلر بيه مهاجرت ايتش اولان اصحاب كرامه بك چوق مهمانوازاچ ايتش ، چاينكار قلده بولنلشردى . حتى بوندن طولابى حقلر نله استيذبالله « ولعبدن اقربهم مودة للذين آمنوا الذين قالوا انا نصارى ذلك . . . » آيت جليله سى شرفوزل ايتشدر [۷]

مناشرك اسماعيل منى

ماهدى وار

نجائب قرآنيه

سورة اعراف : آيت - ۳۲ ، ۳۱ ، ۳۰

« يا بنى آدم خذوا زينتكم عند كل مسجد واكلوا واشربوا ولا تسرفوا انه لا يحب المسرفين . قل من حرم زينة الله التي اخرج لعباده والطيبات من الرزق قل هي للذين آمنوا في الحياه الدنيا خالصة يوم القيمة كذلك تفصل الايات لقوم يعقلون . قل انا حرم ربي الفواحش ما ظهر منها وما بطن والآنم والبغي بغير الحق وان تشركوا بالله ما لم ينزل به سلطانا وان تقولوا على الله ما لا تعلمون »

برنجى آيتك معنائ منبى : بنى آدم هر مسجد زنده زينتكى اخذ ايتكم [طواف ايتديكيز و بائماز قلدقكيز زمان عورتلر كيزى ستر ايچون لباسكى كيك] و [سزه طيب اولان شيلردن] بيك وايچك لكن اسراف ايتكم [حلالى تحريم و باحرامه تصدى و ياخود اكل و شربه افراط ايدرك حد اعتدالى تجاوز ايله ميك] . الله اسراف ايدنلرى سوس [جناب حق مسرفلك فلندن خشود و راضى اولماز] زينت : زيب آور اولان شيا فخره نك اسمى در . فقط مفسرين كرام حضراتى آيت كرمه نك سبب نزولندن استدلال ايدرك بوراده زينت ايله ستر عورت ايند لباس مراد اولديشده اجاع ايتديلر ، چونكه قبائل عربدن اهل جاهليت كناهلر منزله تلوث ايلديكيز البسه ايله طواف ايتديز ديوب بيت معظى ارككلر كوندوز قادنلر كچه لين عربان اوله رزق طواف ايدرلرايدى ، بناء عليه شو چركين حالندن بنى ايچون بونظم جليل شرف نزول ايتدى .

بركيسه نك نماز ايچون لك كوزل هيننى اخذ ايتسى سنت سنيه دندر . نمازه ستر عورتك وجوبته بو آيت كرمه دلات بولديقى علماء بيان بيورديلر كچى شيخ الاسلام خواهر زاده دخى نمازه احسن شياى تلبس مستحب اولديشده بونظم جليله دلات وار ديمشدر .

بنوعامر قيله سى موسم جه حرمت و تعظيم ايچون ايتق قوت لايحت اكل ايتدب ياغلى ايتك يزلر ايدى . زمرة موحدن بونى ياغسه بز ده لايق و جديرز ديلرله « واكلوا واشربوا ولا تسرفوا » بيورلدى .

(۷) بو آيت كرمه نك تفسيره برابر حبش اهالى سنىك مهاجرين اسلاميه فارشى اولان معاملات احتراميه لرى و بوسيله ايله نجائى حضرتلر ك ودهايك چوق ذواتك نائل هدايت قلنلرى نسخ سابقه نك « مواظعه قنده تعصيل اولمشدر .

کوره بوقیله ندر . معنای شرفی : سز اولری (اهل کتابدن معدود برطاق اشخاصی) حقوق قدیمیہ ربانیہ سومکده سکز . اولر ایسه سزی سوزلر . سز هر کتاب منزله ایمان ایدیورسکز (حابوکه اولر سزک کتابکزه ایمان ایتزلر) .

بعض ارباب تفسیرده آیت مذکوریه شویله معنا ویرمشدر : « ای مؤمنلر سز احبابکز کی مشرکلر کده ضرردینه ، آفتزده اوللری نئی ایتز سکز ، بوتون عبادالله حقنده خیر خواهلق ایدرسکز . (چونکه اسلامیت بونی مقتضیدر) اولر ایسه بو آرزوده بولغازلر ، بلکه دائم سزی رنجیده ایتک ایستزلر . انصاف واعتدالندن انحراف ایدرلر . » هر احتیاله کوره « وتؤمنون بالکتاب کله » نظم شرفی مسلمانلر ایله ادیان سائر احبابی آره سنده محبت وعدم محبت جهتله اولان اختلاف وتباینک منشائی کوسترمکده در . یعنی سزک کندی اوزرکزه ، کرک اقوام سائریه نازل اولان هر کتاب سماوییه (ولو اصلی اعتباریه اولسون) ایمان واحترام ایتکده سکز . هیچ بر کتاب مقدسه ، تبلیغه مأمور هیچ بر پیغمبر قاری کفر وتکذیبده بولمورسکز . آنکیچون کتب سماوییه و انبیای سالفه تک برینه انتساب ادعا سنده بولونانلردن برجاغته — طوغرودن طوغروییه — بعض وعداوت بسله میورسکز بلکه بو ایمان تام وحقیقکزه ایجابجه اهل کتابدن اولانلره ابراز مودت ایدیورسکز . بو سزک خواص میزه کزندن معدود مفسرینه ، شمار انسانیته لائق بروصف شریفکزدنر .

ایشته قرآن کریم بو آیت جلیلهده ایمان نام صاحبی اولان صنوف مسلمینی مقتضای اسلامیت اولان اک کزیده بروصف ایله توصیف ، دلیل وبرهان مقترب بیان واضح ایله تعریف ایدیورک اولر « ومن اعتدی علیکم فاتعدوا علیه بمثل ما اعتدی علیکم » کی نصوص جلیله ایله مقابله بالکله ، عداوت ایدنلردن اخذ انتقامه مأذون بولندقلری حالده کندیلری سهومینلره دخی علی الاکثر دوستانه معامله ایدرلر ، سماحتکارانه داورا نیرلر .

بو بیان قدسی آسمی اویله باهر بر حقیقتدرکه اصلا قابل انکار دکلدنر . مسلمانلرک پارلاق دوز استیلالرنده بیکارجه وقایع اشناسنده بوثنای سبحانییه شایان اولدقلری بوتون جهان خلقته تسلیم ایتدیرمش ، صحائف توارخیه نی نه ایله مآثر انسانیتکارانه ومفاخر خدا پسندانده یازدیرمشلدر . بناء علی ذلک بو بایده اطاب مقاله حاجت کورمیز . دین مبین اسلام عفو وآساحی آمر ، مودت ومرحمت اساسلری اوزرینه ثابت ومتمر اویله بر دین عالیدرکه اونک فوقنده کائن بر مرتبه تصویرینه عقل ایچون امکان بو قدر .

سراثر حقاقتنه ، تفصیل احکام عادلانه سنه آز ، چوق کسب اطلاع ایدن انسان ، کندیسنی اذعان وانصافندن تماماً تجرید ایتدکده ، علیهنده سویله جک حرف واحد بولهماز .

بعض فقها موالات غیر مشروعهده غیر مسلملرک جهادهده (غزوات دینهده) تشریک ایدللملرنده اذخال ایتشلدر . [اما سائر محاربانه اشتراک وانفاقلری بلاشبه جائزدر . چونکه مصالح دنیوییه ماند امورک کافهسی استشاریه تابعدر .]

فقط جهود فقها بوشوله قائل اولماشلدر . مذهب جلیل حقیقهده غیر مسلملری غزایه تشریک جائزدر . یالکز باغیلر ایله محارب اولدیمیز زمان امر مشرووع عد اولونماز .
علی الاطلاق تجوز ایتین بعض فقها حضرت عائشه صدیقهدن مروی قصه آتیه ایله استدلال ایدرلر :

« بدرغزاسنه تشریفلری اشناسنده شیعیع و جهادر بر مشرک حضرت رسول اکرمه مراجعتله معیت سنیه لرنده بولونان غزات مسلمینه التیاق ایتک ایسته دی . اصحاب کرام بوکا مؤمن اولدیلر . فقط ذات رسالتاب اقتصدسز : « خیر ! بن رجل مشرک معاوتنی قبول ایتم » دیسدرک مروی اعاده بیوردی . »

اکثر فقها بو حدیثک منسوخ اولسنه ذاهب اولماشلدر . زیرا مؤخرآ بر غزاده نبی قینقاع یهودیلرله ، هوازن وقعه سنده صفوان بن امیه وتوابی ایله استعانه بیورمشدر .

بعض ارباب علمه اگر کندیلرینه اعتقاد اولونور واشتراکلیرینه لزوم کوزولورسه تشریک ایدیایلر ، اعتقاد ویا احتیاج بولغادنی تقدیرده صرف نظر اولنور دیسدرک روایات و تعارضه یعنی جمع وتوفیق ایتشلدر . [بوشراظک هر محاربهده ، حتی هر خصوصه آرانه جفی آشکاردر]

دیورلرکه حضرت عائشه دن مروی قصه سابقهده کی عدم قبول یا امن واعتقادک یاخود لزوم واحتیاجک فقدانندن نشأت ایتش اوله بیلیر . کذلک « لایتخذ المؤمنون... » آیت کریمه سنک باعث نزولی اولمق اوزره عبدالله بن عباس (رض) دن مروی قصه تک منشأیه فقدان مذکور اولسه کرکدر . روایت مذکور شویله در : « وقعه احزاب اشناسنده نقبای اصحابدن عباد بن صامت (رض) « جناب رسالتاب افندمه : یا نبی الله ! بنم معاهدهم تحتنه بشیوز قدر یهودی رحلی وارددر . مساعده بیورورسه کز آنلریده جلب ایدلم ، بدنی وبونک اوزرینه آیت جلیله نازل اولهرق رسول اکرم افندمز مرفوملرک اشترک مساعده بیورمدی » منی عنها اولان موالاتنه غیر مسلملرک امور دولت ومصالح امتده استخدام ، تحیه و قیام صورتیه استقبال واکرام اولغلیرق درج ایتک ادعا سنده بولونانلره وارددر . فقط احد بن حجر رحه الله فتاوی شریف لرنده تنصیح ایلدیکی اوزره « لاینها کم الله عن الدین لم یقاتلکم فی الدین ولم یخرجکم من ديارکم ان تبروهم وتقسطوا الیهم » نظم جلیلی دلالتیه دین محاربه سنه قیام ایتین و دار اسلامه تجاوزانده بولغیان اهل کتابه قاری مسلملر طرفندن بر واحسان معاملاننده داخل ، هر درلو آثار مودت ابرازی جائز ومشروعدر .

[سورة مشرک اوائلنده کی « تلقون الیه بالوده » نظم کریمندن مستفاد اولان تجریم مودت سباق وسباق آیات دلالت واضحه سلیله اصحاب کزینه محضا ایمانلردن طولانی ابراز عداوت ایله مهاجرته مجبور ایدن مکه مشرکلیرینه دائردر [۱] بونلرک مسلکته سالک اولان

[۱] چونکه تسبی اولوله آیات فرآتیه بیننده تعارض شیوق لازم کبیر . اهل کتاب ایچنده بیکارجه آلتون قیمنده اموال انبیت اولنه جتی ذوات موجود اولدیننه قرآن کریم شهادت ایتکده در .

ایسه سین حدیث نبویه « از الله یحب ان یری اثر نعمته علی عبده »
 وارد اولدینی ایشتمدی؟ بنیمیر اندمدر بیوربورکه جناب حق قولک
 نوزرنده اثر نعمتی کورمک ایستر . بوقول نبی سنک ممکه واصل
 اولدیعی؟ مادامکه سنک حاکک مساددر . اجبابک سنی بو قیلده
 کوروبده مکرر اولمالری ایچون اوستکی باشکی دوزنملی سین .

اوجنچی آیت کریمهک . وادی شریفی : [حیم سن] دی که
 ربم انجق آشکار و کزلی فواحشی و بتون ذنوب و آمانی و ناحق بره
 نبی وظلی و اول شیرکه الله انرا اله جت و برهان انزال ایتمشدر .
 اوکی شیرلی ذات الوهیتہ [عبادته] شریک نوشمکزی و [حلاله
 حرا در دیک کی] بیلریککن شیرلی الهه انرا ایتمکزی تحریم
 ایتمشدر [اشته جناب حفق تحریم ایندیکی شیر مزیت انسانییه
 عقل و عرفانه یاقیشیلان انجق بوکی شیردر . بوقسه خالق تعالی و تقدس
 حضرتلربنک خزائن الطافدن اهل ایمان ایچون ساحه ظاهره جقارش
 اولدینی اوجمالاتی کیم تحریم ایلدی . بو جمالاتک حرام اولدینی سزه
 کیم سوبلدی] .

اکثر مفرین کرام آیت کریمهدهکی « فواحش » کلمهسی قعی
 فاحش وزائد اولان کناه کبائر در دیه تقییر ایتشلر ویشیری فحشیات
 معنانه ایشلدر . « اثم » کلمهسی کبر و صغیر بتون معصیه عام و شامل
 اولدیندن ذکر اولسان ایکی معناه « فواحش » دن سکره ابراد
 بیورلسی تعمیم بمداخصیص در . « بغیرالحق » قول شریفی « نبی » ک
 مناسنی تا کیددره . زیرا نبی و ظم انجق نبیر حق اولور . هوان تشرکوا
 بالله مالم یقول به ساطانه قول کریمی مشرکینی حکم اولقله برابر برهانی
 اولیلان شیئه اتباعک تحریمه تهمیدر . بوقول کریمه مشرکینی حکم
 وارددر . دینله بور . چونکه ذات الوهیتہ غیرک تشرک ایدلسنه برهان
 نازل اولدینی بیان بیوریلور . حالبوکه اشراک باللهک برهانی
 اولمهجتی جهتهل اکا برهان نزولی ذاتا منصور دکلددر . بوجهته
 بوقول کریم مشرکینی حکمه محمول اولوق لازم کاور .

برکت زاده اسماعیل هقی

ظلفه اسلام :

اثبات رابع

دلیل ثانی: بتون عرالمده هرشی متغیر و برصورتدن دیگر
 صورتیه متحول در . از جمله نطفه علقه به . علقه مضمه به . مضغه
 لحم و شحمه تحول ایتمکده و بوکی تحولات افلاک و عناصر
 معادن ، نباتانده دخی وقوعه کلمکده در . حالبوکه بو احوال
 و افصااک حصوله کلمی ایچون بر مؤثر حقیقی لازمدر . اومؤثر
 حقیقی ایسه خلاق متعال و حکیم لایزال اولان واجب الوجود

دیکدر . مطیه بنک حیواننه دینور . بدن بو قدر قوای ذهنیهی حامل
 اولدیندن بنک حیواننه تشبیه بیورلمشدر . بر آدم بندیکی حیوانکیمنه .
 تیارینه دقت ایتمز . یاخود حددن آشوری سوروب بورارسه حوان
 زبون دوشدرکارتق انتفاع اولماز درجه به کلور . نهایت تلف اولور .
 انسانده کندینه باقاز . یاخود کندینی ناقابل تحمل بر صورتده
 بورارسه وجوددن دوشر . صحت و عافیتی غخل اولور . نهایت محو اولور
 کیدر . بکذکی آدم لری کورلمشدر که قوای ذهنیهسی بدن بره صرف ایلدی .
 یکنندن بک آرز زمانه سوخمشدر . ذکاسندن نه کندینی نه مملکتی مستفید
 اولمشدر . لکن انتظام و اطراد ایله آسته رو اولانلر منزل مقصوده
 واصل اولمشلدر . بوروش و رفقا ایله نیجه آثار جلیله نیجه مائر
 میجله میدانه کتوره شلدر .

ایکنجی آیتک مال عالیسی : [حیم سن] دی که الهک قولاری
 ایچون [خزائن الطافدن] اخراج ایلدیکی زینتی [پاموق . کتان کی
 نباتدن . ایبک . بولکچی حیواندن . زره و سائره کی] مادندن حصوله
 کلن نیجمالاتی [و طیبات رزقی] طیب و نفیس ارزاق و ماکلی [کیم
 تحریم ایلدی . سن دی که او زینت ایله طیبات ماکل حیات دنیاده
 ایمان ایدنلر ایچوندر [کفره ده بالبع دنیاده مستفید اولورلر سه ده
 بو زینت ایله طیبات ماکل اصل اهل ایمان ایچوندر .] بوم قیامتده
 ایسه مؤمنلره خاصدر [نشئه اخراده کفره اونعت جلیله انبیا ده اهل
 ایمانه مشارکت ایدمزلر] . اهل علم و عرفانه کانه احکامی بوکی تفصیل
 ایله تفصیل ایدرز .

« من حرم » قول شریفندهکی [من] کلمهسی انکار و نفی معناسنده
 استقام ایچون اولوب نباتات و حیوانات ایله مادندن حصوله کلن
 جمالات حرام اولدوقدن بشقه بو جمالات ذاتا دنیاده اهل ایمانک
 استفاده و تزینی ایچون حصوله کلدیکی و کفره بو جمالاندن بالبع دنیاده
 مستفید اولورلر سه ده آخرته بتون بتون محروم اوله جقلمی بیان
 بیورلدیندن بو آیت کریمه مطام و ملباسده و انواع جمالاتنه اباحه
 اصل اولدیننه دلالت ایدر دیشلر و بوکیچوندر که امام اعظم حضرتلربنک
 اکثر اصحابی فروجندن مامدا کافه اشیا ده اباحه اصل اولوب حرمت
 انجق نص مطلق و یاخبر منوی کی عوارض ایله ثابت اولدینندن
 دلائل عمره دن بر دلیل بولندنجی فروجندن بشقه اشیا تک مباح بو دیننه
 ذاهب اولمشلدر .

مناسب ائمه اربعه مذکوردر که سر مذهبن امام اعظم اوحنیفه
 رخه الله حضرتلربنک یانه برسی کلدیکی زمان حال و خاطرینی سؤال
 ایدر . بوقر و فاقهسی وار ایسه اکا انام واحسان ایلر ایدی . برکون
 مجلس مالیرینه پوزمرده قیامت بر آدم کلدی . طاعلق وقی کلچیه هرکس
 ایله برابر بو آدمده قالقوب کتمک ایسته دیسه ده حضرت امام اتی
 قوبورمندی . کیسه قالدقدن سکره اکا دیدی که شو سجاده بی قالدیر .
 آلتنه کی بیک درهمی آل . اوستکی باشکی دوزلت . او آدم : بنم
 احتیاجم یوق . سهه حالم وار دیدی . مشار الیله بیوردی که او یله

ابن عباس رضی الله عنہما روایت اولیٰ شد: ایکی خصلت که بری اسراف و دیگری کبردر سکا تجاوز و تحکم ایدنجیه دک دیله دیککی اکل و دیله دیککی تلبس ایت .

غایتله دقته سزادرکه بو آیت کریمده جناب حق مسرفلری یعنی هر هانکی خصوصده اولورسه اولسون حد اعتدالی تجاوز ایدنلری ؛ علی الاطلاق افراط پرستانی سومدیکنی بیان بیوردیقی کبی سورة اسراده دخی بذرله یعنی مالیرخی اسراف ایدنلره اخوان شیاطیندر دور . شرح منارده مذکور اولدیقی اوزره سرف : حدی تجاوز دیکدر . تیزیر : مالی اسراف ایدرک طاعتقدر . بخل و خستک ذی حتمده اینه مادنا قابل حصر و تماد اوله بیه حق درجه آیات و آثار وارد اولشدر . شو حالده بسببون مخالف صروت و مقایر شمار انسانیت اولوب متصف بولنا برخی مرتبه بشریتدن استقاط ایدن بخل و خستدن بقایت حذر اولنلق و جانب انسانیتدن اولدیقی کبی اموالی اسراف و تیزیردن دخی مجانبت ایدلک ضروریات اوردن اولدیقی بیله نرک شو افراط و تقریط ارسینده حد اعتدال بولنان جود و سخا و آیرلملی و تمیز دیکر ایله محل لازمده وسع و امتدادر نسبتده بئل مالدن قطعاً کبری طور محبوب فقط لزومی اولیان برده و یا خودمحل لازمده کندیقی و عاقله سنی بتون بتون فراموش ایدرک سفاهت درجه سنده فضله مال صرفندن مجانبت اولنلی در .

«والذین اذا انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا»
«وكان بین ذلك قواما»

**

حکایه اولنورکه هرور الرشیدک نصرانی بر طیب حاذق و ارادی . علی بن الحسین بن واقد نام ذاته بر کون بو طیب دیدی که : سزک کتابکرده علم طیه دائر هیچ برشی یوق ، حالبوکه علم ایکی نوع اولوب بری علم ایدان و بری علم ایدندر .

علی بن الحسین - جناب حق طیب کافه سنی کتاب عزیزندن بر نصف آیتده جمع ایتشدر .
طیب - ندر او آیت ؟
علی بن الحسین - «کلوا و اشربوا و لاتسرفوا» نظم شریفی .
طیب - یا اینچون طب حتمده پیغمبر کزدن برشی روایت اولنور ؟
علی بن الحسین - پیغمبر صلی الله علیه وسلم حضرتلری طی الفاظ قلیله ایچنده جمع ایتشدر .

طیب - ندر او جوامع الاقفاظ ؟
علی بن الحسین - «العدت بیت الداء والحلیة رأس الدواء واعط کل بدن ماعودته» حدیث شریفی در . معدده خسته لکک ایدر ، پرهیز ایسه دوانک باشیدر . هر بنده اعتیاد ایتدیر دیکک شیئی ویر .

طیب - «حفظ صحتک که مهم دستورلری بیان بیورلمش اولدیفندن کنایه اولمق [نه کتابکز ونه پیغمبر کزدن جایزوسه طب بر اقامش ، [خسته دوشوبده تدای ایچون ایلیله مراجعت حاجت قومامش] . معلومدرکه بتون انسانلر تک یکک محتاجدرلر . فقط کافی درجهده تک تکلی در . بر انسان لزومندن آز برسه ای بسنددر . قوتندن دوشر .

چوق برسه و آخر غذالره معدده سنی طولی بر سره بر طاقم خسته لکره دوچار اولور . معدده سنی بوزار . امعاذ پیراند برر . اغریلر ، صبریلر باشلار . دها اوان صابونمزده ، ایکن همزک کلسنتنده اوقودینمز حکایه لر دندرکه ملوک محمدن بری ذات رسالتاب اقدمزک خدمتته بر طیب حاذق اعزاز ایتشیدی . طیب نزد سعادت کلدی . اعزاز و اکرام ایدلدی . کندیشه بر تخصیص اولندی . فقط بر قاچ سنه دیار عربده قالدیقی حالده هیچ بر کیسه نه برای معاینه انک یا نه کیددی نه ده اندن بر معالجه ایسه دی . طیب بر کون حضور سعادت کیدوب : بی اصحابه معالجه ایچون کوندردیلر ، حالبوکه بو قدر مدت ایچنده هیچ بر فرد بکا دونوب باقدی که بکامرا اولنان خدقی برینه کتوره هم دیدی . بوسوزیله ده کندیسسی بیکنانه اولدیفندن ناشی هیچ بر کیسه نرک مراجعت ایتامش اولدیفنی بیلدیرمک ایسه دی . رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقدمز بیوردی که مراجعت وقوع بولماسی بوسنک عطف اتمک ایتدیکک سبیدن طولای دظدر . بلکه بو طاقم نرک بر خصایق واردر : اشهارلی غاب اولمقچه برشی بجزلر و هوز اشهارلی باقی ایکن الارخی طعامدن چکرلر . ایسته عدم مراجعتک سببی بودر . طیب بو جوابی النجه صحت بدنک سببیله بودر دیدی . ورخصت آلوب مکتبه عودت ایلدی .

ینه جله نرک خاطر نشاندیرکه سعدی مرحوم بو حکایه بی آورده بیان ایتدکن سکره زیرنده شو مشوی بی سوناشدر :

سخن آنکه کند حکیم آغاز
یاسر انکشت سوی لقمه دراز
که زنا گفتنش خلل زاید
یاز ناخوردنش بچمان آید
لاجرم حکمتش بود کفتار
خوردنش تندرستی آرد بار

حکیم اولان ذات اول وقت سوزه باشلار ، یا خود النی طعامه اوزادرکه او سوزی سوبله مامکدن مضرت تولد ایدر و یا خود او طعامی یامکدن هلاک اولور . شو حالده شبهه سز انک کفتاری حکمت و طعام ایتسی باعث تندرستی و صحتدر .

شیخ الرشید علی بن سینه دخی شو وصایای صحیه ایله ترانه ساز اولور :

اجمل غزاک کل یوم مره
واحذر طعاماً قبل هضم طعام
واحفظ منیک ما استطعت فانه
ما الحیات یصب فی الارحام

غذائی هر کون برکه ایت . برعک هضم اولمقندن اوزرینه تک یعدن حذر ایت . الگدن کلدیکی قدر منیکی حفظ ایت ، زیرا منی ارحامه صب اولنور ماء حیاتدر .
اثرده «نفسکم مطیعکم فارقتوا بها» وارد اولشدرکه نفسکمز مطیه کزددر ، اکا رفیق و مایلت ایدک ، انی طاقم و تحملمندن فضله بومریک

عجا نصل اولوب ده بونلر بلا سبب یكدیكرندن میلیارلرجه کیلومترو مسافه تباعد ایدرک هر بری برحیز مخصوص اشغال ایتمش وبنده غیر عقول اولان شو انتظام بدیع اوزره شو عوالم تشکل ایلشدر . بونی برتصادنه حل ایتمک بک عامیانه و جاهلانله اولمازی؟ جساتلرینی ادراک طوق بگردن خارج اولان اوزرات کومه لرینک ایلروده تشکل ایدنه چکلری ماللرله برابر یكدیكرینه تماس ایدمه یه چک و بنه علیه هر بری کندی عالی صورت منتظمه و اداره ایلیمه یله چک صورتده یكدیكرندن میلیارلرجه کیلومترو تباعد ایتمی لازم کلدیکنی کندیلریمی دوشوغشارده اولوجهله بربرندن آری دوشهرک برر حیز مخصوص اشغال ایلشدر ؟

خاصاً : بوذرات کومهلرندن هر بری برماع ناری حالته کلدکن صوکرآ کندیلرندن برچوق پارچه لرك قویملری و بو پارچه لرك شیمی بولوندقلری حیزلره قدر کیدوبده بو ایلروده کاللملری دخی بلا سبب اولمماز . زیرا بو کومهلرک هر بر جزئی عین درجه ده بر قوه جاذبه ایلله دافعه یی حائز اولدیفندن بر سبب خارجی اولمقسزین بونلردن پارچه لرك حتی بر پارچه نك اشکاک ایتمی محال اولدیفنی کی بو پارچه لرك شیمی بولوندقلری حیزلره قدر کیدوبده دها ایلرویه کیململری و یا خود دها کورده کاللملری دخی محالدر .

سادساً : ماد بونک قوت ، حرکتدن عبارتدر دیملری دخی قطعاً باطلدر . زیرا قوت مؤثره حرکت ایسه آنک آری در . بناء علیه آنلرک بو سوزلرندن مؤثرله اثرک عین شی اولمی لازم کیلور . سابقاً : مادامکه فضا تحت الصفر ۱۴۲ درجه صوبوق اولدیفندن شمسلردن آیریلان پارچه لرك شیمی بولوندقلری حیزلره واصل اولدقدن صوکرآ محورلری اوزرنده حرکت ایتمکه ایکن بو شدت برودندن متأثر اولهرق نقشه ایتمکه باشلاه شلر و نهایت اشکال حاضره یی حائز اولمشلر ایتمش ، شو حالده عجا نصل اولوبده بو نلرک اصللری اولان کومدلر اولجه مایع حالنده دکل ایکن صوکرآ بو درجه صوبوق اولان فضا ایچنده حرکت ایدمه نهایت هر بری برماع ناری عالی آلمش ؟ فضا اولان شوشدت برودت اولجه بو نلرک اجزای ناریه حالته کلسنه مانع اولماش ایکن صوکرآ نصل اولوبده بونلرده تأثیراتی کوستره رک تکرار آنلری صوئوده صوئوده شو حاله کتیومش و حتی شموسی ده ایلروده بو حاله کتیومش .

ثالثاً : فرض ایدلم که بو عالم ، ماد بونک تخیل ایلدکلری وجهله تشکل ایتمش اولسون ، فقط بوندن ماده وقوتک فوئوده بره مؤثرک دها اولماسی و بناء علیه علت الملک آنجق ماده وقوتدن عبارت بولومسی ثابت اولماز . زیرا ، بالاده بیان ایتدیگمز وجهله ، اشییای ساره کی ماده وقوت دخی حادثدر . حتی حدوث زمانی ایلله دخی بونلرک حادث اولدقلری شمه سزدر . زیرا ماد بونک نظریه لرینده کوره ماده فی الاصل صوک درجه بسیط ورقیق برصورت حائز ایدی . اودرجه بسیط ورقیق که آنک فوئوده برصورت بسیطه دها تصور اولتیق ممکن دکل ایدی . صوکرآ بو صورت زائل اولهرق ماده ده دیگر صورتلر تعاقب ایدمه نهایت عوالم شو اشکال حاضره سیله وجوده کلدی .

ایدی اگر ما بونک بو نظریه سی طوغرو ایسه ماده نك حائز اولدیفنی صورت اصلیه نك زماناً حدوثی ضروری در . چونکه اگر اوصورت قدیم اولسه یدی غرضک حدوثی انبائنه بیان ایتدیگمز وجهله قدیم وازل اولان برشینک زوالی متع اولدیفندن اوصورت ماده دن اصلا زائل اولماه جق و بو عوالم شو اشکال حاضره سیله قطعاً وجوده کلدی کلسی . مادامکه اوصورت ماده دن زائل اولمش و صور ساره نك ماده یه تعاقبیه شو عوالم وجوده کلدشدر ، بو حالده اوصورت اولانک حدوثی شمه سزدر . اوصورت حادث اولونجه ماده نك کندیسی دخی بلاشکک حادث اولتیق لازم کیلور . زیرا صورتک ماده دن و ماده نك صورتدن اشکاک کی محال اولدیفنی کی اوصورتدن اول ماده نك دیگر صورتلری و حتی برصورتی بسله حائز اولمش اولمی دخی محالدر . چونکه اوصورتدن دها رفیق برصورتک وجودی تصور امکان بو قدر که غیر مناهیه صورتلرک ماده اوزرنیه تعاقبی قبول ایدیلسونده ماده نك ازلیته خلل کلسون .

تاسماً : ماده وقوتک ازلی اولدیفنی قبول ایدیلسه بسله بنه ماده وقوتک علت اللل اولمی لازم کیلور . زیرا هر حرکتک بر محرکه احتیاجی درکار اولدیفندن حرکت ماده نك دخی بسمه حال بر محرکه احتیاجی وارددر . غیره احتیاجی اولان شی ایسه حدوث ذاتی ایلله حادث اولدیفندن بو حرکتک دخی حدوث ذاتی ایلله حادث اولدیفنی شمه سزدر . ماده یه کتجه بونکده حدوث ذاتی ایلله حادث اولدیفنده شمه بو قدر . زیرا او بر محرکک تحت تأثیرنده بولونیور . بر مؤثرک تحت تأثیرنده بولونان شی ایسه ، شمه یوق که ، علت اللل دکدر . چونکه اوشی تحت تأثیرنده بولوندیفنی شینک مملولی دره ، حالبوکه علت اللل اولان بر شیده علیت و معلولتک اجتماع ایدمه یه چکی بیاندن مستغنی در .

مادبون : فی الواقع هر حرکتک بر محرک وارددر ، بناء علیه حرکت ماده نك دخی بر محرک وارددر . فقط بو محرک ، ماده دن بشقه برشی دکلدر . بزم بوراده ماده نك محرک کندیسی در ، سوزمزدن مقصد مزده ذات ماده محرکدر دیمک دکلدر . بلکه بوندن مقصد مز ، ماد نك عین درجه ده حائز اولدیفنی ایکی مختلف قوتک - یعنی قوه جاذبه ایلله قوه دافعه نك - توازی محرک ماده اولدیفنی بیاندن عبارتدر . هر ذره ده ایسته بو ایکی قوتک آره سنده بولونیور . قوتلر مساوی درجه ده اولدیفندن وایکی مختلف قوتلر آره سنده بولونان برشینک حرکت دوریه ایلله حرکت ایتمی ضروری بولوندیفندن ، ایسته بو توازن قوی - سیله هر ذره من الازل کندی محوری اوزرنده دور ایدیلوردی . بناء علیه ماده بر علت خارج نك تحت تأثیرنده دکلدر که بو جهتله حدوث ذاتی ایلله حادث اولدیفنه حکم ایدیلسون . دیبورلر سده ، آنلرک بو سوزلری دخی باطلدر . زیرا بونلرک کندی اغرتلری وجهله ماده صوک درجه بسیط اولدیفندن و صوک درجه بسیط اولان برشیندن ایکی مختلف اثرک ظهوری محالات عقلیه جهه سندن بولوندیفندن هر ذره نك ایکی مختلف قوتی حائز اولمی و بو قوتلرک توازی ذراتک

حضر تری در . زیرا بتون عقلا و حکمای حیرتده براقان شو اطوار عجیبه وافعال غریبه نك بلامؤثر حصولی و یا خود بر فاعل بی شعوردن ظهوری قطعاً محال در .

شیدی معتزله منكر بو باده کی فکر لری بیان وبده آنره قارش ی ویره جگیز جوابلری اتیان ایدهلم :

مادیون دیورلرکه [بو عالم بتون اجزا و افرادله ماده و صورله حادث دکل در ، فی الواقع بتون صورتله حادث در . فقط ماده وقوت حادث دکلدر . بونلرک ایکیزی ده ازی در . بونلرک یکدیگرندن انفکاک اتمی ممکن دکلدر . ماده و صوک درجه بر صورت بسیطه و رقیقنی حائز بولسان ذرات غیر متناهیهدن ، قوتده اوزرآنک حائز اولدیغنی حرکات دائمه سندن عبارت در . و ذرملردن هر برینک من الازل بر قوه جاذبه سی ، برده قوه دافعه سی اولدیغندن بونلر شوفضای نامتناهی ایچنده بر برله تناس ایچیدرک هر ذره کندی محورنده کمال انتظام اوزره حرکت دوریه ایله حرکت ایسیور ، و حائز اولدیغنی قوه جاذبه دافعه سی سبیلله آنلردن هیچ بریسی موازنه سی غائب ایچور ، و کندی دائره حرکتندن خارجه چیقما بورایدی . هر فصلله آنلردن بری موازنه سی غائب ایدرک کندی دائره حرکتندن چیقوب دیکریله برلشیدی . ایکی ذره بر بره کلدی . بونلر برلشیمه جوارلرند بولسان ذرملری کندیلرینه چمکه باشلا دیلر . بونک اوزرینه بتون ذرآنک حرکات منظمه سنه خال طاری اوله رق بونلر بر چوق کومملره انقسام ایتدی . و هر کومه دیکرندن میلیار لجه کیلومترو مسافه تباعد ایدرک و هر بری بر حیزده تمرکز ایله کندی محوری اوزرنده حرکت ایچمه باشلادی .

بو کومدلر کندی محوری اوزرنده حرکت ایده ایده نهایت هر بری بر شمس اولدی . ایشته ثوابت ذیلن کواکب بونلردن عبارتدر . بوشمس بولندقلری حیزده کندی محورلری اوزرنده حرکت دوریه لری اجرا ایدرکن کندیلرندن بر چوق پارچه لر قوبدی ، و بو پارچه لرله هر بری بر عالم تشکیل ایتدی . از چله بزه حاکم اولان وضیای حیات بختاسیله شوا ایچنده بولندیغنی عالی شو بر ایدن شمس بر ذرات کوممسی حالده کلویده بولندیغنی حیزده کندی محوری اوزرنده حرکت ایده ایده نهایت بر مایع ناری حالتی آلدقن صوکر ا بر چوق پارچه لر کندیلرندن انفکاک ایتدی . بو پارچه لر دن هر بری ملیون لرجه کیلومترو مسافه شمسدن تباعد ایدرک و هر بری بر محل مینده قاهر بق بده شمس اطرافنده حرکت ایچمه باشلادی ، وهیئت مجموعی مسلاک شمسیزیمز تعبیر دیکریله عالم دنیاسی تشکیل ایلدی . ایشته سیارات ذیلن کواکب بو پارچه لر دن عبارت اولوب اونلردن بریسی ده اوزرنده بولندیغنی کره ارض در . کره ارض شمسدن بالافشاک ۱۴۹ ملیون کیلومترو تباعد ایدرک اولان بولندیغنی حیزده قاهر بق سیارات سائره کی بوده شوفضای نامتناهی ایچنده شمس اطرافنده دوغمهک باشلادی . ارض اوزمان طبیی بر کتله ناریه حالده مادی . فقط ایچنده بولندیغنی فضا تحت الصفر ۱۴۲ درجه صوئوق اولدیغندن بو کتله ناریه شو شدت برودنن متأثر اوله رق متصل و تقشر ایده ایده

نهایت شو حاله کلدی . کره ارضنده اولو معادن ، صوکر ا نباتات ، صوکر ا حیوانات ، و صوکر ا انسان ظهور ایتدی . عوالم سائره ده دخی عین حال وقوعه کلدی . الحاصل بتون عوالمک شو هیئت اوزره ظهور و تشککنه سبب اولان شی « ماده » و « قوت » اولوب بونلر ایسه ازیلی و ابدی در ، علت المال در ، تبیر آخرله علت اولی در . بتون اسباب و علت ماده وقوته منتهی در . بونلرک فوقنده بر علت و بر سبب ده ا یوقدر . بناء علیه ارباب ادیانک دیدیگی کی ماده وقوتندن باشقه بر واجب الوجوده قائل اولوق حاققت در .

ایشته مادیونک بو باده کی خلاصه مذهب لری شوندن عبارت اولوب بو ایسه وجوه آتیه ایله مجروح و باطلدر :

اولا : بونلرک کندی بیانلرینه کوره اجسام اجزای فرده دن ترکب اتمش اجزای فرده ماده اصلیه اولان اثیردن حصوله کلشدر . فقط اجزای فرده شمیدیگی حالده الکامل اولان میقرو سقویلرک کوستره سیله چکی شیلردن بیکری درجه ده ا کوچکدر . بناء علیه بونلری کورمک ممکن دکلدر . بومکن اولمانجه آنلرک ترکب ایتدیگی ماده اصلیه کی کورمک ممکن اولماه جنفی اولونته ثابت در .

مادیون اجزای فرديه ماده حقیقه بو وجهله بیان وادعاده بولندقدن صوکر ا (بز ماده) قوتک فوقنده بر علت و سبب ده تصور ایدر میز . زیرا بز کوزلر منزله کورمده کمز شیکم موجودیتنه حکم ایله میز .) دیغلی آره منده آجیق بر تناقض بولوندیغنی شهه سزدر . زیرا بونلرک کوزله کورونمی ممکن اولمایان ذرات اصلیه نك من الازل موجودیتنه حکم ایتلری و عالمک شو هیئت اوزره ظهور و تشککنی اوزرات میاننده برینک نصل ایسه موازنه سی غائب و دیکریله کسب اتصال ایدرک عالمک ساحه آرای وجود اولسته سبب اولمش بولوندیغنی ایشاع غالی هپ کوزله کورمده کلری شلرک موجودیتی تصدیق و اعتراف دکلی در ؟ و ایشته بو تصدیق و اعتراف لری (بز ماده) قوتک فوقنده بر سبب و علت ده ا تصور ایده میز . زیرا بز کوزلر منزله کورمده کمز شیکم موجودیتنه ایشاعه میز .) دیغلیغنی منافی و مناقض اولمازی ؟

ثانیاً : اجزای فرديه دن برینک هر فصلده موازنه سی غائب ایدرک دیکریله کسب ، اتصال اتمش و بونلرک لوزرینه ذرات مالک بر چوق کومملره انقسام انطش اولسی دعوی بلا دلیل در . الهه بونی اثبات ایده چک هیچ بر دلیل و حتی اماره سیله یوقدر . بلا دلیل دعوانک مسوع اولیله جنفی ایسه شهه دن وارسته در .

ثالثاً : مادامک ذراتدن هر برینک مساوات اوزره بر قوه جاذبه ، برده دافعه سی اولوب ، بونلر شوفضای نامتناهی ایچنده کندی محورلری اطرافنده کمال انتظام اوزره در ایدر ایدر حائز اوله قلی قوه جاذبه و قوه دافعه لری سبیلله هیچ بری موازنه سی غائب ایچورمش . عجبا نصل اولوب ده آنلردن بری بلا سبب موازنه سی غائب ایدرک محورندن چیقوب دیکریله برلشیمش ؟ سببیز بر شیک حصولی عال اولدیغنی حاله نصل اولوب ده شو حال سببیز وقوعه کلشدر ؟

رابعاً : اجزای فرديه بر چوق کومملره انقسام ایتدکدن صوکر ا

دین و علم

رجال دین ایله ارباب علم آرسند، کی جدال یکی بر شی دکلدن. تاریخک شهادتیه ثابتدرکه بویکی صنف خلق اسکی زماندن بری برینه قارشی اعلان خصومتدن کری طورمانشدر. اعصار سابقه نك عصر حاضر دن برفرق وارسه اوده اوزمانلرجه حق طابیش ادیانک علینده بولنلر قارشی فوق العاده شدتلی طاورائش اولمیدر. نته کم اقوام سالفهده تیشن فیلسوفلرک پک چونی محضا قدر بلند آدمیتی تنزیل ایدن، نور عقل و حکمتی سوندورن اوهام و ظنوندن و طنداشلرخی قورتارقی مقصدیه دلایل اقامه سنه قالیشدق لریچون کینه زهر ایچیریلرک، کینک کلهسی اوچورولر ق، کبی آتشد یاقه لرق اعدام اولمشدر.

عصر عزمده ایسه علوم و فنون — فرانسه نك اکیسوک کیمیا کرلرندن، اکی مقدر خارجه ناظرلرندن — برتونک دیندیک کبی هر درلو مزعج قیوددن صبرله رق حریت مطلقه سنه نائل اولمش، آرتق دینک تحکمی آتنده قالمق دوره لری آتلامشدر. مع مافیہ بز متمدن برخرستیان ملتک اعظم حکما سندن اولان برتونک بوسوزخی کنديلرینه راجع اولمق شرطیه تصدیق ایدرز. زیرا ممالک مدنیه ایشار ایدن آثار علییه ادیان قارشی طمن و تشنیع ایله مالامال کوره رک اکیورز که اولر بوتون ادیان دن روگردان اولمش؛ اوق یابن نصل فی لاریچقارسه اوله لجه ساحه دیانتدن اوزاغه طوغری آتیلوب کیتشلر. یا بونکله اکتفا ایدیورلری؟ هیات! ترقیات بشریه نك مداری اولان قوانین ایله براهین علییه موافق کلدیکنی زعم ایشدکر لریچون ادیانک کافه سی بر انقراض عاجل ایله تهدید ایدورلر.

ازجه موسیو بنژامن قونستان بر اثرنده اعتقادات باطله یوزندن تولد ایدرک حییات بشریه نك عضونق خراب ایدن امراض ساحه تشریحه چکور، بوخته لقره انجق سربستی وجدان و اعتقاد ایله مداوات اولنه بیلر چکنی سویلیورده سوکره دیورکه: «ادیان موجوده ایسته بوسورنه اعتقادات باطله دن تیزلنه بیلر. لکن بزه قالیسه بودیلر دن هیچ بری کندی اساسلرندن هیچ برندن واز کچه میه چکنی یقیناً بیلدیکمز ایچون بوامنیه نك حصوله امید بو قدر. یالکز شوراسی محققدرکه بوا اساسلر فنون متعارفیه معارض اولدینی ایچون ادیانک انقراضی قطعیتر.»

بو کیده بر حکیمک یر یوزنده کی ادیانک کافه سی تدقیق ائمه دن جف القم بویله بر حکم و بر سنه، انقراضنه قرار ویردیک دینلر دن هیچ بری استننا ائمه سنه تعجب اولور. زیرا بو آدم دین اسلامی ولو بسیط بر صورتده تتبع ایش اولسه یدی فنون حاضریه مناقض دوشه چک هیچ بر اساسی محتوی اولدینی آکلارده ادیان سائره کبی اوکاده بویله بر همت اسناد ایده چک قدر و قوسزلق کوسترمز دی.

بز بومقاله قارئلر بزه افکار علییه نك وجهه انعطافی بیلدریمک ایچون اورویانک اکی مشهور علماسندن نقلاً ادیان حقنده میدان آلان اعتراضاتک اکی شدتیلرله بولرک ادیانده تصور ایشدکر ی ضعیف

نقطه لری بیان ایله اکتفا ایدر چکن، تا که اسلامک اساسلری ایضاح ایدر چکن صرعه نفوس بشریه نك اقصای امانیسی. ارواح انسانیه نك مایه حظ و انشراح انجق بو دین مین لاهوتیسه اولدینی نظرلرده عیاناً نبجلی ایتسون.

بنژامن قونستانک ادیان زوال ایله تهدید ایدر چکنی دین سویلیور دق. بو حکیم حکم سابقی ترویج ایچون بعض اسباب فلسفیه ایراد ایش، دیمشدر که: «دنیا ده هانکی قاعده اولورسه اولسون، حال حاضر ایچون نافع اولسه بیلر استقبال ایچون ترقی به مانع بر جرئومه یی محتوی اولق طیبیدر. زیرا اوقاعده زمان کچدیکه حرکتدن، علمدن عاقل بر شکل آلیر که هر کون درلو درلو کشفیه مظهر بیلر بو کسلکده اولان عقل بشر آرتق اوکهنه قاعده ده، ممکن دکله اتباع ایده من. بوحالده واقع اولدینی آرتق انساندن کی دیانت حس فطریسی جامد و ترقی به ناساعد اولان اوقاعده دن درحال بوزچورر کنديسته هیچ بر صورتله ناملایم کله چک دیگر بر قاعده تحریسه باشلار و مقصدیه نظریات اونجه ده قدر بوجستیموده دوام ایدر کیدر.»

علوم و فنون نیشه اربابی انسانی غایت عمیق بر نظر تدقیق آتته آلدیلر؛ اونک سعادت حقیقی احرار ایچون سلوک ایده چکی شهاده فلاحی بولدیلر. اکلا دیلر که انسان دینلن اوخلوق تمایز مفظور اولدینی خصائص و مواهبک کافه سی اعمال و استعمال ائمه چکه، بوتون تمایلات و حیاسندن هیچ بری عاقل بر اققدن صافدرجه عنایت آتیه طرفندن کنديسته تودیع اولان و طیفه خطیری قطعاً ایضا ایده من. سوکره ماضیه طوغری ارجاع نظر ایدر چکه کوردیلر که بشری سیرملکوبینده وقفه کیر ایدن، اونی قدومه آماده طوران منازل علیای کاله بو کسلکن آلقویان مانع هپ کنديلرینه روحانیه سوسی ورن ارباب ضلالت اوامرینه اتباعدن عیارندر. ونک اوزرینه اونره قارشی سهام تشنی آله بیلدیکنه یاغدر متمدن، تلقین ایدلر کبری عقایدی ترقی شکلاک کبی بر جوق شامبلرله لکلکن چکمه میه باشلادیلر. ایشته شو منکانه سوزلر اوقیلدندر:

فضیلت دینه، خصوصیه اولیه الله اسناد اولنان فضیلت طایه حیات مدینه و سیاسیه دن بوز چوریمک، نفسی راحت و سعادتین محروم بر اققرق محزون، منکر بر قلب ایله جته انتظار اوغرجه هدر ایش ایچون بوتون اعمال دنیایی لهو باطل صورتده تلق ایشک بر طرفه آتق؛ بوتون حیسانی، بوتون غیایات طبیعی ایدور مکنر، باشقه بر شی دکلدر.»

علمی غرب الیرندن کی دلایل محوسیه استناداً دیورلر که انسانق ترقیبی علك ترقیسته، علك تعالیسی ده عقل بشرک بوتون قوه هق آزاده قالمسته منوطدر؛ اسکی دورلرده رجال دین ایله ارباب علم آرسنده تحدث ایدن منازعات ایله بوندن متولد بجایمک بردها ظهور ائمه سی مباحثات علییه نك هر درلو تحکمن مصون قالمسته متوقفدر. موسیو بلوق شویله سویلیور:

«قوه فکریه نك ترقیبی ایله اشیا حقنده احکام صائبه درجیلن

حرکتانه سبب اولمتی بگن اوله‌ماز . بوذرات آنلوك ديدكلى كې
 سوك درجه بسط ومن الازل منحرك ايدسه همه حال آنلك بوحركتلر
 ايچون يشقه برسيك و جودى لازم در .
 بونكه برابر ماده و قوتك علت‌العلل اولمتى باشقه بروجهله دخى
 باطل در . زيرا ماده و قوتك وجود ليله برابر فضاده تحت‌الصفى ۱۴۲
 درجه برودت دخى موجود ايدى . شوخاله هايدى فرض ايدلم كه
 شوكانتده موجود اولان مورا اشيايك حصول ووجودينه سبب
 اولان شى ماده و قوتد . عجا فضا ايله اوفضادهكى بروذك وزمانك
 وجودينه سبب اولان شى ده بى ماد . قوت در ؟ شيه بوق كه بونلك
 وجودنده ماده و قوتك اصلا دخلى بو قدر . چونكه فضا مادى محيط
 اولدينى كې برودتده ماده و قوتى محيط وحتى آنلك نظريه ليرنه كوره
 ماده اوزرنده مؤثر در . برمحيطك و بر مؤترك محاط و متاثرينه معلول
 و سبب اولميه جتى ايسه بلدييات امور دن در . موسى لاطم

برقاج قطعه

قوندينى هرغصن تره زيريدن بلبلك .
 زمزمه شكندى خطبه سى فصل الخطاب ؛
 رنگ حقيقت نهدر قرق ايدن ابصار ايچون
 غمبهده مطوى طوران هرورق ام الكتاب .

زجرود

كدى فريادمدر انجق سس و برن فرياديه . .
 كيسه لوبوق ، آشنادن بوسه بونون خالى ديار .
 « زده يارام ؟ » ديدكجه بن بلند آواز ايله ،
 « زده يارام ؟ » ديور وادى ، بيابان ، كوهسار !

زجرود

هفته قلب كتوننده ليل ديچورك ،
 سنكله بزايكى آواره سرايدك كويا .
 كه ناليد قاله جق سختى نظر لردن ،
 مكر كه اولرى ايتسون لسان صبح افشا !

ارطغرل

يكيلى برده ماضى دين بايان جدا طلمت ،
 كوروندى منقرض فرسوده بناديله بردوت ؛
 اولسچوقيلرك مال غارت ملكى سرتاسر ،
 او بر صندوقه موآيه بگور تحت ايله افسر ،
 كريان وطندر پارچه لامش كورديك رايه
 اوباسلامش قلع برورسيه جلاذ حرير ؛
 سداسى چيماز اولشدر تى باطن اولان كوسك
 اوتاج سرنكون تناليدر برور مكموسك .
 پوشونزاردن وقتا كه ارطغرل ظهور ايئش
 ركاب رخشى هيايه دوش دهور ايئش ؛
 كيسلمش سيف استيلاسى برشهره توراور
 كه سرحدى اوشهره اك پي آييده در منظور .

زجرود

سقاك اولسه حقى . بتهابى راه عرفانك ،
 يا قشماز فارغ اولمق بر زمان كتنب فضيلتدن ،
 جهالتدن اوتامق كندينه عاندر انسانك ،
 فقط ايام اراتسون « بي نصيب ارباب همتدن ! »

زجرود

بن مكتبه باشلانديم ائشاده ، ديوردي
 رحمتى بابام : « آدم اولور اوغلم ايلرده . »
 آنه مسه بنچون باشالقر قورويوردي . .
 آدملكي كچدك . . باشاق اولسون . . اوزرده ؟
 آمالى تضاد اوزره كيدر كن ابونك ،
 هپ بويله هدر اولاده اطفال آره برده !

زجرود

برمزار طاشنك كتابه سى

يارب نه خطايدركه مقبر ،
 انسانره انك درين مالى
 اطوار وقار وهيتيله
 ثاقين ايديبور لسان حالى .
 اوننده آفتورسه عبرت ،
 بوق برده آلمق احقالي !
 بيكگرجه وجود نازنيك
 برسروى خيال يال وبالى ؛
 بيكگرجه سرسما كزينك
 برقبسه تراب اولور زوالى ؛
 هر سنك مزار بيك حياتك
 قانيله قارشى انفعالى !

كورسونده بو انقلابى انسان
 دهرنك نهدر اكلاسون كالى .
 زائر ، بو حقايقك اوكنده
 حالامى برافادك خيالى ؟

محمد عاكف

زجرود

اوماضى چه رهل دورسيه برشمس شان اولمش ،
 اوله تراز آق صبح صادقدن نشان اولمش .
 اكر ايجاب ايدرده شهر يار معدل بهره
 دورورسه مقصدى درس ثبات اولمق ايئش دهره .
 دورورسه عزى محدودى اتمك ايئش پامل
 گذر كاهنده حتى بول و بربرمش دور استقبال .
 اوكنده برجهان خلق ائسه . ولا بعد مطلقدن
 اوق تحديد ايدن بر فكرده مظهر ايئش حقدن .
 زمينده سرقدى هم نظر اعلاى عليبن ،
 ساده روح يا كي كاشات معدل آيين .
 بوارق سرقدنده التماع سرمديدر ؛
 شو احق نشنى اعلا ايدن دوش جيتدر .
 اوبهرك هپ توقف ايئش ايامدن افلاك ،
 اوماضى جستجو ايلر سبحان بر شپ صدچاك ؛

اوقبر سرتمق كند تمايكاه . ملندر ،
 او سرو مامى هيات مجسم آه ملندر .
 خيال طلمق اوزك نور ايئشدر افاق
 زواهر باره باره قلب خون آلود عشاق .
 مقابر : ماتيله سرنكون بيك خاكدان كويا ،
 ندا اولسون پریشان نغمته جميت اجيا ،
 اوشاه لايمونه عالم ارواحدر اپوان
 سن اي انش مبارك پادشاه سرمدى عنوان ؛
 دكل نمشك دكر قبر خرابك بويله بيك عالم ،
 معظم نمش بي نسيان ، ملا قبر بي نام ! . .

سرمدت جمال

***

طرفین در عهد اهل بیت و سرانجام ایشان طو اهل دی دخی
تعبیه سرورندک عثمانین بولوشتر.

حکومت سینه عثمانیه تحت ادارت مستقیم علم اسلام نشر علوم
و معارف خدمتگره برابر ارکان حکومتی تشکیل ابدن خواتیند بر مشرفند.
و همان زمانزه قدر دینهجک درجه وزارت و سایر کی زبعلرک
اصحاب اکثرینه مدارسند نشأت اجمه ذوات اولوغری تراجم احوال
و تاریخ فئسان زدرنده معلوم و مسلمند.

هر کس آرزوی مفضل تحصیل علوم الهه برابر کرک تحصیل
وسط و کرک نهایت درجه را نه بر طم دین ایستدیک سنت و تجارت
و مأمورین و کاتبه سلوک ایدمیلیر. اهلبت ولایتی بولون مع را بشند
کندی منع ایدله من.

لباس و قیامت بحثه کتبه: مقدما کانه مسلمین صراطی و حفظ
شکلری مختلف ایکن مرحوم سلطان محمود خان قازی حضرت بتریک
کیدیک فی تقلیداً وزرا و سایر مأمورین و بالآخره اهالی و نینه خدیجاً
فی کیهی قبول و تقسیم ایشلردند. اهل وسی و سنت ساحلری
مشغولترینک مقتضای اولر ق باسری قضا قیامه و دارالافتاء باسلاماره
صاریق، جبه، لایله، اوزون اتاری، کیش خاوار کی شیلر
علمه قایر، دیگر قیادله صوف ساثرمه بولور. هرز طوبیان
سلک علی منشیین الهه بشقلمی آراسته برنج ظهیری حاصل اولور.
البسه و قیامتک فرق، یاده، طویجی و سوار کی صوف
عسکره آرازلدی صنف تازیانه مشابه اولوب حقوق شرهجه
خواجده لره دیگر افراد مایه لره مایه تکلیف ایدمیلیر سرحطیر.
آنجنی علمه اسمان تبیان العرب حدیث شریف مدلوله شرف
وزنت دینه مقانده سید العرب و الهج فی ذیشان الفهم اقدم
حضرت نمن مروت کج اسلامی دخی محافظه انا کوسر متلر
والحق حکمت و مصلحت موافق بر حال و حرکت تقب ایدمیلیرد.
کرچه دیات لایکظ ظاهره صورت و لباسه دکلد. لکن ظاهره
باطنک عکس و سرآق اولنیه برابر طبات اسلامی و قواعد طبیی
محافظه هرجه اهم و غاظرند.

استطرد

موضوعه علم اسلام رهبان قیلندن اولوب ارباب علوم و معارف
اولان عتلا و حکمان بولوشتر فی بعض سکنیزه قار شواغلان عبارت
ایسه لباس و قیامت سوزلی آیتیک یالقه دخی حییت و پریشند.
اقلاب مسود اخیریز لوزینه حریتی هر کس درلو درلو قیو
ایدرک مثلا هوای قسانی به زاده نبیت ایدتر مع بر شبه قید
اولناسق کی نایت پاکش و دیاتک بر طرفند بولوتایان و بولوتی
احتمالیه اولنایان صباه جل الهه آلا ایدیکه آداب و قواعد دینه
و طبیعت تجریده قدر کورتوش و بونک خضای قاش اولدی هر
طرفند مکرراً اعلان ایشل اولته آداب و قواعد شروه قیدندن
چیتق کرک افرادن و کرک هیئت عمومی مزجه قال اولنوشتر
و اولاماجنی قضا کینلرک آ کلاماری لازمند.

دینش با شاق ممکن دکلد. بوی اثبات ابدن دلائل حسین بری ده
ایسته علمای هر بون برونک دین طبی نایله برون تأسیسه
قالتشهرق بوکا حقیق دلیل عقل الهه ثابت اولمان قواعد و اصولن
هیج برنی ادخال ایدمیلیرد.

بزدیکر مقاله لر بزده اسلامک اساسلرند بحث ایدرکن بون
جدیدک اک مهم قواعدی ده سولیه بکرز. ناکه سلطانر کندیته الهام
ایدیلن دین مینک هیج کیمه طرفندن بر تریش فهورینه مبدان بر افاش
اولدین عیاناً کورسونر.

آذین دین الهه بینون وله اسلم من فی السموات و الارض طوعاً و کرهاً
و الیه برجون.

مترجمی: مصری

روحانیت - جسمانیت

مابده

بو نامرله منفرده قسمی قابل اولمایان و هر فردی روحاً و جسماً
بر اعتقاد و عله تابع بولون اهل اسلامک عمومی. ناشر اوار حقیقت
اولان حضرت فخر عالم (سلم) اقدم حضرت بتریک الیاد هیل الهه.
الیاد کلمه اخوة، الناس کاستان المشط و امثال احادیث شریفه منی
بیلیر واکا کوره خط حرکتک تعیین اولوناسی لزومی تقدر ایدر.
جناب حقا قولاری اولان انسانر بر مانه خلق و جسمی بر
انا بابا اولادی و بر انا چندن و لایکدن یاتله طراق دیشلرینک التصاق
و ارتباطه بکرز و مساویاً بر اصله منی و منتسب بولونقلری سلطانر
علمان اوکره ندرک بیلدکری و علماده بوتری تعلیم ایدکری وجهه
معتقد اولدقلرند علماء دین الهه افراد باقیه پتته ییلن - تلیدین
منقلرینک تشکیلندن باشقه فرق بوقدر.

بر بقال، بر قهوه جی، بر بکیی نامل بر خانه و زوج و اولاده
و بونلری اعاشه ایچون کلر و کسه و قود و اموله محتاج ایسه علم و دانا
اولانلرده اولهدر. یعنی کانه حقوق و ماملانه تشکیل شرکت و سنت
و تجارت و فلاح و بونلره مائل انسانلره تقبی ضروری بولونان
امورک کلیسنده آحاد ناس الهه علمای ساهر. چونکه بشر درلر.

علمانک بعض استنات و امتیازاته کلجه: (مثلاً: خزینه من ماش
آلاری و خدمت عسکره دین مناف طو توالاری کی) بوتر نشر علوم
و تقسیم صارف مقاصد خیره منه منی سلطانین عظام عثمانیه حضراتی
طرفلرند وضع و تأسیس بیورین و علوم و معارف خدمتک اک بیوکفی
تشکیل ابدن بر جهت مسهند.

علمک اسلامیده بوماً قیوماً زیاد ایتکه اولان احتیاجات و لوازم
بشروه تک کسب و تحصیل علمه دخی سائرلری کی مجبور بر ایلسه
تحصیل و تعلیم غزل اولارق هر طرفی جهل استیلا ایتک و مساملات
دینه و دنیوه بر عدالت شرعیه اوزره اجرا ایللمک کی مجازیر
عظیمه و کثیره تولد ایدمیکه و عدالت نامنک اجراسی ایسه خوف
الهییه مقرون علوم و معارف دینه متوقف بولدنیه بناه قری
و قصات اهالیسی داناک کیدیلرندن استفاده ایللمک و تحصیل بولنه
جرایان ایتک اوزره علمانک تمیزی بیت المال مسلمین و اهالی اسلامی

ایده یلی هی علك نه ایسه وابسته در. ایسته بزوشهیه برطرفند. ضلالت سابقه سزدهن چونك ارکانی عدم ایمن ، مملوماغزی ایبری کونورمکله ، دیگر طرفنده نه نظریه یی عمیق و تدقیق ایتمکله واصل اوله بیلدک .

علای ضرب نظرند مادی ، مضوی بوتون سادانک استنادکاهی سربستی عقل و عمل اولدنی ایچون بوتون قرون وسطاه رؤسای دینک ترقی مغاره قارشی قولاندغری وساطت شده یی تصور ایبرکن فیظ و اضلالی بر درلو ضبط ایده مبرور ، فکر بشره تحکم صورتیه تزیات السایه مانع اولانر حقتده سولدک سوز برافیهرق یه او دور تئییق اعاده ایتمک ایسته یلر قارشی تئشق صدر ایبورلر .

عصر حاضر رجالک اسلاف حقتده قولاندنی لسانک نه قدر شدنی اولدنی قارئره اکلاف ایچون لاروسک آسقبولدیسندن بر قاج سطر نقل ایدهم : « بوتاره [یعنی رهاییه] انسانه یاقیشان یالکز ماقول اولان شیلره ایناقدر ، دیسهک خاطر اوله دکلدر ، درلر . صوکره نیک و بدی ، ظلم و عدل تمیز حقیق ادما ایمن زوالی عقل آله بیلدکله ندلیه قاتقیشلر . چالشیرلر ، چالالارلر چشم اذغانی کور ایدیجه قدر ، دیده بصیرتک اوکنه قالی بر پرده کونجه قدر اوغراشیرلر . گرامانی امور عاده یمن ظن ایده جک ، بیاضی سیاه کوره جک ، رذیق فضیلت قیاس ایده جک درجه ده بزی مسلوب شعور ایندیلری ، یه دخی اوکزه سوردرک بوکا اتباع ایلدک ، بوکا اینانک ، درلر ایی اما ، کیمه اتباع ایدهلم ؟ مقلهی ، احساسات قلیه یی ؟ انسانیق حقیقه صغید ایمن قوانین حقیقه یی ، یاخوره بالذات او قوانیندن استنتاج اولشان نتایجی ؟ خایر ، بوتونک هیچ برینه دکل . سن یالکز الهک نانه ، سکا حکم ایمن ذاته کور کورینه اتباع ایده جکسک ، حتی سکا بلا سبب ییاگی اولدورمه یی ، بوتون انسال بشرک کونکی قازیه یی اسرایسه سن یه اولک سوزنی رنگله جکسک ! زیرا سنک نه روحک وار ، نه وجدانک ، سن الله بولنه انضای وجود ایتمش بر میتدن باشقه برشی دکلسک . »

شو سوزلر حکمای غربک ایمن موجوده علینده نه بوپوک بر فکر خصومت بسلدکظری اراهیه کایندر . حقیقت آرائیسه بو عداوت شو عبارلر دن استدلال اولته یه جک درجانکده جوق فوقنده در . لیکن عجا بو شدتلی کوروبده قتل اوله یه جکمی زک اونلر دیاتی کلیا بر طرفه آغشورده علم و معرفت صاحبی یز دیه کندیلری خاقه خضوع احتیاجندن وارسته بولشدر ؟ خایر ، بو ذهاب اسلاطوغرو اوله ماز . زیرا کندی دینلرینه دشمن کسلین عین حکما حس دیانتک جبلت بشره مرکوز اولدندن باشقه ندن احتیاجک تک ایچیمک احتیاجی قدر بیسی اولدنی عموم ارباب ادیان ایله برابر تصدیق ایبورلر ، حتی بوتون مدللاری اثبات خصوصنده حقائق علیه استناد ایتمکلی ایچون رجال دخی یله کریمه براتیورلر .

یاتیکز آلان قیلولر ندن بری نه دیور : « دین کندینی تولد ایمن حسرتی عطف و یاقدر . شو قدر وارکه علوم دینه ده علوم سازه

کیدر . بناء علیه عقلک ترقیسی نسبتده اونکده ترقیه قابیلی اولمیلر . دین ایله علوم دینه آره سننده کی ارتباط حقوق ایله قوانین موضوعه آره سننده صورت داغنده موجود اولان ارتباطه بکزر . حقوق لاینتیوردر ، لکن قوانین موضوعه علی الدوام تبدیل و اصلاحه محتاجدر . ارنت ره نازده شویله سویلیور : « موجودانک الکزیده لرینک فنا بولسی ، سوزیکمز ، لئانئد حیاندن عد ایتمکیز شیلرک کافه سنک یایمال اضحلال اولسی ممکناننددر . حتی قوه عقلیه نک ، علك ، صنتک سربستی اعمال و استمالی بیله سکنه دار اوابق قابلدر . لکن دیانتک ، ندینک اقتراضی ، لاشی حکم کجسی ، قلوب بشردن سلیسی ... ایسته بو محالدر . عقل انسانی بو حیات فانیته کربوه اضطراننده براتیق ایسته یمن مذهب مادپونک بطلاننه قارشی حسن تدین ابدی بر جهت ناطقه اولوب قاله جقدر . »

خلاصه کلام ، علای غربک سوزینه اعتماد اولنه بیلنلری قلب بشردن محبت ، عداوت حسنک سلیسی نسل محال ایسه فکر ندینک زوالی ده اربله جه محال اولدیننده عوما متقدرلر . شو قدرکه بوتون ادیان موجوده دن هیچ برینک جیت بشریه حاضره و مستقبله ایچون دین عوی اتخاذه صالح اولدیننده قائلدرلر . نیچون درسه کزه ، درلر که : ادیان موجوده دن هیچ برینک اساسلی قواعد علیه مطابق ظهور ایچور ، کافه یی بدیسات علیه معارض چقیور ، بوتون اموری فکر بشرک قبول ایده یی جکی طرزده تقید ایبورده اونک ایچون . فلاسفه غربدن بری ادیان موجوده حقتده حقیق حقتسز دریمان ایدیلمن بواعتراضی قصد ایدرک : « نصل که انسانه کمال مطلقه وصول ایچون بر استمداد ، پیشکاه عزمنده نامحدود بر ساحه ترقی کورولبور ، دینده بویه اوله یی ده قواعدی مطلق ، قوانین قوددن مجرد بولنه بدی ، الی الابد باقی قالیر ، عمو و انقراضه معروض اولماز دی . » دیشدر . بوتون دیور که : اگر ادیان حاضره دن بری جبلت بشریه ده مرکوز اولان حسن دخی ایله مطالب و وظائف حیاتیته نک یینی تألیف ایله نیک ، انسانی علم و معرفت سایه سننده وار جیمزی امید ایلدکمز سر منزل سعاده طوغری سوق ایلک استمداننده اوله بدی اوزمان بویه بر دینک حقیقته ضروره اعتراف لازم کلیدی . نه کیم لاروس شو سوزلری سویلیور :

« انسانی وظائفی ایضایه تشویق ایمن سائق دیانت دکل ، بوخصو صده عومده حاصل اولان بر فکر ایله او فکر عومینک سایه تربیه سننده ظاهر ایچنده او وظائفی ایضا ایچون میدان آلان قوت طبع و حیساندر . مدیته ، معلومات ایلمیلدکجه بو فکر عوی ده ترقی ایدر . یوق ، اگر دیانت بوتون افراد بشری قوه عقلیه ایله متور اولدغری قدر تواند و محسنت ماده یمن بهره مند اولدجق صورته بر برینه ربط ایله جیت واحدیه قلب ایده جک بر طاقم افکارک هیئت مجموعه سدر ، طرزنده تریف ایدر و بونی ایضایه مقتدر اولورسه کز اوزمان دیانتک انسانیت ایچون بر احتیاج ضروری اولدنی ادما ایله بیلرکمز . »

عقل بشر شهرا ترقیده نه قدر ایبری کیدرسه کینسون ، یه

طرفین در عهد ابلش و مسکرکنن بالامتحان عفو ابله لری دخی
قضیه مسروده مک تقمانن بولوشدر.

حکومت سنه عثمانیه مک تحت ادارت مندی علم اسلام نشر علوم
ومارفه خدمت لریه برابر ارکان حکومتی تشکیل این ذواتی بشدر بر مشدر.
و همان زمانه قدر دینیه مک درجه وزارت وسائر کی رنه لری
اصحابی اکثرینه مدارسن نشأت اتمه ذوات اولد لری تراجم احوال
وتاریخ شناسان زدرنده معلوم و سلسله.

هر کس آرزوی مقدار تحصیل علوم الهه برابر کرک تحصیل
وسط کرک نهایت درجه لریه بر طلم دین ایشه دیک صفت و تجارت
ومأمورین و کتابت سلوک ایدیلیر. اهلیت و لیاقتی بولون هج رایشن
کندی منع ایدیلیر.

لیاس و قیافت جمته کلنجیه : مقدما کانه ملین صاریقل و قسط
شکلری مختلف ایکن مرحوم سلطان محمود خان غازی حضرت لریک
کیدیک نفسی تقلیداً وزرا وسائر مأمورین وبلا آخره اهالی و تنبه تدبیراً
نفس کیهی قبول و تعمیم ایشلدر. اعمال وسی صنعت ساحلری
منقولت لریک مقتضای اولد لری لاسلری قضا قضا و دارالامانه ایشلام لریه
صاریق ، چه ، لاله ، اوزون اتاری ، کنیش شالوار کی شیلر
علمه قالیر ، دیکر قیافت لریه صنوف سائرده بولنور. همز طویلان
سلیک علی متسنین الهه بشقه لری آراسته رنج ظاهری حاصل اولور.
البسه و قیافت مندی فرق، پیاده ، طویچی وسواری کی صنوف
عسکریه آرا لریک صنف تمایزنه مشاه اولوب حقوق بشریه چه
خواجده لریه دیکر افراد مایه لریه بایت تشکیل ایدیه چه سرجیلدر.
آنجیق علم السامع نیمان العرب حدیث شریفی مدلولجه شرف
وزنت دینیه مقاننده سید العرب والعجم نی ذیشان افتم اندمن
حضرت لرین موروث تاج اسلایی دخی محافظه اهتا کوسر مشلر
والحق حکمت و مصلحت موافق بر حال و حرکت تعقیب الهه مشلدر .
کرچه دیانت یانکز ظاهره صورت و لباسه دکلدیر . لکن ظاهره
باطنک عکس و سمر آتی اولسیه برابر عادات اسلاییه و قواعد ملیه
محافظه هر حاله اقدم و عظامندر.

استطرد

موضوعی ، علم اسلام رهان قیلندن اولوب ارباب علوم و معارف
اولان عقل و حکمان بولون لری بعض سبکتلرله قارشو اعلان عیارت
ایسهه لیس و قیافت سوزلی آتیمه کی پیاله دخی سبیت و بر مشدر.
اقلاب مسود اخیریز اوزرینه حریتی هر کس درلو درلو قسیر
ایدرک مثلاً هوای قسائی به زیاده نیت ایدلر هج بر شبهه قید
اولساق کی ثابت یاکش و دیسانک بر طرفنده بولونغان بولونخ
احتمالیه اولساین منایه جل الهه آلایلدیکه آداب و قواعد دینیه
ولیه دن تجرده قدر کورتورش و بونک خضای قاحش اولدینی هر
طرفدن مکرراً اعلان ابلش اولنله آداب و قواعد مشروعه قیدلرین
چیتیق کرک افرادمن و کرک هیئت عمومیه مزجه قابل اولساق
واولاماجتی عقل کچینلرک آکلما لری لازمد.

دینسر یاشماق ممکن دکلدیر. بونی اثبات ابدن دلائل حسیه دن بریده
ایشه علمای غربدن بویوک بفرقه مک دین طبری نامیه بر دین تأسیسه
قالقیشهرق بوکا حقیقی دلیل عقلی الهه ثابت اولیان قواعد و اصولدن
هج برینی ادخال اتمه لریدر .

بز دیکر مقاله لریمزه اسلامک اساسلرین بحث ایدرکن بون
جدیدک الهه مهم قواعدی خیده سویلیه چکیز . تاکه مسلمانلر کندیته الهام
ایدیلن دین مینک هج کیسه طرفندن بر تبریز ظهورینه میدان بر اقامش
اولدینی عیاناً کورسونلر .

أنفیر دین الله یینون وله اسم من فی السموات والارض طوعاً و کرهأ
والیه یرجون .
ترجمی : معری

روحانیت - جسمانیت

— مابعد —

بو ناملرله منفیره تقسیمی قابل اولمایان و هر فردی روحاً و جسماً
بر اعتقاد و علمه تابع بولونان اهل اسلامک عمومی، فاشر انوار حقیقت
اولان حضرت فخر عالم (صلم) اقدمن حضرت لریک العباد عیال الله،
العباد کلهم اخوة ، الناس کائنات المشط وامثالی احادیث شریفه منی
یلیر واکاکوره خط حرکتک تعیین اولونغاسی لزومی تقدیر ایدرلر.
جناب حنک قولاری اولان انسانلر بر مائه خلق و جمله سی بر
انا بابا اولادی و بر انا چدن ویا کیکنن یانله طراق دیشلریک التصاق
و ارتباطنه بکزر و مساویاً بر اصله منتهی و منتهی بولون لری مسلمانلر
علمدن اوکره ندرک ییلدیگری و علمده بونلری تعلیم ایشدیگری وجهه
معتقد اولد لرین علمه دین الهه افراد باقیه بننده بیان - تبلیغ
صنفلریک تشکیلندن باشقه فرق بوقدر.

بر بقال ، بر قهوه چی، بر بکچی ناصل بر خاتمه و زوج و اولاده
وبونلری اناشه ایچون کار و کسه و نقود و امواله عتاج ایسه عالم ودانا
اولانلرده اوله دره . یعنی کافه حقوق و معاملاتنه تشکیل شرکت و صنعت
و تجارت و فلاح و بونلر مائل انسانلرجه تعقیب ضروری بولونان
امورک کلیسنده آحاد ناس الهه علمای سایندر . چونکه بشر درلر .

علمانک بعض استثنائات و امتیازاتنه کلنجیه : (مثلاً: خزینه دن معاش
آمالاری و خدمت عسکریه دن معاف طوولاری کی) بونلر نشر علوم
و تعمیم معارف مقاصد خیریه سنه منی سلاطین عظام عثمانیه حضراتی
طرف لرین وضع و تأسیس بیورلین و علوم و معارفه خدمتک الهه بیوکنی
تشکیل ابدن بر جهت مستخدمدر .

مالک اسلاییهده بویماً فویماً تزايد ایتکه اولان احتیاجات و لوازم
بشریه مک کسب و تحصیلله علمای دخی سائر لری کی مجبور بر اقلسه
تحصیل و تعلیم نخل اولارق هر طرفی جهل استیلا اتمک و معاملات
دینیه و دنیویه بر عدالت شرعیه اوزره اجرا ایللمک کی محاذیر
عظیمه و کثیره تولد ایده چکنه و عدالت نامنک اجراسی ایسه خوف
الهی به مقرون علوم و معارف دینیه متوقف بولدیینه بناه قری
و قسبات اهالیسی داغما کنیدلرین استفاده الهه مک و تحصیل بولنده
جریان اتمک اوزره علمانک تمیزی بیت المال میلندن و اهالی اسلاییه

کیدر. بناء عليه عقلك ترقى نسبتده اونكده ترقى به قابليت اولميدر. دين ايله علوم دينيه آره سندنه ك ارتباط حقوق ايله قوانين موضوعه آره سندنه صورت دانمده موجود اولان ارتباطه بگزر. حقوق لايتيودر، لكن قوانين موضوعه على الدوام تعديل واصلاحه محتاجدر. «ارستو ره ناندنه شوبله سويلور: « موجوداتك الكوز بندلرينك فنا بولسي، سوديكوز، لذاند حياتندن عد اينديكوز شيرك كافه سنك يا عيال اضحلال اولسي نمكنا ننددر. حقي قوه عقليه نك، علمك، صنعتك سربسقي اعمال واستعمال بيله سكه دار اواق قابلدن. لكن دياتك، تدنك اقتراضى، لاشى حكمنه چكسى، قلوب بشردن سيلنسي... ايشته بو محالدر. عقل انسانى بو حيات قائمه نك كروه اضطراننده بر اقق ايشته مذهب مادونك بطلاننه قارشى حس تدن ابدى بر حجت ناطقه اولوب قاله جقدر.»

خلاصه كلام، علمى غريك سوزينه اعتماد اولنه بيلنلرلى قلب بشردن محبت، عدالت حسنك سيلنسى نصل محال ايشه فكر تدنك زوالده اولهجه محال اولدينده عوماً متقدرلر. شو قدر كه بو نون اديان موجوددن هيج برينك حبيت بشريه حاضره ومستقبله ايجون دين عومى آخزينه صالح اولمادينه قائلدرلر. نيجون درسه كوز، ديرلر كه: اديان موجوددن هيج برينك اساسلى قواعد علميه مطابق ظهور ايجور، كافه سى بديهات عقليه معارض چقبور؛ بوتون امورى فكر بشرك قبول ايله ميه چكي طرزده تقيد ايدوبورده اونك ايجون، فلاسفه غربدن برى اديان موجوده حقتده حقى حقتسز درميان ايديلن بو اعتراضى قصد ايدرك: «نصل كه انسانه كال مطلقه وصول ايجون براستداد، يشكه عزمنده ناعهدود براسحه ترقى كورولور، دينده بوئه اوله بى ده قواعدى مطلق، قوانينى قيوددن مجرد بولنه بى، الى الابد باقى قاير، عمو واقراضنه مروض اولمازدي. «ديشدر. بوناز ديور كه: اگر اديان حاضرده برى جيلت بشريه ده مرگوز اولان حس دى ايله مطالب ووظائف حياتيه نك بينى تأليف ايله نيك؛ انسانى علم ومعرفت سايه سندنه واره چتمزى اميد ايلديكوز سر منزل سعاده طوعرى سوق ائلك استمدانده اولسه بى اوزمان بوئه برونك حقيته ضروره اعتراف لازم كليردى. نته كيم لاروس شو سوزلى سويلور:

«انسانى وظائفى افايه تشويق ايدن سائق ديات دكل، بوخصو صده عومده حاصل اولان بر فكر ايله اوفكر عومينك سايه تربيه سندنه طاهر ايجنده اووظائفى اضا ايجون ميدان آآن قوت طبع وحسياندر. مدنيت، معلومات ايلرلديكه بو فكر عومى ده ترقى ايدنر. بوق، اگر ديات بوتون افراد بشرى قوه عقليه ايله متور اولدقلى قدر فواند وحنسنا ماديدهن جره مند اوله جق صورتده بررينه ربط ايله حبيت واحديه قلب ايله جك بر طاقم افتكارك هيت مجموعه سيدر، طرزنده تعريف ايدنر بونى اياته مقتدر اولورسه كز اوزمان دياتك انسانيت ايجون براحتياج ضرورى اولدبى ادا ايله بيلرسكز.»

عقل بشر شهراه ترقيدنه نه قدر ايلرى كيدرسه كيتسون، نه

ايدله بيلسى هب علمك نه ايشته وابسته در. ايشته بز بو شجه بر طرفندن، ضلالت سابقه سندن چونك ارگاتى هدم ايدن، معلوما عرى ايلرى كوتورمكه، ديكر طرفنده نه نظرمزى تعميق و تدقيق ايمكله اصل اوله بيلدك.»

علمى غرب نظرنده مادي، معنوى بوتون ساداتك استنادكاهى سربسقي عقل و علم اوله بى ايجون بونلر قرون وسطاده رؤساي دنك ترقى معارفه قارشى قوللاندىقلى وساطت شديه بى تصور ايدركن حفظ و انضاللى بر درلو ضبط ايدمورلر، فكر بشره تحكم صورتيله ترقيات انسانيه مانع اولانلر حقتده سولطدك سوز بر ايقدرق يه او دور قضيتى اعاده ايمك ايشته بيله قارشى تشق صدر ايدورلر.

عصر حاضر رجالتك اسلاف حقتده قوللاندىقى لسلك نه قدر شدنى اولدبى قارلرعه اكلامق ايجون لاروسك آنسيقوبديسندن بر قاج سطر نقل ايديم: «بونر، [بني رهاينه] انسانه يا قيشان يالكوز مقول اولان شيلره ايتاقتدر، ديسه ك خاير اوله دكلر، ديرلر. سوكره نيك و بى، ظلم وعدلى تميز حقى ادا ايدن زواللى عقل آله بيلديكته نذليه قائلشورلر، چالاشورلر، چالالارلر چشم اذعانى كور ايدنجيه قدر، ديهه بصيرت اوكنه قالن بر پرده كرنجيه قدر اوغراشورلر. كراماتى امور عاده دن ظن ايدم جك، بياضى سايه كوره جك، رذيلق فضيلت قياس ايله جك درجه ده بزي مسلوب شعور ايديلرى، نه دى اوكره سورره رك بوكا اتباع ايدك، بوكا ايتانك، ديرلر. ابي اما، كيم اتباع ايدلم؟ علمى، احساسات قلبيه بى؟ انسانى حقيقه مستفيد ايدن قوانين حقيقه بى، يا خود بالذات اوقوانيندن استنتاج اولسان نتجه بى؟ خاير، بونلر هيج برينه دكل. سن يالكوز اللهك فائمه، سكا حكم ايدن ذاته كور كورينه اتباع ايدم جكسك، حقى سكا بلا سبب بابا كى اولدورميه بى، بوتون انسان بشرك كوكنى قازيميه امرائسه سن يه اونك سوزى ديگيله جكسك! زيرا سنك نه روحك وار، نه وجدانك. سن الله بولنده اقتضاي وجود ايمش بر ميتدن باشقه بر شى دكسك.»

شو سوزلر حكماى غريك اديان موجوده علمنده نه بويوك بر فكر خصومت بسلدكلىرى اراهه باقيدر. حقيقت آرا تيرسه بو عدالت شو عبارلر دن استدلال اولنيله جك درجالتده چوق فوئده در. لكن عجا بو شدنلى كوروبده قائل اوله بيله چككى زكه اونلر دياتى كليا بر طرفه آتشدره علم و معرفت صاحبي بز ديه كنديلر بى خالقه خضوع احتياجنندن وارسته بولشاردر؟ خاير، بو ذهاب اصلاطوعرو اوله ماز. زيرا كندى ديلر بيه دشمن كسين عين حكما حس دياتك جيلت بشرده مرگوز اولدندن باشقه تدن احتياجنك بك ايمك احتياجى قدر بديهى اولدبى عوم ارباب اديان ايله برابر تصديق ايدورلر، حقى بونلر مدعا ليرنى اثبات خصوصنده حقائق عليه استناد ايندكلىرى ايجون رجالت دى بيله كرنه بر ايقورلر.

بايكوز آلمان فيلسوفلر دن برى نه ديور: «دين كنديسى توليد ايدن حس كى عخلد و باقيدر. شو قدر وار كه علوم دينيه علوم ساره

دیگر بر اجتماع سبق ایوب اجماعی نقطه سیدر. زیرا بقا پیش ایسه
او اجتماعه عائد کاتیرک انظارق آتندہ پیلش منظر بولنه جقدر. بنا برین او
ضبطرک قرائتی لازم کلور. کاتیرلردن بری طرفدن کشادی متعاقب اوقور.

استطراد

ضبطرک مجوریت قرائتی مسئلہ سی مجلسرک اینکجی اجتماعه
موضوع بحث اولدی. مہوئوردن بری قرائتی تکلیف ایندی. فقط
بردیگری جائیدن مقدمہ کی مجلسده برخصوص مستقل حقندہ مذاکرہ
جریان ایدرک قرار اتخاذ اوتماش اولدی حسیله بوتکلیبی اسعافہ
عمل اولمادینسہ دائر درمیان اولسان اعتراض مظهر قبول اولهرق
قراشدن صرف نظر اولندی.

فکر قاصرانہمہ کورہ صراحت نظامیہ فارشی اولان بوقرار جایی
ناملدر. زیرا نظامنامہ داخلی نک یمش دردنجی مادہ سندہ ضبطرک مجوریت
قراشتی کوستر برنض واردرکہ شوهدر: «هر مجلسک ابتداسندہ
کاتیرلردن بری کچن مجلسک ضبطتی قرائت ایدر» بو عبارتہ قانونیہ
«هر مجلس» تعبیری واردرکہ عامدر. بنا برین تناول ایندیکی شیلرده
قطباً حکمی اجاب ایدر. هر مجلس سوزی شہہ بوقدرکہ مقررات
اتخاذ ایدیلان ایدیلان. مذاکرہ جریان ایدن ایتیمان هر انعقادہ
شاملدر. ضبط تنظیمی ایچون ہمہ حال برمنثلہ حقندہ مذاکرہ جریان
ایدرک مقررات اتخاذ ایدلش اولسنہ قانوناً احتیاج بوقدر. کذا قرائت
ایچوندہ. بوکی قبودہ موضوع دکلدر. ضبط جاسہ سابقہ کی حادثاتی
حاکمیدر. برمذاکرہ جریان ایوب مداولہ افکارہ بولنش وکذا
نتیجہدہ برقرار اتخاذ اولنش ایسہ جملہ حادثاندن مدود اوله جنی
جہتلہ ضبط آنلریدہ احتوا ایدر. بوقسہ بر مجلس اجتماعک ضبطنا.
مہسی اولماسی تصور اولنہ ماز. ذاتاً مذاکراندن ماہدا بض خصوص.
صانک ضبطدہ کوسترلسی لزومتہ دائر آروجہ نظامنامہ صراحتلر
واردرکہ تنظیم ضوابطک مذاکرات و مقررات ایلہ تقید ایتیمہ چکنہ
دالدر. مجلس تعمیرینک انتخابی تصدیق اولان اعضا لایلہ منتخب
رئیس وکاتیرلردن ترکب ایدن اجتماعہ عائد اوله جنسہ دائر نظامنامہ
بر اشارت بوقدر. بالعکس برنجی مادہدہ «هر اجتماع سنونیک برنجی
مجلسندہ» عبارتہ سندن موقت اعضا ورئیس وکاتیرلرہ معقدہ اجتماعہ
قانوناً مجلس اطلاق اولندی بی آکلا شلفنددر. شو حالہ مدار احتیاج
اتخاذ ایتدی کمز «هر مجلس» سوزی بوقیل مجلسی دخی متاولدر.
عجبا استناد ایتدی کمز فقرہ قانونیہ ولی ایدن فقرہ ک احتوا
ایلدیکی دلالت بورادہ کی لفظ مای تخصیص ایدہ سیلری؟ زیرا فقرہ
نالیہ مذکورہدہ لزوم امضایی بیان صرہ سندہ کاتیرلردن لاقل ایکی
ذاتک اوضیعی امضا ایدہ چکی ذکر اولیور. دینک کہ واضع قانون
سبق ایدن مجلسہ بولنان کاتیرلری یکیدن فضلہ فرض ایدیور. بوضہ لاق
حالی ایسہ کاتیرلر انتخابندن صکرہ کی مجلسلرہ متصویر. زیرا قیل لانتخاب
برنجی مادہ موجبنجہ مجلسی تشکیل ایدن ذواتک اک حدیث السن
اولان ایکی ذات وظیفہ کشایی ایضا ایدر. بالآخرہ سکرنجی مادہ
موجبنجہ اعضادن درت کاتب انتخاب اولور. ایدی «کاتیرک لاقل

ایکی» عبارتہ سنک دلالتہ ضبطلری اوقونہ حق مجلسی کاتیرک
انتخابندن صکرہ کی مجلسلری تخصیص ایدہ چکن؟ بوکا قواعد استنباط
واستدلال مساعد دکلدر. زیرا مای تخصیص ایچون کندیبی کی قوی
بردلیک وجودی اراثر. قویک ایسہ اینکجی دلیل برکلام مستقل
ووصول اولسبہ تجلی ایدر. حاویرکہ «لاقل ایکی اوضیعی امضا
ایدر» کسائی شروط مطلوبہ کی حاضر دکلدر. ذاتاً بوقدرہ موضوع
بر حکمک مشتبہ بر معنی تنویر وبقصدہ حکمک جریقی بیان ایلہ
نافص بر جہتی اکیال الطکدہدر. زیرا کاتیرک انتخابندن مقدمہ کی
اجتماعلرہ. ضابطہ لری موقت ایکی کاتب امضا استکلری کی
بمدالانتخاب ایکیدن فضلہ اوللری حالندہ لاقل نہ ایکسک امضا
ایچی لازمدر. انتخابندن اولکی اجتماعلرہ کاتیرک ایکی ذاندن
اقل قالی تصور دکلدر. زیرا طبیعتہ هر مجلسدہ اک حدیث السن
ایکی مہوت وظیفہ کشایی ایضا ایدہ چکن. انتخابندن صکرہ ایسہ بواساس
قانون جاری اولمادیندن مندرت مشروعیایلہ اوچک وایدربینک دخی
اثبات وجود ایتیرک مجلسک کاتیرلر قالی احتیاج موجوددر. بنا برین
لزوم امضادہ شو حالہ مخصوص وبتخصر اولسی اجابات قانونیہ دن اولان
بویلہ بر قیدہ یعنی «لاقل» کلمسنہ لزوم واردر. مع مانبہ بویلدک
دلالتندز واضع قانونک بو مادہ کی وضو ک مقصدنی حقی تشکیلدن صکرہ کی
مجلس اولق اوزرہ قبول ایتدیکیلہ نہ نامک حکمی تیر ایدہ مین: زیرا مای
غرض مشکلمہ تخصیص ایلہ قواعد متخندہ منہ منافی حرکتہ بولنش اولورزہ.
شوقضیلاہ نظر آ ایلک انضادن صکرہ کی هر مجلسک ابتداسندہ
ضوابطک بلائید وشرط قرائتی حکم نظام ایجابندن بوقصدہدر. مع مانبہ
حادثہ مسئلہدہ. مجلس مقدمہ مذاکرہ سبق وقرار اتخاذ ایشامش
اولدی دخی موافق نفس الامر دکلدر. زیرا «جو قانونک برنجی اجتماعدہ
شمبلرہ اقسام ایلہ جمع وحوالہ مضابطلر قیستک تقدم ایدہ چکی
وشمبلرک الہ جنی اسمی تمین ایچون قرعہ نک طرز اجرائی وقرعہ
یوارققرندہ اسملری ظهور ایتیمان ذوات موجودہ نک شمبلرہ وجہ
تفریق وپازار تمطلی حقندہ درمیان ازلان تکلیفک زمان تدقیق و اجتماع
آینک کون وساعتک وروز نامچہ مذاکراتہ داخل اوله جق
خصوصانک تمین کیتلری موضوع بحث ایدہرک مداولہ افکار اولنش
ونائج مخصوصہ یہ ربط ایدلش ایدی. حتی بویلدہ تنظیم اولسان ضبط
نظامنامہ کسکان برنجی مادہ سی حکمتہ تویفا دولک جریدہ رسمیس
اولان تقویم وقایع غرضیہ شدہ نشر واعلان اولنہرق او مجلسہ
عائد مراسم قانونیہ تمامہ اجرائیتشدی. بنا برین بنون بوساملاق مہمل
عدایلہ اجتماع مقدمک ضبطی اولہ یجنی ادناسی حق اولہ من.

بویلدہ فصلرہ کی ترتیبک نظر آ لہ جنی و بنا برین هنوز برنجی
اینکجی اوچجی فصلرک تطبیقیلہ مشول اولان مجلسک مجوریت
قراشتی محتوی اولان اون برنجی فصل احکامیلہ. قید اولہ جنی کی
بر مطالبہ نک دخی اسانی تمام اولاسن. زیرا مجلسیلہ نہ اون برنجی
فصلک کشاد مجلس ونظام مذاکراتک جانب ریاستدن قہجی وروز
نامچہ مذاکراتک تمین کی احکامی درحال تطبیق اولنشددر.
ماروبی زادہ: ابرالعلو

(۳) استدعای حین اعطائه کندوسته برجهتک رقافت ایتمسیدر [۲] شروط محرره به موافق اولان مستدعیات طوغربدن طوغری به مقام ریاسته وریبلور . بر هیئت توسط جائز ایشده مبعوثک توسط ایندیکنه دائر استدعایه شرح وبره رک امضا ایتمی لازمدر .

عرضحالرک ورودی صره سنجه عدد وضع اولندرق خلاصه سی دفتر مخصوصه قید ایدیلور وبوخلاصه ذات استدعایه تعلق ایدن شرطه موافقتی وصورت اعطاسی علی التفصیل کوستریبلور . [۳] بعدالتقید مقام ریاستجه باقیلور . لایحه لری تدقیقه مأمور انجمن عمومی به حواله اولنش برخصوصه تعلق ایدیسورسه اورابه ، عکس تقدیرده استدعایه مخصوص اولوب بالاده علی وجه الاستطراد بیان اولان انجمن عمومی به ارسال اولتور . [۴]

اشبو عرضحال انجمنی ده کلان عرضحالری برر برر تدقیق وبروجه آتی اوجه تقسیم ایدر :

- ۱ - وکلای دولته تبلیغ اولنه جق اولانلر .
- ۲ - تبلیغ مشروح ایله برابر هیئت عمومی جهده تدقیقنه لزوم کوریلانلر .
- ۳ - بو ایکنک خارجنده کلانلر .

هفته نایقنده بوتون بوعرضحالری عددلرله ، صاحب لریکنک اسم وشهرت ومسکلتلری وخلاصه محتویاتی وانجمنجه حاصل اولان نتیجه تدقیقات ایله اسباب موجهه بجهت منجمن بین [۵] برجدول تنظیم ونسخ مطبوعه سی اعضای هیئته توزیع ایدر . مع مابینه عرضحال انجمنی کندوسته حواله اولان مستدعیات حقیقه اجرا ایدلریکی تدقیقناک نتایج منضم هر هفته آیروجه برتقریرده تنظیم ایلر . بوتقریر هیئت عمومی ده اوقور .

هیئتیجه موقع مذاکره قوبیلان عرضحالرده اکثریت آرایه مراجعت اولندیکی کبی وکلای دولته تبلیغ اولنالرده ده نهایت اوزبش کونه قدر جواب ظهور ایتمز ایسه رئیس طرفندن باندکره تأکید واطحار اولتور .

عرضحاللر اوزرینه انتخاب اولنه جق مقررات عرضحالک مرقم اولندیکی عددک درجهله تحریراً صاحبنه بیلدریبلور .

ایشته مذاکره اساس اوله جق شیلر بونزدن عبارت اولوب مذاکره صورت آیشده جریان ایدر :

هر مذاکره کونی رئیس مجلسی آچار یعنی مذاکره به شروع اولندیکی بیان ایدر . بوحالده ایکنک نظره آنه جق شی سیننه ظرفنده بواجتماعه

[۲] جمیله کنوریلانویا برطرفدن کوندریلان عرضحال ریاست طرفندن قبول اولنه من وبعونلرک هیچ بری جانبندن ده ریاسته وریله من . نظامنامه صراحتاً منع ایلمکده در .

[۳] بیوت واسطه سیله اعطا اولنش ایسه مبعوثک اسمی ده خلاصه کوستریبلور .

[۴] هر بیوت انجمن ریئسه مراجعتله استدعای مطالعه ایکنک صلاحیتی حائزدر .

[۵] انجمنجه کوریلان لزوم اوزرینه اتحاد آرا حاصل اولور ایسه اسباب موجهه بجهتک بیاندن صرف نظر اولتور .

عباداللهک حرینی : بفرحق رکسه نک عرض وجاننه ، مال وملکنه تعرض ایتمکدن عبارت اولقله اهل اسلام بونده ترده کوسترمنه . شوحالده ملت ودیانت قواعدیه مقیدیمیزی اونونایلم .

انقلابه علامت اولوق اوزره دولت ملتزجه نعم ایدن وسرپوش ملین اولان نس برنه قالیق کیمیی بعض کجبلری عز ترجم ونه صورنده اولورسه اولسون قالیق آکنساننه تهاک کوستریبلور . بوتهاک بر لزوم عقلی ودخی اساننه مستند اولورسه عموماً قبول ایدرز ، فقط عهاکسه بر رأی وفکره مستند ایسه قبولده موزره بوقاحت . آوستریا مانه قارشو پایلان بوقوت بییت وبردی . اما بز فسلری عزی هرکه وفه مانده ن وایلیله یاییه جق فایرقلری عز معمولانندن اوله رق کیه رسک وفسده اصرار کوستربرده آوستریا مالی دخی آلازسق مطلقا هرکه وفه مانه بز لوی قدر فس باندیره کجک احتیاجاتز مندمع اولاجقدر . اگر بوبه قالیغه چوبریز ایسه کفمالی دخی گوشه به کجک وممولات علیه من هیچ رواج بولمایاجقدر . اختیار اولوان قالیقلر صرف اجنبی ادمه سندن وبار اولاح قالیقلری شکلنده اولماسیله عسکر قالیقلریله استشهاد عمل بقدر کجبلری بز برراه صواب وترقی کوستره جکلرسه ملک وملت مانع شیلر . تشویق ایدر جکلرسه کنندی مملکتز معمولاتی اولان عیا وشایق وصونلردن وآلاحه ودوقومه بز وحریر وقاشلر . بزدن ایسه پایق واطه ومسکلتلری عزی ذاتاً اناناولی وروم ایلی کلیمیری وخالیلریله دوشویوب اجنبی اشیا سی آزاتیه وسفاقتی تحدید ایتمه مباشرتی اراده بیورسلر ده ا بی اولوردی . بوقه بالکز نفس وهوا به نیتمه قالیق کیمیه هجومده ملیت ومملکت نمانه ضرردن بشته برشی ظهور ایدمه جکلر . بوبنده دوشوندرک حرکت اولوناسی لزومی احتیاطه صراط مستقیم رساله مرغوبه سی توسط ایدیسورم .

عمر فوزی

مبعوثلر نصل مذاکره ایدرلر ؟

— مابعد —

اوجنیبی افراد جانبندن وریبلان مستدعیاندرکه اساس مذاکره اتخاذ اولنه بیلی مراجعت واقعه نک شروط نظامیسی مستقیم اولسی ایله مقدر .

بوشرطلر ایکی قسمدر :

۱ — ذات استدعایه تعلق ایدن که استدعاکنک (۱) امضای حاوی (۲) صاحبک شهرتی ایله (۳) محل قالیق [۱] حقیقه صراحت لازمی عجزی اولسیدر .

۲ — معطی به عائد بولنان که استدعا صاحبک (۱) مراجعت واقعه صفق اولسی یعنی مدعی بولندی (۲) شخصته تعلق ایدیسورسه مأمورین عائدسنه بوخصوصدن طولانی مراجعتک سبق ایتمش اولسی

[۱] متعدد ذوات جانبندن مشترکاً وریله کسه ایچلردن بریک عمل اقامتی تصریح کفایت ایدر .

اقتداری دخی سلب ابتدیلر. بکری سندر بکفوز جوارنده کی طاغزده، چفتلکمه چکیله رک امصار حیات ایتم. چونکه باشقه درلو جای سلامت بوله ماز ایتم. اوراده بیله اوج آی کچمز بر استزاج، بر استجواب، یعنی اوژرمزده بر یوک بولوندیغی اخطار، او یوک آلتندن قورتولمق مقصدیله اختیار اولدوچق ذره قدر بر حرکتک نه کی فحایی مستلزم اوله جفی افهام ایچون صاعقه بلا شکلنده بر صدمیه دوچار اولوردم. بو حالده جهانده قرشی کوز یومقی، بو حالده هیچ بر شی ایشتمک لازم کلیدی. بو حالده هیچ بر شی سولیمک لازم کلیدی. اویمه کیدوب کلدیکه واپورلده او یومقی اعتیاده ایذیمشیدم. احبایمک «کیجه او یوما یوریمسک؟» بولو سؤالرینه برسکوت مظلومانه دن باشقه بر جواب بوله میوردم. چونکه او یایق بولمقی حقندن محروم ایتم. دکلکه بوله بوزلرجه اولاد وطنک قارشوسندن بولنه یلک. کورمه مک، ایشتمک، سولیمک تأثیراتی طبیعتزده اوله بر حکم کوسترمشیدی که «صم، بکم، عی... فهم لایمقون» سرینه عاداتا مظهر اولمشدق. ذاتاً سوز سولیمکده کی اقتدار سز لقله برابر اون بش، بکری سنه ده بو عزتته محکوم قالدقن صوکر املکتکزک اذکزیبه اولادی قارشوسنده سوز سولیمه بیله نك نفنر بر امر دشوار اولدیغی بیانه حاجت یوقدر. بناه علیه عقوبتکزی احترام ایتم.

روس مسلمانلرله مناسب ایچه قدیمدر. هرسته روسیه دن کلن حجاج کرام ایچریسنده کرک علمان، کرک اغضادن بر جوق ذوات استابوله کلیرلر. سایه کزده، سایه ملته یك جوق قصورله برابر قاره لامش اولدیغی اوراق بریشان نصلسه نظر رغبتله کورولدیکنن انلری یازانی دخی کورمه کلیرلر. کندی تجدد معارفلی امرنده بعض افکار تعاطیسنه کلیرلر. بعض سیاسیاته دأر دخی سوز اولوردی. بعضاً استابوله اجمال تحصیل ایذله کندی مملکتلرینه کیدوب وطناری اولادینه نشر علوم خدمتنده بولماری ایچون لازم کلن وصایاده بولنوردم. حاصلی الدن کلدیکی درجه خدمت ایذرم. یعنی بی دعوت ایذن روسیه لی طلبه ایله معارفم بواقشام پیدا اولماشدر.

بواقشام بحث ایتمک ایچون دعوت ایذلدیکم مسئله غایت واسع بر مسئله در؛ زمین جهتیه ده، زمان جهتیه ده. زیرا ملت معظمه ترکیه نك احوانه دأر بر قاج سوز سوله مک آرزو ایذلدی. معلوم عالیکز هرکس هر ملت کندینه بر طاقم مفاخر آزار. کیسی قدیم جهتیه افتخار آزار، کیسی بیوکک، کتله نك بیوککلی جهتیه افتخار آزار، کیسی جمماً، جمماً بیوککلدن قطع نظر معارف بشریه، مدینت انسانییه خدمتله افتخار آزار. کل حزب عالمدهم فر حون. بو طبیعی بر شی در. شمدی به قدر بز اقوام ترکیه بوراله یك التفات ایتمه شدک. بونک اسبابی بز ترقی، مدنیق، معارفی کندی دأره خصوصیه مزده آرامش. آیه واجداد وطنی اونوشمز. فقط بوندن صوکر آرایه جز. زیرا کرک قدسی جهتیه، کرک روی ارزنده منتشر اولدیغی مالکک وسعی جهتیه، کرک کندی حیاتیله وکرک ملت معظمه اسلامییه، دین مبین اجدیه سیفا

زمان جهتیه ده هر ملتنن اسکی اولمق ادعا سنده بولونمخه ترکلرک حتی واردر. زیرا تاریخک بزه اک اسکی ملتر دن اولمق اوژره خیر ووردیکی ملتر، کلدانیلر، هندیلر، چینلر در. بونلرک روایاتی جمع اولنورسه ترکلرک، ترک جنسنک بونلرک کافسته قدسی ظاهر اولور. علم تاریخده بر شی واردر. انفسدیرم، اقوام و مللک بر برینه مناسبی تعیین ایچون بر اصول واردر. باصول اولا «فیلولوی»، یعنی «علم مقابله السنه» دینلن علم نقطه نظرندن هانکی لسان دیگر هانکی لساندن مشتق اولدیغی تحری ایتمک اویلدر. باشلرکه بولسان اولساندن، اوده دیگر شو لساندن مشتق اوله اوله لسانلرک موردی شرقه طوغرو یور یور. یعنی مرکز اشتقاق اوراری اولدیغی محقق ایذیور.

کذلک هر ملت کیکلرنده، سیمالرنده، طبیعترنده اجرائی تدقیقات ایذلر یعنی اتنولوژی فنی نقطه نظر آنخا ذایلنر شو ملت شولمندن، اوده دیگر شو ملتنن... الخ... تشب ایتمش اولدیغی کورمشلر. ایشه بویه بر طاقم تحریاته قویولورلر. بوده طبق لسان کی انسال وانساب ملل و نخلک بو طرفلر دن شرقه طوغرو کیتدیکی کوستریور. ایشون تدقیقات فیلولوژی و اتنولوژی یعنی هندستان و چین و ژاپونیا طرفلر دن تطبیق ایذیجه انلرک دخی شمال و غرب طرفلر دن منتشر اولمش بولدیقلری محقق ایذیور. مللرک توارث ایلملگری روایات قدیمه سنکده شهادتلیله ثابت اولیورکه بونلرک محل انتشارلری همالایا طاغزلی در. بخصوص آلتای طاغی که یه همالایا جهلستندن دیکن در.

مابعدی وار
موقعاظ
مقرری: منسترلی اسماعیل حق
مقرری: سیروزلی ح. اشرف ادیب
درس: ۵۹ — ۲۶ ایلول ۲۴۲

فرانسه وانکلتزه فی الواقع آوستریا ایله رقابت ایذم. چونکه او داغما چوروک مال ساتار. اشتاین، اوروزدی باقی، تیویخ... هپ اوقیلدن. هله بایرام اوستی قویسی بشر یوز بیک لیرا آیش ویریش

اسلام درك عالمی :

تورك درنكى

قوم نجیب تورك انقسام ابتدیی شعوبه برابر بقای موجودی امرند که احتیاجات حقیقه سنک نهکی شلردن عبارت اولدیننه دأر . یکین نسخه منزی روسیه ده کی دین فردا شلرمزدن ع . سوندک نام ذاتک مقید ، عبرتبخش بر مقالهی تزین ایش ایدی . موضوع مقاله قومیتزک مسئله حیاتیسنه تعلق الیکده اولدینی جهته و طنزده کی ارباب اختصاصک نظردتربی دعوت ایتمکی وجائب حیتدن عدائش ایندک . اخیراً استیبار ابتدیکزه کوره ذوات مشار الیهم امنیه معروضه بی تمقیماً ، اسلامیک تکملات دینه بشأریله خاطرانی ایدیا حافظه آرای اهل ایمان اولان ایام مسوده سنه مصادف اشبو عید سعید اضحانک اوچجی صالی کونی ، وطنک کزیده اولادینک منشأی اولان بر مؤسسه عالیده ، دارالفنون و مکتب ملکه بناسنده تینتا اجتماع ایدرک ، سرکزی دارالاطلافده بولنهجق اولان « تورک درنکی » نامیله برجیت علیه تأسیس ایشلردر .

جهیت محترمه « تورک » دبه آکیلان قوملرک ماضی و حالده کی آثار ، افسال و احوالی اوکرتمک و اوکرتمک چالیشهجق ، یعنی تورلرک آثار عقیقه سنی ، تاریخی ، لسانیخی عوام و خواص ادبیاتی ، اتنوگرافیا و اتنولوژیسنی ، احوال اجتماعی و مدنی حاضره لرینی و تورک ملکتلرنک اسکی و یکی جغرافیاسنی تدقیق و تحقیق ایله اوغراشوب نتایجی نشر و اشاعه به چالیشهجق و مدار قوام قوم اولان وحدت لسانی تأمیناً تورکجه نیک سادهلشدیرلرک کوزلاشمه سنه صورت مخصوصده بجه الکرم اعتنا کوستره جکدر .

اشبو اجتماعده جریان ایدن مذاکرات نتیجه سنده جهیتک نظامنامه اساسی قله آلتش و هیئت اداره اعضاسی انتخاب و واسطه نشر افکار اولق اوزرده رساله من تسیب ایدلشدر .

صراط مستقیم ، ثنبتنک عهد قریده حیز آرای حصول اولسی امکانی کوستره جک آثار مشروحه دن طولابی اعلان بختیاری ایتمکله برابر ، شو مقصد عالی به دائماً حصر موجودیتله افتخار ایدره و حقنده کی توجهات عالیله تشکرله ، ادعیه موفقیته تردیفاً مؤسسن محترمه بی ویتون تورک عالمی تبریکه مسارعت ایلر ...

قونفرانس

تورکلکه دأر

مقرری احمد مدحت افندی
مقرری ح . خ . اشرف ادیب

استابورله تحصیلره بولونانه « روسیه ایسلام طلبه سی جمعیتی » نیک ولات معارف دورانسید ، فزیه قرآننامه سنره تورکلرک منشأ ، اتنوگرافیسنه ، دور استیلوسه دأر حکیم مورخ شهباز احمد مدحت افندی

مضرتبری طرفنره ویریلن قونفرانس در ، مشار ایله مضرتبرنک در نظر تفصیح فاضله لر ندره کچمشدر .

[صحنه خطابی ایلک تشریف ایدن ، مکتب ملکیه مأذونیتدن و مکتب حریده لسان معلی قزانی موسی بک افندی شویله بر نطق افتتاحی ایله اجد مدحت افندی بی جاعته قدیم ایدیور :]

ملکتکز بیوک برانقلابه مظهر اولدی . بردوره مسعودیه کیردی . زمان سعادتنده کی سربسقی و جدانه مالک اولدق . بونک مشروطیت سایه سنده اولدینی ایضاحه حاجت بوق . جهیات مختلفه شکل ایدنی . نیچون ؟ ترقی و تسالی اسلام ایچون . جهیتلر مختلف اولقله برابر مقصدلری بر در . طابق علم نرونده کی تقسیم اعمال قاعده سی کی کوروله جک ایشلری تقسیم ایشلردر . بر غایبه یورپیورلر . ساحه ترقی بی توسیع ایدرک یورپیورلر . مقصدلری عثمانیک ، اسلامیک تعالی و ترقیسنی تأمیندن عبارت . جهیات مختلفه میاننده کوچو جک برجیتده « روسیه ایسلام طلبه سی جمعیتی » در . بوجیت بر قونفرانس اعطاسنه قرار ویردی . قونفرانسک اعطاسیچون ارباب همه مراجعت ایدنی . قزانده ، قرعده ، ترکستانده ، اقطار جهانده . بوجیت نظر ندره مقتدر محرریندن طائش بر قاچ ذات وار . بونلردن برجیسی اجد مدحت افندی حضرتلری در . بو ذات لسان عثمانی بی ساده لشدیرمشدر . ثانیاً : فنه خدمت ایشمشدر . ثالثاً : عثمانیلقه خدمته بولونمشدر . رابعاً : اقوام ترکیه به دأر تبعده بولنمشدر . کتبخانه لر تشکیل ایدنه جک قدر آثار میدانه کتیرمشدر . بوسبیه مینی قزانی اسلام شاکردان جمعیتی بو ذات محترمی دعوت ایشدیلر ، اوده قبول بیوردیلر . بو حاجز ، شاکردان جمعیتی نامنه ، تشریف نلردن طولابی تشکر ایدرم ، کندیلرینی تقدیم ایله ده مفتخر اولورم .

[اجد مدحت افندی کرسی خطابی تشریف ایدیورلر . بیکارجنه شبان ملک شدلی آلتیشلرینه متواضعانه ، متشکرانه سلاملره مقاله ایدیور . اجد مدحت افندی صدالی خطابنده اطور بیورلر . اطرافنده تورک لسانه و تورکلکه مائد تبعاتلرله کسب اشهار ایدن ولد چایی افندی ، نجیب یاصم بک حضراتی کی اکابر مدققین و مؤلفین شرفیض عرفان اولورلر . بتون انظار مستقیم صحنه به مطوف . بر ایکی دقیقه قدر مک و توقفدن سوکرا مدحت افندی باشلا یورلر :]

افندیلرم ! یکری بش سنه قدر مدت ندری بر معیشت مردم کزانه دن سوکرا شوکتلو ملاتک قارشوسنده اثبات وجود شرفنه بی مظهر ایدن « روسیه ایسلام طلبه سی جمعیتی » نامنه عرض تشکر و متداری ایلرم . بجمده تعالی اولاد وطن ایچنده بولونهرق بر قاچ سوز سونلک شرفنه نائل اولدم . بوله برجیت محترمه مبارکه قارشوسنده سوز سونلکه آلیشقیبن اولدنیغیز ایچون اول بولون عقولرینی بوجیت محترمه دن رجا ایدرم .

شیدی به قدر بزم معیشتز ذاتا بر پارچه جق عزات کزینانه ایدی . بر زمان سوکرا بر بر منی کورمک ایچون الله بولونان کوچک بر

ایدیور . مغازه لرینه اوغرمازسهك هالاری ماندر . آوستریانك كوزی نه بوسنه در . نه هر سهك . اونلرك دوشونجدرلی انجق تجار تندر . اونك ایچون بزده جان طرابنه باسهلم ا الحاقنه چایشدرینی بوسنه ، هر سهك حقنهه ایجاب سیاسی نه ایسه دولجه پایه جق . او مسئه دولته عائد برشی . فقط شهیدین ملتك پایه جتی بومامله بوقی ، اونلرك پوركنه ایشلر . بلكه ده اضحلالنی موجب اولور . بونده ثبات ایدیه بیلسهك ، ثبات كوستره بیلسهك آوستریانی امانه دوشوره جتمز . چونكه تجارنی رخنه دار اولنجه او اهالی آلت اوست اوله جق ، حكومتی نخطنه ایده جك . ایشه او وقت آوستریا ایاقربی سالار . الله سو كدر . بعضاً قویوسنی انسانه كندی ایله قازدرر . بوه بویه اولور انشاء الله . فقط ثبات ایدنم . قطعاً آوستریا مالی ایلمهلم . اونك مانسه قارشى غایت صبیق وشدنلی برپوقوناژ پایهلم .

— پایه جتی ؟

— انشاء الله ا

— عهد ایتدكی ؟

— عهد اولسون !! [۱]

اوروزدی باق بر فرانسز یارانجی چكش . اولور كه مدبر كندی فرانسزد . فرانسه تمه سندنبر . اما آلدانایك . مال ینه آوستریا مالی در . اشتاین ، تیرنخ ، اوروزدی باق ، ماير ... هیسك مالاری سپوروتیدن اعمال ایدلشدر . اولاد لرین ایچون صانون آلمرق كوردك . هب تجربه ایتدك . نه قاش اولدتلربی آكلادق .

— اما بو اولوری ؟

بك اغلا اولور . دینز اوله امر ایدیسور . بیلسك : وقتیه خرسیتانلر مسلمانله اكك صاغا زلردی . كئی صاغا زلردی ، كیلر ده قاپودانلق ایدنلری اولدورورلردی . رهابن كندی نفوذ لرینی پوروتك ایچون مسلمانله نعلر یاماشلردر . . . كوندن كونه ترقیات كورلر كیه پاپاسلر غایت قورقدیلر . اسلامیتك ترقیاتی اوكنه طور اولمیه جتی تماماً آكلادیلر . اسلامیت اونلره عظیم برضیه اولدی . پوركرینه ایشلدی . اسلامیتك احكام احرارانه سی بتون نفوذ لرینی عمو اشدی . اهل اسلامه تضییقات اجرا ایدرلردی . باشقه درلو بید چك میورلردی . اهالی بی تضییقه قالیقشدیلر . كندی دنلربی اولوله ، محافظه چالیقشدیلر . حق اهل اسلامه قارشى ایتدیككز یمیلر كیزی رجان روحانییه تصدیق ایتزه هب حكمی پوقدر . . . دیدیلر .

كیت كیده آوروپاه مدینت كلدی . هله دور مشروطیتده نظلری باشقه اولدی . نه ایلی او اسكی مظالم . محاربه زمانده صولری

[۱] بش الی بیك جماعت مسلمانله وقوعولان بومهد و بیجان بك دهشتلیدی . حضرت ه پر آتش حدت . اهالی هیجان عظیم ایچنده . او ، اونوتولاز برلوند . آتی ، بدی بیک متأثر قلدن یوكه ان « عهد اولسون » نداسی ایا سوفیه قه لرنی تترتدی . حضرتك اولسان آنتزبان ، اوطلاقت خارنه غامی اهالی بی اوله برساله كنیتمدی كه هر كس برو ضغنفر حیث كیلمش ، ایدیا عمرنده آوستریا مالی امانمه یمینه حاضر ایدی . بونطفك ، بونطق دینبیک استانبوله عظیم تأیری كورولدی . بوندن سوكر ا بوقوناژ بتون شدتله حكمران اولنه باشلادی . نهایت حضرت خطیب محترمك دینكری هب اولدی . مطالبات سیاسی دینه نردمكی اصابت تمامیه تظاهر ایدی . وار اولسون بویه حقایق آتقنا خطبای كرام ! یابدار اولسون بویه سیاست شناس علمای فقام اید . « اشرف ادیب »

زهر لملك الك كوچك جانلاری ایدی . پاپاسلر بوكا مساعده ایتشدی و ندر كیلر بر عشاره ده اونو ده یادی . جمرالری زهر لدرلر . حالا بیطرف نارنجلر و نیدیکلاری تعیب ایدلر . اسلامده بویه وحشیتان فماملر هب كورولدی . سوكر ا آلات حربیه صاغا دیلر . بر آره اق مسلمانلرك تجارنی توسع ایدر كی اولدی . مسلمانلره تجارت اولمیه جق » دیدیلر . خلد خالده بك طرفندن یازیش (فصول متنوعه) ناندن الله مطبوع بركتاب كچدی . اوندن او قودم . برنجی جزئیده او قوده باق . خرسیتانلرك اسكی زماند بیری بد معامله لرینی كور . مسلمانلر نذقر ایصتیق ایتسه ادرجه برودت كوردیلر . نهایت حق اكلاشیش . مسلمانله شامل حقوق بین الملل یاشلر . معاهدلر عقد ایدلش . لکن ینه منفعلترین دوشنورلر . بزم باشلیجه استنادا كاهمز جناب الله در . بوكون نائل اولدیغمز مشروطیتده محضا اللهم عنانی ، احسانی در . ان شاء الله موفقیتیز بك پارلاق اوله جق . فقط هر زمان ثبات كوسترهلم . خفت افكاره دلالت ایدن شیلردن صاقهلم . شو زمانلره باغیرق ، چاغیرمق عبث شیلدر . ولو حسن یتله اولسون ینه خفته دلالت ایدر . اما اولجه دیدیکم كی بونلر یاتلانی ، بومامله ل اجرا اولغنی . دشمن مكرینه قاتلانی . بن سكا پاره ویره م . سن طوب آله سك . بیلسور زكه او پاره یه دشمنز آیر ، نه پایه جق ؟ البت سلاحه ویره جك ، عسكری بیله جك . بزم ماملره دشمنز بزی عمو ایتسون . اونك پوركنی یاقلی كه آكلسون . قرآن كرده حسز بره دشمنك ایدنلر حقنه [قل موتوا بیظلم] بیورلشدر . یعنی ای اعدای ملت ! سز غیظك نله چاتلا بگز . چونكه حقوق خارجه چقد بگنز . كندی امضا كزله یابیلان بر معاهدی بو زدیكز . مالك اسلامیه بی بونق ایتسكز دكلی ؟ بزده سزه دوستاق ایتمز . ینه دشمنق دكل ، مالكزی املیز .

بوفكری ده ایلك اول سلائیكیلر چیقاردی . ده ا او وقت و یانه به تلفر افلری یاغیر مشلر . بتون سپارشلری قنغ ایشلر . بوتون جهان خلقی بزم متاتمز بونكله . بو عزمزدكی ثبات الله حكم ایدلر . مادی ضرردن قور تولد نمز كی معنوی اغزه ده بونك بیوك حسن تأیری اوله جتی شه سزدر . الله تهالی جمله مزك نظر بصیرت لرینی مز داد وفر اووان و بوتون اعدای خارجه و داخلیه یه مهور و پریشان ایله . . . آمین ثم آمین . [واعلموا ان الله شدید العقاب] چه كز قته اسبابندن صاقینك ا و بلك كه اللهم قوللرینه لطف و كرمی اولدنی كی عقابنده شدیددر . دنیاده ده عقوبت و برر ، آخرتده ده . دنیاده ده سیئاتك ثمره سفی ، ثمره زهر آلودی كوستر . فنا بولی حركتلك نتیجه سفی طانددر . سلامت دارین استقامتله ، صداقتله ، محافظه دیانتله تأمین اولور .

بوقاردین بری سولدیكم شیلر ، هب احكام شرعیدر . سیر كبری او قورسهك خرسیتانلره آیش و بریشه دائر تفصیلات كورورسك . دار حربه كیلره پایه جق معاملاتی ده اوراده بولورسك . نادیده قیندار كتب اسلامیه بی اورالره آشیرمق . اسلاملری او معلوماندن محروم اتمك نه بیوك ذمات اولدیننی آكلارسك . هر شیشی عتبه سیله سوله ملك زائد كورورلر ظن ایدرم . ارتق بوقدرله اكثفا ایدم .

۵۱ نجی درسك صوكی — ۱۳ رمضان شریف

مطبعه عامره

ابوالعلا

ترید ایچون کار کارهله سبارش و بردکری چوق کره روایت ابدلی.
قوی الشکبه بردولت کوره ضعیف بردولت اراضینه، بیچاره بر قومک
دیارینه استیلا ایچون بهانهلر ایجاد اتمک قدر سهل و آسان برشی بو قدر.
خلاصه هر بار گرفتار انواع عمن و اکدار بولنان انسانلر آره سندن
مصائب حریمه نك قالد برلسی و هیچ اولمازه تخفیف شداندی ایچون
چاره لر تحریمی طرفداران انسانیك الطاف مجله سندن نمی اولدینی
کهی سعهدی مرحومک بین البشر بر قاعده جار دانی مصور بولنان
شو یعنی ده بوراده بانگلاسه شایان ذکر کوریرم:

ملک اقلیمی بیکرد پاشاه
هیچنان دربند اقلیمی ذکر

برکت زاده اسماعیل مینی

فلسفه اسموسه :

اثبات واجب

۲

مسلك امکان اوزرینه اثبات واجب

بو عللده هر شی متأزدر. متأزدرن خالی هیچ بر شی بو قدر. هر
متأزک بر مؤثره احتیاجی ایسه درکاردر. بنا علیه بو عالمک دخی بر
مؤثره احتیاجی درکار اولوب بو مؤثر ایسه واجب الوجوددر.
یعنی سلسله موجوداتک همه حال بر واجب الوجوده انتهای
ضروریدر. زیرا بو سلسله ممکناتک مؤثر حقیقسنده ایکی احتمال
عقلی جریان ایدر.

برنجی احتمال بونک، بو مؤثرک واجب الوجود اولسیدر. ایکنجی
احتمال ممکن الوجود اولسیدر. اوچنجی بر احتمال دها بو قدر. چونکه
بو اوچنجی احتمال اولسه اولسه بو مؤثرک تمتع الوجود اولسی اولور.
حالوکه تمتع الوجود اولان بر شینک عدسی کدی مقتضای ماهیتی
اولدیندن بجز ایسه مؤثر عالم حقتده بواندیندن بونک تمتع الوجود
اولسنده امکان بو قدر. زیرا بر شینک اولاکندیسی موجود اولدقجه
دیگر بر شیده اجرای تأثیر ایده چی اصلا تصور اولنمن. شو حالده
مؤثر عالم حقتده کی احتمال عقلی ایکی به منحصر اولق لازم کلیر.

بو ایکی احتمالدن ایکنجیسی - یعنی عالمک مؤثر حقیقی ممکن
الوجود اولق احتمالی - باطلدر. زیرا مؤثر عالمک ممکن الوجود
اولدینی فرض ایتسهک بو، اوچ شیدن خالی دکلدر. بو مؤثر ۱- یا
مجموع عالمدر. یعنی مجموع عالمده مؤثر اولان نه کندیسیدر. ۲- یا خود
اجزای عالمدن برسیدر. ۳- یا خود سلسله کاشانک الی غیر النباه
یکدیگرینک علت و معلولتدر.

مجموع عالمک مؤثری مجموع عالم اوله ماز. زیرا بر شینک نفسنه
عقلی تصور ایدله من.
اجزای عالمدن برینک مجموع عالمده مؤثر اولسی دخی اوله ماز. زیرا بو
تقدردده بر شینک نفسنه علت اولسی لازم کلیر. چونکه فرض
ایتدیگن جزئیک مجموع عالمده علت اولسی اجزای عالمدن هر برنه علت اولسیله

دوگلیش وعصر مزده دخی تمدث ایدن بر چوق اختلافات سببیه
نیجه عماریات ظهور ایتدکن ماعدا بعضا ضمیمه عمالک اتمک اوزره
وسطی آسیایه، هند و چین طرفلرینه، آفریقانک اکثر جهاننه متوالیا
تجاوز اولنورق ایجاد ایدیلن جهانلر ایله بو قدر اقوام و قبائلک خون
مظلومانلری اراقه ایدلنکده و بونلرک سماوانه صروج ایدن آه و فریادلرینه
قطعا حواله سمع انصاف و رقت اولنماقده ایکن حقوق مشروعسنی
مدافعه ایچون سائر اقوام کهی هر دم مسلح بولنان اسلامیه بو یوله
تعرض ایتکه حیا اولتی در.

ملاحظه

مخاربه داهیة دیسادر. بونک منع و قوعی ایچون هر شی یا یلملی
و فقط تجاوزات ملحوظه به قارشو هر دم حاضر و معیا بولنلیدر. چونکه
سفاک دماغ طینت بشرده مندمج بولنیدنن بو مخلوق غریب پایدار
اولدقجه روی زمیندن سفاک دماغ، جنک و وفا بالکلیه زائل اولماز.
من لدن آدم الی یومنا هذا سموع و مشهود اولان بونجه وقائع خونریزانه
بوکا شهادت ایدر. فی الواقع تأسیس اولنان حقوق بین الامم قواعدیه
عماریاتک اوکی آلفنه صرف همت ایدلش و حرب ایچون اسباب مشروعه
کوستلش ایسه ده منافع دول صرف مادی اولیوب بو آرده تجدید
و تمینی غایتله مشکل بر چوق منافع معنویه بولنیدنن حربک اسباب
مشروعهسنی تقدیر و تمین ممکن اوله ماقده برابر استحصال موازنه دول
مقصدیه آجیلان بر چوق عماریات دخی مقاصد مخصوصه مستند
بولدینی اخیراً اکلاشیلورق دیگر عمارتدک ظهورینه باعث اولشدر.
مثلا اون التیمی عصر واسطنده آوستریا دولتک فوق الماده توسی سائر
اوروپا دولترینک استقلالنی تهدید ایلدی اوزرینه دولت مشار الیهانک
بو جهانکیرلک تشبثنه قارشو علیننه اعلان حرب ایله اتی دول سائر
تهدید ایدله میه جک بر حاله کتور مشملر ایکن موازنه دوله نك استحصالیچون
مخاربه ایدنلرک باشلوجهی اولان فرانسه دولتی آوستریانک کسب ضعف
اطلسیه کندیسی جهانکیرلک دایسنه دوشدینکدن ینه عظیم مخاربه لر
آچلشدر.

برده [صلیب کیردیکی بره هلال کیره من، اما هلالک کیردیکی بره
صلیب کیره بیلور] سوزینک دخی مسائل حقوق بین الامم قدر غریبون
آره سنده معتبر و صریح اولسنده کوره نمایان اولیورکه بونک قواعدندن
استفاده خصوصنده اسمی قدر شمول بو قدر.

کویا صلح عومینک عسافظه و اداماسی مقصدیه بین الدول مجلس
حکم دخی عقد ایدلشکن ینه روی ارضک نیجه برلنده دفتاله طوفان
دم ظهوره کلدی. هر ایکی دولت آره سنده مخاربه ظهورنده دول بایته نك
هیئت مجوعهسی بو ایکی متخاصمی مجلس حکمه دعوت ایله حربک اوکی
آلمری درجه استعمالده دکل کهی کورینور ایکن هر دولت موقعی،
آیسنی، منفعتی ملاحظه ایله بوکی احوالده قارشودن سیرجی اولدی
و بلکه ساقه منفعت ایله متخاصمیندن بر طرفنی حقیقاً تأیید ایدلر بیله
بولندی. تجدید اسلحه خصوصی مذاکره اولق اوزره مجالس مکالمات کشاد
اولدینی حالده بری طرفدن اکثر دوله مظلومک بجز بوزات بره و بحر یه سفی

و حرب ایچون بسیله من آنلر مناسنه مصطلح اولمشدر . رباط انلیل
قوة حربیه جله سندن ایکن آریجه ذکر بیورلسی دیگر قوای حربیه
آرسنده سواریلکک یکه مزیتی بولندینه اشارت ایچوندر .

جنگ ووغا ایچون آت بسیله منک پک بیوک اجر و ثوابی واردر .
صوبندر که بر آدم ابن سیرین رحمة الله حضرتلرینه مراجعت ایله فلان
کیسه تک مانی حصون و قلاع ایچون وصیت ابتدی ، نه کونا معامله
ایدملده صورمشده ابن سیرین دیمش که : انکله آنلر ساتون آنسونده
غزاهه اوزلرینه بئک اوزره فی سبیل الله طویله به باغلاسون . او آدم :
وصیت حصون ایچوندره دیوب بوسوزیله مال موصایحی حنک غیری به
صرف ایتمک نصل اوله بیلور ، مناسنی ایما ایدنجه ابن سیرین جواب
ویرمش که حصون و قلاع صفوف خیولدر . شاعریک شو سوزینی
ایشتمکی ؟ :
انھی

إِنَّ الْحَصُونَ وَالْحَيْلُ لَأَمْدَرُ لِقَرَىٰ

عليه الصلاة والسلام افندمن آت بسیله مکه تحریض بولنده « من
قدر علی ثمن دابة فلیشتها قائما تأتیه برزقها وتمینه علی رزقه »
بیورمشدر . کیچکه بر دابه شته مالک اولورسه دابه اشترا ایلسون . زیرا
دابه کندنی رزقی صاحبته کنوردیکی کی صاحبکنک رزقنده یاردم
ایدر ، دیکدر . دیگر بر حدیث شریفدهده « انلیل معقود بنواصیا انلیل
الی یوم القیمة » واردر اولمشدر که آنک ناصیه لرنده یوم قیامت قدر خیر
معقوددره مال شریفندهدر .

« فاجتمع لهما » قول شریفنده صاحب کشف شویله دیور : [بو آیتک
« قاتلوا الذین لا یؤمنون بالله » نظم جلیلی ایله منسوخ اولدینی ابن عباس
رضی الله عنهما حضرتلرندن ، « قاتلوا المشرکین حیث وجدتمهم »
اسرله منسوخ بولندیبی دخی امام مجاهدندن صروی ایسهده طوغریسی
بودر که حرب و سلم امام المسلمینک رأیته متوغادر . بویکی خالدن قنینه سنده
اسلام و اهل اسلامک صلاحتی کوررسه آتی ایشلر ، بوقسه اهل اسلامک
الی الابد محارب بولنسی و یا خود دشمنک طلب صلحنه الی الابد اجابت
الطبی منعم دکلدن] .
انھی

دین اسلام علیه منعتزلر طرفندن آتیلان سهام اعتراضاندن
بریده حرب و جهاددر . کویا اسلامیت عالم انسانیی ایکی به بولوب
هردم سلاح بدست خصوصت اوله رق غیر مسللر اوزرینه هجوم ایلسنی
مسلمانره امر ایدور ایش . وقائع سالنه و حاضره کوز اوکنه کنور .
یاورسه بونک ششمة اسلامیه قارشو غیظ و حسدندن فوران ایش
برخدهده و دیسه سندن بشقه برماهت جدیدی حائر اولدینی کندنی
کندینه اکلاییلور . بوعراضلر اکثریت ایله یا بلاد اسلامیه دن برینه
بر هجوم ترتیب ایلدیکی و یا خود خصم طرفندن اسلامه . تعرض
اولنوبده نائل آمال اولنهدینی زمان ظهور ایدر . حالبوکه معالی
اسلامه واقف اولانلرجه معلوم اولدینی اوزره مقاصد اسلامیه اوج
شیته راجمدر . اوده : توحید ، وعظ ، احکامدر . اولاناسی توحید

باری به دعوت ایدر . شرف ادراک ایله ممتاز یارادلمش بر مخلوقک خالق
تعالی و تقدس حضرتلرینی بیلاسی بیوک بر ترقیصه اولدینندن توحید
باری بر مناج عرفان و سعادتدر . ثانیاً فضائل اخلاقیه جمعیت بشریه
ایچون روابط ضروریه دن اولمله بولنده و عظومتد کیره هر دم احتیاج
واردر . « پداغوجی » دینیلن علم تربیه بوکون بلاد مهمه نیک دارالفنو .
نلرنده ، دارالمعلینلرنده تدریس اولنیور . ثالثاً معاملات و معاوضاتی حقوق
خصوصیه و حقوق عومیه نیک احکامنی بیلدرمک ایچون دنیانک هر طرفنده
مدارس عالیه کشاده اولمشدر . بتون بشریت ایچون مجمل اولسی
لازم کلن شو اوج مقصدک ظهورینه مخالفین طرفندن بالفعل
مانمت وقوعه کلدیکه اهل اسلام اعلان حرب ایتماشلردر . زمان
سعادتده اهل اسلام ، مشرکین طرفندن شعب ابی طالبده سنهلرجه محصور
ایلدیلر . سبایله ، ضرب ایله ، قتل ایله کونا کونا اذ و جفاره دوچار
اولدیلر . دیار و وطنلرندن سوریلوب چقارلدیلر . بوکاده قناعت اولندی ،
هجرت ایستدکری برلرده عین حاللر تکرر ایدرک کیجه کوندوز
بی حضور وی آرام قالدیلر . بونک اوزرینه حرب و جهاد امر ایلدی .
فقط حرب جهاد تعذیب عباد و تحریب بلاد اولوب کندینسده بر
حسن ذاتی اولدینندن و حرب و جهادک مشروعیتی انجق الجای مصلحت
و ضرورته مبنی بولدینندن بورازی ، اوامر و تعلیمات مخصوصه ایله
تلقین اولدینی کی اهل اسلامک حربیه مهیا بر حالده بولندقلربی مخالفین
کوردیکه بلاد مسلینه هجوم و تعرضه جرائبات اوله به حقلربی و بو
سایهده اعزاز کله الله العلیسا ایدیله جکنی و حربیه لزوم تحقق ایلدیکی
زمانده حدک تجاوز ایلماسنی ، قادینلر ، چوققلر اختیارلر ، راهبره ،
اهل صومعه ، خستلر کی اهل قتال اولمیانلره تعرض اولماسنی ، اسرایه
حسن معامله ایلسنی ناطق نیجه اوامر دخی شرف وارد اولدندن
بشقه سورة مجتهدده واقع شو ایکی آیت کریمهده اهل اسلامه اسلام
اولدقلری ایچون عماره ایدوب انلری دیار و وطنلرندن چقارانلر
معاونت ایدنلر ایله عماره اولنسی و محارب اولمیانلره بالعکس عدل واحدان ،
رفق و نوازش ایله معامله ایلسنی امر بیورلمشدر . او ایکی آیت شورد :
« لاینهیکم الله عن الذین لم یقاتلکم فی الدین ولم یخرجکم من دیارکم
ان تبروهم و تقسطوا الیه ان الله یحب المقسطین . انما ینهیکم الله عن الذین
قاتلکم فی الدین و اخرجکم من دیارکم و ظاهروا علی اخراجکم ان تولوهم
و من یتولهم فاولئک هم الظالمون »
مال مننی : او کیسه لرکه دینکزدن طولای سزکله مقاتله و سزی
دیارکزدن اخراج ایتمزلر ، انلره بر واحساندن و حقارنده عدل ایله
معامله دن جناب حق سزی منع ایتمز . جناب حق عادلری سور ،
انلردن خشوند و راضی اولور . اما اول کیسه لرکه دینکزدن سزکله قتال
ایدوب سزی دیارکزدن چقارلر و چقارمنه یاردم ایدلر ، ایشته
انجق بولنری دوست اتخاذا ایتمکدن الله تعالی سزی منع ایدر ، بو
مقولهلری هرکیم دوست اتخاذا ایدرسه [دوستقلربی حنک غیری به
صرف ایلدکری ایچون کندنی نصلرینه] ظلم ایدرلر .
قرون وسطاده دول حربیه اره سنده ، مذهب نامنه بونجه قائلر

الوجود دیک، بنفسه، وجود دیکبر. بنفسه موجود اولان برشینک بنفسه
وجود اولامسنه قائل اولیق تناقض اولمازی؟ برکرم، مؤثر عالم بنفسه
موجود اولیق لازم کلدکن صوکر ا دونوبده بو مؤثر ایچون دیکر
بر مؤثر دها آرامق بک عامیانه دگلی در؟ اوت ا حق تعالی حقتده بنفسه
موجودیت نظریه سی مردود اولوردی، اگر عالمه کورولن نائزات
وتغیرات اندهده بولانسیدی، حالبوکه حق تعالی ده بویه تنبیرات و تحولاتک
بولونسی قطعاً باطل در. زیرا بوتقدیرده او، حق تعالی اوله ماز.
ممکناندن برشی اولور. سنسیرک حق تعالی عالمه قیاس ایدوبده :
«عالم حقتده باطل اولان بر نظریه نصل اولوبده حق تعالی حقتده
قبول اولونیور» دعی موافق حقیقت اوله ماز.

موسی لایلم

صفحات حیاتدن

انتقرا

قاردم مدحت جاهه

یقیلدک، کیتدک اما ای ملوث دور استبداد،
براندک ملثک قلبنده چیماز بر ملوث یاد
دیور اجدادیمز مقبرلرندن : « ای سفیل احقاد،
نیچون بیگلرجه مصوم اولدوررکن هرکن جلاد،
خروش ایتمزدی مذبحخانه اولسون کیمسدن فریاد؟

اوتوز ملیون اهالی اوج شقینک بویه محکوی
اولوب چکسون حکومت نانه بر یار مشوی ا
اوناغاز میدیکز بر صایسدر ظالمله مظلوی ؟
سز ای انسانلق استعداوتنک دنیاده محرومی،
سالرندن ده یوسکک طوندیکز بر ظل موهوی ا.

او بر قاچ خیمه خلقندن جهانگیرانه بر دولت
چیقارمش، بر زمان دنیای لرزان ایلهمش ملت
زمان کلسونده کورسون بویه دنیال قدر ذلت
اوتوز اوج بیل دوام ایسون باشندن کیتسون نکبت ..
بو بر عبرتدر اما اولایه بدقی بویه بز عبرت !

سما چا ایکن رایاغز طوندک ذلیل ایندک
مفاخر بکلهمن آبدن اولادی خجیل ایندک
نه عالی قوم ایندک حیفاکه -ن کلدک سفیل ایندک
پوتون امید استقبالی آرتق مستحیل ایندک
رذیل اولدق .. سن ای کابوس خوبی سن رذیل ایندک !

حیت غمز ایدن بر پاک آلتین هر کیمده کوردگه
« بو بر جانی ا دیندک سوردک، یا محکوم ایلدک حبسه .
موکل ایلیوب جاسوسی هر وجدانه، هر حسه .

دوشوردک ماتک اذق قهرمان اولادینی یاسه ..
نه ملعونسک که رحمتلر اوتوندک روح ایلیمه
دکل کابوسک آرتق، دور دولت ایتباهکسر .
کل ای نازنده حریت که جالم فرش راهکسر .
ایندر موعظک : اذک پاک وجدانلر پناهکسر
سرایا ملک عثمانی مؤید تختکاهکسر .
سربر آرای اقبال اول که بر ملت سباهکسر .

•••

— بر کون اول

بزم محله به بوراز قیشینده اوفر ایه ماز،
اربر اربر آقارز مستمزده کلدی بی یاز
جاری کورمه بز اما لطیف اولور دیرلر ..
چیچیکله نیرمش آنا جالر، پشیلله نیرمش بر .

دینک شو عرصه ده اوت پتسه نوچار اوله جق ..
نه وار کیدوب یانه جقزده دینکار اوله جق ؟

فصولی درده چیقارماز بزم سواقلریز
قوراقی، چامور، ایکی موسم طانیز آقاریز
منجیک برکت ویرسون اسکی قوی
خبر ویرر بزه موسم شهره گلشمی ؟

صیحا، زیاده صیحا بر کیمه بدی، بقدم که
اوطوروق اوده اولومدن بتر، دیم : بلکه
چیقار طیشارده کز رسیم بر آرز قشله نیرم
ایده بورغوم اما کلجه دیکله نیرم .

بزم مسامه میدانی یایلا تومسکیر
اوزاق چکرسه ده بوراز طومار، یازین ایدر
کیوب آغنی چیقارکن سویام بتندی هله ..
امین اولوب کیدم چونکه ویرسنگ ال اله .
اودر جهانده بیم یارجان مستم .

وقور، خاطری سرعی، وفای، چوق دهنده م .
بزم سواقلری تخمین ایچون دیک که : قوی ا
طوغار شهره کوش، بوکلیرمناره، بونی .
اداره قدلی قرشیده کوز قیار حالا

غروب ایکندی بولماز، یال هپ بلدا
نصله بدرک اوقشام نکه سین،
ترصد ایتک ایچون سانکه اولرک ایچنی .
دیکلیدی صفحه سینده سمت رأمنزه .

طاوانسز اولره یارب نه خوش بر آریزه !
طور ای سراج ازل، کیتنه اولدینک یردن :
براز شو صحفه دیجوری اوقشاون شملهک .
شعاع محرق آتنده کونوزن شمشک

مکن اوله بلیر. حالوکه اجزای عالمن بریسه کنیدی در. بناء علیه
اگر اجزای عالمن بر جزء مجموع عالم علت اولورسه کنیدی ده
اجزای عالمن بریسی بولندیندن او جزئک کنیدیسه دخی علت اولسی
ضرورت حکمی آیر. بر شینک تفهسته علت اولسی ایسه باطل در.
سلسله کائناتک یکدیگریته الی غیر الهایه علت وممول اولسی ده
باطل در. زیرا بوتقد برده تسلسل لازمکلیر. تسلسل ایسه مسلک حدوده
بیان ایندیگمز وجهه براهین عقیده وعلی الخصوص برهان تطبیق ایله
بلاشک باطل در.

برهان تطبیق تقریری :

بوسلسله کائناتک الی غیر الهایه یکدیگریته علت وممول اولسی
باطل در. زیرا بوکون ظهور اید بیده هنوز دیگر برشینک وجودینه
سبب اولمایان بر شیدن. بر مولودن اعتباراً ازله طوضو بر سلسله
فرض ایدرز. صکره بوشیدک - بب قریب اولوبده بر مرتبه فرقتده
بولان شیدن اعتباراً دیگر بر سلسله ده فرض ایدرز. شیدی اینکی
سلسله تک ثابتی برنجی سلسله تک ثابتی حدانسه عقلاً چکدرک بونلری
کدیگریته تطبیق ایدرز. بونلر یکدیگریته تطبیق اولونجه دیگر جزو
دخی کنیدی کنیدیته یکدیگریته تطبیق اولور. چونکه احاد سلسله
آرمنده علت وممولیت بولندیندن ایکی سلسله تک ثابتیته کی جزو لری
بربری حدانسه کلمه دیگر آمادک دخی یکدیگری حدانسه کله چکی
امرضوروی در. شوالده بو ایکی سلسله ازله طوغری یالی غیر الهایه
مساوات اوزره کیده جک یاخود سلسله صغری - یعنی اینکی سلسله -
بر نقطه ده نهایت بوله جق در. اگر بو ایکی سلسله مساوات اوزره
الی غیر الهایه کیده جک اولورسه ناقصک زانده مساواتی لازمکلیر .
چونکه اینکی سلسله برنجی سلسله دن بر ناقص ایدی. زانده ناقصه
مساواتی ایسه قطعاً باطل در. بوق اگر اینکی سلسله بر نقطه ده نهایت
بولورسه شوالده برنجی سلسله تک دخی آندن بر مرتبه یلریده نهایت بولسی
لازمکلیر . زیرا بر متاهی اوزینه متاهی بر مقدار ایله زانده اولان
شی دخی بلاشک متاهی در. بو ایسه خلاف مفروض در. چونکه
بز سلسله کائناتک الی غیر الهایه یکدیگریته علت وممول اولدیغی فرض
ایتمشدک. خلاصه اگر کائنات الی غیر الهایه یکدیگریته علت وممول
اولورسه بوکا ایکی محال عقلمن بریسی همه حال لازم کلیور. بو ایکی
محال عقلمن بری ناقصک زانده مساوی اولسی. دیگریده خلاف
مفروض در. هر هانکی اولورسه اولون قطعاً باطل اولدیغندن
بر نلری مستلزم اولان تسلسل دخی قطعاً باطل در. تسلسل باطل اولنجی سلسله
کائناتک بواجب الوجوده انتهای ضروری درکه مطلوبه بو ایدی.
بو تقریر ایندیگمز برهان تطبیقه : « سز شوراده ایکی سلسله فرض
ایدورسکمز - لکه بکه زاده خارجه ده ایکی سلسله بوتدر. بر سلسله
واردرکه اوده ایوم ظهور ایدوبده هنوز بر شیده سبب اولمایان مولودن
انتهاز ازله طوغرو کیدن سلسله در. بوا یسه متعدد دکل واحد در.
بناء علیه بوراده ایکی سلسله بوق که برینک اوچی دیگر تک حدانسه
بوچکدرک بونلری یکدیگریته تطبیق ایله ذکر ایندیگمز محالات عقلمن دن

بریسی لازم کلسون» دبه بر اعتراض اولورسه. جواباً دیرزکه : فی الواقع
بوراده خارجه بر سلسله وارد در. فقط حد زانده سلسله بر دکل ایکی در.
چونکه مولود اخیرک بر مرتبه مافوقنده کی شیدن اعتباراً بتون آحاد
سلسله ده هم معلولیت. همه علت وارد در. چونکه هر لاحق. سابقک
ممولی وهر سابق لاحقک علتی در. عایت وممولیت ایسه بر امر اعتباری
دکل. بر امر حقیقی در. دیک اولورکه بوراده ایکی سلسله وارد در.
بریسی سلسله معلولات. دیگری سلسله علل در. سلسله علی سلسله
ممولاتده عقلاً تطبیق ایسه مکن در.

چونکه سلسله علی سلسله معلولاته تطبیق دیکک. هر معلولی کنیدی
علتی حدانسه فرض ایتمک دیکک در. بونک امکانده ایسه شبه بوتدر.
چونکه آحاد سلسله آرانده ترتب بولندیندن سلسله معلولاتدن
بزدن طرفه کی نهایتده بولونانک کنیدی علی حدانسه بولندیغی فرض
ایدرسک دیگر هر مولوک دخی کنیدی کنیدیته علی حدانسه
بولنسی اقتضا ایدر. وشو حالده تطبیق امکانده شبه قائلان. بونکله
برابر بوکون معترض من دخی سلسله کائناتک الی غیر الهایه یکدیگریته
ترتیبته قائل اولوب بون مکرانک ایدره منتهی اولدیغی قانع درلر.
بناء علیه بونزه قارشی ابطال تسلسله حاجت اولدیغی کی بونلرک
واجب الوجود اولدیغی یوقاروده مسلک حدوده تفصیلاً بیان
ایندیگمز جهته اولتفصیلاتی بوراده تکراره دخی لزوم بوتدر.

انکیز حکماندن سبب سلسله کائناتک بواجب الوجوده انتهای
کویا رد مقصدیه : «سلسله کائناتک بواجب الوجوده انتهای باطلدر.
زیرا انسانلر بو عالم حقتده ایکی درلو نظریه ده بولوندیلر. برنجی نظریه
بوعالم بنفسه موجودیتی نظریه سی ایدی. بونظریه تک بالاخره باطل
اولدیغی تبین ایدی. بناء علیه سوکرا عالم بغيره موجودیتی نظریه سینه
ذاهب اولدیلر. فقط بو کورده دونوب شو غیرک واجب الوجود
- یعنی بنفسه موجود - اولدیغی قائل اولدیلر. دوشو کوندیلر که
بنفسه موجودیت نظریه سی ذاتاً باطل اولدیغندن بو غیرکده واجب
الوجود - یعنی بنفسه موجود - اولسی نصل اوله بیلیر ؟ شوالده
بونکده بجه حال بر موجه احتیاجی لازمدر. « طرزنده بر اعتراض
درمیان ایتمش ایسه ده آنک بو اعتراضی باطل در. زیرا فی الواقع
انسانلر عالم حقتده بنفسه موجودیت نظریه سنک بطلاقی
آکلادیلر. وعالم حقتده بوله بر نظریه اجرا ایدله میه چکنه حکم
ایندیلر. فقط همیا بونک سببی نه ایدی ؟ بو بلا سببی یدی ذ
شبه بوق که بوغایت معقول بر سببه منی ایدی. چونکه حقایق اشیا
تحریر ایدیلر. کوردیلر که بوعالمه تأثر دن. تغییر دن خالی هیچ برشی
بوق. تأثر وتغیر دن خالی اولمایان بر شینه بنفسه موجودیت نظریه سی
تطبیق ایسه قابل دکلدر. بناء علیه عالم بغيره موجود اولدیغی
واو غیرکده واجب الوجود دن عبارت بولندیغی حکم ایتمک لازم کلدیگنی
آکلادیلر ده بونک اوززینته : « سلسله کائناتک بجه حال بر واجب
الوجوده انتهای لازمدر » دیدیلر. واجب الوجود حقتده بنفسه
موجودیت نظریه سنک بطلانته حکم نصل اوله بیلیر ؟ چونکه واجب

یا سن زبانی قیافتی ، غول یابانی پاشا ،
آلتی یوسرو باشک برکله بدی سوری طاشه !
بیلان باقیشلی شبک ، بر بانگ شونگ کوزینه !
قازیق بویکنن اوتان ... تو ! حریف سنک بوزیگه !

صوص ا اوصوصماز : ندای تهدیدی
دیگه باق نردن انکاس ابدی :
آرناوودلقده کورله بن طوبیر
کلپور اشته پانغنه قدر !

عمر عارف

صاقین محله ده ارکک برآقاییک ، کونورک
صایله و برمدیلر ، اویله ، پوسته پوسته سورک !
باقک شوخیدوده طورمش بیقک دیور اوعی !
طورو نلرم یا حریف ، آج قلوب دیانسنی ؟
مخله مزده ده چیت بوق ، نه اولدی قومشوره ؟
صوصوبده قورنوله جق سانکه هسی عقلی صروه .
آپوک ، یارین ده سرک خانانکز سونجک . . .
نه وار صیجان کی اولرده شمیدین سیندجک ؟

تاریخی برکیجه

مشروطیتک یوم اعلانن اعتباراً ایلیک دفعه اولیق اوزره صورت
خصوصیه ده عناصر عثمانیه متبعلری وطن مشترکه تاند برجزک استقبال
مقدیری برلکه نظرمانه آلمق اوزره باش باشه و بر مرک اجتماع لزومی
حسن ایتدیلر .

وطن همزک جزؤ غیومفکی اولان کرید جزیرمنه دائر اشاعه
اولسان بدخواهانه ، مهیناه عوادلردن دلگیر اولان عثمانیلرک کافه
صنوفندن پک چوق ذوات مکتب حقوق بناسنده بلا اجتماع ملحوظ
اولان تعرض لیمانک ماهینتی آکلامق ایتدیلر .

یازیق سرک کی ارککلرک قیانتنه . . .
یتشدی ییغاره ک ارتق . . . چکیل قادین اویگه !
آنک شوقالتاغی کیتسین ، طیقک همان ایجیری .
پاشام بایلدی قادین .

فلاکتلرک انواع عیدمنسه قارشى احتمال وسکتیتی اصلا نقاب
ایتمین ، غیر عقول اولان متاتقی دانغا احوال فوق العاده اراه اهدک
ذره ما ارنلاش کوسترمین بیوک عثمانلی قومی ، غریبدرکه سوکیلی کریدی
ایچون قولاً بیله تعرضه تحمل ایدمبور ، تحفه مخصوصه آیه واجداد
اولان بو قییدار آبدن بساک و فضیلت ایچون یگله جگر پارمنه قارشى
برمادر مهربان کی صنف قلب حسن ایدرک تعرضه احتمال متوهمندن
بیله دوچار هیچ اولیور .

— آ کللام او حیلله لری .
دیگ که بکلیم کلسون مالک کینی . . .
ساعت اوج اولدی ، کیکدک ، اوموزلایک حریفی .

ایشته عیاضحانک بشنجی کونی آتشانه مصادف اولان جمه
کیجه سی مکتب حقوق بناسنک استاب ایدمبدیکی بیکلرجه عثمانیلرک
حالی شو تصورسزک پارلاق برمثالی ایدی .

رفیق عمری کیدرکن جنازه حالنده ،
سریلدی ، قالدی قادین آشیان لالنده .
بیمه یتدی نهایت تحلم ، تالم ،
بو شاندى سيل دمومع ، بو شاندى اعصابم .
اواندم اغلا یهرق ، اغلام اوانا غایهرق !
دیوردی سانکه او بیچاره قارشیدن :
— آ لچاق ،

او کیجه مکتب حقوقه طوعشى فوج اقان کزیمه اولاد وطن
استبدادک مهمبور برآقیدنی کریدک سلامتی ایچون کندیلرینی اوگه
سوربور و قتله جزیره بی احاطه ایدن صولری بالذفات قاتلریه بویان
عترم آیه واجدادک خیرالخلقلری اولد قاری ایتانه تارح کوستریور
لردی . حقاری ده واردی :

ده بن کرکدی حیت ا هم اغلامق نه دیک ؟
قنان ایدرسه قادین صوصدورور قوشوب ارکک .

لا یلم الشرف الرفیع من الادی حق بران علی جوانبه اهدم .
مع مانیه کریدی محافظه الکر برشرف و حییت مسئلهسی دکلر ،
محافظه موجودیت ، حق قیاسه . تلق ایدر بر مسئله مهمه حیاتیهدر .
ایشته جزیره ده دانغا بو نظره باقلدینی ایچون تاریخک شهادت ایدنیکی
وجه اوزره اک بحرانی و خطرناک زمانلر مزده بیله فداکارلق لزومی
تقدیر ایلش . هر درلو مشکلات و مزاحم اتمام اولد قاری کرید ختمدکی
قطعه نظر محافظه اولتشدر .

اوه دوندم بوتون اوقا جه لر
کلدی قارشیده طوردی صیحه قدر .
دوندی دیدمده بیگ خیال الیم ،
اوتدی بیفته بیگ قنان تیم .
آغلاسون ایگله سینده برظلم ،
اولهیم سیره ساده بن محکوم !
یا لکنز نجیم فقط جانی ؟

عثمانیلرک جزیره بی زمان محاصره لرندن بو آه قدر هیچ بر هانله
کریده قارشى اولان وظیفه بی اوتودر برماشدر : انای محاصره ده
چوق موقبتسزک کورلش ، امیدقطع اولغاش . اسفار بحریمین تاریخنه

کیم جقوب « یاغایک ! » دیمشدی هانی ؟
صوصدی هرکس طوبنیجه فریادی ،
کیجه جگر برندن اوتنامادی .
سسی حق قیصلدی قرآنک ،
صوصدی کویا صداسی مولانک !

يانان آينلر ايچون برحيات اولور لىسك ..
 آچيقدى نيمرلر ، صاغلى صوللو هراودن
 كليردى درلو صدارل ، آچيقل بىضاً شن .
 باق آتته ، آي دده باق باق !

— آمانده ماشا الله

دكبرى طابله قدر وار ..

— صوصكدى مابشه ، كناه .

— آلمى تيزه تخمفك ، نه دن كناه اوله جق ؟

— كناه ديدم يا براق شيدى ..

— هايدى سنده بوناق !

— بوناق موناق ديمه بالله چاربارم المى ..

— آشيقتلر سزى .. آخر زمان توكللى ي !

— اوک برنده نواساز برکوزل عودى .

— برنده جذبہ فزا برصدای داودى

— تلاوت اتجده قرآن ، کلوب کچنارسه

— ایقده ایرکيلبور انجذاب ايدوب اوسه .

— طوبولماسونى براز سوکره باشقه بر آجى سس ؟

— عجب نه وار ديهرك قوشدى اونجه دن هرکس .

— فقط که نره باقده که قالدربوب طابانى

— بوجاق بوجاق قاچيور : قاچ بيليرميسک آمانى !

— قيصيلدى قارشىکي اولرده موملرک هيسى .

— قيصيلدى سانکه بوتون بر عله نك نفسى !

— کيليدى نغمه قرآن ، کسيلدى نغمه ساز ،

— زمان زمان طوبولان ساده برريق آواز .

— نيچون قاچيشدى اهالى ، نه وارکه يارى ؟

— ياواش ياواش صوقولور آکلارم نهدر سبي .

نه منظره بدى آلمى اوکوردیکم صحنه :

بش اون حريف يايشوب برقتبرک اللرينه

سوروکليور ، اوتنه دن برقادين ديبور :

— براقك !

قوجهم نه ياپدى ؟ نهدر جبرى بيكناه آدامك ؟

زوالينك بويوك اولادى اولدى عسکرده ؛

ايگنجي اوغلده سورگون بنده بر برده .

— آچيقل ، کوكسى سقط ، قوربورنك ديدبگلهميسك ،

— كناهدر ايتيمك اوغلم عيدر ايله ميسك .

— ائندى کيم ، او نه بيلسين ؟ بيليرسه هم نه چيقار ؟

— کيلارجيسيله اوزاقدن براز خصملى وار .

— کچنده قومشوي کورمش ديمش : سلام سويله

— ديمك آلتايه جق تکرينك سلاي بيله !

— کوبك سورور کي انسان سوروکله نيرى آبول ؟

— قادين چکيل دوکرم ها ، صوقوله هايدى دفع اول !
 — حريف براق ديبورم .. طوردى ايشته باق نفسى ..
 — نه درلاتوب طوربورور ؟ صوصدورک جانم شو پيسى !
 — ديمزيم سزه بن هر زمان که « دغدغه سز »
 — يارنك ؟ اشك کي سزه هيج لاف آکلمازميسکز ؟
 — قادين ، پاشام ، نه ييارسک ؟

..

— پاشام ي ؟ نرده پاشا ؟
 — شو قورقوتق کي ديم ديك طوران حريفمى ؟ پاشا !
 — تصور ايت ايکي آرشون فازيق قدر بر بوى ،
 — کتيرده اوستنه قابداقلى بريك قفا قوى .
 — اوجاق سوپورکسى شکلنده برصقال ياپهرق ،
 — « سنک بوايشته بوزک ، آل ! » ديبوب او بوزسزه طاق .
 — اوجاق سوپورکسى ، لکن سوپورميور ، بيقيور ،
 — نه دنسه بيتديکي يردن جنازه لر چيقيور !
 — بوداق ديلکرى طرزنده آجده چيخته اوبوق ،
 — بويوچکه بقله قدر آلتنك آز آتته صوق .
 — بيليرميسک چالي آتنده کيزلى اينلر اولور ،
 — بيلان صباح چيقار ، افشام اوصوله جق صوقولور ؟
 — بيق او قورده يتشمش ديكن يمشلى چالي ،
 — آغيزده اين کي اصلا کوروتيور ، قابالي .
 — بوشکل موحشى ممکنسه بردوشون سويله ،
 — پاشام ديدکبرى اعجوبه ايشته عينله !
 — بلنده سيف « صداقت » ، ائنده برقاچيى ،
 — فريق سترسى آتنده کوردیکم اوماجى ،
 — ضياى بدر منيرک ايچنده يارى ،
 — طوروردى سينه ايمانه کيرهش عقده کي !
 — سما ، زمين بونون انوار ايکن او پيس کولکه
 — جبين پاکنه ليلک نه ياپداو لکه !

..

— قوزوم ، فصل پاشاشک ، کورميورميسک ؟ قوجهي
 — سوروکليوب طوربورورل ..
 — دفع اول قادين ، آدامى
 — اورنجه اولدورورم ها ! بنم شاقم بوقدر .
 — چکيل خانم ، پاشا لاف ديبگلهم ؛ اورورمى ، اورور .
 — بيليرميسک اونى ؟ شوکتآب ائدمزک
 — بونجى بنده سيدر ..

— هاى يتشمسين پامپن !

— « سوروک ! » ديمش ، اوگا شوکتلينک اراده سى وار .

— سوروم سوروم سورونك تَر زمانده آلتاقل !

وحکما منک آثار برکزیده سندن استفاده انجامش اولسون؟ هانکی آوروپا دارالطباعه سی کوسرتیله بیلرکه اورتالیفات مقبوله یی نجیلاً آثار مننده طبع ونشر ایله مهش بولونسون؟

«ارنست رمان»، «لوفهور»، «موق»، «لوبون»، «بارون قارا»، «کپی چوق علمای غرب، هر درلو مشکلات موانعی برطرف ایده رک «ابن سینا»، «ابن الرشد»، «امام غزالی»، «جابر»، «فارابی» و بوتون حکمای سالفة اسلام حقدنه نهلریازمادیلر ومدینت اسلامییه یی رد ایله علوم وفنونک ترقی وتعالیمی اوغورنده اسلاملرک سبق ایتیش اولان بونجه خدمات جدیده سی انکار ایدن برطاق سیکمغزان ارباب غرضه قارشو ایله مدافعه لرده بولوندیلهرکه بومدافعات حقدنک براسلام، برترک قلندن چیقماش اولدیغنه نهدر نأسف وتلف ایله آردر.

یازدیغی «القانون» نام کتاب مستطابی سنه لرحه اوقوغش، دها برعصر اولنه کلنجیه قدر بدستور طب کپی بوتون آوروپا دارالفنونلرنه تدریس اولوغش، اثرلرنیک بوبوک برقمی انگلیز، فرانسز، آلمان، ایتالیان ولاتین لسانلرنه نقل ایدلش، «لواحق الشفا» لری، «کتاب النجاة» لری، «الحکمة الشرقیه» لری ودها برخیلی مخلدات طب وحکمتی چوق آوروپا دارالفنونلرنی، دارالمعارفلرنی تزوین ایتکیه بولوغش، سیمایه عائد معلومات عمقه سی فرانسز کیمیا کر وحکیم شهرری «برتلو» نک تقدیرات مخصوصه بیجیلکارانه سنه مظهر اولمش وحقی جوق قوللانیلندن نام مختبری بیله تحریف ایدیلوب «آویسنه» شکله قوغش اولان «ابن سینا» لر...

قرون وسطاده بوتون جهان مدینت ومه رتک طب وفلسفه ده خواجه فردی اولق شرف وامتیازینی بحق قزاعش، حکمای یونانیه دن «ارسطو» نک اثرلرنی عربجه به تفسیراً وتوسیماً نقل ایده رک «ساک شامیونی ارسطوی بیله کولکده ارفه جوق درجه ده اصلاح ایله مش، «شرح الارجوزة فی الطب»، «خلیجة طب»، فلکیاتدن باحث «المسطی» کپی برخیلی آثار معتره ومکمله وجوده کیره ش، قان آلق اصولی بولمش، ذات الحلیب، ذات الرنه خسته لقلریله امراض التابییه یی نداوی ایتک ایچون بواصولی کوچوک چوجوقلرده ایلك دفعه اوله رق تطبیق وتجربه ایتیش، اثرلری بوتون آوروپا لسانلرنه نقل ایدلش ونام عالی اتاسی کثرت استعمال له ابن سینانکی کپی تحریفه اوغرایه رق «آودروئس» شکل غریبی آتش اولان «ابن الرشد» لر...

فن طب وحکمتی ذات پرکالانده جمع ایده رک «کتاب الحماوی»، «کتاب الاعصاب»، «کتاب الفاخر» کپی چوق جسم ونفیس اثرلری یازمش، چچیک وقیزاموق علتلری حقدنک کشفیات حاذقانه سی اوزرینه تحویر ایله دیکی «رسالة فی الجدری والحصبه» نامنده کی تألیف کزینی آوروپا لسانلرنه ترجمه ایدلش، «جالزده سوغوق صوی» سکنه لرده حجامتی، عنطان یاقیسنی اک اول استعمال وتطبیق ایتیش، ارضک کریتی، شمک ارزندن بوبوک، قرک ایسه کوچوک اولدیغی بیان ایله مش اولان «ابوبکر رازی» لر...

علم کیمیاه دأثر بوزلرحه کتاب تألیف ایتیش، ایجاد ایتدیکی آلات کیمیوه، ادعای اختراع ایدن آوروپا کیمیا کرلرنیک دست غارته چکش آلون، کوموش، قلاهی، باقیر ودمو کپی مدنلری صورت مفصله ده تعرف ونوصیف ایتدکن باشقه فن کیمیاک اجسام مه سندن معدود اولوب خسته خانه لرده، کیمیا خانه لرده پک زیاده استعمال اولوتان نزاب، ماء زرین، جهنم طاشی، طوز روحی، سوبلیه، سرور، زاج قبریس کپی پک چوق مرکبات کیمیوه کشف واستحصال ایله مش، تصنیفات مقبوله سندن الهه بولوتانلری السنه اجنیه به ترجمه ایدلش اولان «جابر» لر...

علوم عالیه وصنایع نفیسه ده کی بهره کلیمه بناه زمانک علم یکانه سی عد اولوب آلات طریقدن قانونی ایجاد ایتیش، اک اول ارسطو نک اثرلرنن برچوق مسائل فلسفیه اخذ ایده رک تفسیر ایله مش، تألیفات، متروکه سندن بعضی ۱۶۳۸ تاریخ میلادینسه یارسه نشر اولوغش، «فصوص الحکمه» نامنده برأثر مهم ایله کلیات علومه وفن موسیقی به دأثر برقیچ کتاب نفیس برقیچ اولان «فارابی» لر...

فن تاریخنده اختراع ایلدیکی مسلک بهترن ایله شهرت ایدیبه مظهر اولمش، یازدیغی تاریخ قییدلری همان بوتون آوروپا لسانلرنه ترجمه ایدلش اولان «ابن خلدون» لر...

اخلافه یادکار بر اقدینی آثار مقبوله تاریخیه سی کاملاً السنه اجنیه به نقل اولوغش، «مشاهیر مصر» نامنده کی اثرینک ال یازمه نسخه سی بر جوهر معرفت کپی اسپانیا کتبخانه لرنه حفظ ایلکنک بولوغش اولان «مقریزی» لر...

طب، فلسفه، ریاضیات، فلکیات، نباتات، حیوانات، طبقات الارض، کیمیا، تاریخ، منطق وکلام کپی علوم عالیله مهارت موجدانه ابراز ایتیش اولان «ابن باجه» لر، «ابن سبیل» لر، «ابن طفیل» لر، «ابوقاسم» لر، «ابوجعفر ابن هارون» لر، «ابن زهیر» لر، «ابن اعرابی» لر، «ابن اثبار» لر، «ابن الرضوان» لر، «ابوالفدا» لر... علوم عقلیه ونقلیه ده کی احاطه کلیدلری وله آور ادراک اولان «امام غزالی» لر، «قطب الدین شیرازی» لر، «قطب الدین رازی» لر، «فیروز آبادی» لر، «موق الدین» لر، «مخالدین العربی» لر ودها بیکلرحه فحول علما هب بو ات ناجیه محدیه آراستندن چیتیش، نیشمش بررخادم جاهد علم وفن ایکن اسلاملرک علوم وفنونه اولان خدمتلی ناصل انکار اولونه بیلر؟

مدینت عتیقه ذیلان اسکی فیکه، مصر، آثور، یونان وروما مدینتی دوشمش اولدیغی کربوه نسیان وانحطاطدن تخلص ایله جهان معرفته طایتیدیران، آوروپا قطعه سی قرون وسطانک ظلمات جهل وتصی ایچنده غلطان اولدیغی صیرالرده اونودولمش، ترک واهمال ایدلش اولان علوم وفنونی غیوت وهمت کسل ناپذیرانه لره درجه عال العال کانه ایصال ایدن علما وحکمای دکلینر؟ بر تاریخ کتبانده کوردیک شوقلره برحقیقی، بر حقیقت عضه یی افاده ایدیور:

«دنیاه ملت اسلامیه قدر علما وحکما میدانه کتیرمش بر ملت

تسایا اووالرنده بر اوغور. افای حیات ایدن زوالی سردقدراشلر منک
 براقدرقاری تیملرک ، اوکوزلرک انظار استرحای قارشینه سنده پدرلرینک
 صوگ آرزولرینی برینه کتیره مامکنن متولد عجزومسکنت ایچنده دور
 حربنده اولسون قیورآنقندن ، هدف لغتتری اولمقدن کندمیزی قوروملی بز.
 خاطرهمی تأیید ایدبله جک اولان شوتارنجی کیجه نیک بنده براقدیغی
 تحسست ، بو قوبیل ملاحظاندر . کیم بیلور محترم حضار دهاندر
 دوشونمشدر ؟ .. ماررینی زاره : ابراهیم

اسلاملرک علوم وفنونه خدمتی

— استاد محترم قره سی مبهوتی عبدالعزیز
 مجدی اندی حضرتلرینه —

بوایله عبق وهمتنا بریخت مستشاردرکه تصویب اهمیت ، تقدیر
 علوی و توضیح درجه شامایق ایچون تیز ایدبله جک اولان قلم ،
 ماجزلی کبی برهوسکار علم وعرفانک دست عجزنده تیره ناپساره
 ناچیز اقتدارسزلنده دکل ، بوپوک بر بضاعه علیه صاحبکن افکار
 ومطالعات مخصوصه سنی تبلیغ ایدبیله جک برخاضه اقتدار وصلاحیت
 اولمق لازم کلیر .

دین مبین اسلامک آغوش هدایتنده یتشمش ، فکر منورلری ،
 ذکای فوق العاده لری سایه سنده علوم وفنونک شعبات متعدده سنده ابراز
 کمال ایلهمش ، جدیدت تبعات ، ثنات محاکات ، وسعت ممولومات ،
 برکت تألیفات انله شهرتیب اولمش وهر انتساب ایتدکلری دائره
 معرفته رنگین ومعلا براتساع تجدد وتکمل ویرمش برچوق اعظم امت
 وارددرکه بونلردن هربری یالکز اسلاملاجه دکل ، غریبک الک بوپوک
 علما وحکما سنجبیله بر نادره خارقه غای دها عداولوقنده علم مدنیه
 اهدا ایلدکلری کشفیات واختراعات نافه ایه هر زمان لسان تقدیر
 وشکران ایله یاد ایدلکنده در .

اسلاملرک علوم وفنونه اولان خدمتتری .. خدمت مهمه عالممانه لری
 حقتنده قوجاق قوجاق صحیفه لر ، بوپوک بوپوک رساله لر ، کتابلر
 یازنطالی . بوقسه بواسر خطیر بوپوله برقاج سطر پریشانک حوصله مانله
 صیغماز .. صیغماز . فقط تأسف ایله کورولمکنده درکه بوخصوصه ده
 آوروپالیر بزدن بک ایلهری کیش . حالوکه بوپوکسک ذکالی ،
 بودها وفطانت خارقلرینی لک زیاده بز او قومالی ، لک زیاده بزندق
 وتبع اجملی بز ، بونلرک مزایای علویه دقیقه سنی آوروپایه بز کوسترلی بز ،
 بزطایتمالی بز . چونکه بر آوروپالی ، بر اچنی نه قدر عالم اولورسه
 اولسون بوها کل معظمه فضل وعرفانی بز قدر آکلاهمماز ، روح
 وهوبلرینه بز قدر کسب یقین ایدمنز .

اسکی کتبخانهمیزی آراسق اوله دیندار بوله جزکه بونلر بزه
 قالمش بر میراث علم ومعرفتدر . بومیراث کرانه ایدان استفاده ایتکه
 شتاب ایلهملی بز ، بوزبزم ایچون بروجیه ذمندرکه ترک واهالی ، بوپوک
 برکفران نهمدر .

بر کره دوشونم : هانکی آوروپا دارالفنونی وارکه . اسلافی علما

شانلی صحیفه لر علاوه ایدم جک دهشتلی غاریدلر وقوعه کلش ، عظیم
 دونمخالر فدا ایلمش ، ینه بوانمیه دن فراغت کیسه نیک خاطرینه کلامش ..
 مملکتنده خوزریز اختلاللر ظهور ایتمش ، فقط بو باده کی عزم وهمت
 وهن طاری اولممش .. سلطان ابراهیمک استانبولده کی سفامتری حسبیه
 جابجا تمدت ایدن وقایع الیه رأس کارده بولان ذواتی تدهیش ایدرک
 نفسلرندن بشقه سنی دوشونمکه امکان وطاقت براقادیغی زمانلر اولمش ،
 مع مانیه کرید ینه اونوتلامش ! . تاریخمیزی تبع ایدنلرک نظر دقلرندن
 طیبی بوجهتلر دور قالماز . عجیبتون شو مساعی وهمتلر مجرد حرص
 قوتوحانه میبتنی ایدی ؟ سورارز : دولترک او صبرلده کچیردیکی دور
 بوپله بر ملاحظه فی قوبله مساعدیدر ؟ شهه سرکه دکلدن . او حالده
 بو لایتیر عزم ونیشک بادیمی نه اوله بیلوردی ؟ ایشته شو سؤاله
 ویریله جک جواب عثمانلیرک بو کونکی تلاشکن اسباب حقیقه سنی
 کوستریر . اوت آباه واجدادمنز قوتکولرندن روی استتقال کورمکنن
 خالی قالمان عثمانلیرک شو مملکتکرده مستیجانه بارینه ییللری بو جزیره نیک
 یدلرند بولنسیله قابل اوله بیله جکنی تقدیر ایتشاردی . اولاد واحفادک
 طالع استقبالی آنجق بو جزیره نیک تعیین ایدم جکنی بک ابی آکلامش
 ایدی . دور اندیش پدرلر ایشته بونک ایچون اوزبیلورلر ، داخلی ،
 خارجی میلیونلرجه مواینی ایتمام ایدرک برآن ایچون اولسون کریدی
 دوشونمکن صرف نظر ایدم بولرردی . ایلرسته کیتمکه نه حاجت ! دور
 استبداد بیله بتون عجز ومسکتیله ، دنات ولثامت مسلمه بیله ، کلیت
 وطنه قارش کوستردیکی آثار اهانته رعماً ، کریدی دوشونمک کلفتدن
 کندینی وارسته طوطه مامش ، دائماً تدهش ایتدیکی افکار عمومیه نیک بو
 مسئله ده نصل بر جریان آله جتنی تأمل ایله حتی حرری بیله کوزینه
 آدیرمش وبر حس قبل الوقوع ایله ، ادبارنیک بو مسئله ده مندرج
 اولدیغی آکلامش ایدی . شهه سردرکه اداره منجوسه مستبده علیه
 بلا استتقا حاصل اولان فکر عداوتنه کرید جریجه لرینک بک بیوک
 دخلی اولمشدر . بونابیرک حربه سببیت ویرن تجاوزات معلومه لرندن
 مقدم مجاهد حریت احد رضا بک اندی حضرتلرینک همتیله دیار
 اجنبیه ده تشکل ایله وطنک چوق برلرند شعیبلر تأسیس ایدن جمعیتمک
 نشریات مهاجمانه سنی حکومت مستبده نیک یونانه اعلان حرب ایتمش
 طاوسا مش ، حتی جمیت طاعنه یوزطومش ایدی . شو قدرکه بدالحرب ،
 پایلان فداکارلرله رعماً ، کریدک ینه حال سابق ، لئی محافظه ایتمش
 عثمانلیرله داغ درون اوله رق عظیم غیظلر حصولنه سببیت ویرمش
 ووقوعانک توالیسله قاروب طغیان ایدرکن بوغیظلر نهایت لمحة البصرده
 حصین استبدادی سورکله بوب کونورمشدر .

تاریخک تکرردن عبارت اولسنه کوره بو حادثه لر موجب عبرت
 اولمیدر . شیدی پایله جق شی وقوعات تاریخیه یی . دور استبداده اولدیغی
 کبی - اونونمقدر . اجدادمنزک خط حرکتی کندمنز رهبر انخادایدنرک
 اوفکار عالییه یی بحق توارث ایتمکنر . بزده اولاد واحفادمنزک آیتسی
 دوشونمک وجود کلکون وطنک لک جاذبه دار نقطه سته وشم ایدیلان
 سیاه لکلرک برآن اول تطهیر وزالله سی چاره سته یاقلی . صوگ زمانلرده

بل دگرمنی آنچه اهل صلیب عمارت‌نشدن سوکره آورویاده کورولمکه باشلادی .

اسلامی ، ممالق ایله اویمه جیلقدده فوق‌الساده ترقی و تکمیل ایتشدر . عرب مصلاری طرفدن بنا ایدیلان «مدینه‌الزهرا» ، «الحراء» ، «القصر» ، «الیزا» و بونلره مبادل پک چوق محتمم و مزین سیرایو ایله قاهرده ، قدس شریفده ، شامده ، قرطبهده ، فاسده ، غرناطه ، طلیطلهده و ناهنده و نارنجیده قدردها پک چوق برلرده انشا اولونان جوامع شریفه ، مدرسلر ، کتبخانهلر ، تربلر صنعت و تزیینجه دنیاهه اثنالی کورولمدهش آثار نفیسه مصلاریه دن مدوددر . «فایح» جامع شریفنگ معماری «ایس» ، «بازید» جامع شریفنگ معماری «کال‌الدین» ، «سلیمانیه» و شزاده «جامع شریفلیکنک معماری» و «سنان» کبی اسانده سنتک و استانبول ایله بروسه و ادرنهدهکی جوامع شریفه بنا ایدن دیگر اسلام قالدولرک مرتبه بالاترین مهارت نظر افتخار ایتی تلطف ایتکده اولان اثرلیکنک لطافت و مکملیت جهان پسندانه سندن استدلال اولنه ییلر .

ایشته اسلاملر علوم و فونونه بویوله خدمت ایتشلر و کسل و فتور قبول ایتمین غیرت و وفالیت جامه‌اندلری سایه سنده هر علمی ، هر فنی بولدقلری نقطه دن پک ایله‌ری کوتورورک اعلا و احیا ایله شلدر .

کریدلی محمد پاشا زاده : محمد علی

«تورک درنکی»

نظامنامه‌سی

۱ — «تورک درنکی» آدی مرکزی استانبوله اولتی اوزره صرف علم ایله اوغراشیر برجمیت قورولشدر .

۲ — جمیتک مقصدی تورک دینی آکیلان بوتون قوملرک ماضی و حالدهکی آثار ، افعال ، احوالی و محیطی اوکرتمه و اوکرتمه حالیشیق بنی تورکلرک آثار عتیقه‌سی ، تاریخی ، لسانی ، عوام و خواص ادیبانی ، اتنوگرافیا و اتنولوغیاسی ، احوال اجتماعی و مدنیت حاضرملری ، تورک ملکتسلیکنک اسکی ویک جغرافیاسی آراشدیروب طلارشدیروب اورتبه چیقاردق بوتون دنیا به یایوب طاغتی ، آریجهده دینلرک آجیق ، ساده ، کوزل ، علم لانی اوله‌لیکنک صورتده ککیش و مدنیت ال‌ورشل برورجه کلمته چالیشق واملانسی اکا کوره تئقیق ایتکدر .

۳ — جمیت مقصدیه ایرشک ایچون آتاشغیدهکی واسطلری قولانیر :

- ۱ — جمیت طویلانیر ، مذاکرته بولور ،
- ب — اقتضایدن علاوه هیشلر کوندروب کتفاته ، تحقیقات کیریشیر ،
- ج — عمومی دولر ، مذاکرلر ترتیب ایله مکتبلره تورکاری آکلامه یارار دولر قبول ایتیرمکه چالیشیر ،
- د — غزتهلر ، رساله‌لر ، کتابلر نشر ایدر ،
- ه — یوقاریده کین مسئلهلر اوزرنه علمی مذاکره لرده بولونق اوزره قونترملر طویلار .

۴ — جمیتک مقصدیه خدمت ایتک ایستین هرکس هانکی دین ، جنس و تابیندن اولورسه اولسون . مرکزدهکی اداره هیئته شفاهاً و یا تحریراً مراجعت ایله دیکی تقدیرده ایتک دخوله جمیتک ایکی اعضاسک دلالتیه و هیئت اداره‌لک تصدیقه قبول اولونور .

۵ — هر اعضا جمیه اوج آیدر برکه ۲۰ غروش ویرر . برکرده

بکری لیرا و برطر قید حیات ایله اعضا اولش اولور . بوندن لفظه ویرن تبرکده بولونش ساییلر . اقتضایدرسه جمیتک مرکز اداره هیئتی بسن اعضای بوردسن مضاف طوره ییلر . منی «ماده» جمیه فوق‌العاده خدمت طولونان ذاتلرک آدلی مرکز اداره هیئتی لرا بیه اقتضالوجهه یازبه چقد ، ۶ — اعضادن بری ایستدیک زمان استفا ایله بیله چکی کبی برسته ک قسطلریده ویرمه‌مکه استفا ایلمش ساییلر .

۷ — هر عملکنده بولونان اعضا بربرده طویلانیه او عملکک عمومی مجلسی قورارلر . مرکزدهکی عمومی مجلسه «مرکز عمومی مجلس» دینلیر .

۸ — مرکز عمومی مجلسی کندی ایچیلندن سنده برکره تکرار انتخاب اولونق اوزره طویلو کیشیک بر مرکز اداره هیئتی سبب تعیین ایله . ایتک مرکز اداره هیئتی مؤسسلر کندی ایچیلندن سیرلر . مرکز اداره هیئتک کندی ایچیلندن سچیلش بریحی ، ایکنسی ریسی ، بریحی ، ایکنسی کاتبی ایله برده صادیق ایتتی بولونور .

۹ — مرکزدهکی عمومی مجلس امور اداره به باقی ایچون طویلانیه زمان کندی ریسی ، کاتبی انتخاب ایله ، دیگر طویلانیه مرکز اداره هیئتک ریسلرندن بری ریسلک ، کالیزندن بری ده کاتبک ایدر .

۱۰ — هر عمومی مجلس لزوم کورورسه بولوندی موصفه بر هیئت انتخاب ایله ییلر .

۱۱ — مرکزدهکی اداره هیئتی آدی آری اون بش کرده برده طویلانیه جمیتک علمی ، مال اداره‌سی بولنه قویار .

۱۲ — مرکزدهکی اداره هیئتی ، جمیتک هرسته نهایت قدرعله ایله دیکی خدمتوره ، کنتفریه ، اطلاعاتیه داثر برابور قله آله چقد .

۱۳ — آیدر بر دضه علمی مذاکرده بولونق اوزره مرکز عمومی مجلسی طویلانیر .

۱۴ — مرکزدهکی عمومی مجلس امور اداره به باقی ایچون آدی آزی بیله بر دضه طویلانیه چکی مرکز اداره هیئتجه لزوم کورولدیجه فوق‌العاده اجتماعلرده دعوت ایدیلر .

۱۵ — محل تنکیلات ، ناصل چاپشیه بطریق ، نه بوله اداره تشکیل ایدر بکچلری کندیلری تعیین ایدر .

۱۶ — قونترملر ، مرکزدهکی عمومی مجلس فراری و محل تنکیلاتک آدی آزی اولهرق یاریسک تصوی ایله چایغریلوب طویلانیر . قونترملر طویلانیه عیله عمومی مجلسه دیگر عمومی مجلسلر مرکزندن ، مرکز اداره هیئتی اعضاسندن و نهایت دعوتیلردن مرک اولور .

۱۷ — قونترملرک اساساً وظیفه‌لری جمیتک مقصدیه یارار علمی سئولر مشغول اولهرق تورکلک خدمتک سلوماتک آرتنه خدمت ایتک ایسهده جمیتک عمومی تنکیلاتی ، نظامنامه‌سی مقصدده دها ایچون بویوله دوزلنکک صلاحتی واردر .

۱۸ — جمیتک وارداتی ، قسیط بلرندن ، تبرکندن جمیتک کسروی ماتیش ایچسندن ، ویرجهکی قونترانلرک بقیشنه قونن دخوله حاصلاتدن عیارندر .

۱۹ — مرکزده بولونق اعضا قسیط بلری مرکز اداره هیئته ویرر ویا کوندریر . محل مجلس عمومی لک وارداتندن یوزده اوتوزی جمیتک عمومی مصرفلری قاریشیق اولتی اوزره مرکزدهکی اداره هیئته کوندریلر . بونکله برابور هر هانکی برعهده فوق‌لده معاضته احتیاج کورولورسه مرکزدهکی اداره او عیله وارداتک هیئتی اویایه ترک ایتدکنک باشقه مرکز قامه سندن دخی ممانده بولنه ییلر .

۲۰ — مرکز قامه ستنک تصرف ؛ مرکز عمومی مجلسه بیله برکره حساب ویرمک و کجه چک ستنک بودجه‌سی تصدیق ایتیرمک شرطیه مرکزدهکی اداره‌لک الوده . سندلر ، ویتهلر ، مقادیر لده مرکزدهکی اداره اعضاسندن

یوقدر. قرون اولی ایله قرون وسطاه ظهور ایدن اقوام ایچنده عربلر مستننا طوتولدیغی حالده کثرت علما و حکما ایله یونانستان نفرد ایشمدر. فقط بر یونان عالنه قارشی بوز اسلام ارباب معارفی قوبه جق اولساق ینه چوق کلیدجکدر. نه طوغرو سوزا فی الحقیقه ممالک اسلامیده اوقدر چوق. اوقدر حسابسز ارباب علم و فضیلت ظهور ایشمدر که جهد و غیرت مشکل براندازانه لریله کافه علوم و فنونی اقصای صراثب کاله اصاد ایله مشلردر.

استمالی کوچ اولان لابن رقری برینه آوروپاده آلان قوللانلقده و «عرب رقری» نایله یاد ایدلکده اولان اشارات حسابیه یی، تمدا و ترقیم اعشاری یی ایجاد ایدن عربلردر. حق رقم و صفر مناسنده اولان «شفر»، «زه فیوم»، و «زه و»، «کله لری»، «صفر و جفر» کلات عربیه سندن ایشمدر. علم جبری اختراع ایدن، جبری هندسیه ایلک ذمه اوله رق تطبیق ایله «ابوعبدالله محمد بن موسی الخوارزمی» ائمنده بر اسلامدر که (۳۰۵) تاریخ هجری سنده یازمش اولدیغی «کتاب المختصر فی الحساب الجبر و المقابله» نامنده کی تألیف کزنجی آوروپاده قرون وسطی ریاضیوننه مرجع نفرد اولدقدن باشقه دور تجدد و ابتیاده ظهور ایدن مشاهیرک دخی مکتسبات و تألیفاته اساس و مأخذ اتخاذ اولونمشدر.

بوگونکی کون بیه کیفیات عددیه دن بحث ایدن شعبه مخصوصه ریاضیه آوروپالیر «آلورتیم» نامی و بر مکده در لکه بو اسم مؤلف مشارالیمک مسقط رأسی اولوب فرنکار یئنده «آلورزم» دییه یاد ایدلکده اولان «خوارزم» کله سندن تحریف ایدلشدر. «ابن فلوس ماردی» نك «نصاب الخیر» ی، «ابن علی موسی» نك «کتاب المفید» ی، «نصرالدین طوسی» نك «کتاب الظفر» ی علم چورده یازیلان کتابلرک اذ ذکر لیرندندر. مثلثات کروی و حکمت ریاضیه علملری اکیال ایدن عربلردر.

چالراست، بیسطه شمس «ابن یونس» ائمنده بر عرب طرفندن ایجاد اولوندی. آوروپا حکمدار لریله اسیزاده لری علم و معرفتی تقیصه آور شرف نیجابت، «تورنوآ» لره، «دوتلو» لره قان دوکک و جان یاقنله قازانیلان غلبت قیصه خونریزانه یی نشانه یکانه شیجاعت عد ایله دکاری زمان، اسلام پادشاهلری بالعکس علوم و فنونی لازمه شان حکومت بیلهرک بغداد، رقه، شام، قاهره، قرطبه، سمرقند و قاس کی صرا کز مشعشه مدینه منتظم و مکمل رصدخانه لر تأسیس و کثاد ایشلر بویه و ساست حالده بک چوق ارباب اختصاص آینه مدنی، ربع دائرة، سدس دائرة، اسطرلاب کی آلات رصدیه استعمال ایدهرک علم هیئته بویوک بویوک خدمت ایشا ایله مشلردر. «ابن آدی»، «یحیی ابن المنصور»، «سند بن علی»، «خالد بن عبدالملک المروزی»، «یعقوب الکندی»، «علی بن عیسی»، «بتانی»، «فرغانی»، «البیرونی»، «عمر الخیام» و «بنوموس» نایله شهرت بولان «محمد»، «احمد»، «حسن» ائمنده کی

زنجیرینی تنظیم، دائرة خسوف و کسوفک ماهیتی تقدیر، «سحرای سنجار»، قدر کیدهرک آلات رصدیه و ساسنیه ارتضاع قطبی تعیین ایتدکن صوکره نصف النهار ارضک درجه واحده سنی مساحه، اسکندریه حکما سندن «پتولومه» نك اثر لری عربیجه دیه ترجمه ایدهرک بونلری یا کلس بولمه لری اوزرینه تصحیح و اصلاح ایله نهایت موازنه عالی کشف، تساوی لیل و نهار حقنده تدقیقات عمیقه اجرا ایدهرک سنه نك امتداد حقیقی یی همان نقصان سز تعیین و دنیانک باشلیجه موقعلری مساحه ایله عرض و طول حقیقلری کویستر لو حدلر ترتیب ایله دیلر.

اسلاملرک جغرافیا فتنه اولان خدمت جدیدلری ده قابل انکار دکلدر. «مسودی»، «ادریس»، «سلیمان بصری»، «ابن بطوطه» و «ابوالحن» کی علمای جغرافون دنیانک هر طرفنی طولاً و عرضاً کوردکلری ضبط ایله مکمل اثرل میدانه کتیرمشلر، «پتولومه» دن قاله اکسیک و یا کلس خریطه عالی تبدیل و تصحیح ایشلر، بوصله یی ایجاد وصحت و مکمل لری ایله بوگونکی ارباب فنک بیه نظر حیرت و تقدیر یی جلب ایتکده اولان بک چوق قره و دکن خریطه لری ترسیم و تنظیم ایله مشلردر. ۵۴۸ تاریخ لریشه طوغرو «محمد ادریس» نام بر جغرافیا عالی درت یوز ایره کوموشدن برکزه اعمال ایدهرک زمانک بوتون معلومات جغرافی سنی حک و ترسیم ایلدی بویکه بر چوق زمان آوروپاده جغرافیا تعلیم و تحصیلنه اساس اتخاذ اولوندی. اطباء اسلامیه یونانلردن اخذ ایتدکلری فن طبی بک زیاده ایلهری کویوردکن باشقه فن صیدانی یی ده اختراع ایله دیلر بویکون استعمال ایدلکده اولان مستحضرات و ادویه طبیه نك بک چوغنی اطباء مشارالیم طرفندن کشف و استخراج اولونمشدر.

«ابوبکر رازی» ایله «جابر» و پیرو لری بوگونکی کیمیا نك مبشر لری عد ایدیلیر. کیمیا کران اسلامک غایه مقاصد فیه سی، حیات و شباب و یرن، کوموش ایله باقیری و معادن سارمی آلتونه تحویل ایدن «اکسیر» ی بولقدن عبارت کی کورونیورسده بو فکر واهی، مشارالیم قیصه تدقیقات و تجارب جدیده اجرا سندن منع ایدمه یوب فن کیمیا حقیقی یی اکیال و احیا، تطهیر، تصمید و تحلیل واسطه بیه کتول، حامض کبریت، پوتاس، آتی سلن، مازرین، آمونیاک، جهنم طاشی کی بک چوق مواد کیمیوه کشف و ایجاد و کشفیات نافه لری فن طبیه، فن جراحیده، فن حریده، حرف و صنایعه، تطبیق ایله فوائد عظیمه استحصال ایله دیلر.

اسلاملر آوروپالیردن بک چوق زمان اول بارونک قوه دافعه سنه کب اطلاع ایله اسلحه نازیه اعمال ایتدیلر.

۶۱۷ تاریخ هجری سنده طوغرو عرب اردولرنده معدنن دوکک آلات نازیه حربیه استعمال اولوندی روایات موثوقه تاریخیه دندر. قرون وسطاه آوروپاده استعمال اولان آلات پیتمه، آلات فیه، آلات حربیه، آلات زراععه ایله حسابیه، اشما مة نة = اعنا

بل دگر منی آنچه حق اهل صلیب عار به زدن سوکره آور و یاده کور و نمکه باشادی .

اسلام : ممارق ایله اویمه جیلقدده فوق الساده ترقی و تکمیل ایشلردر . عرب معمارلری طرفندن بنا ایدیلان « مدینه الزهراء » ، « الحجاز » ، « القصر » ، « البیضا » و یونانر همادل یک چوق محشم و مزین سرایلر ایله قاهرده ، قدس شریفده ، شامده ، قرطبهده ، فاسده ، غرناطه ، طلیطلهده و ناهنده و ارنجه به قدر دهها یک چوق برلرده انشا اولونان جوامع شریفه ، مدرسلر ، کتبخانهلر ، تهرلر صنعت و تزیینجه دیساده امثالی کوروله مش آثار نفیسه معماریه دن معدوددر . « فاع » جامع شریفنک معماری « ایس » ، « یازید » جامع شریفنک معماری « کال الدین » ، « سلیمانیه و شهزاده » جامع شریفنک معماری « سنان » کبی اسانه صنعتک و استابول ایله بروسه و ادرنده کی جوامع شریفه بنا ایدن دیگر اسلام قالدلرک مرتبه بالاترین مهارق نظر افتخار ایتی تلطیف ایتمکده اولان اثرلرینک لطافت و مکملیت جهان پسندانه سندن استدلال اولنه بیلر .

ایشته اسلاملر علوم و فنونو ببولده خدمت ایشلر و کسل و فنور قبول ایتمه ن غیرت و فعالیت جاهدانه لری سایه سنده هر علی ، هر قنی بولدقلری نقطه دن یک ایلده لری کورتورده اعلایا و احیا ایله شلردر .
کریدن محمد پاشا زاده : محمد علی

« تورک درئی »

نظامنامه سی

- ۱ — « تورک درئی » ادلی مرکز ی استابوله اولتی اوزره صرف علم ایله اوغراشیر بر جمعیت قورولشدر .
- ۲ — جمیع مقصدی تورک دئیبه آکیلان بوتون قوملرک ماضی و حالده کی آثار ، افعال ، احوالی و محیطی اوکرته به و ادرکته به حالیشق یینی تورک لک آثار عتیقه سی ، تاریخی ، لسانی ، عوام و خواص ادبیاتی ، اتوغرافیا و اتونولویسی ، احوال اجتماعیه و مدنیت حاضره لر یی ، تورک ملکشلرینک اسکی و بیکی جغرافیایی آراشدروب طاراشدروب اوزنه به چیقاردق بوتون دنیایه یابوب طاغتی « آبرجه ده دیزلرک آجیق ، ساده ، کوزل ، علم لسانی اوله یله جک صورتده ککین و مدینه ال در برشل بر درجه به کله سه چالیشق واملانی اکا کوره تدقیق ایتمکدر .
- ۳ — جمیت مقصدیه ایشک ایچون آشاغیده کی واسطه لری قوللایر :
  - ا — جمیت طویلاتیر ، مذاکرته بولورور ،
  - ب — اقتضایدن محلله هیکلر کوندروب کفیات ، تحقیقاته کیشیر ،
  - ج — عمومی درسلا ، مذاکره لر ترتیب ایلر ، مکتبلره تورکاری آکلامه یاراز درسلا قبول ایتمیرمه چالیشیر ،
  - د — غزله لر ، رساله لر ، کتابلر نشر ایلد ،
  - ه — یوقاریده کچن مسئله لر اوزرینه علمی مذاکره لره بولونتی اوزره قونفرله طویلاتیر .
- ۴ — جمیت مقصدیه خدمت ایتمک ایسته ن هر کسی هانکی دین ، جنس و تابعیتدن اولورسه اولسون . مرکزده کی اداره هیئت شفاها ویا تحریراً مراجعت ایلدیک قدریده انک دخوله جمیت ایکی اعضاسنک دلائله و هیئت اداره تک تصدیقه قبول اولورور .
- ۵ — هر اعضا جمیه اوج ایله برکه ۲۰ غروش و برر . برکرده

بکری لیرا و بر طرف قید حیات ایله اعضا اولس اولور . بوندن فاضله و برن نبرمده بولونمش صابیلر ، انشا ادرسه جمیتک مرکز اداره هیئت بض اعضایی بروسدن مضاف طوطه بیلر . منی ، ماده جمیه فوق العاده خدمت طونونان ذاترک اداری مرکز اداره هیئت قرار ایله اختار لوحه ت یازیلد .
۶ — اعضاندن بری ایسته دیک زمان استفا ایله یکه کی برسه تک قسطلری ده و برمه نکه استفا ایلمش صابیلر .

- ۷ — هرملکنده بولونان اعضا بربرده طویلاتیله اولملکنک عمومی مجلسی قورولور . مرکزده کی عمومی مجلس « مرکز عمومی مجلسی » دینلیر .
- ۸ — مرکز عمومی مجلسی کنده ایچلرین سنه ده برکره تکرار انتخاب اولونتی اوزره طونون کیشیک بر مرکز اداره هیئت سیجوب تعیین ایلر . ایلم مرکز اداره هیاتی مؤسسلر کنده ایچلرین سیرلر . مرکز اداره هیئتک کنده ایچلرین سچلش برخی ، ایکیسی رئیس ، برخی ، ایکیسی کاتبی ایله برده صابیلی امینی بولورور .
- ۹ — مرکزده کی عمومی مجلس امور اداره به باقی ایچون طویلاتی زمان کنده رئیس ، کاتبی انتخاب ایلر ، دیگر طویلاتیشلر مرکز اداره هیاتک ویشلرندن بری رئیسک ، کاتبلرین بریده کاتبک ایلد .
- ۱۰ — هر عمومی مجلس لزوم کورورسه بولونتی موقعه بر هیئت انتخاب ایله بیلر .

- ۱۱ — مرکزده کی اداره هیئتک آز ی اون بش کونده بردمه طویلاتیره جمیتک علمی ، مالی اداره سی بولنه قویلر .
- ۱۲ — مرکزده کی اداره هیئت ، جمیتک همه نه فایته درمله ایلدیک خدمتله ، کنفرینیه ، اطلاع لریه وائر بررا بولر قله ایلد .
- ۱۳ — ایله بردمه علمی مذاکره بولونتی اوزره مرکز عمومی مجلسی طویلاتیر .
- ۱۴ — مرکزده کی عمومی مجلس امور اداره به باقی ایچون ک آز ی یله بردمه طویلاتی چی کی مرکز اداره هیئتجه لزوم کورولدیجه فوق العاده اجتماعلره دعوت ایلدیلر .
- ۱۵ — عمل تشکیلات ، فاضل چاپیه جغرافی ، نه بولده اداره تشکیل ایله جک لری کنده لری تعیین ایلد .

- ۱۶ — قونفرله ، مرکزده کی عمومی مجلسک فرادی و عمل تشکیلک ک آز ی اولورق یاریسنک تصوی ایله چاغیر یوب طویلاتیر . قونفرله طویلاتی هیئتک عمومی مجلسه دیگر عمومی مجلسلر مرکزندن ، مرکز اداره هیئت اعضاسندن و نهایت دعوتیلریدن مرک اولور .
- ۱۷ — قونفرلرک اساساً و طبعه لری جمیت مقصدیه یارار علمی مسئله له مشغول اولورق تورک خندک مؤامنه آرتنه خدمت ایتمک ایسه ده جمیتک عمومی تشکیلاتی ، نظامنامه سی مقصد ده ایچون برولده دولتله ملاحتی وارددر .

- ۱۸ — جمیتک وارداتی ، قسطل بدلرندن ، تبرعاتدن ، جمیتک کسریاتی ساتیش ایتمسندن ، بره جکی قونفراتلرک بضیته قونان دخوله حاصلاتدن عبارتدر .
- ۱۹ — مرکزده بولونتی اعضا قسطل بیلر یی مرکز اداره هیئت و برر ویا کونده برر . عملی مجلس عمومی لری وارداتندن یوزده اونوزی جمیتک عمومی مصرف لریه تاریختی اولتی اوزره مرکزده کی اداره هیئت کوندیلیر . بونکه برابر هرمانکی برعهده فوق العاده ، صافه احتیاج کورولورسه مرکزده کی اداره اوعلک وارداتک جینی اوزرای ترک ایتمکدن باشه مرکز قامه سندن دخی معاونده بولنه بیلر .
- ۲۰ — مرکز قامه سنک تصرفی ، مرکز عمومی مجلس یله برکه حساب و برمنک و کله جک سنه ک بودجه سی تصدیق ایتمیرنک شرطله مرکزده کی اداره تک ایله ددر . سندلر ، وثیقه لر ، معاونلرده مرکزده کی اداره اعضاسندن

زبحولری تنظیم ، دائرة خسوف و کسوفک ماهیتی تقدیر ، «بحرای
سنبار» ، قدر کیده رگ آلات رسدیه وساطتله ارتفاع قطبی تدبیر
ابتدکن سورکه نصف النهار ارضک درجه واحدهسی مساحه ،
اسکندریه حکماءسندن «پتولومه» نک انزیری عربجه ترجمه
ایده رگ بولری یاکش بولمه لری اوزربنه تصحیح و اصلاح ایله نایت
موازنه عالی کشف ، تساوی لیل و نهار حقنده تدقیقات عمقه اجرا
ایده رگ سنه نک امتداد حقیقی همان قصاصت تعیین و دنیاک باشلیجه
موقعلری مساحه ایله عرض و طول حقیقلری کواکب لرحلر ترتیب
ایله دیلر .

اسلاملرک جغرافیاسا فتنه اولان خدمت جدیدلری ده قابل انکار
دکلدرد . «مسودی» ، «ادریس» ، «سلیمان بصری» ، «ابن بطوطه»
و «ابوالخین» کبی علما جغرافون دنیاک هر طرفی طولاشمشلر ،
کوردکلری ضبط ایله مکمل اثرلر میدانه کتیرمشلر ، «پتولومه» دن
قاله اسکسک و یاکش خریطه عالی تبدیل و تصحیح ایشلر ، بولهدی
ایجاد وصحت و مکملیشلری ایله بوکونکی ارباب فنسک بینه نظر حیرت
و تقدیرینی جلب ایتکه اولان پک چوق قره و دکن خریطهلری ترسیم
و تنظیم ایله مشلردرد . ۵۸۸ تاریخلرینه طوغرو «محمد ادریس» نام
برجغرافیا عالی درت یوز لبره کوموشدن برکه اعمال ایده رگ زمانک
بوتون معلومات جغرافیسی حک و ترسیم ایله دی بوکره بر چوق
زمان آروویاده جغرافیا تعلم و تحصیلنه اساس اتخاذا اولوندی .

اطبای اسلامیه یونانلیردن اخذ ایتکلری فن طبی پک زیاده ایله زری
کوتوردکن باشقه فن سیدلانی ده اختراع ایله دیلر بوکون استعمال
ایدلکه اولان مستحضرات و ادویه طبیه نک پک چوغنی اطبای مشارالم
طرفندن کشف و استخراج اولوشلردرد .

«ابوبکر رازی» ایله «جابر» و پپولری بوکونکی کیمیاک مبشرلری
عد ایدیلور . کیمیا کران اسلامک غایه مقاصد فیه سی ، حیات و شباب
و یرن ، کوموش ایله باقیری و معادن سائر فی آتونه تحویل ایدن
«اکسیر» ی بولمقدن عبارت کبی کورونبورسه ده بو فکر واهی ،
مشارالهیمة تدقیقات و تجارب جدیده اجراسندن منع ایدمه یوب فن کیمیا
حقیقی کمال واحیا ، قطیر ، تصمید و تحلیلی واسطه سیه کتول ،
حامض کبریت ، پوتاس ، آقی سلن ، ماء زرین ، آمونیاک ، جهنم طاش
کبی پک چوق مواد کیمویه کشف و ایجاد و کشفیات نافهلری فن طبیه
فن جراحیده ، فن حریده ، حرف و صنایده ، تطبیق ایله فوائد عظیمه
استحصال ایله دیلر .

اسلاملر ، آوروپالیردن پک چوق زمان اول بارونک قوه دافه سنه
کسب اطلاع ایله اسلحه ناریه اعمال ایتدیلر .

۶۱۷ تاریخ هجرسته طوغرو عرب اردولرنده معدندن دوکه
آلات ناریه حربیه استعمال اولوندینی روایات موثوقه تاریخیده ندر .
قرون وسطاه آروویاده استعمال اولان آلات پیمیه ، آلات فیه ،
آلات حربیه ، آلات زراعه ایله حیوانات و اشجار مثره نک قسم اعظمی

یوقدر . قرون اولی ایله قرون وسطاه ظهور ایدن اقوام ایچنده هر بلر
مستثا طو تولدینی حالده کثرت علما و حکما ایله یونانستان نفرد ایشلردرد .
قطر بر یونان عالنه قارش یوز اسلام ارباب معارفی قوه حق اولساق
ینه چوق کیده جکدر . نه طوغرو سوزا فی الحقیقه عمالک اسلامیه ده
اوقدر چوق . اوقدر حسابس ارباب علم و فضیلت ظهور ایتشدرکه جهد
و غیرت مشکل براندانه لرله کافه علوم و فنونی اقصای مراتب کاله
اصماد ایله مشلردرد .

استعمالی کوچ اولان لاتین رقلری برینه آروویاده الآن قوللانیلنده
و «عرب رقلری» نامیه یاد ایدلکه اولان اشارات حسابیه یی ،
تعداد و ترتیب اعشاری یی ایجاد ایدن هر بلردرد . حق رقم و صفر منمانده
اولان «شیر» ، «زه فیوم» ، «زه و» ، «کله لری» ، «صفر و جفر»
کلت عربیه سندن آیشلردرد . علم جبری اختراع ایدن ، جبری هندسیه
ایلک دفعه اولرق تطبیق ایله بن «ابوعبدالله محمد بن موسی الخوارزمی»
اسمنده بر اسلامدرکه (۳۰۵) تاریخ هجرسته یازمش اولدینی
«کتاب المختصر فی الحساب الجبر و المقابله» نامنده کی تألیف کزینی
آروویاده قرون وسطی ریاضیونه شرح نفرد اولدقدن باشقه دور
تجدد و ابتیاده ظهور ایدن مشاهیرک دخی مکتوبات و تألیفاته اساس
و مأخذ اتخاذا اولوشلردرد .

بوکونکی کون بینه کیفیات عدیده دن بحث ایدن شعبة مخصوصه
ریاضیه آروپالیر «آلنور تیم» نامی و بر مکده درلرکه بواسم مؤلف
مشارالیرک مسقط رأسی اولوب فرنکلر پیتنده «الخوارزم» دیه یاد
ایدلکه اولان «خوارزم» کله سندن تحریف ایدلشدر . «ابن فلوس
ماردینی» نک «نصاب الخیر» ی ، «ابن خلی» موصلی ، نک «کتاب
المفید» ی ، «نصارالدین طوسی» نک «کتاب الظفر» ی علم جبرده
یازیلان کتابلرک دکریلرندرد . مثلثات کروییه و حکمت ریاضیه
عللری کمال ایدن هر بلردرد .

جالراساعت ، بیسطه شمس «ابن یونس» اسمنده بر عرب طرفندن
ایجاد اولوندی .

آروپا حکمدارلرله اصیلزاده لری علم و معرفتی نقیصه آور شرف
نجیسات ، «تورنوا» لرده ، «دوتلاو» لرده قان دوکک و جان یاقله
قازایلان غلبات نجیبه خونریزانه ی نشانه یکانه شجاعت عد الله کلری زمان ،
اسلام پادشاهلری بالعکس علوم و فنونی لازمه شان حکومت بیلدرک
بنداد . رقم ، شام ، قاهره ، قرطبه ، سمرقند و فاس کی مراکز مشتمله
مدینه منظم و مکمل رصدخانه لر تأسیس و کشاد ایشلر و بودوئسات
عالیه پک چوق ارباب اختصاص اینده معدنی ، ربع دائرة ، سدس
دائرة ، اسطرلاب کبی آلات رسدیه استعمال ایددرک علم هیئت بو بوک
بو بوک خدمتار ایفا ایله مشلردرد . «ابن الآدی» ، «یحیی ابن المنصور» ،
«هند بن علی» ، «خالد بن عبدالملک المرزوی» ، «یعقوب الکندی» ،
«علی بن عبی» ، «بنانی» ، «فرغانی» ، «الیریونی» ، «عمر الخلیف»
و «بنوموس» نامیه شهرت بولان «محمد ، احمد ، حسن» اسمنده کی
اوج قرداش کبی ماهر و مدقق هیئت شناسلره زمانه نک اک طوغر ،

اشمشلر . « هر دو دوش » بولردن بجهت ایدر . حتی بولرک برقمشه
 « قادیسلره تابع سینلر » معنائی منین برکله یونانیسه ایله نام و عنوان
 و برر . دینک که ملکه کوری ، قرایچه لری وارمش . بوده بالآخره
 « آمازولر » حکایه سنه میدان آچار . یونانستان اوله نخیل ایش که:
 شرفدن کلن اقوام ایچریسنده بعضی قبائل وارمش . یالکن قادیسلردن
 متشکل ایشملر . اما بوقادینلر غایت جنگاور ایشملر . فقط ارککله
 ایشلری یوق . تناحل ایچون برارککه احتیاجی اولدینی وقت اطراف
 وجواردن راست کتیردکلرخی یاقه لایوب انلردن برصورت حیوانیه ده
 که قالیر ایش . طوغان چوجوق ارکک ایسه بشقهرینه ترک ایدرلر ،
 قز ایسه انی سواری و جنگاور تربیه سیله تربیه ایدرلر ایش . بولر
 خرافات ، اساطیر ، فقط تاریخک دخی قسم اولاری اساطیردن عبارت
 دکلیر ؟ ایشته بو سینلر حتمندک روایات بولردر ، بو روایات
 ترککلک قدیمی اثباته دکاشده ، اوقدمنی تبع و مطالعه به خدمت ایدر
 برزمین درلر .
 تاریخ قدیم ایچون المزه یازیلی ماخذلرک الکیسی «تورات» در .
 نورانده « یافت زاده دوسرک اوغل طوغورما » نامنده براسم کورورز .
 بو « طوغورما » نلک ترکلر باباسی اولدینی تاریخ ظن ایدیبور . . . . .
 بونی یونان ولاتین مورخلری «تورکوم» صورته یازارلر . بونکله
 « ترک » لفظی آراسنده مشابته لفظیه بولور . حتی « هر دو دوش »
 بوقوم حقیقه معلومات و بریبورکه اوله معلومات اقوام ترکیه نلک بوکونکی
 مایشته دخی توافق ایدیبور . بوکی مستشهدات یونانیه بولوغاسه دخی
 بزم بوآسیانی صفرا یعنی آناتولی طرفه طوغورکلن اقوام قدیمدنک

سود . پنرکی شیلر . صغیرلری ، قیونلری برکله کتوردرلری .
 بواسفار دورا دوری بوله اجرا ایدرلری . مصره هجرم ایندن
 بوقومک یانده بک چوق مویشی کوردکلری ایچون مصرلیلر بولر
 « هیسوس » دیشلر . هنی چوان دینک . برچوان قوم مملکتلرینه
 داخل اولمش . قدامی مصریه ی مغلوب ایش . مصر سفلاک بر
 بیوک قسمی منسبط ایش . بوزلرجه سنه اوراده اجرای حکومت
 ایش . آدن موکرا اون بدنجی خاندانی تشکیل ایندن فرعون بولری
 مغلوب ایش . مصردن چقارمش . اوقوت ۲۴۰ ییک نفوس ایشملر .
 مصردن جینه قدن سوکرا تریه کتیدلر ؟ ایزلری یوق ! هیچ اوله
 جنگاور برقوم (۲۴۰) ییک نفوسله چقارده ایزی فصل بلی اولماز ؟
 مورخلردن بعضیلری بولر ایچون « فیکلی » دیش . بعضیلری
 « عرب » دیش ، بعضیلری « سیت » دیشملر . او سیت دینلرک
 قولی حقیقه مرجح در . چونکه یانلرنده آت وار ایش . مصره ایکن
 آتی صوقان بو هیسوسلردر . مادام ، برابرلرنده آت وار ایدی . آت
 سینلک شانی ، ترکک شانی اولدینی ایچون بولر دخی ترک ایدیلر .
 اگر عرب کبی فیکلیلرکی او جوار اهایسندن بولونه بدی بی
 اسراییک قرق سنه مدت صحرای تیه ایچندنکی کشت و کدارلری معلوم
 اولدقلری حالده بولرک چکاکلری برلر وتاج اولدقلری بولر معلوم
 اوللی ایدی . شوخاله بولر یاغفار بیده به مخمل اولدقلری ایچون
 یشنه مملکتلرینه قدر چکلیدلر .. یاخوده دیگر براحه له کو . آفریقا
 ایچریسنه طوغری کتیدلر . ذررا تاریخ نطرفه طوغری کتیدلری
 برصورت موضوده سوله بیور .

عجمانلرک مصردن آوقاه طوغور کتیلری ذهنه صغار برشی

بری رئیس ، بری صاندری امینی اولوی اوزره هیچ اولزه ایوج کبیکتیکی امناسی بولونقی شرطدر .

۲۱ — سرکرده کی جیت کندیلمیچون برکناغانه ، بر مطالعه خانه ، حتی برده قوفه رانس سالوندن مرکب برعل ایدهیه چالیشه جقدر .
فی ۲۵ کلون اول سنه ۱۹۰۸

قونفرانس

تورکلکه دائر

مقرری احمد مدحت اندی
عمری ح . اشرف ادب

استان بولره فصلبره بولونانه « روسی ایلموم طلمسی جمعیتی نلک دلات معارفیورانسیدر ، فونیه قرانماننده تورکلک منشانه ، انو غرانسه ، دور استیلمونه داره هکیم مورخ شهیر احمد مدحت اندی هفتینری طرفنزه دریلون قونفرانس در . مشارالیه هفتینری نلک ده نظر تفصیح فاضله لرمنده بکمشدر .

— اولکی نسخه دن مابعد —
بوتجه تبعات رجیته تاریخیه نتیجه لری دره . یعنی قوری خیال دکل اولک بوکونکی درجه و قوفی بولیه کوستریبور . احتمال که یارین باشقه حقایق میدانه چقارده بولر تبدیل اولنورلر . فقط بالجله ملل مقدمه و مترقیه نزدیکه بوکونکی و قوف علی کوستریبور که انسانلرک محل انتشاری آتاری در . و او طاعنردن تحصیل ایدن برچوق انبار چین ایچینه طوغرو سگون ، جیچون کی ، نبرلر شرقدن غریبه و بر حوق انبار هندنه

کلدیکی دخی اوقدر محقق در . بنسآه علیه اقوام ترکیه برجهتدن چین ایچنه طوغرو ، آمو و ادیسنه ، ژاپونیا به طوغرو ، دیگر جهتدن هندستانه طوغرو انتقال ایده طورسونلر ، اصل بزم بو طرفلره طوغرو انتقالاری حتی اتولوژی اربابی عادتا دهنلره قناعت بخش اوله جق صورتده تدقیق ایتمشدر . کلدان و آثور ایله قدیم ترککلک نه درجه متاخیلری اولدی بی بر بحث مستقل در . بوکلدان و آثور خلقنک الک قدیم ملنلردن اولدیننه شبهه ای دیله مدیکی حالده آنلری ده آتایه جلب ایدیجده تمدلری ایکنچی درجهیه اینر . فقط قافقاس ، وولغا طریقله الک قدیم زمانلرده اوروپا به طوغرو یوردکلری حقیقات قطعیه تاریخیه دن در . بونی سوکرایه براقلم ، مصر ویونان قدیم کیی دائره مهارفده الک اول اثبات وجود اباین ملل قدیمه بزم ترککلک بزه دائرنه کیی خبرلر المشدر ، برآز بونی تدقیق ایدهلم . بو حالده الک اول « سیت » نامیله تاریخده برقوم کورورز : بونلرک مملکتلرینده « سیتا » دیشلر . لکن بو « سیتا » دیدیکیمز بر ، بلیقما کی ، اسویچره کیی حدودی علامات موضوعه ایله محدود و معین دکل . اوزمانه کوره ایران ایچلرینه طوغری ، قفقاسیدن بر مقدار برلر برابر اوله رق ممالک معلومه الاحوال عد ای دیله بیلدیکی حالده دهها ایلرونی یعنی جهات شرقیه بالکلیه مجهول ایدی ، بصره دن حزره بر خط چکر سنه ک ، بعده حزرک مسواحل جنوبیه سندن ده قفقاسیه نیک قسم کلیدی خارچیده براقدرق یکی قاهه بوغازینه طوغری دیسکر برخط چکر سنه ک بوخطک شرق طرفی تماماً مجهول ایدی . ایچنده نوار بیلنیز ایدی . اورادن بو طرفه طوغرو برطاق اقوام سیل کیی جوش ایلوب کاشلر . آرتق اوله برزمانده فصل بول بولوب کلدیکی ، ملاحظه به محتاج قایلر . غریب شوینده که بوکلان « سیت » اقامه ، ع . ط . ف . نه که

تبلدی که حاله الدنه ترکیبیده نذوق ایش . بکا ددی که : « اوغلا ! سز بر ملتکز که سزک قسبانکز بر امر خارجی در . حقیقت حاله ایسه سز لسان واحده شکرملکز . جزئی بر تمامی انکار . رفیق متضایه سزی بکاره . بر ملت حاله قویار . [یک سوزکلی آفتیشلر] بوی قونفراسیزک خنامه . سوله به جکر . شو جکر جولانه ونظر دها علف ایدهم : یوز بیکلرجه عسکری قره قوروم سمراسندن چقاروب بحر باطنه . آمالونی به قدر سوق ایش . هم نه قدر انتظام ایله ! بوئون اقوام ترکیبی اداره واحده تابع قیش . بو قدر اوزون سفرلری بو درجه انتظام ایله پایتلیت حلا بو کون دخی تفکر عسکره اربابی حیران ایدر .

جنکیزدن سوکرا نوبت استیلا تیوریرله کلیر . بوتلر شامه قارکلنر . عثمانلیله عاهد برجهندن بزوتلره قارشو متأزر . زیرا هنوز تنکیلاتی اگاه چایشدن سز بر زمانه نیلیریم بازیدخان وقعی سزی فوحت عسکره سزجه برکتیه اوغرانلی . اقره وقعه سندن سوکره شهزاده ترک منازعاتی ! یعنی بزه قرق ایلی سندن بر ناخری موجب اولدی . فقط دیگر جهندن تیوریرلک اسلامه . ترکلکه ابتدکاری خدمتی سلطان . ترک باخصوص مورخ صفیله تقدیر ایدرز . زیرا هندستانک نصف شمالی استیلا ابتدلی . بو مناسبتله اورانک اهالیسی . بر آز مشکولگری بولونان اسلامی قیامیه قبول ابتدلی . حقیقت سلاطین و امرای تیوریریه صرف اسلامی به یک چوق خدمت ابتدلی . بونلرک ایچنده « شاهرخ » الک بیوک سلاطین ترکی دند . محب علا . محب اهل عرفان . هر قشام آتک بزنده علا اجتماع ایدرله . حتی شورایه قید ایشتم . بر وبا وقوعیولور . اون بیک قدر آدم اولور . بونلرک ایچریسند عثمان وقت ابتدلی شوتلردن : زهدلین خانی . تقناتزانی زاده شمس الدین . مجد برهان الدین . عطا الله خوارزمی . برادری مولانا امیل . استاد وسیتی عبدالقادر مراغی . سید شریف زاده سید نورالدین .

عبدالقادر مراغی ... بو ذات برتل اوزنمه اصوات موسیقی تعین ایچون برقاون قویش . انسان برتلی هانکی بربردیبه آهنگ ایسه مثلا (ره) یه آهنگ ایسه . بده اولتک تا اورنسنه بر اشیک قویسه بووجهه تعریف ایش اولدی تیک هر ایکی طرفندن نه ره صدای چقار ایسه . بر اولتو تیزمه چقار . بو صورته برتلی اقسام مناسبه سجه ایدین قسیدن موزیقه برده لری حاصل اولوب اورده لک تعابنندن دخی الحان موسیقیه حصول کلیرکه بوتلرهب حکمت طبعیه مباحثدنر . بو مباحث حکیمه اوزمانلر شاهرخ حضرت بزرگ مجلس مصاحبه سنی تزین ایدیرلر ایش .

بورالره کلن تیمور اردولرنده دخی بو حروف مستمل ایش . حتی فاتح زماننده استانبول بو حروفی کورمش . بو جهت فاضل رفیق نجیب عاصم بک دائرة اختصاصی داخلنده در . [آفتیشلر . نجیب عاصم بک قالدورق کاک تواضله ایهای تشکر ایدیور . یک شدتلی آفتیشلردوام ایدیور .] ندقیقانی همیزدن ایلری در . کندیبی برخیلی جلدن مرکب بر ترک تاریخی یازمشدر . ترکلک حفزه کی ندقیقانیک اک زیاده شایسته احتیاج اولان قسمی اوندن آله جزر .

اشبو اوینور حرروفی ایله یازمش الله بر کتاب وار . بو کتاب ترجمه اولمش . کتابک آدی « قونانویبلیک » در . شیدی عثمانلیجه آیشان لسانزه بو اسم یایانچی کلیر . حال بوکه یک کوزل ترکیدر . بز بو کون برکلمه قولانیزر . فقط مناسی دوش ونه ز : « قونلو » . سکا قونلو اولسون . دیرزبا . مولوده « قونلو اوله سا که معراج بین » دینلش . « لو » بر ادات نسبت . اونی قالدوررسک قالیر : « قوت » . یعنی فرخنده . مبارک . شایان تقدیر و تحمین . آرزو اولونه حتی بر شی دیک . بوندن بر فعل یاهلم : « قونانق » یعنی بر آدمی مبارک قیلن . اسم فاعل یایلم : « قونانچی » . اسم فاعل اداتی اولان شو « جی » لفظی « جو » دخی او قورز . « او قوبوجو » کبی . جیم و غین ترک لسانده متحد الخرج کبی در . بر طاق قبائل « جی » بی « غی » . « جو » بی « ده » غو » او قور . بو حالده اوله ایسه « قونانقو » یا خود « قونانچی » یعنی « قوتلویابی » . « بیلک » ایسه بیلکی و علم مناسنه . دیک اولورکه « قونانویبلیک » دیک انسانی قونلو ایدیچی علم دیک ایش . اخلاق انسانیدن بحث ایدن برکتابد . بکا بچار فاضلرندن وامیری افندی بو کتابک محتوباتندن برطاق مباحث او قودی . ان شاء الله بو فن سوکرا بو مثالو آثار قدیمه میدانه قونور . چونکه او ترکلره بو ترکل آراستنده کی عزاده ایکی آرزو ادوب میدانه چقارمق عثمانلیه کک بو بوک حیتی اقتضاسندن در [آفتیشلر]

شیری کلام ترکلرک سوک جولانته : جنکیز خانک بابای منول . آناسی تانار . ذاتا اتنولوزی بو عرفلرک کافمنه « تورقو » تانار « نامی ویرر . بوتلر یوزلرجه اقوامه منقسم اها لدر . بضا برقیله دن قوی الشکیه بر رئیس چقار . قیله سنه کندی اسمنی ویرر : اوزبک . جنجای . فلان کبی . پورتستان میسیونرلری انجیلی ایکی یوز بگری لسانه ترجمه ایشلر . بوراده کی « بابیل هاوس » او ۲۲۰ لسانه مترجم انجیلدن بر قاق سطر آهرق بر کتاب چقارمش . بو دیدیکم اوتوز سنه قدر اولبور . بابیل هاوس داره سنک رؤسائندن بری بو رساله دن برتی بکا هدیه ایندرک : « بز نه قدر غیرتی آدم لرز . یا فکر انجیلیمی ۱۷۷۰ لسانه ترجمه ایتدک . ددی . واقا بو بوک غیرت ! یا دق .

ساییدن دکادر - آفریقایی ده دکادر - سودانی ده دکادر - آفریقایی لیک، سودانی لیک سیازی ، رنگبری مروفندر . حالبوکه نوواره کلرک رنگبری برنج ، لونج رنگبر . قوزغونی سیاه دکل ، بیاض ده دکل ، مالک حاره پیدا اولمش بر رنگ . صاجلری اوزون و کور . یعنی سودانلرکی قبورجق و بیانی حالده دکل . کوزلری سیاه ایسه ده ایچلرنده مائی کوز دخی نادر دکل . مائی کوزایلر بی ساده بوق کبی برشیدر . بونلرک بوزلری اوزون . عضلاتی ریاضت بدنیه یاشمش کبی غایت طولونون وقوی که زنجیرده بولنمز . صقاللر خفیف . پاش تراش . موغولق حالی اچینا - تینق تعلیملری یاشمش کبی بلاری اینجه . اللری و آفریقایی کوچوک . شمعی بونریاضت نظردقتمزی جلب ایدرسه بزه برجوق اقوام ترکیه ده اوزولان مملو ماتک دلانلیله بزم شو تو وارده کلری عادتاً « ترکی لاصل » دینه حکم بره بجز . اما بونی بر حقیقت قطعیه دینه سوله میورم . ولوکه بر خیال اولدق - سوله میورم . احتمال بر زمان بو خیال حقیقت حکمی آیر . بو احتمال پک قوتلی بولورم . ذاتاً بر برلرک اصانی اتنولوژی فنی قطعاً هنوز تمیین اتمه مشدر .

صوکره بو اقوامک اصول «میشلری اصول» میشت ترکیه به پک مشابه . دوه سوده ، قیون سوده له تمیش ایندکلری کبی سوندن آکشی بر مایع یایدلری ده سوله نیور . و پردکلری تفصیلانندن آکلایه مدم که قیزی در . اگر بر عمثلی اورایه کیدوبده بومایی قیزونعدن بولورایسه توارکلرک ترک اولدقلرینه هیچ شبهه قالماس . بو محقق کوکل پک زیاده ارزو ایدر . او حالده عثمانلیق نامنه دینلرکه بو حقیقتی ایلک دفعه اولوق اوزره استانبولده بر عمثلی ۱۳۲۶ سنه سنده میدانه قویعش و اتنولوژی فتنه شو خدمتی اتمشدر [آقیشلر و تبارو سناسی اوزرنده مدحت افندی حضرت تبریک آرقه طرفنده بر طومش اولان یکریمی قدر ارباب دانش طرفلرنده « آفرین ! . . آفرین ! . . » صدالری]

تتمیشیدی اقوام ترکیه یی اسبانک و سطندن چقاردق و اناطولی به ، مصره ، آفریقایه قمر جولانلری سیویلک . دیگر جهندن « هون » طاشمسی وار . بو « هون » لرک اصانی « اویغور » لردن بر جماعت اولوق اوزره خبر و بریورلر . « اویغور » که ترکلرک اک مترقی جاعتلرنده بریسی ! بونلر غریبه طوغزو و پروردگیه آرال ، وولتا وادیسفی . قفقاسک شمالی ، قریبی ذاتاً اینجه کندی جنسلری طرفندن استیلا ایدلمش بولدقلرندن فنلاندیایه طوغزو سور ، شلر کیمشیلر . بونلر « قینوا » دیورز ، بونلرک کندی اسمتک بقیه سنی مجارستانه بولورز . بزم تواریخ قدیمه عثمانیه بزمک « انکروس » دیندی مجارستانه اورویالیر « هونلری » دیرلر . مجارلرده کندی خاطرات متوارنه لرنده کندیلرینک ترک اولدیفنی سولیورلر . کرک بر جوق الفاظ جهتیله « کرک تریب کلام جهتیله او قومک ترک منسه شتر . اثبات ایدسه . ل . . »

اودرجه ذوق و صفایه طامش ، ابراطورلری ، ریسلری اوله اسرافات یاشمش که ایشندگیه انسانی حیرت استیلا ایدیلور . یعنی ضیافتلرده قناریا دینلرنده چوریا یاپرق ، و یاخود یاندکی آشفته سنی اکلندیرمک ایچون روما شهرینی یاقه رق حکم سورمشلر . بو احوال نتیجه سی اولدق شرق قسبی غربدن آریلور . دولت منقسم اولبور . ایشته بو انقسام اوزرنده « هون » لر باصدیریورلر ، نرده روما اوهر بری برحالی قاعه حکمنده اولان قهرمانلری . خدمت عسکره بی بنون بتون اونوشلر . عسکرکی بر خدمت خدیسه عدا ایدرک یا کوله لرینه یاخود خارچدن اجرت ایله طوتدقلری آدملره کوردیریورلر . بر ملت حیاتی کندی قابله ، مدافعه ایتموبده باشقهنسک قابله مدافعه ایدرسه طبیعی عمو و مدرس اولور . [آقیشلر] دنیاه اک . بارک قان او قاندرکه مدافعه وطن و ملت اوغورنده نثار ایدیلر . [آقیشلر]

« هون » لر رومیای استیلادن سوکرا بر طاقم ولایتلر کسب استقلال ایله حکومات جدیده تک اساسی قوردقلری صرده بوهولر . کندی مغولریله الفت پیدا ایدرک اونلرله قارشمش کیمشیلردر .

شو ایضاحاندن عنصر مبارک ترکک نرله قدر نفوذ ایشدیکلی نظر مزده ایچمه تمیین اتمشدر .

چینیلر ترکلی تمامیه طایفه قدیمه تأخر اتمشلر . او چینیلرکه اوله طوفان نوحنده خیردار دکالر ، کندیلرینی اوندن مقدم عدا ایدرلر . کندی مملکتلرینک شمال غریبسنده بر طاقم قوملر پیدا اولمش . بونلر « هپوتغ نو » تسمیه اتمشلر . چینیلر بونلردن متفر اتمشلر ، اما بونلر چین مدنیتیله عمنه میال اتمشلر . بو ، سبوک بر فضیلتدر . یواش یواش آرله لرنده انسیت پیدا اولمش . بو آشیلاقمندن بکی بکی قوملر چیقش . پک چوق زمان بوسورته اختلاطنن سوکرا او قوملرک اجزاسنی طایفه باشلامشلر . یعنی فلان قوم ، فلان قبیله ده اسمله خصوصیه قبائی بوسورته طایفه باشلامشلر . برده ایچلرنده « ناناؤلر » دیه بر جنس بوشلر . او جنسک بر کوچکی ده اولوق اوزره « نانا » اسمنده بر قوم ده بولمشلر . سوکرا « موهو » نامنده بر قوم . برده « موهول » بولمشلر . بونلرک ایچریسنده « مغول » و « نانا » اسملری ایشته آب اشکاره کورولبور . ایوم چینک شمال طرفلری کرک ملز کرک خالص مغول جنسندن بر طاقم اهالی ترکیه ایله مسکوندر . اقوام ترکیه ایچریسنده اک زیاده نظر دقتمزی جلب اتمک لازم کلن قوم ایسه « اویغورلر »در . بونلر بر جوق قبائل ترک و نانا اوزرنده اجرای نفوذ اتمشلر . « بوغری » اسمیه سیبریایه طوغزو منتشر اولمشلر . بعض فرقه لری وولتا طرفلرینه قدر اتمشلر . بونلرک آرالرنده بر نوع جروف تورومش . بر جوق طاشلر اوزرنده

صراط القدر

دین ، فلسفہ ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لق رسالہ در

مکتبہ موقی آثار حقیقہ مع المکتبہ قول اول اور اور
درجہ ایچ بی اے آثار اعلیٰ ، اولیٰ درجہ

محل اراہہ :
درس اذتہ باب عالی جادہ مندہ
دارۃ غصومہ در

درس اذتہ نسخہ سی ۵۰ پارہ در

تیرہ دن مقرا پورہ الہ کوئٹہ پیرسہ سونی
۲۰ فرسہ فسطہ الیہ

درس اذتہ پوسٹہ الہ کوئٹہ پیرسہ ولایت بدل اغذہ تولدور

تاریخ ناہیسی :

۱۱ نومبر ۳۲۴

مؤسسی : ابوالملا زین العابدین - ح . اشرف اویب

سنگی القایانی

۳۵ ۶۵

۵۰ ۹۰

۵۰ ۹۰ غروشدر

درس اذتہ -
ولایتہ
ممالک اجنبیہ در

برنجی سنہ

۲۸ ذی الحجہ ۳۲۶ پنجشنبہ ۸ کانون ثانی ۳۲۴

عدد : ۲۲

ایسہ دہا زیادہ مسالہتی التزامہ خارجی و داخلی و کلاقی منصبندہ .
سفیراک و مرخصاق کبی الہ معتنا خدمت لردہ بیہ ہر مالدن مناسب
کور دیکھی ذواتی استخدام ایچ شدہ و جلادہ ایچ پیور .

اصول مشروطیت علیہندہ خصمای ملکہ اعتراضاتہ
قارشی مدافعہ محقہ

نیچوں مسلمانوں ذبح قربان ایلہ مکلف اولمشترک؟ بوظاہراً حیواناتک
حقنہ برتجاوز، برظلم کچی کورونغمزی؟
بزبوسواللہ معروض فالذق۔ اطلاق غزبہ کزلہ اعطای جوانی استرحام ایلرز۔
ملکیہ مهندس مکتبی طلبہ سندن: توفیر، نشئت، رحیم۔

صراط مستقیم

مہراب: کائناتہ امان ایلہ نظر اولنورسہ بتون مخلوقات بینندہ، بتون
اجناس مختلفہ آرسندہ دائمی برہارزہ، برہ بارزہ حیاتیہ کورواپور۔
برحیات وجود بولہ بلیک ایچون مطلقاً دیگر برحیاتی مغلوب اندرک
اونک قوہ نامیہ سنی آلفندہ مضطر قابور۔ بو، ایلہ برقانون فطر تدرکہ
ہرہانکی بر جسم ذی حیاتی تحلیل ایسہک بونک دائرہ حکمندن خارج
کورہ منسک۔ بوقانون خلقت تاباندن باشایہ برق انسانہ قدر اجرائی
نفوذ ایدیور۔ بولہ، حیاتلر خلاصہ اولنہ اولہ بر زبندہ حصولہ کلدرک
اصل مابہ الخلق کائنات اولان نوع انسان نصیدار حیات اولور،
اورادہ بوقانون فطرت نہایت بولیور۔ چونکہ غایہ خلقت اودر۔
اوندن اعلا برنوع یوقدرکہ اوی محافظہ ایچون حیات نوع انسانی
فدایہ لزوم کوراسون۔ [انسانک اکمل مخلوقات اولدیغی بیانندن مستفیدر۔
بوند، ذرہ قدر شہہ وتردد یوقدر، حتی بشر اوقدر مکرّم، مجمل درکہ
ملکیتک بیلہ فوقدندرز، جناب حق «بتون کائناتی انسان ایچون، انسانیہ
بم ایچون خالق ایسہم» بیورسور۔ انسانک حائر اولدیغی «عقل» نور الہیدن

ہردرلو اسباب رفاه واستراحت مکمل۔ بتون علوم وفنون تحصیل
اولنور۔ اولوغ بک بومدرسہ طلبہ سیلہ داغما مناظرہ، مباحثہ ایدر۔
اوزمانلر دخی «فلسوف عصر» عنوانیلہ مشہور اولان «غیاث الدین»
اویسٹ علائک ریسی ایدی، اونک تدریعی وجہلہ برصد خانہ بنا ایستدیلر۔
دراپدر، اوہیم برشیی بکینین دراپدر، اودیانتہ خصوصتہ اشہار ایدن
دراپدر تاریخدہ بورصد خانہ فی کوردیکی زمان سرفرو بردہ حیرت اولمش۔
ایشیہ بونلری یابانلر نیوریلر، ترکار، تاریخ اسلامہ بوشانلی
صحیفہ لری درج ایستدیرلر انلر!

مشہور «علی قوشچی» اوقوت برچوجق ایمش۔ اولوغ بک اونک
ذکاستہ حیران قائلش: اوقشار، «ولد عزیز» دیہ سورمش۔ ایشیہ
بویوریلر علوم اسلامیہ اوقدر خدمت ایستلرکہ بونجہ علمای اسلامک
بربروک قسمی دخی ترک دن یشمش۔ لکن بونلر عرب اصولی ایلہ «ابن
فلان کچی، ابو... کچی» تکنی ایدوب، وثقات علمیدرینی دہ عربچہ یازدقنرندن،
عرب ظن اولمش۔ اوروپا حالا عرب ارباب معارفی ظن ایدرلر۔
شیدی جولامات ترکیہ حقندہ بورایہ قدر ویردیکم ایضاحاندن
المانیا ایبراطوری حضر تلترنیک برسوزی عقلمہ کلور۔ برنابلو یابلیش،
صاری آدملرک اوروپایہ غلبہ لرینی کوسترمش۔ برزمان اولوبدہ
ژاپونیا چین اوروپایہ هجوم ایسہک اولورسہ جنکیز امتیلاسی کچی
براستیلا ممکن در، دیمش۔ بوخوفہ دخی «لہریل ژون» تہیر ایمش۔ یعنی
بر تلمک صفرہ، صاری تلمک۔ برخیال انا بتون بتون خیال خام دکل!
زیرا اوآسیانک بید چہنلرندن حزر سواحلتہ قدر بونلرک اوکندہ بر

جناب منزل الفرقان شرح وعد و وعیده اضحاب بیوردقمن
 سکره بوآیت کریمه نه بی ذیشانه . ه قسمت کا امرت . ده امر
 ایدبور . بوکته قسبه جوامع الکمدن بوکته جانمه درکه عذابه و امره
 متعار هریشنه ناملدر . اوئی ابتر ذات رسالت ه مهمن . ابتر
 تبلیغ وجه و بیان شراسته متناق اولسون . فقط استقامت حقیقه بی
 تمیز ایدوب عهدمندن کتک جدا متکدر . چونکه افراط و تفریط
 پینده بولتان صراط مستقیم ، کولکه ایله صبا آره سنی فصل این
 خط مستقیمه آیدیر . کولکه کتک کاربه صیانت کاری بری بره
 نلاق ایدوب ده نظر حسمه فرق اولماز درجه بری بریه قریشحه
 حس اوخط مستیمی آخردن تمیز ایدر درجه ادران ایدمده بی کی
 صراط مستیمی ده تمیز غایبه دشواردر . تمیز اولسه ایله ایکی طرفدن
 برینه میل اینکسزین اوزرنده شبات اینک منات کوسرتمک ده
 فوق الحد متکدر . شهسز بوظام یک دشوار اولدندن ناشی درکه
 ابن عباس رضی الله عنهما حضرت نوری [جناب رسول خدایه قرآن
 کریمک هیچ بریزنده بوآیتدن ده شدنی ده دشوار بوآیت مازل
 اولدی . بونکچوندرکه ذات رسالت ائمنده شیبنی هود والواقه
 و اخواتهما ، بیوردی] دیشدر . بی سوره هود ایله سوره واقعه
 و بوایکی سوره مک اشالی اولوب امر اولدنی وجه ایله استقامت
 ایدلی فرماتی معنوی بولتان سوره لر اختیار لادی . دیکدر . شویله ده
 روایت اولدی که محابه کرام : بارسول الله ذات نبوتیه که اختیاری

تصیر کنانمه شویله ذکر اولمشدر :
 « حکوه ایدر لرکه حنفاه هایدن موفق الله برکون حرامنه نوز
 قیلار کی امه اولان دان [ولا ترکوا الی الدین حاصوا] این
 لغوصبه موفق دوشوب ذیلور . عدن سکره کدنه کاحه سی
 صور اولر . دیرکه بو عهد الم کدندن علم صادر اولمش کیمسه
 حرق میل ایدر حنفاه در ، باطام ابتیاد این طایفه ه اولدنی
 ایته و فکرله کمدن کیم .
 مشاهر هما و عهدیدن اوکر الزهری بص صانه ایله دوشوب
 قاتار ایش . احوان دیندن بری کدیه شویله باطن : ایا کرا
 الله تعالی بری ده سزده قن و صادرن همامه بیوردسون . سن رحاه
 دوچار اولدک که سی باطره و جاندن حلاص و نجات اینون حال حه
 دعا و نیاز اینک واح اولمشدر . سن بیرون وحدتی مثال سکا کافی
 ویممیریک سنت سینه سی تاییم و تمهیم ایله متعرق بر امر اولدک .
 حضرت یزدان طغان و سنت سالت اولدیک یوله مهد و مین
 اندی . جناب رب عزت کتاب کریمه [شینه لادن] لکنومه [
 بیوردی . باق بو تا که هل تا کیدر ده کدیکه کی . بلور صیبت
 سنت انکاب ایندیک صامی نت حق و یقه کتک باک امی
 بودرکه طامک و حشنی عدل اس ایندک . ادنی حق اینان
 و باطلدن مفارقت اینان کیمسه لره تحریف ایله راه غوازی نسل
 ایله . باطریه آلفتری کوهتری سن ذکران آتیه نوشدیر .

ای حیب اکرم ! قبلرنده مرض خناق بولونالمری دانما کورورسک که آنر محاملر محالنه شانان اولورلر . کندیلرینی لوم ایدن مؤمنرده نه ایلم . ایلروده ملحوظ الوقوع فلاکت عظیمه ک بزهده اصابتدن قورقارز . دیرلر . یعنی سزه حصر عجت ایدرسک بزه خلاص اوله مایزه . دیه مسلمانلری ده اناناه ایتمک ایستلر .

بو آیت جلیله ک مقابله قه ایله تخریبی دلالت ایدیورکه بومعه اوله ارباب خناق آیت سالفهده تحریم بیسورولان تولی باطلی اترام ایدن ظالمیک عینی اشخاصدر . اوزمره باغیه دن عبارتدر .

مناسترلی اسماعیل حق

نجائب قرآنیة

سورده هود : آیت - ۱۱۴ و ۱۱۳

« قاستم کاسرت ومن تاب معک ولا تظنوا انه بما تعملون بصیر . ولا ترکوا الی الذین ظلموا فتمسک النار وما لکم من دون الله من اولیاء . ثم لاتسئرون »
 سن امر اوله یزیدیک کی استقامت ایت ، [صاقین جاده حقدن عدول

بناءً علی ذلک ، ما یتوقف علیه الواجب فهو واجب ، قاعده سی بیللر نژنده ترقی و تعالی مدنی لوازمندن ، سعادت بشریه مادی ، وسائنندن ممدود هر هاسکی برشیک و جانب دینه ، و طائف اسلامیه . مزدن استناسی قابل اولیه جنی بلا تزد مسلم اوابی طبیعیدر . بوتسلیمه جوی و مکاره دن بنقه مانع تصور ایدمه مزسه ک ممدور کورولمیز . چونکه اورته ده منطبق وار .

(تلخیص مقال ، توضیح استدلال)

« لایخذنا المؤمنون ..... » آیت جلیله سی ولایت غیر مشروعه ، موالات غیر جائزه حقدنه شرط معتبر اولان تفسیدی صورت واضحده حاوی بولمسی حسدیه اولک مضای صحیحی بک آجیقندن تعین ایتمکده در . ایسته بوندن طولایی مقام استدلالده بو آیت کریمه بی اساس طوبقی ، سرنامه مقال اتخاذا الیه دک .

خصمای ملک ، « اسلامیت ملل سائر ایه عقد ولایت و اخوتیه مساعد دکلدرده دیه افک و افزایه ، تزویرات مفسد نکارانه په تصدی ایدن ارباب ماضنک تمسک ایستکلری سورده مانده ده کی « یا ایها الذین آمنوا لاتخذوا الیهود و النصارى اولیاء ..... » آیت کریمه سنک اومده ای باطله دلیل اولیه جنی ده اهدان معروضه مزله کب وضوح ایدیور .

زیرا کرک صدر آیتده مذکور « اتخاذا ولی » ، کرک آخرنده « ومن یتولهم منکم فانه منهم ان الله لایهدی القوم الظالمین » نظم

تفسیر کشانده شویله ذکر اولمشدر :

« حکایه ایدرلرکه خلفه عباسیهدن موفق بالله برکون جماعته نماز قیلازلکن امام اولان ذات [ولاترکنوا الی الذین ظلموا] آیتی اوقومسیله موفق دوشوب بایلیور . نهدن صکره کندینسه کلجه سینی صورارلر . دیرکه بووعید الهی کندینسندن ظلم صادر اولمش کیمسه په جزئی میل ایدنلر حخته در ، یا ظلمی اعتیاد ایدن ظلمه په نه اوله جق؟ ایسته بو تکرله کندمدن کچدم .

مشاهیر فقها و محدثین دن ابو بکر الزهری بعض ظلمه ایله دوشوب قالقار ایمش . اخوان دیدنن بری کندینسه شویله یازمش : یا ابا بکر ! الله تعالی بزی دده سنی دده فتن و فساددن محافظه بیورسون . سن برحاله دوچار اولدک که سنی بیاتلره بوالدن خلاص بولماقک ایچون جناب حقه دعا و نیاز ایتک واجب اولمشدر . سن یرقانی و خدای تعالی سکا کتابی ویغمبرینک سنت سنیمسی تعلیم و تفهیم ایله مستغرق نعم الهی اولدک . حضرت یزدان علمادن بوسنک سالک اولدینک یوله عهد و میثاق المدی . جناب زب عزت کتاب کریمده [لیتنه للناس ولایتکمونه] بیوردی . باقی بو تا کیدل عدالتا کیدلرده کندیکه کل . بیلیورمیسک سنک ارنکاب ایتدینک ماصی نک اقلی و بولکندیک بارک اخنی بودرکه ظالمک وحشتنی مبدل انس ایتدک . ادای حق اییمان و باطلدن مفارقت ایلمیان کیمسهره تقرب ایله راه غوایتی تسهیل ایلدک . یانلرینه آلدقلمی کوندنیری سنی بارکران آتیه توشدیلر ، اوزرکده دکرمن طشائی چورپورلر . ظلم و غدرلری ، مسلك مدخوللری ترویج ایچون سنی آلت اتخاذا ایتدیلر ، سنکله علمایی شک و شبهه دوشوردیلر . سنکله قلوب جیلانی صید ایدورلر ، واقف لدنیات اولیان خلق سنک کی مظه دن طامش بری آتارک یاتنده کوردیکنه آله اهرق اوکراهلرک صلاح حاللرینه ذاهب اولیور . اوظلمه سنی خراب ایتدکلمرینه نسبتله نه قدر اوزمعمور ایتدیلر ، اغترکه آتدقلمی اقمه په مقابل سنک دینکی نه قدر نه قدر افساد ایلدیلر . سن ، حقلرنده خدای ذی انتقامک [خلف من بعدم خلف اضاعوا الصلوة واتبعوا الشهوآت فسوف یلقون غیا] بیوردینی گروهه داخل اولدینکله شبهه ای دیورسین ؟ سن اول علام التوب ایله معامله ایدورسین که ذات خداوندی سنک خفی و جلی احوالکدن غافل دکدر . سنک اعتقادکه خستک طاری اولمشدر ، مداوات ایتلیسک وسفر آخرت کوردیکندن پول حاضرلنی کورملی سین . خداوند جهان زمین و آسمانه هیچ برشی خفی دکدر واللام . بی بختی علیه افضل التحایا اقدمز : [ظالمک بقای عمرینه دعا ایدن محقق روی ارضده الله صیان ایتک ایستدی] بیورمشدر . برظالم بربر و بیابانده صوسزلقدن هلاکه تقرب ایتمشیدی . سفیان ثوری په : بوکا راز صوایجوره هم دیه صوردیلر . سفیان : خایر .. دیدی . اولور دیدیلر . براق اولسون دیدی . انتھی

سوره انعامده واقع « فقطع دابر القوم الذین ظلموا و الحمد لله رب العالمین » نظم جلیلتک تفسیرنده مفسرین کرام ظلمه نک هلاکی آتارک سوسو اعمال و افاضاندن اهل ارضی تخلص ایدهجکی جهته شایسته

جناب منزل الفرقان شرح وعد و وعیده اطساب بیوردقدن صکره بو آیت کریمده نبی ذیشانسه « فاستقم کما امرت » دیه امر ایدیلور . بوکله قدسیه جوامع الکلمدن برکله جامعه درکه عقائد و اعماله متدائر هرشیشه شاملدر . اوشی ایستر ذات رسالتابه شخص ، ایستر تبلیغ وحیه و بیان شرائئه متعلق اولسون . فقط استقامت حقیقیه بی تمیز ایدوب عهدسندن کلک جدا مشکلدر . چونکه افراط و تفریط یاتنده بولتان صراف مستقیم ، کولکه ایله ضیا آره سنی فصل ایدن خط مستقیمه آندیرر . کولکه نک کنار ایله ضیانک کناری بری بریله تلاق ایدوب ده نظر حسده فرق اولتماز درجه بری برینه قاریشنجه حس اوخط مستقیمی آخردن تمیز ایدر درجه ادراک ایدمیدی کی صراف مستقیمه ده تمیز فایته دشواردر . تمیز اوانسه بیله ایکی طرفدن برینه میل ایتکمزین اوزرنده ثبات ایتک منات کوسترمک ده فوق الحد مشکلدر . شبهه سز بوقام یک دشوار اولدیندن ناشی درکه ابن عباس رضی الله عنهما حضرت تبری [جناب رسول خدایه قرآن کریمک هیچ بریزده بو آیتدن دها شدتی دها دشوار بر آیت نازل اولدی . بونکچوندرکه ذات رسالتابه اقدمز « شینتی هود والواقه و اخواتهما » بیوردی] دیمشدر . بی سوره هود ایله سوره واقعه و بوایکی سوره نک اشالی اولوب امر اولدینتی وجه ایله استقامت ایدلسی فرماتی محتوی بولتان سوره لر اختیار لاندی ، دیکدر . شویله ده روایت اولدیک که صحابه کرام : یارسول الله ذات نبوتنا حکه اختیاراتی یک چابک چوکدی ، دپلرله مشکات درخشان نبوتدن « شینتی هود » صادر اولمشدر . بعضیلری نقل ایتدی که برکیجه سرور انام علیه الصلاة والسلام اقدمزی عالم نامده کوردم . دیدم که « شینتی هود » بیورمشین . ذات رسالتا بکدن بویله روایت اولتیور . بو روایت صحیحی در ؟ اوت .. بیوردیلر . صکره دیدم که بوسوره نک قتی جهتی ذات نبوتنا هکی اختیار لاندی ، بوسوره ده انیسای سالفه په و هلاک ائمه دائر قسه وار ، بونلری ؟ بیوردیلر که خایر بونلر دکل ، بی اختیار لانا سوره مذکورده واقع « فاستقم کما امرت » فرماتی در .

« ولاترکنوا » رکودن نهی در . قعود وزنده رکون : میل یسر معانسه در . کندیلرینه رکون ایدلسی نهی اولتان کیمسهر ایسه « الی الذین ظلموا » دیه فعل صیغه سیه ذکر بیوریلوب اسم اوله رق [الی الظالمین] صورتنده ایراد اولتماش . معلومدرکه فعللر حدوته ، اسملر استمراره دلالت ایدر . شوخالده کندیلرندن احیاناً ظلم صادر اولان کیمسهره بیله ادنی میل ایله دخی میل ایتکدن نهی واقع اولمش اولیور . ایمدی بعض احواله نادراً کندیلرندن ظلم صادر اولان اشخاصه ادنی میل ایله اولسون میلدن نهی اولتور و اومقوله اشخاصه جزئی بر میل ایدنلر شدتله تهدید ایدیلورسه آرتق ظالمه یعنی ظلم ایله مألوف و معروف اولان ظلمه په رکون ایدنلر و صکره اناره میل کلی ایله میل ایدنلر و دها صکره ظلمه نک بالذات کندیلری نه اوله جقدر ، دوشونلی ! بو آیت جلیله ظلمدن نهیده و اندن طولانی تهدیدنده تصور اولنه بیلن انذارات و اخطاواتک اک بلینی در .

ای حیب اکرم! قلبرند مرض نفاق بولونانلری دأما کورورسک که آنلر مخالفلر محافلله شتابان اولورلر . کندیلرینی لوم ایدن مؤمنلرده نه نهایلم . ایلروده ملحوظالوقوع فلاکت عظیمه نك بزده اصابتدن قورقارزه درلر . یعنی سزه حصر محبت ایدرسک بزده خلاص اوله تاز، دپه مسلمانلری ده اخافه ایتک ایستلر .

بو آیت جلیله نك ماقبانه «فاه ایه تقریبی دلالت ایدیورکه بومقوله ارباب نفاق آیت سالفده تحریم بیسورولان تولى باطلی ایتراام ایدن ظالمینک عینی اشخاصدر ، اوزمره باغیه دن عبارتدر .

مناسترلی اسماعیل حق

نجائب قرآنیة

سوره هود : آیت - ۱۱۴ و ۱۱۳

« فاستقم کأمرت ومن تاب معك ولا تظفوا انه بئاتعملون بصیر . ولا تركزوا الی الذین ظلموا فتمسک النار و مالکم من دون الله من اولیاء ثم لاتنصرون »

سن امر اولئیدیغ کئی استقامت ایت ، [صاقین جاده حقدن عدول ایته .] سنکه برلکده توبه ایدنلرده ، [شرک و کفردن توبه ایدوب ایمانده سکامشارک اولانلرده] استقامت ایتسونلر و طغیان ایتیک ، [حدی تجاوز ایتیک . سزه امر اولانان مساکدن ، سزه تقدیر و تعیین ایدیلن حددن افراط و یقصریط ایدرک انحراف ایلهمیک . اقتصاد امورک هراییکی طرفی مذمومدر] . علی التحقیق الله تعالی سزک ایتدکر بکزی کورر ، [کوررده سزه حسن وسوء اعمالکنزه کوره مکافات و مجازات ایدر . شوخالده ذات ذوالجلالندن حذر اوزره اولک . آیت کریمهده منصوص علمیه اتباع واجب اولوب مجرد رأی ایله انحراف جائز اولمديغه دلالت وار ، چونکه مجرد رأی ایله انحراف طغیان و ضالدر . اما علل نصوصه تابع بولنان اجتهادک مقتضاسیله عمل ، امر اولئیدیغی وجه ایله استقامت بایندندر ، چونکه اجتماعی امر ایدن نصوص بونی ایجاب ایدیور .] ظلم ایدنلره ادنی میل ایلدهده میل ایتیک ، [انلرله محبت و اختلاطدن حذر ایدک ، انلرک زیارتنه کینمیک ، انلره تبصیر و مدانه ایلهمیک ، انلرک افعاله رضا کوسترمیک ، اسماری کجیدیکی برده تعظیم و تجلیی مشعر صورته انلری یاد ایتیک . اکر بویه یابارسه کتر عاقبت [سزی آتش [دوزخ] مس ایدر ، حالبوک [سزی عذاب جحیمدن تخلیص ایدر] الله بدن بشقه ولی و ناصر لریکتر اولمديغندن [شاید سز ظلم ایدنلره ادنی میل ایله اولسون میل ایدرسه کتر] صکره [ذات الوهیتندن] یاردم کورمرسکنر .

بناءً علی ذلک « ما یتوقف علیه الواجب فهو واجب » قاعده سی بیلکلر تزدنده ترقی و تعالی مدنی لوازمندن ، سعادت بشریه مبادی ، وسائیلندن معدود هر هانکی برشینک و جانب دینی ، وظائف اسلامیه - مزدن استثناسی قابل اوله جنی بلا تردد مسلم اولوق طبیعیدر . بوتسلیمه جهل و مکاره دن بشقه مانع تصور ایدهمسکه معذور کورولملیز . چونکه اورتهده منطوق وار .

(تلخیص مقال ، توضیح استدلال)

« لاتخذ المؤمنون ..... » آیت جلیله سی ولایت غیر مشروعیه ، موالات غیر جائزه حقدنه شرط معتبر اولان قیدی صورت واضحهده حاوی بولنسی حسیله اونک معنای صحیحنی بک آجیقندن تمین ایتکدهدر . ایشته بوندن طولانی مقام استدلالده بو آیت کریمه سی اساس طوتوق ، سرنامه مقال اتخاذا ایلهدک .

خصای ملنک ، « اسلامیت ملل سائر ایله عقد ولایت واخوته مساعد دکلددر دپه افک و افترایه ، تزویرات مفسدکارانه یه تصدی ایدن ارباب ملتکتمسک ایتدکری سوره مائدهده کی « یا ایها الذین آمنوا لاتخذوا الیهود و النصارى اولیاء ..... » آیت کریمه سنک اومدعای باطله دلیل اوله جنی ده افادات معروضه مزله کسب وضوح ایدیور .

زیرا کزک صدر آیتده مذکور « اتخاذا ولی ، ، کزک آخرنده « ومن یتولهم منکم فانه منهم ان الله لاهیدی القوم الظالمین » نظم کریمنده کی « تولى » - که ظلم وعدوان عد اوله رقی منافق هدایت الهیه قانمشدر - اطلاقی اوزرینه ، حقوق انسانیتیه و اصول الفت و معاشرته رعایت معنانه محمول اوله ماز . [چونکه بونک مشروعیتی نصوص عدیده دلالتیه ثابتدر . آنلرک بری بالآده منذکور « لاینها کم الله عن الذین لم یقاتلوا کم فی الدین ..... » نظم جلیلیدر . [۱] بری ده « فان اعتزلو کم فلم یقاتلوا کم و اتقوا الیکم السلم فاجعل الله لکم علیهم سیلا » نص کریمیدر . معنای شریفی : اکر خصما کز خصوصندن اعتزال ایله مقاتله کزدن کف یدایدلر ، صلح و آسایش آرزوسنده بولنور لرسه الله تعالی سزه اونلرک اوزرینه سیل تسلطی سد ایتیش ، هیچ بر صورتله تجاوزه میدان بر اقامشدر .] بلکه قاعده مقررده اصولیه یه توفیقاً مقیده یعنی مؤمنلره خیانت غرض قاسدیه دشمنلریله موالات مناسنه حمل اولنسی امر ضروریدر . چونکه حادثه ایله حکم متحد اولدقده بالاتفاق مطلق مقیده حمل اولنور . خفیه ایله شافیه ایتندکی اختلاف حادثه و یا حکمک باشقه باشقه شیلردن عبارت اولسی صورتدهدر .

هیچ شبهه یوقدر که بومنی عنه اولان ، منایر خصلت ایمان عد اولوان « تولى » اتحقی منافیلرک ، کسوه اسلامیتله تستر ایدن بدخواه لریک حال وشانیدر . فصل که بو آیت جلیله سی ولی ایدن « فترى الذین فی قلوبهم مرض یسارعون فیهم یقولون نخشى ان تصیبا دائرة » نظم عالیسهده بو حقیقی اعلان ایتکدهدر . معنای شریفی :

[۱] بکن نسخرده کی مواعظ قسمزده مراجعت .

سکایک کره دیدم فوشه ، پوانی کیت ، پراملز ؛
 هادی قانی آعلامه .. سوز دیکسک اولامزی براز ؛
 سیکویز اوستنی احمد ، بقویز آلاماسین ؛
 آعلامه انا بله ..

— آرقی پیشیر ، اوینامایک ؛

سوکدی بافده که جان بر آای اطفال اونه دن ،
 او فصل موکب شادی ، او نه نام ، کورسک ؛
 هر جوجق بر فوجهمان پیراق ای دیش ، کلپور ؛
 « پاشاین ! » سلسری اطلاق قدر یوکملپور ،
 کورمدک پانه دگل هم ، نه طبعی اطوار ،
 شو یومور جلقره باقی : سانکه اولدن احرار ؛
 باغیرک هایدی جوجقلر ..

— پاشاین حریت ؛

دیزکن آلفیش کلپور ، سوکرده نوبت نوبت
 یا وطن شرفیسی باخود اوکا ککر بر شی
 اوقونوب هر کونه جین جین اونیور .. هی کیدی هی ؛
 بر مزاراق کپی طالین پاپیورکن دها دون ،
 شو سوزا قفرده بوگون طالنه لانا روحی کوروک ؛
 زده کیتسک آزیچین ، انا بله ، اولامزی ؛

— کیمک .

چوق فوشوب تره میک ها : آمانک دفت ایدک .

ایکی قاردش طاهرق لجه اطفاله جان ،
 ایکی در دانه عصمت کی یوزمکده ایکن ،
 باقهرق آرقلرندن بو کوزل بلورلرک ،
 دوندی بردن بره سیاسی طودان اختیارک .
 نه ایچون اغلادی ؛ بیام . شوقی طویده بالگر ؛
 آه بر کره کلوب کورسه پندن بله کتر ..

محمد ماکف

صبح

بکن هتکی استیاد منظر مننده ، شو فورقوکی کی دیم دیک
 طودان حریمی ؛ پنا ؛ مصرانک نهایته کی ، پنا ، کعبه محمد
 وار دهرک فوشدی اوکمدن هرک ، مصرانده کی ، اوکجه ، گمسی
 پاکیش دیزنش اولدینندن صبح اولمنی رجا ایدرز .

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

— مابند —

تاساً : اسلام ، سنک علیکن وحوول و قوتکنن وسائر مانکیت
 وموردو ناککنن و عمامکنن و تحلیلات و امانکنن متیری و روحکنن

اولان حرارتیه دکترلردن بخارلر صمود ایدرک واوراده بانکاف
 قار ویامغوره نحول ایلیرک روی زمینه باغیور . بو قارلرک ، بو باغیور
 لرک روی زمینه باغیوره مابه الحبات اولان نهرلر ، ایرمقلر حاصل
 اولدی کی اشجار و نباتات و حیوانات دخی حصوله کلپور . ده
 اجسام عضویه تک و علی الخصوص اعضای انسانیه تک خلقتیه
 ترتیب ایدن حکم و مصالح بشون عقلا و حکمای حیرتمده بر اقیسور .
 فن منافع اعضا کتابلری امانه مطالعه ایدن کیملرک عظمت باری
 وضع سبحانی یه حیران اولاملری قابل دکلدر . الحاصل شوعنام
 کونده ساحه آرای وجود اولان هر شینک خلقتیه نیجه حکمتر ،
 نیجه مصاحلرترب اتمکده اولدی بیاندن مستغنی در ، حالبوکه بشون
 اشیا تک بوله نیجه حکم و مصالح متضمن بولمسی تماده حل اولمیه جی
 درکار و بونلرک بر ذیل حکیمک آقاری اولدقاری آشکاردر . اونندل
 حکیم ایسه « الله » اسم شریفیه تسبی اولمان جناب بدیع الآثار
 حضرت تریدر .

موسی کاظم

صفحات حیاندن

حریت

— ایکی کون سوکره —

بیاض انناریسه قار کی قیز ،
 سانکه جتندن ایجه زاده حور ؛
 یا سحر پاره درکه بر اندر
 دوش نازنده بر سحابه نوز .
 قوشانوب بر نطق حریت
 کریور خاکدانی دورا دور ؛
 هاله دار ایلینجه بدری شفق
 بو قدر دلنشین اولور آتجق .

پاشو اوغلان ، شو طوس طویاج آقاجن
 که قضالر کلیر سرور یه طار ؛
 طاشیور سانکه صمیمور قابه ..
 کندینندن بو یوکده پیرانی وار ؛
 کیدی ماضی دین اودور ملال ،
 هایدی فتح ایت : سنکدر استقبال .

قوشیور ال اله ویرمش ایکی قاردش ؛ برینک
 پانی بش یوقسه ده وار آتی قدر دیکرینک .
 باقیور آرقلرندن دایوب دکنک
 خلی دوشکون بر آدم ؛
 — قیز او نه ؛ دوشکمی یه !

اولولمشدر . حالبوکه مسلک غایت ایله مسلک اختراع ، قرآن معجز بیانک نیجه آیات بنسائتک صراحتدن اخذ اولولمشدر . بوسیلله شوابکی مسلك سالاك سائرهبه رجحانی شهسز اولدینندن . اشبو مقاله ده بوابکی مسلك دخی بروجه آتی بیانه شروع اییدیوروز :
 غایت ، لغتده : رشیدک طرف ونهایتی مناسنه در . اصطلاحده برعقله ترتب ایدن حکمت و مصالحت دینک در . برعقله ترتب ایدن حکمت و مصالحت اوفلک طرف ونهایتیده حصوله کلدیگی ایچون آکا غایت نسبه ایدلشدر .

غایت ، ک معناسی بو اولدینی معلوم اولدقده دیرزکه : بو عالم امکانده هر شئیک خاقته ، رحمت و منفعت ترتب ایدیور . حکمت و منفعتدن خالی هیچ برشی کورولیور . بوسلله ده بتون حکما و عقلا اتحاق ایدیور . از جمله اجرام علویه تک انوار ایله جمیع مخلوقات نشوونما بولیور . کره ارض ، ییکی اولان قر ایله برابر شمسک اطرافتده دور ایدیور . انلرک بودور ایله ازمان واوقات حاصل اولیور . ارضک دور ایله موسلر ، سنلر ؛ فرق دور ایله آیلر حصوله کللیور . سوکرا بواوقات و ازمان بتون حیوانات و نباتاتک اسباب حیاتیه سندن کده معنی تشکیل ایتدیگی کی بونلر ایله بتون مصالح امم دخی کسب انتظام ایدیور . کره ارض ۲۴ ساعته برکره کندنی محوری اوزرنده دور ایدیور . آنک بودور ایله انسان و سائر حیوانلرک مدار معینتلری اولان ایام و باعث راحتلی بولونان ایالی وجوده کللیور . دائماتفس ایتدیگمز هوای نسبه تکده نیجه فوائد عظیمه یی محتوی اولدینی کورولیور . بالتفس داخله و آق جگره واصل اولدق قاتی تمیزله یور ، بوسیلله حیات آنکه ادامه اولونیور ، وهرشیدن زیاده آکا احتیاج من ایدیور ، حتی بونک ایچون هوا غایت چوقدر : ۵۰الی ۶۰ کیلو مترویه قدر نخنی تخمین اولوتقدده در . کذا بو هوانک بر جوق اسبابدن ناشی طائفه تفسله ریاح حاصل اولیور . بوریاح بولطلری سوق ایدیور . صوبه احتیاجی اولان لرله یا غمورلر یا غدیور دق اورالره حیات بخش ایلور . بوندن باشقه ریاح اعضای تد کیریدن اعضای تأینه ماده تلقیحی نقا ایله میوملری تلقیح ، حرارتی تعدیل ، هواری تمجید ، کیلری تحریک ایلور . ابحارک خاقته دخی عدوا حصادن خارج نیجه منافع ترتب ایدیور . از جمله بیکلرجه انواع حیوانات آنده تعیش ایلور . سوکرا بو حیوانلرک بر جوغندن انسانلر مستفید اولیور . انسانلرک برقم معنی بالقه تأمین معیشت ایتدکلی کی ، دکترلردن اخراج ایلدکلی نیجه ذی قیمت اشیا سایه سنده توسیع تجارت و تزئید ثروت ایلور . کذا دکترلر کندیلری ده سهولته سرفا نه صالح بر صورتده یارادلش اولدق لردن بوسایده دخی انسانلر ایچون یک چوق منافع حصوله کللیور . مثلا : اقتصای شرق و اقتصای غریبه بولان امته و اشیا بکدیگره نقل اولدقق انواع تجارت حصوله کللیور . حتی بوکون تجارتک اک بیوکنی تجارت بحره تشکیل ایدیور . یته بوسایده بتون بلادک صانع و معارفی بر برینه انتقال ایدرک مذیت کوندن کونه ترقی و تزئید ایلور . کذا شمسک روی زمینه نسر ایتکده

حدوثنا بر ذمت جلیله اولدینه بو آیت دلالت ایدر ، دیمشدر . شیخ علی السمرقندی قدس سره حقه لرینک بحرالعلوم سندن نقلاً روح الیایده شویله مسطوردر :
 « مر ویدر که جناب حق یوشع بن نونه ؛ بن سنک اخبار قومندن فرق بیک و اشرا ندن الفتح بیک کشتی هلاک ایده جکم ، دیه وحی بیوردی ، یوشع دیدی که یارب ؛ اخبار نه یایدیلر که انلری ده هلاک ایده جکسن ؛ جناب حق بیوردی که آنلریم غضب ایچون غضب ایتدیور . اشرا ایله دوشوب قالدیلر ، آنلر ایله بیوب ایتدیور . بونکه نمایان اولور که طلحه به لوجه ا بنض و غضب واجیدر . رعایا و بر ایلده و برأ و بحرأ جمع اقطار ارضه فسادک ظهوری آخچ . لوکاک بوز سله در ، بوده ایلک اول اهل عامک بوز سندن نشأت ایدر . زیرا قضاء سو و علماء سو اوله ایدی حکدارانک طریق حدندن عدولی آلا شوردی . بلکه هر عصرده اهل علم حق و عدل و منع ظلم اوزرینه بکدست وفاق اولوب بو خصوصده علی الهوام بذل جهه و مقدرت اینسار حکمداران مسلک سوابدن عدوله جرأت ایتزلر ایدی ده جور و ظلم انلر آرمسندن بالکله محو و مضمحل اولوردی . بونکته به منی در که خواجه عالم صلی الله علیه و سلم اندمنز [لاتزال هذه الامة تحت يد الله و کتفه مالم یالی] فرماها امرأها [بیورمشدر که دانشمندان امت امراء امته جور و ظلمده مظاهر ایتدکه بو امت تحت عنایت و حمایت الهیده قله چقدر ، دیکدر .
 زنده دقت ایدم ، اعمال و انسالزی تصحیح ایلیم ، جناب حق توفیقی رفیق ایدر .

برکت زاده : اسماعیل حق

فلسفه اسلامی :

اثبات واجب

۳-

مسلک غایت اوزره اثبات واجب

[بومسلک ایله آتیاً ذکر اولونه حق مسلک اختراع اوزرینه اثبات واجب ، مسلک قرآن در . قرآن کریم بوابکی مسلک اوزرینه اثبات واجب و توحید باری به یک جوق آیات بیان ایله استدلال ایتکده در . اثبات واجب خصوصده سرد اولونان مسلك اک مقبولی بوابکی مسلک در . چونکه بتون امور دنیویه و اخرویه ده رهبر نیچانز آخچ قرآن در . اونک بیاناتی ایسه اوضح الیانات در . زیر لفظله ، معنایه ، بتون افاده سیله ابر معجزات در . بناء علیه مطالب یقینه تک اک معنی اولان « اثبات واجب ، مطلب اهمی بو کتاب میندن اقتباس ایتیمز الزهدر .

علمای متکلمینک اثبات واجب ایچون سرد ایتدکلی حدوت و امکان مسلکلی دخی بو کتاب مینک بیاناته مخالف اولمایوب ، بلکه آندن مقتبس ایسه ده ، بواقباس اشارت و دلالت اعتبار ایدر . یعنی بو مسلک قرآن کریمک اشارتندن و دلالتندن اقتباس

سکا بیک کره دیدم فوشمه ، پواش کیت ، پاراماز !
 هادی قاتی آغلامه .. سوز دیکسک اولمازی براز ؟
 سیکیور اوستنی احمد ، باقیور آغلامین :
 آغلام انا باا ..

— آراق بیشر ، اوینامیک :

سوکدی باقدم که مان بز آلائی اطفال اوئدنی ،
 او فصل موکب شادی ، او نه عالم ، کورسک !
 هر جوجی بر فوجمان پیراق ایدیش ، کلیور ،
 « پاشابین ! » سلسری افلاکه قدر پوکلیور .
 کوردک بایمه دکل هم ، نه طیبی اطوار ،
 شو یومور جاقلره باق : سانکه اولدن امرار !
 باغیرک هایدی جوجقلر ..

— پاشابین حریت !

دیرکن آلفیش کلیور ، سوکرده نوبت نوبت
 یا وطن شرفیسی یاخود اوکا بکزر برنی
 اوقونوب هر گوشه چین چین اونیور .. هی کیدی هی !
 بر مزاراق کبی طالنین پائیورکن دها دون ،
 شو سواقاقلرده بوکون طالنه لانان روحی کوردک !
 بزده کیتسک آزیجیق ، انا باا ، اولمازی ؟

— کیدک .

جوق فوشوب ترله میک ها ! آتاک دقت ایدک .

ایکی قاردش طالهرق لجه اطفاله مان ،
 ایکی دردانه عصمت کی یوزسکده ایکن ،
 باقهرق آرقه لرندن بو کوزل پاورولک ،
 دوندی بردن بره سیاسی طوران اختیارک .
 نه ایچون آغلادی ؟ بیلمم . شونی طویدم یالکز :
 آه بر کره کلوب کورسه یمندن باا کز ..

محمد عاکف

تصحیح

کین هفته کی استبداد منظم منته « شو قوروقل کی دیم دیک
 طوران حریتی ؛ پاشا ! » مصراعتک نهایته کی « پاشا » کلمه « محب »
 وار دهرک فوشدی اوکهمن هرکی ، مصراعتک « اوکجه » کلمه
 یا کلیش دیزلش اولدیندن تصحیح اولمسی رجا ایددیز .

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

— ماسه —

تاسماً : اسلام ، سنک علمکدن وحول و قوتکدن وسائر مالکیت
 وموردناتکدن واعمالکدن ونحیلات وامالکدن متبوی و روحکدن

اولان حرارتیله دکزلردن بخارلر صمود ایددک واوراده بانسکاف
 قار ویاغوره تحویل ایلدک روی زمینه یاغیور . بو قارلرک ، بو یاغوره
 لرک روی زمینه یاغسیله مابه الحیات اولان نهرلر ، ایرمقلر حاصل
 اولدنی کبی اشجار ونباتات و حیوانات دخی حصوله کلیور . ده
 اجسام عضویه نک وعلی الخصوص اعضای انسانیه نک خلقتیینه
 ترتب ایدن حکم ومصالح بتون عقلا وحکمای حیرته برقیور .
 فن منافع اعضا کتابلرینی امعانه مطالعه ایدن کیمسک عظمت باری به
 وضع سبحانی به حیران اولمالری قابل دکلد . الحاصل شوعالم
 کونده ساحه آرای وجود اولان هر شیک خلقتی نیجه حکمنلر ،
 نیجه مصاحلرت ترتب ایتمکده اولدنی بیاندن مستفی دره ، حالبوکه بتون
 اشیانک بویله نیجه حکم ومصالحی متضمن بولمسی تصادفه حل اولمسه جفی
 درکار وبونلرک بر فاعل حکیمک آثاری اولدقلری آشکاردر . اونتدل
 حکیم ایسه « الله » اسم شریفیله تسمیه اولتان جناب بدیع الآثار
 حضرتلریدر .

موسی کاظم

صفحات حیاندن

حریت

— ایکی کون سوکرده —

بیاض انتاریسیله قار کی قیز ،
 سانکه جتندن ایجه زاده حور ؛
 یا سحر پاره درکه بر اندر
 دوش نازنده بر سحابه نور .
 قوشانوب بر نطق حریت
 کر پیور خاکدانی دورا دور !
 هاله دار ایلینجه بدری شفق
 بو قدر دلنشین اولور آجیق .

پاشو اوغلان ، شو طوس طوباج آفاجان
 که فصالر کلیر سرور ینه طار ؛
 طاشیور سانکه صیفیور قاینه ..
 کندیندن بو یوکده بیراخی وار !
 کیدی ماضی دین اودور ملال ،
 هایدی فتح ایت : سنکدر استقبال .

قوشیور ال اله ویرمش ایکی قاردش ؛ برینک
 پاشی بش یوقسه ده وار آلی قدر دیکرینک .
 باقیور آرقه لرندن دایانوب دککنه
 خیلی دوشکون بر آدم :

— قیز او نه ؛ دوشدکی ینه !

اولونشدر . طالبوکه مسلک غایت‌ایه مسلک اختراع ، قرآن‌ممجز بیانک نیجه آیات یسانتک صراحتدن اخذ اولونشدر . بوسبیله شوایکی مسلک مسالک سائریه رجحانی شبه‌سز اولونندن ، اشبو مقاله‌ده بوابکی مسلک دخی بروجه آتی بسانه شروع اییدیور :]

« غایت » لغتده: رشیتک طرف ونهایتی مناسنهدر . اصطلاحده برعقله ترتب ایدن حکمت ومصاحت دیمک در . برعقله ترتب ایدن حکمت ومصاحت اوفعلک طرف ونهایتده حصوله کلدیکی ایچون آکا غایت تسمیه ایدلشدر .

« غایت » ک مناسی بو اولدینی معلوم اولدقده درزکه : بو عالم امکانده هر شیتک خاقتنه برحکمت ومنفعت ترتب اییدیور . حکمت ومنفعتدن خالی هیچ برنی کورولیور . بوسله‌ده بتون حکماوعقلا اتفاق اییدیور . ازجمله اجرام‌علویه نیک انواریله جمیع مخلوقات نشوونما بولیور . کره ارض ، پیکی اولان قرایله برابر شمسک اطراکنده دور اییدیور . انلرک بودورلریله ازمان و اوقات حاصل اولیور . ارضک دوریله موسلر ، سنلر ؛ قرک دوریله آیلر حصوله کلیور . صوکرک بواوقات و ازمان بتون حیوانات و نباتاتک اسباب حیاتی‌سندن ک‌مهمتی تشکیل ایتدیکی کبی بونلر ایله بتون مصالح امم دخی کسب انتظام ایلیور . کره ارض ۲۴ ساعته برکه کندی محوری اوزرنده دور اییدیور . آنک بودوریلده انسان و سائر حیوانلرک مدار معیشتلی اولان ایام و باعث راحتلی بولونان لبالی وجوده کلیور . دائماً تنفس

ایتدیگمز هوای نسیمنک‌ده نیجه فوائد عظیمی محتوی اولدینی کورولیور . بالتنس داخله و آق جگره واصل اولارق قانی تمیزلر ، بوسبیله حیات آنکه ادامه اولونیور ، وهرشیدن زیاده آکا احتیاج من اییدیور ، حتی بونک ایچون هوا غایت چوقدر : ۵۰ الی ۶۰ کیلو مترویه قدر منحنی تخمین اولونمقدهدر . کذا بو هوانک بر جوق اسبابدن ناشی طائفه‌لیمسلیه ریاح حاصل اولیور . بوریاچ بولوطلی سوق اییدیور . صویه احتیاجی اولان لرله یاغورلر یاغدره‌رق اورالره حیات بخش ایلیور . بوندن باشقه ریاح اعضای تذکیریه دن اعضای تأنیئه ماده تلقیحی تقزایله میوه‌لری تلقیح ، حرارتی تعدیل ، هواری تعدیل ، کیملری تحریک ایلیور . ابحارک خاقتنه دخی عدواحصادن خارج نیجه منافع ترتب اییدیور . ازجمله بیکلرجه انواع حیوانات آنده تمیش ایلیور . صوکرک بو حیوانلرک برچوغندن انسانلر مستفید اولیور . انسانلرک برقم مہمی بالقه تأمین معیشت ایتدکلی کبی ، دکترلردن اخراج ایلدکلی نیجه ذی قیمت اشیا سایه‌سندہ توسیع تجارت و تزئید ثروت ایلیور . کذا دکترلر کندیلری‌ده سهولتله سیرفاسنه صالح برصورتده یارادلش اولدقلردن بوسایده دخی انسانلر ایچون یک جوق منافع حصوله کلیور . مثلاً : اقصای شرق و اقصای غربده بولنان امنه و اشیا بکدیگره نقل اولنه‌رق انواع تجارت حصوله کلیور . حتی بوکون تجارتک الکی بویکونی تجارت بحریه تشکیل اییدیور . ینه بوسایده بتون بلادک صنایع و معارف بربرینه انتقال ایدرک مدنیت کوندن کونه ترقی و تزیاید ایلیور . کذا شمسک روی زمینه نشر ایتدکده

حدوثنا برنمت جلیله اولدیننه بوآیت دلالت ایدر ، دیمشدر . شیخ علی‌السرقدی قدس سره حضم تلرینک بحرالمومندن نقلاً روح‌البیانده شویله مسطوردر :

« مرویدرکه جناب حق یوشع بن‌نونه : بن سنک اخبار قومندن فرق بیک و اشراوندن التمش بیک کشتی هلاک ایدم‌جکم ، دیه وحی بیوردی . یوشع دیدی که یارب ! اخبار نه یایدلرکه انلری ده هلاک ایدم‌جکسین؟ جناب حق بیوردی که آنلریم غضبم ایچون غضب ایتدیلم . اشرا ایله دوشوب قالدیلر ، آنلر ایله بیوب ایتدیلم . بونکله نمایان اولورکه ظلمه‌یه لوجه اه بنض و غضب واجیدر . زعایا و بریایده و برآ و بحرأ جمیع اقطار ارضده فسادک ظهوری آنجوق بولوک بوزلسیله‌ده ، بوده ایلک اول اهل عامک بوزلسندن نشأت ایدر . زیرا قضاة‌سوه و علماء‌سوه اولیله ایدی حکمدارانک طریق حقدن عدولی آلاشوردی . بانک هر عصرده اهل علم حق و عدل و منع ظلم اوزرنیه بکدست وفاق اولوب بو خصوصده علی‌الدوام بذل جهد و مقدرت ایتسیر حکمداران مسلک صوابدن عدوله جرأت ایتزلر ایدی‌ده جور و ظلم انلر آرمسندن بالکلیه محو و مضحیل اولوردی . بونکله‌یه مبنی درکه خواجه عالم صلی‌الله علیه و سلم اندمن [لا تزال هذه الامة تحت يد الله و کتفه مالم یقالی : قراءها اصراها] بیورمشدرکه دانشمندان امت اصراء اتمه جور و ظلمده مظاهرت ایتدیگه بواست تحت عنایت و حمایت الهیهدہ قاله‌چقدر ، دیمکدر . »

بزده دقت ایدم ، اجمال و افسالزی تصحیح ایلیم ، جناب حق توفیقی رفیق ایدر .

برکت زاده : اسماعیل حق

فلسفه اسلامی :

اثبات واجب

—۳—

مسلک غایت اوزره اثبات واجب

[بومسلک ایله آتیا ذکر اولونجق مسلک اختراع اوزرنیه اثبات واجب ، مسلک قرآن‌در . قرآن کریم بوابکی مسلک اوزرنیه اثبات واجب و توحید باری‌یه یک جوق آیات بیانات ایله استدلال ایتدکدهدر . اثبات واجب خصوصنده سرد اولونان مسالکک الکی مقبولی بوابکی مسلک‌در . چونکه بتون امور دنیویه و اخرویه‌ده و هر نیچا تمیز آنجیق قرآن‌در . اونک بیاناتی ایسه اوضح الیایان‌در . زیرا الفظلیه ، معناییه ، بتون آفاده‌سلیه ابرر معجزات‌در . بناء علیه مطالب شینه‌نک الکی مہمی اولان « اثبات واجب » مطلب مهمی بوکتاب میندن اقتباس ایتیمز الزم‌در .

علمای متکلمینک اثبات واجب ایچون سرد ایتدکلی حدوت و امکان مسلکلی دخی بوکتاب مینک بیاناته مخالف اولما یوب ، بلکه آندن مقتبس ایسده ، بواقباس اشارت و دلالت اعتباریلهدر . یعنی بو مسلک قرآن کریمک اشارتندن و دلالتندن اقتباس

ویر ، انظارى طور دورور . اوت ، بدن جیلاق ، دربی اینجه ، باجانی جیلز ، بیکی نارین بر مخلوق کورورسکز که تک باشنه بو معرکه حیاه دوشمش ؛ عمان خروشان موجودیتک او مهیب طالعلمری آرمسته آتلمش ، چلقانوب طور یور . بوجه بوجه طاعلره باقیور ؛ اونلرک خیالندن دهشت آلیور ؛ قوجه قوجه اورمانلر کورویور ، کولکلرندن قورقور ؛ فوئده او پارلاق ییلدیزلریله پارلایان مانی قبه فسحیله ، رفتیله زوالینک نگاه تجرینه مهابت انداز اولیور ؛ سازلرک ، قامیشلرک آرمسندن آرسلان سسلری طویویور ، قورقوسندن بایلوب اولوم حاله کلور . هیهات که بر طرفدن بو قدر دهشت ، بو قدر وحشت ایچنده جانی قورنارمهله اوغراشان او زوالی مخلوق دیگر طرفنده صیجاق یا قیور ؛ صوغوق طوندوریور ؛ آچلق ، صوسزلق صولک درجده متلم ایدیور .

ایشته بدایت ظهورنده انسانک حالی بویه ایکن شمدی کورویورسکز که اضعیف مخلوق کندینه مسلط اولان عوارض طبیعت مهش برجلادت ، تصور اولماز بر نبات ایله مقاومت ایدیور ؛ شدت ، قوت صاحی اولان غصاملرینه قارشى اولانجه مهالکی اقتحام ایدن ، اولومه بجهلشن بر قهرمان کیلیور ؛ اولره اعلان حرب ایدیور ؛ دشمنلری قهر ایچون استعمال ایلدیکی قوت قوتلندن ، ییلکنندن چیقماق شرطیه هبسنه غلبه چالیور ؛ هم یالکنز غایتله اکتفا ایلمرک اولری اسیر ایدیور ؛ بر ملک مظفر اسرای حربی فصل قولالینسه اوده او صورتله اولری آمانه ، مطالبته خادم ایلور .

بوندن باشقه کورویورسکز که صولک درجده نارین ، نازین بولدیکنز او مخلوق ضعیف مجبول اولدینی زاکندن شایان حیرت بر صلابت چیقاریور : قوجه طاعلره قارشى کلور ، اولری باموق کی آتیور ؛ قیالره سکریدیور ، ازوب توشکنه کتیریور ؛ دمیره توجه ایدیور ، ایدیوب صوکی آقیدیور . اضعفدن ایسه اولیه برقوت اظهار ایدیور که آرسلانلری قید آتته آلیور ؛ وادیلره صیغهمایان او عظمتلی حیوان کلوب اونک حضورنده تذله مجبور اولیور ؛ او سیر ایدیوب اکلنهجک دیه آیقلیرنک آتته یالتاقانوب طور دورور ! آرتق بویه علانیه بر تدردن صوکره ، انسان شو کوردیکمز ناچیز مادهدن عبارتدر ، دینه ییلیری ؛ اصلا . ایشه بو بدن خاکی بر سر مکنوته ظرف اولمشدرکه او راز محتجک جوهری انظاره قارشى خفا کزین اولسه ده اثری موجودیتی کوسترکمکده . ایشه انسانیتک روحی ، معنای حقیقی ، صوف سارمده کی مخلوقانندن مابه لغازی هپ او سردر . اوت بور بدیهدرکه محتاج اثبات دکلمر . لکن معنای انسانیت دیدیکمز او راز علوی ته ایش که شو جسم مادی بی کندینه نسیمین اخاذ ایدیورمکه بوتون کاشانی آمانه فرمانبر ایدیور ؛ بر مالک مشروعک کندی مالکنده کی تصرفیه بو خا کدانه سلطان اولیور ؟

اگر بومضای انسانیت حواسک یو کسه یله جکی بر سویده

لهم دینهم الذی ارتضى لهم وليدئهم من بعد خوفهم انا يمدوتى لايشركونى شيئا ومن كفر بعد ذلك فالو ك هم الفاسقون . الحمد لله شو وعد الهى تحققت ايتدى . ملك اسلام اقصاى ارضه قدر انتشار ايتدى . صوكره جناب حق بركون كلهجك كه بو دينك اديان سارزه اوزره غالب كلهجكنى بو بو دينك نى بشر آرمسندنه شان اكبرى اولهجنى وعد ايتدى . قال تعالى : [سنريم آياتنا فى الآفاق وفى انفسهم حتى يتبين لهم انه الحق اولم يكف بربك انه على كل شىء شهيد ...] . ايشته بز بو وعد جليل انهي به انتظار ايتكده يز . بو وعد على سبحانه ينك دخى بوادرى بلوردى . اشراط وعلاماتى ظاهر اولدى . زيرا نى بشر آرمسندنه علم ومعارف حقيقه ميدان آلدى . قلوب بشردن سخايم قديمه وحقوق ذميه نى قالدردى . (حقيقت) ديتان شيشى ولو كه اعداسندن اولسون الملق خصوصندنه انسانى نشوبوق واغرا ايتدى . دين اسلام بردين دركه داعى اسلام آنى حماست ايتك ايچون دكل انسانيته محبت ، عباد الله شفتت جهتيله دعوتى اجرا ايدر . چونكه بو دين حقد وحسدى ازالهده واحد بشر مياننده اجراى آنهك مؤاخذه فريد ، بين البشر تعصبات مذهبيه باطله نى قالدريمق واصحاب مالى يكدىكرندن تغير ايدوب آيران شو حائل شيطانى كسر ايتكده وحيددر .

بودن يك ظاهر ، يك باهر بر حقيقت در . هذا هو الحق المبين ولتعلنن نبأه بعد حين

مترجمى : احمد جمال

انسان

انسان نه در؟ عجيباشو كورديكمز جسم ماديدنى عبادتدر كه كاد تخليه ، كاه تركيه معروض قالمق صورتيله بر زمان نشو ونما بولور ؛ صوكره شيوخوخ دنيان دور انحطاطه كير ؛ ده صوكره اولهرك مزاره صوقولور ؛ نهايت طور اراق حاله كلرهك آياقلا آتنده چيكنه نير . اكر انسان بوندن عبارت ايسه سلسله حيواناتك آشاغى طبقه مندنه بولمى ، هم ده موجودات آرمسندنه شو كورديكمز اهميتى حائر اولماسى ايجاب ايدردى . زيرا آرسلان بنهسنگ قوتيله ، قيل جسامتيله ، مامون سرعتيله اوكا جوق فاققدر .

بين ايدرم كه ظاهر باطنه دائما نشان اولوق لازم كله يدى انسانك ، مؤثراتى غايته جوق اولان ، شو طبيعت كيه آرمسندنه كى حالى شدتلى قصير بهلر كه همتانه قابيلوب ده برندن قور تولورسه ديكرينه طوتولان نهايت خصماسنك نجه غالبانه مندنه زيون قالمش بروجود ضعيفك اوغرايهجنى شدائوك كه مدهشنه اوغرايان خفيف برتوى پارچهسنگ حاله بكزردى . لکن اوليه دكل ؛ بو ايشده برسرمكزون ، بر رمز مصون واركه اوكا محرم اوله بيلسهك استقبالده رهبر هدايتز اولهجنق نه قدر فوائد تأمين ايديه يله جكنز !

انسانك بر كره بدایت نشأئندكى طورى دوشونور . برده حال حاضرينه باقارسه كز عقلولى ادراك ماهيتده حيران براقهجنق خارقلر كورورسكز ؛ بر جوق حالات مشاهده ايدرسكز كه انكاره دهشت

حنیفاً و ما نامن المشركين [قول شريفی ناطق در .

بوندن صو کره جناب حق جل و علی هر بر تعصب ذمیعی هر بر خشونت البی این ایدن وناسی بکدیگره قارداش ایدوب نقرت وخصومتی منع ایلین وانسانیتک بر دین عمومیی اولان دین الله ایله ناصل متدین اولقانمز لازم کلدیکی اراؤه و بیان بیوردی . نستعین بالله: [قولوا انما بالله وما نزل الینا وما نزل الی ابراهیم واسماعیل واسحق یعقوب والاسباط وما اوتی موسی وعیسی وما اوتی النبیون من ربهم لا نفرق بین احدنهم ونحن له مسلمون] ایشته جناب حتمک رسل واصفیانسه تعلیم ایتدیکی وانوار علمینک اوانبیاه عظام واصفای کرامه مقدمه افاضه سی اولهرق وحی وتبایغ ایلدیکی دین بودین درکه اولدود دین اسلام در . دین اسلام جمع علك و عامه بشرک اکار جوع ایتسی ایسته بیکمز بر اصل قویم در که فطرت سلیمه اربابی من جوت نفسه اکایا قلا شمه فده و عقول عالیه المحبب مجر دین اسلامک تصویریه بلاتردد راضی وقانع اولمقدمه در .

ایندی اسلام شومعنا یه کوره غیر قابل خلاف اولدینی کی غیر قابل تاویل و تحریف بواندی میداندد در . بوندن باشقه بر قوم اسلامدن غیر بر دینه بر خروج ایتدیگه و کندینک بوندنی ظلم وزوری « اسلام » زعم و قیاسنده بولمدمجه فطرت اصلیه اولان بومندان افتضاک و افتراقی ممکن دکل در .

عاشراً: دین اسلام تقاید وجودک و تعصب اریه نك ضد و عدوی در . ذل الله تعالی: [و كذلك ما ارسلنا من قبلك في قرية من نذير الا قال مترفوها انا وجدنا آباءنا على امة وانا على اثارهم مقتدون . قال اولو جيتكم باهدى مما وجدتم عليه آباءكم قالوا انما ارسلتم به كافرين] . دین اسلام سبل تقلید و اقتداده مفیدینه عقل و رویتی شرط و اساس قیلمش و احکام مزربده اهل و مستعد بولندقلری شی ایله حکم ایتش و کاشانه نظر عبرتله باقوب اسرار طبعیه و خلقیه کسب و قوف و معرفت ایدلمسوی و بوعرفان ایله جود و خشونتدن و انسانلرکینه کندیلری کی آدم لرک تحت تحکم و اسارتندن چقمعلری و جهال اقدمینک تألیف و ترتیب ایلد کلری کتب اساطیر و خرافاته قولاق و یرمه ملری امر ایتش در . قال تعالی: [قل سیروا فی الارض فانظروا] و قال تعالی: [انکم لیسیروا فی الارض فتکون لهم قلوب یعقلون بها واذان یسمعون بها فانها لاتسمی الا بصار و لکن تسمی القلوب التي فی الصدور]

حادی عشر: دین اسلام کلدی . حال بوکه ناس اهوای متفرقه ، ملل مختلفه و عصیت قویده بویان ایدی . رسول ذی شانہ عرض ایمان ایدوب تابع اولانلر ایسه بارمقله صابیر درجه ده اقل قلیل ایدی . بر حالده که مؤمنین خالقک مجومیله محو و یرشان اوله جقلرندن خوف و هراس ایچنده ایدیلر . حتی ایچلرندن بعضیی دیمشدی که : کیسه دن صابیناز و قورقاراز بر حال انمیتده جناب حقه عبادتیزی اجرا ایدمه جکمز زمانی عجا کوره بیله جکمی ز ؟ ایندی جناب حق رسوله شو قول کریمی ایزال بیوردی . قال تعالی: [و عذ الله الذین آمنوا منکم و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم ولیکن

متجرد و متمری اولدینک خالد و وجهی جناب حقه توجیه و تسامیم ایتکلدر ، علمی و آنک لوازمی ، فلسفه یی و آنک مشکلی ، رسوم و عاداتی و آنک مأخذ و موارداتی ، ادبانی و آنک اخلاقتی ، امی و آنلرک مناقشات و مناقضاتی ، هوا و هوساتی و آنک مواابد و مناسباتی ، وارلقی و وارلقه نسبت ایدیلنی ترک ایدوب قلب خاشع و ضمیر صافی و نفس قویه ایله قیوم السموات و الارضه متوجه اولمه کدر . اغیاردن اکافرار و دعوائی انانیت و استغلالدن جناب اقدسنه التجا و تلونات بشریه و حالات نفسانیه دن حضرتنه اعتصام ایدوب دنیا و اخراذه سی رضای شریفنده استخدام ایلسی وطریق رشد و سداده مکاتوفیق و هدایتله احسان و مرحمت بیورمسی ایسته کدر . ایشته اسلامک معناسی بودر که جناب حق بیوردی : [و من احسن دیناً من اسلام وجهه لله و هو محسن] . بده ایشته سائر انبیاء و مرسلین حضرتنک دینی در . ایشته بودین در که جناب حق کافه انبیاء و مرسلینی بونکله بعث و ارسال بیورمش در . کور بیورسوک که اسلام نفسی بر طاقم تقاید و اوها مدن و اساطیر و خرافاتدن نظهر و وجود و تقلید ایدن خالص و بری قیلهرق جناب حقه قرار و التجادن عبارت در .

ایشته علیه الصلاة والسلام اقدمنرک قول شریفلرینک معناسی ده بودر که کمال سعادته بیورمشلر در : [کل مولود یولد علی الفطرة و انما ابواه یهودانه او نصرانه او مجسانه] یعنی مولودک کلبسی هر بر عقیده وراثتیه دن مجرد و مزاهدن ، بر مذهبه تقلیددن معری و خالی الذهن اولهرق طوغاز و بر شی ایچون باشقه بر شیته تعصب ایتک اثری کندیسنده بولماز . ایشته جناب حتمک ، دین الله اهلنک بو حالت ایله متاهل و متخلق اولمسی مراد بیورمسی عبادینک نوری قبول ایله کندی بینه عبادی بینه تقاید و موروثات باطله دن بر کونا حجاب اولماسی ایچون در . بوسیلله اسلامه دین فطرت تسمیه ایتش و آنکله متدین اولمیری انسانلره امر ایتش در . نته کم بیوردی : [فاقم وجهک للدین حنیفاً فطرة الله التي فطر الناس علیها] یعنی شو حالت هر خرافات و تعصب ایدن خالص و تقی در . بده فطری اولان دینک مدای در که جناب حق ناسی آنکله مفطور ایتش در . حدیث مقدمک بقیه مناسنده طفل صغیره ولایت ایدن بابالری یهود ایسه لر آتی یهودی ، نصاری ایسه لر آتی نصرانی ، مجوسی ایسه لر آتی مجوسی ایدرلر . حال بوکه انسانک یهودی و نصرانی و مجوسی اولسی و کندینی بزقید ایله مفید طومسی مطلوب دکل در . زیرا ترقی هر بر قیدی کسر ایدر و انسانه هر بر تقلیدی فک ایتدیرر . بلکه مطلوب اولان یوقاریده بر تفصیل بیانی مرور ایتدیکی وجه ایله انسانک طریقه اسلام اوزره شوائب تقالیددن نفسی تخلیص و تطهیر ایلسی در . و صوکره انسانک تعصب و وجودی الدن بر اقرهق و بر رسولی دیگر رسوله ترجیح و انتصاردن و بر کتانی طابوب دیگر کتانی طابو ایتدین و ازیکه درک دینی مجموع انسانیه شامل بر دین عام قیلمسی در . قال تعالی و تقدس [و قالوا کونوا هوداً او نصاری تهتد و اقل بل ملة ابراهیم حنیفاً و ما کان من المشركين] یعنی دین ابراهیم علیه السلامک دیدیکی دین در که حضرت مشارالیه [انی وجهت وجهی للذی فطر السموات و الارض

« انسانك ترقیبسنه بر حدود تعیین ایتك شان انسانیتنه شین ایرات ایده جك برتهورد . »

كذلك ارنست رنهان تاریخ ادیاننده دیورکه :

« انسانك حالی امسان ایله تدقیق ایدانجه کورولورکه بو عالم مادیئنك خارجه چیقهرق حدوغایمی اولمایق اسایی آ کلامق ایچون بذل مجهود ایتمکدر . یا شوجال اونك کورمکده اولدینمز مادی و محدود اشیادن مدار تازی اولان بر علوی جوهره مالکیتنه دلیل حسی دکلیدز ؟ شبهه یوقدرکه نفس انسانیتنه معارج سباه طوغرو یوکسلمك ایچون کورولن بو جهد - کندی عظمتیه ، علوهنیه تفساخرده جدا حقی اولان - او نوعه قارشی نظر مشاهده بر حس احترام اوایدیر . »

مع مایه جناب حق بر طرفدن تصور ایدیه بیله جك مراتب فضائل کانهسك فوقه چیقه بیله جك اهلیتده یاراندینی انسانه دیگر طرفدن دركات ردائلك الك بست یاهسنه تدنی قابلیتیه ده ویرمشدرکه تاریخ انسانیتی تتبع ایدن بر نظر تفکر ایچون بو خصوصه بك یویوک عبرتله وارد .

انسان ایچینه آیلش اولدینی عالم موجودیتنه قارشی - حیواناتك خلافتنه اولهرق - بر جهل تام اوزرنه یاراندیشدر . زیرا قاطر حکیم حیواناته دوام حیاتی بری کافل اوله بیله جك موادی بوللری ، بقای نوعلری محافظه ایدیه بیللمری ایچون بر الهام ، بر سوق طبیی احسان ایتمشدرکه اولره الك بیوک راهبرد . او سیدن کورورسکنکه حیوانلر بادی هلاککری اوله جق افراطه ، قریطه قایلمازلر . بوندن باشقه مسکن آنخادی ، یاورولرنی صیانت ایچون مناسب محل تدارکی کچی علم حیوانات ایله اوغراشانلری مهوت براقه جق ، کندی حیاتی بری ده تأمین ایدجک بر طاقم اعمال ایله مفظوردلر .

لکن انسان بو خصصه لک کانهسندن محرومدر ؛ آخیق بو محرومیته مقابل قوای فکریه اوزرنده نا محدود بر صورتده تصرف مزینته مالکدر . انسان کندی جبلت عجز و ضعفی بیللمکه برابر پرتون کائنات ارضه نك مالک مستقی ، بو عوالم کونیه نك مدار زیاتی اولدینی ده یقیناً آ کلا دینندن ضعفنه باقوب ده ارقاسنه آماده طوران اوج کاله یوکسلمکدن کری طورمادی . حتی اوموقع حال العالمک ، وجدانلرده منقوش اولهرق زمان زمان پارالان ، برقع پوش اولان مثال خالپیراسنك انسانی یأس ایله امید آرهنده براقاسی بیله حقیقتی آ کلا یه مادیی نقط کیزلی بر حس ایله وجودندن خبردار اولدینی او غایه بالاترینه وصول ایچون اولانجه قوتی صرف ایتسه باعث مجبر اولدی .

نوع انسانی بی تشکیل ایدن افراد مزاجلرنده کی ، زمانلرنده کی ، مکانلرنده کی تفاوت حسیله روحک اقصای امانیسی تعیین خصوصه اختلافه دوشدی . بونلردن هر برینک همتی ده اولا کندیسنده کوردیکی قدرت ، ثاباً روضنده کی تمایلك حقیقتی تحری به بوله بیلدیکی فرصت نسیتنده اولدی . بعضیاری او غایه آمال اولسه اولسه لماند بدنیده

حظوظات حیوانیتده بولنه بیبار ظننه دوشهرك برجوق اسباب ذوق و طرب ایجادیتنه قویولدیلرکه بویوزدن اونوی مختلف برجوق صنایع نفیسه ظهور ایتدی . مع مایه بونلری آراشدیرکن برطاقم صنایع نافعه و اعمال مفیده نك ده اساسلری کشف ایدلی .

بعضیاری ایسه اومتصد اقصایی سوزلری بر ندای سواوی صورتده طساتنه ، صیترنی اقطار کائناته یاقنه استحصال ایدیه بیله جکری نهانیه قایلهرق اولانجه مساعیلری ممالک فتح ایلمیه ، انبای نوعلری زیر تحکملرینه آلمیه حصر ایتدیله . بوندن ده برجوق محاربه میدان آلدی . آخیق بو محاربه لرمعارفک ترقیبسی ، اتلردن برقسنك صمودنی ، برقسنك هبوطی انتاج ایدلی که شو حالده اقوام و قبائلک شاهراه مدتته ایلر یله میله قوی برمناسی اولدی .

الحاصل برطاقلری ده اومطلبک تربیه نفس ایله ، تهذیب اخلاق ایله ، قوای فکریه بی اعمال ایدرک اونك ثمرات نافهمنی اقطاف ایله اله ایدیه بیله جکنه قائم اولدیلرکه بوقاعت سایسنده علوم اخلاق وسائر برجوق علمی و عملی مباحث و مطالعات ایله برابر - ماده عقلیه بی پرورشیا بیتك ، قوای تنکریه نك دائره احاطهمنی کیشتمك خصوصنده آثار حیرت فرمای کورولن - مسائل فلسفه میدانه چیقدی .

ایشته هرکسک بیک جان ایله مشتاق اولدینی شوعادت روحیه تحری به قالدیشان انکارک مشربلری ، وجهه عزیمتلی آرهنسندکی اختلافن طولانی درکه انسانیتک بو کونکی ترقیبی ساحه بیوای تجلی اولمشدر . مع مایه شمدی یقدر اوسعادت حقیقیه ایدرک ادرک سوداسیله طولاشمقده اولان اضمالات روحیه بوندن بوله ده طریق طلبنده دوام ایدیه جکدر . تا که جناب مبدع ازلی طرفندن ید بشرله اتامی مراد بیوریلان ابداع رسیده کال اولسون .

بو کبرودار مدمش آرهنده ایسه خالق حکم انسانلره انیا کوندر بر واونلره معوت اولدقاری زمانه الك موافق اولوب سالکنی الك قیسه یولدن فوزونوجاحه ایصال ایدجک بر شریعت وحی بیوروردی . ناسک ایچندن برقسی - که جناب حق بشری بولندینی حالک فوقه اولنرک دلالتیه نقل ایتیه مراد بیورمشدی - پیغمبرلره تبیت ایدرک تلقی ایدلکری اصول دین اوزرنیه آز بر زمان حرکت ایتدکن صوکره ینه اسکی حال تذبذبه عودت ایدرلر ؛ کتابلرنده کی نصوصی تحریف ایله اترق هوسات خانی ضیظ وریطه غیر صالح برحاله کتیرلردی . خلاصه قوانین حیات بونلرک سلم مدیتته برقمه ده اترقیرلی اسایی حطر لایحه به قدر بو صورتله وقت کیکردکن صوکره جناب حق اونلره ایچلرتدن بر پیغمبر ده ا کوندردی که او پیغمبر درجه نوبته اعتلا استمدادی کوسنن قومک الك ایلرینده بولورودی .

ایشته بوتون اقوامک حالی بوله بر کبرودار ایچنده ایکن وفاقه عقل انسانیتک نشو ونعاسی رسیده تمام اولدی ؛ غث و سمی ، نیک و بدی تمیز ایدجک حاله کلدی ؛ جناب حق سیدالوجود و خاتم الانبیا ، اولان حضرت مصطفای محمد بر شریعت ایله غلله کوندردی .

بولندیدی ده محسوساتک تابع اولدینی قوانینه اتباع ایدیدی او زمان تدقیق ماهیتی قولابلاشیردی . یاخود بومعناى انسانیت مقاصدی ، افعالاتی محدود اولان معنای حیوانیت طبیعتده اولهیدی تحقیق هویتی ایچون اوغراشان فکر مدققك اقتحام ایددی چکی مزاجم قرنجهرلك ، مقربولرك طبایعی آراشدیرمقدمه اولان ارباب تبصك چكدكلى شیداؤدن زیاده اولمازادی . لکن هیات که ایش کلیاً بونك خلافتهدر .

انسانه نظر ایمان ایله باقارسه کز کورورسکز که جله خصائصندن برنی صورت مطلقهده تحدید قولای اولمایه جق طرزده اضدادی ، متناقضاتی جامعدر ؛ هیچ بر قاعده تدقیق ایله احاطه ایدیله میه جک بر شمول ایله احوال منکسبهی شاملدر . کویا که بو معنای انسانیت ابادمطلقه بی رفتارینه جولانزار ایدن افکار دورا دور ایچون ساحلی بولوق قابل اولمایان بر عائددر .

کذلک انسانی مفطور اولدینی اوصاف اعتبار ایله تدقیق ایددی جک اولورسه کز نه او اوصافی محیط بر قانون ، نهد بر اصله ربط ایددی جک اصول بوله مازسکز . شمدی شوراده بر آدم کورور سکز که قدراعتدالی اکلامش ، سرکالی ادراک ایش ؛ تمایلات بشریه سنی عقل ودرایت مقایسه اولچور ؛ اعمال وحرکاتی میزان عدل ایله طاریور ؛ افراطدن ، قهریطدن مجتنب ؛ بوئون امورنده وسط کزین . صوکره او آدمک صماغ طرفنده باشقه برنی کورورسکز که لذائذ علندن برینه التفاتی یوق ؛ دنیادن آله بیلدیکنه اوصامش ؛ اقباله ، روته هیچ حرص دکل ؛ آثار عمراندن او قدر متفرکه بو نضرت ساقه سیله انبای نوعندن یوزچوپوره دک طاع باشلرند کال قفراچینده یاشایور ؛ صوکرده طور میور ، کاشانی نظرنندن برقات دها دوشورمی بوکا مقابل کنیدیسه رضای لاهوتیسیله تجلی ایتمی ایچون خالفته یالورایور .

دهاصوکره او اولکی مقدر الاطوار ذاتک صول طرفنده براونجیسی کورورسکز که دنیا زوالینک عقلنی آله بیلدیکنه مسحور ایش ؛ بصبر بصیرتی اینی کوتودن آیره مایه جق درجهده عمادار ایلمش ؛ حراف نفسی قیودعرف وعادندن تجرید ایدرک عنان اختیاری . بوینه طولامش ، قاپوب قویورمش ؛ شهوات نفسانیسی نه طرفه انجذاب ایدورسه کنیدیسه او ستمه میل ایدور . صوکره برنی دها کورورسکز که جهالت وغباوق ساقه سیله حیوانیت درکه سندن ده اشانی به ایش ده آرق جادات ایله همسویه اولش . بونک یانی باشنده ایسه سه اطلاعیه متمیز بر عالم کورورسکز که یکانه حرصی سرائر خافتک اوزرنده کی برده لری آچقندن ، اولانجه ذوق بر نظریه تأسیس ایتمکدن ، یاخود طبیعتک بر قانونه دهاظفریاب اولمقدن عبارت .

کذلک بر شخص کورورسکز که حیاته انهما کی سبیه انسانلری رسوای ایدن ، جیاتک الا صوک درجه سنه وارمش ؛ خیاله واهمه سنده جان ویره دک اونی محویته قصد ایدن بر عفرت ظن ایدورده اودی

باطلیور ؛ صوکره بو طیانسز ، بواذنامسز مخلوقک قارشینسده بر قهرمان کورورسکز که متین ، مستحکم قلمعلری دوکن طولبرلک صدای رعدنشانی ، مغفرله بلای آسمانی کی این قلیجبرلک طین دهشت رسائی قوجه حرفی طریبه کتیبیور ؛ میدان حربده سطح ترانی خون شجیان ایله ارغوانی بر صیفیه رنگنده کوردکجه قر بر امین اولور ؛ اللهی سورسه کز سوبلیکز که دها بونلردن باشقه بر جوق اوصافی قبوله امکان موجود ایکن انسانک حالی تدقیق ایدن نظر ایچون او اوصافی بر اساس ، بر قانون داخانه آله یلمک قابیلدر ؟

انسانک تمایلاتی ایچون برحد یوقدر که اورایه وارنجه طور سوزده ایلرستی ایستهمون . بلکه برغاتی ادراک ایدنجه اوتسنی ایستر ؛ بو صوکره کی نقطه یه وصول ایچون کنیدیسنده بر قوت طویار . حتی او موقی ده اجزاز ایدنجه مظهری قساعته خادم اولوق شوپله طور سون ، امانک ازیدیته باعث اولور ؛ بو انسدینی مرتبه بی نظرنده کوچولمه یه باشلار .

زمان اولش ایددی که آمریکانک کاشفی ، تلغرافک ، بخارما کنه سنک موجودی جنون ایله اتهام ایدلش ایددی ؛ چونکه ناس بو سوزلری طویدنجه محال عد ایدیبوردی . صوکره زمان اولدی که علماسی : « بروقت کله جک ، بزم ایله اودورک آدم لری آره سنده کی فرق الک عادی بر حیوان ایله بزم آره مزده کی فرق قدر بویوک اوله جق ! » دیمه یه باشلادیلر .

عجبا میل علا ، حرص ترقی انسانی شوحد مده شده طور دورده . بیه جکی ؟ هیات ! انسانده کی طمع فکری اودرجه ددر که حال حاضر معلوماتی کنیدیسی اصلا خشنود ایتمور ؛ جهالت اولیمسک عقینده نائل اولدینی فضیلت وکالی نظرنده حقیر کورورسز یورده آمریکا حکما سندن برینه : « بزم اسلافردن علماً مدار تما یزیم جهلمزی او کرشم اولمازندن عبارتدر . اولنرایسه برشی بیلدکریته معتقد ایدیلر . » سوزلری سوبایتور .

آه نه اولوردی شومعناى انسانیت نهدر ، آکلامش اوله ایدم ! اومعناى عظیمی که انسانه انسانیتک حال حاضر کالنی نسبتله نقصان محض عد ایتدیره جک درجهده جلیل القدر اولدینی کورورسز یورده اوده ادراک کنه ظفریاب اولدینی اسراری سرمایه سعادت بیلیمکدن استکبار ایدور ؛ پیشکاه تر قینسده خیالک احاطه ایدمه جکی ، افکارک وارده مایه جی برغایت کورویور .

آرق بو تدردن ، بواماندن صوکره بزینه ایله حکم ایدمه یاپرکده انسانی حیواندن آیران نه نطقدر ، نه تفکر در ، نهد تدیندر ، بلکه انسانک عقلاً ، اخلاقاً نامتاهی بر صورتده ترقی یه قابلیتی ، حیوانک ایسه محدود برحدوده طور ماسیدر . او حالده حیوانک انسانه نسبی محصورک غیر محصوره نسبی قیلندن اولور که شو نسبتک حدلری آره سنده کی تفاوت نه قدر عظیمدر !

اگر بویکی بدیسیانده ده علمای غریبدن برنی اشهاد لازمه ایسته لاروسک بویوک آنسقبو بدیسنده ترقی انسانی په دایر برسوزی

- ۴۹ (علم اخلاق - امام غزالی) [عمر عادل بك]
- ۵۰ (علم روح) [خواجه تحسین انندی]
- ۵۱ (روح) [سری پاشا]
- ۵۲ (وظائف اطفال) [مصطفی حامی پاشا]
- ۵۳ (فرید) [نجیب عاصم بك]
- ۵۴ (رہبر اخلاق) [علی عرفان بك]
- ۵۵ (سلم رفت) [مناستری مرحوم رعنت بك]
- ۵۶ (اسئلہ واجوبہ حکمیہ) [فابلی مرحوم حسین وصفی انندی]
- ۵۷ (حکمیات اسلامیہ - کلستاندن مترجم) [شیخ وصفی انندی]
- ۵۸ (تربیہ نسوان) [زاغب بك]
- ۵۹ (فنی و اخلاقی مکتوبلر) [ناظم بك]
- ۶۰ (نزاکت) [حسین حسنی بك]
- ۶۱ (رہبر تدریس و تربیہ)
- ۶۲ (نصایح اخوان) [محمد انندی]
- ۶۳ (امثلہ اخلاق) [زکی بك]
- ۶۴ (نوادیر فنیہ)
- ۶۵ (مدخل تربیہ) [علی منیف انندی]
- ۶۶ (اخلاق ددرسری) [طبیب میرالای مرحوم حسین رمزی بك]
- ۶۷ (محاسن اخلاق) [صلاح الدین بك]
- ۶۸ (بندنامہ لقمان حکیم ترجمہ منظومہ سی)
- ۶۹ (آداب مصاحبہ) [خیراء ندیم انندی]
- ۷۰ (تعمیر ولدان - برنجی کتاب) [علی نظیما]
- ۷۱ (قرائت اخلاقیہ و صحیحہ)
- ۷۲ (نافع الآثار نوابوہ ہمار الامار) [مرحوم عبدالنافع انندی]
- ۷۳ (نصیحت نامہ) [خربوطلی مرحوم یوسف شکری انندی]
- ۷۴ (زبدہ کلستان) [طیار انندی]
- ۷۵ (ترجمہ نصایح خواجہ عبدالمصطفی) [مرحوم حاجی راشد پاشا]
- ۷۶ (مرآت حکمت) [دیار بکرلی مرحوم سعید پاشا]
- ۷۷ (الفوائج الحنیفہ فی ترجمہ النصایح لابی حنیفہ) [لوجہ لی مفتی زادہ کامل انندی]
- ۷۸ (تربیہ نورسیدگان) [حضرت جامی بك اوغلاہ یازدینی بندنامہ بك ترجمہ سیدر - مترجمی: از میرلی عبدالقادر انندی]
- ۷۹ (شمع الاسرار) کلمات امام علی بك ترجمہ سیدر - [حیدر متلا]
- ۸۰ (مراسد الحکم) شہہ بك مختصر سیدر - [حیدر متلا]
- ۸۱ (مزک الصبیان) [حیدر متلا]
- ۸۲ (علم اخلاق) [مظہر بك]
- ۸۳ (تربیہ) [حاذق بك]
- ۸۴ (بنوئہ حکمت) [کریدی علی راشد انندی]
- ۸۵ (اخلاق) [محمود کمال بك]
- ۸۶ (ترجمہ حکم رفاعی) [معلم ناجی انندی]
- ۷۸ (رموز الحکم) [سامی پاشا]

- ۸۸ (شرح ہنوی) [یابدین پاشا]
- ۸۹ (فہرس اخلاق) [مالہ ناظر اسبقی حسین حسنی انندی]
- ۹۰ (ترجمہ رسالہ فشریہ) [مرحوم عبدالنافع انندی]
- ۹۱ (رہبر کلستان) [طیار انندی]
- ۹۲ (حکمت تفکر) [احمد مختار بك انندی]
- ۹۳ (قوای مغنویہ) [مصطفی ذہنی پاشا]
- ۹۴ (مقیاس الاخلاق) [. . .]

بروسلی محمد طاهر بن رفت

قوفہ برانس

تورکلکہ دائر

مقرری احمد مدحت انندی
محرری ح. اشرف ادیب

استانبولیہ تحصیلہ بولونان روسیہ لی اسلام طلبہ سی جمعیہ ہنگ دلالت مبارک پروورانسلیہ، فوزیہ قرائتخانہ سندہ تورکلرک منشأہ اتنو غرائیسنہ، دور استیلاسنہ دائر حکیم و مورخ نیر احمد مدحت انندی حضر تلی طرفندن ورین قوفرائسن در. مشارالہ حضر تلی نیکندہ نظر تصحیح و ضلالت لرندن کچمشدر .

- اولکی نسخہ دن مابند -

نیوریلر دن سو کرا نوبت استیلا ساجوقیلرہ کلیر. بونلر آناطولیہ منتشر اولماز دن اول ایراندہ منتشر اولشلر. حتی براز سو کرا ساجوقی عنوانی آلان بوقائل ترکیہ بری طرفلرہ طوغری دہ کشلر عرب اردولری آسیای وسطیہ کیتدکلری زمان اقوام ترکیہ دن شدتلی بر مقاومت کور مشلر ایدی. او توز سنہ قدر حرکات عسکرہ ہنرمسز قائلش ایدی. بالآخر عباسیہ زمانتندہ مأمونہ اورالرد والی اولدی. مقام خلافتی اشغال ایچون برقول اردو ترک عسکرلی ایلہ بغدادہ کلدی. شو حالہہ ترکلرک بر طرفلرہ طوغری یونلی آجیدی. آدن سو کرا اقوام ترکیہ فوج فوج کلکہ باشلادی. ایران بونلرک تحت حکمتندہ قالدی .

سو کرا خلافت عباسیہ ہنیمک ایچکہ باشلادیلر. نہایت امیر الامرالی بتون ادارہ لی الہ آلدیلر. کندی اسملری دہ خطبہدہ خلفا اسملریہ برابر یاد ایتدیردیلر. خلفای عباسیہ یانکر سرایلرہ او طور ییوردلر ایدی. فقط سلجوقیلر یکبارہ لکلری محافظہ ایدہ مدیلر. بونکہ برابر آوروپانک بربری تقیب ایدن ہجرات غمخیزلرینہ قارشی طور دیلر . یعنی اسلام اولدق لری کوستردیلر . معارفہ دخی خدمت ایتدیلر . انجام کار بر یاندن شرق امیراطورلتنک ودیکر طرفدن آق قویونلی و قازہ قویونلی کی دیگر امرای ترکیہ تک موجب اولدق لری انقلابات جیسہ آردسندہ قونیہ دولت ساجوقیہ سی کندی تاریمو وجودیتہ خاتمہ چکدی . عثمانیلرہ کلنجہ : بونلرک دور استیلاسی معلومدر . بوکا دائر برشی سویلہ ہنیمک . امیل مرادم، بزہ اقوام ترکیہ دن الک یسین اولانلری سویلہ ہنیمکدر . روسیہ دہ کی ترکلر ، مسلمانلر ! بونلرہ

- ۱۱ (تربیه الاذهان) [عثمان خیری افندی]
- ۱۲ (اساس الاخلاق) [حامی زاده ابراهیم رفعت افندی]
- ۱۳ (زبدۃ الاخلاق) [خیرالله بك]
- ۱۴ (ترجمه الاشراق فی مكارم الاخلاق) [احمد بدران افندی - احمد عطاء الله افندی]
- ۱۵ (حفظ صحت اخلاق یا خود نذلكه طب و روحانی) [محمد رشید بك]
- ۱۶ (معیار حسن اخلاق) [امام غزالی - حسین توفیق بك]
- ۱۷ (میزان الفت) [امام غزالی]
- ۱۸ (مصباح النجاح) [امام غزالی - عبدالله حسیب بك]
- ۱۹ (اوقوب یكی رساله اخلاق) [علی نظایا بك]
- ۲۰ (سعادت دنیا - اخلاق حمیده) ، [مرحوم عابدین پاشا]
- ۲۱ (رساله اخلاق) [مرحوم رفعت پاشا]
- ۲۲ (تصویر اخلاق) [مرحوم احمد رفعت افندی]
- ۲۳ (بركذار) [مرحوم احمد رفعت افندی]
- ۲۴ (بهجت الاخلاق) [بهجت بك]
- ۲۵ (اخلاق حمیدی) [طبیب میرالای مرحوم حسین زمزی بك]
- ۲۶ (حكمت اخلاق) [مرحوم علی فرخ بك]
- ۲۷ (ترجمه نصاب افلاطون) [مرحوم علی تنجی افندی]
- ۲۸ (كوزد سوزلر) [زویوبك]
- ۲۹ (چو جقرله تعلیم فضائل) [علی عرفان بك]
- ۳۰ (فیض یزدان) [ابن وردی بك نصیحة الاخوان اسمنده کی قضیده سنك ترجمه سیندر . مترجمی : حاجی ذهنی افندی]
- ۳۱ (شرح اطواق الذهب) [متن اثر علامه زحمرینكندر . شارح و مترجمی : حاجی ذهنی افندی]
- ۳۲ (مرآة الاخلاق) [حامی بك]
- ۳۳ (مقیاس الاخلاق) [مصطفی ذهنی پاشا]
- ۳۴ (نلسفة الاخلاق) [حسین حسنی طویرانی]
- ۳۵ (فضائل اخلاقیه و كمالات علمیه) [سعید بك]
- ۳۶ (رهبر نجات) [عبدالله خالص]
- ۳۷ (كشور درون) [مرحوم كامل پاشا]
- ۳۸ (فریدون) [حسین حفظی بك]
- ۳۹ (مكسب فضیلت) [محمد سعید افندی]
- ۴۰ (مكتب ادب) [مرحوم معلم ناجی افندی]
- ۴۱ (فضائل اخلاق) [رفعت افندی]
- ۴۲ (اخلاق نظری) [ ]
- ۴۳ (مبادی حكمت ادبیه) [بیاد میرالایلرندن اسماعیل حق بك]
- ۴۴ (بووك چو جقرلر) [علی علوی بك]
- ۴۵ (اصول تعام و تربیه) [عائشه صدیقہ خاتم]
- ۴۶ (حفظ صحت اخلاق) [محمد رشید بك]
- ۴۷ (حفظ صحت دماغ) [عبده جودت بك]
- ۴۸ (سراج الهدایة) [احمد محی الدین بك]

لكن صافین شوكره مك سكافی آرهنده حالانمازعات ففكریه مك ، مناقشات عقیده مك بردوام اولدیفنی كوروب ده ديكور ربی ده كله جكئی استدلاله قالیقشمايك . زیرا پیشگاه امانكزده کی بو كوروتیلر ، بوهای وهوی ترقی عصر حاضر اولادینی حقیقت اسلامی آكلامایه ، اولدین مینك اسرارینی ادراك ایتیه مستعد برطور كاله ایصال ایده جك اسبابدن باشقه برشی دكلدر . اوت (سزیم آیاتنا فی الآفاق وف انفسهم حتی یبین لهم انه الحق اولم یكف برك انه علی كل شی شهید) .

مترجمی : سعدی

اسکی ویکی اخلاق کتابلر منر

- مابعد و ختام -

- ۹۸ - اب لباب الحکمه : ترکیه مشهور اخلاقی بر اثر اولوب سلطان سلیمان ثانی و زراسندن عبدالرحمن پاشانك دیوان انندیسی (حسین رازی بن محمد آمدی) نکلدر . مطبوع دكلدر .
  - ۹۹ - شام مقیسی ایکن (۹۷۸) ده وفات ایدهرلك صالحیده علامه شعراي عثمانیه دن (اوسكوبلو اسحاق چلی) یانه دفن ایدیلر قاضل وشاعر مشهور (دارچ) لی (فوزی احمد) افندیك (اخلاق سلیمان) اسمنده کی اثریدرکه (سلطان سلیمان قانونی) نك دیوانندن اخلاقی قسمتك شرحیدر . غیر مطبوعدر .
  - ۱۰۰ - (۹۶۰) ده آماسیه ده وفات ایدن (ثنائی احمد مقیساوی) نك (شبهستان خیال) طرزنده کی (سبستان زلال) اسمنده کی اثری درکه غیر مطبوعدر .
  - ۱۰۱ - پند رجال - منظوم (۲۰ مجلس اوزده مرتب اولوب بروسده مدقون امیر سلطان حضرتلر نك خافاسندن خاقه سلطانك حیدری سلیمان افندیك منتسب (مریدی آیدینی) طرندن مؤلفدر .
- زمانه از ارباب معارفی طرقلرندن اخلاقه دائر

یازیلان مطبوع آثار

- ۱ (ملازمة الاخلاق) . (اخلاق عضدیة) نك ترجمه سیدرکه مجلس معارف اعضاسندن (محمد امین استانبولی) نك اولوب ۱۲۸۲ تاریخنده طبع اولمشدر .
- ۲ (محاسن اخلاق) [کریدی احمد مختار بك افندی]
- ۳ (نصائح الشبان) [مرحوم شیروانی احمد حدی افندی]
- ۴ (برهان حقیقت) [مرحوم مصطفی شوكت پاشا]
- ۵ (علم اخلاق) [عبدالرحمن شرف بك افندی]
- ۶ (اخلاق حمیده) [محمد سعید افندی]
- ۷ (نخبة الفضائل) [صدرالدین شكری افندی]
- ۸ (روضه اخلاق) [راسخ وشهاب بکیر]
- ۹ (معیار اخوت) [م . زهدی بك]
- ۱۰ (اخلاق مدرسی) [محمد خیری و مصطفی خیرالله بکیر]

مدنیہ سی آرز زمان ایچندہ تکملہ تقرب ایدر، قازانده و مدرسه محمدیہ ، نامیہ بیوک بر مدرسہ ہایدیرمش [شدنی آقیشلر] برده مطبعہ وجسودہ کتیرمش ، اصول تحصیل اکال ایتش ، افندیلم ! بویلہ حیثی ترکرمز حد اولسون پک چوقدر ،
ایشتہ اوئوز سنہ دئیری اورالردہ پیدا اولنہ باشلان بورتق ہب اورا اہالیسک بزد طوغری کلیشی ایلہ حاصل اولدی ، اونلر بڑہ طوغری کلیور ، بزدہ اونلری نور مافردن حصہ یاب الیور اپنک ، یوندن صکرا بزدہ اونلرہ طوغرو کیدلم والزردہ مافردن مرہ نہ وار ایسہ اونلرہ ویردم . [شدنی وسورکلی آقیشلر ایچندہ احمد مدحت افندی چکیلیور ، محجب عاصم پک واطرافنی اسطہ ایدن دیگر ذوات حضرت مدحتک التی اوپرلر ، آغزنی قعیل ایدرلر . آقیشلر دوام ایدیور . برده ایتر .]

قول عطا

مقرری :
مستری اساعیل حتی
سیروزلی ح . اشرف ادیب
درس : ۵۰ - ۱۲ ایلول ۳۲۴

اعوذ باللہ من الشیطان الرجیم . بسم اللہ الرحمن الرحیم .
[وآقوا قنۃ لانتصین الذین ظلموا منکم خاصۃ واعلمو ان اللہ شدید العقاب . واذکروا انکم قلیل مستضعفون فی الارض تحافون ان یحفظکم الناس فایکم فایدکم بنصرہ ویزقکم من الطیبات لعلکم تشکرون .] صدق اللہ العظیم
[وآقوا] ای قوللرم ، انسا ایدیکز! حذر ایدیکز! توق ایدیکز! ندن ؟ [قنۃ] اولیہ بر قنۃ دن ، یعنی موجب عقوبت عمومیہ اولان بر طاقم معاملادن صافنک کہ [لانتصین الذین ظلموا منکم خاصۃ] اولیہ بر قنۃ ، اولیہ بر عقوبت عمومیہ کہ اسابت ایدرسہ جلہ کزہ بردن اسابت ایدر ، یالکز ظلم اولانلرہ اسابت ایتر ، بلکه مظلوملرہ برابر محو اولور .
بو [لانتصین الذین ...] قول شریفی ، بعض مفسرین کرامک بیانہ کورہ ، [قنۃ] نیک صفتی در . فقط آشکارده کہ قنۃ نیک کنیدی اسابت ایتمہجک . بلکه ، او قنۃ نیک آری ، اونک ضرری وبالی دیمک . [قنۃ] فعل در . (قان) ک فعلی در .
نہ کی ؟ ایشتہ اوج شی ایلہ تفسیر ایدرلر . بری : اتحاد واتفاق . بوزہجق کلمات مفیدکارانہ . غیبتلر ، نیمہلر ، پتانیلر ، هرکک حوصلہ سی آناہیچی سوزلر ... بونلرکہ عموم ناس حقندہ تیسیج افکاری موجب اولور ، افتراق کلیہ بادی اولور .
بوکا دائرہ پک جوق احادیث شریفہ وار . بخارینک آریجیہ بر و کتاب الفتن ، ی وار . بو قدر سنہ لردنیری اسلامتک دوچار اولدینی صدمہلر ہب بو یوزدن در . ملت اسلامیہ نہ درجہ اضمحلالہ

ذوات علیہ نیک تحکیم و تقویہ سی زائل اولانجہ دیگر طرفدن نیجہ نسبیقات ایلہ تزیید قوت ایدن روسیہ قریم میرزالرینی بریرینہ دوشوردی . قریم شبہ جزیرہ سی کنندی اولادینک قانی ایلہ بولانمہ باشلادی . بالآخرہ حایہ نامیہ اورایہ کوزن روسلر آرزماندہ حایہ پی نقابہ تمحویل ایتدیلر . او مملکت ترکک الدنن چیقدی ، آلت طرفنی سویلیہ جکم . قورقیوروم بولتیقہ طوقوروم . [کولوشلر]
قریمک بزدہ ارشباطی منفک اولسندن پوزلرچہ سنہ صکرہ عثمانلی ادبیات جدیدہ سی بکی ررابطہ آشکبانہ باشلادی . یالکز قریمک دہ دکل آسیادہ کی قارداشلمزک انظار دقتی بو ادبیات جدیدہ نیک مرکز بتون اتشاری اولان استانبول جلب ایتمک یوزطوتدی . بونی اک انی بیان عثمانلیرک برسی ہم . مقالہ مک مبادینسہ دخی دیش اولدینم وجہلہ اورادن کلن پک جوق ذوات ایلہ معارفلم وار ، مذاکرہ لم سبق ایتمشدر . بزم نشریات عثمانیہ مزک اورالرہ نفوذیلہ عثمانلی وتاتار شیوہ افادہ لری آراستہ کی فرق یواش یواش زائل اولهرق انلرک دہ کنندی ترکیہ لرنی عثمانلیجہ صورتندہ یازمنسی تأمین ایتمشدر . حتی طاریلم ! بز حلالسانجہ کنندی استقامتی تأمین ایدمک . اونلر ایسہ دہاشومادی تکمللرندہ کنندی اسانلرنی بالمحاظہ ترکیہ مزی بزم غبطہ ایدہ جکمز برساہلک ایلہ یازمقدہ درلر . [آقیشلر]
بو آدملرک ایچریسنہدہ بالمخاصہ «اساعیل غانسرینسی» اسمنی کال تجیل ایلہ یاد ایتمک وظیفہ قدر شناسیدن در . [آقیشلر] یکرسی سنہ دن متجاوز بر زماندن بری هیچ برمشکلات بو آدمی منع ایدہ مدی . «ترجان» نامیہ تأسیس ایلدیک غزتہ ایلہ یازدی ، اصول جدید اورزہ مکتبلر آچدی . بر جوق طرفلردن اصول جدیدہ علیہنہ ممانتلیر ایقاع ایلدیک حلالہ بو اصولک ثمرات حاصلہ سی ارانہ ایلہ انلرہ غلبہ ایلدی . شیمدی اصول جدید روسیہ نیک هر طرفہ استیلا ایتمک ددر .
دوشونلی کہ تا کاشغردہ اغنای تجارندن حسین بای حضرت تلرینک نمرۃ سخاوتلریلہ نہاری ولیلی بیوک بر مکتب لسان و معارف عثمانیہ نشر ایتمک ددر . بو ذات ستودہ سات معصوم افندی نامندہ بر آدمی استانبولہ کوندرمش و اصول جدیدہ پی بعضی فنون آلیہ پی تحصیلدن صکرہ مملکتہ الدروب بو مکتبہ مدبرومعلم تعیین ایلہ مشدر . معصوم افندی ایلہ دائما کورشور ایدک . افکار عثمانیہ پی کنیدیسنہ تمامیلہ تلقین ایتمشدر . حسین بای حضرت تلریلہ دہ ملاقات و حسیات ترکیہ سی محبت عثمانیہ جہتہ اتشوق ایلک .
بوسرودہ هیچ اونویلہ میجق اسملردن برسی دہ فاتح قریموف افندی اوغلمزدر . استانبولہ اکال تحصیلدن صکرہ وطنہ دونوب برده مطبعہ کشادیلہ نشریاتہ باشلامشدر .
ہلہ استاد محترم ، ناشر مکرم قازانی عالم جان افندی حضرتلری بکن سنہ شہرمزی تشریف بیورمش اولدقلری کی برسنہ دخی حج شریف سفرندہ شہرمزہ اوغرامشدر . فضل و عرفانی محیط برداندر . حال وزمانک مقتضاتی او قدر کوزل اکلامشدر کہ هر مملکتندہ حالہ اسانہ الکز ترکلری دکل بتون مسلمانلرک احوال عمومیہ

حقیقه" بورا، حقیقه" غازی، محمد رابع میتنده بولنش، آگری نیمی سفرلرنده قریمک خفیف آقچی سوارسی ایله پک بیوک خدمتله کورمشدر. کندیمی ده شاعر. هله بر شری هم شاعرانه، هم عسکرانه در. مساعده ایدرسه کز انافس ائارندن شوغزلنی اوقویهیم:

رایته میل ایدرز قامت دلجو یرینه
طوغه دل باغلامشز کاکل خوشبو یرینه
هوس تیر وکان چیقمدی دلدن اصلا
ناوک غمزه دلدوز ایله ابرو یرینه
سوروز تیغمزک ذوق وصفاسن مردم
سیم تئله اولان لذت پهلو یرینه
سوردرز اسب هنر مند صبارفتاری
بربری شکل صنم برکوزی آهو یرینه
کوکاز شاهد زیبای جهاده ویردک
دلبر ماه رخ ویا پری رو یرینه
اولمشز جان ایله بالله غزایه آشنه
قانی دشمن دینک ایچرز صو یرینه

[آقیشار ... احمد مدحت افندی حضرتلی طوغره لهرق تشکرلر ایدیور]

افتدیلم! بونشکری « بورا غازی کرای » نامته ایدیوروم،
[آقیشار ... احمد مدحت افندی آرتق پک متأثر اولیور،
مستمعنک، اومشتاق علم و عرفان ذوات حقیقتسناک بی پلان آقیشاری
حضرت مدحتی پک رقت انکیز بر حاله کتیدی - مهتر برسسه
شونی علاوه ایله بیلدی:] نه مبارک آدم که بشیوز سنه صو کرا
آقیشانیور! [ینه آقیشار]

مراد رابع زماننده « رزمی هاد کرای » بوده بر آرسلان اوغلی
آرسلان. او زمان روسیه دولتی ترقیاته باشلامش. قران طرفلرینه
طوغری توسع ایدرک قریمه اولان تمهدندن جایغه باشلامش.
رزمی هاد کرای روسیه نیک محتاج اولدینی تربیه و پروردک، حتی
سنوی خراجدن، هنوز تسویه ایدلماش اولان بشایلی ده آلمش
ککش... بوده شاعر. برشعری:

خط سرسزینک اوستنده ایدر پر زلفک
چمن اوستنده بیتن سنبله بکر زلفک
دیله باشلار. دیگر بیتلری اینجده شو:
صاقینور اول کل رخساری اسن یلدردن
صاعنه تحریک صادن یوزک اودتر زلفک
ییتی واردرکه حقیقه" پک کوزلدر.

قریم خانلری هپ بویه اهل معارف، اهل سفر ایدی. فقط...
آه، فقط آندن صو کرا دولت عثمانیه - اسبانی آرامایلم، چونکه
بورسیاسی قوتفرانس دکدر - نیجه اسباب مادیه و مغنویه دن طولانی
انخطاطه باشلادیغندن، قریمده کی عم زاده لر منزی حایه ایله مامکه
باشلامش.

« تاتار » تمیر ایدرز. حالبوکه بزده تاتارز... ترک... اولنرده
ترک در. صو کرا وولنا وادیننده و آسیای وسطیده و قاناقس داخلنده
و آذربایجان و حوالیسینده بولونان قبائلک کافمنسه « تورقو تاتار » دیرلر.
بونلر بر مات نمز وجه ددرلر. بونلری یکپاره بر قوم عدا ایتلدر و او یله
ایدرلر. لکن تقسیمات نایملری وار. البت! هر قومک ایکنجی
اوجنجی درجه ده تقسیماتی واردرکه اصلی اولان یکپاره لکلرینه خال
ویرمز. بزم آناتسولی سراپا ترک اولدیغنه شهبه یوق آ؟ حالبوکه
انکری ترکی آیدین ترکنه بکزه مز. قارده مانلی هیچ برسنه بکزه مز.
فاتح زمانته کلنجیه قدر بر طاقم خانلر قران ایله قریمده سلطنت
ایدرلردی. بونلر امرای جنکیز یه دن ایدیلر. قران خانلری کوشه دیلر.
قریم خانارینه مغلوب اولدیلر. برر خدیو کی اجرای حکومته
باشلادیلر. بوخدیور قریم خانی طرفندن نصب اولنورلر ایدی.
صکره قریمده دخی میرزالر بر یریه ملک دعواسته قیام ایتدیلر.
بونلردن منکلی خان فاحمدن امداد ایستدی: « براردو کتیر، بن
قوتحانی تسهیل ایدیم. » دیدی. فی الحقیقه فاحمدن کوردیکی معاونت
اوزرینه کندی مقامنده تأید ایلدی.

اوندن صو کرا قریم ممالک عثمانیه دن اولدی. قریم امراسندن
حلیمکرایک « کلین خانان » نامله کوزل بر اثری واردر. قریم حقنده
معلومات صحیحه آلتق ایچون کوزل بر مأخذدر. کلین خانانک دخی خبر
ویردیکی وجهله قریم ممالک عثمانیه یه التحاقدن صو کرا اوراده کی خانلر
حمزول اولدیغنه استانبوله کلیرلر، مظهر عواطف اولورلردی. مکمل
قوناق، کلی ارزاق، خیلی آغچه و یریلردی. یرینه دیگر بر میرزاه
تسین اولنوردی. اکاده باراق، و توغ و مرصع قلیچلر، خفتانلر
و یریلردی. اوزمانک نشریاتی موجنبه خدام و حشم ترفیق اولنور،
کلبه پندریلیر، قریمه کوندریایر ایدی. بو صورتله قریم بر دور
شوکنه، بردور استیلایه کیردی. از جمله دولت کرای موسقویه قدر
ایله یله دی و موسقویه یه ده ضبط ایتدی. اوزمانه قدر « موسقویه
غراندوقوسی » عنوانی آلان روس حکمداری دولت کرایه خرج کذار
اولدی.

بوزات غایت شجع ایدی. قریمک دولت علیه یه مقابل بر
« آوان خان » بریشدار اولسنی دولت کرای تأمین ایتدی. یعنی
بالاخره افلاق، بغداد، لهستان، مجارستان سفرلرنده آقچی صفتیه
عثمانی اردولرینه بیوک یارد ایتدیلر. سائر برچوق قریم خانلری
و میرزالی کی بودولت کرای دخی شاعر ایدی. بوایه اولانک
معارفه رغبتی و ادبیاتده ترقیلرینی کوسترر. از جمله دولت کرایک
بریتق:

یا قسن صد چاک ایدن هر برکاک
کلشن ایچره ناله سیدر بلبلک
باقکترنه کوزل، تام عثمانی شیوه مستنده براسان! بولسانی
سویله بن ذامه ترک و عثمانلیدن بشقه نه نام و یریه بیلیر؟
صو کرا « بورا غازی کرای، که قریمک لک سه ک خالد ننددر،

دوات علیہ نیک تحکیم و تقویہ سی زائل اولانجه دیگر طرفدن نیجه نسبتات ایله تزیید قوت ایدن روسیه فریم میرزالری بربرینه دوشوردی . فریم شبه جزیرہ سی کنندی اولادینک قانی ایله بولانجه باشلادی . بالاخره حمایه نامیله اورایه کیزن روسلر آرزمانده حمایه نی تفاعله تحویل ایندیله . او مملکت ترکک لندن چقیدی ، آت طرفنی سویایه جکم . قورقیوروم بولتیقه به طوقوروم ، [کولوشلر] فریمک بزه ارشاطی هنفک اولسندن یوزلرجه سنه سکره عثمانی ادبیات جدیدہ سی یکی برابطه تشکیانه باشلادی . بالکیز فریمک ددکل آساده کی قارداشلر مکزک انظار دقتی بو ادبیات جدیدہ تک مرکز بتون انتشاری اولان استانبول جلب ایتمک یوزطوتدی . بونی الکی ای بیلم عثمانیلرک برسی بنم . مقاله ملک مبادیسنده دخی دیش اولدیغ وجهله اورادن کلن یک چوق ذوات ایله معارف لرم وار ، مذاکره لرم سبق ایتمشدر . زم نشریات عثمانیه مکزک اورالره فوذیله عثمانی وتاتار شیوه افاده لری آراسنده کی فرق یواش یواش زائل اوله رق انلرکده کنندی ترکه لری عثمانیجه صورتده یازمنی تأمین ایتمشدر . حتی طارلیلم ! بز حالاً لسانجه کنندی استلالزی تأمین ایده مکزک . اولر ایسه دهاشومادی تکمیلرنده کنندی لسانلری بالغانظه ترکه مزی بزم غبطه ایده جکمز برساده ملک ایله یازمقدمه درلر . [آقبشلر]

مدنیہ سی آرزمان اینجده نیکله قریب ایدره . قازانده مدرسه محمدیه ، نامیله بیوک برمدسه یاپدیرمش [شدلی آقبشلر] برده مطبہ وجسوده کتیرمش ، اصول تحصیل اکال ایش ، اخذیلیم ؛ بوبله حتی ترکلر منحد اولسون یک چوقدر ،

ایسته اونوز سنه دیزی اورالرده بیجا اولنه باشلاپان بوئرق هب اورا اهابلسنک بزه طوغری کلینی ایله حاصل اولدی ، اولر بزه طوغری کلپور ، بزه اولری نور معارفدن حصه پاب ایلیور ایله . بوندن سکره بزه اولرله طوغرو کیده م والمزده معارفدن مره وار ایسه اولرله ویرم . [شدلی وسورکل آقبشلر اینجده احمد مدحت افندی چکلپور . نجیب ناصر یک والطرافنی احاطه ایدن دیگر ذوات حضرت مدحتک الی اورلره ، آخیزی قییل ایدرلر . آقبشلر دوام ایلیور . برده اینر .]

قول اعجاز

مقرری : مناسقی اسماعیل حتی
 محردی : سیروزلی ح . اشرف ادیب
 درس : ۵۰ - ۱۲ ایلول ۳۲۴

بو آدمک ایچریسنده بالخاصه واسماعیل غانپرنسکی ، اسمی کال تجیل ایله یاد ایتمک وظیفه قدر شناسیدن در . [آقبشلر] یکرمی سنه دن متجاوز برزماندن بری هیچ برمشکلات بو آدمی منع ایده مدی .

« ترجمان » نامیله تأسیس ایله یکی غزته ایله یازدی ، اصول جدید اوزره مکتبلر آچدی . بر چوق طرفلردن اصول جدیده علیه ممانعتلر ایقاع ایله یکی حلاله بواسولک ثمرات حاصله سی اراه ایله انلره غلبه آیلدی . شیمدی اصول جدید روسیه تک هر طرفه استیلا ایتمکده در .

دوشونملی که تا کاشنرده اغنای تجارندن حسین پای حضرت تلرینک ثمره سخاوتلریله نهاری ولیلی بیوک برمکتب لسان و معارف عثمانیه نی نشر ایتمکده در . بوذات ستوده سنات مصوم افندی نامنده برآدنی استانبوله کوندرمش و اصول جدیدی و بعض قنون آلیه نی تحصیلدن سکره مملکته الدیروب بو مکتبه مدرومعل تعیین آیه مشدر . مصوم افندی ایله دائماً کورشور ایله . افکار عثمانیه نی کندیسه

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم . بسم الله الرحمن الرحیم .
 [وأقوا فتة لاصین الذين ظلموا منكم خاصة واعلموا ان الله شديد العقاب . واذكروا ان اثم قلیل مستضعفون فی الارض تحافون ان یحفظکم الناس فاولیکم فایدکم بنصره ووزقکم من الطیبات لعلکم تشکرون .] صدق الله العظیم

[وأقوا] ای قولرم ، اقا ایدیکز ! حذر ایدیکز ! توق ایدیکز ! هندن ؛ [قته] اولره بر قته دن ، بینی موجب عقوبت عومیه اولان بر طاقم مساملا دن سابقنک [لاصین الذين ظلموا منكم خاصة] اولره بر قته ، اولره بر عقوبت عومیه که اسابت ایدرسه جمله کزه بردن اسابت ایدر ، بالکیز ظلم اولانلره اسابت ایچر ، بلکه مظلوملره برابر عمو اونور .

بو [لاصین الذين ...] قول شریفی ، بعض مفسرین کرامت بیاتنه کوره ، [قته] تک صفی در . فقط آنکاردرکه قته تک کندیسی

حقیقه" بورا، حقیقه" غازی، محمد رابع میبندیده بولنش، آگری ذهی سفرلنده قریمک خفیف آقینجی سوارسی ایله یک بیوک خدمتلی کورمشدر. کندیسیده شاعر. هله بر شعری هم شاعرانه، هم عسکرانهدر. مساعده ایدرسه کنز انافس انارندن شوغرانی او قوییم:

رایته میل ایدرز قامت دلجو یرینه
طوغه دلباغلامشز کاکل خوشبو یرینه
هوس تیر وکان چقمقدی دلدن امسلا
ناوک غمزه دلدوز ایله ابرو یرینه
سودهرز تیغمزک ذوق وصفاسن مردم
سیم تنلره اولان لذت پهلو یرینه
سوره رز اسب هنر مند صیا رفتاری
بربری شکل صنم بر کوزی آهو یرینه
کوکاز شاهد زیبای جهاده وردک
دلبر ماه رخ و یاز پری رو یرینه
اولمشز جان ایله بالقه غزایه تشنه
قاتی دشمن دینک ایچرز صو یرینه

[آقیشار ... احمد مدحت افندی حضرتلری طوغرولهرق

تشکرلر ایدیور]

افندیارم! بونشکری « بورا غازی کرای » نامه ایدیورم .
[آقیشلر ... احمد مدحت افندی آرتق یک متأثر اولور ،
مستمینک، اومتناق علم و عرفان ذوات حقیقتسناک بی پایان آقیشلری
حضرت مدحتی یک رقت انکیز بر حاله کیتیدی - مهتر برسله
شونی علاوه ایله بیلدی :] نه مبارک آدم که بشیوز سنه صو کرا
آقیشلانور! [یته آقیشلر]

مراد رابع زماننده « رزی بهادر کرای » بوده بر آوسلان اوغلی
آوسلان . او زمان روسیه دولتی ترقیاته باشلامش . قران طرفلرینه
طوغری توسع ایدهرک قریمه اولان تمهدندن جایمنه باشلامش .
رزی بهادر کرای روسیه تک محتاج اولدینی تربیهنی ویرهرک ، حتی
سنوی خراجدن ، هنوز نسویه ایلامش اولان بقایایده آلمش
کلتش ... بوده شاعر . بر شعری :

خط سربسزینک اوستنده ایدر پر زلفک

چن اوستنده بیتن سنله مکر زلفک

« تاتار » نمبر ایدرز . حالبوکه بزده تاتارز ... ترک ... اولورده
ترک در . صو کرا وولنا وادبسنده و آسیای وسطیده و قافاس داخلمده
و آذربایجان و حوالا بسنده بولونان قبالان کافه سنه « نور قوناره دیرلر .
بولنر برات مزم وجه درلر . بولنری بیکپاره بر قوم عدا ایلمدر و اویله
ایدزلر . لکن تقسیمات ثانیله ری وار . البت ! هر قومک ایکنجی
اوجنجی درجهده تقیباتی واردرکه اصلی اولان بیکپاره لکلرینه خالی
و یرمز . بزم آناطولی سرا با ترک اولدیننه شهبه یوق آ ؟ حالبوکه
انکری ترکی آیدین ترکنه بکزمه من . قاره مانلی هیچ بر بنه بکزمه من .
فایع زمانه کلنجهه قدر بر طاق خانلر قران ایله قریمده سلطنت
ایدزلردی . بولنر امرای جنکیزیه دن ایدیلر . قران خانلری کوشه دیلر .
قریم خانرینه مصلوب اولدیلر . برر خدیو کی اجرای حکومت
باشلادیلر . بوخدیولر قریم خانی طرفندن نصب اولنورلر ایدی .
مسکرمه قریمده دخی میرزالی بر یرله ملک دعوا سنه قیام ایدیلر .
بولنردن سنکلی خان فاتمحن امداد ایستدی : « براردو کتیر ، بن
قوتو حاق تسهیل ایدیم . . دیدی . فی الحقیقه فاتمحن کوردیکی معاونت
اوزرینه کندی مقاننده تأید ایلدی .

اوندن صو کرا قریم ممالک غنایه دن اولدی . قریم امراسندن
حلیمکرایک « کلین خانان » نامیله کوزل بر اثری واردر . قریم حفته
معلومات صحیحه آلفق ایچون کوزل بر آخذدر . کلین خانانک دخی خبر
و بر دیکی وجهله قریم ممالک عثمانیه به التحاقدن صو کرا اوراده کی خانلر
مترول اولدلقه استابوله کلرلر ، مظهر عواطف اولورلردی . مکمل
قوناق ، کلی اذراق ، خیلی آخچه و یریلردی . یرینه دیگر بر میرزاه
نمین اولوردی . اکاده بایراق ، وتوغ و مرصع قلیچلر ، خفتانلر
و یریلردی . اوزمانک نشریاتی موجبجه خدام وحشم ترفیق اولنور ،
کیله پندیریلر ، قریمه کوندیریلر ایدی . بو صورتله قریم بر دور
شوکت ، بر دور استیلایه کیردی . از جمله دولت کرای موسوقویه قدر
ایله یله دی و موسوقویه ضبط ایلدی . اوزمانه قدر « موسوقوه
غرانودوقسی » عنوانی آلان روس حکمداری دولت کرایه خرجکذار
اولدی .

بوزات غایت شجع ایدی . قریمک دولت علیه به مقابل بر
« آوان تان » بریشدار اولسنی دولت کرای تأمین ایلدی . یعنی
بالاخره افلاق ، بغداد ، لهستان ، مجارستان سفرلنده آقینجی صقیله

دوات علیه‌نک تحکیم و تقوی‌سی زائل اولانجه دیگر طرفدن بیجه
تسلیقات ایله تزئید قوت ایدن روسیه قریم میوزالری بربرینه
دوشوردی . قریم شبه جزیره‌سی کنندی اولادینک قانی ایله بولانمه
باشلادی . بالاخره حمایه نامیله اورایه کوزن روسلر آز زمانده حمایه‌پی
تغایه تحویل ایتدیلر . او مملکت ترکک لندن چقدی ، آت طرفی
سویلیه جکم . قورقیورم بولتیقه‌یه طوقتورم . [کولوشلر]

قریمک بزه ارباطی منفک اولسندن یوزلجه سنه صکره عثمانلی
ادبیات جدیدسی یکی برابطه تشکیله باشلادی . یالکز قریمک دده‌کل
آسیاده کی قارداشلمزک انظار دقتی بو ادبیات جدیدنک مرکز
بتون انتشاری اولان استانبول جلب ایتمک یوزطودی . بونی ال‌ای
بیرلن عثمانلرک بریسی .م . مقاله‌مک مبادیسند دخی دیمش اولدیغ
وجهله اورادن کلن یک چوق ذوات ایله مازلم وار ، مذاکرلم
سبق ایتشد . بزم نشریات عثمانیه‌مک اورالره فوذیله عثمانلی وتاتار
شیوه افاده‌لری آراسنده کی فرق یواش یواش زائل اوله‌رق انلرکده
کنندی ترکیه‌لری عثمانلیجه صورتنده یازمنی تأمین ایتشد . حتی
طارلم ! بوز حالا لسانجه کنندی استقلانزی تأمین ایدمک . اونلر
ایسه دهاشومادی تکمیلرنده کنندی اسانلری بالمناظه ترکیه‌مزی
بزم غبطه ایدمکمز برسامدک ایله یازمقدمه‌لر . [آقیشلر]

بو آدمک ایچریسنده بالمناظه «اساعیل فائرسنکی» اسمی کال
تجیل ایله یاد ایتمک وظیفه قدر شناسیدن در . [آقیشلر] بکرمی
سندن متجاوز برزماندن بری هیچ برمشکلات بو آدمی منع ایدمدی .
«ترجمان» نامیله تأسیس ایلدیکی غزته ایله یازدی ، اصول جدید
اوزره مکتبلر آچدی . بر چوق طرفلردن اصول جدیده علیه
مانتقلر اقباع ایلدیکی حالده بو اصولک ثمرات حاصله‌سنی ارايه ایله
انلره غایه ایلدی . شیمدی اصول جدید روسیه‌نک هر طرفه استیلا
ایتمکده در .

دوشونلی که تا کاشفردغانیای تجارتدن حسین بای حضرتلرینک
ثمره سخاوتلریله نهاری ولی بیوک برمکتب لسان و معارف عثمانیه‌پی
نشر ایتکده در . بوذات ستوده سات معصوم افندی نامنده بر آدمی
استانبوله کوندرمش و اصول جدیدی و بعضی فنون آله‌پی تحصیلدن
صکره مملکته ال‌دیروب بو مکتبه مدیرومعلم تعیین ایله مش‌در .
معصوم افندی ایله دائماً کوروشور ایدک . افکار عثمانیه‌پی کندیسنه
تمامیله تلقین ایتیمدر . حسین بای حضرتلریله ده ملاقات و حسابات
ترکیه‌سنی محبت عثمانیه‌جهته تشویق ایلدک .

بوسرمده هیچ اونویله میه‌جق اسلاردن بریسه ده فاتح قریموف
افندی اولغلمدر . استانبوله اکال تحصیلدن صکره و طننه دونوب
برده مطبعه کنشایله نشریات باشلامشدر .

هله استاد محترم ، ناشر مکرم قازانی عالم جان افندی حضرتلری
مکین‌سنه شهرمنی تشریف بیورمش اولدقلری کی برسنه دخی حج
شریف سفریده شهرمنه اوغرامشدر . فضل وعرفاتی محیط برزانددر .
حال وزمانک مقتضاتی او قدر کوزل اکلامشدر که هر مملکتمده
برعالم جان بولنسه یالکز ترکلری دکل بتون مسلمانلرک احوال عمومی

مدنیسه‌سی آز زمان ایچنده تکمله قریب ایدر . قازانده و مدرسه
محمدیه ، نامیله بیوک برمدرسه بایدرمش [شدلی آقیشلر] برده مطبعه
وجسوده کتیرمش ، اصول تحصیلی اکال ایتمش ، افندیلم ! بویه
حتی ترکلرمز حمد اولسون یک چوقدر ،

ایشته اونوز سنه‌نبری اورالرده بیما اولننه باشلایان بوئرقی هب
اورا اهابلسنک بزه طوغری کلشی ایله حاصل اولدی ، اونلر بزه
طوغری کلپور ، بزه اونلری نور معارفدن حصص ایلپور ایدک .
بوزدن صکره بزه اونلره طوغرو کیدم و ال‌زنده معارفدن هرته وار
ایسه اونلره ویرم . [شدلی وسورکلی آقیشلر ایچنده احمد مدحت
افندی چکیلیور . نجیب عاصم یک و اطرافتی احاطه ایدن دیگر ذوات
حضرت مدحتک الی اورلر ، آغزینی ققیل ایدرلر . آقیشلر دوام
ایدیور . برده اینر .]

قول‌اعظا

مقرری :
مسترلی اسماعیل حتی
محرری :
سیروزی ح . اشرف ادیب
درس : ۵۰ - ۱۲ ایلول ۲۲۴

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم .
[واقفوته لاتصین الذین ظلموا منکم خاصة واعلموا ان الله شديد
العقاب . واذکروا اذ اتم قلیل مستضعفون فی الارض تخافون ان
یحفظکم الناس فاولیکم فایدکم بنصره ورتزکم من الطیبات لعلکم
تشکرون .] صدق الله العظيم
[واقفوا] ای قولرم ، آقا ایدیکز ! حذر ایدیکز ! توق
ایدیکز ! نه‌دن ؟ [قته] اوله بر قته‌ن ، یعنی موجب عقوبت
عمومی اولان بر طاقم ماملاتدن صانیک که [لاتصین الذین ظلموا
منکم خاصة] اوله بر قته ، اوله بر عقوبت عمومی که اسابت ایدرسه
جمله‌کزه بردن اسابت ایدر ، یالکز ظالم اولانلره اسابت ایتمز ،
بلکه مظلوملرده برار محو اولور .

بو [لاتصین الذین ...] قول شریفی ، بعضی مفسرین کرامک
بیانه کوره ، [قته] نک صقی در . فقط آنکاردر که قته‌نک کنیدی
اسابت ایتمک . بلکه ، او قته‌نک اتری ، اونک ضرری وبال
دیلمک . [قته] فعل در . (فان) ک فعلی در .

نه‌کی ؟ ایشته اوچ شی ایله تفسیر ایدرلر . بری : اتحاد
واقفاتی . بوزه‌جق کلمات مفیدکنکارانه . غیبتلر ، نيميلر ، پیتانلر ،
هرکسک حوصله‌سی آناه‌جینی سوزلر ... بونلر که عموم ناس حقتده
تهیج افکاری موجب اولور ، افتراق کله‌یه بادی اولور .

بوکا داتر یک چوق احادیث شریفه وار . بخارینک آریجه بر
« کتاب الفتن » ی وار . بو قدر سنه‌لرنبری اسلامیک دوچار
اولدی صدمه‌لر هب بو یوزدن در . ملت اسلامیه نه درجه اضحلاله

حقیقه بورا، حقیقه غازی، محمد رابع میبندید بولنش، آگری ندی
سفر لرنده قریمک خفیف آقینجی سوارایی ایله پک بیوک خدمتلی
کورمشدر، کندیبی ده شاعر، هله بر شعری هم شاعرانه، هم
عسکرانه در. مساعده ایدرسه کنز انافس انارندن شوغزلنی اوقویه میم:

رایته میل ایدرز قامت دلجو یرینه
طوغه دل باغلامشز کاکل خوشبو یرینه
هوس تیر و کان چیمدی دلدن اصلا
ناولک غمزه دلدوز ایله ابرو یرینه
سوره ز تیغزک ذوق وصفاسن هر دم
سیم تنلره اولان لذت پهلو یرینه
سوره ز اسب هنر مند صبا رفتاری
بربری شکل صنم بر کوزی آهو یرینه
کوکاز شاهد زیبای جهاده ویردک
دلبر ماه رخ و یار بری رو یرینه
اولشز جان ایله بالله غزایه آشنه
قائی دشمن دینک ایچرز صو یرینه

[آقبیشار ... احمد مدحت آفندی حضرتلری طوغروله رق
تشکر لری ایدیور]

افندیارم! بو تشکری « بورا غازی کرای » نامنه ایدیورم .
[آقبیشار ... احمد مدحت آفندی آرتق پک متأثر اولور ،
مستمینک، اومشتاق علم و عرفان ذوات حقیقتسناک بی بیان آقبیشاری
حضرت مدحتی پک رقت انکیز برحاله کتیردی - مهتر برسله
شونی علاوه ایده بیلدی :] نه مبارک آدم که بشیور سنه صو کرای
آقبیشانیور! [یته آقبیشار]

مراد رابع زماننده « رزی هادر کرای » بوده بر آسرلان اوغلی
آسرلان . او زمان روسیه دولتی ترقیاته باشلامش . قران طرفلرینه
طوغری توسع ایدره دک قریمه اولان تمهدندن چایغه باشلامش .
رزی هادر کرای روسیه نک محتاج اولدیغی تربیه بی ویره دک ، حتی
سنوی خراجدن ، هنوز تسویه ایدلامش اولان بقسایانی ده آلمش
کلش ... بوده شاعر . بر شعری :

خط سرسزینک اوستنده ایدر پر زلفک
چن اوستنده بیتن سنبله بکزر زلفک
دیہ باشلار . دیگر پیتلری ایچنده شو :
صاقینور اول کل رخساری اسن بللردن
صانه تحریک صادن یوزک اورتر زلفک
بیقی واردرکه حقیقه پک کوزلدر .

قریم خانلری هپ بویله اهل معارف، اهل سفر ایدی ، فقط ..
آه، فقط آندن صو کرای دولت عثمانیه - اسبانی آرمایه لم ، چونکه
بورسیاسی قونفرانس دکلدرد - یجه اسباب مادیه و متنویه دن طولانی
انخطاطه باشلادیغندن ، قریمده کی عم زاده لرمنی حمایه ایدممامکه
باشلادی .

« تانار » تمیر ایدرز . حالبوکه بزده تانارز ... ترك ... اونلرده
ترك در . صو کرای وولنا وادبیسنده و آسیای وسطیده و قافقاس داخلنده
و آذربایجان و حوالیسنده بولونان قبالاک کافه سنه « تورقو تانار » درلر .
بولور بر مات ممزوجه درلر . بونلری بیکپاره بر قوم عد ایتملدر و اویله
ایدلر . لکن تقسیمات ثانیلری وار . البت ! هر قومک ایکنجی
اوجنچی درجه ده تقسیماتی واردرکه اصلی اولان بیکپاره لکلریه خال
ویرمنز . بزم آناطولی سراپا ترك اولدینته شبهه یوق آ؟ حالبوکه
انگری ترکی آیدین ترکنه بکزه من . قارده مانلی هیچ برسنه بکزه من .
فاتح زمانته کلنجهیه قدر برطاقم خانلر قران ایله قریمده سلطنت
ایدلردی . بونلر امرای جنکیزیه دن ایدیلر . قران خانلری کوشه دیلر .
قریم خانلرینه مغلوب اولدیلر . برر خدیو کی اجرای حکومته
باشلادیلر . بوخدیولر قریم خانی طرفندن نصب اولتورلر ایدی .
صکره قریمده دخی میرزای بر بریله ملک دعواسنه قیام ایتدیلر .
بونلردن منکلی خان فاتحندن امداد ایستدی : « براردو کتیر ، بن
قوتحاتی تهیل ایدیم . » دیدی . فی الحقیقه فاتحندن کوردیکی معاونت
اوزرینه کندی مقاننده تأید ایلدی .

اوندن صو کرای قریم ممالک عثمانیه دن اولدی . قریم امراسندن
حلیمکرایک « کلن خانان » نامیله کوزل بر ایزی واردر . قریم حقدنه
معلومات صحیحه آتمق ایچون کوزل بر ماخذدر . کلن خانانک دخی خبر
وردیکی وجهله قریم ممالک عثمانیه یه التحاقدن صو کرای اوراده کی خانلر
معزول اولدجه استانبوله کلبلر ، مظهر عواطف اولورلردی . مکمل
قوناق ، کلی ارزاق ، خیلی آقچه ویریلیدی . یرینه دیگر برومیرزه
تعیین اولتوردی . اکاده بایراق ، وتوغ و مرصع قلیچلر ، خفتانلر
ویریلیدی . اوزمانک نشریاتی موجبجه خدام و حشم ترفیق اولتور ،
کیلره پندیریلیر ، قریمه کوندوریلیر ایدی . بو صورتله قریم بر دور
شوکه ، بر دور استیلایه کوردی . از جمله دولت کرای موسقویه قدر
ایلرله دی و موسقویه بی ضبط ایتدی . اوزمانه قدر « موسقوه
غراندوقه سی » عنوانی آلان روس حکمداری دولت کرایه خرچکدار
اولدی .

بوذات غایت شجیع ایدی . قریمک دولت علیه یه مقابل بر
« آوان نمان » بریشدار اولسنی دولت کرای تأمین ایتدی . یعنی
بالاخره افلاق ، بغداد ، لهستان ، مجارستان سفر لرنده آقنچی صفیله
عثمانلی اردولرینه بیوک یاردم ایتدیلر . سائر بر جوق قریم خانلری
و میرزای کی بودولت کرای دخی شاعر ایدی . بویسه اولان انک
معارفه رغبتی و ادیبانه ترقیلرینی کوسترد . از جمله دولت کرایک
بریقی :

یا قسن صد چاک ایدن هر برکاک

کلشن ایچره ناله سیدر بلبلک

باقکترنه کوزل ، تام عثمانلی شیوه سننده براسان ! بوسانی
سویله نذاته ترك و عثمانلیدن بشقه نه نام ویرله بیلیر ؟
صو کرای « بورا غازی کرای » که قریمک اک بیوک خانلر ندندر ،

حذف مضافه حاجت یوقدر . او عقوبت ، فتنه دن آبریزاز شی در . کویا که فتنه کنندی در . مسبب ایله سبب بیننده اتحاد ادعایی ، سیئته مبالغه بولنقی ایچوندر . الحاصل معنای شریف بودر . سبب نزولنده ایلروده بیان ایده جکزر .

فتنه یی اوج شیئنه حصر اییدیوروز . اتحادی ، اتصافی ، کافه مؤمنین بیننده مراعاتی لازم کن اخوت و مودتی مغل اولان ، بالعموم عثمانلیلر آرسینده افتراق و متناظره بادی اولان برطاقم سوزلر ، افتراق کله یی موجب اولان کلام مفسد بیکارانه ... آک باشه کلیرلر .

ایکنجیسی : مداهنه . علما امر بالمعروف ونهی عن المنکر یی ترک ایتمک ، حلالی ، حرامی ، هر شیئتی مساوی طومتی ؛ حق نهدر ، سویلیمک ، شهادتی کتم ایتمک ، برشهادت لازم کلیرسه ایجابنده ، اولی ایضا ایتمک ... بوده مداهنه در . کندیسنه ، اقراسنه موربنه

ضرر اوله جق شهادتدن قاجار ؛ بونک حفته آبرویجه آیت کریمه واردر . استمید بالله [یا ایها الذین آمنوا کونوا قوامین بالقسط شهداء لله] دانما حق سویلیمک ، طوغرو یره شهادت ایدک . ولوکه کنندی نفسکزه . آنا کره ، بیا کره ، آک یقین اقریا کره اولسون .

[ولاتکنتموا الشهاده ومن یکتمها فانه آثم قلبه] . حق شهادتی کتم ایتمکیز . هر کیم حق شهادتی ایضا ایتمزه ، ترک ایدرسه اونک قلبی آثم اولور . یعنی معصیت قلبی احاطه ایدر . کتم شهادت اوله برقره در که مؤمنک قلبی قرار ایدر . حتی ، حقیقی کتم ایچون . اعضا وجوارحه عابد کناهلر اولدینی کبی ، قلبه عابد کناهلر ده وار . بونلر ، مداهنه دن کلیر .

حسبات دینه نیک خلافت بر حرکت در . آنک ایچون مداهنه در . شهادت حقه یی کتم ایتمک ، امر بالمعروف - نهی عن المنکر باینده تکاسل ایتمک ، ظالم ایله مظلومی تفریق ایتمک ، عکس قضیه ایدرک ابطال حقوقه جرات ... بونلر مداهنه در . سوکرات تکاسل عن الجهاد نه لردر ؛ یالکیز « جهاد » دیکله اولماز . یالکیز قلیجی چکوب دشمنه کیمکه جهاد دیمز . اسبابی حاضر لاملی . اولامعارف ؛ صنایع لازم . شمدی اسکی زمانلر کبی دکل . عسکر ال تکمیل اسلحه ایله مجهز اوله جق دهام مکمللری وارسه یینه اولماز . جهاد اودیمک در .

کندینک فوئده ترقیات ، برطاقم فوق العاده قوت بولونورسه مقابله قابلی ؛ الله یزه نهی امر اییدیور ؛ « کندی کیزی تلف ایدک ! » دیمور . « ایجابات عصریه به کوره دشمنلره نه ایله مقابله ممکن اولورسه اونلری حاضر لایک ، قصاص کیزی ازاله ایدک . اوندن صکره دیشمنه میدان اوقویک . » یز ، هب بو حقیقه قارشی کوزلریمیزی یومدیمیز ایچون بر جوق یرلری غالب ایتمیز . یالکیز بوراسی دکل . بشون دنیاده کی ممالک اسلامیه بو حاله کیش . هب تفرقه دن ، کوره نیک بلاسندن ، افراط و تفریطدن . برطاقلاری افراط اییدیورلر ، حدلری بیلمیورلر . برده بونک قضی وار : بتون بتون کوشکک اییدیورلر . ایکی فرقه در دین اسلامی بو حاله کتیرن . بتون ممالک مسلمینی دشمنلرک الئده و دشمنلر . بر فرقه من و ار که بزیمالکیز آخرت لازم دیمورلر . باشقه هیچ برشی لازم دکل . ارباب زهد و تقوی یولی طونلرلر . بونلر فی الحقیقه

فریضة دینه سی ایفاده تکاسل ایدنلر ... بونلر ده ظالم صاییلر ، یعنی حقوق اسلامیه یی خللدار ایدر . اونک ایچون نه بیورور : [واقفوا فتنه لاتصین الذین ظلموا منکم خاصة]

[شمدی کلم « لاتصین » جمله سی فتنه نیک صفتی اولیورمش . بوسورتده [لا] ده لاه نایفدر . لکن فعل مضارع لره نون تا کیدلاحق اولماز . امر لره ، جواب قسم لره کلیر . برده بو ، نفی محضدر . نون تا کید فصل کلیر ؛ سوکرا علمای تفسیر تحقیق اییدیورلر : بعض کره نفیلر نهی حکمنی آیر . بر نفی دن که مقصود نهی در ، صیغه نهی حکمنده عد اولنور . یعنی شویله یایماک که ، بونی ایقاع ایتمک که اوله بر بلای عمومی کلسون ، هلاک و اضمحلال کزه باعث اولماسون ، دیمک اولور . مادام که « اتقا » امر شریفندن مقصود ، بویله بر مصیبت عامه نیک وقوعی منع ایتمک در ؛ بوراده نفی ، نهی حکمنده اولور .

ابوالقاء مرحوم طوغرو دن طوغرو به نهی حمل ایتمش . دیمک بوتوجیه وجهه مطلع اوله ماش . چونکه او وقت صفت اوله ماز ؛ مکرکه آرتکاب تاویل ایله اوله یاسون]

اوله بر فتنه دن حذر ایدیکیز که او فتنه کله جکی وقت عام اوله رق کلیر . بر جوق قورولرک باینده یاشارده یانار . بر جوق نفوس معصومینه دن قنار لره برابر محو اولور . مثلا : بر حرکت شدید اولور . دشمن استیلا سی وقوع بولور ... او وقت ایی ، کو تو نسچلیمز . عمومه بردن - عیاذا بالله - آفت کلیر . اما سوکرا هر بری نیتنه کوره حشر اولور . جهت اخروی سی اوله در . جهت دنیوی بر طرف ایدینز .

بعض مفسرین ده : « لاتصین » جواب امر در ... دیمش . هانی امر لردن سوکرا فعل مضارع ان مقدره ایله مجزوم اولمازی ؛ مثلا [آمن بالله لاتدخل النار] کبی الله ایمان آیت که جهنمه کیریمسک . بویله بر ترک بولسه نوحه « جواب امر » دینر . بوراده [واقفوا فتنه ...] فتنه دن دانما صائق که [لاتصین الذین ظلموا منکم خاصة] مظلوم ملر که ده هلاکته سبب اولما بکسز . ظللر وارسون دنیاه بولمازسه آخرتده بولور . بوراده مقصد ، بیکناهلری آقندن اسیر که مکدر . اونک ایچون تقدیر کلام نه در ؛ [واقفوا فتنه اذا اصابت لایخص بالذین ظلموا بل یم جمیع اناس] اوله معنی یریبورلر . یالکیز فتنه یی جقارانلره و آنلره طرفدار بولونان خائنلره مخصوص قالماز . بلکه سائر لری نه عموم و شمولی اولور . بو ، نه قدر بیوک وبال در ! شمدی هر حاله نته برخصت دیمه در که انسانک ذاتیه قائم . فتنه نیک کندیسی اصابت ایتمز ، بلکه اونک اثری . بو حاله یا اصابتده استعاره وار دینه جک ، یا خود حذف مضاف انزام اوله جق : یعنی اوقته نیک تولید ایده جکی مضرت دیمک در . چونکه اصابت ایدن بودر . فتنه ، فتنه کارک کنندی صفتی در ، اونک ایله قائم در . او ، بر فعل اختیاری در که نهی عنه در .

لکن بعض کره سببیه مسبب بیننده اتحاد ادعا اولنور . قوتلی بر سبب اولورسه مسبب مقامنه قائم اولور . اونک ایچون قول تحقیقه کوره

دوشدیه هب بوجشید فتهاردن در. دشمنلک اک برنجی سلاحبری، اک مؤثر دیسه لری اودر .

عوام مسلمینک دین اسلامه محتی زیاده ، جانندن عزیز ، قیمتی اولدینی ایچون ، ارباب فساد دائما منویات فاسده لرینه اونی آلت آنخاد ایدرلر . چونکه اونلرک احکام دینه یه وقوفی یوق . احاطه ایده میورلر . حلال ، حرامی اجالا بیلسه لرده درجه منی تقدیردن عاجز قانیورلر . حالبوکه شرعیتده عزیزمئل اولدینی کچی رخصت لرده وار . عموم بلوی ده وار . اوده بیوک بر قاعده در علم فقهده . عموم بلوی که ناسک اوتد نیری الفت واعتیاد ایتدیکی شیلر . هر نه قدر منکرده اولسه فقهامن اونلری خوش کورورلر . او خصوصده قیل وقال ایترلر . بونلر ایلیمشک ، هیجانندن باشقه رفاندینی متتج اولماز ، دیرلر . مثلا : توتون حرامدر ، دی . اورته لقی آلت اوست اولور .

حالبوکه ایحه دللیری ضعیف اولسنه کوره البت مکروه در . تمیر اهون بودر . بو کراهتده تحریمه در . ما کولانده کراهت تنزییه اولماز یا . کراهت تحریمه ایله مکروه اولانلر ایسه حرامه یقین عد اولونور . بلکه مصر اولورسه ، اعتیاد اوزره ایشلرسه عذابه بیله سبب اولور .

ایشته ناسک برطاق شیری وار که اعتیاد اولش . حرامدر ، دیسه کده ایجه ک . کباردن در ، دیسه کده ایجه ک . اونک ایچون بو خصوصده حقنه نص قطعی اولمان بو طاقم شیلرده جف القلم حکم ویرمک موافق مصلحت اولماز . دین اولولری ، او مجتهدین کرام بو حقیقه واقف ایدیلر . احکام منیفه شرعیه یی شدتلی کوسترمک ، قابل تحمل اولیه جق مرتبه تصعب ایتمک معرفت دکلددر . دین مینمزدن عالی صعوتیق . هر شیئی یازملی ، هر شیئی سوئیلی . فقط او صورته که قارک ، محاطیک قلبنده بر محبت پیدا ایتلی . اوامر شرعیه نیک مشتمل اولدینی فوئادمایه ومنویه یی تشریح ایتلی . مناهینک مضراتی تفصیل وتسداد ایتلی . اگر او ذاتده ادراک وارسه اوامر شرعیه یی سوو سوو ایفایه باشلار ، مناهیدن فرته اجتناب ایدر . اوکا : یاپ ، یاخود یایمه !... دیکه بیله حاجت یوق . بو ، بویه در .

ایشته بونک ایچون (عبدالغنی نابلسی علیه الرحمه) دخان حقنه مخصوص رساله لر یایمش . ایحه منه قائل اولمش . بوندن ایکی یوزسنه اول دهها بومشله یی موضوع بحث ایش ، تدقیقه لزوم کورمش . برطاق ادله یی ترجیح ایله مباحدر ، دیه بیلمش . فقط محذور لر یی ده صایمش .

شمدی مجتهد یوق . حرمتیه حکم ایده میز . مباحدر ..! دیمش ، اوزاده برایش . برقه رفته ناسی اصلاح ایتمک موافق حکمت وعقل در . و بو حسن تأئینی ده کورولور ، ملائمت ، اس الیاس در . جبروشده ایش کورولور . زورله دین قبول ایتدیر یاز . هر مسئله ده ایبری کیدیلر . ناسک اعتیادی نظر دفته آتیر . حرک حرمتیه دائر آیت قطعی نزولنه دیکن نه قدر زمان کیدی اربابنه معلومدر . ممکن دکلی ایدی الله تعالی همان دهاسلامیتک ایلمک کونلنده بر آیت جلیله ایله :

« خرحرامدر » دیسون ؟ فقط اویله یایمادی . اولاً « قل فیها ام کی ومنافع للناس وایهما اکبر من فعهما » آیت جلیله سنی ازال بیوردی کورولور که قرآندده تشریح احکام باینده بومسک تدریجی وار اگر دینزده بوخار قیلر ، بو حکمیه مسلکرا اولماسه یی اوج درتیو میلیون افرادی دائره نجایته آله بیلر میدی ؟ حضرت پیغمبر او حکومت معظمه اسلامیه یی فصل قوردی ؟ نه حکمیه تدریجی ، نه تدریجی تحریرلر ... بونلر هب بزه اساس اوله جق شیلدر .

ایشته برمشالی کوزمن اوکنده : مثلا توتون . بویه شیلدر مدبرانه حرکت لازم . چونکه منع ایتدیجه مضر اولور . او یوزدر یک چوق فالقنلر ظهور ایدر . بر زمان پادشاهلر اعدام ایله منع چالیشمشلر . حالبوکه دهها زیاده اهالینک حرصی آرتمش . بونک ایچون علما حکمیه بر مسلک طومشملر : مکره در .. دیمشلر کیمشملر . عقل سلیم صاحبی ترکنه چالیشملی . یعنی انصاف ایتلی مضرتی اولان شیلردن اجتناب ایتلی .

ایشته بو بونک کی بر چوق شیلر وار که عزیمتله عمل قابل اوله مان ، رخصت طرفنه کیدیلیر . جناب حقک یک چوق رخصت لری وار . هر نه یی حرام قیلمش سه اوکا مقابل مطلقا بر حلالی وار ، صوکر احراملر ، حرمت لرده قید ایله ، قود ایله مقید ، اونی اهلی اربابی بیایر . فقط عارف اولمان کیمسه لره موجب هیجان اولور . اونک ایچون بو طاقم کلانی قیددن ، قیوددن عاری اوله رق کوسترمک ، بویولده تشریاته بولونقی محضا مفسد لک کاری در . اونی تأویل صحیحته ارجاع ایتمک وظیفه در .

ایکنجی سی ده مداهنه در . یعنی « امر بالمعروف ، نهی عن المنکر » ی ترک ایتمک . بو امر بالمعروف ونهی عن المنکرده وظائف دینه دندر . ترک ایتمک مداهنه در ، دیرلر ، هر کوریدیکی فالقندن سکوت ایتمک موافق شرع دکلددر . فالنی قولاً ، فعلاً انکار لازم . منکراته قارشی اغماض ... بووه فته ده داخلدر . ظالمه نظام ، مظلومه مظلوم دینه منزه حیات ، سعادت قالماز . حتی سونیک ، لایمک لومندن هیچ خوف ایتمه رک ظالمه ظالمسک دیمک ، حق نه ایسه بیان ایتمک ، محاکمه ده دائما احقاق حق چالیشمق ، دائما حقوق عبادی کوزیمک ... بیوک بر وظیفه در . بونک خلافنده حرکت فته جیلک در .

اوچنجی سی : ترک جهاددر . بووه فته در . جهاد فی سبیل الله لازم اولنجه نکاسل ایتمک ، اهمته تلقی ایتمک ، مال ایله ، جان ایله اجهاد دینه قارشی مجاهده لازم کلنجه کناره چکلمک ... بو ، ابی بر حرکت دکل . بتون امت اسلامیه یکوجود اولمش ، محافظه دین وموجودیت اوغورونده میدان مجاهده یی آتیشملر ، بو صروده کناره چکلمک فته جیلک دکلدده ندر ؟ ذاتاً فته جیلک بویه زمانلرده بللی اولور . هر کسک ماهیتی میدانه چیقیور . جهاددن قاجق ... چوق فناشیدر . برمسلمانه یاقیتیه جق شی دکل . جهاد عمومی خصوصده [انفر و اخفاً و قتلاً و جاهداً فی سبیل الله] کی اوامر قطعیه سبحانه وار . جهاد مجتهد

مَشَارِقُ قَدِيمَةٌ صِرَاطِ قَدِيمَةٍ

دین ، فلسفہ ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لی رسالہ در

درس دہندہ باب عالی جادہ سندھ
داگرہ مخصوصہ صدر
محل ارازمہ

مکتبہ مولانا آغا محمد علی صاحب الدینیہ مولانا ابراہیم
مجمع اعلیٰ مدرسہ اسلامیہ آغا ابراہیم صاحب
لاہور

مؤسسی : ابوالعزیز السابین - ح - اشرفی ادریس

درس دہندہ نسخہ ۵۰ پارہ در

تاریخ تاسیسی :
۱۱ جونہ ۳۲۴

قبیلہ من مقوا پرورد ایلہ کوئٹہ پیرسہ سوی
۲۰ غرض فقہ اکتبر

درس دہندہ پوست ایلہ کوئٹہ پیرسہ ولایت بدل اخذ لولتور

سنہ کی الق آئی
۳۵ ۶۵
۵۰ ۹۰
۵۰ ۹۰ غروشد

درس دہندہ
ولا تہ
علائقہ اجنبیہ در

عدد : ۲۳

۵ محرم ۳۲۷ ہجرتیہ ۱۵ کانون ثانی ۳۲۴

برنجی سنہ

اسلامیتک بخش ابتدکی حریت عامہ

مصالح عمومیہ تعلق اولدینی حالہ بین الناس دورانی تعارف
ایمین، قولاقار ایشتمہ منہ یکی باشلامش اولان امیرانک مدلولوری،
معانی صحیحہ سی اهل و اربابی طرفندن ایضاح، ولو بعض اذہانہ
نسبہ وقوعی ملحوظ ابہامات ازالہ و اشکالات حل اولنق اقتضا
ایدرکہ مطلوب اولان منافع تأمین اولانسون، ترس آکلا بشارہ میدان
قالاسون.

بویلہ پایلمیہ جق اولورسہ الفاظ مواضع لہندن چیقاریلہرق
بشقہ مغالزہ صرف وامالہ اولونور، بو یوزدن صلاحہ بدل فساد
وقوعبولور. بوکا بناء ایران عزیزمزدن بذات «حریت شرعیہ» نک
ماہیت ومقتضیاتہ، خصائص وحدودینہ دائر - حسن ظن واعتمادینہ
مبنی - بندن برمسالہ طلب ابتد - طلب واقعہ اجابتلہ تحریرینہ
خامهران اولدینم بومقالہ نک نشریہ متم بولندینمز حریت سایہ سندہ
میسراولسنہ مقابل جناب حقہ عرض تحمیدات ایدرز، (ہذامن فضل ربی)
«محمد مکی بن عزوز» [۲]

مقدمہ

حریت : نفی عظیم، خطری جسم اولان حقائق جملہ سندندر.
حریت امیرمنک معنای دلاراسی ادراک و دائرہ شمولی تعیین اولتور
[۲] مشارالہ حضرتلری بزم مدح و ستایشمزدن مستفی اعظم
علمادن نادرالوجود بذات فضائلہماید.

تونس سادات و اکابرندن اولوب بر مدتدیری بورادہ اقامت
بیوریورلر . مقالہ فاخرہ لری برای ترجمہ و نشر فقیرہ ہدیہ
ایتملدر : ترجمہ من بعض علاوای دہ محتوی اولہ جقدر .

ومقتضای کوزہ دیلہرک، مرکزی اوزونہ جریانہ دقت و اہتمام
ایدیایرسہ دنیا و آخرت سعادت احرارینہ وسیلہ اولہ جنی کی، حقیقت
مناسی بیانیمہ جک ویا فرط نصب وبتادہ قایلہرق سوہ استعمالدن
تجزز ایدلیہ جک اولورسہ جہل و انحرانک درجہ منہ کورہ مشکلات
پیدا اولور، انواع محاذیر تولد ایدر .

حریت شخصیتک ماہیت حقیقیہ تعینتہ کپروہ خطایہ
دوشمک، حدود طبیعیہ بالانترام اشتمق او قدرمضر، اول مرتبہ
مفسد اخلاق و مخل آسایشدرکہ بووادیلرہدہ بویان اولان، بویلہ برجریانہ
قایلان افراد بشریہ نک آز مدت ظرفندہ ہر درلو انتظامی اضاعہ
ایلہ اضمحللری مقرر در .

زیرا بودرلو حرکت، بو بطنم حالاتہ جرات، شرع وقانونہ
عدم مربوطیت، حقوق آخرہ عدم رعایت دیمک اولغلہ ہر طبع
سلیم زدندہ منفور و مستکرہ اولان ظم و استبداددن بشقہ برنی
اولدینی آشکاردر . [اذا جاوزالشی حدہ جانس ضدہ]

حریت شرعیہ و مقولہ معموریت دیار و بلادی، رزاق احوال
عبادی استنزام ایدہ جک بر معشوقہ غلدرکہ بونک الہ برنجی خاصہ
لازمہ شاملہ سی ہر کسک بنون حقوقہ نائل اولسندن، ہیچ تر فردک
مقدوریتہ اوغراماسندن عبارتدر .

حریت، مبادی علم حقوقہ : آخرک حقوقہ تعدی ایتمک
شرطیلہ ہر شخصہ محافظہ حقوق صلاحیتی ورن بر وصف ذاتی
آدی، دیبہ تفسیر اولونور. ایشتہ کرکک شرع شریفک، کرکک عقل
و حکمتک قبول و توصیہ ابتدکی حریت بوندن عبارتدر . بو ایسہ
تمامی تمامہ استبداد واستقلالہ، ایثار وعدوانہ ضددر . [الضدان
لا یجتمعان] حکمیہ قواعد فلسفیہ نک الیدیہی اقسامنددر .

و غلات متصوفه و ذره. بویول طوغرو یول دکلدر . تنبلک دینه ایشلریه
 اوپله کلور . اونک نظر نده چالشمه نك ، قرانمه نك هیچ اهمیتی یوق .
 الله نه بولورسه او کافی . توکل ، قناعت ... توکلی ، قناعتی ده
 بیلمز . حاشا ، اسلامیت عطائی قبول ایتمز . رسول اکرم افندمز
 [اطلبوا الرزق فی خبایا الارض] بیورور . قرآن کریمده : [هو
 الذی جعل لکم الارض ذلولا فامشوا فی مناسکها و کلو من رزقه]
 بیورولیور . الله تعالی رزق کزی طاغیرک تبسنده ، یرلرک دینده
 آرایک ، دیورور . بی نهایت کشفیات ایله دین اسلامی اعدانک فوقنده
 بر قوتله اغلا ایدک . یالکز صنعتله ، آکین آکسکه دکل . رزق کز یرک
 دینه لر ندهدر . اصل ثروت ملیه ، ترقیات ، بر جوق معدنلر ایشلتمک
 ایله حاصل اولور . زیر زمینده هر درلو معدن وار . بونلر یرک دینده
 طورورسه نه فائده ؟ الله عیب می یار آتمش ؟ [وانزلنا الحديد فیه یأس
 شدید و منافع للناس] بیورومش . دمیری مدح ایدیورور . دمیر اولمازسه
 هیچ بر صنعت اولماز .

حیددی بن انزال ایتمد ، تکوین ایتمد . اونی مواقع لازمه
 یرلشدیردم . اونده قوت عظیمه وار . ناسک منافی هب اونسکه قائمدر .
 بر اقیابک او برده دورسون . صکره حکمت الهیمی ضایع ایتمش
 اولورسکر .

انسان آتونسز اوله بیلیر . و کاعده بر اعتبار مالی و یریلیر ، اونک
 یرینه قائم اولور . فقط دمیرک یرینه هیچ برشی قومماز . اونسز
 خصمه جهاد اولماز . [فیه یأس شدید] اونده بیوک بر قوت وار .
 حرب و ضرب ایچونده دمیر و چلیکک اهمیتی عظیمدر . هر معدنک
 باشقه باشقه اهمیتی وار . تحریسی ، ایشللسی اوامر نبویه ایله ثابتدر .
 هر کسک لندن حاضری آل ، موجودینی چکمهک چالیش ...
 دوستلوقی بو ؟ علم طورراغی آلت اوست ایتسون ، سن طاغراچکی
 چک طور .. لاقعی بومسکت ؟ دیکر طرفدن یاره لر دشمنه کیتسون .
 بومسکک نتیجه سی طبیعیه افلاسدور . درلو درلو سهولت وار . علم
 درلو هنرلر اورته یه قویارلر . بونلرده منفعت وار ، ترقی وار . مجبورسک
 قوللانه یه . بیکرجه امرلر وار . هیچ برینی کورمه ، اللهم ،
 پیغمبرک امرینی دیکهده .. نتیجه سی نه اولور ؟ دینه ده ضعف کلیر
 دنیا یه ده ضعف کلیر . دنیا کیدنجه بلاشبه دینده کیدر . انسان
 بیک درلو مضایقه ایچنده اولورسه خلوص قلب ایله ایضای عبادت
 ایده بیلیری ؟

حاصلی : [خیرکم من لم یرک دنیاه لاخرته ولا آخرته لدنیاه
 ولم یکن کلا علی الناس] حدیث شریفی ده مشهورده جامع صغیر
 حدیثلر نده دو پیغمبر . ذیشان افندیوز بیورولیور : رزق کزنی اوته کینک
 بر بکنک مضرتنده آرامه یک . فقرای آزه رزق تروت صاحب اولمنه چالشا یک .
 رزق کزنی معدن کشفیه استحصاله غیرت ایدک . یرلرده ، طاغیرک
 تبسنده تحری ایدک ، نه قدر منابع ، نه قدر کشفیات وار . جبال
 شاهقه ده کی اورمانلر آزشی دکل . فقط ، یرک التده کی دینه لر
 ایشلتمک ایچون شرائط لازمه وار معرفت ، ثبات ، جدیت لازم .

هر شیده متانت ، حسن اخلاق لازم . امورک کافسی اهل وار بانه تفویض
 اولنی . ایشته ایشکه بن بیلیم ، سنک قاریشام . فقط سن ده بنم ایشمه قاریشما .
 اسرارمه واقف دکلسک . هر شی اهانه ، اربانه بر اقلملی هر شینک حدودی
 تقریق ایدیله جک . برنجی طاشندن آیرمق قولای دکلدر . مطلوب تجربه یی
 میدانه قویه جق اهل وار بابی در . بر طیبیک واقف اولدینی سر آره
 سائرلری واقف اوله ماز . او ، اوتوز قرق سنده اوفنی تحصیل ایتدی .
 حیاتی او پولده فدا ایتدی . بتون سر آرنی او کړندی .

علماده بویه . شریعت جلیله قیلدن ده اینه دگی در ؟ بر طاقم احکام
 شرعه ، مسائل دینه اقداره کوره ، مخاطبک حانه کوره ، زمانک
 ایجاباته کوره سوبلیر ، او پولده تفهیم ایدبا ییر . علمایه حسن ظن
 اولمی . علماده ده خیانتمک کورولورسه سلامت برده قایلر ؟ بوجهته
 هر شی اهانه مراجعتله حل اولور . نزاع و نفاق امتی محو ایدر ،
 ملکتی خراب ایلر .

شیمدی بر کره دوشونه لم ، ممالک اسلامیه یی سکر یوز سنه دنبری
 استیلا ایدن آقنلری ملاحظه ایدم ! قوجه اندلس دواتی نه اولدی ؟
 نه حاله کلدی ؟ صوکرآ آسیا جهتی : او بخارالر ، او سمرقندلر ،
 طاشکندلر ... ایشته لایعد ولایحصی میلیونلرجه نفوسک مسکنی ،
 لایقاهی عالمک منشای ... بخارا ، مرو شهرلری ... آسیای وسطایه
 طوغرو و کیت . بو کون ، باق نه حاله کشلر در ؟ هب نصارانک
 التدهدر . نیچون بو حاله کلش ؟ صوکرآ طاغستان جمعیتی نصل محو
 اولدی ؟ قریم ، قزان ، بو قدر تانارلر بر دولت نصرانیه نك مملوکی در .
 اونلردن کچ . تونس ، جزائر ، مصر ... صوکرآ او بوسنلر ،
 هر سکرلر ... هانکی برنی تعداد ایدم ؟

بونلر نه اولدی ؟ نه حلالره کلدی ؟ نهدن در بونلر ؟ هب اتفاقسز لقدن ؟
 هب کوره نك بلاسی ! باشده اولار کندی منفعتی دوشنور .
 دیکر لر یه مداهنه ایدر . بو کوره نك بلاسی بتون ممالک اسلامیه یی
 استیلا ایتمش . اوپله بر درد درمانسوز بزى محو واضمحلاله سوق
 ایتمش . بتون اوقوام تمدنه اسلامیه نك اسملری دیلبرده قالمش .
 وقایعی تاریخلرده اوقویوروز . یقین زمانارده تونس ، جزائر مثلا ،
 نه حاله کیرمش ؟ نهدن فرانسه دولتتک اداره سنه کیش ؟ اوراسی
 من القدم مقر اسلامدر . حالا اهالیسی مرکز خلافتله رابطه سی
 کسمیورلر . بونجه ممالک ، بونجه بلدان ، بونجه اقالیم ... هب بو
 اتفاقسزلق یوزندن محو اولوب کندی . اتحاد بوق . قوه اسلامیه نهدن
 تدنی ایدیور ؟ چونکه اتفاق فکر بوق . دارمه داغین اولمش .
 ال بیوک مهارتیز تفرقه جیلقلده . اتحاد ایدرک ترقیه چالشمق بزده بوق .
 براز کندن زده بر قوت حسن ایدر ایتمز آل سکا بر فرقه ، آل سکا بر فرقه
 هیچ کیسه ایله کچمه یز . چونکه کچمه کیتیمز بوق . آیریلیق قولای ،
 فقط وخت انکیز . اتحاد کوچ ، فقط لطافت پذیر . هر شیده
 جدیت لازم . فعلیات لازم . قوری دینداراق پاره ایتمز .

۳۴۱ نجی صحیفه ده کی کله لرک طوغروسى شویله در : یاشا . او کچه

صدننده بیورورکه [برقوم نفسلرنده کی حالی تغییر ایتدیگه الله او قومک حالی تغییر ایتیز .] برقوم متصف بولدقلمی اعمال صالحه یی ، مجبول اولدقلمی طبع سلیمی ، تجلی ایلدکلمی فضائل اخلاقی اضدادینه تغییر و تبدیل ایلدیگه جناب حق او قومک نعمت و عافیتی ، رفاهیت و آسایشی تغییر و تبدیل ایلز . برقوم دوجار مذات و نکبت اولورسه بواستحقآه آنجق کندیلری باعث اولمشدر .]

کتاب عنرک دیگر بر موضع شریفندهده شو نص جلیل وارد اولمشدر : « و ضرب الله مثلا قریه کانت امنه مطمئنه یأتیها رزقها رغداً من کل مکان فکفرت بانم الله فاذا فاقها الله لباس الجوع والخوف بما كانوا يصنعون » . مال منی : الله برقریه [و قبسه] بی مثل قدی ، [سائر لرینه عبرت ایتدی] که او قریه [هر خوف و خطر دن] آسوده و مطمئن اولوب رزقی هر طرف دن بول بول کلور ایکن [اهاالیسی] اللهمک نعمت لرینه کثیران ایلدکلمدن [فضائل اخلاقیه لرینه مکافه] جناب منم حقیقی نک بو عالمده کندیلرینه انعام ایلدیکی وسعت رزق و آسودکی حاکم قیمتی تقدیر ایتوب سیاته تهاک کوستردکلمدن [الله انله بوایتدکلمی سبیله لباس جوع و خوفی طایدردی .] [لباس بدنی احاطه ایلدیکی کی جناب حقدده آنری هر جهتن جوع و خوف ایله قوشاندی . هر یوزدن آنری جوع و هراسه دوجار ایلدی] . تاریخک شهادتیه مثبتدر که فساد اخلاقیه مبتلا اولان اقوامک قوت و سلطنتاری زائل و هیئت مجتمعه لری محو و مضحمل اولمشدر . شان و شوکت قومک صحیفه هستدن رقیب ایلدیسی آنجق فضائل اخلاقیه رعایت اولنماسندن انبعاث ایدر . فضائل اخلاق هر نوع سعادت و اقبالک قوه موجده سیدر . انکله در که افکار و قلوب زنده اولور . انکله در که وفاق و اتحاد ظهورده کلور . انکله در که رفاهیت و آسایش تجلی ایدر . انکله در که بر قومک اوزرنده ششمه شوکت و کمال ایدی الظهور اولور . انکله در که ماهیت امتی تقویم و تأیید ایدوب انقلابات ازمه و تبدلات دولیه ایله انحطاط و انقراضدن مصون ایدمجهک نظامات و قوای عمومیه وجود بولور . اخلاق فاضله علوم معنویه و سیاسی آرسنده کی روابطک ک قوتایی در . علوم مذکورمهک توسیع حدود ایله مرفوع القدر اولسی اخلاق فاضله سایه سنده در . فساد اخلاق ایسه ده ایلک مجومنده افراد جمعیت یئنده کی رابطه حب و موالاتی فک ایلدیکندن مبتلا لرینی کندی سلاح لرله اعدام ایلر . ادوار سافه ده ششمه شوکت و اقبال لری جهانی طوتمش اولان او عظمتلی اقوام شمعی زرده ؟ انلر مبتلای انواع سیئات و رسوائی عوام و کائنات اولورق قمر نایاب مهالکنده محو و نابود اولمشدر . رومادواتی ، اوایی جناح سسطنوی شرق و غرب عالم اوزرینه کرمش اولان حکومت کبری اوائل حائنده فضائل اخلاقلک کویا مجسم بر نمونه ذی حیاتی ایدی . مات حکومتک دوره اولاننده یک تربیه لی ، یک ادیب ، یک اهل عرض ، یک صابر ، یک جاشقان ، یک غیور ایدی . قلبلری حریت و وطن محبت لرله ملو ایدی . مساکلمنده ثابت قدم ایلدی . اسراف ، تعدی و طمع ، حرص جمع مال نزدلنده یک منفور ایدی .

عسکر لری جسارت و شجاعتنده ، صبر و تحملده ، اطاعت و اقیادده دنیایک البرنجی عسکر ایدی . معین بر مسلکده حرکت ایدر یک ماهر و دور بین رجال سیاسی می و ار ایدی . ملنک عرض و ناموسه اعتنائی اولدرجهده ایدی که روماده فاحشه لاقیدسی ایشیدلر ایدی . اعتبار نروت و سامانه اوایوب محترم و مبجل اولان آنجق نصیبت ایدی . لکن صکر دلری فضائل اخلاقیه دن تجرد ایلدی . اسراف و سفاخته قویولدی . فصاحتی ترک ایلدی . حرص و طمع کندیلرینی بوردی . بخر حق دست تعدیلرینی اوتیه بری به اوزاندیلر . ذوق و صفایه طالبیلر . رجال حکومتی ارتکاب و ارتشا ایله خانی صویدیلر . روما الک المنفور ، الک ذلیل ، الک محقر ، الک مشوش الاداره بر هیئت اجتماعه در که سنه قدر نزل ایتدی . نسوان ایسه عرض و ناموسک نه دیمک اولدیننی همان فراموش ایلدی . حمله رده قادیلر ایله ارککلمر جیریل جیلاق اولورق بیقانونلر ایدی . رسمی ضایتلرده ارککلمر ایله قادیلر سفره دن قافه قدن صکره علنا هر دلوشا عتلا رده بولنور و بو خصوصه صاحب مشروع آرا نماز ایدی . بو آداب و اخلاق رذالت لرله برابر اکل و شرابه دخی یک دوشکون اولدی . روما کبار لری اکل و شراب ایدر ایلدیکی ماکل و مشارب ایله قناعت ایتوب بزوع غشيان علاجی ایله بدکلمی یکلمی جیقاردقن صکره بشقه برشی لرلر و شوصودتله متصل اکل و شراب ایله مشغول اولورلر ایدی . نهایت اویوز میلوندن متجاوز نفوسی اخوا ایدن بنای محتم سلطنت بر طرافه ددشت انکیز ایله یرده سقوط ایدوب خاک ایله یکسان اولدی .

اخلاق بوزوقلندن اعتقاد بوزوقانی حوصله کلور . بعض تمدد محضاً مقاصد فساد جویانه لرینی ترویج ایچون اولدینی حالد کویا حقوق عامه یی مدافعه ترقی و سعادت امتی حایه یه بدل نفس ایتش کی کوربتورلر . بر ایاتف بخشایش الهی اوانق اوزره قیائل شان دن کمال دبدیه ایله طلوع ایتش اولان و حدت کبرانی دوجار تفرقه ایدمک بتون بتون مضحمل و پریشان ایتک ایچون آنک علیهنه بدینانه سوزلر بولوب سوبلرلر . مقصدلری اوقابلر آرسنده اولر ایتش حقیقی و صمعی مکالمه ، ائتلاف و مواسقتلر . حسن معاشرت لر ییدا ایتش اولان رابطه قویه یی دینیزلشک ایله فک ایدرک هیئت کبرای امتی طاغتمقدر . چونکه بری ریله التحام ایدوب آیری آیری جات سیاسی لر یی ممکن اولمان اقوام اسلامی یی یکدیگر کندن آیریمق ایچون بوندن ده مؤثر بر چاره بوقدر . فقط بورا بله فریانه تصوردر ، وجود بولماز بر خیال محضدر . بو خدعه هیچ بروقت تماشای حقیقه حائل اوله ماز . سن نه یی مدافعه اید بورسین ؟ فضائل اخلاقی . دین بونی مع زیاده مدافعه ایدور . صدر مبخک موشج بوندینی آیات کریمه کی نیجه آیات و آثار بوکا شله مددر . حقوق حریتی حایه ایتک آرزوسنده سین ؟ حاجت یوق . اصل حاسی حقوق بشر دیندر . بویا بدکی نصوص لایمده و لایمصدر . « ان الله یامر بالعدل والاحسان » مقصدک تحصیل علوم و کلاتی در ؟ تحصیل علوم و کالاته دین قدر دعوت و تشویق ایدر هیچ بر منادی بوقدر . کتاب الله « بین ایله بیامیان راولورمی » دیور . قرآن کریمک

الحاصل حریتی حدودی خارجنده توسعه قیام ایدن کیمسه اسراف و اعتدایه میل ایتمش اولور . [ان الله لا یحب المرءین] ، [ان الله لا یحب المعتدین] . فصل که مشمولات حریتی استیفادن قاهر و غافل ، حقوق طبیعیستی محافظه دن متکامل اولان مرد بی حس و حیثه شرف ذاتی انسانی بی ضاعه ایتمش ، شریعت اسلامیته نك ، عقل و حکمتک بخش ایتدیکی نعمتک قدرتی بیامه مش اولور .

انراط قدر تفریط ده مذمومدر . چونکه هر اینکیسه ده اقتصاد و اعتدال خارجنده در . هر هانکیستی اترام ایدن شخص ظلم و تقصیره نسبت اولنور .

شخص اول عالمه ، بریکی ده کندیی نفسنه ظلم ایتمش دیمکدر . ظلمک هر قیمی بو یوک مصیبت ، بادی و خامت و مسئولیت اولدنی درکاردر . [وما ظلمهم الله ولكن كانوا انفسهم یظلمون]

حریت شرعیه - که جناب حق جل شانیه بوتون انبای عظامی آتی تقریر ایچون بعث بیورمشدر - نظام بشری بی اصلاح و حیات مسعودی تأمین اینده شرایع سنجایه نك هر زمان ک زیاده اهتمام ایلدیکی اساسات عظیمه نك بری ، رحمت واسعة ربانیه اثریدر .

حریت که سنک اشعار ایتدیکی معنای صحیح مقابلی بولنان عبودیتی ملاحظه ایله یک قولای نمایان اولور . معلوم اولدنی اوزره کانه افراد بشریه حق تعالی نك قوللریدر ؛ هر فردک عبودیتی شریک و شبیدن منز اولان واجب الوجوده مخصوصدر . هیچ کیمسه نك بویونده باشقه عبودیت یوقدر . شرع شریفک وضع ایتدیکی حدوده مراعی بولنان شخص آدمی تماماً حررد ، مطلق العناندر . حیاتندن ، معانی واقعه سندن استفاده یه مأذوندر . حدود مذکوره دائره سنده ایستدیکی سوله یه آرز ایتدیکی ایشلهر کندییسی کیمسه بوفکرندن منع ایدممن ، خلافته مجبور قیله ماز .

حریت ایله عدالت آراسنده تلازم وارددر . یکدیگرندن انفساکلری متصور دکدر . حریت بولنورسه عدالت ، عدالت بولنورسه حریت ده بولنور . حریتدن محروم قلنان ملتر عدالت یوزی کوره منزل . مظهر عدالت اولانلر حریتسز لکدن شکایت ایده منزل . هر ظلمک مناسبی سلب حریتدر .

رجال حکومتدن بنیاد ظلمی تحکیم مراد ایدن خائسلر اولا وسائط عدیده ایله خاتک دیلبرینی باغلازلر ، قلملری قیرارلر . آدن صکره تجاوزاته باشلازلر . خلافتی حقوقلرندن محروم ایدرک دائره اسارته ادخال ایدرلر .

ازمنه اخیرده هر ملتک واسطه مدافعه سی مطبوعاتدن عبارتدر . برعکسکنده حکم سورن سوء اداره یی ، وقوع بولان مظالم و تعدیاتی شرح ایددجک ناطفه شکوی مطبوعات عمومیهدر . حریت مطبوعات ابطل ایدر ایچمه مدافعه حقوق قابل اوله ماز . بوتون اهالی ممالکت عجز و حیثیت ، بیک درلو دهشت ایچنده قابلر . تدریجاً محو و ناباب اولور کیدر . ایسته بوحو و اقتراضه سرعت تامه ویرمک ایچون مطبوعاتی بامال قهر ایتمک ک بیوک تدبیر ظالمانه در .

بوندنطولایی رسول اکرم افندمن حضرتلری حریتک امامه اولندنی هنکامده احیاسنه بذل مقدرت ایددجک ذواته ک بیسوک درجاتی وعد منامنده [افضل الجهاد کة حق قتال عند سلطان جائز] بیورمشدرلر .

معنای شرفی : جهادک افضل و اکلی اعتیادجور ایلین حکمداره قارشی سوله یه این طوغرو سوزدر .

[حدیث آخرده « سیدالشهداء حمزه بن عبدالمطلب ورجل قام الی سلطان جائز فصره وناه فقتله » وارد اولمشدر . یعنی شهیدانک ک اولوسی « عم پاک رسول اکرم » حضرت حمزه « رضی الله عنه » ایله اول مرد معالی سیرتدز که برسلطان جائزه قارشی قیام ، امر بالمعروف ونهی عن المنکره اهتمام ایدوب ده آنک تیغ غدریله قتل اولونه . بو حدیث شریفلرک ایکیسه ده جامع صغیرده مذکوردر . حدیث اول « سنن ترمذی » ده « ان من اعظم الجهاد کة حق » عباره شریفه سیله مرویدر . « قتال » کله سی جامعه یوقدر . کذلک جامع صغیرک رمز ایلدیکی « سنن ابن ماجه » ده « کة عدل » کورولمشدر . هر تقدیره کوره کرک تحریری ، کرک شفاهی اولسون امر بالمعروفه دائر ، یولسز حرکاتی اخطار قیابندن کلام ایله تفسیر اولونور .

سنن ابن ماجه شرحنده محقق سنندی « علیه الرحمه » افضلیت مذکوردی ایکی وجه ایله توجیه ایتمشدر . (۱) نجی وجه جهاد متعارفده انسان غلبه امیدیه ، خوف ورجا آرسنده حرکت ایدر . سلطان جائزک مسلکینه مداخله ایسه اغلب احتماله کوره باعث هلاک اولور . (۲) نجی وجه حرب ووظایه مؤمن کندیسنه معاونت ایددجک چوق کیمسلر ایله برابر بولونور . بوراده ایسه اکثر ناس کندیسینی تحظه ایدر ، یالکز برقاییر . [

حریت شرعیته ک دائره وسیعمنده موجب صلاح وایلاح اولان کافه معاملات اعتدالکارانه داخل ، معنا یاخود ماده شائبه فساددن خالی اولمان حرکات ، هر درلو تجاوزات و اعتسافات خارجدر .

اذا قالت خدام فصدقوها

فان القول ما قالت خدام ما بعدی وار

مناسترلی، اسماعیل حق

نجائب قرآنیه

سورة رعد : آیت - ۱۱

«... ان الله لا یغیر ما قوم حتی ینفروا ما بانفسهم »

[جناب حق بر قومک کاهران اولدنی نعمت عافیت و آسودکیدن دور اولهزق کرتبار محن وشدائد و دوچار ذل وهوان اولسنه کندیی فقللری بوزملری و فضائل اخلاقیلری ترک ایتملری سبب اولوب بو اولدقجه حضور و آسایشلری تطرق خللدن مصون قاله جفتی بیان

مولدالموضه دن عبارت اولان معدنیات دن ، یعنی شبه معدنی اولان شیردن نباتات ، حیوانات حاصل اولور . خالبوکه اوله معدنی اولان شیر ايله حیات آرسنده وهله علم ، اراده ، قدرت ، سمع ، بصر وسائر کبی صفات عالیه میاننده اصلا مناسبت یوقدر . بونک ایچوندرکه بر عرب حکیمی : «الذی حارث البریه حیوان مستحدث من جماد = بتون انسانلری حیرته بر اقان شی بر طاقم جماداتدن حیوان جنسک حصوله کلیدر » دیمشدر . ایشته بونلرک جملهسی هب ابداعات و اختراعات قیلندن در .

شمدی یعنی خلاصه ایدلم : بتون عوالم اجزای اصلیهسه ، اجرام علویه وسفلیهسه ، معدنیات ، نباتات و حیواناتیه عدواحصادن خارج نیچه احوال بدیمه و عجیبهی محتوی در . بونجه بدایهی حاوی اولان شیر ایشه بز مبدعک ابداعی و بر مختزک اختراعیه در . اومدع ایشه « واجب الوجود » در . زیرا بوقدر آثار بدیمه یه مبدأ اولان شیک ممکنات جملهستدن اوله میهنی مسالك سالفهده ذکر اده ايله مثبت در .

موسی کاظم

السان

« و تزعم انک جرم صغیر ،
وفیک انطوی العالم الاکبر . »
امام علی

خبردار اولامشسک کندی ذاتکننده حالاسن
« مختر بروجوم ! » دیرسک ای انسان ، فقط بیلهسک ..

سنگ ماهیتک حتی ملکردن ده علویدر :

عوالم سنده پنهاندر ، جهانلر سنده مطویدر !

زمینلردن ، سالدردن طاشارکن فیض ربانی ،

اولور قلبک تجلیزار نورانور یزدانی .

مصفر جرمک اما غایبه صنع الیهسک ،

بو حیثتله پایانک بولوماز ، بی شاهسک !

ادیب قدرتک بیت القصدی شعری اولمشسک ،

حکیم فطرتک بر آکلاشیلماز سری اولمشسک .

اسیر کردر طبیعت ، دست تسخیر کرده در اشیا ،

سنگ احکامکک مقادیدر ، حکومیدر دنیا .

بولوطلردن صواعق صید ایدر عرفان جالاکک ،

یرک آتنده معدنلر بولور نقاد ادراکک .

دکترلر بستر کردر ، طالعهلر کهواره نازک ؟

نهدر طاعنلر ، سها یما سنگ شهابلر پروازک !

هوا بر رفرف سیال حکمکدرکه بر دمده

اولور دمساز آوازک بتون اقطار عالمده .

دایاتماز پیش اقدامکده مانعلر ، مزاحملر ؛

قاجار سن رزمکاه عزمه کیردیکه مهاجملر .

قاراقلرده کزسهک شجرانکک فکر حکمتدر ،
که هر اشراقی بر سونمز ضیای سرمدیبتدر ؟

صوسز چولرده قالسهک بدرقهک الهام سمکدر ،
که هر خطوه کده ایلر سایه کستر واحملر ظاهر .
نه زندانلر اولور حائل ، نه مقننلر ، نه مختلار ..
یورورسک سدراک اولسه حتی آهینلر اللر .
یبقار یاروی استبدادی بر آسوده تدبیرک ،
سالدردن اینن تأییدیسک کویا که تقدیرک !
تخریدن اوصا نمازسک ، تعالین تعالیه .
آیلدیکه ، آیلسم شمدی ، دیرسک باشقه آتی !

سنگ کاشانی ایامکده ، اک مسعود حالکده

براستقبال دورادور واردر هب خیالکده .

اواستقباله دزشوقک ، اودرمشوق وجدانک ؛

اوقدسی نشوهنک شیدای بی ابرامیدر جانک .

اوشوقک دائم الجاسله سیرک اضطراریدر ،

ترقی میلی آرتق فطرتکده روح ساریدر !

بوتون اسرار خلقتدن خبردار اولوق ایسترسک ،

بوغیستان هیجا ییچدن قور تولوق ایسترسک !

معادک میدنک ، حالک که اویچمدهش معمار ..

طورور ادوار مستقبل کبی قارشیکده هب حاضر .

قوشارسک بونلرک سودای ادراکله طوزمازسک ،

حقیقتدن ولورشمه طویمازسهک اوطورمازسک .

سراثر برده پوش ظلمت اولسون وارسین ایسترسه ..

دوشورمز دوشدیکک یلدا ی حرمان روحی یاسه :

امل مشعل کشک ، برهنا همراهک اولشکن

تجاشی ایله مزسک سینهدیچوره کیرمکدن ..

کلوب برکون تجلی ایشه ماهیات مصنوعات ،

تخریدن کچر بر دم قرار ایلمیسک ؟ هیات !

طوتارماهیت صانع ، اوک هیبتلی ماهیت

اولور آتسرن آرامک ، آرتق طورمه جولان ایت !

توقف یوق سنکچون ، دائمی برسیره تابسک :

نه زیر حاله راضیسک ، نه مستقبله قانسک !

طورورکن یوله بی بیان ترقیزار قارشیکده ،

نصل دیرسک یا د بک محدود بر جرم ! « طوتارسکده ؟

ملکردن بویوک هم چوق بویوک تجلیه مظهرسک :

تکالیفک امانتکامیسک ، بر باشقه جوهرسک !

حیاتک آکسک اولمازکن آغیر سیک باری آرقه کدن ؟

اولوملر ، قورقولر صولت ایدرکن هجسی براندن ؟

شده ا اقتحام ایتمکده مدهش برمکاتله ،

یولکدن قالمبوب دائم کیدرسک .. هم نسرعتله !

سنگ بر نسخه کبرای خلقت اولدیغک البت

تجلی ایتدی آرتق ؛ طور ، دوشون اوله یسه بر حکم ایت :

نصل اولوق کر کردر شمدی افماکک که همیاک

بهاشم اولماسن ، قدرک ملانکدن مبرزکن ؟
محمد عا کف

ماده بدن بر چوق عناصر مختلفه نك وجوده كلى ، بر اثر اختراع و بر ابداع در ، بویقیتى اجزای ماده نك اختلاف و ضعیفیه حمل ایتمك باطل در . زیرا اختلاف و ضعیف اختلاف ماهیتی اقتضا ایتمه چکی بدیهی در . بونكه برابر اختلاف وضع ده آری بجه بر ابداع و بر اثر اختراع در ،

معلوم در كه اجسام هر كیه بر چوق عناصر مختلفه دن اشكل ایتمدر ، حالو كه بوعضف لرل عین ماهیتك افراد و اجزاسی در ، بناه علیه بونلر آرمسند حسب الماسیه اصلا اختلاف یوق در . جمله سی « ماده » دینان شیك اقسامدن عبارتدر .

اساساً بونلر ماهیت و احدیتك اقسامی اولدق لرلی حاله بكدیكره نسبتله حقیقت و ماهیتلری بالکلیه باشقه در . چونكه اگر اوله اولماسه بدی اجسام تنوع ایده مزدی . كاشنده آنجق بر نوع جسم بونلوردی . حالو كه بوعلده ماهیتلری بكدیكرینه مخالف لایعد و لایحصی اجسام موجوددر . و هر یینه مخصوص نیجه آثار و احكام ترتب ایتمكده در .

بر كه اجسام جمادی بی نظر تدقیق دن كیورم ، بونلردن اولا اجرام علوی بی نظر اعتباره آلم ؛ بونلر ك جمله سی عین ماده دن ترك ایتمیكی حاله هر یینك كندینه مخصوص بر هویتی ، بروضیق ، بر مقدار و بروقت معلومی واردر . بكدیكرینه نسبتله بعضلری بك كوچك و بعضلری بك بیوكدر . حتی اوقدر بیوكدر كه كره ارضك آكانسقی بر قوم دانسنك بیوك بر طاعه نسبتی كی در . بونلردن هر بری كندی مدارنده كال انتظام ایله دور ایدیور .

بو اجرامك هیچ برنده سكوت كورولیور . هر بری كندینه مخصوص بر حر كته فضا ده طولاشیور . حتی شمیدیک هیئونك كشفلرینه كوره شمس بیله نانبه سكر كیلو مترو بر سرعته توای ایله برابر « هر كل » بر جنه طوغرو ایلمكده در . بعض كواكب كونی وسنه سی بزمنكندن ده اقیصه و بمضیسنك ده اوزون در . « زخل » ك برسنه سی بزمن سنلرك یكری طقوزینه مساوی در . « اوراوس » ك برسنه سی بزمن سنلرك یتش دردی قدردر . « پتون » ك برسنه سی بزمن سنلرك یوز آتمش در دینه معادلدر . حالو كه « عطارد » ك برسنه سی بزمن سنلرك ربی قدردر . بر قسنك حرارتی یوقدر . بر قسنك حرارتی ایسه بك شدتلی در . حتی شمسك حرارتی جمع ایدیله كره ارضك تخمیناً اون بلك ایكیور كیلومتره نخبنده اولان قشری بر كونده اریتمك كفایت ایدر . بو حرارت شدیدك ایكی میلیارد اوجیوز سكسان بر میلیونده بر جزئی بزه واصل اولیور و بو صورتله روی زمینده حیات حصوله كلیور . ارضك شمسدن اولان بعد مسافه سی یوز قرق طقوز میلیون كیلو مترودر . عوالم سائرده دخی عین احوال جریان ایتمدیكی استدلال ایدیلیور .

صو كرا بر كه ده اجسام ذی حیاتی نظر اعتباره آلم : بو اجسامك جمله سی بر طاقم معدنی شیلردن ترك ایدیور . بونلر ك اجزای اصلیه سی معدنیات تشكيل ایلیور . آذوت ، قاربون ، مولدالمه ،

بك چوق موضوعده كاه علم نوره ، جهل ظلمته ، كاه علم صیره ، جاهل اعمایه تشبیه اولمشدر . « شهد الله انه لا اله الا هو والملكه اولوا العلم قائماً بالقسط » آیت كریمه سنده رجال علم جناب حق و ملائكه كرام ایله برانكده ذكر اولسه رفق قدری تمجیل اولمشدر ، شخصی نشینلری اولسون ، دیورسین ؟ شركتلك تشكيل ، كارگاهلر كناد ایلسونمی ایسه یورسین ؟ سی و عمل ایچون ، قتییح عطسالت ایچون ، امور خیره ده تمان ایچون ، كسب و تجارت ایچون ، شركتلك تشكيل ایچون سولیمندك سوزمی قالمش ؟ بو خصوصاته دائر قرآن كریمه ده ، كتب احادیثه ، كتب فقهیه ده ، اصول فقهیه كی اوامر و احكام و مسائل میداند . ترقی و سعادت و كالات ایچون بشقه نه قالدی ؟ هیچ . اوله ایسه بوتلاش و تصاف نه ؟ « اطلبوا العلم ولو بالبعین » بیسورلمش . دیگر بر حدیث شریفده « الحكمة ضالة المؤمن يأخذها ابن وجدها » وارد اولمش . دینك تحصیل علم ایچون لزومی قدر ننده آخر دیاره حتی بلاد بعیده شه در حل ایتمك مأموروز . حكمت و كالاتی زرده بولورسوق اخذ و اقباس ایتمك شمار میسزدر .

معلوم در كه دین بر رابطه صمیمیه در كه عبادی خالق تعالی حضر تلرینه ربط و بند ایدر . اك قوتلی بر محر كدر كه انسانی اعمال خیره به سوق ایلمز . بر موعظه بلینه در كه قشر بر فسونكاری و جدانی مفتون فضائل قیلاز . عالی بر حكمتدر كه نظر تده كی انتظام و وحدتی كوستر و فكر بشرده ادراك معالی اوایندیرر .

شهو حاله یوزمزی غریبه . دوندیرم ، دیکه نه ضرورت وار ؟ دیارمرك اخلاق و آدابی ترك ایدمده غریك اخلاق و عاداتی مثل ایلمم ، فکری ای اوته به سورمكده نه معنی وار ؟ برده سكا صورادز : ای ذهن و قاد ! غریبه بولندینك مدنجه اودیارك دازالقبض غافلردن بزه نه تحفه علم و كال كتوردك ؟

سوزه بوراده نهایت ویرم و محترم ادیب اخلاق شناسمرك شو نشیده سی هم آهنك اولدق اوقویه لم :

- اخلاق ایله در كال آدم
- اخلاق ایله در نظام عالم
- اخلاقه نظر ایلمیجه
- سمت ادیه كیلمیجه
- عالمه نیجه معارف اهلی
- ترجیح ایدیور علومه جهلی

بركت زاده اسماعیل حق

فلسفه اسلامی :

اثبات واجب

— ۴ —

مسلك اختراع و ابداع اوزره اثبات واجب
متشابه الاجزا اولان ماده دن ، یعنی ماهیتلری بر اولان اجزای

ترانه مل

۱. مهابلرک کسوری مهابلرکدر

۲. مهابلرک ملکدر آراه نسی

۳. کیمدر اورخان خاکره های نسی

۴. مهابلرک ز ایدرر بوبه نسی

۵. مهابلرک کسوری : مهابلرکدر

۶. ترکیه : وطن ازلی مهابلرکدر

۷. خلد وطن جوهر حل صه ایدرر

۸. راصه اولک شام و سحر دیده دوز

۹. بوفدر جیفاسحق قازشمزه شبرور

۱۰. مهابلرک کسوری : مهابلرکدر

۱۱. ترکیه : وطن ازلی مهابلرکدر

۱۲. حط وظه قلعه آهن نمرود

۱۳. مریم صمدو کیمه پیرا نمرود

۱۴. اولسکده حمودی وطن صه نمرود

۱۵. مهابلرک کسوری : مهابلرکدر

۱۶. ترکیه : وطن ازلی مهابلرکدر

۱۷. فور شوخه اگر قاریبه طواسمه باهان

۱۸. ی نیک ایدرر کوسگری اولره قاتقان

۱۹. بوفدر وطن ترک ایدم حک آصفه آل قان

۲۰. مهابلرک کسوری : مهابلرکدر

۲۱. ترکیه : وطن ازلی مهابلرکدر

۲۲. فور قاری صابر زری دشمن وارشدن

۲۳. قانار ریمر بوبه شجاعت پارتشدن

۲۴. آلی جکوز ز وطن بر قارتشدن

۲۵. مهابلرک کسوری : مهابلرکدر

۲۶. ترکیه : وطن ازلی مهابلرکدر

۲۷. حط وطن آمریدر دین و حجت

۲۸. مهابلرک بوبه حصر مکری حطت

۲۹. وادی بوز رحیم ایدم حک صاحب حران

۳۰. مهابلرک کسوری : مهابلرکدر

۳۱. ترکیه : وطن ازلی مهابلرکدر

۳۲. حط وطن اقدرد ملته دخواه

۳۳. اولدی بوکا داز هیزر حاتف

۳۴. تا ایدمز بوسونک شاهدی افه

۳۵. مهابلرک کسوری : مهابلرکدر

۳۶. ترکیه : وطن ازلی مهابلرکدر

۳۷. فی ۵ کانون نانی

طاهر المولوی

سفیر الاسلام الی سایر الاقوام

— ماصه —

[کبر الملو و المنة] نامه نایب و تزیب ایدیکمز محط معارفک حرف الحار صلته سیدنا حضرت محمد صلی الله علیه و سلمک هدیه مطبوعه رسالت حله لریه اولالاً و علومکات شرحه محمد پلری مطبوعه و الحالاً ذکر و ایراد ایدیکمز مقالاتی و رساله مزه علاوة درج و تزییری مواضی کورده حقه محوت منها مزه و بمشکلک : هرکس بیلرک حضرت محمد صلی الله علیه و سلم فوه مرده تک باشنه ، بالکرحه - هیچ رسین و صبری اونبوق - ظاهر اولدی و ذات شریطریک دین حضرت و دین اسلام دینک اولان دین افاضه کانه نامه بت و ارسال اولدیس قومه اعلان ایندی . و هرکس بیلرک حضرت و تانی اولالره اون اوج سه مکهده مشرکین طرفدن انواع ادا و جفا کوسزلی . سوکره معینه هرت بیوردی . اوراده اصهار اولدی . کندیلرینه و تانی و تانی سلسله هوه و مقافیه انما ایدلره مقافیه مجبور اولدی . بالآخره مهاجرت قوت و مکتلوی و سلاح سخونلوی قوه قاهره اسلام تاپ آور مقاضوت اوله معرق جزیره العرب باشندن کله اسلام راه اونفک هایت اولدی .

یه هرکس بیلرک علیه الصلاوة والسلامدن صاحب کفه علیا و اشک بخدا بر حاکم نامسی اوشن ایکس حواء دنیسان قرط بیدلرندن فوق مایصور زهد و عوود بیلرندن تانی اولدی بنت سیدلرده - مشرکینک کندیلرینه طایف آتوب نوادی و مجالسه ذات شریطری لیسرا ایدیکلری زمانه - احوال سعادت انشیل و مسیبت و معاشرت سبیلری تحله ایدینه عین حله قلمی .

و یهرکس بیلرک وقت کعلیه الصلاوة والسلام اقدمز مشرکینک ادا و جناسی مشد اولنه و مؤمنینه مشرکینک تحقیراتی یک آغیر ککه

واص واطمنان ایدم احاملرک ۵- بیج برسی جاب حقه عبادت ایدمه ککه باشلاجه جاب حق رسول کریمه شویت جابهی ازال بیوردی . قوله تعالی : [و عذابه الدین اضعفکم و حملوا الصالحات لیستعاضم فی الارض کاستحباب الدین من قلمهم و انیکن لهم دینهم الی ارضی لهم و لیدلهم من مدخولهم اضاحیوی لاشرکون فی شأ .] و یهرکس بیلرک بو وعده جلیل الهی تخلف ایندی و قوم مجیب هرب خطای ارض اولدی و کندیلرندن اول اولان اتم سالفه تک باغ اوله مدقلمی ملکه باغ اولدیلر .

ایندی شوخله فوق الصاده اجتباعه ، فضک تطبیق ایچون تطیل مقوله عرض احتیاج ایدرر بوباده اوکرده یکی فرض و احتیاج تصوری قابور . اوده : با محمد علیه السلام حقیقه رسول الله اولوب هدی ایه بت و ارسال اولدیس و دین حنک جمیع ایدیه غالب کلدیکن و حق تعالی تک رسونه ایندیکی و عدی ایضا و آلی نصرتیه تأیید و عساکر هاپوتی مصور و مظفر قیلرخی تسلیم ایتک و با خود حضرتک (حنا) رسول اولوب و اصل اولدیس مرتبه کالات عالییه آسین حسن تدبیر و سیاست سایسته و اصل اولدیس فرض ایتلندور . اکر بوفرض نایبه بیل و قاتل اولان و ابرسه آنکه شووجه ایه ضاقته ایدرر بیورک : — علی الصلاوة والسلام اقدمز رسول الله اولد قلمی فرض و تقدیری شواموزک مجموعته باه اجه کز لازه کایر :

اولا : حنا او کدبا ادعای نبوت ایندی . ثانیاً : متصف اولدیس اخلاق سنی و طاعت و عبادات برکریه منی و ایه کر سزلی . و طول حیاتنده شو ریغه نیت ایتکه قاتلادی . ثالثاً : شو ریغته هر کس حق اخص سبحانی و اخص تسلیمدن کبرینک مقتدر اولدی .

رابعاً : شو احوال ایه متصف اولدیس حله جناب حق آلی تأیید ایدوب نصرت احسان ایندی و آلی کفه علی قیلدی .

خامساً : شو احوال ایله منصف اولدینی حالده جیب انیسا و مرسلنه تفوق ایدن اعمالی ابراز ایندی . [زیر ایشتن سنیه محمدیه مک احداث اولدیکی انقلابات عظیمه کی بر اخلایک دیگر بیضیران دیشان بتلرنده ظاهر اولسی تاریخ انیاده کوروله مشردر .]
سادساً : امت عربیه غیاوتک درگه استفده ایدی .
سابعاً : حاشا اومدع کاذب ایدی . لکن مرسلینک ابراز ایلدیکی کالاتی او دخی ابراز ایلدی .

ایمدی شو وجوه سهمنی وجهاً و جهاً نظر تدقیق و تفحصدن کچیردگدن صوکره درزکه : حضرتک ادعای نبوتده کاذب اولسی فرضینی اصول تنقیدک اولنی اثبات ایدمهین برلاف کذافی قیاندردن . زیرا نبوت بر امر خطیر و بر شان جلیل درکه آنی زوراً و پنهاناً ادعایی آخجق مطبوع القلب ، فاسدالفطره ، سبی' البه' ، جری' علی' الله اولان بر کیسه یاه بیلیر . بویه بر آدمک ایسه مجموعه حیاتی برسله' جراثیم و شکیه' مائیم تشکیل ایدوب هروجه خیردن میداولور . یعنی حیاتی هر نوع فضائلدن معری بولور . حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ائندمز با کوره حیالرنده بر صنف ناسدنمی ایدیلر ؟ حال بوکه تاریخ حیات و سیر شریفه لری ذات اقدس رسالت پناهیلرینک قبل البینه و قبل النبوة کافه مکرم اخلاق و طهارت خلاله شهادت ایتکدمدر . بر حالده که معاصرینی (الامین) دییه کندیلرینی نقیب ایتشلردی . کندیلرندن بر جریه نک و یا بر ذمسه نک صدور ایتدکنه دائر معاصریندن بر نقل و خبره تصادف ایدلیمی ؟ ایمدی حیات اولیسه کلیاً باک و مطهر و نیجه نیجه صفات کریمه ایله موقر اولان ذات شریفک فصل اولور که فرقدن صوکره ضدینه منقلب اولوب طبیعتی قضضنه رجوع ایتسون ؟ هیات ! عادت خلقت تبدیل ایدر می ؟ نوامیس طبیعت ده کیشیری ؟ محمد علیه السلام ائندمز تک شو صفات کریمه و خلال قویمه ایله کورینتی حاشا ریاه در ، فرضی ایسه میدان تدقیقه فرض اولدن واهی در . ذیرا ریاه نفوس منقطه و ذنبه نک صفتی و قلب خواره و سافله اجماعینک خصلتی در . ریاه بر خصلت عاریه و بر صفة ظاهره در که بر مدت ستر و اخفا اولنسه در بر مدت صوکره کندیلکندن میدانه چیقار . ریاه مادامکه بر حاله' صید و وسیله' کیددر ، او حاله بر نوب مستازدر که بر امل مطلوبه وصول ایچون قسک اضغالی دیمکدر . ریانک شان سائر صفات عاریه کی عوارض و حوادث قافییه و مخاوف طارقه و واقعه قارشوسنده بریشان وزوال پذیر اولوقدر . مرانی دائماً منظر و مذهب بر حاله در . بر حاله که قسک بیله عابنده نیمه کارلق ایدمکی طنزنده بولور . حوادث حیات ، طوارق حدثان ، ماجرای احوال ایسه غل و غشک کاشفی ، تدلیسک واهی در .

مرائینک حلیه زهد و شجاعت و کرم ایله انصافی آخجق تدویر ایدمکی دولاب حوادثک مجالسه سنده و تصدی ایتدیکی خللافت مقابله سنده اجرا ایدر . اما حصول مطالب و آمالی قارشوسنده بر معترض راست کلنجه استحصال مطلی ایچون اشع قضضینی علی ملائکات ارتکابدن چکیمز . فرض و تقدیرک عقلاً ابد بعیدی ایسه بر مدع کاذبک مادام الحیات بووجه ایله ریاهه امکان ثباتی در . زیرا ریاکارلق

فاجلاً و آجلاً بر فرض و مقصدک حصوله دیکن دوام ایدوب فرض و مقصدک حصوله مان دوچار صفت و قدور اولور و نهاییه الامر ریانک بالذری سلبتک ریاکارک قویمی میدانه چیقار . عادة مرانی نفوس و ذنبه و سافله اجماعیندن اولور . آمال بر قهقنک استحسانه نفس حریر اوله رق امرار وقت ایدر و ظاهر حال آنی هر خصوصه تکذیب و ابطال ایتکه عاقبت رسوای اولور . بوجاب حفاک خلفنده بر سنت الهیمی درکه حقی باطلدن تفریق و تمیز ایچون بویه جاری اوله کیشدر .

اما حضرتک ریاسنی اخص اجماعیندن و محرم و ناسندن کبرینک مقتدر اولدیننه دائر اولان اوجنی فرض و احیانله کلامه : شو فرض دخی اهل تمیز و دقت نظر زده فروض ساخته دن انصف اولدینی میداندردن . زیرا تاریخ بزه واضحاً اثبات و دلالات ایدر بوکه هر صاحب مبداءک اجماع و اتبایه کندی کی در . بناءً علی هذا اجماع تدلیسندن اولانلرک مذهب و طریقلرنه کوره اعوان و اتبایه اولور که آنلر مرام و مقاصد باغینه نک نشر و ترویججه معاونت ایدرک صاحب تدلیسک فضلات اغتنامدن بهر مریب اولورلر . تاریخ بزه اثبات ایدر که رسول الله صلی الله علیه وسلم ائندمزک اخص اجماعی ابویکر ، عمر ، عثمان علی (رضی الله عنهم) حضراتی ایدی . انلرک هر برسی حضرت رسولک دنیادن ترده و زخرفدن سید و نحمد خصوصه کی ابریک و طریقت سنیه تمامه تابع ایدیلر . حضرت فخر علندن صوکره انتخاب ائمه مقام معلایه خلاله کچیدر . سلطنت و سطوت اسلامیه الیری مفتون ایتدی . آنلر متخلفی اولان مسلمانلرک آخجق خلاصی اولدیلر . مسلمانلرک کیدکرینک ادناسنی ، ییدکرینک اقلی کیوب اکل ایتدیلر . کچه لری جناب معبود بالحنه طاعت و عبادته خالق تعالی و تقدسک فضل و کرمه و رضوان و نعمتی طلب ایدرلردی . رضوان الله علیهم اجمعین .

مترجمی : احمد جمال

اسلامیت

روحانیت ، جسمانیت

واریسی ؟

معلومدرکه بون بی شر مساوی اوله رق دنیا به کبیرلر . فقط یک آرزومان کچر ، بوساوت یواش یواش سوتونه باشلار : حقیه حیات ایکن قده نهاده اولانلر کنونیترین من طرف الله مودوع اولان فطر نلریله ، ایله واجداد لرده ، شوارت اذقلمری مایه عرفلریله ، بوکده محضاتنک تأییری انصافیه کنونیترینه مخصوص اولان بر استمدادک کورسردیکی یونی تعجب ایدرک نسیق اولانان حیالرندن قطع مراحل ایتجه باشلار . قصع ایدر ، دائما ایلورلر ، کیدلر .

اشته و آتانه مسافعه بر جوق از قداسلر ایزلشمش اوور : یا قده ایش کیش : یا خود مجاهده' حیایه ده زاید فعالیت ابراز ایدن . - ده طوغروسی - طانی یوز اولان دیگر برینه نسبته کیروده قش اوور .

ترانه ملی

• عثمانلیلرک کسوری عثمانلیلرکدر •

عثمانلیلرک ملکیدر آزاد نمدی ،
کیمدر اوزاتان خاکزه بای تصدی ؟
عثمانلیلر بز ایدرز بویه محمدی :
عثمانلیلرک کسوری : عثمانلیلرکدر
ترکیه : وطن ارلری عثمانلیلرکدر

خاک وطنی جوهر جان عبد ایدرز بز
راهنده اولک شام وسحر دیده ورز بز
یوقدر جیقاچق قارشیمزه شیررز بز
عثمانلیلرک کسوری : عثمانلیلرکدر
ترکیه : وطن ارلری عثمانلیلرکدر

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

— مابعد —

[کتیرالعلوم والتمه] نامیه تألیف وترتیب ایلدیکمز محیط معارف نرک
حرف الحاء فصلنده سیدنا حضرت محمد صلی الله علیه وسلمک دبدبه
معظمه رسالت جلیله لرینه ادلالاً وعلومکات شریفه محمدیه لرینی تعظیم
واجباً ذکر وایراد ایلدیکمز مقالاتی بورسالمزه علاوه درج و تزییری
موافق کوردک مقاله مباحوث عناهمزده دیشمکک : هر کس بیلیرکه
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم قوم عربده تک باشنه ، یالکرجه -
هیچ برمین ونصیری اولیرق - ظاهر اولدی وذات شریف لرینک
دین فطرت و دین اسلام دینک اولان دین اقله یله کافه ناسه بخت وارسال
اولدینقی قومنه اعلان ایتدی . وهر کس بیلیرکه حضرت و تابی
اولانلره اون اوج سه مکده مشرکین طرفندن انواع اذا و جفا کوستردی .
صوکره مدینه به هجرت بیوردی . اوراده انصار بولدی . کندیلرینه
وتابی بولان مسلمانلره هجوم و مقاتله ابتدا ایدنلره مقاتله به مجبور
اولدی . بالا آخره مهاجرت قوت و مکتلری وسلاح سلطنلری قوه
قاهره اسلامه تاب آور مقاومت اوله میرق جزیره العرب بلشدن باشه
اسلامه رام اولمغه نهایت بولدی .

ینه هر کس بیلیرکه علیه الصلاة والسلام اقدمن صاحب کلمه علیا
وامتک بخدایرهما مالک ناصیهی اولمش ایکن حطام دنیادن فرط
بیدلرندن وقوق مایصور زهد و عبودیتلرندن ناشی اوائل بخت
سنه لرنده - مشرکینک کندیلرینه طاش اتوب نوادی و مجالده ذات
شریف لرینی استهزا ایلدکلی زمانده - احوال سعادت اشتغال و معیشت
ومعاشرت سنه لری نه طالعده ایسهینه عین حالده قالدی .

وینه هر کس بیلیرکه وقتا که علیه الصلاة والسلام اقدمزه مشرکینک
اذا وجفاسی مشند اولمغه و مؤمنینه مشرکینک تحقیراتی یک آغیرگیکه

حفظ وطنه قلمه آهن تمزدرد
مرمی عدو تکمه پیرا هنمزدرد
اولسه کده حدودی وطنک مدقمزدرد
عثمانلیلرک کسوری : عثمانلیلرکدر
ترکیه : وطن ارلری عثمانلیلرکدر

فوروشونه اکر - قاریرینه - طولسه ده بالغان
بی شک ایدرز کو کمزری اولنره قالقان
یوقدر وطنی ترک ایدمک آفسده آل قان
عثمانلیلرک کسوری : عثمانلیلرکدر
ترکیه : وطن ارلری عثمانلیلرکدر

قورقارمی صابیر بزلی دشمن وارباشندن
قالماز بریمز یولده شجاعت یارباشندن
آلی چکدرز بز وطنک بر قارباشندن
عثمانلیلرک کسوری : عثمانلیلرکدر
ترکیه : وطن ارلری عثمانلیلرکدر

حفظ وطنک آمریدر دین و حجت
عثمانلیلرک بویه جهدر فکری حقیقت
وارمی بونی رجرح ایدمک صاحب جرات
عثمانلیلرک کسوری : عثمانلیلرکدر
ترکیه : وطن ارلری عثمانلیلرکدر

حفظ وطن اقدسیدر ملته دلخواه
اولدق بوکا دائر همیز حائف بالله
نابسته دمن بز ، بوسوزک شاهدی الله
عثمانلیلرک کسوری : عثمانلیلرکدر
ترکیه : وطن ارلری عثمانلیلرکدر

فی ۵ کانون ثانی ۳۲۴

ظاهر المولوی

وامن واطمئنان ایله مسلمانلرک هیچ بریمی جناب حقه عبادت ایدمه مه که
باشلاغجه جناب حق رسول کریمه شوائت جایله بی ازال بیوردی .
قوله تعالی : [وعدالله الذین امنو منکم و عملوا الصالحات لیستخافنهم
فی الارض کاستخاف الذین من قبلهم ولیمکن لهم دینهم الذی ارثنی
لهم ولیدلنهم من بعد خوفهم انما یعبودنی لایشرکون بی شیاً .]
وینه هر کس بیلیرکه بو وعد جلیل الهی تحققی ایتدی وقوم نجیب
عرب خلفای ارض اولدی و کندیلرندن اول اولان ام سالفه تک بالغ
اوله مدقلمی ملکه بالغ اولدیلر .

ایمدی شوحادته فوق العاده اجتماعیه ، نفسک تظلمینی ایچون
تعلیل مقبوله عرض احتیاج ایدر و بویاده او کزده ایکی فرض و احتیالک
تصوری قالیور . اوده : یا محمد علیه السلامک حقیقه رسول الله اولوب
هدی ایله بخت وارسال اولدینقی و دین حقک جمیع ادیانه غالب
کلدیکنی و حق تعالی تک رسوانه ایتدیکنی و عدی ایفا و آتی نصرتیه
تأیید و عساکر هایوتی مصور و مظفر قیلدینقی تسلیم ایتمک و یا خود
حضرتک (حاشا) رسول اولوب و اصل اولدینقی مرتبه کالات عالییه
آنحقی حسن تدبیر و سیاسی سایه سنده و اصل اولدینقی فرض ایتمک در .
اگر بوفرض ثانییه میل و قائل اولان و ارسه آنکله شووجه ایله
مناقشه ایدرز ، دیرزکه : — علیه الصلاة والسلام اقدمن رسول الله اولدقلمی
فرض و تقدیری شوامورک مجموعنه بنا ، ایتمه کتر لازم کلیر :

اولا : حاشا او کذباً ادعای نبوت ایتدی .
ثانیاً : متصف اولدینقی اخلاق سنیه و طاعات و عبادات برکزیده بی
ریاه کرسردی . و طول حیاتنده شوریده نبات ایتمک قائلاندی .
ثالثاً : شوریاطحالی هر کسندن حتی اخص اصحابی و اخص ناستندن
کیزلکه مقتدر اولدی .

رابعاً : شو احوال ایله متصف اولدینقی حالده جناب حق آتی
تأیید ایدوب نصرت احسان ایتدی و آتی کلمه علیا قیلدی .

اولی اوزره بوگه نك مناسی ده اقوام قدرمختاف ادوار كیچر مشدر . ایسی انسانلر اولیه نطن ایدرلردی كه دین معبود انماذ اولسان اصنامی ، یاخود قوای طبیعی ای ارضا ، اونلرك غضبیرنی تسكین مقصدیه یا حیواناتی ویا اسرای حربی قریبان ایتك ، صوكره بواصر منكر ك اجراسی ایچون اختلافات مخصوصه ده بولمقی كی آداب سینه نك هیت مجموعهدن عبارتدر .

دهاصوكره لرلی علوم وفنونك بخش ایتدیكی فیض تعالی سایه سنده مدارك اسانیه ترقی ایلدیكه «دین» ك مناسی آزار آزار اكلاشیدی؛ جانب حقدن مراد اولتان ایدان سوبه طرفندن تلقین ایدیلن مدلول حقیقینه یاقلانندی . بزبوراده شریعت غرای اهدیه نك گله یوردیكی منانی بیان ایتزدن اول غرب علماسنك كانه علومی اله دكدن ، قوانین كونی نظر تدقیقدهن كیچر دكدن صوكره بولمقی نصل آكلادقارنی سوبه لم كه «عالمه ساحه ترقی بطوغری آیلان هر خطونك اسلامه عاتماً بر تقرب ، اولدینی حقدن كی نظریه منزی آسبات ایچون سرد ایدكیمز دلالتل حسیه نك بری ده بواولسون .

حكمای غرب انسانك صواب اولیه یه چكی قنن علمیه ومصائب اعتقادیه دورلرینك هسنی كوروب كیچر دكدن صوكره [فی الحقیقه علمك سقراط زمانندن زمانزه قدر اولان تاریخی اوقویانلر شایان حیرت وقایعه تصادف ایدرلر] . آرتق دوره سكون وسكینه كیرنجه یعنی علومك تعالی ایلدیكی عصر حاضره كلنجه اللرنده كی راهین قاطعه یه یانهرق باجیوریه اعتراف ایتدیلكه بوكسانتك برخالق حكیمی واردر ؛ بوخالق بكانه عالم كانه صفات كمال ایه متصفدر ؛ قضانی مشعراك كوچوك شایه دن منزهدر . اكلا دیلكه اوصانع اعظم مكنونانی برنظام خاص ویدیع اوزره یارائمش اولوب مصنوعاتك حن انسجامی ذات اقدسندن انكلك ایین اوصاف عالیای كالی نظر امانن ایله یاقانلره انهامه كافیدر . قنناً ییلدیلكه بونظام بدیع واكفدن بالضروره استنتاج ایدیان حقاقه اتباعاً حركت ایدیله چك اولورسه بو حقاقت كانی واكلاشلمسك سهولتیه برابر یه - بیلكرجه سنه دن بری حكمتی آكلادلاندن ، نیچون اعتقاده شایسته اولدینی خلقه تلقین ایلده دن یالكنز زواللی انسانلرك اونلره قارشى جاهلاننه . مكیانه بر

اقتیادی ایسته یان - اویبكرجه قواعد دینه دن مستفیدر . دهاصوكره قوانین كائناتی تدقیق ایدرك كوردیلركه خالق ذوالجلال مصنوع دست قدرتی اولان هیچ بر مخلوقه قطعا محتاج دكلدر . بوتون ماسوادن غنیدر ، مستفیدر . بونكه برابر دیدیلركه جناب حك عمل تردد اولیان بوغناسی عظمت رأته دالدر . بوقسه مخلوقه تنه نظر عتاییه یاقانسه مانع دكلدر . موجوداته عطف ایدیلان اك سطحی برنظر بونظریه نك سختی كوسترر . حیواناتك انواعنه ، نباتاتك فیصله لرینه شوبه برباق ، ادانساندن اعلاسه قدر جهلنی تدقیق ایت . اورحت واسعة التیه نك آثار عظمتی اولیه برصورتده تجلی ایدركه انسان اورحم وكریمك ذاته ایستر ایسته من محبت ایدر . زیرا مخلوقه تندن هیچ برینی بر اقامتدر كه حوائج حیاتیه سی احضار ایده چك ، بقاسی تأمین ایله چك ، معیشتك مهالكنی كندیسندن اوزاق بولندیره چق

نه حاجت واركه مسلمانلری روحانی وجسمانی دیه ایکی قسمه تقسیم ایدلم؟ كلدكلری بر بر ، كیده چكری برده ینه بر ؛ منافعلری مشترك ، مضر تلری ده اولیه ... عموم افراد مسلمین - هیچ بر فرد مستننا اولقسزین - كندوسنك وبتون قرداشلرینك منامنی جله ، وبتون مضر تلرینی دفعه دینا بچبوردر . دین ایه هر بر مسلمانك - هیچ بر فرد مستننا اولقسزین - محافظه سی بچبوری اولان بروطفه انسانیه در . انسان ، انسان اولدینی مدبجه دیننده نبات ایتمی ضروریدر . بونقطه ایه سه هم وظیفه عمومیه در . هم ده وظیفه خصوصیه وشخصیه در . بناء علیه بوجه تده مناظ تفریق اوله من .

اسلامیتده روحانلیك و جسمانلیك هیچ بروقت اولماش ، هم هیچ بروقده ده اولاملیدر . دین اسلامده بویه برایشك وبویه برحلك وجودینه قائل اولمق كناهدر ، بدعتدر .

بونقطه یی تكرار برده فه ایضاح ایتك اوزره اسلامیتك یاصدر اولرینه قدر عطف نظر ایدلم : او زمانلرده جریان ایدن بتون وقوعات وصادر اولان بتون احكام ، نقطه سی نقطه سنه حفظ ؛ نه اولمش ، نه اولماش چب دقیقه دقیقه سنه قید ایدیلشدر . مع المسار كورپورزكه عصر رسالته اولیه روحانلیك ، جسمانلیك ، بویه ابكی صنف اهالی موجود دكدی . او عصر سعادتده مسلمانلر آراسته اولیه آیرلیق ، غیر یلیق یوقدی : حضرت پیغمبر انده منزه ایمان ایدنلره «مؤمن ، مسلم ، صحابی ، امیرندن ده اخصوصی برتعیر ، قابل دكل ، بولمازدی . بتون اهل ایمان برصفدی : مسلمان . اوت عصر سعادتده اصحاب صفه واردی . فقط بوذوات كرام ، اصحابك روحانلیری دكل ، اوزمانك طلبه سی ایدیلر . ایشته اسلامیتده ایلك طلبه اولانلر ، اصحاب صفه حضراتی ؛ ایلك مدرسه ده اشبو صفة مقدسه اولمشدر .

ایشته دقت بیورلسون ! عصر سعادتده روحانی وجسمانی دنیله چك صغیر بویه مورز . زیرا بتون اهل ایمان ، هبسی هم روحانی هم جسمانی ایدیلر . روحانیت وجسمانیتدن یالكنز براسی ایله اتصاف ایدیبیله چك برذات ، اهل ایمان آراسته بولمه مازدی . تابعین كرام زماننده ده حال بویه اولدی .

ایشته اساس اسلامیت بویه در . شمدی ده بویه اولماسی لازمدر . بونك اوزرینه نه علاوه ایدیلورسه ضلالتدر ؛ نه اختراع اولورسه بدعتدر . نتیجه : اسلامیتده روحانلیك ، جسمانلیك یوقدر ؛ اوله مزده ...

قرآنی حلیم نابت

دین نه در ؟

دین لفظی - مناسی كی - ثابت قیددر . بنای بشر آرمه سنده شهری ، بدوی ، وحشی ، مدنی ، بونی بیلیمین هیچ كیمسه بوقدر . انجق گله نك . مناسی شرائع التیه دن اكلاشلان ، خالق حكیمك رحمت سبحانیه سنه چسبان اولان طرزده بیلنلرك آزددر . تاریخی تقسیم ایدنلر كورورلركه عقولك فهم مقبولاده كی تكملیه متاسب

کورپورز کہ انسانلر تابدایت تولدندن باشلایه رق ترقی، تکامل خصوصندہ یکدیگریله مسابقه به باشلارلر، الی ماشاءالله بوصولته طریق تکاملده حرکت ایدر؛ دائماً استعداد وفعالیتلری نسبتندہ اقتطاف ثمرات ایلرلر؛ کیبی پادشاه، کیبی وزیر، کیبی عالم، کیبی عالم، کیبی جاهل، کیبی زنگین، کیبی فقیر اولور. اشته انسانلر بویلهجه آیریشورلر. یانلرنده فرقعلر یوز کوسترر. بونک نتیجه طبیعی اولوق اوزره آرالرنده برجوق تفوق ادعاری، نهایت تقلیل، تحکملر میدانہ کلور. مساوات فطریه اورتالقدن قالقار، برجوق انسانلر ایچون حیات ذنبویه نیک طادی طودی قالماز.

ایشته جناب رب الاعلی شہسزدرکه انسانلرده اولان بو استعدادہ مطلع اولدیغندن بی بشرک باشاملری و حیاتلری بحفاظه ایده بیلمه لری ایچون مطلقاً بقانونه تابع اولمالری ضروری بولوندیغنه علم ازاییسی تعلق ایتیش ایدی. لکن اشبو استعدادی انسانلردن ایستون قلع ایتک اراده ازلیسنه موافق دکل ایدی. انسانلرک طریق رقیده بو استعداددن باشه تکامله طوغرو ایلر ولیه جگرلی درکار، بناء علیه انسانلر ایچون بو استعداد مرحالده ضروری ایدی. بونکله برابر آنلرک مساوات اوزره مرفهاً امرار حیات ایتلریده مطلوب اولدیغندن جناب حق اوستعدادی تعدیل ایتک ایچون وضع احکام ایتدی؛ دین کوندردی. ایشه دین مین اسلامده - بوقطه ده کوسترمک ایستدیکمز - بروطفیه ایله که وضع اولمشدر، اوده بو استعدادی تعدیل ایدرک انسانلر آراسنده قانون مساواتی وضع ایتکدن عبارتدر. ایشه بورادن بقانون میدانہ حقیقور:

«اسلامیت، تأسیس مساوات ایچون موضوع بردین الهیدر»
بو حالده اسلامیتک بالذات انسانلری تفریق ایتسی، مثلاً برقسمنی روحانیلر دیگر قسمتی جسمانیلر حالته افراغ ایتسی و یوکاده مساعد بولسی عقلاً محالدر.

فی الواقع دین مین اسلامده انسانلری روحانیت، جسمانیت صنفلریه تفریق ایدمک هیچ بر درلو حکم، هیچ بر درلو قانون موجود دکلدر، اسلامیت نقطه نظرندن بتون انسانلر هب مساویدر. هله حقوق اسلامیه نقطه نظرندن هیچ بر فرد آریله من. اما خرسیتانلقده ایسه، بو حال، بواقتراق دین نقطه نظرندن ضروری عد ایدیکمده در. اسلامیتده ایسه بویله انتراقی موجب حائلر قطعاً موجود دکلدر: بر عالم، بر مجتهد، حتی بر صحابه نیک برعادی مسلماندن حقوقه قطعاً فرقی یوقدر.

مادامکه بو ثابتدر؛ بو حالده مسلمانلری ایکی صنفه تقسیم ایتکده ده معنی یوقدر. بناءً علیه اسلامیتده روحانیت، جسمانیت عنوانلری ده اوله ماز...

انسان، روحانیت و جسمانیتدن مرکب بر حیواندر، که حکما انسانی «حیوان ناطق» ديه تعريف ایدرلر.
بو حالده انسانی بالکر روحانیت، یاخود بالکر جسمانیت ایله توصیفده صواب اوله من؛ خطادر، غلطدر.

انسانلرک برقسمنه روحانی دیمک و آنلری روحانیته نسبت ایتک ایچون مرحالده اوشخصلرک جسمانیله قارشى باشقهنی بولمسی، و آرالرنده اولان فرقک معنایه راجع و روحه عائد و هیچ اولمازسه حقوقه بر ممتازی حائز اولماسی لازمدر.

حال بوکه انسانلر آراسنده نه حقوقه، نه ده روح و معناجه ایکی صنف خاق موجوددر.

بو جهتی آراجق تحقیق ایدم. قیناً بیلورز که کرک انسانیت، کرک انسانیتک مرادقی اولان اسلامیت نقطه نظرندن:

«بتون انسانلر حقوقه مساویدرلر»
بو بقانون قطعدرکه اسلامیت وضع ایتیش، انسانیت کشف وایضاح ایدرک بداهت درجهسنه ایصال ایشدر...

کلهم روح و معنا جهته: بو جهندنده انسانلری تنویع و تقسیم ایتک ممکن دکل. زیرا عموم انسانلر روحانیت و جسمانیتدن مرکب اولغله برابر هانکیستک جسمانیت و هانکیستک روحانیت ده ایزاده علاقہسی اولدیغنی بیلیمک ممکن دکلدر. بوجهت آنجق جناب الهیک بیله جکی برمشهدر. اوراسنه انسانلر قاریشه ماز..

بو انسان روحانیدر، بو انسان جسمانیدر... دیمک و بویله بر حکم اعطا ایدم بیلیمک ایچون، شہسز برمناط، بو حکمک منشأی اولوق اوزره برعه لازم. ایشه بو مناط وعلیه نه حقوق نقطه نظرندن ونده علاقہ و غلبه نقطه نظرندن بولدیلمک...

اک صوک و نهایت اولوق اوزره بر احتمال عقلی قالدی؛ اوده: انسانلرک صورت ظاهرلری و کیفیت تلبسلی درکه احتمال بوقطه نظرندن انسانلری روحانی و جسمانی دیه ایکیه تقسیم ایتک آرزو ایدنلر اوله بیلر. فقط بو آرزوده بولانلر آلدانیورلر. آزیرا برانسانی معنا و روح ایله اصلاً مناسبتی اولیان البسه سنه، باخصوص شریعت غرای اسلامیتجه هیچ بر اهمیتی حائز اولیان صورت ظاهره سنه حصر نظر ایدرک و بواعتبارله ده انسانلرک تقسیمه قدر کیتیمک هیچ بر وقت حقیقت ینلک صایله ماز.

صاریق وجه اکتسا ایتیش برانسانه دوخانی دیمک تقدیر منطقسز برلاقدر. زیرا صاریق وجه نیک روحانیت و معنایه هیچ بر مناسبتی اولمادیغنی وحق بوقموله دین بیله اولدیغنی بک واضح برمشهدر. روحانیتک و جسمانیتک - معاً اولدیغنی حالده - برمضادر، که بونکله حقیقت انسانیه منصف اولور. استر انسان صاریق جه اکتسا ایتیش اولسون استر سه بیاض یاقه طاقسون، بالطو کیمش اولسون...

نه حاجت وار که مسلمانلری ایکیه آیرم؟ «انما المؤمنون اخوة» مسلمانلر هب فرداشدرلر. مسلمة نلقده آیرلیق، غیر بلیق یوقدر. کرک کرک حقوق اعتباریله و کرک وظیفه اعتباریله مسلمانلر یکدیگریلرینه قارشو رجحانی حائز دکلدرلر. انسانلر نصل که مساوی اوله رق دنیایه کلپورلرسه، اسلامیتده عین مساواتی بحفاظه، عین اخوت طبیعی و ادامه ایچون وضع بیورلشددر. بو حالده مسلمانلری روحانیتک و جسمانیتک صنفله سنه تفاوت ایتمه...

الابدأ . کم من صائم ایس له صیامه الا لجوع والعطش - حدیث)
 ایسته مسلمانانک دینی نفل آکلادینی کورولبور . بویه بر
 اعتقاد ایسه عقاله ، علمه ، قوانین حیاته تمامیه مطابقدر . مادام که
 علمای غربک ادیان عابندهکی اعتراضری علی الاکثر شو قتلردن
 هجوم ایدیور . آرتق دین مین اسلامک سهام انتقاد هدف اوله حق
 مرتبه لردن یک عالی اولدینی کوکسزنی کره کره سوبله بیایرز .
 فیانت طبیعی عامی شو دوت قاعدهی اساس طانیور لرده
 انسانیت مستقبله تک قدومه آماده طوران غایه کماله طوغری ترقی
 تأمین ایدمک بوتون قوانینی بونلرک اوزرینه بنسایدیورلر . علم
 ایسه نظر لردنه انسانیتک ترقیسی اجمال ایدمک قوانینی ادراکه
 متوقف اولدینی ایچون بو نتیجه ایصال ایدمک هر قاعده بر قاعده
 دینه اعتبار اولمشدرکه موججه حرکت جناب حقه عبادتدر .
 اوزرندن بیکلرجه سنه یکمش روایات و اساطیر قدیمیه کلاجه بو
 آدملر اولری کلیاً ترک ایدیورلر .

قانت دیورکه : « یگانه دین حقیقی اساطیر و خرافاتدن مجرد
 اولان وقابل تطبیق اولدقن ماعدل زومی بزجه علم ضروری ایله
 بیان برطاقم قوانین وقواعدی حاوی اولمیدر . »
 کویا که قانت مسلمانلره (تانک امة قد خات لها ما کسبت ولکم
 ما کسبتم ولانسلون عما کانوا یعملون) آیت کریمه سی اخطار ایدیور .
 مترجمی : سعیدی

علم حکمت

بکن درسه حکمتک موضوعی ، حال حاضرده حکمت اعلی ، علم
 الاحوال نفس ، علم اخلاق ، منطق ، حکمت بدیع دینه قبول ایدیش اولان
 صورت قسیمی وهر برینک موضوعی تشکیل ایدن ساحه علمک نهدن
 عبارت بولودینی سوبله مشدک .
 تاریخ حکمتک وپردیکی معلوماته و حکمای سالنه تک اخلاف دینه
 انتقال ایدمیش اولان ائرلییه نظراً فلسفه تک زمان قدیمدهکی
 قسیمی یک چوق ومتوعدی . فلسفه ده برچوق حکمانک آیری آیری
 مذهبری ، علوم موجوده ومبادی اولایه دائر مختلف نظریه لری وار .
 بر نظریه برچوق کیمس لر طرفدن قبول اولومش ایسه مکتب نامنی آلیر .
 مثلاً ارسطونک ، افلاطونک ابن رشدک ، اوکومت قونتنک مکتب لری
 دینور . کرک زمان قدیمک کرک قرن اخیرک کندیمه مخصوص آیری
 آیری برطاقم مکتب لری وار . فلسفه بی تاقرون اولادن بری شکل
 ایدوب کلن مکتب لری ایله و بر قاعده مطرده داخلده یعنی تاریخ حکمتک
 ارشاداته نظراً تمیق ایتمک اک موافق اصولدر . بو طریق ایله فکره .
 بو یوک بر زمین فیض تأمین ایدایلر . مثلاً بواصول ایله وقبله چینه ده
 هندده ، مصرده ، یونانده ناصل دوشوقش ، حقیقه نهدن قدر قرب
 ایدیش ، نهلر کشف ایدیلیمش ، بر فکر دن متسللاً ناصل برطاقم

افکار طوموش اولدینی کورولورک انکر بئرک الیک بوسک تمجیلاته
 قدر صحیفه صحیفه اوقومق . تدقیق ایتمک قابل اولور .
 ذهن بشر بو عالمده بر جوق حادثاتک طرز جریانته شامعدر .
 حادثات - جاهیه ، ارضیه ، وقایع فسانیه انسانیتک هر زمان نظر اتباهنه
 معروض بونیور . لکن تاریخ انکار شردقیق ایدایلین . کورولمک
 درکه اولانظر دقتی جلب ایدن حادثات مساویه واتش . سوکره زمینک حادثاتی
 انتهایت وقایع فسانیه بیلیمک باشلامش در . کورولورک انتهایت اولان نفس
 اوله نظر اعتباره آلتیق لازم کبیرکن اولک سوکره قابور . فاناً
 انکار بشر اکثرأ بو صورده تجلی ایدر . انسانار اولاخلاق اشیا
 وحادثات خارجه اوزرنده تدقیق ایدمک بولونه بیلیمش و نهدن حادثات
 طبیعی وارسه - که طوغرودن طوغرویه علم حکمتک دائره شمولی
 تحتده عد ایدیلوردری - علم الطبیعی نامنی وپردکبری رشحه قه
 درج و تخصیص ایشار ، کتاک جسم ایشدن معری وموضوعی
 نضوا حرکت ، معالزلدن استفاده ایدرک شکل ایدیلیمش برطاقم انکالندن
 یعنی صرف مجرد اتدن عبارت اولان علم ریاضیه فلسفه قدیمده
 حکمتک ایکنی بر جزئی عبادیش ، بوناره برده کرک علم الطبیعی
 کرک علم ریاضیتک مبادیشدن بحث ایدن فلسفه علی علاوه اولور
 اوج شعبة فلسفه دن منسکل اواق اوزره حکمت نظریه وجوده
 کلش در . بر علم که اول مرده بر تطبیق نکری اولدقن بالکر مسألینی
 حل وایضاح ایدمیک ، معرف تحصیل ایتمک ایچون اوکره نیلیر ،
 او علم نظری در .

بوکا مقابل انسانار طرفندن جریان حیاتده . صورت مبشتمه
 تدقیق ایدیلورک استفاده ایتمک ایچون تأسیس ایدیلن حکمت عملیه
 موجوددرکه صرف انسانارک افعال وحرکاته اساس اواق اوزره
 برطاقم قاعدلر وضع ایدن « علم اخلاق » ، انسانارک برهات مدنیه
 اواق اعتباریه خیب اجاری لازم کلن دستور لری ، نظام اجتماعی
 تأمین ایدمک قوانینی وضع واره ایدن علم تدبیرمدنی [سیاسی و تئوریک] ؛
 برعالمه تک افعال متناق اولان احکامدن ، وظائف عالمه دن ناصل اداره
 ایدمک لازم کله کلندن بحث ایدن « علم تدبیر منزله » اواق اوزره وقبله
 بو ده اویچ قسمه آریش ایدی .
 هر شعبة علمک کندیمه خاص بر قسیمی التفسیری دها واردر ؛
 مثلاً علم الطبیعی : حیوانات ، نباتات ، علم کیمیا [کیمیاه] اویچ قسمه
 تفریق ایدیلوردری .
 علم ریاضی بی دخی : کیت متصله ، کیت منفصله دینه ایکی
 آیرمدق منسه ایله علم العددی تأسیس ایشار . بولور برده نظریاتی
 اعتباریه حق الحقیقه ریاضی ایدن عد اولتان و علم موسیقی علاوه ایشدن در .
 بو طرز قسیمدن سوکره ارسطونک . متأخرینک ده ابر جوق
 قسیمی وارکه بونارک اتصالته حاجت بوقدر .
 بو قسیم قدیمه اساس اواق اوزره متقدمین بر نظریه وضع ایتمش
 [۱] کسان : عربجهده کونک جمی در . کوانش یعنی اولان شیلردن
 بحث ایدرکه اصل تیزیک دیمک اولور .

کائناتی یار آیتش و عمو منته شامل قوانین نابتہ آتشہ آشد. كذلك برجات اخرا تک وجودیہ اینا مقدر کہ بزه بوجات قاتیہ بود کی اعمالنرک مکافات ی بخود مجازاتی کوستره جکدر . ایشته اعتقاد یخیز بوندن عبارتدر . عبادتیزه کلنجه اوده قابلمز خالته و مخلوقته قارشی محکله لخلولو اولوق ؛ وظائفیزی ایفا خصوصنده ثابت برعزمز بولنقی ؛ عمل خیمجه ملازمتہ صورتیله مثبت التبیہ خدمت ایتمکدر .

کرتک شو سوزلردن ، کرتک زول سیمونک دیکر مطالبه لردن . صراحتہ آکلایلیورکه بویکی دینک صاحبجری عبادت جسمانیہ بی صورت مطلقده رد ایتمیورل ؛ آتیجی برقائده معنویہ تأمین ایتمین . عبادات جسمانیہ بی شایان التفات کورمیورل ، بونلر ایسته یورلرکه عبادات هر دلرو غایتدن مجرد یعنی مقصود بالذات اولماسین ده قلوبی احیایه ، لوت رذائیدن تطهیره وسائل صورتنده تلقی ایدلسین .

حکیم شپیر (قانت) دیورکه : « عبادات جسمانیہ آتیجی وسائل صورتنده تلقی ایدلدیکی زمان مردوددر ، یوقسه روح بشریده کی احتیاسات فاضله بی اویاندیرمایه وسیله اعتبار اوانورسه او زمان نافع اوله بیایر .

بزه کلنجه شو سوزلردن درت مهم امر استنباط ایدرزکه علمای غربیک دین حقیقه کی مسلکی ده اوندن عبارتدر :

۱ - جناب حق بزدن ، بزم اعمالنرکدن کلیاً مستغنیدر . بزم ایشلدیکنز اعمال خیرک نفی ینه تفسرزه واجعدر .

۲ - جناب حق انسانلره قارشی مرحمت ورافت صاحبیدر . اونلرک صلاحتی ایستر . عبادت تکلیفنده بولنسی ده ینه انسانلرک نفی ایچونددر .

۳ - عبادتده اساس حیثک قوانین نابتسه مطابقت کلک ، طبیعت بشرییه ملایم اولمقددر ؛ یوقسه فطرت انسانیه به معارض اولسی ، اونی محوه چالشمسی دکلددر .

۴ - عبادت جسمانیه مقصود بالذات اولمیهرق نفوس بشرییه تک تهذیبته وسائل اعتبار ایملک مقصیدر .

عقل بشری ایچون آتیجی زمینک ناصیه مننده کی صاحبجر آثار دقدن صورکه ادراک میسر اولان شو درت مهم نقطه که اون طفقوزنجی عصر علماسنی مباحثه سوق ایتمکدن کری قالامشدر ، نهایت شمس تابان اسلامیک برلمه سی ، و اجور بی پایان حکمتک برقطره سی اوله بیایر . شیمدی قارلریز میز دها زیاده اقتاع ایچون شو درت امر مهمه مطابق کلجهک نصوص شریفی بوراده ایراد اچلی یز :

۱ - (ومن جاهد قائماً یجاهد الله ان الله لغنی عن العالمین .)

۸ - (یریدالله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر ، ما یریدالله لیجعل علیکم فی الدین من حرج ولکن یرید لیطهرکم ولیم نعمته علیکم ولعلکم تشکرون .)

۳ - (لا یکلف الله نفساً الا وسعها . ولو انا کتبنا علیهم ان اقتلوا انفسکم او اخرجوا من ديارکم ما فاضلوه الا قلیل منهم . یریدالله ان یخفف عنکم وخلق الانسان ضعیفاً .)

۴ - من لم تنهه صلاه عن الفحشاء والمنکر لم یزد من الله

اسبابی احسان آیتش اولماسین . آزاده محو اولانلر ، هلاکه معروض قالانلر وارسه بوجال عالم موجودینک هیئت مجموعه سی ایچون دهاواسع برمرحت ، دهایوکسک بررافت اتریدر . شوکاده قائل اولدیلر که شان کبریای بوقدر عالی اولان بر معبود حکیم عبادتک برحکمت بالنسبه حائز اولانلردن ؛ کرتک عابدک شخصته ، کرتک بی نوعته ، کرتکه عالم طبیعتک اجزای سائرهنه فائده سی بونانلردن باشقه سی انسانه تکلیف ایتمز . زیرا کائناتک بوتون انواع و صنونه لحاظته تدبرله باقبیلرسه عیاناً کورولورکه جناب حق بولری انساد ایتمک ، بالکرت محو وها اولسنی آزاده بیوزمقی ایچون دکل ؛ بلکه - حسب الحکمه - اصلاح و قاضی تقدیر ایدرک یارامشدر . هر برینه علم سابق ازلیسنده تعیین ایلدیکی درجه به قدر علی تسبیل التدریج ترقی قابلیتی ویرمسی ده بوکادالات ایدر . انسانده خالته نسبت اوانتجه سائر مخلوقاتدن فرقتیز قاله جی ، بلکه غایه ابداع التبی اولوق اعتبارله ترقی و تعالی قانونه اونلردن زیاده منفاد اوله جتی میداندهدر . بدایت ظهورندن بوآته قدر شرک احراز ایلدیکی ترقیاتی کورنلر ایچون بین ایدرکه جناب حق انسانه ، افکارک دنوز واصل اوله مادی بر غایه کاله طوغری ، علی الدوام ترقی مالکسی ویرمشدر . دها صورکه دیدیلرکه افعال التبی عتدن ، تناقضدن منز اولدینی ایچون نزد الوهیتده مقبول اوله یله جک عبادتک کائناته حاکم اولان قوانین نابتیه موافق گلسی ، جلت بشرییه مرکز بولان احتیاسات و تمایلاته ملایم اولسی ایجاب ایدر .

ایشته هیچ مناقشه به تحملی اولمان شو بدیهات علمیه به استناداً علمای غربیک بو بولک بر فرقه سی قاعدیلر ، « دیانت طبیعه » لرینی تأسیس ایلدیلر . شیمدی سزه او دیانتک اک بیولک ظرفدارلردن فیلسوف شپیر (زول سیمون) ک بوموضوعه دائر اولان سوزلرینی نقل ایدهم :

« بزباشادیمز مدتیجه جناب حقیق بزه عنایت التبیسی تحتده اولهرق تعیین آیتش اولدینی وظائقی ایفا ایدرز . حیاتی ختامه ایرتیجه او یزی یا نائل نواب ، یاخود کرتار عقاب ایده جکدر . زول سیمون نواب یاخود عقابن موجب اسبابی ذکر ایدرک دیورکه : « موجب اجز اوله جتی حرکت انسانک مکدیسنه خاص اولان قانون طبیعت اطاعت ایتمی ، خیر ایشله سیدر . بوقانون ایسه کنندی ذاتی محافظه ایتمک ، خصائص موهوبه سی ترقی ایتمیرمک ، انبای نوعی سومک ، اونلره یاراراننده بولنقی ، خالته عبادت ایله مکدر . لکن انسانک الله ایدمجکی عبادتک یولی نهدر ؟ اوت ، وظیفه سی ادا ایتمک ، عمل خیرده بولنقی عین عبادتدر . محبت ، سعی و عمل ، اخلاص هب بر نماز ، برعبادتدر . انسانک وطنه قارشی بسلیدیکی اخلاص ده لله عبودیتدر . ایشته دیانت طبیعه ده بودر ، عبادت طبیعه ده بودر . بزم بو مذهبنرک اساسلری بک وانجدر ؛ کیزلی قبالی بری یوقدر . او اسلاملره کلنجه : هر شیئه قادر اولان ، هیچ بر مؤژدن متأثر اولمان اوله بر التیاه موجودیتته اعتقاد ایتمکدرکه

ادعایین ، صریح قرآنه مخالفت ایله مش اولور .
« جناب حق ، دین کریمنده سزه کوجک کوسرتده جک هیچ بر تکلیف
بولننر مامشدر . » مال آیت جلیله بویه در .

شکر ایدرم او پروردگار دیشانه ، اومشترع حقیق شکر ایله که :
شریعت سامیه محمدیه نیک حائز مرتبه کمال اولدینه واقفدر . انک ایچون
کندیسنه اوشرع مکمل جابنندن رسم و آراهه اولسان امر ونهسی ؛
ترغیب و ترهیب حدودی نهدن عبارت ایسه ، اوحودو دارنسنده
توقف ایدر . شعاع دلیل ونور برهان ، صحت اجتهادینه شهادت
ایتمکجه ، اقسام اوامر و نواهی ایله ، انواع ترغیب و ترهیه کندی
طرفندن هیچ برقول ، ادخال و علاوه ایله من . زیرا ، یقناً
معلومیدر که : شارع علیه السلامک بعض امور حقنده سکوت بیورمش
اولسی ، امته رحمة یعنی تکثیر تکالیف ایله طرق شرعییه ، سالکترینه
قارشی تعصیب ایتمک ایچون واقع اولمشدر ، ذهول و یانسان آری
ذکدر .

تسلیم ایدرم حضرت خانی ذی کرمه ، او مؤمن مخلصک تسلیله که :
جناب فردوصد ، آنی ائمه مجتهدین ایله تابعلری خازنده ، حسن
ظن ایله مرزوق بیوردی . بنابرین ، کندیسیده مصادف اولدینی
اقوال علمانک ؛ بانظر استدلال طریقله ، و یا خود کشف و عیان
صورتیله دلیل و برهانلری اقامه ایلدی . بواکی طریق ایله ، ادله
وبراهینه واصل اولمیدینی اقول حقنده دخی ، کندیسنه
احسانکرده رب مجید اولان ، حسن ظنه اتباعاً ، طریق تسلیم و ایمانه
مراجعت ایلدی .

هر بر مسلم ایچون ، بواج طریقندن بری ، ضروری و الزمدر ؛
تا که ائمه دینک کافه هدایت ربانییه مظهر اولدقارینه اعتقاد خصوصنده ،
قولیله قافی آرمسنده مطابقت حصوله کلسون . بناء علیه ، نظر
واستدلال ، و یا کشف و عیان طریقلری کندیسنه میسر اولمان بر
مسلمک « ائمه دین ، دلیل و برهانی کورمدینی برقول ایله ، هیچ
بر زمان اجتهاد ایتمامشدر » دستورینک اقتضا ایلدیکی حسن ظنه
تبعیله بلا توقف ، تسلیم و ایمان طریقه مراجعت ایلمی واجب اولور .
انبیای عظام حضر اتک ، شرایع خاصلری بیلننده ، اختلاف
موجود اولقله برابر ؛ مشار الیهمک جانب خندن تلقی بیوردقلری
ادیانه ، او اختلافات سیبیه طمن ایتمک ، عامه مسلمین ایچون فصل
جائز دکل ایسه ، ائمه دینک اجتهاد و استحسان طریقله ، منبع شریعت
کیرادن استنباط بیوردقلری ، مسائل و احکامه طمن ایتمکده اولهجه
جائز اولماز .

بوسوزمزده کی حقیقی ، بوراده قسماً ایضاح ایچون دیرز که :
آتیاً میزانده تفصیلاتی کوسرتله جکی اوزره ، اوامر و نواهی شرعیه ،
انسانلرک مقتضیات احسانه کوره ، تخفیف و تشدید مرتبهلری
اوزرینه متفاوتاً وارد اولمشدر ؛ مرتبه واحده اوزره دکل . زیرا جمیع
مکلفین ، اجسام و ایمانلری اعتبارله ، ایکی قسمدن خارج اوله مازلر ؛
یاقوبدلر ، یا خود ضعیف . جیماً و ایماناً قوی اولانلر لسان شریعت ،

نصه و یا اجماعه ، مخالف اولان قوللردر . حال بوکه ، اقوال علما
میاننده ، نص ایله اجماعه مخالف برقولک موجودیتی حقنده ، اهل
تحقیق اسانلرندن ، بو آنه قدر هیچ بر سوز ایشیدلماشدر . غایه
مافی الباب ، بالاده کوسرتلریکی اوزره ، مورد و مأخذی کندیلرینه
مجهول اولان اقواله تصادف ایتدکاری تقدیرده ، درحال اصول
شرعییه مراجعتله ادله و براهینی بولوب اقامه الله مشاردر .

هر کیم ، ائمه دین اقولندن ، نصوص صریحه قرآنییه و صریح
سننه مخالف ، برقول موجود اولدینی ادا ایلمه ایسه ، کلسون ،
اوقولی زمارانه ایسون اشریتک قواعد اصلیه معارضه ایدنلر اقوالی ،
اوضح ادله وادل براهین ایله فصل رد ایلمه ایسه ، انک او اداسیده
دلیل واضح و برهان قاطع ایله اولهجه کندیسنه رد ایلمه . بوندن
بشقه ، اگر اوله بر دعوی ، ائمه دینه صحت تقلید ادا ایدنلردن
بری جابنندن صادر اولور ایسه حکم ایلمه که : بو اداسنده ائمه دینی
تقلید ایچوب ، هوای نفسانیستی تقلید ایلمشدر . زیر ایزلر حقاً
اعتقاد ایدرز که : ائمه دینک کانهسی ، اصول شریعتده دلیل و برهانی
کورمدکاری هیچ برقول اوزرینه اجتهاد ایتمامشدر . بو افاده مزده
« مقلده » عنوانی علی الاطلاق ذکر ایلمک . بوندن مقصود من ،
اقوالی ، تابع اولدینی مذهب امامنک اصول اجتهادینسندن بر اصل
تحقنده مندرج اولان ذاتدر . اگر اومدی بوقیلدن اولماز ، یعنی
اقوال و مدعیاننده ، تابع اولدینی مذهبک اصول اجتهادینسته رعایت
ایله مزایسه ، انک اومذهب امامنی تقلید ایلدیکی حقنده کی ادعاسی ،
محض بطلان و عین بهتان اولور .

الحاصل : بزم بیلدی کمز ، علمای شرع الهی اقولی میاننده هیچ
برقول بوقدر که ، شریعت محمدیه نیک قواعد اصلیه سی خارجنده بولنسون .
شوقدروار که : اقول مذکور ، هر شخصک مقام و استعدادینه کوره ؛
اصل شریعت قریب ایله دهها زیاده قریب ؛ بعد ایله دهها زیاده بعد ؛
مایئلرنده متفاوت بولنورلر . مع هذا اوقوال ، مقام اسلام و مرتبه
ایمان ایله درجات احسانده ، تقد تفاوت ایدر لر ایسه ایسونلر ،
ینه شعاع نور شریعت جمله شاملدر ؛ اصله « کافسه محطدر .
حمد ایدرم ، الله ذوالجلاله ، و احمدا یله که : صاحب نبعه شریعت غریبه
رأساً واصل اولهرق ، سلسیل شرع ربانی ایله حوصله غرقانی سیراب
ایندی ؛ جسم و جاننی انکله اسقا و اروا ایلدی . آنک اوزرینه
واضحاً کوردی که ؛ شرع طاهر محمدی جانب خندن ؛ اسلام ، ایمان
و احسان مقاماتی مجموع درجاتیله جامع اولدینی طالده ورود ایتش
بر شریعت واسعه در ؛ سهل الاتباعدر .

اوقانون سبحانیده ، مسلمیندن هیچ بر فرد اوزرینه « ضیق »
ایله « حرج » یعنی طاریق ایله کوجک بوقدر . هر کیم ، اودین خیفنده ،
عباد اللهی دوچار اشکال ایدمک ، طاریق و کوجک وارددر ، دیر ایسه
آنک بوسوزی عین جهلدر ، محض افترا در . زیرا جناب ودود متمال ،
کتاب کریمنده : « وما جعل علیکم فی الدین من حرج »

ف ما لله اتان سه درمشدر . بناء علیه ، اوشریعت سمحاده عسرت

— او به درگاه دعا ایستاد که رد او ناسون، اولانگاه ایتمک بر آفرین صادر او نسون .

— آمان برسول الله! فصل بویه آفر بولهلم؟ هیزمك آفریزی... رسول الله اندمن تسم ایتمک بیوردیلرکه : — مقصد ندر ، بیلورمیسکیز! دین قرداشنک آفریبه سکاذا اولسون . اودانی اهنه نالی ردا بنیز . بیلر سکرکه هر کیم گناه ایتمشسه کندی آفریبه ایتمشدر . هر که ایتمک ایتمک . کوزل مسامه ایتمک . مجبور ایتمک اخوانکیز سزه دعا ایتمسون .

دیگر حدیثه ه انا دعا احدکم لاجیه من طهر الصب قال الملائکه وقت مثل ذلک ه بیوردلندر. یعنی بر مؤمن بر مؤمنه من نیاب یا کنیدی ایتمک کورمش ، یا خود ملت خشنه اونک وجودی خیری عد ایشده خیری اولماقرق دعا ایتمش اولور . موطف ملکر وارددر ، دعا ایتمن کیسه دهه دانسک برملتی بشار ایدرلر . الحاصل گناه ایتمک آفریبه دعا ایتمک دیک ، دین قرداشنک دطنی آت دیتکدر . نیم آفریبه سن گناه ایتمه بیلمیست! سکا نسنه نیم آفریم نه سایلیر . گناه ایتمشمن . فالحقیقه دعا قزاقده بیوک شی . لکن ایتمه بر درجه قدر لایق اولنل . اگر اوکا مغال بیک داه دعا آفرسه اودانک حکمی قلساز . چونکه حکم اکثرکدر . صده کلیم نه بیوردیلردی!

— ای اتم! سزک خیر لیلرکیز کیلدر ، بیلر میسر! اول کسه لره آخرت ایمون دنیاسی ترک ایتمز ، دنیا ایمونده آخرتی ترک ایلمز . ناسک اوزینه بل اونیق ایتمسن .

بعضی قبیل انسالرده وارددر : — زکیلردن آدیبه ذکاها کینیرم... دیر . اصلاسی ، همی یوق . اوته نیک بریکک ویره جکی صدقه ایله کینیر . میشتی بیت انال مسلمک اتمشسه حصر ایدر . بولرده ممنوم ددر . هر کس چایشلی . کندی میشتی تأمین ایتمی . حاجز قایره او وقت بیت الله بقلی .

اما بر خدمت مقابلده اولورسه او ایتمه . امور مسلمینه خدمتی وار . البت اجرتی آله حق . قطع هوانن بر ظالم ، یا خود بر مسکین بلره آلمنه قاتیشیر . جانورکه هیچ استحقاق یوق . ملت ورجو ایتمش اولغری اتمشه [ولیمکن کلا علی الناس] حدیث شریفی کنده بلرینه اسباع ایتمی .

ایتمه بزم بر جو غزده مع التأسف قوری دیندارق دعواسی وارددر . ترقیات اسلامیه دائر بر آردوسی یوق . بلکه شرعینری اوکا غیر مساعد کوزور . دشمنلرک اطمینن قوه ایدر طودور . کیمیسی اوضاع ایله ، کیمیسی تقریریه مسلکی . اعتقادی کویتر . قوری دیندارق ساقصیه دینی بیوک بر حیسانک ایدر او تمجیری بوقر قدد . بولرله ه غلات منصوفه عدیلر . اولر فکر آفریبه . انداق دینه ایله — کویله — اوقدر مسترق اونلرکه بولم نخرجنده بر مطب یوق ایتمش دنیاجه ترقی عبت ایتمش ، دنیاه طایبق سایلیرمش . او بهی؟ بر کره دوشونلی : الله ، طیبات رزقی عبادیه امتان مقامنده خیروریز . هر ایستدیک شیئه قدرتی اونانیل شخص انسان

دشمنلر بر بهار کیدردی . بویه هی یادی؟ انسان چاشمقه مأمورددر . غازی اوله جق ، شهید اوله جق ، دنیاو آخرت سعادت قزاقه جق . اسباب دنیاسی دبرو . چایشیق دوره سی دبرو . خوارق دورمسنده بیه او به خار قله ، حکمته مخالف معجزه لر اولما یوردی .

ایتمه حدیث شریفه نه بیوردور؟ [خیر کم من لم یترک بیلر میسرک ایچکیزده خیری اولان کیلدر ؟ اللهم ، بیغمبرک سودیک قوالر ! ایکی جهانده مسود ، بختیار اولانلر کیلدر ؟] خیر کم من لم یترک دنیاه لآخرته ولا آخرته لدنیاه [اول کیسلردر که آخرت ایمون دنیایی ترک ایتمشلر ، دنیا ایمونده آخرتی ترک ایتمشلر . ایکنسنده چایشتمشلردر ، چونکه بیامشلردر که آخرت صادق ، دنیایی یقمقه اولماز ، دینه خدمتله ، وطنه خدمتله اولور . بویه اولان کیسه کندی سلامت عالمه سنی وبتون بلاد وءالک اسلامیک رفاهنی آرزو ایدر . یالکز کندی منفعتی دوشونیز .

ناس ایتمده آخرتی دنیا ایمون ترک ایتمشوار : — دنیا یترزه...! دیوردلر . بر قسمز بویه ددر . اصل قنایق بودر . لکن او برلی ده فنا . اونلر شویه دیوردلر : — بزه آخرت لازم . دنیا نه مزه لازم...! تبلیک ایدرلر ، ایتمشدن چکیلورلر . خاشلره میدان وریوردلر . نه یاپارلر؟ کیمی تکله چکیلیر ، کیمی مکه به چکیلیر . بضیری ده اوند اوطورور . کوشه مندرنده ، قولونوغده امر ارحام ایدر . ایتمش لکدن بوش بوشنه طور مقدرن قوه تکریه لری عاقل بر حاله کلیر . استمکدن باشقه مشغله لری اولماز . حالوکه هر انسانک الدن بر ایش کلیر . کرک جسی ، کرک فکری اعمال ایتمی . ایتمی کوی ترک ایله کوشه نوزواه چکیلمک ، حیتمسز لک ددر . کندی کینه جکی تأمین ایدوب بر کوشه چکلیمک ، یا خود قهوه خانه لره ینکله مک... یک ممنوم ددر . بوکی انسانلر حییت بشری مدن سایلماز . اونلره ه انسان ه اطلاق ایتمک عبتدر . نه جسا نه فکر انسانلقده بر علاقه لری یوقدر . اونلر و حییت افرادندن منمود دکلددر . بر شیک که وجودی ، عدمی ساویدر ؛ اوکا بر اسم طابق عبت ددر . هر کس الدن کلدیکی قدر چایشلی . الدن باشقه بر شی گله یین وارسه دعا یله اشتغال ایدر . دعا قزاقمه ده چایش ! امداطه بجز لایق اولمیسک . وظائف دینی ، حقوق عبادی ایضا ایتمسک . یوقسه اوته دن بریدن اتمشلر ، بد دعار یاغزسه خیر دعا نه قائمه ویرر . دائما حکم اغلکدر .

— او به بر آفریبه دعا ایتمک ، بیورمش بیغبر ، او به بر آفریبه که هیچ گناه ایتمش اوله . ملکرک آفری کوی . ملکرک دعاسی مستجاب دلگی ؟ اونلر مصومدر . بر شینه دعا ایدر لره مطلقا مستجاب اولور .

فصل که بش وقتان سکره مصلی رندن قانتیوب قبه ه متوجه طور برسه قانتیبه قدر ملائکه کرام کنیدیسه دعا ایدرلر . دنیا کلامی ایتمکده ، وضیعتی دیکشدر مدمک قبه یقناری طور دینی مدت بودعدوام ایدر . نماز ایتمده اولر قبه شهرمز ده ازیاده قیض آور . اخلاص ایله قیلارسه ملکرک دعا سنه مظهر اولور . ایتمش رسول اکرم اقدمن بویه بیوردیلر :

تکالیفی تشدیداً ایراد ایدر زهد و تقوا که مرانب کالیسی اسرائیلر .
 ضمیم اولانلر حقنرندکی تکالیفده تخفیفاً آیان ایدر ، رخصت
 شرعیمن استفاده لرینه مساعده ایلر . بصورتله هرابیکی قسم امهانی ده
 خالف لرینیک امریله عامل نیسه متجانب اولمش اولورلر .
 بنابرین ، شرع الهیده قوی به ، ضعفا درجه سنه تنزلی امر
 اولمه جی کی ، ضعیف ده اقویا مرتبه سنه صعود ایله مکلف طوبتاز .

اقره استیناف رئیسی : عمر لطفی

قوله عظیم

مقرری :
 ماسترلی اسماعیل حقی
 سیروزی ح . اشرف ادیب
 محوری :
 درس : ۵۰ - ۱۲ ایلول ۳۲۴

— نومه لازم نم دنیا ؟ بوراده قالدجق دکلز که . بوکون ،
 یارین قیامت قویاجق . بونلر علی الاکثر اویدر مه شیلر . قیامتق بوتون
 امتک کوزلری اوکنه کتیرمک دشمنکدر ، ترقی به مانع اولمقدر .
 واقفا قیامت قیندر ، اما نه قدر ؟ الی بیک سنه می ، یوزبیک سنه می ؟
 بوراسی بللی می ؟ « آخر زمان بیغمبری کلدی ده اوندن قیندر ، می
 دیه جیکس ؟ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقدمن شریف ایتدیکی
 وقت دنیانک قسم کلیسی کیدی . بیده عالم ایکنجی قسمه دور ایتدی .
 بوکا مراض حدیث یوقدر . برطاسم ضعیف ، موضوع حدیثلر
 وار که هیچ اهمیتی حائر دکلدور .

— اترق نه جاره ؟ آخر زمان کلدی نه قدر جالشعق بوشدر .
 بویه دیهرک مسکنته باشاملی ، اوله می ؟ حکومت مستبدلر مخصوص
 بویه اشاعه اچنلورد . البت بویه اوله جقمش . حکم زمان ایش .
 مسلمانلر ازیله جیکمش . محقق بیلرک قرب ساعتک باشقه مناسی یوقدر .
 [کل آت قرب ...] درلر . « هر کله جک شی قیندر . کیمشدر
 اوزاقدر . « یا خود دنیانک کین مدته نمبته قالان قسمی آزددر .
 فقط دنیانک کین مدتی بکا خیر و بره بیلریمیک ؟ زمان سعادتدن
 اول یدی بیک سنه به قدر بیلرلر . اوده غایت مجمل . نوحدن بری
 اولان زمان بیه تماماً معلوم دکل . بیک درلو اختلاف وار . [و الفین
 جاؤا من بعدهم لایطمعوا الا الله] دنیانک برقی تاریخک دور مظلمی در .
 الهیدن باشقه کیسه بیلمز . مثلاً دنیانک ایتداندن بری اوز بیک سنه
 کیمش کیری به طغوز بیک سنه قالش اوله بیلر . بولاهدینه قیامت قیندر ،
 دینه بیلر . چونکه قالان قسمی ده آز اولور . اوله موضوع حدیثلره
 قولاق آسمه . [امتک کونی برکوند ، « یعنی آخرت کونی »] بویه
 بر حدیث اویدر مشلر . بالانددر . کتب سنه تک هیچ برنده یوقدر .
 یعنی مدت حیاتی برکوندو . [وان یوما عند ربک کالف سنه مما تصدقون]
 یعنی بیک سنه دیمک ایش . اللهم عندینده برکون بیک سنه .

بزم بیک سنه من جناب حقه برکون ... طوغری بو . الله نمبته
 کیمش ، کله جک یوق . مکانی اولدینی کی ، زمانی ده یوق . تسلیمدن

باشقه چارم یوق . مادام که مکاندن مزهدر ، « کولکره دهساقیندر ،
 پرلر ده اولوا قدر ، دیه بیلریمیکس ؟ هبسی بر . مادام که مکاندن
 مزهدر . بونی قبول ایتلی . چونکه سوکرا استوائی امکانه لازم کلیر .
 برده کلیر فصل آراسه کولکره کیلرده اوله آزاد . ملکلر ده
 قین دکل . فصل که امکانک جناب باری به نسبتی علی السویه ایسه
 ازمنه ده بویه . فقط بز تصور ایدمیز . شبه سز اولده اولان شیلر
 نصاحه ابدده اولان شیلر ده اوله در . زمان ایله مقید اولما بجه ازمنه تک ده
 استوائی لازم کلیر . علم الهیده هر شی حاضر در . ازل ایله ابدیننده
 فرق یوق . کیمش ، کله جک بردر . هبسی علم الهیده حاضر در .
 هر حالده بیک سنه جناب حقه نسبتله بر آن کی در .

مادام که بستون ازلیت ، ابدیت ، نامشاهی برمدت علم الهیده
 حاضر در ، سنه تک نه حکمی قابل ؟

لکن « امتک عمری برکوند . بیک سنه باشا به جقلر . اگر ...
 اولورسه ... ده یاریم کون علاوه اولتور . دیمک که بیک شیوز سنه سوکرا
 قیامت قویه جقمش . خبر صحیح دکل بو . پیغمبر اقدمن بویه
 بیورمدی .

بوندن باشقه درلو تضرع ده ایتدی . [قیامتله بن بویه می] .
 هایدی فضله بی آل . مراد اودکل یا . فقط بهضلر اوله آکلامشدر
 آزاده نه قدر فرق وار ؟ اورته باری ایله شهادت پارماغندن عبارت ،
 اوقدر بر زمان قالش . اوله ده آلنه مادام که کیمش مدتی بللی دکل .
 آتی ده بللی اولماز . هیچ شبه و تردد ایتدیگر . قیامتق قویه کتیرنلر
 دشمنک ایچون کتیریورلر . بوکا دائر نه آیت وار ، نه حدیث وار .
 — غایت قیندر ، همان همان کلدی .

دیمک معقول کورولز . هر کسی وظیفه سیله مشغول اولسلی .
 سلامت عمومی بی تأمین اغورنده کندینی فدا ایتلی . دشمنلرک قسمه
 قولاق اصحابی .

— بر فائق اولورسه نه پایه بیلریم . نه ایشه قیامت قویور .
 لایقی اهالی بی بویه مسکنته دوشورمک ، جدیدندن تغیر ایتک ؟
 — چالیش ، چالیش نه اوله جق ؟ بوکون یارین دجال جقه جق .
 برلقمه ، برخرقه !!

بویه قاعنی عطالتله قسیر ایدرلر . قاعت بودیمکی ؟ قاعت
 دیمک ، مالک مالنه حرص ایتیمک ، نصیته قانع اولوق . چالیشلرک
 قسنتک نه ایبه اوکا راضی اولورسک . « نیچون اوندن وار ، بنده
 یوق ؟ » کیسه تک حاله حرص ایترسک . بودر قاعت . یوقه
 مسکنت دیمک دکلدو . اسبابی حاضر لادقمن مکره الله توکل اول .
 تأثیر بی الهیدن بیلسلی . فقط [ان تضرکم الله یضرکم] اگر سز
 اسبابه توسل ایدر سکز اووقت الله نصرت ایدر . اسبابه دانما
 توسله امر ایدر . فصل که پیغمبر اقدمن باقعات کندیده چالیشدی .
 هر برزخه قائلیدیلر . بزه ، اخلاصه دوس ووردیلر . اگر دعا ایله
 ایش بکسه پیغمبرک دستندن بیوک دعای اولور ؟ غزابه کیتسک
 نه حاجت واردی ؟ او طور دینی بردن لرینی قالدیرر دعا ایدر دی ، همان

دشمنان یزید با تار کیدردی. بویله یی ایدی؟ انسان چاشمقله مأموردرد. غازی اوله جق، شهید اوله جق، دنیاو آخرت سعادتتی قازانه جق. اسباب دنیاسی دربو. چالیشق دورسی دربو. خوارق دورسده بیه اوله خارقهار، حکمته مخالف معجزه اولمایوردی.

ایشته حدیث شریفده نه بیورور؟ [خیرکم من لم یتراک] بیلر میسکر ایچکزده خیری اولان کیلدر؟ الهک، بیغمبرک سودیکی قولر؛ ایچی جهانده مسعود، بختیار اولانلر کیلدر؟ [خیرکم من لم یتراک] دنیاو آخرته ولا آخرته لانیاه [اول کیسه لدرکه آخرت ایچون دنیایی ترک ایتمه مشلر، دنیا ایچونده آخرتی ترک ایتمه مشلر. ایکیسده چالیشمشلردر. چونکه بیلمشلردرکه آخرت سعادتق، دنیایی یقیمقله اولماز؛ دینه خدمته، وطنه خدمته اولور. بویله اولان کیسه کندی سلامت عالمه سنی و بتون بلاد و مالک اسلامه نیک راهنی آرزو ایدر. یالکر کندی منفعتی دوشونمز.

ناس ایچنده آخرتی دنیا ایچون ترک ایتمه مشلر وار؛ — دنیا یترزه... دیورور. بر قسمز بویله در. اصل قاتاق بودر. لکن اولری ده فنا. اولنر شویله دیورور؛ — بزه آخرت لازم. دنیا نه مزه لازم... تنبک ایدرلر، ایشدن چکیلورلر. خاشاره میدان وریورور. نه یابارلر؟ کیمی تکیه چکیلر، کیمی مکیه چکیلر. بضیله ده اونده او طورور. گوشه مندرنده، قونوغنده امرارجیات ایدر. ایسز لکدن بوش بوشته طورمدن قوه نکره لری عاقل برحاله کلیر. استه مکدن باشقه مشغله لری اولماز. حالبوکه هر انسانک الدن برایش کلیر. کرک جسی، کرک فکری اعمال ایچلی. ایچی کوچی ترک ایله گوشه آتروایه چکیلمک، حیسنز لک در. کندی کیچیک جکی تأمین ایدوب برکوشه چکلیمک، یاخود قهوه خانه لده پنکه مک... یک مذموم در. بوکی انسانلر جمعیت بشره دن سایلیماز. اولنره «انسان» اطلاق ایچک عبندر. نه جسا» نه فکر آ انسانلقدده بر علاقه لری یوقدر. اولنر بو جمعیت افرادندن منمود دکلددر. بریشک که جوددی، عدسی ساویدر؛ اوکا براس طاقق عبت در. هر کس الدن کلدیکی قدر چالیشلی. الدن باشقه برشی که برن وارسه دعالیه اشتغال ایدر. دعا قرآنمه ده جاییش! امدایه بحق لایق اوللیسک. وظائف دینی، حقوق عبادی ایضا ایچمیسک. یوقسه اوده دن بریدن لمتلر، بد دعالر یاغارسه خیر دعا نه قائده ویرر. دائماً حکم اغابکدر.

— اوله بر آغزله دعا ایچک، بیورمش بیغمبر، اوله بر آغزله که هیچ کناه ایتمه مش اوله. ملکرلک آغزی کیی. ملکرلک دعای مستجاب دکلی؟ اولنر مصومدر. بریشته دعا ایدر لسه مطلقا مستجاب اولور. فصل که بش وقتدن سکره مصلی زندن قالمیوب قله به متوجه طوردرسه قانتجه به قدر ملانکه؛ کرام کندیسه دعا ایدرلر. دنیا کلامی ایچدیکه، وضعیتی دیکشه برمدیکه قله به قارشی طور دینی مدت بودعادوام ایدر. نماز ایچنده اولدقه شهسز ده از یاده قبض اولور. اخلاص ایله قیلارسه ملکرلک دعایه مظهر اولور. ایشته رسول اکرم اقدمز بویله بیوریدرلر.

— اوله بر دعا ایله دعا ایچمیسک که رد اولماسون. اولانکناه ایچدک بر آغزیدن صادر اولسون.

— آمان یارسول الله! فصل بویله آغز بولم؛ همیزک آغز لری... رسول الله اقدمز تقسیم ایدرک بیوریدر که؛ — مقدمه عدر، بیلور میسکر؟ دین قارداشک اغزیله سکا دعا اولسون. اودنایی الله تعالی رد ایچمز. بیلر سکرکه هر کیم کناه ایچمشره کندی اغزیله ایچمش در. هر که ایچک ایچک. کوزل مسامله ایچک. مجبور ایچک اخوانکر سزه دعا ایسون.

دیگر حدیثده «اذا دعا احدکم لاجبه عن ظمیر القیب قالت الملائکه وک مثل ذلک» بیورلشددر. یعنی بر مؤمن بر مؤمنه عن القیب یا کندیسی ایچک کورمش، یاخود ملت خنسه اونک وجودی خیری عد ایتمه ده خیری اولمایورق دعا ایچش اولور. موظف ملکر وارددر، دعا ایچن کیسه به ده دستک برمتلی بشیر ایدرلر. الحاصل کناه ایچدک آغزله دعا ایچک دیک، دین قارداشک دعای آن دیکدر. تم آغزله سن کناه ایچله بیلر میسک؟ سکا نسته تم آغزله نه سایلیر؟ کناه ایچمش. فی الحقیقه دعا قرآنمه بیوک شی. لکن ایشته بر درجه به قدر لایق اوللی. اگر لیکا مقابل بیک دانه بد دعا آیرسه اودنک حکمی قلساز. چونکه حکم اکثر کدر. صدده کلیم نه بیوریدر لری؟

— ای اتم! سزک خیر لیر لیر کیلدر، بیلر میسکر؟ اول کیسه لره که آخرت ایچون دنیاسی ترک ایچمز، دنیا ایچونده آخرتی ترک ایچمز. ناسک اوزرینه بد اولوق ایتمن.

بعض قبل انسانلرده وارددر؛ — زنگیلردن آهیم زکاته کیچیریم... دیر. اصلا سسی، همی یوق. اوه کیک بریکیک ویره جکی صدقه ایله کیچیر. میشتی بیت المال مسلمانک اعشقه حصر ایدر. بونلرده مذموم در. هر کس چالیشلی، کندی میشتی تأمین ایچلی. عاجز قالیسه او وقت بیت الله باقلی.

اما بر خدعت مقابلنده اولورسه اویشته. امور سلیمه خدعت وار. الب اجر سی آله جق. فقط هوان بر ظالم، یاخود بر مسکین بده آلمه قانتبشیر. حالبوکه هیچ استحقاق یوق. ملت بورچلر ایچش اولنری اطه به [ولم یکن کلا علی الناس] حدیث شریفی کندی باریته اسباع ایچلی.

ایشته بزم بر جو غزده مع التأسف قوری دیندارلق دعواسی وارددر. ترقیات اسلامیه دائر بر آرزوی یوق. بلکه شرعشرافی اوکا غیر مساعد کورور. دشمنلرک ادعاسنی قهوه ایدر طورور. کیسی اوضاع ایله، کیسی تقریرله سلکن، اعتقادی کورور. قوری دیندارلق ساقمه به دینی بوک ریخاستک ایدنلر اوه دجری بوفر قدر. بونلره «غلات مصوفه مدیرلر. اولنر فکر آخرته، اذواق دینه ایله» کویا. او قدر مستحق اولمشلر که بونک خارجده بر مطب یوق ایچش دنیاجه ترقی عبت ایچش، دنیا به طایبق سایلیرمش.

اوله یی؟ برکه دوشونلی؛ الله، طیات رزق عبادینه امتان مقانده خیرورور. هر ایستدیک شیه قدرتی اولمایان شخص انسان

تکالیفی تشدیداً ابرادیدر؛ زهد و تقوا نك مراب كالیه سی امرایلر .
 ضعیف اولانلر حقلر نده کی تکالیفی ده تخفیفاً آیان ایدر ؛ رخصت
 شرعیه دن استفاده لری نه مساعده ایلر . بوسورنله هرایکی قسم ایموانی ده
 خالققرینك امریله عامل ؛ نیلیه متجانب اولمش اولورلر .
 بنابرین ، شرع الهیده قوی به ، ضعفاً درجه سنه تنزلی امر
 اوله میه جتی کبی ؛ ضعیف ده اقویا مرتبه سنه صعود ایله مکلف طوبوتاز .
 انقره استیناف ربیسی : عمر لطفی

مَوَاعِظُ

مقرر ی :
 مناسترلی اسماعیل حق
 محرری :
 سیروزلی ح . اشرف ادیب
 درس : ۵۰ - ۱۲ ایلول ۳۲۴

— نه مه لازم بیم دنیا ؟ بوراده قاله حق دکلز که . بوکون ،
 یارین قیامت قوباجق . بونلر علی الاکثر اویدر مه شیلر . قیامتی بوتون
 امتنک کوزلری اوکنه کتیرمک دشمنلک در ، ترقی به مانع اولمقدر .
 واقفا قیامت یقیندر ، اما نه قدر ؛ اللی بیک سنه می ، یوز بیک سنه می ؟
 بوراسی بللی می ؟ « آخر زمان پیغمبری کلدی ده اوندن یقین در » می
 دیه جکسک ؟ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اندمز اشرف ایتدیکی
 وقت دنیانک قسم کلدیسی کیدی . بدمه عالم ایکنجی قسمه دور ایتدی .
 بوکا معارض حدیث بو قدر . برطساق ضعیف ، موضوع حدیثلر
 وارکه هیچ اهمیتی حائر دکلر در .

— ایتق نه چاره ؟ آخر زمان کلدی نه قدر چالشعق بوشدر .
 بویله دیه رک مسکنله یاشاملی ، اوله می ؛ حکومت مستبدلر مخصوص
 بویله اشاعه ایشلر در . البت بویله اوله جقمش . حکم زمان ایش
 مسلمانلر ازیله جقمش . محقق بیلر کز قرب ساعتک باشقه مناسی بو قدر .
 [کل آت قریب ...] دیرلر . « هر کله جک شی یقیندر . کیمشیلر
 اوزاق در . » یاخود دنیانک کین مدته نسبتله قالان قسمی آزدرد .
 فقط دنیانک کین مدتی بکا خبر ویرم بیلریمسک ؟ زمان سعادتدن
 اول یدی بیک سنه به قدر بیلرلر . اوده غایت مجمل . نوحدن بری
 اولان زمان بیله تماماً معلوم دکلر . بیک درلو اختلاف وار . [والذین
 جاؤا من بدمه لایلمهم الا الله] دنیانک بر قسمی تاریخک دور مظلمی در .
 الهیدن بشقه کیسه بیلیمز . مثلاً دنیانک ابتداسندن بری اون بیک سنه
 کچمش کری به طه و زینک سنه قالمش اوله بیلیر . بو حالده یقه قیامت یقیندر ،
 دینه بیلیر . چونکه قالان قسمی ده ازا اولور . اوله موضوع حدیثلره
 قولاق آصمه . [امتنک کونی برکوندر ، یعنی آخرت کونی] . بویله
 بر حدیث اویدر مشلر . بالاندر . کتب سنه تک هیچ برنده بو قدر .
 یعنی مدت جاتی برکوندر . [وان یوما عند ربك کالف سنه ما تمدون]
 یعنی بیک سنه دیمک ایش . الهک عننده برکون بیک سنه .
 بز بیک سنه متجانب حقه برکون ... طوغری بو . الله نسبتله
 کچمش ، کله جک یوق . مکانی اولدینی کبی ، زمانی ده یوق . تسلیمدن

باشقه چارم یوق . مادام که مکاندن مزهدر ، « کولکره ده ساقین در ،
 پرره ده اولوزاقدر ، دیه بیلریمسک ؟ هبسی بره مادام که مکاندن
 مزهدر . بونی قبول ایتلی . چونکه سوکرا استوائی امکانه لازم کلیر .
 پرده کلیر فصل آزارسه کولکده کلیرده اوله آزار . ملنکلر ده
 یقین دکلر . فصل که امکانه ک جناب باری به نسبی علی السویه ایسه
 ازمنه ده بویله . فقط بز تصور ایدمیز . شبه سز ازنده اولان شیلر
 نصاسه ابده اولان شیلر ده اوله در . زمان ایله مقید اولما شمه ازمنه تک ده
 استوائی لازم کلیر . علم الهیده هر شی حاضر در . ازل ایله ابدیتنده
 فرق یوق . کچمش ، کله جک بردر . هبسی علم الهیده حاضر در .
 هر حالده بیک سنه جناب حقه نسبتله بر آن کبی در .
 مادام که بشون ازلیت ، ابدیت ، نامتاهی بر مدت علم الهیده
 حاضر در ؛ سنه لک نه حکمی قالیر ؟

لکن « امتنک عمری برکوندر . بیک سنه یاشایه جقلر . اگر ...
 اولورسه ... ده ایلم کون علاوه اولنور . دیمک که بیک شیوز سنه سوکرا
 قیامت قوبه جقمش . خسر صحیح دکل بو . پیغمبر افسدمن بویله
 بیورمندی .

بوندن باشقه درلو تضریح ده ایتدی . [قیامتله بن بویله می] .
 هایدی فضله بی آل . مراد اودکل یا . فقط بمضار اوله آ کلامش
 آراده نه قدر فرق وار ؟ اورته یارمقی ایله شهادت یارماغندن عبارت ،
 او قدر بر زمان قالمش . اوله ده آلسه مادام که کچمش مدتی بللی دکلر .
 آتی ده بللی اولماز . هیچ شبهه و تردد ایتیمکز . قیامتی قوبه کتیرنلر
 دشمنک ایچون کتیریورلر . بوکا دائر نه آیت وار ، نه حدیث وار .
 — غایت یقین در ، همان همان کلدی .

دیمک معقول کورولوز . هر کس وظیفه سیله مشغول اولسلی .
 سلامت عمومی بی تأمین اغوزنده کندینی فدا ایتلی . دشمنلرک قتمنه
 قولاق اصاملی .

— بر فائق اولورسه نه یایه بیله جکم . نه ایشه قیامت قویور .
 لایقی اهالی بی بویله مسکنه دوشورمک ، جدیدن تضریح ایتک ؟
 — چالیش ، چالیش نه اوله جق ؟ بوکون یارین دجال چیقعه جق .
 برلقمه ، برخرقه !!

بویله قناعتی عظالتله تفسیر ایدرلر . قناعت بودیمک می ؟ قناعت
 دیمک ، طالع مالنه حرص ایتیمک ، نصیبه قانع اولمق . چالیشیرسک
 قسمتک نه ایسه اوکا راضی اولورسک . « بیچون اونده وار ، بنده
 یوق ؟ » کیمه تک حالته حرص ایتیمسک . بودر قناعت . یوقسه
 مسکنت دیمک دکلدر . اسبابی حاضر لاد قدن صکره الله توکل اول .
 تأثیر بی الهیدن بیلسلی . فقط [ان تنصرک الله ینصرک] اگر سز
 اسبابنه توسل ایدرسه کز او وقت الله نصرت ایدر . اسبابه دائماً
 توسله امر ایدر . فصل که پیغمبر اقدمن بالذات کندی ده چالیشدی .
 هر برزخته قاتلانیدیلر . بزه ، اخلاقه درس ویردیلر . اگر دعا ایله
 ایش نسه پیغمبرک دعاسندن بویک دعای اولور ؟ غزایه کیمکه
 نه حاجت واردی ؟ او طوردینی بردن اللرینی قالدیرر دعا ایدر دی ، همان

مِنْ بَيْتِكَ بِحَسْبِ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفتعلق رساله در

مجله آراء
مدرسه عالی عالی جاده سده
دائرة مخصوصه مدر

مکتبہ مولانا آغا محمد علی صاحب دہلوی پبلیشرز
دعہ ایڈیشن اول اول اول اول اول اول اول
ایڈیشن :
مکتبہ مولانا آغا محمد علی صاحب دہلوی پبلیشرز

در سادہ نسخہ ۵۰ پارہ در
تیرہ من مغرا بورر الہ کوئٹہ پریس سٹری
۲۰ غروش قطعہ آئینہ
در سادہ پوسٹ الہ کوئٹہ پریس ولایت جلی انڈیا پورٹور

تاریخ نا۔ بیسی :
۱۱ محرم ۱۳۲۴

مؤسسی : ابوالملا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
سنہ کی کتابی
۳۵ ۶۵
۵۰ ۹۰
۵۰ ۹۰ غروش

در سادہ
ولایت
ممالک اجنبیہ

عدد : ۲۴ ۱۲ محرم ۳۲۷ پنجشنبہ ۲۲ کانون ثانی ۳۲۴ بریحی سنہ

اسلامیتک بخش ایتدیک حریث عامہ

حریث شرعیہ تک مرکز دائرہ سی ، اہم نوآند واعظم مزایسی ،
زہرہ احرارک اقدم مساعیسی امر بالمعروف ونہی عن المنکر در کہ
بیولک و کوچوک ہر فردہ ، جمعیت اسلامیہ بی تشکیل ایدن ہر قومہ ایضی
نصائح خالصانہ بووظیفہ عالیہ تک اس الیاسی و رکن اعظمی اولدینی
وارستہ ایضاحدر .

« الدین النصیحۃ » حدیث شریفیہ مؤید بولونان یورکن جلیلی
اکابر اسلاف علی الدوام محافظہ ایدر لر دی . حق خاقای عظامہ مباہعہ
آتاسندہ شرائط اساسیہ دن اولوق اوزرہ بروجہ صراحت ذکر ایتمک
معتاد ایدی . چونکہ جناب رسالتاب اقدمزدن بویہ تالی ایلمش ایدی .
بخاری شریفہ کشیدہ سلیک روایت بیورلدینی اوزرہ اصحاب
کر آمدن جریر بن عبداللہ « رضی اللہ عنہ » - بصرم امیری جناب منیرہ تک
وقوع وفاتسدہ امیر لاحق ورود ایدنجہ بہ قدر اہالی بلدی تسکین
مقصدیہ ایراد ایتدیک خطبہ ، حالہ مناسب نصائح علیہ لری افتتاحسدہ -
رسول اکرم اقدمزہ بن ایلمک ملاق اولدوغم زمان یارسول اللہ سزہ
اسلام اوزرینہ بیعت ایدرم ، دیم . اول حضرت در عقب « والصحیح لکل مسلم »
کلام شریف لری علاوہ بیور دیر . یعنی اسلامی قبول ایدن کیمسہ
مسلمینک ہر فردینہ ناصح و مرشد ، خیر خواہ دائمی اولوق شرطدر .
بندہ اوزمان بومنوال اوزرہ مباہعہ ایلدیمی ، دیمش لردر . جناب
جریرک « اسلام » تعیرندن مقصدی روایت اخراہہ تصریح اولدینی
وجہلہ اقامہ صلات و ایتنای زکات کی وظائف اسلامیہ در . ایستہ
بو طاقم فرائض دینیہ تک قبولی شارع اکرم اقدمزدن افراد مسلمینہ ناصح
و خیر خواہ وانلری سبیل سلامتہ مرشد اولنہ تملیق بیورمش اولیورلر .
بونی مؤیدہا بر جوق احادیث صحیحہ وارد .

خاقای عظام مواجہہ مندہ ایراد اولونان حق سوزلرک بری دہ
حدیثہ بن ایمان درض ہک فاروق اعظم حضرت لری طرفندن « اگر بندہ
بریل وانحراف اتری حس ایدمک اولسہ کتر نہ یلیارکنزہ بیورلدینی
ہنگامہ مشارالہہ خطاباً « بزنسدہ ذرہ قدر براتر انحراف کورمش
اولسوق واللہ - قلیجیلر مزایہ - قوم ایدرزہ - دیسیدر کہ مہابت
جلیلہ سلیہ معروف اولان حضرت مشارالہ بوسوزی استماع بیورونجہ
حدیثہ اصلا کوجنم کدن بشقہ بردفہ دہا تکرار کلام ایتدیردک
بوندن طولانی ، امت احمدیہ بویہ ناطق بالحق ذواتک موجود اولسہ
مینی جناب حقہ عظیم تکرار ایتدیدی .
حضرت مشارالہک کمال اصافرتہ دال اولان دلائلک بری دہ
« احب الناس الی من رفع لی عی » کلام شریف لری . یعنی عندمدہ
ناسک الی سوز کیلیسی بگامعیی اخطار ایدر لردر . [بومنای مفید اولوق اوزرہ
مشارالہک « رحمہ اللہ امر اہدی الی عی » کلام لری دہا مشہوردر]
بر دفعہ دہ شویہ بیورمش لری : « لدی الایجاب بر قومک امور دینی
اصلاح ایچون والیرینی تبدیل ایتمک نچہ غایت آسان رشیدرہ بولکام
عالی لری ایلدہ مأموریتلرک حریتی اعلان بیورمش اولیورلر فی الواقع
بر مأموریتی بر شخص مینہ حصر ایتمک اول مأموریتی او کاخادم واسیر
قلمقدر . خالیو کہ مأمورک تعین اولونہ جنی مأموریتہ خادم اولسی
لازمدر . قابل اشتراک اولیان مأموریتلردہ بولنقی انسانہ حس استبداد
تولید ایدر . بردہ بر خدمت دہا اہلیت ذات واریکن غیرسی تعین
وابقا ایتمک - احادیث شریفہ دلائلہ - جناب حقہ ، وسول ذی شانہ
و کائنہ مسلمینہ خیانت عدالتور . صالح عباد بوتون امانتہ اللہ در .
عامہ نامہ تعلق ایدن بر مصلحتی اہل اولیان کیمسہ تودیع امانتہ اللہ
تضییع و ابطال اولدینی حدیث آخردہ مصرحدر . جناب باری تعالی

علمی یوق ، عزفانی یوق . قازانمیه ارباب اوله مایور . صو کرا اولانلره . حسد ایدیور .

[ام یحسدون الناس علی ما آتاهم الله من فضله] اونار چالیشیورلر ده . علله حسد ایدیورلر . چالشک ، الهلک فضلنه لایق اولوک ، زنکین اولوک ، مقبول اولوک ، معتبر اولوک . یوقسه : « نیچون آزا اولسون ؟ » دیرسه نانکورلکدر . بعض آدملر وار ، هیچ باره سی یوق ؛ فقط اولسه نهلر یابه جق ، نه فالقنلر ایقاع ایدمجهک ... کولکلندن « اله چوق باره کچسه ، دیبور ، شونی یایسم ، بونی یایسم ... » ذهننده خیلی فسادلر قورار . او ، یایمش کچی اولور ؛ چونکه دائما اونی تمی ایدر ، الله فولک قلبنه یاقیور . الله یوق ، یابه مایور . فقط قابنده نه امیشلر ، نه ماللر سللیور . الله اولماش ، یایماش ... سوه نیت ایله یاشارسه یایمش صایلیر .

اونک ایچون شارع بزه : « فقیر اولوک » دیمدی . « زنکین اولوک ده حسن استعمال ایدک ، بیوردی . فقیرلک عتلا ده ایچی عد اولونور ؟ اصلا ! فقر ، انسانی نهلره سوق ایتمز ؟ .. فقر سیبیله یالان سویلر ، فقر سیبیله هر خالفه جرأت ایدر . فقر ، اخلاق بوزار . فقط زنکین اولوب آزاملی . الحاصل اعتدال کوزتملی . حسن استعماله چالیشالی .

ایشته برطاقلری بویله انسانلر ، بوفکرده آدملر ، آخرتی ایستیورلر ، دنیایی براقیورلر . آخرت ایچون ظاهر آ دنیایی ترک ایدیورلر فقط کولکلر بدن چیقارمازلر . حال وسیرتاری تصویراتدک . برطاقلری ده دینسزک حسیده : « آخرتی ایسته میز » دیرلر . حالبوکه بیلمز لر که دنیاده اولماز صو کرا . حسن اخلاق دین ایله ، ایمان ایله قائم در . دین ، ایمان اولماز سه حسن اخلاق ده اولماز . حسن اخلاق اولما نیجه دنیاجه ده اعتباری اولماز . دنیاده صو کرا کز : چالشمقله زنکین اولسه ده عاقبتی وخیم اولور . دینسزک ، اعتقاد سزک ایدوب ده استحصال تروته چالیشانلر ظن ایتم که دواملی بر اقبال بولسونلر . انسان مشروعت دائرمنده قازانیرسه کر چکدن قازانمشدر .

ایشته بز افراط پرست ایکی فرقه ایچنده قالمشدر : بر طاقلری قوری دیندارلر ق دعوا سنده بولنلر ق بدنیاته سبب اولورلر . برطاقلری ده سوه اعتقاد ایله منفعت سرتاک جهته صایبارلر ، درلو درلو فساد ایقاع ایدرلر . بویوزدن اسلاملر بینته بویوک تفرقه دوشمکه در . پک اعلی تحصیل ایتمش ، ترقی یولنی اوکرتمش . منافع بشریه به چالیشمجه جق لر ایکن بعض اشخاص دینسزک ساقه سیله ، ویاسوه اخلاق مقتضاسنجه غیر مشروع حرکتده بولنورلر . بویوللرک ایکیسی ده باطل در . نه دینی بر اقلی ، نه دنیایی . دینی محافظه ایچون ، سعادت اخروی قازانمق ایچون ترقیات دنیویه لازم . سلامت مله میمن دشمن الله قالیسه حاللر نه اولور ؟ بوندن صو کرا بوتون انبای وطن آراسنده ، الحافسه مکنتیلر ایله مدرسه لیلر بیننده منافرت قالمالی . ایکی طرفه اعتدال نقطه . نه یاقلاشمالی ! .. یوقسه بوتدنبله تأمین سلامت ایدمجه میز ...

ختم

مطبعة اخوت

ابوالعلا

صایلمایور . نیچون حسرت قاله سک ؟ نیچون اولادک سورونسون ؟ بوفکر ، مسکتندن ، عطا لیدن کابر . هیچ بشقه دکل !

— ایشته بن الله آدمی می . آخرت در بن سو کیم ! .. دیبور . حالبوکه کولکلندن دنیایی چیقارده ماز . اصل اهل الله اولانلر کولکلندن بوتون ماسوائی کولکلندن چیقارمشلر . فقط یینه الله نده وار دی . جلال الدین رومی حضرتلری پادشاه کچی یاشاردی . لکن :

— المده در ، دیبور دی ، کولکلده یوق . ضره سی کانه جهسینی بردن الله یولنده فدا ایدمجه ... فی الحقیقه فدا ایدرلر دی .

حضرت سلیمان کچی . جنلره ، پرلره طاغله ، روز کارلره .. بتون خلافتیه حکمفرما ایدی ، حالبوکه عندنده هیچ اهمیتی یوقدی . قلبنی اورایه چور میوردی . دائما حق ایله افتخار ایدر دی . او بالکتر بر معجزه ایدی .

بو حالده ، بو سیرته اهل الله ده کلتش . بتون دنیایه حکمی ، نفوذی کچمش . لکن کولکلنده هیچ دکری یوق . امام اعظم نعمان بن ثابت کچی . کلدیلر ، خبر یوردیلر :

— ائدم ! دیدیلر ، بغداد دن خلیفه مسلمین یکر می دوه یوک سزه هدیه کوندرمش . نفیس قاشلر ، ناپیده خلعتلر ، هیچ کوروله مش تورلور تورلو شیلر ... کلپور ائدم ، کاروان کتیریور ! .. بویله ده بئری اوزرینه امام اعظم ائدمن : — الحمد لله ! .. دیدی .

— هاه ، دیدیلر ، سویندی . باق نهلر کلپور ، ایشندی ده

نمون اولیور ...

آده دن بش ، آتی کون کچدی ، کندبسته : — نأسف ایدمجهک برشی وار ، دیدیلر .

— نه ایتمش ؟

— دوه لری یولده ضبط ایتمش .

— الحمد لله ، دیدی ... شانشیدیلر شیمدی . اولجه کلکلده اولدینقی بشیر ایتدیلر ، « الحمد لله » دیدی ؛ شیمدی ضایع اولدینقی سوبلیورلر ، یینه « الحمد لله » .

— عیجا حکمتی نه در ؟

دیه بزینی سؤال ایتدی . ظاهر آ تناقض وار . کلکندن نمون اولورسه ضیاعتدن محزون اولمی ایدی . حالبوکه ایکی صورتده بر سو نیجک علامتی مشاهده ایدلای .

بیوردیلر که : — هانی کلوب بکا بشیر ایتدی کز : « سکا نفیس قاشلر ، خلعتلر ، ماللر کلپور ، دیدیکز . او زمان قلبی یوقلادم . باقدم که هیچ بر سو نیج طوعامد . اوخبر کله دن اول کولکم نصلسه کلد کد نصکراده یینه اوله . بونک ایچون « الحمد لله یارب » دیدم . صو کرا کلدی کز : « ضایع اولدی » دیدیکز . اووقته کولکی یوقلادم هیچ بر کدر طوعامد ... ایکی حدمده برشی اوزرینه . تناقض یوق . بویله اولورسه بتون دنیا سنک اولسون ، حالبوکه اونلر بویله می ؟

اللهه بیله کوسیور : — نیچون اوکا و پررسک ، بکا ویر میورسک ؟ .. دیبور . کندی قصور بنی بیلیمور . کندی چالیشمایور . اوله قالیور .

بنیاده و همی استمال اینک لایمدر . انسان ایسه تک ایسته
 حوائجی استحصالی ایده به سکی جنبه ناصوه مختصراً . نسلون
 حسن معاشرت ایله اولور . بر جوقی احوال و موافقتدن مننی
 انسان ایسی حسنک مواساتنه ، لطف و کرمه عرص
 افتخار ایله . بو کجیو مدرک نعلون . حسن معاشرت . شصفت علی
 حاقیله ، بیوگان و محتاجه مد دست مواساة و طیف اسلیبه
 بشریه دندر . کسب تجارت اینک ، تحصیل علم و معرفت اینک ،
 شرکتلر تشکیل اینک نعلون جهتمدر . کسب و تجارت اینک جنبشی
 تدارک ایله یکسمن حیاتی حمت بد اولمندن شصفت دیگر اینک
 حوائجی حصوله کنوردکی و آسپیل ایله کی جنبه حمت بدیم اینک
 اولور . تحصیل علم و معرفت ایله دیگر لایه قوی علم و معوی بیوری
 تمیز و تمیله بدیم ایله لر . آخلاق ایسته جنبه حقی مضتک امور
 شرکتلرک قوتنه مسخر اولمندن شرکتلرک حمت بدیم ایسته جهتمدر .
 نعلون . حسن معاشرت . شصفت علی حلقه و اولرک حسی احسان
 مفهومده داخدر . ایسته حمتک آسانی . حقوق آسانه تک
 حایه سی مدل ایله تاییق ایله کد صکره قوه سی مدل ایله سیرت اولوق
 ایچون احسان لایه قوی اولدیمدن و حکمت سی حلقه حق منه
 احسان لایه قوی ایله کی کی ردائل و سائنم لایه قوی حمتک رو به

بنیاده درج ایشیددی . بوندن طولانی ذرقن سی هو ایندی . دیه
 شاهر ضروری حضرت مرالعدونه شکایت ایله . مشار ایله بو تک
 جهت هجوی مرکه ناهن دکلمر . ایله حسان نانات نه دیه حکم .
 بیوردقدن صو کرکا جناب حسانی حاب ودموای اکا اساع ایله .
 حسان ، بوسوز هجودر ، هر لکشدنی ره هجودر . دیدی . و فسالو یله
 اولدیمی دکر کار ایله ، سن صافقین طاب مکاره اوله . یزده اونور .
 سکا پراشان بودر . سن آتیق طعام بیین ، ایسه کین بر کیمه سک
 معانی مفید اولان بیت مذکورک همطالی همسرات و قایلینسرات
 ایله نویف اولدنی حضرت هر زوددمده رضا مطووه ایله . حفظ
 منازعه و وقوع بولان مسالیده اهل وارایه مراجعت لزومی نایس
 مناصدیه و یوله مناصه بیوردی .
 هر فن و صنعتک اکابری مرجع مشکلات ظنیر ، فی و استامه
 منحصرأ اولرک حکملری مدار فصل انخاز ایله بیسه متک اصلاح
 و ترفیقندن امید کسبلمز . عکسی تقدیرده ایسه هر قاندر رسس
 جینا جنمندن نوز و نلاح قابوسی قایلیر .
 و الاخصوالناس اشاده .

نظم شرفیقه بو طرز تلیسه ، بوقدر شاسامه ارشادا بیوردی .
 مناسترلی اسماعیل حق

نجائب قرآنیه

سوره نحل : آیت - ۹۰

ه ان الله بأمر بالعدل والاحسان وایناه ذی القرن و بیه عن
 الفحشاء والشکر والبی بیضکم لعلکم تذكرون
 علی التحقیق جناب حق عدل ایله [حقوقده مساواه رعایت
 ایروب هر ذی حقه حتی و یرمک ایله] و احسان ایله [خلفه ایست
 اینک ایله] و [بالخاصه] ذی قرابت [محتاج اولدقلری شینی] اعطا
 ایله امر ایدر و غشایدن [کتب ، نهان ، زنا و ساززه کی قولاً
 و عملاً] قبحده مغرط ذوبدن [و منکردن] طیان سلیمه تک قوت
 ایروب خوشلا بدینی شیلردن [و بی و ظلمدن] ناس اولدزینه
 استلا و استیلادن ، آنر اولدزینه تجیودن [فی ایله] . جناب حق
 بو مستحقات امر و بو مستحقاتی فی ایله [سزه صح و بسنه
 ایدیور ، بوده سزک متصح اولمکری مراد ایله کی ایچوندور .
 بو آیت جلیه خیر و شرک بیستی ای جامع بر اصل لاسوفدر .
 دینی ، سیاسی ، اجتماعی . شخصی ، اقتصادی هر نوع صلاح و سعاده
 ارشاد ایدیور . عدل بنون فضائلک منیودر . حمتک ضایعه حیات
 سیاسی ، افراد حمتک ضامن جز و میل و ناموسی عدلدر . انسان
 حقوق مشروعته عدل ایله مالک اولور . اناسه موهه ضرورت اولان
 سر حریت عدل ایله تحمل ایدر . فقط بکنکر عدلک ناس ایتمه
 بر قوم سعود اوله مالز . توفیق حمتک استفاده ایچون انسان قوی

ضروری سنندن واساکت دلریده نلاح و نهای موجب اسادن لایه
 ردائل و سائنم لایه قوی امر بیوردیمدر . و حمتک
 یگان یگان نامل و تدقیق اولورسه آیت کریمه تک مقرر حلقه انصاف
 بدستور اعظم اولدیمی مشابه اولور . بو کجیو مدرک این مسعود
 رضی الله عنه حضرت لایه : بو آیت قرآنه خیر و شری ای جمع بر
 آیشدر دیدی . قوی بیضای حمت قوی تصدیه بو آیت نعلون
 مظلون رضی الله عنهم سب اسلامی لوشندر دیگر کد صکره قرآنه
 بو آیتدن شفه رضی لونه ایله بیه آیت خلفه هر شیک بیان
 بللی و عتبرک هدایت و رحمت بدور . وصف صادق اولور ایله دیش
 وو آیتک و ازنا عتبت انکتاب تیباً لکی فی وهدنی و رخصه
 نظر جلیل خلفه ایراد سورسی سکوی کتبه تیبه ایچون و منی بدور .
 مطامع مسود معلووه ایشندر . رسول کریم صدمه امرای قادی مرت
 ایجه جفندی بر سر حدتینان ناصفیه مسالیه . هر نوع خدمت لایه قوی
 و رسات سیمی صدق ایله برابر قریش دان سوبیه تکلیف
 ایله کلیمدن کتبه حمت ایستک آتری دعوت بیورسی لوزینه
 ایچون خفرون ن هر مروز بی بی دعوت بیورسی با حاق قریش
 دیدکده رسول کریم و ان الله بامر محمد و احسان . ده آیت
 کریمتی نهیمه قدر اولدیمه هر : و الله سب کلامه . حلال و محس
 همه دعوت ایدیورسین . سی کتبه ایروب عتبه قیه من قوه
 حمت و قریش ایشندر دیدی . بر دعهه رسول کریم اقدم بو آیت
 و ینده و قودقهه و ید تکویر قرابت بیورسی نیز ایتمه فرق
 اعده بیورمش ایله . و ید آیت حسن اد و مؤداسه جین
 اولوق : اهل بو نه طاقی ، نه حذقی حسن بیان دیشندر .

ه انا لله بأمرک ان تؤدوا الامانات الی اهلها ه آیت کریمه مستنده محافظه امانات المؤمنین که صورتش اسرو فرمان یورشده [۱] اذ اصبح الایمانه فانتظر الساعه ه حدیث شریفی ده جامع صحیح بخاریده هم کوردور .
 مأمورینک منقضای حریتنوردن بری ده مأمور اوله حق ذاتک قوی و امین اولسی ، قدرت و کمالات ، امنیت و استقامت اصحابندن بولنمیسدر . چونکه هر مأمور مأمورینک اجبری عد اولوبور .
 قرآن کریمده ایسه ه ان خبر من استأجرت القوی الامین ه یورشدر . بناً علیه شو ایکی شرطک بری مفلوه اولورسه مأمورینک قائدهسی ضایع اولور ، کیدر .

اسلاف کترین اسلام بوحقیقت هب آشنا بواتورلردی . حکایه اولدینی اوزره برده ه ابو مسلم خولالی ه رحماقه [۲] مضاویه حضرتنریک حضورینه داخل اولدقده ه السلام علیک ایها الاجیر ه خطاییه سلام و بریدی . حاضر بولونانلردن برات ه مناسب اولان (ایها الاجیر) دییه خطاب اجه لیسک ه دیمش ایسهده معاویه (رض) خایر ! مبتلا سولوبور . و الحقیقه زاجیردن باشقه دکله دییه اعترافده بولندی . ابو مسلم نکرار اوت : سن راجیرسک ، راجیسک . قویونلرک صاحبی سنی استیجار ایتشدر . اولنرک علیسه مداوان ، کیروده قائلرین مرحمت و مرامات ایدرسک اجرتسکی آلمه حفاک اوله بیلیر ، و الاستحق مجازات اولورسک ه دیمشدی .

ایسته بوملاحظه بناً خلفای راشدین دورنده بعضاً دها بیوک فضائل و کالاتی حاز اولان ذات بر اقلیده اونک مددونه توجیه مناسب اولوبوردی . چونکه او خدمت ایچون آرتیلان اهلیت اوندی بولوبوردی ، باخود دها زبده ضایب مشاهده ایدیلوردی . مطلوب ایسه تمسیت مصالح امتدن عبارتدی .

ظل ظلیل حریتک مشمولانندن بری ده سربستی افکاردر . بر مصلحتنده علاقه دار بولونانلرک هر بری رأی و مطالعه سنی تحریراً اولسون ، شفاهاً اولسون سرد و بیانه شرعاً مأذوندر . بالخاصه داعی محاطره اولان بر غفلت و خطای ازله ، خصوصی و عمومی طریقانی ملحوظ بر قسادی اصلاح مقصدیه واقع اوله حق افاده نک غایت مرغوب اولدینی بی نهایت آثار نیویده مصرحدر .

هله کندی حقوقی محافظه و منافع ایچون ایجاب ایدن بت شکوایج هیچ بر وقت ، هیچ برکسه منع اولونه ماز . بوحرت ، بومصلاحت بخاری شریفده کی ه ان لصاحب الحق مقالا ه حدیث شریفدهده باجمله محاسب مواجه مستنده اعلان بیورشدر ، یالکتر شخصیاندن بحث ، نسبه و یا اشارت ایله تعیین اولانان اشخاصک مساویسی اعلان ایتک غیر جائزدر . زیرا شرع شریف هر شخصک

[۱] بآیت کریمه نک اسباب نزولی و مزایا و فوائدینه دائر تفصیلات لازمه بکین فسخلر مرک ه مواعظ ه قسمنده مندرجدر .
 [۲] اکابر تابینندن خلفای راشدینک هر برینه ملاق اولمش ، کرامت خارقیه کبشاهنار ایتش بیوک برداددر . ۶۲ تاریخ هجرستنده ارتحال ایتشیدی .

ده و مال و مرصدن عبارت مواد حیاتی سنی امرصدن مصون قلدش . بولور دایر حرمت و رعایت هر مکلفه و حییه ذمت اولدینی اعلان ایتشدر .

اگر تانتر مذمت دوجو مظلومیت اولسبه تطلق ایدمک اولورسه معذور کوردولمز . چونکه ادعا ایتدیک حذوقی احقاق ایچون مانده اولدینی همکده ه مراجعت ، اورادن استحصال مرام ایدمزه او همکده نک حاکمی موقوفه شکایت ایتک حقی جائزدر .

استیذان ه . ولولا دفع الله الناس بعضهم بعضا لمفسدت الارض ولكن الله ذو فضل علی العالمین ه نظم جلیل بوابده بیوک بردستوردور . محاکمک غیری مجله بر شخصک معاینه اطلاع مشروع دکلدور . چونکه بوندن مقصد اوشخصی فضیخته اوغرائق ، رسوای ایتکدر . بوکا نه شرعاً ، نه عرفاً مساعدی یوقدر . مکرکه برکسه نک تزییه و اصلاحی باشقه طریقه ممکن اولوبوب اعلان مساویسی منقضای ضرورت اولورسه اول وقت بقدر الضروره بحث و اعلان اوتور . شرع شریفه تبیان بوحث و اعلان قانون حریتده تجویز ایدمباید . اذ کروا العاجر بما فیه کی یخدره الناس ه حدیث شریفی بوحکمت سیاسی حاویدر .

علوم و معارف و حرف و صنایعه تعلق ایدن حریت لوازمندن بری ده بونلرک هیچ برینه نا اهل اولانلرک بحث و مداخله صورتیه نرضده بولنمیسدر . بوحرت محافظه ایدله جک اولورسه مداخلتک نصرف و تجاوزلری نسبتده علمه ، صفت فساد قارشدیرلش ، علمک شمشه کانه ، صنعت رونق و رواجنه نقصان ایرات ایدلش اولور . حاکم ایله مفتیک قوانین طبییه دائر مطالعهده بولنسی غیرمقول اولدینی قدر ریاضیون و سائرته نک مباحث عمیقه دینییه قارشمسده محض فضول و غایت کوتلج اوله جنی طبیی ، هر برینک تجاوزه حد صایله جنی امر جلیدر .

هرنک غوامضی اهل و اربانه ترک اولمالی ، بقدر الامکان آکلایه یلمک ایسته بیلر آلتزه مراجعت ایتیلدور .
 (قائلوا اهل الذکر ان کتم لا تملون)

بلنای هرک ه اعط القوس بلذیها ه مثل مشهوری بوکا شامل اولدینی کبی شمرانندن بری ده :

- فاکل من قدا لیلاد یسوسها
- و ما کل من بحری یقال له بحری

دیهرک آته بیق هر شخص اونی قولانه ماز ، ایتکذاراتق اداننده بولان کیمه همان صدیق اولغاز ، مائی افاده ایتشدر . صدر اسلامده جبری بر وقعه ده مثال اوله برق ایراد ایدم :

حطه نام شاعر مشهور [۳] اشراق عریدن ه ذر بقران بن بدو ه خطاباً انشاد ایتدیک برقصمده شو :

- دع المکارم لارحل لیتها
- و اصدتک انت الطامم الکسی

[۳] جرول اسمیه مسادر . قط قصر قامتدن طولانی بو عنوان ایله تلقیب ایدلش غایت فصیح و فقط اخلاقسز برشاعردر .

بختی درج ایشیدی. بوندن طولایی ز برقان بی هجو ایتدی، دیه شاعر مزبوری حضرت عمر الفاروقه شکایت ایلدی، مشار الیه بونک جهت هجوی هر که نمایان دکلد. باقم حسان بن ثابت نه دیه جک، بیوردقدن صوکرکا جناب حسانی جاب ودعوائی اکا اسحاق ایلدی. حسان، بوسوز هجودر، هم بک شدتی بر هجودر، دیدی. واقفا او یله اولدینی درکار ایدی، «سن صاقین طاب مکارم اوله، یزنده اوتور، سکا یاراشان بودر. سن آنجق طعام بین، البسه کین بر کیمه سک» معانی مفید اولان بیت مذکورک مخاطبی همستزک و قابلیتسزک ایله توصیف اولدینی حضرت عمر زندهده رعنا معلوم ایدی. فقط منازعه وقوع بولان مسائله اهل واریابه مراجعت لزومی تأسیس متصدیه بو یولده معامله بیوردی.

هر فن وصعتک اکبری مرجع مشکلات قلیتر، نفی واثباتده منحصر آ آنلرک حکملری مدار فصل اتخاذ ایدیا برسه ماتک اصلاح وترقیسندن امید کیلمز. عکسی تقدیرده ایسه هر قفادن برسس چیقاجندن فوز و نلاح قاپوسی قالیبر.

«ولا تحسوا الناس اشیاءهم»

نظم شریفی ده بو طرز تسلیمه، بو قدر شناسافه ارشادا تجویری؛

مناسترلی اسماعیل حق

نجائب قرآنیة

سورة نحل: آیت - ۹۰

«ان الله يأمر بالعدل والاحسان وإیئة ذی القربى وینی عن الفحشاء والتکر والبی یظلمکم لیکم تذکرون»

علی التحقیق جناب حق عدل ایله [حقوقده مساواته رعایت ایدوب هر ذی حقه حقی ویرمک ایله] و احسان ایله [خلقه ایلیک ایتمک ایله] و [بالخاصه] ذی قرابتیه [محتاج اولدقلری شیئی] اعطا ایله امر ایدر و فحشاءدن [کذب، هتان، زنا و ساژیه کی قولاً و فعلاً] قیجده مفرط ذنوبدن [و منکردن] طایع سلمه تک نفرت ایدوب خوشلاقمدهینی شیلردن [و بی و ظلمدن] ناس اوززیه استعلا و استیلادن، آنلر اوززیه تحیردن [نهی ایلر] [جناب حق بو مستحسانی امر و بو مستحقانی نهی ایله] سزه نصح و ینده ایدور، بوده سزک متصح اولکنزی مراد ایلدیکی ایچوندر.

بو آیت جلله خیر و شرک بیساتی اک جامع بر اصل الاصولدر.

دینی، سیاسی، اجتماعی، شخصی، اقتصادی هر نوع صلاح و سعاده ارشاد ایدور. عدل بتون فضائلک منجی در. جیمتک ضابطه حیات سیاسی، افراد جیمتک ضامن جان و مال و ناموسی عدلدر. انسان حقوق مشروعه منه عدل ایله مالک اولور. انسانه موهبه فطرت اولان سر حریت عدل ایله تجلی ایدر. فقط یالکر عدلک تأسس ایشیه برقوم مسعود اوله ماز. نورقیض عدلندن استفاده ایچون انسان قوای

بدنیه و ذهنیه سی استعمال ایتمک لازمدر. انسان ایسه تک باشه حوائجی استحصال ایدمه چکی جهته مساوته محتاجدر. تصاون حسن معاشرت ایله اولور. بر جوق احوال و عوارضدن ناشی انسان ابنای جنسک مواساتنه، لطف و کریمهده مرض انتقار ایلر. بونکچوندرکه تصاون، حسن معاشرت، شفقت علی خالق الله، بیوایکان و محتاجینه مد دست مواساة وظائف اساسیه بشریه دندر. کسب تجارت ایتمک، تحصیل علم و معرفت ایتمک، شرکتنلر تشکیل ایتمک تصاون جله سندنر. کسب و تجارت ایدن میبشتی تدارک ایلدیکندن حیاتی جیمته بار اولدقدن بشقه دیکر لرینک حوائجی حصوله کتوردیکی و یا تسهیل ایلدیکی جهته یاردم ایتمش اولور. تحصیل علم و معرفت ایدنلر دیکر لرینه قوای مادی و معنوی لرینی تنویر و تمییه ایله یاردم ایدرلر. آحادک باشه جیمه جیمتی مضطمان امور شرکتنلرک قوتنه مسخر اولدینندن شرکتنلرک جیمته یاردمی تکیمه مندر.

تصاون، حسن معاشرت، شفقت علی خلق الله بونلرک جله سی احسان مفهومنده داخلدر. ایشته جیمتک اساسی، حقوق انسانیه تک حمایه سی عدل ایله تأمین ایلدیکد کضکره فیوض عدل ایله سیراب اولوق ایچون احسانه لزوم قطعی اولدینندن بو حکمته منی جناب حق عدله احسانی تردیف ایلدیکی کی رذائل و سیأتدن تجرددی جیمتک روابط ضروری سندن وانساک دارینده فلاح و نجاتی موجب اسایدن اولننه رذائل و سیأتدن تفرینک لزومی ده امر بیورمشدر. بو جهتلر یکان یکان تأمل و تدقیق اولورسه آیت کریمه تک بقدر جامع المنافی بردستور اعظم اولدینی نمایان اولور. بونکچوندرکه ابن مسعود رضی الله عنه حضرتلری: بو آیت قرآنده خیر و شری اک جامع بر آیتدر دیدی. قاضی بیضاوی حضرتلری تفسیرده بو آیت عنان بن مضمون رضی الله عنه تک سبب اسلامی اولمشدر دیدکد کضکره قرآنده بو آیتدن بشقه برشی اولسه ایدی یته آنک حقتنه [هر شیک بیان بلیتی و عللرک هدایت و رحمتی در] وصفی صادق اولور ایدی دیش و بو آیتک «وزلنا علیک الکتاب تیماً لکل شی» وهدی و رحمة» نظم جلیلی عقبنده ایراد بیورلسی بلکه بونکته تمییه ایچون اولمقدر، مطالبه منی ده علاوه ایشدر. رسول اکرم اقدمز با امر النبی قائل عرب ایچنه جقدینی بر صرمده شیان بن ثعلبه قیلمه سملاق اوله رق وحدایت الهیهی ورسالت سنیه منی تصدیق ایله برابر قریش ذات نبوتیاهی تکذیب ایلدیکندن کندیته نصرت ایتمک آنلری دعوت بیورمسی اوززیه ایچیلردن مقرون بن عمرو: بزنی نه دعوت ایدورسین یا اخلاقش!

دیدکده رسول اکرم «ان الله یأمر بالعدل والاحسان» ده آیت کریمه تی نهایت قدر اوقویجه عمر: واه سن مکاره اخلاق و محاسن اعماله دعوت ایدورسین. منی تکذیب ایدوب علیک قیام ایدن قوه افک و افرا ایشدر دیدی. بر دصده رسول اکرم اقدمز بو آیتی ولیده اوقودقه ولید تکرار قرات بیورلسی نیز ایشله قرآنی اعاده بیورلش ایدی. ولید آیتک حسن ادا و مؤداسه حیوان اوله رق: امان بو نه طاعتی، نه جذبه لی حسن بیان دیشدر.

« ان الله بأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها » آیت کریمه سنده محافظه اماناتی المؤمنین که صورتها امر و فرمان بیورمشدر [۱] « اذا ضیعت الامانة فانظروا الساعة » حدیث شریفی در جامع صبیح بخاریده هم کورد .
 مأموریتک مقتضای حریت نیدن بری ده مأمور اوله جق ذاتک قوی و امین اولسی ، قدرت و کفایت ، امنیت و استقامت اصحابندن بولنسیدر . چونکه هر مأمور مأموریتک اجیری عد اولونور . قرآن کریمده ایسه « ان خیر من استأجرت القوی الامین » بیورمشدر . بناءً علیه شو ایکی شرطک بری مفقود اولورسه مأموریتک قائدهمی ضائع اولور ، کیدر .

اسلاف کزین اسلام بوحقیقته هب آشنا بولنورلردی . حکایه اولدینی اوزره بردمه « ابو مسلم خولالی » رحمة الله [۲] معاویه حضر تلرینک حضورینه داخل اولدقده « السلام علیک ایها الاجیر » خطابیله سلام و یردی . حاضر بولونانلردن بزوات « مناسب اولان (ایها الامیر) دیبه خطاب ایتمه لیسک » دیمش ایسه ده معاویه (رض) خایر ! بک اعلاسوله پور . بر الحقیقه بزاجیردن باشقه دکلز ، دیبه اعترافده بولندی . ابو مسلم تکرار اوت : سن راجیرسک ، راعیسک . قویونلرک صاحبی سنی استیجار ایتمشدر . اولنرک علیه منداوات ، کیروده قالانلرینه مرحمت و مراعات ایدرسک اجر تنکی آلمنه حقلک اوله بیلیر ، والامستحق مجازات اولورسک ، دیمشدی .

ایشته بوملاحظه بناه خلفای راشدین دورنده بضاً دها بیوک فضائل و کالانی حائر اولان ذات براقیلرده اولنک مادونه توجیه مناسب اولونوردی . چونکه او خدمت ایچون آرانیلان اهلیت اولنده بولونوردی ، یاخود دها زیاده فعالیت مشاهده ایدیلریدی . مطلوب ایسه تمسیت مصالح امتدن عبارتدی .

ظل ظلیل حریتک مشمولانندن بری ده سرسیتی افکاردر . بر مصلحتده علاقه دار بولونانلرک هر بری رای و مطالعه سنی تحریراً اولسون ، شفاهاً اولسون سرد و بیان شرعاً مأذوندر . باطنه داعی محاظره اولان بر غفلت و خطای ازاله ، خصوصی و عمومی طریقانی ملحوظ برفسادی اصلاح مقصدیه واقع اوله جق افاده نک غایت مرغوب اولدینی بی نهایت آثار نبویه ده مصرحدر .

هله کندی حقوقی محافظه و مدافعه ایچون ایجاب ایدن بت شکوادن هیچ بروقت ، هیچ برکیمه منع اولونه ماز . بوحریت ، بوصولیت بخاری شریفه کی « ان لصاحب الحق مقالا » حدیث شریفه ده بالجمله اصحاب مواجهمسنده اعلان بیورمشدر ، بالکثر شخصیاندن بحث ، نسبه ویا اشارت ایله تعیین اولتان اشخاصک مساویستی اعلان ایتمک غیر جائزدر . زیرا شرع شریف هر شخصک

[۱] بویات کریمه تک اسباب تزوی و مزایا و فوائدینه دائر تفصیلات لازمه بکن نسخه لمزک « مواضع » قسمنده مندرجدر .
 [۲] اکابر تابعیندن خلفای راشدینک هر رینه ملاقی اولمش ، کرامات خارقه سیله کسب اشتهار ایتمش بیوک بزواتدر . ۶۲ تاریخ هجر بسنده ارتحال ایتمشیدی .

دم و مال و عرضندن عبارت مواد حیاتیه سنی تعرضندن مصون قیامش ، بولرله دائر حرمت و وعایت هر مکلفه وجیبه ذمت اولدینی اعلان ایتمشدر .
 اگر ناسر مذمت دوجار مظلومیت اولسیله تعلق ایدیه جک اولورسه معذور کورولمز . چونکه ادا ایندیکی حقوقی احقاق ایچون عائد اولدینی حکمه به مراجعت ، اورادن استحصال مرام ایدیه مزسه او حکمه تک حاکمی مافوقه شکایت ایتمک حقی جائزدر .

استعین بالله « ولولا دفع الله الناس بعضهم بعضا لفسدت الارض ولكن الله ذو فضل على العالمين » نظم جلیلی بویابده بویوک ردستوردر . محاکمک غیری عجلده بر شخصک معاینه اطلاع مشروع دکلدر . چونکه بوندن مقصد او شخصی فضیخته اوغرا آق ، رسوای ایتمکدر . بویا نه شرعاً ، نه عرفاً مساعدده یوقدر . مکرکه برکیمه تک تربیه و اصلاحی باشقه طریقله ممکن اولیوب اعلان مساویستی مقتضای ضرورت اولورسه اول وقت بقدرالضروره بحث و اعلان اولنور . شرع شریفه تباً بوجت و اعلانی قانون حریت ده تجویز ایدیه بیایر . « اذکروا الفاجر بما فیه کی یحذرده الناس » حدیث شریفی بوحکمت سیاسی بی حاویدر .

علوم و معارف و حرف و صنایعه تعلق ایدن حریت لوازمندن بری ده بولنرک هیچ برینه نا اهل اولانلرک بحث و مداخله صورتیله تعرضده بولنماسیدر . بوحریت محافظه ایدلیه جک اولورسه مداخلینک تصرف و تجاوزلری نسبتده علمه ، صنعته فساد قارشدیرلش ، علمک شعتیه کالنه ، صنعتک رونق و رواجنه قصان ایرات ایدلش اولور . حاکم ایله متینک قوانین طبیه یه دائر مطالعه ده بولنسی غیر معقول اولدینی قدر ریاضون و سائرته تک مباحث عمیق دینه به قارشمسی ده محض فضول و غایت کولنج اوله جینی طبیی ، هر برینک تجاوز حد صایله جینی امر جلیدر .

هر فنک غوامضی اهل واریابنه ترک اولنالی ، بقدرالامکان آکلایه بیلیمک ایستینار آنلره مراجعت ایتمکدرلر .
 (فاسألوا اهل الذکر ان یتعلمون)

بلغای عربک « اعط القوس بارها » مثل مشهوری بوکا شامل اولدینی کبی شعرا سندن بری ده :

« فاکل من قادالجیاد یسوسها »
 « وما کل من یجری یقال له یجری »

دیهرک آته بین هر شخص اونی قوللانه ماز ، ایشکذارق ادطننده بولان کیمسه همان تصدیق اولنماز ، مآنی افاده ایتمشدر . صدر اسلامده جاری بر وقعی ده مثال اوله رق ایراد ایدلم :

خطبه نام شاعر مشهور [۳] اشراف عربدن « زبرقان بن بدر » خطاباً انشاد ایندیکی برقصده شو :

« دع الکرام لترحل لیفتها »
 « واقعدناک انت الطاعم الکاسی »

[۳] جرول اسمیله مسمادر . فقط قصر قاستندن طولایی بو عنوان ایله تلقیب ایدلش غایت فصیح و فقط اخلاقسز برشاعردر .

بعض قاسم برده بو آیت کریمه ده کی عدل و اجمال کل حق الی ذی حقه
ایله ، احسانه ده ان تحسن الی الخاق و دیه تفسیر ایدلشد . تفسیر
قاسمی بیضاویدده عدل : اعتقادجه و عراججه و خلق و خلقتجه اموره
توسط ، احسانه ده : احسان طاعات ایله تفسیر اولمشدر . بو تفسیره
کوره معنای آیت : [اعتقاد و اعمال جوارحه و اخلاق قاسمیه متعلق
امورده افراط و تفریط ایجاب متوسط بولنیق ایله طاعات و عبادات
حسن ادا ایتمک ایله جناب حق امر ایدر] دیتک اولور .

اعتقادجه توسط و اعتدال ، توحید ایتمک و کعبه قائل اولنیق کی در .
توحید ، تعطیل ایله شریک آرمنده متوسطدر . کعبه قائل اولنیق ،
محض جبر و قدر بینهده متوسطدر . الوهیتی بستیون نی واکار ایتمک
تعطیل محض اولدنیق کی بردن زیاده اله تیات ایتمک ده شریک و تشبه
اولوب هر ایکسی مذموم بولدنندن حدایت الهیه اعتقاد بواکیسی
آره سنده بر حال متوسطدر . کذاک عیدک ده قدرتی و نه اختیاری
بولندننه اعتقادجه بعض اولدنیق کی عیدک افاضده مستالی بولندننی
اعتقاد دخی قدر بعض اولوب هر ایکسی مذموم اولدندن [قول
ایشی جناب حقیق کندیننده نمله داعی خانی ایتدیکی قدرت کاسه
ایله ایشلر و فقط قدرت مؤثره انحق جناب حقیقدر] دیه اعتقاد بر
حال متوسطدر .

عملده توسط و اعتدال ، اداء واجبات صورتیه نمید ایتمکدر .
اداء واجبات صورتیه نمید ، بطالت ایله ترهب آرمنده متوسطدر .
بعضیاری تکالیفی بستیون نی ایدرلر ، عبد هیچ برنی ایله مکلف
دکامدر درلر . بعضیاری ده طبعک بلی ایتدیکی هر شیدن اجتناب و تمذیب
فلسفه مایانه ایتمک انسانه واجب اولدنه قائل اولوب حق تزوجدن
واکل طیباندن حذر اوزوره بولورلر ، آلت ذکورنی قطع ایدرلر ، عبادت
زعمیه شواحق جبالدن یورالورلر . بواکی مسلک ایکسی ده
مذموم اولدینندن اداء واجبات صورتیه نمید بر حال متوسطدر .
اخلاقه نامله کیفیتمده دخی حال بوله اولوب متلاصفا : مجمل
وتبذیر ارسننده ، شجاعت : تبهور و جرات بینهده بر حال متوسط
بولنمله سخاوت و شجاعت کینیات اعتدالیه دن اولهرق مدوح و ایکی
طرفلری مقدر حیدر .

احسان طاعات یعنی مزید طاعات و عبادات با محسب الکعبه اولور :
اداء واجباتدن سکره نوانل ایله تطوع کی ، و یا خود محسب الکعبه
اولور . رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اقدم احسانک بومسانه
اشارت ایله « الاحسان ان تمیضا کما تکراه فان یکن تراه قه یزکم »
بیورمشدر . احسان : سنک جناب حقه کویلیات الوهیتی کور بوریسن
کی عبادت ایتمک کددر . سن انی کور منزه کده اوسنی کوردر .
احسانده تعظیم لامراه و شفقت علی خاواقه کیشتری داخلدر .
شفقت علی خاق الهک بر جوق اقسامی وارددر . صله زحمه معنای
احسانده داخلدر . فقط حب جمع حب مایه نده ظهور ایدمکی
چنکه صله زحم شفقت علی خلق الهک اشرف واجلی اولدینندن
بوکنته ایماء ذی قرابت اولان احسان تخصیص بله کور بیورلشددر .
ملت نجیه اسلامیه شفقت علی خلق الله بولنده یک جوق خدمات

مشکوره ابراز ایتمشد . دلازل اولدیلر ، تا بحاضر ، کار و فاسد ایلر ،
زاولیلر ، جنشمیلر ، کور بیلر کی بونجه مانی خیره لکنا شانه دل
هت ایدیلر . اوکسر لره ، بیکسره ، مجریمه ، هزاره مواسات ، ایستاییه
مناوتلر ایددی . کسین عاجز ضحایله انقراض خشکاک قفه
وادویسی ایچون بیله انجیلر صرف اولور ایدی . بو خدمت
استابتکاره ایچون نجه و فطر نجه و صینلر اولدیدی . بجه خود به
عوارض انقیسی تخصیص ایددی .

بی آدم اعضای یکدیگرند
که در آفرینش ز یک گوهرند
چو عضوی به درد آورد روزگار
دگر عضوها را نماند قرار
تو کز همت دیگران بینی
شاید که نامت نهند آدمی

سعدی
بی آدم آفرینشده بر ما بدن عمر اولدیلر دن هر ری دیگر لریک
اعضای دره زمان بر عضوه دره کتور نجه دیگر عضویک حصور و احق
قالماز ، شوخاندس که دیگر لریک دوجا اولدیلر ی هندن مکدر دگل سینه ،
سکا اسان نامی و زینت لائق دکلدر .

این طوطی رحمتنده دیر که : « دمشق الشامه کی کوفه تک کز »
منی انوای و حال صرفی عمواحسان بیورند . بو اوقادن حبیبی
همدن عاجز اولانلره واردر . بولردن برینه دل صح ایده حک
کیسه لره بونوه اوقادن مؤتی ویریلور . حبیبی قیله حسناز
یا مننه مخصوص و فطر در . اهنگ جلاله تدارک قدرتی اولان انیزره
بو و فطر دن جهاز بیلور . بعضی ، اسیرلر صاوتن آلب آزاد
ایتمک ایچون و فطر در . بعضی ، اداء سبیل ایچون و فطر در .
غریتمه قلوب وطنه موده قدر نیل اولهیلر بولیلره بو و فطر دن
یه حکری ، که حکری بده لریه قدر مایه نده ویریلور . بعضی ،
یولرک تمذیل و سوسنه ، قلمیرم دونسته مخصوص و فطر در .
دمشق هر زقه قدمه ایکی بادن ایکی قدریمه واردر . بیلر اور لردن .
آطولر اور مندن یوردر . بو و فطر دن شمه یه مذکورده اعمال
خیره ایچون ده ا نجه اوقف واردر . برکون دمشق بر زانندن
بکر کی کوجون برکوه کورده ، المده جیب بر طیبانی وار ایدی .
طیبانی فسله جوجک ایتمن دلوشو بر چایرجه اولدی . هر کس
جوجشاینه طوبلای . ایچوندن بری دیدی که طابک بر جعفری
طوبلایه اوقف اولانی و مساجد . بی قیله قیله مخصوص
وقف و اوقفه کوردر . جوج طابک بر جعفری طوبلایوب اولدده
بر اوقاف ایسه کندیلر . بر نه کندیلر نی تحب ایتمه . طاعتن بر جعفری
واقعه راه اولمشه در حال قیمتی نده ایددی . قیله طابک کی رضاق
صاوتن آیدی . یول کورلر بر جعفری جوجک طابک نیدی ایچون کولنی
اندیسی لایه دیر که جناب ازلایه حق . ائنده بوزان فی منکر
منیر اوله حق ایدی . بنا علیه بو وقف ایله عیب قلوب ایدش
اولدی . امور خیره ده همتری بوزار . قدر عالی این ذوات جناب
حق مکات ایسون . . .

پیدا ایدہ جکندن انلک بوصولتہ اختلاف مزہ و قصداری کندی
 حقزنده رحندر . تنکم اصحاب حرف و صانک هرری بر حرنت
 وضعت ایله مشغول اولوق اوزره همت و قصداری اختلاف و تنوع
 ایلدکده امر معاشره کی نظام تکمل ایدہ جکندن امتک حرف و صانده
 اختلاف هنلری دخی شه سزر حندر . انتہی

ماتقی شارحی داماد مرحوم کتب نمانده کتبک منفعی کاسبه
 منحصر دکدر ، غبرده شاملدر دیدیکی برده « الناس عبالله فی ارضه
 واحبهم الیه اقوم امباله » - حدیث شریفی ذکر ایشدر که مال غایبی:
 ناس روی زمینده جناب حنک عبالدر وناسک جناب حقه اک
 سوکیایی انک عبالته نسی اک زیاده اولاندردر دیکدر . یتہ فصل
 مذکورده شونی ذکر ایشدر : « کسب فرض اولدی . چونکه
 اداء عبادات آتقی قوت بدن ایله اولور . قوت بدن ایسه عاده
 و خافه قوت و غذا ایله اولور . بده کسب ایله حصوله کلور . برده
 طهارتده آت استقایه و آتییه و نمازده سترعورت ایدجک شیره
 احتیاج واردر که بولرک هبسی علی الصاده آتقی اکتساب ایله
 حاصل اولور . رسل کرام علیهم الصلاة والسلام حضراتی اکتساب
 ایلدکاری کی خافه راشدین رضی الله عنهم حضراتی ده اکتساب
 ایدرلر ایسی . انتہی

شیخزاده مرحوم سورة « مزمل » ده [و آخرون یقالون فی
 سبیل الله] آیتک تفسیرینده شویله دیور : « جناب حق فی سبیل الله
 جهاد ایدنرله کنندیک و عیانک تمیشی و ذوی الحاجاته احسان ایچون
 مال حلال اکتساب ایدنری بو آیتده بر یرده جمع ایدرک بو ایکی
 صنفک درجه سی مساوی قلمش اولاخله تجارتک جهاد منزله سنده
 اولدینفی بیان بیوردی . علیه الصلاة والسلام اندمنز [مامن جالب
 یجلب طعاماً من بلده الی بلده فیبعه بصر یومه الا کانت منزله عند الله
 بمنزله الشهداء] بیوردقن صکره بو آیت کریمه فی اوقودی . هر کیم
 بر بلده دن دیگر بلدهیه ارزاق جلب ایدوبده آتی او کونسی اسرار
 ایله صاباره او کیسه نک عندا منزله سی شهدا منزله سنده اولور .

انتہی

معاملاتنده صادق تاجرک رفعت مقامی حنقدن یتہ اسان درر بیان
 ییامیردن « التاجر الصدوق مع الکرام البره » حدیث شریفی صادر
 اولش و کسب مشروعک طای هر مسلم و مسلمیه فرض اولدینده
 و طلب الکسب فریضه علی کل مسلم و مسلمة اترنویسنده بیان بیوراشدر .

حق صانع و دهر کار کهدو
 بونده عمل ایتمک کنهدر
 هر کیمسه کرک کن عجلده
 بو کار که ایچره بر عملده
 هر کیم که عمل قبولسه بنیاد
 مزیدی و یرر عملچه استاد
 ای کار که جهاته داخل
 سن هر عمل ایله اوله غافل

فضولی

مفتی الروم محمد القناری حضرتاری « فصول البدائع » ده اسباب
 شرانک بیانده اثر فصل سادسه ذکر ایشدر که : « امور ماش
 و معاد بیع و شرالر ایله نسق و انتظام اکتساب ابار . تجار روی
 ارضده جناب حنک غاملاری در ، تقدیر ایلدیکی رزقاری عباده آثار
 ایصال ایدرلر . بلاد و امصارک همراقی آتقی کسب ایلدر . کسب
 آبات جبله فرقا بنده « اتمام فضل الله » عنوان شرفی ایله مدح
 و ستایش بیورلشدر . کسب ایله درکه مرورت و انسابت و بین الناس
 حسن معاشرت صورت پذیر حصول اولور . کسب انباء : نظام علیهم
 السلام حضرتانک سنت سینلر بدر . جناب ابوالشیر آده عباله السلام
 جفنی ، نیت علیه السلام طوقومه سی ، ابراهیم علیه السلام زاز
 ایدی ... شرکتلرده احتیاج بولندین ظاهر و باهردر . بعض کیسه ل
 اولور که طرق تجارتیه و قوفی اولدین حالده مالی بولماز ، یا خود مالی
 بولنورده درجه کفایه ده اولماز . بعضیاری ده واردر که درجه
 کفایه ده مالی بولندین حالده طرق تجارتیه و قوفی اولماز . بوقوله
 کسان آره سنده عند شرکته احتیاج اولدین کی آحادک یا مینه جفنی
 « نیت و جمعیت یا مینه جکندن بو جهت ایله مساوی ایچون دخی
 شرکتلر تشکیاتیه احتیاج واردر . انتہی

شرکتلر عالم تجارتک روحی منابه سنده در . امور تجارتیه نک
 بو قدر وسعت پیدا ایتدی شرکتلر سایه سنده در . مآثر کاتبه بشری
 ساحه وجوده ایصال ایدن شرکتلردر . کورولیسوری ؛ که
 کار کاهلر ناسبی ، ترعلر [قائلر] کشادی ، تجورولاری یا بیسی کی
 بونجه امور جسمه نک هان کانه سی شرکتلر ایله مبداهه کیشدر .
 بزکندیزی و دوشورسه ک بویاده خارجدن دلیل نخریسه محتاج اولمز .
 صنعت ، تجارت ، شرکت کی مناهیج سادتی کندمز سه ایلدیکمز
 کوندنیری مرتزده کی کوملکه وارنجیه قدر بون حوائج ضروریه مزنی
 بلاد اجنبیه دن جلب ایچکه بلا تلاق . ایکنه ایسکه وارنجیه قدر بالجله
 احتیاجات مزنی خارجدن تدارک ایدروروز . اولاری مصلار محمد انظر مز ،
 مصلار حسن انظر مز و ادایکمز و حصول جیره دستلری بولان آثار
 مخلده نک رونق و فحماقی حالا کوزلر مزک اوکنده بر توفشان ایکن
 بوگون هان کلیا دینه یه جک بر اکثریت ایله مبدلر مزه وارنجیه قدر
 ماییزی شته اقر ایله بنا ایدروروز ، و قس علیه البواق . له الحمد فطرتک
 اولان محاسنی ایله زمینده ، رخا یا که مالکنز . حق مزده رایگان اولان
 بواظف مولانک ادا ، شکر کی ایچق چالشعق و طرق مشروعه انسابته
 سالک اولوق ایله اولور .

« مواظف تک دیباجه سنده قانی نصد حضرتلری شویله نقل
 ایدرور : « بعض اکابر امت [اختلاف امتی رحمتواسمه] خبر مشهوریک
 معناسی بیان صدندده دیدیلر که فخر الانبیا اقدمز امتک اختلافیه
 انلرک علوم و معارفده اختلاف هنلری مراد بیورمشدر . مثلاً انلر دن بری
 اصفال مکلفیه متعلق احکامی ضبط ایچون فقه همت ایدوب دیکر روی ده
 حفظ عقائد ایچون علم کلامه همت ایدرسه بواکی علم سایه سنده امر مباد
 نوع بشری تقویم ایده جک اولان قانون عدل نسق و انتظام

متكوره ابراز انجمن ، دارالافتدیر ، كالجمل ، كرافسرایر ، زاویله ، جشنله ، كورمیر كی بوخه مانی خیره لكاشانه بدل همت ایدیلر . اوكر سره ، بیکسره ، مجزه ، نظاره مواسن ، اناسیه ماولنر ایدلی . كسین عاجز ضحایله نقرای خستكك قفه وادویسی ایچون بیله انجمن صرف اولور ایدی . بو خدمت انسابنكاره ایچون بجه وفضل بجه و صینر اولندی . بجه خود ، بجه عوارض الجفسی تخصیص ایدلی .

بی آدم اعضای یکدیگرند
 كند آفرینش زین كورهند
 جو عرضی بدر آورد روزگار
 دگر عموهارا نماند قرار
 تو كز همت دیگران بیسی
 نشاید كه نامت نهند آدمی

سدی

بی آدم آفریننده بر ما بدن عمر اولدقندن هریری دیگر لرینك اعنای در . زمان بر عیوه درد كینر دغه دیگر عسوزك صوردوا حق قائماز شوخده سن كه دیگر كرك دوجا اولدقندی متمدن مكدن دگلین . سكا اسان نامی ویرمك لائق دكلر .

این طوطی رحمتند بره كه : دمشق الشامه کی بوقاك كینر .
 منی اوامی و محال صرفی عمو احسانن چو ندر . بو اوقندن حبیبی
 همدن طعز اولانره دآرد . بولردن برینه دل حج اید حلك
 كیسره بوتوع اوقندن مؤقی ویریلور . حبیبی فبوزره حسان
 یاعنه مخصوص وفضلدر . اهنك جهاز تدار كه قدرتی بولان فبوزره
 بو وفضلدن جهاز ییلور . حبیبی ، اسیرل صاون آلوب آزاد
 ایتك ایچسون وفضلدر . حبیبی ، اید ، سیل ایچون وفضلدر .
 غرینه قلوب وطنه عوده تدر یاب اوله یان بولجده بو وفضلدن
 یه جگر ی . كه جگر ی طهاره قدر مافه مری ویریلور . حبیبی .
 بولرك تعدیل و سوچه ، قهیرمه دونسته مخصوص وفضلدر .
 دمشك هر زوقده ایکی یادن ایکی قهیرمه واردر . بیلر اولردن .
 آتلور اورم سنن یوزدر . بو وفضلدن شهیده مذکورده اعمال
 خیره ایچون دها بجه بوقاق واردر . بركون دمشك بر زوقدن
 كیركی كوجوز بر كوه كورده . الله حبیبی بر طباق وار ایدی .
 طاق صلح جوجك المن دوشوب بوجایزه اولدی . هر كس
 جوجن باده طویلا . ایچیردن بری ویدی كه طاعف بلر جنری
 طویلا . بوقاق اولانی ، ساحه . بی قی قهیرمه مخصوص
 وفضل و قنه كوز . جوج طابك بلر جنری طویلا بوقاق
 برابر و قنك كیندر . بنده كیندر بی قی قهیرمه . طاعف بلر جنری
 واقعه راه اولسه در حال قیستی نوبه ایدی . قهیرلان طاق کی رطاف
 صاون آندی . بو كوز و خیره جوجك طاعف بلر ایچون كوله
 اندسی لاد چوكه جنبه آرزو لاجق . الهنده بیوزان تی مسكر
 و منیر اوله حق ایدی . ما علیه بو وقف ایله حبیب قلوب ایشش
 اولدی . امور خیره ده هنری بوزره قدر عالی ایدن نوازه جناب
 حق مكات ایچون . . . انتهى

بعضی قاسیده بو آیت کریمه کی عمل و اصال کل حق الی ذی خفه
 ایله ، احسانده ان تحسن الی الخاق ، ده تفسیر ایدلمشدر . تفسیر
 قاضی بیضایده عدل : اعتقادجه و عمارجه و خلق و خصلتجه امورده
 توسط ، احسانده : احسان طاعت ایله تفسیر اولمشمدر . بو تفسیره
 کورده منای آیت : اعتقاد و انمال جوارحه و اخلاق قسانیه متعلق
 امورده افراط و تفریط ایچوب توسط بولنق ایله طاعات و عباداتی
 حسن ادا ایتك ایله جناب حق امر ایدر [دینك اولور .

اعتقادجه توسط و اعتدال ، توحید ایتك و كس قائل اولنق کی در .
 توحید ، تعطیل ایله تشریک آرمسنده متوسطدر . كه قائل اولنق ،
 محض جبر و قدر پشده متوسطدر . الوهیتی سبتون فی و انكار ایتك
 تعطیل محض اولدنی کی برون زیاده اله تیات ایتك ده تشریک و تشیه
 اولوب هر ایکیسی مذموم بولمندن و حدایت الهیه به اعتقاد بویکی
 آرمسنده بر حال متوسطدر . كذاك عیدك نه قدرتی و نه اختیاری
 بولمندن اعتقاد جبر محض اولدنی کی عیدك انما الله مستل و اندنی
 اعتقاد دخی قدر محض اولوب هر ایکیسی مذموم اولمندن [قول
 ایشی جناب حنك كیندنمه نله داعی خاق ایتدیکی قدرت كاسه
 ایله ایشلر و فقط قدرت مؤثره انحق جناب حنكدر [ده اعتقاد بر
 حال متوسطدر .

عملده توسط و اعتدال ، اداء واجبات صورتیه بعد ایتكدر .
 اداء واجبات صورتیه بعد ، نطات ایله تهرب آرمسنده متوسطدر .
 بضایری نكافی سبتون فی ایدرلر ، عید هیچ برنی ایله مكلف
 دكلدر درلر . بضایری ده طبعك ایل ایتدیکی هر شیدن اجتناب و تعذیب
 قسده مبالنه ایتك انشاء واجب اولدنه قائل اولوب حق تزوجدن
 و اكل طیبیدن حذرا و زره بولورلر ، آلت كودنی قطع ایدرلر ، عبادت
 زعمیه شواحق جبالدن یور اولورلر . بویکی مسلك ایکیسی ده
 مذموم اولدقندن اداء واجبات صورتیه بعد بر حال متوسطدر .
 اخلاقه نالده كینماده دخی حال بویه اولوب متلاصفا : بحل
 و تیز ارمسنده ، شجاعت : تیور و جانت پشده بر حال متوسط
 بولنقله سخاوت و شجاعت کینیات اعتدالیه دن اوله قق تدوح و ایکی
 طرفلری متدوحدر .

احسان طاعات یعنی مزید طاعات و عبادات یا بحسب الکیمه اولور :
 اداء واجباتن صکره نوائلی ایله تطوع کی ، و یا خود بحسب الکیمه
 اولور . رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اقدم احسانك بومنانه
 اشارت ایله ، الاحسان ان تمداه کائنات زاد قن لکن تراة قاه یرك .
 بیورمشدر . احسان : سنك جناب حقه كویانات الوهیتی كوز بوزین
 کی عبادت ایتكلكدر . سن انی كوز منسه لده اوسنی كوزر .
 احسانده انظیم لامراه و شفقت علی خواهه کینتلی داخدر .
 شفقت علی خاق الهك بر جوق اقسامی واردر . صله رحم ده منای
 احسانده داخدر . فقط حب جمیت حب عالمندن ظهور ایدمکی
 جفته صله رحم شفقت علی خلق الهك اشرف واجلی اولمندن
 بوکته به ایماه ذی قرابت اولان احسان تخصیص بلد کر بیورلمشدر .
 ملت نجیه اسلامیه شفقت علی خلق الله بولنده بك جوق خدمات

پیدا ایدم جگندن انلرک بوصورتله اختلاف عزم و قصدری کندی
 حفرانده رحمتدر . نه تکیم اصحاب حرف و صانلک هریری برحرف
 وضمت ایله مشغول اولوق اوزره همت و قصدری اختلاف و تنوع
 ایلدکه امر معاشده کی نظام تکمل ایدم جگندن امتک حرف و صانلجه
 اختلاف همتی دخی شهسز رحمتدر . انتهى

مانق شارحی دنامد مرحوم کسب نصانده کسبک منفعتی کاسبه
 منحصر دکادر ، غیرده شاملدر دیدیکی برده ه الناس عبالله فی ارضه
 واحبهم الیه اقصم امیاله ، حدیث شریفی ذکر ایتشد که مال عالیسی
 تأمن روی زمینده جناب حنک عبالیدر و ناسک جناب حقه اک
 سوکیایی انک عیالنه تقی اک زیاده اولانارددر دیکدر . ینه فصل
 مذکورده شونی ده ذکر ایتشد : ه کسب فرض اولدی . چونکه
 اداء عبادات آنجق قوت بدن ایله اولور . قوت بدن ایسه عاده
 و خاقه قوت و غذا ایله اولور . بوده کسب ایله حصوله کلور . برده
 طهارتده آلت استقایه و آتیهه و نمازده سترعورت ایدم جک شیلره
 احتیاج واردر که بولرک هبسی علی الصاده آنجق اکتساب ایله
 حاصل اولور . رسل کرام علیهم الصلاة والسلام حضراتی اکتساب
 ایلدکاری کی خافه داشدین رضی الله عنهم حضراتی ده اکتساب
 ایدرلر ایڈی . انتهى

شیخزاده مرحوم سورده مزمل ده [و آخرون یقاتلون فی
 سبیل الله ه آیتک تفسیرنده شویله دیور : ه جناب حق فی سبیل الله
 جهاد ایدنلرله کنندینک و عیانتک تمبشی و ذوی الحاجاه احسان ایچون
 مال حلال اکتساب ایدنلری بو آیتده بریزه جمع ایدرک بو ایکی
 صنفک درجهستی مساوی قاشق اولمخله تجارتک جهاد منزله سنده
 اولدیفنی بیان بیورودی . علیه الصلاة والسلام افندمن [مامن جالب
 یجلب طعاماً من بلده الی بلده قبیعه بسر یومه الاکانت منزله عندالله
 بمنزله الشهداء] بیوردقدن صکره بو آیت کریمه فی اوقودی . هرکیم
 بر بلده دن دیکر بلدهیه ارزاق جلب ایدوب ده آتی او کونکی اسعار
 ایله صانارسه او کیمسه نک عنده منزلهسی شهدا منزله سنده اولور .

معاملاسنده صادق تاجرک رفعت مقامی حفتهده ینه لسان درر بیان
 پیامبرین ه التاجر الصدوق مع الکرام البررة ه حدیث شریفی صادر
 اولمش و کسب مشروعک طای هر مسلم و مسلمیه فرض اولدیفنی ده
 « طلب الکسب فریضة علی کل مسلم و مسلمة » اترنویسنده بیان بیوراشدر .
 حق صانع و دهر کارکهدر
 بونده عمل ایتامک کنهدر
 هر کیمسه کرک کلن محمله
 بو کار که ایچره بر عملده
 هر کیم که عمل قیلورسه بنیاد
 مزدی ویزر عملجه اسناد
 ای کار که جهانه داخل
 سن هم عمل ایله اولمه غافل

فضولی

مفتی الروم محمد الفزاری حضرتاری ه فصول البدائع ده اسباب
 شرالعلک بیانده دائر اصل سادسه ذکر ایتشد که : ه امور معاش
 و معاد بیع و شرالر ایله نسق و انتظام اکتساب ابار . تجار روی
 ارضده جناب حنک عاملری در . تقدر ایلدیک زرقاری عباده آثار
 ابعال ایدرلر . بلاد و امصارک هرمانی آنجق کسب ایلدر . کسب
 آبات جلیله فراتبسه ده انتفاء افضل الله ه عنوان شرفی ایله مدح
 و ستایش بیورلشددر . کسب ایله درکه مرورت و انسابت و بین الناس
 حسن معاشرت صورتیذیر حصول اولور . کسب ایله نظام عظیم
 السلام حضرتانک سنت سنبلریدر . جناب ابوالبشر آدم علیه السلام
 جفتی ، نیت علیه السلام طوقومه چی ، ابراهیم علیه السلام نواز
 ایدی ... شرکتلرده احتیاج بولندی ظاهر و باهردر . بعض کیمسه
 اولور که طرق تجارتیه و قوفی اولدیی حالده مالی بولماز ، یا خود مالی
 بولنورده درجه کفایده اولماز . بعضیاری ده واردر که درجه
 کفایده مالی بولندی حالده طرق تجارتیه و قوفی اولماز . بومقوله
 کسان آره سنده عقد شرکنه احتیاج اولدیی کی احادک پایه بیجفتی
 دیت و جدیت پایه به جگندن بو جهت ایله مساون ایچون دخی
 شرکنلر تشکیانه احتیاج واردر . انتهى

شرکنلر عالم تجارتک روحی متابه سنده در . امور تجارتیه نک
 بو قدر وسعت پیدا ایچی شرکنلر سایسنده در . مآثر کایه بشری
 ساحه وجوده ابعال ایدن شرکنلردر . کورولیسورمی ؛ که
 کارگاهلر تأسیسی . ترعهلر [قائلر] کشادی ، تجور بولاری یا ایسی کی
 بونجه امور جیمه نک هان کانهسی شرکنلر ایله میدهانه گاشددر .
 بزکندمزی دوشورسه ک بولمده خارجدن دلیل تحریمه محتاج اولمیز .
 صنعت ، تجارت ، شرکت کی مناهج سادق کندمزه سد ایلدیکمز
 کوندمزی مرتزده کی کولمنکه وارنجیقدر بتوز حواج ضروریه منزی
 بلاد اجنبیه دن جلب ایتکه باشلاق . ایتکه ایسکه وارنجیه قدر باجله
 احتیاجاتمزی خارجدن تدارک ایدوروز . اولاری مصلح محمد افلرمز ،
 مصلح حسن افلرمز و ارایکن و محصول جیره دستلری بولنان آثار
 محله نک رونق و فضاقتی حالا کوزلرمزک اوکنده پرتوفشان ایکن
 بوگون هان کلیاً دینه یلجک بر اکثریت ایله مصلح مزه وارنجیه قدر
 مباحیزی شتهالر ایله بنا ایدوروز ، و قس علیه الباقی . له الحمد فطرتک
 الوان محاسنی ایله زمینده برخلافه ک مالکمز . حق مزده رایگان اولان
 بولمک مولانک ادا شکرکی آنجق چالشمق و طرق مشروعه انسانیته
 سالک اولوق ایله اولور .

ه مواقت هک دیباچه سنده قاضی عنده حضرتاری شویله نقل
 ایدور : ه بعض اکابر امت [اختلاف امتی رحمتواسه] خبر مشهورینک
 مناسق بیان صدقنده دیدیلر که فخر الانیاه افندمن امتک اختلافیه
 انلرک علوم و معارفده اختلاف همتلری مراد بیورمشدر . مثلاً انلردن بری
 اصال مکلفه میتملق احکامی ضبط ایچون فقهیه همت ایدوب دیکرری ده
 حفظ عقاید ایچون علم کلامه همت ایدرسه بو ایکی علم سایسنده امر معاد
 نوع بشری تقویم ایدم جک اولان قانون عدل نسق و انتظام

بعض قاسمیده بو آیت کریمه ده کی عدل و ابعال کل حق الی ذی حقه ایله ، احسانده « ان تحسن الی الخلق » دجه تفسیر ایلمشدر . تفسیر قاضی بیضاویده عدل : اعتداجه و عراججه و خلق و خصلتجه اموره توسط ، احسانده : احسان طاعت ایله تفسیر اولمشدر . بو تفسیره کوره معنای آیت : [اعتداجه و اعمال جوارحه و اخلاق قاسمیه متعلق اموره افراط و تفریط ایجاب توسط بولنق ایله طاعت و عباداتی حسن ادا ایتک ایله جناب حق امر ایدر] دیتک اولور .

اعتداجه توسط و اعتدال ، توحید ایتک و کعبه قائل اولنق کی در . توحید ، تعطیل ایله شریک آرمنده توسطدر . کعبه قائل اولنق ، محض جبر و قدر بینه توسطدر . الوهیت بستیون نقی واکار ایتک تعطیل محض اولدنی کی بردن زیاده اله تبارک ایتکده شریک و شریک اولوب هر ایکسی مذموم بولدنندن و حدایت الهیه اعتقاد بواکیسی آرمنده بر حال توسطدر . کذاک عدلک قدرتی و نه اختیاری بولدنننه اعتداجبر محض اولدنی کی بیدک امانتده مستل بولدنننی اعتقاد دخی قدر محض اولوب هر ایکسی مذموم اولدننن ا قول ایسی جناب حنک کندیننده نله داعی خانی ایندیکی قدرت کعبه ایله ایشلر و فقط قدرت مؤثره انجق جناب حکمدر [دجه اعتداج بر حال توسطدر .

عملده توسط و اعتدال ، اداء واجبات صورتیه نمید ایتکدر . اداء واجبات صورتیه نمید ، بطالت ایله ترهب آرمنده توسطدر . بعضیبری تکالیفی بستیون نقی ایدرلر ، عبد هیچ برشی ایله مکلف دکلمدر ایدرلر . بعضیبری ده طبعک بل ایندیکی هر شیدن اجتناب و تمذیب ناسده ماله ایتک انسانه واجب اولدنتنه قائل اولوب حتی تزوجدن واکل طیاتدن حذر اوزوره بولتورلر ، آلت دکورنق قطع ایدرلر ، عبادت زعمیه شواحق جیالندن یورالانورلر . بواکی مسلکک ایکسی ده مذموم اولدینندن اداء واجبات صورتیه نمید بر حال توسطدر .

اخلاقه ناید کیفیتمده دخی حال بویه اولوب مثلا سخا : مجمل و تیز اده سنده . شجاعت : شهور و جانات بینه بر حال توسط بولننله سخاوت و شجاعت کینایات اعتدالی بدن اوله رق مدوح وایکی طرفلری مقدوحدر .

احسان طاعات بخی مزید طاعت و عبادات با محب الکعبه اولور : اداء واجباتدن سکره توانل ایله تلوع کی ، و یا خود محب الکعبه اولور . رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اقدمن احسانک بو مناسنه اشارت ایله « الاحسان ان تبداه کالم تر اذ قانم کن تر اذ قانم براه » بیورمشدر . احسان : سنک جناب حقه کویانات الوهیتی کور بوریسن کی عبادت ایتکلمکدر . سن اقی کور مزه سنده اوسنی کوردر . احسانده تنظیم لاسراه و شفقت علی خاواقه کینتلیری داخلدر . شفقت علی خاق الهیک بر جوق اقسامی وارددر . صله زحمه منسای احسانده داخلدر . فقط حب جمعیت حب ناهدن ظهور ایدمکی جفته صله زحم شفقت علی خلق الهیک اشرف و اجلی اولدینندن بو کتبه ایماه ذی قربانیه اولان احسان تخصیص بله کور بیورلمشدر . ملت نجه اسلامیه شفقت علی خلق الله بولنده یک جوق خدمات

مشکوره ابراز ایتمشدر . فلان الاظلمر ، تا محاطر ، کار و اسرار ایلر ، زاولر ، چشملر ، کور بیلر کی بو حقه مانی خیره لماناسنه دل همت ایلدیلر . لوکسر لره ، بیکس لره ، مجریمه ، فزایه مواسات ، ایتاسیه مساوتلر ایددی . کسیدن حاجر ضعا ایله انقراي خشکاک قفه وادویسی ایچون بینه ایتلر صرف اولنور ایدی . بو حسنت اسانیتکاراه ایچون بجه و فطری بجه و صینلر اولدی . بجه فطری بجه عوارض انقیسی تخصیص ایددی .

بی آدم اعضای یکدیگرند
 که در آفرینش ز یک گوهرند
 چو عضوی بدم آورد روزگار
 دگر عضوها را نماند قرار
 تو کز همت دیگران بیسی
 شاید که نامت نهند آدمی

سعدی
 بی آدم آفرینشده بر ما بدن عمر اولدقنندن هر ری دیگر لریک اعضای دره زمان بر عضوه درد کینور نجه دیگر عضولرک حصور و راحتی قالماز . شوخا ده سن که دیگر لرک دوجا اولدقنری همتدن مکدر دکل بیلن . سکا اسان نامی و زیمک لائق دکلمدر .

این خطوطه رحمتنده دیر که : « دمشق الشامه کی لوه ک کتبه » منی انواعی و محال صرفی عمو احسانن چروددر . بو اوقاقدن بعضی محمدن حاجز اولانلره داورددر . بولردن برینه دل صح ایله حسنت کیمسه بونوه اوقاقدن مؤتی ویریلور . بعضی قیلره حوسابر یا عینه مخصوص و فطرددر . اهتک جهاز تدار که قدرتی اولنور ایزره بو فطردن جهاز بیلور . بعضی ، اسیرلر صاوتن آویب آزاد ایتک ایچون و فطرددر . بعضی ، ابد سبیل ایچون و فطرددر . غریتمه قلوب و طنه عوده قدرتیاب اولهیلر بولطیره بو فطردن یه بچکری ، که بچکری بده لره قدر عالمه نری ویریلور . بعضی ، بولرک تبدیل و سوجه سنه ، قدریزه دوستنه مخصوص و فطرددر . دمشک هرزه قنده ایکی بدن ایکی قدریزه وارددر . بیلر اور اوردن ، آتولور اوردن منن یوردلر . بو فطردن شفه طله مذکورده اعمال خیره ایچون ده ایجه اوقاق و لرددر . برکون معشقت بر زانندن بچر کی کوجون برکوه کورده . المده جیی بر طابق و نر ایدی . طابق نصله جوجسک اتدن دوشوب بارجه بارجه اولدی . هر کی جوجسکینانه طوللا . ی . ایچوردن بری دیدی که طابع بارجه نری طوللا . اوقاق اولانی ، مساحنه . بی قیبه قجه فطره مخصوص و فک و فقه کوردر . جوج طابع بارجه نری طوللا بو اولده بر اورو فک ایسه کندیلر . نده کندیلری نغیبا سیم . طابع بارجه نری واقعه اراه اولمشه در حال قستی نده ایدی . قیریلان ضایق کی بر طابق صاوتن آندی . بو ن کوزل بر خیره ، جوجک طماعی نردی ایچون کوهلی اندیسی لایه دیر که جنبه آرا لاره حق ، المده بوزاری قتی مسکر و منیر اوله حق ایدی . بنا علیه بو وقف ایله غیب قلوب ایدمش اولدی . امور خیره ده همتی بوزاردر قدر عالی ایمن ذواته جناب حق مکافات ایسون . . . انتهى

مفتی الروم محمد الفساری حضرت تری . فصول البدائع . ده اسباب شرائعک بیانہ دائر فصل سادسده ذکر ایتمده کہ : امور معاش و معاد بیع و شرالز ایلہ نسق و انتظام اکتساب ایلر . تجار روی ارضده جناب حفق عاملاری در ، تقدیر ایلدیکی رزقاری عباده آثار ایصال ایدرلر . بلاد و امصارک همراقی آنجق کسب ایلدر . کسب آبات جلیله فرقا بیده . افتاء افضل الله . عسوان شرفی ایلہ مدح و ستایش بیورلشدر . کسب ایلہ درکه مرون و انسابت و بین الناس حسن معاشرت صور پذیر حصول اولور . کسب انبیا . نظام عظیم السلام حضرتشک سنت سنیلر ایدر . جناب ابوالشیر آده علیه السلام جفتی ، شیت علیه السلام طوقومس ، ابراهیم علیه السلام نراز ایدی ... شرکتلرده احتیاج بولندی ظاهر و باهر در . بعض کسبیلر اولور که طرق تجارتی و قوفی اولدی حلاله مالی بولماز ، یا خود مالی بولورده درجه کفایده اولماز . بعضیلری ده وارد درکه درجه کفایده مالی بولندی حلاله طرق تجارتی و قوفی اولماز . بوقوله کمان آره سنده عند شرکت احتیاج اولدی کی احادک ایلہ بیجفتی . نیت و حسیت ایلہ . لیکن سن بوجہت ایلہ مساوی ایچون دخی شرکتلر تشکیاتہ احتیاج وارد . انتہی

شرکتلر عالم تجارتک روحی متابه سنده در . امور تجارتیہ نک بو قدر وسعت پیدا ایچی شرکتلر سایه نده در . مأثر کایہ بشری ساحه وجوده ایصال ایدن شرکتلر در . کورولیسوری ؛ که کار کاهلر تأسیسی . زعملر [قائلر] کشادی ، تجور بولاری یا بشی کی بوجہ امور جسمه نک هان کانه بی شرکتلر ایلہ مدینه کشدر . زرکتدمزی دوشورسک بولایده خارجدن دلیل تحریرنه محتاج اولمز . صنعت ، تجارت ، شرکت کی مناسیج سادتی کندمز . سد ایلدی کمز کوندنیزی صر تیزده کی کوملکه وارنجیقدر بتون حواج ضروری صری بلاد اجنبدین جلب ایتمک باشلاق . ایکنه ایسکه وارنجیقدر باجله احتیاجاتمزی خارجدن تدارک ایدوروز . اولاری معمار محمد افلرمز ، معمار حسن افلرمز و اربابکن و محصول جیره دستلری بولان آثار مخلده نک رونق و فضاقتی حالا کوزلرمزک اوکنده پرتوفشان ایکن بوکون هان کلیاً دینه بیلجک برا کثرت ایلہ میدلرمزه وارنجی قدر مابینزی بقمائلر ایلہ بنا ایدوروز ، و قس علیه الواتی . له الحمد فطرتک اولان محاسنی ایلہ زینده برخاک باک مالکمز . حمزده رایکان اولان بولطف مولانک ادا شکرکی آنجق جالشفق و طرق مشروعه انسانیته سالک اولق ایلہ اولور .

• موافقک دیباچه سنده قاضی عند حضرت تری شویله نقل ایدور : • بعضی اکابر ات اختلاف مفتی رحه واسمه [خیر مشهورینک مناسقی بیان صدقنده دیدیلر که فخر الانبیا اقدمز امتک اختلافیه انلرک علوم و معارفده اختلاف متلری مراد بیورمشدر . مثلاً انلردن بری افضل مکلفه متعلق احکامی . غیظ ایچون فقهیه همت ایدوب دیگر بری ده حفظ عقاید ایچون علم کلامه همت ایدرسه بواجبی علم سایه سنده امر صاد نوع بشری تقویم ایلده جک اولان قانون عدل نسق و انتظام

پیدا ایلده جکندن انلرک بوسورتله اختلاف عزم و قصدلری کندی فخرنده رحمتدر . تنه کم اصحاب حرف و صانمک هر بری بر حرمت و صنت ایلہ مشغول اولق اوزره همت و قصدلری اختلاف و تنوع ایلدکه امر معاشده کی نظام کمال ایلده جکندن امتک حرف و صانده جنه اختلاف منلری دخی شه سزر حمتدر . • انتہی

ماتقی شارحی دلماد مرحوم کسب نصانده کسبک منفق کاسبه منحصر دکادر ، غیرده شاملدر دیدیکی برده • الناس عبالله فر ارضه و احبهم الیه اقوم امیاله • حدیث شریفی ذکر ایتمده که مال عالمی : ثامن روی زمینده جناب حفق عیالدر و ناسک جناب حفق اک سوکیایی انک عیالته نفی ک زیاده اولاناردر دیکدر . ینه فصل مذکورده شونی ده ذکر ایتمدر : • کسب فرض اولدی . چونکه اداء عبادات آنجق قوت بدن ایلہ اولور . قوت بدن ایسه عاده و خافه قوت و غذا ایلہ اولور . بوده کسب ایلہ حصوله کلور . برده طهارتده آت استقایه و آتییه و نمازده سترعورت ایلده جک شیلره احتیاج وارد درکه بولرک همی علی العاده آنجق اکتساب ایلہ حاصل اولور . رسل کرام عظیم الصلاة والسلام حضرتاقی اکتساب ایلدکاری کی خائفه راشدین رضی الله عنهم حضرتاقی ده اکتساب ایدرلر ایدی . • انتہی

شیخزاده مرحوم سورده • مزمل • ده [و آخرون یقاتلون فی سبیل الله • آیتک تفسیرنده شویله دیور : • جناب حق فی سبیل الله جهاد ایدنلرله کنندینک و عیانتک تمیشتی و ذوی الحاجاته احسان ایچون مال حلال اکتساب ایدنلری بو آیتده بریزه جمع ایدرک بو ایکی صنفک درجه سی مساوی قاش اولمغه تجارتک جهاد منزله سنده اولدینقی بیان بیوردی . علیه الصلاة والسلام اقدمز [مامن جالب یجلب طعاماً من بلده الی بلده فیبعه بسم یومه الا کانت منزله عند الله بمنزله الشهداء] بیوردقدن صکره بو آیت کریمه بی اوقودی . هر کم بر بلده دن دیگر بلده ی ارزاق جلب ایدوب ده آتی او کونکی اسعار ایلہ ساتارسه او کیمه نک عنداه منزله سی شهدا منزله سنده اولور . •

انتہی
معاملاننده صادق تاجرک رفعت مقامی حقنده ینه اسان درر بیان یاسمیردن • التاجر الصدوق مع الکرام البررة • حدیث شریفی صادر اولش و کسب مشروعک طای هر مسلم و مسلمه ی فرض اولدینقی ده • طلب الکسب فریضة علی کل مسلم و مسلمة • از نبوی سنده بیان بیوراشدر .

- حق صانع و دهر کار کهدر
- بونده عمل ایتمسک کهدر
- هر کیمسه کرک کنن مخلده
- بو کار که ایچره بر عملده
- هر کیم که عمل قیلورسه بنیاد
- مزیدینی ویزر عملجه استاد
- ای کار که جهاته داخل
- سن هم عمل ایلہ اوله غافل

بعض قاسمیده بو آیت کریمه ده کی عدل و اجمال کل حق الی ذی خفه ایله ، احسانده ، ان محسن الی الخاق ، دیه تفسیر ایدلشد . تفسیر قاضی بیضاویده ده عدل : اعتقادجه و عوامجه و خلق و خصلتجه امورده توسط ، احسانده : احسان طاعت ایله تفسیر اولمشدر . بو تفسیره کوره معنای آیت : [اعتقاد و اجمال جوارحه و اخلاق قاسمییه متعلق امورده افراط و تفریط ایجاب توسط بولتی ایله طاعات و عباداتی حسن ادا ایتمک ایله جناب حق امر ایدر] دینک اولور .

اعتقادجه توسط و اعتدال ، توحید ایتمک و کسب قائل اولمق کی در ، توحید ، تعطیل ایله تشریک آرمسنده توسطدر . کسب قائل اولمق ، محض جبر و قدر بیتمده توسطدر . الوهیتی نسبتون تی و انکار ایتمک تعطیل محض اولدی کی بردن زیاده الهیات ایتمده تشریک و تشبه اولوب هر ایکسی مذموم بولدی بئندن وحدانیت الهیه اعتقاد بواکیسی آرمسنده بر حال توسطدر . کذلک عدلک ه قدرتی و نه اختیاری بولدی بئنه اعتقاد جبر محض اولدی کی عینک امانتده مستهل بولدی خنی اعتقاد دخی قدر محض اولوب هر ایکسی مذموم اولدی بئندن [قول ایسی جناب حق کسب بئسنده نمله داعی خاق ایندی کی قدرت کسب ایله ایشلر و فقط قدرت مؤثره الحق جناب حقکدر] دیه اعتقاد بر حال توسطدر .

عملده توسط و اعتدال ، اداء واجبات صورتیه بعد ایتمکدر . اداء واجبات صورتیه بعد ، بطالت ایله ترحم آرمسنده توسطدر . بضییری تکالیفی نسبتون تی ایدرلر ، بعد هیچ برشی ایله مکلف دکادر درلر . بضییری ده طبعک میل ایندی کی هر شیدن اجتناب و تمذیب فاسده میانه ایتمک انسانه واجب اولدی بئنه قائل اولوب حتی تزوجدن واکل طیبیدن حذر اولورده بولتورلر ، آلت ذکور تی قطع ایدرلر ، عبادت زعمیه شواحق جبالدن یورالانورلر . بواکی مسلکک ایکسی ده مذموم اولدی بئندن اداء واجبات صورتیه بعد بر حال توسطدر .

اخلاقه عائد کیفیتمده دخی حال بویه اولوب متلاسخا : بخل و تیزیرارمسنده ، شجاعت : تیور و جانات بیتمده بر حال توسط بولدی بئنه سخاوت و شجاعت کیفیات اعتدالیه دن اولهوق مدوح و ایکی طرفلری مقدوحدر .

احسان طاعات بخی مزید طاعات و عبادات با محب الیکمه اولور : اداء واجباتن صکره توانل ایله تطوع کی ، و با خود محب الیکمه اولور . رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اقدم احسانک بومسانه اشارت ایله ، الاحسان ان تمیاده کائیک تراه قن بکن تراه قن بکن . بیورمشدر . احسان : سنک جناب حق کولیات الوهیتی کور یورین کی عبادت ایتمکککدر . سن انی کور مزسه کده اوسنی کورور . احسانده تعظیم لامراه و شفقت علی خاوا ه کینیلری داخلدر . شفقت علی خاق الهیک بر جوق انسانی وارددر . صله زحمده معنای احسانده داخلدر . فقط حب جمیت حب عالمدن ظهور ایدمکی جینه صله زحم شفقت علی خلق الهیک اشرف واجلی اولدی بئندن بونکته ی ائمه ذی قرابت اولان احسان تخصیص بلذکر بیورلشددر . ملت نحمیه اسلامیه شفقت علی خلقا ه بولدی بکن جوق خدمات

مشکوره ابراز ایشدر . دلر الا قدملر ، کابخانلر ، کار و اسرارلر ، زاولر ، چشملر ، کور بیلر کی بوخه مانی خیره لکاشانه دل همت ایدرلر . او کسرلره ، بیکسره ، مجزیه ، نظرایه مواسات ، اناسیه مطاوتلر ایدلری . کسین عاجز ضعا ایله فقرای خشنکاک فقه و ادویسی ایچون بیه اجهل معرف اولتور ایدی . بو حسنت اسباب تکراه ایچون بیه و فخر . بیه و صبر اولدی . بیه قنوده بیه عوارض اقمسی تخصیص ایدلری .

فی آده اعضای یکدیگرند
کدر آفرینش زین کورمند
جو عضوی بدرد آورد روزگار
دگر عضوهارا نماید قرار
تو کز محنت دیگران بیستی
شاید که نامت نهند آدمی

سعدی

فی آده آفرینشدر بر ایدن عمر اولدی بئندن هر ری دیگر لرینک اعضای در . زمان برعضوه درد کتور بئنه دیگر عضولرک حصور دورا حقی قالمز . شوخله س که دیگر لرک دوچار اولدی بئندن مکرر دگر بئین . سکا اسان نامی زینمک لائق دکدر .

این طوطه رحمتسنده دیر که : ده دمشق الشامه کی اوقات کتبه . منی انواعی و محال صرف عمو احسان بروددر . بو اوقاتن حبیبی محمدن عاجز اولانره داندرد . بولدن برینه دل حج ایدمک کیمسره بونوع اوقاتن مؤتی ویریلور . حبیبی قیزلره حسناز پایه مخصوص و فطردر . اهاتک جهاز تدارک قدرتی اولمان نوزله بو و فطردن جهاز یایلور . حبیبی ، اسیرل صاوتن اولوب آزاد ایتمک ایچون و فطردر . حبیبی ، اناه سبیل ایچون و فطردر . غرتمه قلوب وطنه عوده قدر تاب اولمان بوطیلره بو و فطردن یه جگر کی ، که جگر کی جملریه قدر مازمغری ویریلور . حبیبی ، بولرک تعدیل و سوره سنه ، قدریره دوشسته مخصوص و فطردر . دمشق هرزه قنده ایکی بادن ایکی قدریره وارددر . بیلر اولردن . آتلور اولرتمسنن یوردر . بو و فطردن شنه بده مذکورمه اعمال خیره ایچون ده ایه اوقاف وارددر . بزکون دمشق بر ایدندن کیزکی کوجو کیزکوه کورده . الله جتی بر طسقی وار ایدی . طاق نصله جوجک انمن دوشوب بدرجه اوره اولدی . هر کس جوجک یانه طویلا تی . ایچون بئندن بری دیدی که طایفک بدرجه نری طویلا ده ، اوقاف الاوائ ، صاحنه ، منی قپ قچاقوره مخصوص و فطک واقعه کونور . حوجق طایفک بدرجه نری طویلا بوب اولدی برار و وقت بانه کندیلر . نده کندیلر فی عقب ایتم . طاعنه بدرجه نری واقعه تراه و تحسبه در حال قیستی نوبه ایدی . قیران طاق کی رطایق صاوتن آندی . بو کور بخریره جوجک طایمی نیردی ایچون کوهی اندیسی لاد بدو که حسنه آرایه حق . المنده بیوزان قای مکرر و متبر اوله حق ایدی . بنا علیه بو وصف ایله تعیب قلوب ایشش اولدی . امور خیریه همتلری بولرله قدر عالی ایدن نزهه جناب حق مکافات ایسون . . انتهى

مفتی الروم محمد الفزاری حضرت ناری و فصول البدائع و ده اسباب
شرائک بیانہ دائر فصل سادسده ذکر ایتمدرکہ : ہ امور معاش
ومعاد بیع و شرال ایلہ نسق وانتظام اکتساب ایلار . تجار روی
ارضده جناب حقت عاملاری در ، تقدیر ایلدیکی رزقاری عبادہ آثار
ایصال ایدرلر . بلاد وامصارک عمرانی آتقی کسب ایلددر . کسب
آبات جلیبہ فرقا بنده ہ افتاء افضل اللہ ، عسوان شرف ایلہ مدح
وستایش بیورلشددر . کسب ایلہ درکہ مروت وانسابت و بین الناس
حسن معاشرت صورپذیر حصول اولور . کسب ایلار ، ختام علمیم
السلام حضرتک سنت سنبلددر . جناب ابوالبشر آدم عابہ السلام
جفتی ، شبت علیہ السلام طوقومہ می ، ابراہیم علیہ السلام نراز
ایدی ... شرکتلرہدہ احتیاج بولندیی ظاهر وباهر در . بعض کیمسلر
اولور کہ طرق تجارتہ وقوفی اولدیی حالہ مالی بولماز ، یاخود مالی
بولنورده درجہ کفایہدہ اولماز . بمضیاری ہدہ واردکہ درجہ
کفایہدہ مالی بولندیی حالہ طرق تجارتہ وقوفی اولماز . بومقوله
کمان آرمہ شدہ عقد شرکتہ احتیاج اولدیی کی آحادک پایہ جفتی
دست وجمیت پایہ ہدہ جکشدن بو جهت ایلہ عسوان ایچون دخی
شرکتلر تشکیلہ احتیاج وارددر . انتہی

شرکتلر عالم تجارتک روحی مابہ بندہ در . امور تجارتیہ تک
بو قدر وسعت پیدا ایتمی شرکتلر سایہ بندہ در . ماثر کایہ بشری
ساحہ وجودہ ایصال ایدن شرکتلرددر . کورولیسوری ؟ کہ
کار کاهلر تأسیس ، ترشلر [قائلر] کشادی ، تجور بولاری یایی کی
بونجہ امور جسمہ تک همان کاتہ می شرکتلر ایلہ مدیانہ کشددر .
ترکتدیزی دوشورسک بولایدہ خارجدن دلیل تخریبہ محتاج اولمہ یز .
صنت تجارت وشرکت کی مباحیح سادق کندمرہ سد ایلدی کمز
کوندیزی مرتزده کی کوملکوارنجیہ قدر بتون حواج ضروریہ می
بلاداجیبہ دن جلب ایتکہ باشلاق . ایکنہ ایسکہ وارنجیہ قدر بالجلہ
احتیاجات می خارجدن تدارک ایدرورز . اولاری مصار محمد اظالمز ،
مصار حسن اظالمز واریکن و محصول جیرہ دستلری بولان آثار
مخلدہ تک رونق وفضاحتی حالا کوزلر مزک اوکنده پرتوفشان ایکن
بوگون همان کلیاً دینہ بیہ جک براکثرت ایلہ مصدر مزہ وارنجیہ قدر
باینجری شقمالر ایلہ بنا ایدرورز و قس علیہ البواق . لہ الحمد فطرتک
الوان محاسنی ایلہ زینتہ برخظا کہ مالکمز . حق مزہ وایکان اولان
بولمق مولانک ادا شکرکی ایچق چالتمق وطرق مشروعہ انسانیتہ
سالک اولوق ایلہ اولور .

ہ مواقف تک دیاجمسنده قاننی ضد حضرتلری شویہ نقل
ایدور : ہ بعض اکابرمت اختلاف امتی رحمتواسمہ [خبر مشهورینک
معاسق بیان صدقہ دیدیلر کہ فخر الانبیاء اقدمز امتک اختلافیہ
انلرک علوم و معارفہ اختلاف هنلری مراد بیورمشدو . مثلاً انلردن بری
افصال مکلفہ متعلق احکامی ضبط ایچون فقیہ ہمت ایدوب دیگر بری ہ
حفظ عقائد ایچون علم کلامہ ہمت ایدرہ بواچکی علم سایہ بندہ امرصاد
نوع بشری قویم ایدہ جک اولان قانون عدل نسق وانتظام

پیدا ایدہ جکندن انلرک بوسودتہ اختلاف عزم وقصدلری کندی
حقلرندہ رحمتدر . نہ کم اصحاب حرف و صانک ہر بری برحرمت
وصنت ایلہ مشغول اولوق اوزرہ ہمت وقصدلری اختلاف وتوع
ایلدکہ امر معاشرہ کی نظام تکمل ایدہ جکندن امتک حرف وصانجہ
اختلاف هنلری دخی شہ مسز رحمتدر . انتہی

ماتق شارحی دالماد مرحوم کسب نماندہ کسبک منفعت کاسبہ
منصہر دکادر ، غیرہدہ شاملدر دیدیکی برده ہ الناس عبال اللہ فی ارضہ
واجم الیہ اقمم ایلارہ . حدیث شریفی ذکر ایتمدر کہ مال عالیسی :
تأس روی زمیندہ جناب حقت عبالدر وناسک جناب حقتہ اک
سویکیسی انک عیسانہ نفی ک زیادہ اولانارددر دیدکدر . ینہ فصل
مذکورہ شونی ددہ ذکر ایتمدر : ہ کسب فرض اولدی . چونکہ
اداء عبادات آتقی قوت بدن ایلہ اولور . قسوت بدن ایسہ عادہ
وخلقہ قوت وغذا ایلہ اولور . بودہ کسب ایلہ حصولہ کلور . برده
طهارتہ آت استقایہ وآئیہ و نمازہ ستعورت ایدہ جک شیلرہ
احتیاج واردکہ بولرک ہیسی علی الصادہ آتقی اکتساب ایلہ
حاصل اولور . رسل کرام علمیم الصلاة والسلام حضرتانی اکتساب
ایلدکاری کی خافہ راشدین رضی اللہ عنہم حضرتانی اکتساب
ایدرلر ایڈی . انتہی

شیخزادہ مرحوم سورہ ہ مزمل ہ دہ [وآخرون یقاتلون فی
سبیل اللہ ہ آیتک تفسیرندہ شویہ دیور : ہ جناب حق فی سبیل اللہ
جہاد ایدنلرہ کندیکن عیانتک نمیشی وذوی الحاجاتہ احسان ایچون
مال حلال اکتساب ایدنلری بو آیتدہ بریرہ جمع ایدرک بواچکی
صنتک درجہ سی مساوی قلمش اولمخلہ تجارتک جہاد منزله سندہ
اولدیی بیان بیوردی . علیہ الصلاة والسلام ائدمز [مامن جالب
یجلب طعاماً من بلدی الی بلدی فیقیمہ بسر یومہ الاکان منزله عنداللہ
بمنزلہ الشهداء] بیورددن صکرہ بو آیت کریمہنی اوقودی . ہر کم
بر بلدہ دن دیگر بلدہیہ اوزاق جلب ایدوبدہ آتی اوکونکی اسعار
ایلہ صانارسہ اوکیسہ تک عندا منزله سی شهدا منزله سندہ اولور .

انتہی
معاملاتندہ صادق تاجرک رفعت مقامی حقندہ ینہ لسان درر بیان
بیامیردن ہ التاجر الصدوق مع الکرام البررة ہ حدیث شریفی صادر
اولش وکسب مشروعک طایب ہر مسلم وسلمہیہ فرض اولدیی دہ
ہ طلب الکسب فریضہ علی کل مسلم ومسامہ اثر نویسنده بیان بیوراشددر .

حق صانع و دہر کار کهدر
بوندہ عمل اجسامک کنہدر
ہر کیسہ کرک کلن مجلدہ
بو کار کہ ایچرہ بر عمدہ
ہر کم کہ عمل قیلورسہ بنیاد
مزیدی ویزر عماجہ اساد
ای کازکہ جہاتہ داخل
سن ہم عمل ایلہ اولہ غافل

بعضی تفاسیر برده بوی آیت کریمه در کمال عدل و ایصال کل حق الی ذی حقّه ، ایله ، احسان دده « ان تحسن الی الخلق » دیه تفسیر ایدلمشدر . تفسیر قاضی بیضاوی دده عدل : اعتقادجه و عمارجه و خلق و خصلتجه اموره توسط ، احسان دده : احسان طاعات ایله تفسیر اولمشدر . بو تفسیره کوره معنای آیت : [اعتقاد و اعمال جوارحه و اخلاق نفسانیه متعلق اموره افراط و تفریط ایجاب متوسط بولنق ایله طاعات و عباداتی حسن ادا ایتمک ایله جناب حق امر ایدر] دیمک اولور .

اعتقادجه توسط و اعتدال ، توحید اینک و کسبه قائل اولنق کی در . توحید ، تعطیل ایله تشریک آره سنده متوسطدر . کسبه قائل اولنق ، محض جبر و قدر پندنه متوسطدر . الوحیتی بستیون نفی و انکار ایتمک تعطیل محض اولدینی کی برون زیاده اله اثبات ایتمک تشریک و تشبیه اولوب هر ایکسی مذموم بولند بنندن وحدانیت الهیه به اعتقاد بواکیسی آره سنده بر حال متوسطدر . کذاک عبدک نه قدرتی ونه اختیاری بولند بننه اعتقاد جبر محض اولدینی کی عبدک اعنائنده مستقل بولند بننی اعتقاد دخی قدر محض اولوب هر ایکسی مذموم اولدندن [قول ایسی جناب حقا کند بینه نمله داعی خانی ایتدیکی قدرت کاسه ایله ایشلر فقط قدرت مؤثره انجق جناب حقا کدر] دیه اعتقاد بر حال متوسطدر .

عملده توسط و اعتدال ، اداء واجبات صورتیه تعبد ایتمکدر . اداء واجبات صورتیه تعبد ، بظالت ایله ترهب آره سنده متوسطدر . بغضیاری تکالیفی بستیون نفی ایدرلر ، عبد هیچ برشی ایله مکلف دکادر درلر . بغضیاری ده طبعک بیل ایتدیکی هر شیدن اجتناب و تمذیب نفسده مالهه ایتمک انسانه واجب اولد ننه قائل اولوب حتی تزوجدن و اکل طیبایدن حذر اوزره بولنورلر ، آلت دکورتی قطع ایدرلر ، عبادت زعمیه شواهی جبالدن یورالانورلر . بواکی مسلکک ایکسی ده مذموم اولدینندن اداء واجبات صورتیه تعبد بر حال متوسطدر . اخلاقه ناهک کیفیته دخی حال بویه اولوب مثلا سفا : محل و تبهذیراره سنده ، شجاعت : شهور و جانت پندنه بر حال متوسط بولنمله سخاوت و شجاعت کینایات اعتدالیه دن اوله رق مدوح و ایکی طرفلری مقدوحدر .

احسان طاعات یعنی مزید طاعات و عبادات با محب الکیمه اولور : اداء واجباتدن صکره نوانل ایله تطوع کی ، و یا خود محب الکیمه اولور . رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اقدمن احسانک بو مناسنه اشارت ایله « الاحسان ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک » بیوزمشدر . احسان : سنک جناب حقه کویذات الوهیتی کور یورسین کی عبادت ایتمک کدر . سن انی کور منزه کده اوسنی کوردر . احساننده تعظیم لاهر الله و شفقت علی خاوالله کیفیتلری داخلدر . شفقت علی خاق الهلک بر جوق اقسامی واردر . صله زحمده منسای احساننده داخلدر . فقط حب جمعیت حب عالمده ن ظهور ایدمکی جفته صله زحم شفقت علی خلق الهلک اشرف و اجلی اولدینندن بو کتبه ایجاه ذی قربانیه اولان احسان تخصیص بالذکر بیوزلمشدر . ملت نجیبه اسلامیه شفقت علی خلق الله بولنده بک جوق خدمات

مشکوره ابراز ایشدر . دارالافتادله ، تابخانله ، کار و انصر ایبلر ، زوایله ، چشمه ، کور بیلر کی بوجه مانی خیره نماناشنه بذل همت ایدیلر . اوکسزله ، بیکسزله ، محرمه ، قزایه موات ، ایتاسیبه معاونتله ایدلی . کسیدن عاجز ضعفا ایله انقزای خستک تک قفه وادویسی ایچون بیله انجمل صرف اولنور ایدی . بو خدمات انسانیتکارانه ایچون نیجه و قفلر نیجه و صینتر اولندی . نیجه نفود ، نیجه عوارض انجسی تخصیص ایدلی .

- بی آدم اعضای بکدی بگرد
- کدر آفرینش زیک کور هر ند
- چو عضوی بدرد آورد روزگار
- دگر عضوهارا نماند قرار
- تو کز محنت دیگران بیستی
- نشاید که نامت نهند آدمی

سعدی

بی آدم آفریننده بر مابعدن نخر اولد قلدنن هر بری دیگر لرینک اعضای در . زمان برعضوه درد کتور نجه دیگر عضولرک حضور و راحتی قالماز . شوخالده سن که دیگر لرک دوجاز اولد قلمری نمتندن مکدر دکل سین ، سکا اسان نامی و یریک لائق دکدر .

این بطوطه رحله سنده دیر بکره : ده دمشق الشامه کی اوقانک کتوره . منی انواعی و محال صرفی عدوا حدان بیروندر . بو اوقانن بعضی هجندن عاجز اولانلره دائر در . بولنورن برینه بل حج ایده حک کیسه لره بونوع اوقانن مؤتی و یریلور . بعضی قیزلره جهاز باقمه مخصوص و قفلدر . اهنگ جهاز تدارک قدرتی اولمان قیزلره بو قفلدن جهاز ییلور . بعضی ، اسیرلر صائون آلوب آزاد ایتمک ایچون و قفلدر . بعضی ، ابا ، سیل ایچون و قفلدر . غریتمه قالب و طنه عودته قدرتیاب اوله میان بویلمله بو قفلدن بیه چکلری ، که چکلری بلده لره قدر مالملمری و یریلور . بعضی ، یولرک تعدیل و سوجه سنه ، قالدیرم دوشمنه مخصوص و قفلدر . دمشق هر ز قانده ایکی یادن ایکی قالدیرم واردر . ییلار اوزالردن ، آتلور اورتهمدن یوردلر . بو قفلدن شقه بلده مذکورده اعمال خیره ایچون دهانجه اوقاف واردر . بزکون دمشق بر زانندن کچرکن کوچوک بزکوله کوردم ، الله جینی بر طباق وار ایدی . طباق نصله چو جنک اتندن دوشوب پارچه پارچه اولدی . هر کس چو جنک یانه طولانلی . ایچلرندن بری دیدی که طبانک پارچه لری طولیلاده « اوقاف الاوائی » صاحبه ، یعنی قاب قاجارده مخصوص و قفک واقفه کونور . جوق طبانک پارچه لری طولیلا یوب او دمه برابر و اقلک ایسه کندیلر . نده کندیلر نی تعقیب ایتدم . طبانک پارچه لری واقفه اراه اولمشله در حال قیمتی ناده ایتدی ، قیزیلان طباق کی بر طباق صائون آندی . بونک کوزلر بخیر ، چونکه طبانغی تیردنی ایچون کوله بی اندینسی لاید یاد که جلی آزار لایه جق ، انکده بیوزدن قلی منکسر و متغیر اوله جق ایدی . بناء علیه بو وقف ایله تعقیب قلوب ایداش اولدی . امور خیره ده همتمری بوزالره قدر تعالی ایدن ذواته جناب حق مکافات ایسون . . انتهى

پیدا ایدہ جکندن انلرک بوصورتہ اختلاف عزم وقصدلری کندی
حقارندہ رحمتد . نتہ کیم اصحاب حرف وصنائک ہر بری برحرت
وصنت ایہ مشغول اولوق اوزرہ ہمت وقصدلری اختلاف وتووع
ایہدکدہ امر معا شدہ کی نظام تکمل ایدہ جکندن امتک حرف وصنائجہ
اختلاف ہمتلری دخی شہ سز رحمتد . انتہی

ماتنی شاری داماد مرحوم کسب فصائدہ کسبک منفعتی کاسبہ
منحصر دکلدہر ، غیرہدہ شاملیدر دیدیکی یردہ « الناس عیال اللہ فی ارضہ
واجہم الیہ انعمہم اہمالہ » - حدیث شریفی ذکر ایشدہ کہ مال عالیہی
تامن روی زمیندہ جناب حقل عیالیدر وناسک جناب حقہ اک
سوکلیبی انک عیالہ نفی اک زیادہ اولاناردد دیکدہر . یتہ فصل
مذکورہدہ شونی دد ذکر ایشدہر : « کسب فرض اولدی . چونکہ
اداء عبادات آجبق قوت بدن ایہ اولور . قوت بدن ایسہ عادہ
وخلقہ قوت وغذا ایہ اولور . بودہ کسب ایہ حصولہ کلور . بردہ
طہارتدہ آلت استقایہ وآنیہ و نمازہدہ سترعورت ایدہ جک شلرہ
احتیاج واردد کہ بونلرک ہیسی علی العادہ آجبق اکتساب ایہ
حاصل اولور . رسل کرام علیہم الصلاۃ والسلام حضراتی اکتساب
ایہدکاری کبی خافہ راشدین رضی اللہ عنہم حضراتی دہ اکتساب
ایدرلر ایسی . انتہی

شیخزادہ مرحوم سورہ « مزمل » دہ [وآخرون یقولون فی
سبیل اللہ] آیتک تفسیرندہ شویہ دیور : « جناب حق فی سبیل اللہ
جہاد ایدنلرہ کندیکن وعیالک تعیشی وذوی الحاجتہ احسان ایچون
مال حلال اکتساب ایدنلری بو آیتدہ بر یرہ جمع ایدرک بو ایکی
صنفک درجہسی مساوی تلمش اولغہ تجارتک جہاد منزہ سندہ
اولدیننی بیان بیوردی . علیہ الصلاۃ والسلام ائندمن [مامن جالب
یحلب طعاماً من بلدہ الی بلدہ فیبعہ بصر یومہ الا کانت منزلہ عند اللہ
بمنزلہ الشہاد] بیوردقدن صکرہ بو آیت کریمہ فی او قودی . ہر کیم
بر بلدہ دن دیگر بلدہی ارزاق جلب ایدوبدہ آتی او کونکی اسعار
ایہ صاتارسہ او کیسہ نک عندہ منزلہسی شہدا منزلہ سندہ اولور .

انتہی

معاملاتندہ صادق تاجرک رفعت مقامی حقدند یتہ اسان درر بیان
بیامیریدن « التاجر الصدوق مع الکرام البرہ » حدیث شریفی صادر
اواش وکسب مشروعک طای ہر مسلم وصلمہ بہ فرض اولدیننی دہ
« طلب الکسب فریضۃ علی کل مسلم وصلمہ » اثر نویسنده بیان بیوراشدہر .

حق صانع ودہر کار کھدر
بوندہ عمل ایتماک کتہدر
ہر کیمسہ کرک کنن حملدہ
بو کارکہ ایچرہ بر حملدہ
ہر کیم کہ عمل قیلورسہ بنیاد
مزدخنی ویزر عماجہ استاد
ای کارکہ جہانہ داخل
سن ہم عمل ایہ اولہ غافل

مفق الروم محمد القناری حضرتلری « فصول البدائع » دہ اسباب
شرائعک بیانہ دائر فصل سادسدہ ذکر ایشدہر کہ : « امور معاش
ومعاد بیوع وشرالر ایہ نسق وانتظام اکتساب ابار . تجار روی
ارشدہ جناب حقل عامللری در ، تقدیر ایہدکی رزقاری عبادہ آثار
ایصال ایدرلر . بلاد وامصارک عمرانی آجبق کسب ایہدر . کسب
آیات جلیلہ فرقایسدہ « انشاء فضل اللہ » عنسوان شرفی ایہ مدح
وستایش بیورلشدہر . کسب ایہ درکہ مروت وانسانیت و بین الناس
حسن معاشرت صورتیدر حصول اولور . کسب انبیاء غلام عامہ
السلام حضرتک سنت سنیلیدر . جناب ابوالبشر آدم عاہہ السلام
چفتچی ، شیت علیہ السلام طوقومہجی ، ابراہیم علیہ السلام بزاز
ایدی ... شرکتلرہدہ احتیاج بولدیننی ظاہر وباہدر . بعض کیسہلر
اولور کہ طرق تجارتہ وقوفی اولدیننی حالہ مالی بولناز ، یاخود مالی
بولنوردہ درجہ کفایہدہ اولماز . بعضیلری دہ واردد کہ درجہ
کفایہدہ مالی بولدیننی حالہ طرق تجارتہ وقوفی اولماز . بومقوله
کسان آردہ سندہ عقد شرکتہ احتیاج اولدیننی کبی آحادک یاہمیہجنفی
دینت وجہت یاہمیہ جکندن بو جہت ایہ مساوی ایچون دخی
شرکتلر تشکیاتہ احتیاج واردد . انتہی

شرکتلر عالم تجارتک روحی مٹاہسندہ در . امور تجارتیہنک
بو قدر وسعت پیدا ایچی شرکتلر سایہ سندہ در . مآثر کلیہ بشری
ساحہ وجودہ ایصال ایدن شرکتلردہ کورولیسورمی ؟ کہ
کارکاہلر تاسیسی ، ترعل [قتالہر] کشادی ، بیورولاری یاہمی کبی
بونجہ امور جسمیہنک همان کاتہمی شرکتلر ایہ میدانہ کاشدہر .
بزرکدینری دوشورسدہ بوبادہ خارجدن دلیل تخریستہ محتاج اولمہ بز .
صنعت ، تجارت ، شرکت کبی مٹاہیج سمدتی کندمنہ سد ایہدیکمز
کوندینری صرتتزدہ کی کوماسکہ وارنجیہ قدر بتون حوائج ضروریہ منری
بلاداجیبہدن جلب ایہکہ باشلاق . ایکنہ ایہکہ وارنجیہ قدر بالجلہ
احتیاجاتتری خارجدن تدارک ایدپورزہ اولاری معمار محمد اغالمرن ،
معمار حسن اغالمرن واریکن و محمول چیرہ دستلری بولان آثار
مخلدہنک رونق وفتحاتی حالاکوزلرمزک اوکندہ پرتوفشان ایکن
بوکون همان کلیاً دینہیہ جک براکثرت ایہ مبدلرمنہ وارنجیہ قدر
مناجیری بشقہ اللہ بنا ایدپورزہ ، وقس علیہ البواقی . لہ الحمد فطرتک
الوان محاسنی ایہ زیندہ بر خاکہ مالکتر . حقمزہدہ رایکان اولان
بولطف مولانک اداء شکرکی آجبق چالشق وطرق مشروعہ انسانیتہ
سالک اولوق ایہ اولور .

« مواقف ک دیباچہ سندہ قادی ضد حضرتلری شویہ نقل
ایدپور : « بعض اکابرمت [اختلاف امتی رحمة واسعہ] خبر مشہورینک
معناسنی بیان صدندہ دیدیلر کہ فخر الانبیاء ائندمن امتک اختلافیہ
انلرک علوم ومعارفدہ اختلاف ہمتلری مراد بیورشدہر . مثلاً انلردن بری
افعال مکلفہ متعلق احکامی ضبط ایچون فتنہ ہمت ایدوب دیگرری دہ
حفظ عقائد ایچون علم کلامہ ہمت ایدرسہ بو ایکی علم سایہ سندہ امر معاد
نوع بشری تقویم ایدہ جک اولان قانون عدل نسق وانتظام

مخله کرده کی عوارض الحقیقه به دعا باین وقتله قدر بی قدرت
اوقافه موم ، بیتون باقی ، حسیب آنور و بوکی اوقاف نصیرانند بریلور
ایدی . اوج آیلر کیرنجه مخله ده کی طول خانولره ، کار و کسبدن
قالش همزه بر مقدار ارزاق ساتون آنوب و بریلور ، شمداند
شاده بونلرک بانه جنلری محروقاتده او بودلماز ایدی . مخله نك اوکسر
جوجنلری شکر باراملرنده صرنلریه روه بایله رق سویند بریلور ،
کلبه فقیرانه سی بلنه جوکش بچارکانه امر تصبرده الهن کادیکی قدر
پاردم او انوردی . ماحصل درلو درلو نوازش و شفقتلر ابراز ایدیلور ،
خبرات و حساندن کبری قانماز ایدی . قویبده بواندیم اتاده شهر
مذکورک بعضی محلا ۵۰ طویلا ، ش عوارض الحقیسندن نام مستعار ایله
عقارات ساتون آنلررق بونلرک بدل ايجارلری ایله مخله نك ویرکوسی
تسویه ایدلمکده اولدنی سو بولردی .

غندیه . - غندیه کورده بیه حقایق اشیا اعتقاده تابع در . برشی
جوهر اعتقاد اولتورسه جوهر ، عرض اعتقاد اولتورسه عرض ،
حق اعتقاد اولتورسه حق ، باطل اعتقاد اولتورسه باطل . و اراعتقاد
اولتورسه وار ، یوق اعتقاد اولتورسه یوق در .

لاادریه . - لاادریه کلنجه ، بونلرده هرشیده شک و تردده مسلکنی
الزام ایتیلر ، و حق کنندی وجودلرندن بیه شک ایدوب بوشکلرنده
دخی شک ایتدکلرخی ادعا ایتیلردر .

بومذاهب باطله اوج دردت بیک سنه اول یونانسانده ظهور ایتیش
وصوکرا بونلردن دهسیجه باطل مذهبلیر انشب ایدرک دنیسانک
هر طرفه انتشار ایتدیکه الک مشورلری (آغویست) و (ایدیه ایست)
لرک مذهبلیری در . معلوم اولدنی اوزره آغویستلر یانکر کندیلرندن
باشقه و ایدیه ایستلرده کندیلریله کندیلرندن حاصل اولان صور فکریه
و علمیه دن ماعدا بتون اشیا نك وجودنی انکار ایدن برطاشه
عجیبه درلر .

سوفسطایلیری بباطل مذهب براه سوق ایدن شی ۱- آنلرک حواسه
عدم ایتیلری ، ۲- حال دؤبایی حال یقظه ی قیاسلری ، در .

آنلر دیورلرکه : ۱- اسباب علمک الک قوتلیسی حواس در ؛
حالبوکه حواسه انیت یوقدر . زیرا حواسک بعضی شیرده غلط
ایتدیکی محقق در . ازجمله دوز بردکنک صویه صوقانجه قیریش
کمی کورونور . و ایتسه بورده حس بصرک غلط ایتدیکی قطعاً
تحقق ایلور . و بنا علیه سائر شیردهده غلط ایتدیکنه حکم ایدلک
ویا خود هیچ اولمازسه آنلردهده غلط حس احتیانه کیدلک و بوحالده
حواسه انیت ایدلمک لازم کلبور . حواسه انیت ایدیه منجه علمک
اسباب سائر سه انیت ایدیه به چی اولوتیده قالیر . و بنا برین هیچ
برشیک موجودیتیه حکم ایدیه مسمی ضرورت حکمی آیلر .

۲- برده بز حال رؤیاده کرک ذهنده و کرک خارجهده اصلا
موجود اولمایان شیرلی کورونور و حال یقظهده کوردیکمز شیرلی ده
آنلر قیاس ایلوروز . چونکه حال یقظهده کوردیکمز شیرلک حال
رؤیاده کوردیکمز شیرل قیلندن اولدقلرخی بزه بیدرزه چک بر دلیل
بولوتدیشندن ، بونلرکده آنلرکی وجودلری یوقدر ، دیه حکم
ایلوروز .

یلاده بیان اولدنی وجهه سوفسطایلرک کیمیسی بتون اشیا
و کیمیسی کندیلرندن مانعا هریشی انکار و کیمی ده حقایق اشیا نك
اعتقاده تابع اولدنی و بعضلری ده بویاده شک و ترددا یچینده بو اولاننده
بولوندی دعواننده اصرار ایتکده اولدقلرندن آنلر قارشی مدافعه
و آنلرله مباحه ممکن دکل ایدمه ، نفس الامرده مذاهب مذکورنك
سخافت ورداشتی و درجه بطلان و سقاسنی بیان ایچون بونلر قارشی
بروجه آتی معاصیه شروع ایدیوروز :

۱- فی الواقع قوه باصره ؛ برطاق اسباب معلومدن ناشی بعضی

ملوکامویه زمانه امیرالمؤمنین علی المرتضی کرم الله وجهه عرضی الله

عنه حفر نلریه بمضیل طرندن خطبه ده زبان درازاق ایدیلور ایدی .
و تکه عمر بن عبدالعزیز حفر لری جاس اورنک سلطنت اولدی ،
خامله دن بو عادت منقورنی اساط ایدوب بریه تفسیری صدنده
بواندیمز ، ان الله یا امر باعدل و الاحسان ، نظم جابانی او قوتدی .
اول و تندن ال یونان هذا بو آیت کریمه نك آخر خطبهده نلاونی
دیدنه مستمره امت اولدی ، الله کندیسندن خشنودراضی اولسون .
ابو افتدای تاریخنده قلی ایدلکی اوزره کثیر بن عبدالرحمن الخزاعی
نام ذات قطعه آتیده ملاک مشار الیه بو خدمت فخره مشکوره بیه
عالم اسلامی الی الابد متدار ایدلکندن طولایی مدح و ستایش ایتیلردر :

ولیت فلم نشتم علیاً ولم تحف
برأ ولم تنسح سحیه مجرم
وقلت فصدقت الذی قات بالذی
املت فتنهی راضیاً کل مسلم

ذل الله عز وجل

ه فل لاسلکم علیه اجراً الا لوده فی القرون ه

برکت زاده اسماعیل حتی

نسخه اسلامیه :

اثبات حقایق اشیا

خارجده کوروب حس ایتدیکنم اشیا ، حقیقته وارد ؛
انلر اوهام و خیالات قیلندن دکلدر .

سوفسطاییه حقایق اشیا نك انکار ایتلر سده ، انلرک
بومذهبلری - آتیا بیان اولونه جنی وجهله - کلیاً باطل در .
سوفسطاییه اوج نقردهده ۱- غندیه ، ۲- غندیه ، ۳- لاادریه در .
غندیه . - غندیه کوره هیچ برشیک ماهیت حقیقی یوقدر .

شیرده غلط ایدیور ، مثلا صوبه قونولان بر دکنکی انکار ضیا سببیه قیرلش کی کوریور . فقط بوندن شو حاسه تک هر شیده غلط ایتدیکنه حکم ایتمک لازم کتر . از جمله قوه باصره تک نسک مضی و مشرق اولدنی حس ایتمی غلط حس حمل اولونه ماز . چونکه بوراده قوه باصره تک غلطه سبب اوله جتی هیچ برنی یوقدر . چونکه برابر صوبه قونولان دککک قیرلش کی کورونمی غلط حس عطف ایتمکده طوفرو اوله ماز . زیرا ضیا تک برواسطه لطفه دن دیکر برواسطه کشفیه حین انتالنده منکر اولسی لازم کله جکی وایشا ایسه آتجق ضیا واسطه سیه وضایه تبعاً کوروله جکی جهته مذکور دککک قیرلش کی کورونمی امر ضروری ویک طوفرو در . چونکه ضیا و رؤیت قانونلری بونی مقتضی در . شو حلاله مذکور دککک قیرلش کی کورونمنده اصلا غلط یوقدر .

بو حاسه تک غلط ایتدیکی ظن اولونان مواقع سارمه بوکامقبس در . برده فرض ایدمک : قوه باصره کرک بوراده ، کرک سار پرلرده غلط ایدیور . فقط بوندن حواس قوای سارمه ده امنیت ایدیه مسمی و بناً علیه بتون اشیا دن وجود تک سلب اولونمی لازم کلمز . چونکه « حواس سارمه خطا ایدیور » سوزی اصلا قبول ایدیه من . زیرا خاطر و خیالزده یوق ایکن مثلا : وراه جداردن دفته ظهور ایدن برصدانی بلا شک ایشیدیورز . کذا خبرسز اوله برق بر طرفزه تماس ایدن آتشک یاقدیننی ویاخود برعضومزه با بر بلان مثلا بریکنه تک یاقدیننی حس ایدرک در حال متأثر اولیور وهان اوشلری کندمزدن دفته فوق العاده برسر عتله سی ایدیورز . نه کم مثلا او طهر مزده او طور کن بری خار جدن یا نزه کلوب زدنده بولونان بالفرض بر مسک قوطوسی آجه بو قوطونک آجیلدیننی بزکومسک بیه آدن انتشار ایدن مسک رایجیسمی در حال استقامت ایلورز .

شو مقدمات معلوم اولدقمه ، دوزک : رؤیاده کورولن شیلرک اصلا وجودلری اولدیننی تسلیم ایچیز . زیرا اوشلر یاقام مجردده یعنی عالم ارواحده ملا اعلان روح انسانی یقضا ان ایدن صور ووقایع آتیه دن ویاخود حال یقظه حواس و انصاف واسطه دمانه بالانتقال اوراده انتقاش ایبن صور محسوسدن عبارتدر . هر هانکی اولورسه اولسون ، دیتک اولیورده رؤیاده کورولن شیلر یاروح انسانیده موجود صور مضولات ویاخود دمانده منقوش صور محسوسات اولوب سوسفطایلرک دیدگری کی معدومات ممرنه قیلندن دکدر . بناً علیه آنلرک : « رؤیاده کوریکمز شیلرک اصلا وجودلری یوقدر . احتمال کله یقظهده کوریکمز شیلرده اولیدندر . دینلری قضایا باطلدر . هله بولندن ایدمک ایستلرک خار جدن حواس و انصاف واسطه کندیلرته انتقال و دمانلرده انتقاش ایدن صور فکریه وعلیه تک کندیلرنده موجودیته و آنلرک خار جدن کدیکنه قائل اولدقلمری حاله او صور تارک منشا واصلگری اولان اشیا خارجه تک موجو . دینلری انکار ایجاری بک عجیبدر . بو ، عادتاً برحیتمک منفذدن داخلته قوون ایدن ضیا شمس اعتراف ایدوبده سوکرا او ضیا تک منشا و منی اولان جرم شمس انکار کی در . تشبیه آخره آنلرک بوحالی عادتاً بولولرک ایجره مایه دن شکل ایتدیکنی تصدیق ایدوبده سوکرا ایجره مایه تک وجودی انکار کی در . اگر بو تار مقول ایسه اومه کیده مقول در .

بو حاسه تک غلط ایتدیکی ظن اولونان مواقع سارمه بوکامقبس در . برده فرض ایدمک : قوه باصره کرک بوراده ، کرک سار پرلرده غلط ایدیور . فقط بوندن حواس قوای سارمه ده امنیت ایدیه مسمی و بناً علیه بتون اشیا دن وجود تک سلب اولونمی لازم کلمز . چونکه « حواس سارمه خطا ایدیور » سوزی اصلا قبول ایدیه من . زیرا خاطر و خیالزده یوق ایکن مثلا : وراه جداردن دفته ظهور ایدن برصدانی بلا شک ایشیدیورز . کذا خبرسز اوله برق بر طرفزه تماس ایدن آتشک یاقدیننی ویاخود برعضومزه با بر بلان مثلا بریکنه تک یاقدیننی حس ایدرک در حال متأثر اولیور وهان اوشلری کندمزدن دفته فوق العاده برسر عتله سی ایدیورز . نه کم مثلا او طهر مزده او طور کن بری خار جدن یا نزه کلوب زدنده بولونان بالفرض بر مسک قوطوسی آجه بو قوطونک آجیلدیننی بزکومسک بیه آدن انتشار ایدن مسک رایجیسمی در حال استقامت ایلورز .

شو حلاله سوسفطایه تک بتون حواسه امنیت ایدیه مسمی جکنه استناداً باطله کائناتک او هام و خیالاتدن عبارت اولدیننه حکملری قطعاً باطلدر .

۲- بولرک حال رؤیایی حال یقظه یه قیاسلرینه کلتجه : بودما بکی وجهله مردوددر :
اولا : تسلیم ایدمک که حال رؤیاده کوریکمز شیلرک کرک خار جاً کرک ذهناً اصلا وجودلری یوقدر . آنلر هپ او هام و خیالات باطله قیلنددر .

فقط حال یقظه یی حال رؤیایه قیاس باطلدر . زیرا آنلر باشقه باشقه عاللدر . حتی بونک ایچون برینه یقظه دیکرینه « نوم » نامی ویرلشدر . بویه یکدیگرینه مخالف ایکی شیدن برینک احوال واحکامنی دیکرینه قیاس ایسه جائز دکدر . زیرا مواطنتک اختلافیه احوال واحکامک دخی اختلاف ایتدیکی شهسزدر .

کورولمزی که مثلا : آتش ذهن و خار جده عین شیدن ، عین حقیقتدن عبارت اولدیننی حاله موطنلرک اختلافی حسیله احوال واحکام دخی اختلاف ایدرک خار جده آتش ماهیته ترتب ایدن حرارت و سارمه کبی احکام زنده او ماهیتدن ، او حقیقتدن تجرد

ایدوب آنلرک برینه احوال واحکام سارمه حقیقت مذکورده ترتب ایتکنددر .
ثانیاً : رؤیاده حقیقت رؤیایی بمانده بلشبعه ایکی مذهب وارددر : مذهب اوله کوره : رؤیا . - حال نومده روح انسان تک عالم مجردده (مثاله) اصلیه عالم حسده ظهور ایدمک نولان وقایع وحوادثک صورتلری اوراده مشاهده سندن عبارتدر . اکثر رؤیایرک مستلجمه عیناً ویا تاولاً ظهور ایتکده اولدنی دخی بوکا دلیلدر ،
مذهب ثانی یه کوره ایسه : رؤیا حال یقظهده حواس و انصاف واسطه خار جدن دماغه بالانتقال اوراده انسان ایدن قوه خیالیه تک تشکیلده درلودر بوشکلره کیرن صور محسوسات حال نومده روح انسان تک ادراک سندن عبارتدر . برطافم رؤیایرک نایمک کندی حیات و انتقالات ظاهر سیه متاسباً وقوعه کلمکه اولدنی دخی بونی مؤیددر .
شو مقدمات معلوم اولدقمه ، دوزک : رؤیاده کورولن شیلرک اصلا وجودلری اولدیننی تسلیم ایچیز . زیرا اوشلر یاقام مجردده یعنی عالم ارواحده ملا اعلان روح انسانی یقضا ان ایدن صور ووقایع آتیه دن ویاخود حال یقظه حواس و انصاف واسطه دمانه بالانتقال اوراده انتقاش ایبن صور محسوسدن عبارتدر . هر هانکی اولورسه اولسون ، دیتک اولیورده رؤیاده کورولن شیلر یاروح انسانیده موجود صور مضولات ویاخود دمانده منقوش صور محسوسات اولوب سوسفطایلرک دیدگری کی معدومات ممرنه قیلندن دکدر . بناً علیه آنلرک : « رؤیاده کوریکمز شیلرک اصلا وجودلری یوقدر . احتمال کله یقظهده کوریکمز شیلرده اولیدندر . دینلری قضایا باطلدر . هله بولندن ایدمک ایستلرک خار جدن حواس و انصاف واسطه کندیلرته انتقال و دمانلرده انتقاش ایدن صور فکریه وعلیه تک کندیلرنده موجودیته و آنلرک خار جدن کدیکنه قائل اولدقلمری حاله او صور تارک منشا واصلگری اولان اشیا خارجه تک موجو . دینلری انکار ایجاری بک عجیبدر . بو ، عادتاً برحیتمک منفذدن داخلته قوون ایدن ضیا شمس اعتراف ایدوبده سوکرا او ضیا تک منشا و منی اولان جرم شمس انکار کی در . تشبیه آخره آنلرک بوحالی عادتاً بولولرک ایجره مایه دن شکل ایتدیکنی تصدیق ایدوبده سوکرا ایجره مایه تک وجودی انکار کی در . اگر بو تار مقول ایسه اومه کیده مقول در .

کورولمزی که مثلا : آتش ذهن و خار جده عین شیدن ، عین حقیقتدن عبارت اولدیننی حاله موطنلرک اختلافی حسیله احوال واحکام دخی اختلاف ایدرک خار جده آتش ماهیته ترتب ایدن حرارت و سارمه کبی احکام زنده او ماهیتدن ، او حقیقتدن تجرد

ایدوب آنلرک برینه احوال واحکام سارمه حقیقت مذکورده ترتب ایتکنددر .
ثانیاً : رؤیاده حقیقت رؤیایی بمانده بلشبعه ایکی مذهب وارددر : مذهب اوله کوره : رؤیا . - حال نومده روح انسان تک عالم مجردده (مثاله) اصلیه عالم حسده ظهور ایدمک نولان وقایع وحوادثک صورتلری اوراده مشاهده سندن عبارتدر . اکثر رؤیایرک مستلجمه عیناً ویا تاولاً ظهور ایتکده اولدنی دخی بوکا دلیلدر ،
مذهب ثانی یه کوره ایسه : رؤیا حال یقظهده حواس و انصاف واسطه خار جدن دماغه بالانتقال اوراده انسان ایدن قوه خیالیه تک تشکیلده درلودر بوشکلره کیرن صور محسوسات حال نومده روح انسان تک ادراک سندن عبارتدر . برطافم رؤیایرک نایمک کندی حیات و انتقالات ظاهر سیه متاسباً وقوعه کلمکه اولدنی دخی بونی مؤیددر .
شو مقدمات معلوم اولدقمه ، دوزک : رؤیاده کورولن شیلرک اصلا وجودلری اولدیننی تسلیم ایچیز . زیرا اوشلر یاقام مجردده یعنی عالم ارواحده ملا اعلان روح انسانی یقضا ان ایدن صور ووقایع آتیه دن ویاخود حال یقظه حواس و انصاف واسطه دمانه بالانتقال اوراده انتقاش ایبن صور محسوسدن عبارتدر . هر هانکی اولورسه اولسون ، دیتک اولیورده رؤیاده کورولن شیلر یاروح انسانیده موجود صور مضولات ویاخود دمانده منقوش صور محسوسات اولوب سوسفطایلرک دیدگری کی معدومات ممرنه قیلندن دکدر . بناً علیه آنلرک : « رؤیاده کوریکمز شیلرک اصلا وجودلری یوقدر . احتمال کله یقظهده کوریکمز شیلرده اولیدندر . دینلری قضایا باطلدر . هله بولندن ایدمک ایستلرک خار جدن حواس و انصاف واسطه کندیلرته انتقال و دمانلرده انتقاش ایدن صور فکریه وعلیه تک کندیلرنده موجودیته و آنلرک خار جدن کدیکنه قائل اولدقلمری حاله او صور تارک منشا واصلگری اولان اشیا خارجه تک موجو . دینلری انکار ایجاری بک عجیبدر . بو ، عادتاً برحیتمک منفذدن داخلته قوون ایدن ضیا شمس اعتراف ایدوبده سوکرا او ضیا تک منشا و منی اولان جرم شمس انکار کی در . تشبیه آخره آنلرک بوحالی عادتاً بولولرک ایجره مایه دن شکل ایتدیکنی تصدیق ایدوبده سوکرا ایجره مایه تک وجودی انکار کی در . اگر بو تار مقول ایسه اومه کیده مقول در .

کورولمزی که مثلا : آتش ذهن و خار جده عین شیدن ، عین حقیقتدن عبارت اولدیننی حاله موطنلرک اختلافی حسیله احوال واحکام دخی اختلاف ایدرک خار جده آتش ماهیته ترتب ایدن حرارت و سارمه کبی احکام زنده او ماهیتدن ، او حقیقتدن تجرد

ایدوب آنلرک برینه احوال واحکام سارمه حقیقت مذکورده ترتب ایتکنددر .
ثانیاً : رؤیاده حقیقت رؤیایی بمانده بلشبعه ایکی مذهب وارددر : مذهب اوله کوره : رؤیا . - حال نومده روح انسان تک عالم مجردده (مثاله) اصلیه عالم حسده ظهور ایدمک نولان وقایع وحوادثک صورتلری اوراده مشاهده سندن عبارتدر . اکثر رؤیایرک مستلجمه عیناً ویا تاولاً ظهور ایتکده اولدنی دخی بوکا دلیلدر ،
مذهب ثانی یه کوره ایسه : رؤیا حال یقظهده حواس و انصاف واسطه خار جدن دماغه بالانتقال اوراده انسان ایدن قوه خیالیه تک تشکیلده درلودر بوشکلره کیرن صور محسوسات حال نومده روح انسان تک ادراک سندن عبارتدر . برطافم رؤیایرک نایمک کندی حیات و انتقالات ظاهر سیه متاسباً وقوعه کلمکه اولدنی دخی بونی مؤیددر .
شو مقدمات معلوم اولدقمه ، دوزک : رؤیاده کورولن شیلرک اصلا وجودلری اولدیننی تسلیم ایچیز . زیرا اوشلر یاقام مجردده یعنی عالم ارواحده ملا اعلان روح انسانی یقضا ان ایدن صور ووقایع آتیه دن ویاخود حال یقظه حواس و انصاف واسطه دمانه بالانتقال اوراده انتقاش ایبن صور محسوسدن عبارتدر . هر هانکی اولورسه اولسون ، دیتک اولیورده رؤیاده کورولن شیلر یاروح انسانیده موجود صور مضولات ویاخود دمانده منقوش صور محسوسات اولوب سوسفطایلرک دیدگری کی معدومات ممرنه قیلندن دکدر . بناً علیه آنلرک : « رؤیاده کوریکمز شیلرک اصلا وجودلری یوقدر . احتمال کله یقظهده کوریکمز شیلرده اولیدندر . دینلری قضایا باطلدر . هله بولندن ایدمک ایستلرک خار جدن حواس و انصاف واسطه کندیلرته انتقال و دمانلرده انتقاش ایدن صور فکریه وعلیه تک کندیلرنده موجودیته و آنلرک خار جدن کدیکنه قائل اولدقلمری حاله او صور تارک منشا واصلگری اولان اشیا خارجه تک موجو . دینلری انکار ایجاری بک عجیبدر . بو ، عادتاً برحیتمک منفذدن داخلته قوون ایدن ضیا شمس اعتراف ایدوبده سوکرا او ضیا تک منشا و منی اولان جرم شمس انکار کی در . تشبیه آخره آنلرک بوحالی عادتاً بولولرک ایجره مایه دن شکل ایتدیکنی تصدیق ایدوبده سوکرا ایجره مایه تک وجودی انکار کی در . اگر بو تار مقول ایسه اومه کیده مقول در .

کورولمزی که مثلا : آتش ذهن و خار جده عین شیدن ، عین حقیقتدن عبارت اولدیننی حاله موطنلرک اختلافی حسیله احوال واحکام دخی اختلاف ایدرک خار جده آتش ماهیته ترتب ایدن حرارت و سارمه کبی احکام زنده او ماهیتدن ، او حقیقتدن تجرد

ایدوب آنلرک برینه احوال واحکام سارمه حقیقت مذکورده ترتب ایتکنددر .
ثانیاً : رؤیاده حقیقت رؤیایی بمانده بلشبعه ایکی مذهب وارددر : مذهب اوله کوره : رؤیا . - حال نومده روح انسان تک عالم مجردده (مثاله) اصلیه عالم حسده ظهور ایدمک نولان وقایع وحوادثک صورتلری اوراده مشاهده سندن عبارتدر . اکثر رؤیایرک مستلجمه عیناً ویا تاولاً ظهور ایتکده اولدنی دخی بوکا دلیلدر ،
مذهب ثانی یه کوره ایسه : رؤیا حال یقظهده حواس و انصاف واسطه خار جدن دماغه بالانتقال اوراده انسان ایدن قوه خیالیه تک تشکیلده درلودر بوشکلره کیرن صور محسوسات حال نومده روح انسان تک ادراک سندن عبارتدر . برطافم رؤیایرک نایمک کندی حیات و انتقالات ظاهر سیه متاسباً وقوعه کلمکه اولدنی دخی بونی مؤیددر .
شو مقدمات معلوم اولدقمه ، دوزک : رؤیاده کورولن شیلرک اصلا وجودلری اولدیننی تسلیم ایچیز . زیرا اوشلر یاقام مجردده یعنی عالم ارواحده ملا اعلان روح انسانی یقضا ان ایدن صور ووقایع آتیه دن ویاخود حال یقظه حواس و انصاف واسطه دمانه بالانتقال اوراده انتقاش ایبن صور محسوسدن عبارتدر . هر هانکی اولورسه اولسون ، دیتک اولیورده رؤیاده کورولن شیلر یاروح انسانیده موجود صور مضولات ویاخود دمانده منقوش صور محسوسات اولوب سوسفطایلرک دیدگری کی معدومات ممرنه قیلندن دکدر . بناً علیه آنلرک : « رؤیاده کوریکمز شیلرک اصلا وجودلری یوقدر . احتمال کله یقظهده کوریکمز شیلرده اولیدندر . دینلری قضایا باطلدر . هله بولندن ایدمک ایستلرک خار جدن حواس و انصاف واسطه کندیلرته انتقال و دمانلرده انتقاش ایدن صور فکریه وعلیه تک کندیلرنده موجودیته و آنلرک خار جدن کدیکنه قائل اولدقلمری حاله او صور تارک منشا واصلگری اولان اشیا خارجه تک موجو . دینلری انکار ایجاری بک عجیبدر . بو ، عادتاً برحیتمک منفذدن داخلته قوون ایدن ضیا شمس اعتراف ایدوبده سوکرا او ضیا تک منشا و منی اولان جرم شمس انکار کی در . تشبیه آخره آنلرک بوحالی عادتاً بولولرک ایجره مایه دن شکل ایتدیکنی تصدیق ایدوبده سوکرا ایجره مایه تک وجودی انکار کی در . اگر بو تار مقول ایسه اومه کیده مقول در .

محلله کرده کی عوارض الحجه سهيله دها باتين وقتله قدر في قدرت اوقانه موم ، زيتون ياشي ، حمبر آنور و بوكي اوقاف نعمير ايند يريلور ايدى . اوج آيلر كيرتجه محلله ده كي طول خانونلره ، كار و كسبدن قالمش هجره به بر مقدار اوراق صانون آتوب و يريلور ، شندانه شنده بونلرك يانه جنلري محروقات ده او بولماز ايدى . محله نك او كسز جو جفلى شكر بايراملرنده صرنلريه روبه بايله رق سويند يريلور . كابه فقيرانه سي باشه جو كمش بيجار كانه امر تصميره الدن كادى كي قدر ياردم اولتوردى . ماحصل درلو درلو نوازش و شفقتلر ايراز ايديلور ، خيرات و حسنا تدن كبرى قالماز ايدى . قونيه ده بولنديم ائشاده شهر مذكورك بعض محلامه طوبى لاش عوارض الحجه سندن نام مستمار ايله عقارات صانون آلته رق بونلرك بدل ايجار لرى ايله محله نك و ركوسى تسويه ايدلمكده اولدينى سويلر لردى .

ذيل

مولودامويه زمانه دهمير المؤمنين على المرتضى كرم الله وجهه ووضى الله عنه حنبلريه بصيلير طرفندن خطبه ده زبان در اراق ايديلور ايدى . و تذكه عمر بن عبدالعزیز حنبلرى جالس اورنك ساعت اولدى ، خطبه دن بو عادت منفورى اسناط ايدوب يرينه تفسيرى صددنده بولنديمىز . ان الله بأمر باعدل والاحسان ، نظم جايانى اوقوتدى . و اول و تندن ال پونا هذا بو آيت كرينه نك آخر خطبه ده تلاوتى ديدنه مستمره امت اولدى ، الله كند بسندن خشنود و راضى اولسون . ابو الفداء تاريخنده نقل ايدلدى كورزه كئيرن عبدالرحمن الخزامى نام ذات قطعه آييده ملك مشايرالى بو خدمت فخره مشكورده سيه عالم اسلامى الى الابد متدار ايدل كندن طولانى مدح و ستايش ايتمده :

وليت فلم نشتم علياً ولم تحف
برأ ولم تبع سحبة مجرم
وقلت تصدقت الذى قات بالذى
فعلت ضحى راضياً كل مسلم

قل الله عز وجل

قل لا ائتمكم عليه اجراً الا المودة فى القربى

بركت زاده اسماعيل حقى

نسخه اسلاميه :

ايات حقايق اشيا

خارجده كوروب حس ايتديكمز اشيا ، حقيقتده واردر ؟ انلر او هام و خيالات قيلندن دكلدر .
سوفسطايه حقايق اشياي انكار ايتمشرسه ده ، انلرك بومذهبلرى - آيا بيان اولونه جنى وجهله - كلياً باطل در .
سوفسطايه اوج فرقه در : ۱- عناديه ، ۲- عنديه ، ۳- لادريه در .
عناديه - عناديه به كوره هيچ برشيك ماهيت و حقيقتى يوقدر .

كندبلرى دى داخل اولدقلى حالده بتون اشيا او هام و خيالات باطله دن عبارت در .

عنديه . - عنديه به كوره سيه حقايق اشيا اعتقاده تابع در . برشى جوهر اعتقاد اولتورسه جوهر ، عرض اعتقاد اولتورسه عرض ، حق اعتقاد اولتورسه حق ، باطل اعتقاد اولتورسه باطل ، و اراعتقاد اولتورسه وار ، يوق اعتقاد اولتورسه يوق در .

لاادريه . - لادريه به كلنجه ، بونلرده هر شيه شك و تردده مسلكى الزام ايتمشر ، وحقى كندى وجودلرندن بيله شك ايدوب بوشكلرنده دى شك ايتديكلرى ارا ايتمشر در .

بومذهب باطله اوج قدرت بيك سته اول يونانستانده ظهور ايتمش و سوكر ا بونلردن دها نيجه باطل مذهبلى نشعب ايدرك دنيسانك هر طرفه انتشار ايتمشر كه اكشم بولرى (آغويست) و (ايديه آليست) لرك مذهبلرى در . معلوم اولدينى اوزره آغويستلر يالكسز كندبلرندن باشقه و ايديه ايتلرده كندبلر يله كندبلرندن حاصل اولان صور فكريه و علميه دن ماعدا بتون اشيا نك وجودى انكار ايدن برطائفة عجيبه در لرى .

سوفسطايلىرى بو باطل مذهبده سوق ايدن شى ۱- آنلرك حواسه عدم امنيتلى ، ۲- حال رؤيايى حال يقظه به قاسلرى ، در .

آنلر ديورلر كه : ۱- اسباب علمك اك قوتلىسى حواس در ؛ حالبو كه حواسه امنيت يوقدر . زيرا حواسك بعض شيلرده غلط ايتديكى محقق در . از جمله دوز بر دككك صويه صوقايتجه قيريش كى كورونور . و ايشته بوراده حس بصرك غلط ايتديكى قطعياً بتحقق ايلور . و بنا عليه سائر شيلرده غلط ايتديكنه حكم ايدلمك و ياخود هيچ اولمازه آنلرده غلط حس احتماله كيدلمك و بوحالده حواسه امنيت ايدلمك لازم كيلور . حواسه امنيت ايديله مينجه علمك اسباب سائر سته امنيت ايديله مينجه ايلويتده قالير . و بنا برين هيچ برشيك موجوديته حكم ايديله ميسى ضرورت حكمنى آير .

۲- برده بز حال رؤياده كرك ذهنده كرك خارجده اصلا موجود اولمايان شيلرى كورونور و حال يقظه ده كورديكمز شيلرى ده آنلره قياس ايليورز . چونكه حال يقظه ده كورديكمز شيلرك حال رؤياده كورديكمز شيلر قيلندن اولدقلى بز بيلديره جك بر دليل بولونغيقتندن بونلرك ده آنلركى وجودلرى يوقدر ، ديه حكم ايليورز .

بالاده بيان اولوندينى وجهله سوفسطايلىرك كيميسى بتون اشيايى و كيميسى كندبلرندن ماعدا هر شيشي انكار و كيشي ده حقايق اشيا نك اعتقاده تابع اولدينى و بعضلرى ده بوياده شك و تردده ايتمشر بو ارا لاقنده بولوندينى دعوا سنده اصرار ايتمكده اولدقلى آنلره قارشى مدافعه و آنلره مباحته ممكن دكل ايسده ؛ نفس الامر ده مذهب مذكوره نك سخافت و رداقتى و درجه بطلان و سقامتى بيان ايجون بونلره قارشى بوجه آتى مدافعه به شروع ايديليورز :

۱- فى الواقع قوه باصره ؛ برطاقم اسباب معلومه دن ناشى بعض

ایدوب آنرک برینه احوال واحکام سائرہ حقیقت مذکورہ تریب ایکنہدر .

ثانیاً : رؤیاءدر حقیقت رؤیائی بیادہ بلشلیحہ ایکی مذهب وارد : مذهب اولہ کورہ : رؤیا . حال نومدہ روح انسانک عالم مجردہ (مثالہ) اصلالہ عالم حسدہ ظهور ایدوجک اولان وقایع وحوادثک صورتلری اورادہ مشاهدہسندن عبارتدر . اکثر رؤیایرک مستلجمہ عیناً ویا تاولاً ظهور ایکنہ اولدی دخی بوکا دلیل در .

مذهب ثانیہ کورہ ایسہ : رؤیا حال بقظہدہ حواس واعصاب واسطہسلبہ خارجدن دماغہ بالانتقال اورادہ انسام ایمن وقوۃ خیالیہنک تشکیلاتیہ درلودرلوشکلر . کبرن صور محوساتی حال نومدہ روح انسانیک ادراکندن عبارتدر . برطاقم رؤیایرک نائیک کندی حیاتیات واشتاتلات ظاہرہسلبہ متشابہ وقوعہکلیکدہ اولدی دخی بونی مؤیددر .

شومقدمات معلوم اولدقمہ . دیرزک : رؤیادہ کورولن شیلرک اصلا وجودلری اولدیننی تسلیم ایچیز . زیرا اوشیلر یاعالم مجردمده یعنی عالم ارواحدہ ملااعلان روح انسانیه فیضان ایمن صور ووقایع آییندن ویاخود حال بقظہدہ حواس واعصاب واسطہسلبہ دماغہ بالانتقال اورادہ انتقاش ایمن صور محوساتدن عبارتدر . مہرہانگیسی اولورسہ اولسون ، دینک اونبوردک رؤیادہ کورولن شیلر باروج انسانیدہ موجود صورمعقولات ویاخوددماغدہ مغزوش صورمحوسات اولوب سوسفطانیلرک دیدکلی کی معدومات مہرہ فیقندن دکلدر . بناعلیہ آنرک : ہ رؤیادہ کوردیکمز شیلرک اصلا وجودلری یوقدر . احتمال کہ حال بقظہدہ کوردیکمز شیلردہ اوتیلدند . دہیلری قضایا باطل در . ہلہ یونلردن ایسہ آلیئرک خارجدن حواس واعصاب واسطہسلبہ کندیلریہ انتقال دماغلردہ انتقاش ایمن صور فکریہ وعلیہنک کندیلارندہ موجودیتہ وآنرک خارجدن کلدیکنہ قائل اولدقلمری حالہ اوصورتلرک منشأ واصباری اولان اشیا خارجهنک موجو . دیناری انکار ایقاری بلک عیبدر . بو ، عادتا برمجہرہنک منفذندن داخلنہ نفوذ ایمن ضیای شمس اعتراف ایدوبدہ سوکرا او ضیایک منشأ ومنبعی اولان جرم شمس انکار کی در . نتیجہ آخرہ آنرک بوحالی عادتا بلوطارک ایجرہ ماہیہنک شکل ایتمکلی صدق ایدوبدہ سوکرا ایجرہ ماہیہنک وجودی انکار کی در . اگر یونلر مقول ایسہ اوتہکیہدہ مقول در .

بورایہ قدر اسہلری سبق ایمن سوسفطانیلردن بلشقیہ عندیہ مذهبک شمتندن اولہرق عیسر مزیدہک جوغش برطاقم سوسفطانیلر دخی وارددرکہ یونلرہ کورہ : ہ حقایق اشیا وارسدہ ، اشادن ہیج بر شیمدہ (حسن مضاق ویا قبح مضاق) یوقدر . بتون اشیاہدہک حسن ، قبح نسبی در . برقوم ویا بر شخصہ کورہ حسن اولان برنی دیگر بر قوم ویا بر شخصہ کورہ قبیح در . مثلا : بر ہشاک طرز انشاسی ، برقوم تزدندہ کوزلہ ، دیگر قوم تزدندہ جرکیندر . یزنش بر اثر علمی ویا ادبی ، واترک مؤلفیہ آکا تابع اولانارہ کورہ ای . دیگرلریہ کورہ ننادر . اوتہدبری برقومدہ جزئی اولان برعدت ،

شیلردہ غلط ایدیور ، ومثلا صویہ قونولان بردکنکی انکسار ضیا سبیلہ قیرلش کی کوریور . فقط بوندن شو حاسہنک مہر شیمہ غلط ابتدیکنہ حکم ایکنک لازم کلز . ازجلہ قوۃ باصرہنک شمس مغنی وشرق اولدیننی حسن ایتمی غلط حسہ حل اولورہماز . چونکہ بورادہ قومباصرہنک غلط سبب اولہجی ہیج برنی یوقدر . یونکہ برابر صویہ قونولان دکنک قیرلش کی کورونعنی غلط حسہ عطف ایکنکدہ طوضرو اولہماز . زیرا ضیایک برواسطہ لطیفہ دن دیگر برواسطہ کثیفہہ حین انتالندہ منکسر اولسی لازم کلہجی وایشا ایسہ آنحق ضیا واسطہسلبہ وضیایہ تبیما کورولہجی جہتلہ مذکور دکنک قیرلش کی کورونعنی امر ضروری بلک طوضرودر . چونکہ ضیا ورؤیت قانونلری بونی مقتضی در . شو حالہ مذکور دکنک قیرلش کی کورونعندہ اصلا غلط یوقدر .

بوحاسہنک غلط ایتمیکی ظن اولونان مواقع سائرمدہ بوکامقیس در . برده فرض ایسہ کہ : قوۃ باصرہ کرک بورادہ ، کرک سائر برلردہ غلط ایدیور . فقط بوندن حواس وقوای سائرمدہ امنیت ایدیلہمہسی وبنائ علیہ بتون اشیا دن وجودک سلب اولونعنی لازم کلمز . چونکہ ہ حواس سائرمدہ خطا ایدیور ، سوزی اصلا قبول ایدیلہمز . زیرا خاطر وخیالزددہ یوق ایکنک مثلا : وراہ جداردن دفعہ ظهور ایمن برصدای بلاشک ایشید . یورز . کذا خبرسز اولہرق بر طرفزہ تماس ایمن آنشک یاقدیننی ویاخود برعضومزہ بایریلان ملابرایکنہنک یاقدیننی حسن ایدرک دو حال متآثر اولبور وہان اوشیلری کندمزدن دفعہ فوق المادہ برسرتلہ سی ایدیورز . نتیجہ مثلا اولہطر مزددہ اوطوررکن بری خارجدن یاتمزہ کلوب تزدندہ بولونان بالفرض بر مسک قوطوسنی آجسہ بوقوطونک آجیدیننی بزکور مسک ییلہ آدن انتشار ایمن مسک رایجہسی در حال استنجام ایبورز .

شوحالہ سوسفطانیہنک بتون حواسہ امنیت ایدیلہمہجکنہ استناداً بالجلہ کائناتک اوہام وخیالاتدن عبارت اولدینتہ حکملری قطعاً باطل در .

۲- یونلرک حال رؤیائی حال بقظہیہ قیاسلریہ کلنجہ : بودماکی وجہلہ مردوددر :

اولا : تسلیم ایسہ کہ حال رؤیادہ کوردیکمز شیلرک کرک خارجاً کرک ذہناً اصلا وجودلری یوقدر . آنلر ہب اوہام وخیالات باطلہ قیلندندر .

فقط حال بقظہی حال رؤیایہ قیاس باطلدر . زیرا آنلر باشقہ باشقہ عالملردر . حتی یونک ایچون برینہ بقظہدہ دیگرینہ ہ نوم ، نامی ویرلشدو . بویلہ یکدیگریہ مخالف ایکی شیدن برینک احوال واحکامنی دیگرینہ قیاس ایسہ جائز دکلدر . زیرا موطنلک اختلافیہ احوال واحکامک دخی اختلاف ابتدیکی شہسزدر .

کورولزمی کہ مثلا : آتش ذہن وخارجدہ عین شیدن ، عین حقیقتدن عبارت اولدیننی حالہ موطنلرک اختلافیہ سبیلہ احوال واحکام دخی اختلاف ایدرک خارجدہ آتش ماہیتہ ترتب ایمن حرارت وسائرہ کی احکام ذہندہ اوہایتندن ، او حقیقتدن تجرد

مخله کرده کی عوارض الهی به دهها پاتین وقتله قدر بی قدرتی
اوقافه موم ، زیتون باغی ، حصیر آشور و بوکی اوقاف تعمیر ایندی ریلور
ایدی . اوج آیلر کبرنجی مخله ده کی طول خانونلره ، کار و کسبدن
قالش عجزیه بره مقدار ارزاق مسانون آلتوب و پر بلور ، شدائد
شاده بونلرک یانه جنتری محروقاتده او بودلاز ایدی . مخله نك اوکسر
چو جفاری شکر باراملرنده صرنلریه روبه پایله رقی سوندر ریلور ،
کلبه فقرانه سی باشه جوکش بیچارگانه امر تعمیرده الدن کادیکی قدر
پاردم اولتوردی . ماحصل درلو درلو نوازش و شفقتلر ابراز ایدیلور ،
خیرات و حساندن کبری قائلماز ایدی . قونیهده بوتدیقم ائشاده شهر
مذکورک بعضی محلاتده طوبیلاش عوارض الهی سندن نام مستعار ایله
عقارات مسانون آله رقی بونلرک بدل ابحارلری ایله مخله نك و پرکوسی
تسویه ایدلمکده اولدینغی سوبلرلردی .

ذیل

ملوک امویه زمانه امیر المؤمنین علی المرتضی کرم الله وجهه ورضی الله
عنه حضرت ندرینه بمضیل طرفندن خطبه ده زبان درازاق ایدیلور ایدی .
وئدکه عمر بن عبدالعزیز حضرت لری جاس اورنک سلطنت اولدی ،
خطبه دن بو عادت منقوره بی اسطاط ایدوب برینه تفسیری صدنده
بوتدیقمز « ان الله یامر بالعدل والاحسان » نظم جایانی اوقوتدی .
واول وتندن ال یومنا هذا بو آیت کریمه نك آخر خطبه ده تلاوتی
دیدنه مستمر امت اولدی ، الله کنندسندن خشنود راضی اولسون .
ابوالفداء تاریخمنده نقل ایدیلرکی اوزره کئیرین عبدالرحمن الخزاعی
نام ذات قطعه آتیده ملک مشارالیه بو خدمت فاخره مشکوره سیله
عالم اسلامی الی الابد متقدرا ایدیلرکندن طوبیلا بی مدح و ستایش ایشدر :

ولیت فلم نستم علیاً ولم تخف
برأ ولم تبع سحیة مجرم
وقلت فصدقت الذی قات بالذی
فعلت : ضعی راضیاً کل مسلم

ذل الله عن وجل

« قل لا اسئلكم علیه اجراً الا المودة فی القربی »

برکت زاده اسماعیل حق

ناسنة اسلامیه :

اثبات حقایق اشیا

خارجده کوروب حس ایتدیگمز اشیا ، حقیقته واردد ؛
انلر اوهام و خیالات قیلندن دکلدلر .

سوفسطایه حقایق اشیا بی انکار ایشلر سهده ، انلرک
بومذهبلری - آتیا بیان اولونه جنی وجهله - کلیاً باطل در .
سوفسطایه اوج مقدره در : ۱- عنادیه ، ۲- عندیبه ، ۳- لادریه در .
عنادیه - عنادیه به کوره هیچ برشیک ماهیت و حقیقی یوقدر .

کندیبری دخی داخل اولدقلری حاله بتون اشیا اوهام و خیالات
باطل دن عبارت در .
عندیبه - عندیبه به کورما یسه حقایق اشیا اعتقاده تابع در . برشی
جوهر اعتقاد اولتورسه جوهر ، عرض اعتقاد اولتورسه عرض ،
حق اعتقاد اولتورسه حق ، باطل اعتقاد اولتورسه باطل ، و اراعتقاد
اولتورسه وار ، یوق اعتقاد اولتورسه یوق در .

لاادریه - لاادریه به کلنجه ، بونلرده هر شیده شک و تردده مساکتی
انزام ایشلر ، و حتی کندی وجودلر دن بیله شک ایدوب بو شکر ندره
دخی شک ایتدیگرنی ارعا ایشلدر .

بومذاهب باطله اوج ددرت بیک سنه اول یونانسانده ظهور ایش
وصوکرا بونلر دن دهسا بیجه باطل مذهبلر نشعب ایدرک دنسانک
هر طرفه انتشار ایشدرکه الک مشهور لری (آغویست) و (ایدیه آلیست)
لرک مذهب لری در . معلوم اولدینغی اوزره آغویستلر یالکتر کندیبلر دن
باشقه و ایدیه آلیستلر کندیبلرله کندیبلر دن حاصل اولان صور فکریه
و علمیه دن ماعدا بتون اشیا نك وجودنی انکار ایدن برطاشقه
عجیبه درلر .

سوفسطایلری بو باطل مذهباره سوق ایدن شی ۱- آنلرک دحواسه
عدم امنیتی ، ۲- « حال رؤیایی حال یقظه یه قیاسلری » در .

آنلر دیورلرکه : ۱- اسباب علمک الک قوتلیسی حواس در ؛
حالبوکه حواسه امنیت یوقدر . زیرا حواسک بعضی شیلرده غلط
ایتدیگی محقق در . ازجهه دوز بر دکنک صویه صویقانه قیرایش
کئی کورونور . و ایشته بوراده حس بصرک غلط ایتدیگی قطعاً
تحقق ایلور . و بنا علیه سائر شیلرده ده غلط ایتدیگنه حکم ایدلک
ویاخود هیچ اولمازسه آنلرده ده غلط حس احتیاله کیدلک و بو حالده
حواسه امنیت ایدله مک لازم کلور . حواسه امنیت ایدیه مینجه علمک
اسباب سائر سه امنیت ایدیلرله بیجکی اولویتده قالر . و بنا برین هیچ
برشیک موجودیته حکم ایدیه مه سی ضرورت حکمتی آلیر .

۲- برده بز حال رؤیاده کرک ذهنده و کرک خارجده اصلا
موجود اولمایان شیلری کورینور و حال یقظه ده کوردیگمز شیلری ده
آنلره قیاس ایلور . چونکه حال یقظه ده کوردیگمز شیلرک حال
رؤیاده کوردیگمز شیلر قیلندن اولدقلری بز بیلدیجه جک بر دلیل
بولوتدیشتن « بونلرکده آنلرکی وجودلری یوقدر ، دیه حکم
ایلور .

بالاده بیان اولدینغی وجهله سوفسطایلرک کیمسی بتون اشیا بی
و کیمسی کندیبلر دن ماعدا هر شیئی انکار و کیمی ده حقایق اشیا نك
اعتقاده تابع اولدینغی و بعضی ده بویاده شک و تردد ایشدر بو وار لایتمده
بولوندینغی دعوا سنده اصرار ایشکده اولدقلر دن آنلره قارشی مدافعه
و آنلره مباحته ممکن دکل ایدیه ؛ نفس الامر ده مذاهب مخله نك
سختافت و دماغنی و درجه بطلان و سقامتی بیان ایچون بونلره قارشی
بروجه آتی مدافعه به شروع ایدیلور :

۱- فی الواقع قوه باصره ؛ برطاق اسباب معلوم دن ناشی بعض

برهمنایه احساس ایدیه‌یایر صورتده بر قالب ویریه‌جک اولورسه
 صنعت‌وجوده کلیر . لکن صنعت‌ده عادی و علی فسمری اوله‌یایر .
 اگر صورت ، مضمونات یوکسک اولور ، قالب‌ده مستحسن و ظرف
 یوانورسه اوشده صنایع قابعدن در ، دیرزکه بونک کندیه خاص
 بر فلسفه‌سی ، بر حکمت بدایع ، ی وارد .

بر معنی صنایع قبسه‌دن اولوق ایچون انکر ، علویتی ادراک ادب
 مثلذ اولی ، یعنی ذهن نصیب نمونیتکارسی آلی ، مثلا بویا وصوت
 ضمنتده موجود مفهوم نفیس ادراک ایدلی در . خارجه سیر اونان
 مناظرک ملون اولسی ناصل که کوزلمزنی معتدل بر صورتده اعمال
 ایدر و بزده بر حظ معنوی او یاندیررسه صنایع قبسه‌ده در بر معنائک ،
 بر مفهوم عالینک نظر استجسانی اوقشامسی ایچون رنگلی ، خیالی
 وعادتا بر لوحه حائنده بولنسی لازم کایر . بوی ایه آتجق شبیه
 تأمین ایدیه‌یایر و بو اعتبار ایه شعر الواح مجله‌در . دیمک اولبورکه
 تشبیه صنعتک اساسی تشکیل ایدر واصل شاعریت‌ده بدیع بر صورتده
 اشیاده کشف عاوانت قابلیتی در .

هر علم کی فلسفه‌نک ده تطبیحی ایه تشکیلی عین صورتله اوللی یعنی
 تعابیر ، تدوین ایه تمقیب ایدلی در و بوطرز تحصیل ایه دوام اوتورسه
 الک آبی بر حالده استفاده ایدلش اولور . بو عینله بر بنایه تشبیه
 ایدیه‌رک قابل ایضاح در : بر بنانک هیأت عمومی‌سی ادراک ایدیه‌یلمک
 ایچون بر قاج صورت بوانه بیایر . مثلا سز ، یا بنانک طرز انشانه
 مدخاله ایتمه‌رک ، وجوده کلدکن صوکره ، خارجا و یا داخلآ تدقیق
 ایدر ، اوکره نیرسکر ؛ یا بنایی عملی بر نظر تقشش اوکنده بولوندره‌درق ،
 معمارک تفریقاتی اعانه‌سیله ناصل بر قاعده اصایه‌یه تبعیله وجوده
 کنترلدیکنه کسب وقوف ایدرسکر ؛ یا خود بنایی اصلااً ناسیس
 وانشا ایدن سزسکر . بواج حالده شبه‌دن آزاده‌درکه بنانک هیأت
 مجموعه‌سته ، فقرعات خصوصیه‌سته الک زیاده اتقاد نظر ایدیه بیلوب
 واقف اولان کنندی معماری در . زیرا مصاد هم بر قاعده‌یی اساس
 اتقاد ایدره‌رک بنایی انشا ایدیور ، هم ده عین‌زمانده کندیته ویرین
 مواد ابتدایه‌نک نه حکمت معنی ونه صورتله استعمال ایدله‌یکنی
 دوشونه‌رک اوکره نیور . بو حالده بنای فلسفه‌ده تأسیس ایدیلورکن
 تحصیل اوتورسه الک فیضی بر صورتده استفاده اوتور وادراک حقایق
 ایچون دخی ذاتاً الک سالم طریق بودر . کدلاک بر ، لایرا توارلرده
 مدت مدیده اجرای تجارب ایه علوم طبیعی‌یی بر نوع تأسیس ایه
 مشغول اولان متخصصرلی نظر دفته انکر ، برده بو متخصصرک
 تألیف ایتدکری کتابلری اوقویان طایین عرفانی دوشونکر ؛
 درجه ادراک اولکیلرک لهه اوله‌رق هیچ شبه‌یوق که متفاوت
 بولونه‌جق در .

علم حکمتک - که ادراکات عقلیه محسولاید - لایرا توارلی ده
 ذهن در . بنا ناصل که خارجا و بر شکل مادیه‌ی ناسیس اوتورسه
 فاسقه‌ده فکرده اولیه قوزولیور . طبیی‌درکه بونی ذهنده قطعه قطعه

وجوده کنترولرک حل و صریح بر صورتده ادراک ایدر .
 هر شی کی علم حکمتک ناسیس ایچون دخی برطاق مواد ابتدایه
 بولونتی لازم کایر . نقطه بالکر بو تمدری کالی دکل در . بر بنا ،
 وجوده کنتریمک ناصل که برطاق قواعد تبعاع و مواد ابتدایه‌نک
 بر لزوم منطقی ایه بر برینه ربط ایدلسی اقتضا ایدرسه علمک ،
 حکمتک دخی ناسیسنده معلومات ابتدایه اوصورتله یعنی بر ترتیب
 عقل ایه یکدیگریته بنیادیمک لازمه‌در . دیمک اولبورکه مواد ابتدایه
 حکمتده بوانان مفردات علمیه‌نک فعهده وجودی ، برده اولنرک
 بر نسبت منطقی کوزه‌ده‌رک بر برینه ربطی اقتضا ایدر . اولان حکمتی
 قورمق ایچون معلوماتی بنفشا ذهنده بوله‌جقز . بونک ایه
 اکلاشلسی ایچون بر اینر سیم‌رده مکرری بسط و تکمیل ایتمش حله
 بر جینلی نظر دفته آله ؛ آرازلرده کی فرق طبیی که ده ایلک ایتشمه
 اکلاشلیبر . زیرابری درجات تحصیل تقیب و تبع ذابسی ایه ترقی
 ایتمش ، دیگری حال اصلی فطرتمده قائلش در . لکن آزاده‌کی
 بو فرق مابهت فرفی دکل ، درجه فرق اوله‌یی ظاهر در . اگر برینک
 معلومات مکتمه‌سی ، تجربه‌سی تزییل ایدرسه‌رک هر ایکسی عین
 مرتبه‌ده قائلش اوله‌جق در . یعنی محصول تبع اوله‌رق ذهنده ادخاله
 ایدیلن معلوماتک طرحنده اولیه بر درجه‌یه کلیرکه آرتق اوستنر
 آتیه‌ماز اولور . آتق قابل اوله‌ انسانیتی ده برلکده حذف ایتک
 لازم که جک .

معلومات اساسیه‌نک زدن کلدیکی خفته حکما یتنه اختلاف
 وارد در . برقم حکما دیورکه : بو معلومات انسانک فطرت اولاننده ،
 یارادیلشنده موجوددر . قوه فطره بونی ده ایلک انسان خلق
 اولتورکن قسک هویته درج ایتش . یعنی مابهت قس اولوق
 اعتباریه بو معلومات ازدن‌ری دهنده بولنور . درجت تاریخنک
 هر هانکیننده انسانی تدقیق ایدجه‌جک اولورسه قی بو معلوماتی کوره‌جکیز .
 بر درجه‌یه قدر بوقرینه دخی زه کوسر نیورکه بو موجودیتنه برقم
 وارد در و بوانسانیتک لازمی در .

حکمانک بر قسیده دیورکه : بو معلومات اساسیه زه تجربه
 طریقله کیرمش در . انسانیت اولیه مضم و ابتدائی برطاق ادوار
 کیردکن صوکره بوکا صاحب اولایلش در . لکن تجربه ایه کسب
 ایدیلن بو معلومات بالاخره ازاناً احضار انتقال ایدیه‌یایه هیت انسانیتنه
 مندیج کی کورونمکه بنشلاش در . حال بوکه بو معلومات اساسیه‌دخی
 کی در . انسان ایه بر اینر طوعماش در .

حکمتده همین درکار اولان بوسانه‌نک تحقیق ایچون اول خلقته
 قدر چیغنیور . زهانکی ادعائک مقارن حقیقت اوله‌یی تدقیق
 ایدجه‌جکیز . بالکر اولوا خلاصه شونی سوسولمک لازم کایر که
 بو معلومات هر شینه اساس در . علان مفردات علمیه‌نک صیدی ایچون
 بو بر آغ خدمتی کوزر . و علم حکمت بناسنی بو معلومات اوزدینه
 تشکیل ایدجه‌جکیز .

مقرری : امر لفظی

او قومه کوره مقبول ، دیگر اقوامه کوره مردود در . ادیان ، اخلاق
دخی بویهدر . الحاصل دبیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین هیچ
بر شی یوقدر .

بو طاقه نك بروجه بالا سوزلرندن اصل مقصدلری ، دیانت
و دایمی هرج و مرج ایتمک و بو صورتله بیون نوع بشری کنیدیاری
کبی در کله بییمیه نازل ایلک اولدی و بو نکر ، زمانزک اکثریتله
نور سیدکانته استیلا ایلکده بولوندی جهته ، بو نکرک بطلانی
بروجه آتی بیان اولور :

اولاحسن و فبیح کله رینک مندرلی بیان ایدم : علم کلام و علم
اسول فقهده تفصیلاً بیان ایدیلکی اوزره حسن و فبیح کله رلی دوت
مضاده مستعملدر :

- ۱ - حسن ، برشینک صفت کال اولسی در : علم کبی .
- ۲ - حسن ، برشینک طبیعت ملایم بولنسی در : حالات کبی .
- ۳ - حسن ، برشینک موافق حکمت و مصلحت اولسی در : عدالت کبی .

۴ - حسن برشینک متعاق مدح اولسی در . عبادت کبی .
فبیح کله سیده شومعانی اربنه نك اضدادی اولان :

- ۱ - برشینک صفت نقصان ، ۲ - وطیبه عدم ملایمت ،
- ۳ - و غیر موافق حکمت و مصلحت ، ۴ - و تفاق ذم منازله
مستعملدر . جهل ، مرارت ، ظلم ، معصیت کبی .

بو مقدمه معلوم اولدوقده دیرزک : اشیاده کی حسن مطلق و یا قبح
مطلق منکر اولان شو سوسطائیلرک : ز عالمه هیچ برشیده حسن
مطلق و یا قبح مطلق یوقدر [سوزلری قطعاً باطلدر .

زیرا اشته علم ، اشیادن برشی در . حالبوکه عالمک صفت کمال
اولق مناسنجه حسن ذاتی ایله حسن اولدی شهبسز اولدی کبی ، بونک
ضدی اولان جهلده صفت نقصان اولق مناسنجه قبیح ذاتی ایله
قیبح اولدی بنده شک یوقدر . بوکون دینانک هر طرفنده ازاله جهل
ایچون مصارف کلیه اختیار ایله نشر علوم و معارف خصوصه بذل
معاوی ایدلسی دخی شو حقیقی اشیاه کایدور .

کذا صو ، هوا ، ضیا ، غذا و سایر مدار حیات نباتیه و حیوانیه
اولان شیلر دخی اشیاه جلمه سندن در . حالبوکه بونلرک دخی طبیعه
ملایمت مناسنجه حسن ذاتی یو حائر اولدقلمری وارسته بیان در .

نه کیم عدالت دخی اشیادن برشی در . حالبوکه بونلرکده موافق
حکمت و مصلحت مناسنجه حائر حسن ذاتی اولدبنده کیسه نك
شهبسی یوقدر .

بوسوسطائیلرک : [برینانک طرز انشاسی بر قوم زردنده
کوزل ، دیگر قوم زردنده چرکین در . یازاش بر اثر علمی و یا ادبی ،
اولرک مؤلفله آکا تابع اولانلره کوره ایی ، دیگر لرینه کوره قنادور .
اوتدنبیری بر قومده جاری اولان بر عادت ، اوقومه کوره مقبول ، دیگر
اقوامه کوره مردوددر . ادیان ، اخلاق دخی بویهدر . الحاصل
دبیاده حقیقه کوزل و یا حقیقه جرکین برشی یوقدر .] سوزلری دخی
باطلدر .

زیرا اگر بر برینانک طرز انشاسی فن معماری به تمامیه موافق
ایسه آرنق آنک بر قوم زردنده کوزل ، دیگر بر قوم زردنده چرکین
اولسی اوله ماز . اولرک انشا ، واقع و نفس الامرده کوزلدر ، موافق
مصلحتدر . اما فن معماری بی بیلیم بعض کیسه لرک نظر ندر کوزل
دکل اییش . وارسون اولرک نظر ندر کوزل اولماسون ، بونک اصلا
اهمیتی یوقدر . آلتون نه دینک اولدیغی بیلیم بر کیسه نك آلتونه
اصلا قیمت تقدیر ایدمه مسیله آلتونک قیمته نقصان کلیدی کبی ،
فن معماری دن بی خبر اولان بعض جهلانک بوننه تمامیه مطابق
اوله رق بیلیمش اولان برینانک حسنی ، حسن ذاتیسی تقدیر ایدم
مه مسیله حد ذاتده او بناده حسنک بولونماسی ایجاب ایدرمی ؟

قواعد علمیه و فنون ادبیه به موافق و بناه علیه مصلحته مطابق
اوله رق یازاش بر اثره بویهدر . بر اثر علمی دن مقصد ندر ؟
بوراسنی تقدیر ایدمین آدمک بویله قواعدمه ، فنون ادبیه به تمامیه
موافق اوله رق یازاش بر اثرک حائر اولدیغی حسن ذاتی بی آکلامه مسیله
او اثرک قیمته خلل کایدرمی ؟

طبایع سلیمه زردنده مسلم و نفوس زکیده مستقر بر عادت دخی
موافق حکمت و مصلحت مناسنجه حائر حسن ذاتی در . چونکه بو
کبی عادتله دینانک هر برنده مقبول و معتبردر . بوکون اکثر قوانین مدنیه نك
بو کبی عادتله مبتنی اولدیغی دخی شو مدناسنی اشیاه کافی در .

ادیان و اختلافه کلنجه ؛ بر کره دین ندر ؟ اولا بونی تعریف
ایدم . دین ، انسانلری کندی اراده و اختیار لر ایله کندی حقلر ندر
نفع محض اولان امور خیریهه سائق بر قانون الهی در .

بویله بر قانونک موافق مصلحت و حکمت مناسنجه حائر حسن
ذاتی اولدیغی شهبسزدر . ایشته دین اسلام بویهدر . چونکه بو دینده
امر اولونان شیلرک کافی انسانلر ایچون بلاشک نافع اولدیغی کبی
نهی ایدیان شیلرک جمله سی دخی بیون انسانلر حقتنده مضر اولدیغی
مرتبه بداهتنددر . بوکون بو حقیقت بیون عقلا نك تحت تصدیقنددر .
بعض سیکمفران بو دین میدک تعدد زوجات و استر نسوان و طلاق
کبی بعض مسائلنه اعتراض ایدیبورلر سده مقالات سالفه مزده مدلاً
اشبات ولوندیغی اوزره آنلرک بو اعتراضلری قطعاً باطلدر .

موسی کاظم

علم حکمت

علم حکمتک اکثر حکما طرندن قبول ایدیلکینی بیان ایتدیگم
بوترز تقسیمند حکمت بدایع دیه بر قسم مخصوص فلسفی کورولبورده
درجه نایسده معماری ، تحت ، موسیقی ، نقش برده شعر اولق
اوزره بش قسمه آیرلیبور . دقت ایدلسین که حکمت بدایمک احتوا
ایتدیکی اقسامدن صفت موسیقی - ایضاح ایتدیگمز وجه ایله -
وقتیله فلسفه نك ایکنجی بر فصل مخصوصی عد ایدیلن علم ریاضنک
حائر شموله داخلدی . حالبوکه زمانمزده موسیقی بحق صنعت اولق
اوزره تلقی اولتیبور .

برہمایہ احساس ایدہ بیلبر صورتہ درقائ ویرہ حک اولیورہ
 منت وجودہ کلبر . لکن منتخندہ عادی وقائی قسملری اولہ بیلبر .
 اگر صورت ، مفہومات یوکنک اولور . قابادہ منتحسن وطرف
 یونورسہ اوشیہ صنایع قیسعدن در . دروزک یونک کدیہ خاص
 برافلسفہسی . برہ حکمت بدایع ہی وارد .

برمعی صنایع قیسعدن اونی ایچون دکر ، علویق ادراک ایدون
 متلفذ اولی . یعنی ذہن نصیب نمونینکازسی آئی ، ملا یوا وصوت
 ضمنندہ موجود مفہوم قیس ادراک ایدلی در . خارجہ سیر اوتان
 مناظرک ملون اولسی ناصل کہ کوزارمزی معتدل بر صورتہ امرال
 ایدر وزدہ برحظ منوی اوایدیرسہ صنایع قیسعدہ در رمضانک .
 بر مفہوم عالیک نظر استحصائی اوقنامسی ایچون رنگلی ، خیالی
 وعادتا برلوحہ حائتہ یونسی لازم کلبر . یون اسہ آتخق شہ
 نامین ایدہ بیلبر و یو اعتبار ایدہ شمر الواح مجلہ در . دیک اولیورہ
 تشبیہ منتک اساسی تشکیل ایدر واصل شاعریتہ بدیع بر صورتہ
 اشیادہ کشف نمازت قابلیتہ در .

وجودہ کثیر لک حل و صریح بر صورتہ ادراک ایدر .

هرضی کی ملاحظتک نامسی ایچون دمی برطایع مواد اشعائہ
 یونوق لازم کلبر . ناط بالکر و تندی کالی دگل در . بر سناہ
 وجودہ کثیر لک ناصل کہ برطایع قواعد شاع و مواد اشعائہ منتک
 بر لوزہ منطقی ایدہ بریبرہ رط ایدسی نصیب ایدرسہ طبعک .
 حکمتک دمی نامسیندہ مطومات ابتدائہ اوصورتہ بی بر ترتیب
 عقل ایدہ تکدیگریہ بنایدلک لاجدہ . دیک اولیورہ کہ مواد اشعائہ
 حکمتدہ بواسطہ مفردات عامہ لک دھندہ وجودی . برہ اولیورہ
 بر نسبت منطقی کوزہ دیک بریبرہ رطی انصا ایدر . اولایم حکمتی
 قورمق ایچون معلوماتی بضمنا دھندہ ولعظرف . یونک ایہ
 اکلاشلہسی ایچون بر ایزسین رده تکری بیجدر کمل ایتدش حادہ
 بر جیلری نظردقہ آہا : آرازدہ کی فرق طبعی کہ دھالفت ہندہ
 اکلاشلہبر . زیراری درحالت تحصیل نصیب واتح ذابسی ایدہ ترقی
 ایتدش ، دیکری حال اصل فطرسدہ قلش در . لکن آرازدہ کی
 یو فرق مہنت فرقی دگل ، درحہ فرق اولیوسی طاہرہ در . اگر بریک
 معلومات مکنتہسی ، نخرمعی نزول ایدرسہ کہ ہر ایکسی معنی
 مرتبہ دہ قانش اولہ جدر . یعنی محصول جمع اولہ برقی دھندہ ادخال
 ایدلین معلوماتک طرحندہ اولیہ بر درحہ کیبکہ آرائی اوسانر
 آتیہ ماز اولور . آتخق قابل اولہ سابقہ در نکندہ حذف ایتک
 لازم کلہ حک .

معلومات اساسیہ ک زدن کلدی حضعہ حکما بستہ اختلاف
 واردہ . برقم حکما دیورہ کہ : ومعلومات اساسیہ صرفت یولانندہ ،
 پارادیشندہ موجودہ در . قوہ فاطرہ وی دھالفت اسان خلق
 اولیورہ کی قسک ہویتہ درج ایتدش . یعنی مہنت نفس اونیق
 اضیاریہ ومعلومات ایدری دھندہ یونورہ . درحالت تکدیگریہ
 ہرہانکیستہ اسانی دقیق ایدہ حک اولور منق ومعلوماتی کوزہ کلزہ .
 بر درحہ بقدر یوقریہ دمی زہ کوسفریورہ کہ وموجودیندہ برقم
 واردہ یو اساتیک لاریدر .

حکماک برقمیورہ دیورہ کہ : ومعلومات اساسیہ زہ نخرہ
 طریقہ کیرمش در . اسابت اولیہ منظر واشعائہ برضای ادوار
 کیردکن سوکرہ وک صاحب اولایمش در . لکن نخرہ ایدہ کس
 ایدلین ومعلومات . لاجرہ زہ احصائہ انتقال ایدہ ایدہ ہوت اساتیدہ
 منق کی کوزونکہ بشلامش در . حادیو کہ ومعلومات اساسیہ دمی
 کسی در . اسان ایدہ زہ مومش در .

حکمتدہ ہمینی درکہ اولان ومساہک تخفیف ایچون اولحفتہ
 قدر جیمیورہ . زہ کی ادوات خبارن حقیقت اولیوسی دقیق
 ایدہ کلزہ . ویکرہ اولای حلاستہ شوق سوہمتک لازم کلزہ کہ
 ومعلومات ہر شیبہ اسانی در . مدد مفردات علیہ لک جیلری ایچون
 یوزاع حمتی کوزہ . وعلی حکمت بناسی ومعلومات لوزیہ
 تشکیل ایدہ کلزہ .

مقرری : امرالغہ

هرنظم کی فلسفہ تک دہ تطبیق ایدہ تشکیل عین صورتہ اولی یعنی
 تمام ، تدوین ایدہ تمیق ایدلی در یو بر طرز تحصیل ایدہ دوام اولیورہ
 اک آبی بر حادہ استفادہ ایدلش اولور . یو عیبہ بر بناہ تشبیہ
 ایدہ برک قابل ایضاح در : بر بناک ہیات عمومیہ سی ادراک ایدہ بیلک
 ایچون بر قاج صورت ہوتہ بیلبر . مثلا سز ، یا بناک طرز انشائہ
 مدعاہ ایتدہ برک ، وجودہ کلدکن سوکرہ . خارجاً ویا داخلہ دقیق
 ایدر ، اوکرہ نیوسکر ، یا بنای عملی بر نظر قنیش اوکندہ یونورہ درق ،
 مہمازک ترقیاتی ایتدہ ناصل بر قاعدہ احادیہ تبتکہ وجودہ
 کثیر ایدہ کتب وقوف ایدرسکر ، یا خود بنای اصلاً نامسی
 وانسا ایدن سز سکر . یو اوج حادہ شہدن آزادہ در کہ بناک ہیات
 مجموعستہ ، تفرقت خصوصیتہ اک زیادہ اضافہ نظر ایدہ بیلوب
 واقف اولان کنندی معماری در . زیرا صماز ہم بر قاعدہ سی اساس
 اتحاد ایدہ برک بنای انسا ایدہ یورہ ، ہم دہ عین زماندہ کندیستہ ویرلین
 مواد اشعائہ تک نہ حکمتہ منی ونہ صورتہ استعمال ایدہ بیکسی
 دوشوہرک اوکرہ نیورہ . یو حادہ بنای فلسفہ نامسی ایدہ یورہ کن
 تحصیل اولیورہ اک فیضلی بر صورتہ استفادہ اولیورہ وادراک حقایق
 ایچون دمی ذاتاً اک سالم طریقہ بودہ . کڈک برہ لایرانوار لوزہ
 مدنت مدیدہ اجرای تجارت ایدہ علوم طبیعیہ بر نوع نامسی ایدہ
 مشمول اولان منتخصلری نظردقہ آنکز ، برہ یو منتخصلرک
 تألیف ایتدہ کلزہ کتابری اوقویان طابین عرفانی دوشونکر !
 درجہ ادراک اولکلرک لہنہ اولہ برقی ہیچ شہبہ یوق کہ متفاوت
 یولونہ جق در .

علم حکمتک - کہ ادراکات عقلیہ محسولیدہ - لایرانواری دہ
 ذہن در . بنا ناصل کہ خارجاً ویر شکل ملویدہ نامسی اولیورہ
 فلسفہ تک کردہ اولیہ قور یورہ . طبعی در کہ یونی دھندہ قصہ قصہ

او قومه کوره مقبول ، دیگر اقوامه کوره مردود در ، ادیان ، اخلاق
دخی بویهدر ، الحاصل دبیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین هیچ
برشی یوقدر .

بو طاعتک بروجه بالا سوزلردن اصل مقصدلری ، دیات
وہابی مرچ وصرح اہلک ووسورتک بنون بوغ بشری کندباری
کی درکہ چیسہ نزل ایلک اولدی و بو نکر ، زمانزک اکثریتہ
نور سیدکانتہ استیلا ایلمکہ ، بولودی جہنہ ، بو نکرک بدلان
بروجہ آئی بیان اولئور :

اولاحسن ونسج گاہرلیک مندرلی بیان ایدم : علم کلام و علم
اصول فقہہ ، تفصیلاً بیان ایلدیکی اوزره حسن ونسج گاہرلی دوت
منادہ مستملدر :

- ۱ - حسن ، رشیک صفت کال اولسور : علم کی .
- ۲ - حسن ، رشیک طبیعت ملایم بولمسی در : حلاوت کی .
- ۳ - حسن ، رشیک موافق حکمت ومصاحت اولسور :
عدالت کی .

۴ - حسن رشیک متعاق مدح اولسور . عبادت کی .
تبع گلمسودہ شومعانی اوسنک اشدادی اولان :

- ۱ - رشیک صفت قصان ۲ - وطبعہ عدم ملایمت .
- ۳ - ویر موافق حکمت ومصاحت ۴ - وفاق ذم منازلندہ
مستملدر . جہل ، صراحت ، ظلم ، مصیبت کی .

بومقدمہ معلوم اولدقہہ دیرک : اشیادہ کی حسن مطاق ویا فرج
مطلق منکر اولان شو سونسطائیلرک : [عالمہ هیچ رشیدہ حسن
مطلق ویا قبح مطلق یوقدر] سوزلری قطعاً باطلدر .

زیرا اشته علم ، اشیادن برشی در . حالبوکہ عامک صفت کال
اولق مناسنجہ حسن ذاتی ایلہ حسن اولدی شہسز اولدینی کی ، بونک
ضدی اولان جہلده صفت قصان اولق مناسنجہ قبح ذاتی ایلہ
قیبح اولدیندہ شک یوقدر . بوکون دنیانک هر طرفندہ ازالہ جہل
ایچون مصارف کلیہ اختیاریہ شرع وعلوم و معارف خصوصنہ بدل
سامی ایلمسی دخی شو حقیقی اثباتہ کانیدر .

کذا سو ، هوا ، ضیا ، نفا و سائر مدار حیات نیاتیہ و حیوانیہ
اولان مشیلر دخی اشیادہ حسدن در . حالبوکہ بونلرک دخی طبیعہ
ملایمت مناسنجہ حسن ذاتی حائز اولدقلری وارستہ بیان در .

تتکیم عدالت دخی اشیادن برشی در . حالبوکہ بونکده موافق
حکمت ومصاحت مناسنجہ حائز حسن ذاتی اولدیندہ کیسہنک
شہمی یوقدر .

بوسوفسطائیلرک : [برینانک طرز انشاسی بر قوم زدنندہ
کوزل ، دیگر قوم زدنندہ جرکین در . یازنش برانعلی ویا ادبی ،
اوانرک مؤلفیہ آکا تابع اولانلرہ کوره ائی ، دیگر لرینہ کوره قاندر .
اوتہ تئری برقومندہ جاری اولان برطادت ، اوقومہ کوره مقبول ، دیگر
اقوامہ کوره مردوددر . ادیان ، اخلاق دخی بویهدر . الحاصل
دنیادہ حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین برشی یوقدر . سوزلری دخی
باطلدر .

زیرا اگر برینانک طرز انشاسی فن معماری بہ تمامیہ موافق
ایسہ آرقی اتمک برقوم زدنندہ کوزل . دیگر برقوم زدنندہ . جرکین
اولسی اولمانز . او طرز انشا ، واقع وخص الامردہ کوزلدر . موافق
مصلحتدر . اما فن معماری بی یلمین بعض کیسہلرک نظرندہ کوزل
دکل ایش . وارسون اولرک نظرندہ کوزل اولماسون ، بونک اصلا
امرہی یوقدر . آتون نہدیمک اولدینقی یلمین بر کیسہنک آتونه
اصلا قیمت تقدیر ایدمہ مسیلہ آتونک قیمتہ قصان گلدیکی کی :
فن معماری دخی خبر اولان بعض جہلانک بوقہ تمامیہ مطابق
اولهرق پایلمش اولان برینانک حسن ، حسن ذاتیسی تقدیر ایدمہ
مہ مسیلہ حدفاصلہ او بنادہ حسنک بولونامسی ایجاب ایدرسی :

قواعد علمیه وشری ادبیہ موافق وبناء علیہ مصاحتہ مطابق
اولهرق یازلمش برارده بویهدر . برار عالی دن مقصد ندر :
بوراسی تقدیر ایدمین آدمک بویہ قواعدہ ، فنون ادبیہ تمامیہ
موافق اولهرق یازلمش برارک حائز اولدینی حسن ذاتی آکلامہ مسیلہ
او اثرک قیمتہ خلل کابری ؟

طبیاع سلیمہ زدنندہ مسلم و فوس زکیہدہ مستقر برعات دخی
موافق حکمت ومصاحت مناسنجہ حائز حسن ذاتی در . چونکہ بو
کی عدلر دنیانک هر برندہ مقبول و مستبردر . بوکون اکثر توانین مدنیہنک
بوکی عادلرہ متنی اولدینی دخی شو مدنمیزی اثباتہ کافی در .

ادیان و اخلاکہ کلنجہ ، برکرمہ دین ندر ؟ اولا بونی تعریف
ایدم . دین ، انسانلری کندی ارادہ و اختیار لریہ کندی حقلرندہ
تقع بعض اولان امور جبریہ سائق بر قانون الہی در .

بویہ بر قانونک موافق مصلحت و حکمت مناسنجہ حائز حسن
ذاتی اولدینی شہسزدر . ایشته دین اسلام بویهدر . چونکہ بودیندہ
امر اولان شیلرک کافہسی انسانلر ایچون بلاشک نافع اولدینی کی
نہی ایدیان شیلرک جلمسی دخی بنون انسانلر حقتندہ مضر اولدینی
مرتبہ بدهانددر . بوکون بو حقیقت بنون عنانک تحت تصدیقندہ در .
بعض سبکمزبان بو دین مینک تمدد زوجت و تتر نسوان و طلاق
کی بعض مسائلہ انتراض ایدیورلر سده مقالات سالفہ مزمدہ مدلاً
اثبات ولودینی اوزره آنلرک بو اعتراضلری قطعاً باطلدر .

موسی کاظم

علم حکمت

علم حکمتک اکثر حکما طرفندن قبول ایلدیکی بیان ایتمک
بو طرز تصدیقندہ حکمت بدایع دیرہ برقم مخصوص فلسفی کورولوبورکہ
درجہ نایسہدہ مساری ، تحت ، موسیقی ، نقش بردہ شعر اولق
اوزره بش قسمہ آیرلیور . دقت ایلمین کہ حکمت بدایمک احتوا
ایتمیکی اقسامدن صنت موسیقی - ایضاح ایتمیکمز وجہ ایلہ -
وقبہ فلسفہنک ایتمیکی بر فصل مخصوصی عد ایلمین علم ریاضتیک
دائرہ شمولہ داخھی . حالبوکہ زمانزردہ موسیقی بحر صنت اولق
اوزره تلقی اولئور .

بر مایه احساس ایدیه یابار صورتده بر قاف و بر پهلج اولورسه
صنعت وجوده کلیر . لکن منتقدده عادی و عالی قسملری اوله یابار .
اگر صورتات ، مفهومات یوسک اولور . قاعده منحن و ظریف
بوانورسه او شیوه صنایع قیاسون در ، دیرزکه بونک کندیته خاص
بر فلسفسی ، بره حکمت بدایع هی واردد .

بر معنی صنایع قیاسون اولوق ایچون فکر ، علویونی ادراک ایدوب
متلذذ اولمی ، یعنی ذهن نصب نمونینکازسی آلی ، مثلا بویا وصوت
ضمننده موجود مفهوم قیاس ادراک ایدلی در . خارجه سیر اوزان
مناظرک ملون اولسی ناصلکه کوزلر مزی متدل بر صورتده اعمال
ایدر ویزده بر حظ منوی اویاندیررسه صنایع قیاسه دهده بر ممانک ،
بر مفهوم غایبک نظر استحسانی اوقشامسی ایچون رنگلی ، خیالی
و عاداتا بر لوحه حالتده بولنسی لازم کایر . بونی اینه آنجق نشیه
تأمین ایدیه یابار و بو اعتبار ایه شعر الواح مخله در . دیک اولیورکه
تشییه صنعتک اساسی تشکیل ایدر واصل شاعریتده بدیع بر صورتده
اشیاده کشف معانیات قابلیتی در .

هر علم کبی فلسفه تک ده آملی ایه تشکیل عین صورتده اولمی یعنی
تعمیم ، تدوین ایه تمیق ایدلی در و بوطرلز تحصیل ایه دوام اوتیورسه
اک آبی بر حالده استفاده ایدلش اولور . بو عینله بر بنایه تشیه
ایدیه رک قابل ایضاح در : بر بنانک هیات عمومی یعنی ادراک ایدیه یلمک
ایچون بر قاج صورت بونه یبایر . مثلا سز ، یا بنانک طرز انشائه
مدائله ایچورک ، وجوده کلدکن سوکره ، خارجا ویا داخله تدقیق
ایدر ، اوکره نیرسکر ؛ یا بنانی عملی بر نظر قشیش اوکنده بولوندره رق ،
معمارک تدریضاتی اناهمسبله ناصل بر قاعده اصاییه تبعیته وجوده
کیتلر دیکنه کب و قوف ایدرسکر ؛ یا خود بنانی اصلا ناسیس
وانشا ایدن سز سکر . بو اوج حالده تشیه شدن آزاده دزکه بنانک هیات
مجموعه سته ، تفرعات خصوصیتنه اک زیاده افاض نظر ایدیه یلوب
واقف اولان کندی معماری در . زیرا عصار هم بر قاعده بی اساس
اتخاذ ایدره رک بنانی انشا ایدیور ، هم ده عین زمانده کندیسه ویرلن
مواد ابتدائیه تک نه حکمته منی ونه صورتده استعمال ایدلر دیکنی
دوشونره رک اوکره نیور . بو حالده بنای فلسفه ناسیس ایدیلورکن
تحصیل اوتیورسه اک فیضلی بر صورتده استفاده اوتیور وادراک حقایق
ایچون دخی ذاتاً اک سالم طریق بودر . کدک بر ، لایرا توارلرده
مدت مدیده اجرای تجارب ایه علوم طبیعی بی بر نوع ناسیس ایه
مشغول اولان متخصصلری نظر دقه آنکر ، برده بو متخصصلرک
تألیف ایدلر کبری کتابلری اوقویان طاینین عرفانی دوشونکر !
درجه ادراک اولکیلرک لهنه اوله رق هیچ شبهه یوق که متفاوت
بولونه جق در .

علم حکمتک - که ادراکات عقلیه محسولیدو - لایرا تواردی ده
ذهن در . بنا ناصلکه خارجا ویر شکل مادیده ناسیس اوتیورسه
فلسفه ده فکرده اویه قوزلیور . طبیی درکه بونی ذهنته قصه قطه

وجوده کیتلرک حل و صریح بر صورتده ادراک ایدر .
هرضی کبی علم حکمتک ناسیس ایچون دخی بر طاق مواد ابتدائیه
بولونق لازم کایر . ناط بالکر و نوسدیری کالی دکل در . بر بنایه
وجوده کیتلرک ناصلکه بر طاق قواعد شایع و مواد ابتدائیه منک
بر لزوم منطق ایه بر برینه رط ایدلیسی اقتضا ایدرسه علمک ،
حکمتک دخی ناسیسنده معلومات ابتدائیه اوصورتده یعنی بر ترتیب
عقل ایه بکد کیرینه بدایدلک لارجدر . دیک اولیورکه مواد ابتدائیه
حکمتده بوانسان مفردات عامیه تک ذهنته وجودی ، برده اولرک
بر نسبت منطق کوزده ده رک بر برینه رطی اقتضا ایدر . اولایه حکمتی
قوردمق ایچون معلوماتی بنفسها ذهنته بولمخیز . بونک ایچیه
اکلا شیلدی ایچون بر ایزسین برده مگری سبطونکمل ایتمش همه
بر جینلری نظر دقه آله : لایرا زده کفرق طبیی که ده ابلت ایتمشده
اکلا شیلر . زیرا بری درجته تحصیل نقیب و تمیع ذاتی ایه رقی
ایتمش ، دیکیری حال اصلی فطرتیه قلش در . لکن آزاده ک
بوفرک ماهیت فرقی دکل ، درجه فرقی اوله بی ظاهر در . اگر برینک
معلومات مکتبیه سی ، تجربه سی تزیل ایدرسه ک هر ایکسی عین
مرتبده قلش اوله جق در . یعنی محسول تمیع اوله رق ذهنته اندر
ایدیلن معلوماتک طرحنده اویه بر درجه ک کیتلرکه آرنق اوسنار
آیه ماز اولور . آتنق قابل اوله انسانیتی ده برکنده حذف ایتمک
لازم کله جک .

معلومات اساسیه تک دردن کلدیری خفته حکما پتیه اختلاف
واردر . بر قسم حکما دیورکه : بو معلومات اساسک ضرورت اولانسته ،
پارادیلشنده موجوددر . قوه فطره بونی ده ابلت انسان خلق
اوتیورکن نفسک هویتیه درج ایتمش . یعنی ماهیت نفس اولوق
اعتبارده بو معلومات اولان بری ذهنته بولور . درجته تدریجیه تک
هرهانکیتنه انسانیت تدقیق ایدیه جک اولور یعنی بو معلومات کوزده جکر .
بر درجه قدر بوقریه دخی بزه کوسریورکه بو موجودیتیه بر قسم
واردر و بوانسانیتک لازمی در .

حکمانک بر قسمی ده دیورکه : بو معلومات اساس بزه تجربه
طریقیه کیرمش در . اساسیت اویه منظم و ابتدائی بر طاق ادوات
کیوردکن سوکره بوک صاحب اولایلمش در . لکن تجربه ایه کسب
ایدیان بو معلومات بالاحره ارا احاطه انتقال ایدیه ده هوبت اساسیتنه
منهج کبی کوزونک بیلانمش در . حال بوکه بو معلومات اساسیه دخی
کسی در . انسان ایه بر اثر عوامش در .

حکمتده همیتی درکار اولان بوسانه تک تحقیق ایچون اول خفته
قدر جینیور . بزه انکی ادعایک مفادون حقیقت اوله یعنی تدقیق
ایدیه جکر . بیکر اولایه خلاصه شون سوبه لک لازم کایر که
بومسویت مرشیه اساسی در . عذامفردات علیه تک صیدی ایچون
بوزایع خدمتی کوزر . و علم حکمتک بناسی و معلومات اوزدیه
تشکیل ایدیه جکر .

مقرری : امر لقه

او قومه کوره مقبول ، دیگر اقوامه کوره مردود در . ادیان ، اخلاق
دخی بویه در . الحاصل دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین هیچ
بر شی یوقدر .

بو طاعتك بوجه بالا سوزلردن اصل مقصدلری ، دیانت
و دایمی هرج و مرج اچمک و بو صورتله بنون نوع بشری کندیلاری
کی درکله همیشه نازل ایلک اولدی بو نکر ، زمانزک اکثریتله
نور سیدکانه استیلا ایلکده بولوندی جهته ، بو نکرک بدلالی
بروجه آتی بیان اولتور :

اولاحسن ونبیح کاهلریک مذارلی بیان ایدلم : علم کلام و علم
اصول فقهده قصبلاً بیان ایدلیکی اوزره حسن ونبیح کاهلری درت
مندانه مستعملدر :

- ۱ - حسن ، برشیک صفت کال اولسی در : علم کی .
- ۲ - حسن ، برشیک طبیعت ملائم بولمسی در : حلاوت کی .
- ۳ - حسن ، برشیک موافق حکمت و مصلحت اولسی در :
عدالت کی .

۴ - حسن برشیک متوافق مدح اولسی در . عبادت کی .
آنج گهسی ده شومانی اوبه نك اضدادی اولان :

- ۱ - برشیک صفت نقصان ، ۲ - وطبه عدم ملائمت ،
- ۳ - ونبر موافق حکمت و مصلحت ، ۴ - وفاق ذم مضارنده
مستعملدر . جهل ، صراحت ، ظلم ، معصیت کی .

بو مقدمه معلوم اولدقده دروز که : اشباهه کی حسن مطلق ویا قبح
مطلق منکر اولان شو سواسطایلرک : [عالیده هیچ برشیده حسن
مطلق ویا قبیح مطلق یوقدر] سوزلری قطعاً باطلدر .

زیرا اشته علم ، اشیا دن برشی در . حالبو که عامک صفت کال
اولق مناسجه حسن ذاتی ایله حسن اولدی شهسز اولدی کی ، بونک
ضدی اولان جهلده صفت نقصان اولق مناسجه قبیح ذاتی ایله
قییح اولدبنده شک یوقدر . بوکون دینامک هر طرفنده ازاله جهل
ایچون مصارف کله اختیارله نشر علوم و معارف خصوصنه بدل
مساحی ایدلسی دخی شو حقیقی اثباته کایددر .

کذا سو ، هوا ، ضیا ، غذا و سایر مدار حیات نباتیه و حیوانیه
اولان شیلر دخی اشیا جهلندن در . حالبو که بونلرک دخی طبیعه
ملائمت مناسجه حسن ذاتی حائز اولدقلمری وارسته بیان در .

نته کم عدالت دخی اشیا دن برشی در . حالبو که بونلرکده موافق
حکمت و مصلحت مناسجه حائز حسن ذاتی اولدبنده کیسه نك
شبهسی یوقدر .

بوسو فسطایلرک : [برینامک طرز انشاسی بر قوم زودنده
کوزل ، دیگر قوم زودنده جرکین در . یازاش بر اثر علمی ویا ادبی ،
اوانرک مؤلفله آکا تابع اولانلره کوره ایی ، دیگر لرینه کوره فاددر .
اوتهدنبری بر قومده جاری اولان بر عادت ، اقومه کوره مقبول ، دیگر
اقوامه کوره مردوددر . ادیان ، اخلاق دخی بویه در . الحاصل
دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین برشی یوقدر .] سوزلری دخی
باطلدر .

زیرا اگر برینامک طرز انشاسی فن معماری په تمامیه موافق
ایسه آرقی آنک بر قوم زودنده کوزل ، دیگر بر قوم زودنده جرکین
اولسی اوله ماز . او طرز انشا ، واقع ونض الامرده کوزلدر ، موافق
مصلحت در . اما فن معماری بی بیلمین بعض کیسه لرک نظرند کوزل
دکل ایتمش . وارسون اونلرک نظرند کوزل اولماسون ، بونک اصلا
اهمیتی یوقدر . آتون نه دیمک اولدیغنی بیلمین بر کیسه نك آتونه
اصلا قیمت تقدیر ایدمه مسبله آتونک قیمتنه نقصان کلدیکی کی :
فن معماری دن بی خبر اولان بعض جهلامک بوقته تمامیه مطابق
اولهرق پاییلشم اولان برینامک حسنی ، حسن ذاتیستی تقدیر ایدم
مه مسبله حد ذاتده او بناده حنک بولونامسی ایجاب ایدرمی :

قواعد علمیه وبنون ادبیه په موافق وبناه علیه مصاحته مطابق
اولهرق یازلمش برآزده بویه در . برآز علمی دن مقصد نه در ؛
بوراسنی تقدیر ایدمین آدمک بویه قواعد ، فنون ادبیه په تمامیه
موافق اولهرق یازلمش برآزک حائز اولدیغنی حسن ذاتی آکلامه مسبله
او اثرک قیمتنه خلل کایدرمی ؟

طبیاع سلیمه زودنده مسلم ونفوس زکیده مستقر بر عادت دخی
موافق حکمت و مصلحت مناسجه حائز حسن ذاتی در . چونکه بو
کی عادلردینامک هر برنده مقبول و معتبردر . بوکون اکثر نوانین مدنیه نك
بوکی عادلره متقی اولدیغنی دخی شو مدناضری اثباته کافی در .

ادیان و اختلافه کلنجه ؛ بر کره دین نه در ؛ اولا بونی تعریف
ایدلم . دین ، انسانلری کندی اراده و اختیار لرله کندی حق لرند
نفع محض اولان امور خیریه په سائق بر قانون الهی در .

بویه بر قانونک موافق مصلحت و حکمت مناسجه حائز حسن
ذاتی اولدیغنی شهسزدر . اشته دین اسلام بویه در . چونکه بو دینده
امر اولونان شیلرک کاهسی انسانلر ایچون بلاشک نافع اولدیغنی کی
نهی ایدیان شیلرک حلهسی دخی بنون انسانلر حقتنده معتر اولدیغنی
مرتبه بدهانددر . بوکون بو حقیقت بنون عقلا نك تحت تصدیقنده در .
بعض سکیمتران بو دین مینک تعدد زوجات و تستر نسوان و طلاق
کی بعض مسائلنه اعتراض ایدیورلر سه مقالات سالنه مزده مدلاً
اثبات ولوندیغنی اوزره آنلرک بو اعتراضلری قطعاً باطلدر .

موسی کاظم

علم حکمت

علم حکمتک اکثر حکما طرفندن قبول ایدلیکی بیان ایتدیکم
بو طرز تقسیمنده حکمت بدایع دیه بر قسم مخصوص فلسفی کورولور که
درجه نایسه ده معماری ، نحت ، موسیقی ، نقش برده شعر اولق
اوزره بش قسمه آریلیور . دقت ایدلسین که حکمت بدایمک احتوا
ایتدیکی اقسامدن صنعت موسیقی - ایضاح ایتدیکمز وجه ایله -
وقته فلسفه نك ایکنجی بر فصل مخصوصی عد ایدیلن علم ریاضینک
حائزه شومله داخده . حالبو که زمانزده موسیقی بحق صنعت اولق
اوزره تلقی اولتیور .

برمنایه احساس ایدیه‌یایر صورتده بر قالب ویریه‌جک اولورسه صنعت وجوده کلیر . لکن صنعتکده عادی و عالی قسملری اوله‌یایر . اکر صورتات ، مفهومات بوسک اولور ، قالب ده مستحسن و ظرف بولنورسه او شیئه صنایع قیاسه‌دن در ، دیرزکه بونک کندینه خاص بر فلسفه‌سی ، بر حکمت بدایع سی واردر .

بر معنی صنایع قیاسه‌دن اولوق ایچون فکر ، علوتینی ادراک ایدوب متلذذ اولمی ، یعنی ذهن نصیب مشونینکار سنی آلمی ، مثلاً بویا و صوت ضمنتده موجود مفهوم نفیس ادراک ایدیلدی . خارجده سیر اونان مناظرک ملون اولسی ناصل که کوزلرمزی معتدل بر صورتده اعمال ایدر و بزده بر حظ معنوی او یاندر بر سه صنایع قیاسه‌ده ده بر معنائک ، بر مفهوم عالینک نظر استحساناتی او قشامسی ایچون رنگلی ، خیالی و عادات بر لوحه حائمه بولنسی لازم کلیر . بونی ایشه آتجق تشبیه تأمین ایدیه‌یایر و بو اعتبار ایه شعر الواح مجله‌در . دیمک اولیورکه تشبیه صنعتک اساسی تشکیل ایدر و اصل شاعریت ده بدیع بر صورتده اشیاده کشف تماثلت قابلیتی در .

هر علم کی فلسفه‌نک ده تعلیمی ایه تشکیلی عین صورتله اولمی یعنی تعامیم ، تدوین ایه تعقیب ایدیلدی در و بوطر ز تحصیل ایه دوام اونورسه اک آبی بر حالده استفاده ایدلش اولور . بو عینله بر بنایه تشبیه ایدیه‌رک قابل ایضاح در : بر بنائک هیات عمومی سنی ادراک ایدیه‌یلمک ایچون بر قاج صورت بونه بیلیر . مثلاً سز ، یا بنائک طرز انشائه مدائله ایتیه‌رک ، وجوده کلدکن سوکره ، خارجاً و یا داخلأ تدقیق ایدر ، اوکره نیرسکر ؛ یا بنایی عملی بر نظر تقشش اوکنده بولوندر درق ، معمارک ترفیاتی اغانه‌سیله ناصل بر قاعده اصابیه تبعیثه وجوده کتیرلدیکنه کسب و قوف ایدرسکر ؛ یا خود بنایی اصلاً تأسیس و انشا ایدن سزسکر . بوواج حالده شه‌دن آزاده دیزکه بنائک هیات مجموعه‌سنه ، تفرعات خصوصیه‌سنه اک زیاده افاذ نظر ایدیه بیلوب واقف اولان کندنی معماری در . زیرا معمار هم بر قاعدینی اساس اتخاذ ایدیه‌رک بنایی انشا ایدیور ، هم ده عین زمانده کندینه ویرین مواد ایشدائیه‌نک نه حکمته مبنی و نه صورتله استعمال ایدلدیکی دوشونه‌رک اوکره نیور . بو حالده بنای فلسفه‌ده تأسیس ایدیلورکن تحصیل اونورسه اک فضلی بر صورتده استفاده اونور و ادراک حقایق ایچون دخی ذاتاً اک سالم طریق بودر . کدلاک بر ، لایرا توارلورده مدت مدیده اجرائی تجارب ایه علوم طبیعی بونی بر نوع تأسیس ایه مشغول اولان متخصصلری نظر دفته آلکر ، برده بو متخصصرک تألیف ایشدکری کتابلری اوقویان طابین عرفانی دوشونکر ! درجه ادراک اولکیلرک لهنه اولورق هیچ شبهه‌یوق که متفاوت بولونه‌جق در .

علم حکمتک - که ادراکات عقلیه محصولیدو - لایرا تواردی ده ذهن در . بنا ناصل که خارجاً و بر شکل مادیده تأسیس اونیورسه فلسفه‌ده فکرده اولیه قوزلیور . طبعی در که بونی ذهنته قطه قطه

وجوده کتیرنر اک جل و صریح بر صورتده ادراک ایدر . هر شی کی علم حکمتک تأسیسی ایچون دخی برطاق مواد ابتدایی بولونق لازم کلیر . فقط یالکر بو قدری کافی دکل در . بر بنائه وجوده کتیرنک ناصل که برطاق قواعد تبعاع و مواد ابتدائیه‌نک بر لزوم منطقی ایه بریرنه ربط ایدلسی اقتضا ایدرس علمک ، حکمتک دخی ناسبسنده معلومات ابتدایی اوصورتله یعنی بر ترتیب عقلی ایه یکدیگریته بنیادیلک لازمدر . دیمک اولیورکه مواد ابتداییه حکمتده بوانان مفردات علمیه‌نک ذهنده وجودی ، برده اونلرک بر نسبت منطقی کوزده‌رک بریرنه ربطی اقتضا ایدر . اولایم حکمتی قورمق ایچون معلوماتی بنفسها ذهنده بوله‌جنز . بونک ایجه اکلاشله‌سی ایچون بریزسین برده‌نکری بیطونکمل ایتمش حالده بر جیلینی نظر دفته آله‌لم : آرزنده کی فرق طبعی که ده‌ایلیک ایتشده اکلاشیلیر . زیرا بری درجات تحصیل تقب و توسع ذاتی ایه ترقی ایه‌مش ، دیگری حال اصلی فطرتسه قالش در . لکن آزاده کی بوفرک ماهیت فرقی دکل ، درجه فرقی اولدینی ظاهر در . اکر برینک معلومات مکتسبه‌سی ، تجربه‌سی تزییل ایدرسک هر ایکسی عین مرتبه‌ده قالش اوله‌جق در . یعنی محمول توسع اوله‌رق ذهنده ادخال ایدیلن معلوماتک طرحنده اولیه بر درجه‌ده کلیرکه آرتق اومنتلر آتیه‌ماز اولور . آتمق قابل اوله انسانیتی ده برلکده حذف ایتک لازم کله‌جک .

معلومات اساسیه‌نک نردن کلدیکی خفته حکما بیتده اختلاف واردر . بر قسم حکما دیورکه : بومعلومات انسانک فطرت اولانسنده ، یارادیلشنده موجوددر . قوه‌ قطره بونی ده‌ایلیک انسان خلق اولنورکن فسک هویته درج ایتش . یعنی ماهیت نفس اولوق اعتباریه بومعلومات ازلدن بری ذهنده بولنور . درجات تاریخیه‌نک هر هانکیسنده انسانی تدقیق ایدیه‌جک اولورسقی بومعلوماتی کوره‌جکیز . بر درجه‌ده قدر بوقرینه دخی بزده کوستر یور که بوموجودیتده بر قسم واردر و بوانسایتک لازمی در .

حکمائک بر قسمی ده دیورکه : بومعلومات اساسیه بزده تجربه طریقله کیرمش در . انسانیت اولیه مظم و ابتدائی برطاق ادوار کیردکن سوکره بوکا صاحب اولایلمش در . لکن تجربه ایه کسب ایدیان بومعلومات بالاخره ارنان ایشاده انتقال ایدیه‌ایده هویت انسانیتده مندرج کی کورونکک باشلاش در . حال بوکه بومعلومات اساسیه‌دخی کسی در . انسان ایه برابر طوعاشش در .

حکمتده اهمیتی درکار اولان بوسائیه‌نک تحقیق ایچون اول خفته قدر جیفیلور . بزهانکی ادعائک مفارن حقیقت اولدینی تدقیق ایدیه‌جکیز . یالکر اولای خلاصه شونی سوپه‌لمک لازم کلیر که بومعلومات هر شیه اساس در . عادات مفردات علمیه‌نک صدی ایچون بو بر آغ خدمتی کورور . و علم حکمت بناسی بومعلومات اوززیه تشکیل ایدیه‌جکیز .

مقرری : امرالله

او قومه کوره مقبول ، دیگر اقوامه کوره مردود در . ادیان ، اخلاق دخی بویله در . الحاصل دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه چرکین هیچ بر شی یوقدر .

بو طأهنگ بوجه بالا سوزلرندن اصل مقصدلری ، دیانت وایلی مخرج و مخرج اتمک و بو صورته بشون نوع بشری کندیلاری کبی درکه بیسته نزیل اینک اولدینی و بو انکر ، زمانه زک اکثریتله نور سیدکانه استیلا اینکده بولوندی جهته ، بو انکرک بیلانی بوجه آتی بیان اولور :

اولاحسن ونبیح گهلرینک مندرلی بیان ایدهم : علم کلام و علم اصول فقهده تقصیلاً بیان ایلدیکی اوزره حسن ونبیح گهلری دوت مناده مستعملدر :

- ۱ - حسن ، برشینک صفت کال اولسی در : علم کبی .
  - ۲ - حسن ، برشینک طبیعته ملایم بولنسی در : حلاوت کبی .
  - ۳ - حسن ، برشینک موافق حکمت و مصلحت اولسی در : عدالت کبی .
  - ۴ - حسن برشینک متعاق مدح اولسی در . عبادت کبی .
- قیح کلهسی ده شومعانی اوبه نیک اضدادی اولان :
- ۱ - برشینک صفت نقصان ، ۲ - وطبعه عدم ملایمت ،
  - ۳ - و غیر موافق حکمت و مصلحت ، ۴ - وفاق ذم معالزنده مستعملدر . جهل ، مراءت ، ظلم ، معصیت کبی .

بو مقدمه معلوم اولدقده دیرز که : اشیاده کی حسن مطابق ویا قبیح مطلق منکر اولان شو سونسطایرک : [عانده هیچ برشیده حسن مطلق ویا قبیح مطلق یوقدر] سوزلری قطعاً باطلدر .

زیرا اشته علم ، اشیادن برشی در . حالبو که عامک صفت کال اولق مناسجه حسن ذاتی ایله حسن اولدنی شهسز اولدینی کبی ، بونک ضدی اولان جهلده صفت نقصان اونق مناسجه قبیح ذاتی ایله قبیح اولدینده شک یوقدر . بوکون دنیانک هر طرفنده ازاله جهل ایچون مصارق کلیه اختیاریله نشر علوم و معارف خصوصنه بذل مساعی ایلمسی دخی شو حقیقی اثباته کانیدر .

کذا صو ، هوا ، ضیا ، غذا و سایر مدار حیات نباتیه و حیوانیه اولان شیلر دخی اشیا جمله سنندن در . حالبوکه بونلرک دخی طبیعت ملایمت مناسجه حسن ذاتی بی حائر اولدقلمری وارسته بیان در .

نته کیم عدالت دخی اشیادن برشی در . حالبوکه بونلرکده موافق حکمت و مصلحت مناسجه حائر حسن ذاتی اولدینده کیمسه نیک شهسی یوقدر .

بوسوفسطایرک : [برینانک طرز انشاسی بر قوم زردنده کوزل ، دیگر قوم زردنده چرکین در . یازاش بر اثر علمی ویا ادبی ، اوارک مؤلفیه آکا تابع اولانلره کوره ای ، دیگر لرینه کوره فادور . اوتهدنبری بر قومده جاری اولان بر عادت ، اوقومه کوره مقبول ، دیگر اقوامه کوره مردوددر . ادیان ، اخلاق دخی بویله در . الحاصل دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه چرکین برشی یوقدر .] سوزلری دخی باطلدر .

زیرا اگر برینانک طرز انشاسی فن معماری به تمامیه موافق ایسه آرنق آنک بر قوم زردنده کوزل ، دیگر بر قوم زردنده چرکین اولسی اوله ماز . اولطرز انشا ، واقع و نفس الامرده کوزلدر ، موافق مصلحتدر . اما فن معماری بی بیلیمین بعض کیمسه لرک نظر ندر کوزل دکل ایش . وارسون اونلرک نظر ندر کوزل اولماسون ، بونک اصلا اهیبتی یوقدر . آلتون نهدیمک اولدینبی بیلیمین بر کیمسه نیک آلتونه اصلا قیمت تقدیر ایدهمه مسیله آلتونک قیمتته نقصان گلدیکی کبی ؛ فن معماری دن بی خبر اولان بعض جهلانک بونته تمامیه مطابق اوله رق یاییلمش اولان برینانک حسنی ، حسن ذاتیسی تقدیر ایده مه مسیله حداننده او بناده حسنک بولوتاماسی ایجاب ایدرمی ؟

قواعد علمیه و فنون ادبیه به موافق و بناء علیه مصلحته مطابق اوله رق یازلش بر ائره بویله در . بر اثر علمی دن مقصد ندر ؟ بوراسنی تقدیر ایدهمین آدمک بویله قواعدمه ، فنون ادبیه به تمامیه موافق اوله رق یازلش بر اثرک حائر اولدینبی حسن ذاتی بی آکلامه مسیله او اثرک قیمتته خلل کایرمی ؟

طبیاع سلیمه زردنده مسلم و نفوس زکیده مستقر بر عادت دخی موافق حکمت و مصلحت مناسجه حائر حسن ذاتی در . چونکه بو کبی عادتله دنیانک هر برنده مقبول و معتبردر . بوکون اکثر تواترین مدینه نیک بوکبی عادتله مبتنی اولدینبی دخی شو مدناسری اثباته کافی در .

ادیان و اختلاعه کلنجه ؛ بر کره دین ندر ؟ اولا بونی تعریف ایدهم . دین ، انسانلری کندی اراده و اختیازلریله کندی حقلر ندر نفع محض اولان امور خیریه به سائق بر قانون الهی در .

بویله بر قانونک موافق مصلحت و حکمت مناسجه حائر حسن ذاتی اولدینبی شهسزدر . ایشته دین اسلام بویله در . چونکه بودینده امر اولونان شیلرک کانهسی انسانلر ایچون بلاشک نافع اولدینبی کبی نهی ایدی ان شیلرک جملهسی دخی بتون انسانلر حقتده مضر اولدینبی مرتبه بدهاهنددر . بوکون بو حقیقت بتون عقلا نیک تحت تصدیقنده در . بعض سبکمفران بو دین میذک تعدد زوجات و تستر نسوان و طلاق کبی بعض مسائلله اعتراض ایدیورلرسده مقالات سالنه مزنده مدلاً اثبات ولوندینبی اوزره آنلرک بو اعتراضلری قطعاً باطلدر .

موسوی کاظم

علم حکمت

علم حکمتک اکثر حکما طرفندن قبول ایلدیکی بیان ایتمیکم بوترز تقسینده حکمت بدایع دبییه بر قسم مخصوص فلسفی کورولویور که درجه نایسده معماری ، نحت ، موسیقی ، نقش برده شعر اولق اوزره بش قسمه آریلیور . دقت ایلدیسین که حکمت بدایمک احتوا ایتمیکی اقسامدن صنعت موسیقی - ایضاح ایتمیکمز وجه ایله - و قیله فلسفه نیک ایکنی بر فصل مخصوصی عد ایدیلم علم ریاضینک دائرة شموله داخلدی . حالبوکه زمانه زده موسیقی بحق صنعت اولق اوزره تلقی اولتیور .

برمنایه احساس ایدیه بیاور صورتده برقاب و برپله جک اولورسه صنعت وجوده کلیر . لکن منتفکده عادی و عالی فسملری اوله بیاور . اکر صورتات ، مفهومات یوسک اولور ، قاب ده مستحسن و نظرف بوتورسه او شیئه صنایع نفیسه دن در ، دریزکه بونک کندیبه خاص بر فلسفه سی ، بر حکمت بدایع ، ی واردر .

بر معنی صنایع نفیسه دن اولوق ایچون فکر ، علویتی ادراک ایدوب مثلذ اوللی ، یعنی ذهن نصیب نمونیشکارسنی آلمی ، مثلا بویا و صوت ضمنتده موجود مفهوم نفیس ادراک ایدیلدی در . خارجهده سیر اوتان مناظرک ملون اولسی ناصلکه کوزلمزی معتدل بر صورتده اعمال ایدر وزده برحظ معنوی او یاندیررسه صنایع نفیسه ده بر منانک ، بر مفهوم عالینک نظر استحسانی اوقشامسی ایچون رنگلی ، خیالی و عادات برلوحه حائده بولنسی لازم کایر . بوی ایه آتجق تشیه تأمین ایدیه بیاور و بو اعتبار ایه شعر الواح مجله در . دیک اولیورکه تشیه صنعتک اساسی تشکیل ایدر واصل شاعریت ده بدیع بر صورتده اشیاده کشف علامات قابیلی در .

هر علم کی فلسفه تک ده تعلیمی ایه تشکیلی عین صورته اولمی یعنی تعایم ، تدوین ایه تعقیب ایدیلدی در و بو طرز تحصیل ایه دوام اوتورسه ال آبی بر حالده استفاده ایدلش اولور . بو عینله بر بنایه تشیه ایدیه درک قابل ایضاح در : بر بنانک هیأت عمومی سن ادراک ایدیه یلمک ایچون بر قاج صورت بوته بیلیر . مثلا سز ، یا بنانک طرز انشائه مدائله ایتیه درک ، وجوده کلدکن صوکره ، خارجا ویا داخلآ تدقیق ایدر ، اوکره نیرسکز ، یا بنای عملی بر نظر تفتیش اوکنده بولوندر بر درق ، معمارک تعریفاتی اعانه سیله ناصل بر قاعده اصاییه تبیئله وجوده کتیرلدیکنه کسب و قوف ایدرسکز ؛ یاخود بنای اصلا تأسیس وانشا ایدن سزکز . بوواج حالده شه دن آزاده درکه بنانک هیأت مجموعه سته ، فقرعات خصوصیه سته ال زیاده اتقاز نظر ایدیه بیلوب واقف اولان کندی معماری در . زیرا معمار هم بر قاعدی اساس اتقاز ایدر درک بنای انشا ایدیور ، هم ده عین زمانده کندیبه ویریلن مواد ابتدائیه تک نه حکمته مبنی ونه صورته استعمال ایدلر کیکی دوشونهرک اوکره نیور . بو حالده بنای فلسفه ده تأسیس ایدیلور کن تحصیل اوتورسه الافیضلی بر صورتده استفاده اوتور و ادراک حقایق ایچون دخی فانا الک سالم طریق بودر . کذلک بره لایرا توارلرده مدت مدیده اجرای تجاربات ایه علوم طبیعی بی بر نوع تأسیس ایه مشغول اولان متخصصلری نظر دفته آککز ، برده بو متخصصلرک تألیف ایندکتری کتابلری اوقویان طالبین عرفاتی دوشونکر ! درجه ادراک اولکیلرک لهنه اوله زرق هیچ شبهه یوق که متفاوت بولونه جق در .

وجوده کتیرلر الکل حل و صریح بر صورتده ادراک ایدر . هر شی کی علم حکمتک تأسیسی ایچون دخی برطاق مواد ابتدائیه بولونق لازم کایر . فقط پاککز بو قدری کافی دکل در . بر بنایه وجوده کتیرلرک ناصلکه برطاق قواعد اتباع و مواد ابتدائیه تک بر لزوم منطقی ایه بر برینته ربط ایدلسی اقتضا ایدرسه علمک ، حکمتک دخی تأسیسنده معلومات ابتدائیه اوصورتله یعنی بر ترتیب عقلی ایه بکدکریته بنمایدلک لازمدر . دیک اولیورکه مواد ابتدائیه حکمنده بو انانک مفردات علمیه تک نهنده وجودی ، برده اولنرک بر نسبت منطقی کوزده درک بر برینته ربطی اقتضا ایدر . اولایم حکمتی فوروق ایچون معلوماتی بنفسها ذهنده بوله جقز . بونک ایجه اکلاشلسی ایچون بر ایزسیهن رده نگیری بسط و تکمیل ایتمش حایمه بر جیلنی نظر دفته آلهلم : آرالزده کی فرق طبیعی که ده ایاک ایتشده اکلاشلیبر . زیر براری درجات تحصیل تعقب و تبع ذاتی ایه رقی ایه مش ، دیکری حال اصلی فطرنده قائلش در . لکن آواده کی بو فرقک ماهیت فرقی دکل ، درجه فرقی اولدینی ظاهر در . اکر برینک معلومات مکتسبه سی ، تجربه سی تزییل ایدرسنک هر ایکسی عین مرتبه ده قائلش اوله جق در . یعنی محصول تبع اوله رقی ذهنده اندخ ایدیلن معلوماتک طرحنده اویله بر درجه کتیریکه آرتق اومنازلر آتیه ماز اولور . آتمق قابل اولسه انسانی ده بر لکنده حذف ایتک لازم کله جک .

معلومات اساسیه تک نردن کلدیکی خفته حکما بیتده اختلاف واردر . برقم حکما دیورکه : بو معلومات انسانک فطرت اولاننده ، یارادیلشنده موجوددر . قوه فاطره بوی ده ایاک انسان خلق اولتور کن فکک هویته درج ایش . یعنی ماهیت نفس اولوق اعتباریله بو معلومات اولدن بری ذهنده بولنور . درجات تاریخیه تک هر هانکیسنده انسانی تدقیق ایدیه جک اولورسق بو معلوماتی کورده جکزر . بر درجه قدر بوقرینه دخی بزه کوسبر یور که بو موجودیتده برقم واردر و بو انسانی تک لازمی در .

حکمانک بر قسده دیورکه : بو معلومات اساسیه بزه تجربه طریقله گیرمش در . انسانیت اویله معظم و ابتدائی برطاق ادوار کبیردکن صوکره بوکا صاحب اولایلمش در . لکن تجربه ایه کسب ایدیلن بو معلومات بالاخره انا اخذه انتقال ایدمه ایدمه هیت انسانیتده مندیج کی کورونمکه باشلامش در . حال بوکه بو معلومات اساسیه دخی کسی در . انسان ایه برابر طوعماش در .

حکمنده اهمیت درکار اولان بو ساهلک تحقیق ایچون اول خلقت قدر چیلیور . بزهاکی ادعائک مفارن حقیقت اولدینی تدقیق ایدیه جکزر . پاککز اولای خلاصه شونی سوهلمک لازم کلیر که بو معلومات هر شیئه اساس در . عادات مفردات علمیه تک سیدی ایچون بو بر آغ خدمتی کوزر . و علم حکمت بناسی بو معلومات اوزرنه تشکیل ایدیه جکزر .

مقرری : امر لقه

علم حکمتک - که ادراکات عقلیه محسولیدو - لایرا تواردی ده ذهن در . بنا ناصلکه خارجا و بر شکل مدایده تأسیس اوتورسه فلسفه ده فکرده اولیه فورولور . طبیعی درکه بوی ذهنده قتمه قتمه

او قومه کوره مقبول ، دیگر اقوامه کوره مردود در . ادیان ، اخلاق
دخی بویه در . الحاصل دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین هیچ
بر شی یوقدر .

بو طاقه نك بزوجه بالا سوزلرندن اصل مقصدلری ، دیانت
و دینی هر ج و مرج اچمک و بو صورته بتون نوع بشری کنیدیاری
کی در کله همیشه تزییل ایتک اولدینی و بو نکر ، زمانزک اکثریتله
نور سیدکانه استیلا ایلکده بولوندی جهته ، بو نکرک بیلالی
بزوجه آتی بیان اولنور :

اولاحسن وتبع کله رینک مغز لری بیان ایدهم : علم کلام و علم
اصول فقهده تفصیلاً بیان ایلدیکی اوزره حسن وتبع کله ری درت
مناده مستعملدر :

- ۱ - حسن ، برشیک صفت کال اولسی در : علم کی .
- ۲ - حسن ، برشیک طبیعت ملایم بولنسی در : حلاوت کی .
- ۳ - حسن ، برشیک موافق حکمت و مصلحت اولسی در :
عدالت کی .
- ۴ - حسن برشیک متوافق مدح اولسی در . عبادت کی .
تبع کله سی ده شومانی اوبه نك اضدادی اولان :
- ۱ - برشیک صفت نقصان ، ۲ - وطیبه عدم ملایت ،
۳ - ونیر موافق حکمت و مصلحت : ۴ - وفاق دم مغز لرنده
مستعملدر . جهل ، ممرارت ، ظلم ، مصیبت کی .

بومقدمه معلوم اولدقده دیرز که : اشیا ده کی حسن مطابق ویا قبح
مطلق منکر اولان شو سونسطا یلرک : [غلله هیچ برشیده حسن
مطلق ویا قبح مطلق یوقدر] سوزلری قطعاً باطلدر .

زیرا اشته علم ، اشیا دن برشی در . حالبو که عامک صفت کال
اولق مناسجه حسن ذاتی ایه حسن اولدنی شه سز اولدینی کی ، بونک
ضدی اولان جهلده صفت نقصان اولق مناسجه قبح ذاتی ایه
قیبح اولدینده شک یوقدر . بوکون دنیانک هر طرفرنده ازاله جهل
ایچون مصارف کله اختیار یله نشر علوم و معارف خصوصه بذل
معا سی ایلمسی دخی شو حقیقی اثباته کایمدر .

کذا صو ، هوا ، ضیا ، غذا و سایر مدار حیات نباتیه و حیوانیه
اولان شیلر دخی اشیا جمله سنندن در . حالبو که بونلرک دخی طبیعه
ملایت مناسجه حسن ذاتی بی حائز اولدق لری وارسته بیان در .
نته کی عدالت دخی اشیا دن برشی در . حالبو که بونلرک ده موافق
حکمت و مصلحت مناسجه حائز حسن ذاتی اولدینده کیسه نك
شبه سی یوقدر .

بوسوفسطا یلرک : [برینانک طرز انشاسی بر قوم نژدنده
کوزل ، دیگر قوم نژدنده چرکین در . یازاش بر اثر علمی ویا ادبی ،
اوارک مؤافقه آکا تابع اولانلره کوره ائی ، دیگر لرینه کوره فادور .
اوتهدنیری بر قومده جاری اولان بر عبادت ، اوقومه کوره مقبول ، دیگر
اقوامه کوره مردوددر . ادیان ، اخلاق دخی بویه در . الحاصل
دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه چرکین برشی یوقدر .] سوزلری دخی
باطلدر .

زیرا اگر بر بنانک طرز اشاسی فن معماری به تمامیه موافق
ایسه آرق آنک بر قوم نژدنده کوزل ، دیگر بر قوم نژدنده چرکین
اولسی اوله ماز . او طرز انشا ، واقع نفس الامرده کوزلدر ، موافق
مصلحتدر . اما فن معماری بی بیلمین بعض کیسه لرک نظر ندر کوزل
دکل ایتمش . وارسون اولنرک نظر ندر کوزل اولماسون ، بونک اصلا
اهمیتی یوقدر . آلتون نهدیمک اولدینتی بیلمین بر کیسه نك آلتونه
اصلا قیمت تقدیر ایدهم مسیله آتونک قیمتته نقصان کلیدی کی ؛
فن معماری دن بی خبر اولان بعض جهلانک بوننه تمامیه مطابق
اوله رق یایلیمش اولان برینانک حسنی ، حسن ذاتیسی تقدیر ایده
مه مسیله حد ذاتنده او بناده حسنک بولونمامسی ایجاب ایدرمی ؟

قواعد علمییه و فنون ادیبیه به موافق و بناه علیه مصلحته مطابق
اوله رق یازلمش بر ائره بویه در . بر اثر علمی دن مقصد ندر ؟
بوراسنی تقدیر ایدهمین آدمک بویه قواعد ، فنون ادیبیه تمامیه
موافق اوله رق یازلمش بر اثرک حائز اولدینتی حسن ذاتی بی آکلامه مسیله
او اثرک قیمتته خلل کایمری ؟

طبیاع سلیمه نژدنده مسلم و نفوس ز کیده مستقر بر عادت دخی
موافق حکمت و مصلحت مناسجه حائز حسن ذاتی در . چونکه بو
کی عادت لر دنیانک هر برنده مقبول و معتبردر . بوکون اکثریتو این مدینه نك
بوکی عادت لره مبتنی اولدینتی دخی شو مدنمزمی اثباته کافی در .

ادیان و اختلافه کلنجه ؛ بر کره دین ندر ؟ اولا بونی تعریف
ایدهم . دین ، انسانلری کندی اراده و اختیار لر یله کندی حقلر ندر
تبع محض اولان امور خیریه یه سائق بر قانون الهی در .

بویه بر قانونک موافق مصلحت و حکمت مناسجه حائز حسن
ذاتی اولدینتی شه سزدر . ایشته دین اسلام بویه در . چونکه بو دینده
امر اولونان شیلرک کافه سی انسانلر ایچون بلاشک تابع اولدینتی کی
نهی ایدیان شیلرک جمله سی دخی بتون انسانلر حقتده مضر اولدینتی
مرتبه بداهتده در . بوکون بو حقیقت بتون عقلانک تحت تصدیقده در .
بعض سبکمقران بو دین مینک تعدد زوجات و استر نسوان و طلاق
کی بعض مسائلنه اعتراض ایسیورلر سه ده مقالات ساله مزده مدلاً
اثبات ولوندینتی اوزره آنلرک بو اعتراضلری قطعاً باطلدر .

موسی کاظم

علم حکمت

علم حکمتک اکثر حکما طرفندن قبول ایلدیکنی بیان ایتدیکم
بوترز تفسیر ندر حکمت بدایع دییه برقم مخصوص فلسفی کورولبور که
درجه نایسه ده معماری ، تحت ، موسیقی ، نقش برده شعر اولق
اوزره بش قسمه آریلور . دقت ایدلسین که حکمت بدایمک احتوا
ایتدیکی اقسامدن صنعت موسیقی - ایضاح ایتدیکمز وجه ایله -
وقتیه فلسفه نك ایکنجی بر فصل مخصوصی عد ایدیلن علم ریاضینک
دائرة شموله داخلدی . حالبو که زمانمزده موسیقی بحق صنعت اولق
اوزره تلق اولنور .

برمنایه احساس ایدیه‌بایر صورتده برقاب ویریه‌جک اولورسه صنعت وجوده کلیر . لکن صنعتکده عادی وعلی قسملری اوله‌بایر . اکر صورتات ، مفهومات یوسک اولور ، قالب ده مستحسن وظرف بولنورسه اوشده صنایع فقیسه‌دن در ، دیرزکه بونک کندینه خاص برافسفسی ، بر حکمت بدایع ، ی واردر .

برمعنی صنایع فقیسه‌دن اولوق ایچون فکر ، علویتی ادراک ایدوب متلذذ اوللی ، یعنی ذهن نصیب نمونیشکارسنی آلمی ، مثلا بویا وصوت ضمننده موجود مفهوم فقیس ادراک ایدلی در . خارجه سیر اونان مناظرک ملون اولسی ناصل که کوزلرمزی معتدل بر صورتده اعمال ایدر وزده برحظ معنوی اوینادیرسه صنایع فقیسه‌دهده بر معنائک ، بر مفهوم عالینک نظر استحسانی اوقشامسی ایچون رنگلی ، خیالی وعاتا برلوحه حائنده بولنسی لازم کلیر . بونی اینه آنجق تشبیه تأمین ایدیه‌بایر ، بو اعتبار ایه شعر الواح مخله‌در . دیمک اولیورکه تشبیه صنعتک اساسنی تشکیل ایدر واصل شاعریت‌ده بدیع برصورتده اشیاده کشف تماثلت قابلیتی در .

هر علم کبی فلسفه‌نک ده تعلیمی ایه تشکیلی عین صورتله اوللی یعنی تمام ، تدوین ایه تمیق ایدلی در بوو طرز تحصیل ایه دوام اوتورسه الک آبی بر حلاله استفاده ایدلش اولور . بو عینله بر بنایه تشبیه ایدیه‌رک قابل ایضاح در : بر بنانک هیأت عمومی‌سی ادراک ایده یلمک ایچون بر قاج صورت بوانه بیلیر . مثلاً سز ، یا بنانک طرز انشاسنه مداخله ایتیه‌رک ، وجوده کلدکن سوکره ، خارجه ویا داخلاً تدقیق ایدر ، اوکره نیرسکر ؛ یا بنایی عملی برنظر تقشش اوکنده بولوندره‌رق ، معمارک تدریقاتی اغاه‌سیله ناصل بر قاعده اصاییه تبعیته وجوده کتیرلدیکنه کسب وقوف ایدرسکر ؛ یاخود بنایی اصلاً تأسیس وانشا ایدن سزسکر . بواوج حلاله شبه‌دن آزاده‌دزکه بنانک هیأت مجموعه‌سنه ، تفرعات خصوصیه‌سنه الک زیاده انقاد نظر ایده بیلوب واقف اولان کنندی معماری در . زیر معمار هم بر قاعده‌بی اساس انقاد ایده‌رک بنایی انشا ایدیور ، هم ده عین زمانده کندینه ویرلن مواد ابتدائیه‌نک نه حکمته منی ونه صورتله استعمال ایدلدیکنی دوشونه‌رک اوکره نیور . بو حلاله بنای فلسفه‌ده تأسیس ایدیلورکن تحصیل اوتورسه الک فیضی برصورتده استفاده اوتور وادراک حقایق ایچون دخی ذاتاً الک سلام طریق بودر . کذلاک بر لایراوارلرده مدت مدیده اجرای تجارب ایه علوم طبیعی‌بی بر نوع تأسیس ایه مشغول اولان متخصصلری نظر دفته آلکز ، برده بو متخصصلرک تألیف ایندکلری کتابلری اوقویان طالبین عرفانی دوشونکر ! درجه ادراک اولکیلرک لهنه اوله‌رق هیچ شبه‌یوق که متفاوت بولونه‌جق در .

علم حکمتک که ادراکات عقلیه محسولیدو - لایراواری ده ذهن در . بنا ناصل که خارجه ویر شکل مادیده تأسیس اوتورسه فلسفه‌ده فکرده اوله قوزولور . طبیعی‌درکه بونی ذهنده قطعه قطعه

وجوده کتیرنرک جلی وصریح برصورتده ادراک ایدر . هرشی کبی علم حکمتک تأسیس ایچون دخی برطاقم مواد ابتدائیه بولونتی لازم کلیر . نقطه بالکر بو قدری کافی دکل در . بر بنایه وجوده کتیرمک ناصل که برطاقم قواعد اتباع و مواد ابتدائیه‌سنک بر لزوم منطقی ایه بربرینه ربط ایدلسی اقتضا ایدرسه علمک ، حکمتک دخی تأسیسنده معلومات ابتدائیه اوصورتله یعنی بر ترتیب عقل ایه یکدیگرینه بنیادیمک لازم‌ددر . دیمک اولیورکه مواد ابتدائیه حککنده بوانان مفردات عامیه‌نک ذهنده وجودی ، برده اونلرک برنسبت منطقی کوزده‌رک بربرینه ربطی اقتضا ایدر . اولایم حکمتی قورمق ایچون معلوماتی بنفسیا ذهنده بوله‌جقز . بونک ایجه اکلاشیلسی ایچون برآیزبسن برده‌مکزی بسطونکمل ایتیمش حلاله برچینی نظر دفته آله‌م : آزارلنده‌کی فرق طبیعی که ده‌ایمک باقیسنده اکلاشیلیر . زیر بری درجات تحصیل تقیب وتبع ذاتی ایه ترقی ایه‌مش ، دیکری حال اصلی فطرتمده قلش در . لکن آزاده‌کی بوفرک ماهیت فرق دکل ، درجه فرق اولدینی ظاهر در . اکر برینک معلومات مکته‌سنی ، تجربه‌سنی تزیل ایدرسه‌ک هر ایکسی عین مرتبه‌ده قلش اوله‌جق در . یعنی محسول تبع اوله‌رق ذهنده ادخال ایدیلن معلوماتک طرحنده اوله بر درجه‌ده کتیرکه آرتق اومنازل آتیه‌مازا اولور . آتق قابل اوله انسانیتی ده برلکنه حذف ایتیمک لازم کله‌جک .

معلومات اساسیه‌نک ردن کلدیکی حقیقه حکما پتنده اختلاف واردر . برقم حکما دیورکه : بومعلومات انسانک فطرت اولاسنده ، یارادیلشنده موجوددر . قوه قاطره بونی ده‌ایمک انسان خلق اوتورکن فسخ هویتنه درج ایتش . یعنی ماهیت نفس اولوق اعتبارله بومعلومات ازلدن بری ذهنده بولنور . درجات تاریخی‌نک هر هانکیسنده انسانتی تدقیق ایده‌جک اولورسوق بومعلوماتی کوره‌جکز . بر درجه‌ده قدر بوقریته دخی بزه کوستریورکه بوموجودیتنده برقم واردر و بوانسانیتک لازمی در .

حکمانک بر قسیده دیورکه : بومعلومات اساسیه بزه تجربه طریقله کیرمش در . انسانیت اوله مظم وابتدائی برطاقم ادوار کپردکن سوکره بوک صاحب اولایلمش در . لکن تجربه ایه کسب ایدیلن بومعلومات بالاخره ارنا احداته انتقال ایدمایده هوبت انسانیتنه مندرج کبی کوزونمکه باشلامش در . حال بوکه بومعلومات اساسیه‌دخی کسی در . انسان ایه بر اثر غم‌خامش در . حکمتده اهمیتی درکار اولان بوساله‌نک تحقیق ایچون اولخلفته قدر چیغیلور . بزهانکی ادعائک مقارن حقیقت اولدینتی تدقیق ایده‌جکز . یانکز اولای خلاصه شونی سوله‌مک لازم کلیر که بومعلومات هر شیه اساس در . عادات مفردات علمیه‌نک صدی ایچون بو برآغ خدمتی کورر . و علم حکمت بناسنی بومعلومات اوززیه تشکیل ایده‌جکز .

مقرری : امرالوق

او قومه کوره مقبول ، دیگر اقوامه کوره مردود در . ادیان ، اخلاق
دخی بویله در . الحاصل دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین هیچ
برشی یوقدر .

بو طاقه نك بوجه بالا سوزلرندن اصل مقصدلری ، دیانت
وایقی هراج و صرح اچمک و بو صورته بتون نوع بشری کندیلاری
کبی درکجه بیتمه تزیل ایلم اولدی و بونکر ، زمانه نك اکثریتله
نور سیدکانه استیلا ایلمکده بولوندی جهته ؛ بونکرک بظلالی
بروجه آتی بیان اولنور :

اولاحسن ونبیح گه لرینک مذارینی بیان ایدهلم : علم کلام و علم
اصول فقهده تفصیلاً بیان ایلدیکی اوزره حسن ونبیح گه لری درت
معناده مستعملدر :

- ۱ - حسن ، برشینک صفت کمال اولسی در : علم کبی .
- ۲ - حسن ، برشینک طبیعه ملایم بولسی در : خلوت کبی .
- ۳ - حسن ، برشینک موافق حکمت و مصلحت اولسی در :
عدالت کبی .

۴ - حسن برشینک متوافق مدح اولسی در . عبادت کبی .
قیبح گه لسی ده شورمانی اربنه نك اضدادی اولان :

- ۱ - برشینک صفت نقصان ، ۲ - وطبعه عدم ملایمت ،
- ۳ - و غیر موافق حکمت و مصلحت ؛ ۴ - وفاق ذم معارلنده
مستعملدر . جهل ، صراوت ، ظلم ، معصیت کبی .

بومقدمه معلوم اولدقده دیرز که : اشیا ده ک حسن مطلق ویا قبیح
مطلق منکر اولان شو سوسطائیلرک : زعالمده هیچ برشیده حسن
مطلق ویا قبیح مطلق یوقدر [سوزلری قطعاً باطلدر .

زیرا ایشته علم ، اشیا دن برشی در . حالبوکه عاملک صفت کمال
اولق مناسجه حسن ذاتی ایله حسن اولدی شهبه سوز اولدی کبی ، بونک
ضدی اولان جهلده صفت نقصان اولق مناسجه قبیح ذاتی ایله
قیبح اولدی بنده شک یوقدر . بوکون دنیانک هر طرفنده ازاله جهل
ایچون مصارف کلیه اختیاریله نشر علوم و معارف خصوصه بدل
مساعی ایلمسی دخی شو حقیقی اثباته کانیدر .

کذا صو ، هوا ، ضیا ، غذا و سایر مدار حیات نباتیه و حیوانیه
اولان شیبیلر دخی اشیا جهل سندن در . حالبوکه بونلرک دخی طبیعه
ملایمت مناسجه حسن ذاتی بی حائر اولدقلری وارسته بیان در .

نته کیم عدالت دخی اشیا دن برشی در . حالبوکه بونکده موافق
حکمت و مصلحت مناسجه حائر حسن ذاتی اولدیننده کیسه نك
شبهسی یوقدر .

بوسوسطائیلرک : [برینانک طرز انشاسی بر قوم زدننده
کوزل ، دیگر قوم زدننده جرکین در . یازاش برارعلمی ویا ادبی ،
اوارک مؤثلبه آکا تابع اولانلره کوره آبی ، دیگر لرینه کوره قنادر .
اوتهدنیری برقومده جاری اولان برعادت ، اوقومه کوره ببول ، دیگر
اقوامه کوره مردوددر . ادیان ، اخلاق دخی بویله در . الحاصل
دنیاده حقیقه کوزل ویا حقیقه جرکین برشی یوقدر .] سوزلری دخی
باطلدر .

زیرا اگر بر بنانک طرز انشاسی فن معماری به تمامیه موافق
ایسه آرنق آنک برقوم زدننده کوزل ، دیگر برقوم زدننده جرکین
اولسی اوله ماز . او طرز انشا ، واقع ونفس الامرده کوزلدر ، موافق
مصلحتدر . اما فن معماری بی بیلمین بعض کیسه لرک نظر نده کوزل
دکل ایتمش . وارسون اونلرک نظر نده کوزل اولماسون ، بونک اصلا
اهمیتی یوقدر . آلتون نهدیمک اولدیغنی بیلمین بر کیسه نك آلتونه
اصلا قیمت تقدیر ایدهمه مسیله آلتونک قیمتته نقصان کلدیگی کبی ؛
فن معماری دن بی خبر اولان بعض جهلانک بوفته تمامیه مطابق
اولهرق یابیلیمش اولان برینانک حسنی ، حسن ذاتیسی تقدیر ایده
مه مسیله حد ذاتنده او بناده حسنک بولونمامسی ایجاب ایدرمی ؟
قواعد علمیه و فنون ادبیه به موافق و بناء علیه مصلحته مطابق
اولهرق یازلمش برارده بویله در . برارعلمی دن مقصد ندر ؟
بوراسی تقدیر ایدهمین آدمک بویله قواعدده ، فنون ادبیه به تمامیه
موافق اولهرق یازلمش برارک حائر اولدیغنی حسن ذاتی بی آکلامه مسیله
او اثرک قیمتته خلل کابرمی ؟

طبیاع سلیمه زدننده مسلم ونفوس زکیده مستقر برعادت دخی
موافق حکمت و مصلحت مناسجه حائر حسن ذاتی در . چونکه بو
کبی عادتلر دنیانک هر یزنده مقبول و معتبردر . بوکون اکثر تواترین مدینه نك
بوکبی عادتلره مبتنی اولدیغنی دخی شو مدناترزی اثباته کافی در .

ادیان و اختلافه کلنجه ؛ برکره دین ندر ؟ اولا بونی تعریف
ایدهلم . دین ، انسانلری کندی اراده و اختیارلریه کندی حقلر ندر
نفع محض اولان امور خیریه به سائق بر قانون الهی در .

بویله بر قانونک موافق مصلحت و حکمت مناسجه حائر حسن
ذاتی اولدیغنی شهبه سوزدر . ایشته دین اسلام بویله در . چونکه بوینده
امر اولونان شیلرک کانه سی انسانلر ایچون بلاشک نابع اولدیغنی کبی
نبی ایدی ان شیلرک جمله سی دخی بتون انسانلر حقنده مضر اولدیغنی
مرتبّه باده ندردر . بوکون بو حقیقت بتون عقلا نك تحت تصدیقده در .
بعض سبک متزان بو دین میذک تعدد زوجات و تستر نسوان و طلاق
کبی بعض مسائلنه اعتراض ایدیورلر سده مقالات سالنه مزده مدلاً
اثبات ولوندیغنی اوزره آنلرک بو اعتراضلری قطعاً باطلدر .

موسی کاظم

علم حکمت

علم حکمتک اکثر حکما طرفندن قبول ایلدیکی بیان ایتمدیگم
بوترز تقسیمه نده حکمت بدایع دبییه بر قسم مخصوص فلسفی کورولور که
درجه نایسه ده معماری ، نحت ، موسیقی ، نقش برده شعر اولق
اوزره بش قسمه آرلیور . دقت ایلدیلین که حکمت بدایمک احتوا
ایندیکی اقسامدن صنعت موسیقی - ایضاح ایتمدیگمز وجه ایله -
وقتیله فلسفه نك ایکنجی بر فصل مخصوصی عد ایدیلم علم ریاضینک
دائرة شموله داخلی . حالبوکه زمانه مزده موسیقی بحق صنعت اولق
اوزره تلق اولنور .

ایتمی دور. ، يك اعلا ! يا جناب حنك تأيید و نصرت بیوردنی
و آنكه دینی جمیع ایدان اوزره ترفیع واعلا ایله دینی ذات شریف
حقند نه دیه جگنکز ؟

حضرتك [حاشا] شو صفتله اتصاف ایتمیله برابر مرسلین
سأره نك اعماله حقوق ایدن اعمال شریفه فوق العاده بی اظهار ایتمی
احتمالنده بولمقی ایسه جدا عجبیدر . زیرا انسان برجسارت كسانخانه ده
بولوبده جناب واجب الوجودك بعض كره مفترین ومدلیینه مساعد
ایله دینكی فرض ایسه بیله اومفترین ومدلینك ، عملرینك آرتق
سأر انیاء ومرسلینك عملرینه فائق اوله جق بردجده اولسجون
مساعده الهیه نك ارزان بیورلسی معقوای در ؟

ایشته پیش نظر مرده كی تاریخ ناطق دركه : محمد صلی الله علیه
وسلم ابتدای بخت سیاه لردن عالم آخرتی تشریف لینه قدر دوام ایدن
یكری اوج سنه نظر ننده من قبل الرحمن كتیردینی شریعت مطهره
ایله جزیره العریدن وثبت و شرکی باسرها هدم و غلله مرسلین
ساقیندن هیچ برینك مثلن ایانه مقننر اوله مدقلمی اجل عمل
و شرانی ناسیس و راهه رگینه حاز بر ات مدینه بی تشکیل
ایتمش در . ایمدی تصور اوله بیایم کی جناب حق مفترین ومدلیندن
اولانلری بوله چه تأیید ایدوب حتی انیاء ومرسلینه فوق ایدنرسون ؟
زیرا جناب حنك ، شان و ذیاتی اعلا ، قدر فضیلتی احما ایچون زمله
بویله رعهدی ، یوقسه نبوت اوزره تدلیسی ترفیع واعلا ایده جگنه
دأر زه بروعدی وارمی در ؟ حاشا م حاشا !

اما امت عربك دركه اسفنده اولان غاوتلردن استفاده ایدنك
حضرتك حاشا بو طریق تدلیسی وواجب ایله دینكی فرض ایتمك
فروض سازجه جله سنندن در . ینه تاریخ زه شاهدیدر كه حضرت
فخر عالم صلی الله علیه وسلم اندمز زمان سمد اقتران رسالتلرنده
اون اوج سنه قدر برزمان اهل مكه نك عظما سی ایچنده اقامت وانلری
حقه دعوت بیوردیار . دعوت سنیه بی آنجق قلیون قبول ایدوب
باقیبری وادی شك و تمردده قالدیلر . برحاله كه جناب حق آنلك
دیدكلیری حكاية نسیبانه [وقالوا لن نؤمن لك حتی تحجرتلنا من
الارض ینبوعاً اوتكون لك جنه من نخیل وغب فنفجر الاتهار خلافا
فنجیراً . اوتسقط الساء كما زعمت علینا كفا اوتأتی باه و الملائكة
قیلا . اوتزقنی الساء . ولن نؤمن لربك حتی تنزل علینا كتاباً
تقرأه] آیات جلیله سیله فرقان میننده بیان بیوربور .

عظما ی مكه شدت شكیه ایمانندن اولدقلمی كی قلیلرنده
شك تمكین ایتمش وعسا مدن هیچ رعقیده بی بسلممكنه بولمقی
ایدیلر . برحاله كه جناب حق آنلر طرفندن حكاية بیوربور . [ولوقتا علمیم
بأمان الساء فظلوایه یرجون . لقالوا انما سكرت ابصارنا بل نحن قوم
مسجورون]

حضرتك حاشا مدع ولكن نین ومرسلینك كدكلمی امر
بلمروف ونهی عن التكر واقامة احكام وعبادات واطهار خوارق
وكالات ایله كلدینكی فرض ایتمك دخی اولجه سبق ایدن فرضیات

غیر ثابته قیلنمندر . زیرا بوفرض دخی ثابت كونه مخالفدر .
ناصل اولور كه هم مفتری اولسون مرده آمدن جمیع روحانستط حاوی
اصولعدالت واطم وجودده اعدل شریعتندن معدود اولان برشریت
شریفه بی ایان واطهار ایسسون ؟ قلوب ساطه ونفوس دینه
ایمانندن ترقیات بشریه بی وسامت هموبه بی كامل اولان بویله
قوانین فاضله وشرائع كامله نك صدوری كورولشمی در ؟

شوفرضیات ، حضرت محمد صلی الله علیه وسلم اقدمك رسول
اولدینقی زهم ایدن بر منجسارك زحمت كوره اولوب حال بوكه
فرضیات مسروده نك علم وحقیت نقطه نظرندن نه درجسارده بی
اصل وبی اساس اولدینقی اراه ایله نك .

ایمدی قارشوسوزمه آنجق فرض اول قالدی كه اوده حضرت
حضرتك رسول رب العالمین ، امام الانبیاء وصالحین ، خاتم المرسلین
والخاصین ونفوات قدسیت سبب رسالتنا هیلرینك رحمة للعالمین
اولدینك تحقق ونبوتی در .

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اندمز من عناده بر
كتاب مبین ایله بخت وارسال اولمقی دركه بونور مبین الاخره
جمیع ناسك كتابی اوله جق در . و لئلا من نباه بعدین .

ترجمی : احمد جمال

— سلطان —
مسلمانانده اساسلر

اسلامده سلطت دینه و ذیلن قوتك وجودی شریفه طورسون ،
اسی بیله یوقدر . مسلمانق هم دین ، هم شریعت اولدینقی ایچون
حدود وضع ایتمش ، حقوق تعیین ایلمشدر . بنا علیه هر كس افسانده
ایستدینكی كی حرکت ایتمك حققی بالطبع حاز اوله ایلر . چونكه انسان
بصفا حسب البشره هوساته منلوب اولور ، شیوات فانیسنك
تحكمی آلتده قاهرق حقدن ذهول ایدر ، یاخود حدیثی تجاوزده
بولور . دینك كه حدود شرعی بی اقامه وادامه ایدمك ، حكم حاكمی
تنفیذ ، نظام جمعی سببات ایله مچك بوقوت بولمقدنجه احكامشرعیه نك
تشریفنده كی حكمت تمام اوله ایلر . بوقوتك ایسه بر جوق انتظامه
پردن تودیمه نشسته اوغرانلسی جائز اوله ایلر جتنن بر شخصده
بولمقی لازم كیمركه اوده سلطان یاخود خلیفه در .

مسلمانلك نظرنده خلیفه ناویه مصومدر ، نده الله طرفندن
وجه مظهردر . كتاب الهی ، حدیث رسولی ایستدینكی كی قسبر
امتیازینه ملك دكلمدر . اوت ، اونك عجب اولسوی ؛ یعنی كتاب
وستندن احكام استباط ایدمچك قدر اسان عربی بیلسی ؛ اولسوی
مقاله لریمزده سوبه یكیمز مباحثه مطلع بولمقی مشروطدر كه بوده حق
باطلندن ، صحیحی قسندن تیزه بلفات مقننر اوله جق هم دینك
هم امتك كندیسندن بگممكنه اولدینقی اجراء عدالت مسئله
كوجك چكیمسی ایچوندر . یوقسه كتاب الهی آلاقم ، احكام
شرعی استخراج ایتمك خصوصنده دین سلطانه بر مزیت خاص

صفحات حیاتی

جانان پوردی
 ایوا ، ایسز دیار دلبر ..
 هر گوشه می بر مزار مغرب !
 او چشمه ایچنده کی ترانه ،
 قالش سس سز بر آشیانه .
 پرر مدفون طورور امطر ..
 کو یا که قیام حشری بکفر !
 یارب ، نه به بویه بر بیخین خاک
 اولش یایور اوقمه بک ؟
 یارب ، نه ایچون اولمه نابود ؟
 یارب ، نه ایچون بوسایه ممدود ؟
 یارب ، نه ایچون حرم جانان
 اوستنده بورده برده هجران ؟
 لکن کورون کیمک خیالی ؟
 جانانه بکزیور شوخالی ..
 کیسوی سیاه تارماری
 آتنده جین لمه داری
 ظلمتلر ایچنده صبح مخمور ،
 یا کوز بیکننده نظره نور ،
 یا اربهار ایچنده جوال

پاران شکلنده درسیال ،
 پاینده هر زمان جوشان یاد ،
 باقید بدنده روح آزاد !
 ای طیف نکه فری یارک ،
 اولمازی بر آن ایچون قرارک ؟
 هیات ، سراب شوقه دوندک ..
 قارشیمده پارلدامه کله سوندک !
 کیمدن سوره یم که زده دلبر ؟
 برصمت عمیق ایچنده هریر .
 جانان .. جانان .. دیدم ، پورولدیم .
 بن عکس صدایه قائل اولدم ،
 لکن اوده یوق ! اصم وایکم
 طاغیر ، ددرلر ، بوتون شو عالم .
 ای سودیکمک سویملی پوردی ،
 حالک بکا شیمدی بک طوقوندی .
 آج سینه کی ، یاد نکه تندن
 برشمه یه قائم بوکون بن !
 بر وقت او شمیم ناز پرور
 تا صبحه قدر یاننده بکفر ،
 — امیده و پروب بقا صبحی —
 سرمست صفا ایپردی روحی .

هیات اونیم صاف شمدی
 نازان نازان سایه کیندی !
 ای لانه نارمار سویله ،
 جانان سکا آرتق ایچورمی ؟
 ای ماتم بایدار سویله ،
 ساحه کده کی نوحه دینچورمی ؟
 ای ابر سا کزین سیار ،
 یاد کده میدر او نازلی رفتار ؟
 ای ضربه یاده قارشی رعشان
 انشاد این ایدن نهالان ،
 بر شعر روان اولوبده جانان ،
 یکچیزی بو کولکدن خرامان ؟
 ای دلبر مهربان ، ظهور ایت ..
 غمرم کچی آکترین مرور ایت !
 یا قلب فضایه بر خطور ایت :
 آفاقی لمه لمه نور ایت .
 بیک نوحه جان ایچمده بر جوش .
 کلدیم بو غریب یورده ، مدهوش .
 فریادیمی یوقی دیکله ین گوش ؟
 یارب بو فصل جهان خاموش ؟
 بره یوق ! دیه جک صداده بوقش !...
 محمد خاکف

سفیر الاسلام الی سایر الاقوام

— مایه و ختام —

ازواج مطهراته کلنجه آنلر او امهات مؤمنین درکه غایه زهد
 و صلاحده اولملریله برابر کال و فضیلتک تمثال مجسمی ایدیلر . برحاله که
 طاهرات ، قیات ، القاب شریفه می اذیال اسمی عصمت بناهیلرینک
 لاحقاً جیه می اولمش در . ایمدی بو مبلنه بالغ اولان حاله ریای
 دیه جکیز ؟ بو مبلنه واصل اولان فضیله فضیلته دیزسه ک آرتق
 فضیلت نه به دیه جکیز ؟ اما [حاشا] شو صفات ایله اتصاف ایلدیکی
 حاله جناب حق آتی تأیید ایدوب نصرت احسان ایلدی ، دیه
 فرض ایلدی جک اولورسه بده مرور ایدن وجوه فرضیاتک اهونی در .
 مراین و مقربینک مؤید اولسنی جناب حق عهدا جمعی در عوام و خواصک
 قلبونه تسلط ایلمری ایچون آنلره زمان فرصت ویرمشی در ؛ علی الخصوص
 مرآتیک لقب نبوتی طاقینمش اولملریه و کندیلرین شرف و رفعت
 جهتیله عالم انسانی ک اکبر حوادندن معدود اولان سیای رسالتله
 تزئین ایلمرینه نامل راضی اولور ؟

اولور . بده انسانک نظام هیأت اجتماعه دن و نظام کائناتدن درجه
 غفلته دلالت ایدر و برکیمسه بویه بر فرض و احتیالک وجودیه قائل
 اولورسه دیانات سائره حقتنده ده شک اتیمی لازم کلیر . زیرا اگر
 جناب حق حاشا براطلی بودرجه تأیید ایدرسه دیانات سائره سابقه نکه ده
 باطل اولسی بعید کورولمز و لکن رحمت السیه و احوال کائناتده
 قطعاً تحصیل ایدن معرفت هیچ شبهه براتر که جناب حق مبطلین
 و مقربینک دشمنی در . ملائکه کرامی وجود و وجوده متعلق هرشی
 مبطلینک اعداسی در . بلکه حق تعالی نکه نظام کونه تودیع بیوردینی
 اسرار و علائقک عال و معلولات ، اسباب مسیبات بیتنده مرتب اولسی
 مبطلونک ظفر و خلاصه ، مدلسونک فوز و فلاحه مانعه سدیله
 تشکیل ایدر . زیرا تدلیس و افترا و بونرزه مانل صفات دنیه نکه
 اذتکنانه اجترأ آتیق نفوس ساقطه ی لایق و روا اولسنندن ناشی
 مطلوبون و مدلسون وجهاً من الوجوه انقلابات مرقبیه قدرتیاب اولسی
 ممکن نکدر .

مسیحیون ، انجیلده عیسی علیه السلام اقوال شریفنندن اولق
 اوزره نقل و روایت ایدرلر که : وقتا که عیسی علیه السلام ویندن سوکره
 انیاء کاذه ظهور ایدر جک در ، آنلرین صائقر ، دیدی ؛ بعضری
 سؤال ایتدی که : « یا حی اقه ! بز آنلری هانکی علامت ایله تمیز
 ایدلم ؟ » بیوردی که : « علامتلی : آنلری جناب حقک تأیید

انسان شویله بر فرضک وجود و احتیالنه جواز و پردیکی حاله ،
 عدالت السیه بی اتهام ایلیسی ایجاب ایدر که بوجوازی ده تعذیر کیری
 موجب و نوامیس اجتماعیه سوء نظره باقی اسات عظیمه بی مستزم

غیر ثابت قیلتند در . زیرا بوفرض دخی عادت کونیه مخالف در .
ناصل اولورکه هم مغزی اولسون هم ده آندن جامع روح لفظ حاوی
اصول عدالت و علم وجودده عدل شریستن مدود اولان بر شریعت
شریفه بی ایمان و اظهار ایهسون ؟ قلوب سافه و نفوس دینه
امحاسبندن ترقیات بشریه و سعادت عمومی کافل اولان بویه
قوانین فاضله و شرائع کامله نیک صدوری کورولشی در ؟

شوفرضیات ، حضرت محمد صلی الله علیه و سلم اقدمتک رسول
اولدینتی زعم ایدن بر متجاسرک زعمنه کوره اولوب حال بوکه
فرضیات مسروده نیک علم و حقیقت نقطه نظرندن نه درجه لوده بی
اصل و بی اساس اولدینتی اراده ایلدیک .

ایمدی قارشومزده آنحق فرض اول قالدی که اوده حضرت
حضرتک رسول رب العالمین ، امام الانبیاء و الصالحین ، خاتم المرسلین
و المحاصین و ذوات قدسیت سبب رسالتناهلرینک رحمة للعالمین
اولدینتک تحقق و شوقی در .

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اقدمتک من عندالله بر
کتاب مبین ایله بعث وارسال اولوشن در که بونور مبین بالآخره
جمع ناسک کتابی اوله جق در . « و تعلمن نباه بعدین » .

مترجمی : احمد جمال

مسلمانانقده اساسلر

— سلطان —

اسلامده و سلطنت دینه و دینلن قوتک وجودی شوپله طورسون ،
اسمی بیله یوقدر . مسلمانلق هم دین ، هم شریعت اولدینتی ایچون
حدود وضع ایتمش ، حقوق تعین ایله مشدر . بناء علیه هرکس افاضلده
ایستدیکی کی حرکت ایتمک حقنی بالطبع حائر اولماز . چونکه انسان
بضاً حسب البشره هوساته مغلوب اولور ، شهوات تقاضیستک
تحکمی آلتده قاهرلق حقدن ذهول ایدر ، یاخود حدیثی مجاوزده
بولتور . دیمک که حدود شرعی بی اقامه وادامه ایدمک ، حکم حاکمی
تفیذ ، نظام جمعیتی صیات ایله جک بقوت بولمده ای حکام شرعیه نیک
تشریفده کی حکمت تمام اولماز . بوقوتک ایسه بر جوق اشخاصه
ردن تودیمه تشته اوغراضلی جائز اولماه جئندن بر شخصده
بولنسی لازم کلیرکه اوده سلطان یاخود خلیفه در .

مسلمانلرک نظرنده خلیفه نه اوله معصومدر ، نه ده الله طرفندن
وجه مظهردر . کتاب الهی ، حدیث رسولی ایستدیکی کی تفسیر
امتیازینه مالک دکلدر . اوت ، اونک مجتهد اولسی ؛ یعنی کتاب
وستندن احکام استنباط ایدمک قدر لسان عربی بیلمسی ؛ اولکی
مقاله لریمزده سولدی کمز مباحثه مطلع بولنسی مشروطدر که بوده حق
یاطلندن ، صحیحی قاسمدن تمیزه بالذات مقتدر اولورق هم دینک
هم امتک کندیسندن بگه مکنده اولدینتی اجرای عدالت مستهسته
کوچک چکمه سی ایچوند . بوقه کتاب الهی آکلامق ، احکام
شریعتی استخراج ایتمک خصوصنده دین سلطانه بر مزیت خاص

ایتمه سی در . « بک اعلا ! یا جناب حنک تأیید و نصرت بیوردینی
و آنکه دینی جمیع ادیان اوزره ترفیع و اعلا ایلدیکی ذات شریف
حقنده نه دینه جککوز ؟

حضرتک [حاشا ! شو صفتلره اضاف ایتمسلیه برابر مرسلین
سأره نیک اعماله فوق ایدن اعمال شریفه فوق المعادیه اظهار ایتمی
احتمالنده بولنقی ایسه جدایعجب در . زیرا انسان بر جسارت کستاخانه ده
بولتوبده جناب واجبا لوجودک بعض کره مقترین ومدلسینه مساعده
ایله دیکنی فرض ایسه بیله اومقترین ومدلسینک ، عمللرینک آرق
سأر انبیاء ومرسلینک عمللرینه فائق اوله جق بر درجه ده اولمسی چون
مساعده الهیه نیک ارزان بیورلسی معقوی در ؟

ایشته پیش نظر مزده کی تاریخ ناطق در که : محمد صلی الله علیه
وسلم ابتدای بعثت سینه لرندن عالم آخرتی تشریفلرینه قدر دوام ایدن
یکرمی اوج سنه نظرنده من قبل الرحمن کتیردیکی شریعت مطهره
ایله جزیره المریدن وثیت و شرکی باسرها هدم و غلده مرسلین
سابقندن هیچ ریسنک مثلی ایمانه مقتدر اوله مدقلری اجل عمل
و شرائی تأسیس و رابطه رکنیه بی حائر امت مدینه بی تشکیل
ایتمش در . ایمدی تصور اولنه بیایری که جناب حق مقترین ومدلسیندن
اولانلری بویه جه تأیید ایدوب حتی انبیاء ومرسلینه فوق ایتدیرسون ؟
زیرا جناب حنک ، شان رذیاتی اعلا ، قدر فضیاتی احما ایچون زمه
بویه برعه دی ، بوقسه نبوت اوزره تدلیسی ترفیع و اعلا ایدمک چکنه
دائر بزه بر وعدی واری در ؟ حاشا ! حاشا !

اما امت عربک در که اسفله اولان غاوتلرندن استفاده ایددک
حضرتک حاشا بو طریق تدلیسی رواجبا ایلدیکی فرض ایتمک
فروض سازجه جمله سندن در . ینه تاریخ بزه شاهددر که حضرت
فخر عالم صلی الله علیه و سلم اقدمتک زمان سعد اقتران رسالتلرنده
اون اوج سنه قدر بر زمان اهل مکة نیک عظامسی ایچنده اقامت وانلری
حقه دعوت بیوردیلر . دعوت سینه بی آنحق قلبون قبول ایدوب
باقلیری وادی شک و تمردده قالدیلر . برحاله که جناب حق آنلرک
دیدکلرخی حکایه نستعذبالله [وقالوا لن نؤمن لک حتی تفجر لنا من
الارض یا نبواً اوتکون لک جنه من نخیل وعب فقجرا لاناها خلالها
تفجیراً . اوتسقط السماء کما زعمت علینا کفما اوتانی بالله والملائکة
قیلا . اوترقی السماء ولن نؤمن لر قیک حتی تنزل علینا کتاباً
تقرأه] آیات جلیله سیه فراقن مینده بیان بیوردور .

عظامی مکة شدت شکمه امحاسبندن اولدقلری کی قابلرنده
شک تمکن ایتمش و عقائدندن هیچ برعه دیه بی سلمه مکنده بولنش
ایدیلر . برحاله که جناب حق آنلر طرفندن حکایه بیوردور . [و لو فتا علمهم
با بامن السماء نفلوا فیه یعرجون . لقالوا انما سکرتم ابصارنا بل نحن قوم
مسحورون]

حضرتک حاشا مدع و لکن نبین ومرسلینک کلدکلری امر
بالمعروف ونهی عن المنکر و اقامة احکام و عبادات و اظهار خوارق
و کالات ایله کلدیکنی فرض ایتمک دخی اولجه سبق ایدن فرضیات

صفحات حیاتی

جانان پوردهی
اپواه ، ایصم دبار دلبر ،
هر کوشمی بر مزار مغبر !
اوچشده ایچنده کی ترانه ،
قالش سس سز بر آشیانه .
پرر مدفون طورور املر ..
کویا که قیام حشری بکلر !
یارب ، نه به بویه بر یغین خاک
اولش یاسور اوقعه بک ؟
یارب ، نه ایچون اولمه نابود ؟
یارب ، نه ایچون بوسایه محدود ؟
یارب ، نه ایچون حریم جانان
اوستنده بورده برده عجران ؟
لکن کورون کیمک خیالی ؟
جانانه بکزیور شوخالی ..
کسوی سیاه تارماری
آلتنه جین لمه داری
ظلمتار ایچنده صبح غمور ،
یا کوز بیکنده نظره بور ؟
یا ابر بهار ایچنده جوال

باران شکننده درسیال ؟
پاسینه ده هر زمان جوشان یاد ،
یا قید بندنه روح آزاد !
ای طیف نکه فری یارک ،
اولمازی بر آن ایچون قرارک ؟
هیات ، سراب شوقه دوندک ..
قارشیمده پارلدامه کله سوندک !
کیمدن صوره یم که زده دلبر ؟
برصمت عمیق ایچنده هریر .
جانان .. جانان .. دیدم ، یورولدم .
بن عکس صدایه قائل اولدم ،
لکن اوده یوق ! اصم وایکم
طاغیر ، درلر ، بوتون شو عالم .
ای سودیکمک سویملی یوردی ،
حاکک بکا شیمدی بک طوقوندی .
آج سینه کی ، یاد نکه تندن
برشمه یه قائل بوکون بن !
بر وقت او شمیم ناز پرور
تا صبحه قدر یاغنده بکلر ،
— امید و پروب بقا صبحی —
سرمست صفا ایدردی روحی .

هیات اونسیم صاف شمدی
نازان نازان سایه کیتدی !
ای لانه تارمارا سویله ،
جانان سکا آرتق ایچورمی ؟
ای ماتم یا پدر سویله ،
ساحه کده کی نوحه دینیورمی ؟
ای ابر سما کزین سیار ،
یا دکده میدر او نازی رفتار ؟
ای ضربه باده قارشی رعشان
انشاد اینین ایدن نهالان ،
بر شعر روان اولوبده جانان ،
کیمز می بو کولکدن خرامان ؟
ای دلبر مهربان ، ظهور ایت ..
عمرم کچی آکترین مرور ایت !
یا قلب فضا یه بر خطور ایت :
آفاق می لمه لمه نور ایت .
بیک نوحه جان ایچمده بر جوش .
کقدم بو غریب یورده ، مدهوش .
فریادیمی یوقی دیکه بن گوش ؟
یارب بو نصل جهان خاموش ؟
بره یوق ! دیه جک صداده بوقش ! ...

محمد عاکف

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام

— مابعد و ختام —

ازواج مطهراته کلنجه آنلر او امهات مؤمنین درکه قایه زهد
و صلاحده اوللریله برابر کال و فضیلتک تمثال جسمی ایدیلر . بر حالده که
طاهرات ، تقیات ، القاب شریفه سی اذبال اسامی عصمت پناهیلرینک
لاحقه جبهلی اولش در . ایمدی بو مبلغه بالغ اولان حاله ریامی
دیه جکر ؟ بو مبلغه واصل اولان فضیله دیمزه ک آرتق
فضیلت نه به دیه جکر ؟ اما [حاشا] شوصفات ایله اتصاف ایلدیکی
حاله جناب حق آتی تأیید ایوب نصرت احسان ایلدی ، دیه
فرض ایلدیجک اولورسه بوده مرور ایدن وجوه فرضیاتک اهونی در .
مرا این و مقترینک مؤید اولمش جناب حق عهد ایتمشی در ؟ عوام و خواصک
قلوبنه تسلط ایللمری ایچون آنلر زمان فرصت ویرمشی در ؟ علی الخصوص
مرا اینک لقب نبوتی طاقتمش اوللرینه و کندیلر بی شرف و رفعت
جهتیه عالم انسانیتک اکبر حوادتندن معدود اولان سیای رسالتله
تریزین ایللرینه ناصل راضی اولوز ؟

اولور . بوده انسانک نظام هیات اجتماعه دن و نظام کائناتدن درجه
غفلته دلالت ایدر و برکیمسه بویه بر فرض و احتیالک وجودینه قائل
اولورسه دیانات سائره حقتنده شک ایتمی لازم کلیر . زیرا اگر
جناب حق حاشا براطلی بودرجه تأیید ایدرسه دیانات سائره سابقه نکده
باطل اولمش بیسد کورولوز ولکن رحمت الهیه و احوال کائناتده
قطعاً تحصیل ایدن معرفت هیچ شبهه برافزکده جناب حق مطلقین
و مقترینک دشمنی در . ملائکه کرامی وجود و وجوده متعلق هر شی
مطلقینک اعداسی در . بلکه حق تعالی نک نظام کونه تودیع بیوردینی
اسرار و علائقک علل و معلولات ، اسباب مسیبات بیننده مرتب اولمش
مطلوبونک ظفر و خلاصه ، مدلسونک فوز و فلاخه مانعه سدیبه
تشکیل ایدر . زیرا تدلیس و افترا و بولنه ممالل صفات دینه نک
ارتکابنه اجترأ آنجق نفوس ساقطیه لایق و روا اولمستندن ناشی
مطلوبون و مدلسون وجهاً من الوجوه انقلابات مرقبه قدرتیاب اولمش
مکن دکدر .

میجیون ، انجیلده عیسی علیه السلامک اقوال شریفه سندن اولوق
اوزده نقل و روایت ایدر لکه : وقتا که عیسی علیه السلام دیندن صوکره
انیا ، کاذبه ظهور ایده جک در ، آنلردن صاقتکر ، دیدی ؛ بضاری
سؤال ایتدی که : یا نبی الله ! بز آنلری هانکی علامت ایله تمیز
ایدم ؟ ؛ بیوردی که : « علامتلی : آنلری جناب حقتک تأیید

برچاره بولمندی زمان شری شرایه دفع اجمک یالکز مسلماننهمی مخصوصدر؟ یوقسه خصمی ازمه یه قادر اولان هرکسک طبیعتده وارمیدر؟ اسلامک طبیعتده دیدکری کچی قتال یوقدر؛ بلکه عفو و مسامحه واردر: «خذ العفو و امر بالعرف و اعراض عن الجاهلین». قتال انجق حقی تجاوز ایدنلرک، ارباب حقک عوینه یوروینلرک مظالمه سد چکدرک شردن امین قالمق، آسایشی تأمین اجمک ایچونددر. یوقسه جبراً مسامانانی قبول ایتدیرمک، باشقه دیدمه بولنالردن انتقام آلمق ایچون دکلددر. «دین صالح و سلام» اولان نصرانیت اصحابک غالب کلدکاری محاربهلرده ادیان سائره اربابنه روا کوردکری کچی اختیارلری، قادینلری، چوجققلری اولدورمک و حشترلی فتوح اسلامی حکایه ایدن تاریخلرک هیچ برنده کورولیبور، ایشیدیلور. صرف اهلاک قصدیه مسلمانلرده هیچ برحرب ظهور ایتمه مشدر؛ حال بوکه خریستانلر یالکز بو مقصدله یک جوق محاربهلر ایتشلرددر. صبر و تحمل دینان شیلر آنجق قدرت و شوکتک دینه یاردم ایدمه دیکری زمانلرده مشروع طایفه شددر!

الحاصل غنایت الهیه مسلمانلره اولیه بر قوت و برمشدرکه اونلکه یک قصه بر زمان طرف نهدد دشمنلرینه قارشی باشقلری ایچون یک اوزون زمانده بیله قابل اوله مایه جق، بر غلبه تأمین ایتشلرددر. اوت، اسلامک هنوز دور طفولیتده اخراز ایتدیکی مظفرتی سائرلری انجق کبولتده، یاخود شیخوخنده قازانه بیلمشدر.

حربه مائل اسلام ایله صلحه طرفدار

کورددرک انلره قارشی اک بویوک صدرلرک قالدیرمه جنی خصوصی معاملهلرده بولئوردی. اشته خریستانلر برقطنه یه استیلای حقیقی ایله مستولی اوتنجه اها ایستی تنصره ماجار ایدرک شاید موفق اوله مالز لسه ییچاره لری وطنلردن چیقاردرلر صکرده ملکته اولنره ناند هیچ برآبراقیه برقی محو ایدرلردی. تاریخک شهادتیه ثابتدرکه خریستان اولیان بر آدمی بر خریستانک تجاوزدن منع ایدن سبب اولکنک قدرتدن ایکنجینسک ضغدن بشته برشی اوله ماشدر. بوجال شولدن نشأت ایدیورکه نصرانیت دیدکاری کچی انسالر ادرسه صالح و سلام القای اجمک ایچون دکل، بلکه قایق قویق ایچون گلشدر؛ انبای بشر بیننده براخوت کامله نأسی ایچون دکل نیزی و اده مستدن، بابائی اوغلندن آیرمق مقصدیه ناسس ایتشدر.

حالبوکه باقکزر قرآن نه دیسور: «وان جاهدک علی ان نشرک بی مالس لک به علم لایلهها و صاحبها فی الدنیا معروفه و اتبع سبیل من اناب الی» اشته مسلمانلر امت اسلامیه یک حذوقه تجاوز ایدرله قارشی یوقدر شدید اولنله برابر باا ایله اولادی، آنا ایله قیزی آدرسنده قدرته حدوتی هیچ بر زمان امر ایتبور. بلکه مسلمان اولان اولاده شریک اولان بابالرینه قارشی دیناری محافظه ایله برابر رفق ایله معامله بی امر ایدیور.

مسلمانلر ملکتلری آلدققلری اقوامک اولجه شقه حکومتاره ویرمکده اولدققلاری یارندن دها آرمقدارده برویرکو ویرملری ایله اکتفا ایدر و آلردن یالکز آسایش عمومی بی اخلال ایدرک

و برمه مشدر ؛ اونی دیگر لرندن یوکسک بر مرتبه به چیقارام مشدر .
 بانکه سائر طالبان علم ایله برده ؛ مدار رجحان اوله جق برشی وارسه
 اوده محاکمه ده عتقک ، حکمده اصابتک چوقاقیدر . [نه کیم امام مالک
 درس اوقودورکن حلقه تدریسنده کی خلیفه هارون الرشیدک موقی
 دیگر طلبه دن اصلا فرقل دکادی .]

اطاعت مسئله سنه کلنجه سلطان قرآنک ، سنتک کوستردیکی
 طوغری یولدن کیندیکه ، عدالتدن آیرلادقجه مطاعدر . مسلمانلر
 بر طرفدن اطاعته ، دیگر طرفدن ده سلطانک حرکاتی تدقیق ایله
 مأموردلر . یواسز لغتی کوردرسه یوله کتیره جکلر ، خطاسی اخطار
 ایده جکلر . زیرا خالقه عصیان اوزره بولان بر مخلوقه اطاعت قطعاً
 جائز اوله ماز : « لاطاعة لمخلوق فی معصية الخالق . حدیث » شاید
 سلطان کتبه ، سنه متابعتدن آیریلورسه اونی ایندیره دک یرینه باشقه
 سنی چیقارمق مسلمانلرک اوزرینه واجب اولور ؛ مکرکه خلع مسئله سی
 بو یوک برفته نی موجب اولسون .

ایشته کندیسنی نصب ایدن یالانات ملت ، یا خودملتک و کیللری
 اولدیبی ایچون خلیفه نیک ملت اوزرنده دکل ، ملتک خلیفه اوزرنده
 حق حاکمیتی واردر . بنه علیه ملت اونی اولجه نصل نصب ایش
 ایسه ایجابنده مملکتک صلاحی نامه اوله جه خلع ایدر . دینک که
 خلیفه هر مضایله برحاکم مدنیدر .

خلیفه نیک مسلمانلرک نظر نده کی موقنی فرنگلرک « تشوقراتیک ،
 دیدکلری سلطان السی ایله قاریشدرمق طوغر و دکدر . چونکه اولنرجه

ایکی سلطنتی بردن عین شخصده جمع ایدیلور زعمنده بولنهرق عامهمزه
 یورومه به باشلادیلر . اولنر نه ظن ایدیلور بیلورمیسکنر ؛ مسلمانلرک
 غنندنه دینی تفریرایدن ، احکام دینی وضع ایله ین سلطاندر ؛ ایمان
 سلطانک الله بر آلتدر که اوسایه دنا سک قلوبی اوزرنده بیلدیکی کبی
 نصرف ایدر ؛ عقولی ایستدیکنه اقتناع ایدر ؛ عتقک ، وجدانک
 مسلمانلرجه هیچ بر موقی یوقدر ؛ بناء علیه مسلمانلر دینلری
 مقتضاسنجه سلطانک اسیریدر . صوکره بویاکلیش حکم بوسوتون
 یا کلیش بر قیاس ترتیب ایتملرینه سبب اولیورده دیورلر که ؛ مادام که
 بویله بر سلطانک موجودتی مقتضای دیندر ؛ مادام که سلاطین دینده
 عمومیتله علمک خصمی ، جهاک حامیسیدر ؛ چونکه کندی رؤسای
 روحانیلری هب اوله ایدی . [احوالده مسلمانلق ایچون علوم و فونونه
 قارشی مساعده کاراق تصور ایدیلهمز .

ایشته بوسوزلرک کانه سی مسلمانلرک شوسوبلدیکمز اساسنی
 بیلمه مکدن ایلری کلن رعظیم خطادر . آرتق قارئین آکلامشدر که
 مسلمانلرکده موعظه حسنه دن ، خیره دعوتدن ، نهی عن المنکر دن باشقه بر
 سلطنت دینیه یوقدر . بویایسه اوله بر قوت ، اوله بر صلاحیتدر که جناب حق
 اونی مسلمانلرک اک عاجزینده و برمشدر ، اک قویبسنده . اوت اک
 عاجز بر مسلمان اک قوی دینداشه قارشی بوصولیتی استعمال
 ایده بیلیر ؛ نه کیم اک قوی سی ده اک عاجز نی یسه بو قوت سایه سنده
 اصلاح ایده بیلیر .

دهرلر که ؛ خلیفه ده بویله سائتدینه بوقه و برحاکم

مشحون اولمی ، همه ده ثابت تنها و ممکن مرتبه نظیف و تناقو قولردن
مرا و کوروتی و قورقو کی خلدان در ونه سبب اولایلیر شیلردن
مخفوظ بر محل اجتماع اختیار ایداسی مقتضی در .

ایشته بونلر قواعد قطعیة نیهدر . بونلر کی معامله زوجیه نك
دها يك چوق شرائط مخصوصه می واردر ، كه فن و شرع يكان يكان
تعداد ایدیور . شمده بری بو قواعد رعایت ایترسه چوجنك
علیل و مریض اوله جنی طبیی دگلی در ؟ شو حالده چوجنك احسن
تقوم اوزره پذیرای وجود اوله مامسی نهدن عدالت ربانیه تعلق
ایتسون ؟ .. جناب حق هر شیشه بر قانون وضع بیورمش ، كه بونك
ایچون تفر امکانی یوقدر . [ولن تجد لسنة الله تبديلا] انسانلر اوقانونه
اطاعت ایتمسون ، قانون خارجه چیسون ده صوكر ا خلاف طبیعت
احوالدن طولانی شكوی ایلسونلر ... بو ، موافق نصف اولورمی ؟ ..
واقما معصومك بو قصورده دخلی یوقدر ، فقط جناب حنك ده بونده

عبدالترسزلكی موضوع بحث اوله ماز . بو حالك سبب بگانه می ،
ابوندر . نیچین « علم الابدان ثم علم الاديان » بیورولیور ؟ نهدن كرك
فن ، كرك شریعت ازدواج حننده بو قدر قواعد و شرائط تعلیم
ایدیور ؟ .. اكر معامله زوجیه فن و شرعك تعیین ایتدیکی وجیه
اوزره وقوع بولور و بعد التولد چوجنك فن و شرع دائره منده حسن
تریه و صیانتته اعتا ایدیایرسه شهبه سزدر كه بوكی نقایص و سفالت
بشریه وقوعه گلزدی .

ایشته حادثات و وقایعك سوابق نظر اعتباره آئیرسه بو حقایق ،

اعتراف ایدرسكز . انسانك بتون معلوماتی حاله در . بر آن ایلریسی
ایچون معلومات یوقدر . حاله بو كه تا نهایت قدر بر حادثه معلوم اولما یجه
اونك حننده و زیره بك حكم طوغرو اوله ماز . بونك ایچون هر
شیده کی حكمتی انسانلر آكلایه ماز . اكر انسان ایچون بوكشف
استقبال ممكن اولسه یدی ، او وقت ادراك اولمخدق تقطعلر قانازدی .

شمده بر اعمی معصوم كورولیور . انسان بوزاده وقفه كبر
تفكر اولیور . بونده بر حكمت ، بر منفعت كوره میور . بلکه
بونده عدالتسزلك وارظن ایدیور . فقط عجا بونده حقیقه بر منفعت
یوقی در ؟ بلکه بو حال اوچوجنی بر چوق فالفردن البقومشدر .
انسان ییله بیایر می كه اوچوجنك كوزلری اولایدی ایلورده بیوك
بیوك جنایتلر ایقاع ایتمه جگدی . احتمال كه اوچوجنك كوزلری
اولایدی بك زیاده طنبان و شقاوت ایده جك ، بك زیاده اجرای ظلم
ایله جگدی ، احتمال كه صوكر ا زندانلره آتیه جق ، اعدام اولنه جقدی .
هر حیات دنیایی ظالم ایده جگدی ، هم حیات اخرا بی . « عی ان
تكره و اشیئا و هو خیر لکم » دستور جیلنك بوكاده شمولی اوله بیلیر .
بو اعنائی ، كندیسی یوقدر فالفردن قور تاردینی حاله . بونده
بر خیر منفعت تصور اولونه ماز « دینه بیایر می ؟ چشان مادسی قبالی
اولورده دیده بصیرتی روشن اولورسه .. قلبی ، حیاتی شقاوته بدل
ایدی بر سعاده مظهر اولورسه خیر و منفعت دگلی در ؟

اونك ایچون حكمت و منفعتدن عاری هیچ برشی اولدنی بك
طوغرو بر حقیقتدر . شو حالده بوندن مراد الهی او معصوم حننده
ك

سؤال - جواب :

عمی و عدالت الهیه

سؤال : « بر مصوم تقدیر الهی ایله یا آنادن اعمی طوغه رق ویا براییک سنه سوکرا بر خسته انه مبتلا اوله رق نعمت بصر دن محروم قالبور . اقران و امثالی قوشوب اکانیر کن او بر کوشه جکه چکیله که محبور اولیور ویا آتبحق اطرا ننده کی نشایی یوقلایه یوقلایه براز کزینه بیلور . زوالی معصومی و محرومیت ابدیه ایله محکوم ایتمکدن مراد الهی نه در ؟ بو حال عادل مطلق عدالتنه بر تقصیه دکلی در ؟ بو کی مشکلاتی حله جریاده فرییدلرینک توسط ایتمکده اولدینفی بیلدیکم جهتله اشبور و قاره می تقدیمه اجناسار ایبور و جواب کزه نائل اوله جنمی امید ایدیوروم .

چتی قاعلی : محمد

صراط مستقیم

جواب : یالکز بودکل ، بونک کی چوق شیلر دها وار که بز ی الیم تردلره ، درین دوشونجه لره سوق ایدر ، چوق زمان ایچمزدن : یچین بویه اولسون ؟ یچین بتون انزاد بشر اللکم قولی ایکن کی می صاعر ، کی می کوزسز ، کی می علیل ، کی می نغیر قالسون ؟ . . . خطا بلدی ایشبدریز .

بز نظر لر منی ، تفکر اتزی دایما حاله عفا ایتمکمز جهتله بوسو الوارک آلتدن قالته مایور ، بو تردلردن ذهن می قور تاره میورز . حادثات

متلا بوسایه ده بیلور که بر آدم یوکسک یردن آنلارسه بر طرفی قیر یایر ، احتمال که اولور . بونی بیلدیکی حالد آنلارده الی آئیغی قیر یایر سه قباحت کیمده ؟ قدرک بونده نه قصوری وار ؟ سو کرا زمان کچر ، بو آدم علیل قالیر ، چالیشه ماز . یا خود بر آدم سر خوشاقله ، سفاهتله ، قار یازلقله بتون زوتتی محوایدر ، وجودی بیبرار ، سفیل و بریشان ، علیل و مراض سواقلرده سورونور . زده بونله تصادف ایدنجه : « ایواه ، شو آدمک قدرینه ! بوزوالینک بویه سورونمی عدالت الهیه صیغاری ؟ » دیرز . بز محاکمه منزی اوزمانه حصر ایتمکمز جهتله بویه تردد ایچنده قالیرز . اونک ماسبقنی بیلسهک او وقت او یله دیمیز ، بلکه : « ایواه ، شو آدمک عقلسز لکنه ! نصل اولدی ده کندی بو حاله کرتار ایتدی ؟ » دیرز . بویک بدیهی و محسوس بر مثالدر .

اشته بونک کی بتون تقایص و سفالت بشریه نیک مسئول یکانه می انسانلردر . انسانلرک قدمنده عالم او اسنده کی مقصد اقصای سبحانی ، فقر و ضرورت چکملری ، علیل و مراض یاشاملری ، بونی نهایت بدایع آثاری رؤیندن محرومیت محکوم قالملری دکلدر . اکر او یله اولایدی ، انسانلره او عقل و استعدادی ویرمز ، اونشکلات منتظمه بدیهی بخش ایتمز ، کوزی خالق ایزدی . اونک ایچون انسانلرک - ولو برفردی اولسون - اعمی اولمی ، فقیر و ذلیل یشامی مطلوب ، مقصود بالذات دکلدر . اکر برفرد اعمی اولورسه ، فقرو ضرورته دوچار اولورسه همه حال بورضه ورته ، بر امر عارضه به

درود بر سر علم و سبزه
اداره مطبوعه

علم لازمه :

مستند ایتدیک

۱۲۲۶

درود بر سر علم و سبزه
اداره مطبوعه

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته ای رساله در

مؤسسه علمی : ابن خلدون طرابلس - ج. الشرف ادب

سایه القاضی

۲۰ ۶۰
۱۰ ۸۰
۲۰ ۸۰

در سادانه
ولایانه
مخزن سبزه

تاریخ تاسیس :

۱۱ تموز ۱۳۲۶

در سادانه سبزه ۵۰ شماره

لبنان و سوريا و مصر و العراق و تونس و ليبيا
۲۰ عربی سبزه

در سادانه سبزه ۵۰ شماره در لبنان و مصر و سوريا

برگوشی سبزه

۲۰ محرم ۱۳۲۷ پنجشنبه ۲۹ کانون نانی ۳۲۴

عدد : ۲۵

اسلامیتک بخش ایتدیک حریت عامه

حریت شرعیه غیر مملوک مسلمین مساواتی ده نامین اینمکده در.
شرع شریف ه لهم مالنا وعلیم ماعلینا ه کبی قواعد جایله غیر

مناشرین و بذل کرم و حریت و اجرائی امکنه معدنات علی الامان
طرح شرعه صراوت بین. دین میبه تعرض ایمن و مؤسسه ای و طابوین
اخراج نشاندده بوخبان غیر مسلمانان دره و خود و صاده مسلمان
اشعار ایدیور.

خاطر، هیچ تلاشه محل یوق . بوا اولنامه وجدان، اسامی،
 بوستون محاکمہن محروم اوق لازمہن، غرضدن، حسن عداوتدن
 بوہان وحقاق دشمنانکندن بآن اولان قابلہ - خواص اولسون ،
 عوام اولسون - اصلا بویہ شیلردن دوچار صلات اولماز . اولنرہ
 اہمیت ویرہ بیلجک اسانہ ذرہ قدر اصف، وجدان بولونماق لازم
 کایر ، بولر ایشہ ذاتاً دائرہ اسانہن خارجدولر .

اولک ایچون ، در ، دوزی ، حالریک ، تاریخ سلاہت ، نامیلہ
 نایب ایلدیکی اوردہ عقیدہ اسلامیہ آتقی ایستدیکی بہام صلات
 اسات ایدہ حک برقل ، بر مؤمن بولہماز . بوند نلاش ایدن حیثی
 مسالماز ، انوار حقیقہ رونشا اولان قابلر مثل اولسون . مع هذا
 توفیق الہیہ مستنداً رالہ من طرفدن بوامراض دلائل غلبہ
 وبراہین قطعیہ ایلرہ و جرح اولنہ قدر . تاکہ حقیقت مبارضلرہ
 کلاشیسون دہ اسلامتک بویہ سوزلردن ، بویہ طہلانہ محاکمہلردن
 ذرہ قدر مائز اولدی کورواسون ... ذاتاً بونار بیلجک مؤافی اوقدر
 غافل ، اوقدر جاہلدرکہ برارندہ : ہ قرآنہ اسان خصلاری وارد
 بالکر وخالر بالآخرہ - ساحلر طرفانندن قواعد صور شدہ تاق ایلدی :
 دیشدر . فصاحی ، بلاغی بارک ، انجبارک حیرتی ، اشتراقی جاب ایدن
 اولہ رکنات مینہ لسان خطاری اسانندن صفا یاہ حق و جور
 جاہلندن نہ بکیرسکر ، یاخودنہ بکیرسکر ؟

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اولنہ جانیلک ، هیچ بر شئی سوزلہ بایمک . هر شئی شرعہ .
 حقیقہ تطبیق ایدک ، اقولکر افعالکرہ موافق اولسون . بوجاہہ
 سلاہتہ نال اولورسکر .

درس سابقہ بیان اولندن اوزرہ بورادہ (فتہ) اعظم شرعی
 سیدک اسمیلہ منسی قصد قبلندن اولہرق . بلا و عقوبت معانہ در .
 هر جائدہ اسانن صافتیق دیکدر . فصلک : [وسارعو الی مغفرۃ
 من ربکم وجہ عرضها السموات والارض] بیورلشدر . مغفرتک
 اسبابہ مبارعت معلولدر . بیکرک مغفرت الہیہ مبارعت ایدک .
 نعمت سبحانیہ نالی اولک . بویہ بیورر . هر شئی قوشقلہ ، مبارعت
 کوسر مکملہ - سول بڈیر اولور . مغفرت الایہ طویلوور ، قبضہ بکیر بایر بر
 شئی دکل کہ . لسان الیہ هر شئی آرزو ایدہرز . جزئی بر قصور ایدنہ
 ہ استغراقہ ہ دیرز . نہ دیکدر او ؟ ہ یازی ، مغفرتی نیاز ایدہرہ
 بالکتر قول هیچ زائدہنی مفید دکل . لسان الیہ بر شئی طلب اولورسہ
 اوکا حقیقہ طالب دینمز . طلب ارزودر ، کہ کولکادہدر . هر شئیک طوی
 اسبابہ نشبت الیہ اولور . الہک مغفرتہ طالب اولان اسبابی تخری
 ایدہجک . فصلک بے صاوی مرحوم : (الی ما یستحق بہ المغفرۃ
 کالاسلام والاحلاص والتوبہ) بیورمش . الہک مغفرتہ مبارعت
 ایدک . نایبہ مغفرتہ استحقاق کسب ایدایرہ آلوی تخری الیہ
 اوغراشک . مغفرتک برنجیسی دین اسلام وایماندر . هر ایشک اساسی
 اودر . [ان الله لا یفرق ان یشرک بہ و یفر ما دون ذلك لمن یشاء]
 ثابیا : اخلاص الیہ عبادت ایتک . ثاباً : توبہ ایتک . ندامت کتیرمک ..
 بوسیلہ بریرہ کترسہ مغفرت تجلی ایتز . ایشہ درسز اولان ایتدہدہ
 سلاہتہ . فتنہدن صافنک . بلا و عقوبت معانہ در .

اولمه چاییشک ، هیچ بر شانی سوزله بایمک . هریشنی شریسته ،
حقیقه تعقیق ایدک . اقولکزر اما انکره ، موافق اولسون . بوجهه
سلامته نالی اولورسکر .

درس ساقمه بین اولندی اوزره بوراده (۵۵) فقط شرفی
سبک اسمیه مسبی قصد قیلندن اولهرق ، بلا وعقوبت مناسه دره .
هرجاهه اسایدن صاقینه دیکدر . نصلکه : [وسارعو الی مغفرة

من ربکم وجهه مرضها السموات والارض] بیورلمشدر . مغفرتک
اسایه مسارعت مطولدر . وکرک مغفرت الهیته مسارعت ایدک .
اصت سبحانسه نالی اولک . بویه بوردر . هرشی قوشمقله . مسارعت

کوسرملکه « سول پذیر اولور . مغفرت ال ایله طویلو ، قصه به کجیریلر بر
شی رکنکه . لسان ایله هریشنی آرزو ایدره . جزئی بر قصور ایدمه
استغفرالله ، دیریز . نه دیکدر او ؛ « یازی ، مغفرتنی نیاز ایدره .

یا کبر قول هیچ بر نهدنی مفید دکل . لسان ایله برشی طلب اولورسه
اوکا حقیقه طالب دیمز . طلب ، ارزودر ، کوکلاهدر . هریشک طلی
اسایه نعتت ایله اولور . الهیک مغفرتنه طالب اولان اسایی تجری

ایدهجک . نصلکه بیضاوی مرحوم : (الی ما یتحق به المغفرة
کالاسلام والاحلاص والتوبة) بیورمش . الهیک مغفرتنه مسارعت
ایدک . نایله مغفرتنه استحقاق کب ایدایرسه آلری تجری ایله

اوغراشک . مغفرتک برنجیسی دین اسلام وایماندر . هریشک اساسی
اودر . [ان الله لا یفران بشرک به ویفر مادون ذلك لمن یشاء]
نایا : اخلاص ایله عبادت ایتک . نائتا : توبه ایتک . ندادت کتیرملک .

بوسیلر بیره کفرسه مغفرت تجلی ایتز . ایشته درسز اولان آیتده
بویه در . قتمدن صاقینک ، یعنی بلای موج شیلردن ، تفرقه بی
موجب اولهحق ؛ منافقانه ، حرورانه بر طاقم احوال و حرکاتدن

صاقینک دیکدر . بوکادائر حضرتکات واحادیث شریفه ایراد اولمشدی .
دها بوقیلدن جوق شیلر وار ، مفسر لر درج ایدیورلر . ماجدی وار
ایچی آثار :

مسئله

اسلامده واید بن عبدالملک وقتهدک خانایه هرکس اسمیه
• خضاب ایدرلردی . مثلا : « یامصوبه ، یاعبدالملک ؛ دیرلردی .
ملوک ایچون سارلردن فرق ونظمی مشعرا قانی « ولید بن عبدالملک »
ایجاد ایتدی . بوسیدندرکه اولوقت خلق ، ولیده « متحیر » یعنی

صاحب کبر وجیروت وصفی طاقدیلر . بوالی الیوم تازیخلرده بو وصفه
مشهر قلدی .
برکون عبدالمجید حضورنده منلاشیخی ، نداده : « شوکتلو ،
قدرتلو » دیرکنی خان مرحوم دیدی که : « اکرین شوکتلو ، قدرتلو
ایسم ندایه نه حاجت ؛ شیخ اندی ؛ بر بنعبه عاجزه ، بی عجزمه
یاد ایت : « (اوکاقل)

محررانده عبده ، و « بنده » و « قول » کی بی مضامیراتی
استعمالدن نهی ایدن دخی اودر . (وحقاء علیه)

مرحوم علی سماوی

خایر ، هیچ نلاشه مهل یوق . عوام اولمغه وحداندن ، اسامدن ،
بوسنون محاکمیدن هروره اوانی لازمه کمر . غرضدن ، حسن عداوتدن
بوهمان وحفاظی دشمنانکمن بلک اولان قلمر — خواص اولسون ،
عوام اولسون — اصلا بویه شیلردن دوجار صلاات اولماز . اولنره

اهمیت ویره بهجک اسانده دره قدر انصاف ، وجدان بولونماق لازم
کلیز ، ونظر ایه نانا وائره اسانندن خارجه درلر .
اولک ایچون دره ، روزی ، خاتیرینک « تاریخ سلامیت » نامده
نالیف ایدرکی ارده عقیده اسلامیه به آتقی ایستدیکی سهام صلاات

اسات ایدجک رقت ، بر مؤمن بوله نماز . بوندن نلاش ایدن حیثی
سالمار ، انوار حفاظله روشنا اولان قایلر فضل اولسون . معهما
توفیق الهیه مستنداً رالهمز طرفندن بو مرضات دلالت عقابه
وبراهین قطعه ایدره و جرح اولنه ختمدر . تاکه حقیقت معارضلرجه

کلاشیاسون ده اسلامتک بویه سوزلردن ، بویه طفلانه محاکم لردن
دره قدر مناز اولدی کورواسون . . . . . نائتا « توبه ایتک مؤانی اوقدر
قابل ، اوقدر جاهلدرکه وارنده : « قرآنده لسان خصاری واردر
یا کبر بو خالرا لآخره . « اسانلر نمدن قواعد صورنده نای ایددی ؛ نه
دیکدر . فصاحتی ، لایق باریک ، اغیارک حیرتی ، اغترافی جلب ایدن

اوله رکناب منه لسان خطاری اساندن ص قلمایه حق بر جسور
جاملندن نه بکر سکر ، باحودنه کله من بکر ؟
— — — — —

قول اعظما

مقرری :
منازلی اسماعیل حق
محرری :
سیروزلی ح . اشرف اوب

درس - ۵۲

اعوذ الله من الشيطان الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم . (و تقوا
قته لاصين ..... الخ) صدق الله العظيم .
[و تقوا قته] ای مؤمنلر ؛ اوله بر قتمدن ، بلا وعقوبتدن
صاقینک که [لاصين الذين ظلموا منكم خاصة] او قته قته عاممدر ،
بلای مستولیدو ، کلهجک اونورسه جهنی بردن حوزه عقوبته آلیر ،
محو واضمحلاکری موجب اولور . یا کبر ظالمک باشته کله ای ؛
مظلوملرده برابر محو و یا یمال اولور . بویه بر قتمدن صاقینک .
[واعلموا] بیک که [ان الله شديد العقاب] الهیک نه قدر وحقی ،
نه قدر غایتی ، قولرینه نه بولده لعن وساحتی وارسه ، عقاقده
اونستده شدید ، عقاقده اونستده میدیدو . جلالی وار ، جالی وار .
مفرور اولینک ، جراتکری آتیریمیک . . . . . بر جوق نمتلرینه مظهر
قیلدی ، آتقی بر حال دواه ایدجک ، دینیک ؛ ذررا بلک بر نوع
ایتلادر ، امتحان در . اکثر تم الهیه امتحان مقصدیه توجه ایدر .
ایضای شکر ایدیلیرمی ، ایتمیزی ؛ اوکا کورده نعت بطی اولهجق .
ظاهراً نعت ، جسوق کره نکتیت اولور . جسوق سرور وسعادتلر

مسئله حقوق و ادبیات

درجہ اولیٰ
ادارہ مطبوعہ
عمل ادارہ

تاریخ تاسیس : ۱۳۲۶

دین ، فلسفہ ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ کی رسالہ اور

مؤسسی : اہل الملازمین العابدین - ح. اشرف ادیب	درسہ ماہنامہ	۲۰	۶۰
تاریخ تاسیس :	ولایتہ	۲۰	۸۰
۱۱ نومبر ۱۳۲۶	عالمک اجنبیہ	۲۰	۸۰
درسہ ماہنامہ پوسٹلہ کوئٹہ پریس ولایت ہنوا احدا اور	عدد : ۲۵		

۲۰ محرم ۱۳۲۷ بمشہ ۲۹ کانون نئی ۳۲۶ برنجی سہ

مناشرت و بذل کرم و محروم و اجرائی احکامہ مدتک علی الاطلاق نظر شرعہ مرغوبین دین میں تعرض ایمن و مؤمنی و مانگرن اخراج نشہدہ بوتیان غیر مسامکدہ بوخصوصاً مدہ مساواتی اشار ایدین .

• و نولو لاس حسنا آیت جلیلہ سے مؤمنوہ خدا یا بتون انراد بشر حقدہ انی ماملہ ایتک ، کو تو سوز سویم ماملک لزومی توصیہ ایتکدین .

بوضامہ مناسبیک جوق آیات و احادیث وارد . صدر اسلامہ مساوات مذکورہ تماماً رعایت ایتکدہ اولسہ دل یک جوق قصص و آثار وارد . فقط قصہ آئینی ملاحظہ آفات ایدر . برفہ امام علی کرمانہ وجہ حضرتلی برای محاکمہ بریودی ایلہ برابر حضور حضرت قاروقیہ داخل اولوی . متا ایلہ خطاباً حضرت عمر (رض) • یا ایلین سن ده خصمک ایلہ برابر آیتدہ طور مدیک • دینی اوزرینہ وجہ مدیکرندہ براتر تیر مشاهد ایلدی . فصل دوانن موکراتت تیر • ولدی کندیغز اشدر • یونلقدہ • سن یکا مواجہہ خصمہ • مجرد اسمہ دکی برای احرام • کیملہ • محصلہ خطاب ایتک بنہ آیہ اولفقی قریب حق . محافظہ عدائتہ عند افتا ذکریت و دوشہ یک دیہ فورقم . تأیر ایتدہ • جوانی اعصاب ایلدی • چونکہ یا ایلان دینا خطاب ایتک عند العرب قصد تمصہ مقدرن اور .

باقکر : بیوکرمزک قعدہ مساواتہ کمال رعایتلریہ • اجرائی عدالت شدت عشائریہ ایتدہ • بترہ ہب حریت عمومیہ شواہد بوز . حرمتک مسعد اولنادی مساویک بری دہ اخلال ایدر . واجب

اسلامیتک بخش ایتدیک حریت عامہ

حریت شرعیہ غیر مسلمک مسلمہ مساواتدہ تأمین ایتکدہ در . شرع شریف • لہم مال و علیہم ما علیہ • کی قواعد جلیہ سبہ غیر مسلمک حقوق شخصیہ صیانتدہ و آداب همجواری رعایتدہ • عدر و خیانت حرمتد و ہردولو حسن معاملہ مشروعتدہ افراد مسلمینہ مساوات مرتبہ تی حائر اوللرینی اسلان و بواسیہ بنا قنآن ماملات فرعیہ فی نصوص تعدیدہ ایلہ واضحاً بیان ایتدہ .

(کتب فقہیہ و اخلاقیہ مراجعت ایدلرہ بوجہ معلوم اولہ چندہ اشتباہ یوقدر . بونہ باشقہ شریعتز بوتون مللک حقوق حریہ نہ دائر قواعد عادلہ وضع ایتدہ . ذبیادہ حقوق خریدن اثر و مسلمین نزدندہ یکسہ دن خوف و حذر یوغیکن مقتضای دیات بولنان بوقاعدلرہ رعایت اولتوردی . بوکون سیر کیر ترجمہ سنی مطالعہ ایدلر بوقواعدتعال و انصافہ تماماً مطابقتہ حیران اولیورلر .) فقط بوساوات • و مرتبہ مساوات آلرکدہ بڑہ صادق و مفاد اولسی • افراد مسلمین برفردہ تعدی و تجاوزدہ بولماس ایلہ مشروطدر . ناملکہ • قن ایتلرکم فلم قاتلکم و القوا الیکم السلم فا جعل اللکم علیہم سیلا • نظم شرفی بو حکمک برهان قطعیسدر . یعنی مخالفلر کمزری اضر اردن فراغت . بقای صلحہ ظہار رغبت ایدوبدہ مقالہ کزدن مجاہبت اوزرہ اولورلرہ جناب اللہ سزہ اوللرک اوزرینہ سبیل قلماشن . مجاوزہ صلاحیت و یرمہ مشدر .

• لاینہاک اللہ عن الدین یا قاتلکم فی الدین و یا یخرجکم من دینکم ان تبروہم و تقسطوا اللہ ان انا اللہ یحب للقسطن • قول کریمی دہ حسن

خار ، هیچ تلاشه محل یوق . عوام اولادله وجداندن ، اصافدن ، بوستونن محاکمیدن محروم اوقاق لازم کلمن . فرضدن ، حسن عداوتدن بو محاسن وحقایق دشمنانکندن باک اولان قابلر — خواص اولسون ، عوام اولسون — اصلا بویه شیردن دوچار ضلالت اولماز . اولنره اهمیت ویزه بیهلجک اسانده ذره قدر انصاف ، وجدان بولونماق لازم کلیر ، بونلر ایه ذاتاً دائرة انسانیتدن خارجدرلر .

اولک ایچون « ر . دوزی » جنابلیک « تاریخ سلامت » نامیه نالیف ایلدیکی آزده عقیده اسلامیه آتقی ایستدیکی سهام ضلالت اصابت ایدهلجک رقب ، بر مؤمن بوله ماز . بوندن ثلاث ایدن حیثی مسلمانلر ، انوار حقایقه روشنا اولان قابلر مشیل اولسون . مع هذا توفیق الهیهه مستنداً زاله من طرفدن بوهراضات دلائل عقلیه وبراہین قاطعه ایلررد وجرح اولنه جقدر . تاکه حقیقت ممارضلرجه ، کلاشیاسون ده اسلامیک بویه سوزلردن ، بویه طفلانه محاکمه لردن ذره قدر متأثر اولدنی کور اولسون ... ذاتاً بوناریجک مؤلفی اوقدر قابل ، اوقدر جاهلدرکه برارنده : قرآنده لسان خطاری وارد بایلکر بوخالف بالآخره « مسلمانلر طرفندن قواعد صورتده تاق ایلدی » دیشدر . فصاحتی ، بلاغی یارک ، اغیارک جبریتی ، اشتراقی جلب ایدن اولیه بر کتاب مینه لسان خطاری اساندن صیقلما یحق بر جسور جاهلدن نه بکلر سکر ، یاخودنه بکلر من سکر ؟

مواظبات

مقرری : مستقری اسماعیل حق
محرری : سیروزی ح . اشرف ادیب

درس - ۵۲

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم . بسم الله الرحمن الرحیم . (و تقوا فته لا نصین ..... الخ) صدق الله العظيم .
[و تقوا فته] ای مؤمنلر ! اولیه برفته دن ، بلا وعقوبتدن صاقینک که [لاصین الدین ظاهوا منکم خاصه] او فته فته عامه در ، بلا ی مستولیدر ، کلهجک اولورسه جلهبی برون حوزة عقوبته آ ایر ، عو واضمه لاکری موجب اولور . یانکر ظانلرک باشه کله ای ؛ مظلوملرده برابر عو و یا عیال اولور . بویه برفته دن صاقینک [واعلموا] بیلک که [ان الله شدید العقاب] الهلک نه قدر رحمتی ، نه قدر عنایتی ، قوللرینه نه بولده لطف وساحتی وارسه ، عقابده اونستده شهید ، عقابده او نستده معددر . جلالی وار ، جالی وار . مفرور اولیک ، جرأتکری آتیرمیک ! . بر جوق تستلرینه مظهر قیلدی ، آتقی بو حال دوام ایدهلجک ، دینه یک ! زیرا بلکه بر نوع ابتلادر ، امتحان در . اکثر تم الهیه امتحان مقصدیه توجه ایدر . اجای شکر ایدیلیری ، ایدلیری ؟ اوکا کورده نعمت بللی اوله جق . ظاهراً نعمت ، جوق کره نکبت اولور . جوق سرور وسادتلر مبدل غموم ، باعث حسرت اولور . ظاهرین اولیک ، حقیقه واقف

اولفه چابلیک ، هیچ بر شینی سوزله یایمیک . هر شینی شرسته ، حقیقه تعاقب ایدک . اقولکر انما لکرمه موافق اولسون . بووجهه سلامت نائل اولورسکر .

درس سابقده بیان اولدنی اوزده بوراده (فته) لفظ شریفی سبیک اسمیه سببی قصد قیلدن اوله رق ، بلا وعقوبت مناسنه در . هر حالده اسبابدن صاقینق دیکدر . نصل که : [وسارعو الی مغفرة من ربکم وجهه عرضها السموات والارض] بیورلشدر . مغفرتک اسبابه مسارعت مطلوبدر . ربکزک مغفرت الهیسه مسارعت ایدک ، نعمت سبحانیسه نائل اولک . بویه بیورر . هر شی قوشقله ، مسارعت کوسترمکه حصول بذیر اولور . مغفرت ال ایله طوبیلور ، قبضه یبگیریلیر بر شی دکلر که . لسان ایله هر شینی آرزو ایدره ز . جزئی بر قصور ایدنجیه « استغفاره » دیرز . نه دیکدر او ؟ « یاری ، مغفرتنی نیاز ایدره . » یانکر قول « هیچ بر غنده بی مفید دکل . لسان ایله بر شی طلب اولورسه اوکا حقیقه طالب دیمز . طلب ، ارزودر که کولکده در . هر شیدک طلبی اسبابه نشبت ایله اولور . الهلک مغفرتنه طالب اولان اسبابی تجری ایدهلجک . نصل که بیضوی مرحوم : (الی ما یستحق به المغفرة کالاسلام والاخلاص والتوبة) بیورمش . الهلک مغفرتنه مسارعت ایدک . نه ایله مغفرتنه استحقاقی کسب ایدر ابرسه آلری تجری ایله اوغراشک . مغفرتک برنجیسی دین اسلام وایماندر . هراشک اساسی اودر . [ان الله لا یغفر ان یشک به ویغفر مادون ذلك لمن یشاء] ثابیا : اخلاص ایله عبادت ایتک . ثاباً : توبه ایتک ، ندامت کتیرمک . . . . . بوسیلور بریزه کترسه مغفرت تجلی ایتز . ایسته درسمز اولان آیتدهده بویه در . فته دن صاقینک ، یعنی بلا ی موجب شیردن ، تفرقه بی موجب اوله جق ؟ مناقضانه ، مزورانه بر طاقم احوال و حرکاتدن صاقینک دیکدر . بوکادار بعض کلمات واحادیث شریفه ایراد اولمشدی . دها بوقیلدن جوق شیروار ، مفسرلر درج ایدیورلر . مابعدی وار احیای آثار :

مسئله

اسلامده واید بن عبدالملک وفته دک خانفایه هرکس اسمیه خطاب ایدرلردی . مثلاً : « یا معاویه ، یا عبدالملک ! » دیرلردی . ملوک ایچون سائرلردن فرق و تمظیی مشعر القابی « ولید بن عبدالملک » ایجاد ایتدی . بوسیدندرکه اولوقت خلق ، ولیده « متجبر » یعنی صاحب کبر وجبروت وصفی طاقدیلز . موالی الیوم تاریخلرده بووصفه مشهر قالدی .
برکون عبدالحمید حضورنده متلاشیخی ، دعاده : « شوکتلو ، قدرتلو ، دیرکن خان مرحوم دیدی که : « اگر کن شوکتلو ، قدرتلو ایسم دعایه نه حاجت ؟ شیخ اتندی ! بن بر عبد عاجزم ، بی عجزمه یاد ایت ! » (اوکاقل)
محرارنده « عبد » و « بنده » و « قول » کبی بی مضامیراتی استمالدن نی ایدن دخی اودر . (رحمة علیه)

مرحوم علی سماوی

ابوالعلا

مطبعة اخوت

درماده پند عالی و عاقلانه
اداره عمومی

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطُكُمْ

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته‌ای رساله در

انتشار :
موسسه فرهنگی و اجتماعی ایران
تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۳۲۶

مؤسسی: ابراهیم‌الغازی‌المابدی - ح. اشرف ادب

سنه ای الی الی

۲۰ ۶۰

۴۰ ۸۰

۲۰ ۸۰

درماده

ولایته

مالک‌الجنبه

تاریخ تأسیس:

۱۱ تموز ۳۲۶

درماده سنی ۵۰ پاره در

فیردن شوا بود اله کو خدیجه سنی

۲۰ موش صله الیه

درماده پند عالی و عاقلانه و ادب پند عالی و عاقلانه

عدد : ۲۵

۲۰ محرم ۳۲۷ پنجشنبه ۲۹ کانون نای ۳۲۶

برنجی سه

اسلامیتك بخش ابتدییكی حریت عامه

حریت شرعیه غیر مسلمك مسلمانی ده تأمین اینكده در .
شرع شریف ه لهم مالا وعلیم ماعلینا . كی تواند جلیله غیر
مسلمك حقوق شخصیه سیاتنده و آداب مجواری: عاقلانه . عد
و خیانت حرمتد و مردولو حسن معامله مشروعه‌تده افراد مسلمینه
مساوات مرتبه‌تی حائز اولمرتیی اعلان و بواسطه بنا قنان معاملات
فرعییی نصوص تنیده ایله و انخایان اینكده .

(كتب فقهيہ و اخلاقیه مراجعت اینكده بوجه معلوم
اوله جفته اشتباه یوقدر . بوندن باشقه شریعتن بوتون ملترك حقوق
حییته دائر قواعد عادلانه وضع اینكده . دیاده حقوق حریدن
از و مسلمین نژنده بیسندن خوف و حذر یوغیکن مقتضای دیانت
بولنان یوقاعدلره رعایت اولنوردی . بكون سیر کیر ترجمه‌تی
مطالعه اینكده یوقاعدن عدل و انصافه تماماً مطابقته حیران اولیورلدی
قطب بومساوات . و مرتبه مساعدات آنكده بزه صادق و مفاد
اولیی ، افراد مسلمین بفرده تعدی و تجاوزنده بولماسی ایله
مشروطدر . ناصله كه قان اینكده قلم قاتلوك و التوا الیکم السلم
فا جعل الله لکم علیهم سیلا . نظم شریعی و حاكم برهان قطب‌سیدر .
یعنی مخالفه کز سزای اضرا اردن فراغت . قای صلحه اظهار رغبت ایدوبده
مقافه کزدن محابته اوزره اولورلره جناب الله سزه اولنك اوزرینه
سبیل قلماش . تجاوزده صلاحیت ویرمه مشدر .

• لاینهك الله عن الدین بقاتلوك فی الدین و لم یخیر و کم من دینکم
ان تبروهم و تقسطوا الیه ان الله یحب للکسطنین . قول کرتی ده حسن

مناشرت و بذل کرم و مروت و اجرای احکامه . حدتک علی الاطلاق
نظر شرعه مشروعتی . دین مینه تعرض اینجین و مؤسسی و ملرندن
اخراج نشسته بولمان غیر مسامکده بوخصوصاده مساواتی
اشعار ایدیور .

• و تلولو لیس حسنا . آیت جلیله سده مؤملره خطاباً بوتون
انراذ بشر حظه ای مامله اینك . کتوسوز سوز بولمک نژومی
توصیه اینكده در .

بومنامه مناسبك چوق آیت و احادیث وارد . صدر اسلامده
مساوات مذکور . تماماً رعایت اینكده اولسه دل يك چوق
قسم و آثار وارددر . فقط قصه آیهیی ملاحظه آغابت ایدر . برده
امام علی کرامته وجهه حضرتلری برای محاکمه بره بودی ایله برابر
حضور حضرت قزوینی داخل اولدی . مشا ایله خطاباً حضرت
عمر [رض] ، و باطلس سده خدمتک ایله برابر بآنده طور مسلمك
دیسی اوزرینه وجه مبارکده براتر غیر مشاهده ایددی . فصل
دنوان صوکر ایتم تغییره اولدی کندیتمدن استوار بیولمده
• سن کا مواجهه خدمده - مجرد اسمله دگی برای احترام -
کیمله . محصله خطاب اینك بن . ایله اولمده قریله حق .
محافظه عدالت عده اعتنا فکرت دوشه جک دییه قورقم . تاز
ایتم . جوانی اعطای ایدی . چونکه یا اولان دیز حساب اینك
عند العرب قصد نضه مقارن اولور .

• فکتر : بیوکرمز قاعده مساواته کمال رعایتلریه . اجرای
عدالت شمت اعتناست . ایتمه . بوتر هب حریت عمومی شواهددر .
حریتك مسند اولمده بی و بیك بری ده اعلان ایدر . واجب

اولفه چالشك ، هیچ بر شئی سوزله بیامک . هر شینی شریمته ، حقیقته تطبیق ایدک . اقولکز انما لکزه موافق اولسون . بوجهله سلامت نائل اولورسکز .

درس سابقده بین اولندن اوزره بوراده (فته) لفظ شربی سبک اسمیه مسبی قصد قیلندن اولهرق . بلا و عقوبت مناسنه در . هر حالده اسبابدن صاقیتک دیکدر . نصل که : [و سارعا الی مغفرة

من ربکم و جنة عرضها السموات والارض] بیورلشددر . مفرتک اسبابنه مسارعت مطلوبدر . ربکک مفرت الهیسه مسارعت ایدک . نعمت سبحانیه نائل اولک . بویه بیوردر . هر شی قوشمقله . مسارعت کوسرتمکله حصول پذیر اولور . مفرت ال ایله طوبیولور ، قضیه یکیریلیر بر شی دکل که . اسان ایله هر شینی آرزو ایدمدر . جزئی بر قصور ایدنجه

« استغفرالله » دیزر . نه دیکدر او ؟ « یاری ، مفرتنی نیاز ایدمدر » یا لکنز قول بیج زنده می فمید دکل . لسان ایله بر شی طلب اولورسه اوکا حقیقه طالب دیمز . طلب ، ارزوددر ، که کولکده در . هر شینک طای

اسبابه نسبت ایله اولور . الهیک مفرتنه طالب اولان اسبابی تحری ایدمدر . نصل که بیضاوی مرحوم : (الی ما يستحق به المغفرة کلاسلام والاخلاص والتوبة) بیورمش . الهیک مفرتنه مسارعت ایدک . نه ایله مفرتنه استحقاق کسب ایدمدرسه آلمری تحری ایله

اوغراشک . مفرتک لک برنجیسی دین اسلام و ایماندر . هر ایشک اساسی اودر . [ان الله لا یغفر ان یشرك به و ینفر ما دون ذلك لمن یشاء] ثابیا : اخلاص ایله عبادت ایتک . ثابیا : توبه ایتک . ندامت کتیرمک .

بوسبیل بریره کفرسه مفرت تجلی ایتز . ایشته درسمز اولان آیتدهده بویه در . فته دن صاقینک ، یعنی بلائی موجب شیلردن ، تفرقه بی موجب اوله حق ؟ مناقضانه ، منورانه بر طاقم احوال و حرکاتدن صاقینک دیکدر . بوکادائر بعض کلمات و احادیث شریفه ایراد اولمشدی .

دها بوقیلندن چوق شیلورار ، مفسرلر درج ایدیورلور . ماجدی وار

احیای آثار : .

مسئله

اسلامده واید بن عبدالملک وفته دک خاقانیه هرکس اسمیه خطاب ایدرلردی . مثلا : « یامصاویه ، یا عبدالملک ! » درلردی . ملوک ایجون سائرلردن فرق و تمظیی شعر القابی « ولید بن عبدالملک » ایجاد ایتدی . بوسبیلندر که اولوقت خلق ، ولیده « متعجب » یعنی صاحب کبر و جبروت وصفی طاقدیلز . سوالی ایوم تاریخلرده بووصفه منشر قالدی .

برکون عبدالعجید حضورنده منلاشیخی ، دعاده : « شوکتلو ، قدرتلو » دیرکن خان مرحوم دیدی که : « اکر بن شوکتلو ، قدرتلو ایسم دعایه نه حاجت ؟ شیخ اندی : بن رعبه عاجزم ، بی عجزمله یاد ایت ! » (اوکا قال)

محرورنده « عبید » و « بنده » و « قول » کی بی مناسبتی ایت استعمالدن نهی ایدن دخی اودر . (رحمة علیه)

مرحوم علی سماوی

ابوالعلا

مطبعة اخوت

خار ، هیچ تلاشه محل یوق . عوام اولفله وجداندن ، انصافدن ، بوسبتون محاکمه دن محروم اونی لازم کیمز . غرضدن ، حس عداوتدن بومحسن وحقایق دشمنلکدن لک اولان قابلر — خواص اولسون ، عوام اولسون — اسلا بویه شیلردن دوچار ضلالت اولماز . اولنره اهمیت ویزه بیهجک اسانده ذره قدر انصاف ، وجدان بولونماق لازم کلیر . بونلر ایهه فاناً و اثره انسانیتدن خارجدرلر .

اونک ایجون در . دوزی ، جنابلیک « تاریخ سلامیت » نامیه نالیف ایدلری ایزده عقیده اسلامیه آتیق ایستدیکی سهام ضلالت اسابت ایدمدر بقلب ، بر مؤمن بوله ماز . بوندن ثلاثی ایدن حیثی مسلمانلر ، انوار حقیقه روضنا اولان قابلر مفلس اولسون . مع هذا توفیق الیهیه مستنداً راله من طرفدن بومرضات دلائل عقلبه

و بر ایهین قاطعه ایدمدر و جرح اولمچمدر . تاکه حقیقت معارضلرجه کلاشیلردن ده اسلامتک بویه سوزلردن ، بویه طفولانه محاکمه لردن ذمه قدر متأثر اولدی کورولسون . . . فاناً بو تاریمک مؤانی اوقدر غافل ، اوقدر جاهلدر که بر ایزده : « فرأیته اسان خطاری وارد

یا لکنز بو خالز بالآخره . احاطلر طرفندن قواعد صورتده تاقی ایدلدی ؛ دیشدهده فصاحتی ، بلاغی یارک اغیارک حیرتی ، اعترافی جلب ایدن اولیه . رکتاب منه لسان خطاری اساندن صدقلمایه جق بر جسور

جاهلدن نه بکرسکز ، یا خودنه بکله من کز ؟

قول اعظما

محرری :

محرری :

سیروزی ح . اشرف ادیب

مناسرتلی اسماعیل حق

درس - ۵۲

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم . بسم الله الرحمن الرحیم . (و تقوا فته لا نصین ..... الخ) صدق الله العظيم .

[و تقوا فته] ای مؤمنلر ! اولیه بر فته دن ، بلا و عقوبتدن صاقینک که [لانصین الذین ظالموا منکم خاصة] او فته فته عامه در ، بلائی مستولیدر ، کله جک اولورسه جله بی بزدن حوزه عقوبته آلیر ، محو و اضمه لکنزی موجب اولور . یا لکنز ظالملرک باشنه کله ائی ؛

مظلولمدره برابر محو و یا عیال اولور . بویه بر فته دن صاقینک [واعلموا] بیلک که [ان الله شدید العقاب] الهیک نه قدر رحمتی ، نه قدر عنایتی ، قوللرینه نه یولده لطف و مساحتی و ایزه ؛ عقابیه اونسبتده شدید ، عقابیه او نسبتده میدیددر . جلالی وار ، جالی وار .

مفرور اولمک ، جرأتکری آرتیرمک . . . بر چوق نعمت لینه مظهر قیلدی ، آتیق بو حال دوام ایدمدر ، دینه ک : « زیرا بلکه بر نوع ابتلا در ، امتحان در . اکثر نم الهیه امتحان مقصدیه توجه ایدر .

ایضای شکر ایدیلدی ، ایدیزی ؟ اوکا کوره نعمت بللی اوله جق . ظاهراً نعمت ، چوق کره نکبت اولور . چوق سرور و مساندلر

مبدل غموم ، باعث حسرت اولور . ظاهرین اولمک ، حقیقته واقف

در شماره باب عالی چاپ شده
اداره مطبوعه
عمل آرزو :

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطِ

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته‌ای رساله‌در

تاریخ تاسیسی :
۱۳۲۶

مؤسسی: ابداللّٰزین المابدین - ح. اشرف اوباب	تاریخ تاسیسی:	شماره‌های التالیفی:	در سعادتمند
درسنامه‌ها ۵۰ پاره‌در	۱۱ تموز ۳۲۴	۳۵ ۶۵ ۴۰ ۸۰ ۴۰ ۸۰	ولایات مالک‌الاشیبه‌ده
فهرست‌دهن منوا ورو الی کوندرلیسه سادی ۲۰ هروی صه آلیه	درسنامه‌ده پوسه الی کوندرلیسه ولایات بدل احدا اورد.		عدد : ۲۵
رونجی سه	۲۰ محرم ۳۲۷ پنجشنبه ۲۹ کانون نای ۳۲۴		

اسلامیتک بخش ابتدیی حریت عامه

حریت شرعیه غیر مسلمونک مسلمین مسالواتی ده نامین اینکده‌در. شرع شریف ه لهم مالا وعلیم ماعلینا ه کچی قواعد جلالیه غیر مسلمونک حقوقی شخصیه سیاتنده و آداب همجواری عایتده ه عدل وخیانت حرمتد و مردولو حسن معامله مشروعتده افراد مسلمین مسالوات مرتبه‌تی حائز اولمیرنی اسلان و بواسله بنا قنان ماملات فرعیه تی نه‌وص شدیدله و انخا بیان ایتشد.

(کتاب فقهیه و اخلاقیه ه مراجعت ایدنلره بوجهت معلوم اوله‌چنده اشتبا یوقدر. بوندن باشقه شریعتیز بونون ملترک حقوق حیه سه دائر قواعد عدلانه وضع ایتشد. دنیاده حقوق خریدن اثر و مسلمین نردنده ایسه‌دن خوف و حذر یوئیکن مقتضای دیات بولنان یوقاعده‌لره رعایت اولوردی. بوکون سبر کیر ترجمه‌تی مطالعه ایدنلره یوقواعدن عدل و انصافه تماماً مطابقته حیران اولیوردلر.) فقط بومالوات ه و مرتبه‌ساعات آنلرکده بزه صادق و منقاد اولی ه افراد مسلمین بر فریده تعدی و تجاوزاتده بولماسن الیه مشروطلر. ناصلکه ه قان آنزلوک فم قانلوم و الذوا الیکم المسلم فا جعل الله لکم علیهم سیلا ه نظم شرعی بو حکک برهان قطعیسه. یعنی مخالفو کز سزی اضرا دن فرات ه های صلحه اظهار رغبت ایدوبده مقاله کز دن مجابیت اوزره اولورلره جناب الله سزه اولورک اوزرینه سبیل قلماسن. تجاوزده صلاحیت و برمه‌ستدر.

ه لانهاک الله عن الدین ایقانونکم فی الدین و لی یخرجوکم من دینارکم ان تبروهم و تقسطوا الیه ان الله یحب القسطین ه قول کریمی حسن

مسانرت و بذل کرم و محروم و اجرای احکامه صدتک علی الاطلاق نظر شرعه‌ده مرغوبیتنی. دین مینه تعرض اینین و مؤمنلری و ملترکن اخراج تشبیه بولنجان غیر مسالواتکده بوخصه‌صاحده مسالواتی اشعار ایدیلور.

ه و اولو لاس حسنه آیت جلالیه‌ده مؤمنلره خدایا بونون انزاد بئر حقد ای مامله اینک. کونو سوز بولمامک لزومی توصیه ایتکده‌در.

بو مقامه مناسبک جوق آیت واحادت وارددر. صدر اسلامده مسالوات مذکوریه تماماً رعایت ایتکده اولسه دل یک جوقی قصص و آثار وارددر. فقط قصه آیهی ملاحظه کنایات ایدر. برفعه امام علی کریمه وجهه خضرلری برای محاکمه بریودی الیه برابر حاضور حضرت قزوینی داخل اولدی. مشا الیه خطاباً حضرت عمر [رض] ه یا اهلین من ده خصمک الیه برابر آیتده طور ملبسک ه دینی اوزرینه وجه مینکرده بر اثر تغییر متشاده ایددی. فصل دیوان سوکرات تغییر اولدی کندی‌میز استدر بیلده‌ده ه سن یکا مواجهه خدمده - مجرد اسمله دکل برای احترام - کیمله. محله‌ده خطاب اینک بنده ایله اولمقی قریب‌جوق. حافظه عدالتده عمدتاً ذکریت دوشه‌جک دیه قورقم ه ناز ایتدم ه جوانی اعطا ایدی. چونکه بابا قلان دیزا خصص ایتک عند العرب قصد تمضه مقدرن اورد.

بافکر ایوکلر مرکز قاعده مسالواته کمال رعایتلریه. اجرائی عدالت شدت اعتنا لریه. ایسته بولر هب حریت عمومی شواهدلر. حرکت مسعد اولمقی مسالواتک بری ده اسلان ایدر. واجب

خایر ، هیچ تلاشه عمل یوق . عوام اوائله وجداندن ، انصافدن ، بوستونن محاکمهدن محروم اواق لازم بکمز . غرضدن ، حس عداوتدن بو محاسن وحقانی دشمنانگدن پاک اولان قابلر — خواص اولسون ، عوام اولسون — اسلا بویه شیردن دوجار ضلالت اولماز . اولنره اهمیت ویره بیلجک اسانده ذره قدر انصاف وجدان بولونماق لازم کلیر ، بونلر ایسه ذاتاً دائره انسانیتدن خارجدرلر .

اولک ایچون «ر. دوزی ، خابلیتیک ، تاریخ سلامت ، نامیه نألیف ایلهدیکی آزده عقیده اسلامییه آتقی ایستدیکی سهام ضلالت اصابت ایدهجک رقب ، بر مؤمن بولهماز . بوندن ثلاثی ایدن حیثی مسلمانلر ، انوار حقایقه روشنا اولان قابلر منقل اولسون . مع هذا توفیق الهییه مستنداً راله من طرفندن بونامرضات دلائل عقایه وبراہین قاطعه ایله رد و جرح اولنهجدر . تاکه حقیقت معارضلرجه ، کلاشیسون ده اسلامتیک بویه سوزلردن ، بویه طفلانه محاکمه لردن ذره قدر متأثر اولدنی کورولسون ... ذاتاً بونارنجک مؤافی اوقدر ظالم ، اوقدر جاهلدرکه بر اترنده : قرآنده لسان خصالی و اردر یالکز بو خصال بالآخره مسامائل طرفندن قواعد صورتشدناتی ایلهدی !» دیمشدر . فصاحتی ، بلاغتی یارک ، اغیارک حیرتی ، اعترافی جلب ایدن اولیه بر کتاب مین لسان خطالی اسانندن صقلما یحق بر جسور جاهلدن نه بکرسکز ، یاخونده بکلمه من کز ؟

قواعظ

مقرری :
مناستری اسماعیل حق
محرری :
سیروزلی ح . اشرف ادیب

درس - ۵۲

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم . بسم الله الرحمن الرحیم . (و تقوا فتنة لانیصین ..... الخ) صدق الله العظيم .
[و تقوا فتنة] ای مؤمنلر ! اولیه بر فتندن ، بلا و عقسوتندن صاقینک که [لانیصین الذین ظالموا منکم خاصة] او فتنه فتنة عامه در ، بلا ی مستولیدر ، کلهجک اولورسه جلهبی بردن حوزه عقوبته آیر ، محو و اضمحلالکری موجب اولور . یالکز ظالملرک باشنه کله ای ؛ مظلوملرده برابر محو و یا عمال اولور . بویه بر فتندن صاقینک [واعلموا] بیلک که [ان الله شديد العقاب] الهیک نه قدر رحمتی ، نه قدر عتابی ، قوللرینه نه یولده لعن و ساحتی و ارسه ؛ عقایده او نسبتده شدید ، عقایده او نسبتده مدیددر . جلالی وار ، جمالی وار ، مفرور اولمیک ، جرأتکری آتیرمیک !. بر جوق نعمت لرینه مظهر قیلمی ، آتوق بو حال دوام ایدهجک ، دینیک ! زیرا بلکه بر نوع ابتلا در ، امتحان در . اکثر نم الهیه امتحان مقصدیه توجه ایدر . اجای شکر ایلهدی ، ایلهدی ؛ اوکا کوره نعمت بللی اولهجق . ظاهراً نعمت ، جوق کره نکبت اولور . جوق سرور و مساندنر مبدل غموم ، باعث حسرت اولور . ظاهرین اولمیک ، حقیقه واقف

اولفه چالیشک ، هیچ بر شئی سوزله بایمیک . هر شئی شرمته ، حقیقه تعلیق ایدک ، اقولکزر انما لکزره موافق اولسون . بوجهله سلامت نائل اولورسکز .

درس سابقده بیان اولدنی اوزره بوراده (فتنه) لفظ شریفی سیک اسمیه مسبی قصد قیلندن اولهرق . بلا و عقوبت معنانه در . هر حالده اسانندن صاقینق دیکدر . نصل که : [وسارعوا الی مغفرة من ربکم وجنة عرضها السموات والارض] بیورلمشدر . مغفرتک اسابنه مسارعت مطلوبدر . ربکزرک مغفرت الهیسه مسارعت ایدک ، نعمت سبحانیسه نائل اولک . بویه بیورر . هر شئی قوشمقله ، مسارعت کوسرتمکه حصول پذیر اولور . مغفرت ال ایله طولتیلور ، قبضه یه کجیر بلیر بر شی دکل که . لسان ایله هر شئی آرزو ایدهرز . جزئی بر قصور ایدنجه « استفراغه » دیرز . نه دیمکدر او ؟ « یاری ، مغفرتی نیاز ایدهر » یالکز قول « هیچ بر فتنه یه مفید دکل . لسان ایله بر شی طلب اولورسه اوکا حقیقه طالب دیمز . طلب ، ارزودر ، که کولکده در . هر شئیک طلبی اسابنه نسبت ایله اولور . الهیک مغفرتنه طالب اولان اسبابی تحیری ایدهجک . نصل که بیضاوی مرحوم : (الی ما ینسحق به المغفرة کالاسلام والاحلاص والتوبة) بیورمش . الهیک مغفرتنه مسارعت ایدک . نه ایله مغفرتنه استحقاق کب ایدر ارسه آلری تحیری ایله اوغراشک . مغفرتک بر نجیسی دین اسلام و ایماندر . هر ایشک اساسی اودر . [ان الله لا یفران یشرک به و یفر مادون ذلک لمن یشاء] ثانیاً : اخلاص ایله عبادتک . ثانیاً : توبه ایتمک ، ندامت کتیرمک .. بوسیلر برره کترسه مغفرت تجلی ایتمز . ایشته درسمنز اولان آیتدهده بویه در . فتنه دن صاقینک ، یعنی بلا یی موجب شیردن ، تفرقه یی موجب اولهجق ؛ منافقانه ، مزورانه بر طاقم احوال و حرکتدن صاقینک دیمکدر . بوکادائر بعض کلمات و احادیث شریفه ایراد اولمشدی . دهابو قیلندن جوق شیروار ، مفسرلر درج ایدیورلر . ماجدی وار

اجبای آثار :

مسئله

اسلامده و اید بن عبدالمک و فتنه دک خلفایه هر کس اسمیه خطاب ایدرلردی . مثلاً : « یا معاویه ، یا عبدالمک ! » دیرلردی . ملوک ایچون سائرلردن فرق و تمطی مشعر القابی « ولید بن عبدالمک » ایجاد ایتدی . بوسیدندرکه اولوقت خلق ، ولیده « متعبر » یعنی صاحب کبر و جبروت و صفی طاقدیلر . موالی الیوم تاریخلرده بو وصفه مشهر قالدی .
برکون عبدالمجید حضورنده منلاشیخی ، دعاده : « شوکتلو ، قدرتلو » دیرکن خان مرحوم دیدی که : « اکر بن شوکتلو ، قدرتلو ایسم دعایه نه حاجت ؟ شیخ ایتدی ! بن رعبه عاجزم ، بی عجزمله یاد ایت ! » (اوکا قال)
محررانده « عید » و « بنده » و « قول » کی بی معنا تیراتی استعمالدن نمی ایدن دخی اودر . (رحمة علیه)

مرحوم علی سعادی

ابوالعلا

مطبعة اخوت

حقوق قرآنیهای مبای و ناسری اولان رسول انجمن اندرینون
زیاده هیچ کس متک بیه هیچی آنکاردر .

تفسیر مأثور تعمیر اولومان بیانات رسول ذیشان عدله بلتک
قدر بپوک حقه ترقی تصور اولولونه ملز . حی بونک توفقه حداناساق
یوقدر ، دینه نجادر . . تین قاتس مازل الیم ، نعم جلیله مقام
رسالتناهی ، توفیق بیوزلان بیانات سنیده بوتون احادیث صحیحه
و طایفه داخلدر . چونکه آنارک جمله سی قرآن کریم من مقلد . . .
ایستاده حکم عدله مخائب برنی بولوق اجتمالی یوقدر . فقط و غله
من غلامه و جهله من جهله . یعنی بوسدم محالنی بیملک شاندن
اولانار بیلیر ، وادی جهاننده برین اولانار بیه مزلر .

بیاپیرسه جواک حای اولدی کتاب وعدمه اسابت ک قولان
تایان اولور .

مساجد شریفه تعظیم اینک او مبارک بشازی مقدس بیامک
و شرعاً مجموع اولان سفیلدن محافظه اینک ایله تمام اولور . از جمله
و ان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احداً ، نظم کریمی ایچانجه اورالرده
ملا یعنی به دایر گات ایله اشتغال غیر جائزدر .

قائماً شرع ته بری خصائص الهمه جمله ندن عد ارتش ایکن
خ انصرا لیه من معدود اولان . نبرع . اولدیننی لاطراف
ایضا مردن طولانی شیمدی نشر بیلدومع شریعت معانه اولیوب
برته بر مولد اولمی که ام ایلیور که بولکله بخش ختام رونق لایه
کایزردی . . حالیکه بولج بیامادش . بلسک بونی مشاب

یا لکر تدریسات علمیه کبی مذایع نامه به تفاق بولومان مواد ایچون
اجتماع ایلیدر .

قانون منظره خارجنده تعمیر دالی ایله شویله دیانتدینر اعداده که
و نبرع . ی بومعاده ایست مال ایلیوروز ، وضع قانون معاندنه
استعمال خفا اولقدن قور بولمه ماز به بده مفاه اولدلاوه رضایه ضایر
ایراد اولمش . و حالیکه نخل ایله خیل تقوی کلاباداش ایسه دم تمام
تقریب قابل ایله ناهش در بود ماسر طبعیدر . چونکه معاصی و ماسراج انیش

برجنایت ارتکاب این کیمسه مساجد حرامه بیه کیره . . .
تخلیص نفس ابد من . ایجاب حاکمه ایسه در عقب اجرا اولونور .
چونکه هیچ بر مساجد جائیه ملجأ اولمه مزل . نامصل که حدود شریعه
حقتدر شفاعت قبولی و مشروع دکلدور . اصالت و شرافتده مانع مجازات
دکلدور . بالجله افراد بشریه پیشده تساوی نیونی مقتضای حریت حقوق
اولدینی جهته بالاتفاق مرعی و مستبردر .

اوله جعفر براسمه له مخالفک . . . بقدر او فرمایشه . . .
و الانسراق اولانی ایست ایکن اولیوهی میدانددر . وضع شریعت
و تقیاته دائر استمالده متداول اولان . شارع . مشروع . نبرع .
شریعت . کبی الساطع ثلاثی محمدردر . اختلاسک بوتون مبتاری
فریضاندن عبارتدر .

مناسرتی اجمالی حق

توه تشریحیه تهیرینه دایر

طرفردن حذوقون ایچون هر فردن سلسله مأخذ صحیح
تدین ایملش طوبور کن برنی برافورده لکنک ایستمالی ذات واصلی
اولمان بر معانی مانول منه اختیار اینک وناه اناسه عن اناسه
قیانندن اوله لوق براسطاع مشارفده . قبول غایبه مضبر اولان بر
استعمالده محذور دینی تویلیینه جاشمعق شایسته تحسین براسطاع
عد اولونه چی درکاردر .

و بیان الحق ، جریده و قوه منک ۱۵ نورسولی نسخه ندره قوه شریعه
تعبیر مشهورینه اعتراضی حای بر مقاله وارایدی . آندمه یوردی که
هیئت اعیان ندق افتاحیه و بریدیکی جوابده . قوه تشریحیه تعبیری
قولالاندی . بویسه اصطلاح حقوقونه موافق برته بر اولقه برابر
خطادن و استعمال دینیه مبالانسزانه تمومدر ، چونکه تشریح وضع
شریعت معاندته در . بولوه اوصاف آلپادن اولان بر شریعتی عباده
نسبت اینکی اور و بالبریه قبول ایخزلر کی مع اتانسف هیئت اعیان
قبول ایتمشددر .

قائماً تشریحیه نامی اولمی ایله معانی قویوبی آراستدکی
ماست کامله نظهرن الشمس ایکن اولاسیام ایضا مشمشور
هله مقاله ایستاده ایراد ارتاز . شوکله لوجوشان اشتراکدر
تشریح کلمتک حدیثنده عن خصوص سائزده معنی اولیوه
معدوقتی و بویوزدن ساجانه . . . موجودیتی بیه و قدر که استطاع
قانونیه ایسته و معاندن آنددر ، دینکه مسخخ اولسون بر حقنی
تبعات لغوه بدن سوکره خیردار اوله بیه جکر شومعانی اولیوه
نظر آگه کک بارشونه دکلیه طرق و معابر لایزه سه معاندته اولدی
تیدر ایلدور .

بویا تراشه قاری حق و حقیقی بیان تعمیر مذکورده هیچ بر
مخذور اولدیننی اتیان مقتضیه بر مقاله یازوب جریده مذکور . داداره
خامنه ارسال ایلدم . مقاله من ۱۷ نجی نسخه به عیناً درج اوله لوق
تزیینده . جوامع و عتوایله بش ستون علاوه ایلیشددر . جواک
و دومی مؤلا اعتراف حقدن ایسته برنی دکلمه حدیثک و انصحا
اکلاشامنی ایکی مقاله کک بولکله مطالعه ایلمشده متوجهدر . اگر بولج

حاییکه عدلی لکنک . الشرح الضریق و شرعیه ای بیه . عیاره
زنده کی طریق تعبیری امر محسوسدن . مرور و عبور ایچون
اولان یولمن عبارت اولوب طریق معقوله معاملات شریعه
انتظامدور برنی کمال اولان و ذاتی اساسی ایله شریعه
استادنی حای اوله مسمی ضعیف بولان قور بدشولی حای بدشولی
و شایسته ایستمال حق

حاییکه عدلی لکنک . الشرح الضریق و شرعیه ای بیه . عیاره
زنده کی طریق تعبیری امر محسوسدن . مرور و عبور ایچون
اولان یولمن عبارت اولوب طریق معقوله معاملات شریعه
انتظامدور برنی کمال اولان و ذاتی اساسی ایله شریعه
استادنی حای اوله مسمی ضعیف بولان قور بدشولی حای بدشولی
و شایسته ایستمال حق

اطاعت اولی الامر قسبه فی منبر و معقول اولان او امره مخنددر .
« انما العائنه فی العرفه » کی بوظیفه بی ناطق یک چوق احادیث
شریفه وارد .

[قرآن کریم نده حقیقت حالت بمر کزده اولسی وانحاً آکلا .
شد مقدمه . چونکه سوره نسا ده « ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات
الیهاهاهاه نظم جلیلمدن اشاراً توالی ایدن آیت جلیله ده . اولی الامر .
انما و حکله باجله اماناتی اهلته . مستحقته تأدیة و تقویض ایله بوتون
احکام و معاملات خودیض و عمویده اجرای عدل و داد امر و فرمان
بو گه تمدن و هر خصوصه الله تعالی ایله رسول ذی شانته اطاعت
اقدم وظائف اولدیغی افاذه قلمقدن سوکرا صوف اهل ایمانه
اطاعت اولی الامر لزومی بیان بیوراشدر . اشته بیویان و افاذه ایلده
فرمان قطعی ابرهان راژی مخالف حرکانه تجاسر اولانلره اطاعت
دکل . بلکه مخالفت لازم کله چکی آجیتدن آجیبه آکلاشیایور .]
امیر المؤمنین امام علی « کرم الله وجهه » حسیرتی ده انسانی
خطبه ده « جمله کز احکام ربانیه رعایتنه مانور و مکتله سکر . اگر
بن سزه بوکا بغایر برامر دیردسم اطاعتنه مجبور دکا سکر .
بیور زلردی .

الفقای راشدین حسیرتندن و سبائر عدل و انانالله تعیدین
خلفای اسلامه دن بومالله کی سوزلر یک چوق اولوب تواتراً متوالدره .
دین اسلامه حکومتک مشروطیتی و مشروطیت منوط بولدیغی بولرله .
ا کتدب و ضوح اتمکده در .

حریت شرعیته مک مساعد اولدیغی فضایحک بری ده قرآن کریم
ایله سار کتب نبویه تک اتیک حرمتنه جرأت . دین و شریعت احکام
و ادبته . مساجد شریفه و مرقد متیفه و تلی الاطلاق مقابله مسالمنه
عدم رعایتدر .

بالجمله کتب سبایه کلام الله اواق حدیله شایان احترامدر . [زیاده
و نقصان صورتیه تحریفدن غیر سالم اولان قسیمی ده اساس اعتباریله
کلام الهی اولمقدن ساقط اولیبه چی درکاردر]

کافه مسلمین عننده کتب مقدسک هربری محترمدر . هیچ
بری تحقیر اتمک و سوء تعبیر اوغرامتی جائز دکند . (بالخاصه
قرآن کریم) سندن صحیح ایله ثابت اولان اسباب نزوله و تفسیر مأثوریه
مقارن بوانان آیت جلیله سی باشته حیلره صرف اقسام سارومی ده
اهل وارابد . راسخین فی الدین اولان اولوالایاب طرفندن تدقیقات
عینه مقتضای اولرق تعین ارباب معانی صحیحه خلافه حمل
اولمقدن قطعیاً باطلدر .

بو کله برابر یعنی معانی صحیحیه سی تبدیلی و تفسیریه قیام ایدله مک
شرطیله قرآن حکیمک و موز و اشارتیندن ذره یک چوق اصول و دقائق
استخراج اولونه یایر . بوکا کیمسه تک دیده چکی بو قدر . علامه فتاوانی .
جلال دوانی و این رشد امثالی اکا برعلما و اجله حکیمان فی نهایه
براحتیه مستعداً ببولرک اصلاً نایبیه جنفی آجیتدن سوپله شکر .)

الاحترام اولان ذواته خلاف تعجیل مامله . تهنیت قدر بولا و مقابله
بولمقی اصلاً تجویز اولمقدن بولمه . برضاهیه اجرات ایمن ایدمه وجه
دلای حریته نوز اولمقدن درمق تعرضیه اتهام اولمقدن .

برنسب عالی انسان اولان « ابوبکر و استاذیت کی اسبک . یله
احسانک اولمقدن . بو کله برحق امتنانی احقرت ایدن ذواته تعظیم و احترام
ایلی آداب عمویده انسانیه ندر .

بو کله برابر برکیده سه نه قدر شایسته احترام . سزاوار تعجیل
اولمقدن . اولسون . انسانه هر نه جهته تعاق و ارتباطی بولمقدن سه
بولسون . حقیقده اولدوغی مضرت اوله جق کله حق و عدلی صرف
ایتمک . علیهنده افاذه شهادتن چکنه مک لازمدر . لاهی لایجاب
بوله بیسوز بولمه مک . ایمانی شهادته بولمقدن نظر شرعده حیاتت
عداوتلر اتمک کونوا قوا این باله . شهادته بولوغی اتمک اولوالدین
والاقربین . نص جمیلی انصافه هر کسک حقیقده دائماً طوغرونی
سربامک . دائره فقط و عدالتین آیرالمق وظائف عالیه اسلامیه ندر .
حریت بوکا مانع دکل . بلکه طرفداران ترکمنی آمر و منتصیدر .

جناب حق ایله رسول اکرم ذیشانندن سوکرا امت اولمقدن
الذی بولک حق احترامی حاضر اولان ذواته خلیفه مسلمین حسیرتلردر
که حضوراً و غایباً تعذیر احترام ایله یار بولمقدن کندسه خیر دعا
ایلمک . غایت صمیمانه . نایه . فاقته مناسب سلوب ادبانه ایله تعذیر
وارشادندن کیرو طوغرونی و بالخاصه مانع علیه بی محافظه . ضرر
خانی دفع و اوله باعنت اوله جق کلمات حقه بی انبعاذنه ذره قدر تکالی
و محانی اولمقدن مقتضای دینت و صداقت اولدیغی احادیث شریفه
تذکرع و تأکید بیوراشدر .

ادوار سالفه ده بوجهتاره یک زیاده اعتناء بالخاصه علمای طرفندن
احضرات لازمک عظیمی یادشاهلره قارشو وقت و زماننده ایجا
اولمقدن . ناصل که شیخ الاسلام مشهور زمبلی علی افندی جنتمکان
سلطان سلیمان خان دورنده برشزاده تک ولادتتی اعلان ایچون آیلان
طوب اوازینی ایشتمیله در عقب حضور پادشاهی واردی . دشمنه
قارشو استتعال ایدمک اولمقدن تهنیت اولانسان طوبلرک بولمه فی لزوم
یرلردی قولایسندن طولانی و زرد بولمک طوغرونی و طوغرونی ذوات
شاهانه لریه راجع اولمقدن لسان مناسب ایله عرض ایددی . و اگر
کندی امر و فرمانلریله آتش ایسه هت مالک ضرر بی ضامن اولدی
اگر بلا استبدان آخر طرفندن وقوع بولمش ایسه متجاهرک نادری
لازم کله چکی ده علاوه ایلدی .

پادشاهه بوطوغرونی سوژی تصدیقه اعتقادده بولدی . پردجا
بومللو شریک تکرار ایتمه چکنی و عه بیوردی . خلفا و امرانک بری
طرفندن مصیبت بوعدن . طولانیسه بره حضرت ایزات ایدمه مک برشتی
امر اولمقدن هر نه صورته ممکن اولمقدن ایستادن تخلص کریبان
ایتمک در حریت شرعیه شاعرندر مه ووددر . شرع شریفک امر ایددی

حقوق قرآنی می باشد و ناشی از آن رسول انجمن است و چون
زیاده هیچ کس متکلم بیهیچکس آنکارور .

تفسیر مأثور تغییر اولونان بیانات رسول فریادند عدله بلسک
قدر برون حضرت حق تصور اولونان ماز . حی بونک فوقه حداناسق
یوقدر ، دیه ، بخادر . « تین ناس مازل الیم » نغم جلیله مقام
رسالتناهی و توفیق بیرونان بیانات سنیده بوتون اخذت صحیح
و نایب داخلید . چونکه آنراک جمله سی تران کریمین مقبول
ایچیلرند حکم عقله محتاب برنی بولوق اجتهال یوقدر . نطق عامه
من گناه و جهله من جهله « یعنی بوسم محتالی بیامک شانیدن
اولانار یلیر ، وادی جهالتد بران اولانار بیه مزلر .

مساجد شریفه تعظیم آنک او مبارک بشازی مقدس بیامک
و شرعاً مجموع اولان شیلردن محافظه ایتمک ایله تمام اولور . از جمله
« وان المساجد فلا تدعوا مع الله احداً » نظم کریمین ایچایچه اورالده
مالا یعنی به دایر کلمات ایله اشتغال غیر جائزدر .

یا کز تدریسات علمیه کی مضاف عامه به تاقی بولونان مواد ایچون
ایجاب ایدیلر .

برجایت از تکاب این کیمه مساجد حرامه بیه کیره بزدان
تخلص نفس ایدمن . ایجاب حاکمانه ایسه در عقب اجرا اولونور .
چونکه هیچ بر مسجد جائیه ملجا اوله مزلر . ناصال که حدود شریفه
حقیقه شفاعت قبولی مشروع دکدر . اصالت و شرافت ده مانع مجازات
دکادر . بالجمله افراد بشریه بنده نسوی نبوتی مقتضای حریت حقوق
اولدینی جهله بالاتفاق مرعی و مستبردر .

مناسرتی اسماعیل حق

توه تشریحیه ته بیرینه دایر

« بیان الحق » جریده و قومه نیک ۱۵ نومرولی نسخه نده قوه شریفه
تفسیر مشهورینه اعتراضی حاوی بر مقاله واریدی . آنه مدیده وردی که:
« هیئت اعیان نفی افتاحیه و بردیکی جو اید » قوه تشریحیه تعسیری
قولاندی . بویسه اصطلاح حقوقیه موافق بر تفسیر اولقله برابر
خطارد و استعمال درجه مبالا ندرانه نموده ، چونکه تشریح وضع
تشریح معنایستدر . بویله اوصاف آلله اندن اولان بر شیشی عباده
نسبت ایچکی اوردو بالقرینه قبول ایچرلی که مع اتنا سف هیئت اعیان
قبول ایتمشدر .

بویا اعتراضه قارش حق و حقیقی بیان و تعریف مذکورده هیچ بر
مخذور اولدینی انسان . مقصدیه بر مقاله ازوب جریده مذکورده داده
خانه سه ارسال ایله دم . مقاله مر ۱۷ نجی نسخه به عیناً درج اولور
زیرینده « جو ایم » عنوانیه پیش ستون علاوه ایدیلشدر . چونکه
مؤداسی مؤلاً اعتراضی حقیق بنده برنی دکسه در حقیقتک واضحاً
اکلاشده ایچیک مقاله نیک بر آنکه مطالعه ایدلشته متوجهدر . اگر بویله

بویا بر سه چونکه حقی اولدینی اسلام و عدم اسباب ک قولان
تایمان اولور .

اولان اولجه تفسیر مذکور و کشفین تا صد و نهمه . الانسراق اولدی ادا
ایدلش ایچیک بوکره اولسه اولسه شوه نایبه غیر اولوق بولشده
امرار اولشدر . بویسه نناصدر .

تایماً شرع ته بری خصائص الیم جه ندن عد ایشش ایچیک
خ انصرأ لیه دن معهود اولان . شرع . اولدینی لاطراف
ایساحه رذن طولانی شیمدی تشریحک وضع تشریح معنای اولویوب
بر تفسیر مولد اولمسی نام ایدیلور که بونکه بخش ختام بونی لایه
کایرردی . . حالیکه بویله بیبیا مائش . بلکه بونی مشتاب

قانون منظره خارجیه تفسیر دایلی ایله شویله دیلمشدر . معنایه که
« شرع » ی بومعاده ایستمال ایدیلور . وضع قانون معنایست
استعمال خفا اولقدن قورولمه ماز بیده معنای اولدیده ماز
ایراد اولدش . و حکایه نقل ایله خیل تعویلی کلام ایداش ایسه در تمام
تشریح قابل اوله ایشدر . بویله هر طریقه ایچونکه معنایستماع ایشش
اوله جعفر بر استمه له مخالفک . « بقدر اضر اشیه » درجه
« الانسراق اولدی ایستمال ایچیک اولدیجه حی میدانددر . وضع تشریح
و تفسیر عامه دایر ایستماله متداول اولان . شرع . مشروع . شرع .
تشریح » کی الیاط دپ ثلاثی ایچرردی . انفراسک بوتون مجازی
فریادند عبارتدر .

طریقاً در حق و چون ایچون هر دردن سبب مأخذ عامه
تدین ایدلش طریقه کن بونی بر اولورده لیسک ایستمالی
اولمان بر معنای قبول معنایستماع ایچیک و نایب انصاف عن الناس
قیاندن اوله بری بر اصطلاح مشایقه . قول عامه مضایر اولان بر
استعماله مخدور دینی توبیینه چاشمق شایسته تحسین برسد
عد اولدیجه حی در کارددر .

تایماً تشریح معنای تعویلی ایله معنای قویوبی آراستدرکی
ماست کامله اظهار الشمس ایچیک حلال سبب ایستمال ایستور
وله مقام ایستاده ایراد اراستدر . شویله لایحه و شایسته ایستمال
تشریح کلامک حدیثنده عنی الحسوس استازده معنی تعویلی
معنایستماعی و بویزدن ساحتیه . بویله موجودیتی بیه و قدر که اصطلاح
قانونیه ایستماله معنایستماعی . دینک معنایستماعی بر خیل
تشیبات تعویلی صوکره خیردار اولدیجه چکر شومعی نبوی
نظراً کلامک بایستویه دکدر طریق و معیار اولورده معنایستماعی
تبادر ایدر .

حالی که علمیه تحت الشرع الصریق و شرعیه ایستماله
زنده طریق تعویلی امر محسوسدن . مرور و عبور ایچون تفسیر
اولان بولدن غیرت و ایوب طریق معنایستماعی معنایستماعی
انتخاب هر دور ای کمال اولان و نایب سبب ایستماله بیه
استادنی حی اولدیجه علمی بولدن بیدشولی حیستماعی
حالیستماعی اسماعیل حق

الاحترام از آن ذوات خلاف تجلیل مایل. تبیین قدر بوالا مقابله ده
بولحق اصلاً تجویز اولیای بوله بر معامله به اجرات این کیمسه وجه
دلا ای حریت توز آوردن در حق تعرضیه اتهام او نبود .

بر نسب عالی به انسانی اولان . ابوبکر و اسنادین کی اسبک بله
اسانک او زنده ببول بر حق امتیاز اجرت این ذوات معظّم و احرام
ایفاسی آداب عمومی انسانی زنده
بولکه برابر بر کیمسه نقد شایسته اجزایم . سزاوار تجلیل
اولورسه اولسون . انسانه هر نه جهته تعاق و ارتباطی بوالورسه
بولسون . حقنده و ولدعی معتبرت اوله جن کله حق و عدلی صرف
ایمک . علیهنده اقامه شایسته چکنه ملک لازمی . لمی لایجاب
بوله برسوز . بوله ملک . ایفای شایسته بولحق نظر شرعه حناثت
عدالت اولان که کونوا قوا این بالقسط شهاده و لوعلی اصکم او الوالدین
والاقرین . نص ایلی انصاحه هر کسک حقنده دانما طوغرینی
سزایمک . دائره قسط و عدالت این باقی وظایف عالی اسلامیه ده .
حریت بولا مانع دکل . بلکه طرفداران ترکین آمر و منتضیدر .

جناب جن ابه رسول اکرم فزشتندن سوکرامت او زنده
الابوبکر حق اجزای حائر اولان قاتده خلیفه . مسلمین حضرت زید
که حضوراً و غایباً تعزیر احترام ایله یاز بولحق . کندیسه خیر دعا
ایمک . ثابت صمیمه . شایسته . ناسب سلوب او بیایه بوله تعج
و ارشادندن کبرو طور نامق و باخاصه مانع عامی نه عاقله . ضرر
خانی دفع و اوله باعث اوله جن کلت حتمی انباعده ذره قدر تکالیف
و محاسنی اولانماق منتضای دیات و صداقت اولدنی احادیث تشریحده
تفصیح و تأکید بیوراشندر .

ادوار سالته . بوجه تکرار یک زیاده اعتنا . بالخاصه علما طرفندن
احضارات لازمه الی عظامتی بادشاهله قارشی وقت و زمانته ایضا
اولنوردی . ناصل که شیخ الاسلام مشهور زینلی علی افندی جتیمکان
سلطان سلیمان خان دورنده بر شزاده تک ولادتی اعلان ایچون آتیلان
طوب او ازنی ایشته سیله در عقب حضور بادشاهی و واردی . دشمنه
قارشی استعمال ایلمک او زره تمیسه اولنسان طویلرک بوله فی زوم
یزلرده قولایستندن طولای و زور و مالک طوغرودن طوغرودیه ذات
شاهانه و ریه راجع اوله چیق لسان مناب ایله عرض ایندی . و اگر
کندی امر و فرمانر بله آتش ایسه هت مالک ضریری ضامن اولدنی
اگر بلا استبدان آخر طرفندن . وقوع و بلش ایسه متجا بیک نادری
لازم کله جکنی ده علاوه ایلی .

بادشاهده بوطوغری سوژی تصدیقه اعتبارده بولدی . بردها
بومالو شیلرک تکرار ایچمک کنی و عید بیوردی . خلفا و امرانک بری
طرفندن مصیبت نوعندن . طولای صیله بر حضرت ایزات ایده جک برش
امر اولدندده هر نه صورتکه ممکن اولورسه ایستندن تخلیص کریمان
ایتمک . حریت شرعیه شعارندن مه اوددو . شرع شریفک امر اییدی

اطاعت اولی الامر قضیه ی مشروع و معقول اولان او امره مختصدر .
« انما الطاعة فی المعروف » کی بوطوغریه ناطق یک چسوق احادیث
شریعه و ایدر .

[قرآن کریم ندنه حقیقت حالت بوسر کرده او ایسی و انخا آکلا .
شده . چونکه سوره نسا ده « انانته بامرکم ان تؤدوا الامانات
الی اهلها » نظم جلیلمدن انتابراً توالی این آیت جلیله ده . اولی الامر .
امرنا و حکامه بالجمله اماناتی اهلک . مستحقته تأدی و تقویض ایله بوتون
اسکام معاملات خصوصی و عمومی ده اجرای عدل و داد امر و فرمان
بیولگندن هر خصوصه الله تعالی ایله رسول ذی شایسته اطاعت
اقدم وظایف اولدنی افاذه قلندندن سوکرامت صوف اهل ایمانه
اطاعت اولی الامر لزومی بیان بیوراشندر . اشته بو بیان و افاده ایله ده
فرمان قطعی البرهان راوی مخالف حرکت . تجاسر اولانلره اطاعت
دکل . بلکه مخالفت لازم کله چیکی آچیندن آچینه آکلا شیلور .]
امیر المؤمنین امام علی « کرم الله وجهه » حضرت زنی ده امتیازی
خطبه ده « جمله کز احکام ربانیه رعایتله اودور و مکلفه کز . اگر
بن سزه بولا . مقایز بر امر و بر رسم اطاعتنه مجبور دکسکز »
بیوراشندر .

المفای راشدین حضرت ندن و سایر عدل و انصافه قید ایدن
خانای اسلامیه دن بومالده کی سوزلر یک چوق اولوب تواتراً منقولدر .
دین اسلامده حکومتهک مشروعیتی و شروطنه منوط بولدنی بولنله .
ا کتبات وضوح ایتمکددر .

حریت شرعیتهک مسانده اولدنی قضایحک بری ده قرآن کریم
ایسار کتب نایبه تک اتمک حرمتنه اجرات . دین و شریعت احکام
و آدینه . مساجد شریفه و مراقد متقیه و تلی الاطلاق مقایز صمیمیه
عدم رعایتدر .

بالجمله کتب سزایه کلام الله اولاق حدیثه شایان احترامدر . زیاده
و نقصان سوزنله تحریفندن غیر سالم اولان قسمی ده اساس اعتباریله
کلام الله اولمقدن ساقط اوله چیکی درکارندر [

کافه مسلمین عننده کتب مقدسهک هر بری محترمدر . هیچ
برنی تحقیر ایتمک و سوز . تحقیر او غمراعتی جائز دکلد . (بالخاصه
قرآن کریم) شایسته صحیح ایله ثابت اولان اسباب نزوله و تقابیل مأثوریه
منازق بولان آیت جلیله ی باشته حدیثله صرف . اقسام سائره سی ده
اهل و اربابه . راسخین فی الدین اولان اولوالالباب طرفندن تدقیقات
حقیقه مقتضای اوله حق تعیین ایدان معنائی صحیحه خلاصه حمل
اولنجه قطعاً باطلدی .

بولکه برابر یعنی معانی صحیحیه تبدیلی و تغییریه قیام ایلمک
شرطله قرآن حکیمک و موز و اشعار ایچینده یک چوق اصول و دقائق
استخراج اولونه بیاید . بولا کیمسه تک ذمه چیکی یوقدر . علامه قناتزانی .
جلیل دونای و این رشد امثالی اکا رعایا و اجله حکما بر نیایه
برایته مستنداً ببولرک اصلاً نایبه چیکی آچیندن سوله شکر .

بر الملک و اهلش، و حاکمیت الی الابد منهارز، شمدی ز
 بود، فوتشد، انرا اختیار و عاجز اولی، وظیفه سری، بورجری
 ادا اید، چک زمان کدی، بوده انری قطعا و عید ایامک،
 احتیاج انری در حال نسو، ایامک، رفق و نوازش کرده، تنظیم
 و حرمتانده اصلا تصور ایامک، حاصل رسالتی استصال
 ایدوب خیر دعوتیه نائل اولی ایله اولور.

بر آدم رسول اکرم صلی الله علیه و سلم اندمک حضور سعادته
 کلوب مالی آلیور ده بدوین شکایت ایندی، دعوت و انمه اوورینه
 بریرقانی عصانه طیاروق حضور نسوی به چفته کدی، بوکان یو
 قانی مشتکبک بدری ایدی، کیفیت کندوسندن سؤل بیورلنده
 دیدی که بن کوچلی فوئی ایکن او ضعیف و ناتوان ایدی، بن زنگین
 ایکن اوفقیبر و محتاج ایدی، بن اوزمان اذن هیچ برمانی اسیر که دم
 بوکون او کوچلی فوئی، بن ضعیف و ناتوانم، او زنگین بن فقیبر
 و محتاج، شمدی او بدن مالی اسیر که یور، رسول اکرم اندم
 او برقانی تک بو تفریری ایندی غلامی و بوی ایندی جنات، یله اغلار
 بیور دقندن سکره، آده دو توب [سن ده مالک ده بدریک کدر] بیوردی.

فضیل بن عیاض حضرتلرینه بری اوینه بز و احسان ایتمک
 ندرتک اولدی بنی سوور دفته: بدر و مادر که اید، چک ختم کدل
 و تهور ایله ایامک کدر جوانی ووردی، بضیری دیدی که اوینه
 بز و احسان ایتمک: انله قازشو باغیره باغیره، روز سو به مالک، انله
 ختم و غضب ایله باقماق، انفرسندن ظاهرده، نه پائنده مخالفت
 کور مالک، حیاده بو لدقلمی مدیحه انر حفته رفق و شفقت ابراز
 ایدوب وقت ایندی کدی بلیرینه دعایک، و قاتلرندن سکره
 اودا و احسانک خدمت انری ادا ایتمکدر، نسو تپناه اندمندن
 مرویدر که بر آدم بدریت احتیاج شفقت و معاونت ایلی بز و احسانک
 اک سیورک ندندز بیورمش.

بعض بدیلتلر وارد، بدر و مادرینه نه حیالنده خدمت و شفقت
 ایدر، نه ده و قاتلرندن سکره تیرلری زیارت ایتمک خاطرندن کچر.
 بو متوالر جزای مایلقلمی اولوق ندیاده، تاخراده بز خوردلر
 اولورلر، اولادلر ندندز عین معاصی کوردرلر.

سالها بر تو بکنرد که کدر
 نکتی سوی تربت بدوت
 تو بجای بدر چه کردی خیر
 تا همان چشم داری از بسرت

برکت زاده اسماعیل حتی

عزم

شمدی، او بزیم شرفرک روح کالی،
 بر درس حقیقت و ریور، اینست مالی:
 و قله بش اون قافه بحراده بولونق؛
 کونوز بورودک هب، کیجه برهزه فونق.

اندم که بر آدم فوشیور حاسر و حاجت
 جورلده، مکر ایلمش اولادنی فاش،
 بیچاره کیموب خیه نرک هبسته سوورمش،
 • اولم: • دبه برطاش یله کورده شسته باش اوورمش،
 آواره بو، زده بولورسک اون زدیگی ..
 کوردم که چکر بزه منک طونش لندن،

لبریز مسرت کلپور بزله طومرو،
 طاشمش ده کوزدن آفیدر سانک سروروی؛
 باقلاشدی شتره نهایت، بدی بکن:
 • اولادنی بولدم .. فصل اما، اون بیله ..
 قارشیمده نه کورسم، او: ودم بکنم اسلا،
 آلدانسه نه خیمای بیکر چه هیرلا،

مزنده شور ایلمم، باسی بر اقم ..
 مدام که ندیامد البت بوله جنتم ..
 قولرده بوزوب، طلنک اعانه طلمم،
 هب روح کبلم .. نه بو قولدم، نه بولده،
 توبنق السی ایدوب اوسو کرمات،
 کوردم کوزنک توبری قارشیمده نهایت،

امصار ایلمش اولور ایشته تاملن،
 شمدی زه کورتمده بره سلت هرمن
 برغانه منموده شتاب ایمن آده،
 طونشسه بدینده اگر مرمن عکده،
 لورکچ بوله جن سی ایله طواهی البت،
 زیرا بو شوزلر تحلیله، حقیقت،

توفیق تحری به، تحری لورکا طلق؛
 غمکنده امل لاز بیدر، غم مفاق،
 اولسونده امل نزه و تحری به مفادن؛
 توفیق ظهور ایلمش سوکره .. نامکن؛
 بصل ایکی لوح خیت اولور دهرن امید،
 اسن لوزمان ایلمش غممن تشدید،

یتمک سوکی بوقدر، اوکا بزکره دوشتره ک
 خسراه دوشترسک، جیتمازسک ایدیا؛
 عکمه، اولوق باسه سو بجه، بده،
 اولادنی شاید اولوق کفی کجه بده،
 و از کیش اوله بدی آرامندن، بولوروی؛
 البت سی جانن، بری جانن اولوروی ..

محمد عاکف

نجائب قرآنیہ

سورۃ اسری آیت - ۲۳، ۲۴

«وقتی ربك الامتبدوا الایه وبالوالدین احسانا اما یبئین
شذک الکبر احدھا واکلاھا فارتحل اھما ف ولاسھرھا وقل اھما قولا
کریمًا . و اخض اھما جناح الذل من الرحمۃ وقل رب ارحھما کما یرئی
صفیرا .

[بزری یوقدن وار ایدن خالق تعالی و قدس حضرت زری بو
آیت کریمه عبادت و عبودیتک ذات الوھیتہ حصر و قدر ایدلسنی
امر معرم الی امر بیورد قدن سکره وجود مزہ سبب ظاہری بوئان
بدر و مادر مزہ بر و اطاعت ایدلسنی و حقلز ندہ ابراز نوائش و شفقت
اولئمنی غایت قنای و غایت مؤثر سورندہ امر ایدوب شو یلہ بیور یور
ربک فطعیاً امر ایدسی کہ ایحق ذات الوھیتہ عبادت و عبودیت
ایدسکر و بدرو مادر کردن بری و باہر ایکسی سنک نزدکده [سنک
حرز و بناھکده] سن کبرہ واصل اولور لرسہ انلرہ فرط احسان
ایلہ احسان ایلہ کز [انلرہ معاً و مادہ بالوجہ ایلک ایدسکر . خدمت
و معاشرت ندہ ، حقلز ندہ نوازش و شفقت ابراز ندہ ، تعظیم و حرمت ندہ
اصلا تصور و تراخی ایجسکر . اوبن ہر زمان برو احسان واجب
ایکن حال کبرن تخصیص بیورلسنی وقت حاجت علی الاکثر حال کبر
اولدین ایچوندر] . شو حالہ انلرہ [جائکی صیقان بر حالن و یاخود
کلفہ مؤونت و معاشرت ندن طولایی] اوف . . دیمہ [اوف دیہ انلرہ
اذا ایچہ . تأقیقت حرمتی اندہ معنای انا بولدین ایچوندر یعنی بدر
و مادرہ اوف دیک نہی بیوریلر ق حرام قلمسنہ علت و سبب انلرہ
بوکلدی تلفظ ایلہ انا و جفا ایدلش اولسی در . ضرب و شتمندہ
و انالی کییا ندہ ایسہ بو عات و سبب ، یعنی معنای انا مع زیادہ تحقق
ایدیکندن بوکی کییا ندہ حرمتی لازم کلور . بناء علیہ بو قول کریم
معنای وضییسی ایلہ تأقیقت حرمتی و دلالتی اعتباریلہ ضرب و شتمک
و انالی کییا ندہ حرمتی افادہ ایدر . علم اصولہ بیان ایدلرکی اوزرہ
دال بدلاتہ اول لفظدر کہ اکا ترتب ایدن حکمک مجرد لغتہ مفہوم
اولان لغتی واسطہ سیلہ معنای لازمہ دلالت ایدر . اوبنی ایذا ایدن
سار بتون کییا ندہ دلالت نص ایلہ نہی ایدلش اولدین بوئیدن
مستفاد اولدین حادہ انلردن بعضی شائسہ اعتناء تخصیص بالہ کر
اولتوق بیوریلور کہ [انلری غلظت ایلہ زجر ندہ ایچہ خوشلامدینک
برشدن انلری آزاریلر ق نعی ایلہ . اوف دیہ جکک ، شدت و غلظت
ایلہ منع ایدہ جکک یرینہ] انلرہ قول کریم ایلہ خطاب ایت [مروئک
حسن ایدک ایجاب ایشدیک سوزایلہ ، رفق و توازنی تعظیم و حرمت
مشعر طرز ادب ایلہ خطاب و مساہلت] . انلرایچون فرط مرحمت
و شفقتن ناشی [اوزر لرینہ] تذلل و تواضع قادری ایندیر [واصل

سن شیخوخت و ناتوانی اولش بدر و مادردک دونی کون سن انلرہ اک
حجاج بولدی بیک حالہ بو کون انلرہ سکا حجاج اولد قلدن ، قوشلر
باوریلرین دشمندن صفوقدن اسیر کوبوب قادلرین آجہرق انلری
قادلرلہ اورتوب باصدیر قلدی کئی ، سن دہ فرط مرحمت و شفقت
ایلہ بدر و مادردک اوزرینہ جناح تذلل و تواضعی کروب کال رفت
و تواضع ایلہ انلری صیانت ایت . خفض جناح استعارہ منجلیہ دور .
انسانک کال شفقت و تواضع ایلہ بدر و مادردی صیانت ایتسی قوشک
قادلرین ایچوب باوریلرین اورتوب باصدیر قلمق ایچون اوزر لرینہ
ایندیر منہ تشبیہ اولتوق خفض جناح ایدلسنی تذلل و تواضع ایچون
استنادہ ایدلک دور . بو استعارہ کیت کیدہ تعبیر متعارف اولمشدر .
بزم بوئیرح و ابصاحز کلام شریفک مؤدای منیفی قیمہ مدار اولسون
ایچوندر . یوسف لولکلری قونغانہ بلاغتہ مسخر ایدن بیان الہیہ کی
جاذبہ ای سلوب دیگر ایلہ افہام ایتک طاقت بشر خارجندہ دور . ذوق
بلاغت ، حسن طبیعت اصحابہ تأثیر ایدن اوکلام مہجلاک کندیدر ،
شرح و توضیحی دکلدور . بربر لافظہ تک شارح حسن و آئی کندی
ششمہ الواتی در . تعریف ایدیلر جک اولورسہ ماہری اتضاح ایدر .
فقط نہ ممکن تعریف ، قلوبہ تأثیر چسہ بالذات اوششمہ الوان ربزک
یرینی طوبہ بیاسون . برکلام موجزک متضمن اولدین معانی و اسرار
تفصیل و ابضاح ایلہ اہلی مطالعہ تک انظار ندہ برر بر تعجب ایدر .
لکن ایجاز ندہ کی جہیت معنی تفصیلہ بولغاز ، اونور مجتمیع تریا
تفصیل ایلہ در حال طساعیلور] و سن [بدرو مادک حقتندہ بوفانی
اولان مرحمت و شفقتک اکثفا ایچوب انلرایچون جناب دپ کریدن
رحمت واسعہ باقیسنی دخی نیاز ایدلک] دی کہ یارب انلر بن کوچک
ایکن [بکا مرحمت و شفقت ایدوب] فی بیہ تکلری کئی سن دہ
انلرہ مرحمت قبل [ای برودکار کرکار ! بن بر طفل ناتوان ایکن
بدرو مادرم ہم اوزر مہ جناح بر آنت و شفقتلرین کرہ ک رک فصل تریہ و تجہمہ
بذل حاصل مقدرت ایدیلرہ سن دہ یارب ! انلرہ لطف و کرہ کلہ
معاہلہ بیوروب باوجود مظهر مرحمت ایت] .

ابویغز بزم سبب وجود مزہ ، بانث حیانت در . بزنی طوغوردیلر .
طفلک بدن و فکری یل کچج توسع ایدوب طول مدت باقلمقہ محتاج
اولدیندن بزنی هرکون کوزلری والہری اوست زدہ اولر ق بیوتدیلر .
حیانتزی محافظہ ایلدیلر . بزنی تعظیم و ترویجہ ایندیلر . اوزر مزہ نہ قدر
امکاری وار . نہ قدر مال صرفیہ بزنی بو حالہ کتسوردیلر . ہلہ
والدہ لر مزک حملہ . وضعدہ ، ارضاعندہ چکدکلری اوجہ و شاق ندر ؟
ابویغزک جکر یازلرین آغوش شفقتلرینہ باصبرق کوکس کردکلری
متاعب تحمل اولتویلور حالادئمنی در ؟

جنت بسرای مادرائست
زیر قدمات مادرائست
روزی بکن ای خدای ملا
چیزی کہ رعایا مدوائست

بر انك بواقفنه ، بو حاجارته الى الابد متنازله . شمعی بز
 بیودك ، فوتنك ، انك اختیار و عاجز اولدی . وظیفه منی ، بورجی
 ادا ایده چك زمان كدی . بوئه انكی قلمنا رعیمه ایتمك ،
 احتیاجلری درحال تسویه ایلك ، رفق و نوازشله رده ، تعظیم
 و حرمتلنده اصلا قصور ایتمك ، ماحصل رضائری استحصا
 ایدوب خیر دعائریه نائل اولی ایل اولور .

بر آدم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقدمك حضور سعادته
 کلوب مالی آلود دیه بدرندن شکایت ایتدی . دعوت وانمه او زینه
 بر بیرقانی عصاسته طیارق حضور نبوی په چیغه کدی . بوکان پی
 فانی . مشکنك بدری ایدی . کیفیت کندوسندن سؤل بیورلنده
 دیدی که بن کوچلی قوتلی ایکن اوضعیف و ناتوان ایدی ، بن زنگین
 ایکن اوقتیبر و محتاج ایدی . بن اوزمان آندن هیچ بر مالی اسیر که دم
 بوکون او کوچلی قوتلی ، بن ضعیف و ناتوانم . او زنگین بن فقیر
 محتاج . شمعی او بندن مالی اسیر کیور . رسول اکرم اقدم
 او بیرقانیك بو قتر بری ایشیدنجه اغلادی و بوئی ایشیدن جادات . یله اغلار
 بیوردقندن سکره او آده دو توب [سن ماله کده بدریکه کدر] بیوردی .

فضیل بن عیاض حضرتلریه بری اویته بز و احسان ایتمك
 نادیك اولدیغی سورودقه : بدر و مادر که ایده چك خدمتی کدی
 و تهور ایله ایتمک کدر جوانی ویدی . بعضی بری دیدی که اوبنه
 بز و احسان ایتمك : انله قارشو باغیره باغیره سوز سوله مامک ، انله
 خشم و غضب ایله باقمق ، انرسندن ظاهرده ، نه باطنده مخالفت
 کور مامک ، حیاده بولندقلری مدتیبه انز حقده رفق و شفقت ابراز
 ایدوب وفات ایتکله ندی کدی لرینه دعا ایتمک ، و قاتلرندن سکره
 اودا و احسانك خدمت لری ادا ایتمکدر . نبوتناه اقدمز دن
 مرویدر که بر آدم بدرینت احتیاج شفقت و معاونت ایسی بز و احسانك
 اك بیولکری ننددر بیورمش .

بعض بدیلتلر وارددر ، بدر و مادرینه نه جانلرنده خدمت و شفقت
 ایدر ، نه ده و قاتلرندن سکره تبر لری زیارت ایتمک خاطرندن کچر .
 بو متوله لر جزای مایلیقلری اولورق نه زیاده ، نه اخراده ، بز خوردار
 اولورلر . اولدرلر ننده عین معامله بی کوردرلر .

سالها بر تو بگذرد که گذر
 نکنی سوی تربت بدوت
 تو بجای بدر چه کرنی خیر
 ماهان چشم داری از بسرت

رکت زاده اسماعیل حق

عزم

سعدی . او بز مشرقک روح کالی .
 بردرس حقیقت و ریور ، ایشته مالی :
 . و قیله بش اون قافله صحرا ده بولونقی ؟
 کوندوز بیورودک هب ، کیجه بر منزله فونقی .

بندم که بر آدم قوشیور خاسر و حاجت
 جوده . مکر ایلمش اولادنی غالب .
 بیچاره کیوب خینه لک هبسته سورمش .
 . اوغلم ! دیه بر طاعت یله کورده شه باش اورمش .
 آواره بدر ، زوده بیورسک اون ؛ دیرکن ..
 کوردم که جگر پاره سنک طومنتش الدن .

لبریز هسرت کلپور بزله طوغو .
 طاشمشده کوزندن آقور سنک سروری !
 یا نلاشدی شترابه نهایت . دیدی بکنن :
 . اولاد بی بولدم .. نسل اما ؛ اون یلسه ..
 قارشیمده نه کورسم . او ؛ دیدم کیمده سلا .
 آلدانه ده تخمینمی بیکر چه هیولا .
 عزیمده تئور ایلمدم . باسی بر اقدم ..

نادام که زیاده در البت بوله جنتم ..
 قولرده بوزوب ، ظلمتک اعماق طالم ،
 هب روح کیدم .. نه بوغولدم ، نه بولدم .
 توفیق الهی ایدوب اوسوکره عنایت .
 کوردم کوزنیک نورنی قارشیمده نهایت .

امعان ایله باقتق اولیور ایشته نمایان .

سعدی بز کورتمده بره سنک عرمان
 بر غایه مقصوده شتاب ایلمن آدم .
 طومنتشه بدایتده اگر عنایتی حکم ،
 او کج بوله حق سی ایل دلخواهی البت .
 زیرا بوشو نزار تجلیده . حقیقت .
 توفیق تحری به . تحری اوکا عاشق ؛
 عزیمده امل لازیمدر . غیر مفارق .
 اولسونده امل نزم و تحری به مقارن ؛

توفیق ظهور ایلمسین سوکره .. تمکن !
 بهضاً ایکی اوج خبیث اولور دهن امید ..
 انسان اوزمان ایلمدر عزیمی تشدید .
 یا . سنک سوکی یوقدر . اوکا بزکره دوشرسنک
 خسرا نه دوشرسنک . چیغه مایسنک ایدیا ؛
 حکوم اولورق باسه شو بیچاره بدرده .
 اولادنی شاید اوقرا کلن کبجنزده .
 و از کیش اولیدی آوامقندن . نه بووردی ؛
 البت . سی جندن . بری جانندن اولوردی !!

محمد طاکف

استهلاک نظارت آیه سی دخی ضروری برطاق خصوصاً در که
بولورده علم تروت و اصول مایه تک موضوعه داخل در .

نفوس بشریه نظر اعتباره آینه بجه بونده یک جوق توانک
مندرج بولوندی و دقت ایدیلیرسه برناتک تئوی کبی ، استخراج
ایدیان بعض قواعد تبعاً ، توسع و تزیاید ایندیکی ، حتی بعض قوای
فعله تک حالات وجدانیدن - ملکه حائنه کادیک ایچسون - حالت
غیر وجودیه منقلب اولدینی گورولورکه بود ، نظر تجسسه واسع
بر زمین تنبغات آجازه و بو اقبالات توان هیئت عمومی بشریه
خادم اوله جق صورتده برهدق مسعوده طرغرو توجه ایه انسانیه
برعضو مهم عامل دها تدارکی ایچون - ینه طبیعت آده این تدقیق
ایدک - برطاق طبری اصولاً کتف ایتمک علم التزییه تک دتره
تحتی قانی جه استند در .

شومقدمده موضوع بحث اولان [علم اخلاق ، علم حقوق
علم سیاس ، علم تروت ، اصول مایه ، علم التزییه] تظیف
علومده [علوم منیه] نامی تحتده جمع ایدیلیر .

خریطه علومده موقعی اشارت ایدیکمز علم التزییه تک کوسر
دیکی قواعد دائره سنده اجرای تطبیقاته استا ایدیلجه بشریت
متمدیه ایچون نه قدر حاضر اهمیت اولدینی مسلم در . زیرا اول
امرده برخلقت تزییه سی ایه حکومتک شکل یافته یک بویوک بر
مناسبت موجود در .

علم خارجیده ، نفوس بشریه ده یک جوق ، قوانندرج در و
صاعقه سقوطی ، کورک کورله مک حادثه سی ، غضب حالی ، اختراعات
و کشفیاتده بولونق . . . هب شیو ایکی عالمده موجود قوتلرک
تظواهری در وجه سزده برقاونه تبعاً جریان ایدر . طبیعتده مندرج
اولان قوای تزییات بشریه خادم اوله جق بر صورتده اداره ایتمک
اوقوائینک طرز جریانسه و قوف ایه قابل اولیلیر . واتمسالر
ناضل که علوم طبیعی ایه علم خارجیده موجود حادثدن متولد عوا
ملی حسن اداره لریسه توجه و کندیلرینه بند ایدر لریسه علم التزییه ده
نفوس آده بده حکمفرما اولان قوایی کشف ایه ، قوانن تمیمو
توسعه خادم اوله جق چاردرلر تحریسی ایه انسانیت ایچون قابل
استفاده . برانق مسعود کشاریلر جویت فسدده مندرج اولان قوتلرک
نه صورتله اجرای قبل ایدیکاری اگلا شلمائزه طبیعتده کوردیکمز
قوانن دها زیاده تحریکاتده بولورده .

بقوای نفسانیه تک فعالیتده بولونسی ایچون بریندن تاوب تأثیر
ایتمی و داغده برانطباق حصوله کتریمی لازمد . زیرا بوتون
بقوتلرک مخزنی دماغ در . و اورادن تلفرک تلری کبی بر جوق
اعصاب واسطه یله نواحی بدن ایه کسب ارتباط ایدر . انصای
یافته و اتع اولان تأثیراتی دماغ بویا یطه ایه آیلیر . مثلا ساکن
بر حلاله طور دورکن الکتره براینکه تأثیرله شیمه سز غاطل قلازلرکز .
زیرا اعصاب و طریقه دماغده شدید و الیم برانطباق اصل اوله سی .

اولانطباق دماغی ده مخزون بر حلاله موجود قوای تحریک ایدر ، و عقبنده
مثلاً غضب دیدیکمز حادثه نفسیه حصوله کلیرکه اگر قوایفصلی و تیره
بخش بر صورتده تزییه ایدلش اولمازسه ایقاع تحریک یافته بر عمل مؤثر
ماه یافته اجرائی قبل ایه ، که باشلار . یعنی قوت هیچ بر فایده
منتسج اوله برق اسراف و هدر ایدلش اولور . حال بویوک اوقوائی
انسانیه نافع بر حلاله اواره ایتمک - بعض قواعد رعایتله - یک
قابلی . ایسته علم التزییه بونی تأمین ایدلک بر جوق تداویر
نافعه کشف ایه ، حسن استعمالی کوسر بر بعض قواعدی احتیاط
ایله اشتغال ایدر .

مثلاً جوجوقلری نظر دقته آله لم . بونلر خارجدن یکی برطاقم
انطباقاته ممرض بولوندقلری ایچن دانما حرکتده درلر ، یعنی
شیمی آراندلش ایچیمکه مشغول ایکن بر آرزو کوره هیچ بر آن
عاطل قلاق اوزره بلاستک دفتر لری بریق ، بر حیوانی تعذیب
ایله فلذد اولق ایستر ، بوظلله قاشی احوال دماغیه و اتف
اولیان یکسه یارامازانه عطف ایدر . حال بویوک علم تزییه چوئندن
شکل صورتی تدقیق ایدیلیرسه اگلا شیلیرکه بوحرکات قوه دماغیه
تک صرف دکن باشقه برشی دکل در ، دانما جوجوگک مقصدی فانی
ایتمک دکل ، محفوظ قالان قوته برجهت صرف بولقد در . لکن بو
قوتلر علی حاله بر اقبالیله شیه سز منسبت تولید ایدر . بونک ایچون
ماهیت قوایی تتبع ایه ینه صرف یافته دوام ایتمی ، فقط جوجوگک
منفصته موافق اوله برق اداره در بر آن قصور ایدله ملی در .

ایسته علم التزییه بقوای هیجان و اسرافدن قوتلر برقی غیر آغیر
صرف ایتمی - ماهیتلری کشف و استخراج ایله اشتغال این بوقوتلرک
نه صورتله ایسه دیکی موضوع اتخاذ ایدن علم احوال فسدن او
کره تک - تعایم آیلیر .

وبرخی درجهده اناس تزییه قوای موجود تک ماهیتلری
تبع ایتمک ، حادثه قانونه تیرتله حرکت کلدیکنی اوکرتمک در . زیرا انسان
کندی باغلا یان زنجیری بیلیمزه قوتوله ماز ، محفوظ اولان توانک
نه اولدین اوکرتمکدن صور کرده تریه . صرف ایتمه من اقتضایده
چکنی نظر اعتباره آلیق لازم کلیرکه بونی در جمع فعالیت تعریف و تدقیق
ایله مشغول اولان علم اخلاق تأمین ایدر . مغزری : امراله

اسکی ، سلمازلرک علمه حرمتی

اسلامک آوامغ بیلمه آره ، بده قیسن جمعیله کوسر ترمش
اولدینی تعظیم یک بیوکدر . یز بومقاله سزده هیچ بر مسلمان تحریک
سوزنی دلیل کتیره باه دکن . مورخیندن و کبار فلاسفه دن (دربار)
دیوررکه : « خلفا دورده کی مسلمانلر نسدوزی ، هودی علماسنه
قارنی بالکر حرمت کور - زملکه قناییلر : اولیره بویوک بویوک
مأموریتلر و بریدیلر مناسب در لیدر برقی ایستدر لیر . حتی مازون لریشد

کوچک کلین

کوچک کلین ، شیطان کوچک
 بولدرق — زردن ایسه — بر ایکی تل
 آرزو ایشدیکي صورتده بیجی
 برده انار ایسی خوا هرینک
 قودولوب اورتسته مندربنک
 کلین اولمش — کلین اولمدر امل
 چونکه قیزلرجه بتون ، ایشته اوده
 کلین اولمش — سوزوبور کوزلری
 بعضی تحریک ایدرک بریزنی
 ویزیبور کندینسه صانکه نظام!
 اولسه بش اون کنی ده طریسه اودا ،
 اوله جق ایسته کی فکرجه تمام . .
 چونکه دون واردی دو کون ، اورولمک
 اوده ایشدیدی کلین سیری ایچون
 اوسبیله اوزنوب ایسته بوکون
 بر کلین اولمش اوده سوسلنه زک!

ارتادن قومشو مسافر ایله
 — پر سعادت ، تبسم ، خرم —
 اوطیه والدیه سی کیردی اودم .
 عاقه باقور اطرافه بیله ،
 نشئه حالی ایله مست غرور
 طوروبور اوله جه ، ساکت ، شخورد
 کولیدلر بویه کورونجه اونی هب ،
 « حبیبه ملا »
 — او نه تیز؟ . . . کلین اولمش! یارب
 آمانک شمدیکي قیزلر آمانک
 نهده چوق بیلمش ، اوت چوق! . . . والله
 هله باق حاصنه باق! ماشالله
 اوله قیز . . . اوله امی؟ اوله صاقینه
 ده رنک اوبدی یوموق اللری
 ینه ساکت او . . . چکوب تللری
 سولبور کندینسی دقله
 آناسی کولدی ، دیدی ، رقتله
 عاقه! سویله قیزیم ، سویله بکا ،
 کیسه واردک باقم سویله!
 « کوزلری سوزدرک
 سکا! »
 م . جزئی

علم تربیه دائر

حال حاضرده انوک تربیه علم بشرینک جولان و تکاملنه اولان
 درجه تعاقب اعتباریه لک زیاده حائز اهمیت دره. فرانسولر کندیلر اوند
 اکثرأ جاری برقاعده تسمیه علومه تبعیتله بو علمدهده اصلاً یونانی
 برتعبیر اولان [پداگوژی] کلمه سی علم اولقی اوزده قبول ایشمنزدر.
 زده یک چوق اسمی علومده اولدینی کی نام مقابلی اولان [علم
 التزیه] بی موافق بولمیش .
 بو علمک — علوم مدینه وسایه مدن مدنی اولی ختیلهده —
 اهمیتی یک یوکدر .

اون سکرنجی عصرده فراندنر حکمانک تحلیللرینه رغماً انسانلر
 مذدأ تأمین حیات ایدمه نیجه برهات حالده یاشمه لری لازم کایریم
 ذاتاً جناب حقده طبعیه تلری ایله خالق ایشمنزدر . حجتعمایاشانی
 دیمک بکدیگر لریله براساق روابط و مناسباتده بولومق دیمکدر .
 ایشته بوروابلدن طوغان علومه علی العموم [علوم مدینه وسایه]
 دیمیرکه برچوق اقسامی احتوا ایدر :

انسان بر نفس مدنی بولومق اعتباریه اول ضروری برطاقم
 روابطه تبعاً اینای نوعی ایله مناسبداردر . بو مناسبت فعل و انفعال
 ایله نظام ایلرکه بونی تدقیق اینک وظیفه سی برنجی درجهده علم
 انلاقه صوکرده علم حقوقه مشفقدر . یعنی بو مناسبتدن متولد
 اولوبده عبده انسانیه ترتیب وظائفک بر قسمی مطلق صورتهده
 بر قسمی ده [احسان] نامی ویریان مکلفاندن عد اولومق اوزره
 و اجرائی برقوه میرمه ایله تحت تأمین آله بوق مخیر بر حالده
 ایفا ایدیه چک درکه اولکیمی علم حقوقک ایکیجیدی ده علم اخلاق
 قک دائره موضوعی تشکیل ایدر . لیکن شوده علاوه ایدملی که
 بو مناسباتی تعیین ایلمه ایش اکیال ایدلمش عد اولونماز ، زیرا
 بونی عوامل حکومتدن مدود اولان قوه قانونیه واسطه سیله
 قانون شکله قویق ، تدوین ایتک و میدان علانیه وضع ایلهمک
 ایجاب ایدر که هر کس ایشله چیکي قلم نه منجر اوله جقنی ونه کی
 جزایی استلزام ایلمه چکنی تعیین ایدم بیلسین .

ایکجی درجهدهده قانونه مخالف اوله برق واقع اولان بعض
 حرکاته یعنی قانونی هتک ایدلره قارشی استعمال جبر ایتک لازم
 کایر . بونکله قوه اجرائیه وظیفه داردر . دیمک اولویورکه ایفایله
 مکلف اولدینمز وظایفی بر طرفدن قوه قانونیه تدوین دیکر جهتدن ده
 قوه اجرائیه تطبیق و تأمین ایدر .

برهات مدینه تک بقای حیاتی ، ادامته موجودیتی ایچون تکبیر
 واستحصال ثروت طریقلری تجزیمی ایتسی و دولتک کندی اداره سته ،
 مصارقه تقابل ایتک اوزره محتاج اولدنی وزارت ایتک . عدلیه دایرستده
 اوق شرطیه بین الافراد صورت توزیع و جلیات و جزیف و

طپ ، فلسفه ، هیت ، حساب ، موسیقی فلرنده مبحر ایدی . دیکر لری کی بوده ترجمه ایله اشتغال ایدرک کتب فلسفه دن یک چوققلری صریح بجه نقل ایش ، منکل مباحثی ایضاح ایلش ایدی . المأمون بله انضمام و اوغل احمد نژنده کی موتی یک بوکس ایدی .

بونردن باشقه موسی بن شاکرک اوغلاری محمد ، احمد ، حنک خلفا امر نژنده کی موققلری سوله مبه حاجت کورولو . رمی که اوچده کرة ارضک ساحه بله ، محیط و قطری تبع ایله اشتغال ایشلردی ؟

آرتن شمس الدوله ک زمانده وزارت قدر بوکسلش اولان ابن سینا ک کندی قومی آرمه سنده کی مرتبه سیاه قارایک نژده سیف الدوله کی موققی اکلانه به هیچ نژده موققی ظن ایدرز .

سعدی

بوکونکی مسلمانلر

یاخود

مسلمانلغه، مسلمانلرله احتجاج

بانیکر نه دیورلر : هایدی تسلیم ایدم که دین اسلامک طبیعته علمه تبارشی ، حقیق معنایله ، برخصومت بولونما سین ، افکار شیری تئورده جایلتان ، علوم طبیعه ایله و غرضان حکمان ، علمانی اشکجه اوله تعذیب ایتک ، ایبه جکک ، آتیه آتقی کی مظالم اسکی . مسلمانلر طرفندن ارتکاب ایدش اولما سین . لکن بوکون علمای اسلام علوم عقلیه ، فون حاضر و دشن دکلی ؟ ختقده اونلر اتباع ایتیموری ؛ بو حال کورنلر . ایدنلر مسلمانلغه این به نظره بقاسلر معذور کورولمز لری ؛ ایشته سزه بر مثال :

خطه مصریه نازجده کی بلاد اسلامیه تک برنده آدجفتک بری قالمش ایکی مقاله یازمش . اوله کیننده ، سانسک ؛ لکن التزام ایتک شرطله ، اجتهاددن ، تقلیددن بحث ایتن ؛ ایکنجه سنده صوفیه عابنده بولنورق جمهور اهل سنتک دین کی اوده ، مسلمانلر بو مسکن قائمه کورمهش بلکه ضروری حقیقته شدره دیش یاخوره بوکایقین برشی سوله مش ، مقاله لرد مصرده باسیلر باسیلار خواجهر آیفلاندرلر . نفوذیانه بوسوز خواجه ن لیدنر ؛ اسلامه قارشی پتان میزندر . دین کی اولی قوشدیلر . اوده صاحب مقاله یاقه لادینی کی محاسبه طریقی . زوالی آدم ساضانه برظلمنا ، کوندردی ؛ علمینده ترتیب ایدیان تزوی ایدن برائی ثابت اولسی ایچون برحاکم عادتک حضورنده محاکمه ایدک اوزور مرکز سلطه جلیبی احترام ایدنی و علوی اسلاف اولدی ؛ لکن عجاره دربار شوکت قراردهده جسسه محکمه اولدی ؛ برچوق زمانلر یاقدنن صکره عضو ایدلارک

احسان ایشدر . حنین بیانده کی وضوح ، ترجمه لنده کی لطافت ایله معروف اولدینی ایچون ده چوققافنده المأمون طرفندن ترجمه آثاره ، امور ایدلدرکه مترجمه ایدیکی اثرک اغیرلنجه آلتون آلیردی .

لکن صورکرلری طیفوری نصرانیله آراننده میدان آلان داعیه استرقاب کلب . طرفندن حنک آفوروز ایدلسی اناج ایددی . نژدخلیفه ده کی موقعتک رفتنه رغماً مذیداشلردن کوردیکی بوغدر اوزرینه بیچاره حنین کدرندن وفات ایشدی . طیفوری ده خلفا ک مقرر یلندن ایدی . الراضی باللهک زمان خلافتده نسطوریلردن متی بن یونس نصرانی ده هم خلیفه نژنده هم عوام ، خواص عتدنده مظهر احترام اولمش ایدی . بوتون علوم عقلیه ده صاحب رسوخ اولان بو حکیم ابونصر فارابی به خواجهلر ایش ، بغدادده ریاست علمیه بکچمشدی .

عهد اسلامده ظهور ایدن فلاسفه دن به ایکی کسطاده مقربین خاقان ایدی . کندیسی نصرانی اوله رق ترجمه آثار ایچون خلیفه ل طرفندن بغدادده کتیرلشمسدی . یحیی بن عدی بن حید بن ذکریا المنلقی ده بومیانده درکه علوم حکمیه ده زمانک رئیسی اولان بوزات متی بن یونس ایله ابونصر فارابیدن او قومش ایدی .

فلاسفه علمانن ابوالفرج بن طیب ده بونلردن درکه جائیقه کاتب و بغدادده کی خرمیتیانلر آرمه سنده متمیز اوله رق عیارسن عتدی ده صنت طب تعلیم ایدیکی سویلورلر . شیخ الرئیس ابن سینا ک معاصر ایدی . ابن سینا بوزاتک طبابتده کی رسوخنی تقدیر ایدر ، لکن فلسفه سن بکنمزدی .

صایدیلردن ثابت بن قرة لرانی ده بومیانده درکه ساهی ارتقاه برابر خلفا ، خواص ، عوام عتدنده یک محترم ایدی . هیت شناس شایر محمد بن موسی بن شاکرک خانه تربیتده یشمش ؛ علوم فلسفه ده کتبه کیمسه تک وارده یه جنی برماقه اعتلا ایش ایدی . منطقدن ، ریاضیاتدن ، طبدن یک چوقق آثاری واردر . ثابت خلیفه المعتضدک وزراسته بیله تقدم ایدردی . اوغلاری ابراهیم ایله سنانده بابالریک برنی طوتمشدی . احفاددن ابوالحسن ثابت بن قره ده بوبله ایدی . شعرای اسلامدن برچونجی ساهی اولان بواوج ذات حقتده مدحیلر سویلشدی .

باشقه ملتره منسوب اولدقلری حالد اسلام طرفندن لائق اولدقلری حرمتی مع زیادته کورمش اولان فلاسفه یی ، حکمانی برز بر صایه یه پیام لزوم وارمی ؛ بوقسه خلفاء ملوک نژنده اک بوکک مقاساته اعتلا ایدن برچوق فلاسفه مسلمینده صایه رق می بختنه خانه ویردم ؟

فیلسوف اسلامی ابو یوسف یعقوب کندی یی یاخود المهدی و هارون الرشید دورلنده کوفه والیسی بولان امیر اسحق ذکر ایچنه لزوم وارمی ؛ ابواسحق عجاوب پیغمبردن اشعتک نسلنددرکه

کوه نهرک با اسلری. هدایا اعطاسه اجبار ایتمک کی مناسب سز لکاره
قالقیشنجه حضور خلیفه دن وارد اولندی .

المصورک مظهر توجهی اولانلردن منجم نوبخت الیه اوغلی
ابو-همل وارد که ایکدی ده مذهب فرسه تابع ایدیلر . صدو کوه ابو
سهلک ذریعی قبول اسلام ایتدی ، جله سی . منجم اوله برق علم نجومده
فوق العاده شهرت قازاندی .

خلیفه المهدی تک مظهر غنیایابی اولانلردن منجم نصرانی تومانک
اوغلی توفیل لینده ساکن مارونیلرک مذهبده ایدی . بوزانک تاریخه
عائد غایت قیمتدار کتابلری اولدندن باشقه اومر ای کتابنی غایت فصیح
برعزرا الیه سر یاخیجه ترجمه ایتشد .

هارون الرشید طرفندن قدری ، موقی اعلا یریلن طیب بختیشوع
ایله جبریل ، اوغلی یوحنا بن مسویه بونلر میاننده در . هارون الرشید
یوحنا طیب وسائر ایکی کتابلرک ترجمه سی تودیع ایتش ایدی . بوزان
هم خلیفه مشار الیه ، همده المتوکل خدمت ایتدی . علوم و فونون
متنوعه اوزرینه مباحثانده بولنقی اوزره یوسانک اوند طویلانان
جمیت علم کئی هیچ بریزده هیچ برجمیتک انعقادی کوروله شد .
المأمونک زماننده کسب رفعت و شان ایدن حکماندن خلیفه
مشار الیهک صدیقی بطریق یوحنا وارد که علوم طبعه ، فلسفه یه عائد
نه قدر آثار و ارسه جمله سنک ترجمه ناطر تعیین اولتمشدی ؛
کذلک سهل بن سابور ایله اوغنی سابوریک با لامشردی که ایکسی ده
خرستیان ایدی . سابور و کوره لری چند یساور خسته خانه سنه
مدیر اولش ایدی .

سلمویه بن بنان النصرانی ده المتعمک طیبی ایدی . حتی وفات
ایتدیکی زمان خلیفه زیاده سیله متأثر اولش ، طیبیک خرسیتیان
آیینی اوزرینه بخورلر ، موملر یاقیه رقی دفن ایدلسنی امر ایلش
ایدی .

بختیشوع بن جبریل برکون المتوکلک حضورنده ایش . خلیفه
مشار الیهی یاننده او طور متش . هم قونوشور ، همده بارماغنی طیبیک
آرقه سنده کی ایکی انشارینک اوزرینده بولنان براواق دلیکه صوقش ،
اوینارمش . سوز بر آره لقی بخونلره انتقال ایتش . حال بوکه دلیک
ده خلیجه آچیلش ایتش . المتوکل « سزدلی بی نه زمان باغلامایه
لزوم فی کورسکر » دیش بختیشوع ددی پروا « طیبیک انشاریسنده کی
دلیکی قول کیره چک قدر آچنجه ! » جوابی ویرمش . بونک اوزرینه
خلیفه او قدر کولمش که او طور دینی رده طوره ماش ده آرقه سی
اوسته دور یلش .

المتوکلک زمان خلافتده اشهار ایدنلردن بری ده حزین بن اسحق
نصرانیدر که ارسطو وسائر حکمای یونانیکی آثارنی ترجمه ایدنلرک
ایک مشهورلر نند . خلیفه بونک صداقتی امتحان ایدرک جدا متین
بر عزم ساحبی اولدینتی اکلایجه کدیسنه غایت واسع چفتلکار

بوتون مکتب لری حنا سنه تک نظارتنه تودیع ایتش ایدی . [مشهور
یوحنا بن مسویه]

مورخ بر باشقه برده دور که : « مکتب لک اداره سی خلیفه لطر فندن
بررای سیده ، بر فکر صائبه اشیاع الیه کاه نسلو دیلره ، کاه یهودیلره
تودیع اولنوردی . ارباب تنمک باشادقلری ، مکت ، طو ندقلری دین
اصلا نظر اعتباره آفانزدی ؛ یالکز درجه معرفت لرنه باقایدی .
خلافی عباسیه تک ایویکی اولان المأمون دیمشدر که : « حکما جناب
حک عبادی آراستندن انتخاب ایلدیکی سمدای امتد . زرا بونلر
اولانجه قدر تیرنی روح فضائلی ادراکه صرف ایدرک اکتساب
ایلدکلری قوت سایه سنده ملونات طبیعتدن تعالی ایتشدر . ملک
ضیای هدایتی ، واضع قوانینی بونلرد . بونلر اولماسه بیدی کائنات
حضیض وحشت وجهالته دوشردی . »

مورخ دیگر برده قنده شویله سوبیلور : « عربز کندیترینک
طیبلری اولان یهودیلر الیه اولدیلرینک میریلری بولان نسلو بونلردن
مهرک بر اردو سایه سنده بلاد علم و فلسفه نی کالاً نتج ایدرک منهای
حدودینه — روماملکک بر باشندن او بر باشنه وارقی ایچون صرف
ایتدکاری زمان قایلدن ده — آ بریده واردیلر . »

بومقاله مزده خلفا ، ملوک طرفندن تأسیس اولنان مکتب لری ،
مدیره لری ، رسدخانه لری ، کتبخانه لری ، اوکتبخانه لردکی کتابلری
صایق دکلر . اولری ایلریده تفصیل ایدکلر .

— خلیفه لرک نزدنده حرمت کورن حکما و علما —

اولا جورجیس بن بختیشوعی ذکر ایدلم . بوزان المتصورک
طیب خصوصیی و یک بیوک بریفلسوف ایدی . زوج سی غایت اختیار
اولدینی ایچون خلیفه کندیسنه آجیه رقی اوچ کوزل جاریه کوندردی .
فقط بختیشوع « قایم بر حیات اولدنجی باشقه سن آتایه دینک مساعده سی
بو قدر » دهرک جاری لری ردا ایتدی . بونک اوزرینه المتصور طیبیک
موقعی بر او قدر ده بو کندی ، حز وزان سنک بیه فوقه چقاردی .
موکره بختیشوع خسته لاندی . خلیفه استفسار خاطره کندی .
اوزمان بختیشوع اولنجه اجدادینک یانته کومولسی ایچون مملکته
کیمیه مساعده ایتدی . خلیفه ختنه کیرمی ایچون کندیسنه قبول
اسلام تکلیف نده بولندی . بختیشوع ایسترجنده اولسون ایستر جهنمه
اولسون ، هر حالده اجدادله برابر بولنقی ایتدیکی سوبلیجه المتصور
کولدی ؛ طیبینی منزلاً مملکته کونورملرنی ، اون بیسک ده آلتون
ویرملرنی امر ایتدن . [حال بوکه المتصور صرکده جهده بنتی اولدینی
ایچون دوائقی لقبیه آکیمش ایدی] شاید بختیشوع بولده وفات
ایدرسه جنازه سی عالمه سنک یانته کونوردرک اوراده دفن ایتدرملرنی
باشقه جه نییه ایتدی . وداع ایلوب کیدرکن برینه کیمی براقه جسنی
طیبیه صورنجه اوده که سهجه شاگردلردن عیسی بن شهلا نابی
توصیه ایتدی .

المتصور عیسایی اولن برینه کتیردی . لکن عیسی المتصورک توجهنه

بولد یعنی تسلیم ایترسك شونى اعتراف ايمك اجاب ايدرك بوعلمه
قارنى برعداوتدر ، يا خود هيج اولوزه علمى محقر كورمك اولوندى
فوت الله مك . بوزلك هانكيسنك اولوزه اوامسون بين السدين
تعمى ايسه اولونك بتون مجور شرفدن روزكردان اولالرينه ، بتون
منافعدن محروم قالدالرينه ، الحاصل كرك ارنست رومانك كرك باشق .
لرينك سويله دكلىرى سوزلك تحققت ايمسه كافيدر . هابدى باقم بوكا
نديمه چكسا ؟

جواب

دريم كه بوسوزده برشمه حقيقت وارد . لكن سلفك قولى ابراد
ايدن بر آدمك حبس ايدلنه كلاج . بو هيج بر وقده ديت تمك
سانه سله تحمت ايمه مشدر ، متجاسر لرنى تحرك ايدن سب صرف
حسددر ، بوقسه غيرت دينه كاجدر . او زوالينك حبس ايله محكومى
حقنده كي امرلك صدورينه كاجه بوده ايكي سيدنر . بربيسى مقتضاي
سياست ، ديكرى ده قورقودر . اوله بايا بر فكر زنجير قلدن
ديره لجن اولورسه بو حرمت سرايت ايدمك ايكنجى بر ذلت
انتباهنى جلب ايدر . سوكره اوچنجى برى اوياير . دها سوكره
ايش « نمودناه » ديه ياد ايتدكلىرى حرمت افكارى منتج اولور .
اكر ديه چك اولورسه نه كه بو طرز سياست فكرى ، يا خود دني ،
يا خود ، علمى باجمال ايدر . او زمان بنده سنكه بريم . آه بن
سياستدن . سياستك لفظدن ، سياستك معنائندن . سياست گه گه
تشكيل ايدن هر حرفدن ، سياست نامى آكياجه خياله خظور
ايدمك هر برخاطر دن ، سياست لفظى ذكر اولولان هر يادمدن .
الحاصل بو گه گه بتون مشتتقائندن الهه صافيه . سائقين بوسياست
ديتك مقتضاييدر . دينه . ايش بن كلافى شاهد كيريم . ينفجولرى ،
ملكلىرى برون ارواح سلى اشهاد ايدمك ديدن اننا وراق اولان
برش وارسه رسته بوسياستدر . بوسياست نه بكي ريباير ديك نه كانه
الشجرة ائنى تحريج بر اسل الجحيم . ظلمه ها كاه رؤوس الشياطين
فانهم لا كاون منها لما لرن منها البون . شمال لهم عليها انوباً من حيم
شمان مرجعهم لالى جحيم ، انهم انوا لانهم نسا ليين . نوم على انارهم
برعون .

مسلمانلرك عطالتى واسيانى

مسلمانلرك كرتار اولدقلى عطالت كلاج . بونى دين اسلامه
ذبت اترك قطعياً طوغرى اوله ماز . نيز جين يك اسلامى اولانجه
صفويه عصمه كورنلر ايجون نه قاريد . سايدينر تهنلىرى
كنديسنه اساده نده ده نان كي فلسوفلك خبر ووردكلى سوه
عاقبتى توهر به جمال اوله ماز بو عطالت اوله بر عتدرك قلوب مسلمانده
واسخ اولان عقيدته صحجه به شقه بر طاقه عقائد باطله كيركن برانده
عارض اولمشدر . بولمادون علك قوس اسلامى تحجير ايمى عقولدن

بدييات ايله عمل ايمك ساءده ويرمندر . جواباً ديركه بن آتقى
ان فقهي طائيم دليل عقل ديكيم .

اولنره ديشله كه : شون عالم دكيشدى ؛ ملكات وظنون بوزلدى ؛
ناسك اعمالى قلاشدى عقائد جيفرندن چيقى ؛ هادتلرده روح
اخلاص قلادى ، انسانلر بر يش هجوم ايديور ، فقر و ضرورت
اكتربى زبون ايتش ، قوت و شوكت منزلزل بر حالده ؛ جميت بريشان .
عزت ذلته ، هدايت ضلاله منقلب اولمش . حاجت و ضرورت ايمنده
قلاشكوز . طور هيبو محاط اولدنيكز شهادتدن شكابت ايديورسكز .
نيچون شو حال سزه سلنكزك اسباب شوكتى آرادور ، نه سائق
اوليور ؟

ديرلركه : بوزه عائد دكل . الله بول شيلرى بزه فرض قيلمه مش ،
بونلر حكاهك وظيفه سيدر . اما ازلرلر باييورلر مش ، ذا آدم باه مازلر ،
چونك زمان آخر زماندر . تنكيم خبرده وارد اولمشدر كه بو حاللر
مطلق واقع اوله جق ، اسلامده بربوزندن قالفه جق ، قيامت ايسه
آتقى بر طاقم آلينلرك اوزرينه قوبه جق . ايشته بوسوزلرى سويله .
دكندسكزه ياس زقنوره دائر اوله بر طاقم ايتلر . حديثلر ، ازلر
كبرلركه ايمدى كو كندن كمر ، انسانده اوقاجق بر حر كنه مجال
براقاز .

مسلمانلر حقتده ارنست رومانك فكري

ايشته اطرافيله بيان ايمك ايسه سهك باشل باشته بر كتاب رومان
اجاب ايدن بو عطالت فلسوف شهر رومانك شوسوزلرى سويله كه
سوق ايتمشدر :

« بونكه برابر بن عقائد حقتده كي بوسه ايمه عموم » خصم صنده
دين اسلامى يلكيز بر اققندن قورلارم . لكن بيليورم كه بو دينك
آداب قوبه سته تمك ايدن ايش ذرات ايله استنبولده ، ايرانده
يونان بر فرقه رچانده واسع بر فكرده ، مسالته مياك بر عتده دلالت ايدن
يكى تحملا وار . آتقى بو تحملا كرا ايش قهبانك نسبي بوزندن بو غرلاستدن
قورقودرم . بر كرده بو غندي ايتقى مسالماق محور اولمش ديكدر .
زيرا بو كون ثابت اولان ايكى شى وارددر . برنجيسى شوزركه مدنيت
حاضره اديان كلياً محو ايمك ايسه من . زيرا اولونك مدنيتيه وسيله
اولمى ده قابيدر . ايكنجيسى شوزركه مدنيت اديانك كندى سبب
ترقيستنده حائل اولمشده نده تحمل ايدمى . بنا عليه اديان ملام
داور اتالى ، صلح طرفدارى اولمايدر ، بوقسه موق محققدر .

يك اعلا بو عطالت عموميه زدن كايور كه اوته كنك ، بريكك بوليه ،
دين اسلام مسلمانلرك طريق ترقيه سنده براوچور و مدر ؛ اولنرى
سمت فلاحه ايصال ايمك شويله طورسون ، محولرى سبب
اوله چقتدر ، طرز نه علمن و تشيئه سبب اولور ؛ بو عطالت ديشك
ظيمتسده بوقدرده زهدن ناشت ايتيرسور ؛ بو قاريدن برى سرد
ايديكيمز حادثات ايمك منشائى اصول دين دكدرده نوسيدر ؛
اكر بونك بر ظلم اولدني ، بوظلم كده دين اسلامك لوازه ندين

یاقه فی قورنار دیلیدی . حال بوکه سویلیکی سوزک اصول دینه قطعاً
وغایر اولمادیفی خواص . بایر ، عوامده . برمنال دها :

شیخ سنوسی [مشهور سنوسیمک بابایی] اصول فقهه دائر بر اثر
یازمش . اصول مالکیه به بعض مسائل علاوه ایتمش . کتابتیه ده
کندیسنک کتاب الایمن ، حدیث رسولدن احکام استنباط ایده بیفکردن
اولدیفی ، براینک مجتهدک رأیه مخالفده ، بولدیفی اشراق ایده جک
سوزلر سوبله مش . مشایخ مالکیه کن بری که اوزمان ازهرک ایلی
کان علمایسندن ایدی ، بونی طویخجه : وای ! حریف دینک حرمتی
هتک ایزدی ؛ سیدل ایمانی برافریق ضلاله صادی . دییه حریمی
قولتوفلامش ، بوجان ، بوجاق شیخ سنوسی بی آزمايه باشلامش .
همده بوله میمش مطلقاً صابلايه جقمش . برکت و برسیه که اسنادمالکی
کندیسنه ملاتی اولمادن شیخ سنوسی قاهره دن چیتمش ده بصورتیه
اطرافنده دولاشان اولومدن ، استناد مرحومده شریعت ناسنه
ارکاب جرمدن قورتوش . برمنال دها :

طلبه به او قودوله جن علوم آرسنه جفر اقبالک ادخان عظیمده
جامع ازهر علمایسنک اوزون انکی ، کنیش قولی نامتناهی مقاله لری
کورولدی ؛ مقاله ساحیلری بوکی علمی درس کتابلری آرسنه
صوفی ایستیلری علوم دینه به قارش مسیح ، ایله ، مبالانسراق
ایله اتهام ایدیورلردی .

کذلک کچن سنه بولردن برقمسنک اوتکنک بریکنک عقیده
سنه طمن یوانده یازیلری کورلایمی ؟ حالبوکه هجوم ایذکلی ،
تشیهر آتک ایستکلی بیچاره لک نه مسلمانانه ، غایر حرکتلری ،
نه د . کتاب الملک ، سنت رسولک احکامه ، غایر سوزلری کورله مش ،
ایشیدیلر مشدی .

افغان ، هند ، ایران علمایسنک کهنه افکاره شدتله تمسکلی ،
ایز ادماده عاداته حرصلری ، سافرتدن بریارمق ایلی به کیمک
ایستیلرله قارش اعلان حرب ایتملری ، مغربده توتون ایچریک
بعض اعضاسی کیمک باخود برچوق مسلمانلرک زندده موجب
تهدت اولدیغی حالده برفرقه جه منکر طاییلان بوسوزی لسانه
آلانلری اولدیرمک کی ناصبه بوقدر ایلی کیمه لری هر کون
ایشیدیلوب طور میوردی ؟

صوکره و لا ازهر طلبه سنه قنون طبیعه دن مبادیسی او قودولمن
یاخرد تاریخ طبیی کوسرملک لازمدن دین برسنه قارش کورولدی ،
قیامتله قویبوردی ؛ کسوه قنوايه بودوش برچوق آدملر بر
آغزین بوله برطاب دینه قارش عداوند ، حیل متین ایمانی قویار
مقدر ، زوالی طلبه بی ضلاله سوق ایتمکدر ، طرژنده زعملرنجه
ندعت بیادکلی بوتدینه قارش اورتانی اولوله بوغورلردی ؟

عجبا بوجان مسلمانلر ایچون یکی بر شهبیدرکه کیدیلرینه عارض
اولش بر عرضدره باخود وجود قویبتلرینه سرین ایتمش رمزشده .
دینلسون ؛ متعدد حصرلردنبری کلوب کچن مسلمانلرک اسواله نظر

امعانه آلان برذات ایچون بوجان امتلرک طابعه طاری اولان عال
اجتماعه دن بریدر ، دینک ؛ خصوصیه اطوار و اوصاف عمومیه ددی
وحدت و مشابته کوردکدن صکره یک قولای اوله ناز چونکه بری
بحر محیط اطلسی ساختندن دیکری سدجینک آلتندن آنان ایلی
مسلمانک اغزندن عینی سوز ایشیدیلورکه اوده « انا وجدنا آباءنا
عنی ائمه و انا ولی آثارهم مهتدون » در . هسیده بولندقلری حاله
مخالف نه کورسه نر اوکا قارش دشمن کسایورلر ؛ ایترسه خصومت
ایتمکاری شینک محای کتاب الله ایله مؤید اولسون ؛ اجماع نابت
بولسون .

آنجن برحزب قایل وار که بونلر نظر ادراکلری برده درایندن غبار
تقایدی سیلکلب اتق ، آیات قرآنییه ، احادیثه ایصال نظر ایدیورلر .
احکام شریعتی طوغرین طوغری به منبندن اخذه مانع اولان
حائللری قادرقدق زعمنده بولینورلرسده بولنده اساس دینده
اولمادیغی حالده صوکرده ن علاوه اولانان برچوق خرائلری ، برچوق
بدعتلری قدرمش اولنله برابر او بره قلدلردن دها بر یاد برحانده .
چونکه احکام شریعتی استنباط ایچون برطاقم اصول وار که شیخ
اوکا النات ایچکمزین لیکر نصک الاظه اکتفا ایدیورلر .
حالبوکه اراول ، دینک مدار استادی در . دعوت واقعه عب
اوکا غمدر . نبوت جانب آلهین محضاً انک ایچون ویرلمشدر .
ایشتم بونن طولاین تقلید ایله مزید دکاز دین بولنله دینه علمه
صاحب ، نده دینیت صحیحه به عجب اولدیورلر .

مصنفلرک عبارله نده اختلاف وتیان کوریلور ؛ استخراج
مال خصوصنده آراشته دوشرسه فقهایمک آیشوب قلدینی
کیم انکار ایده بیلر ؛ برمشله حادث اولسه که معروف مصنفلردن
برینک اولنک حقتده رأی سبت ایتمش اولسه فقهایمک بر قطعاً برشی
سویلیه مزملر ؛ کتب قدیمه دن برنده یازمش اولان برقول معروفه
توفیق ایده بیلیمک ایچون مسئله مک ماهیتی تحویله اوغراشدرلر .
حتی ممالک عثمانیه دن برطالب علم مصره کش . جامع ازهرده کی واقفردن
برینه کیم مک ایستنه مش . لکنه جباه و اوائف حکمتجه او طالبک
کلدیکی مملکت اعالیسنک او رواقه کیرمک استحقاقی وارمیدن ،
یوقیدر ؛ طرژنده برشبه حاصل اولش . برسی شیخ الرواقه دیش که
جزایفایه باقیلیرسه بو آدمک ملکیک شرط واقعه داخلدر . شیخ
الرواقده دیش کین ایله جغرافیا کتابلرنده کی سوزلرله قانع اوله نام ،
بیم ایچون مدار احتجاج اوله حق شی بر فقهیمک (هر حالده مرحوم
اوله حق !) شو مملکت شو قلمه ددره و ااتفک وقف ایتمکی بردره ،
صورتنده تصریح ایتمه بیدر .

بولردن بریسنه دینسه که : این اماممه واقع بلدانی تعین
ایتمه مشلر ؛ بزم الهیزده هر قطعه مک احتوا اشدیجی موامنی بیلدی ره
حدودنی کوسرتر برجدول برافقه مشلر . حالبوکه بزم اصول دینج
بوکه قلدن علمایسنک سوزله و آت اخلا ایله کذلک ساکنده

براقه اجتهاد من و یا خود سکوتم مناسب دکل ایدی . شمدی بو
 ایسته بوله مصل برادر مسالمه آرمه طابعدی ، کزدکری
 برلردده حکام شرک مظهر معاوی اولدی . طوبدیلر ، عقیده قدری
 قبلری بوتون عزم رحمتن آلیقوبه جق ، المری ، قوتلری سی
 وعلمدن باغی بولوندره جق بر درجه افراطه وارددیلر . تلقین
 ابتدای خرافاتک مسالمه لرحه بولکه سبب قوی ایسه اموردینه کی
 قنسان بصیرت ایله هوساته تبیت بلاسی اولدی . اوت ، بولنر اوله
 بر طاقم لسا بیدرکه بریره کلجه باندی هلاک اولور . آرتق ضیای
 حقیقت ظلماتلر ایچنده بوغولدی قالدی ، ناسک قلوبنده اصول دینه
 تمامیه مخالف بر سوری عقائد باطله ایجه کواکشدی .

ایسته بوسیات ، ظلمه تک ، متفذینک بوسسیاتی دینک اولجه
 طایمادینی ، یلمدیکی بریفین خرافاتی دینه صوقدی ، روح مؤمدن
 اونی کولره قدر اعلا ایدن آمال علوه بی چکدی ، آندی ، چاردری
 یأسک صولک درکه . نه دوشوردرک جمادات ایله برابر اشدی .
 بوگون مسلمانانق نمی آلتده کوردیکمز بر حقوق حرکاتک
 مسلماننقله هیچ مناسبتی یوقدر . دینک اعمالدن یالکیز نمازک ،
 اوروجک ، حجک طریزی ، اقولاندن ده معناسی یا کلیش کلاشیلان
 بر قسم قایل محافظه اولمشدر . خلق دینه عارض اولان بدعتلردن
 خرافه لردن اولانی خبایینی صادیق شوعائالت کلیه حاله کادی ؛
 هرمد ، بونی دین بیلور ، دین طانیور .

زاوندن ، اولنرک لاله و دینه تارشار . واکه دکلی ، افتدالردن

تهایت درجه محتاج تحایر و اصلاح اولدینی حقائق نایسته
 متخصصلریه تشدیداحوت حقیقده تیفضاه نظر ایدله هوارتل ذرا
 عرض ایدرک وقایهات صورتیه بسطنا کیم هر بحولک انومان قبولیت
 نجیانه سیله مسافرحه دعوت قبلری و پنخزده جریان ایدن ایجاب
 ماحی بخلاقی اورنه دن قلدیرمالری استرجا ایدی . زیرا یالکیز نیم
 دکل ، ذره قدر هایت ، اسلامیت حتمن ذوق اولان بر آدمک جانی .
 وجدانی پارچه یان ، بشون موجودیت واحول نمیشی تضمیف ایدن
 شوقاطق قورمه به سکنه ربروردن اساساً برنای سلامت و ارتقادی فوزو
 سعادت انبانی میدان قویبق افکار نقب و زانی صاحب اصحابه
 لازم ایدی . اکر بو حاله دیام ایدرسه کی مسئولیت بنه حقائق احوالی
 دوشونه نلره تابع ایدی . فقط شکر اولسون . بو تاثیر مسئولانی
 مسئله اخبار داخله به معروض قلبه ره ، جدت وسی مشکور ایدنک
 سمع اعتبارینه آله بق برچینک تشکله ندر واره قووذ ابتدایی
 استخبار ایدنجه بشون موجودیتی توصیفدن خارج برانشراح قبولادی .
 بونکچون عاجزانه ایقائ مسئولیت وعرض تشکره بورجولیم . بو
 مسئولیت مشنه بی ابتدا عهددن افراغ ایتمیشی هر وقت عثمان
 قرداشلر مندن رجا ایدر ایدک . زیرا سبب استرجه نظاره هرشی وه
 مصلحت اسبابه تشببت ایتمک عثمانی قرداشلر بجزه وسمن ایدی .
 شمدی شکر اولسون . مسئله تمام اولان دینه قدیم ایدنک در .
 فقط هر وقت ادامه نظر ایدرک مانی ومعنوی بشون احسان شمیری
 . . . . .

نور ایمانی سوندر می هب و سیاحتند . قرآندہ فی شجرۃ ولعونه
 دو او ہوسہ عبادت ، انقات شیلانہ بہ بیعت ہب و سیاحت یوزندند
 اسلام کی ہیج بردن کوردم کہ اسانی شایظہ ایتسوندہ متبعلمی
 بدعتن کور تیلہسون ، اسلام کی بر سلطان بو قدر کہ جنود و آسای
 اوئی یالکنز بر اقسون ، ہمدی نقص یدلسون ، وعدو عیدی نہ سان
 اولسون ، بولہ بر شرمست اولہ ساز کہ ، نہاج سدادی ارباب نظر ایچون
 کون کی بارلاسون بہ برچوق غافل اونی کورہسون ، زمان او دین
 مینک بجن اہل اولان اولی عو ایتدی . سوکرہ برطاقم نا اہلار
 اندہ قالدی ، روحی اکلایدیلر کہدہ بوسایادہ تعالی ایدہ ونلر ، حرمتہ
 شاین کورمدیلر ، آجیادیلر کہ کوشہ فیاندہ بر اقسونلر ، برطاقم
 بسا بکان اطرافتہ طوبیلا ندیلر ، اوکا اتساب داعیہ بیہ اسیب اولدیلر .
 براونک اہلی بز ، عشرتی بز ، حامیبی بز ، جعائی بز دیدیلر ، حالیو کہ
 اونکہہ مناسبلری جہلم معرفتہ ، خرتک ، تانتہ ، خطائک اصابتہ
 نسبی کیدر .

باہکنز مزایای اسلامہ دن بولہ بر مزیت نصل اولور دہ مسلمانلرک
 بوگونکی حالتہ سبب اولور ؟ اسلام بردن عربی ایدی ، صکرہ
 کندیسنہ علم التحاق ایتدی . او علمدہ یونانی ایکن عربی اولدی . دہا
 صکرہ خلیفہ تک بری سیاستدہا خطا ایدہرک کندیبسی ایچون خیرلی
 شن ایدیکی سقم برہ سلطکی اتخاند ایتدی ، علویلر خاندان رسالتہ منتسی
 اولدقلری ایچون عرب عسکرلری علوی برخایفہ بہ طبعقلہ ظہیر
 اولور زہانتہ دوشہرک کندیسنہ ترکمن ، خراساندن دہا تشقہ

ناتارلی کی دہا سائر برطاقم اقوام دین اسلامہ عہوم ایتدی ایچرندن
 برطاقی ولی الامر اولدی اوزن بونلر ایچون کندی ماہلرینی
 ختمتہ بلدیبرہ جن اخلاق فضیحلرینی میدانہ چقارہ جق اولان
 عامدن بو یوک دشمن نصیری قابل اولور می ایدی ؟ ایشتہ بونلر
 کرک عامہ کرک عامک یاروقداری اولان دین اسلامہ انجق ایدہ بیہ جکاری
 صورتدہ میل ایدہ ییلدیلر .

اولا علمی الہ الدیلر اہانہ ہیج حرمت اتجدیکر علمادن دست
 معاوتی درین ایتدکنن بشقہ کندی اولرندن برچوقلرینی علما
 سلکنہ کیریک ، کسوتہ علمایہ بورونمکہ سوق ایتدیلر . بونلر برکرہ
 عالم طانندی اوزن نامی علمہ خصومت ایدہ جک بردر کہ بہ ایتدیرہ کہ
 جایندیلر مقصدلرینی تأمین ایچون غافل خلیفہ متقی کسودسندہ
 حامی دین صورتدہ کورونمکہ بلالایدیلر . ناسدہ اولہ برظن حاصل
 ایتدیلر کہ دین ناقصدیر اکان ایدہ چکل ، خستہ در تداویسندہ بولہ
 جقلر ، ضعیفدر قوتلشدیرہ جکلر الحاصل بیقلمق اوزردہر بونلر
 موغریلک جقلر .

حالا بر اقامدقلری صم برستلک عادتشدن ، اطرافلرنندہ کی اقوام
 نصرانیہ تک بدعتلرندن برچوق شیلر آلارق مسلمانانہ یامادیلر
 واقعا او دین ہمین بوندن ابا ایتدی ایسہدہ او امر الہیبی تعظیم
 شمار اسلامی برقات دہا تعجیل ایچون بوکی عادتک لزومی دکاردر .
 دہرک نامی اقتناعہ موفق اولدیلر بو خصوصدہ ہر زمان ظلمہ تک
 الت احد آذراہ اولان ساکنان اوزدن ہک ہک معاہتسل

براقبه اجتهاد من ، یا خود سکون من مناسب دکل ایدی . شمه دی بو
 ایسته بوله مضل برارد مره اما لمر آیه سه طاع ایدی ، کز دکل مری
 برلرد دد حکام شرک مظهر معاوی اولدی . طو تدبیر ، عقیده قدری
 قلباری بوتون عزم رحمتدن آلیقوبه جق ، المری ، فونلری سی
 و عملدن باغی بولوند بره جق بر درجه افراطه وارد دیرلر . تلفین
 ابتد لری خرافاتک مسلمانلرجه قبوله سب قوی ایسه اموردینده کی
 نقصان بصیرت ایله هوسانه تبعیت بلاسی اولدی . اوت ، بونلر اوله
 بر طاقم اسبابلر که بره کلنجه بادی هلاک اولور . آرتق ضیای
 حقیقت ظلماتلر ایچنده بوغولدی قالدی ، ناسک قبولینده اصول دینه
 تمامیه مخالف بر سوری عنانده باطله ایچه کولکشدی .

ایسته بوسیاست مظلعه تک ، متنفذینک بوسیاستی دینک اولجه
 طایفادیفی ، یلمه دیک بریفین خرافاتی دینه صوفدی ، روح مؤمندن
 اونی کولکره قدر اعلا ایدن آمال علویه یی چکدی ، آندی بیچاره یی
 یا سسک صوک درک سینه دوشور دمرک جادات ایله برابر ایدسی .
 بوکون مسلمانلق نامی آلتده کوردیکمز بر چوق حرکاتک
 مسلمانقله هیچ مناسبتی بو قدر . دینک اعمالندن یالکمز نمازک ،
 اوروجک ، حجک طرز یی ؛ اقولندن ده معناسی پاکیش کلاشیلان
 بر قسم قایل محافظه اولمشدر . خلق دینه عارض اولان بدعتلردن
 خرافاتلردن اولانی بیایینی صایدینمز شوعاالت کله حاله کادی ؛
 هرمد ، بونی دین بیلیمور ، دین طانیور ،
 زاولردن ، اولنرک لایله و دمنه تارش . واک درکله عرافه اولنر

نهایت درجه محتاج تعارض و اصلاح اولدنی حقائق نامتوجه
 متحصصلریه نشید اذخوت حقدده نیتخانه نظر ایله هواتلن ذراه
 عرض ایدرک وقایع ایتت صورتیه بسطه که هر هر عیظتک اقوامی قویت
 نجیبا ، سیاه مسافه جه دعوت ایتلری وینج زده جریان ایدن اسیاب
 ماحی مخادنی اورتدن قلدر برملری استرحه ایدی . زیرا یالکمز نیم
 دکل ، ذره ندر هایت و اسلامیت حدندن ذوق اولان بر آدمک جانی .
 وجدانی بارجه ایمنوتون موجودیت واحول امیشی نمده یف ایدن
 شو تقاطع فریمه یه سکنه بره دلا اساسا بر بنیای سلامت وارنقای قوزو
 سعادت انبیا فی میدان قویبق افکار ثقب وزنی صائب اصحابه
 لازم ایدی . اگر بو حالده دیرام ایدرسک مشولیت یه حقائق احوالی
 دوشونه نلره رایج ایدی . فقط شکرلر اولسون . بو آنبر مشولالی
 مسئله اخبار داخیمه و مروض قائمه ره ، جدن وسی مشکور ادرانک
 سسمع اعتبارینه آلهرق برجه یینک ننگکله قدر وایه قون ابتد کی
 استخراج ایدنجه یتون ، موجودی بو صفدن خارج بوانسراج قبولادی .
 بونکچون عاجزه ایضی ممنونیت و عرض تشکره بورجیلیم . بو
 مشولیت مسئله یی ابتدا عهد دن افران ایتسه یی هر وقت عثمان
 فردا شلمزدن رجا ایدر ایدن . زیرا سب استخاره نظرده هرمنی وه
 صلحت اسبابنه تشبث ایتک عثمانی فردا شلمزده وسعتن ایدی .
 شمعی شکرلر اولسون ، مسئله تمام اولان دینه قدیم ایدنشدن .
 فقط هر وقت ادامه نظر ایدرک مادی و معنوی بیون احسانه تمزی

تائیلر کی دھا سائر برطاقم اقوام دین اسلامه محرم ایندی ایچلرندن برطاقی ولی الامر اولدی ارتق بونلر ایچسون کندی ماهرلری خفته بیلدیروه جن اخلاق فضیحلری میدانه چقارده حق اولان علمدن بویوک دشمن نصیری قابل اولورمی ایدی ؟ ایشته بونلر کرک علمه کرک علمه باروقداری اولان دین اسلامه انحق ایدیه چکاری صورتده میل ایدیه بیلدیله .

اولا علمی الالدیلر اهله هیچ حرمت ایتمدیگر علمادن دست معاوتی دریغ ایتمکدن بشقه کندی ادملرندن برچوقلری علمی سلکله کیرمکه ، کدوه علمایه بورونمکه سوق ایتمدیله بونلر برکره عالم طائیدی ارتق نامی علمه خصومت ایدیه چک بردرکه ایتمدیله که چای ایدیلر مقصدلری تامین ایچون غافل خلقه متق کسوه سنده حامی دین صورتنده کورونمکه باشلادیله ناسده اوله برظن حاصل ایتمدیله که دین ناقصدلر اکلن ایدیه چکلر ، خسته در تدایسندبولنه چقلر ، ضعیفدر قوتلشدیره چکلر الحاصل بیقلمق اوزرددر بونلر داوغریلته چقلر .

حالا براقمقلری صنم برستلک مادشدن ، اطرافلرنده کی اقوام نصرانیه تک بدعتلرندن برچوق شیلر آلاق مسلمانانه یامادیلر واقما او دین مبین بودن ابا ایندی ایساده اوامر الهیه بی تعظیم شعار اسلامی برقات دها تجیل ایچون بویوک عادلک لزومی درکاردر . دهرک نامی اقتضه موفق اولدیله بو خصوصده هر زمان ظلمه تک الت اح آتی اولان ایسانکن اقدادن بویوک بویوک معاوتتسله

نور ایمانی سوندیریمی هب و سیاستدر . قرآمدی شجره ملهونه دواوهوسه عبادت ، انفات شیانیه بیعت هب و سیاست یزیدندر اسلام کی هیچ بردن کورمدن که اسافی شمانطه ایسونده متبملری بدعتدن قوروتیلسون ، اسلام کی برسلطان بوقدرکه جنود و اساعی اون یالکنز براقسون ، تهدی نقص بدلسون ، وعدو عیدی ندان اولسون ، بویله برشرعت اوله اذکره . نهاج سدادی ارباب نظر ایچون کون کی بارلاسون . یته برچوق غافلر اون کوره سون . زمان او دین مینک یجن راهل اولان اولی عمو ایندی . سوکره برطاقم نااهلر اتده قالدی . روحی اکلامدیله کده بوسایده تعالی اید . ونلر ، حرمته شایان کورمدیلر . آچپادیلر که کوشه نسانده براف-ونلر . برطاقم بسباکان اطرافه طوبیالاندیلر . اوکا انساب داعیه بیه نسیب اولدیله . براونک اهلیزه ، عشیرتیزه ، حامی بیزه ، جانق بیز دیدیلر ، حالبوکه اونلکه مناسبلری جهلک معرفه ، خنتک و تاته ، خطلک اصابته نسبی کیدر .

باکنز مزایای اسلامی دن بویله برمزیت فصل او اورده مسلمانلرک بوکونکی حانه سبب اولور ؟ اسلام بردن عربی ایدی . صکره کندبسته علم التحاق ایندی . او علم دیوانی ایکن عربی اولدی . دها صکره خلیفه تک بری سیاستده خطا ایدرک کندیبسی ایچون خیرلی نمن ایدیکی سقیم بره سلکی اتحاد ایندی . علویله خاندازرسانه منتمی اولدقلری ایچون عرب عسکرلری علوی برخایه طبعیه ظهیر اولور ذهابته دوشدرک کندبسته ترکمن ، خراساندن دها بشقه

براقه اجتهاد من ، یا خود سکون من مناسب دکل ایدی . شمدی بو
 ایسته بوله مضل براردو ممالا آرمه مان ایدی ه کزدکلری
 برلردو دکام شرک مظهر معاوی اودی . طو تدیرلر ، عقیده قدری
 قلبری بوتون عزم رهمدن آلیقوبه جق ، المری ، قونلری سی
 و عملدن باغ بولوندیره جق بر درجه افراطه وارددیلر . تلقین
 ابتدعلری خرافاتک مسلمانلرجه قبوله سبب قوی ایسه اموردینده کی
 قفسان بصیرت ایله هوسانه تبعیت لاسی اودی . اوت ، بونلر اوله
 بر طاقم لسا بدیزکه برره کلجه بادی هلاک اولور . آرتق ضای
 حقیقت ظالمتر ایچنده بوغولدی قالدی ، ناسک قلوبنده اصول دینه
 تمایله مخالف بر سوری عقائد باطله ایجه کواکشدی .

ایسته بوسیاست . ظلمه نیک ، متنفذینک بوسیاستی دینک اولجه
 طایفادی ، یلمدیک بریفین خرافاتی دینه صوقدی ه روح مؤمندن
 اونی کواکره قدر اعلا ایدن آمال علویه چکی ، آندی ه پیچاردی
 یا سسک صولک درکه سته دوشور مرک جادات ایله برابر ایدنی .
 بوگون مسلمانانق نامی آلتده کوردیکیز بر جوق حیرکاک
 مسلمانقله هیچ مناسبتی یوقدر . دینک اعمالدن بالکیز نمازک ه
 اوروجک ، حجک طریزی ؛ اقولاندن ده معناسی یاکلیش اکلاشیلان
 بر قسم قلیان محافظه اولمشدر . خلق دینه عارض اولان بدعتلردن
 خرافاتلردن اولانی شایینی صایدیمز شوعا مال کلیه حاله کادی ؛
 همرد . بونی دین بیلدور ، دین طایبور .

زوانلردن ، اونلرک للهه و دینته تارش . واکه دکل عرافه اولاند

نهایت درجه محتاج تعامس واساح اولدینی حقائق نامایچه
 منحصصلییه تشدیداحت حقدنه منیه فاه نظر امانله هواران ذراه
 عرض ایدرک وقایع ماییت صورتیه بسطه تا که هر محرمک اقوامنی قویبت
 نجیاز سیاه مسافحه ده دعوت ایتملری و پنجم ده جریان ایدن اسباب
 ماحی مخادتی اورته دن قلبر مالری استرجه ایدی . زیرا بالکیز نیم
 دکل ، ذره ندر هایت ه اسلامیت حندن ذوق اولان بر آدمک جانی .
 وجدانی بارجه لیان ، بتون ه وجودیت واحول نمیشی تشدید ایدن
 شوقاطع قریبه سکنه زیورک اساسا برنای سلامت وارفتی قوزو
 سعادت اسبابی میدانه قویبق افکار نقب وراثی صائب اصحانه
 لازم ایدی . اگر بوخالده درام ایدرک سئولیت یه حقائق احوالی
 دوشونه نلره رابع ایدی . فقط شکرک اولسون ، براتیر مشولانی
 مسئله اخبار داخلیه معروض قلبره ، جدن وسی مشکور اربانک
 سمع اعتباریه آلمرق برجه نیک تشکله قدر وایه قون ابتدکی
 استخبار ایدنجه بتون ه وجودیه می توصیفدن خارج بر اشراج قلابدی .
 بونکچون عاجزه ایقائ متنوینت و عرض تشکره بورجولیم . بو
 مشولیت مسئله نی ابتدا عهددن افراغ ایتیمنی هروقت عثمان
 قرداشلر مزدن رجا ایدر ایدک ، زیرا سبب سبب غایده مرضی وه
 مصلحت اسبابه ثبت ایتمک عثمانی قرداشلر یزه وسعتل ایدی .
 شمعی شکرک اولسون . مسئله تمام اولان دینه قدیم ایدنلش در .
 فقط هروقت ادامه نظر ایدرک مادی و معنوی بتون احتساب قمری

نور ایمانی سونید برسی هب و سیاستدور. قر آمدی نجره ملعونه
 دو او هر سه عبادت، انفات شینانیه به تبعیت هب و سیاست یوزنددر
 اسلام کی هیچ بردن کوردمد که اسانی عثمانیه اینسونده متبعلری
 بد عدن فورثیلیمسون، اسلام کی بر سلطان بوقدر که جنود و اسرای
 اونی بالکنز براقسون، تهمدی نفس بدلسون، وعدو عیدی نسان
 اولسون، بوله بر شراعت اوله از که. نهاج سدادی ارباب نظر ایچون
 کون کی بار لاسون، ینه بر جوقی غافلر اونی کوره سون، زمان اودین
 مینک بجز اهل اولان اولینی نحو ایندی. صوکره بر طاقم نا اهلر
 انده قالدی. روحنی اکلامدیلر کده بوسایده تعالی اید. ونلر، حرته
 شایان کورمدیلر. آجیادیلر که کوشه نسانده براق-ونلر. بر طاقم
 بسا بکان اطرافنه طوبالاندیلر، اوکا انساب داعیه-بیه نسیب اولدیلر.
 براونک اهل یز، عشیرتی یز، حامبی یز، جانی یز دیدیلر، حالبوکه
 اونلکه مناسبلری جهلک معرفته، خنتک تاننه، خصلتک اصابته
 نسبی کیدر.

باکنز مزایای اسلامیهدن بوله بر مزیت فصل اولورده مسلمانلرک
 بوکونکی حالنه سبب اولور؟ اسلام بردن عربی ایدی. صکره
 کندیسنه علم التحاق ایندی. او علم دیوانی ایکن عربی اولدی. دها
 صکره خلیفه تک بری سیاستدهما خطا ایدرک کندیسینی ایچون خبرلی
 نمن ایدرکی سقیم بره سدی اتخاذا ایندی. علویلر خانده از رسالنه منتمی
 اولدقلری ایچون عرب عسکرلری علوی برخایه یه طبعیتیه ظهیر
 اولور ذهابنه دوشدرک کندیسنه ترکمن، خراساندن دها بشقه

تانیلر کی دها سائر بر طاقم اقوام دین اسلامه هجوم ایندی ایچلرندن
 بر طاقمی ولی الامر اولدی ارتق بونلر ایچون کندی ماهیلرینی
 خفته بیلدیره جن اخلاق فضیحلرینی میدانه چقارده جوق اولان
 علمدن بو بوک دشمن تصوری قابل اولورسی ایدی؛ اینشته بونلر
 کرک علمه کرک عامک یاروقداری اولان دین اسلامه انحق ایدیه بیه جکاری
 صورده میل ایدیه بیلدیلر.

اولا علی الهالدیلر اهانه هیچ حرمت اتمدیکر علمادن دست
 معاوتی دروغ ایندکدن بشقه کندی ادملرندن بر جوقلرینی علما
 سلکته کیرنکه، کوه علمایه بورونمکه سوق ایندیلر. بونلر بر کره
 عالم طانیله می ارتق نامی علمه خصومت ایده جک بردر که به ایندیرمکه
 جایه مدیلر مقصدلرینی تأمین ایچون غافل خلقه متقی کسوه سنده
 حامی دین صورتسده کورو، که باذلاندیلر. ناسده او بوله برطن حاصل
 ایندیلر که دین ناقصدلر اکل ایده جکار، خسته در تداوی سنده بوله
 جقلر، ضعیفدر قوتلشدیرم جکلر الحاصل بیفایق اوزرده در بونلر
 ماوغربانه جقلر.

حالا براقمدقلری صنم برستلک عبادشدن، اطرافلرنده کی اقوام
 نصرانیه تک بدعتلرندن بر جوق شیلر آلاق مسلمانانه یامادیلر
 واقعا او دین مبین بوندن ابا ایندی ایسده او امر الهی بی تعظیم
 شمار اولاسی برقات دها تجیل ایچون بوکی عادلک لزومی درکاردر.
 دهرک نامی اقامه موفق اولدیلر بو خصوصده هر زمان ظلمه تک
 الت اجر آتی اولان بسا بکان افراددن بوک بونلر معاوتسده

ایچمزده کی مال غیر مسلمہ بی محافظه مقتضای دین زدند در . اونک ایچون بایدر اوشلردر .

شرایت تبعه بی مظالمی روا کوره منش ، بوتون رعایک حقوقی مسایوی طومش در . لیکن دور منحوسده نه فیر بدافتر چوریش اولدی بی بیلیر سکر . او خقیلر ، او خاغلر ، او غدارلر ، او مستبدلر ، ثانات عثمانی بی ، اهالی تک حقوقی محو ایدر لردی . اما بالکنز خرسیتانلره دکل ، مسامه اندرده معاهده لری بویله ایدی . بلکه بز مکیله دها زیاده ظلم ایدر لردی . اونک ایچون بوحاله کیردیلر . بوتنه لریک اسپانیدن صاقه لی بز . جناب حنک عنایت بیوردنی ، گرم و عنایتله بزله بخش ایلدی کی یکی اصول ادردین نتیجه ایدر منک ایچون هر درلو تدابیری اتخان اخیلی ، ثبات اخیلی . مخالف سلیکرمه ملوک آیه مه ملی . اوته کیلک بریکنک سر بز بقایله مامل ، عکس العمل طرفدار لری وار . (عیاداً باقه) بوحالاری کوز بیور سکر . هر کون در دلو تخیلی ایدی بیور . الله امداد و عنایت ایتمسه بوحالر محرومی ، موجب اولور . ایچمزده یاریدن زیاده خرسیتان وار . اولر ده بز دن سلامت بکلیور . بز او بومشز ، دشمنلر حاضر لانتش ، هر دلو اسباب ظفری تمه با تمشدر . بوکون حربیه وقفه بز یوق . اک ضعیف بز مامنز . بانمیش غالب کلسه ک استفاده تأمین ایده جنگ حائلر یوق . اولا ایچمز تمیزله تخیلی ، محاکم دوزله لی ، عدالت او یانغلی . بز در نه کله آدم صره سسندد مایامه بوردق . بوحالزله بز نه الله مبین اولور ، نه قول لردن نایده بز نه یور . تادی ایتمکده اولدیغمز بوحال طریق استقامته سلوک مانع در . اولا حرن اخلاق ایسز . حقوقی محافظه غیرت ایسز . الله « جل شانہ » سوزله قائماز . مدالتی بار اقلره یاز قله مقصد حاصل اولمیز . بونک نه عدالله نمره سی اولور ، نه عنایتلر . لفظی مراد اولور سه بیج برشی الله کیمز . هر اسسک مسای وار . او حقیقت اور ته یه قوت مندن هیچ بر نایده اولماز . شمندی اور بیا کوز لری بز دیکمش ، اجرا آت بکله یور . جدیت ، اجرا آت ، اصلاحات لازم . اساس برزولش ، یک چوق قانونز قلمه آنتمش . بایلمش . لیکن اور قانونزک خار جنده ایشلر طوموش . ایچمزده کی دشمنلری باریشدر . دودن صوکر ا اور بیا باقلم . بوکون بوحالزله ایچمزده کی دشمنلره باش ایتمک قدر تمز یوق . اوله بشیرمه یوکسکدن آتوب طومقوله اولماز .

فتناک برینیه ده جهاد مسائل . ایچمزده جهاد ایتمک لازم . اوده بتون بتون مجوریت حاصل اولدنی وقت اولور . کسوک بر تدبیردر . [وان جتو اللسلام تا جیح لیا وکل علی الله] آنکر دشمنلر کز صاحبه مالی اولور لسه سلاحه صایلیک . مطلقا سزده اومسکی طوتک ، صاحبی الکوزدن قاجیر مایک . . .

دائماً قرآن صالح وصلاحی کورسرتد : [یا ایها الذین امنوا ادخلو فی السلم کانه [ای مؤمنلر ! جله کز بردن صالح وصلاحه داخل اولوک . مصالحه ، معاهده . مذاکره ، کلامه ایله ممکن اولور] **بصله دهری**

ایدک . محافظه حقوق ایدک . صاقین ، صاقین اولما ، که قان دوکمه قانتیشه سکر . اعدا ایله یذکنز بوزولما سون . بوزر چه قدر حقوقه رعایت قابل اولماز سه او وقت باشقه . دایما حرب کیملره اولما ؟ کیملر که اوله مقابله جرات ایدن ، شسته مقابله قیام ایدر . باشته جا به بوله ماز سسک . او وقت محاربه ایدر سسک . اما اوده یک قه تلی زماننده اولور . اوت ؛ مجرد قوتوحت ایچون ؛ حرب و عدالت ایله بی آدمی احبا ایچون ممالک سارزیده تجاوزه ایدیش در . قوتوز مساعد اولونجه ؛ بوده بروظیفه در . اوتده اعلان حرب اولور . عبادتله ایساریدن قور تاردق مقصدیله . بدایتده اولور دی . لیکن شمندی ده اوقوقی حائلری بز [انال دین بداعترباً و سبوعترباً]

دین اسلام بدایتدن تریب اوله رفی ظور ایش و عرض ثنات باری ایله توسع ایشدر . جایدی یک تز ، ط اعداری یک آز ایدی . قرق کیتی اولونجه یه قدر آبدده اوچ درت سه کچی . مکده خقیاً شر اولونیور دی . علفی دعوت بیا اولماز دی . نه قدر صوکر ا [اصدع بتاومرو اعرض عن المشرکین] این جیله سی نازل اولدی ده رسول . اکرم اقدمن تدا دوستو قیام ایشدی . « اراقه ده عبادت ایدر لردی . مسجد حرامده نماز قیام بوردی . قانین ارکان قرق کیتی اولدی ، حضرت عررده دین اسلامه کیردی . ایدن صکر اویات نازل اولدی . اعلان اولوندی : جتک ، مسجد مرادده زقیلک . . . بونک او ذریقه خیل اذالر واقع اولدس . نهایت مدینه یه هجرت اولدی . ایدن صوکره محاربه یه مساعده اولوندی .

بدایه شریله بیوردی : (وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقاتلونکم) بدایتده مظلوم نه ایسه ، شمندی یینی بوسره لرده یته اودر . تدابرات حد کالده اولما دینفه مبی اوزمانه قدر محاربه ای اذن یوقدی مدینه یه تشریف لردن برسته صوکره یوقر . وظیفه صبر وسکویدن عبارت ایدی . نه دن صوکر مساعده بیوردی . چونکه دشمنلر صف حرب تشکیل ایدرک ، مدینه یه هجومه باشلادیلر ، الله تعالی ده اوله بیوردی : « هر کیم سزه محاربه یه قانتیشه سزده محاربه ایدک . مادامکه باشته درلو صالح وصلاح ممکن دکل . . . او وقت سزده مدینه ایدک . الکوزدن کاینکی قدر صونکیزی محافظه ایدک .

بدایتده حرب فعل تقید ایدیش ایدی ، شیمدی کی حائلره بویله در . واقعه له الحمد قنوس اسلام ، چوق ، قنوسجه کترتمز وار ؛ لیکن قنوس کترت باره ایتمز . بو زمانلر ده اسلحه چریده قارش قوت بازو ایله طورونلور . استعداده (واعدو اللهم مستظم من قوتو من رباط الخیل) شریعی وقته طوماشز . اونک ایچون بویله عاجز قالمشز . انا نه بومش تر آتده ؛ دشمنلره قارش دایما بویله ایدر تک کرک بایدرلر . کرک سوزلر ، حتی طومیلر ده مذکور . مکمل طومیلر کیز . سواذیلر کیز بولونسرن . هر جمون به عدوانه و عساک . یورکنه مهابت و شجاعت اتقا ایلدیکیز . بانه در لوقه کز تأمین ایدر . (واعد اللهم مالم مستظم « یعنی قدر تکیز ، قریکن یئدی کی قدر زما یه

افزاینده طائفه لرستان که کسب کرده است مقابله ایدرک سعادت استقباله وقف وجود بیوران ذوات حیت سماء تشکر کرد ایدرک . جناب حق بونلرک امثالی تکثیر ایدرک اجنای ملتده توفیر ایدرک میه موفق بیورسون . سورة مائدهک (۵۴) نجی و سورة انعام (۸۹) نجی آیت کریمه لرینک شماریه عرب ابن عرب افندمن علیه الصلوة والسلامک و سلطانیه تورا ایدرک نور اسلامی قبوله آرتق استعداد کوستره . اسلامیک استقبانی بازالق ایدرک ، بتون کتب تفاسیر واحادیثی ، حتی معانی و بیان تدرین ایدرک هب عجم اولادی ، هب ترک اولادی قومتمزه غائب بونلرک کبی اهم بره سهله بی اسلامیتهمزله برابر اعتبار واعزاز ایدرک احکام ایله چکلیسه امیز .

۱۰ محرم ، ۱۳۲۷ ع . سونلرک -- اوقا

مقاله عظمی

۴۲ درس - مابعد

فتنه نادر ؟ برنجیدی : مناقرق موجب ، انبوان پینده مختصه بی داعی اولاجق ، بودکجه بیو بهجک برطاقم مقالات ، برطاقم اغوا آت ... بوکه سبب برایشانیدر . من القدیج بو تفرقه ملت اسلامیدی هر ج و مرج ایتشدر . نه قدر دولتر کجه شمه هب بو تفرقه بوزندن منقرض اولمشدر . اندلس زمانی دوشون . اسلامک اوزمانده کی قونی نه ایدی ؟ مدینتک اوج بالاسنه واصل اولان اوقوجه قوم نه بی نهایت آناز برافش ایدرک و قون اوروپایه هب اورادن عکس ایتش . بوکون بوتون اسپانیا ، فرانسه ملک زیر اداره سنده . بونلرک برچوق عمالک دخی هب اندلس خلفاسی اداره سنده ایدی . سکره مسلملر بر بریه اوغراک نه باشلا دیلر . منافقه ، مجادله ، اغراض فاسده ، منافع خسیسه . نهایت پیدلرینه تفرقه دوشدی . ازمدت طرفنده قوجه اندلس حکومتی عمو اولدی کیندی . اویسوک قوت اسلامیه سوندی . اندلس وقایحی اوقدر مفصل ، عوفیات و ترقیاتی اوقدر بازالق درک جلدلر طولوبی یازلمشدر . فقط نهایت احوال اولیه آجیقلی قاجه لره منجر اولمشدر که یورکلر پارچه لار . ده قیقین زمانلرده کورلش شیلردر ، فقط عبرت آلان یوق . دول ناصرانک اداره نه کجهش بونلرک ممالک اسلامیک هانکی بی یابدار اولش ؟ زمان کجکجه اهل اسلام شوکتی غالب ایتش . نهایت چوق برلرده منقرض اولش ، کیمشدر . اما اهل اسلام انجیده کی خریستیانلر یابدار اولمشدر . مساعدات اسلامیه بی بورادن اکلاملی . استنبولده بیله فاتح دوربدن بری خریستیانلر احتمالک اون ملی آرتشدر . نه سالنرینه ، نایدیلرینه تعرض ایدلش . دینک شریعت اسلامیه مساعد ایتش که اوزمانک اعظام علماسیله فاتح خنرترسی مذاکره ایدرک اعالی اصله بی عمو واقعا ایتشمش ، مابعد نه طوفونلشمش .

هانکی دولت خریستیانیه قبضه سته کچیردیکی اهل اسلامه بومعامله بی یاشمش . ؟ بیک سته اول کچین برزمانده ، دنیاک رحشت هنکامنده دولت اسلامیه نصابی وسائر ملتلی محافظه ایتشدر . اونلرده زیاده تعصب ، تقض عهد وار . اوکلیسا ارکانی ، او متیران . . او پاپسار فلانلر . . . من التذیم کندی رأبلرینه موافق اولمان عمو دی تقض ایتدیرلر ، ایتنلری آفوروز ایدرلردی . اگر معاهد اولان کیمسه . وزنده نبات ایتک ایسترسه محو ایدیلریدی . ملوک خریستیانیه بونلره محکوم ایدی . فصل که عثمانیلره قارشیده . دفعتاًه واقع اولدی .

ایلك اول سلطان مراد اول زمانده دولت علیه حجار قرالی ایله معاهده عقد ایتدی ، مصالحه یولو .

— مراد اول ، که تحکیم باباسی . معاهده یابلدی . طرفین معاهدتک محافظه سنده ثابت قدم ایدی . بزم کی او حکمدارده عهدتک محافظه سنی ایتدی . لکن پاپا بر اقدی می ؟ « مادام که بومساعده مسلمانلرک ممانعت موافق در ، بوزولی ، دیدی . تقض ایتدی . حکمداری تهدید ایتدی . صوکرکا بیوک بیوک وقایع آجیدی : یارنه محاربه سی ، اهل صلیب وقعه سی اولدی . بشون وندیکلر وسائر مال نضارا اهل اسلام عامینه فرقلر تشکیل ایدرک هجوم ایتدیلر . الله اهل اسلامی مظهر ایدلی . اوزمان مورخاری دیورلر : — اوقض عهد یوق می ؟ الله اولنک اوزرینه اونلری مضه جعل ایدلی . تقض عهدک بلاسی باشلرینه دوندی . . .

مشهوردر وارنه محاربه سی . تکرار پدیری کلدی محاربه یه . بتون نضارا متفق ایدیلر . بلغارلر ، فلانلر . . . نه قدر وارسه هپسی : شیدیلر . نه قدر ایسترسه اولسون ، معاهده بی ایاقر آلتنه آلدیری ایچون اهل اهل اسلامی انلر اوزرینه مظهر قیلدی . اونلرده مین برقاند . واردی : کندی منفعلیری ایحیانه کوره حرکت ایدرلری ، مسلمینی حقوق آدینه ممالک صقیله طانیما پورلردی . هر دولو غدیری ، هر دولو معامله ظالمانه بی روا کورورلردی . بونک ایچون حقوق اسلامیه بی نظره آلمازلردی . ایچینده کی مسلمانلری محو ایدرلردی . نه قدر ممالک اسلامیه ، نه درجه شوکت اسلامیه انلرک اله کیمش . بعض برلرده اسلام بتون بتون محو اولش . مورده ده قالان مسلمانلرک اثری قالمشدر . باغرادده اولیه . اونلر زه تعصب اسناد ایدرلر . حالبوکه بزدره قدر شریعتدن ایریسیاز . عن جهل بعض شیدیلر اولو . لکن علی الاکثر مستبدان بویه شریعت مخالف کتورده بولتورلر ، مؤمنلر ، شریعت خارجه معامله بی هرچ بروقت آروز انجزلر . لکن المزدن کلورم منع ایدمین . ظلم ایله تعالی ایتز بردوات . اسلام دائماً عدل ایله الهی ایتشدر .

خلفای راشدین دورنده بک از بر قاچه فتح اولوششدر . علی الاکثر عدالتله مملکتلر دائرة اسلامیه کرمشدی . خصوصیه

درسمادنده باب عالی جاده سنده
اداره مخصوصه
عمل اراره :

میتک بخت ایستدیک حریت عامه

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته لی رساله در

۱۳۲۶
تاریخ :
مهر ۱۱ ۱۳۲۶
مؤسسه سکره
مکان : تهران
تاریخ : ۱۳۲۶
مؤسسه سکره

درسمادنده نسخی ۵۰ پارمدر

تیرلهدن مقوا بودو ایله کوردیلیرسه سنوی
۲۰ فروش ضله آلتیر

تاریخ تأسیسی :

۱۱ نموز ۳۲۴

مؤساری : ابواللا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

درسه دنده	سنگلی	التی آلی
۶۴	۲۵	
۸۰	۴۰	
۸۰	۴۰	

درسمادنده بوسته ایله کوردیلیرسه ولایت بدل انخد اولتور.

برخی سنه

۲۷ محرم ۳۲۷ بجمشبنه ۵ شباط ۳۲۴

عدد : ۲۶

اسلامیتک بخت ایستدیک حریت عامه

حریت شرعیته کدورت ابراه ایدجک گات قوهیدر . نه مقصدله اهالی صفوته کدورت ابراه ایدجک گات قوهیدر . نه مقصدله اولورسه اولسون ببولده حرکات ونشریاتک هیچ بر درلوسه کیجه مآذون دکلدز .

جناب حقه عبادینه عنایت واحسان بیورمش اولدینی امنیت وآزادکنی اخلاصه یتمک بادی لغت اوله حق بو بوک جنابتدر .
« الفتة نامة لمن الله من افظها » حدیث شریفی زیاترد انمدر .
خطبای فته انکیز انک کر قاتار اوله جقلری عذابک اشده عذاب اوله جنی ده دیگر احادیث ایله اعلان بیورلمشدر .

بنام علیه شرع شریفه مقابیر بر حال و حرکت مشاهده سیله متاثر اولان ذوات اگر نصرت دین وارشات سلین ایچون اورته به قونجق سوزلرک نسیخ فساد اوله سیله چکی ، احوالات منکره دن دها وخیم حالانک ناهورینه میدان ورده چکی مظنون اولورسه تاثرات واقعه قانلیوب ، وقت مناسبه انتظاراً التوام سکوت اجملری تبین ایدر . وقت مناسب حولنده فوت فرصت ایتمیرک ایضاحات واقعات ایله ایضای وظیفه چالیشیرلر . چونکه بیان حقه قدرتی اولانلرک سکوتی حرامدر .

بر حدیث شریفه « الساکت عن الحق شیطان اخرس » بیورلمشدر .
« لکن مقام مقال ولکل مجال رجال » دستوریتک برده ذیلی وارددر .
اوده « وما کل ما یملی قال » جه سیدر . یعنی هر مقامک مقالی هر میدانک

رجال اولدینی کی هر بیلین حقیقتکده افاده اوله حق بر زمانی وارددر .
مقال انسان دائماً منصرفه داورانیره ، قصر انسا اتمک ایچون مصر یتیمراغه قانقنرله تقلید ایتیز .

حریت ، اشخاصه دکل ، احواله نظراً تطبیق اولتوق لازمدر .
بنام علیه دائرة ادب خرجه چیتمادخه هر کس حقوق طبعیه سیله استفاده باندهر درد . فقط او داوره دن خروج ایدجک اولورسه حریتی منسل اولور . محافظه آداب قانونیه محکوم قلیتر .

ناصلرک منکرادن نهی اهم وظائقدن اولدینی حالده - آقا بیان وایضاح اولدینی اوزره - فساد وفیه بادی اوله جنی لمحرظ اولونجه ناهی عن المنکرده حریتی سوء استعمال ایتیش اولور ، جزای ایجه دوچار قلیتر .

اربابی عنده مسلم اولدینی وجهه شریعت احدیهر درولو مفسدیه دفع وابطال اوزرینه ، مؤسس اولسیله برابر لسی الايجاب اهورن شرین و اخف ضرری ای اختیار ایله ، مفاسدی قدر الامکان قلیل ایله اکتفا یی ترجیح ایدیرورک عین حکمدر .

« فان لم یصها وابل فضل » نظم شریفی ده بزى بوقاعده حکماییه ارشاد ایتکمدر .

حریت شرعیه دائماً حق و اعتدال محوری اوزرنده دوران ایتکده اولوب اقراطیرستلکه قابل توفیق دکلدز .

(الحق یلو و لایصل علیه) حکم قطعیسی جازم اولان ارباب بصیرت دائماً متانتلری محافظه ایله برابر تدبیر معقولدن آبرلاز واحتیاطی

گوره ، ایمان عصریه به توفیقاً اسبحة حاضر لایک . اونلری نه بولده
 اولاینه جفسکیز ؛ ونزده او کرک . نون ج بدیه تنابه مطابق اولی .
 بو آیتک نزولی ذکاءنده - سامان انیا آفدمزه قوت ندر ۰۰۹ .
 دیبه صور دیلردی ، بللی که سلاحجه قوت . فقط عجبا قیاجلری
 ایجه بیله مک ، اطرافنی بارلاقق می ؟ بوقسه باشقه درلو بر آلت می .
 حضرت بیغه بر نبر شریف اوزنده ایدی . بیوردیلرکه : [الا ان
 القوه الرمی] . اونج دفعه ، بویه بیوردیلر . قوت ، قوت . . .
 لزو دکل . قیابج . . . اوده دکل . بلکه آتمق ، آتمق . طوب آتمق
 شریبل آتمق . زمان ساداتده اوق آیلیردی . فقط « اوق
 آتمق » دبیور . « ملق اولرق » الرمی » بیوردیور . چونکه حضرت
 رسول کتب ایدیور « الله سلطان انبیا وحی ایله بیلدیور بیوردی که
 ایوردوده اولویه شیلر ایجاد اولنه جدر ، محاربه نی قازاتمق اولنه متوقف
 اوله جدر . فور شونلر ، کلرلر آه جفسک ، اوصورنله غلبه نی تا ، این
 ایده جکسک . باشقه چاره نجات اولماز . غایت سرعت اوله جن .
 غایت بعید مسافه به کیده جک . اولیه بر صورنله آتمق که دشمنک
 رهگذری کلرله طولسون . بوقسه دعا اول اولک کله سنه سن
 معروض اولورسه وای حالکه .

— اما بن دینی محافظه به سی ایدرم . دین حقه نصرت موعود
 الهیدر . اوت ؛ لکن سن استطاعتک در جسمنده چایش کاله نصرت بیورسون
 [ان نصرو الله ی نصرتم] نظم شریفی اشعارینه نظراً نصرت الله بزم
 سعیمزه متوقف قیامت در : نه نیات شرعی نی طوتوک ، او وقت بن
 دن تأثیر می ملق ایدرم . . . انبیا بز حاضر لایه جنز الله تأثیر نی خاق
 ایده جک ؛ انکزار ایدر ایله ، حسن نیله برره کله دن مخصوص حاصل اولماز .

(وان جنحو لسلام فاجنج لها وتوکل علی الله .) کذاک دیکر
 آیت کریمه ده (وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقاتلونکم ولانتم دوا)
 بیورلشدر . یعنی الله بولنده مقاتله ایده کیملرله ؟ کیملر سزی ، قله
 بیور ایدر ، علیه کزه قیام ایدر سه ؛ او وقت مسکین مسکین طورمه
 دشمن سنی بوغازه سک . . . هیچ بر قانون ، هیچ بر شریعت یوق که
 بوکام ساعده اتسون . اونک ایچون بیجور اوله دن مقاتله قالد شمایز
 مانام که ضعف کنزی بیلیر سکیز . کثرت نفوس نالده ویرمن . واقعا
 بتون دنیاه لافلا اوچیز میلیون مسلمان وار ؛ فقط بوکون اوچ میلیون
 قدر قوتی حائر دکلردر ؛ اولیه طاعیلش ، عجز و مسکنت ایچنده ،
 ذلت ایچند قالمشدر . هیچ برینک دیکرینه ناهه سی اوله ما یور . هبسی
 برر دولنک زیر تحکمنده . هیچ بری کندی باشک سلامتی بوله ما زه
 ناهدنندن بر خیره اوره روسیه بن ؛ نه زدن ، نه نوسدن . کندیلر نی
 اداردن عاجز بیچار لر . او قدر آرا لرینه تفرقه دوشمش ، اول درجه
 منلوب قالمشاره عا دنآ اساره محکوم اولمشلر . ایشزاده آجه جق
 ررز وشب داغ درون اوله جق بر قطعه در بو . اوت ؛ بدایت اسلام
 نضاده نهایی ده اولیه اوله بیق . چونکه (از الدین بدأ غریباً و سه بود
 غریباً) بیورلشدر . یعنی دین اسلام غریب اوله رقی باشلادور . سلطان

انبیا . مدت قرق کئی ایله قلاشدی . صرکرا افراد امت چونانلی . .
 آخر زمانه طوغری بنه غریب اوله ق عودت ایده جک « اهل اسلامه
 ضعیف استیلا ایده جک ، بر زمان کله جک احوال ضعیف عودت ایده جک ؛ ایسته
 ا زمانلر کله شدور ای طوغر بدرکن اضعف زائل اولما یه جق دکل بونی
 دشمنلر قاناز . حدیده بویوق . الله تعالی ک : نانیله ایله ضعیفی
 فصل قوه تبدیل ایتدی ، بنه ان شاء الله بر زمان کله جک درک سلطوت
 اسلامیه ؛ شوکت عثمانیه زبازد جهان اوله جقدر . چونکه مطلقاً
 شریعت بانی در . شریعت نامنه جهاد ایده جک وه مسلرده بولنه جق
 بونی بیکار جه احادیث شریفه بشیر ایچکده در .

از جه (لایزال طاقه من امتی الحدیث) صحیح مساعده مذکور در .
 یعنی امتدن اولیه فرقه لر ؛ اولیه جه امتلر بولنه جق که قیامت قدر
 جهادی ترک ایجه بکلر ، اوت جهاد قیامت قدر بان در . لکن وقت
 وقت . هر زمان بر اولماز . برمدن سکره ان شاد الله بنه تومنز تعالی
 ایده جک . اوله بیایر ک اسلام ابتداه جهاده دعوت ایدر . ایله اولیه
 بر زمانلر کله بیایر ، اعل اسلام قوتنی طویلار ، اعدایه قارشی
 طولور ، ابتداه جهاد میداننه دعوت ایده بیایر . زیرا شریعتک
 دوامی بوکا توقدر . ذلت ایله یا شاناز . حایه ایله بقا بولم . حایه
 ایله هیچ بر مات بقا بولمادی . اما حال ضعفه راز معاونت اولور .
 اما سبانی خلق ایدر . فقط سن ده کندیکی کوزل . قوللان . صوکره
 نمدنی کورورسک . سن تثبیت ایده جکسک ، صوکره تأییری
 الله خلق ایده جک . ایسته ترکل یوردر .

— بن اسبابی حاضر لادم . سلامته چیخارم . .
 دیمه . مغرور اوله . نه قدر قوتک اولسه کروتمه . انهم متوکل
 اول . یعنی تأثیر قدرت الهیه ایله قائمدر . نصرت الهیه رفیق اولماز سه
 هیچ بر سبک نمره سی اولماز . « ان نصرتکم الله فلا غالب لکم وان
 یخذلکم فن الذللی ی نصرکم » شمعی عرض ایتدیکم کی اکلشیلور که
 اشته . تکامل عن الجهاد ایله تقییر ایدلشدر . ایچا بنده تکامل بلانی
 موجبدر . دین اسلامک محوریش انتاج ایدر . لکن عکسی ده بویاده .
 محاربه به قوت یوق ایکن ، اسباب ظفر آماده قنماش ایکن اونی ایضا
 ایده جک دیه — حرکت مذبحانه قیلندن — دشمنه قارشی
 یورومک . . . اوده قننه عظیمار . قوتک دشمنک توتشدن دون بر
 مرتبه دن بولنورکن : بوکا مسخ شرعی یوقدر .

— مطلقاً محاربه ایده جک . عزت تقسیم بونی ایجاب ایدر . عوام :
 « محاربه ایستز ده ایاتلاندی ، دیه محاربه اولماز . دوستلق دکل او .
 هرکیم سوز اکلماز سه اکلاندر بیایر . عاصیلر تأدیب اولنور . بر قاج
 کشینک منفعته قوجه مات اسلامیه فنا اولماز . مقام خلافت کبری
 ودیمه ادامه سنه در . بورجلی ز . لکن هر زمان اهل حل وعقد وار .
 مابعدی وار

درسماده بل عالی جاده سنده
اداره مخصوصه
محل اوره :

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ

۱۳۲۶

مکتبہ برائے اعلیٰ درجہ اسلامیہ تعلیمات اسلام آباد
۱۳۲۶

دین ، فلسفہ ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لقی رسالہ در

مؤسسی : ابواللا زین العابدین - ح . اشرف ادیب	درستہ ذمہ	۶۰	۲۰
تاریخ تاسیسی :	ولایتہ	۸۰	۴۰
۱۱ نومبر ۱۳۲۴	۵۴۴ اجنبیہ	۸۰	۴۰
درسمادہ نسخہ ۵۰ پرورد	عدد :	۲۶ :	
تبادلہ معا بود الہ کو دریلو سنوی	۲۷ محرم ۳۲۷	پنجشنبہ ۵ شباط ۳۲۴	برخی سنہ
۲۰ فروش ضلع آلتی			
درسمادہ پست الہ کو دریلو ولایت خلی اند اولور			

رجالی اولدینی کی مریدین حقیقتہ اقادہ اولہ حق برزمانی واردہ .
ماقل اسان دانما منبراه داورانیرہ نصر انسا ایتک ایچون مصر
یفرانغہ قانقارلرہ قلبہ ایتمز .
حریت ، اشخاصہ دکل ، احوالہ نظراً تطبیق اولتقی لازمہ .
بنائ علیہ دائرہ ادب خرجہ جیغماذغہ مرکس حقوق طبعیہ
استفادہ باندہ حرید . فقط او دائرہ دن خروج ایدہ جک اولورسہ
حریتی منسلب اولور . محافظہ آداب قانونیہ محکمہ فلیہ .
ناصلکہ منکرانہ نی اہم وظائفہ اولدینی حاکمہ - آخاً
بیان وایضاح اولدینی اوزرہ - فساد وفسادہ بدی اولہ جی ملحوظ
اولونجہ نامی عن المنکرہ حریتی سوء استعمال ایتمش اولورہ جزای
الیہ دوچار قلبہ .
اربابی عندہ مسلم اولدینی وجہہ شریعت احمدیہ ہر دولو
مفسدی دفع واطال اوزرہ . مؤسس اولسیہ برابر لئی الايجاب
اہون شرین و اخف ضررینی اختیار الیہ ، مفسدی بقدر الامکان قلیل
الیہ اکتفا می ترشح ایدیورکہ عن حکمتہ .
« قان لم یصبا وابل فضل » نظم شریفہ زبی بوعامدہ حکیمایہ
ارشاد ایتمکسور .
حریت شرعیہ دانما حق و اعتدال محوری اوزرہ دوران
ایتمکہ اولوب اقراطیرتککہ قابل توفیق نکدر .
(الحق یلو و لا یصل علیہ) حکم طبیعی جزم اولان اولوب
صیرت دانما متانلری عنمانتہ الیہ برابر تدبیر معقولن آرنا لاز و احتیاطی

اسلامیتک بخش استدیکی حریت عامہ
حریت شرعیہ کدورت ایرات ایدہ جک گات توفیدر . نہ مقصدہ
اولورسہ اولسون بوولده حرکات وشرایطک ہیج بر دولوستہ کیسہ
مأذون دکدر .
جناب حنک عابدینہ عنایت واحسان بیورمش اولدینی امنیت
وآزادگی اخلالہ یتک بادی لنت اولہ جی بووک جانیتر .
« الفتہ نائتہ لمن الله من اعظما » حدیث شریفی زیارتہ نامدرہ .
خطبای قہ انکیز انک گرفتار اولہ جقاری عنابک اشد عذاب اولہ جی دہ
دیگر احادیث الیہ اعلان بیورمشدر .
بنائ علیہ شرع شرعہ مقایر بر حال وحرکت مشاہدہ سیہ متاثر
اولان ذوات اگر نصرت دین وارشاد سلین ایچون اوزرہ بے قوتہ جق
سوزلرک نتیجہ فساد اولہ سیہ جکی ، احوالات منکرہ دن دہا وخیم حالانک
ناہوریتہ میدان ویرہ جکی مظنون اولورسہ تاثرات واقعیہ قانلیوب ،
وقت مناسبہ انتظاراً التزام سکوت ایملری تمین ایدر . وقت مناسب
حلولده قوت فرصت ایتمیرک ایضاحت واقاعات الیہ ایضای وظیفہ
چالیشیرلرہ چونکہ بیان حقہ قدرتی اولانلرک سکوتی حرامدر .
بر حدیث شرعہ « الساکت عن الحق شیطان اخرس » بیورمشدر .
« لکل مقام مقال ولکل مجال رجال » دستوریک بردہ ذیلی واردہ ،
اودہ « وما کل ما یسل حال » جلسیدر . یعنی ہر مقامک مقالہ ہر میدانک

گوره ، احباب عسریه به توفیقاً اسامی حاضر لایک . اولی نه پوله
 قولانه جسک ز او زده او کربک . فون چه بدیه تمایله مطابق اولی .
 بو آینک نزولی دنگاکنده . - اسامی انیا مقدمه قوت نه در .
 دیه صور دیل دی ، بللی که سلاحه قوت . فقط تجا قاجلری
 ایجه بیله مک . اطرافنی بار لاتی قی ؟ بوقه باشقه درلو بر آلی سی .
 حضرت یزه بر نبر شریف اوزرنده ایدی . بیوردیلر که : [الا ان
 القوا الرمی] . اوج دفعه بوله بیوردیلر . قوت ، قوت . . .
 لزو دکل . قیایچ . . . اوده دکل . بلکه آتقی ، آتقی . طوب آتقی
 شربل آتقی . زمان ساندنمه اوق آیلر دی . فقط « اوق
 آتقی » دییور . « اوق اولر قی » الرمی » بیوردیلر . چونکه حضرت
 رسول کشف ایدیور « الله سلطان انما به وحی ایله بیلدیر بیوردی که
 ایئورده اوله شلر ایجاد اولنه جقد در . محاربه نی قازاننی اولرده متوقف
 اوله جقد در . فور شولر ، کلهلر آتجه جسک ، اوصور نه غلبه نی تأمین
 ایده جسک . باشقه جازده نجات اولماز . غایت سرعت اوله جن .
 غایت بعد مسافه به کیده جسک . اوله بر صور نه آتقی که دشمنک
 ره کداری کلهلر له طولون . بوقه دها اول اولک کله سن سن
 مروض اولورسه ک وای حالکه .

— اما بنده بی محافظه به سی ایدرم . دین حقه نصرت موعود
 الهیدر . اوت ؛ لکن سن استطاعتک در چه سنده جایش که الله نصرت بیورسون
 [ان نصروقه نصیرم] نظم شریفی اشعارینه نظر آنصرتی الله بزم
 سعیده متوقف قیامش در : « نیتات شرعی نی طوتوک ، او وقت بن
 ده تأثیر نی تلق ایدرم . « انبای بی حاضر لایه جنز الله تأثیر نی خاق
 ایره جسک ؛ انکیز ایدر ایله ، حسن نیله بر ره کندن مقصود حاصل اولماز .

(وان جنحو للسلام تاجح لها وتوکل علی الله) . کذلک دیگر
 آیت کریمهده (وقولوا قریل الله الذین یقاتلونکم ولانتم دوا)
 بیورلشدر . یعنی الله بولنده مقاله ایکی . کیملرله ؟ کیملر نیز قله
 بیور ایدر ، « علی کزه قیام ایدر سه ؛ او وقت مسکین مسکین طورمه
 دشمن نی وغزله سک . . . هیچ بر قانون ، هیچ بر شریعت یوق که
 بوکام ساعده اینسون . اونک ایچون مجبور اولندن مقاله به قلقد شایک
 مانام که ضعف نی بیلر سکز . کثرت نفوس ننده ویرمز . واقعا
 بتون دیاده لانتل اوچویزیلیون مسلمان وار ؛ فقط بوکون اوچ میلیون
 قدر قوتی حائر دکلر در . اوله طاعیلش ، عجز و مسکنت ایچنده ،
 ذات ایچنده قائلشدر . هیچ برینک دیگر نی نه غم سی اوله ما یور . هبسی
 برر دولک زیر تحکمنده . هیچ بری کندی باشک سلامتی بوله ما زه
 نه هتندندن بر خیره اوره و سیه بن ؛ نه یزدن ، نه نوسدن . کندی لری
 ادا دردن عاجز بیچارلر . او قدر آزار نیبه تفرقه دو شمش ، اول در چه
 مطلوب قائلشار که عادما اسارتیه محکوم اولشدر . ان زیاده آجه جق
 روز وشب داغ درون اوله جق بر قطعه در بو . اوت ؛ بدایت اسلام
 نصله نهایتده اوله اوله جق . چونکه (از الدین بدأ غریباً و بسبود
 غریباً) بیورلشدر یعنی دین اسلام غریب اوله جق باشلادی . سلطان

انیا . مدت قریب کئی ایله قلاشدی . صرکرا افراد امت چونالدی . .
 آخر زمانه طوغری بنه غریب اوله قی عودت ایده جسک « اهل اسلامه
 ضعیف استیلر ایده جسک . بر زمان کله جسک احوال ضعیف عودت ایده جسک ؛ ایشته
 ا زمانلر کلهشدر بورا سی طوغری بدرکن اضعف زائل اولما به جق دکل بونی
 دشمنلر قاناز . حدیده بو یوق . الله تعالی ک : نایتیه ایلمک ضعیفی
 نصل قوه تبدیل ایندی ، بنه ان شاء الله بر زمان کله جسک در سلطوت
 اسلامیه ؛ شوکت عنایه زبازد جهان اوله جقدر . چونکه مطلقا
 شریعت باندر . شریعت نامنه جهاد ایده جسک وه مسلر ده بولنه جق
 بونی بیکنر به احادیث شریفه تبشیر ایچکده در .

ازجه (لازماً طاقه من امتی الحدیث) صحیح مسامحه مذکور در .
 یعنی امتعدن اوله فرقه لری ؛ اوله جهانتلر بولنه جق که قیامته قدر
 جهادی رنگه ایجه جسک ، اوت جهاد قیامته قدر باندر . لکن وقت
 وقت . هر زمان بر اولماز . برمدن سکره ان شاد الله بنه فونز تعالی
 ایده جسک . اوله بیایر که اسلام ابتداه جهاده دعوت ایدر . ایلر ایدر اوله
 بر زمانلر کله بیایر . اهل اسلام قوتی طوبلار ، اعدایه قارشی
 طوبور . ابتداه جهاد میداننه دعوت ایده بیایر . زیرا شریعتک
 دوامی بوکا توقفدر . ذلله ایله یاشانماز . حایه ایله بقا بولنر . حایه
 ایله هیچ بر مات بقا بولمادی . اما حال ضعفده براز معاونت اولور .
 اما اسبابی خلن ایدر . فقط سن ده کندیکی کوزل . قوللان . صوکره
 نمرسی کورور سک . سن تثبیت ایده جسک ، صوکره تأثیر نی
 الله خلق ایده جسک . ایشته توکل بودر .

— بن اسبابی حاضر لادم . سلامته چیقارم . .
 دیه . مغرور اوله . نه قدر قوتک اولسه کوروم . اتمه متوکل
 اول . یعنی تأثیر قدرت الهیه ایله قائمدر . نصرت الهیه رفیق اولماز سه
 هیچ بر سبک نمرسی اولماز . « ان نصیرکم الله ؛ لا غاب لکم وان
 یخذلکم فن ذالذی ینصیرکم » شدی عرش ایندیکم کی اکلادیلر بوکه
 اتمه ؛ نکال عن الجهاد ایله تقصیر ایدلشدر . ایچا بنده نکال بلانی
 موجبدر . دین اسلامک عوینا نتایج ایدر . لکن عکسی ده بولنده .
 محاربه به قوت یوق ایکن ، اسباب نظر آماده قیامش ایکن اونی ایضا
 ایده جسک دیه — حرکت مذبحخانه قیلندن — دشمنه قارشی
 یورومک . . . اوده قننه عظامدر . قوتک دشمنک توشندن دون بر
 سر بیدن بولتورکن ؛ بوکا هماغ شرعی یوقدر .

— مطلقا محاربه ایده جسک . عزت تقسیم بونی ایجاب ایدر . عوام ؛
 « محاربه ایستز ده ایلانندی ، دیه محاربه اولماز . دوستلق دکل او .
 هر کیم سوفا اکلماز سه اکلادریلر . عاصیلر تأدیب اولور . بر قاج
 کشینک منفعتیه قوجه ملت اسلامیه فنا اولماز . مقام خلافت کبری
 ودیعه ادامه سنه در . بورجلی ز . لکن هر زمان اهل حل و عقد وار .
 مابعدی وار

درسماده بل عالی جاده سنده
اداره عقوصه
محل اراره :

مُسْتَقْبَلُكُمْ صِرَاطِ

۱۳۲۶

مکتوب برای آقایان بنامیه قبول اولورو
در ۲۰ خرداد ۱۳۲۶
۱۳۲۶

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته لقی رساله در

مؤسسی : ابواللا زین العابدین - ح . اشرف ادیب	مستلکی	۶۵	۲۵
درسه دنده	۸۰	۴۰	
ولایته	۸۰	۴۰	
۵۵۴ اجنبیه ده	۸۰	۴۰	

درسماده نسبی ۵۰ پرمدر

تیرهدن مقوا بودو ایه کوردرلیسه سنوی
۲۰ فروش ضله آلتیر

تاریخ تاسیسی :
۱۱ فرورد ۳۲۴

درسماده بوته ایه کوردرلیسه ولایات حل ایل اولورو

عدد : ۲۶ : ۲۷ محرم ۳۲۷ پنجشنبه ۵ شباط ۳۲۴ برنخی سنه

اسلامیتک بخش استدیکی حریت عامه

حریت شرعیه که دورت نموناندن بری ده آسایش عمومی واستراحت اهالی صفوته کدورت ابراه ایدجک گات تفوهدر . نه مقصدله اولورسه اولسون بوولده حرکات ونشریاتک هیچ بر درلوسه کیسه مآذون دکلدز .

جناب حنک عابدینه عنایت واحسان بیورمش اولدینی امنیت وآزادکی اخلاله ییتک بادی ننت اوله حق بووک جانیئدر .
«القتة نأتمة لعن الله من اعظما» حدیث شریفی زبازد انامدر .
خطبای قته انکیز انک گرفتار اوله جقلری عنابک اشد عذاب اوله جی ده دیگر احادیث ایه اعلان بیورلمشدر .

بناء علیه شرع شریفه مقایر بر حال وحرکت مشاهده سیه متأثر اولان ذوات اگر نصهرت دین وارشاد سلین ایچون اورته به قوه حق سوزلرک منج فساد اوله سیه جکی و احوالت منکره دن دها وخیم حالانک ناهورینه میدان ویره جکی مظنون اولورسه تأثرات واقعه قانلیوب ، وقت مناسبه انتظاراً التزام سکوت اجملری تمین ایدر . وقت مناسب حلولده قوت فرصت ایتمیرک ایضاحت واقعات ایه ایضای وظیفه چالیشیرلر . چونکه بیان حقه قدرتی اولانلرک سکوتی حرامدر .

بر حدیث شریفه «الساکت عن الحق شیطان اخرس» بیورلمشدر .
«لکن مقام مقال ولکل مجال رجال» دستوریتک برده ذیلی وارددر .
اوده «وماکل ما یمل قال» جمله سیدر . بی هر مقامک مقال، هر میدانک

رجالی اولدینی کی هر بیلین حقیقتکده اقامه اوله حق برزمانی وارمدر .
ماقل انسان دایما منبراه داورانیره نصر انسا ایتک ایچون مصر یقراغه قانقارلره قلبه ایتمز .

حریت ، اشخاصه دکل ، احواله نظراً تطبیق اولونق لازمددر .
بناء علیه دائرة ادب خرجنه جیغما دجه هرکس حقوق طبعیه سیه استفاده باینده حریدر . فقط او داورمدرن خروج ایدجک اولورسه حریتی منسلب اولورو . محافظه آقاب قانونیه محکومه قلیر .

ناصله که منکراندن نی ایم وظا اشدن اولدینی حله - آخاً بیان وایضاح اولدینی اوزره - فساد وقته بادی اوله جی ملحوظ اولونجه نای عن المنکره حریتی سوء استعمال ایتمش اولوره جزای ایه دوچار قلیر .

اربابی عنده مسلم اولدینی وجهه شریعت احمدیه هر دولو مفسدی دفع وابطال اوزرته مؤسس اولسیه برابر لئی الايجاب ایهون شرین و اخف ضروری اختیار ایه ، مفسدی بقدر الامکان قلیل ایه اکتفای ترجیح ایدیرورک عن حکمدر .

« فان لم یصبا وابل فضل» نظم شریفی ده بزى بوعادته حکیمانه ارشاد ایتکمدر .

حریت شرعیه دایما حق واعتدال محوری اوزرته دوران ایتکه اولوب اقرا طبرستلکه قابل توفیق دکلدز .

(الحق یلو ولا یصل علیه) حکم طبیعی جزم اولان ارباب بصیرت دایما متانلری محافظه ایه برابر تدبیر مقولن آرنا لاز و احتیاطی

گوره ، احباب عصریہ بہ توفیقاً اسلحہ حاضر لایک . اونلری نہ بولده اولانہ جسکیز اونزده اترکک . فونجا بدیہ تمنا بہ مطابق اولی . بو آیتک نزولی دنکامنده . سامان انیا اقدمزہ قوت نہدر . . . دیہ صور دیلری . بللی کہ سلاحہ قوت . فقط نجبا قاجلری ایچہ بیلمک . اطرافنی بارلاقنی ؟ بوقہ باشقہ درلو بر آلیسی . حضرت زہرہ بنبر شریف اوزرنده ایلی . بیوردیلرک : [الا ازہ القوۃ الرمی] . اونچ دفعہ بولہ بیوردیلر . قوت ، قوت . . . لازو دکل . قباچ . . . اوده دکل . بلکہ آتقی ، آتقی . طوب آتقی شربل آتقی . زمان سمانده اوق آیلیردی . فقط « اوق آتقی » دییور . « اوق اولر قی » الرمی » بیوردیور . چونکہ حضرت رسول کتب ایدیور « الله سلطان انما به وحی ایلہ بیلیر بیوردی کہ ایژورده اولہ شلر ایجاد اولنه جقدیور ، محاربه نی قازانقی اولرہ متوقف اوله جقدیور . فور شولر ، کلر آتہ جسکک ، اوصورنہ غلبہ نی تاہین ایده جسکک . باشقہ جازہ نجات اولماز . غایت سرعت اوله جن . غایت بعد مسافقہ کیده جسک . اولہ بر صورنہ آتکل کہ دشمنک رھگذری کلرلہ طولسون . بوقہ دھا اول اولک کلہ سنہ سن مروض اولورسک وای حالک .

— اما ندرنی محافظہ سی . ایدرم . دین حقہ نصرت موعود الیہدر . اوت ؛ لکن سن استطاعتک درجہ مسندہ جالبش کہ الله نصرت بیورسون [ان نصروا لله بنصرتم] نظم شریفی اشعارینہ نظر آنصرتی الله بزم سعیدہ متوقف قیامش در : « آیات شرعیہ نی طوتوک ، اووقت بن دناہیری . ملق ایدرم . « انبای بی حاضر لایہ جنز الله تأثیرنی خاق ایده جسک . انکیز ایدایہ ، حسن نیلہ بررک کندن مقصود حاصل اولماز . (وان جنحو للسلام فاجح لها وتوکل علی الله) . کذلک دیگر آیت کریمہده (وقولوا فی دین الله الذین یقاتلونکم ولانتم دوا) بیورلشدر . یعنی الله بولنده مقاتلہ ایڈک . کیملرلہ ؟ کیملر بیز قیلہ بیور ایدرہ ، علیکزه قیام ایدرہ ، اووقت مسکین مسکین طورہ دشمن سنی وغازلہ سک . . . هیچ بر قانون ، هیچ بر شریعت یوق کہ یوکام ساعده ایسون . اونک ایچون مجرور اوله دن مقاتلہ ی قتلہ شمایتر مادام کہ ضعفتری بیلیرسکیز . کثرت نفوس نئده ویرمز . واقعا بتون دیاده لائیل اوچوز میلیون مسلمان وار ؛ فقط یوکون اوچ میلیون قدر قوتی حائز دکلر در . اولہ طاعیلش ، عجز و مسکنت ایچنده ، ذات ایچندہ قائلشدر . هیچ برینک دیکرینہ غامہ سی اوله مایور . هبسی برر دولنگ زیر حکمنده . هیچ بری کندی باشنک سلامتی بولہ ما ز . نھندتندن بر خیرہ اراہ ووسیعن ؛ نھزندن ، نھنوسدن . کندیلرینی ادا دردن عاجز بیچارلر . اوقدر آزارینہ ہرقتہ دوشمش ، اول درچہ مغلوب قائلشارکہ غامہ اسارتہ محکوم اولشلر . اے زیادہ آجہ جق روز وشب داغ درون اوله جق بر قطہ در بو . اوت ! بدایت اسلام نقلہ نہایتی دہ اولہ اولہ بقی . چونکہ (از الدین بدأ غریباً و بسبب غریباً) بیورلشدر یعنی دین اسلام غریب اوله رقی باشلادی . مسلمان

انیا . مدت قریب کسی ایلہ قائلدی . صرکرا افراد امت چونالدی . . آخر زمانہ طوغری بہت غریب اولہ قی عودت ایده جسک « اهل اسلامہ ضعیف استیلای ایده جسک ، بر زمان کلہ جسک احوال ضعیف عودت ایده جسک » ایشتہ ا زمانلر کیشدر بوراسی طوغری بدرکن اضعف زائل اولماہ جق دکل بونی دشمنلر قاتلر . حدیثہ بویوق . الله تعالی ک : « نانیلہ ایلک ضعیف فصل قوۃ تبدیل استدی ، بہ ان شاء الله بر زمان کلہ جسک درک سلطوت اسلامہ ، شریعت عثمانیہ زبازد جهان اوله جقدر . چونکہ مطلقاً شریعت بانی در . شریعت نامہ جہاد ایده جسک و مؤسلرہ بولنه جق بونی بیکار بہ احادیث شریفہ بشیر ایچکده در .

ازجہ) (لا یزال طائفة من امتی الحدیث) صحیح مسندہ مذکوردر . یعنی امتدین اولہ فرقتلر ؛ اولہ جسک متلر بولنه جق قیامتہ قدر جہادی ترک ایچہ جسک ، اوت جہاد قیامتہ قدر بانی در . اکن وقت وقت . ہر زمان بر اولماز . برمدن سکرہ ان شاد الله بہتومنز تعالی ایده جسک . اولہ بیار کہ اسلام ابتدہدہ جہادہ دعوت ایدر . ایلر ایدر اولہ بر زمانلر کلہ بیار . اعل اسلام قوتنی طوبلار ، اعدایہ قارشی طوبور ، ابتدہ جہاد میدانہ دعوت ایده بیار . زیرا شریعتک دوامی یوکا توقفدر . ذلک ایلہ یاشانماز . حیاہ ایلہ بقا بولنر . حیاہ ایلہ هیچ بر مات بقا بولمادی . اما حال ضعفہ براز معاونت اولور . اہ اسبابی خلن ایدر . فقط سن دہ کیندی کوزل . قولان . صوکرہ نمرسی کورورسک . سن تثبت ایده جسکک ، صوکرہ انبیرنی الله خلق ایده جسک . ایشتہ ترکل بودر .

— بن اسبابی حاضر لادم . سلامتہ چیقارم . . . دیہ . مغرور اولہ . نقدر قوتک اولسہ کروتم . اتمہ متوکل اول . یعنی تأثیر قدرت الہیہ ایلہ قائمدر . نصرت الہیہ رفیق اولمازسہ هیچ بر سبک نمرسی اولماز . « ان نصرتکم الله فلا غالب لکم وان یخذلکم فن ذالذی ینصرتکم » شدی عرش ایتدیکم کی اکلشیلور کہ اتمہ نکال عن الجہاد ایلہ تغیر ایلشدر . ایچایندہ نکال بلانی موجبدر . دین اسلامک محویش انتاج ایدر . لکن عکسی دہ بولہدر . محاربه یہ قوت یوق ایکن ، اسباب نظر آمادہ قیامش ایکن اونی ایضا ایده جسک دیہ — حرکت مذبحانہ قیلندن — دشمنہ قارشی یورومک . . . اودہ قنہ عظامدر . قوتک دشمنک توتندن دون بر سر بہدن بولتورکن : یوکا ہساغ شرعی یوقدر .

— مطلقاً محاربه ایده جسک . عزت قسم بونی ایجاب ایدر . عوام : « محاربه ایترز دہہ ایلانندی ، دیہ محاربه اولماز . دوستلق دکل او . هرکیم سوز اکلمازسہ اکلاندیریلر . عاصیلر تأدیب اولور . بر قاج کشینک منفعتہ قوجہ ملت اسلامہ فنا اولماز . مقام خلافت کبری ودیہ ادامہ سنہدر . یورجلی ز . لکن ہر زمان اہل حل و عقد وار . مابعدی وار

جهته توجه ایدر و بوحالده بدنك جمع اجزاسندن واعضا و اباضنك مجموع و مفصلندن غافل ایكن نفسندن غافل دكلدر ، چونكه بو حالده ایكن جدتندم ، آرزو ایندم ، نك سوزك اینتدم ، بوزك كوردم كی سوزلر سویلر . بو [میم] ضمیرلری ایسه انك نفسندن كناهیدر ، دیمك كه او مجموع بدنندن و اعضا و اباضنك هر برندن غافل ایكن نفسنی بیلیور . معلوم ایسه نامولوك غیرى اولدیندن انسان شو كوردنكیز بدنك كرك مجموعنه و كرك اعضا و اباضندن هر برینه مغایر اولسی لازم كلور .

ثالثاً : هر كس اعضای بدنندن هر برینی نفسنه اضافت ایله باشم ، كوزم ، اتم ، انغم ، دلم قلم دیر . مضاف ایسه مضاف الیهك غیریدر . رابعاً : ترك ، عرب ، كرد ، آرزوده ، هند ، روم كی بشون طوائف عالمی و مسلمین ، نصاری ، یهودی ، مجوسی كی جمیع ارباب ملل و نحلی كوردنكیزه امواتی ایچون تصدق ایدرلر ، انزه خیر ایله هعا ایلرلر ، قبرلرینی زیارته كیدرلر . اگر كذشتكان ، جسدهك زوال و فاسندن سكره حی و زنده اولهرق باقی اولسلر انلر ایچون تصدق عبث ، انلرایچون خیردعا عبث ، انلرك زیارته كتك عبث اولورایدی . ایمدی موتی ایچون صدقه ، انلر ایچون خیردعا ، انلرك قبرلرینی زیارت اولورینه بتون فرق مالك بتون ارباب ملل و نحللك اقتساق ایتلری ، انسانك بوكوردنكیز جسدندن بشقه برشی اولدیته و او شیئه موت طاری اولوب موت بوجسده طاری اولدیته فطرت اصلیه سلیملری شهادت ایلدیكنه دلالت ایدر .

خامساً : بر جوق كیسلر بدرینی ویا اولغنی و فاقندن سكره عالم منامده كوردده آكا دیرك فلان یره كیت ، اوراده سنك ایچون التون كومش ایدم آل . بصاده كوروب آكا مدنون التوندن قضاء دین ایتسنی توصیه ایدر . او كیمه او بوبده او محلی محری ایلدكه طبقی منامده كوردیكی كی بولور . اگر انسان بدالموت باقی اولسه بویه اوللاز ایدى . بودلیل انسانك بدالموت باقی اولدیته دلالت ایتدیكی كی ذاتاً حنده جسدهك میت اولدیته دلالت ایتدیكندن انسان شو جسد میتدن عبارت دكلدر .

سادساً : بر كیمهك اللری ویا ایاقلری كلك ویا كوزلری جیقلانق ویا قولاقلری كلك كی بر صورتیه اعضاسندن برعضوی ضائع اولسه او كیمه قلیاً و عقلاً بولوركه كندیسی عینله او كیمه در ، نظر ندنه اولكندن هیچ فرقی بوقدر ، حی بن اول ، آدم ایسم شمدی ده او آدم ، شوقدركه اللری ایاقلری كیدیلر دیر . بو ایسه او آدمك بواعضا و اباضنه مغایر بولدیته برهان یقینی اولهرق انسانك شو بنیه مخصوصدن عبارت اولدیته قائل اولانلرك قولنی ابطال ایدر .

وذوالقرنین دن و روحدن صوریکز . اگر بیسته جواب و پرور و یا خود هبندن سكوت ایدرسه « نی » دكلدر . اگر بعضیسته جواب و پروریده بعضیستندن سكوت ایلرسه « نی » در . قریش صور دیلر . حضرت یشمیر اصحاب كهف ایله ذوالقرنین قصه لرینی انلره بیان ایدوب امر روحی ایهام ایتدی كه تورانده دخی ایهام ایلشدر . سن دی كه روح زیمك امر ندندر . [روح ربم تعالی و قدس حضرتلرینك علنی ذات اولهیته تخصیص بیورمش اولدینی اسرار خفیه جنسندندر ، عقول بشر بولجه اسرارك حوالده كریته من . كنه و حقیقت روحی دائرة ادراك بشر احاطه ایدم] سزه انجق علم قابل اعطا اولمشدر . [بومقدار علم ایسه بوكی اسرارك كنه و غورینه قفوز ایدم . روایت اولندی كه رسول اكرم صلی ا علیه وسلم اقدمن بوقول شریفی تبلیغ بیورنجه دیدیلر كه بوزمه می مخصوص ، بوقسه سنده داخلی سین . بیورلدی كه بزده سزده داخل سكر . بوكا جواباً دیدیلر كه نه عجایب حلاك راره ، بعضاً درسین كه بكاحكمت انعام اولندی ، حكمت انعام اولناه خبر كثیر انعام اولمشدر ، بعضاً ده بویه سویلر سین . بونك اوزرینه « ولوان مانی الارض من شجرة اقلام والبحر یمده من بعده سببه البحر ما ضدت كلاته . آیت كرمه می نازل اولدی و انسانه انعام اولنان علم حد ایتنده كثیر ایدمه دریای علم الهی به نسبت ایله برقطره ناچیز اولدیته اشارت بیورلدی . بونلرك شو صورتله قیغدهان اعتراض ایتلری ركا كت عقللرندن نشأت ایلشدر ، چونكه حكمت انسانیه طاقت بشریه نك واسع اولدینی و بلکه مناش و معادك تعلق ایلدیكی مرتبه خیری بیلمكدر ، بوده نامتناهی بولنان معلومات الهیه به نسبت ایله البته قلیلدر ، یا خود « من امر ربی » قول شریفك معناسی : روح اعضا ، جسمكی بر ماده دن تحصل و بر اصلدن تولد ایتكسزین محض امر تكوینی ایله حصوله كلش ایدا عیانتدندر ، حاصلی روح عالم امر دندر . عالم خلقدن دكلدر دیمكدر . كرك اولكی معناده و كرك بو معناده اولسون علم الهی به نسبت ایله ناچیز بولنان علم انسانی ایله روحك حقیقت و ماهیتی ادراك بشر ایچون یمكن اولدینی بیان بیورلشدر .

حقیقت انسان هر كسك « بن » دیه اشارت ایلدیكی شیدر ، اوده روحدر ، تعیر دیگر ایله نفس ناطقه در . بر جوق دلائل و احوال اثبات ایدر كه حقیقت انسان شو كورونن جسد و هیکل دكلدر :

اولا : بدن كاهی نمو و ذبوله كوره و كاهی سخن و هزاله كوره زیاده و نقصان ایله تبدل ایدر . بالبداهه معلومدر كه متبدل متغیر ، ثابت باقی نك غیریدر . شو حالده قطعاً نمایان اولوركه انسان بو جسدن عبارت دكلدر .

ثانیاً : انسان فکری مشغول ایکن همی بر امر معین مخصوص

امانتدن، صاحب حق حقیقہ محروم ایمکدرکہ نص مین حکمیہ حرام قطعیدر .

بو حکمی شرع وقانونہ عدم مخالفہ قیید ایدیوروز . زیرا تشبث اولونان فعلک، صرف اوله جق کلامک امانت وحق اولسی بوکا متوقفدر . عکسی تقدیرده خیانت و تجاوز قیلندن اولور .

« واذ حکمت بین الناس ان حکموا بالعدل » قول کریمده حکم بالعدلی تأدیة امانات اوزرینه عطف بیورمق ده استدلالزی مؤبددر . چونکہ حکم بالعدل متنازعین ایچندن صاحب حق و امانت اولان طرفی تعیین دیمکدر . بوحالده رسمی و باغیر رسمی اولسون حاکم عادل حق صاحبہ امانی ایصاله واسطت و حربتی محافظه خصوصندہ نصرت ایجش اولور .

[آیات قرآنیہ دائماً بوبله، بعضاً صراحتاً و بعضاً اشارت و بیدالات طریقہ یکدیگری تأیید و تفسیر ایمکدره . بو آیت کریمه تک تمام تفسیر و ایضاحی کین نخه لمزک « مواضع » قسمندہ مندرجدر] .

الحاصل بوقاریدن بری ایضاح ماهیتی و بیان خصائصی ایله اشتغال ایتمکمز حریت و صف دلپذیری امر مشروع دکدر ، دنیلسه خطای عظیم ارتکاب ایلمش اولور . چونکہ شرعاً نبوتندہ شک بوقدر .

قبل الاسلام شایع اولان امثال هریدن اولوق اوزره « لاجر بوادی عوف » ترکیبی ده زیانزد بلغادر . مناسبی :

عوف بن محام شیبانی نام متغلبک کال نجیر و حکمنه . بنی وادیسنده ، زیر استیلاسنده بولونان اماکنده برخص حر بولونماز . بوتون اهالی اونک ائنده اسیردر . دور باهلینده امرای عرب علی الاکثر بوبله چباره ایدی . دین مبین اسلام اشراق و احاطه آفاق ایتمکجه حریت انسانیه محقق ایتمدی .

مناسرتلی اسماعیل حتی

نجائب قرآنیة

سورة امری : آیت - ۸۵

« ویتلونک عن الروح قل الروح من امر ربی و ما اوتیم من العلم الاذلیلا »

[حیم] سکا روحدن سؤال ایدیورلر [بدن انسانی تک مدبری و حیات انسانک مبدای اولان روحک حقیقی ندر دیه سورییورلر . بروایت کوره یهود قریشه دبدیلرکه سز حضرت محمد اصحاب کهمدن

الذین براقازلر . بو بوک انقلابلر انسانده طبعی الوقوع اولان احوال غیر مطرحه اعظام اولویمه برق سکونت نامه ایله تاقی اولغانی ، هچان عمومی قابلمیدر . اساسمز و مناسبتمز اولان شیلر هج بر وقت یابدان اوله مازلر . افکار عامه کسب اعتدال ایتمکجه برر برر زائل اولوب کیدرلر . (و ما ذلک علی الله بجزئی)

لاحقه

مهورث عنه اولان مناجحه ، منای متعارفیه « حرب » تعمیر صدر اسلامده متداول دکدر دیورلر . وارسون اولماسون هر حالده منای دلاراسی کرک افعال و اقوالده ، کرک خراشم صدور رجالده صورت قطعیده تقرر ایتمش ، مرعینده ذره قدر اشتباهه میدان برافله مشدز . هج شرهات الیه بوک خارجنده تأسیس احکام ایتمه مش هج بر یله هر و یاخلیفه بالحق بو معنای مشروعندن ، بو دستور قطعیدن آیرتاشددر .

قرآن کریم ایله سنت نبویه تک کافه مقرراتی ، شرایع عوامیه تک بوتون تبلیغاتی و قوانین معتدله ائم و قواعد فلاسفه عالم هب بواساس اقوم اوزرینه بنا قلیش ، بو نقطه اطرافنده دوران ایده گلش اولدینی قابل تشکیک اولیان حقائق ثابت دندر .

قیصر مغزله سینه اولان الفاظ و مانی به ذاتاً نظر بوقدر . نزد اولی الالباده نظر و اعتبار مقاصد و معانی به منحصر در .

امام مملک حضرتاری [۱] ده بز الفاظله دکل ؛ بلکه معانی به رعایتله مأمور و مکلفنر بیورده شدردر .

مقای فضلین حریتک قطعت نبوتنه الک واضح برهان استیعباه « ان الله یامرکم لئن تؤدوا الامانات الی اهلها و اذاکم بین الناس ان حکموا بالعدل » نظام جلیلیدر . زیرا بونس عالی مؤدای بولسان تأدیة امانت و اجرای عدلت و جوبتک تلخیص اجمالیسی هریشی محل لایحه وضع و اقامتک قرضیتدن عبارتدر .

عمومی و خصوصی ، دینی و دنیوی هر قول و عمل ، فعل و ترک اهلندن صادر و محمله ، موضوع اولوق ایسه نبوت حریتله قائم ، آنک تحقیقه دائم اوله یله چکی امر آشکاردر . بوحالده شرع و قانونه متاخر اولیان ، حقوق عامه بی اخلال ایچدن افسالندن برینه تشبث ایدن و اوله بر سوز سولین کیسه بی منع و زجره هج بر فردک صلاحیتی اوله جتی شبهه کوبورمز . چونکہ بومع و مداخله اهل امانی

[۱] مؤلف اصل مالکی الذهب اولنه امام مشارالیه حضرتلر تک قولیه استنباط ایتملدر . متدب حقیقه ده اعتبار الفاظ و مانی به اولیوب معانی و مقاصده اولدینی معلومدر .

منقسمند: بری اسرجیل، دیگری به اسم دیندر، اسرجیل اولانجا
 انسانی حسب العاده و عفتالی، مابین مضمود اولان شیرلی ابرارد
 امرانه بامت بر حلت جلیه اولوب اسرجیل اولان جیلده اینه
 فوفوقویه و دین هجه اولنگاب ماسیدن احراز و انتهای موجب
 برخصت حسندور.

ایته بوخصت کرجه حجت بشری حط و حمله خصصه صند
 بک مؤزدر، زیرا قوس بشر برکره جا برده بی برتوق مرتبه رفت
 ودرجه ملبوسیدن ضرس خست و دانت بائزل لالیله حرکت
 جرأت ایدرکه اولومین بشفه هاکی صواب و هاکی صواب آن عمل
 نظام عالم اولان معاصی اضع و احرائد منع ایدیلر...

حاجرکه حلیه حایر اکنا این برکتهک فی الیه شرف
 اولوق لازم کلوب مآثره ماملات وسله طمانه و قنود و احکامی
 الزامات و قولده اولسون، غنوده اولسون امنیت و صداقت هب
 شرافت غنه مزط و هب اوسره مشروطدر.

ثمة حیا سحره غیرت و حیلله برابر ذاتا مضمود اولوب انحق
 جهرتیک اختلاصه اسما حسندور. غیرت و حیت اساسی
 استقامت: علوم و مسایه و احراز شرف و رفت و تقویه شوکت
 و بسط خضاع عطف و تکبر مواد فنا و زوره سوق ایدر. هاکی
 بقومده غیرت و حیت مضمود ایسه الی لوقوم هرود عزت و رفت
 اولور. حتی اسباب حیات افروده حسب الظاهر روما اوله به
 غایت ذک و مسکت عروض اولوق و خودری خرسه مللین
 سیلیوب کیدر.

سائرات و ماملانده بین الامالی روابط الیه. انحق ملکه
 حیاه منشی اولور. زیرا رتته التي حکم این شی و محافظ حقوق
 منشی اولوب بواسته انحق حیا خصلت کریمیه حصوله کیدر.
 چونکه وسعیه نریزه، صاحبی آداب انسانیه الیه زین و شهرت
 حیوانیدن تفر اهدوب هر دولو حرکت و سگانه و هر نوع اضلال
 و احمک روح ات الی افقه الیر.

حیا برخلق نه فدرکه صاحبی لرباب فضائل الیه صاحبی و کروه
 ارادله و اسافتن مجازیه سوق، جهل و عاندن ودان و مسکت کی
 شیرله رضایت مع الیر.

حیا رومف کریمدر که منشأ صدق و وضع امانت اولدیتدن
 بواکی خصلت شریفه انکه برابر برحظه مضمود کیدر.

حیا تربیه اهل و تدریس علومه مأمور اولان سینت دخی
 برحمت قاضی و برالت تربیسیدر. کرک سین و کرک واعظین
 هب بونی استمن ایدرکه بو واسطه قوه الیه وظیفه لوقی حسن اضع

ایکجه روایت اثریه اقتدا اولوقی آرزو ایلک ممولور. مقام اول
 میندیرک، مقام ثانی کامرک معافی دور. بی معنی حله افضل اضعیا
 اقدمن: شرک اصغرون حذر ایدر بیومشدر. شرک اصغر ندر ده
 سؤال اولدقده ریدر بیورلدی.

عبادت باخلاص نیت نکوست
 و کره چه آید زبی مغز پوست
 چه زلف مرغ دو میانت چه بلق
 که در بوشی از هر بندار خلق
 بروی ریا خرقه سهلست دوخت
 کرش با خدا کرد توانی فروخت
 سدی

ایکجه آیت جلیله خلاصه علم الیه خلاصه عمل جامددر که ملک
 خلاصه سی توحید، ملک خلاصه سی اخلاص فی العمل دور.

برکت زاده: اسماعیل حقی

هاش - [نارمار] و اوسز، [بالآخره] نمره و زیندن مسز،
 [مشق قنید] و اوسز، [ذیت] بیک ذال الیه اولوق یارلش ایکن
 سبوا [نارومار]، [بالآخره]، [مشق و غلید]، [ذیت] سورنده
 ترتیب ایدلشدور. ایام اخیرده جوش و خروش گش اولان املا
 حریتی بالطبع بعض مرتبیرده سرایت ایلش اولدیتدن عربی و فارسی
 گات و ترکیانده بوقوله اجتهادکاراه و یا خطا آلود تربیلر هر اوده
 کوریلور. اولری ترتیب سهرلی هر درک سوزدن فرق واضح الیه
 فرق اولور ایدی.

املا اجتهادی هر طرفده علی الاطلاق حکم فرما اولایدیری بر
 گمک مطبوعانده خلاق اصل شهود اولان قش و رسمی از اجتهاد
 می در، بر قسه املا میجه وقوفسز لکدنمی دره، بوده هر زدن و یا
 مرتبه نمی در بددلو بلی اولیور.

هیئت اجتماعی و مدنیت صحیحه ملک اسلمری

من لقدم ارباب اینان میاننده مقتضای بیانت اولوقی امتثال
 ایدر لکنکه بولسان اوج خصلت مدوحه وارددر که بولرک هر بری
 حیت بشریه ملک وجودی ایچون برکن رکن و هیئت اجتماعی ملک
 قاضی ایچون برعقاد قوم و مدنیت صحیحه ایچون براساس سین تشکیل
 ایلکنکه در.

بو خصلت شریفهک برنجیسی «حیا» در. حیا لسانیه «اولانحق»
 مناسنه مستعمل اولوب سید شریفک بیانه کوره لوده ایکی قسه

سوره کهف : آیت - ۱۱۱ و ۱۱۰

«قل لو كان البحر ممداداً لكتبتم ربى لفضل البحر قبل ان تنفد كرات ربى ولو جاتا بینه ممداداً . قل انما انبأ بئس منكم بوحى الى انما انبأهم الله واحد من كان يرجوا لقاء ربه فليعمل عملاً صالحاً ولا يشرك بعبادة ربه احداً» [حبيب سنن] دى : دريا ربك كاتى ايجون [حبرو] ممداد اولسه ربك كاتى نوكتزدن اول دريانو كه نور ايدى [دربار رب تعالى و قدس حضرت نرنگ كات علم و حكمتى نحر بر ايجون حبرو ممداد اولسه ايدى دربار او كزنت و ستاربه برابر نو كه نور لوده ربك كات علم و حكمتى نوكتز ايدى . چونكه دربار متاهى و كات اها يسه نامتاهى در [ولو كه دريا به بر منى [عونو] ممد اوله رق كنورسه كه بيله ، [ولو كه دريا به بر منى امداد و معاونت اولق اوزره زياده اينسه كه به بنور نو كه نوره كات اه نوكتز ايدى . زيرا ايسادك سناهبسى اوزر به ادله قاطعه قائم اولديندن ايكي متاهينك مجموعى وحى تحت وجودده داخل اولان مجموع اجسام متاهى در . ماحصل دربار كات الهى نحر بر ايجون حبر و ممداد اولسه و آتوره بر اول قدر دربار لوده ضم و علاوه ايدلسه دربار بوسميه لربه برابر نو كه نوب بر منى قالمز ايدى ده به كات اه نو كه نوب بجز ايدى] . سن دى كه بنده سركه كى بر آدم [جناب حقا كات نامتاهى احاطه ادا سنده كم] بكا [او كاتندن] وحى اولتور كه الهكز انحق اله واحددر [انك خلق و ايجادده وسائر احكام الوهينه شريكى بو قدر . بن سزندن انحق بوحى ايه تميز ايندم] ايدى هر كه كه ربك [حسن] لقايسى [لطف و كرمى ممداد] اميد ايدرسه [بو مطلب عزيزك تحصيل ايجون ذات الوهينى خشنود ايده جك] عمل صالح ايشه سون و پروردگار ربك عبادنده همج بر فردى اشراك ايجسون [نه آيات الهى و لقاء الهى انكار ايدنلر كى اشراك جلى و نه ده ربا كارلر و عمل مقابلنده طلبكار اجر و مكافات اولانلر كى اشراك حقى ايجوب عمل صالحى آيات الهى و لقاء الهى مقر و معترف اوله رق لوجه ايشه سون ، اينله نه جك عمل صالح ربا و سمه ايجون يا خود بر كيمدن اجر و مكافات طلبى ايجون اولسون] .

هر ويدر كه محابه كرامدن جنب بن زهير رضوا عنه حضرت نلرى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اقدمزه : بن ايشه وديكم عملى اه ايجون ايشه لرم ، فقط بر كيمه مطلع اولورسه محظوظ اولورم ديدك كه ذات رسالتناهلرى : كندينده اشراك وقوع بولان عملى حق تعالى قبول ايجر بيوردى و بو قول نبوى قديماً بو آيت كرمه نازل اولدى . ديكر بر روايه كوره جنب حضرت نرنگ اوسوزينه جواباً طرف رسالتنا بدن : سنك ايجون ايكي اجر واردر كه برى اجر سر و ديكرى اجر علايت دو بيورده . برنجى روايت عملى ايه ربا و سمه قصد ايجته ،

سابقاً : بن مثلاً زيد ايه قوت شويده اكا شوبه باب و يا خود شوبه بايه ديديك زمان بو خطاب ايه مخاطب و بامر وصى ايه مأمور و منسى اولان ، زيدك نجم ، بن ، حقه قسى ، نه بر و نه ، نه افزى ، نه ده سائر اعضائندن بر عضو مينى در . شوحاه مخاطب ايه مأمور و منسى نك اعناى بنده مفاير بر منى اولدى لازم كلورده بوده او مخاطب ايه مأمور و منسى نك شو جسدن بشقه بر منى اولدينه دلالت ايدر .

خلاصه حقيقت انسان ، قال فا و تحلل بر طاقم عناصر كيو به نك امتزاجندن حصره كاتى شو جسد و هيكادن عبارت دكلدر . انسان فى الواقع جسد ايه روحدن مركبدر ، فقط انك حقيقتى روحدر . روح ندر ؟ روح بر ماده دن تجصل و بر اصلدن تولد ايجمكز بن محض امر نكوى ايه وجود و ماش بر سر ربا يدر كه كه و ماهيتى بشره محلى اولماشدر . حكماى شرق و غرب روى بر چوق نمر خرابه تعريف ايجمكز سده بو ساريف برى رينه ساين اولقله برابر همج برى روى ذاتيا يله تصوير ايدمه ماش و همج برى قناعت بجنش اولماشدر . بعضيلرى ديدى كه روح : ضياء شمس طبيئتمه لطيف الجوهر بر طاقم اجسام نورانية سماويه در . نه تحلل و تبديل و نه تفرق و تفرق قبول ايدر . بدن نكون ايدوب ده استعدادى تمام اونجه او اجسام نورانية الهيه اعضا به نيك داخلته و آتشك كوره ، صوصام باغلك صوصامه ، كل سوينك كه نه خودى كى قوت ايدر و بدن سيلتمده اولوب او اجسام الهيه نك قوتونه قابل اولدقچه رحمت قاور . بنده اخلاط غليظه تولد ايدرسه بو اخلاط او اجسام سماويه نك بنده سريانه مانع اولور و اول زمان او اجسام نورانية بدنن منفصل اولسيه موت طريان ايدر . بو قول كتب الهيه و وارد اولان احوال حيات و ممانه يك مطابق اولديندن شايان نامل بر مسلك قوى معتبردر .

ايدى ازده بزه مقدر اولان علم قابل سايننده او جهر سماويه افضل حبه و افضل ادا ر كيميه استدلال ايدرك انى . حق بو قدر طايه يبورز . انك حقتده بزه نصيب اولان معلومانك منها و بر در . طايه كه بزي تصور اينديرن ، فهم اينديرن ، حس اينديرن ، فكر اينديرن ، اراده اينديرن ، بر شيشى و بر حر كنى ديكر ريشيه و ديكر بر حر كه ترجيح اينديرن هب اودر . بتون بو قواى منزه انك آثار قيسى در . جسد : طولاً ، عرضاً ، عمقاً امتداد ايجش شو هكلدر كه افضلزى اجرا خصوصنده بزه خدمت ايدر .

علمها از بحر عيش قطره
ابن جو خورشيدست و آناهذره
كر كى در علم صد لقمان بود
يش علم كاملش نادان بود

اینکجی روایت اثریه اقتدا اولدنی آرزو ائلسن محمودر . مقام اول متبدلرک ، مقام ثانی کاملارک مقامی در ، فی بحیثی علی افضل التحابا اقدمن : شرک اصغر دن حذر ایذک بیوره شدور . شرک اصغر ندر دیه سؤال اولدقدده ریادر بیوردلی .

مقدمدر: بری امرجیل، دیگری ده امر دینی در. امرجیلی اولانجا انسانی حسب العاده و عند الناس، مابین معدود اولان شیرلی اجرادن اعراضه باعث بر حالت جبلی اولوب امر دینی اولان حیاده الله نورقوسیه و دین عجزه ارتکاب ماصیدن احتراز و امتناعی موجب برخصلت حسنه در .

عبادت باخلاص نیت نکوست
و کر نه چه آبد زبی منز پوست
چازنار مع دو میانت چه دلق
که در پوشی از هر بندار خلق
بروی ریاخرق سهلست دوخت
کرش با خدا گد توائی فروخت
سعدی

ایته بوخصلت کریمه جمیت بشریه بی حفظ و حجاب خصیه صندره بک مؤزدر. زیرا قوس بشر برکره حیا برده. فی بیره برق مرئیه رفت ودرجه علویشدن ضعیف خست و ذنات بتزل لاابلیسه حرکت جرات ایذکده اولوهدن بشقه هانکی عذاب ، هانکی عقاب آتی مخل نظام عالم اولان مفاسدی اتباع و احرادن منع ایده یلیر . . .

اینکجی آیت جلیله خلاصه علم ایه خلاصه عملی جامعدر که عمالک خلاصه سی توحید ، عمالک خلاصه سی اخلاص فی العملدر .

طالبوکه حلیه حیاتی اکتفا این برکتمک نفس الیه شریف اولوق لازم کابوب دائرة ماملات و سلسله نظامه عقود و احکامنی التزامات و قولده اولسون ، امله اولسون انیت و صداقت هب شرافت فیه شرط و هب اومزیه مشروطدر .

برکت زاده : اسماعیل حق

شمه حیا سحیه نیت و حبتله برابر ذاتاً متحد اولوب انجق جهت لیتیک اخلاصه اسماء مخلفدر . غیرت و حبت انسانلری استفاده علوم و مهاره و احراز شرف و رفقه و تقویه شوکت و بسط جناح عظمه و تکثیر مواد غنا و ثروه سوق ایدر. هانکی برقومده غیرت و حبت مفقود ایسه الیه او قوم محروم عزت و رفقت اولور. حتی اسباب سعادت اظرفه حسب الظاهر رونما اولسه بیله عاقبت ذلت و مسکته معروض اولورق و جودلری خریطه عالمدن سیلیزوب کیدر .

هامش — [نارمار] و اوسز ، [بالاخره] نمره و زشدن مدرس ، [مشق تفهید] و اوسز ، [ذیت] بئلك ذال ایه اولورق یازاش اینک سها [نارومار] ، [بالاخره] ، [مشق و تقلید] ، [ایزیت] صورتنده ترتیب ایلمشدر . ایام اخیرده جوش و خروش کفن اولان املا حریتی بالطبع بعض مرتبه رده سرایت ائلسن اولدیفندن عربی و فارسی کلمات ترکیتمده بومقوله اجتهادکارانه و یا خطا آلود ترتیلر هر ائرده کوردیلور. اوللری ترتیب سهولری محروم لک سهوندن فرق واضح ایه فرق اولور ایلی .

معاشرت و معاملاتده بین الاهالی روابط الذمه انجق ملکه جایه منتهی اولور. زیرا رتبه الفی تحکم ایندنی ، محافظه حقوق مسئله سی اولوب بویسه انجق حیا خصلت کریمه سیله حصوله کلیم. چونکه بوسحیه نرفه ، صاحبی آداب انسانیه ایه ترین و شهوات حیوانیه دن تغیر ایذوب هر درلو حرکات و سکناتنه و هر نوع افعال و اعمال روح اعتدالی افاضه ایلیر .

املا اجتهادی هر طرفده علی الاطلاق حکم فرما اولایدنبری بر گله تک مطبوعاته خلاف اصل شهود اولان نقش و رسمی اثر اجتهاد می در ، برقسه املا سی صحیح و قوفسز لکدنمی در ، بوده محروم دن و یا مرتبه دنمی در بدرلو بللی اولور .

هیئت اجتماعی و مدنیت صحیحه تک اساسلری

حیا بر خلق شه در که صاحبی ارباب فضائل ایه معاشرت و کروه ارادل و اسافلدن مجایزه سوق ، جهل و غاددن وذات و مسکت کی شیره رضادن منع ایلیر .
حیا بروصف کریمدر که منشأ صدق و وضع امانت اولدیفندن بویکی خصلت شرفه ائکله برابر برحفظاده محفوظ کیدرلر .
حیا تربیه افضل و تدریس علومه مأمور اولان ملینک دخی برجت قاطعه سی و برالت تربیه سیدر . کرک ملین کرک و اعظین هب بونی استعمال ایذک او واسطه قوه ایه وظیفه لر نی حسن افاضه

من القديم ارباب ادیان میاننده مقتضای دیانت اولورق انتقال ایذک لکده بولسان اوج خصلت مدوحه واردر که بونلرک هر بری جمیت بشریه تک وجودی ایچون برکن رکن و هیئت اجتماعیه تک بقای ایچون برعماد قویم و مدنیت صحیحه ایچون براساس متین تشکیل ایلکده در .
بو خصال شرفتمک برنجیسی «حیا» در. حیا لسانتزه «اونانق» مناسنه مستعمل اولوب سید شرفتمک بیانه کوره اوده ایکی قسمه

سوره کهف : آیت - ۱۱۱ و ۱۱۰

« قل لو كان البحر ممدادا لكتلمات ربى لنفذ البحر قبل ان تنفد كلمات ربى ولو جئنا بمثله مددا . قل انما انبأ بمرثلكم بوحى الى انما انبأهم الله واحد فن كان يرجوا لقاء ربه فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا »

[حبيب سن] دى : دريا ربك كاتى ايجون [حبرو] مداد اولسه ربك كاتى تو كئزدن اول دريانو كه نور ايدى [دربار ربم تعالى و تقدس حضرتلربك كلات علم و حكمتى نجر ب ايجون حبرو مداد اولسه ايدى دربار او كئزت و وستلرله برابر تو كه نور لرده ربك كلات علم و حكمتى تو كئز ايدى . چونكه دربار متناهى ، كلات اها ايسه نامتناهى در]

ولو كه دريا به برمنلى [عون] مدد اوله رق كتورسه كه سيله ، [ولو كه دريا به برمنلى امداد و معاونت اولق اوزره زياده اينسه كه يته بونلر تو كه نوره كلات اه تو كئز ايدى . زيرا ايسادك تناهيسى اوزرينه ادله قاطعه قائم اولديقتدن ايكي متناهينك مجموعى وحتى تحت وجودده داخل اولان مجموع اجسام متناهى در . ماحصل دربار كلات الهى نجر ب ايجون حبر و مداد اولسه و آنره بر اول قدر دربار لده ضم و علاوه ايدلسه دربار بوضيعلرله برابر تو كه نوب برشى قالمز ايدى ده يته كلات اه تو كه نوب بجز ايدى] . سن دى كه بنده سركه كي بر آدم [جناب حقتك كلات نامهنسى احاطه ادعا سنده كم] بكا [او كئانن] و حى اولنور كه الهكز اشحق اله واحددر

[انك خلق و ايجادده وسائر احكام الوهيتده شريكى بو قدر . بن سزندن اشحق بو حى ايله تميز اينتم] ايمدى هر كيم كه ربك [حسن] لغاسنى [لطف و كرمى مدام] اميد ايدرسه [بو مطلب عزيزك تحصيل ايجون ذات الوهيتى خشنود ايدى جك] عمل صالح ايشله سون و پروردگار ينك عبادتده هيج بر فردى اشراك ايجسون [نه آيات الهى و لقاء الهى انكار ايدنلر كي اشراك جلى نه ده ريا كارلر و عمل مقابلتده طلبكار اجر و مكافات اولانلر كي اشراك خفى ايجوب عمل صالحى آيات الهى و لقاء الهى مقر و معترف اوله رق لوجه ايشله سون ، ايشله نه جك عمل صالح ربا و سمع ايجون يا خود بر كيمه دن اجر و مكافات طلب ايجون اولسون] .

هر ايدر كه صحابه كرامدن جنذب بن زهير رضاه عنه حضرتلرى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اقدمن : بن ايشله ديكم عمل اه ايجون ايشلرم ، فقط بر كيمه مطلع اولورسه محظوظ اولورم ديدكه ذات رسالتناهلرى : كندينده اشراك وقوع بولان عملى حق تعالى قبول ايجر بيوردى و بوقول نبوى بى تصديقا بو آيت كريمه نازل اولدى . ديكر بر روايه كوره جنذب حضرتلربك اوسوزينه جوابا طرف رسالتنا بدن : سنك ايجون ايكي اجر واردر كه برى اجر سر و ديكرى اجر علايت در بيوردلى ، بر حى روايت عمل ايله ربا و سمع قصد ايجسنه

سابا : بن مثلا زيد ايله قونرشوبده اكا شوبله ياب و يا خود شوبله يابه ديديكم زمان بو خطاب ايله مخاطب و بوا سوسى ايله مأمور و منهى اولان ، زيدك نه جيم ، سى ، نه حقه سى ، نه برونى ، نه اغزى ، نه ده سائر اعضاستندن بر عضو مينى در . شو حالده مخاطب ايله مأمور و منهى نك اعضاي بدنه مفاير برشى اولسى لازم كلوره بوده او مخاطب ايله مأمور و منهى نك شو جسد دن بشقه برشى اولديقتنه دلالت ايدر .

خلاصه حقيقت انسان ، قابل فنا و تحلل بر طاقم عناصر كيميويه نك امتزاجندن حصوله كلى شو جسد و هيكلدن عبارت دكلدر . انسان فى الواقع جسد ايله روح دن مركبدر ، فقط انك حقيقتى روح در . روح ندر ؟ روح بر ماده دن تجصل و بر اصلدن تولد ايجك سز بن عض امر تنكوفى ايله وجود بولش بر سر ربايدر كه كنه و ماهيتى بشره منجلى اولماشدر . حكماى شرق و غرب بروحى رجوق نظر ايله تعريف ايجشله رسده بو تاريف برى برينه مابين اولقله برابر هيج برى روحى ذات ايشله تصوير ايدم ماش و هيج برى قناعت بخش اولماشدر . بعضيلرى ايدى كه روح : ضياء شمس طبيعتده لطيف الجوهر بر طاقم اجسام نورانيه سماويه در . نه تحلل و تبديل ، نه ده تفرق و تمزق قبول ايدر . بدن تنكون ايدوب ده ، استعدادى تمام اولنجه او اجسام نورانيه الهيه اعضاه بدنك داخنه ، آتشك كوره ، صوصام ياغنك صوصامه ، كل صوينك كله قنوذى كي قنوذ ايدر و بدن سيلامنده اولوب او اجسام الهيه نك قنوذينه قابل اولدقجه بر حيات قانور . بدنده اخلاط غليظه تولد ايدرسه بو اخلاط او اجسام سماويه نك بدنه سربانته مانع اولور و اول زمان او اجسام نورانيه بدنن منفصل اوليسيله موت طريان ايدر . بوقول كتب الهيه در وارد اولان احوال حيات و عمانه يك مطابق اولديقتدن شايدن تأمل برمسلك قوى معتبردر .

ايمدى ازله بزه مقدر اولان علم قليل سايه سنده او جبر سماوى به افعال حسيه و افعال ادار كيميله استدلال ايدرك انى . نجر بو قدر طانيه بيلورز . انك حقتده بزه نصيب اولان معلومانك منهاى ردر . حال بو كه بزي تصور اينديرن ، فهم اينديرن ، حس اينديرن ، تفكر اينديرن ، اراده اينديرن ، برشيشى و بر حركتى ديكر برشيشه و ديكر بر حركته ترجيح اينديرن هب اودر . بتون بوقواى منويه انك آثار قبضى در . جسد طولاً ، عرضاً ، عمقا امتداد ايتش شو هكلدر كه افئالزى اجرا خصوصنده بزه خدمت ايدر .

علمها از بحر علمش قطره
اين جو خورشيدست و آناهذره
كر كنى در علم صد لقمان بود
پيش علم كاملش نادان بود

بنون سادات ذنبیه و اخرویه به نامتین دها قبیل بر نصرت عظمایلیور ایدی.

هرکسک شرف و مزین و مرتبه رفی حفظ ایشدیک ایان کریمه تک مقدریه تقدیر اولیور ایدی. هر وقت مسجد نبوی به کربله انده تلاوت قرآن ایله مشغول نیجه اصحاب کریمک زمزمه لطیفه لری ساهه نواز اولیور ایدی.

سالم مولی ان حذیفه و عباده بن مسعود و ابی بن کعب و مازن جبل حضرتان باخاصه تعلیم قرآن وظیفه مقدسه منه مأمور یوریشلر ایدی. حضرت رسولک شرف دبداربه مشرف اولمان اهل آقا فده اصحاب کریمک کربده قراسندن مثلر کوندر یلیور ایدی. اکا بر اصحابدن بر جوق ذوات ایسه بنون قرآن حافظه لرده جمع ایشدکن بنقه هر درو مشغولیت واستراحتی ترک ایله آیان جلیله قرآنی تک مدلول و فیهونی و بونلردن احکام شرعی تک صورت استنباطی اول حضرتدن اوکریمک سسی وغیرت ایدیورلر ایدی.

ایست اصحاب کریمک عبرالقول اولان بوسی وغیرت لری قرآن کریم زمان رسول اللهه بوزلرجه ذوات مالیه بانک حافظه لری تزیین ایشدی. بنی بنون قرآن ایست عدلری بوردجه کتبه باق اولان اصحاب پروقا طرفدن از بلدی.

ارحمال نبوی متعاقب ظهور ایدن بنامه محاربه سنه اهل اسلام

امیر خان جناب لری بوساله سنده [قرآن مثله سی] سرلوحه سی آلتنده قرآن کریمه عائد دعوی باطای شو صورتله اثبات یتک ایشدور: «محرقات و تفسیرات و تبدیلات دکل تورات و انجیلده الاقر آمده دره. بو خصوصده جناب کزده جوق دیه جگمز وار ایسه ده بر نیجه مطلب ایله مختصراً اکتفا ایدرز. اولاً هیچ معلوم دکل که قرآنی کیم جمع ایلدی. مسلمان عمارک جوق کونا کون افکار یازدقلری ایچون آشکار اولور که انلر قرآنک نیجه جمع اولدینی یلیورلر. حاکم جناب لری اوز مستدرک کتابنده دیور:

«جمع القرآن ثلاث مرات احدها بمحضرت النبي الثانية بمحضرة ابی بکر والجمع الثالث هو ترتيب السور في زمن عثمان» و بر اوز که برده یاز یلیورلر:

«ابوبکر اول من جمع کتاب الله» و کوبا علیه دیورلر: «اعظم الناس في الصحف اجراً ابوبکر رحمة له على ابی بکر هو اول من جمع کتاب الله».

وعلى خصوصنده دیورلر: «لما كان بعد بيعة ابی بکر قدم على ابن ابی طلحة في بيته فقبل لابی بکر قدكره بيتمك فارسل اليه فقال اكرهت بيتمى قال لا واه قال ما تمك عنى قال رأيت كتاباه زادني فحدث نفسي ان لا البس روائى الا بصلاة حتى اجده قال له ابوبكر فانك تم مارأيت» وان اشتهه كتابنده دسور: «اول من جمع القرآن في الصحف سالم

حواس خمس ظاهره بواجتیا جاتی دفعه و حیاتی حفظه مدار ایسه ده
انسان بالکمز کندی حواس ظاهره سیله هر مطلوبی استحصاله و هر
مضرتی دفع و ازالیه موفقی اوله من . بوباده هم جنسنگ مساوته
دخی محتاج اولور . کرک نافع و کرک مضر بالذات کنسینک احساس
ایده مدیکی شیلری بر منبع صدقن استماع و استخبار انک مجبوریتده
بولور . چونکه کاذب اولان بر کیمه - بیدی قریب ، قریبی بید ،
نافی مضر ، مضری نافع صورتنده کوسرتدیکی ایچون - بر واسطه
جهالت و وسیله ضلالت و معین شقاوتدره اوله ایسه « صدق » صفتک
دخی وجود انسان ایچون بر رکن رکن و بقای نوع بشر ایچون بر اساس
رصین و بین الاهی محبت و مناسبتی تحکیم و تقویه به بسبب متین اولدینی
و بسا علیه کرک الفت مدینه و کرک الفت منزله نیک آتسز تحقی غیر
مکن بواندینی دخی ثابت اولدی .

موفق اولور . کورلزمی که بر سلم اقران و امثالدن درجه کری
قائش بولسان بر شاگردی : « اقران و امثالکدن کسری قافله
اوتانیمور میسک ؟ » دپه فصل توخ و تکدیر ایدر . اگر حیادنیان خصلت
حسنه اولسه ایدی نه بوتویخ و تکدیرک تاثیری اولور ، نه ده بر کیمه بی
علم و فضیله دعوت ایچون بول بولور ایدی . بسا علیه بوسجه عالیه نیک
مرجع معالی و منبع فضائل نامتاهی اولدینی تعین ایدی .
رده بو خصلت حیادن عاری بر قوم فرض ایدم : عیبا بزانلرده
فحشیات ظاهره ، منافات علانیه ، غلط طبعیه و مساوی اخلاقه دن ،
خسائس اموره و ردائل شونه آنها کدن ماعدا نه کورده بیابرز شهوات
بییه لرینک کندی لرینه غالب کسری و صفات حیوانیه لرینک اراده و اختیار لرینه
مالک و هر فقل لرینه مسلط اولمش بولغنی کندی لرینک شاعت و دنا شلرینه
بر برهان کافی اولزمی ؟

موسی کاظم

رد الباطیل

باکو اهالی اسلامیه سندن و اوراده منتشر [حیات] غزته سی
حرر لرندن طالب زاده اخوند یوسف [حقیقت اسلام] نام برارتنده
تورات و انجیلک دوچار تحریف اولدیفنه و قرآن کریمک هر درلو

خصائل مذکورهدن ایکجهیسی دخی « امانت » در . امانت امین
اولق ، بشقه سنک ان و اعتمادی قرائق ، یعنی کنسینده اصلاحیات
بولغاق مضاسنه در . بدبیدرکه نوع انسانک بقایس انجیق ماملات
و معاونات ایله اولوب روح معامله ده آنجیق امانت کامله و امنیت نامه
ایله حصوله کلیر . اگر امانت فاسد اولور ایسه معامله ده فاسد
اولورق اصول معیشت بتون بتون باطل اولور . بوایه نوع بشری
صریح بر زواله ایصال ایدر . اوله ایسه تبیین ایتدی که امانت خصلت

کواکب نقشگر سامعات انجلا دارک
عصر ل بیک دورا دور سیارات افکایک
سمار مکس روح کونسلر روح اشعارک

مدحت جبال

تربة مادر

ایلو بوم انظار خیالده نجیم
بر مادر کلچیره خندان ومطرا .
بر چهره .. فقط شیدی اویسکانه دنیا ،
نوم ابدینله اویور ساکن وبخود ..
برشکل خیالته اولور دیدمه مشبود
ایش کی شفقتی دوداقلره تبسم .
آغوش رحیمده اولان شوق دلارا ،
هر نظره وجدان نوازده کی ابد ،
هر بوسه خارنده اولان نشئه جاوید ،
ایواه که ینشده طوران مقبره مدفون ..
قلم اولبور شبنه آلام ایه مشهون
مانمکه آمالی ایندیکه نمانا .

فزا ایندیکه سن خامکله بروادی دیکرده
خروشاندر کلام کبریا بالای منبرده
لسان محمدنر استخوان انیا برده

- ۳ -

املار منطقی در شمع مقبرلر فروزادر
چوقورلاشتمش - ونوک کوزلرده مانملر نمایاندر
ذکار برمنار معنویدر برله یکساندر
بولوح مانمکه فوقده وجدانک که نالاندر
نه وجدان معظمدر نه علویته وجداندر

- ۴ -

سنور ایلیورکن شمع تربتلره استقبال
قیریق برسنک قبره استاد ایش طورورکن حال
ظهوز ایندک الکنده برساوی مشعل اجلال
شب خونین استقباله بیک نور ایلدک ایصال
بیقوب ماضی بی بنیاد ایلدک برعالم اقبال

- ۵ -

دونوب تابوت خاک آلوده براورنک نورافشان
مزارلق شکلی آلدی آلیاوب دهشتلی برایوان
کوچولدی برکبک حائده قالدی برعظیم انسان

بیکن و حفاظ کرامک عددی بر قاج بوز بیکن اکسک دکل ایدی .
 حالوکه او زمان مسلمانر بتون فتوحات ایله مشغول ایدیلر . ادوار
 فتوحاتدن سوکرا ایسه کتاب الہی حفظ ونسیم ایچون دها زیادہ
 اعتا ایدلدی . حفاظک عددی خاطر و خیالہ صغیمہ جق درجہ دہ
 چوغالدی . بتون معارف اسلامیہ تلاوت و حفظ قرآن اساسہ ابتاہ
 ایدلدی . نتکیم زمانہ زدہ دخی بوبلہ در .

الحاصل قرآنی حضرت رسولدن اخذ و تالی ایلہ زمانہ قدر
 امتداد ایدوبدہ ہیج بروقدہ منقطع اولیان سلسلہ روایک هر عصرده
 بر حلقہ سنی تشکیل ایدن عدد حفاظ او عصرک نفوس اسلامیہ سی
 نسبتندہ چوغالدی .

حتی بوکون دخی کرۂ ارض اوزرنده موجود اہالی اسلامیہ
 میانشدہ ازکاک و قادیندن ، بیوک و کوچکدن بتون قرآنی از برلش
 عدد حفاظک لافل اوچوز بیکہ بالغ اولدینق ادعا ایدرایسک اصلا
 مبالہ ایچمش و بلکہ دہ نقصان سوبلش اولورز .

بیک اوچوز بو قدر سنہ زبری بلاد اسلامیہ تک هر طرفہ انتشار
 ایدوبدہ ایدای اہل اسلامدہ تداول و بوکون عددلری میلیونلری
 تجاوز ایلان مصاحف شریفہ تک یکدیگریسنہ بر کلہ دہ بیلہ مخالف
 اولماسی و بونلرک تحریف و تبدیلدن بالکلہ مصون قلمسی دخی
 ایستہ بولہ من القیم قرآن کریمک عددلری عدو احصادن خارج

یہودیلرک توراتی او قومی شوبلہ طورسون ایچندہ محفوظ
 بولدیردقلمری نابوت سکینہ تک یانہ واروبدہ قبائغی قالدبرقی بیلہ
 نیلردن ، کاهلردن بشقاکسہ تک حدی دکل ایدی . چونکہ آحاد ناسدن
 آنک قبائغی قالدیروب ایچنہ باقان اولیور ایدی .

تورایک بیانہ کورہ براراتق فلسطیلر نابوت سکینہ یی آلوب
 کوتورمشلر ایدی . سوکرا حضرت داود زمانندہ بوتابوت استرداد
 اولوب جی اسرائیلہ کتیرلدیکی زمان بونک قبائغی قالدیروب ایچنہ
 باقرق وفات ایدنلرک عددی الی بیک کتبی بہ بالغ اولدی .

ایچیلہ کلنجہ بوبدہ حفظ ایدیلہمدی . چونکہ بمسیحیلردہ تلاوت
 و حفظ کتساب خصوصندہ یہودییلرہ همحال ایدیلر . زیرا آنلرک
 دخی عوامی و حتی رہبان کروعی شوبلہ دورسون حواریونک بیلہ ازبر
 ایتمش اولدقلمرینہ دائر ہیج برکتابدہ ہیج بر قیدہ تصادف ایدیلہمدی .
 فقط جناب حق قرآنک قیامت قدر قبائغی ، حفظی وعد بیورمش

اولدیندن قرآنک تزویلہ اہل اسلام طرفدن تلاوت و حفظی عین
 زماندہ باشلاہرق عصر سعادتدن اعتباراً هر عصرده قرآنی حفظ
 ایدنلرک عددی حد تواترک مرتبہ قصواسنہ بالغ اولمش و بوتواترک
 برمتلی دها کورلہ مش درہ ایستہ قرآن کریم شدی بہ قدر بوبلہ مسلسل
 و متصل لایمہ و لایحصی حفاظک قلوبندہ حفظ ایدیلہ . گلش و بومنوال
 اوزرہ الی نہاہ حفظ الہ چیک دخی قطعاً اکلانشدرکہ «انا نحو : نزلنا

لیاک سینه‌سندہ خواہ طالمش نازنین احمار
 ایدر کسوکہ یا صلانش جین پاککی اخطارہ
 نکاھکن صاحبش لمہ لرد پش حیرتہ
 یوزن اجرام نورانور بحر سرمیدتہ .
 زمین لبریز آتارک؟ سما پمال انوارک؟
 عوام ہب مرایای نظر بیرای دیدارک .
 . .

چکیک استہ شدہ صجدم برجای نہایہ ،
 او طورمش ساحل دریادہ طالمشدم تماشایہ .
 هنوز آفاق آجیلشدی ، سما غمخور ایدی ، حتی
 نمایان اولامشدی مجاہدکندن کونش حالا .

درین برصنہ مستغرق لب دریادہ هیچ سس یوق . .
 صبا طورغرن ، سولر طورغون ، بوتون اشیادہ طورغونلق!
 او قرش نیکون اوستندہ طفل نازنین واری
 اووردی دایۃ بیدار صبحک طفل انواری!
 کونش پیشندہ طاغیر بردہ دار اولش حریمندن
 کوروشش ، سوکرہ شہراھندہ بوکلسدی تدریجاً
 تعالی ایلیجہ برزمان بالای قدرتندہ ،
 شبایر موج موج اولدی او پھنای رکودتندہ!
 بو جوششدر او طالغین حوش سینی او یاندردی ،

جناب حفق آثار قدرندن بر بدیمہ دھا مطلع اوانق؟ عالم
 خلقتندہ مدح اولان اسرار ازلیدن برقی دھا کشف ایتک؟ یا خود
 شریعت الہیک احکام جلیہ سندن بر حکم وصی دھا استباط ایتک
 ایچون ساحۃ علمدہ عنقہ نایت سریت بر جولان ورنہ بوتون خاکمانی
 دولاشمانہ ، تا کوکرہ قدر جیجمانہ سائق اولان دیندن باشقہ برشی
 دکل ایدی . بوسایہ دہ بوتون فنون عقول ایچون برر بانجہ ایدی کہ
 ایستدیکی میویہی طوبیلاہ ایستدیکی قدر ناند ایدردی . لکن وقناکہ
 دین دور توفقہ کبرمک طالبان حقیقت مخرمی یقیندن فارغ اولدی ،
 آرتق عثکدہ سسی ، صولوفی کبلیہی . مع مانہ بوحال بردن برہ
 واقع اولادی ، تدریج الہ حصولہ کلدی .

عظالتک لسانہ ایقاع ایستدیکی جنابت . - بو عظالتک ایقاع
 خنای لسان مرہبالہ اولسانک اسلوب بیانہ آیات قاری ایدی . زیرا
 ملت دینی بر احتیاج ساقہ سبلہ ، یعنی کتاب الہی الاطلاق خصوصندہ
 دقائق اولوی طابق ، کلامک طرز ترکیندنکی نکتلرہ ایصال نظر
 ایدہ یلک ایچون لسان مرہ حقیقہ اعتا ایدردی . بدرجہہ کہ ملکہ
 سلبقہ اعتبارلہ خالص بر عرب کبی اولادنجہ تحصیل کافی کورمزدی .
 لکن سوکرہ لری ماخرین ایچون مقدماتک سوزنی نص کہ قبولدن
 باشقہ ایش قائلنجہ آرتق تحصیلہ بوتائلر هنترنی یالکز کندیلرندن
 اول کلنلرک آرنی آکلامہ نصر ایستیلر! احکام الہیہیہ هیچ بر
 دلیل ایست مکسرن بالکز او اولردن اخذ الہ اکثا ایلدیلر . حتی

لکن ہوئے برکاتی محمود صابلسین ..
 بروالدهك خاطرۃ مائمی بی شك
 . و لم ء آجی برشی ؛ فقط انسانده سوینك
 حیزلائیق ایچون باعث اولور ذوق خیاله ..
 اشفاقی تذکار ایله بیسنده شو قبرك
 برنشۃ مانم طالارم شوق خیاله !
 یوسف عزت

استغراق

تصور ایت که مظالم برشب اجرام ناپیدا ء
 یانار هیبتلی آغوشنده دورا دور برقیفا .
 دوشن گراه ایچون یول بوله یوق امواج ظلندن ؛
 کیدلنز .. هر آدیم آندنجہ برکرداب اولور رهنز !
 اوریگستانه باتمش ء چالقانان سیاح آواره
 فصل مشتاق ایسه برنوره ء برنجم رها کاره ء
 - کای لمۃ امید بنده اولیله مشتاقم ؛
 کورون برکره زیرا يك قاراقاق اولدی آقام !
 کبیر پیش خیالکندن که جوشا جوش بردریا ء
 اولور هر موج طوفان خیزی کویا کوه نابرجا .
 اولور وار ؛ قهرتسلش . بوق ؛ ساحل امداد او زانلده ؛

برحصه آلیر کندینه هر یاس و کدردن .
 اطفالی کوردکجه شطارتله کولرکن ء
 آرنار اوزمان بلکه بوصورنله مساری .
 یارب ء بونه علویت وجدان که بولونماز ء
 بروالده اولقلنه وابسته بو حالات .
 بروالده هیچ بکلمه مدن اجر و کفایت
 ییللرجه بوزحمنلره — بی قید شکایت —
 قائلانعهده ایشته .. بونه نظرت ء بونه شفقت ؟
 بیلم بونه اخلاق که شایسته اعزاز .
 لکن بونضائل ء بو قدر ثروت وجدان ء
 اطفالی ایچون بسله دیکی شفقت هر دم
 کبر سوغی شو طوبر اقلره درمانده و ابکم ؟
 بر مقبر ایچونمی ایله بایر نشه سی اخلال ؟
 بر مقبر ایچونمیدی عجب اونده کی آمال ؟
 بر مقبر ایچونمی ایدیله شفقتی نسیان ؟

یوق یوق ء شو ضیای متواری درخشان
 برخلد سکون پروری ایتمکده در احیا .
 بیك لمۃ قدسی بی ایدر مقبری ایما ..

لیلاک سینه‌سند خواجه طالمش نازنین اسرار
ایدر کیسوک باصلاشم جین باکی اخطار.
نکاهکدن صاحبش لمهلردر پیش حیرتده
یوزن اجرام نورانور بحر سرمدیتده .
زمین لبریز آنارک؟ سما یامل انوارک؟
عوالم هب مرایای نظر پیرای دیدارک .

..

چکلیک ایسته، ش‌ده صجدم برجای تنهایه ،
اوطورمش ساحل دریاده طالمشدم تماشایه .
هنوز آفاق آجیلشدی ، سما غمخور ایدی ، حتی
نمایان اولامشدی هجه‌کاهندن کونش حالا .

درین برصته مستغرق لب دریاده هیچ سس یوق ..
صبا طورغون ، سولر طورغون ، بوتون اشیاده طورغونلق!
او فرش نیلکون اوستنده طفل نازنین واری
او پوردی دایه بیدار صبحک طفل انواری!
کونش پیتشده طاغیر پرده‌دار اولش حریمندن
کورونمش ، سوکره شهراننده بوکلسشدی تدریجاً
تعالی اینیجه برزمان بالای قدرتمده ،
ضیالر موج موج اولدی او پهنای رکودتمده!

جناب حفاک آثار قدرتمندن بر دبیسه دها مطلع اولوق؛ عالم
خلقتمده مندیج اولان اسرار ازبلدن برقی دها کشف ایتمک؛ باخود
شریت الهینک احکام جلایه‌سندن بر حکم ربیبی دها استیباط ایتمک
ایچون ساحه علمده عتله‌نایت سربست بر جولان ویرنه، بوتون خاکگمانی
دولاشمانته ، تا کوکلره قدر جیسمات سائق اولان دینندن باشقه برشی
دکل ایدی . بوسایه‌ده بوتون قوزن عقول ایچون برر باغجه ایدی که
ایستدیکی میوه‌یی طویلازه ایستدیکی قدر نالندز ایدردی . لکن وقفاکه
دین دور توقفه کبرمک طالبان حقیقت نغمی قیندن فارغ اولدی ،
آرتق عتکده سسی ، سولوروقی کسیدی . مع مانیه بو حال برون بره
واقع اولمادی ، تدریج ایله حصوله کلدی .

عظالتک لسانه ایقاع ایتمدیکی جنایت . - بو عظالتک ایتمک
جنایوق لسان هر بابله اولسانک اسلوب بیان، آدانه قارشو ایدی. ذررا
ملت دینی بر احتیاج ساقه‌سبله ، بنی کتاب الهی اکلامق خصوصنده
دقائق اولوی طابوق ، کلامک طرز ترکیبده کی نکته‌لره ایصال نظر
ایده‌یتمک ایچون لسان هرجه حقیقه اعتنا ایدردی. بر درجه‌ده که ملکه
سلیقه اعتبارله خالص برهراب کی اولمادنجه تحصیل کافی کورمزدی .
لکن سوکره‌لری ما آخرین ایچون مقدماتک سوزنی نص کی قبولندن
باشقه ایش قالمانجه آرتق تحصیلده بوتانلر هنلری یالکز کندیلرندن
اول کلنلرک آرنی آکلامه‌ده آصر ایستیلر؛ احکام الهی‌نده هیچ بر

بر حصه آ لیر کن دینه هر بانی و کدر دن .
اطفال ایچون کوردجه شطارتله کورلرکن ،
آرتار اوزمان بلکه بوصورتنه مساری .

یارب، بونه علویت وجدانکه بولونماز ،
بروالده اولقلنه وابسته بو حالات .
بروالده هج بکله بدن اجر و کفالت

بیلا رجه بوزخترله — بی قید شکایت —
قانلانده ایشنه .. بونه فطرت، بونه شفقت ؟
تلم بونه اخلاق که شایسته اعزاز .

لکن بوفضائل ، بوقدر ثروت وجدان ،
اطفال ایچون بسله دیگی شفقت مردم
گیرسونی شو طوبراقله در مانده وایکم ؟
برمقبر ایچونمی ایدیلر نشه سی اخلاص ؟
برمقبر ایچونمیدی، عجب اولنده کی آمال ؟
برمقبر ایچونمی ایدیلر شفقتی نسیان ؟

یوق یوق، شو ضیای تنواری درخشان
برطد سکون پروری ایتمکده در احیا .

لکن بوده برکائی محمود صایلسین . .
بروالده نک خاطرته مائی بی شک
وؤلم ، آجی برشی ؛ فقط انسانده سونیک
حیرلانتیق ایچون باعث اولور ذوق خیاله . .
اشفاقنی تذکار ایله پیشنده شو قبرک
برنشته ماتم طالارم شوق خیاله !
یوسف عزت

استغراق

تصور ایت که مظالم برشب اجرام ناپیدا ،
یا تار هیتل آغوشنده دورا دور برقیفا .
دوشن کرامه ایچون یول بوله یوق امواج ظلمندن ؛
کیدلر .. هر آدیم آندجه بر کرداب اولور رهزن !
اوردیگستانه آتیش ، چالغانان سیاح آواره
نصل مشتاق ایسه برنوره ، برنجیم رها کاره ،
سکا ای لمعه امید بنده اولبه مشتاقم ؛
کورون برکزه زیرا یک قاراق اولدی آفاقم !

کبیر یش خیالکدن که جوشا جوش بردریا ،
اوله ... ه ... ط ... قان ... خسته ... که با که ...

کذلك ، مذهب اتباع ابتدئک امامک قولندن غرض حقیقی نه ایسه
اولی ایجه اکلامی ایچون براز اعمال فکر ایسه کده ، مثلا سکا سورولان
بر مسئله عیناً امامک قولنده بولونادینی زمان اولی بر اصله ارجاع
ایده بیلسه ک ؛ یاخود او امامدن سوکره کلن عتلاک سوزلرله توفیق
ایلسه ک ، اولمازی ؟

سبحان الله ! هیچ بر خواجه بوله پیمشی ؟ دیهرک درس اوقودینی
خواجه سنک یاغابینی بر ششی قطباً یاغماه جتی سولر . حال بو که
نظری بر اراضیه طوغری ارجاع ایسه بدی اسکی عتلاک بونی پک
اعلا بیدینی ، حتی ده ایلری کیدرک خواجه لرینه یله بدض خصوصاً ده
مخالفتده بولندینی کوروردی . لکن سز اوکا بورالری سولیه درک
ماخچه قالیفتی جتی اولورسه کز دجال سزی دینسز لکه ایهام ایدرک
« بی دیندن می چقاره چسک » ؛ دیر ! ذوالی یلمز که بو حرکتیه
نصوص بییه مخالفتده ، بولسان ، خروج عن الدین حاضرانان یسه
کندیسی اولیور . نموناه !
شیخ محمد عبده
مترجمی
محمد عاکف

روحانیت - جسامیت

اسکوب بیده رئیس سانی حافظ فرید اقدی :

خلاصه سی برینین تردید ، تشکیک لرن ؛ روحی ۳۳ نومرولی
« صراط مستقیم » مجموعه سنده ، تدوین « اسلامیته روحانیت - جسامیت
واری » ؛ مقاله سی حقیقه استیضاح دن عبارت مکتوب عالیری دقله
نظر مطالعه دن کیریدی . لکن بز بو مکتوبک مندرجاتی مقولاسیکی
و صرف الفاظ و تمیراه غاذه فقط منما و مساندنک اوزاقی بر اختلاف
کی تاقی اینتک . زورا بو زمین و بو بولده نازع لک مناجه ، مساجه
هیچ رفرق بوغبنک اتماظ و تمیراهده اختلاف لک حیات و مشیت و بولنک
ناظمی اولان شریعت اسلامیته هیچ راهیتی حازر دکدر . اشته بونک
ایچون اوزون اوزادی به ایضاحات اعطاسنه لزوم کورومورم . برده
مکتوب عالیرخه « شقوق متوعدن هانکیسی اختیار ایدلریکی »
سورولریور که بو سؤال کزک جوانی مقاله مذکورده دن بک نظام بر
سورنده نمایان اولقنده در .

بزمقاله مرده اولدی . و مکن مرتبه مشیتزه ، حیانه تلقی ایندن
جهنلردن بحث اینتک ایستز . زیرا بو الفاظ و تمیراه نازع لریک ،
القاب و عنوانلر قانولاسنک هیچ بر وقت قاده کی کورولمش ؛ دانما
انسانلر لوانته قره قه دوشورمیه ، نظام حیاتی اخلاص ایجه یاردم

سیاست ابتدئیکی تحلیل ، ایستدیککی تحریم ایدبور ؛ دیدیککه حق
دیدیککه باطل دیبور ؛ خلقده اوکا متقاد اولوب کیدبور .

عظالتک شریعتیه و اهله قارشی اولان جنایتی . - احکام
شریعت حقیقه کی عطاقت ماملانده اوله بر کوجک احداث ایندی که نام
آرتق شریعتی اهاله قدر واردی . شریعت اسلامیته اسلامک حقیقه
اسلام اولدینی زمانلرده بوتون ، عالی قوجاقلاهی جق قدر واسع ،
مساعدا ایدی . بوکون ایسه اوقدر طارلا شمشدرکه اهالی یله
باریندیره مه پورده اولنر حقوق لرلی محافظه ایچون باشقه واطهره مراجعته
مضطر قالیورلر . حمله شریعتدن بر جوق اقیبا وارکه بوکون باشقه
شیری مدافعه ایله مشغول . ناس ایچون شریعتی اوکر نک زورلا شیدندن
احکام شرعیته ای کللمقده کی عجز لرلی کوره درک جهله راضی اولیورلر .
بناء علیه شریعتی بیلنر تلینلره نسبتله هیچ دینه جک قدر آز . شریعتک
جاهلی اولان بر آدم ایچون شریعتک احکامیه عمل اینتک امکانی
متصور میدر ؟ ایشته خلقک قسم اعظمی شریعتیه مخالف حرکتده
بولیور ؛ قلیلرده شریعتیه قارشی احترام حسی قالمش ؛ چونکه افغانی
نصوص شرعیته تطبیق ایده میور . اک بریمی مانع ایسه عباراتک
کوجک کندن ، اختلافاتک جو قلفندن ایلری کان آکلاهی مامق مسئله سی
اولیور .

برکون خواجه لردن برینه : « فصل مذهبه کاند کتابلرده کوردیکک
احکام موجیهه آلم صابن یاغ بیلور میسک ؟ » دیمشدم . جواباً
ماملانده اوکی احکامی بک آز خاطر لادینی ، هر کس فصل یا یورسه
اوده اوله یا بیدینی سولیدی . ایشته عطاقت ارباب شریعتی بو حاله کتیردی .
اگر بو آدم لر شریعتک و طولانیسیله ناسک مدار حیاتی اولق ایسه لردی
بک اعلا موقق اولور لردی . اوزمان هم کندیلری ، هم ده بوتون خلق
بوله اولو قانلازدی ده مسعود برجات کیریدی .

باؤکز ناس حدود شرعیدن نه قدر انحراف اینشدر ، فساد اخلاق
نه درجه سی بولشدر ! بونک کولورده ، یاخود کوجک قصبه لرده کی اسبابی
ایکدن اینجلی دکدر : یاو کوی یاخود قصبه ده دینی ، شریعتی بین
کیسه اولادینی ایچون هر کسک حرامه ، حلاله غاذه مسائلی سور دینی
آدم سوران کی جاهلدر ؛ یاخود مسئله یی بیلن سورانک آکلاهی
بیله جکی آجیق بر تمیره مالک دکدرده سؤالک بردلو اینجندن چیقماهی رق
نه سابت دانیشان آدمک هیچ اکلاماهی جتی ، کندیسنک ده نه یا یسه
اکلاماهی جتی بر عبارتی اوقوبور کیر :

شمدی بو آدمه دیسه کزده : هر طبقه ده کی خلقه مراستی آکلده جق ،
علکندن اولنری مستفید ایده یله جک قدر اسلوب افاده اوکر نسک ؛

« ائمه مذهب کافسی رسول الله بن اقتباس استمکنه در . و کلهم من رسول الله ملتس » درلر . لکن بوسوی بالکر دیلاری سویله ، پورکری سویله من . دها سوکره هر مذهب ایلری کلنلری آره سنده اویله جدلر ظهوره کلدی که اگر اوجدلاری اقامه ایچون مراجعت ایدیان قوتلر ، آتلا اصول دینی تبیینه ، خلق آره سنده آداب و عقائد صحیحه اسلامی نثره تخصیص ایدلش اولسهیدی بز بوکون پک باشقه بر خالده بولنه جقدق . بو اختلافلر کتسا بلونده بر لرلرینه قارشلی اویله طنزلری کورولورکه منسب اولدقلری دینک هیچ براصلی اوکا مساعده کورترمن . زید عمروی تضلیل ایدر ؛ عمرویدی تکفیر . حال بوکه تکفیر ایدیان آدم تکفیر ایدن ذاندن دین خصوصنده هیچ کری دکلی .

اسلاف کزینک عقائدده کی اختلافاتی فتاواده کی اختلافات کچی ایدی ، آنجق رأس و نظریک تحالفندن نشأت ایدردی . هرکس رأیبرده کی اختلافه باقفسزین دیکرندن اخذ علم ایدردی . مسجدرلی بر ، اماملری بر ، خطیلری بر ایدی . لکن دورعطالت [دورسیاست] کلخه مخالفلر قبلی قرق یارمايه ، مناسبانک اقتضاعنه چالیشمايه باشلادی . دینک مرضیسی خلافه اولره بر جوق فرقلر ظهوره کلدی . سوکره بوفرقلر آره سنده حقیقی بفرق وضع ایتمک ایچون بر جوق اوغراشدیلر . لکن موفق اوله مادیلر . چونکه تمیزلر ، تفریقلر هب اعتباری ، نزاعده اکثر مسائلده لفظی ایدی . دها طوغروسی اسباب اختلاف هوساته تبیتدن ، بر نوع سیاستدن باشقه برشی دکلدی . نهایت فرقلر آره سنده پارلایان حرب بوکونکی تفرقه بی ، ازاله سندن امیدلر منقطع اولان بوتفرقه بی انتاج ایدی .

برقاج سنه اول آدبجیزک بری دیشمده کی : مصره درت مذهب اهل اولان قاضیلر تبیین اولتیلدر . چونکه بومذهبک اصولی بررینه پک یاقیندر ، کتابلرنده کی عباراتک اکلشلیده قولایدر . کذلک معاملاتده سهولت حصولی ایچون اقتضاسانه کوره مذهب مالکینک یاخود مذهب شافعیکنک بعض اقواله توفیق حرکت الزمدر .

بوحق سوز اوزرینه بر جوق متورع ذوات آیةالاندی ، لاحول چکمه یه ، دین محو اولیور ، دینه فریاد ایتیه باشلادی . سانکه او زواللی آدم دینده اولمایان برشی ایستمش ایدی . حال بوکه سویلدیکی سوز دینه تمایله موافق اولدقدن باشقه یاقین زمانلره قدر بوتون اطوار عالمده معاملات اوپولده ایدی . هانی یا ، « کلهم من رسول الله ملتس » سوزی زده قالدی ؛ ایسته بوتون بوتقالقر متأخرک ساقه عطالته کندیسندن آز اول کچین سلفک سوزینه باغلانوب براز دها ایلری کیده مستندن نشأت ایدبور ؛ یاخود سیاستدن ایلری کلپور . اوت ،

آجیلدی . اونک ایچون حال بوکونکی درجه بی بولدی . لفته عائدورسلر بعض مؤلفلرک نموره ، فنون بلاغه دار اولان عبارده لرینی یارم ، یاکلیش آکلامقدن عبارت اولدی . علوم و صنایع اولین کاملاً اورنه دن قالدی ؛ حتی اسلاف عظامک کتابلری ده قالدی . بوکون امام مالک رحه الهک کتاب المدونه سنی ، یاخود شافعی رحه الهک کتاب الاثنی یاخود امهات فقه حنفیه سی صوروشدوران آدمک زندق اوندی مصحف آرایاندن هیچ فرقی یوقدر ؛ کتابک برجزئی برملکنده ، دیکر جزئی باشقه برملکنده . بولورسکز ؛ اومتفرق احزابی بر بره کتیره کز بیله اویله ناسخ خطاری کورورسکرکه اوقوبوب اکلماق قابل اوله ماز . بونلرک کافسی اوله عطالندن ؛ نایباً جناب حق متأخرینه قارشلی

فضیلت قیوسی قیامشدر ، بوندن مراد الهیسی ده اسلافک قدرینی اعلا استمکر ، کی اوهام ایله الله قارشلی سوه نلنده بولتقدن ؛ نالماً « ائمه باغوره بکزر . اوکی خیرلدره سوکی ؛ یاتیز . » بعض اییشیدن طویانلر اولورکه اصل اییشیدن دها صاعلام چقار . طرزنده کی احادیث نبویه بی نظر اعتباره الامقدن ؛ رابعاً آثار کزین سابق بویه عمویده جک درجه ده همتمز لکن ایلری کلپور . ولاحول ولاقوه الا بالله . شبهه یوقدرکه بوجنابک لسانه آجیلینی رخنلرک درجه حتی قارین اکلماشدر . نه حاجت ، شونی خاطر لامسی کافدرکه کندی لسانیه یعنی دینک ، کتابک ، قومک لسانیه ؛ تکلم ایدی سورده سوزی آکلاهیجق آدم بوله مایور . اورتق انسان ایچون سویلدیکی اکلاده ماقدن بووک مصیبت تصور ایدله بیایری ؟

عظالتک اجتماعی مضرتلری . — عتالت دینه تک لسانی بیتمسندن دها بیوک برجناتی واردرکه هیت اجتماعی بی تارماراجسی ، نظامی بوزدرق وقله دیکر ملنلرک دوشش اولدینی مذهب ، فرقه کوروتیلرینه میدان ویرمسیدر .

اسلاف کزینک فتاواده کی اختلافی افهامده کی اختلافدن نشأت ایدردی که هسی بر اصلده برلشدرک اوراده هیچ اختلاف ایزلردی . اومتق قیه اولان اصل ایسه کتاب الله ایله سنت صحیحه ایدی . نه مذهب ، نه فرقه ، نه شیعه ، نه عصیت یوقدی . بری دیکرینشک سویلدیکی سوزلر حقه دها یاقین اولدینی اکلانجه درحال کندی سوزی برایتی اونی قبول ایدردی ؛ نه کیم هر بری آرنده بونی تصریح ایتشدر .

سوکره . عطالت طرفدارلری میدان آنجه دیدیلرکه : بر جوجنک بابسی هانکی امامک مذهبه تابع ایسه اوچورق باشقه امامک مذهبه اتباع ایدمن ؛ همه حال بابسکن متبوعته تابع اولیلدر . بونلر بر طرفدن بویه سویله مکله برابر ، دیکر طرفدن صرهمی دوشدیکه

اولادینی کیم ادعا ایده ییلور؟ سؤالده کی صغیر حقدنه ایجابات عدالت
 پوایش که اوخل ایتمش . ذررا عدالت حقیقه نه ایسه حقدنه او اجرا
 ایدلیکنه شهباز یوقدر . بزمک لطف و کرمت امید واکتمز واردر .
 بز رحم و عدل صفقری جزع و فزعزه آدریمه رقی منافع حقیقه منزه
 موافق اولاتی اعداد و شمته ایدن ذاته الملاق ایدرز . بزه عادل اولانه
 بز حقیقی مقررلردن قورناراند نصابک . طب خسته سی تشفییه
 هنرم حالده غریضک طرز تدویدن ساز و متذی اولسنه اهمیت
 و پرمن . مثلا خسته نغمه مضر اوله حق شیرلی اکل و تناول حقدنه کی
 استرحاماتی اصفا ایتمز . کوه بین اولان مریضی احتمالک طیبیک بودجه
 شدید طاوراعنی مرحمتزلکه ، عدالتزلکه حل ایدر . فقط
 حق الانصاف دوشویلور ایسه طیبیک بوشله ده او آدنه کدوسندن
 زیاده مقتضیات رأفت و عدالتی اجرا ایتمش اولدیغی تسلیم اولماز می؟
 بر پدرک تحصیل علمه سوق غرضیه اولادنی ازطاج ایتمی و حتی حقدنه
 ضربی بیله روا کورمی مرحمتی کوستربر احوالدن دگیدر ؟ حالبوکه
 چوجفک آرزو و هوسات طفلانه سنک تحصیل علمینده اولدیفنه شه
 یوقدر . حتی اوکندی محاکاتنه کوره بدرینک تشفیقی حقتسر بواق
 ایستر ودها ایتری کیدرده بدرینی ظلم ایله آتام ایلر .

حالبوکه بیطرف ارباب عقل و انصاف چوجفک تحصیلنده بالانسزلق
 کوسترن ، لایق درجه ایشمامده بوتلیان پدرک صراط مستقیم عدالتدن
 نمر : ایتمه اولدیلر . ماقنا ظاهر آه بدک چه حقدنه

درجه منه ناسدر . ایتمه جناب حقت قوالی عافانه و روقیه ییورمبینه
 بوله دو . عکسی دوشونیله ییلورمی ؟ جناب حق بخل اسناد اولیورمی ؟
 هجر انرحود سبحانی دکامی ز ؟ جهت حسی بزه ظاهر اولمان شیلری
 هار شر و ظلم ده توصیف ایتمم . ظاهر حله باقوب الدایم . بوگون بر
 طفل صغیر حقدنه بر علیه جراحه اجرائت فن لزوم کوسترسه والده فرط
 رفت و شفقندن مهربانک اجرائنه مانع اولوق ایستر . حالبوکه دور
 اندیش اولان بدرعائل سربراهه جوجتمی اوموزلیه رقی کونورر . شجیدی
 جاهل اولان بر آدم ظن ایدرکه والده پدردن دهها زیاده مقتضیات
 عدالته توفیق حرکت ایتمش ودها مرحمتی طاور ایتمشده . حالبوکه حد
 ذاتنده بوله میدر ؟ عدالت حقیقه اجرائی مدلت اولنه جن کیمه حقدنه
 مقتضیات عدالتی ایضا ایتمکدر . اشکال ظاهریمه باقره رقی بوغوبدن تبعاد
 موجب خسرا ندر .

خلاصه دنیاده مرشرک ختمنده بر خیر اوله ییلور . بز اوکافوز ایدیمیزه
 فقط اوشری قالدیرمق ایستر ایسک ختمنده محفل اولان خبر دخی
 قاقه جفندن حرکتقرله او شرودن دها بیوک بر شرک حصولنه سببیت
 و بریرزه . مثلا بوگون بر عضوده بوتلان یاره قانقرن اولورده سلامت بدن
 ایچون اوعضوی قطع ایجاب ایدر . حالبوکه قطع عضو ضمهراً برشردده
 فقط انک ختمنده سلامت بدن خبر جزئی مند مجدر . بز بوشری ازاله
 ایدیم . عضوی قطع ایچیم دیه جنک اولور ایسک دها بیوک بر شرک
 قاشمسنده بوتلورزه اوده هلاک هندر . شجیدی عملی اجرا ایدمه جنک

ایتمند. بوراسنک فصلی بنص فکر لک ابلشکنی موجب اوله جمندن
شمدلک ترکی موافق کور و پوروم.
فی الحقیقه روحانیک و جسمانیک عنوا نلری ده الفاظدر اما
معنای موضوع علیه شدتلی علاقه و مربوطینلری وارد؛ اختلاف
صرف لفظی اولوب قالماز. بناء علیه حیات و معیشتی تبدیل ایدیه بیه جک
تأثیری حازدر. نصلکه بحال، بعض ملثوره بالفعل وقوعه کشدر.
اشته بولک ایچون بو عنوانلری، القابی اساساً اسلامیته اولدی بی
حاله ایجاد و ابداع ایدیورمک یالکنز خطا دکلم، بدعتدر، کاهدر.
ذاتاً روحانیک، جسمانیک عنوانلری خرسیتانلردن آتمشدر.
وقبله خرسیتان بازارلی اهالی ییتده برنوع امتیاز قازانمق و دها
طوغروسی موجود اولان امتیازلی ادامه ایدیه شلک آرزوسیه
روحانیک عنواتی طاقتمشدردی. فقط نتیجه سی اعتباریه هیچ برشی
قازانمیدیلر؛ کلباً ضرر ایتدی لر.

بلکه وقبله خرسیتانلر آراسنده روحانیت عنواتی آله صوفیق
استبانلرک چوق اولدی بی حالده، شمردی بو عنوان دکلم، معنون اولانلره
یانلاشمق استبانلر بیه بولمبور ...

بناء علیه کندمی کندیلکمزدن لزومسرع وانلری اورتالیته جبقارمیهلم.
آره مزده تفرقه قابورلی آجیم. هب رابر چالیشام؛ مزاجم جانی بی
ال برلکله تسهله غیرت ایدلم. ذاتاً اسلامیتک اقتضاسی ده بودر:

۲ - معتزله تک نقطه نظری ده آنلر بتون شروری افعال سبحانه
عد ایدرلر وناس عبرت آلسون وبالاخره عوضه نائل اولسون
اراده سیه طرف سبحانه یانلش اولدیفته قائل اولورلر. شرور
ومصائبک شو قوائد جزیه طولایسیله بر لطف ربانی اولدیفته
معتددرلر.

حتی دیرلرکه شو صورتله مظهر استلا اولانلر مقابلنده نائل

۲۹۰	امامت	۴۱۰	استغراق	۲۴	آیات هومیه
۳۰۸	امامت و بعضی شرائطی	۴۰۹	استنباط احکام و شرائطی	۳۱	آیة مادی و حلاله آیت کلاشه مابورز
۳۰۹	امانات و اهلی	۴۱۱	اسرار خلقت دائر	۳۱	آیت چاره
۴۰۶	امانت	۳۹۱	اسکی مسلمانزک علیه حرمی	۸۰	آمین الای - صلوات جیدتون [شعر]
۴۲۷	امانت اقسامی	۳۱۶، ۲۲۹، ۴۰۱	اسکی و یکی اخلاق کاتلرمن	۴۴	(آمین) نه دعاء در ؟
۴۲۷	امانت خیانتک	۳۰۲، ۳۰۴	اسلام بیننده کی فرقه و نفاق	۴۲	آوسقرا و پوهوناز
۱۲۷	امانت ربانیک و جوری	۳۸۹	اسلامه و روحانیت و جسمانیت و اوری ؟	۳۲۰ ، ۳۰۴	آیات مکنونات و تفکرات ارباب ادراک
۲۲۷، ۲۲۳	امانتی ادا	۲۷۰	اسلامه و سرسبئی تبلیغ	۳۹	ابراهیم بك [شعر]
۲۴۲	امانتی اعلنه ادا	۳۰۷	اسلامه و سفرا به احترام	۳۸۸	اجوبه اطاعت و شفقت
۱۶۸	امتیازات اجنبیه	۱۴۷	اسلامه و سلطنت دینی و اوری ؟	۱۱۲	اتحاد عثمانیان
۳۹۶، ۷۷۲، ۷۰	امر بالمعروف نهی منکر	۲۷۴	اسلامه و نظافت	۱۴	اتحاد فناصه عثمانیه
	امر بالمعروف نهی منکرک برجات ضعیفه طرفردن	۳۸۰	اسلامه و فتنه ک منی	۱۱۰	اتحاد و ترقی جیدتک خدمانی و صورت تشکیلی
۱۷۸	امرایی لژی	۲۸۱، ۴۲۴	اسلام دین محرمی در	۲۰۶	اتحاد و ترقی و انحطاط ممالک اسلامیه
۴۶	امر مشاوره و مدینه	۳۲۸	اسلامک علوم و فنون خدئی	۳۷۴	اثبات حقایق اشیا
۱۹۰	امر مشاوره و مدینه حکمت	۷۲	اسلام و اجناس مخالفه	۳۰۶ ، ۳۳۸ ، ۳۲۳ ، ۳۰۸ ، ۲۹۳	اثبات واجب
۳۲۳	امرک مسکی اوزره اثبات واجب	۳۲۸	اسلام و اصول مشورت (موسیو ادوار ساغارویه	۱۶۲	[بسم] ک معنای
۱۰	امن و امان	۷۰	اسلام و اصول مشورت (جواب)	۲۸۳	اجتماع جرائم
۳۰۷	انسان [شعر]	۳۴۲، ۷۲	اسلام و علوم و فنون	۲۹۹	اجتهاد
۲۴۳	انسان	۷۱	اسلام و علوم و فنون	۰	اجماع امت
	انسانک مایهتی و وظائف شرعیه و اجتماعی	۳۶۹، ۳۰۳	اسلامیتک بخش ایدیک حریت تامه	۲۷۱	احادیث شرعیه و وضعی
۳۳۳، ۱۸۸		۴۰۲، ۳۸۵		۳۷۲، ۳۷۱	احسان
۳۸۹	انسان و انشاء مطلق احوال	۳۴۷	اخلاصیتک بین ایدیک رسمی	۷۱	احکام سلطانی
۳۲۷	انسانیت و فکریه و مدنیت	۴۰۰	احلامیت و احتفال	۳۳	احکام اعتقادی و احکام عملیه
۱۴	انتخاب و ارباب استقامت		اسماء سبحانی دن یا لکن اوج احکام بسم الله تخصیص	۱۴۴	احمد رضا بك و عثمانی
۳۰۴، ۲۶۰	اقرض اقوام و اسباب	۵۰	یا لکن کر بیورلستند کی حکمت	۳۰۶	اختر و ابداع مسلکی اوزره اثبات واجب
	اورویا آدم کوندرمک و یا اورادن آدم جلب	۲۹۸	اسلامیت و مساوات کامله	۲۷۲	اختلاف امتی حدیثدن مراد بیضی
۲۸۷	اینگ خصوصتده کی جواز شرعی	۳۴	اسماء سوورده فاتحه	۱۴۲	اختیار ارق و قوت قلب
۳۳۶	اوصاف محبوبان	۴۰۸	اشرف (شعر)	۶۴	اختیار تصور
۱۶۸۰	اولی الامر دن مقصه	۲۹۱	اصنام	۲۷۱	ایح فی الله [اخرت ناردائی]
۲۷۰۳، ۲۲۶، ۲۰۸	اولی الامر و اطاعت خصوصتده قییدات شرعیه	۳۰۷	اصول ثریه اسلامه هائز	۴۸۰	اخلاق ادب و حریت
۲۲	اولی الامر و اطاعت مطلقه در ؟	۲۲۷ ، ۳۰۰ ، ۲۷۳	اصول و مروتیت طیبیده خصمای مله فارسی مدافئه	۷۹	اغزت نواقصی
۶۳	اهام سلطان		مخفه		
	[اهدا الصراط المستقیم] آیت کریمه سنگ خمیری ۱۹۴	۲۲۰ ، ۲۸۰	اطاعت [الله ، رسوله ، اولی الامر]		

مواظبت

۵۲ درس - ماہد

خلفہ دیکھدیکھی وقت اونار تسیب ابدہ جک . محاربه اولہ جق ، مصالحہ اولہ جق ، دہا بشقہ مہم شیر اولہ جق ... بونری ہب اونار دوشونہ جک . هرکس هر شیتہ عقلی ارمز . برمسک و واقف اولمیان اونک غوامضی اکلاہ بیلیری ؟ مثلا بن خواجہ ہم ، مسائل دینہ بہ آشنایم ، فقط اسرار حربی نہ اکلام ؟ تشخیص امراضہ مقتدر دوقتورہ اعتراض ایدرسہم ، حماقت ابراز ایتش اولورم . لکن دوقتورہ بکسارار شریعت حقتدہ اعتراض ایدرسہ طوغرو اولماز . سوکرا آحاد ناس نہ بیلیر دولتارک احوالی ، الحسات سیاسی ، استطاعت مالیہی ؟ استطاعت اولمانجہ حج بیلہ فرض اولماز . «تزوودو فان خیر الزاد القوی» بیورلشدر . حجہ کیدہ جکم دیبہ جک اولسک شریعت :- هانی بارک ، هانی قوتک ؛ دیبہ سورارہ مالک یوق ایسہ اللہ حج شریفہ بر اقا پور . بولده اولورسک کناہکار اولورسک . حجہ کیدہ جکم ، دیہ انسان اولادینی آج بر اقق اولماز . بولہ آدم سفیدرہ ، شرعاً حجر اولور ، تو بیج ایدیلیر . ایسای حج ایچون زاد وواخلہ لازم کہ بوندہ عودت زمانہ قدر نفقہ عیالہ داخلدر .

شیدی بورادہ «تکلس عن الجهاد» دنیور ؛ لکن فقیر نہ بیادہ قاتیورم ؟ «جرات علی الحرب» ی ، لزومی یوق ایکن مخاطرہ بہ آلتقدہ مصیبتی دعوتدر . زیرا بونک دہ ممنوعیتہ دال دیگر ایت وار ؛ [وانفقوا فی سبیل اللہ ولا تلحقوا الیدیکم الی التهلكة] بوندہ جہاد ایسترنندن در .

حیک موتی نہ ایسہ بو سؤالہ قارشیدہ موقع اوندن عبارتدر . سبی قطعاً عملیہ جراحیہہ یناشق ایسہ منہ . قصاص علمندہ بولنان کیسہدہ خیر عام ایچون شرخاصی مجوزک محض خیر اولہ جفتی وخیری اہماک لایق اولمادینتی بر درلو درک ویقن ایدہ من . نفسہ آجیز . محاکمہ وملاحظہ سندہ جزایہ محکوم اولہ جق شخصدن ماعداسنہ نظریاتی اتقاد ایدہ من . بونلرہ قارشی نہ پایلہ بیلور ؟ چوجقدن صابوق ، بوآمدن غباوق کیدرملی کاندرا ایچون مسئلہ ہی آکلاوق امکانی حاصل اولہ بیلسون . سائلک دخی شوادعاسنہ نظراً ذہنتک بولہ جہ ایدشوب قالدینی آکلاشیلور کہ خیر سز شر اولہ بیلور کی بر ادعاہدہ بولتیور « بوشردہ خیر مذبح اولمادینتی نہدن بیلدک ؟ » دینہ جک اولور ایسہ دعواسنی تکراردن بشقہ بر حواب بولہ بیور .

امادینلہ جک کہ بر آدم ایچون خیری شر ضمتدہ اولقسزین تحصیل ممکن دیکلیدر ؛ بک اعلا صورارز ؛ امکان واستمالہ جہتتری یعنی بوخیردر ویاشو شر در کی خصوصات همان بالبداهہ ویا نظر قریب ایلہ بیلنہ بیلورمی ؛ بونک ایچون نظردقق وغاض لازمدر . عیج خیری شو صورتلہ استحصال ایدہ جک اولان ذات نفسندہ بومزینی بولہ بیلورمی ؟ شہہ بوقک بولہ بیور . چونکہ سؤالی اونکی کوستریور . اومزینی حاز اولمش اولسہ ایسی اساساً بو سؤالی زائد عد ایدردی . زیرا بولہ بر نظرلہ حقیقہ تقوڈ ایتش اولور وجلوہ سبحانیہ قارشیسندہ دہبسنہ حیرت قایدی .

سؤال - جواب :

رسم و صورت

سؤال : مقالات ادبیہ وفقہ دن استفادہ مقصدلہ رسمی کتاب

صراط مستقیم

۱۶۶	مهم شاهی - صحاح جابحدن [شعر]	۱۶۶	شخص طالع الهائی مدح و ترویج طه اهدود	۵۱	دین - وجدان
۱۶۷	هدایت	۶۵	شکر ، حمد ، مدح آوازه کی نظر	۳۱۳	دین و علم
۱۶۸	هدایت و حضرت علی	۱۳۱۰	شکر [حربی شکر نه اهل اولاد]		ذ
۱۶۹	هدایت و نظا	۱۳۸۱-۹	شوری		ذبح قربان خصوصاً صلح بصره و کفایت
۱۷۰	هدایت و مطا	۵	شوکت آندنی مرحوم - فاتح دوسام بجزرادن	۳۳۱	شریعت حکمی و سؤل
۱۷۱	هدایت و فتوحات اسلامی	۳۹۸	شوکت اسلامی که اسباب اقراضی	۲۳۷	ذمیری عاطفه
۱۷۲	هدول				ز
۱۷۳	حزم [شعر]	۱۱۱	صاحب ملا و قیاسنا	۸۲	رب العالمین منوال اقدسندگی نکته بینه
۱۷۴	مطالعات اجتماعی و فزونی	۱۵۲	صدر اسلامه بر نظر	۸۱	زب کله سنک مناسی
۱۷۵	مطالعات و سفارت خراسانی کجیل چکر	۱-۹	صدق	۵۷	زمن - زحیم و آوازنده کی فرق و وجه قدم
۱۷۶	مطالعات اناج ابتدایی خانلر	۲۹۹۰۷۳۲۶۱۷۷۱۱۵۲	صدق نبوت عمده و تاریخ	۹۰	زمن و حرم اسلامی که تفسیری
۱۷۷	مطالعات تربیت و اطه قارنی اولاد جانی	۲۲۶۱۹۱۹۱	[صراط الذین] آیت کریمه سنک خسیری	۱۹۵-۱۹۴	زفت و ولایت - غظت قلب
۱۷۸	مطالعات لسانه اناج ابتدایی جانی	۲۲۶	[صراط الذین] قول کریمی بدلیدره و مطف یامی	۱۶۲	زورکن ، که حرمی
۱۷۹	منو	۱۹۴	[صراط مستقیم] که مناسی	۹۹	زومضان [شعر]
۱۸۰	منو - شدت	۳۰	صراط مستقیم و فکر دینی	۲۰۲	روح
۱۸۱	منزل و منظر اطرا	۱۹۴	[صراط] که اصلی	۲۹۹-۳۱۰-۳۰۹-۴۱۶	روحانیت - جسمانیت
۱۸۲	منظومه اهل سنت	۱۱۲	صراط مستقیم اولاد اربابان	۳۰۰	روسیه سلطانزنده دین و ادبیات
۱۸۳	منظر الی	۳۰	صراط مستقیم و قوه جبره	۳۷۴	روژا
۱۸۴	منظر ابدال و قرآن کریم	۳۰	صراط مستقیم و ناموس	۱۶۱	ویا و اتوای
۱۸۵	منظر حاجات قارنی و طاقنی	۲۶۱-۲۵۲	صرف مادی اولاد منیت غریبه قادیتری مجا	۴۰۶	رد اباطیل
۱۸۶	منظر الی	۲۳۳	تکامل ایمش قادیتری در	۴۱۶	رسم و صورت
۱۸۷	منظر توحید [تفسیری ، صورت ندون ، فانی]	۳۹۹	صلح عمومی و حرکات دوله	۳۶۲	رضای حقدن نباهدک علائی
۱۸۸	منظر تزیین دار	۳۹۹	صلح و اسلامیت		ز
۱۸۹	منظر حکمت	صداوت مفروضه که جامعته مشروعیته ادا سنده کی			زنگینک و اسلامیت
۱۹۰	منظر و صنایع و حریت	۱۹۳	صداوت مفروضه که جامعته مشروعیته ادا سنده کی		
۱۹۱	منظر علمی آندنی	۲۲۴	حکم و اسرار دین بر بنده		
۱۹۲	منظر علم و هدایت		صله رحم	۳۶۸	
۱۹۳	منظر بن عبدالعزیز و هدایت				ژ
۱۹۴	منظر حرکات و روایت	۲۳۸	ضبطه ناظر اسبقی شیفک مطالی		ژاپونیا تدقیق ادیان توفیره سنه کوندربان برخطره
۱۹۵	منظر علم و هدایت	۲۴۱	[ضلال] که مناسی	۲۶۳	دینیه
۱۹۶	منظر علم و هدایت				س
۱۹۷	منظر علم و هدایت	۳۰۸	طب و اسلامیت	۳۶	سبع مدنی که فایحه وجه اطلاع
۱۹۸	منظر علم و هدایت	۹۳۶۸	طلاق	۲۲۴	سینسرتک عالم - سنده کی نظریاتی و جواب
۱۹۹	منظر علم و هدایت	۳۴	طوور مایلم [شعر]	۳۷۰	سریقتی افکار
۲۰۰	منظر علم و هدایت			۱۹۲	سریقتی وجدان
۲۰۱	منظر علم و هدایت	۲۰۶	ظلم و انچه انتقام	۲۹	سعادت
۲۰۲	منظر علم و هدایت	۱۶۲	ظالمه نصرت اولیوروش	۴۰۰	سعی بشر - نصرت الهیه
۲۰۳	منظر علم و هدایت	۲۱	ظالمینه نصرت ناصل اولوز	۱۷۰	سعی و عملک نظر اسلامده کی موفقی
۲۰۴	منظر علم و هدایت	۱۶۶	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۴۲۹۸۴۲۸۸۴۶۲	سفیرالاسلام الی سائر الاقوام
۲۰۵	منظر علم و هدایت	۱۶۶	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۳۷۸۳۵۸۱۳۴۱	
۲۰۶	منظر علم و هدایت	۲۳۸	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۳۷۹	سلطان
۲۰۷	منظر علم و هدایت	۶۲	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۳۵۴	سلطان جائزه قارنی قیام
۲۰۸	منظر علم و هدایت	۶۲	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۱۲	سلطان عبدالحمید خان و قانون اساسی
۲۰۹	منظر علم و هدایت	۲۰۶	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۱۱۶	سلی - صفیحات جابحدن [شعر]
۲۱۰	منظر علم و هدایت	۶۲	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۲۶	سما و یاغورد
۲۱۱	منظر علم و هدایت	۱۱۷	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۱۱۷	سنن الیه دین عبرت بین اولی
۲۱۲	منظر علم و هدایت	۶	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۶	سوره شوری
۲۱۳	منظر علم و هدایت	۲۴۲	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه	۲۴۲	سوره فایحه بی آدی فاتح تنجه آبیرو مشدر ؟
۲۱۴	منظر علم و هدایت	۱۴۵	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه		سوره فایحه کی اوصاف جلیله که اسم جلاله صف
۲۱۵	منظر علم و هدایت	۱۹۹	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه		فلتسنده کی نکته کلامیه و ترفینده کی بلاغت
۲۱۶	منظر علم و هدایت	۱۹۹	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه		سوره فایحه ناصل اولوز کی در ؟
۲۱۷	منظر علم و هدایت	۳۷۴	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه		سوفظایه مسلکی
۲۱۸	منظر علم و هدایت	۸۷	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه		سیاست
۲۱۹	منظر علم و هدایت	۲۶۱	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه		سینلی باب - صحاح جابحدن [شعر]
۲۲۰	منظر علم و هدایت	۲۰۷	ظلم شروع اهل عقل آوا سنده تاراض و توفرضه		ش
۲۲۱	منظر علم و هدایت				شاه و علمای سنیته
۲۲۲	منظر علم و هدایت				
۲۲۳	منظر علم و هدایت				
۲۲۴	منظر علم و هدایت				
۲۲۵	منظر علم و هدایت				
۲۲۶	منظر علم و هدایت				
۲۲۷	منظر علم و هدایت				
۲۲۸	منظر علم و هدایت				
۲۲۹	منظر علم و هدایت				
۲۳۰	منظر علم و هدایت				
۲۳۱	منظر علم و هدایت				
۲۳۲	منظر علم و هدایت				
۲۳۳	منظر علم و هدایت				
۲۳۴	منظر علم و هدایت				
۲۳۵	منظر علم و هدایت				
۲۳۶	منظر علم و هدایت				
۲۳۷	منظر علم و هدایت				
۲۳۸	منظر علم و هدایت				
۲۳۹	منظر علم و هدایت				
۲۴۰	منظر علم و هدایت				
۲۴۱	منظر علم و هدایت				
۲۴۲	منظر علم و هدایت				
۲۴۳	منظر علم و هدایت				
۲۴۴	منظر علم و هدایت				
۲۴۵	منظر علم و هدایت				
۲۴۶	منظر علم و هدایت				
۲۴۷	منظر علم و هدایت				
۲۴۸	منظر علم و هدایت				
۲۴۹	منظر علم و هدایت				
۲۵۰	منظر علم و هدایت				
۲۵۱	منظر علم و هدایت				
۲۵۲	منظر علم و هدایت				
۲۵۳	منظر علم و هدایت				
۲۵۴	منظر علم و هدایت				
۲۵۵	منظر علم و هدایت				
۲۵۶	منظر علم و هدایت				
۲۵۷	منظر علم و هدایت				
۲۵۸	منظر علم و هدایت				
۲۵۹	منظر علم و هدایت				
۲۶۰	منظر علم و هدایت				
۲۶۱	منظر علم و هدایت				
۲۶۲	منظر علم و هدایت				
۲۶۳	منظر علم و هدایت				
۲۶۴	منظر علم و هدایت				
۲۶۵	منظر علم و هدایت				
۲۶۶	منظر علم و هدایت				
۲۶۷	منظر علم و هدایت				
۲۶۸	منظر علم و هدایت				
۲۶۹	منظر علم و هدایت				
۲۷۰	منظر علم و هدایت				
۲۷۱	منظر علم و هدایت				
۲۷۲	منظر علم و هدایت				
۲۷۳	منظر علم و هدایت				
۲۷۴	منظر علم و هدایت				
۲۷۵	منظر علم و هدایت				
۲۷۶	منظر علم و هدایت				
۲۷۷	منظر علم و هدایت				
۲۷۸	منظر علم و هدایت				
۲۷۹	منظر علم و هدایت				
۲۸۰	منظر علم و هدایت				
۲۸۱	منظر علم و هدایت				
۲۸۲	منظر علم و هدایت				
۲۸۳	منظر علم و هدایت				
۲۸۴	منظر علم و هدایت				
۲۸۵	منظر علم و هدایت				
۲۸۶	منظر علم و هدایت				
۲۸۷	منظر علم و هدایت				
۲۸۸	منظر علم و هدایت				
۲۸۹	منظر علم و هدایت				
۲۹۰	منظر علم و هدایت				
۲۹۱	منظر علم و هدایت				
۲۹۲	منظر علم و هدایت				
۲۹۳	منظر علم و هدایت				
۲۹۴	منظر علم و هدایت				
۲۹۵	منظر علم و هدایت				
۲۹۶	منظر علم و هدایت				
۲۹۷	منظر علم و هدایت				
۲۹۸	منظر علم و هدایت				
۲۹۹	منظر علم و هدایت				
۳۰۰	منظر علم و هدایت				

۲۱	حریّت و قواعد مذهبیّه	۴۰۷	تلاوت و حفظ قرآن	۱۹۷	بیت انبیا و تهنید بشر
۴۰	حریّت و قوانین موضوعه	۱۱۴	توثیق دین : بحر و نشاء	۱۵۴	بعد البیت خطبه
۴۷۷	حججهال [شعر]	۱۳۱	توثیق دین : وهن		بعض آدمگر هبادتزنده نهدن لذت و حلاوت
۳۷۵	حسن مطاق ، قع مطاق	۴۵۰	توتون	۱۶۱	پوله مورل ؟
۴۵۵	حسن معاشرت و حسن کلام	۱۸	توحید یا خود فریاد [شعر]	۲۲۷	بعض اهل کتاب و ستایش الهی
۴۸۷	حسن معامله		تورات و انجیلی تحریف بوقسه قرآن ، نام رساله		بعض مملکتزده قادیانلرکازک ایشلرته کیریشمکده
۸۴	حصیر - صفحات حیاندن [شعر]	۴۰۶	مدافعه	۱۴۱	اوللری دوام ابدیه چکمی ؟
۱۹۵	حق اله	۲۹۷، ۳۱۸	تورک درنکی	۲۹۳	پوکونکی مسائلی
۲۵۶	حقوق حرب و اسلامیت	۲۳۱	تورک درنکی نظامنامه سی	۳۲۰	پروشناز و ایاصونیه دهه دیویجان
۲۴۶	حقوق مآذونلری	۳۱۸	تورک درنکی منشأی ، اتوغرافی سی ، دور استیلا سی		
۲۸	حق و وظیفه	۳۴۷، ۳۴۸، ۳۳۲، ۳۱۸	تورکلاکه داژ قوتزانس		
۴۰۳	حقیقت انسان	۴۰۰	توکل و حقیقی		
۳۶۶	حقیقت قناعت	۳۳۸	تولی		
۲۴۴	حکام و مبانی	۴۲	تهذیب نمودن		
۵۰، ۴۱۷	حکمت ادیان				
۲۷۹	حکمت اسلام				
۶۴، ۴۷، ۳۲، ۴۱، ۵	حکمت حقوق اسلامیّه				
۹۵	حکم - حاکم				
	حکومات مستقیمه تک دیندارانق پرده سی التشنده				
۳۶۶	اشاعه ایشکری افکار باطله				
۱۹۸	حکومتده عدالت				
	حکومت و مجلس مینوان				
۲۳۶، ۲۲۱	حکومت و محافظه جمیّت و احکام				
۳۰۷	حل طیبات - حرمت اسرافات				
۶۵	حکم معنایی				
۶۶	حکم وجه تمیزی				
۴۰۵	حیا				

ح

۲۷۸	حیابان پروردی - صفحات حیاندن [شعر]	۲۷۸	حیابان پروردی - صفحات حیاندن [شعر]	۲۷۸	تاریخ دین اسلامدن بره صیغه
۲۸۶	حیابانه استبداد و جهلا	۲۸۶	حیابانه استبداد و جهلا	۲۲۷	تاریخی بره کجه
۱۹۱	جدل	۱۹۱	جدل	۲۳۶	تبدیل ازمان - تغییر احکام
۴۱۶	جرات علی الحرب	۴۱۶	جرات علی الحرب	۸۰	تیمه غیر مسلحه حسن معامله
۱۸۲	جرم اخلاق - جرم قانونی	۱۸۲	جرم اخلاق - جرم قانونی	۱۱	تیمه غیر مسلحی طلدن وقایه
۲۸۳	جرم سرپیط - جرم مشترک	۲۸۳	جرم سرپیط - جرم مشترک	۳۷۲	تجارت و شریعت
۱۱۳	جزای عمل دنیاده کورلوروی ؟	۱۱۳	جزای عمل دنیاده کورلوروی ؟	۳۰۸	تجملات و اسلامیت
۳۵	جماعت علییه [شعر]	۳۵	جماعت علییه [شعر]	۱۴۶	تحصیل امدن ایچون نظر عقلی
	جناب حقدن معادیه قصد عبادت اولقسنزین وقوع		جناب حقدن معادیه قصد عبادت اولقسنزین وقوع	۱۴	تخالف مذهب محبت و مودت ماضی در ؟
۱۴۵	جولجی - جهده کفری ایجاب ایدری ؟	۱۴۵	جولجی - جهده کفری ایجاب ایدری ؟	۱۱۹	تخصیصات خلفا
۵۰	جناب حق فایحه ایله بزه نهلر اوکزه تیور	۵۰	جناب حق فایحه ایله بزه نهلر اوکزه تیور	۳۴۷	ترانه علی [شعر]
۲۸۶	جمیّت محترمه واحد رضا بک	۲۸۶	جمیّت محترمه واحد رضا بک	۲۹۷	تزییه مادر [شعر]
۳۹۹، ۳۲۰	جهاد	۳۹۹، ۳۲۰	جهاد	۲۴۸	تزییه و اساسلری
۱۴۵	جهله باس ملوک و سلاطین اصل تلقی ایدیور ؟	۱۴۵	جهله باس ملوک و سلاطین اصل تلقی ایدیور ؟	۳۹۰، ۲۶۴، ۲۷۸	تزییه داژ
	جناب حکم تجلی و مشاهده سینه افراد بشرده کی		جناب حکم تجلی و مشاهده سینه افراد بشرده کی	۳۶۷	توزک دنیا و ترک عقبا مسلک باطللری
۱۲۹	استعداد	۱۲۹	استعداد	۱۱۹	توزک نیوه
	جناب حکم ماکینک کانه ازمته و امکنه کی محیط		جناب حکم ماکینک کانه ازمته و امکنه کی محیط	۸۶	توسیعاً قتل
	اولی بی حالده قانعده یا لکتر یوم الدینه اضافتک		اولی بی حالده قانعده یا لکتر یوم الدینه اضافتک		تستر قادیانلرک اکتساب کال ایلمرته ماضی در ؟
۹۷	حکمیت	۹۷	حکمیت	۲۱۸، ۲۰۴	تستر قادیانلرک نشانه اسواتینی در ؟
۱۴۸	حبل الله اعتصام	۱۴۸	حبل الله اعتصام		حرز قی در ؟
۴۱۶	حج و استطاعت مالیه	۴۱۶	حج و استطاعت مالیه	۱۸۶، ۱۷۳	تستر قائلاری ؟
۲۴۵	حج بولنده [شعر]	۲۴۵	حج بولنده [شعر]	۲۳۴	تستر نسوان
۲۹۳	حدود مسلکی اوزره اثبات واجب	۲۹۳	حدود مسلکی اوزره اثبات واجب	۳۶۲، ۱	تطهیر جمیّت بشره
۴۵	حدود الهیه	۴۵	حدود الهیه	۱۹۰	تعدد زوجات
۱۸۲	حرب [شعر]	۱۸۲	حرب [شعر]	۵۴	تغزیر
۳۹۹	حربی ، صلحی ؟	۳۹۹	حربی ، صلحی ؟	۸۷	تقره تک ثابتی
۳۷۰	حربه حاضر بولنلی	۳۷۰	حربه حاضر بولنلی	۳۸۴، ۳۶۸، ۴۴۸	تقره قدن اجتناب
	حربه مائل اسلام الله صلحه طرفدار نصرایت اواستنده		حربه مائل اسلام الله صلحه طرفدار نصرایت اواستنده	۵	تقدیر بسله
۳۸۱	برمقارنه	۳۸۱	برمقارنه		تفسیر شریف
۴۰۷، ۳۵۳، ۳۵۴، ۲۴۸، ۲۵۰	حریّت	۴۰۷، ۳۵۳، ۳۵۴، ۲۴۸، ۲۵۰	حریّت	۲۱۹، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۸۱، ۱۶۵، ۱۴۹، ۱۳۳، ۱۲۷، ۱۱۶، ۱۱۴، ۱۱۰، ۱۰۳، ۹۷، ۹۱، ۸۵، ۷۹، ۷۳، ۶۷، ۶۱، ۵۵، ۴۹، ۴۳، ۳۷، ۳۱، ۲۵، ۱۹، ۱۳، ۷، ۱	تفسیر شریف
۲	حریّت [مطلقه اولوروی] ؟	۲	حریّت [مطلقه اولوروی] ؟	۴۳	تقلید
۳۴۱	حریّت - صفحات حیاندن [شعر]	۳۴۱	حریّت - صفحات حیاندن [شعر]	۱۴۲	تقلید و مغزق
۹۹، ۹۳، ۶۸، ۵۲، ۳۶، ۲۰، ۱	حریّت - مساوات	۹۹، ۹۳، ۶۸، ۵۲، ۳۶، ۲۰، ۱	حریّت - مساوات	۱۶۲	(تقوی) تک معنایی
۱۱۸	حریّت مطبوعات	۱۱۸	حریّت مطبوعات	۴۱۶، ۳۵۰	تکامل من الجهاد
۳۵۴	حریّت و مجازات و مکافات تامه ولری در ؟	۳۵۴	حریّت و مجازات و مکافات تامه ولری در ؟	۲۸۳	تکرر جرم
۱۳	حریّت و اتحاد و ترقی هدایت و توفیق ربانی	۱۳	حریّت و اتحاد و ترقی هدایت و توفیق ربانی	۱۴۷	تکفیرک صومنی
۲۹۹	حریّت وجدانیّه و اعتقادیه	۲۹۹	حریّت وجدانیّه و اعتقادیه		تکمل ایچون قنایب اولان شیلرک موجودتی بره بیت

پ

۲۴۰	پادشاه ایله ملت آراستنده کی اختلافک صورت حلی	۲۴۰، ۱۱۹، ۱۰۹	پادشاه ایله ملت آراستنده کی اختلافک صورت حلی	۲۴۰، ۱۱۹، ۱۰۹	پادشاه ایله ملت آراستنده کی اختلافک صورت حلی

ت

۴	تاریخ دین اسلامدن بره صیغه	۴	تاریخ دین اسلامدن بره صیغه	۴	تاریخ دین اسلامدن بره صیغه
۲۲۷	تاریخی بره کجه	۲۲۷	تاریخی بره کجه	۲۲۷	تاریخی بره کجه
۲۳۶	تبدیل ازمان - تغییر احکام	۲۳۶	تبدیل ازمان - تغییر احکام	۲۳۶	تبدیل ازمان - تغییر احکام
۸۰	تیمه غیر مسلحه حسن معامله	۸۰	تیمه غیر مسلحه حسن معامله	۸۰	تیمه غیر مسلحه حسن معامله
۱۱	تیمه غیر مسلحی طلدن وقایه	۱۱	تیمه غیر مسلحی طلدن وقایه	۱۱	تیمه غیر مسلحی طلدن وقایه
۳۷۲	تجارت و شریعت	۳۷۲	تجارت و شریعت	۳۷۲	تجارت و شریعت
۳۰۸	تجملات و اسلامیت	۳۰۸	تجملات و اسلامیت	۳۰۸	تجملات و اسلامیت
۱۴۶	تحصیل امدن ایچون نظر عقلی	۱۴۶	تحصیل امدن ایچون نظر عقلی	۱۴۶	تحصیل امدن ایچون نظر عقلی
۱۴	تخالف مذهب محبت و مودت ماضی در ؟	۱۴	تخالف مذهب محبت و مودت ماضی در ؟	۱۴	تخالف مذهب محبت و مودت ماضی در ؟
۱۱۹	تخصیصات خلفا	۱۱۹	تخصیصات خلفا	۱۱۹	تخصیصات خلفا
۳۴۷	ترانه علی [شعر]	۳۴۷	ترانه علی [شعر]	۳۴۷	ترانه علی [شعر]
۲۹۷	تزییه مادر [شعر]	۲۹۷	تزییه مادر [شعر]	۲۹۷	تزییه مادر [شعر]
۲۴۸	تزییه و اساسلری	۲۴۸	تزییه و اساسلری	۲۴۸	تزییه و اساسلری
۳۹۰، ۲۶۴، ۲۷۸	تزییه داژ	۳۹۰، ۲۶۴، ۲۷۸	تزییه داژ	۳۹۰، ۲۶۴، ۲۷۸	تزییه داژ
۳۶۷	توزک دنیا و ترک عقبا مسلک باطللری	۳۶۷	توزک دنیا و ترک عقبا مسلک باطللری	۳۶۷	توزک دنیا و ترک عقبا مسلک باطللری
۱۱۹	توزک نیوه	۱۱۹	توزک نیوه	۱۱۹	توزک نیوه
۸۶	توسیعاً قتل	۸۶	توسیعاً قتل	۸۶	توسیعاً قتل
	تستر قادیانلرک اکتساب کال ایلمرته ماضی در ؟		تستر قادیانلرک اکتساب کال ایلمرته ماضی در ؟		تستر قادیانلرک اکتساب کال ایلمرته ماضی در ؟
۲۱۸، ۲۰۴	تستر قادیانلرک نشانه اسواتینی در ؟	۲۱۸، ۲۰۴	تستر قادیانلرک نشانه اسواتینی در ؟	۲۱۸، ۲۰۴	تستر قادیانلرک نشانه اسواتینی در ؟
۱۸۶، ۱۷۳	حرز قی در ؟	۱۸۶، ۱۷۳	حرز قی در ؟	۱۸۶، ۱۷۳	حرز قی در ؟
۲۳۴	تستر قائلاری ؟	۲۳۴	تستر قائلاری ؟	۲۳۴	تستر قائلاری ؟
۳۶۲، ۱	تستر نسوان	۳۶۲، ۱	تستر نسوان	۳۶۲، ۱	تستر نسوان
۱۹۰	تطهیر جمیّت بشره	۱۹۰	تطهیر جمیّت بشره	۱۹۰	تطهیر جمیّت بشره
۵۴	تعدد زوجات	۵۴	تعدد زوجات	۵۴	تعدد زوجات
۸۷	تغزیر	۸۷	تغزیر	۸۷	تغزیر
۳۹۸	تقره تک ثابتی	۳۹۸	تقره تک ثابتی	۳۹۸	تقره تک ثابتی
۳۸۴، ۳۶۸، ۴۴۸	تقره قدن اجتناب	۳۸۴، ۳۶۸، ۴۴۸	تقره قدن اجتناب	۳۸۴، ۳۶۸، ۴۴۸	تقره قدن اجتناب
۵	تقدیر بسله	۵	تقدیر بسله	۵	تقدیر بسله
۲۱۹، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۸۱، ۱۶۵، ۱۴۹، ۱۳۳، ۱۲۷، ۱۱۶، ۱۱۴، ۱۱۰، ۱۰۳، ۹۷، ۹۱، ۸۵، ۷۹، ۷۳، ۶۷، ۶۱، ۵۵، ۴۹، ۴۳، ۳۷، ۳۱، ۲۵، ۱۹، ۱۳، ۷، ۱	تفسیر شریف	۲۱۹، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۸۱، ۱۶۵، ۱۴۹، ۱۳۳، ۱۲۷، ۱۱۶، ۱۱۴، ۱۱۰، ۱۰۳، ۹۷، ۹۱، ۸۵، ۷۹، ۷۳، ۶۷، ۶۱، ۵۵، ۴۹، ۴۳، ۳۷، ۳۱، ۲۵، ۱۹، ۱۳، ۷، ۱	تفسیر شریف	۲۱۹، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۸۱، ۱۶۵، ۱۴۹، ۱۳۳، ۱۲۷، ۱۱۶، ۱۱۴، ۱۱۰، ۱۰۳، ۹۷، ۹۱، ۸۵، ۷۹، ۷۳، ۶۷، ۶۱، ۵۵، ۴۹، ۴۳، ۳۷، ۳۱، ۲۵، ۱۹، ۱۳، ۷، ۱	تفسیر شریف
۴۳	تقلید	۴۳	تقلید	۴۳	تقلید
۱۴۲	تقلید و مغزق	۱۴۲	تقلید و مغزق	۱۴۲	تقلید و مغزق
۱۶۲	(تقوی) تک معنایی	۱۶۲	(تقوی) تک معنایی	۱۶۲	(تقوی) تک معنایی
۴۱۶، ۳۵۰	تکامل من الجهاد	۴۱۶، ۳۵۰	تکامل من الجهاد	۴۱۶، ۳۵۰	تکامل من الجهاد
۲۸۳	تکرر جرم	۲۸۳	تکرر جرم	۲۸۳	تکرر جرم
۱۴۷	تکفیرک صومنی	۱۴۷	تکفیرک صومنی	۱۴۷	تکفیرک صومنی
	تکمل ایچون قنایب اولان شیلرک موجودتی بره بیت		تکمل ایچون قنایب اولان شیلرک موجودتی بره بیت		تکمل ایچون قنایب اولان شیلرک موجودتی بره بیت

خ

۹۶	خسته - صفحات حیاندن [شعر]	۹۶	خسته - صفحات حیاندن [شعر]	۹۶	خسته - صفحات حیاندن [شعر]
۲۰۹	خصمائی مشروطیته قارشئ مدافعه محفه	۲۰۹	خصمائی مشروطیته قارشئ مدافعه محفه	۲۰۹	خصمائی مشروطیته قارشئ مدافعه محفه
۹۵	خطا و نسیان	۹۵	خطا و نسیان	۹۵	خطا و نسیان
۱۸۹	خطبه لر حقتده سیرت نبویه	۱۸۹	خطبه لر حقتده سیرت نبویه	۱۸۹	خطبه لر حقتده سیرت نبویه
۱۵۵	خطبه لرک حکمت مغزوصیق	۱۵۵	خطبه لرک حکمت مغزوصیق	۱۵۵	خطبه لرک حکمت مغزوصیق
۱۹۹، ۱۸۸، ۱۷۹، ۱۵۴	خطبه لره داژ	۱۹۹، ۱۸۸، ۱۷۹، ۱۵۴	خطبه لره داژ	۱۹۹، ۱۸۸، ۱۷۹، ۱۵۴	خطبه لره داژ
۱۰۹	خلفا و آرای امه	۱۰۹	خلفا و آرای امه	۱۰۹	خلفا و آرای امه
۳۸۴	خلفا و القاب	۳۸۴	خلفا و القاب	۳۸۴	خلفا و القاب
۳۸۶، ۳۶۹	خلفایه کلمات حقیقیه بی اسماع	۳۸۶، ۳۶۹	خلفایه کلمات حقیقیه بی اسماع	۳۸۶، ۳۶۹	خلفایه کلمات حقیقیه بی اسماع
۳۸	خلقت بشر و حکمتی	۳۸	خلقت بشر و حکمتی	۳۸	خلقت بشر و حکمتی
۳۹۴	خلیفه لر زدننده حرمت کورون حکما و علما	۳۹۴	خلیفه لر زدننده حرمت کورون حکما و علما	۳۹۴	خلیفه لر زدننده حرمت کورون حکما و علما
۲۹۰	خر	۲۹۰	خر	۲۹۰	خر
۱۵۲	خواص - عوام - ماندین	۱۵۲	خواص - عوام - ماندین	۱۵۲	خواص - عوام - ماندین
۲۰۶	خوف الهی - خوف سلطانئ	۲۰۶	خوف الهی - خوف سلطانئ	۲۰۶	خوف الهی - خوف سلطانئ
۲۸۶، ۲۷۷	خیار امت	۲۸۶، ۲۷۷	خیار امت	۲۸۶، ۲۷۷	خیار امت
۲۶۶	خیال - قره کوز	۲۶۶	خیال - قره کوز	۲۶۶	خیال - قره کوز

د

۱۹۸	دارالفنون طلبه سینه مهم بر تشبیه	۱۹۸	دارالفنون طلبه سینه مهم بر تشبیه	۱۹۸	دارالفنون طلبه سینه مهم بر تشبیه
۳۷۱	دساتیر اساسیه اسلامیّه	۳۷۱	دساتیر اساسیه اسلامیّه	۳۷۱	دساتیر اساسیه اسلامیّه
۲۶	دلائل مشهورت	۲۶	دلائل مشهورت	۲۶	دلائل مشهورت
۳۸۳	دوزی و تاریخ اسلامیت	۳۸۳	دوزی و تاریخ اسلامیت	۳۸۳	دوزی و تاریخ اسلامیت
۱۱۴	دنیاده مجازات و مکافات تامه ولری در ؟	۱۱۴	دنیاده مجازات و مکافات تامه ولری در ؟	۱۱۴	دنیاده مجازات و مکافات تامه ولری در ؟
۲۹۹	دین اسلام و مخاطبیلری	۲۹۹	دین اسلام و مخاطبیلری	۲۹۹	دین اسلام و مخاطبیلری
۱۱۳	دینک معنایی	۱۱۳	دینک معنایی	۱۱۳	دینک معنایی

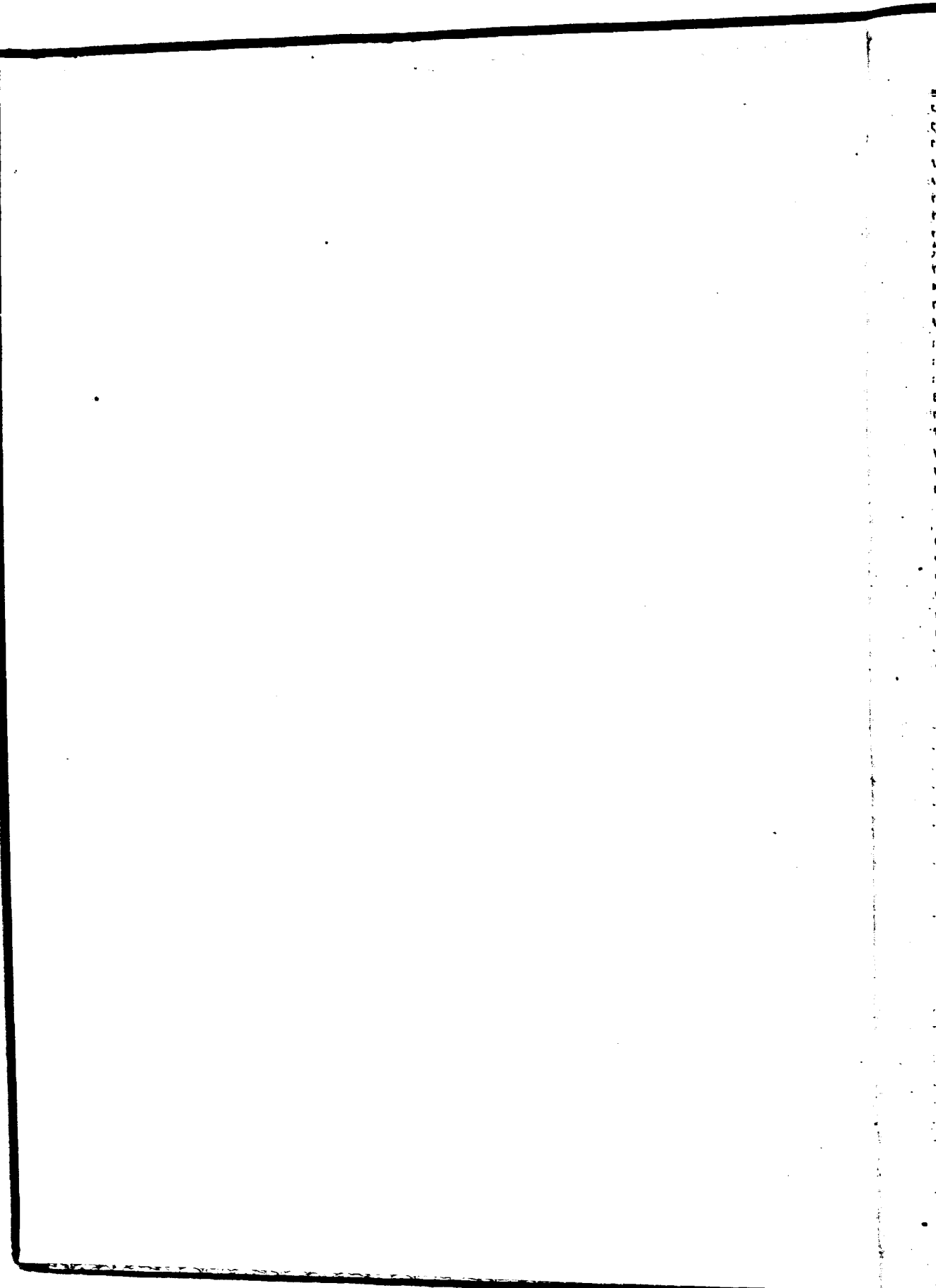
۲۱	حریت و قواعد مذهبی	۴۰۷	تلاوت و حفظ قرآن	۱۹۷	بشت انبیا و تہذیب بشر
۲۰	حریت و قوانین موضوعه	۱۱۴	توثیق دین : محرم و نوسخ	۱۰۴	بد الشیخہ خطبہ
۲۷۷	حسب حال [شعر]	۱۲۱	توثیق دین : رہن	۱۰۷	بعض آدمی عبادت گزارندہ ہندو لکت و صلوات
۳۷۵	حسن مطاق ، فتح مطاق	۳۰۰	توتون	۱۶۱	بولہ بیورل ؟
۴۰۰	حسن معاشرت و حسن کلام	۱۸	توحید یا خود فریاد [شعر]	۲۲۷	بعض اہل کتاب و ستائش الہی
۴۸۷	حسن معاہدہ	۴۰۶	تورات و انجیلی تحریف ہونے قرآن ، نام رسالہ	۱۱۱	بعض ہمکنہ نژادہ قادیان لڑکے ایک شریعت کبریہ کی مکہ
۸۲	حجرت - صفحات حیادت [شعر]	۲۹۷، ۳۱۸	مدافہ	۲۹۳	بولکونکی مسائل
۱۹۰	حق اللہ	۲۳۱	تورک دونکی	۳۲۰	پروشواژ و ایساویادہ دہود و جان
۲۰۶	حقوق حرب و اسلامیت	۳۳۱	تورک دونکی نظام نامہ		
۲۴۶	حقوق ماڈولری	۳۷۸	تورک لڑک منشا ، انوشراہی ، دور استیلاسی		
۲۸	حق و وظیفہ	۳۷۷، ۳۸۱، ۳۳۲، ۳۱۸	تورک لڑکہ دائر قونراہس		
۴۰۳	حقیقت انسان	۴۰۰	توکل و حقیقتی		
۳۶۶	حقیقت قناعت	۳۳۸	تولی		
۲۴۴	حکام و معاشی	۴۲	تہذیب نسوان		
۰۰۰۱۷	حکمت ادیان				
۲۷۹	حکمت اسلام				
۶۴۴، ۴۷، ۳۲، ۱۰	حکمت حقوق اسلامیہ	۳۷۸	جان پوروی - صفحات حیادت [شعر]		
۹۰	حکم - حاکم	۲۸۶	جبارہ استبداد و جلا		
	حکومات مستبدانک دینداران پردہ سی التبتہ	۱۰۹	جدل		
۳۶۶	اشاعہ ابتدکاری افکار باطلہ	۴۱۶	جرات علی الحرب		
۱۹۸	حکومتہ عدالت	۱۸۲	جرم اخلاق - جرم قانونی		
	حکومت و مجلس مبعوثان	۲۸۳	جرم سربط - جرم مشترک		
۲۳۶، ۲۲۱	حکومت و محافظہ جمیت و احکام	۱۱۳	جری عمل دنیاہہ کوریلوری ؟		
۳۰۷	حل طلیان - حرمت اسرافات	۳۰	جامعت علیہ [شعر]		
۶۰	حدک مناسی		جناب حقدن ماعدیہ قصد عبادت اولقسن و وقوع		
۶۶	حدک وجہ تمیزی	۱۴۰	بولہ حق سجدہ لکفری ایجاب ابدی ؟		
۴۰۰	حدا	۰۰	جناب حق قائمہ الہ بڑہ نال اوکرہ تیور		
		۲۸۶	جمیت محترمہ واحد رسا یک		
		۳۹۹، ۳۲۰	جہاد		
		۱۴۰	جہلہ اس ملوک و سلاطین اہل تالی ایدیور ؟		
			جناب حنک نجل و مشاہدہ سہہ افراد پشردہ کی		
		۱۲۹	استعداد		
			جناب حنک مالکتی کاہہ ازمنہ و امکانی محیط		
			اولاد بی حالہ قائمہ ہہ بالکر یوم الدینہ اضافتک		
		۹۷	حکمتی		
		۱۴۸	حبل اللہ انتصام		
		۴۱۶	حج و استطاعت مالیہ		
		۲۴۰	حج بولندہ [شعر]		
		۲۹۳	حدوت مسلکی اوڑرہ اثبات واجب		
		۴۰	حدود الہیہ		
		۱۸۲	حرب [شعر]		
		۳۹۹	حربی ، صلحی ؟		
		۳۲۰	حربہ حاضر بولندی		
			حربہ مائل اسلام الہ صلحہ طرفدار نصراہت ارانندہ		
		۳۸۱	برمقابہ		
		۴۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۲۴۸، ۲۰۰	حریت		
		۲	حریت [حریت مظلتہ اولوری] ؟		
		۳۴۱	حریت - صفحات حیادت [شعر]		
		۹۹، ۹۳، ۶۸، ۵۷، ۳۶، ۲۰، ۰۱	حریت - مساوات		
		۱۱۸	حریت مطبوعات		
		۳۰۴	حریت و مساوات		

۲۱	حریت و قواعد مذهبی	۴۰۷	تلاوت و حفظ قرآن	۱۹۷	بشت انبیا و تہذیب بشر
۲۰	حریت و قوانین موضوعه	۱۱۴	توثیق دین : محرم و نوسخ	۱۰۴	بد الشیخہ خطبہ
۲۷۷	حسب حال [شعر]	۱۲۱	توثیق دین : رہن	۱۰۷	بعض آدمی عبادت گزارندہ ہندو لکت و صلوات
۳۷۵	حسن مطاق ، فتح مطاق	۳۰۰	توتون	۱۶۱	بولہ بیورل ؟
۴۰۰	حسن معاشرت و حسن کلام	۱۸	توحید یا خود فریاد [شعر]	۲۲۷	بعض اہل کتاب و ستائش الہی
۴۸۷	حسن معاہدہ	۴۰۶	تورات و انجیلی تحریف ہونے قرآن ، نام رسالہ	۱۱۱	بعض ہمکنہ نژادہ قادیان لڑکے ایک شریعت کبریہ کی مکہ
۸۲	حجرت - صفحات حیادت [شعر]	۲۹۷، ۳۱۸	مدافہ	۲۹۳	بولکونکی مسائل
۱۹۰	حق اللہ	۲۳۱	تورک دونکی	۳۲۰	پروشواژ و ایساویادہ دہود و جان
۲۰۶	حقوق حرب و اسلامیت	۳۳۱	تورک دونکی نظام نامہ		
۲۴۶	حقوق ماڈولری	۳۷۸	تورک لڑک منشا ، انوشراہی ، دور استیلاسی		
۲۸	حق و وظیفہ	۳۷۷، ۳۸۱، ۳۳۲، ۳۱۸	تورک لڑکہ دائر قونراہس		
۴۰۳	حقیقت انسان	۴۰۰	توکل و حقیقتی		
۳۶۶	حقیقت قناعت	۳۳۸	تولی		
۲۴۴	حکام و معاشی	۴۲	تہذیب نسوان		
۰۰۰۱۷	حکمت ادیان				
۲۷۹	حکمت اسلام				
۶۴۴، ۴۷، ۳۲، ۱۰	حکمت حقوق اسلامیہ	۳۷۸	جان پوروی - صفحات حیادت [شعر]		
۹۰	حکم - حاکم	۲۸۶	جبارہ استبداد و جلا		
	حکومات مستبدانک دینداران پردہ سی التبتہ	۱۰۹	جدل		
۳۶۶	اشاعہ ابتدکاری افکار باطلہ	۴۱۶	جرات علی الحرب		
۱۹۸	حکومتہ عدالت	۱۸۲	جرم اخلاق - جرم قانونی		
	حکومت و مجلس مبعوثان	۲۸۳	جرم سربط - جرم مشترک		
۲۳۶، ۲۲۱	حکومت و محافظہ جمیت و احکام	۱۱۳	جری عمل دنیاہہ کوریلوری ؟		
۳۰۷	حل طلیان - حرمت اسرافات	۳۰	جامعت علیہ [شعر]		
۶۰	حدک مناسی		جناب حقدن ماعدیہ قصد عبادت اولقسن و وقوع		
۶۶	حدک وجہ تمیزی	۱۴۰	بولہ حق سجدہ لکفری ایجاب ابدی ؟		
۴۰۰	حدا	۰۰	جناب حق قائمہ الہ بڑہ نال اوکرہ تیور		
		۲۸۶	جمیت محترمہ واحد رسا یک		
		۳۹۹، ۳۲۰	جہاد		
		۱۴۰	جہلہ اس ملوک و سلاطین اہل تالی ایدیور ؟		
			جناب حنک نجل و مشاہدہ سہہ افراد پشردہ کی		
		۱۲۹	استعداد		
			جناب حنک مالکتی کاہہ ازمنہ و امکانی محیط		
			اولاد بی حالہ قائمہ ہہ بالکر یوم الدینہ اضافتک		
		۹۷	حکمتی		
		۱۴۸	حبل اللہ انتصام		
		۴۱۶	حج و استطاعت مالیہ		
		۲۴۰	حج بولندہ [شعر]		
		۲۹۳	حدوت مسلکی اوڑرہ اثبات واجب		
		۴۰	حدود الہیہ		
		۱۸۲	حرب [شعر]		
		۳۹۹	حربی ، صلحی ؟		
		۳۲۰	حربہ حاضر بولندی		
			حربہ مائل اسلام الہ صلحہ طرفدار نصراہت ارانندہ		
		۳۸۱	برمقابہ		
		۴۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۲۴۸، ۲۰۰	حریت		
		۲	حریت [حریت مظلتہ اولوری] ؟		
		۳۴۱	حریت - صفحات حیادت [شعر]		
		۹۹، ۹۳، ۶۸، ۵۷، ۳۶، ۲۰، ۰۱	حریت - مساوات		
		۱۱۸	حریت مطبوعات		
		۳۰۴	حریت و مساوات		

۲۱	حریت و قواعد مذهبی	۴۰۷	تلاوت و حفظ قرآن	۱۹۷	بشت انبیا و تہذیب بشر
۲۰	حریت و قوانین موضوعه	۱۱۴	توثیق دین : محرم و نوسخ	۱۰۴	بد الشیخہ خطبہ
۲۷۷	حسب حال [شعر]	۱۲۱	توثیق دین : رہن	۱۰۷	بعض آدمی عبادت گزارندہ ہندو لکت و صلوات
۳۷۵	حسن مطاق ، فتح مطاق	۳۰۰	توتون	۱۶۱	بولہ بیورل ؟
۴۰۰	حسن معاشرت و حسن کلام	۱۸	توحید یا خود فریاد [شعر]	۲۲۷	بعض اہل کتاب و ستائش الہی
۴۸۷	حسن معاہدہ	۴۰۶	تورات و انجیلی تحریف ہونے قرآن ، نام رسالہ	۱۱۱	بعض ہمکنہ نژادہ قادیان لڑکے ایک شریعت کبریہ کی مکہ
۸۲	حجرت - صفحات حیادت [شعر]	۲۹۷، ۳۱۸	مدافہ	۲۹۳	بولکونکی مسائل
۱۹۰	حق اللہ	۲۳۱	تورک دونکی	۳۲۰	پروشواژ و ایساویادہ دہود و جان
۲۰۶	حقوق حرب و اسلامیت	۳۳۱	تورک دونکی نظام نامہ		
۲۴۶	حقوق ماڈولری	۳۷۸	تورک لڑک منشا ، انوشراہی ، دور استیلاسی		
۲۸	حق و وظیفہ	۳۷۷، ۳۸۱، ۳۳۲، ۳۱۸	تورک لڑکہ دائر قونراہس		
۴۰۳	حقیقت انسان	۴۰۰	توکل و حقیقتی		
۳۶۶	حقیقت قناعت	۳۳۸	تولی		
۲۴۴	حکام و معاشی	۴۲	تہذیب نسوان		
۰۰۰۱۷	حکمت ادیان				
۲۷۹	حکمت اسلام				
۶۴۴، ۴۷، ۳۲، ۱۰	حکمت حقوق اسلامیہ	۳۷۸	جان پوروی - صفحات حیادت [شعر]		
۹۰	حکم - حاکم	۲۸۶	جبارہ استبداد و جلا		
	حکومات مستبدانک دینداران پردہ سی التبتہ	۱۰۹	جدل		
۳۶۶	اشاعہ ابتدکاری افکار باطلہ	۴۱۶	جرات علی الحرب		
۱۹۸	حکومتہ عدالت	۱۸۲	جرم اخلاق - جرم قانونی		
	حکومت و مجلس مبعوثان	۲۸۳	جرم سربط - جرم مشترک		
۲۳۶، ۲۲۱	حکومت و محافظہ جمیت و احکام	۱۱۳	جری عمل دنیاہہ کوریلوری ؟		
۳۰۷	حل طلیان - حرمت اسرافات	۳۰	جامعت علیہ [شعر]		
۶۰	حدک مناسی		جناب حقدن ماعدیہ قصد عبادت اولقسن و وقوع		
۶۶	حدک وجہ تمیزی	۱۴۰	بولہ حق سجدہ لکفری ایجاب ابدی ؟		
۴۰۰	حدا	۰۰	جناب حق قائمہ الہ بڑہ نال اوکرہ تیور		
		۲۸۶	جمیت محترمہ واحد رسا یک		
		۳۹۹، ۳۲۰	جہاد		
		۱۴۰	جہلہ اس ملوک و سلاطین اہل تالی ایدیور ؟		
			جناب حنک نجل و مشاہدہ سہہ افراد پشردہ کی		
		۱۲۹	استعداد		
			جناب حنک مالکتی کاہہ ازمنہ و امکانی محیط		
			اولاد بی حالہ قائمہ ہہ بالکر یوم الدینہ اضافتک		
		۹۷	حکمتی		
		۱۴۸	حبل اللہ انتصام		
		۴۱۶	حج و استطاعت مالیہ		
		۲۴۰	حج بولندہ [شعر]		
		۲۹۳	حدوت مسلکی اوڑرہ اثبات واجب		
		۴۰	حدود الہیہ		
		۱۸۲	حرب [شعر]		
		۳۹۹	حربی ، صلحی ؟		
		۳۲۰	حربہ حاضر بولندی		
			حربہ مائل اسلام الہ صلحہ طرفدار نصراہت ارانندہ		
		۳۸۱	برمقابہ		
		۴۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۲۴۸، ۲۰۰	حریت		
		۲	حریت [حریت مظلتہ اولوری] ؟		
		۳۴۱	حریت - صفحات حیادت [شعر]		
		۹۹، ۹۳، ۶۸، ۵۷، ۳۶، ۲۰، ۰۱	حریت - مساوات		
		۱۱۸	حریت مطبوعات		
		۳۰۴	حریت و مساوات		

۲۱	حریت و قواعد مذهبی	۴۰۷	تلاوت و حفظ قرآن	۱۹۷	بشت انبیا و تہذیب بشر
۲۰	حریت و قوانین موضوعه	۱۱۴	توثیق دین : محرم و نوسخ	۱۰۴	بد الشیخہ خطبہ
۲۷۷	حسب حال [شعر]	۱۲۱	توثیق دین : رہن	۱۰۷	بعض آدمی عبادت گزارندہ ہندو لکت و صلوات
۳۷۵	حسن مطاق ، فتح مطاق	۳۰۰	توتون	۱۶۱	بولہ بیورل ؟
۴۰۰	حسن معاشرت و حسن کلام	۱۸	توحید یا خود فریاد [شعر]	۲۲۷	بعض اہل کتاب و ستائش الہی
۴۸۷	حسن معاہدہ	۴۰۶	تورات و انجیلی تحریف ہونے قرآن ، نام رسالہ	۱۱۱	بعض ہمکنہ نژادہ قادیان لڑکے ایک شریعت کبریہ کی مکہ
۸۲	حجرت - صفحات حیادت [شعر]	۲۹۷، ۳۱۸	مدافہ	۲۹۳	بولکونکی مسائل
۱۹۰	حق اللہ	۲۳۱	تورک دونکی	۳۲۰	پروشواژ و ایساویادہ دہود و جان
۲۰۶	حقوق حرب و اسلامیت	۳۳۱	تورک دونکی نظام نامہ		
۲۴۶	حقوق ماڈولری	۳۷۸	تورک لڑک منشا ، انوشراہی ، دور استیلاسی		
۲۸	حق و وظیفہ	۳۷۷، ۳۸۱، ۳۳۲، ۳۱۸	تورک لڑکہ دائر قونراہس		
۴۰۳	حقیقت انسان	۴۰۰	توکل و حقیقتی		
۳۶۶	حقیقت قناعت	۳۳۸	تولی		
۲۴۴	حکام و معاشی	۴۲	تہذیب نسوان		
۰۰۰۱۷	حکمت ادیان				
۲۷۹	حکمت اسلام				
۶۴۴، ۴۷، ۳۲، ۱۰	حکمت حقوق اسلامیہ	۳۷۸	جان پوروی - صفحات حیادت [شعر]		
۹۰	حکم - حاکم	۲۸۶	جبارہ استبداد و جلا		
	حکومات مستبدانک دینداران پردہ سی التبتہ	۱۰۹	جدل		
۳۶۶	اشاعہ ابتدکاری افکار باطلہ	۴۱۶	جرات علی الحرب		
۱۹۸	حکومتہ عدالت	۱۸۲	جرم اخلاق - جرم قانونی		
	حکومت و مجلس مبعوثان	۲۸۳	جرم سربط - جرم مشترک		
۲۳۶، ۲۲۱	حکومت و محافظہ جمیت و احکام	۱۱۳	جری عمل دنیاہہ کوریلوری ؟		
۳۰۷	حل طلیان - حرمت اسرافات	۳۰	جامعت علیہ [شعر]		
۶۰	حدک مناسی		جناب حقدن ماعدیہ قصد عبادت اولقسن و وقوع		
۶۶	حدک وجہ تمیزی	۱۴۰	بولہ حق سجدہ لکفری ایجاب ابدی ؟		
۴۰۰	حدا	۰۰	جناب حق قائمہ الہ بڑہ نال اوکرہ تیور		
		۲۸۶	جمیت محترمہ واحد رسا یک		
		۳۹۹، ۳۲۰	جہاد		
		۱۴۰	جہلہ اس ملوک و سلاطین اہل تالی ایدیور ؟		
			جناب حنک نجل و مشاہدہ سہہ افراد پشردہ کی		
		۱۲۹	استعداد		
			جناب حنک مالکتی کاہہ ازمنہ و امکانی محیط		
			اولاد بی حالہ قائمہ ہہ بالکر یوم الدینہ اضافتک		
		۹۷	حکمتی		
		۱۴۸	حبل اللہ انتصام		
		۴۱۶	حج و استطاعت مالیہ		
		۲۴۰	حج بولندہ [شعر]		
		۲۹۳	حدوت مسلکی اوڑرہ اثبات واجب		
		۴۰	حدود الہیہ		
		۱۸۲	حرب [شعر]		
		۳۹۹	حربی ، صلحی ؟		
		۳۲۰	حربہ حاضر بولندی		
			حربہ مائل اسلام الہ صلحہ طرفدار نصراہت ارانندہ		
		۳۸۱	برمقابہ		
		۴۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۲۴۸، ۲۰۰	حریت		
		۲	حریت [حریت مظلتہ اولوری] ؟		
		۳۴۱	حریت - صفحات حیادت [شعر]		
		۹۹، ۹۳، ۶۸، ۵۷، ۳۶، ۲۰، ۰۱	حریت - مساوات		
		۱۱۸	حریت مطبوعات		
		۳۰۴	حریت و مساوات		

مقایسه جرائم ۸۳
 مقبول دعا ۶۷
 مکتبیلرله مدرسه لیلر بننده وضع منازرت ۶۸
 ملاحت ۳۰۸
 ملت غزوه سی و نیازی بکک ۴۰
 ملکه بافت ادباری کنیدی ۶۰
 ملک و بشر ، حیوان ۲۹
 مناظره نفس و روح [شعر] ۷۸
 منصور ابه بر ذات آرمه منده مظلوم حکومت دا ۷۸
 معارفات ۵۸
 منم حقیقی ۲۹
 منم طبله اولان ذوات ۲۹
 منعت واهوایه انماک ۲۹
 مواعظ ۱۷۷۰۰۸۰۹۴۷۹۰۶۰۴۱۵۳۳۰۴۸
 ۲۵۵۴۲۶۲۲۲۰۴۲۰۶۳۱۰۴۱۷۳۰۱۱۴۲
 ۳۸۴۳۳۶۶۳۴۴۹۳۱۹۰۳۰۴۳۸۶۳۷۷۰
 ۱۶۴۳۹۷

موت و اتواهی ۳
 موجب باذات فکرتک اثبات بطلانی ۱۶
 مضانه - صفیات حیادت [شعر] ۳۴
 مؤمنلردن مرتکب معاصی اولان فرک طابق ۴۴
 میزان شرمانی ۶۴

ناموس - شرف نفس ۲۸
 نبی ای و حقیق طایفه قرآنی ۱۳۶
 نجات قرآنی و قادر مخصوصه ۲۳
 نجات قرآنی ۱۳۱۴۱۱۴۹۸۰۵۵۴۲۸۸۲۳
 ۱۲۵۷۴۲۴۲۷۲۷۲۱۱۴۱۹۴۱۷۸۶۱۴۸
 ۱۳۷۱۳۵۴۳۸۳۲۲۲۳۰۷۴۲۹۰۴۲۷۴
 ۴۰۲۳۳۸۸
 نبوت فرمده سی ، دین اسلامده سی ؟ ۴۵۵
 نبیانی ۲۲۷
 نبیانی و اصحاب کرام ۱۲۳۴۲۷۲۷۴۱۴
 نبیانی و شای قرآن ۱۴۳
 نسوان اسلام و سلمای نام ۸۴
 نم الهیه تک اقصای ۲۲۶
 نم الهیه و شرکدن نبیانت ۲۴
 نضنه واسطه اولنره شکر و تنظیم ۱۷۸
 نقض هوس ۲۲۹
 نقض عهد و جزای ۲۹۸
 نازده ستر عورت و احسن بیانی تلبیس ۳۰۷
 نازرد فایده قرآنی بین الانامه ناصل تلقی اولنیور ۴۴
 نازی ایتانی ، اقامه سی مأموروز ۱۴۶

وساطت جهاد ۳۵۱
 وصف اختیاریک ثبوتنه فایده ده کی آیت کریمه تک وجه دلالتی ۱۹۳

هدایت «مناسی» بوظیفه کی تعبدت اقصای ۲۲۵
 هر شیء دعا الله الله ایتمک جائزیتقی وضع اسباب ختنده کی حکمت الهیانی ابطاله سی دور ۱۷۸
 هیأت اجتماعیه و مدنیت صحیحه تک اساسی ۴۰۵

عشیره - صفحات حیادت « شعر » ۱۷۹
 انظار - بو فهرسته کوسترین مسائلک اکثریسی و أساماله ، بعضی یوده مقالات آراسته ده عمومی سرلوحه لر آلتنه ، در میان ایدیلن مسائل مهمه دوره

لاادوبه مذهبی ۲۷۴
 لفظ ک فایده فایده انجیاز فلان بنده کی تکلیفینه ۶۵

ملک بوم الدین آیت کریمه سنک نفسی ۹۷
 مادیون و طیبیونک اعتراض و جواب ۳۱۰
 ماهون نادر ؟ ۱۶۹
 مأمور بنده حریت ۲۶۹
 مبعوثلر ناصل مذاکره ایدیلر ۳۱۶۰۲۴۶۰۲۶۹۱
 متعاقب باه بسمله ۴۹
 مجامعی حریتک معاصی حیرتقلری ۹۰
 مجلس مبرهان « شعر » ۲۷۸۰۲۷۶
 محافظه اسرار ۱۹۰
 مخافته لای ۴۱
 مختلط حکم ل ۱۸۲۰۱۶۵
 مدافعه ۳۵۰
 مدافعه ۹۱۴
 مدنیت حاضرده غریبه ۴۳
 مدنیت صحیحه و قرآن کریم ۱۳۶
 مدنیت ده فایده تک تفرق اولان ناصل روانلور ۳۴
 مرشدنه احتیاج ۲۷۱
 مزاراتی - صفحات حیادت « شعر » ۲۱۳
 مساجد شریفه و حریت ۳۱۷۰۳۸۶
 مسالک ارشاد ۱۵۱
 مساعده دینی - حریت مذهبی ۲۹۹
 مساوات ۱۱۸۴۲۵۰
 مساوات و مسلمین ابه غیر مسلملر بننده ۳۸۵
 مساوات محرمیه مطلقه ۲۴۲۰۲۲۳
 مساوات مطلقه واری ؟ ۱۱۸
 مسلمانک حال حاضری ۴۰۰
 مسلمانک مطالبات و اسبابی ۳۹۵
 مسلمانق ختنده رنستردن تک فکری ۳۹۵
 مسلماننه مسلمانلرله ختیاج ۳۹۳
 مسکراک دائر ۲۹۰
 مسک [صراط مستقیمک مسلکی] ۱
 مسلمان قادیق ۱۲۲۴۱۰۳۰۹۰۷۲۵۷۴۲
 ۱۲۳۴۳۴۱۸۴۲۰۳۴۱۸۶۱۷۳۳۰۱۵۹۶۱۳۹
 ۳۰۳۴۲۸۶۲۶۹۴۲۵۲

مسلمان بنده اساسلر ۳۷۹۰۱۶۶
 مسلمانک غیر مسلملره مودت و محبت ۳۰۶
 مسلمک غیر مسلم اربینه قارشی اطمانی ۲۲۶
 مسلم و غیر مسلم بننده کی قارداشلق ۲۲۳
 مشرکله هدیه و بریمک جائزی دور ۲۸۸۴۲۸۷
 مشورت ۱۷۹۲۲۰۹
 مشورت [اسرائیل مشورته امور طایفه دلالتی] حکمتی - مشورت کله سنک ماحدی [۹
 مضانه مائیه حاضره و ترفیات آیه مأموله ۷۲
 مطالعه کائنات ۱۲۱
 مظالم سابقه ۱۹۹۲۰۱۱۲۰۱۱۱۵۱۱۰۹۴۵۱۱
 ۲۲۸۰۲۳۷۴۲۰۶۳۹۹۹
 مظالم سابقه و حجاج ظلم ۲۲۹
 مشارکت عمومی عمل نه صورتک حصولی در اولور ۲۲۷
 معاملات عدالت ۱۹۸
 معجزات قرآنی ۱۸۳۰۲۳۴۰
 مضروب علیه اولان طایفه تک احوال و ضاحات شمالی ۲۹۰
 مضروب علیه کیم دور ۲۴۱
 مغزرت و اسبابی ۳۸۴
 مفتاح کیمه مسأله سی ۱۲۴
 مقایسه مسلمین و حریت ۳۸۶
 مقالات محررینکی و اسلامیت ۱۳۲

مداغنه ۳۵۰
 مدافعه ۹۱۴
 مدنیت حاضرده غریبه ۴۳
 مدنیت صحیحه و قرآن کریم ۱۳۶
 مدنیت ده فایده تک تفرق اولان ناصل روانلور ۳۴
 مرشدنه احتیاج ۲۷۱
 مزاراتی - صفحات حیادت « شعر » ۲۱۳
 مساجد شریفه و حریت ۳۱۷۰۳۸۶
 مسالک ارشاد ۱۵۱
 مساعده دینی - حریت مذهبی ۲۹۹
 مساوات ۱۱۸۴۲۵۰
 مساوات و مسلمین ابه غیر مسلملر بننده ۳۸۵
 مساوات محرمیه مطلقه ۲۴۲۰۲۲۳
 مساوات مطلقه واری ؟ ۱۱۸
 مسلمانک حال حاضری ۴۰۰
 مسلمانک مطالبات و اسبابی ۳۹۵
 مسلمانق ختنده رنستردن تک فکری ۳۹۵
 مسلماننه مسلمانلرله ختیاج ۳۹۳
 مسکراک دائر ۲۹۰
 مسک [صراط مستقیمک مسلکی] ۱
 مسلمان قادیق ۱۲۲۴۱۰۳۰۹۰۷۲۵۷۴۲
 ۱۲۳۴۳۴۱۸۴۲۰۳۴۱۸۶۱۷۳۳۰۱۵۹۶۱۳۹
 ۳۰۳۴۲۸۶۲۶۹۴۲۵۲

فایح [شعر] ۱۵۰
 فایح جایی - صفحات حیادت - [شعر] ۳
 فایحه الکتاب ۳۲
 فایحه سورده بنده اسلوب فینتله اسلوب خطای محمول ۱۱۴
 فایحه سنک تکلیف بیانه ۱۱۴
 فایحه نزده شرفنازل اولدی ۳۴
 فایحه و تفرقه ۲۵۵
 فساد اطلاق و اقراض انوام ۳۵۵
 فترک فترتی ۳۶۸
 فکر دینی ۲۴۷
 فسیفه حقه ۱۳۸۰۱۲۱۴۱۰۲۱۸۹
 فک ۲۶
 فکالی ۱۳۰

قانون ارککدن قاریلی ۱۵۷
 قاریان مال خارج ده ارککله مشارکت ابده باری ۱۲۰
 قانون دنیا ، روحا ارککله ابروله بیلیری ؟ ۲۶
 قاریک فطرتنه ارکک ایشلرینه کبریته بیله بکنی کوسترور برشی واری دور ؟ ۱۳۹
 قاریک وظایف طیبیه سی نادر ؟ ۵۸
 قاریک حانی اصلاح ایچون هانکی طرز تربیه ده موافق دور ؟ ۲۸۵
 قاریلر و عیالت ۳۶
 قاریلر و تحصیل علوم طایفه ۳۶
 قاری نادر ؟ ۵۷
 قانون اساسی و اسلامیت ۱۰۹
 قبل البینه خطابه ۸۸
 قتل خطا ۸۶
 قتل عمد ۸۵
 قتل لیب - نییاق قتل ۸۶
 قتل واقعی ۸۵
 قرآنک اقسام اصلیه و معنوی ۳۳
 قرآن کریم و قانون اساسی ۲۲۱
 قضا صده حیانت ۸۵
 قار ۱۶۰
 قوانین جزایی و افکار ۱۸۸
 قوانین بشریه ۱۹۷
 قوت ۱۰۰۱۳۷
 قوشونلر حقی ۲۲۲
 قوه رانسی - مضانه و مذاکره ۵۳
 قوه تشریحیه دائر ۲۸۷
 قوه معیشت [شعر] ۱۶۹

کبر و تواضع ۳۳۹
 کتب سوره و حریت ۳۸۶
 کتم شهادت ۱۳۱
 کربت دین ۲۵
 کالات بشره ۵۴
 کبیر و استقبال ۱۴
 کله باری ختنده اجاله انکاردن تنوہیت ۳۳
 کوریلر « شعر » ۸۳
 کورچوک کابین « شعر » ۳۹۰
 کوریندن - صفحات حیادت « شعر » ۲۲۸
 کورده تک بیلای ۳۵۲
 کورده - صفحات حیادت « شعر » ۵۱
 کورن و وفاد ۱۳۶

